Universidad de Deusto
Biblioteca

PANORMITANI

COMMENTARIA

IN DECRETALIA

5-6

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ABBATIS
PANORMITANI
COMMENTARIA
Tertiæ Partis in Secundum Decretalium Librum.

Quamplurium Iurisconsultorum, qui probè hucusque aliquid ijs addidisse apparuerunt, Adnotationibus illustrata.

Hac postrema verò editione recognita, atquè ab innumeris erroribus, quibus ob temporis vetustatem, & librariorum recentem iniuriam vbiq; deprauata, mutila passim, & plerisque in locis decurtata, vsque adeò deprehendebantur, vt nullus planè sensus esset, tam in textu, quàm in allegationibus, summo studio vindicata, & integritati suæ restituta.

Quibus præter eiusdem Panormitani QVÆSTIONEM quandam in Parmensi Gymnasio disputatam,
REPETITIONEM in c. Pertuas. De arbitris, In Alma Bononiensi Academia editam,
Et INTERPRETATIONEM ad Clementinas epistolas, quæ tamen omnes in veteribus codicibus reperiebantur.

Profectò his nostris typis accessit Practica eiusdem Panormitani, vt Pontificij, & Cæsarei iuris studiosi Theoricam haberent coniunctam cum praxi in omnibus ferè curijs obseruari consueta.

TOMVS QVINTVS

VENETIIS, M D XCI.

FACULTAD DE TEOLOGIA Univ. de Deusto BILBAO
BIBLIOTHECÆ OMNIENSIS SOCIETATIS IESV

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rubricarum Tomi huius Syllabus.

De
- *Appellationibus, recusationibus, & relationibus.* fol. 85
- *Clericis peregrinantibus.* 138
- *Confirmatione vtili, vel inutili.* 139
- *Exceptionibus.* 2
- *Præscriptionibus.* 20
- *Sententia & re iudicata.* 48

ABBATIS PANORMITANI IN TERTIAM SECVNDI DECR. LIBRI PARTEM

Commentaria pene diuina, quamplurium Iurisconsultorum adnotationibus Illustrata.

Et hac omnium postrema Editione ab innumeris propè mendis, quibus undique scatebant, sic purgata, ut si cum alijs editionibus conferas, nostram proculdubio diligentiam probabis.

De exceptionibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Exceptionis diffinitio.*
2 *Exceptio actionis, quæ sit.*
3 *Exceptio intentionis quæ sit.*

Vlso de iure actorũ, quo muniuntur, vt lãceis seu gladijs, merito subijcitur ius reorũ; quo muniuntur, vt clypeis, & loricis, vel aliter, & sic. Supra visum est de probationibus in gñe, & in specie; sed quia, vt plurimum, fiunt data intentione actoris, reus opponit peremptoria ꝺ probationem actoris; congruo igitur ordine subijcitur tractatus de exceptionibus. Opp. ꝺ situationẽ rubricæ. Vr. n. malè situata. & ꝙ debuerit poni añ rub. de li. cõtest. cũ tunc opponanr dilatoriæ fori. Sol. dic, ꝙ respectu dilatoriarum congruentius fuisset ibi posita rubrica; sed potius respectu peremptoriarum, necessario debuit poni hic. Et si dicere, quare non posuit ibi, sicut hic? dicit Io. And. hoc esse de arbitrarijs. vel voluit hic ponere, quia peremptoriæ, magis afficiunt negocium principale; iõ fuit æquius illas in ordine ponderare. arg. in l. quæritur, ff. de stat. hom. & 4. q. 3. c. hermaphroditus. Et si diceres, ꝙ aliquæ peremptoriæ proponũtur ante lit. cõtest. vt inf. de li. contest. c. vno, lib. 6. rñdet ipse, quod hoc casuale non fuit præponderandum regulæ. Vel dic, quod iura adaptantur ad ea, quæ frequentius accidunt, ut l. nam ad ea, ff. de legib. † Quæro, quid est exceptio? Sol. dico, quod est actionis, vel intentionis exclusio. sic alternatiue dico; quia aliqñ excludit actionem; a aliqñ intentionem tm̃. a exemplum primi, † cũ in veritate actori competit actio; & eam per exceptionem excludi oportet. nam si metu coactus, vel dolo inductus tibi stipulanti promitto, de iure ciuili obligatus tibi sum, vnde ex stipulatu recte quidem agitur; sed inique; ideo per exceptionẽ, quod met. causa. vel doli mali, excludendus est actor; & idẽ in similibus. Exemplum secundi, qñ actio in veritate non competit actori; sed de facto agit. vt si petas à me decem, & ego excipio, & dico me soluisse, nulla competit tibi actio: quia solutione eius, qd̃ debetur, oĩs tollitur obligatio, insti. quib. mod. tol. obl. in prin. Et quod exceptio excludat qñq; non actionẽ, sed intentionem, vel actorem, probatur. ff. co. l. 2. & de his per Goffr. in sum. huius titu. & de multiplici exce. vide quod no. ĩ. eod. c. exceptionem, & vide etiam per Inno. in c. cum dilecti, & c. dudum. 2. de ele. vbi appellat † exceptionem intentionis, qñ excipitur ꝺ eũ, qui non petit; est tñ in facultate petendi; & hẽt intentionem, vel hr̃e dẽt petendi, vt qñ excipit ꝺ electum ante quam petat confirmationem, vel consecrationem. nam & exceptio põt deduci qñq; in iudicio; licet non deducatur actio, vt leg. & no. in l. si contendat, ff. de fideiuss. & in l. Aurelius. §. si centum. ff. de liber. leg. vide quod dixi in c. si quis ꝺ clericum, de foro comp. Adde vnum notabile dictum Spec. dicentis, qd̃ qñ peremptoria proponitur ante lit. conte. est intẽtionis [b] exclusio. si vero proponitur post; tunc est actionis exclusio, ita in stit. eo. §. j. ver. & no. & in tit. de lit. contest. §. j. versi. sed nunquid per exceptionem. Et hæc oĩa procedunt in exceptione perẽptoria: de reliquis videbitis. ĩ. eo. c. pastor. & c. exceptionẽ. vñ autem habuit ortum exceptio? Dic quod in Paradiso, Adã excipiente, quod deceptus ab Eua, peccauerat, vt ponit Spec. in prooe. §. fane. Ego credo quod processit ab ipsa nãtura, exceptio est quædam defensio, quæ est de iure naturali, [c] vt in clepastor. de re iud. Et Tul. lib. 1. offi. in tractatu sic inquit: Principio gñi animãtium omni est a nã tributũ, vt se, vitam, corpusq; tueatur; declinetq; ea q̃ sibi nocitura videantur, quæq; sint ad viuendum necessaria, inquirat, & paret, vt pastum, vel latibula, & alia eiusdẽ generis; formalitatẽ tñ sumpsit a iure positiuo.

ADDITIONES.

a ¶Aliquando intentionem tantum. Tu vide bon. gl. in l. 2. in versic. intentionẽ, ff. eod. & illa dr̃ improprie exceptio, qm̃ proprie exceptio est actionis exclusio, denominaturq; ab ea, & appellatur exceptio actionis. altera vero, s. qñ actor sine actione agit, ita quod ei nulla actio competit, quicquid opponit reus dicitur exceptio intentionis, & facti, vt præal. gl. & no. Lanfran. de Oria. in c. quoniam contra, §. exceptiones, in princ. supra de probat. & his paucis absolutum est quod in rub. ista dicitur. Zach.

¶De doctoribus de Padua. Ant. Franc.

b ¶Intẽtionis. Circa hoc quod dr̃ de exceptione intentionis, & facti, dicas ꝙ illa non põt opponi post transactionem finitam. l. nec intentio, vbi per Bal. C. de transac. & adde quod talis exceptio potest obijci etiam stante statuto, quod nulla exceptio admittatur, ita Bal. in l. sancimus. in 2. col. C. de dona. de quo per eundem in l. peremptoria, C. senten. rescind. non poss. & per Alex. in l. qui debere, ff. de condi. ob caus. & vide Spec. in tit. de excep. in §. j. in versi. defensionis, & in versi. fin. vbi dicit quod exceptio intentionis, dr̃ proprie defensio, non exceptio. & in tit. de empt. & vendi. in §. 1. in prima forma libelli, vbi ponit materiam istius exceptionis, & vi. Bal. in addi. Spec. in tit. de lit. contest. in §. 1. in versi. per exceptionem. & Inn. in c. cum super, de or. cog. vbi dicit quod tres sunt species intentionum, nam quædam opponuntur iudicio, quædam sententiæ, & quædam executioni.

c ¶De iure naturali. Vide late per Ang. Are. in tit. de exceptio. col. 5. versic. veniamus ad secundum Bar. in l. ex hoc iure, col. penul. vbi Mod. ff. de iust. & iu. Nunquid autem exceptio sit defensio, vide Gem. post gl. in c. j. de litis cõtest. lib. 6. Bal. in l. j. C. qui accus. non poss. Fel. in ca. ex parte, 2. in princ. sup. de offi. deleg.

SVMMARIVM.

1 *Testis repellitur à testimonio, si fuit convictus de crimine contra eum excepto: non tamen de illo punitur, si non tangit causam principalem. num. 14. 15.*
2 *Testis criminosus, & toleratus, an possit reddere testimonium, si de crimine convincatur.*
3 *Testes non possunt repelli tanquam criminosi post sententiam, vel conclusionem in causa.*
4 *Testis integer, & qui non possit repelli, qualis esse debeat.*
5 *Sententia lata in alio iudicio, & quæ inter alias personas afficit hominem, & ipsum notat, facit fidem in omni iudicio.*
6 *Testis convictus de crimine per viam exceptionis, an veniat puniẽdus. Sufficit, istud verbum de natura sui importat, ut nil aliud requiratur.*
7 *Exceptio contra personas, vel dicta testium, usque ad quantum tempus possit opponi. 3. 10.*
Exceptio contra testes, non est peremptoria.
Exceptio peremptoria, vel habens naturam peremptoriæ, potest opponi vsque ad sententiam.
8 *Exceptio contra personas testium an, & quo casu possit opponi in causa appellationis.*
Exceptio, quæ potest opponi in primo iudicio, ante sententiam, & lite contestata, potest opponi in causa appellationis.
9 *Exceptio omnis, quæ malitiose non fuit opposita in prima instantia, vel tempore congruo, non potest ulterius opponi.*
10 *Exceptio contra personas testium an possit opponi post sententiam in casibus, in quibus sententia non transit in rem iudicatam.*
11 *Testis criminosus, qui egit pœnitentiam criminis, non repellitur à testimonio.*
12 *Non appellans, videtur acquieuisse actui contra se facto, vbi nouiter conuinceretur de crimine, vel confiteretur.*
13 *Testis interrogatus de proprio crimine, an teneatur respondere.*
14 *Testis vacillans, vel falsa dicens, punitur, sed qua pœna, vide remissiue.*
15 *Præsertim, illa dictio, ponitur pro tantum.*
Testis conuictus per testes seu instrumenta non punitur, nec ordinarie, nec extraordinarie.
16 *Crimen incidenter confessatum an sit punibile.*
17 *Crimen, quando dicatur contingere causam.*
Factum diuersum dicitur in iudicium deductum per viã connexionis, quando contingit idem factum, & exigit quod tangat & idem factũ, & easdem personas.
Sententia lata contra producentem, cuiuscunque conditionis & status sit persona producens, non præiudicat testi, nec econtra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. PRIMVM.

DEnique. †Si testis de crimine cõtra cum excepto cõuincitur, vel alias conuictus appareat, repellitur à testimonio; sed de crimine non puniri, si non tangit negociũ principale. h. d. tria sunt dicta. secundum, ibi: Quod si. tertiũ, ibi: Cæterum. Ego materiã huius cap. clarissimè expeditur in duobus locis; primum enim, & secundum dictum expeditur in c. testimonium, ℈. de testib. vltimum in c. 2. de ord. cog. hic autem aliqua simpliciter dicam pro forma, & materia huius cap. quæ vtilis est, & quotidiana in practica. Casus liter. Quæsitum fuit a Papa an in personam testiũ crimina obiici possint, vt sic a testimonio repellantur, quibus ante iurm, vel depositiones nihil fuerat obiectum? Rñdit Papa, ꝙ possunt opponi. Et subdistinguendum est in hunc modum: si crimina obiiciuntur testibus, de quibus nondum fuerant accusati; sed tandem opponunt in modum exceptionis; crimina illa probari debent anteq̃ causa per sñiam terminetur, quæ si probata fuerint, a testimonio repellentur; quia (vt dicunt canones) testes absq; vlla infamia, vel suspicione, vel macula manifesta in ferendo testimoniũ requiruntur. quod si sola crimina, de quibus alio tpe conuicti vel confessi sunt in iudicio, testibus obijciuntur, a testimonio repelluntur, quia eorum confessioni nõ est credendum ℈ alios, nisi prius se probauerint innocẽtes; & innocentia probata, bene eis credi, & fides adhiberi põt. Cæterum quæret forsan aliquis; & qui sibi vr in iure canonico aliquid profecisse. Ecce crimina probata sunt ℈ testes, vtrum ꝙ unientur pena ordinaria? Rñder Papa, ꝙ in eos accusatio iuris ordine non procedit; sed sufficit, si a testimonio repellantur, pt recipuè vbi crimen, quod eis obijcitur, non ꝓtingit causam, de qua agitur. Et hæc est sñia, & risio Papæ, quæ placet ex to-
2 to. Bern. †No. testem quantũcumq; etiam publicè toleratũ, [a]
a posse repelli a testimonio, si nunc de criminis suspicione, aut infamia conuinci potest, cõcor. d. c. testimoniũ, & c. super eo, de testib. & ibi no. quid de iure ciuili. secus autem, si erat toleratus tpe, quo reddit testimonium, vt l. j. C. de testib. & quod
3 ibi no. & 3. q. 7. c. infamis. ℈. veruntñ. †No. 2. ꝙ sñia est ter-
b nus excludens probationis exceptionis [b] oppositæ in psonas testiũ. possunt ergo vsque ad sñiam probationes induci; & intelligo ante conclusionẽ in causa, per c. dilectus, de fide instr. & c. auditis, de procu. & quod no. Inn. in c. pastoralis, de causa poss. & propr. exceptio tñ debet opponi ante aperturam attestationũ: de quo dic vt legitur, & no. in c. præsentiũ, ℈. de testib. An autem probationes possint induci anteq̃ testis recipiatur, dixi plenè in c. ex parte Adæ, de testi. vbi videas materiam pulchram & quotidianam, & frequẽter tractatam à Doctoribus.
4 †No. ꝙ ad hoc, vt testis omnino dicatur integer, oportet qđ sit omnino immunis ab his quatuor, ſ. crimine, qđ intelligе, vt dixi in d. c. testimonium. Infamia, an hoc procedat in infamia facti, dic, vt d. c. testimoniũ. Suspicione, ſinimicitiæ. 3. q. 5. c. accusatores. vel criminis, quia non debet in aliquo vacillare, sicut opinio ordinandi. 81. dist. c. tantis. Item a macula manifesta. & hoc dupliciter potest intelligi, ſ. de macula animæ, quę potius attenditur, q̃ vitium corporis, ꝙ preciosior sit, & tunc nõ differt a crimine, & sic forte sumitur hic, quia primo fecit in genere mentionẽ de crimine, & postea exemplificando, dixit à macula manifesta. Scđo potest intelligi de macula corporis, & tunc oportet restringere ſm Io. And. & bene, qñ quis testiſi cari vult in causa criminali ℈ clericũ, repellitur. n. corpore vitiatus, eo casu, quo repellerẽr ab ordine, ſm Per. & Abb. vide
5 tex. cum gl. 2. q. 7. c. ipsi apostoli, & in c. fi. ℈. de testib. † No. in §. quod si, ꝙ sñia corporis afflictiua facit fidem in alio iudicio, & inter alias personas. Vides. n. hic, ꝙ ꝓfessus, vel cõuictus in alio iudicio, potest nunc repelli a testimonio inter alias personas. Istæ. n. sñiæ, quæ afficiunt, & notant hominem, sequunt hominem, sicut lepra leprosum: arg. in c. cito turpem. 1. q. 1. facit c.
6 testimoniũ, & quod ibi dixi, ℈. de testi. † No. in §. cæterum, arg.
c pro & ℈, an testis c conuictus de crimine sit aliqua pena puniẽdus. nam tex. a ℈rio, ibi: Pena ordinaria, facit vt puniri possit pena extraordinaria; & pro hoc vide l. nullum, C. de testib. In ℈rium, ꝙ nulla pena puniatur, faciunt multũ verba sequẽtia ibi. Sufficit ergo si a perhibendo testimonio, repellant. Nam verbum, sufficit, importat, vt nil aliud requiratur seu imponatur, vt no. gl. in c. statutum, in prin. de reser. lib. 6. vide tñ circa hoc,
7 quod plenè dixi in c. 2. de ord. cogn. † Opp. & vr ꝙ non solum vsque ad sñiam, sed etiam per 20. annos post, potest opponi, & exceptio probari ℈ testes, vt in c. licet, de prob. & c. cum venerabilis, ℑ. eo. & l. querelam, C. de fal. secundo potest argui, ꝙ non, vsq; ad sñiam, sed tñ vsq; ad litis ꝓtest. debet pars admitti. hæc. n. exceptio ℈ personas testiũ, non est peremptoria; cũ nõ perimat actionẽ, seu ius agendi, cum & alijs testib. seu probationibus possit fieri probatio, ad hoc ℑ. co. c. inter. Sol. capiẽdo mentem gl. 4. hęc exceptio, quę opponiſ in personas testium, non potest dici dilatoria vel peremptoria, cũ non differat iudicium; & sic non debet regulariſm regulas dilatoriarum; & licet non sit propriè peremptoria, accedit tñ magis ad naturã peremptoriarum, q̃ dilatoriarum: quia si non directè, saltem per obliquum perimit: quia sublata probatione, remanet ius partis inutile, vt in c. sæpe, de rest. spol. & l. duo sunt Titij. ff. de testa. tut. & ideo põt dici quasi peremptoria, arg. 4. q. 3. c. si testes, §. item hermaphroditus. ideo vsq; ad sñiam potest opponi, sicut aliæ peremptoriæ, vt l. 2. C. sent. resc. non pos. Non ob. ℑrium: quia procedit in exceptione falsi, qñ. ſ. opponitur in dicta, & nõ in personas, quo casu est distinguendum, vt in gl. & no. bene hoc dictũ, simile no. in c. ex parte Adæ, ℈. de rest. & ibi
8 plenius dixi. †Sed quero, an in causa appellationis possit opponi ℑ personas testium? Gl. ista in ultima parte notabiliter dicit, ꝙ sic, sicut dr de alijs peremptorijs; seruata tñ dist. c. presentiũ, ℈. de testi. no. sing. hoc dictũ, & pro eo facit illud generale: nõ oppositum opponam, non probatũ probabo, in c. cum Io. de fide instr. & C. de temp. app. l. per hãc. Item probo alia ratione; appellatio rescindit omnia vsq; ad lit. ꝓte. ita ꝙ illud, quod poterat opponi ante sñiam, & li. ꝓtest. potest opponi in causa appel. vt leg. & no. in l. ita demum, C. de proc. & maximè per Bar. sed ante sñiam poterat opponi, & probari ℑ personas testiũ,
d iuxta distinctionẽ c. præsentium, præall. ergo & in causa appel-
9 lationis, [d] eadem distinctione seruata. † Aduerte tñ ad unum notabile dictũ tam circa istam exceptionem, q̃ circa alias per-
e emptorias, ꝙ si malitiosè causa vexandi aduersariũ pars distulit opponere in prima instantia, nõ audietur in causa appell. ita not. sentiunt Io. And. & Host. in c. inter monasterium, ℑ. de re iud. quod est menti tenendũ; & idem potest dici in qualibet exceptione, [e] quæ malitiosè tpe determinato non fuit opposita, vt post illud tps non admittatur, arg. per locum a speciali, in
10 c. exceptionem, ℑ. eo. † Sed circa hoc quæro, nũquid in causis, in quibus sñia non transit in rẽ iudicatam (vt in matrimonialibus) possit opponi in personas testiũ citra appellationem? gl. hoc non aperit, loquitur. n. qñ opponitur circa dicta, inferrẽdo fallitatem: tũc. n. clarissimũ est, ꝙ in infinitum potest opponi: quia apparet per nouã probationem fuisse ecclesiã in sñia deceptam. & sic procedunt illa iura vulgaria, de re iud. c. lator, & c. ℈ sanguinei, & 45. q. 9. c. ꝙ quis. sed per exceptionẽ, & probationem ℑ personas testiũ non infertur necessario fallitas: quia licet quis sit criminosus; nihilominus potuit veritatẽ dicere, & apertè paret ex se, vt in c. per tuas, ℑ. de simo. & melius in c. in fidei favorẽ, de hær. lib. 6. ergo nõ debet recedi a cõibus regulis iuris. In ℑrium tñ facit: quia solus transitus in rem iudicatã excludit istas exceptiones ℑ personas testiũ: nam vt vides admittuni in causa appell. sed hæc rõ cessat in causis, in quibus sñia nõ trãsit in rẽ iud. ad hoc optimè. facit c. causam matrimonij, & ibi no. ℈. de prob. & c. fraternitatis, post prin. de frig. & malef. & c. sicut nobis, maximè. in fi. ℈. de testib. & vide oĩno quæ
11 ibi dixi. † Opp. ℑ §. quod si, vbi dr, ꝙ aliàs conuictus vel confessus, non debet admitti nisi prius probauerit se innocẽtem; non. n. vr hoc posse procedere; quia ex quo fuit probatum eũ fore criminosum; maximè post confessionẽ suam, non debet admitti ad probandũ negatiuam, vt in c. ad nostrã, ℈. de prob. Sol. gl. quę est in verbo, probauerit, ꝙ non probauerũt directè se innocẽtes, sed indirectè, puta probãdo, ꝙ egerũt pœnitentiã, & probabũt hoc per sacerdotẽ propriũ. No. hoc dictũ, ꝙ post pœ-

ADDITIONES.

a ¶ Toleratum. Quando tolerãtia inducat dispensationẽ, tangit Fel. in c. j. col. 5. vers. limita hoc tripliciter, ff. de treu. & pa. & in c. ſicut, intrã de iudæ. Alex. in cons. 170. incip. Pro inuestigatione, col. fin. in 2. vol. Sebast. Sapia.

b ¶ Exceptionis. Videtur iste sentire, ꝙ si contra testem excipiatur de crimine ante tamen sententiam in causa, ꝙ repellitur; & ista est veritas, sed caue ne erres; quia oportet specificè opponere declarando qualitatem criminis, nec sufficit dicere esse criminosum, ita no. Bal. in l. 3. §. leg. Iul. ff. de testi. & in c. præsentiũ, eo. tit. lib. 6. imò etiam vt voluit idem Bal. in auth. ſi dicatur, in ſi. C. eo. specificari debet locus, & tempus commiſſi criminis. Zach.

¶ De Doctoribus de Padua. Ant. Franc.

¶ Tu adde quòd sine dubio crimen debet opponi specificè, neque sufficit illud opponere in genere; imò debet qualitas declarari per modum, locum, & tempus, de quo vltra hic alleg. per Bart. post glos. in l. cum apud. C. de testi. & Bal. in l. j. in 2. q. eo. tit. & vide D. Card. in cle. constitutionem, in §. j. de elec. & Dom. de Rota in decis. 269. in nouis. vbi dicunt esse specificandum, locum, annum, & menſem; non autem diem, neque horam; nisi dies, & hora essent de substantia materiæ, de quo plenè per D. Card. vbi suprà in 3. quæſt.

c ¶ An testis. vide latè per D. Iaſ. in l. 1. §. qui mandatum, col. 2. ff. de off. eius cui mand. est iurisd. Fel. & Dec. in c. præterea, ℈. de off. deleg.

d In causa appellationis. Adde, ꝙ hoc videtur intelligendum, quando appellatum fuit ab admiſſione exceptionis. nam si pars nihil opponat, exceptio non opposita in prima instantia, poterit opponi in secunda, ſm Rom. cõſi. 384. vbi ita cõsuluit de exceptione, tu non potes esse procurator. Seb. Sap.

e ¶ Exceptione. Vide And. Siculum in cons. 35. incip. In minimis, in 3. col. & Fel. in c. ad audientiam, 2. suprà de reſcrip. Ant. Franc.

pœnitentiam quis potest dici innocens, facit 50. dis. c. ferrum. & vide ad istum intellec. quod dixi. in d. c. testimonium. Abbas dixit probari innocentiam suam probãdo absentiam a loco, vbi dr delictum cõmiſſum: sed hæc lectura non placet. Io. An. licet enim procedat respectu illius verbi, conuicti: non tamen procedit respectu illius verbi, confeſſi; quaſi dicat, licet admittatur ad probandum contra probationem; non tamen admittetur ℈ confeſſionem propriam. D. An. dicit, quod ẽt respectu confeſſionis potest admitti; non tñ perimendo confeſſionẽ; sed potius excuſando, iuxta ea quæ not. & hñr in d. c. cum dilecti. de acc. mihi non placet hoc dictum quoad istũ tex. nec respũ probatiõis, neq; respũ confeſſionis, loquit. n. tex. qñ alio tpe fuerant cõuicti. vel confeſſi; & nunc opponuntur crimina
12 illa, certum est aũt, quod ex quo non probauerunt tunc ℑriũ, nec excuſauerunt confeſſionem, non debent nunc admitti. † Quia non appellando, vñr ſimplr acquieuisse cõuictioni, & cõfeſſioni, àrg. c. quod ad consultationem de re iudic. & c. 1. ℑ. de fri. & ma. vbi est bo. tex. in ſimili, sed hæc dicta Doc. procedunt, vbi nouiter conuinceretur de crimine, vel confiterentur, alii
13 aliter soluunt, sed tene lect. gl. † Gl. in ver. confeſſi. intrat mãm.
a an testis interrogatus de proprio crimine, teneatur rñdere, [a] vi de in hoc quod satis late dixi post gl. in c. cum cãm, de testi. Vltimo gl. colligit arg. quod si iudex recuſatur corã arbitro, põt ab isto quæri, & dẽr inde dicere veritatem. Aduerte, si quæritur de crimine, dic ut not. in d. c. cum cãm; si extra cãm criminis, satis est honeſtum, vt rñdeat, cum arbitri sint in hoc articulo iu
14 dices, de offic. deleg. c. ab arbitris, lib. 6. circa. §. cæterum quæro quid si crimen obiectum testi contingit cãm, de qua agitur? re spõ. glo. fi. quod tunc non solũ repellitur, sed etiã punitur; si aũt non contingit crimen, ſolum repellitur, qa ad hoc ſolum recipiſ. fatetur tñ, quod si testis testificãdo vacillauit, vel falſum dixit, punitur a iudice, ut l. nullũ. C. de testi. Qualiter aũt hoc ultimo casu iste punietur, dic vt not. Bar. in d. l. nullum. & dixi, in d.
15 c. 2. de ordi. cog. † Ex his vr velle glo. ꝙ dictio præsertim, [b] posita
b in tex. ponatur pro tñ. Idem Host. & Goff. Inno. vero inſtat in duab. gl. & vr velle in effectu, quod aut testis conuincitur per testes, seu inſtrumenta, & non punitur nec ordinarie, nec extra ordinarie, & hoc respectu dictio, præsertim, ſtat pro maxime, quaſi idem ſit, ſi idem crimen contingat cãm de qua agit. Aut est conuictus per confeſſionem propriam, & tunc si cõtingat causam de qua agitur, punitur pœna ordinaria, ſup. de confeſ. c. 2. & c. per inquiſitionem, de elec. & si non cõtingit cãm, videt dubitare, quia loquitur alternatiuè, vr tñ magis inclinare, vt pu niatur pœna extraordinaria, quod hic non negatur ſm eum, facit d. c. per inquiſitionem; & sic habens clare intẽtum, & mẽtem Inno. Io. And. videtur velle, ꝙ si contingat crimẽ, de quo agitur, puniatur pœna ordinaria, siue conſtet confeſſione, siue probatione; & in hoc accedit ad dictum gl. Host. & Goff. ꝙ dictio, præsertim ſtat pro tñ, si vero non contingit cãm, sequitur Inno. vt non imponatur pœna etiã extraordinaria; si aliter con ſtat de crimine, quam per confeſſionem. si aũtem conſtat per confeſſionem, puniatur extraordinarie. D. An. plus placet hæc
c opinio Inno. vt etiam in connexis distinguatur, an conſtet [c] cõ feſſione, an probatione, qua cum non ſit iudicium ordinabili liter agitatum ℑ testem, non debet imponi pœna ordinaria, de accu. c. inquiſitionem. nam probationes exigunt telam iudicii, vt ℈. vt lit. non cont. per totũ; secus in confeſſione iuxta no. per Inno. in c. qualiter & qñ, ii 2. de accu. Item quia probatio p cõfeſſionem est lucidior hoc dixi, vt non delinant hæc dicta anti
16 quorum, quæ satis declarauit. ego aũt plenissime hanc mãm explicaui in d. c. 2. dic ut ibi. † No. tñ ex isto tex. ꝙ crimen inciden ter confeſſatum, vbi aliud agebatur, non est punibile fatetur pœna ordinaria, cũ non contingat crimen de quo agitur, pro hoc l. ſi filium, C. de liber. cã, & sic vr hic tex. pro dicto Bar. in l. ſi cõ feſſus, ff. de cuſt. & exhi. reo. & sic limitat Inno. in d. c. qualiter, ꝑ
17 alle. † Quando dr crimen contingere cãm, dicit hic Inno. ꝙ qñ testis confitetur ſe inuolutum illo delicto, de quo agitur. Host. hic confitetur, qñ est circa idem factum; quaſi secus ſit, ſi agat de ſimonia commiſſa in certa eccleſia; & testis cõfitetur ſe com miſiſſe ſimoniam in alio facto, quod ſatis placet. nam qñ est diuerſum factum, non põt dici in iudicium deductum per viã cõnexionis, sicut qñ contingit idem factum. d. c. per inquiſitionẽ, & c. 2. de confeſ. Bar. in l. 2. §. ſi publico, ff. de adul. exigit. ꝙ tangat idẽ factum, & eaidem personas; vt ſi produxit testem ℑ me, & ego oppono, ꝙ falſum dixit in hac causa contra me. Et vr ꝙ hoc exemplum ſentire, ꝙ non ſit necesse, ꝙ tangatur ſpecifice delictũ, de quo agitur; sed satis est, qđ tangat illam cãm. D. Ant. dicit ſe putare quẽlibet benedicere; licet ſint dicta diuerſa. Ego intelligerem hoc dictum Bar. qñ agitur cum teſte; secus si cum
d producente, quia ſententia lata contra producentem non præ judicat testi, nec econtra. [d] l. Titius, ff. de his qui no. ir f & hoc videtur ibi velle Bar. facit c. 2. in fi. de or. cog. vide qđ b d xi, & ita ſentit Bar. ibi; cum hac opi. gl. fi. & dicit hic esse casum.

ADDITIONES.

a ¶ Teneatur respondere. De præsertim, dictione ultra hic allegata, vide Car. in cle. 1. de rer. permu. & in c. continebatur, de despon. impu. & in cle. 1. in §. 1. de priui. & in cle. 1. in prin. de sent. exc. vbi exponitur pro maxime, & vide glo. in l. illud, ff. ad l. Aquil. & ibi per Flo. & gl. in l. quod si minor. in §. restitutio. ff. de min. quæ dicunt quod includunt vtrumq; casum, sicut dictio, maxime. adde tamen quod quandoq; ponitur pro ſolummodo, & comprehẽdit casum expreſſum tñ, vt in c. 1. inf. de excom. & vide Spe. in tit. de diſputa. in §. poſt hoc, in verſ. item maxime quandoque. Ant. Fran.

b ¶ Dictio præsertim. Adde de hac dictione Cal. conſ. 3. de verb. sign.

c An conſtet. Vide de hoc D. Ant. poſt Inno. in c. per inquiſitionem. in 5. col. de elec. Sed limita hoc non procedere, ſi confeſſio de delicto eſſet facta foro miſto inter iudicialem & pœnitentialem, quia tunc ex iſta confeſſione emanante in tali foro confitens non poſſet puniri, ita ſingulariter dãt Doc. poſt glo. in c. ex pœnitentibus, prope fi. 50. diſt. & D. Ant. poſt. Hoſt. in c. quãuis, in 3. col. de æta. & quali.

d Nec ecõtra. Adde intelligendũ, niſi fuerint citati, vt dicit Ang. conſ. 108. & an crimen probatũ per modum exceptionis ueniat puniendũ, vide Old. conſ. 78. & an exceptio contra personas testiũ sit peremptoria, vide Lap. alle. 82.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excõmunicationis non eliditur, ſi contra excipientem replicatur, quod ipſe ſit per participationem excommunicatus.*
2 *Excommunicatio non incurritur, ſi aliquis participat ignoranter cum excommunicato.*
3 *Cum excommunicatis non eſt communicandum, vt in bonis operibus.*
4 *Excommunicatus non poteſt neque agere, neque accuſare, etiam ſuam iniuriam proſequendo.*
5 *Excommunicatio maior, & minor quomodo differant.*
Excommunicatus minori excommunicatione, non repellitur a limine iudicij; ſed tantum a participatione ſacramentorum.
6 *Excommunicationem minorẽ incurrit quis, etiã ex participatione coacta; niſi fuiſſet quædam coactio præciſa.*
7 *Excommunicatis eſt reſeruata omnis exceptio, & defenſio. 8. 11.*
Si aliquem approbauit, an poſſum eundem reprobare;
9 *Excommunicatus minori excommunicatione, quo caſu repellatur a limine iudicij.*
10 *Accuſatio nõ poteſt fieri ab exiſtente in peccato mortali; niſi accuſans proſequatur iniuriam propriam.*
11 *Infamis & criminoſus poſſunt repellere ſuum accuſatorẽ regulariter.*
12 *Excommunicatus, an admittatur ad replicandũ, ſicut ad excipiendũ;*
13 *Excommunicationem maiorem incurrit, partic pans cum excommunicato à Papa.*
14 *Replicatio quid ſit, cui competat, & quando competat. nu. 14. 16.*
17 *Annalia ad agendum ſunt perpetua ad excipiendum.*
Exceptio, quæ poteſt opponi agenti, an poſſit opponi excipienti.
18 *Effectus replicationis.*
Replicatio impertinens repellitur.
19 *Replicatio quomodo tollatur, vel vitietur.*
20 *Quæ ſit primo probanda, exceptio, vel replicatio.*
Exceptio peremptoria quo caſu ſit probanda per excipientem.
21 *Iudex an debeat pronunciare, vtrum replicatio obſtet, vel non.*
Iudex procedendo ad vlteriora cenſetur pronunciare, exceptiones non obſtare.

CAP. II.

1 A nobis. †Reo excipiente ℑ actorem de excõicatione, non obstat replicatio cõionis. secunda pars, ibi: Nos. casus ſit Aliquis est excõicatus maiori excõicatione, puta Martinus participauit Titio ſcienter in locutione uel oratione; & sic Martinus est excõicatus minori excõicatione, ecce Titius accuſat Martinum. Martinus excipit ℑ Titium dicẽs ipſum excõicatum maiori excõmunicatione. Titius replicat contra Martinũ dicẽs, tu nõ potes excipere ℑ me, qu a tu ſciẽter participaſti mihi in locutione vel oratione. quæritur, vtrũ Martinus poſsit repellere Titium a ſua accuſatione Titij? Rñdet Papa, ꝙ Titius bene potest repelli a ſua accuſatione, nõ obſtante replicatione, quia Titius remotus est à communione ſi
2 delium. Martinus vero ſolũmodo a participatione. Bar. † Nor.
a 1. arg. ibi; Scienter, ꝙ communicans [a] cum excõmunicato ignoranter, nullam excommunicationem incurrit; ad idẽ c. nuper.
3 de ſen. excom. † No. 2. quod etiam in oratione non est excommunicato communicandum, & dic in oratione, id est ſecũ orãdo, vide tex. 11. q. 3. c. cum excommunicato, & c. nuper, præalle. † No. 3. excõicatũ non poſſe alium accuſare, [b] quod intelligo
b ẽt ſi proſequatur iniuriam propriã. vnde petenti reſtitutionẽ, obſtat exceptio excõicationis, vt dicit glo. not. in c. ex inſinuatione,

ADDITIONES.

a Communicans. Quid autem ſi quis ſciuerit aliquem excõicatum, ſed nondũ fuit denunciatus, an cum eo cõmunicans ſit excõicatus; vide Per. de Anch. in conſ. 185. vbi tenet quod non, de cuius veritate, videas late per Fel. in c. Rodulphus, char. pen. col. 3. ver. limita quarto, ſup. de reſcri. Zacharias.

b Alium accuſare. Etiam ſi accuſatus eſſet excõicatus, nec poteſt replicare de excommunicato rei accuſandi. Bal. in ſua mar. ad Innocen. in uer. excommunicatus. ver. 11. poſt Inno. in c. à nobis. inf. de excom. c. 1. & per Bart. in l. ſi cognos. ff. de accuſa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tione, de proc. & hoc. quia iura gñaliʳ repellunt excõicatum ab agendo, ſ. de iud. c. intelleximus, & c. pia, de excep. lib. 6. No. q̃ excõicans excõicato, non incurrit eandem excõicationem, ſed
5 minorem, ĩ. de ſent. excõ. c. nuper. & c. fi, de cler. excom. mi. † Et no. vnam diam inter minorem excõicationem, & maiorem. nam maior priuat nedum à participatione ſacrorum, 11. q. 3. c. audi denique, & c. is cui, & c. 1. de ſent. excom. lib. 6. ſed etiam a cõione fidelium, vt hic, & in d. c. cum excõicato, & c. inter, de ſent. exc. deber etiam ſibi prohiberi ingreſſus eccleſiæ. 21. diſt. c. eleros, & 25. diſt. c. perlectis. minor verò ſolum priuat a participatione ſacrorum, de quo dic, vt legitur, & not. in c. fin. de cler. excõ. min. Ex quo infert hic tex. excõicatum minori, non poſſe a limine iudiciorum repelli, nedum ab excipiendo. Opp. & vr, q̃ is, qui cõicauit excõicato, non poſſit illi excõicationem obiicere; quia non poteſt reprobare, quem ſemel approbauit. c. quemadmodũ, ſ. tit. prox. cum ſim allegatis in prim. gl. Sol. gl. j. latius formando hoc ĩrium ſoluit duobus modis, primo per dictum Aug. Nonnullos ſuſtinemus, quos inutiles toleramus. 24 q. 1. c. quiſquis, & vult dicere, q̃ cõio, & tolerantia voluntaria nocet, vt in ĩrijs: ſecus, ſi eſt inuoluntaria. Hæc ſol.
6 tollitur iudicio meo duobus modis. † Prima, quia etiam cõicatione coacta, quis incurrit excõicationem, niſi fuiſſet vis præcilia, vt in c. ſacris, ſ. quod met. cau. Secundo, quia non præſupponitur hic, q̃ voluntarie ſibi cõicauerit; nec deciſio litere ſim
7 dat ſe ſuper voluntate. † Ideo forte gl. ad ſecundã ſolutionem tranſit dicens, quẽ approbaui, reprobare non poſſum agendo ĩ eum; ſed excipiendo ſic, quia quilibet reus etiam excõicatus poteſt excipere ĩ ſuum actorem; quia omnis legitima defenſio eſt reſeruata reo etiam excõicato, ĩ. eo. c. cum inter, & cum hac ſolutione tranſeunt hic cõiter Doct. ſed iudicio meo non euacuat funditus ĩrium. nam ex ſolutione gl. ſequeretur, q̃ ſi mulier peteret dotem a viro in caſu permiſſo; poſſet vir excipere de adulterio prius commiſſo; quia vr approbaſſe ſolum quoad actionem, & non quoad exceptionem, quod eſt ĩ mentem d. c. quemadmodum. & l. ſi vxor. ff. de adul. quinimo tex. in d. c. quemadmodũ, propriè loquitur de exceptione, vt nõ poſſit excipere ĩ mulierem, cuius mores ſemel approbauit. Vnde
15 dicerem ſic, q̃ vbi approbatio, ſeu habilitatio depẽder à voluntate approbantis; tunc non poteſt illã approbatum impugnare, nec per viam actionis, nec exceptionis; & hoc caſu loquuntur iura allegata in prin. gl. vbi verò non dependet à voluntate ſua; tunc nõ obſtante illa cõione, ſeu tacita approbatione poteſt ĩ illum inſtare, ſaltem per viam exceptionis. pro hoc eſt bo. tex. in c. dilecto, de præb. & c. noſtri, de elec. & quod not. Io. And. in reg. ſciẽti. de re. iu. lib. 6. in Mere. & gl. in l. i. C. vbi de cri.
agi opor. quæ dicit, q̃ ſi litigaui coram eo, quem mea volũtate nõ poteram iudicem facere, poſſum de nullitate experiri; licet à principio non excperim. vnde cum cõicando excõicato, non poſſim cum habilitare ad iudicia, poſſim illa cõione non obſtante ĩ eũ excipere, vt hic, pro hoc eſt bo. tex. ĩ. eo. c. ex ce-
8 ptionem, & c. pia. eo. tit. lib. 6. † Sed quæro, tex. hic loquitur, q̃n excõicatus minori, excipiebat ĩ excõicatũ maiori. quid ſi iſte
a excipiens fuiſſet etiã excõicatus a maiori, nunquid poſſet a ſua accuſatione repellere excõicatum? vr litera hic facere q̃ non; quia iſte excipiens eſt remotus nedũ a participatione ſacrorũ; ſed etiam a cõione fidelium; & ſic ceſſat ratio illius literę. Contrarium tenet hic gl. & bene, q̃ licet excõicato interdicatur poteſtas agendi; non tñ excipiendi, &c. vt in gl. & hoc cõiter approbant hic Doct. & in c. cum inter, ĩ. eo. dicentes, q̃ omnis defenſio competit excõicato, ſiue ſit realis, vt peremptoria; ſiue perſonalis, vt ĩ iudicem incompetentem; ſiue ſit declinatoria, ſiue comperat ratione temporis feriati, vel loci incompetentis, vel reſcripti ſurreptitij, vel inepti libelli; & idem in dilatoria ſolutionis, de quo etiam vide quod no. ĩ. in c. ſi aduer-
9 ſus, de hæret. † Plus dicit hic Inn. q̃ excõicatus maiori repellit ab accuſatione ſua excõicatum, etiam minori tñ, cum ſit criminoſus, ſ. quod met. cau. c. ſacris. ſicut. n. repelleret illum non excõicatus, ſic etiam excõicatus per iura hic alleg. in gl. Ioan. And. intelligit hoc dictum, vt excõicatus minori repellatur ab accuſatione his caſibus, quibus cõio cum excõicato inducit peccatum mortale, de quibus plenè no. in d. c. ſacris. & no. ſin-
10 gulariter hoc dictum. † Ex hoc enim infert, q̃ exiſtens in mortali tanquã illegitimus repellitur ab accuſatione; & facit ad ea, quæ dixi in c. teſtimoniũ, de teſtib. quæ ſunt no. multum ad limitationem cap. j. ĩ. de accuſ. quod intellige, niſi proſequat in-
b iuriam propriam, b vt in c. omnibus, 4. q. 6. † Item ex prædictis,
11 & ex gl. not. q̃ quantumcunque quis infamis vel criminoſus ſit; poteſt tñ excipere ĩ ſuum accuſatorem de illegitimitate. fallit in caſibus all. in gl. & in crimninibus exceptis, de quibus no. in c. cum P. de accuſ. & in c. 1. de teſti. lib. 6. & vide quod not. gl.
12 in d. c. omnibus. † Sed quæro, nunquid excõicatus admittatur ad replicandum, ſicut admittitur ad excipiendum? exemplum, ago ĩ te occaſione mutui; excipis de pacto de non petendo; replico de pacto, de petendo; opponitur excõicatio ĩ me, ſeu replicationem meam. Spec. eo. tit. §. fi. ver. item quæritur, dicit hanc exceptionem, ſeu duplicationem, non obſtare replicationi; quia replicatio ſe habet ad exceptionem, ſicut exceptio
c ad actionem. Eſt enim replicatio quædam defenſio c ĩ exceptionem, Inſt. de repli. in prin. vnde ſicut excõicatio non repelit ab excipiendo, ita nec a replicando. Item duplicatio nõ admittitur, niſi directè concernat ipſam replicationem, vt in loco prox. alle. ſed excõicatio non elidit replicationẽ; ergo &c. abſurdum enim foret q̃ haberet reſpectus ad pactum de non petendo; & non ad pactum ſequens de petendo. dico tñ reum poſſe excipere de excõicatione non ĩ replicationem; ſed contra perſonam actoris, vt repellatur a iudicio; quia exceptio poteſt opponi in qualibet parte iudicij, vt in c. pia ĩ. eo. tit. lib. 6. &
13 c. pen. ĩ. eo. † Gl. fi. opponit de c. ſignificauit, ĩ. de ſent. excom. vbi cõicans excõicato incurrit excõicationem maiorem; cuius tñ ĩrium innuit iſte rex & ſoluit multipliciter. Vera ſolutio eſt, q̃ procedit in cõicante excõicato a Papa, concurrentibus aliis de quibus dicam ibi. Vltimo ſcias, q̃ quia iſtud cap. facit mentionem de replicatione, Io. And. poſuit ad materiam explicandam ſeptem queſtiones, quas ſuccinctè ponam ad inſtru
14 ctionem iuuenum. Primo quæritur, quid ſit replicatio. Secundo, cui competat. Tertio, q̃n competat. Quarto, quis ſit eius effectus. Quinto, quomodo tollatur, vel uitietur. Sexto, quę ſit prius probanda exceptio, vel replicatio. Septimo an ſuper replicatione ſit neceſſario pronunciandum. † Ad primũ dicit, q̃ replicatio eſt allegatio actoris, per quam ſoluitur exceptio rei, Inſt. de repl. in prin. vel latius dicendum eſt, q̃ replicatio eſt verbum actoris, per id quod dicetur ĩ. vnde replicatio eſt ĩria exceptioni. quaſi exceptionis exceptio. ff. eo. l. antepe. ſemp enim obiicitur, vt exceptionem expugnet. ff. eo. l. 2. §. 1. potes ponere exemplum ſ. poſitum de ĩrio pacto. Item in terminis c. accedentibus, de priuil. pone quæſtionem: parochialis eccleſia petit decimas, reus excipit de priuilegio, quod habet de decimis non ſoluendis, replicat agens, q̃ preſcripſit ĩ priuilegium, hoc probato eliditur exceptio, & obtinebit agens. & idem in
15 ſimilibus. † Ad ſecundum cui competat replicatio, patet rñſio ex prędictis; quia competit actori. vnde dicit lex, q̃ actores nõ muniunt ſuam intentionem exceptionibus, quę ſunt reorum; ſed replicationibus. C. eo. tit. l. non exceptionibus. Et ſi dicas, q̃ actore excipiente ĩ reſtem, vel probationes rei, ipſe reus replicat; rñdetur, q̃ reus in eo, quod probat, cenſetur actor, ff. eo. l. j. Vel lex loquitur quoad exceptiones peremptorias, vel quæ reſpiciunt principale; & per hoc intellige, quare ſ. dictum eſt in diffinitione primi dubij, q̃ verbum actoris poteſt ibi ſumi
16 largo modo. † Ad tertium quæſitum, q̃n competat reſponſio, etiam parer ex prędictis. nam cum veniat ĩ exceptionem, competit cum reus excipit; & non prius. non enim poteſt reſolui, nec expugnari nondum obiectum, de deſpon. impub. c. ad diſſoluendum, cum concor. & ſm hoc erit perpetua replicatio, & comperet q̃ncunque excipitur; cum enim replicatio ſit ex-
17 ceptio, vt ſ. dictum eſt; & annalia † ad agendum ſint perpetua ad excipiendum, vt l. purè. §. fin. ff. de do. excep. ergo replicatio eſt perpetua. dicit tamẽ Io. And. q̃ vbi eſſet quid imputandum actori, ea ratione qua tẽpore perit actio, periret etiam replicatio cum eadem actione; & ſic intelligitur, ff. q̃n actio de pec. eſt anna. l. quæſitum; & ſic aliud eſt in exceptione rei originalis; & aliud in exceptione actoris, quæ dicitur replicatio; quia in poteſtate actoris eſt agere, non in poteſtate rei, vt C. de dilat. l. ſi q̃n. Si ergo ĩ exceptionem rei iudicatæ replico, de appellatione mea, quam deſerui, vel proſequi neglexi; ſicut mihi obſtaret hoc agenti, ita ob. mihi replicanti. de appell. cap. ſæpe. & clem. ſi appellationem, eo. tit. hoc verum, niſi exceptione pare
18 tur mihi aliqua perpetua exceptio, puta nullitatis in his, quæ ſunt poſt illã, de quo leg. & no. in c. licet, de ſen. exc. lib. 6. † Venio ad quartũ, q̃s ſit replicationis effectus; & dic q̃ reſoluit, vel expurgat exceptionẽ, vt ſ. dictũ eſt; & ideo oportet q̃ replicatio ſit

ADDITIONES.

a ¶Excommunicatus. Excommunicatione maiori poteſt repellere per exceptionem conſimilem excommunicatum cõtra eum agentem, idem dicit Bart. in l. ſi creditoribus, ad ſi. C. de iur. da. pig. ma. & in l. ſeruos, ff. de accuſ. qui dicit ſe plenè dixiſſe, in l. cum mulier, ff. ſol. matr. & facit quod no. D. Abb. in c. illud, de cler. excõ. min. Adde, an excommunicatus poſſit proſequi ſuam, vel ſuorum iniuriam, Fede. conſ. 116. & an dolus cum dolo compenſetur; & an bannitus poſſit repellere bannitũ, vide quæ poſui in d. l. mulier, ff. ſol. mat.

b ¶Iniuriam propriam. Vide Pet. de Anch. in conſ. 417. incip. Plura ex prædictis. vbi dicit, q̃ frequens accuſator non accuſat; & latè Fran. Aret. in d. c. teſtimonium, ſuprà de teſtib. Sebaſt. Sap.

c ¶Eſt enim replicatio quædam defenſio. Pondera verbum, defenſio, & comperies replicationem non eſſe exceptionis defenſionem; ſed illius exceptionem, vt l. in exceptionibus, & ibi Bald. C. eo. l. 2. ff. eo. Spec. eod. tit. in §. fin. in princ. & Bald. in auth. ſi teſtis productus dicatur, in 1. opp. col. 1. C. de teſtib.

tio ſit talis, q̃ vitiet exceptionẽ. nã impertinens repellitur, inſ. e. c. dilecti. vel pſonam afficiẽs, vt ibi. Et ſcias, q̃ fortius ſe habet replicatio ad exceptionem, q̃ exceptio ad actionẽ. nam exceptio q̃nq; defendit reũ ſup re petita; q̃nq; afficit perſonã actoris; quandoque iudicis, q̃nq; teſtis, quandoq; procuratoris, quandoq; formam libelli, quandoque reſcriptum, quandoq; locum; ſed replicatio ſemper afficit ipſam exceptionem, vt nõ
19 proſit excipienti, vel vt non noceat replicanti, inſt. de replic. in prin. uide ad hoc q̃ no. in c. ii. de or. co. † Ad quintum q̃o tollatur, vel vitietur, dicas, q̃ tollitur per duplicationem rei, quæ ipſam afficit, pone exemplum per decre. dudũ, de cõuer. cõiu. duplicatio tollitur p triplicationem, & ſic deinceps, vt ff. e. l. ii.
20 & Inſti. de repli. poſt princi. † Ad ſextum, quę ſit prius probanda, a an exceptio, vel replicatio, de hoc ſatis inſtat Io. And. hic poſt Spe. in ti. de exce. & repli. §. fi. vbi de hac materia inuenies.

Concluſio vera eſt, q̃ ſicut reus nõ aſtringit probare peremptoriã ſibi cõpetentẽ, niſi ex quo fundata fuit actoris intentio, quã intendit p exceptionem elidere, C. eo. l. ſi quidem. facit qđ legitur, & notat in c. fina. de dolo, & contu. & c. de teſta. ſ. de teſtib. niſi ſit dilatoria ſolutionis, de qua dicam inf. eod. c. exceptionem. ita nec actor cogitur replicationẽ probare; niſi ſit p
bata exceptio rei, q̃ ipſe actor intendit p replicationẽ elidere, & hoc tenet Spe. in d. §. fi. poſt prin. poſſet tñ replicãs (ſi vellet) prius probare, ar. c. i. de probat. & l. circa, & quod ibi no. ff. de prob. ſed vide, q̃ in ſimili dixi in c. i. de ord. co. vbi plene dixi de actione, & exceptione, quæ ſit prius, pbanda. ſic dicendum eſt de exce. & replic. ideo limita, vt ibi dixi. † Ad ſeptimũ, & vl
21 timum, quo quærebat, an ſit neceſſario pronunciandum ſuper replica. dicit Io. An. ponderandũ naturã exceptionis, ĩ quam replicaĩ; qa ſi eſt emergẽs, quantũcunque ſequatur replicatio, duplicatio, triplicatio, quadruplicatio, & ſic in infinitũ; ſatis eſt q̃ ſuper exceptione iſta pronuncietur, ſuper qua neceſſe eſt, p
nunciari, iuxta ea, q̃ dixi in c. j. de or. co. vbi ſatis expediur, quid dicatur emergẽs, & quid incidẽs; & an, & q̃n ſit neceſſe tacite vel expreſſe ſup eis pronũciare. exẽplũ huius dicti eſt, excipio ſolutorẽ non habuiſſe poteſtatem abſoluendi; hoc ipſo q̃ iudex pronunciat teſtẽ admittẽdũ, vel nõ admittẽdũ, ſatis ſup replicatione & duplicatione pronũciat; Si tñ ẽt ſuper his ſpeciacidens, ſup qua non eſt neceſſe ,pnunciari; ergo nec ſup replicatione pronunciabit, exẽplum, excipio de pacto de nõ petẽdo; replicatur de renunciatione, vel ĩrio pacto; ſatis eſt, vt ĩ
demnet iudex vel abſoluat ſup principali, per q̃ erit expedita exceptio, & replicatio, ſed ſi velit etiã ſup illis ſpecialiter pronunciare, poſſet. Cõcluſio ergo eſt, q̃ ſuper replicatione non eſt neceſſe ſpecialiter pronunciare, quia ſufficit tacita pronunciatio, q̃ reſultat ex ,pnunciatione ſup exceptione, vel ſup ipſo facto principali, vt patet ex p̃dictis. & his q̃ dixi ĩ c. j. de or. cog.

ADDITIO.

a Quæ ſit prius probanda. Adde quia iſte all. Spe. in ti. de excep. & replica §. fi. facit melius §. i. verſ. ſed de qua, vbi dr, q̃ poſt excep. & in §. hoc quoque, eo. ti. quod eſt verum, niſi talis replicatio ſit de directo exceptioni cõtrariæ quia tũc dr ſimul probare, q̃n exceptio probatur, ſed ſi non eſt de directo, contraria, poteſt probari poſt, vt not. in c. illud. infra, de reſcrip. Zach.

SVMMARIVM.

1 *Replicatio paris criminis repellit exceptionem.*
2 *Beneficia quis poteſt plura poſſidere in diuerſis eccleſiis; intelligę, vt in fra nu. 7. & 8.*
3 *Exceptio alicuius rei non dẽt opponi ab illo, qui in eadem re laborat. 4. 9.*
4 *Alienans male bona eccleſiæ, poteſt bona per alium alienata repetere.*
5 *Beneficiatus pluribus beneficijs, vtrum poſſit opponere, & quo nomine contra aliquem quærentem plura beneficia.*
Exceptio, tu habes, vel quæris plura beneficia, an poſſit obiici per illum, qui etiam habet plura beneficia. 10. 11.
6 *Collatio beneficij facta ex certa ſcientia, licet excludat ſurreptionẽ; tamen nõ includit diſpenſationẽ, videlicet q̃ Papa velit cũ eo diſpẽſare.*
8 *Iudex põt ex officio libellũ lacerare, ſi videt ius nõ cõpetere actori; maxime in ſpiritualibus, in quibus regulariter iudex põt ſupplere ex officio.*
9 *Criminoſus non debet opponere in alium id, in quo ipſe verſatur.*
Exceptio non debet opponi ab illo, qui poſſet eadem exceptione repelli.
12 *Habere plura beneficia, an ſit peccatum?*
13 *Rei voluntarij æquiparantur actoribus in multis caſibus.*
14 *Accuſator illegitimus, non admitteretur ad accuſandum.*
15 *Exceptio famoſa, vel de iure communi notoria, an admittatur contra illum, cui de beneficio eſt prouiſum.*

CAP. III.

1 **Cum eccleſiaſticæ.** † Habens plura beneficia, contra alium de pluralitate non excipit: ita ſummat Io. An. hæc ſummatio eſt multum generalis; conuenit tñ literæ in genere. Alij ſummant ſic. reus nõ neceſſarius, ab exceptione repellitur p replicationem ĩ aris criminis, vel obiectũ. poſſet aliter ſummari, & intelligi, vt inf. patebit. Eſt. n. hæc decre. difficilis quoad intellectum, & adhuc reddiſ magis difficilis, pp dicta doc. Diuiditur in duas partes. In prima ponit deciſum exordium, in ſcda mandatum, ibi, [Mandamus.] Caſus lit. Quidã Iacobus nomine, fuit inueſtitus per dñm papã, de quadã p̃bẽda vacante in Nouariẽſi eccleſia; & de mandato ipſius in corporalẽ poſſeſſionẽ ipſius prębendę inductus, q̃ non pmittebant eũ Nouariẽſes canonici poſſidere. Hoc propoſuit Iac. p̃dictus in pñtia Papæ. eõrio pars capti exceptionẽ quãdã ,ppoſuit ĩ ipſum, videlicet, q̃ ĩ alia eccleſia beneficiũ obtinebat. ille replicauit ĩ eos, q̃ & ipſi plura beneficia in plurib. eccleſijs obtinerent. Inn. cognita veritate mãdat Laudicẽſi epo, quatenus dictũ Ia. faciat p̃bendæ illius pacifica poſſeſſione gaudere. de qua fuit p C. p̃deceſſorẽ ſuũ iueſtitus, nõ obſtãte exceptione p̃dicta, q̃ non pñt ei obijcere, cũ & ipſi
a inueſtituraʳ factã in abſentia beneficij, nõ acquiriſ illius beneficij poſſeſſio, de quo dic, vt no. in c. trãſmiſſam de elec. & c. ij. de
2 cõſue. † No. ij. quẽ poſſe eſſe pluralẽ in diuerſis eccleſiis, quod intelligę iuxta no. in c. gratia, de reſcr. lib. vj. & cle. gratiæ. eo. ti.
3 No. iij. † quem non poſſe reprehendere in alterius perſona, qđ in ſua putat æquũ. 32. q. vj. c. nihil. cum trib. cc. ſeq. & 25. di. c. fi.
4 & iij. q. vij. c. iudicet. † Oppo. ĩ tex. vr. n. q̃ ĩ iſtum poſſint plurales excipere, ſaltem nomine eccleſiæ, ar. in c. ſi quis presbytero rum. & quod ibi no. de rebus ec. nõ alie. vbi patet, qđ ẽt is qui male alienat, poteſt nomine eccleſiæ male alienata repetere. Item prętextu criminis, vel excõmunicationis non repellitur quis à defenſione eccleſiæ ſuæ, vt in c. dilecti. inf. e. Item ſaltem non debuiſſent plurales admitti, volentes excipere ĩ iſtum impetrantẽ. ſol. pp hæc cõtraria, & ſimilia, legitur hoc c. multipli citer in gl. & extra gl. Et diuide hanc gl. in tres partes. In prima ponit opi. Vin. in ſecunda opi. Tan. & Io. illi contrariã. In tertia gl. approbat opi. Vin. & rñdet ad aliqua motiua in ĩrium. Secũ da, ibi. [Tan. & Io.] Tertia, ibi. [Mihi vr] vt clarius habeas gl. re
5 citabo eã ꝯcluſiue. † Vin. fuit in opi. vt plurales in beneficijs ad mittanr ad ĩdicendũ noſe eccleſię, & nõ ,pprio; non plurales vero admittanr ad ĩdicendũ noſe proprio, & noſe eccleſię. Ad iſtum tex. reſpondet dupliciter. primo, q̃ non fuerunt admiſſi iſti nomine eccleſię, qa Papa Cęleſtinus ex certa ſcia iſti prouiderat, i. ſciens eum hr̃e alia beneficia, & ex hac ſolutione
6 colligitur prima lec. † Sed ĩ hunc intellectum facit, quia collatio ex certa ſcientia facta, licet excludat ſurreptionẽ; non tñ inducit diſpenſationem circa pluralitatẽ, iuxta ea quæ no. in cle. ſi Roma. de præb. & in c. ſi motu proprio, c. ti. & melius in c. non põt, hic aũt non obijciebatur de ſurreptione, ſed q̃ obtinebat beneficium in alia eccleſia. Item hæc lec. glo. diuinat ad tex. nec tex. fundat ſe ſuper iſta rõne. ſ. q̃ iſti obijcientes laborabant eodem morbo. iõ forte gl. tranſit ad ſcdam lect. dicens, quod iõ non fuit hæc exceptio admiſſa, quia iſte iam erat confirmatus, & poſſeſ. beneficij adeptus. & ſic non habebat locum excep. cum nil iuris iſte nunc peteret: ſed quid fãcti, vt libere poſſideret, pro hoc c. cõſtitutus, & quod ibi no. inf. de app. & hæc lec. corruit, ut prędicdẽs, diuinat. n. nec tex. ſup ea ſe fundat, ex rõne. n. deprehendimus mentem diſponentis, inf. de verbo. ſign. c. intelligentia, & l. cum pater. §. dulciſſimis. ff. de leg. 2. Io. & Tan. fuerunt in ĩria opin. Vin. dicẽtes, q̃ nec noſe eccleſiæ, nec noſe proprio poſſunt canonici opponere, etiã illi, g nõ habẽt plura beneficia; tũ qa nõ verſaĩ damnũ eccleſię, tũ q a vtile eſt ei habere plures beneficiatos, & dic latius
7 vt ĩ gl. † Sed ĩ hãc opi. facit, qa pluralis in beneficijs, nõ poterit ita bene ſeruire eccleſię, ſicut ſi haberet vnũ beneficium tñ, vt patet in c. qa nonnulli, de cle. nõ reſi. & c. relatũ, eo. ti. Itẽ eſt ĩ eccleſiæ vniuerſalis vtilitatẽ, vt in c. qa in tñ, de præb. & c. ad aures, de reſcri. & ſic p hanc opi. nõ ſolueret ĩrium, facit q̃ leg. & no. in c. ſi. de reſcr. lib. 6. & p Io. de Lig. in cle. gratię. e. tit. vbi ,pbat, q̃ licet exigere beneficiũ p ſingularẽ clericũ, facit c. ꝯquerẽte, de cle. nõ reſid. Itẽ ĩ hãc opi. & Tãc. & Io. facit iſta lra à ĩrio ſenſu, q̃ inuit nõ plurales in beneficijs admittendos; & ſic hęc tertia lec. nõ ,pcedit. Ber. approbat opi. Vin. vt ſaltẽ illi, qui non habent plura beneficia admittantur; alij vero non, niſi noſe eccleſię, & vide motiua ſua in gl. & ſaluãdo hãc lec. poſſet dici ad iſtũ tex. q̃ iſti nõ fuerũt admiſſi, quia opponebãt ſe no-
8 mine proprio; nõ autem eccleſię. † Sed contra hunc intellectũ opponi. ſic. ſi hoc ĩ ſe erat illicitũ, de bebat ſaltẽ Papa ex ſuo officio hunc repellere, arg. eius q̃ no. Inno. in c. 1. de offi. vic. & 11. q. 1. c. ſacerdotibus, vbi colligiſ indicẽ debere ex officio ſuo libellũ lacerare, ſi videt ius nõ cõpetere actori; maxime in iſtis ſpiritualibus, in quibus regulariter ſupplętur ex officio, vt in c. cum nobis, & c. cũ dilecti, de elec. & c. cũ veniſſent, in fi. de inſt. ſaluando hunc intellm, poſſet ſic rñderi, q̃ hic non conſtabat plu-

ADDITIO.

a Per inueſtituraʳ. Vide Bal. in rub. C. de contrah. emp. in xvii. q. Ale. late in l. iij. in prin. col. v. ff. de acq. poſ. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pluralitatem esse illicitam: nam in multis casibus licitū est habere plura beneficia cōpatibilia, iuxta not.in c.dudum,il 2.de elec.& c.gratia,de rescr.lib.6.& per Inn.in c.iamdudū,de prēb. de quo Papa noluit nunc inuestigationē sumere ℨ istos se opponentes; sed excludere ex ḡnali ratione;quia non debent reputare reprehensibile, & illicitū personis aliorum, quod in se putant licitū & honestum.3 2.q.6.c.nihil iniquius,cū tribus cc. seq.& ꝙ quisq; iuris in alterū statuit, ipse debet vti eo. ff. quod
9 quisque iur.l.3.& c.cū omnes,de const.† Et per illū tex.& prędicta ampliando hanc lec.ponerem quartam,ꝙ nec noīe proprio, nec nomine ecclesiæ isti plurales debent admitti ad opponendum ℨ personam, non dico ℨ rescriptum. Et idē etiam dicerem ℨ rescriptum,si ipsi eodem morbo laborarent; noīe proprio non,per supradicta;nec nomine ecclesiæ, etiam si vtilitas ecclesiæ uersaretur:quia nō videntur moueri bono zelo. non.n.debent etiam nomine ecclesiæ reputare iniquū in alio-
2 rum personis, quod in personis propriis reputant æquum, [a] vt probatur in d.c.cum omnes,ſm vnam lec.cōiter ibi approbatam. debent.n.isti a se incipere,arg.l.si pupilli,ff.de neg.gest.& potest eis dici,eijce trabem de oculo tuo,&c. 3.q.7.c.infames, §.item in Euangelio.& alibi: iudicet ille de aliorum errore,qui non agit eadē,quæ in alio putauerit punienda. 3.q.7.c.iudicet, & c.postulatus,& hunc puto uerum intelſm c. Nec ob.si dicatur,crimino sum posse defendere ecclesiam, vt in ℨrio .hoc.n. fateor, nisi sequatur illud absurdū, vt in alijs dicant iniustum, quod in se putant iustū. tunc.n.tanꝙ ℨrij,& nō bono zelo moti,non debent admitti,in c.solicitudinem,in fi.de appel.& l.vbi repugnantia,ff.de reg.iur. alij verò non plurales admitterētur, quia cessat in eis hæc ratio, super qua se fundat litera. Ex his hr no. limitatio ad ℨria superius allegata, & litera ista nullam pa-
10 titur violentiam, etiam a ℨrio sensū. † Vel dic, ꝙ isti canonici excipiendo de pluralitate certabant de lucro captando, vt scilicet haberent pinguiores portiones; ideo repelluntur per replicationem paris delicti;& ita sic iudicio meo vr sensisse Bart. allegando hunc tex.in l.cū mulier,ff.sol.mat. pro hoc facit ille
b tex. & quod plenè dixi in c.dilecti,ℨ.eo. Potest etiā dici, [b] ꝙ isti canonici plurales,commiserunt ℨ legem damnantē pluralitatem, ex qua cōpetebat eis exceptio, meritò ergo repelluntur ab hac exceptione; quia frustra auxiliū legis inuocat,qui committit in eam, vt in c.quia frustra,de vsur. facit 26.dist.c.vna, & hunc intelſm ad istū tex.reperio sensisse Inn.in c.intelleximus, de adult.& habes in his multa vltra alios. Et hęc clarissime sufficiant ad intelſm c.Sed ne deficiant dicta antiquorū,ea recitabo, maximè quia egent declaratione, cum confusè per alios
11 recitentur. † Inno. ponit quinta lec.dicens ꝙ si rescriptū peccat surreptione, puta quia non fecit mentionē de aliis beneficijs,nec ex certa scientia Papa contulit,ēt quilibet habens plura beneficia,poterit excipere;quia tunc non excipitur ℨ perso
c nam; [c] sed ℨ rescriptum,quod sumit vires ex intentione cōcedentis, de verb.sig.c.dilecto. De intentione autē Papæ non est prouidere ei, qui habet aliud beneficiū,de illo nō habita mentione,de rescr.c.si proponēte, & melius in c.si motu proprio, de prēb.lib.6.ego hoc puto verū; nisi (vt dixi) isti excipiētes laborarent eodē morbo. Si verò rescriptū non peccat in surreptione,ita ꝙ nūc excipitur dūtaxat ℨ personam.s. ꝙ nō potest pluralis plura beneficia simul obtinere, & tūc, si nō vertitur in damnū ecclesiæ, non potest agi nomine ecclesiæ; secus,si verteret in damnum,puta quia ꝓꝓ paupertatem præbendarū desoritur ecclesia; tunc.n.quilibet ℨ eum ageret etiam aliis inuitis. Item quilibet admitteretur, si suū speciale interesse prosequeretur,etiā cæteris inuitis,ff.de procur.l.licet, puta si sua præbēda specialis ex hoc diminueretur : secus,si versaretur ad interesse cōe,vt si diceret minorem præbendā habebo, si iste recipiatur.forte.n.omnia sunt in cōi,& in fi.anni redditus diuidun
12 tur inter canonicos. † Ratio autem, quare admittunt ℨ rescriptum indistinctē,& non ℨ personam,est ſm Inn. quia hoc vltimo casu non versatur peccatū; cum non sit peccatum habere plura beneficia,iuxta no.plenius per eū in c.cū iamdudum,de præb.Et circa hoc instat hic Inno.& certè licet ista videanſ exquisita;non tñ ꝙueniunt literæ,q̄ nullatenus ista ꝑsiderauit;sed fundauit se super alia ratione,vt s.dixi. Host.tenet hic pluralitatē beneficiorum esse peccatū, & ad istum tex. dicit, ꝙ Papa prouidit ex certa scientia;sed circa hæc dic,vt dixi,sup. & an sit peccatū,collige ex no.in d.c.gratia,& cle.gratiæ,& c.cū iamdu
13 dum,prēal.† Sextā lec.sentit Io. And.s.c.prox.& latius attingit eā hic D.Card.licet D.Io.And.' non faciat mentionē,dicens ꝙ isti opponentes erāt rei voluntarij;& sic non debebāt admitti, nisi prius legitimarent eorū personas,cū in multis conueniāt
14 cū actoribus, iuxta no.in c.super eo,de elec. † Illegitimus autē accusator nō debet admitti,de accus.c.1.secus aūt,si essent rei necessarij;quia tūc admitterentur ad defensionē ecclesię;& sic intelligatur.ℨ.eo.c.dilecti,quod dixi in ℨrio. Hæc lec.mihi nō placet;quia si versatur damnū,vel vtilitas ecclesię; nunq̄ canonici dicuntur rei voluntarij,cū teneantur defendere iura ecclesiæ, & eorum etiā interesse, ne ecclesia eorum depauperetur, vt no.sentit Inn. in c.super his,de accus. & quod no.ℨ.eo.c.dilecti. Tene ergo quartam lec.ℨ quam,&ℨ tex.à ℨrio opp.vide tur.n.ꝙ nō plurales, nō deberent admitti ad excipiendū;cum iste iam esset inuestitus:sed opus esset agere; non autē excipere,vt plenè no.in d.c.constitutus, de appel.& facit quod leg.& no.in c.accedens.ℨ.de accus. Sol.dicit Inn. ℨrium non procedere,cum excipitur, ꝙ per obreptionem impetrauit, vt not.in c.eum olim,de do.& contu. & de cau.pos.& propr.c.cū olim. Hæc sol.est bona in se.nam tunc negatur ius prorsus cōpetere instituto;sed in casu nostro non procedit: quia hic non opponebatur ℨ rescriptum: sed ℨ personam. & ipsemet Inno.ℨ.voluit. vnde potest dici, ꝙ hæc exceptio potest admitti eo casu, quo de iure admitti potest,vt puta,si tale erat bñficiū,ꝙ de iure
15 nō poterat cū scḋo retineri.† Si.n. admittit exceptio famosa ℨ quisum,vt d.c.accedēs,multo fortiꝰ exceptio de iure cōi notoria,ar.c.j.de off.vic.& ꝙ ibi no.& c.ad decimas,de rest.ſpo.li.6.

ADDITIONES.

a ¶Reputant æquum.Pondera etiam l.si quis in graui.§.hi quoque,ff.ad Sylla. vbi inhabilis fauore Reip.censentur habilis. & ita dicamus in casu nostro, & per consequens non proceda: ista decisio, pondera ista. And.Barb.

b ¶Dici.Pondera si posset dari alia lectura,vt dicamus,quod vbi excipiens est grauioris defectus,quam sit aduersarius,quod non possit illum repellere. & facit illud ,quod in Euangelio legitur de habente trabem in oculo suo; & redarguit festucam in oculo fratris sui. 3.q.7. c.infames. §.item cum in Euangelio. modo dicitur hic quod illi oppositum illum habere beneficium in alia ecclesia, & contra eos fuit replicatum, quod in diuersis ecclesiis habebant varia beneficia, simile quod habetur in Auth. quom.oportet epis. §.hæc de Deo. vbi dicitur, quod quando mulier contraxit ter matrimonium, non dicitur castè viuere. And. Barb.

c ¶Contra personam. Celebratur dictum Inno.hic,quod rescriptum consideratur secundū intentionem concedentis, vt per Bald.in l.rescripta,col.pen. C.de prec.Imp.off.& And.Sic.in conſ.13.col.9.in 2.vol. & inter conſ.Ales. in conſ.123.scripsit ecclesiastes,char.vlt.in 5.vol. Sebast.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones dilatoriæ, non possunt opponi post elapsum terminum datum à iudice, nisi in casibus expressis in tex. & in nu.4.*
2 *Exceptiones dilatoriæ possunt opponi vsq; ad lit.cont.de iure.nu.5.*
Iudex potest terminum à iure statutum abbreuiare, si sibi videbitur.
3 *Dictio, ex tunc, denotat extremitatem temporis.*
Terminus ſixus ad aliquid faciendū,in dubio,ſsumitur peremptorius.
Terminus,quando debeat esse peremptorius,vel trinus, vide remissiue.
Quid iuris erit, si vltima dies termini erit feriata?
4 *Exceptiones peremptoriæ possunt de iure opponi vsque ad conclusionē in causa: sed quid si ad eas opponendas fuit statutus per iudicem terminus, an eo elapso poterunt opponi, vide hic plenè.num.9.*
6 *Vtrum ſtetur iuramento partis, dicentis,ꝙ post terminū peruenit ad notitiam suam exceptio peremptoria,vel dilatoria, quam vult oppo.8.*
Restitutio in integrum non habet locum in criminalibus.
Iuramentum non est deferendum illi, qui est suspectus deierare.
7 *Notorium vel publicum præsumitur, ꝙ quis sciat,nisi ille probet se in tali loco fuisse, quòd verisimiliter potuit ignorare.*
8 *Ignorantia præsumitur, nisi probetur scientia.*
9 *Exceptiones peremptoriæ possunt opponi usq; ad cōclusionē in causa,nec debet præfigi terminus ad ipsas proponendas, sine causæ cognitione.*
10 *Post terminum elapsum ad opponendas dilatorias, possunt opponi exceptiones mixtæ.*
Exceptiones mixtæ possunt opponi post litem contestatam indistinctē.
11 *Exceptio dilatoria orta post cōclusionē in causa,nō pōt amplius opponi.*
Post conclusionem in causa non admittuntur nec probationes,nec allegationes consistentes aut in facto, aut in iure.
12 *Exceptio excōicationis potest dilatoriè opponi, etiam post terminum.*
13 *Iudex,de cuius incompetentia est oppositum, non potest se in causa intromittere,donec de sua iurisdictione sit iudicatum; & interim super illa causa non est ei parendum.*
14 *Exceptio,tu non eras iudex, an possit opponi elapso termino, quem talis iudex dederat ad probandum, & nil fuit probatum*
15 *Præfixio termini habet vim litis contestationis.*
Terminus hominis surrogatus in locum termini iuris, censetur idem cum termino iuris.
16 *Incompetentia iudicis potest allegari, etiam post sententiam.*
Litigans coram iudice non suo,an censeatur in ipsum consentire; adeo, quòd non possit ipsius incompetentiam allegare.
17 *Exceptio dilatoria quādo post terminū opponitur, quæ forma seruetur.*
18 *Exceptiones dilatoriæ, virū indistinctē non opponātur post terminum.*
19 *Exceptiones contrariæ, an possint vno, & eodem tempore opponi.*
20 *Terminus datus à iudice ad excipiendum si sit lapsus, an perdatur facultas excipiendi, vel agendi.*
21 *Exceptio dilatoria post li.cont.& post terminū datū à iudice, pōt opponi.*
22 *Exceptio dilatoria orta post terminū datum à iudice, vel veniens ad notitiam partis post litem contest.nūquid indistinctē admittatur.nu.23.*
24 *Terminus datus reo ad respondendum, an velit cedere, vel contendere, quo casu extendatur, vt in eodem termino reus opponat dilatorias; aliàs vl terius non audiatur.*

Citatio

25 *Citatio cum tenore libelli debet continere terminum, vt reus veniat ad respondendum libello; & ad dilatorias proponendum.*
26 *Terminus ad opponēdum dilatorias, datur reo ad instantiam actoris, vel ex officio ipsius iudicis. (gando,vel breuiando.*
27 *Terminus ad dilatorias opponendas,est in iudicis arbitrio,vel in elon*
28 *Terminus ad opponendas dilatorias, an sit indistincte præfigendus, tam secundum ius canonicum, quam secundum ius ciuile.*
29 *Exceptio dilatoria non opposita in causa principali, non potest opponi in causa appellationis.*
30 *Appellatio restituit appellantem ad eum statum in quo causa fuit post litem contestatam: secus ante.*
Terminus datus ad dilatorias opponendas, habet vim li.contest.
31 *Iudex potest opponere dilatorias post lapsum terminum ex officio suo in casibus,in quibus potest ex officio supplere.*
Termini iudiciales,licet excludāt partē, non tamen excludunt iudicē.
Exceptio dilatoria,quæ post lapsum terminū non potest opponi, potest tamen prius opposita declarari.
Declarare non est aliquid de nouo adducere,vel facere.

CAP. IIII.

a 1 **Pastoralis,& infra.** [a] † Iudex statuere debet terminū ad oēs dilatorias proponendas; post quē excipientē non audiet; nisi in tribus casibus hic exceptis. Diuiditur; nā primo ponitur decisa consultatio.In secunda rūsio,in qua duo facit.Primo ponit decretū,& ipsius cām.Secūdo pœnā,& tres casus exceptos ibi:[Ita qđ.] Casus lit. Quidam malitioſe dilatorias exceptiones proponebāt,vt causarū terminatio differrēt. Ad istorū malitiam conuincendā, statuit Papa,ut intra certū tps assignandū à iudice, oēs dilatoriæ exceptiones proponantur ; ita ꝙ si partes post terminū aliquas voluerint proponere, quas ī termino nō fuerint protestatæ, nullatenus audiantur ; nisi de nouo post terminum exortæ fuerint;vel nisi ille,qui eam opponere voluerit,fidem faciat iurō,cā post terminū ad illius notitiam peruenisse.B.No. ibi ; [Inquisitioni] iuncto ver.[Decernimus] ꝙ qñq; ad inquisitionē alicuius, Papa edit ius de nouo, quod intellige,qñ constitutio non venit in præiudiciū causæ pendentis.Nec ob.quod habeī in Auth.vt factæ nouæ constitu. facit ad primū dictum c.pastoralis, in prin.de rescr. sic limita quod no.in c.consultationi,de temp.ord. & c. ex tua,de fil. presby.
2 † No.2.arg.opt. iudicem [b] posse ex causa abbreuiare terminū
b à iure statutū,sine hominis ministerio. nam ad proponendas dilatorias,ius præfigit terminū li.ꝓre.vt in c.inter monasteriū. inf.de re iu.& C.de excep.l.fi.& tñ iudex potest abbreuiare, ut hic,ad hoc adducit istum tex.Bart.in l.2. ff.de re iu.Iste tñ tex. posset adduci in ℨrium . quia hoc facit iudex authoritate huius constitutionis, vt patet ibi : [Decernimus] & de materia
3 vide quod no.in c.cū sit Romana,de app.vbi latius dicā.† No.
c ibi,[Ex tunc.]de hac dictione,ex tunc,[c] denotat.n.extremitatem temporis,& dic,extunc.i.post terminū lapsum. Et ex hoc no.ꝙ terminus præfixus ad aliquid faciendum, intelligitur in dubio premptorius, nisi aliud in iure exprimatur.quod tenet hic Host.alle.decr.consuluit,de offi dele.& vide bo.glo.cle.1. eo.tit.in ver. peremptorio . Idem Guil. in Spe in tit.de dila.§. 1.ver.exceptoriæ,& ver. seq. vbi etiam tractat quid iuris sit, si
d dies vltima termini sit feriata . [d] vide bonā gl. in c.1.de do.& cont.lib.6.quæ sentit,ꝙ si in iure, vel alia dispositione fit mentio de termino,intelligitur de simplici termino. vnde non est necesse, ꝙ statuatur peremptorie . Et regulariter,an,& qñ terminus dēat esse peremptorius,seu trinus , vide qđ plene not. in c.consuluit,de off.dele.& c.ad petitionē. ℨ.de accu.ubi latis per Inno.& do.de R.o.dec.29.& 248.& per Bart.in l.si finita.§. Iulianus.ff.de dā.infe.& l.mācipiorū,de opt.le. vide tex.cū ibi
4 no.in l.si.ff.de ser.† No.regulā,& tres casus exceptos à regula. Regula.n.est,ꝙ post terminū lapsū,pars nullatenus dēt audiri, volēs proponere dilatorias . Fallit primo,si pars fuit protestata in tertio,qđ intellige,vt in gl.3.Secūdo,si de nouo exceptio sit orta. Tertio,si prius erat orta,& de nouo venit ad notitiam rei.Adde quartū casum,si de nouo superuenit facultas probā di ea,q̄ orta erāt tpe termini seu dilationis ,paria.n.ista sunt.s.ꝙ de nouo sciat, vel superueniat probādi facultas, vt probat in c.vt circa,de ele.lib.6.ita sentit Pau.de Lea.in cle. ꝑstitutione, de ele. Adde quintū, cū vult proponere exceptionē illi ℨriā, quam primo proposuit; quia non potuit à principio simul exceptiones ℨrias proponere, ita not.dixit gl.in c.cum dilectus, de reli.do.& 13.q.2.ad hoc,in gl.in ver.vt asseritis. & hic,de hoc latius cum gl.His notabilibus expeditis assumā primo gl. postea expediam aliqua dicta docto.quæ non poterunt ad gl.
5 cōmode applicari. Quæro † ergo primo, an dispositio huius
c c.habeat locū in peremptoriis? [c] Gl.ſ.dicit ꝙ non. Aduerte,gl. potest intelligi dupliciter . Primo , ꝙ statuto tertio ad proponendas dilatorias , nihil ob. quin post terminum possint proponi peremptorię , & iste intellectus non habet dubitationē; maxime,quia peremptoriæ proponuntur post litē contest.& non ante,vt in c.j.& 2.vt lite contest.lib.6. & iste terminus præfigitur ante litē contest.Secundo potest intelligi,ꝙ nō obstante termino præfixo ad proponendum peremptorias,possunt ipsæ peremptoriæ nihilo minus proponi; non tñ reddit ratio nē huius dicti;sed remittit ad no.inf.eo.c.exceptionē,& ibi gl. singulariter dicit peremptorias posse proponi vsq; ad conclusionem in causa,ut in c.finem,de do. & cont. & l.exceptionē, C.de prob.sed certe illa iura,& consimilia nō faciunt; quia loquuntur , qñ non fuit statutus aliquis terminus . nam dilatoriæ pñt de iure vsq; ad lit.conte.proponi. ℨ. de re iud. c. interſecus tū est, si terminus ad eas proponēdas fuit à iudice præfixus,ut hic.Idē ergo posset dici in peremptorijs; sed pro gl.ista facit, quia indultū à iure beneficiū, nemini est auferendum,ut in reg.indultū,de reg.iu.li. 6.Nec ob. iste tex. quia loquitur in dilatorijs,in quibus nō tractaſ de tanto præiudicio, sicut in peremptorijs.Ex his potes colligere dubiū esse probabile, quid ergo dicendū?dico 4.opi.principales in hoc articulo reperiri. Prima, ꝙ in peremptorijs non habet locū præfixio huius termini. hāc tenuit ista gl.Secūda hēt totū oppositū . hāc tenent Inn.& Hoſ.hic. Tertia,ut cū cāæ cognitiōe possit terius ꝑfigi, aliàs secus,hęc fuit opi.Dy.in reg.indultū,de re.iu.li.6.Quarta, ut quoad regulā hic ꝓtentā hēat locū iste tex.in perēptorijs.ſ. ut terius possit ꝑfigi ad oēs perēptorias proponēdas, sed quo-
6 ad exceptiones non , & hæc opin.variatur . † Nam Compoſt. in c.sicut de ele.recitans do.de Ro.dec. 39. dicit non credendum iuramento partis , si post terminum dicit ad siam notitiam peremptoriam peruenisse; quia cum tex.iste deuiet à re. iur. vt credatur in facto proprio iuramento partis, non debet extendi ad peremptorias : maxime quia propter grauitatem præiudicij pars de facili deieraret , iuramentum non est suspecto deferendum.c.clericos,de coha.cle.& mul.Spe.in titu. de exce.§.dicto,uer.vtrum,tenet indistincte hunc tex. habere locum in peremptorijs, nisi quoad proponendum crimina . In illis.n. vult,ꝙ nō credatur iurō partis,si dicit illam nouiter ad notitiā suā peruenisse:quia post terminum non debet audiri sine restitutione in integrum ex clausula generali , ut no.Inn. in c.corā;de in inte.rest . In criminibus aūt non habet locū in integ.rest.quia non subest æquitas, &c. D.de Ro.dec. prox.alle.plene prosequuntur;& finaliter, licet dñi fuissent uarij;fuit tamen sententiatū, ut in actore, cui fuit præfixus terius ad oīa iura & munimēta producenda, nō ſtetur iuramēto partis propter granitatem præiudicij ex parte rei imminentis ; quia aliàs veniret absoluendus ; sed in reo ſtandum est suo iuramento; quia fauorabilior;& sic habebit locum iste tex.in eo etiā quo ad exceptiones.Pau.de Leaza in cle.constitutionem,de elect. dicit,ꝙ aut exceptio nouiter est orta , & admittit;sed non stat iurō suo,ar.de of.dele.c.insinuāte,& 3.q.10.c.placuit,& quod ibi

ADDITIONES.

a ¶Pro intellectu huius dec vide quæ late, & eleganter scribit d. An. in c.item cum quis,in 3.& 4.col.de rest.ſpo Bald.in l.2.§.& parui, ff.ꝙ vi aut clam. Item vide quę late scribit d. An.in c.licet causam,in 4.& 5.col.sup.de ꝓba. & quod ibi late scribit Im.& in l.quamdiu,la vltima,ff.de acq.hære.

b ¶Iudicem.Vide Abb.in conſi. 40.inci.venio,in 1.vol.Rom.conſi. 497.v olu.1 Seb.Sap.

c ¶ Ex tunc.Vide Ro.in conſi.131.inci.prima dubitatio, & in conſi.138.inci. noua superuenit,& Dec.in conſi.63.in 1.col.& in conſi.89.in 4.col. & in conſi.90.col.penul. Seb.Sap.

d ¶Et de hoc vide per Pet.de Anch.in c.ſequens,de resti.ſpo.lib.6.& per Bal in l.2.ad fi.de temp.app.& d. Ant.hic in 3.col. ver.quæro.3.

e ¶ Peremptorijs.Et de hoc no.per Ang.in l.ſi ea,C.qui acc.non poſ.& per gl. hic vide gl.in ver.libere,in c.ordinarij.de offi.or.lib.6. sed adde quod no. post do.Ant.in c.licet cām.sup.de proba.in 4.col.& ad hoc vide gl.in ver. partes.& ibi Imo.in cle.ſæpe,de ver.sig.& qđ ista decr. non habeat locū in peremptorijs,tenet Imo.in l.quamdiu,in prin.in 6.col.ff.de acq. hæ.& all. Compoſt.in d.c.sicut,& vide Ang.in l.peremptorias ,ad fin.C.ſen.rescin.nō poſ.& in l.1.C.de re iud. vbi dicit,ꝙ peremptoria superueniens,post sententiam potest opponi,sed credo ꝙ velit dicere,quod casus illius l. fit ſpecialis.Item de isto art.vide etiam per Bald.addi ad Bar.in l.1. de excep.

¶ Adde,quod Ro.sing.suis fol.8.dicit,sicut declinatoria superueniens, potest opponi post lit.contest ita post conclusionem in causa.

¶ Adde ꝙ voluit allegare sing.Ro.nu.354.quod inci.tu scis, ꝙ exceptio declinatoria,pro quo dicto adde tex.in l.eleganter,§.ſi quis post,ff.de cōdi.inde.& in c.insinuante,sup. de off.dele.1.o.An. fin.in c.auditis. sup. de proc. quod ad hoc refert Ro.vbi sup.& Lanfran. in cle. ſæpe,nu. 15.uer. ex hoc ſequitur,& ibi in apoſt.Cel.in ver.post litis contest.de verb.sig.Zach.

¶ Circa hoc,an exceptio peremptoria superueniens post terminū possit opponi,vide Car.in cle.constitutionē,in §.1.in 7.q.de ele.vbi dicit,ꝙ pōt opponi post terminū,dummodo probetur superuenisse aliter, quā per iuramentū opponentis,de quo vide o.no Ale.de 1mo.in l.ſi insulā, in pe.char. ff.de ver.obl.& per And.Sic.in c.pastoralis,in 2.col.de exce.& adde,ꝙ exceptio perēptoria, regulariter non pōt opponi post siam,nisi per omnino restitutū in integrum ad opponendum,vt in l.peremptorias,C.ſen.rescin.non posse.& ibi plene de materia.& vide Spe.in titu.de exce.in §.3.in ver.hoc tū,ubi ponit septem casus,in quibus exceptio peremptoria admittit post rē iudicatā, adde tū,quod qñ opponitur post sententiam debet opponi contra actionem primæuam,& non contra executionem,de quo vide Bar.post gl.in l.1.& ibi plene per do.C.de iur.& fac.ign. Ant.Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibi no.in gl.fi. Aut vult opponere antiquam,q̃ nouiter ad eius
7 notitiam pervenit. †Et distinguit, q̃ si nunc alle.sibi notũ esse,
q̃ prius erat publicum,nõ audiri,qa est p̃sumptio ℨ eum, vt in
c.1.de postu.præ.& 26.di.c.q̃ dictis; nisi probet se in tali loco
fuisse,qđ verisimiliter potuit ignorare,vt in c.fi.q. ma.acc.pos.
& hoc credo admittendũ ẽt in dilatorijs; & sic puto limitãdũ
ẽt istũ tex.ar.c.fi.de iureiu.in fi. Si illud nõ allegat notũ seu pu
blicum,admitti dẽt eum iurꝫ, †quia præsumitur ignorãtia; ni-
si probetur scia,vt in reg.præsumitur,li.6.nisi exceptio surge-
ret à facto proprio,qđ debuit indagare,de ele.c.innotuit,&
c.nulli,eo.ti.li.6.& de cri.fal.c.ad falsãriorum,vel nisi aduer-
1 sarius[a] probet aliqua,per quę p̃sumã scia,quia tunc non suf-
ficeret iurm,fm eum;sed probare habebit aliqua, per quæ p̃-
sumatur ignorantia;& nihilo minus iurabit, vt in c.innotuit,
iuncta glo,de ele. hæc oĩa puto procedere ẽt in dilatorijs; qa
nunq̃ dẽt credi soli iurꝫ partis, q̃ verisimilitudo est in ℨriũ,
vt probatur in c.nulli,de ele.li.6.in ver. verisimiliter,iuncta gl.
Aut supervenit nouiter facultas probandi;& idem dicit,quod
in casu proxi.Caute enim egit non proponendo qđ probare
non potuit,all.2.q.7.c.pleriq;.Ego allego tex expssum in c.vt
circa,de ele.li.6.per quẽ tex.dicit Arch.13.q.2. super summa,
q̃ ẽt respũ criminũ proponendorum standũ est iurꝫ partis ℨ
opin.Compost.& Spec.qđ mihi placet, ad idẽ facit tex.in d.c.
2 nulli.†Ego dicerem,q̃ sine[b] cãæ cognitione nõ possit præfigi
b iste terminus ad proponendũ peremptorias, vt dicit Dy.tã re
spũ actoris,q̃ respectu rei.vñ fateor actori posse terminũ præ-
figi ad oĩa munimenta cãæ producenda, vt in c.coram; & qđ
ibi no.de in inte.rest.& c.auditis,de proc.Sed nõ sine cãæ co-
gnitione,ar.l.diffamari.C.de inge.ma.& l.cũ Titia,ff.de accus.
& l.si ea.C.qui accus.non pos.hoc probo ẽt per locum a spãli,
nã hoc simplr permittitur in causis summarijs, vt in cle.sæpe,
de uer.sig.ergo secus in alijs.Item non dẽt de facili recedi à re
gu.iu.quæ volunt,q̃ vsq; ad conclusionem in cã pñt munimẽ-
ta produci,& allegationes nouiter fieri, vt de fi.instru. c.cũ di-
lectus,& c.cum venissent,de testi. Idẽ dico in reo. cũ enim ha
beat à iure,vt perẽptorias possit proponere,vsq; ad sniam,seu
conclusionem in cã,vt in l.peremptorias,C. senten. rescin
po.non dẽt sine cã ita arctari.nam si idem esset in perẽptorijs,
quod in dilatorijs,tex. hic de iurisdi.diximus; pro hoc facit qđ
no.in cle.vnica.eo.ti.in versic.dilatoriæ, & in c.pia, eo.tit.li.6.
Cum enim maius præiudiciũ vertat in omissione peremptor-
iarum,q̃ dilatoriarum,cautius est in eis procedendũ, de ele.
c.vbi periculum.li.6. & sic cã arctandi non subsistente, posset
ista glo.procedere;respũ vero exceptionũ placet,vt q̃ hẽt lo-
cum regula,hẽant locum ẽt exceptiones;quia si rigor exten-
ditur ad peremptorias,fortius dẽt extendi æquitas;& hoc pro
bat in d.c.vt circa,& d.c.nulli.cum limit.tũ eorũ quę sup.tetigi
fm Pan.nec est curandum de grauitate p̃iudicij: quia licet ad-
mittat ad probandum:nõ tñ hĩ probatio. vñ ipsa admissio est
in se modici præiudicij,sed vide oĩno ad prædicta;quæ dixi in
10 d.c.cum dilectus.de fi.instr.† Sed circa prædicta,& circa tex.q̃-
ritur de subtili,& difficili qõne: pone terminum præfixum ad
dilatorias proponendas fore lapsum;nunquid poterunt pro-
bari exceptiones mistæ, quæ opponi possunt ad merita, & ad
processum,de quib.no.in c.1.de lit.cont.li.6.& per Bar.in l.cũ
quærebatur,ff.iud.sol.Spe. hanc qõnem format in ti.de dila.§.
3.vers.item quæritur.& allegatis aliquibus pro, & contra, reli-
quit disputationi.Io.An.in add.ibi plene prosequitur,& vĩ pri
mo q̃ non,quia terminus iste præfigit, ne impediat lõgo tpe
litis contest. sed si iste exceptiones admitterent, iam fruttrarẽt
principalis intentio hujus c.ergo &c.Secundo facit qa si pro-
ponunt in vim dilatoriæ dẽnt assumere nãm dilatoriarũ,ar.c.
recolentes,de stat.reg. In ℨrium facit; quia licet possint pro-
poni in vim dilatoriæ;tñ non perdunt nomẽ peremptoriarũ,
vt in d.c.1.ergo in termino exclusiuo nõ includunt,cũ hoc sit
odiosũ;aliàs sequeret absurdum q̃ statuto termino ad dilato
rias proponendas,videret statutus ẽt ad peremptorias, qđ nõ
est dicẽdum,cũ diuersitas nominum, arguat diuersitatẽ rerũ,
c.ad audientiam,de dec.& l.si idẽ,C.de cod. & hanc partẽ fina
liter tenet ibi Io.And.Nec obst.iura superius alle. qa per op-
positionẽ istarum exceptionum,non prorogatur lis;imo faci
lius terminat;quia ante lit.conte.habent vim peremptoriæ, &
dilatoriæ;& sic poterit fieri diffinitiua absq; alia contestatione
litis:dicit tñ,quod volẽdo tenere ℨrium,l.quod nõ possit op-
poni post terminũ(quod tñ sibi non placet)posset distingui,
vtrum opponant meræ dilatoriæ, vt puta dico te non audien-
dum,qa rescriptum est surreptitium; & non dẽt admitti post
terminũ;aut peremptoriæ,& dẽt admitti;quia tunc nullo mõ
includuntur in termino;& hoc hẽt æquitatem summam iudi-
cio meo,ar.illius c.recolentes.sed de rigore, vt simplr dicen-
dum ℨrium;quia qualitercunq; opponãtur exceptiones istæ,
semper sunt peremptoriæ in se,licet habeãt ex priuilegio esse
ctum dilatiuũ.Item dic,q̃ post lit.cont. indistincte non admit
tuntur; quia, vt notanter dicit ibi Io.And. licet ante lit.cont.
hẽant vtranq; vim;non tñ post cõtestationẽ,pñt hĩe nisi nãm
peremptoriarũ:non enim possunt amplius differri; ex quo lis
11 est cont.& hoc no.pro intellectu hujus c.j.†Item quærit circa
c p̃dicta,& circa textũ,quid si oriatur except.post conclusionẽ[c]
in cã,nunquid dẽat admitti post terminũ,iuxta casum hic exce
ptum?dic q̃ non,quia post conclusionem in cã,non admittũ-
tur probones,siue allegationes:siue cõstant in facto, siue in
iure;vt in c.cum dilectus,de fi.inst.& no.Inn.in c.pastoralis,de
cã pos.& propri.facit c.auditis,de proc. nisi euidens rõ iudicẽ
moueat.d.c.pastoralis;& hoc tenẽt D.& R.o.dec.29. & sic lito
12 hunc tex.†Quæro, an exceptio excõ.[d] possit dilatoriè ꝓponi
d post terminũ?gl.ista dicit q̃ sic,hodie hẽs tex.in cle. vnica,eo.
13 tit.& vide quod no.in gl.pe.†Gl.2.exponit text.ex tunc, i.post
terminum a iure assignatũ.Ego circa hoc quæro,an iudex pos
sit hunc terminum assignare,si ℨ eum seu suam iurisdi.fuit ex
ceptum;vt sic non probata prius excep.ℨ iudicem proposita,
teneatur pars oẽs suas exceptiones dilatorias in termino pro-
ponere?Host.dicit quod sic; tum quia iudicis est examinare,
an sua sit iurisdõ,vt de resc.c.super literis.ff. de iud. l. si quis ex
aliena.tum quia,si hoc non posset,nimium protelari posset iu
diciũ,succesliue illas proponendo , ℨ mentẽ huius c.& ℨ hæc
subterfugia,põt ẽt iudex recusatus prouidere, vt in c.ltima,de
app.lib 6.facit de diuo.c.quanto,in fi.nec põt excipiẽs de hoc
cõqueri;cum ad diem assignatũ possit oẽs proponere, primo
ℨ iudicem,secundo ℨ reseriptum,tertio ℨ aduersarium;& per
ordinem illas oppositas postea prosequi.Ego dubito, an hoc
dictum sit uerum;& potius putarem oppositum; nam,ex quo
exceptio ℨ iurisdictionem iudicis,non dẽt se impedire de prin
cipali;prius non discusso an sit iudex;vt in c.cũ spãli,de app.&
c.suspicionis,de of.dele. inturgeret enim q̃dam ℨrietas, q̃ ne-
gẽ illũ iudicem,vel dicam mihi suspectũ;& ad ipsius interlocu
toriã,& præfixionem termini proponam oẽs dilatorias mihi
cõpetentes,facit quod no.Inn.in c.solicitudinẽ,de app.& l.so-
lutionem.C.de re iudi. Itẽ si nego illum iudicem,nego illũ mi
hi posse staruere terminum;ergo non teneor recipere termi-
nũ,ar.c.solicitudinẽ.pal.rõ.n.q̃ est in tota cã, militat in p̃fixio-
ne termini;& si est mihi suspectus,posset me grauare in præfi-
xione termini,& hanc opi.teneo.luxta p̃dicta quæro,quid si is,
14 qui statuit mihi terminũ ad proponendas dilatorias;in verita-
te non erat iudex;nunq̃ potero post terminũ allegare eũ nõ
iudicem.Spec.eo.ti-§.nunc videndũ,ver.quid si in termino, &
ver.quid si iudex vĩ velle q̃ sic;& idẽ vult in oĩ exc. quæ reddit
indicium retro nullũ, ar.in c.in nĩa.de proc. & pro hoc facit,
q̃ si non erat iudex,non potuit præfigere terminum,nec vĩ ex
præfixione termini pronunciare se iudicẽ, qa ad hoc, vt ex ꝓ-
nunciatione acgrat iurisdõ,oportet q̃ specifice ꝓnunciei, nõ
aũt tacite,vt no.dicit Inn.in c.2.de dil.D.Ang.distinguit,q̃ aut
statuit terium specifice ad ꝓponẽdas declinatorias,defectu iu
risdõnis.& post terminũ nõ poterit:aut ĩ genere ad dilatorias
ꝓponẽdas;& poterit; qa nõ itelligiť terminũ statuisse ad hoc;
c & nihil aliud alle.Ego adduco in ar. opt.tex.in cle.vnic.eo.tit.[e]

vbi

vbi specifice sit mentio, qñ statuiť terius ad declinatorias, &
dilatorias proponendas.si. n.indistincte posset postea oppone
re, qd operaret pñxio termini respectu declinatoriæ? certe ni-
hil.Itẽ facit optime ille tex.pro opi.Spe.quod præfixio termini
ad dilatorias proponẽdas nõ extendat ad declinatorias.illa. n.
ponuntur ibi ut diuersa. Ego melius iudicio meo sic distingue
rem, q̃ aut is,qui gerebat se pro iudice, erat talis,quẽ consensu
meo poterã mihi iudicẽ facere,& non potero post terminum
proponere declinatoriã , quã scienter omisi, videor.n. illi re-
15 nunciasse;hoc probo sic,†quia ista præfixio termini habet vim
lit.cont.vt hic,tacit quod not.Inn.in c.ex rõne, de ap.ubi dicit
q̃ terminus hoĩs surrogatus in locũ termini iuris, censet idem
cum termino iuris,facit ad hoc c.cum sit Romana.& c.perso-
nas,de app.sed post terium iuris.s.ꝓtesta. lit.non possum decli-
natoriã hoc casu proponere,probatur in c.inter, de re iud.er-
go nec post terminũ hoĩs;nec facio vim vtrũ fuerit statutus ter
minus simpliciter ad dilator.as proponẽdas; an ad declinato-
rias , quia quælibet declinatoria iudicis est dilatoria, vt probať
in d.c.inter. Ad p̃dicta facit auth.offerať,C.de lit.conte.canoni
za.ta.3.q.3.c.offeratur;& vĩ satis hocinnuere iste tex.mandat.n.
præfigi terminũ,ne causarũ terminatio prorogetur.quæ quidẽ
ratio vendicat sibi locũ in omni dilatoria;licet ẽt sit declinato
ria, aliàs nõ sufficiẽter iste terminus surrogať in locũ contesta-
tionis, ℨ c.maiores,in prin. de bap.& c.ecclesia , ut lit.pen. nec
obst.tex.in d.cle.vnica ; quia ad maiorẽ cautelã ibi exprimitur
16 ẽt de declinatorijs. † Aut est talis,quẽ ego nõ possum facere iu
dicẽ;& potero post lapsum termini ℨ iudicẽ proponere,quini-
a mo post sniam[a] potero illũ allegare in iudicẽ,allegãdo nullita
tẽ,quia taciturnitas mea nihil officit.ex quo nõ possum illũ fa-
cere iudicẽ,facit ad hoc qđ no.Io.An.in reg.scienti,de re. iu.li.
6.in Merc.& gl.in l.j.C.vbi de crim.agi opor.& gl.in cle.vna,de
sequest.pos.& fru.& tex.cũ gl.in cle.j.de re.iu. & facit ad idẽ, qa
lit.ꝓte.nõ excluderet hoc casu exceptionẽ nullitatis,ut in iuris-
bus pal.ergo fortius, nec termini p̃fixio, facit qđ le.& not.in c.
signasti,de fo.pp.p Do. & hoc casu procedit dictũ Spe.facit ẽt
iste tex.cũ fundat se sup termino p̃fgẽdo à iudice; si ergo nõ ẽ
iudex,nõ hẽt locũ iste tex.qa cessat qualitas,super qua se fundat
hæc decr.iuxta no.p Bar.in l.i.ff.qđ vi aut clã,& in c.statutũ, de
resc.li.6.Ex his hẽs sextũ casũ,in quo põt opponi dilatoria, nõ
17 ob.termini lapsũ.† Quæro, qualis dẽt esse protestatio ad hoc,
q̃ post terminũ admittãť?& sic sumus in prima exce. Sol. dicit
gl.3.q̃ dẽt esse specialis.nõ aũt sufficit gñalis,& bñ loquit;alias
esset inutilis prouisio huius dec.& idẽ tenet Host.& Spe.eo.tit.
18 §.2.ver.sed quid,& §.viso,ver.sed qualiter.† Iuxta hoc,& tex.q̃-
ro,nunq̃ indistincte repellať, volens opponere ℨria post ter-
minũ?Gl.4.no dicit dec. procedere in exce.non ℨrijs;sed in ℨ-
rijs secus;nõ n.potuit simul prosequ ℨria; iõ ad ea prosequenda
admittiť pars post terium. Idẽ no.gi.ĩ c.cũ dilectus.de rel.do.&
13.q.2.in sum.& qđ sup.tetigi.Do. Ant.dicit, q̃ forte hæc ℨrie-
tas nõ excusat;cũ possit illas proponere cũ diliũctione,seu vnã
pure,& aliã sub ꝺdone,vt in reg.nullus plurib. de reg. iu. lib 6.
19 † Hęc qõ pendet iudicio meo ab alia, videlicet, an plures ex-
b cep.ℨriæ[b] possint simul,& eo tpe ꝓponi pure, vel ꝺdõnaliter.
nã si pñt ꝓponi saltẽ ꝺdõnaliter, in dubio putarẽ hãc gl.non bñ
dicere ; qa non debuit reus de illis protestari ; & sic potuit sibi
prospicere,& huius ꝓstõnis mentẽ,& verba seruare, ℨ q̃ cõmit
tit, si successiue possent proponi . Si vero non pñt proponi si-
mul,gl.op.loq̃, qa ꝑceptũ nõ obligat ad impossibile.Dy. in re.
nullus, de re.iur.lib. 6. ponit exquisitã theoricã. dicit.n.q̃ si id,
qđ proponit in vna exce.nõ põt ꝓcurrere cũ eo,qđ ponitur in
alia,nõ pñt simul proponi,nec successiue ; qa ꝓuicitur reus de
mendacio, ad hoc auth.q ℨ propriã,C.de non nu.pe. & l. j. ff.si
quadru.pau.fe.di.& l.fi.C. de noxa . ac. Aut est possibilis ꝓcur-
sus;& admittiť ; & sic vult, q̃ vbi exce. sunt prorsus ℨriæ, non
põt reus eis vti ẽt diuerso tpe;& fm hanc opi. procederet ista
gl.sed gl.sentit ℨriũ in l.nemo , ff.de exce. & clarius ibi Bar.di-
cens,q̃ ℨ Dy.vĩ esse tex. in l.cũ de indebito , ff.de prob. facit c.
fi.de iu.vbi ponit consimilis casus, in quo põt reus trãsire ad ℨ
riã exce.Cy.in l.j.C.de fur. post aliquos dicit , sub ꝺdõne resul-
tante ex eadem exce.polic ℨria simul proponi.all.l.si qdem,C.
de exce.& idem la.Bu.in d.auth. ℨ qui propriã. Bar. in d. l.ne-
mo.sic distinguit,q̃ aut ℨrietas resultat ex eadẽ exce. & nõ ad-
mittiť uolens ea vti,vt l.2.§.sed si alius,ff.qℨ ap.sit. Aut ex diuer-
c sis exce.resultat ℨrietas,& tunc aut onus probandi[c] vtranq; in
cũbit ipsi excipienti;& admitt.ĩ volens simul proponere,all.c.
auditis,& c.cũ olim, j.de pśc. Aut onus probandi vnã incum-
bit actori,& onus probãdi aliam incumbit reo ordine succes-
siuo;& nõ admittiť. Exẽplũ, si nego pecuniã mihi mutuatam.
Idẽ dico q̃ solui,incumbit mihi; & sic resultaret quædam ℨrie-
tas,etiã in ordine probandi;& iõ non debeo admitti.Mihi pla-
ceret,q̃ si excep.sunt prorsus ℨriæ,non pñt simul proponi pure;
sed ꝺdõnaliter sic;qa allegans ℨria nõ est audiendus,ut in c.so-
licitudinẽ,de ap.& l.vbi repugnantia,ff.de re in. Ad c.auditis,rñ-

ADDITIONES.

a ¶ Aduersarius.Non statur iurꝫ in his,quæ dependent a conscientia alicuius,
quando aliqua præsumptio est contra aliquem,vt per Fel.in c.si diligenti,
col.3.infra de resc.& Are.in c.ad præsentiũ, p illũ tex.&. de testi.Seb.Sap.

b ¶ Qđ sine.Vide Bar.idẽ cõcludentẽ.in l.j.col.2.& ibi Mod.ff.de re iudi.& ita
seruať in curia,fm Archi.in c.j.13.q.2.& Bal.in rub.&. de cõsu.col.2.Se.Sa.

c ¶ Post conclusionem.Quæ admittantur post conclusionẽ in cã, tradit. pul-
chre d.Ias.in rep.l.admonẽdi,co.25.ver.ex §.scriptis oib.ff.de iurei.Se.Sa.

d ¶ An excepti o excõ.vi.l.anf.de Oria.in c.qñ §.§.exceptiones.nu.x.ver. idẽ
i exc.&.de pb.gl.i cle.i.& ibi Car.e.tit.de exc.2.q.16.Bar.i l.j.§.& parui.ff.q̃
vi,aut clã.Dal.i pcl.ti.& exc.& repli.§.1.ver.idẽ quoq;.& Fe.de Se.cõ.8.Za.

e ¶ Eo.ti.& vide q̃ ibi in alia simili q. no.Inn.& vide hic d.An. in 2.co.ver.vel
dic & melius,pro quo facit qđ no.Bar.in l.ab executore, circa fin.C.quo.
app.nõ reci,vbi dicit,q̃ licet exceptio cõfectionis inuẽtarij,possit opponi
post sniam,ut l.Neffennius.§.fi.ff.de re iudi.tñ nõ poterit opponi, si antea
datus fuerat terminus ad opponendas exceptiones dilatorias, & perẽpto-
rias,& melius facit tex.in l.exceptiones,in fi.& in l.fi ex fal.in fi.C.de trãs.
& rndet ad glo.in d.cle.1.de excep.q̃ ibi est diuersa rõ, l.peccati propter
communionem cum excommunicato;quæ ratio non militat hoc casu.

¶ Circa exceptionẽ inuentarii dicas, q̃ non impedit litis contestatio. vt per
Pa.de Ca.in l.fi.in §.donec.C.de iu.del.& dicit ibi Bal. q̃ est exce.dilatoria
iudicij & solutionis;& põt opponi per hĩdem, ne conueniat intra tpa in-
uentarij actione psonali,qđ dixit Bal.ibi in §.cũ igitur, ꝓcedere ẽt si hĩdi
tas sit euidẽter lucrosa.& tene menti gl.& Bal.in l.i.C.de iur. & fac.ign.&
in l.peremptorię,in 1.col.C.sen. resc.non pos. q̃ exceptio inuentarij non
confecti pót opponi ẽt post sniam; & de modo opponendi tales exceptio
nes,uide Bar.in l.illa ſtipu.ff.de ver.obl, ubi dicit,qđ dẽt opponi hoc mõ;
tu non fecisti inuẽtariũ;& si fecisti,peto mihi copiã exhiberi;tñ Ang.in d.
l.illa.& Bal.in l.cũ mulier.ff.sol.mat.& d.An.in c.super his,de accu.tenent
contra Bar.dicentes q̃ sufficit dicere,tu nõ fecisti inuentariũ,& qui se di-
cit fecisse inuentariũ,dẽt probare,qa alleganti incũbit ꝓbatio. l.a.de ꝓb.
ff. & in l.actor.C.e.Adde q̃ dilatorijs propositis nõ pót opponi declinato
ria fori,vt dicit Rom.cons.169.& q̃ exceptio incõpetentiæ iudicis,possit
qñcunq; opponi,vide Pa.de Ca.cons.188,in secundo impressis.Ant.Fran.

ADDITIONES.

a ¶ Post sententiam.Vide Pet.de Anch.in consi.271.inc.de tit.criminum , col.
pe.Ale.in l.de pupillo.§ qui opus.ff.de ope.no.nun.Peru. in c.dilecto, in 3.
q.ver.6.limita.j.de appe.Ale.in cons.111.inc.viso themate. in j. vo.Ang.in
cons.184.inc.A.& B.cõtraxerunt,in fi.& in cõs.192.inc.do.Gulielma.Seb.S.

b Exceptiones contrariæ.Adde Fran.Are.consi.96.

¶ An excipiens dẽat probare omnes exceptiones propositas, si vult in causa
obtinere ? dicas conclusionẽ hic factã, esse veram;& si excipiens non probat
exceptiones necessarias pro victoria,debet in expensis condemnari , c.finẽ
litib.de do.& cont.c.sniam ,de pę.l.non ignorans , & ibi per Bar.C.de fru.
& li.exp.& per Spe.in tit.de exc.in §.2.in ver.porro,& in §. 3.& 4.in versi.
quod si reus,vbi dicit hoc esse verum . si actor probat suam intentionem;
aliàs secus,per l. qui accusare. C. de eden. nec potest appellare condemna-
tus in expensis a tali condemnatione expentarum,ita in c.sæpe.de ap.& re-
fert & sequitur Ro.in fi.in ver.exceptio,inci.quidam opponit,& Bal.in ad
di.Spe. in tit.de expen.ver.2.

c ¶ Onus probandi.Vide Ab.post Inn.in c.auditis,col.8.ver. opponitur tertio.
infra de prę.& Bar.in l.i.in 2.oppo.C.de fal.causa adie.leg.vbi vult, quod
reus potest opponere,quod soluit,& quod liberatus est in testamẽto.Seb.S.

d ¶ Exceptio,vide Ro.late,in l.fi vero.§.de viro,in 51.fal.ff.so.ma.Fed. in c.in-
sinuante,sup.de of.dele.& in c.cũ M.Per.ver.& hic incidenter,§.de pst.Se.S.

e ¶ Partis.Vide Alex.in l.ita demum,in 4.fal.C.de procu. late per Are. in c.1.in
2.col.inf.de accus. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

istū tex. cū gl. Idē dicit respū testis, ſqñ puenit ad notitiā post
terminū, vt admittat, ſi ꝓbabit ignorauit; alꝰ secus, vt d.c. nulli.
24 Expeditis † gl. cū ſuppletionib. nūc ad maiorē dctonē māe ḡro,
pone, ꝙ iudex à principio nō ꝑfixit hūc terīnū: sed statuit dila-
tionē ipſi reo ad deliberādū, an velit cedere vel ꝓrendere, iuxta
qđ hr. 3. q. 3. c. ofterat, re' vero ꝓparens ī terīno petit īducias ꝓ-
ponēdas, q̄rit an dari dēant? Vr primo ꝙ sic, p c. cū cām, de app.
ḡriū tenent Hoſt. In. Ab. & cōiter doc. qa in terīno dato ad rū-
dēdū, dēt excipere, vel rūdere; & ad hoc habuit illū terīnū; & li-
cet iſte termin' deī ad petitionē actoris: nō tñ daī ad petitionē
rei, ſm eos. Ad c. cū cām, rūdet, ꝙ fcm narrat, nec ille ar. ibi exa
minaī. & dt Io. An. addendū, ꝙ no. in Spe. in tit. de dil. §. j. ver. sed
qd ec. & versi. deliberatoriæ, & §. nunc videamus, ver. in sum. Zē
ze. in cle. j. eo. ti. Do. An. dicit ſe putare ꝙ ſi termin' eſt ſtatutus
reo ad deliberandū, nō dēt iudex ad petitionē ipſi' rei dare aliū
terīnū; qa hoc includiī in prīo. Idē ſi dat' eſt terīn' ad rūdēdū
libello, nā vr dat' ēt ad ꝑambula, quæ fieri debeant ante reſpon-
30 ſionē, ſed ſi ab initio eo cōparente nullus terminus eſt datus; ſi
tunc peteret maiorē terminū termino iuris. de quo in d. auth.
offeratur. non admittitur; ſi breuiorem, admittitur; quia ex
quo vult ſe arctare, non apparet quid repugnet huic aſſignatio-
nī; & ſic pōt intelligi d.c. cum cauſam, ſm eum. Mihi hæc dicta
non placēt. Dico. n. ꝙ ſi ab initio reus petit terminum ad dila-
torias proponendas, nō debet iudex; niſi ex iuſta cauſa ſibi vi-
deatur concedere; qa poſſet malignari petendo ſibi terminum
cauſa ſubterfugij; cum forte nullā exceptionem dilatoriam ha-
beat. vnde cum iſtud c. veniat ad breuiandas lites, non debet eſ-
ſe cauſa prorogandi. Nec obſt. ſi dicatur, qꝺ iure habet termi-
nū de quo in d. auth. offeratur, ſ. 20. dierum, ꝙ etiā ſentit Spe.
31 in d. versi. in ſumma, & Ie. qa nego illū terminū ſimpliciter dari
ad ꝓponēdas dilatorias; ſed vt eas proponat, vel rūdeat libello,
vt colligī ibi ex fi. gl. & c. vxor. 17. q. 4. & iō dico, ꝙ ſi reus petit
à principio terminū, dēt iudex volens obuiare malitijs, dicere;
ego ſtatuo tibi talem terminū ad dilatorias proponendas, ꝙ ſi
nullā ꝓponere voluer.s, ſtatuo ad rūdendū libello, ꝙ fieri pōt,
vt not. Io. An. poſt Gul. Naſo. in d. verſ. in ſum. in addi. Spe. Si au
tē iudex à principio ſtatuit terminū ſimpliciter ad deliberādū,
& cōparēs in termino petit terminum ad dilatorias: dico, ꝙ iu-
dex pōt ꝑſumere fraudē; & ex hac cauſa denegare; ſed ſi reus in
termino aliꝰ dilatoriā proponit, & petit terminū ad ꝓponēdū
oēs alias, non video quare iudex dēat denegare; imo ex officio
ſuo dēt indulgere; qa reus poſſet ſucceſſiue ꝓponēdo plures di
latorias ꝓrogare nimiū iudiciū, qđ poſſet termino nō ſtatuto',
vt in reg. nullus plurib. de reg. iur. lib. 6. & l. nemo ex his, ff. de re.
iu. nā tex. in d. autn. offeratur, nō dicit, ꝙ debeat ꝓponere oēs ex
ceptiones, & ad hoc facit, ꝙ no. in Spe. in loco prox. alleg. vbi di
cit. ꝙ ſi reus nihil dicit, iudex nō dēt ꝑfigere terminū ad dilato-
rias. qa forte nullā ꝓponet, ſecus ſi incipit aliquam ꝓponere; &
25 ſic limita oīa ꝺ dicta. † Et tene menti hāc cautelam ad lites bre
uiādas, vt iudex in citatione inſerat tenorē libelli, & ꝑfigat ter-
minū ad cōparendū, & dilatorias proponendum, vel ad reſpon
26 dendum libello, & vide quod dixi in ca. 2. de dila. † Et ex his
deciditur alia quæſtio, ad cuius petitionem debet iudex hunc
terminum præfigere? & dicendum ꝙ ad petitionē actoris: qa in
eius fauorem principaliter emanauit hæc prouiſio. Item iudex
ex officio ſuo; quia boni iudicis eſt lites dirimere, & malitijs ho
minū obuiare, vt in l. quidam æſtimauerunt, ff. ſi cer. pet. & c. fi-
nem litib. de do. & contu. & Spe. in d. verſi. in ſum. & ad rei petī-
27 tionem, quæ oīa intellige, vt ſ. dictū eſt. † Quæro, an terminus,
de quo hic dr, poſſit excedere terminū iuris, ſ. 20. dierū, de qb.
in c. induciæ. §. offeraī. 3. q. 3 Spec. in ver. in ſumma, dicit ꝙ nō; di
cēs ꝙ hoc c. venit ad abbreuiandū lites; & nō ad augendū; ideo
pōt ille terminus abbreuiari, & nō elōgari. Ego dubito de hoc
dicto, qa ut ſup. dixi. §. offeratur, nō loquit proprie in caſu huius
c. ſed de termino ad liberādū, an velit cedere, vel itē ꝓreſtari, vel
iudicē recuſare, vel aliā exceptionē proponere; nō aūt tenet vi-
gore illius termini ꝓponere oēs dilatorias ſimul; ſed terminus
de quo hic, principaliter præfigitur ad proponendū oēs dilato
rias; ita ꝙ poſtea non auditur amplius; & ſic cum hoc poſſit eſſe
magnę indaginis ꝓp cauſæ magnitudinem; & ſimus ex caſum à
lege prouiſum, puto ſimpliciter hunc terminū fore arbitrariū,
28 arg. l. j. ff. de iure delib. & ꝙ no. in c. 2. de dila. † Quæro vtrū indi-
ſtincte tam de iure cano. quā ciuili, poſſit iſte terminus præfigi?
Sol. Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de dila. §. j. ver. & no. dicit Guid.
de Su. tenuiſſe, ꝙ de iure can. pōt ſtatui, vt hic; ſed de iure ciuili
non pōt præfigi à principio; quia iam ſtatutus eſt à iure termin'
ad dilatorias proponendas, ſ. li. conteſt. vt in l. exceptionem, C.
de proba. ſed ſi ex poſtfacto timetur de malitia partis, poterit
ſtatui. Ioan. An. ibi dicit, ꝙ in hoc ius canonicū nō diſcordat, p
ea q̄ habentur in d. ver. in ſum. vbi Spe. vr velle hunc terminum
ſtatuēdū, niſi qñ timetur de malitia, & ex hoc innuitur hūc ter-
minū non eſſe ꝑfigendū ſine cāæ cognitione. hoc ēt ſequitur
hic do. An. Ego de hoc dubito per iſtū tex. in ver. Nunqđ &c.
ex quo vr innui, ꝙ quia contingere pōt prorogatio ex dilato-
rijs ſucceſſiue proponendis, iō &c. Et iō citra malitiā ꝑſumptā
pt iudex ab initio pōfigere terminū, vt citius finis litib. imponat;
& ſic vr ſatis bene procedere opi. do. Gul. notantis dr̄iam inter
ius canonicū, & ciuile quātū ad principium; ſed poterit ſeruari
29 cautela, q̄ ſ. dixi. † Quæro, an poſt terminū lapſum hominis au-
diaī volēs opponere ī cā app. Do. An. dicit, ꝙ ſic, p c. cū Io. de fi.
inſtr. & l. p hanc, C. de temp. ap. & c. fraternitatis, de teſt. & qa ter
minus ab hoīe ſtatutus reſtringiī ad inſtantiā opponentis. eſt. n.
q̄dā ꝓtinuatio nō ſe extēdēs ad ap. C. cōmi. vel epi. p totū. alle.
ēt Io. Mo. & Arch in ca. cupiētes. §. ꝙ ſi p 20. de ele. lib. 6. & 25.
q. 3. c. de illicita. Ego tenerē ꝙriā opi. qa vt ſup. ſcpe dixi, iſte ter-
min', q ſtatuit ab hoīe, hic ſuccedit loco termini iuris, ſ. conte-
litis; ergo dēt ēt ceſſeri eo iure cū illo, vt no. Inno. in d. c. ex rō-
ne. ſicut ergo in cā appellationis, nō licet ꝓponere dilatoriā nō
oppoſitā ante li. cōte. vt l. ita demū, C. de ꝓ. vbi notabiliter pro-
30 baī; ita nec omiſſum in hoc termino. † Nā (vt no. dicit Bar. in d.
l. ita demū) appellatio nō reſtituit ad eum ſtatū, in quo cā erat
ante ꝓteſt. ſed ad eum, in quo erat poſt, vt ibi probaī. ſed iſte ter
min' hēt vim ꝓte. quoad excluſionē dilatoriarū; ergo nō reſti-
tuīt per ap. ad ſtatū cāę, in quo erat ante lapſum termini. Item ſi
bene pōderet rō lr̄æ, militat tā in inſtantia principali, q̄ in app.
ergo idē dēt eſſe ius, vt in cle. 2. de teſtib. aliās de facili huius de-
cr., puiſio euacuaret. Et ad iura ſup. in ḡriū alle. dico, ꝙ ꝓcedit
in termino perēptorio ſtatuto ad ꝓbandum peremptoriā, vel
intētionē principalem: nam appellatio reſcindit oīa, vt ſ. dixi.
& ſic loquit Arch. in d. c. de illicita; ſed nos loquimur in termi-
no ꝑfixo ad dilatorias, ꝓponēdas, qui hēt vim in hoc cōte. li. cu
31 ius effectum non reſcindit app. vt ſup. † Vlt. q̄rit, an iudex exoffi
cio ſuo poſſit opponere dilatoriā poſt lapſum termini in caſib.
in quibus pt ex officio ſupplere? do. An. dicit ꝙ ſic. alle. bo. gl. in
ſimili in c. in primis. 2. q. i. in verbo, quærēdū, ex qua colligi pōt,
q iſti termini iudiciales, licet excludāt partē, non tñ excludūt
iudicem. pro hoc vr facere bo. tex. in c. cum Io. de fi. inſtr. & qđ
Ie. & no. in c. cū clamor, de teſti. vide gl. no. in c. i. de ele. lib. 6. in
ver. abſentia, in fi. vide ēt ad limi. prædictorum Arch. 13. q. 2. in
ſumma, qui dicit, ꝙ licet poſt terminum pars non poſſit excipe
a re; poterit tñ exceptionem prius ꝓpoſitam declarare; [a] quia qui
declarat nihil agit de nouo, vt l. hīdes palam, ff. de teſt. ad hoc
ego adduco bo. tex. in c. cum dilecti, de accu. & quod no. Inn.
ī c. per inquiſitionem, de ele. Scias ꝙ Inn. plene hic tractat de di
latoria ſolutionis, & ſimilibus. dicam poſt gl. inf. eo. c. exceptio-
nem, quia hoc c. eſt ſatis oneratum.

ADDITIO.

a ¶ Declarare. An poſt lapſum termini ad proponendas exceptiones propoſitas
poſſit declarare, uide do. Ant. in c. licet, in 7. col. ſup. de prob.
¶ Declarare. Vide Bal. in l. i. §. huius ſtudij, col. i. ff. de iuſti. & iur. Aret. in l. hęre
des palā. §. ſi quid poſt. ff. de teſta. Ful. in cōſi. 147. inci. uiſa, in fi. & Ro. in conſi.
45. inci. ſuper eo, in prin. & And. Sicu. in cōſi. 18. col. 9. in 1. vol. & Io. de Ana.
in cōſi. 84. inci. vidē. col. 2. & ibi qualis debeat eſſe declaratio. Sebaſt. Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus poteſt appellare, & oēn aliam defenſionem facere: reconuenire autem non poteſt. 4. 11.*
2 *Excommunicatus conuentus poteſt per procuratorem reſpondere.*
3 *Si vnus ex iudicibus datis allegetur ſuſpectus, vel moriatur, expirat in*
viſdō oīum, qa cenſetur talis inrisdō data pro parte; ſecus ſi in ſolidū.
4 *Exceptio qualibet maxime declinatoria, poteſt dici defenſio. 6.*
5 *Coram iudice ſuſpecto litigare, periculoſum eſt.*
7 *Argumentum ab abſurdo, validum eſt in iure.*
8 *Ex certa ſcientia aliquid non præſumitur factū; niſi hoc exprimatur.*
Ex certa ſcientia quando Papa reſcribit, cenſetur perinde, ac ſi diceret
ſe velle facere ex plenitudine poteſtatis.
9 *Iudices ſuſpecti vtrum poſſint dari per Papam ex certa ſcientia.*
Recuſatio iudicis eſt de iure naturali.
Princeps non tollit ea, quæ ſunt de iure naturali, ſine cauſa.
In principe ſemper præſumitur iuſta cauſa.
10 *Excommunicatus in caſu, in quo poteſt eſſe in iudicio, an poſſit petere*
ſententiam pro ſe ferri.
Excommunicatus conuentus, non poteſt compellere actorem ad agen-
dum ſi actor oblato libello negligit proſequi.
11 *Reus quomodo dicatur actor in excipiendo.*
12 *Excommunicatus, an tanquam reus poſſit indiſtincte eſſe in iudicio.*
Reus voluntarius aut neceſſarius, quis proprie dicatur.
13 *Excommunicatus poteſt eſſe in iudicio, tanquam actor; ſi reus eſt fu-*
gitiuus, vel res eſt tempore peritura, ſed in hoc vltimo aliqui contra.
Geſta per excommunicatum coram ordinario valent, antequam repel-
latur, ſed coram delegato dubitatur.
Excommunicatus non interrumpit præſcriptionem contra ſe curren-
tem per actus ciuiles; ſed naturales ſic.
14 *Excommunicatus, contra quem eſt facta miſſio in poſſeſſ. ob contuma-*
ciam, auditur poſtea petens poſſeſſionem ſibi reſtitui.
15 *Excommunicatus, poteſt indiſtincte appellare, & appellationem iudi-*
cialem proſequi, in caſibus, in quibus poſſet non excōicatus idē facere.

Excom-

Excommunicatus appellando, ſi non fecerit mentionem de excommuni
catione, non reddit liter as nullas.
16 *Excommunicatus appellatus, an poſſit aduerſario non proſequente ap-*
pellationem interpoſitam proſequi.
17 *Excommunicatus, an poſſit appellare extraiudicialiter, & ipſam appel-*
lationem proſequi.
18 *Excommunicatus, an poſſit appellationem extraiudicialem proſequi, ſi*
poſt appellationem fuerit excommunicatus?
19 *Excommunicatus abſolutus, an poterit appellare, non obſtante, quod*
tempora ſint decurſa.
Excommunicato non valenti ius ſuum proſequi, an currant tempora.
20 *Excommunicato, quo caſu poſſit deferri iuramentum.*
21 *Excommunicatus conuentus ſuper eo, pro quo fuit iniuſte excommun.*
an poterit excipere, quod non teneatur reſpondere, niſi prius reſtituta-
tur ad communionem, qua fuit iniuſte priuatus.
22 *Presbyter parochialis, qui non exhibet ſacramenta parochianis: ſi pe-*
tat ab eis decimas, poterit repelli, quod non exhibet ſacramenta.
23 *Sententia non retractatur ex eo, quod dicatur lata à iudice ſuſpecto;*
etiam ſi ſuſpicio poſtea detegatur.
Reſcriptum non redditur nullum ipſo iure, ex eo, quod ſit impetratum
à ſuſpecto.
24 *Excommunicatus conuentus non poteſt petere debitum compenſari.*
Compenſare non poteſt, qui non poteſt agere.
Excommunicatus licet per aduerſarium non repellatur ab agenda; pote
rit tamen à iudice ex ſuo officio repelli.
25 *Compenſare eſt ſoluere, adeo, quod qui iurat ſoluere, & compenſat, nō*
eſt periurus.
26 *Excommunicatus, ſi aliquid ab eo petitur vigore alicuius contractus,*
poterit à petente ſibi dari id, quod tenetur ex eo contractu.
Excommunicatus, ſi conuenitur ab emptore, ut tradat ſibi rem emptā,
ipſe poterit petere ut precium det.
27 *Excommunicatus conuentus, ſi non poteſt compenſare, poterit eius fi-*
deiuſſor hoc facere, ſi ipſe conueniatur.
Excommunicatus repellitur à petendo propter communionis periculum
vt rubore ſuffuſus, citius ad communionem redeat.
Exceptio competens reo principali, competit etiam eius fideiuſſori.
28 *Excommunicatus habens exceptionem, non auditur implorans officium*
iudic. vt vigore exceptionis imponat ſilentium, actore nondum con-
tra eum agente.
29 *Excommunicatus non poteſt ſuam iniuriam proſequi.*

CAP. V.

1 Cum inter. † Excōicatus excipere, appellare, & om-
nē ſuam defenſionem facere poteſt; ſed
reconuenire nō poteſt. Cōis diuiſio. ſecunda ibi, Inquiſitioni.
Caſus liter. Inter priorē, & conuentum de Argentolio, ex par-
te vna; & S. nobilē virum de Malileone diœ Pictau. ex altera, ꝙ
trouer. ſuper quibuſdā damnis, & rebus alijs vertebaī coram tri-
bus delegatis iudicib. pp hoc conſtitutis, procurator ipſius no
bilis excipiendo propoſuit, ꝙ duos de iudicibus habebat certa
rōne ſuſpectos: Procurator monaſterij alle. ꝙ cū nobilis ille
excōicationis vinculo teneretur aſtrictus, exceptiones hmōi
proponere non valebat. iudices ꝺ ſuluerunt dñm Papam. Rñ-
det Papa, ꝙ ipſi nobili quælibet legitima defenſio in iudicio re
ſeruatur: & præcipue iudicis recuſatio, cū periculoſum ſit ſub
iudice litigare ſuſpecto & Apoſ. ſedes iudicibus ſuſpectis, ex cer
ta ſcientia cauſam non cōmittit; vnde in talibus non conſidera
tur fauor excōicati; ſed æquitas iudicantis, & abſurdum eſt reo
ḡ actorem, defenſionis copiā denegare, quia ſic condemnare-
tur, qui deberet abſolui, cum nec excōicato deneganda ſit ſen
tentia, qñ eſt in cauſa abſolutionis, & ſi condemnetur, poteſt
appellare, ſi ḡ iuſtitiā fuerit condemnatus, & eadē ratione alia
ſuffragia in vno, & in eodē iudicio non denegantur eidem; ſed
excōicatus reconuenire actorem non poteſt, ne quod in re-
mediū defenſionis ſuſtinetur, ad impugnationis mām extēda-
2 tur. B. † No. 1. excōicatum poſſe conueniri, & rñdet tunc per
ꝓcuratorem. An autem poſſit interuenire perſonaliter no.
3 in c. intelleximus. ī. de iu. & ibi plene dixi. † Not. quē poſſe om-
nium iudicum, iudiciū declinare, ſi habet aliquem ex eis ſuſpe-
ctum, quod inrellige, qñ non ſuſpectus, nequit procedere ſi-
ne ſuſpecto; ſicut. n. ceſſat iuriſdictio aliorum per mortē vnius,
in cap. vno delegatorum, de offi. deleg. ita, & per ſuſpicionem.
Et ratio rationis eſt, quia exercitium iuriſdictionis competit
omnibus delegatis pro parte; & non inſolidum, ut no. in c. pru-
dentiā, de of. deleg. ſecus dic vbi ex forma reſcripti vnus poteſt
ſine alio procedere, & hoc caſu de modo proponendi, & pro-
cedendi in cauſa recuſationis dic, vt leg. & no. in c. ſi ḡ vnum,
4 de offi. deleg. lib. 6. in c. ſi quis ḡ cler. de foro compet. † No. 3. re
gulam, ꝙ omni defenſione legitima poteſt excōicatus vti, im-
pugnare vero alium directe, vel indirecte, non poteſt, & hæc eſt
alia regula, quæ in fin. c. colligitur. Et ex hoc, & ex tex. no. ꝙ om
nis declinatoria iudicij, maxime ratione ſuſpecti iudicis pōt di
5 ci defenſio. † Item no. periculoſum fore coram iudice ſuſpe-
6 cto litigare, ꝺ cor. c. quod ſuſpecti. 3. q. 5. vbi tex. eſt bon. † Not.
ibi, Sed æquitas, ꝙ exceptio fundatur ſuper æquitate per hoc,
a quia exceptio eſt defenſio, [a] vt hic, & l. exceptio, ff. eo. defenſio
vero eſt de iure nāli, cle. paſt. de re iud. No. iudiciū non debere
claudicare; claudicaret autē ſm Gof. ſi auditretur impugnatio,
& non defenſio, puta ꝙ ſemper diceretur claudicare, vbicunq;
iudex penderet ad alteram partium, forte fauore, vel odio per-
ſonæ: licet ſit diſparitas inter perſonas; quia in iudicio non de-
7 bet eſſe acceptio perſonarum, de iudi. c. nouit. † No. ibi, Abſur-
dum, ꝙ valeret argu. à uitatione abſurditatis, ſimile argu. facit
tex. in c. ex ore, de priu. & c. quemadmodum, ſup. de iureiuran.
8 † No. ꝙ in dubio Papa non cenſetur committere cauſam ſuſpe
ctis, ex certa ſcientia. Qñ autem dicatur facere ex certa ſcientia?
dic qñ hæc exprimit, arg. c. paſtor. §. præterea, de offi dele. & no.
gl. ḡ tenebis menti, in cle. 2. de reſcr. Idē dic, vbi ex his, quæ in re
b ſcripto [b] exprimunt, patēt de certa ſcia Papæ, ut no. voluit Inn.
in c. preſenti, qđ hodie incipit, ſtatutū, de reſc li. 6. ſentit Io. An. in
c. nonnulli. eo. tit. & ſcias, ꝙ qñ Papa actū gerit ex certa ſciētia,
perinde eſt, ac ſi diceret ſe velle facere ex plenitudine poteſta-
tis; ſi illa opus eſt in actu qui geritur in gl. ſemp menti tenēda,
in c. ad hæc, de reſcr. facit, qđ no. in c. ex multiplici, in fi. de dec.
& in c. j. de ꝓſti. lib. 6. No. in verſ. Qua rōne, &c. ꝙ vno ꝓceſſo,
vñr omnia ſimilia eſſe conceſſa, facit c. cum dilecto, de ꝓbr. vti.
vel inuti. & qđ not. gl. in l. j. C. de ꝓdi. inde. Not. ꝙ reconuentio
non eſt defenſio, ſed impugnatio, & cui prohibet quentio, pro
hiberur ēt reconuentio; nā reconuentio eſt ſecunda ꝓuentio,
9 vt in c. j. & 2. de mut. pet. & c. fi. de ord. cogn. † Anteḡ deſcendā
c ad gl. quæro pro declaratione prædictorū, & tex. ꝙ ſi Papa [c] ex
certa ſciētia cōmitteret cām ſuſpectis, nunqd valeret cōmiſ-
ſio? Hoſt. dicit, ꝙ ſic, per c. ex parte 2. de offi. deleg. dicit tñ hoc
non decere: qa ſic poſſet de facili grauari, & dānari innocens, ꝙ
eſſet iniquum, de probat. cap. quoniam contra. Nec inde de-
bent iniuriæ naſci, vnde iura naſcuntur, de accuſa. c. qualiter, &
quando. Idem, quod Hoſt. hic, tenuit Innocē. in c. ex tranſmiſ-
ſa, de foro competen. Ego vero aliter dicerem; & ſic, quod aut
Papa committit cauſam, cuius deciſio dependet à poteſtatea
ſua, & procedat dict. Hoſt. ad hoc, quod not. in c. veniens, de iu-
reiuran. aut non dependet à poteſtate ſua, puta quia de
ſtatu perſonæ, vel de rebus temporalibus inter laicos; & tunc
d puto, quòd ſine cauſa rationabili non poſſet [d] cauſam comitte
re ſuſpecto, parte reluctante; quia recuſatio iudic. eſt de iure
nat. ut probatur in cap. quod ſuſpecti. 3. queſt. 5. & in c. 2. requi-
ris, in fin. de app. ea vero quæ ſunt de iure natu. per principem
ſine cauſa tolli non poſſunt, dict. cle. paſtor. inſti. de iu. nat. gen.
& ciui. §. ſed naturalia; & hoc videtur ſentire gloſſ. in capit. ad
hæc, de reſcrip. quæ eſt not. in fin. 2. gloſ. In dubio tamen forte
præſumeretur iuſta cauſa in principe, iuxta not. in capitu. quæ
in eccle. de conſtitu & per legiſtas in l. ſi. & l. præſcrip. C. ſi con-
tra ius, vel util. pub. & ad hanc diſt. puto reducendum. c. ex par-
10 te, præallega. † Secundo quæro, nunquid excommunica. in
caſibus in quibus poteſt eſſe in iudicio, poſſit petere ſen-
tentiam pro ſe ferri? Solu. iſte text. in verſicu. porro, videtur
innuere, quod ſic; & clarius hoc ſentit Do. Anto. in quodam
notabili, dicens, quòd in caſibus in quibus excommunica-
tus poteſt eſſe in iudicio, non ſolum eſſe poteſt, inquantum
repellat ſententiam pro alio ferendam; ſed etiam inquan-
tum conſequi velit iuſtam ſententiam pro ſe. Ego dicerem ſic;
ꝙ aut excommunic. eſt in iudicio, vt actor in caſu, quo poteſt,
vtputa in cā abſolutionis, & procedit dictū D. Ant. qa ex quo
iuris permittit, vt poſsit, uidetur permittere, vt ſententiam poſsit
c petere, [c] facit c. j. de reſcrip. lib. 6. & ſi proprie iſte text. loquit in
ver.

ADDITIONES.

a ¶ Defenſio. Quæ autem differentia ſit inter exceptiones, & defenſiones, vide
gl. in c. j. in verſi. defenſionis, de li. conteſta. lib. 6. quod ſtricte appellatione
vnius, alia non continetur, quod eſt no. ſecundum Do. Ato. ibi ad ſtatutum,
adde hic, quod in ſtatuto, appellatione exceptionis non continetur recuſa-
tio, ad hoc eſt gl. in verſi. exceptiones, quam ibi no. do. Ant. in c. quoniam
contra. de prob.
An appellatione defenſionis ueniat exceptio, dicas quòd venit exceptio de-
clinatoria, ſecundum Ab. in hoc c. & vide Car. in cle. ſæpe, in §. j. de ver. ſign.
ubi dicit, quod venit omnis exceptio: niſi ſit frīuola, & uide eundem in c.
qualiter, & quando, li. 2. de accu. & Bal. in l. ſi quidem, C. de excep. vbi dicit,
quod appellatione defenſionis, non uenit negatio. Ant. Fran.
b ¶ In reſcripto. Vide Im. & alios, in l. quidam conſulebant, ff. de re. iur. Aret. in
l. poteſt quis, col. 3. ff. de vulg. & pup. Fel. in c. nonnulli, col. 15. in 4. fallentia,
ver. confirmatur iſta 4. fallentia, ſup. de reſcr. & ibi quid operetur certa ſcié-
tia principis, vide etiam Fran. Cur. in conſi. inci. ſuper præmiſſa, vbi plura ēt
addncit circa hoc, qđ dē conſtare, de certa ſcientia quando ex narratis colli-
gitur. Quid autem ſi princeps dicat expreſſe ſe feciſſe ex certa ſcientia, &
ignorer, quomodo intelligantur illa verba, vide pulchre per Card. in conſi.
152. in vlt. col. ultra ea, quæ adducit Fe. li. hic. Seb. Sap.
c ¶ Quod ſi Papa, an Papa poſſit committere cauſam recuſatione remota vi-
delate per An. Sic in c. ex parte, 2. de off. dele. Seb. Sap.
d ¶ Non poſſet. Adde Fran. Are. conſi. 29.
e ¶ Petere. Tu pondera. quia vno permiſſo, videtur permiſſum id & cl. 2. ff. de
iuriſd. omn. iud. And. Barba.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ver.porro, Aut est in iudicio in casu, in quo esse non potest, & tunc in qualibet parte iudicii potest repelli ẽt ex offic.iud.vt in c.pia,cod.tit.lib.6.& c.exceptionem.j.eod. Aut est in iudicio vt reus, & puto quod non possit petere sententiam pro se, ga nil pōt in iudicio petere.sup.de iu.ca.intelleximus; licet iudex ex officio suo possit illum absoluere, si videat actorem non p basse,vnde credo, quod si actor oblato libello, negligit prosequi non valeret ipse excommunic.petere ipsum actorem compelli ad agendum,iuxta authen.qui semel,C.quo.& quan.iud.quia solū potest stare in iudicio,quatenus ab alio stimulatur,ne reportet commodum de sua malitia,vt d.c.intelleximus, quæ qdem rō cessat,actore non prosequente,de quo vide,quod no.

11 in c.intelleximus.†Venio ad glo.& opp.videtur enim ꝙ excōicatus non possit etiam excipere, quia reus in excipiendo fit actor.l.in exceptionibus.ff.de prob.Solu. gl. i.sentit hoc ꝺ̃tūs in prima parte,sed formaliter non soluit.dic quod efficitur actor quoad onus probandi,non aūt est actor proprie, quia non petit sibi aliquid adiudicari,vel uri seu fieri, sed intēdit repellere actorem in totum,& in parte a petitione sua.l.exceptio,ff.de exce.& sic defendit se aduersus actorem, omnis aūt defensio sibi reseruatur.vñ s̃m gl. eadem defensio competit excōicato, quæ competit non excōicato,quod no.propter quod pōt appellare,& appellationem prosequi,quia appellatio est quedam defensio,& principaliter instituta ad remouendum grauamē,

12 c.suggestum, in fi.de appell.† Aduerte pro clara expeditione istius partis duo sunt videda.Primo , nūquid excōicatus possit semper,vt reus esse in iudicio. Secundo,an indistincte possit appellare,& appellationem prosequi. Circa primum dicit hic Ino.ꝙ excōicatus, vt reus necessarius,potest esse in iudicio, & omni defensione vti,& de tali reo potest intelligi iste rex. & dicitur necessarius,cum actio dirigitur ꝺ̃ eum, vel specialiter vocatur ad iudicium, redditur. n.iudiciū in inuitum, vt l.inter stipulantem.§.fi Stichum,ff.de verb.obl.Si autem excōicatus[1] venit vt reus voluntarius,non est audiendus,s̃m eum.Et dr volun

b tarius [b] qñ non necessitatur per iudicem venire ad iudicium; sed quia ipse voluntarie venit,forte pro suo interesse vel cōmodo,exemplū in auth.si oēs,C.si mi.se ab hæredi.abstin. vbi dicit, quod cum minor petit se restitui aduersus adirionem hæreditatis vocandi sunt oēs creditores,vel pone exemplū in c.veniēs. 2.de testi.dicit tñ Inno.c.ꝙ si in libello specialiter caretur certa persona.vt si petat minor,vel ecclesia restitui ꝺ̃ sententiam pro Petro ꝺ̃ se latam,vel quia damnosa est hæreditas pp debita Petro vel pp legata sibi relicta; tunc Petrus veniens audiretur, excōicatione non obstante.cū videatur ꝺ̃ ipsum specialiter actio dirigi,vnde potest dici reus necessarius.Dicit tamen quod aliqui dicunt eriam hoc casu ipsum esse repellēdum.D.Ant.dicit istū non admittendum,quando acta istī tertio non præiudicarent; vel si præiudicarent;nō tñ in suo iure priuato,vel ecclesiæ suę; aliās cum stimuletur a præiudicio sententiæ;quæ ei præiudicat potērit appellare,quia iste est reus necessarius,h.d.Host.ꝺ̃.eod. in c.dilecti,sentit Inno.in c.super his.infr.de accu. & facit quod infra dicam de appella.extraiudiciali.Tene ergo, quod aut ille comparet pro suo interesse aliquid consequi;& non admittit̃, quia est mere voluntarius in c.pia.ꝺ̃.eo.tit.lib.6. Aut vult euitare præiudicium & grauamen sibi imminens,nisi comparear;& debet audiri, sicut est videre in appellatione. nā ad appellandū non molestatur per iudicem;sed solo præiudicio sententiæ;est enim mera defensio,quæ indistincte permittitur excōicato,vt hic,& de hac mā vide no.ꝺ̃.eo.c.dilecti,hæc procedūt,qñ timet ꝑiudicium sibi inferēdum,vel illatum per iudicem; si aūt grauatur extra iudicium per priuatum,non auditur conquerens, ēt

c si petit restitutionem spoliationis,[c]vt in c.2.de ord. cog.no.gl. in c.ex insinuatione,de proc.& c.in nomine domini. 23.distin. & Inno.in c.cum nostris,de concess.præb.& no.in c.dilectus,de rescrip.diuersitatis ratio pōt esse iudicio meo ; quia primo casu mere se defendit,nec intendit principaliter consequi,vt hic. In secundo vero vult consequi,& alium impugnat; ideo nō audit̃r,nec fit præiudicium irreuocabile,si nunc nō audiatur;cū obtenta absolutione poterit agere,sed in iudicialibus nisi audi

13 retur de præsenti,non posset postmodū agere,obstante trāsitu in rem iudicatam.†Et per hanc rationem puto posse attentari, quod si reus est fugitiuus;vel res est tempore peritura, excommunicatum debere audiri;stimulatur enim ad agendum ex imminenti præiudicio;& potest dici defensio quædam,& hoc est æquissimum,facit quod leg.& no.in l.ait prætor. §. si debitorē, ff.de his,q̃ in frau.cre.& in l.nullus,C.de iude.hoc tñ puto verū respū debitoris fugientis, sed si res esset aliter tpe peritura, ecus posset dici;cum possit facere se absolui;& hoc expresse tenet Host.ꝺ̃.eod.c.significauerunt.vbi dicit,quod si actio excōicati perit tempore,non per hoc dēt admitti ; & si de facto fuit admissus,non valet etiam quoad interrumpēdam præscriptionem;vnde dicit se putare, quod nulla ciuilis interruptio habet excōmunicatum iuuare,ff.de reg.iur.l.quod quis,in c. 1.de po

stul.præla.naturalis vero, quę omnibus prodest, sibi proderit, ff.de vsucapio. l. naturaliter, primum dictum,vt non valeat iudicium ad interrumpendam præscriptionem,si de facto fuit admissus,non puto verum,quia omnia gesta coram ordinario tenent anteq̃ repellatur,vt in c.pia,de exce.lib.6. sed coram delegato impetrato tempore excōicationis posset dubitari; quia il

5 la gesta non tenent,vt in c.1.de rescrip.lib.6.vnde esset incidere in quæstionem,an per actum iudicialem nullum , interrumpat

14 præscriptio,de quo dicetur.inf.tit.de p̃sc. † Quid aūt,si contra

d reum[d] necessariū fuit facere missionem in possess. ob contumaciam,postmodū in excōicatione existens petit possess.sibi restitui,nunqd dēt audiri?vide ,quod dixi in c.quoniam. §.in alijs.& seq.ꝺ̃.vt lit.non cont.& per Spe.de contu.§.fi.ff.de op.no.nun. vbi concludit,quod aut venit vt reus principaliter ad subeundam defensionem causæ,& consequenter ad recuperandā poss. 7

& dēt audiri;ga reus est,attento principali,ar.l.si pupillus. §.j.ff. de pri.cre.& d.c.j. §.in aliis. Aut principaliter petit rescindi quod factum est ꝺ̃ se;vel petit poss.sibi restitui,& dr actor.ar.l.in tribus.ff.de iud.vñ oīa iura illa loquentia de actore,habent locum in isto;& sic non vult reū debere hoc vltimo casu audiri,& idem hic D.An.Ego dico hoc vltimū nō procedere,ga venit stimulatus ex facto iudicis;& sic est reus necessarius.Quemadmodū.n. reus grauatus appellat,vt defendat se aduersus sniam ; vt hic. & ꝺ̃.c.pe.& fi.ita & iste grauatus per missionē; & sic per interlocutoriā iudicis pōt cōparere,& allegare defensionē siā ; & petere grauamen reuocari;maxime si timet,ne lapsu anni,missus efficiatur verus possessor,& sic pdat possessionē, vt d. §.in alijs.

15 †Venio ad s̃m,videlicet,an excōicatus valeat indistincte appellare,& appellationē prosequi;& dic,ꝙ aut quæritur de appellatio

c ne iudicialiaut extraiudiciali. Primo casu potest excōicatus[c] semper

ADDITIONES.

a ¶Excommunicatus.Excipit,si sit reus necessarius,non uoluntarius. Et vide D. An.in c.exhibita,in antep.col.de iu.& de hoc vide late per D. An.in c.dilecti,in 3.col.infra eo.tit.& ad idem vi.Pau.de Cast.in Libertus a patrono.ff. de in ius voc.& probatur.in l.de pupillo,§.in inducendo, & ibi per Bar.ff. de ope.no.nun.& per eund.Bart.in l.fide,§.fi necessaria,ff.qui satisd.cog. & adde,quod excep.potest opponere exceptionem præscriptionis, secundum Bal.in c.intelleximus,sup.de iu.

¶Adde,ꝙ licet excommunicatus non possit agere, ꝙ tamen potest commissionem impetrare in Curia Romana:dicunt Do.de Ro.dec.594. in antiquis, de sen.excom.Item potest beneficium acceptare,vt dicunt ijdem Do.eo.tidecl.126.optare tamen prædendam non potest,vt ibidem.

¶An excom.possit impetrare beneficium ecc.habetur in c.postulasti,de cle. excom.mi.vbi habetur,ꝙ non.& vide Do.Card.in cle.1.in §.2.de rel.do.& Dominos de Ro.in decis.149.incip.not.quod non admittitur in antiquis. vbi dicunt hoc esse verum in excom.a lege;secus in excommunicab homine,& vide Do.de Ro.in dec.175.in antiq.vbi dicunt,quod non potest optare,de quo no.in c.referente,de præb.vtrum autem possit impetrare rescriptum,vide quæ plene habetur per An.Sic.in c.significauerunt, in vlt.col.de excep.& per Phi.Franc.in c.bonæ,de app.& per Spec.in tit. de actio. §.j.in versi.item,quod est excommunicatus,& de rescri.præsen.in §.5.in versi.ad primum,& per Ioan.An.in c.1.de rescri.lib.6.per Card.in cle.2.in q.4.vt late pend.An.Fran.

b ¶ Voluntarius.Quis sit reus necessarius,& quis voluntarius declarat Bart. & Iatius Ale.in l.de pupillo.§.seruus,ff.de ope.nou.nunc.Ro.in consil.217.incip.res ista. Seb.Sap.

c ¶ Restitutionem spoliationis. Vide Fel.in c.dilectus,col.pen.ver.9.regulam, sup.de rescrip. Seb.Sap.

d Contra reum.An excōmunicatus possit petere reuocari tenutā,vide de hoc, aliquid per D.An.in c.dilectus,il 1.de resc.& per Doc.post Io.And.in c.j. in 2.col.de resc.in vi.quid de bannito?vide Bar.in l.non cogendū , §.fi procu. ff.de proc.& de q.hic posita in terminis vide Lap.alle.55.in 4.col.

¶ Adde Inn.in c.dilecto,de ver.sig.& But.hic,q̃ tenēt gl.D. An.de quo Spe. in tit.de contu.§.fi.ver.sed pone.Ale.in l. libertus.de in ius voc. Bal.in addi. Spe.in præalle.tit.de contu.ver.an veniens.Gem.in c.j.& ibi in apost.Cel.de resc.lib.6.& Bal.& Pa.de Ca.in l.testamēta,C.de test.Adde Cal.consil.1.de arbi.vbi ponit,an petenti reductionem ad arbitriū boni viri,obstet exceptio excommunicationis. Zac.

¶ An excommunicatus,vel bannitus possit petere reuocationem tenutæ,di cas;vt hī per Doc.in c.intelleximus,de iud.& an eodem modo possit petere reuocari attentata,appellatione pendente,vide Io.de Imo.& Phi.Fr.in c. bonæ,de app.vbi dicunt,ꝙ sic,si appellatio sit iudicialis,secus si sit extraiudicialis,vt per Io.An.in c.j.de excep.lib.6. Ant.Fr.

¶ Contra reum.Vide Ro.consil.217.incip. res ista, & Nellum de S.Gemin.in trac.bannitorum,in 3.parte secundi temporis.q. 64.Fel.in c.intelleximus.ꝺ̃. de iudi.col.2.ver.vtrum autem excommunicatus,& in c.significauerunt, ꝺ̃ eod. Seb.Sap.

c ¶Excommunicatus. Sed tu hoc intellige verum , si antequam prosequeretur appellationem petat se absolui ab excommunicatione. nam si hoc non petit,repellitur a prosequendo,tanquam contemnens excommunicationem, ita not.limitat D.Ant.in c.ab excommunicato,in 23.col.de resc. & vide Archi.4.q.1.in summa,vltra medium,vbi dicit,quod nulla defensio ; siue fauorabilis, siue odiosa,est deneganda excommunicato ,vel hæretico ; & videtur reprobare ibi dictum Vinc.in c.si aduersus,de hære. qui dixit , quod mulier hęretica non poterit uti beneficio Velleiani , quod erat inductum in fauorem mulierum,sed dicebat, quod bene hæreticus poterat se iuuare auxilio Macedoniani cum non sit inductum in fauorem, sed in odium creditorum. Item vide , quod de hoc no.Archid.in ca.quod antem.in 2.col. 4.quæstio.1.

semper appellare,eo tñ casu,quo posset non excōicatus. In hoc enim non differunt, vt hic, & si excommunicatus fuerit actor originarius, quia ad actum appellationis venit necessitatus stimulo sniæ,vt probatur in c.significauerunt, ꝺ̃.eo.tit.& appellationem a se interpositam prosequi, & literas super ea impetrare pōt; etiam mentionem de excommunicatione non faciēdo vt probatur,ꝺ̃.eo.tit.c.fi.† An autem excommunicatus appellatus possit appellationem interpositam per aduersariū prosequ aduersario non prosequente,vī ꝙ sic,ga non excōicatus posset eam prosequi,ꝺ̃.de app.c.oblatę.ergo idem est in excōicato, cū in hoc non differant,vt s̃.dixi.contrarium videtur velle Io.An. in c.pia,prędlle.quia respectu prosecutionis,excōicatus non stimulatur, cum rata maneat sententia pro eo lata, aduersario nō prosequente, ꝺ̃.de app. c.personas,& c.cum sit,quod placet.ad

7 quod facit quod s̃.dixi.† Scdo casu a s.um quæritur de appella

a tione extraiudiciali,[b] Inno.fuit varius,sed hic tenuit,ꝙ non,cū

b talis appellatio sit ad cām prouocatio, vt d.c.cum sit, & sic habet vim conuentionis , quę excōicato interdicitur. Cōtrarium sentit in c.dilecti,de ma.& obed. Io.An.post alios concordando,dicit in d.c. pia. ꝙ aut appellatio est mere extraiudicialis,& procedit primum dictum. Aut non est mere extraiudicialis,& procedit dictum ꝺ̃rium.ponit exemplum huius vltimi dicti in eo,qui appellat ab executore,volente alicui prouidere de beneficio,qui potest vexare, & grauare.dicit D. Ant.primum dictū procedere,inquantum appellat a grauamine futuro;sed inquātum a grauamine præterito,quo ad finem deuolendi,iuxta no. in c.bonæ,de app.putat ꝙ deberet audiri,cum stimuletur a gravamine, maxime vbi est grauamen possessionis. hoc dictū puto omnino falsum, quia talis appellatio est omnino extraiudicialis, cum sit ad cām prouocatio,nec ob grauamen imminēs, cum vt s̃.dixi , non possit petere restōnem, etiam si fuit spoliatus. Nec hoc casu defendit se;sed potius vult alium impugnare & poterit absolutione obtenta agere , cum nullum sibi fit iuris

18 præiudicium,tene ergo simpliciter dict. Io. And.† Iuxta ꝺ̃icta quæro, pone,ꝙ aliquis non excōicatus extra iudicium appellauit,& postea excōicatur, nunquid prædictam appellonem prosequi poterit,nō obstante prædicta excōicatione, quæ superuenit?& intellige,vt procedat dubitatio, in appellatione mere extraiudiciali.Inn. distinguit, ꝙ aut negocium est delatum ad superiorem ; puta quia post appellārionem ,& ante excōicationē grauatus fuit ī eo,super quo appellauit; maxime si arripuit iter cundi ad curiam ante excōicationem , & poterit dictam appellationem prosequi,ar. 4.q.9.c.re vera, quia generaliter dr excōicatum posse suam appellationem prosequi,vt in c.fi. ꝺ̃.eo.tit.ga vī iam cœptum iudicium,vel appellationis cā, ad hoc,qd not. de offic. deleg.c.gratum,& c.cum cām. Aut ante excōicationē non fuit grauatus, & per ꝑns appellatio nondum habebat effectum:nec negocium erat translatum ad superiorem,& nō poterit hoc casu apponem prosequi. Refert tñ Inno.alios tenere ꝺ̃rium,dicens,ꝙ indistincte talem appellationem poterit prosequi excōicatus.D.Ant.tenet primam dist.& reddit rōnem diuersitatis inter primum casum & s̃m, dicens, quod qñ iam sunenit grauamen, se defendit stimulatus quod nō est ante;ideo repellitur. Sed hæc iudicio meo non est sufficiens diuersitatis, rō:quia tpe prosecutionis,semp reperitur grauamē precessisse; & sic s̃m rōnē semper debet admitti, cum veniat à grauamine stimulatus,quod est falsum.Ego aūt,saluo meliori iudicio,dicerem,ꝙ nec in primo casu, nec in secundo pōt excōicatus prosequi,ex quo appellatio est mere extraiudicialis. Moueor principaliter,quia appellatio extra iudicium non est proprie, & stricte appellatio,sed potius quædā prouocatio ad cām, vt est text. sing.in d.c.cum sit. ꝺ̃.de ap.nec superuenientia grauaminis mutat naturam istius appellationis,sed eam verificat, & facit eam vires assumere,vbi primo erat quasi conditionalis, & pendebat a futuro grauamine:vnde rīr non tenetur appellatus comparere ad terminum appositum per appellantē;sed dēt iudex ad ipsius instantiam citare aduersariū,vt no.gl.in d.c.cum sit.& Inn. in c.dilecti,de ma.& obed. Et sic cum appellans semper teneat locum actoris,pōt semper repelli prætextu excōicationis,ēt superuenientis,vt in c.prudentiam.§.6.de of.dele.& ꝺ̃.eo.c. excepționem.& in d.c.pia.Nec.ob.c.fi. ꝺ̃.eo. super quo se fundat Inno. dicens ibi caueri excōicatum posse apponem prosequi,ga loquitur de appellatione proprie sumpta.f.iudiciali.nā, nisi tūc posset appellare,& appellationē prosequi, snia transiret in rē iudicatā; & sic proprie se defendit appellando.& appellationem prosequendo; sed nos loqmur in app.extraiudiciali,& in grauamine extraiudicialiter facto p partem, quo casu cessant rōnes prædict:tñ poterit postmodū qñcunq; prosequi grauamē,saltem per viā querelæ,de app.c.concertationi.lib. 6.& sic non timet de transitu in rem iudi. Nec ob.ꝙ opponit de grauamine, ga hoc idem est reperire citra oēm apponem , & tñ non pt excōicatus id prosequi; ēt si fuit spoliatus,vt s̃. dixi,licet spoliatio sit in multis priuilegiata, vt de ord.cog.c. fi.ad hoc facit qđ s̃.di

19 x.. † Iuxta prædicta quærit s̃. vidimus, qñ excōicatus appellare non pōt;nunc quærit̃,an in alijs casib.poterit saltē absolutus appellare,non obstante lapsu decennii a tpe grauaminis,seu snię? Sol.Inn.ponit circa hoc duas opi.Prima vt post absolutionē audiatur non via directa,sed p restī.in inte.dēt.n. sibi restitui facultas appellandi.ex quo nec p se , nec p procuratorem potuit excōicatione obstante ius suū prosequi,ff.ex quib.cau.ma.l.sed & si. & ff.de mi.l.Pap.exuli.Scda opi.est,ꝙ excōicato non currit tps, ex quo non potuit agere,seu appellare, vnde post absolutionē poterit appellare intra x. dies, quasi tps decendij ad appellandum currat post absolutionem obtentam, & inducit in arg.ꝙ excōmunicato tempus non currit,vt in c.quia diuersitatem, de concess.præb.fatetur tamen Inn. ꝙ factum ꝺ̃ excommunicatum tenet;nec pōt retractari,quia vocatus non fuit,vel admissus,quānuis non excōicatus posset ob hoc dicere actum nullum,vt no. s̃.de proc.c.in nostra.hoc vltimum dictum Inn.intelligo verū, quando actio non dirigebatur specifice contra excōicatum,vt puta cum petitur confirmatio electionis,vel in casu auth.si omnes.C.si mi.se ab hær.abst.vel simil:alias dicerem actum nullū, si processum fuit ꝺ̃ excommunicatum , eo non vocato,arg.hic iuncto c.omnia. 2.qō.9.& c. caueant.Sed circa principale dictū

c plus placet Inn. prima opi. vt audiatur per viam restitutionis,[c] quam dicit concedendam;quādo aliter super iure suo sibi subuenire non potest.Si autem aliter agere potest,vt in cōfirmato; qui post confirmationem potest accusari de criminib. non restituetur iste nunc absolutus ad appellandum,ad prædicta facit c.constitutus,de app.iuncta l. 1.& 2.ff.ex quib. caus. ma. Aduerte,quia idem Inn.in c.prudentiam,de offi.deleg.videtur magis accedere ad secundam opin.dicit enim ꝙ si excommunicatus non fuit admissus ad agendum, post absolutionem agere potest, præscriptione non obstante , quia per iudicem vel aduersarium stetit,quominus ageret in tempore, adducit no.in c.ex ratione, ꝺ̃.de app.Host.hic non placet prima,nec secunda opi.Primam impugnat ex eo, quia cum fuerit excommunicatus propter delictum suum,non meretur rest.in integ.licet aliud sit in absente causa reipu.vel in detento iusto impedimento.in quib. loquuntur iura superius inducta per Inno.vnde de vno casu ad alium non est bona illatio. Secundam opi. impugnat:quia aut fuit casus,in quo poterat excommunicatus appellare;& sic curit sibi decendium,cum appellare possit,vt hic, & infra eo. c.fi. Aut erat casus,in quo non poterat appellare, & tunc cessat quę stio.Sed c.significauerunt.infra eod.formans quæstionem,nunquid excommunicatus possit petere restitutionem contra sententiam, a qua non appellauit, refert contrarias opin. ipse vero dicit, quod si petitur restitutio ex clausula generali;tali clausula expressa,qua probata, nisi subueniretur,damnare innocens, vel periret anima,subueniendum est,ar.hic: & supra de in integ. restit c.ex literis.Si vero petitur restitutio ex alio fauore dependens,excommunicatus repelleretur,cum de iniquitate iudicis vel iniusta sententia non conqueratur,arg.ff.de min.l.præfecti. Nec obst.iste tex. vbi excommunicato subuenitur ex æquitate, quia æquitas suadet, vt hi,qui sunt exclusi a participatione ecclesię, repellantur ab omni legum fauorabili auxilio.imputetur ergo sibi, si non appellat. & licet loquatur in excommunicato, tamen in ratione sua videtur limitare primam opi.Secundam opin. videtur limitare in d.c. prudentiam; non solum respectu appellationis; sed generaliter sentit,quod si excommunicatus fuit in mora petendi absolutionem,currit sibi tempus, quasi tunc impediatur agere ex culpa sua, & non per iudicem, vel aduersariū?secus si non fuit mora.D.An.hic dicit satis ęque posse distingui, an excommunicatus sit iniuste; & audiatur,vel sibi non currat tempus; vel saltem restituatur: an iuste; & si est in culpa petendi absolutionem , currit tempus à tempore culpæ,& non restituitur;non a tempore sententiæ,si non est in culpa,quia forte vellet,sed non potest, tunc non currit,vel saltem restituetur.Nec ob. ꝙ delictum non potest causam legitimam impedire,vel cursum restituendi;quia delictum, vel culpa non est immediata causa, quare non potest : sed est excommunicatio, vt no.de conce.præb.c.quia diuersitatem, secundum eum. Et vide ad hoc vltimū, quod no.gl.in reg.imputari, de regu.iu. lib.6.Ego latius cōsiderando distinguerem sic,ꝙ aut loquimur in facultate appellandi,aut aliter agendi, puta pro rebus,seu iuribus præscriptis propter defectum facultatis agendi. Primo casu,aut q̃rit̃ de facultate appellandi in iudicio, aut extra: si in iudicio,

ADDITIONES.

a Secundo casu. Vtrum excommunicatus possit appellare extra iudicium, vide de hoc per Petr. de Anchara. in capitu. concertationi , circa princip. de appella.eo.lib.

b Extra iudiciali . Vide Phi. Peru. in capit. bonæ. in 11. quæstio.1.de appella. Gem.in cap.1.§.1.colum.2.ver.quid de appellatione extraiudiciali, de excep.in 6. Seb.Sap.

c Per viam restitutionis.Vide Abb.in capit. 1. ver.sed ego formo quæstionem, colum.3.infra de præscrip. Gem. in consi. 142. incip.pro intellectu,Abb.in consi.22.incipien.quidam Ioannes in 2.uol.& Aret.in consil.101.incipien. in causa Gregorii. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicio, non dēt audiri post rps a iure prælixum, nec ipso iure, nec per viam restōnis, siue excōcatio fuerit iusta, siue iniusta; siue fuerit in mora petendi absolutionem, siue non. Rō huius dicti est quia excommunicatio non impedit facultatem appellandi, vt hic, & ff. eo. cap. fi. hoc verum, qn prætendit impedimentum ex capite excōcationis; secus, si prætendit aliud impedimentū ex causa probabili, & hoc casu procedit dictum Host. inf. eo. in c. significauerunt. Si vero de appellatione extra iudicium queri tur, tunc in casib. in quib. sup. dixi excōcatum posse appellare, puto distinguendum, vt sup. dixi. In alijs casib. secus; cum subsit remedium agendi per viam querelæ, vt in c. concertationi, de app. lib. 6. & si tempus agendi esset elapsum, & sit obstarer præscriptio; tunc dicendū, vt in sequenti casu, & hoc de primo mēbro. Quo ad 2m membrum satis puto procedere dictum domini An. & facit d. l. Papinianus exuli, ff. de mino. & per hoc est expedita prima pars gl. † Venio ad secundam partem, & opp. cōtra tex. videtur. n. excōcatum non admittendum, etiam se defendendo, quia reus habet iurare, sicut & actor, de calumnia, 3. de iurām. cal. per totum. excommunicato vero non licet tangere sacra, sicut nec ingredi 6. dist. c. ad eius, & 21. dist. c. cleros. Sol. vt in gl. quæ soluendo dicit excōcatum admittendum ad iurandum, quia hic venit in odium suum: alias reportaret commodum de malitia sua ꝺ c. intelleximus, de iud. & hæc est bona solu. & vide in periuro quod leg. & no. in c. cum in ecclesijs, de ma. & obed. vide etiam quod no. l. q. 1. c. qui studet, & 23. q. 4. c. vir cum propria. † Quæro, quid si excōcatus cōuenitur super eo, pro quo fuit iniuste excommunicatus, nunquid potest excipere, ꝙ non teneatur respondere, nisi prius restituatur ad cōmunionem, qua fuit iniuste priuatus? gl. in 3. parte concludit, quod sic; dummodo probet, ꝙ iniuste excommunicatus fuit. Host. h. d. esse verum, si agat excōcatus, vel qui fecit illum excōicari: secus, si alius, arg. inf. de rest. spol. c. frequens, lib. 6. & credo, ꝙ hoc fuit de mente gl. & id, quod not. hic, firmat glo. in c. nullus. 2. q. 2. vbi dicit idem in suspenso, & vide ibi per Arch. Ex quo sing. no. quem posse petere restōnem illorum iurium, quæ propriè possideri, vel quasi possideri non possunt; sed concernunt quodammodo statum personæ; facit ad materiam c. que relatu, de elect. † Et per hoc dicit Lap. allegatione. 71. ꝙ si presbyter Parochialis non exhibet parochiano sacramēta, sicut debet, & solitus erat facere, si petit ab eo decimas, vel alia iura parochialia, poterit parochianus excipere, ꝙ non exhibet sacramenta, vt prius, & ꝙ cum priuauit quasi possessione exhibitionis, & satis bene facit tex. in d. c. nullus, & vide quod no. † 84. di. c. quisquis. † Quæro, dicitur hic, ꝙ suspectis iudicibus ex certa scientia Papa causam non committit. pone, ꝙ sententia lata, de tegatur iudicis suspicio, nunquid debeat retractari? Sol. in verbo, de certa scientia, arg. per istum tex. ꝙ sic: quia literæ sic obtentæ nullam vīm conferre iurisdōnem: de quo tū remittit ad no. in c. ad audientiam. 2. de rescr. Idem videtur notari in ordinario, in c. quoties. 2. qō. 6. Aduerte, quia fundamentum huius dicti est falsum; suspicio. n. non inducit nullitatem rescripti, ipso facto; licet per exceptionem possit iurisdictio eligi, vt patet in c. inter monasterium. inf. de re iu. quinimo nec quælibet alia surreptio, vt no. in c. ceterum, & c. ad audientiam, sup. de rescri. vnde puto, ꝙ nec in ordinario, nec in delegato ex hac sola causa possit retractari sententia; quia non sequitur, iudex fuit suspectus, ergo tulit iniquam sentētiam. Si enim credebat iniam iniquam, debuit appellare. quapropter sibi imputetur, si iniæ acquieuit, inf. de re iud. c. ꝙ ad cōsultationem; facit qđ leg. & no. in c. cum l. & A. de re iud. & c. sicut, de rest. Et ad istum tex. dico ꝙ Papa non committit suspecto cām ex certa scientia. s. quin recusari possit; iurisdōnem tū confert, qđ patet ex eo, quia parte non recusante, tenet shia, vt in c. insinuante, de offic. deleg. & c. inter monasterium, quod nō esset, si nullam iurisdōnem iudex recipisset † Venio ad gl. fi. quæ in effectu quærit, nunquid excōmunicatus conuentus possit suum debitum compensare, & concludit ꝙ non, quia q compensat, quodammodo agit, & petit. l. amplius, ff. rē ra. hab. quinimo, f'm gl. si aduersarius excōicatum non repelleret, posset iudex ex officio illud facere, ϳ. cod c. exceptionem. hanc opi. gl. tenēt Io. Vin. & idem Tanc. hic. & ϳ. de sen. exc. e. si aliqñ. Gof. primo arguit ꝑ opi. ϳria, sed finaliter putat opi. gl. verioꝛē, vt excōicatus e compēsationē obijcere nō possit, quia qui damnatus est non petere, cōpensare non pē, d. l. amplius, ad fi. Bar. Brix. in qōne venereali, q̄ incipit, quærit vtrū excōicatus, dicit qđ licet Tan. & Io. dicant ϳ, ipse tū putat excōicatum posse compensare, & idē Phi. ϳ. eo. in c. dilectæ, per l. verum. ff. de cōpen. Hosti. primo arguit pro compensatione; qa q compensat, ꝓprie non agit, qđ patet ex eo, qa venit in compensationem. f'm leges, qđ non venit in petitione, vt debitū naturale. ff. de cōpe. l. i. Itē excōicatus soluere debet, & hoc vī facere, q compensat. l. fi debitor ff. qui po. in pig. hab. Demum distinguit, ꝙ aut debitum est liquidum, nec aduersarius negationem, vel exceptionem prætendit, sed consentit ꝙ fiat compēsatio, & de bet admitti, vt in l. fi. C. de compen. & c. bona fides, inf. de depo.

& sufficere debet iudici qualitercunq; satisfiat actori, ff. de pig. act. l. si rem. §. omnis. si autem aduersarius excommunicati, negat, vel excipiat; tunc secus, secundum eum. Ioā. And. expresse non eligit more suo, quid velit. Primo enim confirmando opi. glo. dicit ꝙ duplex est defensio, vna, quæ habet naturam solius exclusionis, & hæc excommunicato permittitur vt hic, & ff. de accu. l. seruos. alia, quæ habet naturam impugnationis & actionis, vt compensatio, & hæc non conceditur, vt C. de adulter. l. quoniam Alexandrum: Sed in alia add. ad fi. sentit contrarium dicens non obstare, ꝙ compensans dicatur agere, quia idem dicitur de excipiente: tamē excommunicatus excipit, vt hic. Vnde verum est secundum eum, ꝙ qui compēsat, agit quoad hoc quia habet probare; sed veritate inspecta non agit; quia iam cōpelleretur actor, si ageretur, residuum restituere; quod tamen non facit, sed solum fit compensatio: & hanc opin. quod possit compensare, sequitur hic Do. An. & mouetur, quia excommunicatus potest excipere, & compēsare excipere est. debet enim attendi, quod principaliter agitur, vt l. 1. ff. de autho. tuto. finis autem compensantis est principaliter actorem a sua petitione repellere; licet in consequentiam sibi debitum consequatur, & hoc idem consequitur excipiendo. Non obst. l. amplius, vbi promittens non petere, non potest compensare, quia verum est, ꝙ in effectu compensans petit. quem quidem effectum aduertit, recipiens promissionem de non petendo; sed directe non agit; ita vt ob hoc excommunicatus repellatur. Iacob. de Aret. cum quo transit Cy. in l. quoniam Alexandrum, C. de adulte. dicit ꝙ excommunicatus, vel bannitus, qui non potest agere, non potest compensare, quia compensatio habet in se quandā impugnantiam, & petitionem. Bar. in l. amplius, præalle. tenet idem, quod hic, vt non admittatur compensatio, & hoc idem dicit tenere Oldr. & Iac. de Are. per illam l. amplius, per quam etiam dicit, compensantem indebitum solutum, incidere in penam statuti punientis petētem indebite solutum, quod no. Puto quo ad nostram quæstionem, satis æque posse distingui, quod aut aduersarius confitetur debitum, & acquiescit compensationi, & admittitur, nec debet iudex ex officio suo eum repellere; quia non agit, sed potius soluit, & non refert, qualiter cunque satisfaciat, vt d. l. si rem. §. omnis, & sic procedit opin. Hosthien. Aut aduersarius negat, & non acquiescit compensationi. & tunc de rigore procedit opi. glo. & sequacium, quę videtur magis communis; sed de æquitate (quam puto obseruandam) videtur admittendam; cum sit quædam defensio; cum idzo non soluit, qa impeditur ex facto aduersarii. Si. n. ille actor sibi solueret, iste excōicatus satisfaceret, vnde impeditur pacto rem ipsum, quominus sibi satisfaciat. † Ad hoc quod no. Bart. in d. l. amplius. vbi concludit cum nō incidere in periurii, q iurat solue-

ADDITIONES.

a Iniuste. Adde, quod etiam si iuste fuit excommunicatus, non tenetur respondere, si conueniatur super eo, pro quo est excōmunicatus iuste, nisi prius absoluatur, ita concludit Ro. dec. 231. inc. no. ꝙ vbi; in anti. Zac.

b Presbyter. Et facit ad hoc gl. & quod ibi no. in c. omnis christianus, de cōsecrat. 1. & de ista q. in terminis vide per Doct. inc. frequens. §. fi. in vlt. col. de resti. spol. lib. 6. & latius per D. Ant. in c. cum dilectus, in 15. colū. ver. ex his decidi ur, de ord. cogn.

c Conferre iurisdōnem. Sed pondera, ꝙ ista gl. sentit, ꝙ rescriptū recipit vim ex mente rescribentis; modo si committendo cām iudici suspecto extra mētem Papæ vī ꝙ rescindatur rescriptum, vel sic nullum ipso iure, ergo rescindi tur ista: quia tale rescriptum non præstat iurisdictionem: nec dicit ꝙ rescriptum teneat, quia ego tenui, ꝙ sit ipso iure nullum, per id quod habetur in c. exter. de ref. & vide ibi. And. Barb.

d Excōicatus. An Excōicatus possit compensare, & de hoc, & de hæretico, vide per Abb. in 4. par. statu. q. 91. de hoc etiam vide per gl. 4. q. 1. in fin. ꝑ Inno. in c. fi uero, in fi. gl. magnæ, de sent. excō. per Bal. in l. cum Papinianus, in fi. C. de sen. & interloc. om. in. & in l. quoniam Alexandrum, C. de adul. & ꝑ Bar. in d. l. amplius non petitum, ff. rem ra. hab. & dato ꝙ excōicatus ꝙ non possit compensare, an eius fideiussor possit opponere exceptionem compētationis competentem principali excōicato: vide per Pet. de Anch. in c. intelleximus, de iu. ad quem locum ipse & D. Pe. in ca. q. se remittunt, in c. pia, circa fi. de exce. lib. 6. & ꝙ excōicatus possit compensare, tenet Bar. Brixi. in q. venerali, quæ incipit, quæritur vtrum excōicatus, cuius opi. dicit verā Archid. 4. qō. 1. in sum. in fi. & debitum est liquidum, & consentit aduersarius, quia tunc in nullo impugnatur, & cessat ratio huius c. cum inter. Et qđ excōicatus non possit compensare, tenet Bald. in c. intelleximus, in prin. 2. col. de iud. & idem Saly. post Iac. de Are. in d. l. quoniam alle. in 3. col. C. de adul. & idē Bal. in simili penitus. q. in disputatione sua, quæ incipit statuto cauet qđ ſnerator, in 12. col. Adde an exceptio compensationis dicatur propriè exceptio, & an cōpensans dicatur agere, Alex. consi. 112. lib. & consi. 23. 3. lib. An excōicatus possit opponere exceptionem cōpensationis, vide Bal. in add. Spe. in tit. de arb. in uer. hac rōne, & Pau. de Ca. in consi. 64. & Bal. in l. qm Alexandrum, C. de adul. Alex. de Imo. in 1. libertus, ff. de in ius uoc. ubi vltra hic allegata concludunt, quod excōicatus, non pōt opponere exceptionem compensationis, quod dicit Abb. uerum in c. cum inter, hic alle. si actor negat debitum, alias secus. & ibi ēt ponit, quid de fideiussore excōmunicati, an possit opponere compensationem. Ant. Fran.

c Excommunicatus. Vide Tinderum in tract. compensa. char. 8. uer. nunc uideamus & Pau. de Cast. in consi. 46. in c. Nanes, & Georgius. secundum antiquā impressionem Alb. de Ro. in 4. par. statu. q. 92. Seb. Sap.

a soluere; si compensat ratione prædicta; & hoc puto magis iuri, & rōni cōsonum; cum oīs defensio excōicato reseruet, vt hic. Et ad l. amplius, rñde vt sup. ꝙ ibi consideratur effectus cōpensationis; quia damnificat partem ϳ pactum de non petēdo; sed excōicatus non repellitur a iudicio, quatenus alium stimulat; sed si stimulat; admittitur volens se defendere compensando,
26 vel alio modo. † Vnum tū notabis, ꝙ si non excōicatus petit aliquid ex aliquo ϳctu ab excōicato, ꝙ non excōicatus cogit dare excōicato oē id, ad ꝙ tenet ex eo ϳctu; ita notanter per istū tex. dicit Inn. in c. si vero, de sen. exc. & ꝑ hoc dixit Io. An. hic ex cōicatū posse excipere ϳ emptorē, ꝙ nō tenetur tradere rem, q̄ vendidit, nisi sibi ptium numeretur, & idē no. in c. 1. §. de pac.
27 † Quæro præsuppposito, ꝙ excōicatus b non possit suū debitum
b ꝓpensare; nunquid saltem ipsius fideiussor conuentus, possit ꝓpensare debitum ipsius excōicati? & videtur primo, ꝙ non; qa hoc esse prouidere ēt excōicato; & sic ꝓp connexitatē de vno dicto dēt extendi ad aliud, de consti. c. translato, & facit l. Pedi ff. de arb. & l. 1. §. item q̄ritur, ff. de aq. quot. & æsti. Item si admitteretur, vitiarenī duæ regulæ, quia nō sequeret accessoriū nām principalis. Item denegatum vna via, admitteret alia via, ϳ reg. accessoriū, & reg. cum quid vna via, de reg. iu. lib. 6. Io. An. tenet ϳriam suam, ſ. ꝙ si debitum est cōpensabile, possit indistincte fideiussor cōpensare, excōicatione principalis nō obstāte. Mouet, qa ius pmittit fideiussori soluere de substantia debitorū. ff. man. l. si procuratorē. §. si ignorantes; Nec obstare dēt excōicatio fideiussori, oneroſam cām hñti, ff. de do. exce. l. apud. §. si cū ltīma. Item cū exceptio psonalis rei, non iuuet ipsum fideiussorē, ff. de exce. l. exceptiones quę psonæ; multotminus psonalis ϳ reū, dēt nocere, ff. de reg. iu. l. j. & reg. odia, de reg. iu. li. 6. & hāc opin. sequit hic D. An. quæ vī mihi verissima, facit, qđ no. gl. in c. vnico. de iur. patr. li. 6. Item adduco talē rōnem, excōicatus repelli ab agendo, seu petendo pp cōionis periculū; & vt rubones cessant in fideiussore; auditur. n. ipse proponēs exceptionē competentem, reo principali ex psona sua; cū oīs exceptio cō
c petens ipsi reo principali, cōpetat ex iuris dispōne, ipsi fideiussori ēt inuito reo, vt in l. oēs exceptiones. ff. de excep. pp connexitatē. n. nō dēt innocens pp nocentē puniri; sed nocens, pp innocentē tolerari, vt in c. sacris, de sepul. & in c. quam magnū. 24
28 q. 4. † Vltimo quærit, hic gñaliter dī hic excōicatū posse vti oī defensione. nunqd excōicatus hñs exceptionē, possit anteq̄ cōueniat, implorare offiū iudi. vt silentiū imponat actori ea ꝓbata; sicut pōt non excōicatus. iuxta ea q̄ no. in l. si cōrendat, ff. de fideiuss. & l. Aurelius; §. cētū. ff. de lib. leg. dixi. in c. si qs ϳ clericū, de fo. cōp. D. Ant. recitat Fed. tenere, ꝙ sic, consi. 282. & placet sibi hæc opi. qa quicquid agit, ordinat ad finem defensionis. adducit no. ꝑ Inn. j. qui fil. fint leg. c. lator: nā dato qđ prouocer ad iudiciū; tū totū qđ facit, venit ad defensionē; qa nil petit, vel
d impugnat, nisi vt absoluatur. Sed hoc dictum mihi non placet. Primo per istū tex. qui permittit defensionē excōicato, ꝙ impugnaī ab actore; & durum esset, qđ actore impugnante, reus excōicatus non posset se defendere, nā sic multoties condēnaretur absoluendus. quæ q̄dem rō cessat, actore non agente. Item quis lucratur, cū satisfacit voluntati suæ, vt no. in l. pen. ff. de cōdi. cau. da. non ergo dēt admitti, cū ipse ꝓuocat ad iudiciū ꝓp rōnes quas ponit tex. in c. pia, præalleg. faciat ergo se prius absolui; nā repellit a iudicio, vt citius resipiscat. admittit. n. qū venit vt reus; qa necessitaī ab alio, & ne reportet cōmodū de malitia sua, vt in c. intelleximus, de iud. q̄ rō cessat, qū vltro se offert, vt implorando officiū iud. ſub sua defensione. hic. n. officiū iudicis, non exercetur in sui odium; sed potius ad sui commodū; & hanc ϳriam opi. puto verissimam; ex quo hēt facultatē faciē
29 di se absolui. † Et facit quod dicit Fed. consi. 114. vbi dicit excōicatum non audiendum, volentē propriā iniuriā prosequi, quia indistincte iura repellunt excōicatū, facit qđ dixi, ſ. e. c. a nobis; & admitti non dēt; nisi in casibus a iure expssis: casus aūt noster non est expressus, si bñ ponderetur iste tex. & d. c. intelleximus.

ADDITIONES.

a ¶ Qui iurat soluere. Adde Ale. consi. alleg. 12. & 212. lib. Adde quod compensatio, dicitur esse vera solutio. l. 4. ff. qui pot. in pig. ha. & ideo qui iurauit soluere, si compensat non videtur periurus, & vide Bar. in l. diuortio, in §. ob donationes. ff. sol. mat. in 1. oppo. & in l. aufertur. in §. qui compensationem, ff. de iur. fil. & ibi per Ale. & habetur per Pau. de Cast. in consi. 35. & Bal. in l. ex causa, in prin. C. de compen. & in l. tam mandatori. C. de non nu. pec. in 3. col. & ideo videtur, quod decisio istius apostillantis sit dubia, tamen Spe. in tit. de vsu. in §. fed pone, dicit, quòd si per statutum requireretur solutio, vt quia dicit statutum non relaxari debitorem, qui non soluit, vel si dat terminum ad probandum solutionem, non habet locum in eo qui compensationem opponit, secundum Bar. no. in l. in ea. in fi. C. de cōpen. & vide Bar. in l. Iulianus, la 1. ff. de condi. & demon. vbi videtur, quod exceptio compensationis impropriè dicitur exceptio solutionis, & nō verè, & ideo posset dici, quod cum iuramentum debeat obseruari. ꝙ non excusetur is a periurio, qui obiicit compen. c. debitoris, de iur. Ant. Fran.

b Excōicatus. Vide late per Alb. de Ro. in 4. par. statutorū, q. 92: inci. an fideiussor banniti, & Nellum trac. bannitorum, in 1. par. secundi temporis. q. 67.

c Ipsi fideiussori. Adde an fideiussor possit se tueri exceptione rei iud. eundem Albe. consi. 60. & Fran. Are. consi. 34.

d ¶ Mihi non placet. Idem quod Abb. tenet hic Innoc. pro quibus optime facit quod no. Do. An. in c. intelleximus, in vlti. col. de iud. vbi dicit, quod excommunicatus non potest compellere actorem, vt agat condictione ex l. diffamari, contrarium tenet hic Imo.

SVMMARIVM.

1 *Excipiens, non videtur fateri ea quæ in exceptione includuntur, & numero 26.*
Exceptio falsi, potest post sententiam opponi.
2 *Libellus potest esse generalis, in accessorijs.*
3 *Rei vendicatio potest competere pro rebus sacris, ipsis prælatis, vel rectoribus; licet non sint domini rerum sacrarum.*
4 *Vna ecclesia potest cum pluribus permutari. siue iure proprietatis, vel tituli; dummodo illæ plures ecclesiæ tenerentur de iure communi; secus si cum dispensatione, quia dispensatio non transit in tertium.*
5 *Tutor bene administrans, habetur loco domini, sed male administrans habetur loco furis.*
6 *Episcopus, vel alius prælatus, non potest ad libitum disponere de rebus ad eius ecclesiam pertinentibus*
Episcopus, vel alter prælatus, potest præscribere, vt habeat aliquas ecclesias sibi temporaliter subiectas.
7 *Ad originale recurritur, si transumptum discordat cum originali.*
8 *Actor pōt fundare intentionē suā super instrumētis per reū productis.*
9 *Procurator, vel prælatus si falsat instrumenta, non debet puniri dominus vel ecclesia.*
Mandatum procuratoris non extenditur ad illicita.
10 *Iudex potest supplere ex officio, allegando falsitatem instrumenti, quando falsitas est euidens.*
11 *Concedo istud verbum non semper importat translationem dominij.*
12 *Confessio indeliberate, & festinanter emanata præiudicat confitenti, data perseuerantia.*
Confessio facta calore iracundiæ non præiudicat.
13 *Litis contestatio an inducatur per exceptionem factam a parte.*
14 *Actio pignoratitia directa, & contraria quibus competat.*
Actio pignoratitia contraria non datur creditori scienti rem pignoratā alienam, vel alteri obligatam, vel morbosam.
15 *Actiones bonæ fidei quare potius dicātur illæ q̄ enumerātur, in §. a Tionem, de act. quam aliæ; cum in omni contractu requiratur bona fides.*
16 *Vsuræ petuntur vt interesse hodie in actionibus bonæ fidei post moram, quatenus interest.*
Vsuræ an sint prohibitæ de iure ciuili.
17 *Pecuniam dari quando est in obligatione, habetur ratio lucri cessantis.*
18 *In obligationibus facti, quare succedit obligatio ad interesse; & in obligationibus dandi non.*
19 *In obligationibus facti post moram, interesse est in obligatione; secus in obligationibus dandi.*
20 *In bonæ fidei contractibus non veniunt ea, de quibus cogitatū non fuit nisi comprehendantur ex natura actionis, & nu. 21.*
22 *Permutatio, an possit fieri cum alio, quam cum domino.*
Res permutata si euincatur, datur regressus contra illū, qui talē rē dedit.
23 *Si duo permutant beneficia; & vnus non habet ius in beneficio, non potest ille alius propria authoritate redire ad beneficium suum; cū tenuerit renunciatio.*
24 *Agens ad beneficium permutatum, non habet necesse probare permutātem habuisse ius in beneficio.*
25 *Confitens vnum, videtur confiteri omne id, quod sequitur ex illo.*
27 *Replicans, non videtur confiteri, quæ continentur in replicatione.*
28 *Falsitatem committens in causa, perdit causam.*
29 *Delictum prælati & capituli simul, præiudicat ecclesiæ.*
30 *Falsificans instrumenta, vel acta in aliqua causa, an debeat perdere illā causam, vel aliter puniatur.*
31 *Producens instrumentum falsum, vel minus solenne, in sui fauorem; an debeat secundum illud: licet falsum, vel inualidū; iudicari ipse producens. & nu. 39.*
Producens instrumentum, censetur approbare, & confiteri omnia in eo contenta.
32 *Producens instrumentum falsum sine dolo, & ignoranter, non censetur in eo contenta confiteri; nec debet secundum illud iudicari, etiam si expresse confiteatur contenta in instrumento esse vera. & nu. 33.*
34 *Confessio emanata, non habita mentione instrumenti, si illud instrumētum reprobetur, remanet confessio; nisi prætextu instrumenti reprobati reuocetur.*
35 *Confessio emanata vigore instrumenti non solennis, ualet, & non tollitur etiam instrumento apparente non solenni.*
Producens instrumentum non solenne, censetur in eo contenta confiteri, & num. 38.
36 *Producens instrumentum pro se, vel statutum, vel legē; male eam intelligens; si postea appareat contra se, an possit condemnari.*
37 *Rescriptum licet dicatur surreptitiū; potest tamen allegari in fauorem aduersarij, in quantum in eo narrabantur aliqua in suum fauorem.*
40 *Instrumentum continens factum indiuiduum, non pōt pro parte accepti & pro parte non; alias secus, & idem dic in confessione.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 *Sententia lata pretextu falsæ probationis, an sit nulla.*
42 *Falsitas potest allegari vsque ad viginti annos,*
Sententia lata per probationes falsas, intra quantum tempus, & qualiter possit retractari.
43 *Episcopus potest dici dominus redditui ecclesiæ quoad administrationem; non quo ad hoc, vt possit fructus in vsus proprios conuertere.*
44 *Patronus an possit petere, quod clericus ecclesiæ patronatæ, assignet quid & quantum expediat pro suo victu.*
45 *Quando ecclesia est collegiata, electio spectat ad collegium; non autem ad episcopum, nisi consuetudo aliter disponat.*
46 *Ecclesia quando est sita in parochia alterius, an episcopus, vel rector parochiæ in ea præsentabit.*
Ius patronatus non quæritur, nisi ex constructione, & ædificatione.
47 *Ius patronatus non acquiritur populo, si ecclesia non habet patronum.*
Ius patronatus nõ acquirit populus ex cõsuetudine, vel præsentatione.
48 *Sententia an possit dici nulla ratione incertitudinis.*
49 *Sententia generalis in iudicijs vniuersalibus, vel generalibus toleratur, in particularibus secus, & nu. 50.*
Sententia hoc modo lata: pronuncio, prout talis iudex in tali causa pronunciauit, non valet.
50 *Sententia lata hoc modo: pronunciamus per omnia, vt in consilio in actis reddito continetur, an valeat.*
51 *Sententia interlocutoria valet etiam sine scriptis; dummodo notarius eam reducat in scriptis: diffinitiua verò debet fieri in scriptis.*
52 *Sententia lata hoc modo: cõdẽno te ad petita, vel ad id quod debes; valet.*
Sententia lata, vt supra proximè, ex quibus actis debeat certificari.
53 *Ecclesia si aliquid allegat pro se, non tenetur illud contra se acceptare.*
54 *Producens pro se scienter instrumentum falsum, non potest contra illud allegare falsitatem, secus si ignoranter.*
55 *Approbatus ad unum officium, non potest idem reprobare, respectu eiusdem officij, vel diuersi, vbi consimiles personæ admittuntur; nisi ex noua causa superueniente, & nu. 56.*
Approbatus in iudicem, potest reprobari in testem.
Scholaris approbatus in rectorem studij, potest reprobari in examine.
57 *Dubia probatio recipit interpretationem, ex partium confessione.*
58 *Ex rei exceptione non fundatur intentio actoris; nec declaratur dubia probatio eius.*
Articulans non fatetur.

CAP. VI.

1 **Cum venerabilis.** †Si reus, à quo res petitur, excipiat de permutatione ipsius rei facta cũ actore, non fatetur per hoc actorẽ fuisse dñm: & exceptio falsi ẽt post sniam potest opponi. Vel gñalius summa sic. Excipiens non vt fateri[a] ea, quæ in exceptione includũtur, & hoc primo. Exceptio falsi potest ẽt post sniam opponi. & hoc secũdo. Diuiditur principaliter in duas partes. In prima ponitur facti, & processus narratio. In secunda diffinitio, ibi, Intelleximus. Prima subdiuiditur in tres partes. nam primo ponit petitionem actoris. secundo, ibi; Idem, rñsionem, exceptionẽ, & probationem reorũ. tertio, ibi: Ad hęc, replicationẽ, & probationem actoris. Secunda subdiuiditur etiã in tres partes. Prima ponit quoddam motiuũ diffinitionis, soluens obstaculum. Secũda diffinit causam quoad spiritualia, ibi: Quia verò. Tertia quoad tpalia, ibi: Verũ, colligam notabilia principaliora. Casus literalis. Eps Sabin. habebat causam cum monasterio Farfen. super ecclesia S. Viti, coram auditoribus vtriusque partis. petebat Sabin. eps ipsam ecclesiã in monasterio Farfen. cum possessionibus, & pertinentijs suis; dicens eandem tam in spiritualibus, q̃ in tpalibus pertinere ad ecclesiam Sabin. procurator monasterij, nondum epi intentione fundata, præpropere sic rñdit, q̃ etsi ecclesia prædicta olim fuerit ecclesiæ Sabin. eam tamen eps non potest vendicare; cum ex causa permutationis monasterium Farfen. eam obtineat. ad hoc probandum quoddam exhibuit instrm, in quo prima facie contineri videbatur, q̃ Theodosius eps cum assensu canonicorum suorum, prædictam ecclesiam S. Viti concesserat monasterio Farfen. in cambium pro quibusdam ecclesijs, & rebus aliis. ad hoc eps memoratus intẽtionem suam fundatam esse respondit, per huiusmodi responsionem. quia cum procurator monasterij respõderit dictam ecclesiam ex permutatione facta per Sabin. episcopum obtinere; per ꝺns confitebatur se credere, quod dicta ecclesia, tpe permutationis pertinuit ad ecclesiam Sabin. cum permutatio inter ℈tus bonæ fidei computetur; & celebrari non possit nisi cum vero dño, vel cum eo, qui loco domini habetur. & ad probandum quod dicta ecclesia pertineat in tẽporalibus ad epm prædictum, quosdam testes induxit, per quos ostendere nitebatur, quod tam dictam ecclesiam, q̃ molendina, terras, & alia bona eius Sabi. episcopi diutius possederunt, de illis pro suæ voluntatis arbitrio disponendo. His & alijs examinatis, dñs Papa intellexit dictum episcopum intentionem suam non probauisse per testes; vel responsionem supradicti procuratoris: quia qui opponit exceptionem, non videtur confiteri intẽtionem aduersarij, vel instrumentũ ad hoc exhibitum ex aduerso. Quia in eo Theodosius episcopus, à quo permutatio facta pronitur, non dr episcopus Sabin. quamuis in ꝯranscripto, quo procurator vtebatur appositum fuerit, Sabin. per vitium falsitatis. (licet autem nimis excesserit, qui transcriptum illud falsauit, & delictum personæ nõ debeat in damnum monasterij redundare; & falsitatis exceptio, & ante sententiam & post obijci possit, vsque ad 30. annos veritate comperta) non vult Papa, q̃ per hoc, monasterio præiudicium generetur. Veruntñ, quia constitit Papæ dictam ecclesiam S. Viti sitam esse in diœcesi Sabin. ideo adiudicauit ei ius episcopale in omnibus in eadẽ; exceptis illis, quæ per authentica scripta, eidem epõ sunt subtracta; cum exempta non probentur quoad tpalia eiusdem ecclesiæ, absoluit monasterium ab impetratione epi; cum super hoc
2 non probauerit se legitima præscriptione munitum. Bern. † Et no. primo, q̃ in accessorijs potest libellus esse generalis, vt patet, ibi: Cum suis possessionibus & pertinentijs. & de hoc plenè per Inno. in c. tanta, de excess. præla. & de hoc, & quid comprehendatur nomine pertinentiarum, plenè dixi in c. cum ad sedẽ, de restit. spol. † Secundo no. ibi: Vendicare, quod licet rei vendicatio stricta, & directa non competat, nisi ei, qui est effectus dñs de iure gentium, vel ciuili, vt l. in rem actio. ff. de rei vendic. tñ larga, & vtilis competit ei, qui habet ius in re sacra, & religiosa; licet non sit vertus dñs. vnde (vt hic vides) episcopus vendi-
b cat sibi ecclesiam [b] ratione iurium, quæ habet in ea; & de hoc dic, vt no. Inn. in c. cum venerabilis, de relig. dom. & vide quod dixi in c. examinata, de iud. facit l. qui tabernas, ff. de ℈hen. emp.
4 † No. tertio, q̃ vna ecclesia potest cum pluribus permutari; & ad hoc quotidie solet allegari iste tex. tñ hic loquitur, qñ permutatio fit iure proprietatis. Nunquid autem possit fieri iure tituli. Io. And. dicit hic posse argui q̃ sic; & quod hoc vidit sæpe fieri, alleg. in arg. c. 2. de mu. peti. quod parum facit: dictum tñ suum cõiter approbatur; & maximè per Fed. in trac. suo de permutatione, c. 12. & per Ioan. Cald. hic, & Dom. de Rota decis. 16. hoc tñ dicunt procedere, si habens plura beneficia, illa tenebat de iure cõi. si autem cum dispensatione, vt quia erant incompassibilia. tunc non potest hoc fieri, quia dispẽsatio non transit in tertiam personam, de priuil. c. sanè, & 7. q. 1. c. petisti. No. quarto, q̃ una ecclesia potest permutari pro alia ecclesia, & rebus aliis. & si intelligitur de rebus aliis, si spiritualibus litera, est clara. si verò intelligitur de rebus tẽporalibus; tũc obstat c. ad quæstiones, de rer. permu. Sed potest dici hoc c. procedere, qñ ecclesiæ permutantur iure proprietatis; nam tũc permutantur velut quædam temporalitates, arg. c. 1. de eo qui mitt. in poss. ideo admittio tẽporalium non nocet illi, qñ permutãtur iure tituli, & hoc not. No. ibi, Loco dñi, &c. q̃ licet episcopus non sit rerum ecclesiasticarum, & ipsarum ecclesiarum dñs, vt
5 in d. c. 2. de dona. habetur tamen loco domini; vnde permutat, sicut dominus: idem dic in quolibet alio prælato. † Nam & ipse tutor, cum bene administrat, habetur loco domini: sed cũ male, loco furis, vt l. qui fundum, §. si tutor, ff. pro emp. non tamen per hoc debet episcopus exigere seruitia more seruili; quia scriptum est: Neque vt dominantes in clero. 10 quæst. 3. cap. 1.
6 in fi. † No. sexto, q̃ episcopus non potest de iure cõmuni dispone re ad libitum de rebus pertinentibus ad ecclesias sibi subiectas. Vel sic: no. q̃ licet episcopus fundet intentum de iure cõmuni super ecclesijs respectu spiritualiũ, seu iurium episcopalium: non ifi quo ad temporalia, vt de eis possit ad suum vsum disponere; nili aliud sibi competat de iure speciali, etiã si ecclesiæ vacent, vt hic, & in c. præsenti, de offic. ord. lib. 6. Idem dic in abbate respectu prioratuum[l], & ecclesiarum sibi subiectarum, vt in cle. quia regulares, de sup. negl. prela. potest tamen episcopus, vel alius prælatus præscribere, vt aliquas ecclesias habeat temporaliter subiectas, vt hic not. probatur in fi. facit d. c. præsenti. & vide omnino quod legi. & no. in c. vt super, de reb. eccl. non alie. & cle. 1. de excess. præla. & ibi no. quæ ecclesiæ dicãtur de mensa prælati, & vide not. Io. And. in reg. qui ℨ. de reg. iur.
7 lib. 6. in Merc. † No. q̃ si transsumptum discordat ab originali,
c stándum est originali, concor. c. qñ c contra falsam, ℨ. de prob. No.

ADDITIONES.

a ¶Non videtur fateri. Adde Rom. in l. cum mulier, col. 5. & 6. ff. fol. matr. & in l. alia, C. de his quibus vt indig. & Alex. in l. decem, col. 7. ff. de verb. oblig. & Dyn. in reg. excep. & ibi apost. D. Boerij, ipsum Inn. qui etiam dubiam illius probationem non declarat, & per Felin. hic col. 4. & seq. saluis tamen limitationibus ad primum dubium, quas etiam ibi ponit Ang. in rubr. Instit. de except. col. 20. in princ. de quo plenè per Lanfr. in c. quoniam contra falsam, §. exceptionem, nu. 4. vers. illud quoque est notandum, & ibi in apost. Celsi, ℨ. de prob. Zach.

b ¶Ecclesiam. Vide Bal. & Paul. de Cast. in l. monumenta. C. de leg. vbi dicunt, q̃ admittitur libellus, in quo patronus ecclesiam tanquam suam petit, quod etiam tenet Abb. in c. pro illorum, in princ. infrà de præb. Seb. Sap.

c ¶Concord. c. quoniam. Adde ibi Lanfr. in princ. num. 2. ver. item si diuersitas apparuerit, & ibi remissiuè in apost. Cel. in ver. statur protocollo. & dixi in apost. ad istum in c. literas, in pen. not. post cum ℨ. de resti. spol. Zach.

8 †Not. quod ex instrumentis productis per aduersarium; ẽt si sit reus; potest actor fundare intentionem suam; & quod plus est, etiam si sint producta ad probandam exceptionem, super qua actor se fundare non potest. & est ratio, quia vtendo instrumẽtis, efficiuntur illa communia, vt l. j. §. edenda. ff. de eden. & c. G.
9 perpetuus. cum ibi no. de fid. instr. & c. cum olim. de cens. † No. q̃ ecclesia non debet puniri, si procurator vel prælatus fallãt in strm. facit etiam q̃ procurator non vr habere mandatum ad illicita. l. si procurator. ff. de cond. ind. & l. j. §. si procurator, ipse, & non dñs punitur ex sua contumacia, vt in c. j. vt lit. non contest.
10 †No. q̃ iudex potest ℨpplere ex ofício, allegando fallitatem notoriam instrumenti; maxime ad commodum publicum; licet fuerit falsatum per producentem. Alia expedientur ℨ. cum
11 mã † Potes tñ notare, ibi; Concedendum, q̃ per verbum, con-
a cedo, [a] transferr dñium. ego dico, q̃ hic non probat hoc p verbum in cambium, huic verbo adiunctum. potest. n. hic colligi, & per hoc verbum concedo, transferr dñium, si verba pceden tia, vel sequentia hoc innuunt, vt si dr, Concedo hanc rem vtendam, vel fruendam, non. n. tunc euenit dñium, sed vsus fructus, 16. q. 1. c. possessiones. Vel si dico, Tibi concedo cã mortis, nã tunc verbum concedo. restringitur, vt non videat de præsenti concedere, ff. de do. can. mor. per totũ, & l. non omnis. ff. si cer. pet. Quid aũt dicendum in dubio, cum simplr conceditur per
b hoc verbum concedo, [b] dic quod idem importat, quod dono, ad hoc vide bonum tex. in l. fi. ff. de dona. & c. pastoralis. eo. tit. no. gl. & Bar. in l. vxori. §. fi. ff. de leg. 3. quod puto verum; nisi ex circunstantijs ℨtium eliciatur, vt si pulcherrimum equum quærenti commodatum quis concedat; facit quod no. gl. in l. cum quid. ff. si cer. pet. & hoc not. Expediã more solito prius gl. Prima gl. dicit similem casum haberi in c. præterea. 2. de transl. Dic quod est simile, quoad narrationẽ factã; sed dissimile quoad decisionẽ. nam ibi fertur sententia ex sola confessione rei; hic eℨ. sed dic, & bene fm Ioã. And. quod ibi respondendo fuit puræ confessus; & non per viam exceptionis, sicut hic, nam excipiẽs non fatetur, vt in reg. exceptionem obijciens, de reg. iur. lib. 6. & l. non vtique. ff. de except. Et not. hoc pro testib. concordandis; qui dixerunt aliquam rem similem, vt non exigat omnimo
12 da similitudo, vide quod dixi in c. translato, de consti. & c. cum dilecta, de confir. vti. vel inut. Opp. vr enim † q̃ ex ista confessione rei, potuit epℨ actor, suam fundare intentionem, vt in d. c. præterea, & de ele. c. per inquisitionem. Sol. dupl r per glo. 2. primo quod hic fuit repentina confessio, quæ non nẽt præiudicare, nec dẽt sufficere pro lit. conte. Not. bñ hanc gl. cum seq. q̃ cõfessio facta indeliberate, & propere non ꝑiudicat, sicut in simili dicit gl. no. de confessione facta calore iracundiæ, in c. ex literis, de diuort. sed quoad istum tex. non placet mihi hæc gl. quia licet possit illico talis confessio reuocari, vt est gl. no. in c. apud
3 2. q. 1. & c. fi. de iureiu. lib. 6. tñ ex quo non reuocatur; sed dat
13 perseuerãtia vt hic dabatur, debebat valere; vt in dictis iuribus, & c. præterea, de test. cog. † Forte ob hoc transit ad secundam sol. quod lit. non contest. dẽt fieri per directam rñsionem ad libellum, vt in c. vno, de lit. contest. hic aũt excipiendo sub cõditione rñdit. Hæc sol. an sit vera in se, dic vt hẽs tex. & gl. in c. 2. de lit. contest. lib. 6. & dicit hic Inno. & bene, quod sine excipiẽdo, siue rñdendo petitioni, rñdeatur animo contestandi litem, facta erit contestatio, quod dicit hic patere: quia hic, quo vocat rñsio, etiam vocatur exceptio: sed dic q̃ nõ est bona, & formalis respõsio ad contrarium, & ad istum tex. quia hic non quærit, an fuerit facta contestatio. nam confessio facta ante lit. contc. prædicat, vt in l. j. ff. de confes. & no. gl. in c. dudum. 2. de cle. & 2. q. 1. c. nos in quemquam. & iõ dic q̃ confessio hic non præiudicat; quia emanauit excipiendo, vt sup. dixi; & dicit tex. & dicetur latius ℨ. in gl. super ver. sisse cõfessus. Gl. in verti. Bonæfidei, facit duo, nam primo quærit, quæ dicantur actiones bonæfidei & quæ stricti iuris. Secundo quærit, quare aliquæ actiones dãr duntaxat bonæfidei, cum in omni ℨctu consideret bona fides? Secunda pars ibi. Nec dicuntur. Venio ad primã partem; in qua die declarando istam glo. quod oẽs actiones rr sunt stricti iuris præter actiones enumeratas. Inst. de ac. §. actionum, & hic in
14 gl. in qua enumerantur. † Et quatenus enumerat actionem pignoratiam, dic fm Pet. & Abb. tam directam q̃ ℨriam. est. n. duplex q̃da q̃ dat debitor: debito soluto; alia quæ datur creditori, sit res sibi pignorata, sit aliena: & ista appellatur pignoratia ℨria, ad hoc alleg. tex. apertum, in l. tutor. §. ℨria, ff. de pig. act. non tamen competit, si creditor sciebat rem pignoraram esse alienam, vel obligatam, vel morbosam, vt ibi dr, adde ad gl. actionẽ
15 ex stipulatu, de dote; vt hr in d. §. actionum. † Venio ad secundã partem, & quæro, quare aliquæ dicantur actiones bonæfidei, & aliquæ stricti iuris; cum in omni ℨctu consideretur bona fides. l. bonam fidem, C. de ac. & ob. vnde hoc respectu omnis contractus põt dici bonæfidei, ita sumitur in c. 27. q. 1. & adeo consideratur bona fides, quod si interuenit dolus; aut contractus est nullus; aut irritatur, de quo dicendum, vt plene not per glo. & Doct. in c. cum dilecti, de emp. & vend. Sol. glo. fatetur, quod in omni contractu consideratur bona fides sed ponit tres differ
16 rentias, rõne quarum diuersificantur in oĩbus. Prima, † quia in actione stricti iuris nõ venit, nisi quod stricte exigit actionis nã; vnde non veniunt vsuræ ex mora, nisi specialiter sint promisse, vt l. 3. ff. de vsu. sed in actionibus bonæfidei sic, vt in l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de act. emp. & l. curabit, C. eo. vbi dr, quod si emptor distulit soluere pretium rei emptæ, cuius fructus percepit, agitur ℨ eum nedum ad pretium, sed etiam ad vsurã pretij; quia ex quo percepit fructus, equissimum est, vt soluat pretiũ, & vsuram pretij. Et ibi dicit Io. An. hoc procedere secundum leges, sed fm canones contra. Idem forte hodie secundum leges, secundum eum, & secundum Abb. per no. in c. 3. de vsur. quasi dicant, quod cũ hodie multi tenent vsuras prohibitas, ẽt de iure ciuili, cessabunt vsuræ, ẽt in istis ℨctibus bonæfidei. Aduerte; an
c vsuræ sint, [c] phibitæ de iure ciui. [c] ego plenissime dixi. in c. cum sit, de fo. comp. sed an in ℨctibus bonæfidei cessent hodie vsuræ saltem de iure canonico, ego dico, q̃ cessant quatenus petant vt vsuræ; sed si petantur vt interesse, tunc quatenus interest, peti pñt, ita voluit gl. no. in d. l. curabit, & in c. conquestus, de vsu. vbi plene hoc examino; facit c. dilecti, de foro comp. & in c. præuenit, de fideiu. cum si. & per Innoc. in c. facro. de sent. excomm.
17 vbi dicitur † quod vbi pecuniã dari, est in obligatione, habebit
d ratio lucri cessantis, [d] quod est bñ no. ad idem alleg. l. nõ vtiq;, in fi. & quod ibi not. Bar. ff. de eo quod cer. loc. dico plenius in
18 d. c. conquestus. † Secũda differentia est, quia in actionibus stricti iuris nõ venit interesse, si rem mihi dari est in obligatione, secus si rem tradi, vel factum, vt l. vbi aũt, ff. de verb. oblig. & l. si qs ab alio, §. fi. de re iud. sed ista omnia veniũt in actionibus bonæfidei, l. 1. ff. de act. empt. Aduerte, hæc enim differẽtia potest intelligi dupliciter. Primo, quod in actionibus stricti iuris, nõ venit interesse, id est nõ liberatur quis soluẽdo interesse, vbi rem dari est in obligatione, secus, si rem tradi, vel factum, & hic intellectus est verus in se, & probatur in iuribus superius alle. Et est ratio diuersitatis, quia si præcise compelleretur ad factum, vel ad rem tradẽdam (quod etiam constitit in facto) esset quædam species seruitutis, quod iura abhorrẽt. l. Titio cẽtum. ff. de cond. & dem. facit quod no. gl. in l. cum antiquitas, C. de vsu. & habi. nõ sic, cum rem dari est in obligatione, quia dare est accipientis facere, id est facere alium dominum per traditionem Insti. de actio. §. sic itaque discretis. quod constitit in puro facto. hanc rationem alleg. Barto. in l. stipulationes nõ diuidũtur, ff. de verborum obligationib. vbi plenissime prosequitur istam materiam; sed licet hoc dictum sit verum in se, tamẽ nõ cõue-

nit

ADDITIONES.

a ¶Verbũ, concedo. De hoc verbo concedo, vtrum importet translationem dominij, vel iuris, vide tex. iuncta gl. in l. i. ff. de const. prin. & ibi Ang. distinguẽtem, quod aut concessio fit ex causa, ex qua consueuit dominum transferri, tunc importat dominij trãslationem, alias secus iurib. per eum alle. de quo vide etiam per gl. Bar. & omnes, in l. fi. in prin. ff. de do. per Bar. in l. vxori. §. fi. per illum tex. cum gl. ff. de leg. 3. per Bal. in §. Titius filios, fi de feud. fue. cõtro. inter do. & agnat. Ang. an. 9. quia, vers. 1. in Auth. de non alien. & plenius per D. Ale. de Imo. in l. cum quid. ff. si cert. pet. ad quem te remitto cũ alijs concor. ibi per eum alleg.

b ¶Verbum, concedo, An, & quando verbum, concedo, inducat dominij translationem, vide Sal. in l. in donatione. C. de col. Bal. in l. cum virũ, col. 3. C. de fideicõ. in Inno ambigitur, in fi. ff. de legi. & Franc. Are. in consi. 265. an c. lõga est ista consultatio, in c. 9. & 10. col. Ale. in La. Titio, col. fi. ff. de ver. obli. & in d. l. fi donationes, char. pe. & in l. fi quis ante, in fi. ff. de acqui. pol. Laf. in l. 1. col. 2. ver. secundo pondera. ff. de leg. Seb. Sap.

c De iure ciuili. Et quid de iure cano. vide de vtroque an, & quando sint permisse, per Alex. consi. 49. in 1. & 2. col. & quasi per tot. vol. 4. Zach.

¶Circa hoc, an verbum, cõcedo, importet translationẽ dominij, dicas quod si non apparet alia causa, ex qua fiat concessio, importat donationem; l. vxori. §. fi. & ibi glo. & Bar. ff. de leg. 3. & plenius per Alex. in l. cum quid. in fi. 2. col. ff. si cer. pet. & in l. fi pecuniam, ff. de condict. ob cau. & in l. fed si me putem, in §. 1. de condi. inde. & per Alex. in La. Titio. de verb. obliga. vbi dixit, quod si peto a te equum commodatum; & tu dicis concedo simpliciter. inteligitur in commodatum, per tex. in c. pastoralis, de loc. & vide glo. in c. 1. de vsur. in 6. quæ dicit, quod verbum, concedo, est verbũ generale. & tene mẽti quod Bal. in l. in vendentis, in 5. opp. C. de contrah. empt. dicit, quod si cõcedo alicui vsum pecuniæ, dicor mutuare pecuniam. & vide eũdem in c. 2. in §. fi. Titius, in ver. & not. quod per verbum, concedo, si de feud. fue. contr. vbi dicit, quod verbum, per quod transfertur ius, præcedente titulo habili ad translationem, alias non, & vide Abb. in c. pastor. de don. vbi dicit, quod concedens, videtur concedere ius quod habet in re, & idem dicit in c. cum autem, de iur. pat. & ideo dicebat Bal. in l. monumenta. C. de leg. quod cõcedens castrum videtur concedere ius, quod habet in illo, & vide Ho. in l. arborib. in §. vsufr. vbi dicit, quod est verbum transferens titulum habilẽ ad translationem. Ant. Fran.

d ¶Lucri cessantis. Quando habeatur ratio lucri; vltra, alleg. hic per Felin. vide Dec. in consi. 161. col. 3. ver. tertio generaliter. Aret. in consi. 9. incip. eleganter, & vere, circa hn. Alex. in consi. 199. incip. visa scriptura priuata. in fin. 3. col. Raph. Cum. in consi. 139. incip. P. laicus, col. fi. & Rom. in consi. 201. incipropositæ consultationis. vbi dicit, quod si non dedisti pecuniam, quam debebas; & ego accepi pecuniam sub cambio, teneris mihi ad illud interesse. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nit hic intellectus materiæ nostræ; quia ex hoc sequeretur, ꝙ in ℨctibus bonæ fidei dando interesse, quis liberaretur, quod est falsum, apparente re, quæ debetur, vt l. is qui, ff. commo. & l. ex empto, ff. de act. empt. not. in c. cum Ioannes, de fide instr.

19 † Ideo do secundū intelm, qui consistit magis in subtilitate, vt dicamus, ꝙ in actionibus stricti iuris, venit interesse; si rem tradi; vel factum, est in obligatione; idest quod ipsum interesse est in obligatione, & peti potest. quod intellige post morā, vt d. l. stipulationes, in fi. & ibi Doct. tenet gl. & Bart. & Dy. in reg. mora, de reg. iu. lib. 6. Nam aliqui volunt, ꝙ interesse nō est in obligatione, nec peti potest, etiā post morā; sed debet peti ipsa res; & interesse venit post condemnationem per officium iudicis. Sed primū dictum est magis cōe & verius; in actionibus verò bonæ fidei, ipsum interesse non uenit. i. non est in obligatione, vt peti possit: sed debet peti res; & in defectū venit interesse, vt probari vī in d. l. ex emp. nam vt ibi dicit tex. Nihil magis bonæ

20 fidei congruit, q̄ id præstari, quod inter ℨhentes actum est. † qđ no. Fatetur tn̄ ista gl. ꝙ in bonæ fidei ℨctibus, q̄ nque nō veniūt ea de quibus cogitatū non fuit. nam si vendo fundū, vel domū, nō veniunt cęsa, & rupta: quia nō sunt pars fundi, nisi actū extiterit vt venirent, vt l. fundi. §. rupta, ff. de act. emp. & vend. & dic cæsa, vt carbones, & arbores cæsę. rupta vt arena, creta, & similia, quæ sunt in fundo, vt ibi dicit in tex. Tertia dr̄ia est, quia in actionibus bonę fidei multū exuberat officium iudicis, & plenius succurritur, q̄ in alijs; & pp has differentias illæ actiones

21 vocantur stricti iuris, & istæ bonę fidei. † Contra prędcdens dictum gl. opp. de cap. cū ecclesia Sutrina, de causa possł. & propr. vbi dr̄, ꝙ in iudicio veniunt ea etiam, de quibus actum nō fuit vt venirent. quod est ℨ d. l. fundi. sed dic, quod illud intelligitur de his quæ possunt comprehendi ex natura actionis. vt plenius not. in d. c. cum ecclesia Sutrina, & in l. solemus, ff. de iud. alias extranea nō veniunt, vt l. non potest videri. ff. eo. & hoc sic de-

a claraui vltra alios in fauorem Canonistarum; [2] qui hanc materiam, vt purè legalem, intelligere non solent; & habes consimilem gl. in d. §. actionum, Inst. de act. Sed quęro, ad quem effectū allegauit iste, ꝙ permutatio computetur inter ℨctus bonę fidei? Sol. nō potest hoc colligi ex tex. nec extra; sed forte voluit dicere, ꝙ cū permutatio esset ℨctus bonæ fidei, debebat iste ab bas agnoscere bonam fidem; ac etiā debuit credere ecclesiam istam pertinere ad eām, cum quo ℨhebat permutationem: hoc

22 tn̄ non multum refert. † Quæro, quare permutatio non potest fieri, nisi cum dño, vel eo qui est loco dñi? Sol. dicit glos. in ver. loco dñi; quia qui dat alienam rem, non ℨhit permutationem, vt l. j. ff. de rer. permut. sed certę per hoc non soluitur formaliter quæstum: nam de hoc potest quæri, quare nō ℨhit permutationem; nec hoc absolutè tenetur; quia tradēs rem alienam, bona fide ℨhit permutationem, vt no. gl. ponens opin. ℨrias in d. l. j. Sed gl. fuit hic locuta fm opin. Pedij. Iurisc on. de qua ibi, & plenè per Dyn. in l. j. ff. de rer. permut. dic tu post Bart. in d. l. 1. ff. eo. ꝙ aut volentes permutare, vtuntur verbis denotantibus translationem dñij, vt puta, dabis mihi equum, & dabo tibi codicem. & tunc cum non dño permutatio ℨhitur; & procedit hoc casu opi. Pedij; & est ratio, quia nō dñs, non facit tradendo rem alienam, alium dñm; quia nemo dat, quod non habet, vt l. traditio, ff. de acq. re. dom. & c. quod autem, de iure pat. nam vt ibi dr̄, pro nō dato hr̄, quod ab illo datur, qui de iure dare non potest. permutatio autem sumit initium, nō ex consensu simplici; sed ex rerum traditione, & trāslato in alium dñio, vt d. l. j. & Lex placito, C. de re. perm. cum sit ℨctus innominatus, vt ibi. Aut volentes permutare vtuntur verbis sapientibus puri facti traditionem: vt ego accipio codicem tuum; & tu meū digestū, vel vtuntur verbo, tradere, vel simili; & tūc permutatio potest perfici cum non dño; quia satisfactum est verbis ℨhentium; & cum hoc temperamento intelligas hanc allegationē, quæ ponitur in tex. Puto tn̄, ꝙ re alterius enicta, potest is, qui rem perdidit, habere regressum ℨ tradentem, & sic obseruatur in ℨctu venditionis: de quo tn̄ dicēdum. vt no. in d. l. j. C. eo. & hoc no. quia Canonistæ nō declarāt hic. In dubio autem, credam actū, vt transferatur dñium; quia hoc vī de natura permutationis,

23 arg. d. l. j. † Ex hoc dicendum, ꝙ si duo permutant beneficia, [b]
b & alter non habet ius in suo, nulla ℨhitur permutatio. vnde recipienti beneficium alterius, nullum ius acquiritur; tum quia non ℨhitur permutatio, cum nō habente ius; cū saltem tacitè videatur actū vt beneficium suum assignet, & nō alienum; tum quia superior nō intendit ꝓferre ius, nisi loco beneficij sui; & ita ꝓcludit Fed. in tract. permutationum, c. 10. per istam, & alias rationes; & isto casu non curarem de varietate verborum, de qua s. pp rationes proximè alleg. Non tn̄ debet quis propria authoritate redire ad beneficium suum, ex quo tenuit renūcia tio; licet ex causa permutatio nō tenuerit; sed cum superioris authoritate, de quo tu dic, vt no. Fed. in d. tract. c. 5. & per Ioan. And. in d. c. vnico, de re. perm. lib. 6. vide tex. no. & quod ibi no.

24 in c. si beneficia, de præb. lib. 6. † An autem agens pro beneficio permutato, habeat necesse probare permutātem secū, habuisse ius in beneficio, c vide per Dom. de Rota decis. 115. vbi dicunt ꝙ nō: sed sufficit probare illum habitum, & reputatū pro tali, & fuisse in possessione illius beneficij, quod no. & facit qđ in simili no. Inno. in c. veniens, de verb. sign. lib. 6. Opp. & vī, ꝙ super illa cōfessione procuratoris possit ēps fundare intentionem suam: nam ex quo fuit cōfessus permutationem fuisse factam cum ēpo. ergo ꝓfitebatur ecclesias illas pertinuisse ad epi scopū; quia permutatio non fit nisi cum dño, vt ℨ. dixi. † Et qui cōfitetur vnum, ꝓfitetur omne id, quod ex illo sequitur. 8. dist. c. quo iure. Sol. gl. in ver. fuisse cōfessus, intrat hāc materiam, &

26 dubiè loquitur. sed si bene pōderetur, † hoc intēdit, ꝙ procurator fuit hic cōfessus excipiēdo; is autem qui excipit, licet confiteatur factum cōtentum in exceptione; non tn̄ cōfitetur id, quod iure est tacitè comprehēsum in ipsa exceptione. Exemplum, excipio de permutatione, per hoc bene fateor permutationem interuenisse inter te & me; quia expressè hoc dico, sed nō fateor, ꝙ res verè spectabat ad te; quia potuit esse permutatio de facto. & hoc, ꝙ pertinuerit ad te, ego nō cōfiteor; vnde, cū proponam factū excipiēdo, & repellendo ab intētione tua; nō debet dici. quod ego cōfiteor intētionem tuam; ne vna & eadem cōfessio operetur ℨrios effectus ℨ c. maiores, de bapt. Cōsuluit tn̄ gl. ad omne periculum euitādum, vt quis excipiat sub cōditione, vt si volo excipere de pacto de nō petendo, dicam nō ꝓfiteor te mihi mutuasse; & esto, quod probaretur, dico te mihi fecisse pactum de nō petendo. & idem dic de excipiente de interruptione ℨ præscriptionem, & in cōiuge excipiente de cōsanguinitate ℨ coniugem eam vendicantem, & similibus: tunc. n. in dubio nō potest aduersarius se fundare super illa cōfessione: & hanc gl. sic clarè & apertè intellectā no. & perpetuo tene menti. Et scias, ꝙ extra gl. multum in hac materia in diuersis locis variarunt Doct. & per ordinem sit prima hæc opi. gl. quam apertius tenet hic Inn. dicēs, ꝙ aut non excipiendo, sed alio modo cōfitetur quis intētionem aduersarij, & sibi præiudicat; adeo ꝙ ℨ suam cōfessionem, nō potest aliquid dicere; nisi probaret errorem ante sententiam, de quo dicēdum est, vt plenè dixi in c. fi. de cōfes. sed si nō confitetur, sed solum excipiendo proponit, nō potest dici, quod ꝓfiteatur. nec quod credat: qui enim excipit, non credit fm eum, nec discredit: immo dici potest, quod dubitat, & quasi inter duo verisimilia deducitur, C. eo. l. fi quidem. hanc opin. clarius & latius prosequitur, & tenet glos. in reg. exceptionem, de reg. iur. lib. 6. vbi dicit, quod illa via negandi factum nō est tuta; cum doceat mentiri, si veritas vel conscientia est in oppositum: dicit tamen quod si purè excipit, non per hoc actor potest intentionem suam fundare per regulam hic, & ibi traditam, & huius dicti triplicem reddit rationē, quam ibi videas. Item videtur tenere Spec. eo. tit, in §. viso, vers. quid si reus, & seq. sentit Cyn. in l. exceptionē, C. de probat. & l. si quidem, C. de except. vbi latè hoc prosequi-

d tur. Secunda opi. est Accur. in l. non vtique, [d] ff. eo. & in l. si quidem, C. eo. quod aut excipiens primo negat; & non videtur fateri, vt puta si dicit, nego obligationem; & inquātum apparet, dico te mihi fecisse pactum de non petendo. & in hoc casu intelligit iura, quæ dicunt, quod excipiens non videtur fateri. Aut simpliciter excipit; & videtur fundata intentio aduersarij. hanc opin. secutus est Dyn. in reg. præalleg. Tertia fuit opin. Bart. in d. l. non vtique, reducentis ad cōcordiam dictas opi. dicit enim quod si reus purè excipit, & actor ex toto negat exceptionē; & nō potest actor super illa se fundare, per l. cū de indebito, ff. de prob. & per reg. ex eo, de reg. iur. lib. 6. Exemplum; dicis me tibi obligatum occasione mutui. excipio, quod mihi fecisti pactum de non petendo. tu hoc negas: dicis intentionem tuā fundatam ex verbis meis. certe non bñ dicis per prædicta. Aut cōfiteris factum; sed negas ius, vt puta, quia fateris pactum de non petendo, sed dicis illud esse inualidum, rōne minoris ætatis, vel alia ratione; & tunc poteris te fundare super exceptione mea, per l. quoniam, ff. de his q̄ no. inf. Hæc opi. Bart. iudicio meo est ℨ hunc text. nam episcopus hic confitebatur permutationē de facto intercessisse, vt clare colligitur ex text. sed eam impugnabat forte ex defectu alicuius solennitatis: & tn̄ non potuit fundare intētionē suā; sup illa exceptione; nisi diceres, quod iste ꝓ curator non excipit pure, sed conditionaliter. sed pro primo sacit rō litere, quia Papa in decidendo non se fundat super conditione, sed simplr super exceptione. & ad l. quoniam. q̄ alleg. Bar. rndeo. quod hoc non probat. loquitur enim in transigente super crimine, & dicit qđ transigendo, vī fateri crimen. Vī. n. fecisse metu probationis futuræ; & sic non loquit in excipiēte. quia excipiendo intendit repellere aduersarium ab intentione sua. Quartam opi. posuit Iac. de Are. vt recitat Cyn. in d. l. siquidem, distinguens multas formas excipiendi. Aut. n. reus sic rndet. confiteor obligationē, sed tu fecisti mihi postea pactū de non petendo; & tunc nisi probet exceptionē ꝓ demonstrabit; quia fundata est per suā purā confessionē intrīo actoris, ad hoc adducit, d. l. si quidem, in 2. rn̄. & l. j. & l. exceptionem. C. de ꝓba. & not. hoc, quia verissimū est; quia confessio est separata ab exceptione, & est de hoc bonus tex. in c. præterea, 2. de transac. Aut reus dicit, non cōfiteor oblōnem, & si de ea appareat, dico qđ fecisti mihi pactum de non petēdo, & tunc nō pōt actor se fundare ex illa cōfessione, quia obligationem negauit. Aut dixit, si

a obligatio præcessit, vt asseris, tamen tu fecisti mihi pactum de non petendo, & tunc nō dr̄ cōfiteri, nec negare, & sic non pōt actor super illa se fundare. & hoc casu dicit loqui hanc decre. & l. non vtiq;, [a] præalle. cum simi. qua vi velut secus esse, qñ reus pure exciperet, puta si diceret, tu fecisti mihi pactum de non petendo: quia tunc vī tacite confiteri obligationem, & in hoc accedit ad opi. Accur. & Dyn. D. An. vī in effectu sequi primā opi. quæ mihi satis placet. cum reg. exceptionē, & d. l. non vtiq;. Iquantur indistincte: ergo simplr sunt intelligendæ; vt stans in fi nibus meræ exceptionis non videat confiteri, & sic nisi actor probet intentionē suam, vī reus absoluendus, vt hic, limita tn̄, vt colligi potest ex prædictis, quia si pure confitetur obligationē, & immediate excipit, sibi præiudicat. Item super puro facto exceptionis pōt actor se fundare, ad hoc allego tex. no. in c. ex parte decani, de reser. vbi ille excipiēdo dixit se procuratorē renouasse, & aduersarius super illa reuocatione se fundauit. nā respectu eius, quod ponitur explicitè in ipsa exceptione, non hēt ipse reus aliquā recusationē. videmus enim, quod si excipiēdo negauit, & postea super illo conuincitur, punit in pœnā mēdacij, vt l. pen. ff. de rei vend. & auth. ℨ qui propriā, C. de non nu. pec. Tertio limitari pōt fm D. Ant. qñ actor vult se fundare super facto interclusō. prout est in facto, & non prout est in iuris effectu. nam illud vī reus fateri excipiendo. Exemplum. si enim agitur ex maleficio infamante, opponens transactionem vī fateri factum, ex quo infamatur, alleg. d. l. quoniā. ff. de his qui no. infa. certe illa lex hoc non ꝓbat: quia, vt ℨ. dixi, non loquit in excipiente, sed in transigēte, cū constat de transactione, & de ma-

27 leficio obiecto, sed hic nos loquimur, qñ nullo modo constat de facto, nisi ex eo, ga simplr iste excipit. † Itē aduerte, qa quod dixi de exceptione, habet locum in replicatione; vt actor repli cans non videatur fateri, vt dixi in reo excipiēte, fm gl. no. in d. reg. exceptionem, ideo sicut se habet exceptio ad actionē, ita se hēt replicatio ad exceptionem, est enim replicatio quædā exceptio exceptionis, vt l. 2. ff. de excep. & p hæc habes plene, & clare hunc articulum examinatum. Et notabis ex ꝓdictis multas practicas excipiendi, vt euitētur opi. ideo sis cautus, vt taliter excipias, quod nullo modo videaris fateri. Item tene menti dictū Bar. quod actor negans ex toto exceptionem, non pōt sup ea aliquo modo se fundare, quod intelligo ēt sup eo, quod expli-

28 cite continetur in ipsa exceptione: quod declara, vt sup. † Opp. vlterius, de c. olim, de rescrip. vbi committens fallitatem in cā, perdit causam. ergo monasterium debuit hic succumbere; cū pars sua falsauerit iurm. Sol. gl. in ver. per vitium sentit hoc ℨriū & non soluit. sed gl. seq vī soluere, quod contrariū procedit in priuato falsante in cā propria; hic vero cū procurator falsauit in cā ecclesiæ. nam (vt dr̄ in tex.) delictum personæ non dēt redundare in damnum ecclesiæ. Non obst. c. cum ex literis; de integ. rest. vbi ex delicto falsitatis fuit lata sententia ℨ ecclesiā; quia secundum glo. ibi deliquit tota ecclesia. hic vero non cō-

29 stitit capitulum fuisse in culpa; imò innuitur ℨrium in eo quod dicit; Delictum personæ, &c. † No. duo singu. ex hac gl. Primo, quod delictum prælati, & capituli; nocet ecclesiæ. idem no. gl. in c. 2. de ord. cog. vide tu de hoc quod plene dixi, in c. 1. de dol.

ADDITIONES.

a ¶ In fauorem Canonistarum. Videtur tamen, ꝙ hæc materia ad Canonistas nihil spectet, quia inquit Bal. in c. 1. col. 1. ꝓpè fin. de plus pet. ꝙ de æquitate canonica omnes contractus mundi sunt bonæ fidei; sequitur Iaſ. in §. actionum, col. 2. & col. 7. Inst. de act. tamen idem Iaſ. in l. fi fundus, in princ. ff. si cer. per. sentit contrarium & clarius in l. ꝙ te, col. pen. eod. tit. vbi contra Bald. adducit hanc decr. & ita sentit Abb. hic. Seb. Sap.

b ¶ Beneficia. Adde de hac q. 4. Card. in clem. 1. de rer. permu. & B. l. in l. j. col. 3. vers. quæro an posset spiritualia. C. eo. tit. Zach.

c ¶ In beneficio. Vide Dom. de Rota ita concludentes in decis. 1. & 3. in nouis. & Gemin. in c. 1. col. 6. vers. sed circa præmissa, de rer. permut. lib. 6. sed contrariam partem dicit magis communiter teneri, & eam defendit D. Socin. in cons. 166. incip. In primis, in 1. parte. Seb. Sap.

d ¶ Non vtique. Tu pondera, quia tex. iste dicit, non intelleximus per exceptionem huius procuratoris; sed iste procurator excipit conditionaliter; ergo intelligitur, ꝙ tunc non fatetur excipiens, quare excipit conditionaliter, & allegat iste tex. formaliter, & l. non vtique. vbi dicitur, non existimatur confiteri de intentione actoris, cum reus vtitur exceptione. & pondera vnum, quod glos. sint discordes in hoc, quia gl. in l. non vtique, eo. tit. & in l. nemo, tenet, ꝙ non videtur confiteri. & glos. in l. si quidem, C. eo. tit. tenet contra, & in §. sancimus, in Auth. de exhib. reis, & sic istæ glos. sunt contrariæ, & est dubitatio nō mediocris. vnde videtur ꝙ iste tex. tollat istam dubitationem. & istud est dictum meum; & ad hoc adduco tex. in c. cum venissent, de instr. cum excipit, ꝙ non spectabat ad archiepiscopum, quia perpetuò contulerat archiepiscopo. And. Barb.

& contu. & not. bene; quia sentit hic gl. quod etiā in iudicio delictum solius prælati non nocet ecclesiæ, [b] cutus contrarium tenet gl. in reg. delictum, de reg. iu. in 6. per c. cū olim, de censi. sed

30 vide quod dixi. in d. c. 1. † Secundo principaliter not. qđ cōmittens in iudicio vitium fallitatis, dēt perdere cām; si fallitas est talis; quæ eāx præiudicare possit. Io. & D. An. transeunt simplr cū d. gl. sed ego alle. Bar. in l. in frau. §. quoties, ff. de iur. fis. in ℨriū. n. dicit, ꝙ committens falsum circa instra vel testes, nō ex hoc pdit cām; licet afr possit puniri de falso, alle. l. diu[a], ff. de re iu. & l. qui agnitis, ff. de exce. quæ leges bñ faciunt; secus, si committit fallum circa acta eāx, per tex. illius, §. quoties. vbi text. aperte vī innuere, ꝙ debebat perdere cām, generaliter tn̄ gl. ibi dicit, ꝙ q fallitatem cōmittit in cā, dēt perdere cām; sed (vt prædixi,) Bar. restringit ad acta; & sic in veritate loquitur ille. tex. ita intelligit glo. in l. j. C. de formu. quæ est not. & ponit ibi aliū intellectū ad §. quoties, ꝙ loquitur in cā fisci, q̄ agit apud procuratorē fisci; & si in veritate loquitur; licet Bar. & glo. ibi extendant ad oēs; & ꝙ non hēat locum in priuata cā, optime facit c. cum olim, 2. de offi. deleg. vbi ille qui violauit sigilla iudicum, circa acta, non fuit punitus in perditione eāx. sed solum vt non posset opponere contra illa acta. Vel nisi velis rndere, vt no. dicit Bart. in l. q testiū, ff. de fal. qđ ibi non fuit proprie ꝓmissa fallitas, cū nō immutauerit acta: sed solum aperuit, & perlegit; & ideo fuit extraordinarie punitus. Quid dicemus circa hanc varietatem? vt reducantur aliqua ad concordiam, facio in hoc duo membra. aut quęritur, nunquid committens fallitatem in iudicio, dēat perdere cām; aut quæritur, nunquid fallans instrumentum, seu producens mitrumentum fallsum, dēat saltē iudicari; ac instrm esse legitimum: ita quod cōtra ipsum faciat plenam fidē. Circa primū

c puto, ꝙ regulariter nō dēat perdere cām; [c] licet posset aliter puniri: ga cum næc pœna nullo iure cauteatur, non dēt ei capitalis sniа imponi, facit ad hoc quod in simili not. gl. in c. fi. de iure patro. & pœna dicti §. quoties, cū loquatur in cā fisci, in quo sunt multa specialia, nō dēt extēdi, vt in reg. odia, de reg. iur. lib. 6. & de pœn. dist. j. c. pœnę. vbi dr̄; ꝙ pœnæ non debent excedere casum proprium. Item tex. in d. l. diuus, in distincte dicit, qđ aduersus sniam laram ex fallis probōnibus, dēt succūbens in integrū restitui. nō. n. dicit, quod falsarius dēat puniri in amissione cāę, sed potius innuit ℨrium aperte, cum cā sit de nouo agitanda re medio restitutionis in integ. quod est ℨ hanc gl. & gl. c. tum ex literis, de resti. in integ. Nec ob. c. cū olim, de rescri. quia ibi fuit clericus priuatus bñficio, pp delictū fallitatis pp quod pōt ēt clericus deponi ab ordine, & detrudi ēt in monasteriū, vt no t. dicit tex. in c. fi Eps. 50. dist. Ad c. tum ex literis, dico quod fm aliam intellectum magis cōem, nihil facit. tulit enim ibi Papa sniam ℨ ecclesiam, credens quod instrm producta per ecclesiā, esset falsum; & sic quod nihil probaret, quod tn̄ non erat falsum, vī non tulit sniam puniendo ecclesiam: sed credēs ecclesiam nullum ius habere ex defectu probationis. Ad istum tex. rndetur; ꝙ non probat, quod pp delictum fallitatis debeat quis cadere a cā: sed qđ si cā nō fuisset ecclesiæ, debuisset iudicari fm istud instrm; quia opponendo instrumento, ꝙ ille fuit Eps Sabin. vī falsarius confiteri, ꝙ in veritate iste Eps (ac quo dr̄ in originali) fuit Sabin. & hoc probat not. iste tex. vt dicam in sequenti mē-

31 bro. † Venio ad fm. in quo concludā aliqua bona, & quotidiana dicta per I. no. hic. & vī primo, quod debeat producens instrm falsum, vel minus solenne, iudicari fm illud, quia non pōt quis dicere contra instrumenta per eum producta, tu ratione

d productionis, & approbationis, [d] vt in c. cum olim. de censi. tū ēt ratione tacitæ confessionis: Nam producendo instra, videtur tacite confiteri oīa in eis contenta, vt no. Inno. in d. cum olim, & hic Bar. in l. post legatum, ff. de his qui. vt ind. & facit iste text. arguendo per locum a speciali. Expediam hanc mām ponendo aliquos casus, qui erunt quasi coclusiones in materia. † Pri

32 mus casus sit, quando quis sine dolo, & ignoranter produxit instrumentum, quod postea probatur falsum, & non dēt secuda illud iudicari, quia, ex quo fecit ignoranter, non debet ex hoc pun-

ADDITIONES.

a ¶ Et l. non vtique. Vide ibi latissime per Bar. Soc. & per Alex. Are. & Mod. in l. decem. ff. de verbo. obliga. & Bald. in l. Polla, colum. 2. C. de his qui. vt indi. Seb. Sap.

b ¶ Non nocet ecclesiæ. Tu dic pro concor. harum differētiarum, vt not. in apo. ad istum. in c. fi diligenti, nu. 24. in ver. nocet ecclesiæ. vbi distin. pono cōclusionem hanc, supra de for. compe. & in c. Imperatorum. nu. 3. in ver. præiudicat ecclesiæ, supra de iur. cal. Zach.

c ¶ Perdere causam. Vide Bal. in l. fi. col. 1. C. depœ. iud. qui ma. iud. Imo. in con fil. 119. incip. ad primum, ver. ad secundum. Petr. de Anch. in consi. 399. incipi. casu præmisso, col. 9. ver. præterea. Ioan. de Ana. in consi. 12. incip. primo ad intellectum, & multa alleg. per Alex. & Mod. in d. l. diuus. ff. de re iu. Seb. Sa.

d ¶ Approbationis. Adde ꝙ producens instrumentum, videtur omnia contenta in eo fateri? Rom. consi. 71. Old. consi. 198.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a puniri, a sicut hic dicimus in ecclesia, quæ nō fuit in culpa, & fa-
cit l. post legatū, præall. nec ratione confessionis tacitæ potest
aduersarius se fundare, si aliquid ibidē continetur in fauorem
b sium; quia illa tacita confessio, b quæ resultat ex productione,
est cohærens instr̄o; vnde sublato instr̄o, vt falso, tollit & tacita
confessio tanq̄ accessoria. vī.n. quis confiteri, quatenus instr̄m
probat, & non aliter, vt d.l. post legatū, & hoc voluit Inn. hic, &
33 Bar. in d.l. post legatū. † Secundus casus retentis premissis ter-
minis est, qñ producens instr̄m, expresse fuit confessus vera es-
se omnia, quæ continentur in instr̄o. & idem quod s. dictum
est in instr̄o, postmodum falso probato, fm Inno. & Bart. in d.l.
post legatum: quia licet hoc casu emanauerit vltra productio-
nem expressa confessio. tñ est applicata, & relata in instr̄o; &
sic vī cōfiteri, quatenus instr̄m probat, & non aliter, vt d.l. post
34 legatum, facit c. fraternitatis, & quod ibi no. de hęret. † Tertius
casus est, qñ confessio emanauit nulla habita mentione de pri-
uilegio seu instr̄o; & tunc reprobato instr̄o, nihilo minus re-
manet confessio fm eos. ratio potest esse, quia ex separatis non
fit illatio, de translat. prælat. c. 2. & l. Papinianus exuli. ff. de mi-
nor. in l. neque natales, C. de prob. Adde ad hunc casum no. li-
mitationem Bart. in d.l. post legatum, quam non solent hic al-
leg. Canonistæ, videlicet, q̄ licet hoc casu non corruat cōfes-
sio, reprobato instr̄o; tñ si confitens vult ratione erroris renoca-
re confessionem, hoc potest allegando illud priuilegium
reprobatum, quasi fuerit causa illius probationis, & confessio-
nis, quod no. Facit quod in simili no. in c. finem, de dolo & ꝓtu.
35 & l. qui solidum, ff. de leg. 2. † Quartus casus est, qñ agitur igno-
c ranter, c & producto instr̄o, illud reprobatur per aduersarium,
non vt falsum; sed ut minus solenne puta quia deficit cōsensus
canonicorum, vbi necessario debebat interuenire: vel chartam
non esse sufficientem ad probandum id, ad quod inducitur; &
tunc fm Inn. rata manent omnia ibidem contenta pp confes-
d sionem. d Ratio diuersitatis inter hunc casum, & precedentem
est; quia probato instr̄o falso, tollitur fundamentū cui inhære-
bat confessio; & ita per ꝓ̄s totum tollitur ædificiū; sed in hoc
casu, vbi non probatur falsum, remanet instr̄m in suo vigore;
licet non habeat tantū vigorē, vt credebat ille, qui producebat.
36 † Aduertendum tñ est subtiliter circa hoc; nam Inn. in seq. col.
vī prima fronte velle rescindere, vel limitare hunc casum; dicit
enim q̄ si quis male intelligens legem, allegat eam pro se, vel
instr̄m, vel chartam simplicem dicit sibi fauere in sua causa, cū
in veritate de iure non faueat; quia non est authentica charta,
vel est testimonialis tñ; tñ si postea ꝓ alium articulum, qui in
eadem charta continetur inducatur s eum, non facit sibi præ-
iudicium per rationem istam; quia veritas gestorum preferen-
da est opinioni, l. illicitas, §. veritas, ff. de offi. præsi. & 7. dist. c. ve-
ritate, & c. consuetudo; & qui erat in iure, vt in casibus præce-
dentibus, nō solum se corrigere potest; imò & iudex corrige-
re, & supplere debet, vt not. in summis, de erro. aduo. Non ob.
fm eum, si dicatur, q̄ producens hanc chartam, credebat pro-
bare per eam id, quod pro eo faciebat; ergo & eadem ratione
debet probare s eum; ergo deber haberi pro confesso; maxi-
mè si confiteatur ea, quæ continentur in charta, esse probata.
nam ex quo veritas est in s rium, nec probari potest fm quod
credebat, patet q̄ eam confitendo errauit in iure: & ideo sibi
non præiudicat, vt est dictū; secus si confitetur, se credere, ea q̄
sunt in charta, esse uera. hic tñ fatetur Inn. q̄ si per talem char-
tam minus authenticā aliquid indicatum esset, tunc iam iudex,
q̄ assessor, q̄ etiam litigator, eandem chartam, vel consimilem,
vel idem ius, condēnato agente, s se admittere tenentur. alle-
no. in Summa, quod quisq; iur. quod est not. Ecce ergo (vt pa-
tet ex proximè dictis) vnde Inno. q̄ licet instr̄m non reprobe-
tur, vt falsum; sed vt minus solenne; non tñ nocet confessio ta-
cita, cuius s rium vī sensisse in præcedentibus, nec Doctores
nostri aliter declarant. Potest primo dici, q̄ prius dicta proce-
dunt, qñ sciēter quis produxit instr̄m minus sufficiens; secus si
ignorāter, vt hic. sed certè hęc sol. stare non potest, quia si sciē-
ter produxisset, non esset dubium; & idem forte in instr̄o falso,
vt statim dicetur: cuius s rium volui s. Inno. Secundo potest
dici (& melius) quod aut instr̄m reprobatur ex defectu extrin-
secæ solennitatis; vt puta, quia non interuenit in alienatione
consensus canonicorum; est tñ instr̄m in se publicum, & au-
thenticum; & tunc procedant primo loco dicta. Aut non est
authenticum; & tunc procedunt hæc ultima. non.n. vī, q̄ ad-
uersarius possit pro se inducere; ex quo non approbauit illam
chartam, vt authenticam; secus si approbauit, vt authenticam;
37 sed ex alio defectu intrinseco reprobauit. † Ad hoc alleg. dictū
Io. And. in c. cum in positionibus, de iureiur. lib. 6. vbi dicit, q̄ si
aduersarius meus impetrauit rescriptum s me, in quo narrauit
aliqua pro me, possum illa pro me facientia approbare, & alle-
gare in alio iudicio; q̄q̄ illud rescriptum reprobem, vt surrepti-
tium; quia per hoc, quod sit surreptitium, non desinit esse au-
38 thenticum, respectu narratorum † Vel tertio dicerem, q̄ aut
instr̄m, seu charta producta continet factum producentis veri-
similiter sibi notum; & tunc, ex quo producens vī confiteri
omnia ibidem contenta esse vera; etiā non potest ab hac tacita
confessione desistere; licet postmodū probetur illam char-
tam esse minus solēnem, arg. c. ab excōicato, & quod ibi not.
de rescrip. Aut continet factum sibi verisimiliter incognitum;
tunc cū uideatur ex ignorantia approbasse; distingue vt s. pro-
ximè dixi. q̄ aut non est authenticū, & non potest s eum pro-
duci. aut sic; licet in alijs solēnitatibus deficiat respectu cōtento
rum; & secus dicendū, vt s. ratio diuersita tis patet ex se, & hæc
no. † Quintus casus est, qñ quis scienter, & dolosè c produxit
39 c instr̄m falsum; & dicunt quidam (vt Inno.) q̄ nullum in hoc est
speciale in ecclesia; quia quicūque priuatus inducit instr̄m fal-
sum, eo probato falso, non condēnabitur productor instr̄i ad
id, quod falsum instr̄m dicebat eum teneri, cum in veritate nō
teneretur. fateor tñ, q̄ posset condemnari de falso, arg. de cau.
poss. & propr. c. cum super. Item alia ratione fm eum, non de-
bet condemnari ad id, quod continetur in instr̄o; quia excipiē-
do proponit; & ideo non cōfitetur. Alij dicunt (vt ipse refert)
quia ex quo scienter producit instr̄m falsum, ferenda est sen-
tentia s eum in eo quod facit s producentem, per superius dic-
ta; quia s. vī fateri omnia contenta in instr̄o; sed in ecclesia est
speciale, vt hic; & cum hoc transit hic Innoc. Ex hoc potes col-
ligere intellectū ad istum tex. in eo quod dicit, q̄ delictum per-
sonæ non debet præiudicare ecclesiæ. nam in alio tale instr̄m
probasset s producentem; licet probaretur falsum. non enim
probat litera, q̄ alius debuisset perdere causam pp delictum
falsitatis, vt s. dixi. quod satis sentit Inno. Ex prædictis, nota ca-
sum, in quo iudex fert sententiam, fm instr̄m falsum. D. Ant.
hoc temperat, vt non tam ex viribus instr̄i, q̄ in pœnam scienter
producentis sententia ferri debeat; aliàs esset sententia iniqua.
40 † Ego in hoc articulo sic dicerem, q̄ aut instr̄m cōtinet vnum
factum individuum; & tunc si aduersarius vult recipere pro se,
debet recipere etiam s se. vnde saltem ex officio suo, iudex de-
bet consulere producenti, ex quo aduersarius fundat se super
illo arg. in reg. ex eo, de reg. iur. lib. 6. & in c. cum olim, de censi.
& sic intelligo no. ibi per Inn. & Bart. in d.l. post legatū. facit q̄d
in simili no. in confessione expressa continēte vnum factū indi
f uiduum, f vt no. Io. And. in c. 1. de confess. lib. 6. & Bart. in l. Au-
relius, §. idem quæritur, ff. de lib. leg. & in l. si quidem, C. de excep.
& sic intellige Bart. in l. si cōsul. ff. de ad op. vbi dicit, q̄ si in facto
proprio tabellio scripsit instr̄m; & produxit illud in iudicio; si
pars aduersa vult recipere pro se, tenetur etiam recipere s se.
Aut instr̄m continet plura separata; & tunc procedit dictum
Innoc. hic, vt possit se aduersarius fundare ex illo instr̄o, non
in pœnam, vt dixit D. Anto. sed quia ex quo scienter produxit,
vī fateri omnia contenta in instr̄o esse uera; vnde sicut in con-
fessione expressa potest aduersarius recipere quod facit pro
se, & reijcere quod facit s se, vt in c. præterea, 2. de transact. &
not. in iuribus præalleg. ita & in hac confessione tacita, maxi-
mè in odium ipsius dolosi; & hoc vī probare hæc litera. nam
vt clarè habeas factum, in originali instr̄o dicebatur solum, q̄
ipse Theod. Episcopus permutauit cum monasterio; nec di-
cebatur, vnde esset Episcopus. Procurator uerò monasterij do
losè in transumpto ex originali apposuit, q̄ erat Sabin. Episco-
pus. postquā Episcopus fundauit intentionem ex instrumēto,
dicebat q̄ non proderat Epo; quia in originali non dicebatur,
q̄ esset Episcopus Sabin. Replicabat Episcopus, q̄ hoc non po-
terat allegari: quia procurator falso apposuit; & sic uidetur fa-
teri, q̄ erat Sabin. Respondetur, per Papam. Quod delictū per-
sonæ, &c. Sed dices si episcopus recipiebat instrumentum pro
se, quare non compellebatur stare permutationi factæ per pre-
decessorem? vt in c. cum venerabilis, de censi. Respondeo fm
Inno. q̄ forte instrumentū non continebat omnia substantia-
lia ad permutationem; vt quia nō interuenerat cōsensus supe-
rioris; nec alia quæ interuenire deberent, de quibus 12. quæst. 2.
c. fine

ADDITIONES.

a ¶Puniri. Dummodo non constet, sed eum pœniteat, ita not. Salic. in l. si falsos, C. de fals. & Bart. in l. diuus, ff. eo. Bald. in l. 3. C. de infam. & in l. 3. C. de fide instr. & Io. Papi. in sua Sum. tit. de fal. ver. dolosè vsus, vbi dicit, q̄ vsque ad sententiam potest pœnitere. Zach.

b ¶Tacita confessio. Vide Paul. de Cast. in cons. 208. incip. Aduertendum, col. 4. & Alex. in cons. 108. incip. Viso processu, col. 3. 5, vol. Rom. in cons. 294. in-cip. Hæc confessio. Seb. Sap.

c ¶Ignoranter. Vide Bald. in l. alia, col. 2. C. de his quib. vt indig. & Rom. in præ-alleg. cons. 294. incip. Hæc confessio. Seb. Sap.

d ¶Confessionem. Adde videndum Rom. cons. 294.

e ¶Dolosè. Quomodo hoc procedat, vide Ioan. de Ana. in cons. 12. incip. Primo ad intellectum, in secundo dubio. & Bald. in l. si quis testibus, col. 1. vers. sed nunquid, C. de testib. Seb. Sap.

f ¶Indiuiduum. Adde quando confessio connexa possit pro parte acceptari, Rom. cons. 172. Oldr. cons. 292.
¶Adde Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra, §. confessiones, num. 2. & ibi in apost. Cel. in ver. de confessionem, s. de prob. Zach.

c sine exceptione, & 17. q. 4. c. in vēditionib⁹, cū sim. Et ex hoc
qd s. dixi, no. q̄ ex instr̄o ꝓducto ad ꝓbationē exceptionis, pōt
aduersarius se fundare; licet nō possit supilla exceptione; quia
immedietate, q̄ probō producit in iudicio, efficit cōis, vt l. 1. §.
41 eden. ff. de eden. & c. G. ppetuus. & qđ ibi no. de fi. instr. Venio †
nūc ad gl. antep. & pe. Et q̄ro, an sn̄ia lata ꝑtextu falsę probōnis
a teneat; a & intra quātū tps posset retractari? gl. pe. arguit, p & s.
vī. n. primo q̄ sit nulla; q̄ patet; quia ex ea non ꝑpetit excep. l. q
agnitis, ff. eo. In ꝓriū facit, qa si esset, nulla cōualesceret post 20.
ann. nā vt dicit hic tex. post 20. ann. nō pōt retractari; & sic sen-
tit, qđ intra 20. an. dūtaxat pōt retractari; & idē sentit gl. antep.
tādē gl. fol. & obscure. sed intētus gl. est fm Hos. q̄ nulla est quo
ad veritatē, sed aliqua ad opi. vñ q̄diu nō detegit falsitas, dēt ob
b seruari, b & post tps xx. an. pcludit viadicēdi nullū. Ex hac gl. no.
q̄ id qđ est nullū quo ad veritatē, & quo ad opinionē, tractu tē-
poris non cōfirmatur; sed id, quod est nullum quoad veritatē;
sed aliquid quo ad opinionem, potest confirmari, non vt in ve
ritate teneat, sed vt præcludatur via dicendi nullum, & sic intel-
ligo gl. Io. An. multum instat hic circa materiam. ego plenius,
& clarius examinaui hos duos articulos, in c. licet, de proba. bī
quantum attinet ad hoc c. dic. q̄ sn̄ia tenet mero iure, si est lata
s præsentem; vt l. diuus, ff. de re iud. C. si ex fal. instr. per totum;
maxime in l. 3. tenet gl. & post eam Bar. in l. si prætor. §. Marcel.
ff. de iud. Non ob. l. qui agnitis, quæ facit gl. istam cespitare; qa
solum dicit, q̄ non pōt excipi de re iudi. s volentem agere de
falso; quominus examinetur qō falsi; sn̄ia tñ interim tenet, vt in
c. accepimus, de fid. instr. donec per iudicē retracterur. aut sn̄ia
est lata s absentem ex falsis instrumētis, seu allegationibus do-
losis; & tūc sn̄ia est nulla. & iste casus est in d. §. Marcel. & tenet
ibi gl. & Bar. & vide per Inn. in c. cum Bertold. de re iud. & c. cū
42 dilecta, de rescr. Quoad fm, † intra quātum tps, c & qualiter dēat
c retractari, dic quod de falso potest agi multis modis. Primo cri
minaliter, vt falsarius puniatur: & tunc debet accusatio institui
intra 20. annos, vt l. querelam, C. de fal. quæ lex in hoc casu loq
tur; & non quando agitur ad effectum retractādi sn̄iam. vñ cōi
ter dī, q̄ Papa hic posuit falsam allegationem; & contingit hoc
pp varie no. in d.l. querelam. Secundo potest agi ciuiliter actio
ne, in factum, ad interesse; & tunc potest agi vsq; ad 30. ann. qa
tanto tempore durat quælibet actio personalis. ut l. si. C. de p̄-
scrip. 30. vel 40. an. Tertio modo potest excipi, & durat hæc fa
culras perpetuo l. pure. ff. de doli excep. & in d.l. querelā. Quar-
to modo cum quis vult obtinere directe retractationem sn̄iæ,
si fuit reus; vel si actor vult reduci ad pristinam actionem; & pe-
ti debet restitutio in integ. intra quadriennīū, ut d.l. diuus. Quin
to modo potest deduci falsitas per viam replicationis; & dic, vt
dixi in d.c. licet, vbi inuenies hanc materiam longe latius discus
sam. Et aduerte, quia loquor de falsitate probationis. si. n. referi
ptum delegari erat falsum, vel iniustum instr̄m procuratoris, di-
cendum est, vt in c. super literis, de rescr. & in c. in nostra, de pro-
43 cu. † Nunc extra gl. primo op. videtur. n. q̄ de iure communi, ec
clesiæ sitæ in diœcesi pertineant ad Epm loci, etiam in tempo-
ralibus, vt in c. Episcopum. 10. q. 1. petit enim ibi rationē admi-
nistrationis reddituum, item agit pro rebus temporalibus spe-
ctantibus ad ecclesiā, vt in c. si. ff. de suc. ab intesta. Item adduco
tex. no. in c. cum ad sedem, de restī. spol. vbi Epūs fundabat inten
tionem suā etiam super hospitali, & super oībus possessionib.
ad illud pertinentib. Sol. dic vt s. dixi in quodam notabili, & ad
huc latius. quod aut Episcopus dicit temporalia ecclesiæ ad se
pertinere, scilicet vt eorum redditus possit conuertere ad vsus
proprios; & de eis disponere ad libitum; & nō potest, quia red-
ditus particularium ecclesiarū sunt deputati ad vsum minis tro
rum, & ad alia necessaria ipsarum ecclesiarum, vt in c. pastora-
lis, de his quæ fiunt a præla. adeo q̄ etiam si vacat ecclesia, non
potest Episcopus illius redditus sibi appropriare; sed debēt cō-
uerti in vtilitatem ecclesiarum, vel reseruari futuro successori,
vt in c. præsenti, de of. ord. lib. 6. Facit quod legitur, & not. in c. si
propter tua debita, de rescrip. eo. lib. Aut vult fundare intentio
nem suam super temporalibus quoad iurisdictionem; & prote
ctionem; & vt exigat rationem de administratione ipsorum; &
pōt; & hoc casu loquuntur ꝓria; & his respectibus admitteret
libellus Episcopi, si peteret temporalia ecclesiæ sibi subiectę, vt
no. Inn. in d.c. cum ad sedem, vbi videas. dicit hic Inn. quod va-
cante ecclesia, potest Episcopus pro ea agere, per c. sin. de suc.
ab intesta. dict fi, quod etiam non vacante, potest agere, vt no.
in d.c. fin. & ad hoc induco cap. nouerit, & c. regenda. 10. q. 1. &
no. in cle. 1. de rescri. dixi plenius in c. cū deputati, de iud. vbi tra-
ctaui post Inno. quid si concurrunt Episcopus, & rector imme
diatus ecclesiæ, quis eorū debeat preferri. dicit etiam quod si
ecclesia non habet patronum, erit libera & ad Episcopum per
tinet ponere ibi rectorem, si nō est collegiata; nec in parochia
alterius ecclesiæ, quamuis aliqui dicant, fm eum, q̄ Episcopus
petit rationem administrationis; sed populus præsentabit; qđ
44 ipse non credit; quia nullo iure probat. † No. plura ex dictis In-
no. Primo, q̄ episcopus petit rationem administrationis eccle
siarū, quod dicit ipse verum, exceptis ecclesijs, in quibus cleri-
cus est patronus, de quo vide quod leg. & not. in c. in Lateranē
si, de præb. & c. cum & plantare. §. in ecclesijs, de priui. vbi etiam
vide per Inn. qualiter sit exigenda hæc rō per Epm, vel patronū
ecclesiasticum; an sit opus quod clericus particularis assignet,
45 quid & quantum expendat pro suo victu. † Not. secundo, q̄ vbi
ecclesia est collegiata, electio pertinet ad collegium; & non ad
Epm, vt in c. j. de ele. nec etiam ad legatum, vt in c. 3. & 4. de off.
leg. li. 6. dic tñ q̄ Episcopus habet confirmare electionem; etiā
si sit collegium religiosorum. ad hoc alle. bo. tex. cum glo. in c.
j. 18. q. 2. & quod no. in c. nihil, de ele. facit 16. q. 7. c. oēs basilicæ.
vide ad mām bon. gl. in c. quamquam, de ele. li. 6. & hoc dicit ve
rum Host. nisi ex consuetudine hoc competeret Episcopo, vt
46 in c. 2. de in int. rest. † Tertio no. q̄ si ecclesia sita erat in parochia
alterius; non Episcopus; sed rector parochię hēt præsentare mi
nistrum, sed eo negligente, hoc facier Episcopus, secundū Host.
qui se remittit ad c. audientiam, de eccl. ædi. Et sic no. q̄ etiā Ho
stien. approbat hoc dictum; & transeunt cum eo cōiter Doct.
hic, & firmat Io. An. in c. j. de capel. mo. lib. 6. sed certe hoc nul-
d lo iure probatur; sed emanauit iste cōis error, d per illud c. ad au
dientiā, q̄ loquitur, qñ ecclesia parochialis contulit de suo ad
ædificationē, & dotationem capellæ. dedit. n. ibi oēs obuentio
nes illius villæ, secus ergo qñ nihil de suo contulit; qa ius patro
natus non acquirit, nisi ædificatione, constructione, vel donō-
ne &c. vt no. 16. q. 7. c. piæ mentis, & hoc plenius dico. in d. c. ad
audientiā, vbi hoc ēt sentit D. An. licet hic simplr transierit cū
47 dicto Inn. † Quarto no. q̄ ēt, vbi ecclesia nō hēt patronum, po-
e pulus non hēt præsentationē. e An aūt ex consuetudine, vel p̄-
sumptione possit acqrere, vide no. in c. querelā, de ele. plenius
per Io. An. in reg. qđ alicui gratiose, de reg. iur. in Mercur. dico
tñ, q̄ Epūs dēt conari, in quātū pōt, deputare rectorē cū bōpaci
to populi, ar. in c. nullus. 16. dist. c. j. & vide ibi bonā gl. quid si po
pulus non vult sine scandalo acceptare Epm, seu rectorē depu-
48 tatū per superiorem. † Op. secundo s hanc sn̄iam Pap, nam rō
f ne incertitudinis, f dēt esse nulla, C. de sen. quæ si. cer. quan., p̄se.
per totū, & 2. q. 6. c. distinitiua, q̄ aūt hæc sn̄ia fuerit incerta, pa
tet in exceptione sn̄ię, ibi, Quæ per auth. scripta ei nosciunt esse
subtracta, &c. & non dicit, quæ sint illa auth. scripta, & quid cō-
tineāt. Sol. triplex colligi pt ex dictis Inn. Prima, q̄ in sn̄ia (licet
non dicat hic) distinguit certis nominibus, vel circumlocutio-
nibus hæc instra, ita q̄ ꝑstabat de qbus instr̄is sn̄ia faciebat mē-
tionē, quod sufficit ad certitudinē, ar. in c. licet ex quadam, sup.
de test. & in l. certum. ff. si cer. pe. Sc̄do pōt intelligi, q̄ ista instr̄a
erant p̄ducta ibi in actis, & sic ex parte actoris certificabit sn̄ia,
qđ fieri pōt, vt l. pen. & vlt. C. de sent. q̄ si cer. quan. profe. Tertio
dicit hanc sn̄iam certā, ēt si in nulla parte actorū exprimant ca
pitula: qa scripta auth. certa, & indubitata fuerūt, iō eis fides est
adhibēda, & iō p hūc tex. & p̄dicta ꝑsului, q̄ is à quo petunt iura
epālia, faciat illa exprimi. nam si simpliciter condemnarentur,
teneretur ad oīa; nec releuaretur, si postmodum diceret se exē
ptum ab aliquibus. Iudex tamen prudēter faciet, si de aliquibus
dubitet, q̄ pronunciet faciendo exceptionem, vt hic. No. sing.
ex tertia, & prima sol. Inn. q̄ sn̄ia posset certificari ex instrumē
tis productis apud acta, ad quæ iudex se in sn̄ia retulit spaīr, vel
in genere. ꝓriū n ipsemet sentit in c. 2. de lib. obla. in fi. vbi dicit,
quod sententia debet esse certa in se, vel per acta. ff. de re iud. l.
ait prætor, & l. pen. C. de sen. quæ sine cer. quanti. profe. D. An. di
g cit, q̄ exceptio sententiæ pōt bene certificari per instrumēta s
non

ADDITIONES.

a ¶Teneat. Adde Raph. Cu. cons. 68. vbi de sententia latā propter falsos testes.

b ¶Debet obseruari. Adde istum. & quod no. in apost. ad ipsum in c. cum in cā nu. 29. in apost. mea. in ver. post sententiam. supra de iu. ca. Zac.

c Tempus. Vide late per Io. de Ana. in c. super eo, col. pen. infra de cri. fal. Seb. S.

d ¶Communis error. Vide Fe. de Sen. in cons. 234. inci. super primo puncto, in fi. & Car. in cons. 65. inc. pro discussione, col. 1. Card. in cle. j. in prin. col. 3. ver. solutio pro declaratione quæstionis, de sup. negl. præla. Seb. Sap.

e ¶Præsentationem. Adde eundem cons. 67.

f ¶Incertitudinis. An & quando incerta sententia teneat, vide hic per D. Anto in c. constitutus, & c. cum venerabilis, de reli. do.

g ¶Per instrumenta. Et quod sententia possit certificari ex actis nō productis, tenet Bal. in l. pen. C. de sen. quæ fi. cer. quanti. profe. sed contrarium videtur probare tex. in d.l. pen. ponderando verbum, aliqua parte, ibi positū. Adde an sententia possit certificari ex actis, Pa. de Ca. cons. 229. in primo impref sis. Andreas Barb. An sententia possit certificari ex actis; dicas quod potest cer tificari ex actis eiusdem instantiæ, de quo per Ang. in sum. in §. fortis, de re iu. idem dicit, sic fuisse iudicatum Florentiæ, vide Ale. in l. ex diuerso, ff. de rei vē. & Io. And. in add. Spe. in tit. de sen. in §. qualiter, in ver. quid si iudex. & Ang. in l. si conuenerit. de re iu. & Bal. & Imo. in c. cum venerabilis, de re li. do. vbi alle. Io. An. in præal. ad. & vide Pau. de Cast. in cons. 331. inci. visis & ponderatis omnibus, vbi ponit an valeat sententia, si iudex dicit, condē no, prout constat in actis, & vide Bar. in l. 3. de sen. quæ fi cer. quanti. profe. vbi tenet quod sic, & vide Bal. in l. terminato, in 2. col. C. de fruc. & lit. expē. vbi ponit, an valeat sententia in qua iudex dicit absoluo absoluendum, & condemno condemnandum, & dicit quod valet, & certificatur ex actis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non producta;& sic intelligit istū tex. quia de dubitabili potest iudex excipere,vt vult,cū exceptum non declaret;sed super eo protestaf.hoc dictum posset procedere,qñ iudex excipieret certa capla;quia satis est sniam esse certā in principali,vbi fit condemnatio;& sic vī intelligere Spec.in tit.de sent.prola.§.quaīr, ver. sed quid si peto. sed qñ exceptio est valida & gnalis, vt hic erat;nec poterat certificari ex actis;tunc incertitudo exceptionis reddit principale incertū; quia nec apparet hic,nec ex actis
49 apparere pōt,in quibus articulis sit facta ꝺdēnatio.† Ideo pone hic singulare intelm,q procedit illa gnalitas in iudicijs vbibus, seu gnalib.in quibus multa sunt specialia,vt plenè dixi in c.2.de lib.obl.& hunc intelm ad hoc c. & c.cū venerabilis, ℨ.de relig. dom.sentit no.Io.And.in addi.Spec.preal.§.qualiter.vers.quid si reus.vbi dicit,q in particularib.non valet snia;nisi sit certa ex sc,vel vertificari possit;per acta,per l.pen.preal. Ideo concludit
a non valere hanc snam; [a] pronuncio, vt talis iudex in tali causa pronunciauit; ex quo illa snia non est producta in actis; secus
50 in vbibus iudicijs, seu gnalibus, vt hic.† No. bene ex hoc, & ex tex. q cum eps petit subiectionem in ecclesia, valet hæc snia, adiudicamus tibi ius epale in tali ecclesia;licet aliter iura epalia non exprimantur.hoc dico notandum, pp ea,quæ no.Inno.in c.conquerente,de off.ord.vide tñ quæ dixi in d.c.2. Et hæc faciunt ad quæst.quotidianā, assumptus fuit sapiens ad consulendum in certa causa,qui consuluit reum condemnandū: iudex redacto consilio in actis pronunciauit hoc modo, pronunciamus per omnia, vt in consilio in actis redacto continet: an va-
b leat talis snia. [b] legistæ plenè tractant, in l.j.C.si aduer.li. & plenè Io.And.in addi.Spec.de excep.§.viso,ver.porrò.vbi Spe.ponit in hoc casu bonā practicam,per quā euitantur varię opi.de quibus statim dicetur;& eā ibi uide.Sed in questione principali Bar.in d.l.j.tenet snam non valere,quia consiliū dicit condemnandum, iudex ergo sequendo formā cōsilij, refert se etiam ad futurum, & sic de pnti non condemnat, nec absoluit, ℨ l. quid tū,ff.de arbit. & l.ait prætor, ff.de re iud. Cyn.post Pet.tenet ℨrium,vt res potius ualeat &c. Idem ibi Bald.quia verba consilij diriguntur ad iudicē,ideo sunt de futuro; sed iudex vī pronunciare de pnti;cum aliās snia non esset conformis libello,alleg. l.fundus,de resc.vend.Io.And.in loco prædicto.post multa distinguit inter diffinitiuā, & interlocutoria,vt diffinitiua non te-
51 neat,interlocutoria sic. Ratio diuersitatis est, † quia diffinitiua debet proferri in scriptis;nō sic interlocutoria; quia satis est,q postmodū reducatur per notarium in scriptis, vt leg. & not.in c.fi.de reg.iu.lib.6.& c.qm ℨ falsam, ℨ.de prob. sed qñ iudex sic pronunciat,nec absoluit,nec ꝺdemnat ex scripto, cōiter tenetur,q snia valeat,quod vī tenēdum saltem in re dubia, per cap. abbate,de verb.sign.& l.quoties,ff.de verb.obl.& de subtilitate iuris vī multū restringere ꝺsideratio Io.And.sed quia maximè in sententijs debemus cōsiderare mentē potius, q̄ verba, mens aūt iudicis est ꝺmanare de pnti;quia alias non esset snia:& interpretatio debet fieri, vt cōueniat rei de qua agitur,vt in c.inter dilectos,de fide instr.teneo partē,quod snia valeat, pro quo alleg.tex.satis no.in c.in his,quæ ℨ.de verb.sign. qui optimè fa-
52 cit;maximè ꝺiuncta l.ait prætor,ff.de re iud. † Ex quibus autem
c actis c debeat snia certificari, quidā dicunt q ex probatorijs,vt ex attestationib. instris, vel ꝺfessionibus, vt not.in d.l.pen. Alij dnt sufficere, q ex assertorijs,vt ex libello, quod sentit Io.And. in d.ver.quid si iudex. vbi dicit valere sniam,si iudex dicat, ꝺdēno te ad petita. Bart.in d.l.3.sic distinguit,q aut iudex retulit se ad certa acta;& nō est vis,quæ sint illa: dummodo ex illis possit certificari,vt d.l.ait prætor,& l.quid tñ. Aut nō retulit se ad certa acta;sed gnaīr dixit, condemno te ad id,quod debes; & tunc oportet constare ex actis probatorijs; & bene loquitur, q ex sola assertione libelli nō constat illum dicere;& quod valeat ta
53 lis snia,est tex. iuncta gl.in d.l.quid tñ,ff.de arb. Tertio † principaliter opp. producens instrm non potest ℨ illud dicere, vt in c.cum olim,de censi.facit quod leg.& no.in c.imputari,de fide
d instr. ergo pars monasterij [d] non potuit aliquid allegare cōtra instrm per se productum.Sol.dicit Inno.q licet producens instrm non possit illud redarguere de falso, vt in ℨrio; potest tñ dicere, q ℨ ipsum non facit; ita dicebat hic monasterium, q in instro authentico non erat Sabin. sed certè hoc non soluit ℨrium;quia respectu transsumpti,quod monasterium,seu ipsius syndicus produxit,allegabatur fallitas,vt in litera. Ideo dico,q hoc est speciale fauore ecclesię;quia,vt in litera dī,delictū per-
54 sonę nō debuit ecclesiæ præiudicare.† Item dic q dictum Inn. non est indistinctè verū. vnde distingue,q aut scieter quis produxit instrm; & procedit dictum Inno.vt possit ℨ illud allegare falsitatem,cum ipse de hoc possit accusari,& puniri;& hoc etiā voluit Bart. in d.l.post legatum. Aut produxit ignoranter; & tunc ipsemet potest dicere illud falsum, vt probatur in d.l.post legatum,& ibi Bart.& optimè facit l.qui ignorans. ff.de fal. vbi
55 hoc probatur; & intellige qñ probabiliter ignoranit.† Ex prędictis etiam infertur sm Innoc. q ex quo semel approbaui aliquem ad certum officiū, non possum amplius illum respectu eiusdē officij reprobare;vt patet in teste,quem semel produxi, vt 4.q.3.c.si testes,§.si quis testibus. nisi ex causa superueniente, vt in c.insinuante,de offi.deleg. Et plus no.dicit,q etiā respectu
c alterius officij, non possum reprobare; [c] dummodo sit tale, ad quod personę ꝓsimiles admittantur; secus,si dissimiles; vnde si approbaui aliquem in iudicem, possum eū reprobare,si producitur ℨ me in testem;quia persona criminosa potest esse iudex, iuxta no.plenè in c.scitcitatus,de resc.sed nō testis,vt in c.testimoniū,de testi.quod no. Ex hoc alias dixi,q licet scholaris fuerit approbatus in rectorem studij; non tñ per hoc ꝓcluditur,q non possit reprobari in examine; quia illud est diuersum officiū, nam illiteratus potest esse iudex;dūmodo habeat peritiam causarū,vt in l.licet.C.de iud.no.gl.in d.c.scitcitatus; nō tñ Doctor,vt in l.magistros.C.de profes.& med.lib.x. & l.vnica,C.de profes.qui in vr.Constā.lib.12.nec statutū vniuersitatis in ℨriū valet;quia hoc nō est in ptāte eorū. Doctores.n.in approbādo sunt vt testes,& Cācellarius confert honorē Doctoratus loco Principis,ad hoc ele.2.de mag.facit qd no.Bar.in ꝓœ.ff.& vide q dixi in c.proposuisti,de prob.& pro dicto Inn.alle.bo.tex.cū gl.in c.accepimus,de ꝛta.& qual.vbi hoc vī quasi expressum;&
56 vide etiā gl.in c.scriptum,de elec.† Limita tñ hoc dictū,vt procedat respectu priuati;quia approbauit,vel tolerauit in vno officio;sed respectu superioris nō procedit indistinctè. dico.n.q pōt illū examinare,cū est trāsferēdus ad illud officiū; quia potuit

ADDITIONES.

a ¶Hanc sententiam.Vide Alex.tenentem contrarium in l.ait prætor,§.si iudex. ff.de re iud. Mod.in §.curare,Inst.de act.Raph.Cum.in cons.7.inci.visis cōpromisso,col.7. Sed cū hac opi.Io.And.& Spe.tenet Alex.sibi ℨrius in cons. 109.inci.viso processu,col.2.in 5.vol.& in 9f.37.inci.viso,in 2.vol.Seb.Sap.

b ¶Sententia. An valeat sententia lata sm formam consilij, de hac q.vide plenè per D.Ant.in c.constitutus,& c.cū venerabilis,de reli.dom. & Bal.in l.j.circa prin. C.de sent.ex peric.reci. vbi dicit,q iudex non potest pronunciare, sm consilium sapientis clausum;sed debet aperire & legere,sm D.Barth.de Bel.adde vltra eum pro confirmatione,q sing.tenet Ang.in cons.242.quod inci.Dñā Liberina de Mantua; & teneas bene menti,quia possis lucrari vnā bonam vestem. vbi consuluit,q si de causa vertente coram ordinario, puta cora Potestate, fit petitum consilium sapientis, & causa commissa consilio vnius confidentis partiū,pone portatur istud consilium clausum iudici ordinario,qui dissigillat & dicit,pronūcio,prout in isto consilio cōtinetur ad verbum. & postea tradit consiliū notario banchi;& notarius in fine scribit qualiter ordinarius pronūciauit,prout in isto consilio continetur,consuluit Ang.& bene,q illa sententia est ipso iure nulla,quare? quia sententia diffinitiua debet de necessitate proferri de scripti recitatione; iudex ergo ordinarius debuit primo scribere ista verba:pronūcio,prout in isto cōsilio cōtinetur,& postea proferre;si secus fecit,sententia est nulla.& ita decisi.Ang.pro singulari refert,& sequit D.Ant.& Alex.in l.j.circa fi.C.si aduer.lib. & sic refert, & sequit D.Ias.de May. in l.nec quicq̄.§.vbi decretū, ff.de off.proconsl.

¶Circa hoc,an valeat sententia lata secundum consiliū sapientis,dicas,q consilio clauso non valet,sed eo aperto sic; alias est nulla,ita notabiliter voluit Bal.in l.j.in 1.col.C.de sent.ex peri.reci.quod intellige verū,si feratur à iudice, non si feratur ab arbitratore, prout etiā voluit Bal.& post eum Ang. in d.l.j.in vlt.col.& Lanf.de Oria.in c.quoniam contra, suprà de prob.in ver. sententia.& Inn.in c.Quintauallis,in 2.col.de iureiu. & vide Paul.de Cast.in l.si præses.C.de sentenz.immo dixit Bart.in l.j.C.si aduer.liber.hic alle.in ver. facit ad quæst. q sententia non est cōdemnatoria,quæ fertur sm consilium in quo concluditur esse condemnandū; secus si consultor vtitur verbo condemnamus,vel si iudex dicit,condēnamus secundū consilium, de quo vide per Alex.post Bal.& Ang.in l.j.§.si quis ita,de verb.ob.& Rom.in l.j.de iud. & in rub.de arbi. & Bar.in l.fundus,ff.de resc.vēd.& Paul.de Cast.in cōs.15. inci.Pro clariori & vide Alex.in cons.184.in 3.par.ad fi. vbi ponit,an aliquis sententia,quæ fertur sm consiliū habendum a consultore.& an valeat sententia ferenda de consilio sapientis,si feratur sine eo,qñ statutum requirit, q feratur de consilio sapientis,vide Bar.in l.j.§.si plures,in ver.quarto ꝙro, ff.de exerc.act.vbi dicit,q non valet. & vide Bald.& Imo.in c.cum olim,de arb.Alex.in cons.52.in 4.parte cons.& in l.j.ff.de lib.& posth. Ant.Franc.

c ¶Ex quibus autem actis.Adde Lanfr.in c.quoniam contra,in §.interlocutiones app.nu.18.ver.attenditur tamen,suprà de prob. Zach.

d ¶Pars monasterij. Vide Bal.in l.si quis testib.C.de testi.vbi dicit,q si produxi instrm scriptum manu cuiusdam notarij alias inhabilis,videor eum approbare: adeo, q si contra me producatur illud instrm scriptum manu illius notarij,non potero dicere illum notariū inhabilem. & an,& qñ quis possit venire contra illud,quod semel approbauit, vide latè per Fel.in c.capitulū S.Crucis,col.13.cum plurib.seq. ℨ.de rescrip. & nūquid approbatus in vno officio possit in alio reprobari,vide alle.per Dec.in cons.86.col.6. Seb.Sap.

e ¶Reprobare.Vtrum si approbo aliquē in vno officio,videar eū approbare in alio,vide per An.in c.præsentium,de rest.15.col.& in d.c.etiam ponit,an si semel approbaui testē, postea inter alias personas possim eum reprobare.

¶Vtrum approbatus in vno officio possit in alio reprobari, dicas q non, qñ illud aliud officium requirit eandem idoneitatem personæ: ita Bal.in l.j.in vlt.col.C.de ser.& in l.si quis testib.in 1.col.C.de testi. vbi dicit,idem esse in teste,quem semel approbaui; & ita dicit intelligenda esse dicta Inno.hic,& D.Ant.& aliorum in c.præsentium,hic alle.quod intellige verum,nisi sit Medicus,vel Grammaticus, quia semel approbatus,potest etiam reprobari,vt habetur per gl.& Doct.in l.Pomponius,de neg.gest.& per Bart.in l.dispensatorē,ff.de sol. & vide Spec.hic omnino in tit.de arb.in §.sequitur,in prin. & in tit.de teste,in §.pen.Adde tamen,q potest approbari factum,& reprobari eius qualitas,vt no.voluit Bal.in l.j.in 2.col.C.de furt. & adde etiam,q hæres approbans testamentum obligat se ad legata facta in ipso testamento,etiam invalida, ita Bald.in l.non dubium,C.de test.in prin. Ant.Franc.

tuit effici indignus,ar.l.magistros, & qd ibi no.C.de profes.& medic.li.10.& pro hac limitatione mea vī text.in c.in causis,de
57 elec.& in c.scriptum,prælleg. & ibi hoc idē vī velle Io. An.post Vinc.super glo.in ver.præsumptione.†Quarto, & vltimo fortiter vltra alios opp.sic, dubia ꝓbatio, recipit interpretationē ex partium confessione,vt in c.cum Ioānes, de fid. instru. sed hic pars monasterij ꝓpofuerat, q permutatio facta fuerat cū Epo Sabi. ergo originale faciēs mētionem de Epo Theodosio simpliciter,debebat intelligi, q ille Theo.erat Eps Sabin. Sol.dico q hic nō fuit facta mētio de Episcopo Sab. in forma cōfessionis,sicut in c.cum Ioā.sed in forma exceptionis,vt colligitur ex
58 litera.†Et ex hoc ītellectu colligo singulare,& notabile dictū,q nescio alibi,videlicet q ex rei exceptione nō solum, nō fundat actoris intentio: quinimo nec declaret dubia probatio ipsius actoris ad ipsius cōmodum;& idem dic breuiter, si reus aliquid ponit in articulis, quia articulans nō fatetur, vt no. Io.And.ī c. cum in positionibus, de iureiu.lib.6. Secundo pōt dici,qd hæc cōfessio emanauerat falso; & erat fundata super falso instrumē to; vnde sicut falsitas nō nocet monasterio, ita nec illa ꝓfessio.

SVMMARIVM.

1 *Exceptione non admissa.si abfuit appellatum, debet coram iudice appellationis declarari vera.*
2 *Dieta,vltra quam prohibetur quis trahi,connumeratur a fine diœcesis; non autem a loco habitationis.*
3 *Citatus non tenetur comparere,quotiescunq; notoriū est,q fibi cōpetit declinatoria fori;nec tenet processus contra eum factus,& nu.4.*
5 *Dieta an sit considerāda per aquam,an per terram;dato, quòd vna ista viarum sit brevior,vel longior alia?*
6 *Dieta an consideretur vsque ad locum,vbi causa est commissa; vel ad locum, ad quem se iudices conferunt?*
Iudex commissarius deputatus,vt iudicet sub commemoratione loci,vbi residet;non potest vltra illum locum iudicare.
Iudex appellationis,si ad ipsum fuit appellatum,circa vnum articulum; an debeat,vel possit se intromittere super tota causa?

CAP. VII.

1 Olim & infra. † Qui propter exceptionem nō admissam appellat, corā iudice appellationis probare dēt exceptionem esse verā.ita cōmuniter summatur:sed sm hanc sūmationē hæc decre.est de indubio,per cap.interposita, de app. ideo pōt summari aliter intelligendo, q hic scribitur executoribus illarū sentētiarum;& sic exceptio inferēs nullitatem snię, etiam coram executore auditur,ad effectū, vt si veram esse cognouerit,supersedeat.Vel tertio sic intelligendo, quod isti erāt fuit appellatum, probatur vera, iudex appellationis non dēt de principali cognoscere; sed supersedere; & tam iste, quam præquerela.In secunda prouisio.ibi: Discretioni.Et vt patet ex præcedens est nullitas intellectus. In prima ponitur appellationis dictis,habet iste tex.duos intellectus:sm primū, & magis com munem,pone sic casum.V. tractus coram iudice delegato oppositum,dicentes q dēt ire ad allegandum priuilegiū suū,per d.l. si quis ex aliena, cū similib.sed mihi plus placet opi.præcedens, quia vbicunque no
a torium [a] est,q citato cōpetit declinatoria,non tenetur compa-
b rere, [b] vt d.l.non vī, ff.de iud.no.Inn.in c.2.de dila.& gl.in c.sup literis, de resc.in ver.nisi forsan, quæ loquitur quasi in terminis nostris,& gl.in c.veniens,de accu.& in c.si Eps, 3.q.1.& Io.An. in reg.scienti.de reg.iur.in Mercu. facit optime tex.cum gl.in cap. pastoralis.§.Pisana.de re iudi. Et ad istū text.dicit, q iste voluit, vt saltem euitaret pīudicium facti, comparere; vel factum erat
4 dubiū. †Seda qstio est,nunquid teneret processus,si non compareret?Dic q re existente dubia teneret, ēt si prius non ꝓnunciaret se iudicē;quia rescriptum tenet mero iure; licet operat exceptio iurisdictionis elisiua,vt satis colligi pōt ex c.nonnulli; sed hodie potest dici ℨrium p cap.statutum,de rescri.lib.6.in fi.
5 Tertio † qritur,qd si ad iudicem citantem,iter est per aquam,& per terrā;sed per aquā nō distat vltra vnam dietam; p terram vero quatuor;vel econuerso,q̄ via attendi debet,an terrestris,vel marina? Quidam dixerunt considerandū esse viam vsitatiorem, & frequentiorē,arg.in 50.dist.c.sæpe,& l.si purator,ff.ad l.Aqui.& de sponsi.c.ex literis,& l.cum de lanionis.§.asinam,ff. de fun. instru.Gost. & Host.dicunt frequentius esse, vt ꝓsiderētur itinera
c terrestria; [c] maxime tēpore hyemali, quo solet periculosa nauigatio esse,C.de off.recto.prouinc.l.ciuitas. Item termini dięce. melius distinguuntur per terram,q̄ in mari,vel aquis,facit quod no.in Spe.de cit.post prin.& hęc satis placet. de materia ista vi-
6 de plures quęstiones doct.in d.cap.nōnulli. † Gl.j.quærit, quid si literæ impetrātur vltra duas dietas; sed iudices cōferunt se ad locū propinquum,nunquid reus teneatur respondere? Glo.ista dicit q sic;ga hic,& in d.c.nonnulli,solū ponderat tractus.olim tempore istorum iurium erat hæc opi.vera; & satis faciebat iste tex.& rō.d.c. nōnulli. sed hodie pōt procedere; dummodo iudex non exeat locū cōmissionis; vtputa si est deputatus in certa diœcesi,non potest illam exire;sed intra illā pōt se appropin quare,vt probaī in c.statutū. §.in nullo, præal. & videtur iudicio meo facta commissio in certo loco,nō solum quādo hoc exprimitur; sed etiam si in commissione exprimatur diœcę. iudicis. Et si dicatur in tali loco ꝓmoranti; pōt tunc cognoscere in loco morę. licet non nō sit intra suam diœcesim, ad hoc bo. tex.in c.si.de rer.permu. & ibi hoc tenet Io. And. quod semper
7 notabis; quia quotidie accidit.† Gl. 2. opponit de multis iuribus,& bene soluit.sed tu de ista materia dic, vt latius dicetur in cap.interposita,inf.de app.& ibi est bo.tex.principalis, & funda

mentum

ADDITIONES.

a ¶Notorium.Vide no.per Fel.ī c.cum ordinem,col.7.ver.prima declaratio,supra de resc.vbi tangit quando notoriū non indigeat allegatione. Vide etiā Mod.in l.2.ff.si quis ius dicenti obtemp. Seb.Sap.

b ¶Et in hoc,contra tum tenet hic d.Anco.& pro eo facit glo. in ver. notorie, in cle.pastoralis,de re iu.& quod no.doct.in c.ex parte,ii j.de appel.

¶Adde Fel.in c.cum ordinem,ver.ad allegandum.sup.de resc.& quod potui in apo.ad istum in c.si duob.nu.9.in ver.ad allegan.dū.inf.de appe. Zac.

c Terrestria.Attenditur potius via terrestris q̄ aquestris,de quo vltra d.Ant.hic latis ēt p d.Ant.in d.c.nōnulli,de resc.& Arch.in c.statutū.§.cū aūt. de resc. in 6.& vide Bar.i l itinere,ff.de ver.fi.& Bal.hic,& q̄ attēdi dēat via breuior; dummodo nō fit periculosa,alle.opi.Bar.in l.ueteres,ff.de ex.tut. sed cū sup hoc ar.distingue pulchre,vt per Bar.in l.i.in fi.ff.si quis cau.Imo.i l.cōtinuus, §.cū ita,ff. de ver.obl.& ad hoc alle.bo.tex.in l.ii.§.pe.ff.si quis cau. & refert Plutar.in vita Caton.pro tribus cum per omnē ętatē puam egisse.primo, si quod arcanū mulieri credidisset;secūdo si per aquā traiecisset, & poterat per terram profic.sci. tertio si aliquos dies per incuriā fine studio transiuisset.& adde quod imputatur alicui casus fortuitus;eo quia non iuit per viam, seu iter consuetum,secundum Bar.in l.cū proponas,C.de nau.foe.in l.i. ff.de his qui deic.uel effu.facit quod no.Ang.in l.his igitur, in prin.Instit.de iu. & iur.

¶Quomodo fiat cōputatio dietarū,& qualiter dēt fieri mensuratio, primo dica,q mensuratio non fit a porta,sed a continētib. ædificijs.ité fit per viā magis vsitatā,uel ēt per aerē,si aliter fieri non possit, vt Bar.in l.i.ff. si quis cau.hic alle.& qñ vna via est longior altera,dicas q mensuratio dēt fieri per viam longiorē,si forte agatur de vita hominis,vt per do.Ant.& Imo.in c. nō nulli,de resc.& per Imo.plene in l.continuus,in §.cum ita,hic alleg. & vide Bar.in l.imperator,de app.utrū aūt dieta intelligatur secūdū legale dispōnē; an vero sm consuetudinē regionis,uide gl.& doct.in c.nonnulli,de resc.& in c.statutū.§.cum vero,e.ti. li.6. & adde, q dieta cōputatur a fine diœcesis domicilij ipsius rei,sm Io.And.in d.c.statutū, & vide do.de Ro.in deci.644. inci.cōiter tenet Ro.in antiq & adde etiā q dieta in realib.cōputatur à loco, in quo est res,& per d.Car.in cle.1.de resc. & tene menti q dixit Bal.in l.si tibi mādauero,ff.com.q qui facit dietā nimis longā,dī esse in culpa.Seb.Sa.

¶Terrestria.vide Alex.in consil.12.incip.consideratis verbis statuti.in 4.vol. & quot miliaria faciāt vna dieta per mare, tāgit Bar. in tractatu de insula, col.3.vbi dicit,q quinquaginta milliaria requiruntur. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mentum huius materiæ. Vltima gl. opp. videt n. q̃ iustificata appellatione, non debeant iudices supersedere; sed procedere in causa; cum ipsi succedant loco primorum iudicium, vt in c. vt debitus, de ap. Sol. gl. ponit intellm quẽ sup. recitaui, vt patet ex ea. Ex quo intellectu collige not. quod dixi in secundo summario. Pet. & Abb. ponunt alium intellectum, q̃ isti, quibus nunc scribit, erant iudices appellationis, & hæc lec. est verior & notabilior, vt s. dixi. Et ad ꝯrium dic, q̃ procedit, qñ exceptio, pp quã appellarur non venit ad declinandum, & extinguendam iurisdictionem iudicis. sed concernit intentionem actoris: tunc. n. cũ iudex appellationis succedat loco primi iudicis, debet iustificata appellatione, de causa cognoscere, sed cum exceptio extinguat iurisdictionẽ iudicis, debet iste facere quod primus iudex erat de iure facturus. l. supersedere, & pronunciare se non iudicẽ; aliàs si diceremus oppositum, iste per suã exceptionẽ quasi nihil obineret. Nec huic intellectui obst. c. ex parte. li 3. de quo Petr. & Abb. opponunt, & non soluunt, quia (vt ibi not.) illi iudices fuerunt de nouo dato non ꝯ matrem appellantem; sed contra filios, in quos erat actio dirigenda; & ita potuisset Papa facere hoc, si voluisset; sed voluit supplere de facto.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus & periurus possunt pro defensione ecclesiæ ipsorum, excipere, & opponere illa crimina, quibus ipsi tenentur.*
Excommunicati possunt electionem de indigno factam incusare.
2 *Excommunicati, & periuri non sunt ipso iure priuati beneficio.*
3 *Electio facta de excommunicato, est ipso iure nulla: si vero excommunicatio venit post electionem, talis electio potest cassari.*
4 *Periuri repelluntur ab agendo, vel accusando; sicut alij criminosi; ab excipiendo vero non repelluntur.*
5 *Replicatio vbi elidit exceptionem, debet primo probari: quia ea probata manet exceptio inefficax.*
6 *Excommunicatus & periurus, an audiantur tanquam rei volunt arij. Ius suum dicitur prosequi ille, qui non vult superiorem non idoneum.*
7 *Exceptio criminis, an tollatur per replicationem eiusdem criminis; & sic an paria delicta mutua compensatione tollantur. nu. 17.*
8 *Si tu excipis, q̃ gabella non est soluta de contractu, in quo me fundo, & ego excipio quod nec tu soluisti, tua exceptio non tollitur per meam replicationem.*
9 *Replicatio debet elidere exceptionem.*
10 *Bannitus potest alium bannitum impune occidere, stante statuto, quòd bannitus possit impune occidi.*
11 *Bannitus ex forma statuti non potest nec agere, nec excipere; nec vnus bannitus potest agere, nec excipere contra bannitum.*
12 *Iudex potest ex officio etiam parte non excipiente, personas indignas, à testimonio repellere.*
13 *Statutum tollens defensionem, tam circa personam, quàm circa res, an valeat?*
14 *Appellatio potest tolli per Principem.*
15 *Statutum, quod bannitus possit impune offendi, valet.*
16 *Testis, contra quem excipitur de crimine, non potest contra excipientẽ de simili crimine replicare.*
18 *Calor iracundiæ, non excusat quem ab iniuria.*
19 *V surarius volens repetere vsuras, non auditur; nisi restituat quas extorsit.*

CAP. VIII.

Dilecti filij. Per excõicationis, vel periurij exceptionẽ à sua vel ecclesiæ suæ defensione qs repelli non debet, vel sic. Pro defensione suæ ecclesiæ põt quis opponere exceptionẽ excõicationis, periurij, vel aliã ītimam exceptionẽ; nec per replicationem excõicationis, vel periurij repelli põt. h. d. Prima pars ponit petitionẽ appellantis. Secunda dat iudicẽ, ibi. Quocirca. Casus liter. Quidã canonicus Grad. M. nomine, electus fuit in Priorem ciusdem ecclesiæ. sed S. G. & P. canonici. S. Mariæ se opponebant electioni illius; vũ ꝯ illos, literas impetrauit. Ipsi coram iudicibus constituti, proposuerunt, q̃ dictus. M. non debebat audiri: eo q̃ erat excõicatus, & periurus. sed dictus. M. ꝯ G. & P. in modum exceptionis, & replicationis obiecit periurium, & excõicationem, & replicationem excõicationis ꝯ S. vt eorum exceptionem elideret: sed procurator illorum rñdit, q̃ probatio illius electi super hoc recipi non debebat; quia etsi illa etiam probarentur, non essent ppea à defensione suæ ecclesiæ repellendi, & si excõicatio ꝯ dictum electum probaretur in modum exceptionis, repelleretur ab agendo; sed replicatio excõicationis etiam probata ꝯ S. non repelleret eum à defendendo. iudices interlocuti fuerunt, quod prius reciperent probationes super replicatione prẽmissa, pp quod ad sedem Apostolicã appellauit: mãdat Pa. quat enus, si est ita, reuocent in irritũ quicquid fuit factũ, post ap
1 pellationẽ. B. † Not. 1. quod excõicati, vel periuri, põt se opponere ꝯ electionẽ de indigno factã in eorũ ecclesia; ac illa eadẽ
2 crimina, quibus ipsi tenentur, electo opponere. † Ex quo infert, q̃ excõicatus, & periurus non est ipso iure priuatus titulo sui bñficij, quod intellige, vt no. Inn. in c. cũ nostris, de cõcess. præb.
3 vide quod dixi s. in c. querelam, de iureiu. facit c. 1. de iud. † No. 3. q̃ electo petenti suã ꝓfirmationẽ, vel agenti ꝯ sibi resistentes, obstat exceptio periurij, & excõicationis; & si ista inerant tpe electionis, electio fuit nulla, vt in c. fi. de cle. excom. minist. & c. cũ in cunctis, de ele. & quod no. in d. c. querelam. si aũt superuenerunt, põt opponi ad effectum repellendi electũ ab agendo, vt
4 eius electio cassetur, vt in c. super his, de accu. & dic vt ibi. † No. arg. per locum à speciali, q̃ periurij repellit quẽ ab agendo. hic enim dr, q̃ non repellit quẽ ad defensione suæ ecclesiæ; ergo
a aliter agentẽ repellit. Io. And. hic dicit, q̃ periurij [a] non impedit agentẽ; sed confirmationẽ petentẽ sic; quia illius intentionẽ perimit, sicut repellit ordinadũ, de temp. ordi. c fi & testẽ, sup. de testi. c. testimoniũ. Ego dico, q̃ periurij nõ repellit, nisi quem admodum alia crimina. nã criminosi à multis repellũtur, vt in c. 1. & in c. cũ dilectus, de acc. & 4. q. 6. c. omnibus. vnde crimino si põt aũos denũciare, vel accusare, vt in iuribus præalleg. hic. n. admittunt; quia defendebãt ecclesiã propriam; & ſm hoc procedit hic arg. à speciali, an suspẽsus ab officio, & beneficio possit agere, die vt no. j. c. proxi. † No. q̃ vbi replicatio elidit exceptionẽ debet prius ipsius probatio admitti, quia ea probata remaneret exceptio inefficax. de hoc tñ vide quod in simili dixi,
5 in c. 1. de ord. cog. & l. circa, ff. de proba. & plenius in terminis
6 nostris, dixi post Io. And. in c. à nobis, s. eo. dic ut ibi. † Gl. 1. col ligit, q̃ quilibet admittendus est ad defensionẽ suæ ecclesiæ; et periur[a] & excõicatus. Sed ꝯ hoc tex. op. vr. n. q̃ isti nõ essent admittendi; cũ ipsi opponerent se isti electo; & sic erant rei voluntarij, qui censentur actores; & ad hoc c. exhibita, de iudic. & qđ not. in c. super eo, de electio. facit c. cũ inter, s. eo. vbi excõicato permittitur duntaxat stricta defensio; vnde prohibetur reconuentio, ne remediũ defensionis permissum trahatur ad impugnationis mãm. Et sic nullo modo excõicatus põt impugnare alium, etiam ad commodũ ecclesiæ, ut in d. c. exhibita. Sol. Inn. sup. eo. c. cum inter, & fatetur contrariũ, dicens excommunicatum non posse exeipere contra petentem confirmationẽ, ne defensio trahatur ad impugnationem; & quia cum sit extra ecclesiam propter delictum suum, non interest sua; nec potest excõicationem, vel aliud crimen obijcere, arg. 5 5. dist. c. vna rñ. & quia cum trabem gestet in oculo, non potest festucã de oculo fratris eruere. 3. q. 7. c. infames. in fin. Ad hanc decre. rñdet, q̃ loquitur in reo necessario, q̃ vr colligi ex litera ibi, transisset in causam &c. voluntarius autem debet primo fundare intentionẽ suã in iudicio, quod facere non põt excõicatus: necessarius aũt firmat intentionem suã in personam hoc ipso, q̃ vocatus & citatus est ad iudicium, de iu. c. intelleximus, & Inter stipulantẽ. s. 1. ff. de verb. obl. Host. in d. c. cum inter, & hic tenet oppositum; adducens istũ tex. in eo, q̃ isti canonici prius se opponebant huic electo; & sic erant uoluntarij. Item adducit casum de translato ad alium Episcopatum, cui per canonicũ ad impediendam possessionem opponebatur crimen cum infamia: contra quam ipse translatus replicat excommunicationẽ: & dicit Clementẽ quartum diffiniuisse, qđ replicatio nõ elidebat exceptionem, licet ille esset reus voluntarius prouocans, non prouocatus. ideo concludit Host. illam distinctionem Inn. inter reum necessarium, & voluntarium non admittendã, nisi illam saluando dicamus ſm eum, istum, qui vult malum prælatum repellere, fore necessarium; & non uoluntariũ. Quid enim grauius, intolerabilius, & periculosius est, quam q̃ detur lupus loco pastoris; dissipator loco tutoris, homicida, pro medico; tyrannus pro defensore, inimicus pro aduocato? certe nihil, vt s. de ele. c. nihil est, & c. ne pro defectu, & 40. dist. c. multi. Itẽ cũ excõicato reseruetur exceptio ꝯ temporalẽ iudicẽ delegatum suspectũ; fortius debet reseruari ꝯ ordinarium, qui est perpetuus: & hoc dictũ Host. dixit Spe. curiã seruare. f. q̃ excõicatus pro ecclesia sua possit opponere ꝯ petentem confirmationẽ; etiam si volũtarie veniat, vt no. in Spe. de actore. §. j. ver. item q̃ excõicatus. hoc etiam vr sequi Io. An. Et ad c. exhibita, prælle. dicit posse dici, q̃ si canonicus excommunicatus prouocat ad iudicium, dans libellum, ut cassetur electio, repellitur per exceptionem; si vero ꝯ prouocantem ad confirmationem excipit, etiam si sponte veniat, admittetur. hoc et dictũ vr sequi D. Ant. nec Inn. ꝯ dicit in hoc casu proposito; si bene ponderetur dicta sua, in c. super his, de acc. in 2. col. vbi dicit, q̃ criminosus non admittitur contra petentem confirmationem; nisi sua interest: puta q̃ sit futurus suus prælatus, vel sit patronus; nemini enim ius suum prosequenti obstat exceptio criminis. argu. 4. q. 6. c. omnibus. secundum eum; & pondera bene suam rationẽ; vult. n. q̃ excipiens contra futurum prælatum suum dicatur ius suũ prosequi, nedum ecclesiam suã defendere. excõmunicatus aũt non

ADDITIO.

a ¶ Periurium. Vide Ro. in fin. 391. inci. tu sai. vbi dicit, q̃ periurus non potest agere in cã, in qua fuit periurus. vide Ale. in cõsi. j. col. 2. in 3. vol. & in consi. 75. inci. visis, col. 4. in 5. vol. & in l. si quis maior. col. fi. C. de transa. Seb. Sa.

non repellitur à prosecutione iuris sui. procedat ergo dictum Inn. in d. cap. cum inter. cum criminosus excipit tamẽ vnus de populo ꝯ petentem ꝓfirmationem; Et forte posset attentari, q̃ quilibet ẽt laicus futurus etiam subiectus, esset admittendus ꝯ petentem ꝓfirmationẽ; non obstante replicatione criminis, p resp̃ōsionem sup. radictã. & facit c. audacter, in fin. vii. q. j. ad prædicta etiã facit, quod no. Io. An. in c. pia. inf. eo. li. 6. vbi ꝓcordan do Inn. dicit, nõ admittitur excõmunicatus appellãs ex iudiciũ, quando aliquod præiudicium ex omissione põt sibi generari. sed in casu nostro præiudiciũ generaret huic excõmunicato; si nõ pẽ set se opponere ꝯ petentem cõfirmationem; quia obtẽta ꝓfirmatione mitteretur in possessionẽ; & durius tũc repelle
7 retur, iuxta ea quæ leg. & not. in c. veniẽs. 2. de rest. † Opp. hic ꝯ
a exceptionem crĩs non datur replicatio criminis; [a] & sic videtur q̃ cõtra exceptionem doli nõ detur replicatio doli, quod videt etiam probari in l. apud Iulianũ. §. Marcellus, ff. de doli exce. Sed cõtra hoc op. de l. cum mulier, & l. viro atque vxore. ff. sol. ma. voi, si ꝯ mulierem repetẽtem dotem, vir excipit de adulterio; admittitur replicatio mulieris ꝯ virum de lenocinio. Ad idem cap. pe. & vlti. inf. de adult. vbi contra virum proponẽtem adulteriũ mulieris; & mulier admittitur proponens adulteriũ viri; & sic mutua cõpensatione crĩa tolluntur. Sol. gl. fi. hic satis in sua materia notanda, intrat hanc difficultatẽ; & in effectu pro solutione cõcludit, q̃ replicatio admittitur, qñ ea non admissa, excipiens remaneret in lucro, exẽplũ in d. l. cũ mulier, & d. c. pe. rejicitur vero replicatio, si ea admissa agẽs remaneret in lucro, sic loquitur d. §. Marcellus, & casus est hic. nam si replicatio isti[a] electi fuisset admissa, admitteretur iste electus excõicatus ad agendũ; & sic reportaret, commodũ; & sic admittendo, vel denegãdo eadem est ratio, ne alter remaneat in lucro, alter in dãno. hoc vult in effectu tota ista gl. Hunc articulũ attingit Inn. in c. intelleximus, de adulte. & aliquid possit in cap. si quis presbyterorum, de reb. eccl. non alie. sed Bart. & Bal. post Iac. de Are. & But. clarius procedunt in l. cũ mulier. & l. viro, ff. sol. mat. Et pri
b mo ponã duas theoricas ad cognoscendum, an & quando [b] exceptio doli, seu criminis tollatur replicatione doli seu alterius criminis. Sed o subijciam exempla ad maiorẽ claritatem; quia materia est difficilis Tertio ponã aliquas quæstiones notabiles, & dubitabiles. Quarto formabo ex me vnã paruam distinctionem pro aliquali introductione ad materiã. Prima theorica est legistarũ; & maxime Bar. in d. l. cũ mulier, dicẽtis, q̃ aut excipiẽs tractat de lucro captãdo, & admittitur replicatio doli, ne cõmunis malitia prosit sibi, & alteri noceat. exẽplum in d. l. cum mulier. vxor repetit dotẽ, vel agit ut admittatur ad cõsortium viri. maritus autẽ excipit de adulterio ad lucrandum dotẽ. mulier replicat, q̃ etiam ipse fuit adulteratus. certe admittitur replicatio mulieris, vt ibi; & in c. intelleximus, de adul. Aut excipiens tractat de damno vitando; & nõ admittitur replicatio. Exẽplũ pone hic in cap. nro, & in l. apud Celsum. §. Marcellus, ff. de do. exc. Item ſm eũ qñ sunt actor, & reus in pari causa. magis enim
8 fauendum est tũc reo excipienti, quã actori replicanti, ar. in reg.
c in pari cã, de reg. iu. li. 6. † Et per hoc dicit Barto. post Iac. But. q̃ si statuto [c] cauetur, q̃ non valeat ipso iure ꝯctus, si nõ sit soluta gabella; & nos simul contraximus, nec soluimus gabellam, q̃ si postmodum peto à te, quia vendidisti; & tu excipis de inualidi-
d tate contractus, quia non solui gabellam; [d] & ego replico quod nec tu soluisti, hęc replicatio mea non dẽt admitti. est tñ alia ratio efficacior, quia pp tuum non soluere gabellã non validatur contractus; & sic hæc replicatio non elidit exceptionẽ eam, qđ facere dẽt replicatio, vt inf. dicam. Hæc dicit Bar. vera, qñ replicatio opp. post lit. cont. & ad merita cãæ; vt tunc excipiẽs certãs de lucro, repellatur p replicationẽ paris criminis, quo casu intel ligitur d. c. cum ecclesiastici. s. eo. quod no. pro intellectu illius c. secus dicit, qñ exceptio inhabilitans opponit ad personã; tunc enim non eliditur p replicationẽ paris criminis; ratio, quia reus eo ipso habilitatur, q̃ trahitur ad iudicium; ideo põt excipere ꝯ actorẽ, nec põt repelli p replicationẽ; cũ sit reus necessarius, vt hic. ita dicit Inn. inf. eo. c. cũ iure. & vide bo. gl. in c. à nobis. s. eo. hæc dicit ipse vera; nisi actor sit domesticus familiaris ipsius rei; q̃ a tũc nõ poterit ipse reus; licet necessarius; excipere ꝯ personã ipsius actoris; cũ añ ipsum tolerauit in familiaritate, allegat c. nulli, de accu. Sed aduerte quia gl. ibi, & Inn. & gl. in c. hoc, 2. q. 7. dicũt illud c. ponere spãle in eo; q̃ tenetur habere in sua familiaritate bonos & graues; iõ non põt ꝯ illos postea excipere. quinimo Inn. voluit restringere illũ tex. ad cubicularios duntaxat; q̃ a ꝑcipit eo, vt eos habeat honestos & graues. 2. q. 7. c. cũ pastoris; [e] see in alijs clericis, quos interdũ bonus ꝑlatus tolerat pp scãdalũ, q̃ est bene no. & ex his habes theoricã Bar. extẽsam,
9 & declaratã. † Venio ad sedam q̃ licet senserit hic d. An. tñ lati[a] & clarius posuit Io. An. s. eo. c. à nobis. nõ stringẽs se ad replicationẽ crĩs; sed generaliter loquẽs dixit, q̃ effectus replicationis est resoluere, vel expugnare exceptionẽ. nã sicut se hẽt exceptio ad actionẽ, ita se habet replicatio ad exceptionẽ. l. 2. ff. eo. ti. oportet ergo ad hoc vt replicatio admittat; & operetur effectũ suũ, q̃ sit ptinens, & talis quæ vitet exceptionẽ. nam impertinẽs, repellere nõ põt. allegat ad hoc istũ tex. vel q̃ ꝓsonam afficiat, vt hic. Et si diceres, quando dicitur resoluere exceptionem. dico, q̃ non põt dari certa doctrina; sed ex natura exceptionis, & replicationis, põt perpendi cõsideratis maxime quæ sup. dicta sunt. † Ex his infert ad aliquas qõnes, & primo pone statutũ
10 dicit, q̃ bannitus possit impune offendi; accusatur Titius, q̃ percussit Semproniũ, excipit Titius, q̃ Sẽpronius est bannitus; & sic poterat impune offendi. replicat Sẽpronius, q̃ ẽt ipse Titius est bannitus, nunquid debeat admitti replicatio? concludit Bar. post Ia. de Are. in d. l. cum mulier, q̃ non; quia cũ Titius sit reus necessarius, põt proponere omnem exceptionẽ inhabilitantẽ accusatorem. nec põt ipse repelli: ad hoc optime facit iste tex.
11 & gl. in d. c. a nobis, & quod s. dixi. † Sed o quæritur, quod si statu
c to cauetur, vt bannitus [c] non audiatur nec agendo, nec excipiẽdo, agit Titius contra Semproniũ, excipit Sẽpronius Titium esse bannitum; & sic non debere audiri, excipiens ꝯ agentem replicat Titius, quod ipse Sempronius est bannitus; & sic nõ debet audire excipiẽs, quid fiet? non enim poterit audire vnũ, quin incidat in statutum. Ia. de Are. tenuit excipientem non audiendũ, obstante statuto. sed Bar. post multa concludit, q̃ non procedit iudicium; quia qua ratione non debet audiri reus excipiens; eadem ratione non debet audiri actor agens; ex quo vterque est bannitus: & ratione banni debet iudex vtrunque repellere; & hoc mihi placet, nã actor potest repelli iudicis offo, vt in l. quos prohibet. ff. de postulã. vnde licet reus non audiatur, nõ tñ silet
12 iudicis officiũ. † Et vide ad hoc quod no. Inn. in c. intimauit, de testib. vbi dicit iudicem ex officio suo posse etiam nullo excipiente, indignas personas à testimonio repellere. d. l. quos prohiber. Idẽ dico in alijs actibus iudicialibus, vt inf. eo. c. exceptionem. vide bo. tex. cum gl. no. in c. querendũ. & in c. si qui sunt. 2. q. 7. & põt iudex ex officio repellere personas inhabiles; etiam si aduersarius propter suum delictũ sit priuatus facultate excipiendi, vt no. voluerũt glo. & Inn. in c. nulli, de accu. & gl. in c.
13 alieni. 2. q. 7. † Reuocat tñ Barto. in dubiũ, nunqd valeat statutũ tollẽs defensionẽ, cũ nec bãnito, nec excõicato, nec quãtũcũq; crĩoso sit auferẽda defensio, vtĩ c. cũ inter, s. c. est. n. de iure naturali. & iõ nec p legẽ, nec p principẽ tolli põt, vt est text. in cle.
f pastoralis, de re iud. & p hãc rõnẽ dicit ipse non valere statutũ [f] istud, exceptionẽ vero volũtariã põt ſm eũ, statutum tollere, vt puta, vt nõ possit aliũ defendere. Sed tu die lati[a] post Bal. ibi, q̃ qđ est defensio, in qua nil agit qs, sed solũ negat, & illa non põt tolli. vnde actore nõ ꝓbãte reus negãs dẽt absolui. de iure iur. c. ij. & l. q accusare, C. de eden. Quędam est defensio, in qua reus aliquid vult cõsequi, & tunc si illa est de iure naturali, non potest per statutum tolli, vt puta si reus proponit, q̃ homicidium

ADDITIONES.

a ¶ Replicatio criminis. Dic, q̃ periurus testis non replicat de crimine cõtra excipientẽ, vt no. iste in c. testimonium; & melius in c. testis. li. 6. supra de testi. de quo est tex. in c. quicunque. 6. q. j Zachar.

b ¶ No. Hic plenissime. an & quando contra excipientem de dolo, seu crimine admittatur replicatio doli, vel alterius criminis, adde his, quæ scribunt d. Ab. & doct. in c. p[er]. & vlti. de adulter. & vide pulchre per Bar. in l. viro atque vxore, in vlt. col. ff. sol. matr. & per Inn. c. si quis presbyterorum, de re.
¶ An replicatio doli, vel alterius criminis, & qñ non admittitur ꝯ replicatio nẽ alterius, dicas q̃ non admittitur, qñ replicans tractat de lucro, ita Bar. in l. Papinianus. §. Marcellus, ff. de doli excep. & ibi per Ale. sed si replicãs tractat de dãno, admittitur replicatio; nisi in odiũ fœneratoris, vt in c. quia frustra. de vsu. & nisi qñ exceptio est de inhabilitate personæ ad agendum. quia tunc iudex ẽt ex officio repelleret, vt in l. quos prohibet, de postul. & habetur per Inn. in c. intelleximus, de adul. & p Spe. in ti. de exc. in §. fin. Ant. Fran.

c ¶ Si statuto. Vide And. Sicu. in consi. 93. col. 2. in 1. vol. Are. in consi. 101. in fi. & in consi. 128. col. 3. & seq. Seb. Sap.

d ¶ Gabellã. Si tu excipis contra me, q̃ ego non solui gabellam de contractu, re plicatio mea, quod etiam tu non solueris gabellã, non iuuat me, & vide de hac q. per d. Ant. hic, & Bar. in l. fi. §. pe. ff. de eo per quem.

e ¶ Vt bannitus. Vide Ang. de Are. in prin. instit. de exceptio. Ale. in cõsi. 30. in 4. vol. & in simili Pe. de Anc. in c. canonum statuta, sup. de const. Nellũ in trac. bannitorum. in 2. quæstio. secundi temporis. Seb. Sab.

f ¶ Statutum. Vtrum valeat statutum quod bannitus non audiatur, nec agendo, nec excipiendo, vel defendẽdo, & vide quod de hoc late scripsit D. Bar. de Bellen. in cle. pastor. de re iud.
¶ Qñ bannitus nõ debet audiri ex forma statuti, non valet sententia lata pro eo, vide per Ale. plene in consi. 81. in secunda parte consi. & adde quod bãnitus prohibetur agere per proc. vel cessionariũ. ita Bal. in l. cũ dotem. §. si patri. in 3. not. ff. sol. ma. & no. in l. 4. §. si cõe. ff. fin. reg. & per Bal. in c. j. in tit. hic finitur lex Contra. & per Io. An. in c. veniens, de accu. & per Pau. de Cast. in l. Papinianus exuli. ff. de min. Adde tñ, q̃ bannitus prohibitus agere, potest causam ceptam ante bannum finire, & prosequi, ad quod vide Bar. in l. deferre, in prin. ff. de in. fil. & Bar. & Ang. in rub. C. de dil. li. x. & Bar. in l. Mutius. ff. de fideiuss. & habetur per Bal. in l. leges. la j. C. de leg. & vide in l. ne intentio, in fi. de transi. & in l. peremptoria. C. sen. rescin. non pos. ubi dicit quod bannitus prohibitus audiri, potest opponere exceptionem intentionis & facti. Ant. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a diſ[a] ꝺmiſit ad defenſionē ſuā, vel quid ſimile, Lvt vim ff. de iu. & iu. & c. dilecto, de ſen exc. li. 6. & iſte eſt proprius caſus d. cle. paſto. aut eſt de iure ciuili, vt exceptio ꝓſcriptionis, rei iudica. vel ſimilis, & illæ ꝑnt per ſtatutū tolli. ar. bon. in c. quo iure. 8. diſt. facit auth. quæ ſupplicatio. C. de prec. Impe. offe. ciuilis. n. ratio pōt ea, quæ iuris ciuilis ſunt, tollere, nālia uero iure corrūpere nō pōt. Inſt. de iure nat. gen. §. ſed nālia. & 5. diſt. in prin. facit qđ no. gl. in l. quoties. C. de prēci Imper. offe. & per hoc habes intellectū ad cle. paſtora. præalle. vt nō intelligatur in quali
14 bet defenſione. † Vide ſimile, appellatio eſt defenſio, vt in c. ſuggeſtū, de appe. & in c. cū inter. ſ. eo. & tñ poteſt tolli per principē, vt in c. ſuper qōnum, de off. deleg. & l. j. ff. qui & à quib. appe.
15 non licet. † Poſſet etiam circa prædicta dubitari, nūquid valeat ſtatutū, ut poſſit bannitus impune offendi? & dic, ꝙ ſic, de quo plene per Bar. in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iu. & per Io. And. in add. Spe. in tit. de cōſti. poſt prin. ſunt. n. hoſtes ciuitatis, & ꝑdunt omnia iura ciuitatis, vt in l. amiſſione. ff. de capi. dimi. & l.
16 minime, ff. de relig. & ſump. fu. & vtrobiq; plene per Bar. † Tertio principaliter quæro, pone qđ teſtis cui obijciſ crimen cū infamia, replicat ꝺ opponentē, ꝙ etiam ipſe crimino ſus eſt; nūquid debeat admitti replicatio? gl. in l. 3. ff. de teſti. vī ſentire, ꝙ ſic, ꝺrium tenet Bar. in d. l. cum mulier. nā excipiens tractat de damno vitando; ergo non debet repelli replicatione criminis, vt dixi. Item hæc replicatio non elidit, ſeu reſoluit exceptionē; quia teſtis producitur, ut fiat fides iudici; ſed iudex nō debet in
17 clinari ad magis credendū; quia excipiens eſt infamis: & ſic per vtramq; theoricā ſup. traditam replicatio eſt repellenda: & idē tenet gl. in c. teſtimoniū, ſup. de teſti. & vide quod not. Inn. in c. intelleximus. † Finaliter circa hanc materiam, pone hanc breuem diſtinctionem; ꝙ aut agiſ criaaliter, aut ciuiliter. Primo caſu non obſtat replicatio alterius, vel exceptio alterius criminis: quia non relatione criminis ſed innocentia reus purgatur, vt l. negāda. C. qui accu. nō poſ. canonizata. 3. q. 11. cap. neganda. tñ de hoc articulo dicendū eſt ut plene leg. & no. ꝑ Bar. in l. jis qui reus. ff. de publ. iud. admittitur tñ obiectio annexi criminis: ut accuſator non repellatur; ſed vterq; probato delicto puniatur, vt ſi marit⁹ accuſat vxorē ad adulterio criaaliter; & vxor excipit de lenocinio, admittit. n. & habet effectū cuiuſdam accuſationis. iſte eſt caſus no. in l. 2. §. ſi publico, ff. de adult. dicendū plenius, vt ibi no. & per Arc. in d. c. negāda. Secundo caſu ſubdiſtingue, cum agiſ ciuiliter ꝙ aut replicatio, aut exceptio, ꝺcernunt diuerſa facta, aut idē. Primo caſu ſi habet diuerſos effectus non tollit exceptio per replicationē; ſed quilibet agit de facto ſuo. exemplū, ſi tu dediſti mihi damnū in vna re; & ego dedi tibi in alia; vel ſi tu dixiſti mihi iniuriā, & ego tibi, &c. ad hoc l. quemadmodum §. ſi nauis. ff. ad l. Aqui. & no. Spec. in tit. de accu. ver. quod ſi vocaui te. & Inn. in d. c. intelleximus. Recitat tñ ibi Spe.
b vnum dictū notabile [b] & ſemper menti tenendū. Dicit. n. quoſdam dicere, ꝙ ſi dicto vel facto feciſti mihi iniuriam; & ego dicto vel facto tuo prouocatus intuli tibi, ꝙ ex hoc nō ſum tibi condemnādus. arg. in l. j. §. cum atietes, ff. ſi qua. pau. fe. & quod calore iracundiæ fit, calumnia caret. 2. q. 3. c. ſi quē, §. notandū.
18 ꝙ ego non credo ex toto verū. † Quia calor iracundiæ, non ex cuſat ab iniuria, vt l. ſi non conuitij, & ibi plene per Cy. C. de iniur. facit l. ſi ex plagis. §. tabernarius, ff. ad l. Aqui. credo tñ, ꝙ mitius ſim puniendus; qa iuſto calore motus intuli tibi iniuriā,
19 vt eſt tex. no. in l. adulterium, §. Imperatores, ff. de adul. † Prædicta procedunt regulariter, qñq; tñ in odium certi delicti admittitur exceptio, vel repllcatio in diuerſis factis ſeparatis, in c. quia fruſtra. de vſur. vbi non auditur volēs repetere vſuras; niſi ipſe vſuras per eū extorras reſtituat: Regulariter. n. ꝺ ſm Inn. in d. c. intelleximus. firmās pro regula, ꝙ licet quis cōmittat ꝺ vnā legem; tñ per hoc non priuatur beneficio aliarū legum, vel eiuſdem, in diuerſis factis. Vnde ſtultum eſſet dicere ſm eum, ꝙ ſi filiuſ. mutuauit filiofa: & ſic cōmiſit ꝺ Macedon. ꝙ iuuetur Macedoniano ſi alter ſibi mutuauit; dicit tñ notanter, ꝙ ſi quis cōmiſit in eam legem, per quam datur ſibi exceptio, quod remouebitur ab exceptione, & ſic dicit ſm unum intellectum poſſe intelligi c. cum eccleſiaſticæ, ꝺ. eo. quod no. Si vero replicatio, & exceptio concernunt diuerſa, habentia eundem effectū; ſeu concernunt vnum & idem factum exemplū in diuerſis adulterijs, viri & mulieris, concernentib. idem matrimonium; & tunc diſtingue, vt ꝺ. dixi, & declarauj in theorica præall. & hæc bene notabis tu canoniſta; quia non habes alibi hanc materiam, ita bene, & clare enucleatam. Vlt. ſcias, quòd Innoc. tractauit hic materiam, cum committitur ut citentur omnes qui ſe opponunt alicui facto, & quia parum eſt vtilis, ideo conſulto omiſi.

ADDITIONES.

a ¶ Homicidium. Qñ talem defenſionem ſtatutum poſſit tollere, ſentit Bart. l. vt vi. ff. de iuſtit. & iure. vbi vult, quod ſi bannitus poſſit impune offendi, ſi quis bannitum aggrediatur, non poteſt bannitus licite ſeipſum defendere, quod dictum tenet Nellus in trac. bannitorum, in ſecunda parte ſecundæ partis. q. 49. & Pau. de Caſt. in l. ſeruus. C. de his qui ad eccle. confu. & hoc dictum Bar. dicit eſſe ſtupendum Fel. hic. Seb. Sap.

b ¶ Notabile. Vide Bar. in l. quæ omnia. §. 1. ff. de procu. ubi dicit per illū tex. ꝙ ſi quis mihi dicat conuitiū, vel aliquod crimē obijciat, poſſum & impune dicere, tu mentiris. refert, & ſequitur D. Ias. in l. ut uim. ff. de iuſt. & iure.

SVMMARIVM.

1 *Iudex non debet ad utilitatem priuatam, ſuum officium non petitum interponere.*
Abſolutio ab excommunicatione, non eſt non petenti impendenda, niſi vbi immineret vtilitas publica.
2 *Suſpenſi poſſunt eligere, & agere, nec ſunt priuati communione hominum quando eſt ſuſpenſio minor, ſecus ſi maior. 3. 4. 5. 8.*
6 *Suſpenſus, an poſſit agere nomine proprio pro iurib. ſui beneficij. 4. 5.*
7 *Suſpenſi à beneficio non debent habere redditus beneficij, modicam tamen ſuſtentationem habere debent, ſi non habent unde uiuant. 5.*
9 *Suſpenſus ab officio, poteſt aliquo caſu cenſeri etiam ſuſpenſus à beneficio: de quo vide remiſſiue.*
10 *Abſolutio ad cautelam petitur ab illo qui reputatur excommunicatus, & non eſt.*
Excōicatus quando petit abſolutionem, debet dare cautionem ſaltem iuratoriam de parendo mandatis eccleſiæ, & de ſatisfaciendo.
11 *Abſolutio ad cautelam, per quem iudicem poteſt fieri.*
12 *Abſolutio in dubio, cenſetur petita ab excommunicato ad cautelam ſed pure & vere, niſi aliud exprimatur.*
Petens abſolutionem, an præſupponat vinculum.

CAP. IX.

1 **Apoſtolicæ.** † Si per exceptionē ſuſpenſionis, ꝺ q̄ replicaſ de nullitate, ordinatio ec cleſiæ retardeſ; ſit abſolutio ad cautelā. h. d. Pōt diuidi in quatuor par. nā prima ponit exceptionē. Secunda ibi: quas, replationē. Tertia ibi: Ne tñ, relaxatiōis cām. Quarta relaxationē, ibi: Snīas. Caſus lit. Duo canonici Pragenſes. l. & M. acceſſerunt ad ſedē Apo. ꝓp ordinationē Pragen. eccleſiæ. quidam volen tes impedire propoſitum illorū, obijciebant eis quandā ſniam ſuſpēſionis, & remotionis à beneficijs in modū exceptionis; & ipſi rndēbāt ſnias illas nullas eſſe; & hoc ꝑbare volebant ꝑ teſtes & inſtra; dns Papa ne ꝓp hoc impediret ordinatio Pragen. eccleſiæ, ꝓp q̄ venerant, ſnias illas relaxauit ad cautelā. B. No. 1. vnā cām ltimā. ꝓp q̄ pōt fieri añ oīa abſoſo ad cautelā, cū ſallegaſ nullitas [a] ſniæ cēſuræ; & ex dilatione iudicij retardaſ ꝑuiſio, ſeu alis vtilitas eccl̄e, & credo ꝙ hoc vltimū pōderaſ, ad hoc, ut ex offō ſuo iudex tales ſnīas relaxaret. Nā ad ꝺmodū principaliter priuatū, nō dēt iudex ſuū offm nō petitū interponere, ut l. ad perē ptoriū, ff. de iud. & l. 4. §. hoc aūt iudiciū, & ꝙ ibi plene no. ff. de dā. infe. In c. ad ad noſtrā. il. 2. ſ. de iurei. & ſic ꝑt intelligi rex. cū gl. no. c. ſigñaſti, de eo q dux. in ma. vbi ꝺcludiſ, ꝙ abſolutio ab excōicatione, nō eſt non petēti impēdenda: ceſſante ergo vtilitate eccleſiæ, non dēt iudex ex ſuo offō ſuā ſniam relaxare ēt ad cautelā; ſed dēt procedere ſup veritate cāæ; & ſi ꝑtiterit de nullitate ſniæ, ꝓnunciare eā nullā; alias abſoluere nō ad cautelā, ſed ſm qđ ius exigit. ad hoc qđ in ſimili no. gl. de delegato, in c. ſolet, de ſen. exc. li. 6. ſed ſi pars petit abſolui ad cautelā, allegando nullitatē, & ꝑſtando cautionē de ſtādo iuri dēt iudex abſoluere, ēt ſi nō impediaſ ex dilatione prouiſio eccleſiæ, per d. c. ſolet. & qđ ibi no. Io. An. ſeruato tñ eo qđ hī in d. c. ſolet. & ſic vltra alios intelligo iſtū rex. Ex quo infero vnū notabile, ꝙ ubi imminet utilitas eccleſiaſtica, ſeu impediſ ordinatio eccleſiæ,
b pōt iudex abſoluere [b] quē ab excōicatione, licet non petat. ad hoc bñ facit c. veniēs, il. 2. in fi de teſti. & qđ ibi no. dixi. & ſic limita no. in d. c. ſigñaſti. & hoc no. No. 2. ꝙ abſolutio ad cautelā impēdiſ nō ſolū in ſnīa excōicationis, ſed ēt in ſnīa ſuſpenſionis, vt hic, qđ no. eſt. n. eadē rō in iſta, ſicut in illa, ut patebit ex ꝺdicēdis. Et ſcias; ꝙ quemadmodū in abſolutione excōicationis ad cautelā ꝑtatur cautio in d. c. ſolet. ita & in iſta. ut eſt rex.
c no. in c. venerabili, ꝺ. de ſent. exc. & ſic debemus intelligere [c] iſtū tex. ꝙ iſti canonici ꝑtiterunt cautionē ſaltē iuratoriam de parendo mandatis iudicis; ſi cōſtiterit eos fuiſſe culpabiles in eo
2 pro quo latæ fuerūt dictæ ſnīæ. † Op. vī. n. ꝙ prætextu ſuſpenſionis non poterāt iſti canonici repelli ab agendo; quia ſuſpenſus

ab

ADDITIONES.

a ¶ Nullitas. An & quando abſolutio poſſit concedi ad cautelam, & qūo fiat: & an poſſit fieri per iudicē appellationis, vide plene per Spe. in tit. de ſen. in §. vt aūt. in ver. porro. il 3. vſq; ad ver. poſtremo. & in ver. quid ſi ſcribatur, vbi plene examinat iſtam materiam abſolutionis ab excōicationis ad cautelā: ēt ponit, an abſolutio iniuſta teneat, ſiue quis ſit ligatus vnica, ſiue pluribus excommunicationib. & vide etiam in tit. de prob. in §. 52. in ver. ſed nūquid. & vide Inn. in c. ſolet, circa pri. de ſen. exc. Iudex abſoluere, ponderet bene, quia in quantum dicebat ſe probare per teſtes nullitatem, ꝙ non loquitur de nullitate, quæ reſultat ex varietate facti. And. Bar.

b ¶ Abſoluere. Alios caſus ponit Io. de Ana. in c. 1. inf. de maledi. Alber. de Ros. in l. à præcedente. C. de dilatio. glo. & alij in c. ſignificaſti. inf. de eo qui dixit in matri. Abb. & Inno. in c. ab excommunicato, ſup. de reſcr. Seb. Sap.

c ¶ Debemus intelligere. pondera, quia ſi iſta abſolutio ad cautelā fit fauore eccleſiæ, ſequitur ꝙ indultum operatur ad fauorem ſuſpenſi; cum illud non petierit, pondera quia oppoſuit, de nullitate, pondera etiā quia nō apparet de qua nullitate, vide c. ſolet, de ſen. excom. in 6. & ibi ſcribentes. And. Bar.

ab officio, ac ēt bñficio, nō eſt priuatus cōione hominū per c. à nobis, ſup. eo. Item ſuſpenſi poſſunt eligere, ut in cap. fin. de cle. exc. mi. Sol. gl. 1. intrat hanc materiam, & (ut clarius intelligas gl. & hanc materiā) primo ſcias hīc iſtū tex. duos intelle-
3 ctus principales. † Primus eſt, ꝙ iſti canonici venerunt ad curiā vt in præſentia Papæ eligerēt, forte ꝓp ſcandalū ſedandū in partibus; & excipiebaī nūc ꝺ eos de ſuſpenſione, vt repellerent ab eligendo; & tūc litera eſſet clara; qa ſuſpēſus ab officio nō ꝑt eligere, vt in c. cū dilectus, de ꝺſue. & in c. cū inter R. de elec. & ad c. fi. de cle. exc. mi. rndetur, ſm gl. ꝙ loquiſ de ſuſpēſione minori, q̄ quis incurrit ex participatione cū excōicato; illa. n. ſolum priuat a participatione ſacrorū, & electione paſſiua, nō actiua, vt ibi; hic loquiſ de ſuſpenſione facta à iudice, vel à canone inferente ſuſpēſionē in pœnā delicti vel ꝺtumaciæ; & hæc priuat
4 electione ēt actiua, vt in iuribus prælle. Scds intellectus eſt, ꝙ iſti repellebanī à limine iudiciorum, dū agerēt ſup iure eligēdi; vel dū proſequerētur electionē iam factā in partibus: & hūc intellectū alternatiue ſentit. Hoſt. & vtrunque intellectū ſentit Petrus; & tunc vrget ꝺriū primo formatū. Ad ꝙ rndet primo notabiliter hęc gl ꝙ agentē negotia propria, vel eccleſiæ cū māda to; & ſic nomine eccleſiæ; nō repellit exceptio ſuſpēſionis, vt in ꝺrio; ſed prouuentē negocia eccleſiæ noīe ꝓprio, ſic, quia cū ſit ſuſpēſus ab officio & beneficio, nō pōt agere ꝓ iurib. beneficij; maxime ſpiritualib. cū ab illo ſit remotus ſeu ſuſpenſus, cum eo tpe ſua nō interſit, ꝑſertim cū agit de iure eligēdi, ꝙ ſuſpēſi exercere nō poſſunt; merito iſti canonici ꝑtextu ſuſpēſio-
5 nis nō poterāt taliter repelli a limine iudiciorū. † Ex hac gl. ha-
a bes colligere vnū valde notabile dictū, ꝙ ſuſpenſus ab officio, [a] & beneficio nō pōt agere, ꝓ iurib. beneficij tpalibus, vel ſpiritualib. noīe ꝓprio, tanq̄ beneficiatus. iſti. n. canonici dicebanī eſſe ſuſpēſi ab offō, & beneficio. vnde verbū, ſuſpenſionis, poſitū in rex. referī ad officiū, ſm Doct. vt differat a verbo, amotionis, qđ ſequiſ. Et aduerte, qa Io. And. & alij vſque ad tps ſuū ſimpliciter tranſeunt cū hac gl. D. An. diſtinguens has ſuſpenſiones dicit, ꝙ ſuſpenſus a beneficio, nō pōt agere noīe ꝓprio, & iure ſuo; quia ctis. §. fi. iūcto c. cū Vintonieſis, de elec vide gl. in c. cupientes. §. cæterū, in ver. a beneficijs, de elec. lib 6. & hoc, qa ius eligēdi annectiſ ordini ſeu officio, a quo nō reperitur ſuſpēſus. hoc no. Docto. in c. cum dilectus, de conſue. eligi aūt nō pōt in illa eccleſia, vbi eſt ſuſpēſus. de hoc vī caſus ſing. in c. ꝓ inquiſitionē, de ele. & no. glo. ꝑalleg. in d. c. cupiētes. oīa alia vero, q̄ ſpectant ad officiū, poterit exercere, ſiue ſint ſpiritualia, ſiue tēporalia; & ſic reſtringerē glo. ſ. in d. c. cupiētes, in eo quod dicit ꝙ ſuſpēſus a beneficio pōt exercere oīa negocia ſpiritualia, & tēporalia. nā ſi intelligereī de negocijs pertinentibus ad beneficiū, a quo eſt ſuſpēſus, eſſet de directo ꝺ hanc gl. Item qūo poſſet agere ꝓ beneficio, ſi ab illo ſuſpenſus eſſet? & in hoc reſtringo illā gl. vt cōcordet cū iſta; & facit rō. c. paſtoralis, in fi. inf. de appel. & ſen tit hic no. Inn. dicens, quod ex quo iſti erant amoti a beneficijs ſuis; licet tēporaliter; tñ intra tps amotionis ſuæ communib. negocijs eccleſiæ intereſſe nō poterant, quod dicit no. dignū. Aut eſt quis ſuſpenſus ab officio tñ; & tūc nec eligere pōt, nec eligi, vt in d. c. cum dilectus, vbi plene de hoc not. nec alia exercere, quæ ſunt deputata ordini, vt in c. 1. de ſentē. & re iudi. lib. 6. ſpectantia vero ad beneficiū exercere poteſt, vt in c. presbyterū.
9 28. diſt. facit c. ſtudeat. 50. diſt. † Hęc limita; niſi ſit pro tali cā ſuſpenſus ab officio, quod per ꝺſequentiam etiā cenſeatur ſuſpēſus a beneficio, quod qñ contingat, vide per gloſ. ſi in cle. cupiētes. §. qui vero, in gl. no. nouam, de pœn. Et vide ad materiā qđ no. in c. ſicut, de coha. cle. & mul. & in c. cū bonæ, de æta. & qua li. & hæc notabis; quia non habes alibi hunc articulum ita late
10 deciſum. † Extra gl. ſcias, ꝙ Inn. tractauit hic materiam huius abſolutionis ad cautelā; quæ poſſet hic omitti, cū eam lōge diffuſius tractauerit Ioan. An. poſt alios in d. c. ſolet. Sed ad intellectū terminorū, dicā hic aliquid breuiter. & primo quęro, quare iſta abſolutio dī ad cautelam? Sol. dic, quod dī ad cautelā. i. ad malo rem ſecuritatē; & ad hoc, vt res ſit potius in tuto q̄ in periculo; vñ alibi dicit lex, qđ abundans cautela nō nocet, vt in l. teſtamē tū, C. de teſta. nam prætendens excōicationem nullā; quo caſu duntaxat hēt locum hæc abſolutio, vt no. in d. c. ſolet, & c. venerabilē, de ſentē. excōmu. li. 6. & hic, ſi innititur veritati, nulla indiget abſolutione, vt in c. per tuas, de ſenten. excōmu. & c. cū ꝺtingat, de offic. deleg. ſed quia ſup nullitate litigādo, poſſet interim ſibi imminere aliquod præiudicium; vt ſi prætextu nullitatis im miſceret ſe diuinis, & poſtmodum reperirenī aliqua, vel notaretur apud vulgares, quod eſt excōicatus; & nō ſe abſtineret a diuinis, & a communione hominū, vel quid ſimile, & iō, vt hæc pericula euitētur; & res ſit in tuto, inuenerūt iura, vt peti poſſit ſeu fieri hæc abſolutio ad cautelam, vt ſcilicet de præſenti abſoluatur, inquantum opus ſit, præſtita cautione de parendo mādatis eccleſiæ; & poſtmodum litigetur ſup veritate rei, & ſi fuerit repertus culpabilis, cōpellatur ſatisfacere, vt in d. c. venerabilibus, aliās in totū abſoluatur. vñ ſm Inn. ſit ad cautelam iſtius, qui petit, vt tuto, & cum bona ꝺſcientia. & ſine aliquo ſcrupulo poſſit ſe immiſcere diuinis. Itē ad cautelam opinionis ſuæ, vt ſup. dixi. Item ad cautelā aliorum, qui nolunt ſibi cōmunicare, & ad cautelam eorum, q̄ iſte facturus eſt, & ne prætextu excōicationis, infringātur, & ſimilium, q̄ ſtudioſus ex ſe poterit cogitare. Secū do quæritur, qñ habet locum hæc abſolutio ad cautelā? Solu. quidam tenuerūt, quod in duobus caſibus tñ. Primus qñ quis prætēdit excōmunicationem latā poſt appellationem tñ. Secūdus, cū dicit errorem fuiſſe expreſſum in ipſa excommunicatione: & ſic cum prætēditur nullitas altero prædictorum caſuum, vt no. per Innocē. in d. c. ſolet, de ſen. excom. li. 6. & facit tex. in d. c. venerabilibus, ſed hic Inno. firmiter tenet, quod qñ ex quacūque cā allegatur nullitas, ſemper hēt locum iſta abſolutio ad cautelā; & hæc opin. eſt communior, & verior, & cōiter teneī, vt etiam no. in d. c. ſolet. nam eadem eſt rō, vbicunque prætenditur nullitas, q̄ verſatur in dictis duobus caſibus, vñ dic, quod cauſa exempli tex. in d. c. venerabilibus, fecit mentionē de illis duobus caſibus, & ea quæ dicuntur cauſa exēpli, regulā nō re-
11 ſtringunt. † Vltimo quæritur quis iudex poſſit ad cautelā abſoluere? Sol. dicit Inn. ꝙ quilibet de ſententijs ꝑ ſe, vel authoritate ſua latis, nō tñ poſſet ſententias aliorū relaxare, niſi in caſibus ſuis remittēs de hoc ad not. in c. ad reprimēdam, & c. paſtoralis, de offic. ord. Quid autem de iudice delegato in ſentētia a ſe nō
12 lata? vide gl. not. & quod ſup ea no. in d. c. ſolet. † Vnum tñ ī hac materia ſemp notabis, ꝙ vbicūq; fit mētio de abſolutione, nō adiecto ad cautelā, intelligitur de vera, & pura abſolutione, quæ præſupponit vinculum. ad hoc vide gl. no. ī c. capitulum ſanctæ crucis, ſ. de reſcr. in fi. vbi dī ꝙ nūquam abſolutio intelligiī fieri ad cautelā, niſi exprimatur. An petitio abſolutionis pure facta præſupponat verum vinculum, plenè dic, vt in c. venerabilem, de cle. hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a ¶ De hoc vide per D. Ab. & ꝑ Imo. in cle. qñ, ſuper gl. in ver. bñficiorū, de vit. & ho. cle. & decide hic ex his q̄ no. tradit Do. in c. ſbyterorū, in 12. co. 28. di.

b Poteſt eligere. Adde Old. conſ. 286.

¶ Adde eundem Old. conſ. 49. & quod dixi in apoſt. ad iſtum, in c. cum dilectus, per eum hic alleg. in apoſt. in verſic. a ſuſpenſis, & in c. cum inter R. nu. vi. in apoſt. in ver. dilectus, ſup. de elec. Zac.

¶ Eligere. vide Gem. in c. presbyterum. xxviij. di. Anto. de But. in c. cum dilectus, de conſue. & Abb. in d. c. cum Vintonienſis, col. v. ſup. de elect. vbi extollit gl. ibi in verbo, amiſerunt.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excommunicationis non nocet, quin excommunicatus poſſit proſequi appellationem.*
2 *Excommunicatio lata in collegium vel vniuerſitatem, an afficiat omnes.*
3 *Reſcriptum*

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 *Rescriptum quando impetratur, debet impetrans facere mentionem plene de processu, & serie negotij: alias esset surreptitium; nisi talis processus sit factus post appellationem: quo casu de eo non est facienda mentio, per causas hic positas.*
Rescriptum non debet facere mentionē de alio rescripto, quod est nullū.
4 *Appellatione pendente nil est innouandum; quomodo ista regula intelligatur tam in persona iudicis à quo, quam in persona partis.*

CAP. X.

1 **Dilectæ.** In Christo. † Per excōicationis exceptionē, à prosecutione appellationis quis repelli non debet: sic cōiter summatur: sed hæc summatio non continet aliquam dubitationē, per c.cum inter, ℨ.cod. & ℨ.cod. c.fi. ideo summo sic. Excōicationis exceptione non obstante, valet rescriptū impetratum in causa appellationis; licet de excōicatione lata post appellationē de grauamine, non faciat mentionē; & fm hoc casus est notabilis, & forte singularis per quē posset colligi vna regula, ꝙ de innouato post appellationē, etiā ab interlocutoria non est necesse in rescripto facere mentionē; de quo, ℨ. dicā. Diuiditur hæc decreta. nā in prima ponitur appellātis narratio. in secūda appellationis cōmissio, secunda, ibi. Quo circa. Casus litera l. Inter priorē & ꝓuentū de Bucellia ex parte vna, & priorissam, & conuentū de Campessia ex altera, super q̄busdā decimis qō vertebaī ad petitionē prioris & ꝓuentus p̄dictorū ꝓmissa fuit causa illa abbati sancti Benedicti, & eius ꝺ iudicibus, sed moniales ex grauamine sufficiēti ab eis ad sedē Apo. appellarunt; & nunciū sinū ad appellationē prosequendā transmiserūt: iudices appe. non obstante tulerunt excōicationis sententiā in easdem. Papa appellationis causam cōmisit priori de Angles, & ꝺiudicibus suis; corā quibus pars aduersa proposuit, ꝙ cū essent excōicatæ; & in literis appellationis non fieret mētio de suia excōicationis lata ℨ ipsas, literæ non valebant; & quia iudices hanc exceptionem non admittebant, dictus prior ad sedem Apo. appellauit, & causam fecit committi priori de Gernemoe, & coniudicibus suis; coram quibus ex parte monialiū fuit excipiendo propositum, ꝙ sententia excōicationis in eas lata fuit post appellationem legitimam; & cuilibet, etiā excōicato, defensionis auxiliū in iudicio reseruatur; quare iudices monialium exceptionem partis aduersæ admittere non debebant, sicut ipsæ eam non admiserunt; & ideo appellatio propter hoc interposita non valuit. Sed quia prior de Gernemoe, & eius coniudices, exceptionē huiusmodi admittere denegabant, ipsæ moniales ad sed. Apost. appellarunt; vnde mandat Papa decano Linconensi; quatenus, si est ita, quicquid fuerit factū post appellationē ipsam in irritū reuocetur, & in causa procedatur iuxta mandatum directū ad priorem de Gernemoe, & coniudices suos. B. † No. ibi: In eadem, quod in causa
2 monasterij potest ex causa ferri excōicatio in singulos de col-
a legio [a]: hic. n. ipsæ moniales fuerunt excōicatæ, forte. n. iudex processit pp eārum contumaciam; ad hoc cap. Romana. §. in vniuersitatem, de sen. excom. li. 6. Et per hoc tollitur, quod quidam colligebant hic, dicētes quod tenet excōicatio lata in vniuersitatē, de quo tñ dicendum, ut in d. §. in vniuersitatem. Nor.
b 2. quod excōicatus [b] potest in causa appellationis impetrare rescriptum; ex quo. n. sibi permittitur appellatio, tanquam defensio; ergo & facultas super ea iudicem impetrandi, & prosequendi. parum. n. aut nihil prodesset appellatio; si etiam non daretur facultas iudicem impetrandi, & prosequendi, ꝙ procedit; etiā si pro alijs causis fuisset excōicatus, ut clarius probatur in fi. ℨ.
3 eo. & ſ. e. c. cum inter. † Op. & vī ꝙ rescriptum impetratum per moniales, non debuerit valere, tanquam surreptitium; cum nō fecerit mentionem plenam de processu, ut in c. inter monasterium, ℨ. de re iud. & in c. dilectus. de rescr. & c. super eo, de cohabi. & mu. & c. ex literis, de do. & cont. & c. in nostra, de procu. In quibus iuribus probatur, quod rescriptum debet facere mētionem de processū causæ, & de serie negocij, & similibus, ut in eis patet. Soluit notanter gl. quod prædicta sunt vera respectu eorū, quæ fiunt ante appellationē, quia eorum, quæ fiunt seu notantur post appellationē, non potest fieri mentio. cum. n. per appellationem sit à iudice recessum, non teneor scire, qđ ipse faciat, vnde non facta de illis mentione, rescriptum tenet, vt hic, & ℨ. de confir. vti. vel inuti. c. bonæ. Idem tenet Phi. dicēs per illam decre. bonæ, ꝙ sicut de literis, quæ nullæ sunt, non est necesse fieri mentionē, vt ibi, & no. in c. ex tenore, ſ. de resc. vbi hoc plene examinaui, ita nec de excōicatione, ut hic, quod est bene notandum. puto, quod etiā alio respectu, taciturnitas illius excōicationis non habeat vitiare; quia illius expressio non subtraxisset, vel retardasset principem à concessione rescripti. nam propter excōicationem non, ut ℨ. c. fi. & ſ. eo. c. cum inter; propter innouationem factam non; quia validitas illius innouationis pendet ab exitu illius appellationis, ut in c. non solum, de appel. lib. 6. ergo cessat omnis surreptio, ut in c. super literis, de rescr. Opp. 2. vī enim quod Papa non debuit dare rescriptum istis mo nachis appellantibus, cum exprimerent causam iniustam. Sol. Inn. quod literæ monachorū non habebant bonam formam, sed surreptitiam. dixerūt enim in impetratione, quod iudices admiserant exceptionē excōicationis ℨ actorem. si. n. expressissent qualitatem excōicationis; & quō excōicati agebant prosequendo appellationem suam, literas nō habuissent. † Opp. 3. in eo. quod Papa mandat simpliciter reuocari innouata post appellationē; non. n. vī hoc indistincte de iure faciendum, ut no. in c. non solum, præal. Solu. Innoc. multū singulariter limitat hic iuris regulā, nihil innouari c appellatione pendente, de qua. ff. nil. no. app. pen. per totū. & in l. appellatione, C. de app. & c. dilectus. eo. tit. & 2. q. 6. c. appellatione, dicit. n. ea procedere respectu iudicis; non respectu partis; & sic etiam intelligit quod habetur in Auth. vt nulli. in. §. super hoc, vbi prohibetur possessionē transferri, de vno litigantium in alium, & ideo si aliquid per partē fiat, non est id reuocandum: maxime si non immutatur status litis. Et ex hoc dic, quod si agatur personali actione, ut ex empto, vel consimili; & res quæ petitur alienetur, tenet alienatio, cū per hoc nō mutet status litis; nec prę-
c iudicatur appellationi; quia ita condemnabitur persona, facta alienatione, sicut si non fuisset facta; si autem agatur reali actione de dño; tunc fatetur, quod non tenet alienatio; nō ea rōne, quia appellatione pendente factum est, sed quia res est litigio-
d sa. Host vero dicit, qđ ista regula app. pen. [d] &c. respicit nedum iudicē; sed etiam partes, ne videlicet aliquid innouent in causa in præiudicium aduersariorum, ad minus violenter; nec mirū fm eum; quia etiam nulla lite vel app. pend. non datur licentia parti inuadendi possessionem quā tenet alia pars, vel circa illam inferendi aliquam violentiam; imo per ius prohibetur ex presse. C. vnde vi. l. si quis in tantam, & l. extat, ff. quod me. cau. & c. placuit. 16. q. 6. fortius ergo fm eum intelligitur prohibitum app. pen. & cum his transit simpliciter D. An. hic. Ego contra hanc distinctionē Inn. adduco bo. tex. cū gl. in l. chyrographus. §. fi. ff. de adm. tu. ubi dicit, ꝙ iudex relegauit quendā, ademptis sibi bonis; & causa ap. pend. condemnatus illa bona aliena. ꝓfirmata vero sñia ℨ appellantē, fuit facta illius alienationis reuocatio; & dicit gl. ibi hoc esse, quia ap. pend. non debuit fieri alienatio, & ꝙ debuit ex iudicis offō fieri illa reuocatio, idē tenet gl. in l. furti. ff. de his q no. infa. & sic vī dupliciter illa lex cum gl. facere ℨ opi. Inn. primo quia remedium illius tit. nil innouari &c. habet locum ℨ innouationem partis. secundo quia fit innouatio; licet ageretur personali. Quid dicendum. Ego dicerem sequendo illam gl. Host. quod illius tituli remedium habet locū, etiam respectu partis, vbi per factum partis mutaretur status litis. ad hoc adduco c. bonæ. & quod ibi no. Inn. de app. & glo. in d. c. non solum. Pro hoc quia instantia causæ appellationis, succedet loco instantiæ causæ principalis. vnde sicut pendente illa instātia nihil est innouādū, etiā per partē, ut in cle. 2. vt lit. pēd. ita nec pendente instātia causæ app. quia surrogatum debet sapere naturam illius in cuius locum surrogatur, ut in. c. ecce. ut li. pend. & c. maiores, de Bap. eadem. n. est causa: licet instātia sit diuersā, ut 2. q. 6. c. si autem, §. post secūdam, iuncta gl. & per Bar. in l. cum apud, ff. iu. so. vel potest sic dici, & melius. ꝙ aut appellatur

ADDITIONES.

a ¶ In singulos de collegio. Adde quod notaui in apo. ad istū in c. bonæ, il. 2. nu. 20. in apo. in ver. non potest, & ibi, an & qñ excōicetur vniuersitas, & qualiter, & an talis excōicatio afficiat successores. sup. de eui. Zac.
¶ De excōicatione, an possit ferri in vniuersitatem, & quos liget, dicas, ꝙ vniuersitas non ſt interdici, nec excōicari ex delicto unius, vel ēt pluriū; tñ si excōicetur uel interdicatur, timenda est sñia, ut plene per Do. Fl. in l. usufructuarius venari, ff. de vsufru. & si excōicatur vniuersitas, an singuli sint excōmunicati, vide in c. Romana. §. in vniuersitate, de sen. exc. in 6. & vide p Spec. in tit. de sen. excom. vbi tenet, quod non potest excommunicari; quia nō habeat animam; & vide gl. in c. licut. 7. q. 1. & an qui postea nati sunt, vel successerunt in locum mortuorum, vel eorum, qui se absentarunt, debeant talem excommunicationem timere, vide Bar. in l. quod in rerum. 1. §. fi. in vlt. q. ff. de leg. 1. & l. inter stipulantem, in §. scimus, de ver. obl. & Ang. in l. si grege, de leg. 1. & Inno. in c. grauem, de sent. excom. Ant. Fran.
b ¶ Excommunicatus, quando valeat impetratio rescripti facta per excommunicatum, tradit Cal. in consi. 3. in tit. de rescr. & in consi. 12. in tit. de regula. & multa ponit Fel. in c. 1. col. 6. sup. de rescr. & in c. fi. col. 2. inf. eo.
c ¶ Nihil innouari. Qñ procedat illa rta, ponit D. Ias. in l. 1. C. de bo. po. fm tab. D. præpositus in rub. inf. de app. 2. ver. facite ergo regulā. Corf. in singu. suis in verbo app. ver. regula est D. Vitalis in trac. clausularum. Seb. Sap.
d ¶ Pendente. Remedium attentatorum, appellatione pend. non solum habet locum in attentatis per iudicem, sed etiam in attentatis per partem ad minus violenter, & de hoc vide per Bal. in l. 3. C. de ap. & qualiter formari debeat libellus super attentatis, appellatione pend. vide hic per D. An. & late per eundem in c. consuluit, il. 2. inf. de app. & quod ibi notatur.
¶ An remedium attentatorum habeat locū ita in attentatis per iudicē, sicut per partē, vide Old. in cons. 205. & Do. de Ro. in decis. 190. inci. licet in nouis. vbi dñt non reuocantur per viā attētati, quæ sunt attētata per partē, sed per officiū iudicis, & beneficio iuris, & uide etiam Do. de Ro. in decis. 54. inci. ad instantiam. in nouis, ubi loquuntur de attentatis lite pendente. & eosdem in deci. 60. inc. attentata. in nouis, ubi dicit, ꝙ petuntur reuocari vsque ad conclusionē in causa, & vide contra eosdem in deci. 188. inci. quod si pars, in nouis, quæ omnia sunt notanda ad materiam c. non solum, de ap-

latur extra iudicium; & in dubio hēt locū, ℨ innouata, appellatione pēdente, vt probaī in d. c. bonæ, & ibi per Inn. & p eundē I. c. dilecti. de ma. & obe. & in c. ex parte. ſ. de resc. aut appellatur in iudicio, & procedit opin. Inno. hic. Dico tamen ꝙ innouata reuocabuntur, non per remedium illius tituli, nil innouari, &c. sed per remedium alterius, videlicet vt li. pend. nam (vt ſ. dixi) non minus lis pendet nunc, quam primo, argu. opt. in l. ita demum. C. de procu. ubi patet ꝙ effectus lit. cōtest. durat ēt post interpositionem appellationis, ad idē tex. op. qui ad hoc pōt ad duci in c. cum teneamur. de app. & potest saluari illud singulare dictum Inno. Et rō diuersitatis inter appellationē iudicialem, & extraiudicialē potest esse hæc: appellatio enim extraiudicialis directe dirigitur ad partē, ut nihil innouet, vt d. c. bonæ. & in c. concertationi, eo. tit. lib. 6. & loquor qñ appellatur extra iudicium; non a iudice; & ideo operatur officium suum ℨ partē innouantem; iudicialis vero dirigitur ad iudicem. est. n. appellatio iudicialis de minori iudice ad maiorem prouocatio, vt l. 1. ff. de ap. vide bo. gl. in c. 2. de consue. lib. 6. vnde per appellationem agit appellans suspēdere iurisdictionē primi iudicis, & causam deducere ad superiorē, vt in c. si a iudice. de app. lib. 6. ℨ partem enim nihil agitur, ad hoc c. interposita. §. sane. de app. ideo illud remedium, nihil innouari &c. fuit principaliter inductum contra iudicē, cuius iurisdictio erat suspēsa per appellationē; & tene menti hanc rationē. puto ēt dictum Innoc. verum; quod si agatur personali, nō dēt fieri reuocatio alienationis, appellatione pēdente facta; per id quod not. Innocen. in c. cum M. de constitu. & licet ibi loquatur, pēdente prima instantia: idem tñ est dicendum in cā appellationis; quia quicquid potest fieri in prima instantia, post lit. contest. potest fieri in causa appellationis, vt in c. cum Ioānes. de fid. instrumen. & quod no. in d. l. ita demum. & per Bar. appellatio enim solum rescindit effectū pronunciati, & deuoluit cām ad maiorem iudicē, vt l. per hanc. C. de tēp. ap. & c. veniēs, de iureiur. Ad l. chyrographis. §. fi. præalle. potest respōderi, quod ibi bona erant affecta, cum sententia fuerit lata specifice super illis, vt in l. cōmissa. ff. de publica. vnde per alienationem, mutatur status litis ℨ titulum, vt lit. pendē. iō dēt fieri reuocatio. & hoc negat Innocē. Sed qñ agitur personali, bona nō afficiuntur etiā per sententiam; sed solum præcipitur quod debeat rem tradere, de quo tñ dicendum, vt no. in l. 1. de ac. emp. & dixi in c. cū Ioannes, præalle. de fi. instrum. Itē & secundo potest respōderi, quod si non reuocaretur ibi alienatio, nō posset personā cōdēnari, sicut prius. Vel tertio pōt dici, qđ est speciale in fisco, in cuius fraudē alienatio facta fuit, faciunt plene circa hoc no. in l. post ℨctum. ff. de dona. sed prima solu. est subtilior. Venio ad gl. quas præter ordinem solitū in fine reseruaui propter earū facilitatē; & oēs claræ satis sunt, præter finalem, quę diuiditur in duas partes. In prima op. quod hic emanarunt quatuor commissiones. Prima ad abbatem sancti Benedicti, ad petitionem monachorum. Secunda ad priorē de Anglesia, ad petitionem monialium appellātium. Tertia ad priorem de Gernemoe, ad petitionē monachorum appellantium. Quarta ad decanum Linconen. ad petitionem monialiū iterum appellātium. Et hæc fuit vltima commissio, de qua hic in tex. cui decano Papa mandat, quod iustificata appellatione ex parte monialium, debeat procedere fm tenorē prioris mandati directi ad priorē de Gernemoe; sed illud fuit tertium mandatum, & nō primū, vt patet ex prædictis, & ex tex. quare male. Sol. gl. quod respectu primi mandati procedit ℨrium, sed respectu istius vltimi, illud dī primū; fuit enim primū respectu istius
a vltimi, facit quod in simili habetur in c. Ioseph. de ver. signifi. & hoc not. pro testibus [a] cōcordandis. Secundo q̄rit gl. de ordine procedendi per istum decanū; & rñdet vt in ea patet. & in effectu vult, quod licet iustificēt appellatio monialiū interposita à priore de Gernemoe; nō tñ per hoc cognoscet de principali causa, sed succedit in locum prioris de Gernemoe. Host. reprehendit gl. dicēs quod postq̄ constiterit de grauamine tertiorū iudicum, dēt iste decanus procedere in causa principali, vt probatur in litera fm eū: & hoc voluit Papa, vt euitarent circuitus. Io. An. & cōiter Doct. sequētes, tenent cum glos. & certe gl. pro cedit vt ibi dictat. arg. c. vt debitus. de ap. sed iudicio meo non oportet nos in illo laborare; quia Papa mandauit huic decano vt iustificata appellatione procedat, iuxta tenorem cōmissionis primæ, factæ priori de Gernemoe; ideo inspicienda erat illa forma, & sequenda. arg. c. cum dilecta, de rescr. & si de nouo acciderent istæ appel. procedendum foret, vt hētur in glo. nisi aliud haberet forma commissionis, vt hic.

ADDITIO.

a ¶ Pro testibus. Not. pro concordia testiū, & vide Do. Ant. in c. cum Vintonien sis. & c. si autem, de elect.

2 *Nomen collectiuum potest adiungi verbo pluralis numeri.*
3 *Ecclesia quando est collegiata, electio spectat ad collegium, confirmatio vero ad superiorem.*
4 *Excommunicatus potest stare in iudicio semper ad sui defensionem.*
5 *Eligens indignum, priuatur ipso facto potestate eligendi; & talis potestas deuoluitur ad superiorem.*
6 *Sententia ostendit super qua re erat contentio.*
7 *Appellari potest a sententia per vtranque partem.*
8 *Appellari potest a sententia iudicis, quando fuit omissum condemnari victum in expensis. limita & intellige vt hic late.*
9 *Appellare non potest pars, quæ habuit sententiam pro se.*
Sententia continēs plures articulos, potest in effectu dici habere vim plurium sententiarum.
Iudex an teneatur cōdemnare victum in expensis, si non fuerunt petitæ: & si condemnarit, an pars possit appellare.
10 *Quotiescunq; iudex potest aliquid facere ex officio suo, & non facit: non potest ad hoc appellari.*
Iudex non tenetur impartiri officium suum, ad commodum priuatum; ni si petatur.
Iudex si omisit cōdemnare partem in expensis petitis, tenetur resarcire de suo; alias secus.
11 *Iudex appellationis potest habere considerationem expensarum; licet non fuerint petitæ in primo iudicio.*
12 *Appellans simpliciter a sententia censetur appellasse, tam in causa principali, quam ab expensis.*
Per appellationē a diffinitiua non potest appellans prosequi condemnationem expensarum, iam diu in eadem causa factarum; si tunc non appellauit.
13 *Institutus non legitime ad beneficium, tenetur ad restitutionem fructuū.*
14 *Excommunicatus iuste volens litigare super iniustitia excommunicationis, non auditur, nisi petita absolutione.*
15 *Iudex appellationis, si videt appellantem fouere iusticiam; & esse excommuniatum, an debeat pro appellante excommunicato pronunciare, an vero expectabit ipsum absolutum.*
Excommunicatus non debet in sui fauorem reportare sententiam.
16 *Sententia absolutoria, potest ferri pro reo contumace, non autem adiudicatorie.*
17 *Exceptio excommunicationis, potest in qualibet parte litis opponi: etiā post sententiam ad executionem differendam.*
18 *Sententia lata in fauorem actoris excommunicati, non potest mandari executioni, nisi post absolutionem.*
19 *Procurator qui appellauit a sententia; an possit appellationem prosequi, si postea excommunicetur.*
Procurator tenetur appellationem interponere, non aūt ipsam prosequi.
20 *Excommunicatus auditur, dicendo sententiam nullam.*
21 *Excommunicatus an possit petere ꝙ laudum reducatur ad arbitriū boni viri, vel retractari sententiam quæ non transiuit in rem iudic.*
22 *Excommunicatus, an audiatur petens se restitui aduersus sententiam, a qua non appellauit.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excommunicationis non impedit appellantem; quo minus possit ſm appellationem prosequi.*

CAP. XI.

1 **Significauerunt.** † Per exceptionē excōicationis, a ꝓsecutione appellationis quis, etiam originalis actor repelli nō dēt. & est casus singularis, quatenus dicit de actore. Diuidit in duas partes, in prima ponit quę relā appellantis, in secunda instruit iudicē a quo, ibi, mandamus. Casus literalis. Canonici de Conare elegerūt P. in suum archipresbyterum, & electionem suā præsentauerunt archiepiscopo Mediolanē. ipse vero eam renuit ꝓfirmare: quendam Zephum clericū instituens in archipresbyterum ecclesiæ ſdictæ, pp qđ canonici ad sedem apost. appellauerunt, & causam appel. fecerunt cōmitti præposito sancti Stephani, qui electionē suam ꝓfirmauit; ꝓnuncians ius eligendi pertinere ad capitulū de Conare. & absoluens partē aduersam ab impetratione clericorum a qua sententia, partes ad sedē apostol. appellauerūt; & cām obtinuerūt cōmitti abbati sancti Saluatoris Papiensis, & præposito Vercellensi, corā quib. ex parte Archiepiscopi, & dicti Zephi exceptio excōicationis fuit proposita ℨ capitulū de Conare. Iudices ꝓsiderātes, quod a prosecutione appellationis, prætextu excōicationis, nō debeat quis excludi (cum omnis defensio legitima, in iudicio, excōicato reseruet) pronunciauerunt partē Archiepiscopi non esse cogendā ad rñdendum clericis supradictis propter quod clerici ad sedē apostolicam appellauerunt, & significauerunt factum dño Papæ. vnde mandat eisdem iudicibus, quatenus, si ita est; procedant in cā exceptione huiusmo
2 di non obstāte. Ber. † Not. ibi: Significauerūt capitulū, & ibi, Capitulum appellauerūt, quod nomē habens significatum pluraleˌ vel nomen collectiuum pōt coniūgi cum verbo pluralis numeri, & de hoc c. capitulū sanctæ Crucis, de reseri. † Not. 2. qđ
3 in collegiata ecclesia, etiam sæculari episcopus non fundat intentum suum super libera collatione; sed duntaxat super confirmatione; electio vero spectat ad collegium, ad hoc c. 1. de ele. & 18. q. 2. c. 1. iuncta gl. dixi sup. eo. cap. cum venerabilis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rabilis.No.3.q̄ Capitulum [a]potest excōicari,dic vt plene legi.& no.in c.Romana.§.in vniuersitatem , de sent.excō. lib.6. Not. quid faciēdum , cum superior nō vult cōfirmare electionem; debet.n.recurri ad suum superiorem;& potest adiri etiā appellationis via: Grauat.n.in nō p̄firmādo,prout de iure debet: nec tp̄s est præfixum ad p̄firmādum, seu instituēdum,ideo oportet (vt prædixi) recurrere ad superiorem, vt dixi post Do.de Rot. in c.2.de cōcess.præb.† Not. vltimo regulam gēalem,quod om nis defensio cōceditur excōicato: habet enim semper legitimam personā stādi in iudicio,& extra,vbicūq; se defendit legitime.cōcordat.ſ.eo. c.cum inter. † Oppo.videtur enim,quod legitime potuerit archiepiscopus nō cōfirmare electum à capitulo. nam si capitulum eligit indignū, priuatur ipso facto potestate eligēdi, & potestas deuoluitur ad superiorem, vt in c.cū in cūctis,in fi. de ele. Solu.duplex est intellectus. Primus,quod causa indignitas electi fuit , quare archiep̄s alium instituit;sed tunc appellatio fuisset iniusta. Secūdus intellectus est; quod archiepiscopus prærendebat ius eligēdi ad se spectare, & non ad capitulum. Et iste intellectus magis placet glo.primæ;& est verior per tex. in eo quod fuit pronunciatum ius eligendi pertinere ad capitulum . † Nā ex forma sniæ præsumitur, qualis erat cōtentio,vt no.gl. in c. inter dilectos. de fi. instru. & expressius no.gl.in c.audita,de restitu.spol.† Opp.2.vī enim,quod capitulum non poterit appellare , cum snia fuerit pro eo lata , vt in l. omnem honorem.C.qñ prouo.non est ne.Solu.dicit glo.2.& bene.quod immo fuit lata in parte p̄ capitulū in eo, quod pars aduersa fuit absoluta ab impetitione capituli.forte enim ſm gl. capitulum petijt à parte aduersa expēsas factas in causis,& pronunciari ius eligendi ad ipsum capitulū pertinere , & iudices pronunciauerunt pro capitulo ,quoad ius eligendi: & respectu expensarum absoluerunt partem aduersam ; & sic vtraq; pars respectu diuersorum appellauit, q̄ fieri potest, vt in c. Raynaldus , & in c.Raynutius, de testa. Et ex hoc intellectu not.quod victor in principali; potest appellare respectu cōdemnationis expensarum omissæ ; licet pars victa appellauerit ab ipsa sentētia.Petr. & Abbas, tenent hic p̄rium, dicentes, q̄ ex quo iudex tulit hic sniam in fauorem vnius partis ; nō potest illa pars , deliberare iudicem,appellando duntaxat ex omissione cōdemnationis expēsarum,allegant d. l. omnem honorem . Aduerte hæc decertatio dependet ab intellectu illius l.oēm honorem, sed cōis opin.ibi,& alibi,ut p̄.allegabo,est in p̄rium.Concludendo veritatem , dic cum quæritur nūquid victor possit appellare ex sola omissione cōdemnationis expensarum; vel quia minus sufficienter condemnatio facta est; distingue, aut enim pars victa appellauit; & non potest victor ex eo solo appellare,& hoc ideo ; quia per appellationem aduersarij potest cōsequi reformationē expensarum:ideo ex quo potest intentum suum consequi,sine appellatione,nō debet appellare iudicem dehonestādo , quod procedit etiā si pars victa appellauerit, & appellationem non prosequatur;est.n.ius acquisitum appellato, ut possit illam inuito appellatore prosequi,& iste est verus casus d.l.omnem honorem,licet gloss. aliter ibi sentiat,& hoc tenet Bartol. ibi , & Dom. de Ro. decisio. 364, & Specul. in titul. de appel.§.in quibus,ver.33.& Io.An.in addit.& Do. An.hic: & hoc recte iudicio meo voluit ille tex. hoc tñ limitat hic Do. An.qñ fuit omissa expensarum cōdemnatio . Si autem sit lata cōdemnatoria cōtra reum,& absolutio expēsarum pro eo;tunc oportet actorē appellare,[c] si vult expensas cōsequi ; quia non posset releuari ex appellatione aduersarij , cum per illam non suspendatur absolutoria ab expensis ; & sic dicit posse intelligi istum tex . [d] Sed ego nō video sufficientem rationē differentiæ inter hunc casum,& præcedentem.nam,quādo iudex cōdemnat minus sufficienter, vī partem absoluere à reliqua parte , [e] vbi non fuit petita certa quantitas,ut in l.j.C.si aduer.rem iud.secūdum vnum intellectum,qui cōiter ibi tenetur, & no. Inn.p̄. de re iud. c.cum inter. Tamen videmus,q̄ per appellationem aduersarij, potest victor consequi reformationem sentētiæ,ut d.l.omnem honorem . In hoc tñ distinguerem , quod aut victus appellat à sententia,quatenus erat p̄ eum duntaxat: & tunc puto, quod oportet victorem appellare respectu expensarum , siue iudex omiserit condemnationem expensarū,siue absoluerit . † Quia cum tot in effectu sint snię ; quot sunt articuli , vt l.etiam.ff.de min.& no.gl.in c.2.de ordi.cog.ficut victo appellare, quatenus facit p̄ se,[f] & per p̄ns nō reperitur sententia suspensa; nisi quatenus facit p̄ victum appellantem,& ideo, nisi victor appellet, nō poterit pro se aliquid dicere, facit quod not. in simili, in c. cum olim,de censi.& quod habetur,in d.l.etiam. Aut victus simpliciter appellat à sententia ; & tunc indistincte potest victor reformationem expēsarum consequi,quia simplex appellatio à sententia,suspendit totam sniam;licet cōtineat plures articulos,vt in c.Raynal.& in c.Raynu.de testa. & sic intelligo, & restringo tex.ut in d.l. omnem honorem. Aut v.dus non appellat ; & tūc potest victor appellare:sumus.n. extra casum l. omnē honorē. Et si diceremus contrarium , sequeretur absurdum;quia ex nō appellatione aduersarij , victor perderet sumptus factos in litem ; & esset in eprione iudicis non condemnare ad expensas contra l.properandum,C.de iud.& c. calumnia, de pœn.& hāc opin.tenuerunt Domi.de Ro.& Barto.& Specu.in loco præalleg. † Sed circa prædicta quæro, quid si expensæ non fuerunt per actorem petitæ;nunquid possit appellare , si iudex tulit pro eo sententiam in principali,& omisit condemnationem expensarum?Domi.de Ro.deci.præalleg.concludunt pro maiori parte , quod sic , quia iudex ex officio suo debebat condemnationem facere,vt l.ædiles.§.item sciendum , ff.de ædil.edic.& iura dicunt victum victori condemnandum, ut d. l. properandum, & cap. calumnia , quidam tamen fuerunt in contraria opinio. & sententia,ut ibi refert collector decisionum , sed cum prima opinio.videtur hic trasire Domi.Anto.† Aduerte, quia hæc est subtilis consideratio.nam,ubicunque potest iudex aliquid facere ex officio suo g si non facit, non potest ex hoc appellari . dictum est not.Specu.in titu.de offi. iu.§.impedit , versicu.quid si iudex.tenet Ioann.And.& communiter Doct post Pet.infra c. proxim.ratio est; quia iudex non tenetur impendere officium suum,ad commodum priuati si non postulatur,ut in l.4.§.hoc autem iudicium, ff. de dam.infect.& no. Innocen. in c. ad nostram,il 2. de iureiuran. ideo communiter dicitur , quod si iudex omittit condemnationem expensarum ; ideo quia nō fuit petitum : non tenetur refarcire de suo : secus, si fuit petitum. hoc not.glos.in cap.fin. de resc. & Barto.in d. §. hoc autem iudicium , d.l.properandum, & d. l.omnem honorem , & quod non possit appellare , quando expensæ non fuerunt petitæ, sentit Specu.in d.§.in quibus,versic. sed quid si victus ; & forte hæc opinio. est verior de rigore iuris : imputet enim sibi victor; quia non petijt . magis enim debuit sibi prospicere, quam expectare proprium motum iudicis . Et si diceres , nonne sæpe appellat quis , vt probet non probatum , vel vt opponat , non oppositum ? in l.per hanc , C. de temp. app.& c.cum Io. de fide instrumen . Respondeo,quòd ob istas causas potest appellare, non autem,ut de nouo aliquid petat ; quia hoc non spectat ad iudicem appel.2.quæstio.6.cap.fin.& l.eos,C.de appel. dices tu; ergo ex toto iste perdet sumptus , cum non competat sibi aliquod remedium ? ut in l.terminato, C. de fru. & li.expens. & l. in bonæ fidei, C.de vsu. dico quod sic ; & sibi imputet, argum. in l.4.C. de depos.sic limita prædicta, ut possit appellari, quando expensæ fuerunt petitæ . † Fateor tamen , quod si pars victa appel-

ADDITIONES.

a ¶ Quod Capitulum.Vide Ang.in l.1.§.fi.de acq.pos.Io.de Ana.in c.dilectus.2. versic.adde prædictis.inf.de symo.cum multis congestis per Fel.in c.præcedenti.vide etiam Fel.in c.eam te,ver.secunda declaratio.sup.de reser.

b Potest appellare. Vide Bald.in c.fraternitatis.sup.de testi. vbi dicit q̄ si victor appellauit ab omissione expensarum,quamuis talis appellatio nō teneat.l.fi. C.quādo prouo.non excusatur iudex negligens,quin soluat expensas. quod dictum commendat D.Ias.in l.properandum.§.finautem alterutra,versic. an autem possit appellari ab omissione.C.de iudi.

c Actorem appellare.Adde q̄ de hoc scribit Ang.in suo consi.8.quod incipit in Dei nomine,& suæ matris,&c.quod no.D.Abb.in c.finem litib. prope fi.de do.& contu.in recollectis,& vide quod no.Pe.de Anch.in c.fi.alias, inf.in 3. col.de app.li.6.Et q̄ hac parte,q̄ ille ,p quo est lata sententia super principali,licet p̄ se in expensis,non possit appellare a condemnatione expensarū,est tex.in l.properandum,§.finautē ex gestis ibi,nullę pēnitus,&c.C.de iud.sed rīde,q̄ ibi non appellat,quia condēnatus in expensis, erat manifestus cōtumax;sed pro parte quod actor possit appellare a condemnatione expensarum, si reus appellauit à snia principali , facit , quia ambæ partes p̄t simul appellare ab eadem snia,ut est tex.in c.Raynutius,& c.Raynaldus,de test. e. si duob.in princ.de app.& vide Bal.in d.l.omnem honorem, in ver. quæro de tali casu,& ibi.in ver.& no.ibidem, dicit quod idem erit in causa nullitatis quia si iudex dimisit condemnare victum victori in expen.iudex nullitatis hoc poterit, & qñ contingit ambas partes ab eadem sententia appellare, forte super diuersis articulis , an possit appellari ad diuersos iudices, vide tex.Inn.& D.Ant.& D.Car.& ibi eleganter per D.Abb.in d.c. fiduobus.

¶ An appellatio ad plures iudices, qñ snia p̄tinet i se plures articulos valeat ; dicas qđ ét si copulatiue fiat,valet de iure canonico;& intelligit facta ad papā,de qua uide Spe.in tit.de app.§.nūc tractemus, in ver. sed pone aliquis , de app.& ibi per Io.And.in addi.vbi ponit & dicit hoc esse verū,si qñ est appellatum ad plures.& non est declaratum ad quem sit interposita appellatio,declarabitur intra decem dies,de quo etiam per Ang.& Imo.in l.i.in §. si quis,de app.& vide Alex.in consi.143.& 182.in 2.par.consi.Ant.Fran.

d ¶ Istum tex.Istud est contra tex.in d.l.omnē hono.in ver. nihil capere pro expensis,iusta fit:& sic male loquitur.D.Ant.And.Barb.

e ¶ Reliqua parte.Pondera . quia iste male dicit:quia quando condemnat in minus,sunt in eodem articulo ideo non est mirum, si videtur absoluere in residuo, sed non est sic in casu expensarum : quia est articulus separatus à sententia. Item sumus in tacito,quando condemnat in minus:sed quando absoluit ab expensis, sumus in expresso & expressa nocent ; tacita non, & sic male reprehendit.And.Barba.

f ¶ Facit contra se.Et ideo cautela est, qđ dicat appello in parte, & partib. facientibus contra me,vide quæ dixi,in c.inter dilectos,de fi.instr.And.Barb.

g ¶ Officio suo.Quomodo hoc procedat , late explicat Fel.in c. exceptionem, col.3.inf.eo.Mod.in l.ubi pactum,C.de transac.

appellauerit,poterit iudex ad quem,habere considerationē expensarum; licet non fuerint petitæ in primo iudicio; quia non succedit in locum primi iudicis,sicut ille poterat ex suo officio cōdemnare,ita iste,facit ad hoc,quod no.D.de Rot.deci. 254. vbi dñt,quod ad appellationem alterius partis poterit iudex reformare sniam,etiam in fauorem non appellantis, quia succedit loco primi iudicis,facit quod no.Bar.in l.expressim.ff.de appel.Vñ consequitur appellatus ex persona alterius,quod ex p̄pria persona consequi non potest.simile habes in l.petende, C. de temp.in integ.rest.& in c. authoritate Martini, de cōcess.p̄b.
12 lib.6.& prædicta bñ notabis,quia faciunt ad multa. † Subsequēter ad idē quæro,quid si aliquis fuit simul condēnatus in principali,& expensis?Sol.dicit D.Ant. q̄ oportet ipsum ab vtraq; appellare,& prosequi vtramq;quia vna per aliam nō suspendit;& hoc dicit tenere Archi.in c.fi.in fi.de app.lib.6. Sed tu aduerte, quia Arch.nō sic loquitur,vt allegatur.loquitur enim ipse, qñ condemnatio expensarum fuit facta ante diffinitiuam super aliquo articulo,si enim condemnatus non appellauit; & lapsum est decendium, nō poterit postea in appellatione a diffinitiua, illam condemnationem prosequi;& optime loquitur per c.fi. præall.quia illud grauamen non est coniunctum negotio prin-
a cipali: [a] imò plus voluit Inn.in c.sępe, de app.q̄ si iudex pronūciat super aliqua exceptione,p̄ proponētem;licet tunc nō cōdemnauerit in expensis,non poterit postea appellari,si post decendium fit condemnatio:quia ista est executio primæ pronūciationis.vñ ad propositum dico,q̄ si in eadem snia iudex condēnauit in principali, & in expensis, satis est simp̄r a sententia appellari: qa vnica potest dici sententia,vt in c.2.ſ.de ord.cog. quæ suspenditur per vnam appellationē; licet habeat plures articulos,vt in c.Rayn.& c.Raynal. de testa. Redeo nunc ad p̄riū
13 primo formatum per glo. tene sequētem solutionem in gl.qđ forte capitulū petijt fructus ab instituto. & hæc solutio est bona,ex qua colligo,q̄ institutus legitime,tenetur ad restitutionē fructuum;quod tñ intellige ſm ea,quæ plene dixi.in c.grauis, de resti.spo.Opp.2.de p̄fectæ literæ.nā primo innuit istos canonicos fuisse actores,& tñ postea vī velle oppositum,dicēdo q̄ excōicato defensio reseruatur. Item ex quo isti de capitulo erant actores;quia petebant confirmationem,quare nō repelluntur prætextu excōicationis?contra c.pia, de exce.lib.6.Sol.
1 gl.in ver.defensio,quæ intrat hanc mām in effectu concludit , q̄ isti erant actores,vt satis patet ex litera.sed; ex quo sententia fuit lata p̄ eos,intelliguntur rei.veniunt. n.ad appellandum stimulati ex sententia,ideo prætextu excōicationis non debēt repelli,ne ius eorum pereat.Ex hac solutione colligitur,quod dixi in summario,q̄ ad prosecutionem appellationis, admittitur etiam actor originarius.hanc opi.clarius tenet Inn. hic dicens, hoc esse expressium;quia non solum reus originarius,sed etiam actor potest appellationem suam prosequi, excōicatione non obstante.Et quod capitulū fuerit actor,patet ſm eum; quia primo egit coram Archiepiscopo petendo confirmationem,Petri,quem elegerat , & appellauit ab ipso; quam appellationem prosecuti fuerūt coram proposito. Tertio egit coram abbate S.Saluatoris & collegis,petens sententiam absolutoriam latam pro aduersario retractari.Hosti.hic tenet p̄rium, quia is, qui in principali est actor, est etiam actor in causa appellationis, facit l.qui ad ciuilia,C.de app.& quod no.in c.in præsentia , de renū. sicut ergo in principali fuisset repulsus , ita & in cā appellationis.si ergo vult audiri,faciat se absolui;pro hoc facit.j.eo.c.proxi.vbi in qualibet parte litis potest repelli.dicit etiam,quod li tā to tempore stetit excōicatus, q̄ lapsum sit tēpus appellationis exercendæ,non audietur amplius.de se enim conqueratur,arg. ff.de min.l.cum mandato.non obst.hæc decre.quæ videtur admittere actorem originarium , quia quatenus capitulum petebat confirmationem,erat actor; & hoc respectu non debet audiri,sed eo respectu,quo appellauit ab institutione Cephi,quia tenebat locum rei : quia defendebat iura ecclesiæ ; & hoc respectu debet audiri.Ioan.Andr. instat ; sed tandem concludit ; quod aut repellat excommunicatus,ab interlocutoria,& tunc finito articulo appellationis potest prætextu excommunicationis repelli,ex quo est actor, quia iam opponitur cāæ principali,cū finito appellationis articulo, aggrediatur iudex causam principalem.facit ad hoc, quod leg. & no.in c.j.de ap.in 6. sed prius repelli non potest,cum veniat stimulatus. Aut appellauit a diffinitiua,& tenet simpliciter opi.Inn.vt non possit repelli,& hoc propter commissionem appellationis, & principalitatis,non n.potest cognosci de appellatione, quin cognoscat de principali,vnde potius propter iniquitatem grauaminis,saltem re ipsa,& si non ex iudicio proposito,debet audiri : etiam super principali,quam propter principale commissum,ipsum excludi a p̄secutione grauaminis.facit c.sacris,de sepult. & quod ibi no.& l.vna,in prin.C.de rei vxo.ac.& in c.j.ne sede va.hanc opi. (vt audiatur) tenet Abb.in cap.j.de excep.lib.6.& communiter moderni hic, & hanc opin.credo verissimam,& dico aperte p̄-

bari per istum text.nam si bene ponderes , sententia lata super appellatione, aperte colligitur, quod capitulum principaliter prosequebatur cām,in qua erat actor , fuit enim pronūciatum ius eligendi ad capitulum pertinere , & confirmatus fuit ab eo electus.Item patet ex pronunciatione priorum iudicum in eo, quod decreuerunt partem aduersam non cogendam ad respōdendum eisdem, & sic capitulum nunc erat actor , sicut prius. non obst.c.per tuas,infra de appel.quia illud procedit,cum excommunicatus appellauit a sententia excommunicationis, & fatetur se ligatum. vnde cum in omnem euentum sit absoluendus; † ex quo excommunicatio tenuit,vt in c.cum contingit , de offi.deleg.non debet audiri volēs litigare super iniustitia excommunicationis,nisi prius absolutionem petat,ne ipsam excommunicationem contemnere videatur,sed hic non fuit appellatum ab excommunicatione,sed super alio articulo,nec fatebatur se ligatum,vnde non dēt admitti exceptio, ex quo prosequitur grauamen per iudicem inflictum.non obst.c.j.prox. quia verum est,quod in qualibet parte litis super principali potest opponi excommunicatio,& ita loqtur illud c.secus in cau
b sa appellationis.Ratio diuersitatis [b] est,quia nullum subest periculum,si repellatur a principali,sed in causa appellationis sic,qa desereretur interim appellatio, & sic non posset se defendere
15 aduersus oppressionem iudicis. † Et per hoc soluitur alia quæstio,quæ sequitur in glo.præsupposito,quod audiri debeat,pro ut supra dictum est , quod erit officium iudicis appellationis ; nunquid simpliciter reperta iniquitate sententiæ cassabit illam, an etiam condēnabit reum actori excommunicato?pone exēplum,actor petebat centum a reo.iudex perperam reum absoluit, a cuius sententia appellauit actor. constat iudici ad quem, q̄ debuit reus condemnari actori.nunquid ipse faciet hanc cōdemnationem,ex quo opponitur appellantem esse excommunicatum?Gl.istam attingit quæstionem, & ponit duas opin.Prima est,q̄ cassabitur sententia de præsenti, vt sic releuetur a grauamine;sed condemnatio differetur in euentum absolutionis quia non debet ferri snia pro excōicato.Secūda opi.in qua gl. vī residere,est,vt etiam feratur condemnatoria,quia cū nō cōsteret illud excommunicatum,cum nec ad probandum debeant admitti aduersarius,ex quo actor est in cā appellationis, nō p̄t dici, q̄ sententia feratur pro excōicato.no.rationem Io. videl enim sentire,q̄ si constaret, nō deberet condēnatoria pro eo ferri.Io.An.tenet idē quod ſ.dixi , vt rōne grauaminis admitti audiatur etiam super principali.Ioā.Cal. tenet in prima parte , Host.q̄ actor originarius audiatur in cā appellationi per istū p̄ tex.sed dicit q̄ cassata sententia, non debet iudex ferre condēnatoriam,& sic tenet primam opi. gl. sed debet differrein tempus absolutionis ferendæ. erit ergo hæc diuersitas in pronunciatione ex cā;vt sicut ex æquitate potest se in causa appellationis defendere,ita debet seruari iustitia,quæ non vult, vt aliquid adiudicet excōicato, ſ.de iud.c.intelleximus . Et dicit , q̄ iudex appellōnis cassando sniam,debet protestari,q̄ per hoc non cōdemnat reū actori in principali.ex eo qa de excōicatione actori sibi est legitime facta fides, & hanc protestationem dicitob-
c seruandam , quia simpliciter cassando sniam, [c] vī reum actori condemnare.Sed hoc vltimum simp̄r non admitto, & contrarium videtur sentire Barto.in l.cum apud,ff.iu.sol.& bene facit tex.in c.cum cā,de re iud.primum tamē tenuit Bart.in l.eos,C. de appel.vbi latius hunc articulum prosequatur.hic tñ nō procedo vlterius;quia non est proprie materia nostra.ideo alibi dicā.vide in d.c.cū cā.Sed redeo ad principale primū dictū, & est
16 sciendum, q̄ pro primo dicto, Calde. † facit quod in simili dñt Do.de Ro.decis.189.videlicet,q̄ licet pro reo contumace,possit ferri absolutoria.non tamen potest adiudicatoria,ar.in c.cū inter;ſ.eo.& l.quamuis indubitati,C.de adul.D.Ant. putat hāc opi.procedere,si reus a principio opponit eum non audiendū, inquantum velint cōdemnatoriam obtinere,seu declaratoriā, secus dicit,si expectat conclusionē in causa, antequā opponat, quia

ADDITIONES.

a ¶ Principali.Tu pondera,quia sententia super expensis,potest ferri seorsum a diffinitiua,vt l.Paulus,ff.de re iudi.ergo vna est diuersa ab alia.item quia potest ferri sententia expēsarum sine sententia diffinitiua;vt in cle. r.de resc. & in c.fi.eo.tit.ideo non est mirum,si appellatur a diffinitiua, & non videtur appellari a sententia expensarum.vide d.l. omnem honorem . vbi probatur formaliter,quod appellatio a principali , comprehendit appellationem ab expensis,etiam si fuit facta absolutio ab expēsis, vt probatur in tex. in verbo omissa.And.Barb.

b ¶ Ratio diuersitatis,tu dicas,quod opi.Host.confunditur per tex.ad hoc mirabile.in l.liberatus,la 1.ff.de in ius voc.vbi ille,qui petit absolui,est reus , sed appellans petit se absolui a sententia lata contra eum , ergo est reus.vide Gul.& Bal.And.Barb.

a Cassando sententiam.Nunquid,si iudex pronunciat male iudicatum,importet condemnatoriam,vbi prima sententia,a qua fuit appellatum,erat absolutoria,tradit Ang.Are.late,in l.si expressim,col.3 8.ver.quæro de forma,ff. de appel.Imo.in l.in summa,ff.de re iud. & in l.ex consensu.§.j.ff.de appell.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia tunc nō potest excipi, nec probatio fieri, vt de proc. c. auditis. Hęc distinctio D. Ant. mihi nō placet; quia si potest obijci ad cōdemnationem differendam ante pcōnem; ergo & post.

17 † Cum hæc excōicationis exceptio sit multū priuilegiata, vt in quālibet parte litis possit obijci, vt j. c. prox. & c. pia, eo. tit. lib. 6. vbi patet, q̄ ēt post ſniam potest obijci ad executionē differendam; multo ergo fortius post pcōnem ad ꝺdemnationē differendam. Et pro hoc facit, quia rationes positę in c. pia, præalle. militant ēt post pcōnem. Item quia equitate ſuggerente, q̄nq; admittitur probatio, & ſuſpenditur primū iudiciū, vt in c. paſtoralis, de can. poſſ. & propr. & postmodū reperi hoc idē tenere Spec. in tit. de renun. & cōciu §. 1. ver. & scias. in hoc tū articulo credo, q̄ de rigore iuris posset defendi prima opin. glo. quā ſequitur Cald. quia in ꝺdemnatione, ſeu deiectione ceſſat illa æquitas grauaminis, quæ fecit excōicatū audiri. ſufficit. n. q̄ ſibi prouideatur aduerſus ſtimulū iniquitatis ſniæ per ceſſationē. N. in pceſſum 3 regulas iuris ex neceſſitate, durat quatenus vrget illa neceſſitas, ſeu cauſa, vt in c. Deus quis, de vi. & ho. cle. & in c. ex tranſmiſſa, de præſcr. alia tū opi. vē verior; & minus deuiata a regula iur. tum ſequendo primā opi. fertur ſnia per partem 3 id, quod hī in l. in hoc iudicio, ff. fām. ercis. q̄d not. in l. j. C. ſi aduerſ. rem iud. & per Inn. de re iud. c. cum inter. Item oriret alia difficultas, quia ex tpe ceſſat officium iudicis appellationis. Itē adduco bonum tex. 3. c. prox. vbi certo caſu fit condemnatio expenſarum in fauorem excōicati; & ſatis eſt, quod executio, & commodum ſniæ, differatur in tps abſolutionis; ita & fortius

18 credo dicēdum hoc caſu, vt oēs iſtę difficultates ceſſent. † quærit gl. circa med. quid ſi ſnia in cauſa principali ferat pro actore excōicato & rūdet eam non valere. intellige tu, q̄ non valet in effectu; quia non poterit pro ea agere, durante excōicatione; ſed poſt abſolutionem poterit petere illius executionem, vt dī in ſi. gl. & probatur in c. pia, præall. vbi de hoc; niſi fuiſſet lata vigore reſcripti impetrati ab excōicato, vt in c. 1. de reſcr.

19 lib. 6. vbi de hoc. † Extra gl. quæro, quid ſi procurator
a alicuius appellauit a ſnia lata 3 ſe, demum fuit excōicatus, nunquid poterit appellationem proſequi? varię ſunt opin. vt recitat hic Imoc. Quidam dixerunt, q̄ non; quia excōicatus eſt voluntarius; licet enim teneatur appellationem interponere; non tū iplam proſequi, vt in l. inuitus. C. de procur. & c. nō inuſtē, eo. tit. Alij dicunt, q̄ ad promiſſa appellationem proſequi; & tunc, ne veniat 3 fidem, debet admitti, aut nihil promiſit. & procedat prima opin. & hanc opi. vt ſequi Imo. licet nō firmet pedes. Io. And. dicit poſſe dici, quod etiam vbi expreſsè promiſit, nō tenetur hoc obſeruare; quia, ſi expreſsè dixerit, promitto tibi, quod ſi etiam contingat me excōicari, appellationem proſequar, turpis eſt promiſſio, pp periculum animarum; & ſic non eſt obſeruanda, 12. q. 4. c. in malis. Si vero ſimplr promiſit appellationem proſequi, nō tenetur ſtatu ſic immutato, ſeruare; etiam ſi ſuper hoc fuiſſet præſtitum iurm; quia ſubintelligebatur hæc cōditio, ſi ſtatus meus nō fuerit immutatus, vt patet ex no. in c. quemadmodum, de iureiur. & hanc opin. puto veriſſimam, facit quod in ſimili not. Inn. in c. qualiter, & q̄, ij. de accuſ. in illa quæſt. cum quis iurauit nulla ratione reuelare ſecretum, & poſtea producitur in teſtem. Item nō video, q̄o potuit iſte nec tacitè, nec expreſsè ſe obligare, 3 iuris diſpoſitionem; cum pactis priuatorum ius publicum nō immutetur, in c. ſi diligenti, de fo. compe. & l. ius publicum, ff. de pac. nec valet proteſtatio, iuxta no. in l. alimenta, C. de neg. geſt. † Quæro hic excōicatus auditur per viam appellationis, nūquid eodem modo debet audiri, ſi impetrat ſuper nullitate ſententiæ? Hoſt. q̄ ſic, & idem tenuit j. de re iud. in c. quod ad cōſultationem. mouetur,

b quia excōicato b reſeruatur omnis defenſio, vt hic, & 3. e. o. c. cū inter, & nullam excluditur, qui omnes includit, 3. de maio. & obe. c. ſolitæ, ad fi. Item ſi ſe defendit appellando, vbi ſnia eſt aliqua, fortius vbi eſt nulla, de elec. c. cum in cunctis. & qui fil. ſint leg. c. per venerabilem, in prin. Item ſi diceremus 3rium, poſſet de facto in nō modicum tps grauamen executioni mādari; & ſic excluderetur excōicatus a defenſione, ſubueniendum ergo eſt illi ante tps, ne 3 iuſtitiam opprimatur, arg. de ſer. non ord. c. 1. & quod ibi no. Io. And. tenet 3rium per c. primę, de reſcr. lib. 6. Hoſt. tenet idem, q̄ 3. in exceptionib. quæ poſſunt opponi, ne mandetur ſniæ executioni, de quibus in d. c. quod ad conſulta-

21 tionem. † Ex his putat D. Ant. q̄ petens laudum reduci ad ar-
c bitrium boni viri, debet audiri, nō obſtante excōicatione; c & ſi ſit petens retractari ſniam, quæ non tranſit in rem iudicatam; quia ſe defendit aduerſus ſtimulum ſniæ ſtimulantis, & periculum animæ; vbi in obſeruatione ſniæ verſatur periculū animę.

d Ego puto, q̄ excōicatus d prouocans non debet audiri, niſi q̄n
prę iudicium de preſenti ſibi infertur ex ſnia; alias debet expectare, & cum mādabitur executioni, poterit de nullitate oppo-

c nere; e & ſic poteſt obſeruari opi. Io. And. & hæc ſufficiāt. Alia

22 quę Doct. hic tractāt, ſunt ſatis expedita, 3. e. o. c. cum inter, & in
f c. ā nobis. † Et maximè de illa q̄one, an excōicatus f audiatur petens in integ. reſt. aduerſus ſententiam, à qua non appellauit, quam format hic Hoſt. & refert 3rias opiniones; ipſe verò concludit, quod ſi peritur reſtitutio ex clauſula generali, tali cauſa expreſſa, qua probara, niſi ſubueniretur, damnaretur innocens, vel periret anima; tunc eſt ſubueniendum, arg. 3. eod. tit. c. cum inter. §. 1. & 3. de reſtitu. in integ. c. ex literis. vbi verò petitur reſtitutio ex ſolo fauore dependens, repelleretur; cum de iniquitate iudicis, vel de iniuſta ſententia non quæratur; arg. ff. de minor. l. præfecti. æquitas enim ſuadet vt hi, qui ſunt excluſi à participatione eccleſiæ, ab omni legum fauorabili auxilio repellantur, vt in Auth. de pri. do. hare. non præſtan. circa med. coll. 8. hoc idem tenent Dom. de Rota deciſ. 442. Vt principaliter non petat, ſed ſi velit reſtitui ad appellādum; tunc dicunt, quod admittitur; quia vt præambulum quoddam incidēter petitur, & omnia ordinantur ad finem defenſionis, arg. in l. oratio, ff. de ſponſ. & hoc ſequitur D. Ant. hic. Mihi placet indiſtinctè opinio Hoſt. g niſi imminеat periculum animæ. non enim eſt ſibi ſubueniendum ex mero fauore, cum omni fauore carere debeat, vt citius reſipiſcat, d. c. pia, eod. tit. lib. 6. Abbas.

ADDITIONES.

a ¶ Quid ſi procurator alicuius, qui appellauit a ſententia contra ſe lata, excommunicetur a iudice comper. poſſit, hac excommunicatione non obſtante, proſequi appellationem, & D. Ant. hic concluſit q̄d non.

b ¶ Excōicato. Et vide ibi per D. Ant. in vlt. col. ver. nūquid autem. & per Mod. in l. de pupillo, §. qui remiſſionem. ff. de no. ope. nun. & per Bal. in c. intellexi mus, in 1. col. de iud. Et vtrum excommunicatus audiatur con ſententiam per viam ſupplicationis, vide per D. Ant. in d. c. q̄ ad conſultationē, vlt. col. ¶ An excommunicatus poſſit ſupplicare, dicas q̄ coram ordinario excommunicante, poteſt ſupplicare, vt reuocet ſententiam, vel etiam coram delegante; non autē coram delegato, de quo vide per Io. And. poſt Hoſt. in c. quod a conſultationem, de re iud. & an excommunicatus poſſit conqueri, tam per viam appellationis, quam per viam querelæ, vide quæ habentur in cap. qua fronte, & ibi plene per Doct. de appell. Ant. Franc.

c ¶ Excommunicatione. An excommunicatus petat reductionem ad arbitrium boni viri; & an excommunicatus poſſit compromittere in arbitrum, vide per D. Ant. in cap. cum inter, in 6. col. ſuprà eo.

d ¶ Excommunicatus. Idem tenet Bald. in c. cum inter, ad fin. 3. eo. ſed contrarium tenet Cald. in conſ. 1. ſub tit. de arbit. Seb. Sap.

e ¶ De nullitate opponere. Pondera ſi exceptio nullitatis eſt notoria, quod poſſit opponi alias ſecus, vide Bart. in l. de pupillo, §. fin. ff. de no. ope. nunc. vbi dicit, q̄ ſi patit tenutam nullam dici, vel reuocari, non audietur; alias ſecus, vt ibi per eum. And. Barb.

f ¶ Excōicatus. Et vide quod de hoc late ſcribunt Dom. de Ro. in nou. dec. 434.

g Opin. Hoſt. Vide late Rotam deciſ. 7. in tit. de except. in nouis. vbi tenet cum Hoſt. q̄ excommunicatus non petit reſtitutionem in integrum, niſi vbi vertitur periculum animæ. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excommunicationis poteſt opponi contra actorem in quacūq; parte litis; & ſi malitioſè reus diſtulerit opponere, condemnatur in expenſis. 22. 23. 24. vbi ponitur, an indiſtinctè hoc caſu reus condemnabitur in expenſis.*
Iudex poteſt ex officio publicè excommunicatum à iudicio repellere.
2 *Exceptio excommunicationis, eſt dilatoria.*
Exceptiones dilatoriæ regulariter opponuntur ante litem conteſtatam.
3 *Participans cum excōicato, etiam in iudicio, non enitat peccatum mortale, ſi excommunicatus eſt actor; ſi autem ſit reus, vide remiſſiue.*
4 *Terminus præfixus ad aliquid faciendū, non peludit viā, quin lapſo termino id poſſit fieri; quod ſi non eſſet factū, imminеret periculū animæ.*
5 *Ratio, quare in matrimonialib. ſnia nunquam tranſit in rem iudicatam.*
6 *Sententia lata in fauorem excommunicati: nunquam mandatur executioni, niſi poſt abſolutionem.*
7 *Index ex officio ſuo poteſt ſupplere in multis caſibus, & in quibus.*
8 *Appellare non poteſt pars, ſi iudex non facit id, quod poteſt facere ex officio ſuo.*
9 *Exceptionum quot ſint ſpecies.*
10 *Exceptiones dilatoriæ cocernentes ipſum iudiciū, quādo opponēdæ ſint.*
11 *Exceptio declinatoria ipſius iudicis, quando proponenda ſit.*
12 *Exceptiones dilatoriæ concernentes negotium principale, quę ſint, de quo num. 13.*
13 *Teſtes poſt didicita teſtificata, non poſſunt examinari ſuper directo contrarijs.*
14 *Exceptio dilatoria concernens negotium principale nota, vel non nota iudici, ſi non ſit appoſita per partem, quid eſt agendum.*
Iudex pōt repellere actorē, quando conſtat ſibi, quod nullum ius habet.
15 *Exceptionum peremptoriarum, aliquæ non poſſunt opponi, niſi poſt litem conteſt. aliquæ ante, & poſt; de quibus vide hic exempla.*
16 *Iudex in notorijs, non debet pati cauſam deduci in iudicium.*
17 *Exceptiones peremptoriæ non oppoſitæ in cauſa principali, poſſunt apponi in cauſa appellationis, niſi malitioſè fuerint prætermiſſæ; dilatoriæ vero ſecus.*
18 *Exceptiones, quæ poſſunt opponi poſt lit. conteſt. poſſunt opponi in cauſa appellationis.*
Appellatio ſuſpendit effectum actoris, vſque ad litem conteſtatam.
Exceptiones peremptoriæ concernentes executionem ſententię, poſſunt opponi poſt ſententiam.

Exceptiones

19 *Exceptiones anomalæ peremptoriæ quæ dicantur.*
Exceptiones anomalæ dilatoriæ quæ ſint.
Exceptio falſi procuratoris, reddit iudicium retro nullum, & poteſt quādocunque opponi.
Regulariter poſt concluſionem in cauſa, non admittuntur aliquæ probationes, aut allegationes, niſi ex magna æquitate.
21 *Exceptione excōmunicationis probata, vel detecta, an proceſſus pars validus remaneat nullus, vel ſententia, tam reſpectu iudicis, actoris, aut rei; ſiue in cauſa principali, vel appellationis, ſiue coram ordinario, vel delegato. 23. 26.*
22 *Exceptio excommunicationis ſi malitioſe non fuit propoſita per reum in tempore congruo, in quibus expenſis condemnabitur.*
27 *Publice excommunicatus quis dicatur, ad effectum, quod participans eum eo peccet, vel quod ipſum poſſit iudex a iudicio repellere.*
28 *Iudex tenetur ex officio ſuo inquirere de habilitate actoris, vel accuſatoris; & etiam ſuper hoc examinare.*
Excommunicatus ingerendo ſe communioni hominum, magis peccat.
29 *Reus non poteſt compellere actorem excommunicatum, vt proſequatur iudicium contra ipſum, vel quod incipiat.*
Actor excommunicatus; niſi proſequatur per procuratorem, proceditur contra ipſum tanquam contumacem.

CAP. XII.

1 **Exceptionem,** † Reus in qualibet parte litis excōicationem 3 actorē obijciēs, auditur & ſi malitioſe diſtulerit in expenſis condemnabitur; & dato q̄ nō excipiat, ipſe iudex publice excōicatum repellet. Diuiditur. nam prima pars ponit dictum, quod dicit ſpeciale; & exprimit cām. ſecunda, ibi. Qui ſi. pupiri iubet reū doloſum. Tertia præcipit ſine ope exceptionis, publicum excōicatum repel-

2 li. † Caſus literalis. Exceptio excōicationis inter dilatorias numeratur; tū ſi reus illam ſcienter omittat, nihilo minus eam in qualibet parte litis opponere poteſt, qd eſt ſpeciale in hac exceptione, cum aliæ dilatoriæ ante litis ingreſſum ſint proponendæ, & hoc ſtatutum eſt, ne aliquis in periculum animæ excōicato excōicare cogatur, ſed ſi eā omiſerit, vt actor fatigetur laboribus & expenſis, condemnandus eſt in expenſis legitimis actori. In ſi. dicit, ſi aliquis eſt excōicatus, iudex officio ſuo repellet eū

3 ab agendo, quamuis hmōi exceptio non opponatur. B. † Not. ibi: In periculum &c. q̄ cum excōicato non communicatur, ſine peccato; etiam in iudicio quod procedit indubie, cum excō municatus eſt actor, & ſic loquitur iſte tex. Quid aūt ſi eſt reus; nūquid per ſe valeat eſſe in iudicio, ſine aliorum periculo, dic vt

4 legi. & not. in c. intelleximus, de iudi. † Not. 2. vnam regulam notabilem, quæ poteſt ex text. colligi, q̄ terminus præfixus ſimplr ad aliquid faciendum, non præcludit viam ad faciendum, ſeu p ponendum id, ex cuius omiſſione imminet animæ periculum, & hæc eſt ratio, quare in cā matrimoniali ſnia non tranſit in rē iudica. vt in c. lator, & c. conſanguinei, de re iud. de quo vide qā plene dixi in c. iurauit, de prob. & vide bo. glo. in d. c. lator, & ibi

5 per Hoſt. † Not. 3. q̄ excōicationis exceptio, pōt propoñi poſt lit. conteſt. ēt ſi malitioſe non fuit propoſita tempore debito. Ex quo infertur, q̄ crimen, quod poteſt ꝓponi ordinario tpe; & extraordinario in ſubſidium, poteſt illud proponi extraordinario tpe, ēt ſi malitioſe fuerit ꝑtermiſſum, ordinario tpe. Sed certe hoc eſt pp peccatum imminens, qū vrget patiter vtroq; tpe. alias videretur ſecus, argu. in l. auxilū, ff. de min. ad hoc, glo. no. in c. ad audientiam. 2. de reſcrip. & in c. inter monaſterium,

6 j. de re iud. & quod no. ibi Hoſt. † Not. hic caſum notabilem, in quo fertur ſnia condemnationis expenſarū in fauorem excōicati. optime facit iſte tex. ad no. 3. c. prox. vt etiam ſuper principali, poſſit pro eo ferri, in cauſa appellationis a diffinitiua; dicit tū Inno. & placet cōiter Doct. q̄ licet hic fiat condemnatio expenſarum, executio tū differtur, donec excōicatus fuerit abſolutus, vel fm eum eſt ſpāle in pœnam iſtius rei, qui doloſe diſtulit hāc exceptionem proponere. Ego fateor hoc eſſe ſpeciale, ſed dico, q̄ ſicut inducitur ſpeciale hic rōne prædicta, ita dicendum eſt, vt ſit ſpāle, qū cā grauaminis eſt coniuncta cum negotio principali; vt tunc in cā appellationis, poſſit ferri ſententia,

7 ēt pro actore originali, vt plene dixi. 3. c. prox. † Vltimo no. q̄ in publice notis, iudex ſupplet ex officio. Item iudicem poſſe in-
a dicare a de eo, q̄ eſt ſibi notū, vt notoriū. facit ad hoc bo. tex. cū gl. in l. j. C. qui & aduer. quos. Itē inhabilē pōt iudex a limine iu diciorū ex officio repellere, ēt ſi nō repellat a parte; qa hoc nō eſt ſimplr ſtatutum in fauorē partis; ſed publicū. ad hoc l. quos prohibet. ff. de poſtulan. & tex. cum gl. in c. quærendū. 2. q. 7. qđ procedit, ēt ſi pars ob culpam ſuam nō poſſet excipere, vt glo. in c. alienæ. ea. cā & quæſt. facit quod no. glo. in c. j. de elec. lib. 6.

8 † Nunquid aūt poſſit pars appellare, ſi iudex b ex officio ſuo in
b habilem non repellit? Io. And. & Doc. cōiter ſequētes poſt Pet. tenent, q̄ non, idem Spe. vult in tit. de offi. iud. §. impedit, vbi generaliter dicit iudicem non grauare, ſi non facit quod ex mero officio ſuo facere poteſt: ad quod bene facit quod legi in l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de dam. infe. quod eſt ſingulariter not.

9 & vide quod dixi 3. c. proxi. † Quæro text. hic dicit, q̄ exceptio excōicationis in dilatorijs proponendis omiſſa, poteſt proponi poſtmodum. Sed reus venit condemnandus in expenſis; ſimalitioſe proponere diſtulerit. quæro igitur, qñ eſt tps dilatoriarum proponendarum. Sol. gl. j. hinc ſumpta occaſione, proſequitur hanc mām exceptionum proponendarum; & in effectu ponit tres ſpecies exceptionum, quædam. n. ſunt dilatoriæ, quædam peremptorię, & quædam anomalæ, & declarantur in gl. ſed dic latius & clarius, q̄ quædam ſunt dilatoriæ tēporales. quædam peremptoriæ, & perpetuæ; ita diſtinguit tex. Inſt. eo. §. appellatur. quædam vero ſunt anomalæ reſpū naturæ earū, qa ex toto non ſequuntur nām dilatoriarum, vel peremptoriarū.

10 † Dilatoriæ vero ſunt duplices, quædam. n. concernunt ipſum iudicium, vt perſonam iudicis partis, vel reſcriptum, q̄dam concernunt ipſum negotium principale, ſeu rem de qua agitur. primæ debent proponi, & probari ante lit. cont. ſeu intra terminū expreſſum præfixum a iudice ad oēs dilatorias proponendas, vt probat in c. paſtoralis, 3. eo. & c. inter monaſteriū, j. de ſent. & re iu. & l. fi. C. eo. tit. & not. in l. exceptionem. C. de proba. vbi ſatis habes de hac mā, & maxime per Cyn. poſtea aūt proponi

c nō pñt, niſi ortæ fuerint c poſtmodum, vt in d. c. paſtoralis. & c. inſinuante, de offi. dele. & l. 2. de conſor. eiuſ. li. vel vbi de nouo peruenerunt ad notitiam partis. arg. in d. c. paſto. & in d. c. vt circa de ele. lib. 6. & glo. no. 3. q. 6. c. ſi quis epiſcoporū. §. exceptio. voluit Inn. in c. paſtoralis. ꝑall. & vide qđ circa hoc dixi in c. 2. in fi. de or. cog. R. o aūt rīr, quare. ſ. non pñt opponi poſt lit. conte. qa pars li. cōt. dicit ſe velle litigare, & ſic ingredi negotiū prīncipale, ſed per iſtas dilatorias, dicit ſe nolle litigare, cum veniat ad differendum iudicium, illæ. n. dūr dilatoriæ, quæ veniunt ad differendum iudicium, vt in d. §. appellantur. & ſic ex promotione iſtarum poſt lit. cont. reſultat quædam 3rietas, vt in c. cū cā, j. de appel. & quod ibi no. merito ran 3rius non debet audiri, vt in c. ſolicitudinem, de ap. & in l. vbi repugnātia. ff. de re iu. Idē dicendum, cum proponuntur poſt terminum datum ad dilatorias proponendas; quia ille ſuccedit loco termini iuris, ſ. lit. cō. ideo debet eodem iure cum illo cenſeri. d. c. paſtor. & no. Inn. in c. ex rōne. de app. facit c. maiores. de b. ap. ratio aūt exceptionum eſt; quia qñ de nouo ſuperuenerūt, vel ad notitiam nouiter productæ ſunt, nō fuit liber conſenſus in litigādo, quia ignorans non conſentit, vt l. nec ignorans. C. de don. & l. ſi qui erro-

11 rem. ff. de iur. om. iu. † Dicit tū no. iſta gl. q̄ exceptio declinatoria circa iudicē, non ſolū dēt proponi ante li. cont. ſed ēt aī alīs declinatorias; qa proponendo alias coram iudice, vī approba re perſonam iudicis; & ſic non pōt poſtmodum iudicem decli nare: & idem tenet gl. in c. inter monaſteriū. j. de re iu. & ibi ple ne per Doc. hanc tū opi. ſequitur Bar. in l. quidam conſulebāt. ff. de re iud. & l. fi. C. de excep. & l. non vī. 2. ff. de iud. & placet mi hi hæc opi. quia quemadmodum producendo teſtem, videor ipſius perſonam approbare, & poſtmodum reprobare nō poſſum. 4. q. 3. c. teſtes, §. ſi quis teſtib. ita & ipſum iudicē approbo litigando coram eo ſuper alijs dilatorijs, facit c. inſinuante. de offi. dele. & plenius dicā in d. c. inter monaſteriū. Ideo cautela eſt ad euitandas opi. q̄ exceptio 3 iudicē proponaī ſimplr alię vero differanī in exitum iſtius; aut proponantur ſub ꝺditione, ſi prīma non procedit. Si vero proponuntur oēs ſimplr, dic qđ vī in dubio prōponere illam q̄ eſt 3 iudicem; & alias ſub conditione. ar. in c. cām quæ. de reſcri. & ita voluit Bar. in d. l. quidā

12 conſulebant. quod eſt notandum. † Secundæ dilatoriæ. ſ. cōcernentes negotiū principale, ſunt illæ, q̄ concernunt ipſam rē, de qua agit, vt eſt dilatoria ſolonis; vñ ſi petis a me x. & ego dico, q̄ ego nō teneor tibi ſoluere, niſi hinc ad annū, qa ſic fuit a principio conuentum, vel feciſti mihi pactum ex poſt facto; de hoc eſt dubiū, qñ debeat ꝓponi, & probari, de hoc p gl. hic. & in d. l. exceptionē, & plene p Inn. in d. c. paſtoralis, & p Bar. & Cy. in d. l. exceptionē, & cōclude ſic: maxime poſt Inn. q̄ aut exceptio opponit ad ꝓceſſum, vt repellat actorē ab agēdo; & dēt ꝓponi

&

ADDITIONES.

a ¶ Iudicare. Vide D. Ant. de But. in c. bonæ, col. 6. ſu. de poſtu. præla. ubi dicit, quod vbi conſtat aliquid iudici ex actis, poteſt ſupplere in notorio, etiam ſi pars non petat, quem ſequitur Alex. in l. j. C. vt quæ deſunt aduo. part. iu. ſuple. & Fel. in c. cum ordinem. col. 7. ver. prima declaratio, & col. 10. ver. quinta declaratio. ſup. de reſcrip.

b ¶ Si iudex. Iudex vbi poteſt ex officio agentem repellere, ſi nō repellit, nō pōtamen ab eo appellari. Ad idem vide D. Ant. hic, in 4. colum. circa med. verſ. quid ſi iudex. & Pet. de Anch. poſt Lap. in c. pia, in antepen. col. de excc. li. 6.

c ¶ Ortæ fuerint. Alium caſum in quo exceptio dilatoria poteſt opponi, poſt lit. conteſt. ponit Ang. in l. ſi quis libertatem. ff. de pet. hærę. quem ſequitur Fel. in c. ſuper eo. ſupra de offi. deleg. in prin. videlicet quando tertius comparet pro ſuo intereſſe, & caſum in quo exceptio dilatoria ſuperueniens poſt litis cont. non poteſt opponi, ponunt Bar. & Bal. in l. nihil. C. de procu videlicet quādo poſt dilatoriam ſuperuenientem, allegatus eſt aliquis actus vlterior, circa merita cauſæ; cum parte aduerſa, quia tunc lit. cont. ſequens, excludit dilatoriam, vide Fel. in c. cum M. Ferrarienſis, ver. & hic incidenter ſupra de conſtitutio. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
BibliotecaCC

& probari ante lit.cont. sic seruatur in aliis dilatorijs. nō.n.potest actor agere ante tps,vt in l.continuus,§.eoq; tpe.ff.de verb. oblig,& l.item quia.ff.de pac. Aut opponitur ad merita causę.sine condemnetur ad soluendum ante tps; & tunc sunt opinio. Quidam dicunt ꝙ debent proponi necessario ante lit.cont. & probari,vnde non sufficit post lit.cont.proponere,& probare; & hoc dicunt per illam l.exceptionem, quæ sic vī loqui; & ita vī velle glo.hic,& in d.l.exceptionem,& in d.c.exceptio; & ita tenuit q̄nque Pet.vt ibi recitat Cy.& hoc quia proponēdo post lit.contest. vī proponere causā subterfugiendi iudicū, & hanc opin.recitat etiam Inn. in d.c.pastor. Alij dicunt, quod satis est proponere,& probare post lit.contest,& ꝙ tex.in d.l.exceptionem,dum dicit, ꝙ debet proponi ante,loquitur de consilio, & non de necessitate;& hæc opinio vī cōior,& eam tenet Inn.in præall.c.pastoralis.& Bart.in d.l.exceptionem.& Iac.de Are.& Pet.vt ibi recitat Cy.& hęc mihi plus placent. nam si opponitur ad merita causæ,satis est eam proponere post lit.cont.Conclu dit enim actorem male petere, vt in dictis iurib. Host.in d.c.pastoralis, tenuit primā opi.& D.Ant.secundam. † Sed circa hoc q̄ritur,vsque ad ꝙ tps hoc vltimo casu poterit probarī Inno. dicit ibi,ꝙ vsq; ad conclusionem in causa,& non postea.Dixerunt quidā ꝙ per testes probari nō potest,nisi ante publicationem attestationū super principali.Sed tu dic melius,ꝙ aut articulus,qui nunc formatur. est directe ꝛrius primo ; & procedit hæc opi. & probatur in c.fraternitatis,de test. & sic intellige,& restringe gl.in l.perēptorias,C. sent.resc.non pos. Aut nō erit directe ꝛrius.imò ambo facta sunt cōpatibilia; & tūc potest probari postea,sicut obseruatur in qualibet perēptoria,vt plenè dixi in c.1.de ord.cog.& facit c.finē,de do.& ꝓta.& in c.de testib. ꝛ.de test. Exemplū primi,si post publicatas attestationes dico, ꝙ ego promisi dare nō purè,sed ad tps. Exemplū secundi,si dico ꝙ ex post facto fecisti mihi pactū de non petendo, vsque ad annum: hic.n.cessat timor subornationis,sicut in qualibet alia perēptoria compatibili cū facto principali; & hoc expresse voluit Io.And.in hac dilatoria absolonis,in addi Spe.eo.tit.§.nūc dicendū. facit quod no.Bar.in auth qui semel.C.de prob & facit optimè tex.in d.l.exceptionē. † Ad idē quęritur,quid si hæc exceptio dilatoria solonis non fuit opposita? ꝛclude post Bart. in d.l.exceptionē,ꝙ aut de eo non constitit iudici;& tūc iudex simplr ꝛdemnabit,sm instrm,& probationes actoris. Aut constitit iudici,ꝙ reo cōpetebat hæc exceptio;licet non fuerit opposita ; & tunc aut inerat obloni, vt puta, quia a principio fuit conuentū vt fieret solo post biennū;vel fuit oppositū pactum in continenti de nō petendo intra biennium;& tunc quia hoc pactum vī inesse illi obloni, vt l.lecta, ff. si cer.pet. iudex debet illū cōdemnare ad soluendū in termino ; quia de qua re iudex cognouit, de ea debet pronunciare.l.de qua re.ff.de iud.& c.cū super,de eau.pos.& propr. & in hoc casu intellige Inn.in d.c.pastoralis.Host.tū ibi dicit,ꝙ iudex debet duplicare inducias,per ea q̄hūr in c.vno,de plus pet. sed de hoc vltimo dic.vt ibi not. Aut pactū de non petēdo intra biennū,fuit appositum ex post facto; & tūc iudex ꝓdēnabit purè; quia ex quo nō opponit exceptio,remanet actio nō elisa, sm Bar.& no.bene hoc dictū,& ita restringe dictū Inno,ex quo habes,ꝙ iudex non debet supplere perēptoriā ad commodum partis non opponētis,licet de ea ꝑtet,facit l.4.§.hoc aūt iudicium,ff.de dam.inf.& q̄ no. Inn.in c.ad nrām,2.de iureiur.secus vbi ꝑstaret nullū ius cōpetere actori,vt in c.facerdotib.11.q.1. no.Inn.in c.1.de offi.dele. & in l.si pupilli.§.videamus.ff.de neg.gest. & vide ꝙ not.Bart.in d.l.lecta,& hęc de dilatorijs. Circa † perēptorias dic,ꝙ quędam sunt perēptoriæ respectu actionis ; vt quia directē opponuntur actioni,vt pactū de non petendo,quædā sunt perēptoriæ respectu intētionis; vt q̄ non cōpetit actio; puta,quia reus soluit, vt dixi ꝛ.super rubr. Item, quædā peremptoriæ cōcernunt ipsam obłonem, vt est exceptio,quæ cōperit viro : cū conuenit super restitutione dotis,vt non teneatur vltra,quā facere possit,de qua in l.alia,& in l.ex diuerso.ff.sol.mat. Itē pone exemplū in exceptione cōpensationis,vt in l.ꝙ in diē.§.1.ff.de cōpen. primę exceptiones rīr debent proponi,& probari post litē ꝓtest. vsq; ad ꝓlonem in causa. d.l.peremptorias. intelligendo tū, vt dixi in d.c.1.de ord.cogn.& sm ꝙ ꝛ.dixi in dilatoria solone.non autē pūt proponi ante lit.cont. quia cū istæ concernant negotium principale; oportet ꝙ prius partes ingrediant iudiciū super ipso negocio principali,quā deueniant ad conflictū; sicut in bello mali.nō.n.prius pūt pugnare,q̄ vtraq; pars ingrediat in campum. Hoc fallit in exceptionib. litis finitæ,quæ pūt opponi ante,& post,vt est exceptio rei iudicatę,trāsactionis,vel iurisiurandi,de quibus dicendū,vt in c.1.de lit.ꝓtest.lib.6. ratio est in illis; quia cū super instantia lis inchoata fuerit, & finita,noluerūt iura,vt pars iterū compelleretur assumere nouū iudiciū; quia sic processus posset esse infinitus. Item fallit vbicūq; peremptoria est notoria. Quia † in notorijs nō debet index pati causam deduci in iudiciū, vt est bo.tex.in c.qm̄.de fi.presb.volnit no.Spe. in tit.de excep.§.dicto. ver.sed pone,& ver.maritus,& no.Ioan. And.in c.1.Idē si probaf per instrm ꝛ quod actor nihil excipit, seu excipere pōt, vt not.dicit Io.And.in add.Spe.eo.tit.§.dicto. ver. sed an reus. Idem vbicūq; exceptio ᵇ ꝛcludit actori ius nō cōpetere,vt puta,si excipio,ꝙ ego solui; possum.n.proponere ante lit.ꝓtest.& impedire ꝓtestationē; quia si nullum ius cōpetit actori; ergo non potest agere,quia sine actione nemo exeritur,vt l.si pupilli.ff.de neg.gest.ergo nō tenetur intrare iudiciū. & hoc tenet Bart in l.cum quærebatur, & l.vir bonus,ff.iud.sol. & bene facit ibi tex. vide aliquas alias exceptiones in materia per Spec.in d.§.dicto.ver.hoc tñ fallit,& per Arch.in d.c.testes, §.exceptio.1.q.6. † Itē scias, ꝙ si istæ exceptionesperemptoriæ omittuntur in instantia principali,possunt opponi in causa appellationis,vt in c.cum Io.de fide instr. & l.per hanc,C.de tēpo. appel.nisi malitiosè fuerint prætermissæ.vide ad hoc quod no. gl.& Host.in c.inter monasterium,de reind. & in c.ad audientiā,2.de rescr.& hoc sequitur D.Ant.hic,quod est not.secus in dilatorijs .ille.n. indistinctè proponi non pūt in causa appellationis,vt est tex.not.l.ita demū.C.de procu. & hoc quia in causa appellationis durat effectus ꝓtestationis factæ in principali, vt in c.per tuas,de appel.& in l.fi.C.de temp.appel. † Concludē tū,ꝙ in illis casibus, in quibus poterant proponi in causa principali post contestationem,poterunt regīr opponi in causa appellationis; quia appellatio suspendit effectum actionis, vsq; ad tempus lit.contest.vt dictis iuribus,& l.j.ff.ad Turpil.& in c.veniens,de iureiur.& not.Bart.in l.ita demum. Aliæ verò perentoriæ non concernentes principalem obligationem, sed exactionem, possunt proponi,& probari post sententiam,vt d.l.exdiuerso,in fi. & l.quod in diem de compensa. & idem in similibus. & vide c gl.in d.c.exceptio, & not.Cy.in d.l.exceptionem. † Quædam sunt (vt dixi)exceptiones anomalæ,quę nō sequuntur regulam aliarum,de peremptorijs habuistis ꝛ.multa exempla,vt patet in illis quę possunt opponi lit.contest. vel post sententiam de dilatorijs potest exemplum poni in sententia excōcationis,quæ potest opponi in qualibet parte iudicij;& vide bo nū tex.in clem.vna,eod.tit. Item exceptio falsi procuratoris,& quælibet alia,quæ reddit iudicium retro nullum, potest opponi q̄cūque, de quo in c.in nostra,de procur.& in l.licet,C.eo. tit. dico tū, ꝙ exceptio excōcationis potest opponi , etiā post conclusionem in causa. arg.in c.pia,præall. & no.voluit Spec. in tit.de renunc. & conclu.§.1. ver.& scias. † Regīr autem post conclusionem non admittuntur aliquæ probationes,nec etiā allegationes,vt in c.cum dilectus, ᵈ de fide instr. no.Inn.in c.pastoralis,de cau.poss.& proprie. nisi æquitas magna ꝛrium suadeat,vt in c.pastoralis. not.Spec.in ver.præall. & hæc sufficiant quoad materiam primæ glo. † In eo ꝙ gl.ista variat,an probata exceptione excōcationis , processus prius habitus remaneat nullus;

ADDITIONES.

a ¶Iudex.Vide Pau.de Cast.& Alex.in l.vbi pactum,C.de transac.vbi dicunt iudicem non teneri supplere exceptionem, etiam quæ inest obligationi . vide Fel.in c.cum ordinem,vers.sexta decl.ratio.de rescrip. Seb.Sap.

b ¶Exceptio.Vide Fel.in c.super literis,in fi.ver.vlt.inquantum Abb.vbi reprobat Abbatem ibi tenentem ; ꝙ omnis exceptio peremptoria potest opponi ante lit.contest.dum pars stat:m,& incontinenti velit probare eam; & idem reprobat hic,ver.datur alia fallentia. Seb.Sap.

c ¶Et vide, quia Panorm. hic vult, ꝙ ista exceptio , ne maritus exigatur, vltra quam facere possit,sit peremptoria;& idem voluerunt gl.& Bart.in l.j.C.de iur.& fac.ign. sed in hoc errant ; quia immo exceptio,ꝙ quis non exigatur in effectu vltra quam facere possit,quæ competit marito damnato insolidū socio militi donatori,est exceptio dilatoria. ita tenet gl.ord. melior de iure, & no.in d.§.appellantur,in vēr.agentibus.in fi. Inst.eo.& ibi Ang. de Are.gl.& ibi ipsemet Bart.in l.3.ff.de excep.Bar.& alij in d.l.ex diuerso.§.fi.ff.sol.mat. Bart.in l.ꝙ nomine,in fi.ff.de cond.inde.Fulg.& Ias.in d.l.j. & istud apparet viua ratione.Nam illæ dicuntur exceptiones peremptoriæ,quę in totum & in perpetuum tollunt intentionem agentis.Illę verò,quæ non tollunt in totum;sed differunt ad aliquod tempus,sunt dilatoriæ, vt declarat tex.in d.§. appellantur . Sed sic est,ꝙ exceptio competens marito donatori,& similibus non tollit in totum,sed differt ; quia posset maritus fieri soluendo,quod lex in dubio præsumit.l.si defunctus,C.arb.tut.ergo apparet ꝙ est exceptio solum dilatoria.Item non competit nisi marito,ergo eo mortuo,cessat;solum ergo est dilatoria. Tertio patet, quia si maritus soluat,non repetit, quare? quia ista exceptio censetur dilatoria. nam si censeretur peremptoria,posset solutum repetere. l.quo nomine.& l.nam & si maritus,ff.de cond.indeb.

¶An exceptione quis conueniatur vltra quam facere possit,si sit dilatoria vel peremptoria,vide quæ habentur in l.sunt,ff.de re iud. vbi per Bar.& ip l.4. ff.de excep.& in l.si creditores,ff.de separ. & vide Bart.in l.cura.§.deficientium,ff.de mun.& hon. vbi dixit,ꝙ est temporalis; quia non prodest ei,qui postea locupletior factus est. & quod etiam voluit Bart. in l.3. præall. & in l.sed maritus, C.fol.matr. & in l.non tantum, in §.eos,de excul.tut. & vide Paul.de Cast.in conf.141.vbi dicit,ꝙ talis exceptio potest opponi,etiam in executione sententiæ;& quibus personis competat talis exceptio,& quibus non,vide glos.& Abb.in c.cum tu,de vsur.vbi inter reliqua dicit,ꝙ debitor pauper in foro conscientiæ non tenetur vltra quam facere possit. & vide Ang.in l.j.§.hæc stipulatio,ff.si cui plus quam per l.Falc. Ant.Franc.

d ¶In c.cum dilectus. Vide ibi Fel.amplantē,& limitantem pluribus modis,& D.Ias.in rep.l.ad monēdi,in ver.ex supradictis omnib.ff.de iureiur.Seb.Sap.

a nullus;ª dic melius,ꝙ aut probatur excōcatio ꝛ iudicē ; & dic vt leg.& no.in c.ad probandum, de re iu.aut contra partē, aut ꝛ reum,& non nocet excōcatio,vt in c.inteleximus. de eo tñ vt leg.& no.in c.cum inter, & c.dilecti.ꝛ.eo. Aut ꝛ actorem,& si sumūs in cā appellationis,dic vt ꝛ.c.prox.& si i cā principali, aut agebatur coram ordinario,& valent gesta, antequā repellatur,vt in c.pia,eo.tit.lib.6.aut coram delegato ; & dic vt in c.
22 j.de rescri.eo.lib. † Opp.& vī,ꝙ si scienter omittit exceptio ex cōcationis ante lit.contest.non possit opponi postea, vt in c. insinuante,de offi.dele.Sol.gl.3.hoc esse spāle in excōcatione, vt dixi ꝛ.ratio specialitatis colligitur ex tex.& facit hæc gl.ad id quod dixi in notabilibus,& aduerte,quod enim hic dicitur,ꝓcedit qñ excōcatio opponitur dilatorie , sed differēdum lites modo prædicto si vero peremptorie, puta ad inferendum electionem nullam pp excōcationem eligentium; tunc opponit post lit.conte.sicut alia peremptoria,ad hoc quod no.in d.cle.
23 j.eo.tit. † Oppo.& vī;ꝙ reus non debeat condemnari in expēsis,si excōcationem probat ꝛ actorem, qñ actor non frustra fecit illas expensas,cum teneant oīa gesta,donec expellatur,& eo absoluto poterit illis vti, vt in d.c.pia; e.tit.lib.6.Sol.dicit gl. in ver.condemnandus,ꝙ olim processus erat nullus, alias procederet ꝛrium:hodie vero secus,vt in d.c.pia; & sic sentit ꝙ ho die haberet locum ista condemnatio expensarum;& hoc respectu excōcationis actoris;& respectu iudicis, dicit gl. ꝓcessum non tenere,si excōcatio erat notoria per d.c.ad probandum, de re.iud.Sed gl.non aperit, an malitiosè differens opponere ꝛ iudicem,sit condemnandus in expēsis;cum frustra alia pars reperiatur expensas fecisse,circa processum nullum. Ego credo, ꝙ aut actor ignorabat, & habebit locum condemnatio per rō nem huius tex.Aut sciebat iudicem excōcatum;& seipsum decipit.ideo dēt cessare condemnatio, ad hoc l.j.ff.de act.empt. & quod not.in d.c.ad probandū.Item respū partis,dicit Io.An.
24 per rōnem huius glo.& hunc tex.ꝙ si malitiosè distulit reus opponere exceptionem excōcationis ꝛ rescriptum impetratum ab excōcato.ꝙ locus erit condemnationi expensarum; cum expensæ litis interim sint perditæ,per c.j.de rescri.lib.6.† Sed ex gl.quæro , nunquid indistincte habeat locum hæc condemnatio expensarum data inualiditate processus? dic, ꝙ non.Primo enim requiritur,ꝙ malitiosè reus distulerit opponere, vt patet ex litera.& ideo dicit Inn.ꝙ si ex iusta cā reus distulerit;puta ga nato,quod ēt placet Host.alleg.l.argentarius.§.pen.ff.de eden. adduco bo.tex.in c.plerumq;.2.q.7.Secūdo requiritur,ꝙ actor ignorauerit se excōcatū,vt puta quia absens existens in remotis,fuit excōcatus.arg.de appe.c.cum sit;& reus hoc sciebat,& malitiosè distulit.vñ cum actor non deprehendat in aliqua cui pa;merito reus dolosus cōdemnatur actori bonæ fidei;vt hic ; & arg.in c.apostolicæ,de cle.excom.mi.si vero actor sciebat se excōcatum , tunc cessabit hæc condemnatio,sm Host.Petr.& Abb.quia vterq; reperitur in culpa,vñ compēsabitur dolus cū
b culpa,ff.de dol.l.si duo,& ff.de compen.l.si ambo, & ꝛ.de adul. c.pen.& vlti.Ego dubitoᵇ an hoc sit verum.Primo quia rex.iste exposcit,seu ponderat malitiā rei;& nil dicit de ignorātia actoris.Secundo,quia præsuppposito, ꝙ actor sciat se excōcatum ; non tñ est in dolo,sed in culpa duntaxat,de cler.excom.mi.c.il lud.sed reus,qui malitiosè distulit cā decipiendi ipsum actorē, est in dolo, dolus autem præponderat culpæ,vt l.item si obstrix.ad l.Aquil.Item reus punitur ex suo dolo dūtaxat,quia nō opposuit tempore debito,sed malitiosè distulit. non enim dēret de rigore post tps admitti,pro prima tñ opin.pōt sic argui: scienti non fit iniuria,neq; dolus, vt in reg.scienti, de reg.iu.li. 6.& actor sciens se excōcatum,& nihilo minus se ingerens, seipsum decipit, vt in l.j.ff.de act.empt. Itē iste processus erat nullus,ēt si iste reus nunq̄ opposuisset saltem sm hæc tempora.vt voluit ista gl.ergo,quod reus nunc excipit,non lædit actorem,
25 imò potius consulit ; quia melius est nunc opponere, q̄ nunq̄ opponere,forte hæc pars est verior. † Vlterius quæro;in quibꝰ expensis fiet ista condemnatio? conclude sm Inn. ꝙ aut excōicatio probatur,& habebitur respectus ad oēs expensas factas su per principali, vel alijs exceptionibus,vsq; ad tempus oppositæ exceptionis excommunicationis:ad expēsas autem, quas reus fecit in hac probanda exceptione, non condemnabitur actor, quia in hoc non vexauit actorem, quod patet ex sententia pro ipso lata,argu.C.de iud.l.rem non nouā. Ego intelligo hoc de expensis factis a tpe,quo fuit in mora excōcationem obijcien di.nam ante moram,cum non fuerit in culpa.non video,quare dēat condemnari in expensis,arg.in c.2.de cōst. & quod no.in c.cum dilecti,de do.& contu.vt puta in expēsis,quas fecit actor in citando,vel libellum porrigendo, & similibus.non enim tenetur reus illico obijcere, cum in multis casibus potest excōmunicatus interuenire in iudicio, ideo potuit reus ante omnia petere copiam libelli, argu.in l.non videtur in iudicem, & quod ibi not.ff.de iudi. Si vero reus excōmunicationem probauit;tunc solum actor condemnabitur in expēsis factis in hac exceptione;non autem in alijs,quia nō frustra actor illas fecit, cum possit prosequi negotium principale.ꝛ.c.pia,hoc tit.lib.6.
26 †Quæro,quid si excōicatio erat occulta;nunquid reuocabitur processus,vel sniā,excōicatione non detecta? Sol.glo.antep.arguit per istum tex.ꝙ non;ꝙ a non cogitur quis diuinare.Aduerte,quia hoc poterat ꝓcedere de iure antiquo;sed hodie dic,aut in iudice or dinario vel delegato,vt no.in c.ad probādū,præall. & respectu actoris,dic, ꝙ si gestū est corā ordinario,valet indifferenter:siue sit occultus,siue publicus,vt in d.c.pia.si corā delegato,non tenet processus; si rescriptū fuit impetratum ab ex
27 cōicato,licet occulto, per c.j.de rescr.lib.6.& ibi per Io. An.facit quod no.Inn.in c.dilectus,de consue.† Sed quæro hic, dr ex
c cōicatum publice,per iudicem repellendum,licet reus non ex cipiat,qñ dicitur publicus;Sol.dicit gl.multum not.ꝙ si iudexᶜ tulit illam sniam in loco, vbi publice iudicare consueuit,ꝑsentibus officialibus suis,& partibus,vel altera per contumaciā ab sente;satis dr publicus;aliàs secus,a d hoc adducit l. si vt propo nis,C.quom.& quan.iu.illa lex(vt dicit Io.An. & bene)parū facit.solum enim probat a ꝛrio sensu,ꝙ snia tenet,non autem,ꝙ dicar notoria,seu publica;sed melius facit sm eū l. in donationibus.C.de do.& quod ibi no.& de testa.l.oīa.Finaliter dicit tenendum,quod no.in c.eos,de sepul.in gl.ver.publice,& ibi ob scure loquitur.vī tū ibi velle,ꝙ respectu aliorum non dr ꝙs publice excōcatus,eo ꝙ snia fuit lata præsentibus officialibus,& partibus,vt dicit ista glo.quia iura exigunt publicitatem,respectu aliorum,quo ad hoc vt præsumatur scientia, & sic ex multitudine assistentium,tpe excōicationis,dicemus eam publicam vel occultam.Ego dicerem,ꝙ aut agit de pœna incurrenda respū cōcātium publice ipsi excōicato, & hēt locum illud dictū Io.And.quia verba debent stricte capi,ne qs puniat,& maximè sine culpa,nam de facili nō hr notitia de eo,qd iudex egit in bā cho suo coram paucis;sed respū ipsius excōicati satis credo ex cōicationem esse publicam,si ipse interfuit,vel fuit ad hoc citatus,quia id,quod fit in iudicio,dr notoriū,in c.vestra, & in c.fi. de coha.cle.& muli.quinimo dr id,quod ex ꝓbatione constat, manifestū,vt in c.olim,de ver.sig.& per hoc infero.ꝙ ēt vbi agit de incurrēda pena,vt in casu illius cle.eos,respū scientiū sniam esse latā;put hic dr in hac gl.dico istū dici publice excōicatū: & sic isti incurrēt pœnas inflictas ꝛ cōicantes,vel sepelientes publice excōicatum , licet aliter , & minus bene videatur sentire ista

ADDITIONES.

a ¶Nullus.Tu vide etiam glo. in l.exceptiones autem perpetuæ, & in l.fin.ff.de exce.gl.& ibi Pau.de Cast. in c.inter eos,ff.de re iud.est etiam tex.apertior, quod exceptio,ne quis conueniatur , nisi inquantum facere potest , opponi etiam potest post sentētiam,in l.qui id quod,in prin.ff.de don.& l.Nesen. ff.de re iu.Quod limita,vt per Bal.in l.ab executione,circa fi.C.quorum ap. non reci. vt sit verum nisi iudex ante sentētiam statuisset termiouꝫ parti ad opponendum omnes exceptiones peremptorias,dilatorias, & anomalas,ꝓ ut tota die fit,tunc si istæ exceptiones , quæ diminuunt executionem, non fuerunt oppositæ ante sententiam,non poterunt etiam opponi post sentētiam,quod si est verum,multum limitat istam doctrinam ,Panor.& Bal.in l. j.C.de iu.& fac.ign. istam limitationem simpliciter sequitur D. Alexan.de Imo.in d.l.ex diuerso,§.fi.& nullus,contradicit,bene facit tex. in c.pastora. supra eod.tamen ille tex.loquitur in excep.dilatorijs teneas semper cordi , quia in practica quotidie fit.secundo limita , nisi tales exceptiones fuissent oppositæ ante sententiam per partem & reprobatæ per iudicem,tunc enim non possent opponi post sententiam in excep.Ratio est,quia ex quo fuerūt expresse reprobatæ,dicerenē tunc opponi contra sentētiam,nec essent tūc compatibiles cum sententia.gl.est ordi.in d.l. Nessen.§.fi.no. Dyn.& Bar.in d.l.ex diuerso.§.fi.& Bal.in d.l.executione. Nunquid autem in istis casib.& similib.in quib.tales exceptiones peremptoriæ possunt opponi post senten tiam possint etiam opponi post tempus quadrimestre,quod datur condemnatis ad soluendum.gl.est multum sing.quod sic,quam multum no.ad exte fionem huius doctrinæ in d.l.ab executione,in ver.excedat, circa med.quā Bar. ibi multum no.commendat.

¶Circa hoc de exceptione peremptoria,an possit opponi potest sententiā ; & infra tempus quod datur iudicatis ad soluendum , dicas quod regulariter non potest opponi post sententiam,nisi per minorem restitutum in integrū ad opponendum,vt in l.peremptorias, C. sent. rescin.non poss.de quo etiā perPau.de Cast.in l.j.C.de iur.& fac.igno.post alios;& vide gl.ordin.in l.tāsi. ff. de excep. rei iudi.& in l.post rem.in §.j.ff. de transa. & vide Spe. in tit.de excep.in §.3.vers.hoc tamen,vbi ponit septē casus, in quibus admittitur post rem iudica. Ant.Fran.

¶Adde quod cum exceptio semel est opposita,& super eo cognitum;& iudex processit ad vlteriora,quod vlterius non potest deduci ad eundem finem. Rom.consi.312.& quæ exceptiones possint opponi post sententiam , vide Anch.consi.6.

b ¶Ego dubito.Tu pondera,quia hic dicitur,quod ideo punitur reus,quia fatigauit actorem laboribus,& expensis,sed ista ratio habet locū , licet actor sciat se excommunicatum,ergo &c.Item quia mitius agitur cū actore,hoc casu,quia aliter potest excusari;sed in reo arguitur malitia. And.Barb.

c ¶Quod si iudex.Vide Fel.in c.ad probandum,in 2.col. ver.& no.ꝙ si testes. inf.de re iud.vbi dicit,ꝙ ad hoc vt gesta per excommunicatum valeant,requiritur ꝙ non solum sit occultus vni parti,sed ambabus, & ibi late attingit quod possit facere excommunicatus occultus. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ista gl. Item quoad dispositionem huius c. vt iudex illum repellat. gl. ista optimè loquitur, vt in d. c. vestra, in fi. Credo etiam, ℘ si non fuit excõicatus in iudicio, sed extra; ex quo non fuit publicè excõicatus, sufficit. & credo, ℘ verbum, publicè, non debet hic capi pro notorio, sed pro specie distincta a notorio, iuxta notata d. c. vestra, & satis est, si probari potest excõicatus; sicut enim pars potest opponere excõicationem; licet non sit notoria, vt hic, & in d. c. pia; ita & iudex, cum hoc fiat in fauorẽ publicũ; ratione cuius potest iudex supplere ex officio, vt not.
28 in l. 4. §. hoc aũt iudicium. ff. de dam. infe. † Item iudex tenet ex officio suo inquirere de habilitate, & inhabilitate accusatoris, seu actoris, vt 2. q. 7. c. quærendũ, & l. quos prohibet, ff. de postu. l. filiusfamilias, §. milites, ff. de procu. & ad hoc potest testes accipere, & ad hoc facit quod not. Bart. in l. j. propè fi. ff. de quæst. vnde ponitur hic, publicũ, vt differat ab occulto, quia si probari non põt excõicatus, licet sit in veritate excõicatus, debet iudex silere: aliàs opponere, & repellere, ad hoc 2. q. 7. c. plerũq;.
& 7. q. 2. c. si qñ, & c. placuit. quæ iura ad hoc optimè faciũt; hoc enim prodest ipsi excõicato; cum se cõioni hoium ingerendo
a peccet, de cle. excõ. mini. c. [a] illud. ac alij, qui scienter cũ aliarum periculo ipsi cõicauerunt, facit c. cũ non ab hoĩe, & qd ibi no.
29 de sent. excõ. & quod ibi hĩ in gl. seq. † Et per hęc possunt decidi duæ quęst. quas ponit hic Inn. primo. quid si actor oblato libello repellit iudicis officio: sed reus instat, vt agat, & prosequatur. quod potest reus facere, [b] iuxta nõ. in auth. q semel. C. cũo
b & qñ iud. & c. causam, de dolo & ꝛtu. nunquid iudex debet eum repellere? Inn. dicit, ℘ non. idem vĩ ibi dicendum, si reus nõ fuerit adhuc ꝓuentus, sed timet ab eo cõueniri; vnde potest reus c
c instare, vt cõpellatur agere, iuxta formã l. diffamari. C. de ingenuan. & c. conquerente, ℑm vnam lect. de offi. ord. nam si diceremus ℑrium, sequeretur ℘ id quod statutum est in fauorẽ nõ excõicati, retorqueret in ipsius odium, ℑ l. quod fauore. C. de leg. & c. quod ob gratiam. de reg. iur. lib. 6. Ego per predicta dubito, an hęc sint vera; quia nõ agitur hoc casu de vtilitate partis tm̃, sed de publica. hinc est, ℘ parte non excipiente iudex supplet, & pro hoc dicto sunt duæ glos. Prima in c. quærendum. est, super verbo, a iudice, & in c. alieni, in gl. in ver. arg. ℘ iudex. 2. q. 7. ergo nõ potest sola volũtas rei impedire iudicis officiũ sed si reus potest in hoc aliquod ꝓtendere interesse, procedat tunc opi. Inno. & vĩ satis honestum, vt agat per procuratorem; aliàs procedat contra eum tãquam cõtra contumacem; quia non legitimè comparet in iudicio. & hęc sufficiant. Abb.

ADDITIONES.

a ¶Vide Pau. de Leaz. in commen. c. si celebrat. de cler. excom. min. in pen. q.
b ¶Reus facere. Qđ si reus instat, ℘ actor excõicatus agat, an iudex poterit illũ repellere? vide Io. de Fan. & Doc. 2. q. 7. c. quærendũ, & c. alieni. vbi pulchrè loquunt ℑ Inn. & pro eorũ sniã vĩ tex. in d. c. pia, in prin. de excep. li. 6. A. Barb.
¶Circa istud de excõicato, an cõpellatur agere, dicas, ℘ excõicatus vĩr nõ agit, vt plenè tradit in c. intelleximus, de iud. imò si ageret, ẽt parte nõ opponẽte, põt officio iudicis repelli, vt in c. pia, in fi. de excep. lib. 6. & per Phil. in c. cũ parati, in j. col. de app. & vide Spec. in tit. de off. iud. in §. 2. in fi. & in 4. in ver. itẽ post. & vide D. Card. in cle. 1. in 16. q. de excep. Imò potest excõicatus repelli, ẽt a tertio, cuius non interfit, si opponat ℑ eum, ℑm Phil. in d. c. cũ parati, de quo tũ ibi dubitat Io. de Imo. nec credo, ℘ possit cõpelli agere per se; nisi vel ut constituat procuratorẽ, vel nisi absoluatur, vt possit agere propter periculum participij, per ea quæ hũr in d. c. intelleximus. Ant. Franc.
¶No. sing. limitationẽ ad c. infinuãte, de off. del. & idẽ dicit D. Ant. hic in 6. col.
c ¶Põt reus. Vide Abb. & alios, in c. intelleximus, col. pen. ℑ. de iud. & Io. de Ana. in c. dura, col. 3. ver. q. d aũt. ℑ. de cri. fal. Bal. & Ang. in l. nulla. ff. de legib. S. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio rei iudicatæ, non competit reo absoluto; quia nõ possidebat, si post sententiam inceperit possidere, nc. 3. intellige, vt infra nu. 10.*
2 *Conuentus reali, si non desiit possidere, absoluitur.*
4 *Si reus fuit absolutus, quia non venerat dies vel conditio; non prodest sibi exceptio rei iudicatæ, adueniente die vel conditione.*
5 *Rei vendicatio datur etiam contra simpliciter detentorem; nisi nomina uerit dominum in iudicio.*
6 *Dolo desinens possidere habetur pro possessore.*
7 *Possessor, qui a principio fuit in dolo, vel in mala fide; tenetur re perempta, vel si sine dolo desierit possidere.*
8 *Dolus debet probari ab illo, qui ipsum allegat.*
Possessor quomodo probabitur, dolo desiisse possidere.
Dolus probatur ex coniecturis.
9 *Offerre liti quãdo quis dicatur, ad hoc, vt nõ vitet pœnã offert se se liti.*
11 *Conuentus rei vendicatione, & absolutus; an censeatur absolutus, quia non possidet, an quia nil fuit probatum contra ipsum.*
Sententia præsumitur lata in id, quod acta sonant.
Sententia præsumitur lata ex leuiori causa.
12 *Possessor qui rem, ad quam conueniebatur, desiit possidere, an condemnabitur; & ad quid, & quomodo; & an teneatur ad fructus, si rem non possidet sine culpa.*
Fructus quo casu possunt peti, re perempta.
13 *Exceptio rei iudicatæ obstat, si finis agendi idem est; licet modus agendi sit diuersus.*

14 *Exceptio rei iudicatæ, obstat tantum in prosecutis; licet petitio fuerit generalis.*

CAP. XIII.

2 **Aduersario.** [a] † Non competit exceptio rei iud. reo
1 absoluto; quia nõ possidebat, & nõ diuidit. Casus literalis. Aliquis ꝓuenit aduersarium suũ super aliqua re, q̃ possidebat tpe litis ꝓtest. Sed quia postea sine dolo desiit rem illã possidere, fuit absolutus; postea eandem rem cępit possidere. actor petit eandẽ rem, quæritur, an res iudicata ei obstet? Et rndet Papa, ℘ nõ obstat exceptio rei iud. B. † No. 1. ℘ in
2 actione reali, venit sniã absolutoria ferẽda, si reus sine dolo pẽdente iudicio desiit rem petitã possidere. † No. 2. exceptionem
3 rei iudicatæ non cõpetere, qñ cessat causa sniæ iam latę; licet eadẽ sit causa petendi; & idẽ corpus vel quãtitas pętaꝫ, ac eadẽ sit personarũ ꝓditio. hic. n. oĩa ista ꝓcurrebant. Sed quia absolo fuit facta, qñ reus desierat possidere sine dolo; quia cessat ratio sniæ, procedit iudiciũ, exceptione rei iud. nõ obstante, facit c.
4 Odoardus, & qđ ibi no. de sol. † Hinc dicit Goffr. hic, ℘ si reus absoluit, quia actor ante diẽ, vel ꝓditionẽ agebat; non obstat, aduenięte die, vel ꝓditionis euentu, excep. rei iud. alle. l. Græce, ff. de pig. §. fi. & ff. de ædil. edi. l. bouẽ. §. pen. & vlt. Idẽ dicit, si fuit absolutus reus; quia ineptè agebat, vt ℨ. de iud. c. examinata, &
5 l. j. ff. si men. fal. mo. dix. † Gl. j. est clara, & tu Canonista no. cã. Et in eo, ℘ dicit sufficere reũ possidere saltem tpe sniæ; dic ℘ non requirit precisè possessio, nec à principio, nec tpe snię; sed sufficit detentio, vt l. officiũ, in fi. ff. de rei vend. & not. in d. c. examinata; nisi noĩauerit dñm in iudicio, vt in c. qñ, vt li. nõ contest.
6 §. ℘ si, & l. 2. C. vbi in rem act. exerc. de. † Venio ad gl. fecũdam quã recitabo, non vt iacet, sed seruato ordine cõpetentiori. Et primo q̃ro, ponderaꝫ in tex. ℘ sine dolo iste desierat possidere? Sol. gl. ista formauit prope mediũ hanc quæstionẽ, quã cõpetentius posuisset hic in principio; & soluẽdo dicit, ℘ ideo, si dolo desiisset possidere, nõ fuisset absolutus, sed ꝓdemnatus ac si possideret; quia doloſus pro possessore hr̃, allegat multa iura; & hodie habes tex. in reg. pro possessore, de reg. iur. lib. 6. & dic ℘ ℑ possidentẽ, qui dolo desiit possidere, non cõpetit rei vẽdicatio, directa, quia verba deficiũt, vt in l. si quis id qđ, ff. de iurisd. om. iud. & plenè not. per Cy. in l. ex placito, C. de re. permut. sed cõpetit vtilis pp mentem iuris; vnde illa, quę prius, & anteq̃ do
7 lo desineret possidere, erat directa; efficit vtilis rõne doli ex iuris dispositione. ita Spe. in tit. de inter. act. §. 3. ver. antepe. † Item limita hoc dictũ, & tex. nisi a principio, dolo incepisset possidere, vt in l. si me vi dejeceris, ff. de vi & vi ar. & hoc sentit Goffr. & clarius Spec. in ꝑall. §. 3. ver. itẽ Doct. vbi dicit, ℘ si dolo, vel aliàs iniustè & malitiosè incepit possidere, teneꝫ; licet nũc sine dolo desierit possidere, vt in d. l. si me vi, & in c. cũ tu, de vsur. & in c. si cut dignũ, §. eos, de homic. facit l. qđ te ff. si cer. pet. & l. fin. ff. de cõd. fur. & his duabus vltimis ꝓcor. probaꝫ, hunc illicitum pos-
8 sessorẽ teneri, ẽt si res sit perempta. † Nunc quęro capiendo primã partẽ gl. quis habeat probare, si negat dolus? gl. arguit pro, & ℑ; & vĩ in principio inclinare, ℘ onus probandi incũbat, dolum alleganti; quia regula est, ℘ dolũ allegans, probare eum teneaꝫ, vt l. quoties, §. qui dolũ, ff. de prob. sed ℑ. in ver. vel dic, qui debebat ꝓbationi ad ꝓcedentia; aliter soluit, dicens, ℘ si tpe litis ꝓtest. possidebat, præsumit, ℘ dolo desiit possidere; si aũt tunc nõ possidebat, nõ ꝑsumitur dolus; & sic possunt reduci ad concordiã opi. de quibus in prin. gl. Doct. cõiter trãseunt cũ ista gl. Ego allego pro hac opi. tex. iũcta gl. in l. nõ ignorabit. C. ad exhib. & dicit Io. And. ℘ dolus probabiĩ ex cõiecturis, de renunc.
9 c. 2. lib. 6. & l. dolũ, C. de dolo. † Opp. vĩ enim, ℘ etiã non possidens debeat cõdemnari, ex quo litem assumplit, vt in l. is qui se obtulit, ff. de rei vend. & l. qui se liti. ff. de peti. hære. Glos. dicit ℑrium procedere, duobus concurrentibus. Primo, ℘ reus non
b possidens, obtulerit se liti; [b] quasi sentiat, ℘ iste nõ obtulerit se liti. Secundo, ℘ actor ignorauerit reũ non possidere; aliàs seipsum decipit. Aduerte, quia gl. non declarat qñ dr̃ se liti offerre: dic, ℘ tunc dr̃ se offerre, qñ in iudicio vel extra dicit se possi-
c dere; si autem vocatus [c] venit ad iudiciũ, & assumplit defensionem;

ADDITIONES.

a ¶Aduersario. De intellectu huius decr. vide D. Ant. in c. 1. in 22. col. de re iud.
b ¶Se liti. Vtrum autem acceptans libellum ab actore porrectum, videatur se offerre liti. Vide hic D. Ant. & glos. magistralem in l. is qui se obtulit. ff. de rei vend. & tex. in l. 4. in princ. & ibi Bart. & Doct. ff. de re iud.
¶Circa hoc, an acceptãs libellum videatur se offerre liti, dicas ℘ nisi libellus offerratur reo, non cogitur reus rndere; & ita dixit gl. & Bar. in l. 2. in fi. C. de hære. vel act. vend. & vide Bart. in rubr. ff. de dam. infec. vbi dixit, ℘ libellus non est de processu, nisi postquã est datus parti. & vide Bal. in addi. Spec. in tit. de censi. in ver. libelli. & adde ℘ libellus non potest dari, vel offerri iudici, parte non citata; ita Rom. l. j. ff. de in ius voc. & vide Spec. in tit. de excep. in §. 2. in ver. illud quoque, vbi dixit, ℘ iudex non debet recipere exceptionem dilatoriã, priusquã libellus recipiatur a reo. & vide Spec. ibi, vbi dixit, ℘ receptio libelli facta per reum, inducit consensum in iudicem. Ant. Fran.
c ¶Vocatus. D. Abb. in c. examinata, suprà de iud. Bal. in l. cogi, ad fin. C. de petit. hæred. Bald. in l. si à te. §. j. ff. de excep. rei iud. Seb. Sap.

nem; nec fuit interrogatus, an possideret, non dr̃ se liti offerre; sed potius se defendere; quia, ex quo fuit vocatus, renebatur venire; cum iudicium reddatur in inuitum, vt l. inter stipulantem. §. si Stichum. ff. de verb. obli. & de iudi. c. intelleximus. hoc probari vĩ in l. qui petitorio. ff. de rei ven. vbi dicit, ℘ qui petitorio iudicio vtitur, ne frustra experiatur, dẽt interrogare reũ an possideat; vel dolo desierit possidere. & hanc opi. tenet Spe. in ꝑall.
10 §. ver. sed pone, & Bar. in l. is qui se obtulit, præal. quod est notãdum. † Gl. ẽt in vltima parte quærit, q̃ & quot exigantur ad hoc vt obstet exceptio rei iudicatæ. gl. dicit ℘ tria, vt patet in ea. Et in fi. vĩ addere quartum; videlicet; ℘ ille qui fuit absolutus possideat tpe sniæ, nam si non possidebat, non ob. hæc exceptio; licet sit eadem cã petendi, idem corpus, seu quãtitas, & eadẽ personarum conditio, vt hic. Non enim intelligas hoc dictum gl. indistincte; quia procedit solũ, qñ reus fuisset absolutus; qa nõ possidebat: si aũt fuisset absolutus, quia non possidebat, & quia actor non probauit; tunc obstat postmodũ exceptio rei iudicatæ; quia non cessat secunda causa; licet cesset prima. Insti. de
11 nup. §. affinitatis. hoc notabiliter voluit gl. q̃ sequitur Bart. in l. si quis ad exhibendum. ff. de excep. rei iudi. † Sed circa hoc, & cit
a ca tex. q̃titur, quid si reus fuit simplr̃ absolutus? [a] Sol. dicit Bar. post gl. in d. l. si quis. ℘ dẽt inspici & cõiecturari cã sniæ ex actis vt in l. non intelligitur. §. j. ff. de iur. fis. facit l. 3. C. de sen. quę sine cer. quan. vide bo. gl. in c. audita. de resti. spo. & iõ si apparet probatum in actis; ℘ iste non possidebat, præsumitur, ℘ ex hac cã fuerit absolutus. si aũt appareat ℘ actor non ꝓbauit, præsumit fumetur absolutus ex minori cã. ſ. ℘ non possidebat; & ꝓ hoc dicto allego. qa in dubio dẽmus præsumere sniam fuisse latã ex leuiori cã. vt in l. si præsides. ff. de pen. & l. hæc cãe. ff. de suspe. tut. tm̃ inpñti puncto alr̃ distinguerem; & sic; ℘ aut iudex absoluerit reum ab impetitione actoris; & vĩ absolutus; quia actor nõ probauit. nam hæc verba istud important, vt in c. cum venerabilis. ℨ. eo. tit. cum si. Aut fuit absolutus ab instantia iudicij, & tũc posset procedere opin. ℑ. pro hoc facit cõis stylus iudiciorum, qui attendendus est. arg. in c. ex literis, de const. nã vbi quis absoluit, quia non possidet; vel quia actor inepte egit, semper hoc de iud. Nũc gl. expeditis, & suppletis, inseram aliqua, quæ posuit interro. §. 2. versic. verum, cum seq. quæ veniunt ad intellectum
12 huius c. & mãæ. † Quæro igitur, quid si contingat reum euocatum a iudice, cadere a possessione, super qua agebatur, an ex eadem instantia possit condemnari, qui desiit possidere, & ad qd, & quo sit sententiandũ; sol. post Inn. dic. ℘ aut reus cadit a possessione voluntarie, cã mutandi iudicii, & tunc prodest condẽnari remedio illius tit. ff. de alie. iud. de quo in c. fi. co. tit. & hoc siue ante lit. contest. siue post. si vero non transtulit possessionẽ mõ prædicto, sed alr̃ desiit possidere; tunc si agit personaliter, non est vis, an culpa, an sine culpa de sierit possidere, quia cũ persona, & non res sit obligata, põt ad sniam procedi. facit qđ not. idem Inn. in c. cum M. de const. si vero agebatur reali, & tunc si sine culpa desiit possidere, non condemnabitur sed absoluet, vt hic, & ℨ. latius dixi. sed si cum culpa, procedetur ℑ eum, vt ad litis æstimationem, & interesse cõdemnetur. ff. de exhi. l. de eo. & l. sin aũt. §. possidere ff. de rei ven. In priori tm̃ casu, cũ sine culpa desijt possidere, dicit Inno. ℘ actor inuito reo, & reus inuito actore, poterit petere, vt procedaꝫ ad sniam diffinitiuã, pp fructus, & expensas, & interesse, & alia accessoria ad principale iudicium, & pp stipulationẽ de euictione, & idẽ in hoc vltimo casu tenet gl. in l. vtiq;. ff. de rei ven. & loquit Inno. qñ desinit possidere post lit. contest. nam si prius, non deberet peti res principalis; quia inepte peteret; cum desijsset possidere, sine culpa. de quo in l. vtiq;. ff. de rei ven. neq; posset petere fructus, & partus, qñ essent oĩno accessorij ad ipsam rem peremptã. arg. l. 4. C. de posi. & hoc vltimum voluerunt glo. & Bar. in d. l. vtiq;. secus puto, qñ non essent oĩno accessorij, sed possent peti principr̃, sicut ipsa res, vt puta, quia percepisti fructus ex re mea, iuxta not. per Bar. in l. ex diuerso. ff. de rei ven. & per Inn. in c. 2. de li. obl. & in c. tanta. de excess. prael. nam tunc puto ℘ perempta re, etiã ante lit. contest. poterunt peti fructus; quia poterũt peti iure actionis; & sic principr̃. de quo dicendũ, vt plenius no. in iurib. ꝑalle. Nunquid aũt noĩe fructuum, veniãt hoc casu actiones, q̃ute occasione rei peremptæ, vt actio l. Aquil. & similes. dic vt no. Inn. in d. c. j. vbi vĩ tenere, ℘ tales actiones, reus succumbẽs tenetur cedere actori vincenti. Qualiter iudex dẽt se habere in sniã ferenda, si reus non reperit possidere. dic quod, aut constitit reũ non possidere ante eq̃ actor fundaret intentionẽ suã, aut postea. Primo casu debet reus absolui, nec in aliquo pronũciatur pro actore, de hoc est casus in c. examinata, sup. de iud. nisi actor, vel reus instaret, vt procedatur pp fructus, & alia accessoria, vt ℨ. dixi. Si autem iam constitit de iure actoris, tunc debet pronũciari, etiam pro actore, quia pronunciabitur dominus, vt probaꝫ, ℑm vnum intellectum, in l. si a te. ff. de exce. rei iu. & not. Barto. in l. is qui se obtulit. & valebit illa pronunciatio tm̃ ℑ reum, ℘ si reperitur postea illam rem possidere, mãdabitur sniæ executioni contra reum, absq; alio iudicio nouiter inchoando, ad hoc l. 4. & quod ibi no. ff. de pet. hær. & not. Bar. in l. si a te. & vide qđ dixi in d. c. examinata. Inn. in loco præalle. ſsup rub. de iud. quę sequitur Spe. in d. §. 2. verſ. qualiter. Et dicit, ℘ si sniã est ferenda pro actore, iudex sententiabit sic. Quia inuenimus, ℘ reus erat in causa condemnationis, si possideret, ideo condemnamus eũ ad fructus & expensas; sed quia nõ possidet, nec culpa sua desijt possidere, ideo absoluimus eum, quantum ad rem petitam, dicit tm̃, quod prius dẽt iudex facere, vt præstet cautionem de restituẽda re actori, si ad eum peruenerit. ff. de rei ven. l. si vero. Si autem non est sniã ferẽda pro actore, dicit iudex. Absoluimus reum ab impetitione actoris; & condemnamus actorem ad expẽnsas. Refert tm̃ Inno. alios dicere, quod semper iudex sententiabit super re, quę petitur, non quod dicat, condemnamus reũ ad æstimationẽ rei simplr̃; sed sic, ſ. qñ eam habuerit. vel sic, qa iudicabit rem petitã esse actoris, arg pro eis. ff. iud. sol. l. si seruus. Sed primum dictum plus placet Inno. Satis iudicio meo potest retineri, quod prius dixi. dicit etiam Inno. in loco præall. quod si est spes, ℘ reus cito recuperabit rem, quod iudex poterit differre sniam, & absoluere eum simpliciter a termino assignato, & cum postea recuperauerit rem, procedetur in causa cœpta.
Potest etiam iudex, ℑm eum, aliquando absoluere non a repeti
13 ta, sed ab instantia iudicij, & tunc si postea recuperauerit rem, incipietur iudicium de nouo. hæc bene notabis. † Vltimo ad limitationem eius, quod dicitur in gl. vide no. dictũ Bart. in l. j. C. de ord. iud. vbi dicit, ℘ vbi prorsus idem est finis agendi, obst. exceptio rei iud. non obst. ℘ varietur modus agendi; ideo cõcludit non posse deduci per viam actionis, quod primo fuit deductum per viam exceptionis, si idẽ est prorsus finis agẽdi. ad hoc habes tex. no. in c. duobus. ff. de except. rei iudi. vide de hoc vlti
14 mo ℘ no. Inno. in c. 2. de ord. cog. & quod ibi dixi. † Item adde aliud notabile dictum, quod vbi petitio fuit generalis, persecutio vero specialis, obstat exceptio rei iudicatæ solum in prosecutis, & sententia gñalis refertur ad prosecuta dũtaxat, nisi scitẽter, & malitiosè fuerit facta prosecutio specialis. ad hoc hẽs tex. multum no. in l. de rebus. ff. de arb. not. Bart. in l. & an eadem. §. actiones. ff. de except. rei iudic. & vide ibi de materia glo. in l. si mater. §. eadem. eodem tit.

ADDITIONES.

a ¶Absolutus, ex qua causa in dubio præsumatur reus absolutus, vide Bar. in l. Iul. verum debitorem. ff. de cond. ind. vbi dicit, quod in dubio non præsumitur absolutus, quia innocens; sed quia actor non probauit, quod intellige, & declara, vt no. ibi per eum. cum quo etiam concordat Bar. in l. duobus §. fideiussor. ff. de iureiuran. & de hoc vide bon. glo. & Barto. in l. si quis ad exhibendum. ff. de excep. rei iudi. & Spec. in tit. de offi. iudi. §. de seruis. versi. quid si reus.
¶Ex qua causa quis præsumatur absolutus, vide Bar. in l. Iul. hic alle. in versi. quandoque quis absoluitur. vbi dicit, quod præsumitur absolutus ex causa, quæ apparet ex actis, & vide D. Alex. in l. admonendi. ff. de iureiu. & adde quod absolutus per sententiam iniustam, tenetur in foro cõscientiæ, ita Bal. in l. cum quis. C. de iur. & fac. ign. & in auth. ad hoc. C. de vsuca. vbi dicit, ℘ potest talis denunciari ecclesiæ, si fateatur iniustitiam sententiæ.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus potest prosequi appellationẽ, licet in rescripto ad hoc impetrato non fuerit facta mentio de excommunicatione.*
2 *Excommunicatus potest appellare ab omni grauamine illato. nu. 7.*
3 *Excommunicatus in se defendendo, potest personaliter comparere; & non per procuratorem.*
4 *Procurator ad agendum, potest super hoc literas impetrare, citra aliud mandatum.*
5 *Concesso vno, censentur alia concessa, sine quibus illud non potest commode expedri.*
6 *Excommmunicatus dum litigat super ualiditate, vel inualiditate sug ex commuicationis, non auditur nisi primo petat absolutionem.*
8 *Sententia lata pro excommunicato, siue sit ante, vel post excommunicatus, non mandatur executioni ante absolutionem.*

CAP. CXI.

1 **Venerabilem.** † Valet rescriptum impetratum ab excommunicato super prosequutione appellationis; licet de excõicatione non fecerit mentionem. Primo ponit dictũ. Secũdo subiungit ipsius cãm. ibi, Quia nihil. Casus lit. Archiepiscop. Narbo. appellauit a iudicibus pp grauamen sibi illatũ, & super appellatione sua literas impetrauit coram iudicibus appellationis. obijciebatur literas non valere pro eo, quod tempore impetrati rescripti, erãt ex alijs causis excom. Iudices consuluerunt Papam, & ipse respõdet, quod licet ex alijs causis tempore impetrati rescripti excommunicationis vinculo teneretur Archiep̃s, de quibus in literis suis mẽtio non haberetur; ad prosequendam appellationem suam debet admitti, quia nihil prodesset excommunicato appellare, si

Universidad de Deusto
Biblioteca

non posset appellationem prosequi, & literas impetrare. Ber.
2 † No.primo excõicatum posse appellare, nedum a diffinitiua,
a vt ff. c. significauerunt; sed etiam a grauamine [a] illato ante sen-
3 tentiam, vt hic, & ff.eo.c.cum inter. † No.2.& tene menti, q excõicatus potest se defendẽdo, esse in iudicio per se, & impetra-
b re literas per se; nec compellitur constituere procuratorem. [b]
4 & facit hoc ad intell'm c.intelleximus, §.de iud. † No.3. regulã,
c q vbi excõicatus [c] potest esse in iudicio, potest etiã literas impetrare. Et facit iste tex.in arg.q procurator etiã generalis, potest sine alio speciali mandato literas impetrare in causis, in quibus ex suo mãdato agere potest, de quo vide quod dixi in cap.
5 nonnulli, de rescrip.§. 1. † No.4.q vno cõcesso intelligunt concessa omnia, sine quibus illud commodè expediri non potest.
6 concor.de off.deleg.c.prudentiam.& c.præterea.† Opp. ℈ tex. in eo q dicit excõicatum posse appellare, & appellationẽ posse prosequi &c. vt enim q non debeat admitti ad prosecutionem; nisi prius petat absolutionem, vt in c.per tuas, de sent.excom. Sol. dic ℈rium procedere, qñ quis appellat a sententia excõicationis, quam dicit iniustam; nam cum fateatur se ligatũ, non debet admitti ad litigandum de iniustitia; nisi prius petat absolutionem, vt in c.per tuas, de sent.excom. quia cum in omnem euentũ sit obtinenda absolutio, vt in c.cum contingat, de off.deleg. differendo absolutionem, vt contemnere excõicationem in d.c.per tuas, hic verò loquitur, cum appellat ab alio grauamine; & de excõicatione nihil ipse dicit; nec confitendo eam iniustam, neque vilam. sed aduersarius opponit de excõicatione ad finem istum repellendi; ad quod nõ debet admitti,
7 cum iste se defendat. † Quæro tex. hic loquitur, qñ appellans fuerat excõicatus ex aliis causis &c. quid si fuisset excõicatus pro eadem causa, pro qua est in iudicio? Sol. dicunt Docto. q idem, vnde satis est ipsum appellare ex grauamine legitimo, vt hic, & ff.eo.c.cum inter, & pro hoc alleg.c.1. de rescrip. lib.6. vbi indistinctè in appellationis articulo permittitur excõicato
8 rescriptum impetrare. † Quæro nunquid petenti executionẽ [d]
d sententiæ, obstabit excõicationis exceptio. Doctores hic olim instabant: sed hodie non est disputandum. per c.pia, de excepti. lib.6.vbi concluditur, q sic. quod potest dupliciter cõtingere. Aut quia fuit excõicatus post sententiam pro eo latam, nondum executioni mandatam. Aut quia fuit in iudicio agens toleratus, & non repulsus exceptionis ope; sed tunc tempore executionis excipitur, quod fieri potest, vt in d. cap. pia. Cætera clara sunt, & satis expedita in præcedentibus capitulis.

ADDITIONES.

a ¶Sed etiam a grauamine. Adde Spec.in tit.de act.ver.item q est excommunicatus.& ibi per Bald.dixi in apostil.ad istum, in c.qua fronte, infrà de app.

b ¶Procuratorem. An excommunicatus volens se defendere possit compelli constituere procuratorem; puto q sic; vt euitetur periculum participij, iuxta ea, quæ plenè traduntur in c.intelleximus, hic alle.& quas exceptiones possit facere excommunicatus, vide Archid.in c.1.4.q.1. Ant.Franc.

c ¶Vbi excommunicatus. Nunquid autem valeat comparere? excommunicatus non potest literas impetrare; ergo nec comparere, vide Ioan.de Ana.in cap. dura, infrà de crim.fal. & Felin.in c.significauerunt, vers.ad vnum aduerte, supra.eod. Seb.Sap.

d ¶Executionem. Vtrum excommunicatus possit petere executionem sententiæ, vide D.Ant.in c.significauerunt, supra eo. & quod not. D.Bar.de Bellen. in d.c.pia, eo.tit.lib.6. & inquantum D.Ant. hic dicit, q in iudicijs duplicibus siue communibus excommunicatus indistinctè habet legitimam personam standi in iudicio. Adde, q contra hæc facit tex. in l.non solum, §. si status, in fi. ff. de procur. vbi in dubio quis censetur actor; & contra hoc dictum facit rex.in c.cum desideres, de sent.excom.

¶An excommunicatus possit petere sententiæ executionem, vide Innoc. in c.exceptionem.hoc eo.tit.& Archid.in c.intelleximus, supra de iud. & vide Bal.in Margar.super Inn. in ver.excommunicatis, in ver. 24. Ant.Franc.

De præscriptionibus. *Rubr.*

SVMMARIVM.

1 *Diffinitio præscriptionis.*
2 *Præscriptio non dicitur contraria iuri naturali.*
3 *Præscriptio quid sit, & an comprehendat præscriptionem, vel econtra.*
4 *Per vsucapionem acquiritur dominium directum; per præscriptionem verò dic, vt hic latè.*
Dominium an acquiratur vtile, vel directũ, vel vtrũque præscriptione.
Præscriptio dicitur odiosa, vsucapio verò fauorabilis.
5 *Statutũ inducens præscriptionẽ debiti, nõ tollit naturalẽ obligationem.*
Statuta, quæ post certum tempus non admittunt creditorem ad agendum; an valeant, quin saltem possit agi in foro ecclesiastico. 8.
7 *Præscriptioni non potest per pactum renunciari, licet in aliquibus sit.*
Renunciare iuri introducto in odium alterius nemo potest.

Rubrica ista continuatur ad proximam hoc ordine. Supra visum est de exceptionib.in genere; sed quia frequenter obijcitur præscriptio, & plerũque dubitatur, an & qñ comperat; me-
1 rito post precedentem sequitur ista. † Quæro primo pro intellectu litere, quid sit præscriptio? vide bon.gl.16.q.7. in summa, quæ prosequitur quid sit præscriptio, quid vsucapio, quæ in eis exigantur, & de earum effectu, & ipsarum interruptione. Et ad quæsitum nostrũ dicit, q est exceptio, ex tpe substantiam capiens, quæ actioni personali, vel in rem opponitur. hæc profectò diffinitio non procedit; tum quia præscriptio nõ capit substantiam ex solo tpe; aliàs procederet à nã, cum tps sit quid naturale. Item non explicat causam finalem rei ad omnes partes substantiales ipsius; sicut debet facere quæuis bona diffinitio, sicut leg.& no.in l.j.§. 1.ff.de dolo, & in reg.possessor, de reg.iu. lib.6.in Merc. Ideo diffinitur sic & melius, vt no. super dicta re-
a gula, q præscriptio a est quoddã ius ex tpe congruens, authoritate legum vim capiens; pœnã negligentib. inferens, & finem li-
2 tibus imponens. † Scdo quæritur, an præscriptio [b] sit ℈ ius nã-
b le; & prima fronte vr q sic; quia est ℈ illam regulam nãlem, neminem debere locupletari cum a terius iactura, vt in reg.locupletari, de reg.iur.lib.6.& in l.nam hoc nã.ff.de cond.indeb. sed ℈rium concluditur per Io.And.& bene, in supradicta reg. pos-
c sessor. nam infert pœnã negligentibus, c & sinẽ imponit litibus, quod est rationi nãli congruum, vnde non simplr recedit ab illa regula nãli; quia non sine causa locupletatur quis ex præscriptione cũ alterius iactura; sed fit vt obseruẽtur due regulę præmissę; vnde nec ex toto recedit à iure nãli, nec ei in totum de-
3 seruit, vide plenè de mã in d.reg.possessor. † Subsequẽter quæro, quid est vsucapio? Sol. premitto, q vsucapio est nomen generale, comprehẽdit enim latè sumpto vocabulo præscriptionem, & econuerso præscriptio, comprehẽdit largo modo vsucapionem, vt probatur, ff.de vsucap. iuncto rubro cum nigro, & ff.de diuer.& temp.præscrip.per totum; sed propriè, & strictè differũt inter se. nam vsucapio est in rebus mobilibus, & se mouentibus, præscriptio verò in rebus immobilibus & iuribus incorporalibus, vt Instit.de vsucap.& Ion.temp.præscr. 1.rñso, & vide ibi gl.quæ est in verbo, vsucapiantur.& dicit Bart.in l.seruitutes, la 2.ff.de seruit.q olim nomen vsucapionis comprehendebat vsucapionem & præscriptionẽ, alle.l.2.& l.eum qui ædes. ff.de vsucap. sed postea Iustinianus vsucapionẽ attribuit rebus mobilibus, & præscriptionẽ rebus immobilibus, vt l.vna. C.de vsuc.trãfor.& quælibet solutio est bona; & in vsucapione sufficit trienniũ, vt ibi, & latius dic vt no.16.q.3.in summa. Et de tpe requisito ad præscribendum, vide bo.tex.in §.põt, ca.causa, & q. Et an vsucapio habeat locum ℈ ecclesiã, vide per Dyn.in d.reg. possessor; & plenius per Doct.in c.1.de in inte.rest.vbi tangam. Capiendo autem vsucapionem in sua specie, dicit q vsucapio est acquisitio dñij per continuationem possessionis temporis lege diffiniti ita diffinit Iurist.in l.3.ff.de vsucap.& pondera bene in eo, quod dr, q est acquisitio dñij, &c. † Ex quo no.colli-
4 ge, q per vsucapionem acquiritur dñium; & idem dicit tex. in l.traditionibus, C.de pac.quod intellige sm Dyn.in reg.possessor, præall.etiam de directo. nam appellatione dñij intelligitur de directo, ff.si ager vect.vel emph.peta l.j.& 2. quod est notandum. secus autẽ est in præscriptione. nam in præscriptione decem, vel viginti annorum quæ procedit in rebus priuatorum cum titulo, acquiritur dñium, sed non directum. Illud.n.remanet apud dñm, ratione cuius sm Dyn. posset dñs in rem agere non ℈ præscribentem, sed ℈ tertium. In præscriptione verò Ion gissimi tẽporis, puta 30. vel 40. ann. non acquiritur dñium vtile, aut directum: sed est tutus præscribens exceptione ℈ dñm, vt in l.si quis emptionis, C.de præscrip, 30.ann.& in d.§.potest. Et ratio diuersitatis sm Dy.est, quia vsucapio est inducta in merum fauorem possidentis. ideo fauor facit, vt acquiratur dñium etiam directum. præscriptio vero 10.vel 20.ann. est inducta partim in fauorem possidentis, propter bonam fidem quam habet, & partim in odium negligentis; vnde fauor facit, vt transeat dñium vtile: odium verò ex parte domini inducit, vt apud eum remaneat dñium directum. præscriptio verò 30. vel 40. ann. est inducta in merum odium negligentis; quia cum procedat cum mala fide, iura volunt subuenire malæ fidei possessoribus. Et ex hac ratione dico, q in præscriptione longissimi temporis, cum bona fide, quando præscribitur contra ecclesiam. j.eo. c.de quarta, vel contra priuatum sine titulo, q acquiritur dominium vtile, sicut in præscriptione longi temporis; cum tunc cesset ratio malæ fidei, quod videtur velle tex. in d. §. potest, & in l.si quis emptionis, præalleg. & idem ibi Barto. Adueꝛte tamen in eo, quod dixi post Dyn. q per præscriptionem acqui-

ADDITIONES.

a ¶Præscriptio. Hanc diffinitionem tenet Alb.de Ros.in rubr. C.de præscr.rerum immo.in princ. & Paul.de Cast. in conf.193. incip.Visis & ponderatis omnib.secundum antiquam impressionem. Seb.Sap.

b ¶An præscriptio. An præscriptio sit contra æquitatem, vide Ang.in l.sequitur, §.si viam, ff.de vsucap.qui tenet, q sic; sed reprobat Rom.relatus per Felin. hic, & D.And.Sic.in c.ex parte, il 2.de off.deleg.& Aret.in c.dilecti, §.de iud. & in l.si seruum, §.sequitur, ff.de verb.obl. & ita etiam tenet Bal.in c.Quintauallis, col.vlt. supra de iureiur. Seb.Sap.

c ¶Pœnam negligentibus. Tu pondera gl.in Auth.vt Eccl.Rom §.habeat itaq; vbi dicitur, q est iniquissimum iuris subsidium, vt voluit Bald.in l.j.C.de præscr. 30.ann.& Ang.in l.sequitur viam, ff.de vsucap. And.Barb.

a acquiritur vtile dominium, [a] & non directũ. scias enim q in præscriptione cum mala fide, oẽs ꝑueniunt, q non acquiritur dominium; sed tñ exceptio, vt in d.l.si qs. & d.§.põt. Sed ī præscriptione cum bona fide, sunt opi. variæ. quidam.n. tenẽt illã opi. Dyn. Alij vero dñt q acquiritur dominium ẽt directũ, de quo vid ℈ per gl.in d. l. si quis emptionis, & plenius per Ioã. An.in d. reg. possessor, in ver. quartũ proponebatur, vbi ponit motiua vrgentia ad vtrãque partẽ; & tandem ꝺcludit, q quoad modum vtendi, acquirit præscribẽs omne dominium; quia põt illa re, vt vult, vti; & sicut potest quilibet dñs disponere de re sua. & sic iudicio meo posset intelligi Inn. in capitu. cæterum. ff. de iud. vbi dicit, q per præscriptionẽ quis acgrit directũ & vtile dominiũ, quod est notandum, quod vide per glo. & Cyn in auth. nisi triẽnale, C.de bo.ma. & per Bar. in l.1.§. fi.ff.de aqua plu. arcen. & l. minor.§.j.ff.de cuict. sed distingue ibi no. sm distinctionem istã. Sed capiendo dominium directum, prout descendit a iure naturali, quod inheret ossibus hominis, vt in l. 3. ff. pro soc. illud nõ præscribitur, qa nõ potest lege humana, & ciuili tolli, quod est naturali ratione acquisitũ, resistit enim ī hoc æquitas naturalis. quod satis placet. Et addo ad hoc tex.no.in c.ad aures, inf. eod. vbi dr, q præscriptio cum bona fide, omnem prorsus actio
5 nem excludit; & vide omnino quod ibi dicam. † Vide similem quæstionẽ per Bar.in l.fi.ff.rem ratã habe. vbi quærit, an per præscriptionem debiti tollatur obligatio naturalis? & cõcludit idẽ in effectu, quod ℈. q tollitur obligatio quoad omnem effectũ; tñ remanet naturalis, & vtilis apud eum, ad idem vide glo.in l. obligationẽ fere. §. placet, ff. de actio. & obli. Aduerte, hoc põt
6 satis admitti de iure canonico, vbi fuit præscriptum cum mala fide. † Et quotidie hoc ꝺtingit, hodie pp statuta, quæ post certũ tempus nõ admittunt creditorẽ ad agẽdum, nunquid valeãt talia statuta, quin saltem possit agi in foro ecclesiastico ratione peccati, vt dixi? Bartol. fuit sibi ℈rius, videtur tñ magis vt valeãt; & q tollatur omnis obligatio naturalis in effectu; sed ℈rium volu it Io. And. in c.fi. de excep. li. 6. Bar. in c.fi quis per triginta, si de feu. fine. ꝺtrouer. col. x. dicit cõsideranda esse verba statuti. Aut enim dicit, q creditor qui nõ petierit intra tñ tps, intelligat fecisse pactũ de nõ petẽdo; vel intelligat per acceptilationẽ debitorẽ liberasse; & tũc bene tolleret naturalẽ obłonem in effectu. & sic sentit, q hoc casu nõ possit recurri ad ecclesiam, facit qđ in simili not. Bart. in l. oẽs populi. ff. de iust. & iu. qñ statutum ꝑsumit fictionem, vel simulationem. Aut statutum dicit, q tollat
7 ratione negligẽtiæ obligatio naturalis; & tunc dicit se putare, q in foro statuẽtium tollatur obligatio naturalis saltẽ in effectu: secus ī foro canonico, rõne peccati; quia nõ põt directe tollere naturalẽ, & ibi vide lati[a]. Aut statutũ se refert solũ ad exercitiũ,
b vt qa dicit creditor nõ audiat [b] post tñ tps; & tunc nõ tollitur aliqua obligatio; quia solum excluditur persona agẽs, similiter in excõicato; quia tũc agit post absolutionẽ; & ideo hoc casu statutum nõ impedit, quin debeat audiri in foro ecclesiastico.
7 no. bene hæc verba, & vide q dicam inf. c. fi. † Vltimo hic quæ-
c ro, an per pactum possit impediri [c] præscriptio? vide p Bart. post Dy. in l. nemo potest, ff. de le. j. & in l. i. ff. de vsuca. vbi in effectu ꝺcludit, q vsucapio, seu præscriptio cum bona fide, nõ põt pacto directe renũciari; quia sunt inductę in fauorẽ publicum, ne dñia sint incerta, vt in d.l.j. ius autẽ publicum pacto priuatorum non remittitur. ff. de pa. l. ius publicum, & in c.si diligẽti, de fo. comp. indirecte tñ bene remittitur, propter superuenientiam
malę fidei, quę impedit cursum præscriptionis, vt in c.fi. inf. eo. præscriptio vero q̃ est inducta in odium negligentis, vt illa quę currit cũ mala fide, nõ põt remitti; qa nõ põt quis renũciare iu
ri introducto in odiũ alterius, vt no. in l.cũ filiusf. ff. ad Maced.
8 Ex † quo infert Bar. q si statuto cauet, creditorẽ nõ audiẽdum post xx. ann. nõ põt debitor tali statuto renũciare; & ex hoc sentit valere tale statutũ; & idem innuit in l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuca. sed ℈rium no. in l.oẽs populi. ff. de iust. & iur. Tu vide in hoc quod dixi in c. quod clericus, de for.cõp. Quędam est præscriptio inducta ī merum fauorẽ alicuius; & tali præscriptioni renũciari potest. exẽplum ī pscriptione inducta ℈ volẽtẽ redhibere animal morbosum, vt l. q si nolit. §. si qd ita, ff. de ædil. edi. Io. An. super rub. huius ti. in addi. post Ros. formar quęstionem de eo, cui fuit ꝺstituta seruitus; & appolitum pactum, q nõ tollatur lapsu tẽporis; & ꝺcludit idem quod ff. dixi post Dy. & Bar. vt impediatur præscriptio propter malam fidem. Item vr senti re, q etiã impediatur vi pacti; dicit. n. tale pactũ nocere emptori illius fundi, ī quo fuit cõstituta seruitus; quia pactũ nocet, & pro
dest hñti cãm a pacisc̃re. l. emptori. C. de euict. & l. quoties, ff. si fa. fur. fe. dic. sed extraneo nõ nocet, cũ fuerit psonale. l. si vnus. §. ante oĩa, ff. de pact. D. Ant. in c. cum nõ liceat, ℈. eo. vr idem vel le. f. vt ex viribus pacti impediatur præscriptio; quia hoc tangit principaliter vtilitatem priuatam; secundario publicam cui pacto potest renunciari, vt not. in cap. si diligenti, de fo. cõp. quod maxime procederet, secundum cum in præscriptione mere odiosa. nam cũ possit pacto interrumpi, vt no. Dy. in l. sicut. C. de præscri. 30. ann. multo fortius impediri, ne inchoetur, de inreiu. ca, quemadmodum. Sed mihi nõ placet, quatenus dixit D. Anton. pactũ valere in præscriptione mere odiosa. nam cum illa nõ sit inducta ī fauorem possessoris; quia iura nõ fauent malæ fidei possessoribus; nõ video qũo possit a principio p pactũ renũciari, argu. c. vigilanti, & quod ibi dicam, inf. eod. sed in mere fauorabili, vel partim odiosa, & partim fauorabili, posset procedere hæc opin. Io. And. ar. in cle. quamdiu, de appell. in auth. si tñ. C. de tempo. app. facit l. si quis emptionis, C. de præscri. 30. ann. & melius cap. ad apostolicam, de reg. cum ibi no. Bal. tñ in c.j.§. præterea, de ca. Cõra. coll. x. videtur sequi opin. Bar. simpliciter. Et hæc sufficiant ad intellectum rubricę.

ADDITIONES.

a ¶Vtile dominium. Adde quale dominium acquiratur, per Alexan. consi. 38. & Ang. consi. 162.

¶Circa hoc, quod dominium acquiratur ex præscriptione, dicas, q acquirit vtile dominium, vt per Bar. in l. minor, in §. 2. ff. de eui. & per Bal. in auth. nisi tricẽnale, C. de bo. mater. quod intellige verum, nisi statuto cautũ sit, q præscriptione quęratur dñium; quia tunc quęritur directum, vt statutũ aliquid operetur cõtra ius cõe, vt per Bar. in l. 2. in 2. q. ff. de vsuca. & vide Arch. in c. 1. de præsc. li. 6. qui tenet, q de iure canoni. acquiritur non solum vtile dominium, sed etiam directum. Ant. Fr.

¶Dominium. Vide late per Imo. in rep. c. fi. col. 24. inf. eo. Mari. Soc. in ru. de cã poss. & propr. vers. i. 18. Alex. in consi. 88. incip. eximie dñe vicarie, col. 3 in 2. vol. vide pra. Papien. in forma libelli, in actione reali, in verbo, iure dñij, & Dec. in l. fin. col. 1. & 3. C. de edic. diui Adr. tol. Seb. Sap.

b ¶Non audiatur. Adde videndum Ro. consi. 102. Per. de Anch. consi. 256. Rap. Cu. consi. 90.

c ¶Impediri præscriptio. Adde quod Ro. consi. 101. dicit, quod præscriptioni completæ quis renunciare potest; futuræ vero non.

¶Impediri. Vide Rom. in rep. rub. ff. de arb. col. 20. & in consi. 201. inci. pro decisione prędecessoris consultationis Raph. Comen. in consi. 129. incip. visa copia præcepti, in fi. & Ang. in consi. 55. incip. Gulielmus, & Fran. circa fi. Sep. Sa.

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio rei ecclesiasticę immobilis, in aliquo casu potest currere, per spatium trium annorum cum mala fide, quod est fauore religionis.*
2 *Præscriptio non currit contra pupillum, etiam habentem tutorem; nec cõtra ecclesiam vacantem; licet habeat episcopum.*
3 *Præscriptio non currit contra iura Imperij vacante Imperio.* 5.
4 *Præscriptio, an currat contra bona pertinentia ad capitulum; vel ad capitulum, & episcopum.*
Capitulum, an sede vacante exerceat iura spectantia ad prælatum solũ; vel ad prælatum & capitulum.
6 *Præscriptio incorporalium non requirit quasi possessionem; sed scientiã & patientiam aduersarij, vel possessoris.*
7 *Præscriptio non currit contra ecclesiam excommunicatum prælatum habentem.*
8 *Præscriptio non currit contra excommunicatum.*
9 *Ecclesia restituitur aduersus præscriptionem, sicut minor.*
10 *Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in iudicialib. sed in contractu non.*
11 *Restitutio aduersus præscriptionem datur, etiam maiori, propter ignorãtiam.* 13.
12 *Aduersus quadriennium, quod datur, ad petendam restitutionem in integ. non restituitur quis, nisi ignorauerit præscriptionem.*
Negligentia non cadit in ignorantem.

CAP. PRIMVM.

PRælacuit. Episcopus, ℈ ep̃m, locum per se conuersum ad fidem, præscribit triennio. sed cum vacat ecclesia, vel est ī schismate, non præscribitur ℈ ipsam. Diuiditur. Nam primo ponit dictũ. Secũdo determinat, ibi: Si tñ, casum determinatum exponẽs ibi, Si autem. & alium addens, ibi, Itẽ si fuerit. Casus literalis. Epi, & prælati negligebãt plebes suas conuertere ad catholicã vnitatem. vñ statuit Concilium illud, vt si aliquis aliquẽ locũ ad catholicam vnitatem ꝺuerterit; si per triennium tenuerit locũ illum, nullo ipsum repetẽte; de cætero nõ repetat ab eo. hoc verũ est, si per ipsum trienniũ fuerit eps, qui potuerit illũ repetere, & tacuit. Si vero nullus fuerit episcopus, non præiudicatur ecclesiæ. Sed cum ecclesia ipsum habuerit; liceat ex ea die intra triẽnium ipsum repetere. Item si episcopus per triẽnium illud, catholicus nõ fuerit; non currit tũc præscriptio. sed si ad catholicam vnitatem conuersus fuerit, ex ea die, qua conuersus fuerit, per triẽnium habet potestatem repetendi locum
1 illum, qui pertinebat ad ecclesiam suam. Ber. † No. primo, duo singularia ex isto text. Primo in eo q habes casum, in quo ꝺtra ecclesiam in re immobili: seu in iuribus incorporalib. currit pscriptio per spatiũ triẽnij, ℈ c.de quarta, in fi. inf. eo. & auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. secundo, q currit pscriptio de iure canonico, etiam contra ecclesiam cum mala fide, contra c. vigilanti, & c.fi. inf. eod. dic ista emanasse in fauorẽ fidei, vt prælati essent ꝑmptiores in reducẽdo ad fidelitatẽ loca collapsa ī hęresim. multa. n. in fidei fauorẽ specialia inducta sunt, vt ī c. i fidei fauorẽ, de hær. li. 6. & 2. q. 7. c. si hęreticꝰ, cũ similib. Præterea authoritate

Universidad de Deusto
Biblioteca

thoritate canonũ,& p monitionẽ, q̃ dẽt acqsitionẽ p̃cedere,vt no.hic in gl.& in reg.possessor,de reg.iur.lib. 6. Et ex hoc & ex tex.colligo, qđ ex causa urgenti, & rationabili posset induci in
a certis casib,præscriptio cũ mala fide;[a] sed cum agatur de exclusione peccati, credo authoritatem canonis necessariam. Lex autem ciuilis nõ posset hoc inducere, ad hoc habes tex. cũ gl. no. in cãter hæc.33.q.2. Not. 2. p ecclesiæ matrici vacanti,vel
b inutilem prælatum ad agẽdum habenti,nõ currit præscriptio.[b] & dic p hoc tpe dormit præscriptio; si prius tempore, habilis prælati,fuissent inchoata. vnde tpe vacationis, seu inhabilitatis prælati, debent de medio præscriptiones subduci, ut in c.auditis,ẽ.eo. Ad mãm vide quod not. ẽ.eo.in c. ex transmissa,& c.illud,& per Bar.in l.naturaliter,ff.de vsuc. Gl.j. opponit & soluit, sed quia facilis est, ideo eam per te videas. Aduerte tñ in eo, quod dicit quod istud triẽnium computatur post illos sex mẽses, qui debent intercedere post admonitionem factam proprio episcopo,vt locum proprium conuertat ad fidem,nam sic intelligas,ut semper fiat continuatio triẽnij immediate post lapsum illorũ sex mensium. nam hoc triẽnium currit a die conuersionis seu possessionis; quia absq; possessione non curreret præscriptio,ut in reg.sine possessione,de reg.iur.lib.6. Idem dicũt hic Inn.& Host.& bene in ẽrijs signatis in gl. ponit tps post quod licet populum lapsum in hæresim acquirere & lucrari. hic vero ponitur tps,post quod eps populi lapsi, non potest illum repetere.Glo.fi.i.colligit duos casus,in quibus ecclesię nõ currit præscriptio.Secũdo opp. & soluit,ut patet, in ea;sed non respõdet formaliter ad c.nobis & c.Vulteranæ. 12.q.2. Gof.dicit, p hæc capitula nõ loquũtur in œconomo, sed in admi'nistratore,qui plenã habet administrationem in tpalib.Item præsupposito p arg.esset verũ. ſ.q̃ œconomus posset agere,tamen
2 non cõcluderetur.† Et patet instãtia in tutore,qui potest cõuenire,& cõueniri pro pupillo,vel pupillus eius authoritate,iuxta dist.posita in l.j.ff.de auth.tut.tñ non currit ẽ pupillum prescriptio.30.ann.C.de præsc.30.ann.l.sicut,& l.fi.C.in qui.cau. in ite.rest.non est necessfm In.Ego do aliam instantiam magis cõ-
c cludentem ad propositum.nam vacãte ecclesia c inferiore, nõ currit ẽ eam præscriptio; licet episcopus pro ea possit agere. hoc vltimũ probatur in c.fi.de successi.ab intest.& l.sanctimus.C. de sacrosc.ecc.primũ, ſ. p non currat præscriptio tunc tẽporis, notãter firmat Inn.in c.olim,il j.de rest.spol.movetur, quia tũc ecclesia caret immediato defensore, & sic non est qui illius curam utiliter agat,& pro hoc facit. p licet episcopus possit agere,nõ tñ habet, vel habere potest de facto curam, sicut immediatus administrator,arg.op.in c.fi.de of. Arch.& in c.fi.de reb.
3 ec. non alie.† Et per hoc potest defensari, & probari notabile dictum Bar.in l.naturaliter,ff.de vsuc.ubi dicit, p vacante Imperio nõ currit ẽ iura eius, præscriptio,licet Papa tũc succedat in potestate administrandi,ut in c.licet ex suscepto,de fo. compe. & sic ciuitates, vel alij principes nõ ꝑnt præscribere tunc merũ, & mixtum Imperiũ.ſm eũ,& not.hoc dictũ ratione roboratũ; quia ipse non ita bene probat, sed facit fundamentum falsum in œconomo,qui licet adsit tempore vacationis ecclesiæ;non tamen currit præscriptio secundum eum, ut hic; sed hoc argumen.est falsum; quia œconomus agere nõ potest vacante ecclesia,ut dixit gl.& hoc indubitatũ est in iurib.spectantib.ad solum prælatum;ad hoc c.j.in fi.ne sẽ.va.& in cle.procuratorẽ,de
4 proc.cũ ibi not.† Sed dubiũ magis potest esse in alijs bonis,& iuribus quæ nõ pertinent ad prælatum tñ, & profecto in bonis spectantib. ad solũ conuentum seu capitulũ, satis puto p currat præscriptio. quia nihil ad episcopum de illis, nisi forte sint talia & tanta, p capitulum nõ posset agere super illis sine consensu prælati,iuxta no.in c.edoceri de rescrip.& c.j.de procura. & tũc puto in illis hunc tex.procedere. Si aũt sunt bona cõia.ſ. prælato & ecclesiæ; tũc nõ est paruum dubium ſm me, vtrum tunc præscriptio currat vacante ecclesia: in quo sic dicerem, p si teneremus opi. p tunc ecclesia nõ possit agere, quod sentit gl.fi.in d.cle.procuratorẽ, nõ currit p̃scriptio; qa militat in illis rõ huius c. Aut teneremus ẽriã opi. quam vñr fouere Arch.& Pau.vt ibi not.& tũc vr dicẽdũ oppositũ: & facit quod no.Inn. in c.cũ dilecta.de consue. vbi dicit, p vacante monasterio per mortem abbatis,licite põt conuentus agere, & syndicum crea re,alle.l.j.ff.qđ cuiusq; vni.no.sed mihi plus placet,vt nõ currat tũc p̃scriptio;qa nõ dẽt p̃iudicare prælato,qui nõ adest, arg. in l.si cõem,ff.quẽad.ser.am.vbi patet,p pp̃ersonã pupilli,cõser uaꝫ maior læsus in prædio cõi.Preterea hoc probo per istũ tex. nã (vt dicit Inn.in c.dilecti,de ma.& obe.) hæc spiritualia & dignitates ecclesiæ sunt cõia; & cõiter tenenꝫ ab eẽo & capitulo,licet eps̃ sit caput,vt in c. cũ clerici.de ver. sig. & tñ (ut vides hic) nõ currit p̃scriptio in his iurib.sede vacãte. Plus ẽt placet mihi prima opi.vt sede vacãte nõ possit capitulũ agere super iurib.& bonis omnib.qa p̃latus est caput,vt prædixi, & patet in c. nouit,& c.quãto, de his quæ fi.à præla.vnde sine capite nõ debet licere membris,iura cõia in iudiciũ deducere;cũ possit p̃iudicari p̃lato;sed in alijs in quib.nõ timeꝫ de magno p̃iudicio, põt admitti, vt capitulũ sede vacante exerceat iura pariter spectantia ad vtrumq;,& sic intelligo c.fi.de reg. iu.li. 6.& c.vnicũ, ne sede vacante, eo.lib.& hæc bene notabis: quia per Doct.nõ
5 sunt bene discussa.† Et notabis illud dictũ Bar.q̃ vacante Impe
d rio non currit præscriptio,[d] licet ecclesia succedat in administratio.nã ipse Bar. ẽt alibi dubitauit, & dimisit qõnem indecisam,vt ipse no.in l.j.ff.de aqua plu. ar. Itẽ quatenus dicit Bart. in d.l.nãliter,q̃ vacãte Imperio nõ præscribitur merum aut mixtũ Imperium, dico idẽ, si Imperium nõ vacat,sed Imperator est in remotis;& nõ habet aliquem loco sui in prouincia,vt ho
6 die ꝛingit,in Italia.nã inferior non potest p̃scribere merum aut mixtum Imperium.† Quia in istis incorporalibus nõ ac-
e quiritur quasi possessio;nisi sciẽte aduersario seu possessore,[e] vt in l.2.C de ser.& aq.not.in c.bonæ.il 2.de postu.præl. & c. ꝙ que rente,de offi.ord.& c.2. de in integ.resti. & in multis alijs locis; & ideo si Imperator ignorat non põt quis hæc iurisdictionalia præscribere,ut ipsemet Bar.voluit in l.2. ff.de aqua plu. arc.arg. & in l.si publicanus,§.in vectigalibus, ff.de pub.quod tene mẽti.Ex prædictis habes ampliatum hoc c.vt nõ ponat casum spe-
7 cialẽ ecclesia martice vacãte;sed idem est in alia dignitate.† Extra gl.quæro,quid si prælatus est excõicatus,nunquid tunc ẽ ecclesiam currat præscriptio? gl.in c.prima actione, 16.q.1.tenet q̃ nõ;& idem hic Host.qui per hãc literam arguit.q̃ licet ecclesia habeat eẽm; si tñ non est talis q̃ possit iura ecclesiæ repetere;vt qa est excõicatus nõ currit præscriptio ecclesiæ;allegat c. quia diuersitatẽ,de cõcessꝑeb.q tex.bene facit, & c.cũ inter,ẽ. de exce.& hoc est satis rationabile in bonis ecclesiæ, quia mali
8 tia prælati non debet nocere ecclesiæ.16.q.6.c.si eẽm, & paria sunt nullũ habere prælatũ,& inutilem habere, ut in c.2.de trãsla.prẽla.† Sed ego formo qõnem,quid in iuribus,& rebus proprijs ipsius excõicati,an currat ẽ eũ præscriptio; cum nõ deberet reportare cõmodũ de malitia sua,de iud. c. intelleximus: & facit qđ dixi post Host.ẽ.ti.proxi.c.signauerunt? Sed puto idem dicendũ,ut præscriptio nõ currat.Moneor per d.c.quia diuersitatẽ,quod loquit de iurib. & præeminentijs ipsius excõicati, & per rõnẽ gl.in reg.imputari,de reg.iu.lib.6. Nã hoc impedimentum agẽdi non oritur immediate ex culpa excõicati,sed ex pena excõicationis.& ideo,cũ sit impeditus à lege, nõ debet ẽ eũ currere p̃scriptio.l.1. in fi. C.de anna.excep. cum si.& vide plures consimiles casus,in quib. nõ currit præscriptio, per glo. in d.c.prima actione;& plures adhuc no.per Doc.in d.c.transmissa.ẽ.eo.vbi dicam, & ibi etiã tangitur, an in istis & similibus impedimentis non currat præscriptio; an vero currat, sed detur
9 restitutio,& dic ut ibi dicetur.† Vlterius quæro, an ẽ præscrip-
f tionem detur ecclesiæ intra quadriennium f beneficium restitutionis in inte.Host.primo sentit hic q̃ sic.dicit.n. q̃ post triẽnium, de quo hic, nõ audietur prælatus repetẽs iure cõi;sed per beneficiũ restitutionis in integ. forsan q̃ sic, remittẽs ad no.in c.1.de rest.in inte. sed statim ab hoc dicto recedit, dicens per istũ tex.reprobari opi.Nasonis, qui dixerat ecclesiã restituendã ẽ p̃scriptionẽ,sicut pupillus.nam (vt dicit) si id verũ esset, hæc tgalis præscriptio non curreret ẽ ecclesiã,sicut nec ẽ adolescẽtem,C.in quibus cau.in integrum restitu. non est necessl. fin.& ita trãseunt hic cõiter Doct. sed ipsemet Host. tenuit ẽrium in sum.de in integ.rest.§.3.prope. fi.vbi dixit præscriptionẽ currere,

ADDITIONES.

a ¶Cum mala fide. Adde Ale.consl.182.lib.2.

b ¶ Præscriptio.Casus,in quib. dormiat præscriptio, late enumerat Practicus. Pap.in forma respõsionis rei conuenti,in ver.exceptionem præscriptionis, & Io.Fran.Balb.Taurin.in tract.præsc.in 2.par. 6. par.princ. & ibi in 4.casu meminit de isto casu, quando vacat ecclesia, vel habet prælatum inutilem. Seb.Sapia.

c ¶ ẽVacãte ecclesia.Vide Abb.in c.cum deputati,sup.de iud.& in c.qñ frequenter.§.porro,vt lit.non cont.& in consl.33.inci.quia defunctus,in j.vol. Seb.S.

d ¶Præscriptio.In quib.succedat.capitulũ sede vacante,dicas.i.quod capitulum non põt conferre beneficia, quorũ collatio spectat ad capitulum & eẽm simul.c.j.ne sede vacan.& vide Inn.in c.dilecti,vbi dicit, de ma.& obe. quod consequitur iura episalia,& vide gl.in c.is qui,& in c.cũ olim,eo.tit.& Bar.in l.vbi absunt.ff.de tu.& cur.datis ab his. vbi dr, quod capitulum vacãte sede habet iurisdictionalia,de quo vide Spe.in tit. de instr.edi.in §.nũc vero aliqua,in ver.circa legitimos,& Car.in cle.j.§.ij.de hær.& in c.ad abolendam, de hær.li.6.dicas tñ quod capitulũ,sede vacãte, non põt præsentare ad beneficia,quorũ præsentatio pertinet ad prælatũ,in Spe.in ti.ne sede vac.li.6.vbi dr,quod capitulũ mortuo prælato põt prosequi ea quæ simul sunt cœpta cum eẽo,& vide D.Ab.in c.verũ,de so.cõp.& Car.in cle.2.14.q. de sta. mo. & in cle.1.in §.2.in 9. q.de hære.ubi dicunt, quod capitulũ, sede vacante, succedit in his,quæ pertinent ad eẽm iure cõi. & vide glo.in clem. 1.de rer permu.quæ dixit,quod capitulum sede vac.potest authorari in permutationib.beneficiorum;nisi ambo beneficia vel alterum tantum spectet ad collationem episcopi,& vide ibi D.Car.in 11.q.& in cle.1.in §.2.de hær.

e Seu possessore.vide Ias.in l.Imperium,col.6.de iur.om.iud. & Alex. in consl. 16.col.7.in 5.vol.& Fel.in c.de quarta,col.14.inf.eo.Seb.Sap.

f ¶ Intra quadriennium.Vide D.Ias.in auth.quas actiones, col. 8. circa fi. C.de sacrosan.eccle.Car.in cle.1.in 8.q.de rest.in int.late Alex.in consl. 81. incipr enoratur in dubium,col.2.in 5.vol.Seb.Sap.

re,sed sibi subuenitur per beneficium restõnis.Ego aliàs in hac
2 q.consului,[a] & varias reperi opi.& profecto est elegans & subti le dubium.& primo Ber. Gl. multum variat in c. auditis, de in integ.rest.nũc in vnam,nunc in ẽriã sententiam declinãdo, sed tandem adhęsit opi.Io.& Vin. qui tenuerunt restitutionẽ dene gandam,moti,quia iura voluerũt ecclesiis per p̃scriptionẽ præiudicari, vt in c.placuit.16.q.3.& ea causa.q.4.c. volumus. Item quia,si ꝙsideretur restitutio, frustra emanasset iura de p̃scriptione loquẽtia aduersus ecclesiam. Idem tenuit Goz.in sum.de in integ.rest.in 2.col.dicẽs,q̃ nunq̃ inuenit ecclesiã restitui in vsucapione,vel p̃scriptione;licet quędã tẽpora subducãtur de medio, vt in c.auditis,inf.eod.& hic;sed in ẽctu, & præscriptionib. iudicialibus,ecclesia ęquiparatur minori.hanc eãdem opi.sentit gl.in cle.1,de in integ. rest. dicẽs illam cle. loqui de rest. aduersus lapsum tẽporis; & non aduersus præscriptionem, cõtra quam non datur restitutio, remittẽs ad no.in d.c.auditis, nihil de nouo inducens. Sed in contrariam sententiã ꝙueniunt numero plures,& ingenio elegantiores,primo Accur. Gl.iuris ciuilis in d.auth.quas actiones,& apertius in Auth.de eccl.ti.§.tẽporalib.vbi dixit hoc cõiter teneri. secundo tenuit hoc Ioã.Gl. decreti in c.placuit.il. 2.16.q.3. Idem tenuit Inno. Papa doctor subtilissimus, in c.1 de in inte.rest.hanc opi. securi sunt Pau. de Leaz.& Zenz. & Ioan.de Lig.in cle.vna,de in inte.rest.Cal.in d. c.auditis,& idẽ ibi oẽs fere moderni.Host.in d.§.j.senserũt Bar. & Bal.in d.auth.quas actiones.licet Cy.aliter(& male & ĩfideliter) recitet ibi opi.canonistarum. Pro hac opi.ego consului in quæstione facti in quodam legato facto ecclesiæ fratrũ minorũ de Senis:& probatur hæc opi.ratione. Minori currit p̃scriptio,& tñ restituit.l vna,C.si aduer.vsu.& l.fi.C.in quib.cau.rest. in integ.non est necessno.glosin l.sicut,C.de præsc.30.an.ergo idem est dicendũ in eccl. quæ fungitur iure minorum in restõnis materia.vt in c.1.& in c.auditis,de in integ. rest.& in c.1.& 2. eo.tit.lib.6.& in cle.vna,eo.tit. Nec valet,si dicatur dicta iura loqui in ẽctib.& præscriptionib.iudicialib. quia non apparet ratio sic restringẽdi.ſi.n.aduersus ẽctũ per quẽ securа traditione transferꝫ dñium;datur restitutio;ergo fortius est concedenda restõ,aduersus p̃scriptionẽ;cũ ẽctus sit de iuregẽtiũ.l.ex hoc iure.ff.de inſ.& iu. & interuenit vtriusque partis consensus,l.sicut. C.de ac.& obli.& vtrinq; nascitur obligatio.l. Labeo. ff. de ver. sig.præscriptio aũt est de iure ciui.& muẽta,& causata citra partiũ ꝙsensum. Si ergo p restõnẽ fortius vinculum dissoluit,multo fortius minus forte,auth.multo magis.C. de epis.& cle.& c. cũ in cunctis,de cle.Itẽ actus iudiciales sunt multũ fauorabiles, vt teneãt & sit litiũ finis, vt in c.fi.de do.& contu. & l. quidam
10 æstimauerũt,ff.si cer.pet.† Hinc alibi dixit glo.no.delictũ præla
b tib nocere ecclesiæ in iudicialibus;sed nõ in ẽctu,vt no.in reg. delictum p̃sonæ,de reg.iu.lib.6.Sed aduersus actus iudiciales restituitur ecclesia, ẽt aduersus sniam,vt in d. c.1. de in integ. rest. li.6.& c.auditis; ergo multo fortius aduersus p̃scriptionẽ extra iudicialem. Præterea cle.vna,de in integ.resti.loquitur indistincte,vt aduersus lapsum tẽporis restituat ecclesia; ergo aduersus præscriptionẽ,q̃ causatur ex tẽporis cursu; & pars illa profecto
11 verior ẽst, maxime vbi præscriptio processit ẽ ignorãtẽ de iure suo, vt erat in illa quæstione circa legatum ecclesiæ factũ.† Nã, vt singulariter voluit Bar.in l.1.§.si quis aũt, ff.de itin.actuq; priua.etiam maior est restituendus pp ignorantiam aduersus præscriptionem, ar.illius l.Ego adduco ad idẽ gl. no. quæ hoc sentit in l. 1. C.de p.ut.pote.& facit optimus tex in l. Pantonius, ff. de acq.hær. Non ob.iura,quæ voluerunt ecclesiæ præiudicari p præscriptionem;qa idem reperitur in minori;& tñ ꝙceditur restitutio.idem ẽt est reperire in ẽctu,qui obligat;sed tñ rescinditur p restitutionis beneficium.Nec sequitur,q̃ pp hoc iura sint frustratoria; quia hoc est falsum, cũ restitutio debeat peti intra quadrienniũ,quo elapso. alia iusta cã nõ apparente, firma manet p̃scriptio,vt in c.1.& 2.de in integ.resti.lib.6.Non obst.q̃ de hac restitutione iure nõ caueatur; quia satis est, q̃ includat sub
12 verbis generalib.iura enim generaliter volunt ecclesiæ lęsæ succurri p restitutionis beneficium, vt in iuribus præal.† Sed occu
c rit aliud pulchrũ dubiũ c circa cursum illius quadriennij,quod datur ad petendum beneficiũ restitutionis. nã cõiter tenetur, q̃ aduersus illud quadriẽniũ, non datur restitutio, ne ꝓcessus sit infinitus; cũ veniat ad firmãdam p̃scriptionem, & vr probari in d.c.1.& 2.de in integ.restitu.lib.6. Qñ incipiat currere illud quadriennium? certe dicendum q̃ à tempore læsionis,vt in dictis iuribus; & sic post cõpletam p̃scriptionem; quia tũc ecclesia incipit ledi. Sed dico vnũ dictum notabile, videlicet q̃ illud tempus est a principio vtile;vñ nõ currit ignoranti.hoc vr pro bari p tex.illius c.vbi dr: si quis negligenter omiserit &c. ignorans enim nõ negligit,vt probatur in c.2.iuncto cap.quia diuersitatem, de concess. prẽb. Ad idem habes glo.in c.quam sit, de cle.lib.6.in ver.distulerit,& Institu.de ac.§.item mixta,in ver.distulerit.Et hanc opin.sin. tenuit Io.de Lig.post Zenze. in d.cle. vna,in ver.contin uũ.Pro hoc, quia quadriennium illud succe-
dit loco anni vtilis, qui olim competebat, vt dicit tex.in l.fi: C. de temp.in integ.resti.debet ergo esse vtile a principio,vt sic sapiat naturam eius,in cuius locum subrogatur,arg.c.eccl. vt lit. pend. præterea ibi in d. c. 1. dr post quadrienniũ ecclesiam non audiendam, volẽtem petere restitutionem in integ. nisi aliqua rationabilis causa subsit, quæ moueat superiorem ad hoc bene ficiũ concedendum;sed profecto ignorantia est probabilis cã, cũ inducat restitutionẽ ẽt in maiori,vt ẽ. dixi,& sic habes hoc c.vtiliter expeditum. Alia quæ tanguntur sunt facilia. Abbas.

ADDITIONES.

a ¶ Consului. Adde eius consl.xxxij. vbi idem dicit, & vide Rom.consl.166. & Ale.consl.165.li.2.

b ¶ Delictum prælati. Adde quod posui in apo.ad istũ in c.si diligenti, nu.24. in ver.nocet ecclesiæ.sup.de for.comp.in c. Imperatorum,nu.3.in ver.præiudicat ecclesiæ.sup.de iur.calum.

c ¶ Dubium. Vide Alex.in consl.4.in 2.vol.& in consl.89. eo.volum.Dec.in consil.42.in fi.Rom.in consl.369.inci. circa primum propositæ quæstionis articulum, col.7.in consl.123.& in consl.407.circa fi.& in consl.58.in fi.Ias.in §. rursus,col.16.inst. de act.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi non peccant ius suum prosequendo in iudicio;licet sit honestũ, vt syndicum constituant.*
2 *Peccatum an incurrat ille, qui petendo rem suam, non potest eam sine scandalo consequi?*
3 *Furem licitum est occidere, pro recuperanda re sua de iure ciuili; de iure vero canonico omnia licent præter eædem.*
4 *Prælatus,quo casu peccet,non repetendo res ecclesiæ,vel pauperum,ad hoc, vt vitet strepitum indiciorum.*
Negligentia in prælato est peccatum mortale.
5 *Papa loquens in literis in numero singulari, reddit illas falsas.*
6 *Delictum priuati,præiudicat ecclesiæ in omittendo.*
7 *Præscribi non potest res vitiosa vitio realiter,etiam per singularẽ successorem; quia vitium reale sequitur quemlibet successorem.*
8 *Successor vniuersalis non præscribit etiam ex persona sua, si defunctus habuit malam fidem;etiam sine violentia de nullo iure.*
Hæres tenetur exonerare conscientiam defuncti.
9 *Præscriptio interrumpitur ciuiliter per protestationem,vel querelam facta coram iudice,vel episcopo,notario, vel honestis viris.*
Papa interrumpit p̃scriptionẽ,ẽt p protestationem extraiudic.& quare.
Interruptio vel protestatio extraiudicialis,non interrumpit vsucapionẽ inchoatam;secus si non est inchoata,vel nisi inchoauerit sine titu.12.
10 *Præscriptio currit quadraginta annorũ, ẽtra res debitas incertis psonis,puta pauperibus,vel p captiuis redimẽdis;& ẽt ad alias pias cas.*
Legatum factum pro anima, dicitur ad pias causas.
11 *Præscriptio currit contra minorem,etiam curatorem habentem;item cõtra ecclesiam ex negligentia curatoris,vel prælati.*

CAP. II.

Nihil prodest, Hoc c. legitur variis modis in gl. & extra,vt inf.patebit,sed Ioan.An.sũmat duobus modis, ſm duas primas lec. quæ cliciuntur ex gl.
1 fi.& primo sic.Taciturnitas prælati non nocet ecclesiæ, donec sit præscriptum.secundo sic.In rebus inuasis non currit præscriptio.Posset summari & aliter,vt inf.patebit.sed istæ duę lec.sunt verę in se.& procedunt sine scrupulo.De alijs vero posset dubitari,vt dicã in sequentib.diuidif. nam primo repetit, quod scripserat olim.secundo ꝓtestatur,ibi:Sed illud.Casus literal. Quædam domina Patricia occupauerat partem patrimonij beati Petri.Papa Greg. scripsit ei,q̃ ipsa dimitteret patrimoniũ illud; & ipsa ei rescripsit,q̃ parata erat facere rationem;& Papa remã dauit eidem, q̃ nihil cũ scandalo, nihil cum strepitu iudicij volebat de causis pauperum diffinire. vlt.cum ipsa non dimitteret bona pauperum, reducit eidem dominæ ad memoriam,qualiter olim scripserat sibi dicens,q̃ taciturnitas, & patiẽtia sua nõ faciet præiudicium successoribus suis in rebus pauperum.Ber. Not.1.arg. q̃ pro scandalo euitando, debet quis ius suum indi-
a scussum dimittere; a & idem videtur probare tex.qñ res recuperari sine forali strepitu. i. contentioso iudicio non põt, vt potius sit contemnenda,quam in iudicio litigandum.Sed Inno.dicit,q̃ hæc fecit Papa ex superabundanti iustitia. nã & si cũ forali strepitu hoc faceret, non peccaret. Ego hoc fateor aperte
2 quo ad strepitum iudiciorum.† Nam, & religiosi non peccant si ius suum prosequuntur in iudicio; licet sit honestum, vt constituant syndicum, vt le. & no. in c. vno, de syndico, & c. cũ deputati, de iud.& 5.q.3. c.fi. & probatur apertius in omnibus,

ADDITIONES.

a ¶ Indiscussum dimittere. Pondera, quia tex.hic dicit,velle:& sic volũtarie,& non ex debito.And.Barb.

¶Dimittere.Specialia inducta ad euitandum scandalum ponit Fely. hic,quibus adde vnum,quod refert idem Fel. in c.1. col.vlt.sup.de restitu. aliud qđ ponit Io.An.post Aeg.in c.de hoc.inf.de fim.aliud quod ponit Imo.in c.omnis.inf.de pę.& remi.& Do.Abb.in c.dilecti.inf.de excef.præl.&aliud ponit Dec.in l.fi.col.2.in fi.C.de edicto di.Adr.tol. & multa de scandalo euitando scribit diuus Th.2.2.q.43.ar.2.& 5.sen.dist.23.art.6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 bus,in c.quod debetur.14.q.j.Sed dubito circa prædicta, & circa tex.de duobus. Primo, nunquid quis sine peccato, possit rē suam sic repetere, si sine scandalo eam consequi nō potest,seu valet?Secūdo, nunquid prælatus citra Papā possit licite rē ecclesiæ,vel pauperū nō repetere,vt euitet am fractus iudiciorū,sicut vī hic Papam fecisse? Circa primū hic dicerē,q aut timetur de scandalo circa personā,rē nostrā detinentē, & de iure ciuili
a nō est de tali scandalo curandū. a Nam si non potest res aliter recuperari,licitū est etiā occidere inuadentem, vt no. Bar.in l. furem.ff.de sica. multo fortius nō est curandū de scandalo, qđ alūnde pōt contingere in personam illius illiciti detentoris.Et idem vī de iu.can. qñ nō timetur cædes, sed quid valde sæuum & horribile, arg.c.de occidendis.23.q.5.& in c.2.de homi. lib. 6.Si autem tale quid graue & horridum timerent,nō consulerem bono viro, vt pro repetitione bonorū tpaliū, tm scandalum susciterat;ad hoc adduco bo.tex.in c.susceptmus,de hom. & vide quod ibi no.& in c.2.de nou. oper. nunc. vbi est bo.tex. ad materiam;& vide per Inno.in c.si vero, il 1.de sen.excō. fortius ergo debet abstinere pro euitando aliorū scandalo, ut in
4 d.c.2.dic vt ibi.† Quoad fm dicerem,q si prælatus verisimiliter arbitratur,quod ad ep̄s differendo, recuperabit rem suam sine litigio,nō peccat supersedendo.arg.hic,& arg.23.q.8.c.conuenior,& c.qñ. 11.q.3.hinc Apostolus: Redimentes tempus. qñ dies mali sunt. sed vbi prælatus ista verisimiliter non arbitrabi-
b tur,puto ipsum peccare: quia de negligentia cōuincitur,b quæ est peccatū mortale in prælato,vt no.gl. in c.ea.de offi. arch. & facit c.si quis Abb.18.q.2.& vī pro hac ꝯclusione tex.in c.in canonibus,16.q.j.& c.sit rector.63.dist.facit c.expedit,12.q.j.& c.
5 error,cui nō resistitur.83.dist.† Vltimo potes notare,ibi; Vobis.& ibi:Vos,post me. quod Papa loquitur vni in plurali,& de se in singulari.& hoc fecit Greg.ex magna humilitate.hodie autem propter stylum curiæ, tales literæ præsumerentur falsæ,vt
6 in c.quāgraui,de cri.fal.† Venio ad glo.& j.& 2.sunt faciles. Vltima colligit,quod taciturnitas prælati,nō præiudicat successori,ꝯ quod immediate opp. de c.præcedenti. vbi patet,quod taciturnitate prælati inducitur præscriptio.delictum. n.prælati in omittendo præiudicat ecclesiæ,ut no.in reg. delictum, de reg. iur.lib.6.& hoc ꝯrium militat ꝯ tex.istum,in quo Papa dicit, q taciturnitas sua non nocebit alijs successoribus. nam & ꝯ Papā in iuribus Romanæ ecclesiæ currit præscriptio; licet requiratur centenaria,ut j. eo. c. cum nobis,& in auth. quas actiones, C.de sacrosan. eccle. Sol.metu huius ꝯrij iste tex. legitur varijs modis.Primo, fm gl.vt intelligatur de præscriptione non completa: nam cum sola centenaria currat ꝯ ecclesiam Romanā, non poterat iste Papa tanto tpe viuere,vt taciturnitas sua ecclesiæ præiudicaret,arg.l.fi.C.de sacrosan.eccl.hæc lect est in se vera;sed non congruit literæ,quæ in plurali dicit, quod non nocebit Pontificibus futuris, & c.etiam si potuisset compleri in vita successoris. Præterea hæc le. nullam continet dubitationē; nam sola taciturnitas, etiam in rebus priuatorum, non nocet
c ante præscriptionem completam, quia quis non præsumitur c
7 consentire,vt l.filiusf.§.inuitus,ff.de fur. j. eo.per totū.† Secundo legitur in gl.ut intelligatur in rebus inualis,quas ista Patritia violenter inuaserat,in quibus non currit præscriptio,allc. 16.q. 3.c.licet in regulis. Hæc lect.est etiam in se vera,sed ad ipsius intellectū aducrte. nam respectu occupantis nulla est specialitas, saltem de iure canonico in uiolento : quia mala fides impedit præscriptionem, j.eo.c.vigilanti, & c.fi.sed respectu aliorū successorum, etiam singularium, violentia afficit rem inuasam, vt quantumcunq; habeat bonam fidem, non possit præscribere propter vnū vitium reale,quod sequitur quemlibet possessorē, vt l.vitia.C.de acq. poss.& expressius. Institu. de vsuc. §. furtiuæ, cū seq.sed ille text.loquitur de præscr.long.temp.vel 10.vel 20. an.cum titulo,quæ ꝯ priuatum currit; secus in pscriptione longissimi temporis,ut 30.vel 40.ann.nam illa procedit etiam in rebus inualis,si successor singularis fuit bonæ fidei successor,& à se vult incipere præscriptionē, ut no. gl. in d.§.furtiuę, pro hoc
8 l.sicut,& l.omnes,C.de præscr.30. an. † Successor vero vniuersalis nō præscribit de iure ciuili,si defunctus habuit malā fidem, etiam sine violentia,vt l.cum hæres,ff.de diuer. & temp.pscrip. quia censetur eadem persona cum defuncto, ut in auth.de iureiur.à morien. præsti. in princ. sed de æquitate canonica, dicit Dyn.in reg.possessor,de re.iur.lib.6.q potest pscribere, ex quo est bonæ fidei possessor; & inchoat à persona sua præscriptio, per ea quę le.& no.j.eo.in c.de quarta,& c.cura,de iur.pat. Licet posset iudicio meo dici, q illa iura loquuntur in successore,qui nō causat ius suū à defuncto, sed à superiore,q inuestiuit eū de beneficio : hic. n.non censetur eadē persona cum defuncto;merito igitur mala fides prædecessoris nō nocet successori;secus aūt vī in hærede,qui causat ius suum à defuncto, & cēsetur eadem persona cū defuncto.Et cum hoc sit expressum de iur.ciuil.vt d.l.cū hæres,nec habeamus ꝯrium de iu.can. standū est iuri ciuili,ut in c.j.de ope.no. nun. maxime quia hęres tenetur exonerare animā defuncti,qui fuit in mala fide, ut in c.fi.d
sepu.& in c.fide literis,de rap.& c.à nobis,il 2.de exc.Et ad hoc forte nō aduertit Dy. & per hęc habes declaratam hanc secun-
9 dā lect.quæ minus gñaliter ponitur hic per gl.& Doct.† Tertia intellectum sentit hic gl.& prope finem, q per hāc protestationem,quam fecit hic Papa,fuit pscriptio Patricię interrupta;nō tamen firmat pedes;sed vī recedere ab ea in eo q dicit q Papa nō seruauit id quod habetur in l.2.C.de an.excep. & 16. q.3.c. placuit,il 2.§.potest:ibi.n. dī q qui vult pscriptionem interrumpere,debet adire iudicem, & querelam exponere; & si non potest illum habere,adeat episcopum;& in ipsius defectum protestetur corā notario;& si nō est tabellionis usus,protestetur coram viris idoneis;aliàs autem nō fit ciuiliter interruptio.Inno. vero ponit hic istas tres lec. & vltimam etiam approbat,dicens speciale in Principe,ut vnus Princeps, ꝯ alium per tales protestationes interrumpat pscriptionem ,cum non sit alius, coram quo conueniatur,arg.illius l.2.& quod no.inf.c.prox.& sic e transit Io.And.& approbant eā cōiter Docto.sequentes, & c profecto lect.notabilis, & verissima in se, habito respectu no ad verba,sed ad mentem illius l.2. non . n.decet, vt Papa ade
d episcopum loci,cum ipse sit eo maior:sed non puto in alijs inferioribus procedere ; d quia si possessor non potest de facto cōueniri, debet actor adire loci ep̄m, qui est iudex in defectu
e presidis prouincię,in Auth.vt diffe.iudi.col.9.in prin.nā iste de nunciationes extraiudiciales,nō constituunt quę in mala fide
f regulariter,post vsucapionem inchoatam,vt leg.& not.in l.p. ff.pro empt.no.Bar.in l.naturaliter,ff.de vsuc.& Arch. in §.pō 16.q.3.& gl.22.q.4.c.quę magnā, secus,si fiat in prin. acquisitionis.alleg.l.fi fundus, C. de rei vend. & no. in iuribus prealleg. & sic debet intelligi gl.ꝯ.eo.in c.si diligenti.puto tn, quod in principibus superiorem nō recognoscentibus, saltem de facto po-
terit d.lect.Inno. obseruari. Hęc tn lect. iudicio meo non congruit isti literę, quæ aperte psupponit hanc Patriciam potuisse
in iudicio queniri, ut patet in tex. ibi : Nihil cum forali strepitu, &c. Item saltē erat sub Papa si nō recognoscebat aliū superiorē,ut dixi.ꝯ.c.proxi.no.Inno. in c.licet ex suscepto, de fo.
pe.qui poterit esse iudex super rebus ecclesiæ, vel pauperum.
9.q.7.c.si quis erga.& no.sup.de iud. in c. cū venissent . cum ergo remedium sit promptū,nō debet ꝯ regulas iuris denūciatio traiudicialis interrumpere pscriptionē,ꝛeu pstituere quē in ma-
10 la fide.† Quartā lect.ponit Do.Ant. & est no. intellectus fm eū ut intelligatur hęc decr.in debitis,vel rebus legatis, vel aliàs debitis pauperibus incertis,vt illis ex taciturnitate plati,vel executorum non declarantium, seu precedentium nō preiudicetur ex quo legatum vel debitū non determinatur ad certum locū quia pauperibus non potest imputari,quare nō agunt ; ex quo non sunt certi,nec certificati , ad quod inducit, l.1.C.de anna.
excep.

ADDITIONES.

a ¶Scandalo curandum.Contra istud facit dictum Inno.in c.olim, de resspo. vbi dicit,quod licitum est recuperare rem suam,vel æquivalentem,quando non potest consequi illam in iudicio,nisi esset scandalū, pro quo est gl.in c. ius militare 1.dist.Ad l.furem,responde,quia loquitur, quando sine periculo suo non poterat illud facere. Vel dic,quod loquitur in fure nocturno, & sic loquitur in casu speciali.

b ¶Conuincitur.Istud est contra istum tex.dum dicit velle. nam si ita esset,Papa daret materiam peccandi,quod esse non debet,& vt euiteturnegligentia,q o,q debet protestari, q propter scandalum non prosequitur rem ecclesiæ Et ad infra in contrarium allegata,respondę, q limitantur propter scandalum euitandum,& restringuntur,secundū distinctionem,gl.in c.si quis scandalizauerit,de reg.iu.inf.And.Barb.

c ¶ Non præsumitur.Tu pondera;quia immo nocet;quia incepta cum prælato continuantur in successorem,per id,quod habetur in l.Aemil.ff.de min.& l. cum fundus.ff.de fun.dot.And.Barb.

d ¶Procedere,quia ista erat res ecclesiastica,& poterat conueniri laicus coram ecclesiastico,vt in c.cum sit,de fo.comp.ideo potuit ista protestatio fieri pro iudicem causæ, coram quo debet conueniri,quia potest esse iudex in causa ecclesiæ, vt no.in c.ex parte, de verb.sig.istud militat in inferiori ecclesiastico,per dictum c.ex parte.And.Barb.

e ¶Denunciationes.Quomodo hoc procedat,declarat Imo.in rep.c. fi. colu.fi ver.qualiter autem probari poterit,& colum.9.in fi. inf.eo.& Cor.in cons. 52.inci.in causa vertente,col.vlt.in 2.vol.Alex.in consi. 89.incip.excellentissimi iurisconsulti,in 5.vol.

f ¶Mala fide. Tu pondera etiam,quia non fuit opus ista protestatione, vt dicimus,quoad illam.& quia erat in mala fide,non erat opus protestatione. nisi quoad successorem;nisi dicamus,q hic est casus,quo de iure canonico mala fides prædecessoris non transit in successorem.And.Barb.

¶ An mala fides prædecessoris noceat successori, dicas q nocet vniuersali successori,ut non præscribat,fm Bar.in l.Neratius.ff.de pet.hær. & in l.fi.C. commu.de vsuc.& vide Pau.de Cast.in cons. 48.& in cons. 148.& per Ale. in cons.89.in 2.par.& in cons.80.in 4.par.& 99.& plenius in l.Pomponius in §. 1.ff.de acq.poss.vbi dicit hoc esse verum in mala fide, vera; non autem præsumpta causata ab errore iuris,per gl. no. in l.tutor,ff.de adm.tu. Numquid autem noceat singulari successori,vide Bal.in l.ancillæ,C.de fur.& per Ale.in consi.4. in 2.par.& per eundem,in l.ex diuerso.ff.de rei ven.& an mala fides prædecessoris noceat successori in beneficio habenti bonam fidem, vide Abb.in c.inter,de iur.pat.& per Dy.in reg.pos.de reg.iur.lib.6.

excep. & sic dicit se aliàs dixisse in ꝯstione facti,quicquid dixerit Fed.suo cons.101.vbi dicit,quod ep̄o in venditione rerum p incertis datur ꝑdictio ex l.nulli,C.de epis.& cle. quæ tpatio trigin.anno.tollitur,C.de præscrip.trigin.annor.l.ficut.Nec obst. fm eum, quod ecclesiæ non currat præscriptio ; nisi pscriptiones.40.annor.vt inf.eo.c.de quarta;quia in casu supradicto, nō currunt ecclesijs,vel rebus ecclesiasticis,seu in debitis ecclesiis. nam hoc casu non competunt actiones episcopo vt episcopo; sed vt administratori & œconomo bonorum pauperum , vt l. nulli,& l.si quis,C.de epi.& cle.fm Fed.sed hæc non placēt Do. Anto.vt prædixi,quia fm eum,ex quo pauperes sunt incerti,negligentia episcopi, vt executoris, non dēt nocere illis agere nō valentibus ; sicut nec negligentia patris administratoris, nocet filio,vt l.1.in fin.C.de ann.excep.hæc lec.Do.Ant.si vera foret, esset notabilis,& singularis : sed minime eam verā puto ; quinimo contra eam dico esse casum in l.fin.C.de sacrosanct.eccles. vbi præscribitur ꝯ legatum factum pro redimendis captiuis ; licet captiui nō eent expressi,nec agere possent; & idem qñ legatū sit pauperibus,vt ibi no.gl.in versi.captiuorum;& hoc, quia vtroque casu competit ep̄o vendicatio, vt dicit ibi gl.& probatur in l.nulli,& l.si quis ad declinandā,C.de epi.& cle.& hoc qñ testator de executore sibi non ꝓuidit , vt in prælleg. iuribus; aliàs executor vendicat,ad idem alleg.tex.no.in Auth.de eccl. tit.§.pro temporalibus,coll.8. vbi generaliter dicitur, quòd in exactione legatorum,& hereditatum , quæ ad pias cās relinquūtur , habet locum duntaxat pscriptio quadraginta anno. Certumq; est,quod id qđ relinquitur pro anima qualitercunq; , dī relictum ad pias cās,vt in l.si quis Titio,ff.de leg.2. & ibi p glos. & Bar.Nec obst.ratio D. Anto. quod pauperes sunt incerti ; & sic agere non pñt. † Cape instantiam.minor non potest esse in iudicio sine curatore,Insti.de cur.in prin.& tamen contra eum currit præscriptio ex negligentia , vel defectu curatoris , vt in l.sicut,C.de prescr.trigin.annor. facit l.fi in fi. C.in quibus caus. in integ.restit.non est necess. Item ecclesia tanquam corpus inanimatum agere non potest ; & tamen ex negligentia rectoris currit contra eam præscriptio : ita dicendum est in proposito; licet pauperes incerti non possint agere,quia tamen habent ad
a ministratorem legitimū,scilicet episcopum, ex eius negligentia currit prescriptio, vt in d.l.fi.Nō obst.l.1.C. de anna.excep. quam pro se alleg.D.Anto.quia pater ibi possidet bona filij,nō vt administrator filij,sed per vsumfructum, quē hēt in illis bonis,vt ibi patet; & ꝛō cum filius non valeat agere;illo tēpore sibi non currit pscriptio : sicut in simili videmus in rebus dotalibus,pro quibus ꝑtāre matrimonio vxor agere nō pōt,vt l.dotce ancillam,C.de rei ven.& hoc quia maritus est quasi dñs;possidens illa bona; nō vt administrator vxoris : sed iure suo; ideo non currit ꝯ vxorem pscriptio constante matrimonio, vt in l. rebus, C. de iu.dot.Et dico, quod contra dictum Fede. de quo etiam valde admiror in eo,quod dicit, quod in istis legatis incertis , seu factis pauperibus currit ꝯ ep̄m pscriptio trigin. annor. est de directo casus rotundus in d. §.pro temporalibus,in Auth. de eccl. tit. vbi dī, quod in legatis ad pias cās non currit minor pscriptio quadragenaria,ad idē optime facit. l.fi.C.de sacrosan.eccle.ibi enim æquiparatur legatum factum ecclesiis,&
b factum pro redemptione captiuorum, b seu pauperibus, quo ad pscriptionem inducendam.nam in vtroque casu,illo tēpore statuebatur terminus 100.ann.Ex quo cuidenter colligit,quod hæc actio non regulatur fm alias actiones ; & in hoc fuit deceptus Fed.qa voluit iudicare in istis , sicut in alijs actionibus non priuilegiatis ; & nimirum hæc actio cōpetens pro legatis factis ad pias causas,est priuilegiata; nam iura non minus fauent pauperibus,quam ecclesiis, vt d.l.fi.nam & bona ecclesiarū dicunt pauperum,vt in c.fi.16.q.1. & hoc secundum intellectū glos.& pp pauperes alēdos, inbentur bona ecclesijs iam acquisita vendi,vt in c.aurum hēt ecclesia.12.q.2.Et pp pauperes alēdos prin cipaliter fuerunt bona ecclesijs collata reseruata,q olim in primitiua ecclesia distrahebant,vt in c.videntes.12.q.2.& ex ꝑdicto §.ꝑ temporalibus,& 12.q.4.c.fi.Et dico,q hodie ēr in legatis facēus ecclesijs, currit pscriptio quadragin.an. nec expectat lapsus 100.ann.& sic l.fi.C.de sacrof.ecc.ēt in legatis est correcta; licet glosi ibi videat dubitare,per auth. quas actiones.C.eod. tit. & ꝑdicta bene notabis. tene ergo alteram extribus primis lect. nā Papa iudicio meo nil noui voluit hic inducere ; sed fecit hanc denūciationē ad ꝓfusionem istius Patricię,ne crederet, quod taciturnitas Papæ sibi ,ꝑdesset in acquisitione dominij; & sic induceretur ad illa bona inuasa , vel occupata retinēda.Et q hoc sit verū,probo p tex.ibi:Sed illud vos scire credimus,&c. q̄ verba innuūt clarissime , quod hæc denunciatio nil noui inducit, sed declarat ius antiquum.Et pro tertio intellectu,quem firmat Innocen.vide in simili bo.tex.& quod ibi not.Bar.in l.de pupil
12 lo.§.si quis ipsi ꝑtori, ff.de no. oper. nunc. † Vel dic ponendo quintam lect.quod in rebus pauperum seu ecclesię,sola denunciatio, etiam post acquisitionem constituit quem in mala fide;
& ideo tex: hic non sine misterio dicit in rebus pauperum &c. & est notabilis & singularis intellectus,& multum probabilis.vi deo enim quod in petitione hereditatis,est speciale fm Doct.in c.grauis,ꝯ.de restit.spo.& j.c.proxi. vt is, qui audit sibi litē mouendam,ꝓstituatur in mala fide . & probatur in l.item veniunt, ff.de pet.hær. §. petitam, cum seq .fortius in rebus pauperū vel ecclesię,talis denūciatio debet nocere,vt hic:nam credendum est huic denūciationi.Vel saltem facit hominem vacillare,cum non faciat pro priuato commodo, sed publico. Vel possumus dicere tenēdo intellectum,quem tenet D. Ant.in c.grauis, prealleg.ad d.l. item veniūt , vbi dicit illam procedere regulariter, quandocunque quis possidet sine titulo ; vt tunc denunciatio constituat quem in mala fide:quod est bene notandum. Ita dicamus in proposito , quod cū ista Patricia possideret sine titulo;merito hęc denūciatio pscrtim iterata,habuerit interrumpere prescriptionem etiā bona fide inchoatam ; maxime cum sit per superiorē,vt hic;& hoc est iuris antiqui, ideo de nouo hæc dec.inducit;cū ratio cesset antiqua;& ideo dixit illa verba:Scire vos credimus,&c.& hæc multum notabis.Ab.

ADDITIONES.

a ¶ Currit præscriptio. Pondera glo. in l.1.C.de anna.excep.quæ dicit, q non currit præscriptio in eo,quod consistit in voluntate alterius.And.Barb.

b ¶ Pro redemptione captiuorū . Quod pauperes,& miserabiles personę quo ad præscriptionem gaudeant priuilegio ecclesiæ, tenet D.Ias. post Bal.in authen.quas actiones,circa prin.C.de sacrosanct. eccl. & in §.ex maleficijs,colum.11.Inst.de act. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia præscribit rem priuati per spatium.30.an. cum bona fide,& sine titulo;cum titulo vero per spatium.10.ann.5.*
2 *Quiete possidere quis dicitur quando non stimulatur in iudicio : sincere vero quando habet bonam fidem.*
3 *Bona fides in dubio præsumitur.*
4 *Mala fides ex quibus coniecturis probetur.*
5 *Res clericorum præscribuntur;sicut res priuatorum.*

CAP. XIIII.

1 Sanctorum. † Hoc c. hēt principaliter duos intellectus. Primus in prescriptione ecclesiæ actiue.Secūdus passiue .fm primum hoc intendit. Per quietam & sinceram possessionem triginta annorum,prescribit ecclesia rem priuati, fm aliqm .h.d. Ecclesia ꝯ ecclesiā prescribit spatio triginta annorum,quod hodie non procedit per cap.1.infra ,p xi.ꝯ tene primum.Casus literal. Olim habebat locū pscriptio triginta annorum in rebus ecclesiæ ; hodie non;vñ tene quod
2 hic dī.B.† Not.1.ibi: Quiere, & syncere,iuncta glo. pro intellectu horum verborum.quiete enim possidet, qui nō stimulat in iudicio.sincere vero, q hēt bonā fidē. ex q̄bus bene notabis, q qui patitur ꝑ trouersiam,nō dī illam rem quiete possidere;licet controuersia sit iudicialis, quod facit ad intellectum iurīs exigentium quietā possessionem, & ad no.in c. commissa , de elec. in 6.No.secundo ibi; Absq; synodali proclamatione,quod olī causæ referebantur in synodū. 6.q.3.c.1. & 2.& de iud.c.1.Ꝺppo.primo, & vī quod synodalis proclamatio, & iudicialis non sufficiunt ad pscriptionem interrumpēdam;sed requiritur litis
a cōtestatio,a vt l.pen.C.ne de sta.defun.& 16.q.3.c.placuit.§.pōr. Sol.dicit glo. a nunc text.procedere, qñ non poterat actor litē cōtestari,sed tu dic,vt dictum fuit ꝯ.c. proxi.& plenius notabit, j.eod. in c.illud.vbi dicam, qualiter præscriptio interrumpitur naturaliter & ciuiliter,de quo p Barto.in l.naturaliter, ff.de vsucap.† Quæro. quia tex.exigit hic,quod sincere,i, bona fide quis
3 possederit,qūo constabit,q bona fide? Sol.dicit gl.fi.post prin. quod in dubio præsumitur bona fides;& hoc no. & idem no. gloss. in cap. si diligenti, j.eodem . & ibi plene de hoc dicetur.
4 † Qualiter aūt ꝓbatur mala fides; no.Bar.in l.Celsus,ff.de vsuc. dicā in d. c. si diligenti. probatur enim per ꝓfessionem propriā possidentis.vt in c.2.de confes. & per c.inquisitionem, de elec. Item per famā.quæ erat in vicinia,arg.c.quosdam;& c.quanto, de pscm.vel per denūciationem factam rēpore ꝯclus.l.cum fundus,C.de rei ven. ꝯ.c.proxi. & in c.1. & per similes coniecturas, argum. in c.2.de renun.lib.6.& l.dolum,C.de dolo. Vltimo op. de c.proxi.vbi dī, quod ꝯ ecclesiam sola quadragenaria currit præscriptio,vt in authen.quas actiones, C.de sacrosanct.eccles. Solu.hoc c.dupliciter,seu duobus modis legitur,vt prædixi.Primo in glo.scilicet quod procedit de iure antiquo;secus de iure hodierno,vt in cōtrario , & hæc lec. procedit intelligendo tex. vt loquatur de præscriptione contra ecclesiam. Secundo principaliter vt intelligatur de præscriptione ecclesiæ contra priuatum,

ADDITIO.

a Litis contestatio.Nunquid ad interrumpendam præscriptionē, semper requiratur litis contestatio,late ponit Fel.in cap.illud,colum.2.infra eod.& Ias.in l.fi.in prin.col.2.& 3.ff.de eo per quem fact. erit. Io.Fran. Bal.in tra.præscr. in 3.par.6.prin.col.10.ver.2.concln.

Universidad de Deusto
Biblioteca

uatum, ſm Host. Per. & Abb. Sed dicit Io. And. falſum, & remittit ad no. ℑ. c. illud; & idem tenet in reg. qui ad agendum, de reg. iur. lib. 6. in Merc. Et reprobare videtur ea ratione, quia præſcriptio triginta an. procedit ſm ius ciuile, cum mala fide, quam p̄ſcriptionē canones nullo modo admittunt. ℑ. eo. c. fi. Sed profecto hæc ratio vī mihi ſatis debilis. nā titulo, & bona fide, res priuatorū præſcribitur ſpatio triginta anno. etiam de iure ciuili, vt l. ſi quis emptionis, C. de præſcri. trigi. an. & 16. q. 3. c. placuit. §. pōt. & iſte tex. expreſſe exigit bonā fidem per verbū, ſincere, vt prædixi; & ſic approbat illā præſcriptionē, quatenus ſit
5 cum bona fide, & ſine interruptione. † Et ideo dico tenendo principaliter hunc ſm intellectum, quod etiam hodie iſte text. procedere poteſt, qñ eccleſia præſcribit ℑ priuatum, bona fide, & ſine titulo; & ſic pōt ſaluari. gl. ℑ. eo. in c. illud. Sed ſi eccleſia hꝛet titulū, tūc p̄ſcriberet rē priuati; ſicut priuatus ℑ priuatū, ſi 10. an. inter præſens, & 20. inter abſentes, vt l. ſi. C. de præſcrip. long. temp. no. Io. An. in reg. qui ad agendum, de reg. iu. lib. 6. in Mercu. & no. in auth. quas actiones, C. de ſacroſ. eccl. nā quadra genatia requiritur ſolū, qñ p̄ſcribitur ℑ eccleſiam, vel ad pias cauſas, vt dixi. ℑ. c. proxi. non aūt qñ eccleſia præſcribit ℑ priuatum, ut no. in locis præalle. quod eſt notandū, & vide quod di
6 cam. ℑ. c. prox. † Tertio principaliter poteſt intelligi qñ præſcri
a buntur patrimonia clericorum; a & ita vī intelligere gl allegando hic c. poſteſſiones. 16. q. 3. & intellige, qñ præſcribitur ſine titulo: aliàs ſufficeret tp̄s 10. vel 20. ann. ſicut diſponitur in reb. priuatorū, ut no. in dicta reg. qui ad agendum, & dicam latius c. proxi. Et notabis ſingulariter gl. in d. c. poſſeſſiones. Abbas

ADDITIO.

a ¶ Patrimonia clericorum. Cum tamen contrarium ſo'eat dici per tex. iuncta gl. in c. ex literis. de pigno. & c. quamquam, de cenſib. lib. 6. & in cle. præſenti, de cenſi. & c. ſimiliter. 16. q. 1. de quo plene per D. Ant. in c. ſi diligenti. infra eo. in fi. & ibi tenet, quod res patrimoniales clericorū, præſcribuntur minori ſpatio, 40. an. quod etiam tenet Innoc. in repe. cap. de præſcr. in pen. & vlt. colum.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus portionē, quæ debetur epiſcopis de decimis, & mortuarijs, p̄ſcribit ſpatio. 40. an. ſi interim cathedralis eccleſia non vacauerit 3.*
2 *Decimæ non debentur epiſcopo; ſed decimarum quarta; decimæ vero debentur eccleſiæ parochiali.*
4 *Quarta portio decimarum, vel funeralium debita epiſcopo, poteſt per ipſum in alium transferri: & ſic alienari, & alteri concedi; an autem requiratur conſenſus capituli, vide nu. 11.*
5 *Præſcriptio contra bona epiſcopi, vt epiſcopi, non currit minor quadragenaria; idem contra bona capituli debita canonicis, vt canonicis.*
6 *Præſcriptio non currit ſede vacante, etiam circa bona communia præla to & capitulo.*
Redditus eccleſiæ ſunt communes epiſcopo, & capitulo.
7 *Præſcriptio contra bona eccleſiæ, vel legata pia, vel alia loca pia non currit minor quadragenaria.*
8 *Præſcriptio non currit, iacente hæreditate.*
9 *Mala fides prædeceſſoris in beneficio, non nocet ſucceſſori habenti bonā fidem.*
10 *Titulus putatiuus, quibus cauſis cauſetur.*
Fama præſtat iuſtam cauſam credendi.
12 *Error iuris impedit præſcriptionem; ſed non error facti.*
Præſcribere an poſſit emens res eccleſiæ; vel à ſolo prælato; vel ſine ſolēnitatibus requiſitis.
13 *In præſcriptione ſeruitutum diſcontinuam cauſam habentium, duplicatur tempus, in aliis præſcriptionibus determinatum; & an in hoc ſit differentia inter ius canonicum, & ciuile. vide nu. 14.*
Ius decimandi, an habeat cauſam continuam. 21.
15 *Præſcriptio circa bona patrimonialia clericorum, non eſt minor quadragenaria.*
16 *In præſcriptionibus fere nulla differentia eſt inter ius canonicum & ciuile. 14.*
17 *Vſucapio mobilium, an ſit triennalis contra eccleſiam; ſicut contra priuatum, vide remiſſiue.*
18 *Præſcriptio contra iura eccleſiæ, habentia cauſam diſcontinuam, currit non duplicato tempore, prout contra priuatum.*
19 *Præſcriptio contra laicū, habentē rem cōm cum eccleſia, eſt quadragenaria: niſi eſſet dare caſum, quo ius eccleſiæ remaneret illeſum.*
20 *Præſcriptio inchoata contra priuatum, cui ſuccedit eccleſia non finitur tanquam contra priuatum, ſed ſicut contra eccleſiam.*
Præſcriptio inchoata contra aliquem, dormit, ſi cidē ſuccedat pupillus.
21 *Seruitutes habentes cauſam continuam, vel perpetuam, præſcribuntur, prout res immobiles: licet in huiuſmodi ſeruitutibus non requiratur titulus, ſed ſcientia & patientia illius contra quem præſcribitur. 24.*
22 *Patientia illius, contra quem præſcribitur, per quem debeat probari.*
23 *Præſcriptio ſeruitutum habentium cauſam diſcontinuam, requirit tempus, de cuius initio non extet memoria.*
25 *Titulus regulariter non requiritur in præſcriptione iurium: ſed in præſcri. immobilium ſic: licet aliquo caſu à pari procedant.*
26 *In præſcriptione iurium, quando ſcilicet præſcriptio eſt contra ius com-*
mune, requiritur titulus.
27 *Præſcribens vſumfructum debet habere titulū; aliàs non præſcribet.*
28 *In præſcriptione iurium reſpicientium & obligātium ipſam perſonam, requiritur titulus.*
29 *In præſcriptione iurium requiritur neceſſario ſcientia, & patientia illius contra quem præſcribitur: ſecus in præſcriptione aliarum rerum, quæ vere poſſidentur.*
30 *Præſentes in materia præſcriptionum dicuntur illi, qui ſunt in eadem ciuitate, ibi domicilium habentes.*
Ciuitas quælibet hodie habet vim vnius prouinciæ: & habetur pro vna prouincia.
31 *Seruitutes habentes cauſam continuam vel diſcontinuam, quanto tempore perdantur: ſiue ruſticę, ſiue vrbanę.*

CAP. IIII.

1 **De quarta.** † Quarta decimarum, & funeralium præſcribitur ℑ epiſcopum, ſi 40. ann. ſpacio nō ſoluatur: & cathedralis eccleſia interim non vacauit. Primo ponit dictum. Secundo caſum exceptum, ibi: Niſi. Tertio ius antiquum reprobat ibi: Nam Romana. Caſus ſit. Quidam clericus præſcripſerat quartam decimarum, & oblationū defunctorum, quæ ad cp̄m pertinebant, quęrebatur, an poſſit ſe tueri ab impetitione epiſcopi, ſuper quarta prædicta præſcriptionē 40. an. Rñdet Papa ſe tueri poſſe; niſi interim eccleſia paſtore vacaret; qui iura ipſius exigere debuiſſet. In fine reſpondet tacꝫ qōni, quæ poſſet fieri per canones antiquos, in c. præcedente. non ne ſufficit præſc. 30. anno. ut dñt canones? Rñdet Ro.
2 eccl. tricennalē præſcriptione ℑ eccleſiā non admittit. B. † No. j. cp non decima, ſed decimarum quarta ab eccleſijs parochialibus eſt epiſcopo iure communi debita; ipſa vero decima pertinet ad eccleſiam parochialem, intra cuius parochiam prædia ſita ſunt, vt in c. cum contingat, inf. de deci. & dic ut ibi ple-
3 ne dicam, & concordat huic, ca. conquerente. de off. ord. † No 2. cp hæc quarta epiſcopo debita, eſt in totum præſcriptibilis. Idem in quarta funeralium, id eſt, eorum, quæ veniunt occaſione defunctorum; & tunc tene menti hoc vltimum, cp alibi non ita bene probatur, ſicut hic. & quotidie eſt de hoc contentio inter epiſcopos, & eccleſias inferiores. nam epiſcopi per fas & nefas nituntur hanc quartam præſcriptione non obſtante exꝰtorquere; & male faciunt. cum tex. rotundus hic ſit, & eſt gloſ. ord. in c j. de ſta. reg. Idem ibi Io. And. & Host. in ſumma, de ſepul. §. & quota ſit; licet aliqui videantur hoc reuocare in dubiū, in c. requiſiſti, de teſt. & c. certificari, de ſepul. & dic ut ibi ple-
a nius dico. Et pluries pro hac parte conſului. adico tamen, quod cum hoc ſit contra ius cōe, vt hic, & d. c. conquerente, requiritur titulus verus aut putatiuus; aut tanti temporis curſus, de cu-
4 ius initio non ſit memoria, ut in c. j. de præſcr. lib. 6. † Ad prædicta facit, quia epiſcopus hanc quartam poteſt alteri cōcedere, ut eſt text. not. in c. fin. 12. queſtio. 3. cum ergo ſit abdicabilis ab epiſcopo per conceſſionem; ita per præſcriptionē. videtur
b enim alienare, qui patitur vſucapionem b l. alienationis verbū.
5 ff. de verb. ſignifi. † No. 3. cp contra iura debita principaliter epiſcopo non currit præſcriptio minor quadragenaria: nam debitum epiſcopo, vt epiſcopo, videtur debitū eccleſiæ; ut hic apte colligitur; maxime in fi. Et per hoc infero, quod contra iura & bona capituli; vel debita canonicis, vt canonicis, non currit
6 minor præſcri. † No. 3. cp ſede vacante non currit præſcr. etiam in bonis communibus epiſcopo, & capitulo. nam de iure communi hæc quarta, & alij redditus eccleſiæ vndecunque prouenientes, ſunt communes epiſcopo, & capitulo, ut in c. requiſiti, de teſti. & 12. q. 2. c. quatuor. & c. de redditibus. & tñ vides hic, cp vacāte eccleſia nō currit præſcriptio, nec vī aliquis fuiſſe ideneus ad litigādū pro hoc facit tex. ibi: Exigere debuiſſet. & facit
7 iſte tex. ad ea quæ dixi, ℑ. c. j. † No. vltimo regulā, cp ℑ eccleſiā,
c nō currit p̄ſcriptio, niſi 40. an. idē dic in legatis ad pias cauſas, vt in Auth. de ecc. tit. §. pro tpalibus, & 16. q. 3. c. fi. idē dico in hoſpitalib. & locis pijs. nā iſta gaudēt priuilegio eccłarū, ut eſt tex. no. ℑ l. oīa priuilegia. C. de epi. & cle. & ibi p Bar. no. Io. An. in
8 2. de in inte. reſti. 6 & facit hoc, p his q̄ no. in gl. j. † Quæro, nūqd iacēte hr̄ditate, impediat p̄ſcriptio, ſicut vacāte eccłā? Spe. c. tit. §. 1. ver. itē no. dicit, cp nō; imò currit tūc p̄ſcriptio, allegat. l. fi. prædio, ff. de in diē adic. & l. fi. §. poſt mortem, ff. de vſuc. cum ſimilibus illa tamen iura aperte non probant, loquunt. n. in conuen-
tionali:

ADDITIONES.

a ¶ Conſului. Adde eundem conſi. 26. Cald. conſi. 2. hoc eo. tit. Rom. conſi. 37. l. ap. alleg. 30.
b ¶ Vſucapionē. An autē res prohibita alienari per teſtōrē extra familiā, poſſit longo tpe præſcribi, Ale. tenet quod ſic, in conſi. 59. ver. 6. præſupponitur. in 3. vol. & ſic vī, quod præſcribere non ſit alienare. cogita. Aeneas de Fa.
c ¶ Contra eccleſiam. Vide Abb. in c. accedentibus, in 2. not. infra de priuil. & in c. 1. col. pen. ſup. de reſtitu. in integ. Alex. in conſi. 120. incip. ſuper eo, quod quæritur, col. 1. in 1. vol. & in conſi. 9. incip. viſis dicto themate, col. 1. & col. 4. in 2. dubio, & in conſ. 209. inci. ſtatutis accurate perſpectis, in prin. & col. 2. in 2. volum.

tionali. ſed Do. Anto. in c. cum nō liceat. ℑ. eod. ſequitur hoc dictum Spec. alia ratione; qa cum ſit in facultate hęredis adeundi, currit p̄ſcriptio; ſi per eum ſtat quin facere poſſit, ff. de reg. iur. l. qui poteſt facere. ſed ſi aliter eſt impeditus, æquum eſt eū reſtituere ex clauſula generali, ad hoc l. ſi prius. ff. ad Carb. & quod no. in l. ventre, ff. de acq. hær. Mihi hæc ratio non multū placet. quid enim ſi ſcriptus hęres voluit interim deliberare, quo tēpore actiones exercere nō poteſtęt in l. ait prętor, ff. de iure delibe. durum eſt dicere, cp currat p̄ſcriptio, arg. hic. Itē quid ſi hæres ſcriptus repudiauit interiecto tempore; vel eſt ℑ eum præſcriptum in iure adeundi? iuxta not. in l. licet, C. de iure delib. & ſic ſuccedunt venientes ab inteſtato: durum eſt dicere, cp currat præſcriptio, cum interim in nulla mora iſti veniētes ab inteſtato deprehēdantur; & hæc p̄ſcriptio eſt inducta partim in odium negligētis. 16. q. 3. c. placuit. §. pōt. vñ ſatis poſſet ſuſtineri, ar. huius tex. quod tūc non currat p̄ſcriptio; cū tūc non ſit, qui iura hæreditatis exerceat. d. l. ait prætor. Vel ſi vis tenere ℑ rium, ar. d. l. ſi prędio, dic cp competit reſtitutio. vt no. in d. l. ſi prædio. Venio ad gl. & oppono ℑ text. cp p̄ſcriptio non debeat hic habere locū. reſiſtit enim ius cōmune, vt in c. ℑ querente, de offic. ord. & c. requiſiti, de teſta. ergo poſſeſſor p̄ſumitur in mala fide, vt in reg. qui ℑ iura, de reg. iur. lib. 6. & l. quemadmodum, C. de agr. & cen ſi. lib. 11. Sol. glo. pen. dupliciter. primo, cp pōt tex. intelligi non in eo, qui incipit poſſidere; ſed in ſucceſſore, qui reperit eccle-
9 ptio. † No. ſing. iſtam gl. & idē no. gl. in c. cura, de iure patro. Et ex hoc habes ſemper notare, cp mala fides p̄deceſſoris in bene in reg. poſſeſſor, de reg. iur. lib. 6. & glo. in reg. cum quis in ius, eo. lib. ſecus de iure ciuili, ſaltem in hærede vniuerſali, vt in l. cū hæres, ff. de diuer. & temp. p̄ſcr. ſed vide quod dixi ℑ. c. 2. & dic vt ibi Ioan. And. hic dicit ſolutionē huius glo. eſſe ſufficientē, quo ad malam fidē excludēdam; ſed nō quoad validādam præſcriptionem in hoc caſu; niſi tāto tēpore poſſediſſet, cuius initij nō
o & idē no. Dy. in d. reg. poſſeſſor, & optime iſti loquūtur. † Dico
a tū, cp nō eſt ſemp neceſſe, cp interueniat ver⁹ titulus, ² ſed ſufficit putatiuus; vt ſi errore iuſto ductus quis credit titulū p̄ceſſiſſe; vt puta ſi procurator eccle iæ dixerat ſe emiſſe; vel ſima erat in loco quod res illa fuerat legata; vel quod Papa p̄ceſſiſſet priuilegiū, ſed fuit perditum tēpore guerr. ę, ſicut & alia his ſimilibus caſibus p̄cedit p̄ſcriptio; ęt ℑ ius; ad hoc tex. no. in l. quod vulgo, ff. pro emp. & no. ponit Bar. to. in l. Celſus, poſt prin. ff. de vſuc. quod eſt notan. tā fam. ² p̄bet iuſtam cām credēdi, vt no. glo. in c. inquiſitionis, de ſentē. excom. & c. cum ſpringat, de reſcr. per Bar. in l. 2. C. de ſſer. vel liber ad decu. offi. aſp. lib. 10. & in d. l. Celſus. Tertio ſoluit hic gloſ. quod potuit presbyter iſte hꝛe titulum ex p̄ceſſione ſolius Epi. vā occaſione illi⁹ p̄ſcri
21 p̄ſit; licet eſſet minus iuſtus † No. gl. cp Epūs ſine p̄ſenſu capi nō pōt hāc quartam donare alteri eccleſiæ; & idem dicit gloſ. 12. q. 3. c. fin. & Hoſt. hic; dicēs, quod ſi interueniſſet p̄cenſus capi-
22 li, nō foret neceſſaria p̄ſcriptio. † Sed ℑ hanc ſolutionem glo. opp. nam ſi credit p̄ceſſionem Epiſcopi ſufficere, errauit in mre; & per p̄ceptos nō potuit præſcribere; quia error iuris nocet in vſucapione, vt in l. nūquam. ff. de vſuc. & lc. & no. ſi e. dudū, de deci. & c. a poſtolicę, de do. Itē gloſ. aperte tenet ℑrium, in c. 2. de his, q̄ fi. a prętā. per rationem p̄dictam. Sol. dic has glo. concordando, quod aut habēs ſolius Epiſcopi p̄ceſſionem errauit in facto; vt quia credidit p̄ſenſum capituli interueniſſe, ar. c. ca noſcitur, eod. tit. & procedit gl. iſta ar. d. l. quod vulgo. Aut errauit in iure, vt quia credidit p̄ceſſiones ſolius Epiſcopi ſufficere; & p̄cedit gl. ℑria. Si autem ius, in quo errauit erat dubium, credo quod error excuſaret in p̄ſcribendo, pro hoc facit text. no. in c. cum dilectus, de p̄ſcr. & facit l. 2. ff. de iur. & fac. ign. Ad prętron. & gloſ. & Ioan. An. in c. 2 de reſcr. eccl. nō aliē. lib. 6. vbi videntur ſentire, quod titulus ſolius p̄lati det cām p̄ſcribēdi. & ſimilis quęſtio formari poteſt, cum res eccleſiæ ſunt alienata, nō ſeruata ſolēnitate debita, de qua aliquid vide per Io. And. in addi. Spe. ſuper rub. eo. tit. & in d. c. 2. ſed ego diſtinguerem mō p̄dicto; & ſic poteſt intelligi text. in d. c. 1. vo: reprobatur p̄ſcri-
13 ptio. † Extra gl. aſſumēdo. not. gl. Inn. hic opp. vī enim cp in prēſcribēda hac quarta decimarū requirit tps duplicatum; quia vbicūque p̄ſcribit ſeruitus habēs cauſam diſcontinuam, ſeu interuallum annorum, vel meſium, requirit tempus duplicatum, ut in l. ſi ſit. ff. quemad. ſer. amit. cum gloſ. aliās cum ℑ actiones. C. de ſacroſanct. eccle. ergo in uribus habentibus cauſam diſcontinuam debet intercedere tempus 80. an. nam decimę non habent cām continuam; ſed diſcontinuam, cum non oī die, vel ſingulis menſib. perueniāt. Sol. dicit Inno. quod ſunt qui aſſerunt hanc diſtinctionem habere ſecundum canonem,

b nam ius perceptionis decimarum, b habet magnum interuallum, ſcilicet de menſibus vnius anni, vſque ad menſes alterius; & de vindemijs vſque ad vindemias; & tamen in hoc iure præſcribendo non duplicatur tempus, vt hic. Sed ipſe Inn. videtur cōtrarium dicere, quia hoc ius nō habet interuallum aliquod etiam horarum; immo quaſi continuam cauſam habet, cum quotidie poſſint, & debeāt recipi decimæ non ſolum perſonales; ſed etiam prædiales, cum quotidie prædia aliquos fructus p ducere poſſint, & quotidie quarta Epiſcopis eſt ſoluenda. Et
c idem dicit Inno. c de iure eligendi; quia quotidie poteſt eccleſia vacare, ar. eius quod dī de ſtillicidio in l. foramen, ff. de ſerui tu. vrb. prædi. & ideo ſufficiunt 40. anni, vt hic, & no. in c. cum ec cleſia Surrina, de cau. poſ. & propr. Si autem eſſet ius, quod interuallum certum & deputatum ab homine, vel a iure reciperet; quale eſt, vt quod omni anno partem oblationis in die dedicationis, vel feſtiuitatis reciperet. 13. q. 2. c. Eleutherius; vel quod annuatim reciperet aliquod ſeruitium, ℑ. de cenſib. c. cū venerabilis; tunc dicit Inn. quod ſm eos, qui dicunt tempus eſſe duplicandum, neceſſarij ſunt 80. ann. Aduerte, quia Innoc. iō loquitur ſic dubitatiue in hoc vltimo; quia non habetur ius in hoc expreſſum. nam tex. in l. ſi ſit conſtituta, præalle. dixit duntaxat; quod ſeruitus non habens cauſam continuam amittitur per non vſum, duplicato tempore conſtituto. & gl. ponit duas opin. Quidam enim dicunt, quod requiritur tempus viginti annorum inter p̄ſentes, & abſentes: quaſi ſolum duplicetur tēpus decem annorū; non autem tempus viginti annorum, quod datur ℑ abſentes; & ideo ſm iſtos; quia nulla præſcriptio p̄ter hypothecariam extēditur ad tempus quadra. anno. l. cum notiſſimi, C. de præſcri. trigin. vel quadra. anno. Alij vero dicunt vtroque caſu tempus in hoc duplicari, & in hoc vī reſidere gl. illa, tanquam in vltima opinione, & Inno. hic in alia gloſ. & ſatis mihi placet, cum tex. in d. l. nouiſſimi, dicat duplicari tps conſtitutum. Certumq; eſt, quod inter abſentes eſt conſtitutū tempus viginti anno. l. ſi. C. de præſcrip. long. temp. Præterea ſcias, quod reſpectu iuris decimādi, Inno. hic in alia parte limitat, quod ſupra dixerat. dicit enim quod ius percipiēdi decimas de fructib. fundi, cōtinuā habet cām; ſed ius percipiendi decimas de vino, vel grano tm̄; vel de omnibus minutis tm̄, vel conſimilibus, nō habet perpetuam cauſam, quia hæc percipiuntur temporibus certis tm̄, vt no. ℑ. eod. c. ad aures, & multa alia circa ſeruitutem acquirēdam, vel amittendam, Inno. hic inculcat; ſed p intelectū clariori decreui per ſe, quęlibet articulum examinare. Hic dicit, quod gloſiſta Inno. quātū ad canones potius eſt ſubtilis, quam vtilis. ſiue enim agamus ſm cum de corporalibus, vel incorporalibus, principaliter cām habentibus; vel non, regulariter eſt tenēdū, cp ſola p̄ſcriptio quadragenaria, currit ℑ eccleſiam, & nulla minor, vt hic in fi. & ſi p̄ſcriptio eſt cōtra ius requiritur tit. ſupple, vel tempus, de cuius initio nō eſt memoria, eodem titu. c. 1. li. 6. & recitando tranſit Ioā. An. nullam opin. firmādo, more ſuo cōmuni; licet qñ apponit ſtudium, optime decidat; ſed raro hoc facit, quod ſi feciſſet, arbitror quod multis ſcribentibus ſilentium impoſuiſſet. ſed credo, quod accelerauit ſe, vt multa ſcriberet. Do. Anton. dicit hic ſe non putare, quod minus tempus exigatur a iure canonico, quā a iure ciuili, tū q. 1 nō ſunt iura in hoc correcta; tum quia plus tēdunt canones ad tollēdas, quam ampliādas p̄ſcriptiones, ℑ. eod c. fin. Sed dicit, cp illa dict. an habeat ſeruitus cām p̄tinuā, vel diſcōtinuam,
d habet locum, qñ agitur de ſeruitutibus realibus d debitis, ſcilicet à re, rei; quia, cū ibi res non habeat animū continuandi poſſeſſionem, oportet quod ipſo facto continuetur, vt currat p̄ſcriptio; quæ nō currit ſine poſſeſſiōe. Sed in iuribus perſo-
nalibus

ADDITIONES.

a ¶ Verus titulus. Vide Alexan. in conſil. 127. col. ij. in 4. vol. Fely. in cap. cum contingat, col. 2. ſupra de reſcr. & in cap. ſi diligenti, col. 3. inf. de foro compet.
b ¶ Vtrū ius percipiendi decimas dicatur habere cauſam continua, vel diſcontinuam, & an poſſit præſcribi, & quāto tēpore, de hoc inde late per Do. Ant. in c. peruenit, in repe. 10. in 20. col. de cen. Adde videndum Fran. Are. cōſi 30. & 154. Pet. de Ancha. conſi. 141.
¶ Decimæ debentur, vel ex priuilegio, vel ex præſcriptione, c. dilecti, & ſeq. de deci. c. accedentibus. de priui. & vide Car. in cle. 1. de excom. præl. & in cle. fi. §. ad religioſos, de pę. & per Io. And. & D. Ant. in cap. 1. de cenſ. & Pau. de Caſt. circa hoc in conſi. 287.
c ¶ Innocen. Et de hoc etiam vide per Do. Ant. in d. repe. c. peruenit, in 24. & 27. col. cum ſeq. de cenſi. c. Cumana, in 5. col. de elect.
d ¶ Realibus. In ſeruitutibus debitis a re perſonæ, habet locum præſcri. commu nis: ſecus, ſi deberetur a re rei, & idē dicit Do. Ant. in c. cum eccleſia. 5. fin. in 2. col. de cau. poſſ. & p̄prie, & in ſua repe. in c. peruenit, in 38. col. de cēſi. & Bal. in l. 2. C. de ſer. & aqua, in 4. col. ver. quæro ergo, ſi volo præſcribere ius eligendi, &c. Doc. poſt Imo. in c. non eſt, in fi. de conſtit. lib. 6. Dom. An. in c. cum non liceat, in vlt. col. inf. eo. tit.
¶ Realib. Quo p̄ſcriptio inducatur in ſeruitutibus realibus, vide late per Pet. de Anc. in reg. ſine poſſeſſione, col. 7. de reg. iur. in 6. & Ale. in cōſi. 108. inci. in cauſa & lite. in 2. & 3. col. in 4. vol. & in conſil. 79. inci. circa primum. col. 2. in 5. vol. & Bar. Vero. in tract. de ſer. vrb. prę l. c. 19. & 20. Io. Fab. Ang. & Taſ. in §. æque. Inſti. de ac. Sch. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nalibus debitis à re personæ, vel à persona personæ, secus est; quia ibi animus cõtinuat possessionẽ, quia possessio animo retinetur, vt est tex.in l.licet.C.de acq.poss. quasi per hoc velit innuere, quod cum ius percipiendi decimã, seu quartam decimarum, debeatur personæ, nõ est necesse, quod ibi duplicetur tps. Aduerte, quia hæc fuit originaliter opin. Cyn.in l.2.C.de ser.& aqua, & Bar.in l.si iusto. error. §.non mutat, ff.de vsuc. licet D. Ant. eos non alleget. & profectò licet hanc opi. hactenus fuerim secutus, propter authoritatem tantorum virorum; tñ nũc scribendo cogitaui illam opin. minime veram esse. Et moueor primo; quia licet seruitus sit realis,ià re, rei debita; nõ tñ est res, quæ acquirit, vel possidet; cũ sit inanimata; sed est persona. f. dominus fundi, quod patet ex eo, quia requiritur in præscribenda seruitute, quod quis credat vti iure suo, vt l.si. ff. quemadmo. ser. amit. & not. Inn. in c. bone. il 2. de postu. præla. Secũdo moueor per text. apertũ male iudicio meo in hoc ponderatum in d. l. si ſ ptituta. ff. quemad. ser. amit. vbi est clauis huius materię. ibi enim vbi disponitur de duplicatione, duplicando tps, propter causam discontinuã ponderatur factũ hominis possidentis; & non rei, cui debetur seruitus. dicit. n. ꝙ ideo requiritur tps duplicatum in amittenda seruitute; quia pp discontinuã causam non fuit vsus illa seruitute; quia nec vti semper potuit. Præterea, & melius in d.l.si sit cõstituta, non agitur, nec disponitur de seruitute acquirenda; sed de ea perdenda, & ponderatur duntaxat factum, & animus non vtentis. dr. n. quod si quis habeat aquam alternis annis, vel mensibus non perdit illam seruitutẽ; nisi duplicato tpe cõstituto; quia non semper fuit in mora non vtẽdi, cum non potuisset semper vti, si etiam voluisset, cum haberet causam discontinuã; & sic ponderatur animus, & factũ hominis. ſ. dñi fundi, & multo fortius hoc dicendũ est, vbi tractat de seruitute non habente causam continuã acquirendi, vt j. latius dicã. nam patientia dñi inducit possessionẽ in istis incorporalibus, vt in alijs, vt no. C.de ser.& aqua, & per Bar.in l.j. ſ. de aqua plu.arcen.& in d.l. seruitutem, ff. de serui. no. Inn. in d.c. bonæ. il 2.& in c. conquerẽte, de off. ord. Sed hæc patientia nõ habetur semper, vbi causa non est cõtinua; ergo possessio nõ debet vniformiter operari: quia animus possidentis non semper notus est aduersario, & possessori, & possessio habet plurimũ facti, vt no. in c. cũ nostris, de ꝓcess. præben. & forte ob ista Inn. locutus est generaliter, nec distinxit inter seruitutẽ realem & personalẽ

14 debitum, nec Cy. nec Bart. aperte probant eorũ opinionẽ. † Sed

a differentia inter ius canonicum, & ciuile, ego præmitto, quod quantum ad principalem articulũ, an sit in hoc tpe duplicãdo, regulariter inter ius canonicũ, & ciuile quantũ ad præscriptionẽ inducendam nulla est differentia, præter illam, quia ius ciuile admittit præscriptionẽ cum mala fide. l. si quis emptionis. C. de præscri. trigin. an. quam ius canonicum damnat, j. c. prex. & c. fi. Alia. n. dria iure non probatur. Nec obst. si dicatur, quod canonica iura exposcunt indifferenter tps quadragin. ann. vt hic, & j. eo. c. illud: secus de iure ciuili. l. si. C. de præscr. long. tempo. quia dico, ꝙ ius canonicũ non semper requirit illud tps; sed tũc solũ qñ præscribitur ℨ ecclesiam; & in fauorem ecclesiæ, illud fuit inductum. & idem est de iure ciuili, ut in auth. quas actiones, C. de sacrof. eccl. & quemadmodum contra ecclesiam Romanam de iure cano. non admittitur, nisi præscriptio centenaria, j. c. cum nobis, & eod. tit. c. 2. lib. 6. ita de iure ciuili. dicta authen. quas actiones. vnde ecclesia ℨ priuatum; & priuatus ℨ priuatum bene præscribit minori tempore, & sic disponitur de iure ciuili, ut no. in d. auth. quas actiones, & per Io. An. in reg. qui

15 ad agendum, de reg. iur. in Merc. † Et per gl. 16. q. 4. c. possessiones, quæ vult ꝙ in bonis patrimonialib. clericorũ exigatur tps 30. ann. & de temporibus requisitis ad præscriptionẽ, vide bo.

16 tex. in c. placuit. §. potest. 16. q. 3. † His præsuppositis ad materiam sup. tactam distinguo sic. quod aut ecclesia præscribit cõtra priuatum, aut priuatus ℨ priuatum, & indistincte habent locũ iura ciuilia, quarũ dispositio recitatur in hoc, in d. §. põt, vt distinguatur, an quis præscribat cũ titulo, aut sine titulo; & an iura habeant causam ꝓtinuã, discontinuã, facit quod no. 13. q. 2. in summa. aut priuatus præscribit ℨ ecclesiam, vel ecclesia ℨ ecclesiam; & immobilibus, vel iuribus, habẽtibus causam continuam nõ est dubiũ, quin requiratur tps 40. ann. vt hic, & in c.

17 j. eo. tit. lib. 6. † Sed dubiũ est primo in mobilibus, vtrũ ℨ ecclesiã habeat locum vsucapio triennii, sicut de iure ciuili, & de hoc

18 remitto ad plene not. in c. j. de in integ. restit. † Secundo est dubium in iuribus habentibus causam discontinuã; in quo sic dicerem, ꝙ vbi de iure ciuili requiritur ℨ priuatum, tps: de cuius initio non est memoria; multo fortius requireretur, cum præscribitur ℨ ecclesiam. c. j. eo. tit. lib. 6. & quia id, quod est statutum in fauorem ecclesiæ de præscriptione quadragenaria, non debet retorqueri in ipsis læsionem, ut in reg. quod ob gratiam, lib. 6. & l. quod fauore. C. de legi. & optime facit d. authen. quas actiones vbi paret, ꝙ præscriptio quadragenaria, fuit statuta in f. auorem ecclesię illis casibus, quibus contra priuatum præscribebat minori tempore; secus ergo in illis, in quibus requiritur tps, de cuius initio nõ est memoria, de quibus j. dicetur. nam inducta ad augmentum non debent operari diminutionẽ, arg. c. fi. de verb. sign. aut non requiritur tñ tempus; sed tempus duplicatum, sicut qñ agitur de seruitute habente causam discontinuam amittenda; & tunc puto, ꝙ nõ duplicabitur tempus 40. ann. quia cum ius statuerit pro alijs priuatis, tps prolixius quę in ecclesijs, vt hic, & in d. auth. quas actiones, & hoc fecerit pure, simpliciter, & indistincte, vt hic, & in d. auth. quas actiones; tempus debet esse vniforme; non duplicatum. priuilegium. n. non debet excedere proprios terminos, j. de priu. c. sane, & c. porro, & 7. quæst. 2. c. petisti. ius. n. ciuiles ideo fortasse requisiuit tempus duplicatum, quia prius prouiderat de breui tempore; vnde cum ecclesiæ fuerit concessum tempus satis prolixum, & longissimũ. ſ. 40. ann. non debet duplicari; sed debet esse suo priuilegio contenta; & hoc est satis de mente gl. in d. l. si sit cõstituta, quæ dubitauit, vtrum quid tempus. 20. ann. deberet duplicari; ne regrederet cursus 40. an. fortius ergo nõ est dicendũ, ꝙ duplicet tps. 40. ann. & hoc casu põt saluari opi. Host. & hæc puto verissima. † Sed circa prædicta qro, quid si laicus hẽt rem cõem, & in-

19 diuisibilẽ cũ ecclesia, an ℨ laicum pscribatur spatio à iure cõstatuto ℨ laicũ? dic ꝙ nõ; sed pseruatur ius suum pp ecclesiam; ex quo dat iuris indiuisibilitas, arg. optimũ, & quasi expressium, in l. si communem. ff. quemadmod. ser. amit. & vide bo. gl. in c. uno, de iur. pat. li 6. & ibi Ioan. An. in nouella firmat istam partem; dicit tamen (& bene) quod vbi posset præscribi contra laicum. iure ecclesiæ manente illæso, quod sufficeret præscriptio communis facit quod not. j. eo. c. audientiam, & 16. quæ-

20 stio. 4. c. volumus. † Sed quæritur, quid si ecclesia successit laico, contra quem erat inchoata præscriptio, nunquid vtetur iure priuati, an priuilegio ecclesiæ? hanc q. tetigit gl. in authen. quas actiones, C. de sacrof. eccle. & non firmat pedes. tangit Io. An. in c. vno, de iur. pat. lib. 6. referendo quod in d. auth. tangit etiã ibi Bar. & Bal. & opi. communior, & verior videtur ampliãdo terminos quæstionis, quod aut priuilegium, quod habet succedens, præscriptionem extinguit, aut præscriptionem differt, aut illam mutat. Primo casu, succedens non vtitur priuilegio suo. exemplum, in l. si fundum, ff. de fun. do. vbi dicitur, ꝙ si quis incipit præscribere certum fundum, licet postea mulier illum assignaverit in dotem, nõ minus currit præscriptio; licet à principio, si fuisset dotalis, nõ potuisset inchoari præscriptio, & est ratio, quia priuilegium unius non debet absorbere ius alterius quæsitum, quod faceret isto casu, si mulier posset vti priuilegio suo. Secundo casu, quando differt, tunc vtitur suo priuilegio exemplum in pupillo alteri succedente, contra quem non currit præscriptio, durante pupillari ætate, l. sicut, C. de præscri. 30. vel 40. anno. Tertio casu, quando mutat præscriptionem, ut in casu q. nostræ. nam præscriptio contra ecclesiam currit, sicut contra priuatum; sed alio modo, quia contra priuatum currit præscriptio 10. vel 20. ann. cum tit. sed contra ecclesiã currit quadragenaria duntaxat; & hoc casu dicendum est, quod pro tempore præterito vtitur ecclesia iure priuati; pro futuro vtitur priuilegio suo, arg. in l. fiscus, ff. de iur. fiscideo si contra priuatum præsentem currerent quinque anni; & sic medietas præscriptionis; satis est contra ecclesiam succedentem complere aliam medietatem; habito tamen respectu ad priuilegium suum & sic requiruntur ad complendam præscri. 20. an. qui sunt medietas tẽporis respectu ecclesię, & idẽ dic in similibus facit authen. si quis, C. de præscrip. long. temp. quod not. quia clare, &

21 vtiliter est expeditum. † Expediendo & ampliando reliqua dicta Innoc. quæro principaliter de duobus. Primo, qualiter acquirantur seruitutes, & iura consimilia. Secundo qualiter perdantur, & quanto tempore. Venio ad primum, ad quod dicit Inno. ꝙ si ius, de quo agitur, habet causam continuam, & perpetuam, sicut est seruitus aquæ ductus, quæ sine intermissione ducitur, vel habet causam quasi perpetuam, vt in electione de iure eligẽdi & in iure percipiendi decimas ex agro, acquirit seruitus per pscriptionẽ 10. ann. & inter præsentes, & 20. inter absentes, ad similitudinẽ rerũ immobiliũ, C. de pscri. long. temp. l. fin. Sed hæc est differentia secundum eum inter hæc incorporalia, & alia corporalia immobilia, quia in rebus immobilibus requiritur titulus, vt in d. l. si. & in d. c. placuit. §. põt. 16. quæ-

3. sed in seruitutibus siue iuribus non requiritur; immo sufficit solus vsus, vt pater. ff. si ser. vend. l. si quis diuturno; & in eo quod not. infra eodem, cap. si diligenti, & incipit hoc tempus currere secundum eum, ex quo quis cœpit vti illo iure, non vi, aut clam, nec precario; sciente videlicet illo, cui fiebat præscri-

22 cium, & non contradicente. † Et hoc ipsum probare debet secundum quosdam, & sic intelligunt, & quemadmod. ser. amit. l. si.

ADDITIO.

a ¶Et ciuile. Hæc verba refert, & sequitur D. Barth. Ver. in tract. de ser. vrb. pag. 24. circa fi. & Card. in consi. 38. incip. primo rationes, col. 1.

l. fin. ff. de itin. actuque pri. l. j. §. Iulianus. & hæc pondera, quæ j.

23 latius reassumam. † Si autem non habeant causam perpetuam & continuam, vt seruitus viæ, & seruitiorum extraordinariorum præstatio; & hæc similia, non præscribuntur, nisi tanto tẽpore percipiantur, cuius initij memoria nõ existit. 10. q. 3. c. qa cognouimus. 100. dist. c. ℨ morem; & ex eo, quod leg. & no. j. de verb. signi. c. super quibusdam. §. 3. ver. fi. & ff. de aqu. plu. ar. l. j. §. 2. & l. 2. & antepe. ff. de aqua quoti. & est. l. hoc iure. §. ductus

24 aquæ. † Hæc sunt Inn. dicta ad primã qõnem, & vide [a] tu bonam

a glo. iuris ciuilis, quæ in effectu dicit l. seruitutes, la 2. ff. de ser. ali quid in l. j. ff. de aq. plu. ar. & per Bald. ibi, & in d. l. seruitutes, per

25 Cy. in l. j. & 2. C. de ser. & aqua. † Et circa prædictorum declarationem, ego primo quæro, nunquid sit verum; quod in istis iuribus præscribendis, non requiratur titulus? Doct. cõiter transeunt cum opi. Inno. vt titulus non requiratur. Idem vult gl. in c. cum ecclesia Sutrina. de causa poss. & propr. & gl. & Bar. in d. l. seruitutes & vr probari in d. l. si quis diuturno, & Dy. in reg. possessor, lib. 6. sed Doct. non reddunt rõnem diuersitatis inter hæc iura, & bona immobilia. Dyn. in d. reg. possessor, & Bar. in d. l. seruitutes, dñt quod in præscribendo rei dominio, agitur de ma-

b gno præiudicio, [b] cum dñs prorsus ipsam rem amittit, ideo cautius fuit ad agendum, vt sine titulo non præscribatur longo tẽ. sed longissimo sic, vt in d. l. si quis emptionis, C. de pscr. 30. ann. Sed qñ agitur de seruitute acquirenda, non agitur de tanto præiudicio, cum dñs non perdat ipsam rem, sed patiatur duntaxat

26 seruitutem. Et hanc rõnem no. † Ego vero hoc dictũ. ſ. qn nõ requiratur titulus, limito multipliciter. Primo, vt non procedat,

c qñ præscriptio est ℨ ius; [c] per c. j. eo. tit. lib. 6. & quanq̃ hoc non reperiatur specifice cautum de iure ciuili, tñ idem credo esse illo iure, qa ius canonicum exigit titulum hoc casu, qa est pscriptio malæ fidei ℨ possidentem, pp resistentiam iuris cõis, facit optime l. qdam. C. de agri. & censi. lib. 11. & quod ibi no. Bar. stãt dum est in hoc dispositioni iuris canonici, pp pactum, vt in reg.

27 possessor, & qđ ibi no. pãlle. & ℨ. c. fi. & per Bar. in l. priuilegia. C. de sacrof. eccl. † Secundo limito id dictum in vsufr. præscribendo licet. n. sit ius incorporale. l. j. in fi. ff. ad l. Fal. & quædam seruitus in rebus alienis. l. j. ff. de vsuf. acce. tñ in eo præscribẽdo, re quiritur ti. aliàs non præscriberetur spatio 10. vel 20. ann. vt probatur in l. fi. C. de præsc. long. temp. & de hoc per Dyn. in d. reg. possessor. de reg. iu. lib. 6. & per Bar. in l. iusto errore. §. non mutat. ff. de vsuc. & est rõ, quia vsusf. est pars dominij. l. 4. ff. de vsuf. ideo requiritur titulus, sicut in pscribendo dñio, vt no. Dyn. in d. reg. possessor, & dicit gl. satis no. in l. corruptionẽ, C. de vsufr. ꝙ ẽt si vsusfructus constitat in re mobili, tñ actio personalis ad

28 sitione. & hoc ideo qa vsusfructus, rei immobili comparat, ita no. dicit gl. præall. qñ notabis, dico tñ, ꝙ fructus, q percipiunt ex agro alieno bona fide, vsucapiunt triennio, tex. est nor. in l. seq-

d tur. §. fructus, ff. de vsuc. & ibi per Bart. & hoc iõ, qa ibi non agit de præscribendo iure, sed de vsucapiendis rebus mobilibus. qđ ergo dr, ꝙ qs teneꝛ restituere fructus extantes, vt Inst. de offi. au. in prin. & no. in c. grauis. de rest. spol. hoc est verum, vt prædixi, nisi possessor illos possederit bona fide, & iusto titulo per trien-

d vel distinguenda persona [d] ad aliquod seruitium. nam tunc pp grauitatem, saltem est necesse, ꝙ allegetur titulus, & probetur præsumptiue per lapsum longi temporis: & sic põt intelligi l. cum de in rem verso, ff. de vsur. no. Dy. in d. reg. possessor. Quar

29 to limito, vt non procedat, cum præscribitur ℨ ecclesiam. nam tunc licet non requiratur titulus, regritur tñ tps 40. ann. vt hic, & in d. auth. quas actiones, C. de sacrof. eccl. † Secundo circa dicta Inn. reuoco in dubium, an regratur scientia aduersarij in pscriptione istorum iuriũ. Inn. (vt patet ex prædictis) dicit ꝙ sic, & tenet in multis locis, in c. bonæ. il 2. de postu. præla. plenius in c. conquerente. de of. ord. & in c. 2. C. de in integ. rest. cũ ſi. Quidam tamen, vt not. in l. 2. de ſerui. & aqua in l. j. de aqua plu. arc. tenuerunt ℨ rium, ga pscriptio currit ℨ ignoranteꝫ, vt l. fi. C. de pscr. lon. tem. sed primum dictum cõiter tenetur per legistas & canonistas, vt no. in locis prẽal. dicentes (& bene) aliud esse in pscriptione rerum mobilium, aliud in præscriptione iurũ & seruitutum. Rõ est, quia primo casu quis possidet ipsam rem, quæ sibi debet sufficere, ideo nõ curatur de aduersarij scia: sed secundo casu non possidet ipse illam rem, sed dominus, ideo requritur illius scientia. Reddit ur alia ratio, quæ plus placet Bar. in l. j. de aqua plu. arcẽ. & d. l. seruitutes. nam in istis seruitutibus, &

e iuribus cum non possint vere possideri, non potest acqri quaprobari in d. l. 2. C. de ſerui. tenet Inno. in locis prælleg. & sine

30 possessione non proce dit pscriptio, ideo requiritur scientia. Tertio † ad declarationem prædictorũ quæro, quia dixi, quod inter præsentes requiritur tempus 10. an. & 20. inter absentes, qui dicantur præsentes, & qui absentes? Sol. dico ꝙ quis dicitur præsens varijs modis, secundum materiam subiectam, de quo vide gl. no. in auth. de fideiuſ. in vers. præsentes. sed quantum ad propositum nostrum est tex. sin. in l. fi. C. de præscr. lon. tem. vbi dicitur, ꝙ præsentes, dicuntur, si possidens, & aduersarius habẽt domicilium in eadem prouincia: vnde non spectatur, vbi res ista est, sed vbi habent domicilium, & si alter haberet alibi domicilium, non dicuntur præsentes, & spectatur prouincia, quãdo tota regitur eodem præside, vt olim erat, hodie vero quælibet ciuitas habet regimina sua, sicut olim prouincia: vnde existẽtes in ciuitate dicuntur præsentes, vt est gl. fin. ab omnibus cõmu-

31 niter approbata. in d. l. fi. † Nunc venio ad secundam quæstionẽ Inn. qualiter. ſ. seruitutes perdantur. Solu. dicit Inn. quod secundum leges seruitus rustica, q̃ non habet interuallum, vel habet, sed modicum, puta aliquorum dierum vel horarum, perditur spacio 10. ann. inter præsentes, & 20. inter absentes. si autem habeat interuallum annorum, vel mensium; tunc duplicatur tempus, videlicet vt inter presentes, necessarij sint 20. anni, & inter absentes 40. arg. in d. l. si sit constituta, ff. quemad. ser. ami. Idem est dicendum, ſm eum, si habet interualla septimanarum. sunt enim odia restringenda, ff. de lib. & posth. l. cum quidam, & reg. odia, lib. 6. & in hoc vltimo, ꝙ idem sit in interuallo septimanarum. no. gl. in d. l. si sit constituta, dicit tñ Inno. alios dicere, ꝙ licet habeat interuallum, non sunt necessarij inter absentes nisi 20. anno. quasi istud tempus non debeat duplicari, quod dixi, ſ. primum tamen puto verius. Dicit Inno. ꝙ etiam seruitutes vrb. præd. tpe amittunt. Sed est differentia inter seruitutẽ rusticã, & vrbanam, ꝙ rustica perit certo tempore non vtendo. vrbana vero per solum non vsum, non perit omnino, sed ita demum, si vicinus simul vsucapit libertatem, veluti si ędes tuæ ędibus meis seruiant; ne tuę altius tollantur, ne luminibus mearũ officiant. In hoc. n. casu, si ego per statutum tempus fenestras meas presixas habuero vel obstruxero, ita demum ius meum amitto, si tu per idem tempus altius sublatas habueris ædes tuas; alioquin si nihil noui feceris, retineo seruitutem: hęc probantur in l. hoc autem, ff. de ser. vrb. præd. Et aduerte, quia licet Inno. dicat prædicta procedere secundum leges, idem dic secundũ canones; quia in hoc canones non reperiuntur cõtrarium disponere, ni si respectu ecclesię; vnde in foro canonico seruabuntur prędicta ad vnguem, per ea quę superius dixi. ideo insti ci circa prędicta tanquam canonistas pernecessaria.

ADDITIONES.

a ¶ Vide etiam de hoc, quanto ſ. tempore præscribuntur iura & seruitutes D. Ant. in c. peruenit, in 1 r. col. cum seq. in repet. de censi. & ibi etiã vide Inno. in c. accedentibus, de priuile. glo. in c. cum accessissent. de consti. in cap. neque. 16. q. 7.

b ¶ Agitur de magno præiudicio. Adde Bal. in l. quibus diebus. §. dominus. ff. de condi. & demon. & Ale. consi. 185. inci. viso tit. quæstionis, col. 12. ver. venio ad secundum dubium, vol. 2. & consi. 34. inci. viso processu. in 1. col. vo Iu. 3. Zach.

c ¶ Contra ius. Vide Car. in consi. 114. inci. dico Petrum non audiendum, circa fi. vbi vult, quod quando præscriptio est contra ius, requiritur tempus, cuius initij memoria nõ existit, quod habetur loco tituli, quod late prosequitur Fel. in c. si diligenti, col. 7. in 1. restrictione. infra eod. Seb. Sap.

d ¶ Distinguenda persona. Quando ad præscribendum sit necessarius titulus, vide late per Inn. in repe. c. fi. col. 7. & seq. infra eo. & Dec. in consi. 134. inci. viso puncto, col. pe 1. & Fel. in d. c. si diligenti. infra eod. Seb. Sap.

e ¶ Quasi possessio. Vide Bal. in Imperium. col. 12. ff. de iur. om. iud. Ale. in consi. 16. inc. in causa lit. col. 4. versi. posset etiam declinari, in 5. Vol. & Barth. Veron. in trac. de ſer. vrb. prædi. c. 10. col. 2. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Malæ fidei possessor dicitur ille, qui habet scientiam rei alienæ.*
2 *Præscriptioni valida non potest quis renunciare.*
3 *Præscriptio si habet alia subſtantialia, currit cõtra ignorantem, & absentem, nisi ignorans vel absens, retineat ciuilem possessionem illius rei, quam quis vult præscribere.*
Ignorans an restituatur aduersus præscriptionem.
4 *Possessio ciuilis perditur spacio 10. annor puta, quia eam neglexi per decennium, vel quia scio alium ingressum, & suspicor me posse repelli.*
5 *Mala fides an indistincte vitiet, vel impediat præscriptionem.*
6 *Præscribens si finita præscriptione nouerit rem fuisse alienam, non tenetur in foro conscientiæ, nec alij restituere.*

CAP. V.

Vigilanti, Possessor malæfidei nõ præscribit. Primo ponit dictũ. secundo, ibi, Ephesinus, rõnẽ legis ℨtię. tertio, corrigit, ibi, nobis. Casus literal. secũdum leges, male fidei possessor præscribit rem alterius: vnde dubitauit quidã Episcopus, an idem esset secundum canones. super hoc scribit Papa dicens, ꝙ valde cauendũ est, ne simus male fidei possessores, in ꝑdijs alienis, ga nulla antiqua dierum possessio iuuat malę fidei possessorem, nisi rẽ restituerit, postq̃ eã nouerit alienã; cum postea bonę fidei poss. dici non possit, oſtẽdens quare alſm leges: Ephesinus enim legislator hãc legem inuenit, vt locũ haberet præsc. 30. vel 40. an. in malæ fidei poss. sõlummõ pp vitandam negligentiam miserorum, & longi temporis errorem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

& confusionem. sed Papæ hoc non placuit, siue verus dñs sciat rem suam pscribi, siue ignorer. Ber. No. principiū pro vigilāua studij, & per hoc pater fm Host. q studenti cōpetunt vigiliæ; & ego dico, q sunt necessariæ; quia nemo potest sapiētiæ laudem, sine maximo labore, & studio psequi. vnde studere est idem, q valde cupere. hinc a cupiditate lectionis, dictū est studium literarū, vt no. Arch. in c. in noua, 16. q. 7. & qui est in collegio alicu
a ius artis, a seu professionis, si illam nō exerceat actu. minimè gaudere debet priuilegio professionis, vel artis, vt l. semp. & ibi per Bar. ff. de iu. immu. & l. j. §. negotiatores, eo. tit. no. Io. de Lig. in
1 procē. cle. & vide q dixi super rubr. de iud. † No. secundum, ibi, Aliena se nouerit, q is dī possessor malæ fidei, qui habet rei alie næ pscientiā, 24. q. 1. c. si virgo. Quid autē si titubat, dicam j. eo.
2 c. fi. † No. tertio, q pscriptio cum mala fide fuit inducta partim in odiū negligentis, & partim in fauorē publicum. s. pp errorē & pfusionē, ne dāia essent incerta, facit l. j. ff. de vsucap. Ex quo inferē, q psupposita validitate, non potest quis huic pscriptioni renūciare, arg. in c. si diligenti, de fo. cōp. & l. ius publicum, ff. de pac. & qd not. gl. in l. tametsi, ff. ad Maced. dixi plenè post Bar. s.
3 eo. super rub. † No. vltimo tex. in fi. & tene mēti iuncta pen. & vlt.
b gl. q pscriptio b currit j ignorantem, dūmodo adsint alia substantialia pscriptionis, vt bona fides, & titulus, in casibus quibus est necessarius: & quod pscriptio currat j ignorātem probabat apertius in l. fi. C. de pscr. lon. temp. q procedit vbi agit de præscribēdo dñio; secus aūt est in istis immobilibus incorporalib. vt in l. 2. C. de ser. & aqua. Dicit tñ notabiliter Bar. in l. j. §. fi quis autem, ff. de iti. actuq; pri. q hoc casu dabit ex iusta causa restitu-
c tio, c & hoc p istū tex. ad hoc allego bo. gl. in l. j. C. de pat. po. facit qđ in simili no. Spec. eo. tit. §. j. in ver. pone colonus. ad j̄riū tñ multum facit tex. in d. l. fi. vbi dī nulla scientia, vel ignorantia expectāda, &c. sed potest intelligi, q ignorantia nō impedit cursum pscriptionis: tñ si fuerit iusta & probabilis, est illi subueniē dum, arg. c. cū illorū; de sent. excō. ver. circa. Addo tñ ad pdicta vnū notabile dictum, q pscriptio currit j absentem, & ignorātem; nisi absens & ignorās possideat ciuiliter: nam tunc j eum nō procedit pscriptio, vt l. male agitur. C. de pscr. 30. vel 40. ann.
4 † Ex hoc infero, q si me absente aliquis ingrediat possessionem meam, nō incipit tunc pscriptio; licet bona fide fuerit ingressus; quia per hunc ingressū non perdo possessionem. vt in l. si id qđ. ff. de acq. poss. sed oportet, q prius perdā possessionem. vt puta, quia sciēs aliū ingressū, suspicor me posse repelli, d. l. si id qđ. vel trado obliuioni, q eā neglexi per decēniū, per d. l. si id quod, & l. si de eo. & ab eo tpe, & nō prius incipit currere pscriptio, vt notāter dicit Dy. in reg. sine possessione, de reg. iu. lib. 6. & sentit gl. notabilis, & apertius
d ibi Bar. in l. j. d C. de ser. fug. & pdicta bene notabis. † An autem
5 mala fides indistinctè vitiet, & impediat pscriptionem, Bart. in l. sequitur, § si viā. ff. de vsuc. dicit q nō, sed solum impedit, vbi pscriptio causā ex facto possidētis; & sic intelligit reg. possessor, de reg. iu. lib. 6. secus autem fm eum, vbi pscriptio currit ex mera negligentia nō peretis, vt in actionib. personalibus, in quibus nō est dare possessionē, vel quasi. sed j̄rium ipse tenuit in l. oēs populi, ff. de iust. & iu. vbi dicit non valere statutū disponens, vt post decennium non audiat creditor super debito, rōne peccati. Ego hūc artic. plenius examinabo, j. c. fi. vbi solet tractari, quia nō intendo ad ostentationē meam (vt multi faciūt) trālsportare materias, cū difficile sit studentibus postea inuenire, sed hęc ita succinctè volui tangere, ne quis ruditer aggrederet mām.
6 † Quæro certū est, q mala fides, qñcūq; superueniens, ante impletam pscriptionē, eā interrūpit, vt hic, & in c. fi. & in reg. possessor, de reg. iur. lib. 6. no. Bar. in l. nā̄r, ff. de vsuc. quid si supenit post impletā pscriptionem, nūquid teneatur pscribens rem pscriptam restituere? Gl. 2. hic plenè examinat, & tandē hic ponit tres opin. Prima opi. habet q sic; aliās peccat nō restituendo, & hāc tenuit Hugo, vt refert hic Io. And. Scda opin. quæ vī verior, fm gl. est huic j̄ria, vt non teneaī restituere, quia nō est amplius aliena, sed propria ex pscriptione authoritate iuris. Et hāc opin. tenuerunt Io. Dy. Tanc. Goff. Host. & Io. And. in reg. possessor, de reg. iur. lib. 6. in Mercu. vbi plenè examinat, & vide ibi per eum. Dicit tñ Host. q si conscientia ex hoc esset læsa, satisfacere deberet cōscientiæ 3 & remittit ad Summam eo. tit. super rub. de pscrip. rerū immob. §. quæ exigantur, sub ver. verū quicquid. Tertia fuit opin. Alani distinguētius, an res fuisset præscripta ex causa lucrativa, aut ex causa non lucrativa; vt primo casu teneaī restituere; secdo non, ar. 13. q. 1. c. quod hī, qui quidē canon parū facit: sed hæc distinctio reprobatur, fm Host. C. de præscr. lon. temp. l. pen. & j. de don. c. Apostolicæ. quæ iura bene faciunt in hac mā. D. Ant. refert hic se hunc articulum disputasse, & tenuisse opi. Theologorum, vt forus canonicus nō arcter ad restituendum, prout est cōtentiosus, sed forus pœnitentiæ sic; quod maximè procedit in eo, cui non potest imputari negligentia; quia causa quærendi cum damno alterius, non est omnino sufficiēs quoad æquitatem æqua lance mensurādum, vt sic meum auferatur, fm eum, & sic in effectu D. Ant. sequitur primam opin. Ego verò indistinctè dico opinionē secundam, quæ vī cōior Canonistis, veriorem, & in foro conscientię esse seruandam. Moueor vltra alios, quia ius canonicum, etiā quatenus disponit in foro cōtentioso, semper tendit in salutē animæ, de iureiur. c. cum pingat, & quod ibi no. nam finis iuris canonici, est dirigere hominem ad bonum cōe; fm quod congruit humanæ societati, non solum ciuiliter viuenti; sed fm fidem in Deum tenendo, & vitam aliam expectando, vt in cap. Rex pacificus. s. in proœ. & in c. prodest. 23. q. 5. no. in reg. peccatum, & reg. possessor, de reg. iur. lib. 6. Item lex humana iniquitatem non cōtinens, seruanda est etiam in foro conscientiæ, vt not. Io. Cald. s. in proœ. & Io. And. post B. Thom. in c. 3. de vsur. lib. 6. cum ergo lex humana etiam canonica, ex iusta causa tollat actionem, & conferat dñium præscribēdi saltem in effectu vt plenè dixi s. super rubr. & facit tex. j. c. prox. nō apparet ratio sufficiens quare teneatur restituere in foro animæ, facit optimè c. 1. s. eo. vbi inducitur pscriptio ex causa, etiam cū notitia rei alienæ, potest. n. lex ex iusta causa priuare quem re sua, & alteri tradere vel pp delictum, vel pp bonū publicum, vt in l. item si uerberatū. ff. de rei uēd. & c. pro humani, de homic. li. 6. Item ius canonicum nunq; scienter injicit alicui laqueum, nec sciēter defendit aliquem in peccato, ut in c. literas, de rest. spol. & c. lator. & c. consanguinei, de re iud. & in c. fi. Si enim præscribere cum bona fide induceret peccatū post notitiam habitā, cōpleta prescriptione ius canonicū profecto non diceret quē posse præscriptione se tueri, sicut facit s. eo. c. de quarta, & j. c. prox. & optimè facit c. cū dilectus, de consue. vbi patuit prescriptionem fuisse inductam iuribus statuti male intellecti. Nec Papa mandat præscriptionem rescindi; imò expresè eam approbat. Ad idem facit c. auditis, j. eo. vbi licet post modum constiterit illi abbati viro religioso nullum ius competere, decreuit tñ Papa illum debere defendi ex iuribus præscriptionis. & hanc opi. tenet Inn. in c. cura, in fi. de iure patr. vbi dicit, q licet post completā præscr. appareat de illegitimo tit. nihilo minus tñ salua conscientia possunt hi, qui præscripserunt bona pscripta retinere; quia tuti sunt authoritate illius, qui potestatē condendi

ADDITIONES.

a ¶ Artis. Vide Bart. in l. qui sub prætextu, C. de sacrosan. eccl. in l. 3. C. de tyro. lib. 12. Abb. in c. clericis, §. de iud. Bal. & Alex. in l. scriniarios, C. de testa. mil. & omnino Arch. in d. cle. vbi po it pulchram dist. Seb. Sap.

b ¶ Præscriptio. An in præscriptione requiratur scientia eius, & contra quem prescribatur, vide per Bart. in l. fi publicanus, §. in vectigalibus, vltra med. ff. de publ. Adde an præscriptio currat contra ignorantes, Alex. cons. 61. 1. lib. & 176. 2. lib. Paul. de Cast. cons. 215. in primo impressis.

c ¶ Restitutio. Vltra infinita alleg. per Fel. hic, hoc ar. an ignorantia sit iusta causa concedendi restitutionem in integrum, vide Alex. tenentē opi. Bart. in cons. incip. Quidā Lud. in 1. vol. & Alex. in cons. 80. incip. An arbiter, eo. vol. & in cons. 116. incip. An aduersus, eo. vol. 5. & vide etiam Ang. in cons. 116. inci. Ex themate supradicto, in fi. & Fulg. in cons. 123. incip. S. & And. Sic. in cons. 53. incip. Illud afferam in medium, in 1. vol. vbi dicit opin. Bart. non procedere in præscriptione longissimi temporis, vide & Alex. in cons. 5. & cons. 199. & cons. 95. & 199. in 2. vol. & nouissimè vide Bul. in rep. l. j. in fi. ff. sol. matr. vbi tenet j Bar. Vide etiam per Imo. in repe. c. fi. in antep. char. infrā eo. Seb. Sap.

d ¶ In l. j. Et fm Imo. in l. j. §. per seruum, qui in fuga. ff. de acq. pos. ista gl. est ad hoc fing. in iure. Sed tu adde similem ad verbum in §. sed aliqñ, Inst. de vsucap. Et aliam gl. in d. l. male agitur, in gl. magna, circa med. C. de præscr. 30. ann. quam gl. alle. ad hoc Bar. in l. 3. §. ex contrario, in 1. col. ff. de acq. pos. tenquuntur d. gl. in d. l. j. antiqui. Bart. & Salic. ibi, & Bar. in l. Celsus, in 4. col. vbi pro hoc tradit no. cautelam. ff. de vsucap. Et pro ista determinatione facit vi na ratio: nam sola ciuilis possessio, quæ animo retinetur, est sufficiens, & potens ad præscribendum; sed non sola naturalis; & ideo ciuilis possessio in hoc censetur nobilior & potentior, q̄ sit naturalis, fm Bar. in l. fi vt certo. §. fi duobus, ad fi. ff. commo. gl. & ibi late Bar. & Moder. an 1. §. ex contrario, in 1. & 2. col. ff. de acq. pos. cum limitatio. de qua ibi per Bart. no. gl. ord. & Cano. ibi in c. causam, in hoc tit. donec ergo durat ciuilis possessio, impossibile est, q alius naturaliter possidens, possit præscribere; aliās eueniret absurdum, q duo possent eodem modo, & tempore præscribere. & per illā gl. in d. l. dixit alibi Io. And. no. in add. Spe. super rub. in 2. col. in ver. 28. quę sequuntur Ang. & Paul. de Cast. in d. l. j. q. si vasallus alienat rem feudalem ignorāte dño, q licet ille, in quem alienauit, possit præscribere 30. ann. quo ad prēiudicium vasalli, tñ quo ad præiudicium directi dñi præscribere non potest; quia cum directē dñs retineat ciuilem possessionem in re feudali, interim alius non potest inchoare præscriptionem, vt d. gl. not. Sed contra Io. And. facit. & ista erit vna limitatio ad illā gl. q ciuilis possessio existens penes directum dñm, impedit possidētem naturaliter præscribere, illud est verum, qñ ille vellet præscribere proprietatem j directē dñm; & sic vtile dñium, per quod dñs excluditur. ita loquitur d. gl. Sed qñ naturaliter possidens vellet solum præscribere aliquod ius feudale, vel aliquod ius vsufr. vel aliquod ius emphyteuticum, certe ista iura recognoscunt directum dñm, & se compatiuntur; & tunc ciuilis possessio existens penes directum dñm non impedit talem præscriptionem, fm Bart. & alios, post Inn. in d. l. 3. §. ex contrario, & Paul. de Cast. in d. l. j. in pen. col. & hoc ostēditur viua ratione, nā qui non est vasallus, si possideat 30. ann. rem, tāquam vasallus, præscribit 30. ann. & constituitur, ac si esset vasallus. c. si quis per 30. si de feu. fue. contr. inter do. & agn. quid ergo impedit in decisione Io. And. quin emptor possit præscribere 30. ann. ius feudale, per quod recognoscit directum dominū; nisi forte diceres interesse directi domini, non murari per vasallum; & istā decisionem Io. etiam reprobat ad literam Pan. ipse in c. ad audientiam, in pen. col. in hoc eo. tit. Adde tu prædictis Rom. latius eius cōl. 156. & Fulg. cons. 163.

dendi ius super temporalib. hēt, qui hanc pœnam amissionis iurium suorum induxit in odium negligentiū, & in fauorem solicitorum. Idem tenet in c. quia pleriq;, de immu. eccl. quoad pscriptionem; quæ inducitur cum titulo & bona fide; qa illa est inducta non solum in odium negligentis, sed ēt in fauorem præscribentis. sed vī dubitare de eo, qui præscripsit bona fide sine tit. vī tñ inclinare, vt rōne bonæ fidei non teneatur, & hoc est verius. nam istæ præscriptiones æquiparantur, quod defectum tituli hic supplet tps maius ad hoc. 16. q. 3. c. placuit. §. pōt, & facit quod dixi s. super rub. idem Bal. in c. si quis per triginta, si de feu. fue. contro. coll. 10. vbi dicit, q is qui præscripsit, pōt rē cū bona conscientia possidere, alias nullus posset excipere de pscriptione: quia cum iudex videret eum delinquere, ex officio suo repelleret eum. ille. n. qui præscripsit, habet veritatem pro se, licet non habeat primordium veritatis, alleg. glo. in l. j. ff. de eden. in prin. in magna glo. quam dicit esse notandam, & maxime hæc procedunt in eo, qui scit rem suam ab alio vsucapi, & non contradicit. videtur enim tacite alienare, vt l. alienationis verbum: ff. de verb. signi. & hæc sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Ius decimandi præscribitur in aliena parochia spatio 40. annorum.*
2 *Vna ecclesia præscribit contra aliam, etiam iura specialia.*
Iura spiritualia non possunt possideri per laicum, etiam per tantum tempus de cuius initio non est memoria in contrarium.
3 *Priuilegiatus quo casu vtatur priuilegio contra pariter priuilegiatum.*
4 *Per præscriptionem tollitur omnis actio, & soluens debitum prescriptū potest repetere, non tamen tollitur obligatio naturalis, vel directum dominium, licet sint inefficacia ad agendum.*
Præscribere dicitur soluere.
Per prescriptionem queritur de iure canonico dominiū vtile & directū.
5 *Iudex ex officio suo potest actorē repellere, quando notorie cōstat quod nulla competit sibi actio.*
Paria sunt non habere actionem, vel inutilem habere.
6 *Titulus requiritur in prescriptione contra, vel tantum tempus, de cuius initio non sit memoria.*

CAP. VI.

2 **Ad aures.** † Vna ecclesia in parochia alterius 40. an. spacio decimas prescribit. Cōis diuisio. secunda, ibi, Tuæ. Casus literalis. Quædam ecclesia possedit decimas in parochia alterius. 40. ann. quæritur, an tuta sit ecclesia p scriptione? Rndet Papa, quod de iure melior est conditio possidentis, quia præscrip. 40. ann. excludit omnem actionem. Ber.
2 † No. j. q vna ecclesia a potest j aliā ecclesiam, ēt iura spiritua-
a lia prescribere, requirit tñ tempus 40. an. Ex quo collige, quod iura spūalia sunt prescriptibilia per eum, qui illa possidere pōt, secus per laicum, qui illa possidere non potest, j. eo. c. causam, ēt per tantum tempus, de cuius initio non est memoria, vt notanter dicit Ioan. An. in c. 2. de præb. lib. 6. dicam in d. c. causam.
3 † Secundo ex eodem collige, q priuilegiatus vtitur priuilegio suo j pariter priuilegiatum: nam ecclesia ex priuilegio habet, vt j eam non pscribatur spacio cōi, sed requiritur tps 40. ann. tñ vtitur hoc priuilegio j ecclesiam prescribētem, quæ est pariter priuilegiata. Sed hoc contingit, quia ecclesia non est priuilegiata in prescriptione actiua, sed passiua, & sic ecclesia prescribens est priuilegiata in illo casu, merito ecclesia vtitur priuilegio suo j ecclesiā aliam. Et de hoc, an priuilegiatus vtatur priuilegio j pariter priuilegiatū, vide per Bart. in auth. quas actio-
4 nes pareall. retigi in c. in presentia, de proba. Not. 3. quod ecclesia potest se defendere ex sola prescriptione, ēt super rebus spiritualibus. † Not. vltim. & tene menti istum text. in fi. quod prescriptio tollit prorsus omnem actionem, & nota. id verbum, prorsus. facit enim optime hęc litera pro opin. gloss. quam sequuntur Bart. & multi alij, in l. fi. ff. rem ra. ha. vbi concluditur, q si tutus prescriptione soluit ignoranter, potest solutum repetere, quia soluit indebitum, vel saltem erat turus exceptione perpetua, ideo competit ei repetitio l. qui exceptione, ff. de cond. inde. Itē facit iste text. pro opi. Arch. in c. j. eo. tit. lib. 6. vbi dicit, q per prescriptionē acqritur de iure canonico tam vtile, quam directum dominium, non tamen allegauit istū tex. 16. q. 3. c. q cunq;, & cap. licet. Sed melius facit iste text. Vide tam in dominio, q̄ in actione, quod dixi s. super rub. post Bart. & Cy. in l. fi. C. ex qb. cau. ma. Et per istum tex. dicit hic D. Ant. iu
5 stat. tīma prescriptio, qa sine actione nemo experitur. qđ puto verum, qa presupposito fm eōem opi. q remaneat obligatus nāliter in debito, & in re prescripta remaneat dominium illud directū, quod ppetit de iure nāli, vt dixi sup rub. tñ illa sunt inefficacia, & prius inutilia ad agendum, vt optime ppbat hic, & est tex. no, iuris ciuilis in l. fi pupillus, ff. de admi. tu. vbi dicit, quod prescribens est similis soluenti. † Et dicit Innocen. in capit. j. de offic. vic. q vbi apparet de ineptitudine libelli, licet nō ptineat in libello, sed est notoriū de ineptitudine libelli, & impotētia agēdi
b pōt tñ, & dēt iudex ex officio suo libellū lacerare, b & dicit c. sacerdotib. 11. q. 1. Item nemo sine actione recte experitur. l. si pupilli. ff. de neg. gest. & 8. dist. c. quo iure, & paria sunt nullam habere actionem, vel prorsus inefficacē habere actionē, argu. in c. 2.
6 de transla. præla. † Gl. 2. hic instat, an in ista præscriptione sit necessarius titulus j ius? sed hodie est tex. apertus in c. j. eo. tit. lib. 6. vbi concluditur q sic, cum sit j ius cōe, q vna ecclesia perciat decimas in aliena parochia, vt in c. ad decimas, de rest. spol. lib. 6. vñ requiritur titulus, vel tñ tempus, de cuius initio nō sit memoria, vt ibi. vñ intelligo, quod interuenit titulus; aliās sec.

ADDITIONES

a ¶ Vna ecclesia. Vide Ale. in cons. 195. inc. viso testamento, col. pen. & vlt. vers. de præscrip. autem & Ioan. Fran. Bal. in trac. præscrip. in prima parte quintæ partis principalis. q. 14. vbi tangit an ecclesia possit præscribere contra ecclesiam, quartam parochialem.

b ¶ Lacerare. Vide gl. & quæ ibi Mod. not. in l. j. ff. de offi. assesso.

SVMMARIVM.

1 *Laici non possunt præscribere ius decimandi, quia cum sit quid spirituale, non possunt illud possidere. nu. 2.*
3 *Præscribi potest id quod ex priuilegio quæri potest, sed non id, quod de iure possideri non potest.*
Collatio beneficiorum, & ius excommunicandi, potest per Papam concedi laicis.
Spiritualia & eis annexa non possunt per laicum præscribi.
5 *Laici conuersi qui possunt dici religiosi, possunt spiritualia præscribere; quia non sunt simpliciter laici.*
Naturalis possessio sola, nō est sufficiēs ad prescriptionē, ciuilis vero sic.
6 *Possessio nulla dicitur esse penes religiosos, sine licentia eorū superioris.*
7 *Decimæ non possunt concedi laicis in titulum, sed in alimoniam sic.*

CAP. VII.

1 **Causam.** Laicus decimas non præscribit; vel sic lati, † Laici spiritualia possidere non pñt, ergo p
ppōs nec præscribere. h. d. & quotidie allegatur. Cōis diuisio. secunda. ibi. Ideoque. Casus literalis. Inter archidiaconum Regiū & nobilem virum G. quæstio super decimis vertebat. Papa cōmittit causam illam, mādans iudici, quatenus causam ipsam decidat, non obstante præscriptione temporis, vel cōcessione ecclesiasticæ personæ, vel sęcularis, si idem G. eam opponere volnerit, quia cum laici decimas possidere nō possint, eas prescri-
2 bere non valent. Ber. † No. j. ibi, non obstante præscriptione tē
a poris, &c. q nulla temporis præscriptio a iuuat laicū in istis spiritualibus. pondera literam, quæ nō restringit se ad præscriptionem certi tpis, sed indistinctè dicit, temporis, & sic induco hāc literam ad probandum notabile dictū Io. An. & Io. mon. in c. 2. de præb. lib. 6. vbi dñt, q laici non possunt præscribere spiritualia, etiam per tñ tps, de cuius initio memoria non existat; & est ratio, quia cum illa possideri non possint, vt hic: ergo nullo temporis cursu pñt præscribi, quia sine possessione non pñt. nam data in-
3 capacitate possidēdi, pōt priuilegium principis operari, & nō præscriptio, primum probatur ex no. in c. quamuis, de deci. fm probatur hic. Ratio diuersitatis paret: quia princeps per suum priuilegium pōt facere quem capacem, vt not. gl. xxxij. dist. §. verum, & 96. di. c. bñ quidem, quæ dicit, q Papa potest laico dare potestatem excōicandi. Item antiquitus ecclesia, seu Papa concessit Imperatori, & multis Regibus potestatē conferendi bñficia. 63 dist. c. Adrianus. & in c. synodo, & multis laicis ptulit decimas, vt no. in d. c. quamuis. præscriptio vero hoc non potest quia est fundata super possessione, & sic possessio dēt præcede-
4 re. laicus autem ex se non est capax huius possessionis. † Et qđ dixi in spiritualibus, procedit ēt in annexis ipsis spiritualibus. nā laici, nec illa possidere valent; nisi ex priuil. vt in c. de iure; & c. qñ, de iure par. & ideo laicus non potest præscribere ius patro
b natus, b sālrem qñ vult præscribere cōra ecclesiam non patronatam, vt no. Io. And. in re. quod alicui gratiosē, de re. iu. lib. 6. in Mer. & vide quod no. in c. querelam, de elec. & per Arch. plene in c. horramur. 71. dist. plene in quadam disputatione, quæ inci
5 pit Augerio. † Prædicta omnia limito in puris laicis, conuersi autem laici non debent tractare cum clericis spiritualia, tamen possunt iura spiritualia præscribere, qa nō sunt omninō laici, sed

ADDITIONES.

a ¶ Præscriptio. Vide Fulg. in cons. 166. incip. in quæstione quæ vertitur, & per Rapha. Cu. in cons. 81. inci. quia causa decimalis.

b ¶ Iuspatronatus. Adde eundem cons. 47.
¶ Iuspatronatus. Vide Abb. in disp. suia in c. Augerio, col. 6. & cōl. 106. in ver. casus, ver. 2. principaliter in 2. vol. Ale. cons. 75. inci. viso in fi. in 4. vol. & d. Dec. in rub. de iud. col. pen. Abb. in cons. 76. incip. plura sunt examinada, in 2. vol. Rom. in cons. 268. incip. presens consultatio, & Abb. dominum meū. D. Rochum Curtium late in trac. de iure pa. in vlt. q. & Dec. in cons. 134. incip. viso puncto, col. pen. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed possunt dici religiosi; ad hoc vide tex. iuncta gl. in c. ex eo,
6 de elec. lib. 6. & per Inn. in c. 2. de inst. † Sed o colligo principaliter ex fine tex. iuncta gl. q possessio ciuilis, necessario requirit ad præscriptionem; nalis autē non sufficit. de quo; plenè per Dy. in reg. sine possessione, præall. vbi videas. Colligitur aūt hic, q laici bene possident nāliter, seu derinent decimas; sed quia nō possunt ciuiliter possidere; ideo nō præscribunt. hæc autē ciuilis possessio est illa, quę prolem fm gl. i. fructū parit. i. acquirēdo dnium, fm Io. And. qui ita exponit gl. & bene, licet alij aliter, & minus bene. Et no. ex tex. iuncta gl. q detinere sumitur qñq; pro possidere, vt hic; sic qñque econuerso. 12. q. 1. c. 2. nam laici possunt bene detinere decimas; quia detentio est quid facti, & non natūr, vt no. Bart. in l. j. ff. de acq. poss. & satis sentit hic gl. quā no. Hinc est, q seruus pōt detinere, vt l. stipulo ista. §. hęc quoq;. ff. de verb. obl. in seruum autem nō cadunt ea quæ sunt iuris; nec possunt per momentum consistere. l. placet, ff. de acq. hær.
7 † Et vide glos. in religioso simplici, q nil dicatur possidere sine licentia sui prelati: sed tantū detinere in c. non dicatis. 12. q. 1. Nec puto, q laicus dicatur decimas possidere, etiā naturaliter; quia possessio naturalis est ius insistendi rei nō prohibitę possideri, vt not. Bart. in d. l. 1. vbi plenè tractatur hæc materia diuersarum specierum possessionum, & detentionis. † Opp. vltimo,
8 & videtur decimas posse laicis concedi. 10. q. 1. c. pen. & fi. Sol, dicit Inn. q in titulum non possunt eis concedi, vt illas habeant vt clerici; sed in alimoniam concedi possunt pauperibus laicis, vt in ẽdem. hoc dico posse procedere, respectu fructuum, & ad tempus, arg. c. possessiones, 15. q. 1. nam hoc modo possunt quibuscunque locari, vt in cap. 2. de loca. & vide ad materiam quod legitur & not. in c. quamuis, & c. prohibemus, de decim.

SVMMARIVM.

1 *Stylus curiæ Romanæ est seruandus, data contrarietate canonum.*
2 *Præscribens non tenetur rem præscriptam restituere, si postea superuenit notitia rei alienæ.*
3 *Allegans interruptionem contra præscribentem, non confitetur præscriptionem; quia excipiens non fatetur.*
4 *Præscriptio quibus, & quot modis interrumpatur, vide per discursum.*
5 *Præscriptio aliquando non currit; aliquando dormit, & aliquando interrumpitur.*
6 *Titulus quo casu requiratur in præscriptionibus.*
7 *Naturalis possessio, aliquo casu sufficit ad præscribendum.*
8 *Mala fides an & quo casu interrumpat præscriptionem.*
9 *Præscriptio indistincte interrumpitur, si præscribebam rem Titij, quam putabam Semproniã.*
Iniuriam qui committit, habet animũ iniuriandi; licet erret in persona.
10 *Præscriptio, an & quando interrumpatur ex defectu tituli.*
11 *Præscriptio vel vsucapio, quomodo interrumpatur per litis contestationem, vel per alios actus ciuiles, vide per discursum.*
12 *Præscriptio statutaria, interrumpitur per solam citationem.*
13 *Præscriptio triginta annorum cum bona fide, & sine titulo quomodo interrumpatur.*
14 *Præscriptio non interrumpitur per lit. contest. coram incompetenti iudice factam, vel per alios actus ciuiles inualidos.*
Præscriptio interrumpitur per contestationem factam coram arbitro; si compromissum in ipsum factum sit validum.
15 *Actus factus coram iudice incompetenti, an saltem valeat vt actus extraiudicialiter factus.*
16 *Mala fides præsumitur ex coniecturis.*
17 *Præscriptio non interrumpitur per contestationem factam coram arbitratore, vel amicabili compositore; nisi per talem contestationem aduersarius incipiat esse in mala fide.*
18 *Præscriptio interrupta, siue naturaliter, siue ciuiliter; an cessante interruptione iterum incipiat currere.* 20.24.
19 *Actiones temporales efficiuntur perpetuæ per contestationem.*
20 *Mala fides præsumpta, non impedit præscriptionem.*
Instantia si est perempta, res inducitur fere ad illum statum, in quo erat prius, vide hic exemplã.
21 *Præscriptio iurium corporalium, qualiter interrumpatur.*
22 *Præscriptio libertatis qualiter interrumpatur.*
23 *Præscriptio qualiter interrumpatur in criminalibus.*

CAP. VIII.

Illud autem, Si ẽ præscriptionem 40. ann. quę sola currit ẽ ecclesiam, opponatur interruptio; vterque probabit, & sunt duo dicta. Secundum, ibi, verò. Casus literalis. In canonibus reperitur, q qui rem alterius præscribit 30. ann. tutus est præscriptione. quæsitū fuit a Papa, vtrū locum habeat talis præscriptio? R. ñdet, q Romana Ecclesia nō admittit minorē præscriptionem, q̃ 40. ann. licet quidam canones admittāt tricennalem. & si ecclesia per 40. ann. rem aliquā incōcussè possedit, aduersus aliam ecclesiā potest se tueri quadragenaria præscriptione; si verò de præscriptione qō fuerit inter partes, ab vtraq; parte testes recipi debēt, & si probata fuerit
1 interruptio, præscriptio nō valebit. B. † No. primo, q data ẽ rietate, seu varietate canonū; recurrēdum est, & renendum, quod
a seruat Romana Ecclesia, seu stylus Curię Rom.[a] facit c. ex lite
2 ris. & quod ibi no. de ẽ. & de cri. fal. c. quā graui. No. secō, † q ecclesia ex sola præscr. potest se tueri aduersus ecclesiam: & sic licet ex postfacto superueniat rei alienę notitia, non tenetur tñ is, qui præscripserit, rem restituere; licet sit ecclesia, & præscripserit ẽ ecclesiam, quod est not. ẽ cordat ẽ. c. ad aures: facit ad
3 ea quæ dixi, ẽ. eo. in c. vigilanti. † No. tertio in ver. verum q̃ excipiens de interruptione ẽ allegantem præscriptionem, non vt præscriptionem cōfiteri, nam li ipsam tacitè cōfiteretur, releuaretur allegās præscriptionē, ab onere ipsam probandi, vt in c. p̃terea, de trāsac. sed hic tenetur allegans ipsam probare. & hoc ẽtingit ex eo; quia excipiens non fatē ea, quę tacitè ineludūtur in exceptione, vt in c. cū venerabilis, ẽ. tit. prox. & vide quod ibi dixi. No. q̃ præscriptio tpis non nocet probata interruptione, ẽcordat j. eo. c. auditis. præscriptio autem potest interrūpi.
4 † Quātr autem interrūpatur, gl. fi. hic instat, quam notabis; quia quotidie ad eā in hac mā fit remissio; & in effectu dicit, q̃ interruptio fit qñque nātr, qñq; ciuiliter; & nālis interruptionis ponit duos casus; ciuilis verò octo; & idem facit Inno. hic, & vide ẽsimilem gl. 16. q. 3. c. placuit, il 2. §. potest, in ver. interrupta, & in l. cū nouissimi, C. de præscr. 30. ann. in ver. interrupta. & ibi per
5 Cy. & plenius de mā per Bart. in l. naturaliter, ff. de vsucap. † Et prosequendo hic sūbstātialia ad declarationem gl. & materiæ, scias q̃ præscriptio, qñque nullo modo currit; qñque dormit, qñque interrumpitur ante, quam ſ. compleatur. Non currit, qñ res non est præscriptibilis, vt patet ex his, quæ leg. & no. in c. cū non liceat, j. eo. & dic, vt ibi no. facit quod leg. & no. in l. fi. C. in quib. cau. in inte. restit. non est necesſ. & in l. sicut, ver. sed pupillari ætate, C. de præscr. lon. temp. Dormit qñque, qñ ex aliquo defectu tpali non currit, vt puta pp defectum prælati, ẽ. c. 1. & c. de quarta. Vel pp hostilitatem, qñ tanta est, q̃ non redditur ius in loco, j. eo. c. ex transmissa. & de hoc articulo dic, vt ibi dicam. Dixi in tertio mēbro, q̃ qñque præscriptio iam inchoata
6 interrūpitur, & de hoc articulo hic. † Ad cuius decīonem scias,
b q̃ interruptio [b] fit principaliter duobus modis, ſ. naturaliter, & ciuiliter. naturaliter dr̃ fieri, qñ aliquid de requisitis ad sūbstantiam præscriptionis perit: nam ad sūbstantiam præscriptionis, qñque requirūntur tria, qñque duo, qñque vnum dumtaxat, fm naturam præscriptionum. Tria. n. requiruntur, qñ præscriptio est talis, quę desiderat titulum, bonam fidem, & possessionem. vt in præscriptione ẽ ius cōe, vt in c. 1. eo. tit. lib. 6. vel in præscriptione decem vel viginti ann. ẽ prælatum; iuxta ea, quę dixi ẽ. eo. in c. de quarta. Duo verò requiruntur, vbi non est titulus necessarius, vt reg. fr contingit in præscriptione xl. ann. inre cōi non refragante, vt hic, & ẽ. eo. c. de quarta, ſ. possessio, & bona fides. Vnum verò saltem requiritur in præscriptione inducta in odium negligentis, vt in actionibus præscribēdis, ſ. cursus tpis, vt in l. fi. qui emptionis, C. de præscrip. 30. ann. Vbicūq; enim alterū de requisitis perit, naturaliter præscriptio interrūpitur; quia deficiente altero sūbstantialiter requisito ad confectionem actus, naturaliter deficit ipse actus, in c. fi. de cond. app. & in c. cū super abbatia. de off. dele. Et pro maiori declaratione prosequamur quodlibet de sūbstantialiter requisitis de per se. De possessione. n. certissimum, & absolutū est, q̃ si ea interrumpitur, præscriptio ipsa nātr interrupta est. Potest autē possessio interrūpi multis modis; vt per inundationem maris, vel fluminis; vel si vi eiciatur quis de possessione, vt d. l. nāliter, vel per similes actus: nam sine possessione, præscriptio non procedit, vt in regu. sine possessione, de reg. iur. lib. 6. & cum hæc interruptio

ADDITIONES.

a ¶Stylus Curiæ Romanæ. Adde, q̃ est hoc casu pro lege seruandus, ita no. Spe. in tit. de rest. §. publicatis, ver. deinde. & in tit. de relegat. præsen. §. ratione formæ quoque. Et ratio est, quam ipse dat in tit. de appel. §. de officio, col. 4. ver. vt autem est; quia Curia Romana, tanquam magistra est ab omnibus sequenda, quod est ve. um limitando, vt hic. l. data contrarietate inter canones, vt not. in c. cum olim, ẽ. de consuet. Zach.

b ¶Interruptio. Quando, & qualiter interrūpatur præscriptio, vide hic D. Ant. melius q̃ alibi, & cōiter nostri Canonistæ reassumpserunt in hac materia, dicta Bar. in l. naturaliter, ff. de vsuc. item adde q̃ per receptionē restium, quæ fit int. non cont. pp imminens periculum, nō interrumpitur præscriptio. hoc fuit dictū elegans Vinc. in c. qm̃ frequenter, in prin. vt li. non cont. prout refert, & sequitur D. Ant. in 7. col. Item adde, q̃ perempta instantia, non perit interruptio facta per li. cont. facta in illa instātia, fm Bart. in l. j. C. de fruc. & lit. expen. licet gl. ibi aliter dicat, de quo per D. Ant. in c. causam, el j. in 4. col. & quod ibi no. de test. item adde, q̃ ad interrumpendā præscriptionem, nō requiritur libelli oblatio; sed sufficit alius actus præcedens, tex. est in l. sicut, ver. nec sufficiat, C. de præscr. 30. ann. qualiter aūt interrūpatur præscriptio in incorporalibus, declarat D. Ant. in c. auditis, in 4. col. j. eo. tit. Vtrum autē interrupta præscr. contra reum principalem, intelligatur interrupta contra eius fideiussorē, gl. tenet q̃ sic, in l. fi. fideiuſ. §. fi. ff. mand. dē quo ibi per Bart.

¶Quibus modis interrumpatur præscriptio, dicas q̃ per simplicem controuersiam interrumpitur, per gl. in l. sed si leg. ff. de pet. hær. & per Bar. & Doc. in l. fin. in princ. ff. de eo, per quem fac. erit. & multos modos per quos interrumpatur, vide per Ioan. Bertach. in suo reper. in litera P, in ver. præscriptio interrumpitur, vbi latè per Lanfran. circa hanc materiam. Ant. Franc.

ruptio non restringaſ ad certam personam; prodest omnibus ptendentibus inter esse. d. l. nāliter, & intellige de possessione ciuili, vt nō. Dyn. in d. reg. sine possessione, & dixi ẽ. eo. c. cām, fa-
7 cit l. clam possidere, & quod ibi no. ff. de acqui. poss. † Vel de nāli eo casu, quo nālis est sufficiens ad vsucapionē, secundū Bar. in d. l. nāliter. pone exemplum in præscribēte vsumfructum: nā vsufructuarius possidet naturaliter tñ, vt l. nāliter. ff. de acq. poſ ſes. defectus autem possessionis corporalis non vitiat, l. si id qđ. §. fin. ff. de acqui. poſſ. & de his speciebus possessionum per Bar. in l. j. ff. de aqui. poſſeſſ. & tetigi in cap. olim, ẽ. de restitu. ſpolia.
8 † Venioad secundum requisitum. ſad bonam fidem, & in hoc considero tria quandoque superuenit ex toto mala fides, quia incipit habere conscientiam rei alienæ: quandoque est in dubitatione, quandoq; superuenit mala fides, quoad vnum, & non quoad alium; quia putabat rem esse Martini, & non Titij. Primo casu certum est, q̃ de iure canonico interrumpitur præscriptio per superuenientem malam fidem, qñcunque ante cō pletam præscriptionem, vt j. eo. c. fi. & in reg. poſſeſſor, de re iu. lib. 6. & huic iuri canonico est ſtandum: ideo non curo proſeq quid de iure ciuili, vt not. Bar. in d. l. nāliter, & no. j. eo. c. fi. Secū
a do casu, cū non superuenit mala fides[a] firmiter, sed incepit dubitare, Bar. tenet, q̃ non est interrupta præscriptio: in ẽrium fa-
9 cit c. j. 16. q. 3. dicam plenius poſt gl. j. eo. c. fin. † Tertio casu putat hic D. Anto. q̃ possit præscribere quoad eum, apud quē erat bona fides, quia bona fides & mala, pñt referri ad vnum, & non ad alium, & respicere vnum, ita q̃ nō alium, ar. l. Fulcinius. §. qđ
b si aduersus, ff. ex quib. cau. in pos. ea. Ego firmiter puto[b] ẽrium, p tex. apertū in d. c. fi. vbi patet, q̃ possidēs, repugnāte cōsciētia, peccat, sed iſte credebat rē nō suā, ergo peccat, & sic nō poterat pſcribere, ad idē c. si virgo. 33. q. 2. vbi dr̃, q̃ tādiu quis dr̃ poſ ſessor bonæ fidei, quādiu ignorat se possidere alienum. sed iſte credebat rem non esse suam, licet putaret eam esse illius cuius non erat, ergo erat in mala fide, & idem optime facit in simili l. eum qui no centem. ff. de iniu. vbi patet, q̃ iniuriarum tenetur, qui intulit iniuriam, ex quo habebat iniuriādi animum, licet er-
10 rauerit in persona, & hæc de secūdo requisito. † Quoad tertū de defectu tituli, satis confuse Barto. tractauit in d. l. nāliter. Sed clarius dico sic, quod aut superuenit defectus titu. quia certior effectus est possessor de illius nullitate; & tunc impeditur, & interrumpitur præscriptio, quia talis defectus superueniens constituit eum in mala fide, arg. c. veniens, j. eo. Aut superuenit de-
11 fectus tit. respectu resolutionis. quia ego possidens rem bona fi de vendidi tibi rem illam sub pacto, vt deficiente cōditione apposita res esset inempta. & tunc licet deficiat conditio, non tñ est interrupta præscriptio inchoata ẽ dominum, sed potest primus possessor prioris tpis cum seq. continuare, quia non potest illa prima proprie venditio dici, cum esset resolubilis in ẽtentum conditionis; & idem est dicendum in similibus; & hāc pro le, id est ad interruptionem ciuilem, & dicendum, est quod interruptio ciuilis est, qñ aliquid de nālibus, & sūbstantialibus nō extinguitur, sed aliquis actus celebratur qui de iure ciuili impe dit præscriptionem, & illa interruptio dr̃ ciuilis, qa a ciuili iure inuenta est. & in hoc dicendum est, q̃ quædam est præscriptio mere fauorabilis, vt vsucapio, quæ triennio causātur cum tit. & bona fide, vt Inſt. de vſuc. in prin. hęc enim est introducta in me rum fauorem possidentis rem mobilem cum titulo, & bona fi de, vt dicit tex. 16. q. 3. c. placuit. il 2. §. potest. no. Dyn. in reg. poſſeſſor, de re iu. lib. 6. & Bar. in l. 2. §. fi rem. ff. pro empto. & d. l. naturaliter, & hæc non interrumpitur lit. cont. nisi in effectu, quia pendente iudicio, currit vsucapio; & si interim impletur tps, tenetur rem restituere, sed pronunciabitur rem esse perentis, vt leg. & no. in d. §. fi rem alienam. præal. Quædam est præscriptio mere odiosa, vt illa, quę inducitur de iure ciuili per spacium 30. ann. cum mala fide. hæc enim nō est introducta aliquatenus in fauorem possidentium. quia iura non fauent malæ fidei possēſ sorib. ẽ. eo. c. vigilanti: & j. eo. c. fi. & l. fi quis emptionis. C. de p̃ ſcr. 30. an. & hæc interrumpitur per solam citationem, vt in d. §. potest, & l. cum noussimi. C. de præscri. 30. an. Et est ratio, qa cū hæc præscriptio sit fundata super odio, & negligentia, non peré ris, cessat negligentia, cum mittit executorem seu nuncium, & ideo interrumpitur præscriptio. sed præcedēs, quæ est mere fauore possidentis, non interrumpitur lit. cont. per hoc enim nō tollitur titulus, & possessio præscribentis, ex quibus causatur fauor, sed expectatur ſnia. Quædam est pſcriptio mista. i. partim introducta in fauorem præscribentis, & partim in odium negligentis, vt est præscrip. x. vel xx. an cum titulo ẽ primatum: & hęc interrumpitur litis cont. facta corā iudice cōpetenti, vt in d. §. pōt. & in l. pen. C. ne de ſta. defun. & in l. more litis. C. de reiuē. & hoc in actionib. perpetuis seu tpalib. in annalibus vero, & pto rijs. i. inductis per prætores, quę rñr durant, per annum, vt in l. in honorarijs. ff. de act. & oblig. fit interruptio litis contesta. vel quaſi. vt per libellum principi oblatum, de quo dicēdum, vt in
l. 2. C. quando libel. prin. obl. lit. contest. ſ. ciat, & dicit Bart. in d. §. fi rem. Idem dicendum; si esset præscriptio annalis inducta ex ſtatuto principis, vel alicuius comitis seu baronis. nam ſtatuta ipſorum possunt æquiparari iuri prætorio, vt no. idem Bar. in l.
12 3. ff. de ver. obl. & in l. fi. ff. de pęn. Sed † dubitatur circa predicta,
c quid de ſtatutis, [c] seu præscriptionibus ſtatuarijs, vt puta cauēſ ſtatuto, q̃ qui non petierit debitum ſuum intra decennium, cadat a iure ſuo. dicit Bar. in d. §. fi rem. q̃ hæc præscriptio interrū
d pitur per ſolam citationē, [d] quia hæc introducta est mero odio
13 negligentis, ſine titulo & poſſeſſione. † Præterea dubitat, quid de præscriptio. 30. an. cum bona fide ſine titulo. Bar. aperte nō tangit in locis prælle. Sed D. Ant. tenet hic, q̃ interrumpitur p ſolam citationē, ſicut illa, quæ inducitur cum mala fide; & hoc refert idem ſe putare dicendum in præscrip. currentib. ẽ eccle ſiam, vbi non exigitur titulus, quia currit mera negligentia, ad quod alle. ẽ. eo. c. nihil, fm vnam lect. quod profectō c. nihil facit ad propoſitum, & profectō credo q̃ in hoc D. Ant. errauit. vī enim locutus expreſſe ẽ tex. in d. §. poteſt, vbi expreſſe dr̃, q̃ p̃ ſcri. 30. ann. ſine titulo æquiparatur præscriptioni. x. vel 20. ann. cum titulo, & vtraq; est inducta partim in odium negligentis, & partim in fauorem poſſidentis cum bona fide. nam curſus maioris temporis, ſupplet defectum tituli, & hoc etiam ſatis expreſſe colligitur in l. fi quis emptionis. C. de præscr. 30. an. Hinc eſt, q̃ vtroq; casu acquiritur dominium præſcribenti, ſed in præ ſcriptione cum mala fide acquirebatur ſolum de iure ciuili, de quo est dicēdum, vt in d. §. poteſt, & in d. l. fi qs emptionis. & an valeat dictum ſtatutum factum contra non petentem debitum intra decennium, dicam ẽ. eo. in c. fi. in fi. Item interrumpit præ ſcriptio ciuiliter, ſi non valens litem contestari, procedit p mo dum hic traditum in gl. & habetur in d. §. poteſt, & in l. vt perfectius, C. de an. excep. Item per ſacrum oraculum ſeu petitorū, vel reſcriptum principi oblatum, cum per executorem, ſeu nū cium fuerit poſtmodum ſubſecuta conuentio, ſeu citatio, vt l. 3. C. de præſc. 30. an. & an hoc caſu, ſit neceſſe libellum produ cere. no. ibi, & in Spe. in tit. de exc. §. j. ver. executorum, & ſeq. p exceptionem vero non fit interruptio, vt no. in c. 2. de or. cog. in gl. in ver. hic patet. Item fit interruptio ſecundum gl. per ſolū tionem vſurarum. d. l. fi quis emptionis. Hęc interruptio non pōt habere locum in vſucapione, vel in præſcriptione x. vel xx. an. vel in præſcriptione de iure canonico, ſed procedit cum qs vult p̃ſcribere pignus, vel debitum. nā p ſolutionem vſurarum, quia debitum per hoc recognoſcitur, interrumpitur pſcriptio. Item fm gl. fit interruptio per ſynodalem proclamationē. ẽ. c. ſanctorum. hoc intelligo, prout ibi no. gl. & Doct. ibi. Item in terrumpitur per ſecunda cautionē a debitore factā, vt l. cū notiſſimi, alle. in gl hoc procedit in pſcriptione aduerſus debitū.
e Vltimo interrumpit fm gl. p denunciationē factam colono, [e]
ẽ. vt lit. non cont. c. qm̃; qđ ſi ſuper, & l. 2. C. vbi in rem act. ſed intellige hūc caſum, vt in illis iuribus proxime alle. hſ. An aūt p denunciationē ex iudiciū factā interrumpaſ pſcriptio? dic vt di-
14 xi. ẽ. eo. in c. nihil, & no. j. eo. in c. ſi diligēti. † Sed qa ẽ. dixi, pſcri ptionē inductā in fauorē pſcribentis. & non in odiū negligētis interrūpi p litis cōt. corā ſuo iudice factā, q̃ro, qđ ſi fiat corā iu
f dice incōpeteti? Sol. tex. vī dicere ium gl. d. l. de C. ne de ſta de ſum. q̃ nō fiat interruptio. Idē per iſtū tex. voluit gl. 16. q. 3. c. placuit, il 2. §. pōt; & in ea. ex tuarum, de priuile. & in c. vt debitus;

de

ADDITIONES.

a Mala fides. Vide late per Alex. & Iaſ. in l. 3. §. genera, col. 2. & 3. ff. de acq. poſ. & quomodo dubitans, & ignorans æquiparentur, declarat D. Iaſ. in l. quandiu. C. qui admitti. Seb. Sap.

b ¶Firmiter puto. Sed tu die veriorem esse opi. Bar. in d. l. naturaliter & D. Ant. hic, quā tenebat do. meus Fran. de Are. in voce legēs hanc decre. & pro hoc adduxit. tex. in l. aut q. aliter. §. fi quis dū putat, ff. quod vi aut clā, & ibi Bar. per quem text. dicebat reprobari. not. l. 3. §. item videamus, in verſicu. vltim. ff. vti poſ. & idem in terminis quod Dom. Anto. tenet hic Petr. de Aucha. c. 1. in pen. col. eo. tit. lib. 6. vbi alle hoc casu l. qui balneum, ff. qui potio. in pigno. habeas.

c ¶De ſtatutis. Vide Ale. & Iaſ. in l. fi. in princ. col. 3. de eo, per quem factum erit, vbi late. & Ro. in conſi. 39. inci. in q. propoſita. Seb Sap.

d ¶Citationem. Præſcriptiones ſtatutariæ interrūpunt ſola executionis miſſione, ſed dic q̃ debent interrumpi, prout præſcriptiones iuris cōis, vt plene not. Ioan. And. in addit. Specu. in titu. de appel. §. nunc breuiter, circa prin. Bal. in l. fi. C. in quib. cau. re. in inte. non est necel. & in cap. j. §. fi quis per 30. ſi de feud. fue. contro. & in c. j. §. in cauſis, de pace iur. fir. & vtrum per ſolam cautionem de iudicio ſiſti, interrumpatur præſcriptio, & perpetuetur actio iniuriarum, die quod nō tex. eſt in l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis cau. Adde quod Bald. conſi. 167. lib. 1. dicit, quod citatio facta etiam in alio loco, quam domicilij interrumpit præſcriptionem. & an iudicium, in quo agens ſuccubuit interrumpat præſcriptionem, vide Paul. de Caſtr. conſil. 295. in primo impreſſis, & quòd citatio interrumpat præſcriptionem, vide Rom. conſil. 38.

e ¶Colono. Vide Bal. in l. 2. col. pen. C. vbi in rem actio. & Alex. in l. naturaliter, in addit. ad Bar. ff. de vſuc. col. 4.

f Incompetenti. Adde eundem conſi. 14. lib. 2. & per quem actum interrumpatur præſcriptio, vbi lis conteſtatur, vide eundem conſi. 3. q. 18.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de appell. sentit Io. And. in addi. Spec. in tit. de lit. contest. §. effectus, & tenet Guido de Suz. vt ipse ibi refert, qui etiam dixit per illum tex. ꝙ interruptio nō inducitur per lit. cōtest. habitā coram arbitro, si compromissum nō valuit pp defectum arbitri, vel compromittētium, vel aliam rationem; licet aliàs valente compromisso inducatur interruptio: sicut coram iudice, vt est tex. in l. pen. C. de arb. Ad prædictam opi. facit quod no. Bart. in l. accusaturus, ff. de adult. & bene facit ibi ille tex. per quem ibi dicit Bart. ꝙ quędam est præscriptio, quæ per dationem libelli interrumpitur; & in illa inspicitur, vtrū libellus sit bene conceptus, vel nō, vt est casus in d. l. accusaturus, iūcta l. mariti, §. quinquennium, eo. tit. In præscriptione verò, quæ interrūpitur per solam citationem, inspicitur solum, an citatio sit bene facta, vt l. cū notissimi, C. de præscrip. 30. ann. In præscriptione verò, quę interrumpitur per lit. contest. inspicimus, an sit lis nunc contestata, alleg. d. l. pen. C. ne de sta. desun. Et ex his verbis infero; ꝙ
a quemadmodum præscriptio nō interrumpitur [a] per lit. cōtest. factam coram iudice incompetenti; ita nec per citationem factam per iudicem incompetētem; licet aliàs per legitimam citationem fieret interruptio, vt in casu præall. D. Ant. in c. vt debitus, præall. licet prædicta omnino nō referat, dicit tā ad principalem q. ꝙ vbi ad interruptionem requiritur litis cōtestatio, procedit præmissa cōclusio, vt non interrumpatur per actum gestum coram iudice incompetēti. vbi autem exigeretur sola fides mala, si ex illo actu cōstitueretur in mala fide, interrumpe retur; aliàs non; quia talia vt in facto consistentia operarentur etiam sine iudicis competentia. no. in simili in c. cum dilectus, de ord. cog. in illa quæstio. an per exceptionem interrumpatur
15 præscriptio. † Et in simili in c. at si clerici, de iud. in illa quęstione, an actus gestus coram iudice incompetenti valeat, saltem vt gestus extraiudicialiter; & fuit hæc optima cōsideratio, licet clarè nō exprimat. vnde clarius prosequendo, & concordādo dic sic, ꝙ nūque tale quid expressit coram iudice incompeten-
21 ti, quod constituit aduersarium in mala fide, vt quia informauit in facto conscientiam suam: vel tale quid dixit, quod informare debuit, arg. l. quod te, in fi. ff. si cert. pet. & in c. inquisitioni, de sent. excom. & per Bar. in extrauag. ad reprim. in ver. denunciationem, in fi. & tunc est inducta præscriptio nō virtute actus
16 iudicialis; sed pp malam fidem superuenientem. † Quæ præsumitur ex coniecturis, arg. in l. cum quærebatur. C. vnde vi, & in c. 2. de renunc. lib. 6. Aut non fuit tale quid expressum; sed nuda citatio facta, vel petitio emanauit simpliciter a iudice incompetenti; & tunc non fit interruptio; quia cum hæc sit interruptio nō naturalis, sed ciuilis, oportet ꝙ actus teneat mero iure; & sic loquitur l. præall. & ɔ̄ria opin. pro qua facit c. sanctorum, iuncta gl. ɔ̄. co. † Iuxta prædicta quæritur, nunquid litis contesta. [b]
17 facta coram arbitratore, & amicabili compositore, interrumpat præscriptionem? Io. And. tāgit in d. §. effectus; & tandem vī
c concludere, ꝙ non: [c] quia coram eo non est iudicium; sed habet vim cuiusdam transactionis, quod coram eo fit, in Auth. vt diffe. iudi. §. si verò, & no. per Inno. in c. Quintauallis, de iureiur. ergo &c. facit l. alienam, ff. pro empt. Hoc dictum no. & limita prout §. dixi; nisi tale quid sit dictum, quod habuit inducere ma
18 lam fidem. & hęc bene notabis. † Sed quæro ad declarationem prædictorum, an interruptio, seu eius effectus duret perpetuo? dic ꝙ in naturali durat tādiu, quādiu durat effectus interruptionis. si n. recuperat possessionem amissam, vel superuenit bona fides, vel titulus incipit de nouo præscribere: quia cessauit causa impediens, & superuenit causa confirmans, vt no. in simili in c. nō firmatur, de reg. iur. lib. 6. In interruptione verò, quę fit ciuiliter modis prædictis, idem sentit hic Inn. dicēs ꝙ in his oportet præscriptionem inchoari. q. d. f. m Host. ꝙ tpa pendentia nō prosint præscribenti. Et intelligo, ꝙ de nouo inchoatur a tempore. s. quo cessat effectus interruptionis. verbi gratia, per lit. cōtest. interrumpitur præscriptio, vt ɔ̄. dixi, & noua præscriptio nō incipit statim post factam cōtestationem; sed postq̄ partes cessauerunt litigare, puta post peremp. tam instantiam, vt in l. fi.
19 C. de præscr. 30. ann. † Et scias, ꝙ de iure ciuili actio, quæ prius erat tpalis, per cōtestationem litis, efficitur perpetua. i. durat per 40. ann. vt in d. l. fin. Sed de iure cano. dicit glo. no. in c. 1. 16. q. 3. ꝙ ex quo facta est semel litis cōtest. nō currit præscriptio; quia præsumitur possidens iam habere malam fidem, & de iure suo titubare, C. de acq. poss. l. nemo. vnde nō præscribit ad mille an
d nos, [d] arg. c. fi. ɔ̄. eo. & idem tenet gl. in reg. sine possessione, de reg. iur. lib. 6. & sequitur D. Anto. hic. Sed ego dubito, & pro gl. facit, quia peremptā instantia per lapsum triēnij, vel per renunciationem partium, durat vitium litigiosi, vt legitur & no. in l. j. C. de præscrip. lon. temp. vnde nō potest possessor præscribere cōi tempore, s. 10. vel 20. ann. sicut prius. ergo, cum duret, debet de iure canonico semper impedire, ɔ̄. eod. c. vigilanti. Sed hoc non obstante, ɔ̄rium arbitror verius, s. ꝙ iterum possit inchoari præscriptio, sicut de iure ciuili. hoc primo sentit Grat. in cap. placuit. §. præscriptionum. 16. q. 3. nō faciendo ibi differētiam inter ius canonicum & ciuile. Præterea hoc est de iure ciuili inductum, & non reperitur ɔ̄rium de iure canonico: ergo &c. de
20 no. oper. nunc. c. 1. † Non obstat fundamētum gl. in eo, quod fundat se super assistētia malæ fidei; quia iura canonica loquūtur de vera mala fide, non de præsumpta; sicut illa, quæ præsumitur per litis cōtesta. nam certum est, ꝙ illa est præsumpta, & nō vera, vt not. in d. l. nemo, C. de acq. pos. Nam possidens rem, & credens firmiter eam suam, nō mouetur firmiter ad credendum ɔ̄rium ex eo, ꝙ alius fecit sibi quæstionem; aliàs de facili daretur materia impediendi perpetuo cursum præscriptionis; quia nō haberet, nisi lit. cōtest. Item illa præsumptio vacillationis & malæ fidei iam exorta, tollitur, & purgatur per perēptionem instantiæ, saltem cōtingentem culpa actoris. arg. c. cū cessante, de appell. Et ad prędicta optimè facit glo. not. in l. 2. C. de fruct. & lit. expen. vbi dicit gl. ꝙ perempta instātia lapsu temporis, possessor facit fructus suos; quia vī. bonæ fidei; nec tenētur ad restitutionem, & est illa glos. multum not. Bart. ibi tamē sentit ɔ̄rium; & vī velle, ꝙ per cōtestationem interrumpatur præscriptio, & efficiatur malę fidei; & ꝙ isti effectus durent etiam peremptā instātia; & concernant ipsam causam, & non instantiam; alleg. glos. in l. properādum, §. & si quidem, in ver. iudicii, C. de iudi. & Inno. in c. causam, de testib. qui dicūt, ꝙ peremptā instantia durat vitium litigiosi. Et si velles tenere hanc partem, posses dicere, ꝙ ius ciuile admittit præscriptionem ibi de nouo, nō simpliciter, sed requiritur tēpus 40. ann. d. l. fi. nam & cū mala fide currit de iure ciuili præscriptio, cum tanto tempore: imò reg^r non requiritur nisi tēpus 30. ann. vt in l. sicut, §. cum notissimi, præalle. Sed tenendo aliam partem, posset dici, ꝙ lex exigit de nouo 40. ann. non propter præsumptionem malę fidei, sed propter diligentiam habitam per actorem. nam purgauit ad tempus negligentiam, litem contestando; & certè artículus iste est dubius. Pars glos. est tutior, & cōior, & in iudicio
21 seruaretur; sed alia videtur verior. † Quæro, qualiter interrumpatur præscriptio iurium incorporalium? [e] Sol. dicit Barto. in
e d. l. naturaliter, ꝙ quędam sunt iura incorporalia debita fundo; & tunc interrumpitur, perdita possessione fundi dominantis, vt l. si ędes, §. 1. ff. de seruit. vrb. pręd. Item interrumpitur contra illum; quando ille, contra quem præscribitur, impedit eum vti seruitute, vt l. sequitur, §. si viam, ff. de vsucap. cum enim in incorporalibus, nihil aliud sit quasi possessio, nisi aduersarij patiētia, vt l. quoties, ff. de seruit. & statim, ꝙ quis desinit pati, interrumpitur quasi possessio seruitutis. Idem dicit in iuribus incorporalibus non coherentibus prędio, vt in iurisdictionibus, & similibus. nam statim, cum fit vnus actus, per quem quis prohibetur vti illo iure, videtur interrupta quasi possessio, & de hoc est bon. tex. in c. auditis, ɔ̄. eod. & melius in c. cum ecclesia Sutrina, de causa poss. & propr. quinimò sentit plus Inn. in d. c. auditis. videlicet ꝙ eo ipso, ꝙ is, ad quem spectat iurisdictio de iure, exercuit illa iuta intra tempus præscriptionis, videtur illam
4 interrupisse. & facit quod not. glos. in cap. 1. ɔ̄. eod. lib. 6. vide
22 quod dicam in d. c. auditis. † Quęro qualiter interrūpatur præscriptio libertatis? Sol. dicit Bar. in d. l. naturaliter, ꝙ per quemcunque actum, quo quis vtatur seruitute, vt in l. arboribus, § item constat, ff. de vsufruc. Item credo, ꝙ quis possit interrumpere naturaliter, & ciuiliter modis prędictis, eadem ratione.

Quęro,

ADDITIONES.

a ¶Non interrumpitur. Vide Bal. in auth. offeratur. C. de lit. contest. col. fin. vers. venio ad illud, vbi tangit, an & quando processus nullus interrumpat præscriptionem, vndecunque causetur nullitas. Seb. Sap.

b ¶Litis contestatio. Vide Oldr. in cons. 176. incip. Factum tale est, in vertice cuiusdam montis. quem refert & sequitur Bald. in l. cum ante, col. pen. C. de arbit. Seb. Sap.

c ¶Quod non. Adde ꝙ illa dicta fuerunt originaliter Oldr. cons. 176. Et adde, ꝙ licet per lit. contest. interrumpatur præscriptio de iure ciuili, & perpetuetur vsque ad xl. ann. vt d. l. fin. hic alle. tamen interruptio facta per citationem, vel executoris solam missionem, licet interrumpat præscriptionem præcedentem; tamen non perpetuat actionem vsque ad xl. ann. de hoc est gl. fing. in l. cum notissimi, in prin. in ver. contrauentionem, quam sequitur, & commendat ibi Bart. C. de præscr. 30 ann. & idem dicit gl. 16. q. 3. c. placuit, il 2. §. potest., addens ꝙ naturalis interruptio non perpetuatur vsque ad xl. ann. Et ad idem, ꝙ dixi de executoris missione, vide etiam gl. in ver. executorem, in fi. in l. sicut, C. de præscrip. 30 ann.

d ¶Annos. An præscriptio interrumpatur per missionem executoris, & an per illam perpetuetur actio, & quanto tempore, vide per Bal. in l. sicut, in 1. col. & in l. 3. C. de præscrip. 30. ann. & Bald. & Alex. in l. fi feruum, in §. sequitur, de verb. oblig. & per Aug in l. 2. in §. si rem, ff. pro empt. & per Alex. in l. j. ff. de eo per quem fac. erit. vbi dicunt, ꝙ præscriptio statutaria interrumpitur per missionem executoris; & etiam perpetuatur in tantū tempus, quantum habet ex statuto; sed si interrumpatur per litis contestationem, perpetuatur in 30. ann. & de multis modis interrumpendi præscriptionem, vide per Bal. in c. 1. in §. quid ergo, de inuest. de re. alie. fac. & in l. j. in 8. col. C. de furt. & per Bal. in l. naturaliter. ff. de vsucap. & per Paul. de Cast. in cons. 288. incip. Visa super instrumento facti mentione. Ant. Franc.

e ¶Incorporalium. Vide Aret. in cons. 30. incip. Viso themate, col. fin. in princ. & latè Barth. Veron. in tract. de seruit. vrb. prad. c. 20. col. 4. Seb. Sap.

Quæro, certum est ꝙ saltē de iure ciui. currit præscriptio ɔ̄ ac-
2 a cusationes criminales; [a] & rr excluduntur per tps 20. ann. vt l. querelam, C. de fal. dixi rr; quia quædam sunt, quæ præscribunt minori tpe, vt accusatio adulterij, quæ præscribit spacio quinquennij. l. adul. C. de adul. & vide de his plene per gl. in d. l. querelam. Quæritur, qualiter in his fiat interruptio? Sol. dicit Bar. in d. l. nāliter, ꝙ per solam libelli oblationem, vt l. mariti, §. quinquēnium. ff. de adul. non ergo requiritur citatio, nec lit. cont. sed sola libelli porrectio, quod no. & aduerte, ꝙ ideo dixi, ꝙ currit de iure ciuili, quia de iure canonico est dubium. & gl. no. in c. admonere. 33. q. 2. dicit, ꝙ semper maritus potest accusare vxorē, et ad mille annos, si tanto tpe contingeret eam viuere. Et idem
23 sentit in alijs criminibus, quia qūcunq; crimina clarueriut, punienda sunt, 24. q. 3. ecce. sed tu vide quod dixi post Doc. in c. licet, de prob. † Quæro an interruptio ciuilis prosit oībus, puta si fuit litem contestatus ɔ̄ me, & sic interrumpitur præscriptio iuxta prædicta, an operabitur suū effectum ēt ɔ̄ alios? Solu. cōiter tenetur ꝙ non, sed solum prodest actum exercēti, quasi restringatur actus ad certam personam, ad hoc l. intra quatuor, ff. de diuer. & temp. præscr. no. gl. in c. placuit. §. hæc de præscr. 16. q. 3. in ver. interrupta. no. in d. l. cum notissimi, & Bart. in d. l. nāliter, & D. Ant. hic. Ego dico, qđ de iure ciuili satis pōt hoc admitti; sed de iure cano. pendet iudicio meo ab alia cōne, q̄ s. examinaui. Nā si tenemus, ꝙ per contestationem litis, efficiatur malæ fidei possessor, & ꝙ duret hoc vitium ēt perempta instantia, nescio videre qūo non interrumpatur, quoad oēs, quia qđ nō ex fide. i. conscientia, peccatum est, vt ɔ̄. eod. c. fin. & facit quod dixi s. Sed si tenemus aliam opinionem, quam. s. dixi verioręm, ꝙ hæc est ficta interruptio, & ꝙ non durat peremptā instantia; satis pōt hæc opin. sustentari, & vide ad limitationem prædictorū gl. prox. all. d. §. hæc. de præscr. quæ dicit, ꝙ cōtestatio litis interrumpit præscriptionem. q fi. f. fit eo animo, vt ducat cām vsque ad finem, sed impeditur postmodum per casus fortuitos, aliàs non prodest contestatio, arg. à ɔ̄rio sensu in l. vlr. C. de præscri. 30. ann. & in Auth. de litig §. oēm; circa fi. & hæc sufficiant. Possunt. n. per prædicta decidi similes qōnes; vt puta si res possessa efficiatur sacra, vel religiosa, vel extinguatur naturaliter. deficit enim præscriptio, quia interrumpitur possessio, vt in d. l. natura liter. Vel si possessor efficiat incapax illius rei dominij, vt in Iudæo, qui nō potest habere mancipiū Christianum, infra de iud. c. fi. & idem in similibus.

ADDITIO.

a ¶Criminales. De interruptione præscriptionis criminalis, & per quem actum interrumpatur, vide plene per D. Ant. hic in 4. col. & vide per Bar. in l. accusa ta quòd sit interrupta præscriptio, si actor qui fecit citari eum non compa ruit, secundum Bald. in l. j. ff. de in ius vocan. qui alleg. no. per Gul. in l. sicut C. de præscriptio. 30. anno. ad idem vide Bald. in l. fin. in princi. ff. de eo per quem fact. erit. Item de ista materia vide per Bar. in d. l. fi. ff. de eo per quem fact. erit.

¶An in criminalibus interrumpatur præscriptio, & persequē actum, & an per oblationem libelli male concepti fiat talis interruptio, vel per litis contestationem factam sine libello, vide per Specu. in tit. de execu. in vers. fi. sed nū quid; & in tit. de libel. concep. in §. 9. & 16. in ver. intra secundum quosdam & in ti. de in integ. rest. in §. 3. in ver. fi. & an interruptio facta per accusatorē, prosit iudici inquirenti, vide per Bal. in l. neganda, C. qui accu. non poss. & per Ale. in l. intra quatuor, de diuer. & temp. præscrip.

SVMMARIVM.

1 *Hortamur, per istud verbum committitur aliquando iurisdictio.*
Rogo, istud verbum ponitur, pro præcipio, secundum subiectam materiam.
2 *Agrimensor si male se gesserit in mensurando, tenetur actione in factū, si dolo vel lata culpa fecerit in casu, de quo infra. nu. 4.*
3 *Actio locati non datur inter istos, qui exhibent operas suas consistentes in aliquo notabili exercitio, vel arte liberali, vt puta inter aduocatum & clientulum, vel medicum & infirmum, & similes.*
5 *Actio contra agrimensorem, quanto tempore duret.*
6 *Agrimensor quando eligitur, vel quando vadit ad mensurandum, debet pars citari, quia potest ipsum melius informare.*
7 *Agrimensor dicitur, & inducitur quasi vt quidam testis.*
Agrimensor quando vadit ad mensurandum, non est necessaria præsentia iudicis.
8 *Sententia in causa limitum, est ferenda lite contestata.*
9 *In causa limitum terminandorum, quo ordine sit procedendum.*
10 *Arbitratores & similes personæ, quæ interuenerunt inter partes, ad discordias sedandas, tenentur si aliquid dolo, vel culpa fecerint.*
11 *Limites ecclesiarum, vel prouinciarum, quo casu præscribantur.*

CAP. IX.

Quia indicante. Fines prædiorum ecclesiastico rū 40. an. spatio pscribunt. Pritamur. tertio circa exceptionem instruit, ibi, 40. tm. Casus literal. Inter duos orta fuit qō de finibus, Papa mandat illam qōnē diffiniendā per agrimensores, qui ad loca, de quibus contentio est accedant, & in pntia illorum qōnem faciant terminari, præscriptione 40. ann. tātum vtriq; parti seruata. B. No. 1. quid dēt facere iudex, qñ qō coram eo mota decidi allegationibus, seu probationibus non pōr, vt puta, quia opus est industria, & artificio peritorum, dēt enim ire, vel saltem mittere, vna cum peritis in illa arte; & ad illorum relationē qōnem decidere & facit, qñ illud vulnus infirmi esset mortale, vt iudex vadat, vel mittat vna cum peritis medicis. & de iudicio istorum peritorum, vide per Bar. in procœmio. dixi plene in c. proposuisti, de prob. vbi vi
1 deas. † Not. 2. ꝙ per verbum hortamur, aliquando committit iurisdictio, de quo vide quo no. in c. 2. de test. nam verbum, rogo, ponitur pro præcipio, f m subiectā mām, vt leg. & no, in ca. rogo, xj. q. 3. No. ꝙ aduersus ecclesias non currit pscriptio: nisi quadragenaria, ēt si agatur de modico præiudicio, puta de finibus prædiorū, vt hic, quod no. † Quæro, quia hic tractat de agri
2 a mensore, [a] quid si iste male renunciauerit, seu in mensurando male se gesserit? Sol. dicit gl. ꝙ tenetur actione in factum, dum modo dolose hoc faciat, quia de culpa, vel negligentia non te
b netur, ff. si mensor fal. mo. dix. l. 3. §. j. Goff. dicit, & bñ, [b] ꝙ non tenetur de culpa, f leui, sed de lata bñ tenetur, quia equiparat dolo, vt l. j. §. j. ff. eo. vbi tex. expressus. Itē hæc actio dat hæredi; sed non ɔ̄ hæredem agrimensoris, quia licet respectu actoris, sit rei persecutoria, tñ respectu mensoris est quodammodo pœnalis, vt ff. de eo, per quem fac. erit. l. j. prædicta probantur in d. l. 3. in fi
3 † Ex gl. & Doc. quæro hic de pluribus, & primo, quare non dat. ɔ̄ mensorem actio locati, cum soleat pro hmōi labore accipere mercedem? Sol. tex. in d. l. j. dicit, ꝙ inter mensorem, & illum qui eum adhibuit, non est proprie locatio, sed magis opera, bñficij loco præbet, & id, ꝙ ad remunerandum dat, honorariū appellatur. Si aūt ageretur ex locato, vel conducto, non teneret libellus f m tex. ibi, quod est bene notandū. Et ex quo no. ibi Bar. ꝙ cū istis, qui exhibent operas consistentes in aliquo artificio, vel arte aliqua liberali, non consistit locatio, sed potius dr pbe
ri opera bñficij gratia, & hoc est f m eū, pp notabile exercitiū. facit quod leg. & no. in l. j. ff. de var. & extraor. cog. Et ideo dicit notanter, ꝙ inter aduocatum, & clientulum, doctorē & scholares, infirmum, & medicū, non est proprie locatio, qđ no. In ɔ̄rium tñ facit, quod no. ipse Bar. in d. l. j. §. illud quoq;, ff. de var. & extraor. cog. vbi quærit, qualiter consuletur doctori iuris, circa salarium. & rndet, ꝙ si quidem salarium est promissum, ageī ex promissione, alias si iste est talis, qui profecit & consueuit ope-
c ras locare, vī locasse f m suam consuetudinē, c vt in l. exceptio, C. loc. & Inst. eo. post prin. & sic sentit, ꝙ pōt agere actione locati. Sed dic melius, ꝙ ageretur pp consuetudinē, actione, qua si locati, quia non est vera locatio, ita vult ipse in notario, vt l. argentarius, ff. de eden. Alij vero, qui nō sunt iuris periti, pūt pro eorum mercedibus implorare iudicis officiū; de quo dicendū,
4 vt plene legit. & nota. in d. l. j. † Secūdo qro, ad qd daī hęc actio in factum ɔ̄ mensorem: Sol. dic; ꝙ ad interesse, & vī tunc competere, ɔ̄ cum, qñ non subest remedium actori ɔ̄ partem. ita vī tex. dicere in d. l. 2. ff. si men. fal. mo. dix. Exemplum quidam fuit iudici conquestus, ꝙ quidā promisit sibi dare decē iugera terræ, & non dedit nisi nouem. iudex vero misit mēsorem, q̄ mensuraret; ille renunciauit esse 10. iugera, & sic iudex absoluit reū & finīa transiuit in rem iudicatam. secus aūt, si competit remedium, vt puta emit quis decem iugera terræ, & interueniēte falso mensore, assignauit tñ nouem; certe potest agere ɔ̄ venditorem actione ex empto, vt assignet vnū aliud, nec poterit agere ɔ̄ mensorem, nisi venditor non sit soluendo, ita vī velle tex.
5 in d. l. 3. † Quæro tertio, aliquis fuit grauatus, dolo vel lata culpa agrimensoris, intra quantum tps dēt conqueri? dicit Bal. in d. l. qui bona fide, ff. de dam. infe. ꝙ intra annum; per l. qui grauatos, C. de agri. & cens. lib. 11. sed mihi nō placet, ga cū cōpetat actio spālis; dēt audiri tandiu, q̄diu erit præscriptū ɔ̄ actionē competentem. Actio vero ex vendito, vel actio in factū, cum sint psonales, durant 30. anno. l. sicut, C. de præscrip. 30. ann. Vel saltē non procedet dictū Bal. qñ grauatus intra annū fuit cōquestus saltē ex iudiciū, sicut in simili no. Bart. in petitione reductionis
6 ad arbitriū boni viri, in l. si societatē. §. arbitrorū, ff. ꝙ soc. † Quar
d to quæro, nunquid partes [d] debent esse pśentes tempore mensuratio-

ADDITIONES.

a ¶De agrimensore. Qua culpa teneantur agrimensor, proxeneta, & similes personæ, tradit Geor. Natta in repe. cle. sæpe. §. quæ omnia, col. 6. in fi. cum seq. de verb. sign. vbi pulchre limitat. l. 3. ff. si men. fal. mo. dixerit. Seb. Sap.

b ¶Gof. dicit & bene. Dic, quod ista est vera opin. non enim tenetur de leuissima, sed nec de leui, licet Abb. ante hic & Dom. aliqui obstrepant. Pro opin. Goffr. facit quod Barto. not. & Dom. in l. quod Nerua, col. penul. ff. depos. & in l. j. §. 1. ff. si men. fal. mod. di. & in fin. Bald. & Alexan. in l. vbi exigit, ff. de eden. Zach.

c ¶Consuetudinem. Adde quod voluit Fed. cons. 218.

d ¶Nunquid partes. Vide ad hanc materiam per Ang. de Are. in §. quædam, ante fin. inst. de actio. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

surationis? Sol. dico ꝙ sic.[a] Vnde iudex debet specialiter citare ad hoc,vt sint die tali, & hora tali,cum tali magistro, vel scecum, vt in l.3. C.fin.regun. not.Bart. in d.l.qui bona fide. §.in quadam,ff.de dam.infec.& facit l.ghaf.r.§.pen.ff.de iurei.n.Et est ratio, quia per partis præsentiam potest iudex, vel agrimensor aliter informari ; & ideo consuluit Bart. ꝙ iudex de hoc, cum est in loco,faciat confici instrm ; alias processus posset periclitari. † Quinto circa prædicta quæro, nunquid iudex teneatur præsentialiter ire tempore mensurationis? vr iste tex. velle hic ꝙ sic. ego credo hoc esse vtile, ar.ꝛ.opp.hic,sed non est necessarium.satis enim est,ꝙ iudex mittat mensorem,partibus,vt interfint, citatis ; & siue partes vadant, siue non, potest mensor suum officium exercere ; & per se, vel nuncium vel epistolam iudici renunciare ; tex. est in d.l.3. C.fin regund. iuncta l.i.in fi. cum seq. ff.si mens.fal.mod.dix. & clarè sentiunt glos. & Doct. in d.l.3. C.fin.regu.& forte ob hoc dicit tex.hic,Hortamur &c. ꝙ in se non est necessitatium, sed exhortatiuum, vt in c.denique §.hæc & si legibus,4.dist.isti enim sunt quasi quidam testes. vnde satis est,vt videant,& iudici referant. 3.q.9.c.testes, & l.si quando, C. de testib. & in proposito nostro vr bonus rex. in c.fraternitatis,in princ.de frig.& malefi. & in l.i.ff.de vent.inspic.† Sexto quæro,an in causa limitum possit procedi ad diffinitiuam,lite non contest. glos.in d.l.3. C.fin.regun.tenet quod non,dicens ꝙ ibi erat lis contest.tpe sententiæ;vnde appellatur ibi quæstio;sed in principio appellatur ibi querimonia; quia lis nondum erat contest. Ex qua glos.colligitur ibi notabilis differentia inter querimoniam, & quæstionem. Bart.dicit ibi posse dici, ꝙ lite etiam non contest. potest procedi ad diffinitiuam; quia hoc casu non est de remedio mensorum prouisum,alleg. not. in auth.si omnes.C.si mi.se ab hær.absti. sed Bald.sequitur ibi gl.melius;quia cum hoc casu non reperiatur necessum a regula iuris,illi est insistendum,& profecto theorica Bar.confundit in c.tuæ,vt lite non contest.& dic,vt ibi no.& bene facit, quod legitur & not.in c.2.vt lite non contest. † Vltimo quæro super hac glo.de modo procedendi in causa limitum. Sol.vide bonam gl.in d.l.3.& ibi per Doct.maximè per Bar.& duplex potest dari practica. Prima, vt deposita querela , iudex inquirat, quis possideat , & quantū.postmodum videat circa proprietatem quantū debeat quisque habere;& hac informatione adhibita, vadat cū agrimensore, vel alium mittat citatis partibus, & iniungat,vt circa probationē habitam mensuret agrum, assignando cuiq; quod suū est, & terminos statuat. postmodū vero iudex pronunciet,illos terminos in futurū, vt legitimos obseruandos. Secunda practica est, vt iudex habita informatione pronunciet , terminos ponendos, fm probationem habitam. prima tū certior & melior, arg.Inst.de act.§.curare;& plus placet ibi Bal. gl.tū ibi sentit secundā,& die vt ibi. Et aduerte,quia vt dicit Io.And.hic,& originaliter fuit dictū gl.in d.l.3. tunc est standū in hoc iudicio agrimensoris,qñ ꝓstat quot iugera.i.mēsuras terrę debet habere vtraq; pars:puta vnus xv.ex parte superiori,alter x.ex parte inferiori ; aliàs sępe pōt ꝓtingere, ꝙ quæstio finiū per agrimensorem diffiniri nō poterit. † Ex prędictis habes vtra gl.& Doct.nostros hanc mām clarè,& vtiliter expeditam.Sed vnū nōlo omittere,agrimensor tenet de dolo,& lata culpa. quid de aliis,qui adhibentur inter partes ad aliquā discordiā sedandam,vt rationē,seu calculum faciant,vt sunt arbitratores vel similes, nūquid isti teneātur de dolo,& lata culpa, sicut agrimensor?dic ꝙ sic,& tex.est no.& ibi per Bar.in l.fi.ff.si mēs.fal mod.dix. & per eundē in l.vlt.ff.de var.& extraor.cog. quod est notandū. & vide bo.gl.in arbitro,Inst.de obli.quæ ex quasi deli.nasc.in princ. puto etiā,ꝙ isti,qui exercent aliquā artem, tanq̄ periti & magistri , teneantur non solū de lata culpa; sed etiā de leui vel leuissima, fm quātitatem culpę & imperitię. fuit.n.in culpa immiscendo se rei,quę ad se nō pertinebat,sicut dicimus in iudice,qui per imperitiā iudicat,vt no.Inst.de obl.q̄ ex quasi delic. in gl.3.probatur in l.illicitas,§.sicuti,ff.de off.præsid.& in reg.nō est sine culpa,de reg.iur.li.6.& l.imperitia,ff.eo. & in c.tua,& ibi no.de homic. & in c.ad aures,de æta.& qualit.

Alię autē gl. sunt faciles. † Et ad gl.fi.in fi. dicas,ꝙ limites parochiarū, & prouinciarum,seu ępatuum, bene possunt prędescribi iure proprietatis, sed non iure finiū, c vt s. limes vnius extendatur, & alterius restringatur, ne confundantur termini, de quo vide bonam gl.16.q.3. c.quicunque, & quod no. ꝛ.de paroch. c.fin. & in c.ex literis,de prob. vbi de materia ista habetur.

ADDITIONES.

a ¶Quòd sic. Adde ꝙ in relatione,quam facit iudici,non est necessaria citatio, vt dicit Rom.cons.61.

¶Ad hoc, de agrimensore referente iudici mensuram per eum factam, vide Spec.in tit.de primo & secundo decr. in §.videndum, in ver. exactione autem,& vide eundem in tit.de paro.in verl.& quia,& quæ habentur in l.j.& toto tit.ff.si mensor fal.mod.dixe. Ant.Franc.

b ¶Citatis partibus. Aduerte, dum dicit, ꝙ partes debent citari, ꝙ hoc est verum,vt interfint,si velint in mensuratione; quia mensores possunt facere eorum relationem,parte non citata,sicut nuncius,ita no.Aug.in l.j.§.Marcelli, ff.si cui plus quam per l.Falc.& Bart.in l.Theopompus,ff.de do.pręle. Zac.

c ¶Finium. Hoc est verum, etiam si per mille annos in diœcesi vicina non fuisset episcopus, vt est gl fin.in c.fœlix.16.q.1.

¶Adde quod Oldr.cons.82. dicit,ꝙ limes diœcesis non potest præscribi;sed fines territorij sic.

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio non currit tempore hostilitatis.*
2 *Ecclesia parochialis, siue baptismalis,pōt ptinere ad ius monachorū.*
3 *Oblationes, quæ fiunt capellis sitis iuxta aliquam parochiam , cedunt de iure ecclesiæ parochiali, sub qua sunt sitæ.*
4 *Præscriptio continuatur cum tpe habili;remoto tempore,quo dormiuit.*
5 *Præscriptio dormit non solum tempore hostilitatis; sed etiam quando in loco non redditur ius ex defectu iudicis , vel rei ; quibus casibus oportet, quod actor protestetur, quod non potuit ius suum prosequi, vide infra num.14. vbi videtur poni contrarium.*
6 *Impedimentū non sufficit probare ; nisi probetur.quod fuit causa impeditiua, quod probatur, si ipse fuit solicitus; non tamen potuit agere.*
7 *Præscriptio interrumpitur, vel dormit tempore pestis.*
Præscriptio licet currat tempore pestis, si in loco reddebatur ius;tamen ille,contra quem præscribitur, restituitur ex clausula generali.
Citatus in loco, vbi est pestis, habet iustam causam non comparendi.
8 *Præscriptio dormit contra ecclesiam,quæ non habet prælatura; vel habet, sed inutilem.*
9 *Præscriptio dormit aduersus eos, qui non valent agere, num.13.*
10 *Præscribi non possunt res, quæ sub conditione debentur.*
11 *Præscriptio currit etiam tempore feriarum ; licet aliquo casu ille, contra quem præscribitur, restituatur.*
12 *Præscriptio an & quo casu currat aduersus illum , qui abest causa reipublicæ.*
13 *Præscriptio in casibus, in quibus interrumpitur , vel dormit, an interrumpatur , vel dormiat ipso iure, an vero currat ; sed aduersus eam detur restitutio.*
14 *Præscriptio an indistincte non currat, non valenti agere.*

CAP. X.

1 Ex transmissa. † Tempore hostilitatis non currit præscriptio.Prima pars ponit querelam. Secunda dat iudices,ibi: Discretioni. Casus literalis.Ecclesia de Camenone pertinet ad monasterium de Haben.& homines de Sibino Vitonien. ecclesiæ sunt parochiani matricis ecclesię ; & illi de Sibino ; qui prędictā hñt ecclesiā minutatim omne ius parochiale prętер ius funerandi subtraxerunt illi matrici ecclesię,f.decimas,& oblationes.vnde Abbas,necnō monachi de Haben.pro ecclesia sua matrice de Came. conquesti sunt D.Pa.vnde Papa mandat iudicibus,quatenus faciāt restitui decimas. & oblationes, cū aliis obuentionibus prędictę matrici ecclesię de Came. non obstante præscriptione, tpe hostilitatis,a clericis prędictarū ecclarum.Ber. † No.primo,ꝙ ecclesia parochialis,& baptismalis,quę aliter dr matrix, potest pertinere ad ius monachorū, de quo vide quod leg.& no.in c.de monachis,& c. in Lateran.de pręb.No.secundo,ꝙ prælatus potest agere pro ecclesiis sibi subiectis ; de quo in c.fi.de succ.ab inte.

2 & plenè dixi in c.cū deputati,de iud.† Nota tertio,& tene menti,ꝙ oblationes, quę fiunt in capellis sitis intra alicuius ecclesię parochiā,cedunt de iure ipsi ecclesię parochiali; a nō autem pertinent ad capellas: & facit per locū à speciali tex.in c.ad audientiam,de eccle.edi.& vide quod ibi dixi,& super rub.de paroch. & c.pastoralis.de his quę fi.a prela.No.quarto,ꝙ ius funerandi pertinet ad ecclesiā parochialem:quod intellige fm quod leg. & not.in c.in nostra.de sep.No.ꝙ matrix ecclesia.i.ecclesia baptismalis, vel plebanalis, fundat intentum de iure cōi super decimis; & facit iste tex. ꝙ decimę non pertinent ad capellas, sed

b ad ecclesiam plebis: b tu vero dicas, vt plenè dico post Doc.in c.cum contingat,de deci. Et tenendo,ꝙ pertineant ad ecclesiā parochialem, vt vr tex.in c.ad decimas, de restit. spol. lib.6. & d.c.cum contingat,quod mihi satis placet; potest dici ad istum tex.ꝙ istæ capellæ non habebant parochiam distinctā : vel melius dic,ꝙ loquitur de decimis personalibus,quæ debentur vbi

4 quis audit diuina,vt in c.fin.de paroch. † Vltimo collige vnum casum,in quo non currit prescriptio, c.tempore hostilitatis. Et pondera tex.in eo,quod dicit tunc non currere prescriptionē. Dormit autem tunc præscriptio non tū interrumpitur, quod tenet Innoc. & cōiter Doct.ita quod finita hostilitate,tēpus sequens continuabitur cum præcedente;& sic perficitur prescriptio quadraginta annorum subducto tempore medio. ꝛ.cod. cap.auditis. Et habet locum secundum Innoc. non tantum secundum canones in ecclesiis ; sed etiam secundum leges , & in laicis:

ADDITIONES.

a ¶Ecclesiæ parochiali. Adde Inno.in c.1.in princ.de sepul. Flor.in l.statuas,de vsufr. & Card.in clem.dudum,§.olim,de sep. Zach.

b ¶Ecclesiam plebis. Adde Calder.cons.2.de decimis,& quod consuluit Feder. cons.224. vbi tenuit, ꝙ capellæ tenentur ad reparationem plebis, cum illa non est sufficiens; & quod a capellis possint exigi iura episcopalia,illis non solutis, per plebem.

a laicis.[a] & siue vna die tū,siue pluribus annis hæc hostilitas interuenerit,semper hoc tempore pscriptio dormitabit,& hoc tempus,quantūcunq; magnum, siue modicū sit, de medio subducetur, secundum Innoc. quod satis iudicio meo probat hic in fine,vbi dr, Hostilitatis tempore non currēte prescriptione:facit c.solitæ,de ma.& obe.& 31.q.1.c.quod si dormierit,simile ꝛ.c.auditis,& c.de quarta.Sed quæro nūquid sint & alij casus,in quibus nō currat præscriptio;sed dormiat , quā in casu nostro?

b Sol.Inno. ponit hic plures casus, b quorum aliquos enumerat glo.ꝛ.eo.c.cum non liceat, vbi bo.gl. & in c.prima actione.16. q.3.& hic enumerabo, vt eos examinem, & postmodum subij-

3 ciam regulā generalem,an,& qñ currat præscriptio. †Secūdus est fm Innoc.in quo nō currit pscriptio, vbi ius non redditur ꝓpter defectum iudicis,vel rei,allegat.ff.ex qb. cau. ma.l. fed & si per prætorem,per totum vsque ad §.quoties:limitat tū Innocē. multum notanter hūc casum & pcedentem. dicit enim ꝙ est necesse,ꝙ actor doceat se voluisse agere;sed non potuit ,ꝓpter cās prædictas impeditus ; vt quia ius non reddebatur in illo loco ꝓp hostilitatem ; & sic intelligit istum text. ꝙ ꝓpter iudicis defectum, vel rei , nō potuit ius suum ꝓsequi, allegat d.l.sed & si per ꝓtorem.§.si feriæ.vñ,& vtile est fm eum, vt scilicet prote

6 stetur super hoc. C.de ann.excep.l.vt perfectius, & leg.& no.ſ. de offic.ordin.c.pastor. §.fi.quod bene notabis. † Ex quo tenemenți , quod nō sufficit probare impedimentum affuisse ; nisi doceatur, quod id impedimētū fuit causa nō agendi;& id probatur, ꝓbando,tunc tēporis solicitudinē,& idem not.Archi.in 13
d.c.prima actione,prælle. & Bar.in l.2.§.quod dicimus, ff.si qs cau.vbi dicit nō sufficere probare tēpestatē fuisse tūc temporis in mari;adeo quod nauigare non potuisset; nisi probet se fuisse ad mare, vt nauigarer. sed propter tēporis qualitatē nō potuisse nauigare , facit etiā quod ipse no.in l.de pupillo.§. si quis ipsi

7 prætori,ff.de ope. no. nun. † Et sub istis duobus casibus potest comprehendi casus,quem ponit Bar.in l.naturaliter, ff.de vsuc.

c vbi dicit,quod sicut tēpore hostilitatis, c seu guerre hominum, non currit pscriptio,vt hic,& in d.c.prima actione; ita nec tempore mortalitatis, seu pestilentiæ, quando ita fęuit in loco, qđ

d ius in eo non redditur.plus ego credo, quod etiam si ius redda tur in loco mortalitatis:tū,si actor erat absens propter timorē, quia pestis multū fęuiabat in loco,quod tūc currit præscriptio: tamen est iusta causa petendi restitutionem , ex clausula generali , ad hoc allego notabile dictum Bar.in l.de ętate , ff.ad Trebel.vbi dicit,quod tunc citatus habet iustam causam non comparendi; alleg. in arg.bo. tex.in c.ad supplicationem, de renun. ego allego bo.glo.in c.si vero,de iureiu.& in c.communis fili?. 23.distin.facit text.22.q.4.in c.innocens.§.vlt.versic. quisquis,&

8 vide quod dixi in c.cum dilecti, de do.& cōtu. † Tertius casus comprehendens in se multos alios est,cum ecclesia nullum habet ꝓtū, vel hēt inutilē ad agendum, & sub isto comprehenditur tempus vacationis ecclesiæ, de quo in c.1.§.eo. tēpus excommunicationis, vel suspensionis, vel captiuitatis ipsius prælati.de concess.præben.c.quia diuersitatem,& 16.q.3.c.1. & caporro, & de ele.c.quia diligentia. Item tempus prælati ddapidā tis,seu alienātis , vt in c. si facerdotes. 16.q. 3. facit quod legi,&

9 no.in c.1.de in integ.restit.lib.6. & vide ad ꝓdicta glo.in d.c.prima actione.† Quartus casus etiam satis generalis est , cum quis de iure impedit agere. exēplum in filiofam.viuente patre, ut in l.1.in fin.C.de anna. excep. & in vxore viuente marito, respectu rerum dotalium.l.in rebus. C.de iur. dot. item in pupillo ætate pupillari durante.l. sicut, vltra med.C.de præscrip. triginta an-

10 no.† Quintus casus tempore schismatis.ꝛ.eod.cap.cum nobis. Sextus in rebus,q̄ sub conditione debent:nō enim currit pscriptio durante conditione, ut in l.cum notissimi.§. sed illud, C.de

11 præscr.ꝛo.annor. quia tunc nulla cōmittitur mora.† Septimus est dubitabilis, scilicet tempore feriarū , & in hoc dicit Inno.ꝙ in vsitatis, & solēnib.feriis bene currit pscriptio: quia præuideri potuerunt , de quo est text.in d.l. sed & si per prætorem. §.si ff.loc.sed in repentinis feriis currit pscriptio; sed indulgeri pōt restitutio tanti tēporis , quāti fuit causa reipublicæ, & impedimenti;& hoc, quia istæ feriæ repentinę non potuerūt pręcaueri,vt dicit tex in d.§.si fetię. ergo a ratione iterę fm hoc, si nō potuissent vsitatę ferię & solēnitates pręcaueri; etiam in illis da

12 retur restitutio,arg.eorū quæ not.in c.licet, de prob.† Octauus casus in absente causa reipublicę.In hoc tū dicit Inn.s in prędenti casu, quod curet præscriptio; sed indulgebitur restitutio pro tempore absentię; limitat tamen hunc casum & prędecessorem,qñ præscriptio fuit completa tempore feriarum, vel tempore absentiæ causa reipublicæ , vel parum post : secus , si post magnum tēpus post reuersionem cōputandum completa sit; quia tūc nulla fuit restitutio , cū habuerit tempus satis prolixū ad ꝓueniendū aduersarium , & interrumpēdā pscriptionem: negligētia ergo sua & nō tēpus feriarum,vel absentiæ fuit causa pscriptionis . nam beneficium restitutionis in integ. cum sit extraordinarium,nō est relaxandū; sed potius restringendū, vt patet in l.in causę.2. ff.de mino. ex quo ergo sibi potuit ,quidere iure ordinario; non debet sibi subueniri remedio extraordinario.Goffred.recitat primo hanc opin. quę placuit Inno.& pro ea adducit verba prętoris,qui ait. Si quid ex bonis absentis reipublicæ causā præscriptum fuerit,cum is abesset ; postea vero restituam &c.dicens, quod id postea, ad modicū tps referr; scilicet dum reuersus conduxit hospitium, componit sarcinulas,& aduocatum q̄rit ; quę modica presentia , pro absentia reputatur,vt in l.ab hostibus. §. sed quod simpliciter.ff. ex quibus cau.ma.facit l.hæc adiectio,ff.de verbo.signi.Secūdo ponit aliā opin.quę habet,vt nō solum vnum tempus:sed ēt plura tempora talis absentiæ per istā restitutionē debeant de præscriptione subduci; quia ex totali tēpore pscriptionis quis lædit ur; non tū ex eo,ꝙ præscriptio complet; alioquin solū vltimi diei , vel momenti tēpus præscriptionis haberetur reo,& ad illud solum restitui deberet, quod videretur absurdum . & hoc tenētes dicunt,quod hęc opin.habet æquitatem, & innatur legibus, ff.ex qui.cau.ma.l.nec non.§.si quis sæpius.C.de temp.in int.restit.l. vlt.cum si.subdit tū Gof.ꝙ dñs suus dicit in summa, ꝙ licet ista opi.sit ęquior : prima tū fm leges est securior; & sic recitando transit simpliciter Io.An.hic. Iudicio meo prima opi.In.est verior;& satis vr probari in l.ab hostib⁹, præal.& facit c.dilecto,ꝛ. de ver. signif. licet adduci possint pro & ꝛ,not. in c.ex ratione, de app.in illa q.quādo impedimētū cōtingit intra annū appella

13 tionis exercende. † Nunc vltimo,vt habeamus in materia regulā;quæro an in ꝓdictis,& similib. casib. impediatur prescriptio, ita ꝙ non sit opus,restitutionem petere;an vero currat,sed detur restitutio?Sol.But. & sequaces dixerunt, ꝙ opus est beneficio restitutionis , arg.ff.ex quib. cau.ma.l.ab hosti. in fi.& C. de test.mil.l.2.& l.ignorare;sed Inno.tenet, ꝙ ipso iure impeditur præscriptio; nisi in casibus ſ. exceptis, ita ꝙ illa tempora impedimēti subducunt de medio pscriptionis,vt in iurib. ſ. inductis. Nec obstāt iura ꝓxime allegata;quia loquuntur,fm Inno.de re ſtit.in integ.quæ datur absenti causa reipublicæ. cum.n.prescriptio sit odiosa, vt patet ex eo, ꝙ legi.& not.in c. vigilanti. ſ.eo. non est relaxanda;sed potius restringenda,ar.ff.de lib.& posth. l.cum quidam.bene est ergo fm Inn. ꝙ ex causis supra dictis retardetur vsucapio;nec currat; & per ↄ sequēs nec restitutio necessaria sit, & notāda est hæc ratio. Bar. vero in d. l.naturaliter, ponit casū hostilitatis, vt tunc non currat præscriptio:sed dicit quod si in alijs casibus quis impediatur agere, currit ſ eum prescriptio, sed restituitur,vt in titulo quibus ex cau. ma.per totū; & maxime in l. sed & si quis ꝓtorem, in prin. Sed idem Bar. aliā theoricam ponit sequēdo Gul. de Cu.in l.senatus. ff.de offic.ꝓsi.dicēs, quod aut aliquis est impeditus impedimento iuris, aut facti.Primo casu,aut impedimentum accidit ante actionem cō petentem,aut post.Si ante,nō valenti agere non currit prescriptio,vt in d.l 1.in fi.C.de anna.excep.Si vero impedimētum superuenit post actionē competentē;tunc currit pscriptio;datur tū restitutio.d.l.senatus.Secundo casu principali, qñ quis impedit impedimēto facti ; & tunc aut impedimētum est iustum, & præscriptio currit;sed datur restitutio, vt in l.& Artilianus.ff. de iur.ru.præd. Si vero nō est iustum impedimentum; & tunc præscriptio curr.ut,nō datur restitutio,vt l.2.ff.si quis cau.Iacob. But.reprehendit Guil. in primis duobus casibus, vt refert Bar. in d.l.senatus.primo in eo,ꝙ Guil.dicit, ꝙ si impedimentū accidit ante actionē competentem , nō currit præscriptio . nam ꝛ hoc adducit d.l.senatus , dicens ꝙ li illi officiales ꝛxissent postquam in prouinciam peruenerunt , multo minus debet eis ius dici, vt ibi no.in 1.glo.ma. Item respectu secundi membri in eo,quod Guil.dixit,ꝙ superueniente impedimento post actionem cōpetentē,currit prescriptio;sed datur restitutio. adducit in ꝛrium l.fi.§.donec. C.de iu.delib. vbi superueniente impedimento,præscriptio non currit.vnde ipse Iaco. But. ponit aliam theoricam;& sic in ordine quartam, dicens, ꝙ aut est impedimētū ex parte rei, ꝙ res ipsa nō est præscriptibilis ; & tunc tale impedimentū superueniēs non tollit præscriptionem inchoatam,sed impedit inchoandā,vt in l.si fundū,ff.de fun.do. & no. hoc mēbrū,pro quo etiam facit tex.in l.Aemilius.ff.de mi.& ꝙ no.Ioā. An. in c.vno.de iure patron.lib. 6. Si vero impedimētū est ex parte agētis,seu agere debētis:& tūc aut omnino impedi

tur

ADDITIONES.

a ¶ In laicis. Adde Pau.de Cast.cons.188.in primo impressis . & vide per eundem Abbat.cons.46.& 93.lib.2.

b ¶ Plures casus. Vide practicam Pap.in forma responsionis Rei cōuenti,in ver. exceptionem prescriptionis. Seb.Sap.

c ¶ Tempore hostilitatis . Nunquid autem currat præscriptio contra populū hostilitate destructum post tempus hostilitatis,vide Bal. tenentem,ꝙ nō in cons.358.incip.proponit ꝙ quidam,ver.3.quæritur in 1.vol.Nunquid autem,quando quis habet saluum conductum, contra eum currat prescausa hostilitatis,vide Aret.in cons.16. inci.præsupponitur in facto,& Fel.in c. accedens.2.col.1.& 4.sup. vt lit.non conte.& Felin.hic , col.4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rur agere; & tale impedimẽtũ impedit præscriptionẽ inchoatam,& inchoandam.d.l.j.§.fin.C.de anna. except. Aut non impeditur omnino agere; sed commode nõ põt agere; & tunc currit prescriptio; sed datur restitutio. & ita intelligebat d.l.senatus,& vr hæc distinctio satis probabilis. sed Bar.(vt dixi) sequitur opin.Guil.dicẽs,q̃ l.senatus,non facit pro opi.Iac.quia ibi nil dr,an currat præscriptio, si impedimentum accidat ante actionem competentẽ. Nec obst. ꝺm eum.§.donec.præalle.ga potest dici, quod ibi impedimentum accidit cũ actione competenti.& cum Bar.transit D.Anto. hic. sed certe iudicio meo ille tex.hanc restrictionem non patitur, vnde optime facit pro opi.Iaco.ad quam etiam adduco bo.tex.in c.cum nobis. j.eo. vbi de prescriptione toiluntur tempora intercedentium schismatum.& pondera verbum,intercedentiũ,quasi schisma interceserat post inchoatã præscriptionem; & nihilo minus impeditur ipso iure præscriptio.ad idem c.auditis.j.eo. vbi expreslle probatur, quod tempus vacationis ecclesiæ intercedens post inchoatam præscriptionẽ subducitur ipso iure de medio; ita, vt illo tempore non curreret præscriptio, facit etiã c. quia diuersitatẽ,de ꝓcess.præb. vnde dicerem,q̃ aut quis directe impe-
a ditur[a] seu inhabilitatur à iure ad agendũ, & ipso facto impeditur præscriptio,durante impedimento;siue impedimentũ acciderit à principio,siue post inchoatã præscriptionẽ. exemplũ in filiosa.durante paterna potestate.dicta l.j.C.de anna.excep.& in muliere durante matrimonio in rebus dotalibus, d.l.in reb.C. de iureiur.& in prælato excõicato.vel suspenso,vel mortuo.nã ecclesia tunc inhabilitatur ad agendũ,aut directe quis nõ inhabilitat ad agẽdum,sed extrinsecus venit impedimentũ; & tũc licet illud sit iuridicum, currit præscriptio; sed datur restitutio, & sic potest procedere quod dixi s.de tpe feriarum repentinarum; vel si per iudicem steterit, ut probatur in d.l. sed & si per prætorẽ,in prin.& §.si ferię,ff.ex qui. cau. ma. licet aliud in hoc vltimo sentiat hic Inn.vt s.dixi.hoc verum;nisi vbi ꝺriũ,vr prescriptio nõ currat,reperitur expressum. nam tunc seruanda ius expressum,vt est tpe schismatis,hostilitatis,& similib.& sic potest intelligi gl.no.in c.auditis,j.eo.in ver.imponentes, prope medium. Ad l.senatus,potest multipliciter rnderi.primo;quod ibi loquitur de impedimento extrinseco.vel secundo,videlicet,vt ibi gl.dicit, quod q̃ quis potest interrumpere præscriptionẽ, licet non commode, ibi datur restitutio. vel tertio loquitur in officialibus priuilegiatis;vnde dispositio specialis nõ potest impedire dispositionẽ iuris cõis, quare currit præscriptio, sed da-
14 tur restitutio,& hoc vltimum tenuit hic.Oldr. † Sed circa prædicta quæro,vtrum indistincte,non valenti agere,non currat prescriptio? gl.in d.l.senatus, vr velle hoc mirabiliter limitare, q̃n quis non potuit præscriptionem interrumpere, puto mittẽdo executorem, vel alias extraiudicialiter, iuxta ea quæ habentur, in l.vt perfectus,C.de anna.exc.& 16.q.3.placuit. §.potest.alias autem currit præscriptio sed si non potuit commode interrũpere,datur sibi restitutio;& sic intellexit illa m.l.vt sup. tetigi,& hoc firmat D.Ant.hic,sed mihi non placet. nam cui dubiũ est, q̃ tpe hostilitatis,quantumcunq; ius non reddatur,possit actor adire episcopum loci,vel protestari coram tabellione, vel alijs bonis viris? & tũ tex.hic indistincte dicit,quod illo tpe non curit præscriptio.sic etiam potuisset facere filiusfa.vel vxor, cum hæc quærimonia seu protestatio consistat in facto:& tũ iura in distincte dnt,quod tunc non currit præscriptio. Et ad l.vt perfectius,dico quod loquitur in interruptione. per quam ꝓquassatur tota tela præscriptionis.vnde est necesse de nouo incipere,sed nos loquimur ad effectũ, vr pscriptio dormiat, & ad hũc effectũ cassandum,sufficit iuris impedimentum, vt in dictis iuribus.Fateor autem, quod impeditus volens sibi pingnius prouidere, vtile est, si poterit præscriptionem interrumpere: si tũ non facit,nõ currit tps,ex quo agere non potest:& hunc intellectũ apertissime sentit hic Inn.in fi. vbi dicit, quod in casibus, in quib s.dictũ est pscriptionẽ nõ currere, seu dormire, licitũ est actori,si vult, interrumpere pscriptionẽ; siue litem ꝓtestando in casib.in quib.sola ꝓtestatio sufficit, vt s.de offi.ord.c.pastora.in fi.C.de anna.exce.l.vt perfectius. illud.n. beneficium à iure cõcessum,quod aliquib.casib.currat præscriptio,non tollit maius beneficium, scilicet vt præscriptionem interrumpat, ꝺm eum;quod est bene notandum.hic non sunt alia vtilia.

ADDITIO.

a ¶ Impeditur.Vide Bal.in reper.l.fi.ob.12.C.de præscrip.long temp.Alex.in l.fi, §.donec,circa med.de iur.delib.Bal.in l.sicut, ad fin. vbi Ang.C.de præscri. 30.vel 40.ann.& quot modis quis dicatur non posse agere, declarat Bal.in l.in rebus,col.2.C.de iu.dot. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

3 *Procurationes,quæ debentur nuncijs sedis Apostolicę,vllo tempore nõ prȩscribuntur,non solum contra ipsos nuncios;sed etiam aliqui clerici contra totum clerum.*

2 *Ad procurationes debitas legatis & nunciis sedis Apostolicę, tenentur contribuere omnes ecclesię,& episcopus loci.4.*

Procurationes debitę legatis &c. possunt priuilegio remitti.

5 *Canonici non tenentur ad prȩstationem procurationum debitarum legatis sedis Apostolicæ,vel ad alia similia onera,quando est eis assignata aliqua præbenda,pro eorum sustentatione tantum.*

6 *Præscribere an possit vna ecclesia,ne teneatur ad onera, ad quæ tenentur totus clerus.*

7 *Titulus causatur præscriptione tanti temporis, de cuius initio non sit memoria.*

Causa in dubio præsumitur.

8 *Immunitas onerum concessa aliquibus,an operetur,ut onus incumbens immineat in solidum reliquis.*

9 *Appellare non licet ab eo,quod motu proprio princeps concedit.*

10 *Præscribi an possint illa,ad quę tenentur ecclesię,pro consecratione episcoporum suorum.*

CAP. XI.

a **Accedentes.** [a] Procurationes, quæ debentur legatis,& nũcijs Apostolicæ sedis, pscribi non pnt. Prima pars ponit querelam. Secũda dat iudicem, ibi;
1 Volentes.† Casus lite. Propositus Sancti Nazarij & A. canonicus S.Stephani syndici & procuratores primicerij & clerici Mediol.ad se.Apo.accedentes conquesti sunt grauiter de ordinarijs maioris ecclesiæ,q̃ cum ipsi procurent legatos & nuncios Apostolicę sedis;dicti ordinarij nolunt illos procurare,nec aliquid ꝓferre ad procurationes præstandas. volẽs Papa, vt quod omnib.imminet,ab omnib.ꝓportetur,mandat abbati de Crieto,quatenus;nisi dicti ordinarij per speciale priuilegiũ Apo.se. à pstandis procurationib.ostenderint se immunes,decernat ipsos teneri ad procurationes,ordine debito faciendas; ẽt si longissimo tempore nõ impenderint procurationẽ; cũ in talibus non habeat locum pscriptio.B.No.q̃ clerici ẽt habentes dignitatem,& canonicatũ possunt esse syndici,seu procuratores cicerorum, de quo vide quod leg. & no. in c.in nostra.de procu. No.2.ibi:Syndici,& procuratores,& tenementi tex. pro ꝓsuetudine hodierna, q̃ nõ vitiatur procuratoriũ; licet accumulẽtur plura,& diuersa nomina administratorum. ista n.hic pro eodem summuntur; licet stricte inter se differant. Sed satis est, q̃ ꝑtet de intentione constituentis,de quo vide quod le.& no. in c.petitio,de procu.solent.n.hæc,& similia ad cautelam accumulari. No.3.ibi: Primicerij, & Clerici, & tenemen: ,& clerus ciuitatis potest ꝓcurare, & constituere vniuersitatem; & creare in factis pertinentib.ad clerum syndicum,qui agat nomine totius cleri. habent. n. clerici totius ciuitatis pp onera & alia eis cõiter incumbentia iustã causam ꝓueniendi in vnum. & ideo possunt vniuersitatem ꝓstituere.l.j.ff.de colle.illi hoc idem voluit. Inn.in c.dilecta,de excess.præla.cir.fi.vbi dicit, q̃ clerici ciuitatis,vel castri pnt ꝓstituere vniuersitatem,causa religionis. s.vt missas celebrent pro viuis & defunctis,& similibus,ut puta pro oneribus eis incũbentib.vt hic. Et not. bene q̃ pnt facere vniuersitatẽ sine epo;& pnt habere aliũ præsidentẽ, vt erat primicerius,facit qd̃ no.Inn.in c.cũ ab ecclesiarũ,de offi. ord. quinimo notanter dicit Inn.in c.cũ non ignores,de pb.q̃ ad esse collegij nõ requirit de necessitate rector;sed ipsum collegiũ tenet locũ rectoris,respectu singulorũ, facit.l. j. ff. quod cuiusq; vni.
2 †No.q̃ nedũ legatis,sed ẽt nũcijs Apo.sed.debẽtur procurationes,per clerũ totius ciuitatis,& intellige,q̃ ẽt tenent clerici,rõne ecclesiarũ:vñ hoc onus vr principaliter imminere ecclesijs, vt in c.cũ instãtia, de cẽs.& tenet ẽt eps in his ꝓtribuere, ar.hic, & melius in c.ergo,de iurei.& in c.cũ instãtia,pal.No.ibi; Ordinarij,& canonici appellant ordinarij;& est vulgare illius loci: Ra-
b uennæ vero dr Cardinales. [b] † No. q̃ valet priuilegiũ eximẽs
3 aliquos à ,pcuratione legatorũ, & nũciorũ sed. Apo. pscriptio
c vero nõ valet.Et sic no. q̃ multa possint q̃ri priuilegio, [c] q̃ non pnt q̃ri pscriptione,facit qd̃ dixi.s.eod.c.causam. quod potest intelligi,qñ præscriptio, vel ꝓsuetudo non inducit ad ꝓscientiã illius,qui põt priuilegiũ tribuere; aliàs secus, ut sentit hic Do. Ant.pro hoc adduco l.de qb.ff.de legi.ubi habet,q̃ inducta ꝓsuetudo ab habente ptãtem, habet uim legis; & qui patit præ-
4 scriptionẽ,vr alienare,ut l.alienationis verbum ff.de ver.sig. facit c.duo simul,de offi.ord.qd̃ no.†No.q̃ canonici ecclesiæ cathedralis tenent de redditib.præbendarũ ad procurationes legatorum,

ADDITIONES.

a ¶ Accedentes. Amplia istum tex.multum no.vt per D. Ant.post Inn.in c.cum ex officij.in 3.col.infra eo.tit.

b ¶ Dñr Cardinales.Ita dicit Io.An.in addi.ad Spe.in tit.de iura.ca.§.restat videre,ver.quid si aliquid.de quo etiam per Car.in cle.2.post gl.in prin. de celebrat.vbi idem dicit de canonicis ecclesiæ Compostellanæ,qui dicuntur Cardinales;sed non sunt simpliciter Cardinales,vt 32.q.2.c.pudor.

c ¶ Priuilegio.Vtrũ oẽ,qd̃ põt acquiri ex priuilegio,possit acquiri ex consuetudine,vel præscriptione, vide quod late scribitur post glo. in c. catholicam. 21.dist.& de hoc in terminis per Ange. in Auth. vt Eccl. Ro. c. anno. gaudeat,circa fi. vbi dicit,quod non valet pactum, quod non curret nisi centenaria præscriptio.

gatorum,& nũciorum apostolicorum; & idem vr in alijs oneribus toti clero incumbentibus, quod probat iudicio meo lite ra,in verbo,Volentes.Opp.ꝺ hoc,& contra tex.vr enim, q̃ canonici non dẽant ad hoc astringi;quia onus hoc incumbit ecclesijs. d. c. cum instãtia.canonici vero non habent ecclesiam; quia episcopus est spõsus ecclesiæ cathedralis. s. de transla.pl. c.2. & c. quanto; & ipse est, qui percipit redditus ecclesiæ pro onerib. incumbentibus,vt in c.videntes.12.q.1. canonicis vero sunt assignatæ præbendæ, p eorũ necessarijs.12.q.1.c.vidẽtes.§. fi. vñ dñr beneficiati personaliter, vt not.in c. præsenti, de offi. ord.lib.6.certũ aũt est, q̃ quis nõ dẽt indebite gravari in hac ꝓtributione fiẽda,vltra q̃ possit;sed debet considerari, ne egeat, vt no.in d.c.cum instantia. Sol.contrarium vr difficile, nec per Doct.tactum.Ego dico,q̃ canonici nõ allegabant hic impotẽtiam,sed præscriptionẽ tm. quare fateor plane, q̃ si canonicis fuissent assignatæ præbẽdæ pro eorum sustentatione tm, reliqs bonis ecclesiæ remanentibus penes epm, q̃ ipse eps solus pro sua ecclesia subiret hæc onera,ar.bo. ex his quæ no.in c.de monachis,de prcb.& in cle.1. de iure patron.§.1.vbi bon. tex.sed p
b bendæ soleunt cõiter assignari pro victu, & alijs necessarijs. d. c. videntes.§.fi.12.q.1.Ex hoc dico, q̃ in ecclesijs regularibus,maxime cathedralibus,in quibus de antiqua cõsuetudine,vel statuto,bona oĩa remanẽt penes epm,vel abbatẽ, modica portione relicta cõuentui pro fratrũ sustẽtatione; & hęc similia onera dẽnt subiri per ꝑlatum,& nõ per conuentum. Idem dico in ecclesijs pertinẽtibus ad ius, & ꝓprietatem monachorũ, in quib. ponunt rectores,vel vicarios,eis assignata modica portione ,p eorum sustentatione duntaxat, ut in d.cle.1. de iure patro. §.1. iuncta gl.in ver.obseruentur,quod notabis. Quęro hic dicitur,
a q̃ procuratio [a] non prescribitur,an ,pcedat indistincte? Sol. Io. de Lig.quẽ sequitur hic D. Ant. dicit,clerici non possunt pscribere ꝺlegatos; & ita intelligit hũc tex. sed aliqui bene possunt pscribere contra reliquos clericos, pura in terminis capituli; cũ potuissent ordinarij seu canonici isti pscribere contra totũ residuũ cleri.nam tota ,pcuratio ptinebitur per alios clericos.nihil autem ꝑiudicabitur legatis & nũcijs sedis apo.& sic cessat ratio prohibitionis huius c.quod procedit ꝺm Do. Car. nisi prescribentes essent tot,q̃ indirecte minueret procuratio;qa reliq non sunt soluẽdo,vel nimiũ grauantur; nam tũc possent appellare,vel iudicis officium implorare, vt j. dicã. Et quanquã hoc dictum videatur subtile, tamẽ iudicio meo iste tex. venemẽter resistit.hic enim non ꝓquerebantur legati, aut nũcij sedis apo. sed clerus, nec proponebatur q̃ isti ordinarij nollẽt ,pcurare legatos simpliciter,sed q̃ ipsi clerici legatos & nũcios deuote recipiẽt,& procurabãt,ipsi vero ordinarij tenebantur ,pcurare,& procurantibus ad expẽsas subsidium impartiri.vnde põde ra hoc vltimũ.ex quo clare infertur, q̃ legatis nil decrat in procuratoribus debitis; sed totũ onus incumbebat residuo cleri: & tũ Papa mãdat, vt hoc onus ab omnibus comportetur; ẽt si lõgissimo tpe aliqui procurationis offm non impenderint;red
dens rõnẽ, q̃ in talib. præscriptio non procedit. hoc ergo vr impræscriptibile,forte pp bonu obedientiæ,ar. j.eo. cũ non liceat,& pp vtilitatẽ communem.facit optime ad prædicta quod no.in cle.1. de censi.iuncta gl.in vers. legitimam. Ex qua iuncta tex.infertur, q̃ in oneribus aliàs præscriptibilib. valet pscriptio
b aliquos clericos, vel ecclesias contra residuum cleri; & sic acurata per tps,de cuius initio nõ erat memoria cũ alijs ecclesijs ciuitatis ad onera cõiter incumbẽtia minime ꝓtribuit; sed alijs soluentib.pro rata illa minime soluerat. vrgebat per clerum vt solueret,consuetudine nõ obstante. dixi q̃ poterat se defendere ex illa prescriptione.allegabam.d.cle.1.de censi.iuncta gl.ubi probatur, q̃ præscriptio prodest in his oneribus vitandis;in his tñ,quæ præscriptibilia sunt. Et forte iõ illa gl.adiecit hanc limitationem;quia dubitabatur,nũquid aduersus cathedraticu currat pscriptio.nã gl.in c.quicunq;.16.q.7.voluit, q̃ licet currat prescriptio in quantitate, non tñ in totum, vt nihil debeatur. aliud tñ sentit Archi. in c.1.de præben.li.6.& plenius de hoc per Io. An.in c.cum venerabilis, de censi.Item dubitatur in charitatiuo subsidio,sentit.n.Io.An.in d.c.cũ venerabilis, q̃ nõ possit ecclesia suo nomine allegare præscriptionẽ, & idem in procuratione visitationis,vt in c.cum officij.j.eo. & in procuratione legatorũ nunciorum sedis apo vt hic. sunt ergo quædam impræscriptibilia.in aliis vero onerib.regulariter currit præscriptio,vt etiam sentit Io.And.in d.c.cum venerabilis.videmus.n. q̃ in quarta decimarũ, & mortuariorũ currit præscriptio,ẽt cõ bit decimas in parochia alterius.s.eo. c.ad aures, & c.1. eo.tit.
7 li.6. † Et præsertim hoc procedit in præscriptione tãi temporis,de cuius initio non est memoria.illa. n. præscriptio hẽt vim tituli,seu concessionis, d.c.1.l.hoc iure.§.ductus aquæ, ff.de aq. quot.& æsti.& l.j.§.j.& 2.& l.2.§.pen.ff.de aqua plu. ar.Præterea videmus,q̃ in pscriptione census,& seruitiorum sufficit allega-
re tm tẽpus,de cuius initio non est memoria;alia cã non allegata;quia cã præsumitur,vt not.Io.An.c.peruenit.de censi.& Bar. in l.cum de in rem vers.ff.de vsu.& gl.in c.nullus episcopus.1. q.1.ergo fortius est admittendũ in pscriptione libertatis,& ple-
8 nius de hoc videas in d.cons.95.† Nunc quæro,certũ est, q̃ Papa põt aliquem eximere ab istis onerib. vt hic.& c.cum instan-
9 tia, de censi.† nunquid onus [c] incũbens, immineat insolidum
c reliquis?& est notabilis qõ,& quotidiana,cum sæpe ciuis vel comitatiuus,vel forensis ab istis onerib.eximatur,an integrũ onus omnibus incumbẽs remaneat reliquis? vt priuilegium sic tendat in dispendiũ aliorum; cum alij plus aggrauabũtur quibusdã exemptis,iste tex.facit q̃ sic, & idem vr velle d. c. cum instantia, facit optime l.ab omnib.ff.de leg.1.vbi patet,q̃ si testator mandauit per hæredes suos solui cẽtum,& postea aliquem ex hæredibus exemit ab onere soluendi, tenentur reliqui ad integram solutionem.nam & princeps, qui habet plenitudinem potestatis,põt quem vult ab onerib.eximere;& cui vult onera imponere,vt patet.C.de profes.& me.l.medicos,& ff.de iure immu.per totũ. & l.vna, C. de superindic. li.x. In ꝺriũ facit quod no.Spe.
d in ti.de censi.[d] § nũc dicendũ,vers.quid si vniuersitas.vbi dicit q̃ si aliqua vniuersitas tenetur ad aliquam annuam pstationẽ dño suo,si dñs aliquẽ exemerit,nõ tenẽtur illi de vniuersitate ad integram solutionem; sed tantum minus, quantũ est illud, quod debebat soluere priuilegiatus;& idẽ vr sentire Bar.in d.l.ab oĩb. in obligatione ex ꝺctu, vt vno liberato reliqui non teneantur insolidum,ar.in l.epistola,&l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pact.cũ si.& de hac quæstione vide ibi per eum, & plenius per Io. And. in c.2.de immu.eccle.Et concludendo,& reducẽdo omnia ad concordiam dicerem, q̃ si onus imminet plurib. non insolidũ, sed pro virili portione;& tũc aut incumbit ex ꝺctu, aut ex vltima voluntate,aut ex dispõne iuris cõis, aut ex cõsuetudine.Primo casu vno excepto p creditorẽ, alij tenent pro virili portione, & nõ in solidum per iura superius alle. facit l.1.C. si plures vna senten.iu.sint;secus, si fuissent obligati in solidum, vt l.fi.ff. de duo.re.no.Bar.in d.l.ab omnib.Secundo casu, cum tenẽtur ex vltima voluntate,& si testator exemit aliquẽ, reliqui tenẽtur in solidum.d.l.ab oĩb.quia hoc vr fuisse de mente testatoris,cuius mens est habenda pro lege.11.q.3.c.vltima voluntas.& d.l. ab omnib.Tertio casu,cum ex dispositione iuris, Imperator solus potest eximere regulariter in temporalibus,& Papa in spiritualib.q̃ onus accrescit aliis;& sic intellige hunc text.& ea quæ plene no.per Io.An.in c.2.de immu.ec. alij vero reges, principes,& barones,& similes nõ habẽtes iura imperij;licet possint eximere aliquẽ in eorum præiudiciũ;non tñ in præiudiciũ aliorum,& reipublicę;& pro hoc tex.est opt. in l.vacuatis, iuncta gl. & Bar.C.de decu.li.10.per eundem Bar.in l.2. ff. de iure immu. idem dicerem in obligatis ratione statuti; & sic distinguerẽ cũ Bart.& Ia.de Are.in d.l.ab omnib.vbi dicunt per illã l.q̃ si statuto cauetur,vt comitatiui teneantur soluere salarium Potestati; & postea villa aliqua eximatur ab oneribus, tenentur reliqui comitatiui soluere integrum salarium.hoc puto verũ nisi ex cã rationabili qs eximat p inferiorẽ, vt l.1.C.de decre.decu.lib.10. sentit Bar.in d.l.vacuatis. in fi.Quarto mẽbro. I obligatis rõne ꝓsuetudinis credo idẽ dicendũ,quod in obligatione ex ꝺctu, qa ex quo omnes tenentur ad onus ratione consuetudinis, non dẽt vnus eximi in aliorum prẽiudicium; facit quod not. Ioan. And.

ADDITIONES.

a ¶ Procuratio. Vide Abb.in consil.94.incip.videtur primo, in 1.volum.vbi dicit, quod licet in procuratione legatorum, & nunciorum sedis apostolicæ non currat præscriptio; tamen contra residuum cleri bene currit, de quo etiam memorat Ioan.Franc.Bulb.in tractat. Præscrip.in 1. parte quinæ partis princ.quæst.16.

b ¶ Consului.Ad de eundem consi.26.2.lib.Ro. conf.358.Lap. all.60.Cald. conf.2.& dicunt dom.de Ro.dec.10. hoc eo.ti. in antiquis, quod ecclesia parochialis & hospitalaria possunt præscribere iura aliarum ecclesiarum.

¶ An ecclesia parochialis,& hospitalia, possint præscribere bona aliarum ecclesiarum,dicas q̃ possint præscribere,sicut præscribit ecclesia cõtra ecclesia quia appellatione ecclesiæ veniunt oĩa monasteria.& omnis locus,pius, ꝺm Io.An.in c.2.in prin.de in integ.resti.in 6.Nouel.& Abb.in c.2. de consue. & Car.in cle.2.in 3.q.de fudæ.quod sine dubio procedit,qñ hospitale est constructũ authoritate episcopi,quod in dubio præsumitur, si in eo missæ celebrantur,vt per Arch.in c.nemo,de consec.dist.1.& adde,q̃ hospitale cõstructum authoritate episcopi,habet omnia priuilegia, quæ habet eccl.vt in cle. quia contingit,de relig.do.& per Bal.in authẽ.quas actiones, C.de sacrosanc. ecc.& propterea dicit quod bona hospitali.gaudeãt priuilegio, quo bona eccle.omnia.& ibi per Iar.C.de epi.& cle.& vide Ale.in consi.120.in j.part. conf.& in conf.9.in j.par.& Paul.de Cast.in conf.178.& 295.vbi dicit,quod aduersus hospitale non detrahitur falcidia,vel Trebellianica, sicut non detrahitur aduersus alia loca pia,vt in authen. similiter, C.ad l.Fal. Ant. Fran.

c ¶ Nunquid onus.Vide Bal.in l.etiam,in vlt.co.C.de exe.rei in.Card.in cle. presenti,in vlt.q.de censi.& Pet.de Anch.in consi.243.inc.ad prædicta, & in consi.406.inc.viso instrumento,ad fin.Ro.in l.4.in pri.de re iud.& consi.252.in ci.decisio.propositæ consultationis,& Alex. in consi.101. incip. uisis instrumentis,in j.col.in j.vol.& in consi.162.inc.in causa,& lite,in 1.vol. Seb. Sap.

d ¶ In tit.de censi.Adde Pet. de Ancha.consi.151.qui hoc dictum sequitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

An.in add. Spe.in d.§.nūc dicendum, in 3.col. vbi dicit, q̄ si de consuetudine forenses p̄sueuerunt esse immunes ab onerib. non p̄t nunc ad illa per statutum obligari; facit quod in simili no. Bar. in l. quod semel, ff. de dec. ab. or. fa. & prædicta notabis. Ex his infertur ad q̄onem. quid si multi per priuilegiū apostolicum sint exempti à procurationib. legatorum, ita q̄ alij nimiū grauentur? So. modicā lesionem debent sustinere, ut in l. quoties, C. de preci. imp. off. no. in c. reseripta. 25.q 2. & etiā magnā, vbi clare p̄staret de intentione Papæ, vt in c. in memoriā. 19. dis. sed in dubio princeps nō præsumit hoc velle, vt in c. super eo. de off. deleg. & melius in c. suggestum, c. dilecti, de dec. & l. ex facto. ff. de vulg. & pup. sub. quo casu dicit Car. q̄ reliquus Clerus pōt resistere, ne soluat totā procurationē, & appellare, expressa in appellatione hac causa, qa enormiter ex hoc grauantur; & debebit princeps hoc viso priuilegia illa reuocare, tāquā tēdētia ad noxam. d.c. suggestum, vel procurationē minuere, &
10 ita dicit se consuluisse. † Ego aliter dicerē, & sic; q̄ aut priuilegia [a] fuerunt p̄cessa proprio motu principis; & tūc non video, sup quo possit fundari appellatio, cū ꝯ principis dispositionem non sit licitū appellare. 9.q.3.c. cuncta per mūdū, & c. per principalē, sed si nimium grauat, debet implorari remediū à principe; cuius est decernere de suis priuilegijs, ut not. in c. cū venissent, de iud. & in c. suggestū, præalle. Si vero fuerint p̄cessa ad instantiam, tunc poterit dici, q̄ emanarunt, vel per ambitionē, vel per importunitatem impetrantium. quod si princeps sciuisset, q̄ talia præcessissent, nunquam p̄cessisset cum tanto eorum præiudicio; maxime cum sint ꝯ Rempublicam, & à iure damnata, ff. si ꝯ ius, vel vti. pu. l. fi. & l. vacuatis, C. de decu. lib. 10. & si hæc exceptio non admittatur, poterit appellari. ar. in c. super eo, de of. deleg. & hæc vīr de mente Ioan. An. in simili q. in d. c. 2. de im.
11 ecc. † Itē per prædicta vī solui q. quā insolutā reliquit hic Host.
b quærens, quid de capellis nolentib. ꝓtribuere ad expensas, [b] q̄ fiunt pro consecratione Eꝑorum suorum. ꝓtendentes solā præscriptionem, vel consuetudinem? & arguit q̄ non inuentur, per hoc c. cum suis concordantijs. demum remittit ad no. in ca. ut præteritæ, de elect. Ego dico, q̄ expensæ principaliter incumbunt ipsi prælato, cuius fuctum agitur, ut not. in d.c. vt præteritæ. Si vero facultates prælati non sufficiunt; tunc alij subditi tenentur ad charitatiuum subsidium, vt in c. cum apostolus, de
c cens. & no. in d. cap. vt præteritæ. [c] Sol. ergo quæstionis dependet nunc, an cōtra charitatiuum subsidium currat præscriptio; & saltem possint aliqui contra residuum cleri præscribere; vide quæ supra vltra alios plene examinaui.

ADDITIONES.

a ¶ Aut priuilegia. Aliam distinctionem ponit. D. Iason. l. anus ineptis, col. 3. ff. de pac. vbi plura ad propositum. Seb. Sap.
b ¶ Ad expensas. Vide D. Ant. & d. Bar. de Bellen. in c. fi archiepś, de temp. ord.
c ¶ Vt præteritæ. Adde pro hac opi. quod voluit Fel. cons. 224.

SVMMARIVM.

1 *Subditi nullo tempore præscribunt obedientiam domino. 3.*
2 *Clerici tenentur obedire capitulo, siue sede vac. siue non.*
Episcopus cum capitulo, debent explicare negotia ecclesiæ, non vnus sine alio.
Capitulum, & singuli canonici non iudicantur a pari; nam plus est capitulum, quam singuli canonici.
3 *Obedientia propter quæ crimina est denegãda prælatis.*
4 *Clerici, vel prælati notorie fornicatores vel simoniaci, sunt ipso iure suspensi à beneficio.*
5 *Hæreticus est priuatus omnibus iuribus & bonis; & est excõicatus.*
6 *Tanquam hæreticus punitur ille, qui credit ecclesiam non habere potestatem canones condendi.*
7 *Res prohibita alienari per legem, vel statutum, vel defunctum siue per pactum, an possit præscribi, vide per discursum.*
8 *Error iuris, impedit præscriptionem; error facti non, nu. 9.*
10 *Præscriptio non currit contra pupillum, furiosum, aut prodigũ, & quatenus currat, restituuntur.*
11 *Præscribere non possunt colonus habens precario, vsufructuarius, creditor pignoris, & similes personæ.*
12 *Præscribere potest ille, qui bona fide emit rem à colono: sed dominus ignorans aduersus hanc præscriptionem restituitur. Deficit 13.*
14 *Articuli non sunt admittendi, quando veniunt contra decisionem alicuius textus.*
15 *Præscriptio libertatis, quam faciunt subditi, procedit sine possessione.*
16 *Præscribere licet quis possit iura Imperij in territorio suo, tamen non potest præscribere, ut nemini subsit.*
Imperator non posset concedere priuilegium omnimodæ exemptionis; quia esset lacerare Imperium.
17 *Abbas potest præscribere iura Episcopalia.*
Monachi possunt exercere curam animarum, vbi de hoc est consuetudo.
Abbas potest præscribere aliquam ecclesiam contra Episcopum.

CAP XII.

1 Cum non liceat. † Subditus non præscribit obe diētiam contra prælatum. Sunt duæ partes. Prima reprehendit factum istorum, quibus scribit. exprimendo causam. Secunda illud corrigi præcipit; & exceptionem remouet, ibi: Ideoq; Casus literalis. Archiepiscopus Bracharen. conquestus est Do. Papæ, q̄ priores de Costa, & de sancto Donato denegabāt sibi obedientiam, & reuerentiā exhibere; licet ecclesiæ suæ, dicēsi ipsius archiepi essent in p̄stitute, dicentes q̄ cā sibi exhibere nō p̄sueuerunt. Mandat Papa dictis prioribus, quatenus prædicto archiepo exhibeant obediētiam, & reuerentiā debitam; sicut alij clerici suæ diœcesis, præscriptione tpis non obstante. Ber. No. primo, q̄ eps dr esse caput omnium de diœcesi. inferiores vero prælati, dnr esse membra; & sic non solū canonici dnr membra, vt in c. nouit, de his quæ fi. à præla. facit quod leg. & no. in c. significasti, de ele. in fi. No. secundo, quod quis non potest esse sine capite, esset enim acephalus, de quo vide tex. cum gl. in c. nulla ratione. 93. di. Et no. quod caput est honorabilius membrū, quod sit in corpore. membra. n. sequuntur caput, & non ecōtra. hinc est quod solum caput sine alijs membris facit locum in quo sepelitur, religiosum. l. cum in diuersis, ff. de reli & sum. fu. & amputato capite, frustra iactat se quis habere reliqua memb. a. j. q. j. cilli offe-
2 runt, in fi. † No. tertio, quod omnes clerici diœcesis, etiam si sint prælati, tenentur Episcopo ad obedientiam, & reuerētiam concordat quod leg. & not. in c. his, quæ. de maio. & obed. vbi fit mentio de obedientia, & reuerentia, & honorificentia; & dic, vt ibi de differentia inter hæc. Et aduerte, quia videtur velle iste tex. q̄ non solum Episcopo tenentur obedire, & eum reuereri, sed etiā capitulo, ut patet, ibi; Archiepiscopo, & ecclesię. nam appellatione ecclesiæ, venit capitulū, ut in c. requisisti, de testa. Io. An. intelligit istum tex respectu capituli sed. vacante, alleg. c. his quæ. & c. cum olim, de ma. & obe. & sic sentit, quod subsistite Episcopo, non tenentur inferiores capitulo ad obedientiā & reuerentiā. Ego vero dico ꝯriū per tex. expressum, in c. cū clerici, de ver. sig. vbi patet. q̄ clerici iurāt obedire Epo, & ecclesiæ. j. capitulo, & dicit ibi tex. in fi. q̄ per tale iurm Epo tan quam capiti principaliter obligant; & per illū text. dicit Inn. in c. dilecti, de ma. & obe. quod spūalia, & dignitates ecclesiæ sunt cōia, & cōiter tenentur per Epm, & capitulū; licet Eps sit caput. satis bene facit ille tex. in d.c. dilecti, cum mā sua. probo ratione. Eps omnia facit, aut cū consilio, aut cū p̄sensu capituli, aut simul per vtrunq; explicant. faciunt. n. vnū corpus, iuxta ea quæ habent & no. in c. nouit; & c. quātō. de his quæ fi. à præla. & in c. edoceri, de reser. & in c. j. de proc. qua rōne oēs de diœcesi debent exhibere reuerentiā & obedientiā Epo, & capitulo; sed Epo tanꝯ capiti; & nō sic dico in singulis canonicis, quia aliud est capitulū; aliud singuli, pro hoc faciūt no. per Inn. in c. cū dilectus, de ꝯsue. vbi dicit, q̄ singuli canonici non habent publicū officiū, sed capitulū. Idē no. ipse in c. cū Vintonien. de elect. per D. Ant. in c. illa, co. tit. & sic aliud est capitulū, aliud singuli, vt hic dicit Io. And. & dic vt no. in c. ad probandū. j. de re iudi. & 12.q.2. qui manumittitur. Nec obst. illud c. his quæ, & c. cum olim allegata per Ioan. qa dico; q̄ vac. sede, debet capitulo obedientia, & reuerentia principaliter, & in solidū; & sicut Epo. sed sede repleta, debetur accessorie, tāquā membris Epi, facit quod
3 in simili no. Io. mo. in c. super eo. de hære. lib. 6. † Opp. ꝯ tex. & vī q̄ liceat recedere à prælato, vt in c. sane. 24. q.2. & c. quia dilligentia, de ele. cum si. Sol. dicit gl. j. q̄ regulariter procedit, quod dī hic in tex. fallit in casibus, ut in crimine hæresis primo, secundo in schismate, tertio in crimine notoriæ fornicationis, quæ to in simonia in ordine commissa, si probari possunt. 32. distin-
a c. præter. §. verum. In alijs autem criminibus, [a] etiam si sint notoria, non est licitum ab obedientia prælati ante sententiam ꝯ eū ferendā, recedere. 8.q.4. nonne, & not. bene hanc gl. idem no. gl. in c. nullus. 32. dist. Quare aūt in prædictis casibus licitū est ante sñiam ab obedientia recedere? dicit glo. q̄ inuoluti in illis criminibus, sunt à iure suspensi. Sed ꝯ hoc gl. instat, nam & alij criminosi videntur prohibiti à perceptione sacramentorū, de consc. dist. 2. capit. quotidie. Solu. dicit gl. q̄ canon dicit, q̄ istos

ADDITIONES.

a ¶ In alijs autem criminib. limita hoc dictum per glo. in c. sacerdotes. 2.q.7. quæ vult, q̄ prælato non seruanti constitutiones, seu canones, possit impune leuari obedientia, & ab eo recedi. etiam ante latam super hoc sententiam; quam tamen gl. limita, ut per Ge. ibi. f. si non seruet ex simplicitate; secus si ex contemptu, ut etiam no. Car. in cle. 1.q.10. de æta. & qual. Aliam glo. habes, in c. venerabili, & ibi Gemi. & Cellus in apo. ad ipsum, de ele. li. 6. quæ ad hoc singulariz at Ro. sin. 496. in c. curialis de Flor. Zach.
¶ Circa hoc, an obedientia possit leuari non seruanti canones vel leges, non expectata sententia dicas, q̄ canones sunt ab omnib. obseruandi, qui sunt Christiani, & subditi Papæ, vt in c. 1. de consti. & superiori quisq; teneatur obedire, vt in c. legabatur. de ma. & obe. & recusans obedire iudici & superiori potest ab eo puniri, ut per Spec. in tit. de acc. in §. 6. in ver. si credita. & de tamen, quod obedientia etiam Papæ, non est præstanda in illicitis, ut per Inn. in c. inquisitionis, de sen. excom. & in c. proposuit, de concess. præb. & habetur in c. si dominus, & in c. qui resistit. 11.q.3. Ant. Fran.

istos simoniacos, & fornicarios vitare possumus; sed alios non, nisi sint excōicati, vel suspensi, vel depositi. hęc gl. fm Io. An. (& bene) nō reddit sufficienter rationē diuersitatis; quia repetit id ipsum, quare ipse Ioā. An. dicit, q̄ ratio diuersitatis, seu specialitatis in simoniaco in ordine est, quia intus ortus occidit, quātūcunque occultus, vt no. de simo. c. tanta. videtur text. 1.q.1.c.q. busdam. fornicatio autē inquinat animam, & corpus. Item qa nimis frequentatur, ideo iura magis exasperant. 32.q.7.c. quid in omnibus. & ff. de pen. l. aut facta, in fi. & idē no. Goff. in d.c. tāta. Aduerte latius, quia cum quęritur, an & qñ sit licitū recedere ab obedientia p̄lati. primo. n. licet, quādo p̄latus est ab ecclesia p̄cisus, vt quia excōicatus, de app. c. pastor. in fin. & 11.q.3.c. excōicatos, & c. cū excommunicato. & dicit Inn. in c. 1. de sch̄ismā. q̄ quātūcunq; iste toleretur, dummodo p̄bari possit, si vocat aliquem subditum ad ordines, vel ad alia sacramenta, potest ei dici, nō recipiā hoc a te; quia es excōicatus, vñ tibi participādū non est. & ex hac cā legitima est app̄lo fm eum: secus dicit in aliis, puta irregularib. infamib. & alijs criminosis: quia ꝯ eos nō esset admittenda talis exceptio, nō recipiam hoc a te; quia es irregularis. sufficit enim q̄ toleretur. 8.q.4.c. nōne. Ratio diuersitatis fm eum est; quia excōmunicato non pōt communicari sine periculo; sed in alijs secus. & adde ad hoc q̄ no. idem Inno. in c. inter dilectos, de excess. p̄la. & in c. scisciatus, de reser. & in c. cum sup, de offi. dele. Idem q̄ in excōicato dicit hic Inn. in notorio fornicatore, & simoniaco; & hoc ea ratione, quia ab eorum obedi ētia sua authoritate recedere licet. 32. dist. c. verum. No. hoc dictum; & idē voluit gl. hic, licet nō ita clare. Ex quo habes, q̄ nō solum in diuinis possumus propria authoritate vitare fornicatorē notorium, & simoniacum in ordine; sed
4 etiā possumus recedere ab eorum obedientia. iura tñ clare nō dicunt; sed pōt sic argui pro hac opi. † Isti, fm communem opi. sunt ipso iure suspēsi ab officio, de quo dic, vt no. in c. vestra, de cohabi. cle. & mu. in c. per tuas, de ma. & obe. ergo & a beneficio; de quo dic, vt no. in c. cupientes, de pœn. in gl. noua. Præter ea suspensus ab officio, est suspensus a iurisdictione; vt no. in c. cum dilectus, de ꝯsue. Sed an hoc sit verum indistincte, quod
a notorius fornicator [a] sit suspēsus ab officio, dic, vt no. in d.c. vīa. Idem quod ꝑ. dic ī alijs p̄cisis ab ecclesia, vt in suspēsis & depo
5 sitis, ut hic, in gl. & in d.c. 1. per Innoc. † Et hęc est ratio speciali tatis in hæretico, & schismatico. hæreticus enim est priuatus omnibus iuribus, & bonis; & est excommunicatus, vt in c. excō municamus, de h̄r. & c. vergentis. eo. tit. & c. cum fm leges. eo. titu. lib. 6. Schismaticus etiā est excōicatus, vt in c. licet, de elec. lib. 6. & 23. dist. c. in nomine dñi. Adde alios duos casus multū no. primum ponit gl. in c. sacerdotes, il. 1. 2.q.7. si prælatus non
b seruat canones; [b] & vī hoc mirabile, nec iudicio meo aperte iu re probatur; posset tñ adduci c. alieni. 2. q.7. sed non facit multū intelligendo vt ibi not. gl. quæ intelligit illum tex. in schismati-
6 co. † Posset tñ intelligi in non obseruante canones illos cōtemnendo; qa non credit ecclesiam habere potestatē condēdi. talis enim dēt puniri, vt hæreticus, vt no. gl. in c. generali, de elec. li. 6. facit tñ pro illa gl. alius casus, quē ponit Io. An. in c. 1. de cō si. post Host. melius loquitur, & clarius Host. in c. licet in corrigendis, de offi. ord. vbi dicit, q̄ si prælatus corrigens subditum eodem peccato mortali æquali, vel minori, notorio, sit detentus, videtur appellatū ab eo; & vide no. in d.c. de priore, de app. in fi. vbi dicit, q̄ a prælato etiam religioso, constituto in morta li peccato: cuius crimen est notorium, vel famosum, si est incorrigibilis, potest appellari: & si defert, bene quidem; alias acriter punietur, per c. de priore, de app. & reddit causam; quia iudicialis correctio ad talē platum non spectat. 3.q.9.7. c. iudicet. & quāquam istorum sit magna authoritas; ego tñ hoc nō puto verū; & est expresse ꝯ authoritatem huius glo. quæ dicit, q̄ regulariter; etiā si crimina sint notoria; non est licitum ante sñiam recedere a prælato. 8.q.4.c. nōne; & idem no. gl. in d.c. nullus, & d.c. sacerdotes, & ad c. iudicet, dic, vt rñdet Gra. in ca. sancimus. §. item in euangelio. 3.q.7.q̄ criminosus nō iudicat ex merito vitæ: alias sibi nocet: sed eius iudiciū non debent subditi uitare, quamdiu toleratur, ad hoc c. dictum. 1.q.1. facit optime quod no. Inno. in d.c. scisciatus. & vide bo. tex. i c. sacerdotes, il 2.2. q.7. vbi traditur regula; q̄ subditi dēnt obedire præceptis prælatorum; licet ipsi aliter agāt, quam debeant; nisi in fide errauerit, & sic solum excipit vnū casum. non ergo licet ab eis recedere prætextu criminis, nisi reperiatur iure permissum: quod no. Vtima gl. diuiditur principaliter in tres partes. In prima ponit 26. casus, in quibus p̄scriptio non procedit, aut dormit. In secunda ponit quinque personas, q̄ non præscribunt. In tertia prope fi. firmat vnū ꝯrium ꝯ text. & soluit. sēda pars, ibi: Itē quidā sunt, tertia ibi, arg. est ꝯ. Et pro intellectu primæ partis scias, q̄ quandoq; p̄scriptio currit; sed p interruptionē tota tela ꝙuassatur, ita q̄ nō prosunt p̄cedētia tēpora, q̄ qñ cōtingat, nō est mā no iā in choata pp aliquod accidēs supueniēs; nō tñ conquassatur p̄scriptio; sed cessante impedimēto currit; & ꝓtinuanꝯ p̄cedētia tpa cū sequentibus; nec est ista materia nra; sed eā tradidi in c. ex transmissa, ꝑ. eo. Qñq; vero p̄scriptio nullo mō currit, ita q̄ nō est opus vt interrūpat, aut vt dormiat, & hæc est ꝓprie materia nostra, & sic gl. impertinēter ponit hic aliquos casus, in quib. p̄scriptio dormit. Scire. n. debes, q̄ lex seu canon in multis casibus directe impedit vsucapionē, ut in tex. nostro; & in multis casibus notatis in gl. In quib. casibus nō prodest bona fides possidēti, vt dicit tex. in l. vbi lex. ff. de vsuca. & quatenus hęc gl. dicit, q̄ in rebus fisci nō currit vsucapio, minus p̄fecte materiā fisci explicat in tpe p̄scriptionis. nā in ꝓriū vī tex. in l. quāuis, ff. de vsu. & l. inter quatuor, & l. ī oīb. ff. de diuer. & tēp. p̄scr. & l. 1. C. de quadr. p̄scr. nec ēt hoc Doc. declarāt. Ego vero dicā latius, ꝑ. eo.
7 c. cū nobis: qa hoc. c. satis est oneratū. † Et circa istā primā partē gl. q̄ro, quid si lex vel canō, directe seu expresse non inhibet
c vsuc. sed tacite, vt qa probet rē alienari, nūquid possit vsucapi, seu p̄scribi? & vī primo q̄ non, quia res prohibita alienari, tacite prohibet vsucapi, vt not. gl. in d.l. vbi lex. vī tex. in l. alienationis verbū, ff. de ver. si. vbi dicit, q̄ alienationis verbū ꝓtinet vsuc. vix est. n. vt nō videat alienare, qui patit vsucapi. In ꝓriū facit qa res minoris prohibet alienari sine decreto, vt C. de p̄di. mi. sine decr. non alie. p totū, & tñ p̄t p̄scribi, si bona fide res fuit empta; puta quia emptor putabat illū maiorē, vt l. 2. §. si a pupillo, ff. pro empto. Item res ecclesiæ, phibētur alienari de reb. eccl. nō alie. p totū; & tñ p̄scribunt, vt hic, licet possit rñderi q̄ iura non simpliciter alienationē prohibēt rerū pupilli, vel minoris, vel ecclesię, sed, phibent sine cā, & certa solēnitate: & sic iura nō resistunt simpliciter alienationi, vt sentit Bart. in l. fi. C. in qui. cau. in inte. rest. nō est ne. Itē aliud est expresse prohibere vsucapionē, aliud tacite: puta p̄ phibitionē vsucapionis, vt no. gl. in d.l. vbi lex. Pro solutione dico, q̄ qñq; lex prohibet rem
8 alienari; quia eius cōmercium hēri nō p̄t, nec possessio, vt in rebus sacris, religiosis, & spiritualib. respectu laicorū; & in illis nō procedit vsucapio: quia deficiēte possessione, nō ,pcedit p̄scriptio, vt in c. cām, ꝑ. eo. Qñq; res nō prohibetur sim
9 pr alienari, seu sine certa solēnitate, vt in reb. minorū, & ecclesiæ: & tunc data bona fide, & exclusō iuris errore, procedit p̄scriptio; si hēt ꝓcomitantiā suam, vt in ꝓriis alleg. superius: facit quod dixi §. eo. c. de quarta; vt puta emi rē ecclesiæ a p̄lato, sed putabā capituli ꝓsensum intercessisse; qui tñ nō intercesserat, vt dixi in d.c. de quarta; vel putabā venditorē maiorē, qui tū erat minor. Secus si errabā in iure, ut quia putabā minorē posse uendere sine decreto, uel p̄latum sine ꝓsensu capituli, ut d. §. si a pupillo: sic intellige gl. in c. 2. de his quæ fi. a p̄la. & tex. iūcta gl. in c. 1. de re. eccl. nō ali. lib. 6. & sic intelligo, & distinguo Bar. in l. fi. C. in quib. cau. in integ. restitu. nō est necess. p̄dicta procedūt, qñ res est prohibita alienari per defunctū; & tūc idē dicendū quod in ,phibitione legis, ut usucapi nō possit, tex. est no. in l. 2. C. de vsuca. pro emp. & ibi gl. & Bar. qui idē no. in l. ubi lex, p̄all eg. nā dispositio testatoris in impediēdo alienationem hēt uim legis, ut not. Inn. in c. Raynaldus, de testa. & no. in l. fi. C. de reb. eccl. nō alie. facit 13. q. 2. c. ultima uolūtas; & hoc intellige, qñ prohibitio fit p testatorē ex cā, nā sine causa nō ualet, ut leg. & no. in l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. 1. ubi plene p Bar. idem no. & sing. dixit Bar. d.l. ubi lex, qñ prohibitio fit in contractu; & est ta'is, quę habet impedire dominij translationem. quod quando sit, ibi pro sequitur. Remitto ad plene no. per eum, & alios, in l. ea lege. C. de condi. ob causam, & l. nemo, ff. de pac. & in effectu dicit, q̄ tunc impeditur per pactum dominij translatio, cum paciscens reseruat sibi aliquod ius in re. exemplum in creditore, cui res
est;

ADDITIONES.

a ¶ Notorius fornicator. Adde Ale. in consi. 72. 1. lib.
b Canones. Adde Rom. sing. suis fo. 14.
c ¶ Vsucapi. Adde Ale. consi. 1. 4. lib.
¶ Vsuca. Vide circa hanc materiam pulchre per Bal. in l. 1. col. 5. cum se. C. de ser. fug. per Pau. de Ca. in l. fi. §. pe. C. commu. de leg. per Mod. in l. filius fam. §. diui, ff. de leg. j. & Ale. in cons. 59. inc. attentis verbis testamenti, col. 3. in 3. vol. & D. Soc. in cons. 251. inc. quoniam in præsenti, col. pe. Cor. in cons. 300. inc. placet, in 4. col. in 1. vol. & in cons. 304. inc. rem arduam, in 4. col. in 4. vol. & Bal. in cons. 121. inc. Quod non possit, in fin. in 4. part. vbi dicit, quod prohibita alienari fauore publicæ vtilitatis, præscribi non possunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

est obligata,& apposuit pactū,vt illa res interim nō alienaretur: tunc. n.impeditur dñij translatio tex.est no. & singularis, in l.si creditor.§.vlt. ff. de distra.pig.alias nō impedit dñij translatio; sed si paciscētis interest,agit ad interesse,vt in l.fi.C.de pac.inter emp.& ven.& no. in dictis iurib. Sed ego dubito, an illud dictū Bar.sit verum , vt pactū hoc casu habeat impedire vsucapionē. moueor,quia pactū priuatorū , non pōt impedire prescriptionē,vt ipsemet Bar.no.in l.nemo pōt,ff. de leg.j.& in l.j.ff.de vsu. dixi ſ. super rub. qa hoc est introductū in fauorē publicū, & in odiū negligentis,ſ.eo.c.vigilanti. Ego reperio, q glo. iuris ciuilis format hāc qōnē,& late eā prosequit in d. l. cū nemo; & tādē ↄcludit, qd pscribere pōt: quia colonus ipse nō pscribit;qa nō possidet, & habet malam fidem:sed emptor acquisiuit possessionem per traditionem.l.3.§.quod si seruus.ff.de acquirend. posses. & l.fi, C.eo. Item habet bonam fidem, nam credebat possessionem, & titulū habere à colono;& circa hoc vide, q late scribit Bar.
10 in l.cum solus.ff.de vsuc.& hoc de secunda parte glos. † Venio ad tertiam,& vltimam partem glo. & opp. contra text. videtur enim q obedientia & ius superioritatis,possit præscribi,ut in c. cum olim, de priui. vbi ecclesia præscribit libertatem contra Episcopum.Sol.dicit gl.q ibi interuenit priuilegiū, cuius ratione præscripsit. Item ibi non præscripsit libertatem simpliciter; sed vt subesset alteri.ſ.Rom.eccles.& Romana ecclesia videtur potius præscripsisse ↄ Episcopum,& concordat huic. cap.cum persona,de priuileg. lib. 6. vbi valet præscriptio ↄ Episcopū in iure superioritatis.idem quod glo.vult hic in effectu Cald.licet per verba subtiliora.& latiora;dicens in effectu, q cū quis non possit sibiipsi imperare, nec in se jurisdictionis exercere , l. pe.ff.de arbi.& c.fi.de pēn.& re.per ↄñs nec seipsum possidere; & sine possessione prescriptio nō procedit , ut in reg. sine possessione.lib.6.Ex quo infertur,q qs simplr nō pōt pscribere, vt nō sit suo superiori subiectus, vt hic ; sed si alter in eo exercuit jurisdōnē ; tunc bene potest præscribere ille ↄ superiorē istius, vt in c.auditis,& ibi per Inno. j.eo.& istud est clarum. Item ſm Cald.potest iste subditus præscribere,ut non subsit isti,sed alteri;& in hoc præscribit iste libertatem ↄ superiorem suum;& ita
14 loquitur d.cap. cum olim, & d.ca. cum persone. † Et idem voluerunt in effectu Do.de Ro.deci.226. vbi dicunt,q si subditus Episcopo format articulos, q est exemptus ab omni sua iurisdōne,& q præscripsit omnimodam libertatē, tales articuli nō

sunt admittendi ; quia sunt ↄ istū text. & rationes prædictas;secus aūt,si dicit, q alter præscripsit in eis hanc iurisdictionē ; vel q ipse præscripsit,q esset alteri subiectus;allegant not.hic,& in d.c. auditis. † Sed ↄ hoc sic op.vī. n. quod non possit dicere se
15 præscripsisse , vt alteri sit subiectus, quia sicut dixi ſ. sine possessione præscriptio non procedit. sed iste nihil possedit,si alius in eū exercuit jurisdōnē;ergo nō pōt allegare pscriptionē. Sō.est duplex .. primo aut allegat pscriptionē ex parte superioris, & pōt ipse allegare:qa interest sua nō mutare dñm , vt plene no. in c.fi.de ma.& obe.& j.c.c.auditis,p Inn. probaī in c.Imperialē.§.preterea ducatus,de prohib.alie.feu.per Fed. colla. 10.Secundo potest allegare ex persoua sua,allegādo, q præscribit libertatē.Nam ſm Cal. aut præscriptio inducit ad acquisitionē rei,vel iuris in re; & tūc proprie procedit regula prædicta, q sine possessione,&c. Aut inducit ad extinguendū ius alterius,vel ad defensionē ↄ ius alteri competens : & tūc tali defendēti nō est necessiria vera possessio , vel quasi ; aliās sequeretur , quod nō præscriberet actioni personali, ↄ id quod habetur in l. 2.C. de ↄlti.pec.& l.sicut.C.de præscri.trigin. an.quia nemo vere eā possidet,nisi is,cui vere ↄpetit,vt no. Inn.in c.in literis, de rest. spol.in præscriptione aūt obedientiæ duo sunt ↄsideranda vnū
c est,inquantū dicit relationē duorum terminorum. ſ.præcipiētis & obsequentis;& tūc procedit,quod dictū est, quod nemo sibiipsi imperat,cum sint relativa.Natura. n. relativorum est,vt vnū non sit aliud. j.de baptis.c.debitū , cū sim.& sic ipse non dī præscribere c obedientiā, siue subiectionē, vel exceptionē; sed alius,vt j.e.c.cū ex officij. Aliud,inquantū hēt effectū abnegatiuū ; cuius vigore dicit se liberū ab obediētia huius Epi,vel prelati;& per ↄñs dicit se præscribere non obedientiā proprie loquendo,sed libertatē.C.de præsc. quæ pro li.in rubro & nigro. ff.de acq.poss.l.3.§.si seruus,facit l.si partē, ff.quemad. ser.amit.
16 & sic pōt intelligi.d.c.cū olim. & c. cum personæ.† Et per hūc tex.& prædicta puto Bar. non bene sensisse in l. infamem , ff.de pub.iud.in fi.& in l.hostes.ff.de capti.vbi sentit, q ↄ Romanum Imperiū possit aliquis princeps,vel cōitas præscribere,vt sit ab illa jurisdictione vniuersali exēptus,vel exēpta, & ut si loco Imperatoris in suo territorio nullū superiorem recognoscendo.
d hoc.n.non vī possibile,d vt hic.fateor q possit præscribere jura Imperij,vt in c.super quibusdam, de verb. sig. & quod leg.& no.in l.si publicanus.§.in vectigalib.ff.de pub.sed quod ipse possit pscribere,vt nemini subsit,nō est possibile, per rōnes prædictas,& c.nulla.93.dist.& 8.dist.c.quo iure.no.Host.in c.p venerabilē,q fi.sint leg. vbi dicef. nec ēt Imperator posset ↄcedere priuilegiū omnimodę exēptionis,qa esset lacerare Imperiū; & abdicare à se jurisdictionē, quod non est possibile. arg. l. legatus.ff.de of.præsid.& hoc vltimū tenet Bal.in proe.super li.feu.
17 Potest decidi alia qō,quæ de facto pendet hic Senis. †Quidā abbas exemptus habens in monasterio suo certā parochiā populi nō exercuit curā animarū per monachos suos, nūc vni,nūc alteri cōmittendo , prout videbaī sibi expedire : Nec unquam recepit ipse curā ab epō;nec ab eo fuit ipse abbas, vel præpositus curæ per eum, visitatus ; & hoc durauit per tm̄ tempus , de cuius initio non est memoria.nunc epūs vult visitare , & allegat tria ↄ abbatem. Primo q ↄ visitationē non currit prescriptio, j.eo.c.cum ex officij,& arg. hic. Secūdo, q Abbas nō pōt per suos monachos curā exercere;sed hoc debet facere per capellanū,qui curā populi debet ab epō habere, ut in ca. j. de capellmo . Tertio q ius instituendi quoad curā populi,non pōt præscribi per inferiorem epo , ut in c.cū satis, de of. Arch.& ibi tenuit

ADDITIONES.

a ¶ Contra pupillum.Vide Alex.in l.fi curatorem habens,in 2.no.C.de in integrum restitu.min.vbi tradit, an priuilegia concessa minoribus, habeant locum in prodigo & furioso.vide quomodo furiosus, & minor æquiparantur,per Fel.in c.pastora.col.2.de iudi. & quo minor, & prodigus æquiparantur per Fel.in c.1.col.5.circa fi.sup.e.Ias.in l.is cui bonis,col.2.ff.de ver.ob.

b ¶ Creditore.Adde,quod licet creditor non possit præscribere pignus,vt dicit hic glo.& in c.clerici. 16.q.3 tñ præscribit , ne conueniatur pignoratitia actione à debitore,gl.est no.in l.1.§.pe.in ver.pro so.in fi. C.de ann. exce.& gl.in l.pignori.ff.de exe.Ille autem , qui cepit præscribere rem alienam non desinit præscribere;licet eam tradiderit pignori,tex.est in l. qui pignori. ff. de acq.poss.& in l.non solum.§.qui pignori.ff.de vsuca.quod est verum, si ea traderetur pignori vero domino. quem etiam ignoraret esse dominū tex.est in d.l.non solum , §. si rem tuam.Et similiter erit interrupta præscriptio,si locaret vero domino,vel deponeret penes verum dominum, tex.est in l.ei a quo.ff.de vsuca.quod est verum non solum , si ille, cui fuit data res pignori,a princip.erat dñs rei pig.sed etiam si tempore dati pignoris creditor cui fuit datum pignus,nō erat dominus, sed superuenit ex post facto, quia ex tpe superuenientis dominij , interrumpitur præscriptio , casus est no.in l.si rē alienā.ff.de pign.ac.quod est verum , etiam si creditor debitori pignorāti eandē rem precario concessisset,ut est casus in d.l.si rem alienam.

c ¶ Præscribere.Vide Oldr.in consi.263.& in consi.253.& Pet.de Anch. in consil.161.incip.clarior & breuior. Seb.Sap.

d ¶ Possibile.Vide Socin.in consi.275.inci.in causa fratrum,col.2.& 3.in 2.par. Ias.in l.Imperium,col.11.ff.de iu.om.iudic.D.Præpo. in c.per venerabilem in 5.opp.qui fi.sint leg. Seb.Sap.

nuit hoc Host.& profecto circa hoc multa possunt scribi, quæ breuitatis cā omitto , & ↄclusiue teneo ↄrium . Cum.n. Abbas hoc casu non intendat seipsum prescribere,cum subsit superiori suo ; sed potius præscripsit ↄ Episcopum, vt ipse committat curam,& præpositum curę visitet, corrigat, & castiget, non est
a impugnāda pscriptio; quia potest prescribere iura episcopalia,a vt in c.auditis,& c.cum olim. j.e. & per Io. An.in c.cum epūs,de of.ord.lib.6.& dixi in c.cū ↄtingat,de fo.cōp. Ipse vero abbas visitabitur a superiore suo, cū sit exemptus; & sic cessat prima obiectio episcopi.Nō obstat scda,quia procedit ; nisi sit ↄsuetudo,vt ↄ monachos cura exerceatur,vt no.Io. de Lig. post Lau. in cle.ne in agro.§. cæterū,de statu reg.& Ioan. And. in c.statutū,de ele.lib.6.& sentit Paul.de Lea.in cle.frequēs, de excess.prælat.dico plenius in d.c. 1.de capel. mon. Ex his colligitur tertia obiectio.dico enim,qđ imo valet pscriptio , vt in d.c.auditis, & in d.c.cū olim.& sentit Inn.in d.c.auditis.& Ioan.An.in d.c.si Epūs, & in d.c.cū uenerabilis.de censi.& Pau.in d.cle.frequēs; facit q not. Archi. 16.q.2.in summa,& Io.And.in c.literas,de rest. spol. & gl.iūcto text. in c. accedētibus,de excess.prælа. In istis.n. vltimis ↄcordantijs patet, quod ea q̄ sunt dignitat s episcopalis, pōt per inferiorē præscribi. In prioribus vero cōcordantijs expræsse dī de cura,& ad c.cū satis, dic vt ibi nota.

ADDITIO.

a Iura episcopalia.Adde Bal.consil.93.5.lib.

SVMMARIVM.

1 *Infeudare bona ad Romanam ecclesiam pertinentia, solus Papa potest; sed an hoc possit facere sine causa.*
2 *Census,an debeatur alicui ratione consuetudinis.*
3 *Priuilegium Papæ facit fidem contentis in eo,etiam contra laicum possessorem, de quo vide infra nu.9.*
4 *Liber censualis alicuius ecclesię repertus in loco nō suspecto,facit fidē.*
5 *Camera camerarij Papę vel alterius Cardinalis, vel Episcopi, dicitur locus non suspectus.*
6 *Notarius presumitur bene & diligenter exercere officium suum ; & nō presumitur aliud scribere; nisi id quod testes dicunt.*
7 *Testia sserenti se nō ita deposuisse, prout notarius scripsit; an credatur magis sibi, quam notario.*
8 *Instrumenta in quibus casibus habeant maiorem fidem,quam testes.*
10 *In dubiis plenissime creditur assertioni Papæ.*
11 *Libri antiqui probant diuisionem diœcesum. (adhibetur.*
Libris exactis archiuo publico,habētib.testimoniū notarij archiui,fides
12 *Præscriptio tantum centenaria currit contra Romanam ecclesiam ; sed de rebus ad ipsam principaliter spectantibus: secus, si secundario.*
13 *Subditorum interest non mutare dominum.*
Papa non habet superior em in orbe.
14 *Feudum,an quis possit præscribere respectu vtilis dominij , quod est penes vasallum,directo remanente penes dominum.16.*
Feudū pōt quis prescribere possidēdo per 30.ann.& seruitia pstando,15.
16 *Feudum si fuerit perditum,& dominus recuperauerit,non tenetur illud vlterius vasallo restituere. (di dominū.*
17 *Vasallus,an possit pscribere libertatē, & directū dominiū aduersus feu*
18 *Prescriptio an currat aduersus prestationem census aut tributi.*
19 *Prescriptio contra supremam potestatem Papę nunquam currit.*

CAP. XIII.

Ad audientiam Infeudo Romanæ ecclesiæ, ↄtra rit sola pscriptio centū annorum, vel generalius sic .In iurib.ad Roma.eccle. spectātib.currit sola centenaria præscriptio. Duæ sunt partes principales.In prima ponitur ,qcessus narratio.In secunda diffinitio,ibi:Nos igitur.Prima subdiuiditur.Quia primo petitionem actoris.Secundo responsionem rei,ibi, Sed ea.Tertio probationes actoris , ibi, Ad quod . Quarto;probationum ipsarū impugnationes,ibi:Sed inter.Casus literalis. Inter nobilem virum Matafelonem ex vna parte,& castellanum de castro Palatioli,ex alia , vertebatur quęstio super quibusdā iuribus,q̄ nobilis prædictus dicebat se debere percipere in dicto castro pro eccl.Ro.partibus pp hoc in præsentia Papæ constitutis, ex parte ipsius nobilis proponebatur,q Alex.Papa concesserat sibi in dicto castro 40. solidos Papienses, quos Ro.eccl. ibi consueuit percipere annuatim;insuper comestiones, placita,bāna, & omnia iura, quæ ibi Ro. eccle. habebat. Castellanus econtra dicebat se ad ea nulla ratione teneri. Ad hoc probādum, ↄdictus nobilis inducebat priuilegium Alexandri,& librum cēsualem ; & hoc idem nitebatur probare per testes, qui dicebant se vidisse prædictum censum nuncijs apostolicæ sedis a 50. annis, & infra fuisse solutum . Sed ex aduerso fuit responsum , quod nec priuilegium , nec liber censualis aliquid commodi conferebāt ; cum ipso priuilegio vsus non fuerit spacio 30. an.nec liber censualis;quia suspectus erat ex eo, q nō fuerit inuentus in camera Papæ & notarius aliter scripserat dicta testiū,quā dixissent.D.Pa.cōsiderans potius authoritatē priuilegij , quam dicta testium;nec librū censualem habēs suspectum ; licet in camera Papæ non fuisset inuētus ; nec credit notarium aliter scripsisse dicta testium,quā dixissent, cum notarij sit, officium suū fideliter exequi,cōsiderās insuper,q est longe validius negotium ipsum tāgere principaliter Ro. eccl. ↄ quam nisi centenaria non currit pscriptio, ↄdemnauit dictū castellanum in solutionē omnium petitorū, iniungēdo eidē, vt dicto nobili nō tanquam sibi;sed tanquā R. eccl.cuius authoritate peipere dēt prędicta; &
1 cuius etiam vasallus propter pdicta existit, persoluat.B. † No.1. q solus Papa pōt etiā laico in feudum ↄcedere certa iura in aliquo loco ad Ro. eccle. spectātia.potest ergo solus bona ecclesiæ alienare. An autē valeat hoc sine causa legitima facere,vide per Arch.in c.non liceat Papæ. 12.q.2.quod no. Ioan.Mo. in c.
2 super eo,de hæretic.li.6. † No.2.ibi: Consuevit, q cēsus potest deberi ratione solius consuetudinis . sufficit ergo in petitione census consuetudines exprimere pro causa , & vī concordare tex.in c.dilectus,de of.ord.& ibi per Io. And. sic limita quod le. & no.in c.peruenit,de censi. dic tū melius,vt ibi no. & per Bart. in l.cū de in rem verso. ff. de vsu.& vide gl.1. q.1.in c. nullus Epūs grauamen,quæ requiritur tm̄ tempus, de cuius initio nō sit me
3 moria,dic vt iuribus præalleg.† Not.3. in ver.Nos igitur,mirabilem tex. q priuilegium Papę facit fidem de cōtentis in eo , ēt
4 contra laicū tertium possessorem , & de hoc aliquid j.† Not.4. & tene mēti q creditur libro censuali antiquo alicuius ecclesię
a dummodo reperiatur,& conseruetur in loco non suspecto.a vi de q dixi in c. cum causam, de prob. & quod no.Bar.in l. 1.ff.ui
5 cer.pe.facit auth.ad hęc,de fide instr.C. † Et no. q camera camerarii Papæ, vel Cardinalis,est locus probabilis;& non suspectus.Idem dixit hic Pe.de camera Episcopi,qđ not.& vide quod no.in c post cessionē,de proba.& gl.in c.j.8.q.j.& in cle.ne Ro-
6 mani,de elec. † No.5. in uer.Nec credentes, q præsumitur pro
b tabellione,q diligenter exercuerit officium suum.b nec presumitur aliter scripsisse depositiones testium, quam ipsi dixerint; licet sine testium psentia, illorum dicta receperit, vt hic ; & dicit Inno. speciale esse actis, vt soli notario credatur sine testium inscriptione, nisi probetur contrarium , de quo remittit ad no.in cap.post cessionem,de probat. & dixi plenius in cap. quo
7 niā contra falsam de probat. & facit tex.in l.in donationibus,C. de don.† Et facit iste tex. no.ad q.testis publicatione dicti facta
c dixit se ita nō dixisse,sicut notari? scripsit,cui c debeat magis credi sibi an notario? & fuit hæc quæstio dominicalis,& eam plene Spe.prosequitur in ti.de teste. §. j. ver. sed pone ecce iudex. & in tit.de inst.edi.§.restat.ver.quid si dum attestationes,cum duob. sequētib. Et ibi in effectu ↄcludit, q in ciuilibus debet credi notario per hūc tex.,cum testes sint singulares.Et notarius ratione publici officij presumitur diligenter suum exercuisse officiū vt hic .

ADDITIONES.

a ¶ Et an & quando scriptura producta de archiuo probet; vide per Inn. in c.1. in vlt.sua glo.& quod ibi notaū,de procu.& quod habetur in auth.ad hęc. C.de fid.instru.Adde quod libri censuales,faciunt plenam fidem,Roma. consi.127.Abb.consil.67.

¶ An credatur libris,& scripturis repertis in archiuo publico , vide quæ habentur in cap.j.de proba. & quis dicatur archiuius,vide glo.in cle.j. in fi. de iureiur.& glo.in auth.ad hęc,C.de fid. instru. & an credatur libro censuali canonicorum vel aliorum etiam scripto manu priuata, vide gl. & Innoc. in c.audientiam.de præsc.vbi dicitur , quod probat tam pro tempore præteri to,q̄ futuro.& vide Io.An.in addit.Spe.in ti.de inst. edi.in §. nunc dicendū, in 3.additio. & habetur per Bal. in rub. C. de fide instru. in pen.col.& in l. exemplo.C.de probat.& ibi per Sal.qui dicit,quod probat contra subditos non contra alios.& eundem Bal.in l.fi.C.fine ce.nī.vel re.vbi dicit , quod si in libro censuali reperitur sic esse scriptum per 10. an.non est aliud queren dum;& per tales probatur consuetudo.vide Pet.de Anch. in consi. 12. inci. in Christi nomine,circa primum dubium. Ant.Fran.

b ¶ Officium suum.Vide Bal.in c.literas.supra, de præsump. & Io.de Ana.in ca. cum dilecti,col.3.infra de accu.Sal.in l.siquis decurio.ff.de fal.Rom.in l.1.§. fi.col.vlt.ff.de verb.obl. Seb.Sap.

c ¶ Cui credendum sit , si testis dicat se dixisse contrarium eius. quod scripsit notarius,vide hic D.Ant.& Ab.ipsum in c.cum causam ,il 1.circa prin.de testi.& eundem aliter loquentem in c.sicut,e.tit.& de hoc etiā per Inno. in c. cum Ioannes,circa prin.de fide instru.& audiui allegari , & vidi allegatum, sed non potui reperire Inno.hoc dicere in c.quoniam contra,de proba. sed hoc ibi aperte decidit Do. Ant.in 14.col.in versic.inquantum dixi,& de hoc per Bar remissiue in l.1.ff.quemadmo.test.ape. & Inno.in clem.1. in vl.colū. de hære.& vide Pet.de Anch.in c.cū ab vno , in fi.de re iud.lib.6. vbi allegat Cy.in l.siquis decurio.C.de fal.& de isto articulo,vide pulchre per gl.in l.de ætate,in fin.ff.de probat.& Bar.in apo.in l.ob carmen.in 3.col.vers.sed qd si testes,ff.de testi.vbi dicit,q nō credatur testi,& allegat Inn.in d.c.cū Ioanes, & in d.c.qsn ↄ,& de hoc articulo,vide Ang.& Sal.in l.siquis decurio , C.de fal.vbi firmāt qđ credi debeat notario si nō est suspectus, dicens de hoc esse casum in l.3.§.duæ.ff.de Carbo.edi.& vide etiam per Imo.hic,& vide not.q. infra de app.in c.cum parati.& quod potius credi debeat notario,q̄ testi, te net Ro.in l.1.§.fi.in 5.col.ff.de ver.ob.hoc referēdo, & sequēdo Cy. in d.l.si q5 decurio.C.de fal. quo vide ibi per Sal.in vlt.col.Adde Alex.consi.56.3.lib.

¶ An magis credatur notario asserenti verum in instrumento, quām testibus deponentibus contrarium.dicas quod magis creditur notario in dubio; nisi aliæ sint præsumptiones in cōtrarium,vt per Cy.in l.siquis decurio, hic all. & quando testes descripti vel non,in instrumento,faciant vacillare fidem in strumenti vide per Bald.& alios in l.in exercendis,C.de fide instr. & in l. proxime,& ibi per Bart.ff.de his quæ in test.delen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt hic.& hoc verū, nisi notarius sit suspectus, vel testis sit multū notabilis persona, facit quod in simili no. Cy. in l. si quis decurio, C. de fal.& Ioan. And. in c. cum parati, de testi. præsertim si testes sint multi, & omnes cōueniant; sed si ℑ testem ageretur criminaliter de falso;& produceretur dictū suum; & ille negaret se sic dixisse. Spe. dixit in d. §. restat, ver. quid si vnus, oēs Do. in sua examinatione priuata ꝓcordasse, vt scripturæ notarij, nō credatur: quia in crīalib. debent esse probationes luce meridiana clariores, vt in l. sciant, cuncti, C. de proba. canonizata. 2. q. 7. in c. sciant, nec creditur dicto testis ℑ notariū, cū sint sing. licet plures sint. de elec. c. cū dilecti.& vide de hoc quod no. in c. sicut, de testi. vltimo collige ibi; Beneficia, ꝙ feudum dr̄ beneficium; & clarius probatur in ca. j. quib. cau. feu. amit. vbi dr̄, qđ beneficium generaliter sumptum diffinitur, ꝙ est beneuola actio gaudium tribuens capienti. Alia declarabuntur cū gl. ad quas descendendo, primo quæro, de intellectu istorū, quæ fuerunt data in feudum hic, vt comestiones, banna, placita, & foris facta. Sol. gl. j.& 2. exponunt duo ex prædictis; & dic ut in eis. sed Ioan. An. exponit comestiones. i. albergarias, sed procurationes, quas à singulis, seu certis percipere poterat. Banna. i. ius indicendi bannum, vel, e dictum, Placita, dic, vt in gl.& alludit vulgari, sicut, ℑ. ne clerici vel monachi. c. j.& 15. q. 3. ca. placita. Forisfacta. dic vt in gl.& est vulgare loci. † Opp. ℑ tex. in verſi. Nos igitur vbi dr̄; quod Papa magis consideranit priuilegium, quā dicta testium. Nam priuilegium, seu instrm̄, & testes habent parem vim in probatione facienda, vt in l. in exerce. C. de fi. instr.
a & c. cū Ioan. de fi. instr. Sol. dicit gl. 3. ꝙ ℑriū a procedit rīr, fallit primo in antiquitate facti: nam facta antiqua melius probantur per instrumēta, quam per testes; quia hominum memoria labilis est; C. de proba. l. census. Secundo fallit, vbi scriptura est necessaria. l. j. C. de man. prin. quod qñ sit, habes gl. no. in ca. j. de cen. lib. 6. Tertio vbicunque allegatur priuilegiū; magis. n. tunc creditur scripturæ, quam testibus. arg. in c. porro, & c. cū olim, de priui. Prima solutio est vera in se; sed non ꝓuenit huic literæ; quia priuilegiū non fuit confectum tpe quo census compert Ro. ecc. sed post: testes autē deponebant de longiori tpe. s. de 50. ann. & inf. & sic debebāt inducere validiorem probationem. † Et forte ob hoc Io. An. soluit hic aliter, dicens, ꝙ Papa habuit hic respectū ad factum narratum; quia testes dicebāt solum vidisse censum solutum, priuilegium vero asserebat illū debitum; & facit frm eum de priuilegijs, c. si Papa, lib. 6. & propter hoc probatio priuilegij erat validor. facit quod le. & no. de censi. in c. peruenit. Ex prædictis sentit. Io. An. vnum mirabile, vt dixi super tex. ꝙ assertis ꝓtentis in priuilegio Papæ, super quibus fundatur Papæ intentio creditur etiam ad præiudiciū laici nō
b suppositi; licet narrata tendant in fauorē Ro. eccl.& commodum: quod si est verum, extendit miro modo cle. in literis,[b] de proba. In ℑrium tñ facit quod not. Inno. in cap. inquisitioni, de sent. excōic. cum enim laicus hoc casū non sit subiectus Papæ, nec ratione personæ, nec causæ, non apparet quare debeat credi verbis suis enunciatiuis ad commodū Ro. eccl. & in præiudiciū laici nō suppositi: pōt dici iudicio meo, ꝙ forte istud castrū Palatioli erat de patrimonio Ro. eccl. & ab isto castellano tenebatur in feudū; ratione cuius debebat soluere censum, vt patebat in libro censuali, & subire alia onera, quæ hic narrantur, vnde ratione rei, causa erat suppositā foro ecclesiæ, vt in c. si cle
10 ricus laicū, de fo. compe. merito credendū erat Papæ. † Vel secundo, speciale est in Papa, ut in dubijs credar̄ plenissime assertioni suæ. ar. in c. per venerabilē; qui fi. sint leg.& in c. j. 40. di.& c. quicūq;. 11. q. j Ex quo infertur, ꝙ d. cle. in literis, debet intelligi indistincte. Vel tertio dic, ꝙ hic non creditur priuilegio ad plenum præiudiciū laici; nam ponderantur hic censualis liber, & dicta testiū; sed permaxime priuilegiū; & sic facit, cum alijs, plenā probationē; non autem per se tm̄, & quælibet solutio est
11 per se notabilis, & posset sustineri. † Gl. 3. adducit duo similia. si cut. n. creditur hic libro censuali, ita in simili per libros antiquos probatur diuisio diœcesium; dequo dicendum, vt plene dixi in c. cū causam, de prob. Itē credit pari ratione instro producto ex archiuio publico, c habenti testimoniū publicū, ut in auth. ad hæc, C. de fid. instr. Et dr̄ habere testimoniū publicum, siue magistratus attestetur illud de archiuio publico esse, arg. hic; siue manu commentariensis habeat signa solita, & cōsueta imponi; & dic commentariēsis. i. tabellionis super archiuio de putati: tñ si nō sit tabellio, dūmodo sit publice deputatus ad illud officiū, sufficit ad fidē imponēdā. vt no. in d. auth. ad hæc. & est archiuium, locus in quo solent reponi scripturæ publicæ, & authenticæ. Quæro, quare Papa dicit, ꝙ hoc negocium tangebat principaliter Rom. eccle. ideo erat necessaria præscriptio? Sol. dicit gl. in ver. principaliter, ꝙ ideo; qa si non principaliter, sed secundario spectaret ad Papā, non requireret tā longa præscriptio. arg. inf. de priu. c. accedentibus, & c. si de terra, vbi contra ecclesiam inferiorem subiectam, currit in suis iuribus 40. annorum præscriptio; & tamen quælibet ecclesia spectat ad Papam: sed iura illarū pertinent ad Ro. eccl. secūdario, nō principaliter. † Et no. hanc solutionē, iuncto tex. pro intellectu iurīū dicētiū ℑ Ro. eccl. solū currere præscriptionē centenariā. debēt. n. intelligi respectu rerū, & iuriū principaliter, & non secū-
d dario[d] spectātiū ad Ro. eccl. Et idē voluit Host. hic, exponens verbū principaliter. i. propric, quoad propriā mensam, vel patrimonium, quod tanq̄ principale & propriū ab alijs est exclusum, in Auth. hæc ꝓstitutio, coll. 8. Et sic non colligitur frm Io. And. eccleſiā Ro. se posse opponere ℑ omnem quadragenariā præscriptionē, factam ℑ minorem ecclesiam; quasi illa primo & principaliter sibi sit subiecta; sicut quidā arguebant in c. 2. ℑ. eo. per illum tex. quod est falsum, ut hic patet. Fateor. n. quod Papa audiretur pro iuribus ecclesiæ illius, quæ principaliter ad eū pertineret; secus in spectantib. ad illam ecclesiam inferiorē, & de hoc vide tex. iuncta. gl. no. in c. volumus. 16. q. 4. quę dicit ꝙ ℑ ecclesiam exemptam, currit præscriptio cōi tpe, quatenus præiudicatur illi ecclesiæ, sed non quatenus præiudicatur Papæ. Idē & clarius dicit gl. no. in c. dilectus, de capel. mona. in ver. generetur, quæ dicit, ꝙ ℑ monasterium exemptum præscribitur spacio 40. ann. licet non ℑ Papam & alleg. d. c. volumus; & videtur hoc procedere eriā respectu exemptionis quatenus præscriptio præiudicat exempto tm̄; ad hoc alle. bo. tex. in c. cum dilecta, in uer. quia vero, de confirmat. vti. vel inuti. sicut. n. ecclesia inferior potest præscribere libertatē, & priuilegia ℑ Episcopū, vt dixi s. eo. in c. cum non liceat. ita & Epūs potest præscribere ℑ libertatem, & priuilegia libertatis, spatio 40. ann. non tñ præiudicabit ecclesiæ Romanæ respectu iuris sui, vt in d. c. cum dilecta. unde poterit dicere Epūs quoad te liberas ædes habeo. l. loci corpus. §. competit. ff. si ser. ven. Ex quo infertur, quod ecclesia inferior, ℑ cuius libertatem est præscriptum, non poterit se tueri ex persona Papæ, cui forte Papa constituit procuratricē Abbatissam monasterij, ut posset allegare ius competens Romanæ ecclesiæ, ut in d. c. cū dilecta. qđ aliàs allegare non potuisset. In ℑrium tñ iudicio meo multum facit, quod no. in c. mandatum. s. de rescr. vbi concluditur, ꝙ quis potest defendere se ex iure tertij; ex quo concluditur actori ius nō competere, saltem vbi non allegat turpitudinem propriam; facit c. cum dilectus de iure patr. & c. authoritate Martini. de ꝓcess. præben. sed certum est, ꝙ ℑ ecclesiam Romanā etiam respectu iuris, quod habet in ecclesia exempta, nō currit ꝓscriptio; nisi cetenaria, ut in d. c. cū dilecta; ergo ꝑt ecclesia inferior dicere Epūs nō ꝓtes erga nos vti iurisdōne; qa sumus immediate subiecti eccle-
13 siæ Romanæ, ℑ quam non est completa præscriptio. † Nam interest subditorum; non mutare dūm, maxime Papam, quo nullus est in orbe maior, ut no. ℑ. co. in c. auditis, per Inno. & in c. fi. de ma. & obe. per Host. Et tunc oportet dicere ad c. cū dilecta, ꝙ ad maiorē cautelā Papa constituit illam Abbatissam procuratricē: & forte hæc pars est verior cum exemptus non possit, etiā si velit, expresse renunciare priuilegio libertatis, vel in inferiorem iudicem consentire, ut in c. cum tpe, de arb. no. Io. An. in reg. (cienti, de reg. iur. lib. 6. in Mercu. facit quod no. Pau. de Lea. in cle. frequens, de exce. præla. & reus potest vti diuersis exceptionibus, etiam ℑriis, vt in reg. nullus pluribus, & quod ibi no. de reg. iur. lib. 6. in l. nemo, ff. de excep. & vide prius dicta Archid. in d. cap. volumus. & in d. c. 2. eo. tit. lib. 6. qui dicit, ꝙ ecclesia Lateranen. cui Papa immediate præsidet, & res ipsius ecclesiæ, & generaliter omnia quæ immediate pertinent ad dispositionē apostolicæ sedis, gaudent hoc priuilegio præscriptionis; sed intellige, ut dixi in iurib. & bonis, quæ immediate pertinent ad dispositionē ipsius Papæ, & idem voluit Io. And. ℑ. c. proxi. vbi dicit, quod ecclesia Romana gaudet hoc priuilegio. quoad singulare patrimoniū suū. alle. no. hic. Ex his infertur ad qōnes quæ sequitur in gl. an iste castellanus potuisset præscribere cō spatio, contra illum vasallum Papæ, ut ipse esset vasallus Romanæ ecclesiæ? & concludit ꝙ sic; quia per hoc nullum præiudicium patitur Papa, cum solum præscribatur ius vasalli. Ex hac
14 gl. sin. no. † ꝙ quis potest præscribere feudū respectu vtilis dūi;
c quod est penes vasallum, directo remanēte penes dūm sed hoc non credit Host. ꝙ ecclesia Romana habeat vasallū, quem nolet; vel quem sibi habere nō expedit. Et idem pari ratione est dicēdum in alio domino. Ego reducendo hęc ad concordiā dicerem,

ADDITIONES.

a ¶ Contrarium. Quod in multis admittatur probatio per testes, in quibus non admittitur per instrumentum, vide And. Sic. in rep. rub. sup. de fid. instr. col. 21. & Ias. in repe. l. admonendi, col. 23. ff. de iureiur. vide etiam Dec. in cons. 29. in vlt. col. in 3. dub. & in cons. 82. in 2. col. Seb. Sapia.

b ¶ Cle. in literis. Ad intellectum d. cle. in literis, vide Aret. in c. cum à nobis, supra, de testa. Pa. de Ca. in cons. 156. incip. viso & examinato, ad fi. secundū antiquam impressionem. Seb. Sap.

c ¶ Archiuio publico. Adde Ro. cons. 316. & dicit idem Rom. cons. 350. quod scriptura archiuij publici, facit notorium.

d ¶ Secundario. Adde Pet. de Anc. cons. 116.

e ¶ Vtilis dominij. Adde Ro. cons. 146. & Anch. ubi sup.

cerem, ꝙ gl. saluari pōt qñ dūs sentit istum exneum se gerere ꝑ vasallo, & non ℑ dixit. nā sicut pōt de nouo acquirere ꝑ hmōi
a patientiam ius feudale, vt in c. si quis per 30. si de feu. fuc. contr. coll. 10. vbi dr̄ ꝙ si qs ꝑ 30. an. rē aliquā vt feudū possidet & seruitium dño exhibuit, q̄is de ea re nunq̄ fuerit inuestitus; prætscriptione tñ 30. ann. poterit se tueri, & est tex. no. fortius patiē te dño, pōt hoc ius iam formatum, & constitutū, & in aliū trāila tum prescribere, sed vbi dūs ignorauit, & pōt prætendere aliqđ interesse in immutatione vasalli, posset forte ꝓcedere dictum Host. cū quo transeūt hic cōiter Doct. facit qđ in simili leg. & no. maxime ꝑ Inn. in c. veniēs. il 2. de testi. & i c. Pisanis, de rest. spo. Sed nihilominus, licet hoc videaſ ęquū: ℑriū tñ puto veri, vt hoc casu ēt non possit dūs istū, q̄ ꝑscripsit, ad minus spacio 30. ann. molestare. hoc probo per tex. apertum iuncta gl. q̄ seq. tur ibi Bal. in c. 1. de capi. Cōta. §. j. vbi dr̄, ꝙ licet dño alienationem feudi factam, nulla obstante præscriptione reuocare, & intelligit ibi gl. & bñ, de ꝑsc. 10. vel 20. an. secus in quadragenaria: nec distinguit ibi scīa vel ignorantia dñi, ex quo non agit de ꝑscriptione proprietatis. Nam & ℑ ignorantem in sui præiudiciū currit ꝑscriptio, maxime 30. an. vt l. fi. C. de ꝑscr. lon. temp. & l. si
18 cut. C. de præscrip. 30. ann. facit quod dixi. s. eo. in c. vigilanti, & hoc vr̄ sentire Inno. hic dicens ꝙ ꝑscrip. 40. ann. hic currebat ℑ istum. sed ex persona ec. Ro. ℑ quam non currit nisi centenaria, iste iuuatur. ar. in l. si cōem, ff. quemadm. ser. ami. & sic sentit, ꝙ si iste castellanus voluisset excludere ecclesiam Romanam, va-
15 luisse præscriptionē ℑ illū, & satis hoc iudicio meo innuit text. iste. † Sed Io. And. in addi. Spec. in titu. de feu. super rubr. in 2. col. ver. 38. post Pile. sentit ℑrium. ibi enim vult, ꝙ licet præscriptum sit ℑ vasallum spacio 30. anno. tñ dūs cui vasallus continue seruierat, & casum ignorauerat, potest feudum recuperare & illud eripere è manibus prescribentis, nec tenetur amplius restituere primo vasallo; quia fuit negligens, & ingratus in patien do feudum præscribi. alienauit enim quantum in se fuit, feudū, vt in l. alienationis verbum, ff. de ver. si. Et fundū primi dicti est, qa dūs possidebat ciuiliter, & sic non currebat ꝑscriptio ℑ eū, iuxta no. in l. j. C. de fer. fug. dixi plenius in c. vigilanti. s. eo. & sic sentit, secus si seiuisset dūs aliū possidere, vel si ignorasset, non tñ fuisset in possessione ciuili: sed ista consideratio licet multū æqua, posset procedere respū proprietatis, non aūt respū vsufructus, quem habet vasallus, vt in c. j. in fi. qui. cau. feu. amit. Nā ad vsumfructū præscribendū sufficit nālis, seu corporalis possessio, vt l. fi. C. de præscr. long. temp. no. Bar. in l. j. ff. de acq. pos. dico tñ, ꝙ tenēdo præscriptionem currere, daretur restitutio dño ignoranti, ne cogatur habere vasallum, quem noluit, iuxta
19 ea quæ dixi in c. vigilanti. Opinio tñ distinguens inter scientiā, & ignorantiam, est multum æqua. Et no. illud incidenter ad tū, quia dūs feudum recuperans, non tenetur id restituere vasallo.
16 † Sed quæro, & reuoco in dubiū, quanto tempore præscribat ℑ vasallū, respectu iuris sui? dico ꝙ ad hoc, vt præiudicet dño, nō currit ꝑscriptio minor 30. anno. & est speciale in feudo, quantū cunq; ꝑscribens habuerit titulum, & bonam fidem, casus est in d. c. j. iuncta gl. d. c. coram & sentit Ioan. And. in addit. s. in proxima quæstione allegata: sed respectu, & in præiudicium solius vasalli quoad vtile dūum sui, est magis dubium, & profecto, vbi non interuenit tit. sed tm̄ bona fides, regritur ꝑscriptio 30. ann. sicut in alijs rebus prescribendis immobilibus, & iuribus, vt in l. si quis emptionis, C. de ꝑsc. 30. ann. & 16. q. 3. c. placuit. il 2. §. pōt & p gl. in d. c. j. de c. Cōra. Si vero interuenit titulus putatiuus, puta quia successit defuncto, vel erat fama, ꝙ pater suus habuerat in feudū, iuxta ea quæ le. & no. maxime per Bar. in l. Celsus, ff. de vsuc. est magis dubium, vt dixi. tex. hic sentit ꝙ regritur tē
b pus 30. an.[b] & clarius sentit Inn. & Io. An. in ꝑalle. add. & profecto hoc vr̄ clarum, vbi nunq̄ habuisset possessionē; quia ℑ actio nem non præscribitur rīr minori tempore, vt in l. sicut, C. de ꝑscrip. 30. ann. sed si habuisset possessionem, qō esset satis dubitabilis: nam sicut præscribitur directum dūum, & ius incorporale spacio 20. ann. cum titulo, vt in l. fi. C. de præscri. Ion. tem. ita vr̄ dicendum, & fortius in dūo vtili; & hoc vr̄ verissimum, nisi dicas speciale in feudo, per tex. d. c. j. de ca. Cōra. vt non præscribatur minori tempore 30. an. ille tamen tex. loquitur in domino recuperante, & non in vasallo: nisi diceres, ꝙ si ꝑscriptio curreret minori tempore contra vasallum, non daretur ibi facultas domino recuperandi feudum, præscriptione non obstante, nisi respectu proprietatis, & hoc satis bene potest admitti, vt
17 sit speciale in feudo, vt non currat præscriptio minor centena
c ne, nunquid vasallus[c] possit prescribere libertatem, & directum dominium feudi. 30. ann. non seruiendo? hæc fuit q. Vbe. vt recitat Io. An. in addi. Spe. pro vasallo facit l. omnes, C. de præscr. 30. ann. In ℑrium facit, quia nunquam interpellauit ius domini, dicendo eum non suum dūm, & sic non potuit sibi mutare possessionis causam, l. cum nemo, C. de acq. possess. Dicebat Vber. posse distingui, an deberet vasallus dare certas pensiones domino, puta tenere equum pro feudo, & tunc sit imputandum domino, quod illas non exegit. Si autem erat feudum honorificū: non est quod possit domino imputari, qui nihil potuit exigere, & hoc satis sibi placet. Vel distingue secundum eum, an intra illud tempus 30. annor. dominus habuerit negotia, ad quæ vasalli essent vocandi, & verisimile esset, quod dominus hunc vocasset, si vasallus fuisset; vt in militia, & in vxore ducenda, & si
d milibus. In talibus enim[d] si alijs euntibus iste non iuit, interpellasse videtur ius domini, & sic posset libertatem præscribere. nā & libertas seruij, si mala fides non obstat; longo tempore præscribitur, C. de præscript. long. temp. quæ pro lib. j. & 2. hæc dicta satis mihi placent, dummodo vasallus sit in fide bona, vtputa quia credebat id non esse feudum, quia alteri successit. Aduertendum tamen, ne vitium reale sibi noceat, iuxta l. vi tia, C. de ac qui. posſ. cum hæres, ff. de diuer. & tempo. præscrip. dixi in c. nihil. sup. eod. nam sine bona fide, non potest præscribi, nedum directum dominium, sed nec solum vtile, vt scilicet res teneatur in feudum, præstando seruitium, vt no. Bal. in cap. si quis per 30. ann. si de feud. fuc. controuer. collat. 10. licet glosſ. aliter sen-
18 tiat in hoc vlt. (licet minus bene) per c. fi. eo. † Vlti. oppo. contra text. videtur enim quòd contra census præstationem, non
e currit præscriptio. e vt l. competit, C. de præscri. 30. anno. Solu. dicit Goff. quod contrarium loquitur in tributo, vel hic allegabatur præscriptio, non tantum in censu, sed etiam in alijs secundum eū. Prima sol. est verior, pro cuius tamen intellectu scias, quod inter censum, & tributum seu publicam functionem, vel pensionem non est differentia, cum hæc præstentur principi in signum supremę potestatis. sunt enim hęc synonyma, vt no. gl. & Bart. in l. j. ff. de publ. sed cum præstatio fit priuato, vel ciuitati, vel alicui domino inferiori, est differentia inter censum, & pē sionem, de qua dic vt no. gl. & Inn. c. constitutus, de relig. dom. dic ergo, quod aut tributum; seu census præstatur principi in signum supremę potestatis, & vniuersalis dominij; & tunc nō potest prescribi, sic vt nec ipsa subiectio, vt in d. l. competit. facit in simili c. cum ex officij j. eod. aut census debetur alia considerationē, & tūc potest præscribi, vt hic, & no. Cy. in d. l. competit. sicut. n. alia iura. ecclesiæ Romanæ, vel Principis possunt præscribi, ita & census, ex quo cessat causa prædicta. Et per prædicta puto, quod vbi potest præscribi subiectio, puta Episcopi, vel alterius citra principem, quod poterit prescribi census, etiam si ꝑstaretur in signum subiectionis, quia sicut potest præscribi subiectio, ita & fortius subiectionis signum, ne fortius sit signum quam signatum, ad hoc quod de cathedratico no. in c. olim, &
19 c. cum venerabilis, de censi. † Dubitatur tamen, an remanente subiectione, possit in totum præscribi subiectionis signū, & dic vt no. in iuribus prox. alle. Contra Papam vero certum est, ꝙ si prema potestas præscribi non potest, sicut nec contra Deum, cuius vices gerit, & notanter dicit Inn. in c. bonæ. 2. de post. plā. dicam. ℑ. c. proxi. in casu vero huius ca. non præstabatur census Papę in signum supremæ potestatis, seu vniuersalis dominij, sed potius ex alia causa forte.

ADDITIONES.

a ¶ Si quis. Vide Ale. in cons. 169. incip. viso themate, in 1. col. in 2. vol. & in cons. 113. incip. viso & diligenter cōsiderato, col. fi. in 4. vol. & Ang. in cons. 106. inci. sanctissima. Dec. in cons. 144. inci. & mature, col. 3. vers. sed his non obstantibus. Iac. de S. Georgio in sua inuestitura feudali, in ver. ita quod ipsi in uestiti habeant. col. 2.

b ¶ Tempus 30. an. Vide Bal. in cons. 117. incip. verba inuestituræ. col. 2. in j. vol. Seb. Sap.

c ¶ Nunquid vasallus. Adde Ro. cons. 469. & 371. & quod dixi. Fulg. de emphyteuta, eius cons. 164.

d ¶ In talibus enim. istud procedit, quando dominus egeret opera vasalli, & non fuisset vsus, sed quia non egebat, non vr̄ posse præscribere contra dominum not. per Bar. in l. cum scimus. C. de agri. & cen. lib. 11. cum alleg. per Fel. in c. cum accessissent, col. 9. cum seq. sup. de const. & per Ias. in l. fi. col. 12. ff. de consti. prin. & hoc etiam volait Fel. hic. Seb. Sap.

e ¶ Non currit præscriptio. Adde tamen, quod præscribitur solutio, quæ fieri debet in vna re, per legitimum tempus, si fit in alia, vt vult Rom. cons. 198.

SVMMARIVM.

1 *Laicus potest statuere super rebus ecclesię, ipsas priuilegiando.*
2 *Præscriptio quanto tempore currat aduersus res, quę spectant ad Papā, & ex speciali sua prærogatiua.*
3 *Iura reseruata Imperatori in signum supremę potestatis, præscribuntur tanto tempore, de cuius initio non sit memoria.*
4 *Consuetudo tanti temporis, de quo non sit memoria in contrarium, habet vim concessionis.*
5 *Præscriptio centum annorum, quomodo probabitur.*
Possessio quando probetur tradita alicui.
6 *Testes possunt post facti maiores testificari de his, quæ viderunt in pupillari ętate, nisi ius requirat maioritatem tempore actus celebrati.*
7 *Præscriptio contra Romanam ecclesiam, non semper requiritur centenaria. 9. 10.*

FACULTAD DE TEOLOGIA Univ. de Deusto BILBAO

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 *Inquisitores hæreticæ prauitatis, an possint inquirere post quinquennium à morte hæretici, ad effectum confiscationis bonorum.*
10 *Præscriptio centenaria an requiratur, tam contra bona delata tantum, Romanæ Ecclesiæ, quàm incorporata. 12.*
11 *Præscriptio aduersus Imperatorem, vel fiscum quanto tẽpore finiatur.*
13 *Præscribere an possit Papa contra ecclesias inferiores, vel aliter contra ipsum an possit præscribi.*

CAP. XIIII.

Cum nobis. De centenaria prescriptione, quæ solum currit ꝯ Romanam ecclesiã, tpe schismatum deducuntur. In prima parte ponitur consultatio. In secunda rñsio, ibi: Licet. Casus literalis. Hildesmensis Episcopus mouit quæstionem subiectionis ꝯ monasterium Gradeñ. & ecclesiam Romanã, dicens ꝙ præscripserat subiectionem ꝯ libertatem monasterij. Papa cõmisit quibusdam abbatibus, vt reciperent testes Epi ad probandũ præscriptionem ꝯ libertatem monasterij. Sed postq̃ inchoata fuit præscriptio ꝯ monasterium, scissura trium schismatum fuit in Ecclesia Romana. vnde Papa iterum scribit eisdem abbatibus dicens, ꝙ tam de iure canonico, q̃ ciuili Romana ecclesia gaudet priuilegio speciali, vt ꝯ eam non currat præscriptio in fine centum ann. tñ non vult Papa tpa trium schismatum cõputari in prescriptione: sed de medio pscriptionis deduci. Ber. No. primo, ꝙ in eodem puncto, seu super eodẽ facto potest cõcurrere, & allegari vtriusq; iuris dispositio, etiã in foro canon. sic limita ꝙ no. glo.
1 10. dist. in c. si in adiutoriũ. † No. secundo, ꝙ princeps secularis potest edere statutum super rebus ecclesiæ etiam Romane. In ꝯrium facit c. eccl'. de ꝓst. & 96. dist. c. bene quidem. sed intellige hunc tex. in statuto priuilegiatuo. priuilegiauit. n. ius ciuile ecclam in cursu pscriptionis, vt in auth. quas actiones, C. de sacro san. ecc. nã & non subditũ potest quis priuilegiare. vt le. & not. in c. nouit, de iud. & 11. q. 1. c. quicũq;. No. tertio, ꝙ ꝯ ecclesiam Romanam non currit rñr, nisi prescriptio centenaria; dixi rñr, quia q̃siq; fallit, vt ꝯ. dicam. Item habet in hoc ecclesia Romana speciale priuilegium: quia ꝯ alias ecclesias inferiores currit rñr prescriptio xl. ann. vt in c. de quarta, s̃. eo. & auth. quas actiones, præall. No. vltimo, & tene menti, ꝙ impedimentũ, etiam superueniens, post inchoatã præscriptionem, impedit cursum pscriptionis, non autẽ interrumpit, sed facit eã, durante impedimento, dormire; & ꝙ hic esset inchoata pscriptio, satis innuit tex. apertè & tenet gl. j. qđ est ꝯ Bar. in l. senatus. ff. de off. presi. & vide ꝙ dixi plenè in c. ex trãsmissa, s̃. eo. Opp. & vt ꝙ ꝯ Romanam ecclesiam non currit præscriptio, cum sit cunctis dispositione diuina præla. 22. dist. c. 1. & 2. nec potest quis se ab vnitate ecclesię diuidere. 24. q. 1. c. loquitur. ne esset acephalus. 93. dist. c. nulla, & s̃. eo. c. cũ non liceat. Soluit gl. 4. & bene, ꝙ ꝯ ecclam Romanã, resp̃ectu plationis, & suprema potestatis non currit pscriptio, vt in ꝯrio; sed in rebus & possessionib. & iurib' ipsius eccl'ę Romanæ sic, vt hic; & no. bene so'onem. Idẽ not. Inn. in c. bonæ, 2. de postu. præl. vbi dicit hoc procedere, etiã respectu ciuitatũ, & villarum ecclesiæ Romanę; all. s̃. eo. c. ad audientiã. In quibus aũt bonis ecclesia Romana gaudeat hoc priuilegio centũ annorum, dixi plenè s̃. eo. c. prox. & vide Arch. in c. ne-
2 mo. 16. q. 3. † Sed circa hanc particulam gl. q̃ro, quid in his, quæ spectant ad Papam, speciali prorogatiua, seu in signum priuilegij singularis? gl. no. in c. vno, de cler. ægro. lib. 6. in ver. non obstante, dicit per istum tex. non valere in illis consuetudinem in
a ꝯrium; [a] & sic non possunt per ꝓsuetudinẽ cõpetere inferiori.
3 † Sed ego allego in ꝯrium c. super quibusdã, de verb. sig. vbi patet, ꝙ iura reseruata Imperatori in signũ specialis priuilegij, pñt præscribi tanto tpe, de cuius initio non est memoria. & no. per Bart. in l. si publicanus, §. in vectigalibus, ff. de pub. de reseruatis
4 verò Papę allego tex. in c. quod translationẽ, de off. leg. † Nam cõsuetudo tanti tpis, habet vim concessionis, vt in l. hoc iure, §. ductus aquæ, ff. de aqua quot. & æsti. & l. 1. & 2. ff. de aqua plu. arc. & c. 1. eo. tit. lib. 6. In hac tñ ꝓsuetudine, seu pscriptione, requirit sciẽtia Papę: quia in istis incorporalib. nõ potest haberi quasi possessio, sine scientia, aŧs licentia illius, qui ea possidet, vt l. 2. C. de ser. & aqua. no. Inn. in c. bonæ, præall. & c. ꝙuerẽte, de off. or. & multis aliis locis, per Bar. in l. j. ff. de aqua plu. ar. & d. §. in vectigalib. & hæc scia Papæ, habet vim ꝓstituti in dictis iurib. Ex his põt inferri ad intellm illius c. vnici, vt intelligat in ꝓsuetudine inducta sine sciẽtia Papę; vel quę non est tanto tpe præscripta. quod est notandũ. & vide in simili quod dixi in c. 1. vt li. pẽd. vbi tractaui, an facultas deferẽdi insignia põtificalia possit
5 ꝓsuetudine q̃ri, tãgit Io. And. in c. abbates, de priu. lib. 6. † Sed o principaŧ opp. ꝯ tex. in eo, ꝙ ꝯ ecclesiam Romanam requirit pscriptionẽ centum ann. vt. n. ꝙ hęc dispositio sit fundata sup impossibili: quia nunq̃ poterit probari possessio centum anno
b rum [b] per instra; quia per ea nõ probatur possessio, arg. c. inter dilectos, de fide instr. nec p testes; quia oporteret testes hñe centum, & quatuordecim annos, vt per centũ annos viderint istũ allegantẽ pscriptionẽ possidere; nec potuerũt videre a tpe nati-
uitatis suæ, sed ad minus debebãt esse puberes. sed cõiter hoĩes nõ viuunt vltra centũ annos: ergo requirere ita longissimã præscriptionẽ, nihil aliud est in effectu, q̃ impedire præscriptionẽ; & sic vtriusq; iuris dispositio vr̃ in hoc fundata super verbis, & nõ super rebus, ꝯ c. commissa, de elec. lib. 6. Sol. dicit gl. præall. in 2. parte, ꝙ pp difficultatem probandi, vr̃ sufficere probare possessionem per tm̃ tps, de cuius initio nõ extat memoria: vel ꝙ testes dicant se semper audiuisse, &c. vt in gl. sed in effectu finaliter nõ placet gl. quia nõ est recedendum a verbis iuris. vnde necesse est fm̃ eum, probare præscriptionem centum anno
c rum, prout hic dr̃. Sed aduerte, quia per hoc gl. nõ soluit ꝯriũ; quia nõ est verisile, ꝙ lex sit posita super impossibilitate; nõ. n. esset tũc lex. 4. dist. c. erit aũt lex, & in l. fi. ff. q̃ sẽn. sine app. rescin. glos. tñ simplr prosequuntur Tanc. Vinc. & Host. qui dicit hoc priuilegiũ per nullam gl. lædendum: maximè quia respicit honorem Dei, & fauorẽ eccleiæ. nam & priuilegiũ cõcessum priuato a principe; a priuato nõ debet minui vel lædi, de reg. iu. in reg. decet, lib. 6. sed nec per hoc dictũ soluitur ꝯrium. Io. And. soluit dicens, ꝙ licet probare sit difficile, non tñ impossibile; cũ
c interdũ inueniantur tam antiqui testes. Item per instra c potest probari possessio, vt ipse no. j. eo. in c. si diligenti. vbi ponit vnũ modũ probandi possessionẽ, vel quasi: vt si volo probare quasi possess. subiectionis, potero probare per instra confecta de fide litate per 200. annos, vel plus. Itẽ potest probari possessio, fm eum, per confessionem partis aduersæ; & licet hoc sit rarũ; satis est tñ ꝙ possit probari, vt vitetur obiectio. Ego verò dico, ꝙ multis modis per instra potest probari possessio, etiam longissimi tpis; vt puta si authoritate iudicis, vel voluntate partis tradentis apprehendit tenutã; de qua apprehensione fuit rogatus notarius. nam per traditionẽ transfertur possessio, Inst. de re. di
d usq; §. per traditionẽ, & l. traditionibus, C. de pac. & c. 2. de ꝓsuet. Itẽ potest probari possessio, si venditor in pñtia rei mihi possessionẽ tradidit, & notarius [d] scripsit, quod vẽdidit, tradidit, & assignauit, &c. & est tex. multũ no. in l. 2. C. de acq. pos. & ibi ꝑ Doc. Itẽ potest probari per viã cõstituti, vt quia venditor, vel donãs cõstituit se alterius noĩe possidere, vt in l. quod meo. ff. de acq. poss. & l. certè. ff. de preca. & vide plures alios modos, quos posui in c. cũ venissent, de rest. spol. & d. c. 2. de ꝓsue. Præterea non est necesse in testib. vt habeant centũ & quatuordecim annos.
6 † Nam rñr satis est, ꝙ tpe apprehensionis erat doli capax; & tũc tpe depositionis sit maior, vt not. gl. in c. relatum, 27. dist. & Spe. in tit. de teste, §. opponitur, ver. sed nunquid factus pubes. & Io. And. in c. ex parte, de corp. vitia. vide tex. iuncta gl. Instit. de testa. §. testes. hoc verum, nisi ius requirat specificè maiorem ætatem, tpe apprehensionis, vt in testõ, in quo testes debent esse puberes, d. §. testes. & hanc conclusionem firmat glos. in l. 3. §. lege Iulia. ff. de testib. & ꝙ per testes possit hæc præscriptio probari, vr̃ tex. in c. cum dilecta, de confir. vtili. Item poterit partim per testes, & partim per instra probari, cum parem vim habeant, vt in l. in exercendis, C. de fide instru. & c. cum Ioannes, eo. tit. nec hæc difficultas per testes probandi, debet esse alicui molesta; cum plura sint, quę ad sui substantiam exigant scriptu-
7 ram, vt not. glos. in c. 1. de censi. lib. 6. † Extra glos. opp. contra tex. & videtur, ꝙ minor præscriptio centenaria currat ꝯ ecclesiam Romanam, vt in c. 2. §. 1. eo. tit. lib. 6. vbi dr̃, ꝙ bona hæreticorum, qui ignorabantur in vita, ꝙ essent hæretici, præscribuntur per catholicos bona fide illa possidentes, etiam contra ecclesiam

ADDITIONES.

a ¶ In contrarium. Quod non currat præscriptio contra Papam in his, quę sunt reseruata in signum superioritatis, voluit Bal. in l. 2. in 6. q. C. de ser. & aqua. & Ias. in l. imperium, col. 11. ff. de iurisd. omn. iud. & Soc. in cons. 277. incip. In causa fratrum, col. 2. in 2. par. Contrarium voluit Bald. in l. j. col. 1. C. de rei domi. vel templo. vide Pesin. in c. non liceat, col. 4. de præscrip. Qualiter probetur possessor centum annorum, vide plenè per Bald. in l. fin. C. de lacrosan. eccl. Seb. Sap.

b ¶ Annorum. Quo probetur possessio, vide Bart. Ang. & Imo. in l. qui vniuersas, §. quod per colonum, & in l. quãuis, §. si conductor, ff. de acq. pos. & per Ang. in l. quædam mulier, de rei vend. & in l. litibus, C. de agr. & cens. & per Alex. in cons. 10. in 3. par. & in cons. 132. in 1. par. & adde ꝙ per locationẽ, & fructuũ perceptionem, probatur possessio, & nõ per locationem tm̃, vt per Bar. in l. 2. C. de acq. pos. & per Bal. in l. j. in vlt. col. C. de ser. fug. & an probetur possessio per solã inuestituram, inter contrahentes, in præiudicii tertij, vide Ang. in l. quisquis, C. de don. & per Bal. in l. emptione, in ver. quæro quia liter. C. plus val. quod agi. & an constitutione precarij probetur possessio vera, vel ficta. & qñ habens constitutionẽ precarij præsentatur habẽti veram traditionẽ possessionis, vide quæ hñr in l. quoties, C. de rei vend. Ant. Fran.

c ¶ Per instrumenta. Vide quid debet inferi in instrumentis ad hoc, vt probent possessionem; & an si solum inseratur clausula, precario possidere, & per vendentẽ vel donantem; & quid, si constituat se vsufructuarium, & generaliter plures modos probandi possessionem, vide per Lanfr. de Ori. in c. quoniã falsãm, §. tertium depositiones, nu. 96. ver. tertio venit probanda, & per discursum totius vers. & in apost. Bened. Vadi, in ver. possessio, & in vers. precario, & in ver. per ætiumum, supra de prob. Zach.

d ¶ Et notarius. Vide Bar. in l. prædia, vbi Alex. & alij. ff. de acq. pos. Bal. in l. iudicia, col. 1. C. de rei vend. Alex. in l. 2. §. stipulatio. ff. de verb. oblig. Seb. Sap.

ecclesiam Romanam spatio 40. an. so. quod ponitur hic, procedit rñr, vt s̃. dixi. ille vero est casus specialis, vt colligiꝫ ibi ex tex.
8 & gl. † Eradueꝛte diligenter, quia per illum tex. dico, ꝙ consuditur opi. Bar. in l. 2. C. de apost. vbi per illum tex. dicit, ꝙ inquisitores hæreticæ prauitatis nõ pñt inquirere post quinquennũ, à tpe mortis, ad effectum bonorum, quod aperte est ꝯ illũ tex. nisi saluando dictum suum dicatur, ꝙ quatenus bona veniunt publicanda fisco iudicis sęcularis procedit illa pscriptio quinquennij: Pro quo adduco bonam, & not. gl. q̃ non alle. Bar. in l. Manichæos, C. de hære. nam tex. quem all. Bar. aperte non probat. & ideo gl. prædicta loquit sub dubio forte: & facit in simili bo. tex. in l. 2. C. de vect. & cõm. vbi tex. no. dicit, ꝙ in bonis delatis fisco propter vectigal non solutum, præscribitur spa-
a cio 5. anno. a & no. Bar. in l. cõmissa. ff. de pub. aut bona veniũt
9 seu cedunt fisco ecclesiæ, & hẽt locum d. c. 2. † Et ex hoc pone vnum singulare dictũ, ꝙ licet in iuribus principis seu fisci, fiat distinctio in cursu præscriptionis inter bona fisco incorporata; & bona delata nondũ incorporata, vt j. latius dicam: tñ respũ ecclesiæ non vr̃ dria faciẽda, sed semper vniformis est pscriptio requirir. n. tps. 40. ann. vt probatur in d. c. 2. quatenus loquit de alijs ecclesijs, circa ecclesiam Ro. est differentia saltem quo ad
10 illum casum: qa in incorporatis requritur cursus, 100. annorum, in delatis vero, sufficit tps. 40. an. sicut in alijs ecclesijs. † Sed põt dubitari, nunquid idem sit in alijs casibus, in quibus bona deferuntur, sed nondum sunt incorporata, vt sufficiat tps 40. annorum. respũ ecclesiæ Romanæ & credo, ꝙ non põt, per illũ tex. q̃ ponit casum specialem, vt patet ibi, in hoc casu, & ius nouũ, vt patet ibi, sancimus. Et quanq̃ Io. An. ibi in nouella dicat, quod nisi esset ille tex. non curreret ibi pscriptio, qa non facta prius de
claratione super hæresi, non pñt apprehendi bona, vt in c. cum fm̃, de hære. lib. 6. & per ꝓns non currit pscriptio, cum non possint bona peti. Ego dico ꝯrium, quia qui actionem hẽt, non impedit agere, vt l. qui actionem, ff. de reg. iu. vñ satis, est quod bona sunt ipso facto publicata, & potuisset agere, vt pronunciaret iuxta formam, d. c. cum fm̃. Præterea in rebus latentibus currit pscriptio, vt in c. vigilanti. s̃. eo. & l. fi. C. de præsc. long. temp. Itẽ ꝙ currat pscriptio in tali casu, est tex. in d. l. 2. de apolta. & l. 2. C. de vecti. & commis. & tex. iuncta gl. in ver. & hoc dẽt, C. de hær. l. Manichæos. & quod not. Bar. in d. l. cõmissa. Ponit ergo tex. ille casum specialem in hoc, qa ꝯ ecclesiam Ro. currit pscriptio minor centenaria, & hoc fauore catholicorum, qui bona fide illa possederunt, & arbitror, ꝙ licet aliàs iusta ignorantiæ eã intercedente possit peti in integ. resti. aduersus pscriptionẽ, vt dixi in d. c. vigilanti, tũ in casu illius c. 2. peti nõ poterit de iustitia ordinata, quia prohibet ille tex. post 40. ann. aliquam molestiã possessoribus bonorum fieri, & hæc sunt multum no. ad intelle-
11 ctum istius c. & huius mãæ. † Nunc quæro visum est qualiter pscribatur aduersus ecclesiã Romanam, & inferiores ecclesias, tam respũ bonorum incorporatorum, q̃ delatorum duntaxat: quid aduersus Imperatorem seu fiscũ? Sol. gl. s̃. e. c. cum non liceat, simplr dicens res fisci non vsucapi, alleg. Inst. de vsuc. §. res fisci, & profectò nimis bĩ se expediuit gl. ibi. Lin §. res fisci, dũ intellexit illum tex. in vsucapione triennij, vel saltem in pscriptione, 10. vel 20. ann. secus dicit in pscri. 40. an. l. oẽs, & l. cõpetit, C. de presc. 30. vel 40. anno. sed quod ẽt currat pscriptio minoris tpis, allego multa iura ciuilia, quæ in hoc varie loquunt, vt patet in l. j. C. de quad. presc. vel de pscriptione quatuor ann. vt in l. inter quatuor. ff. de diue. & temp. presc. & in l. oibus, eo. ti. vbi requiritur pscr. 20. ann. & l. ꝙis. ff. de vsuc. vbi regritur pscr.
b 10. vel 20. an. & l. 2. C. de vec. cõmi. & l. 2. C. de apos. vbi sufficit pscti. 5. an. Quid ergo [b] in tanta varietate dicendum? profecto vario mõ dixerunt ad horum concordantiam, gl. & scribentes in locis pallẽ. sed ego ero pro conclusione contentus recitatione Bar. qui oĩum iudicio cunctos scribentes, in æquitate, & veritate præcessit. dixit enim in l. 2. C. de apo. & l. cõmissa, de vect. ꝙ aduersus bona publicata nondũ incorporata sufficit præscr. 5. an. vt in iuribus præall. & dicebat hoc notandum propter statuta, quæ in multis casibus inducunt ipso facto bonorum publicationem, vt post quinque annos a tempore publicationis non possit agi, sed contra eum facit tex. iuncta gl. in d. l. in omnibus, vbi hr̃, ꝙ rñr in talibus requiritur præscri. 20. anno. excepti casus, in quibus minora tempora seruari specialiter constitutum est, vt gl. ibi, & pro casu spali alleg. d. l. 2. C. de vect. & cõmis. & inter quatuor. præalle. Ideo distingue melius, vt per eũ in l. in omnibus, præalleg. vbi melius examinauit hanc mãm, ꝙ aũt quæritur in bonis seu in iurib. reseruatis principi in signum subiectionis, vt in tributo, seu censu, & in illis nullo tpe currit pscriptio, vt in l. competit. C. de presc. 30. an. idẽ dico, & fortius in ipsa subiectione, vt actiue presc̃ribi non possit, ne sit acephalus, vt dixi. s̃. eod. in cap. cum non liceat, & in cap. per venerabilem, qui filij sint legi. Quidam sunt iura reseruata principi in signum priuilegij singularis, vt legitimare spurios, creare tabelliones, exigere vectigalia, pedagia, & similia, & in istis currit præ-

scriptio: sed reqritur scientia ipsius principis, & tm̃ tempus, de cuius initio non exist at memoria, vt est text. not. in c. super quibusdam, de ver. sig. nor. Inno. in c. cum P. rabellio, de fid. instr. & per Bar. in l. si publican'. §. in vectigal. ff. de pub. & l. j. de aqu. plu. ar. & l. cunctos populos. C. de sum. Tri. & fi. catli. Quędam enim sunt bona, & iura pariter possessibilia, & ista si sunt principi incorporata, regritur prescriptio 40. annorum, vt in d. l. cõpetit, & sic procedit gl. in d. §. res fisci. Si vero non sunt incorporata, sed duntaxat delata, tanq̃ vacantia, seu ex cã publicata, & tũc bonis delatis pp vectigal non solutum, sufficit tps 5. ann. vt d. l. 2. Idem dico in bonis sibi delatis pp hęresim, vt d. l. 2. C. de apo. & per gl. in d. l. Manicheos. In alijs vero si præcessit denunciatio bonorum vacantiũ, sufficit tps 4. ann. vt d. l. inter quatuor, & d. l. j. C. de quadri. presc. Si vero denunciatio non interuenit, & tũc, aut quis illa bona possedit bona fide tm̃, & requiritur tempus 20. ann. & sic log tur d. l. in omnib. aut habuit ẽt titulum, & tũc sufficit præscriptio x. ann. & sic log tur l. quamuis. ff. de vsuc. & p. hæc habes clare hanc mãm respectu Papę, & Imperatoris, & de
12 priuatis, & inferiorib. ecclesijs dixi in c. de quarta, s̃. eod. † Vltim.
c hic quęro, an ecclesia inferior possit pscribere ꝯ Papã, vel eꝫ Papa ꝯ ecclesias inferiores? Spe. hanc quæst. posuit eo. tit. ver. illud ẽt; & finaliter concludit ꝙ non, quia res ecclesię sunt suę, & sic non pñt amplius effici suę, de fid. instr. c. inter dilectos. §. cęterum. nec ꝯ eum põt præscribi; quia licet p pscriptionẽ alinet semp talũ; quia intelligitur semp ex cepta authoritas sua, de re iud. c. suborta, & de capell. mo. c. dilectus. D. Ant. tenet ꝯrium, dicens Papam esse dñm vniuersalem, vñ põt pscribere in specie. & putat ꝙ 40. ann. sufficiant Papę ad pscribendum, ne ius ꝙ eo introductũ ꝯ eũ retorqueaŧ, de reg. iu. c. qđ ob gratiã, lib. 6. Ego dico latius sic, qđ aut Papa vtiꝛ plenitudine ptãtis, & tunc non presc̃ribit, nec possessionẽ q̃rit; qa pscriptio fundaŧ sup bona fide, qa credit rẽ esse suã, vel ad se pertinere. 34. q. 2. si virgo, & j. eo. c. fi. Ex quo infert, qđ si Papa p maximũ tps, ex plenitudine ptãtis, visitasset aliqđ monasteriũ eꝛo subiectũ, nõ per hoc pscribit ꝯ eũ; quia eps nõ fuit negligens, nec Papa cõi alio rũ iure id fecit, secus aũt, si alius rẽ a Papa recepit, ꝓferente illã ex plenitudine ptãtis, qa ex illo titulo forte minus sufficiẽti potuit inferior habere cãm presc̃ribẽdi, ar. in c. cũ psonę. de priui. li. 6. & c. cũ dilectus. de ꝓsue. Hoc in effectu voluit Innũ c. bonę, il 2. de post. pl. in 2. col. & Arch. in c. volumus. 16. q. 4. Aut Papa vsus est simplr iure alterius priuati; & tũ pscribit, sicut aliꝰ & cõi spacio, sicut de eccła pscribente, ꝯ priuatũ, dixi, s̃. eo. c. de quarta, & no. Io. And. in reg. qui ad agendũ, de reg. iu. lib. 6. in Mercu. & gl. in auth. quas actiones. C. de sacr. san. eccle. si aũt fuit vsus rectæ inferioris, eã pscribit, & spectat ĩmediate ad ecclesiã Ro. & idẽ dico si fuit vsus ĩmediate subiectione alicui? eccłę, credẽs illã immediate prinere ad ecclesiã Ro. vt in c. cũ psonę, prealle. primo enim illa ecclesia subeꝛat Papæ vłr, & iure aliorũ, nunc autem erat subiecta specialiter, vt in c. si Papa, de priui. lib. 6. de ecclesia vero inferiore, dico, quod non potest præscribere cõtra Papam, respectu supremæ potestatis, vt s̃. dixi. sed bene potest presc̃ribere iura sua, & bona, vt immediate sibi subsint, licet teneatur recognoscere Papam in vniuersalem dominum, vt probatur in c. cũ dilecta, de confir. vti. vel inuti. & d. c. volumus, & idem in priuato contra Papam supra c. proxi.

ADDITIONES.

a ¶ Quinque annorum. Adde Roman. singul. suis. folio. 5. Francis. Aret. consil. 154.

b Quid ergo. Vide Ioan. Fa. & Ang. in §. res fisci, Instit. de vsucap. Paul. de Cast. in l. fin. col. pen. C. de sacrosan. eccle. Are. in consi. 153. incip. consultatio pro posita, col. vlti. Bald. in consil. 38. ante finem in tertia parte, & in consil. 308. incip. quidam Lucanus, & in tertia parte, & Alexan. in consil. 84. in 1. volu. & in consi. 31. incip. ponderatis his, in fin. in 5. volum Soci. in consil. 86. col. fin. versic. 5. hæc conclusio, & in consil. 156. colum. fin. vers. sed clarum, in 1. parte. Seb. Sap.

c ¶ Vel econtra. Adde eundem consi. 7. lib. 11. vbi latius.

SVMMARIVM.

1 *De præscriptione facta contra ecclesiam, vel iura episcopalia, subducũtur tempora, quibus ecclesia fuit sine pastore.*
2 *Sententia est stricti iuris.*
3 *Dubia probatio instrumenti, non releuat, nisi factum aliter certificetur.*
4 *Monasterium potest habere pleno iure ecclesiam inferiorem subiectam, aut ex priuilegio, aut ex præscriptione.*
Iura episcopalia possunt pleno iure præscribi. 6. sed non illa, quæ sunt ordinis 31.
5 *Præscriptio contra ecclesiam vacantem non currit.*
6 *Cognitio causarum matrimonialium, potest per inferiorem prælatũ pręscribi.*
7 *Præscribi an possit per inferiorem prelatum certa pars diœcesis cũ territorio, excludendo prorsus episcopum.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Præscribens iurisdictionem, excludit illum, ad quem pertinebat; non autem cum illo concurrit.

8 *Titulus, siue bona fides in ꝓscribendo, causari pōt ex priuilegio dubio.*

9 *Interpretatio præscriptionis, respectu certa rei, non extenditur ad alias, etiam consimiles.*

Præscribens iurisdictionem respectu certorum articulorum, non porrigit effectum suum ad alios, etiam consimiles. 23.

10 *Interruptio proueniens post finitam præscriptionem, nil nocet.* 12.

11 *Consuetudo iam in esse deducta non tollitur, si contra eam bis, vel semel aliquid intentetur.*

13 *Præscriptio iurium incorporalium, puta iurisdictionalium, quomodo interrumpatur.*

14 *Præscriptio iurium episcopalium, quomodo interrumpatur per ipsum episcopum.*

Ius excommunicandi, vel visitandi, potest esse apud plures insolidum; & locus est præoccupationi.

15 *Testes deponentes verisimiliora, & concordantes iuri communi præferuntur aliis.*

16 *Indefinita non semper æquipollet vniuersali.*

17 *Testes deponentes indefinitè super capitulis, necessario non concludunt; & ideo non probant.*

18 *Possessio alicuius rei, si probetur æqualiter fuisse apud duos; est utrique res illa adiudicanda.*

19 *Sententia lata contra subditum, an noceat superiori.*

Subditi an sint molestandi, siue conuenien di ab his, qui prætendunt habere interesse.

20 *Subditorum interest non mutare dominum; & dominorum interest non mutare subditos.*

21 *Subditis scientibus, vel ignorantibus, an præiudicet dominus transigendo, vel aliter componendo de feudo.*

22 *Subditus non potest præscribere, ne præstet obedientiam superiori: sed iura superioris bene potest præscribere.*

24 *Res mea non potest esse mea, ex pluribus contrarijs acquisitionibus.*

Exceptiones contrarias si quis opposuit, videtur illas disiunctiuè opposuisse.

25 *Probatio debet in specie, & non in genere concludere.* 28.

Equus si probetur mortuus, & non probetur, talis equus, talis pilaminis & c. non releuat probantem.

26 *Pignus quod probetur venditum à creditore ex pacto, debet probari ꝙ illamet res pignorata fuit vendita.*

27 *Articulans præscriptionem, non debet se arctare ad tempus statutum ad finiendum præscriptionem, sed ad maius tempus: quia si deducuntur aliqua tempora, tempus sufficiens remanebit.*

29 *Factum quando est punibile certo loco, uel tempore, debet exprimi locus & tempus: aliàs dubia probatio non releuaret.*

30 *Delictum, quod potest esse punibile, & non punibile secundum exceptionem rei, præsumitur potius non punibile.*

31 *Agens ad mutuum, debet probare mutuum factum ante libellum datum; aliàs actor succumberet.*

32 *Confessio inquisiti potest acceptari, quatenus facit contra se, & non aliter, nisi probetur, & quid operetur.*

33 *Ex præsumptionibus vehementibus non debet quis corporaliter puniri.*

34 *Prælatus præiudicat ecclesiæ suæ in omittendo, puta in permittendo rem ecclesiæ præscribi, tenetur tamen de suo resarcire.*

35 *Restitutio in integrū aduersus ꝓscriptionē, intra quātū ēps debeat peti.*

36 *Præscriptio an currat aduersus debitum annuum, si creditor cessauit petere.*

CAP. XV.

1 **Auditis.** †De præscriptione subducitur tps, quo vacauit ecclesia ꝺ quam prescribitur. ita summat Io. And. hic. sed hęc summatio de nihilo seruit, cum hoc sit expressū in multis iurib. ꝛ. eo. c. de quarta, & c. 1. cū sim. ideo summo sic. Prælatus inferior pōt ꝓscribere in certis ecclesiis diœcesis totum ius ep̄ale, subducitur tn̄ de præscriptione tps, quo vacauit ecclesia cathedralis. h. d. no. Primo ponit processū, & cōclusionē negotij. Scēo, indecisè narrat restitutionē ab vna parte petitam. & cōcessam. Tertio, cōmittit probationes recipiendas sup restitutione, & causam diffiniendā. Tertia, ibi: Quocirca. Casus lit. Inter ep̄m Vigo. & abb atē de Heuescam, vertebat ꝯtrouersia super quibusdā ecclesiis in valle de Heuescā cōstitutis, quas dicebat ep̄s ad se spectare lege diœcesana. causa sup his cōmissa fuit iudicibus; corā quibus petit ep̄s ecclesias sibi debere subesse quoad legē diœcesanam; & omnia iura ep̄alia sibi debere adiudicari in illis ecclesiis. abbas verò dicebat ecclesias illas ab eius iurisdictione prorsus exemptas per priuilegia. Item dicebat se illas ecclas legitimè p̄scripsisse. sup his vtraque pars suas probationes induxit. abbas induxit tam priuilegia, q̄ testes ad probandum suā intentionem; & ep̄s ad probandum interruptionem. Tandē causa sic instructa remissa fuit ad sedē Apost. post allegationes multiplices, intellexit ep̄s, ꝙ licet abbas p priuilegia non probasset suam intentionem; tn̄ probauerat ꝓscriptionem, petit ep̄s se admitti per beneficium restitutio. ad probandum, ꝙ Vigoren. eccla tanto tpe vacauerat, ꝙ tpe vacationis subducto, ꝓscriptio non sit cōpleta. abbas videns ꝙ ista probatio p̄iudicabat sibi in totū, petit se admitti, per idem beneficium, ad probandū per priuilegia Theo. & Off. Regū, ꝙ vallis de Heuescā est ille locus, quē Cęlestinus libertati donauit. Papa videns, ꝙ vtraq; eccla necessariā probationē omisit; vtrāq; restituit ꝺ alteram in prædictis articulis. Sed quia probatio abbatis p̄iudicialis erat, mādat Papa iudicibus, quatenus inspiciāt priuilegia Theo. & Off. Regū. quæ abbas super libertate p̄missa asserit se habere; & si per illa ꝓstiterit, ꝙ vallis de Heuescā sit ille locus quem Cęlestinus libertati donauit, absoluant abbatē ab impetitione ep̄i super ecclesiis prædictis, ep̄o super illis silentiū imponentes. si verò abbas in hac probatione defecerit, audiant probationes ep̄i super tpe, quo intra xl. ann. sedes ep̄alis vacauit; & si per tn̄ tps illam vacasse constiterit, vt illo subducto pręscriptio non sit completa, adiudicent ep̄o ius ep̄ale in illis ecclesiis, abbati silentium imponendo: si autem ep̄s hanc exceptionem non probauerit; quia tn̄ interruptionem probauit in quibusdam articulis, adiudicent eidem ius ep̄ale in illis; dummodo intra quadraginta annos interruptio facta fuerit; in cæteris, in quibus abbas præscriptionem probauit, ep̄o silentium imponentes. B. No. primo iuncta gl. 1. quod lex diœcesana generaliter sumpta, comprehēdit legem iurisdictionis. colligitur autem hic; quia petebat ep̄s in istis ecclesiis ius ep̄ale, vt patet in sequentibus. hoc autem ius consistit in vtraque lege, & præcipuè in l. iurisdictionis; & ab illa, monasteria non sunt exempta, vt plenè legitur & no. in c, dilectus, de off. ord. & 10. q. 1. in fin. capitur autem hic largè, tum pp subiectam materiam; tum quia
a verba libelli sunt latè interpretanda in fauorem libellantis, [a] vt l. si quis intentione ambigua, & l. solemus, ff. de iud. & c. cum ecclesia Sutrina, de causa poss. & propr. & bo. tex. cum ibi notatis in c. constitutus, de relig. dom. secus autem vbi hoc verbū proferretur in materia stricta; quia tunc nō comprehenderet legē iurisdictionis; sed legem diœcesanam tantū in specie sua; sic intellige tex. d. c. dilectus. † Nam istud verbum, fuit ibi prolatum
2 in sūa, quæ est stricti iuris, vt l. vna. C. si plur. vna sent. not. Bart. in l. si expressim. ff. de appel. in 2. col. quod no. Ex his do hāc rām, ꝙ in mā differenti, si sumus in fauorabilib. vna lex cōprehendit aliam: secus in odiosis. No. sēd o, ꝙ reus potest simul, & semel se defendere ex priuilegio, & p̄scriptione, de quo vide bon. gl. in reg. nullus pluribus, de reg. iu. lib. 6. & quod no. ꝺ. eo. c. venies. Item ꝙ pluribus defensionib. allegatis (quarū quælibet est per se sufficiens ad intentū proponentis) recipiēda est prius probatio super leuiori: vnde Papa mādauit hic recipi prius probationes super priuilegio, & in defectū super pręscriptione. simile in
3 c. si forte, de elec. lib. 6. † No. tertio, ꝙ probatio instri dubia nō releuat; nisi aliter certificet, nec recipit interpretationē ab articulis, seu confessione producentis. facit c. in pñtia, de prob. &
4 c. cum Ioannes, de fide instr. † No. 4. duos modos, quibus ecclesiæ ſeculares possunt pleno iure subesse abbati, per priuilegiū, s. Romani Pontificis, & per p̄scriptionem; & dīr subiectæ pleno iure, qñ ep̄s nullum ius ep̄ale in illis exercet; sed vtraq; lege subijciuntur abbati, vt leg. & not. in c. qñ, de priuil. Ex quo singbr not. ꝙ totum ius ep̄ale in certis ecclesiis, est præscriptibile per
5 inferiorem, & de hoc latius ꝺ. super gl. 3. † No. ibi: Intra 40. annos &c. ꝙ vacatio ecclesiæ impedit ꝺ eam præscriptionem currere, & facit eam dormire, siue ante præscriptionē inchoatam contigerit, vt ꝛ. eod. c. 1. & c. de quarta, siue pendente præscriptione, vt hic, & facit ad ea quæ dixi ꝛ. c. ex transmissa, & c. cum
6 nobis. † No. ibi: Causarum matrimonialium, iuncta glos. 3. in fi. habes enim hic tex. expressum, quod cognitio causarum matrimonialium, potest præscribi per inferiorem prelatum [b] ep̄o, etiā regularem. Abbas enim hic præscripsisset, nisi interruptio obstitisset, cuius ꝺrium (& minus bene) tenuit Host. in c. literas, de restit. spol. & satis vr̄ concordare huic tex. c. accedentibus, iuncta gl. fin. de excess. prælat. & c. 1. iuncta glos. 4. de consang. & affin. tenet Io. And. in d. c. literas, & c. accedentibus. Ex quo not. quod nedum ea, quæ sunt simplicis iurisdictionis, possunt per inferiorem præscribi, sed etiam si sint dignitatis episcopalis. nam cognitio causarum matrimonialium est dignitatis episcopalis, vt in d. c. accedentibus. Ex quo infero, quod institutio, etiam authorizabilis, potest per inferiorem prælatum præscribi, cum hoc non sit ordinis episcopalis; & sic cessat cōtrarium, c. quanto, de consuet. & c. quamuis, 68. dist. cuius contrarium voluit hic Host. & in c. cum satis, de offic. archidiac. sed minus

ADDITIONES.

a ¶Libellantis. Vide quod decidit D. Abb. in c. ex parte, supra de rescrip. & in c. fedes, in 1. not. supra de testa. & multa accumulat Felin. hic, & Mod. in l. fed & si possessori. §. item si iurauero. ff. de iureiur. quid autem si in libello, esset clausula, omni meliori modo, an libellus contiuens repugnantiam, saluari possit? vide Alex. in cons. 110. in 5. vol. vbi videtur contrariari his, quæ dicit Fel. hic, col. 3. Seb. Sap.

b ¶Inferiorem prelatum. Adde Cald. latè cons. 2. hoc eo. tit. Bal. cons. 93. 5. lib.

minus bene iudicio meo; & ꝺ hunc tex. locutus est: quia sub cura ecclesiarum istarum erat tota illa vallis de Heuescā. hinc est, quod ēt præscripserat abbas iurisdictionem Episcopalē, respectu populi, vt patet in cognitione causarum matrimonialium; circa quam facta fuit interruptio, & sic abbas acquisiuit plenū ius episcopale in istis ecclesijs, & in tota illa valle, præterq̄ in exceptuatis, hic, in quibus facta fuit interruptio per Ep̄m: alias p̄cessisset in totum præscriptio. ergo competebat huic abbati in stitutio, ēt authorizabilis; respū curæ populi, & no. singulariter, quia nemo ad hoc ponderauit istum text. Et quod hæc institutio quæsibilis sit per inferiorem ep̄o, sentit hic Inn. & clarius, ꝺ.
a eo. c. cum olim. a vbi vr̄ tex. iudicio meo, non cauillando literā, & tenet gl. in d. c. cum satis, & Io. An. aperte sentit in c. cum venerabilis, de censi. & Pa. de Leaz. in cle. j. de excess. præl. in cle. ne in agro. §. cæterum, de statu reg. facit quod no. Io. An. post Arch. in c. cum ep̄s, de off. ord. lib. 6. & Archid. 16. q. 2. in fum. & D.
7 de Ro. dec. 231. † Ex prædictis & ex tex. no. aliud singulare dictū [b]
b quod alibi ita bene non probatur, ꝙ inferior ꝑlatus potest pręscribere certam partem diœcesis cum territorio, excludendo prorsus ep̄m in illo loco ab exercitio iuris ep̄alis, cuius contrarium, & non bene, sensit Host. in c. cum contingat. de fo. cōpe. sed primum dictum tenet Archi. & Io. And. in d. c. cum ep̄s, & vide in hoc, quod plene dixi in d. c. cum contingat. Aliud etiā singulare colligo ex hoc text. ꝙ exercens iurisdictionem in aliquo loco vr̄, vel in certis articulis, vr̄ illam præscribere, excludendo illum, ad quem pertinebat iurisdictio, non aūt, vt in exercitio cum illo concurrat, licet gl. & quidam alij sentiant ꝺrium in c. pastoralis, in prin. de offi. ord. sed hic est tex. prorsus in ꝺriū hic. n. df, quod ep̄s fuit aliqñ prohibitus exercere iura ep̄alia, sed abbas exercendo pręscripsit ꝺ ep̄m negligentem, & imponitur silentium episcopo, & abbati adiudicatur ius episcopale, & ad idem, ꝺ. e. c. cum olim, & facit quod no. Inn. in c. dilectus, de capel. mo.
8 † No. ꝙ priuilegium incertū, & dubium, vt erat hic, priuilegium Cęlestini, quod referebat se ad priuilegium illorum regum. dat tīmam causam præscribendi certa iura, ad idē vide
9 bonum tex. in c. cum dilectus de consue. † No. ex fine tex. ꝙ in-
c terruptione facta in certis capitulis alio possidente iurisdictionē vr̄, non operatur effectum suum respectu iurisdictionis vniuersalis, sed solum respectu aliorū articulorū, in quibus facta fuit: simile in possidente, seu exercente iurisdictionem respectu certorum articulorum alio possidente vr̄. non. n. extenditur possessio ad alios articulos ēt consimiles, sed tn̄ præscribitur quā tum possidetur. vt est tex. bo. in c. cum olim, & ca. cum contingat, ꝺ. de deci. no. ponit Inn. in d. c. cum dilectus. de capel. mon.
10 † Vltimo. no. in ver. Si autem ꝙ interruptio, post completam præscriptionem non habet ledere ius ex præscriptione iā quæ situ. oportet ergo, ad hoc, vt valeat, ꝙ fiat intra tps præscriptio-
11 nis. Ex quo infero, † ꝙ præscriptio seu consuetudo iam cōpleta, non tollitur, licet bis vel semel fiat ꝺrium, quod tenet Spe. eo. tit. §. j. versi. quid si post completum, allegat l. si vnus. §. fi. pactum. ff. de pac. sed iudicio meo hic magis clare probatur, & ad hoc facit clarius l. temporalis, iuncta glo. de reg. iur. alias est §. l. præcedentis, quæ incipit, nemo alieno. no. Io. And. in c. fi. de cō fir. requiritur ergo ad tollendam præscriptionem. vel consuetudinem, ꝺria præscriptio, vel consuetudo, vt no. in iuribus proxi
12 me allegatis, facit c. j. ꝛ. de reg. iur. † Et no. ꝙ ex sola præscriptione pñt se tueri etiam religioli, licet expresse, & ex post facto cōstet titulum, qui cedit causam præscribendi, non sufficere ad ius transferendum, simile in c. cum dilectus, de consu. Sed ante quā descendam ad gl. quia text. facit mentionem de interruptione,
13 & non dicit, qualiter fiat ista interruptio. † Quæro, qualiter fiat interruptio p̄scriptionis in incorporalibus? Sol. hanc mām satis examinaui. ꝛ. eo. in c. illud. Sed pp aliqua dicta Inn. hic. q̄ mihi non placent, nec illa in totū ibi recitaui, dicam hic dicit ēm ꝙ interruptio fit in iuribus, & in alijs incorporalibus, eodē mō, quo in corporalibus. s. per litis contesta. & alijs modis no. in d. c. illud fit etiam in his specialis interruptio, si ep̄s saltem vna vice fuisset vsus his iuribus ante completam præscriptionem abbatis, arg. C. de præsc. 30. ann. l. cum notissimi. Idem dicit, si prohibuisset ep̄s per violentiam abbatem volentem exercere iurisdictionem, q̄ præscribebat, ita, ꝙ timore episcopi dimiserit illā exercere; quia cum possessio perdatur solo animo. multo fortius interrumpitur, ff. de acq. poss. l. possidere, §. in amittenda, & l. quemadmodum. & quia deiectus videtur, qui non vtitur: quia
14 suspicat se posse repelli. ff. de acq. pos. l. si id quod. §. fi. hoc dictū
d satis placet, & tenet Bar. in l. naturaliter, ff. de vsuc. † Sed ꝺ prædicedens dictum in eo, ꝙ voluit, ꝙ ep̄s [d] exercendo, & vtendo illis iuribus saltem vna vice, ante completam præscriptionem, videatur interrumpere pręscriptionem, op̄, quia licet episcopus exercuerit episcopalia, non minus poterit abbas illa exercere, cum visitatio, excōicatio, & similia possint in solidum apud plures, sicut sunt apud Archipresbyterum, Archidiaconum, Ep̄m, & Archiepiscopū, qui in proprios subditos exercent prędicta. ꝺ
c. proxi. no. de offi. archidia. c. j. & c. cum satis, de offi. archipres. c. 2. & 3. sic & abbas poterit cū p̄dictis hæc iura exercere, nec p̄scribet sibi ius alterius, sed p̄scribet sibi ius consimile. fol. hoc ꝺrium formauit ipsemet Inn. sed iudicio meo minus bñ soluit. dicit. n. ꝙ Abbas pręscribit ꝺ singulos; & contra omnes: nā quicunque fuerit ille, qui habet ius cōicandi, vel visitandi, vel qđcunque, siue Archiepiscopus, siue Episcopus, siue quis alius, etiā si ex præscriptione habeat, ꝺ eum, vel oēs pręscriberet abbas. & si aliqs ipsorum interrumpat aliquo modorum supradictorum, ꝺ eum non perficietur pręscriptio; & hoc dicit bñ probari ex hoc c. & ꝺ. eo. c. cum olim. Certe hic, & in c. cum olim, nō probatur, quod episcopus exercendo per se interrumpat præscriptionem abbatis. solum enim hic fit mentio de interruptione: sed non dicit, qualiter fuit facta. nec puto id dictum Inn. verum. & ꝺrium ipsemet sensit in d. c. cum olim, in prin. vbi dicit, quod si episcopus vidit alium iura episcopalia exercere, & populum obedire, vel illius sententiam obseruare, & passus est in tīm, quod parochianos alteri obedientes non puniuit, nec exercuit, animo pusillanimi, deseruisse vr̄ suam possessionem; & sic est in alium translata, arg. ff. si ser. vend. l. & si forte. §. j. Sed si ep̄s non est passus suum populum alterius ep̄i vel prælati sentētias seruare, puta qa vel temporaliter, puniuit parochianos, qui seruabant sententias alterius, intantum, quod eos vilipenderet, vel saltem excommunicauit eos, licet non posit facere quod alterius sententias non seruauerint, vel alio modo processisset cōtra eos; ita, ꝙ bene appareat, quod possessionē non dimisit: Dicit Inno. quod non amittit possessionem, quę non amittit nisi animo, & iste nullo modo videtur habere animum possessionem amittendi. Et idem dicit Inno. si aliter cōtra parochianos huiusmodi processisset, puta mulctando vel eorum bona occupando. Ex his enim satis arguo, quod Ep̄s nō impedit, nec interrumpit possessionem alterius illa iura exercendo: sed oportet ꝙ ipse prohibeat illum exercere, vel subiectos sibi obedire, vel litem contestetur, vel aliqm actū exerceat, per quem interrū pat p̄scriptio, de quo in d. c. illud, facit optime l. vt perfectius, C. de anna. exce. & ēt 16. q. 3. c. placuit. §. pōt. vbi ponit modus interrumpendi p̄scriptionem, nec numerat p̄dictus modus. Bar. etiam in d. l. nāliter, ponit dicta Inn. hic: sed omisit hunc modū, quia forte sibi non placuit. Præterea, si hoc dictum Inn. esset verum, sequeretur, quod nunq̄ quis p̄scriberet iurisdictionem, accumulatiue ad ep̄m. si ambo exercent, vt sit locus præuentioni cuius ꝺrium sentit glo. & clarius Io. And. in c. pastoralis de offi. ordin. Dico ergo concludendo, qđ aut solus præscribens vsus fuit illis iuribus, & vr̄ præscripsisse, excluso Episcopo, & hoc tenet Inno. in d. c. cum olim, aut ēt Episcopus fuit vsus, & tunc p̄scripsit accumulatiue ad ep̄m. Episcopus. n. non vtendo, & patiendo alium vti, videtur consensisse vt ambo vtantur; & sic intelligo no. in d. c. pastoralis, & pro hoc facit totus fere titulus, de offic. arch. nam pro maiori parte illa spectant ad archidiaconum de consuetudine, & nihilo minus episcopus illa exercet, & hæc notabis, quia non bene per alios sunt declarata. Ex p̄dictis infero ad aliam qōnem, q̄ posuit Inn. quod si testes p ep̄m producū d.t, quod exercuit iura ep̄alia, & testes abbatis deponunt pro abbate, quorum dicto stabitur? Sol. dicit Inno. quod si testes ep̄i, & testes abbatis omnino sunt pares, vt quia testes episcopi dīt eum exercuisse iura episcopalia, & testes abbatis
15 illud idem dicunt de abbate. † Data in alijs testium paritate, pre-
e feruntur testes, qui cōcordant iuri cōi, & sic dīt verisimiliora. arg. ꝛ. de prob. c. licet, ver. ex præmissis. Si vero testes abbatis dicant generaliter abbatē exercuisse iura episcopalia, & testes ep̄i probant solum ecclesiam sitā in diœcesi; & ꝙ ep̄s exercuit ibi ep̄alia, non tn̄ dicunt, ꝙ omnia episcopalia adiudicabuntur abbati, illis exceptis, de quibus probauit ep̄s, & exceptis his, de quibus probauerit interruptionem interuenisse, quod forte iusticit probare per duos testes, f̄m eum; licet abbas generaliter p̄bauerit per plures, arg. ꝛ. eod. c. illud. dicit tn̄ Inno ꝙ prudenter faciet examinator, si de singulis capitulis, iuris ep̄alis, sigillatim interroget testes abbatis, Hostiē. dicit, ꝙ hęc debet esse cautela aduo-

ADDITIONES.

a Olim. Et ibidem de hoc vide per D. Ant. in 2. col.

b Singulare dictum. Vide Fel. in c. irrefragabili, circa prin. ꝛ. de offic. or. Abb. in c. auditis, in 4. no. ꝛ. de in int. rest. & in c. cum venerabilis. ꝺ. de censi. Seb. Sap.

c † Interruptio. Vtrum per interruptio. præscriptionis, vel acquisitionem possessionis quoad vnum articulum intelligatur interrupta præscriptio, vel acquisita possessio quoad alios, vide omnino Pet. de Anc. in rep. c. beneficium, in vlti. char. ver. 10. quęro, de reg. iur. in 6. Adde Ro. consi. 381. Abbatem cō si. 57. 2. lib.

d ¶Quod episcopus. Vide Io. Fr. Balbum in tract. præscriptionum, in 3. parte sextæ partis principalis, in prima q. vbi refert verba Abb. hic. Seb. Sap.

e ¶Verisimiliora. Vtrum indistincte præferantur testes diſponentes verisimiliora, vide hoc per D. Ant. in d. c. licet causam, in 16. col. & quod ibi no.

† Adde dictis Panor. Qldr. consi. 274.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aduocati episcopi, ℑ quem testes producuntur, ad hoc de te-
stib.c.2.lib.6.& tunc ſm Inno. non proderit præscriptio abba-
16 tis, nisi in capitulis probatis, vt ℑ.eo.c.cum olim. † Mihi nō pla-
cet hoc secundū membrum Inn. quia licet indefinita, in multis
æquipolleat vñi, iuxta not. in c.vt circa, de elec. lib.6. & bene fa-
a cit tex. in l.fi.ff.de vi.trit.& oleo leg. tñ aliud [a] dicendum in testi
b bus; [b] cum eorū dictum debeat concludere necessario, & non
pſumptiue, vt in c.in pūtia, de prob. nam indefinita posset veri-
ficari in duobus capitulis, seu iuribus eſpalibus, & in hoc no. di-
17 ctum Inno. † Sed primū membrum Inn. nō mihi placet in eo,
quod dicit, ꝙ si testes vtriusque sunt æquales, præferendi sunt
testes episcopi: quia concordant iuri cōi. nam possibile est, ꝙ
vtriusque testes verum dicant, ſ. ꝙ eps & abbas exercuerunt,
iuxta ea, quæ dixi in præced. q. Saluando tñ certo casu dictum
Inno. distinguo sic, ꝙ aut eps, & abbas dicunt se illa iura insoli-
dum possediſſe; & tunc cum impossibile sit, ꝙ duo illa eadem
iura possederint insolidum; sententiandū est pro eo, qui habet
præſumptionē iuris pro ſe, & iste est proprius casus, d.c.licet,
ver. ex præmissis, de prob. Aut dicit abbas, ꝙ exercuit, & posse-
dit illa iura, eſpo tñ excluſo; ſed ꝺ currente in exercitio, ita ꝙ lo
cus erat ꝓuentioni; & tunc ſniabit pro vtroque, cum vtrūque
sit possibile; quia distinctum, arg. c.cum tu, de testib. & eorum
18 quæ not. in d.c. pastoralis. † Facit optimè quod not. Bart. in l.si
duo.ff.vti possiꝺ. vbi dicit, ſi duo probāt æqualiter possediſſe ean-
dem rem, adiudicāda est eadē res vtrique, & de hoc vltimo dixi
19 plenè in d.c.licet. Nunc venio ad gl.& opp. ℑ tex. in eo, ꝙ epi-
scopus egerit super ecclesiis sitis in valle de Euescham, ℑ abba-
tem. vſ.n. quod debuisset agere ℑ capellanos, seu rectores illa-
rum ecclesiarum, vt in c.querelam, de elect. Sol. gl.2. hic ℑrium
sensit. & in effectu voluit sic soluere, quod aut agit de subiectio-
ne; & tunc non illi, qui possederunt iure subiectionis; sed ille,
qui dicit illos sibi subiectos, conueniri debet, quasi istius prin-
cipaliter interſit, & ita loquitur hic. Aut agitur de facto subie-
cti, vel rectoris; vt quia dī ipsum etiam ecclesiam occupasse; &
petitur deinde remoueri, & conuenitur ipse subiectus. & ita lo-
quitur d.c.querelā. Aut agitur de aliis iuribus, puta quia quis pe
tit censum, vel procurationem a capellanis; & tunc illos cōue-
nit; quasi principaliter interſit capellanorum, & non illius, qui
possiꝺet subiectionem. & hoc est meus huius gl. Extra gl. multa
dicunt. Vinc. sentit, ꝙ ℑ vtrūque potest agi; licet agatur de su-
biectione; & obtinendo ℑ vnum, alteri non fit præiudicium,
ℑ. de re ind. c.cum super, & c. suborta. no. bene hoc dictū Vinc.
& idē tenet Tanc. sed Phil. hoc limitauit; nisi is, qui dicit eos si-
bi subditos, sciuerit causam suā agi, & tacuerit, per c. ℑuis, ℑ.eo.
Inno. in hoc multa scribit hic, & in c. inter quatuor, de maior.
& obed. & in c.cū deputati, de iud. & c.cum super, & c.pen. ℑ. de
re iudic. Ego aliqua tetigi, in d.c. deputati & intra remitto. Sed
hic annectam, quæ dicit Inn. hic, qui primo dicit, ꝙ tunc nocet
taciturnitas hoc casu, qū lata est ſnia ℑ illum, ad quem primo
loco pertinet defensio; sciente illo, ad quē pertinet ſcḋo loco,
per preall. decr. ℑuis, & l. sæpe, ff. de re iudic. secus dicit eℑ, alleg.
d.c.cum super. & dicit quoſdā dicere, ꝙ primo loco spectat ad
prælatū defensio ecclesiæ, de cuius subiectione ag, ī, qui subie-
ctionem possiꝺet. secundo ad ministrū illius ecclesiæ, siue ad re
ctorē: secus, ſi ageret de possessionibus eccl. quasi per hoc sen-
c tiat Inn. ꝙ ſnia lata [c] super subiectione ℑ superiorē ipsam possi-
dentem, nocet subiectis sciēti. illam causam agi; quibus com-
petit ſcḋo loco defensio: secus, ſi est lata ℑ subiectos; quia tunc
non nocet superiori, licet sciuerit causam agi. Sed Host. ait, ꝙ p
illa iura c. ℑuis, & l. sæpe, potius esset dicendum oppositum. q.d.
Host. ꝙ magis esset imputandū ei, cui primo loco competebat
defensio: & permisit sequentem agere; quia poterat illū repel-
lere; & causam in se assūmere, quam ecōtra. Et forte melius di-
cit, ſi illa iura rectè pōderentur: sed dic, vt ℑ. Postea no. dicit In-
no. alios dicere, & forte melius ſm eum, ꝙ hoc casu non dī per
tinere primo ad vnū, secundo ad aliū; sed plenè & æqualr de-
fensio pertinet ad vtrūque. C. de libe. cau. l. principaliter. Et no.
20 quia hoc dictū satis mihi placet. † Nam (vt dicit Inn. & bene) si-
cut interest dñi, nō perdere subiectos; ita interest subiectorum
non mutare dñm, ad hoc alle. quod leg. & not. in c. humilis, de
maio. & obed. & in l. Imperialem, §. præterea Ducatus, de prohi.
feu. alie. coll. 10, & l. j. §. ex eadē, de cap. Conr. ea. coll. vbi dī non
posse dñm alienare feudū sine ꝺsensu vasalli, ne cōpellatur ha-
bere dñm, quem nolit; vel sibi nō expediat habere, in d.c. humi
lis. citantur plati inferiores, cum agitur de iure primatiæ: quasi
eorū interſit non habere nouum dñm, & superiorem, dicit ēt
Inno. ꝙ ſnia ℑ vnum ex prædictis lata, nō præiudicat alteri igno
ranti; sed scienti sic, per iura palle. sed certè iudicio meo hoc di
ctum se nō compatitur cum præcedenti. nam si ad vtrūq; per-
tinet defensio æque principaliter; ergo ſnia lata ℑ vnum, non
debet præiudicare alteri, etiam scienti, per iura, quæ ad suā opi.
adducit Inno. c. quamuis, & l. sæpe, loquuntur, qñ sententia fuit
lata ℑ cum, cui secundo loco competebat defensio; quia tunc
est quid imputandum tacenti, & scienti, cui competebat primo
loco defensio, quare permisit sequentem agere. nam vī litigaſſe
de suo consensu, ex quo potuit illū remouere, & non remo-
uit; & super hac ratione sunt fundata illa iura: sed qñ defensio
pertinet simul ad vtrūque, cessat hæc ratio; cū non sit quid im-
putetur tacenti in iudiciū non vocato; cum nō possit remoue-
re illū, cui principaliter sicut sibi, competebat defensio, cū exe-
queretur seu defenderet ius suum. vnde pp par interesse, negо-
tium agitatū cum vno, dī respectu alterius res inter alios acta,
ad hoc, ꝙ alteri non præiudicet, & ad hoc allego tex. apertū in
d.c.cum super, qui est singularis iudicio meo in hac materia, &
ibi latius hunc articulū examinabo; & sic intelligendo pōt sa-
21 luari dictum Vinc. & Tan. quod ſ. recitaui. † In compositione,
seu transactione fatetur Inn. ꝙ facta ab vno alteri, ēt scienti, nō
præiudicat, arg. in eo, quod leg. & no. in c. contingit, de transac.
quod est bene notandū: si ergo superior cōponit, & trāsigit su-
per subiectione, nō præiudicat subiectis etiā scientibus & tacē-
d tibus; nec ecōtra; [d] & hoc puto procedere respectu superiori-
tatis ecclesiasticæ. In ſecularibus verò dicerem, vt in Comita-
tibus, Ducatibus, & ſimilibus, de iure vendicare non posse;
cum sint publici iuris, nisi consuetudo aliud habeat. quo ca-
su poterunt vendi ad libitum, nō obstante contradictione su-
biectorum, & ſentit Bald. in cap. 1. §. ex eadem, de lege Conra.
collat. 10. & hoc casu puto, ꝙ dominus poterit solus in iudi-
cium subiectionem deducere, componere, & transigere; &
e præiudicabit subiectis [e] etiam ignorantibus: quia qui potest so-
lus vendere, potest fortius in iudicio experiri, & componere,
argum. in l. ait prætor, ff. de iure delibe. idem dico in feudo, vt

possit

ADDITIONES.

a ¶ Tamen aliud. Idem tenet Alex. in conſ. 110. inci. Visis acutiſſimis, in 3. col. in 1. vol. & Dec. in c. cum omnes, in 1. lec. in 1. col. §. de const. cum multis alleg. per Fel. hic, col. 14. Alex. in conſ. 68. in 2. vol. & in conſ. 39. in eo. vol.

b ¶ In testibus. No. limitationem ad regulam, quæ habet, ꝙ indefinita æquipol-
let vniuerſali. nam ista regula fallit in dicto testis; quia cum debeat necessa-
rio concludere indefinita prolata a teste, non æquipollet vniuerſali, puta ꝙ
testes deponunt qualiter canonici talis ecclesiæ conſenſerunt in electione
talis ſyndici: pars aduerſa dicit, est bene verum, ꝙ duo vel tres cōſenſerunt:
ſed in illa ecclesia sunt decem canonici. profectò illa indefinita prolata a te-
ste non æquipollet vniuerſali; nec probat, ꝙ omnes canonici conſenſerint:
immo nihil releuat, & idem quod Pan. hic, tenent Pet. de Anch. & Inno. in
c. quanto, de his quæ ſi. a præla. fine conſen. cap. & istam decisionem ſequi-
tur D. Alex. in multis conſilijs, in conſ. 110. incip. Visis acutiſſimis dubitatio-
nib. in 2. col. & conſ. 210. incip. Viſo & bene diſcuſſo proceſſu. in 2. col. & in
conſ. 250. incip. In causa & lite vertente inter Dños, pen. col. & in conſ. 476.
quod incipit, Viſo ſuperiore themate, in 4. col. & in conſ. 415. inci. Viſo pro-
ceſſu cauſæ vertentis inter Dominum Franc. ad fin. alibi tamen neſcio quo
ſpiritu D. Alex. tenuit contrarium, & male, in conſ. 118. in 2. col. Seb. Sap.

¶ An & quando indefinita æquipolleat vniuerſali, vide Bart. & Doct. in l. j.
ff. de reg. iur. & eundem Bart. in l. ſi plures, ff. de leg. 3. & in l. ſi quis ita, de te-
ſta. tut. & in l. ſi ſeruitus, ff. de ſer. vrb. præd. & Oldr. in conſ. 172. & per Paul.
de Caſt. conſ. 148. & vide Bart. in l. qui ædificium, ff. de ſer. vrb. præd. & ad
illud quod iſte dicit, ꝙ ſi ſunt plures canonici in eccleſia, & fiat mentio de
canonicis ſimpliciter, non intelligitur vniuerſaliter, vt eſt tex. & ibi per
D. Abb. & Moder. in c. cum acceſſiſſent, de conſtit. vbi fit mentio de canoni-
cis ſimpliciter; & quando fit mentio de canonicis vniuerſaliter, fit ibi men-
tio de capitulo. & habetur in c. cum M. eo. tit. de conſti. And. Sic.

c ¶ Sententia lata. Vide Io. de Imo. in l. a ſententia, col. 12. ff. de appell. cum mul-
tis alleg. per Alex. in repet. l. ſæpe, col. 86. ff. de re iud. Seb. Sap.

d ¶ Nec econtra. Vide Fel. in c. dilecti, ſupra de maior. & obed. in c. ad audien-
tiam, col. 2. ſupra eo. & Ial. in prælud. feud. char. 8. col. 3. Seb. Sap.

e ¶ Subiectis. Adde eundem conſ. 3.

¶ Adde ꝙ iſtam deciſionem ſequitur hic D. Ant. in 4. col. & D. Alex. conſ. 108.
incip. In cauſa, & lite vertente inter Peregrinum, in vlt. col. & in conſ. ſeq.
quod incipit, Viſo proceſſu, in 4. col. Et ex prædictis infero, ꝙ in rebus præ-
ſumitur pluralitas, & ſic habes colligere limitationem ad regulam, quę ha-
bet, ꝙ pluralitas in dubio præſumitur, niſi probetur. l. omnia, iuncta glo. in
ver. comprobat, C. de teſt. l. ſi. vbi no. Bar. C. ſi cer. pet. bon. tex. in c. in præſen-
tia. §. verum, 2. & ibi expreſsè not. D. Ant. de But. & alij, de prob. idem tenet
Bal. in l. 2. C. de erro. aduoc. vbi dicit, ꝙ in dubio non præſumitur pluralitas
ſententiarum, & ibidem Sal. no. ꝙ in dubio non præſumitur pluralitas teſta-
mentorum; & ꝙ non præſumatur pluralitas in actibus hominū, nec in per-
ſonis, niſi probetur, dicit Bal. in l. neque natales, in 2. col. C. de prob. ſic nec
præſumitur pluralitas in nomine proprio, ſm Bart. in l. ſi in rem. ff. de rei
vend. & Bart. in pulchra q. in l. ſi quis ſeruos, §. inter duos, in fi. ff. de leg. 2. ad
literam D. Ant. de But. in 2. a. in 2. col. in fi. de lib. obl. iſta regula multum re-
ſtringit contra dicta hic per la. An. Pa. & ſequaces, niſi dicamus, ꝙ prædicta
regula fallit in rebus, ita loquūtur hic Io. And. & Pau. vt ſup. colleg. & iſtam
limitationem expreſsè ponit D. Alex. nullam tamen mentionem faciens de
prædictis in conſ. 275. incip. In cauſa & lite vertente inter Alber. de Mainar-
in 2. col. vbi expreſsè conſuluit, ꝙ in rebus præſumitur pluralitas, niſi iden-
titas probetur, alle. no. per Iac. Butr. & Bal. in d. l. 2. C. de erro. aduo. Seb. Sap.

¶ Circa hoc an pluralitas præſumatur, dicas ꝙ in perſonis, & in actibus homi
num non præſumitur, vt per Bald. in locis hic alleg. & in l. edita, C. de eden.
& per Paul. de Caſt. in conſ. 35. nec etiam præſumitur in delictis, ſecundum
Bald. in l. ſi duo. in §. 1. ff. de arbit. & habetur per gl. in l. vulgaris q. ff. de furt.
& per Alexan. in l. is, qui reus, ff. de publ. iud. nec etiam præſumitur in teſti-
bus, vt hic per Bal. in l. fin. C. de reb. cred. & per Alex. in l. diuus, ff. de cuſt. reo. &
per Bald. in l. conuenticula, C. de epiſc. & cler. in rebus autem præſumitur
pluralitas, vt per D. Ant. in c. in præſentia, de prob. & in c. cum Io. de fide in-
ſtrum. & per Bald. in l. conuenticula, præalleg.

possit dominus cum vniuersitate illud in alium transferre & ex
periri in præiudiciū vasallorum, seu sine consensu eorum, vt in
d.§. ex eadem. Poterit etiam sine vniuersitate, si cōsuetudo hēt,
vt solus possit alienare, de quo in d.c.j.§. ex eadem, & in c. impe
rialem, §. præterea Ducatus, de prohi. feud. alie. Finaliter Inno.
hic circa ordinem agendi distinguit; ꝙ aliqñ possidet quis iura
aliqua: aliqñ non possidet, sed tm in eo possidentur, inter quæ
duo scilicet est differentia notanda. ponit exemplum, qñq; est
aliquis in possessione, ꝙ non teneatur ire ad concilium; vel ꝙ
possit ordinari, & benedici a quo maluerit epo, & consimilia. ℑ.
eo.c.veniens. quandoque vero non possidet hæc iura, sed ab a-
lio possidentur in eo, sicut monasterium (de quo hic agitur) di
cebat se possidere, quædam iura in quibusdam ecclesijs: quę tñ
ecclesiæ non possidebant, neque possidere poterant in seipsis,
quia nullus potest in seipso ius vel seruitutem habere: nec mi-
rum, quia nec in re propria quis potest habere seruitutē. l. in re
cōi, ff. de ser. vrb. præd. hoc vltimo casu potest agi. ſ. ℑ vtrūque,
scilicet ℑ detinentem subditos, & ℑ subditos, qui non obediūt.
ℑ detinentem vero agi potest. quia sua interest, cum sit in pos-
sessione subiectionis, vt hic, & c. inter quatuor, de maio. & obe.
contra subditos vero agi potest, quia actorem non patiuntur
vti iure suo, sibi non obediendo. Item sicut interest prælatorū
non perdere iura sua, quæ habent in subditos; ita quandoq; in-
terest subditorum non mutare dominos, vt ℑ. dixi. Et ex hac rō
ne dicit Inno. ꝙ subditi possessi admittuntur ad defendendam
litem, & ad assistendum defendenti, & appellandum, vt no. ℑ. tit.
proxi. c.cum super, & hoc membrum satis placet Io. An. & ere
do verissimum per ea, quæ superius dixi, & ꝙ possit agi ℑ pos-
sessium, allego c.cum inter, & d.c.cum super, j. tit. proxi. facit c.
cum dilectam. de confir. vti. In præcedenti vero membro, cum
quis possidet aliqua iura, non aūt possidentur in eo, dicit Inno.
ꝙ prælatus talis possessoris, siue sit reus, siue actor, nō potest su
sistere conuenienti, vel conuento, nec appellare, cum eius non
intersit. 2. q. 6. c. non solent. quid enim ſm eum interest epi dice
cesani, si clericus suus vadat ad cōcilium, vel synodum alterius
epi, dummodo episcopo nihil detrahatur? hæc dicta non pla-
cent Host. dicenti se non posse capere ista verba. non enim con
cipiebat, qūo possit esse, ꝙ meus subditus teneatur ire ad alte-
rius synodum, vel ꝙ possit ab alio benedici, vel ordinari, vel ꝙ
alius possit habere in eo aliquam seruitutem, quin & mihi ali-
quod præiudicium generaretur. D. Ant. concordando dicit, ꝙ
dictum Host. posset procedere, qñ esset aliàs respectu horū iu-
rium subiectus; sed qñ in illis prætendit se liberum, procedit di
ctum Inno. nisi dicatur ſm eum, ꝙ tunc interest episcopi, vt li-
ber sit potius, quam habeat alium dominum pp faciliorem vē
ditionem, ad hoc ꝙ no. in cap. veniens, 2. de testi. putat tamen,
quòd licet hoc casu possit superior assistere defensioni, libel-
lus tamen esset dictandus contra prætendentem se liberum.
Ego puto dictum Inno. verius indistincte, ꝙ ex quo conueni
rior istius non est admittendus, ēt vt assistat in lite; sicut pōt
subditus, acceptando beneficiū, ab alio illi se obligare sine prio
ris præiudicio. iuxta no. per Inn. in c.cum iam dudum, de preb.
facit c.3. de temp. ord. lib.6. & vasallus vnius, pōt recipiendo feu
dū ab alio illi se obligare, sine prioris ꝓiudicio. vt in c. 2. de ph.
feu. alie. per Lotha. colla. 10. ita pōt, & debet iste solus de illis iu
22 rib. litigare, facit quod no. Inno, in c. conquerētes, de offic. ord.
& in c. dilectus, de appel. Opp. secundo, & vī. † ꝙ abbas nequiue
rit ℑ epm præscribere iura epalia, per c. cū non liceat, ℑ. eo. Sol.
dicit gl. 4. ꝙ aut queritur, nunquid abbas possit præscribere suā
propriā libertatem, vt ſamplius non ſubſit epo, & dicendum ꝙ
non: alius tñ bene potuisset subiectionem in eo ℑ epm præscri
bere, concurrente titulo, cum hæc præscriptio sit ℑ ius cōe, vt
in d.c.cum non liceat, iuncto c. j. proxi. Aut quæritur nunquid
abbas possit præscribere ecclesias epo subiectas, vt ibi pleno
iure subsint, & non epo: & dicēdum est ꝙ sic, vt hic. Gl. vero red
dit diuersitatis rōnem inter hunc casum, & præcedentem; & di
cit rōnem esse, quia abbas, vel quis alius seipsum possidere nō
pōt, sicut nec imperare sibi pōt. l. ij. ff. de arb. merito non pōt ꝑ-
scribere seipsum ℑ epm, cum sine possessione ꝑscriptio non ꝓ-
cedat, vt in reg. sine possessione, de reg. iur. lib.6. sed alias eccle-
sias bene pñt possidere, merito illas præscribunt, vt hic, & j. ea.
prox. & pondera bene, quia gl. aperte sentit, ꝙ abbas ēt epo sub
iectus potest præscribere iura epalia in ecclesijs subiectis epo;
licet ipse abbas remaneat sub episcopi obedientia, & hoc in ef
fectu voluit hic Inn. & clarius ℑ. eo. c. cum olim, in fi. & vide cir
23 ca hoc, quod plene dixi in d.c.cum non liceat. † Contra hoc gl.
ista in secunda parte oppo. de c.quamuis. 68. dist. Sol. in effectu
bene, ꝙ ea, quę sunt ordinis epalis, per inferiorem præscribi nō
pñt; & probatur clarius in c.quanto, de cōsue. Sed alia, quę sunt
iurisdictionis, siue ſpectent ad legem dicœcesanam siue ad legē
iurisdictionis, præscribi pñt, vt hic, & ℑ. e. c. cū olim, & intellige,

ꝙ requiritur titulus putatiuus, cum ius cōe resistat, vel tm̄ tps,
de cuius initio, memoria hominum non existat, vt in c. j. eo. tit.
lib.6. hic aūt ſuberat illud priuilegium Celestini, licet aūt incer
tū, tñ putabat Abbas; ꝙ verificaret in illis ecclesijs. ſufficit, n. in
24 hoc error probabilis, vt l. ꝙ vulgo. ff. pro empto. † Opp. 3. in eo,
ꝙ hic Abbas proposuit ℑrias defensiones, ſ. priuilegiū, & ꝑscri-
ptionem. nam ꝙ meū est, ex alia cā meum fieri non pōt, nisi de
fierit esse meū. c. inter dilectos, §. cæterum, de fid. instr. tanḡ er-
go proponens ℑria, non erat audiendus, in c. ſolicitudinē, j. de
app. & l. vbi repugnantia. ff. de re. iu. glo. in ver. præceſsiſſe, ſoluit
duo. mo. Primo, ꝙ has exceptiones nō proposuit Abbas simul,
ſed de vna transiuit ad aliam, secundo, ꝙ eas proposuit disiun-
ctiue, vt ſi vna non sufficeret, alia iuuaretur. Ego remitto ad gl.
in reg. nullus pluribus, de reg. iu. lib.6. & no. in c. veniens. ℑ. e. ple
ne per Bar. in l. nemo. ff. de exce. & vide quod dixit post Io. An.
Io. de Lig. in c. imputari, de fid. instr. & dic vt ibi. Et dicit hic Inn.
vnum menti comendandum, ꝙ proponens exceptiones ℑrias
intelligit proponere sub disiunctione, quasi ſi vnū nō poterit ꝓ
bare, aliud probet, arg. d.l. nemo. & ff. de inoff. teſt. l. veterani. §.
ſed nec impuberis. Opp. quarto ℑ tex. in eo, ꝙ Papa mādat ad ꝓ-
bationē libertatis eccleſiarū inſpici priuilegiū regū ſecularṁ,
nā principes ſeculares ſuper huiuſcemodi, nō valent priuilegia
concedere, vt in c. dudum, de deci. & 96. diſt. bñ quidē. Sol. dic,
vt no. in gl. in verſ. ſi per illa. non. n. reges cōceſſiſſent libertatē
ſuper ſpūalibus; ſed ſuper temporalib. Papa vero Celeſtinus (vt
in ſra dī.) eximit in ſpūalibus, referendo ſe ad priuilegia illorū
regum, puta dicendo ꝙ illa loca q̄ illi reges exemerūt in tpalib.
& ꝺtulerūt monaſterio, ipſe eximebat a ptāte eporū, & aliorū
ordinariorū, & pleno iure illa tribuebat monaſterio. aduocatus
monaſterij incaute ꝓduxit ſolū priuilegiū Celeſtini, per qđ nō
potuit ꝓstare an illa vallis de Eueſchā eſſet ille locus, cū Papa re
tuliſſet ſe ad priuilegiū illorū regū. iō ad verificationē, & liqda-
tionē priuilegij Celeſtini, Papa mādat nūc inſpici priuilegia re-
gū. debuit ergo aduocatus eſſe cautus, vt ꝓbō ꝓcluderet neceſ
ſario: facit in ſimili qđ no. in Spe. de loc. §. nunc aliqua, verſ. 58.
in fi. & ver. ſeq. Et dicit hic Ioan. And. ſe aliter praticaſſe ſimi-
25 les caſus. † Quidam bidellus conduxit equum ad certum lo-
cum qui mortuus eſt in via, nāliter, vt dicebatur. locator pete-
bat emendam equi, cōductor probauit in genere equum mor-
tuum nāliter, probauit enim per illos, qui ſecum erant, ꝙ equus
quem eqtauit die tali mortuus erat naturaliter. dicebat dictus
locator probaſti vnum equum mortuum, ſed non illum, quē
a tibi locaui, quare probatio te non iuuat, a & bene dicebat, vt pa
tet ſm eum. debuerat ergo formaſſe articulos ſuper ſignis eq,
26 & probare illum equum mortuum. † Similiter dicit ſe vidiſſe in
quodam infortiato, ꝙ ſcholaris debitor petebat poſt annum à
creditore vniuerſitatis mercatore, qui dicebat ſe vendidiſſe. qđ
licebat ex pacto, & probauit, ꝙ vendiderat vnum infortiatū, ſed
probatio non proſuit; quia non probauit de illo, cuius interſi-
gnia debuiſſet capitulis expreſsiſſe, vt ſ. dictum eſt de equo.
27 † Et hæc ſunt vtilia ad inſtructionem nouitiorum aduocatorū
quos ēt inſtruit hæc decre. in alio, ſ. ꝙ non arctent ſe, vel clien-
b tulos habentes probare præſcriptionem [b] ſolum ad tps. preſcri-
ptioni neceſſarium. puta 40. an. ℑ eccleſiam: quia ſi ſic ſe arctāt,
facile inuenietur aliquid interim occurriſſe, ꝙ fecit dormire ꝑ
ſcriptionē, puta vacationem, ſchiſma, vel hoſtilitatem, vel his ſi
mile, quo ꝓbato, inutilis erit hæc ꝓbō. vñ aduocati moderni ſic
formāt articulos. intēdit ꝓbare, ꝙ poſſedit rē talē 40. vel 50.
an. vel plus, tanto tpe, cuius initij vel ℑrij nō eſt memoria, & ſic
teſtes deponat de q̄ remoto tpe nouerint, ſm Io. An. no. in prā-
28 ctica. † Ego vero adduco ad proxime ꝑcedentia quæ no. Bart.
poſt gl. in l. non ſolum. §. ſed vt probari. ff. de nou. oper. nun. vbi
gl. dicit, ꝙ ad deſtructionem operis, non ſufficit probare opus
nouum fuiſſe nūciatum, niſi probetur, ꝙ poſtea fuit ædificatū,
quia probatio actoris debet eſſe clara: & optime facit c. in ꝑsen
tia, de prob. vbi nō ſufficit probare in genere, ꝙ ille erat minor
annis, cum intrauit religionem, quia poterat eſſe minor 25. tñ
29 maior 14. † Et per gl. prælle. dicit Bar. ſe diuiſſe in qōne facti, ſta
tuto cauebatur, ꝙ in talib. pratis non pñt tenere homines be-
ſtias ad paſcēdum intra terminos deſignatos, & ſic in certa par
te prati poterant paſcere, ſed in certa non: fuit quidam accuſa-
tus eo, ꝙ tenuerat beſtias in dictis pratis, non tñ fuit dictū intra
terminos aſſignatos, & ſic ſimplr fuit probatū, ꝙ dēbat ſeq ab-
ſolutio, & non condemnatio, alle. ēt d.l. de pupillo. §. q nūciat.

ff. de

ADDITIONES.

a ¶ Non iuuat. Idem tenet Alex. in conſi. 128. incip. in cauſa vertente inter Pere
grinum, in vlt. col. in 1. vol. & in cōſi. 119. inci. viſo proceſſu, ſuper cauſa ver-
tente, in 2. col. in 1. vol. ſed de veritate dubitat D. Ial. in l. non hoc, col. 3. ver.
9. ad iſtam regulam, C. vnde legiti.

b ¶ Præſcritionem. No. formam articulandi, quando quis intendit probare
præſcriptionem. & vide D. Ant. hic, in 11. col. & in c. licet cauſam, de prob.
in 7. col. & quod ibi late no.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ff.de no.oper. nunc. per quæ dicit, ꝙ qñ vnum & idem factum non est punibile in qualiber parte loci, debet exprimi, & probari illa pars loci, in qua factum est punibile, pro hoc vī tex. in l.j.in fi.cū l.seq.ff.de incen.rui.nauf. & idē dicit in diuersitate tēporis. pone licitū est vigore statuti post mediū mensis Martij pasturare in certis pratis; nō ante. accuso Titiū, ꝙ pasturauerit de mense Martij, & ita gñaℓr probo; est ne ꝺdemnandus? certè nō: quia factū in parte dicti mensis est punibile, in parte non. ad hoc ergo ꝙ sequatur ꝺdēnatio, oportet ꝙ exprimat & probe-
a tur illa pars loci in qua factū est punibile; [a] pro hoc facit, quod no.ff.de neg.gest.l.eum actū, in fi. vbi est quasi expressum, facit gl.not.in clem.fi.de rescrip. Prędicta procedunt, qñ actor clarè suam intentionem non probauit, pro quibus vī casus in d.c.in
30 præsentia. † Sed qñque ꝺtingit, ꝙ probatio redditur dubia pp exceptionem rei; & ipsa probatio exceptionis, est etiam dubia pp probationem actoris. pone exemplum, accusatur Titius, ꝙ vulnerauit Semproniū de mense Maij, Titius verò probat ad sui defensionem, ꝙ ille potuit offendi de iure municipali: quia erat bānitus, & producit bannimentum factum in medio mensis Maij, & sic per exceptionē aduersarij est dubiū, an talis percussio fuerit delictū, vel non; est hoc est an fuerit percussus ante bannimētum, vel post. Pone aliud exemplum: statutum est, ꝙ nobiles nō possunt intrare palatium, nisi tpe consilij. quidā nobilis accusatur, ꝙ intrauit palatium de mense Maij. ipse verò probat ad sui defensionē, ꝙ fuit factum ꝺsiliū de illo mense. an aūt intrauerit tpe consilij permisso, vel tpe prohibito, dubitat; quæro, an absolto, an cōdemnatio sequi debeat? & primo vī ꝙ nō sit absoluendus; quia sicut actor debet intentionē suā clarè probare, vt in iuribus ī.alleg. ita & reus suam exceptionē: quia in excipiendo fit actor. l.j.ff.de excepr. & in l.in exceptionibus. ff.de prob. & vī expressum in l.matrem, C.de prob. Bart. notāter dicit, ꝙ in delictis. [b] in dubio debemus præsumere actū factum tpe quo licet, vt sic delictū viretur. l.merito.ff.pro soc. & l.interpretatione.ff.de pę. facit quod dicimus in testibus, vt per
b presumptionem actus multiplicati, seu geminati, reducant ad ꝺcordiam, ne periurio notentur, vt in c.cum tu.de testi. Ad idē est optimus tex. iuncta gl. in l.2. C.de per.here. ibi. n. fundata intentione actoris, excipiebat reus de titulo suæ emptionis: sed dubitabatur, an dicta emptio præcesserit litem, vel fuerit secuta; & dicit ibi gl. ꝙ in dubio ꝑsumitur præcessisse: quia alia præsumptio faceret delictū, ꝉ ꝺctum litigiosum. Si autem sumus in aliis nō delictis, tunc si excipiens clarè nō probat suā intentionē, debet in dubio succubere, vt hic, & in d.l.matrem, not. gl. in cle. fi. de rescr. & facit l. Titiæ textores, de leg.j. In causa tñ liberali dicit Bar. ꝙ staret pro libertate, nisi alius esset in possessione seruitutis; & hoc, si ꝺueniatur: si autē ageret, dicens se liberā vel liberū, credit idem quod supra, ſ. vt habeat plenè probare; & p
31 hoc d.l. matrē. † Item prędicta faciunt, ꝙ ille, qui petit centum occasione mutui, debet probare mutuū factum ante libellum datū; aliàs succumberet, vt in c. Abbate sanè, de re iud. lib. 6. circa fi. no. in l. & an eadē, §. actiones, ff. de excep. rei iud. & hęc sin-
32 gulr notabis, quia aperiunt intellm ad multa. † Sed ꝺ ꝑdicta in co, quod dictū est, ꝙ in delictis exceptio dubia releuat, nō ꝓsumat delictū: fortiter facit quod ipse Bart. no. in l. Aurelius, §. idē quæsiit. ff. de lib. leg. vbi dicit, ꝙ si accusatus de homicidio exci-
c pit, quod hominē illum interfecit ad sui defensionem, [c] potest ex sua cōfessione damnari; quia licet confessio sit sub vno constructu, & qualificarè prolata: tñ quia præsumptio orta ex homicidio, est ꝺ contitentem, potest recipi confessio, quatenus est ꝺ confitentem; & respui, quatenus est pro eo; & facit quod in simili not. in cap. cum accessissent, de constit. sed saluando prędictum dictum, posset dici, quod procedit, qñ exceptio est probata; sed probatio est dubia: secus, qñ non constat, nisi per confessionem, quia cōfessio non releuat confitentē, vbi præsumptio est ꝺ eum, vt no. in c. cum accessissent. 14. q. 2. in princ. puto tñ quod ex illa sola confessione non debeat damnari, saltem capitaliter: quia in tali pœna inferenda, probationes debēt esse luce meridiana clariores. l. sciant cuncti, C. de prob. canonizata, 2. quæst. 7. c. sciant, & l. qui sententiā. C. de pęn. & optimè facit, quod not. est hic, cum illa confessio non emanauerit purè, sed qualificatè: nec ex præsumptione, licet vehementi, debet quis de tanto crimine ꝺdemnari, vt in c. literas, de præsump. facit quod no. Inno. in c. quia verisimile, de præsump. vbi dicit nō tanter, ꝙ qñ iudex procedit super delicto ex præsumptione, debet multum temperare suam suam, maximè ne condemnet, nisi rarò & modicè ad pœnam corporalem, vel ad pęnam pecuniariam. vide ad prędicta quę dixi in c. tertio loco, de pro
33 bat. & in c. in præsentia, eo. tit. † Oppo. quinto, quia interruptio facta in vno articulo iurisdictionali, debet prodesse quoad totam iurisdictionem; quia qui aurem hominis tetigit, totum tetigisse vī, vt in l. vulgaris, ff. de furt. canonizata, de pœnit. dist. 1. c. vulgaris. Sol. glos. in ver. interruptionem, tangit, sed formaliter non soluit: dicit tñ & bene, ꝙ licet præscribatur in vno capitulo, non tñ præscribitur in alio, sic interruptio facta in vno, non prodest in alio. & no. gl. & limita præcedens dictum glos. vt no. Inno. in c. dilectus, de capel. mon. & ī. aliquid retigi, Host.
d verò soluit ꝺrium de d.l. vulgaris. dicens ꝙ illud ius, [d] & similia loquuntur de indiuisibilibus, & cōtiguis, ad hoc l. eum actum, ff. de neg. gest. & ff. de vsuca. l. rerū mixtura; facit de pręb. c. quia sæpe, & c. antepen. lib. 6. de consec. eccl. vel alta. c. vno, eod. lib. de sent. excom. c. si ciuitas, in fi. eo. lib. Hoc verò cap. & similia procedunt in diuisibilibus, & separatis. cum verò abbas possideret vt iurisdictionem episcopalem, interruptio nō prodest, nisi in articulis, in quibus facta sunt interruptio. ita exercitium in vno articulo, non extenditur ad totam iurisdictionem, alio
34 illam vt possidente, vt not. Inno. in d.c. dilectus. † Glos. vltima diuiditur in tres partes. In prima colligit, quod taciturnitas prę lati ecclesiæ nocet in præscribendo. In ꝺrium oppo. de cap. nihil. ī. eo. & remittit ad ibi nōr. & dic vt ibi. Tenetur tñ prælatus de suō satisfacere ecclesiæ in eo, quod ecclesiam lęsit, permittendo præscriptionem ꝺ eam currere, vt dicit glō. sing. in c. placuit, cl 2. 16. q. 3. In secunda parte glos. quærit, an non valenti agere currat præscriptio, & no. eam, & dic, vt plenius dixi ī. eo.
35 in c. ex transmissa. † In tertia parte quærit, intra quantum tempus debeat læsus ex prescriptione petere restitut. in integrum. & sic tacitè præsupponit, ꝙ ꝺ præscriptionem potest peti restitutio, quod est verum ex clausula generali, iuxta ea quæ dixi, ī. eo. in c. vigilanti, sed iure speciali, puta quia ecclesia, dic vt dixi
36 plenè ī. eo. c. 1. † Extra glos. quæro, quid si singulis annis debes mihi decem: & cessaui petere, tolleturne debitum præscriptione? de hoc plenè not. in l. eum notissimi. C. de præscr. trig. ann. Io. And. post Goffr. distinguit, ꝙ aut debetur ex stipulatione, aut ex legato. Primo casu, quia stipulatio vnica est; & vnicam obligationem inducit, vna præscriptione tolletur, ad hoc l. senatus, §. fin. ff. de don. cau. mor. Sed o casu, quia legata sunt plura, cū tot sint quot sunt annuæ prestationes, d.l. senatus, in fi. tot sunt necessariæ præscriptiones, quot sunt petitiones, quæ competunt ad ipsa legata; & sic tale legatum non perit non vtendo, sed currat præscriptio a principio singulorū annorum, d.l. eum notissimi. hæc fuit opin. glos. in d.l. eum notissimi. Vide plenius de materia in Spec. de loc. §. nunc aliqua, ver. 41. Sed Docto. Vltramon. tenuerunt ꝺrium, vt not. Cyn. in d.l. eum notissimi. dicentes, ꝙ tam in legato, ꝙ in stipulationibus præscriptio incipit quolibet anno per istum tex. quiī illa æquiparare. Sed Bart. ibi nititur sustinere opin. illius gl. dicens, ꝙ vbi obligatio est orta de præsenti; licet exactio sit dilata in diem, incipit vniformiter præscriptio ꝺ debitum annuum: sed vbi obligatio non est orta de præsenti, sed oritur quolibet anno, vt in legato simpliciter annuo, procedit ꝺria opinio; quia cum obligatio sit in diem, non currit præscriptio, nisi a tpe extantis obligationis, & sic intelligit d.l. eum notissimi, ſ. illud. Ex hoc concludit, ꝙ non est ꝺria inter legatum, & stipulationē, sed debemus in vtroque animaduertere, an obligatio sit nata de præsenti, licet dilata sit exactio; an verò obligatio sit in diē. non autem ponit exemplum, qñ in legato annuo esse potest orta obło de pñti; sed potest sic poni iudicio

ADDITIONES.

a ¶ Punibile. Facit quod refert Paul. de Cast. in l.j. §. in eum. ff. ne quis eum, qui in ius voca. vbi refert Mar. Sil. determinasse, ꝙ stante statuto, ꝙ villa teneatur pro homicidio commisso in suo territorio, si reperitur homo occisus in illo territorio; & non fuit probatum, ꝙ super illo territorio fuisset occisus, defendit villam a tali condemnatione, quia potuisset esse occisus in alio territorio, & delatus seu portatus super illo territorio. Vide etiam ad prędicta, ꝙ pulchrè decidit Io. And. in c.1. de homic. in 6. in Nouella. vbi refert se euasisse quendam prælatum a pœna imposita de iure prælato facienti assassinari Christianum, vbi est rex. nam bene probatum est, ꝙ prælatus fecerat assassinari quendam hominem; sed quia non fuerat capitulatum, nec probatum ꝙ ille homo esset Christianus, defendit illum prælatum a pœna. & idem dicit Bal. in l. si quis non dicam rapere, in 3. col. C. de epis. & cler. & illam decisionem refert, & sequitur in multis locis D. Alex. in cons. 213. incip. Visis & opportunè discussis, in 2. col. & in cons. 365. incip. Visо processu inquisitionis contra Peregrinum, & in cons. seq. quod incipit, Visо processu inquisitionis formatæ contra Ant. in 9. col. & in cons. 347. incip. Visо processu causæ vertentis inter vniuersitatem, in 6. col.

b ¶ In delictis. Quomodo hoc procedat, vide Aret. in c. cum dilecti, in 7. no. infra de accus. Fel. in c. nonnulli, §. sunt & alij, col. 6. supra de rescrip. & in c. 1. col. 4. supra de re iudic. & late per Doct. in c. in præsentia, in 12. not. supra de prob. Seb. Sap.

c ¶ Defensionem. Adde Lud. Rom. sing. suo 28. incip. Accusatus de homic. & ibi in apost. ad ipsum Hipp. de Marsi. sing. 125. incip. Confessio inquisiti. plenissimè per Lanfr. in c. quoniam contra falsam, §. confessionem, nu. 12. ver. quæro iuxta præmissa. & ibi diffusè & remissiuè in apostil. Cel. in ver. defensionem, supra de prob. de quo vide Bal. cons. 225. incip. Dauanti di voi. vol. 2. & quod dixi in apost. ad ipsum, in c. bonæ, il 2. num. 13. in apostil. in ver. ad sui defensionem, ī. de postul. prælat. Zach.

d ¶ Illud ius. Vide D. Ias. in l. de quibus, col. 7. de legib. vers. no. tu diligenter. vbi dicit, ꝙ illa regula, quæ habet, & tantum intelligitur præscriptum, quantum possessum, & non plus; fallit quando aliquis venit accessorie, vt puta præscripto fundo, intelligitur etiam præscripta seruitus fundo debita, quod multum extollit, vt ibi per eum. Seb. Sap.

ni iudicio meo. Dixit testator lego mille nepoti meo; & volo ꝙ tradantur sibi decem annuatim. solum enim hoc casu est dilata exactio, argu. l. ex his. C. qñ di. leg. ce. Et pro primo mēbro Bar. ego adduco c. de quarta, supra eo. vbi patet ꝙ vnica præscriptione quadragenaria, tollitur quarta decimarum debita epo, quæ communiter soluitur quolibet anno: quia obligatio est orta de præsenti, licet exactio sit dilata ad tempus debitum.

SVMMARIVM.

1 *Procurationes, quæ debentur prælatis visitantibus, nō possunt præscribi etiam per tempus, de quo non sit memoria in contrarium. 4. rationes ponuntur inf. nu. 11.*
2 *Archiepiscopus potest visitare etiam diœceses suorum suffraganeorum, & audire confessiones & absolutiones facere.*
Archiepiscopus habet aliquo casu, iurisdictionem in subditos suffraganeorum. 11
3 *Archiepiscopus potest visitare monasteria, & alia loca pia suę prouincię.*
4 *Bona fides non sufficit ad vsucapiendum, quando lex prohibet vsucapionem.*
5 *Præscribi si non potest principale, nec accessorium est præscriptibile.*
6 *Procurationes quis potest præscribere petendo, non negando.*
Quędam iura episcopalia præscriptibilia.
7 *Prędicatores licite possunt petere temporalia, pro sustentatione.*
8 *Militare nemo cogitur stipendiis suis.*
9 *Procurationes quare sunt debitę prælatis; cum habeant redditus suorū beneficiorum, ad hoc vt visitent diœcesim.*
10 *Redditus episcopatuum, non omnes integri debentur prælatis.*
11 *Archiepiscopus an iure possit excommunicare subditos suffraganei denegantes sibi, aut procurationes, aut hospitalitatem.*
12 *Procuratio an aliquo respectu sit præscriptibilis, aut in totum aut in partem.*
13 *Consuetudo si est rationabilis, tollit ius publicum, etiam quod non interueniat consensus Papę.*
14 *Procuratio an possit remitti per prælatos, aut in totum, aut in partem sine expresse, siue tacite.*
15 *Procuratio an possit commutari in aliud; puta quod clerici sint obligati pro procuratione aliud dare, siue volentes, siue inuiti.*
16 *Archiepiscopus concurrit cum suffraganeo, siue negligente, siue non, in visitatione diœcesium, & præfertur Archiepiscopus.*
17 *Illud, quod debetur ratione consuetudinis, potest contraria consuetudine tolli: sed si aliter deberetur, non posset tolli consuetudine.*
18 *Ordinarius si est delegatus Papę, potest procedere vtraque authoritate. 19. & tunc ab eius sententia appellatur ad Papam. 25.*
A sententia episcopi, appellatur ad Patriarcham.
Ordinarius & idem delegatus potest in eadem causa, partim ordinaria, & partim delegata iurisdictione procedere.
19 *Ordinaria iurisdictio, non censetur renouata per delegatam. numero 20. 21. 23.*
21 *Inquisitor hęreticę prauitatis, nō perdit officiū, per mortē committentis.*
22 *Iurisdictio ordinaria censetur tunc renouata per delegatam, quando princeps delegat ex certa scientia.*
23 *Papa licet mādet episcopo, vt prouideat alicui de prębenda: tamen si ip se prouidet alteri, valet collatio; licet veniat puniendus.*
24 *Exceptio litis pendentiæ si non opponatur, non vitiat plures processus coram pluribus super eadem causa agitatos.*
Duę potestates delegatę diuersæ possunt in eadem persona.
26 *Processus factus coram ordinario, qui processit tanquam delegatus, an valeat. 32.*
27 *Protestatio si est contraria facto, factum prędalet.*
28 *Iudex vel tutor, qui in veritate habet officium, si ipse ignoret, & procedat circa aliquem actum explicandum, annullat illum.*
29 *Sententia lata super aliquo iure, quod non faciat ad propositum, non est nulla; maxime si potest alio iure sustineri.*
Intelligere male legem vel canonem, non est peccatum mortale.
30 *Delegatus vnius asserens se delegatum alterius, reddit processum coram eo agitatum, nullum.*
31 *Iudex ordinarius, & idē delegatus, pcedendo in causa simpliciter, nō ex primēdo potestatē, censetur pcedere eo iure, quo processus validetur.*
32 *Citatus non tenetur comparere, si citans non exprimat potestatem ordinariam, vel delegatam.*
33 *Causa si est commissa vel delegata inutiliter ordinario; & partes coram eo litigauerunt, an valeat processus. 38.*
34 *Iurisdictio si superueniat illi, coram quo partes cęperunt litigare, an confirmet acta iam facta.*
35 *Collatio beneficii facta alicui inutiliter, an confirmetur per superuenientiam potestatis conferendi.*
36 *Contrahere si quis impediatur ab aliquo obstaculo, & tamen contraxerit, contractus valebit remoto obstaculo.*
37 *Vendens rem alienam, si succedat domino illius rei, transfert dominium in emptorem, sine alia traditione, si in tali emptione non requirebatur traditio, alias forte secus. 39.*
39 *Actus vel contractus a prin. nullus; an & quando conualidetur iure superueniente.*

CAP. XVI.

1 Cum ex officij † Procuratio, q̄ debetur ordinario visitanti, præscribi non potest. h.d.fm Io. An. vel summa sic, & pinguius. Non pōt subditus ꝺ superiorem visitationem, aut procurationē ratione visitationis debitam in seipso ꝑscribere, quamuis alius in personam alterius præscribere posset vtraque. Prima pars narrat factum, & allegationem eorum. Secūa, ibi, Nos igitur, allegationē reprobat; & processum ꝺ eos factum seruari præcipit. tertia, ibi: Si quidē enim, referuat allegationes aliquas, si quas habent legitimas. Casus literalis. Archiepiscopus Senō. dum visitaret prouinciā suā, transitū faciens per Diœcesim Paris. descēdit ad ecclesias Abbatis S. Maglorij, & prioris de Castris, a qbus petijt procurationē sed ipsi eam sibi denegauerunt, allegantes in suam defensionē, ꝙ nunquā huiusmodi procurationē præstiterunt prędecessoribus ipsius Archiepiscopi; nec petita fuit ab eis, quod ipsi meminerint, pp ꝙ Archiepiscopus tulit in eos sniam susp̄ēsionis, significans hoc dño Papę. Sed ipse hanc allegationem friuolā reputauit, cum ꝺ procurationem, quæ ratione visitationis debetur, præscribi nō possit; sicut nec ꝺ ipsam visitationem, pōt aliquo modo præscribi; quāuis alius possit ꝺ ipsum ꝑscribere. vnde mandat Parisi. episcopo, quatenus sniam, quā tulit prefatus Archiepiscopus in huiusmodi contēptores de antiqua Metropoli consuetudine, vsq; ad debitam satisfactionem faciat ob seruari; quia, vt dicit apostolus. Qui spiritualia seminat, non est magnum, si carnalia metat; cū nemo suis stipendijs militare cogatur. Si aliquid aliud voluerint allegare ꝺ intentionem Archiepiscopi, ac probare, Papa faciet eis iustitiam exhiberi. Ber.
2 † No. primo, ꝙ Archiepiscopus pōt, nedum suā diœcesim, sed & totam prouinciā sibi decretam visitare. Primo tñ debet visitare suam diœcesim, & postea diœceses suorum suffraganeorum; debet tñ ꝑtim in secunda visitatione, seruare ordinem. qui traditur in c.j. de cens. lib. 6. & iste est unus de casib. in quib. Archiepiscopus habet iurisdictionem in subditos suorum suffraganeorū, & quæ crimina possit tūc punire, dic vt legi. & no. in d.c.j. §. nororia, & pōt tūc temporis audire ꝑfessionem, & ab
3 solutionē salutarē impēdere, vt in c. fi. eo. tit. lib. 6. † No. secundo, ꝙ Archiepiscopus potest etiam visitare monasteria suæ, prouincię. idem dic de hospitalibus, & alijs pijs locis, & clero, & po
4 pulo, vt d.c.1. † No. ibi. Non meminerāt, ꝙ propter procuratio
a nem [a] debitam ratione visitationis, non currit præscriptio ꝺ etiā tanti tēporis, de cuius initio memoria non existit, pro hoc facit, quia ex quo lex prohibet ꝑscriptionem, bona fides vsuca piēdi nil prodest, vt in l. vbi lex. ff. de vsuca. ꝙ not. pro limitatio-
5 ne. c.1. eo. ti. li. 6. & hoc dictum tenet hic Vin. † Not. ꝙ stante in re visitādi, nō currit ꝑscriptio ꝺ procurationem tāquam accessoriam & annexam iuri visitādi. Ex hoc infertur, ꝙ li principale est impræscriptibile, nō potest præscribi accessorium, vel cōne-
6 xum. † No. ꝙ potest quis ꝑscribere visitationem, & procuratio nem in subiectos epō. & cum iste rex. dicat, Et si alius &c. nec distinguitur inter subditum & extraneū, infertur ꝙ ēt subditus epi, possit ꝑscribere hoc iura ꝺ episcopum proprium. quod voluit glo. ī. eo. in c. auditis, & ibi dixi. tenet Innocen. in cap. cum olim, in fin. ī. cod. facit c. de quarta. ī. eod. Item infero a paritate rationis, ꝙ cum hæc duo iura intantum sint reseruata episcopis, vt ab hoc expressio consensu abdicari non possint, vt in c. cū venerabilis, & quod ibi not. per Ioan. And. ī. de censi. præscribi poreit eadē ratione institutio authorizabilis, quoad curam populi; & multo fortius cū prædicta sint maioris ꝺderis & præiu
7 dicij, quā institutio, de quo dixi ī. eo. in c. auditis. † Not. ibi: Qui spiritualia seminat &c. ꝙ prædicator licite capit bona tēporalia pro sua sustentatione, de quo vide quod leg. & no. in c. cū voluntate. §. prædicatores, de sent. excom. nō pōt tñ exigere ab inuito, nisi sit ordinarius, vt hic. vñ intelligit Host. istum text. in eo, qui seminat spiritualia ex debito, quod probat verbum co-
8 gatur, quod sequitur. † No. ꝙ epūs visitando, dī militare. sicut & clerici dicuntur milites, vt in c.j. de cle. egro. sunt enim celestes milites. 11. q.j. c. Christianis. & debent gaudere priuilegio militū, vt no. gl. in l. miles, ff. de re iudi. Et no. id ad quod quotidie allegatur hæc litera. ꝙ nemo cogendus est suis stipēdijs militare, & alibi dicitur, ꝙ nemo debet cogi de proprio facere beneficium. 10. q. 2. c. precariā. † Sed ꝺ hanc rationem, antequā descendam ad gl. op. videtur enim quod sit bona: quia licet prælatus visitet sine procuratione subditorum, non tamen per hoc dī suis

ADDITIO.

a ¶ Procurationem. An sublata præscriptione, etiam censeatur sublata præscriptio, de cuius initio memoria non existit, declarat Bald. in l. omnes. C. de ꝑscriptio. 30. vel 40. ann. Felyn. in rub. huius tit. col. vlt. versi. ꝙidera secundo. Are. in col. 15. inc. reuerendissime pater, col. pen. in 3. dubio. vbi dicit quod nunquam censetur exclusa. & idem tenet Alex. in cons. 60. inc. omisso multiloquio, circa fi. in 1. vol. & in cons. 11. inci. in causa, & lite, col. 11. in 5. volu. & Are. in cons. 30. inci. uiso themate, in 3. col. quod qualiter procedat, declarat etiam Felyn. in c. accedentes, col. 4. ver. fallit tertio, sup. eo. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſuis ſtipendijs militare: quia ad hoc habet bona epatus, ut ex eis,hæc,& alia ad ſuũ officiũ pertinẽtia faciat, ad hoc bo.tex.in c.cum ab omni,de vita & honeſtate. & habenti dare, nihil aliud eſt,quam perdere,vt in c.paſtoralis. eccleſię. j. q.2.nec illi, qui ſua poſſident dari ſibi ab eccleſijs aliquid uolũt,ſine grandi peccato ſuo;nã vnde pauper victurus erat accipiunt,vt in d.c. paſtoralis. dſ.Sol.Doct.hoc non tangunt. ſed Inno.in c. Roma. de cenſi. lib.6.fateri vr̃ ℈rium,dicens q̃ hoc conuinium, ſeu procuratio in ſignum potius ſubiectionis datur, & pp hoſpitalitatem potius,quã de iuris nãlis neceſſitate;quia ob hoc, & ſimilia habẽt redditus epatus. hinc eſt ſm eum, q̃ ſi aliquæ eccleſię ſunt pauperes,ad hanc procurationem non coguntur.inf.de cenſi.c.cũ apoſtolus,in fi.& 10.q.3.c.cauendum. Ego addo tertiam rationem, vt, ſ.prelatus facilius inducatur ad eccleſiam viſitandam. nam faciliter negligeret viſitationem, ſi neceſſe haberet ſecum ſuis ſumptibus ducere victualia:vel ad epiſcopatũ pro refectione ſumenda redire arg.eius, quod fuit ſtatutum pro diſtributionibus canonicorũ diuinis intereſſentium,vt leg. & no. in c. vno,de cle.non reſi.lib.6.& clemen. ſi dñm,de reli.& vene.ſan. Quarta poteſt eſſe ratio,quia denegare refectionẽ prelato viſitanti, & ea quæ Ieſu Chriſti ſunt exercenti,eſt ℈ charitatem,& omnem humanitatem,'cum bona eccleſiarum ſint deputata vſib.publicis,vt in c.vidente. 12. q.j. & indignũ eſt,vt quod pro cõi vtilitate datum eſſe cognoſcitur,vſibus proprijs cuiuſq; applicẽt, vt in c.ratio nulla permittit, de præb.Conſuetudo vero ℈ bonũ charitatis,nõ valet,vt no.in c.cũ apoſtolus,&c. venerabilis,de cenſib.& c.fi.de ℘ſue.& hoc tenẽdo,oportet dicere, q̃ ratio literæ eſt præſuaſiua potius,quã neceſſaria. † Vel ſi vo-
10 ſumus ſaluare hanc literam, dicamus q̃ eps non debet de bonis epiſcopatus percipere, niſi neceſſaria. reliqua vero tenetur diſpenſare neceſſitatem habentib.ut in c.eps. 10.q.2.& c.videntes, præalleg.& pro ſuis neceſſitatib. fuit ſibi poſtmodum per antiquos canones decreta quarta redditus,vt in c. quatuor, & in c. conceſſo. 12. q.2. cũ autem viſitat, agit & promouet ſpecialiter curam & bonũ cuiuſq; eccleſiæ; igitur tunc debet viuere de bonis illarũ eccleſiarum,& bona epiſcopatus reſeruare pro alijs cõibus neceſſitatibus, cũ non debeat ligarios bouis triturantis,ut in c.extirpandæ,de prębend.maxime cum ipſe ſit generalis ſponſus omnium eccleſiarum ſuæ dioœceſis. 7.q.1.c.ſicut. hinc tota dioeceſis dicitur eſſe in ſua parochia,vt in
11 c.Apoſtolicæ,de don.& hæc no.† Venio nunc ad gl. & primo ſupplet ad tex. quod Archieps excõicauit iſtos ſubditos ſuffraganeorũ ſuorũ pp procurationem denegatam, vt patet ex rñſione Papę. Sed gl.hic non aperit, an de iure cõi potuerit hanc ſnĩam excõicationis ferre,tex. enim videtur in hoc ſe fundare ſuper conſuetudine, vt patet ibi: De antiqua metropolis conſuetudine,&c.& ita vr̃ velle hic D. Ant.in vlt. not. per eum hic collecto colligit enim quod ratione iurium denegatorum Archiepo. quæ ſibi iure cõi debentur,non poteſt Archiepiſcopus exercere iuriſdictionẽ in ſubditos ſuffraganei ſui;niſi aliud habeat ex conſuetudine. Sed aduerte hic tu. quia gloſ. hic in verbo, conſuetudine, ſenſit oppoſitum, dicens ſupplendo ad text. qđ etiam de iure cõi potuit. allegat tñ ad hoc c.ſopitę,de cenſib. quod nihil dicit de excõicatione: ſed ſolum de procuratione Archiepiſcopo debita,tamen D. Anto.tranſit ibi cum gl.vt etiã de iure potuerit iſtos excõicare;& ſic videtur ſibi quo dammodo ℈rius. Ego concordando dicerem ſic, quod aut Archiepiſcopus non viſitat, & tunc non poteſt prætextu debiti ferre ſnĩam in ſubditos ſui ſuffraganei; niſi in caſibus à iure expreſſis,de quib.in c.paſtora.de offi.ordina. hinc dicit Innoc. quod ſi Archiepiſcopo fuit denegatum hoſpitium ex alia neceſſitate, quam ratione viſitationis tranſeunti, non debet ipſe punire ſubditos ſui ſuffraganei: ſed gratioſe tñ petere procurationem,eps autem illos puniet, quia inhumaniter ſe habuerũt ℈ ſuum Archiepiſcopum; & not.hoc dictum. nam clerici tenentur ad hoſpitalitatem tempore neceſſitatis.47. diſt. c.ſicut, & c.j.& ibi no. de empt. & vendi. Aut archiepiſcopus viſitat, & denegatur ſibi procuratio debita ;& dico quod poterit mero iure denegãtes excõicare;ſeu aliter punire duplici ratione.Prima,quia ex hac denegatione inhumaniter facta, oritur delictũ notorium;quod poteſt Archiepiſcopus, tempore viſitationis punire,vt in ca.j.§.notoria, de cenſib.lib. 6.Secunda ratio,quia
a ex hac denegatione procurationis a impeditur per conſequẽtiam viſitatio, & ſic ipſius iuriſdictio ; quo caſu poteſt animaduertere in ſubditos ſuffraganei,ut in c.j.de pen.lib. 6.poteſt addi & tertia ratio:quia per denegationem iſtam fit iniuria,per q̃ poteſt animaduertere tpe viſitationis;etiam ſi non impediatur ſua iuriſdictio, vt in d. c. j. §.j. ſi vero ſubditi epiſcopi allegarent aliq̃ iuſtã cãm, in denegãdo procurationẽ, ſatis credo, qđ tũc nõipſe Archieps;ſed ſuffraganeus hẽt de hoc cognoſcere,arg. in d.§.notoria,cũ ꝑced.& ĩ d.c.j. de pœ. & ob iſtã cãm allegata fuit hic antiqua ℘ſuetudo illius eccleſię,q̃ tribuit iuridõnem.9. q.3.c.℘queſtus,& c.duo ſimul, de offi. ordina. cũ ſimi. Op.j.℈ tex.& vr̃,quod ex lapſu tanti temporis ſit præſcriptum,vt l.quẽ admodum,C.de agri.& cenſi.lib.11. Sol.glo.2. format hãc oppoſitionem, & non ſoluit, dic quod hic loquitur de re impræſcriptibili,in qua tempus non releuat.l.vbi lex.ff.de vſuca.ſimile in l. competit,C.de præſcrip.trigin. ann. Eſt autem procura-
12 tio impræſcriptibilis, pp rationes prędicalleg. † Quæro, nunquid indiſtinctę ſit prohibita præſcriptio procurationis?Solu. glo.i. refert quoſdam tenuiſſe quod non;ſed tunc tantum,qñ eps nõ viſitauit.ſi autem viſitat,& procurationem non exigit;tunc bene poteſt præſcribi,alleg. in arg.c.ſopitæ, ĩ. de cenſib.quod nihil facit. Mouebantur & ſecundo; quia talis procuratio poteſt commutari,ergo & præſcribi:ſed gl. noſtra tenuit ℈rium.Moꝛ uetur primo,quia eps etiam ſi vellet, non poteſt procuratione iſtam remittere,vt in c.cum uenerabilis.ĩ.de cenſib.Item lex dicit,q̃ qui habet iter eundi ad fontẽ;habet & hauſtum. l.3.§.fin. ff.de ſerui.ruſtic.prædior.& ſic retinendo principale,vr̃ retinere, & acceſſorium. ita in propoſito retinendo ius;& habendo ius viſitandi, retinet & habet ius procurationes recipiendi,quãtumcunque non exigit procurationem.Duo hic ſunt videnda. primo an procuratio poſſit præſcribi aliquo modo ſecundo an poſſit expreſſe remitti per ſuperiorem.poteſt addi & tertio an poſſit commutari in aliud. Ad primum dicit hic Vincen. q̃ aut procuratio non fuit hic petita; & vr̃ remiſſa,& poſt præſumptam renunciationem, poteſt ſubditus illam præſcribere; ſicut poſt priuilegium, ĩ. de priui.c.cum olim.hęc opi.mihi nõ placet,cũ aperte videatur ℈ hunc tex.dicebant.n.iſti q̃ nõ meminerant,q̃ aliq̃ñ procurationem exoluiſſent,vel q̃ ab eis fuiſſet petita;& tñ non profuit nec tacita remiſſio,nec præſcriptio. Inn.dicit,q̃ qui nihil ſoluit, non poteſt ſe tueri præſcriptione; ſecus ſi aliquid,licet modicum. ĩ. de cenſib.c.ex parte.Io. And. in c. fi. de cenſib. refert idem tenuiſſe Inno. quod hic in quadã extrauagan.quæ incipit,venerabilis: vbi concluſit, q̃ procuratio ex toto,præſcribi non poteſt;ſed quota ſic;quia ius quo diſponitur,vt aliqua detur procuratio, eſt publicum vtilitate, & authoritate:ſicut ius quod diſponit de viſitatione, & correctione,& hoc ne negligatur viſitatio. no.bene hanc rationẽ Inn. q̃
13 facit ad id quod ſ. in tertia ratione dixi. † Conſuetudo autem ℈ ius publicum,authoritate,& vtilitate,non valet ; niſi inducatur expreſſo cõſenſu Papæ,vel tacite interueniente iuſta cauſa alle.12.diſt.c.nos ℘ſuetudinẽ,& no.bene hoc: ſed ego remitto ad no.in c.fi.de ℘ſue.& puto q̃ ſi ℘ſuetudo eſt rationabilis,tollit tale ius publicũ,licet nõ interueniat conſenſus Papę expreſſus,vel tacitus,ut dicit gl.no.4.diſt.c.in iſtis.§.leges.& 8.diſt.c.ſtra.ſatis.n.habetur ℘ſenſus Papæ ex diſpoſitione c. fin.de ℘ſtu.vbi permittit gñaliter ℘ſuetudinẽ ℈ ius poſitiuum ; ſi eſt rõnabilis,& præſcripta.Sed in caſu noſtro, q̃ mihi deſ pro procuratione,non põt eſſe rationabilis, per ea quæ ſ. dixi poſt notabilia. Ius aũt qđ diſponit de integra procuratione, eſt vtilitate priuatũ;iõ pacto & ℘ſuetudine põt tolli, eam moderando,ſm Inn.in loco præall.alle. 10.q.3.c.relatũ. Io. An.in d.c.fi.allegat pro membro Inn.q̃ ex toto preſcribi nõ poſſit,alle. illũ tex. q̃ quota preſcribi poſſit,inducit c.olim,de cenſi.eo.tit.c. fœlicis lib.6.& quod no.gl.in c.quicunq;. 16.q.6.quæ dicit,q̃ in quãtite cathedratici currit præſcriptio ; non autem in totum:hanc tñ opi.non firmat ibi Io.And.ſed dicit dubitari, ne ratio negligendi, quam Inn. reddit de tota procuratione, locum habeat etiam in parte,quia videns viſitator, q̃ de ſuo habeat impendere in procurando, ſe abſtineat à viſitando Do.Ant.hic dixit ſe putare,q̃ de iure ſit vera opi.Inn. Dicit ẽt valere pſcriptionẽ in
b modo procurãdi,alleg.de exceſ.præla.c.ſane,& Spec.in titu.de leg.§.ſupereſt.ver.illud quoq;.Ego puto,b q̃ nec in toto,nec in parte valeat præſcriptio per iſtum tex.qui dicit. Quod ℈ procurationem,quæ ratione viſitationis debetur, non currit præſcriptio, quemadmodum nec ℈ viſitationem ipſam poteſt aliquo modo preſcribi.Vnde primo pondero tex.cum dicit.Quod ℈ procurationem,quę debetur ratione viſitationis, &c.ſed ratione viſitationis debetur integra procuratio pro ſe & ſuis,ſm immerum taxatum in c. cum apoſtolus, de cenſib. ergo preſcriptio nõ procedit ẽt in parte, quia ſubtrahendo partem ſubtraheretur debitum.argu.eius quod leg.& no.in l.quidam æſtimauerunt.ff.ſi cer.pet.Itẽ pondero ſimilitudinem,quam facit hic tex.dum dicit:Nec ℈ viſitationem ipſam aliquo modo præſcribi,&c.vnde pondera illa verba:Aliquo modo:Sicut ergo viſita-
c tio nõ põt in totũ,vel in partem preſcribi, ita nec procuratio illi annexa;& ſic de connexis idẽ eſt iudiciũ,vt hic,& in c.tranſlato,de ℘ſti.Præterea licet arguere de parte ad totũ qñ eſt eadẽ rõ in vtriſq;.l.quę de tota.ff.de reivẽd.& in c.poſt.§.itẽ cũ totũ. modicũ, ſicut nihil dando;quia de modico nil curat,in c.& ſi q̃ ſtiones,de ſimo.ergo,&c. Itẽ iſte text.indiſtincte prohibet præ
a ſcriptionẽ ℈ procurationẽ,a nec habemus text.in ℈riũ ; ergo p opiniones magiſtrorũ nõ debemus a verbis lr̃ę recedere. ar.in
14 c.ſolitæ,de maio.& obe.& 19.di.c.ſi Romanorũ.† Venio ad ſm, an procuratio poſſit remitti expreſſe per ꝑlatum? Innoc.tenet hic,quod ſic,cum in iure priuato, & temporalitate conſiſtat.7. q.1.c. quam periculoſum.ſed tacite remitti non põt, ſm eum, ſcilicet multo tẽpore non recipiendo procurationem; cũ non præſcribatur ℈ ipſam, vt hic:procuratio enim debetur accęſſorie,propter viſitationẽ; qua viſitatione retenta,tenetur acceſſorium,ſcilicet procuratio:ſed viſitationem, & correctionem, q̃ conſiſtunt in iure publico,etiam expreſſe non poſſet remittere ſuperior,ſm Innoc.ad hoc allego.quod leg.& not.in c.ſi diligẽti,de foro comp.Ego alleg.c.cum venerabilis.& quod ibi leg.& no.de cenſib.& in l.legatus.ff.de of. prẽſi.& quod ibi no. Idem quod poſſit procuratio expreſſe remitti,tenuit hic Vin.niſi remiſſio fiat per vim. 1.q.3. c.q̃ſitum,vel precario. l. male agitur, C.de præſcrip.trigin.an.Hoſt. autem tenet ℈rium, quia eſt iuris publici,ſicut ipſa viſitatio,cui eſt annexa,argu. in d.c.translato. Inn.autem in dicta extrauag. magis ſtricte locutus fuit. nam tenuit, quod pacto poteſt remitti, in partem; non autẽ in totum, per d.c.relatum.10.q.3.ad quod dictum non aduertens D. Ant. ſed tñ ad opin.Inn.hic poſitam dixit,q̃ hæc opi.Inno. vt poſſit expreſſe remitti,eſt vera, in remiſſione tẽporali ad præiudiciũ prelati;non autem in perpetua ad præiudicium ſucceſſoris, ar. in c.2.de precar.& c.1.de transact.ego dico, q̃ aut queritur nũquid prelatus quolibet anno, dum viſitat,poſſit remittere hãc procurationẽ. & dico q̃ ſic,& expreſſe, & tacite non petẽdo. arg.opti.in c.fi.22.q.3.& in d.c.quã periculoſum,& c.ad apoſtolicam.de reg.cum ex hoc non lædatur iuſtitia publica. Aut que-
b ritur, nunquid poſſit illã remittere ſe obligãdo ad non ꝑ etẽdũ pro futuro tẽpore ; & indubie dico, q̃ non b, nec reſpectu ſui, nec ſuorum ſucceſſorũ;quia ea ratio,q̃ militat,vt non poſſit p̃ſcribi,de qua ſup.militat,vt non poſſit p̃ti.Si enim eſſet remiſſibile per ꝑlatum,fortius eſſet præſcriptibile iuris authoritate,argu.l.alienationis verbum,ff.de verb.ſignifi.ratio enim annexionis,& iuris publici, & ne viſitatio negligatur ex defectu procurationis,militat ℈ remiſſionẽ,ſicut ℈ ,procurationẽ,arg.in c.ſi diligenti, de foro cõp. & tãto fortius,quãto in remiſſione non interuenit iuris authoritas;ſicut nec aliquis fauor publicus,qui verſatur in pſcriptione, iuxta ea, quæ dixi ſ. ſuper rub.hinc eſt q̃ bona eccleſiæ põt præſcribi, vt per totum iſtum titulum, quę tñ per prælatũ alienari, ſeu remitti non põt. 12.q.2.c.ſine excep̃tione. & q̃ non valeat remiſſio, ſeu etiã cõpoſitio,quod fortius eſt,allego gl. no. in cle.2.de cenſibus, in ver.compoſitiones.fateor(vt dicit glo.illa) q̃ ſuper mõ procurã di,& ſuper numero ,curandorũ,poterit interuenire compoſitio,ar.in c.cum apoſtolus.de cenſib.& de tranſactio.c.ſtatuim⁹. de deci. c. ex multiplici. quod tñ intelligo,vt fiat ita & taliter, q̃ indirecte procuratio non tollatur, nec viſitatio debita negligatur.quid enim ſi interueniſſet compoſitio, vt procuraretur tñ epiſcopus cum vno clerico? certe paria ſunt nil dare,& ita modicum dare, quod ex modicitate euidenter negligeretur viſitatio,arg.opti.in l.ſi quis antea,in fi. ff. de acquir.poſſ.ubi dr̃, qđ
c conductio ſeu locatio facta pro vno nummo, nullius momẽti eſt; c & ſic limito illã gl.& quod leg. & no.10.q.3.c.relatũ.† Ad
25 tertium, an poſſit in aliud procuratio commutari, dicit Inno. q̃ poſſet pactum fieri; q̃ pro ea, certa pecunia præſtaretur annuatim, per c. relatum proxi. alleg. dũmodo fraus excludatur, arg.C.de tranſact.l.præſes. Hoſt. ℈ dicens q̃ in c.relatum, ſtatutum fuit ad tps ex cã, nec ibidẽ conuẽtio ꝑfirmatur. de hoc dicas,vt hodie habetur in c.exigit, & c.fœlicis, de cenſib.li.6.Et cõcluſio eſt, q̃ põt prælatus recipere pecuniã a volẽtibus pro procurationib.debitis,nõ aũt ab inuitis, immo prælatus tũc incurrit pœnas,de quibus in d.c.exigit. Itẽ ſcias, q̃ prælatus viſitat per
d alium d in caſibus,in quibus a iure ei permittitur,non põt aliq̃ a viſitatis petere; ſed viſitati tenẽtur procurare viſitantem duntaxat in victualibus,de quo dic, ut leg.& no.in c. ſi Epiſcopus,
26 de offic.ord.lib.6.† Glo.in verſ.℘ſuetudine,fuit ĩ.expedita in 1. gl.& dic vt ibi dixi. In eo tñ, q̃ gl.dicit Archiepiſcopum debere viſitare,cum Eps eſt negligens, dic melius q̃ etiam negligentia ceſſante,hoc poterit,vt in c.1.& in c.fi. de cenſi. lib. 6. & dic vt ibi.& dicit hic Inno. q̃ ſi concurrerent Archiepiſcopus.& Eps, præferri dẽt Archiepiſcopus.,11.q.3. c.qui reſiſtit: & idẽ Hoſt. Dicit tñ, q̃ cauere debet, ne impediat Epm temporibus con-
27 gruis. Ioan.An.remittit ad plene no.per eũ,in d.c.1.in gl.in verbo,ſi ℘currat; & dic vt ibi: † Extra gloſ.opp. vr̃ iſte tex. innuere, q̃ procuratio iſta erat debita, ratione conſuetudinis;ergo vr̃ q̃ poterat tolli ℈ria ℘ſuetudine, arg.c.1.ĩ. de reg.iu.& in l.de qui-

ADDITIONES.

a ¶ Denegatione procurationis. Adde quod voluit Cald. conſil. 11.de ſententia excommunicat.

b ¶Ego puto. Adde Roma.conſi.361.Abb.conſi.71.& melius.26.2.li.I.apum & leg.30.

c ¶ Nec procuratio. Iſte tex.dicit de tota procuratione,& non de parte;nec est verum q̃ ſit idem in parte,quod in toto,per id quod habetur per gl.in de quicunque,17.q.2.And.Barb.

bus.ff.de leg.Soluit Innoc.dupl'r. Primo, q̃ vniuerſalis prouincia, bene potuiſſet hoc ius præſcribere;licet ſingularis eccleſia vel dioœceſis non poſſit;quia turpis eſt pars, quæ ſuo non ℈ruit vniuerſo,de ſpon.duo.c.fi.Hæc ſolutio mihi non placet:quia licitum eſt cuilibet acquirere liberationem. Item quia nil officit eccleſiæ Dei diuerſa ℘ſuetudo,de conſe.diſt.4.c.doctrina. Secũda ſolu.quæ plus placet Innoc.eſt,q̃ procuratio,ſola ℘ſuetudine debita,℈ria conſuetudine tolli poteſt: ſed illa, de qua in tex. dſ, nõ ſolum conſuetudine ; ſed etiam iure communi publico debetur.vñ neque pacto, nec præſcripta conſuetudine tolli poterat.ĩ.de cenſi.c.ſopitæ.& c.cum venerabilis.& c.Romana,eo. tit.lib.6.& ſupra dixi plenius.Ego plus dico,q̃ procuratio debita ratione viſitationis, duntaxat, eſt priuilegiata, vt conſuetudine non tollatur: ſecus autẽ in qualibet alia ſiue ſit debita ratione inſtitutionis, cũ fundata fuit eccleſia ; ſiue ratione pacti, vel alia cõſimili ratione,vt no.gl.in c.accedentes,ſ.e.ſentit gl.in c. procurationes.de cẽſi.facit iſte tex.qui fundat ſe ſuper viſitatione.ratio diuerſitatis eſt, quia in aliis ceſſat ratio annexorum,& iuris publici,& aliæ de quibus ſup.Vel põt intelligi iudicio meo quod iſte tex.alleget conſuetudinẽ eccleſiæ Metropolitanæ ſuper excõicatione proferenda,vt ſup.dixi;non autẽ ſuper procuratione recipienda;aliàs reſultaret ex litera,℈rietas quędã.Item intellige ſm Inno. q̃ iſte Archiepiſcopus declinabat ad iſtas eccleſias ex neceſſitate iuris.ſ.pro neceſſitate viſitandi,vt crimina corrigeret,& mores reformaret; non autẽ pro neceſſitate ſui corporis.nã tunc ſnĩæ non tenuiſſent,cũ non fuiſſet iudex,
18 iuxta no.in c.paſtoralis, de offi. ord.& dic,vt ſ.dixi. † Expedita nunc materia intrinſeca c.venio ad materiã extrinſecã, quã ſubtiliter hic tractat Innoc.in antiqua enim decre.dicebatur,q̃ iſte Archieps proceſſerat ad ſnĩam excõicationis,tam authoritate reſcripti apoſtolici,q̃ ſm antiquã ℘ſuetudinẽ,&c.Ex hac.n.lr̃a di-
e cebat Inn.no.q̃ põt ordinarius habens delegatã,ꝑcedere vtraq; authoritate.e ſic ſ. de cor.viti. c.ſignificauit.& ĩ.de præb. c.niſi eſſent.& tũc qñ ſimul vtraq; authoritate procedit,ad Papã,non ad patriarchã appellandũ eſt, poſtq̃ authoritati metropolitani admiſta eſt authoritas Papæ, vt maius dignũ,minus dignum ad ſe trahat. ĩ.de conſe.eccl.vel alt.c.q̃ in dubijs, & de offi.dele.c.ſi duo,li.6.& ex hoc no.ẽt Inn.q̃ qui duab.authoritatib⁹ põt ꝑcedere,non cogit alteram eligere;ſed ſi eligat, valet electio, & illa authoritate vtetur,arg.ſ. de offi.dele.c.ſignificantibus. Item ſecundum eum poſſet eligere, q̃ in vna parte cauſæ vteretur ptãte ordinaria; in alia delegata, ſ.de arbi. c. innotuit. melius facit ſm Hoſt.c.niſi eſſent, de præben.vbi dicit, q̃ non valet eo caſu appellatio interpoſita ad ordinarium in eo,quod procedit potẽſtate delegata;valet autem in eo, q̃ procedit ordinaria; & ſic ad Papam, vt proximum ordinarium appellaretur, remittit ad c.ſi duobus.de ap.& hoc quoad primã qõ. quam ponit hic Inn.
19 † D.Ant.vr̃ confundere primum'dictum. dicit.n.ſe non putare, q̃ ſimul vtraq; poteſtate poſſit ꝑcedere : qa poteſtas ordinaria in ſpecie delegata,eſt reuocata, & trãſfuſa in delegatã. carẽt ergo ordinaria in illa! quoad principalem proceſſum : & ſic non cõpatitur ſe proceſſus ordinarij,& proceſſus delegati,ſi per ſe ꝑ cederet,

ADDITIONES.

a ¶ Contra procurationem.Verba tex.hoc non dicunt,ſed vbi non habemus.l. licitum eſt alleg.authoritatem maiorum. l.ſi inde,ff.de iuriſdict.om.iud.c.1. de dec.Item pondera,quia iſte tex.fundat ſe,quia non debet proprijs ſtipẽdijs militare,& ſic fundat ſe ſuper commodo priuato,licet viſitatio prelati non poſſit nec procuratio,tamen in parte poterit.And. Barb.

¶ Procurationem. Reſtringe tñ vt per Abb.conſi.94.inici.vr̃ primo, in 1.vol. vbi dicit q̃ licet in procuratione legatorum & nunciorum ſedis Apoſtolicę non currat præſcriptio contra ipſos legatos ; tñ contra reſiduum cleri bene currit;vt reliqui clerici ſeu eccleſiæ teneantur ad integram procurationem, illa eccleſia excepta,de quo etiam vide Cald.conſi.2.ſub ti.de præſcri.Fel.in c.accedentes.col.5. verſi.ceterum limitauit.ſup.eod. Seb. Sap.

b ¶ Quod non. Adde pro hoc Fel.conſi.268.vbi conſuluit,quod Epiſcopus nõ poteſt locum conſtruendum à ſe eximere ab vniuerſali iuriſdictione;& maxime a viſitatione,& a quarta epiſcopali,ergo multo minus locum conſtructum & iam acquiſitum,vt ibi per eum.

¶ Circa hoc an epiſcopus poſſit eximere locum ſuæ dioœceſis a viſitatione, vel ſuperioritate,aut renunciare iuri viſitandi,vide Innoc.in hoc ca.cum ex officij.hoc tit.vbi dicit, quod licet poſſit renunciare procurationi ſibi debitæ pro viſitatione iuxta tex.in c.cum apoſtolicæ,de cenſi.tamen iuri viſitandi non poteſt renunciare.vt not.etiam Do.Car.in cle. 1.de cenſi. & adde qđ viſitatio dioœce.fieri debet per epiſcopum,vt in c.ſi epiſcopus, & ibi per gl. de of.or.lib.6.& illa debet fieri ſingulis annis ſemel tantum,vt in c. decerni mus.10.q.1.niſi forſan ſubſit aliqua cauſa,propter quam epiſcopus debeat reiterare ipſam viſitationem,de qua per Car.in cle.2.in princ.de ſta.mo. & habetur per Ioan.An.in c.in ſingulis. eo. tit. nec poteſt præſcribi contra talem ſuperioritatem,vt in c.ad audientiam.& ibi plene, de præſcrip.

c ¶ Momenti eſt.Adde an hoc ſit verum Pet.de Anch.conſil.vlt.

d ¶ Per alium.Adde Old.loco prælle.

e ¶ Vtraque authoritate.Vide Bal.in l.1.ad fin.C.de fur.& in c.ſi inter ꝑres, de l.Contra.in vſib.feudo.Rom.in rub.ff.de arb. ca.10.ver. quid ſi in eo tempore.Abb.in cap.quintauallis,char.pen.ver.ego autem cum reuerentia, ſupra de iureiu.Ioan.de Imo.in c.niſi eſſent,col.1.inf.de præben.Pau.de Caſtro & Mod.in l.& prætor,ff.de iuriſ.om.iud.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ceederet,de app.c.si duobus,& c.vt nostrum,& no.de constit.c, cum M.sic nec compatitur in eadem persona;quia illam personam facit iure diuerso censeri, arg.eo. quæ no. in c. cum olim, de re iud.Nec obstant fm eum ℣ria iura:quia loquuntur in arbitraria potestate,& iurisdictionali,quæ non sunt sic incompatibiles, cum in aliquibus iudex procedat vt arbiter; putat tñ,q in exequendo posset delegata iuuare ordinariam,arg.sup.de rescrip.c.cũ contingat,& de offi.deleg. c. cũ in iure; & ex hoc dicto destrueretur aliud dictũ Inn. nam si prædicta vera sint, non posset eligere alteram ex illis, cũ ordinaria esset reuocata quo
20 ad speciem delegatã. † Sed certe his dictis D. Ant.non acquiesco,& primo nõ rndit ad c.significauit,de cor.viti.vbi quis procedit authoritate delegata, & ordinaria . ad idem induco notabiliter c.per hoc.de hær.lib. 6.ubi inquisitor hæreticæ prauitatis,qui habet delegatam vt ibi no.Io. And. probatur, & in c.ne
21 aliqui.eo.ti.li.6. † Vbi dr̃,q fauore fidei non expirat officium illud per mortem ꝓmittentis;ſi.n.haberet ordinariam, cessante omni fauore,non expiraret, vt in c.2. de offi.leg.lib.6.procedit etiam Epõ habente ordinariam ; & sic non est indistincte verũ, q Papa cõmittendo negotiũ,uideatur ordinariam ptãtẽ quo-
22 ad illud reuocare. † Non obstant iura allegata per D.An.illa.n. notanter limitat Inn.in c.cum M. in fi.in vltima sua opi. dicẽs; tunc vt iurisdictionem inferiorem reuocare, qñ aliquod negocium ex certa sciẽtia ad se reuocat;secus autem, qñ ordine iudiciario procedit, qã est notandũ,quasi tunc cognoscat,sicut qui
23 libet ordinarius. † Pro hoc ego no.adduco.c.dilectus.2. de ꝓb. vbi dr̃,q licet Papa mandet Epõ,vt ꝓbendã conferat alicui clerico;tñ si Eps ipse authoritate ordinaria confert alteri,valet collatio,licet veniat Eps puniendus, quia eluſit mandatum apostolicũ; & tñ certum est, q mandando sibi , vt alicui conferret faciebat eum delegatum,ut dicit gl.no.in c.cũ aliquib. de rescri. lib.6.& nihilominus remansit apud eum potestas ordinaria.nisi ergo appareat,q Papa voluit reuocare ptãtem ordinariã, dãdo delegatam, remanet ordinaria, maxime in eadem persona. Præterea in inferioribus ordinarijs posset in dubio practicari opi.Inn.q per delegationẽ vnius non ſuſpenditur iurisdictio alterius : quia par in parẽ non habet Imperiũ . de electio. c.inno-
24 tuit.† Ad hoc quod no.Inn.in d.c.cum M. vbi dicit, quod si qs habet plures ordinarios, valet processus super eadẽ re ab vtroque diuisim agitatus , si non fuit coram secundo exceptum de pendentia causæ coram alio.si ergo unus delegat alteri,non ſuspenditur per hoc ordinaria iurisdictio.ad hoc c.super qõnum. §.si vero duo de offi.deleg. vbi patet, quod in eadem persona pñt concurrere duæ potestates delegatæ, quæ sunt diuersæ na-
25 turæ;& in prædictis oĩbus istis pñt practicari dicta Inn.† Et quatenus dicit, quod data in'eadẽ persona potestate ordinaria , & delegata principis,est ad Papã appellandum ; ego allego ꝓ hoc casu d.c.per hoc.de hære.lib. 6. quod enim statuitur in duob. habet locum in eadẽ persona,concurrentibus in ea illorũ duo rum qualitatibus,vt no.in d.c.cum olim , & c.ex literis.de pro-
26 ba. † Quæro prædicta procedunt, qũ quis habet duas [a] iurisdictiones.Sed pone quod non habeat nisi vnam, & credit habere duas, quod facile accidere potest. Nam sæpe,quis credit se habere delegatam,& ordinariam , & non habet nisi alterã. exemplũ,vt in c.licet.de of. or.& in cle.attendentes,de statu mon. & de reli.do.c.quia contingat, de sup.neg.præla. cle. quia regulares,& in procedendo si eligit illam, quã nõ habet,puta delegatam,nunquid valet processus ratione ordinariæ potestatis,quã habet?Sol.dñt quidam,ut refert Inn. q licet eligat & protestẽr, quod tñ Papæ authoritate vult procedere ; tñ valet processus habitus,non obstãte tali errore; quia procedere volebat ; licet non authoritate ordinaria; & ita quod principale est. ſ.processus.tenet,ar.op.ff.de iniu.l.cũ qui.§.si iniuriã,ff.ad l. Aquil.l.sciẽtiam,& ff.fam.ercisc.l.cum putarẽ. Cum.n.iste sit error iuris,nõ debet impedire verũ processum,arg.8.dis. c.veritatem, & ff.de of.præsid.l.illicitas.§.veritas.quinimo plus credunt isti, quam si diceret,nolo procedere authoritate ordinaria;tñ valet proces-
27 sus authoritate ordinaria,prædictis rationibus. † Et quia prote statio est ℣ria facto,vnde factũ præualet. ℣. de ap.c.solicitudinẽ, in fi.Itẽ quia nemo potest à se abdicare Imperiũ.ff.de of. præsi. l.legatus.Alij vero (ut ipse Inn. refert) dñt ℣rium in duob. casibus proximis,& allegant pro se;q a quod potuit , noluit, & qđ voluit,& c.de of. dele. c.cũ super. & quia nil sic ℣riũ consensui, sicut error.ff.de iurisdom.iud.l.si per errorẽ, & ff.de arb .l.sed & si in seruũ,& duab.ll.sequẽtib.Nec obstat d. l. cũ qui.de iniu. q a hic est ipsa authoritas,qua procedit ordinaria, vel delegata, qđ principale;qua deficiẽte,deficit processus; non aũt est principale,si erraret in sensu legis seu indulgentiæ, vel priuilegij, vel huiusmodi.ff.de re iud.l.cũ prolatis.& no.℣. de priui.c.ex parte abbatissæ,hãc opi.tenere vr̃ Inn. & clarius elicit Host. per d.decr. cũ super,de of.deleg.Io. An.de materia remittit ad Spe. de iur.
28 om.iud.ver.vlt.† No.D.Ant.vr̃ hanc vltimam opi.sequi,nihil ad ducens de nouo,sed tñ.ad l.2. de iud.vbi valuit processus erro-

re iudicis non obstãte.dicit.n. q ibi error non nocuit: quia iurisdictio illa, quã iudex putabat se habere, non erat differens ab ea,quam habebat,sed eadẽ: ignorabat.n.suam iurisdictionem prorogatam;credebat tñ iurisdictionem habere,& dic clarius, vt ibi no.Bar. q ibi habebat iurisdictionem , & sciebat se habere;sed ignorabat modũ.secus aũt qñ iudex errat in fundamento iurisdictionis:quia ignorat ea,quæ sunt necessaria ad exercitium iurisdictionis;puta quia fert sniam ℣ contumacem; & nõ est certus,an ille sit contumax,vel an sit lis contesta.tũc.n.non valet snia,vt no.Bar.in l.multum.ff.de cond.& demon.& l.sinita.§.Iuli.ff.de dam.infe.& d.l.2.facit optimè l.quæro. ff.de eo qui pro tu.ne.ge.vbi non valet gestũ per tutorem , si se ignorabat tutorẽ esse.ad idem c.prudentiã.de offi.deleg. & qđ ibi not. Doc.vbi patet,q si iudex ignoret suã iurisdictionẽ purificatam propter impedimẽtũ collegæ, & procedit:nõ valet processus; licet in veritate sit purificata,& tenet Bar.in d.l.multũ . Idem & fortius dico in casu nostro, q cũ iudex non intendat procedere potestate ordinaria, quã habet, sed ex authoritate delegata quam nõ habet,non valet processus:quia errat in eo quod necessario requirit ad exercitiũ iurisdictionis , & validitas cuiusq actus dependet à potestate:& voluntate;& altero deficiẽte, nã solidæ explicari põt,ut d.c.cũ super, & l.multũ interest. C. si qs sibi vel alij,& l.q in alienã,& l.si is ad quẽ.ff.de a cq.hæ.cũ similia casu vero nostro in delegata deficiebat potestas , in ordinaria deficiebat volũtas.& puto,q de hac qõ.sit melior tex.qui potsit allegari,in c.ex parte Astensis.de concess.præb.cũ ibi no.vbi patet , q volẽs explicare actum vno modo, si eligit alium mo-
29 dũ incompetentem,corruit actus,& facit d.l.qui in aliena,& l. is ad quem,& l.qui putat.ff. de acq.hær.† No.tñ,& pondera bene dictũ Inn.præalleg.in eo.quod dicit,q si iudex errat in sensu legis,vel indulgẽtiæ,vel priuilegij vel hmõi,tenet actus. Ex quo
b infero, q si iudex [b] ferat snïam,fundando se super aliqua l.quæ non facit,q snïa non est nulla;ex quo aliter non expressit erro-
c rem ℣ ius,nec etiam est irritanda,si potest alia lege sustineri;[c] licet Host. tenuerit ℣rium,in d. c.ex parte Astensis, sed pro primo ego adduco bo.tex.in c.per tuas.& quod ibi not. Io. And. qui fi.sint legi.& in l.cum prolatis,fm vnũ intellectum . ff.de re iud. & dicit Inn.in c. per tuas,2. de homi. q non est peccatum mortale male intelligere canonẽ,uel legẽ; cũ sint de iure pe-
30 riuio: quod no.† Vide ad prædictam conclusionem, quod no. Spe.in tit.de sent.præl.§.qñ,ver.quod dixerit. vbi dicit q si quis dixit se delegatum vnius , cum esset delegatus alterius , non tenet sententia sua,seu processus,facit l.antepen. ff.de eo qui pro
31 tu.† Sed iuxta prædicta quæro,pone. quod habens potestatem ordinariam,& delegatã procedit simpliciter.D.An.refert Fed. consi.125.aliàs 14.tenuisse,q non valet processus ; quia in dubio ex ordinaria potestate procedere uidetur . quia ex quo non exprimit delegatam,præsumitur, ordinaria nisi aliud appareat. de offi.dele.c.cũ in iure,maxime si exprimit nomẽ ordinarij, ut le.de of.ord.c.licet in uerbo,faciendũ;ad hoc de prẽben.c.nisi. & qđ no.glo.in l.j.de iud.D. Ant.putat ℣rium quia in dubio ei
d gisse vr̃ potestatem,per quam actus valeat,[d] alle.le.neque.ff.de mil.testa.quæ iudicio meo parum facit;sed lõge melius facit 3.ff.eo.ti.quã forte uoluit allegare.ibi.n.dicitur, q in dubio non videtur miles in testando elegisse uiam, per quam possit simul iudicium infringi.item potius debemus interpretari rem, ut valeat,quam ut pereat.l. quoties.la.2.ff.de reb. du. & de ver. sig. c. abbate.Ego non uideo,qualiter posset saltẽ ita indistincte procedere dictũ Fed.nam (ut sup.dixi) habens utranq; ptãtem ꝓpellitur alterã eligere , sed utraq; potest procedere, ut hic,& in d.c.significauit,& eo casu quo reuocatur ordinaria, per de-
32 gatam (quod qñ sit,sup.dixi.) † Dico,q nisi exprimat in citatio-
e ne ptãtem,quam habet,non tenetur citatus cõparere , e ut no. Inn,in c.2.de dila. sed si comparuit , dico q in dubio vr̃ eligere ptãtẽ,q hẽt ꝓ d. l.3.de mili.testa.Nec obst. q expressit dignitatẽ ordinariã; quia sæpe exprimitur causa demonstrandi personam,ut in simili dicitur in l.iurisgentium.§.pactorum.ff.de pac. uide in hoc quod in simili dixi in c. cæterum,de iud. uel dic & melius,quod inspicienda sunt ultimo casu acta,& si in eis appa-
ret,

ADDITIONES.

a ¶ Habet duas.Adde Ro.consi.408.vbi late.
b ¶ Si iudex.Hoc dictum simpliciter sequitur Fel: c.1.col.8.in fi.secun dæ limitationis.inf. de re iud.Seb.Sap.
c ¶ Sustineri.Adde quod Roma.singu.suis fo.j.dicit hoc esse singulare dictum And.hic.
¶ Adde quod voluit alle.Ro.sing.suo. 45.inci.iudex pronunciat,de quo vide Fel.post Mari.de Sc.in c.illa,in fi.ubi alle.Inno.pro Ro.hic,& sin.inf.de accusa.dixi in apost.ad istum in c.causam quæ,nu.2.in apost,in ver. male intelligendo,sup.de rescri.Zach.
d ¶ Actus valeat,idem tenet Ioan. And. in c. si postquam, in verbo in ordinarium,de ele.in 6.Pet.de An.in cons.211.inci.scripsit Papa.col.1.Seb.Sap.
e ¶ Citatus comparere.Adde Lanfran.in c.quoniam contra,in prin.nu.2.verb. attendite,ibi,cauti tamen iudices.sup.de probat.Zac.

ret,q processit ut ordinarius,non ualet iudiciũ,ut in simili no. Bart.in l.vna.C.q ꝓ sua iurisd.in dubio vero valebit.arg.in l.quo
33 ties,de verb.obl.& c.abbate.de verb.signi.† Vltimo scias,q Ioã. An.hic format duas quæstiones quas ponit gl.in l. vni. C.qui ꝓ sua iurisd. Prima est, pone q alias habenti iurisdictionem fit delegatio inutiliter ; partes hoc scientes litigant corã illo, nunqd valebit processus?gl.præalleg.tenet q sic,arg.l. 1.C.de iurisd.omn. iud.Pet.Azo. & Bar. dicũt debere inspici acta. si enim processit vt delegatus,nõ valet processus:secus si vt ordinarius,quia tunc cẽsetur prorogata iurisdictio ; & hæc opinio placet , sed in dubio si non apparet qualiter processit, puto, q valeat processus, quia litigando coram cõpetenti iudice videntur ꝓrogasse iurisdictionem, quæ erat prorogabilis, scilicet ordinariã,non autẽ illã,quæ erat improrogabilis.ſ.delegatã,argu.in d.l.3.ff.de nil.te
34 stam.& hoc casu procedit illa gl. vel quando expresse processit
a iudex vt ordin. † Secunda questio est, [a] pone q in prin. delegationis delegãs carebat iurisdictione ; sed postea est eam adept⁹; nunquid teneat ꝓcessus?Solu.dicit glo.in d.l. vna, q delegatio vr̃ cõfirmari per superuenientiam potestatis, argu. in l. licet.ff. de iudic.tñ a tẽpore superueniẽtis iurisdictionis,& non prius.ff. de offi.proconſ.l.obseruare.§.vlt.Iacob.de Are.dicit in d.l. vna, glosſ.procedere, qñ iurisdictio delegantis iam erat radicata, puta quia licet exercitium non haberet;iam tñ electus erat, ut d.l. obseruare : ad idem ff.de pig.act.l.si rem. §.fi.& ff.ad Tre.l.sed si ante ; si autem radicata non erat tempore delegationis , nõ valet delegati processus ; cum delegatio nulla fuerat sine radice
35 iudicis;facit quod de dominio no.ff.de rei ven. l.si a Titio.& cũ
b hac opi.transit hic Ioan. Andr.† Aduerte, quia hanc distinctionem [b] adduco ad qõnem no. & quotidianã. Episcopus contulit beneficiũ ante lapsum mẽsis,de quo in clem. 1. de concess.ꝓben.demum habens gratiam,iuxta illam cle.non acceptauit beneficium intra mẽsem : nũquid conualescat dicta collatio , cũ intra mensem haberet ordinarius collator manus ligatas ? vr̃ per istã distinctionem dicendũ q sic:secus videtur,si ꝓtulit beneficium,cuius collatio , vel institutio spectat ad inferiorem.licet enim postmodum ad eum deuoluatur collatio; nõ tñ per hoc reconualescit collatio , vel institutio ante deuolutionẽ factã; quia primo casu Episcopus hẽt iurisdictionem , & potestatem in habitu ; licet exercitiũ sit interdictum intra mensem : sed in secundo casu nõ spectabat ad eum potestas conferendi,nec in habitu,nec in actu,ante deuolutionem factã,de quo tñ satis possit dubitari:& in primo casu credo,q ipso facto reconualescat
36 collatio;qa nullum ius superuenit de præsenti; sed solũ fuit remotũ obstaculũ. † Ad hoc adduco no. dictũ Bar.in l.cum vir ꝑdium.ff. de vsuc.vbi quærit, cauctur statuto fauore creditorum, q debitor exbannitus , vel condemnatus pro debito , nullum contractum possit facere,donec soluat,cõtingit q prius contraxit,& postea soluit ; an ℣ctus confirmetur:& tenet qđ sic, siue sua interſit,siue non.quia hic non superuenit ius;sed obstaculũ remouetur, alleg.l.pignori.ff.qui & a qui. & C.ne tut. vel cu.l.1. Nec puto etiam in alio casu q teneat collatio , vel qualescat, si Episcopus cõtulit sciẽter beneficium, quod conferre non poterat;quia obligatus est ad conferendum aliud.ne ille decipiatur,in c.inter cętera,de præbẽ.ergo statim,q ad eum fuit deuoluta potestas, cõualidata fuit illa collatio siue institutio ; cũ requiratur alia traditio,ad hoc l.si rem alienã in fi.ff.de pig.actio.
37 † Et quod no.in simili Bar.in d.l.cum vir prædiũ:ex quo dicit ibi Bar.q si aligs vẽdit ecclesiæ rem alienã;& venditor succedit domino , q statim transit vtile dominiũ in ecclesiam, ratio est, qa non requiritur ibi traditio.l.si. C.de sac.san.eccl.& intererãt vẽditoris ℣ctum confirmari ; cum ipse esset obligatus ex contractu suo ; sed si ꝑsupponimus, q collator non erat obligatus ad beneficium ꝓferendũ; vt puta quia contulit ignorãter,vel scienti illud conferri non posse per eum;& tunc credo,quod nõ cõualescit collatio ex superuenientia potestatis,quia sua non interat,vt valeat.vñ oportet,q interueniat noua collatio,ar.in d.l. cum vir ꝑdium, & quod ibi no. Bar. & in reg. non firmatur, de reg.iur.lib.6.& quod no.Dy.in l.si seruo.ff.q & a quib.& l.1.ff.de pig. ac.quod puto verũ, nisi postea fecerit aliquem actum, per quẽ tacite videatur approbasse illam collationẽ , cum hic non requiraꝛ alia solẽnitas, vel traductio; sed sufficit nudus ꝓsensus, ar.no.in c.dilecto.de præb. & in c.si tibi absenti,eo.ti.lib.6.& q no.Bart.in l.qui enim. ff. rem ra. ha. & quod leg. & not. in c.ex ore.de priu.& no.hoc singulr, quod nemo discutit, nec unq̃ ita late examinaui,sicut nũc,& fm hoc puto limitanda ea,quę no. D.de Ro. dec. 207. in antiquis , & pro hoc vltimo mẽbro facit quod no.Bal.in d.l.vna. C. qui pro sua iurisd. Et quoad principale quæsitũ,de quo ℣.vide per Bal.in l.j.C.vbi de crimi.agi oportvbi etiam de materia habetur bo.glos.& per Bal.in d.l.vnica, &
38 Spec.in titu.de dele.§.excipi põt,ver.quod si committẽs.† Sed breuiter ꝯcludendo dico lic,q aut ante superuenientiam iurisdictionis in delegante , delegatus exercuit aliquem actum de substantialibus iudicij ; & tũc dico q quantũcunque superue-

ADDITIO.

a ¶ Quæstio est.Vide Bal.in l.eum qui,in 4.q.ff.de iurisd.om.iud.Seb.Sap.
b ¶ Hanc distinctionem.Vide Petr.de Anch.in c.statutum.ad fi. de præben.in 6. Ab.in disputatione sua incipien. Augerio, colum.26. Car.late in cons.116. inci.A.B.clerici.& in cle.j.in 25.col.ver.quib.attentis,de sup.neg.præl.Seb.S.

SVMMARIVM.

1 *Præscribere non potest ille qui alieno nomine possidet.*
Titulus non requiritur in præscriptione quadragenaria cõtra ecclesiam; nisi cum ius commune , vel præsumptio est contra præscribentem.
2 *Papa,& Imperator;licet sint domini in vniuerso, non tamen sunt domini rerum particularium.*
3 *Vasallus hẽt vtile dominiũ rei feudalis: directũ vero est apud dominũ.*
4 *Confessio prælati non nocet ecclesiæ;nisi præsumptio sit contra ecclesiam.*
5 *Incorporalia quasi possidentur , & possunt quasi possideri per alium.*
6 *Præscribere potest quis rem quam per alium possidet.*
7 *Acquirens res cum peccato, vel contra iuramentum proprium; tenetur illas restituere.*
Iuramentum non impedit validitatẽ actus; licet attentans sit periurus.
8 *Res feudalis potest præscribi contra dominum,non tamen per vasallũ.*
9 *Præscribi possunt ciuitates ad ecclesiam Romanam pertinentes spatio centum annorum, & non minori.*
10 *Præscriptio centenaria quomodo probabitur.*
11 *Iura & bona spectantia ad papam possunt præscribi etiamper ecclesiã inferiorem : sed eius suprema potestas non præscribitur.*
12 *Bona fides,an requiratur in præscriptione iurium.*
13 *In bona fide, dicitur ille, qui non habet notitiam rei alienæ.*
14 *Bona fides præsumitur,nisi in quatuor casibus; & ignorãtia præsumitur, nisi probetur contrarium.*
15 *Bona fides, an & quo casu præsumatur,tam in præscriptione rerum corporalium,quam iurium. 18.*
16 *Bona fides præsumitur post 30. annos retro semper fuisse penes illum, qui non fuit molestatus per dictum tempus.*
17 *Remedium canonis. reintegranda:datur etiam contra bona fide possidentem,probata antiquiori possessione aduersarij.*
19 *Titulus non requiritur in præscriptione iurium,puta seruitutum:sed sufficit probare , quod de hoc erat fama, & similia.19.*
20 *Titulus requiritur in præscriptione,quando ius commune, vel præsumptio est contra præscribentem.*
21 *Bona fides in præscribente libertatem,indistincte præsumitur:licet possit probari contrarium.*
22 *Mala fides præsumitur, si fuit denunciatum emptori, ne emeret: quia res erat alterius: secus si ex post facto.*
23 *Mala fides præsumitur , si res fuit acquisita contra ius, vel non seruata iuris solennitate ; nisi longo tempore quis possederit .*
24 *Error iuris licet noceat ad præscribendum,tamen non nocet in acquisitione fructuum , sed in præscriptione fructuum.sic 25. vbi ponitur ratio.*
Error iuris non præsumitur, sed debet probari per allegantem.
26 *Emens a prodigo,aut luxurioso, an possit præscribere.*
27 *Ludendo si vnus vendit alteri, emens non præscribit,& venditor non tenetur ad euictionem;secus si vendit alteri.*
28 *Præscribere possum rẽ,q̃ emi a bonæfidei possessore;licet ego sciã aliẽã.*
29 *Mala fides authoris , an noceat successori in bona fide:siue sit ſ. successor vniuersalis, siue particularis.30.*
31 *Errans in iure an præsumatur in mala fide.*
32 *Tituhans an præscribat tanquam sit in bona fide.*
33 *Titulus requiritur in præscriptione, non ille,per quem transfertur dominium,sed putatiuus.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

34 *Præscribit quis contra ecclesiam spatio 40.an.cū bona fide, & sine titulo, si præscriptio non est contra ius: aliàs requiritur titulus.*
35 *Titulus an indistincte requiratur, iure communi resistente.*
36 *Præscribuntur bona patrimonialia clericorum, sicut priuatorum. Clericus non gaudet in bonis patrimonialib. priuilegio ecclesiarum, nisi in casibus à iure expressis. 37.*
Priuilegia non debent extendi ad personas in eis non comprehensas.
37 *Instantia in causa fiscali & ecclesiastica non perit triennio.*

CAP. XVII.

1 **Si diligenti.** † Qui alieno nomine possidet, nō præscribit: nec etiam is, qui proprio, nisi habeat bonam fidem, & iustū titulum. ita summat Io. And. & satis conuenit literæ quoad corticem. Sed ad intellectū adde, si præsumptio est ℨ eum: Hoc dico, quia titulus non requiritur in præscriptione quadragenaria ℨ ecclesiam, nisi cum ius cōe, vel præsumptio est ℨ præscribentem, ut in c.j.eo.tit.lib.6. Diuditur. nam primo inducit vnā rationem ℨ Archiep̄m; & secundo reprobat excusationem ipsius per locum à diuisione. Secūda, ibi. Nos igitur. Casus literalis. Archiepiscopus Pisanus fecit sibi prestari iusm fidelitatis nomine suo, & ecclesiæ Pisanæ à Marchione Massæ iudice Calaritano pro ipso iudicatu; cū tñ iudicatus ille pertineat ad Roma. ecclesiā. Papa hoc intelligēs mandauit Archiepo Pisano, ut illum absolueret ab illo iudice, pro ecclesia Rom. & hoc idem fecit antecessor ipsius; Papa audita responsione Archiepiscopi, & alijs, quæ nuncij proponere voluerunt, rescripsit eidem Archiepiscopo in hūc modū dicens, q̄ iudicatus Calaritanus ad ius & proprietatē Romanæ ecclesiæ pertinet, sicut tota Sardinia, nullo mediante. vnde nō licuit ei pro se vel ecclesia sua, prædictum exigere iurm; & intelIectis, quæ nuncius ipsius proposuit corā Papa, non intellexit ipsum, vel ecclesiam suam aliquo iure iuuari, cum authoritate apost. si super hoc non ostendat per quem iusm illud aliqñ sit exactū; nec præscriptione aliqua muniatur: imo fm confessionē Archiepi, non ecclesia Pisana, vel ipse Archiepiscopus fuit in quasi possessione exigendi hmōi iusm, quod ab ipsis iudicibus pro se. Apost. confitentur fuisse receptum. per quod constat, q̄ eccl. Rom. semper fuit in quasi possessione: quia ministrio illius, & antecessorum suorum pro Roma. eccl. exactū fuit, & præstitum hmōi iusm. ille. n. possidet cuius nomine possidetur. si vero dicat Archieps, q̄ nomine suo, & non nomine Ro. ecclesiæ iusm fuit exactum, posset ei inferri. q̄ ipse violauit iuramentū præstitum pro conseruando iure, & honore Ro. ecclesiæ; vñ licite retineri non posset, quod ℨ iusm huiusmodi fuerit scienter obtentum; quia etiam fm hoc, locum præscriptio habere non posset, cum in præscriptione rerum ecclesiasticarum, bona fides & iustus titulus exigantur, etsi præscriptio locum posset habere; non tñ posset centenariam præscriptionem probare, quæ sola currit ℨ Romanam ecclesiam. Ber. No. j. q̄ tota Sardinia pertinet ad ecclesiam Romanam nullo mediante, & sic habet ecclesia Romana iura Imperij ibidem, sicut habet in toto patrimonio ecclesiæ, ut in c. per uenerabilē. qui fil. sint leg. & habuit Papa illam insulam Sard iniæ ex donatione Constantini, & aliorum Imperatorum, una cum aliis prouincijs, ut in c. tibi dño; & in c. ego Ludouicus 66. dist. 69. dist. c. Constantinus. & de Sicilia, qualiter pertineat ad ecclesiam Romanā, vide in c. mandat a. de præsump. & melius in cle. pastoralis. de re iudi. & c. ad Apost olicæ. co. tit. lib. 6. de Roma, vide in
2 c. fundamenta, de ele. lib 6. † No. 2. q̄ valet arg. de toto ad partē: habens. n. ius in toto, fundat intentionem in qualibet eius parte. & est arg. fm Host. q̄ Comites, & dñi tpales fundant intentionem suam de iure cōi, quoad res sitas intra limites sinæ terræ, de quo vide quod no. Io. And. in c. fi. de of. Arch. q̄ intelligo respectu iurisdictionis, non aūt respectu proprietatis rerū, & bo-
a norum intra limites existentium, sicut de Imperatore[a] respectu totius orbis no. in l. bene a Zenone, C. de quadri. præscri. Et idem dico in Papa, quoad patrimoniū ecclesiæ. fundat. n. intentum suum, quoad iura Imperialia, nō autem in proprietate bonorum, arg. in d.c. per venerabilē, in l. traditio, ff. de acqui. rer. domi. & c. nuper, de dote post diuor. resti. & arguit hic Papa de toto ad partem, hoc modo. ducatus Calaritanus est in Sardi-
3 nia, sed tota Sardinia pertinet ad eccl. Rom. immediate, ergo & ducatus Calaritanus, simile de rel. do. c. cum venerabilis. † Not. tertio, ibi. Ad ius & proprietatem, q̄ dñium rei feudalis est penes dñm feudi; & intelligit Inn. in dominio directo, vtile. n. est penes vasallum, fm eum, ad quod allegat Host d.c. nuper. Illud c. solum probat, q̄ concedens feudum dr dñs, & hoc est clarissi mū: sed difficultas stat in videndo, quale ius habeat vasallus. Inno. n. (vt hic vides) dicit, q̄ vtile dñium, qđ no. sed nihil allego. ego allego tibi tex. in c. j. in quib. cau. feud. amit. coll. 10. vbi dr q̄ proprietas remanet apud dñm, vsusfructus vero transit in vasallum, sed Bal. ibi dicit, quod vsusfructus ponit ibi pro vtili dominio; quod dicit ibi notandū: & alibi post glos. assumit disputationem, super hoc. s. in c. j. de ca. Conrad. coll. 10. & tandē dicit pro firma conclusione tenendum, q̄ vtile dñium competit vasallo, q̄ probatur ex eo, quia sibi datur vendicatio, facit quod
4 leg. & not. in l. 1. ff. si ager vecti. & p Inn. in c. ceterū. de iud. † No. ibi. Cū fm confessionem tuam & c. q̄ confessio solius prelati nocet ecclesiæ; concord. c. 2. de capel. mon. sed in ℨ rium facit quod le. & no. in c. 2. de testi. lib. 6. & in c. de Constantinopolitana. 22. dist. vbi patet, q̄ in ecclesia collegiata confessio solius p̄lati non obest. & credo hunc tex. procedere, cum præsumptio seu ius cōe, est ℨ ecclesiam, ut hic erat: nam tota Sardinia pertinebat ad Papam vt in tex. aliàs secus, ut in ℨ rijs, & no. hanc limi
5 tationem ad illa iura. † No. ibi: In quasi possessionem, q̄ est dare quasi possessionem iuris exigendi iura fidelitatis; & sic posset quis petere restitutionē, si vasallus denegaret tale iusm fidelitatis exhibere. Et not. q̄ iura incorporalia quasi possidentur. & ideo dicit quasi; quia vere non possidentur; cū tangi nō possint. Insti. de re. corpora. & incorp. §. j. & l. j. in princ. ff. de acqui.
6 posi. † No. quod detinens nomine alieno, non dr possidere, sed nudū p̄bere ministerium: is autem possidet, & per ℨ ñs p̄scribit, cuius nomine possidetur, vt hic, & in c. cum venissent, de restispol. & not. qđ etiam incorporalia potest quis per alium possidere. † Nota ibi: quod ℨ iusm &c. & tene menti, quod tenetur
7 quis restituere quod ℨ iusm propriū acquisiuit, quod no. hic Host. alleg. c. ad audientiam, quod me. causa. idem dicit de aliis cum peccato acquisitis. ℨ. de iudæ. c. cum sit. Ego pro hoc vltimo alle. & remitto ad melius. & ad plenius no. in c. ex transmissa. de deci. & 14. q. 5. in summ. & j. q. j. c. cito turpē, & c. non est putanda, & per Io. And. in reg. qui semel, de reg. iur. lib. 6. in Mer. Sed
b ex primo dicto not. quod iuramentum[b] impedit validitatem actus: licet attentans sit periurius; de quo per Inn. & alios, in ca.
8 dilecto, de præb. & per Ioan. And. in d. regula. qui semel. † Notvlti. q̄ in rebus feudalibus currit prescriptio, etiam contra dominum, vnde potest etiam tertius prescribere directum dominum, quod erat penes dominum vtili remanente penes vasallum, vide quod dixi. sup. eo. c. ad audientiam. † Item not. quod
9 contra ecclesiam Roma. potest prescribi in rebus, ciuitatibus, & regnis ad eam pertinentibus pleno iure, sed requiritur præscriptio non minor centenaria, vide quod dixi s. c. c. cum no-
10 bis. † Opp. ℨ finem text. in eo quod dicit: q̄ posito q̄ hoc casū locum habuisset præscri. tñ cēntenaria prescriptio, quę sola currit ℨ ecclesiam Roma. probari non poterit. Et sic videtur. q̄ lex seu canon requirens hanc præscriptionem, sit imposita verbis, & non rebus, contra c. commissa, de ele. lib. 6. Item tex. in c. cū dilecta, de confirm. vti. uel inuti. tenet eam posse probari. ad idē quod plene dixi sup. eo. in c. cum nobis. Sol. dicit Io. And. q̄ Papa ponderat hic factum speciale, quoad hunc casum, & nō ius. q. d. q̄ de iure bene possibilis est probatio: sed Papa credebat hic, q̄ non possedisset Archiepiscopus Pisanus tanto tempore, ut posset probari præscriptio centenaria. vel fm Host. Papa not. hic probationem testium, per quos non credit hoc posse probari. aliàs tñ probari posset p instra de fidelitatib. facta. p
ducētos annos & plus. Prima sol. plus mihi placet, cū Archiep̄s
nō allegasset hic ꝓbationē testiū; & vide qđ dixi in d.c. cū no-
11 bis. † Ex p̄dictis & tex. no. q̄ ecc. inferior pōt p̄scribere iura, & bona ad Papā spectātia: suprema tñ ptās p̄scribi nō pōt, vt dixi in d.c.cū nobis. Venio ad gl. in verbo, Bona fide, ga alię sūt facies, q̄ multa facit. Primo. n. format duas qōnes, & soluit. Sed o
vnā oppositionē, & ñ rñdet. Tertio, iterū format duas qōnes, & nō soluit. Quarto, opponit, & soluit. Quinto ponit duas qō-
12 nes, & sol. † Primo igit q̄rit, an sp sit fm canones necessaria bona fides? & rñdet q̄ sic, siue agat de iure spuali, siue ciuili. ℨ. c. c. fi. Aduerte tñ, q̄ vbicuq; p̄scriptio causat ex possessione p̄scribētis, cōiter tenet, qđ necessario regrat bona fides. ut s. c. c. vigilāti, & c. fi. ℨ. c. & in hoc iuri canonico stādū est hodie, ēt in foro ciuili rōne peccati, ut no. Bar. in l. priuilegia. C. de sacrosc. ec. & gl. in reg. possessor, de reg. iur. li. 6. Qñq; procedit p̄scriptio sine possessione p̄scribētis, ut in actionib. & similib. & tūc Bart.
13 in l. sequit. §. si uiā. ff. de vsuc. dixit, q̄ nō requirit ibi bona fides quia p̄scriptio causatur ex negligētia non petentis. Ego hunc
c articulum plene examinabo. j. cod. c. fi. † Secundo glo. quæritur qñ præscribens dicitur esse in bona fide? c respondet q̄ cū credit

ADDITIONES.

a ¶ De Imperatore. Vide Bar. in l. 1. §. per hanc, ff. de rei vend. vbi declarat qualiter Imperator sit dominus totius mundi. Seb. Sap.

b ¶ Iuramentum. Vide Ale. in l. stipulatio hoc modo concepta, in 2. col. ff. de ver. ob. & in consi. 16. in 3. vol. & remiss. per Fel. hic, col. 2. Seb. Sap.

c ¶ Bona fide. Quis dicatur habere bonam fidem, vide Inn. in rep. c. fi. inf. eo. in 10. col. vers. quis autē dicatur habere. & de quæstione hic posita, vide per Pet. de Anch. in c. 1. in 8. col. de præscr. lib. 6. & per D. Ant. in c. peruenit, in 14. col. de censib.

dit tradentem esse dñm, vel habere ius distrahendi, licet erret in facto. Ego generaliter dico, q̄ bonæ fidei est, cum nō hēt notitiam rei alienæ; sicut ille dicitur malæ fidei, qui habet notitiam rei alienæ, vt in c. si virgo. 34. q. 2. ita per ℨ rium dī bonæ fidei, qui possidet cogitatione dñi, ita, vt non erret in iure; quia
14 error iuris non excusat in prescriptione, vt l. nunq̄. ff. de vsuc. &
a c. dudū. de deci. no. glo. in c. apostolicæ, de don. † Tertio quærit, an bona fides præsumatur[a] ? gl. respon. q̄ sic: quia præsumitur ignorantia; nisi probetur scientia. Idem not. in c. sanctorū, s. eo. Excipit glo. 4. casus. Primus, si facta fuit denunciatio acquirenti, q̄ res esset alterius. C. de rei ven. l. fundū. Secūs, si rem acquisiuit ℨ ius. l. quēadmodum. C. de agri. & censi. lib. 10. Tertius, si emit a procuratore meo per collusionem. Quartus, si emit a prodigo, vel luxurioso, cui bonis interdictū est; cum sciret illum pro-
15 tinus cōsumpturum pecuniam; iura allegātur in gl. † Examinemus nūc regulā, & casus exceptos, dicit. n. primo gl. q̄ regulariter bona fides præsumitur, glo. in c. dilecti. 16. q. 3. dicit, q̄ parti, quæ allegat titulū, & bonā fidem; si non pōt ꝓbare; permittendum est iurare, q̄ bona fide possederit rē illam, & iusto titulo eā acquisierit. glo. in §. aliæ. Instit. de act. & in l. pe. C. de euict. simꝑ dicunt, qđ bona fides p̄sumitur. Aduerte, aut queritur ī reb. corporalib. aut ī corporalib. Primo casu dicit Bar. in l. Celsus. ff. de vsuc. q̄ aut p̄cessit titulus, ēt errore iniusto, & p̄sumit bona fides, vt in d.l. pe. C. de euic. facit l. igitur. §. pōt. ff. de lib. cau. Idem dicit de quolibet possidente; nisi alius possessor antiquior appa-
16 reat. Ille. n. pōt bene facere illam allegationē, q̄ tuum nō erat, Bartol. & aliud Inn. † Bar. enim in l. fi. in fi. C. vnde vi, videtur di-
b ctum suum præcedens limitare, vt mala fides[b] possit allegari per antiquiorem possessorem. s. intra spatiū 30. ann. sed postea nō, p tex. illius l. fi. nam p̄sumptio malę fidei ℨ ingredientē possessionem sine titulo, tollitur per curſum 30. annorū: & ex tūc præsumitur illum retro fuisse bonæ fidei: quod est singulare dictum semp mēti tenendū, ad cuius cōfirmationē, & ampliatio nē allego singulare dictū In. in c. 2. de in int. rest. vbi dt eē notan dū, q̄ licet quilibet p̄sumatur esse bonus, nisi ꝓbetur malus, de p̄sum. c. fi. sup. de scru. in or. facien. c. vno; non tñ sic est in bona fide, quia oportet ad hoc, vt p̄sumatur bona fides, q̄ habeat iustū titulum. vel q̄ probabilibus rationibus quæsiuerit possessio nē. ff. de li. cā. l. igitur. §. 2. & l. liberis. §. fi. & q̄ lōgo tempore fuerit ī possessione. l. possideri. §. si seruus. ff. de acq. pos. & q̄ dicatur longū tps, arbitrio boni iudicis relinquitur. ff. de iure delibe. l. j. hic dicit, q̄ si alius q̄ capitulū maioris ecclesiæ sit in possessione eligendi, & petit confirmari suam electionem, succumbit in petitione sua; quia non p̄sumit bona fide esse in hac possessione; q̄a ℨ ius, & idē est in consimilibus. Aduertendū tñ, q̄ Innoc. vī se restringere ad casum, cum possessio est ℨ ius, licet. n. Bar. simpliciter dixit, q̄ possidens ℨ ius non præsumitur bonæ fid. Inn. limitat, nisi sit possessio longi temporis, vel pluribus rationibus
* fuerit acquisita. pro hoc adduco tex. c. cum ecclesia Sutrina, de cau. pos. & proprie. & c. ad decimas, de resti. s. po. lib. 6. in verbo, Aliquandiu; Ex quo infero ad dictū Bar. nā si possidens, lōgo tē pore iure resistēte, p̄sumitur bonę fidei; fortius dēt p̄sumi bona fides ex diuturnitate tēporis ℨ antiquiorem possessorē; cū hoc vltimū cōsistat in facto, & ꝓbabiliter ignorari pōt: p̄cedens ve-
17 ro cōsistit in iure, cuius ignorantia de facili non præsumitur, q̄ hoc reg. ignoranti, & reg. præsumitur, de reg. iur. li. 6. † Nunquid autē antiquiori possessori sit proditum aliquod remedii ℨ fm possessorem? dic, q̄ sic, ēt si præsumatur bona fide possidere; potest enim implorare iudicis officiū, vel intērare cōditionē ex l. si coloni. C. de agr. & cēl. li. xj. ita notanter voluit Inn. in c. sæpe. prope fi. de rest. spol. quod dicit notandū, q̄ possessoribus prioribus ecclesiarū, qui amittunt earum possessionem; nec pōt q̄ rere suā canonicā institutionē. fiet. n. restitutio, probata antiqo quæst. j. c. reintegrāda. & idē voluit Bar. in d. l. si coloni, & 3. git tñ hoc cotra malę fidei possessorē, sed glo. in l. inciuilem. C. de fur. videtur sentire simpliciter cum Inn. Sed Bart. ibi remittit ad no. per eum in l. fi. co. ti. ibi enim, & in l. rem q̄. ff. de acqui. pos. distinguit, q̄ aut secundus habuit ab authore vitioso; & potest agi ℨ eum, vt sic mala fides authoris istum aliqualiter afficiat. argu. in authen. malæfidei. C. de præscri. long. temp. idem & fortius, quando iste secundus est in mala fide. & sic intelligit d. l. si coloni. secus dicit, vbi secūdus est in bona fide, & habuit ab authore nō vitioso. tunc enim tenet, q̄ prius nō agat contra fm, rem a diuersis, quos putabāt dominos, si cuiq; tradita fuit suo tempore possessio, potior nunc est possessor; & non ille qui prius dominum habuerit. Sed mihi plus placet dictū Inn. & gl. in d. l. inciuilē. per l. si coloni. quæ loquitur indistincte, & ar. co-
rū quę not. in d. c. reintegranda, & per Inn. in c. post electionē. de concess. prēben. in fi. Et ad l. si duobus, rñdeo q̄ loqtur, cum liquet de defectu ꝓprietatis vtriusq;, ideo in pari causa potior est conditio possidentis, ut in reg. in pari causa. li. 6. sed nos loquimur, qñ simpliciter quis fundat se super possessione, quam dicit se habuisse, & sine iusta cā perdidisse; & ante omnia petit illam sibi restitui per officiū iudicis, vel per ꝺdictionem ex l. si coloni. vel c. reintegranda, secūdum vnam opi. & vide quæ dixi in d. c. se
18 pe, & c. cum ad sedē. eod. tit. & hæc notabis. † Venio ad secūdū membrum principale, an. s. in reb. incorporalibus præsumatur quis bonæ fidei. de hoc per gl. & Bar. in l. j. §. 2. ff. de iti. act. pri. per Cyn. & alios in l. j. C. de ser. Cōmunis opi. est q̄ aut agitur de p̄scribēda seruitute, aut libertate. Primo casu non p̄sumitur bona fides; quia quælibet res p̄sumitur libera; & sic est præsumptio
19 ℨ possidētem, arg. in l. fi. C. vnde vi. † Dicunt tñ Cyn. & Bar. q̄ ad p̄sumendam bonā fidē non exigitur, vt probetur titulus; quia in istis incorporalibus nō est necesse vt ꝓbetur titulus, vt in l. si quis diuturno. ff. si ser. vend. sed satis est aliquid probare, ꝑ qđ iste motus sit ad credēdum seruitutē sibi competere. alleg. l. j. §. sed & si. ff. de aqua quotid. & esti, & sufficit fm Bart. probare, q̄ de hoc erat fama in uicinia. facit q̄ no. in c. inquisitioni. de sent. excom. & l. 2. C. si ser. vel lib. ad decu. a spi. lib. 11. idem si erant ibi signa, vię, vel alia verisimilia, quæ possunt deducere animum ad credulitatem istam. Ego dico hanc opi. limitandam, vt præcedētem, scilicet cum possessio est recens; sed si per longa tempora possederit, præsumitur bona fides, arg. c. j. eod. ti. lib. 6. nā si pos-
c sessio, c habita iure resistente, præsumitur in ea ex diuturnitate tēporis, vt s. dixi. secundum Inno. fortius præsumenda est iusta in casu nostro, hoc probo p c. cum ecclesia Sutrina, de cau. pos. & proprie. nam ibi loqtur de possessione incorporaliū, & de acquirenda quadā seruitute in iure eligendi ℨ canonicos ecclesiæ cathedralis, iure etiam resistente; & tamen non fuit opus probare bonam fidē. hoc etiam sentit hic Inn. dicens, q̄ propter præsumptionem, quæ est ℨ præscribentem seruitutē, sufficit allegare titulū; sed non est necesse probare; sed sufficit q̄ per longū tempus. s. per x. annos inter presentes, & 20. inter absentes, & ℨ ecclesiam per 40. annos, fuit vsus seruitute illa, dño sciente & non contradicente. p̄sumitur enim debitum hic ius, seu seruit? ex ea causa, quæ prenditur p̄cessisse. ff. de vsu. l. cum de in rē ver.
20 & ff. de aqua pluu. arcen. l. j. §. vlt. † Aduerte tñ, quia iure nostro non sufficit bona fides, sed requiritur titulus, cum ius cōe vel præsumptio est contra p̄scribentē, vt in c. j. c. tit. lib. 6. Sed intelligo hoc procedere in præsumptione urgenti; non autem in qualibet præsumptione, vt puta, quia ep̄s exiuit grauamina seruilia a subditis, præsumitur enim, q̄ timore subditi præstiterint, vt no. hic Inn. & Io. An. in d. c. j. ꝓbatur. 19. q. 3. qa cognouimus. & j. q. j. cap. nullus. vel si charitatiue quis fuit receptus lōgo tēpore ad domum

ADDITIONES.

a ¶ An bona fides præsumatur. Et de hoc vide per Old. in consi. 214. & plene per Inno. in c. fi. in 3. col. inf. e. & qualiter probetur bona vel mala fides per Pe. de Anc. in c. 1. in pe. co. de præs. lib. 6. & Imo. in repe. c. fi. in 8. col. ver. redeo ad gl. j. e. ti. & de hoc quod hic dicit D. Ant. vide per Bal. late, in §. sed ille, in pe. col. init. de ac. & de q̄stione hic posita, vide in terminis per Bal. in l. 1. in antep. co. C. de ter. & quod no. Bar. in l. 1. §. hoc interdictum, ff. de iti. actuq; pri. & in l. 1. §. Arif. ff. de aqua quoti. & ēsti. & quod not. Inno. & gl. in c. bonæ, de postu. præl. & de isto artic. an & quando præsumatur bona fides, vide elegātissime per Ant. in l. eum qui. §. in publica. ff. de pub. qui habuit dicta sua pro maiori parte. Bar. in l. 1. §. si a pupillo, in fi. ff. ꝑ emp. & in l. qui Romę. §. duo fratres, in sua rep. ff. de ver. ob. & vide tex. sing. fm Bal. ibi, in c. 1. §. si duo, de pace ten. Bar. in l. cum in test. ff. pro emp. & Bar. in l. 2. ff. de re milit. Bal. in l. iii, in vlt. co. C. de rei ven. & in c. 1. §. si quis per 30. si de feu. fue. có. tex. & singu. quem ponderat ibi Bar. aliàs Bal. in l. fi. in fi. ff. pro suo. Bar. in l. qui fundum. §. qui procurator, vltimis verbis, ff. pro em. & videas Bar. in l. inter omnes, §. recte, ff. de fur. ex quib. omnib. iurib. suprædictis reperies varias, & sing. doctrinas in hac materia, quæ prædicta omnia allegando, & in voce legendo prosequutus ordinate fuit in hac decret. D. meus Francis. de Are.

¶ Adde an in dubio præsumatur mala fides vel bona. Ale. consi. 21. & 35. 4. li.

¶ An & quādo præsumatur bona vel mala fides, dicas q̄ regulariter præsumitur in eo, qui tacit acta in præsentia iudicis, vel propinquorum pupilli, ita Bar. in l. frater à fratre. in vl. char. ff. de condi. inde. & habetur per Bal. in l. j. in pe. col. C. de fur. & in l. fi. §. cum igitur. C. de iur. del. vbi dicit q̄ bona fides p̄sumptiue probatur per instrumentum., & multos effectus qui inducuntur ex iudicis authoritate, vide per Baldum in ca. 2. in 5. colum. qui feudum da. post. in vsib. feud. & per nouiss. in l. pacta nouissima, C. de pac. & vide Inn. in c. cum venissent. in ver. item no. q̄ licet, de in int. rest. vbi dicit, q̄ ex titulo & longa possessione præsumitur bona fides, licet Bar. in l. fi. C. vnde vi, in 6. co. in ver. sed contra. videatur tenere, q̄ ex possessione 30. ann. etiam sine titulo præsumatur bona fides, de quo per Io. an. de Imo. in l. Celsus, ff. de vsuc. & c. fi. de præsc. Ant. Fran.

b ¶ Mala fides. Vide Abb. in c. p̄sultationib. ℨ. de iure pa. Ale. in consi. 75. inci. visis & pōderatis, col. pe. in 4. vo. & in consi. 76. inc. i cā & lite, circa fi. & in cōsi. 94. inci. in cā, & lite, co. vlt. in consi. 200. inc. viso & discusso, col. 1. in 2. volu. vbi late, ex quibus bona fides præsumatur, Do. Fran. Cur. in consi. 82. inc. Deus plus, col. 2. Seb. Sap.

c ¶ Possessio. Hoc dictū etiam sequitur Abb. in c. consultationib. vltra med. ver. ex prædictis infertur, de iu. pat. & Alex. in consi. 110. inci. visis acutissimis. in 1. vo. reprobat Imo. in rep. c. fi. inf. eo. Seb. Sapia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

domum amici, iuxta no. in c. cum ecclesia Sutrina. de cā pos. & propr. Secus aut qñ concurrit modica præsumptio, ut puta qa res præsumitur libera. hoc. n. faciliter tollitur ex alijs cōiecturis vel ex cursu longi temporis, arg. in d. l. cum de in rem verso. & in d. l. si quis diuturno, & hoc bene notabis pro intellectu illius
31 c. j. † Secūdo casu principali cum agitur de prēscribēda libertate, cōiter tenetur, q̄ præsumatur bona fides; quia habet fundamentū prēsumptionis iuris pro se. debuit. n. credere rem talem esse qualis naturaliter esse debet, ut not. Cy. in d. l. j. potest tñ ex aduerso probari mala fides, vel ex fama, vel quia dixit extra iudiciū, vel quid simile, vt no. Bar. in l. Celsus. ff. de vsucap. nam bona fides. & mala, cum consistant in animo, nō possimt probari, nisi per coniecturas, ut c. 2. de reg. iu. lib. 6. & l. dolum. C. de dolo.
32 † Expedita rā, venio ad casus exceptos. a & primo gl. excipit
a casum, cum interuenit denunciatio. l. si fundum. C. de rei vend. dic quod aut interuenit denunciatio ab initio ꝺctus; vt quia dū quis vellet rem emere, fuit sibi denūciatū, qđ nō erat vēdentis, sed alterius; & ex hac denunciatione cōstituitur in mala fide. sic loquitur d. l. fundū. aut denūciatio fuit facta ex post facto; &
29 tūc secus; nisi fiat in defectū, pro ut hīr in l. vt impefectius. C. de ann. exce. & 16. q. 3. c. placuit. §. pōt. vide in hoc q̄ dixi in c. nihil. & c. sanctorum, supra eodem, & cap. gtauius, de restitu. spolia.
23 † Secundus casus si res fuit acquisita ꝺ ius, pro hoc reg. qui ꝺ iura mercatur. de reg. iur. lib. 6. hoc verum, nisi longo tpe possedisset, vt s. dixi. Ex quo infertur, q̄ emens rem ecclesiæ non seruata iuris solennitate, præsumitur in mala fide. ad hoc quod le. & no. in c. 2. de reb. eccl. non alien. li. 6. & vide quod dixi. d. c. de
24 quarta. † Item scias quod in vsucapione, seu in prescriptione iuris, error nocet l. nunquā, ff. de vsucapio; sed in acquisitione fructuum non nocet. ut in l. sed & si, §. scire. ff. de petitio. hære. no. Dy. in reg. possessor. de reg. iur. lib. 6. & gl in l. si furti. ff. de vsuca. dicit tñ Bar. in d. §. scire, q̄ iste, qui allegat iuris errorem, debet hoc probare; quia scia rī præsumitur, ut in l. leges. C. de legib. quod est notandū. facit quod l. & not. in l. late culpe. ff. de verb. signi. & Bar. in l. quod Nerua. ff. depo. Hoc tñ subtiliter limitat ibi Bar. qñ quis possidet iure resistēre, ut quia aliquid prohibet vel precipit fieri. tunc. n. qs præsumitur in mala fide. & sic intelligit dictam l. quemadmodū. de agri. & censit, & regu. qui ꝺ iura. sed qñ possidet quis iure non assistente, vtputa, vt testū fiat coram septem testibus; aliàs non valeat: & tunc non presumitur malæ fidei, in d. §. scire. Ego dubito, an hęc restrictio sit vera si. n. ex eo solo, q̄ possidet seruitutē presumitur malę fidei, quia res præsumitur libera, vt voluit ipsemet Bar. in d. l. j. fortius debet presumi malæ fidei, si possidet iure sibi non assistente. Præterea quis presumitur scire iura, vt in iurib. prealle. ergo presumitur scire q̄ sibi ius non assistit. Nec ob. tex. in §. scire: quia nō dicit, q̄ talis non præsumatur malę fidei, sed solum dicit, q̄ ille qui errat in iure, non est prædo; quia dolo caret: & sic præsupponit errorem qui non est præsumendus; nisi probetur ex coniecturis; quia ignorantia iuris non præsumitur, ut in reg. ignorantia, de re. iur. lib. 6. & l. reg. ff. de iur. & facti. igno. vī autē ꝓiectura probabilis, si erat possessor simplex persona, vel mulier, arg. in l. cum de indebito. ff. de prob. vel error iuris erat probabilis, vt in l. fr̄r, alleg. & c. cum dilectus, de consue. no. Ioan. An. in c. j. de priu. lib. 6. facit quod not. Inn. in c. per tuas. 2. de simo.
25 † Et si quæras; quare in vsucapione nocet iuris error, & nō in acquisitione fructuū? rñdet Bar. in d. §. scire. q̄ in vsucapione requiritur verus titulus, vel iustus error iuris, vt in d. l. Celsus. de vsucap. sed error iuris non est iustus, ergo ad vsucapionem non sufficiunt; sed quo ad acquisitionē fructuum non requiritur titulus; sed sufficit, q̄ absit mala fides, quæ abest, vbi est iuris error, ut in d. §. scire. & intellige de acquisitione fructuū faciēda; vt à bonæ fidei possessore. talis. n. errans, æquiparatur in hoc bonæ fidei possessori; secus aūt si ageretur de vsucapiendis fructibus: quia tunc exiguntur necessaria ad vsucapionē, iuxta not. in l. sequīr. §. fructus. ff. de vsuc. & in l. ex diuerso. ff. de rei ven. in d. §. scire. Tertius casus exceptus est, cū quis emit à procuratore per collusionem, & hic casus est clarus. nam collusio deregit
26 malam fidem. ꝺ. de colla. per totū. † Quartus casus, si emit à pro
b digo, vel luxurioso, b & c. Conclude in hoc latius, & melius post Bar. in l. si quis cum sciret, ff. pro emp. q̄ aut qs emit ab eo, cui bonis fuerat interdictū; & non valet ꝺctus, nec transfertur vsucapiendi ꝺditio, vt in l. qui fundū, §. qui sciens, ff. pro empt. Aut emit ab eo, cui non erat bonis interdictū; & tunc aut sciebat eū consumpturū, sed ignorabat in quem vsum, & valet, & potest vsucapere, quia est bonæ fi. vt d. l. si quis cū sciret: Aut sciebat, q̄ in aliquem malum vsum volebat expendere pretium; & nō valet, in d. l. si quis, in fi. maxime si ille erat minor, ut l. si vero non
27 remunerandi, §. si adolescens luxuriosus, ff. mand. † Ex prædictis deciditur qō de eo qui emit ab existente in ludo, & concludo q̄ aut vendidit collusori, & nō valet ꝺctus, nec tenetur victo vēdit ōr de euictione, cum similiter delinquant, vt in l. fi. §. j. ff. quarū rerum acti. non da. & per consequens, cū sit in mala fide, & ꝺctus sit à iure prohibitus, nō poterit præscribere: Aut vendidit alteri, & valet ꝺctus. l. fi. ff. de aleat, & est rō; ga is qui soluit ludenti, soluit nō omnino consumpturo; quia forte potest vincere
28 fm Bar. in d. l. si quis, quod no. & per consequens si res erat alie
na, & bona fide quis emit, poterit præscribere. † Secundo principaliter opp. ꝺ tex. & ꝺ proxime dicta in eo, quod in prescriptione requiritur bona fides de l. gñaliter, ff. de nox. vbi dī q̄ egi actione noxali ꝺ te nomine alieni serui, qui bona fide tñ seruiebat, tuq; mihi illum tradidisti pro noxa, possum ego illi seruum vscapere, licet sciam qđ alienus sit. Ad idem op pone de capi. placuit, vt quicunq;. 16. q. 3. vbi loca conuersa ad fidem fm dispositionem c. j. s. eo. quis scienter præscribit. Gl. non solu it, sed dic ad l. gñaliter, q̄ quia dñs tenebatur ad estimationem
30 damni, vel ad dandum seruum pro noxa, videor ab eo habere causam, si id à possessore bonæ fidei consecutus sum. poterit n. dominus vendicare, offerendo æstimationem litis; quod cum non fecerit, vī consensisse, vt seruus datus esset pro noxa. arg. in l. alienationis uerbū. ff. de verb. sign. Ad c. placuit, dic vt dicta
29 fuit in d. c. j. † Tertio principaliter gl. quærit, an mala fides c re
c dentis noceat accipienti cum bona fide? glo. primo dicit, quod non, per l. an vitium. ff. de diuer. & temp. præscrip. In ꝺrium adducit, auth. malæ fidei, C. de præscrip. 30. anno. glo. rñdet distinguendo, quod in præscriptione longi temporis, vt 10. vel 20 annorum, noceat mala fides tradentis, vt in d. authen. malę fidei; sed in præscriptione longissimi temporis, vt 30. vel 40. annorum secus, vt in d. l. an vitium. Dic latius, quod quædam sunt vitia realia, quędam personalia. Realia sunt quę ipsam rem comitantur, vt si res est furtiua, vel violenter possessa; & hoc vitium transit in possessorem successorem, etiam de iure ciuili quoad prescriptionem longi temporis, id est 10. vel 20. annorum; vt Instit. de vsuc. §. furtiuæ, cum seq. & l. vitia. & ibi bon. glo. C. de acqui. poss. sed in præscriptione 30. vel 40. ann. subdistinguendum est, quod aut loquimur in successore singulari, & de iure ciuili iste præscribit, vt no. in d. §. furtiuæ, per l. omnes, & sicut. C. de præscriptio. 30. vel 40. annorum, etiam si successit malæ fidei, vt ibi; secus in successore vniuersali, vt in hærede, quia censetur eadem persona cum defuncto, vt in Authen. iureiuran. à moriente præ. versi. cum vtique. collatio. 5. vt sicut ipse defunctus non potuisset præscribere, ita nec eius hæres, l. cum hæres. ff. de diuer. & tempo. præscriptio. sed de iure canonico est dubium, de quo uide quod dixi in c. de quarta, supra eod. & dic ut ibi. Si autem loquimur de vitijs personalibus vt est mala fides possidentis, de iure ciuili distingue, ut hic
30 glo. & plenius, vt no. d. l. vitia, & d. authen. male fidei, de iure canonico, uide quod dixi in d. cap. de quarta. † Sed circa prædicta mouet Domi. Anto. dubium quotidianum, pone, quod sumus in casu, in quo de iure ciuili procedit præscriptio cum mala fide; quo casu certum est, quod illo iure mala fides defuncti non nocet hæredi; cum nec propria nocet, nunquid de iure canonico poterit hæres cum bona fide à se præscriptionem inchoare? dubium facit, quia de iure canoni. defunctus non poterat præscribere propter malam fidem; ergo nec hęres, cum censeatur eadem persona cum defuncto, ut in d. l. cum hæres. contrarium concludit hic Dom. Ant. quòd licet mala fides actoris in aliquo casu noceat successori, vbi exigitur bona fides; tamen hæc mala fides est successoris, ficta, non vera: vnde non apparet

ratio

ADDITIONES.

a ¶ Ad casus exceptos. Vide ad hoc quæ scribit Iason. l. quoties, in noua limitatio. C. de rei vend. & quo talis denunciatio cōstituat in mala fide, vide Cor. in cons. 50. inc. in causa cōpetente, in 2. vol. Ale. l. de pupillo. §. fi is cui circa medium. ver. quærit vlt. Bar. ff. de oper. nou. nunc. Seb. Sab.

b ¶ Luxurioso. Et vide per Inn. & in rep. c. cum contingat. de iureiu. vbi ponit an ille contractus factus cum illo, qui statim erat consumpturus, firmetur iuramento. Adde Fran. Are. consi. 81.

¶ Accipienti. An, & quando mala fides authoris noceat successori in præscriptione, vide gl. in c. de quarta, sup. e. & de hoc late per Ro. & post gl. in l. Ponius. §. cum quis adminiculo. ff. de acq. poss. vbi ponit quamplures limitationes ad d. auth. malæ fidei possessor, C. de præsc. long. temp. & vide not. in §. diutina. inst. de vsuca. & de hoc per Pet. de Anc. in c. j. ver. quo etiam malæ fid. de præsc. lib. 6. & vide Imo. in rep. c. fi. circa prin. inf. e. tit. & latè D. Ant. in c. cura. & de iure patr. qñ autem fiat accessio temporū in præscriptione complenda, distingue vt per Bar. omnino in d. l. Pomponius. §. fi. qui sine alia singulariter dicit, q̄ possessio iniusta authoris violenti, iungitur cum possessione successoris ad causandum ipsi successori præscriptionem ꝺ anni licet ipse author præscribere non potuisset, quod dicit procedere de iure ciuili, secus autem dicit de iure canonico, quod bene no. quia est pulchra limitatio. ad d. l. Pomp. §. fi. sed pro hoc dicto allego opt. gl. in c. placuit. s. hoc, de præscriptionibus, in ver. continuare, 16. q. 3.

c ¶ An mala fides noceat successori, dicas q̄ illa nocet hæredi; non autem singulari successori in fructib. quærendis, vt per Bal. in l. 2. C. de pe. hæ. & in vitia. C. de acq. poss. & per Ale. post Bar. in l. & ex diuerso, ad fi. ff. de rei vend. & per eundem Bal. in l. 1. C. eod. tit. & in l. sequitur, in §. fructus. ff. de vsuca. & vide per Io. And. in add. Spe. in tit. de præscr. in §. fi. in addi. magna. & vide Inn. & D. Ant. & istum in c. fi diligenti. de præscr. & per Alex. in cons. 4. in 3. parte. & in cons. 39. in 4. parte cons. 52. & cons. 80. in eadem parte, in cons. 34. in j. parte. Ant. Fran.

ratio quare nō ꝑscribat, ex quo vere nō est in mala fide, nisi dicatur fm eū. q̄ aliter cōscientia, a defuncti exonerari nō possit
a peccato, & hæres teneaſ exonerare conscientiā defuncti, de sepul. c. fin. & aliter exonerare non pōt, nisi rem restituat, quia per hoc, q̄ acquisiuit nō purgaſ peccatū defuncti, & ad hoc, dic reducendū q̄ no. Old. suo cōs. 91. & sic dicit intelligendū, q̄ not. Dy. in reg. possessor, de reg. iu. lib. 6. vbi dicit q̄ de rigore hæres nō ꝑscribit, sed de ęqtate canonica secus, vt patet ex prę dictis. Ex hoc vltimo vī sentire, q̄ ēt de æquitate canonica, hæres non ꝑscribit, cum teneatur ad exonerandum aīam defuncti, & sic vī recedere a primo dicto. Ego vero b simpliciter puto etiā cessante illa rōne de exoneranda aīa defuncti, q̄ hæres vtroq; iure nō poterit præscribere, eo casu, quo defunctus nō poterat, quia cū succedat in ius defuncti, & omne ius suū causaſ a defuncto, censeſ eodem iure cū illo, d. l. cum hæres, nec hē mus contrarium de iure cano. vt plene dixi in d. cap. de quarta. Ex quo infero, q̄ sicut defunctus malæ fidei, nullo tpe potuisset
31 præscribere, ꝺ. e. c. fi. nec suus hæres poterit, d. l. cum hæres, qđ bene notandum est. † Quarto principaliter gl. quærit, an errās in iure, dicatur bonæ fidei. & primo dicit q̄ sic, per c. cura, de iure patr. & ff. de peti. hære. l. sed & si §. scire, dicit tñ q̄ c. cura, loqtur in alio casu, secus dicit in vsucap. tu de hoc dic, vt melius di
32 xi s. in secundo casu excepto, & ad c. cura, dic ut ibi no. † Quinto quærit, an habens cōscientiam dubiam, ꝑscribat tanq bonę fidei possessor. gl. concludit q̄ sic, per l. qui scit. §. bonæ fidei possessor. ff. de vsu. Host. dicit illud verum, fm leges, secus fm canones, ꝺ. cod. c. pen. & vlt. & sequendū, quod animę est vtilius. ꝺ. de
33 spons. c. iuuenis, de hoc latius dī. ꝺ. eo. c. fi. † Venio ad gl. vlt. quę primo ex tex. colligit, q̄ bona fides non sufficit, sine iusto titulo, in præscriptione rerum ecclesiarum. ꝺ hoc gl. op. dupl. Primo de multis iuribus, quæ solum requirunt cursum 40. ann. vt d. c. de quarta, & c. illud, cum si. s. eo. Secundo de repugnantia quadam, quæ oritur ex requisitione tituli. nam ex titulo, intercedēte possessione, acquiritur dominium, vt in l. traditionibus, C. de pac. & in spūalibus ex titulo transfertur dñium, vt in ca. si tibi absenti, de præb. lib. 6. ergo frustra exigitur ꝑscriptio, qa qđ meum est ex vna cā, ex alia meū fieri non pōt, vt in c. inter dilectos, de fi. inst. Sol. capiendo mentem gl. in ꝑscriptione, non requiritur titulus, per quem tranferatur dñium, sed titulus putatiuus, qui s. putatur legitimus, licet ex aliqua cā occulta dñium non transferaſ, vt puta emi ab eo, quem putabam dñm, vel habui venditionem Epi, & putabam capitulum consensisse, vel qd
34 simile, & de tali titulo loquitur hic, & exigitur titulus ad purgā dum vitium malę fidei præsumptum ex iuris resistentia ꝺ possessorem, & per hoc remanet solutum fm ꝺrium. † Ad primū vero de c. de quarta, & similib. gl. multū instat, sed in effectu cōcludit, q̄ aut ius cōe resistit potentiæ habendi & possidendi, & tunc non procedit præscriptio, ratio, qa sine possessione ꝑscriptio non procedit: sed ꝑscribens est incapax possidēdi, & habēdi; ergo & c. de quo die plenius. vt dixi s. eo. c. cām. Aut ius dispōnit solū respectu iuris, ꝓprietatis, nec resistit facultati possidendi, & tunc requiritur titulus putatiuus, q̄ cām dederit ꝑscribēdi, vt in c. 1. e. ti. li. 6. Idē si ꝑsumptio est ꝺ possidentē, vt in d. c. j. & dixi. sup. plenius; & hoc vltimo casu pōt intelligi text. iste; erat. n. ꝑsumptio ꝺ archiepm Pisanū ex eo ga noīe Romanę ecclesiæ fuerat sæpe illud iuramentū fidelitatis exactū. Itē pōt dici iudicio meo, q̄ ius cōe resistebat Archiepo, qa in iure dispōnit q̄ tota Sardinia ptinet ad ecclesiam Romanam, vt in c. ego Ludouicus. 63. dist. c. Constantinus. 96. dist. ergo necessarius erat titulus; & in his duob. casib. saluat, qđ hic in fine. dī. sed vbi ius
nil dispōnit, nec fortius ꝑsumptio est ꝺ possidentē, sufficit ꝺ ea ecclesiam ꝑscriptio 40. anno. cum bona fide, & hoc casu procedit c. illud, cum si. & hodie hī clarius in d. c. j. lib. 6. Si autē eccle
35 sia præscribit ꝺ priuatum, vel priuatus ꝺ priuatum, an, & qñ requ ratur titulus, dic vt dixi. in d. c. de quarta. † Sed iuxta p̄dicta quæro, an indistincte requiratur titulus, iure cōi resistente? Sol. gl. in d. c. j. eo. tit. lib. 6. mirabiliter limitare voluit istum tex. dicens, q̄ aut ius cōe est ꝺ prescribentem, & cum hoc fundat intentionē agentis, & tunc requirit titulus, secus, si est ꝺ ꝑscribentē, sed nō fundat intentionē agentis. Ex quo infert, q̄ si vna ecclesia petit decimas ab alia ecclesia, quas possidet in aliena parochia, q̄ sufficiat tunc ꝑscribēti bona fides, qa licet ius cōe taciat ꝺ ꝑscribētem, non tñ facit pro petente; & sic forte fm gl. istam posset intelligi decr. ad aures, eo. tit. Sed ꝺ hoc dictum facit dictū D. An-
c to. c quia ꝺ prescribentem præsumitur, ex quo ius cōe est ꝺ eū; nisi dicatur fm eum, q̄ ꝑsumitur, inquantum possidet ꝺ eū, cuius intentio fundatur a iure, secus si ꝺ alium, & sic non firmat in hoc articulo pedes. Ego dico q̄ licet tex. in d. c. j. faciat in prī. in ar. pro gl. illa in eo, q̄ loqtur illi, cuius intentio erat fundata de iure cōi, tñ tex. in medio & in fi. loqtur gñaliter dicēs, q̄ vbi ius cōe est ꝺrium ꝑscribenti, vel est præsumptio ꝺ ipsum, bona fides nō sufficit, sed est necessarius titulus. Ad idē c. ad decimas, de rest. spo. li. 6. vbi ꝑsumitur ininsta possessio illius, q̄ in aliena parochia decimas pcepit. Nec in rōne decidēdi pōderat q̄ parochia esset agētis; sed solū, q̄ aliena a possidēte, licet glo. ibi & male senserit. vñ Io. An. in add. Spe. in ti. de rest. spo. sup rub. vī il lā gl. reuocasse, dicēs nō referre, an sit ius cōe, ꝓ agēte, sed satis est, q̄ sit ꝺ possidētē. ꝓ quo facit qđ leg. & no. maxime p Inn. in c. ꝑstitutus, de fil. ꝑsb. & in c. j. de of. vic. & vide qđ in mā dixi ī c. in lr̄is, de rest. spo. Præterea, si sola ꝑsumptio sufficit vt exigaſ titulus, vt in d. c. j. fortius dēt exigi, cū ius cōe est ꝺ possidētē, licet nō fundet intētionē agētis. Itē titul⁹ exigit iure cōi resistētē, qa est ꝑsūptio malę fidei, cū ꝑsumaſ scire iura. Hęc rō militat, licet nō fundet intētionē alterius, & hāc partē puto veriorē, & hoc de iure canonico. Sed an de iure ciuili exigaſ titul⁹ in ꝑscriptione 30. vel 40. an. cū bona fide, si ius cōe resistit ꝑscribenti. tex. in l. si qs emptionis, C. de ꝑsc. 30. vel 40. an. loquēs de ista ꝑscriptione nō aperit, sed cessāte titulo regrit cursū longissimi tpis, nec Bar. ibi aperit, ego puto qđ sic. tū ar. eorū, q̄ leg. & no. in l. quēad modū, C. de agr. & cēſli. 11. tū qa canonicū exigit titulū, hoc casu, pp ꝑsūptā malā fidē. ergo cū agaſ de peccato excludēdo, stā estiuri can. vt no. in reg. possessor, de reg. iu. li. 6. & in l. priuilegia. C. de sacrosc. eccl. & licet tex. in d. c. j. loquaſ in ꝑscribēte rē eccla sticā, tñ in hoc eadē est rō, q̄ ī alijs rebus, ex quo ius cōe resistit ꝑscribēti, qa in vtroq; casu ꝑsumīr malafides, vt in d. l. quēadmodū, in fi. Nec ob. si dicaſ, q̄ tex. ibi loqī de ꝑscriptione lōgissimi tpis, secus ergo in ꝑscrip. lōgi tpis, vt ibi no. in glo. qa dico, q̄ iō reseruat ibi tex. ꝑscriptionē lōgissimi tpis, qa de iure ciuili currit ꝑscriptio tāti tpis, ēt cum mala fide: sed cū de iure can. (cui
36 hodie standū est) talis ꝑscriptio non curat, secus est dicēdū. † Vl
d timo queriī hic, quāto tpe ꝑscribaſ in rebus patrimonialibus d

cle-

ADDITIONES.

a ¶ Conscientia. Malafides prædecessoris nocet eius hæredi bonę fidei possessori eo prætextu; quia tenetur ad exonerandum animam defuncti, quā aliter exonerare non potest & vide Rom. in l. Pomp. in §. cum quis adminiculo, in 2. col. de acq. pos. vbi refert hanc doctrinam D. Ant. & idem dicit Imo. in repe. c. fi. 3. col. eo. tit. & hoc limita verum in successore vniuersali, qui cauſat totum ius suum a defuncto. nam secus esset, si cauſaret ius suum ab alio, quam a defuncto, ita singulariter dicit D. Aut. in c. cura, in 3. col. de iu. patr. & cum eo, quod dicit hic D. Ant. concordare videtur etiam cum Bal. in authen. ad hoc, C. de vsu. quem refert & sequitur Imo. in repe. c. fi. in 47. col. in fra ed. dit. Sed contrarium tenet Bal. in l. nihil, C. pro hære. & Bar. in l. cū hęredes, in princ. de diuer. & temp. præscrip. qui similiter sequuntur Dyn. in l. reg. possessor, & qui vellet tenere istam faciliter respondere ad rationem: Dom. Anto. hic, videlicet quod non debet impediri effectus præscriptionis ex eo, quod hæredes teneantur defunctum exonerare, quia præscriptio habet vim solu. vt est tex. in l. fi pupillus. ff. de admin. tuto. & in l. fi vnus. §. fi autem, ff. de iniur. modo certum est, quod solu. liberasset animam defuncti, ergo &c. ita respondebat do. meus Franc. de Are. legendo hanc decr. in voce.

¶ Adde quod hæres teneatur exonerare conscientiam defuncti, eundem Abbā. consi. 77. in fin. 1. lib. & an hæres possit præscribere, si defunctus fuit in mala fide, vide Ale. consi. 84. & 110. 1. lib. & an error iuris prosit ad præscriptionem, per eundem consil. 74. 4. lib. & an in præscriptione requiratur titulus & bona fides per eundem. consi. 125. 2. lib.

An hæres teneatur exonerare conscientiam defuncti. vide, quæ habentur in c. fi. de sepultu. siue loquamur de suo hærede, siue extraneo, & vide glo. quę tenet quod sic, in l. nihil. C. pro hære. & tex. Pau. de Cast. & Roma. in lan vitium, ff. de diuer. & temp. præscrip. & habetur per Pau. de Cast. in l. sequitur. in §. hæres. ff. de vsuc. & per Rom. in l. Pomponius. in §. 1. ff. de acq. pos. quod est absque dubio verum, quando hæres vult vti accessione defuncti. secus si vult computare tempus ex sua persona. & vide Pau. de Cast. in consi. 188. & 143. vbi sing. loquitur. Dicas, quod fructus non superlucrarentur: & vide etiam in consi. 80. & in l. Pomponius. §. cum hæres. de vsuca. Ant. Fran.

b ¶ Ego vero. Hanc opi. tenet Ale. in consi. 84. inc. In causa vertente, in 1. vol. & late in consi. 63. incip. Illustrib. his, col. 2. & consi. 99. incip. videtur prima facie, col. fi. in 4. volum. & in consi. 5. incip. videretur, in 2. colum. in 5. volum. sed idem Ale. sibi contrarius, tenet contrarium in consi. 110. incip. visis, circa. fi. in 1. volu. & in consil. 39. incip. visis scripturis, in 1. col. & consi. 134. incip. in causa, circa fi. in 2. vol. & ita etiam tenet Cor. in consil. 136. incip. ad euidentiam, col. 2. in 1. vol & in consi. 138. inci. vī, per totū, & consi. 304. inci. ré arduam, col. 143. vol. & consi. 277. inci. ad euidentiam, col. pe. 4. vol. Seb. Sap.

c ¶ Dictum Do. Anto. Pro certo, illa gl. dicit verum, quia sicut ius commune est contra præscribentem, eodem modo est contra alium, & in pari causa melior est cōditio possidētis. Itē quia d. c. 1. in prin. loquitur, qñ ius cōe fundat intentionē agentis, ita dēt intelligi medium & finis illius c. Andr. Barb.

b ¶ Patrimonialibus. Quantum tempus requiratur in præscriptione rerum patrimonialium clericorum, de hoc satis late, vide per Imo. in repe. c. fi. infra eo. & vide per Ro. in l. vsucapio, ff. de vsuc. vbi ponit, an quo ad ꝑscriptione bona clericorum gaudeāt eo priuilegio, quo res ecclesiæ, & facit mentionē de doctrina hic tradita per Do. Anto. & eam sequit dicens, ita cōiter teneri.

¶ Adde Rom. sing. suis. Ant. Fran.

¶ An bona clericorū gaudeant eodē priuilegio quo bona ipsius ecclesiæ, vide quæ hūr in c. ex litis de pig. & per Bar. in l. cū sit generale. de for. comp. & per Car. in cle. fi. de cens. adde, qđ bona clericorū nō veniūt in gneerali obligatione bonorū ciuitatis, & iō non pñt capi pro delictis cōis, sicut nec capi pñt bona ecclesiæ, ēt si fuit clerici primæ tonsuræ, fm Bal. in l. ēt. C. de exec. rei iud. & quātū tps requirat in præscriptione rerū patrimonialiū clerici, dicas quod tantum tempus, quantum requiritur in præscriptione bonorū eccl. iuxta no. in c. illud. & in c. de quarta, hoc eo. tit.

¶ Patrimonialibus. Vide Rom. in sin. 45 i. incip. tu scis. Fel. in ca. 2. in fi. sup. eo. Fel. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ sup. de consti. vbi latissime tangit quando bona clericorum patrimonialia, gaudeant priuilegio ecclesiæ. & vide Io. Fran. Bal. in tra. cta. præscri. in prima parte quintæ partis principalis. q. 5. Seb. Sap

Universidad de Deusto
Biblioteca

clericorum? D.Ant.satis impertinenter format hic istam quæstionem. Ego eã attigi in c.de quarta,ſ.eo.vbi melius cadebat; & ꝯcludit hic, ꝙ spacio, ſ.10.annorũ inter præsentes; & viginti inter absentes,intercedente tñ titulo, & 30.annorũ,sine titulo. & dic in effectu, ꝙ sicut præscribitur ℨ priuatum, ita & ℨ clericum;quia non reperitur in hoc priuilegiatus.hoc tenet gl.in c. possessiones.16.q.4.sentit gl.no.in c.ℨq,de censib.lib.6.quæ dicit non esse vſe verum, ꝙ clericus gaudeat in rebus proprijs priuilegio ecclesiarũ.& idem Archid.ibi allegat gl.in d.c.possessiones;& hoc puto verissimum; quia iura canonica exigunt ꝓscriptionem 40.ann.solum,cum præscribitur ℨ ecclesiam, ita loquitur c.de quarta, & c.illud,cum similibus,ſ.eod.tit. ita etiam loquitur auth.quas actiones,C.de sacroſ.eccl. In aliis autem stabimus ciuili legi. arg.in c.1.de no.oper.nunc.priuilegia.n.non debent extendi ad personas in eis non comprehensas, vt in c. sanè,de priuil.& 7.q.1.c.petisti. Non obstat,si dicatur ꝙ bona clericorũ gaudent eodem priuilegio cum rebus ecclesiarum, vt no.gl.in c.ex literis,de pig. facit rex.in c.similiter.16.q.1.quia illud nullibi vſu probatur; sed in quibusdã casibus iure expreſsis duntaxat; & vide in hoc,quod not.Spec.in tit.de in integ.reſt.

a §.qualiter,ver.sed nunquid. vbi dicit,ꝙ clericus a maior nõ potest petere restitutionem in integrũ,si in rebus proprijs fuit læsus:secus in rebus ecclesiæ, & ad iura quæ dicunt clericos gaudere eodẽ priuilegio in rebus proprijs, quo in rebus ecclesiæ; rñdet,ꝙ loquuntur quoad defensionem, alleg.12.q.2.c.ecclesiarum seruos, & hanc opin.dicit tenere Vinc.ad idem gl.not. in clem.vna,de in integ.reſt. in verbo,ecclesiarum, quę dicit,ꝙ si non ecclesia, sed solum personæ clericorum lederentur, ex

87 lapsu ꝛpis, non competit restitutio. † Ad idem allego dictum Goffr.in c.pen.de iud. vbi tenet,ꝙ in causa ecclesiæ,sicut in causa fiscali non perit triennio instantia; secus dicit in causa patrimoniali ipsius clerici,quia hoc non reperitur iure cautũ. Idem sentiunt Pet.& Abb.in c.cum sit generale.de fo.compe.vbi dicunt, ꝙ licet raptores bonorũ ecclesiæ, possint conueniri coram iudice ecclesiastico,vt ibi: secus in raptoribus bonorũ patrimonialiũ ipsorum clericorum, quia priuilegium non debet extendi,vt in d.c.petisti.7.q.1.satis placet mihi oratio.Quid aũt in dicto principali?dic, vt dixi in d.c.cum sit,& c.cæterũ,de iudi, hoc etiã,quod non gaudeãt clerici eodem priuilegio in rebus proprijs,quo in rebus ecclesię;nisi in casibus a iure expressis,tenet hic D.Ant. nam multa fm eum hñt priuilegia,ecclesiæ bona,quę nõ putat habere bona clericorum. nam bona ecclesiarũ non possunt alienari absq; solennitate, de qua 12.q.2.c.sine exceptione;secus vt in rebus clericorũ; quia hoc nõ reperitur iure expressum.& idem in simlib.Concludit ergo,ꝙ nisi sit iure expressum, vel subsit omnino eadem ratio, non gaudebunt bona clericorum eodem priuilegio cum rebus ecclesiarum,in hoc tñ fuit sibiipsi D.Ant. ℨrius: nam ℨrium tenuit in c.pen.de iudic. & in c.1. de consuetu. sed ibi non discussit ita materiam, sed trãsiuit communiter cum dicto gl:ego semper tenui quod ℨ.dixi,& vide quod scripsi in d.c.ex literis,de pign.& in c.ecclesia Sanctæ Mariæ,de constitut.vbi aliquid de materia tetigi.

ADDITIO.

a ¶Clericus.Ad idem facit casus quem ponit gl.3.in cle.fi.de procur.facit quod dicit gl.in c.fi tributum, 11.q.1,& vide D.Ant.in c.cum in tẽpore,in fi.de arbit. vbi dicit,ꝙ clericus de bonis patrimonialibus potest cõpromittere,authoritate propria,ꝙ tñ non posset de rebus ecclesiæ,vt not.Host.& Doct.in c.peruenit,eo.tit. ad idem vide tex. fm vnam lect. gl.in c.nouum genus, de decj.vbi in solutione decimarum non gaudet eo priuilegio,quo ecclesię.& hanc doctrinam sequitur D.Ant. hic, videliçet,ꝙ bona patrimonialia clericorum non gaudeant eo priuilegio quo res ecclesiarum, nisi in casibus in iure expressis, & sequitur D.Abb.in c.ecclesia S.Mariæ, de const.& in c.fin, de vita & hon.cler.sed contra hanc doctrinam,videtur tenere gl.reddendo rationem in c.literis,de pign. vide glos.in c.fimiliter.16.q.1.& dicit D.Ant. in c.1.in fi.de consuet.& pro hac parte adducit gl.in l.munerum,§.patrimoniorum,in ver.Pontifex.ff.de mun.& honor. & tex.in auth.item nulla communitas,de episc.& cler.c.fi clericus laicum,de fo.compet.tex.in clem.præsenti,de censib. & in c.ecclesiarum seruos, 12.q.2. & de isto articulo, vide latè per D.Card.in clem.1.de vita & honeſt.cler.Et adde,quòd res patrimoniales Imperatoris non gaudent eo priuilegio quo gaudent res fiscí sui, tex.est cum glos.in l.fi quis seruum, C.de fer.fugit. Item limita istam regulam traditam hic per D.Anto. & Panor. non habere locum in bonis patrimonialibus, ad quæ clericus est initiatus; quia illa gaudent priuilegijs, quibus res ecclesiæ. ad hoc est glos.singul. in c.episcopus, de præb.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus de iure communi est superior in omnibus spiritualibus exercendis intra diœcesim.*
2 *Episcopus dicitur diœcesanus, in tota diœcesi.*
Ordinarij appellatione venit non solum episcopus; sed quilibet alius habens ordinariam potestatem.
3 *Arbiter potest esse prælatus, vel clericus in iuribus ecclesiæ.*
4 *Abbas & alius inferior prælatus exemptus, non potest præscribere iura episcopalia, quæ numerantur, num.5.*
6 *Iurisdictio tota non præscribitur, si quis exerceat in certis casibus: & hoc si alter possidet vniuersaliter; aliàs secus.*
7 *Præscribens potestatem excommunicandi, non censetur præscribere potestatem absoluendi, aut interdicendi.*
Præscriptio non extenditur ad casum etiam omnino similem.

CAP. XVIII.

Cum olim. Abbas in capellis ꝓscribere potest iura ep̃alia.obtinet tñ in his solis, quę præscripsit quoad titulum.h.d.Diuiditur in tres partes. In prima ponit petitionem actoris, & ipsius iura. In secunda ponit iura ipsius abb.ibi:Ad elidendum. In tertia diffinit,ibi; Quia prędictus.Casus lit.Eps Lucanus in pntia D.Pa. litigabat cum abbate & monachis Sancti Saluatoris de Fícheto super plebe Falamanſanæ, & capellis pertinentibus ad dictã plebem, petens in eis restitutionem,& alia ad ius ep̃ale pertinentia: ad probandũ intentionem suam, primo allegabat ius cõe, cuius authoritate dicebat omnia spiritualia in prædictis locis in eius diœcesi constituta, ad̃ipsum tanq̃ ad diœcesanum ep̃m pertinere. insuper allegabat quoddam arbitrium a Bistorienſi cpo, archipresbytero & primicerio Lucanis super hoc promulgatũ.ex parte abbatis exhibitum fuit quoddã priuilegium Gregorij VII. quod vſ præcelsse dictum arbitrium, per quod monasterium,plebs,& capellæ videbantur libertati donatæ, & alia priuilegia Rom. Pontif. post dictum arbitriũ obtenta,quæ libertatem sibi cõcedere videbantur:induxit insuper testes ad probandũ præscriptionem D.Pa.examinato negotio,quia constitit ei, ꝙ abbas sufficiẽter ostẽdit monasterium super institutionibus, & quibusdam aliis articulis,tam in plebe,q̃ in capellis, legitima præscriptione munitum, absoluit abbatem ab impetitione epi, super iam dictis articulis; & super alijs omnibus,quæ ad ius ep̃ale pertinere noscuntur,fm tenorem arbitrij eũdem abbatem,quoad plebem, & capellas condemnauit.Ber.No.primo,ꝙ de subiectione hic agitur; nõ ℨ subiectum; sed ℨ eum,qui subiectionem possidet. agitur enim hic non ℨ plebanum, sed ℨ abbatem : de quo dic, vt ſ.dixi in c.auditis. No.secundo, ꝙ plebs habet q̃nque capellas adiacentes:& dic adiacentes.ſ.per annexionẽ, vel subiectionem, fm Io. And. vel dic & melius, ꝙ erant intra plebanatum q̃nque enim pp diffusam parochiam plebis, constituuntur ibidem capellæ, vt in c.ad audientiam, de eccl.ædifi. not. Io. And. in add.super rubr.de deci.illud autem certum est, ꝙ de iure cõi plebs non fundat intentionem suam super subiectione capellarum, vt in d.c.ad audientiam, & no.in c.dilectus,de capel.mon.

1 † No.tertio,ꝙ ep̃s de iure cõi est superior,in omnibus spiritualibus exercendis,intra diœcesim. facit c.cum venerabilis, de re-
2 lig.dom. & c.omnes basilicæ. 16.q.7. & 10.q.1. c.placuit. † No. quarto, ꝙ ep̃s dr diœcesanus in tota diœcesi, & non alius; facit c.cum ep̃s,de offi.ord.lib.6. vide ad hoc glo.j.in fi.in clem.1.de vi.& hon.cle,& in cle.j.de iu,pat.in verbo,diœcesanis.Ex quibus collige, ꝙ propriè ep̃s dr diœcesanus, & non alius; licet de iure speciali habeat ordinariũ in loco. Ideo in mã noua,appellatione diœcesani intelr de solo epo , & non de alio ordinario; secus, vbi mã subiecta pariter est apta ꝙernere ep̃m,vel aliũ ordinariũ;sic intellige & ialua Io. And.in c.Ioannes,de testa. ordinarij verò applone,cõprehẽditur nedum ep̃s; sed & quilibet alius habens ordinariam potestatẽ in loco. vide ad hoc vltra gl.prędictas bon.tex. iuncta gl.in c.ordinarij,de offi.ord.lib.6. & hoc no.& probantur ista ex etymologia,& allusione vocabuli.ordinarius.n.dr̃,qui habet ordinariã iurisdictionem;& hoc cõuenit cuilibet hñti ordinariã iurisdictionem . diœcesanus dr̃, qui præest diœcesi:quod conuenit soli epo,vt in d.c. cum ep̃s,& c.om-
3 nes basilicæ,præalle. † No.quinto,ibi: Archipresbytero,ac primicerio Lucanis &c. iuncta suprascriptione, ꝙ in persona clerici potest fieri cõpromissum de iurib. ipsius ecclesiæ . Papam cõpromissum istud approbat in fine, quod satis ponderat hic Io.And.remittens ad no.per se in c.cũ inter,de re iud.& Spec.de arbit.§.sequitur,vers.sed nũquid abbas. In ℨrium facit fm eum ff.de arb.l.pen. sed illa lex iudicio meo nihil facit, solũ.n. dicit, ꝙ in re propria nõ potest esse quis arbiter, & in casu nro isti archipresbyter & primicerius Lucani nõ erãt arbitri in facto pro-
a prio,sed in iurib.eccłę: quo casu nedũ ipsi,sed etiã ipse papa potuisset

ADDITIO.

a ¶Prælatus potest esse arbiter in causa proprię,ecclesiæ, quod no. quia limitat.d.l.pen.ff.de arbit. Et idem dicit Flor.in repet.§.arbitrorum,circa princ. in l.si societatem, ff.pro soc. & pro hoc facit quod scribit D.Ant. poſt Host.in d.c.cum inter.§.1.in 1.col. de re iud. vbi etiam ponit quæst.in terminis, sed in contrarium facit quod scribit D.Ant.in c.infinuante, in fi. de offi.deleg.

¶Circa hoc,an clericus possit esse arbiter in causa suæ ecclesiæ, dicas ꝙ si contingatur in arbitrum a parte,quæ habet causam cum ecclesia, ꝙ absque dubio potest esse; quia non potest pars aduersa eum recusare, vt suspectum, cum videatur eius persona per ipsum eligentem approbata, & renunciasse exceptioni,quæ forsan posset sibi competere, per ea quæ hñt in c.insinuante, & in c.suspicionis,de off.deleg.& in c.cum Rom.eo.tit.nam quotiescũq; prælati persona,caret suspicione;prout esset,si cognosceret de causa feudali vertente inter duos feudatarios eiusdẽ prælati, quo casu nõ solum idẽ prælatus esset arbiter, sed ẽt iudex,vt in c.cęterũ, vbi de materia ℨ.de iud. Ant.Fran-

potuisset esse arbiter:sicut & iudex.2.q.7.c.si quis ergo,no.in c.j.de pœn.lib.6.dixi plenissime in c.cum venissent,de iud.No.6. nouam speciem libertatis, vt ſ.eximatur à iurisdictione epi, & subijciatur alteri prælato inferiori immediate Papę subiecto: & hoc respectu plebs,& capellæ fuerunt per Papam donatæ li-
4 bertati.† No.septimo,quod abbas:& sic prælatus inferior epo, potest præscribere iura episcopalia,concordat.ℨ.eo.ca.auditis. quod intellig.t Host.de abbate exempto,aliter autem non potuisset præscribere nomine proprio ℨ ep̃m,fm eum.sed ℨrium
5 (& verius) tenuit hic Inn.& dixi plenius in d.c.auditis.† No.octauo nouem iura præscriptibilia per inferiorem epo. Primo ius instituẽdi in ecclesia,& capellis, quod voluit Host.restringere dicens,ꝙ quoad curata beneficia dẽt fumi institutio pro collatione tituli collorata,nam authorizabilis institutio in illis præscribi non potest,fm eum,per c.cũ satis, de offi.archi.est enim necesse,vt curatus authoritate epi ingrediatur & egrediatur;vel fm eum referendũ est hoc verbum,institutio,ad simplices clericos,vel capellas sine cura,de priui.c.volentes.§.fi. lib.6. Contrarium ego concludi in d.c.auditis,& probatur aperte hic, vbi simpliciter institutio reseruatur abbati in plebe & capellis. Secundo præscribi põt ius destituendi. Tertio.ordinatio clericorum,quod potest intelligi dupłr.Primo, vt ipse præscribens ordinet clericos:& tunc dẽt intelligi de illis ordinibus,quos ꝓscri-
a bens iure cõi potest conferre, vt in abbate, a qui põt minores ordines conferre,de quo in c.abbatis, de priui.lib.6.& 68.distl. c.vno. de alijs vero non potest intelligi per c. quanto , de consue. vbi patet, quod ea quæ sunt ordinis episcopalis, præscribi non pũt.Secundo modo potest intelligi,vt faciat suos clericos ordinari per quem voluerit ep̃m,hoc.n.est præscriptibile,ℨ.eo. c.veniens.Tertio põt ꝓscribi baptismus.i.vt hẽat in ecclesia ius tenendi baptismum.simile in c.2.de capel.mo. Quarto in pntia in leniorib.culpis.Ex hoc colligit hic ar.D.Ant.ꝙ inferior pla-
b tus, nõ potest ꝓscribere ius pntæ iniungẽdæ quoad grauiores culpas,& quo ad casus reseruatos epo,b de quibus in c.2.de pę. remiſſ.lib.6.Ego puto ℨrium,& dico,ꝙ oĩa quæ sunt iurisdictio-
c nis,& dignitatis epalis,pũt per inferiorem epo, c noĩe suæ ecclesiæ præscribi,vt in c.auditis,ℨ.eo.& ibi dixi.ad hunc tex. rñdeo, ꝙ hic dicit de leuioribus, quia in illis duntaxat fuerat ꝓscriptũ. nõ.n.negat,quin potuisset præscribere in grauioribus.Sexto ꝓscribi põt sepultura.i.ius libere recipiendi aliquem ad sepulturã Septimo decimarum perceptio,forsan fm Io.And.nullã partẽ tradendo Epo.ℨ.eo.c.de quarta,quasi sentiat,ꝙ in perceptione decimarum,non est opus ꝓscriptione, cũ de iure cõi pertineat ad plebem,de deci.c.cum contingat.Sed potest dici quod forte abbas præscripsit decimas, vt caperet ad vtilitatem sui monasterij. Octauo ius celebrandi diuina in his ecclesijs Epo subiectis,quod põt intelligi dupłr.Primo, vt denotet libertatẽ ibidẽ celebrãdi fm In.id est vt abbas possit libere celebrare: vel ſdo qđ possit celebrare fm officiũ monachale,fm Host.Nã de iure
monachꝰ q̃ pest ecclesiæ seculari,nõ dẽt regere fm officiũ monachale,vt no.gl.in ca.3.26.quæſt.1.& in cle.2.de celebra.missſ. & tene menti hoc esse præscriptibile,licet ecclesia remaneat in alijs Epo subiecta,vt hic in fi.Nono potestas excõicandi,interdicendi,& absoluendi.intellige respũ clericorum, & ecclesiarum secularium.nam subditos suos potest abbas de iure cõi ex
6 communicare,vt in c.sicut,de sim.& in c.cũ in ecclesijs,de maior.& obe.† Vitimo ex his,& ex tex.no.quod alio exercente,& possidente vſem iurisdictionem in loco; exercendo quis iurisdictionem in certis articulis ẽt animo acquirendi vſem iurisdictionem,nõ per hoc acquirit vniuersum iurisdictionis, sed tm possidet & præscribit, quantum exercuit, quod tene menti, qa hic est casus pro his,quæ no. Inno.in c.dilectus,de capel.monas. secus si nemo vſr possidebat,vt ibi no.Inno. & optime facit c.j. de rel.do.& quod ibi no.Inno.& vide ad primum dictum quod no.Bar.in l.j.§.si quis hoc interdicto,ff.de itin. actuq; pri.vbi ponit aliam limitationem,dicens,quod si quis habet concessionẽ ab eo,qui hẽt ius concedendi;exercẽdo in vno,agrit & retinet in alijs,pro quo adduco l.possideri,in prin.ff.de acq.poss.vbi dr ꝙ ad acquirendam possessionem fundi non est necesse, vt oẽs glebas circumambuler,sed sufficit quamlibet partem fundi introire,dummodo mente,& cogitatione hoc fiat, vt totum fundum vſq; ad terminum velit possidere; & per hęc notabilia ha-
7 bes declaratam maiorem partem c.† Sed iuxta prædicta ego q̃-
d ro,d nunquid præscribens prætem excõicandi,videatur præscribere prætem interdicendi,suspendendi,& absoluendi?Solu.iste tex.vt facere,quod non,tum per supradicta,tum quia tex.specifice,& distincte,ponit prætem excõicandi,interdicendi,& absoluendi.In ℨrium facit,quod appellatione censuræ ecclesiasticę, comprehenduntur ista tria.j.de ver.signi.e.quęrenti,& semper iudicantur ista a pari,in c.is cui,in fi.de sent.excom.lib. 6.& cui competit vnum,competit & aliud,maxime etiam respectu potestatis excommunicandi,& absoluendi,vt in c.verbum,de pę ni.dist.j.puto quod prima pars sit verior, cum hæc ptãs competat ex præscriptione,quia ꝓscriptio non dẽt extendi ẽt ad casum omnino similem, vt in c.cum contingat,de deci. vbi bon. tex.ad idem c.cum contingat,de foro comp.vbi ex ꝓscriptione competebat iurisdictio sine potestate excommunicandi,vel aliter coercendi,facit quod in simili leg.& not. in c.cum ex iuncto,de hær.& in hoc dico tex. istum notabilem. Contraria procedunt,qñ de iure cõi competit potestas excommunican-
8 di,vel absoluendi.† Opp.contra tex.in eo,quod pro abbate ꝓnunciatur solũ respũ eorum,quę præscripsit,vſ enim,quod rõprituligiorũ debuisset obtinere in totũ.j.de priui.c.cum olim, & c.cũ personę,eo.tit.lib.6.Sol.glo. fi.ꝙ iõ Papa non habuit respectũ ad priuilegia,qa ab eis,quæ fuerant impetrata ante compromissum & laudum,tuit recessum per cõpromissum, & laudum inde sequutũ.alia vero priuilegia impetrata post.nõ ꝓiudicabant iuri epi;quia nõ faciebant mentionẽ de laudo, arg.in c. ex multiplici,de dec.Ex hoc vltimo dicto singulariter no.& tene menti,ꝙ si ius spãle concurrit cũ iure cõi,non valet priuilegiũ i ℨriũ,nisi fiat mẽtio de illo iure spãli,licet tollat ius cõe; & est rõ,qa Papa non censet velle ꝓiudicare iuri, quod ignorat.l. 2.§.si qs a principe,ff.ne quid in lo.publ. & c.super eo,de offi.de le.optime facit qđ le.& no.in c.sup eo, de cog.spi . Sed ℨ primã solonẽ,& ℨ hoc,ne oppono, abbas nõ potuit hic ꝓmittere sup libertate,vt ſ.c.cũ tpe,de aro. ergo ꝓmissum nõ habuit nocere priuilegijs ꝓcedentib.vel subsequentib. vt in reg. nõ ꝓstat impedimẽtũ,de reg.iu.lib.6.Sol.gl.ista,ꝙ fuit tangit solutionẽ,sed formali? & clarius soluẽdo dico sic,ꝙ abbas nõ cõpromisit hic super libertate propria, nec ẽt sup subiectione, q̃ immediate ptinet ad Papã,quo casu ꝓcederet ℨriũ,sed cõpromisit sup subiectione plebis, & capellarũ,q̃ ptinebãt ad eũ: potuit n.in hoc, suo fauori renũciare; maxime ut res rediret ad nãm suã,ar.opt.de pact.c.1.lib.6.facit ꝙ no.Fed.cõs. 88.& no.in hoc tex.vltũ,iuncta gi.Op.& aliter.si.n.compromissum fuit validum, nõ potuit abbas ꝓscribere,cũ esset in mala fide.ℨ.eo.c fi.Sol.gl. in fęda parte sũ,ꝙ arbitrium non tãgebat illa capitula,sup quo abbas ꝓscribit.Vel dic & melius,ꝙ abbas q ꝓscripsit,ignorabat arbitriũ & laudũ inde sequtũ,q̃ forte intercesserant tpe decessoris,ar.eorũ,q̃ dixi in d.c.de quarta.ℨ.eo. Op.& aliter.videtur enim,ꝙ non obstante arbitrio,poterat abbas adire iudicẽ ordinarium,ſ.Papam,& vti priori iure,vt l.si quis rẽ,ff.de arb. arbitriũ.n.non arctat nisi ad pẽnã;& si non interuenit, ad interesse,vt in c.p tuas,de arb.Sol.Inn.& Host.istat,sed obscure.sed dic formalius,& clarius,primo intelligendo, ꝙ isti fuerunt arbitri.i.iudices,sed electi ad instar arbitrorum, ſ.eorum iurisdictionem prorogãdo,vel fuerunt iuris,quia Eps mouit qõnẽ ℨ subditum, quo casu eliguntur arbitri authoritate iuris,qui habent ordinariam,vt in c.ii clericus.11.q.1.& qđ no.gl.in c.irrefragabili,de offi.ord sñr vero iudicum præcise est parendum : quia iudiciũ reddit in inuitum.l.inter ităpulantẽ.§.fi Stichũ.ff.de ver. obl.Secundo principaliter potest intelligi, quod fuerunt meri arbitri,& tunc dicẽdum quod arbitrium seu laudum, fuit emologatum & approbatum expresse vel tacite taciturnitate x.dierum.quo casu de iure datur ex eo actio,& exceptio, vt in l.pen. C.de arb.& dicendum vt ibi no.& in d.c.per tuas,Et per hęc habes materiam huius capituli expeditam.Nico.Ab.

ADDITIONES.

a ¶ In Abbate.Vide Abb.in c.quanto,in primo no.supra, de consuet.& late per Car.in cons 152.incip.videndum est plene,& per Car.in cons.3.sub tit.de præscri. Seb.Sapia.

b ¶ a clericatos episcopo.Vide Old.in con.156.inc.primum, de quo quęritur an interuenerit. Seb.Sap.

c ¶ inferiorem episcopo.A dde Cal.cons.2.hoc eo.tit.supra ꝓpius alle.

d ¶ Ego quæro.An & quando in præscriptionibus habeat locũ extensio,late explicat Fel.in c.auditis,col.6.ver.cæterum pro ordinanda,sup.eo.& quando qui potest excommunicare,possit absoluere,tradit idem Fel.in c.pastoralis, §.1.sup.de offi.ordin. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Libellus in interdicto, vti possidetis, debet concludere, vt reus non impediat ipse vel alius, quominus actor libere & quiete valeat possidere.*
2 *Decimæ possunt deberi religiosis intra parochiam, vel diœcesim, vel ex præscriptione, vel ex priuilegio.*
3 *Conuentus interdicto, vti posſ. potest reconueniri interdicto, vnde vi, ante lit.contest.non autem posſ 2.6. secundum vnam opi.*
4 *Ea quæ sunt ordinis episcopalis, non præscribuntur.*
5 *Ordinis episcopalis quæ sint.*
6 *Ord nes sacri etiam prima tonsura, non debẽt capi, nisi à proprio episcopo, nisi in casibus, de quibus.nu.6.*
7 *Præscribens si impetrauit priuilegium super re, quam præscribit, constituitur in mala fide; & non potest se vlterius præscriptione iuuare.*
8 *In interdicto vti possidetis, an sufficiat probare possessionem.*
9 *Super decimis non soluendis, an reges possint condere priuilegia.*
10 *Iurisdictio episcopi propter eius delictum non deuoluitur ad archiepiscopum, sed ad Papam.*
11 *Rescripta & priuilegia, non reuocant alia rescripta, nisi de ipsis faciant specialem mentionem.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lex communis revocat aliam; licet de ipsa mentionem non faciat.
12 *Privilegium non faciens mentionem de alio privilegio alteri concesso, an valeat, etiam quod primum privilegium partim sit super iure communi, & partim super iure speciali. 15.*
13 *Privilegium an debeat facere mentionem de alio privilegio, ipsimet privilegiato concesso, vide in discursu. 17.*
14 *Legitimatus si impetrat beneficium, non tenetur de priori defectu, seu legitimatione prius facta, mentionem facere.*
16 *Privilegium contra ius commune, an debeat facere mentionem de iure communi.*
18 *Privilegium, & præscriptio, an possint simul concurrere circa eandem rem, & unum non præjudicet alteri.*
19 *Præscriptio an interrumpatur per solam impetrationem privilegij: an verò requiratur quod privilegio vtatur.*
20 *Præsertim, ista dictio denotat idem in casu contrario.*
21 *Prælatus an & quando possit tacitè, vel expressè, iuribus ecclesiæ competentibus renunciare.*
Administratio si est confessa alicui, non intelligitur data potestas dilapidandi, vel donandi, & similia faciendi.
Episcopus & capitulum si volunt aliquid facere contra privilegia ecclesiæ, potest solus vnus contradicere.
22 *Quando reuertitur ad ius commune, indistinctè prælatus potest præiudicare ecclesiæ.*
23 *Prælatus quando renunciat tacitè, vel expressè, an requiratur consensus capituli.*
Consensus consentire debentis, semper præsumitur.
24 *Interdictum recuperandæ, & retinendæ si simul cumulentur; vnum ab actore, aliud a reo in reconueniendo; quomodo sententiabitur, & quomodo procedatur.*
In interdicto retinendæ, debet probari possessio tempore contestationis, & turbationis.
25 *Ius tertij, an & quando liceat opponere ad excludendum ius agentis.*
27 *Interdictum, vti possidetis, datur non solum contra possidere contendentem: sed etiam contra illum, qui turbat, licet possidere non contendat.*
28 *Sententia lata pro possessore in interdicto retinendæ; non parit exceptionem rei iudicatæ, si conueniatur recuperandæ.*
29 *Succumbens in interdicto, vti possidetis, potest rei vendicationem intentare, vel interdictum, vnde vi.*
30 *Sententia lata pro agente confessoria, parit exceptionem rei iudicatæ; si conueniatur alijs remedijs possessorijs.*
Confessoria, est actio realis in incorporalibus.
31 *Agens, vti possidetis, si succumbat, an reus absoluetur; an verò actor condemnabitur reo, vt ipsum reum non molestet.*
Possidens præsumitur iustè possidere; nisi aliud appareat in contrarium.

CAP. XIX.

Veniens. Qui præscriptione completa privilegium ꝯrium impetrat, & vtitur illo, præscriptioni renunciat, si præscriptio non erat completa; & malam fidem habet, & ideo non præscribit. h.d. Primo ponitur cõuentio abbatis. Secundo recommentio eꝑi, ibi: Prefatas. Tertio diffinitio, ibi: Chrisma in quo duo soluit obstacula. primũ, ibi: Non obstante. secundũ, ibi: Nec obstare. Casus literalis. Inter abbatem sancti Martini de Pannonia ex vna parte, & episcopum Vesprimen. ex altera, controuersia vertebatur super quibusdã iurib. spiritualibus clericorũ, & ecclesiarum ipsius monasterij. Abbas in præsentia Papæ petijt, vt eꝑs prædictus non impediat, vel faciat impediri, quominus omnes, si qui cõsistunt in Simagensi parochia vel Comitatu, decimas sibi soluant de omnibus, quæ ibi habent. Petiit insuper, vt clerici ecclesiarũ monasterij liberè percipere possint chrisma, oleum sanctum, consecrationes altariũ, & ecclesiarum, & ordines, a quo maluerint eꝑo. ad hæc probanda induxit privilegium Paschalis, & sancti Stephani Regis, & priuile. Ale. & Cle. Allegauit insuper præscriptionem in prædictis sacris percipiendis. Ex aduerso petijt eꝑs, vt decimas Simagen. Comitatus constitutas in diœcesi sua, quas detinet idem abbas, sibi restitui faceret, nisi aliquo speciali iure se defendere posset, & ꝙ clerici capellarum monasterij, prædicta sacra recipèrent ab eo. Papa auditis, & intellectis meritis causæ decernit, quod clerici ecclesiarũ ipsius monasterij, quod est in ipsius diœcesi cõstitutum, reciperent prædicta sacra ab eꝑo Vesperim. si catholicus fuerit, & ea gratis voluerit exhibere: alioquin, a quo maluerint, eꝑo catholico recipiendi prædicta liberam habeant facultatem, sicut in priuilegijs Pasch. & Ale. continetur: non obstante priuilegio Clementis, per qđ priuilegijs prædecessorũ suorum non extitit derogatũ; cum de ipsis nullã fecerint mentionem, cũ ibi contineatur, saluis constitutionibus ecclesiæ Romanæ, & legatorũ ipsius. Præterea præscriptio, quã abbas opponebat in eius subsidiũ, obstare nõ potest: quia si præscriptio consummata erat, qñ ab Ale. priuilegiũ impetrauit, iuri præscriptionis renũciasse vr, cum abbas priuilegio Alexandri sit vsus corã Papa in hac causa; quod tñ ꝯdicebat intentioni abbatis, quantum ad hunc articulum. Si verò nondum finita erat præscriptio; sed erat in præscribendo, qñ priuilegium obtinuit, post impetratũ priuilegium bonã fidem non habuit;
1 & ideo non præscribit. † No. primo practicam libellandi in interdicto, vti poss. debet. n. actor concludere, vt reus non impediat per se, vel per alium, quominus actor liberè & quietè valeat possidere, de quo vide quod leg. & not. in c. licet, de prob.
2 & c. audita, de rest. spol. † No. secundo, ꝙ religiosi possunt percipere decimas intra parochiam, seu diœcesim eꝑi duplici iure, s. priuilegij, & pscriptionis. No. tertio, ꝙ Comitatus a non ponitur pro diœcesi. hęc. n. erat certa pars diœcesis, & dicit hic Io. And. ꝙ Comitatus, & parochia, ponuntur hic prõ eodem: sed parochia ponitur hic pro parte diœcesis. Qñque verò ponitur pro vna ecclesia tm̃, ꝯ. de paroc. c. 2. & de eccl. ædifi. c. 3. Qñque pro toto eꝑatu, de donatio. c. Apostolicæ, vbi de hoc. Idem puto dicendum de Comitatu: nam qñq; comitatus idẽ est, quod tota diœcesis. Qñque verò est certa pars diœcesis: vt puta, quia aliquis comitatus est in diœcesi, vt in c. significauit, de rescrip. Qñque verò ponitur comitatus impropriè pro curia Principis, cum omnibus officijs suis instructa. 23. q. vlt. c. Ii vobis, iuncta glos. quod no. facit quod hr̃ in lib. feud. in tit. quis dicatur Dux. vbi dr̃, ꝙ ille dr̃ Comes, qui inuestitus est de aliquo Comitatu. Alij verò sine Comitatu, dicunt Comites absq; hoc, vt not. ibi Bald. & bene. † No. quarto, ꝙ conuentus interdicto, vti possidetis, potest actorem reconuenire interdicto, vnde vi, etiam super eadem re, quod est bene notãdum. Et no. ibi: Nisi aliquo iure speciali, &c. quod spoliatus potest deducere possessorium sine priuilegio exclusiuo iuris proprietatis, simile in c. 1. de restitut. spol. † No. quinto & tene menti, ꝙ licet
4 inferior eꝑo non possit ex præscriptione, seu cõsuetudine quæ rere sibi quoad exercitium ea, quæ sunt ordinis episcopalis, vt in c. quanto, de consuet. potest tñ in illis libertatem præscribere,
5 vt ea faciat a quo elegerit episcopo subditis suis ꝓferri. † No. sexto quinque, quæ sunt ordinis eꝑalis, & ab eꝑo proprio necessario postulanda, vt chrisma, & oleum sanctum. 95. distinc. c. chrisma, cum c. seq. & de celebr. miss. c. te referente, consecrationes altarium, & basilicarum, 68. distin. c. quis, cum seq. & ibi vide plura, quæ pertinent ad ordinem eꝑalem. quare autem dic &c. Quinto ponitur hic promotio ad sacros ordines. Quare autem dicit de sacris ordinibus, & non de alijs? multiplex datur solutio. quidam primo dicunt, quod ideo dixit de sacris, quia de minoribus non est vis, a quo recipiantur, quod est falsum, fm Doct. per c. inter. ꝯ. tit. prox. & de ord. ab episc. c. 1. ego allego tex. apertissimum in c. fin. de temp. ord. lib. 6. Vbi probatur, ꝙ etiam prima tonsura non debet capi, nisi a proprio eꝑo, & statuitur ibi certa pœna eꝑo alieno hoc ps̃umenti. secũdo solu it Host. ꝙ ad literam istã subaudiẽdum est, maxime. vel tertio, ꝙ sic verba priuilegij iacebãt, quæ Papa sequi voluit, vt debuit, vt in ver. Alioquin. quarto soluit Ioan. And. ꝙ sacri ordines sumunt hic large, vt no. 35. dist. in Sum. vel quinto hoc fuit dictum pp illos minores, quos ꝓferre possunt abbates, presbyteri, & benedicti, his, in quos hñt eꝑalem iurisdictionẽ, vel quasi, de æta. & qual. c. cũ pringat, de priuil. c. abbates, lib. 6. & quælibet solo est
6 bona. † No. septimo tria, ꝓp quæ debet subditus abstinere a susceptione ordinum, ab eꝑo proprio susc̃ipiendorũ, & aliorum iurium pertinentium ad ordinem eꝑalem. Primo, si proprius eꝑs est hæreticus; non. n. posset cõferre executionẽ, de quo 32. dist. c. preter. §. verũ. vbi de hoc, & no. in c. cũ non liceat, ꝯ. eod. Secundo, si eꝑs proprius non habet gratiã sedis Apostolicæ, pura quia excõicatus, vel suspensus, aut interdictus, de quo per tex. iuncta glo. in d. c. 1. de ordin. ab eꝑo, & d. §. verum. Tertio, si non vult sacra, nisi simoniacè conferre; ad hoc 1. q. 1. c. quibusdam & quasi per totũ, quod leg. & no. in c. per tuas, 2. de simo. maximè in c. 1. per Inno. de schisma. & in d. c. cum non liceat, & dic vt ibi dixi, & in c. vestra, de cohab. cle. & mul. An autem his casibus, vel eorum altero liceat subdito recipere ordines, vel alia sacra a quocunque eꝑorum, dic vt ꝯ. dicam. nam iste tex. facit ꝙ non, cum hoc competeret isti abbati ex priuilegio. Nota
b octauo tex. mirabilem, ꝙ non solum b de priuilegio alteri concesso, est facienda mentio in secundo, ad hoc vt illi prẽiudicet, sed etiam de priuilegio limitato ipsi priuilegiato concesso, in secundũ conceditur purè sine limitatione in præiudicium iuris alteri reseruati in primo priuilegio, quod nescio alibi, & de hoc ꝯ. aliquid. No. nono, & tene menti, ꝙ impetrans ius ꝯne primo, saltem quoad intentionem impetrantis, & vtentis vr̃ re-
7 nunciare iuri, qđ prius habebat, de quo aliquid ꝯ. † No. decimo, ꝙ impetratio priuilegij causat malam fidẽ respectu iuris prius possessi.

ADDITIONES.

a ¶Comitatus. Vide Felin. in cap. Rodulphus, col. 12. vers. Comitatus, supra de rescriptis. Seb. Sap.

b ¶Non solum. Vide Io. And. in addit. Spec. in tit. de testa. in prima addit. & Pet. de Anch. in c. si propter. in 11. col. vers. secundo hoc probatur, de rescr. in 6. & Gemin. in c. quoniam. 18. distin. sed contra hoc vide difficultatem, quam mouet Fel. in c. 1. col. 3. vers. limita secundo, ꝯ. de rescrip. Seb. Sap.

possessi. vr̃ enim impetrans se fateri non ius habere: qa non pręsumitur frustra impetrasse priuilegium, arg. in l. vna, C. de thesa. lib. 10. Ideo, si priuilegium reperir ex aliqua cã non valere, non põt pscriptio allegari. quod intellige, qñ pscriptio non est priuilegio conformis, vt hic: aliàs secus, vt in c. cum persone, de priui. lib. 6. & de hoc clarius ꝯ. Venio ad gl. & primo quæro, quam actionẽ intentauit iste abbas ꝯ eꝑm? rndet gl. ꝯ. quod vti possidetis, & satis hoc, iudicio meo, innuitur ex litera in eo, quod petebat ꝙ eꝑs non impediret &c. & tenẽdo hunc intellectũ, dicit Inno. ꝙ verba ista posita in libello, sicut in priuilegijs, ex superabũdanti ponunt. Host. ꝯ, dicens ꝙ si ex priuilegio fundabatur intẽtio abbatis, non vr̃ ꝙ illa verba superabundent, imo sunt neces-
8 saria, de lib. ob. c. 3. de fid. instr. c. inter dilectos. † Io. An. saluãdo Inn. dicit se putare, ꝙ ideo Inn. sic dicit, quia agens, vti poss. nõ haberet necesse probare dñium, sed possessionẽ tm̃. vñ ego dico, ꝙ licet non sit necesse probare dñium; est tñ vtile; qa si vter que pariter probaret possessionẽ, præferretur ille, ꝙ probaret titulum, vt in c. licet, de proba. vbi de hoc. Præterea põt dici, ꝙ abbas non allegauit hoc priuilegiũ rõne tituli, sed vt certificaret portionẽ suã. dicebat. n. ꝙ eꝑs non impediret, quominus homines illius comitatus sibi soluerent decimas, fm quod in priuile
13 gijs continebatur. i. fm ordinem, & modum in priuilegijs contentum. Vel potest fm Inno. hic dici, ꝙ abbas hic egit cõfessoria, pro iure decimarum. ff. li ser. vend. l. egi. & super hoc libello non ponit hęc sn̄a, sed super secunda parte libelli, ꝙ ponit indecisa. nam abbas ẽt petijt vt clerici ecclesiarum monasterij, libere possent recipere sacra, a quo eꝑo vellent, vt in gl. 3. dr̃; & sic
14 per hac parte ponitur hæc sn̄a, quia faciebat ad titulum; alia vero pars sn̄æ fuit decisa, qa non faciebat ad titulum, & mirabilis fuit hęc decisio: debuit. n. subticeri illa pars libelli, ꝙ super qua nõ ponitur hæc sn̄a, & exprimi illa pars, super qua sententiatur. Et mihi placet plus primus intellectus, ꝙ abbas hic egerit, vti pos. & eꝑs eum reconnenerit, vt hr̃ in lr̃a, & ꝯ. latius dicetur post gl.
9 † Gl. 2. colligit arg. ꝙ Reges pñt dare priuilegia super decimis. Op. de c. dudum, & c. tua, de deci. gl. stat in ꝯrio, sed non soluit. Inn. dicit, ꝙ iste Rex sanctus erat, & apostolicæ sedis legatus, vel fm Host. Rex donauit temporalia, Paschalis spiritualia, s. eo. c. auditis, vel non examinatur hic iste articulus, qa super parte libelli decisa fertur sn̄a: sed hoc non soluit ꝯrium, nõ debuisset. n. admitti libellus, patẽter ineptus, vt no. in c. j. de off. vic. & in l. j. ff. de off. ass. Ego dico, ꝙ oportet pñsupponere, ꝙ aut iste hẽbat aliàs ptãtem, puta qa legatus Papæ, vel ꝙ erat purus laicus, & ꝙ habuerat illas decimas ab antiquo in feudũ, & postmodũ illas ꝯ
10 cesserat monasterio de consensu diœcesani, iuxta c. cum apostolica, de his quę si. a præla. nec ponitur hic præcisè tenor libelli, sed substantia. Oppo. ꝯ priuilegium Paschalis limitate hic cõcessum. vr̃ enim quod fuerit superfluum, cum datà prauitate ꝓprij eꝑi, licet ab alio hæc spũalia recipere, ar. in c. significauit, de offi. ord. gl. in ver. Paschalis, vr̃ fateri contrarium, & idem hic
Goff. 6. vbi patet, ꝙ pp delictum eꝑi, iurisdictio nõ deuoluitur ad Archiepiscopum, sed ad Papam, & hoc credit Io. An. verius, & fa-
cit per locum a spãli. c. eos, de temp. ord. li. 6. in fi. & pro hoc facit hæc dec. vbi facultas recurrendi ad alium eꝑm fuit priuilegio concessa, & ad c. significasti, respondetur quod ibi ponitur casus spãlis. Præterea si hoc priuilegiũ concedebatur, quemcũ
11 que eꝑm ẽt exneum posset abbas eligere quod aliàs de iure cõi non licet. 9. q. 2. per totũ. † Opp. ꝯ tex. in eo, qđ dicit priuilegiũ debere facere mentionẽ de ꝑcedenti priuilegio. nã priuilegiũ est lex priuata. 3. dist. c. priuilegia: sed vna lex tollit aliã, licet de ea mentionem non faciat, vt in c. 1. de const. lib. 6. Gl. fol. in ver bo, nulla, ꝙ ꝯrium logtur in legibus cõibus, quas Papa ps̃umit scire, C. de test. l. oium: secus ī legibus priuatis, vt sunt priuilegia, qa cum ista cõsistant in facto, non ps̃umitur illa scire princeps,
12 & p ꝑs nec renocare: nisi specifica faciat mẽtionẽ. † Aduerte. sunt duo examinanda. Primo, nunqd priuilegium valeat, nõ faciens mentionẽ de priuilegio alteri concesso. Secundo, an priuilegium dẽat facere mentionẽ de alio priuilegio, ipsimet priuilegiato prius cõcesso, & iste est proprie casus noster. Primũ non tangunt hic Doct. sed plene no. in c. j. de resc. & c. cum ordinẽ, eo. tit. per gl. in reg. generi, de re. iu. lib. 6. & 25. q. 2. in summa. Et cõcludo sic, ꝙ aut vtrumq; priuilegiũ est spãle, & fm nõ
a præiudicat primo, nisi de eo fiat mentio, arg. opt. hic; & facit c. cęterum, & c. 2. de resc. Aut alterũ est generale, a & alterũ spãle, & hoc casu sunt multæ varietates, de quibus per Doct. in cap. 1. & c. cum ordinem. gloss. tamen in d. reg. generali, & 25. q. 2. in summa, tenent idem, quia per priuilegium acquisitum est ius parti. In contrarium tamen multum facit c. 1. de rescrip. & fortius c. dudum, & c. quamuis. 2. de præben. lib. 6. pro quorum concordia ego sic distinguo, ꝙ aut priuilegium est tale, ꝙ acqsitum est ius in re in omnibus speciebus contentis sub genere,
b & tuncindubie puto, ꝙ priuilegium b speciale, non derogat generali; cum iam sit sortitum effectum suũ, & acquisitum est ius parti in qualiber specie. pone exemplum. cuidam cõcessum extitit per sed. apost. priuilegium percipiẽdi decimas in tota parochia. deinde fuit concessa facultas alteri percipiendi ex certis prædijs illius parochię, de primo priuil. nulla habita mentione. certe non debet in aliquo primo priui. præiudicare, quia si sola possessio alterius impedit vires priuilegij, de alterius possessione mentione non habita, vt in c. 2. de deci. lib. 6. no. in c. dudum, de priui. fortius impedit hoc casũ proprietas cum possessione. princeps enim non vr̃ in dubio voluisse alteri præiudicare, ar. in l. 2. §. si quis a principe, ff. ne quid in loco publ. & c. super eo, de offic. deleg. facit c. constitutus, & quod ibi no. de resc̃ri. Quandoque per priuilegium, concessum est ius ad rem, & adhuc pẽdet, & tunc, quia non fit tm̃ præiudicium, posset procedere alia opinio, quæ habet, ꝙ generali deroget speciale, & ita intelligitur, & limitentur prælle. c. dudum, & c. q̃uis; in rõne eorum. & vr̃ hæc distinctio æquissima, & reducuntur ad concordiam ꝯriæ opi. de quib. in iurib. præall. & datur intellectus nouus ad c. j. de resc. quod dẽt intelligi fm prædictam distinctionem, s. ꝙ ibi per priuilegium generale non erat ius quæsitum in re: ideo valuit fm speciale; licet de primo non faceret mẽtionem: & hoc
13 de primo membro. † Venio ad secũdum membrum, in quo ampliando, & concludendo Inno. dicit sic, ꝙ aut ei conceditur aliud priuilegium super separatis, vt super eisdem; vel quasi sup executione primæ gratiæ, & non est necesse, ꝙ de prima fiat mẽtio, quia hoc nullibi cauetur. solum. n. pp odiosam pluralitatẽ beneficiorum, cautum hoc reperit in ma beneficiorũ, vt in ca. si motu proprio, de præb. lib. 6. & in c. in nostra, de resc̃r. cum s.
14 † Hinc notabiliter dicit Io. An. in c. 2. de fil. presb. lib. 6. ꝙ legitimatus, & dispẽsatus super defectu natalium, si impetrat postea bñficium, non tenetur de priori defectu, vel dispensatione prius facta, facere mentionem, quod est menti tenẽdum. Aut habens priuilegium, vel dispensationem cum certa moderatione, seu reseruatione iuris alterius, impetrat fm priuilegium simplr̃ præiudicando iuri alterius per primum priuilegium reseruatum, & non valet non facta mentione de priori. Et iste est proprius casus huius c. secundum Inn. & bene. Nã Papa prius concessit abbati priuilegium cum certa moderatione, & reseruatione iuris diœcesani, vt prius. s. peteret abbas hæc sacramenta a diœcesano propri o, & data ipsius prauitate, postularet a quocunq;: postea vero impetrauit simplr̃, vt posset recipere a quocuuq; non facta de priori priuilegio, moderate concesso, mentione, & dr̃ ꝙ non valet fm, quia si Papa sciuisset, nõ mutasset saltem ita de facili primum moderatum, per sẽcũdum immoderatum. ꝯ. de
15 deci. c. ex multiplici. † Per quod infert Inn. idem dicendũ, si pri
c mo Papa concessit partem c alicuius rei, vt decimarum, ex priuilegio; & partem reliqt iuri cõi, si postea partem iuri cõi relictã eidem vel alij concedat, non valet. nisi de priori concessione sẽcerit mentionẽ, vt hic, secus esset fm eum, si a prin. in oẽm casum concederet vsum, vel libertatem in rem integram, qa tunc non teneretur facere mentionẽ de iure cõi. alle. no. in c. j. de resc̃ri. † Ego de hoc vltimo, an in priuilegio ꝯ ius cõe sit facienda
16 mentio de iure cõi, remitto ad plene no. in c. nonnulli, de resc̃r. vbi plene hanc mãm examinaui. D. Ant. tractat in d. c. j. & Ioan. And. in c. j. de excess. præl. lib. 6. Bar. & alij in l. quoties, C. de prec. Impe. offe. & in l. fi. C. si ꝯ ius vel vti. publ. & in extrauag. ad repr.
17 in ver. nõ obstantiõ. priuilegijs. † Sed ad primum dictu alle. pro concordia ad istũ tex. valde no. in c. 2. de fil. ꝑsby. lib. 6. vbi dr̃, ꝙ si Papa dispensauit cum illegitimo, vt defectu natalium non obstante, possit promoueri ad sacros ordines, & vnicũ bñficiũ curatum obtinere, si postmodũ ille sic cum moderamine dispensatus impetrat, vt plura curata possit obtinere, non facta de suo defectu mentione, non valet secunda gratia: quia (vt ibi dicit Io. An.) secunda dispositio addit primæ, excedendo primũ moderamen, iõ non valet de priori non facta mẽtione, qa si Papa sciuisset, nõ concessisset verisimiliter dispensationẽ ita amplã. & ꝓ hoc amplio hunc tex. & theoricã Inn. ꝙ licet per primũ priuilegium non sit alteri ius reseruatũ, tñ, si secũdũ addit primo mo-
deratè

ADDITIONES.

a ¶Generale. Vide Aret. in consil. 77. incip. diligenter visis circa secundum, Petr. de Ancha. in consil. 160. incip. viso, colum. 3. & Deci. in consil. 147. vbi late. Seb. Sap.

b ¶Quod priuilegium. Si primum priuilegium in parte continet ius commune, non valet secundum impetratum, etiam contra partem primi priuilegij, quod continebat ius commune, nisi de primo priuilegio faciat mentionẽ. & idem Dom. Anto. in cap. primo in princip. in 6. colum. verfic. aduerte hoc dictum est verum, de rescript. & idem concludit Ioano. Andr. hunc articulum, disputando in additio. Specula. in rubric. de test. in 1. quæstio. vbi idem concludit de statuto inferioris, quod nititur authoritate apostolica. quia aliàs non valeret; & adducit pro ista parte in ratione sui text. in cap. 2. §. 1. de deci. lib. 6.

c ¶Partem. Vide Gem. in c. quoniam. 18. dist. & Pet. de Anch. in repe. c. si propter col. 11. versi. 2. probatur, de resc. in 6. vbi extollunt hoc dictum, & Fel. hic in ducens ad pulchram quęstionem in materia legitimationis. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deratè ꝓcesso, moderamen excedendo, non valet secundū, de illo nō habita mentione. ſi.n. Papa ſciuiſſet, forte dixiſſet; ſufficit tibi gratia primo cōceſſa, cū moderatione, arg. in d.c. in noſtra. Et hæc ſingr notabis. † Gloſ. in ver. renunciaſſe, colligit ex tex. ꝙ priuilegium, & præſcriptio ſunt ɔria; ex quo ſimul haberi non poſſunt: imò ingreſſus vnius, alterius operatur excluſionem, vt hic. Cōtra hoc opp. nā iure cōi, & priuilegio pōt quis vti, de ꝓſuet. c. cum dilectus. nec renūciat quis iuri militari; licet vtatur iure cōi, vt l. 3. de teſta. mil. itē poteſt quis ſimul inniti iuri cōi, & cōſuetudini, vt in c. ſopitæ, de cenſ. ergo pari rōne debet quis poſſe vti præſcriptione, & priuilegio, & pro hoc bon. tex. in c. auditis, §. eo. Sol. gl. in effectu, ꝙ aut quis impetrat priuilegium iuris collatorium; & vī renunciare ꝓſcriptioni: quia ex diuerſis cauſis non poteſt haberi dñium, de fide inſtr. c. inter dilectos. Aut impetratur priūilegium confirmatoriū, & tunc ſecus. Hæc ſol. mihi non placet; quia licet quis dñium ex pluribus cauſis nō poſſit acquirere; tñ poteſt ad cautelā varios titulos multiplicare, nō ad effectum conſequendi ius ex variis titulis; ſed vt ex illis poſſit ſe defendere. vt in c. ꝙ oſt electionem, de ꝓceſ. præb. & ibi dixi, facit ēt quod no. Io. And. in c. cū perſonę, de priuil. lib. 6 vbi dicit, poſt Io. Mona. ꝙ vbi dubiū eſt de primo tit. poteſt res acquiri ex ſcdo ad cautelam; alleg. d. c. poſt electionē; facit c. cum dilectus, de cōſuet. Idem dicit, qū mihi pinguius ſuccurritur per ſecundū, arg. in l. 4. ff. ad l. Fale. item ꝙ prę ſcriptio, & priuilegiū non ſunt ɔria in effectu, plenè proſequit gl. in reg. nullus pluribus, de reg. iur. lib. 6. & ideo dic melius, vt colſt ex gl. ſeq. quæ dicit, ꝙ ideo per priuilegiū renūciauit præſcriptioni; quia priuilegiū & ꝓſcriptio non cōpatiebantur ſe in caſu noſtro; quia per ꝓſcrip. cōpetebat oīmoda libertas; priuilegium verò in ſe habebat moderamen, vt patet ex litera; ſecus aūt, ſi priuilegiū cōceſſiſſet quod præſcriptio; & hunc intellm ſequuntur hic cōiter Doct. vnde ponderant hic Hoſt. & Abb. verbū huiuſmodi, poſitum in fi. tex. quod vī reſtringere diſpoſitionem huius c. ad caſum propoſitū, ſ. cum priuilegiū habet formam ɔriam præſcriptioni. cōcludo ergo iſtam mām ſic. ꝙ aut priuilegiū habet formam ɔriam prę ſcriptioni, aut conuenientem. Primo caſu aut præſcriptio erat completa, & vī per priuilegium renunciare prę ſcriptioni, vt hic. Idem in alia diſpoſitione ɔria alteri, vt in priuilegijs ɔrijs, ſm Innoc. facit 32. q. 1. c. cum renunciatur, & 11. q. 3. c. exiſtimant. cum ſeq. Aut non erat cōpleta, & impeditur curſus ꝓſcriptionis pp malam fidem ſuperuenientem, vt hic. licet enim ab impetratione priuilegij, præſcriptio poſſit inchoari ad limites priuilegij, vt in c. cū perſonę, de priuil. lib. 6. curſus tñ inchoatæ prę ſcriptionis, impeditur per priuilegium impetratū ſimpliciter a me, cum ſimplr impetrando fateri videatur ſe credere rem ad ſe nō pertinere. Secundo caſu, qñ priuilegium non ɔriatur præſcriptioni, etiam diſtingue, aut præſcriptio erat completa; & dico ꝙ non renunciat præſcriptioni; ſed vī impetraſſe ſecundū titulum ad maiorem cautelam, d. c. auditis, & quod §. dixi. Aut præſcriptio non erat completa; & impeditur curſus inchoatæ præſcriptionis; quia præſumitur in mala fide, impetrando priuilegium; poteſt tñ de nouo ad limites priuilegij inchoari præſcriptio, ſi aliquo facto intrinſeco priuilegium corrueret, vt §. dixi. & hæc videnſ de mente Io. And. & Hoſt. licet nō ita ordinatè, & clarè proſequantur. † An autē ſufficiat ſola impetratio ad excluſionē præſcriptionis ɔriæ, ſeu priuilegij ɔrij, an requiratur vſus priuilegij. glo. pen. propè medium dicit ſolum impetrationem ſufficere. Inn. variat. primo. n. dicit hanc excluſionem, ſeu tacitam renunciationem procedere ex vſu; ſecus ſi impetrans nō fuiſſet priuilegio vſus; & poſtea dicit hanc eſſe veritatem, ꝙ impetrando ɔrium priuilegium, primo renunciare vī; renunciatio enim fit ſm eum non tñ expreſsè, ſed etiam tacitè, C. de teſtam. mil. l. j, & l. fin. ff. de acquir. hær. & poteſt quocunque iudicio recuſari. ideo Io. And. vī ſummando decretalem requirere vſum. ego verò acquieſco priori dicto, vt ſufficiat ſola impetratio; quia ſolus animus ad renūciationem ſui iuris ſufficit. l. ſi quis vi. §. dña, ff. de acquir. poſſ. & 11. q. 3. c. exiſtimant, cum ſeq. qui ſatis præſumitur ex impetratione iuris ɔrij, arg. c. 2. de renunc. lib. 6. & iudicio meo probatur hoc in fi. tex. cum dicit: præſertim cum fuerit vſus, &c. † Nam dictio, præſertim, ex proprio ſignificatu denotat idem in caſu ɔrio, vt not. in c. auditis, de electi. & c. qñ frequenter, vt lite non conteſt. & hæc notabis. † Sed ɔ prædicta, & ɔ tex. opp. vī. n. ꝙ abbas impetrando priuilegium ɔrium non potuerit renunciare iuri iam eccleſię queſito per præſcriptionem, arg. in c. fraternitatem, de donat. & C. de tranſa. l. præſes, & ff. de pact. l. ɔ iuris ciuilis regulas, & ff. de donat. l. filiusfamilias. vbi dī, ꝙ conceſſa libera adminiſtratione alicui, non intellr ei data poteſtas dilapidandi, vel donandi, vel pactū gratuitum faciendi. Sol. dicit Inn. ꝙ maior & liberior eſt poteſtas prę latorum, ꝙ aliorum adminiſtratorū, ſicut apparet ex decr. cęterū, de dona. quaſi ſentiat, ꝙ ɔria loquuntur in adminiſtratione alijs, ꝙ prælatis cōcęſſa; ſed per hoc non ſoluitur ɔrium. d. c. fraternitatem, de donat. vbi dī, ꝙ prælatus poteſt eccleſiæ conditionem meliorē facere; non aūt deteriorem. ad idē adduco notabile dictū eiuſdem Inn. in c. accedentibus, de exceſ. prælat. vbi inter cętera dicit, ꝙ ſiue ſint ꝓſuetudines, ſiue ꝓſtitutiones, ſiue priuilegia honorabilia, vel vtilia eccleſijs, illa nunꝯ videntur illi de eccleſia renūciare per vnum actū, vel per plures; quia etiam ſi expreſsè vellent renūciare, nō poſſent: alleg. d. l. preſes, & d. l. ɔ iuris, §. fin. & ſubdit, ſi hoc caſu omnes de capło vellent facere aliquid ɔ priuilegiū, vel ɔ ſueras conſtitutiones ſuas, vnus ſolus poſſet ɔdicere, arg. in c. 1. de his quę fiūt a maio. par. cap. Et forte ob hoc dubitauit Inn. & ſubiūxit hic, ꝙ ſi ex tali renūciatione, læderetur enormiter monaſteriū, dabitur in integ. reſtit. vbi concludit valere conſuetudinem, ꝙ epiſcopus poſſit prouidere de prælato omnibus eccleſijs etiam collegiatis; licet in illis habeat ſolam confirmationem, eo ꝙ hoc modo res reuertitur ad naturam ſuam, & ad ius cōe. Ad quod vide gloſ. in c. q̄q̄, in princ. in gl. magna, de elec. in 6. idem Abb. Pan. in cōſ. 25. ꝙ incipit, Canonicus regularis, in 2. col. vbi tenet, ꝙ licet clericus non poſſit conſentire in alium iudicem, ſine conſenſu ſui epiſcopi. c. ſignificaſti, cum ſim. de fo. comp. tamen clericus ſubiectus prælato inferiori ab epiſcopo ex iure ſpeciali, ſi conſentiat in epiſcopum, non requiritur licentia illius prælati, cū ex hoc iuriſdictio redeat ad naturā ſuam, & ad ius cōe. ad idem facit quod tenuit Panor. in d. c. ſignificaſti, in 4. col. & plenius idem Pan. in ſua diſput. incip. Duo clericali ordine inſigniti &c. ꝙ licet exemptus, qui habet priuilegiū exemptionis, non poſſit ſe ſubmittere extraneo ſuperiori ſine licentia Papæ, qui priuilegiū exemptionis conceſſit; tñ bene poſſet ſe ſubmittere iuriſdictioni illius iudicis, qui alias erat ſuus iudex ordinarius, abſque alia licentia Papæ: quia hoc modo res reuertitur ad ius cōe. ad idē facit quod dicit idem Pan. in c. verum, in 15. col. ante medium, ver. ſi ergo ecc. &c. & in c. licet, in vlt. col. circa med. de fo. comp. vbi prædicta, quæ omnia ſunt dicta ipſius Pan. poteſt etiam confirmari dictum Pan. hic, per illud quod no. D. Ant. in c. conſtitutus, in 1. col. de tranſa. vbi dicit, ꝙ licet prælatus inferior non poſſit rtr tranſigere ſine conſenſu epiſcopi. c. de cætero, eo. tit. tñ qñ agitur de recuperando priſtino iure eccleſię depoſito, poterit facere tranſactionem ſine conſenſu epiſcopi, ad hoc, vt facilius reuertatur res ad naturā ſuam, & dicit eſſe tex. ſing. in c. 1. de pac. in 6. allegat hic per Abb. Ad idem facit ꝙ dicit Do. in d. c. ab exordio. 35. diſt. vbi dicit, ꝙ licet clericis iam promotis non poſſit ſuperior indicere aſperiorem vitā eorum inuitis, vt hī in c. propoſuiſti, 87. diſt. & per gl. ord. in reg. ꝙ omnes, in 6. ſi indicit aſperiorem vitam redeundo ad ſtatum antiquum, a quo erant cum lapſi, non requiritur conſenſus omnium, vt no. in c. cum omnes, de conſt. ad idem, facit quod dicit Per. de Anch. conſ. 185. in impreſſione Roma. incip. Quæſtio vī magis dubia, ꝙ appareat prima facie &c. in vlt. col. ꝙ mater, quę erat relicta dña, & vſufructuaria mortuo filio, debet habere integrū vſum fructum; quia ceſſante fauore ſiiij, res facile redit ad naturam ſuam; & ſic legatum alimentorum interpretatione conſuetudinis, conuertitur in legatum vſufr. dictum tamen Pan. hic, & prædicta limito verum, & vera, quando quoad omnes redimus ad ius cōe, ſed qñ rediretur quoad prætiudicium & damnum aliquorum, non procederent, tex. eſt ſecundum communem intellectum, quem ego ſolus ad hoc pondero, in c. cum omnes, de conſtit.

ADDITIO.

a ¶Pactum. No. diligenter, ꝙ pactum, vel tacita renunciatio pacti, poteſt prędicare eccleſiæ, qñ per hoc reditur ad ius cōe, & hoc ſiue prætiudicium ſit leue, ſiue graue. Adde quia res de facili reuertitur ad naturā ſuam. l. ſi vnus §. pactus, ver. ꝙ in ſpecie, ff. de pac. & c. ab exordio. 35. diſt. & ibi gl. ad idem facit quod tenuit ipſemet Paul. de Leaz. in c. cum veniſſent, in vlt. col. de integ. reſtit. vbi concludit valere conſuetudinem, ꝙ epiſcopus poſſit prouidere de prælato omnibus eccleſijs etiam collegiatis; licet in illis habeat ſolam confirmationem, eo ꝙ hoc modo res reuertitur ad naturam ſuam, & ad ius cōe. Ad quod vide gloſ. in c. q̄q̄, in princ. in gl. magna, de elec. in 6. idem Abb. Pan. in cōſ. 25. ꝙ incipit, Canonicus regularis, in 2. col. vbi tenet, ꝙ licet clericus non poſſit conſentire in alium iudicem, ſine conſenſu ſui epiſcopi. c. ſignificaſti, cum ſim. de fo. comp. tamen clericus ſubiectus prælato inferiori ab epiſcopo ex iure ſpeciali, ſi conſentiat in epiſcopum, non requiritur licentia illius prælati, cū ex hoc iuriſdictio redeat ad naturā ſuam, & ad ius cōe. ad idem facit quod tenuit Panor. in d. c. ſignificaſti, in 4. col. & plenius idem Pan. in ſua diſput. incip. Duo clericali ordine inſigniti &c. ꝙ licet exemptus, qui habet priuilegiū exemptionis, non poſſit ſe ſubmittere extraneo ſuperiori ſine licentia Papæ, qui priuilegiū exemptionis conceſſit; tñ bene poſſet ſe ſubmittere iuriſdictioni illius iudicis, qui alias erat ſuus iudex ordinarius, abſque alia licentia Papæ: quia hoc modo res reuertitur ad ius cōe. ad idē facit quod dicit idem Pan. in c. verum, in 15. col. ante medium, ver. ſi ergo ecc. &c. & in c. licet, in vlt. col. circa med. de fo. comp. vbi prædicta, quæ omnia ſunt dicta ipſius Pan. poteſt etiam confirmari dictum Pan. hic, per illud quod no. D. Ant. in c. conſtitutus, in 1. col. de tranſa. vbi dicit, ꝙ licet prælatus inferior non poſſit rtr tranſigere ſine conſenſu epiſcopi. c. de cætero, eo. tit. tñ qñ agitur de recuperando priſtino iure eccleſię depoſito, poterit facere tranſactionem ſine conſenſu epiſcopi, ad hoc, vt facilius reuertatur res ad naturā ſuam, & dicit eſſe tex. ſing. in c. 1. de pac. in 6. allegat hic per Abb. Ad idem facit ꝙ dicit Do. in d. c. ab exordio. 35. diſt. vbi dicit, ꝙ licet clericis iam promotis non poſſit ſuperior indicere aſperiorem vitā eorum inuitis, vt hī in c. propoſuiſti, 87. diſt. & per gl. ord. in reg. ꝙ omnes, in 6. ſi indicit aſperiorem vitam redeundo ad ſtatum antiquum, a quo erant cum lapſi, non requiritur conſenſus omnium, vt no. in c. cum omnes, de conſt. ad idem, facit quod dicit Per. de Anch. conſ. 185. in impreſſione Roma. incip. Quæſtio vī magis dubia, ꝙ appareat prima facie &c. in vlt. col. ꝙ mater, quę erat relicta dña, & vſufructuaria mortuo filio, debet habere integrū vſum fructum; quia ceſſante fauore ſiiij, res facile redit ad naturam ſuam; & ſic legatum alimentorum interpretatione conſuetudinis, conuertitur in legatum vſufr. dictum tamen Pan. hic, & prædicta limito verum, & vera, quando quoad omnes redimus ad ius cōe, ſed qñ rediretur quoad prætiudicium & damnum aliquorum, non procederent, tex. eſt ſecundum communem intellectum, quem ego ſolus ad hoc pondero, in c. cum omnes, de conſtit.

a teſta. & tempore turbationis,[a] quod eſt neceſſe, vt Inſtitu. de interd. §. hodie: & tunc pro eo fertur ſnīa dūtaxat, vt in c. licet, de ꝓb. aut reus ſolus ꝓbat ſpoliatione. & ꝓ eo ferī ſnīa ad limites petitionis, argum. hic. Aut vterq; nitiī probare intentionē ſuā, ſ. actor turbationē, & reus ſpoliationē; & tūc ſi priꝰ ɔſtat de turbatione, ꝙ de ſpoliatione, pronūciabiī prius ꝓ actore interdicto retinēdæ. compeſcef. n. reus a turbatione; donec ſentietur ſuper interdicto, vñ vi, ſm Inno. alle. c. cū veniſſent, de inſtitut. ꝙ ſatis placet, vt interim euitet turbatio, & ſcandalū, argum. in æquiſſimū, ff. de vſufr. Aut ſimul liquet ꝓ vtroq;, quia actor ꝓ
25 bat poſſeſſionē, † & turbationē? Reus vero ꝓbat ſpoliationem & tunc probat, ꝙ vi ab alio poſſidet. i. ꝙ alium illa re ſpoliauit, & non prodeſt cōuento, quia non poteſt ſe defendere iure tertij. tex. eſt apertus in l. j. ff. vti poſſ. in fi. & hoc ideo contingit, qa ius tertij non excludit prorſus ius agentis. non enim ſequit ſpoliaui aliū ergo tu potes me turbare. facit l. bona fides, ff. depoſi. ſecus autem eſſet, vbi ius tertij prorſus excluderet ius agentis, tūc enim poteſt opponi de iure tertij, vt l. cum ſeruū. C. de ſer. fu. no. Bar. in d. l. j. §. fi. quod eſt no. ad hoc reducas prolixè not. per Io. An. in c. mandatum, de reſcr. vbi diſcurit poſt alios, an & quando liceat de iure tertij proponere. Aut probat conuētus, ꝙ ab eo poſſidet vi. & hoc caſu Inno. ponit opi. Quidam enim dūt, ꝙ fertur ſnīa ſuper vtroq;, ſed illa executioni nō mandabi tur, niſi ſuper interdicto, vñ vi, quaſi ſnīa reſtitutoria trahat ad ſe, & abſorbeat ſnīam ſuper turbatione, arg. in c. cum dilectus, de cauſa poſſ. & proprie. Alij (vt refert Inn.) dūt, ꝙ hoc caſu nulla ſnīa fertur ſuper interdicto, vti poſſ. & ita intelligunt iſti. l. j. §. fi. prætalle. vbi dicitur ꝙ ſi aliquis vi, aut clam, vel precario, ab aduerſario poſſidet, ꝙ nō debet vincere in interdicto, vti poſſ. & exponunt illa verba. i. nulla ſnīa ſuper iſto interdicto debet ferri. Sed primi, qui tenēt ꝙ ſnīa debet ferri (qđ eſt tutius ſm Inn.) exponūt iſta verba legis, quæ dūt ꝙ poſſeſſor nō debet vincere hoc caſu. ſ. cum effectu: quia illa ſnīa nō mandabitur executioni, quod tñ tūc tñ obtinet ſm Inno. quādo cōuentus vti poſſ. reconueniebat actorem interdicto vñ vi. Si enim aliter vellet intelligere illam, l. ſcilicet quod interdictum vti poſ. nō competit cōtra ſpoliatorem cum effectu, & ꝙ reus poſſit excipere de ſpoliatione ſua, ſequeretur hæc abſurditas, ſm eum, ſ. quod nulla ſnīa ſuper interdicto, vti poſ. ferri poſſet, probata ſpoliatione: quia ſi ferretur ſnīa, ꝙ reus, qui probauit ſpoliationē, ceſſet è moleſtia, expreſſe ɔdiceret d. l. j. in fi. vbi dī ꝙ actor nō dēt vincere probata violētia, vel clādeſtinitate, ſeu precaria poſſeſſione. ſi vero iudex abſolueret reum ſpoliatum ab impetitione actoris, hoc ēt nō poteſt ſtare, quia per ɔnīs cōcederet, ꝙ moleſtaret poſſeſſorem, quod eſt falſum, cum etiam prędo lit in ſua poſſeſſione defendendus, vt §. de reſt. ſpo. c. in literis. Item ſi liceret eidem ſpoliato turbare, eadem tatione & ſpoliare. quod falſum eſt; quia etiam ipſi priori ſpoliatori competit interdictū ɔ ſm ſpoliatorem, & primo ſpoliatum, vt in prælle. decr. in literis, & quod ibi not. Item ſecūdum eum per prædictum modū agēdi, ſ. vti poſ. & excipiēdo de ſpoliatione nō fiet ei reſtitutio ſpoliato: quia nec ad hoc actum eſt, nec interdictum, vti poſſ. inſtitutum eſt ad poſſeſſionem recuperādam. Item ſi conſtat, ꝙ male feciſtiſte ſpoliatus, qui turbat poſſeſſorem; ergo debet puniri. & ſi diceres forte (vt aliqui maniter ſomniauerūt) ꝙ puniet per alias actiones. ſ. per actionem iniuriarum, vel per per officium iudicis, certe hoc non procedit ſm ipſum, qa actio iniriarum eſt prodita ad vindictam tñ, vñ per hoc nō cōſequere tur poſſeſſor, ꝙ ceſſetur ab eius moleſtatione. quare cōcludit Inno. ꝙ verba illius l. j. in prin. & in fi. vbi dicitur: ꝙ poſſeſſor nō obtinebit in interdicto vti poſ. ɔ iſtum, quē ſpoliat ſic ſunt intelligenda. ſi reus ante lit. cont. excipiat ɔ agētē interdicto vti poſ. non eſſe audiendum, niſi prius reſtituat rem, de qua agitur, qua reum prius ſpoliauit. ad hoc c. ſuper ſpoliatione, de ordin.
26 cog. vel ſi directe proponat interdictum, vñ vi, ɔ agentē, vti poſ. † Vult ergo in effectu, ꝙ conuētus hoc interdicto, habeat duplex remedium. primum, vt actorem expellat ab agendo, ꝓpoſitō ſpoliationē ſuam per viam exceptionis ante lit. conteſt. ſecūdum, vt directe ɔ actorem intētet interdictum. vnde ui, & probata ſpoliatione, obtinebit ipſe ſolus in effectu, licet ēt pro nunciari debeat ſuper interdicto, vti poſ. ſed ſnīa nō mādabitur executioni, arg. c. cum dilectus, de cauſa poſſ. & propr. & ad hāc breuem concluſionem poteſt reduci tota iſta gl. ſi. no. ſed volui tota ſua verba recitare, vt videas ſua ſubtilia motiua. Bart. tñ in d. l. j. §. fi. non placent hæc dicta. pondera tex. in d. l. j. in fi. in eo quod dicit quod poſſidens, vi, clam, vel precario à cōuento nō debet vincere in hoc interdicto, vti poſſidetis, ex hoc enim verbo, vincere oſtenditur, quod hæc exceptio non eſt præciſe examinanda ante lit. conteſta. ſed poſtea ad merita cauſæ vſque ad tempus diffinitiuę. nam ſi ante litem conteſta. examinaretur, non poſſet diffinitiue pronunciari, vt in c. quoniam, vt lit. non conte. ad idem tex. iuncta l. j. in princ. ff. vti poſſ. vbi prætor dicit vim fieri vero, quominus poſſideas, vti poſſidebas non vi, nec clam, nec precario, & ſic habuit reſpectum ad diffinitiuę tempus, & nō proceſſum. nil tñ ſpecifice attingit quid iuris, cū ponitur ſpoliatio per viam actionis, nec reſpondet ad abſurditates. Inno. tñ colligit vnum ſingulare dictum, quod eſt de dicto ɔ fundñ Inno. dicens deiectum poſſe inquietare deiectorē ſuum qñcūque, nec tenetur interdicto vti poſ. ſed repellere nō licet, niſi in cōtinenti. l. 3. §. cum igitur, ff. de vi, & vi ar. & c. olim. de reſt. ſpol. & ita dicit tenere gl. in l. vna. C. vti poſ. quod eſt mē ti tenēdum. Do. Ant. ſequitur Bar. vt exceptio ſpoliationis poſſit opponi hoc caſu, etiam poſt lit. conteſta. Item dicit, ꝙ ſi ſpoliatio fuit deducta per viā actionis & probata, nō eſt pronūciādum ſuper interdicto, vti poſſ. dum modo dicat, cōuētus nō eſſe ſententiādum, licet aliud ſentiat Inno. Mouetur. quia hęc exceptio ſpoliationis eſt peremptoria, quę poteſt quādocūq; opponi, & quia in exceptionib. ſufficit proponi factū, ex quo colligatur exceptio, & quia directa & cōtraria actio habet vim exceptionis, quādo negat ius agendi. nam ſi dicis te dñm. ego cōtra, dico me dominum, licet agendo excipiam te dñm nō eſſe, & quia notorie conſtat agētem nō habere ius agēdi, poteſt & debet iudex ſententiare pro agente recuperādę, & nō pro agēte vti poſſ. Itē quia inanis eſſet illa pronūciatio, ſi in effectu mādaretur executioni, & ſi liceret turbare, liceret ſpoliare; qđ eſt falſum. d. c. in literis. quia aliud eſt in turbatione. quam in ſpolia tione, vel cōtra ſpoliatio enim ſecunda purgat vitium primę ſpoliationis, ſed non turbatio & quia plus eſt ſpoliare, quā turbare. non obſtat ꝙ ſpoliato detur remedium ad recuperādū; fortius dabitur ad defendēdum; quinimo ſecūdum D. Ant. fortius datur ad recuperādum propter rationē prędictam. Non obſt: ꝙ iniuſte faciat turbādo, qa ibi iniuſte facit, donec liqueat de violentia, ſed iuſte facit, & feciſſe cenſetur, factum hoc liquidando, & hoc ſatis placet. Sed concludendo latius & clarius di
b co, ꝙ triplex remedium [b] competit conuento, vti poſſid. q prętendit ſe ſpoliatum ab actore. Primum, vt eum repellat ab agēdo, excipiēdo de ſua ſpoliatione ante li. cōteſt. & hæc exceptio dilatorie propoſita operabitur effectum repulſiuum; nō quia detrahat iuri agēdi, vti poſſidetis, cū nō opponatur peremptorie; ſed ex priuilegio tributo ſpoliato. nō enim compellīt rūde re ſpoliatori, ante reſtitutionem. vt in c. 2. in fi. de ord. cog. & ꝙ hæc exceptio ad effectum repulſiuū agēdi debeat proponi ante lit. conteſt. eſt tex. iuncta gl. in c. 1. 2. quæſt. 2. Secūdum remedium eſt, vt de expoliatione excipiatur peremptorie, & ſic poſt lit. cōteſt. vſque ad ſnīam, ſeu donec fuerit in cauſa cōclusum per dictam l. j. in prin. & in fi. ff. vti poſſid. qua probata, dēt actor ſuccumbere, ſed nō fiet reſtitutio cōuento, ſi hoc nō competit, quia ordinata ad finem repellēdi, nō cōſequuntur effectum cōſequēdi, vt probatur in d. l. 2. de ord. cog. Non obſt. ſi dicatur, ꝙ ſecūdum hoc licebit ſpoliato impune illum moleſtare; quia dico ꝙ aut iſtum moleſtabat in poſſeſſione ſubtracta, & nō hēt ſpoliator, de quo cōqueratur, cū poſſit prouidere reſtituēdo poſſeſſionē violētam, & ipſe fuit & eſt iſtius turbationis cā. nō enim voluit prętor talem in violēta, & iniqua poſſeſſione defendere, ne ſit iniquitatis fautor. & ne inde peędat iniuriæ, vñ iura naſcūtur. in c. qualiter, & qñ ɔ. de accuſ. & l. meminimus, C. vñ vi. & hæc potuit eſſe ratio decidendi, in d. l. j. ubi dī, ꝙ talis violētus uel clādeſtinus, nō dēt in hoc interdicto, uti poſſ. uincere, ſicut in ſimili iura mādāt actorem in poſſeſſionē rei petitę mitti, ut reus cōtumax tædio affectus ueniat reſpōſurus, ut in c. qñ, §. in alijs, ut lite nō cōteſt. Tertium remedium eſt, ut cōuētus deducat ſpoliationem ſuā directe ꝓponēdo interdictū recuperādę, ſicut uidetur feciſſe Eps quo caſu probabiliter poteſt de modo pronūciādi dubitari, utroque probāte intētionem ſuam. Opiniones hincinde ſūp. uidiſtis, mihi placet opinio ut nō pronūcietur pro actore in interdicto. uti poſſi. qa ex pro bationibus cōuenti clare cōſtat, ꝙ ſibi ius nō competit. noluit .n. ꝑtor in hoc interdicto uti poſſ. ſubueniri uiolēto poſſeſſori ɔ ſpoliatū. d. l. j. & ſatis eſt ꝙ cōſtet illum uiolētum poſſeſſorē ar. c. ecce. 24. q. 3. Itē reus petēdo illius poſſeſſionis reſtitutionem ſatis uidetur excipere, ut pro illo nō pronunciet; quia qui uult ɔnīs, uult & antecedens. l. illud. ff. de acqui. hęred. & c. cum M. & quod ibi no. de conſt. & c. ex parte, de ſpon. unde poterit iudex ſic pronunciare: quia tu actor probaſti poſſeſſionē, & turbationem,

ADDITIONES.

a ¶Tempore turbationis. Quæ ſint neceſſario probanda in poſſeſſorio retinēdæ, ponit Bar. in l. j. §. interdictum, ff. vti poſſ. & Lanfran. de Ori. in rep. rub. de cauſa poſſ. & proprie. col. 8. verſi. 1. concluſio. Seb. Sap.

b Triplex remedium. Vide Lanfran. in prælle. repe. rubr. de cauſ. poſſ. & propr. col. 13. ver. ſeptima concluſio, vbi, dicit, quod ſpoliatus non poteſt cōueniri poſſeſſorio, uti poſſidetis; & ideo poteſt impune turbare in poſſeſſione ſui di quo fuit ſpoliatus, etiam ſi turbaret ex interuallo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionem, erat pro te pronunciandū; sed quia reus probault, q̄ vi ab eo possides, & petijt sibi possessionē restitui, ideo eum restituimus, & te ꝺemnamus ad possessionē liberè relaxādam, &
27 hæc sufficiāt in hoc articulo. † Vltimo quæro, quia tex. in d.l.j. ff. vti poss. dicit, q̄ nō debet actor in hoc interdicto vti poss. vincere ꝯ reum, a quo possidet vi, vel clam, vel precario, q̄ dicit actor sic possidere? Sol. dicit Inno. q̄ licet Azo. in Summa, vti poss. faciat magnas difficultates in expositione illorum verborum, ipse tū Inno. simp̄r dicit, exponēdo possideo a te vi. i. violenter tibi abstuli, & sic de alijs. Bart. in d.l.j. §. fi. dicit, q̄ salua reuerentia Innoc. labor Azo. non fuit indebitus, causa est �journ eū: quia ad hoc, vt istud interdictum alicui competat, necesse est, vt ipse possideat: vnde si ego possideo vi, clā, vel precario, q̄o potes tu agere ꝯ me, si non possides? Et ideo laborat multum Bart. in ponendo exempla, q̄ vterque, actor, s. & reus possideat, & eorū alter possideat vi, clam, vel precario. Sed profectò parcat mihi reuerentia Bart. licet hoc possit cōtingere; non tñ est necesse, quia pariter interdictū, vti poss. datur non solum inter duos q̄ ꝺtendūt possidere, vt l. si duo, in prin. ff. vti possid. leg. & no. in c. licet, de prob. sed etiā datur possessori ad tuendā suam possessionem ꝯ aduersarium, qui eum turbat & inquietat; licet non possideat, nec possidere contendat, vt d.l.j. §. est igitur, & leg. & no. in d.c. licet, in gl. in ver. vti possidetis, & in c. audita, de restit. spol. quapp tenendo, q̄ actor solus possideat, clarè patet expositio illorum verborum, �journ Inno. potes enim a me, vel ab alio vi possidere; quia me a possessione deiecisti clam, quia me absente clam fuisti possessionē meam ingressus: precario, quia ad preces concessi tibi, vt possideres. Si postea ꝯ me te in possessionem turbantem, agis hoc interdicto, vti poss. potero excipere, quod vi, aut clā, vel precario possides. & si a me, deberes succūbere: si ab alio, secus: quia quoad me liberè, & iustè possides. d.l.j. in fi. & �journ hanc viā res est clarissima. Sed si teneremus, q̄ vterq; possideret: sed alter vi, clam, vel precario, q̄d esse potest. d.l. si duo, in prin. tunc est difficultas in proponendis exemplis: & forte hoc casu laborauit Azo. sed dic bñ, vt not. in d.l.j. q̄ vi aut clam alter possidet. Si ergo eram dñs, alius erat fructuarius, qui possidebat nāliter; tu iuisti & fructuariū deiecisti, vi certè possides a fructuario, nō a me dño. vnde vterq; noſtrum possidet. ego ciuiliter, & tu nāliter: & vterque noſtrum est tuendus in possessione: quia tu non debes me turbare in possessione mea ciuili, nec ego te in tua nāli: sed si tu possides vi, aut clam a me nāliter, debes succumbere, vt in d.l. si duo. & in eisdem terminis pone exemplum, q̄n alter possidet iustè, s. respectu iustæ ciuilis possessionis, alter clam, vel precario respectu naturalis. Respectu uerò eiusdem speciei possessionis, non potest hoc contingere, quia duo eandem rem eodem modo insolidum possidere non possunt, vt in c. licet, de prob. Quid autem si de facto vterque pariter probauit se possidere insolidum? dic, vt dixi in
28 d.c. licet. & per hæc habes clarè hunc articulum. † Quærit insu per Inno. an ſnīa pro possessore lata in interdicto, vti possidetis, pariat exceptionē rei iudicatæ, si idem ꝯ quem iudicatum fuerit, agat nunc pro eisdem rebus interdicto, vnde vi? & rndet q̄ non: quia alia est actio, & ad aliud agitur nunc, q̄ prius, ff. de except. rei iud. l. cum quæritur, cum duabus seq. & s. de testib. in c. cum causam, quæ inter œconomicum: & quia ſnīa iudicis primo lata in interdicto, vti poss. nō prohibet molestationem iuris, sed facti, quādiu possidet, sic autem constat, quod re cui-
29 cta ab eo, iam non possidet. † Illud autem certum est �journ cum, q̄ is qui in interdicto vti poss. succubuit, possit proponere rei vendicationem, quare ergo similiter proponere interdictum, vnde vi, non potest, vel aliam competentem actionem? diuersitatis ratio non apparet: ergo idem est dicendum. C. de liber.
30 prēter. & exhęre. l.j. † Si autem non egi, vti possidetis, sed confessoria, petens aduersarium a sua molestatione cōpesci, & obtinui: tunc reus non poterit agere, vnde vi, vel alio interdicto; & ratio est �journ eum, quia in primo iudicio in quo fuit confessoria intentata, actum fuit de proprietate, quę præiudicat omnibus possessoribus, s. de cau. poss. & propr. c. cum dilectus. q̄ autem confessoria sit actio in rem in his corporalibus, probatur
31 in l. si forte, ff. si ser. vend. & in §. econtra. Inst. de act. † Vltimo vltra Doct. hic quæritur, quid si actor succubuit; quia non probauit se possidere, nūquid debeat cōdemnari reo in aliquo saltē, vt eum de cętero in sua possessione non molestet? Glos. in l. 1. C. vti poss. dicit q̄ non; sed reus debet absolui. latius hoc prosequitur Bart. in d.l.j. ff. eo. dicēs, q̄ aut reus absoluitur: quia actor non possidet; & tunc actor ad nihilum ꝺemnabitur, respectu possessionis, de qua agitur; quasi secus respectu expensarum, nā in his distinguendum est, vt no. in c. finem, de dolo & contum. Aut reus absoluitur, quia docuit se possidere iustè, & poterit actori imponi silentiū, ne eum de cętero molester. l. cir ca, ff. de prob. No. bene hoc dictū. sentit enim, q̄ si super libello actoris, reus probat de iure suo, est pro reo pronunciandum, licet expressè hoc nō petierit; de quo vide quod plenè dixi in c. ex cō-

questione, de restit. spol. Si autem docuit se possidere simp̄r tunc �journ eum: quia posset esse, quod possideat ab aduersario vi, clam, vel precario. hoc mihi non placet, quia donec aliud appareat, possidens præsumitur iustè possidere, vt l. fi. C. de rei vend. Item tunc possessor nō debet in hoc interdicto vincere, cum appareat q̄ vi, aut clā, vel precario possidet, d.l.j. in princ. & in fi. secus ergo, vbi nō apparet de iniustitia possessionis, facit d.c. licet, de prob. nā in dubio possessor præsumitur in bona fide, vt plenè dixi s. eo. c. si diligenti. Aut non cōstitit, actorem vel reū possidere aliquo modo; vt puta, quia actor erat colonus, vel creditor missus in possessionem ex primo decreto, vt l. si duo. §. creditores, ff. vti poss. & tunc non est dubium. q̄ reus venit absoluendus, vt in d.§. creditores: tñ actor in nullo sibi cōdemnabitur, vel præiudicabitur, �journ Bart. quod intelligo �journ prædicta; quia reus non probauit se possidere. Quandoque cōtingit, q̄ vterque possidet, sed diuerso modo; vt quia vnus ciuiliter, & alius naturaliter; & quilibet debet obtinere in specie sua, si iustè quisque possidet, de quo dic vt s. latius dixi, & ad materiam ampliandam, vide plenè not. in d.c. licet, de probat. & per Bart. in d.l.j. §. fin. & l. si duo, ff. vti poss. & hæc no. Nico. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Papa potest tollere ius ciuile in concernentibus animam.*
Lex continens in se peccatum, etiam veniale, est ipso iure nulla.
Subditi non tenentur parere superiori contra legem Dei.
2 *Constitutio, quæ absque peccato mortali seruari non potest, est cassanda, & annullanda.*
3 *In bona fide dicuntur illi, qui non habent scientiam rei alienæ.*
4 *Bona fides requiritur de iure canonico, omni tempore, in præscriptione.*
5 *Mala fides potest & debet probari per illum, qui dicit eam fuisse in præscriptione, vel quia præscribens confessus fuit in iudicio, quod res erat aliena.*
6 *Mala fides interuenisse in præscriptione probatur, quia fama erat in loco, quod res erat aliena.*
7 *Præscribens, an teneatur docere de titulo, vide remissiuè.*
Præscriptiones iurium currunt ex negligentia non petentis.
8 *Præscriptio libertatis, in seruitutibus vrbanorum prædiorum, non currit; cum præscribens vtitur facto suo; videlicet altius tollendo ædes suas: sed præscriptio seruitutis rusticæ causatur ex mera negligentia non petentis.*
9 *Debitor, an præscribat tam in foro fori, quàm poli, contra suum creditorem negligentem petere, si ipse debitor ignoret se debere. 13. 14. 15. vel sciat, 18. 21. 21. 30.*
Statutum, quod si quis non petierit debitum intra tantum tempus, quod cadat a iure suo, vel vlterius non audiatur, an valeat. 13. 18. & sequent.
10 *Renunciare non potest quis iuri introducto in odium alterius, vt præscriptioni, & Macedoniano.*
11 *Actiones temporales, & quanto minoris, & redhibitoria de iure canonico finiuntur tempore a iure ciuili statuto.*
12 *Actiones vel accusationes criminales, quę post certum tempus non possunt amplius intentari iure ciuili, non præcludunt viam; quin in foro canonico intententur.*
13 *Debitor an, & quando teneatur ire ad domum creditoris, offerendo debitum vel econtra, vide remissiuè.*
14 *Nulla, ista dictio est vniuersalis negatiua, excludens omne sub ea contentum, aliquando secus, vide num. 35.*
15 *Via illa est tenenda, per quam vitatur peccatum, quia est tutior.*
17 *Iura & actiones veniunt appellatione rei, vel bonorum.*
19 *Mora interpellat pro homine in foro cōtentioso, sed nō pœnitentiali. 10.*
22 *Denunciatio Euangelica potest semper intentari, vbi subest obligatio naturalis.*
24 *Præscriptio vbi fuit inducta debitore ignorante debitum, non habet locum denunciatio in foro ecclesiastico.*
25 *Debitor quando præscribit contra creditorem, an & quo casu tollatur obligatio naturalis.*
26 *Denunciatio in foro ecclesiastico, non potest intentari, quando denegatur actio de iure ciuili ob magnam æquitatem.*
Exceptio Macedoniani, & Velleiani, & similes, habent locum in vtroque foro.
27 *Denunciatio in foro ecclesiastico, tunc demum habet locum, quando obseruantia iuris ciuilis induceret peccatum.*
Præscribens non tenetur restituere rem præscriptam in nullo foro si post præscriptionem superueniat mala fides. 37.
28 *Præscriptio longissimi temporis sine titulo, æqualis est in fauore præscriptioni longi temporis.*
29 *Filiusfamilias non tenetur restituere mutuum etiam in foro animæ.*
30 *Debitum vigore sententiæ an præscribatur, adeo, quod contra præscribentem non possit intentari denunciatio in foro ecclesiastico.*
31 *Sententia declarat; non autem inducit.*
32 *Sententia præsumitur iusta præsumptione iuris & de iure, in qua præsumitur inesse naturalis obligatio.*
33 *Eundum an præscribatur eo quod præsliterit seruitia domino per plura tempora.*

Præscriptio

Præscriptio de iure ciuili, nunquā currit cum mala fide, quæ pariat actionem, sed exceptionem sic, de iure canonico nec exceptionem parit.
34 *Allegans p̄scriptionē nō necesse habet allegare bonā fidē, quia p̄sumitur.*
Præscriptio si fuerit capitulata, censetur fuisse capitulatum de titulo, quando requiritur.
35 *Statutum dicens, quod in casu nulla currat præscriptio, non excludit præscriptionem longissimi temporis.*
Præscriptio, an possit tolli per priuilegium.
36 *Dispositio istius capituli, an se extendat ad præscriptiones precedentes.*
38 *Præscriptio an currat vel interrumpatur, si præscribens habuit aliquando conscientiam lesam: sed in fine non.*
39 *Titubans an præscribat.*
40 *Bonę fidei possessor rectissime quisque dicitur, quamdiu possidere se ignorat alienum.*
Ignorans non habet, nec bonam, nec malam fidem.
41 *Prælatus qui habet scientiam rei alienę, quam nomine ecclesię possidet, an teneatur illam restituere. 42.*
Prælato solo non creditur, etiam vt testi. 24.
43 *Confessio prælati asserentis rem per ecclesiam possessam esse alienam; an ecclesię habenti bonam fidem præiudicet.*
45 *Emens bona fide rem alienam, si antequam præscribere finiat, scit rem fuisse alienam, quod remedium habebit.*
De euictione non agitur, antequam res euincatur, licet sciatur, quod est aliena.
46 *Mala fides quomodo probetur, & quomodo purgetur.*

CAP. XX.

Quoniam omne. Possessor malę fidei, nullo tēpore præscribit. ita cōiter ſum matur. sed per hoc ſummariū nihil induceret de nouo iste tex. cum esset prouisum s. eod. in c. vigilanti. ideo plenius ſummo ſic. Nec in foro canonico, nec ciuili valet præscriptio cum mala fide. h.d. Diuiditur in quatuor partes. In prima ponit constitutionis cām. In ſecunda constitutionē, ibi: Synodali. In tertia infert ex cā, ibi: Cū generaliter. In quarta concludit, ibi: Vnde. Casus literalis. Quicunque facit ꝯ conſcientiam, ædificat ad gehennam, & ideo ſtatuit Conciliū, quod nulla valeat præscriptio absque bona fide, tam canonica, quam ciuili; quia generaliter omni consuetudini & cōstitutioni derogandum est, quæ ſine peccato mortali seruari non pōt. ideo oportet, vt qui rem alterius præscribit, quod in nulla parte p̄scriptionis habeat malā fidem. Not. principium, quod omne, quod non ex fide est, peccatū est, ſunt verba Apoſtoli ad Ro. 14. in fi. quæ expone, vt plene ꝓsequitur Gratian. 28. q. 1. ca. j. §. ex his, vbi dat duas expoſitiones. ſed prima mihi placet ad propoſitū noſtrū, vt dicamus, q̄ omne, q̄ ꝺ ſcientiā fit, est peccatum. vñ capitur hic fides ꝓ conſcientia, vt voluit etiam hic glo. j. habens enim rei alienę ꝺ ſcientiā, præscribere conatur ꝯ conſcientiam; & ideo peccat, vt in c. literas. de restit. ſpo. merito non iure potest præscribere. Quot autem modis capiatur fides, vide per glo. ſatis plenā ſuper rub. de ſumma Trin. quam notabis. No. ſecundo, quod ſy
1 nodus qñq; ſumitur pro Concilio generali, concor. cap. 1. de ſponſ. quandoque ſumitur pro ſynodo quam facit Epiſcopus, infra de accu. cap. ſicut. Nor. tertio ſecundum verum intellectū, Papam posse tollere ius ciuile, in cōcernentibus animā, ſeu peccatum, est enim in talibus s. omnem creaturam, vt in c. no-
2 uit, de iud. voluit Bar. in l. priuilegia. C. de ſacroſanct. eccleſ. vide glo. in reg. poſſeſſor, de regu. iur. lib. 6. † No. abolendā & caſſandam esse conſtitutionē, quæ abſq; peccato mortali seruari nō pōt. Ego dico, quod talis conſtitutio est ipſo iure nulla; quia de ſubſtantia legis est, vt ſit iuſta, & honeſta. 1. diſt. c. erit autē lex. Si autem ꝺtinet peccatum, nō potest dici lex. Item ſi contineret aliquod inhoneſtum, quod tenet Bart. in l. omnes populi, ff. de iuſti. & iur. & in l. fi. C. ſi ꝯ ius vel vti. pub. quinimmo talis legis ꝓmulgator, tanq̄ contra ius diuinum diſpōnēs, conuincitur potius errare, quam legem condere. 25. q. 1. c. ſunt quidam. nec tali legi debent ſubditi parere, ne obediant inferiori ꝯ legem ſuperioris, ſcilicet Dei. 11. q. 2. cap. qui reſiſtit, & c. Iulianus, & ad iſtum tex. qui dicit tali conſtitutioni derogandū intelligo de ſacto. nam de iure est irrita per ſupradicta. Et idem vr, ſi continet
a in ſe peccatum veniale, a argumē. in c. 2. de pact. lib. 6. cum ſua glo. quod tenet hic D. Anto. facit q̄d no. glo. 14. diſtin. in ſum-
3 ma. † Not. q̄ ille dicitur esse in bona fide, b qui non hēt conſciē
b tiam rei alienæ, quod clarius probat in c. ſi virgo. 34. q. 2. † Not.
4 vltimo, quod de iure cano. non ſufficit bonam fidē aſſiſtere in principio. ſed requiritur toto tēpore præſcriptionis. Gl. 2. diuiditur in quatuor partes, primo enim oppo. de c. cura, de iure patron. vbi vī currere præſcriptio cum mala fide. Gloſ. non ſoluit. Ioā. An. dicit, quod ibi ſoluitur. dic quod vario mō; ſed mihi placet il la ſolutio, quod præſcribens errabat in facto; & ſic non erat in mala fide; & dic vt plenius ibi not. Secundo glo. quærit, quādo quis dicatur hñe bonā fidem. remittit ad no. in c. ſi diligenti, ſu-
5 pra eod. dic vt ibi plene no. † Tertio gloſ. quærit, quid ſi actor, contra quem allegatur p̄ſcriptio, vult probare, quod p̄ſcribens habuit ab initio, vel medio tēpore malam fidē, arguit pro & cōtra; & tandem concludit, quod dēt ad probandum admitti; ſed de hoc ego non dubito, quod ſi habuit illo tempore, durante curſu præſcriptionis, malam fidem, non potuit præſcribere, vt hic in fin. probatur, & in c. veniēs, in fi. s. eod. & in reg. poſſeſſor, de reg. iur. lib. 6. dēt ergo admitti, actor ad probandum, quod de trahit ſubſtantiæ præſcriptionis; & interimit intentionē, ſeu ex-
6 ceptionem illius rei. † Qualiter autem probabit malam fidē? dic per famā, quæ erat in loco in quo erat res aliena, vel ꝓ ipſe præſcribens fuit aliquando hoc confeſſus extra iudiciū, de quo vide per Bar. in l. Celſus, ff. de vſucap. & dixi ſup. in tractatu huius
7 tit. † Vlt. gl. quærit, an præſcribēs teneatur docere de tit. & remit tit ad no. in c. ſi diligenti, s. eo. & tu vide quod ibi dixi, & habes tex. expreſſum in c. 1. eo. tit. lib. 6. dic vt ibi. Quęro capiēdo gl. 3. an per hoc c. ſint iura ciuilia correcta, quatenus admittunt ſic p̄ſcriptionē cum mala fide? glo. primo adducit iſtum tex. pro parte affirmatiua in eo, q̄ tollit p̄ſcriptionem canonicā, & ciui lem, non ſuffragante bona fide; & hanc opin. dicit tenere loan. quia ratione peccati ſm eum potuit eccleſia legibus ciuilibus præiudicare, de iud. c. nouit. ſecundo refert gl. opi. ꝺriā, q̄ peccatum dēt conſiderari, quoad ius diuinum; non autē quoad fo rum ciuile. & ſm hanc opi. exponitur tex. ca. j. cum agitur de re ſpirituali præſcribenda, ciuilis cum agitur dere ciuili. i. non ſpirituali: & ſic tollitur præſcriptio quoad forum eccleſiaſticum duntaxat. Tertio gl. rñdet ad opi. Io. quam approbat, q̄ñ lex ciuilis conſiderat negligentiam non petentis: ſed canon conſiderat peccatum mala fide præſcribentis: ideo canō prævalere dēt ꝓp animarum periculū; hanc opi. tenet hic Inno. dicens, q̄ ratione peccati canon potuit corrigere legem, argum. c. nouit, de iudic. idem Hoſt. & Ioan. An. in reg. poſſeſſor, de reg. iu. lib. 6. in gloſ. & Merc. Aduerte, vbi præſcriptio cum mala fide cauſatur ex iniuſto poſſidere præſcribentis, omnes conſentiunt, q̄ ratione peccati ſtandum eſt canoni, vt no. Bar. in l. priuilegia. C. de ſacroſ. eccle. nam & ipſe Imperator dicit, q̄ in iſtis lex non dedignatur ſacros canones imitari; & ſic ſubijcit ſe diſpoſitioni canonicæ, vt in Aut. vt. cle. apud propri. epi. pri. conue. §. pe. coll. 6. & in c. clerici, de iud. & in c. 1. de iur. cal. diſpoſitum ergo in huiuſmodi ſpiritualib. ꝓ canones pōt dici diſpoſitū per leges, facit quod de cōcubinatu, & ſimilib. no. Io. An. in reg. ſine culpa, in
8 Mer. † Sed quandoque p̄ſcriptio cauſatur ſine poſſeſſione, & facto præſcribentis, vt in actionibus: debitor enim nil poſſidet, q̄ ſit creditoris. nam licet rei ſibi mutuatæ dominium habeat. l. 2. ff. ſi cer. pet. tñ non ipſe dī poſſidere actionem, cum detur ꝯ eū; & ſit penes ipſum creditorē. Vide aliud exēplum in præſcriben da libertate ꝯ ſeruitutem ruſticam, in qua non requiritur aliquod factum præſcribentis, ſed ſola negligentia nō vtentis; ſec⁹ in præſcribenda libertate ſeruitutis vrbanæ; quia tunc requirit factum hominis. exēplum in hoc vltimo. ſi ędes tuæ ædib. meis ſeruiant, ne altius tollantur, vel luminibus ædiū mearum officia tur; & ego feneſtras meas prēixas & clauſas habuero; ita demū ius meum amitto, ſi tu per hoc tempus ædes tuas altius ſublatas habueris. nō ſic in ſeruitute ruſtica, nam ſi habes ſeruitutem eundi per fundum meum: & per magnum tempus hac ſeruitute non vſus fuiſti, illam perdis; & ego acquiro ſine aliquo facto meo libertatem in fundo meo, hęc probatur in l. hæc autē. ff. de
9 ſer. ruſt. prę. & l. ſe qui. §. ſi viam. cū ſeq. ff. de vſuca. † In iſtis ergo caſibus dubitatur, an per ius canonicum, ſit ciuile ius correctū, q̄ in iſtis caſibus non curat de bona, vel mala fide p̄ſcribētis, vt
c in iurib. præal. Bar. ſuit in his caſib. i ſingulari opi. c in l. ſequitur.

§. ſi

ADDITIONES.

a ¶ Veniale. Et vide hic D. An. qui dicit, quod l. cano. non ſolum est ſeruanda in foro ciuili, quando l. ciuilis nutrit peccatum mortale; ſed etiam quando nutriret veniale tantum, & idem dicit Imo. in repeti. 1. col.

¶ An & quando lex canonica ſit ſeruanda in foro ciuili, dicas, q̄ licet leges, & canones proceſſerint ex fonte diuino, & dicant de cęlo per ora principum promulgatæ, vt per Bal. no. in tractatu ſchiſma. in 3. col. in terris imperij leges ciuiles ꝓualent canonibus: ſed in terris eccleſiæ ꝓualent canones, vt pleno in c. j. de cōſti. & hoc niſi leges ciuiles eſſent nutritiuæ peccati, vel diſponerent de reb. ſpiritualib. quia tūc ſtaremus canonib. & nō legib. vt in l. priuilegia. & ibi per Bar. C. de hæ. ſac. eccl. & in c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de cōſti. & 10 in matrimonijs ſtamus diſpōni canonicæ. c. ſi. de ſecū. nup. & no. gl. in §. ſi. inſt. de gradi. & ide dicas in uſuris, vt in l. 1. C. de ſum. Tri. & in auth. vt clerici apud ꝓpr. epos. in §. fi. & in auth. ad hoc. C. de vſu. & in c. 1. & 2. de no. op. nū. & in c. j. & c. tua, de or. cog. & ꝓ Bar. in l. Titia. ff. ſol. ma. & an leges ciuiles poſſint tolli ꝓ Papā, vide per Io. An. in c. 2. de reg. iur. li. 6. & ꝓ Spe. in ti. de diſpu. in §. Pantho. ver. ſed nunquid. & in c. conſtitutiones. 10. diſt. Anc. Franc.

b ¶ Fide. Non ſolum ſi ſit tantum ex iuſtis rationibus, ſed etiam ex iniuſtis, & temerarijs, ita Bal. in l. 1. in fi. per gl. ibi quam ad hoc multum no. & dicit & reputat tenendam menti. C. vbi cauſa ſtatus. quod multum no.

c ¶ Singulari opi. Hanc opi. ſequitur practi. Pap. in loco prælegato, vbi etiam dicit communiter practicari quod in materia præſcriptionum ſeruatur indiſtincte ius ciuile in foro ſæculari. & opi. Bar. ſequitur Maria. Soc. in conſ. 203. incip. circa primum. per totum, & Cor. in conſi. 176. inci. ad euidentiam. conſi. 188. inc. videtur. in 1. co. & in conſ. 277. inc. ad euidentiam, per totum. in 4. vo. vbi dat nouum intellectum ad iſtum tex. Seb. Sapia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a §.si viam,[a] præall. dicens ius canonicũ ad hos casus non referẽdum; quia fm eũ, c. istud. & reg. possessor, de reg. iur. lib. 6. loquuntur in præscriptione, quæ causatur ex possessione præscribentis, quo casu requiritur bona fides, pp factum possidentis rem alienam; secus autem in his casibus, vbi nulla reperit̃ possessio ex parte præscribentis; ideo bona fides non requiritur, vt d. §. si viã. præscrib. n. his casibus propter tuã negligentiam; vel potius tu perdis, quam ego præscribã. Pone. n. fm eum, q ignorem me debere: & tibi obligatum esse; & tu cessas petere. certe non sum bonæ fidei, vel malæ; & tñ præscriptio proceditpp tuam negligentiam. l. omnes, & l. sicut, C. de præscr. 30. vel 40. anno. & hoc firmat; salua tñ determinatione sanctæ matris ecclesiæ & theologorũ; & idẽ dixit in l. fi. ff. quemad. ser. amit. & per hæc dixit in d. §. si viam, valere statutum ciuitatis, quo cauetur, quod si creditor non petierit debitum intra certũ tps, ca dat à iure suo. vel si dicat, de cætero non audiatur per iudicem. dicit tamen, quod primo casu, quando dicit, cadat à iure suo, tollitur obligatio ciuilis, & effectus naturalis, vt not. per eum, in l. fi. ff. rem rat. hab. sed secundo casu, qñ dicit, non audiatur, nulla obligatio tollitur; sed via agendi præcluditur; & ideo tunc remanet fm eum via agendi per denunciationem, fm formam c. nouit, de iud. & sic spectabit ad iudicũ ecclesiæ. & alibi Bar. in tñ approbauit hoc statutum, vt dixerit, q nõ possit creditor per pactum illi renunciare; quia est introductũ
10 in odium negligentis, & sic fauore publico. † Non. n. potest quis renunciare iuri introducto odio alterius sicut dr̃ in Macedoniano, vt no. sup. de fo. comp. c. si diligenti, & l. fi. C. ad Mac. hoc firmat Bar. l. nemo potest, ff. de leg. i. & l. j. ff. de vsucap. Sed
b aduerte,[b] quia idem Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. in sua solenni repe. tenu it ℨrium, dicens non valere statutũ prædictum; quia est peccati nutritiuũ, nec lex Imperialis, si hoc diceret, valeret fm eum. ideo tenuit, q leges permittentes malæ fidei possessorem prescribere, non valent; quia nutriunt pactũ, & alle. hoc c. secus dicit, si statutum nõ excluderet simpliciter creditorem ex lapsu temporis; sed præsumeret ℨctum fictitiũ; quia tunc excluderet peccatum. D. Ant. refert hic Inn. in c. qa pleriq;. de immu. ecc. sensisse primam opi. Bar. & Vin. in c. cura, de iure pat. Sed iudicio meo hoc non sentiunt. sed Inn. loquitur habito respectu ad ius ciuile. & loquitur indistincte de pscr. 30. anno. cũ mala fide, nec astrinxit se magis ad actiones personales, quam reales. hinc dicit, q præscribens mala fide tenetur in foro animæ ad restitutionẽ. Vin. vero loquitur non in actione personali, sed reali, habito respectu ad dispositionem illius c. cura, dicens, q ibi non fuit vera præscriptio: sed potius exceptio quædam, quę competit in odiũ Epi negligentis, & racite consentientis. Illa tñ lectura cõiter non tenetur ad illum text. sed debet intelligi, qñ in præscriptione interuenit error facti, vt quia putabatur Epm consensisse, iuxta no. in c. de quarta, sup. eo. & dicendum, vt plenius no. in d. c. cura. Ipse vero D. Ant. in effectu facit hic duo membra, dicens, q aut actio sui natura data est temporalis a lege in meram pœnam; & tunc putat illam tolli etiam sciente debitore; quia ex se finitur abiq; eo, q aliud præscribat, vel acquirat; quia in pœnalibus non arctatur conscientia, vt notatur 12. q. 2. c. fraternitatis. & per Host. in sum. de pœ. & no. hoc dictũ vltimum, quia est ℨ no. p Bal. in l. si pœnæ causa, de condi. inde. & vide quod dixi in c. nouit, de iudi. in additioni. nam à lege concessum, lex tollere potest fm eum, vt in c. in nostra, & quod ibi notat Inn. de iniur. hoc puto verissimũ, & allego in simili gl. singularem in c. cum fm leges, de hær. lib.
11 6. in ver. casu. † Sed ego dubito, quid, si non in meram pœnam lex à principio introduxit actionem temporalem; sed quia sic fuit visum sibi ꝑuenire saluti reipublicę, exemplum in actione de dolo. l. fi. C. de dolo, & quanto minoris, seu redhibitoria. l. 2. C. de edi. act. & multis alijs similib. de quibus Insti. de perpe. & tempo. act. & ff. de act. & obl. Hostien. in sum. eod. titu. §. quę res præscribi possunt. post prin. tenet q hæc iura ciuilia nõ sunt correcta per ius canonicum, quod est notan. Sed ego credo, q in foro animæ, si ex parte alterius ℨhentis intercesserit dolus, seu alium peccarũ, tenetur satisfacere: quia lex non tollit peccatũ; sed solũ dedit actionẽ ad tps; vnde si nunq̃ dedisset actionẽ, teneretur ille satisfacere de peccato suo; vt patet in mã vsuraria, pro prędictis facit tex. in c. qui habetis, & in c. nõ sane. 14. q. 4. & qđ no. Inn. in c. qa pleriq; ꝑalle. & per gl. in c. ex transmissa. de dec. & 13. q. 5. in sum. peccatũ. n. nõ dimittit̃, nisi restituat abblatũ. in c. cũ tu de vsu. in reg. peccatũ. li. 6. hinc dixit gl. sin.
12 in c. admonere. 83. q. 2. † q licet quoad accusationẽ crĩalẽ prodita sint tpa certa à iure, vltra q̃ nõ licet accusare, vt l. querelã, C. de fal. & l. adu. C. de adul. tñ quoad pœnitentiã peragẽdã, nullum tps est præfixum. & vide quod in hoc dixi in c. licet de proba. Vel dic & melius, q licet in foro ciuili non possit post tempus agi; quia non datur amplius actio, & ius ciuile potuit tollere quod dedit, vel potius non dedit, vltra istud tempus: non tñ potuit tollere, quin iustitia saltem ratione peccati redderetur; ex quo subest æquitas iurisgentium, seu diuini, iuxta no. sing. per Innocen. in cap. quæ in ecclesiarum, de consti. & ideo potuit ratione huius æquitatis naturalis & peccati, agi in foro canonico per viã denunciationis iudicialis, iuxta no. in c. nouit, de iud. maxime per Inn. & Bar. in extrauagan. ad reprimẽ. ver. denũciationem. & hoc iudicio meo sensit Host. & Ioan. And. post eũ in ca. per tuas, de dona. secus autem vbi lex introduxit actionem temporalẽ ex suo officio, ita q nulla culpa seu delictum reperitur ex parte alterius; quia tunc post tempus non posset agi; quia nullum ius subest agendi. Redeo ad dicta. Do. Ant. aut actio originaliter est perpetua, sed lex decurtat viam actionis; & tunc putat ipse q siue lex, siue statutũ tollat ciuilem effectũ naturalis; siue inducat solum exceptionẽ ℨ actorem, vt in exemplis sup. positis Bar. q data scientia debitoris, non valebit prescriptio in utroq; foro, ita quod in hoc sit lex correcta per canones; & sic in effectu tenet ℨ Bar. Mouetur quia hæc actio finitur ℨ naturalem æquitatem, & finitur annexa negligẽtia ipsius debitoris in non soluendo; & quamquam lex ciuilis non fundet se in morte ipsius actionis, ex terminis ipsius qui liberatur; tñ commodum quod ei applicatur. l. liberationis, occasionatur à peccato, nec hoc ex fide est. q ipse sciens se debere tenẽ pp suum non soluere liberetur. Deus. n. lic arctat debitorẽ ad soluendũ, & satisfaciendum, sicut lex ciuilis arctat creditorem ad petendũ. Præterea lex canonica non ponderat possessionem ex parte præscribentis; sed solum hoc quod non sit ex fide; sed cum peccato, ut hic, & pro hoc dicit esse casum in Auth. vt eccl. Ro. centum anno. gau. præscrip. vbi cum mala fide non currunt præscriptiones ℨ ecclesiam, & dr̃ currere cum mala fide qñ ꝑscribitur à debitore sciente. Aduerte, quia Ang. de Per. hanc opi. ℨ Bar. tenuit in d. §. si viam, directe per tex. illum Auth. vt eccl. Ro. centũ ann. gau. prescr. & ille tex. optime facit, appellat. n. præscriptionem illam, quæ fit debitore sciente in quum prędisidium; & aperte dicit, qđ talis præscriptio dat materiam peccandi; quasi debitor sciens præscri. currere, inducere ad soluendũ; vt sic supplantaret proximum. Idem dicit, q itis et nonicum non considerat negligentiam creditoris; sed peccatũ debitoris, & ideo dicit, caute feciſſe Bar. qui in hoc se subiecit determinationi S. Matris eccl. nam fm eum cõiter tenetur
c ℨrium c & alleg. Ioan. And. in reg. possessor, in Mercu. sed certe Ioan. And. specifice hoc non tangit, sed hæc apertissime firmat in ca. 2. de excess. lib. 6. vbi dixit suprascriptum statutũ non valere in vtroq; foro. & de actione personali, quæ iure ciuili ꝑscribitur spatio 30. ann. tetigit Host. in c. per tuas, de dona. vbi dicit, q deficiente bono conscientię, ex parte debitoris, potest ratione peccati agi de iure canonico; etiam post illud tempus per istum tex. & hanc opinio. s. q actiones non præscribuntur mala fide, sequitur D. Card. in c. vigilanti. sup. eo. Bal. tenet in pluribus locis, vt in l. j. C. de ser. & authen. ad hæc. C. de usu. & specialiter in c. unico, §. si quis per triginta: in titu. si de feu. fid. contro. coll. 10. & semper tenuit q in foro ciuili seruanda esse opin. Bar. quia potius est quædam pœna legalis, quam præscriptio, cũ causetur sine peccato debitoris, sed in foro canonico secus;

ADDITIONES.

a ¶ Si viam. Et hanc opi. Bar. in d. §. fi viam. tenet idem Bar. in l. hæc autem in ff. de ser. vrb. præd. & in l. sicut, in fi. C. de præscri. 30. an. cõtrarium tenet Bar. in l. 1. C. de seruit. & aqua. & in c. 1. §. si quis per 30. an. si de feu. fue. contra inter domi. & vasallum. & in auth. ad hæc. C. de vsu. & Ang. in d. §. si viam, & in sua repet. l. j. C. de iud. de quo etiam vide per D. Ant. in d. c. quia pleriq;. de immu. eccl. & per Pet. de Anch. in regu. sine possi. & D. Ant. inci. cura. de iure pat. & plenissime per Do. Anto. in rep. c. peruenit. de censi. & plenissime per Host. in sum. de præscri. §. quæ res.

b ¶ Sed aduerte. Vtrum valeat statutum quod creditor non petens debitum infra certum tempus non audiatur, vide D. Ant. in rep. c. peruenit. de consti. & vide omnino plenissime consi. Do. Philip. de fra. quod inci. statuto cautur quod si quis creditor. Adde Raph. Cuma. cons. 147. 167. & 90. Fulg. consi. 123. Roma. consi. 102. Pe. de Anc. consi. 160.

¶ Vtrum per præscriptionem statutariam tollatur ipsa ciuilis, seu naturalis obligatio, dicas quod præscriptio tollit ciuilem obligationem, & elidit naturalẽ. l. fi. §. 1. & ibi per Bar. ff. rem ra. hab. & per Bal. in auth. ad hæc. in ver. item dubitatur. C. de vsu. & per Imo. & Doc. in c. fi. hoc eo. tit. & vide Spe. in tit. de exce. in §. 3. in ver. sed pone & per Ale. in l. fi pœnæ. de condi. inde. & in l. fi cui. §. fœlicibus. de fol. adde q præscri. ẽt 30 ann. non tollit actionem ipso iure, sed ope. exceptionis. ita Cy. in l. cum quis C. de iu. & fa. ig. & Sali. in l. sicut, in 6. oppo. de præsc. 30. ann. vbi dicit hanc esse cõem opi. in l. si cum §. qui iniuriarũ. ff. si quis cau. & in l. at qui. natu. de ne. gest. & per Bal. & Alex. in l. bene à Zenone. C. de quadrien. præsc. vbi dñt quod si statutum dicit, quod omnino actionem, per præscriptionem inducitur ipso iure liberatio: quæri an in delictis præscriptio statutaria tollat obligationem ipso iure habere per Bal. in l. fi pœnæ. ff. de cond. inde. & per Host. in c. significauit. de censi. & vide per Spe. in titu. de senten. in versi. fi. Ant. Fran.

c ¶ Contrarium. Et ita firmat Io. de Imo. consi. 123. inci. in causa quæ vertitur. Ale. in consi. 185. in viso titulo ver. nec prædictis in 2. vol. vbi plura adducit. & Socin. in consi. 86. inci. in causa cõitatis in 1. parte. & Corn. in consi. 60. inci. visis. in 3. vol. & in consi. 264. inc. in hac consultatione in 1. volu. & consi. 338. videtur per totum in 1. vol. & in consi. 170. per totum in 3. vol. & ita attestatur opi. Bar. cõiter reprobari. & ita etiam attestatur. D. Io. Baptist. de sancto Seucrino in repe. Omnes populi. ff. de iusti. & iure. Seb. Sap.

secus; quia canon nõ cõsiderat illã subtilitatẽ; sed simplicitatẽ,
a & peccatum, vt hic, quod quidẽ peccatum nõ dimittitur,[a] sed
13 augetur ex dilata solutione debitoris, ar. in c. fin. in prin. de consue. fm eum. † Ego in c. quod clericis, §. de foro compe. & alibi tetigi hũc passum, vbi solitus sum distinguere pro harũ opin. ꝓcordia, q aut debitor non tenebaꝫ debitũ offerre, ita q cessando a solutione, nõ fuit in negligẽtia; & tunc procedat opi. Bar. & sequacium, nõ enim præscriptio hoc casu vr̃ habere annexũ peccatum ipsius debitoris; cum ĩ eo nulla possit culpa notari, sed procedit hoc casu præscriptio ex mera negligentia nõ petẽtis; & hoc facere potuit lex sciente etiam eo cui cõmodũ applicatur, de hoc bonus text. in simili. in c. j. §. eod. Aut debitor debitum tenebatur offerre? & tũc cũ fuerit in culpa ĩ nõ soluẽdo, non dẽt pp nõ suum soluere induci præscriptio; cum procederet cum annexione peccati ipsius debitoris. Ex quo infertur, q in præscribẽda libertate aduersus seruitutẽ rusticam, non exigitur bona fides, cum ibi procedat ꝑscriptio ex solo nõ vsu sine
14 aliquo facto, negligentia, & culpa seruitutẽ debẽtis. † An autẽ, & qñ debeat debitũ debitor offerre; & ire ad domum creditoris[b] vel econtra, vide bonum tex. cum gl. in l. itẽ illa. ff. de consti. pecu. & ibi plenius post Bar. tãgo in c. significante. de pigno.
15 † Nũc vero cum scribere sup hoc c. & colligerẽ ex variis locis omnia §. scripta; adhibito longo præsertim nocturno studio, cœpi multum fluctuare ponderando subtiliter hunc text. in eo maxime qđ generaliter dicit nullam valere præscriptionẽ, absq; bona fide, canonicã vel ciuilẽ; vnde põdero verbũ, nullã, quod est vl̃e negatiuum excludens omnem præscriptionem, ẽt absq; bona fide; ergo excludit præscript. ẽt in psonalibus actionibus; quia qui omnia dicit, nihil excludit. de ma. & obe. c. solite, & 19. di. c. si Romanorum. presertim cum non sit ratio legitima re-
16 stringendi; imo potius ampliandi, vt euitetur peccatum. † Nam in dubijs tenenda est illa opi. per quam omne euitatur peccatum,[c] quia illa tutior, vt in cle. exiui. de ver. sig. & in c. iuuenis, de sponsa. not. gl. in c. vnico. de scruti. item quia litera in reprobatione ꝑscriptionis fundat se non super iniusta possessione; sed super mala fide; vñ text. hic ĩ nulla sui parte facit mẽtionẽ de iusta possessione. nec obstare vr̃ lra ĩ fi. in eo quod dicit oporte re vt hic qui ꝑscribit, in nulla tẽporis parte conscientiam hẽat rei alienæ; quia præscribens aduersus actionem seu seruitutem,
17 satis hẽt ꝑsciẽtiam rei alienæ; ex quo certus est, qđ is ℨ quem ꝑscribitur, habet actionẽ aduersus eum. † Nam præscribẽdo aduersus actionem, satis præscribit aduersus rem alienam: appellatione enim rei, veniũt actiones & iura, vt no. Bar. ĩ l. quintus, ff. de aur. & arg. le. l. rei appellatione. ff. de ver. sig. nã & appellatione bonorum veniunt actiones & iura, vt l. bonorum, ff. eo. tit. fortius appellatione rei; cum sit genus generalissimum; & per hoc tollitur motuum Bart. in eo q dicit in illis personalibus actionibus præscribẽdis non versari bonam vel malã fidem: qa
18 potest versari mala fides in eo q̃ scit actionẽ aduersario competere, ℨ quam ex suo non soluere præscribit. † Sed postmodũ accuratius inuestigãdo reperi Host. in sum. præalle. §. q̃ res, hunc passum plenẽ cæteris examinasse, quẽ nemo ad hoc allegauit, cuius originaliter fuit opi. primo loco recitata, quæ cõiter attribuitur Bar. in d. l. §. si viam, & in multis alijs locis superius alleg. & in effectu colligẽdo ipsius mentẽ, dicit, q in actionibus psonalibus ꝑscribẽdis nõ requirit, q debitor credat se nõ debitorẽ imo quantũcunque sciat, nihilominus præscribit, qa in istis rr̃ oritur obligatio a principio ex consensu partiũ, vt puta quia mihi mutuasti. l. sicut, C. de actio. & oblig. vñ si non soluo per hoc non sum in mala fide, seu peccato, quia ex quo tu non repetis, possum ꝓbabiliter præsumere, q aut vis donare, aut maiorem gratiam in expectando facere. ar. in c. 1. de commo. & si stas per
19 tñ tempus, q præscriptio compleatur, potius est tuæ negligentiæ imputandum, quã facto meo. † Quia licet fm eum, mora interpellet pro hoĩe, in foro cõtentioso, vt in c. fi. de loca. l. magnã. C. de ℨhen. & com. stip. secus tñ fm eum quoad peccatum cõmittendũ, nõ. n. pecco nisi petas: nisi saltẽ interuenerit iuramentũ, ar. c. debitores. de iu. iur. quod est sing. dictum; secus aũt dicit, si ego renui soluere, seu malitiose egi; quia tunc licet tu pp malitiam meam, vel potẽtiam, vel alio respectu a me nõ exegeris; non tñ ꝑscribo, ẽt in perpetuũ, quia psęuero in peccato; & hoc respectu etiã in istis psonalibus actionibus exigitur bona fides; sed ĩ actionibus realibus, ideo exigitur ignorãtia rei alienæ; quia in rebus alienis legitime possessis requiritur rr̃ vt interueniat titulus legitimus, seu traditio; & in dubio non ꝑsumitur dominus cõsentire, vt res sua ab alio possideatur; imo ꝑsumitur potius ℨ alienam scienter sine domini psensu, vitiose possidet; & est in mala fide; iõ non ꝑscribit. 34. q. 2. c. si virgo, & in reg. possessor, præall. Ex ꝑdictis inferũ, q iura ciuilia in actionibus personalib. nõ sunt correcta per ius canonicum; sed hoc c. & d. c. si virgo. & c. vigilanti, §. c. & reg. possessor. ꝑ ille. loquuntur in possessore rei alienæ cum mala fide; & sic in realibus ratione prædicta; vel qñ in personalibus interueniret malitia, & pertinacia in soluendo mõ prædicto; & hæc sunt sing. no. & miror q nemo allegauit; & forte ab eo habuit originaliter Bar. illam suam opi. licet non ita perfecte, & cõplete loquatur, sicut ipse Host. qui per verba latiora loquit̃; & videre poteris in sum. in loco ꝑalle. Et hæc confirmant in parte meã distinctionẽ, sup. positam; sed discrepat in eo quod sentit, q licet essem obligatus ad soluẽdum certa die, nihilominus præscribo, si malitiose non distuli soluere,
20 † quia dies non interpellat pro homine quoad peccatũ commit tendum, nisi interuenerit iuramentum. hoc enim mihi non placet; quia ad peccatum committẽdũ in genere, ꝑsũpposita obligatione Deus non facit dr̃iam ĩter iuramẽtum, & simplicẽ promissionem, vt ĩ c. iuramẽti. 22. q. 5. nec debet quis præsumere, q velit ampliorem diẽ statuta prẽfigere, ar. in l. cum de indebito, ff. de proba. & in c. super hoc, de renuncia. præsumitur enim vnusquisque diligens in re sua, & non velle suum iactare, vt in irrib. præall. & facit quod no. gl. in l. cũ quid. ff. si cer. pet. & præsumitur in sua prima cõpositione perdurare; & dicens ℨriũ habet probare, vt in l. eum qui voluntatẽ, ff. de proba. facit reg. semel
21 malus, & quod ibi not. de reg. iur. lib. 6. † Cõcludo ergo tenendo distinctionẽ meam, q vbi nullum peccatum seu culpa reperitur ex parte præscribẽtis, q valet præscriptio (quantũcunque sciuerit se esse debitorẽ) & per hoc tollo fundamentum quod fit de isto tex. nã hic tollitur omnis præscriptio, qñ subest peccatũ & mala fides, vt patet in lra. sed nullum peccatum est ex parte mea, si non solui; cum ad hoc non eram obligatus sine interpellatione, non enim possideo alienũ. & si actio competit aduersus me, habeo exceptionẽ ex causa legitima ab eo, qui dedit tibi actionem sine aliqua mea culpa; sed ex mera negligentia tua; sicut in Macedoniano dixit In. in c. quia plerique, de immu. eccl. puto tñ, q casu scienter locupletor cum iactura tua, ℨ æquitatẽ, & ius naturale, vt in l. nam hoc natura. ff. de cond. indeb. & in reg. locupletari, de reg. iur. lib. 6. quia potero aduersus te agere per viã denũciationis iudicialis, de qua in c. nouit, de iudi. & q ibi no. maxime per Inno. & probatur apertissime maxime iuncta gl. in Auth. vt eccl. Ro. centum ann. gau præscr. vbi appellat talis præscriptio iniquum ꝓbidium. & hoc respectu iuris & æq-
22 tatis naturalis, vt dicit ibi glo. † Facit q no. Bart. ĩ d. extrauag. ad repri. in ver. denunciationẽ, vbi dicit q vbi subest obligatio naturalis orta ex cõsensu tuo; puta quia promisisti p pactũ nudũ; vel quia locupletaris cũ iactura mea: possum recurrere ad ec-
23 clesiam per viam denunciationis. † Et hoc aperte in præscriptione voluit Bal. in terminis nostris ĩ d. c. vnico. §. si quis per triginta. si de feu. fue. controu. vbi dicit, quod præscribens debitũ sciẽter, põt semper denunciari; qa ius ciuile nõ potuit tollere obligationem naturalẽ, Insti. de iure natu. gen. & ciui. §. sed naturalia. nisi qñ ex lapsu termini ꝑsumeretur solutionẽ vel acceptilationẽ interuenisse; qa tunc ratione præsumptionis non admittitur denunciatio; dico tñ q re ipsa non tollitur obligatio naturalis, si in veritate solutio vel acceptilatio non interuenit: qa ꝑsumptio cedit veritati. 8. distin. c. veritate. facit ôptime quod no. Inn. m d. c. quia plerique, cum sñia in rei veritate est iniusta, de quo ibi videas; sed ratione prescriptionis statuti non præsumit naturalis obligatio subesse. & sm hoc potest optime reduci in
24 concordiam Bar. in locis prealleg. † Vbi tñ præscriptio fuit inducta debitore ignorante debitum, puto q non habet locum hæc denunciatio in foro ecclesiastico; nec tenet in foro animæ præscribẽs ad restitutionẽ, vt voluit Inn. in d. c. qa plerique, & c. cura, de iure patr. & dixi plene. s. eo. c. vigilanti. tollitur enim hoc casu effectus naturalis; ita q remanet elisa quoad omnes effectus. arg. s. eo. c. ad aures, & hoc casu põt saluari opi. ꝓtraria Bar. de qua in l. fi. ff. rem ratã habe. & in d. §. si viam, & per hæc habes istum passum melius, & plenius quam alibi discussum.
25 † Et si quereres, quare quãdo concurrit ignorãtia debitoris tollitur effectus naturalis, & nõ sic qñ concurrit scientia; respõdeo quod primo casu præscriptio inducitur nõ solũ propter odiũ negligentis; sed etiam propter bonum & æquum, vt 16. q. 3. placuit.

ADDITIONES.

2 ¶ Non dimittitur. Tu pondera, quia Do. Ant. non loquitur quando quis percepit alienationem vt in vsurario: sed loquitur quando incidit in pœnam quo casu credo, quod esset imponenda pœnitentia, pro culpa, vt dixit Inno. refert Do. Abbas in c. 1. de constit. And. Barba.

b ¶ Ad domum creditoris. Adde plenissime Alex. in ali. ĩ item illa. Bal. in l. fi. C. de condi. inser. & in l. acceptam. q. 14. & per totum. C. de vsu. eundem in l. j. C. de inst. & subst. plenissime per Alex. post Bar. in l. cum filius. §. fi. vbi etiam Ang. & Bar. & Imo. vbi idem Inn. videtur restringere si sunt eiusdem fortis cus si diuersi. vide omnino Butr. & Inno. in c. significante, per istum alle. inf. de pigno. Zacharias.

c ¶ Euitatur peccatum. Et ita concludit Perusinus in c. possessor. de re. iur. in 6. Ale. in consi. 82. inc. videtur. in 4. vo. & in consi. 85. inc. viso. in 2. dubio, in 2. vol. in consi. 99. inci. videretur. in 5. vol. & Rap. Cu. in consi. 77. inci. statuto ciuitatis. & consi. 177. inci. domina comitissa. & Ful. in consi. 123. inci. S. Pciues. Seb. Sapia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

placuit.§. pōt,sed o vero casu est mere odiosa; iō, cū equitas p. currat,data ignorātia;& nō sic data scia.elidit effectus nālis hoc casu dū taxat,& nō in altero,vbi deficit omnis equitas & versāt
26 solū odiū;& facit qđ no.Innoc. in d.c.quia pleriq;.† Hinc dixit Bal.in d.c.si quis per triginta,ꝙ vbi statutū laicorū denegat audientiā in foro seculari pp equū seu bonum publicū, non habet locū denunciatio in iudicio ecclesiastico;ut puta si statuto cauetur,ꝙ non soluens gabellā ex ꝯctu non audiatur. vel si instrm non reperitur insinuatū seu registratū in libris cōis, presu
27 matur falsum.† Idē sentit Bar.in d.extraua.ad reperi. in vers.denunciationē.vbi dicit,ꝙ in Macedoniano,vel Velleiano nō habet locū denūciatio in foroecclesiastico ; quia exceptio in eis dar à iure ciuili ex maxima æquitate naturali: & pp sexus fragilitatē;& vt euitentur multa mala,ad quæ ꝓmittenda inducebantur filij familiàs ex mutuo recepto. ob.hoc dicit Bald. in d. c.si quis per triginta, ꝙ tunc rēs habet locū denūciatio in foro ecclesiastico, qñ extra iuris ciuilis obseruantiā nutritur peccatū. Idem sentit Inno. in d.c.quia pleriq;, ꝙ præscribens bona fide, non tenetur in foro ecclesiastico,seu in foro animæ restituere;
28 quia illa præscriptio fuit inducta pp æqtū & bonum ; & loquit aperte eo casu,quo qs præscribit cū titulo,& bona fide. † Si aūt præscripserit cū mala fide, sine titulo,vī dubitare;vī tñ declinare,vt idem sit hoc casu,& hoc puto verius, quia præscr. 30. vel 40.ann.sine titulo, equalis est in fauore,præscrip. 10. vel 20.an. cum titulo;quia qđ deest respectu tituli,suppletur tpe,vt proba
29 tur in d.ca. placuit,§. pōt. 16. q. 3.& in l.si quis emptionis,C.de pscri. 30.vel 40.ann.dixi ś.e.c.de quarta.† Hoc idem, ut non teneatur ēt in foro animę filiusf. mutuū restituere, tenuit idem Inn.in d.c.quia pleriq;,pp rōnē prædictā; quia Macedonianum fuit introductū,non solū pp odiū creditoris; sed etiam pp bonum publicū,vt euitentur mortes parentum , C.ad Mace.l.j.in prin.vel melius fm eum; quia nihil est apud hunc filiumf. cuius dñium non habeat.nā & dñium rei mutuatæ,in eū transit,l.ij.ff. si cer.pet.ꝯ actionē vero quę ꝯ eum intentari potest', legitimā exceptionē habet ; vnde cum exceptio sit ei data ꝯ actionē ab
a eo,qui actionē dedit,sibi sufficit; ut tutus sit ēt quoad Deum, a & hoc est sing.no.quia facit ad multa similia , de quibus in hae
30 materia dubitari posset. † Sed citra prædicta quæro , quid si ꝯ sniam est pscriptū ; nunquid habeat locū denunciatio in foro ecclesiastico?Bal.in d.c.si quis per triginta,si de feu.fue. cōtro. tenet ꝙ nō ; qa ex snia non oritur obligatio naturalis;maxime si fuerit iniusta, iuxta no.in l.Iulianus , ff.de ꝓdi.indebi.quod est no.& intelligo qñ fuit scienter prescriptū,vt puta,quia sciebam me tibi cōdemnatum per sniam:sed cessasti per 30. annos. nā si daretur ignorantia, res non haberet dubium per prædicta:& aduerte latius:nam si snia erat iniusta & potest probari,conclu sio ꝓdicta procedit sine scrupulo ; nam ꝯ ciuilem obligationē
31 est prescriptum.naturalis vero nulla subest.† quia snia declarat, non aūt inducit,ut in l.sicut,§.sed & si queritur,ff.si ser.vēd. no. in c.forus, ꝯ.de verb.sign.Vnde non pecco,si sniam iniustā non seruo,vt no.Inn.in c.quia pleriq; ꝑall.si autem snia esset iusta,& posset iustitia probari,tunc dic , vt dixi ś.in principali . q.Sed si solū producitur snia , per quam allegatur sola prescriptio, est
32 dubium, † quia snia presumitur iusta presumptione iuris , & de iure,vt in c.cum inter,de re iud.vbi dicitur, ꝙ res iudicata, pro veritate accipitur, facit l.ingenuum,ff.de sta.homi. ergo presumitur inesse obligatio naturalis , ratione cuius potest fieri denunciatio , ne alter locupletetur scienter cum alterius iactura, vt ś.dixi. In ꝺrium facit , quia virtus sententiæ est sublata per pscriptionem;ergo cessat presumptio . Præterea in hac denunciatione debet aperte probari peccatū, iuxta not.maxime per Inn.in c.nouit, de iud.sed in casu nostro non probatur peccatum per solam denunciationem , cum possit denunciatus dicere:ego in nullo peccato sum,& sententia fuit iniqua; nec potest allegari,cum virtus per sententiam sit sublata; & satis est ꝙ possit esse iniqua ; ergo veraciter nō ꝓbatur peccatū , si cessat
33 denunciatio,& hoc no. † Sed quæro pone ; ꝙ quis tenuit rem alterius tanquam feudalem. præstando seruitium dño , nunqd prescribit, ut de cętero illam rem habeat in feudum ? aduerte. tex.est de hoc fin.in d.c.si quis p triginta.in ti.si de feu.fue.contro.superius alle. vbi concluditur ꝙ sic , licet de illa re nunquā fuerit inuestitus ; & intelligo illum tex. qñ præscribitur contra priuatum . nam contra ecclesiam non currit pscriptio minor 40.ann.vt in c.de quarta, ś.eo.& c.illud, prēterea ille tex. indubie procedit in prescriptione,concurrēte bona fide . Quid aūt si erat possessor in mala fide?gl.tetigit in d.cap. si quis per 30.& aliquib.uisum fuit,ꝙ procedit præscriptio, quasi dās consense rit,recipiendo seruitium.sed Iac.de Bel. quem sequitur ibi Bal. tenuit contrarium , & nunquam sine bona fide præscribitur ēt de iure ciuili;sed tantum exceptio, vt l.si quis emptionis , C.de præscr. 30. ann. & de dispositione canonica dico ēt, ꝙ nō pōt respectu exceptionis, vt hic,& sup.e.c.vigilanti,itaq; concludo, ꝙ etiam respectu feudi non currit præscriptio cum mala fide,
34 & probat tex.hic dum dicit:Nulla præscriptio, &c. Sed quæro,
b an sit necesse in præscriptione bonā fidem allegare. b Bal. in d. c.si quis per 30.dicit ꝙ sic;quia non ꝑsumitur,nisi allegetur. allег.gloss.Institu.de ac.§.aliæ, sed certe illa gloss. hoc non dicit, sed potius innuit contrarium . dicit enim quod bona fides requiritur , sed non est necesse illam probare , cum consistat in animo;& sic probari non possit,ad idem c.auditis,& c.cū olim; cum ś. eod. vbi simpliciter fuit allegata præscriptio;nec vlla fuit facta mentio de bona fide.fateor . n. (vt ś. dixi) ꝙ requirit tñ allegando præscriptionē, quæ non currit sine bona fide,vī tacite allegata bona fides; quia potest dici solennitas intrinseca ad illam præscriptionem,quæ præsumitur deducta , allegata pscriptione,vt in l.sciendum,& quod ibi no. ff. de verb. obli.& Insti.de fideiuss.in fi.& quod no.Inn in c.innotuit,de eo qui fur. ord.rece.& clarius in terminis latiorib. voluit idem In.in c.fraternitatis,de testi.vbi dixit,ꝙ si capitulaui præscriptionē, in qua requiritur titulus, videor etiam deduxisse titulum per ꝓnam necessariam,& facit quia bona fides ꝑsumitur, ut no.gl.in c.sanctorum,& c.si diligenti, ś.eo.& vide quod ibi dixi.† Quæro,qđ
35 si statuto vel aliqua lege cauetur,vt certo casu nulla currat præ
c scriptio, c nunquid censeatur sublata omnis præscriptio, d quan
d tumcunq; longissima?sol.de hoc alle.tex.iuncta gl.sing. in ca. de capi.Cō. col. 10. quæ sing. dicit,quod non;sed solum tollit præscriptio longi temporis,vt 10.vel 20.ann.quia non est vera similc, ꝙ statuens voluerit omnia iura in hac mā loquētia tollere:ad hoc l.sicut,& omnes,C.de prescr.40.an.facit optime ꝙ no.in simili in l.qñ.C.de inof.test.satis.n.est,quod statutum pos test aliquid operari;licet loquatur per verba gñalia: & illam gl
e sequitur hic Bal.e & tenet Io. And.in addi.Spe.in tit.de sen.in 2. col.& refert Dy.ira consuluisse, & sunt menti tenenda in materia extensionis:limitat tñ Bal.in loco ꝑalle.qñ statutum potest verificari in præscriptione longi tpis:sed si non potest verificari,nisi in præscriptione longissima,vt 30.vel 40.anno.vt puta in actionib.personalib.vel in reb.ecclesię , tunc vt statutum aliqd operetur,vī excludere etiam longissimam.Et per prædicta ego puto,ꝙ non excludatur hoc casu illa. de cuius initio nō est memoria; cum sit alterius naturæ,& fortioris potentiæ , vt in c. infra eo.lib.6.& l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua quotidi. & æsti. & satis est statutum posse operari respectu præscriptionis longissimæ:& hæc not.Et vide an per priuilegium possit cōcedi,ut nulla possit præscriptio currere,per Bal.& Bart. post glan
36 auth.quas actiones,C.de sacrosancc. † Quæro capiendo finem huius gl.an constitutio ista inquantum reprobat omnem præscriptionem cum mala fide,extendatur ad præscriptiones precedentes hanc constitutionem?profecto hæc qō est hodie nimius vt litatis quo ad terminos qōnis:quia tm tps est,quod enauit, ꝙ de præcedentib.præscriptionib.non posset in dubium reuocari:sed expediam, quia posset esse vtilis ad consimiles qđ nes.Gl.concludit,ꝙ non extendatur ad præterita , sed respiciat tm futura per c.fi.de consti.Idem Io.Vin.& Goffr. & Philip.his enim, qui ante istam constitutionē præscripserant, consuletur fm Vin.si agant pœnitentiā; & habeant propositū taliter deinceps non præscribendi ; sed præscripta restituere non tenentur, circa præscriptiones tamen inchoata, sed nondum consumptas

ADDITIONES.

a ¶ Quo ad Deum. Limitabis hoc si. dicit non procedere si creditor iuste pertaxet eum sui iuris ex fama publica quia tunc etiam non obstante exceptione Macedoniani tenetur ad mutuū filiusfa.si modo probet iustam causam id est famam publicam,vt no.Bar.& Bal. & in l.j. C.ad Macedo. & idem si duobus creditoribus receperit mutuum quorum alter iuste ignorabat filiumf. alter vero sciebat ; quia inquantum ad ignorantem non est tutus & in foro contentioso excep.Macedo.vt per Bal.vbi sup.& Bar.in l.si duobus ff. de duo.re.2ac.

¶ Circa hoc ꝙ dē de fama publica , dicas quod fama publica, facit præsumptionem scientiam,vt per gl.Barb.all.Ang.& Doc.in l.si tutor.C.de peri. tutor. & per Bar.in l.Celius,ff.de vsuc.& in l.i.C.si fer.vel lib.ad decu.aspi.lib.10.& l.is post test,ff.de acqui.hær.per Bar.in l.si cui,§.ijsdem,de accu. & in l. cum quidā §.fi. de admi.tuto.& vide Sali. in l.j.in fin.C.de his qui latro. vbi dicit hanc opi. esse veram licet aliqui videantur tenere contrarium , si ergo fama facit præsumi scientiam , ergo in proposito excluditur exceptio Macedoniani quia si ille filiusf.cui fuit factum mutuum communi fama,& opi.reputatur paterfami. excluditur talis exceptio , tanquam mutuum fuerit factum patrifami.iuxta materiam.l.Barbarius, ff.de offi. præto.& no. l.j. C.de testa. Anto.Fran.

b Bonam fidem allegare.Vide D.Ias.in l.non hoc C.vnde leg.Ale.in consi.5.colū ci.in causa,& in consi.200.inci.viso, in 2.volu. & Bartho. Veron. in tractatu serui.verb.prædio.120.Seb.Sapia.

c ¶ Præscriptio.Nunquid per statutum possit tolli præscriptio,vide Feli.in c. nonnulli.sup.de rescri.& Are.in consi.16.inci. reuerendissime, in 2.dubio, & vide,ibi in 3.dubio, vbi tangit , an per tale statutum tollatur præscriptio longissima,de quo vide per Feli.in rub. sup. eo. & in c.accedentes ver. Sup tertio.sup.eo.vide etiam quòd dixit Alex.in consi.40.inci.viso multiloquio circa finem in 1.vol.Seb.Sap.

d ¶ Omnis præscriptio.Adde Fran.Are.consi.30.Abb.consi.104.

e ¶ Sequitur hoc Bal.Vide quæ dixi. sup. in rub.sed Bart. tenet contrarium in l. cum satis,C.de agri.& censi.lib.11.

sumptas tempore huius constitutionis, tenebat Io. illas nō interrumpi.Io.And.tenet hic ꝺrium gl. & per consequens ꝯ prędictos, dicens hanc cōstitutionē extēdi ad præterita per not.in
a c.fi.de consti.& in c. cum tu, a de vsuris:quasi sentiat & bene , ꝙ
b hæc ꝓstitutio fuerit iuris declaratoria b potius, ꝯ noui editoria. nam,vt ś.dixi,& patet in text.cum nō potuerit cum mala fide p̄ scribi sine peccato ; quia omne qđ nō est ex fide,peccatum est, clare colligit,ꝙ lex ciuilis illā inducēs nō tenet, 4 dist.c.erit aūt lex.& hanc opi.sequitur hic D. Ant.dicens, ꝙ hæc ꝓstitutio declararet irrationabilitatē iuris ciuilis. Et opi.Vin.in eo , ꝙ dicebat eum, qui mala fide p̄scripserat ante ꝓstitutionem istam, nō arctari ad restituendū præscripta,aperte ꝓfunditur.Primo p illū text.in eo ꝙ aperte īnuit istum p̄scribentem,etiā tunc peccare; cū ergo acquisierit rem cum peccato;ergo tenet ad restitutionem ipsius.14.q.5.c. non sane,& c.qui habetis. Præterea & melius ex præscriptione cum mala fide non acquiritur aliquod dominium, nec in personalibus tollitur obligatio naturalis, vt l.si quis emptionis, C.de præscr.30,annorū,& 16.q.3.c.placuit,il 2. §. pōt. ergo, cum iste præscribens posslideret alienum , vel esset obligatus naturaliter ; licet in foro ciuili haberet ex solo odio illius, ꝯ quem fuerat p̄scripturus,exceptionem; tenetur tñ in foro animæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

iste agit ꝺ̄ ꝓscientiam d.c.si virgo,& hic in si. vbi requiritur con
scientia rei alienæ ad impediendum cursum præscriptionis.
41 Quarto gl.quærit,† quid si prælatus [a] habet læsam conscientiã
a alicuius rei, quam nomine ecclesiæ possidet; debet ne illi restí-
tuere,quem credit esse dñm? Rñdet ꝙ non,ex quo Capitulum
habet bonã conscientiam,sed debet intimare illi,cuius rem es-
se credit,vt illã petat,arg.in l.atqui nã §.cũ me absente,ff.de ne-
gó.gest.& hãc opi.tenet gl.in c.generalis. 54.dist.& in c.bonę.
2.de post.præla.& Inn.hic dicens,ꝙ cauere debet in hoc præla
tus,ne aliquid ꝺ̄ conscientiã faciat,vel fieri procuret,& sic tran
seunt hic Doc.Sed Arc.in d. c.generalis, ponit tres opi.Primo
enim recitat Gulie.Na.tenuisse,qđ aut prælatus pro certo scit;
& debet illam rem restituere,per c.illud,generalis.aut dubitat;
& tunc debet submittere alium, puta intimare dño; ut petat.
Secunda fuit opin. Host. qui dicit, ꝙ in casu restitutionis debet
hoc ꝓlatus facere cõicato consilio capituli; & si capitulũ non
vult,debet dicere,sicut dicit apostolus. Mũdę sunt manus meę,
ab hac causã,vosipsi scitis,eam procurate,43.dist.cap. Ephesijs.
Tertia est opi.ipsius Arch.dicentis, ꝙ licet prælatus habeat læ-
sam conscientiam, poterit nihilominus ẽm iuris ordinem illã
rem defendere in iudicio;quia scit vt priuata persona. defensio
nem.n.assumit tanquam prælatus & persona publica,arg.in c.si
sacerdos,de offi.ord.& quod no.in c.pastoralis,§.quia vero.de
offi.dele.& per gl.1.q.3.c.presbyter. Ego concordando opi.
quantum fieri potest, sic distinguerem, ꝙ aut notorie constat
rem esse alienã;& tunc solus prælatus potest,& debet illam re-
stituere:& sic intelligatur dc.generalis. non n.debet prælatus,
uel ecclesia detinere alienũ, sed agnoscere bonã fidem,vt in c.
per tuas,de dona.& ca.sæpe, de rest.spol. nec dꝫ solus prælatus
hoc casu alienare rem ecclesiæ. cũ notoriæ constat,ꝙ non est
ecclesiæ,sed potius dꝫ pronocare negocia ecclesię, cuius infa-
42 mia purgatur in restitutione rei alienæ. † Aut non constat no
torie, & tunc aut solus prælatus scit, nec aliter potest probari,
& debet facere,quia soli sibi nõ crederetur.6.q.1.si tm,& c.pla-
cuit,& ca.causã.q.7.c.plerunq;.nec detinendo prelatus peccat;
quia hoc facit tã quam persona publica, & cõscientiam habet
vt priuata. Aut posset probari per alios, & tunc consiliũ huius
gl.est seruandum. nec credo,ꝙ prælatus cum capitulo sufficere
ret ad illam rem restituendam,ex quo notorie non cõstat rem
illam esse alienam;quia sicut directe causã non apparente,non
potest prælatus cum capitulo alienare.12.q.2.c. sine exceptio-
ne;ita nec indirecte,alias posset ꝓfingi fraus,notoria.n.debet es-
se causa alienationis faciendę,de re.eccl.nõ alie.c.j.lib.6.facit l.
cum hi.§.si cum lis,ff.de transa. & hæc puto verissima:Quinto,
43 & vltimo gl.retentis eisdẽ terminis,quærit. † Quid si dñs, cuius
est res per ecclesiam possessa,rem ipsam repetit; prælatus vero
b habens conscientiam læsam confitetur; nunquid præiudicat [b]
ecclesiæ habenti bonam fidem?Rñdet distinguendo,quod aut
ꝓlatus habebat mandatum à capitulo; & tunc confessio sua no
cet ecclesię:aliàs secus,alle.iura,no.tñ tu gl.Idẽ no. glo. in c.de
Constantinopolitana. 22.dist.vꝫ tex.iuncta gl in c.2.de testi.lib.
6.& ad illud c.remittit hic.Io.And.Aliter distinguit hic D.Ant.
dicens,ꝙ aut prelatus confitetur in his in quibus habet diuisam
administrationẽ ab ecclesia,& præiudicat ecclesiæ;quia illa po
test solus in iudicium deducere, nisi sint ardua. Aut cõfitetur
in his,in quib.non habet diuisam administrationẽ; sed coniun-
ctã,& procedit ista gl. vt præiudicet demum cum consensu ca-
pituli;& hoc tenet indistincte; licet gesserit actũ solus,in quo ꝙ
44 fitetur. † Quia non debet hoc aliquid operari cum in hoc etiã
ei vt testi.non semper creditur.vt no.de testi.c.à nobis.& in hoc
vꝫ impugnare gl.quæ in hoc vltimo sentit ꝺ̄rium. Ego saluando
gl. in hoc vltimo dico, quod vbi prælatus solus gessit actũ,
ecclesiæ nomine;& dubitatur qualiter gesserit actum;tunc sta-
tur dicto suo,ex quo aliter cõstare non potest, pro hoc all.rex.
in c.si diligẽti,§.eo.facit c.dilectus,de capel.mona. nam & ser-
uus interrogatur super his, quæ ipse gessit; ex quo agitur de fa-
cto suo,ut in l.irrogari.C.de quæst.& 4.q.3.c.ferui;facit l.Nesen
nius.ff.de neg.gest.sed quoad præcedentia dicta,dico, ꝙ aut ꝓ-
latus non habet capitulũ;& valet confessio sua;dummodo cõ
fiteatur per viam cõtentioseꝫ iurisdictionis,ut in d.c.dilectus; se-
cus,si per viam uoluntariæ iurisdictionis,vt in l.certum §.sed an
& ipsos,& ibi per Bar.ff.de confes.& per Cy.in l.j.C.eo. aut hab
et capitulũ;& tunc aut voluntarie confitentur ambo; & non
credo,ꝙ præiudicetur ecclesię, si per illam deuenitur ad distra-
ctionẽ rerũ immobiliũ; quia quod nõ pñt directe,nõ dñr pos-
se facere indirecte.d.c.sine exceptione, & d.§.si cum lis; secus,
si ꝓiudicet quoad fructus,arg.c.qđ quibusdã, de fideiussor. aut
ꝓfiteatur in iudicio contentioso,& ꝓiudicat,vt in ca. 2. de testi.
lib.6.facit c.suborta.de re iudi.& quod no.Bar.& Cy.in locis ꝑ-
all.aut ꝓlatus solus ꝓfiteatur; & tunc si non voluntarie; nõ præ-
iudicat,sicut nec hoc casu ꝓfessio tutoris ꝓiudicat pupillo. d.§.
sed an & ipsos.aut in ꝓtentioso iudicio; & tũc aut hẽt mãdatũ;
à capitulo,& ꝓiudicat.vt in gl.hic, & operaꝫ mandatũ;qa ostendit ꝓsensum capituli in illa causa;nõ aũt operaꝫ, vt uirtute mã-
dati admittaꝫ ꝓlatus ad agendũ, cũ sine vllo mandato admittaꝫ
ex iuris dispositione,vt in c.edoceri,de resc.no.Arch.in d. c.
Aut non habet mandatũ,& tene distinctionẽ D.Ant. ꝛ. recita
tã,quod in diubus ꝓiudicat,nisi factũ sit arduũ; ꝙa tunc non põ
esse solus in iudicio,vt in c.j.de procu.& no.in d.c.edoceri. ꝛ
cõib.vero secus,vt hic in gl.† Quero extra gl.dꝫ hic, & in d.c.si
virgo.33.q.2.ꝙ habens ꝓscientiã rei alienæ quam possidet,pec
cat,nisi rem restituat.& alibi dꝫ,ꝙ non multum interesset inius
te detinere,vel innadere alienum. pone ꝙ bona fide emi rem
alienã, tractu tpis antequam compleatur ꝓscriptio, scio rẽ esse
alienam, qđ remedium mihi competit, ut recedam à peccato
& damnum euitem?nam si restituo sponte; non habeo actio-
nem de euictione,ut l.qui rem emit,& l.si post perfectam,C. de
euict.& l.atqui natura.§.cum me absente.ff.de neg.gest.nec age
re possum antequam mihi euicãtur,ut iurib.præal. nisi in ca
bus exceptis per gl.in d.l.qui rem.Sol.dic. ꝙ possum denuncia
re dño,vt petat, vel sumittere aliã personam, quæ agat nomi
dñi,& omittere exceptionẽ defectus mãdati; & re euicta pote
ro agere ꝺ̄ venditorẽ de euictione. d. §. cum me absente; & de
46 hoc latius per glo.in d.c.si virgo. † Vltimo hic quæro, qualiter
c probabitur [c] hic mala fides? vide quod dixi in c.si diligenti, ꝛ.
& per Bar.in l.j.ff.de itin.actuq; priua.& l.Celsus.ff.de vsuc. &
clude, ꝙ cum mala fides consistat in animo, sicut & bona fi
des,nõ põt vere probari,vt no.gl.in §.aliæ,Inst.de act. facit l.de
lum.C.de dolo,& c.2.de renun.lib.6. Idem probatur ex cons
cturis duntaxat d.l.dolum.& c.2. ꝙ si ius resistit possidenti,est
sumptio malæ fidei,vt reg.qui ꝺ̄ iura,de reg.iur. lib.6.& c.ad
cimas de resti.spol.lib.6.& l.quemadmodũ, & quod ibi no
de agri.& censi.lib.11.hanc tñ præsumptionem malæ fidei pu
gat diuturnitas possessionis, vel iustus color in acquirendo,
no.Inn.in c.2.de in int.rest. facit qđ no.Bar.in l.cũ ꝓbatur,
fi.C.vnde vi.si autem ius cõe non resistit, potest mala fides pro
bari,si possidenti fuit denunciatum tpe acquisitionis, ꝙ res
erat aliena,ut l.si fundũ.C.de euic. Idẽ si coram aliquib. dixit
scuisse,vel scire rem alienã. quia ꝑsumitur illud in mẽte habui
se.l.Labeo.ff.de supel.leg.& 22.q.2.c.is aũt. Idẽ,si de hoc erat
ma in vicinia & ipse possessor erat vicinus. ꝑsumitur. n. ꝙ ip
debebat scire rõne vicinitatis.de ꝑsump.c.quosdã.& c.quam
de post.præal c.j.& 16.dist.c.qđ dicitis.no.Bar.in l.j.ff.si cer.pe
& d.l.Celsus. Item si fuit sibi denunciatum post acquisitionem
possessionis per hominem, cui erat verisimiliter credendũ, ma
xime cum debuit tanta indicia, quibus verisimiliter debuit cre
dere,argu. in c.inquisitioni, de sent. excomm.& c.cum con
tingat,de rescrip.& ꝙ in eis not.& est de mente Bar. in extrau
gan.ad repri.in ver. denunciationem, in fi.facit l.ꝙ te, ff.si cer
pet.& si voluit,informari,habetur pro informato. vt no.Bart.
in d. extraua. facit l.j. ff. quod vi,aut clam, & in c.2.de temp
ord.lib.6.videtur enim affectata ignorantia,ut ibi.

ADDITIONES.

a ¶ Quid si prælatus.Vide gl.43.q.j.c.j.vide opt.tex.in l.quoties.§.sicut.ff. de a
mi.tuto.& in l.idemque.§.fideiussores.ff.mand.

b ¶ Præiudicat.An confessio prælati præiudicet ecclesiæ?vide de hoc qđ p
no.post D.Ant.in c.dudum,el 2.de elec.Adde an confessio religiosi,con
tis, quod bona quæ detulit in monasterium detinuit cum mala conscien
præiudicet ecclesiæ.Ang.consi.80.

c ¶ Qualiter probabitur.Ex quib.mala fides probatur,vide late per Ang.in l.
qui.§.fi.circa fi.ff.de publicia.D.Ant.in c.peruenit,ver.secundo dicit gl.
de cens.Bal.in rub.huius ti.Barth.Veron.in tra.ser.real.c.20.& Fel. in c.
genti,sup:eo. & quod mala fides probari possit ex coniecturis,firmat A
consi.187.inci.in hanc causa.in 2.vol.& in consi.16. inci.circa præsentia
3.vol.& D.And.Sicul.in consi.9.inci.supremi Dei in 1.vol.Seb.Sab.

De sententia & re iudicata. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non dicitur res iudicata, proprie, durante tpe appellationis*
Sententia,& res iudicata,an in aliquo differant.
2 *Iudex debet sequi in sentriando op inionem suam, & non voluntatem*
3 *Sententia post lapsum 10.dierum,an possit appellari res iudicata.*
4 *Sententia quid sit,& quibus modis sumatur, & quotuplex sit.*
5 *Sententia lata super exceptione peremptoria,an sit diffinitiua.*
6 *Sententia quasi diffinitiua,quæ sit.& eius exemplum.*
7 *Præceptum quod iudex facit vel committit, an sit sñia,& quæ nu.8.*
8 *Sententia habens vim non diffinitiuæ,quæ sit:*
9 *Sententia excommunicationis, an sit interlocutoria, an diffinitiua.*

Hæc rubri.duobus modis, secundum Ioan. Andr. post Gof
fre. ad præcedentia continuatur. Primo sic. Viso quomodo
res acquiruntur per præscriptionem,videndum est quomodo
aliter acquiruntur ciuiliter,scilicet per sentẽtias iudicum.
secundo sic. Expedito tractatu processus iudiciorum; ad sen
1 tentias,quæ finem imponunt litibus,veniamus.† Quia vero ꝛ
cundũ Io.And.lata sentẽtia,si nõ appellatur ab ea, sumit nomen
rei

a rei iudicatę; [a] ideo & de re iudicata submittit; dicit tñ ꝙ large
2 põt dici res iudicata;licet possit appellari, alle. no.in l.j.ff.eod.&
l.litigatoribus, C.de app. † Ex his verbis Ioan. And. bene nota-
bis differentiam inter sñam & rem iudicatam;vt proprie,& stri
cte sententia appelletur, cum adest appellandi facultas: cũ vero
non subest remedium retractatiuũ, appellatur res iudicata.large
tñ põt etiam ante dici res iudicata;& sic intelligit l.litigatoribus
præall. vbi appellatur sententia res iudicata; licet competeret
appellandi remedium. Sed ꝺ̄ hoc dictum Ioã. An.aperte vꝫ facere
tex.in d.l.j.ff.eod.vbi dicitur ꝙ res iudicata est, quæ finem con
trouersiarum pronunciatione iudicis accipit, quod condem-
natione, vel absolutione contingit; & sic aperte ẽnuit ille text.
ꝙ ipsa sñia non põt appellari res iudicata; sed potius, id, quod
per ipsam sñiam iudicatur, & deciditur. & ideo per illum text.
dicit ibi Bar.ꝙ aliud est res iudicata,& aliud res iudicans. Res iu
dicans est ipsa sñia,seu actus sñiandi; & hæc imponit finem cõ
trouersiæ. Sed iudicata est causa, quæ finẽ controuersiæ a sñia
recepit;& hoc vult ille tex.ꝺ̄ cum;& sic in effectu voluit Bar.
ꝙ sententia sit res iudicans, res vero iudicata sit cã decisa: hinc
est,ꝙ de iure ciuili.ꝺ̄ cum habetur per se tractatus,seu titulus,
de sen.& per se ti.de re iudi.quæ nisi essent diuersa,non essent di
uersi tituli, vt in l.si idem, C.de co.fatetur tñ ꝙ tex.& glo. quan-
doque ponunt vnũ pro alio. Sed contra hæc dicta Bart. & pro
Io.An. ego adduco tex.in c. dilecti,in fi.de elec.& c.cum inter,
& c.quod ad consultationẽ, ꝺ̄.cod. vbi dꝫ ꝙ sententia post lap-
sum 10.dierũ transit in rẽ iudicatã.ergo ipsa appellatur res iudi-
cata post decẽ dies.D.Ant.dicit, ꝙ proprie, & stricte sñia est res
iudicans;& materia & quęstio,super qua iudicatur,est res iudica
ta: tñ alio respectu põt sñia appellari res iudicata. ſi.n.ponde-
ratur sñia,prout promulgatur,est res iudicans;si ꝓut est lata, &
transiuit in rem iudicatam,põt tũc dici res iudicata;quia irreuo
cabiliter, & pfecte iudicata;cũ non pendeat in aliquo ex futuro
euentu.Sed contra hoc sic op.si sñia est res iudicans,qũo põt ef
fici res iudicata?cũ maxime directa sit inter iudicantẽ,& iudica-
tum;nec vnũ efficitur aliud; imo sunt correlatiua, quæ non pñt
cadere in idẽ subiectum, sicut est differẽtia inter instituentẽ,&
institutum,in cap.fi.de insti.& inter generantẽ & generatũ,vt in
c.damnamus,de sum. Tri.& de materia in c.postulastis, de con-
cess.præben.Quare mihi post diligentẽ speculationẽ pro oĩum
iurium ꝓcordia,visum est sic dicere, ꝙ sñia põt dupliciter ꝓside
rari.Primo respectu ipsius diffinitionis iudicialis.1.respectu cau
sæ agentis;& tunc proprie appellatur sententia, quę ꝓinet id, ꝙ
iudex diffiniẽdo sentit.iudex.n.hẽt diffinire ẽm quod sibi videt,
vt in Auth.iusiurã.ꝙ præst.ab his,in prin. & in l.qualẽ. ff.de arbi.
2 † Hinc dicit glos.not.in c iudicet.3.q.7.qđ iudex tenetur iudicã
do sequi opi.suam;sed non voluntatẽ,de quo in c.1.de constit.
Secundo põt sententia ꝓsiderari respectu cõtẽti in ea,seu causę
patientis; & tunc quicquid ibi cõtinetur sumẽs decisionem, &
diffinitionẽ facto iudicis,siue sit causa principalis, siue accesso-
ria,siue sint expensæ,vel interesse,appellatur res iudicata;& hoc
voluit tex.in d.l.1.ff.eod.dum dixit,ꝙ res iudicata dꝫ,quæ finem
controuersiarũ pronunciatione iudicis accipit:consideranit.n.
sententiam ex parte contẽti,& causę patientis:nam decidens,&
decisum hñt se,vt agens & patiẽs;sicut in simili dicitur de actio-
ne rescindente, & actione rescissoria, vt in c.cum ex literis. de in
integr.rest. & in l. ab hostib.ff.ex quib. cau. maio. & hoc modo
debet intelligi tex.in l.litigatoribus.ꝑalle.& alia iura,quæ appel-
lant sententiam,rẽ iudicatam; et si competit facultas appellãdi.
hoc etiam respectu dico ꝙ dẽnt iura intelligi; dum dñt ꝙ sentẽ
tia transit ĩ rem iudicatam.1. ꝓtentũ, & decium in ipsa sñia; seu
materia ipsius sententiæ transit in rem iudicatam.i. assumit au-
thoritatem rei iudicatæ,vt est not.tex in d.c. quod ad ꝓsultatio
nem;& ꝛm illum text. sunt intelligenda illa iura, quæ dñt, ꝙ trã-
sit in rem iudicatam. assimit enim post decẽdium authoritatẽ
rei iudicatæ; quasi dicat prius erat res iudicata; sed post decen-
dium assumit authoritatẽ rei iudicatæ;quia efficitur irreuocabi
lis, & iuris authoritate cõpetit ex ea,exceptio rei iudicatæ, quæ
fuit inducta ad iuris rigorẽ ꝛũdum, vt esset finis litium, vt no.
in c.pastoralis,§.quia vero,de of.deleg.& in l.qui exceptionẽ.ff.
3 de cõdi.inde.† Et per hæc decidit aliã quæstio, [b] nunquid an-
b te lapsum decendij possit proprie sententia appellari res iudi-
cata.Io.An.(vt paret ex prædictis) sentit ꝙ non.glo.tenuit ꝺ̄rium
in d.l.1.& in l. litigatoribus,præalle,Bar,in d.l.j.distinguit,ꝙ aut su
mitur res iudicata pro ipsa sñia,seu pro causa decisa, & tũc pro
cedit opi.illius glo.quia statim est sententia,& res iudicata; si ve-
c ro sumit res iudicata perfecte & irreuocabiliter, [c] adeo, ꝙ non
possit transigi;tunc procedit,opi.ꝺ̄rium,quam tenuit Io.An.& eã
attribuit Bar.canonistis per d.c.quod ad consultationem,§.liqs
post.ff.de condi.inde.si vero accipitur res iudicata, pro effectu
executionis sñiæ,tũc subdistinguit. Quidã enim est effectus iu-
ris,vt ꝙa aiure fit statim executio,vt in calibus,in quibus senten-
tia irrogat infamiã;tunc quia statum sequitur iste effectus,vt in l.
furt. ff.de his qui no.inf.incõtinenti dꝫ res iudicata. Quidam est
effectus facti,vbi requiritur hominis executio tũc quoad id nõ
dicitur res iudicata; quia interim non põt executioni mandari
sententia,vt in l.1.in princ.ff.nil ĩnoua.app.pen. Et quamꝝ hæc
verba Bart. prima fronte videanꝫ exquisita: mihi tñ non placẽt.
dico enim (vt paret ex prædictis) ꝙ res iudicata dicitur incontí-
nenti,cum sententia est promulgata respectu contentorum in
ipsa sententia: semel enim iudicata sunt quæ in ipsa ꝓnũntur: si-
cut enim sñia dicitur lata respectu causę agentis,quia iudicis of
ficiũ finitum est,vt in c,in literis,de offi.dele.ita res dicitur iudi
cata respectu causę patientis, seu materię ipsius sententiæ. Nec
obst.ꝙ possit appellari,& retractari, quia per hoc non potest ar
gui, ꝙ res nõ sit iudicata; imo fortius est hodie dicendum, quia
appellatio extinguit, vel verius suspendit ,pnunciatum, vt in l.j.
ff.ad Turp.& c.venientes,de iureiur.& c.pastoralis, §. præterea,
de of.dele.ergo res fuit iudicata & tenuit iudicatum; quia extin
ctio,vel suspensio præsupponit habitum, vt in l.decem, de ver.
obl.& in c.ad dissoluẽdum,de despon.imp.quinimo dico, ꝙ ex
toto effectus sententiæ,si.nõ suspenditur ꝑ appellõnem,vt dꝫ in
c.fi.de eo qui mit.in pos.multo ergo fortius potest dici res iudi
cata,si nondũ fuit appellatum; licet appellari possit, sed fateor,
quod ante lapsum decẽdij, nõ habet authoritatem rei iudicatæ
irreuocabiliter;& sic loquitur d.c.quod ad consultationem, si-
cut dicimus in simili,ꝙ per missionẽ ex primo decreto quis ef-
ficitur verus possessor,saltem de iure canonico;sed non incom
mutabiliter, sed per lapsum anni efficitur irreuocabilis, vt not.
in c.qñ.§.in alijs,vt lit.nõ contest.& in c.contingit, de do,& cõ
tu.& hanc partẽ,vt dicaꝫ res iudicata;licet possit appellari, tenet
Host.post Goff. in sum.eod.tit. §.hoc autem. Ad l.eleganter.§.si
quis post,præall.rñdeo, quod principaliter loquitur de re iudi.
a qua nõ potest appellari;non tñ sequitur,qn, & ante dicatur iu
dicata, vñ text.post modum ibi distinguit, ꝙ si fuit appellatum,
potest transigi;& sic præsupponit,quod dꝫ res iud.licet fuerit ap
pellatum.nec respectu executionis,potest dici res iudicata;quia
is qui exequitur, non iudicat; imo mandat executioni rem per
alium iudicatam,vt est text.in l.executorẽ.C.de execu.rei iud.&
4 sic non procedit illa Bart.consideratio.† Nunc pro declaratio-
d ne rubri.& prędictorum quæro,quid sit sñia. [d] Solu.dic qđ sñia
potest multipliciter sumi. qñq; enim sumitur pro significatio-
ne cuiusque orationis, qñq; pro opinione in aliqua re, vt in c.
veniam.35.q.9. & ꝛ.dixi de fer.c.capellanus; & multis aliis mo-
dis põt sumi,de quibus per Host. in sum.eo.ti.in princ. sed quo
ad materiam nr̃am,sententia est diffinitio iudicialis,controuer
siæ finem imponens: determinat enim iurgantium controuer-
sias,vt l.j.ff.eo.& c.iurgantium, ꝺ̄.e.Dicitur autem sentẽtia, qua
iudex ẽm quod sentit,declarat,diffinit & determinat lites,& du
bia inter partes.§.sed si quæratur,ff.si ser.vend.& c.forus, iuncta
glo.ꝺ̄.de verb.sig.& scias ꝙ sententiarũ tres sunt spẽs.qđam dici
tur diffinitiua, qđam interlocutoria, quædam habens vim diffi-
nitiuæ.glos.vero.3.q.j.in sum. addit aliã ſpeciem.dicit enim ꝙ q̃
dam est sententia præcepti, & vide illam glos. quæ est optima in
e materia nr̃a.diffinitiua [e] est illa,quæ imponit finem toti causę in
indiciũ deductæ,vt no.glo.in cle.vna,de seq.pos.& fru.& dꝫ dif-
finitiua;quia imponit finẽ controuersiæ;& finit iudicis officiũ.
5 † An autem sententia lata super exceptione peremptoria,dica
6 tur diffinitiua,vide qđ no.in cle.fi.de app.in glo.2.† Reperitur q̃
dam quasi diffinitiua, de qua per glo.in c.consultationib.de of-
fi.del, vt est sententia lata sup possessorio:nam habito respectu,
quia potest intentari postea petitorium,non dicitur ex toto dif
finitiua.vide tamen quod dixi in c.fi,ꝛ.de iud.Interlocutoria est
illa, quæ inter principium & finem causæ fertur super his, quæ
incidunt vel emergunt, vt no. glo. in d.cle.j.de seq. poss. & fru.
in ver. diffinitiua; & dicitur interlocutoria, vel quia iudex non
diffinit causam; sed interloquitur inter principium & finẽ; vel
quia iudex inter partes loquendo sine solẽnitate scripturæ pro
7 nũciat,vt dicit Host.post Goff.in sum.eo.§.2.in prin. †Sed dubi
tatur de præcepto,quod iudex,per se vel nuncium facit de com
parendo,glo.in Auth.de hęr.& Fal.§.illud,in ver.decreto,coll.j.
dicit

ADDITIONES.

a ¶ Rei iudicatæ.Quærit hic Do.Petr.an res iudicata dicatur infra decem dies
infra quos põt appellari.Doct.nostri quod non,in d.c.quod ad consultatio-
nem,glo.iuris ciuilis contra,vt l.eleganter,§.fiquis post.ff.de cõd,indeb.Bar.
dicit quod non est discordia, nisi in æquiuocatione, si res iudicata accipi-
tur pro sententia sine causa;& ita loquitur,§.si quis post. Si vero assumatur
res iudicata perfecte & irreuocabiliter;tunc verum dicunt canonistæ,quod
dic vt per Bart.in l.j.ff.eo. And.Barb.

b ¶ Alia quæstio.Adde glo.in c.non solum,in verbo innouata,de appel.in 6.quę
vult,quod tunc proprie dicitur iudicatum,quando appellari non potest. &
illam no.Gemin,ibi ad fi.prin.ad statuta cuius memimit Feli.in c.fi.in fi.inf.
eo.& dicit esse addendam hic.& ad hæc vide etiam Ro.in consi.334.incip.
circa principium. Seb.Sapia.

c ¶ Et irreuocabiliter.Adde Ro.consi.334.

d ¶ Quid sit sententia.Adde Io.de Ana.consi.16.

e ¶ Diffinitiua.Adde quæ sit sententia diffinitiua,quæ interlocutoria,& quæ sit
mista.Aut.de Bu.consi.6.Ang.consi.115.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit ꝙ est interlocutoria. Sed glo. in ea. Auth. §. si quis autem non implens, dicit ꝙ est quasi interlocutoria; & credo posse dici, quod si causa erat inchoata ante præceptum; tūc dr vere interlocutoria; quia interloquitur ꝑcipiendo inter principiū, & finem causæ; si vero nondū erat inchoata; & tunc dr quasi interlocutoria; quia non fit inter principium, & finem: sed ante.

8 † Quædam sñia non est diffinitiua, sed habet vim diffinitiuæ, vt qñ non imponit finem causæ; sed expectat aliam sñiam post se, vt cum iudex pronunciat se non iudicem in illa causa, vt no. gl. in auth. habita. C. ne fi. pro patre. & in c. significantibus, de offi. dele. & vide per Bal. de hoc in l. Titia, ff. de accu. & quod not. in c. peruenit, j. de app. Sñia præcepti est, qñ iudex sine causæ cognitione aliquid præcipit extra iudicium; & hæc improprie dr sñia; & de hoc per glo. 2. q. j. in sum. & per Inn. in c. ad aures, de

9 tempo. ord. † An vero excōicatio dicatur sententia, & an trahatur potius ad materiā interlocutoriarum, quam diffinitiuarū; vide per Inn. in c. per tuas, de sen. exc. & ibi dixi. & gl. 2. q. j. in sum. & per Io. And. in c. venerabilibus, eo. tit. lib. 6. & per Arch. in c. vt animarū, de const. eo. lib. vbi dicit, ꝙ improprie dr sñia; quia potius punit, quam finem causæ imponat. Absolutio etiā dicitur sententia. 11. quæst. 3. cap. 2. & in rub. de sent. excom. & absol. sed improprie, ratione p̄dicta, & vide in locis p̄allegatis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia est nulla, si error iuris in ea est expressus, nu. 4.*
2 *Sententia lata contra legem ciuilem est nulla etiam in foro canonico; secus si est lata contra statuta laicorum.*
3 *Sententia nulla, non potest dici sententia.*
5 *Casus, in quibus sententia redditur nulla; licet in ea error iuris non sit expressus.*
6 *Sententia lata contra ius, an, & quo casu sit ipso iure nulla, & numero 7. & 12.*
8 *Sententia continens plura capitula, vel vnum; si in aliquo casu sit erratum, an saltem respectu residui valeat.*
9 *Sententia lata contra legem habentem plures intellectus, non est ipso iure nulla.*
10 *Iudex an teneatur in syndicatu, si iudicauit secundum opinionem multorum, quæ tamen non est vera.*
Iudex non sequendo communem opinionē est in culpa, nisi sit falsa, vel possit probabilib. rationib. conuinci
11 *Appellatis si succubuerit, releuatur à cōdemnatione expensarum; si vna opinio Doctorum erat pro ipso.*
12 *Sententia lata contra extrauagantes non incorporatas, non est nulla; ni si extrauagantes sint multum notæ, & nu. 26.*
13 *Sententia lata contra ius commune, non expresse, se intellectua liter, nō est nulla ipso iure.*
14 *Sententia lata contra rationem legis, licet loquatur in alijs terminis, est nulla; secus si sit lata contra simile alicuius legis.*
15 *Penalis dispositio extenditur ad limites rationis expressè.*
16 *Sententia lata contra statuta particularia alicuius loci, an sit nulla.*
17 *Sententia lata contra consuetudinem non est nulla: nisi consuetudo sit notoria.*
18 *Sententia lata cōtra priuilegium, valet, quando sumus in priuilegio, cui pars potest renunciare, alias secus.*
19 *Tacens non habetur pro consentiente, quando si expresse vellet consentire, non posset.*
Exemptus non potest renuntiare priuilegio exemptionis suæ.
20 *Decretum positum ex falsa causa, non tenet.*
Decretum iudicis, an præbeat iustam causam possidendi.
21 *Sententia adiudicationis ex secundo decreto, dicitur interlocutoria: ex eo quia potest reuocari, quando patet quod non fuerat debitum.*
22 *Sententia nulla, an cōualidetur, propter interpositionem appellationis.*
Sñia lata cōtra falsum procuratorem, non habentē mandatū, est nulla.
23 *Sñia ex defectu solennitatis, potest confirmari per partes, ꝙ valeat tanquam pactū; & non tanquā sententia: sed non per viam appellationis.*
24 *Ratihabitio non trahitur ad ea, quæ non pendent ex voluntate partis.*
25 *Index qui tulit sñiam: an possit super eadem causa iterum pronūciare.*
26 *Iudex delegatus: qui probabili errore ductus, tulit aliquam sententiam, potest illam reuocare; & super causa iterum pronunciare. quod an procedat, vide nu. 28.*
27 *Non facere: & male facere, paria sunt.*
28 *Si prouidetur alicui non idoneo ignoranter, prouisio an sit nulla:*
29 *Papa si mandet ut prouideatur Titio reperto habili de beneficio, si fiat collatio, & postea appareat inhabilis: an valeat.*
30 *Curator si datur alicui tanquam prodigo, minori; qui vel non sit nec prodigus vel minor, an teneat.*

CAP. PRIMVM.

1 Sententia, † Non valet sententia, q̄ ꝯ iuꝯ est lata, expresso error in sñia. ita summat Do. Ant. Ioan. And. non summat pp breuitatem. Hoc summarium est in se verum, sed non congruit literæ, in qua nulla fit mentio de expressione

a erroris in sententia. ideo summo sic. [a] Sententia lata ꝯ leges vel canones, non tenet, nec ab ea opus est appellare. Casu literali non indiget, neq; tria capitula sequentia quia eorū litera clara est in se. Ber. No. j. differētiā in vocabulo, inter iura ciuilia, & canonica. Nam legum appellatione veniūt

b iura ciuilia, appellatione canonum [b] veniunt canonica. Ex hoc vlt. & ex tex. infertur quod omnis constitutio ecclesiastica potest appellari canon. c. j. de const. & 31. dist. c. Nicena, & hoc verū sumpto large vocabulo: aliàs secus, de hoc vide bo. gl. 3. dist. in sum. vbi notantur varia nomina constitutionis ecclesiasticæ. Item dic, ꝙ canones possunt dici leges, vt probatur in d. c. Nicena, facit tñ in ꝯrium. 2. dist. c. lex No. secundo, quod ecclesia in tantum approbat leges ciuiles, vt æquiparet eas canonibus in foro ecclesiastico; & intellige, qñ non ꝯdicunt canonibus. de quo dic, vt plene no. in c. j. de nou. ope. nun. & c. si in aduersum.

2 10. dist. † Et no. ꝙ sñia lata ꝯ legem ciuilem est nulla, [c] etiā in

c foro canonico. secus dic, si esset lata ꝯ statuta particularia laicorum, vt in c. ecclesia sanctæ Mariæ, de cōst. & dic vt ibi dixi; licet

3 aliud senserit Bar. in l. cunctos populos, C. de sum. Trin. No. † ꝙ

d sñia nulla, [d] potest dici sñia; & hoc largo modo: nam stricte lo-

e cus, [e] arg. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. maxime qñ fuit lata à iudice non suo, ad hoc glo. nota. in cle. j. de sequestra. Nota vltimo ex fi. cap. pro cōi vsu loquendi, cum dicimus sñiam esse nullā ipso iure, & dico ipso iure disponente. non. n. est necesse

4 expectare sententiā informatoriam hominis. † Oppo. ꝯ text. &

f vr, quod sñia lata ꝯ ius teneat, vt in ca. cum inter, j. eod. & l. ei. prolatis, & l. præses, ff. de re iudic. Sol. glo. (vt arbitror) in prima parte, metu ꝯrij, ponit duos intellectus ad tex. Primus, vt intelligatur, de legib. & canonib. disponentibus, vt nō valeat sñia à non suo iudice lata, ut in c. j. in primis. 2. q. j. & in c. at si clerici, 3. de iud. & C. si à compet. iud. per totū. Secundus intellectus, vt intelligatur, qualitercunq; sit lata ꝯ leges, aut canones; dummodo exprimatur error in sñia; nam tunc sñia nulla est, vt in l. expressum, ff. de app. & l. 2. C. quę sen. sine appel. rescin. & 2. q. 6. c. qui appellat. §. diffinitiua, ver. Itē si sñia. Ad 2ria dic, ꝙ ꝓcedit

5 qñ error in sententia non fuit expressus; & hoc est de mente gloss. cum qua Doc. communiter transeunt. ego dico non esse necesse tex. istum restringere ad istos duos intellectus. † Nō in infinitis (vt ita dixerim) calibus sententia contra leges, canones ve prolata est nulla; licet error in sñia non sit expressus, vt puta ex defectu iurisdictionis, ut in c. at si clerici, ꝓalle. Item

g ex defectu iudicis. ut quia notorie excommunicatus, & vt in c. ad probandum, de re iud. Item ex defectu litigatorum, vt quia contra minorem sine curatoris authoritate, in iudicio existentē. l. si curatorem habens, C. de in integ. resti. & l. clarum. C. de auct. præstan. & l. j. & 2. C. qui leg. perso. non ha. in iud. Itē rōne ipis, vt quia die feriato fuit lata, vt in c. fi. de fer. Vel de nocte, vt in c. consuluit, de offi. dele. Vel ratione loci, quia in ecclesia ꝯ iudicē sęcularem, vt in c. decet, de immu. eccl. lib. 6. Vel mulierē, seu minorē, qui iudicare non possunt. l. cum prætor. ff. de iud. & plene no. in c. suscitata, de in integr. rest. & in multis aliis casib. de quib. vide per Spe. in tit. de sen. prola. §. iuxta: & vide ibi in ver. item est nulla ratione litigatorum per Io. And. an valeat sententia lata pro bannito ꝯ statutum, quod prohibet ius illi

a reddi, [a] & præcipit audientiam denegari. In omnib. ergo istis casibus, & similibus potest iste tex. verificari. semp. n. sñia erit nulla, quantumcunq; error in sñia [b] non sit expressus. Ex quibus patet, ꝙ gl. & summarium D. An. nimium restringūt literam, quę

b la,

6 loquitur indistincte. † Et pro clariori responsione ad ꝯrium, s. formatum distinguo sic, ꝙ aut sñia est ꝯ ius. habito respectu ad merita causæ duntaxat. aut illud ius, ꝯ quod est lata sñia, concernit extrinsecus aliam iniustitiam a meritis cāæ, puta vt sñia non feratur die feriata, vel aliqd simile. Primo casu debet distingui,

c aut sententia [c] sit lata ꝯ ius, iuris errore in sententia non expresso, & valet sñia, sic loquitur c. cum inter. j. eo. & l. cū prolatis; & l. præses, ff. de re iud. fm vnum intellectum; & hoc casu procedunt iura q̄ dñt, ꝙ sententia facit ius inter partes, licet sit iniusta, d. c. cum inter. j. eo. & ff. de re iud. l. res iudicata, & l. ingenuū, ff. de stat. homi. Aut fuit in sñia, iuris error expressus, vt puta disceptabatur super testamento a minore facto, & iudex pronunciauit testm valere; quia minor 14. ānis potest testari. Vel disputabatur de validitate certæ electionis, & iudex pronūciauit electionem valere, quia suspensi possunt eligere; & tunc sñia est ipso iure nulla, vt in iuribus superius alle. Secundo casu principali, qñ est lata sñia ꝯ ius concernens aliam iniustitiam, & nō merita causæ, & tunc dico rr, quod sñia est ipso iure nulla, siue sit expressus error in sñia, siue non, & in hoc membro potest gñaliter iste tex. verificari. Nā regulariter quicquid fit ꝯ ius, est nullum; etiam si ius non determinat expresse actum esse nullum, vt in l. non dubium, C. de legi. & l. iurisgentium. §. si paciscar, ff. de pact. & in reg. quæ ꝯ ius, de reg. iur. lib. 6. & 10. dist. c. vides, & in alijs iurib. sūp. alleg. Dices tu, quæ est diuersitatis ratio inter istud membrum, & præcedens? Sol. nemo tangit. Ego autem dico sic, ꝙ in concernentibus merita cāæ, datur iudici facultas discernendi, & arbitrandi, cuius partis iura sunt potiora, quia non potest dari certa regula, vt in l. 3. ff. de test. & in c. in nostra, eo. ti. & c. causam. j. eo. cum simi. & ideo in istis præsumitur esse iustū quod iudex iudicauerit. Hinc est, ꝙ iura dñt præsumendum es-

d se [d] pro sententia iudicis, saltem per lapsum temporis. x. dierū d. c. in præsentia, & c. cām, nisi exprimatur error iuris; quia tunc cessat præsumptio, quæ erat pro iudice; cum notorietas habeat ꝯrium offūscare, & confundere illam præsumptionem. 8. dist. c. veritate manifestata, & in incertis, non certis opus est ꝓiecturis, vt in reg. 2. j. de reg. iur. clare enim patet sñiam tunc esse ꝯ ius, id eo tunc merito est nulla. In alijs vero iurib. cōcernentib. aliā iniustitiam a meritis cāę, nō datur facultas iudici discernendi; sed ponitur necessitas obtemperandi, vt in c. j. & c. ne innitaris, de const. & l. leges sacratissimæ. C. de legi. vbi dr, ꝙ leges cōstringunt vitas hominum, et c. j. de consti. dr, ꝙ canones ab omnib. sunt seruandi, merito ergo, si sñia reperitur lata ꝯ ius, virib. non subsistit nō. n. pōt inferior tollere legē superioris, vel ī aliquo ꝯ

e uenire in casib. non permissis, vt in cle. ne Romani, de ele. 26. q. 2. c. institutionis, & c. quod super his, de mai. & obe. & notabis bene hanc rationem. & optime facit pro ea parte, quod in simili no. Bar. in l. is cui, ff. de ver. obl. in ver. querit gl. & in l. sępe, ff. de

7 tut. & cu. da. ab his. † Nunc aūt q̄ro, an indistincte ꝓcedant supe rius dicta, vt in primo membro sñia teneat, vel annulletur expsso iuris errore, & in secundo sit nulla, siue exprimat error, siue non. Sol. distingue sic, ꝙ aut sñia fuit lata ꝯ ius litigatoris tm, &

c tunc rr tenet sñia, [e] vñ opus est appellatione, quia ius presumit iudicē recte fuisse motum, vt prædixi: fallit si iniustitia sit noto

f ria, [f] tunc. n. est nulla, ar. op. j. eo. c. inter ceteras, vbi plenius dicā. no. Inn. in c. fraternitatis, de fri. & male. j. c. c. cum Bertoldus, & D. Ant. hic, in d. c. inter ceteras. Probat rōne. ī notorio. n. cessat rō præsumptionis, qua sustinetur iniusta sñia, non. n. hēt tūc iudex prātem cognoscendi, sed tm dubitandi, seu verius exequendi vt in c. qm̄, de fi. presbyte. & c. euidentiā, j. de accu. & 2. q. 1. c. m'anifesta. no. Inn. in c. ex parte, de ver. sig. facit d. c. veritate. 8. di. nā hoc casu pōt sñia iniusta simpr dici ꝯ leges ꝓlata: & sic nulla, vt hic. Aut cessat hæc notoria iniustitia, & sic si fuit expressa cā ꝯ ius cōe, & alia q̄ non est ꝯ ius. sñia tenet, ita singulariter tenet, Inn. in c. in pōtia, de renun. & Io. An. in c. cū inter, j. eo. nam tunc sustinet sñia rōne alterius cāæ, quæ nō est ꝯ ius: & optime pro dicto Inn. adduco c. per tuas. j. qui fi. sint legi. Iudex. n. expri mendo duas, vr non precise fundasse se sup altera, dūtaxat. vñ satis est, ꝙ sñia posset sustineri ex illa, q̄ nō est ꝯ ius; ad hoc bñ facit rō Iræ in d. c. cām. vbi dr, ꝙ iudicis animus nō semper ad vnā probationis spēm inclinat; & ī dubio dēmus interpretari, vt porius res valeat, j. de verbo. sig. c. abbate, & l. quoties, ff. de ver. sig. & hoc vr procedere, ēt si altera cā sit ꝯ ius litigatoris, qm̄ in dubio ꝓsumit iusta, vt prædixi imputādum est nō appellāti. Hoc tñ dictum Inn. limito, qñ ex cā expressa, quæ nō est ꝯ ius; posset; si esset vera, sustineri. Exemplum primi; iudex pronūciauit testm valere, quia minor 14. an. pōt testari; qa probatū fuit ꝙ testator erat maior 24. annis; nam sententia potest ex hac vltima causa sustineri, vñ nō hēt vitiare, expressio causæ falsæ, per inutile, vtile. enim per inutile nō dēt vitiari, ex quo sunt seperabilia, vt in reg. vtile, de reg. iur. lib. 6. Exemplum secūdi. qñ iudex sic pronūciat, dico testm valere, quia minor 14. annis potest testari; & qa nullus defectus affuit in numero testū. certe sñia est nulla. qa p̄supposito, ꝙ illa cā sit vera: tñ ex ea nō pōt testm sustineri, quia nō sufficit solēnitatem fuisse adhibitam, nisi testator fuerit habilis, vt in l. si quæramus. ff. de testa. & no. bñ hāc limitationem, quia nemo tāgit. Aut fuit expressa cā ꝯ ius cōe dūtaxat, vel simul cū alia; ex qua tñ nō pōt sustineri sñia; & tūc si illud ius cōe est clarum, & indubitatum, tūc nō valet sñia; quia cessat rō p̄sumēdę iustitię, vt p̄dixi. hoc limito verum, qñ cā ꝯ ius expressa, respicit totam sñiam, vt puta qa cōtinet vnū articulū, vel plures ꝑ-

8 nexos. † Si aūt ꝓtinet plura capitula, & error ꝯ ius expsſus ꝑcernat vnū dūtaxat, tūc solū corruit illud capitulum, in alijs vero remanet sñia valida. ad hoc all. gl. fin. & Bar. inl. 2. C. de re iu. Pro bo rōne; nā qñ sunt plura capitula separata, vōr tot sñię, quot sunt capitula, ut l. ēt. ff. de min. ideo potest pro parte valere, & p

g parte nō. [g] l. quædā mulier, ff. fam. ercis. Sed qñ sñia cōtinet vnū capitulū, nō pot pro parte valere, ēt si error sit in parte, ad hoc gl. no. in l. ti. ff. de iurisd. om. iud. quæ dicit, ꝙ si habēs facultatem cognoscendi, vsque ad 10. condemnauit in 15. non valet sententia etiam vtq; ad 10. & tenuit illam gl. & ibi Bar. & Bal. in l. j. C. si aduer. rem iud. quia cum sñia sit res indiuisibilis, nō potest valere pro parte l. hoc iudicio, ff. fam. erc. & l. cum certa rōne, C. qñ prou. nō est neces. no. Bal. in d. l. 2. secus in re diuisibili, qa tūc vtile nō vitiatur per inutile, vt in c. si quos, de seruis. 12. q. 2.

9 & l. sancimus. C. de dona. & hoc bñ not. † Si autem illud ius, [h] ꝯ

h qđ est sñia lata, est dubiū, vt quia sunt multæ opi. hinc inde, vel est dubium in suo intellectu; & tūc sñia valet, quia talis error excusat, hoc probatur in d. l. cū prolatis, ff. de re iud. fm vnum intellectum, quem sequūtur cōiter Doct. ibi, & in l. 2. C. quæ sent. si. app. & ibi per Bar. & D. Ant. hic, & optime facit tex. in l. regula, ff. de iu. & fac. ign. & in d. c. cum dilectus, de cōsue. & quod not.

10 gl. in c. cum venerabilis, eo. tit. & c. vno, de post. prela. lib. 6. † An aūt possit iudex syndicari, qui male iudicauerit, quia elegit opi.

i quam multi sequūtur; licet nō sit bona? Bar. in d. l. cum prolatis, tenet ꝙ sic, mitius tamē debet puniri, secūdum eum, ad hoc alle. quod no. inst. de obl. quę ex quasi. deli. in prin. Sed Ang. de Pe. dicit in d. l. cum prolatis, hoc verum, qñ altera opi. esset approbata; aliàs aūt licitum est alteram partem eligere, alle. Inno. in c. ne innitaris, s. de cōsti. Ego dico, ꝙ si opi. cōtraria est magis communis, procedit dictum Bar. quia est in culpa. nō sequēdo communem opi. ex quo erat vera, arg. in c. 2. de deci. & dicit Io. An. in c. j. de const. ꝙ communis opi. est sequēda, nisi sit euidenter falsa, vel possit ꝓbabilib. rationibus ꝙuinci. sed vbi tātus esset opinionum conflictus, vt non posset apparere, quę sit opinio magis communis; tunc posset procedere opinio. Ange. & hoc casu posset procedere opinio. Petr. quam recitat

11 Dom. Anto. in capit. vt debitus, de appellat. vbi dicit, † quod si vna opinio faciebat pro appellante, releuatur si succubuerit, a condemnatione expensarum, & vide quod ibi dico, & in ca.

12 1. de constitu. † Et per hęc idem dicendum, vt scilicet sententia teneat, quando est lata contra legem, seu decretalem extrauagantem. nam cum nō sit in corpore iuris clausa, potest de ea probabiliter dubitari; & hoc probatur in d. l. cum prolatis secundum alium intellectum, quem sequuntur ibi Barto. & Ang. & alij, & Bald. in l. 2. C. quę senten. sine appella. rescin. & Dom. Anto. hic, & in cap. pastoralis, de fid. instrum. & vide quod ibi dixi. Ego puto hoc verum, nisi extrauagans esset in loco illo no-

ADDITIONES.

a Ideo summo sic. Pondera quia istud summarium est contra casum. l. 2. C. quando prouo. non est necес.

b Appellatione canonum. Adde quod in odiosis canonis appellatione venit & Papalis, secus in fauorabilibus, secundum. Cald. consilio 16. de constitu. Andre. Barb.

c ¶ Est nulla. Quid si sententia feratur contra consuetudinem? Ia. de Rauen. tenet ꝙ valet, quia cōsuetudo consistit in facto; & sic potest probabilius ignorari quam lex. c. 1. de constit. lib. 6. & ita no. in l. 2. C. quando prouo. non est necес. & Cy. vbi etiam no. quid iuris quando lex habet plures intellectus, & fertur sententia contra vnum intellectum approbatum per consuetudinem, secus si de eo dubitetur, vt l. in lege. ff. de contrah. emp. And. Barb.

d ¶ Sententia nulla. Hinc est ꝙ de sententia nulla non est facienda mentio vt per Fely. in c. ex tenore. ver. de rescripto nullo. sup. de rescrip. Seb. Sap.

e ¶ Stricte secus. Adde Io. de Ana. consi. 83. & vide quæ posui. §. condemnatus in apost. ad Bar. de tortis.

f ¶ Sententia lata. Istam materiam totam reassumit Domini. in c. in tantum, s. dif. & ibidem latissime D. Bar. de Bel. in suis recol.

g ¶ Notorie excōicatus. Adde ꝙ nec consensu partium potest eius iurisdictio prorogari, vt etiam voluit Ro. consi. 148. sed quid si excommunicatus non reputabitur, vide Rom. sing. suis.

¶ De ista materia prorogationis iurisdictionis plene traditur in l. consensu set ff. de iudi. & in c. P. & B. de of. dele. & an iurisdictio prorogata dicatur se delegata vel ordinaria, vide Bal. in l. 1. ff. de iud. & in l. 1. C. vbi de cri. agi opor. dicas tñ, ꝙ si iurisdictio sit taxata certis finib. illa non pōt prorogari, etiam de quantitate ad quantitatem, vt per Bal. in l. inter conuenientes. ff. ad munic. & per Cy. in l. si quis ex consensu. C. de episco. aud. & habetur per glo. in d. l. j. ff. de iud. an aūt in criminalibus habeat locum prorogatio, vide per alle. l. si quis ex consensu, vbi per Bal. in l. 1. in prin. C. vbi de cri. agi opor. & vide Inn. in c. pastoralis, de re iud. vbi ponit an iurisdictio prorogetur. & dubitatur de ipsa & an prorogatio fieri possit in causa meri vel mixti Imperij, & an possit fieri per procuratorem, vide per Spe. in tit. de deleg. in §. ex opi. potest. ver. sed notam. & in tit. de inrisdict. om. iudi. ver. vnum. Ant. Fran.

ADDITIONES.

a Ius illi reddi. Adde Rom. consi. 214.

b ¶ Error in sententia. Adde Io. de Ana. consi. 6. Alex. consi. 123. 1. li. & consi. 79. 2. li. & vide Franc. Are. consi. 25.

c ¶ Aut sententia. Vide Bar. in l. is cui bonis. versic. querit glo. ff. de ver. ob. Bar. Ang. Are. & alij, in l. si expresim. ff. de appel. Moder. in l. pen. ff. de iusti. & iure. Seba. Sapia.

d ¶ Præsumendum esse. Quomodo, & quando pro sententia præsumatur, vide Fel. late in c. quoniam contra falsam. col. 12. sup. de prob. vbi etiam alij.

e ¶ Tenet sententia. Adde Ro. consi. 280. & vide per eundem quando sit nulla ipso iure, singu. suis, fol. 6.

f ¶ Notoria. An sententia notorie iniusta valeat, vide remissiue per Fel. in c. si quando. in princ. sup. de off. dele. & quomodo sententia dicatur continere manifestam iniquitatem, colligitur ex no. per Ang. in l. si pars iudicantium, in prin. vbi est bonus tex. ad hanc materiam in verſ. nisi aperte, sentit. n. Ang. quod dicitur continere manifestam iniustitiam, quando apparet ex processu, cuius tamen contrarium sentit. Bal. in l. j. in pen. col. ver. sed quid si iste, C. ne fi. pro patre, & in l. fi. ad fin. C. sent. resc. non pos.

g ¶ Et pro parte non. Adde Alex. consi. 100. 4. lib. Rom. consi. 291.

h ¶ Illud ius. Vide Deci. in c. nam concupiscentiam, colum. 2. in 1. lect. supra, de constitu. & pulchre per alleg. præceptorem meum. Do. Rochum Curtium, in rep. cap. fin. colum. 30. de consuetud. & quot modis dicatur ius dubium, declarat Alexan. in apost. ad Bartol, in l. quod Nerua, columna sexta. ff. depo. & Soci. in rub. ff. de reb. dub. Vide Abb. in c. capellanus, colum. 3. sup. de fer Sebast. Sapia.

i ¶ Non sit bona. Adde Pet. de Ancha. consi. 260.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a notissima. [a] exemplum in extraiug. execrabilis, & in extraiug. ad reprimendū, quæ quotidie allegantur in scholis & iudicijs. tūc.n.cessat rō incertitudinis; facit c.1.de postul.prel.& 16.dist. c.q̄ dicitis. quod nota,& facit quod ꝯ. dicam in consuetudine.

13 † Item vt sñia teneat,qñ ius.cōe nō est expressum; sed per argumēta & ꝓbones pōt intellectualr reduci.vt sit ꝯ ius cōe,& hoc notabiliter voluit Inn.in c.P.& G.de off.dele. & facit qđ not.gl.

14 in c.2.de testib.cog. † Quid autē,si est lata ꝯ simile legis,non tñ reperitur lex ꝯria in illis terminis? Iac.de Are.& Cyn.in l.j.C.de legi.dicunt sñiam valere.refert,& sequitur Bart.in l.2.præall.facit optimè q̄ no.Inn.in c.cū speciali,de appel.tunc.n.fm Cy.in d.l.j. est sñia ꝯ ius,qñ reperitur lex scripta in terminis occurrentibus,vel omnino indifferentib. secus si termini differunt; licet propinqui sint,& habeant rationis paritatem. D.Ant. dicit,q̄ si

b ratio [b] esset scripta in genere,licet sub alijs terminis specificis,satis vī ꝯ legem iudicatum, si esset iudicatum ꝯ rationē legis, nihil adducit. Sed mihi hæc sñia placet,pro qua opi. adduco l.nō dubium,C.de legib.& tex.in c.fi.de reg.iur.lib.6.vbi dī,q̄ is cōmittit in legem, qui verba legis amplectens, ꝯ legis nititur voluntatē: & sic ratio legis est qñque lex. hinc est,q̄ ratione legis restringitur,& ampliatur dictum legis,vt l.cum pater,§.dulcissimis, ff.de leg.2. † Dispositio ēt penalis extendit ad limites rōnis expressæ; no.glo.in cle.1.de elec.in verbo.eligat,& in cle.2. de vita & hon.cler.in verbo,pileum lineū;& facit l.2.ff.ad Tert. secus,vbi allegaref simile sub facilioribus terminis,vel paribus, vt no.Inn.in d.c.cū speciali.Idem per omnia esset dicēdum,qñ sñia reperitur lata ꝯ legem ꝓcernentem aliam iustitiā a meritis causæ.vbi tñ lex daret ordinem causæ ad causam;tunc non vitiaretur sentētia ex transgressione illius ordinis, sed opus esset appellare,vt in l.j.C.de appel. & regit,an valeat factum contra legem,vide per gl.in c.tua.de sponsa.duo. & 10.dist.c.vides,per Cyn.& Bald.in d.l.non dubium, & per Bart.in l.stipulatio. ff.de

16 noui oper.nunc.dico in c.fi.de postul.præla. † Sed quæro,quid si sententia fit lata ꝯ statutum particulare loci? Solu. dic idem quoad illum locum, sicut dictum est ꝛ. de lege cōmuni quoad vniuersum.Nam statutum est lex in loco,vbi viget. l.omnes populi,ff.de iust.& iure.& 1.dist.c.ius ciuile.Hinc dicit Bar.& Anto.post eum,in d.l.cum prolatis, & Bald.in d.l.2. q̄ sententia lata cōtra statutum extrauagans a volumine statutorū,tenet,sicut

c dicimus in extrauaganti Principis. c sed limito, vt ꝛ. dixi in extrauaganti Principis, nisi statutum seu reformatio extrauagans esset nota in loco & in iudicijs;secus si sentētia esset ꝯ tenorem

17 statutorum in volumine redactorum. † Quæro,quid si sentētia sit lata ꝯ consuetudinem? Sol.' dic q̄ valet propter dubiū facti, arg. eorum quæ dicta sunt, nisi consuetudo esset notoria, tam in populo,q̄ in iudicio, arg.eorum quæ leg.& no.in c.1.de constit.lib.6.& in l.de quibus,ff.de legib.& ita not.Bald.in d.l.2.pro hoc facit quod not.Bart.in l.de quibus,prælle. vbi cōcludit,q̄ cōsuetudo est ius,& probatur ibi,& 1.dist. c.cōsuetudo. debet tamē probari,si allegatur,fm eum,vt l.j.C.quæ sit lon.consuet. & probatur in c.cum dilectus,eo.tit. & hoc quia consistit in facto,quod sæpe prudentissimos fallit.Si.n.datur probabilis ignorantia,debet tenere sentētia,sicut tenet sentētia ꝯ legem extrauagantem; secus vbi cessat ignorantia, cum reperiatur lata ꝯ

18 ius,quod nota. † Quæro, quid si sentētia fuit lata cōtra priuilegium,vī q̄ non valeat,quia priuilegium est lex. 3.dist.c.priuilegia.dic cōtra,per c.suborta,ꝯ.eo. vbi dicitur,q̄ aut priuilegium fuit ostensum iudici;& dando sentētiam cōtrariam videtur reprobare.aut non fuit ostensum,& non debet prætextu priuilegij de nouo reperti sentētia retractari.Respondeo ad contrarium,quod priuilegium est lex priuata,non autem communis, vt dicitur in cōtrario; & cōsistit in facto,& priuatus potest suo fauori renunciare; secus autem est in l.communi, quæ est certa & clara; & iudici datur facultas iudicandi,an priuilegium te-

19 neat,iuxta not.in c.cum venissent,de iud. † Hoc puto procedere in priuilegio, cui pars renunciare potest,seu quatenus venit in præiudiciū partis; aliàs secus. vnde si exemptus litigauit coram ordinario loci, & nō allegauit exemptionē, nō tenet sen-

d tentia. [d] Nec ob. taciturnitas,quia si voluisset, nō potuisset etiā expressè in illum,vt iudicem,cōsentire, de arbit. c.cum tpe.ergo nil operatur taciturnitas,& hoc tenet Io.And.in reg.scīēti, de reg.iū.lib.6.in Merc. facit quod not.gl.in l.j.C.vbi de cri.agi opor.& vide q̄ dixi in c.significasti,de fo.cōp.sed hoc casu non tenet sententia ex eo capite;quia fuit lata ꝯ priuilegium,sed pp defectum iurisdictionis.secus puto,si exemptus produxisset priuilegium exemptionis,& ordinarius hoc nō obstante tulit sentētia in cōtrarium,seu dicit,priuilegio nō obstante;quia tunc præiudicat quoad exemptum,licet non quoad Papam,arg.eorum quæ no. in c.ad audientiam,de præscr. & c.dilectus,de capel.mon.& d.c.suborta. Quæro an valeat sentētia ꝯ sentētiam,

e cum prima sñia fecerit ius inter partes? dic vt plenè dicā ꝯ.eo.

20 c.inter monasterium. e † Quæro, quid in decreto f interposito

f ex falsa causa? dic q̄ nō tenet,siue sit error iuris in eo expressus, siue non. & in hoc differt a sententia, vt probatur in l.cum hi §.si prætor,ff.de transac. & l.magis puto,§.si res,de reb.eor.qui sub tut.vel cur. sunt. & l.j.§.hæc verba. ff.ne vis fiat ei, & l.cū vero,§.subuentum,ff.de fideic.lib.not. Bart.in l.Sciæ,ff.de tuto.& cur.da.ab his,& plenius per eum in l.iustè possidet, ff.de acquir. poss.vbi distinguit,q̄ aut decretum non interponitur ritè,id est non seruato iuris ordine; & in dubio non valet.l.meminerint, C.vnde vi, & l.fin. C.si per vim vel alio modo, not. in d.l.iuste. Qñque decretū interponitur ritè, sed non rectè,i.iustè,non iuste seruata iustitia; & tunc qñque deficit decretum in iustitia, respectu petentis,& non valet: vt in iuribus præalleg. Qñq; deficit iustitia ex parte cōuenti,vel rei,in qua facta fuit missio; sed iustitia est iusta ex parte agentis; & tunc decretum in se est valdum; & is qui illud obtinuit, possidet & præscribit, vt d.l.iuste possidet. Exemplū in hoc vlti.in eo,qui verè est creditor Titi, & mittitur in possessionē rerum Sempronij nō debitoris,tanq̄ Titij, valet etiā tunc decretum. licet restituatur ille Sēpronius vt l.a diuo Pio.§.si super rebus,ff.de re iud.Quæ autē sit ratio diuersitatis inter sñiam, & decretum, credo q̄ decretū sapit potius nām interlocutoriæ,quę reuocatur pp iniustitiam ex indicis officio,vt in c.cum cessante,de appel.& l.quod iussit,ff.de re

21 iudi. quam diffinitiuæ, quæ irreuocabilis est, ex quo transiuit in rem iud. vt c.cum inter,ꝯ.eo. & C.sent.resciū. non poss. per totum. † Et ideo no.dicit Inn.in c.dilecto,de verb.sign.q̄ hæc sententia,quod res debitoris vendatur ex secundo decreto,est interlocutoria:ideo,si iudex postea ꝯrium cognoscit,s.quod nō

22 suberat debitum,reuocabit missionem,& venditionem, arg.in d.§.si prætor,& §.si res.præall. & de hoc decreto interponēdo. & an præsumatur pro eo,vide elegāter per Bar.in l.j.C.de præsumino.sine decreto non alie.& per Spec.in tit.de procu.§.fi.vers. quid si solū, & in tit.de emp.& vend.§.nunc dicēdum,vers.breuiter scias,& per Bal.in l.quicūque.C.de bo.que lib.& in prima ꝓstit.lib.feud. † Redeo nūc ad secundā particulam gl.in qua gl. opponit in eo, quod in prima parte ꝓcluserat,sñiam nullā non ꝓualidari ex interpositione appellationis, de l.3. §.falsus,ff.rem rat.hab. vbi dī,q̄ si dñs appellat a sententia lata ꝯ falsum procuratorem,ratificatur: & sic sñia,quæ erat nulla pp defectū mandati,vt in c.ex insinuatione,& in c.in nostra,de procur.ratificatur per appellationem.Sol.glo.nititur soluere,vt patet in eadē

23 non formaliter soluit. & habes glos.2.q.1.c.statutis, quæ dicit quod appellando confirmat quis sententiam; licet sit nulla ex defectu solēnitatis. hoc voluit illa glos.relata ad illum tex.mouetur per d.§.falsus. sed malè loquitur; vnde Docto.hic cōiter tenent contrarium, & Bart. in l.licet, ff.de iudic. l.si expressim ff.de appell.& no.ꝯ.de appel.c.dilecto.Dic ergo formaliter soluendo cōtrarium, q̄ quādoque sententia est nulla solū ex defectu consensu partis; & tunc potest pars illam ratificare consentiendo,vt in d.l.licet,& appellando videtur cōsentire gestis per falsum procuratorem; & sic videtur loqui d.§.falsus,nā sententia lata contra falsum procuratorem, tenet, quoad ipsum procuratorem; quia cum eo est contractum,seu quasi, per lit.con. test.l.Plautius, ff.de procur. quoad dūm verò,non tenet ex defectu consensus duntaxat: ideo ratificando tacitè, per ipsum

24 actum appellationis conualidatur. † Qñque sententia est nulla ex alio defectu solēnitatis; & tunc non cōualidatur per actū appellationis;quia defectus sententiæ non dependet ex consensu partium; vnde non possent partes etiam expresè eam conualidare,vt valeret vt sententia; licet possent approbare,vt valeret tanquam pactum [g] & nouiter contrahendo, & ita intelligitur l.2.C.comm.vtriusq; iud.vt ibi no.per Cy.& per Bart.in l.vna.C.qui

ADDITIONES.

a ¶Notissima.Adde q̄ sententia lata ꝯ extrauagantem sit nulla, Rom.cons.251.

¶Circa hoc,an sententia lata contra extrauagantem sit nulla, dicas,q̄ sententia lata contra ius commune,vel contra constitutionem,vel extra statutum, est ipso iure nulla, l.2.& ibi Bart.quando prouoc.non est necess.& ibi etiam per Alex.in apost. secus tamen est,si sententia sit lata cōtra consuetudinem, quia illa valet,si ab ea non appelletur, vt per Bal.in tit.de pa.Const.ꝯ §. nos Rom.in pen.col.& no.in c.1.de const.lib.6.& in c.cum dilectus,de consuet.& in l.de quibus,ff.de leg. & vide quæ not.in c.1.de consuet.

b ¶Quod si ratio. No.de ratione expressa in l.ad hoc optimè facit, quod not. Pet.de Anch. eleganter in repet.c.canonum statuta,in 25. de const. Item vide quod sing.scribit Domi.in c.vt ne litigantes,in vlt.col.de off.ord.lib.6.

c ¶Principis.Vide Bart.& alios,in l.cum prolatis,ff.de re iud. cum multis allegatis per Fel.in c.pastoralis, col.1. vers.vltimo. per illum tex. supra de off.deleg. vbi latè de sententia lata contra extrauagantem,& contra statutum insertum in corpore iuris,& contra decisiones Rotæ,& plura,vt ibi,& hinc & cuius authoritatis sint extrauagantes, ponit idem Fel.in c.2. col.antepen. supra de rescript. Sebast.Sap.

d ¶Non tenet sententia. Adde Cald.cons.12.de iud.

e ¶Inter monasterium.Adde quæ ibi ponuntur Deo duce.

f ¶Quid in decreto. Alex. cons.84.3.lib. & quid in sententia, & per eundem cons.75.2.lib. & de decreto, vide Raph.Cum.cons.94. Ang.cons.94. Rom. cons.454.

g ¶Tanquam pactum. Adde Alex.cons.222.& Io.de Ana.cons.6.

C.qui pro sua iurisdict. & in d.l.si expressim.appellando vero non aprobat sententiam,imo impugnat, & sic non potest valere ēt per pactū, [a] vt no.Bar.in d.l.si expressim. † Et aduerte ad

24 vnam limitationem eorum quæ ponit gl. ratificatur enim sñia lata cum falso procuratore per consensum dñi superuenientē, qñ ille poterat esse procurator,alias secus,ita no.dixit gl.in d.l. licet,& sequitur ibi Bar.& pro hoc facit, quia sñia hoc casu nō est nulla ex solo consensu partis;sed alio defectu non dependēte a potestate domini.facit quod no. Inno.in c.prudentiam,de offi.dele.& per Dy.in reg.ratihabitio,de reg.iur.lib.6.& per Io.

25 An.in reg.ratum,eod.tit.in Mercu.† Extra glo.quæro.quia sñia ꝯ leges lata est nulla,vt hic, nunquid iudex poterit iterum pro

b nunciare? [b] Sol.tangit hanc quæst.hic Inno.& concludit, quod si est ordinarius,potest,vt C.quo.& quan.iud.l.præses, & l. 4. C. de accu.secus in delegato,qui pronūciando functus est officio l.si vt proponis.C.quom.& quan.iudex. Sed tu de hac quæstio ne dic,vt plenius no.in c.literis;de offic.deleg.vbi melius cadit.

26 † Addit tamen hic Inno.vnum notabile dictum dicens, qđ vbi non tenet ipso iure, qđ fecit delegatus ex errore probabili ductus,iterum prosequi poterit. ponit exemplum in executore cui mandabatur vt prouideret Titio de præbenda,cui prouidit de præbenda Martini;qui communi opinione reputabat mortuus,sed viuebat,vt postea compertum est.ex hoc errore probabili poterit demum de alia prouidere,secundum eum,arg.ꝯ. de secun.nup.c.dominus,C.de iur.& fac.ign.l.error. Si verò prouidit de præbenda, quæ de iure vacabat,non de facto, prouisus autem renuit prosequi ius suum, execrans forte lites, non pōt executor amplius prouidere: imputetur autem prouiso, q̄ ius suum non defendit,arg.ff.de pet.hære.l.illud.nec prodest ignorantia facti,quoad possessionem, quæ non est talis, quod de iure potuerit prouisionem impedire, fm Inn.& bene. Nec obst. c.cum nostris,de concess.præb.quia loquitur in alio casu;cum scilicet gratia fuit in prin.subreptitia. Idē dicit,Inno.vt non possit iterum prouidere,si executor errauit in iure,licet sua prouisio fuerit nulla.ponit exemplum Host.cum dispensatiue prouidit eps de parochiani ecclesia prouiso in minoribus tñ. executor credens cpm dispensare non potuisse,contulit illam,vt vacantem,errans in iure,ꝛ.de æta.& qual.c.præterea.& hodie credo,quod hoc casu nō sit necessaria dispensatio. per c.si pro clericis paupertibus, de præben.li.6. Aliud tñ sensit ibi glo. & dic vt no.in d.c.præterea,& cap.2.de institit.lib.6.dictū tñ Inno. non placet hic Host.qui tenet,q̄ licet errauerit in iure,ex quo tñ apparet,q̄ prouisio fuerit nulla iterū, tñ debet de bñficio alio illi prouidere,vt beneficia principū habeant suum effectū nec illis

27 illudatur.† Quia nō facere,& facere ita q̄ sit nullū, æquiparantē, de transla.epi.c.2.cū concordan.ibi positis,de cleri.non resi.c.

28 tuæ.† Aduerte, inquantū Inno. loquit generaliter in terminis quæstionis,de quolibet delegato; indubie dictū suū non est verum,quatenus dicit,q̄ pōt iterū pronūciare, si ipso iure ex probabili errore facti tenuit,q̄ ipse facit.dico. n. q̄ siue errauerit in facto,siue i iure;dūmodo seruauerit formā cōmissionis;si tulit sententiā diffinitiuā,nō pōt amplius se intromittere: quia functus est officio suo, siue bñ,siue male;ad hoc. bo.text.in l. si vt proponis,& quod ibi no.per Bar.C.quo.& quā. iud. & optime facit tex.in l.dicere,in fi.cum duab.ll.seq.ff.de arb.& in c.si com promissarius,de ele.lib.6.vbi tex.optimus ad mām,& q̄ no. Dy. in reg.q̄ semel,de reg.iu.lib.6.& Bar.in l.si expressim,ff. de app. sed prōnē Host.præall.pōt saluari dictū Inn.in exēplo q̄ eū proposuit,f.in executore gratię,vt siue errauerit in iure,siue in facto, possit semper iterum prouidere,si prima prouisio fuit nulla:qa princeps vī mandasse prouisionem effectualem, & bñficia principum debent benigne interpretari, vt in c.olim, de verb.sig.& l.fi.ff.de consti.prin.Præterea gratia est quid principale: ptās vero executorum,venit accessorie ad gratiam.vñ sicut per inuitiem & erroneam prouisionem non expirat gratia, quia intelligitur de beneficio vacanti, nulli debito:ita nec debet expirare ptās executorum,arg.optimum in c.si super gratia,de off.dele. lib.6.vbi vigore gratiæ sustinetur ptās executoris eo casu, quo

29 ptās delegati expirasset:quod est bene notandum,& hanc opi. tenet finaliter D.Ant.in c.ex literis, præall. † Sed iuxta prædicta quæro de quæstione,q̄ ponit Bal.in d.l.2. quæ sent.sine ap.resci.

c Papa, [c] mandauit in forma pauperum hoc modo conferas Petro clerico aliud bñficium non habenti tale bñficium, qđ non excedat tantam quantitatem annuam, si cum repereris sufficiē tem in lectura,constructione, & cantu. qui executor cum examinauit,& putans ipsum esse idoneum,cum non esset, bñficiū ei assignauit,nunqd valet collatio? & vī primo q̄ non,per l.Seię egressa,ff.de tut.& cur.da.ab his.vbi dī, q̄ si iudex dedit adulto tutorem,tanquam minori,non valet datio. Ad idem l.cum vero.§.subuentum, ff. de fideicom.lib. vbi non valet pronunciatio super libertate,si iudici falso obreptum fuit. Bal. ipse tenuit ꝯrium.ꝑ er tex.Inst.quib.ex ca.ma.non li.§.semel.vbi dicitur satis esse,quod semel fuit causa approbata,siue sit vera, siue nō,si

ue ista verba sapiant monitionem (vt quidam dñt) siue cōditionem: cōditio tamē est purificata per obseruātiam solius formę & quamuis materia id est pona. nō sit sufficiēs, nō tñ est rebellis actui,cū discere possit, quamdiu viuit, & pleraque in aptitudine recipiūt fundamētum,ff.de fideicom.lib.l.apud Iul. Idē dicit,si Papa dixerit,si cum inueneris virum vitæ laudabilis,& cōuersationis honestæ.Nam sufficit,q̄ fuerit taliter,& qualiter facta inquisitio:quia executor ad nullam formā arctatur; n si ad formam mādati:adducit no.per gl.in cle.vna,de offi.delega.In no.in c.ratione,de ap.& in hoc vlt.male allegat. Nam voluit allegare Inn.in c.fi.de præsump.vbi ponit plene hāc materiam,& ibi plenissime dixi. Et hæc dicta Bal.sunt notāda. Sed in ꝯrium facit,qđ no.Inn.in c.inter dilectos, de excess.pla.vbi dī,q̄ si aliqs authoritate Papæ prouidit alicui notorie indigno,& sciēter,de aliqua prelatura;vel manifeste ꝯ tenorem mādati, prouisio est nulla;nec impedit aliam prouisionē faciēdam, ar.de ele. c.cū in cūctis,in fi.Et post pauca nō restringēs se ad casum manifeste iniustitiæ,dicit,quod si Papa mādat prouideri alicui sub' conditione,puta si est de tali loco oriūdus,q̄ executor nō habet potestatem prouidēdi,nisi cōditio sit vera,vt ff.de verb.sig.l.cedere diem.Idē dicit,si ptās nō sit cōditionalis; sed certū est, q̄ Papa nūquam scripsisset pro illo,si sciuisset veritatem,vt si scripsit pro quocūque in crimine permanēte; quod est valde notādū. Quid ergo dicemus? Ego vltra illa quæ dixi in d.c.fi.in vlt.col.dicerem in præsenti sic,q̄ aut notorie cōstat cōditionem requisitam a Papa nō existere,vel illum,pro quo scripsit,fore notorie indignum,ita q̄ verisimiliter,si Papa sciuisset, nūquam pro illo scripsisset,& tūc prouisio est nulla,quia cessat præsumptio,quæ est pro facto executoris; ex quo notorietas est in oppositū, vt ꝛ.dixi & optime facit l.Sciæ egressa,præall.nā ibi nō tenuit datio tutoris,cum nāliter cōstaret illū nō esse pupillum. Aut cessat notorietas;& tūc quædam sunt, q̄ committuntur cognitioni ipsius iudicis; vt puta reperit eum vitæ laudabilis &c. quædā vero veniunt extrinsecus verificāda,vt puta prouideas tali,si nullum possidet bñficium,vel si accesserit consensus capituli. Primo casu tenet,pulsio,licet cōditio, vel monitio in veritate nō

30 existat,dummodo executor fecerit aliquā examinationē, seu inquisitionem.ratio.quia cum ista veniant verificanda per iudicis cognitionem,presumptio est;quod insint, ex quo iudex sic declarat,vt in d.§.semel.Insti.qui.ex cau.ma.non li.Fateor tñ,q̄ superior postmodum ex officio procedens, poterit prouisionem cassare,si nō reperit requisita,arg.in c.pastor.de app.& qđ no.gl.in d.cle.vna,de off.deleg.Secūdo non tenet prouisio,nisi cōditio sit verificata,arg.in d.l.cedere,& c.pro te,& qđ ibi no. de reseri.lib.6.qa hoc casu cessat præsumptio surgens ex facto

iudicis,cum ista dependeāt à sua cognitione.† Ad hoc optime facit,qđ in simili no.Bar.in d.l.is cui,ff.de verb.obli.in illa q.si iudex dedit tutorem adulto,tanq̄ minori,vel alicui vt prodigo,q̄ non erat prodigus:& licet multę sint opi. vt ibi per eum, tñ isti distinguūt, q̄ in primo casu nō tenet datio, ex quo in veritate nō erat minor per d.l.Seię egressa,sed in 2. casu tenet, licet nō esset prodigus,vt no.gl.in l.j.C.de cura.fur. Et diuersitatis ratio, fm eum,quia esse minorem, vel maiorem declarat nā;sed esse prodigū spectat ad iudicem,& ideo presumit pro eo; quod ipse fecit.& vī id ius faēcre,qđ iudex dicit, ar.in l.j. quod cum fal. tu.ita dico in proposito,quod est notandū,& hic sit finis in hoc c.Nam quædam alia tangit hic Inn.q̄ qa non faciunt ad mām, nec sunt multum vtilia,omitto;& de materia vide in cap.j.ꝛ.de alie.iud.mu.causa facta,& l.j.ff.eo.

ADDITIONES.

a ¶Pactum.Sententia nulla an possit per partes ratificari, tradit Fel. in c.significasti,col.3.ver.tenementi,5.de fo.comp.& in c.cum ex officij. col. 16.vers. non obst.dictum Inno.sup.de præscr. Seb.Sap.

b ¶Iterum pronunciare.Adde D.de Ro.dec.141.in nouis hoc eo.tit.

c ¶Papa.Vide Old.in cons.175.in thema tale est,& in cons.41.incip.breuiter Bal.in l.neque natales.C.de proba.Car.in cons.28.incip.pendente inquisitione,& multa per Fel.in c.fi.col.8.ver.3.conclusio,ꝛ.de præsump. Se.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Executio sententię, an & quo casu possit fieri statim post latam sententiam,vel post aliquod tempus.*

2 *Sententia corporalis, an possit mandari executioni intra decem dies datos ad appellandum.*

3 *Contra sententiam criminalem dantur decem dies ad appellandum.*

4 *Appellatio a sententia in criminalibus, quibus casibus non admittat.*

5 *Non valet sententia lata per iudicem, qui ita celeriter pronunciauit, quod potest presumi quod non ita celeriter fuerit instructus.*

CAP. II.

a Iurgantium. Breue est, vel summa sic. Lites debent celeriter terminari. [a] No. casum,

ADDITIO.

a ¶Celeriter terminari.No. quod in sententijs ferendis celeritas commendat, quandoque reprobatur,de quo in c.fi.de ele.lib.6.And.Barb.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ſin quo concurrit æquitas [a] cum rigore. Et no. q̃ in iure eſt dare
b rigorem & æquitatem. & eſt æquitas [b] iuſtitia dulcore miſericordiæ temperata. vt no. in c. fi. de tranſac. facit optimè c. diſciplina. 45. diſt. Bart. in l. j. C. de leg. dixit hanc eſſe dſriam inter æquitatem, & ius; quia ius ſcriptũ, ſeu rigor iuris eſt deciſio, quæ ſit ſm regulas iuris ſcriptas: Aequitas verò dicitur quædã facti conuenientia, ſeu conueniẽs quoddã, ad hoc adducit l. nulla, ff. de legib. & d. l. j. placuit, C. de iudic. Sed tu die melius, q̃ dſria eſt inter æquitatem, rigorem, & ius. Ius enim tenet mediũ, & quid ſit ius, dic vt habes in l. j. ff. de iuſt. & iure. Ius enim eſt ars boni & æqui, &c. ſed in materia noſtra capitur pro cõi deciſione, quæ ſit ſm cões regulas iuris. Rigor verò eſt iuris exceſſus, qui q̃nque ſtatuitur ad terrorem aliorum, vt in c. 2. de tornea. & l. aut facta, in fi. ff. de pẽn. q̃nque tñ ſumitur pro ordine iuris, vt in c. ſuper literis, de reſcrip. Aequitas verò eſt ordinata iuſtitia, temperata dulcedine miſericordiæ. Vide ad materiã bo. gl. in c. vt cõſtituereturſo. diſt. Qñ verò ſit ſeruãda æquitas vel rigor, dic vt no. in d. c. fi. & d. l. placuit. Vnum ſcias, [c] q̃ iudex non debet velle videri elementior lege, vt dicit tex. in Auth. de iud.
1 §. oportet. † Gl. in principio ſui allegat concordantias, poſtmo
d dum opponit de c. cum apud. d 11. q. 3. vbi ſnĩa Principis differtur per triginta dies. Soluit & bene, q̃ ibi non differtur ſententia, ſed executio; & eſt ſpeciale cum Princeps ex iracundia fert ſnĩam perſonalem ℈ aliquem; debet. n. tunc differri per tẽpus prędictum, vt reus poſſit, ſi opus erit, accipere pẽnitentiam, vt ibi, & in l. ſi vindicari, C. de pœn. & vide plures caſus in quibus differtur executio, per glo. in d. c. cum apud. rñr autem non debet fieri talis dilatio, vt in c. ſicut ſine. 2. q. 1. ſed in ciuilib. datur tempus, de quo leg. & no. in c. quod a l conſultationem, ſ. cod.
2 † Sed dubium eſt, an ſnĩa corporalis [e] poſſit mandari executio-
e ni intra decem dies, qui dantur ad appellandum? Bar. hanc quęſtionẽ format, & examinat in l. qui vltimo ſupplicio, ff. de pœn. & finaliter concludit, q̃ quædam eſt executio, quæ fit a iure, vt q̃ efficiatur infamis, ſeruus, vel ſimile quid; & tunc talis executio fit ſtatim lata ſnĩa, vt in d. l. qui vltimo, & l. furti, ff. de his qui not. infa. & habes tex. de iure canonico, 3. q. 7. c. infames, §. porrò. quædam eſt executio, quæ debet fieri ab homine, & iſta debet fieri poſt decem dies, in l. j. ff. nil no. app. pend, & hoc dicit ſe putare de iure verius. ſed dicit, q̃ de conſuetudine ſeruatur ℈ rium: quia illa dies non expectatur: & pro illa conſuetudine adduco tex. in l. non tm̃, de appell. vbi dr, q̃ non tantum ille, qui ad ſupplicium ducitur, poteſt appellare; ſed etiam alius, &c. & ſic erat intra tempus appellandi, & nihilominus ducebatur ad ſupplicium. Spec. in tit. de ſent. excom. §. videndum, verſ. porrò, dicit, q̃ regĩr poſt decem dies in criminalibus eſt ſentẽtia executioni mandanda, niſi fuerit appellatione, ſuppliçatione, vel petitione reſtitutionis in integrum ſuſpenſa. fallit in notoriis: vel qñ reus fuit confeſſus, ſeu teſtibus, & argumentis ſupçratus, vt vix ipſe negare audeat; nam talis non appellat, vt 2. q. 6. c. ſunt quorum, & de hoc vltimo plenè dicam in c. cum ſpeciali, ℣. de appel. & facit tex. in c. cum ſit Romana, eo. tit. & hoc eſt de iu-
3 re tenendum. † Nam, ſi in ciuilibus dantur decem dies, fortius in criminalibus, vbi agitur de maiori præiudicio, & vide bonã gl. in c. ſæpe, de appell. Et ad l. non tm̃, & conſuetudinem cõem rñdeo, q̃ procedunt: quia cõiter non damnatur quis ad mortem, niſi fuerit ſponte confeſſus, vel ita in facinore deprehẽſus, & ita teſtibus & argumentis conuictus, vt vix ipſe denegare audeat, vt dicit tex. in l. qui ſentẽtiam, C. de pẽn. quibus caſibus nõ admittitur appellatio: de quo tm̃ dicendum, vt in l. 2. C. quorũ app. non recip. & dicam in d. c. cum ſpeciali. Ad iſtum tex. dic, quod loquitur in ſnĩa proferenda. quæ debet celeriter promulgari. Sed ℈ hoc oppono. & vr̃ q̃ etiam ſententia non ſit præcipitanda, vt in c. tum ex literis, de in integ. reſtit. Sol. dicit gl. q̃ iudex non debet tantũ feſtinare, quo minus plenè inſtruatur in cauſa; & dic q̃ iudex debet accelerare expeditionem; ita tm̃, vt iuris ordo non prætermittatur, & veritas non occultetur, vt in
4 cle. ſæpe. §. amputet, de verb. ſign. † Et ſi iudex [f] ita feſtinaret, q̃
f ex breuitate tpis poſſet præſumi, q̃ nõ bene inſtructus tulit ſententiam, non valet quod agitur, vt in c. tum ex literis, de in integ. reſtit. no. Bar. in l. prolatã, C. de ſent. & Spec. in tit. de ſent. prola. §. quoniam, ver. item oppone, facit quod not. glo. in c. eccleſia, de conſt. & tex. in cap. nos in quenquam, & c. primates, 2. q. 1.

ADDITIONES.

a Aequitas. Vide Are. in l. ſi ſeruum. §. ſequitur, in 3. no. de verb. obl. Seb. Sap.
b ¶ Aequitas. Ad cognoſcendum quid æquitas, & quid rigor &c. vide Specu. in tit. de leg. §. diſpenſatio, in verſi. notam, cum ſequen. & Bald. in l. 3. C. de do. promiſ. dicit, quod æquitas nil aliud eſt, quam naturalis ratio. alibi & melius Bal. in l. 1. in prin. 3. col. ff. de iuſt. & iure. dicit, quod æquitas eſt applicatio animi, ſeu eſt iudicium, in quo circunſcripta iuris regula aliquid dictante ratione naturali ſtatuitur, & iſtud plus placet.
c ¶ Sias. Quid autem importet ſtatutum diſponens, quod in curia mercatorum procedatur de mera æquitate; & non attendantur apices iuris ciuilis, habes egregie declaratum per Sal. in d. l. placuit. tenentem in effectu cum Bal. in l. ſi pro ea, in vlt. col. C. man. tangit Bar. in l. ſi fideiuſſor. §. quædam, & l. Quintus, ff. mand. & late per Lud. Rom. in repe. rubr. ff. de arb. & in l. filiusfamilias prin. ff. de eden.
d ¶ Cum apud. Adde Rom. conſ. 205. Vnum etiam ſcias, q̃ in arbitrarijs, hoc eſt in his, in quibus iudex habet arbitrium, vel a iure cõi, vel ex forma ſtatutorum, non tenetur ſequi rigorem ſcriptum; immo poteſt & debet ſequi æquitatem, quamuis non ſit ſcripta, dicit ita ad literam fing. D. Ant. de But. in c. in 5. col. de conſt. & eſt magnum verbum, alleg. Bart. in l. j. C. de ſacroſcoſ.
¶ An in arbitrarijs iudex debeat ſequi æquitatem potius quam rigorem iuris, quamuis forſan rigor ſit ſcriptus, & æquitas nõ, vide Bal. & Sal. in l. placuit. C. de iud. vbi etiã per Alex. & in l. j. ff. de leg. 2. & vide Bar. in l. 1. C. de legi. vbi dixit, q̃ æquitati non ſcriptæ præfertur rigor iuris ſcripti, niſi in his, quæ ſunt in arbitrio iudicis, in quibus ſeruatur, vt æquitas debeat præferri; ex quo etiam per Bal. in l. 1. ff. de iuriſd. omn. iud. & adde, q̃ æquitas inter moderatores ſemper eſt ſeruanda, & non ordo iuris, & ſolemnitates a iure requiſitæ, vt not. Bart. in l. ſi fideiuſſor, in §. quidam, ff. mand. & in l. Quintus, eod. tit. & per Bald. in l. ſi pro ea, in vlt. col. C. mand. Ant. Frane.
e ¶ Sententia corporalis. Vide Bar. in l. qui vltimo. ff. de pẽn. & Sal. in l. addictos. C. de epiſc. aud. Catal. in tract. ſyndicatus, q. 127. Seb. Sap.
f ¶ Et ſi iudex. An ſententia lata intra breue tempus ſit nulla, ponit Fel. in c. eccleſia S. Mariæ, col. 6. ſupra de conſt. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Clericus depoſitus non perdit characterem impreſſum in anima, etiam poſt mortem.*
Clericus depoſitus, ſi de facto celebret, an conficiat corpus Chriſti.
2 *Epiſcopi veniunt appellatione ſacerdotum, ſed non in materia penali.*
3 *Sacerdos non poteſt deponi ab inferiore epiſcopo conſecrato.*
4 *In depoſitione epiſcoporum, ſacerdotis diaconorum, & aliorum religioſorum, quot epiſcopi requirantur, ſine agatur ciuiliter, ſine criminaliter. 10. 11.*
5 *In depoſitione epiſcopi dum agitur criminaliter, requiruntur ad minus duodecim epiſcopi, vltra metropolitanum, qui habent tantum cognoſcere; diffinire vero ſpectat ad Papam.*
6 *Iudex, qui non poteſt aliquem condemnare ex aliquo reſpectu, poteſt tamen pronunciare condemnandum; intelligе ſane, vt hic, & ſubtiliter.*
7 *Epiſcopus per ſolum Papam remouetur ab epiſcopatu, & non per alios.*
8 *Epiſcopus poteſt excommunicari, ſine alia pœna minori puniri per metropolitanum.*
Archiepiſcopus habet ordinariam poteſtatem in ſuffraganeos, quando agitur ciuiliter.
9 *In depoſitione epiſcopi electi, & confirmati nondum conſecrati, requiruntur ſex epiſcopi.*
12 *Conſenſus poteſt præſtari per illum, qui fuit deputatus ab illo, qui habebat præſtare.*
13 *Epiſcopi, vel alij, qui requiruntur in depoſitione epiſcoporum aliorum, a quibus eligendi ſunt.*
15 *Deputati ad depoſitionem epiſcoporum vel aliorũ, ſufficit quod pro parte maiori conſentiant. 15.*
16 *Concorditer dicitur illud fieri, quod fit nemine diſcrepante, aliàs ſecus.*
17 *Scholaris dum doctoratur, requiritur ad minus numerus ſeptẽ Doctorum.*
18 *Epiſcopi vel alij electi ad deponendũ aliquem, an ſint omnes iudices. 20.*
19 *Epiſcopi qui deputantur ad aliquem deponendum, debent ire ad locum in dicti ſuis ſumptibus.*
21 *Conſilium licet aliquo caſu teneatur requirere & expectare, non tamen tenetur illud ſequi.*

CAP. III.

Non poteſt. Breue eſt, vel ſumma ſic per alia verba. Sacerdos ſine iuſta cauſa nõ eſt ad
Epiſ. etiã in vnã ſnĩam ꝓcordantib. deponendus; & non diuinatur. No. primo clericum non deponendum ad libitũ Epi, nec etiam concilij prouincialis: debet. n. ſubeſſe legitima cauſa; & dic q̃ debet eſſe grauis, & manifeſta. Nam & a beneficio non eſt clericus remouendus ſine graui cauſa, vt dicit tex. no. in c. inuentũ. 16. q. 7. multo fortius ab ordine. Quæ autẽ ſint cria in
1 ſpenſione, depoſitione, vel degradatione actuali digna, dixi plene in c. at ſi clerici, de iud. † No. ſecundo, q̃ per depoſitionem clericus remoueri à gradu ſuo: non tm̃ per hoc perdit characterẽ impreſſum in aĩa, qui eſt indelebilis adeo vt remaneat etiam poſt mortẽ; vnde clericus reſuſcitatus, nõ eſt ordinãdus, vt no. gl. in c. 2. 32. q. 7. ſed perdit exercitiũ. An autẽ de facto celebrans poſt depoſitionem, conficiat verum corpus Chriſti: vide glo.
a in cap. 2. de pẽn. lib. 6. & ſuper ea plenius omnino per Io. And. No.

ADDITIONES.

a ¶ Per Io. And. Adde Gemi. in prælleg. c. 2. & ibi Celſum, in apoſt. in prin. cum eo tenet, quòd non conficiat verum corpus Chriſti. Eundem in c. 2. tamen hæſitare videtur, 32. q. 7. & Bern. de Fir. in tracta. de epiſcopo, in vltima parte. Zacharias.
¶ An depoſitus poſt depoſitionem celebrans, conficiat verum corpus Chriſti, & alia ſacramenta conferat, vide gl. ſummæ. 9. q. 1. & de materia uide proliſſime in tract. de epiſcopo. hic alleg. in 4. lib. in 8. parte, & Do. in c. degradatio, & ibi per Pet. de Anch. de pœn. in 6. & an depoſitus ſit de foro ſcholari, & viuere debeat clericaliter, uide per Spe. in tit. de compet. iud. adi. in §. ver. in quibuſdam, & per eundem in tit. de ſen. in §. 6. in ver. nonnunquam, vbi ponitur forma depoſitionis, & qualiter feratur ſententia: & an ſtatus depoſitus poſſit ferre ſententiam, vide Spe. in tit. de ſent. excom. in §. j. ver.

1 † No. tertio, ibi: Sacerdotum iuncta gl. quæ exponit, & bene. i. epiſcoporum, q̃ appellatione ſacerdotum, veniunt epi. nam & ipſi ſunt ſacerdotes, & olim non erat differentia in vocabulis. oẽs enim tam epi, quam ſimplices presbyteri, vocabãtur ſacerdotes, vt dicit text. in c. olim. 96. diſt. presbyteri enim dicuntur ſacerdotes: quia ſacrũ dant, ſicut epiſcopi, vt dicit tex. in c. cleros. 21. diſt. poſſunt etiam Epiſcopi appellari presbyteri. eſt. n. il lud nomen dignitatis. presbyter enim idem eſt quod ſenior, nõ reſpectu ætatis, ſed dignitatis, & ideo olim Epiſcopi vocabant presbyteri, vt dicit tex. in d. c. clericos. Sed in materia pẽnali erederem, quod appellatione ſacerdotum, & presbyterorum nõ venirent Epiſcopi, quia habent alium ordinem, ſcilicet Epiſcopalem dignitatem ſupra ſimplices ſacerdotes, ad hoc quod no.
3 Inn. in c. ſedes, de reſcr. & vide quæ dixi ſuper rub. de vita & hon. cle. facit c. periculoſum, de ſen. excom. lib. 6. † Opp. ℈ tex. & vr̃, quod ſacerdotes non poſſunt alium ſacerdotem, etiam ex cauſa deponere, quia nec capitulum cathedralis eccleſiæ hoc põt, nec electus & confirmatus in Epũ; niſi ſit conſecratus, vt in c. tranſmiſſam, de ele. & in c. irrefragabili. §. exceſſus, & qđ ibi not. de offi. ord. Sol. gl. in prin. (vt arbitror metu ℈ rij huius exponit ſacerdotum, id eſt eporum, & bene loquitur, vt prędixi, olim. n.
4 Epiſcopi ſic vocabantur, vt prædixi. † Sed quæro, quia tex. loquitur in plurali numero de Epiſcopis, quod requiruntur in diſpoſitione clerici? Sol. gl. in ſecunda parte dicit, quod in cã diacoa ni, requirunt̃ tres: [a] in cã presbyteri ſex ad minus. 15. q. 7. c. ſi autem, & c. fœlix. De ſubdiacono gl. nihil dicit; & hoc ideo, quia iura de illo non fecerunt mentionẽ; quia illo tpe ſubdiaconatus nõ erat ordo ſacer. ſed hodie ſecus, vt in c. miramur, de ſet. nõ ordi. & gaudent eodem priuilegio cũ diacono. ideo dicendum hodie, q̃ in cauſa ſubdiaconi requiruntur tres Epiſcopi, ſicut in cã diaconi. d. c. miramur. no. Arch. in c. ſi autem. §. ſolus. 16. q. 7. ſentit Inn. in c. graue, de præb. no. gl. in c. j. de hære. lib. 6. Expediendo iſtam mãm vbi bene congruit, ſcias quod aut agit ℈ Epiſcopum, aut ℈ ſacerdotem, aut ℈ diaconum, aut ſubdiaco
5 num, aut ℈ clericos cõſtitutos in minoribus. † Primo caſu: aut agitur ciuiliter, aut criminaliter. Si criminaliter, & crimen exigit depoſitionem, debent conuenire Epi totius prouincię vna cum metropolitano, & ad minus requiruntur, 12. vltra metropolitanum, vt no. in gl. 3. q. 8. in ſumma, & clarius ibi Archi. & in c. ſcitote. 6. q. 3. no. Inn. in d. c. graue, & vr̃ probari in c. fœlix. 15.
b q. 7. & olim poterat Eps ab iſtis deponi, [b] vt in c. ſi quis Eps criminaliter. 6. q. 4. hodie vero iſti pñt cognoſcere, vſque ad concluſionem duntaxat, & diffinitio reſeruatur Papæ, vt ca. accuſatus, & c. quamuis. & c. multum ſupra eo. 3. q. 6. Inn. in c. quod ſicut, de elec. in 1. col. & Arch. in d. c. ſi quis Epiſcopus criminaliter. Quidam dixerunt quod ab iſtis tamen nõ poteſt condẽnac ri, ſed abſolui, ſicut no. gl. in c. pręceptis. 12. diſt. ſec contrariũ decidit gl. in d. c. accuſatus. & illam ſequitur ibi Arch. per c. dudum, eadem cauſa & quæſtio. idem tenet in c. ſi quis Epiſcopus. 6. quæſt. 4. & credo quod bene, quia deciſio cauſæ referuat indiſtincte ipſi Papæ, vt in dictis iuribus. Et per hoc puto glo. non
6 bene dixiſſe. 2. q. 6. c. biduum, & in c. frater. 16. q. 1. videtur ſequi Arch. in c. accuſatus. † Et licet metropolitanus non poſſit depo nere Epiſcopum: poteſt tñ pronũciare eum deponendum, ſicut præſes prouinciæ; licet non poſſit in inſulam deportare; pronunciat tamẽ aliquem deportãdum. d. c. biduum, & l. relegatorum. ff. de inter. & rele. hoc enim placet: quia non ſolum depoſi
d tio reſeruatur Papę, ſed etiã ipſius cauſæ deciſio, ſeu diffinitio, [d] vt patet in dictis ca. quamuis, & c. dudum. Nec obſtat ſimile de præſide, quia præſes habet poteſtatem deportandi, ſi habet inſtilam, in quam vult deportare ſubiectum, vt d. l. relegatorum, vel pronunciat deportandum, & expectat vt princeps aſſignet ſibi inſulam vt ibi. & ſic nõ deficit ſibi iuriſdictio; ſed in caſu noſtro deficit poteſtas in decidendo; non autem in exequẽdo tãtum, & hoc teneas. Si vero nõ agitur ad depoſitionẽ ab ordine, ſed
7 vt remoueatur ab Epiſcopatu; & tunc aut eſt conſecratus, & requiritur idem numerus Epiſcoporum, & deciſio reſeruatur Papæ, argu. in dictis iurib. & in c. 2. de tranſla. epiſco. uoluit no. Innoc. in d. c. quod ſicut, arg. c. ex tuæ. 2. reſpon. de cleri. non reſi. Hinc notabiliter dicit Archid. in d. c. biduum. 6. q. 6. quod metropolitanus non poteſt Epiſcopum detrudere in monaſteriũ & credo quod nec totum concilium prouinciale; quia ſequere tur remotio ab Epiſcopatu, q̃ reſeruatur ſoli Papę; vt in iurib.
8 præalleg. † Si vero agitur ad aliam pœnam minorem, citra depoſitionem ab ordine vel epiſcopatu, dic quod concilium pro uinciale, & etiam ſolus metropolitanus poteſt, vt in c. ſacroſan. de ſen. excom. 10. q. 3. c. quia cognouimus. no. Io. And. in c. vt li tigantes, de offi. ord. lib. 6. vnde ẽt excommunicare poteſt epm ſuffraganeum ipſe metropolitanus, vt no. gl. in d. c. accuſatus, & probatur, in c. Romana. de offi. ordin. lib. 6. vbi probatur, quod etiam officialis archiepiſcopi hoc poteſt in abſentia ipſius. Idẽ & fortius dic, vt iſti poſſint cognoſcere, & diffinire, ſi agitur ciuiliter; quia archiepiſcopus eſt ordinarius ſuffraganeorum, vt
in c. paſtor. de offi. ord. dummodo non excipiatur de crimine, vel agatur ciuiliter ad depoſitionem ab ẽpatu, quia tunc requiritur numerus epiſcoporum, de quo ſup. 34. diſt. c. quorundam
9 no. Innoc. in d. c. quod ſicut, & c. graue. † Si vero agitur contra electum confirmatum, nondum cõſecratum. ſufficit numerus ſex epiſcoporum, vt in d. c. illud. 23. diſt. ſecundum vnum intellectum, qui eſt notabilis, & ſatis probabilis, & tenet Arch. 3. q. 8. in ſumma, ſuper gl. ſummæ. An autem requiratur iſte numerus cum cauſa contra epiſcopum delegatur per Papam? glo. 3. q. 8. in ſumma, quod. Sed Are. tenet ibi contrarium. & in c. illud. 23. diſt. & Inno. in d. c. graue, dicentes, quod licet hoc ſit honeſtũ, propter excellentiam dignitatis epiſcopalis, non tamen eſt neceſſarium, dicit tamen hoc perpendendum ex forma commiſſionis, qua ceſſante, procedit hæc vlti. opi. quia delegatus repręſentat perſonam Papæ. l. j. ff. de offi. eius, & c. ſane, de off. delega. qui ſolus ſufficit ad depoſitionem 8. q. 3. cap. per principalem.
10 † Secundo caſu principali, cum agitur ℈ ſacerdotem, & dic qđ aut non agitur ad depoſitionem ab ordine, ſed a beneficio, vel
c ad aliam pœnam, & non requiritur numerus epiſcoporum, c vt no. glo. 15. q. 7. in ſumma, & Inno. in d. c. graue quod procedit, etiam ſi agatur cõtra abbatem, vel alios prælatos inferiores, ſeu clericos inferioris gradus, vt probatur. 18. q. 2. c. ſi qs abbas, iuncta glo. & 16. q. 6. c. Epiſcopo. Si vero agitur ad depoſitionẽ ab ordine, & tunc contra ſacerdotem, requiruntur ſex epiſcopi, vltra Epiſcopum proprium, & in cauſa diaconi requiruntur tres, vltra proprium Epiſcopopum, & totidem requiritur in cã ſubdiaconi. 15. q. 7. c. 1. & c. ſi quis tumidus, & c. ſi autem, & hoc ad minus. Nam ſi fieri poteſt, debet congregari totum concilium prouinciale, id eſt epiſcopos totius prouinciæ, vt in d. ca. 2. & 6. q. 3. c. ſcitote. Et quod requiratur dictus numerus, vltra proprium epiſcopum, vide hoc text. in c. 2. de pœn. lib. 6. hoc tenet Io. And. in nouel. & Arch. poſt Hug. in d. c. ſcitote, & in c. ſi quis epiſcopus, il 2. 6. q. 4 & no. 3. q. 6. ca hęc quippe, & in d. c. 2. optimè probatur, quod dixi de ſubdiacono, nam requiritur numerus epiſcoporum, quando agitur ad depoſitionem ſacrorum in ordinum, certumq; eſt, quod hodie ſubdiaconatus eſt ſacer or do. d. c. miramur, & idem tenet gl. in d. c. 2. & 1. eo. tit. licet enim ſolus epiſcopus poſſit honorem dare, id eſt ordines cõferre ſolus tamen auferre non poteſt, vt in d. c. j. Quare autem pluresre quiruntur epiſcopi in auferendo honorem, quam in conferendo? vide plurimas rationes quas reddit gl. in d. c. j. in verbo ſol[2]. Et ſcias, q̃ iſte numerus epiſcoporum requiritur, dum cã examinatur, vt probatur in dictis iurib. non tamen in actuali degradatione: quia eſt executio depoſitionis verbalis, & ita vñr loqui iura prælle. & ſic plane examinat & determinat Io. An. in d. c. 2. fatetur tamen, q̃ de cõſuetudine hodie requiritur numerus ille in examinatione cauſæ, quando epiſcopus tendit ad diſpoſitionem actualem; ſecus aũt, ſi vult eſſe contentus verbali diſpoſitione; & pro hac conſuetudine facit c. at ſi clerici, & cap. cum non ab homine, de iudi. vbi ſolum fit mentio de ẽpo proprio. c. poſtulaſti, de ſo. comp. quod eſt notandum. Et pro primo dicto, q̃ Io. An. dicit, vt iſte numerus requiratur in ſnĩa; & non in actuali degradatione, adducit tex. iſtum in verbo, ſnĩa, & d. c. 2. vbi in depoſitione verbaliter faciẽda, facit mentionem de ẽpis, in actuali vero dicit ſuntaxat de proprio ẽpo. nam (vt prædixi) actualis eſt executio verbalis; & in executione non requirit ſolẽnitas tanta. Hinc eſt, quod ſnĩa fertur in alijs per proprium iudi
cẽ, & executio fit per nuncium, vt l. executionẽ, C. de exec. rei
11 iudic. † Si vero agit ℈ clericum in minoribus conſtitutum, etiã ad depoſitionem, ſufficit vnus ẽpus, vt probatur in d. c. 2. & 15. q. 7. c. ſi aũt, iuncto. c. ſeq. & dicit, q̃ ſufficit ſolus ẽpus propriis, ſine alijs ẽpis, requiritur tamen præſentia capituli, vt in c. ẽpus nullius, ea. cauſa & quæſt. aliàs ſententia eſt nulla, vt ibi. ſufficit tamen, quod de conſenſu capituli adſint aliqui canonici, puta duo, vel tres,

ADDITIONES.

a ¶ Requiruntur tres. An requiratur, quod omnes vel maior pars concordent? D. Pet. hic ſequitur gl. And. Barb.
b ¶ Ab iſtis deponi. Adde quod teſtibus conuictus Epiſcopus deponitur, & q d in Papa, & quid in Car. habes gl. ſing. in c. præſul. 2. q. 4. quam ad hoc ſingulariz at Lud. Rom. ſing. ſuis. 206. incip. ad idem dicit ſtatutum.
c ¶ Sed contrarium. Sicut in degradatione epiſcopi, requiritur numerus epiſcoporum, ſic in abſolutione a crimine de quo condemnatus veniebat degradandus, ſed contra hoc facit glo. in d. c. perceptis, hic alle. cum qua videtur ibi tranſire Archid. qui dicit quod numerus epiſcoporum poteſt abſoluere epiſcopum crimine depoſitione digno, licet non poſſit deponere, quia depoſitio eſt reſeruata ſoli Papæ, ſed dico glo. iſtam male loqui, vt hic per Panormita. Zach.
d ¶ Seu diffinitio. Vide Gem. in c. epiſcoporum, in 5. col. verſic. quicquid dicat Lapus, de præb. in 6. & D. Maria. Soc. in c. recepimus, col. 11. ver. 20. ſecundũ Lapum. infra de priui. vbi ponunt, an qui non habet iuriſdictionem ſup. exẽptos, poſſit contra eos pronunciare.
e ¶ Numerus epiſcoporum. Vide Abb. & alios, in c. at ſi clerici. §. de adul. col. 10 ſup. de iudi. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tres, qui reputent totum capitulum, ſm Archid. poſt alios, in
12 d.c.eps. quod eſt bene notandum. † Ex quo potes inferre, ꝙ in actionibus, in quibus requiritur præſentia capituli, ſeu ꝺſenſus, poteſt capitulum deputare aliquos loco capituli. facit quod no. in c. irrefragabili, §. exceſſus, de offic. ord. & clc. 1. de hæret. Hodie tñ eps ex conſuetudine præſcripta, audit cauſas ſine ꝑſentia capituli, & valet conſuetudo, vt in c. 2. de conſuet. lib. 6. & dic ꝙ ualet etiam, vt ſolus deponat clericos in minorib. conſtitutos; quia illud c. 3. loquitur indiſtincte; & hoc tenet glo. in d.c. 2. & Arch. in d.c. eps nullius, pro quo facit illud c. 2. vbi ſolum fit mentio de epo in depoſitione clericorum minoris or-
13 dinis, quod bene notabis. † Sed quæro, quia ſ. viſum eſt, quot epi requirantur in cauſa epi, & aliorum inferiorum clericorū. vnde ſunt aſſumendi iſti epi, & per quem eligentur? Sol. iura variè in hoc loqui videntur. Nam quædam dicunt, ꝙ concilium prouinciale eporum, debet in iſtis caſibus congregari. 6. q. 3. c. ſcitote, & 6. q. 4. c. ſi quis eps criminaliter. Quædam verò dicunt ſimpliciter de 12. in cauſa epi. ſex in cauſa presbyteri. tres in cauſa diaconi, & ſubdiaconi, 15. q. 7. c. ſi autem, & c. Felix, & innuitur in d.c. ſi autem, ꝙ eps proprius habet eligere. Quædā verò innuunt, ꝙ ipſe accuſatus, vt in c. iudices, 11. q. 1. & vr ſentire Hoſt. in c. 1. de foro compet. licet gl. ibi dicat, ꝙ illud c. iudices, ſit correctum. Ego dico ſic, ꝙ concilium prouinciale, ſi fieri poteſt, debet congregari; quia non debet quis diſcuti, & iudicari ab alieno iudice, probatur in c. ſcitote, præall. & in c. ſi quis eps criminaliter. 6. q. 4. & 3. q. 6. c. hęc quippe, & 15. q. 7. c. 1. & ſi defecerit aliquis iuxta prætaxatum numerum, debet ſupleri de vicina prouincia, arg. in c. ſi quis eps, præalle. & 65. diſt. c. ſi. Si autē non poteſt congregari concilīū prouinciale; tunc vocabuntur epi de propria prouincia, iuxta numerum in cauſa requiſitū; & ſi non poſſunt tot haberi in numero ſufficienti, procedi non poteſt, arg. c. 1. de hæret. lib. 6. arguendo per locum a ſpeciali. & ſi aliquos de epis vocatis habebit accuſatus ſuſpectos; tunc maior inter illos, puta metropolitanus, vel proprius eps, ad electionem ipſius vocabit alios, vel a principio cauſa vitandæ recuſationis poterit de conſenſu ſuo illos vocare; ſic intelligitur dictū c. ſi autem, 15. q. 7. & c. iudices, 11. q. 1. & hoc vr de mente Archid. ibi, & Innoc. in c. graue, de præb. alias autem ceſſante ſuſpicionis cauſa, non debent iudices vocari ad voluntatem rei; & ſic ſalua quod no. gl. in c. 1. de foro comp. & l. obſeruandum. ff. de iud. quinimmo dixit Inno. in d.c. graue, ꝙ imminente recuſationis cauſa, debet metropolitanus alios epos vocare ad electionem accuſati, de conſenſu tñ alterius partis, quod placet, facit quod no. in ſimili gl. in c. ſecundo requiris, de app. in ver. de recuſatorum aſſenſu. Et adde ad prædicta gloſ.
14 3. q. 8. in ſum. † Quæro circa prædicta, quid [a] ſi epi iſti diſcordāt
a inter ſe; nec in vnam ſniam conueniunt? Sol. in cauſa epi poterat olim cadere dubitatio; quia illo tpe poterat eps deponi, vel abſolui a concilio prouinciali, ſeu ab illis 12. epis, & metropolitano, ſm prædicta deputatis, vt in c. ſi quis eps, 6. q. 4. & c. hæc quippe. 3. q. 6. not. Archid. in d.c. ſi quis eps. & tunc videbatur nonnullis, ꝙ in cauſa epali deberent eſſe concordes, nec ſtabatur iudicio maioris partis eporum, per d. c. ſi quis; & ita poſt multa tenuit ibi gloſ. Alij verò, vt Hug. intelligebant illum tex. qñ epi numero diſcordabant; quo caſu recurrebatur ad epos prouinciæ vicinæ, vt ibi. Hodie verò ceſſat hæc difficultas; quia deciſio cauſæ ꝺ epm, tam in condemnando, q̄ in abſoluendo reſeruatur Papæ, vt ſ. dixi, & tenet Archid. in d.c. ſi quis; & ſic ceſſat ſm eum hodie diſpoſitio horum capitulorum, & epiſcoporum. Sed gloſ. noſtra a nemine ponderata, miro modo ſoluit etiam hodie illud c. ſi quis, dicens, procedere in pluribus delegatis a Papa in cauſa ꝺ epm, & ꝙ tunc requiratur in condemnando omnium concordia; & dicit ſpeciale in cauſa epiſcopi. Sed profectò hæc gloſ. non vr vera, quia illud c. ſi quis, loquitur in epiſcopis prouinciæ cognoſcentibus ordinario iure, & non delegato; & maximè probatur ex eo, ꝙ illis diſcordantibus, recurritur ad epos prouinciæ vicinæ. ſi enim fuiſſent delegati, recurreretur ad Papam delegantem, vt in c. fin. ℣. eo. Sed gloſ. ob hanc cauſam intellexit in delegatis; quia ordinario iure nō poteſt aliquis, citra Papam, ferre ſniam ꝺ epm, vt in præalleg. iuribus. ſed non conſiderauit, quod illud procedebat a iure antiquiſſimo, vt in d.c. hæc quippe: ſed poſtea fuit immutatum, vt in d.c. accuſatus, & c. quamuis. quare puto, quod etiam in delegatis ſimpliciter deputatis per Papam non haberet locū opinatus gl. vt requireretur omnium concordia; quia hoc nullo iure probatur: immo oppoſitum generaliter cauetur; quia in eis ſtatur iudicio plurimorum; & ſi diſcordant pari numero, dependet alterius ſniæ approbatio a Papa, vt in c. fin. ℣. cod. & ff. de re iud. l. duo ex tribus, & l. duo iudices. nec debemus recedere a cōibus regulis, ex quo ℣rium ſpecificè nō cauetur; nam maior pars iudicum repreſentat perſonam delegantis, & ipſe delegans condemnaſſe, vel abſoluiſſe vr, niſi appelletur, & maximè hoc procedit tenendo quod prædixi, ꝙ etiam vnus ſolus
15 cui commiſſa fuiſſet cauſa, poſſet ep̄m condemnare. † Sed dubitari poteſt in cauſa clericorum exiſtentium in ſacris, nūquid requiratur omniū eporum concordia in condemnando? tex.
b vr hic, ꝙ ſic, in verbo, Concors. ſed gl. [b] in parte, quā nunc expedio, tenet ℣rium, dicens ſufficere maiorem partem. Et ad hunc tex. rñdet, ꝙ ſatis dr concordes, ex quo maior pars diſponit. arg. in l. quod maior. ff. ad munic. & 65. diſt. c. 1. & cū gl. tranſcr. hic cōiter ſcribentes. † Ex hac gl. colligebat D. Card. ꝙ factum
16 c a maiori parte [c] dr factum concorditer, quod procedit ſm etiam actus explicatur a pluribus, vt a collegio; ſecus, ſi a ſingulis, per l. Sabinus, ff. com. diuid. & in reg. in re cōi, de reg. iur. lib. 6. ſed certè teneas hoc eſſe falſum: eſt. n. hoc ℣ proprium ſignificatum verbi, non. n. poteſt dici concorditer factū etiam a collegio, quod fit aliquo diſcordāte; ad hoc alle. bon. tex. in c. canſis, de elec. vbi factū a maiori parte capituli, & factū ꝺ corditer, ponunt vt diuerſa. Idem probatur in c. quorundā, eo. tit. lib. 6. habes gl. ordinariam, quæ hoc expreſsè tenet in duplici loco in c. cupientes, in verbo, ꝺ corditer, eo. tit. & lib. & in cle. ne Romani; & vide ibi Io. de Imo. eo. tit. in verbo, cōcorditer. & vide per Anch. ſuper reg. in toto, de reg. iur. in Merc. Patet ex etymologia vocabuli. dr. n. ꝺ cordia a con, quod eſt ſimulo, ita, ꝙ oportet, vt nullus diſcrepet. Et ex hoc dico, ꝙ vbi in aliquo actu requiritur, vt aliquid fiat ꝺ corditer. & a collegiatis non eſt diſpoſitioni ſatisfactū, ſi aliquis ℣ dicit, vt probatur in iurib. prælleg. & hoc no. Ex his infero ad nouum intellm huius gl. & dico ſic, ꝙ aut totū ꝺ ciliū prouinciale fuit congregatum: & ſufficit maior pars, dūmodo in depoſitione ſacerdotis, conueniant ſex: & in depoſitione diaconi, vel ſubdiaconi ꝺ ueniant tres; pro quo allego ꝑall. c. 1. iuncta gl. 25. q. 7. ibi. n. dr, ꝙ ſtandū eſt diffinitioni ſynodali: ſed diffinitio ſynodalis eſt, q̄ fit a maiori parte, quia q̄d maior pars facit & c. vt in c. 1. de his q̄ fiunt a maio. par. cap. & q̄d maior. ff. ad munic. cū ſim. Requiritur aūt, vt maior pars ꝺ cilij nō ſit minor ſex, vel tribus; quia alia iura requirunt illū numerum p̄cisè, vt in d.c. ſi autē, & c. Felix. & in c. 2. iuncta gl. de pen. lib. 6. ſi verò non cōgregatur concilīū: ſed eps proprius vocat aliquos de epis prouinciæ, quod poteſt, vt in d.c. ſi aūt, & d.c. tunc dico, ꝙ ad minus debent conuenire, & concordare ultra ep̄m proprium, ſex in cauſa presbyteri, & tres in cauſa diaconi, & ſubdiaconi. Ad hoc primo allego iſtum tex. qui requirit cōcordem ſniam eporum, innuit etiam tex. in d.c. ſi autem, & clarius in d.c. 2. de pen. lib. 6. vbi dr, ꝙ verbalis degradatio, ſeu ꝺpoſitio debet fieri ab epo proprio, aſſiſtente ſibi in actu, numero eporum a iure requiſito. vnde pondero verbum, aſſiſtente. non. n. aſſiſteret in depoſitione, niſi omnes ꝺcordarent; diſcordans. n. diceretur potius reſiſtere, q̄ actui aſſiſtere. 65. diſt. c. 1. &
17 de his quæ ſ. a ma. par. cap. c. 1. † adduco vnū ſimile in approbatione promouendi ad doctoratum. debet. n. approbari ab ordine. i. a collegio, vt l. magiſtros, C. de profeſ. & med. lib. 10. & tñ requiritur præciſè numerus ſeptē Doctorū ad minus, vt no. gl. & Bar. in d. l. magiſtros, probatur in l. ſi quis, eo. tit. & not. Io. And. in c. 1. de celebr. miſſ. & facit quod olim obſeruabatur in cauſa epi, vt in d.c. ſi quis eps, 6. q. 4. iuncta gl. ſicut enim requirebatur, vt etiam omnes duodecim epi requiliti ſimul concordarent, vt ibi, ſm intellm gl. ita dicendum in minori numero requiſito in cauſa clericorū inferiorum. ſatis. n. inducebatur ſpeciale in eo, cum requiratur numerus duodenarius. & hoc diligenter notabis: quia minus bene per alios examinatur, & hic
18 per Doct. nil ſcribitur. † Ex his infero ad aliam quæſtionē, nunquid iſti epiſcopi ſint oēs iudices? Gl. tetigit in ſumma. 3. q. 8. & refert duas opin. Quidam. n. dicunt, ꝙ ſunt aſſeſſores; & ſolus metropolitanus eſt iudex. & idem poſſet dici, qñ eps proprius procedit cum numero requiſito ſine metropolitano; & pro hoc ſatis bene facit tex. in d.c. 2. vbi dr, ꝙ ipſe epiſcopus deponit aſſiſtente ſibi numero eporum, & vr in alijs rebus ſolum requirere preſentiam, & conſenſum, & hoc per illam literam arguit ibi Io. And. Alia eſt opi, vt omnes ſint loco iudicis ordinarij; & hanc partem firmat Inn. & Hoſt. in d.c. graue, & tranſit ibi cum hac opin. Io. And. Firmat Archid. ſuper prælleg. ſumma. 3. q. 8. Ego dicerem, ꝙ vbi congregatur cōcilium; tunc totum concilium eſt iudex; non autē ſingulares, vt probatur in c. fi-
tote.

ADDITIONES.

a ¶ Quid. An autem in ſententia degradationis epiſcopi requiratur iſta ſententia epiſcoporum nemine diſcrepante, vide gloſ. & ibi Doct. circa fin. in capitulis, 17. diſtinc.

b ¶ Sed gl. Huic gl. concor. gl. fin. in c. cum olim, infra eod. & gl. in c. 1. de maior. & obed. In contrarium tamen eſt gloſ. in c. cupientes, §. ad hoc, ver. cum eodem, de elec. in 6. & in c. vbi periculum, in ver. ſingularis, eo. tit. & lib. & gl. in clem. ne Romani, de elec. in ver. concorditer. quibus gloſ. contrariis, dicit hic D. Abb. ſibi videri potius ſtandum.

c ¶ A maiori parte. vide Rom. in conſi. 515. incip. Quoad primum. Alexand. in conſ. 124. incip. In cauſa & lite. in 1. col. in 2. vol. vbi dicit, ꝙ ſtante compromiſſo, quod arbitri concorditer pronuncient, oportet, quod nemo eorum diſcrepet. Sebaſt. Sap.

tute. 6. q. 3. & c. ſi quis eps criminaliter, ea cauſa. 6. q. 4. vbi actus ſententiandi refertur ad oēs, ac idem 3. q. 6. c. hæc quippe. 15. q. 7. c. 1. de iud. & c. i. de libel. obl. & de ſpon. c. primū, cū ſi. Aut eps procedit ℣ ſubditum ſuum accerſito ſibi numero epiſcoporū a iure requiſito, & tunc audiet cām cum oībus, vt in d.c. ſi autē. 15. q. 7. & habito ipſorum conſenſu, & præſentia in diffinitione, ipſe poterit dictare diſpoſitionis ſniam in ſuam perſonam, & vr probari in d.c. 2. nec impugnaretur ſnia, ſi omnes, ſeu omnium nomine ſnia ferretur: quia ſuccedunt loco concilij. & facit d.c.
19 1. 15. q. 7. vbi dr, quod epiſcopus ſolus honorem auferre nō poteſt. † Quorum aūt expenſis veniant iſti epi ad locum iudicij, vide Arch. in d.c. ſi aūt. vbi dicit poſt alios, ꝙ expenſis proprijs: qa cū ſint ordinarij p̄nt exigere, niſi quatenus iure cauetur, vt not. in c. cum ab omni, de vita & hone. cler. & in c. cum ſit, de ſimo.
20 † Vltimo quæro, quid de capitulo, vbi eps procedit ℣ clericos in minoribus conſtitutos? vide gl. quæ dubitat, an ſint iudices, vel aſſeſſores. 3. q. 8. in ſumma. Sed Arch. in d.c. eps nullius. 15. q. 7. dicit, ꝙ capitulum habet tunc ordinariā, & facit ille tex. in eo ꝙ dicit irritam eſſe eporum ſniam, ſine canonicorum præſentia. Sed ego credo oppoſitū, per c. 3. de conſue. lib. 6. vbi patet, quod conſilium duntaxat, tenetur de iure eps requirere a capitulo, in corrigendis ſubditorū exceſſib. & facit c. nouit, & c. quā
21 to, de his quę ſi. à præle. † Conſiliū aūt licet quis teneatur requirere, & debito tpe expectare rñſum, nō autem ſequi, vt in c. cū in veteri, de ele. & in c. cum olim, de arbi. ergo, nō pōt dici, ꝙ capitulum habeat ordinariam. hinc eſt, ꝙ iura cōiter faciunt in actu iudicandi, mentionem de dolo epi, vt in c. de perſona, 11. q. 1. & in c. ſi quis contra clericum, & c. poſtulaſti, & c. cum cōtingat, de fo. comp. & c. cūm ex iniuncto, in fi. de hære. cum multis ſimilib. inducitur enim actus nullitatis: quia a iure arctat ad conſilium petendum, vt in d.c. nouit, & hæc no.

SVMMARIVM.

1 *Non ſufficit ad validitatem ſententiæ partem fouere iuſtitiam, ſed requiritur, quod ad illam perueniatur, ſeruato iuris ordine.*
2 *Iudex non debet ſuum officium, non poſtulatum, impartiri ad vtilitatem priuatam.*
3 *Ex certa ſcientia, iſta clauſula quid importet.*
4 *Sententia an, & quo caſu poſſit peti vt confirmetur, ſiue ſit interpoſita appellatio, ſiue non, & quos effectus operabitur talis confirmatio. num. 5.*
6 *Iudex appellationis debet procedere iuris ordine ſeruato, & iudicialiter, niſi fuerit Papa, qui extraiudicialiter poteſt ſuper hoc cognoſcere.*
Sententia, a qua fuit appellatum, licet preſumatur iuſta, tamen non præſumitur, lata non ſeruato iuris ordine.
7 *Sententia licet iniuſta, à qua non fuit appellatum, facit ius inter partes.*
8 *Clauſula, ex certa ſcientia, idem importat, quod clauſula, ex plenitudine poteſtatis.*
9 *Papa poteſt ſententiam etiam iniuſtam, & ſine ordine iudiciario prolatam confirmare, niſi deficiat in iuſtitia naturali, quo caſu Papa nō poteſt ſupplere.*

CAP. IIII.

Ea quę. Breue eſt, vel per alia verba poteſt ſic ſummari. Iuſte quis petit ſniam a Papa confirmari, ſi iuſte, & rationabiliter fuit lata. Et nō diuiditur, & fuit forſan (vt dicit Io. An.) exordium alicuius papalis confirmationis: quia nō eſt verſimile, quod fuerit ſpālis diſpoſitio in his verbis dūtaxat concepta, cum non imponat neceſſitatē, ſed potius innuit cui que eſſe hic petendi facultatem conceſſam, in hoc tñ non eſt vis. No. primo differentiam eſſe inter hoc verbū iuſte, & rationabiliter, cum hic ponantur vt diuerſa, & habeant diuerſa vocabula, arg. in l. idem ſi codicillis, C. de codi. & exponit Io. An. verbum, iuſte i. non ℣ ius ſcriptum. rationabiliter, id eſt non ℣ ius litigatoris. hæc expoſitio ſatis placet quoad iſtum tex. ſed dicerē ſuffeciſſe, ſi fuiſſet appoſitum verbum, iuſte, duntaxat; quia omne iuſtum eſt rationabile, cum ius ſit ſuper rōne fundatū. 1. diſt. c. conſuetudo, & omnis lex debet eſſe rationabilis. 4. diſt. caerit autem lex, & in l. leges ſacratiſſimæ, C. de leg. ſed ad maiorem declarationem fuit adiectum verbum, rationabiliter. vel dic, & melius, quod verbum iuſte, refertur ad iuſtitiā partis, pro
1 qua hic fuit lata ſnia, verbum, rationabiliter, ad ordinem procedendi in iudicio. † Non enim ſufficit partem habere, & fouere inſtitiam ad validitatem actus ſniæ; ſed requiritur, quo ad illam rationabiliter perueniatur; id eſt iuris ordine ſeruato: aliàs illa ſnia eſt nulla, vt in l. prolatam, C. de ſen. & 2. q. 6. c. ei q̄ appellat, §. itē ſnia. Et hæc expoſitio mea plus placet, q̄ iſta Io. An. nimis. n. ipſe reſtringit illa verba. & pro hac mea expoſitione eſt tex. iuncta gl. 2. ℣. eo. c. conſanguinei. Glo. facit duo. primo opponēdo declarat tex. ſecundo ponit vnum effectum confirmationis
2 papalis. † Opp. cum prima parte, non enim debet Papa officiū ſuum non poſtulatum, impartiri ad vtilitatem priuatam. l. 4. §.
hoc autem iudicium, ff. de dam. infe. no. Inno. in c. ad noſtram. 2. de iureiur. Sol. metu cōtrarij (vt arbitor) gl. intellexit tex. alio poſtulante confirmationem. & hoc mihi placet de ordinata intitia: ſed ex plenitudine poteſtatis poteſt Papa ſniam, vel quid aliud confirmare ex ſuo officio, ēt non poſtulato, ar. in c. ſi non
3 motu proprio & c. ſi plurib. de præb. lib. 6. † In 2. parte gl. ponit
a vnū effectū confirmationis, factæ ex certa ſcientia [a] ſed tu vide op. in gl. in c. quia diuerſitatem, de conceſ. præb. quæ ponit tres effectus confirmationis huius, facit enim rem confirmatā, maioris authoritatis. 11. diſt. c. quis neſciat, ſi res eſt minus valida, reddit eam validā, in c. j. de tranſa. Tertio nullus inferior poteſt de validitate illius rei amplius cognoſcere, in c. j. & 2. de cōſir.
4 vti. & ibi plenius dicemus de hac materia. † Extra gl. q̄rō, an indistincte poſſit hæc cōfirmatio ſniæ peti a Papa? Sol. Io. An. primo intelligit, ꝙ petitur confirmatio, ſi non ſit interpoſita appellatio, vel aduerſus ſententiam petita in inte. reſt. in caſu, quo peti potuit. poſtea dicit idem eſſe, vt peti poſſit, ēt quod ſit appellatum, ſi exponū tur illa verba, iuſte, & rationabiliter; ſm quod prædixi. quaſi per hoc vltimum ſentiat, ꝙ ſi ſnia non fuit lata ℣ ius ſcriptum, vel ℣ ius litigatoris, poteſt peti confirmatio, quan tumcunque fuerit appellatum. quod intelligit D. Ant. poſtquā ſnia fuit aduerſus appellationem, vel aliud remedium retractatiuum iuſtificata, ſed ante iuſtificationem non pōt peti confirmatio. Dic tu melius, quod aut fuit ad Papam appellatū, & tūc poteſt appellatus in cā appellationis, ea pendente, petere confirmationem ſuiæ. Sicut. n. appellator petit illā infirmari, ita appellatus pōt petere illā cōfirmari, vt in auth. ei qui. C. de temp. appella. & 2. q. 6. c. appellatione. ſic intelligo Inn. in c. j. in fi. de ꝑ fir. vti. vel innti. vbi dicit illud eſſe indubiatū, ꝙ ſniā, a qua appellatū eſt, pōt ꝑfirmari, alle. d. auth. ei qui, q̄ loquit ſm ꝙ prędixi; aut fuit appellatū ad inferiorē; & tunc cā corā eo pēdente, nō dēt peti cōfirmatio a Papa, ſed dēt expectari exitus remedij retractatiui; ſ. appellōnis, vel reſtitutionis in int. reſt. idē ſi fuit appellatū ad Papā; ſed appellatus ꝑueniens appellantem, nulla facta mentione de appellatione, impetret literas ſuper confirmatione ſniæ; tales. n. literę tanq̄ ſurreptiuę non dēnt valere; & de hoc dicendū, vt plene legiſ & no. in c. bonæ ℣. de confirma. vti. vel inuti. & ſic reducas ad concordiam prædictas opi. & hæc eſt ipſa veritas. ſi aūt nulla fuit interpoſita appellatio, vel fuit de
5 ſerta, tunc dic, vt in ſeq. quæſtione. † Secundo q̄ro, an hæc cōfirmatio ſniæ poſſit peti ab inferiori a Papa. Sol. dic, ꝙ aut fuit ad illum appellatum, & pōt in cā appellationis peti per ipſum appellatum, vt in d. auth. ei qui. & c. appellatione, præalle. in proxima quæſtio. Ant ſniā tranſiuit in rem iudi. & nullum pendet remedium retractatiuum, & tunc eſt dubium, quia poſſeſſori non eſt prodita actio, Inſti. de actio. §. 2. & de iudi. c. examinata. Hunc articulum plene examinauit Inn. in c. j. de confirma. vti. vel inu. vbi concludit tandē, quod ēt hoc caſu poteſt, ar. in c. ex inſinuatione, vt in ſi. de procu. 16. q. 6. c. ſi epm, & de inſti. c. 2. & hoc tenet Bar. etiam de iure ciuili. in l. j. in fi. C. qñ prouoca. non eſt neceſ. & l. ſi expreſſum, in fi. ff. de appell. Et ponit Inn. in loco ꝓall. duos no. effectus huius confirmationis factæ, per inferiorē in
b foro iudiciali. [b] Primus, quia ſi prima ſnia fuit nulla, confirmabitur nunc per iſtam ſniam ſecundam, quæ fuit lata a iudice ſuo, & ſeruato iuris ordine, nec fuit appellatum; & facit quod idem Inn. no. in c. ſuper literis, de reſcrip. Bar. in l. ſi expreſſum, ff. de appel facit l. j. in prin. ff. quæ ſent. ſine appella. reſcin. Secundus effectus eſt, quia poſt confirmationem illius nullus inferior, confirmatore, poterit de illius validitate cognoſcere, argumen. in cap. cum inferior, de maior. & obed. & not. in c. proxi. ſequitur & tertius effectus, quia crit nunc hæc ſententia maioris authoritatis, quam primo, ſicut ſupra dixi, in ſententia Papæ.
6 † Dices ergo tu, confirmatio inferioris operabitur tantum, quantum confirmatio Papæ, quod ſonat in abſurdum. Reſpon deo, quod cōfirmatio Papæ operatur illos effectus, etiam ſi fit facta extra iudicium, dummodo ex certa ſcientia. infra de confirma. vti. cap. j. & 2. de tranſac. cap. j. ſed confirmatio inferioris quaſi nil operatur, niſi fiat in iudicio per viam contentioſæ iuriſdictionis, ita quod ſumit vim potius ex preſumptione ſuæ ſententię, quam ex ſua poteſtate ſeu voluntate. ideo dixit Innocen. in d.c.a.j. quod petens hanc confirmationem ſententiæ coram inferiore, habet docere, quod iudex fuit qui tulit eam; & quod ordinem ſeruauerit, nō autem habet neceſſe probare,
quòd

ADDITIONES.

a ¶ Ex certa ſcientia. Adde quod dixi in apo. ad iſtum in c. 1. per eum alle. inf. de confir. vti. vel inu. Paul. de Ca. conſ. 105. Ale. conſ. 38. & conſ. 103. vol. 4. And. Barb. conſi. 103. vol. 3. & Ro. deci. 333. inci. Papa Inno. Zach.

b ¶ In foro iudiciali. Quid operetur ſententiæ confirmatio, ponit Ang. in l. quidam conſulebant cir. med. ff. de re iu. & in l. 2. in 7. fallen. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. & Rota. dec. 132. inci. item no. in antiquis. Card. in conſ. 83. ſuccharitatis, in ſecundo dubio. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ sit iusta, quasi sentiat, q̄ pro iustitia præsumitur, arg. in c. in p̄sentia, de renun. Hic diligēter notabis, q̄ corā p̄firmatore non præsumitur iustitia processus; sed iustitia causæ sic, arg. c. q̄m p̄ falsam, de prob. Et potest esse ratio, quia probato illū fuisse iudicem, qui illā tulit, & q̄ seruauerit iudiciarium ordinē, infertur sniam fuisse & esse validam; ideo iustè potest p̄firmatio peti: nō
7 autē est necesse probare, q̄ fuerit iusta. † Quia præsuppositio, q̄ fuisset iniusta. i. p̄ ius litigatoris: tñ, ex quo non fuit appellatum, fecit ius inter partes nec amplius debet discuti de illius iustitia, vel iniustitia, vt in c. cum inter, ǰ. eo. & l. res iudicata, ff. de re iud. & l. ingenuum, de statu hom. & hoc diligenter notabis, quia ne
8 mo aperit. † Sed corā Papa non est necesse hoc, maxime iudicialiter seruare; cū facit ex certa scientia, quod idem importat, quod ex plenitudine potestatis, vt est gl. fi. in c. ad hęc, de reser. Ex quibus omnibus infero ad intellm huius c. dico enim, q̄ exigitur quod iustè & rationabiliter fuerit lata snīa ad hoc, vt per
9 Papam confirmetur. f. ex iustitia ordinata. † Sed ex plenitudine potestatis potest snīam confirmare, quantumcūque iniustam, & sine iudiciario ordine prolatam, vt leg. & not. in c. hęc quippe. 3. q. 6. not. gl. in c. nullus, il 1. 9. q. 2. facit tex. in c. ad petitionē, de accus. quod intelligo in depēdentib. a libera potestate Principis, vt in beneficialibus, vel in supplendo defectū ordinis positiuū, & ita loquuntur iura superius allegata, sed si snīa deficit in iustitia nāli, non potest per principem confirmari, seu defectus suppleri, vt est tex. no. in cle. pastoralis, de re iud. & per hoc habes enucleatum intellectū huius c. quod valde breuiter & succinctè tactum per scribentes extitit, & lento pede transiuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Executio sententiæ est delegabilis.*
De iure canonico omnia sunt delegabilia.
2 *Coram illo, cui est commissa executio sententiæ, potest allegari nullitas ipsius sententiæ. super qua ipse executor cognoscet; sed remittit superiori, & interim superseditur in executione.*
3 *Executor sententiæ non potest cognoscere de fraude, vel nullitate, quæ allegatur in dicta sententia.*
4 *Papa quando rescribit pro aliquo beneficiando, an admittantur exceptiones propositæ contra executorem, contra beneficiandum, & contra rescriptum.*
5 *Executor criminalium causarum si cognoscit aliquem esse iniustè condemnatum, non debet ipsam sententiam executioni mandare.*
6 *Executor sententiæ, an posit resistenti violentiam inferre, quoad actum executionis explendum.*
7 *Possessio non est alicui auferenda, sine causæ cognitione.*
8 *Executor, cui est scriptum, vt det alicui possessionem, remoto quolibet illicito detentore, an habeat iurisdictionem.*
9 *Cui est commissa executio, an possit cognoscere de subreptione, & falsitate rescripti, si coram eo opponatur.*
10 *Executor, an debeat exceptiones oppositas admittere.*
Exceptiones calumnioſæ possunt per iudicem non admitti.
11 *Executio sententiæ. an possit committi parti vincenti, vt propria authoritate possit possessionem intrare.*
12 *Possessio bonorum adiudicatorum, quando capitur, non requiritur citatio partis.*
13 *Creditor an possit propria authoritate capere possessionem bonorum debitoris vigore pacti inter eos conuenti.*
Possidens per alium precario, potest illam possessionem cum violentia capere; quia dicitur potius se defendere, quam violentiam inferre.
14 *Ar hiepiscopus, an possit punire suum suffraganeum, qui simoniacè obtinuit aliquam gratiam.*
Obtinentes aliquam gratiam simoniacè (sine clerici, vel laici vtriusque sexus) sunt ipso iure excommunicati, & non possunt absolui, nisi in mortis articulo à Romano Pontifice.

CAP. V.

De cætero. Merus executor sententiæ, corā quo excipitur de fraude, non cognoscit, sed remittit. Ita cōiter summant Doct. sed iudicio meo minus bene, quia iste tex. nō loquitur de mero executore; quia merus executor nullā exceptionem, executionē impedientem, admittit, vt in l. si vt proponis, & l. executorē, C. de exec. rei iud. & ǰ. dicā latius. Sed tex. iste admittit, vt is, cui executio cōmittitur, admittat exceptionē ad effectum, vt remittat negotiū ad superiorē, nō vt super principali pronunciet, vt latius in processū dicam; ideo ego summo sic, Iudex deputatus super executione snīæ, admittit exceptionē fraudis, seu nullitatis snīæ; non ad effectū, vt super ea pronunciet; sed vt negotiū ad superiorē, qui iudicauit transmittat, si illam probabilē reperierit. h.d. notabiliter, & non diuidit. Casus liter. Ecce Papa, pūtib. partibus tulit snīam diffinitiuā. mandat Papa alicui, quatenus snīam illā debeat executioni mādare. executor literis executionis receptis citat partes: reus ǰ quem debet executio fieri, dicit, q̄ executioni snīa non est mandanda: quia per fraudem, & dolum lata est. quæritur executor quod facere debeat, vtrum debeat cognoscere de fraude allegata? Rñdet Papa, q̄ executor de fraude illa, & dolo cognoscere non debet; sed hoc referre ad Sedem Apostolicā. B. Nota primo q̄ executio snīæ est delegabilis, & hoc est indubitatū, si Princeps delegat, vt hic. ipse. n. potest delegare etiam ea, quę sunt meri imperij, vt l. j. ff. de off. eius, cui mand. est iurisd. sed in inferioribus est dubium, saltem de iure canonico. cōiter tñ concluditur, q̄ de iure nostro, omnia sunt delegabilia, vt plenè not. in c. quod sedes, de off. ord. vbi plenè dixi, facit cle. 1. de hęret. & c. licet, de off. vica. lib. 6. dixi plenè in c. si quis ǰ clericum, de foro comp. Ex quo infero, q̄ de iure canonico potest iudex ordinarius, vel delegatus a Principe, delegare executionem snīæ; licet executio requirat iurisdictionem maiorem. & quid de iure ciuili, dixi in d. c. quod sedes, & si quis ǰ clericum, facit c. in literis, & c. quærenti, & c. significasti, de off. de-
2 leg. † Nota secundo, q̄ corā eo, cui est sententię executio commissa, potest allegari nullitas sententiæ; puta quia per fraudem, vel falsā instrā lata extitit: nō tñ executor habet super hoc pro-
a nunciare; sed qōnem hanc incidentem coram eo remittere [a] ad superiorem, qui sentētiauit: & supersedebit interim execu-
3 tioni sententiæ. † Opp. & vī q̄ si coram executore interueniat fraus, possit de illa cognoscere & diffinire; quia vno commisso intelliguntur omnia commissa, de off. deleg. cap. præterea, & c. prudentiam. Sol. gl. metu ǰrij intelligit tex. & bene, qū allegatur fraus commissa circa negotium principale coram iudice, qui snīauit; vt puta is, ǰ quem petitur executio, allegat sententiā fuisse latam per falsā instrā, vel testes falsos, vel simile; & ob hoc dicit illam snīam non mereri executionem, quo casu dicit gl. executor non assumit super hoc cognitionem: quia non debet sibi assumere partes iudicis, cum non habeat iurisdictionē vt in d. l. si vt proponis: sed debet executioni supersedere, vt ius. Et fm hunc intellm expone tex. ibi, Et fraus interuenerit, id est interuenisse dicatur. similis expositio, ǰ. de fide instrum. c. 2. fm Aegidium. Sed ǰ prædicta, & ǰ tex. opp. de c. dicenti. §. si nō cognitio. 24. q. 2. & est l. & si non cognitio, C. li ǰ ius, vel vtil. publ. Sol. gl. in 2. parte. quod illa lex intelt̄r in executore misto, qui l. habet cognitionē, & iurisdictionem annexam. Istud vero cap. loquitur in mero executore, qui nullā habet cognitionem s. iurisdictionē annexam; sed nudum ministerium exequendi. Et certè gl. ista nō bene loquitur; quia (vt ǰ. dixi) executor merus nullā admittit exceptionem, vt in dictis ll. si vt proponis, & l. executorē. sed ille, de quo in tex. admittit exceptionē, & de ea cognoscit, nō vt pronūciet super principali, sed vt remittat negotium infectum ad superiorem. hoc probat iste tex. in eo, quod dicit, Quod nō est facultas executori de toto negotio cognoscendi. Quæ verba bene pōdera: ergo bene potest cognoscere de exceptionibus corā eo propositis, non vt pronunciet; sed si reperit veras, saltem apparenter, debet remittere negocium ad superiorē, vt ipse plenè cognoscat, & pronūciet; & hoc voluit finis c. & sic illud c. non ǰdicit l. & si non cognitio. ibi n. dicit, q̄ executor potest cognoscere de fraude allegata, vt si fraus interuenerit, de toto cognoscatur. vnde pōdera, quia dicit, cognoscatur; & nōn dicit per executorē. vnde gl. in d. c. §. si nō cognitio, intelligit, q̄ debet post modū cognosci, & diffiniri per iudicem, non autē per executorē. & ad hoc allegat illud c. & idem Bal. in d. l. a diuo Pio. in princ. ff. de re iud. & satis voluit Inn. bis. parū ante fi. gl. suæ. Et colligēdo substantiā eorum, quæ tāgunt hic Doct. & Bart. in d. l. a diuo Pio, aliquibus additis, hanc manū clarè in tria mēbra ǰstringo. Aut. n. cōmissio alicuius executionis facti, fit ante omnē cognitionem, & diffinitionem. aut post snīam; sed anteq̄ executio faciēda discutiatur. aut post latā sententiā, & cognitionem oēm habitam super executione. Primo casu si cōmittitur nudum ministeriū, puta prędicare, vel absoluere, vel quid simile: & tunc non cōmittitur iurisdictio, tex. est in c. fi. §. vlt. de off. dele. & licet gl. ibi. & in c. ex lris, eo. tit. dicat, q̄ accessoriè trāsit coertio; si non pōt aliter cōmissarius iniunctorum, exequi: tñ Io. And. & Host. tenēt ǰrium in d. c. fi. & ibi firmatur ad c. ex literis, quod vī facere in ǰrium; & vide tu quod ibi dixi. vnde puto, quod talis sit nudus executor, nec debet admittere aliquā exceptionem, nisi forte sint aliqua nouiter orta
b vel antiqua occulta nō ꝓsiderata per mandantē, [b] per tex. not.
c in l. si hominē, ff. mand. [c] facit quod no. gl. 25. q. 2. c. dicentis, §. si nō cognitio. Aut cōmittitur aliquid iuris, puta scribit Papa, cōquestus est nobis talis, q̄ violenter fuit a suo beneficio electus; quapp, si ita est, restituas sibi dictum beneficiū; talis commissarius habet iurisdictionē, & pōt de toto negotio cognoscere, & iudicare.

ADDITIONES.

a ¶ Remittere. Adde q̄ Rom. cons. 51. dicit, q̄ si notorię nullitas apparet, q̄ non debet remitti ad superiorem. & ibi hoc comprobat multis rationibus.
b ¶ Per mandantem. Adde, q̄ per illam l. voluit Rom. cons. 325. & dic q̄ etiam admittitur exceptio de potestate mandantis, vt voluit Lapus alleg. 2.
c ¶ ff. mandati. Vide multa, quæ deciduntur per illum tex. cumulata per Felin. in c. 1. in ver. fallit, supra de constit. & per Ias. in l. non solum, §. morte, ff. de ope. no. nunc. per And. Siculum in c. 2. in 2. not. supra de off. dele. & in repet. rubr. C. qui admit. Seb. Sap.

iudicare. Nam talis vigore illius clausulæ, si est ita; etiam si non est expresse, cum subintelligat, habet iurisdictionem cognoscēdi, vt c. 2. de reseri. licet enim mandetur executio; tñ cum non
a possit fieri sine præambulo, vt s. cognoscatur, si ita est, vī etiam mādata iurisdictio, [a] ut l. ad rem mobilē, & l. ad legatum, ff. de q̄cu. & in c. ꝓterea, & c. prudētia, d offi. dele. & sic pōt intelligi fm aliū intellectū d. l. & si non cognitio. & hoc est clarum, & tenet Bar. in d. l. a diuo Pio, & est gl. ord. in c. prætereа, & c. prudentiā, de of. del. & sic pōt ītelligi c. pastoralis. §. qa vero, de of. del. † Quid autem, si papa scribit alicui, quod prouideat Petro de tali prębē da, si vacat? dicit Inno. quod hæc commissio habet causæ cogni
b tionē in hoc, vt executor inquirat, & cognoscat, an vacet, ante q̄ ad ista prouideat, sed postq̄ ei ꝓstiterit de vacatione, [b] merus remanet executor, quoad prouisionē, quæ non habet causæ cognitionem. vñ fm eum, is qui vellet obijcere in persona executoris, vel ēt illius, cui prouidēdum est, non est excipiēs audiendus, alle. not. in c. proposuit, de cōc. præb. sed Host. dicit hæc mira, & noua; nec sibi placere quoad hoc vltimū, dicēs, quod cum scribit papa alicui beneficiando, admittuntur exceptiones proꝑ positæ ǰ beneficiandum, & ǰ rescriptum, & ǰ executorem, allg. c. ad aures, & c. cum adeo, & c. postulasti, & c. si proponente, de rescrip. & de offic. dele. c. pastoralis. §. quia vero, & ibi bona glo. de hac materia; niſi Inno. intelligat hoc dictum suum intelligendum, vbi papa certo iudici, & pro certa persona, & de certa prębenda præcisè, & de certa scientia scribat, exprimens sufficienter in sua lra, q̄ non vult ǰ suam literam aliquam exceptionem admitti, sic enim posset saluari dictum suum, fm Host. cū papa dicat, qđ nec se, nec antecessores suos credat hoc expressisse, vt in c. ex parte. 2. de offi. del. & placet mihi dictū Host. quia
c deputatus ad prouidendum simpliciter de beneficio, non est purus executor, sed mistus: [c] cum papa non sit informatus de persona, cui mandat prouideri, vel cui cōmittit; vēl de quantitate beneficij, vt plene no. per glo. in d. §. quia vero, & in cle. vna, de of. del. dixi post Inno. in c. fi. de præsump. Ideo hic hunc articulū non prosequor, quia habet materiam separatā, & distinctā, sed no. dictū Host. Secundo mēbro principali, qñ commissio fit post sententiā duntaxat; & tunc dic, quod is, cui fit commissio, est iudex, cum in actu executionis multū possint allegari, vt in l. a diuo Pio. §. si super reb. pal. hic; & in d. l. & si non cogitio. & not. Bal. ibi: & facit quod not. Inn. in c. cū super, in fi. j. eo. probatur ibi, & in c. veniens. 2. de testib. commissarius enim hoc casu succedit loco iudicis. Vide, quicquid opponi potuisset corā eo, poterit opponi corā isto executore. & hoc casu bene cōsidera fm Bart. in d. l. a diuo Pio, quod quandoq; executio committit alicui in defectum iurisdictionis (vt quia ille, qui sententiauit, non pōt exequi, puta quia arbiter, vel delegatus inferioris a principe, quo casu recurritur ad ordinarium, & ad delegantem) & tunc indubie talis executor hēt oēm cognitionē, quæ requirit in executione, vt in l. a diuo Pio. credo, q̄ isti tales tanquam superiores, poterunt ēt pronūciare super nullitate actus; ar. opt. in c. cum ab ecclesiarum, in fi. de of. or. sunt enim isti pronunciando, functi officio suo. Et idem videtur, qñ inferior tulit sententiā: puta Arch. in iurisdictione sua; & pro executione recurritur ad episcopum, tanquam superiorem, quod notabiliter ꝓfirmauit Spec. in titu. de execu. senten. §. nunc videndum, ver. vt aūt. Sequitur hic D. Ant. dicens se putare hoc procedere, etiā si inferior possit exequi, ex quo superior illius adit pro executione. Nam inferior potest exequi per iurisdictionem quam hēt, vt plene dixi in c. si quis ǰ clericum, de fo. cōpe. sed pro iurisdictione maiori, solet recurri ad superiorē, vt ibi dixi. Item posset superior de retractatione cognoscere per viam restitutionis, vt no. Spe. in loco præall. facit c. pe. de in int. rest. & quod legit, & no. in d. c. cum ab ecclesiarum. Quandoque committitur alicui executio a statuto in auxilium iurisdictionis, vt quia per statutum deputat aliquis super executione sententiarum; & tunc fm Bar. quæ dam est cognitio circa res, in quib. est fīēda executio: & de hoc poterit iste cognoscere, vt in d. l. a diuo Pio. §. si super reb. & sic. Quędā est cognitio super exceptione, q̄ opponitur post snīam, & tūc aut opponī tale aliqd, quod concernit merita principalis causæ, exemplū ponit Bart. in his in quib. loquit tex. in l. 1. C. de iur. & fac. ign. vt puta quia ēt, quod dēt excusari a iuris ignorātia ex speciali priuilegio. & de istis non poterit cognoscere tanquam executor; sed debet remittere ad priorem iudicē, all. l. pe. ff. de cōfes. Quædam sunt exceptiones, q̄ solum respiciunt executionem, nec infringunt snīam, vt exceptione quis exigatur vltra quā facere ꝓpossit, & similes: & de istis executor cognoscit. d. l. pe. & etiam pronunciabit, vt ibi. Quædā sunt exceptiones, quæ directe veniunt ǰ sententiam, & eā impugnāt, vt exceptio nullitatis, vel falsorū instrumētorum, & similes. & gl. in d. c. pastoralis, & in d. §. si non cognitio, tenet quod executor pōt de his cognoscere, & ibi est glo. multum not. De hac materia, vide per Spec. qui idem tenuit in tit. de exe. sen. §. 1. ver. vt autem. Dicit tñ illa glo. quod cognoscit ad finem, ut supersedeat; & remittat ad superiorem; non autem vt super illis pronunciet. Et idem Bart. in d. l. a diuo Pio. & pro hoc casu allego text. hic, & similiter in l. si prætor. §. Marcellus, ff. de iudic. Et idē finaliter tenēt Innocen. & Hostien. hic. & si diceremus ǰrium, posset sequi absurditas secundum Bart. s. quod iudex minor, vel par possit infringere sententiā maioris, vel paris ǰ l. nam & magistratus, ff. de arbi. & in c. innotuit, ǰ. eod. de elec. Idē per omnia tenet Bart. qñ iudex sententians, delegat executionē ante cognitionem habitam super executione fiēda; & hoc finaliter voluit Inno. hic: licet referat varias opi. sed hoc est tenendum prædictis rationibus. Addo tñ, q̄ si opponitur exceptio cōcernens iniustitiam, & non nullitatem; non debet executor supersedere, etiam si sciat eam iniustā, quia fecit ius inter partes, ex quo transiuit in rem iudicatam, vt
5 in d. cle. pastoralis. §. quia vero, de offic. dele. † Dicit tñ ibi Innoc. singulare verbum, se non consulere executoribus criminaliū causarum, vt in personam condēnati pœnam exequantur, si cognoscunt illum iniuste condemnatum; licet referat alios contradicere, arg. c. cum ministeр. 24. q. 6. & vide in hoc qđ dixi in d. §. qa vero, & hoc dictū Inn. refert & sequtur Ang. de Peru. ī d. l. a diuo Pio, qui vī ī aliquo deuiare a prædictis, & a Bart. allegando d. l. si prętor, in fin. aliter inducendo, quam Bart. sed Inn. intelligit illam legē fm quod intelligit Bart. & mihi placet. Tertio mē
d bro principali, quandoque executio [d] snīæ committit post sententiam, & habitā cognitionem de executione; vt in cōmissione, quæ fit nuncio; & iste secundū Bart. vocatur merus & nudus executor, & nullam hēt cognitionē. d. l. si ut ꝓpons. & l. executorem. & est ratio, qa omnis cognitio præcessit. & iō mera executio vī commissa, & hoc modo fm eum cognoscitur merus executor, & hoc sequitur hic D. Ant. dicens: q̄ iste talis nullam exceptionem pōt admittere, & idem Bald. in d. l. & si non cognitio, C. si ǰ ius, vel vti. pu. & idem refert tenere Odof. & omnes. sed tu vide glos. f. 25. q. 1. c. dicenti. §. si non cognitio, quæ dicit q̄
e quantūcunque executio sit mera: tñ si euidens [e] est, eā esse nullā, vt per falsa īlt cumēta latam, executor non debet eam exequi. & mihi placet hoc, arg. eius quod no. in l. iuste possidet, de acqrēd. posse. Nam, vbi sententia est nulla nō excusatur quis authoritate iudicis; præsertim, qñ euidens eit eam esse nullā; niſi aliud dicatur in casu nostro. in quo fuit habita cognitio super executione: sed (vt dixi) euidentia facti dēt præualere, arg. 8. dist. c. veritate, & in c. euidentia, de acc. posset tñ sic distīngui, q̄ aut pūtib. partibus sup executione snīæ lata fuit aliqua sententia; & tunc cū transiuerit in rē iud. nō dēt amplius excipi de nullitate. arg. in l. 1. ff. quæ sen. sine app. rescin. in prin. Aut nulla sententia lata fuit & tunc secus; & abstinebit iste executor ab executione, nō ratione iurisdictionis: quam hēt; cum nullā habeat: sed quia ǰ meretur dici snīa, ex quo est nulla, vt l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. facit qđ not. Inn. in c. si qñ, de of. del. vbi aliquid retigi ad mām post eum. Ex his oībus infert contra lec. huius gl. quæ in-
6 telligit istum tex. in mero executore. † Sed circa istum merum executorem quæro, an possit resistenti, violentiam inferre
f quoad actum executionis explēdum? [f] Ang. de Peru. in d. l. a diuo Pio, dixit q̄ non; quia sua potestas, cum sit mera & modica, non extenditur ad hunc casum, alleg. Inno. in c. cum olim. 2. de priuile. in verbo, per portarium. Sed aduerte tu: quia Inno. non loquit ita simpliciter, prout eū allegat: imo (si bene ponderes) quoad hunc casum: sentit oppositum. loquitur enim primo, qñ cōmissio fuit facta simplr alicui nūcio, vt mittat aliquē ī possessionem alicuius rei, nulla snīa prius lata partib. pūtib. sup illa re. quo casu dic, q̄ non debet iste nuncius violentiā inferre, etiam partib. quia ciuium suū ad hoc non extēditur, debet. n. intelligi de possessione vacante. Ideo dicit, q̄ ēt absente possessore, non
7 dēt alium in possessionē mittere, † quia non dēt priuare alium sua possessione, cū ipse nō sit iudex, nec sine cāe cognitione qs est a sua possessione remouēdus. l. fi. C. si sup vim vel alio modo. Oportet ergo, fm eū, quod prius possessor renunciet, vel authoritate iudicis inde expellatur. hoc verum fm eum, nisi partibus præsentibus sententia lata fuisset ꝓta possessorē. tunc enim satis videtur, quod viator seu nuncius posset dare possessionem rei, quā alius possidet, maxime si potest fieri sine violentia. d. l. fi. C. si per vim. Et pondera bene hæc verba vltima in eo, quod dicit, maxime

ADDITIONES.

a ¶ Iurisdictio. Adde quod voluit Ro. cons. 243.
b ¶ De vacatione. Vide ad hanc materiam multa cumulata per Fel. in cap. fi. supra, de præsump. Seb. Sap.
c ¶ Sed mistus. Adde Ol. consi. 227. & vide eundem Abb. consi. 34. Per. de Anc. cons. 125. incip. Iste executor. Fede. cons. 251.
d ¶ Executio sententiæ. Vide late per Fel. in ca. pastoralis. §. quia vero. supra, de off. dele. vbi latè ponit quid possit merus executor, & quasi reassumit totam hanc materiam. Seb. Sap.
e ¶ Euidens. Vide ad hoc Per. de Anc. in cō. 383. incip. retēto ordine dubiorū. dum limitat tex. in c. fi. de exce. in vj. vide Fel. in c. fi qñ. 3. de offi. dele. Seb. Sa.
f ¶ Explendum. Adde quod voluit Alex. consi. 114. 2. lib. de iniustè torto, qui fugit de carceribus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

maxime sine violentia, ex quo clare sentit, ꝙ etiam violentiam
potest inferre, qñ est merus executor datus post sniam; & sic
primum dictum suum vr restringere, qñ ante cognitionē fuit
mandatum nuncio, vt aliquem mitteret in possessionem; de-
bet.n. in dubio intelligi de vacante.arg. c. cū in nostris, de con-
cess. præb. & c. dudum, de priui. & quod leg. in c. 2. de deci. lib. 6.
in prin. Et quod nuncius deputatus post causæ cognitionē pos-
sit violentiam inferre, facit optime tex. in l. qui restituere, ff. de
rei vē. & l. prohibitum, C. de iure fisci. lib. 10. facit quod no. glo.
in c. fi. de of. dele. vt sic illæ gl saluentur, saltem respectu coertio
nis facti. & facit l. ad rem mobilem, & l. ad legatum, ff. de procu-
a ra. † Quæro circa prædicta, quid si fuit scriptum alicui, vt daret
a possessionē, [a] amoto quolibet illicito detentore? [b] an talis ha-
b beat iurisdictionē, vel sit simpliciter executor? Inn. in d. c. cum
olim, dicit primo, ꝙ talis non habet iurisdictionē, nisi super no
torijs, & illicitis. arg. in c. statuimus, de of. dele. lib. 6. Alij dicunt,
& forte melius, fm eum, qđ procedat etiam super nō notorijs,
iuris ordine seruato, all. no. in c. epi, de reb. ecc. non alie. & hoc
vltimum mihi placet, si commissio fuit facta ante sniam, & co-
gnitionem super executione; quia talis vr iudex; cum habeat co
gnoscere, an possessor sit illicitus. ad hoc quod no. gl. in prēall.
c. pastoralis, §. quia vero. ver. mista, de of. del. Secus autem, si præ
cessit snia, & cognitio super executione facienda; quia tunc est
9 merus executor, vt s. dixi, & sic limito Inn. † Quæro an is cui ꝓ-
mittit executio, possit cognoscere de surreptione, vel falsitate
rescripti, si coram eo opponitur? Inno. hic distinguit, quod aut
is, qui tulit snīam, commisit executionem; & tunc opponi non
potest de surreptione; cum ipse satis si certus de facto suo, de
rescri. c. ab excōicato. Aut non ipse tulit snīam, sed alius, & vin-
cēs causam, impetrauit rescriptum à superiore, puta à Papa, nar
rando multa pro executione facienda. & tunc potest ipse co-
gnoscere, & tardabit executionē, de hoc est in d. l. & si non co-
gnitio: & hāc executionem appel. Inn. mistam, sed primo casu
appellat meram; sed hoc procedit quoad cognoscendum de
exceptione surreptionis; sed quoad alias exceptiones admittē-
das; vel repellendas, tene quod s. dixi. Sed Inn. non aperit, an in-
telligat dictum suum in mero executore, capiendo merum pro
ut s. dixi. vnde dico, quod capiendo executorem mistum vt di-
xi in præcedentibus, poterit in dubio cognoscere de exceptio-
ne rescripti; & etiā iudicare, & etiā de surreptione, si possit pro-
bari etiam in facto proprio, arg. op. in c. cum olim, ẽ. eo. & hoc
probatur in d. l. & si non cognitio. Iste.n. est iudex in executio-
nis actu, vt s. dixi, merito potest cognoscere de potestate sua;
& etiam pronunciare se iudicem, seu non iudicem, vt in c. signi
ficantibus, de of. deleg. & cle. j. de reseri. Sed dubium est, quid in
mero, capiendo proprie, vt prædixi? & tunc distinguo, ꝙ aut
alius iudex commisit executionem, narrando, quod snīa fuit la
ta, & omnis cognitio super executione habita; & per partē ad-
uersam hoc negatur; & dr rescriptum surreptitium; & tunc est
dubiū, an possit de hoc cognoscere, & pronunciare; & credo
qđ sic, quia subintelligitur illa clausula, si ita est quæ in hoc pe-
remptorio dat iurisdictionem, vt in d. c. ab excōicato, de resc. fe
cus vr, si ille idem qui tulit snīam, hoc commisit. Si tñ excipere
tur, quod rescriptum est falsum, vel surreptitium, vt quia aliter
prius, & vna voce dixerat, quam nūc scriberet, arg. d. c. olim; &
tunc puto, ꝙ non per viā iudicij, cum nullam iurisdictionem ha
beat arg. d. l. si vt proponis, & l. executorē, C. de exec. rei iud. sed
extraiudicialiter ad sui instructionem poterit de hoc inquirere
ad effectum, vt exequatur, vel supersedeat, ar. c. cum contingat.
10 s. de reseri. † an executor, præsertim mistus debeat semp excē-
ptiones propositas admittere? Sol. Gof. dicit quod non. si enim
executor percipit, ꝙ malitiosē opponitur exceptio falsi, causa
differendæ executionis, fiat executio, salua manente falsi qōne,
C. de fal. l. 2. Ad hoc adduco c. ad dissoluendū, de despon. im-
pub. & no. Inn. in c. post electionē, de ꝓcess. præb. vbi dicit iudicē
nō debere admittere exceptionē, ēt peremptoriā, si vehemen-
ter præsumit illā calumniosē oppositā, facit c. cū ꝓtingat. & c. su
11 per literis, de resc. † Vlterius q̄ro, an iudex possit parti vicēti ex-
ecutionē snīæ ꝓmittere, ut sic vadat ꝓpria authoritate, & pos-
sessionē ingrediat? Gl. in l. meminerit, C. vī ui, tenet ꝙ sic, & pro
illa bā facit l. cū q. §. si epistola. ff. de fur. vbi in facto proprio qs
c ꝓstituī dicitur, [c] & quod legi. & no. in c. cū dilecti, de dolo, & ꝓ-
tu. Cōtrariū sentit gl. in l. iuste posli det, ff de acq. pos. & vt obi-
d que no, per Doc. Cōis legistarū ꝓclusio [d] est, maxime Bar. ꝙ dū-
modo nō reperiat resistens, pōt hæc facultas dari parti, alias se
cus, ne deū mā gnandi scandalū. arg. in l. non est singulis, ff. de re
iud. Ego puto hoc verū in casu, in quo cōmittī nuda, & mera
execūtio. sed si oporteret causæ cognitionē adhibere; tūc se-
cus, ga nō dēt qs in facto suo, iudex ꝓstitui, l. vna, C. ne qs in sua
cā. & 4. q. 4. c. j. Exigī aūt causæ cognitio, qñ in reb. nō adiudi-
catis est faciēda executio, vt ī psonali actione, d. l. à diuo Pio, no.
12 Inn. in d. c. cū super, ẽ. eo. in fi. † Secus in rebus adiudicatis, tunc
,n, nulla etiam summaria cognitio adhibetur, vt no. In. in loco
prælle. hinc dicit idem Inn. in c. ex ratione, de app. ꝙ etiam c
tatio non exigitur, quod est notandum, & vide quod ibi dicam
13 † An autem ex pacto inter creditorē & debitorē initio, possi
induci, vt liceat creditori propria authoritate possessionē bo
norū debitoris apprehendere pro satisfactione debiti, vide pl
ne per Bar. in l. 3. C. de pig. & tādē ꝓcludit, ꝙ sic, per illū tex. di
c modo non reperiat resistentem; [e] alias non valet pactum, ratio
ne prædicta, ne pactum sit causa scandali. l. cōuenire, ff. de pac-
dot.

ADDITIONES.

a ¶ Vt daret possessionem. Adde an possit aliū substituere ad exequendū. & v
de ꝙ non, per Inn. & Ioan. And. & in c. fi. sup. de offi. deleg. Bal. in apostil. a
Spe. in tit. de leg. §. excipitur. ver. item ꝙ iunctum Alex. in l. nemo ff. de dam
reis. & Car. in cle. 1. eo. tit. & qualiter talis executio procedat, vide Spe. in tit.
de execu. sent. §. 2. circa prin. & in tit. de sent. exc. §. 2. ver. quid si. Zac.
b ¶ Illicito detentore. De hac clausula vide Lapum alle. 15. incip. Idem est dicē
re: & Bal. in rub. sup. de offi. deleg. col. penul. Seb. Sap.
c ¶ Nuntius. Et ꝙ quis possit esse nuntius in cā propria, ex commissione iudi
cis, dicit ét Bal. in d. l. iuste possidet. per d. §. si epistola. Sal. in l. dotis. fol. 10
facit quod vult, Bart. in l. j. C. de ser. fugiti. vbi per illum tex. dicit probari
quod quis potest esse nuntius, & executor in causa propria, & ad propriam
vtilitatem. Idem in testatore qui potest dare licentiam legatario, ꝙ capiat
legatam, & possessionem ipsius, propria authoritate. ista est elegans glo. in
Titia cum testamento. ff. de leg. 2. in §. Lucius, in ver. non sit interpretatio
ibi circa finem, vel tertio à se, id est, vt non petat ab alio, nota. per Jac. de
Ilas, in l. nemo potest. ff. de leg. 1. adde an & quando legatarius, propria au
thoritate possit rem legatam capere, & quando non Ro. consi. 312.
¶ An quis possit esse nuncius in causa propria, ad citandum etiam suum ad
uersariū, vide Bar. in l. eum qui, in §. fi. ff. de fur. & per Bart. in extraua. ne
reprimen. in versi. per nuncium, vbi dicit ꝙ sic. & per Bald. in auth. sed cor
nino, C. ne vxor. pro marito, & tenet Bar. in l. 1. C. vt nemini licc. fine no
autho. & per Paul. de Cast. in l. miles, in §. qui iudicari, ff. de iud. & per glo
in l. si vt proponis, la. 2. C. quom. & quando iudex. & vide Ale. in l. iuste pos
sidet, hic allegata vbi post Bar. dicit, quod iudex potest dare licentiam ac
ri, quod citet ipsum reum. Ant. Fran.
d ¶ Conclusio. Et ista conclusio est approbata. Et idem tenet Bar. in l. 1. per
tex. C. vt nemini li. fine in. & in repe. l. creditores, in 4. q. prin. C. de pig. & ibi
si finita, §. Iulianus. ff. de dam. infe. Cy. & nouis. in Liubemus, de iureiu. om.
in 1. q. cum alijs concord. quas addit Do. Ale. in l. iuste, de acq. pos. vbi etiam
refert Bal. & Ludoui. Ro. variasse, te ad eum remitto, & facit ad prædicta
in l. miles, §. qui iudicari. ff. eo. per quam dicit Ang. ibi no. quod parti obti
ti snīam, potest per iudicem committi, venditio bonorum condemnati, &
dicit esse mirabile verbum pro d. l. meminerint, dicit et am Bal. in auth. sed
oino. C. ne vxor pro mar. quod executio in rebus, & captura possunt p
per iudicē committi parti, dummodo talis executio fieri possit sine vexa
tia, & periculo armorum, alibi, etiam dicunt Cy. & Bald. in l. 2. C. si in cau
iud. quod iudex potest dare licentiam creditori, quod pignus sibimet in
lutum accipiat, per no. per gl. in d. §. qui iudicati, imo plus per iudicem p
test dari licentia parti quod citet ipsemet, fm Bar. in ver. per literas, in en
nag. ad reprimē Bal. & Sal. in l. si vt proponis, per gl. j. C. quo. & quando
D. Ant. & alij canoni. plene ponunt in c. 1. sup. de iud. post. Spe. in tit. de ex
§. sequitur, in ver. quandoque committitur parti. ubi tenet, ꝙ possit, & in
de act. & pe. in §. super, in versi. item. vide per An. in l. 2. C. vt nemo pr
prædicta intellige parte citata; & vocato possessore, aliàs quis non debet
gredi tenutam vel possessionē fundi authoritate, vel licentia iudicis; mō ce
ssa sit, vocato prius possessore, aliàs caderet à iure suo. per d. l. meminē
rint, & ibi Bar. & alij post eum, & gl. in d. l. iuste possider, & propterea Bar
in cons. quod inci. missis in poss. in 4. dubio prin. dicit no. quod qui vult
thoritate alicuius snīæ, ingredi possessionem rei, debet diligenter inquirere
quis sit possessor, & eum facere citari; & si hoc neglexerit punitur pana
ne iuris sui. d. l. meminerint. & sic negligentia in non inuestigando punit
ren, & etiam in non vocando eum ad ius, punienda est, d. l. meminerint.
non excusatur ratione snīæ, vt ibi per eum; & idē dicit Bal. in l. fi. C. de
diui. Adria. toll. Per. de Anch. & Gemina. in c. fi. de elect. in 6. vbi refert
Anch. se ita consuluisse. & ita consuluit, in cons. 267. quod incipit in p
dubio, quo quæritur, &c. & in cons. 269. inci. vī prima facie. & D. Alex.
Imo. in cons. 125. inci. visa facti narratione. nec obst. regula quod non fe
tandus ille, quo inuito, & contradicente potest actus expediri, l. 4. in p
in ver. illud. ff. de fideic. h. & regula ꝙ potest inuitis, & c. quia potest dici,
ideo lex requirit citationem, quia multa possent opponi contra snīam q
transiuit in rem iudicatam, ad impediendam executionem, quæ pon
ponuntur per Bar. & alios, in l. 1. C. de iur. & fact. ignor.
¶ Adde quid in cessionario creditoris, qui habet potestatem ingrediē di p
pria authoritate. Bal. cons. 114. 5. lib.
¶ Dicas circa hoc, quod hic dr de legato, quod legatum, recta via transit in
gatarium, & sibi, rei legatæ dñium acquirit ur, l. a Titio, ff. de fur. & cedit
adita hæreditate, vt plene per Bar. & Bald. in l. eam quam. C. de fideicom
in l. 1. & C. qñ dies leg. ced. & vide gl. insti. de leg. §. si peculium. tamen
potest propria authoritate occupare legatum, l. 1. §. 1. ff quorū lega. & hab
tur per gl. & Bar. in l. extat ff. ꝙ metus causa. alias priuaretur legato, vt
non dubium, & ibi per gl. & Doct. C. de legi. quod verum est, qñ res legat
teneretur per alium, fm Bar. in d. l. extat, & per Paul. de Cast. in consi. inc
donatio sine dubio, quod etiam est verum nisi de licentia testatoris rem
gatam acciperet, vt in l. Titia cū testamento. §. 2. ff. de leg. 2. & no Bar. in l.
gutimos, de legi. iuto. & per Alex. in l. extraneum. C. de hære. insti. vbi dic
quod etiam si testator diceret, accipe talem rem tua authoritate, vel a te
so, quod tunc, & eo casu potest, etiam additis armis; licet non debeat ar
percutere; sed solum illis vti ad terrorem, quod etiam voluit Bart. in l. 1.
cōia de lega. pōt etiā capere propria authoritate, si legatarius esset execu
testamentarius. ita Bal. in d. l. non dubium. C. de legi. & eodē modo, si ita
gato esset adiectum, verbum libere, fm Bar. in l. precibus. C. de impube
alijs substi. Et ad prædicta vide consi. Pau. de Cast. 283. Ant. Fran.
e ¶ Residentem. Vide late D. Ias. in l. 3. ver. capio. gl. magnam. C. de iure emp
theu. Seb. Sap.

dot. hoc verum fm eum, nisi debitor constituisset se precario
nomine possidere; quia tunc, cum possessio sit translata in cre-
ditorem. l. certe, ff. de preca. poterit vi possessionē intrare, quia
potius tunc dicitur suam possessionē defendere, quam violen-
14 tiam inferre: quod est notandū. † Vltimo hic quæro de quæstio.
not. quam ponit hic Inno. quidam electus (pone in epm) obti-
nuit confirmationē a Roma. Pontifice, demum accusatur co-
ram Metropolitano suo, ꝙ simoniace illam confirmationē ob
tinuit: puta quia dedit pro ea obtinenda pecuniam alicui ex fa-
miliarib. Papæ, quæritur nunquid talis accusatio fieri, & admitti
debeat p Mētropolitanum? Inn. tenet hic ꝙ sic, dummodo non
agat ad pēnā depositionis; sed ad aliam pēnā; & nihil tangit de
ꝓfirmatione; quia si ageretur ꝙ ꝓfirmatio esset iniusta, nō pos-
set agi coram inferiore a ꝓfirmante. No. bene hoc dictum: pro
quo ego alle. tex. iūcta gl. bo. in c. j. de ꝓfir. vti. uel inuti. vbi patet
ꝙ licet inferior cognoscere non possit de validitate cōfirma-
tionis, seu rei per superiorem ꝓfirmatæ: potest tñ de crimine cō
misso pro confirmatione obtinenda cognoscere, & punire: qa
hoc non tāgit vires ꝓfirmationis. nō. n. p confirmationē eximi
tur a potestate sui iudicis, vt not. in c. nisi, de præb. Ex quo dico,
ꝙ ẽ epm confirmatum simoniace, poterit agi etiam ad pœnā
depositionis; dūmodo diffinitio, reseruet papæ; & in agitatione
cāæ, adhibeatur numerus episcoporum, de quo satis dixi s. eo.
c. non pōt. ẽ alium prælatum inferiorē poterit agi ad deposi-
tionem, & priuationem ratione prædicta. Et hodie excōmuni-
cati sunt ipso facto, clerici, seu religiosi, vel laici utriusq; sexus,
qui promissionem seu munus aliquod ex pacto fecerint, vel re-
ceperint, uel donauerint pro aliqua gratia, vel iustitia obtinen-
da apud sedē aposto. a qua præterquam in mortis articulo; nisi
a papa absolui non pñt; & gratia sic obtēta est ipso iure nulla. si-
mili snīa inuoluuntur, q scienter tali gra vtuntur, vt hī in extra-
uagāti Bonif. 8. q̄ incipit, excōicamus, & anathematizamus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Pignus prætorium non constituitur ex sola iussione prætoris; nisi actuali ter fiat missio; secus est in pignore conuentionali; quod solo consensu cō trahitur. 3.*
2 *Adiudicatio bonorum non impeditur, si reus est paratus dare alia pignora. 1 2.*
4 *Obligatio bonorum simpliciter facta, intelligitur de futuris, & præsentibus.*
Publicatio bonorum simpliciter facta, intelligitur tantum de presentib.
5 *Pignus conuentionale, quoad possessionem non transfertur in creditorem sine actuali traditione.*
6 *Actio pignoratitia directa non competit; nisi creditor sit in possessione pignoris.*
Statuta loquentia in pignore, non habent locum in hypotheca, in factis odiosis.
7 *Iussus iudicis de mittendo aliquem in poss. durat biennio: postea vero requiritur nouus processus; nisi creditor ex rationabili causa fuerit impeditus, quo casu habetur pro possessore.*
8 *Nuncius missus a iudice, vt ponat creditorem in possessionem bonorum; & ipse assignauit vnam pro alia; non transfert possessionem in ipsum creditorem.*
Possessio bonorum adindicatorum transfertur in creditorē per nuncium à longe stantē; & bona ipsa videntē, secundum veram opi. Abb. hic 10.
9 *Possessionem vnius beneficij quando quis vult accipere. debet omnium rerum ipsius beneficij possessionem accipere, & non sufficit. si acceperit possessionem vnius pro omnibus, nisi consuetudo sit in contrarium.*
10 *Possessio beneficij acquiritur in conspectu beneficij; licet non iurauerit actualiter; etiam si alius sit in possessione; dummodo contra eum sit lata sententia.*
11 *Creditores omnes censentur cepisse possessionem; si vnus ipsorum ipsam ingressus est.*
12 *Appellari non potest à sententia lata in realibus.*
Dominium rei, an perdatur per sententiam latam super illare.

CAP. VI.

Cum aliquibus. Hoc c. pōt intelligi duobus mo dis. Primo, ꝙ loquat in pignore
ꝓtorio, puta ꝙ prætor vel iudex pp ꝓtumaciā rei ponit verbote
a nus [a] actorē ī possessionē rei petitę ī actione reali vel aliorū bo-
norum ipsius rei in actione personali, & intentus literæ est, ꝙ
ad causandum pignus prætorii ad hoc ut missus possideat, non
sufficit iussus iudicis, sed requirit ve actualiter mittatur in pos-
1 sessionem. & fm hunc intellectum, hoc dicit in summa. † Non
sufficit ad prætorū pignus, vt verbaliter detur; nisi actualiter fiat
missio. Secundo potest intelligi, cum possessio aliqua, vel pro-
prietas alicuius rei, seu res aliqua adiudicatur actori, in re domi-
nij; & reus pro executione vult dare aliquod pignus, & non ip-
sam rē, saltem in pñti: hoc casu non sufficit; & fm hunc intelle-
2 ctū, hoc intēdit † Nō impediet reus snīam adiudicationis possef
sionis, si sit paratus dare pignora. vel sic: nō sufficit reo damnato
3 nō diuidi. † Vltra summaria nō possunt notabilia colligi. Sed
pro declaratione ipsorū, & c. opponitur. & vī ꝙ solo decreto
iudicis transferri debeat possessio, seu induci pignus, ff. de pig.
actio. & l. contrahit, ff. de pign. vbi patet, ꝙ nuda cōuētione, sine
alia traditione, ꝓstituitur pignus seu bonorum hypotecha sol-
uitur, vt præmisi. Hoc c. potest duob. modis intelligi. Primo, in
pignore prætorio, s. cum iudex vult dare pignus creditori de
bonis ipsius debitoris, propter eius ꝓtumaciam ī non comparē
do, vel in non parēdo iudicatis; quo casu non sufficit solus jus-
sus iudicis; nisi corporaliter creditor mittatur in possessionē, vt
hic, & est text. apertus in l. non est mirum, ff. de pign. acti. vbi dr,
ꝙ cum iussu magistratus pignus constituatur, & nō aliàs consti
tuitur; nisi ventum fuerit in possessionem. & tō est, quia posses-
sio regulariter non acquiritur, nisi animo, & corpore, vt in l. 1.
& 3. ff. de acqui. pos. & l. licet, C. eod. nec ius reale constituitur
sine traditione, vt in l. traditionibus, C. de pact. & ff. de vsur. l. 3. §.
1. & l. si partē, in prin. ff. quē admod. ser. amit. At ꝓriū dic, qđ loq
tur de pignore conuētionali, quod solo ꝓsensu ẽhitur, vt ibi &
est ibi speciale, quia modici ꝓiudicij est, fm Bart. in l. j. de pig. ac.
4 † Similis ratio no. in l. fin. C. quæ res pig. obli. vbi patet, quod in
generali obligatione bonorū, veniūt bona præsentia & futura,
secus ī publicatione, vt in l. si mādauero, §. is cuius. ff. māda. & c.
Fœlicis. §. verum. de pœn. lib. 6. ratio diuersitatis cōiter ibi reddi
5 tur, quia primo casu tractatur de modico prēiudicio. † Item di-
co, quod in cōuentionali pignore, non transfert possessio sine
actuali traditione: nec proprie ꝓstituitur pignus; sed potius obli
gatio pignoris, vt glo. in d. l. 1. ff. de pig. actio. quia proprie pign⁹
est cū possessio, seu detentio transit in creditorem, hinc dr pi-
gnus a pugno, quo stringī; hypotecha vero dr, cum non tran-
sit, vt l. si rem alienā. §. ꝓprio, ff. eod. & Instit. de actio. §. inter pi-
gnus. Et dicit Bart. in d. §. proprio, quod quantum ad actionem
hypothecariā, nulla est differentia inter pignus & hypothecam:
6 quia vtroq; casu cōpetit, vt l. res hypothecæ, §. pen. ff. de pigno-
ra. act. & §. item Seruian. Insti. de actio. † Sed quantū ad pignora
titiam directā, est differentia; quia illa ẽhitur re, vt Instit. quibus
modis re ẽhi. obl. in fi. Ideo, nisi ad creditorē transeat possessio
vel detentio, non hret locum pignoratitia. Ex prædictis not.
b Bart. ibi posse dici, qđ statuta, [b] quæ loquuntur de pignore, non
habeant locum ī hypotheca, cum fm propriam significationē
debeat intelligi de pignore, quod transit ad creditorem; dicit
tñ, ꝙ hoc pro constanti non poneret. Sed mihi placet, qñ statu-
tum prouideret circa factum odiosum; quia tunc verba strictis
sime sunt intelligenda, vt in c. in nra, de iureiu. & c. cum dilectus.
de consue. & hæc not. Et hāc lecturam sentit tacite hæc glo. in
7 princ. dum allegat d. l. non est mirum, cum si. † Et circa eā quæ-
ro, an iussus iudicis de mittendo in possessionem creditorē du
ret magno tēpore, si creditor non curauit actualiter possessio-
nem ingredi? & dic, ꝙ durat vsque ad bienniū. postea vero opus
est nouo ꝓcessu. ad hoc tex. no. in l. fi. C. de bo. autho. iudi. pos.
tenet Bart. in l. prætor ait, §. in eum quoque, ff. eo. quod not. &
hoc intelligo, qñ pro eo deficit, quo minus in possessionem in
traret. Si vero fierit propter portētiam debitoris, vel quia fundus
in quē debeat fieri missio, erat inūdatus; tunc hī pro possessore,
vt in c. cōtingit, de do. & cōtu. & l. cum vnus, in fin. cum l. sequē.
8 ff. de bo. auth. iu. pos. & sic limita istum tex. † Vlterius quæro circa
hanc lec. qd si nūcius missus a iudice, vt creditorē mitteret in
possessionē, assignauit vnā rē pro alia, vel ꝓ plurib. aljis in qbus
debebat fieri missio, an sit translata possessio? Spe. ī tit. de j. & 2.
decr. §. iā de effectu, in prin. tenet ꝙ nō: imo plus dicit, ꝙ nō sufi
cit ad transferendam possessionē, ꝙ nūcius a lōge stans, ostēdat
possessionē. & verbis tradat. nec obst. fm eū l. quod meo, ff. de
acq. pos. & qđ no. ī c. 2. de consue. qa illud ꝓcedit in possessione
rei: sed nuncius illā nō possidet; iō oportet ꝙ actualiter transfe-
ratur. Et hæc dicta sequitur hic D. Ant. & dicit bñ notanda. Ad-
uerte, quia sæpe fui hoc secutus; sed nūc data oportunitate in-
uestigādi, dico aliter. & fateor primo, ꝙ si tradat vnam rem pro
alia, nō transfertur possessio; qa ad acquirēdam possessionē o-
portet, ꝙ actualiter intret, vt in d. l. licet, & l. possideri, in prin. prę
9 all. † Et vide per Cy. in reg. j. de reg. iur. lib. 6. vbi dicit qd si quis
ponit aliquē in possessionem vnius rei, beneficij, pro illa, & pro
omnibus alijs rebus beneficij, non acquirit possessio, nisi illius,
rei tm. in quā est facta missio. hoc limito, nisi consuetudo hēat
vt sufficiat facta traditio, quæ fit interuētu alicuius rei. Ad hoc
allegat tex. sing. in c. 2. de consue. & vide quod ibi dixi. & quid in
ecclesia, vide ꝙ dixi plene in c. cū venissent. de resti. spo. vbi tra-
ctaui, an traditione pensionis, videatur trāslata rei possessio; dic
vt ibi respectu tamen eiusdē fundi, non est necesse ad acquiren
dam

ADDITIONES.

a ¶ Verbo tenus. No. quod missio in possessionem facta solo iussu, & non actua
liter, nullius est momenti, nec potest actori ius dominij eo modo acquiri.
b Statuta. Hoc tenet Are. in consi. 134. inci. eximie domine collateralis, circa fi.
Pau. de Ca. in l. 1. ff. de pign. act. Sed contrarium tenet Fely. hic, quorum con
cordiam posui in rep. l. creditores. in 2. q. C. de pigno.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam possessionem totius, vt oēs fundi glebas circumambulet, sed sufficit qualiber partē eius fundi introire, dum mente & cognitione hac fiat, vt totū fundum, vtq; ad terminū velit possidere, ut dicit tex. in l. 3. in prin. de acquir. pos. † Sed quatenus dicit Spe. q; si nūcius. est in pūta rei, nō possit trāsferre possessionē oculo; nisi actu. aliter intret nō credo eū verū dicere. Et ꝓ hui
10 ius dicti aperte senserunt Io. And. & Cōpost. in c. transmissam, de elec. sequit D. An. in pall. c. 2. de ꝓsue. vbi cōiter dūt, q; si investitura de bñficio fit in ꝓspectu bñficij post collationē habitā. transfert possessio, per d. l. qđ meo; & sic transfert possessio inspectione, per solā inuestituram factā ab eo, qui nō possidet, ex quo habet authoritatē tradendi possessionem; fortius debet transire, qū nuncius dicit expresse; trado tibi istā possessionem. Ad idem allego tex. in l. j. §. si iusserim, ver. nō. n. ff. de acq. poss. vbi dī, q; non semper est necesse corpore, & actu apprehendere possessionē; sed etiā oculis & affectibus, patet per exemplū in illis rebus, quæ præ magnitudine ponderis moueri non pūt, vt columnæ, pro traditis. n. haberi debent, si in re præsenti consentiunt; & vina tradita videri, cum claues cellæ vinariæ empto ri traditæ fuerunt. Ad idem l. clauibus, ff. de ꝓhen. emp. quę pro fecto iura non astringunt se ad eum, qui possidet; sed ad dispositionē subiectā; vt sufficiat rem esse in præsenti, vt transferatur possessio per habentem ptātem tradendi. quinimo plus sentiūt Io. And. & Compost. in c. transmissam, quod etiam si illius rei, seu beneficij, transfertur possessio per inuestituram in conspectu rei habitam, & alius priuatur possessione; si ꝫ illum possessorē fuit lata snīa, arg. in l. damni infecti. §. non solū, ff. de damn. in fect. Nam uidemus, q; iudex transfert possessionē solo iussu, qñ possessor non patitur alium de quo iudex decreuit, possessionē intrare, vt in d. §. non solum, & c. contingit, de dolo, & con-
11 tu. † Ad idem l. cū vnus, ff. de bo. autho. iud. pos. & l. fi. C. eod. vbi iudex mittendo vnum ex creditoribus in possessionem bonorum, vī mittere omnes alios creditores: nuncius autem in illo actu representat iudicis authoritatem; & iura (vt dixi) indistincte parificant mittere in possessionem, uel oculo ostendere in rei præsentia; ex quo verba, tradens, habet authoritatem actua-
12 liter tradendi. d. uer. non. est. n. † Venio nunc ad secundam lec. c. vt intelligatur qñ aliqua res fuit per snīam actori adiudicata. non. n. satisfit snīæ; si reus vult dare pignus pro illa re; sed oportet, q; fiat executio in illam rem; & hanc lecturam sentit Inn. dū exponit tex. ibi, Possessio. i. res aliqua. Vnde ponitur hic possessio, ſm cōem vsum loquendi. Simile habetur in c. qm̄. §. si super rebus, vt lit. non conte. & ratio pōt esse duplex, prima, quia in realibus debet statim snīa mandari executioni; ex quo non subest remedium appellandi. 2. q. j. cap. sicut, & l. unica. C. de rei vx. ac. Secunda, quam tangit glos. hic in fine lites, in futurū ex li tib. oriātur. l. fi. C. de fru. & litium. expen. Et ex hoc dicebat Hoc. q; si constat de snīa non requiritur in executione libellus. Tu de hoc dic, ut plenius dixi in c. fi. de iud. aliquid in ca. j. de libelli obl. & plene per Bar. in l. à diuo Pio. §. snīam, ff. de re iud. ubi in ter cętera dicit, quod si petitur executio coram eodem iudice, uel successore, non est necesse offerre libellum, uel aliud iudicium intētare; sed sufficit petere per officium iudicis executionem arg. in d. l. fi. Sed si petitur coram alio; tunc cessāt æquitas, & necesse est libellum offerre; quia agit nunc actione in factum, non autem implorat iudicis officium, cum ipse sententiam non tulerit & dic plenius, ut not. in dictis locis. † An autē
13 per sententiam perdatur dominium rei super qua sententia lata fuerit, vide gl. in c. proposuit, de concess. præb. in ver. vacare, & ibi per Cald. & in c. cum nostris, eo. tit. per glo. Inst. de off. iud. §. vlt. & quod no. in l. Iulianus, ff. de cond. indeb. Abbas.

CAP. VII.

1 **Lator.** † Snīa ꝫ matrimonium, non transit in rem iud. vt
a de qñcunq; reuocatur, a cum constat de errore. In prima ponitur facti narratio. Iñ secūda iudicis datio, ibi: Nolentes. Casus lit. Quidam P. nomine, quādam duxit in vxorem carnali copula subecuta. scandalum inter eos est exortum. g; quod, debitum ei subtraxit. consanguinei mulieris hoc moestum habentes mouerūt qōnem ꝫ virum; dicentes q; illa eam non poterat esse vxor; quia eam inuitā & renitentem, nec ætatis aptæ matrimonio existentem, duxisset in vxorem, & qū vitam cupiebat agere dissolutam, & sic studio vtriusq; interueniente fuerunt separati minus iuste. vir prædictus ad conscientiam rediens, accessit ad dominum Papam, exponens sibi pręcta: vnde mandat iudicibus, quatenus si cōstiterit eos non fuisse legitime separatos, & ecclesiam deceptam fuisse, ipsos facit
2 insimul, sicut virum & vxorem permanere Bart. † Not. primo quod ꝫ snīam latam in causa matrimoniali audiatur ille idem, ad cuius instantiam, seu cuius studio lata fuit, si vult docere illa iniustam; & per ꝓs ecclesiam esse deceptam, quantumcunque à tali snīa non fuerit appellatū; & ad hoc quotidie allegaī, con-
3 cordat, ꝫ. eo. c. consanguinei, & c. tenor. † Nota 2. ibi: Si vobis
b constiterit, q; licet snīa b in causa matrimoniali non transeat in rem iudicatam, quo minus possit detecto errore reuocari; antequam de errore doceatur, pro ea & eius iustitia & processu ꝓsumiī; & est obseruāda, donec ꝓstiterit eā iniustā fuisse. vñ asserenti fraudē, seu errorē, incumbit onus probandi. Sed circa hoc quæro. quō poterit ꝓstare illos ītime nō fuisse separatos cū hæc sit negatiua, quæ est improbabilis, de elect. c. bonæ. sim. & sic mandatū Papæ vī pr.mo fundatū super impossibi-
Sol. dic. q; ista est negatiua prægnans, habet. n. affirmatiā implicitā: simile, in c. super hoc, de renun. poterit. n. iste probare snīam fuisse latā ad dictū testiū corruptorū, s. de testib. c. licet
4 vel p falsā instrā, de exc. c. cū venerabilis, & c. licet, de prob. † Nec ad ꝓfessionē ꝓiugū, quæ de iure nō prodest ad separationē matrimonij, vt in c. super eo, de eo, qui cog. ꝓsan. vx. suæ. Itē sm Hoc. poterit ꝓstare per acta causæ, per quæ patebit, q; ad solā ꝓiugis confessionē, snīa diuortij lata fuit; vel negaī processus, seu cado seruatus, de quo nō apparet. s. de restit. spol. c. cū ad sedē,
5 prob. c. qm̄ ꝫ. † No. ex hoc dicto Host. q; in istis snījs, q; nō transeunt in rē iudicatā, pōt probari iniustitia, tā respectu meritorum causæ, q; respectu ordinis processus pacta cā, licet transierit quædiū à tpe snīæ. quid aūt in alijs snījs, vide qđ no. in d. c. qui
6 vbi dixi. † Op. & vī q; iste maritus nō deberet ꝫ snīam audiri, allegaret turpitudinē suā, de don. c. inter dilectos. Sol. dicit glo istud speciale pp periculum animæ, quod hic imminebat. No gl. iuncto tex. q; auditur allegans turpitudinē propriam, vt ceretur periculum animæ: de quo plene no. in c. cum super, de ces. præben. Ala. posuit hic notabilem limitationē, dicens istum audiri denunciādo; sed an directe accusando, dicit se dubitare & credo q; non debeat audiri: quia cum audiatur propter periculum animæ, satis est denunciare, arg. ca. quemadmodum. iureiur. & quod leg. & no. in c. ad nostram. 2. eo. titu. Ac ecclesia
7 autē non legitimus, audiri non debet, vt in c. j. de accus. † An
c debeat audiri allegans suam turpitudinē, c excipiendo, vide q; dixi no. in c. inter dilectos, de don. vbi quidam tenuerunt, q; sed Io. An. singulariter limitauit, dicens illud posse procedere qñ exceptio, in qua versatur turpitudo, est talis q; ea per ēpra
rimit intētionē actoris. qđ est mēti tenendū, vide tñ circa hoc quod ibi dixi. Nam vī prima fronte ꝫ illum tex. & vide ad materiam, an, & quando debeat quis audiri allegans suam turpitudinem agendo vel excipiendo per Bar. in l. iusiurandum, quod o-

conuen-

ADDITIONES.

a ¶ Reuocatur. Quo aūt iure retractentur sententiæ, quæ nō transeunt in re iudicatam, an per viam, actionis vel restitutionis in integ. vel per officium dicis, vide per D. Ant. in c. ad audientiam. el 2. de resc. & an requiratur cognitio in retractatione talium sententiarum, & qualis requiratur, vide per D. Ant. post Inn. in c. tenor. inf. eo. tit.

b ¶ Licet sententia. Vide Abb. in c. cum inhibitio. inf. de clandest. despon. & in fraternitatis. inf. de frigi. & malefic. Gemi. in summa 2. q. 6. Paul. de Cast. consi. 264. inci. videtur dicendum non ualere secundum matrimonium secundum antiquam impressionem. Seb. Sap.

c ¶ Turpitudinem. An allegans turpitudinem suam debeat audiri, dicas, quod regulariter non auditur, agendo; sed bene excipiendo, ſm. Bal. in l. t. C. de di. ob turpem caus. & in l. mercalem, per illum tex. in l. cum profiteatris. de nocan. don. & adde quod ad coadiuuandum ius dōi, vel aliud ius realeꝫ testē allegari l. 1. C. de fur. item potest allegari, vbi vertitur periculum animæ vt per Inn. ſm Bal. in c. 3. loco, de præsumptio. & per Io. And. in c. constanti. nei. de re iudi. & nide per Bar. & Alex. in l. iurisiuran. §. procurator, in v. vbi ponunt magistralem distinctionem. ff. de iureiuran. & in l. transactio. C. de transactio. & in l. si seruus. §. 1. ff. de leg. 1. & vide Spec. in tit. de rec. §. effectus. ver. sed nunquid excommunicato. & vide Alex. consi. 38. in 4. te, & habetur in leg. viro atque vxori. ff. sol. ma. & in l. apud Celium. §. Marcellus. ff. de dolo exce. Ant. Fran.

conuentione. §. procurator, ff. de iureiur. dixi in d. c. cum super.
8 † Quæro: quid si in veritate ista puella fuisset inuita & renitens, an mrimonium debuisset separari? Glos. secunda dicit q; nō; ex quo superuenit carnalis copula, vt in c. ad id quod, de spōsa. dic tu hoc procedere, si cōsensisset commistioni carnis; secus si in uita, & detenta fuisset cognita, vt no. Vincen. in c. ꝓsultationi, de spō. probatur rōne: quia sine ꝓsensu non est matrimoniū; ēt si interuenisset copula carnalis, vt in c. cū locū, & in c. tua. de spon.
9 † Op. cum. n. ab ista snīa non fuisset intra decē dies appellatū, tū non debuit iste audiri ꝫ illam, ꝫ. eod. cap. quod ad consultationem. Sol. glo. fi. q; speciale est in causa matrimoniali, quādo ex
a illius obseruantia nutritur a peccatū. Vnde, si sententia est lata contra legitimum matrimonium, vel pro matrimonio, quod quidē obstante canonico impedimēto, subsistere nō pt, nunq; trālit in rē iudicatā, vt hic, & ꝫ. c. e. cōsanguinei, & c. tenor; secus, si fuit lata pro mrimonio, nullo subsistēte impedimento; ga tūc ex eius obseruantia non nutritur peccatū, vt p dixi. debent ergo ꝓtes de nouo ꝓsentire, & de hac materia vide qđ plene dixi in c. iuratuit, de prob. Idem dicit Host. ꝫ quālibet snīam, cuius obseruātia nutrit peccatum mortale, cū tali casu nulla valeat præscriptio, vel ꝓsuetudo, de ꝓsue. c. vlt. & de præscrip. c. fin. Idē no,
10 glos. fin. in c. inter monasteriū, ꝫ. eod. & idē ibi Inno. † Quid de sententijs & censuris? vide quod dicam post Hostien. ꝫ. eod. c. consanguinei. Et circa huiusmodi snīas, quæ non transeunt in rem iudicatā, cape aliquas limitationes notabiles. Primo enim scias, q; post decendiū non potest appellari, licet per viam que-
b relæ posset causā deferri ad superiorem, b qui aliās adiri pōt per viā ꝙrelæ: hoc voluit gl. nota. (quam omnes sequuntur) in c. ad reprimēdam, de offi. ord. & iō si nō appellatur ab epō, non pōt causā deferri ad archiepiscopum, de offi. ord. e pastoralis. Secundo nō pōt in talibus causis appellari tertio, sicut nec inalijs cau
11 sis, vt est glo. not. in c. fraternitatis, de frigi. & male. in verbo, fornicatio, in fi. † Tertio, quia tales sententię, nō transeunt in rem iudicatam, quomimus possent docto de errore retractari: tū propter eis præsumitur tam pro iustitia, quam processu; donec contrarium probetur, quod ītellige post lapsum decē dierū, de quo p Inn. in c. bonæ, de elect. no. hic Host. & satis ꝓbat hic ī tex. vt s. dixi, q; mimo in tū ꝑsumitur, vt dicit sing. Inn. ꝫ. eo. c. tenor, qđ licet snīa in cā mrimoniali non transeat ī rē iudic. non tū debet post decē dies gs indifferenter admitti ad probandū ꝓtū: sed oportet, q; allegetur aliqua iusta, & verisimilis causa iniustitiæ, q; habeat mouere iudicem ad credēdū illā iniustam. Vnde non dēt esse iudex facilis in audiendo partem ꝫ illam. Nā si dicere-
mus ꝓtium, sequeretur ſm eum, q; eadem ratione, & tertio & quartò, & in infinitum esset pars contrauenies admittenda, qđ vī absurdū. Ex hoc ego notō, q; non pōt dari certa regula, quoties debeat pars admitti ꝫ sententiam; sed iudex æstimabit, an &
12 qñ ex causa, quę coram eo allegatur: & sic intelligo & limito glo. in d. c. fraternitatis. † Quarto dico, quod sententia transit in rē iudic. post decēdium, quoad instantiam cæ. est. n. opus nouo iudicio; nisi quis audiatur per viam restitutionis in integrum aduersus sententiam, ex iusta causa: sic intelligitur c. ex literis, de in integ. rest. & vide quod dixi in c. ex parte, de rest. spo. Quinto, q; sicut sententia non transit in rem iudic. quoad substātiam vinculi; ita nec quoad ꝓsentiam thori, quominus possit is, ad cuius petitionē mrimonium fuit separatū quoad thorū, cōiugē sibi reconciliare: de quo dic, vt leg. & no. in auth. sed hodie. C. de adul. per gl. in c. gaudemus. de cōuer. coniu. & per Io. An. in c. ex literis, de diuor. Sed valde dubito, numquid is, ꝫ quē snīa lata fuit, debeat audiri, volens probare iniustitia sententiæ, Io. An. in d. c. ex literis, sentit, q; sic, quia non transit talis sententia in rē iudi. & facit ille tex. ſm vnū intellectū; sęqt D. Ant. hic. Sed hoc dictū nullibi ꝓbaī. Nā auth. sed hodie, ꝑall. logī in marito, ad cuius fauorē snīa diuortij pp adulteriū mulieris lata fuit, vt possit eam, donec sit professa, sibi reconciliare. vñ illud non fit, qa sententia non transit in rem iudicatā; sed ga pōt maritus parcere vxori, & eam sibi reconciliare, vt in c. quemadmodū, de iureiu. Ad c. ex literis, rñdeſ, q; nō stabitur confessioni mulieris; quia calore iracundiæ eā faceret, vt ibi no. gl. ideo audiebat volens ꝺuenire. Sed ego loquor quoad illam, ꝫ q; sententia diuortij lata fuit. Nam, ex quo nō appellauit, nō apparet rō, quare post decem dies debeat audiri, cum ex snīæ obseruatione, nullum peccatū nutriat: nam pōt esse coniuges sine peccato, communi cōsensu separati. 33. q. 5. c. quod Deo pari; & pro sententia præsumendum est; ex quo non fuit appellatum: vnde non subest causa recedendi a regulis iuris. Fateor tū. q; ex officio suo ꝓbato error sententiæ, seu deceptione ecclesię, poterit mrimonium reintegrare, ne pp diuisionem coniugum possit sequi adulteriū, saltem qñ coniuges sunt talis ętatis, vt merito possit dubitari de
13 ꝓiu. † Nec ob. prædictis, si opponatur de cap. tua. de iureiu. vbi patet q; etiā cū iuramento non pōt temere coniuges se separare, etiam quo ad mutua seruitia: quia dico illud procedere, qū temere se abiurarunt: sed nos loquimur, qñ fuit lata sententia diuortij: pro qua est præsumendum; vnde potetit dicere alius; in cuius fauorem sententia lata fuit non debes audiri, quia sententia transiuit in rem iudicatam: simile quod no. Inn. in cauoniam contra, de prob. & hæc no,

ADDITIONES.

a ¶ Nutritur. Sententia nutriens peccatum, non transit in rem iudicatam. De sententia autem in beneficialibus, an transeat in rem iudicatam, vide omnino Do. Anto. in cap. constitutus de rescrip. & est tex. in c. cum dilecti, in fin. de elec. & glo. in c. 1. de concess. præben. & ad prædicta vide omnino Do. Ant. in c. fi. de iureiu. & in c. licet causam, de proba. ver, 11. casus. Adde eundem cōs. 49. Paul. de Caste. cons. 292, in primo impressis.

b ¶ Ad superiorem. Vide Baldum in l. dicto. C. de edic. di. Adria. tollend. vbi dicit, quod licet a sentētia aliqua non possit appellari, potest tamen implorari officium iudicis, querelando. refert Do. Ias. in l. arbit. ver. pro isto intellectu. ff. qui satisd. cog. Seb. Sapia,

SVMMARIVM.

1 *Appellationem prosequitur ille, qui arripuit iter ad principem in termino dato ad prosequendum.*
2 *Per prefixionem termini, an deferatur appellationi.*
3 *Consuetudo laicorum rationabilis, uel statutum, an stringat ecclesias.*
4 *Ciuium appellatione ueniunt clerici, & ibi beneficiati, & omnia collegia ciuitatis.*
5 *Emens rem ecclesię, non seruata solennitate, potest conueniri ad ipsam restituendam in foro ecclesiastico.*
6 *Possessor a nemine molestatus, non potest petere, ut declaretur dominus nisi ab alio postea molestetur.*
7 *Iudex appellationis an censeatur tacite condemnare, uel absoluere, si pronunciauerit male uel bene sententiatum &c.*
8 *Per appellationem deuoluitur tota causa ad iudicem ad quem, ut possit sententiam reformare, etiam ex noua causa, idem quando fuit actum de nullitate.*
9 *Citari an debeat appellans, si elapso termino ad appellationem prosequendam, non prosequutus fuit appellationem. 13.*
10 *Citari non debet appellans ab interlocutoria, si iudex, a quo, tanquam friuolam non admisit.*
11 *Iudex, a quo qui prefixit terminum ad appellationem prosequendam, & aliter non detulit appellationi, non potest termino pendente, procedere contra appellantem.*
12 *Pendente termino uel dilatione iudicis ad unum actum, non debet iudex procedere ad alium; maxime sine citatione.*
14 *Executio sententię potest fieri sine alia citatione, quando appellans, in termino dato ad appellandum, non appellauit.*
15 *Alienatio rerū ecclesiasticarū debet fieri cum omnibus solennitatibus iuris canonici, non obstante consuetudine in contrarium quę est nulla.*
16 *Dominium potest transferri in alium, citra aliam traditionem, si consuetudo hoc dictauerit.*
17 *Alienatio rei ecclesiasticę non ualet sine solennitatibus introductis; licet pretiū sit uersum in utilitatem ecclesię: nisi prędicta alienatio fuerit approbata.*
Emens res ecclesiasticas, sine debitis solennitatibus, non potest pretium repetere, nec fructus lucrari.
Fructus perceptos ex contractu inito contra ius, nunquā quis lucratur.

CAP. VIII.

Cum causa Retractatur snīa, prætextu iniquæ ꝓsuetudinis, lata ꝫ ecclesiam. Prima pars ponit factum. Secūda diffinit, secunda ibi: Nos autē. Casus lit. Archipresbyter cuiusdā plebis, vendidit quandā domū sine consensu capituli, G. & A. laicis, qui occasione huius vēditionis corā legato apostolicæ sedis, petierūt domū illam sibi adiudicari. quidam canonicus illius plebis. T. noīe comparauit pro capitulo ad defensionē domus. dum causa illa tractaretur, ille T. appellauit ad sedem apost. legatus statuit terminū appellanti ad iter arripiēdū ad Apostō. Sed. sed quia ille intra terminū sibi præfixum iter non arripuit, prædictus legatus tulit sententiam contra d. T. adiudicans domū illam laicis prædictis, ſm consuetudinem Veronensis ciuitatis. a qua sententia fuit appellatum, & appellationis cā cōmissa fuit epō Brixiensi, qui legati errorē sequutus, ꝫ formam canonum legati snīam confirmauit; & iterū fuit appellatum. Papa diligenter examinato negotio; licet vsus, vel consuetudo non minimæ sit authoritatis, nunq; tū legi aut veritati ꝓiudicat; & ideo prædictam snīam cassauit, plebem prædictā absoluēs ab impetitione dictorum laicorū, & domum illam
1 eidē ecclesiæ adiudicans. B. † No. j. tene mēti, q; arripiēs iter pro appellatione promouēda, dī appellationē prosequi, per arreptionem ergo itineris, sarisfit termino ad appellationem prosequendam præfixo; de quo vide quod not. ꝫ. de app. c. ex insinuatione. Itē sit prosecutio appōnis per impetrationis actum, vt in
2 c. ex parte, & c. dilectus, 2. de resc. † No. 2. ar. bo. q; p ꝑfixionē termini ad appellationē ꝓsequēdā, nō vī iudex, q; terminū ꝑfixit, appellōni detulisse, q; colligit ex eo; quia si appellationi detulisset, non potuisset amplius causam reassumere, ar. c. cum appellationis, de appel. li. 6. de hoc tamen dubitauit glo. in d. c. cū appellationibus;

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionibus; & vī cōcludere, q̄ appellatore non prosequēte, possit causam reassumere, de quo vide latius per Do. de Rot. decis. 310. & quod no. in c. oblatæ, & c. sæpe, j. tit. prox. Primu tñ dictum est verum: quia præfigendo terminū, non dī appellationi deferre, ut probari vī in c. oblatæ, eo. tit. & tenet gl. in d. ca. cum
3 appellationibus, q̄ tene menti. † No. tertio arg. à ℣rio sensu, q̄ statutum seu consuetudo laicorum astringit ecclesias, si nō est
a irrationabilis. a Et hunc tex. adducit Bar. pro sua opi. in l. cunctos populos. C. de sum. Tri. quasi sentiat, q̄ si consuetudo ista fuisset rationabilis, valuisset sñia fm̄ eum lata, etiam ℣ ecclesiā. Sed certe per istum tex. non potest fieri aliquod bonum funda
4 mentum ex duplici capite. † Primo quia Papa simpliciter consuetudinem hic reprobauit. Secundo, quia hæc erat totius ciuitatis consuetudo, vt patet in tex. & sic omnium ciuiū, quorum appellatione includuntur clerici, inde oriundi; vel ibi beneficiati, & omnia collegia ciuitatis, ut plene no. per Barto. in l. j. ff. ad muni. facit tex. in c. 3. de temp. ord. lib. 6. & ℣. de foro comp. c. dilecti; & vide quod dixi in c. postulasti, eo. tit. erat ergo consuetudo mista. s. clericorum. Simile dixi in c. 3. de eo, qui mit. in pos. causā rei ser. Et ex hoc intellectu, & illius c. 3. tene menti, quod
b consuetudo cōis b clericorum, & laicorū, valet etiam quoad ecclesiā; dummodo sit aliàs rationabilis; & hęc solutio melior est, quam præcedens: quia Papa vī reprobare causam ex defectu rationabilis, & non potestatis, vt colligitur, ibi. Veritati &c. An tequā more solito veniam ad gl. formabo aliquas oppositiones ad declarationem literæ, quæ vī aliqualiter obscura. Et primo opponitur ℣ tex. de ℣rictate. nam primo hæc domus fuit adiudicata istis laicis. Ex quo infertur, quod ipsi erant in hac causa actores: deinde in fine appellationis causæ, Papa adiudicauit illam ecclesiæ; & sic innuitur, q̄d illa ecclesia erat actrix; quia adiudicatio fit actori, non autem reo, possessori: quia non datur possessori, rei vendica. ℣. de iudi. ca. examinata, & Inst. de act. §. j. solu. duplex est intellectus huius c. Primus, quod isti laici erant rei, & ecclesia actrix, vendicans illam domum iniuste ven-
5 ditam illis laicis. † Hunc intellectum sentit primo D. Anto. in primo suo notabili; in quo colligit ex tex. q̄ ad rescissionem ℣ctus super re ecclesiastica, spreta solennitate canonica, potest clericus agere ℣ laicum in iudicio ecclesiastico, & licet hoc dictum sit verum in se, & originaliter fuerit Inn. in c. cum sit gñale. ℣. de foro compe. vbi dixi: tñ non colligitur ex hac litera: sed potius innuitur oppositum: quia (vt patet) ea domus fuit adiudicata laicis in prima sñia; ergo laici erant actores: aliàs principaliter non potuisset eis domus adiudicari. Præterea Papa in sñia sua primo absoluit ecclesiam, seu capitulum ecclesiæ ab impetitione illorū; ergo illi erant actores; pro hoc vide tex. iūcta gl. in verb. imponentes, de cau. pos. & propri. & c. cum olim.
6 † Legitur & secundo modo, q̄ illi laici erant actores, & tunc ad ℣rium rñdetur dupliciter fm̄ Host. primo, q̄ ecclesia conuenta vltro se obtulit, petens domum illam sibi adiudicari, & probauit dñiū; quia forte laici dicebant illam domum ad se pertinere: & tunc rñdeo formaliter ad ℣rium, q̄ licet possessor à nemine molestatus petere nequeat sibi rem adiudicari: tñ si conuenitur ab alio, qui dicit se dñm, potest reflectendo dicere se dñm, & assumere vltro onus probandi; & petere se declarari dñm; & per ℣ñs rem sibi adiudicari. vt no. Inn. in c. ex conquestione, de rest. spol. vī tex. iuncta glos. in l. circa, ff. de probat. &
c dicit ibi glos. f. multum notabiliter, q̄ licet iste reus c non probet dominium; non tamen per hoc debet perdere causam; nisi aduersarius probet de iure suo: sed actore nō probāte reus absoluetur: non aūt aliter pro eo pronunciabitur: secus aūt, si probat se dñm; quia tunc non solū absoluitur ab impetitione
d actoris; sed etiam declaratur dñs, d vt hic, & sic intelligo hunc tex. Quid autē, si reus non petijt se declarari dñm, an sit pro eo pronunciandū? vide per Inno. in d. c. conqōne, & quod ibi dixi. Secundo legit Host. quod legatus executus fuerat sñiam quare ecclesia petijt reuocari attentata, & domū sibi adiudicari; &
7 vterq; intellectus est bonus, sed primus præstantior. † Secūdo ℣ hic, & ℣ tex. opp. vī. n. q̄ Papa excesserit hic finē iudicis appellationis, in eo, q̄ reuocauit sñiam iudicis à quo clericos absoluit ab impetitione actoris, ac eis adiudicauit domum. Officiū enim iūdicis ad quē est pronunciare bene, vel male appellatū; & hoc debet sufficere in omni causa, vt dicit text. in l. eos. C. de appellat. & 2. q. 6. c. ei qui, in fi. Solu. dicit D. Ant. q̄ si intelligaī, quod ecclesia egit: non sufficiebat infirmare sñiam: sed oportebat, q̄ adiudicaretur res petita; & hæc est practica sententiandi pro actore, q̄ obtinuit in primo iudicio ℣ se sententiam, & postea obtinet in causa appellationis. non enim debet esse secundum eum simplex confirmatoria: vel infirmatoria: sed debet esse adiudicatoria petiti: quasi sentiat, q̄ infirmando sententiam, non est actori satisfactum, qui petebat rem sibi adiudicari; & iudex ad quem succedit loco iudicis à quo, ergo debet facere, q̄ erat facturus iudex a quo. Si autem erat ecclesia conuenta; tunc tenetur facere, quod supra dixi, secundum Hostiē.

Aduerte, quia pro primo dicto nihil adducit; sed ego allego primo tex. qui vī hoc probare in l. cum apud, ff. iu. sol. Et hoc Bar. diligenter ponderauit ibi illum tex. dicens per tex. illum probari, q̄ reo absoluto, si actor appellauit, & fouet iustam causam, iudex appellationis debet reum condemnare, nec debet simpliciter pronunciare bene appellatū, & male iudicatum, fm̄ formam dictæ l. eos. Et idem dixit notari in l. Offidius, de le. 3. & in l. chirographū. §. j. ff. de admi. tut. quod dixit menti tenendum. Sed allego gl. quæ aperte sentit ℣rium, in l. præses. C. de sen. dicens q̄ iudex appellationis infirmando sñiam, qua reus fuerat absolutus, vī tacite illum condemnare; ita q̄ non est opus alia condemnatione, & illam gl. sequitur Cal. in c. signāuerūt, de ex
c cep. & latius idem tenuit in c. Raynaldus, de testa. dicens, q̄ illa c verba, confirmo c vel infirmo sñiam, æquipollent condemnationi, vel absolutioni; & hoc sufficit, arg. in c. his, de verb. sig. Et pro hoc cessat fm̄ eum, quorundam distinctio, qui dicebant, q̄ si prima sñia fuit condemnatoria, sufficit illam confirmari: sed si infirmatur; tunc oportet, q̄ adijciat verbum condemnationis; aliàs non teneret sñia, quia non esset absolutoria, vel condemnatoria, per d. l. præses, & 2. q. 6. c. ei qui appellat. §. diffinitua. hoc. n. non procedit fm̄ eum per prædicta, quia hoc vltimo casu, infirmando sñiam absolutoriam, vī condemnare, quem prius iudex absoluerat. Idem reperio alibi sensisse, & aperte reuisse Bar. in l. eos. præalleg. vbi post gl. primo recitat illā distinctionem quorundam, quam recitauit Cald. postea concludit
f cōiter teneri per Doct. quod etiam si nihil addatur hoc vltimo casu in sñia, valet nihilominus; quia sufficit quod in ea sit ver-
bū, condemno, vel absoluo, vel æquipollēs, f ut l. j. ff. de re iud. & l. in summa, eo. tit. & ipso quod sñiam absolutoriam pronunciauit iniustam. Idem est ac si pronunciasset reum condemnandū, & eum condemnaret. Declarat. n. ipsum debitorem esse, allegat l. ij prætor, in princ. ff. de re iud. cum similib. d. l. eos. vbi dī, quod in omni sñia sufficit iudicem appellationis dicere, & pronunciare primam sententiam iustam, vel iniustā. Subdit tñ ibi Bar. quod index appellationis poterit addere in sñia; & ideo condemno, vel absoluo; & ad hoc alle. text. in l. cum apud, & l. creditor, §. j. ff. de solu. & hoc sentit gl. in d. l. eos, dum dicit, constitius tñ faciet, & c. & sic pondera quod Barto. dat alium intellectum ad d. l. cum apud. vbi posuit dictum ℣rium, vt intelligatur quod iudex posset ad cautelam condemnare; non autē quod sit necesse; & sic potest intelligi iste tex. & c. Raynaldus. præalle. Nam si petij domum mihi adiudicari, & te condemnari, & cōpelli ad relaxandum; & iudex te absoluit, si iudex appellationis retractat, & infirmat illam sententiam, satis videtur tacite adiudicare mihi domum, & te condemnare ad relaxandū: quod est valde

ADDITIONES.

a Irrationabilis. Adde tū quod in dubio statuta & consuetudines præsumuntur rationabiles fm̄. Do. Anto. hic sed vide omnino gl. in ver. rationabilia. & quod ibi no. in c. j. de censi. in 6. & idem dicit D. An. in c. nam concupiscentiam. de consti. & vide Arch. in c. generaliter. §. iuxta sanctionem. 16. q. 1. vbi dicit quod statur arbitrio iudicis, an sit rationabilis causa imponendi aliquod onus ecclesiæ. & si de hoc sit contentio inter episcopos, & inferiores ecclesias, dicit quod arbiter de hoc cognoscat, per c. si clericus 11 q. 1. quia ibi non est alius iudex competens, cuius arbitrio debeat stari. & vide gl. c. eo concordantem in c. cum appellationes, de censi. & q̄ stetur arbitrio iudicis, quæ dicatur rationabilis consuetudo, tenet Fed. consi. 17. inc. quæstio talis est. vltra medium & ita dicit tenere Host. in sum. de consue. §. j. cuius dictum videtur approbare Arch. in c. j. de consti. in 6. sed tu de isto articulo de elangantissime, & diffusissime per D. mesum Fran. Aret. in c. 1. de probat. q̄ stetur arbitrio iudicis quæ dicatur rationabilis consuetudo, tenet & Archi. in c. in istis, §. leges. 4. dist. prout ibi refert, & sequitur Do. qui hic dicit q̄ facit pro hoc etiam quod no. Host. in sum. de consue. §. 1. & Archi. in c. fruſtra, 8. di. & vide Do. in d. c. fruſtra, prope fi. & quod in dubio consuetudo præsumatur rationabilis, tenet Io. And. in c. fi. de consue.

¶ Qñ consuetudo dicatur rationabilis, & qñ non, & qūo cognoscatur cōsuetudo rationabilis ab irrationabili, vide quæ habentur per D. Abb. in rub. de consue. & quæ plene traduntur in c. quanto, & c. fi. de consue. & per Bald. & legistas in l. de quib. ff. de legi. & in l. 2. C. quæ sit lon. consue. & adde quod in dubio consuetudo est seruanda. l. 9 si nolit. §. quia assidua. ff. de ædil. edic. in l. circa. C. loc. & in l. illud. in prin. ff. de excu. tut. & maxime istud procedit in clausulis solitis apponi in contractibus per notarium, qui semper debet apponere clausulas consuetas; alias instrumentum esset suspectum de falso. de quo vide per Barto. in l. fi pignore, §. fi. ff. de pign. act. imo dicebat Bal. in l. h. C. de succes. edic. quòd in contractibus tacite semper intelligitur consuetudo; & illa præsumitur deducta in stipulatione. quod etiam voluit Sa. in l. quæ C. pro so. per l. licet. C. loc. Ant. Fran.

b ¶ Consuetudo cōis. Vide Fely. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ, col. 29. ver. secundus casus. sup. de constitut. vbi late quando consuetudo, vel statutum laicorum liget clericos, vide etiam Fely. in c. dilectus, in princip. sup. de offi. ordi.

c Iste reus. Vide late per D. Anton. de Butr. in c. ex conquestione, columna tertia, cum tribus sequen. sup. de restitut. spoliator. & Bar. in l. circa, ff. de probat. Seb. Sap.

d ¶ Declaratur dominus. Adde Ro. consi. 166.

e ¶ Confirmo. Vide late per Ang. Are. in l. fi expressim, col. 40. ver. quæro, de forma, ff. de appel. Bal. & Saly. in l. eos, C. co. tit. Alex. in l. in summa, ff. de reiudi. Seb. Sapia.

f ¶ Aequipollens. Adde Ang. consi. 175.

valde notādum. Sed cautius est addere verbum ꝺemnationis, vt cuitentur prædictæ opiniones, cū (vt vides) communis opinio est, quod inducitur tacita ꝺēnatio, quod est ℣ opinionem Dom. Anto. Sed ipse (vt dixi) simpliciter trāliuit, allegādo pro, vel ℣. Et placet mihi satis illa communis opin. per d. l. eos, & 2. q. 6. c. ei qui appellat, in fin. Do tamen vnam limitationem, sine qua illa communis opinio videtur falsa, vt procedat, quando ex ꝺfirmatione, vel infirmatione sentētiæ simplr facta, resultat saltem tacite o nne id, quod debebat facere primus iudex: vbi aūt hoc nō resultaret; tunc tenetur iudex primam sentētiam refor
a mare. a Exēplum primi, pone q̄ actor petebat domum sibi adiudicari. reus vero simpliciter ꝺdicebat petitis per actorem; si iudex adiudicabit domum actori, & ab hac sentētia fuit bene appellatū, satis est iudici appellationis pronunciare bene appellatum: quia tacite absoluit reum. Vel pone exemplum e contra, qñ actor petebat rē sibi adiudicari, & iudex male absoluit reū; satis enim est iudicē appellationis reuocare sentētiam; quia sātacite illum cōdemnat; & his similibus casibus procedit illa communis opin Doct quia sufficienter est parti satisfactū. Secus est autem, quādo nō esset ex toto satisfactū parti. Exemplū, actor petijt rem sibi adiudicari, reus contradicebat, & petijt se declarari dñm; & rē sibi adiudicari. si iudex iniuste adiudicauit rem actori, cum deberet pronūciare pro reo; quia ipse probauerat se dñm, & non actor; non sufficit iudicem appellationis pronunciare bñ appellatum, seu retractare illam sententiam; quia licet tex. hac generali pronunciatione videatur reum absoluere, nō tñ declarat ipsum esse dom: nū prout petebat. Nam illa sententia infirmatoria potest bene hīc effectum suum, scilicet absolutorium; & pōt esse absolutio absque eo, q̄ res adiudicetur reo: quia nō probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, vt l. neque natales, C. de probat. non hoc. C. vñ cogn. & c. 2. de transla. epi. ergo debet supplēdo, adiudicare; vt puta, reuocamus talem sñiam; & ipsum reo adiudicamus: quia probauit se dñm, & iste iudicio meo est proprius casus huius c. in fin. Idem dico, qñ prima sñia non est ex toto iusta; sed indiget aliqua reformatione; vt puta adiudicauit iudex actori rem in totum, vbi debebat adiudicare pro parte; vel cōdemnauit reum in mille, vbi debeat condemnare in centum: certe nō esset satisfactum, si iudex appellationis simpliciter retractaret sentētiam, vel pronunciaret bene fuisse appellatum; quia ex hoc retractaret totā primam sñiam, quod nō est ſiendum, cum debeat facere illud, quod primus iudex debebat facere, tanq̄ in illius locum surrogatus: sed dēt illam reformare distinguēdo, & pro parte adiudicando, sicut primus debuisset facere. De hoc est tex. rotūdus in
3 c. Raynut. & c. Raynal. de testa. & tenēt Do. de Rot. vt dixi in c. cum Ioannes, de fide instrum. † Et tenet idem Bar. in l. si expressim, ff. de appel. in vlt. col. vbi dicit, q̄ causa appellationis, deuol
b uit totam causam ad superiorem, vt possit sñiam reformare, b etiam ex noua causa, vt l. per hanc, C. de temp. appel. cum sim. idem (quod plus est) dicit in causa nullitatis, vt deuoluat totam causam ad superiorē; vt possit totam causam primam reformare: quod dicit multum esse notādum; & idē vī sentire Inno. in c. cum ꝺtingat, de offic. deleg. Ex his dico minus bñ dixisse Bar. in d. l. eos. vbi dixit per illum tex. in versic. cum super omni causa, &c. q̄ quæcunque sñia præcesserit, sufficit iudicē appellationis pronunciare primam sñiam iustā, vel iniustā; hoc enim nō est verum indistincte, vt patet ex prædictis, & ad illum text. rñdeo, q̄ dēt intelligi quoad effectum. dēt enim pronunciare iustā vel iniustam, prout opus fuerit, distinguēdo. secundo iustitiam, vel iniu-
stitiam, prout opus fuerit, vt probatur in d. c. Raynaldus; & hoc per rōnes prædictas, & facit d. l. per hanc; & hoc diligenter nota
9 bis. † Venio ad glo. & oppo. ℣ tex. vī enim, q̄ ēt ex alio capite sententia prioris iudicis fuerit nulla, quia sine citatione processit ad sñiam cōtra c. consuluit, de offic. delegat. & l. de vno quoque, ff. de re iud. Solu. dicit primo glos. q̄ ex quo terminus fuit appellationi præfixus; & iste in termino appellationem nō præ-
c sentauit, perinde est, ac si fuisset citatus peremptorie c in c. sæpe, de appel. Do. Anto. dicit bene, q̄ glo. male allegat illud cap. sæpe: quia loquitur quoad processum fiēdum per iudicē appellationis; & dic vt ibi: sed nos loquimur de processu facto post lapsum termini per iudicē a quo; dictum tñ gl. placet sibi, sed non
d per illum tex. d sed per c. eum qui, de dolo & contu. li. 6. † Aduer
10 te diligenter quia per hoc multum extēderetur iste tex. nam illud c. loquit, qñ quis appellauit a iudicis ĩterlocutoria sentētias; qua nō obstante iudex reputans illam friuolā, vult procedere ad vlteriora; & dicitur ibi, q̄ potest sine alia citatione: quia appellando vī ille protestari, q̄ nō vult amplius coram illo comparere; sed nos hic loquimur, qñ iudex a quo, præfixit terminū appellanti; & supersedit negocio vsque ad finē termini; vñ nūc dubito an iudex post terminum possit procedere sine noua ci
11 tatione; cum simus extra casum illius c. eum qui, & loquor eo casū quo si nō appellasset, fuisset opus citatione. † Item est, & aliud dubium; an iudex, qui præfixit terminum ad appellationē prosequendam, nec aliter appellationi detulit, possit pendente termino, procedere ℣ appellantem; & sic sit locus pendente ter
c mino d. c. eū qui, & si tenemus q̄ sic, quali præfigēdo terminū c non detulerit appellationi; vt prædixi; tunc poterit fortius sine citatione procedere post terminū, cum sit tunc deserta appellatio. ℣. titu. proxi. c. personas. ego credo, q̄ pendēte termino nō posset procedere, argum. c. cū sit. j. tit. proxi. vbi dī, quod extūc sequitur, s. cum nō prosequitur in termino, cogitur stare iudi-
12 cio iudicis a quo ergo non prius. † Item præfixio termini habet vim cuiusdam dilationis: sed pendente dilatione iudicis ad vnū actum, nō dēt iudex procedere ad aliū actum; maxime sine citatione; quia interim iudicis officiū ꝺquiescit, vt in l. sine pars. C. de dila. & c. significante, de app. facit quod no. in cle. sæpe, de verborum signif. in verbo, post dilationem, quæ est notabilis.
13 † An autem lapso termino, & sic deserta appellatione possit procedere sine noua citatione? credo quod sic, quasi non cōparendo post terminum videatur confirmare id, quod tacite fuerit protestatus appellando, s. q̄ vlterius non intendit com-
14 parere coram eo. † Et pro hoc vide Imo. in c. ex ratione, de appel. vbi singulariter dicit, q̄ si appellatio est deserta pp non prosequi in termino, pōt iudex a quo ꝓcedere ad executionē sñię, sine noua citatione. Præterea iudex a quo potuisset illico procedere, si nō præfixisset terminū, d. c. eum q. & blato ergo termino; & sic dilatione data appellāti, remanet iudex in priori statu, ar. c. cū cessante. ℣. tit. prox. & ex his pōt sustineri dictum glos. & no. eam iūcto tex. Et habes ex prædictis duas singulares limitationes ad d. c. eum qui. Dices tu, quare ergo fuit retractata hæc sententia, ex quo iudex rite processit? Dic q̄ processit rite, sed non recte: quia fundauit se super iniqua & irrationabili consue-
15 tudine, vt satis colligitur ex sententia Papæ. † Qualis autē erat hæc consuetudo, colligitur ex gl. sequenti, vbi dī, quod forte habebat, vt valeret venditio facta à solo prælato: licet nō probaretur præcise precium versum in vtilitatē ecclesiæ; quæ nō valuit, quia iuri ℣ria, & mala, in præiudicium ecclesiæ. Not. hanc glos. ex qua collige, quod cōsuetudo nō pōt diminuere solēnitatem
f inductam in alienationibus rerum ecclesiasticarū. f Et idē sentit hic Ioan. And. dicens eam non valere: quia grauamen ecclesijs inducit, supra de consuet. c. j. vide latius per Ioan. And. in c.
g nulli, de rebus eccles. non ali. vbi dicit, quod solennitas g c. fine exceptione. 12. quæst. 2. non potest per consuetudinem. rolli: facit quod no. in cap. 1. de rebus eccles. non alie. li. 6. & dico tex.

esse

ADDITIONES.

a ¶ Reformare. vide Pet. de Anch. in c. penul. in 4. not. infra de appel. Barto. in l. Titianus. ff. quod cum eo. Abb. in cap. Raynutius, col. 4. infra de test. Aegid. Bella. deci. 123. incipien. conclusio, quod si auditor. Sebast. Sa.

b ¶ Reformare. A Ide Alex. consi. 79.

c ¶ Peremptorie. Adde Ro. consi. 176. vbi dicit, q̄ citatio non requiritur, vbi cōuentione partium, vel statuto præfixus est terminus ad audiendam sententiā.

d ¶ Per illum tex. Tu dic, q̄ imo probat; quia si potest procedere quando nō præfixit terminum, multo fortius, quando præfixit, & elapsus est. And. Barba.

e ¶ Præfigendo terminum. Vide Rot. deci. 33. in tit. de app. in nouis, & Io. de Ana. in c. fi. inf. de accu. vbi examinat dictum Inno. ibi, quod dictum dicit singulare Ro. in sing. 165. inci. iudex a quo. Tamen communiter reprobari attestatur Fel. in c. cum Bertoldus. col. 6. inf. eo. & Fely. in c. prælatorum, col. 6. ver. calu. inf. de accu.

f ¶ Rerum ecclesiasticarum. Vide Cal. in consi. vlt. sub titu. de consue. Et Ro. sub eo. ti. deci. 1. vbi dicit valere cōsuetudinem contra solennitates inductas a iure ciuili in alienatione rei ecclesiæ, & hoc sentit Ro. in sin. 756. inci. tu scis q̄ res ecclesiæ. Alex. in consi. 79. inci. circa primum, col. 4. in 1. vol. & hoc deducit ad propositum do. meus D. Rochus Curtius in c. fi. col. 76. ver. secundo infertur. sup. de consue. vbi plura per eum. Seb. Sa.

¶ Solennitates inductas in alienationibus re. eccl. per auth. hoc ius porrectū, consuetudo potest tollere, & diminuere. Sed solennitates inductas per c. sine exceptione. 12. q. 2. non potest consuetudo, etiam clericorum tollere; & ista est veritas; & ita communiter concludunt Cano. post Io. An. in d. c. nulli. firmat Innoc. in c. 1. in 7. col. de his quæ fiunt a præl. sine consen. ca. & limita, vt ibi q̄ eum; & sic esset consulendum q̄ consuetudines, quæ in multis locis aliter seruantur nihil valent, de quo etiam vide late per Bal. aliter distinguentē in d. auth. hoc ius porrectum, in 3. col. & in c. 2. in prin. & in fin. 2. col. qui feud. da. poss. per Fed. de Se. consi. 137. dicit etiam Bal. in rub. C. quæ sit lon. consu. circa fin. q̄ posito, q̄ tales solennitates possent per consuetudinem diminui, requireretur tamen in tali consuetudine, spatium 30. anno. & an sufficeret consuetudo longa 10. an. puto, q̄ debuerit dicere de consuetudine 40. an. 30. non, & sic præscriptas; quia de iure can. requiritur q̄ consuetudo sit inducta 40. an. maxime super aliena. re. eccle.

g ¶ An solennitates requisitæ in alienatione rer. eccl. de quib. in c. fine exceptione. 12. q. 2. in c. nulli, de reb. eccl. non alie. possint tolli per consuetudinem, vel per statutum laicorum; etiam si per spatium 30. anno. fuisset talis consuetudo obseruata, vide gl. in l. diuturna. ff. de leg. & Paul. de Cast. in l. etiam. ff. sol. mat. & in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrof. eccl. ubi ponit quandam suam distinctionem. ego autem puto, quod solennitates introductæ ex dispositione iuris canonici per consuetudinem, vel statutum laicorum, nullo modo possint tolli ex defectu potestatis ipsorum laicorum; qui circa disposita à iure can. & spiritualia, nullam videntur habere potestatem, nisi interuenisset consensus Papæ tacitus vel expressus, per no. plenius in c. ecclesia S. Mariæ, de consti. & vide Fed. de Sen. in consil. 137. & per D. Abb. in c. cum in officijs, de testi. & per Inno. in c. 1. de his quæ a præla. fi. sine consensu cap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse hic iuncta gl. sed solennitas auth. hoc ius porrectū. C. de sacrosanct. eccl. sic idem dicit, q̄ solennitates, ad illud c. sine exceptione, potest consuetudo addere, quod no. diminuere autem nō: facit quod no. in c. quod super his, de cōsang. & affi. Et fm prædicta potest intelligi, quod no. gl. in auth. hoc ius porrectū. vbi dicit valere consuetudinē, vt non seruētur solennitates illius authen. & idem tenet in l. de quib. ff. de legi. Sed Bar. in d. auth. dicit, q̄ si ecclesia acceptasset pro se solennitates illius auth. quæ est canonizata. 10. q. 2. hoc ius porrectum, nō valeret consuetudo in ꝓrium; quia esset ꝯ libertatem ecclesiasticam; cum hoc sit concessum ecclesiæ in priuilegium, vt non possit fieri alienatio sine illa solennitate; & consuetudo ꝯ liberratem ecclesię nō valet, vt in auth. cassa. C. de sacrosanct. eccl. & de sen. exc. c. nouerit. & c. grauem. sed ecclesia non acceptauit illud priuilegium; sed induxit aliam solēnitatem, de qua in d. c. sine exceptione. & ideo non est necessaria illius auth. solennitas: allegat notata in d. c. j. & dicit q̄ ibi hoc tenet Inn. & gloss. Et no. diligenter dicta Bar. & rōnem, ex qua infertur, q̄ solennitates iuridice introductæ ab habente potestatem in alienatione rerum ecclesiasticarum, non possunt consuetudine tolli. Item, q̄ non est necessaria consuetudo ad tollendū solennitatem illius authenticæ: sed satis est, q̄ ecclesia non acceptauit pro se: posset ergo induci ꝓsuetudo, vt illa solennitas seruaretur; & sic limito illud dictum Ioan. And. in d. c. nulli: vel dic extra gl. ad principale quæsitum
16 fm Host. & Ioan. And. † Quod forte erat consuetudo, q̄ ex ven ditione facta sine traditione, transiret dñium, & no. hoc dictū. Vel erat consuetudo, vt intra annū, & diem teneatur in ecclesia vendere possessionem sibi relictam, ꝯ id quod legitur in ca. fi. de rebus eccl. non alie. & c. j. de immu. eccl. lib. 6. in fi. Vel pone
17 exemplum, fm eos, in cap. quæ in ecclesiarum, de constit. † Ad vnum tñ aduerte, in eo quod ista gloss. sensit, q̄ valet venditio à solo prælato facta, si precium probatur versum in vtilitatem ecclesiæ; sāltem si hoc habet consuetudo, quod ego non puto verum. Primo, quia non sufficit rem alienare in casu licito, nisi ēt seruetur solennitas à iure introducta, vt aperte probatur in c. fi ne exceptione. 12. q. 2. & in dicto c. j. de reb. eccl. non alie. lib. 6. Nec consuetudo potest detrahere solennitari, vt dixi ſ. & etiam audeo dicere; q̄ emptor hoc casu non potest etiam repetere precium; sed illud amittit, quia ꝯ ius emit; & etiam tenetur restituere fructus perceptos, vt probatur in l. iubemus nulli, C. de sacrosan. eccle. & ex contractu contra ius nunquam quis lucratur fructus, vt l. j. & quod ibi no. Barto. C. de re. decu. sine decre. non alie. lib. 10. Fateor tamen, quòd ecclesia posset talem cōtractum alienationis approbare, si caderet in fauorem suum aliquo respectu, per text. singularem, in c. si qua, de reb. 12. q. 2. vide gl. in c. j. ne sede vacan. & hæc sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Sententia continens manifestam iniquitatem est nulla; licet causa sit commissa, appellatione remota. 6. intellige, vt in nu. 7.*
2 *Clausula, appellatione remot a, importat quod à sententia lata non possit appellari; nisi ex causa in iure expressa, vel notorio grauamine. 3. & dicta clausula, non tollit remedium nullitatis. 4.*
5 *Clausula, appellatione remota, quid operetur.*
8 *Sententia recipit interpretationem ex actis.*
Sententia, in qua est error expressus, an, & quando sit nulla.
Sententia referens se ad alia, & in actis aliud appareat, an sit nulla. 11.
9 *Sententia dubia continens causam falsam, an, & quando sit nulla.*
Excommunicatio lata per errorem causæ, vel facti, an teneat.
10 *Sententia, quam euidenter constat latam fuisse ex iniusta causa, quæ tamen non est expressa, est, nulla.*
12 *Quando agitur de nullitate, an sit seruandus ordo iudiciarius.*

CAP. IX.

1 **Inter cæteras.** † Potest intelligi vario modo, & per ꝓūs vario mō summari. D. An. summat sic. sñia continens in se manifestam iniquitatem retractatur; non obstante q̄ causa fuerit, appellatione remota, commissa. Hæc summatio est vera in se, fm vnum modum intelligendi: sed fm alium intellectum notabiliorem, summo sic. Nulla est
a sñia continens manifestam iniquitatem. a Vel aliter intelligendo ponit duos casus. Sñia iniqua retractatur per superiorem; licet causa fuerit appellatione remota, commissa. Si autem continet manifestam iniquitatem, est nulla. Casus literalis. Aliqua causa commissa est, appellatione remota. iudex tulit sñiam iniquam ꝯ ius scriptum, vel expresso errore in sñia. talis sñia non tenet, cum iniquitatem contineat manifestam. Ber. Notabilia poterunt colligi declarato intellectu c. ideo venio ad declarationem. Et opp. ꝯ tex. primo de ꝛrietate, & repugnantia literæ in eo, q̄ primo dicit sñiam iniquam eu. cuādam; & sic præsupponit validitatem: quia quod nullū est, euacuari non potest, de despon. impub. c. ad dissoluendum, ff. de verb. oblig. l. decem, & 32. q. 2. c. quod vero non formatum: tñ postea innuit eam esse nullam, in eo, q̄ per verba præsentis temporis, dicit: Nec ei de-

2 bet stari, & c. facit, quod in simili no. in c. quisquis, de ele. † Item obstat, & aliud; quia cum causa fuisset commissa, appellatione remota, non posset prætextu iniquitatis appellari; nisi ex causa iure expressa, vt in c. pastoralis, de appel. Sol. dico q̄ tex. potest intelligi dupliciter. Primo, quod contineat vnum casum. Secundo quod contineat duos; fm primum intellectum potest intelligi multipliciter. Primo q̄ hæc sententia retractetur per viam
3 appellationis. † Nec obst. clausula, appellatione remota: quia illa non impedit appellationē; ex notorio grauamine interposi tam, vt est gl. multum notabilis, in c. ex conquestione, de restit. spol. vbi dixi, quæ vī singulariter probari per istum tex. fm hūc intellectum in eo, q̄ hic ponderatur manifesta iniquitas, & tenet hic D. An. sicut. n. admittitur appellatio in casibus iure expressus pp notoriam & iustam causam d. c. pastoralis, ita ubi subest notoria iniustitia. eadem. n. est ratio in vtrisq; non. n. est verisimile, q̄ superior velit tolerare iniustitiam notoriam, vt in cle. pastoralis, de re iudi. facit quod habetur ſ. in proœ. & 4. dist. c. factæ sunt, & c. erit autem lex; & tunc verbum euacuari, stat proprie. Ad verbum autem factum, nec ei stari debet, dic quod non debet, stari, si ab ea fuerit appellatum, vt sentit glo. j. hic vel melius dico, quod nō debet ei stari. ſ. virtute illius clausulæ, appellatione remota: quo minus. ſ. possit appellari, & retractari. Secundo potest intelligi, quod retractetur de facto per viam nullitatis, ex eo, quod continebat in se manifestam iniquitatē; & hoc dupliciter, quia aut error iuris erat in sñia expressus quo casu indubitanter sñia est nulla; & sic intelligit gl. 2. vt patet in iuribus in ea allegatis; vel quia alius error erat in sñia expressus. & hunc etiam intellectum ponit. & sequitur D. An. hic, dicens hoc maxime procedere, q̄n causa iniqua, seu error expressus, continet aliquid, quod est impossibile, iuxta no. in c. per
4 tuas, de sen. excom. facit quod no. Io. An. in cle. pastoralis, de re iud. & hunc articulum latius ꝯ. reassumm. Et tunc ad text. dicit quod verbum euacuari, debet intelligi & referri ad factum, sicut de facto processit, vt intelligit gl. 1. † Non obst. remotio appel. quia illa clausula, non tollit remedium nullitatis, vt penitus separatum. facit quod leg. & no. in c. licet, de sent. excom. lib. 6. Item puto, quod possit appellari pp manifestum grauamen, vt ſ. dixi. Nam & à sententia nulla appellari potest, vt plene no. ſ. tit. prox. c. dilecto. Secundo modo principaliter potest intelligi, quod ista decretalis cōtineat duos casus. Primus, vt sñia iniquæ; licet nō contineat in se manifestam, & notoriam iniquitatem, possit retractari, vt ſ. c. prox. † Non obst. remotio ap.
5 quia licet illa clausula operetur, vt virtute appellationis, non suspendatur iurisdictiō iudicis à quo; quo minus possit illam exequi appellatione non obstante, ut in c. pastoralis, §. præterea. de offi. deleg. non tñ tollitur appellatio respectu indicis ad quem, qui ex grauamine, seu in iustitia potest appellationem recipere, & sñiam retractare, vt notabiliter probatur in d. c. pastora. de ob-
6 deleg. † Vnde tex. dicit hic simpliciter; Eam euacuare oportere, q̄d debet intelligi modo prædicto, & iste primus casus ponit in vſq; ad ver. Nec debet ei, & c. vbi mutat casum, & ponit, q̄n sñia continet manifestam iniquitatem, quo casu non debet ei stari, quia est ipso iure nulla, & sic non est opus, vt aliter euacuetur nec obst. remotio appellationis, rationibus prædictis. Ex his habes hic casum valde notabilem, q̄ sententia continens manifestam iniquitatem, est ipso iure nulla; & cum nil dicat, q̄ iniqui-
7 tas sit ꝯ ius scriptum, intellige indistincte. Sed † quæro nūquid hoc sit verum simpliciter? Aduerte, quia hæc quæstio est notabilis, & sæpe dubitaui, & vltra alios distinguo sic. Aut sñia continet errorem, sed non expressum, potest tñ ex actis colligi. Aut continet causam notorie falsam, seu iniustam. Aut nullam talem causam habet in se: sed alias est notorium, quod ex iniusta causa fertur. Primo casu dic, q̄ sententia est ipso iure nulla; licet er-

ror consistat in facto, & non in iure, tex. est apertus. in l. j. §. j. quę sent. sine appel. rescin. vbi dr, q̄ si iudex sic pronunciat, quia cōstat Titiū debere Sēpronio quinquaginta ex tali specie, & 30. ex tali; ideo eum cōdemno in certum, talis sñia citra remediū appellationis, venit corrigenda. Et idem no. gl. & Bar. in l. vnica, C. de erro. calcu. Aut error non fuit expressus in sñia, vt puta in terminis præcedentibus, condemnauit Titium in centum er-
a rans in calculo, a vbi debebat condemnare in 80. hic sunt opi. Gl. in d. l. vnica, dicit q̄ sñia tenet, nec dēt reuocari, si nō fuit ap
8 pellatum, & hoc per tex. illius l. quā intelligit, ſ. q̄n error nō fuit
b in sñia expressus. Illam gl. damnat Iaco. de Are. † Quia sñia sem per refertur ad acta, b vt l. pen. C. de sent. quæ sine cer. quan. l. ait prætor. §. j. ff. de re iu. & ideo satis est, q̄ error ex actis appareat; & inducit etiam tex. in d. l. j. non ergo dēt fm eum distingui; an sit error expressus, vel nō; dummodo ex actis colligatur. hanc opi. vī sequi Pau. de Leaza. in cle. pastoralis, de re iud. & Do. de Rot. deci. 228. sed Bar. in d. l. vna, dicit, q̄ pro opi. glo. vī tex. in l. præses, ff. de re iu. & l. 2. C. quando prou. nō est necesse. ideo distinguo sic, q̄ aut error est expressus in sñia, & tūc est ipso iure nulla. d. l. j. & l. 2. C. q̄n prouo. nō est necesse. Quādoque nō est expressus error in sñia; sed apparet in actis; & tūc aut sñia est lata p relationem ad illa acta, in quibus est error; & vī error esse in sñia, vt in prædicta l. pen. C. de sent. quæ sine cer. quan. profe. & l. ait p tor. §. j. ff. de re iud. iuncta gl. Aut est lata sñia simpliciter; & tunc quædam sunt acta, ad quæ de necessitate referī sñia, vt libellus. l. vt fundus. ff. commu. diui. Item sñia appellationis de necessita te refertur ad primam sñiam; quia iudex approbat, vel improbat eam, vt l. eos. C. de app. & 11. q. 6. c. ei qui app. in fi. & hoc casu si in libello, vel prima sñia est error expressus, sñia simpliciter lata, videtur eūdem errorem cōtinere; & merito esset nulla d. l. j. §. j. ff. q̄ sen. sine ap. rescī. Et hoc casu posset esse vera opi. Iac.
c de Ra. fm eū. Si vero apparet error ex aliis actis, per hoc nō redditur sñia nulla; & hoc casu procedit gl. in d. l. j. C. de erro. calc. & l. j. ff. quæ sen. sine app. rescin. pro his dictis Bar. facit c. cū Bertoldus, & quod ibi no. Inno. ꝯ. eo. vbi dixit per illum tex. q̄ si iudex dixit, quia per A. & B. c testes probatum fuit; ideo in cētum te cōdemno, q̄ si ex actis apparet per illos nō esse probatū, nō valet sñia, licet aliud senserit in c. q̄n ꝯ. de proba. vbi dicit, quod pars nō debet admitti ad probādum iniustitiam, quæ colligitur per relationem ad acta, obstāte exceptione rei iudicatæ; sed primum dictum est verius, & cōius. Ex his tñ colligitur mēs Inn. q̄ vbi iudex nō retulit se ad acta, nō debet pars admitti ad probādum errorem, vel iniustitiam, quæ colligi potest ex actis, q̄d facit pro opinione gl. & Bar. ꝯ alios; & hęc opi. mihi placet; quia potuit iudex aliunde motum sui animi informare, ad hoc addu co tex. valde notabilem, cum ibi no. ꝯ. eo. c. causam quę, facit c. in pœnitentia, de renū. Do tñ duas limitationes. Prima est, q̄ si pars pro qua lata fuit sñia, nō excipit de trāsitu in rem iudicatam; sed assumpsit disputationē de iniustitia sñię, & ex productione acto rum potest euidēter colligi iniustitia. debet iudex retractare sē tētiam; quia, de qua re iudex cognouit, de ea pronūciare debet, in c. cum super, de causa poſ. & propr. & l. de qua re. ff. de re iudi. Hoc notāter voluit Inn. in c. cum dilecta, de rescr. & d. c. cū Bertoldus: tamē debet per acta cōstare, prout, ꝯ. e. in d. c. causam. dicam, vbi vide. Secūda limitatio, si notorie cōstaret de errore p ea, quæ ipse iudex prius dixit, vel facti euidētia: tū c enim, licet in sñia nō sit error expressus, nec per relationem ad acta, tñ notorietas erroris, quæ equipollet expressioni (vt ꝯ. dicam) reddit sē tētiam nullam. arg. in cle. pastoralis. §. Pisana, iūcta gl. de re iud. & c. ad probādum, ꝯ. e. & per Inno. in c. fraternitatis; de frig. & ma-
9 lef. vbi hoc expresse videtur tenere in verbo simili. † Venio nūc
d ad secūdum membrum, q̄n sñia cōtinet causam falsam, d & di-
e co sic. q̄ aut causa e est notorie falsa, & impossibilis; ita, q̄ cōcurrant ista duo simul; & tūc nō tenet sñia; etiam si sit excōicationis: exemplum, si iudex cōdemnauerit, vel excōicauerit eunuchum, vel īfantem, quia prægnātem reddidit monialem: ad hoc c. Romana, §. vniuersitate. iūcta gl. de sent. excō. lib. 6. & ibi hoc tenet Io. An. Arc. req̄rebat notoriū actus permanētis. hęc restrictio nō placet ibi Io. An. & bñ, quia satis est notoriū existēs t̄ge sñię, arg. in d. c. ad probādum, ꝯ. eo. & c. cum sit Rom. ꝯ. tit. prox. aut causa notorie est falsa, sed nō impossibilis, vt puta iudex excōicauit aliquem; quia spoliauit ecclesiam cum incēdio; & notorie hęc cā est falsa, nō tñ impossibilis: quia potuisset hoc face re; & tenuit Arch. in c. venerabili, de sent. excommu. lib. 6. talem sententiam valere; loquitur tamē in excommunicatione, & for te potuit moueri, quia iura in nullitate excommunicationis lo quuntur, quādo in sñia fuit expressus error intolerabilis. & hāc opi. saltem in excommunicatione sensit prima fronte gl. in c. p tuas, eo. tit. in verbo, intolerabilem errorem, prope fi. vbi quærit, quid si error consistit in facto, vt quia iudex dicat excommunico te; quia talem spoliasti, & manifeste falsum est, nūquid tenet sententia? arguit ad vtranque partem, & tādem dicit se credere, quod in sententia excommunicationis lata per errorem facti

modo prædicto, tutius, vel mitius sit tenere, quod sententia teneat; & fiat absolutio saltem ad cautelam; quia talis causa possibilis est, licet falsa, nec continet errorem, & sententia excommunicationis iusta, vel iniusta ligat. Et not. diligēter verba glo. quia videtur sentire, secus esse, ī alijs sententiis, quod sup. rentu, & optime facit ꝯ. eod. c. cum Bertoldus, & dicit Ioā. And. in eo. c. per tuas, quod licet illa glo. soleat allegari, quòd sententia tenet, licet sit lata ex causa notorie falsa; tamen gloss. illa hoc non dicit aperte; quia nō dicit de notorie falsa; sed manifeste. Hæc autem sunt diuersa, vt not. in c. vestra, de coha. cle. & mul. & ex hoc videtur Io. And. nō omnino probare illud dictum Archid. Dom. Anto. ibi & hic tenet sententiam esse nullam; etiam si sit excommunicationis. quia sententia iniusta sustinetur propter præsumptionem iustitię; quę cadit super dubio, facit ꝯ. eod. ca. causam. vbi autem iniustitia est notoria, hoc cessat, argum. in l. penul. ff. de iustitia & iure, & pars literarum. ff. de iud. secus dicit in causa manifeste falsa: quia nō sufficit manifestū, si nō sumitur pro notorio; allegat no. in d. c. per tuas, vbi hoc sentit Ioā. And. vt dixi, & hoc dictum puto verissimum; ad quod allego tex. iūcta gloss. in cle. pastoralis. §. Pisana, de re iudi. Nec obst. q̄ iura in excommunicatione faciūt mētionem de expressione erroris intolerabilis. d. c. per tuas, & c. venerabili, de sent. excomm. quia dico, q̄ iura illa dāt causa exemplificādi super nullitate, & ea quæ dicūtur causa exempli, dispositionem nō restringūt, vt in c. j. & q̄d ibi no. ne cle. vel mona. nam expressio erroris, inducit nullitatē, quia apparet de notoria iniustitia. Idem ergo, vbi factum est re ipsa notorie iniustum, vt in casu nostro, arg. in c. euidētia, de ac
10 cu. 2. q. j. c. de manifesta, & c. manifesta. nō. n. refert quid ex æqui pollētibus fiat, de testi. c. licet ex quadam. † Ad tertium membrum, quid si nulla causa sit expressa in sñia; tamen notorie cōstat, q̄ ex iniusta causa, pferur & puto q̄ sñia sit nulla; quia paria sunt aliquid iniustum exprimi, vel quod notorie constet illud esse iniustum, f vt no. Inno. in c. secūdo. de dilatio. & est tex.
f cum glo. in clem. pastoralis. §. Pisana, præalle. facit, quia sicut notorius defectus in iudice reddit sñiam nullam; licet aliter nō exprimatur, argu. in c. ad probādum, ꝯ. & notorietas re ipsa fortificat sñiam, vt nō admittatur appellatio, vt in c. cum sit Rom. ꝯ. tit. prox. ita notorietas iniustitię, re ipsa, sine alia expressione, de
g bet reddere sñiam nullam; g quia (vt prædixi) cessat hoc casu rō præsumptionis, quę est pro iudice. ar. c. euidētia. de acc. & notorietas facti plus operatur, quam notorietas iuris, ad hoc vide gl. no. in cle. 1. de vsu. vel saltē æquiparātur, de coh. cle. & mu. c. vestra, & eo. ti. c. fi. nec iura debēt fouere notoriā iniustitiā; ne inde oriātur iniurię; vñ iura nascūtur. ꝯ. de accu. c. qualiter, & q̄n, il 1. & C. vñ vi. l. meminerint; & sic potest intelligi tex. quē sic intellectū reputo verum notabilē. c. cū ad quorūdam, de exce. prela-
11 vbi idem probatur respū sñię excōicationis. † Idem est, vbi iniu
h stitia posset colligi per relationē ad acta, h vel per acta, ad quę necessario est sñia referēda. vt ex libello, iuxta ea q̄ ſ. dixi post Bar. & Inno. in locis prælleg. a. & tene mēti istum intellectū, vt ſ. qa
12 est valde no. † An aūt vbi de nullitate agitur, debeat libellus offerri, lis cōtestari. certusq; ordo iudiciarius obseruādus sit, vide p Dom. de Rot. deci. præalle. vbi in effectu post multa videntur cōcludere quod sic, si nullitas nō est notoria, vt puta quæ ex actis colligitur; aliās secus. Ad hoc quod no. per Innoc. in c. audi tis, de procu. bene facit ibi tex. & in c. 2. de offi. iud. & c. cum inter, de constitu. & c. quoniam, de fil. presb. cum si, vide q̄d glo liter dixi in c. j. de libel. obla. coram quo sit de nullitate sñię agēdum, vide quod not. per Dyn. in regula quod semel placuit, de reg. iur. lib. 6. & per Docto. maxime per Dom. Anto. in c. in literis, de offic. deleg. & per Barto. optime in l. si expressim, in vlti. colum. ff. de appella.

ADDITIONES.

a ¶ Errans in calculo. Adde Fed. in consi. 128. & 268.
b ¶ Ad acta. Vide Ant. in l. si pars, ff. de iudi. vbi dicit quod nullitas, quæ constat ex actis, dicitur euidens. de quo vide per Abb. in consi. 44. incip. in præsenti quæstione. in 1. vol. & Alexan. in l. de pupillo. §. qui opus, colum. penul. ff. de oper. no. nun. & nunquid notoria nullitas dicatur, quæ constat ex actis, vide plura per And. Sic. in consi. 33. incip. præclare scripsit psalmista, in 2. volum. cum multis allegatis per Dec. in cap. ex insinuatione, colum. fin. infra de app. Seb. Sap.
c ¶ Quia per A. & B. Adde Alex. consi. 123. lib. 1.
d ¶ Causam falsam. Adde Ale. consi. 74. lib. 3.
e ¶ Aut causa. Vide Car. in cle. pastoralis. in ver. rursus, de re iudi. & late D. Ant. de But. in c. fraternitatis, inf. de frig. & malefi. col. 3. vbi dicunt, quod sufficit, quod talis notorietas appareat ex libello, vide eundem D. Ant. c. ab excommunicato, col. 8. ꝯ. de rescrip.
f ¶ Iniustum. Vide alleg. per Fel. in c. cum ordinem, col. 8. verſ. secunda declaratio, ſ. de rescri. vide etiam ad hæc Car. in consi. 56. inci. dum reuerendus, & Abb. & ibi late And. Sic. in c. si quando. ſ. de off. dele. & Abb. in c. suborta, inf. eo. & in c. cum apostolus. inf. de censib. Seb. Sap.
g ¶ Sententiam nullam. Adde Old. consi. 206. Abb. consi. 55.
h ¶ Relationem ad acta. Adde Pau. de Cast. con. 319. in primo impressis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Infirmitas grauis excusat quem a contumacia; secus si est leuis.*
2 *Præsumptio infirmitatis, tollitur per exercitium actus non compassibilis cum infirmitate.3.*
Infirmitas quomodo probetur.
4 *Sponsalia contracta per immissionem annuli, an tollantur per matrimonium carnali copula, cum alia consummatum.*
Sponsalia præsumuntur facta per verba de præsenti, per immissionem annuli. 5.
6 *Sententia, quæ est nulla, uel quæ de sui natura non transit in rem iudicatam, non confirmatur ex eo, quod pars non appellauit.*
Sententia, quæ non transit in rem iudicatam; tunc demum retractatur, quando æquum uidebitur iudici.
Sententia matrimonialis, ideo non transit in rem iudicatam; quia nutriret peccatum.
7 *Ad matrimonium accusandum, uel impediendum; uel ad ipsum reintegrandum, si est indebitè separatum, admittitur quilibet de populo, uide infrà c.prox.in 1.not.*
8 *Ad euitandum peccatum, in dubio mitior pars est eligenda.*
9 *Licet in dubio præsumatur pro sententia, & interim mandetur executioni; secus est in causa matrimoniali, in qua nil innouatur, pendente litigio super nullitate primæ sententiæ.*
10 *Sententia in dubio, an præsumatur lata parte citata.*
11 *Inuestitura alicuius beneficii præsumitur facta in præsentia iudicis.*
12 *Citari an debeat præsens, etiam ad audiendam sententiam.*

CAP. X.

Tenor. Istud cap. potest intelligi duobus modis. Primo, ꝙ sententia hic lata ꝺ mulierem tenuit, quia cõtumaciter absuit. Et tunc idem in effectu dicit, quod c. lator. §. eo. ideo summa, vt ibi. Secundo potest intelligi hic, ꝙ mulier non fuit contumax; & tunc cõiter sic summatur. Sententia lata ꝺ absentem non cõtumacem in causa matrimoniali, nõ valet. Cõis diuisio. Secunda, ibi: Ideoq;. Casus literalis. Inter R. & M. mulierem quæstio matrimonij vertebatur, quæ commissa fuit epõ Rheati. iudex absente muliere dictum R. ab impetitione ipsius absoluit. mulier hoc audito, causam impetrauit cõmitti iudici pñti, vt de causa illa cognosceret; & sine canonico termi
nare. iudex vocauit dictum R. ille infirmitate prætensa non venit; sed nocte sequenti cum alia ꝺxit. pp quod iudex ipsum excõicauit; ille postmodum comparuit, & fuit absolutus, ostendens fuiam epi prædicti, qualiter a muliere prædicta fuerat absolutus: nihilo minus muliер testes offerebat, per quos probare volebat, ꝙ dictus R. eã desponsauerat. iudex dubitauit, quid facere deberet. Consultus Papa, rũdet, ꝙ nõ obstante illa illici
ta absolone, quam fecit epus, in causa procedat, prœcipiens R. sub pœna excõicationis, ne ad eam, quam superduxit, accedat,
1 donec causa ista fuerit terminata. Ber. † No. j. iuncta gl. ꝙ infir-
a mitas [a] excusat a ptumacia; & intellige de infirmitate grau. leuis autẽ febricula, aut vetus quartana, neminẽ a ptumacia excusat, vt in l. q̃situm, j. & 2. rñ. ff. de re iud. no. gl. in c. placuit. 18. dist.
2 † No. 2. ꝙ per exercitiũ actus, nõ verisiñr compassibilis cum infirmitate, tollitur excusatio, & præsumptio infirmitatis. Si verò dubitatur de infirmitate, debet iudex mittere medicũ ad ægrotum. C. de re mil. l. semel. lib. 12. ſm Goffre. & Host. Idem not. Bart. in d. l. quæsitum. vbi etiam dicit, ꝙ post infirmitatem, potest probari per dispositioñ corporis; vt quia pallidus est in facie, facit l. minor 25. annis ex aspectu. ff. de mino. alia non colligo, quia aut veniunt j. examinanda, aut fuerũt examinata, §. eo.
3 in c. lator. & in c. iurauit, de prob. † Opp. expediendo simul primam gl. cũ secunda, vñ enim, ꝙ iudex iniuste excõicauit istum, cum infirmitas excuset a contumacia; §. de procur. c. si ægrotus, 5. q. 3. c. querelam, & d. l. quæsitum. Sol. ꝺrium procederet, si vera fuit excusatio, sed ex actu sequenti, quia nocte subsequẽte ꝺxit matrimonium cum alia; tunc tollitur excusatio infirmitatis. Ex quo no. ꝙ excõicatio potest ferri pro præsumpta contumacia. Fateor tñ, ꝙ si iste postea veniret, & probaret se tunc infirmitate detentum, absolueretur ab omni onere sententiæ, vt in c. venerabilibus, §. secus, iuncto §. præcedenti, de sent. excomm. lib. 6. Sed ꝺ hoc, & ꝺ tex. aliter opp. excõicatio non debet ab homine ferri, nisi pro contumacia, vt in c. sacro, de sent. excom. no. glos. 11. q. 3. c. epi. sed facta non possunt pro infectis haberi. l. in bello. §. factæ. ff. de capt. & postli. reuer. & 32. q. 5. c. ſi Paulus. Ex quo ergo iste ꝺxerat matrimoniũ; nec poterat amplius haberi pro infecto, sed tenuit, non debuit ob hoc excõicari, cum non possit respectu futuri tpis dici cõtumax. Sol. dicit Inn. ꝙ non debuit excõicari; quia ꝺxerat ratione prædicta; sed si lite pendente cohabitaret eidem, & monitus non desiste
ret, excõicari potuit, vt hic in fi. c. Et sic sentit Inn. ꝙ hæc excõi catio fuit ex hoc capite iniusta. sed ego dico eam fuisse iustam; qñ illum excõicauit; non quia ꝺxit, sed pp contumaciam in non comparendo, quam iudex præsumpsit, infirmitate prẽten sa non obstante, pp ꝺctum matrimonij supernenientem. fuerat enim iste prius citatus, & prętensa infirmitate non comparuit.
4 †Opp. vñ enim, ꝙ non debuit amplius inquiri de subarrhatione primę; quia etiã si interuenisset, fuit sublata per matrimonium subsequens cũ alia, vt in c. sicut, & in c. pen. de spon. Sol. capiendo mentem tertiæ gl. subarrhatio primæ, duobus modis potest intelligi. Primo, ꝙ illam subarrhauit, id est fidem consensus de præsenti dedit, & sic ꝺxit cum prima matrimonium, per verba de pñti. est vulgare illius loci, vbi tale matrimonium appellatur subarrhatio. Sedo dicit gl. ꝙ subarrhatio fit per immissionem annuli, interueniẽte ꝓsensũ tacitè, vel expresè; & stabitur huic subarrhationi, q̃uis nihil dicatur, q̃diu non probabitur ꝺrium, quia præsumptio est pro matrimonio, arg. c. fœminæ, & c. nostrates, 30. q. 5. vbi quis probat, ꝙ non animo ꝺhendi illud facit.
5 † Nota singulr hanc glo. ꝙ per immissionem annuli [b] in digno
b mulieris, præsumitur ꝺctum matrimonium per verba de præsenti, nisi ꝺrium probetur: & dic ꝙ poterit probari per coniecturas, vel verba præcedentia, arg. eorum, quæ not. in c. ex literis, de spons. & l. qui filiabus, ff. de iega. 1. & l. ſi quis in principio, ff. de leg. 3. vel per loci consuetudinem in ꝺrium, arg. c. illud, & quod ibi not. de præsumpt. & l. quod si nolit, §. qui assidua, ff. de ædil. edic. facit in simili quod no. Bar. in l. nemo est qui nesciat, ff. de duob. reis. & vide aliam glo. pleniorem, huic concordantem in c. fin. de despons. impub. vbi de hac mã latius tractatur & vide etiam gl. in c. fœminæ, præall. Et ex his soluitur formaliter ꝺrium s. formatum: quia hic allegabatur præcedens matrimonium per cõsensum de presenti, & nõ sponsalia de futuro.
6 †Opp. quia ex quo non fuit appellatum per mulierem, non debuit amplius audiri: quia ſniæ acquieuisse vr, j. eod. c. quod ad consultationem. Sol. dicit gl. pen. ꝙ ſnia hæc fuit nulla, quia lata ꝺ absentem non contumaciter; & sic non fuit necesse appellare, vt in iuribus alleg. in glo. & expressius in l. de vnoquoque, ff. de re iud. & l. j. ff. quæ sent. sine app. resc. Si vero contumax nõ fuisset, non reuocaretur sententia, vt in ꝺrio. ita dicit glos. cuius dictum vltimũ procedit in aliis causis, in quibus sententia transiuit in rem iudicatam; secus in causa matrimoniali. Ideo dic post Doct. ꝙ si nulla præcessit citatio ad ſniam, auditur mulier ratione nullitatis ſniæ. Item ratione subiectæ materię, quia causa matrimonialis non transit in rem iudicatam. Si verò ſnia fuit lata ꝺ contumacem, etiam fictum, sententia tenuit, vt l. ab eo. C. de senten. & s. vt lite non contest. cap. qñ. §. porrò, cum ibi & tunc auditur mulier priuilegio causæ; quia pp peccatũ non transit ſnia in rem iudicatam, vt in c. lator, §. eo. & j. eo. c. consanguinei: dicit tũ not. Inno. hic, ꝙ licet ſnia non transeat in causa matrimoniali in rem iudic. non tñ auditur quis uolens ꝺuenire indifferenter, ex quo lapsum est appellandi tẽpus; sed tunc demũ audietur, cum iusta causa mouet iudicẽ ad ipsum audiendum, sicut hic mouit mulieris absentia. Nam, si præsens fuisset, & aliquid non diceret, non audiretur, ſm cum; aliàs eadem ratione audiretur tertio, & quarto, & in infinitũ, quod esset absurdum. In decr. verò sequenti mouit iudicẽ, ꝙ illa eadem pars, pro qua erat lata ſnia, petebat ipsam infringi; & ꝙ sine causa non audiatur, alle. c. ex literis, de in integ. rest. vbi dicit expressum. placet mihi dictum, sed illud c. hoc non probat: quia ibi pars petebat restitui ad primã instantiam: secus autẽ, si voluisset de nouo instantiam inchoare probando iustitiam ſniæ: tunc enim allegata aliqua probabili ratione audiretur, §. eo. c. lator, & dicit hic Inno. ꝙ summariè etiã parte nõ vocata, poterit per iudicem fieri hæc examinatio causæ. Nam de iure est ſm Inno.
7 ꝙ vterque coniugum ꝺ ſniam matrimonij audiatur. † Host. dicit ꝙ etiam quilibet de populo audietur, maximè ꝓsanguineus ꝺ. qui matri. accus. poss. c. vr, quod placet. sicut enim quilibet de populo admittitur ad impediendum, & accusandum matrimonium, ꝺ. de cland. despõ. c. ñi. & qui matr. accus. poss. c. vlt. ita quilibet debet admitti ad reintegrãdum matrimonium iniuste separatũ; & loquitur de separatione quoad vinculum. nã quoad thorũ ipsi duntaxat ꝓiuges sunt audiendi, vt not. Inn. in c. t. de adult. Concludit tandem Inno. quoad primũ, ꝙ iudex non debet esse facilis in audiẽdo aliquem ꝺ ſniam istã, ex quo lapsum est decendiũ; sed ex iusta causa, prius arbitrium suũ informabilis & in dubio notanter dicit partẽ audiendam, arg. c. cũ speciali
8 de appell. quod placet. † Quia agitur ad peccatũ euitandum, & pars tutior est in dubio amplectenda, de ſponſ. c. iuuenis, & de verb. sign. clem. exiui, not. gl. in c. vno, de scrut. in ord. fac. Vide ad istam mãm multas limitationes, quas posui §. eo. in c. lator.
9 †Opp. cõtra fi. c. in eo, ꝙ isti præcipitur ne pendente causa habeat accessum ad superinductam, cũ enim mulier secũda sit in posſeſ-

ADDITIONES.

a ¶Infirmitas. Vide D. Ias. in l. 2. §. ſi quis cautio. vbi ampliat hoc procedere etiã in infirmitate suorum, per gl. in c. communis, 23. dist. Seb. Sap.

b ¶Immissionem annuli. Adde Lapum alleg. 577.
¶Annuli. Vide latè Fel. in c. illud, col. fi. supra de præsumpt. vbi latè, ex quibus matrimonium probari possit.
¶Adde ab. cutem. Adde Ang. consi. 185. & seq.

possessione matrimonij, non debuit ipso iure priuari lite pendente, s. vt lit. penden. c. laudabilem. Sol. gl. fi. ꝙ contrarium procedit, cum quis contrahit, nulla lite super matrimonio pendẽte, sed etiam approbante, & c. vt in ea. Et dic, quod duplici respectu potuit vsus secundi matrimonij interdici. Primo tenet opi. ꝙ ſnia lata ꝺ mulierem absentẽ fuit nulla. Nã cũ adhuc penderet lis cum prima, non debuit lite indecisa ꝺhere cum secunda, vt in c. cum apostolica, j. de spon. nam per contractum mrimonij vir quodammodo se alienat, de consang. & affi. c. non debet quod non debet fieri lite penden. Si autem tenemus, quod prima ſnia valuit, dic quod ex quo præcessit citatio, per q̃ fuit informatus super quo deberet cõueniri, nõ debuit aliquid innouari in litis præiudiciũ. ar. in cle. 2. ne lit. pendẽ. & hoc tenuit hic Host. ex hoc potes vnũ colligere, quod est menti tenendũ, qđ licet in istis causis standũ sit ſniæ, donec ꝺrium probetur, vt s. eod. c. lator, non tamen statur in tantum, vt liceat interim cum alio ꝺhere, reuocato litigio super validitate prioris sententiæ; & sic litigium nouiter exortum facit primam sententiã vacillare. † Extra glo. quærunt hic Inno. & Io. An. an ſnia in dubio pñu
10 a matur lata ꝺ absentem: [a] quia mulier allegabat hic absentiã tpe sententiæ remittit ad Spec. de sent. prola. §. vt autem, versi. & no. ſm quosdam, & nil aliud dicit. aduerte, quia hoc dubium est satis pulchrum, & quotidianum; & alias habui de facto, & sup eo consului; & si tenemus fuisse appellatum, hoc est clarissimum, quod non præsumatur pars citata, vel ꝙ fuerit præsens, nisi per acta probetur, vt in c. qm̃ contra; & quod ibi no. de proba. & in c. in præsentia, de renunc. vbi de hoc. Si vero nõ fuit appellatũ; & ex inspectione actorum probari potest partem non fuisse citatam, nec præsentem tempore ſniæ, non valet ſnia. Hęc enim probatio nõ reperitur in actis, quod sufficit, arg. in d. c. quoniã ꝺ, & ibi aperte tenet Io. Cal. saltem in facto multum antiquo; & idem tenet Io. And in addi. Spe. in d. versi. & no. si vero non apparet in ſnia, in qua nil dr̃ de præsentia, vel absentia, est casus tatis dubitabilis. Spec. recitat in loco præalle. varias opi. & tandẽ vr ibi tenere, quod ex quo ſnia transiuit in rem iudicatam, ꝙ ea est præsumendum; nisi probetur ꝺrium. Inno. vero latius hũc articulum examinat in c. cum in iure, de offi. dele. & videtur magis inclinare in partem, vt non ꝑsumatur partem fuisse presentẽ nisi saltem hoc in ſnia exprimatur, & hãc partem vr tenere Io. And. in addi. prædicta, quinimo refert Gul. disputasse, quod ẽt si iudex dicat in ſnia, quod partem citauit peremptorie; & quod eo non comparente pronunciauit, & c. propter hoc non probatur peremptorium præcessisse, quia iudici nõ est credendum d. c. quoniam, nec tabellioni scribenti; maxime cum sit attestatio de præterito. ad hoc facit quod no. Inno. in d. c. quoniam, & Bar. in auth. si quis in aliquo documento, C. de eden. secus dicit Ioan. And. si in sententia diceretur partem fuisse præsentem, qa tunc creditur notario referenti, cum attestatio sit de præsenti. Hanc eãdem opinio. videtur tenere Fed. de Sen. consi. 170. vbi dicit, quod pars potest excipere ꝺ primum & secundum decretum, quod non præcessit peremptorium, & onus probandi cõtrarium, incumbit aduersario; quia hic non potest præsumi pro sententia; ex quo non constat partem fuisse presentem, imo negat pars; & sic sumus extra no. per Inn. in c. innotuit, de eo qui furtim ordines recepit, & d. c. quoniam, & c. cum in iure, qui dixit præsumendum pro ſnia & processu, qñ sententia fuit lata ꝺ presentem, & non fuit appellatum. quæ rõ cessat, quando nõ apparet partem fuisse presentem, & hęc opinio mihi placuit tanquam iuri, & equitati consentanea. Nam si diceremus oppositum, daretur facultas iudici condemnandi iniuste partem absẽtem non citatam & indefensam; & post lapsum decem dierum iam haberet pars aliquam defensionem, cum, non apparentib. actis præsumeretur pro ſnia, ſm opi. contrariam, quod sonat in absurdum. Præterea dico, ꝙ cum ſnia negetur lata in presentẽ seu citatum, non põt dici, ꝙ transiuerit in rem iudicatam, cũ sit nulla l. 2. C. qñ prouo. non est necesse. & in c. j. §. eo. Præterea transitus in rem iudicatam surgit ex iuris authoritate fundata super tacito consensu partiũ præsumpto ex eo, quia fuerunt præsentes, & non reclamauerũt: vel absentes contumaciter, qui habẽtur pro presentibus, vt j. eo. c. ꝙ ad consultationem, & c. veritatis, de dol. & contu. sed hæc præsumptio oino cessat, cum non constet partem fuisse presentem, vel cõtumacem, quia imo negatur; & negatio venit hic ad detrahendum illam qualitatem, ſ præsentię, super qua ius se fundat; & iuducit authoritatem rei iudicatæ; merito tollitur ipsius effectus, nisi aliter probeť presentia, iuxta id quod leg. & no. maxime per Bar. in l. j. ff. quod vi aut clam, & quod dixi in c. item cum quis, de restit. spol. Item ca. qñ ꝺ, de proba. ad hoc solũ emanauit, vt præcluderetur iudicibus via malignandi. si ergo expresse noluit credi iudici super actis, fortius præsumendũ est, noluisse pro eo præsumi. Ad idem in simili bo. tex. in c. sacro, in prin. de sent. exc. vbi mandat iudici ex cõicare volenti, vt faciat monitionẽ ꝑsentibus testib. idoneis, p quos possit monitio probari, si opus erit. & p illum tex. notãter dixit D. Ant. in d. c. qm̃, in 20. co. ꝙ ẽt post decendiũ nõ ꝑsumitur pro excõicatione, quoad monitionẽ, sed oportet, vt aĺt probetur. An autem presumatur absentia vel presentia tpe ſnię dixi ibi, ꝙ si talis est ſnia, quæ ferri solet pp contumaciam, vt excõicatio, & presumitur lata in absentẽ; alleg. Fed. in loco præall. Si vero est talis, quæ ferri solet in præsentem, tunc nõ bñ firmat pedes, sed duas duntaxat opi. refert s. Inn. & Spe. & satis succincte. tu vero dic, vt s. Et oĩum conclusio sit hęc, ꝙ aut iudex attestatur partes fuisse præsentes, & creditur, dummodo sit scriptura tabellionis, qui fuit rogatus de ſnia, vt sentit Io. An. & bñ, vbi s. secus, si ipsemet iudex cõscripsisset, arg. c. quoniam præall. nisi cã esset modica; qa tunc statur verbo iudicis, ẽt sine scriptura; multo fortius standum est scripturę suę, vt leg. & no. maxime p Bar. in auth. nisi breuiores, C. de sent. ex peri reci. & in l. iubemus nulli, C. de sacrof eccl. dixi in c. j. de libel. obl. Aut iudex attestatur peremptoriũ præcessisse; & tũc non creditur ẽt scripturę tabellionis: quia est de præterito. Aut nulla fit de hoc mentio in ſnia & non presumitur ꝑsentia seu citatio: quia facta non presumuntur, & ius exigit vocationem, l. j. ff. de in ius voc. & de off. deleg. c. consuluit, tacit quod optime in simili not. per Bar. in l. Theopompus. ff. de do. prę leg. facit l. quęcunq;. ff. de pub. in rem act.
11 † Quid aũt si in instrumento contineat, ꝙ talis titulo collationis, vel donationis, talẽ de tali re inuestiuit, an presumat inuestitus in presentia iudicis? [b] Io. And. qui refert hanc opi. antiquorum, in tit. de emp. & vend. §. i. ver. nunc formam, in §. co. vñ concludere ibi, ꝙ sic; quia verba cõiter hoc importare vr; quia inuestitura non fit, nisi de presenti; tum quia cõiter vñ fieri per bi
c retum, vel annulum; tum quia hoc cõiter sic fieri solet, [c] argu. in reg. inspicimus in obscuris, de reg. iu. lib. 6. & hoc facit ad multa. Sed dic aliud esse in iudicialibus, vbi iura mandant citationes fieri, & acta conscribi. d. c. qm̃, & c. significauit, & c. Albericus, de te
12 stib. † An autem in ſnia sufficiat sola partium presentia absq; alia citatione, vel monitione, Io. And. in addi. præll. refert Guid. de Suza. in summa sua in tit. de sen. renuisse, ꝙ sola pśentia, absq; expresso consensu, vel dissensu sufficit; quia citatio solum fit ad partis præsentiam habendam. Et idem hic velle vr Io. An. & clarius, & latius in c. fi. de elect. lib. 6. dicit tamen in additione prędicta, ꝙ ad cautelam fecit quandoq; seruari, ꝙ iudex monuit perẽ prone partes presentes, vt sententiam audirent, & hæc est bona practica ad opiniones euitandas. Hanc opinio. tenuisse reperio Bal. in auth. si omnes, C. si min. se ab hered abstin. vbi dicit, ꝙ re
d spectu actus; [d] qui exercetur de presenti, non est necessaria alia monitio in presenti; alleg. l. de vnoquoq;. ff. de re iud. sed respectu actus alio tempore exercendi, requiritur monitio vt in termino compareat, vt in l. 2. C. quom. & quan. iud. Bar. hanc quę stionem mouit in l. j. ff. de in ius voc. & ibi refert Doct. tenere, ꝙ aut litigator est presens, & vult litigare; & non est necessaria citatio regulariter, arg. l. si hæredes palam. §. pe. ff. de testa. arguẽ do per locum a speciali. Si autem est præsens, & inuitus, tũc est, necessaria citatio, vel iussus iudicis, qui habet vim citationis; sic intelligitur secundũ eum, Iust. de pœn. teme. liti. §. fi. & l. ea quę, C. quom. & quan. iudi. mihi placet præcedens opi. vt sufficiat sola præsentia; velit, vel nolit litigare, quia iura exigunt communiter præsentiam. 3. q. 8. c. caueant. & c. omnia; de maio. & obed. c. inter, cum si. Vnde etiam libellus poterit dari presenti, licet non fuerit ad hoc citatus, non tamen compellitur respondere, si negotium exigit deliberationem, vt dixi in ca. 1. post Spe. de libel. obla. vbi vide.

ADDITIONES.

a ¶Contra absentem. Vide Abb. in consil. 93. incip. contra sententiam, in 1. volu. Fely. late in c. quoniã contra fallam, col. 13. ver. tertia conclusio. 5. de proba. Ang. in l. de vnoquoque, ff. de re iudi. & l. ſciendum, ff. de ver obli. vbi tenet contra Abb. hic. Seb. Sap.

b ¶In præsentia iudicis. Adde Old. cõs. 127. a quo Io. And. habuit. Rom. cõs. 309
¶ In præsentia iudicis. Vide Pa. de Ca. in l. illud, ante fin. ver. vlr. allegat. C. de lã crof. eccl. vbi vult, ꝙ nõ ꝑsumat presentia, & ita dicit fuisse consultũ. Seb. Sa.

c ¶Solet. Confirmo p illud, qđ no. & sequitur Pan. colligẽs ex verbis Bar. in l. nemo est qui nesciat, ff. de duo. re. iu. c. ad nostrã, de reb. eccl. nõ alie. & Pan. in c. cum M. s. de consti. ꝙ cõtractus simpliciter facti, intelliguntˉ initi, ſm ꝙ ferri consueuerũt in illo loco. Et ad hoc vide bo. gl. in l. 4. §. in cõmissoria, ff. de leg. cõmiſ. Secundo facit, qđ dicit Inn. in c. olim, in prin. de ver. sig. quem refert, & segt idẽ Abb. Pan. in c. certificari, in prin. de sepul. ꝙ ois dilposítio de mundo, siue legalis, siue vltimarũ voluntatũ, siue contractuum, recipit interpretationẽ, & supplementũ a consuetudine, & ab eo, quod fieri consueuit. hinc dixit Pan. in c. 1. in 3. no. de primo allegando Bart. quod si in studio est cõsuetudo, vt Doc. possint ex cã legere per substitutũ, licet hoc nõ fuerit deductũ in contractu, nihilo minus possit substituere alium in suũ locũ legen tẽ, vt ibi latius per eũ. vide ẽt qđ dixit idẽ Abb. Pan. in c. cũ aliquibus, circa med. s. eo. tit. hinc dixit in specie Bal. in l. 1. in 2. q. C. pro soc. ꝙ si ita cõsuetũ est, intelligit tacite actũ i cõtractu, quia id, qđ est ſm cõsuetudinẽ, tacite actũ vr, l. licet. C. loc. & Bar. in l. incẽdiũ, circa fi. C. si cer. pet. inquir, ꝙ illud præsumitur factum, qđ fieri consueu it in loco, hinc c. & tertio dixit signãter Ang. in l. bñ a Zenone C. de quadr. præscr. per illũ tex. in ver. pactis couẽtionalio. ibi esse tex. in terminis expreſsũ, ꝙ ꝓcurator simpliciter cõstitutus ad vẽde

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum, vel ad donandum, potest in instrumento apponere omnia pacta etiã pœnalia solita per notarios apponi in similib.instrumentis. quod dicit esse valde quotidianum, quamuis dicamus, q procurator nõ possit egredi fines mandati. ¶ inter cæteras, de rescript. Et idem volvit Ang. in l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. & hoc habetur etiam in lect. fratris sui Bald. in d. l. bene a Zenone. & alibi idem Ang. in l. si quis hæredem, ad fi. C. de inst. & substit. dicit q procurator qui habet simplex mandatum in vno actu, vel in vno contractu, potest apponere omnes clausulas, & omnes penarum adiectiones, quę de consuetudine solitæ sunt apponi ; & ad hoc vide quod decidit Pan. de prælatis & ambasiatorib. in c. secundo, de preca. Hinc & quarto dicit sing. Bart. in l. si fraudator, ff. de his quæ in frau. cred. ſ. respondisse in contingentia facti, q procurator simpliciter constitutus ad fideiubendum potest renunciare beneficio ordinis, & præiudicabit suo principali; quia de consuetudine est, q fideiussores similes renunciationes faciant, & sequitur, & multum not. Abb. Pan. in c. 1. vt lite non contest. in 7. col. ista impressione, & Bald. in rubr. C. de his quæ in fraud. cred. imò singularius ex prædictis consuluit Lud. Rom. in cons. 59. incip. Ad discutiendum, in 2. col. q si Papa cõsueuit in inuestituris, quas facit vicarijs vel Principibus tẽporalibus super terris & oppidis Eccl. cõcedere iurisdictionem publicationis bonorum, & vltimi supplicij, q ista duo venium in simplici concessione facta per Papã, dato q investitura non exprimatur, q valde notabile, facit bene tex. in c. 1. & ibi no. Imol. de rescrip. facit quod no. Bart. in l. magistratus, ff. ad munic. Hinc & quinto videmus, q promissio simpliciter facta prælato ecclesiæ de renouanda emphyteusi, intelligitur ſm q est consuetum, ita Ang. in §. emphyteusim, in Auth. de non alie. imò fortius vide, quod decidit sing. Bal. in addi. Spec. in tit. de loc. & qđ alibi dixit singulariter Imo. in c. potuit, de loca. & in commẽto illius c. ad fi. vide etiam quod dixit Bal. in l. 1. ſm 5. q. C. qui testam. fac. poss. vide tex. glos. & Sal. in l. excepto. C. loc. tex. Bar. & alios, in l. domini, C. de agr. & cens. lib. 11, item vide quod dicit Bal. in l. liberti, in 4. col. C. de oper. lib. & ista sunt multum not. ad quæ facit decisio Pau. de Leaz. hic, vt ipse dicit facere ad multa; facit etiam ad illud, quod singulariter determinat Bald. in l. fideicommissa, §. seruo, ff. de leg. 3. & quod no. Pet. de Anch. in c. cum episcopus, de off. ord. in 6. & adde multa alia collecta sub D. Ias. de May. in l. vt liberis, C. de collat.

¶ Circa istam materiam clausularum solitarum apponi in rescriptis, vel contractibus, aut alijs dispositionibus, an videantur esse appositæ, etiam si non apponantur in actibus, qui fiunt, vide per Ioan. Bertac. in suo reper. vbi tractat singulariter de omnibus clausulis solitis apponi in quibuscunque actibus iudicialibus, siue extraiudicialibus, & vltra ea, quæ ibi plenè & diffusè tractantur, vide per And. Barb. & alios nouissimos post eum, in c. ex parte conuentrent, de rescript. vbi inter reliqua concluditur, q omnes clausulæ, quæ solent apponi ex communi obseruantia, etiam si non apponantur, semper intelliguntur esse appositæ. Ant. Franc.

¶ Adde q notarius præsumatur rogatus ad consueta, Alex. cons. 88. 3. lib. Vt quod emphyteusis concedi possit secundum morem solitum, Pet. de Anch. cons. 37. & 44. & q procurator possit extendere mandatum sum ad consueta, nor. Rom cons. 94.

c ¶ Respectu actus. Bar. in l. furioso, ad fi. ff. de re iud. Alex. in d. l. de vnoquoque, Bal. in c. 1. si de inuest. inter dom. & vasal. lis oriatur. Moder. in d. l. sciendum, ff. de verb. oblig. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Compaternitas impedit, & diuinit matrimonium post contractum.*
2 *Sententia diuortij non retractatur ex eo, quod ille, in cuius fauorem sit lata, asserat iniustam.* 5.
3 *Testes in dubio præsumuntur vera dixisse, nisi contrarium probetur.*
4 *Idẽ testes nõ admittuntur ad probandũ contra illud, quod deposuerunt.*
6 *Negatiua quomodo probatur.*
7 *Sententia nutritiua peccati, an, & quando possit per quemlibet de populo accusari etiam post lapsum decem dierum.* 8.
8 *Obtinens iniustam sententiam, licet ab ea non sit appellatum, peccat.*
9 *Sententia excommunicationis, vel alterius censura, an transeat in rem iudicatam : adeo, quod post decem dies non possit peti absolutio.*
Excommunicationis sententia, non sustenditur per appellationem. 11.
10 *Sententia, quæ de natura sui non transit in rem iudicatam, transit saltem quoad hoc, vt post decem dies præsumatur pro ea.*
11 *Suia corporalis, & quælibet criminalis, an transeat in rem iudicatam;*
12 *Sententia in ciuilibus non retractatur, prætextu instrumentorum nouiter repertorum.*

CAP. XI.

Consanguinei. Idem dicit, q decr. lator, ſ. eo. tit. Sed ego, vt aliquid de nouo afferam, summo sic. Sententia diuortij in causa matrimoniali, tũc lata, ad solam ꝓiugis confessionem asserentis ℑrium, non reuocatur ; sed interim ei stabitur, donec legitimè de ℑrio doceatur. Cõis diuisio, secunda ibi : Rñdemus. Casus literalis. Quædam mulier ℑxit matrimonium cum quodam viro : tandem cõsanguinei ipsius mulieris accusauerunt matrimonium dicentes, q ipsa nõ poterat esse eius vxor, cum esset commater ipsius ; quo probato, sua diuortij lata fuit, post sententiã latam mulier confessa est eꝓ loci, q in veritate ante sua matrimonium eius commater non fuerat ; sed post separationem compaternitatem cum eo ℑxit ; & post modum cum alio ℑxit. quæritur fuit a Papa, quid iuris esset ? & ipse rñdit, q per solam mulieris confessionem non est a sententia recedendum, per iudicium ecclesiæ promulgata ; nisi legitimè in ℑrium probaretur. Bern. No. primo, q consanguinei possunt accusare matrimonia, de cognatione spirituali, tendentes ad separationem matrimonii ; & dicidem in quolibet de populo. ſ. q si matri. accusi possit per totum, & maximè in

1 c. videtur. † No. secundo, q compaternitas ℑcta in baptismo, vel cõfirmatione, impedit, & diuinit matrimonium post contractum, de quo in c. Martinus, ℑ. de cogn. spir. c. 3. & fin. eo. tit. lib. 6. No. tertio, q sua lata in causa matrimoniali, põt ex superuenientibus probationib. retractari, etiã si negotium nõ sit integrũ, vt puta, quia coniuges transiuerunt ad alia vota, de quo

2 in c. sicut, ℑ. de testi. † No. vltimo, q sola confessio illius, in cuius fauorem, & petitionem lata fuit sua diuortij, non sufficit ad suam retractandam ; inducit tñ præsumptionem iniustitiæ, vt iudex super hoc probationes super iniustitia recipiat, ad hoc allegat Inno. decre. hanc. ℑ. c. prox. Opp. dr hic in tex. q hæc sua fuit legitimè, & rationabiliter lata ; & tñ postea in fine admittur probationem in ℑrium. quod inducit repugnantiam quãdam, quia, si legitimè fuit lata, non debet retractari ; imò confirmari, vt ℑ eo. c. ea quæ. Sol. dic, vt in gl. prima & secũda, quod hęc verba, legitimè, & rationabiliter referuntur ad ordinem iudiciarium, non autem ad iustitiã probationum, vt not. gl. ſeda pro intelle

3 ctu, quem dedi ad d. c. ea quæ. † Vel dic extra gl. q hæc sua fuit legitimè lata. i. ſm q leges, & canones disponunt ; quia in ore duorum vel trium, &c. 2. q. 4. c. 1. in prin. & c. licet, de testi. & testes præsumuntur verũ dixisse, donec fuerit ℑrium ostensum ; & ideo interim huic sua standum est, facit c. accepimus, ℑ. de

4 fide instr. † Sed quæro, nũquid illi ipsi testes, qui deposuerunt in causa priori, sint idonei ad deponendum nunc ℑrium ? Sol. gl. si in j. par. dicit, q non : quia sunt periuri, cũ iurauerint dicere primo veritatem, si nunc dicerent ℑrium ; & remittit ad nõ. ta

5 c. sicut, de testib. & die vt ibi leg. & not. † Vltima gl. quærit, an ad

a confessionem a amborum coniugum, sit sua irritanda. Gl. dicit q non. sicut. n. non sufficit confessio, ad separandum matrimonium, vt in c. super eo. de eo qui cogno. consan. vxoris sing. allegato in gl. nec etiã ad retractandum suam. dic gl. procedere, qñ lata fuit sua occasione impedimenti, non dependentis a volũtate partium, vt in casu nostro. Nam probatio legitima, est eorum confessioni præferenda, maximè in facto proprio. 14. q. 2. in prin. secus vbi sua dependet ex eorum facto : vt puta, quia pronũciatum fuit eos matrimonium non ℑxisse. possunt enim nunc dicere ℑrium, nullo subsistente impedimento ; & ecclesia illis credet, cum possint de nouo ℑhere. & eorum confessio non vertitur in alterius præiudicium : secus, si tenderet in præiudicium alterius matrimonij. Ad hoc q legi. & not. in c.

6 de cland. desponsi. † Extra gl. opp. ℑ tex. in eo, q admittit probationem ℑ sententiam iam latam. cum. n. testes priores deposuerint super compaternitate ℑcta, probatio in ℑrium est merè negatiua, ſ. q compaternitatem isti aliquam non ℑxerunt,

b quæ cum non sit determinata, vr improbabilis, b ℑ. de elec. c. bonæ. Sol. dicit Host. q poterit indirectè probari ℑrium. Si enim primi dixerunt, q mulier leuauit filium Petri. nũc probari poterit, q ille non erat filius Petri, sed alterius, arg. ℑ. qui fil. sint legit. c. transmissæ, & l. filium, ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. vel testes primi deposuerunt diem & locum ; isti autem probabãt, q illa eadem die iacuit mulier infirma, nec domum exiuit : vel cum fuisse in aliquo loco remoto. ℑ. de testib. c. ex tenore. vel dic, q poterit probari primos testes fuisse corruptos, iuxta no. in d. c. sicut. Quæro, quid si mulier ista egit, & succubuit ? nũquid poterit cum alio ℑhere ? Host. dicit, q suæ conscientiæ est relinquendum, & bene loquitur per c. mulieri, de iureiur. non. n. debet sibi nocere confessio, cum nõ fuerit in iudicio admissa : sed

7 ℑ eam lata fuit sua. vt ibi. † Quæro, si ista mulier succubuerit, an poterit alius post suam latam denunciare impedimentũ, & petere, vt recipiantur probationes super impedimento ? vr primo q non, quia actio popularis ꝓsumitur vno agente. l. 3. ff. de popul. act. no. gl. in c. cum dilectus, in verbo, iudicatum, de elec. ℑrium determinant hic Goffr. & Host. & cõiter sequuntur. Doct. dicentes, q debet admitti denũcians, volens facere fidẽ de errore ; quo probato debet retractari sua ; quia nõ transiuit in rem iudicatã. nullum. n. vinculũ, seu consuetudo, vel sua potest peccatorẽ in suo peccato defendere, vel nutrire : sed tu hoc dicto intelligas, prout dixi ſ. eo. in c. lator, & c. consanguinei. non enim debet admitti in distinctè, sed debet allegari seu subesse

8 aliqua verisimilitudo in ℑrium, quare. ſ. prima sua fuit iniusta. † Sed dices tu, quare nõ est idem in alijs sententijs : cũ obtinens iniustam suam peccet scienter rem victam detinẽdo, nec excusat peccatũ ipsius, omissio appellationis alterius partis ? vr notãter dicit Inn. in c. quia plerique, de immu. eccl. Sol. ℑrium vr vtgere, sed potest iudicio meo dici, q in alijs causis priuatis, sua iniusta est duntaxat ℑ ius litigatorum, & vt esset litium finis, noluerunt iura, q post transitum in rem iudicatam retractaretur in dubium

ADDITIONES.

a ¶ Ad confessionem. Vide Abb. in c. duo pueri, vbi gl. ver. dicat, ℑ. de cland. desp. & Archid. in c. si duo. 35. q. 6. Rom. in cons. 506.

b ¶ Videtur improbabilis. Adde Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra, in princ. in 3. not. co. nu. ver. 3. no. & seq. vsque ad nu. 8. de prob. vbi diuisa tritariam negatiua docet, quæ sit probabilis, & quæ non, & qualiter probetur, & in c. sextum depositiones, in fi. & in apost. Bened. Vad. & Cel. ſ. de prob.

dubium de iniustitia sua. Ad hoc quod not. gl. in c. pastoralis. §. quia vero, de off. dele. & in l. qui exceptionem, ff. de cõd. ind. Sed in casu nostro sua, nedũ est ℑ ius litigatorum, sed et ℑ bonum publicum, seu iustitiam publicam, ne. ſ. matrimonium legitime coniunctum separet. Itẽ in causis priuatis, põt quis iudicatis consentire, & appellationem omittere. ℑ. eo. c. quod ad consultationẽ. secus in istis publicis, cum peccatum ex iuiusta sua peruenietẽ sit irremissibile per partem. An autẽ in aliis causis possit ℑ iniustam suam remedio denũciationis euangelicæ procedi, vide quod dixi in c. nouit, ℑ. de iudi. in quadã addi. Bar. tenuit

9 q non, in in extraua. ad repri. in ver. denunciationem. Host. sentit oppositum in d. c. nouit, dic vt ibi dixi. † Quæro qd de sentẽtijs censuræ, an transeant in rem iudicatam, vt est excõicatio, suspensio, & interdictũ, ℑ. de ver. sig. c. q̃renti, vt sic per lapsum decẽ dierum nõ possit peti absolutio ? vel quid de iniustitia, vt si semel fuit quis pronunciatus nõ ligatus, possit post decendium probari ligatus, vel quid simile ? Vr primo, q transeant in rẽ iud. qa secum trahunt executionẽ, nec suspenduñ per appellationẽ, vt in c. pastoralis, de ap. & c. is cui, de sen. exc. lib. 6. In ℑriũ facit c. cum ꝓtingat, de offi. dele. & c. fi. de pœn. & c. sacro, de sen. exc. vbi patet, q qñque auditur qs petens absolutionẽ, & volẽs ꝓbare suam esse iniustã. Itẽ eadẽ rõ vr in istis, q̃ est in sua lata ĩ cã mrimoniali, ſ. periculũ aiarum. Nã pronũciatio iudicis, q qs excõicatus nõ sit, nõ mutat veritatẽ, si vere excõicatus sit. Item vincula istarũ suarum non soluunt ꝑ mortẽ. nã post mortem remanent qs excõicatus, vt in c. a nobis, de sen. exc. & tñ mrimoniã morte dissoluit, in Auth. de nup. §. decipiẽs, coll. 4. Sol. dicit Host. q talis sua quoad priuatã vtilitatẽ transit in rẽ iu. sed quo ad publicã tãgẽt animarũ periculum nõ, ar. de exce. c. pia, li. 6. Iꝛ. n. in istis non appareat ius expssum, subest, tñ rõnis identitas, & ꝑ ons idem dẽt esse ius, de cõst. c. trãslato, & l. illud. ff. ad l. Aq. Vide tu ad mãm qã no. in c. ad reprimendã, de off. ord. in gl. in ver. nõ suspendat, q̃ est notabilis, dicẽs q ꝓ plapsum decendij, nõ trãsit excõicatio in rẽ iudicatã, quominus possit excõicatus p simplicẽ qrelã de iusta excõicatione ꝓqueri, sed nõ audiť p viã appellõnis, & sic poterit istã cãm deferre ad eũ, q sine appellatione adiri non poterat, vt puta ad Archiepm, si excõicatus est subiectus epo, de off. or. c. pastoralis. Qđ limita, nisi ex nouo gravamine, puta qa petit absolutionẽ post decẽdiũ, & excõicator iniuste absolutionẽ denegat ; tunc. n. poterit ex nouo grauamine appellari ad Archiepm, vt no. in d. c. ad reprimẽdã. Itẽ vide p Io. An. in c. venerabilis, de sent. exc. li. 6. vbi dicit, q si quis fuerit

a excõicatus, p cõtumacia, & nõ appellat intra decendiũ, a nõ audiatur postmodũ volens ꝓbare iniustitiã ad effectũ euitandi expẽsas, seu pœnã contumaciæ, vel id, ꝑ q̃ fuit excõicatus. vr. n. in facto priuato, rõne cuius vr sua lata, acquieuisse suæ, arg. ℑ. eo. c. quod ad consultationẽ : facit quod no. Inn. in c. præterea, de appel. & hoc est quod voluit. sup. Host. in eo q̃ dixit has sentẽtias transire in rẽ iudicatã, quoad vtilitatẽ priuatã, sed nõ quo ad publicam concernentẽ animarũ periculũ. Et dic, q trãsit in rem iudicatã, quoad factũ priuatum intercluſum qñ excõicatio fuit pure lata, & cũ cãæ cognitione : secus si fuit lata sub conditione sine cãæ cognitione, vt puta (sicut fieri assolet) mandauit iudex Titio, vt solueret Sempronio debitũ, vel compareret

10 corã eo ; & si neutrũ faceret eum excõicabat, hoc sentit D. Ant. hic. ego allego ad hoc gl. sing. in c. ex parte, de verb. sig. facit q̃ no. Bar. in l. non fatetur, ff. de confes. † Præterea dic. q istę sua: transcũt in rem iudicatam post lapsum decẽ dierũ. quo ad pũptionem iustitiæ ; dictum est notabile Inn. in c. bonæ, de ele. vbi dicit, q licet sua excõicationis nõ transeat in rem iudicatam, tñ post lapsum decem dierum semp pro ea ꝓsumitur. vñ onus

11 probationis, q sit iniusta, incumbit excõicato ; allegat d. c. ad reprimendam. † Si aũt fuit appellatũ ; licet excõicatio oĩno teneat de iustitia tñ excõicationis nõ ꝓsumiť, etenim illi incũbit ꝓbõ, cui incumbebat ante appellationẽ, & sic hẽbit excõicator ꝓbare iustitiã : facit c. j. de sen. exc. lib. 6. & q̃d no. in c. præsentia, de re nũc. q̃d est menti tenendũ. Limita primã partẽ distinctionis. q ꝑ sua excõicationis ꝓsumiť ; si nõ fuit appellatũ ; nisi quoad monitionẽ. illa. n. dẽt ꝓbari per d. c. sacro, de sent. exc. dixi ſ. c. proxi. & hoc iõ, qa talis sua solet cõiter ferri in absentem. vñ nõ ꝓsumitur citatio, vel monitio, nisi probeť : cessat. n. rõ ꝓsumendi, ꝑ ea, si pars ignorauerit : secus puto, si iudex excõicauit aliquẽ ꝑsentem. & nõ appellantẽ intra decẽdiũ ; qa rõne pnię, & tacitur-

12 nitatis oĩa ꝓsumunt rite, & recte gesta. Ad hoc q̃d no. Inn. ĩ c. innotuit, de eo qui fur. or. rece. facit q̃d ponit Fede. cons. 175. sic

b ẽtiua, trãseat in rẽ iudicatã ? dic q sic. si tñ apparẽt probões no uiter reperte, ꝑt subueniri ꝓdẽnato ex gra ipãli ; & ꝑ principalẽ dũtaxat. tex. est valde notabilis, & ibi ꝑ Bar. in l. diui fres, ff. de pę. Et pari rõne idẽ potest dici in pœna honoris priuatiua, vel alia super crimine. Et vide tex. in sua continente pœnã pecuniariã, in l. 3. de re ind. Sed in ciuili nõ retractatur sua, prætextu instrumentorum nouiter repertorum vt in c. suborta. ĩ. eod. & l. Imperatores, ff. de re iud. & l. sub prætextu, C. de transac. & hæc sufficiant. Vide alias limitationes ad materiam huius cap. quas posui. ſ. eo c. lator. & cap. tenor.

ADDITIONES.

a ¶ Intra decendium. Adde quod voluerunt D. de Rot. dec. 187. in nouis de app. inci. licet ficte contumax. Seb. Sap.

b ¶ An sententia. Vide late per Io. de Ana. & Are. post Ab. in c. de his, infra de ac. Abb. in consi. 84. incip. in contentione, quæ vertitur in j. vol.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij facta per Papam contra pronunciationem, quam tulerat, dicitur surreptitia, si de pronunciatione non fiat mentio.* 12
2 *Canonicus qui gerit vices duarum personarum, videlicet canonici, & alterius dignitatis, an habeat duas voces in capitulo, & duas distributiones. num.* 6.
3 *Clericus habens sub eodem tecto dispensatiue canonicatum & capellaniam, illa hora, qua celebrat, vt capellanus, priuatur distributionibus quas debet habere vt canonicus.*
4 *Generi per speciem non derogatur, quando species est de per se, & non potest inferri ad genus.*
5 *Fratrum appellatione, an veniat prior.*
6 *Episcopus potest habere præbendam in ecclesia de iure speciali. Deficit, nume.* 7.
8 *Clerici habentes dignitates in aliqua ecclesia, citra canonicatum ; non habent vocem in capitulo de iure communi.*
9 *Canonicus potest dare per procuratorem, vocem suam in capitulo, cui vult.*
Procurator ad eligendum, qui & ipse hẽt ius eligendi, non potest ex persona sua vnum eligere, & tanquã procurator eligere alium, nisi habuisset in mandatis talem eligere.
10 *Habens duas voces, circa electionem alicuius, non potest illas diuidere, videlicet vnam vni, alteram alteri.*
11 *Ad archidiaconatum potest quis assumi, licet sit in minoribus.*
12 *Episcopus potest quis eligi, licet non sit nisi subdiaconus.*
13 *Sententiæ interlocutoriæ, si reperiuntur duæ in eodem facto, & contrariæ prima non censetur reuocata per secundam, quia iudex non præsumitur reuocare primam, nisi fuerit de proximo lata, & in aliquo facto notabili.*
14 *Collatio facta in præiudicium alterius collationis, quam conferens sibi reseruauit, est nulla, si de ea mentionem non fecit.*
15 *Motus proprius Principis, non firmat gratiam contra præsumptam intentionem concedentis.*
16 *Citari an debeat pars, quando aduersarius impetrat literas gratię, vel iustitiæ, in præiudicium ipsius aduersarij.*
Citari & consentire debet quis, quando detrahi potest iuri, sibi iam de iure gentium quæsito.
17 *In principe præsumitur causa, quando rescribit ex certa scientia.*
18 *Collatio beneficij si facta fuerit per superiorem, & petatur confirmari per inferiorem, ille talem confirmationem petens tanquã ingratus, cadit a tali beneficio, nisi fiat ad cautelam.*
19 *Surreptitiæ literæ non conualidantur, etiam si aduersarius consentiat ; quia hoc non dependet ex voluntate sua.*
20 *In notorijs, in quib. nulla potest cõpetere defensio, potest deuiniri ad sententiam sine citatione, aliàs secus, de quo dic vt infra late vsq ; ad ver. qualiter autem.*
21 *In notorijs potest ferri sententia sine libello, & litis contestatione.*
22 *Papa non potest sine citatione procedere in causis notorijs, vbi potest aliqua defensio competere, etiam procedendo contra suos subiectos, n.* 24
Citatio non potest tolli etiam per Papam. nu. 25.
23 *Principi mandanti aliquid fieri contra suum subditum, est parendum, etiam si mandat vt suspendatur, quia præsumitur moueri ex causa, cõtra suum subditum.*
Præsumitur pro processu principis, contra suum subditum, sed non contra illum quando dubitatur, an sit subditus.
26 *Citatio est de iure diuino.*
27 *Processus nullus ex defectu ordinis non seruati, potest per solum Principem conualidari, de plenitudine potestatis.*
Sententia lata super processu inepto, ratione ordinis est nulla.
28 *In electionibus debent vocari etiam absentes, & sufficit concordia maioris partis existentium in collegio.*
29 *Concorditer, istud verbum positum vel prolatum in materia iuris, & in negotio per vniuersitatem explicando, verificatur, dũmodo pars sufficiens consentiat, nisi aliud de voluntate Principis appareat.*

CAP. XII.

1 **Cum olim.** † Si Papa ℑ pronũciam suã, confert bñficiũ ; hoc tacito surreptitia dr collatio ; & non tenet. prima pars narrat factũ. secunda diffi. ibi : Nos igitur. Casus lit. Vacabat archidiaconatu Magalon. Eps nominauit Pe. de Castronouo, ad ipsum archidiaconatũ. Præpositus eiusdem ecclesiæ inhibuit, ne aliquis institueretur ibidẽ ; nisi prius duplici voce sibi ꝓcessa ; & ne ℑficeret, appellauit ; sed Eps dictũ Pet. ꝑ annulum de archidiaconatu inuestituit ; & præpositus a iũ no-

Universidad de Deusto
Biblioteca

minauit.pp hoc procuratores vtriusq; partis ad sedē Apl̄icam accesserūt. Cęlestinus intellecto negotio, cassauit quicquid factū fuit ab vtraq; ꝑte; pronūcians, ꝙ scriberet aliquibus. vt tā Epm.q̄ Prępositū,& alios moneret ad ordinandū Archidiaconatū ꝓcorditer; quod si nō facerent, ipsi executores Archidiaconatū ordinarent. post hoc idē Cęlestinus ꝺ pronūciationē suā, Archidiaconatū ipsum ꝓtulit G. qui nōdū promotus erat ad diaconatus officiū, circumuento, vt dicebat, ꝓcuratore Epi ignorante in curia existenti. Tandē negotium istud delatū fuit ad Innoc. ipse verò volēs ꝑdecessorū suorum vestigijs inhęrere, dicentiū sniam Romanæ sedis, cū aliquid surreptū est, posse in melius cōmutari, qđ de ꝑdicto G. factū fuit, in irritū revocauit; & licet absens existeret, silentiū imponendo; cum de surreptione liquidò cōstitisset; nō obstante donatione, quā a dicto Epo in elusionē sed. Apost. idē G. dr recepisse. Mandans capło Magalon. quatenus ꝑdictū Archidiaconatū in ꝓcordiā eorū, qui ꝑtes in eccła fuerint, ordinare procurēt. Ber. Ex tex. notabilia modicę vtilitatis colligi possent, cū ea q̄ possent ad cortice elici, veniāt ꝺ. plenè examināda, ideo omitto. † Et primo ꝓ decłone opp. & vr, ꝙ isti Pręposito nō poterat competere ius dādi duas voces, sed vnā dūtaxat, ar. in c. ga pp, de elec. & c. scripti, eo. tit. fol. gl. j. dupl̄r. Primo, ꝙ de iure cōi procedit ꝺrium; sed forte iste Prępositus ex ꝓsuetudine vēdicabat sibi vnā vocem, rōne dignitatis ꝑpositurę, & aliā rōne canoniæ; quia erat ēt canonicus. Gl. tñ in hac sołone nec persistit. Rō patet in ea, & trālit ad sedam sołonem, q̄ satis facilis est. Inno. vr velle, ꝙ ex quo quis pluriū personarū vices gerit, vt sunt ꝑpositi, & canoni ci, plures voces [a] habeat. allegat de elec. c. cū inter 2. facit c. pen. & §. porrò, eo. tit. lib. 6. Io. And. dicit, ꝙ si duo iura [b] cōcurrant in eadē ꝑsona, quorū quodlibet producit ius vocis dādę, debet talis ꝑsona hr̄e duas voces; quia censet iure diuersorū, arg. in c. ex lris, de prob. & l. si ꝓsul. ff. de adop. cū sim. & idē dicit in distributionib. quotidianis, q̄ rōne cuiusq; iuriū debent ipsæ distribu tiones; vt quemadmodū si quis hr̄et illa duo iura in diuersis ecclesiis, duplicē portionē & vocem hr̄et; facit qđ no. gl. in c. ga in tm̄, de preb. & sicut duo hñtes ipsa iura in eadē eccła dupli carent prædicta; quia quilibet hr̄et vocē, & distributiones quotidianas; sic & iste fungēs vice duorū, s. in vna ecclesia, duplicē vocē, & distributiones habebit. Secus dicit, q̄ rōne alterius iuris nullā vocem hr̄et; quia tunc nō habebit, nisi vnā vocem, respectu iuris illa producētis. Et idē dicit, si respectu cuiusq; hr̄et ex ꝓsuetudine duplicē portionē. Nō. n. ex tali duplicatione deberet duplici voce vti; & sic debet intelligi gl. quatenus impugnat primā sołonem; quia oportet ad hoc, vt fiat vocū duplicatio, ꝙ ꝺcurrant diuersa iura, quorū quodlibet habet distributiuè facultatē uocis dādę tribuere; & sic tribuunt, dū in diuersis ꝑsonis ꝺcurrunt; ita debēt tribuere in eadē ꝑsona cōcurrentia, non. n. apparet rō, quare magis debeaī vox, vel distributio quotidiana rōne vnius, q̄ alterius. habeat ergo rōne vtriusque. arg. opp. in fi. in l. g̃nał̄r, C. de fideiuss. Et per hoc dicit ꝓsuluisse ipsum Io. And. in eccła Florētina, in qua thesauraria erat noua dignitas in eccła. ex speciali dispositione thesaurarius, licet alś nō canonicus, debebat hr̄e vocem in capło, & distributiones quotidianas, sicut quilibet canonicus; demū vacante thesauraria, quidā canonicus fuit alsūptus ad thesaurariā; & ex ꝓsuetudine, vel dispositione possidebat simul thesaurariā, & canonicatū. quærebat an dēret hr̄e vocē in capło, & distributionē duplicē? Consuluit, ꝙ licet æquissimū esset, ꝙ nullus in vno corpore, vel collegio duas voces, vel duo suffragia hr̄et, suo iure, iure sui vnici capitis vocis nālis, vel oris: tñ vbi ꝓsuetudo ecclesiæ nō apparet, cui stare ī hoc, ex quo vtriq; illorū iuriū debetur vox, & distributio, habēs licitè ista duo iura, duplicē vocē, & duplices distributiones habebit; & sic dicit se intelligere dictum Inn, cū non sit iuri ꝺriū, vnū diuerso iure, diuersis vti suffragijs, & maximè realib. i. q̄ sequunt̄, & debent ex illa re: facit ꝺ. de dec. c. pasto. & cle. pastor. de cēsib. cū sim. vbi verò ex dignitate, ꝑsonatu, vel officio p se sine canonia non hr̄et vocē; tunc talis hñs illud officiū, dignitatē, vel ꝑsonatum cū canonia, vnicā uocē habebit; quia vnicū ius habet, cui sit vox debita. Et sic dicit esse in eccła Bonoñ. vbi archidiaconus, & archipsb yter nō canonicus, nō habet vocē in capło; ergo existēs archidiaconus, & canonicus vnicā vocē habebit; licet q̄ nō; duplicē habeat de consuetudine portionē, ex tali. n. redditū duplicatione, voce duduplici nō vteret, vt ꝺ. dictū est. D. Ant. sequit̄ hāc opi. Io. And. respectu vocū; quia illæ dantur ꝑm dignitatis; sed non placet sibi quoad distributiones; in quantū sunt verę distributiones; quia dant̄ rōne seruitij ꝑsonalis interessendi in diuinis; ipse aūt in diuinis nō pōt interesse vt plus, cū non sit nisi vnus, & seruit pro vno; licet habeat plures dignitates: nā si duo hr̄ent illas dignitates, & alius interesset; alio nō interessenti nihil daret. Nec ob. ꝑm eū d. l. g̃nał̄r. quia ibi ille, qui successit correo, nō magis grauatur, q̄ primus; ideo tenet ex ꝑsona sua, & ex persona correi; ex quo nō apparet, quare magis debeat teneri una obłone, q̄ alia; sed in casu nostro ꝑiudicaretur ecclesiæ, si vltra impēsum grauaret. Pro hac opi. D. Ant. quæ prima fronte vr̄ satis bona,

3 facit c. vnicū, de cler. non resi. lib. 6. † Et quod ponit Fed. cons. 115. aliàs 118. vbi dicit, ꝙ si quis habet in eadē ecclesia ex dispēsatione canonicatū, & capellaniam, ꝙ illa hora, qua celebrat vt capellanus, priuat̄ distributionibus, quas debet hr̄e vt canonicus, arg. c. cū ꝑm Apl̄m, de ꝑb. quod est notandū. Bar. tñ alś Bal. & D. Card. in terminis Io. And. ꝓsuluerunt, ꝑm opi. suā, vt ꝓcurrentib. illis duob. iurib. in eadē persona deberet vti duplici voce, & recipere duplicē portionem. † Pro quo optimè facit l. Tutia, §. qui Marco, ff. de ann. leg. vbi legato gñali per speciale eidē facto nō derogatur, q̄ fit simpl̄r, non ob eandē causam. Vnde si leganī vni liberto centū in specie; & postea per eundē testatorem legat̄ quid annuū omnib. libertis, habebit ille annuū legatum, & centū spāl̄r legata. † Ad idē quod not. Cy. & Pet. in l. cū qō. C. de leg. & Bart. in l. si seruus cōis. ff. de stip. ser. vbi dūt, ꝙ si quis legat Fratrib. Prædicatorib. cuilibet unā cappam, priori bi bliā: prior debet habere, & cappam tanḡ frater, & bibliā tanḡ prior; secus tñ ibi debent, si ćła gñalis fuisset secuta, vt si dixisset; lego priori vnā bibliam, & cuilibet fratrum vnam cappam: quia tunc vr̄ excepisse priorem a numero fratrum; & ćła gñalis non est ferēda ad eum, cui est specialiter prouisum, vt in l. doli ćła, ff. de verb. obl. l. sanctio legū, ff. de pœn. Ita vr̄ dicendū in proposito, ꝙ cū in eadem persona ꝺcurrant duæ dispositiones diuersæ, quælibet debet suum effectū consequi, sicut si in diuersis

6 personis cōcurrerent. † Attn̄ pro aliquali concordia, maxime

c cū dicto Fed. ego [c] sic distinguerem, ꝙ q̄ñq; is, in cuius persona cōcurrunt talia iura, deseruit respectu unius; & hoc ꝑstat, & nō debet hr̄e distributiones, respectu alterius iuris. Exemplū in canonico hñte capellaniā in ecclesia, q̄ celebrat tanḡ capellanus: nā tunc nō pōt dici ꝙ intersit, vt canonicus; quia actus iste pro tūc celebrādi, tibi, vt soli capellano cōpetit, arg. c. cū inter, ꝺ. de elec. iūcta gl. & eorum q̄ no. in c. vt circa, eo. tit. lib. 6. & in c. postulasti, de ꝓcess. præb. Q̄nque non pōt apparere rō, cuius iuris sit; & tunc cū non appareat rō; quare debeat hr̄e magis respectu vnius, q̄ alterius; & ecclesia seu eius decor resūlget respectu vtriusq; iuris; cū sit decor in ecclesia esse ꝑpositū, & canonicū; vnde si vis numerare canonicos, est ibi reperire numerū debitū: si vis hr̄e ꝑpositum, idē: ergo debes hr̄e distributiones respectu vtriusq; iuris, arg. bon. in d. l. g̃nał̄r, & d. §. qui Marco. facit ēt, quia distributiones dant̄ respectu interessendi diuinis, nō ꝓcise respectu cantus, vel alterius obsequij, vt in c. vno. de cle. nō resi. lib. 6. & verū est dicere istū interfuisse diuinis, vt canonicū, & ꝑpositū, d. l. si ꝓsul. & per hoc tollitur motiuū D. Ant. Item posset tolli aliud forte motiuū de l. alimenta. §. basilicæ, ff. de alim. & cib.

ADDITIONES.

a ¶ Plures voces. Quando liceat alicui habere plures voces in collegio, & an ratione duplicis officij possit quis prætendere se debere habere duas voces in eodem collegio, vide Alber. in 1. parte statuto. 11. quæst. 162. Item adde hic Bald. in l. si ad scribatum, in princ. C. de appell. vbi refert & sequitur doctrinam Io. And. hic. Item de duplici procuratione in ecclesia, an possit deberi vni, & eidem, vide Io. And. & D. Ant. in c. cum nuper, de cens. & quod ibi not. Item super hoc Bal. hic, qui in omnibus sequitur Io. And. & omnia quę late scripsit: D. Barth. de Bel. in d. c. cum nuper.

¶ An vnus & idem possit habere plures voces in actu collegiali, vel capitulari, dicas vt habetur in c. cum olim, & ibi plenè per Doct. de re iudi. aduertes tamen, ꝙ vox in electione potest ab vno alteri delegari, quando delegans est impeditus iusto impedimento, vel de consensu præsentis capitulo, vel collegio, vt in c. si quis iusto, de elec. lib. 6. quod intellige verum, dummodo delegetur vni de collegio, vel vniuersitate, siue capitulo: non autem potest delegari extraneo, vt d. c. si quis iusto, in §. 1. est verum tamen, ꝙ qui habet vocem propriam, & delegatam, non potest illas diuidere, nec potest dare vni vnam, & alteri alteram, per d. c. si quis iusto. & ideo dicebat Bald. in l. quis plures, in prin. de cond. insert. ꝙ vox est in electione individua, ad quod vide Alex. in l. si conuenerit, §. si nuda. ff. de pign. act. & D. Card. post gloss. in clem. 1. de reg. vbi etiam dicit, ꝙ quandoque non potest delegari etiam vni de collegio. Ant. Franc.

b ¶ Duo iura. Vide Card. in. in consi. 54. incip. Casus talis, decanus ecclesiæ. Roma. in consi. 27. incip. Viso facto. Lapum alleg. 99. incip. Commune Florentiæ. Seb. Sap.

c ¶ Ego D. Franc. de Are. in voce legens hanc decret. dicebat ꝙ in practica seruatur opin. Io. And. sed quod in puncto iuris credebat opi. D. Ant. esse verior rem. quam cōfirmabat subtili ratione, videlicet, quia distributiones dantur propter interessentiam, in qua cultus diuinus honorabilior tanto est, quanto inest maior numerus ecclesiasticarum personarum in canticis iubilationum. Cum ergo si pro honorando diuino cultu, debentur distributiones dicendum ꝙ cum cultus non sit ita honorabilis, sicut si adessent duæ personæ, ꝙ non debeat dari nisi vna distributio. nec obst. si diceretur honestas personæ supplet interdum multitudinem personarum, vt in c. in nostra, de testib. & traditur in c. de multa, de præb. quia dico, ꝙ si sint diuersæ personæ, plura concurrent. primo, quia ibi erit eadem honestas personarum, si vnus thesaurarius, & alius canonicus. secundo ibi erit numerositas per quam honorabilior erit cultus diuinus.

¶ Adde Bal. cons. 470. 4. lib. incip. Et pro ista op. Ioan. And. vbi dicit, ꝙ Per. de Bellapert. & Cy. sunt in contraria opi. & tamen propter authoritatem Ioan. And. ab ipso non recedit.

a & cīb. leg. vbi legatū alimētū, nō vr̄ iterabile. [a] vñ vnū ꝑ aliud tollit̄, sed distributiones fiunt ꝓ alimētis canonicorū, ergo nō debēt duplicate in eadē ꝑsona ꝺcurrere. Sol. distributio particularis, nō sufficit ꝓ alimētis: sed dat̄ ꝓ parte alimentorū. Itē quāto qs est in eccła clarior, antiqor, & dignior; tāto in his q̄ dant̄ ꝓ alimentis ꝑhonerari dēt, vt no. Inn. in c. cū oēs, de const. facit c. nō coganī. 41. dist. cū ergo iste hēat duas qualitates ꝑeminētes, merito ēt ꝑ alijs in distributionib. honorari dēt, arg. opt. in c. de multa. in fi. de ꝑb. Et ꝑdicta in dubio procedere puto in distributionibus, q̄ dant̄ loco ꝑbendæ; vt si ꝑbēdæ non sint ibi distinctę aliàs esset dignitas sine ꝑbenda seu portione. Idē dico in eccłjs vbi sunt distinctę ꝑbendę, & est mēsa grossa, vltra distributiones quotidianas; vt de mēsa grossa indubie hēat iste portionē dupli catā; ga illa portio nō dat̄ rōne ītęresseńtiæ, ar. ad vtrunq; dictū satis colligit̄ ex notatis per d. c. vno, de ele. nō resi. & ꝑ hęc for-

7 tius tollit motiuū s. factū de alimētorū rōne. † Nā si illa rō ꝓclu deret, idē & fortius esset in ꝑbēda, vt illa debeaī ei, cui est ꝓuisū per cōmodū alterius dignitatis, ꝙ est falsū, vt patet in cp̄o, q̄ iure spāli pōt hr̄e ꝑbendā, vt in c. cū in ecclesia, de ꝑb. lib. 6. Prętęrea clericus, vltra alimenta, est dispēsator ad pias cās ēt si sit canonicus, vt tex. notabilis. 13. q. 1. dilectissimis. §. fi. & hæc nota-

8 bis. † Sed qa sup. Io. An. nimis succincte trāsiuit, in istis habentibus dignitatē, ꝑsonarū, vel officiū in cathedrali ecclesia sine canonicatu, q̄ro an de iure dēant isti hr̄e vocē in capitulo cessante ꝓsuetudine? Sol. dico ꝙ nō: qa habētes duntaxat ius canonię hñt vocem in capitulo, vt no. Inn. in c. 2. de inst. Hinc dr̄, qđ canonici & cp̄s faciunt vnū corpus, de alijs vero nil dr̄, vt in c. nouit, & c. quanto, de his q̄ fi. a ꝑla. q ergo citra canonicos vult sibi ius eligēdi vēdicare, vel vocē in capitulo hr̄e, dēt hoc ꝑ aliqđ iusspā le probare, vt in c. cū eccła Suttrina, de cā posf. & propr. & c. scripturn, & c. Cumana; de elec. & facit c. cū dilectus, de ꝓsue. qđ no. Ex his hēs vnā notabilē sołonē, quare iste ꝑpositus vēdicabat si bi duas voces in ista elect. Nā, vt patet in tex. maxime in medio, & ī fi. hæc electio ad archidiaconū ptinebat simul ad cp̄m, & capitulū, & ꝑpositus erat canonicus, & de ꝓsuetudine vel statuto

9 libet canonicus. † Secunda sol. dat̄ in gl. ꝙ forte vnā vendicabat sibi iste noīe proprio, aliam tanḡ alterius ꝓcurator, qđ esse pōt, vt in c. quia pp. de elect. & c. scriptū est, eo. tit. & melius in c. pen. §. porro, c. tit. lib. 6. Et hoc casu ibi notabiliter decidit, ꝙ hēns tales duas voces nō pōt vnū suo noīe eligere, & alium tanḡ ꝓcurator; ga cū non hēat nisi vnū dictamen rōnis, ca rōne, ga pu

b tis habuisset de eligendo certā ꝑsonam, vt ibi ꝙ est notandū. [b]

10 † Quid aūt in casu ꝑcedenti, cum qs hēt duas voces [c] iure promissā rō in isto casu, q̄ in ꝑcedenti, & hoc tenuit Io. An. in d. c. ętione rectoris in ꝑeminētia rectoratus. & officij, nō possit illas

c prio, an possit illas diuidere? dic ꝙ non. quia fortius hēt locū ꝑpen. Et facit, ꝙ rector huius vniuersitatis, q̄ hēt duas voces in ele in diuersos diuidere, ꝙ si faceret, nihil ageret, vt in d. §. porro.

11 † Oppo. secūdo in eo. qđ tex. iste vr̄ impugnare ꝓuisionē illius Gulielmi, qa nō erat tpe impetrationis, seu collationis diaconus. hoc. n. nō vr̄ obstare, vt in c. multis, de æta. & qual. vbi patet ēt, ꝙ ad epātum promoueri pōt ſubdiaconus. Sol. gl. 2. dicit ꝙ ista allegatio non valebat, sed Papa assūmit illā nō cām, vt cām. Et dicit hic Io. An. ꝙ ſm antiquos canones, ꝑcedebat illa allega

d tio. 90. dist. c. 2. & 3. Inn. dicit ꝙ ad hunc ordinē diaconatus ꝑmoueri iste assūmptus in archidiaconū dēbat, [d] vt in c. cū in cū ctis, §. inferiora, de ele. & ēt existēs in minoribus ad hāc dignitatē eligi pōt. Hoſt. dicit, hoc primū verū dispensatiue per c. ꝑterea, de æta. & qual. quasi velit, ꝙ nō existēs in sacris nō possit iurę cōi ad dignitatē inferiorē, vel ecclam curatā ꝑmoueri; & ꝑ hoc dicto satis facit c. dudū cel 2. de ele. Pro dicto In. facit. c. si clericis, de ꝑb. li. 6. & c. 2. de inst. eo. lib. Io. An. in c. dudū, & gl. in d. c. si pro clericis, tenēt illā opi. Inn. qñ ꝑcediī ꝑ viā impetrationis, vel instōnis d. c. 2. de inst. & d. c. si ꝑ clericis. Io. Cal. in d. c. dudū, tenet indistincte istā opi. Inquā irregularitate nō poterat promoueri ad illū ordinē diaconatus. ergo nec ad archidiaconatū ꝑmoueri poterat, de ęta. & qua. c. j. Quæro q̄ fuit principalis, & potissima cā annullādi, & retractādi collationē istius G. factā ꝑ Cęlest. nā (vt sup. patuit.) ordinis defectus nō habuit vitiare; nisi forte ſm antiqua tēpora.

12 † Sol. gl. 3. ꝑsequitur duas cās. Prima, ꝙ ista collatio subreptitia cū Papa fecisset illam ꝺ interlocutoriam suā, q̄ si scīuisset, verisi militer non fecisset. iō ꝑsumitur, ꝙ fuerit circūuētus, ex quo de ista sua interlocutoria non fecit mentionē. Nec obst. c. cū cęssante, de ap. vbi dr̄, iudicem ēt inferiorem posse suā interlocutoriam reuocare. Illud. n. ꝑcedit, qñ iudex scienter, & ex cā revocat illā, puta qa erat iniqua; sed in casu nr̄o erat iusta, & æqua & nō apparet, ꝙ scienter illam reuocauerit, & sic ꝑsumitur circuentus. hanc annullationis cām cōiter Doct. approbat. & dicit Inn. ꝙ pro surreptione ista erat ꝑsumptio ita violenta, ꝙ nō admittebat in ꝺrium ꝑsumptionem, vt colligit ex l. fa. nā ita Papa violēter subreptionē ꝑsumpsit, ꝙ ꝑnūciauit ꝺ absentē, nulla de fensionis exceptione expectata. Hunc intellectū vr̄ approbare.

13 Bar. in l. quod iussit. in fi. ff. de re iud. † Vbi inducit hunc text. ad notabilem quæstionem, videlicet super eo. facto apparent duæ sententiæ interlocutoria contrariæ, nec apparet, quod iudex

c tulerit secundam cum animo revocandi primam, [c] quæritur quæ prævaleat? Bart. to. ibi concludit, ꝙ prima non vr̄ revocata; quia ꝑ primā esse latam dēt iudici liquere, qñ profert secundā ꝺ. iam. l. hoc aūt. §. j. ff. q. ex ca. in pos. ea. sicut videmus in simili, ꝙ quis non renūciat iuri, quod ignorat. l. mater, ff. de inoffi. testa. nec miles vr̄ exhæredare filium, quē ignorat habere. l. sicut. C. de test. mili. & pro hoc dicit videri tex. nr̄e & dicit ꝙ in iudice ordinario est ꝑsumenda ignorantia in dubio ꝓ multitudinem factorum, per illum tex. Ex quo no. ꝙ non solum ꝓcedit, ꝙ hic dr̄ in impetratione beneficij, quæ est odiosa & restringenda, vt in c. quis, de præb. lib. 6, sed ēt in interlocutorijs, vt non valeat secū da ꝺ primam, si non apparet iudicem fuisse de prima memorę. ꝑsumerem tñ sniam in vtroq; casu, si iudex de proximo (præsertim in facto notabili) illam tulisset. ꝑsumit enim hoc casu scia in facto proprio, arg. de rescri. c. ab excōicato, & c. cū illorū, ad fi. de sen. exc. Idem si præmisit sup prima cāæ cognitione. argu. eorum quæ not. Io. An. in c. 2. de ichtf. sent it Bart. in l. quod iussit, præall. Idē ꝙ s. dixi in impetratione a Papa, & in scūa interlocutoria, locū hēt in alijs terminis. † Vñ per istū text. dicit Io. Cal. in c. cū dilectus, de iu. patr. nō valere collationem Legati simpl̄r factam, quæ tendit in ꝑiudicium reseruationis prius ꝑ eum pro alio factæ, licet ex certa scia potuisset reseruationem revocare,

15 vt ibi no. † An aūt ꝑ diaf collatio ꝺ interlocutoriā, si fuit motu proprio facta, credo quod sic, qa motus proprius nō firmat gratiam ꝺ ꝑsumptam intentionē cōcedentis, vt no. Io. An. in c. si motu proprio, de præb. lib. 6. & Do. de Rot. dec. 45. sentit Cal. in d. c. cum dilectus, vbi dixi, hic aūt annullaī gratia, ex defectu intentionis. Ad idem gloss. notabilis. in cle. si Romanus, de præb. vide tñ ad mām quod no. Host. in c. cum in cunctis. §. inferiora, de ele. & quod idem sit in facto proprio motu, satis sensit Bart. in quæst. sua, & Io. Cal. in d. c. cū dilectus, ꝙ maxime procedit, vbi secunda dispositio tendit in alterius ꝑiudiciū, vt in casu nr̄o Princeps. n. in dubio nō ꝑsumit velle tertio præiudicare, vt l. 2. §. si quis a principe. ff. ne quid in loc. pub. in c. super eo, de offic. dele. & not. qa faciunt ad multa. † Secunda cā annullationis fuit

16 ſm gl. quia iste G. impetrauit Archidiaconatum præsente in curia procuratore aduersarij sui, & eo non requisito: & in hoc gl. multum insta, an hæc sola sufficiat, & tandē vr̄ velle, qđ nō, con-

f cludēs, qđ nō tenet qs in impetratione sua reqrere aduersarium [f] suum;

ADDITIONES.

a ¶ Iterabile. Pondera quia si legantur alimenta, intelligitur de integris, sed distributiones quotidianæ non sunt integra alimenta, sed cedunt loco alimentorum. And. Barb.

b ¶ Quod est notandum. Adde Ro. sing. sui. fo. 2.

c ¶ Duas voces. Vide Lapum allegatione 12. incip. an sufficiant. Abba. & Felyn. in c. quamuis, supra de offi. deleg. Abb. in c. constitutis. 3. inf. de appel. & Corser. in sing. suis in verbo vox. ver. habens voces nomine proprio. Seb. Sap.

d ¶ Debebat. Adde Fed. consi. 290.

e ¶ Reuocandi primum. Vide Bar. in l. cum procurator. §. 1. in pen. q. ff. de ope. no. nun. & Abb. in consi. 41. inci. in causa, quæ vertitur, seu verti speratur, in primo dub. in 1. vol. Seb. Sap.

f ¶ Aduersarium præsentem in curia, an debeam specialiter citare, qñ volo in eius præiudicium literas impetrare, vide gl. in l. obseruandum. ff. de iudi. D. Ant. in c. cum dilectus. de rescrip. & vide omnino. hoc per Bar. & gl. in l. nam ita diuus. ff. de adop. & de hoc per D. Ant. in c. cæterū, de rescri. An aūt in cōcessione vel in nouatione priuilegij sit pars aduersa citanda, vide Do. Ant. in c. cū dilectus. de confir. vtil. vel inuti. Et primo videlicet de impetratione rescripti, vide per Pau. de Cast. in l. de vnoquoque in fi. de re iudic. & per Do. Ant. in c. ex parte decani, in 2. col. ver. quod non valet de rescri. & vide quod no. Bar. in l. 4. circa med. C. de temp. ap. vbi dicit, quod in impetratione priuilegij non est pars citanda, si agitur de paruo præiudicio, secus de graui. & vide Inno. in c. olim. de verb. sign.

¶ Adde Fran. de Are. consi. 36.

¶ An impetrans rescriptum, debeat partem citare: ēt in curia existētem, dicas ꝙ licet regulariter ad vnumquemq; actum præiudicialem dēat pars citari, vt in l. nam ita diuus. ff. de adop. & in l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. tamen nō puto quod ad talem impetrationem, quæ ēt fieri potest nomine meo per nō habentem mandatum, debeat quis citari, quia citatus ēt comparens non haberet cum quo contenderet, vt per gl. ord. in c. nonnulli, de rescrip. quæ dicit ꝙ curia non admittit talē exceptionem de non mādato, & eo magis hoc dicendū est, quia postquam rescriptum est impetratum, & indici delegato præsentatum, iudex delegatus citat cum insertione rescripti, vt in c. cum in iure peritus. de offi. dele. & parte comparente, vel nō, cognoscit an rescriptū subreptitium vel obreptitium, & an sua sit iurisdictio, vt in c. super literis. de rescr. & ideo puto, quod in impetratione frustratoria esset citatio aduersarii, super quo tamen relinquo cogitandum. Ant. Fr.

Universidad de Deusto
Biblioteca

siuum;sed sibi est imputādum.q̄ non ꝺ dixit in audientia,qñ literæ emanauerunt.& fm hoc dicit Io.And.q̄ Papa assumit hic nō causam,vt causam;simile de elec.c.bonæ,el 2. Host.dicit cutriā seruarę,vt literæ prēiudiciales nō transeant, qñ aduersarius, vel eius ꝓcurator est presens in curia,nisi citetur;nec sufficit fm eum, citatio in audientia;sed debet fieri ad hospitium;& sic vī intelligere istū tex. Gasp. de Cal. q̄ dicit se putare hoc dictū Host. practicari in literis iustitiæ,sed in literis gratiæ non;quasi dicat, q̄ literas gratiosas impetrare possum absq; eo,q̄ aduersarium meū citari faciam.Ego relinquo hoc stylo curię,qui seruandus est,vt in c.ex literis,de const.& c.quā graui,de crim.fal.

a Sed de iure puto(cum impetratio [a] nō sit actus iudicialis) partis pñtiam non requiri,maximè in literis gratiosis: nā superior in cōcedendo gratiā,non tenet citare,seu vocare illos, quibus ꝓiudiciū irrogari potest,vt not.Inn.in c.nisi cū pridē,propè fin. de renunc.nulli.n.facit iniuriā,qui vtitur iure suo.qđ procedit, nisi iure aliud in certo casu teneaī,sicut dicimus in legitimatione,quā Princeps facit,illis vocatis,qui possent succedere ab intestato;de quo tū dicendū,vt no.Bar.in l.Gallus,§.& quid si tm, ff.de lib. & posth. & per Bal.in l.rescripta, C.de prec.Imp.offer. in fi.& in prooe.C.Puto tū,q̄ deberet quis vocari,& etiam consentire, qñ detraheretur suo iuri iam quæsito de iure gētium; & sic potest intelligi l.fi.ff.de nata.rest.vbi dī,q̄ patrono cōsentiente debet libertus per Imperatorē restitui natalib. quia hoc impetrato, ius patroni amittit, & no.illam rōnem, quā ibi red-

17 dit tex. † An aūt Princeps possit ex plenitudine pt̄atis talē gra-

b tiā,nullo vocato ꝓcedere, [b] vide q̄ no.Bar.& Bal. in locis ꝑall. & credo q̄ sic,subsistente causa,arg.eorū,que not.Inn.in c.q̄ in ecclesiarū,de ꝓstit. & sentit Bar.in loco præall.& in dubio pñ-

c meretur causa,si dicit,q̄ ex certa [c] sciētia fecit,ad hoc no.idem Bar.in l.fi.C.si ꝯ ius,vel vtil.publ.& Cy.in l.pscriptione,C.eo.tit.

18 & ita latè in facto ꝓsului. † Quæro quid intēdat litera,dū dicit,q̄ iste G. in elusionē donationis Aplicæ recepit collationē postmodum ab eꝑo.Glos.in ver.donationis rndet,vt paret in ea. Et no.istam gl. q̄ vī deludere collationem superioris,qui vult ecclesiam postea recognoscere ab inferiori. vī.n. magis extollere ius inferioris, & si hoc facit sine causa, credo q̄ sit legitima causa priuandi illū tali beneficio , ratione cuiusdā ingratitudinis, arg.in c.fi.de don.sicut dicimus in vasallo,qui ab alio recognoscit feudū,vt dixi §.tit.prox.in c.si diligēti,& arg.hic. Secus si faceret ad cautelā,vt quia dubitabat probabiliter de validitate primæ collationis,ad hoc tex.not.in c.post elec.de ꝓcess.pb.

19 & quod ibi dixi.† Et no.ex tex.iuncta gl.hac.q̄ licet aduersarius cōsentiat;non tū conualescit,quod fit per surreptionē; & hoc colligit Inn.Hoc dictum verū est in se,quia per surreptionē,litera sunt nullæ,vt in c.ad audientiā,de rescri. & c.si eo tpe,eo.tit. lib.6. quæ nō possunt conualescere ex cōsensu aduersarij postmodum superueniēte,cum validitas nō dependeat ab eo,sed a facto superioris;hic verò illud dictum non probatur; quia electio nō pertinebat ad solum eꝑm;sed ad solum capellanum,vt patet in litera. Opp.ꝯ tex.in eo,q̄ ista hic infertur ꝯ absentem lite nō contest. nec citatione præmissa; & sic obstant iura infinita vulgaria. Sol.gl.in ver.licet absenti,dant plures solones,in prin.quæ omnes diuināt; sed in fine dat notandam solonem,dicens,q̄ hic cōstabat de surreptione;ideo potuit sententia ferri

20 ꝯ absentem etiam non citatum.† No.sing. hic hanc gl.quæ limitat alias gl.cōiter dicentes, q̄ in notorijs nō requiritur citatio,vt not.in c.ad nostram,3.de iureiur.& c.porrò,de diuor.cū sim. procedūt.n.in absentia sine alia citatione,si possit de facto liquidè ꝓstare, sine alia discussione,& indagine facienda,vt sinl gulariter probatur hic iuncta gl. Secus autem vbi posset aliqua defensio cōpetere. tunc.n.est ciratio facienda.sic intellige c.fi. de off.dele.lib.6. vbi innuit, q̄ cōseruator Papæ citat;tñ nō procedit nisi super notorio, vt in c.1.eo.tit.lib.6. & sic etiā reduco ad ꝯcordiam. Inn.in c.tua,de cohab.cle.vbi dixit semper in notorio requiri citationem; aliàs sentētia esset nulla. ꝯrium dixit in c.quanto,de transla.episc. ita etiam debet intelligi Inn.in c. ex insinuatione,de appell. vbi dixit, in facto notorio, q̄ ex actis colligitur,potest iudex procedere,etiā parte absente.Et idē sentit Archi.in c.quæ Lotharius,2.q.1. & Bar.in l.2.§.q̄ de frumentaria.ff.de admi.re.ad ciu.pert. & ibi tex.no.iūcta gl.allego tex. notabilē,in c.venerabilem,de elec.& c.bonæ,il 2.eo.tit.vbi sine

21 citatione procedit in facto notorio,in quo nulla poterat defensio competere. † Sic intelligo & distinguo Host. qui dixit hic apertè colligi,q̄ in notorijs fertur sniā ꝯ absentem nō dato libello,nec lite conte. Ad idem alleg.de elec.c.dudū, lo j.§.fi.de accus.c.si ꝓsiterit,de app.c.cū sit Romana,in fi.quod locū habet fm eum, vbi aliqui ciues , vel alij res ecclesiæ Rom. iniustè occupant,seu detinēt occupatas.Sed non video causam huius

22 restrictionis;sed intelligo gñāl modo prædicto. † D. Ant.dicit se putare, q̄ processus Papæ in notoriis valeat absq; citatione: quia non subijcitur formæ;& maximè fm eum,quando notor.u.n surgit ex his,quæ acta sunt coram eo ab alijs. hoc nō placet in his,quæ non dependent a plena potestate Papæ; quia ex quo potest aliqua defensio competere, nō potest ēt Princeps omittere citationē:quia esset tollere defensionem,vt probatur

23 in cle.pastoralis, de re iud. † Fateor tñ, q̄ in dubio præsumeret

d pro processu Principis, [d] ꝯ subiectum, vt not.Cy.in l.rescripta, C.si ꝯ ius,vel vtil.pub. vbi dicit,q̄ si Princeps sine alia causæ cognitione mādat alicui,vt aliquē suspendat,pōt ille sine peccato exequi; quia pro Principe præsumitur,q̄ iustè procedat, quod est notādum. facit l.si vendicari,C.de pœn.11.q.3 .c.cum apud. sed respectu nō subditi, quē dicit aliqua ratione suū forū sortiri,nō præsumerem pro snia Principis,nec poterit in istis omittere citationē. sic intelligo cle.pastoralis, præall. vbi ex defectu

24 citationis, corruit processus Imperatoris ꝯ Regem Robertū, qui dicebat subiectus Ecclesiæ,& nō Imperatoris;sed rōne delicti cōmissi in Imperio,ꝯ eum procedebat:facit pro hoc vlt.qđ not.Inno.in c.inquisitioni,de sent.excō.& vide ad prędicta c.1. de cau.pos.& propr. & quod ibi dixi in addi. † Nam mihi plus

c placet,vt indistinctè,ex quo factum nō est notorium, e snia Principis etiā in subiectum,sit nulla absq; citatione,& causę cognitione. hoc vī probare tex. apertè in d.cle.pastoralis,in ver.nec ꝑdicta suppletio. vbi apertè dicit, q̄ nec in subditū potest Princeps supplere defectū citationis, aut aliam defensionē tollere.

25 † Ad idem tex.iūcta gl.in l.fi.C.de legib.vbi expresse hoc tenet gl.& apertius ibi Bald.& vī ibi tex.exigere causæ cognitionem, & pñtiam partium, ad hoc vt snia Principis etiā teneat. licet.n. Princeps possit tollere solēnitates iuris ciuilis: non tū citatio-

f nem, [f] quæ sit,vt reus se defendat : & sic de causa cognoscatur.

26 † Nam & ipse Deus vī induxisse citationem,& causę cognitionem, vt colligitur ex cap.Deus omnipotens, 2.q.1. vbi dicit, q̄ Deus noluit punire peccata Sodomorum;nisi descenderet,& videret,&c. Ad idem Gen.in c.4. vbi dī,q̄ Deus antequā punret Adam de peccato inobedictię, vocauit eū, & audiuit suam defensionem,& sic dictū Cy.non puto simplr verum; sed q̄ intelligatur fm prædicta. Dicit etiā hic D.Ant. posse dici,q̄ licet in notorijs requiratur citatio : ipsius tñ omissio nō vitiat processum,ststito de notorio,si nil in ꝯrium allegat; quia circuitus sunt cuitandi . nam retractata snia esset iterum , ex quo factum est notorium,in eandem snīam reducendus. allegat notata de testi. c.ex parte Adæ, quę iudicio meo parum, & nihil faciunt.

Sed

ADDITIONES.

a ¶Imperatio.Vide Bal.in l.2.C.de temp.appel.& latè in rubr.de rescrip.col.1 Abb.in cons.86. incip.Illud in summa, col.pen.in 1.vol. Rom.in cons.363. incip.Circa primum,coll. 11.verſ.& huius est ratio. Seb.Sap.

b ¶Concedere.An Princeps possit tollere citationē,vide Ias.in l.nec quicquam. §.vbi decretum,in 7.fall.ff.de off.procon.& leg.Fel.in c.quæ in ecclesiarum,in 6.limit.quintæ conclusionis,ꝯ.de const.Aret.in cons.65.verſ.circa secundum. vbi concludit q̄ non, etiam ex certa scientia, & de plenitudine potestatis.& ita etiam tenet And.Sicul.in cons.24.in 2.vol.& Alex.in cons.77.incip.Visis dubitationib.in 3.vol.Fel.in c.constitutis,de rescrip.

c ¶Ex certa.Ad hoc etia facit quod no.ipse Abb.Pan.per gl.ibi no.in c.ad hæc. ꝯ.de rescrip.vbi dicunt glo.& Panor.q̄ clausula ex certa scientia æquipollet clausulæ de plenitudine potestatis. idem voluit gl.fin.in verbo,obseruari,in clem.& si principalis,de rescrip.& gl.in ver.literarum,in c.statutum,de rescrip.in 6.& gl.& Bal.ibi clarius in l.eos,in prin.C.de appell. pro quibus est bo.tex.in l.quidam consulebant,in fi.secundum intelle.Bar.& communem. ff.eo. Et quando Princeps vtitur dicta clausula,ex certa scientia,non potest aliquid refricari in dubium:nec potest dici,quid agis? cur ita agis? Ista sunt verba D.Bar.ad literam in l.conficiuntur,paulò post prin. ff.de iure codi.& vnum tene menti perpetuò,q̄ quando Princeps concedit talem gratiam.aut actum,quem scit non posse valere de iure,nisi vtatur plenitudine potestatis, q̄ tunc semper præsumitur vti plenitudine potestatis, etiam si aliquā clausula non apponat in actu ipso.ita voluit Paul.de Cast.in l.ex imperfecto.per gl.ibi super verbo,Imperij,C.de testa.idem in l.Princeps,ff.de legi. Seb.Sap.

¶Ad quid operetur prædicta clausula, vide eundem Abb.cons.67. & Rom. cons.427.Franc.Aret.cons.45. Ant.Franc.

d ¶In processu & sententia Principis , super notorio ferenda , non requiritur citatio,quod est sing. fm Lud.Rom. in suis sing. & fm Bal.in prælu.feud.in 18.col. allegando istū tex.q̄ qñ Papa fert sententiam ꝯ detinentes terras ecclesiæ,non requiritur citatio, de cuius dicti veritate, vide Abb. Pan. in c.ad quæ,ad fin.5.eo.& in c.1.de confir.vti.vel inut. & vide istum tex. alio modo alle.per gl.in c.fua,de off.vic.Et pro Bal.allego dictum elegans Arch.in c.Lotharius,1.q.1. quem refert,& sequitur Dom.in c.eos,in pen.col.de immu. eccl.lib.6.fm D.Bar.de Bel.& vide quod ibi no.sed contra illud dictum Bal. præall.vī vrgere tex.in cle.pastoralis,eo.tit. sed potest rnderi, q̄ licet Imperator ibi fuerit motus ex causis,de quibus in prin.illius clem.tamē non erat verū,nec Rex Robertus ei fuerat rebellis, nec cōmiserat crimen læsę maiestatis in eum,vt probat tex.in §.rursus,iuncta gl. & sic habes duos casus,in quibus in sententia diffinitiua non requiritur citatio.Item adde,q̄ ex causa potest Princeps omittere citationem in sententia diffinitiua . gl.est in fi.vald.de not.in Lantep.ff.ex quib.cau.maio.& est tex.expressus in c.in causis,in fi. j.eo.Adde an in notorio requiratur citatio,latè Franc.Aret.cons.164. & an Princeps possit tollere citationem, vide etiam Oldr.cons.14. Sebast. Sap.

ge ¶Non est notorium.Vide ad hæc Raph.Cum.in cons.168.incip.Reuerendus Pater,col.pen.ad fin. Seb.Sap.

f ¶Citationem. Nunquid autem possit tolli citatio,in his,quæ fieri possunt in ista parte,vide Ana.in cons.29.in 5.dub. & Ias.in l.si quando,col.4.C.vnde vi. vbi dicit, q̄ omissio citationis non vitiat actum , qui potest fieri inuitis partibus. Seb.Sap.

27 † Sed in ꝯrium ego adduco tex.not. iūcta gl. in ver. facta fides, in c.ad petitionē,de accu.ubi probat, q̄ solus princeps pōt ex plenitudine potestatis habere ratū processū nullū ex defectu ordinis non seruati;licet cōstet, cām recte instructā, quoad ipsius merita.nā snia qñq; est iniusta ex ordine,qñq; ex cā.& plus

28 inficit iniustitia ex ordine, q̄ ex cā: quia prima reddit snīam nullā,& secunda non,vt 11.q.3.in summa,& in l.si ergo,& l. si prolatū,C.de sen.& in c.prox.in fin.& ideo dicit inno.in d.c.tua,de cohab.cler. prope fin. q̄ sententia est nulla , etiam in notorijs, nulla præmissa citatione : quia debuit prius iudex audire executionem partis: Dicerem tamen aduertendum,qualiter nunc iste condemnatus comparet. aut enim dicit snīam nullam, qa debuit vocari,& audiri sua excusatio, cū defensio poterat competere : & tunc licet specifice defensionem non alleget , redditur talis sententia nulla, vt in dicto Innoc. & facit l.de vnoquoque, ff.de re iudi.& solus princeps, alia defensione non allegata, poterit processum ratū hr̄e;& sic intelligo d.c.ad petitionem. Aut comparēdo fatetur ipsum factum, propter quod fuit condemnatus: & dicit, q̄ nulla defensio sibi competit, & snia potest sustineri,quia apparet,qđ erat tale notorium, ī quo nulla competebat defensio ; & sic non erat citatio necessaria, vt præmisi, ad hoc no.dictum ipsius In.in d.c. tua, in fi.vbi dicit, quod si iudex processit tanq̄ iudex super notorio; licet sibi non constaret factum notorium: ex quo tū vere est notorium, sententia eius irreuocabiliter tenet. Qualiter autem in casu huius capi. factum erat notoriū, dicit Inn. q̄ Papa iste Inn. erat tunc Cardinalis, & interfuit cum aljs Cardinalib. omnibus hic contētis, dum age-

29 rentur per Celestinum Papam prędecessorem suum, nec potet Ias.ab alio ius acquirere. † Oppo. in eo, qđ Papa mandat prouideri de archidiaconatu p pśentes in ecclesia & interueniē te omnium cōcordia ; vnde obstāt duo. Primum, quia ad actū collationis , seu electionis debēt vocari etiam absentes, vt in c. cum in ecclesijs, de præb.lib.6.Secundum, quia debet sufficere concordia maioris partis existentium in capitulo,vt in d. c. qa propter,& c.j.de his,quæ fi.a prela. & l.quod maior, ff.ad muni. Sol.glo.fi.fatetur ꝯrium; & dicit forte, q̄ hic erat consuetudo, quod absentes non vocarentur.dic tu quod primum ꝯrium, vt habes tex.iuncta gl.in d.c.cum in ecclesijs, & ibi in glos. 2.exa minatur intellectus huius c. Vel potest dici fm Host. q̄ forsan hic erat deuoluta collatio ad papam , quam restituit pśentibus tñ,nec de hoc alij conqueri pōt: quia in re sua,&c. l.in re manē nec considerant. Ego dico, q̄ de proprio significatu huius verbi,concordia est,vt nemo discrepet, vt plene dixi ī c. nō potest, ꝯ.eod.& tunc ad contrarium potest rnderi dupliciter.Primo te

29 nendo vltimam solutionem Hostien. quod papa eis de gratia hanc potestatem restituit, quo casu potuit illam gram qualificare,& voluit, vt s.tñ præsentes hr̄ent eligere,& quod fieret electio omnium intercedente concordia; & tunc non sufficemodo potest intelligi, q̄ papa iure cōi mādauit, vt isti eligerēt: & tūc istud verbum,concordia,stat im proprie, & verificatur in cōcordia facti:nā ficte videtur factū ab omnibus,quod fit a maiori parte,vt l.aliud.§. refert,ff.de reg.iu. & tūc ex tex. isto iūcta gl.sing.notabis q̄ verba hæc, plena omniū ꝯcordia & c.prolata in materia iuris,in negotio vniuersitatis, ex quo non apparet aliter principem,ius voluisse immutare,debent impropriari, & reduci ad terminos iuris , vt verificentur in maiori parte vniuersitatis, & hæc sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Sententia valet lata cōtra ius litigatoris; si ab ea non extitit appellatum.*
2 *Ecclesia secularis, ēt collegiata, pōt esse pleno iure subiecta monasterio.*
3 *Ecclesia quomodo dicatur subiecta pleno iure, vide remissiue, nu.11.vsque ad num.16.*
4 *Pro cantandis Litaniis,quæ personæ debent esse, & ad quem locum.*
5 *Libellus in quo quis petit subiectionem aliquorū; & sic in generali, vel vniuersali iudicio, potest esse generalis; & in processu sufficit deuenire ad particularia,& probare.*
6 *Prior & omnes clerici alicuius ecclesiæ,possunt esse testes; etiam ad commodum & vtilitatem ipsius ecclesiæ.*
7 *Sententia, a qua non fuit appellatum, facit ius inter partes post decem dies;nisi constet de iniustitia.8.ante decem dies vero declarat ius inter partes.*
8 *Statur sententiæ, etiam iniquæ de iure canonico ; licet ille, pro quo fuit lata,si scit illam iniquam , non possit ea vti cum bona conscientia.*
Sententia,quæ transiuit in rem iudicatam; retractatur ex confessione partis,pro qua fuit lata;si asserat ipsam iniquam.
9 *Sententia contra ius litigatoris non est nulla ; imo si non appellatur ab ea facit ius inter partes ; sed sententia contra ius est nulla.*
Sententia dicitur contra ius, quando in ea exprimitur error iuris ; sed quando non exprimitur,dicitur contra ius litigatoris.
10 *Sententia lata ex duabus causis, quarum vna sit contra ius; & alia nō, sustinetur ex illa quæ non est contra ius.*
11 *Sententia postquam transiuit in rem iudicatam , habet præsumptionem pro se, quod fuerit rite & recte lata; adeo quod non est necesse ad probandam iniustitiam producere acta. nu.22.*
12 *Ecclesia quando dicatur subiecta pleno iure.*
13 *Episcopus pōt ecclesiā a se abdicare, & a iurisdictione sua ipsam eximere cum solennitatibus,de quib.hic,exceptis quibusdam casib.*
14 *Archidiaconus nō pōt ecclesiam suo suffraganeo subiectam exemptam facere;nisi cum solennitatibus de quibus hic.*
15 *Papa potest ecclesiam vni episcopo subiectā exemptam facere: & illam ita eximendo censetur priuare episcopum omnibus iurib. episcopalibus quoad illam ecclesiam.*
16 *Ecclesia quo dicatur subiecta alteri ecclesiæ pleno iure,ex præscriptione.*
Præscriptio non extenditur de casu ad casum. nu.17.
Præscribens vnum actum præscriptionis non censetur præscripsisse alios actus.
18 *Subscribere debet quis se monu propria,si scit scribere ; alias secus.*
19 *Donatio facta per epm de bonis ecclesiæ , cum consensu capituli valet.*
Priuilegia confirmatoria alicuius actus, non valent, si actus ille confirmatus erat nullus.
20 *Priuilegia , & confirmationes in quibus differant.*
21 *Sententia an , & quando faciat ius inter alias partes , citra eas , inter quas fuit lata.*
22 *Scripturæ actorum vel aliarum rerum,magis creditur , quam assertioni partis asserentis contrarium.*
Sententia , quæ reperitur lata iam sunt anni duo,si ab ea non fuit appellatum,habet præsumptionē p se, quod in ea fuerit seruatus iuris ordo.
23 *Sententia an & quando valeat,lata super parte petitorum.*
24 *Iudex potest in vna re ex pluribus petitis pronunciare , si viderit illam claram,& super aliis procedere.*
25 *Sententia iudicis lata in maiori summa,si ipse non potest cognoscere, ni si de minori,est nulla.*

CAP. XIII.

1 **Cum inter.** † Valet sententia ꝯ ius litigatoris lata ; si ab ea intra decem dies non fuerit appellatum;vel sic, & aīr, per sententiam, a qua non fuit appellatum. pōt ecclesia subijci prælato inferiori episcopo,seu ad aliam ecclesiam pertinere. Prima pars narrat ꝓcessum, & iura vnius partis.Secunda diffinit,diffinitionis causam prēmittens,ibi, Quamuis. Casus literalis inter abbatem, & conuentum sancti Zenonis Veron.ex parte vna,& archipresbyterum & clericos sancti Proculi ex altera super subiectione ipsius ecclesiæ qō vertebat,partib.in pñtia dñi papæ constitutis proponebaī ex parte monasterij,q̄ eccl'ia p̄dicta, monasterio dēt esse subiecta pleno iure,in īstōne videlicet,destitutione,inuestitura archipresbyteri, & eius fidelitate,& alijs, per quæ plena subiectio declaratur. ad hoc ꝓbandū pars monasterij īducebat instrm publicū concessionis, B. quōdam Veron. episcopi, q̄ concessionem G. successor ipsius confirmauit,induxit etiam priuilegium Romanorum Pontificum & patriarcharum Aquilegiensium,quorū vnus de subiectione plenaria in priuilegio suo euidenter expressit, quod sub testimonio R. quondam Veron. epi qui eiusdem ecclesiæ archipresbyter extitit,actus fuerat & completum,& in eo a priore sancti Zeno.mandauit sua vice subscribi. Allegauit insuper, quod olim inter abbatē S.Zenonis,& archipresbyterum S.Proculi, & fratres ipsius, orta fuit quæstio de obedientia manuali, & fidelitate ; sed illi ad hæc duo se teneri negabant ; & super his testes inducti fuerunt.tandē præfatus G.Veron.epūs sententialiter diffiniuit,quod archipresbyter,vel dimitteret ecclesiam, aut faceret eidē abbati obedientiam& fidelitatem seruari.secundum quod quidam Cardinalis olim iudicauerat;cuius sententiam episcopus fuit secutus,& a sententia epi,appellatum non fuit,& sic in rē trāsiuit iudicatam . Ex parte aduersa proponebatur, qđ prædicta donatio non valebat,& ita per consequens nec priuilegia confirmationis ipsius concessionis. Dominus papa his & alijs auditis,& intellectis dicit, quod quamuis nō sit multum insistendum instrumento donationis, nec ꝓfirmationib'vel priuilegijs, quæ ab ipsa donatione cām & originē habuerunt; tñ cōsiderauit , quod quantum ad ipsos litigantes ius ex sententia factum fuit , ex quo transiuit in rem iud. etiam si ꝯ ius litigatoris lata fuisset;cum lata non fuisset ꝯ ius cōstitutionis expresse,veritate gestorū , sermonib. prævalente. quę snia præsumitur recte lata,diffiniuit papa quod archipresbyter sancti Proculi, qui pro tempore fuerit,præstet obedientiam,& fidelitatem abbati S.Zeno.Ber.No.primo,& tene menti,quod de iure subiectionis, potest agi contra ecclesiam inferiorem,quæ prętenditur subiecta; & sic non est necesse a principio agere contra superiorem, qui subiectionem in illa possidet.Inno. restringit istam literam, dicens hic agi ꝯ clericos,quia nemo in eis hæc iura postulata possidebat ; aliter ꝯ possessorem ageretur.alleg. no. in c.inter quatuor,de ma.& obe.& ꝯ.de præscr.c.auditis,& c.cum olim.sed ꝓ facto hoc dictū est falsum , quia abbas hic dicebat ecclesiā istā, monasterio pleno iure subiectam , vt in institutione, & destitutione,

Universidad de Deusto
Biblioteca

tione &c. Vnde non est possibile, quod aliter hæc subiectionis iura in ecclesia ista non possint esse sibi ipsi subiecta, nec acephala, vt in c. cū liceat, de præsc. & 93. disti. c. nulla ratione; & qđ possit agi ɔ subiectum, vī tex. ī. eod. c. cum super. & de confir. vti. vel inuti. c. cum dilecta, & ad iura alle. per Inn. dic, vt dixi in d.
2 c. auditis. † No. secundo, ꝙ ecclesia sęcularis, etiam collegiata, potest pleno iure subesse monasterio, ɔcor. ꝛ. de præsc. c. auditis, & c. cum olim. vide qualiter multiplici iure potest ecclesia pertinere ad monasteriū, c. de monachis, de pręb. & c. visis 16.
3 q. 2. † No. tertio, arg. ꝙ habens ecclesiam pleno iure subiectā, habet omnia iura hic enumerata, & multa alia, de quib. in c. cōquerente, de of. ord. † No. ꝙ ecclesia alteri subiecta tenetur illi
4 ad litanias; & sic tenentur clerici ire cum illis quib. pleno iure subijciuntur, vī tñ sacerdotes tenentur ire in litanijs. i. rogationib. ad ecclesiam cathedralem, vt est tex. iuncta gl. in c. qñ prel-
a byteri. 38. dist. An aūt exempti [a] teneantur ire ad litanias, dic vt
5 legit, & no. in c. nimis, ī. de excess. præl. † No. ꝙ cū agitur de subiectione, iudiciū dī gñale, vnde admittitur hic libellus gñalis, qđ tenet hic Inn. dicens admittendum hunc libellum in genere; peto subiectionem talium clericorum; tñ postmodum debet actor probare, in quibus articulis sunt subiecti; & in illis tantū obtinebit, vt nic in fi. & c. conquerente. de of. ord. ſm eū, quod no. Ego de hac materia plene dixi in c. 2. de libel. obl. & placet mihi hoc dictū, cū is, qui de iure intentionem fundatam super subiectione non habet, subiectionē petit. sed si eps in ecclesia suæ dioecesis, subiectionem peterer, dico iudicium esse vniuersale; & nō tenetur specificare aliqua iura, nec in libello, nec in
progressu, vt probatur in c. cum venerabilis, de reli. do. sed si di-
13 ceret illam subiectam in temporalibus, habet hoc probare; & sic descendere ad specialia in processu, ut probatur, in d. c. cū venerabilis. Limita tū prout no. in c. cum ad sedem, de rest. spo.
6 † No. quod prior potest esse testis descriptus in instro in donatione facta ecclesiæ. idem & fortius dicendū est in fratribus, & clericis ecclesiæ: & nimirum, cum viua voce possint testificari ad commodum ecclesiæ, vt in c. insuper, & c. cum nuncius. de testi. & c. & si Christus, in fi. de iureiurā. de quo die, vt plene dixi in d. c. insuper. nam causa ecclesiæ non est singulorū, 12. q. 2. ca.
7 qui manumittitur, & c. liberti, & 2. q. 6. c. biduū. ver. palam. † No. ꝙ ad probationem iuris proprietatis, satis est inter easdem personas producere sniam super eodē iure prolatam; & tenetur iudex ſm illam iudicare: quia ex quo ab ea nō fuit appellatū, fecit ius inter partes. Ex hoc & ex tex. no. ꝙ licet snia a principio, ius non constituat inter partes, sed declaret, l. sicuti. §. sed si quæratur, ff. si ser. ven. leg. & no. per gl. in c. fortius. ī. de verb. sign. tñ
b post lapsum 10. dierū dī facere ius inter ipsos litigantes: [b] & est ratio, quia bene siue male fuerit iudicatum, standum est snię, pp authoritatē rei iudicatæ. Vnde esto, quod declaratio iudicis fuerit mala: tñ ius constituit inter partes: quia præsumitur, ꝙ
8 bene iudicauit. † Item no. & pondera, ꝙ dī snia transire in rem iudi. si non fuerit appellatione suspensa; & sic vī, ꝙ snia differat à re iudicata cuius ɔrium innuit rub. ī. eo. tit. Sed dic & expone hanc literam, vt ibi dixi. nam transit in rem iudi. i. in authoritatem rei iudicatæ, vt dixit tex. ī. eod. c. quod ad consultationem. No. ꝙ etiam de iure canonico, statur snię iniquę, postquā transiuit in rē iudicatā. Dico tñ quod si is, in cuius fauorem fuit lata, scit eam iniquam, non potest cum bona conscientia illa vti;
c quinimo si ɔfiteretur illam snia iniquā, retractareť, [c] singulariter voluit Inn. in c. quia pleriq; de immu. eccl. & per hoc dictū restringo tex. istū & ɔsi milia iura, vt l. res iudicata, ff. de reg. iur. & l. ingenuum. ff. de statu. homi. vbi dī, ꝙ snia accipitur pro veritate, & qđ facit ius inter partes. ſ. in dubio. Secus vī si notorie constaret de iniustitia, arg. in c. 2. de pur. vul. & qđ no. In. in c. fra-
9 ternitatis, de frigi. & malefi. dixi ī. eo. in c. inter cæteras. † No. & tene menti regulā q̄ elicitur ex tex. ꝙ snia lata ɔ ius litigatoris
d tenet: [d] secus, si est lata ɔ ius constitutionis. i. ɔ ius cōe. dices tu ɔ, cum omnis snia ɔ ius litigatoris, sit ɔ ius cōe; cum ius cōe mandet snīam ferri, vt in c. forus, de ver. sig. & c. cū æterni. de re iudi. lib. 6. & in auth. iusiur. quod præsta ab his, in prin. dico stādum esse ɔrio, ꝙ snia sit ɔ ius; sed nō est expresse ɔ ius, quod requirit hæc litera ad nullitatem snię; dī autem expresse ɔ ius, cū iudex in snia fundat se expresse ɔ ius cōe, ut plene dixi ī. eo. capit. j. R atio diuersitatis est; quia qñ nil exprimit ɔ ius cōe, presumitur snia iusta; maxime cum pars videatur acquieuisse non appellando, vt ī. c. proxim. cum seq. sed qñ exprimit causam ɔ ius,
10 tollitur omnis præsumptio snię: merito tanḡ notorie iniusta, iudicatur nulla. † Et ob hoc dicit Inn. sing. dictum in c. in præsentia, de renun. & sequitur Ioan. And. hic, ꝙ si in snia expriman tur duæ causæ, quarum vna duntaxat est ɔ ius, sustinetur snia vigore alterius causæ, quæ non est notorie iniusta, cum possit iustificari ex aliqua causa expressa, quod limita, vt dixi, in d. cap. j.
11 † No. ultimo & tene menti finem literæ, ꝙ postquam transiuit snia in rem iudicatam, præsumitur ꝙ fuerit recte & rite lata; ita ꝙ non est necesse amplius producere acta ad probandum iniustitiam, vel processum; licet pars aduersa dicat eam vndique iniustam, & sic probat hæc litera dictum Inn. qui hoc tenuit in c. bonæ, il 2. de ele. & c. cum in iure peritus, de of. dele. dic, vt plene dixi in c. qñ ɔ falsam, de prob. † Venio solito more ad gl. & 12
quæro, qñ dicatur ecclesia subiecta pleno iure? Rūdet glo. i. qđ
e subijcitur in spiritualib. & tpalibus. No. hanc gl. ꝙ si princeps
f subijcit ecclesiam, vel aliquem locum donat pleno iure, [f] vī donare in spiritualib. & temporalibus; si concedens talis est, vt possit spiritualia & temporalia concedere: vide consimilem glo. in c. conquestus. de fo. comp. & omnino quod plenius ibi dixi. Et tractat hic Inn. aliquantulum inuolute, quę sunt signa & indicia plenę subiectionis; & in effectu dicit, qđ omnia simul hic enumerata, satis hic indicant plenam subiectionem; non autem singula per se, vt sunt litaniæ, & quædam alia: dicit tū quod aliqua ex hic enumeratis, sunt per se sufficientia indicia, ut institutio in spiritualib. & fidelitas in temporalibus, non autem dicit hic in alijs. Nam licet Abbas habeat aliqua iura episcopalia in ecclesia; in alijs tñ remanet ecclesia sub epō: refert tū alios dicere, ꝙ tunc demum pertinet ad aliquē ecclesia pleno iure, cum omnia episcopalia ibi habeat; nec sufficit ſm Inn. ad hoc, vt plene sit exempta, quod eps specificet singula iura conferendo; nisi dicat, eximo, vel verbum aliud æquipollens; licet facta exceptione, possit eximere aliqua de quib. ī. de priuil. c. cum & plantare, & c. recipimus, & c. cū capella. Hæc dicta iudicio meo non sunt perfecta, licet D. Ant. simpliciter transeat illa recitando, dicens, quod inferior epō, vel eps extraneus prætendit ecclesiam, sibi subiectam pleno iure ex concessione epi, aut archiepiscopi, aut Papæ aut ex præscriptione. † Primo casu dico, quod
13 eps vī concessisse omnia iura, quæ ipse possidebat in ecclesia
g exceptis quibusdam quæ à se, alienare seu abdicare non pōt, [g] vt in c. pastoralis, de don. quæ autem sunt hæc iura, quæ à se abdicare non potest, dic vt plene no. Io. An. in c. cum venerabilis, de censi. aliquid per gl. in c. pastoralis, præal. & 16. q. 2. c. visis. nec per generalem donationem, videtur data potestas donatario, ut possit fructus in proprios vsus conuertere, ut no. dicit Inn. in ca. pastoralis, de priuileg. Et intelligę, quod episcopus habens concessionem faciat cum consensu sui capituli, & ex causa, ut in d. cap. pastoralis, facit clem. 2. de reb. eccle. non alie. nec ille text. probat, ꝙ episcopus possit ecclesiam in totum alteri concedere: imo potius probat oppositum, secundum Ioann. And. hic; & bene cum Papa non fuerit motus ex illa donatione: sed ex sententia; & hoc plus potest sententia, quam donatio episcopi. Et ad hunc effectum allegat notanter hunc text. Io. And. in d. ca. cum venerabilis, de censi. dicens, quod ex sententia potest ecclesia pleno iure alteri esse subiecta; & non sic ex donatione episcopi. Ratio; quia pro sententia præsumitur, quod ex aliqua iusta causa fuerit lata, vt hic in fine: sed episcopus non potest à se abijcere in totum onus episcopale. Nam qua ratione posset respectu vnius ecclesię, posset respectu aliarum, quod non est admittendum. l. legatus, ff. de offic. præsid. & ca. nisi cum
14 pridem de renunciat. cum simi. quod not. † Secundo casu, quando cōcessio fuit facta per Metropolitanum, dico quod, aut ecclesia suæ dioecesis: & idem quod in episcopo; aut secus concessionem de ecclesia suo suffraganeo subiecta, & non valet concessio, ut in cap. duo simul, de offic. ord. & cap. pastoralis eod. titu. & cap. nullus, de iure patro. & hoc uerum secundum gl. hic in verbo, sub testimonio, nisi de cōsensu episcopi hoc fuisset.

ADDITIONES.

a Exempti. Adde Cald. consi. 8. de regula. Seb. Sap.

b Litigantes. Vide Fel. late in c. quoniam contra falsam, col. 13. ver. venio ad tertium, sup. de proba. & Mod. in l. pen. ff. de iusti. & in. vbi ad hæc est opinio tex. & ibi post Bart. traditur, an sit nulla sententia lata contra ius litigatoris. Seb. Sap.

c ¶ Retractareť. Plus dicit ibi In. ꝙ nūq̄ pōt, vel dēt amplius executioni mandari, & adde quod istud dictum Inn. etiam refert pro singulari. D. Abb. Pan. in quanto, de præsum. & in c. is qui fidem, de spon. & vtrobique D. An. & Ioan. D. Ab. Pan. in dilpu. sua incip. tlante statuto, in 17. col. vbi multum commendat hoc dictum Inn. & in c. 1. cica medium, de confir. vti. vel inuti. & etiam locis hic per ipsum alle. & D. An. in c. fi. in 14. col. de suc. ab intest. & in c. excommunicato, & in c. cum dilecta, de rescrip. in c. in præsentia, de renun. sequitur Petr. de Anch. in repe. c. possessor, de reg. iur. in 6. in 9. char. Baldus in auth. ad hæc. C. de vsur. in pe. col. & in l. cum quis, in 8. col. ver. præterea sunt vera, C. de iur. & fac. igno. Flo. de san. Pet. in l. cum putarem, in vlt. col. Bartol. fam. erc. D. Bar. Veronen. in cau. 23. adde etiam quod fortius dixit Bal. in l. quis instituatur, in §. fi sub conditione, in fi. ff. de hære. instit. & in d. auth. ad hoc, in pe. col. in ver. itē dubitatur, in eo qui iniq; fuit absolutus, & Inn. in §. fi sub condi. in fi. limita prædicta, vt per D. Bar. Veron. in prælegat. cau. 23. in fi. Seb. Sap.

d ¶ Tenet. Adde quando sit nulla ipso iure. R. o. fin. suis.

e ¶ Si princeps. Vide Card. in consi. 48. incip. reuerendæ pater, cum infinitis simulatis per Fel. in c. auditis, col. 3. uer. item in quantum Abbas. sup. de præscr. & late per Abb. in disputatio. sua inci. duo clerici. cum alleg. per Fel. & sicut. ver. adde etiam ad istud sup. de præscrip. Seb. Sap.

f ¶ Pleno iure. Adde Old. consi. 312.

g ¶ Non potest. Adde Fede. consi. 217.

cisset, ita intelligit istum text. sed glos. fi. in cap. placuit. 26. q. 6. requirit consensum omnium episcoporum prouinciæ, ad hoc vt dare possit priuilegia in dioecesi sui suffraganei: alle. c. archiepiscopus. 9. q. 3. Ego dico, ꝙ in facto graui, cōcernente statum totius prouinciæ, procedit glos. in d. cap. placuit, ad hoc gl. no. 9. q. 3. in fi. summę, & qđ no. In. ī c. 2. de insti. sed in facto concernē te præiudicium vnius epi duntaxat, sufficit illius consensus; dūmō interueniant alię debitę solennitates, vt ɔsensus capituli in concessione ecclesiæ, & similes: quia tunc ɔsentiendo, vīr de nouo concedere. ar. c. pastoralis, de don. & l. Caius. ff. de pig ac. & sic procedat ista glo. ar. bo. ix. q. ij. c. ij. iuncto ca. fi. & idē dico
15 in Patriarcha, ar. op. in c. duo simul, de of. iudi. or. facit per locū a speciali. c. pe. de pœ. & re. & c. i. eo. ti. li. vi. iuncta glo. † In tertio mēbro. ſ. cum ɔcessio fit a Papa, puto idem in dubio dicēdum, quod dixi in cōcessione facta ab epo. hoc addito: quia, ex quo papa ɔcessit alicui ecclesiam pleno iure, vī cōcessisse omne ius episcopale, nihil epō reseruato, quia hoc important verba. nam vt dicit Host. in c. qm̄, de priui. tunc ecclesia pertinet ad aliquē, cum nullū ius episcopale eps ibi exerceat, & facit tex. iste in arg. & quod legi. & no. in c. constitutus, de reli. domi. nec puto, qđ per hanc ɔcessionem a papa factā, possit etiam donatarius conuertere fructus in proprios vsus; quia cum hęc concessio veniat in ꝓiudicium ecclesiæ concessæ, debet stricte intelligi, arg. eorū, quæ no. Inno. in c. cum dilecti, de dona. & Bar. in l. fin. ff. de consti. prin. & Io. An. in c. olim, de verb. sig. & habebit illam potestatem in temporalibus, q̄ habebat episcopus, ſ. exigendi rationē de temporalibus, vt in c. cū & plātare. inſ. de priuile. facit quod
16 no. Inno. in c. cum ad sedē, de resti. spoli. & d. c. pastoralis. † Quare to, & vltimo casu, qñ ex præscriptione vendicat sibi ecclesiam pleno iure subiectā. Aut alter, puta eps, est in possessione iurisdictionis; & tunc tm̄ præscribit, quantum possidetur; nec extenditur præscriptio de casu ad casum, vt no. Inno. in c. dilectus, de capel. mona. & Bar. in l. j. §. si quis, ff. de itine. actuque priua. facit optime. c. cū ɔtingat, de deci. & hoc casu, inuestitura in spiritualib. & in temporalibus fidelitas, non probabunt plenam subie-
17 ctionem; sed solum illa duo competerent. † Aut nemo erat in possessione exercēdi iurisdictionem; & tūc si exercuerit aliquē actum iurisdictionalē animo acquirendi vniuersalē iurisdictionem; illam acquirit, & debito tempore illam præscribit, vt not. Inn. in d. c. dilectus; aut sumus in dubio; vel non constat, in cuius dioecesi sit talis ecclesia; & tunc exercitium aliquorū iurium, est indicium plenæ subiectionis. Ad hoc tex. not. in c. j. de reli. domi. & vide quod ibi no. per Inno. & Ioā. And. & ſm hoc de-
18 bet distingui hæc glo. Inn. † Opp. ꝙ quis nō possit per alium se subscribere; sed hoc debet manu ꝓpria facere, vt in l. hac cōsultissima. C. de testa. So. gloss. in ver. sua vice, dicit illud procedere, qñ quis scit scribere; alias per alium pōt se subscribere; & vī hāc distinctionem probare tex. in d. l. hac consultissima, & hoc no.
19 † Oppon. contra tex. in eo, quod dicit non esse innitendum instrumento donationis, nec alijs priuilegijs, & confirmationib. quæ emanarunt a Romanis Pontificibus, &c. Nam primo vī, ꝙ donatio episcopi debuit valere, saltem quoad iura, quæ concedere potuit, vt in c. pastoralis, de dona. & idem fortius vī dicendum in alijs priuilegijs, & confirmationib. quæ emanauerunt a Romanis Pontificibus, vt in c. constitutus, de relig. do. Sol. dicit gl. in ver. donationis, quod donatio episcopi corruit, quia non interuenit debita solennitas, puta capituli ɔsensus, d. c. pastoralis, & xij. q. 2. c. sine exceptione. Alia vero priuilegia non valerēt etiam ɔfirmatoria; tanquam fundata super instrumēto donationis, quod erat nullum. Et dic clarius, quod priuilegia summorum pōtificum non ɔcedebant simpliciter ecclesiam pleno iure; sed referebant se ad primam concessionem; erant enim omnia quasi confirmatoria in forma communi; vt puta sicut episcopus iuste concessit, ita concedimus & confirmamus. cum enim non valeat prima concessio, ita nec priuilegia super illa fundata. Et vide ad idem bo. tex. & quod ibi dixi in c. inter dilectos, de fide instrumē. † Quæ autem hoc casu sit differentia in-
20 ter priuilegia, & confirmationē, dicit Inn. quod ī priuilegijs pronuntur multa præter confirmata, sed in confirmationibus po-
a nuntur sola confirmatio. Item in priuilegijs [a] ponitur subscriptio canonicorū; in cōfirmationibus non, hoc vltimum habet locū in concessione ab inferioribus a papa. dicerem tñ, quod sub-
21 scriptio requiritur ſm subiectam materiam. † Opponitur, & vī qđ snia facit ius etiam inter alios, ff. de liber. agno. l. j. cum alijs allegatis in glo. Sol. glo. in ver. ad litigantes, ꝙ regulariter procedit: tex. fallit in casibus de quibus in glos. & dicit quod ratio fallentiæ est, quia snia in illis non est restringibilis ad certam pfonam; & de hoc dic latius; vt no. Inno. in c. cām, qui filij sint legit. & Bar. in l. ingenuum, ff. de statu ho. † Quæro quid intendit ī
22 tera, ibi. Veritate gestorum a sermonibus prævalente? Solu. gl. vlti. exponit duob' mod. s, & ḡlibet est bona, vel ſm Doct. forte errauit scriptor ī scribēdo priuilegia seu donationes; vel forte pars aduersa dicebat litem non fuisse prestatā corā iudice, sed gesta ɔ dicebāt, quibus erat magis credēdum. C. de reiud. l. gesta. & dicit Host. quod si factū est antiquū, sufficit ,pducere istrm snię, pro quo pſumitur; licet alia pars dicat ordinē in processu nō fuisse seruatū, & dicit factū antiquū, si biēniū est lapsum. Ego remitto ad ea quæ plene dixi in d. c. qñ ɔ falsam, de probationibus. † Extra glos. q̄ro, quia abbas hic petit multa iura, vt patet in
23 b princip. c. & Papa pronunciauit, duntaxat super duobus; [b] & nihil dixit de reliquis petitis, nec absoluēdo, nec ɔdēnando, an in alijs videatur absoluisse? Inn. dicit ꝙ sic, & circa hanc materiam notabilē facit tria membra. Qñque. n. petūtur multa capitula, sub generali petione inclusa. Qñq; plura capitula singulariter, & specialiter petita. Qñq; tertio petitur vna magna summa, vel vna magna res. Primo casu, si iudex pronunciet super aliquibus sub generali petitione contētis, in alijs intelligitur absoluisse. Secundo casu sententiando super aliquib. nō videtur in alijs absoluisse, vel condemnasse; sed poterit postmodum pronunciare etiam separatim. l. etiam, ff. de mino. & ī. eo. c. cum l. & A. & ibi gl. bo. quæ idē tenet etiam in delegato. Tertio casu dicit, ꝙ iudex si pronunciet super parte, nō vī in alia parte absoluisse, vel condemnasse: allegat l. quidam, ff. si cer. pe. non tñ exprimit, an hoc casu teneat snia. Io. An. latius exorditur hic materiam, formando ex ɔdictis duas quæstiones. Prima an sententia teneat p partes lata. Secūda, an in alijs videatur iudex absoluisse, vel ɔdēnasse; & refert varias legistarū opiniones; & more suo expresse nullam eligit. D. An. recitat aliquantulū confuse. Ego conclusiue dicam, capiendo opi. legistarum magis cōmunes & veriores, de quib. in l. j. C. si aduer. rē iudic. aliquib. additis; & distinguo sic, ꝙ aut fuit actū, vt arbiter seu iudex super oībus simul pronunciaret: & tunc nō valet snia, nisi super omnibus simul, ,pnūcieť, l. qđ tñ ff. de arb. & c. cum dilecta. de rescrip. Aut no fuit actum; & tunc si libellus cōtinebat plura capitula diuersa.

ADDITIONES.

a ¶ In priuilegijs confirmatorijs requiritur subscriptio. secus in confirmationibus, & hoc dictum perpetuo tenę menti pro limitatione eorum, quæ scribit Do. An. post Io. An. in c. qua fronte, in ulti. col. de appel. & vide quod de hoc plenius scribit Do. Bar. de Bel. in capit. nouit, in vj. q. prin. de his quæ fiunt a prælā.

b ¶ An & quando valeat sententia lata super parte petitorum; & an & quando super ea parte, de qua nihil dictum est, censeatur facta absolutio, vel cōdemnatio, & quando sententia continet plura capitula, ac quando possit super vno valere: & super alio non, vide plene per Barto. in l. 2. C. de re iudi. & vide gloss. in capit. cum tempore, de arbit. & quando reus post lit. contest. perdit partem feudi petiti, an debeat fieri condemnatio super toto; an vero super parte, quæ remansit, vide per Barto. & Imol. in l. si constante. §. fi. ff. solut. matri. & de q. hic posita per Do. Anto. vide late per Pet. de Ancha. in reg. ea quæ, lib. vi. super gl. circa fin. & vide quod de hoc late scribit Bald. in sua marga. ad Inno. in versi. sententia, quæstio. xxiij. Item si actor in libello petiit cl. & probat de c. an taltem pro eo debeat ferri sententia, in c. vide per Bald. in l. cire debemus, in prin. ff. de verbo. oblig. & ibi Bar. & Ange. ponūt quid econtra, si actor in libello petiit c. & probant solum de l. an actor debeat obtinere in illis l. de qua quæstion. vide per Cyn. in l. 1. in fi. C. de lit. cō testa. & per Bartol. in l. qui vas, in prin. ff. de furt. ubi alleg. gloss. in l. 1. C. si aduer. rem iudica. & per dom. Anto. in c. 1. in pen. colum. de lit. contest. vbi omnino vide, quæ ibi nota. Item adde hic Bald. in c. inter cæteras, in vlt. q. sup. eod. Adde quod dicebat do. meus Fran. de Aret. in voce legens hanc decret. quod si ex verbis narratiuis sententiæ apparet iudicem sentire actorem in partem petitorum non habere ius, si condemnat reum in alia parte, & de alia nihil dicit, censetur eum in parte tacita absoluisse, & pro hoc dicebat esse casum singu. Inno. in hoc ca. cum inter. Dicebat etiam ipse do. Fran. hanc dec. facere pro opin. quando simpliciter pronuncians super parte summæ petitæ, non videatur in alia parte absoluere, & est casus in c. 1. de arb. in vj. quia si diceremus ipsum videri absoluisse in alia parte, sua sententia esset cōtraria illi, qua alius iudex condemnat in maiori summa, cuius contrarium dicitur in tex. in d. c. 1. & pro hoc allegatur; quod sing. dicit Bald. in l. j. circa prin. C. de sen. quæ sine cert. quanti. profe. vbi dicit, quid si iudex condemnauit in minori summa, & absoluit in alia parte So. glo. quod non habet locum dispositio d. c. 1. & l. diem proferre, §. si plures. ff. de arb. Refricabat tñ in dubium an illa doctrina Bal. sit vera, quia dicebat responderi posse ad d. c. 1. quod est verum, ꝙ in summa de qua vnus pronuntiat, & alter non, iudices iunt contrarij, & propterea sententia super eo non valeret; sed summa in minori in qua oes pronunciauerunt bene valet, quia in hac opinio. omnes dicuntur esse concordes, & hoc est quod vult tex. in d. c. 1. & ita respondendo non esset ibi casus pro illa opin. quam proxim. dixi, dato tñ ꝙ vera esset opin. illa ꝙ non videatur absoluere in alia parte: eam limitabat prædictus do. meus, nisi pronunciasset in vna parte petitorum per dictionem dū taxat, vel aliam dictionem taxatiuam, quia tunc bene videtur in alia parte absoluisse, & ad hoc allegat quod in simili not. Bart. in l. 1. in princ. ff. si quis ius dicenti non ob. ego addo Abb. Panor. hic in ver. tertius casus.

¶ An snia lata super parte petitorum ēt si super alia parte non feratur, illa valeat, dicas quod qñ petitus est totus fundus, & probatur tm̄ reum conuētum possidere partem, ꝙ valet snia super parte probata. ita Bar. in l. 1. C. si aduer. rem iud. & in l. si constante, in §. fi. vbi ēt per D. Ale. ff. so. ma. & vide D. Anto. in hoc c. vbi dicit hoc esse verū, ēt si de altera parte nihil pronūcietur, cuius tñ contrarium tenuit Ioan. de Imo, & Rom. in dicto §. fi. in l. si constante. vbi dicunt ꝙ debet absolui reus pro altera parte fundi de qua non est probatum, & vide ad prædicta gl. & docto. in c. 2. de rescrip. & Cyn. & Bald. in l. cum te. C. de probatio. & gl. & Bald. in l. si. C. si ex falsi. instru. & per Bar. & Doct. in l. diuus. ff. de re iudic. & per Alexandrum in l. Titia. ff. solu. matrim. Aut. Franc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sa.valet sñia super parte; & in alijs non vr absoluisse,nec ꝓdemnasse,qđ tenuit Iac. de Are. quia tot vñr petiones, [a] quot sunt res, vel capitula, & per ꝯns tot sñiæ,quot res,arg.in l.ēt, ff.de mino. facit c.cū l.& A.ꝯ.eo.iūcta gl.& in c.cū venissent,de inst.& c.cū dilectus,& vide ibi no.de consue. & non mirū. Nam in plurib. capitulis pōt sñia pro parte valere,& pro parte nō, vt in l.quædam mulier,ff.fa.erci.& l.fi.ff.de iure pa.no. Bar.& Bal. in d.l.1. C.si aduer.rem iud.facit qđ in causa ꝓtentionis,& reconuentionis,vt valeāt,separatim diffiniunt,vt leg. & no.in l.j.ff. q̄ sen.fine ap.rescin.& in c.j.de mu.pe.Ad idem qđ no.Spe.in tit. de accu. & pe.§.sequi,ver.sed si quis peti.vbi dicit,ꝙ si qs in eo.libello petijt sortē,[b] & pēnā,& iudex pronūciauit sup pena tm̄, valet sñia, qa plura vñr capitula,alle.c.Raynutius,de testa.cū si.sed non tāgit aperte, an super sorte videatur absoluisse; sed potius sentit ꝙ nō,in eo,ꝙ dicit,ꝙ sunt diuersæ petitiones:nam vbi de pluribus diuersis disceptaf,& prius liquet de vno,quam de alijs, pōt iudex prius super illo pronūciare,vt in c.cū venissent,de insti,& idē seruatur,in diuersis exceptionib.simul propositis.† Si.n.per ꝓfessionem partis,liquet de vna;pōt iudex, vt parcat laboribus & expensis partiū,illico super illa pronunciare, & super alia ꝓcedere,ut est tex.in c.cum inter;de elec,& ibi hoc no. Inn.Si vero libellus ꝓtinet vnum casum;& tunc subdistinguo. Aut ꝓtinet vnā rem singularem,seu certam summam. Aut continet ali qđ vle,vel gñale.Primo casu Inn.vr hic sentire,ꝙ teneat sñia super parte,& idē Spe.in ti.de sen.prola.§.qualiter,ver.qd si peto, quinimo ibi tenuit,ꝙ super alijs vr facta absolutio: sed cōis est opi. vt hoc casu non valeat sñia super parte,per tex. in l.in hoc iudicio,ff.fa.erci.sensit Inn.in d.c,cum inter, vbi dicit, ꝙ si peto cētū, nō dēt pronūciare super quinquaginta tm̄, vel alia parte. Hāc opi.ꝙ sñia nō ualeat,tenet Iac.de Are.& Bart.in d. l.j.C.si aduer.rē iud.& D.Ant.hic.& Bal.in d.l.j. reddens rōnē,qa si valeret sñia sup parte,nō vr facta absolutio, sup reliqua parte, qa non apparet rō, quare dēat videri absoluisse; ex quo non pronūciauit saltē tacite; & sic remaneret petitio sup reliqua parte, in cuius partis examinatione oporteret refricare in dubiū de parte, sup qua fuit iudicatū; qa nō posset cognoscere de parte quin cognosceret de toto,ar.in l.vulgaris, ff.de fur.canonizata, de pen.dist.j. c.vulgaris,sed hoc est ꝯ nām diffinitiuæ,qa,ex quo semel est lata nō pōt amplius in dubiū refricari, sine remedio retractationis; cū sñia sit terminus diffinitiuus litiū. l. terminato,C.de fru.& li.expen.Et per hāc rōnē idē dicas, qñ in petitione fuerūt plura capitula connexa, vt nō ualeat sñia sup parte, qđ voluit Iac.& D.Ant. post eū.Itē p hāc rōnē aliud est dicendū,qñ vna summa fuit in petitione: sed certa pars petita fuit ex vna cā,& reliqua ex alia.tenet.n.tūc sñia sup parte,vt tenuerunt hic quidā,vt recitat hic Io.And.quorū opi.defendo per p̄dicta. Primo,qa ex diuersitate causæ vñr diuisa capitula.arg.in c.abbate sane,de re iud.li.6.& l.si mr.§.& an eadē,ff.de excep. rei iud. tū qa cessat rō,quā s. dixi post Bal.qa satis poterit cognosci de alia parte, q̄ ex diuersa causa petit absq; eo, ꝙ refricet in dubiū de alia parte,sup qua fuit iudicatū; qa ex diuersis nō fit illatio,l. neq; natales,C.de prob.& c.2.de transla.epi. qđ est notandū,ad qđ s. dixi; vt non valeat sñia super parte vnius capituli, fallit in duob.casib.Primus,qñ instantia esset pro parte perempta ita,ꝙ sequeref absolutio ab instātia iudicij; tūc.n,sufficit pronuncia super illa parte,in qua tenet iudicium, casus vr in l. si ꝓstante.§. fi.ff.sol.ma.Exēplū,si à muliere petebar dos, & durante iudicio sit dos pro parte publicata,expirat iudiciū sup parte, in qua fuc cessit fiscus,qa dēt cōueniri ipse fiscus corā iudice fiscali; & primus iudex iudicabit sup alia parte,ut ibi,& hoc dictū tenēt Bar. & Bal.in d.l.j.& per hoc dixit ibi Bar.ꝙ si aliquis ꝓuenit rei vendicatione pro certo fundo,& repertū est illū possidere ꝓ dimidia tm̄, iudex eū in illa dimidia [c] condemnabit; & valebit sñiæ, licet in alia dimidia nihil dicat; qa sup illa nō tenebit iudiciū. l. fi.ff.de rei ven.cautū tm̄ puto, ut iudex super illa dimidia absoluat causa expressa,quia non reperif illā possidere, arg. s.de exce.c.aduersario.& l.si à te,ff.de exce.rei iud. Secundus casus est, [d] qñ libellus [4] fuit oblatus ꝯ plures,tunc.n. si pronunciat ꝯ vnū, ualet;nec vr pronunciatū ꝯ alios,ut ff.de iud. l.non idcirco, & l.de vnoquoq;,ff.de re iud.& hoc ponit Bar.in d.l.j. Optime facit in arg.l.vna,C.si plu.vna sen. cōd.sint, sed non vñr duæ petitiones,quia à quolibet vr petita pars,& sic cessat ratio nullitatis, quam s.tetigi. Tertius casus potest addi, qñ sñia fuit lata super parte cum dictione taxatiua,ut puta petis c. dixit iudex condēno Titium in quinquaginta tm̄,vel duntaxat:tunc valet sñia; & vr pronunciare super toto,quia tacite absoluit in alijs. 50. per istam distinctionem taxatiuā,facit c.cū ecclesia Sutrina,de causa pos.& proprie.hoc tenuit Cald.in d.l.j.quod satis placet. Secundus casus subdistinctionis est, qñ libellus continet vnum capitulum generale,vel uniuersale, ut puta peto iura episcopalia,vel subiectionem,uel administrationem, vel rationem tutelæ;& tunc si partes fuerunt aliquas species duntaxat prosecutę; & iudex super prosecutione duntaxat tulit sñiam, valet,nec super alijs vr absoluisse,vel ꝺdemnasse per tex.in l.licet.C.de iudfacit quod no.in c.i.de transa.& qđ no.Bal.alias Bar.in l.terminato.C.de fru.& lit.exp.in fi.Aut partes gñaliter fuerūt prosecutæ ꝓtenta in libello,& subdistingue.Aut.n.genus est resolubile in diuersas.& certas species, ut puta peto subiectionē pleno iure:uel peto iura ep̄alia:scitur.n. q̄ sunt iura ep̄alia; & tunc idem puto,ac si fuissent singulariter petita: & sic idem dicendū, ac si fuissent plura capitula, ut sic teneat sñia sūper expressis in sñia: & in alijs non videatur iudex absoluere nec ꝺdemnare: & hāc partem hic tenet D.An.licet Inn.aliud senserit,faciendo diuersitatē,an plura capitula contineantur in gñali petitione, an singulariter petantur: sed hæc sua dria iure non probatur, ut dicit Host.& bene;& ideo oportet hic dicere, ꝙ Papa expresse absoluit in alijs, vt dixit hic Pe.& Abb. licet tex. hoc non dicat. probo ratione. Aut.n. iudicaf vnicum capitulum; & tunc non deberet tenere sñia sūper parte,vt in d.l.in hoc iudicio. Aut iudicantur diuersa capitula,habito respectu ad comprehēsa; & tūc debet tenere sñia;& in alijs non vr pronunciatū,ut ipsemet lo. uoluit in plurib. casib. Sed hoc vltimū est potius tenendū, vt res potius ualeat,de uerb.sig.c.abbate sane.& l quoties.ff.de uer.ob.& qa id qđ tacite inest, habetur pro expresso l. cū quida. ff.si cer. pet. Aut genus deductū in libello non est resolubile, saltem non recepit determinatione iuris à iure; & tunc valet sñia super parte; quia tunc vr pronunciatū super toto; & ita est casus in l.j.C.si aduer.rem iud.sm intellectum,quem approbat ibi Bar.& multi alij. exemplū, peto mihi reddi rōnē administrationis frumenti,agēdo actione tutelæ,& reliqua peto mihi restitui. Iudex mandat mihi. 5. restitui,cū in veritate debeantur decem.tunc. n. valet sñia; quia in dubio vr iudicasse super omnib. debitis; cū oīa illa verba gñalia in petitione contenta nō recipiant certā determinationē à iure; & sic non pōt dici ꝙ iudicauerit super parte,hæc omnia procedūt:qñ iudex sup parte iudicat,vel tacite sup toto, modo p̄dicto. Sed q̄ro,q̄d si pronunciauit sup toto, sed defectus annullatiuus concernit partē dantaxar,nūquid possit sñia ualere pro parte? Sol.dic post Bal. in d.l.j.qđ aut sunt diuersa capitula;& pōt ualere sñia super parte petitorū;& super alijs,ubi reperitur defectus,est nulla,ut l.q̄ dā mulier.ff.fa.erci.& in l.fi.ff.de iur.par.facit l. etiam,ff.de min. vbi ꝯ partē pōt peti in integ. rest. facit quod de instro ꝓtinente aliq̄ falsitatem no.Inn.in c.fratern.de hær. Aut est unicū capitulum, exemplum, petis decem, iudex condēmnauit in 5.ex certi recitatione:in alijs uero 5. cōdemnauit uiua uoce sine scriptura; & tunc sñia non tenet, quia non habet sua substantialia. cum enim vnica sit sñia,non potest pro parte ualere,& pro parte non,arg.in c.cum super,de of.deleg.& in d.l.etiam. † Idem iudex habens facultatem cognoscendi,vsq; ad 10.tm̄, condemnauit in 15.non.n.ualet sñia in 10. quia (ut dixi) cum unica sit non potest ualere pro parte;& pro parte non.Et per hoc allego glo.no.in l.fi.ff.de iur.om.iud.Contrarium sensit glo.in l.2. C.de re iud.sed Bar.in d.l.fi. concordat modo prædicto, distinguendo inter plura capitula,& unum capitulum, quando autem petitur certa summa excedens iurisdictionem iudicis, in illum vr ad iurisdictionem iudicis pertinere;quia in iurisdictione iudicis fundanda, inspicitur quod petitur, ut l.si idem cum eodem,& l.cum quædam puella,eo.tit. Et hoc singulariter notabis quia nemo ita late,& clare istam materiam tangit.

ADDITIONES.

a ¶ Petitiones. Vide Bal.in l.quædā mulier,ff.fa.erci. & in l.hoc iudicio.eo.tit. & in l.2.col.3.C.de re iudi.nūquid à tū si in libello petitur genus, possit iudex iudicare super specie tantum,vide Bal.in l.fi. C. de fideicom.liber, & refert Fely.in c.licet Heli.col.pen.ver.vndecimo limita.inf.de simo.Seba.Sap.

b ¶ Sortē.Qñ petitur sors & pœna,pōt pronunciari super uno ex his tm̄; & non in alio videatur facta absolutio vide etiam hic D.Ant.in pen.col.in prin.ver. ex his deciditur.& D.Fran.de Are.dicebat, ꝙ cum habuisset istam qōnem de facto,non potuit reperire nisi hanc decisionem Specul.& Docto.hic.

c ¶ In illa dimidia. Adde tamen, ꝙ petens fundi medietatem pro indiuiso, probat de medietate,pro diuiso,debet succumbere, vt consuluit Fel. cons. 179.vbi multa adducit.B.L.

d ¶ Qñ libellus.Vide Ab.in c.past.§.qñ,in fi.sup.de rescr.Bal.in auth. si omnes ad fi.ver.vlt.quæro,C.si minor se ab hær.abfii.& Bar.in l. stipulationū alias §.fi.ff.de ver.ob.Are.in l.4.§.vbi duo,co.3.ff.de duo.re.ubi ex hoc vult,ꝙ admittatur cumulatio contra diuersas personas in eodem libello,qñ cumulantur plures actiones, quæ ita se habent, ꝙ sententia absolutoria lata super vna, parit exceptionem rei iudicatæ super alia, quod non admitteretur, si ageretur contra unam personam tantum. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Sententia nihil iniquitatis continens,venit in causa appellat.confirmanda;licet sit lata contra illum,pro quo in actis extitit probatum.*
2 *A sententia lata à iudice partium consensu electo, vel cuius iurisdictio fuit prorogata per partes,potest appellari;licet de iudice prorogato recipiat limitationes.*
Dicta testium an possint reprobari per illum,qui ipsos produxit.
3 *A sñia Epi lata inter laicos non potest appellari, sed inter clericos sic.*
4 *A sententia lata secundum consilium sapientis, consensu partium assumpti potest appellari.*

Sententia

5 *Sententia, qua fuit appellatum,non per hoc præsumitur iniusta, contrarium sentit inf.nu.8.*
6 *Pro sententia iudicis electi ab vtraque parte magis creditur, quam electi ab vna parte. Nam duorum consensus, efficacior est quam unius.*
7 *Præter legem vel contra legem,an idem sit.*
9 *Testium variatio, vel vacillatio, debet in actis describi tempore depositionis; & non postea ad effectum,de quo hic.*
10 *Iudex,cui est data certa forma in pronunciando;si illam excedat, reddit actum nullum.*
Arbitri, in quos est compromissum,vt pronuncient de iure tantum, si iniuste pronunciauerint,reddunt laudum nullum.
14 *In causa appellationis,cui incumbit onus probandi.*
Iudex ad quem,potest se informare ex actis factis in prima instantia; si in iudicio appellationis nil adducitur.

CAP. XIIII.

Causam. Sufficit ad confirmationē sñiæ, nihil continentis iniquū, ꝙ ꝯ ipsam aliquid non probetur:ita cōiter summaf,sed hæc summatio iudicio meo euacuat sñiam lr̄æ;nec ꝓtmet,seu decidit aliqđ factum dubitabile;iō aliter summo sic.† Sñia ꝯ actorē lata nihil iniqui continens, venit in cā appellationis ꝓtmanda:licet per attestationē videat pro actore fuisse probatū; dūmodo pro sñia concurrāt ꝓsumptiones,de qbus hic ī lr̄a. Et sm hūc intellectum,est hic casus singularis valde. Diuidi quia in prima parte ponit delegatorū ꝓcessum,sñiam,et appellationē in secūda.ibi, Licet,ponit allegationē appellātis, motiuū suū,& cōfirmationē sñiæ. Casus literalis. Inter canonicos Nouariē.ex parte vna, & A. clericum ex altera,qō vertebatur super ꝓbenda Nouarien.ecclesiæ, q̄ de cōsensu partiū commissa fuit Epo Lauden. qui cognito de meritis cāæ;& ab vtraq; parte requisitus,tulit sñiam pro canonicis Nouarien.a qua dictus clericus ad sedē apostolicam appellauit.par tes ꝓ cā illa coram dño Papa comparuerunt, in cuius pntia ꝓpositum fuit ex parte ipsius clerici, ꝙ Eps ꝯ formam mandati sñiam promulgauit,sicut per attestationes nitebat ꝓbare. Papa auditis rōnib.partium considerans, ꝙ nō semper ad vnam speciem probationis, iudex animi sui motū informat; & ipsa sñia nihil ꝓtinebat iniquum; & eidē iudici de ꝓsensu partium causa fuerat cōmissa; qui,vt sñiam ferret, post examinationē cāæ,ab vtraq; parte fuit requisitus, sñiam a ꝑdicto latam cōfirmauit.B.

2 †No.primo & rene mēti,ꝙ a sñia iudicis partiū cōsensu delegati,pōt appellari, cōcordat l.ex ꝓsensu, ff.de app. vñr.n.partes approbasse personā iudicis;nō aūt sñiam ferendā,quā ignorabāt, simile in teste,cuius persona nō reprobatur a producēte,sed dicetum sic, vt 4.q.3.c.ii testes.§.si quis testibus.no.gl.in c.præsentium,de testi. Ex quo argue ab idētitate rōnis, ꝙ a iudice cuius a iurisdictio fuit partium ꝓsensu prorogata, pōt appellari,[a] quod tenet Bar.in d.l.ex ꝓsensu. probatur per locū a speciali,in l.ep̄ale.C. de episcop. audi. vbi statuitur speciale in ep̄o pp dignitatē ep̄alem,vt ab eius sñia lata in prorogatione iurisdictionis, non possit appellari,quod est notādum. in ꝯrium ergo est ius cōmune. Et per illum tex.notanter ibi dixit Bar. ꝙ in facultate appellandi a iudice prorogato, inspicitur cōsuetudo, & dignitas ipsius iudicis; nō autem ipsorum prorogantiū; & ideo si a iudice prorogato nō appellatur aliās inter subditos;ita nec ab illis ꝓrogatibus;& satis vr mihi rationabile. ratio, quia per prorogationem,nō alteratur prima iurisdictio; sed extēditur ad ipsos ꝓrogantes,sm suas qualitates,facit quod no.glo.in l.inter conue
3 nientes,ff.ad munici.† Aduerte tū,ne tu decipiaris,tam tu cano nista,quam legista per illum tex.& dictum Bar. Nam debes scire,ꝙ a sñia episcopi bene appellatur, vt c.pastoralis, de of.ord. & c.Romana,de app.lib.6.1.respō. & §.dēt: sed Imperator dedit in d.l.ep̄ale, priuilegium speciale ep̄o in iurisdictione prorogata:quod credo procedere duntaxat,quoad laicos,quibus potuit Imperator per suū priuilegiū ꝓiudicare;nō autē quoad clericos.nam si de iure canonico, pōt ab ep̄o appellari, dū cognoscit inter subditos; fortius idē dicendum, cum cognoscit inter non subditos,ipsius iurisdictionē prorogādo.nec in prēiudiciū clericorum cū derogatione iuris cano. poruit Imperator priuilegiare ep̄m,vide bonum simile,quod post Inn.posui in c.nu-
4 per,de testi.& hoc notabis.† Facit ēt iste text.in arg.ꝙ a sñia la-
b ta [b] sm consilium sapientis, cōi partium cōsensu assumpti, pos-
5 sit appellari. Ad idem l.1.§.si plures,ff. de exercit. action.† Not. ꝙ per appellationē, nō suspenditur omnino præsumptio iusti-
c tiæ, seu sñiæ; [c] vnde, si productis actis,non colligitur euidenter iniquitas, præsumitur iudicē iuste,fuisse motum; & reputo istū tex.valde no. in ꝙ, vt in dubio ītetur sñiæ, & præsumatur iudicem iuste fuisse motum.† No. ꝙ magis præsumitur pro iustitia
6 sententiæ, qñ iudex fuit deputatus partium ꝓsensu, quam qñ ad instantiam vnius partis, vel ex puro iudicis officio. nam primo
7 casu præsumitur amicus vtrique parti; nam par affectio omnē suspicionē tollit.l.nō solum,ff.de nup.† Op.ꝯ tex.ex quo iudex contra mādati formam processit, nō debuit valere processus, nec sententia. vt in c.cū dilecta, de reseri.& l.diligenter, ff.man. Sol.gl.1. fatef ꝯrium, si hoc probatū fuisset: sed pars nitebatur probare, non aūt probauit; secus dicit gl.si processisset præter formam,tūc.n.teneret,pcessus.Host.dicit hoc vltimum esse verum, qñ illud esset de communib;s mandato;& sic loquuntur iura alle.in gl. aliās autem idē esset facere præter, quod ꝯ,de quo vide quod leg.& no.in c.prudentiam.j.respō.de offi.dele.& bo. tex.cum gl.in c. si cui,de elec. lib.6.hoc tenēas, ꝙ vbi certa forma est de substantia; [d] æquiparantur,præter,& contra:is aūt qui facit vicinum, & contunctum mādato, nō dī facere præter, vel contra.Sed circa hoc quæro pro tex.declaratione.in quo dicebatur istum iudicē fecisse ꝯ formam; & iniustam sñiam protulisse:Sol.dicit Inn. & cōiter Doct.ꝙ fotte mādatum erat sñiandi pro clerico, si probaret se per maiorem partem capituli electū:quod cū probasset per testes viles,& subornatos,iudex non pro ipso; sed contra pronunciauit: & ex hoc dicebat clericus iniuste, & cōtra formam rescripti pronunciatum: quod est falsum:quia licet testes forte pro clerico testificarentur,iudex tñ, qui recipit illos, cognoscens subornationem illorum, vel alios defectus; nō fuit secutus illorum dicta. hoc enim iudicis arbitrio relinquitur,ff.de testib.l.1.versic.tu magis.dicit tñ Inno. ꝙ iudex,qui iert sñiam, debet in tali casu hoc ipsum significare in dicti appel.ꝯ.de testib.c.cām. Aduerte, quia Innoc.nō præsupponit pro constanti, ꝙ hic ꝑstaret illos testes fuisse viles; vel ꝙ iudex a quo, de defectu testium significauerit iudici ad quē. Nec etiam tex.hoc patitur.nā tūc clarum esset,ꝙ sententia non fuisset retractanda:imo tex.præsupponit, ꝙ probatio facta per istū actorem,prima fronte esset valida.sed quia iudex nō semper ad vnam probationis speciem inclinatur, ergo &c.Et hoc apertē vult hic Do.Anto.dicēs, ꝙ si constaret, ꝙ testes essent viles,vel iudex hoc significasset iudici ad quem,hoc esset expeditum.vbi vero aliud non apparet; & sic sumus in dubio ex quo alia acta apparent legitime facta; & ex se sententia non habet apparentē iniquitatem: quia licet appareat probatum;iudex non arctatur applicare p̄cise animum ad vnam speciem probationis. ex hoc enim non retractaretur sententia; quia acta non concludunt apertam iniustitiam. quod dixi notandū. Hæc dicta iamdudum mihi nō placuerunt,primo propter absurditatem, quæ sequeretur. posset. n. iudex secundum prædicta de facili eludere probantem pronunciando sententiam contra eum; nec hoc grauamen posset releuari per iudicem appellationis;quia præsumeretur ex aliqua causa iudicem fuisse motum ad pronunciandū contra probationem. Item hæc dicta sunt expresse contra nor.per Compo.in c.bonæ,inf.de elect.cuius dicta recitat, & sequitur

ADDITIONES.

a ¶ Potest appellari. Adde Ro.singu.suis fo.1.& vide quod voluit fo.3.inci.vltimo dico tibi vnum.

b ¶ A sententia lata secundum consilium sapientis de voluntate partium, pōt appellari. Adde quia est vilis & signanda decisio,quod ita statuit no.Bar. in l.ex consensu,per illum tex.in prin.de app.Bal.in l.no ouum,& in l.ex illo. C. de app.& est gl.de hoc in c.intimatti, & ibi no.D.An.de But.& Pau.in fi.infr. de app.& gl.no.in l.fi.ff.quando ap.sit.no.Bal.in l.tale pactum. §.qui prouocauit, in 9 col.ff. de pac.imo fortius nedum potest appellari; imo si non sit appellatum,talis sententia tamen nunquam transit in rem iud. sed semper, & quandocunque poterit retractari, si consilium alterius magis periti contrarium consulentis,afferatur, ita decidit in terminis fin.D.Ant.in c. proposuisti, ante fi.de proba. sequitur simpliciter l.ad.Ro. consi. 208. incip. pro plena discussione,ad fi.idem in l.cum quidam.§.qui dē.ff.de acq.hær.& simpliciter sequitur etiam D. Ale.in l.si ab hostib.ff.do.ma.in 4. col.vbi reputat hoc dictum esse singularissimum,& D.Ias.hæc ponens in l.admonen.ii.ff.de iureiu.25.col.vbi mandat perpetuo cordi tenendum,quia tota die apud nos feruntur sententiæ, secundum consilia sapientis, & statuta communiter disponunt si peratur, præstari debet.

¶ Circa ea,quæ hic dīr de sñia ex consil.sapientis, dicas primo, ꝙ iudex nō tenetur cām committere consi. sapientis,ēt si partes petant; nisi per statutū ad id arctetur,vt per Bald.in l.ex illo.C.de app.vbi no.dicit,ꝙ si cā est commissa consil.sapientis de consensu vtriusque partis, illa potest per iudicē revocari,ēt inuitis partibus,de quo ēt per Ang.in l.ad principem, post Bar.ff. de app.& vide per Phil.Fran. in l.cum cessante,in 8.col.de app. & in c.vt debitus. in 35.col.eo.tit.& per Pau.de Cast.in consi.85. & vide Bal.in l.1.C.de rela.vbi dixit,ꝙ qñ cā committitur consilio sapientis,virtute statuti,talis cōmissio nō dēt heri, nisi datis confidentibus per vtramque partem; & vide ēt Fel.in c.intimatti,de app. & adde ꝙ petito consilio,& non expectato, sñia est nulla,sm Bal.in d.l.ex illo,& Bar. in l.1.C. de relatio. & vide Bal. in addi. Spec.in tit.de executione sniæ,in ver. sed pone. il.2.& plene per Alex.in cōsi. 51.in 4.parte cō.& de materia hmōi sniæ latæ ex consilio sapientis,vide per Io.And. in c.non est, de consue.lib.6.in nouel. & D.Ale. plene post Bar. & Doct.in l.1.§.si plures.ff.de exerci.act.Ant.Fran.

c ¶ Seu sniæ.Vide Fel.in c.qñ cōtra fallam,col.12.vers.secunda conclusio,supra de probatio.vbi post Abb.concluditur,ꝙ pendente appellatione, præsumitur pro rectitudine sententiæ, non autem pro processu. Seb.Sap.

d ¶ De substantia.Vide Abb.in c.prudentiam,in prin.in 2.colum.sup.de off.de le.& in c.super quæstionum.§. verum, colum. 1.eo.titu.& Car.in cle.1. in princ.in 6.q.de sup.negl. præla.Fely.in c.cum dilecta, colum.10.ver.amplia primo,sup. de rescrip.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 quitur Io. And. in c. in præsentia, de renun. † Nam (vt ibi not.) pendere appellatione præsumitur pro processu vel iustitia sniæ: & sufficit ad retractadam sniam probare coram iudice ad quē, aliquid fuisse probatū in instantia principali, pp quod moueri debet iudex ad pronunciandū pro actore, facit quod le. & not.
9 in c. cum ad sedem, de resti. spol. † Præterea hæc vñr ꝯ not. per
a eundem Inn. in c. qñ ꝯ, de proba. vbi dicit, ꝙ si iudex, a qui recipit testes, perpendit testes variare, vel vacillare, debet facere hoc in actis describi; quia licet iste posset ferre iustam sniam; iudex tñ ad quem, sniabit fm attestationes; & addit ꝙ hoc potest facere in actis describi tpe depositionis testium, & non postea. Itē ꝯ istam lec. cōem, allego tex. quasi apertum in c. cum Bertoldus, 1. eo. vbi Papa reuocat sniam; quia iudex pronunciauit partē defecisse in probatione: cum tñ constaret per attestationes, ipsam plene suam intentionem probasse. Si ergo non præsumitur & iudex reperit defecisse in probationibus, qñ expresse dixit non fuisse probatum; cum tñ appareat probatū; fortius non debet præsumi, qñ iudex nihil dixit; & tñ per testes, aliàs per partes, apparet pro actore probatum; & ex prædictis remanet dubius intellectus huius c. Primo cogitaui posse dici, vt sentit glo. j. in fi. ꝙ actor hic nitebatur probare, vt dicitur in tex. non tñ probauit; ideo satis fuit ad confirmationem sniæ, ꝙ nihil continebat iniquum; sed profecto hoc stare non potest; quia Papa ad confirmationem sniæ non fundasset se super allegationibus positis in tex. maxime super illa, ꝙ iudicis animus non semper ad vnā probationis speciem, &c. Illa. n. allegatio præsupponit aliquam probationis speciē prima fronte validam in actis patuisse. ideo dico posse dari nouū intellectum ad istum tex. fm quem omnes allegationes, quas Papa ad confirmationem sniæ adducit, aliquid operantur; videlicet ꝙ concurrentibus omnib. istis tribus, de quibus in tex. ꝙ snia nihil contineat iniquum; & ꝙ consentiū cōi partium causa fuit cōmissa; & pars requisiuit in fine iu dicē, vt sniam ferret: prætumendū est pro snia; licet in attestatio nib. appareat fuisse probatum pro actore. tunc. n. præsumendū est ex causa aliqua iudicē fuisse motū ad nō sequendū illas probationes; & illę allegationes faciunt, vt iudex præsumatur amicus vtriusq; partis, & iuste motus, aliàs. n. difficile, & quasi impossibile erit saluare sine impropriatione, intellectum huius ca. nec frustra præsumendum est Papā hic ponderasse illa tria, licet gl. fi. hic innuat, ꝙ duo ex illis hic nil faciant ad confirmationem sniæ, quod non est præsumendū, arg. c. si Romanorū. 19. dist. & c. si Papa, de priui. lib. 6. & l. si qñ, C. de inof. tęsta. Host. tñ hic ponit aliquos effectus extrinsecos illorum verborū, dicēs ꝙ per partium consensum præsumitur amicus; & per ꝯis præsumitur non grauasse. Idē no. ꝙ dr̄ de requisitione, pōt ualere, si forma respiciens fauorē partium, tñ fuisset uiolata. vr. n. tunc pars cōsentire; sed certe hoc vltimum non congruit allegatio
10 ni, q̄ Papa fecit, ꝙ iudicis animus, & c. dictū tñ Host. in se est verum. † Et aduerte, quia in eo ꝙ Inn. sentit, ꝙ si mandatur sniari sub conditione concernente merita causæ, vr̄ data noua forma procedendi: ita ꝙ ex transgressione, processus iudicatur nullus; & facit ad hoc vnum singulare dictum Bar. in l. diē proferre. §. stari, ff. de arbi. ubi dicit, ꝙ si fuit compromissum in arbitrum, vt pronunciet de iure tñ, nō valet snia ex defectu formæ, si iniuste pronunciat. Sed ꝯ Inn. facit, qđ ipsemet no. in ca. prudentiam, de of. dele. vbi dicit, ꝙ si Papa committit causam iudici, vt cōdemnet reum, si actor probauerit illum sibi esse obligatum, non datur ex hoc noua forma mandati; adeo, ꝙ si actore probante, reum absoluit, tenet nihilominus snia; quia potius illa verba sapiunt instructionem iudicis, q̄ nouæ formæ appositionem: & ad dictum Bar. an sit verum, vide quod dixi in c. cum
11 dilecta, de resc̄r. & in c. Quintauallis, de iureiu. † Vltimo hic quę ritur, cui incumbat onus probandi in appellationis causa? Gl. 2. hoc tangit, sed non est materia nostra, dic vt plene no. per Cal. & alios, in c. qñ ꝯ, de proba. & ibi dixi, per Io. An. & alios, in c. in præsentia, de renun. Illud autem certum est, quod si nil in iudicio appellationis præter attestationes in prima causa factas producitur, iudex, ad quem, ex illis, & alijs præsumptionibus motum animi sui informabit circa sententiæ prolationem, ut hic, & in c. cum ad sedem, de resti. spol.

ADDITIO.

8 ¶ Quod si iudex. Hoc dictum adducit Bar. in l. 3. in prin. ff. de testi. & Bal. in l. qui falsa vel varia, in apost. ff. eo. & idem Bal. in l. nullum, ci rca prin. versi. sed quæro, C. eo. tit. de testib. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad appellandum, quando currat. & quando non. 34.*
Tempus quadrimestre, quod datur condemnatis in actione personali ad soluendum, potest per iudicem abbreuiari, cum causa. 8. alias lex supleret, si iudex abbreuiaret. 14.
Ab executione sententiæ, an, & quando appellatur. 10. 24.
2 *Reus potest cōdemnari sub conditione, si se non purgauerit, quando pro actore reperiuntur aliquæ præsumptiones; & an talis sententia sit interlocutoria, vel non. 12.*
Gesta contra legem quando valeant.
3 *Tempus datum ad appellandum currit de momento ad momentum, & potest haberi copia iudicis à quo, & iudicis ad quem.*
4 *Appellari potest coram honestis personis, si non potest haberi copia iudicis à quo.*
5 *Executio sententiæ facta intra tempora data ad appellandum retractatur, tam in causa ciuili, quam in criminali.*
6 *Non appellans censetur acquiescere sententiæ, & ipsam approbare.*
7 *Ex sententia iniusta, à qua non extitit appellatum, non oritur naturalis obligatio.*
9 *Renunciare censetur iuri suo, qui sponte breuiorem dilationem recipit quam à iure disponatur. 15.*
11 *In appellationibus, tam ab interlocutoria, quam à diffinitiua, an sit necesse causam exprimere.*
14 *Condemnatus petens inducias ad soluendum, uel alium terminum ad prorendum sententiæ; an censeatur sententiam approbasse, & appellare ni renunciasse.*
16 *Pars si non appellauerit à datione termini nimiis breuis, an sibi præiudicet.*
17 *Dilationes possunt, & debent abbreuiari cum causæ cognitione.*
18 *Appellans, an appellatus, habeat probare iustitiam, vel iniustitiam causæ.*
19 *Tempus quadrimestre, licet non possit iudex sine causa arctare, potest tamen illud prorogare; licet à tali prorogatione possit appellari.*
20 *Terminus datus ad soluendum, vel aliud faciendum, per quem iudicem possit prorogari.*
21 *Tempus quadrimestre, quod datur condemnatis ad soluendum, datur etiam confessis.*
22 *Condemnati qui habent dilationem ad soluendum, debent pendente tali dilatione, cauere de soluendo, adueniente termino; nisi possideant immobilia.*
23 *Moratoria facta alicui, vt intra tantum tempus non molestetur, habet inclusam conditionem, vt interim caueat de soluendo in termino; non ille, qui obtinuit, possideat immobilia.*
25 *Appellatur à iudice non admittente legitimas exceptiones.*
26 *Executio sententiæ non fit appellatione pendente.*
27 *Executio sententiæ si fiat ordine non seruato; puta quia primo inceptum est immobilibus, quam à mobilibus, potest à tali executione appellari.*
Quomodo excedatur modus in exequendo. 24. & seq.
28 *Ab iniusta executione sententiæ, ad quem appellabitur.*
29 *Executio sententiæ est missi Imperij; & regulariter non delegatur.*
30 *In appellatione ab executione est inferenda causa specialiter, non in genere. 32. 33.*
In appellatione ab interlocutoria, est exprimenda causa.
31 *An per appellationem ab executione, suspendatur executio in totum.*
34 *Delegatus ad causam decidendam intra certum tempus; post illud tempus non potest absoluere, si reum intra dictum tempus excommunicauit propter contumaciam.*
35 *Excommunicatus, an possit impetrare rescriptum super nullitate sententiæ, à qua non appellauit, tacito de excommunicatione.*
Excommicatus contra executorem sententiæ potest legitimas exceptiones opponere, vt euitet grauamen iuris, uel facti.

CAP. XV.

Quod ad consultationem.

Sententia ꝯ lapsum ad
rū transit in rem iudi. si prius non fuerit appellatum, & quadmestre tps, quod datur ꝺdemnatis in personali ad soluendum
pōt ex causa per iudicē arctari. Sic cōiter summatur, quæ summatio iudicio meo, nil noui decidit; & ideo ut text. iste ad-
1 quid noui afferat euacuando medullam c. summo sic. † Sibi
præcipit aliquid fieri ad certum terminū, tps decendij ad appellandū, currit à tpe snię: non aūt à die finiti termini. hoc primo. Quadrimestre tps quod à l. datur condemnatis in personalibus,
test à iudice ex causa arctari: & sponte terminū arctatū recipit,
non pōt post decendium appellare; licet non constet iudici ex causa terminū abbreuiasse; hoc secūdo. Ab executione iniu
non appellatur, nisi in executione modus excedatur; hoc tertio. Diuiditur principaliter in duas partes. Scda ibi. Taliter. Ꝙ
scias, ꝙ casus literalis ponitur multis modis; ga litera nimis succincte factū narrat. Ponam aūt quatuor modos principales. Primo. n. intelligitur, ꝙ ponat duas snias sese minime contingentes; quarū fuit vna super purgationis indictione. altera fuit condemnatoria pecuniaria; & hūc intellectū ponit gl. j. quam tuc ponit etiam Inn. Et vsq; ad uer. Sed nec. ponitur prima, alia vsq; ad fi. ponit secūda. Secundus principalis intellectus est, vt
tex. ponat duas snias, se tñ contingentes; ita ꝙ una pendebat a
alia, vt puta iudex procedens ꝯ clericum, recipit probationes super delicto, quo plene non probato indixit isti purgationem vt intra 20. dies se purgaret; alias priuabit eum beneficio suo. hunc intellectum sentit Inn. Tertius intellectus est, ꝙ unica sola hic lata snia in ciuili, quia præsumptione faciente pro actore iudex condemnauit reum, puta ad centum soluenda intra 10 dies, ut intra illud tempus reus purgaret innocētiam suam, iurando se nō teneri, iuxta c. fi. de iureiur. & hūc intellectū po-

Gul.

Gul. Quartum intellectum posuit Host. intelligendo, quod vnica fuerit snia; sed lata fuit in crimine, & potuit casum in condemnato de furto non manifesto ad duplū soluendum, nisi intra xx. dies purgaret; qui terminū recipiens, & ad diem præfixū veniens appellauit; quærebat fm eum de tribus. Primo an valeret appellatio? respondetur ꝙ non. Secūdo an possit conqueri, ꝙ nō habuerit quadrimestre? & respondetur etiam ꝙ non. tertio an possit ab executore appellari? & respondetur ꝙ non, nisi modum excedat, & quilibet istorum intellectuum sustentabilis est, & ad literam applicabilis, præter fm intellectum Inno. dum posuit exemplum, vt nisi se purget, priuabit eum beneficio suo. nam iudicio meo, licet talis sententia ferri possit, nō tamen est iste intellectus applicabilis ad tex. licet in ver. Sed nec. Inno. hic dicat posse dici. ꝙ sicut in personalibus, sic & forte in priuatione ecclesiæ, nisi se purgaret, necessarium est tempus quadrimestre. Refert tñ alios tenere contrarium, remittit ad no. in c. conquerente, de off deleg. sed mihi (vt dixi) dictum Inno. nō placet. iō sequor contrariam opin. Moueor, quia secundum modum agē di deficiens in purgatione puniendus est, vt no. in c. accedēs, de accu. vnde, vt iustificetur hęc lect. oportet præsupponere, ꝙ hic agebatur de crimine exposcente priuationem beneficij; quia deficiens in purgatione, habetur pro conuicto, vt in c. de hoc, & c. insinuatū, de simo. Si ergo iste post lapsum terminum, habebatur pro priuato, vel debet priuari; non debet iudex pati criminosum detinere beneficiū, maxime sine tit. Item quia habito respectu ad beneficium, sententia potest dici lata in reali: iō purificata ea, debet illico executioni mādari. l. vna, C. de rei vxo. actio. & 2. q. 1. c. sicut, cū sim. Præterea tempus quadrimestre datur condemnato ad soluendum pecuniam, pp difficultatem illam inueniendi, vt l. 2. C. de vsu. rei iudi. quæ ratio cessat in priu
2 tiua, vel interlocutoria, dicam inf. super gl. 2. † Secundo no. fm vnum intellectum, ꝙ præsumptione faciente pro actore, potest reus sub conditione cōdemnari; nisi per iuramentum se purga
a & ex tex. no. ꝙ snia sub conditione potest ferri: a dic tñ, ꝙ sub ꝯ
b ditione extrinseca b ferri non dēt; lata tamen, tenet. l. j. §. biduū, ff. quando app. fit. & 2. q. 6. c. biduum. Sed ꝯ hoc facit, quia gestū contra legem est nullum, vt l. non dubium. C. de legi. & 10. dist. c. vides, & reg. quæ contra ius, li. 6. So. dic ꝙ contrariū procedit rr. fallit, quando lex procedit vltra sustinendo factum contra legem, vt no. Dyn. in reg. quæ a iure, lib. 6. sequitur Bar. in d. §. biduum, & no. hanc solutionem, vide gl. in c. tua, de spon. duorū.
3 † No. ibi. A cuius prolatione, ꝙ tempus x. dierum præfixum ad appellandum currit a prolatione sentētiæ; & sic non excluditur a numero dies illa, in qua fuit snia lata; sed tempus currit de momento ad momentum; a prin. tamen hoc tēpus est vtile, sed in progressu est continuum, vt probat in d. l. j. §. dies, ff. quando appellabit. vbi tex. cum gl. & in d. c. biduum, ver. dies. 2. q. 6. li. n. iudex a
c quo, & ad quem, non facit sui copiam, tempus nō currit, vt in locis præalle. consuluit tñ ibi Bar. vt pars hic protestetur, c & appellet coram publicis personis; & pro hoc vr̄ tex. in c. pasto. §.
4 Præterea, de of. ord. & c. fi. de ap. & dic vt ibi. † Not. ꝙ tēpus istud decendij, currit a tempore latæ sententiæ; non autem a tempore finiti termini præfixi ad aliquid faciendum; & est ratio, quia incontinenti cum snia fertur, pars condemnata grauata est. Nā videmus idem esse, cum sententia pure fertur, licet præfigatur
5 terminus ad executionem actus. † No. ꝙ sententia ante lapsum x. dierū, non habet authoritatem rei iud. si ergo ante mādatur executioni, debet talis executio reuocari, de quo vide bo. tex. cum gl. in c. nō solum, de ap. lib. 6. Et cum iste tex. loquatur indistincte, dicam hoc procedere tam in ciuili, quā in criminali, facit qđ no. Bar. in l. qui vltimo supplicio, ff. de pę. & quod dixi ꝛ.
6 eo. c. consanguinei. † No. ibi. Per interpretationē iuris &c. qđ snia transit in rem iud. ex interpretatio, & præsumpto, acquiescere partis. Nam pars nō appellādo, vr̄ acquiescere sniæ. & in hoc
d tene menti istum tex. Et alibi text. not. dicit, quod non appellās confirmat snīam, d vt in l. fi. C. de sen. quæ sine cer. quan. prof. & Iab eo, C. qūo & qñ iud. dr̄ qđ non appellās præstat assensum
7 snīæ. † Et hæc facilīt ad q. an ex snia condemnatoria iniusta oria
e tur obligatio naturalis; & vr̄ ꝙ sic, quia nō appellando, e pars ꝯ sentit, & ex cōsensu oritur naturalis obligatio. l. j. ff. de pac. & c. j. eo. tit. Hanc q. format Bar. in d. l. ab eo, & refert varias opi. Quidam em̄ tenuerunt, ꝙ sic. Iac. vero Butr. dixit, ꝙ aut quis potuit appellare, sed noluit; & oritur naturalis, vt in dictis iurib, sed si ap pellat semel, vel bis, & succumbit, ex quo non pōt amplius appellare; tūc, quia inuitus tacet, nō oritur naturalis. Bar. tenet indistincte, ꝙ ex snia non orīt obligatio naturalis vera: quia snia non tollit obligationem naturalē, vt l. Iulianus verum debitorē ff. de condi. inde. nō ergo inducit, quia facilius tollitur, quam in ducatur. l. si vnus. §. pactus, ff. de pac. & ad id ꝙ iura dicūt de cōsensu, respōdet, ꝙ nō appellans, vere nō cōsentit; sed ficte, quia sæpe quis omittit appellationē, execrās litem, & timēs vexationē iudiciorum. Ad hoc est tex. in l. item si res, in fi. ff. de alie. iud. mu. cau. fa. & hoc est indubie pśumendū, ar. in l. cū de indebito, ff. de pb. sed iura, vt sit litiū finis pśumūt, seu fingunt ꝯ sensum ad hoc, vt p̄cludaī via appellandi; & hoc sentit Inno. in c. quia pleri
q;, de immu. ec. facit ꝙ no. glo. in c. pastoralis. §. qa, de offi. dele.
8 & Inno. & Io. An. in c. sacro, de sente. excō. & hoc not. † No. in ver. Sed nec, ꝙ iudex pōt ex cā minuere tēpus, & dilationē a iure p̄fixā, an hoc procedat indistincte, vide q̄ plene dicā in c. cum sit Romana. ꝯ. de appel. per Bar. in l. 2. ff. de re iud. per Dy. in reg.
9 indultū, de re. iu. lib. 6. † No. ꝙ spōte recipiēs minorē dilationē, q̄ a iure disponat, vr̄ iuri suo renunciare, facit l. ad solutionem,
10 C. de re iud. vide tex. cum gl. in c. vxor. 19. q. 4. † Not. vltimo, ꝙ ab executore rr non appellatur. Ratio, quia non grauat ipse: sed ꝙ si grauamen ineſt, illud fuit inflictum a iudice, qui mādauit executor. n. est simplex minister. l. executorem, & l. si vt proponis, C. de exceptio. rei iud. ideo ab illo iudice erat app. vt no. Inn. in
f c. sæpe, de ap. sed si executor f excedit modum sibi iniunctum; tunc ab eo appellari pōt; quia ipse, & non iudex grauat. l. ab executore, ff. de ap. & hic. Op. dicitur hic, ꝙ iste post decendium nō exprimebat cām in appellādo. vr̄. n. ꝙ ēt si cām expressisset, non
g erat audiēdus; g quia snia trāsiuit in rē iudi. vt ꝛ. eo. in c. cū interSo. gl. 2. fatetur ꝯrium; & dic ꝙ ad faciliorem repulsionē appel-
11 lantis, ponderabatur hoc, quod non exprimebat causam. † Et hinc sumpta occasione, glo. ista prosequitur, an sit in appellatione causa exprimenda; & dic vt in ea. & de appellatione ab in
h terlocutoria. h dic, vt in cap. vt debitus. infra de appellat. & plenius in clemen. appellanti, eo. tit. & regulariter est exprimenda cā, vt ibi. Quid in interlocutoria habent e vim diffinitiuæ? dic vt no. in d. cle. appellanti; & dicam ꝯ. tit. prox. in c. puenit. De appellatione a diffinitiua, dic ꝙ nō est necesse cām exprimere: & si
12 cām expressit, pōt illam, vel aliam proseq, vt l. scio, ff. de ap. † Sed hic q̄ritur, an snia, per q̄ inducit purgatio, sit interlocutoria vel
i diffinitiua? i tres sunt opin. Prima Inno. qui vr̄ tandem tenere ꝙ sit diffinitiua. Scda est Abb. ꝙ est interlocutoria: quia nō imponit finem cāæ; imo absolutoria vel ꝺdemnatoria fertur; cū purgationē reus pśtitit, vel in ea pśtanda defecit. ꝯ. de purg. c. cum P. Tertia est opi. Io. An. distinguentis in modo pronūciandi. Aut n. fertur snia, nisi se purgauerit, & est diffinitiua. Aut simpliciter fuit indicta purgatio; & tūc est interlocutoria. Et per hanc distinctionem reducas ad ꝓcordiam has opiniones ꝯrias; & credo ꝙ hoc fuit de mente Inn. & Abb. dico tñ, ꝙ si dubitatur, an sit purgatio indicenda; & iudex pnunciauit illam nō indicēdam, hæc snia est diffinitiua, vel saltē hēt vim diffinitiuæ, cum nō expectetur alia snia. Ad hoc quod le. & no. in simili, in c. significātibus, de of. dele. & in auth. habita, C. ne fi. pro patre, & per Bar. in l. si
13 Titia, ff. de accu. & qđ dicam in d. c. peruenit. † Quæro, quare litera dicit, ꝙ hic nō erat locus, nisi susciendæ purgationis? Sol. gl. 3. ꝙ petendo inducias (vt dr̄ in prin.) vr̄ approbasse sniam, allegat multa iura. In ꝯrium adducit 3. q. 3. c. inducię. §. offeratur. vbi hr̄, ꝙ licet reus recipiat inducias: nō tñ per hoc ꝯsentit in iudicem. dicit Io. And. ꝙ ꝯriū loquitur in inducijs deliberatorijs, quasi hic loquatur de inducijs ad sniæ executionem. Sed aduerte, quia gl. ista nō ponderauit bene principiū c. hic. n. nō dr̄ qđ reus petijt inducias ad se purgādum, sed ꝙ terminū sine ꝯdictione recepit; & dr̄ia est maxima inter petere, & recipere. Item gl. ista iudicio meo loquitur contra tex. quia tex. præsupponit istū potuisse appellare intra decendium; & sic non renunciauit appellationi interponendæ. Nec ob. l. ad solutionem. C. de re iudi. quam gl. induxit pro se, quia illa loquitur, cum quis petijt terminum ad soluendum, & sic ad executionē sententiæ, quo casu merito videt approbare sniam. Sed obst. iste tex. in ver. Sed nec,

vbi

ADDITIONES.

a ¶ Potest ferri. Adde Ale. consi. 73. in 3. lib. Paul. de Cast. consi. 315. in primo impressis. Fulg. consil. 143.

b ¶ Sub conditione extrinseca. Adde, an sub intrinseca conditione possit ferri, vide Lanfran. de Ori. in l. admonendi, col. 7. post secundum no. & ibi apo. Cels. ff. de iureiu.

c ¶ Protestetur. Adde quod voluit Ant. de But. consi. 87. & Lapum alle. 39.

d ¶ Confirmat sententiam. Ad de Ale. consi. 135. 2. lib.

e ¶ Non appellando. Vide Bal. in Lex hoc iure, col. pe. ff. de iust. & iure. & Bal. in l. eos, §. ne temere, in fi. C. de ap. Bar. & Moder. in l. Iulianus verum debitorē, col. 11. ff. de cond. inde. Seb. Sapia.

f ¶ Executor. vide Fel. post Abb. in c. pastoralis. §. prēterea. sup. de offic. delega. vbi tangunt ad quem sit appellandum quando appellatur ab executore. vide etiam Fel. in c. super quæstionum, col. 4. ver. capio glo. in verbo executorem, eo. titul. Seb. Sapia.

g ¶ Audiendus. Adde Ro. consi. 324. vbi dicit, quod appellans in casib. prohibitis, tenetur exprimere causam.

h ¶ Ab interlocutoria. Adde quæ requirat appellatio ab interlocutoria ad sui validitatem, Ro. pulchre consi. 501.

i ¶ Vel diffinitiua. Adde, quod Roman. consil. 351. in fin. dicit, quod aduersus indictam purgationem non admittitur appellatio, nisi modus excedatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a vbi innuitur, q̄ sponte recipiēs terminū [a] breuiorem, vī appellationi renunciare, nedum intepositæ, sed etiā interponendę. Docto. aperte non senserūt ℑrietatē istam, quæ oritur ex tex. sed instant duntaxat super secunda parte c. an recipiens breuiorē terminum quadrimestri, sit exclusus à beneficio appellandi, vel à beneficio legali super toto quadrimestri. Hosti. ponderat text. in verbo. Sponte. vnde secus ſm eum si ℑdixit, vel inuitus recepit, quia iudiciū redditur in inuitum, in l. inter stipulantem. §. fi Stichum, ff. de verb. obl. quasi sentiat q̄ recipiendo inuitus, seu cū ℑdictione, non fecit sibi præiudicium. Inn. vero dicit; q̄ spōte præsumitur recepisse, qui pfixo sibi tali termino, nō appellat; licet ℑdicat; cum non sufficiat huc casu ℑdictio sine appellatione. Et facit quod ipse idem no. in c. ad petitionem, de accu. Sed in prima parte c. super verbo. Recipiens dicit, q̄ sic recipiendo istum terminū ad se purgandū vī appellationi factæ renunciasse; sed non faciendæ. Et idem ibi Io. An. hic super gl. expresse nō
b eligit; sed dicit ex p̄dictis colligi, q̄ diuersa sunt [b] petere, & recipere. Item recipere sponte, vel ℑdicere tm̄, vel ēt appellare Do. An. latius sic distinguit, q̄ aut suscipitur terminus, vel fit actus tendēs ad exclusionem iurisdictionis, & defensionem appellationis; & tunc non renunciatur appellationi, ēt interponendæ, vt in c. si à iudice, de ap. lib. 6. & vide ibi bo. gl. super hoc; vt puta cum appellans suscipit terminum ad probationē grauaminis: ad effectum reuocandi grauamen, & idē tenent D. de Rot. dec. 288. circa medium. Aut suscipitur terminus ad executionem sniæ, vel grauaminis illati, & tunc renūciatur ap. ut in d. l. ad solutionē. Aut terminus non consonat fini grauaminis illati, & tūc non vī interponendæ appellationi renunciare, vt no. Inn. in ca. solicitudinem, j. tit. prox. facit quod no. in c. significauerunt, de testa. ideo suscipiendo terminū ad deliberandum, nō vī qs renunciare facultati appellādi, vt in d. §. offeratur. Si vero tpe, quo suscipitur terminus, pendet appellatio; tunc si terminus velactus p̄supponit iurisdictionē à iudice, inducitur renūciatio: aliàs secus. adducit no. in c. solicitudinem, & Io. And. in c. fi. de ap. li. 6. sed per hoc, vt vides, nō soluī ℑrietas, quā ī. dixi. quare procedere ex prima, & secunda parte c. ideo pro ℑcordia, & clariori intellectu totius c. dico sic, q̄ c. istud (vt prædixi) pōt intelligi, q̄ ponat duas sniās diffinitiuas. prima fuit, vt qs se purgaret intra 20. dies; & hūc terminū recipit reus sine ℑdictione, vt dī in litera. An autem per hoc renunciauerit ap. interponendæ, tex. (vt dixi) vī innuere q̄ non, vt patet in versi. Aliter, & potest iudicio meo esse ratio: quia suscipiendo quis terminū à iudice præfixū post illatum grauamen, non vī appella. interponendæ renunciare. cum habeat ante app. parere iudici: & ideo, cum non fecerit actum tendentē ad executionem grauaminis, non renunciat facultati app. hoc vī velle Inn. in c. solicitudinē, & Io. An. in c. si. de app. lib. 6. Secus autem, si vult petere terminum, vt ibi dicit Io. And. & probatur in l. ad solutionem, præall. & sic pōt intelligi prima pars c. Non ob. litera in eo quod dicit, q̄ non erat locus nisi susciendæ purgationi: quia litera loquitur habito respectu ad lapsum. 20. dierum, in quo termino includitur tps decēdij præfixum ad appellandū. Secunda pars c. ponit aliam sniam, in qua ꝺdemnato in actione personali fuit præfixus terminus quadrimestri breuior; & reus hunc terminum sponte recepit. per hanc. n. susceptionē sponte factam, renunciauit appellationi, ēt interponendæ, vt clare innuit litera in secūda parte: & hoc ideo, quia spōte terminū breuiorem recepit; & sic nō fecit, vt iudicis præcepto obediret, pēdente tpe ad appellandū; sed animo volendi soluere in termino præfixo. vnde ꝓsidera, q̄ in secunda parte ponitur illud aduerbiū, Sponte, non autem in prima, quod non est sine misterio. Si vero intelligimus, q̄ text. ponat vnā sniam sub ꝺditione latā; tunc est difficile rndere ad hanc ℑrietatem: quia verbū, Sponte, tunc habet qualificare de necessitate totā sniam: & eo respectu, quo non pōt reus appellare, quo ad breuitatē termini; ita nec quo ad onus subeundæ purgationis; & tunc dicendū q̄ Papa in ver. taliter, ponderauit lapsum x. dierū ad faciliorem exclusionem appellare volentis; nec restringit se ad causam, cū terminus fuit sponte receptus; sed simpliciter respectu cuiuscunq; sniæ; vnde iste nec ante decendiū potuisset app. quia vī ex tunc sniam approbasse, vt in si,
14 ca. dī, & quælibet solutio potest sustineri. † Sed ego reuoco in dubium secundā partem c. an pars non appellando à termino isto breuiori quadrimestri, videatur sibi prædiudicare, cū text. in l. 4. §. si quis condemnatus, ff. eo. dicat, q̄ si iudex arctat illum terminū, lex supplet? Sol. gl. hic in ver. arctari, dicit q̄ aut iudex ex iusta causa arctat hunc terminū; & valet, ut hic, & l. 2. ff. de re iudic. Aut nulla causa assignata; & tunc lex supplet, ut in d. l. 3. Aduerte quia gl. non ponderat tex. in ver. Et quæ ab initio, &c. vbi clare innuitur, q̄ etiam si sine causa iudex decurtauit terminū, imputandū est spōte illi recipiēti; aliàs ver. ille superflueret; qa ubi iusta cā subest nō regrif, q̄ spōte faciat; qa iudiciū redditur in inuitū. l. inter stipulārē. §. Stichū. ff. de ver. ob. & hoc tenet Host. hic, q tū ad q. nostrā rndet, q̄ aut spōte fecit; & sibi p̄iudicat: aut ℑdixit; & tūc secus. Et hāc opi. sequit hic D. An. Inn. dicit q̄ requirit q̄ appellet, aliàs nō sufficeret ℑdictio, ut ī. dix. Sed certe ℑ hāc opi. Inn. vī tex. in d. l. 4. §. si quis ꝺdemnatus, si lex supplet, vbi fit abbreuiatio sine cā, nō pōt appellari; quia nullum subest grauamen. iō vī, q̄ satis sit ad habendū quadrimestre, q̄ pars sponte terminū nō recipiat. † Et tā circa primā partē c. quā secundā distinguo vtiliter sic, q̄ aut ꝺdemnatus petit terminū breuiorē ad soluendū q̄ sit terminus iuris; & tunc recessit à termino iuris, & renunciauit tam appellationi interponendæ, q̄ interponēdæ, pro hoc tex. iūcta gl. notabili, in l. solutionis C. de re iud. aut ℑdixit, vel nō sponte recepit; & tunc nō vī approbare terminū, arg. hic in eo, q̄ ponderatur, & sponte recepit, nec recedit à beneficio appellationis interponendæ, vt ī. d. j. parte c. quia non tenetur incōtinēti appellare; cum habeat tre x. dies ad appellandū, ad hoc quod no. Inno. in d. c. solicitudinē, & Io. An. in d. c. fi. de appel. lib. 6. † An aūt hoc casu faciat li
16 bi p̄iudiciū, si nō appellat intra 10. dies, res est satis dubia per l. 4. §. si quis ꝺdemnatus, vbi dī, q̄ lex supplet iudice sine cā abbreuiante: sed in ℑriū facit c. j. de dila. vbi fuit opus appellare à termino breuiato. Inn. in d. c. ad petitionē. de accu. prope fi vī dubitasse. Nā in casu quo iudex sine iusta cā moderat dilationes iuris, dicit q̄ sniā est nulla fm quosdā, vel opus est appellare; & iusta erit appellatio; & sic nō bene firmat. Ego distinguo sic, q̄ aut iudex sine cā moderatur dilationē iure dandā, ex ministerio iudicis: & tūc opus est appellare, ēt si sine causa cognitione iudex terminū abbreuiat; & sic intelligatur Inn. in d. c. ad petitionē, & c. j. de dila. ēt si esset talis dilatio in qua ius dicere nō minorē dādī, vt in casu. l. ad peremptor. ff. de iud. & ē in illa loquit Inn. in d. c. ad petitionē. in istis. n. cū interuenia dicis ministeriū, satis patet iudicis offā, & ēt pro iudice p̄sumi. Aut iudex sine cā moderat dilationē à iure datā sine iudicis ministerio, vt in quadrimestri; & tūc satis est ℑdicere, seu nō spōte recipere: qa lex immediate supplet ī l. 4. & hoc iudicio meo, vt de mēte Bar. in vtroq; mēbro in d. l. 3. ff. de re iud. in ver. ītē q̄ &c. & hoc puto ꝓcedere, qñ iudex arctauit, sine cāe cognitione. Si aūt cā cognita, licet male fuerit arbitratus, tūc opus est appellone, qa sniā tūc nō est ℑ ius cōe, sed ℑ ius litigatorū, vt fert Inn. ī d. c. ad petitionē: facit c. cū inter, §. e. & qd in simili no
17 gl. ī c. cupientes. §. q̄ si p viginti, in ver. priuatos, de ele. li. 6. † Facit hæc lra ī eo, qd dicit, q̄ istud quadrimestre pt arctari à sede medio. i. cū cāe cognitione. qa iudex dēt sedere p tribunali cū cāe cognitione hoc facere, ut leg. & no. in l. à pcedēte. C.
18 dila. † Quis aūt hēt ꝓbare ī cā applonis, an appellās, q̄ sine ista cā terminū iuris breuiauerit, an appellatus q̄ ex cā fecerat de p Inn. in d. c. ad petitionē, vbi vī sentire, q̄ in dilationib. aut trarijs, hēbit ꝓbare appellans, cū iudex p̄sumat iuste arbitratus fuisse, ar. c. ad audiētiā, de p̄sc. In alijs vero, q̄ deteriani a iure cet denī cū iudicis ministerio, dēt appellatus, seu iudex, cū ꝓdit ex offō, iustā cām ꝓbare; qa sine iusta cā nō debuit recedere
19 a dispone legis, ar. d. l. ad pemptoriū, cū l. seq. ff. de iud. † Et licet
c q̄ licet iudex [c] nō possit sine cā arctare tps quadrimestre; tamen gare tū pt. qa ꝓrogatio est fauorabilior; ita tenet gl. in d. l. 2. & l. 4. §. si qs, palle. & facit tex. in d. §. si qs. qđ ego intelligo quo ad hoc vt factū iudicis valeat, nisi appellet; sed puto q̄ appellans
20 terit; qa nō dēt aliā partē sine cā grauare. † Itē qa tex. in d. l. 2. inuere, q̄ ex cā dēt ꝓrogare; q̄ro, vtrū quisq; iudex possit ex
d hūc terium ꝓrorogare [d] dic q̄ ordinarius hoc poterit. Item dex deputatus sup executione sniæ; qa hoc ꝺcernit ipsā executionē. ītē delegatus, dūm nō hēat executionē snię; aliàs secus, q̄
21 esset imponere legē superiori. hæc leguntˢ, & no. in d. l. 2. † Quæro, an hoc tps quadrimestre sit dādū ēt his, q̄ à principio ℑ debitū; cū tūc nō ferat sniā, sed fiat ꝓceptum de soluēdo? iuxta no. in c. dudū, il 2. de ele. & 2. q. j. c. nos in quenq̄, & l. j. C. de ꝓ

Sol.

ADDITIONES.

a ¶ Terium. An recipiendo terium ad se purgandū, vel soluendū videatur renunciasse facultati appellandi, vide D. Ant. in c. gratum, in vl. col. de elec. leg. no. Pet. & Anch. post Io. An. in d. c. fi. de ap. lib. 6. in penul. col. & per Inn. in l. 4. §. fi quis condemnatus, ff. eo. & glo. in d. l. ad solutionem, C. de re iud. quæ videtur sentire contrarium, eius quod dicit hic Inn. & ibi vide Fel. & adde, q̄ illud dictum Inn. alle. & sequitur Ro. in rub. ff. de arb. in 24. col. vers. & adde, q̄ si lata sententia, de hoc vide omnino per D. de Rot. in dec. 307. secundum ordinem meum nouissimum adde Roma. consi. 8. & vide quod voluit Bal. consi. 5. de appel.

b ¶ Diuersa sunt. Pondera, quia hodie legendo tenuit in cętu audientium, q̄ non erat differentia, an quis sponte recipiat dilationem, an illam petat, & cebam fore casum, in d. l. ad solutionem, vbi dicitur ad solutionem, ellatum nem petentem acquieuisse, sententiæ, manifeste probatur; sicut qui tempotiæ quolibet modo acquiescit. ecce qualiter paria sunt petere, & acquiescere; quolibet ergo modo petat, siue patiatur, prædicat sibi, vt non possit appellare, tene menti, quia noua sunt. And. Barb.

c ¶ Quòd licet iudex. De veritate vide per Alexand. in d. l. 3. §. si quis condemnatus, ff. de re iudi. per Geor. Natam. in repe. cle. sæpe, de verborum sig. Seb. Sap.

d ¶ Prorogare. Adde consi. 25. 2. lib.

Sol. gl. in l. si debitori, ff. de iud. sentit q̄ non: sed datur tunc terminus 20. dierum. Idem dicit gl. in §. omnes, Insti. de verb. obli. sed in ℑrium est tex. apertus in l. certam. §. fi. ff. de cōfe. ideo dic
a melius, vt no. Bar. in l. si debitori, [a] ff. de iud. q̄ de iure dandū est illud tps; sed consuetudine inualuit, vt detur illud tps x. dierū. Ex quo infero, q̄ cessante cōsuetudine, seruabit d. l. certū vt dē
22 quadrimestre. † Sed quæro iuxta p̄dicta de vtili q. nunquid indistincte intrą quatuor mēses, vel p̄dictos x. dies, reus nullam mo lestiam patietur? Sol. dic, q̄ post condemnationem, si vult vti illis dilationibus, tenetur satisfare de soluendo in termino, text. allego singulare in d. l. si debitori. Et hoc no. Bar. & hæc est rō, quia hoc tps datur condemnato miserationis gr̄a. l. cum militi,
b ff. de compē. ergo interim dēt satisfare, [b] vt in l. vniuersa, C. de preci. Impe. offer. vbi notabiliter dī, q̄ si princeps concedit alicui rescriptum super dilatione debiti, nō valet aliter, nisi caueat
23 de soluendo in termino. † Et per illum tex. fuit alias consultū, q̄ si datur alicui saluusconductus, vt intra certum terminū non possit a suis creditorib. cōueniri, dēt intelligi; dūmō satisfdet de solutēdo post terminum: qđ est valde notandum. Et rō omniū p̄dictorum, qa posset iterū fugere, quod esset iniquū. Et ex hoc dixit Bar. in d. l. si debitori, notādū, q̄ intra illud tps quatuor mē sium posset debitor capi, & carcerari, nisi cauerit; vt d. l. si debitori, vel bonis cedat, vt l. j. C. qui bo. ce. pos. quod ego limitarē, qñ debitor laboraret inopia, ita q̄ verisimiliter timeretur de fu
c ga. [c] Nam si bona sufficientia hēt, non dēt capi pro debito, ad hoc gl. notabilis, in l. 3. §. tutores. ff. de suspe. tut. quam sequit ibi Bar. quia si ptimo discutiuntur mobilia, q̄ peruenietur ad immobilia, & prius immobilia, quam defendatur ad nomina debitorum, vt l. a diuo Pio. §. in venditione, ff. de re iudi. multo magis debet hæc misericordia adhiberi circa personam, vt prius discutiātur prædicta, quià peruenietur ad personam, facit l. scientium, ff. qui satisf. cog. compellatur ergo cauere captis pignoribus, si illa habet sufficientia, ar. l. j. de ven. in pos. mit. & Inst. de sat tis. tut. prope fi. Sed dictum Barto. potest procedere ſm varias locorum consuetudines, & statuta, q̄ræ pro debito indistincte permittunt capturam, & hæc singulariter notabis, quia Do
24 d ctores nr̄i hāc vtilem mām omiserunt. † Venio ad gl. vlt. & opp. cum ea ℑ tex. in eo, q̄ dicit, ab executore non posse appellari, [d] nisi modum excedat. vī. n. q̄ nullo casu ab eo appellari debeat, quia aut executor non excedit modum; & tunc clarum est, q̄ ab eo non appellatur, vt hic, & d. l. ab executore, ff. de ap. Aut excedit modū commissionis, & nō est opus appellare; quia nō tenet quod agit, pp transgressionem formæ mandati, vt in c. cum dilecta. de resc. & c. venerabili, de off. deleg. Sol. gl. multū instat, & in effectu vult, q̄ executor pōt facere, quod mandatur, & aliquid vltra; & sic non peruertit formam; vñ ratione illius excessus opus est appellare. & ponit multos casus, in quibus executor potest grauare. Sed ℑ præcedens dictum glo. in fin. op. de l. diligenter, ff. mand. vbi fuit mandatum alicui, vt equum emeret pro x. & emit pro pluri. Dicitur ibi, quod iste excessit fines mandati; & sic in nullo obligat mandatorem. ecce ergo, q̄ faciēdo aliquid vltra mandatum, videtur excedere fines mādati. Gl. nō soluit. Io. And. dicit, q̄ quandoque mādatum est limitatum in certo; & tunc id, in quo exceditur, nullum est, vt in ℑrio. Quando que mandatum est limitatum in incerto, vt quod mittatur in possessionem bonorum valentiū centū, vel hæreditariorū, vel quæ possidebat testator; & quia de his dubitari potest appel lādum est, vt in superiori parte gl. & concordat ī. eo. c. cum inter in fin. & optime loquitur. Et ex his habes vnam solutionem ad ℑrium principale ī. formatum, vt dicamus. f. q̄ ab executore appellatur seu necesse est appellari, vbi pōt probabiliter excede re modum, vt in exemplo ī. posito. secūdo dic, q̄ potest grauare non excedendo fines commissionis; puta quia vult exequi sibi iniunctum; sed non vult admittere exceptionem legitimā, quam tenetur de iure admittere. tunc enim quia grauat partē, & est iudex in actu executionis; est opus appellare; aliàs factū
25 suum transiret in rem iud. quia faceret ℑ ius litigatorum. & nō ℑ ius constitutionis. † Sicut opus est appellare a iudice cum legitimam exceptionem non admittit, vt in c. interposita, & in c. vt debitus, de app. Quas autem exceptiones, & qñ executor teneatur admittere, tractant hic Doc. intricate. tu autē dic, vt clare dixi, in ca. de cætero, ī. eo. & vide ad materiam huius gl. quod
26 no. gl. in l. ab executione, C. quo. app. non rec. & in l. ab executo re, ff. de appella. † Tertio dic fm Host. q̄ licet non sit necesse appellare, qñ excedit modus; ita, q̄ actus sit nullus; tñ vtile est appellare, vt euitet grauamen facti; quia de facto posset fieri executio, quam tamen sæpe iudex propter appellationem omittit, sicut sæpe appellatur ad istū effectum a snia nulla, vt in c. dilecto, J. tit. prox. l. Carmelia, & est l. fi. ff. de iur. patr. per Bar. in l. si exꝑs
27 sim, ff. de appella. † Item & quarto fm eum, licet executor velit facere, quod sibi mandatur; tamen mandatū posset esse iniquū, vel nullū, vel surreptitiū; & tūc potest appellari. Pręterea, & quoto fm Io. An. posset excedere modū si turbat ordinē executionis, qui est, vt primo in mobilibus, secundo in immobilibus, tertio in nominibus fiat executio, vt l. a diuo Pio. §. in venditione, ff. de re iud. Sed Io. And. nō aperit, an sit hoc casu necesse appellare, quod est quærere, an teneat executio illa ordine non seruato; nec Doct. alij tractant hic. Bar. in d. l. a diuo Pio, dicit q̄ factum tenet. vnde opus est appellare ex transgressione illius ordinis; quia ille tex. non ponit illum ordinem vt substantificum. quod mihi satis placet. sed credo, q̄ hunc ordinem induxit, vel pro minori præiudicio, vel vt citius fiat executio; & sic cum vertetur vtilitas partis, si senserit ex hoc se grauari, dēt appellare, & hæc bñ notabis. Itē dicit ibi gl. quod in mobilibus debet seruari ordo, quia primo debet capi q̄ minus nocet debitori qđ dicit ibi Bar. bñ notandum, & sic vī, quod ille ordo sit inductus in fauorem debitorum. Idem putat Bar. in rebus immobilibus, ne pro modica quantitate vendaī magna res, & si ℑ fiat, poterit appellari, quasi excedatur modus. Quid aūt, si nō fuerūt captę res: sed p̄sona est coacta soluere? vide bo. text. in l. fi. in fi. ff. qđ met. cau. ad quē remittit Bart. in d. l. fi. sed iudicio meo remediū erat a principio, vt appellaret ab illa captura; qa excedebaī modus, vt in d. l. ab executione, C. quo. app. non rec. & quod ibi not. sed si non appellauit, & soluit debitū; tūc illud repetere incipile est vt innuit tex. in d. l. fi. Conclude ergo ex oībus p̄dictis, q̄ in multis casibus appellatio est necessaria, qñque vtilis tñ ab executo
e re. Et dic, quod dupl [e] r potest ab executore appellari. primo a ꝓ nunciatione iudicis de exequendo, si perperam & iniuste dicaī pronunciasse. secūdo ab executione facti, q̄ facit ipse iudex, seu eius nūcius, modū excedendo, vt leg. & no. in d. l. ab executione. & l. ab executore. ff. de ap. & hic in tex. dum gñaliter loqtur.
8 †Sed quero ad quē [f] appellabiī? Sol. dic coniungendo Bar. in d.
f l. a diuo Pio. §. sniam, & d. l. ab executore, ff. de appel. qđ aut quis appellat a iudice pronūciante sup exceptione facienda; & tunc in dubio appellādum est ad superiorē ipsius iudicis, vt in d. c. dilecti, de app. & l. j. C. vbi & apud quē, Aut appellaī ab executione facti: & tūc aut iudex exequit sniam per nūciū; aut implorat officiū alterius iudicis, in cuius territorio erat res. Primo casu aut nūcius exequit, put sibi fuit iniunctū, & appellandū est ad superiorem ipsius iudicis; nō aūt ad ipsum iudicem; quia ipse grauat & nō nūcius, q̄ nude exeqtur factum sibi iniuncti, ls. n. facit cuius noīe fit, vt in c. nouit, de app. & c. cū venissent, de re. spol. Aut grauat ipse nuncius, vt puta, qa excedit modū; & tūc appel labit, ad ipsum iudicē, qui executionē ꝓmisit; quia ipse est superior immediatus; poterit tñ grauatus, ēt sine app̄one implorare officiū iudicis ℑ grauamen nūcij, arg. in d. l. a diuo Pio. §. si super reb [9] . Secūdo casu cū implorauit auxiliū iudicis alterius territorij, aut ille exequit; & tūc appellādum est ad superiorē siū, quia ipse exequit iure proprio, & non vt delegatus; eū executio
29 sit mixti imperij, qđ rr nō delegat. † Ad hoc c. postulasti, in fi. de fo. comp. & in c. Romana. §. ℑhentes. eo. tit. lib. 6. vbi satis innuitur, quod iure proprio exequit, & non vt delegatus alterius iudicis, ad idē l. cum vnus. §. is qui possidere. ff. de bo. author. iudic. pos. Aut alienus iudex nō exequit, sed prestat auxiliū; & tūc aut est auxiliū facti, aut iuris. Primo casu aupellaī ad superiorē ipsi [9] iudicis exequētis; qa ipse grauat; & nō ille q̄ pstitit auxiliū facti, puta familiā. Et si ptās pstat in executione ea̅po modū excedēti in executione, appellabit ad archiep̄m, vī ad Papā, nō aūt ad superiorē ptātis. Si pstat auxiliū iuris, puta qa pro executione snię latæ a ptāte, eps excōicauit, iuuādo ptātē iuxta no. in c. j. de of. or. & c. licet ex suscepto, de fo. cōp. & tūc appellabit ad sū periorē istius excōicatoris; qa actus suus est, qui me grauat fm Bar. Ego puto, q̄ pōt etiam appellari ad superiorē ptātis, qa ipse etiā grauat implorando iniuste auxiliū ℑ me; & qui causam damni dat, damnum dedisse videtur. cap. fin. de iniu. & dam. dat.

Quæro

ADDITIONES.

a ¶ L. si debitori. Adde quod Rom. sing. suis dicit, qđ non hēt locū in arbitrio:
b ¶ Debet satisdare. Intellige, si talis satisdatio petatur a parte; aliàs si ipse, nō tenetur. gl. est fin. in d. l. vniuersa, quam sequitur Pa. de Cas. & dicit practicasse in ciuitate Paduæ. cum multis simil. quæ adducit lumen nostri temporis, D. Iasō in d. l. vniuersa. & ideo talis debitor non posset carcerari, nisi cauerit, & nisi primo de tali cautione requiratur a parte, & ita in facto practicaui. tenemenți. Aeneas Falco.
c ¶ De fuga. Adde late Ro. consi. 345.
d ¶ Appellari. An & qñ possit appellari. Vide oīno D. de Ro. dec. 339. in ordine meo nouissi. vbi etiam incidenter dicunt, quod quando appellatur talis appellatio dicitur extraiudicialis. Adde an ab executore appellatur Alexan. consil. 95. 3. lib. & an a sententia exequenda, Ioan. de Ana. consil. 26. Ange. consil. 115.
e ¶ Dupliciter. An a pronunciatione iudicis de exequēdo possit appellari. Vide Ale. in consi. 85. incip. visis processibus in 2. vol. vbi dicit communem opin. esse, quod non appelletur, idem tenet D. Ant. de Cauaro in trac. de execu. instru. q. 46. Pau. de Cast. in consi. 139. inci. ad primum, secundum antiquā impressionem. Bar. Vero. in cau. 43. cum seq. & Benedi. de Barsi. in fi. 4. trac. de instru. guaren. in 2. par. q. 13.
f ¶ Ad quem. Vide latissime per Fel. in c. pastoralis, §. præterea, in princ. ℑ. de off. deleg.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 † Quero an in appellatione [a] ab executione sit exprimēda cau-
a sa? dic q̄ sic, quia rō est interdicta appellatio, vt hic, & alijs iuri-
bus superius allegatis; & ex certa causa dūtaxat permittitur, ſ.
cum modus exceditur, appellans ergo in mā prohibita, debet
exprimere causam, ad iustificandam appellationem, præsertim
cum ista sit quædam interlocutoria, vel habēs vim interlocuto-
riæ, a qua, nisi causa expressa, nō appellatur, vt in c. vt debitus, de
appel. & q̄ sit causa exprimēda, tenet Spec. in tit. de exec. sent.
§. nunc dicēdum, vers. sed nūquid, & ponit Io. And. in add. Spec.
in tit. de appel. §. in quibus, vers. quintus, & D. Ant. hic, & Bart. in
31 d. l. ab executore. † Vlterius iuxta prędicta quero, an per appel-
lationē interpositam ab executore, seu ab executione sīnæ, ſu-
spendatur executio in totū? Sol. dico, q̄ de hoc est tex. not. in l.
ab executione, C. quorū app. nō reci. & dic, q̄ aut nō exprimitur
iusta causa in appellando, vel nulla; & tunc nō est differenda
executio, arg. hic, & ibi. Aut exprimitur iusta causa, de qua dubi
tat, an sit vera; & tūc ſuſpēditur executio; sed res mobiles, & fru
ctus rei immobilis, in q̄bus erat executio facienda, debēt seque-
strari, & pēdente appellatione, apud sequestrum remanere, vt in
d. l. ab executione. Et per hoc notāter dicit ibi Bart. q̄ ſi aliquis
capitur pp debitum; & ab ipsa captura appellatur, nō debet ſta
tim relaxari; sed pendente appellatione debet retineri, sicut de
re mobili seruat; quia ponitur in sequestrū. vt prędixi, quod no.
Et ad limitationē prædictorum, vide notabile dictū Spec. in tit.
de sent. excom. §. nunc dicēdum, vers. sed nūquid. vbi dr̄, q̄ ſi in
appellatione exprimitur, in quo modum excedit; ita q̄ causa
non cōcernit totam executionem; sed partem, in illa tm̄ parte
32 ſuſpēditur executio. † Si vero nō exprimitur, sed in genere di-
xit (quia excēditis modū appellationis) tunc ratione incertitu-
dinis ſuſpēditur hic executio in totum, & hāc opinionē ſequi-
tur hic D. Ant. Sed tu aduerte, q̄a illa fuit originalis opi. Vber.
vt ibi recitat Spec. Sed iudicio meo Spec. ibi in fi. vr̄ ab hoc viti
mo recedere, dicēs q̄ cum causa ſit in appellatione exprimen-
da, hęc quęstio nō habet dubiū; quasi velit dicere, q̄ cū teneatur
semper exprimere causam, nō cadit dubitatio, an appō cō-
cernat totā executionem, an partē; quia hoc facile est perpen-
33 dere pp expressionē causę; & hoc puto esse de iure. † Vnde, nō
puto valere hāc appellationē, appello, quia excedit is modū in
exequēdo; quia causa grauaminis debet exprimi nominatim,
& nō in genere, vt in clem. appellāri, de appell. Et no. singr̄ hoc
dictum, q̄ ſi causa cōcernit partem, nō ſuſpenditur executio in
totum. facit in ꝟrium quod dixi in c. super eo, de app. sed dic, q̄
illud procedit in iudice, qui debet cessare in totū, cū in multis
habeat arbitrari: secus in executore, qui cū sit nudus minister,
nō repellitur prætextu ſuſpicionis, not. in c. nouit, de app. quod
34 bene notabis. † Postremo ponit hic Host. quæstionē satis faci-
lem iudicio meo, an iudex delegatus deputatus ad causam deci
b dendam intra mēsem, post mensem [b] possit absoluere, ſi reum
intra mensem excōicauit pp contumaciam? & cōclusio est q̄
nō, quia iam expirauit iurisdictio per mensis lapsum, vt in c. de
causis, de offi. deleg. & vide quod leg. & not. in c. quærēti, eo. tit.
35 † An autem excōicatus possit impetrare rescriptum super nul
c litate [c] sententiæ, a qua non appellauit, ne mandetur executioni,
tacito, de excōicatione, Host. tenuit q̄ sic. sed Io. And. contra,
per c. 1. de rescri. lib. 6, & hoc est verius, cum hoc casu sit actor.
Dixit etiam Host. excōicatum contra quem fuit lata sententia
nulla, posse implorare officium iudicis, vt illam reuocet. Ioan.
And. dicit hoc verum, nisi excipiatur per decret. pia, de excepr.
lib. 6. quod placet cōmuniter Mod. puto tamen, q̄ contra exe-
cutorem sententiæ, possit excōmunicatus legitimas exceptio-
nes opponere, vt euitet grauamen iuris, vel facti. Nam hoc ca-
su est reus necessarius, quia stimulatur per executorem, ad hoc
c. cum inter, de except. & quod not. Ioan. And. in d. cap. pia.

ADDITIONES.

a ¶Appellatione. Quando appellatur ab executione sententię propter excessiuū modum exequendi, debet exprimi causa in appellatione. & idem dicit Bal. in l. ab executione, in 2. col. C. quorum appel. non rec. & D. Ant. hic, in prin. ver. vbi autem appellatur ab executione sententiæ. & idem firmat D. Ant. in c. vt debitus, in 6. col. de appell. & sentiunt Do. de Rota, decis. 239. in ordine meo nouissimè. Sed contrarium determinare videtur D. Ant. in eo. c. in pen. col. vers. nunquid autem nou appelletur. Quando autem appellatur a pronunciatione, de exequendo; an necessario debeat exprimi causa, plenissimè examinat Rom. in l. 5, in princ. in 4. col. ff. de verb. obl. vbi concludit q̄ non, dicens se ita bis obtinuisse in Rota. Adde Io. de Ana. cons. 29.

b ¶Post mensem. Adde Cald. cons. 5. de sent. excom.

c ¶Nullitate. Adde q̄ etiam excommunicatus sub conditione potest impetrare rescriptum, & ita limitat c. primum, Per. de Anch. cons. 152.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata sine causæ expressione, valet & tenet.* 9. 10.
2 *Possessorium an competat pro iuribus personalibus.*
3 *Exceptio rei iudicatæ, est exceptio litis finitæ, & impedit litis ingressum.*
4 *Scriptura quæ requiritur in aliquo actu, si est deperdita, probata perditione scripturæ, potest probari per duos tantum testes, quod in ea continebatur.*
5 *Testes qui producuntur ad probandum sic fuisse sententiatum, non est necesse, vt deponant de omnibus verbis per iudicem prolatis, sed satis est, quod recitent effectum.*
6 *Sententia quando apparet prolata, præsumuntur omnia solemnia processisse; & asserenti contrarium, incumbit onus probandi.* 7. *sine facto antiquo, siue non.*
8 *Dicta Doctorum, licet non necessissent ad decisionem causæ; tamen faciunt magnam præsumptionem.*
11 *In quibus sententius sit exprimenda causa.*
12 *Sententia appellationis, an debeat continere causam.* 10.
13 *In sententia debet exprimi causa, quando ex generalitate sententię, possunt elici diuersæ causæ, diuersos effectus operantes.*
In libello debet exprimi actio, quando ex generalitate proponendi, possunt elici diuersæ actiones, diuersos effectus producentes.
14 *Sententia lata cum expressione causæ, an reddatur nulla: si est falsa ipsa causa; maximè si est adiecta dictio, præsertim, vel præcipuè.*
15 *Sententia cum expressione duarum causarum, quarum alia est contrarius, & alia non, sustinetur ex illa causa, quæ non est contrarius.*
16 *Sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, non retractatur per instrumenta de nouo reperta.*
Sententia, in qua dicitur, condemnamus Titium, quia fuit probatum contra ipsum &c. non reddatur nulla, si in acti is non apparet probatum contra Titium: immo transit in rem iudicatam; nec retractatur per instrumenta de nouo reperta.
17 *Solennitas sententiæ vel instrumenti, an & quando præsumatur, si in eis de dicta solennitate fit mentio.*
18 *Notarius, qui in depositione testium scripsit, talis iuratus sic deposuit &c. facit fidem, quod talis testis iuraverit.*
19 *Testis dicens in causa scientię; quia promisit, non concludit quod promiserit per solennem stipulationem; licet de natura sui hoc importet.*
Promisit, illud verbum prolatum a teste, non concludit per stipulationem: sed prolatum a notario in instrumento sic. 17.
Solennitas intrinseca non præsumitur in dictis testium; nisi referentes ad dictum, seu factum iudicis in casu, in quo pro iudice præsumitur tacita talem solennitatem. 20.
21 *Iudici asserenti se delegatum, & habere commissionē quando credatur.*
Incompetentia iudicis, non potest allegari post litem contestatam? vel postquam sententia transiuit in rem iudicatam.
22 *Solennitas intrinseca, an indistincte præsumatur.*
23 *Onus probandi incumbit ei, qui asserit se esse talem; nisi multo tempore, pro tali habitus fuerit.*
24 *Sententia est ferenda in scriptis, non ad finem, vt possit melius probari, sed vt cum maiori moderamine feratur.*
25 *Præsumptio quod interuenerit sollennitas, tollitur per aliā ꝟsumptionem.*
26 *Testis tenetur reddere causam sufficientem dicti sui, quamodo ipse percepit; non autem quæ causa mouit talem ad ita faciendum.*
27 *Index non tenetur sequi consilium sapientis, nisi sit iuridicum; etiam quod ex forma statuti teneatur requirere.*

CAP. XVI.

1 **Sicut nobis.** † Sententia sine expressione causę lata
tenet. ita cōmuniter summatur. Ego pa-
nius summo sic. Sententia potest probari per testes; licet nō de-
ponāt de causis, quæ solent iudicem mouere ad sententiandum.
Cōis diuisio: secunda, ibi: Cum autem. Casus literalis. Inter H.
subdiaconum, & H. presbyterū, vertebatur questio super quā-
que modijs frumēti, quos dictus presbyter annuatim eidē subdiacono soluere tenebatur; commissa fuit causa super hoc quibusdam iudicibus, coram quibus H. subdiaconus petebat a dicto H. presbytero quinque modios frumēti, sibi per annos singulos persoluendos. sacerdos se nō teneri rūdit; cum alia vice super hoc cōuentus, fuerit sīnialiter absolutus. ad quod probandum duos testes induxit, per quos constitit, quod magister Ad-
authoritate epi Lodin. ipsum absoluit ab impetitione subdiaconi supradicti; sed quia testimonium ipsorum quasi nudē prolatum fuerat; cū nihil dixerint de causis, quæ iudicem mouere solēt ad sententiam proferēdam, cōsuluerunt Papam, quid super hoc sit seruādum, cum in plerisque locis, in quibus copia prędētium hī, obseruetur de cōsuetudine, q̄ omnia, quæ mouerunt iudicem ad sīnam proferendam, nō exprimantur in sententia. Respōdit Papa, cum ita sit, q̄ ex dictis ipsorum cōstet, sententiam a iudice suo prolatam, præsumi debet omnia solēniter
2 processisse, pp in iudiciarium potestatem. Ber. † No. ibi: Restitu-
tionem, q̄ quis potest petere reduci ad statum recipiēdi annua-
pēsionem, seu præstationem, agēdo possessorio; & habeo ista
tex. in arg. pro singulari, q̄m hic non dr̄, q̄ respectu alicuius re-
a petatur hæc annua præstatio; [a] & sic vr̄, q̄ possit agi possessō-
3 rio pro iurib. merè personalibus. facit gl. 2. q. 2. c. nullus. Sed de
b materia remitto ad plenè no. in c. querelam, de elect. † No. a.

modum.

ADDITIONES.

a ¶Annua præstatio. Adde Bald. cons. 96. 5. lib.

b ¶No. 2. Tu pondera verbum, respondit, modum excipiendi; vide quæ remissiue ad Bart. in l. j. ff. de except. And. Barb.

modum; & practicam excipiendi de re iudi. & talis excep. est li-
tis finitæ. ideo habet impedire lit. contesta. de quo dic, vt plene
leg. & no. in c. j. de lit. contest. lib. 6. quem tex. voluit hic allega-
4 re glo. j. † No. 3. quod id, quod ad sui substantiam exigit scriptu-
a ram, [a] pōt probari per testes, si scriptura sit perdita; & sufficiūt
duo testes. Nam ad validitatem sīnæ, requritur scriptura, vt in c.
b fi. de re iudi. lib. 6. & tñ potest per testes probari. [b] Ad idem tex.
no. in l. testiū, C. de testi. vbi probatur, quod etiam si scriptura sit
de substantia probōnis, nihilo minus potest actus probari per
duos testes, dummodo probetur casus perēptionis. facit opti-
5 me c. cum olim, & quod ibi no. ꝟ. de priui. † Item not. q̄ ad pro-
bādum sīnam per testes nō est necesse, vt testes deponāt de oī-
bus verbis per iudicem prolatis, sed satis est recitare effectū, ad
subsūtialia sīnæ. Isti n. deposuerunt super iudicis cōmissione; &
de ipso iudice, & ꝟ quem, & pro quo fuit lata sīna. Ista enim (vt
6 dicit Gof.) sunt necessaria vestimēta sīnæ. † Vnū tū singulariter
not. q̄ testes nō deposuerunt, q̄ interuenerit scriptura; ergo nō
videtur eorum testimonium valere, facit quod no. Bar. in d. l. te
stiū. sed potest dici, q̄ in casu nostro, ex quo testes deposuerūt
de sīna, præsumēdum est, q̄ interuenit scriptura; quia illa est so-
lennitas intrinseca sīne. non enim est sīna sine scriptura. d. c. fi. &
l. j. C. de sen. ex. peri. reci. & hoc sentit hic D. Ant. & facit q̄d no.
Bar. in l. sciendum, ff. de ver. ob. & optime facit c. in pœnitentia,
de proba. vbi patet sufficere, quod testes deponant super pro-
fessione. Nam præsumuntur oīa necessaria ad professionem re-
quisita, & optime hoc videtur probare tex. iste, in fi. vbi dr̄, q̄ ex
7 quo constat sīnam a iudice suo prolatam, propter authoritatē
iudiciariam omnia præsumuntur legitime processisse. † Ex his
verbis singulariter no. quod ex quo constat de sīna licet nō ap-
pareant acta, præsumēdum est, q̄ omnia rite, & recte p̄cesserūt,
& asserenti ꝟrium incumbit onus probādi: & tene menti, & q̄
hic non distinguitur inter factū antiquum, & recēs: licet aliter
sēserit Host. ꝟ. eod. in c. cum inter, nec inter processum & iusti
præsumuntur oīa legitime processisse; vñ pōdera verbum, oīa
quia qui totum dicit, nihil excludit 19. dist. c. si Romanorum c.
solitæ. §. pen. de maio. & obe. & l. Iul. ff. de le. 3. Et sic probat iste
tex. iudicio meo opi. Inn. in c. bone, de ele. & c. cum iure, de of.
dele. qui dixit pro sent. præsumendum, quoad oīa; ex quo tran-
siuit in rem iudicatam; & tene menti illum text. quia non so-
let ad hoc per alios allegari, & vide de materia quæ dixi in c. q̄n
8 ꝟ de prob. † Not. bñ præsumendum pro stylo loci, in quo pru-
dēriū copia habetur. & facit tex. iste, quod dicta Doctorū, licet
c nō necessitent ad decisionem [c] causæ. faciunt tñ maximam præ
sumptionem pro iustitia, facit c. j. de dec. & l. j. C. de profes. q̄ in
vrbe Constan. lib. 12. & quod no. gl. in c. j. de post. prela. & l. j. C.
9 de legi. † No. vlt. q̄ ad validitatem sen. nō requiritur, quod in ea
d exprimatur cā, [d] quæ ipsum iudicem ad sic sententiādum indu-
10 xit, & ad hoc quotidie per cano. & legi. allegatur iste tex. † Sed ꝟ
hoc opp. de l. 2. §. ignominiæ. ff. de his qui no. infa. & l. properan
dum. §. illo. C. de iud. 21. di. c. in tñ. quæ iura videtur probare ꝟ-
rium. Sol. glo. 3. tangit in prin. & soluit, q̄ iudex potest exprime-
re, si vult. tamen si nō exprimit, tenet sententia, vt hic, ꝟ. eod. ca.
cum Bertoldus. Dicit tamē, quod in causa ap. debet iudex cau-
sam exprimere, vt prioris iudicis honorem conseruet, vt in cap.
cum Ioānes, de fid. instrum. glos. in ca. intantum. præalle. tenet
causam esse semper in sen. exprimendam, si tamen non expri-
matur, tenet sīna; sed totum oppositū (vt ita dixerim) tenet hic
11 Ioā. antiquus glossator, vt refert hic Ioā. And. dicens regulare,
quod in sīna non sit exprimenda causa; fallit in casibus. † Pri-
mus, in causa appel. ꝟ. eod. c. cum Bertoldus per rationem glo.
Secundus, vbi propter ineptam petitionem absoluitur. sup. de
iud. cap. examinata. Tertius, vbi secundum legem. Scilicet pro-
perandum. C. de iudi. absoluitur ab instantia iudicij. tunc enim
debet exprimi, per quem stetit, vt in d. §. illo. Quartus, vbi iu-
dex sententiando recedit a iure communi. ff. de appella. reci. l.
sciendum. vnde si nō condemnat victum in expensis, debet dice
re causam, quare, in Auth. de iud. §. oportet, collat. 6. Quintus,
quādo absoluitur reus, quia nō possidet, sup. de excep. c. pe. Sex-
tus in sent. excommunicationis, de sent. excommu. c. j. lib. 6. Et
de materia vide Spec. de sen. prola. §. qualiter, vers. verum si rō-
nes, & hoc sequitur Io. And. hic, dicēs nō solum iudicem nō te-
neri ad exprimendam causam, quinimo fatuum est exprimere,
secūdū eum; quia facile posset mala causa exprimi, & bona sup-
primi, & sic non valeret sent. remittit ad no. in c. ex parte, de cō
cef. preb. & ff. de excu. tut. l. qui testamento, & ꝟ. de rest. in integ.
c. cum ex literis, ver. no. igitur, quod procedit secūdum eum, ne
dum in diffinitiua; sed interlocutoria, arg. ꝟ. de offi. dele. c. cū su
per; & sic refert Host. iudicatum per dominum Cle. de consilio
fratrum, & cum his dictis transit Do. Ant. hic; sed tu aduerte la-
tius. dico tamen, formaliter respondendo ad cōtraria superius
formata, & ad istum text. quod ad sententiæ validitatem non
e est necesse; [e] vt causa exprimatur in sententia, vt hic, & secun-
dum Barto. in d. §. ignominiæ, sed quoad certos effectus qui
possunt ex sententia oriri, debet in aliquibus causis causa expri-
mi; & ita loquuntur cōraria. sup. formata, & iura allegata in ca
sibus proxime enumeratis. Nam damnatus ex vna causa, efficit
infamis. secus si ex alia. Exemplum in tutore, qui si remouet ob
dolum, efficitur infamis; secus si per negligentiam, ideo vt appa
reat, an sit infamis, vel ne, debebit iudex exprimere remotionis
causam, vt in l. 3. & l. hæn. causæ, ff. de ſuspect. tut. & d. §. ignomi-
niæ; tñ si causa omittitur, tenet sīna, sed interpretamur ob mi-
tiorem causam fuisse prolatam, vt in iurib. proxime alleg. quare
dico, q̄ licet nō exprimatur causa in casib. sup. exceptis, tenet
12 nihilo minus sīna. † Et discurramus nūc per singulos casus; &
f primo in causa appellationis. dico. n. nullibi caueri, q̄ index te-
neatur exprimere causam; q̄nimo potius ſuitur ꝟrium. 2. q. 6.
c. ei qui appellat, in fi. & l. eos, C. de ap. vbi patet, quod iudicis of
ficium est pronūciare dūtaxat appellationem iustam vel iniu-
stam: fateor tñ q̄ de honestate dūtaxat, debet causam exprime
re q̄n irritat sīnam ex nouis actis, vt sic cōseruet honorem pri-
mi iudicis; & sic debet intelligi c. cum Ioannes de fi. instru. & c.
Raynutius, & c. Raynaldus. ꝟ. de testa. Quoad 4m, tertiū, & quar-
tum, dic q̄ etiam si causa nō exprimitur, tenet sīna absolutoria,
vt patet in iurib. prælle. & ibi per gl. & vide in istis, quæ dixi in c.
examinata, de in. & in c. finem litib. de do. & cont. Exigit. n. in il-
lis causa, nō ad sīnæ validitatem, sed vt appareat, an reus sit absō
lutus ab obseruātia istius instātię; an vero simpliciter & in ppe-
tuum. Item vt appareat in casu l. properādum, C. de iud. per quē
sterit, vt non sequeret diffinitiua, propter expēsas, & alios effect.
In quinto casu debet exprimi causa, vt si de nouo incipiat possi
dere, possit cōueniri nō obstāte exceptione rei iudicatæ; nō au
tem ex hac omissione causæ, sīna esset nulla. In sexto scilicet in
excōicatione, dico quod causa debet ibi exprimi de necessita-
te; nō tamē ex omissione, sīna redditur nulla; sed iudex omit-
tēs punitur; nec pro sīna in al. quo præsumit. vñ debet sine diffi
cultate relaxari, vt probatur in d. c. j. & sic ille casus habet specia
lem naturā ab alijs casib. sup. exceptis: & hoc ideo; quia iura stri
ctę mādant hic causam exprimi: quia iudices erāt faciles in ex-
cōicatione fulminānda; secus autem in alijs. † Vñ gñaliter, aliās a
me fuit quæsitum, an iudex teneretur causam in sīna exprimere
q̄n ex gñalitate sīnæ, p̄sit elici diuersæ causæ habētes diuersos ef
fectus. dixi per prædicta q̄ sic; sicut dicimus in libello, q̄ tenetur
actor exprimere actionem, q̄n ex gñalitate proponēdi, p̄sit eligi
diuersæ actiones, diuersos effectus producētes, vt no. in c. dilecti,
ꝟ. de iu. & l. edita. C. de eden. Item propter has difficultates vitā-
das, iura voluerūt in certis casibus de quibus sup. cās debere ex-
primi. Idem ergo dicēdum, vbicūque eadem subest ratio, de p-
fir. vti. vel inuti. c. cum dilecta, & l. illud, ff. ad l. Aquil. dixit tñ, q̄ ex
omissione causæ nō redditur sīna nulla; sed debet fieri interpre
tatio in mitiorem partē, vt in iurib. præall. & l. ſi præses, ff. de pę.
facit quod no. Spe. in tit. de of. iu. §. deseruit, ver. in sīnæ, & cū his
14 limitationibus intelligo istum text. † Item attende in eo, q̄d Io.
g And. dicit, q̄ ſi cā expſſa est falsa, [g] redditur sīna nulla. primo. n. de
bet limitari, q̄n causa est ꝟ ius cōe: secus autem, ſi ꝟ ius litigato-
ris; nisi esset notorie falſa, saltem per relationem ad acta, iuxta
ea quæ plene dixi ꝟ. eo. c. j. & facit c. cum inter, ꝟ. eo. & quod no.
Inn. in c. q̄n ꝟ, de prob. & Bar. in l. j. C. de erro. cal. & p D. Anto.
in c. in pnia, de ren. Secūdo debet limitari, q̄n causa ꝟ ius dunta-
xat esset expressa. secus. n. si fuisset adiecta dictio, p̄sertim, seu p̄ci
pue, seu maxime, seu alia similis, q̄ tacite alias cās includit; vt puta
si iudex ita, pnūciat, dico testū valere, p̄sertim, qa minor 14. an.
pōt testari, & hoc notāter dixit But. in l. 2. §. ignominiæ, præalle.

Sed

ADDITIONES.

a ¶Scripturam. Vide multa alleg. per Ale. in l. 2. C. de bo. pos. secun. tab. & ibi et per Ias. in col. 4. vers. secundus casus. vbi no. q̄ per duos testes probatur voluntas testatoris, quando testamentum fuit deperditum; licet in testamento requirantur septem testes. Seb. Sap.

b ¶Testes probari. Adde D. de Ro. dect. suis in antiquis de testib.

c ¶Ad decisionem. Vide Bar. in repet. l. de quibus, ff. de legi. vbi dicit standū esse Doctori attestanti aliquid esse de consuetudine. vide etiam Mode. in l. j. post Bar. ff. si cer. pet. Seb. Sap.

d ¶Causa. Vtrum in sīna dēat exprimi cā, de hoc vide per Imo. in l. fi. is ad quem. ff. de acq. hæ. & p D. Mar. in re. qualiter, & qñ. in 18. q. 11. q. prin. ver. querit ēt circa articulum. de acc. & adde quod istam materia late reassumit, & forte melius, quam alibi Do. in c. in tñ. 21. dist. & Do. in c. Cenomanensem. in pe. no. 56. dist. Itē adde, q̄d in præcepto iudicis, quod facit extra iudiciū, nō est necesse exprimere cām vt no. D. Ant. in c. ad aures, circa med. de tempo. ord.

e ¶Necesse in casibus, in quib. in sīna iudex debet exprimere cām expressio nō est de substantia &c. Adde Pau. de Castr. idem & plenius tenentem. in consi. 7. incip. quidam consilium petit a me &c. Salic. in l. properandum. §. illo. C. de iud.

f ¶Quod iudex. Aduerte tamen quod licet causa non sic exprimend a, sitamen exprimatur, & inepte, vitiat sententiam, vt no. Fel. in c. ordinem. §. de rescrip. Ias. in l. edita. C. de eden. Seb. Sap.

g ¶Est falsa. Vide late per Fel. in c. inter cæteras, ver. secunda conclusio. ꝟ. e. post Abb. ibi ver. venio nunc ad secundum membrum. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ged D. Ant. in c. literis, de in integ. rest. dixit hoc esse ℨ illum tex. in ver. nos igitur. vbi non saluatur sñia, ex causa falsa lata, per dictionem, præcipuè; quia, ex quo apparet iudicem deceptum in expresso, fortius præsumitur in tacito. sed in eam penitentia, de renun. (vbi latius hanc mãm tetigit) distinxit q aut sñia talis, nõ potest institificari ex actis, in illa causa, & sñia corruit: secus, si iustificari potest: quia tunc illa dictio, præsertim, incliuit iudicẽ fuisse motũ ex alia causa, quæ ex actis colligitur: sed qñ falsam causam expressit, & nõ apposuit aliquam ex dictis dictionibus, tunc nõ sufficit, q ex aliis possit sñia iustificari: quia pater indicem fuisse motũ ex falsa causa dũtaxat, ad hoc quod leg. & no.
a in c. ex parte, de cõcess. præb. Sed ego [a] sequor Butr. plurib. rõnibus; primo, quia taciti vel expressi eadẽ est rõ. vt hic. & in l. cum
35 quid. ff. ii cer. pet. † Sed si iudex in sñia expressisset duas causas, vnã ℨ ius, & aliã non: sustineturne sñia ex alia causa; quæ non est ℨ ius, quia apertè patet iudicẽ non fuisse motũ ex alia causa dũtaxat, quæ est ℨ ius; ideo cum sñia possit sustineri ex alia causa,
b imputandũ est non appellanti. hoc tenuit Inno. [b] in d. c. 1. & in c. in pñtia. & Io. And. in c. cũ inter, ℨ. eo. dixi ℨ. eo. c. 1. Ergo idẽ dicendũ in casu nostro: nã dictio, præsertim, põt includere taciturnitatẽ, nedũ vnam causam, sed plures, ergo ex causa tacita debuit subsistineri sñia; ad hoc allego singr istum tex. in eo, quod dicit, q in sñia non solent exprimi omnes causæ. cum ergo ex ℨsuetudine iudicantiũ; non aũt ex dictione, ℘sertim, clare patet iudicem non fuisse motũ ex illa causa dũtaxat, quæ est ℨ ius: in dubio ergo debemus sustinere sñiam, ar. in c. abbate sanè, de verb. sign. & l. quoties, de verb. obl. Tertio adduco c. per tuas, ℨ. qui fil. sint leg. vbi causa principalior, qua iudex fuit motus, nihil faciebat ad causam. nec per hoc iudicatur sñia nulla. hinc est, q ibi dicit Io. And. q sæpe iudices minus eruditos, mouent causę minus ꝑcludẽtes. Quarto allego illud c. cũ ex literis, q D. Ant. induxit pro se. nã si ibi illa expressio causę reddidisset sñiam nullam, nõ oportuisset, q Papa disputasset, an aduersus illam sñiam esset danda restitutio in integ. sed ill. co pronũciasset nullã. Vnde dico, q expressio causæ falsę cũ dictione, præsertim, facit ℘sumi ℨ sñiam de injustitia, & grauam ne partis. Vnde est coniectura probationis grauaminis, vt sic possit peti, in integ. rest. saltem cũ aliis adminiculis. & hoc vult tex. in d. c. cum ex literis, & loquor de restitutione, q petitur priuilegio speciali, vt in re minoris, vel ecclesię. Nam maior nõ admitteretur, quia est sibi imputandũ, quare a tali sñia non appellauit. Item ex alio d. c. tũ ex iris, non facit ℨ dictũ Butr. quia ibi loquit de causa, quæ erat ℨ ius litigatoris: non aũt ℨ ius scriptũ. vnde dico, q etiã si ibi visus nõ fuisset dictione, ℘sertim, non pp hoc sñia debuisset retractari, si ex registro postmodũ producto apparet illã causam fuisse falsam. Quia pp instra nouiter reperta, nõ retractatur sñia, quæ transiuit in rem iudicatã, vt in c. suborta, ℨ. eo. & l. Imperatores, ff. de re iud. vnde dixit Inn. fortius in d. c. qñ ℨ. q si iudex dixit in sententia, quia probatũ fuit per A. & B. ideo ꝑdemnamus &c. q licet nõ appareat ex actis. illos aliquid probasse; non tñ per hoc debet sñia, quæ transiuit in rem iudicatam, retractari. Ponderat ergo illa falsitas causæ, in d. c. cum ex literis, ad præsumendum pro iniustitia sñiæ, vt facilius indulgeretur in integ. rest. ℨ sñiam,
16 & hoc singulr notabis. † Sed quia s. visum est, an & qñ sit pro sñia præsumendum gl. in 5ta parte principalr quæritur, an idem dicendum sit in instrorum solennitate: & tandem concludit q sic; causa tñ non præsumitur, nisi probetur, vt in c. si cautio, de fi. instr. & l. cũ de indebito, in fi. ff. de prob. Sed attende, quia glo.
17 posteà dicit q ille, † qui allegat solẽnitatem sñiæ, circa sñiam, siue circa instrm, hoc probare debet; & sic vr recedere a priori dicto; cum nõ ponat diuersitatis rationem inter primum & secundum. credo tñ q glo. habuit bonum sensum, sed ineptè loquuta est. Sed pro concordia, & pleniori intellectu distingue post gl. & Bart. in l. sciendum, ff. de verb. obl. cum quæritur, an pro solẽnitate præsumatur. aut. n. quæritur de solẽnitate extrinseca, aut intrinseca. Et dr extrinseca illa, quæ ex verborũ prolatione, absq; alia expressione specifica non cõprehenditur. Intrinseca verò est illa, quæ prolatione verborum, absq; alia expressione specifica comprehendi potest. Exemplum, si instrm dicit, q Titius fuit stipulatus, &c. intelr, q interuenit interrogatio, & rñsio; quia sine his nõ fit stipulatio, l. 5. ff. de verb. obl. Itẽ qñ comprehẽdi potest, licet de necessitate nõ comprehendat. Exemplum, dicit instrm, q Titius promisit, &c. verbum n. promisit, intelligi potest dupliciter, i. q promisit sic simplr. Item per solennem stipulationem, vt dicit tex. not. in l. sciendũ, §. edictum, de ædil. edic. vnde in dubio intelr, q promisit solenniter. d. l. sciẽdum, & in l. 2. de ℨ hen. & commit. stip. & §. si scriptum, Instit. de inutil. stipul. Exemplum de solẽnitate extrinseca; si minor ℨxit, non præsumitur, quod interuenerit authoritas tutoris, nisi probetur. l. quęcũque. ff. de publ. in rem actio. quia ℨctus potest esse sine authoritate tutoris; & idem dic, si eccl. ℨxit, non enim præsumitur authoritas præiati, nisi probetur. 12. q. 2. c. si qua de rebus, & c. sine exceptione, & in cle. 1. de reb. eccl. non alie. neq;

enim ex proprio, neque ex lato significatu, includitur hæc solennitas, sicut in præcedenti casu. His præmissis, dic ad quæstio-
c q aut de solẽnitate extrinseca [c] non fit mentio in instro; & no præsumitur, d. l. quædam, & multo fortius non præsumitur in dictis testium. l. j. C. de vsu. & c. 1. de reb. eccle. non alie. lib. 6. Aut de ea fit mentio in instro; & tunc possibile est illam solennitatem interuenisse tempore confecti instri, & statur instro, vt lit. stit. de fidei. §. fi. & l. j. cum sua gl. C. de fide instr. & iu. hastæ sic
18 lib. 10. not. Inno. in c. qm̃ ℨ, de prob. † Exemplum, dicit scriptura, q Titius iuratus, sic deposuit, &c. hæc enim scriptura probat iurm testis: quia potuit interuenire tempore depositionis; de quo vide, quod no. Bar. in l. Theopompus, ff. de do. præleg. Aut non fuit possibile illam interuenisse tpe confecti instri; & tunc aut quæris inter easdem personas, inter quas illa verba enunciata fuerunt prolata; & præsumitur, dummodo enuncietur tale quid, cui partes poterant renunciare, vt est casus in l. optimè, C. de ℨhen. & commit. stip. aliàs si non poterãt renunciare, nõ præsumitur. Exemplum in ℨctu venditionis cum ecclesia celebrato, dr, præcedẽtibus tractatibus, &c. nõ enim præsumitur processisse, nisi aliter probetur, vt in c. 1. de reb. eccl. non alie. lib. 6. not. Bart. in auth. si quis in aliquo documẽto, C. de eden. & dil. sciẽdum, & l. si forte, ff. de castr. pec. Aut quæritur, an probet inter alias personas: & dicẽdum q non, vt in d. auth. si quis in alio quo. Si autem testes deponãt super illa solẽnitate; tunc stat dum est, si deponũt, & reddunt causam sufficiẽtem scientiæ, vt hic in eo, quod testes deponũt de commissione iudicis & absolutione, vt in c. ad aures, de reb. eccl. nõ alie. Secũdo casu principali, & c. quæritur de solẽnitate intrinseca, dic q solẽnitas intrinseca formalis, nõ præsumitur, Inst. de empt. & vend. §. prætium. nõ enim præsumitur pretium solutum; licet sine eo venditio nõ cõsistat, vt d. §. pretium. Aut quæritur de solẽnitate non formalis, quia interuenit stipto, vel simile; & de illa dicẽdum est, q non
19 ℨ sto publico, vel priuato præsumitur, d. l. sciendũ, & l. j. C. de ℨ & commit. stip. & Inst. de fideiuss. §. fin. † In dictis vero testium non

ADDITIONES.

a ¶Ego. Idem tenet ipse Abb. Pan. in c. ex parte, in fi §. de concess. præb. vbi dicit q consilium est & cautela, q quando iudex vult in sententia exprimere causam, adijciat in sententia, maxime, vel simile, puta dicat, absoluo; maxime ex tali causa, nam offendit le motum non solum ex illa causa expressa, sed etiam ex alijs &c. Idem tenet Hiero. Torrus in suo pulchro cons. quod fecit in fauorem Florentinorum, incip. In nomine Domini nostri Iesu Christi Domine meus &c. in vers. sed quid fortius, &c. & nouissimè in l. propter dum. §. illo. C. de iud. & ibidem D. Ias. vbi etiam dicit considerandum esse prædictis, cum habemus tritam regulam, q quando aliquid de necessitate non requiritur in aliquo actu, si illud exprimatur, & inepte non vitiat actum. l. 1. in princ. C. de rei vx. act. facit quod vult gl. in l. vinum, in gl. mag. in fi. ff. ii cer. pet. & gl. in l. qui testamento, §. mulier, ff. de test. & quod alibi vult gl. in verbo, in multis, Inst. de liber. quam reputat valde sing. Bal. in l. coalescant. C. quomodo & quando iud. Sed ego allego aliam Inst. in §. inter vendentes in gl. j. ibi, & est ratio. & ibi eam not. D. Christoph. Por. de vi tit. ap. ergo si in sententia non requiratur expressio causæ, vt hic, quomodo si expressa inepta debet actum vitiare? cogita pro responsione.

b ¶Tenuit Innoc. Tu pondera, quia illud dictum Inno. non est verum, vt tenet D. Card. in d. c. in præsentia. item d. c. per tuas. non loquitur in causa simulata & mala, vt loquimur nos. itẽ d. c. ex literis. non probat q sit ipso iure nullum. Goffr. dicit, q potest retractari, & sic non bene reprehendit D. Abb. dictum D. Ant. Sed ego dico, q non tenet ex eo, quia ibi concurrunt duo, quorum vnum nocet, & alterum prodest, attenditur autem, quod nocet. And. Bar.

c ¶Extrinseca. Limitat Fel. hic non procedere in actu, qui sic cũ expensis quia dubio præsumitur factus ab eo, cuius interest, licet hoc sit quid extrinsecum. Adde Abb. in pulchra q. m. cons. 51. incip. Vt. in 1. vol. Bal. in cons. 317. in 2. & Dec. in c. j. de iud. in 1. lectu. nunquid antè eas diuturnitate temporis consolenitas præsumatur, vide Alex. in cons. 3. 4. vol. & in cons. 45. incip. Visto in 3. vol. & in cons. 9. incip. Viso themate. eo. vol. 3. & in cons. 16. incip. Visto instro, in 4. vol. Ias. late in l. 1. vers. ex his habes signanter. C. qui admitt. & quæ in aliena. §. 1. ff. de acq. hær. & in d. l. sciendum, ff. de verb. obl. Seb. Sap.

d ¶Testium. No. differentiam inter testes, & instrumenta, seu scripturam publicam, vel privatam. & adde gl. concor. in §. scriptum. Inst. de inutil. stip. & D. Christoph. Por. & plenissimè per Ang. de Aret. & vltra ratione Bart. quod referunt ibi præfati Doct., & iste hic, videtur mihi, q alia ratio possit colligi ex glo. not. in verbo, dubium. in c. in præsentia, §. de prob. dum valet, q verbum testis ambiguum pro reo sit interpretandum; ergo intelligimus si promisit. l. stipulationes, quia hoc erit vtilius reo. cogitabis. adde de verbo promisit, Alex. cons. 63. lib. 1.

¶Vtrum verbum, promisit, importet stipulationem, dicas, q prolatum a testibus non importat stipulationem, nisi probetur quod præcesserit interrogatio, & sequuta fuerit responsio. ita Bar. & Alex. in l. sciendum, ff. de verb. obl. & not. Bal. in l. j. in 2. col. C. quando hic. ab empt. disc. & Ang. in 3. c. de consuetudine. & commit. stip. & in l. sciendum, §. dictum, ff. de ædil. edic. & vide Salic. in l. j. C. de vsur. vbi dicit, q verbũ, promitto, addito præstationi vsurarum reputa, ti dicatur, promitto vsuras, etiam in scriptura priuata, intelligitur de stipulationem, quod etiam sentit glos. & Bart. in d. l. j. C. de vsur. Bart. in l. 3. cta. ff. si cer. pet. & in l. Titia, §. fin. ff. de verb. obl. & vide Paul. de Cast. in cons. suo 93. incip. In causa Sylueftri. & eundem D. Pau. in l. iurisgentium, §. quæ fere, ff. de pact. & adde q si in instrumento diceretur, promitto permittere, non intelligitur per stipulationem, immo habet locum pœnitentia. ita Bal. in l. sicut, in pen. q. C. de act. & obl. & vide Ang. in l. j. C. de contrah. & commit. stip. vbi dicit, q si verbum, promitto, profertur a testatore iurisperito, intelligitur per stipulationem. Ant. Franc.

non ℘sumit, vt est tex. iuncta glo. in l. 2. C. de vsur. multiplex. autẽ redditur diuersitatis rõ sed mihi placet opi. Bart. in d. l. j. §. sciendũ, videlicet testis hẽt deponere, & reddere rõnem per sensum corporeum. vt probat 3. q. 9. c. testes, & l. testiũ, C. de test. nec de bet deponere per verba iuris, sed facti. vt no. Inn. in c. cũ tã. ℨ. de testi. vbi plene dixi. Si ergo diceret testis, qđ stipulatio interuenit, non valet dictum suũ, nisi reddat rõnem per verba facti; qa decernere, an ex verbis resultet stipu. spectat ad iudicẽ, & iõ nõ põt in dictis testiũ præsumi solẽnitas intrinseca. Testis. n. dẽt dicere, ꝓmisit præcedẽte interrogatione, & iudex ex dictis testiũ habet decernere, an resultet iuris effectus. sed i instro est aliud, quia cum cõficiat de consensu partium, põt notarius id, qđ est gestũ scribere per quecunq; verba sibi vr, q̃ hoc important; & idem est in parte scribente se promisisse, vel fideiussisse, vel quid simile. D. Ant. hic putat hoc dictũ Bar. verum, qñ deponẽdo super facto, se refert testis ad verba iuris; ita ℘ sint ex toto verba iuris; secus, si verba adaptantur ad quid facti; vt quia deponit te
a stis [a] talem iudicem sic sententiasse, quod verbum non est iuris mere; & hoc casu præsumitur in teste solennitas intrinseca, & de hoc dicit tex. esse notabilem hic. vbi testis deposuit simpliciter iudicem sic sententiasse; & intelligitur quod in scriptis. Ego contra hanc limitationem Dom. Ant. adduco tex. iuncta glo.
b in d. l. j. C. [b] de vsur. vbi testis deponit per verba, q̃ sunt iuris mere, vt per verbum, promisit; & tñ nõ intelligitur, q per stip. sicut præsumitur in instro publ. vel priuato, vt iuribus præalle. Præterea dictũ testis dẽt concludere necessario, vt in c. pœnitentia, de prob. non autem præsumptiue; nisi ℘sumptione iuris, vt l. j. & ibi ℘ Bar. ff. si cert. peta. ergo in dicto testis non est ℘sumenda
20 ista solennitas; licet intrinseca. † Ad istum tex. do notabilẽ intelectũ. Quod hoc, pcedit non ex ℘sumptione testis, sed iudicis; quia ex quo constat sñiam a suo iudice latam, oĩa præsumuntr legitime fuisse gesta, vt dr hic in fi. c. Et ex hoc do notabilẽ limitationẽ ad dictum Bar. vt in dicto testis non præsumat solẽnitas intrinseca; nisi referatur ad dictũ, seu ad factum iudicis in casu,
21 quo pro iudice præsumeret, vt notanter probatur hic. † Ex p di ctis põt decidi qõ, an præsumat q iudex habuerit commissionẽ, si asserierit se delegatum; & vr quod non: qa hæc est solennitas extrinseca, arg. hic, nec præsumit q aliquis habuerit cõmissionem, nisi probet, vt in c. cum in iure peritus, de offi. dele. & l. vnica, C. de man. prin. Inn. posuit hanc qõnem in ca. innotuit, de eo, q fur. ord. rece. & concludit, q si sñia fuit lata partibus ꝑsentibus, nec reclamãtibus, præsumit iurisdictio, ex quo sñia transiuit in rem iud. Idem dicit, si lis fuit cont. vt postmodũ incũbat parti opponenti onus probãdi iurisdictionis defectum, & vide de hoc articulo, & alijs ad mãm istam spectantibus ibi ℘ Inn. &
22 de hoc vltimo dic, vt no. in d. c. cũ in iure peritus: & multas qõnes in mã vide per Bar. in d. l. sciendũ. † An aũt indistincte ꝑsumatur pro solẽnitate intrinseca? Inn. in d. c. innotuit & Io. And. hic dñt, q non præsumit vbi ius dicit formã probãdã, ℨ. de sẽn. exc. c. sacro. in prin. & s. de testib. c. in noĩe, qđ est notandũ. Itẽ vbi
23 ius præcipit interuenire scripturam, vr. n. præcepisse, vt per eam probet solẽnitas, de sẽn. excõ. c. cum medicinalis, lib. 6. † Et per hoc notãter dicit Inn. in c. sup his, de accu. q si excipiẽ ℨ aliquẽ, q nõ est subdiaconus, ideo eligi nõ potuit in cp̃m, q sibi incũbit onus probãdi se esse subdiaconũ; quia iura mandant super hoc literas cõfici. 2. q. j. c. legũ; nisi fm cum tanta si præsumptio pro ordinato, q transferat onus probandi in excipientem; vt q multo ꝑ in subdiaconatus ordine seruiuisset: & no. hanc limitationem. vide de hoc vltimo. qđ no. Host. in d. c. innotuit, & ꝑ Fed. cons. 13. Sed hoc vltimum vr ℨ istum tex. nam iura mandãt de sñia confici scripturã, vt in c. fi. de re iud. li. 6. & tñ pro hac solennitate præsumit, vt hic. Ob hoc dixerunt quidam (vt refert D. An. hic,) q debet testis addere in testimonio, q iudex sñiauit in scriptis; & sic oporter supplere ad istum tex. sed hoc est diuinare. Vel dicit hoc ꝑ le pp authoritatẽ iudiciariã, & mihi pla-
24 cet p finẽ huius tex. vt s. dixi. † Vel tertio scriptura regrit in sñia nõ ad finẽ illã ꝓbãdi, sed ad finẽ illã tũc recitãdi, vt cũ moderõne magna ferat; fm ꝑdicta, salua ℨrietatẽ illius gl. vt prima pars
25 loquat in solẽnitate intrinseca; secũda i extrinseca. † Nũc venio ad aliã particulã gl. an ℨ istã ꝑsumptã solennitatẽ, admittat ꝓbatio in ℨrium; & dicit quod sic, vt no. gl. plus notanter dixit Inn. in c. innotuit, & Io. And. hic, quod cũ præsumptio solẽnitatis in præcedentib. casib. solũ procedat ex ꝑsumptione, cito per alias ꝑsumptiones tollit. & iudex de facili inigret, ar. de præsum. c. qa veri simile: & vide in hoc quod no. Bart. in d. l. sciendum. Sed qa gl. hic dicit, q in instris publ. vel priuatis non ꝑsumitur cã, quid
26 si interuenit stipulatio? vide quod no. in d. l. si cautio, & per Bar. in l. 2. §. pure, ff. de doli. excep. Vl. nũc venio ad gl. 2. q̃ omisi, vt mã præmissa esset contexta. Et opp. ℨ dictũ istorũ testium; vñ testimoniũ proferendo sine cã non debuit valere. 4. q. 3. c. si testes. §. solã. gl. rñdet & minus bñ. quoad lit. istã. Gof. dicit qđ testimonium istorum non erat nudũ, sed vestitum necessariis vestimẽtis, vt patet in litera; quia deponebãt de cõmissione cãe sñię & c.

ADDITIONES.

a ¶Deponit testis. Tu pondera, quod testis deponens super æquinoco, nisi specificet, non probat, vt no. in l. hæredes palam, & ibi Bal. ff. de testa. D. Ant. in casu causam de testi. sed verbum, promisit, est æquinocum, ergo nõ probat, vt d. l. sciendum, in prin. ff. de ædil. edi. vbi videtur melior ratio.

b ¶ Ias. C. Vbi vide Bal. circa med. & etiam Sali. And. Barb.

c ¶Ipse percepit. Aduerte tamen quod si ex verbis præcedentibus dictis per testem apparet qualiter intelligit eius dictum, si interrogatur, qualiter intelligit, non tenetur respondere. ita sentit Bar. in l. j. col. 3. ff. ii cer. pet. & ibi clare Iason 3. no. vbi plus dicitur, quod etiam si tunc male respondeat non vitiatur eius dictum, vide eundem in l. fi. ff. de offi. procur. Cæsa. Fel. in c. cum causam ℨ. de testi. Seb. Sap.

d ¶Io. And. dicebat hic. D. Fran. de Are. secundum D. Bar. de Br. quod in hoc bene dicebat Io. And. propter excellentiam, & summam eius authoritatem, Et an Doct. consulens, debeat allegare quotas iuris, vide hic Do. An. versi. & est arg. consulentem in ciuitate. & in 3. colum. vertic. vlti. quæro quoadhoc, &c. Adde quod Mediolani Doctores consulentes & iudices seruant dictum Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Appellare potest tertius a sententia pro suo interesse. 3. 14.*
Sententia, a qua fuit appellatum potest confirmari, si per appellantem nil doceatur contra eam; respectu vero tertii, rationabiliter appellantis, potest infirmari.
2 *Libellus potest dirigi contra subditos absque eo, quod prius dirigatur cõtra illum, qui subiectionis possessionem prætendit. 17.*
4 *Appellantes si sint plures ab eadem sententia; & vnus obtineat; quia de iure suo docuit & alij non, victoria illius non prodest alijs. 10.*
5 *Tertius appellans a sententia inter alios acta pro suo interesse, debet causam grauaminis exprimere, per rationes de quibus hic.*
6 *Sententia inter alios lata non nocet tertio; etiam quod ipse sciuerit causam agi, & non cotradixerit. 16. 17. vbi examinatur de veritate istius dicti.*
7 *Executio sententiæ an differatur, si tertius summariè docet de iure suo. 31.*
8 *Tertius quando appellat pro interesse suo a sententia inter alios lata; quo modo pronunciabit iudex appellationis circa istam sententiam.*
9 *Sententia lata pro tertio, qui appellauit pro interesse suo, an prosit illi, q in primo iudicio fuit victus; & similiter appellauit, vel econuerso. 11.*
12 *Tertius potest ap. a sententia in causa capitali contra alium, & si obtinet prodest condemnato.*
13 *Tertius regulariter non appellat, sententia inter alios lata, nisi ostendat de aliquo suo particulari interesse, vel affectione, de quibus hic.*
15 *Appel. quam fecit tertius pro interesse suo, dicitur iudicialis.*
16 *Sententia lata contra subditum, quale præiudicium inferat superiori super iure subiectionis.*
17 *Subditorum interest, non mutare dominum, ideo possunt fe oppo. ne mutent dominum.*
18 *Possessionis commodum maximum est, & parit multos effectus.*
19 *Creditor litigans super dominio pignoris, agendo hypotecaria, infert præiudicium dominio scienti, quia censetur dedisse licentiam litigandi super dominio.*
20 *Sententia lata contra subditum, an præiudicet domino, qui à tali sent. appellauit, & postmodum appellationem deseruit.*
21 *Sententia lata contra subditum, an præiudicet domino, qui vocatus non comparuit.*
22 *Ex sola contumacia quis non priuatur iure suo, sed debet procedi contra ipsum, aliis remedijs opportunis.*
23 *Nominatus in iud. si interim sibi dato, non comparet, non per hoc priuatur iure suo.*
24 *Iudicium contra aduo, an præiudicet parti principali, vocatæ, & præsenti.*
25 *Tertius an possit appellare a qualibet sententia etiam a tertia. 26.*
27 *Tertius licet non app. a sententer alios lata, tamen potest appellatio. per victum interpositam prosequi, licet ille victus transigerit, vel aliter composuerit.*
28 *Tertius quia compa. pro suo interesse, ad quem effectum potest se intromittere ad causam per alium intentatam, & quos actus, & admittam. ta potest facere, vide in discursu.*
29 *Defendere potest quis aliquem, etiam inuitum.*
30 *Tertius comparens pro iure suo, tam in primo, quam in secundo iudicio, an teneatur libellum offerre, & litem contestari, & similia facere.*
32 *Tertius potest impedire executio. senten. etiam respectu simplicis possessionis.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XVII.

1 **Cum super.** † Confirmatur sententia, quoad reum appellantem, si nihil doceatur ꝯ eam. differtur tñ executio, si tertius de suo interesse doceat. Vel sum ma sic. Ab eadem sñiam potest appell. nedum reus victus, sed etiam tertius, cuius interest; & poterit sñia quoad reum nil de suo iure docẽtem cõfirmari; respectu verò tertij rationabiliter appellãtis infirmari. h.d. Diuiditur in tres partes. In prima decisse narrat factũ. In secda quoad reum principalẽ ꝓfirmat sñiam, ibi: Cum ex parte. In tertia verò quoad tertiũ appell. committit causam executionis faciẽdæ, vel non, ibi: Mandamus. Et hæc decre. semper videbatur mihi difficilis; tum ꝓp ipsius difficilem mãm, tum ꝓp intricatum modum tradẽdi ipsam per commẽtatores nostros, maximè Inn. adhibitum. Ego, Deo largitore, dicam clarissimè & cõclusiuè in tex. & cũ gl. mãm intrinsecam cap. tradam. demum aliqua subijciam ad mãm ampliãdam. Casus literalis: Cum inter ep̃m Aur. ex vna parte, & monast. Cellenouæ ex altera, super statu ipsius, diuersę sñiæ pro eꝓo latę fuissent, tã ex parte monast. q̃ ex parte Ouet. epi, fuit ad sedẽ Apl̃icam appellatũ, vnde eꝑs Ouet, per nũcium suum ꝓquerebatur per sñias illas eccl. Ouet. enormiter esse læsam; ad quã dicebat dictum monasteriũ pertinere. quare dicta sñia pro eꝓo nõ deberet executioni mãdari. super hoc negotio multa fuerũt allegata in p̃tia Papæ, verunth ex parte monasterij, nihil rationabile ostẽsum fuit; quare dicta sñia pro eꝓo lata, debuerit irritari; & ideo quãtum ad monasterium ipsam ꝓfirmauit, mandans Papa iudicibus, quatenus, si ꝑsiterit appellationẽ pro ecclesia Ouet, rationabiliter interpositam; & ad eam prosequẽdam nũcium suum intra tꝑs legitimum destinasse, executio sñæ differatur, ne circa possessionem Ouet. ecclesia detrimẽtum incurrat; alioquin, sicut iustum fuerit, executioni mãdetur, sine præiudicio ecclesiæ Ouet. cum hoc sibi nõ præiudicet, quo minus suã possit ꝓsequi rationem, cum res inter alios acta, nõ noceat
2 rñr alijs, iuxta cõstitutiones canonicas, & ciuiles. Ber. † Et nota primo. q cum de subiectione agitur, potest libellus dirigi ꝯ eũ, qui dr̃ subiectus, absque eo, ꝙ primo cõueniatur is, qui subiectionem, vel subiectionis possessionem prætendit, concordat ſ. eo. c. cum inter, vbi tetigi, & plenissimè dixi in c. auditis, de pręscript. † No. secundo, ꝙ ab eadem sñia possunt appellare omnes, quorum interest; licet in iudicio non interuenerint, qualis autem sit hæc appellatio iudicialis, vel extraiudicialis, ꝯ. dicetur, concordat huic tex. l. a sentẽtia, in princ. cum duob. §§. seq.
4 ff. de appell. facit per ꝯrium sensum. 2. q. 6. c. non solent. † Nota tertio, ꝙ cum in eadem causa ab eadem sñia plures appellãt, & prosequũtur, victoria vnius, qui de iure suo docuit, nõ prodest alteri. nihil rationabiliter proponenti; & sic limita ca. vna sñia, ꝯ. tit. prox. & l. ſi qui separatim, ff. de appel. & ꝯ. super glo. dicam plenius, & clarius. No. ibi. rationabiliter, ꝙ tertius, qui non fuit in iudicio, pro interesse suo, appellans debet seruare tpa appel-
5 lationis interponendæ, & ex causa rationabili appellare. † Et ex hoc, & ex tex. singr̃ no. casum, in quo cum appellatur a diffinitiua, est necesse exprimere causam a appellãdi, nec sufficit dicere, appello ab iniqua sñia, videlicet, cum tertius, qui in iudicio nõ interfuit, appellat pro interesse suo, quod tenet Bart. in d. l. a sñia, & hoc notãter hic probatur, & in d. l. a sñia, in prin. & hanc puto rationem; quia rñr non licet appellare a sñia inter alios lata, vt d. l. a sñia. cum ergo ista appellatio a tertio facta sit ꝯ regulas iuris. oportet, quod exprimatur causa eam iustificans: quia gestum ꝯ legem, est nullum. l. nõ dubium, C. de legib. & 2. q. 6. c. nõ solent, & c. cum inter, de elec. sicut in simili dixi de appellatione interponẽda ab executore, ſ. eo. c. quod ad cõsultationem; & hoc tene mẽti. No. vnum modum impediẽdi executionem sentẽtiæ pro alio latæ, vt ſ. prætendẽs interesse, circa ipsius executionẽ, appellet, & in appellationis causa. doceat de interesse suo: an autẽ sine appꝺone possint hunc effectum consequi,
6 dicam ꝯ. † No. ꝙ sñia lata super subiectione ꝯ subiectum, nõ nocet ei, qui prætẽdit hr̃e ius subiectionis; quantumcũq; sciuerit illam causam agi, & non ꝯ dixerit; quinimo reputatur omnino alia persona. ita vt habeat locum illa regula, res inter alios acta. Et probatur hoc apertissimè hic, saltem quoad ius proprietatis; & tene mẽti perpetuò hunc tex. quia credo ꝙ alibi non ita plenè probetur. An autẽ inferat præiudicium tacẽti, quoad possessionẽ, si ipse superior erat in possessione, dicam ꝯ. super gl. 3.
7 † Opp. ꝯ tex. in eo, ꝙ exigit, vt eꝑs Ouet. debeat probare rationabiliter appellasse. cum. n. agitur de modico præiudicio, ſ. vt differatur executio sñiæ; satis erat probare summariè de iure suo, vt in c. veniẽs, & quod ibi not. de restib. & l. 3. & l. thesaurus, ff. ad exhib. Sol. glos. 2. sentit hic ꝯrium, in princ. sed ante q̃ rñdeat, inculcat aliam quæstionẽ, ſ. an probante eꝓo Ouet. de iure suo, debeat retractari sñia lata ꝯ monasterium in fauorẽ epi Aur. Et ad vtrũque dicit, ꝙ ad effectum differẽdi executionem, satis est probare de iure suo summariè, sed ad ꝓsequẽdam retractationẽ sñiæ, oportebit plenè de iure suo docere. hæc vi mẽs
gloſin princ. par. sui. Quoad primam partẽ glos. optimè loquitur intelligẽdo, ꝙ per probationẽ ſummariam differatur executio ad tꝑs. ſ. donec postmodũ plenè discutiatur de iure illius
8 tertij, vt probatur in d. c. veniẽs, vbi de hoc. † Sed quarenus glſentit, ꝙ isto eꝓo Queren. plenè de iure suo probante, debeat cassari sñia in fauorẽ alterius lata, Inno. hic insſtat, ponẽdo duas practicas pronunciandi. Quidam. n. dicunt, ꝙ ſi ille eꝑs Ouetẽ probauit sñiam iniquam, per quam pronunciatum est monasterium, quod ei subest, ad Aurien. eꝑm pertinere, iudex appellationis pronunciabit sic, Cum monasterium Cellęnouę, non ad Aurien. ſed ad Queten. pertineat; ideo ipsum monasterium absoluimus ab impetitione epi Aurien. & latam pro ipso sñiam reuocamus. Refert alios dicere, ꝙ iudex in causa appellationis pronunciabit dũtaxat sñiam pro eꝓo Aurien. latam nõ præiudicare eꝓo Queten. arg. in d. l. a sñia, in princ. ff. de app. Inno. verò distinguit, ꝙ in causa, in qua ex prima sñia infertur præiudicium ipſi tertio, ferenda est sñia, fm primum modum exẽplum in casibus, de quibus ꝯ. eo. c. pen. Si verò nõ fit præiudicium, nisi quoad præſumptionẽ, vt in casu noſtro; tunc feretur sñia, fm alium modũ D. Ant. limitat hoc vltimũ verum, qñ iste tertius
b comparet post sñiam latam ꝯ reum. sed ſi comparet ex ratione sui interesſe, ingreditur litem, & prosequitur vna cum reo. tunc quia sñia facit sibi plenum præiudicium, vt hic not. Inn. tũc fertur sñia etiam quoad reum; sed certè de hoc vltimo nõ est dubium. Concludo ergo, ꝙ aut tertius appellauit in casu quo defensio, vel actio primo loco ſpectabat ad eum: tũc cum omnia
b acta sibi prosint, & noceant, ſicut sñia prodesſet, & nocero. d. c. pen. fertur sñia fm primum modum. Si verò comparet in casu, in quo defensio nõ ſpectabat ad eum primo loco; sed ratione aliqualis sui præiudicij appellauit, vt in casu huius cap. & tũc non est vis, an iudex pronunciet sñiam non præiudicare isti tertio: an verò dicat illam iniquam, & iniuſtam, quoad ipſum factum; vel ſi retractet & casſet illam, quoad istum tertium. nam satis illam retractat, quoad tertium, ſi pronunciet illam sibi non
9 debere præiudicare; & sic potest ſaluari quod tacitè sentit Inno. & vr̃ hoc vltimum de mente Bart. in d. l. a sñia. † An autem sñia lata pro isto tertio prosit victo, distingue sic, post Bart. in d. l. a sñia, ꝙ aut iste victus appellauit; & etiã iste tertius; & vter ꝙ prosecutus est appꝺonẽ suum; tũ ille victus nihil de iure suo probauit in causa appꝺonis, sed ille tertius docuit de iure suo; & ratione sñia proderit ſolum illi tertio; & quantũ ad eum sñia infirmabitur. quantũ verò ad aliũ victi, sñia cõfirmabitur, & de hoc ei casus hic. Vnde dico, ꝙ istud monasterium nõ habebit amplius ex se vocẽ ꝯ dictionis, quominus subijciatur eꝓo Aurien. sed ex tione epi Queten. cõſequetur, vt non subijciatur eꝓo Aurien. vt hic apertè colligitur. Vbi autẽ ius istius victi foret omnino ſeparatũ, & distinctum a iure tertij; tunc nullam vtilitatem directè, vel indirectè ꝓsequeretur iste victus ex persona istius tertij qui pro se obtinuit in appꝺonis cau a, vt ſatis probatur hic; cum
10 quo ad victum fuerit confirmata hæc sñia. † Non obstat huic cõclusioni c. vna sñia, de app. & l. qui separatim, ff. eo. vbi patet, ꝙ victoria vnius prodeſt alteri in causa appꝺonis, ex quo habet eandẽ causam: quia, ex quo vterque sibi prouidit appellãdo, vt quilibet renunciasse prouiſioni, & beneficio illorũ iuriũ. Quæ
11 lis autẽ debeat esse tunc forma petendi per istum tertium, latę colligitur ex forma pronunciandi, quam ſ. posui. † Aut ille victus acquieuit sñiæ, & ratam habuit; & tunc idem; quia sñia confirmabitur duntaxat quoad præiudicium istius tertij; & nõ quo
12 ad præiudicium istius victi. † Vt probatur per locum a specin l. nõ tantum, ff. de app. nam ibi est speciale in causa capitac vtreo approbante c sniam, tertius audiatur appellans in eius fauorẽ; regr̃ ergo contra. & limita hoc, vt ſ. dixi in iure diuiſibi. Et ex hoc posset dici, quod ibi nullum ponitur speciale. sed hoc contingit ibi, quia interesse tertij non erat separabile a iure victi. nam ibi appellat tertius ratione humanitatis, & cuiuſcognationis, quã inter homines natura cõstituit. l. vt vim. ff. de iuſt. & iu. interest enim cuiuslibet, ne alter iniuſtè damnetur ad mortem, vt ibi. ideo differtur executio, & prodeſt victoria istius tertij illi victo. Si verò iste victus non acquieuit sentẽtię, nec appellauit, sed fuit contentus appellatione interposita per istum tertiũ; & tunc proderit victoria istius tertij illi victo; & irritatur sñia in totum, arg. in d. l. ſi qui separatim, & d. c. vna sentẽtia. quod est bene notandũ, quia multũ limitat istum tex. & resexpresse Bart. in d. l. a ſententia. & quod plus est, dicit istud procedere.

ADDITIONES.

a ¶Exprimere causam. Adde Rom. cons. 333. in fine.
¶Causam. vide Bal. & Sal. in auth. hodie. C. de appell. late per Ang. Aret. in d. l. a scientia, & per Raph. Cum. in l. i. ff. de app. reciꝑ. Seb. Sap.

b ¶Prosint, & noceant. Adde Franc. Aret. cons. 78. & vide Anch. cons. 86. Alex. cons. 184. & 205. 2. lib.

c ¶Reo approbante. vide Bald. & Salic. & Alber. in l. additos, C. de epiſc. audi. Ang. & Imo. in l. non tantum. ff. de appel. Ang. Aret. in l. ſi qui separatim, ff. eod. Seb. Sap.

cedere, ẽt ſi iste tertius in appellatione, & prosecutione, diceret se appellare respectu sui præiudicij; ꝙ a nihilo minus, ex quo eadem est victoria in causa appellationis, porrigiſ ex dispositione, ad istũ, qui succubuerat, vt in dictis iuribus & in l. ſi post mor
13 tem, in fi. ff. de bo. poſ. contra tab. quod est notandũ. † Opp. ꝯ dicta & contra tex. vſ. n. ꝙ a ſententia lata inter alios, non posſit appellari. d. l. a sñia, ff de appel. probatur per locum a spãli. in d. l. non tñ. Sol. gl. ista in secunda parte format ꝯrium, & formaliter non soluit, dic tu, quod rñr procedit ꝯrium. fallit vbi ex sñia
a inter alios dicta, infert alteri plenũ ꝓiudicium a vt in casu. l. sepe, ff. eo. & c. pen. eod. tit. & in d. l. a sñia, i. respõso, cum. ſ. sñia est lapellant, vt ibi. Idem, si infertur aliud præiudicium; licet nõ plenũ puta respectu possessionis, vt hic. Idem si potest inferri præiudiciũ respectu præſumptionis, vt quia sñia fuit lata ꝯ vnum ex co hæredibus, tunc alij possunt appellare, ne illa sñia, vel acta faciãt aliquam præſumptionẽ contra eos, cum agatur super eorum portionibus. d. l. a sententia. §. 3. Item qñ interest ratione cuiusdam humanitatis. d. l. non tñ. dic ergo, ꝙ vbi nũllum interesse potest prætẽdere tertius; tunc nõ auditur appellãs a sñia lata in-
14 ter alios. 2. q. 6. c. nõ solẽt, & c. cum inter R. de ele. Secus, vbi poteſt aliquid interesse prætẽdere, vt hic, & in iuribus præall. † Sed dices tu, qũo auditur iste tertius per viam appellationis; cum iudex eum nõ grauauerit, quia nunq̃ fuit in iudicio? Solu. dicit Inno, ꝙ iste appellauit; quia sentẽtiando ꝯ vnum, intulit sibi iniuriam in iure suo. Sed nõ placet hoc Bart. in d. l. a sñia. non enim potuit iniuriam inferre illi, quẽ nõ cognouit. vñ dicit, ꝙ iste appellat; ne inferatur sibi præiudicium ex sñia; & hic effectus non
15 potest haberi; nisi cognoscatur de iniquitate sñę, quoad eum; merito auditur appellãs. † Ex hoc infertur, ꝙ hęc appellatio est iudicialis, & nõ extraiudicialis. quod tenet Inn. dicens ex hoc, ꝙ nõ erit opus procedere: sicut in appellatione extraiudiciali, vel litem cõtestari, data cõtumacia appellati; sed per omnia ꝓcedetur, sicut in qualiber appellatione iudiciali, quod est notandũ; & satis vr̃ hoc colligi ex isto tex. & clarius ex d. l. a sñia. Nũc quæro, pone ꝙ sñia mãdetur executioni pro episcopo Auriẽ. puta quia Queren. rationabiliter nõ appellauit; & sciuit causam agi. nunquid episco. Aurien. præstabit cautionem huic monasterio, ꝙ ipsum defendat ꝯ epiſcopum Queten. iuxta. l. is, a quo. ff. de rei ven. Gl. ista in tertia. & vltima parte cõcludit, quod nõ, quia nũc aget tñ eccl. Ouet. quaſi velit gl. ꝙ cautio. de qua in d. l. is a quo. est præſtanda, qſi duo, eodem tempore agũt ꝯ vnum, & alter prius obtinuit sñiam pro se ꝯ reum, tunc enim sñia mãdatur executioni in fauorem vincẽtis, præſtita cautione ipſi reo de conſeruando illum indemnem, ſi alter actor obtineret ꝯ ipſum. Ex hoc dico, quod ad text. noſtrũ gl. optime loquit; qñ ipse episcopus Queten. non veniebat principaliter ꝯ mona. sed interponebat se ad impediendum executionem sñæ; & sic ceſſat hoc casu dispositio illius l. is a quo. Sed dubium est, quid ſi ante executionem factam, eꝑs Queteñ. moueret litem ꝯ monaſt. nunquid posſet monaſte. tempore executionis petere hãc cautionem de idemnitate quoad Queten. & forte quod non, ſi iste sciuit cãm suã agi. & non ꝯ dixit. nam sñia debet ante oĩa mandari executioni, & postea poterit iste Oue. agere ꝯ Auriẽ. Quid aũt ſi iste eꝑs Ouet. esſe in poſſeſſione? dic vt j. dicã in gl. ſe. Op. ꝯ literam de contrarietate primo. n. dicit, quod ſi epiſco. Ouet. potest docere se rationabiliter appellasſe, quod debet differri executio ne eccle. Ouet. patiatur circa poſſeſſionem detrimentum. Postea in ver. Alioquin, innuit ꝯrium. Dicit enim quod ſi non potest docere rationabiliter se appellasſe, quod fienda est executio absq; præiudicio eccle. Ouet. quia res inter alios acta & c. cum enim verſ. ille Alioquin, veniat aduersatiue ad præcedentia, debet intelligi, quod in casu contrario fiat eccl. Ouetẽ. præiudicium. Sol. gl. in verbo, nõ noceat, metu huius contrarij dicit, quod primum dictũ debet intelligi de prejudicio respectu poſſeſſionis. verſi. Alioquin, de præiudicio reſpectu proprietatis. q. 4. quod ſi eccl. Ouet. poteſt docere se rationabiliter, & iuſte appellasſe; & sic docebit de iure suo; puta quia probabit illud monaſte. ad se pertinere. vel quia est in diœceſi ſua, vel præſcripſit sibi omnimodam iuriſdictionem; vel habet priuilegiũ, vel quid ſimile, tunc nullum præiudicium patitur nec respectu poſſeſſionis, nec proprietatis. ſin autem, quia non rationabiliter appellauit, vel miſit nuncium ad illam proſequendam debito tempore, & sciuit causam suam agi, non patietur præiudiciũ
16 .ſ. in proprietate, ſed circa poſſeſſionem ſic. † Aduerte, quia hic iacet difficultas principalis huius c. in vidẽdo, quale præiudiciũ inferatur ſuperiori ex sñia lata ꝯ subiectũ ſuper iure subiectio-
b nis, b & in casu in quo ſuperior ignoraſit iugiter causam agitari contra subiectum, ita quod tempore ſuperuenientis ſcientię lapſum est appellandi tꝑs. Dicendum est cõi oĩum iudicio, qđ nullũ debet ex hoc fieri præiudiciũ ipſi ſuperiori, ſiue ipſe poſſideat subiectionẽ, ſiue nemo alius, per c. veniens, de testi. Vñ potest ante executionem occurrere ei, & de iure suo docere. & In. ſic intelligit illud c. ĩ ignorãte causam agi, & facit c. pe. ꝯ. e. & l. fæpe, ff. de re iud. Si vero ſciuit, & a sñia appellauit, idem dicẽdum quia adhuc cã est integra; quia per appellationem legitime interpoſitã, ſuſpendiſ sñia, vt in c. veniẽtes, de iureiu. & iu. d.
17 l. a sñia. † Sed dubium est cum ſciuit causam subiectionis agi, &
c non ꝯ dixit, c nec appellauit saltem legitime; vel ſi legitime, nõ fuit debito tẽpore proſecutus, quo casu ſuccedit ver. Alioquin, hic poſitus. Pro cuius intellectu ego præmitto, illud certũ esſe subditos posſe conueniri a tertio ſuper iure subiectionis. tũ qa interest eorum, dum non mutare; tum quia ipſi vũr facere, quo minus tertius poſſideat. non patiendo eũ poſſidere, ſeu sibi nõ obediẽdo, vt patet hic, & in c. cum inter, ſ. co. & c. auditis, ſ. de reſcrip. vbi hoc tenet Inno. & idem ſentit in c. inter quatuor, de maio. & obe. dicit tñ Inn. in d. c. auditis, quoſdam tenere, quod licet subiecti admittantur ad defenſionem, & poſſint conueniri; tñ defenſio primo loco pertinet ad illum, qui poſſidet subiectionẽ. Refert alios dicere, & melius, ſecundũ eum, ꝙ defenſio nõ pertinet principalius ad vnum, q̃ ad alium; ſed plene ad vtrũque, & equaliter, alle. l. principaliter, C. de libe. causa. & cum hoc ſecundo dicto tranſeunt cõiter Doct. & ibi. & hoc mihi semp placuit, ar. eorũ quæ legũtur, & no. in c. fi. de maio. & obe. & maxime ibi per Hoſt. & in c. imperialẽ. §. præterea, & de prohi. feu. alie. per Fed. coll. 19. vbi patet, ꝙ ſubditi pñt ſe opponere, ne mutent Dominum; & sic pro eorum interesſe pñt conueniri, vel ſe offerre defenſioni, cũ de iure ſubiectionis agiſ. Hoc p̃miſſo, eũ quæritur, quale ꝓiudiciũ inferat dño, qui ſciuit causam agi ſubiectis, & tacuit, nec a sñia appellauit, Inno. in cap. ſuborta ꝯ. eod. videtur ſentire, ꝙ inferatur plenum præiudicium, requiritur tñ, quod dominus ſciuerit causam agi, & non ignorauerit sibi ius competere in ſubiectos litigantes. Idem etiam ſentit in d. c. auditis, vbi dixit, quod sñia lata contra vnum, alteri non præiudicat; niſi ſciuerit, & non defenderit, alleg. c. pen. ꝯ. e. & l. ſepe. §. pe. ff. eod. tit. ſed contrarium tenuit ipſe Inno. hic, dicens, quod dominus ſit prejudicium quoad poſſeſſionem, qa ſit executio pro illo, qui sñiam obtinuit; nõ autem præiudicatur domino quo ad proprietatem; & idem tenuit in d. c. pen. & videtur esſe casus hic, & hoc cõiter tenent Doct. D. Fran. de Zaba. olim Cardinalis Florẽtinus ꝑceptor meus, legendo hoc c. magis ſe reſtrinxit. Dicit enim quod non ſit prejudicium ſuperiori, etiã ſuper poſſeſſione; ſi ipſe poſſidebat ſubiectionem; & ad hoc c. reſpõdebat, quod intelligitur, quando ſuperior non erat in poſſeſſione. nam vbi aliàs potuiſſet impedire executionem faciendam in re vacante prętexu iuris ſui, vt leg. & no. in d. c. veniẽs, de testi. & p. Bar. in l. a diuo Pio. ff. de re iu. nũc non poterit, ex quo fuit ſciẽs & non aſſumpſit defenſionẽ. Sed ſi ipſe ſuperior fuiſſet in poſſeſſione, non debet ea priuari, propter sñiam latam ꝯ ſubiectos quia hoc eſſet de directo ꝯ mentem huius c. vbi dicitur, quod ſententia debet mandari executioni abſq; epiſcopi Ouet. prejudicio, ſubdit tex. rõnem; quia gesta ꝯ monasterium, nõ debent prejudicare eꝓo prętendenti ſubiectionem. licet ſciuerit, & nõ appel-

ADDITIONES.

a ¶Plenum præiudicium. Adde Ful. conſ. 149. Ro. conſ. 352. Ale. conſ. 36. 1. lib. & dicit Rom. conſ. 373. ꝙ ratione qualiſqualis præiudici, licet appellare.
¶An & quando tertius poſſit appellare, & ratione cuius præiudicij id facere poſſit, dicas ꝙ tertius poteſt appellare a ſententia pro suo intereſſe, vt per Inn. & Doc. in c. cũ ſup, de re iu. & per D. Car. in cle. 1. in prin. de causa poſ. & proprie. & plene per Ant. Sic. in c. ſuper eo. de off. deleg. & per Old. in conſi. 254. inci. contra prouiſionem. & vide Bar. in l. a ſententia. ff. de ap. vbi dixit, quod tertius poteſt appellare pro ſuo intereſſe, etiam ſi fit tertia ſententia il la a qua appellat, dum tamen ipſe non appellauerit: ſed principalis litigator quod intellige verum ſi ipſe ignorauit causam agi; alias ſecus, vt per Bart. in d. l. a ſententia. & de modo formandi libellum, quando tertius appellat pro ſuo intereſſe, vide Inno. in d. c. cum ſuper. & adde quod tertius proſequens pro intereſſe, appellationem interpoſitam per litigantem, non poteſt proſequi, quando appellatio eſt nulliter interpoſita, vt non D. Car. in de, conſtitutione. §. ſane de elec. in 4. q. & adde etiam quod tertius inhærens appellationi interpoſitæ per aliũ pro ſuo intereſſe, debet ratificare ipſam appellationem interpoſitam intra tempora appellandi, vt no. Bal. in auth. hodie. ad fin. C. de appel. & Ale. in l. ſi perluſorio. §. 1. ff. de ap. & adde etiam ꝙ tertius pro ſuo intereſſe põt appellare, quamuis cauſa inter principaliter litigantes fuerit commiſſa, appellatione remota. ita Bart. in l. j. §. fi. ff. 4 q. ap. non lic. & not. An. Sicul. in d. c. ſuper eo. de of. dele. vbi etiam dicit, quod tertius appellat ab executione inſtẽ; guarentigiati, licet per ſtatutum a tali executione prohibeatur appellatio, quod etiam voluit ipſe An. ſic in quodam conſi. inci. ſcripſit eccleſiaſticus. quod eſt poſt conſ. Ale. 104. in 4. par. vbi alleg. D. An. idem voluiſſe in c. vt debitus. de ap. & adde, ꝙ quandoque quis poteſt appellare, ſi ſua non interſit, puta quando appellat pro condemnato ad mortẽ pro crimine capitali, iuxta. l. tantum. ff. de ap. quod eſt verum etiam ſi ſit renunciatum beneficio illius l. 6m Ale. ibi per gl. in l. pactũ inter hæredem. ff. de pac. & de materia vide plene per Alex. in d. l. non tantum. de appel.

b ¶Super iure ſubiectionis. Vide Ab. in conſ. 3. inci. nitar in præſenti. in 2. vol. & in conſ. 77. inci. in quæſt. quæ ad preſens vertitur in 1. vol. Fel. late poſt Ab. in c. auditis. ver. inquantum. late ponit Abb. ſ. de preſcr. & Alex. in rep. l. ſæpe, ff. de re iu. vide etiam aliqua per Fel. in c. pe. inf. e. vbi tradit an, & qñ tertius agit nomine meo me ſciente, mihi præiudicet. Seb. Sap.

c ¶Et non contradixit. Ad de videndum eundem conſ. 89. lib. 1. iucip. Ieſu Chriſti, & piſſimæ Virginis Mariæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

appellauerit: quia res inter alios acta, rĩr aliis nocere nõ debet. Vnde placet mihi iste intellectus, & põdero multũ duo ex isto tex. Primo in eo, quod dicit, ꝙ absq; ꝓiudicio ecclesiæ Oueten. mandata est sñia executioni. si. n. priuaretur possessione sua, nõ 28 fieret absque suo ꝓiudicio grauissimo, † cum magnũ sit possessionis commodum, cum sæpe ex defectu probationis de dño perdatur ipsum dñium, vt in c. sæpe, de restit. spol. & onus probandi incũbit non possidenti. l. fin. C. de rei vend. & in c. ex lris, de prob. & Inst. de interd. §. commodũ. Intelligaĩ ergo iste tex. de tali ꝓiudicio, quo grauatur dñs tacens, cum sit executio in re vacãte; cũ facilius ipse obtinuisset, si nemo possideret, vt no. in d. c. cũ veniens, & hunc intelr̃m iudicio meo vr̃ tacitè sensisse Inno in c. ꝙis. in prin. ꝛ. eo. Secundo pondero multum rationem decidendi hic in fi. posĩtam, Quod res inter alios acta, &c. & sic singulr vult hæc litera; & nescio alibi, ꝙ dñs dr̃ prorsus alia persona, quoad hoc, vt nullum fiat sibi præiudiciũ, saltem graue ex gestis cum subiecto. Ex quo infertur, ꝙ c. pen. ꝛ. eo. & l. sæpe, eo. tit. ff. habent locum in dño superiore, quoad regulam ibi posĩtam, & non quoad casus ibi exceptos. Et hoc apertissimè probo per rationem ipsius Inno. in d. c. auditis. vbi dicit, ꝙ defensio, cum de surreptione agitur, æqualiter ad superiorem, & ad ipsos subiectos pertinet: ergo sñia lata ꝺ vnum non debet nocere alteri, etiam tacenti, & scĩẽti, quod probo per d. l. sæpe, & d. c. pen. tunc. n. sñia ꝺ vnum nocet alteri; cum is, cui primo loco cõpetebat actio permiserit sequentem experiri, cũ posset illum a iudicio repellere, vt ibi dr̃. sed si æqualiter ad vtrunque pertineret, non potuisser dñs subditos remouere a iudicio. Itẽ quare est hoc imputandum dño, seu superiori, cum subiecti litigent pro interesse eorum? & sic sñia habebit suum effectum ꝺ subditos, vt non possint ratione eorum interesse, amplius ꝺ dicere: sed ꝺ superiorem non, cum non debeat sententia excedere effectum suum, & transire ad alias personas, vt in c. quæsiuit, de his quæ fiũt a præla. & l. sancimus, C. de pę. Dicet aliquis, hæc videntur ꝺ tex. in d. l. sæpe, §. nam & si libertus; vbi dr̃, ꝙ si libertus litigans de statu suo cum tertio, reportat sententiam ꝺriam, præiudicabit ipsi dño super suo iure patro. Ad illũ tex. etiam potest rñderi dupliciter. primo, ꝙ tex. ille habet duos intellectus. Primo, quod intelligatur qñ dñs interuenit in iudicio; & hoc sonare vr̃ ille tex. dum dicit, Me interueniente, &c. & hunc intellectũ tenuit Io. And. & approbat Innoc. hic. Dicit enim Ioan. & bene, fm Inno. ꝙ si quis petit iura, quę ego possideo in re aliqua, me sciente, & obtineat: non tñ mihi præiudicat, nisi ea defendam, & exponit ver. d. l. sępe, ibi: Me interueniẽte, & defendente: & sic apparet fm eum, ꝙ si offerat se defensioni, debet probare de iure suo: aliàs fieret sibi præiudicium. Secundus intellectus fuit Roge. vt sufficiat sola scientia; & licet Bart. hunc intellectũ teneat in d. l. sæpe. Innoc. tñ & Ioan. And. dicunt hic, ꝙ Papa vr̃ hic illum intellectum Roge. reprobare. Sed si volumus seruare hunc intellectum Roge. & Bart. dicamus aliter, & sic, ꝙ aut loquimur in liberto litigante: & fit dño scienti præiudicium, vt in d. §. nam & si libertus. Aut loquimur in subiecto litigante; & non fit dño præiudicium; licet scienti, nisi interfuerit in iudicio, & obtulerit se defensioni, & ita procedat iste tex. Et hunc intellectum posuit D. Ant. hic, & vr̃ iudicio meo de mente Bart. in d. §. nam & si libertus. si ratio sua bene ponderetur. ratio diuersitatis est: quia libertus fuit cõsequutus libertatem a dño, & sic vr̃ habuisse licentiam a dño experiendi super dñio, & ꝓnr̃ super iure patronatus, & ex licentia ipsius do 19 mini; merito sit dño scienti præiudicium. † Sicut eadem ratione dr̃ in creditore litigante super dñio pignoris, agendo hypothecaria, vt fiat præiudicium debitori scienti: habuit enim illam obligationem facto dñi; & sic vr̃ sibi dedisse licentiam litigandi super dño, vt not. Bart. in d. l. sæpe. in subiecto autem cessat hæc ratio, cum nihil habeat facto dñi seu superioris: sed merè ipse possidetur. si ergo litigat de subiectione, venit merè pro interesse & facto suo; ideo non debet præiudicare dño: immo dñs quoad ius suum, censetur prorsus alia persona, vt aperte voluit tex. hic. & cum hoc temperamento dictum Inn. in d. c. subortæ, potest intelligi. Nam ibi litigabatur de iure exceptionis cum prætendente se exemptum. Ex hoc infertur singulr, ꝙ si exemptus ex priuilegio litigat super iure subiectionis cum ordinario loci, sciente Papa & tacente, ꝙ sententia ꝺ exemptum lata præiudicat iuri ipsius Papæ ad instar liberti litigantis super statu suo sciente dño, & non ꝺdicente, quod expresse tenuit hic D. Ant. quia exemptus aliquod cõmodum vltra subiectionem consequitur a Papa, in quo potest dici habere causam a Papa. hinc est, ꝙ qñ Papa iudicat super exemptione, excipit expresse suum præiudiciũ. Prędicta procedunt, qñ superior sciuit 20 & tacuit; & idẽ, si minus rationabiliter appellauit. † Sed dubito, quid si superior debito tpe & ordine appellauit a sñia lata ꝺ subiectem; sed postmodum appellationẽ deseruit, nũquid sñia irrogat sibi præiudicium? Inn. sentit ꝙ sic, circa possessionem, non autem circa proprietatem, exponit. n. verbum, Alioquin. id est, si appellatio non fuit rationabilr̃ interposita; vel fuit, sed non misit nunciũ, vel nesciuit causam suã agi. Host. dicit, & bene, ꝙ hoc vltimũ debet dicere, & sciuit causam suã agi: aliàs secus, per c. pen. ꝛ. eo. q. d. & bene, ꝙ si non appellauit, & nesciuit causam suã agi, non fit sibi præiudiciũ; etiam vbi primo loco defensio sibi cõpeteret, vt d. c. pen. multo fortius in casu huius cap. ignorãtia nõ debet sibi nocere; & sic redeũdo ad ꝙsitum, sentiunt isti apertissime, quod id, quod dr̃ in ver. Alioquin, vt sine ꝓiudicio fiat executio sñæ. habeat locum etiã vbi fuit appellatum; sed fuit appellatio postmodũ deserta per nõ prosecutionẽ. Sed in ꝺrium ego allego; quia si tertius offert se defensioni, & succũbit, facit sibi plenũ præiudicium, vt not. hic Doct. arg. hic, & sentit Bart. in l. si perlusorio, ff. de app. Sol. põt dici, ꝙ ꝺrium procedit, qñ tertius assumeret plenam disputationem 21 de iure suo. hic verè loquitur, qñ appellatur respectu sui prædicti, circa executionẽ faciendam: vnde, si non prosequit appellationem, perinde est, ac si nõ appellasset, vt hic; & sic remaneret ius suũ, præter executionẽ, saluum; quod intelligo cum limitatione, de qua s. dixi in principali q. † Præterea circa ꝓdicta ꝙ29 pone, ꝙ superior fuit vocatus ad causam, quæ mouebat ꝺ subiectũ; sed non comparuit, nunquid hoc casu sñia lata ꝺ subiectum, præiudicat superiori? D. Ant. vr̃ hic sentire ꝙ sic, refert. ad Cy. in l. j. C. de aduo. diuer. iud. tenentem, ꝙ si de iure meo cum alio iudicat, me assistente vel vocato, semper mihi ꝓiudicatur. Ad hoc gl. in c. dilectus, de simo. Sed tu attende. nã puto, ꝙ aut lec. D. Ant. est corrupta, aut corruptè alleg. Cy. & quicquid illg dictũ non est verũ, vt sufficiat sola vocatio in casu huius c. vel ꝓsimili. Vnde dico, ꝙ aut sumus in casib. c. pen. ꝛ. eo. in quibus infert absenti plenũ præiudicium, data scientia causę; & tunc fatendũ est, ꝙ sufficiat sola vocatio, quia per hoc arguimus illũ sciuisse causam agi: meritò fit sibi præiudiciũ, cum sibi primo loco cõpeteret actio; & ipse prmiserit sequentẽ experiri, vt ibi, & in l. sæpe, ff. eo. tit. Aut sumus in casu huius c. vel alio, vbi absenti & scĩẽti non fit plenũ præiudicium; & tunc nõ video, ꝙ ex sola vocatione fieret illi plenũ prẽiudicium. nã primo tex. est in 22 dictis iurib. per locũ a speciali in ꝺrium. † Itẽ ex sola vocatione, quis ꝓstituitur in ꝓtumacia: & sola ꝓtumacia nõ sufficit ad priuandũ me iure meo; sed debet procedi alijs remedijs, vt in 23 c. tua, & c. qñ frequenter, §. in alijs, vt li. nõ contest. † Quinimo plus dicit Inn. in c. inter quatuor, de maio. & obe. ꝙ si subditus ꝺper iure subiectionis ꝓuentus, noĩat dñm in iudicio; & datur illi terminus ad cõparendum, ꝙ eo nõn cõparente, non debet dari pñti, ẽt vera possessio subiectionis; quia subditus nõ habet facultatẽ restituendi subiectionem, cũ ille ipsam in se nõ possideat, ẽt alieno noĩe. sed possideaĩ. & vide ibi plenè, an hoc casu 24 habeat locũ noĩatio dñi cum effectu. † Nec Cy. tenet id, ad quẽ cũ allegat D. Ant. imò loquitur, qñ agitur de prævaricatione ꝙ aduocatum, parte vocata & pñte; & tunc iudicium agitatum ꝙ aduocatũ, præiudicat parti; & sic secus, si fuit vocata; sed nõ psens. & hoc idem vr̃ vellegl. in d. c. dilectus, 2. de simo. quã allegat Cy. & forte (vt dixi) voluit dicere D. Ant. me assistente, & vocato. vnde ista alternatiua, vel, debet esse: aliàs nõ bene dicer̃: & hoc not. Et per hæc habes omnia, quæ tendunt ad intelr̃m tex. 25 & gl. quæ sufficere debent pro lectu. huius c. † Sed pro studiosa cameræ quęro, an tertius possit appellare a qualibet sñia, lata ꝺ reũ principalem. Sol. Inn. hic multũ instat: sed vera & clara conclusio, quæ vr̃ sibi in effectu placere, & eam approbat Bar. in d. l. a sñia, est hæc, quod ab ea sñia: a qua potest appellare reus victus, poterit appellare ille tertius; puta a prima, & secũda sententia. 26 † Sed dubiũ est in tertia sñia, a qua victus appellare non põt; qa nõ licet tertio appellare, C. ne in yna eademq; cau. lic. tertio ꝙ pel. in rubro, & nigro, & in c. sña. ꝛ. de appel. Et in hoc est distinguendũ, ꝙ aut sciuit causam agi per victum ante sñam; & non poterit tertio appellare; imputet. n. sibi, quare prius non prosecutus est sibi, arg. C. de euic. l. si parentes. & arg. ꝛ. eo. c. pen. & d. l. sępe. Aut ignorauit, & poterit appellari: quia sine culpa sua nõ debet damnificari. hæc tñ appellatio non habebit releuare victũ: per hunc tex. hic in eo, ꝙ ꝓfirmatur sñia quo ad reũ, cũ nihil de iure suo docet. idẽ dicendum, qñ ex iuris dispolitione appel. non potest. Et pro hac ꝓpone, adduco tex. in eo, quod mandat inquiri, an iste tertius rõnabilr̃ appellauerit. non. n. est rõnabilis appell. ex quo prius potuit prouidere, & ostẽdere de iure suo, 27 sed voluit expectare tertiã sñam. Est. n. ꝑsumptio, qđ dilatio a causa nũc appellet. † Quæro, nũquid tertius [a] possit pro interese suo

ADDITIO.

a ¶ Nunquid tertius. Vide Ang. latè in l. si suspecta. ff. de inoff. test. Card. in c. exceptionem, in 6. q. de except. Ang. in l. fœminæ, ff. de re iud. Paul. de Cast. in l. perlusorio. ff. de appel. Ang. & Imo. in l. ab executore. §. alio. ff. eo. tit. de app. Bal. in l. i. in vlt. q. C. si vnus ex plur. & quæ priuilegia habeat tertius comparens pro suo interesse, quæ non habent litigantes, ponit Felin. in c. super eo. prin. §. de off. deleg. & ibi latè, quas exceptiones possit opponere; & quomodo habeat probare suum interesse. Seb. Sap.

se suo prosequi appella. interpositam per reum principalẽ, aliter pro se nõ appellando? dic qđ sic: quinimo, si principalis reus transigeret cum actore, potest nihilo minus iste tertius, quoad ius suũ prosequi: quia nõ potest reus p suam transactionẽ prædicare iuri iam quæsito tertio in eo, quod incœpit illam appella. respectu iuris sui prosequi. de his vr̃ tex. in l. a sñia. §. idem rescripta, cum sequen. ff. de appell. & ibi hoc firmat, & not. Bar. Potuisset ergo iste ep̃s Oueten. nõ appellare, & appella. interpositam per monaste. prosequi; & super illa de iure suo docere: nec mirum; sicut enim potest tertius pro suo interesse assistere liti, & illã promouere, vt in l. si perlusorio, post princip. ff. de app. & l. si suspecta. ff. de inoffi. testam. assistere cãe appellationis po- 28 terit, & etiam promouere reo principali desistente. † Quæro nũc generaliter, quid possit facere iste tertius, qui venit ad cãm per alium intẽtatam? Inno. hic multa, & intricate ponit. Bar. in d. l. si perlusorio, §. j. sic clare & notãter dixit, qđ tertius põt venire ad triplicem effectum. qũq; enim venit, vt remoueat illum qui cãm incœpit, vt ipse prosequatur agendo, vel defendẽdo, prout ille faciebat; quãdoque venit vt iste assistat, probationes inducat & alia faciat ad victoriam cõsequẽdam. qñq; venit post sñam ad executionem impediẽdam. † Quoad primum effectũ, distinguit, quod aut ad illum, qui causam incœpit spectat negocium principaliter, aut eque principaliter, sicut ad istum tertiũ; & tũc tertius nõ potest impedire istum agere, vel defendere. seu aliter remouere, arg. in d. c. penul. & l. sæpe. præal. Aut ad istum principaliter nõ pertinet, sed per quãdam cõsequẽtiam; ad istũ autẽ tertiũ pertinet principaliter. exẽplum in vẽditore, qui agit cãm super dominio rei vẽdicatæ; hæc autem causa principaliter pertinet ad ipsum emptorẽ; licet per quãdam ꝓsequentiam periculum emptoris reuertatur ad ipsum venditorem, qui tenetur de euictione, vt in c. fin. de emptio. & vendi. & tũc si quidem tertius venit ante lit. cõtesta. potest impedire illum agere, vel defendere, vt d. l. sæpe, & c. penul. ꝛ. eo ad hoc l. Titia. ff. soluto matrim. Si vero iste tertius venit post lit. cõt. & tunc si venit ad impediẽdum illũ agere; & ignoret ea, quæ facta sunt potest illũ adhuc impedire, & vt dixi in præcedẽti casu: quia sicut sñia non nocet ignoranti, d. c. pe. & l. sæpe, ff. de re iudi. ita nec contestatio. Si vero sciuit litem contestari; tunc potest ei assistere: non autem impedire, seu remouere: quia sicut sñia sibi scĩẽti præiudicat dictis iuribus eadem ratione, litis cõtestatio, vt no. i dictis 30 iuribus. Si vero venit ad impediẽdum illum defendere, tũc impedire potest, ne illum defendat in præiudicium ipsius tertij. nõ autem, ne illum defendat in præiudicium suum propriũ. † Quia etiam inuitum potest quis defendere. l. soluere, cum si. ff. de sol. Venio ad fm, qñ venit tertius, vt illi assistat, & coadiuuet ad victoriam; & tunc in dubio potest pro suo interesse, vt in d. l. si plusorio. Sed de isto dubitatur, an possit producere testes, quos principalis nõ produxit. Glos. tenuit quod sic, in l. suspecta, ff. de inoffi testam. sequitur Bar. in loco palleg. facit c. cõstitutus, de testi. Secundo de isto tertio dubitatur, an isto casu veniens post dilationes datas & attestationes publicatas, possit de nouo testes inducere; intellige super antiquis articulis, vel directe ꝺrijs quibus casibus non admitteretur, principaliter causam agens, vt in c. fraternitatis, de testi. Innoc. hic multum instat; & vr̃ tãdẽ dicere quod nõ: quia primum processum prosequtur: nõ autem inchoat nouum. Bar. dicit, quod acta & gesta per istum primũ, ita demum præiudicãt isti tertio, si sciuit causam agi: secus, si ignorauit: sicut dicimus in sñia, in d. l. sæpe, & d. c. pe. Aut ergo iste tertius veniẽs sciuit istas dilatiões dari, & testes examinari, & publicari; & tũc ista acta sibi præiudicant, nec auditur volẽs producere, sicut nec audiret ille primus. Si vero ignorauit, tũc audiri, quod probat hac rõne. Nã si principalis de causa trãsegisset, vel ipli instãtiæ expresse renũciasset, iste tertiꝰ audiret nihilo minus, vt ꝺ. dixi; multo magis est audiẽdus ĩ casu nostro, vbi taci te pricipalis est exclusus: de hoc vide quod legi. & no. in d. c. cõ futurus, vbi bo. tex. Tertio circa istum casum dubitatur, quid si iste principalis aliqd cõfiteatur, quod tẽdat in præiudiciũ istius tertij; nũquid sibi præiudicet? dic quod nõ, vt dicta l. a sñia, & dicta l. si perlusorio. Venio ad tertiũ membrum, qñ iste tertius cõ 2 paret post sentẽtiam ad executionem a sñæ impediẽdam: & de hoc cõcludit, quod aut venit intra tẽpora appellãdi; & potest si bi prouidere per viam appellationis, & de hoc satis supra dictum fuit. Aut venit post tempora appellationis, clapso tẽpore, quod debet fieri executio; & dic vt plene no. in c. veniẽs. 2. de testi. & in l. a diuo Pio. §. si sup rebus, ff. de re iudi. vbi plene per Bar. Quęro an eo casu, quo tertius pro interesse suo assistit ei, qui primo causam inchoauit, seu ipsum adiuuat, sententia ꝺ illum principalem lata, sibi noceat? Inno. hic dicit ꝙ sic, argum. opti. in d. l. sæpe. §. nam & libertus, in ver. me interueniẽte. Ad idẽ d. l. si perlusorio, & d. l. a sẽtẽtia, ff. de appel. & qđ no. glo. in d. c. dilectus. 1. de simo. & Cy. in d. l. j. C. de aduo. diuer. iud. † Vltimo hic q̃ro, an 31 iste tertius teneatur libellum offerre, & lit. contest. Inn. dicit, ꝙ si vellet pro suo iure nouum iudicium inchoare contra eum; tunc dabit libellum, & litem cõtestabitur; & omnia alia necessaria ad iudiciũ inchoãdum, & perficiendum cõseruabit, & hẽt tũc locum dispositio l. is a quo, ff. de rei ven. Si vero ꝙsequitur litem cœptam per aliũ, tũc nõ est necesse de nouo litem cõtestari vel libellũ offerri. sufficit. n. ꝓtestatio facta a reo principali; & hoc dicit verum, siue prosequatur litẽ principalem, ante sñam, & appellationem; siue in cã appellationis uelit prosequi appellationẽ per alium interpositam. idem dicere vr̃, si appellat a sñia cõtra alium lata: qa approbare vr̃ oĩa gesta per alium. vsque ad actum appellationis, arg. in l. 3. §. falsus, ff. rẽ rat. hab. Videtur tñ ab hoc vltimo posse a in alia glos. recedere, s. quod ex quo principaliter appellat, requiritur libellus. Host. ex toto nõ placent hæc dicta Inn. dicit enim, qđ cũ reus prĩcipalis nõ fuerit in causa noĩe illius tertij, non poterit ratificare, quod suo nomine gestum nõ est. vt in reg. ratum, de reg. iu. lib. 6. ideo dicit, quod si vult sñam directo prosequi, exigitur alia litis cõtestatio. Domi. Anto. dicit distinguẽdum finem, ad quẽ venit iste tertius. Si quidem venit ad finẽ impediẽdi executionem sñæ tm̃, non exigitur alia litis ꝓtestatio; & hoc quia istud iudicium summariè agitatur. hoc mihi placet: sed requiritur, vt detur aliqualis petitio, argum. in c. veniẽs. 2. de testi. non formaliter p modum libelli. quia, ex quo agitur de modico præiudicio, nec ꝺperatur sẽtẽtia, quæ afferat perpetuum præiudicium. sufficit iudicium summarium, respectu ordinis, & respectu probationis. vt sensit glos. 2. hoc no. Io. de Lig. in cle. sæpe, de ver. sig. dixi in c. 1. de lib. obla. quod ĩtelligo, qñ vult differre executionẽ donec p̃bauerit plene de iure suo. †. Nã ad effectũ impediẽdi perpetuo executionẽ, 32 requiritur plena probatio respectu subsẽtiæ probationis, iuxta no. in d. l. a diuo Pio. §. si super rebus, vbi plenissime de hoc: qa affert magnũ ꝓiudiciũ. sed respectu ordinis ꝓcedẽdi, sufficiet iudicium summarium: quia est quæstio per se principalis, vt in d. §. si super rebus. Redeo ad verba Do. Anton. si autem principaliter iste tertius appellat, vel ẽt prosequitur, exigitur aliqualis petitio, fm eum. Ego in hoc vltimo dicerem, ꝙ aut iste assistit liti, ne colludatur cũ reo principali; & tũc nõ est necesse libellum, vel aliquã petitionem offerre quia nõ exigit, vt pro se pronuncietur: aut assistit pariter assumẽdo iudiciũ, & petit pro suo iure pronũciari. & sequor Hostien. vel vt saltem detur aliqualis petitio: qa fatuus est iudex, qui pronũciaret super nõ petitis. l. fi. C. de fideicom liber. † Posset etiam quæri an solius possessionis ratione, quam tertius habet, possit impedire executionem sñæ in sui præiudicium. Innocẽ. instat, tãdem vr̃ sentire ꝙ sic, & idẽ Bar. in d. §. si super rebus, quod placet: quia non dẽt cõtra ignorantem, & non vocatum mutari status possessionis. l. fi. C. si per vim, vel alio modo, & c. j. de cauſ. poſ. & proprie. & in c. inter quatuor, de maio. & obedien. & hæc sufficiant.

ADDITIO.

a ¶ Ad executionem. Adde videndum de hoc, & de supradictis Pet. de Anch. cons. 434. incĩ. in Christi nomine, ad dubia de quibus quæritur.

¶ Executionem. Impedire executionem sententiæ, vide Car. in cle. 1. ver. generaliter autem, de re iud. Ale. in l. a diuo Pio. §. si super rebus. ff. de re iud. Fel. in c. veniens. 2. supra de test. ver. aduerte. cum pluribus sequen. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra absentem, retractatur, docto de legitima absentia. aliàs secus. 35.*
2 *Vniuersitas temporalis, in qua est ius patronatus. potest pignorari, vendi, & locari.*
Ius patronatus non transit in creditorem, qui habet in pignus locum, vbi est ecclesia patronata. 36. 38.
3 *Ius patronatus transit in emptorem, & conductorem.*
4 *Possessio in beneficialibus, quo casu transferatur per institutionem de beneficio factam.*
Iudex, qui remittit negocium ad superiorem, potest cuilibet partium dare attestationes suas ipsi superiori deferendas; & statuere vtrique parti terminum peremptorium ad comparendum. 15. & superior potest pronunciare absque alia citatione.
5 *Legatus Papæ, habet ordinariam iurisdictionem; & ideo potest causam iure legationis sibi committentem delegare.*
6 *Illud dicitur constare ex sententia, quod constat ex attestationibus, ad quas se refert sententia.*
7 *Sententia, in qua dicitur Titium non probasse; & tamen apparet quod probauit: non est nulla: sed præsumitur iudicem errasse.*
8 *Nudum ministerium competens alicui, iure proprio, potest per alium exerceri.*
9 *Præsentato an acquiratur aliquod ius. 11. 12.*
10 *Præsentari possunt plures per patronum; sed vnus ipsorum tantum instituitur ad libitum episcopi.*
Patronus non potest præsentare plures variando, sed cumulatiue sic.
Præsentati possunt implorare officium superioris, ut episcopus velit vnũ ex ipsis instituere.
Præsentatus, qui causa legitima non fuit institutus ab episcopo, habet contra ipsum actionem personalem, vt sibi prouideat de beneficio.
13 *Præsentatio facta à non patrono; licet aliter ꝑsentatus sit institutus, est*

ipso

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipso iure nulla; maxime si verus patronus impugnet; qui potest, dicta
præsentatione non obstante, præsentare.
14 *Institutio facta per episcopum in ecclesia patronata antequam patro-*
nus sit in mora præsentandi; an conualescat, si patronus in termino
præsentauit.
16 *Impedimentum absentiæ an probetur per simplex iuramentum, vel quo-*
modo; 39.
17 *Sententia lata contra legitime impeditum, an sit ipso iure nulla.*
18 *Iudex an possit restituere quem, etiam maiorem, aduersus sententiam,*
quam ipse iudex tulit.
19 *Subdelegatus vtrum possit causas subdelegare, vide in discursu.*
Procurator ante litemcontestatam, non potest alium substituere: postea
vero sic: quia est effectus dominus litis.
Procurator post lit. contest. non reuocatur inuitus.
20 *Delegatus ad vniuersitatem causarum, dicitur quasi ordinarius.*
21 *Vices suas si quis alteri commiserit, nil sibi reseruare censetur.*
22 *Delegatus legati Cardinalis, potest subdelegare.*
23 *Delegatus regulariter non subdelegat: quia non habet iurisdictionem*
propriam, sed alienam.
24 *Delegatus inferioris à principe, potest subdelegare cum potestate subde-*
legandi.
25 *Delegatus principis subdelegans, an possit dare potestatē subdelegandi.*
26 *Testium examinatio in causa ciuili, potest alteri committi.*
27 *Testium examinatio, vel receptio, an possit subdelegari per illum, cui*
fuit commissa.
28 *Non probare, & minus sufficienter probare paria sunt.*
29 *Collatio beneficiorum debet esse pura, & ab ea abesse omnis surreptio.*
Sententia in causa beneficiali, nunquam transit in rem iudicatam, sicut
in causa matrimoniali; nisi respectu illius, qui succubuit.
30 *Sententia lata errore iuris probabili, non est ipso iure nulla.*
31 *Sententia lata, quia iudex fuit dolose circuuentus, an sit ipso iure nulla.*
32 *Iudex potest procedere ad decisionem causæ, per iura partis præsentis;*
si credit illa sufficere ad ipsam decisionem.
33 *Iudex ordinarius, qui tulit sententiam elicitam per obreptionem, vel do-*
lum malum, potest eandem reuocare.
34 *Sententia, licet transierit in rem iudi. tamen retractatur ex confessione*
partis, pro qua fuit lata, asserentis ipsam fore iniquam.
37 *Possessio an capiatur per perceptionem pensionis alicuius rei.*
40 *A delegato legati an appelletur ad Papam.*

CAP. XVIII.

1 **Cum Bertoldus.** †Probata iusta cā absentiæ, re
uocatur sñia lata ꝯ absentem:
maxime vbi apparet iudicem circunuentum. Vel aliter, & sic ꝯ
sñiam auditur is, qui fuit absens, docto de impedimento, ēt mi-
nus sufficienter, si opponit de iniqtate, q̄ ex tenore sñię, & ex
actis ꝓstare dr̄, quo docto obtinebit. Vel clarius, & notabilius
sic. Si citatus ad sñiam ex ltīma causa, iudici ignota, non cōpa-
ruit; tenet sñia eo absente lata: sed retractatur eo probante le-
gitimā absentiæ cām. Si vero impedimentū probat non plene,
non retractatur sñia; nisi prius doceat de ipsius iniquitate. Et
iste iudicio meo est verus, & notabilis intellectus huius c. quem
Doctores nostri nō clare dilucidauerunt. Diuiditur principali-
ter in duas partes. in prima ponitur processus narratio. In secū-
da, ibi: Licet aūt, partis restō, auditoris datio, ipsius relatio, Papę
distinitio, suū motiuum cōtinens. Prima pars pōt sūbdiuidi, sed
non expedit: quia satis patent partes in litera. Casus literalis. Ber
toldus miles habebat illā quandā, in qua erat ecclesia, de qua
ipse erat patronus. villā illā obligauit P. militi. dicto P. creditore
sublato de medio. A. nepos eius, & hæres, vacante ipsa ecclesia
D. clericū eiusdem loci præsentauit ad dictam ecclesiā Archi-
diacono; dicēs ꝙ ius patronatus cū vniuersitate transiuit in eū.
Arch. de ꝙsensu eī ipsum instituit in eadem, & in corporalem
possessionem induci fecit eundem. D. Bertoldus dñs fundi hoc
audiens T. presbyterū eo ꝓsentauit: sed eps ipsum non admi-
sit, pp q̄d dictus T. presbyter coram Rhemensi archiepo Apo-
stolicæ sedis legato ꝯ, prefatū D. proposuit qōnē. Archiepus cau
sam super hoc iudicib us delegauit sub hac forma, vt causam in
structam ad ipsum remitterent, pfigendo partib. terminum pe-
remptorium, in quo eius conspectui se præsentarent sñiam re-
cepturi. ad quem terminum dictus D. cum suis attestationib.
accessit, T. presbyter, nec venit, nec tunc misit aliquem rñsalē.
legatus inspectis attestationibus dicti clerici, ipsum D. ab impeti
tione T. presbyteri absoluit. Postmodū vero idem ꝑsbyter in
tra breue tps ad legatum accedens, iustā cām absentiæ allega-
uit. quo audito archieps mandauit quibusdā iudicib. vt si iustā
cām absentiæ ostenderet coram eis predictam sñiam decerne-
rent nullius esse valoris; & cām terminarent eandem: alioquin
sñiam ipsam facerent obseruari. dicti iudices cōmiserunt aliis
vices suas, qui, testes super prædicto articulo, receperunt, à qb.
dictus D. clericus ad sedem Apostoli, appellauit. Papa auditis
probationib. illius ꝑsbyteri super absentiæ suæ cā; licet eam mi
nus sufficiēter probasset: ne tñ ꝓiudicaret opinio veritati, com
misit Papa cām illā cuidā Cardinali. ipse vero intellectis meritis
cāæ; oīa retulit D. Papæ, q̄a archiep̄m inuenit circūuentū su
se, ex tenore sñæ; tū q̄a ꝓtinebat in illa, q̄ ꝓ attestationes ipsius
clerici fuisset sufficiēter probatū, q̄ ꝓfatus A. in possessione p
ris patronatus extiterat, cū ipsum ad eādē eccl̄ā ꝑsentauit; cū p
ꝓ attestatiōes illas nil aliud oſtēsū fuerit, nisi q̄ ꝑdicti P. & A.
nuatim ꝓceperūt decē solidos, q̄ ꝑonis illi⁹ eccl̄æ dari ꝓmit
uerūt: tū q̄ dicebaſ in sñia illa, q̄ dictus T. ī ꝓbatione defecerat
cū ꝓ attestationes illius, appareat manifeste ipsū suā intēti
sufficiēter ꝓbasse: tū ēt q̄a cām nō recepit sufficienter instr
ctā cū unius tñ partis attestationes receperit; q̄ parū facie
ad cām vñ Papa sñiam ꝑdictā cassauit, & ꝑfato T. adiudicam
clesiā memoratā; cū à vero ꝑono ipsū ꝑsentatū fuisse clare
2 stiterit. Ber. † Pauca notabilia colligā; q̄a lra est dubia. iō venit
examināda. Sed ꝓ forma colligo primo, q̄ vniuersitas tpalis,
qua est ius ꝑonatus, pōt pignori tradi, & non mirū; nā & ven
a pōt, a ut in c. cū ſeculū, de iu. patr. & l. in modicis, iūcta gl. fi. ff.
ꝫh. emp. & locari, vt in c. ex lris, de iu. patr. Sed ius ꝑonatus
ꝯctu pignoris, nō trāsit in creditorē. vt hic singulariter ꝓbatur
sm verū & cōem intelm: secus in alijs duobus ꝯctibus ꝑcedē
tibus, vt in iurib. præalle. Diuersitatis rō ꝯ. diceī. trāsit ēt cū hē
ditate, vt hic in prin. Et quot modis transferaſ hoc ius patr.
3 p gl. in hac mā notabilē. 16. q. 7. c. pię mētis. † No. 2. ibi: Ipsum
b stituit, q̄ etiā per institutionē b de beneficio factā, nō transfer
tur ipsius beneficij corporalis possessio nā ille Archidiacon
istum dūm instituit, & in corporalē possessionem induxit. &
per institutionē factā de beneficio, vel alia re, non transfer
possessio, tenet gl. in c. p tuas, de don. & in c. ex ore, de his qu
fi. à ma. par. c. & in c. authoritate, de institu. & ibi est gl. de. ēt
ctu huius institutionis. Sed ꝯrū, q̄ transeat possessio, tenet g
in c. 2. de ꝑscr. vide quid iuris per Io. And. post Comp. in c. t
missam, de ele. tertigi m c. 2. & c. authoritate, præalle. Et ꝑcl
q̄ si institutio fit ante collationē; tunc non transfert possessio
quia habet vim collationis. Si vero post, & fit in præsentia re
seu beneficij; & nemo est in possessione beneficij; tunc secus
l. q̄d meo, ff. de acq. poss. & sc ꝑcordat gl. præall. hoc declara
4 latus no. in præalle. iurib. ad q̄ remissi. † No. ibi: Per partes pos
modū remisissent, q̄ iudex remittēs negotiū ad superiorē, p
cuilibet partiū dare attestationes suas, ipsi superiori deferēdas
ꝑcordat quod leg. & no. in c. dudū, il j. ff. de ele. & statuere vtr
c parti terminū peremptoriū ad ꝓparendum corā superiore,
5 in c. fi. de accu. & ita fuit actum hic. nā legatus iste sine alia cau
tione protulit sñiam, remisso sibi negotio per delegatos. † No
d q̄ legatus Papæ pōt delegare d causam iure legationis sibi c
petentem. Concordat c. fi. de off. lega. & nil mirū: habet. n.
ordinariam, vt in c. 2. eo. tit. lib. 6. & quilibet ordinarius pote
pro sua iurisdictione causam delegare, ut l. vnica. C. qui sua
risd. & c. vt litigātes, de offi. ord. lib. 6. & c. fi quis ꝯ clericum,
foro compet. idem, si esset delegatus, cum haberet delegata
6 principe, vt in c. pastora. in prin. de of. dele. † No. ibi. Ex tenore
e sñiæ, & tene menti, q̄ illud dr̄ constare ex tenore sententiæ,

quod

ADDITIONES.

a ¶ Vendi potest. Adde Roman. consi. 369. Bald. consi. 1.5. lib. vbi ponit, an vi
niat appellatione omnium bonorum, & iurium datorum in dotem pcr
lierem.
b ¶ Per institutionem. Vide Alex. in l. cum hæredes, in prin. ff. de acq. poss. &
dicit, quod eriam in ecclesiam non transfertur possessio, nisi per apprehe
sionem. Seb. Sap.
c ¶ Coram superiore. Adde quod voluit Fed. consi. 28.
d ¶ Potest delegare. Pondera; quia multa noua dixi circa istum tex. primo, v
lectura est vltra alias, quod ideo Papa hic restituit aduersus sententiam, q
lam irritauit; quia erat præsumptio veritatis contra sententiam; quia libe
uit, q̄ ius patronatus transiuerat in creditorem; sed non fuit inuelitus, q
casu datur talis conclusio, quod ubi est præsumptio veritatis contra senten
tiam, auditur quis contra illam sententiam, ad probandam veritatem, co
tra illam sententiam; & ita hic est casus, quia Papa dicit, quod auditorem
cit, ne opinio præualeat veritati; ergo videbatur Papæ, quod veritas esset
tra sententiam, istud colligitur ex libello. ista mihi videtur vera lectura
cebā aliud, quod forte decisio huius c. non bene procedit, quia libellus in
ptus, & calumnio sus æquiparantur secundum Inn. in c. j. de off. vic. fed. e
tentia lata super libello inepto est nulla, vt l. fi. ff. de lib. & posth. ergo ita
per libello calumnioso, ergo ista sententia erit nulla ipso iure. ergo male
cidit irritanda. Item dicebam, quod inquantum Inn. hic dicit, quod si iud
dicit, condemno, quia probatum est per A. & B. quod talis sententia non
net, & rescindi potest per istum tex. ego dicebam, quod iste tex. loquitur
casu, quo dictum fuit quod vna pars probauerat suam intentionem, & q
ra pars non; & sic erant duo errores, ergo duplex funiculus fortior est vn
ut in c. j. de treug. & pac. ergo non probat iste tex. dictum Inn. Item imp
tum D. Ant. in c. in præsentia, de renun. saluat D. Ant. in d. c. quoniam
de prob. quia dicit, quod vbi iudex dicit, quia probatum est, & non rec
cit se ad A. & B. quod valet sententia, quia possibile est, quod probauerit p
confessionem partis, vel alio modo, vt l. quoties. § quidolo. ff. de probat.
dicebam istud procedere eo casu, quo exprimeret istud apud acta per
quod dixit Bar. in l. Luci. ff. de his qui no. inf. aliàs secus. And. Barb.
e ¶ Ex tenore sententiæ. Quando quid dicatur constare ex tenore, declarat Fe
in c. translato, col. j. sup. de constit. uer. adde pro istis notabilibus, vbi dicit
quod illud non dicitur constare ex tenore, quod elicitur virtualiter.

quod constat ex sñia, iunctis attestationibus, ad quas iudex in
sñia se retulit. Videtur ergo expressum in sñia, quod cōtinetur
in attestationib. ex quo iudex ad illas se retulit, facit optime l.
pen. C. de sentē. quæ sine cer. quan. profe. & l. ait prætor. § j. ff. de
7 re iud. facit ad ea quæ dixi. ſ. cod. titu. c. j. † No. in vers. (Tum qa,)
qa probat id, quod dixi ſ. co. c. causam, q̄ si iudex in sñia dixit
alterā partiū in. ꝓbatione defecisse; & per attestationes cōstat,
q̄ ꝓbauit intētionē suā, præsumit iudex errasse, vel circunuētus:
no aūt dēt præsumi, q̄ testes vacillauerint, vel alius defectus; ex
quo in actis nō dr̄ facit q̄ no. Inno. in c. qm̄ ꝯ, de ꝓb. Opp. ꝯ tex.
in eo, q̄ Archidiaconus istū D. instituit. nā institutio ptinet ad
epm, vt l. c. cū satis, de offi. Arc. Sol. dicit gl. a. q̄ hic Arch. hoc fe
cit ex cōmissione epi, vt dr̄ in tex. alias aūt nō potuisset, nisi hoc
li et ex ꝙsuetudine. Aduerte, qd Archid. fecit hic duplicē institu
tionē, vnā tituli collatoriā, aliā corporalē, quatenus illū facit
in possessionē induci. In prima ꝓceda dictū gl. In secda nō; quia
illa spectat iure ꝓprio ad Archid. vt est tex. in c. vt nīam, & c. ad
8 hæc, de offi. Archid. † Et no. ex text. qd ista m institutionē corpo
a ralem potest Archid. per aliū facere, * licet sit nudū ministeriū.
Ex quo colligē, qd nudū ministeriū cōpetēs alicui iure ꝓprio,
pt q̄ aliū exerceri. Quid aūt si ex delegatione? die vt in c. ti. §. vlt.
9 de offi. deleg. † Opp. ſcdo ꝯ tex. in eo, qd iste præsentatus a vero
patrono, egit ꝯ institutū per epm. vñ obst. c. pastoralis. j. de iure
patr. vbi agitur ꝯ epm ad interesse. nā ex præsentatione sola pa
troni, nō vī ius acquisitū præsentato; saltē vt possit ꝯ institutum
agere; cū patronus nō trāsferat ius spirituale. sed est illa ꝑsenta
tio quoddā principiū ad institutionē obtinēdā, qd̄ quidem princi
piū nō est ratū anteq̄ ꝑsentatio approbetur p diœcesanū, vt dicit
rex. in c. q̄d aūt j. resꝑo. de iure patro. Solu. glo. 3. dicit, q̄ ius acq
rit præsentato, pmanēte in eadē volūtate patrono; licet eps cū
nolit sine cā admittere; & vigore huius iuris, pōt agere electus,
vt sua electio ꝓfirmet, ad hoc alle. istū tex. singlr, qui quotidie so
let ad hoc allegari, iūcta glo. sed nō rndet glosi. specifice ad iura
superius allegata. Aduerte, qa Docto. hic instāt, & vario mō lo-
quūtur, & Inn. vī in varijs locis sibi ꝓrius. nā in c. quod sicut, de
elect. dicit, q̄ inter ꝑsentatū, & eccleliā nullū vinculū ꝯitur; cū
nihil sibi iuris acquirat, allegat d. c. pastoralis, & pōdera hoc vl-
timū, dū dicit, q̄ nihil iuris acquirī ꝑsentato ꝓrū dixit aperte in
d. c. dilectus, de offic. leg. ibi n. dicit, qd præsentatus acquirit ius;
sed nō plenū, sicut acquirit p institutionē, seu collationē; & no-
rabilit er subiūg. it, q̄ p collationē seu institutionē acquirit ius in
re, q̄d ꝓbatur in c. pen. de præbē. lib. 6. & c. vlt. de ꝑscr. ꝑbē. eod.
lib. p præsentationē vero acquirit ius ad rē, i. ad beneficiū petē
dū; & hēt actionē pſonalē ꝯ epm, vt in c. pastoralis, & c. cū dilec
b ctus, de iure patron. q̄ verba bn notabis. b Et vide bon. glos. q̄ idē
sentit in d. c. dilectus. & q̄a hęc materia, ꝓprie nō adaptat ad titu-
lū, nō ꝓsequor hic; sed dicā plene in d. c. pastoralis, scilicet qua-
10 tenus facit ad. ꝓpositū. † Coclude sic nō sequēdo verba Doctor.
q̄ aut patronus ꝑsentauit duos simul, vel successiue, anteq̄ eps
ipreueriț primū, & tūc neutri est acquisitū ius petēdi institutio-
nē; sed est in optione epi, seu dēntis instituere, eligere quē vult
ex illis, vt in c. cū aūt, & ibi plene dixi, de iure patro. nec hēt pri-
mo ꝑsentat⁹ hoc casu aliq̄ actionē ꝯ epm, ēt ad aliud beneficiū,
qa patrono licuit variare, aliū accumulādo; nō aūt ex toto re-
cedēdo, vt plene no. ꝓ Io. An. in reg. in re cōi, de regul. iur. lib. 6.
in Merc. & epo licuit vti authoritate a iure sibi ꝯcessa, sine alte-
rius iniuria, vt pl uribus ꝑsentatis eligat ex illis vnū: nemini. n. ex
illis iniuriā facit, qa vtitur iure suo, vt no. in c. cū ecclesia, de ele.
& 23. q. 4. c. qui peccat; sed si epūs differret instituere ali quē ex eis,
& tūc patronus pt instare, vt eps cōpellat ꝓ superiorē, ar. c. decer
nimus, & c. filius, 16. q. 7. & credo q̄ ēt ꝑsentati pñt implorare of
ficiū superioris in genere, vt vnū ex his eligat, arg. in l. cū quidā,
11 ff. de lega. 2. † Aut patronus præsentat vnū, quē eps sine cā legiti-
ma spreuit instituere; & patronus postmodū accumulauit aliū
quē eps instituit; & tūc valet institutio facta de scdo, cū fuerit ꝓ
sentatus p patronū, cui licuit variare aliū accumulādo. d. c. cum
aūt. sed quia eps sine cā legitima spreuit a principio primū ꝓfir-
mare, seu instituere; ita q̄ ꝓp eū primo ꝑsentatus incurrit dam-
nificatio. tenet illi, quidere iuxta id, qd hīr in c. pasto. palle. & in hoc
hēr ille ꝑntatus actionē ꝑsonalē ꝯ epm. Aut patronus nullū aliū
ꝑsentauit, sed pseuerat in prima ꝑsentatione, & sumus in termi-
nis ca. nri, quo casu dic, q̄ pōt ꝑntatus agere, vt eps cōpellatur
12 eū instituere; qa ius est sibi acquisitū ex ꝑntatione, vt ꝓbat hic,
& in c. dilectus, de of. leg. † Ite pōt agere ꝯ intrusum in illo bñfi-
cio, ut inde remoueat, & sua ꝑsentatio admittat; tex. est hic; qa
eum habeat ius ad beneficium petendum, habet per ꝯ ns ius ad
omnia, per quæ perueniatur ad beneficium consequendum,
arg. c. præterea, & c. prudentiam; de offic. delega. Non obst. c.
non est ratum anteq̄ sequaſ institutio per epm; quia pōt varia-
re aliū accumulando, ut ſ. dixi: sed dum permanet in prima vo-
luntate, est ius acquisitum præsentato; ex quo pōt agere, vt cō-
sequaſ institōnem, vt hic, saltem implorādo offm superioris, fa-

cit qd in simili no. in c. veniēs, de ren. & q̄ acquiratur ius præsen
tato, patet; qa patronus hēt ius in ꝑsentādo, vt in d. c. dilectus. ergo
in ꝑsentatum trāsfert ius: nō tñ ius in re, vt ꝑdixi, sed ius ad ilē
lud petēdū. Nec obst. si dicatur, q̄ si hēret ius ex ꝑsentatione, nō
teneret institutio facta de alio ad seciidā ꝑsentationē patroni;
nec patronus posset alium ꝑsentare. Ad hoc. n. rndetur, vt prędi
xi, qa patronus pōt aliū ꝑsentare accumulādo, nō in totū a prio
re recedēdo, vt in d. c. cum aūt. Ex hac variatione, seu accumu
c latione patrono a iure permissa c acquiritur aliquale ius; etiam
13 secundo, ideo potest episcopus eligere, quem vult. † Quando-
que præsentatio est facta de vno, per eum qui nō est patro-
nus, nec in possessione patronatus; & præsentatus institutur ab
epo putāte illum esse patronum. postmodū vero ꝑsentatur al.
ꝑ patronum, qui est in possessione patronatus, & valet hæc vlti-
ma ꝑsentatio, ēt facta, prima nō cassata, nec aliter irrita renūcia-
ta; & præsentato acquirit ius; ac si nulla alia ꝑsentatio præcessis-
set; & pōt agere ꝯ institutum sine præsentatione veri patroni,
vt remoueatur, & vt sua ꝑsentatio admittatur, & instituatur, vt
est tex. notabilis hic. Et ex hoc notabiliter colligitur, q̄ institu-
d tio d facta per epm sine ꝑsentatione veri patroni, est ipso iure
nulla, patrono saltē illam restōnem impugnāre, quod ꝑcedit ēt
si eps non agebat in institōne cōtemnere verum patronum; cum
hic crederet alium esse patronum posse sforē: fortius ergo dēt
esse nulla, cum sine aliqua præsentatione aliquē instituit, vt hic,
& in c. decernimus. 16. q. 7. vbi tex. optimus. Ex hoc infertur ad
intellectum d. c. illud, de iure patron. vt verbum, irritādo, ibi po-
situ, stet proprie; & q̄ instō talis sit nulla, aperte sentit Fed. in tra-
14 ctā. permutationis, dicam plenissime in d. c. illud. † Quid aūt, si
epūs simplr ꝓtulit; & patronus intra tps sex mēsium nullum præ
sentauit, an ꝙ ualescat prima institutio facta p epm? vide de hoc
& aliis circa materiam per D. de Ro. decis. 357. dicam in d. c. il-
lud, sufficiat ista hic. † Oppo. & vī, q̄ ex alio capite hæc sñia fuit
15 nulla; quia sine perēptorio lata. 3. q. 9. c. caueāt, & c. omnia, & l. j.
§. item cū ex edicto, ff. quæ sen. fine app. rescin. Sol. gl. ꝺ̄queſ, q̄
iudices remittētes negocium, citauerūt partes, vt ſ. dixi in nota-
bilibus. Et circa hoc vide notabile dictū Inno. in c. fin. de accu-
sa. ī prin. vbi dicit, q̄ iudex, cui committitur per superiorē aliqs
articulus cāæ, per eum instruēdus; & ad superiorē remittēdus,
potest (etiam si nihil fuerit dictū per superiorē) prēligere partis
bus terminū, intra quē compareat coram superiore, ne fine ter-
mino cā remaneat, quod est mēti rendum. Vide rius opp. vī. n.
q̄ ex quo intra breue tēpus post sñiam iste clericus comparuit,
debuit audiri absque eo, q̄ aliter impedimētum probaret, vt in
L sed & si post tres, ff. si quis cautio. Sol. dicit gl. in verb. breue tps,
q̄ illa l. intelligitur, qū quis vult purgare moram ante lit. cōtest.
& cum ius alterius partis nō est effectum deterius. vel dic melī⁹,
q̄ illa l. loquitur in stipulatione iudiciali, cum quis promisit se
sub certa pena sistere die certa in iudicio, quod si nō fecit, pote-
rit moram purgare intra paucos dies; dummodo ius actoris nō
sit effectū deterius; sed hic loquitur, cum sñia lata, quis petit illā
retractari, allegādo iustam cām absentiæ, quo casu nō dēt audi-
ri, nisi probet impedimētum, vt inf. latius dicetur: qua sñia fecit
ius inter partes, vt in c. cum inter, ſ. eo. de permutatione morę,
vide quod no. in c. cupientes, de ele. lib. 6. in verbo, expectari, &
in reg. mora, de reg. iur. li. 6. & plene per Bar. in l. si insulam, ff. de
16 verb. obl. † No. de c. ex literis, de in integ. resti. vbi quis fuit audi-
tus ꝯ sñiam probando impedimētum, seu iustā cām absentiæ p
totum iuramētum. Sol. gl. ꝺ̄queſ, q̄ illud processit, fauore mīri-
monij, vt ibi dr̄ in tex. nec is, qui fraudulēter absentiam procura
uit erat solutus; ideo pars fuit audita ꝯ sñiam. hic autem cessiat
ille fauor, nec ꝓbatur alicuius fraus; ideo oportet, q̄ probetur
impedimentum, quo ꝓbato, reuocabitur sñia, vt hic, & l. si finita,
§. si forte, ff. de dam. infec. nec dicitur iudicatum vbi quis iu-
sta cā detētus præsens esse non potuit. l. quæsitum, ff. de re iud.
17 † Aduerte, quia gl. videt sibi cōtrariari, ac etiam tex. de ꝓrietate
notari pōt. Nam primo dicit glo. q̄ sentēria reuocatur proba-
to impedimēto; & sic vult, q̄ sñia tenuit. quod clarius dicitur in
gl. seq. & satis vī innuere litera in fi. in verbo, irritādam; & tñ po
stea sentit contrarium, ſ. q̄ sit nulla in eo, q̄ allegat l. quæsitum.
Hoc ēt vī innuere tex. in ver. Postmodum. in verbo. Nullius de
cernere esse valoris, &c. Sol. dic, qd aut iudex sciebat iustam
causam absentiæ, & nihilo minus tulit sñiam; & nō ut iudicatū,
ita intelligi potest d. l. quæsitum, & tenet ibi Bar. ita dixi in c. q̄
relam

ADDITIONES.

a ¶ Per alium facere. Adde, vt per Cald. consilio. 1. de prinile. in fi.
b ¶ Bene notabis. Adde, an per præsentationem acquiratur ius præsentato, per
Lapum alle. viij. & clxiij. & an per electionem, electio: Cald. consi. xv. de iur.
pat. & quod ex institutione quæratur ius, per Lapum alle. xliij.
c ¶ Iure permissa. Adde Lap. alle. 78. vbi vide ad sequentia.
d ¶ Quod institutio. vide Aegi. Bellarpe. in deci. 163. inc. collatio facta. Card. in
cle. j. verum, in fi. inf. de hære. Card. in consi. 63. incipiē. in ecclesia Bellimēsi.
in 3. dub. & Card. in cle. 1. in prin. col. 15. ver. sed post longam cogitationem,
de supplen. negli. præla Rom. in consi. 356 ad fi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

relam, de procurato. facit cap. ſi duobus, de appella. Aut iudex ignorabat, & ſententia tenet mero iure, ut in d. cap. querelam; ſed debet reuocari impedimento probato, ut hic. Nec obſtat tex. in eo. qđ dicit. Nullius valoris. dēt. n. intelligi ī effectu, & hoc vult gl. ſequēs, & ſatis ēt ſentit Hoſt. in tex. in verbo, Irritandā, pōderādo, qđ nō dixit, irritā; & ſic talis ſnīa tenuit, ſm eum. Sed tūc op. ſi tenuit, qūo potuit legatus ſuā ſnīam retractare, ℈ c. in lris, de of. dele. & l. j. C. ſentē. reſcin. non poſſe? Sol. dicit glo. in ver. nullius, q hoc potuit per bñficiū reſtōnis in integrū, ex cā gñaliſi qua iuſta cā mihi videbīr, &c. ff. ex quib. cau. maj. per totū. † No. ex hac gl. iūcto tex. qđ legatus pōt ex cā reſtituere etiā maiorē ℈ ſuā ſnīam, & idē facere pōt eps, & quilibet alius habēs merū, & miſtū Imperiū, vt in l. in cauſa. 2. §. fi. cū l. ſeq. q̄ incipit, pfecti, ff. de min. Quid aūt in ſimplici magiſtratu, an poſſit reſtituere, & qd in delegato, die vt plene legi. & no. in l. fi. C. vbi & apud quē, & l. aduerſus ſnīam, C. ſi aduer. rē iud. & in d. §. fi. & in
19 c. pe. de in inte. reſti. vbi plene de hoc. † Op. ℈ tex. in eo. q delegati à legato ꝓmiſerūt alijs vices ſuas; & ſic ℈ l. à iudice, C. de iudi. & c. cū cām. de ap. vbi dī, qđ delegatus inferioris à principe, nō pōt alteri ſubdelegare. Sol. gl. in ver. ꝓmittētib. ſoluit tribus modis. Primo, qđ hic fuit lis ꝓteſtata, corā iſtis delegatis legati, añq̄ ſubdelegaſſent. vñ ſicut procurator ad iudicia nō pōt an li. ꝓteſt. aliū ſubſtituere; ſed poſtea ſic, cū ſit dās litis p ꝓteſtationē effectus, ut in l. nulla, C. de procu. & exp̄ſſius, in c. j. eo. lib. 6. ita & delegati inferioris à principe, q. d. q ℈ ria loquunt, añq̄ ſit lis ꝓteſtata corā delegatis; ſecus, ſi poſtea, vt hic. Hāc opi. tenuerunt Azo, & Vin. & cū ea trāſit Spe. in ti. de lit. ꝓte. §. fi. in fi. Sed hāc ſolonē reprobat gl. & bñ, in d. c. cū cām, p illū tex. qui bene facit, & quia iura in ℈riū allegata, loquunt indiſtincte. Nec obſtat rō ꝓmiſſa, ſm Io. And. in d. c. cū cām, qa ꝓcurator iō ꝓmiſit, ſeu ſubſtituit poſt litis ꝓteſtationē; qa eſt effectus dās inſtātiæ, vt dī in d. c. j. hinc eſt, q ſine cā poſtmodū nō reuocaī inuitus, vt in c. 2. e. tit. li. 6. qđ nō eſt in iudice delegato, vt l. iudiciū ſoluit, ff. de iud. & rō rōnis eſt qa in ꝓteſtatio. ꝓcurator eſt vt agens, iudex, vt patiēs; fortius ergo operatur ꝓteſtatio in agēte, q̄ in patiēte, facit ſ. qđ met. cau. c. ſacris. Præterea, in ꝓteſtatione, quaſi ℈hīt inter partes, vt d. l. 3. ff. de pec. nō aūt cū iudice; ſed coram eo ſit iſte quaſi ℈ctus. Itē rō, quare ꝓhibeī delegatus ſuddelegare, de qua p gl. in c. is cui, de of. del. li. 6. vbi vide, ita militat poſt li. ꝓte. ſicut añ, & hāc partē ſequunt cōiter legiſtæ in l. à iudice, ꝑall. & in l. more maiorū, ff. de iur. om. iu. & vtrobiq; p Bar. Hinc merito gl. trāſit ad ſcām ſolonē, dicēs q hic nō fuit exceptiū; & iō de facto ta? r ꝓceſſū fuit. pt gl. intelligi, q uaīer ꝓmiſſio, niſi excipiaī, qđ nō puto verū ex defectu ptātis. d. l. à iudice, & d. ca. cū cām; & hoc tenet hic D. An. Sd credo q gl. itellexit, q de iure ñ valuit ille ꝓceſſus; ſed de facto dūtaxat; qđ clarius exprimit ī tertia ſolone, dicēs q hodie ſtādū eſt ℈rio. Hæc ſolo eſt vera in ſe: ſed nō ꝓgruit huic lr̄æ; q̄ ꝓſupponit validitatē ꝓceſſus irreuocabi?r, niſi fuiſſet ptēſa iuſta cā abſētiæ, tpe ſnīæ. Quarto ſoluit In. elegāter, q articulū iuriſdōnalē nō pōt iudex inferior à principe delegare; ſed articulū nō iuriſdōnalē ſic; & receptio teſtiū eſt articulus iuriſdōnalis; cū teſtes nō ſunt approbati ſeu interrogatoria nō ſunt facta: nā tūc iudex deputat ſup receptione teſtiū, vt ex tex. iūcta gl. in cle. vna, de offi. dele. Secus, vbi oīa fuiſſent examinata: ita q ꝓmiſſarius hēt nudā facti receptionē. tūc ,n. eſt articulus ſine iuriſdōne. Ad hoc vide gl. in d. cle. vna, & ſic intelligas dictū Inn. & hoc ultimo caſu pt ſaluari hæc lr̄a, & hāc ſo. ſegī nie D. An. ego ad hoc allego gl. no. ī Auth. vt defun. ſeu corū ſu. colla. 6. in verb. audiāt cām. q̄ hoc ſentit. Ad idē allego tex. opti. in c. ſup qōnū, de of. dele. ver. no. aūt. ubi, qñ facit mentionē de articulo nō iuriſdōnali, dixit, à nobis, vel q cunq; iudex &c. ſed vbi fecit mētionē de articulo iuriſdōnali nō replicauit illa verba, vel q cūq; &c. & hoc teneo, licet Bar. ī l. more maiorū,
a ff. de iur. om. iu. ſimp?r dixerit talē delegatū inferioris, poſſe vnū articulū ſubdelegare, ſicut delegat? ad vniuerſitatē cārū pt ſub delegare vnā cām: & hoc dixit eſſe casū in cle. vna, de of. deleg.
b ſed certe Bar. nō bō pōderauit iſtū tex. b log?. n. in delegato Papæ, de quo nō eſt dubiū, qn ex priuilegio ſpāli poſſit ſubdelegare vt in c. paſto. de of. deleg. & l. ga, ff. de iuriſ. om. iud. & l. vnica, C. q ꝓ ſua iuriſ. Itē ℈ eū aperte facit tex. in d. c. cū cām, vbi log? de articulo receptionis teſtiū. Ad idē l. à iudice, ꝑall. vbi dī, q ꝓ iudex delegatus, nō hēt ptātē dādi iudicē; ſed ꝓmittēdo articulū iuriſdōnalē, daret iudicē, vt probāt in d. cle. vna, de of. dele. ergo talē articulū iuriſdōnalē, ꝓmittere non pt. Nō obſt. ſimilitudo
20 p eā allegata. † Quia del egatus ad vniuerſitatē cārū, ceſſet quaſi ordinarius, iō pt vnā cām ſubdelegare, vt no. in c. cū cām, ꝑall. & l. cū ꝓtor, ff. de iud. & l. Pōponius ff. de re iud. q̄ rō ceſſat in delegato ad vnā cām. Si ergo vis ſaluare dictū Bar. reſtringe eū ad articulū nō iuriſdōnalē, vt dixit Inn. & hoc dictū vī tenere Bal. in d. l. à iudice. Allegat gl. in cle. vna; de offi. deleg. & eſt gl. ſing. Hāc ſolutio. ſeq̄unt. D. de R. o. dec. 47. aliàs 157. vide plēne per Spe. in ti. de teſti. §. j. ver. ſed nūq d, & p Pau. de Leaz. in d. cle. vna. Sed q̄ hæc dicta mihi placeāt, tū iudicio meo hec lec. ñ ꝓgruit

21 huic lr̄æ. † Quia iſti delegati non ſubdelegauerūt vnū articulū tū, ſed ſimp?r alijs ꝓmiſerūt vices ſuas; & ſic nihil ſibi reſeruauerūt, vt ſing?r voluit Inn. in c. ſup qōnū, de of. dele. vbi dicit, q delegatus ꝓmittit alicui vices ſuas, vī in totū ꝓmiſiſſe, ad qđ ad
go tex. iūcto principio cū ſi. in c. venerabili, de offi. dele. Nec obſtat, qđ ſ. dixi, ſ. q lr̄a innuit proceſſum hic valuiſſe, qa hic non diſcutit de validitate ꝓceſſus iſtorū ſubdelegatorū: imo nil de iſtorū proceſſu dī, ſed diſputaī dutaxat de ſnīa archiepi?; & ſic bñ ponderet hæc lr̄a, nō facit in hoc pro, nec ℈; ſed ſimpliciter
22 narrat factū. † Quintā lect. ſeu ſolutionē ego do valde ſingulārē, per q̄ tollīr omnis obiectio, vt dicamus ſpeciale eſſe in delegatis legati Papæ deputatis in certa prouincia, vt illi poſſint a de
ri ſubdelegare, ſicut hoc poteſt facere delegatus proconſulis.
c vt probaī ſm vnū intellectū in l. legatis. c ff. de of. procon. quem intellectū ſenſit ibi gl. nec Bar. reprobat, ſed cū eo ſimp?r trāſit & Bal. expreſſe approbat in d. l. à iudice, & per illam l. dixit, q de-
d legatus legati Cardinalis d poteſt cōmittere; & hoc qa talis grit, in prouincia ſibi cōmiſſa, vices principis, & habet ibi ſupremā ptātē; & ſic eſt loco principis. vnde, ſicut delegatus principis ſubdelegat: ita & delegatus iſtius legati. ſed Bal. intellexit de legato Cardinali. facit ad hoc quod no. gl. in c. 2. de of. leg. lib. 6.
e q̄ dicit, q legatus Cardinalis e æquiparat proconſuli; legatus vero non Cardinalis, qualis erat iſte, de quo in tex. æquiparat pro
di: tex. tū ibi loquiſ indiſtincte in omni legato Papæ: & ſic intelligendo, haberes hic lecturam omnino nouam. † Quæ aūt ſit
23 ratio, quare delegatus r?r non ſubdelegat, Io. An. in c. is cui, de offi. dele. li. 6. dicit, q officiū, ſeu munus iudicandi eſt neceſſārio
f alle. no. in d. l. à iudice. Ego vero allego aliam rōnē, f ſcilicet, q delega-

ADDITIONES.

a ¶ Talem delegatum. Vide R. o. dec. 3. inc. item q delegatus, & dec. 14. inc. item ſi epiſcopus, ſub tit. de off. leg. in nou. Imo in cle. 1. in gl. fi. de off. deleg. Alex. in d. l. more, col. 5. Seb. Sap.

b ¶ Illum tex. Et ſi diceret quiſpiam, q ſm hoc ille tex. eſſet de indubitabili, q delegatus Papæ, poteſt tota cām ſubdelegare: fortius dēt poſſe ſubdelegare vnū articulum cauſæ. rūdeo, q dubium faciebat quia ibi delegata erat quedam cā, puta inquiſitio ℈ certas perſonas: ideo pp grauitatem negotij, vt babāt, q nihil poſſet ſubdelegari, & contra Bar. tenent oēs in d. l. à iudice, C. de iud. excepto Pau. de Caſt. & Spe. in tit. de ind. dele. §. 1. ver. ſed nunquid à nō delegatus. Cano. hic, & in c. ſuper qōnū. §. nos autem, de of. dele. per illū tex. qui melius probat, q̄ alius de mūdo inducendo, vt pulchre, per Imo. ibi, & D. Alex. in d. l. a iudice, Fulg. & Alex. in d. l. more. & facit vulgata regula, q̄ turis eſt de parte quo ad partem, quod eſt de toto quo ad totum l. quæ de rta, ff. de rei vend. & l. qui ſic, in prin. cum gl. ff. de vſu. Nec obſt. q delegatus ad vniuerſitatē cauſarū poteſt vnā cām ſubdelegare: quod ideo eſt, quia preſit territorio, cenſetur ordinarius. ideo nil mirum, ſi poteſt ſubdelegare
c ¶ in l. legatis. Et in l. cum prætor, §. 1. & ibi Ang. ff. de iud. ſed dicit Saly. cū à iudice, C. de iudi. q ex quo totus mundus hoc tenet, non audet diſcedere, ſed tū aures ſuas offendit, ut latius ibi videre eſt per D. Laſ. de May.

d ¶ Cardinalis. Contrarium tenet expreſſe Ludo. Ro. in l. more, ff. de iuriſd. iudi. per iſtum tex. & c. cum cām, de app. quæ iura. nihil obſtant: quia dicunt, quod ſub delegatus a delegato principis non poteſt ſubdelegare. fateor ut ibi; & in d. c. ſuper quæſtionum. §. ſi vero, de off. deleg. eodem modo ſubdelegatus a delegato Cardinalis.

e ¶ Cardinalis. Vide Ang. in l. cum prætor. §. 1. ff. de iudi. vide Laſ. in l. 1. col. 3. item Cardinales. ff. de of. eius cui manda, eſt iuriſd. vbi refert aliquos tenentes, q Cardinales æquiparantur præſecto prætorio; aliquos; quod æquiparantur proconſuli.

f ¶ Rōnem. Iſta ratio eſt vera & cōis, q̄ tenent Doct. in d. l. à iudice, & in alle
re. Sed eā declara pulchre ſic. nam ille pōt delegare, qui hēt propriā iuriſdictionem, l. 1. §. qui mandatum, ff. de of. eius cui man. eſt iuriſ. hoc eſt dicere, q hēt proprietatē in iuriſdōne: ſed delegatus non hēt proprietatem, quia iuriſdō nō eſt ſua propria, ſed illius iudicis ordinarij cuius munere fungitur, q. non hēat proprietatē, patet, quia pōt q̄cunq; reuocari. Sed delegatus hēt ſolū vſum iuriſdōnis, nō proprietatē. quemadmodū ergo vſuarius, vti; ſed non pōt alijs concedere, nec locare. §. 1. & 2. in inſti. de vſu. & habita. ita eodem modo delegatus, qui non hēt proprietatem iuriſdōnis, ſed ſū uſum, bene poteſt uti iuriſdōne; ſed alii non poteſt concedere, nec locare, ita eleganter declarat Ang. in d. l. more, qui multum gloriatur de ſua declaratione, & ſuo ſimili, & eam ſibi tacite aſcribit Pa. in d. l. à iudice. Angelo mentionē non faciens: iſtam tñ ſimilitudinem reprehendit Ful. d. l. more, in 1. & 2. col. quia ſm eū, ſimilitudo non eſt bona: quia qui concedit alicui vſum, non poteſt illum reuocare, d. §. 1. inſti. de vſu. & hab. & delegat iuriſdōnē, pōt ut dixi, q̄cunq; reuocare: ergo ſimilitudo non bona, de vſuario ad delegatū. Sed D. meus D. Laſ. de May. in d. l. à iudice, defendit Ang. dicens Ful. nō aduertere, q iſtud magis fortificaret rationē Ang. quia, ſi vſuarius, qui hēt plus iuris; eo q a talis vſus nō pōt ab eo reuocari, potereſt, ipſe tū uti, & non alijs ꝑcedere; quanto minus delegatus, à quo ip, & q̄cunq; reuocari, poterit ipſe alii delegare, vnde Ful. aliter declarat iſtā cōem rōnē; & placet multū dño meo. nā ille pōt delegare qui hēt propriā iuriſdōnē. quare? quia in re propria quilibet eſt moderator & arbiter vt in re mandata, C. manda. & dicit tex. in l. nemo, C. de Iudæ. iuſtū vnique ſua ꝓmittere. ille ergo qui hēt iuriſdōnē propriā, poteſt ea uti, & ꝓ eam delegare, prout vtiq; licitū eſt in re propria; ſed ille cui delegata iuriſdō; quia nil propriū hēt, ſed fungitur iuriſdōne delegantis, & ſic tanre aliena, nō pōt facere in re aliena illud, qđ ſibi placet: ſed poteſt facere quantū dās ſibi concedit l. diligenter, ff. man. Sed ordinarius delegauit cām, ut cognoſceret; ergo iſtū finē non dēt egredi, ergo non dēt poſſe ſubdelegare, ex quo non habet commiſſionem de hoc. & ideo poteſt delegatio cum poteſtate ſubdelegandi, & tunc poſſet ſubdelegare, ſuprag eſt pulchra & no. declaratio, ſecundum præfatum dñm meum, ubi ſupra

delegatus nō hēt iurisdōnem propriam; licet fungatur munere iudicādi; iō nō pt alteri committere: qa nemo dat, qđ non hēt, vt in c. Daybertum. 1. q. 7. & in c. quod aūt, de iu. pa. Hāc rōnem ſenſit tex. in l. more maiorum, ff. de iuriſ. om. iud. & expreſſe tenet Bal. in d. l. a iudice. ideo delegatus principis hēt ex priuilegio
24 vt committere poſſit. † Et hæc faciunt ad q̄ſtionē notabilem, q̄ ponit glo. in d. c. is cui, an delegatus inferioris a principe, cū poteſtate ſubdelegādi, poſſit alteri ſubdelegare? Io. And. in gl. ſua, & in nouella tenuit q̄ lic; multi tū ℈. Sed primam partem ſequitur Bar. in d. l. more maiorum, reddēs bonam rationē; quia tūc non vī ipſe delegatus delegare, ſed delegās, vt l. vnum ex familia. §. ſi de falcidia, ff. de leg. 2. & l. nō diſtinguemus. §. quæſitum, ff. de arb. Item, ſicut cognitio cāę eſt iuriſdictionis; & ideo delegabilis; ita iudicis dādi licentia eſt iuriſdictionis, ut l. imperiū, in fi. ff. de iuriſ. om. iu. ideo delegabilis. Et hę rationes ſufficiunt, iudicio meo in cauſis prohibituis huius delegationis, de quib.
25 in c. j. de procu. lib. 6. in fi. † Sed dubium eſt nō tactū per Doc. aliquos, quod meminerim, quid in delegato principis ſubdelegante, an poſſit dare poteſtatem ſubdelegandi? Ego allego ad hoc gl. ſin. in c. ſuper quæſtionū, in §. porro, in verſ. trāſferur, q̄
a tenet q nō: a quia poteſtatem committēdi hēt ipſe delegatus nō ex commiſſione, ſed a lege. Ego vero ſic diſtinguerē, q̄ aut cōmittit totaliter vices ſuas, & nō pōt dare hāc ptātem ſubdelegādi; qa cū per talē cōmiſſionē deſinat eſſe iudex, non poterit illa ſubdelegatio poſtmodū fieda per ſubdelegatū, ſibi attribui, cum deficiat extremum, ad qđ allego in l. bonorū, ff. rem ra. ha. & quod no. Bar. in l. ſi is qui pro emptore, ff. de vſuc. & per gl. in c. quā lit. de ele. lib. 6. nec priuilegiū ſuum, cum ſit perſonale, poterit alteri cōmunicare, ut in reg. priuilegium perſonale, de regiu. li. 6. Aut commiſit reſeruata ſibi aliqua iuriſdictione: & tunc valebit: quia ipſe vī cōmittere, dādo ſpeciale mandatum cōmitt̄di, arg. in d. l. vnum ex familia, & d. c. is de proc. lib. 6. & hæc
26 no. † An aūt iudex b delegatus a principe, vel ordinarius poſſit
b notario cōmittere receptionē teſtiū, Inno. dicit q ſic, quātum ad ſcribēdum: ſed nō quantum ad examinandum. j. de conſan. & affi. c. j. Hoc vltimum nō placet Ho. nec cōiter alijs Doct. qa in ciuili iudex pt cōmittere teſtium examinationē; alias receptionē, vt in l. iudices. cum auth. ibi ſignata, C. de fid. inſtr. & in cle. vnica. de offi. dele. de quo in Spec. de teſte. §. nūc tradendū,
27 ver. ad offim, & plene hūc articulum examinaui in c. cum cām, de teſti. dic vt ibi. † Quid de eo, cui fuit cōmiſſa receptio teſtiū, an poſſit alteri ſubdelegare? Inn. diſtinguit, q aut fuit cōmiſſa receptio teſtiū, ſeu examinatio; & nō pt alteri cōmittere: quia in hoc electa eſt eius induſtria, de offi. dele. c. fi. Aut fuit cōmiſſū, vt atteſtationes ſcriberet; & tūc cōmittit quia eligitur eius opera potius, q̄ induſtria, ar. j. de ap. c. cum cām. Hoc. in hoc vltimo ℈; quia licet ſit electa opera, tñ nō ſubſtituet ſine ꝑſenſu eligētis. ff. de ſol. l. inter artifices: & certum eſt, q multū pōt in his tabellio. Itē talis ꝓfidit de electo, q nō cōſideret de ſubſtituto; & cū hac opi. trālit hic Io. And. & placet hoc vltimum D. Ant. Et pro hoc ego allego tex. in c. fi. §. cæterū, de of. deleg. vbi patet, q cū alicui committit nudū miniſterium induſtriale, nō pt commiſſarius aliū ſubſtituere: ſed iſte tabellio, licet electus ad ſcribēdū, tñ qa per fidem & eius legalitatē fuit electus, nō poterit alium ſurrogare. multū n. valet tides boni ſcriptoris, de proba. c. qñ ℈, & c. cum dilectus, de fid. inſtr. ſed primū dictū, q deputatus ad examinationē teſtiū, nō poſſit alij cōmittere, nō puto verū, ſed diſtinguo, q aut ad hoc fuit deputatus per Papā; & pt; qa iudex eſt, vt eſt tex. apertus in dicta clem. vna. de of. dele. Aut fuit deputatus ab inferiori, & pt cōmittere articulū nudū, vt ſ. dixi in alio iudice; & tenet aperte gl. ſi. in d. cle. vna, q̄ notabis. ſentit ēt hoc D. Ant. & hæc ſufficiāt hic; cū nō ſit ꝓpria materia huius c.
28 † Op. ℈ tex. q iſte facerdos fuit auditus ℈ iniam, licet ſufficiēter nō ꝓbaret iuſtā cām abſentię. vñ obſt. c. q̄relā, de ꝓcur. & q lo
cū a ſpeciali. c. ex lris, de in integ. reſt. & paria ſunt, nō ꝓbare, vel minus ſufficiēter ꝓbare, vt in c. tā lris, de teſti. & c. fi. de iureur. & optūe c. cām, ſ. co. So. glo. in ver. minus ſufficiēter, ſentit duas ſolutiones. Prima, q iſte fuit auditus, ne veritati opinio ꝓualēret, vt in lr̄a, hæc ſolutio eſt nimis gñalis. Nā cadē eſt rō in qualiber alia cā: & tñ nō fit retractatio ſniæ; niſi ꝓbetur legitima abſentiæ cā: qa cū ſnia trāſiuerit in rē iudicatā, fecit ius inter partes, ſine æqua fuerit, ſiue iniqua; iō nō dēt retractari cū grauiꝑ iudicio alterius partis, niſi deſ ꝓbatio. ſ. eo. c. cum inter, & l. ingenuū, ff. de ſta. hom. Et forte ob hoc gl. tranſit ad ſcām ſolutionē, dicēs q hic ex plurib. cauſis fuerit auditus; qa iudex fuit circunuētus, &c. vt hī in lr̄a, & in gl. ſed per hāc ſolutionē non hī clare intellectus huius c. qa aut iſtæ cāæ reddūt ſniam nullā; & tūc nō oportebat ꝓbare cām abſentiæ; ſed ꝓtextu nullitatis debuiſſet audiri, quātumcunq; fuiſſet ꝓtumax, vt in c. licet, & qđ ibi no. de ſen. ex com. li. 6. facit clc. 1. de re iud. Aut nō interebat nullitatē, & tunc nō debebat retractari; ex quo nō trāſiuit in rē ℈udicatam, vt in iuribus præal. vt in c. tum ex lris. §. fi. de in inte.
reſt. facit quod no. Ioan. An. poſt Arch. & Imo. in c. j. de dolo & contu. li. 6. Inno. ponit hic ſeptem ſolutiones, ſeu ſeptē lecturas, q̄ licet iudicio meo, ex toto, lr̄æ nō ſatisfaciēt, vt ℈. patebit:
29 qa tñ in ſe sūt notabiles, iō illas ſingulariter, ꝓſequamur. † Et primo dicit ipſe, q iō audiī iſte ℈ ſniam diffinitiuam nulla appellatione ſuſpenſam, quia agebatur de beneficio. nam ſpeciale eſt; cum de beneficijs agitur, cum in ipſorum collatione adeſſe debeat omnis puritas, & abeſſe omnis ſurreptio. ſ. eo. c. cū olim: & de ele. c. cum dilecti. Nec obſt. ſecundum eum, ℈. eo. c. inter, & c. ſuborta: quia loquūtur in beneficialibus. Ex hac lec. habes notabile, q ſicut ſnīa in cā mr̄imonij carnalis, nō trāſit in rem judicatā, ſ. eo. c. lator, & c. cōſanguinei; ita nec in cā mr̄imonij ſpiritualis, ēt ſi agaī de inferiorib. bñficijs, vt hic, ſm iſtū intellm. Et hoc idem dictum fuerat Inn. in c. cum olim, de dol. & cōtu. per illum tex. Sed hæc lec. nō vī primū congruere huic lr̄æ, qa ſm eam fruſtra fuiſſet inquiſitū de legitima cā abſentiæ. Præterea Papa nō firmat ſe ſup qualitate cāę, ſed rōnes tex. pariter militant in alia cā. Itē dictum nō eſt verū indiſtincte; qa in ꝓiudiciū ſuccumbētis bñ tranſit ſnīa in rē iudicatam ēt in cā bñficiali; & ꝓbaī optime in c. cū dilecti, in fi. de elec. & per gl. in c. j. de cōceſſ. ꝓben. dixi plene in c. cū olim, de do. & cōtu. D. Ant. dicit, q hec lec. pt ſaluari, intelligēdo, q ꝓ ab ſentiā, minus legitime probatam, poſſit retractari ſnīa, ſicut retractatur in mr̄imonio, vt in d. c. ex literis, de in inte. reſt. ſatis poſſet hæc lec. ſaluari in ſe: ted minus reſtringit ſram, quæ in retractatione ſniæ nō fundat ſe ſuper ſpecialitate cāæ bñficialis. Itē poſſet ſubtilizando hæc lec. impugnari p iſtum tex. qa ſi in cā bñficiali dēret indiſtincte retractari ſnīa pp abſentiam minus legitime probatam, Papa retractaſſet iſtam ſententiā in princip. antequam admiſiſſet alias probationes ſuper iniuſtitia ſniæ, quod nō fecit: imo probata abſentia minus ſufficiēter, dedit authoritatē ſuper probanda iniuſtitia, & ea ꝓbata tūc demum retractat ſniam, vt clare probatur in ver. Licet aūt. Secūda lec. Inn. eſt, vt locum habeat quod hic dī, cū ex tenore ſniæ deprehenditur illius euidens iniquitas, vt hic erat. nam falſum reperiebatur in eo, quod dicebat per atteſtationes eſſe probatum, q A. habuiſſet poſſeſſionem iuriſpatronatus. Itē in eo; quod dicebat q T. defecerat in probatione, argum. adducit ad hoc. c. 2. de purgat. vul. Hæc lect. ex toto mihi nō placet; quia, ſi ex prædictis reſultaſſet euidēs iniquitas ſniæ, nō valuiſſet ipſo iure, vt in c. inter cætera, ſ. eo. & quod plene dixi ibidē, facit qđ no. Bar. in l. j. C. de erro. cal. & ſic nō fuiſſet hic opus retractare ſniam, ſi Papa pronūciaſſet cā ipſo iure nullā, vt in c. accedēs, li. 1. vt lit. nō contel. vī tū, q debuiſſet eſſe nulla;
30 ex quo error deprenēditur ex tenore ſententiæ iunctis atteſtationibus, ad quas iudex in ſumma ſe retulit. † Sed pōt dici, q hic fuit

ADDITIONES.

a ¶ Quòd non. Delegatus principis non poteſt dare delegato poteſtatem ſub delegandi. Adde qđ vltra gl. hic alle. per iſtum. idem tenet Arch. in c. quamuis. de off. deleg. in vj. & Ioan. And. in c. is cui. eod. tit. de off. deleg. in vj. in no. & ſequitur D. Alex. in d. l. a iudice, C. de iud. per rationem Io. And. quia nullus delegatus poteſt dare illam facultatem ſubdelegādi: alias res trāſiret in infinitum contra l. fidei com. §. ſi quis, ff. de leg. iij. & idem tenet expreſſe Albe. de Roſa. in d. l. mora. ff. de iuriſd. omn. iud. in vij. colum. Fulgo. autem ibi in j. colum. & D. Laſ. de May. in d. l. a iudice. in vij. colum. in fi. tenent contrarium. & ſic contra communem mouetur viua ratione, cui dicit ſe magis credere, quam authoritati doctorum. nam maior eſt poteſtas delegati principis in ſubdelegando, quam ſit ordinarij in delegando. iſtud expreſſe patet in l. j. C. qui pro ſua iur. quia delegatus principis poteſt delegare omnē cauſam, etiam meri & milti imperij, quod non poteſt delegatus ordinarij. Si ergo ordinarius poteſt dare iſtam poteſtatem delegato ſuo, quanto magis delegatus principis poteſt dare delegato ſuo. nec ob. quod dicitur, poſſet ire in infinitum. nam intelligit Do. Laſ. quod poteſt delegatus principis dare iſtam facultatem ſubdelegato ſuo: ſed non tranſit vltra. patet quia ſubdelegatus, a delegato principis non poteſt vltra poſtea ſubdelegare, vt hic, & in c. ſuper quæſtionum. §. ſi vero, de off. dele. & in c. cum cauſam, inſ. de app. & in hoc viſi ſunt ibi Doct. dormire, & ſic dicit ſe non videre, quæ ratio diuerſa poſſit dari, quare ordinarius poſſet dare iſtam poteſtatem ſuo delegato: & non delegatus principis ſuo ſubdelegato. clarius probat fic. aut res poteſt in infinitum tranſire ex parte vnius, & tranſibit in infinitum res in delegatione ordinarij, ſicut in delegatis & ſubdelegatis principis, aut nō pōt vltra trāſire, quod eſt verius; & tūc nihil obſtat. quare nō poſſit dari facultas vtriq;, & iſtam concluſionem dicit ſe tenere pro vera, & marmoreā concluſione contra eōem. Adde quod gloſ. in §. porro. ſequitur Aret. conſi. xiij.

¶ Delegatus principis, licet poſſit ſubdelegare. l. a iudice, C. de iu. hic all. non tamen credo, quod ſubdelegare poſſit, cum poteſtate ſubdelegandi per gl. in c. ſuper quæſtionum, in §. porro, de off. dele. quicquid iſte dicat quia licet ſit maior ordinario, vt in eſane, & in c. ſtudiuiſti, de off. dele. tñ ordinarij iuriſdictio eſt firmior, & vniuerſalior, quam ſit iuriſdictio delegati, ſicuti per plura probat And. Sicn. in rub. de off. deleg. qui etiam hanc partem tenet in d. §. porro. quæ videtur eſſe communis; & propterea puto in hoc paſſu multum cogitandum, cum durum ſit recedere a communi opi. quicquid dixerint nouiſſimi. Ant. Fran.

b ¶ An autem iudex. vide Pet. de Anch. in c. præſentium. §. teſtes. col. 1. de teſti. in vj. vbi refert Ioan. An. reprehendere iudices cōmittentes examinationem teſtium notario, quia debent examinare in propria perſona. nunquid poſſit fieri commiſſio, vide Ang. & Pau. de Caſt. in l. hac conſultiſſima, §. pen. C. de teſta. per Fely. in d. c. cum cauſam, in ulti. char. lup. de teſti. Sebalt. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuit probabilis error; quia nullo iure prius erat cautum, ꝙ ius patronatus non transiret cũ vniuersitate in creditorem; maxime qa creditor percipiebat hic pensionẽ solitam exhiberi patrono, arg. opt. in c. cũ veniſſet, de restit. spol. & in l. quamuis, & quod ibi no. ff. de acq. poſſ. & ideo ſnia non debebat esse nulla, ipſo facto, cum non esset error manifestus, & de iure clarus, vt no. in c. j. ſ. eo. & per Inn. in c. P. & G. de offi. deleg. & c. cũ ſpeciali, de app. facit quod no. gl. in c. vno, de poſtu. præl. lib. 6. Poſſet tñ hæc ſol. Inn. ſaluari, prout ⁊ dicam in 8. lect. † Tertia lec. est, ꝙ iudex fuit ab aduerſario doloſe circunuentus; & ideo potuit hæc ſnia retractari, vt l. ſi prætor, ff. de iud. Hæc lect. est vera in ſe: diſtinguitur tñ, ꝙ aut fuit ſnia lata in absentem dolo præ-
a ſentis, a puta ex falſis allegationibus factis doloſe per præſentẽ, & tunc est ſnia ipſo iure nulla, vt in d. l. ſi prætor, §. Marcellus, ꝑ alleg. Aut fuit lata ſnia in præſentem; & non est nulla, ſed venit retractanda per reſtitutionem in integrum, arg. in l. diuus, ff. de re iud. & c. cum venerabilis, de excep. dixi in c. licet; de prob. & hanc concluſionem firmat Bar. poſt glo. in d. l. ſi prætor, ſentit Inn. in c. cũ dilecta, de reſcri. & hic. ſed hæc lect. non congruit, iudicio meo, huic literæ, quia iudex non fuit hic circunuentus dolo partis præſentis; ſed ex ſua facilitate, vt patet ex ſequentibus in tex. quia dixit illum plene probaſſe, qui non probauerat; & c. vt in litera. vnde de dolo partis nil dr̃ in litera. Nec obſt. ſi dicatur, ꝙ præſens dolo tacuit iura alterius partis: quia primo poterit dubitari, vtrũ ſufficiat dolus ꝑſentis in tacendo, de quo vide quod Inn. no. in c. fi. de accu. & c. ſi duob. de app. & ca. 2. de dila. Itẽ præſuppoſito, ꝙ ſufficiat, non apparet hic de dolo præſentis. nam credidit, ꝙ acta ſua ſufficerent ad inſtructionẽ cauſæ; & imputandum est alteri parti, quæ iura ſua non produxit, vt in c. dudũ, ⁊ de ele. & ſi diceremus ⁊rium, iſta ſnia fuiſſet nulla; 36
cuius ⁊rium innuit tex. cum Papa retractauit ſniam. Et per hoc tollitur aliud arg. quod poteſt ⁊ tex. formari. nam hæc ſnia. tan-
b quam lata à minus inſtructo,[b] debuit esse nulla, ut in c. cum ex literis, de in integ. reſt. per Bar. in l. prolatam, C. de ſen. & interlo cu. om. iud. dico. n. ꝙ iudex recepit acta vnius partis, quæ credidit ſufficere ad deciſionẽ cauſæ; & ſic non fuit lata ſine medijs: ſed error conſiſtebat in facto. Et ad alium errorem in eo, ꝙ iudex pronunciauit, ꝙ T. defecerat in probatione, dic ꝙ cũ ſe nõ retulerit ad acta; & ex alijs iudex potuerit motum animi ſui informare, non reddit illam ſniam nullã, iuxta ea, quæ habentur, 37
& no. ⁊ eo. c. cauſam. Quarta lect. Inn. ꝙ hoc ſolum ſufficiebat ad caſſationẽ, ꝙ ordo iudiciarius hic non fuit ſeruatus; quia iudex probationes condemnati non vidit, ut in d. l. prolatam. Hęc lect. ẽt non placet; quia concluderet (ſi esſet vera) ſniam esse nullam. d. l. prolatam, cuius ⁊rium innuit hæc litera, ut ⁊ dixi. Item (prædixi) hic iudex vidit atteſtationes partis comparentis, quæ creditit ſufficere; & imputãdum est parti alteri iura ſua
32 non producenti, d. ca. dudum. † Nam ſm iura partis præſentis, poteſt iudex procedere, ſi credit illa ſufficere ad deciſionẽ cau-
33 ſæ, ut l. properandum, C. de iud. & c. dudum. † Quinta lect. ꝙ ex quo apparet ſniam diffinitiuam per obreptionem, & dolũ malum, elicitam, ipſe idem iudex, qui ſniam tulit, ſi ordinarius est, eam reuocare poteſt. arg. ff. de dolo, l. cum à te. 35. q. 9. c. veniã, & c. ſniam: ſed ſi ſine dolo malo, dicatur lata, tunc non reuocatur. d. l. ſi prætor, ſm eũ; ſed ad hanc lecturã rũde, vt dixi ⁊ in ter
34 tia lec. † Sexta lec. est ꝙ licet à principio poſſet, & deberet repelli is, qui petebat ſniam reuocari; ſi tñ admiſſus est de facto; & apparet ſniam iniuſte latã, reuocabitur, & est ratio, quia ex quo cognouit, pronunciare debet, ff. de iudi. l. de qua re, & c. eum ſuper, de cauſa poſ. & proprie. & ff. de offi. præſi. l. illicitas. §. veritas, & tene menti hanc lect. & est Decima in ſe. & idem tenet in
c d. c. cum dilecta, c de reſcri. & facit quod ipſe no. in ca. pleriq; de immu. ec. ubi dicit, ꝙ ſi is, pro quo lata fuit ſnia, confiteretur eam iniuſtam, debet ſnia retractari. nam his caſibus ceſſat præſumptio iuſtitiæ, qua ſuſtinebatur ſnia per tranſitum in rem iudic. ſed non congruit hæc lectu. ad iſtum text. quia archiꝑs. & Papa ex eorum officio implorato per viã reſtitutionis in integrum ꝓ iuſtam cauſam abſentiæ allegatam, dederunt auditorem ⁊ ſniam. Septima & vltima lect. Inn. est, ꝙ hic fuit admiſſus ⁊ ſententiam beneficio reſtitutionis; vel potius ſupplicationis, ꝓ absentiam, quæ licet minus ſufficienter probata fuerit; tñ ex illa minus ſufficienti probatione, data fuit reſtitutio in integrũ ad audientiam cauſæ. Simile in d. c. ex literis, de in integ. reſt. Aduerte, quia cap. illud ponit caſum diſſimilem, licet ab Inn. & multis alijs allegetur pro cõcordanti. nam ibi fauore matrimonij, fuit illico retractata ſnia beneficio ſupplicationis, probato impedimento; licet minus ſufficienter. hic autem talis probatio minus ſufficiens, præſtitit cauſam duntaxat, vt audiretur ⁊ ſniam: ſed ſnia non fuit retractata, niſi poſtquam fuit probata ipſius iniu-
35 ſtitia, ut clare colligitur ex tex. in ver. L. icet autem. † Ego pono octauam lect. & facio tria membra. Aut, n. nullo modo probatur iuſta cauſa abſentiæ, & non debet quis audiri ⁊ ſniam; ex quod tranſiuit in rem iudicatam, quantumcunq; velit probare iniuſtitiam ſniæ; quia iam fecit ius inter partes, ⁊. eo. c. cum inter, & ff. de re iud. l. res iudicata; niſi vellet probare nullitatẽ, vel aliquẽ caſum ſpecialem, in quo ſnia venit retractanda beneficio reſtitutionis; ut dolum partis, vel falſitatem inſtrorum, vel quid ſimile, de probat. c. licet, & l. diuus, ff. de re iudic. Aut probat iuſta cauſa abſentiæ ſufficienter; & tunc debet illico ſnia retractari, non expectato, ꝙ aliter probet ipſius iniuſtitia, & poſtmodum procedetur in cauſa, ac ſi ſnia nunquam lata fuiſſet, ut probatur hic in ver. Poſtmodũ. in l. quæſitum, & not. ibi Bar. ff. de re iudi. & l. ſi finita, §. ſi forte. ff. de dam. infect. & c. querelam, de proc. Aut & tertio probatur iuſta cauſa abſentiæ minus ſufficienter; & tunc capitur. quædã media uia, ne veritas ſupplantetur per opinionem: non. n. debet illico ſnia retractari. ſicut ſit in
38 caſu præcedẽti, nec debet ex toto iſti denegari audientia, ſicut fit in caſu priori, ſed reſtituitur, ut audiatur ⁊ ſniam, & ſi non probauerit aliquid ⁊ illã, remanebit in ſuo robore in caſu priori. Si vero probatur iniuſtitia; maxime ex tenore ſniæ; & ex actis dẽt ſnia retractari, & de hoc est caſus ſin. hic iudicio meo, ſi rebene ponderetur. nam ver. Licet &c. Papa & ex illa probatione abſentiæ minus ſufficienter facta, reſtituit iſtum ſacerdotẽ ad taxat, vt audiretur ⁊ ſniam; non tñ retractauit ſniam; & hoc fecit, ne opinio, quę erat pro ſnia, pręiudicaret veritati; licet plene veritas non fuiſſet probata; denique probata iuſtita ſententiæ
præſumptio est, ꝙ iuſtam cauſam abſentiæ habuerit, tum quia non est veriſimile, quod quis deſerat iuſtam cauſam, tum quia abſentia fuerat probata, licet minus ſufficienter. vnde ex ſubſequenti probatione cõualidatur & roboratur præſumptio, quæ erat pro abſente, arg. c. cum contumacia, de hęre. lib. 6. & quod no. in c. inſinuatum, de ſim. & hanc lect. puto veriſſimam, & pro
uidet iſte text. ſm eum de caſu nouo & ſingulari. † Qualiter
d autem ſit probanda d iuſta cauſa abſentiæ, vel impedimenti, vide per gl. in c. vno. 4. q. 5. & per Spe. in ti. de ap. §. nunc brẽ, verũ ꝙ ergo per Io. And. ⁊. tit. prox. c. ex ratione, & per eundem in c. j. de dolo & contu. lib. 6. poſt Arch. Ioan. Mon. & Hoſt. & Fed. conſ. 109. & cõis concluſio vt, ut inſpecta qualitate cauſæ impedimenti allegati, & perſonæ allegantis, qñque ſufficit allegan-
e tis iuſm:[e] qñque alia ſemipiena probatio: quãdoque plena. Ideo cit iſte tex. & c. ex literis, de in integ. reſt. & c. ſi uero, de ſen. excom. cum ſimi. & bene facit cap. cupientes, §. ꝙ ſi per viginti, de elect. lib. 6. † Nunc capiendo alium articulum, opp. ⁊ tex. & ꝙ ſnia legati fuerit iuſta; quia, ex quo creditor percipiebat poſſionem ſolitam parroni ſolui, ſatis probatur poſſeſſio iuris patronatus; quia qui minimam partem fundi poſſidet, totam poſſidere videtur, ut in l. 3. ff. de acq. poſſ. Sol. die capiendo mentem glo. in ver. quodam iure, ꝙ aut loquimur in connexis, & procedit ⁊rium: aut in ſeparatis; & tunc ſecus, ut in c. auditis: de Pen. Penſio. n. & poſſeſſio præſentandi ſunt ſeparata; quia ex iure patronatus non competit ius percipiendi penſionem: ſed illa quadoque conſtituitur extrinſecus ad petitionem patroni ex authoritate epiſcopi; & ſic non probat hoc esſe, quòd ab hoc cõtingit abeſſe, ut l. neque natales, C. de probatio. l. non hoc, C. de cog. & cap. 2. de transla. prælato. Et hæc ſolutio ſic intellecta ſatis ſuſtineri poteſt, ſed in contrarium fortiter videtur fauere c. cum veniſſent, de reſtitut. ſpolia. & quod legitur & no. in quamuis, ff. de acq. poſſ. ubi patet, ꝙ ſi de voluntate domini principio penſionem de aliqua re, ſatis videtur probata illius re-
f poſſeſſio, f de hoc die, ut plene dixi in dicto ca. cum ueniſſent. Dominus Antonius dicit, quod cũ poſſeſſio iuris patronatus eſſe. in debitore, perceptor illius penſionis, abſq; patrono debitoris non acquirit quaſi poſſeſſionẽ, nec penſionis, nec patronatus.

ADDITIONES.

a ¶ Dolo præſentis. Adde Ang. conſi. 89.
b ¶ Minus inſtructo. Adde Anch. conſi. 260.
c ¶ Cum dilecta. Vbi etiam expreſſe tenet D. Ant. de But. & alij, & in c. fraternitatis, de fri. & maleſi. Io. An. in c. 1. in gl. in ver. retardet, de lit. conteſt. in c. 2. idem tenet ipſe D. Abb. Pan. in conſi. 90. incip. in quæſtione, quæ ad præ vertitur inter ciuitatem, in 4. colu. ſequitur & commendat Paul. de Cast. Ladmonendi, in vlt. colu. & Lud. Rom. in 12. D. Iaſ. de May. in 13. in fi. & de iureiu. & idem Iaſon d. l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iuris in 6. colum.
¶ Adde, eundem. Abb. conſi. 55. 2. lib.
d ¶ Probanda. De modis probandi cauſas abſentiæ, & impedimenti, tradit Paruſi. in c. ex ratione, inf. de appe. Mod. poſt Bar. in l. 2. §. quod dicimus, & quis cautio. vbi plene per Alex.
e ¶ Iuramentum. Adde Old. conſi. 6.
f ¶ Rei poſſeſſio. An perceptio penſionis inducat acquiſitionem poſſeſſionis vide Abba. Imol. Bald. & alios, in d. cap. cum veniſſet, ſupra, de reſtitut. Iulia. Bald. in ca. inter dilectos, colum. 8. ſupra, de fide inſtrum. Alexand. in quamuis, §. 1. ff. de acquiren. poſſeſſ. Bald. in l. Pomponius, ff. quibus modis vſusfruct. amit. & in l. ad probationem, colum. 2. C. Ioca. Fed. de Sen. in conſ. 130. incip. factum tale eſt, quædam domus, Cald. in tit. de priui. conſt. & Bald. in conſi. 102. incip. in cauſa, quæ uertitur, colum. 3. in 1. parte cum ſimilibus alleg. per dec. in cap. bonæ, colum. 17. ver. in gl. & in ver. unum procedit nisi, inf. de ap.

trõnatus: vel ſi penſionis, nõ iuris patronatus, per not. in dicto c. in literis. Ego vero formaliter ſoluo hoc ⁊rium tripliciter. Et primo ꝙ cõtrarium loquitur, qñ quis præcedente titulo habiliad translationẽ rei percipit pẽſionem de voluntate domini: tunc. n trãsfertur poſſeſſio quaſi ex titulo ꝓſtituti; & iſte est prius caſus d. c. cum veniſſet, quod hic nõ contingit. Secundo ſoluo, ꝙ alio existẽte in poſſeſſione rei, ex qua percipitur pẽſio per aliũ, nõ transfertur poſſeſſio in percipiẽtem; quia non põt colonus, vel inquilinus alteri ſoluẽdo, priuare poſſeſſorem poſſeſſione ſua; & iſte est proprius caſus in l. quãuis, præalle. vt ibi no. in gl. ſecus ſi nemo eſſet in poſſeſſione, vt ibi not. ſed in caſu noſtro remãſit in poſſeſſione iuris patronatus, ipſe patronus, ꝙ
38 rationem, quæ ſubijcitur in gl. fi. † Tertio ſoluo adhuc notabilius, ꝙ omnis commoditas iuris patronatus æſtimabilis, trãſit in creditorẽ cũ vniuerſitate, ratione acceſſorij. arg. in c. ex lris, de iure patron. cũ ſubiaceat reſtitutioni, & poſſit diminuere ſortẽ. Ad idẽ l. quãuis, C. in quib. ca. pig. ta. contrah. & in c. ad nãm, il. r. de iureiur. ceſſant. n. quoad iſtam commoditatẽ æſtimabilẽ rationes poſitæ in gl. fi. Sed commoditas inæſtimabilis, nõ tranſit in creditorẽ; etiam cũ vniuerſitate: quia nõ poſſet hæc vtilitas reſtitui; & ideo nõ tranſit in contractu pignoratitio ius patronatus, vel ipſius poſſeſſio, & iſte est caſus c. noſtri. & ſic potes
39 intelligere, & limitare tex. iſtum & materiam. † Et per prædicta declaratur glo. fi. quæ opponit ⁊ tex. de d. c. ex literis, de iure patron. & de l. in modicis, ff. de ⁊hen. emp. in quibus iuribus patet, ꝙ res ſpiritualis, tranſit acceſſorie cũ vniuerſitate tẽporali in ⁊ctu emptionis vel locationis. Gl. ſoluit dupliciter; primo, ꝙ hic fuit in ⁊ctu pignoris exceptum ius patro. aliàs tranſiuiſſet cum vniuerſitate in creditorẽ, hæc ſolutio nõ est bona; tum quia diuinar ad tex. tum quia, ſi hoc fuiſſet, nõ fuiſſet hic quæſtio de iuris patronatus ꝓceſſione, arg. in c. 2. de ver. ſig. & l. ille, ff. de leg. 3. Secũdo ſoluit & melius, ꝙ text. iſte procedat in ⁊ctu pignorati
tio, in quo nõ trãſit ius patronatus in creditorẽ. Ratio, quia creditor tenetur reſtituere omnẽ fructum, vel quaſi, quẽ capit ex pignore; & ſi fructum conſumpſit, tenetur illum, ſeu æſtimationem computare in ſortem, vt leg. & no. in c. ad noſtram, de iure iur. & l. j. & 2. C. de pig. act. ſed ſi ius patrona. tranſiret in creditorẽ, nõ poſſent reſtitui quaſi fructus ipſius iuris nec poſſet dari æſtimatio: quia est inæſtimabilis, tanquam res ſpiritualis, vel annexa. nam ſi creditor eligeret, & præſentaret; & præſentatus per eum inſtitueretur, nõ deberet poſtmodũ remoueri, vt in c. cõſuſtrationibus, de iur. patron. & c. querelam, de ele. & ſic cum iſti quaſi fructus iuris eligẽdi, non poſſint reſtitui, nec in debitum cõpẽſari, merito non debet hoc ius tranſire in creditorem: ſecus in penſione debita eccleſiæ, occaſione iuris patronatus; quia illa trãſit, cum poſſit reſtitui, & in debitum compẽſari. Vltimo gl. in ver. Arg. ⁊ op. contra prædicta ſatis intricate, & impertinẽter, adeo ꝙ D. An. dicit, ꝙ nõ habet intellectũ, nec ſeipſam forte intellexit. Sed puto, ꝙ hæc fuit mẽs gl. videlicet, ꝙ nõ debemus ſẽ per animaduertere, ꝙ fructus diminuãt ſortem nam quãdoque fructus poteſt eſſe inutilis apud creditorẽ, ſicut ſeruitus; qñque est inutilis apud eum, qui conſtituit, vt l. ei fundo, ff. de ſer. ergo debet tranſire pari modo ius patronatus in creditorẽ, licet nullam habeat vtilitatem; quia nõ præſentauit. Vel ſcdo poſſumus intelligere; ꝙ licet præſentauerit, ex hoc tñ non capit aliquam vtilitatem æſtimabilem. Gl. directe nõ ſoluit: ſed ſimplr dicit, ꝙ ius patronatus bene trãſit cũ vniuerſitate, niſi excipiatur; & nõ apparet ex hoc quid velit, & forte voluit redire ad primam ſo-
lutionẽ, ꝙ hic tranſiſſet ius pat. niſi ſpecialiter fuiſſet exceptum. Sed tunc obſt. quod ſ. dixi; ideo tene præcedentem ſolutionẽ, quæ tenetur cõtera Docto. Et ad contrarium dic, ꝙ nõ vrget. nam præſentare est honor, & quaſi fructus iuris eligẽdi, vt no. Inno. in c. in literis, de reſt. ſpo. ideo nõ debet trãſire in creditorem, ratione prædicta. † Vltimò extra gl. op. ⁊ tex. in eo, ꝙ fuit
40 hic a ſubdelegatis legati, appellatum ad Papã. debuit enim appellari ad ſubdelegantes, vel ſaltem ad ipſum delegatum, qui primo delegauerat, vt in c. ſuper quæſtionem. §. porro, de offi. deleg. Solu. multiplex est ſecundum Doct. & primo, quod forte ſinita erat delegatio, & delegati forte ſubdelegauerant in totum. Vel ſecundo, non fuit hic exceptum. vnde dixit Innocen. ꝙ ſi excepiſſet appellatus ad inferiorẽ remitti, obtinuiſſet, ad quos ordinaria via fuerat appellandum. Vel tertio, Papa recepit hic appellationẽ ex certa ſcientia; & de plenitudine poteſtatis, forte, qa presbyter petebat per curiam expediri. Vel quarto ⁊rium loquitur in ſubdelegatis delegatorum Papæ, datorum cũ clauſula, appellatione remota; & ſic tranſit hic Ioan. An. & cõiter Doc. aduerte tu; nã hęc vltima ſolutio eſſet vera; niſi. fuiſſet poſita iſta reſtrictio, ſ. cum delegati Papæ fuerunt dati cũ clauſula, appellatione remota. Sed puto ꝙ Io. An. fuit ſic hic loquutus; quia ſic loquitur tex. in d. §. porro. & ita intellexit Hoſtien. ibi ilum tex. ſed gl. ibi ſupplet ad rex. maxime, quia idem eſſet, ſi non fuiſſent dati cũ illa clauſula, & ſequi ibi Ioã. An. Quare ꝓclude, ꝙ ſpeciale est in delegato Papæ ſubdelegãte, nõ in totũ, vt ad eũ appelletur; nõ ad Papã omiſſo medio, vt ibi, & clarius probatur in c. ſi delegatus, in fi. de offic. delega. lib. 6. & in c. cum te ꝓſulente, eod. ti. vbi nulla fuit facta mentio de clauſula, appellatione remota; ſed ſimpliciter dicitur, vt ad delegatũ ſubdelegãtem appelletur. Secus autem in delegatis, ſeu ſubdelegatis legati, vel alterius citra Papã; ga tũc omiſſis oĩbus, põt ad Papã appellari. 2. q. 6. c. Ad Romanã, & probatur notabiliter hic. Et est diuerſitatis ratio, quia delegatus Papæ gerit perſonam ipſius Papæ, cum iuriſdictionẽ non habeat iure proprio, ſed delegantis, vt l. j. ff. de offi. eius cui man. est iuriſd. & in c. ſane, de offic. deleg. Ideo cum appellans habeat iudiciũ Papæ paratum in perſonã delegati ſub delegantis, nõ dẽt audiri volens appellare ad Papam; quia quod quærit, hẽt ante oculos. Secus aũt est in alijs iudicib. in quib. ceſſat hæc rõ, etiam ſi ſit legatus Papę, qui ſubdeleganerit. nam legatus hẽt ordinariam iuriſdictionem, vt in c. 2. de of. legati. 6. nec ita immediate repreſentat perſonam Papæ, ſicut delegatus, cum iuriſdictio legati, tanquam ordinaria ſit radicata in perſona ipſius; non autem ſic in iuriſdictione delegati, quæ eũ ipſius delegantis. Et hæc notabis.

SVMMARIVM.

1 *Papa debet ſeruare iuris ordinem, & rigorem, & æquitatem; & contra inſtitiam nulli parcere.*
2 *Sententia lata per Papam, non ſeruato iuris ordine, an teneat.*
3 *Sententia principis, vel proceſſus ſuus, non præſumitur habere maculam vel regulam.*
4 *Sententia principis ſiue interlocutoria, ſiue diffinitiua; an habeat vim legis, vt poſſit earum exemplo iudicari.*
5 *Sententia principis lata parte abſente; licet citata, non facit ius inter alios.*
6 *Sententia principis lata cum cauſæ cognitione, licet ordine iuris non ſeruato; partibus tamen præſcribentibus facit ius inter alios.*
Litis conteſtatio fit coram Papa per narrationem facti, & verbalem cõtradictionem, & ſine libello.

CAP. XIX.

In cauſis. Papa in ſententijs, quas profert ordinem iuris ſeruat: vel ſumma lic. Inferiores tenentur iudicare ſm quod Papa inter certas perſonas iudicauit, ſi rite, & recte ſniam tulit. Primo ponitur dictum. Secũdo ratio. Tertio exceptio. Secunda, ibi: Cum. Tertia, ibi. Niſi. Cauſis lit. loco. Secũdum ꝙ Papa iudicat, & alij debẽt iudicare; & ideo Papa iuris ordinem, & æquitatis rigorẽ in cauſis diligenter obſeruare debet; cum in ſimilibus alij debeãt ſimiliter iudicare; niſi cũ ipſe aliqd diſpenſatiue duxerit ordinandum. Bern. No. ꝙ Papa nuncupatur ſummus Pontifex; & dr̃ ſummus, reſpectu aliorum Pontifi-
cum. Epiſcopus autẽ põt appellari ſummus ſacerdos, & Pontifex maximus, reſpectu aliorum ſacerdotum, ſic intelligitur. 21.
1 diſt. c. clericos, ver. Pontifex. † Not. ſcdo ꝙ etiam Papa debet ſeruare iuris ordinẽ, & rigorem æquitatis, vt ⁊ inſtitiam nulli parcat; an autẽ teneat ſnia, ſi Papa nõ ſeruauit iuris ordinem? Dico
a ſic, ꝙ quidam est ordo [a] inductus mero iure poſitiuo; & illius defectus non habet vitiare proceſſum corã principe, quia legib. nõ ligat, cum ſit ſupra legem, vt l. digna vox. C. de legi. & l. princeps, ff. eo. & c. propoſuit, de conceſ. præbẽ. Hinc notãter dixit Inno. in c. vno, de lit. conteſt. ꝙ ſnia Papæ, ſuppler defectum ſolennitatum, C. de teſt. l. omnium, & c. t. de trãſla. Epiſ. facit quod no. Hoſti. hic, qui dicit, ꝙ coram Papa non datur libellus in ſcriptis, & ſupraſcriptam concluſionem firmat Bal. in l. ſi. C. de leg. Quidam est ordo iuris fundatus ſuper iure naturali; vt ꝙ ſnia feratur parte vocata; & ſi ille ordo prætermittitur, nõ valet ſnia; hoc vt velle tex. iuncta gl. in d. l. fin. & firmat aperte ibi Bal. arg. cle. paſtoralis, de re iud. & no. hoc dictũ, ſed vide ꝙ dixi in c. cum olim, ⁊. eo. & ꝙ Cyn. in l. reſcripta, C. de precib. Imp. offe. vbi vr̃ velle ꝙ pro ſententia, & mandato principis ſemper est præſumẽ
dum.

ADDITIO.

a ¶ Ordo. Adde Ang. etiam ita diſtinguentem in l. princeps, ff. de legi. & alleg. gl. in l. ſi. in princ. quam etiam ad hoc ibi not. Bald. C. de legi. & tex. in cle. paſtoralis, de re iud. Adde tu tex. in c. ij. de cauſa poſſ. & propr. Baran. d. l. diui, per illum tex. ff. de iur. au. annu. & in l. nam ita diuus, quam legit cum Iadoptio. ff. de adopt. & in l. Gallus, §. & quid ſi tantum. vbi vide plene mo. ff. de lib. & poſth. vide etiam Bal. in c. j. §. fi. in fi. de no. for. fid. & Inno. in c. de cauſis. de of. dele. & ibi Ioan. And. not. & Bal. in c. j. in ij. colum. ſi de inue. inter do. & vaſallum lis ori. & vide quod no. D. An. in c. j. in fin. viij. colum. de li. ob. Et adde hic Arch. in c. anteriorum, in iiij. col. ij. q. vj. vbi dicit, quod in cauſis quæ per principem decidũtur, ordo iuris & rigor æquitatis eſt ſubtiliter obſeruandus, limitat tamen ſecundum membrum D. Ab. Pan. hic, niſi ex cauſa, quia ex cauſa poſſet etiam princeps omittere citationem in ſententia diffinitiua. gl. eſt valde not. in l. antepe. in fi. ff. ex quib. cauſ. ma. Et eſt tex. hic expreſſus. & Bal. in l. ij. circa prin. C. quomo. & quando iu. Item limitauerunt in Papa ferente ſententiam contra tenentes res eccleſiæ, quia valet ſententia eis non citatis, ſecundum Ioan. An. in c. cum olim, ſup. eod. & ibi not. vna tamen citatio principis habet vim peremptorij, ſecundum Inno. & alios, in c. cum nobis olim, de elect.
¶ Adde late Are. conſi. clxiiij. & conſi. cclviiij. & de proxime dictis in apoſt. vi de Rom. ſing. ſuis. fol. xiiii.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum.† No. vlt. ſm Hoſt. etiam ſummum Pontificē non debere ſuper ſnīa, ſine cauſa diſpenſare. In ℨrium facit quod no. Inno. in c. cum ad monaſterium. de ſta. reg. dic ut dixi in c. de mul
2 ta, de præb. vbi etiam per Ioan. An.† Opp. ℨ tex. & vī, ꝙ non ſit, ſm ſnīam alterius iudicandum, quia legib. & non exemplis iudicandum eſt, ut l. nemo, C. de ſen. ſol. dic ꝙ ℨrium procedit in ſnīa inferioris: ſecus in ſnīa principis, ut hic, & l. fi. C. de legi. & eſt ſpecialitatis ratio ſm Hoſt. quia lex eſt. quicquid principi placet animo, condendi legē, Inſtit. de iure na. §. ſed & quod prin.
3 † Et quia non eſt præſumendum, ꝙ proceſſus ſuus habeat maculam vel regulam. 24. q. 3. c. in ſede, & in c. hæc eſt fides. omnia. n. præſumuntur per eum plene examinata, vt in c. Apoſtolicæ. 35. q. 9. ſed inferiorum iudicum nō ſic præſumitur iudicium integrum, nec habent poteſtatem condendi leges, vel interpretandi quoad alios; ad hoc quod no. in c. j. de poſtu. præla. & per Inn. in c. cum ſpeciali. de app. Ego tū dico, ꝙ in facto dubio debemus iudicare, ſicut per alios in loco illo iudicatum eſt. 'Ad hoc adduco bo. tex. iuncta gl. in c. ſi. 20. diſt. & l. ſi de interpretatione, ff. de legi. facit c. ſicut nobis, ℨ. eo. vbi Papa allegat ſtylum prudentū. Sed ℨ prædicta, & ℨ tex. op. & vī, ꝙ nec ſm principis ſnīam ſit iudicandum, ut l. 3. C. de legi. Sol. dicit gl. ꝙ tex. iſte debet intelligi in diffinitiua. Contrariū procedit in interlocutoria, niſi ſit in corpore iuris clauſula; quia tunc idem, quod diffinitiua, ut l. metus cau. Idem dīt Hoſt. & Io. And. ſi interlocutoria feratur, cauſa cognita, & partibus præſentibus ut in præalle. l. fi. C. de legi. ſecus ſi ſine cauſæ cognitione ex voluntate, vel poteſtate interloquatur; & ſic debet intelligi. l. præalle. ad idem. C. com. vel epiſt. l. pe. & vlt. C. de ſen. & interloc. om. iudic. l. ex ſtipulatione, quod vī placere D. Ant. ſatis mihi etiam placet, quia eſt eadem ratio hoc caſu in vtroq;, arg. d. §. ſed quod principi.
4 † Et circa hanc mām ponit hic Io. And. diſtinctionem quorundam legiſtarum, qui ſic dixerunt, ꝙ aut ſnīa principis eſt interlocutoria, aut diffinitiua: Primo caſu aut eſt in corpore iuris
a clauſa, & tunc facit ius. a C. de no. co. compo. in fi. & hoc ſi tenor eius patiatur: aliàs ſi non patiatur, non facit ius gñale, C. de ſacroſ. eccl. non plures. Si vero non eſt clauſa in corpore iuris, non facit ius, C. de legi. l. 2. & 3. ſed tu dic. niſi ſit lata cauſa cognita, vt ſ. dictum eſt. Secundo caſu principali. ſ. cum eſt diffinitiua: & tunc aut eſt in corpore iuris clauſa, & facit ius, ſi tenor ipſius patiatur, vt ſ. de interlocutoria dictum eſt. Aut non eſt ſcripta in corpore iuris, & tunc ſubdiſtinguitur. Aut ſententia illa, eſt ℨ legem principis in corpore iuris ſcriptam, aut non. Primo caſu non facit ius gñale; quia non præſumitur talem ſnīam tuliſſe ad legem corrigendam: ſed ſolum ad ius litigatoris lædendum. Secundo caſu, qñ non eſt ℨ legem, ſed ſupra vel præter; & tunc refert an lata ſit ſine cauſæ cognitione; & non facit ius gñale. arg. à ℨtio ſenſu hic, & in d. l. fi. C. de legi. Aut cum cauſæ cognitione; & tunc aut parte abſente, & non facit ius, vt l. qui repudiantis, ff. de inoffi. teſta. Aut præſente; & tunc quoad omnes ius facit, ut in præalle. l. fi. ſic & illam l. intellexit hic Inno. ſ. cum princeps partibus præſentibus cognouit, & diffiniuit, hoc idem vī de mente Bar. & Bal. in d. l. fi. & no. hanc diſtinctionem,
5 quia ſatis notanda, & eam poſuit Cy. in l. 3. C. de leg. † Sed ego vltra alios quæro, pone ꝙ lata fuit ſnīa per principem ℨ abſentem contumaciter, cum quo fuit prius lis conteſtata, & de cauſa cognitum. ſed ad ſnīam audiendam noluit citatus comparere, & vī ꝙ talis ſnīa facit ius inter alios, arg. in l. ab eo, C. qūo & qñ iud. & in ca. veritatis, de dolo & contu. talis. n. contumax reputatur pro præſenti, ut ibi, & l. quamuis, C. de adulte. & facit iſte tex. qui ſolū requirit, vt ſnīa feratur iuris ordine ſeruato, & æquitatis rigore. Contrariū ego credo. licet. n. talis ſnīa valeat ℨ condemnatum, quo caſu loquuntur iura ſuperius allegata: tñ ad hoc, vt inter alios ius faciat, requiritur præciſe partium præſentia per l. j. C. de legi. quæ ſic loquitur; vnde, vt dicit ibi glo. qñ ſnīa fuit lata ℨ abſentem potius vī lata ob contumaciam & in iuriam contumaciæ, quam quod habeat iniuſtam cauſam. Ad hoc optime facit tex. in c. fi. de emp. & vend. & l. qui repudiantis, §. cum ℨ, iuncta gl. & Bar. ff. de inoff. teſt. vbi requiritur pœnitentia partium, vt ſnīa alijs præiudicet; neq; ſufficit in hoc contumacia, vt no. ibi gl. & Bar. Aduerte, tñ, quia Bar. fuit in hoc ſibi ℨrius. nam aliud notauit in l. ſi ſuperatus, ff. de pig. ibi. n. dixit, quod tunc ſnīa lata ℨ contumacē non præiudicat alij, qñ quis paſſus eſt, eo contumace, cauſam liquidari. tunc. n. vī magis ex contumacia, quam quod bonam cām non habuit, ſuccumbe-
b re. b ſed ſi totam cauſam tractauit preſens, & allegationibus interfuit; licet in ipſo actu ſnīandi fuerit contumax, dicit ſe deputare, quod ſnīa alijs præiudicet; quia tunc ſua pœnitentia nihil fuiſſet operata; & ita dicit ſe intelligere iura, quæ dīt ſnīam latam in præſentem, alijs præiudicare. l. ſi ideo, ff. de cuic. & c. fin. de emp. & vend. ℨrīū tñ ipſe ſentit in d. §. cum ℨ. Sed profecto opinio in d. l. ſi ſuperatus, vī æquior, arg. l. quamuis, C. de adul. & ſaltem procedere debet, qñ ex actis apparere poteſt de iuſtitia ſnīæ. nam tunc abſentia non nocet, vt No. Bal. in l. res iudicata,
6 C. qui res iudi. nō no. Additio. Nic. † Vlterius q̄ro, quid ſi Pa tulit ſnīam, cauſa cognita & pñtibus partib. non ſeruato ordine, puta non fuit coram eo lis cont. vel libellus in ſcrip oblatus, uel quid ſimile? Sol. vī quod talis ſnīa, non facit ius q ad alios, arg. bonū hic. Contrariū ego credo: quia iſtæ ſolem
c tates, c q̄ ſunt de iure poſitiuo, non habent alterare iuſtitiā ſnīa & ſæpe princeps de his coram ſe, non curat. vnde (vt narrat hic Hoſt.) habet conſuetudo curiæ, quod per narrationē facti, verbalē petitionē, & ℨdictionē & rñſionem coram Papa, & trib. habitā inter partes intelligitur lis ꝓteſtari; etiā nullo libello oblato, ℨ id, quod hī & no. ſ. de libel. obla. per totum. Ad adduco l. ſi. ſæpius allegatam, C. de legi. vbi tm̄ requiritur, q cognitionaliter. & partibus pñtibus ſnīam tulerit; & ſic vī quirere de ſubſtātia ſolennitatis iuriſgentium duntaxat. aliàs ſolennitates iuris ciuilis poſitiui, poteſt princeps ad votū ordere, vt ibi no. Bal. ad iſtū tex. rñ. & pōt intelligi dupliciter. Primo ꝙ cautū eſt, ut ſeruetur iuris ordo, vt ſic magis pro ſnīa ſumatur; non tū eſt de ſubſtantia. Secundo de ordine concernēte inſtructionem cauſæ, vt ſic recipiantur probationes, & cā cognoſcatur, & ſic ꝓcordabit cum d. l. fi. & hoc ſatis placet.

ADDITIONES.

a ¶ Facit ius. An ſnīa Papæ, vel principis faciat ius. De hoc vide tex. & gl. in interlocutus eſt, & ibi Bar. in l. a. ff. de conſti. prin. ubi concludit interlocutoriam principis non habere vim legis: niſi ipſe hoc dicat; vel niſi fuerit corpore iuris inſerta. & Bar. in §. pe. C. de no. co. comp. & dicit hac. de Ro. refert Alber. de Ro. in d. l. i. quod aduocati curiæ Romanæ quando dicebant eis iura ad allegandum, dicunt ego ſic vidi interloqui Papam in ſimili cauſa, & idem dicūt fieri in regno Franciæ, vbi aduocati dicunt, vidi regem interloqui in ſimili caſu. ſed iſtæ interlocutoriæ nihil faciunt, dato quod hoc ſit uerum, cum non ſint redactæ in corpus iuris, & eſt bo. verbum dum D. meum D. Iaſ. de May. in d. l. 2. & vide omnino Bal. in l. 3. in fin. legi. vbi plura diſtinguit in hac materia, vide bon. tex. in l. regula, §. fi. iur. & facti ign. & quod ſententia facit ius, eſt tex. in l. ſiue contra, in pr. de li. ag. Adde quod voluit Ro. conſi. 240.

b ¶ Succumbere. Adde quando hoc procedat Ro. conſ. 329.

c ¶ Solennitates. vide D. Iaſ. in l. 1. col. 2. ver. item pondera, ff. de conſt. prin. dicit, ꝙ in ſnīa principis non requiritur ordo iuris, & ꝙ pōt princeps ſine dere, ſola veritate inſpecta. & ibi ēt ponit caſum, in quo Papa poteſt proc dere, omiſſa citatione; videlicet, qñ profert ſnīam ℨ tenentes res eccle & q̄o & quando ordo iudiciarius poſſit omitti per principem, vide Paridē de Puteo in trac. ſyndicatus, char. 18. ver. & inquantū, ſupra tāg

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium poteſt prætendere ſubiectionem, vel ius eligendi actiue & paſſiue in alio monaſterio.*
2 *Iudex non poteſt tanquam ſuſpectus recuſari; niſi ex cauſa legitima: quæ ſint cauſæ legitimæ, vide remiſſiue.*
3 *Iudex debet allegari ſuſpectus ante litem conteſtatam, & quare. Litigans coram iudice, quem recuſauit vt ſuſpectum, cenſetur exceptioni renunciaſſe.*
4 *Literæ ſecundę tunc demū reuocant primas; ſi de primis, & de toto proceſſu ſuper ipſis fundato fuerit facta mētio in ſecundis; aliàs ſecus.*
5 *Exceptio recuſationis iudicis, an poſſit opponi quandocunq; ante litem conteſtatam.*
6 *Conſentire in iudicē non cenſetur, is qui dedit ſportulas, & fideiuſſores de iudicio ſiſti. 9.*
7 *Exceptio falſi procuratoris, an debeat opponi prius, quam exceptio declinatoria iudicij.*
8 *Iudex perſona, an cenſeatur à partibus approbata, per aliquam probationem, quam ad partium inſtantiam ipſe iudex, ante litem conteſtatam tulit; adeo, quod non poſſit ulterius opponi exceptio declinatoria iudicij.*
Conſentire in iudicem, an, & quando, quis cenſeatur, ante litem conteſtatā, per aliquos actus coram eo factos: adeo, ut amplius non poſſit ab eius præiudicium declinare, vide in diſcurſu.
10 *Iudex recuſatus ut ſuſpectus non poteſt cognoſcere de cauſa ſuſpicionis; ſed ad ipſam cognoſcendam, eliguntur arbitri.*
11 *Impetrans iudicem, non poteſt vlterius illum recuſare.*
12 *Exceptio per quam negatur iuriſdictio, poteſt ſemper opponi; licet fuerint alię ante ipſam oppoſitæ.*
13 *Eccleſia reſtituitur aduerſus ſententiam, propter neceſſariam probationem omiſſam; perſonæ vero eccleſiaſticæ non.*
14 *Exceptio peremptoria non oppoſita in primo iudicio, poteſt opponi cauſa appellationis; niſi fuerit doloſe omiſſa in primo iudicio, quod probatur ex coniecturis, de quibus hic.*
15 *Appellatio friuola non admittitur.*
16 *Sententia ſecunda contra primā an valeat? & nu. 18. item lata contra iuramentum, vel tranſactionem, valet. & nu. 19.*
17 *Sententia lata ex probationibus priuilegiatis: licet tranſfuerit in rem iudicatam; tamen poteſt retractari propter inſtrumenta nouiter reperta.*
20 *Sententia lata contra notorium non valet; quia debet fieri ſuper dubio, non autem ſuper certo, vide in nume. 22. & 23. ubi dicitur contrarium.*
21 *Notorium inducitur ex priuilegio aliquo impetrato, uel indultoſidem probationibus factis in iudicio, & nu. 13.*

Abbas

25 *Abbas electus ad regimen monaſterij poteſt dici, & nuncupari abbas; licet non ſit benedictus: & poteſt omnia ad ſuum officium ſpectantia exercere.*
Archiepiſcopus non poteſt quis nuncupari, antequam palliū acceperit.
Inſignia, quæ dantur abbatibus, potius ſunt ad decorem, quam ad ſubſtantiam.
Abbas quibus diebus poſſit benedici; & qualis eſt talis benedictio.

CAP. XX

Inter monaſterium. Tenet ſecūda ſnīa diffini tiua, lata ℨ primam; ſi de prima nō ſuit exceptū, neq; appellatum à ſecunda. h. d. ſm vnū intellectum. Vel ſumma ſic, ſm intellectum, quem teneo. Secūda ſnīa in diuerſa inſtantia ℨ primam lata, tenet mero iure; nec debet infringi, etiam ſi ſit iniuſta: ex quo ab ea nō fuit appellatū, præſertim ſi prima ſnīa, ſecundis iudicibus oſtenſa non fuit. Diuiditur in quatuor partes. In prima ponit thema deciſum: In ſecūda diffinitionis cauſam. In tertia, ſoluit quoddā obſtaculū. In quarta diffinit. Secunda, ibi: Cum cōſtiterit. Tertia, ibi: Non obſtante. Quarta, ibi: Factum. Caſus literalis Vacante monaſterio ſancti Leufredi, monachi elegerunt quendā de gremio ipſius monaſterij in abbatem; & cum ipſi peterent confirmationem electionis ſuæ, monachi ſancti Leonis ſe oppoſuerunt dicentes, electionem illam infirmandam, ex eo, quod de monaſterio ſancti Leonis fieri debebat, quia diœceſanus eps̄ eā confirmare diſtulit, vnde ſuper hoc ad petitionem monachorū ſancti Leufredi cauſa commiſſa fuit quibuſdam iudicibus, coram quibus lis fuit conteſtata; & proceſſum in cauſa, & teſtes recepti demum monachi ſancti Leonis ab alijs iudicibus literas impetrarunt continentes, quod primi iudices erant eis certa ratione ſuſpecti. vnde propoſuerunt quaſdam friuolas exceptiones ℨ eos; quas cum iudices admittere nollent, illi appellauerunt, iudices videntes, quod primæ literæ non reuocabantur per ſecundas, proceſſerunt in cauſa, non obſtante illorum appellatione, confirmantes electionem monachorum ſancti Leufredi: pp quod delata fuit cauſa ad Papā, coram quo obiiciebatur ℨ ſnīam, quod lata erat à ſuſpectis iudicibus, & quod cauſa fuerat alijs iudicib. delegata; & poſt appellationē, allegabāt ſnīam prius latam pro eis. Super qōne ipſe dñs Papa, auditis hinc inde propoſitis; quia conſtitit ei, quod ſecundæ literæ non reuocebant primas, ēt quia cauſæ ſuſpicionis friuolæ fuerunt, quæ ante ingreſſum litis debuerunt proponi: & ideo eis, renunciaſſe vīr; & quia de proceſſu iudicum, & de priuilegijs apoſtolicę ſe dis nullam fecerunt mentionem, quæ ſi fuiſſent expreſſa, literas nullatenus habuiſſent, ſnīam priorum iudicum cōfirmauit, nō obſtante ſnīa, quæ allegabatur à parte aduerſa, quæ nō fuit oſtēſa dño Papæ, nec primis iudicibus; quæ ēt ſi ei fuiſſet oſtenſa, nihilo minus ℨrium ſtatuiſſet, ea poſtpoſita; quia nō valebat: ſi autem tenebat, & eam non oppoſuerunt, eis imputetur; cum lites ſub prætextu nouorum inſtrōrum, non debeāt inſtaurari, & electo munus benedictionis exhibuit, ſaluo iure diœceſani.

1 Ber. † Not. primo, quod vnum monaſteriū poteſt prætendere ſubiectionem, vel ius eligendi actiue vel paſſiue in alio monaſterio, ꝓcor. quod leg. & no. in c. cum dilectus, de conſuetu. &
2 c. abbate, j. de verb. ſig. † No. ſecundo, quod etiā ad recuſandū iudicem delegatū, non ſufficit proponere, quācunq; recuſatio
a nis cauſam; ſed dēt eſſe legitima, & ſufficiens a non aūt friuola. Quæ vero cauſa dicaī legitima, & ſufficiens, dic ut plene dicam poſt Inn. in c. cum ſpeciali, de appel. & vide Ioan. An. in c. legiti
3 ma, de appel. lib. 6. † No. Tertio quod exceptio recuſationis ℨ iudicē, eſt dilatoria: & ante litem conteſtatā proponenda. per ingreſſum aūt iudicij, vī quis iudicem approbare, & exceptioni
b recuſationis renunciare: b quod intelligo, ſi talis exceptio erat patens; ſecuſ ſi occulta; nam poteſt proponi poſt litem cōteſtatam, vt no. gloſſ. 3. q. 6. cap. exceptio. idē ſi orīt poſt litem conteſtatam, vt in capi. inſinuante, de officio deleg. facit in ſimili. l. 2. C. de conſor. eiuſd. li. Et ex prædictis, & ex tex. infero quod, ſi qs poſt propoſitā recuſationem, coram iudice, litigat ſuper principali coram eo, vī illi recuſationi renunciare. ad hoc c. gratum,
4 de offic. dele. & c. ſolicitudinem, j. de appell. † No. quarto, qđ ad reuocationem primarum literarū, non ſufficit de illis facere mentionem in ſecundis: ſed oportet, quod etiam fiat mentio de proceſſu per illas habito; & ad hoc quotidie allegatur iſta litera. & idē dic quoad hoc, vt cā abdicetur de manibus ordinarij. oportet. n. qđ in commiſſione, quæ fit delegato, fiat mētio de proceſſu corā ordinario habito: aliàs literæ ſunt ſurrepti tiæ, arg. hic, & in l. vbi cœptum, ff. de iudi. not. gloſſ. in ca. vt debi tus, de appel. in verſic. ſi dicat, & in cap. prudentiam, de offic. delleg. in verſi. aliam. Not. ēt quod de iure canonico, & in cauſa ec
c cleſiæ, non eſt reuocāda ſententia, c prætextu alterius ſententię, vel probationis in contrarium nouiter repertæ. Not. vltimo, qđ quando Papa benedictionis munus impendit electo in abbatem; licet abbas ſit loci ordinario ſubiectus, per hoc tamen non eximit cum à iuriſdictione ordinarij; nec præiudicat ordinario, reſpectu aliorū promouendorum, quo minus ab eo teneāt recipere bñdictionis munus; & hoc voluit ꝓteſtatio d hic in fi. poſita. Sētiūt tñ hic Doc. & bñ, qđ ēt ſine hac ꝓteſtatione, nullū fuiſſet ordinario ℘iudiciū ex hoc generatū, ar. c. ꝓ tuas, de mai. & obe. & c. qa diligētia, de ele. vtile tñ eſt proteſtari, qñ timeſ, ne alicui in poſterū poſſit ex facto ēt iuſto ℘iudiciū generari, vt hic, & in c. Pōtifices. 7. q. j. & c. 2. ſ. de ſup. neg. ꝓla. Venio nūc ad gl. & primo ponit caſū literalē, & dic vt in ea. Vel clari⁹, & breuius ſic. Orta diſcordia inter monaſteriū ſancti A. ex vna parte, & ſancti Leonis ex alia parte, ſup iure eligēdi abbatē in monaſterio ſancti Leonis, ꝓ parte huius monaſterii, qđ iā elegerat de ꝓprio gremio ſibi abbatē ſuerūt iudices impetrati ℨ monaſteriū ſancti A. qđ ſe opponebat dictę electioni, iudices deputati ꝓceſſerūt vtraq; parte pñte; & receperūt ꝓbationes, demū añ ſnīam monaſteriū ſācti A. dicēs ſe hr̄e illos iudices ſuſpectos, miſit ad Papā; & impetrauit ſecūdos iudices; qb. inter cætera mādabaī, qđ ſi ꝓſtiterit eis, qđ iſtud monaſteriū habuerit ltīmā ſuſpicionis cām ℨ priores, qđ ipſi ꝓcederēt in cā ꝓdicta, & nō priores, deniq; ℨ primos iudices fuit exceptū de ſecūdis iudicib. & de reuocatione prātis ipſorū. Ipſi vero iudices vidētes ꝓ ſedas lr̄as, nō eſſe priores reuocatas, ꝓ cās in lr̄a expꝛſſas, ꝓceſſerūt ad vlteriora; & tulerūt ſnīam in fauorē monaſterii ſācti Leonis, q̄ dictū monaſteriū petijt ꝓ ſedē apoſtolicā ꝓfirmari, Papa vero aduertēs ſnīam fore iuſtā, ea duxit ꝓfirmandā, nō obſtantib. exceptionib. propoſitis ℨ primos iudices, & triplici motiuo. Primo, qa recuſationis cāæ erāt friuolæ. Secūdo, qa ꝓ ſuppoſito, ꝓ fuiſſent ltīmæ, tū debuiſſent proponi, tanq̄ dilatoriæ añ litis ꝓt. vī intrādo iudiciū, illis renūciauerūt. Tertio, qa lr̄æ ſecūdæ erāt ſurreptitiæ, qm̄ nō fecerūt mentionē de ꝓceſſu habito ꝓ priores literas, nec de priuilegio monaſterij ſancti Leonis ꝓceſſo monaſterio, & c. Quæro hic dr̄, qđ intrādo iudiciū corā iudice ſuſpecto, vī qs renūciare exceptioni declinatoriæ ℨ iudicem; & hoc videtur indubitatum, ſi quis intrat iudi-
5 cium, litem conteſtando ſuper principali. † Sed dubium eſt, quid ſi reus habet multas dilatorias, nunquid litigando ſuper illis, videatur renunciare exceptioni recuſationis contra iudicem? Solu. gloſſ. 3. intrat hanc materiam, & primo allegat pro & ℨ, ut patet in ea, demū ponit duas opi. Prima eſt Tanc. di centis, quod ſi habens exceptionē declinatoriam ℨ iudicem proponit aliam ſiue in illa obtineat, ſiue ſuccumbat, videtur renunciare declinatoriæ contra iudicem; quia litigando coram illo, videtur eum approbaſſe; maxime ſi non fuit proteſtatus in principio, quod non intendebat illi declinatoriæ renunciare, pro hoc optime facit argumen. 3. q. 4. capitu. ſi teſtes, §. ſi quis teſtibus, & 3. q. 8. cap. accuſatores. §. cuius in agendo, & l. ſed & ſi ſuſceperit, ff. de iudi. & c. inſinuante, de off. deleg. Secūda fuit

ADDITIONES.

2 ¶ Legitima, & ſufficiens. Dic vt dixi plene, & remiſſiue in apoſt. ad iſtum in c. cauſam nu. 9. in apo. in ver. recuſari, ſup. de iud. Zach.

b ¶ Renunciare. Adde ꝙ huiuſmodi exceptio declinatoria poteſt opponi qñcunque per tertium venientem in iudicio pro ſuo intereſſe, vt per Fel. in c. ſuper eo, col. 2. ver. 3. allego. ſup. de off. deleg. Seb. Sap.

c ¶ Reuocanda ſnīa. An, & qñ ſnīa poſſit retractari ſub prætextu probationū, ſeu inſtrōrū de nouo repertorū, vide tex. & gl. in l. ſimperatores. ff. de re iud. & plenius per Ro. in l. admonendi. ff. de iureiu. in 4. col. vbi ēt ponit an ſtet iuro partis dicentis, inſtra de nouo fuiſſe reperta. Et an ſnīa poſſit retractari prætextu inſtrōrū de nouo repertorū per viam reſtōnis in integrum ex clauſula gñali, vide elegantiſſime per D. Ant. in c. cū Bertoldus, in 17. colu. ver. 12. caſus. ſup. eo. tit. poſt. Io. An. in addi. Spe. Item limita iſtam materiam, vt per Bar. in l. 1. C. de ſen. aduer. fiſ. la. vbi alle. Inn. in c. vltra tertiam, de teſt.

¶ Adde an ſententia poſſit retractari per inſtrumenta nouiter reperta, Alex. conſi. 197.

¶ An ſnīa retractetur per inſtra, de nouo reperta, dicas regulariter q̄ non, vt in l. ſub ſpem, C. de re iud. & per Pa. de Ca. plene, in conſ. 325. incl. cauſa, quæ vertitur, ꝙ eſt verum, niſi reo nō poſſit negligentia aliqua imputari, ſm Cy. in l. 1. C. de condi. inde. & no. D. Ant. in c. cum Bertoldus, ſup. eod. & habetur per Spe. in tit. de app. in §. 1. & de exe. tent. in §. 6. & in ti. de ſen. in §. 7. & vide per Alex. in l. admonendi, in 9. col. ff. de iureiur. & adde etiam ꝙ ſnīa lata contra fiſcum, eccleſiam, vel minorem, poteſt reuocari per inſtrumenta de nouo reperta q̄cunq;, vt per gl. & Doc. in d. l. admonendi, & in l. Imperatores, C. de re iu. & in l. 1. hic alle. C. de ſen. aduer. fiſ. la. & vide Bart. in l. 3. §. diuus, ff. de iu. fiſ. & idem dicas de ſnīa lata per arbitrum neceſſarium; ſecus vero in ſententia arbitratoris, de qua per Bal. in d. l. ſub prætextu. la 1. in 1. no. & vide Fed. de Se. conſ. ſuo 237. & adde etiam quod ſententia poteſt retractari per nouas probationes ſuperuenientes, quod eſt verum, niſi aliter ſit ſuccurſum ei qui ſuccubuit; quia tunc retractatur, per reſtitutionem in integrum, ex clauſula generali, ut per Alex. in l. argentarius, §. fi. ff. de eden. & adde etiam ꝙ ſententia retractatur per teſtamentum nouiter repertum, vt in l. ſi mater. de exce. rei iu. & vide Ang. in l. 3. §. quod ſi ipſe. glo. ff. ſi cui plus quam per leg. Fal. & poteſt etiam retractari per teſtes de nouo repertos fauore pupilli, ut per glo. & Bald. in l. Imperatores, ff. de re iud. & in d. l. admonendi. Antonius Franciſcus.

d ¶ Proteſtatio. De proteſtatione illa facta cum clauſula ſaluo iure, multa cumulat Fel. hic, vltra quem vide Andream Sic. conſ. 38. inci. prædictam, in 2. volu. & in conſ. 26. inc. ſapienter, & conſ. 17. inc. prædictam, in eo. vol. 2. & in cōſ. 51. incip. ſcripſit ſapientiæ fons, in 1. vol. & Ale. in conſ. 90. inc. fere omnis vis. in 1. vol. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

da fuit opi. Io. distinguentis, aut proponens aliam dilatoriam, obtinuit: & vī aprobasse iudicem; aut vero succubuit, & potest
a transire ad aliam ℈ iudicem, a quia non vī consensisse in iudicē, cum semper instet, vt declinet iudicium, argu. in l. ℈ maiores, C. de inoffi. test. & in reg. nullus pluribus, de reg. iur. lib. 6. & l. nemo, ff. de excep. vbi paret, qđ reus potest plures, & varias exceptiones proponere, etiam ℞rias, vt quidam ibi dñt, & hanc opi. firmat, ibi Ioan. An. & 3. q. 3. induciæ. §. offeratur, & idē Vin. & Goffr. & Abb. glossator vī dicere, quod licet hæc opin. sit æqua: præcedens tñ plus sibi placet. Extra glo. sunt, & aliæ opin. sed recitabo principaliores duntaxat. Tertia fuit opi. quorundam, vt refert hic Inn. dicentium. quod si fuerit protestatus, potest redire ad declinatoriam ℈ iudicem: aliàs secus, vt C. de iudi. l. fi. Quarta fuit opi. aliorum, vt hic refert Ioan. And. & Bart. in l. quidam consulebat, ff. de re iudi. quod vsq; ad 20. dies eam proponere potest; siue aliam proposuerit, siue non, per tex. in d. §. offeratur. 3. q. 3. quia beneficium iuris nemini est auferendum, reg. indultū, de reg. iur. lib. 6. Quinta fuit opin. Phi. & Ia. de Are. Abb. Guil. & Spe. in tit. de dilatione. §. nunc videamus, in fi. qđ semper vsq; ad litis contestationem potest proponi, per l. nemo, C. de iurisd. om. iud. & l. apertissimi. C. de iudi. & hic, vbi vī
b innui, quod vsq; ad contestationem litis [b] pōt proponi declinatoria ℈ iudicem, & non postea; nisi fuisset datus terminus ad declinatorias proponendas: quia tunc non licet post terminum proponere, vt in c. pastoralis, de excep. Nec ob. fm istos, quod dī de 20. diebus, in §. offeratur, alle. quia hodie indueiæ, arbitrariæ sunt. ℈. tit. prox. cum simlib. & no. in c. j. & ij. de dila. quinimo quidam ex prædictis doctoribus, in tantum inhæret. prædictæ opinioni, vt fatuum reputent illū, qui primo illam proponit, cum per hoc iudicem ℈ se prouocet; tū ipse Guil. in Spec. de recus. §. fit autem recusatio, consuluit tenendam primam opinionem Tan. & idem consuluit. Hosti. in c. qñ ℈, de probatio. Sexta fuit opinio quorundam dicentiū, quod aut reus pro- 10
uocat petendo sibi am super alijs exceptionibus: aut prouocatur ab aduersario suo. Primo casū amplius nō recusat. Secūdo, sic, ar. ff. de cōdic. fur. l. & ideo, & c. cum inter. de excep. & hoc dicunt pp inconueniens, quod sequeretur tenendo simpliciter ℞riam opinionem. Nam si reus peteret sibi dari copiam rescripti, dicet actor: talis est persona iudicis, cui debet credi, 97. dist. c. nobilissimus. si petat libellum, dicet actor non est de consuetudine: & hoc faciet solum, vt iudex super eo pronunciet; vt sic non liceat amplius iudicem recusare. Septima est opi. Io. An. dicentis, q omnis exceptio, per quam negatur, quem esse iudicem, præcedere debet exceptionē de suspecto. Nam si non est iudex, ad quid debēo eum recusare; maxime cum longiorē tractatum habeat recusatio, pro eo, quod itur ad arbitros. vtile tamen est hoc casu protestari de suspicione; nō tñ putat necessarium. In alijs vero exceptionib. dilatorijs, per quas nō negatur iurisdictio, tenet ante factum, opi. Tanc. vt præcedat recusatio: pro quo facit quod no. Spe. in ti. de excep. §. viso, ver. porro, post factum vero tenet opi. ℞riam, vt. s. possit ad istā redire, post aliàs dilatorias, anteq̄ litem contestetur. Hanc opi. in effectu, vī sequi D. Anto. hic, dicit. n. quod ante factum tenendi est opi. Tancr. vt prius recusatio opponatur: sed de iure sibi vī, qđ tam exceptio recusationis, quam alia, quæ proponitur ℈ iudi-
c cē, potest vsq; ad litis contestationē [c] proponi; quia cōtestatio est terminus cōis dilatoriarum. Ité sicut prorogatio iurisdictionis non fit irreuocabiliter ante cont. ita nec huic exceptioni dilatoriæ renunciatur per alium actum, citra contestationē. Inn. vero simpliciter vī tenere primā opi. vt semper primo proponatur exceptio recusationis; & si primo aliam quis proponeret, faceret sibi præiudiciū, alle. istum tex. & 3. q. 8. accusatores. §. cuius in agendo, & 4. q. 3. c. si testes, §. si qs, & d. l. sed & si fuscepe-
rit, ff. de iud. Item facit ad hoc fm eum, quia si semper vsq; ad litem contestatā proponi posset, frustra præfigeret terminus 20. dierū, vt in d. §. offeratur, cr nduciæ. 3. q. 3. ité frustra consulere ī protestatio tpe absentiæ iudicis, si vsq; ad ité ℘testatam posset recusari, C. de iud. l. cum speciali. Ad d. §. offerat, vbi dat terminus 20. dierum. rñdet, qđ procedit: nisi expresse vel tacite huic exceptioni renunciaret, quod vī fieri, litigando corā suspe-
6 cto super alijs exceptionib. † Nec obst. quod dando sportulas, & fideiussorē de iudicio sisti, non vī quis in iudicem cōsentire, vt in d. §. offeratur, cū ista præstentur in principio ex necessitate, vt ibi; & qñq; talis cautio de iudicio sisti præstatur corā illo iudice, qui de causa non est cogniturus, vt patet in illo, qui ex causa Romæ cōuentus reuocat domū, ut l. 2. ff. de re iud. & no. in c.
7 fi. de fo. comp. † Ex his infert Inn. quod aliquis nō potest reuocare iudicē, & simul repellere procuratorē aduersarij sui; cū super procuratione oporteret eū audire sniam; & sic videretur in iudicē consentire. Contrarium tñ tenet Bal. in l. exceptione, C. de proba. vbi expresse dicit, quod licet pars opponat exceptionē procuratoriam contra partem; & iudex pronunciet super ea, non vī per hoc pars in iudicē consentire, quin possit postea opponere exceptionē recusationis. Sed si actor proponi ℈ procuratorē rei, & procurator recusāt iudicem, bene procedūt hę duæ qōnes simul: quia ille, qui recusat, non elidit arbitriū huius iudicis, super procuratione; sed aduersarius; & iudiciū redditur in inuitū. ff. de ver. obl. l. inter stipulātē. §. j. Et adue-
te, quia hæc opin. vī ꝯcordare cū sexta oppositionc. sup. positra. Bar. in d. l. quidam cōsulebāt, ff. de re iud. simpliciter teneo opi. Tanc. & Inn. hic, quē ēt allegat, vt tā hæc exceptio recusationis, q̄ qlibet alia declinatoria ℈ iudicē, debeat opponi ab initio, & anteq̄ corā iudice aliquid proponat, per quod videatur eū approbare in iudicē, seu iudiciū suscipere, alle. text. in l. fi. C. de exc-
8 & d. l. sed & si susceperit, in prin. & istū tex. cū gl. sua. † Si aūt q̄ proponeret aliam exceptionē; puta ℈ personam actoris, vel libellū: q̄ a proponendo talē exceptionem, vī velle, quod super pronuncietur; cū sit emergens iuxta no. in c. j. de ord. cog. vide-
9 retur iudicē approbare. † Nō obst. l. nō vī, de iudi. ubi dī, quod non vī quis in iudicē cōsentire, petendo genus actionis tradi: quia fm Bar. qui sibi actionē petit edi, nihil petit à iudice; ita non vī consentire in iudicē. Non ob. §. offeratur; præal. vbi dī quod pōt recusari post cautionē de iudicio sisti præstitam; quia fm eum habet illa cautio conditionē in se de stando iudicio, si apparuerit me teneri, ut ibi colligitur. Ité non ob. quod ibi de 20. diebus; quia illud debet intelligi; nisi pars aliquid fecerit, pp quod videatur in iudicē consentire, vt ibi innuitur, & ita tra-
fit Bar. hanc etiam opi. sequitur hic D. Car. & semper mihi placuit, moueor, quia suspicio consistit in animo; ideo ex cōiecturis inducit; & colligit; iuxta id quod, not. gl. in c. Hadrianus. 63. dist. & in c. si illic. 23. q. 4. eligendo ergo litigare super alijs exceptionib. corā iudice suspecto, vī illū approbare, & renūciare exceptioni suspicionis. Ad hoc bo. tex. in c. insinuāte, de offi. delleg. vbi dī quis illico in iudicem consentire, si superueniente
10 spicione in persona iudicis coram illo litigat. Nam eadem est suspicionis ratio in exceptionib. quæ in principali. † Hinc est, quod iudex recusatus non cognoscit de causa suspicionis ℈ eū proposita, sed eligūtur arbitri; quia sicut suspectus in principio, ita & in incidēti, vt no. Inn. in c. prudentiā, de of. del. ita dicendum in proposito: si. n. habuisset illum suspectum, ad quid, coram eo litigasset super alijs exceptionibus? facit optime c. j. de iudi. ces per actum citra litem contestatam, quis renūciat declinatoriæ ℈ iudicem: licet non inducatur iurisdictionis prorogatio, fm vnam opinionē, de quo tū dic vt ibi plenius dixi, & per hoc so-
11 litur motiuum Do. Anto. † Præterea iudicem impetrando, vī intantum in illum consentire, vt non possit amplius recusare iuxta illud, quod leg. & nota. in c. insinuante, de of. deleg. ita dicemus, cū elegit iudicis iudicium super exceptionib. Et satis bene facit iste tex. dum dicit subeundo, coram illis iudicium, illi exceptioni renunciasse vī, ad idem & simile in c. j. de frig. & malef. & c. ad id quod. de sponsi. & ad ℈ria, quę vñr obstare, sup. satis ēt ī sponsum. Et satis mihi placet opi. cum temperamento posito
12 in sexta opi. quod etiā sentit Inn. † Placet etiam illud dictū Ioā-
d And. vt exceptio per q̄ negatur iurisdictio, sp possit proponi, quia semper tendit ad iudicem declinandum; & ideo non vī in iudicem consentire, iuxta no. in c. si à iudice, de ap. li. 6. secus autem in alijs, declinatorijs, quia illæ tendunt ad differendū iudicium, sed non ℈ iudicem: imo præsupponunt iudicem habere iurisdictionem, cum ad ipsum spectet sniā, & hæc nota, quia hebes plene, & clare hunc articulum plenius, quam alibi declaratum. Quæro; quæ sunt ista priuilegia, de quibus referipturn debeat fac ere mentionem? Sol. gl. in ver. de priuilegijs, quod forte ꝓcedebant monasterio ius eligendi, ex quo gl. videtur velle, qđ de priuilegio concernente merita causæ, & eius peremptoria fit in

ADDITIONES.

a Contra iudicem. Adde Ro. consi. 269.

b ¶ Contestationem litis. Vsque ad quantum tempus possit opponi declinatoria iudicij, & adde omnino hic aliquos casus in quibus dilatoria exceptio opponitur post lit. contest. per Do. Ant. in c. dilectus, de referi. el 2. adde hic glo. in c. anteriorum. §. biduum, in ver. illud. & in ver. qui tunc. 2. q. 6. ita dicit de, q̄ si exceptio recusationis concernit naturam, vt quia sit mutus, vel claudus, potest opponi etiam post lit. contest. hoc dicit Arch. 3. q. 7. in fine. & per Io. An. in c. fciscitatus, de referi.

c ¶ Litis contestationem. Circa recusationem iudicis quando fieri debeat dicit quod regulariter debet fieri ante lit. contest. nec potest fieri post, vt per hic in l. fi. C. de sen. & interlo. & l. apertissimi. C. de iud. quod intellige verum, si talis suspicio insurgeret post lit. contest. quia tunc etiam potest opponi post: ita Ange. in l. fi. C. de le. per l. non distinguemus. §. cum quidam. ff. de ri bi. non tamen potest proponi post conclusionem in causa, fm Io. An. in cū dilectus, de ord. cog. nisi forsan talis exceptio recusationis fuisset occa ta: quia tunc posset proponi etiam post, per gl. in c. fi quis episcoporum. exceptio. 3. q. 1. & habetur per Spe. in tit. de recu. iudic. in §. 4. versi. quæro tamen. & de dilat. §. nunc videamus, versi. pen. & de exceptio. §. quæro. ver. & nota. de materia plene habetur, in c. suspicionis, & in c. inlinuante de offi. deleg. Ant. Fran.

d ¶ Possit proponi. Adde Paulum de Castr. consi. 83. in primo impressis. Aug consi. 187.

fit in rescripto ad lites concesso faciēda mētio, quod simplr nō procedit, ar. in c. 1. de lit. cont. li. 6. Vnde tenet quod no. in c. cū ordinem, de referi. & ad istum text. dic fm Do. Ant. quod procedit, qñ rescriptum habet aliq̄ clausulam priuilegiatam detrahēt̄ priuilegio, vel forte (vt arbitror) priuilegiū monasterij habebat clausulā derogatoriā ad rescripta, certa forma nō seruata, vt in simili hī in d. c. cum ordinē. † Gloss. vltima procedit mul
13 tum intricate, sed diuidēdo eam, quoad intellectum, facit tria ℞ria. Primo enim opp. quod cum snia fuisset hic lata ℈ monasterium, debuissent monachi audiri per viam restitutionis in integrum, pp necessariam probationē omissam, vt in c. auditis, ℣. de in integ. rest. & c. j. eo. ti. li. 6. Sol. gl. fatetur ℞rium, si monasteriū petijsset restitutionem in integ. sed non petijt. hoc intellige, qñ lesio tangit ecclesiam; secus si personas ecclesiarum, & eorum
14 iura, de quo vide bon. gloss. in cle. j. de in integ. rest. † Secundo principaliter glo. opp. q̄ exceptio peremptoria in cā principali
a omissa, pōt opponi in causa appellationis, [a] vt in c. cum Ioānes, de fi. inst. & l. per hanc, C. de temp. app. sed isti monachi appellauerunt a snia lata contra monasterium, vt patet in decisa. ergo male dicit litera, quod est eis imputandū, quare non opposuerunt tunc. Sol. gl. refert Io. dixisse hanc decr. procedere, quando quis omisit scienter, & dolose exceptionem primo proponendā causa fatigandi aduersarium suum: secus, si ignoranter omisisset exceptionem proponere. Sed hæc solu. nō placet gl. quoad istum tex. quia ex litera non apparet de dolo, & malitia istorum monachorū. Sed no. tu. sol. istam in se valde singularē, ex qua infertur mirabilis limitatio ad iura superius alle. vt & peremptoria non possit opponi in appellationis causa, qñ scienter & dolose fuit omissa in cā principali: sed Ioan. And. dicit se nō putare, q̄ hoc dixerit Io. ad solutionē ℞rij; sed alterius, quod ℣. subijciam. sed hoc dictum Io. placet Phi. qđ oīno putat verū Host. all. in arg. ℣. de excep. c. exceptionem. & insti. de excep. §. ité si in iudicio. Io. An. dicit, quod illa decr. excludit, facere vī potius contra, q̄ ibi qui non opposuit exceptionem tēpore debito malitiose, post tempus auditur; sed condemnatur in expensis; sic vī diecndum in hoc casu, vt audiatur iste, qui tempore debito nō opposuit exceptionem rei iud. sed condēnetur in expēsis. Sed tandem Io. An. sequitur Host. quia decre. illa exceptionem. ponit casum specialem in excōicatione, vt satis apparet ibi in text. propter causas quæ habentur in c. pia, de excep. lib. 6. ergo eius cōtrariū est gnale, vt is qui malitiose nō opponit exceptionem sibi competētē debito tēpore, & facit hoc
b causa fatigandi aduersarium, postea volens opponere, non dēt audiri, [b] facit de præb. c. præsenti. §. loca. lib. 6. & qđ ibi no. Et hęc opi. videtur hic placere D. Ant. & facit optime, quod not. gl. in c. audientiam, ℣. de referi. & satis placet mihi, ar. c. ex tenore, & c. fedes. de referi. & 11. q. 3. c. priuilegiū, omnia enim debent suis temporibus conuenire. 23. q. 4. c. si ecclesia. Item appellatio fuit inuenta, vt esset præsidium innocentiæ, & grauaminis releuatio; non aūt vt defenderet appellātem in sua malitia, vt in c. suggestum, & c. ad nostram, de appell. & tene hoc semper menti. Qualiter autē probabitur iste dolus, seu malitia? dic ex coniecturis. vel quia ipse aduersarius hoc dixerit extra iudicium. Secū
15 do gl. soluit ℞riū ℣. formatū, q̄ hic nō fuit appellatum a diffinitiua. † Quinimo nec potuissent isti appellare ab ea, qa cōtumaciter recesserunt, friuole appellando ab interlocutoria in eo, quod primi iudices noluerunt admittere exceptionem recusationis hæc sol. est bona in se; quia appellans friuole, manifeste nō auditur volens postea a diffinitiua appellare, vt in cle. vnica de do. & contu. sed no. gl. quod illa cle. hēt locum, etiā in causa ecclesiæ quod an sit verum indistincte, vide quod legi. & no. in c. imperatorum, de iure calum. & c. j. vt lit. non contest. vbi dixi, an ꝓtumacia procuratoris noceat dño, vt appellare nō pos-
16 sit, facit etiam quod dixi in c. j. de do. & contum. & in c. fin. de iure cal. §. i. † Tertio principaliter opp. gl. quod ex alio capite snia ista fuit nulla; quia lata contra rem prius iudicatam; & sic citra appellationē debuit monasterium San. A. audiri, vt l. 1. C. quando prouo. non est necesse. & 2. q. 6. c. ei qui appellat. §. item si snia. glo. sol. colligēdo eius mentē, dat tres solutiones. Prima est, qđ sentit Ioan. applicando eius dictum ad hoc contrarium. quod videtur fuisse ex ipsius mente, quia ℞rium procedit, nisi scienter & dolose causa fatigandi aduersarium suum quis omiserit exceptionē rei iudicatæ opponere: quo casu intelligebat istum text. & est notabilis, limitatio ad iura prælleg. & pōt defendi p superius dicta; sed nō placet hæc sol. gl. sed transit ad secundam solutionē, dicēs qđ snia valet ℈ primam, si de ea non fuit oppositum; siue ignoranter; siue scienter, ut satis vī innuere hæc litera. imputandum enim est non obijcienti, vt dicitur in tex. Tertiam solutionē sentit gl. in fi. quod hic non fuit prima snia, etiā nunc ostēsa; licet fuerit allegata Papæ. sed hæc sol. parum valet ad materiam, q̄ a text. præsupponit, quod etiā si nūc ostenderet, non debet snia prætextu probationis nouiter repertæ retractari. Et sic habes ex prædictis duos casus in quib. valet sententia
c ri. Et sic habes ex prædictis duos casus in quib. valet sententia [c] secunda ℈ primā. Ponit gl. & quatuor alios casus, qui tñ non faciunt ad intellectum huius ca. sed ad materiam ampliandam. Ad vnum tñ ex illis aduerte, inquantū dicit, quod in causa publica, valet secunda ℈ primam ex probatione nouiter reperta, vt in l. Imperatores. ff. de re iu. & per illum tex. idem dicit ibi glos. in causa ecclesiæ, quia iura ecclesiarū dicuntur publica, j. di. c. ius publicū & ff. de iust. & iure. l. j. §. publicum. Sed Ioan. hic no. ℞rium, dicens quod hoc casu ecclesia non ęquiparatur reipublicæ, & hoc verius. vñ opus est, vt ecclesia hoc casu petat restitutionem in integ. vt probatur in c. suscitata. ℣. de in integ. restitu. facit c. j. ℣. pxi. & ibi hoc sentit Io. An. post. Goffr. super glo. fin. & D. Ant. hic; & hoc teneas. probatur iudicio meo aperte hic in versi. alioquin. Quartus casus, cum iudex expresse reprobat snia primā coram eo product im, vt probatur hic, in versic. Nō obstante. fm vnum intellectum. & j. c. prox. Quintus casus, cum reuocatur in dubium, an snia fuerit lata, & iudex pro-
17 nūciat non fuisse ꝓnunciatum, vt in l. j. in prī. ff. quæ sent. sine app. rescin. † Sextus casus, in l. admonendi, ff. de iureiur. id est cū sententia fuerit lata per probationem non integram, puta iudice iuramentum parti deferente. nam superuenientibus probationib. potest prima sententia reprobari, vt ibi, & hoc casū, dic vt plene no. ibi, & in c. fi. de iureiur. vbi dixi.

Additio. Potes addere septimum casum, vt colligitur, quando imminet periculū animarum. Et per hoc habes declaratam to
18 tam gl. † Sed nunc extra gl. attende. Nam circa primum intellectum huius c. sunt variæ opiniones inter Doct. vtriusque iuris: gl. n. hic tenet, vt ℣. dixi, quod secunda sententia directe contra-
d ria primæ, tenet, [d] si de prima non fuit exceptum, siue scienter, siue ignoranter non fuerit ostensa & ita gl. intelligit istum tex. Si autem prima snia fuit allegata & ostensa, nec expresse reprobata, non tenet secunda; & sic intelligit l. j. C. quando prouo. nō est necesse. Io. An. (vt ℣. dixi) posuit secundam opinionem, vt l. j. procedat, quando non dolose, sententia non fuit allegata, & istud c. qū dolose cā fatigādi aduersariū fuit tacita. Tertiā opin. posuit Inn. in d. l. 1. vt procedat qñ de prima snia non fuit oppositū, nec probatum, arg. in l. quod in diem, ff. de cōpen. Istud c. intelligitur, qñ fuit proposita exceptio rei iudicatæ. sed instrumentum non fuit productū, vel alia probatio, hæc solu. ad istū tex. diuinat, sicut præcedens sol. Io. Quartā opi. posuit hic Ioan. And. sic ad propositum distinguendo, quod aut fuit disputatū de virib. primæ; & tunc valet secda, vt dicitur in gl. Aut non fuit de hoc disputatū &; tunc aut is, pro quo facit sententia, scienter & dolose omisit illa vti; & tunc valet secūda per d. c. exceptionē, & alia iura superius inducta: & hoc casu intelligit istum tex.

Idem

ADDITIONES.

a ¶ In causa appellationis. Ad de Bald. in addi. ad Spec. in titu. de instru. edi. versic. ille qui appellat. Zach.

¶ In causa appellationis. Nunquid autem exceptio, quæ debebat opponi intra terminum præfixum a iudice, possit opponi in causa appellationis, vide Fel. in c. pastoralis, versi. dum subdit Abb. supra de excep. & quod non possit opponi in causa appellationis, quando fuit omissum malitiose in causa principali, tenēt D. Ant. Car. & Imo. in c. super his. in fi. inf. de acc. & Fed. de Se. in consi. xxiij. inci. Titius electus: & in consi. cij. inci. nobilis quidam late Fel. in c. ad audientiam. 2. vers. omissum, in principali, supra de rescrip. Seb. Sap.

b ¶ Non debet audiri. Adde an exceptio omissa in principali, possit opponi in causa appellationis, Alexan. consil. xxij. iiij. lib.

c ¶ Sententia. No. casus in quibus valet sententia contra sententiam, & de hoc vide plene per Bal. in l. post sententiam. circa prin. C. sent. rescin. non pos. per gl. post. Bar. in l. j. C. quando prouoc. non est necesse. vbi Ang. addit duos casus in quibus valet sententia contra sententiam. primus est in casu l. j. §. fi. ff. de quæstio. secundus quando causa est talis naturæ, quòd non requirit instātiā, sed in ea proceditur de facto & summarie, & ita dicit esse casum de executione instrumentorum, & in c. cum dilecta, de of. dele. & in c. pastoralis. in prin. de referi. & de hoc articulo vide late per eum in repe. c. ab excommuni caro, de referi. & in c. causam, el. 2. qui filij sint legi. item vide Arch. in c. ei qui, ver. ité si sententia lata fuerit contra reum. 2. q. vj. vbi dicit, quod in notoriis, sententia fertur contra sententiam, etiam si nullus oblatus fuerit libellus. & ita dicit Host. in c. cum olim, de re iud. & vide omnino in ista materia etiam glo. & Arch. in d. versi. item si sententia. & Bar. in l. nam & postea. §. si damne tur, ff. de iureiur. & in l. duobus, de exce. rei iud. & omnino Paul. de Castr. in d. §. si damnetur. & per Do. Ant. in d. c. quoniam contra, de prob. & in c. aduersario, de excep. & adde quod licet secundum communes sententias Doctō. hic & vbique valeat sententia lata contra sententiam a diuerso iudice, in diuersa instantia; tamen sententia lata ab eodem iudice contra primam interlocutoriam prius latam non valet, nisi expresse appareat quod hoc fecerit animo reuocandi primam, ita no. decidit Bar. in l. quod iussit, in vlt. q. ff. de re iud. quem sequitur iste in c. cum olim, supra eo. quod tene menti; quia est no. limitatio ad istam materiam, de qua faciebat magnū festum. D. meus Fran. de Aret. in voce legendo d. c. cum olim.

¶ Adde an valeat sententia contra sniam. Rom. consi. cccx. contra opin. Bar.

d ¶ Tenet. Tu dic q̄ ita est vera, & stabilis, & firma conclusio, quod sententia cōtra sententiam lata, est nulla, vt per Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra. in prin. n. xxij. ver. stat maxima difficultas, supra de prob. & ibi in apo. meis. eundem in l. admonendi. de iureiu. Fran. Are. in l. nam & postea. §. si damnetur ff. de iureiu. Phil. consi. ccxvi. inc. multum. vol. j. Ale. consi. xxxiij. vol. j. & consi. xv. e. li. & Bar. Soc. in suo trac. fallentia. reg. ccliij. vbi limitat. xiij. restrictionibus de quibus ibi dicetur. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Idem dicit, si res iudicata opponitur, sed nō probatur. vt dixit Inn. Aut sciēter, sed nō dolose; & tunc nō valet sēda. Aut omisit ignorāter; & tunc licet quidā dicāt quod si iudex sciuit, tunc nō valet sñia; secus si ignorauerit; ipse tñ tenet sñiam non tenere; cum pars & iudex ignorauerūt: quia nō est æquum, vt beneficiū ignorātiæ partis, lædatur per ignorātiam iudicis, per q̄ potius iuuari debet: ad hoc sup. de resc. c. ex parte decani. Nec ob. c. si duob. ℣. de app. & l. si forte, ff. de of. præsi. loquūtur enim cū procedit; qui iudex non est, quo casu ponderatur scientia ipsius, vel ignorantia. Et prædicta dicit locum habere, siue pro actore agēte siue ℣ ipsum pro reo fuerit prius iudicatū, cum prædicta. l. j. non distinguat & facit quod ibi not. in fi. vl. gl. Sed certe hæc opi. Io. An. diuinat ad istum text. cū hic in nullo allegetur mali tia alterius partis: quinimo iudicio meo (si non erro) ipse & In. (si fas est sic cōtra tātos viros loqui) dicūt expresse contra istū tex. in fi. vbi papa referendo se ad primam sñiam, dicit, quod præ textu instrumētorum nouorum, lites non debent instaurari; & sic præsupponit secūdam sententiam valere. licet omnino cesset dolus partis, & detur penitus ipsius ignorantia, ita quod nun
2 quam fuerit allegata. Quintam opi. ² ponit Bar. in l. 1. C. quando prouo. non est necesse. ℣ pius alle. vbi firmat, quod tūc non valet secunda sententia contra primam, quando ambæ fuerunt latæ ex eadem instantia; & sic intelligit istum tex. si autem ex diuersis instantijs; tūc semper tenet secūda, all. ℣ hoc vltimo, quod legi. & not. in l. si duobus. ff. de excep. rei iud. l. j. C. si plu. vna sen. iudi. fue. mouetur ad hoc quia causa, quare non valet secūda sententia, est, quia reperitur lata sine instantia, cum ℣ sñiam pereat instātia. l. Greçe. §. post litem, ff. de fideiuss. & l. cum apud. ff. iud. sol. Item qa iudex est ℣ sñiam functus officio suo, vt in c. in literis. sup. de of. deleg. & l. iudex. ff. de re iud. & hæ rationes militant solum, quando sententia fertur ex eadem instantia: secus si instā tia renouatur. Quidam tñ dixerūt, quod ideo non valet secūda
22 sententia, quia prima facit ius, & sic secunda videtur lata contra ius. Hoc dictum reprobāt ibi gl. & Bar. quia non est exp̄ssus error in sñia. Præterea ſm Bart. sententia lata contra ius, nō redactum in corpore iuris nō est ipso iura nulla, vt l. cum prolatis, ff. de re iu. sed illa prima sententia non erat redacta in corpore iuris, ergo & c. Alij dicunt hoc contingere, vt sit litium finis, & in hoc resident communiter glo. iuris ciuilis, & sequitur Bal. in d.
19 l. 1. † Sed nō placet Bar. quia eadem ratione non valeret sententia lata contra iuramentum, vel trāsactionem; cum iusiurandū; & transactio sint introducta, vt sit litium finis, sicut & sententia, vt l. j. ff. de iureiurā. & l fratris, C. de transa. Sed vtrūq; est falsum: primum probatur in l. nam postea. §. si damnetur, ff. de iurciu. secundum probatur in l. eleganter, ff. de condi. indeb. quare stat in rōne superius dicta ex qua infert ad opi. suā p̄all. Sextam opi. posuit hic D. An. reprobādo Bar. in dicto & in rōne. nam dicit, quod d. ctum Bar. nimis restrinxit text. illius l. j. quæ indistincte dixit. non valere secundam contra primam, Item vī cōtra hūc text. seu eius rationis, qui se fundat sup validitate secundæ, quia prima non fuit iudicib. ostēsa. Item l. j. ff. quæ sen. sine ap. rescin. loquitur, quando sñiæ sunt latæ in diuersis instantis: & tñ excipit solū casum, qñ reuocatum fuit in dubium, an prima fuerit lata, & per consequens non placet sibi ratio Bart. quare non va-
20 let secunda contra primam. † Assignat ergo ipse aliā rōnem. i. quia sententia facit notorium. & sententia lata contra notoriū est nulla, vt dixi in c. inter cœteras. ℣. c. o. & hoc dicit sentire Per. post Cy. in l. j. C. de sen. vbi dicit, qd causa est, quia sententia dēt ferri super dubio; non autē super certo, vt in d. c. inter cæteras. Ex hac ratione concludit ad quæstionē nr̄am: quia indistincte sñia lata ℣ sñiam, etiam in diuersis instantijs non tenet, quando sententia fuit prius iudicibus, ostensa, & non reuocant in dubiū de viribus eius, vel instantia eius, & statim iudex pronunciat cō tra illam, quia videtur lata contra notorium. Vbi autē prima nō fuisset ostensa, tūc valet secunda: quia iudici non constabat de notorio. Nec facit D. An. differentiam, an dolose, vel non omiserit pars opponere de prima. Item an scienter, vel ignoranter: quia qñcunque omiserit, sententia nō reperitur lata ℣ notoriū, de quo iudici constat, & hæc opi. est ℣ Bar. & Ioā. An, sed in effectu incidit in primam opi. glo. nostræ, quam etiā sequitur Bar. in l. j. C. qñ prouo. nō est necesse. vbi dicit, quod ratione morę in producendo primam, valet secūda contra primam: alle. istum tex. cum glo. & hoc, quia prima sententia trāsit in rē iudicatam existenter; sed non apparenter; ex quo nō fuit producta: addit tñ alium casum, in quo valet secunda contra primam. s. quando is qui habuit primam sententiam reperitur in culpa, vt quia iterum voluit agere, & succubuit, alle. l. si duob. ff. de excep. rei iud. Ille tñ tex. hoc non probat, sed fuit ita opi. quorundā antiquorum; & ℣ sentit hic Ioā. An. vt pater ex prædictis. Et in hoc Bal. facit quatuor mēbra. Aut enim sententia transiuit in rem iudicatam apparenter & existenter, & non tenet secūda contra primam, nisi ratione culpæ, vt prædixi. Aut transiuit in rem iudicatam apparenter, sed non existenter, quia sententia erat nulla, & valet indubie secunda, ar. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iu. Aut existenter, sed non apparenter, quia nō fuit oppositum de sñia, & tenet secunda, ratione moræ & ignorantiæ, vt hic. Aut nec existenter, nec apparenter trāsiuit in rem iudicatam, puta quia notorie non tenebat, vel fuit appellatū; & indubie tenet secūda. Ego simpliciter sequor opi. Bar. vt lata ex diuersis instantijs, semper teneat; moueor; quia aut de prima nō fuit oppositio, & casus apertus est hic, quod teneat: aut fuit oppositum, & probatum & nihilominus iudex tulit contrariam sñiam; & dico idem; quia ferendo contrariam sententiam, vī primam ex alio quo casu reprobasse: quia prima sententia causat exceptionem peremptoriam: vñ cum iudex non teneatur specifice pronunciare super peremptorio, sed super principali, quia pronunciando super principali, satis videtur pronunciare super peremptorio, vt legit & no. in c. 1. de ordi. cog. dando sñiam cōtrariā præmæ, iam ꝺductæ vī super ea pronunciasse illā reprobādo, & de hoc videtur casus hic, ſm vnum intellectum intelligendo, quod illa verba, posthabita, sint vna dictio, vt sit sēsus, posthabita, ad cē postposita & abiecta, contrarium statuissent, & c. & hunc intellectum ponit gl. in ver. posthabita. Si autem volumus tenere alium intellectum, quem etiā ponit illa glo. vt sint duæ dictiones, & tunc sit sensus, & ostēsa sententia iudices contrarium statuisse, & ad hunc sensum adducit Do. An. istum tex. pro se, dico, quod
21 non probat litera, quod secunda sententia nō tenuisset, sed dicit quod contrarium statuisset. Sed quod sententia habeat tenere: adduco tex. inf. c. prox. in fi. † Nam priuilegium facit notorium vt no. Inn. in c. ex insinuatione, de app. & tñ sententia lata est ℣ priuilegiū: quia iudex sententiando cōtra illud, videtur illud reprobare, vt ibi aperte dī. Nam notorium primum inficitur per contrariam sententiam: quia (vt prædixi) debemus præsumere iudicem fuisse ex aliqua causa rationabili motum, sup. eo. c. cum
22 sam. † Nā & transactio & iusiurandum, inducunt notorium & tñ tenet sententia contra illud, vt ℣. dixi, & ibi interuenit a pre consensus partium, & in sententia non; & sic deberēt esse maioris roboris, quam sententia, & nihilo minus tollūtur per contrariam sentētiā. Idem ergo, & fortius debemus dicere in sententia. Et per hæc tollitur ratio. Dom. An. & eius dictū. Nec obd. l. j. loqui. t. n. indistincte, qa indistincte nō pōt intelligi, vt patet hic in text. Nec obst. d. l. j. ff. quæ sen. sine app. quia pōt intelligi qñ secunda fuit lata in casu dubij, super eadē instantia: vel si vis intelligere, qd sup diuersa, dic qd dubiū fuerat ibi: qa secūda fuerat lata directe ℣ veritatē: qa fuit pronunciatū qd non fuerat aqua sñia lata: & sic nō videbatur valere argn. c. 2. de pur. vul. & nihilo minus cōcludit ibi, quod valet. Fortius ergo debet valere
23 ff. de legib. † Præterea probationes factę in iudicio, inducunt torium, vt leg. & no. in c. cum olim, de verb. sig. & tñ tenet
24 cōtra probationem. d. c. causam. & predicta no. † Nunc extra primo quæro: quia text. dicit, qd in secundis literis, facienda mentio nedum de primis: sed etiam de processu, nunquid sufficit mentio generalis? & vī quod sic: quia prolixitatem actorum non posset forte recipere pergamenum. Sol. dicit Hosti. hoc ese arbitrariū: ita tñ, quod fiat specialis, & expressa mentio de principalibus articulis, ℣. de rescrip. c. cum dilecta. Item de exceptione, ℣. de procu. c. in nra. §. fi. & de ordinib. ℣. eo. c. cū olim, & ibi c. veniens, & iudicibus, & litigantibus, & de his de quibus agitur sup. de dolo & contu. c. ex literis vbi de hac materia. & in sñia, est interpretandum vt ratio, q̄ moueat delegantē, moueat delegatum. ℣. de reser. c. super literis. in fi. Et si delegatus remanet in dubius consulat delegantem, de sent. excommu. c. inter. & de re dic. capitu. cum venissent, & optime loquitur, & Doctor. communiter in hoc eū sequuntur, & idem dic cum causa cripien
25 manibus ordinarij, vt sup. dixi. † Quero vlterius, an promotus a
b regimē monasterij possit vocari abbas, antequā benedicatur.

Videtur

ADDITIONES.

a ¶ Quintā opi. Cōis sñia est ℣ Bar. ſm D. An. de But. in cons. xxvij. inci. visis pactis & ℣stis. vide ibi. in l. nā & postea. §. si dānetur. ff. de iureiur. Seb. Sup.

b ¶ Benedicatur. Adde late Old. consi. xiiij. vbi ponit an vacent eius beneficia ante benedictionem, & posit adeptam possessionem.

¶ Circa hoc quod hic dicitur de Abbate electo nondum tamen benedicto, dicas, quod Abbas electus dicitur Abbas, etiam antequam sit benedictus, & pōt vti baculo pastorali, annulo, & mitra, vt ꝑ Io. An. & Ioā. de Lig. in clem. tēdētes, in §. statuimus. de statu monach. & not. in c. j. de æta. & qualit. & in c. meminimus. de accus. & vide Ol. i ꝑ. xiiij. inc. cū q̄rēt an bñficiū. Ant. Fran.

¶ Benedicatur. Vide ad hæc Aret. in c. meminimus, inf. de accus. in 2. mor. vbi dicit, qd bñdictio Abbatis nō dī simplex bñdictio, quia cōfert potestatem cōferēdi ordines, & bñdicēdi; & quis bñdicat in Abbatē, tradit Car. Alex. in c. q̄n. lxix. dist. & nūquid differat a bñdictione Abbatiſſę, vide Abb. in clem. tendentes. de stat. mona. ubi et Car. in cle. 2. §. fi. q. ix. de æta. & qua. Seb. Sup.

Videtur primo quod non; sed debet interim vocari electus; licet sit electus; & confirmatus, arg. hic in fi. & sic consecratio tribuit nomen episcopale; ante vero vocatur electus; licet sit confirmatus, vel per Papam promissum, vt leg. & no. in c. tua, de his quæ fi. a præla. & de vsu pal. c. nisi spālis, in fi. vbi patet, qd non appellatur quis archiepiscopus, ante pallium. Host. tenet hic ℣ium in abbate: allegāt c. j. de sup. negl. præla. & de accu. c. meminimus. & in cle. attendens, de stat. reg. ver. statuimus. in quibus iuribus satis bñ probatur, quod ante benedictionem, ēt potest dici abbas; & sic transeunt cōiter Doc. hic, & idem firmant in d. cle. attēdentes, & per illū tex. dñt, quod cū hæc benedictio abbatis referatur potius ad consuetudinē & solennitatem quādam, q̄ ad subst̄antialia, vt ibi patet, si non est cōsuetudo in monasterio, qd abbas bñdicat, poterit sine bñdictione monachos suos benedicere. & alia ad suū officium spectantia exercere, ar. opti. in c. j. de sup. negl. præl. Quinimo plus dicit Io. de Lig. post Lau. qd cū hæc benedictio sit de solennitate, & non de substantia, poterit abbas vti ante benedictionem baculo pastorali, qd est bene no. Et idem eadē rōne puto dicendū de annulo, & mitra; cū vsus istorū pontificalium concedat abbatibus potius ad decorem sturē ecclesiarū, q̄ ad significationem corū, ad quę in ep̄o fuerunt instituta, vt patet in c. vt apostolicæ, de priui. lib. 6. & ibi per Io. An. hoc satis patet. in Cardinalibus p̄sbyteris, q ex priuilegio vtuntur ep̄alibus insignijs, & conferunt minores ordines, & solenniter bñdicunt: & tñ nihil hūt vltra sacerdotalē ordinem, vt no. Io. An. in c. j. de sup. neg. præla. super gl. 2. Qualis autem sit benedictio abbatis, an ordinaria, vel simplex, vide bonā glo. in cle. attendentes, præall. & quod no. Io. An. in c. tuam, de æta. & quali. & d. c. j. Et an diebus priuatis possit fieri, dic vt not. Io. And. in c. cum contingat, de æta. & quali. & vide ad materiā, quod no. in cle. attendentes.

SVMMARIVM.

1 *Confessio procuratoris, nocet domino, etiam si ecclesia sit domina: dummodo sit confitutus a prælato & capitulo, alias non præiudicabit.*
Confessio solius prælati, non nocet ecclesiæ.
2 *Possessorio recuperādæ super iure subiectionis agens, quid probare dēat & quomodo pronuncietur, nu. 3.*
4 *Sententia lata contra priuilegium Principis, etiam iudici ostensum, valet; & iudex censetur illud priuilegium reprobasse ex aliqua causa.*
5 *Sententia lata et iam contra ecclesiam, non retractatur per instrumenta de nouo reperta; nisi per viam restitutionis.*
6 *Sententia lata in causa publica retractatur per instrumenta nouiter reperta.*
7 *Petitorium & possessorium, si simul intententur, potest iudex super possessorio pronunciare, si super eo viderit rem claram; circa petitorii vero ad vlteriora procedere.*
8 *Instrumentum reprobatur, ob sententiam contra ipsum latam.*
9 *Exceptiones si non admittantur, censentur reprobatæ.*
10 *Sententia post quam transiuit in rem iudicatam; non retractatur per instrumenta de nouo reperta, tam in causa ciuili, quam criminali, ratio est vt inf. nu. 13. & 17.*
Indebitum si fuerit solutum vigore sententiæ indebitæ latę, an possit repeti.
11 *Condemnatus, si ante executionem sententiæ reperiatur innocens, nō potest sine licentia Principis relaxari.*
12 *Testes possunt examinari post conclusionem in causa, & ante sententiā super articulis non directo contrarijs, ad innocentiam in causa rei criminalis.*
Pœna imposita per iudicem indebite, vel aliter incongruenter, non potest per iudicem reduci, sed oportet, quod Princeps adeatur.
14 *Sententia continens notoriam iniustitiam potest retractari, licet trāseat in rem iudicatam.*
15 *Sententia licet trāsierit in rem iudicatam, potest retractari, si pars pro qua est lata, confiteatur eius iniustitiam.*
16 *Sententia rescinditur, si pars ex legitimo impedimento non potuit probationes adducere.*

CAP. XXI.

Suborta. Tenet sñia lata ℣ priuilegium ostēsum, vel nō ostensum si ab ea non fuerit appellatū, vel sup plicatum. Diuiditur in tres partes. In j. præmittit & processum, & sñiam super possessorio latam. In 2. ibi; Verum, ꝓmittit ipsius executionem; & cām super petitorio. In 3. ibi; Iudicibus petitionem diffinitam moderatur, & quoddam soluit obstaculum. Casus literal. Inter Ep̄m Meldem. & monasteriū, Attrebatense sup subiectione ipsius monasterij controuersia vertebatur; propter hoc partibus in præsentia dñi Papæ constitutis, petijt procurator episcopi restitui ad quasi possessionem obedientię in eodē monasterio, qua ipsum monachi spoliarunt; quia per confessionem procuratoris monasterij, constitit episcopum quasi possessionem obedientię in eodem monasterio habuisse, Papa ipsum restituit ad eadē: veruntū, quia ex parte monasterii, quoddam priuilegium Inn. Papæ exhibitum fuit in iudicio, quod plenam libertatem monasterij exprimebat, mandat Papa quibus-
dam iudicibus, vt ep̄m restituant in quasi possessionem obediē tiæ, quo restituto, nisi ep̄s contra priuilegium aliquid rationabi
le ostenderit, super subiectione monasterij, silentium imponant eidem: iudices prædicti restituerunt ep̄m; & postmodū cęperunt cognoscere super statu ipsius monasterij. ℣ priuilegū Inno. exhibuit ep̄s quandam sñiam Alexandri Papæ, super subiectione ipsius monasterij. iudices receptis ꝓbationibus vtriusque partis, cām instructam remiserunt ad dñm Papam, Papa auditis, & intellectis rationib. partiū; quia intellexit rōnes ep̄i efficaciores subiectionem in eodem monasterio adiudicauit eidē vt ibidem habeat tanq̄ diœcesanus ep̄s ꝓtātem; ita tñ quod per hanc sñiam, nullū præiudicium fedi apostolicæ generetur, quominus cum voluerit, suam iustitiam prosequatur. In fine rñdet quasi tacitæ q̄ōni. diceret aliquis, nōne priuilegij vigore debuit tueri monasterium ℣ sñiam Alexandri? Rñdet Papa, si priuilegium Inn. fuisset Alexādro in iudicio præsentatum, & ipse tulisset sñiam in ℣ium, illud intelligeret reprobasse. si vero nō fuit exhibitum, prætextu priuilegij de nouo reperti, sñia Alexandri
1 non dēt reuocari. Ber. No. 1. ex prin. iuncta gl. j. † quod ꝑsessio ꝓ curatoris nocet dño, ēt si ecclesia sit dña; & agatur de statu ipsius ecclesiæ: quod tene menti; facit c. dilectus, de cap. mona. & q̄ plene dixi in c. j. ℣. vt li. non cont. quod intelligo in procuratore constituto a prælato, & capitulo; si aūt esset constitutus a
2 prælato tñ; tunc vī, quod sicut confessio solius prælati² nō nocet ecclesiæ, sicut legitur & no. in c. 2. de ꝑfec. lib. 6. ita & fortius confessio procuratoris solius prælati, nō dēt obesse; ne fortior sit confessio procuratoris, q̄ prælati constituentis; & ne vna via permittatur, quod alia via prohibetur. c. tuæ de procu. reg. cum
2 quid vna via, de re. iu. lib. 6. No. 2. ibi: Habuisse, † quod agenti possessorio sup iure subiectionis sufficit probare, quod fuit in possessione, vel quasi: & quod nunc subditi nolunt ei obedire, q̄ tenet hic Inn. dicens qd hoc ipso, quod subditus resistit, apparet spoliatus; & inde competit superiori vel interdictum, vel iudicis officium; vel cōdictio, & remittit ad c. querelam, de cle. & de resti. spol. c. sæpe; & idem tenet Host. quod tene menti. Sed tu hoc limita, vt no. idem In. in c. olim. 3. de rest. spo. vbi dixi. & facit qd ipse no. in c. 2. de in integ. rest. Item ex hoc & ex tex. colligo, qd ad consequendam possessionis restitutionem, sufficit probare
3 possessionem de præterito indeterminate, vt patet ibi; Habuisse, & idem probatur in d. c. olim, & vide quod ibi dixi. † No. practicam pronunciandi super possessorio cū agitur de subiectione: nam vltra pronūciationē verbalem, dēt postea mitti in possessionē re ipsa. Qualiter autē fiat ista missio cū subiectio sit qd incorporale, dico quod poterit p̄cipi subiecto, vt illi obediat, vel mittet in possessionem coporalem ipsius ecclesiæ, tanq̄ pla
4 tius mediatus, arg. in c. auditis, de resci. & in c. cum venerabilis, de relig. do. & q̄ legitur & no. in c. examinata, de iudi. & l. qui tabernas, de ℣hen. emp. † No. q̄ sñia lata ℣ priuilegiū Principis tenet; & si priuilegium fuerit in iudicio exhibitum, vī iudex illud tacite reprobasse; licet de illius viribus non fuisset disputatū, p̄sumitur. n. iudex motus ex aliqua cā rationabili, & hunc tex. allegaui, ℣. c. proxi. quod pari modo dēt valere sñia lata ℣ sñiam,
5 & dic vt ibi. † Et no. quod sñia lata ēt ℣ ecclesiam, & super statu ipsius ecclesiæ, non est retractanda ex probationib. nouiter repertis, l. ex remedio iuris cōis; sed bñ posset implorari bñficiū restitutionis iure minorū, vt in c. j. de in integ. rest. lib. 6. & sic aper
6 te colligitur hic, † quod cā ecclesiæ nō æquiparatur in hoc cāæ
b publicæ, in qua sñia retractatur, ᵇex probatione nouiter reperta, vt in l. Imperatores, ff. de re iud. dixi ℣. eo. c. j. Glo. 2. colligit qd iura incorporalia non possidentur, sed quasi alle. iura, vide tu rō
7 nem per no. in c. conquestus, de fo. comp. † Opp. cum ageretur hic possessorio, & petitorio quare Papa dūtaxat ꝓnunciauit super possessorio; cū de qua re iudex cognouit, de ea dēat pronunciare. c. cum super, de cau. pos. & proprie, & l. de qua re ff. de iud. Sol. gl. 3. dat tres sol. Prima, quod ep̄s iste prosequutus fuit coram Papa possessorium tū; de quo constabat per confessionem partis aduersæ; licet prius intentasset vtrunq; iudiciū; & petijt terminum ad reprobandum priuilegiū monasterij. Papa vero, quia de possessorio clare ꝓstabat, tulit sup eo sñiam & ad im pugnandum priuilegium exhibitum super petitorio, dedit terminum ep̄o. & ex hoc intellectu no. ſm Inn. quod cum agit possessorio, & petitorio simul, si prius constabat de possessorio, de bet iudex super illo statim pronunciare, dilata quæstione super proprietate. facit optime. c. cum venissent, de insti. Quidā tñ volebant hoc restringere, quando de possessorio constabat p̄sobtinere, qualitercūq; de eo ℣stet, ad quod inducit. nā si cut susp̄so petitorio, p̄or quis prosequi possessoriū, de cau. pos. & ppri. c. pasto-

ADDITIONES.

a Solius prælati. Adde Fran. Are. consil. 63. Rom. cons. 329.

b ¶ Sententia retractatur. Adde Ia. reb. in l. j. in prin. & nu. j. & 2. 3. & vtrobique apost. C. de sen. aduer. fiſcalis retra. lib. 10. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

c.pastoralis; ita potest hoc casu vno suspenso, siue dilato, super alio, de quo prius cōstat pronūciari: quod mihi satis placet, & pro hoc adduco c.cū venissent, & c.cum dilectus, de cōsuet. & quod dixi in c.1.de mutu.petit. Sed o principaliter sol.gl.quod Papa ex officio voluit prouidere ēpo circa proprietatem, dando sibi terminum ad defendēdum se ℨ priuilegium, quod pro se etiam inducebat monasterium'. & no. etiam hāc sol. Tertio sol. q ēps egit solum possessorio; quo finito, abbas petijt causam committi super proprietate, & hic intellectus magis placet glos. Sed iudicio meo iste intellectus nō ꝓsonat literę; tum quia vers. verum, vbi agitur de proprietate, venit ꝓtinuatinē ad præcedētia; tum quia Papa mādat silentium imponi ēpo, si nihil probauerit cōtra priuilegium, ergo erat actor in causa proprietatis: aliās nō mandasset silentium sibi imponi. quod verbū actori cōuenit, & nō reo, vt in d.c. cum olim, de cau.pos. & pro pri. in gl. in ver. opponētes, ideo tene primum intellm, & no. illum. Gl. vlt. colligit, q ꝓ instrm vr reprobatum, si eo iudici ostēso, fertur sentētia in ℨrium. Contra quod gl. opp. de l. quod in diem. ff. de compēs, vbi exceptio compēsationis, nō intelligitur per ℨriam sniam reprobata; nisi index expresse illam reprobauerit. Gl. formaliter nō sol. sed dicit illud esse in exceptione cōpensationis. D. Ant. dicit, q ideo aliud est in compēsatione: q a illa potest opponi ad merita, & in executione. [a] vnde si reprobatur, vr reseruata ad executionem sententiæ: secus, si expresse b reprobatur. Aliud est dicēdum in alijs exceptionibus, [b] quę tūc ℘ possūt opponi ad merita. ꝓ quia ex eo, quod nō admittūtur, videntur reprobatæ, cum nō possint reseruari ad executionem, nec ibi opponi, cū per sniam excludantur. l.2. C. sent. resc. non pos. & optimè loquitur. Sed potest dari alia solo regularis: vide licet, q nque snia lata super principali, non potest esse vera; nisi intelligatur pronūciatum super incidēti; & tunc snia vr excludere, & reprobare exceptionem, seu aliam probationem producētem exceptionem; ita debet intelligi iste tex. & facit c. ex parte, 3. ꝓ. de appel. Q nque snia potest stare absque eo, quod exceptio expresse reprobetur: & tunc nō intelligitur exceptio reprobata, nisi expresse reprobetur; & iste est proprius casus l. qđ in diem, ff. de compens. nam snia potest stare & verificari absq; eo quod reprobetur compēsatio: cum illa possit reseruari ad rēpus executionis. ergo nō debet intelligi reprobata, cum non interueniat actus ℨrius, arg. in l. sancimus, C. de testa. & 32.q.1, c. cum renūciatur; & hęc est solēnis limitatio ad multa iura, maxime ad istum tex. & ad c. s. prox. & vr de mēte gl. in l. pen. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & Bart. in d. l. quod in diem. Extra gl. opp. ℨ tex. in eo, q Papa dicit, quod nullum prætiudiciū ex hac sentētia debet irrogari Romanæ ecclesiæ, si in futuum uellet prætendere, & allegare exceptionem monasterij. hoc enim vr ℨ c. pen. ℨ. eo. & l. sæpe, ff. eo. tit. ex quo enim se defensioni non opposuit, vr sibi prætiudicasse. Sol. Inno. dicit, q Papa ignorabat ius, quod habebat in monasterio; aliās sibi prætiudicasset. Nota hāc limitationem ad illa iura, vt non sufficiat quem scire litem motam ℨ aliquem, nili etiam sciat ius sibi in re illa competere, de quo dr plenius in d.c. pen. Vel secūdo potest dici, sm eum, q ratione publici & necessarij officij excusatur hic Papa, quia de qua re iudex cognouit, de ea debet pronūciare, vt l. de qua re, ff. de iud. & c. cum super, de causa pos. & propr. vr de hoc tex. in c. inter dilectos, de fide instr. Secus autem esset in officio uoluntario, vt aduocationis, de quo in c. ex literis, de trāsac. & l. inter officium, ff. de rei vēd. turius tn est sm eum, vt iudex semper suum ius excipiat, sicut Papa hoc fecit, & hæc solutio est bona. sed ad materiam vide quod plenè dixi in c. cum super, ℨ. eod.
10 † Quæro, Titius debitor soluit creditori suo, sed instrm remāsit apud ipsum creditorem: tractu temporis repetitur prętextu instrumēti illud debitum, & reus nō ualens probare solutionē, quia perdiderat instrm solutionis, fuit cōdemnatus ad soluendum. post sentētiam, & lapsum tempus ad appellādum; reus reperit instrm solutionis, quæritur nūquid possit impedire executionem, vel si soluerit possit repetere, Ioā. And. hic remittit ad
c Spec. de sent. excom. §. vlt. ver. illud, vbi ponit Spec. varias opi. [c] Nam quidam dixerūt, q potest agere ad interesse, sicut agitur ℨ argētarium, qui noluit instrm edere. Alij dixerūt, q potest petere beneficiū restitutionis ex clausula generali, arg. in l. si prætor, §. Marcellus, ff. de iud. Tertij distinguebāt, quod aut fuit allegata exceptio solutionis; & iudex ea reprobata tulit snīam ꝺdemnatoriam, & nō debet amplius audiri: aliās secus, argum. l. cum autem. ff. de neg. gest. ipse verò Spec. vr velle, vt post solutionem possit recipere, condictione sine causa, arg. in l. fideiussor, §. in omnibus, ff. mand. & si potest repetere, fortius habet ius retētionis ante solutionem, arg. l. j. ff. de superfic. Io. And. ibi in addit. retulit Iac. de Raue. & Pet. de Bellaper. tenuisse in l. j. C. de cōdic. indeb. quod indistinctè reus nō audiatur, per l. sub prætextu, C. de trāsac. sed Iaco. de Are. distinxit, an solutio fuerit facta ipsi creditori, an suo auctori; quasi primo casu possit agi ꝓ dolum ipsius creditoris, secūdo non. Sed Cy. ibi tener, q etiam si creditor nō fuisset in dolo; tn ex quo sentētia lata est ex falsa causa, debet iste restitui, arg. in l. si is ad quem, ff. de acq. hæred. Aduerte, quia illa opi. Spec. fuit glos. in d. l. si fideiussor. §. in omnibus, & in l. si sine, §. cum autem, ff. rem rat. hab. sed Bart. in d. l. dicit, quod Doct. reprobant illas glos. & meritò. sm eum. concludens, q solutum indebitum per sentētiam nullo modo potest repeti, cum venit ℨ sentētiam; sed si esset aliqua actio, quæ ℨ sentētiam nō repugnat, sed asserit eam esse veram, tunc datur repetitio, vt est casus in l. in commodato, in fi. ff. commod. vbi dr, q si ego perdidi rem commodatam, & coactus fui pro valore satisfacere, si postmodum res illa perueniat ad re, possum agere ℨrio iudicio commodati, vt aut rem illam mihi reddas: aut quod habuisti pro satisfactione, restituas. Ad idem l. fulloni. ff. de condi. sine cau. vbi agit fullo cōdictione sine causa ad repetendum quod pro æstimatione rei perditæ dederat, si res nunc peruenerit ad dnm, quia nunc apparet, quod sine causa dedit. mihi placet hæc vltima sentētia, vt nullo modo possit agi, si directè venit ℨ sentētiam, quæ iam transiuit in rem iudicatam. Et
d vltra alios adduco duos tex. [d] valde not. & miror, q nemo istorum allegauit. Primo in l. diui. ff. de pœn. vbi patet, quod etiam in causa criminali nō potest aliquis citra Principem rescindere sentētiam, etiam per beneficium restitutionis in integrum, ex eo, quod cōstat de innocentia rei. sed sollus Principis est rescindere, seu beneficium restitutionis indulgere. Secūdo videt tex. tam in criminali, quàm in ciuili, in l. j. §. fi. ff. de quæst. & vr obiec. facit Bart. magnum festum, de illis iuribus. † Vnde in d. l. j. dicit notādum per illum tex. q si aliquis est in carceribus cōdemnatus; & ante executionem sentētiæ constat de innocentia illius, nō potest potestas illum absoluere, sed ad solum Principē spectat. † Ponit tamē ibi vnum speciale, & singulare in causa criminali, q post cōclusionem, & ante sentētiam possint recipi pro-
c bationes per instrumēta, [c] vel per testes super articulis nō dire-
f ctè ℨrijs ad innocētiam rei. [f] probādam, de quo vide quod notat. in c. fraternitatis, de restib. not. in d. l. dituj, vbi colligit ipse casum in quo sentētia rescinditur, prętextu instrōrum repertorum de nouo. Nec obstat d. l. Imperatores, præalle. quia sm eum & bene, illa loquitur de iure cōi; sed beneficio Principis potest rescindi, vt in iuribus per me allegatis, & prædicta bene notabis, & pro his optimè facit l. moris, §. iste fere, ff. de pœn. vbi patet, q si iudex imposuit pœnam nō congruentem legibus, nō potest illam amplius reuocare; sed ad Principem eundū est. † Pre-
13 dicta coadiuuat hæc ratio. nam exceptio rei iudicatæ fuit inducta ad iuris rigorem cōseruandum, vt litium sit finis, ne immortales existāt, vt not. in gl. in l. qui exceptionem, ff. de cōd. indeb. & c. pastoralis, §. quia verò, de off. deleg. Ideo ad hunc iuris ordinis rigorem cōseruandum, non debet quis audiri volens probare, quod de nouo reperit probationes: sæpe enim daret materia malignādi, & instrumēta falsificandi, & testes corrumpen-
14 di, q esse nō debet, arg. in c. quāto, de diuort. † Prędictam conclusionem arbitror veram, nisi notorietate facti cōstaret manifestē sentētiam esse iniustam. tunc enim per aliam, citra Principem, poterit ex iusta causa superueniēti retractari; & hoc casu intelligi potest c. 2. de purg. vul. & sic dico limitāda not. ibi per Host. Probo ratione, iniusta sentētia, quę transiuit in rem iudicatam, sustinetur ex sola præsumptione, quæ est pro iudicis processu, vt in c. in præsentia, de renunc. & c. causam, ℨ. eod. leges enim, quæ iustitiam fouent, nō mandarent aliter iniustam sentētiam seruādam; ne inde nascerētur iniuriæ, vnde iura nascūtur. † de accus. c. qualiter & quando, & l. meminerint, C. vnde vi. sed vbi notorię nunc constat de iniustitia, cessat præsumptio, & cessat
15 opinio veritati, 8. distin. c. veritate manifestata. † Hinc nota-

litere

ADDITIONES.

2 ¶In executione. Et ita se iudicasse attestatur Io. de Imo. in c. cum Ioannes, ff. de fide instr. & consuluit Rom. in cons. 76. incip. In causa nobilis virt. & qualiter procedat, vide Alex. in cons. 93. incip. Quæritur vtrum, in 4. vol. Ang. Aret. in §. bonæ fidei, Instit. de actionib. Seb. Sap.

b ¶In alijs exceptionibus. Adde quod voluit Rom. cons. 412. & Ange. cons. 20. & 218.

c ¶Spec. varias opin. Vide practicam quam ad hoc ponit Bart. in l. Iulianus verum debitorem, vers. oppo. quia secundum hoc. ff. de cond. indeb. secundum quam obtinuisse attestatur Ang. Aret. in l. fin. ff. a quib. appel. non licet. quam etiam not. Alex. in l. Imperatores, ff. de re iud. sed reprobat Iac. in d. l. Iulianus ver. circa primum in quantum gl. Seb. Sap.

d ¶Adduco duos tex. Facit ad prædicta, gl. in ver. euincitur in l. 3. §. item si plus quam ibi multum no. Ang. ff. si cui plus quām per l. Falc. quæ idem voluit de instrumento testamenti, postea reperti, post sententiam, vt per illud testamenta retractari non possit. & sic etiam in vltimis voluntatibus, quamuis in hoc secus sit in transactione. l. j. in princ. ff. quemad. testam. aper. l. de his, & de transac. & aliud sit in iuramento. l. fin. C. de reb. cred.

e ¶Instrumenta. Vide Paul. de Cast. cons. 325. vbi pulchrè loquitur. And. Barb.

f ¶Innocentiam rei. Adde Franc. Aret. cons. 144.

¶Innocentiam rei. Vide Alex. in l. si ab hostibus, in princ. ff. fol. matr. vbi dicit mirabilem casum, in quo sententia retractatur in causa criminali. & alios casus ponit Aret. in c. de his, infra de accus. vel. in c. propositi, & de prob. & in c. consanguinei, supra eod. Seb. Sap.

liter dicit Inn. in c. quia pleriq; de imm. eccl. quod si pars q̄ obtinuit pro se snīam, fatetur illam iniustam, dēt iudex illam retra-
a ctare, [a] quia cessat legis ꝓsumptio; ergo fortius idē dicendū, qn notorietate facti (quæ plus valet, q̄ confessio) constat de iniquitate snīæ. Prætera videmus, quod euidens, & notoria iniustitia existens tpe snīæ, reddit illā nullam, vt in c. inter cæteras, & ibi dixi, ℨ. eo. ergo idem, qn notorietas superuenit, vt saltem nūc re-
16 tractetur. & hoc casu pñt intelligi illa iura. l. in cōmodato, & l. si fullo, superius allegata; licet aliter ea adduxerit Bar. † Vide aliū casum notabilem, qn. s. pars quæ nūc petit restitui aduersus snīam nequit probationes debitas, & necessarias producere: puta qa testes sui erant in captiuitate, vel peregrinatione, vel furore detinebantur; & pars petijt a prin. ante snīam, vt differrent diffinitionem causæ; sed non potuit omittere incœptum: cāæ cognitione præmissa per iudicem; poterit snīa per beneficium restitutionis rescindi, superueniēte probationū copia, ita no. voluit Inn. in c. vltra tertiam, de test. Et pōt esse ratio. nam sicut rescinditur sententia, qn pars ex legitimo impedimento nō potuisset interesse, vt in c. cum Bertol. ℨ. eo. ita casu nostro dato impedimento probationis producendæ.

17 ADDITIO. Nico. † Hæc vera, nisi alia subsint, quæ sustineāt snīam. Exemplum, quidam cognouit solutam, quæ cōi opinione tenebaī pro maritata, quam & ipse credebat coniugatam; & eo punito pœna statuti, ac si cognouisset maritatam, constitit postmodum illam non maritatam, an debeat sententia retracta ri? dicendum quod nō; quia culpa fuit in re ipsa, & dolus in ope-
b ratione; & communis opinio in qualitate, & sic alias disputādo fuit concluſum, [b] vt ponit Io. And. in reg. cum quis, de reg. iur. lib. 6. in Mer. & vide ad prædicta bonam, & plenam glo. c. pletū que, de do. post diuor. rest. & hæc sufficiant.

ADDITIONES.

2 ¶Retractare. Adde eundem cons. lx.

b ¶Concluſum. Adde Fed. cons. 190. vbi ponit de eo qui verberauit laicum, quem re vera putabat clericum.

¶Circa hoc de verberante laicum, quem putabat clericum, an puniat tanquā verberans clericum ratione iniectionis & animi, quem habebat, vide quæ habentur per Bar. & alios, in l. j. §. fi quis virginem. ff. de adult. & adde, quod forsan ratione animi, quem habebat verberandi clericum, licet esset laicus, quo ad Deum ratione talis animi delictum videtur esse consummatum, ita quod forsan possit dici, quod incurrisset pœnam canonis, si quis suadente diabolo. 17. q. 4. & hoc dependet ab illa materia, an & quando puniatur affectus, etiam si non sequatur effectus, de qua in l. raptores. & in l. si quis non dicam rapere, C. de epis. & cler. in l. vnica. C. de rap. vir. super quo puto esse multum cogitandum. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus, & quilibet superior, potest a suis subditis de crimine incusari.*
2 *Inquisitores positi ad inquirendum de aliquo crimine, possunt repertum culpabilem priuare officio & beneficio, & nu. 3.*
4 *Inquisitores, an possint dici iudices, & in quibus differant à iudicibus, & num. 8.*
5 *Processus appellationis, an veniat sententia.*
6 *Sententia lata ex dictis testium, quorum aliqui sunt habiles, & aliqui non, sustinetur per illos habiles.*
7 *Inquisitores deputati super aliquo crimine, & in certo loco, non possunt de alio crimine, & in alio loco inquirere.*
8 *Inquisitor deputatus super pluribus criminibus, & contra plures personas, non tenetur super omnibus, & contra omnes simul procedere.*
9 *Inquisitores habent delegatam, non autem ordinariam iurisdictionem.*
10 *Publicatio processus, non est de substantia iudicij, adeo quod sententia lata processu non publicato, valet.*
11 *Sententia contra ius litigatoris dicitur lata, quando non publicatur pro cessies.*
12 *Conclusio, seu renunciatio in causa, non dicitur de substantia iudicii.*
13 *Exceptio cōtra testes, an possit opponi in causa appellationis, si in prima instantia non fuit opposita, & nu. 19.*
14 *Appellatio, an censeatur iusta, ex eo, quod pars obtulit se probaturam indignitatem testium.*
15 *Appellatione pendente, omnia attentata veniunt reuocanda, & nu. 17*
16 *Appellatio iudicialis, & extraiudicialis quomodo differant.*
18 *Exceptio contra personas testium, dicitur tangere negotium principale, saltem per obliquum.*
19 *Testes si non sunt idonei, perit totum negotium.*
20 *Conspiratores habentur, ac si essent capitales inimici, & ideo repelluntur à testimonio; licet aliquo casu admittantur.*
21 *Iudex potest ex officio suo testes indignos repellere.*
22 *Inimicus, an possit reputari ille, qui resistit alicui, ne faciat aliquid contra iuris ordinem, adeo, vt repellatur a testimonio.*
23 *Testes minus idonei admittuntur, vbi alij haberi non possunt.*
24 *Religiosus, an, & quando possit constituere procuratorē, nomine proprio, & quando ipse potest constitui, & nu. 29.*
25 *Religiosus accusans proprium prælatum, debet habere expensas a monasterio.*
26 *Religiosus vbicunque habet legitimam personam stándi in iudicio, omnia possunt actiue concipi in personam suam.*
27 *Monachus potest conueniri de gestis ante monachatū, nec liberatur per ingressum monasterij, & si condemnatur debet sententia ferri in personam vtriusque, videlicet & monachi & monasterij.*
28 *Monasterium obligatur ex facto monachi, quo casu omnia concipiuntur in personam monasterij.*
29 *Monachus potest esse procurator alicuius laici, & quando.*
30 *Episcopus, licet non possit esse procurator, tamen admittitur aliquando in causa alicuius magni domini.*
31 *Monachus non potest recipere literas, quantumcunque priuatas, sine licentia superioris.*

CAP. XXII.

Cum I. & A. Snīa, à qua fuit appellatum, retractaī, si constat testes ad quorum dicta tn lata fuit, cōspiratores fuisse & ℨdicente parte receptos. h. d. dinidit principaliter in duas partes. In prima ponit factū corā Papa, narratum appellationis remedio. In seda dat iudices appellationis, quib. diffinitionē cāæ sub certa forma cōmittit. Secunda, ibi; Quia vero. Et q̄libet pars pōt subdiuidi, vt patet ī tex. sed p̄dicta diuisio sufficit ad intellectū. Casus ī falis I. & A. canonici S. Dionysij Rhemen. pro se & quibusdam alijs canonicis suis denunciauerunt dño Papæ Abbatē suū, sup dilapidatione, piurio, simonia, & q̄busdā alijs criminosū; sup quib. erat multipliꝑ famatus. vñ Papa ꝑmisit q̄busdā iudicib. quatenus ad illā eccl̄a ꝑsonaī accedāt, & tā in capite, q̄ in mēbris corrigerēt corrigē da; & statuār q̄ sm Deū viderint statuēda. iudices vero, receptis iuris abbatis & canonicorū: abbatē ipsū ab administratione ipsius eccl̄æ p snīam remouerunt, dilata correctione membrorū. a qua snīa ꝓcurator abbatis appellauit. vñ postmodū in pñtia Papæ ꝓposuit dictā snīam reprobari dēre; tū qa iudices lit. non cont. in negotio ꝓcesserunt; tū qa iura ꝓspiratorū, ℨ ipsū receperūt & depositionib. testiū corā partib. nō publicatis, nec ostensis eisdē, ad snīam ꝓcedere p̄sumpserunt. Papa vero his, & alijs intellectis; qa de articulo conspirationis sibi nō potuit fieri plena fides, mandat iudicib. quatenus, si constiterit, q illi ꝓspiratores fuerint, quorū iura iudices receperunt & q abbas ꝓbare voluit corā eis, & iudices dicta illorū solummō sequti (cū p alios ea ꝓbata nō essent) snīam ꝓtulerūt; ꝓcessum illorū dēant irritare in principali negotio; iuxta formam comprehensam in priorib. lris postmodum ꝓcedentes. si vero abbas non poterit ꝓbare illos cōspiratores fuisse; vel si ēt hoc ꝓbauerit: appareat tn, q nihil deposuerunt sup his, pro quib. fuit abbas motus, vel ēt li aliqua deposuerūt ℨ abbatē; ea tn p alios fuerāt sufficiēter ꝓbata, ꝓcessum illorum iudicū dēant confirmare; quia q̄is ad uersus abbatem non debuerint ꝓspiratores admitti; iura tn ipsorum de veritate dicenda super statu ipsius eccl̄æ recipi potuerunt, vt per dicta illorū sup alijs fides possit hēri, q ipsum abbatē non tāgebant, ꝓcipue cum tunc probatū nō esset ipsos ꝓspiratores fuisse. Ber. No. primo, q qnq; canonici regulares hnt abbatē, vt hic; qnq; gubernanī prioris regimine, vt in c. cū in eccle sijs, de maio. & obe. Monachi vero non dōr canonici, nisi sint in eccl̄a cathedrali ītituti, vt qa ecclesia cathedralis est monacha lis, ad hoc alle. tex. iūcta gl. in c. 2. 58. dist. facit 74. dist. c. quorūdā, dixi plenius in c. cām, q̄ §. de iud. No. fcdo, ibi; Ex parte quorundā canonicorū, &c. q regularis pōt ī cā, q̄ hēt ēt ℨ plātū, ꝓstitue re ꝓcuratorē, nedū laicū, sed ēt regularē, consortē eiusdē litis,
1 facit cle. religiosus, de ꝓcu. & de hoc. ℨ. dicā latius post In. † No. tertio, q regulares canonici pñt deferre propriū plātū, nō solū de crīe, sed ēt de infamia criminū; & implorare, q ꝑmissio fiat sup veritate. Idē dic in monachis, vt in c. ex parte, & in c. olim, de accu. Idē ēt in ꝛecularib. clericis respū epi, vt in c. veniēs, & c. licet, de accu. & c. veritatis, de dol. & contu. cū istorū interfit hre bonū plātū. 8. q. j. c. audacter. No. 4. q ītamato plato de crīe, dēt fieri ingsitio, tā in capite, q̄ in mēbris, vt hic; ga orīt sinistra suspicio ℨ mēbra ex corruptione capitis, facit qđ legit & no. in c. fi.
2 de stat. reg. & c. cū oporteat, de accu. † No. quinto & tene mēti,
a q inquisitor [a] gnālis, gnāliter datus super aliqua ecclesia; vt cor-
3 rigat corrigēda, p̄t ex cā amouere plātū a regimine eccl̄æ. † Et no. ex hoc & ex tex. Io. An. post abbatē, appone correctionis, ingsitionē ꝓtineri. Itē q is, cui correctio ꝑmittit, priuat bñficio & vide ad mām, qđ legit & no. in c. cū dilectus, de resc. & in c. j.
4 de homi. † No. ibi; Iudices. q ingsitores super statu alicuius ecclesiæ pñt dici iudices, dicit tū Host. q tex. magis proprie appellasset eos inquisitores; sed iudices dnr, qa ad modum iudicū ab administratione deponūt, & exceptiones admittunt in quo tn differant, dic vt leg. & no. in c. exhibita, de iud. † No. ibi; Proces-
b sum, & c. q appone processus, venit snīa; [b] nā hęc ēt snīa venie bat irritanda. In ℨriū facit c. prudētiā, de of. dele. & de hoc aliàs

in

ADDITIONES.

a ¶Inquisitor. Vide Fel. post Abb. in c. dilectus. ℨ. de resc. col. 2. vbi ponit de visitatore simpliciter dato, an possit deponere prælatum. Seb. Sap.

b ¶Venit sententia. Adde Lanfran. de Ori. in c. quoniam contra falsam, in princ. nu. 4. ver. no. hic videri casum. de proba.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 in hac scda parte memini plenè dixisse. † No. q cõmissio
a habiliũ testiũ non vitiat processum, seu sniam; ex quo per habi
liũ dicta potest sua sustineri; quia vtile est ab inutili separabile,
vt in reg. vtile, de reg. iur. lib. 6. Alia non colligo, quia aut clara
7 sunt, aut ꝫ. examinãda. Gl. j. quærit, ſan isti inquisitores deputati,
vt personaliter inquirãt, possint alijs vices suas cõmittere, vel ex-
tra locũ, in quo sunt deputati, inquirere? Rñdet q non, & bene
loquit: sed de vltima parte vide, quod latius hr in c. statuimus,
8 de off. deleg. lib. 6. & in c. statutũ, §. in nullo, de reser. eo. tit. † Se-
cundo quæriꝫ, nunquid indistinctè possit exigi ab inquisitore
iurm de veritate dicenda? Gl. 2. sentit, q non; sed procedẽdum
est, vt hr in c. qualiter & qñ, il 1. de accus. §. formã. vide quod ple
nè dixi in c. 2. de confess. Glo. 3. colligit ex tex. q officiũ inquisi-
toris super pluribus deputati, non expirat per pronunciationẽ
super aliquibus articulis, de multis sibi commissis, vt satis bene
9 colligiꝫ hic. † Ex quo no. q inquisitor super pluribus articulis,
seu ꝫ plures personas deputatus, non tenetur super omnib. seu
ꝫ omnes simul procedere, seu pronũciare, facit quod plenè di-
xi in c. cũ inter. ꝫ. eo. Idem est fm gl. in ordinario, & arbitro, vt
in iuribus allegatis in ea. Ex quo no. q inquisitor datus super
statu alicuius ecclesiæ, non habet ordinariam iurisdictionem,
b sed delegatam; [b] & nihil mirum. nam & inquisitor gñaliter depu-
tatus a Papa super negotio hæresis, habet delegatam, & nõ or-
dinariam, vt no. Io. And. in c. per hoc, de hæret. lib. 6. quod pro-
bo per locum a speciali, in c. ne aliqui, de hæret. lib. 6. iũcto c. 2.
de off. leg. eo. lib. Secundo no. ex gl. iuncto tex. q delegatus fun
ctus est officio suo per sniam, cum ꝫpronunciat super toto; &
sic debet intelligi c. in literis, de off. deleg. & l. iudex, ff. de re iud.
secus si pronunciat super parte; & limita prædicta, fm ea, quę di-
xi, ꝫ. eo. in c. cum inter. Opp. ꝫ tex. in eo, q hic lis nõ fuit conte-
stata; & tñ Papa hanc exceptionem non vr ponderasse; & sic
obst. c. cum dilectus, de purg. cano. Sol. dicit gl. in ver. lite non
contestata, q hęc exceptio nõ habebat obstare in casu nostro,
quia procedebatur per viã inquisitionis; & inquisitus erat con-
tumax, quo casu procedi potest lite non contest. vt in c. qñ.
§. sunt & alij, vt lite non contest. quod intelligit gl. qñ est specia
lis prosecutor inquisitionis. Si enim iudex procederet ex suo
officio; tunc etiam cũ præsente non fieret cõtestatio; quia non
est, cum quo fieret. Et no. primũ dictum gl. sing. pro limitatio-
ne prælle. c. cũ dilectus, & d. §. sunt & alij, vbi alle. hanc gl. & ex-
pedies hunc articulũ, vt ibi dixi. Ex his sensit hic gl. q abbas fuit
contumaciter absens: quod tũ ex tex. non colligitur: imò iudi-
cio meo potius colligitur oppositum in verbo, iudices, vbi ab-
bas præstitit iurm de veritate dicenda. Præterea abbas hic ap-
pellauit a diffinitiua, quod facere nõ potuisset, si fuisset contu-
max. 2. q. 6. c. ei qui appellat. §. sunt etiam quorum, & l. 2. C. quo.
app. non reci. Ideo intelligo, q hic non erat specialis prosecu-
tor inquisitionis: sed Papa ad solam denunciationem canoni-
corũ commisit inquisitionem, tã in capite, q̃ in membris, vt pa-
tet in litera. Et sic aperte patet, q canonici, qui denũciauerunt
infamiã abbatis, non prosequebanꝫ istam inquisitionem, cũ (vt
prædixi) ista inquisitio fuisset cõmissa pariter ꝫ eos. Hinc est, q
ab omnibus de ecclesia fuit exactum iurm de veritate dicenda,
vt patet in ver. Iudices. meritò nõ erat hic necessaria lit. cõtest.
ideo Papa de illa exceptione non curauit. Opp. & aliter. ex quo
enim dicta testiũ nõ fuerũt publicata, & abbati inquisitio osten
sa, satis iustificari vr abbatis appellatio, vt in c. qualiter & qñ, il 2.
§. debet, de accus. & tñ Papa hanc allegationem abbatis vr ne-
glexisse. Sol. dicit glo. in ver. nec ostensis, q hic erat iusta appel-
landi causa; sed Papa hic non curauit, quia de ea non constitit.
Sed certè hæc rñsio non est bona: quia nec de conspiratione
constabat, tñ in commissione appellationis Papa mandat de
cõspiratione duntaxat inquiri. Inno. dicit q forte dicta aliorum
testium fuerunt publicata: sed dicta cõspiratorum non; ideo de
conspiratoribus mandatur inquiri; vel fm eum nullæ attestà-
tiones fuerunt hic publicatæ; non tñ pp hoc reuocari debet
snia, cum ab ea nõ fuerit appellatum. Ex quo nor. Host. q gra-
uamen illatum ꝫ ius litigatoris transit in rem iudicatam, si in-
tra x. dies nõ fuerit per partem appellatum, ad hoc alle. c. signi-
ficauerũt, de testi. & c. cũ dilecti, de elec. quod tñ limitandũ est,
10 prout hr in c. fi. de app. lib. 6. & cle. vlt. eo. tit. † Et no. singr hoc
c dictũ Inno. q attestationum publicatio est de iustitia, c non au-
tem de substantia; & parti illã nõ petenti imputandum est, de-
buit. n. petere, & a denegatione appellare, aliàs nõ auditur volẽs
impugnare processum, seu snìam ex defectu publicationis atte
stationũ, & ita singr potest intelligi iste tex. quod alibi non ita
bene probatur: quinimò gl. in l. prolatã, C. de sent. sensit oppo-
sitũ. s. q publicatio sit de ordine substantiali, sed Bart. ibi sequit
primum. qđ sic probat, illud. n. est de substantia rei, quo cessan-
te res esse nõ potest. vt l. 2. de ꝫh. empt. & Inst. de empt. & vend.
§. precium. vbi dr, q res & precium sunt de substantia vẽditio-
nis. nam emptio sine his esse nõ potest. Euictio autem est de na
turali. b. seu accidentalibus emptionis. Nunc ad propositũ, cum
snia esse possit sine testium examinatione, seu publicatione, q
patet ex eo, quia nõ est de necessitate, vt ꝓbatio siat per testes;
cũ possit fieri per instra, & cõfessiones, ꝓsumptiones, & similia,
vt in c. afferte, de ꝓsumpt. & c. cũ Ioannes, de fide instr. & in l. in
exercendis, C. eo. tit. ergo publicatio nõ est de substantia snìæ.
11 † Et ideo ꝯcluditur, q si testib. nõ scriptis, vel nõ publicatis, snia
feratur, illud est ꝯ ius litigatoris; nõ autem ꝯ substantialem or-
dinẽ iudiciorũ, & ita refert Bar. tenuisse Iac. Butr. Idem ẽt sentit
Spe. in 2. parte sui lib. in prin. & Host. in Sum. de re iud. vbi dñt,
q non oĩa, quæ interuenire debẽt in iudicio, sunt de substãtia;
sed quædã de solẽnitate, quædã de substantia; sicut in sacro al-
taris, solũ illa verba, quibus fit trãsubstãtiatio, sunt de substãtia;
alia verò sunt de solẽnitate, vt in c. panis, de ꝯsec. dist. 2. vnde di-
cũt, q in iudicio, de substãtia est citatio, libelli oblatio, litis ꝓte-
statio, iurm de calũnia, & q snia feratur in scriptis ꝙrnto loco
& tpe, secuatis solẽnitatib. debitis. sed tu de citatione dic, q est
de substãtia circa absentem, 3. q. 9. c. caueãt, & c. oĩa: sed erga p-
sentem nõ est de substãtia, vt no. Io. And. in c. fi. de elec. lib. 6. &
Bar. in d. l. prolatã, & Bal. in auth. si oẽs, C. si min. se ab hære. abst.
De lib. obla. dic vt plenè dixi in c. 1. de lib. obl. De lit. cõte. dic vt
in c. vno, de lit. cont. De iuro calumniæ habes bon. tex. in c. de
iura. cal. lib. 6. De snia quaꝛ sit ferẽda, dic vt c. fi. de re iud. lib. 6.
Et ad nostrũ principale propositũ adde tex. sing. in c. fi. de hære.
lib. 6. vbi dr, q pp scandalum testiũ cuitãdum possunt subticeri
12 homic. lib. 6. † Sed ꝙro quid de renũciatione, seu ꝯcione, q̃ so-
let fieri in causa ꝓde qua in c. cũ dilectus, de fide instr. & c. patro.
de cau. pos. & propr. vbi per Inn. & in c. cũ venissent, de test. cũ
sim. an sint de ordine substãtialiꝫ de hoc vide bon. gl. in cle. sæpe,
de verb. sig. ver. ꝯcione, per Io. And. in addi. Spe. in tit. de renũn.
& ꝯclu. in prin. vbi tenet, q nõ sit de substãtia. Et profectò fate-
13 dico hic hoc probari ex ꝓdictis; & hoc teneas. † Quæro, qa tex.
mãdat hic inquiri in causa applonis, an testes isti fuerint ꝓpa-
tores, an sufficiat probare in causa applonis inhabilitatẽ testiũ.
Sol. glo. in ver. iura, & dicit q nõ, sed requirit, q in prima causa
pars ꝓbare voluerit; quinimò nõ sufficit, q obtulerit se proba-
turã, nisi nũc verè probet, arg. hic in tex. ibi: Probare voluit &c.
Sed ꝯ hãc gl. op. de c. interposita, de app. vbi oblatio ꝓbationis
absq; alia probatione grauaminis, iustificat applonem: remini
pro solone ad no. in c. ex parte Adę, de test. Aduerte, duo sunt
hic videda. Primo, an in causa applonis possit ꝓbari indignitas
testiũ, ad finẽ retractandi snìam; licet nõ fuerit opposita in ea
sa principali. Sed o, an sola oblatio ꝓbationis indignitatis testiũ
facta corã iudice a quo, iustificet applonem, vt sic ex hoc eo ip
quaꝫ pars retractationem snìæ. Ad primũ vidistis, quid sentiens
gl. Innuit. n. q nõ: & idẽ sensit hic Inn. dicit. n. q pars volens re-
probare testes, debet hoc protestari a principio: aliàs sibi ꝓiudi
cat, ꝫ. de testi. c. pũtium: imò, q plus est, debuit statim probare
& petere, & recipere terminũ ad probandũ, vt hic, & ꝫ. de testib.
c. causam. Sed tu aduerte, quia habes notabilẽ gl. in ꝯrium, in c.
ꝫ. de excep. q̃ dicit, q hæc exceptio ꝯ personas testium est quæ
d peremptoria. [d] Ideo potest opponi, & probari in causa appro
lationis, sicut peremptoria. Et idem sentit gl. in c. ex parte Adæ,
de testi. & in c. de testibus, eo. tit. Intellige tñ fm limitationem
c. præsentiũ, de testib. & vide quod dixi in d. c. ex parte. Et ad
tex. dico, q si pars nõ opponit, nec protestaꝛ in principio, non
audirur indifferẽter postmodum, vt dixi in c. pũrium, & hoc ex
su procedit opi. gl. & Inn. sed seruata dispositione d. c. pũrium
debet audiri; videlicet si iuret, q ad hoc ex malitia non proce-
14 dat, & dic, vt ibi. † Ad fm dic, vt plenè dixi in d. c. ex parte Adæ.
Et ad istũ tex. dic, q iste abbas nõ appellauit a reiectione pro-
tionis, sed a diffinitiua, vt patet in litera, & ꝫ. dicam; & sic ob-
tio probationis, etiã si fuisset a principio reiecta, nõ habuit
ficare appellationẽ, c. interposita, de appel. loquitur cũ ap
tur a grauamine, & dic vt ibi, & in d. c. ex parte. Glo. pen. colli
ex tex. q per applonem reuocantur solũ ea, quæ minus legi-
me

ADDITIONES.

a ¶Commissio. Commissura testium inhabilium cum habilibus, non vitiat processum habilium; dummodo sint tot testes habiles, quod sufficiant. Ad de D. Ant. hic, in 6. col. vers. & sic patet, q commissio inhabilium, &c. & de omnino, quod not. per eundem D. Ant. in c. cum nobis olim, in 3. col. ver. ex his patet, si appelletur, suprà de elec.

b ¶Sed delegatam. Ita not. Card. in clem. 1. in 2. apost. & in §. quia, 44. dilit. hæret. Zach.

c ¶De iustitia. Adde Pet. de Anch. cons. 3.
¶De iustitia. Sæpissimè de hoc dubitatur in practica, secundum Imol. in l. finus, in 3. col. ff. de re iud. de quo vide Bald. in c. 1. fi de inuest. inter dom. vasal. lis oriat. in vsib. feud. & Abb. in c. cum dilectus, in 3. not. ꝫ. de fide inst. & latè per And. Sic. in c. cum olim, col. 7. suprà de off. deleg.

d ¶Quasi peremptoria. Adde Lapum alleg. 82.

me secuta sunt: non autem omnia; licet appellatio sit legitima,
hæc colligit glos. ex eo, q tex. mãdat inquiri, an iudex fuerit se-
cutus dicta cõspiratorũ, vel non. Non autem reuocat snìam ex
grauamine admissionis cõspiratorũ. Contra, q gl. opp. de c. sup
quæstionum, in fi. de of. deleg. vbi reuocantur omnia innouata
post appellationem. Solu. gl. & minus bñ, dicẽs, q hic videbatur 21
appellatio legitima, sed nõ erat: quia oportebat ꝓbare omnes
15 testes ꝓspiratores. † Sed certe hæc sol. nõ est bona: qa ad iustifi-
candam appellationẽ iudicialem, satis est probare ex iusta & ve-
ra causa fuisse appellatum: quo probato, oĩa postmodum attẽ-
tata veniũt reuocanda, tanquam gesta a iudice, cuius iurisdictio
erat suspẽsa per appellationem, vt probatur in d. c. super qõnũ,
16 in fin. & in c. si a iudice, & c. non solũ, de appel. lib. 6. † Hinc notã-
ter dixit Inn. in c. quia pp, de elec. in pen. colum. quod hæc est
vna de differentijs inter appellationem iudicialem, & extraiudi-
cialem: quia in iudicijs quicquid fit post appellationem, venit
reuocandum; quia post appellationem desinit esse iudex, ꝫ. de
ap. c. cum causam: secus extra iudicium; quia solum venit reuo cã-
dum quicquid fit contra appellationem: quia per talem appella
tionem nõ impeditur quis vti legitime iure suo, vt in c. cum nõ
17 bis, de ele. † Hanc eandem ꝯclusionem repetit Inn. in d. c. cum
nobis, in 1. col. vbi dicit, quod si in iudicijs appellatur in vno ar-
ticulo, puta quia vocatur ad locum nõ tutum: vel quia recepit
testem, quem cõstat excõicatum; vlterius q quicquid fecit in tali
causa iudex, reuocabitur, certumque est, q hæc est legitima cau
sa appellãdi; quia iudex admittit testes ꝓspiratores, etiam in cau
sa inquisitionis, vt probatur in c. per tuas, il 1. de simo. Ideo dic
melius ad contrarium ꝫ. formatum, quod hic nõ fuit appellatũ
ab illo grauamine, quia testes ꝓspiratores admittebantur; sed so
lum a diffinitiua, per quam abbas fuerat remotus, vt dicit hic
Host. & bñ, & aperte hoc probatur per istum tex. in ver. A qua
snìa; & vigore hujus appellationis petebat sententiam retracta-
ri, ex eo, q testes fuerant cõspiratores; sed nõ obtinebit, nisi pro
bet q iudex fuerat secutus dicta cõspiratorum. & est ratio, quia
per appellationem a diffinitiua, venit snìa retractãda solum pp
iniquitatem snìæ: nõ autem propter grauamẽ precedẽs; ex quo
ab illo non fuit appellatum. snìa vero non potest dici iniqua, p-
pter admissionem cõspiratorum; si nihil dixerunt, vel iudex il-
lorum dicta nõ fuit secutus: Sed dices tu quare mandatur tunc
inquiri, si iudex fuerat illorum dicta secutus, cum pars non de-
sionis testium non fuit appellatum? debuit enim illud grauamẽ
ꝫ iustitiã partis transire in rem iudicatam, vt in c. cum dilectus,
de elec. & c. significauerunt, ꝫ. de testi. Sol. Hostien. dicit, q iõ,
snìam. magis enim grauatus fuit abbas circa illum articulum
in sententiæ prolatione, quam in testium receptione. Et hodie
in hoc dic, vt habetur in c. fi. de appel. lib. 6. vbi habetur, q si gra-
uamen, a quo nõ fuit appellatum; tãgit negocium principale,
põt in appellõne a diffinitiua reuocari; secus si nõ ꝓiudicat ne-
gotio principali, de quo dic, vt habetur latius in clem. fi. eod. tit.
18 † Et ex his singulariter nota quod exceptio [a] ꝫ personas testiũ,
a dicitur tangere negocium principale; ꝏ si non principaliter, sal
tem per obliquum; quia admissis testibus nõ idoneis perit ipsũ
negociũ: ad hoc gl. not. in d. c. 1. de except. & in c. ex parte Adæ,
& in c. de testibus, ꝫ. de testi. & hoc clare probatur hic. Nã in cã
appellationis discutitur de hoc grauamine; licet ab eo nõ fuerit
19 appellatum in prima causa cum grauamen infligeretur. Et not.
singulariter hoc, quia nescio, q alibi ita bene probetur. † Et pro-
bat hæc litera, q admittitur discussio indignitatis testiũ in ap-
pellatione a diffinitiua; etiam si in prima causa fuit oppositũ; &
iudice ad vlteriora procedente, nõ fuit appellatum, & hoc rõne
prędicta; quia indirecte tangit negotiũ principale; vñ iudex ité-
rum grauare vr, sequendo illorum dicta in snìæ prolatione; &
20 tene menti ꝓdicta. † Opp. ꝫ tex. in fin. vbi dicitur, q ꝫ alios ab ab
b bate, hic potuerunt testes conspiratores [b] admitti. hæc enim vi-
dentur ꝯ c. testimonium, sup. de testi. vbi dicitur q testes crimi-
nosi sunt repellendi a testimonio; sed conspiratores maxime
peccant, vt in c. coniurationum, cum duobus cano. seq. 11. q. 1.
ergo &c. ad idem c. per tuas, præal. de simo. vbi ꝓspiratores, &
capitales inimici æquiparanꝫ, & pari modo a testimonio repellũ
tur. Sol. gl. fin. quatuor modis. Primo q isti fuerunt admissi, vt
de facto suo deponerent. nam & secundo interrogantur de eo-
rum facto, in aliorũ defectum. 4. q. 3. c. si testes. §. ſerui. 2. respõso;
dic tñ q non crederetur eis ad plenum, in aliorum præiudiciũ;
ad hoc q legit & no. in c. j. de cõfess. Secũdo soluit, q isti ꝓspira-
tores possunt ꝫ alios admitti; non ad plenam fidẽ; sed ad ꝑsum-
ptionẽ faciendã, vel ad iudicis informationẽ, fm Ioan. An. & est
simile in d. c. j. de confes. Tertio soluit, q valet istorum dictum
ꝫ illos, qui eos tolerauerũt, ar. in c. nulli, infra de accu. hoc non
placet Io. An. qa illud speciale in Episcopo, vt ibi no. & 2. quæs. 7.
c. pagani. §. in hoc. Quarto soluit, q hoc nõ ꝓstabat tẽpore de-
positionis, illos fuisse ꝓspiratores, vt in fine lr dr. Hæc sol. nõ vr
sufficiens: qa litera vtitur in verbo præsertim, quasi dicat, q idẽ
si cõstitisset. Præterea tex. expresse dicit, quod tales possunt con
tra alios admitti. Quinto extra gloss. soluit Inn. q si alij obiecis-
sent hoc crimẽ conspirationis, fuissent repulsi: sed hoc nullus pter abbatem objiciebat: ideo a solius abbatis nocumẽto exclu-
duntur. † Hæc solu. põt admitti, si delictũ testium erat incogni- 22
tũ; aliàs iudex ex officio suo dẽt repellere indignos, 2. q. 7. c. quæ
rendum, iuncta glo. j. † Sexto soluit idem Inn. quod text. potest
intelligi de his, qui cõspirauerunt ꝫ abbatem in bonum, puta vt
resisterent sibi male alienãti; vel aliqd simile. isti enim nõ debẽt
admitti ꝫ eum, ꝫ quem cõspirant; quia non solum inimici dicũ
tur, vt repellantur a testimonio, qui odiunt mẽte; sed etiam hi,
qui sine mentis odio habent, vel habere præsumuntur causas
inimicitiæ, vt 3. q. 5. c. 2. cum tribus c. sequen. sed contra alios be
ne admittuntur; quia non peccant, nec præsumuntur ꝫ alios ha
bere inimicitiæ causam, quod est singulariter notandum, & vi-
de quod no. in c. exhibita, ꝫ. de iud. Septimo soluit Host. q id q
hic dr, procedit, cùm sit generalis inquisitio: tunc enim nõ est
locus subtilitatibus istis; maxime quoad illos, qui debẽt pœni-
tentiam agere; quo casu nec forsan locus est fm eũ illi formæ,
quæ traditur. de accu. c. qualiter & qñ, il 1. §. debet, licet abbas, q
specialiter expressus erat & ab administratione remouẽdus, de
hoc cõqeri potuisset. Et no. bene hanc so. quæ satis mihi pla-
cet. nam cum agitur ad pœnitentiã, nõ requirunt, ꝓbationes ita
dilucidæ; de quo vide q no. gl. in c. multi. 2. q. 1. & qđ dixi in c. at
si clerici. ꝫ. de iud. & de modo procedẽdi ꝫ religiosos, dixi in c.
cum ꝙringar, de foro compe. & in repet. c. si quis ꝫ clericum,
co. tit. Octauo soluit Gof. q ꝫspeciale est, q tales recipiantur hic,
quia quæ fiunt in capitulo, per alios sciri non pũt, ꝫ. de testi. c. ve
niens, sicut ea quæ fiunt domi, indagantur a domesticis. l. ꝫsen-
su. C. de repu. & ideo quales inueniũrur, tales recipiuntur. Quæli
bet istarum solutionum est bona & moderata, vt ꝫ. vnde eas
c coniungendo, dicit hic Do. Anto. q conspirator [c] in bonum, re
pellitur a testimonio ꝫ prælatum, non ꝫ capitulum, vel alios. ꝙ-
spirator in malum. repellitur a testimonio ꝫ illum, ꝫ quem cõ-
spiratur; ꝫ alios si non opponatur admittitur in generali inqui-
sitione; & ꝫ infamatum, vbi agitur ad pœnitentiam, ꝫ non infa-
matum admittitur in iudicio ad informationem, vel qualem
qualem præsumptionem; ad plenam non; vbi possunt alij testes
23 haberi. † Vbi alij non possunt haberi; admittitur: sed quanta fi-
des ei detur, relinquendum est arbitrio iudicis, & vide ad mate-
riam quod leg. & no. in d. c. per tuas, de simo. & quod dixi in d.
c. ex parte Adę, de testi. dico enim breuiter, q isti conspiratores
omnino sunt repellendi, etiam a principio, ꝫ illum, ꝫ quem ꝙ-
spirauerunt; etiam si agatur per viam inquisitionis: tex. est no. in
d. c. per tuas; ꝫ alios vero admittuntur, si erant cõspiratores ex
bona causa; si ex mala, admittuntur, & repelluntur; creditur pa-
rum, vel plus fm qualitatem personarum; prædicij, & necessi-
tatem probandi, prout de alijs criminosis in iure disponitur, de
quibus plene dixi in d. c. ex parte, & dic vt ibi, & d. c. j. de confes.
24 vbi etiam plene dixi. † Nunc extra glo. opp. ꝫ rex. in eo q isti re-
gulares pro se & ex parte quorũdam confociorum denunciau-
erunt proprium abbatem apud Roma. Pontificem, vt in prin.
literæ dr. videtur enim q regulares non possint cõstituere pro-
curatores, tanquam singulares personæ: nec procuratores con
stitui, saltem sine abbatis licentia. primum probatur; quia non
habẽt velle, vel nolle: sed eorum voluntas, vel noluntas, depen-
deret a superioris iudicio, vt in c. si religiosi, de ele. lib. 6. & in c. 2.
de testa. co. li. & 12. q. 1. c. non dicatis. Secundum probatur in c.
2. de postu. 16. q. 1. c. monachi. vbi probatur, q monachus, vel
canonicus regularis non potest ꝓcurator cõstitui; nisi pro vtili
tate monasterij, & abbate nihilominus imperante. Solu. hinc
sumpta occasione Inn. satis egregie tractat hic materiã istam p
mistim. Sed ego ꝓ clariori intelligẽtia, diuido dicta sua in duas
partes. In prima tractabimus, an religiosus possit ꝓcurator ꝙ-
stituere noĩe ꝓprio. In scda, an & qñ possit ꝓcurator ꝙstitui. Cir
ca primũ dicit hic Inn. q in causis, quas religiosi habẽt, seu hr
possunt nomine proprio, possunt constituere procuratorem;
& in illis etiã procurare nomine proprio. exẽplum põt in mul-
tis cõstitui, vt puta, si fiat inquisitio contra ipsos, vel inquisitio-
nem

ADDITIONES.

a Exceptio. Vide Fel. in cap. j. colum. j. ver. dum dicit, glos. hic, vbi dicit quod exceptio in personas testium regulatur vt peremptoria, & allegat Abb. hic. Sebast. Sap.

b Conspiratores. quando conspirator admittatur ad testificandum, adde Inn. in c. j. de schismaticis. Adde Old. consi. cclxxviij. & cxlv.
¶ Adde Spec. in tit. de testi. §. j. ver. item quod est conspirator. & in titul. de accu. §. ij. ver. videndum. Bal. in c. conuenticulas, col. j. no. j. de pace iu. fir. in vsi. feu. & Car. in cle. j. §. quando uero. de sta. mo. Zac.

c ¶ Conspirator. Quando conspiratores repellantur a testimonio. vide Are. in c. qualiter & quando, il j. in ij. colum. inf. de accu. & Old. in consi. cclxviij. incip. licet quantum ad clausulas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem promouerunt ℑ prælatum , vt hic,& ℑ.c.pe.de accu. vel si agant de propria electione ; vtputa, si fuerũt electi ad prælaturã propriæ ecclesiæ vel alienæ ; & electioni iam consenserunt , de licentia abbatis: ad hoc c.cum dilectus,de consue.& c. cum dilecta,de rescr.& ℑ.eo.ca. ad probandum . † Item cum accusant prꝓprium prælatum : quo casu debent habere expensas à monasterio,ut in c.ex parte,& c.pen.de accu.Et circa hoc ponit In
a no.regulam, quod vbicunq; licet monacho [a] agere licet ei per alium literas impetrare;& causam prosequi,ad hoc ℑ.de excep. c.dilecti,in prin.Firmat,& aliam regulam magis gñalem,dicẽs, qꝛis,cui permittitur per se agere, potest procuratorẽ constituere per l.i.ff.de procura.Et præsertim hoc procedit in religioso; quia melius est vt religiosus agat per alium,q̃ per se ipsum;vt in
36 c.vno, ℑ.de synd.& prædicta notabis.† Ex quibus infero , qꝛ vbicunq; religiosus habet legitimam personã stãdi in iudicio , ut in casibus sibi à iure permissis, in illis libellũ proprio nomine põt ꝓsicere;siue agat,siue conueniatur,ad quod allego bo.tex. in c.dudũ,de ꝑuer. coniug.vbi sñia absolutoria fuit cõcepta in persona monialis.Idẽ ibi dicit Io. And. in condemnatoria , q̃ executio nõ põt fieri in bonis monasterij,ut puta quia obligatio directe concernit personã monachi. 27. q.j.c.si qua monacha.& 16.q.6.c.de laplis.†Quid aũt si executio esset facienda in
27 bonis ? vt puta qa monachus ꝓuenitur ex facto gesto ante monachatũ , & bona monachi transiuerunt in monasteriũ; vel ex facto gesto post monachatum in casu, quo obligatur monasteriũ,iuxta no.per Inn.c.cum olim,de priui.& per gl.& Doct.in d. c.ex parte, de accu. & per Arch. in c.vt periculosa, ne cleri.vel mona.lib.6.plenius per gl.& Bal.in auth. causa quæ fit cum monacho,C.de epis.& cle.& conclude, qꝛ si agatur ℑ monachũ in obligatione orta ante monachatũ , debet narratio facti concipi in personã monachi: quia cum eo negotiũ gestum est. Item q̃ obligatio consistit in personam monachi; quia non potuit per ingressum monasterij se ab obligatione liberare.arg.opt.in d.auth.causa quæ fit cum monacho : sed monasteriũ tenetur, tanquam procurator in rem suam , arg.Insti. de acquisi.per arrog.in fi.no.Bal.in auth. causa quæ fit cum monacho , sed conclusio libelli,& sñia condemnatoria, debent referri in monasterium,quod tenet Io.And.in d.c.dudũ,& multi alij in d. authen. causa quæ.Sed alij ℑ.Bald. ibi consuluit,qꝛ feratur in personam vtriusq;,quod satis placet,arg.eorum quæ no.in c.querelam, de ele.facit optime quod no.Inn.super rub. de obl. ad ratioci. vbi dicit, qꝛ si obligatus alicui intrat monasteriũ , & non habeat in bonis vnde satisfaciat;qꝛ scribendo vel aliud honestum opus faciendo,sãlua honestate regulæ, ille suo creditori satisfaciat, q̃d no. Primo ergo executio fieri debet in bonis , si qua peruenerunt ad monasterium.Secundo prouidebitur in defectum,modo prædicto,in personam monachi : ex quo euidenter colligit,
28 qꝛ obligatio remansit in personam monachi . † Secundo casu principali, cum agitur ex facto gesto post monachatum, dic qꝛ obligatur monasterium,& ℑ illud est agendum: quod tñ est intelligendũ,vt no.Inn.in c.cum olim,& no. in d.c. vt periculosa, & in c.quod quibusdam.de fideiuss. & hoc quoad primum prin
29 cipale dictum.† Quoad sm,an religiosus possit procurator cõstitui.concludit hic Inno. qꝛ pro vtilitate monasterij; & abbate
b Imperante potest indubie,ut in iurib.sup.alle.Dubium est,[b] nũ quid possit esse procurator pro vtilitate abbatis, ut si sit accusatus,vel ℑ eum inquiritur;& concludit, qꝛ sic ; & idẽ dicit in alijs negotijs abbatis,vt in electione ipsius; & similibus; quia in hoc vertitur vtilitas monasterij , vt bonus abbas ei præficiatur , & præfectus defendatur,quod no. Et per hanc rõnem idem dicit
c Inn.[c] vt possit constitui pro laico patrono,vel principe,vel magno defensore,siue vtili amico monasterij.Nã eꝛo vr̃ hoc officiũ procuratoris interdicendũ magis,quam monacho.5.q.3.c. cũ scimus:& tñ archiepꝰ fuit procurator pro quodam dño laico,vt habetur in ca. per venerabilẽ,qui fil.sint legi.multo ergo fortius in prædictis casibus est monachus admittendus, cũ verse tur vtilitas monasterij , promouendo causam magni dñi, vel amici monasterii:& si is,ℑ quem constituitur, excipiat quod in hoc nõ vertit vtilitas monasterij, replicabitur sm Inn.quod nõ spectat ad ipsum de hoc inquirere,vel scire,possent.n.tales esse, & ita oculꝛ vtilitates monasterij quod non expediret;imo officeret,ipsas omnib. esse notas:sed ꝑuentus,ad quẽ pertinet scire & tractare vtilitatẽ monasterij,uel etiam ipse monachus,qui ꝓstituitur,posset ℑdicere ex hac causa.Item, & de mandato eꝛi potest monachus constitui procurator,sm Inn.alle. 16.q.1.ca. qui vere, quod intellige pro vtilitate cõi , & publica ecclesiarũ; de quo tñ dic,ut no.per Inn.& alios,in ca.j. de sta. re.quinimo plus dicit Inn.quod etiam ℑ voluntatem eꝛi,& abbatis possunt monachi denunciare malum prælatum; & ad hoc procuratores constituere, vt hic patet, & 2.q.7.c.qua pꝓ:quinimo pro prosecutione cuiuslibet negotij , in quo plures monachi agendo vel defendẽdo admittunr,ꝓfit vn⁹ vel plures ex his ,ꝓ se negotiũ prosequi;& etiam constitui procuratores ab alijs nomine eorundem,vt hic no.probatur sm Inn.& bene , ℑ. de accu. c.cum olim;& allegat ad hoc bo.tex.apertum iuncta gl.in ver.confiteri,in cle.religiosus,de procur.† Nec obstat prædictis sm Inno. in dicto c.non dicatis, vbi dicitur,quod nec literas debet recipere monachus sine licentia superioris, quod intelligitur de literis quantumcunq; priuatis & amicabilib.sibi missis, vt ibi no. ergo fortius hoc idem dicendum in procuratorijs . Ad hoc rñdetur,qꝛ præmissa conclusio procedit,q̃n vertitur vtilitas monasterij; & in casibus sibi à iure permissis ℑrium vero procedit rr , & pro vtilitate propria, quod est notandum . Ex prædictis sume multas notabiles limitationes ad ca. 2. de postu. maxime quatenus ibi fit mentio de vtilitate monasterij;ut sic illud verbi sumatur valde late,& ex hac significatione sic late sumpta dicit Host.in c.ex rescripto,de iureiur.quod ex abbatis permissione potest monachus deputari ad tps ad seruitiũ alicuius prælati, vel magnatis ; quia hoc nõ fit sine vtilitate monasterij,cum per illum negotia monasterij promoueantur, sicut aliàs dicitur de clerico sæculari,vt in cap.cum dilectus,de clericis non residen. ad hoc alleg.tex.cum glo.in c.cum pastoralis. 2.quæstio.7.

ADDITIONES.

a ¶ Monacho. Vbicũq; monachus põt propria authoritate agere,põt & propria authoritate per alium literas impetrare;& ad causas illas procuratorẽ constituere,vt hic etiã per D.Ant.in 2.col.cir.me. & hanc eandem doctrinã tradit gl.in verbo constituere,in cle.religiosus,de procu. & pro hoc facit quod no.D.Ant.in c.edoceri,in prin.in vlt.col.de resc.Item ad hoc facit , quia in casibus,in quib,minor habet legitimam personam stãdi in iudicio, his casibus potest procuratorem propria authoritate constituere, ut est tex. in c. ex parte de resti.spol.& hanc partem tenet hic D.An.in prin.in 8.colum. Imo.in d.cle.religiosus super illa glo.in ver.constituere.& Bar.in l.etiam præterito.§.absens,ff.de ma.vin.qui alle.l.diuus , ff.qui pe.tu.& idem dicit Barto.in l.neque tutores , C.de procura. & vide pro ista doctrina quod no. Cyn.& Bald.in l.exigendi,C.de procur. & quod his casibus possit procuratorem constituere,tenent Barto.& Iacob.de Are.in l.si ex legati causa, ff. verbo.obliga.& alleg.ad hoc glo.in l.2.ff.qui pe.tu.quam vide, & alleg. not. in l.3.§.1.ff.rem rat.hab.pro quo optime facit quod not.Spec.in tit.de procu.§.ratione quoque constituentis,in 1.col. ver. item quod constitutus. Item adde , quod his casibus quibus coniuncta persona potest agere per coniunctam,hjs etiam potest constituere procuratorem,etiam ante lit. cont. iste est casus no.in c.accedens,in fi.ibi procuratorem mittas, qui ad agendum & respondendum,&c. sup.de procu.sed posset responderi , quod ille text. non dicit quod coniuncta persona constituat procuratorem, sed dum tacet dicit, mittas procuratorem , intelligitur , scilicet constitutum ab ipso filio qui contraxit sponsalia. & adde quod pro doctrina, sup. tradita de minore est casus in c.si annum,in prin.in 2.col.de iud.in 6.& alleg. text. & ibi Bar. in l.diuus ver.si quidem.ff.qui pe.tu.& ad idem vide Lap.alleg.49.in vltimo colum.& Bar.in l.j.in princip.circa med.dum loquitur de seruo , ff.de procura. Seb.Sap.

b ¶ Dubium est.Vide Gem.post Arch.in c.nullus 2.q.7.vbi idem tenet,dummodo fiat de mandato episcopi,& tenet Imol.in cle.& si principalis,col.1.& de rescrip.& Rom.in sing.274.inc.monachus,non potest.

c ¶ Inn. Et istud dictũ Inn.sequitur D.Ant.in c.per venerabilẽ,in 3. col. qui ibi sint legi.& in c.ex parte,de iureiur.& in c.1.de syn.in vlt. col. & in c. cum Fer.1 2.in col.de consti.& Imo.post D.Ant.in cle.& si principalis,in 9. colu. in fi.de rescr.& sequitur Arch.in c.nullus.2.q. 7.Sed contra hoc fortiter urget quod no.Io.An.in c.1.in fi.de post.vbi dicit, quod ad hoc ut monachus possit esse procurator, non sufficit quod secundario adsit utilitas monasterij:sed oportet quod adsit principaliter.item adde hic D. de R.o.in antiq. dec.33.& nou.dec.246.Item vide Doct.in c.quamuis,in 2.col. ver.sed quid si est constitutus,de procu.in 6. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria fit alicui,etiam si ei dicis veritatem,dummodo iniuriandi animo dicas,de quo inf.nu.26.*
2 *Actio iniuriarum,siue intentetur ciuiliter,siue criminaliter,infamat eũ quem;licet aliquo respectu talis infamia possit vitari.3.4.5.*
3 *Procurator non potest interuenire in causa corporali.*
Pro iniuria potest aliquo casu in ferri pena corporalis.
4 *Actio iniuriarum,an competat pro modica iniuria.*
Condemnatus pro modica iniuria,an efficiatur infamis,nu.8.
7 *Delicta quantumcunque parua, sunt punienda.*
9 *Infamia facti est illa , quæ obuenit ex communi hominum oblocutione, quæ non potest aboleri, nisi contrario facto videlicet, quod contrarium dicatur.*
10 *Papa potest restituere famæ tam laicos,quã clericos sibi subiectos;alios vero non.*
Degradatus,& depositus potest per Papã restitui,non si constat, quod ex hoc est effectus infamis.
11 *Legitimare,& famæ restituere procedunt à pari.*
12 *Collegium Cardinalium, vtrum possit aliquem famæ restituere.*
13 *Cardinales,sede vacante , nil possunt exercere de spectantibus ad Papã.*
14 *Episcopi,an possint aliquem famæ restituere.*
Episcopi dispensant à votis,iuramentis,& fidelitatibus,& huiusmodi.
15 *Criminosus,cum quo est dispensatum , potest testificari in omni causa, & quemlibet accusare:si vero non est dispensatus,non.*
16 *Restituere famæ non possunt,prælati inferiores episcopo.*
17 *Imperator potest Imperio suo subiectos famæ restituere;& taliter restituti citra aliam dispensationem possunt promoueri ad sacros ordines.*

Senatus

18 *Senatus Romanus non potest hodie famæ restituere ; quia apud eum nulla iurisdictio remansit.*
19 *Principes & ciuitates non recognoscentes superiorem,possunt famæ restituere.*
Ciuitates non recognoscentes superiorem , habent tantam potestatem in se;quantam habet Imperator in vniuerso.
20 *Infamis ex forma alicuius statuti,potest restitui famæ per principes, & ciuitates superiorem recognoscentes.*
21 *Præscriptio, qua præscribuntur reseruata principi,requirit tempus , de cuius initio non est memoria.*
22 *Restituere famæ non possunt inferiores principes ; nisi in quandam consequentiam.*
23 *Actio iniuriarum intẽtatur ciuiliter ad pecuniariam æstimationem per iuramentum iniuriati,secundum formam hic traditam ; secuta tamen taxatione iudicis.*
24 *Actio iniuriarum si est intentata ciuiliter,non potest vlterius criminaliter intentari.*
25 *Dicentium ad inuicem iniuriam potest alter alterum accusare.*
26 *Delicta paria,mutua compensatione tolluntur , quando agitur ciuiliter; secus si criminaliter.*
27 *Dicere alicui , tu es bastardus , animo iniuriandi, est verbum iniuriosum.28.*
29 *Animus an fuerit bonus,vel malus , indicatur per circunstantias , & indicia.*
30 *Libellum famosum si quis repererit,& in eo contenta propalauerit, graiter punitur.*

CAP. XXIII.

1 a **Cum te.** † Damnatus[a] in actione iniuriarum, infamis est; & per papam potest famæ restitui. Ita cõmuniter summatur.& procedit hæc summatio, sm vnum intẽlectum,quem gloss.nõ sequitur. sed secundum quod glo. intelligit summo sic . Damnatus pro nulla, vel modica iniuria, infa-
2 mis non efficitur.† Quæ autẽ istarum lecturarum sit verior [b]inf.
b subijciam cum gl. 2. diuiditur in duas partes. In prima ponitur petitio.In secunda eius examinatio,vel responsio, ibi.Nos aũt. Casus literalis.H.de Castro Guartini,& B.habuerũt inter se verba iniuriosa;ita quod H.dixit ipsi B.quod equus suus nõ erat minoris valoris,quam capilli ipsius B.quare ipse B.ꝓuenit H.actione iniuriarũ. iudices quidam qui sup hoc cognoscebãt, condẽnauerunt dictum H.in decem solidis.vñ ipse timẽs, ne per dictã sñiam notaretur infamia, petiit a dño papa beneficium restitutionis ad famã;papa vero cõsiderans, quod nulla vel modica sibi fuerit facta iniuria , vult ipsum H. per dictã sñiam infamia nõ notari.Ber.No.1.qꝛ licet quis dicat verum; ex quo tñ iniuriandi animo dicit tenetur actione iniuriarum.nã equus , quanquam vilissimus, nõ est verisimile qd̃ sit minoris precij, quam capilli alicuius : sed quia hoc illi improperauit animo iniuriãdi , tenet de iniuria , & generaliter cum quæritur, an dicens alicui conuiciũ,qꝛ est in se verum,teneatur actione iniuriarũ, dic vt ℑ.plenissime dicam in vltima q.Not. 2. quod licet actio iniuriarum sit priuati iuris,vt l.fin.C.de iniur. tñ irrogat infamiam condemnato,vt hic,& l.j.de his qui no.infam.& ibi habẽtur multa, de quibus quis damnatus efficitur infamis. Et scias quod infamia iuris quandoque irrogatur in genere delicti ꝑ sñiam declarati ; q̃nq; ex gñe pœnæ , q̃nque ipso facto; scilicet ex genere facti,qd prosequere,vt leg.& no. 3.q.7.c.infames, §.porro infamia. alia non
8 colligo;qa veniũt. ℑ.discutiẽda.† Quæro, nũc an actio iniuriarũ infamet,siue agat criminaliter,siue ciuiliter? Gl.j.no.dicit qꝛ sic, ait.l.athletas,in fi.ff. de his qui no.infa.Ille tñ tex. aperte hoc nõ ꝓbat. ibi.n.solũ dr̃, qꝛ dãnatus furti, vi bon.ra. & iniuriarum, de dolo malo suo nomine damnatus pactusve fuit , efficitur infamis;& sic nõ attingit specifice casum, q̃n agitur ciuiliter.Doct. tñ simplr hic transeunt cum glo. Sed tu habes glo.in ℑrium in c.at si clerici, de iud.in uersa nõ suo iudice, prope fi.quæ tenet ℑrium,dicens generaliter,quod damnatus de crimine infamie, cuitat infamiam, si agitur ciuiliter : sed primũ dictũ sentit glos. in c.multi.2. q. 1. & tenet gloss.& Bar. in l.infamẽ.ff.de pub. iud, vbi plus dicit.quod ẽt in crimine publico efficitur quis infamis, licet actum sit ciuiliter.satis enim est, quod habeat cãm publici iudicij,quod singulariter no. & pro gloss.nostra facit, quia iura simpliciter dicunt , quod damnatus in actione iniuriarũ , efficitur infamis.l.1.& ad d.l.athletas, de his, qui no.infam.ergo indistincte intelligi dẽnt,de ma.& obe.c.solitæ, & 19.distin. c.si Romanorũ, præsertim in casu nostro.nam cum actio iniuriarũ sit priuati iuris, dicta l.fi.C.de iniur. nõ est curandum,an sit actum ciuiliter, an criminaliter; & profecto pro hac sñia, vr̃ tex.in d.l.
4 infamem.in fin.†Sed quæro, an subsit aliquod aliud remedium cuitãdi a principio hãc infamiã?Solu.hic gl.1.dat vnũ remediũ, vt scilicet conuẽtus actione famosa cõstituat procuratorem,& non patiatur ipse sñiam.l.furti,§.si quis alieno. ff.de his qui not.
c infa,vbi dr̃ qd̃ condemnatus alieno nomine,non efficitur [c] infamis; & ideo nec procurator meus, nec ego icurrimus infamiã.
d Per.dicit hanc cautelã ꝓcedere,[d] q̃n ciuiliter agit: qa si crimina-

liter,nõ ꝓstituitur procurator in actione iniuriarũ, nisi ꝓstituẽs, sit illustris,vt in l.fin.C.de iniur.& 3.quæst.9.c.absens,§.nisi in crimine.Dices tu,quare hoc,cũ vsque ad pœnam relegationis possit cõstitui procurator.l.1.ff.an per alium cã appel.& no.in c.veniens, ℑ.de accu.dico hoc iõ esse, quia cum agitur criminaliter de iniuria, pœna est arbitraria ; vñ põt iudex imponere pœnam
e corporis afflictiuam,vt Insti.de iniu.§.in summa, quæ gl.singulariter dicit , quod etiam Pœnã mortis [e] possit iudex inferre, quæ cum nõ sit exequibilis in absentẽ,non dẽt interuenire procurator,ne sñia sit in illum euẽtum frustratoria.Et sic no.sing. ex d.l. fin.& d.s.nisi,quod etiam in crimine priuato,nõ interuenit procurator. q̃n põt imponi pœna corporis afflictiua, quod etiã no Bar.in d.l.fin. & sic ampliatur intellectus l.pen.§.ad crimẽ, ff.de pub.iud.vbi solum dr̃ de crimine publico . An autẽ sñia sit prædicto casu ferenda in personã dñi,dic post Cyn.in d.l.fina.quod cum agitur criminaliter,sñia est ferenda in persona dñi,& nõ procuratoris, vt dicit tex.in d.l. fin.& rationem ibi vide per Cy. Si vero agitur ciuiliter , dẽt ferri in personam procuratoris.d.l.
5 furti,§.si quis alieno,& no.Cyn.in l.j.C.de senten.† Quid autem si iudex sequẽdo cõmunẽ theoricam,de qua in c. querelam,de elect.& l.j.C. de sentẽt.& interloc.om.iud.profert sñiam ℑ pro curatorem,& ℑ dñm,nunquid dñs efficiatur infamis?Cyn.in l.si non conuicii,in vlt.quæst.C.de iniu.sentit quod sic. & sentit idẽ in præalle.l.j.dicit tñ ibi, quod sñia non est ferenda ℑ dominũ hoc casu;aliàs nullum esset cõsilium legis.vñ dicendum (vt ipse sentit)quod aut sñia non tenebit,per tex.præalle.in l.j.aut dominus notabitur, quia verum est dicere ipsum fuisse condemna-
6 tum, & sic cessat ratio d.§. si quis alieno , quod no.† Cape aliud remedium extra glo. vt vocatus ad iudicium in actione iniuriarum,vel alia famosa actione, soluat [f] ante, quam condemnetur. tunc enim absoluetur; quia soluit. Ad hoc tex. not.in l. si reus, ff.de procurator . & ibi per Bar. & in d.l.infamem, prope fin.& 6 sic limita istam gl. super qua nihil scribunt Doct.† Quare papa noluit istum cõdemnatum actione iniuriarum, notari infamia? Glos.secunda reddit multas generales causas,vt patet in ea.Et vr̃ gl.velle qꝛ iste non fuit notatus infamia , licet fuerit condemnatus;qa iniuria fuit nulla,vel minima,vt in tex.& ex hoc,si glo.esset vera,haberet solennis limitatio ad iura gñalr, & indistincte decentia, qꝛ actio iniuriarum infamat , vt non procedat in iniuria modica.Itẽ voluit hæc glos.& aliud notabile . si esset verum, qꝛ pro modica iniuria,non daret actio iniuriarum; sicut nec actio de dolo,pro modico.duo sunt examinanda.Primũ , an pro modica iniuria detur,seu competat actio iniuriarum. Secundum, an condemnatus pro modica iniuria , maxime verbali, efficiatur infamis. Circa primum Ioan. And. tenet hic aperte contra glo.

dicens,

ADDITIONES.

2 ¶ Damnatus. Pro intellectu huius decr. vide Bar. in l.infamẽ,ff.de pub.iud.

b ¶ Sit verior.Not.quod intellectus,qui placet Hostien.vbi violat literam,ideo alius intellectus videtur verior,nec obstat quod responsio debet conuenire,quia ille non petebat simpliciter se restitui:sed timens esse notatus ;sed non affirmabat,se notatum,q.d.ego timeo non esse notatum;quia ista iniuria fuit nulla vel modica.tenendo alium intellectum iste tex. probaret , quod sententia nulla infamaret,quod non est dicendum. & an cancellatio banni restituat famam,vide Bald.in l.generaliter, C.de senten.paſ. Andreas Barba.

c ¶ Non efficitur.Vide Bal.in co.c.j. in §.iniuria,de pact.iura.fir. de damnato de leni iniuria.And. Barb.

d ¶ Procedere.Vide Bal.in l.nihil,post medium, C.de procura,& in l.eos.§.super his,verſiculo extra not.C.de appella.& in l.fin.C.de iniu.Sebastia.Sapia.

e ¶ Pœnam mortis.Adde an procu.possit interuenire, cum pœna est arbitraria, Per.de Anc. consi.cclxxij. & an iudex possit arbitrari pœnam corporalem, per Alex.cons.cxi.ij.lib.

¶ Circa hoc,quod hic dicitur , an iudex possit arbitrari pœnam corporalem quando pœna est collata in arbitrio iudicis dicas , quod potest imponi etiã pœna mortis , quando pro similibus delictis consueuit imponi secundum D.Ant.& Ioan.de Imol.in c.de causis,de offi.c.deleg.& vide Do.Card. Abba. & Imol.in c.ex literis,de rescrip.& Ioan.de Imo.in l.j. ff. de pub.iud.& Bal. in l.& si seuerior, in 2.col. C.de infam.& an & quando in arbitrariis possit iudex arbitrari pœnã mortis,vide Bal.in c.j.in §.iniuria , de pace iur.firmã. vbi dicit, qꝛ propter excessum criminis põt arbitrari pœnã , vsque ad mortem inclusiue.& vide glo.Inſtit.de iniu.& ibi plene per Ang. Are.in §.in summa,& adde quod semper princeps potest arbitrari pœna mortis, vt per Bal. in l.1.C.de sacrosanct.eccl.& in l.quicunque,C.de iur.fug. Et adde,qꝛ si arbitraretur iudex,imponendã esse pœnam mortis; tunc putarem non admitti procuratorẽ ad plenam causæ defensionem,sicut in alijs criminibus publici iudicij,iuxta ea q̃ habentur in l.ferunum quoque,ff.de procura.& in l.pen.§. ad crimen,de pub.iud.& per gl.in c.veniens , de accu.vbi plene de materia, & habetur in c.tuæ.de procu.Adde Bal.in l.fin.in fin.vbi bon.tex.C.de dolo, & Bal.in l.ea,quæ,C.de cõdi.indeb.in fi.& in d.l.si reus , per Bal.in l. vtique, de rei vendic.itẽ vide Bar.& Doct.in l.iusiurãdũ, qꝛ ad pecunias,in §.cũ res, ff.de iureiur. vbi Bar.dicit, qꝛ alias pfuasit cuidã potestati existẽti in officio, cũ ibi esset statutum , qꝛ q̃n aliquis potestas condemnabatur in syndicatu qꝛ tunc nec ipse,nec aliquis de sua familia possit esse ibi potestas : qꝛ soluat anteq̃ esset cõdẽnatus. Et adde D.Matt.in no.84. & Bar.Veron.in cau. xxvij.vbi ponit duas alias cautelas ad euitandum dictum statutum. Anto. Franc.

f ¶ Soluat.Vide Decium post Abb.in c.at si clerici, in princi.columna xvj. versi. & retenta conclusione,supra de iudi.vbi allegat Bald.in l.j.in ij. no.C.de do Io,& in l.vtique,in fin.princip.ff.de rei vendicat. Sebastianus Sapia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicens, qđ in tex. colligitur ℑriũ; & idẽ sentiũt hic Doc. & Barr. in dicta l. infamẽ, prope fi. allegans ad hoc istũ tex. Sed volens rñdere ad istũ tex. possum dicere, quod hic fuit iste iniuste condemnatus. nã Papa hic dicit, qđ pro nulla, vel modica iniuria, fuit iste ꝺdemnatus: vnde pondera verbũ; nulla; sed hoc nõ obstante teneo primũ, vt. ſ. detur actio iniuriarũ, quantumcunq; leuis fuerit iniuria, primo facit iste text. in quo Papa non dicit
a ſtiam nullam, vel iniuſtam. ſed qđ iniuria fuerit ita modica, a vt quaſi nulla videretur. Itẽ hoc probo ex etymologia vocabuli, dr̃. n. iniuria omne id qđ non iure fit, & appellatur contumelia à ꝓtemnendo, quia inferens iniuriã, alium contemnit, ut probatur in l. j. ff. de iniur. hic. n. ꝙueniũt iniuriæ, ẽt modicæ. † Nã de
7 lictum quantumcunq; paruũ puniendũ eſt, l. recipiendum, ff. de pœ. c. non afferamus. 24. q. j. hinc dicit gl. no. in c. duo ſunt. 96. diſt. quod omnis contumacia eſt excõicatione digna; & tanto eſt maior, quanto ex minori reſurgit: quia vr magis iudicẽ contemnere. † Quoad fm Spe. in tit. de in integ. reſti. in ſecunda par
8 te. §. videndũ, in fi ſequitur opi. huius gl. dicens, qđ Papa istũ nõ reſtituit, ſed declarat eum non infamẽ: quia pro modicis verbis fuerat ꝺdemnatus; & placuit hoc Pet. ſed alij Doct. vt Inn. Hoſt. Ioan. And. & D. Car. tenent ℑriam opi. vnde Inn. in verſi. Volumus, ſupplet reſtituendo re plene; & ſic intelligit, quod Papa istũ reſtituit priſtinæ famæ. Item fm Ioan. And. rũſio debet cõuenire petitioni, de fide inſtru. c. inter dilectos, ver. cæterũ, quaſi innuat, ꝙ cum hic fuerit poſtulatum beneficiũ reſtitutionis ad famã, Papa rñdendo, per verbum volumus; vr reſtituiſſe. pro hoc allego meliorẽ tex. Inſti. de inut. ſtipul. §. præterea. vbi dr̃, ꝙ ſi quis ſtipulatur à me decẽ ſub ꝺditione, vel ad diem; & ego ſim pliciter rñdeo, promitto; videor ſpopondiſſe ſub ꝺditione, vel 12
ad idem, fm quod præceſſit interrogatio, ſubijciens tex. ibi rationẽ; quia non eſt neceſſe in rñdendo eadem omnia repeti, q̃
b ſtipulator expreſſit, b ita dico in propoſito noſtro. Item hoc idẽ colligit per verbũ. Volumus, quod eſt verbum inducens diſpoſitionẽ, & non ſimplicem declarationem, ad hoc tex. iuncta gl. in cle. vna, de offi. vica. & in c. præſenti, in ver. locati. de præben. lib. 6. hoc idem per istũ rex. reperio tenere Bar. in d. l. infamem, prope fi. Tertio ad vtranq; qõnem facit, quia iura ſimpliciter, & indiſtincte dñt, quod condemnatus actione iniuriarũ, efficitur infamis; nec diſtinguunt, an agatur ciuiliter, an criminaliter; an fuerit modica, vel magna iniuria. d. l. j. & l. athletas, de his qui no. infa. ergo indiſtincte ſunt intelligenda. l. de pretio, ff. de publi. in rem act. & in iuribus præalle. & per hoc ſit expedita gl.
9 2. cum mã ſua. † Opp. & vr, ꝙ Papa nõ potuerat istũ liberare ab infamia; quia non eſt ſuppoſitus iuriſdictioni ſuæ. nec per impoſitionem pœnitentiæ potuit eũ priſtinæ famæ reſtituere; qa licet per pœnitẽtiã, animas ſaluare poſſimus; infamiã tñ abolere nõ poſſumus, vt 2. q. 3. c. Euphemiũ. §. hinc colligitur. Sol. duplex datur, fm gl. ſi. Primo, quia poſſumus intelligere istum fuiſſe clericũ: ſed hoc non colligitur ex litera. Secundo, quia forte iſte ſuberat Papæ, quoad tpalem iuriſdictionẽ. Sed pro clariori expeditione totius materiæ, proſequar hoc gñaliter, poſt Inn. qui poſſint famæ reſtituere. & primo ſcias duplicẽ eſſe infamiã: vna eſt facti, quę prouenit ex cõi hominũ locutione, de qua plene per Bar. in l. de minore. §. tormenta, ff. de qõ. & vide quod dixi in c. teſtimoniũ, de teſtib. & iſta nõ põt per aliquem aboleri: quia cũ ꝓſiſtat in facto, oportet ꝙ facto ℑrio tollatur, & in isto habet locũ d. §. hinc colligitur, præalle. non. n. põt facere princeps, vt facta habeant pro infectis. l. in libello. §. factæ, ff. de capt. & c. ſi Paulus. 32. q. 5. nec põt mutare voluntatẽ hominum, ſeu eorũ expreſſiones, & opiniones. 47. diſt. c. ſicut. 2. §. neceſſe, in fi. ſed bñ põt princeps diſponere, ꝙ talis infamia facti non hẽat effectũ, & debet facere; cũ viderit illã eſſe iniuſtã & maxime ab æmulis ortã, vt in c. cũ in iuuentute, de præſump. 2. q. 5. c. Mennam. Alia ſpecies infamiæ eſt iuris, quæ. ſã iure infligitur, vt in c. infames. §. porro. 3. q. 7. & ſuper iſta verſatur mã noſtra. quã expediam per octo qõnes. Prima, quid in Papa. Sẽda eſt quid in collegio Cardinaliũ. Tertia, qđ in Epõ. Quarta, qđ in inferioribus prælatis. Quinta, quid dicemus de Imperatore. Sexta, de ſenat. Septima, de regib. & alijs principib. citra Imperatorẽ. Octa
10 va. de iudicib. inferioribꝫ. † Ad primũ de Papa, concludendo hic fm gl. o. & Inn. dic, quod clericum indubie famæ reſtituere poteſt, ut hic, fm vnũ intellectũ, intelligendo quod iſte fuit clericus. Præterea Papa reſtituit clericum depoſitũ, ſeu ſolenniter degradatũ, ut leg. & no. in c. ideo. 2. q. 6. qui tñ ex tali degradatione fuit effectus infamis, ut leg. & no. tam in milite cœleſtis militiæ, quã ſeculariſ, in l. 2. §. ignominiæ. ff. de his qui not. infa. Idẽ dicendũ de laico eccleſiæ ſubdito quoad adminiſtrationẽ tpalẽ, ut illum Papa reſtituere poſſit, ut hic in gl. & probo per c. per venerabilẽ, qui fil. ſint legi. vbi probatur, ꝙ in terris ſubiectis eccleſiæ, Papa exerceat omnia iura Imperij, ad idẽ 96. diſt. c. Conſtantinus, & c. fundamenta, de ele. lib. 6. & cle. paſtoralis, de re iudi. cũ ſimi. Laicũ vero alteri ſuppoſitũ, cõi opinione tenetur ꝙ reſtituere famæ nõ poſſit, qđ mihi placet. ad quod allego c. cauſam, qui ſi. ſint leg. vbi patet, quod de iſtis tpalibus, Papa ꝙ impedire non debet in terris aliorum, ꝺcor. c. ſolitæ, de maio. & obe. & c. ſi Imperator, 96. diſt. maxime, quia Imperator hoc ſibi ſeruauit in prærogatiuã Imperij. l. j. §. de qua, ff. de poſtu. probetiã per identitatem rationis, per c. per venerabilem, præalle. ni ſicut Papa non legitimat alteri ſuppoſitum, ut ibi cõiter tenẽt, ita nec famæ reſtituere poteſt: † Cum iſta pari ratione proce-
11 dant, ut no. Inn. in c. cum P. tabellio, de fide inſtrum. Dubitatur tñ, quid ſi Papa indiget eo ad clericatum? quo caſu tenet hic in no. quod Papa tñ, & non alius poſſit reſtituere famæ, ut ſic reſtitutus poſſit ad clericatum aſſumi, arg. 54. diſt. c. multos, & ex antiquis, vbi poteſt eccleſia ſeruum alterius aſſumere, dummodo ius ſuum dño ſerui compenſet. Hoſt. dicit, quod licet pro Inn. faciat, quod laicus non eligitur: ſed tñ poſtulatur. 61. diſt. c. Oſius, in prin. & §. ſed aliud poſtulatio autem ad ẽpatum facta per aliũ, approbari non poteſt, quam per Papã, ut in c. ſi de poſtul. præla. ubi de hoc; tñ ipſe quoad caſum iſtum tenet ℑrium, fm Ioan. And. Sed D. Ant. ſequitur Inn. & dicit quod Hoſt. non
c ſentit aperte ℑrium. Idem Archid. c 2. q. 3. c. Euphemium. §. hinc colligitur. Ego etiam ſequor Inn. & allego bonũ caſum in d. c. per venerabilem. vbi patet, quod Papa legitimat aliquem laicum, quoad ſpiritualia; vt ſic per omnia reſtituturus cenſeatur ratalibus. Fortius ergo poteſt talem famæ reſtituere, quoad ſpiritualia; & per ꝑns cenſetur reſtitutus, quoad tpalia; præſertim cum non tractetur hoc caſu de alterius præiudicio. Monſtruoſum ſiquidẽ videretur, ut quis cenſeretur integræ famæ, quoad ſpiritualia, quæ ſunt digniora, & non quoad tpalia, ut arguit in tex. & uide quod ibi not. & ſic dico ibi eſſe caſum de hac cõ-
12 cũ (ut dixi) legitimare, & famę reſtituere, iudicenſ à pari. † Venio ad fm, Inn. hic voluit, ꝙ collegium Cardinalium poſſit tanꝙ reſtituere. mouetur quia authoritatem ſenatorũ habet, alle. d. c. Conſtantinus. 96. diſt. & ſic poteſt intelligi fm eum, quod dr̃. ꝙ eccleſia habet ſenatum, & cum Inn. tranſeunt cõiter Doct. hic ſequentes. Idem tenuit Bar. in d. l. j. §. de qua, ff. de poſt. ſed in l. infamen, ff. de publi. iud. prope finem, vbi vr uelle hoc procedere, cũ eccleſia caret Paſtore. i. mortuo Papa Inn. ſequitur Archid & ibi gl. tenet hoc in cap. eccleſia. 16. q. j. & in 2. q. 3. §. hinc colligitur, c. Euphemium. ſed Lau. & Ioan. de Lig. ſentiunt oppoſitũ in cle. ne Romani, de ele. per illum tex. Et profecto antequam eos vidiſſem, placebat mihi iſta opi. ℑria, & facio hoc fundamentum. In iure non legitur, ꝙ collegium Cardinalium, uel ſingulares Cardinales habeãt alicuius iuriſdictionis exercitium ſine Papa, præterquam in titulis eorũ, in quibus fm cõmunem opinionem habent iuriſdictionem, tãquã ẽpalem. ut legitur. & no. in c. cum in eccleſijs, de maio. & obe. & in c. vno, eo. tit. lib.
13 facit quod no. Ioan. mona. in c. ſuper eod. j. de hære. lib. 6. † Post mortem uero Papæ, uacante eccleſia iuriſdictionem exercere nõ põt per tex. illius cle. ne Romani, ubi dr̃, ꝙ vacante eccleſia nil põt Cardinales exercere de ſpectãtib. ad Papã. Non obſt. Cõſtantinus, ſuper quo ſe fundat Inn. & eũ cõiter ſequẽtes: ille. n. tex. ſolũ facit in eo, ꝙ Imperator Cõſtantinus poeſſit diuersis ordinis clericis reuerẽdiſſimis ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſeruientib. ut hr̃ent culmen, & dignitatẽ ſenatus, quaſi velit Inn. ꝙ ſicut ſenatus Romanus poterat reſtituere famæ, ut in d. l. j. §. de qua, ff. de poſt. ita & collegiũ Cardinaliũ, cũ habeat ſenatus poteſ-
d tem per illũ text. Sed certe iudicio meo non facit: d tum quia non loquiꝝ de Cardinalib. tũ ga Imperator non potuit dare poteſtatẽ hanc in eccleſia Dei; ga hoc pertinet ad Papã. Præterea illud nũq̃ fuit repertũ, ut collegiũ Cardinaliũ exerceret iura ſeratus:

ADDITIONES.

a ¶ Ita modica. In pœnalibus de minimis habetur ratio, vt hic, & tradit Bald. in l. j. §. de exercit. ff. nau. caup. ſtabu. ubi dicit, quod pœna, quæ imponitur comburenti domum, habet etiam locum in comburente ꝺmum tam. vr de multa per Deci. qui etiam alleg. Abb. hic, in c. de appellationibus in ſexto, de appel. Iaſ. in auth. qui rem, col. 4. C. de ſacroſ. eccle. aduerte tamen, quod dicit Bald. in c. cum adeo, col. 2. ſup. de reſcri. ꝙ notarius non poteſt punir de falſo, quando falſitas eſt in re modica. & dicit Alex. in conſi. 94. in 5. vol. quòd fabricans falſam monetam, paruam, non punitur pœna fabricantis falſam monetam. Seb. Sap.

b ¶ Expreſſit. Adde pro hoc, quod dicit Ant. de Bur. conſ. 2. de clauſula, fiat, ſu petitur, quæ poni ſolet in ſignatura ſupplicationum.

¶ Circa iſtam clauſulam, fiat, ſimpliciter appoſitam in ſignatura, dicas quod refertur ad narrata in ſupplicatione; quia Papa uidetur omnia ſupplicata concedere, ſed ſi addatur in reſcripto verbum, ius, vel iuſtitia, vtputa quia dicatur quod fiat ius, vel iuſtitia, operatur ut valeat ſententia etiam iniuſta, licet ab illa poſſit appellari, ut per Inn. in c. prudentiam, de off. deleg. & vide Pau. de Caſt. in l. ſi. ff. de iuſt. & iu. vbi ponit de iſta clauſula. & Ang. in Aſſi. de hær. & Fal. in §. exhæredatos, & uide Bal. in c. cum veniſſet, de reſt. & in c. 2. in 2. col. de of. dele. & per nouiſſimos, in l. iuſtitia, ff. de iuſt. & iur. ubi multa ad hoc allegant.

c ¶ Archid. Item vide eundem, in c. ſi quis cum militibus. 6. q. 1. ubi dicit, quod ſi Papa reſtituit aliquem infamen in ſuo ordine, eſt admittendus ab Imperatore, quia ipſe Imperator minor, & ex quo ei minora concedentur, &c. quod Papa non poſſit tollere infamiam irrogatam per iudicem ciuilem, ꝺcr. net Bear. Th. in 2. 2. q. 168. arg. vlt. in ſi.

d ¶ Non facit. Adde quod R. o. conſi. 498. tenet opi. Iſin.

natus: nã ſenatus hẽbat ptãtẽ legis ꝺdẽ, vt ĩ l. 2. §. deinde, ff. de orig. iur. & inſtitu. de iur. natu. ge. & ciuil. §. ſenatuſconſultum.
14 † Venio ad tertiũ, qđ de ẽpis. Inn. indiſtincte tenet, ꝙ licet mino
a res, a & maiores poſſint in multis reſtituere, & in multis diſpẽſare, vt not. in c. dilectus, de tẽp. or. & c. at ſi clerici §. de adul. de iud. & abſoluere a iuris, & votis, & ſi delitatib. vt in c. 1. de voto, & c. cum quidã. de iureiur. & no. in c. debitores. co. tit. & 15. q. 6. c. authoritatẽ: in integrũ tñ reſtituere nõ põt, quoad honores, & ſimilia; nec infamiã remittere; qa hoc nullo iure cauetur; & hoc ſequitur Hoſt. adducẽs ꝙ nõ diſpenſat cũ patiẽte defectũ in natalibus, quoad ordines, vt hodie hr̃ in c. 2. de fil. presbyt. lib. 6.
15 † Dicit ẽt Inn. ꝙ ſi ẽps cũ alio criminoſo, q̃ cũ infami diſpẽſat, bene admittit ad accuſandũ, & teſtificãdũ; nõ ſolũ in ciuili, ſed ẽt in criminali; & nõ ſolũ ℑ laicos, ſed ẽt ℑ clericos, cũ & talis, cum quo diſpenſet, poſſit (qđ plus eſt) ad ordines ꝓmoueri, & ad bñficia, & ad alios actus legitimos: quare multo fortius poterit ac euſare, & teſtificari ẽt in ſacerdotes. 2. q. 7. c. ipſi apoſtoli, & c. pẽced. & ſeq. Nec obſt. ſ. de reſtib. c. teſtimoniũ. vbi dr̃, ꝙ ꝺdẽnatus de crimine nõ põt teſtificari in criminalibus, qđ intelligẽdũ eſt qñ nõ eſt diſpẽſatũ, fm Inn. vel fm Io. And. cũ fuit ꝺdẽnatus de crimine, ad cuius ſñiam ſit infamis; & prædicta no. Glo. tñ Io. in c. dño Sancto. 50. diſt. & in c. Euphemiũ. §. hinc colligitur. 2. q. 3. dicit ꝙ ẽps in omni crimine, in quo põt diſpẽſare, põt infamiã tollere. Inn. tñ & Hoſt. cõiter ſequẽtes ſentiũt hic oppoſitum, vt
b patet ex ꝺdictis. Ego vero tenui in d. §. de adulterijs, quod ẽps nõ põt diſpẽſare ſup infamia principaliter; b & hoc caſu procedũt prędictæ; ſed vbi venit acceſſorie ad caſum ſibi permiſſum dico, ꝙ põt. Nã cõdẽnatus de adulterio efficitur infamis. l. 2. ff. de his q. not. inf. & tñ ẽps diſpẽſat cũ tali, vt dixi plene in d. §. de adulterijs. Ad idẽ vr tex. fm vnum intellectũ in d. §. de qua, vbi hr̃, quod inferior abſoluit ab infamia, qñ veniebat acceſſorie ad ſñiam, ℑ
16 quã ex cã reſtitutionẽ in integrũ cõceſſit. multa. n. ꝺceduntur acceſſorie, quæ nõ veniũt principaliter. l. j. ff. de auct. tut. † Ex his infertur ad deciſionem quarti dubij. dicẽdũ eſt enim quod iſti citra ẽpm, reſtituere famæ non põt; præſertim cum nunquam diſpenſent: niſi in caſibus a iure expreſſis, vt plene dixi in d. §. de
17 adulterijs. † Ad quintũ de Imperatore, c dicẽdum, ꝙ ſuę iuriſdi-
c ctioni ſuppoſitos indubie põt famæ reſtituere; cum hoc ipſe ſibi reſeruauerit, in ſignũ priuilegij ſpecialis. d. §. de qua. Alteri vero ſuppoſitos, pura Papæ, nõ poterit ſicut ſ. dixi de Papa reſpectu ſubiectorũ Imperatoris. An autẽ laicus infamis reſtitutus ꝙ Imperatorẽ, poſſit promoueri ſine alia diſpẽſatione ad clericatum, poſſet adduci Inn. pro & ℑ, vt patet ex prædictis. Sed ego credo quod ſic, dummodo egerit pœnitẽtiã, quia incipit eſſe, qđ nõ fuit, vt in c. ferrũ, 50. diſt. Poſſet tñ in ℑrium argui; quia Impe
rator nõ põt habilitare quoad ſpiritualia, arg. in d. c. per venera
bilẽ & hoc forte voluit Inn. in eo, qđ dixit Papam tñ, & nõ aliũ poſſe reſtituere laicũ famæ, cũ ſibi neceſſarius eſt in clericatu. Poſſet tñ intelligi, quod illa dictio, tñ excludat alios prælatos in
feriores; nõ autẽ Imperatorẽ; cũ ſimp℞ reſtituat priſtinæ famæ. nam reſtitutio eſt primi ſtatus reintegratio. 2. q. 3. c. ſi quẽ. §. fin. & l. C. de ſent. paſ. & Imperator potuit tollere infamiã, quam plegẽ ſuã intulit; & perinde ſentire, ac ſi ille nũquã fuiſſet infamis quoad iuris effectũ, vt no. glo. in ſimili in cle. 1. de immu. ec. & reſpectu criminis, quod fuit notorium, nõ poteſt haberi pro
infecto: poterit tñ eps poſtmodũ diſpẽſare, ſicut facit cum illo,
18 qui in notoriũ crimẽ ſine infamia incidit, de temp. or. c. fi. & no. in hãc mediã viam, quam puto de iure veriſſimã. † Ad ſextam
d de ſenatu. certum eſt, quod olim poterat. d. l. j. §. de qua, ff. de po ſtu. ſed hodie nõ eſt amplius iſte ſenatus, d præſertim Romę. nec remãſit hodie aliqua poteſtas in ſenatu. hinc no. dixit Bar. in l. fin. C. de legi. quod hodie populus Romanus & ſenatus nõ põt facere legẽ: ſed olim ſic; ratio eſt hæc, fm eum: nã poſtquã populus Romanus trãſtulit poteſtatẽ in principẽ, adhuc apud eos remãſit poteſtas eligẽdi, & priuãdi, vt l. 2. §. ex actis, ff. de orig. iur. ĩ illo tẽpore poterat populus Romanus, & ẽt ſenatus legem
e cõdere. e Sed hodie omnis poteſtas Imperij eſt abdicata ab eis. Ius enim eligẽdi habẽt principes de Alemania, de quibus per gl. in c. ad apoſtolicæ, de re iud. li. 6. & ius priuãdi hẽt ſolus Papa d. cad apoſtolicæ, facit c. venerabilẽ, de elect. & cle. ne Romani, de iureiur. Cũ ergo nil omnino, quod ſit de Imperio, remãſerit, nõ apparet ratio fm Bar. & bñ. per quam poſſint leges ꝓdere. Et op
time facit hæc ratio ad ea quæ ſ. dixi in collegio cardinalium, vt nõ poſſint famæ reſtituere, cum poteſtas exercendi hæc, præci pua ſit in Papa duntaxat; licet faciat cum conſilio cardinalium. d. c. per venerabilẽ, in §. rationibus, & per Io. mo. in d. c. ſuper eo, de hær. lib. 6. Et ſic limita dicta Inn. & aliorum ſequacium, qui dixerunt ſimp℞ ſenatũ poſſe famæ reſtituere. Nam dico illud procedere fm antiqua tẽpora: ſed hodie ſecus; cum nulla pote
ſtas Imperij remanſerit apud populum Romanum, vel ſenatũ;
19 a Romanis, vt dixi in c. nouit, de iud. vbi vide. † Ad ſeptimum, qđ de regib, & alijs principibus inferioribus? dicit Inn. quod nõ pot reſtituere famæ: quia vnus tñ princeps inter laicos præeſt omnibus alijs, ſcilicet Imperator, vt patet 7. q. 1. c. in apibus, & ff. ad l. Rhod. de iact. l. deprecatio, C. de quad. præſc. l. bñ a Zenone, cuius legibus omnes chriſtiani laici, tam Reges, quã alij, obedire debẽt. C. de legi. l. leges, maxime quia ab eccleſia ſunt approbatæ; & nulla lege cauetur, quod poſſit aliquis reſtituere, niſi ſolus princeps; id eſt Imperator; vel ſenatus, dicto §. de qua; quaſi per hoc oĩb. alijs videat interdictũ. Sed dicit Inn. alios dicere, ꝙ oẽs reges in integ. reſtituere poſſunt, qui non ſunt Imperatori ſubditi, ſed ſoli Papæ in dubijs, & in grauibus de quib. in c. per venerabilẽ, palle. D. Ant. dicit, ꝙ prima opi. põt eſſe vera in recogno
ſcẽtib. ſuperiorẽ. Scda ĩ nõ recognoſcẽtib. q põt ponere manũ ad ea q̃ principi ſunt reſeruata, d. §. rationibus, per qđ põt dici ie cũdum cũ, ꝙ ciuitates, quæ nõ recognoſcunt ſuperiorem, põt famæ reſtituere, alleg. quod not. Bar. in l. hoſtes, ff. de capti. ego primo ad hoc allego Inn. qui hoc expreſſe firmat in c. cum P. tabellio, de fide inſtr. & Bar. in l. infamẽ, in fin. de pu. iud. vbi idẽ
f quod ſ. tenet in regibus, f & principibus, & alijs ciuitatibus non recognoſcẽtibus ſuperiorem dicẽs ꝙ populus liber, tantam potteſtatem hẽt in ſe, quantã Imperator in vniuerſo; & facit quod ipſe no. in l. 1. ff. de aqua plu. ar. & Bald. in l. decernimus, C. de ſacroſ. eccleſ. † Vide ad prædicta vnam limitationem, quam ponit Bart. in d. l. j. §. de qua, ff. de poſtu. vbi dicit, quod ciuitas recognoſcẽs ſuperiorem non poteſt famæ reſtituere per illum tex. & idem in alijs principibus recognoſcentibus ſuperiorẽ, quod dicit verum in infamia irrogata per ius cõe: ſecus ĩ infamia, quæ irrogatur ex forma alicuius ſtatuti; quia per aliud ſtatutum contrarium poſſet tolli, cum nil tam naturale, quã vt vnum qđque ſoluatur eo vinculo, quo ligatum eſt. l. nil tam naturale, ff. de re. iur. Ex hoc dicto no. quod ciuitas nõ libera põt facere ſtatutum infamiæ irrogatiuum, facit l. omnes populi, ff. de iuſt. & iu
21 re, & illã infamiam põt tollere. † Dico etiam quod iſti recogno
g ſcẽtes ſuperiorem, g poſſunt remanente ſubiectione ꝓſcribere a
h iſta reſeruata principi: ſed requiritur tempus, de cuius initio nõ eſt memoria, vt eſt tex. no in c. ſuper quibuſdam, de verbor. ſigni. & per Bar. in l. ſi publicanus, §. in rectigalibus, ff. de publ. † Ex
22 his patet deciſio octauæ, & vltimæ quæſtionis. Dicendum eſt. n. (vt patet ex prędictis) quod iſti iudices inferiores nequeunt famæ

ADDITIONES.

a ¶ Licet minores. Vide Imo. in l. infamem, in v. col. ff. de publi. iud. cum alleg. per Dec. in c. at ſi clerici, colum. xj. verſ. ſucceſſiue. Abbas concludit, ſupra de iudi. vbi tangit, an poſſit epiſcopus reſtituere in conſequentiam; licet non poſſit principaliter.

b ¶ Principaliter. Eps diſpenſat ſuper infamia, non principaliter, ſed acceſſorie, qũ venit in conſequentiam neceſſariam, de quo per Archid. in cap. Euphemium. §. hinc colligitur, circa fi. 2. q. 3. & quod epiſcopus non poſſit reſtituere famæ, tenet Bald. in cap. at ſi clerici, in reco. de iud. & ibi vide Domi. Anton. in princ. in xv. col. vbi circa hoc ponit notabile dictum.

c ¶ Imperatore. Adde, quod Bal. conſi. ccci. 3. lib. inc. proponitur, quod quidam clericus, videtur inclinare ſaluando gl. 5. o. diſtin. in c. domino ſancto, quod epiſcopus poſſit diſpenſare cum infamia contracta leui cauſa.

d ¶ Iſte ſenatus. Contrarium ſentit Pau. de Caſt. in l. non ambigitur, ff. de legib. vide And. Sicu. in c. translato, col. pen. ſup. de conſti. Vide per Arch. x. q. 3. c. cauendum per Pa. plenius. & per Imo. in c. veniens, de ſi. presbyt. & aliquid in c. diuerſis, de cle. coniu. & in c. ſummus Pontifex, de ſenten. excomm. Archi. vj. quæſt. 1. c. ſi quis. & xij. quæſt. 1. c. eos, & adde, quod Fran. de Piſis dixit diſputando quod hic; quia princeps põt reſtituere infamem, niſi illa infamia ſit contracta certo loco, vt per D. Alex. Imo. in l. infamem, ff. de pub. iud. in addi. ad Bar. vbi etiam ponit, an poſſit peti per procuratorem. Sebaſt. Sap.

e ¶ Legem condere. Adde Ro. conſil. ccviij.

f ¶ In regibus. Contrarium ſentit Bar. in l. acta. §. 1. ff. de re iudic. Sebaſt. Sapia.

g ¶ Superiorem. Vide Abb. in c. ſuper quibuſdam. §. præterea, de verb. ſign. & Signoro. de Homodẽ. in conſi. ccj. Ant. de Roſet. in tractatu legitima. vbi ponit de poteſtate legitimandi an poſſit præſcribi vide etiam Ial. in l. Imperium. ff. de iu. om. iu. & Fel. in c auditis, ſup. de præſcrip. Seb. Sap.

h ¶ Præſcribere. Adde ipſum Abb. Pan. in capit. ſi. in ver. ſecundo quæritur, in fi. ſup. de conſuet. vbi dicit quod in his quæ ſunt reſeruata principi in ſignũ ſupremæ poteſtatis, non poteſt induci conſuetudo, niſi eſſet tantum tempus cuius initij memoria non eſſet in contrarium, per ſing. tex. in d. c. ſuper quibuſdam. §. præterea. & ita etiam ibi D. An. & Imo. quæ ſunt iſta quæ ſunt reſeruata principi enumerat Bal. in l. j. C. de iure an. annulo. & in l. reſcripta, C. ſi contra ius. vbi etiam recitat illa quæ ſunt reſeruata papæ. & adde ꝙ no. Barto. in l. cum neque, C. de inco. li. x. in l. j. C. de muli. li. x. in ver. quæro cui poſſit imponi hæc collecta &c. vbi mirabiliter concludit, & eſt caſus multũ frequens, quod ad hoc vt ciuitates poſſint imponere collectas forẽſibus pro rebus quas poſſident forenſes in illa ciuitate. ſi illæ ciuitates dicãt quod habent ex conſuetudine tanti temporis, cuius initij memoria non ſit in contrarium. hoc non videtur verum: quia imo debet ſufficere tempus. x. annorum cum imponere collectam forenſibus non ſit de reſeruatis ſummo principi, quia iſtud poteſt induci per ſtatutum inferioris, expreſſe no. Bald. in l. j. C. de ſen. quæ pro eo quod inter. & ibi probat legibus, & rationibus propterea in contingentia facti. D. Alex. Imo. conſuluit contra Bar. in conſi. ccx. inci. viſo & bene diſcuſſo proceſſu, vbi expreſſe tenet, quod ſufficiat tempus x. an. vt poſſit imponi collecta forenſibus. & ita refert & ſequitur D. Ial. de May. in l. de quibus. ff. de leg. Seb. Sap.

¶ Adde an ciuitas non recognoſcens ſuperiorem poſſit famæ reſtituere, eundem Abb. conſ. ciiij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mæ restituere, d.§.de qua, nisi in quandam consequentiam, fm
vnam lec.d.§.de qua,vt ꝛ.dixi:& per hæc hẽs plenissime hãc ma-
23 teriam expeditã.† Vlterius quæro, ad quid agitur [a] actione iniu-
a riarum:Sol.dicũt Host.& Io. And. quod agitur ad pecuniariam
æstimationẽ iniuriæ,vt ꝛ.de iniur.c.olim,& condemnatus,infa-
mis efficitur, vt hic, & in iuribus ꝛ. all. etiam si clerico, & quod
plus est eo fuerit irrogata, vt in prædicta decr. olim, ꝛ.de sent.
exc. c.ea nosci. Ego dico, quod de iniuria, põt agi ciuiliter, &
criminaliter . si agitur ciuiliter, procedit quod ꝛ. dictum est, vt
agatur ad æstimationem pecuniariam , & æstimabitur iniuria p
iuramentum iniuriati,secuta tñ taxatione iudicis; ne ille in infi-
nitum iuret. l. constitutionib .ff. de iniur. & debet iniuriatus se
referre in æstimatione ad damnum,quod potius voluisset pati;
non autem ad lucrũ,a quo potius voluisset abstinere,vt puta iu
ro,quod potius voluissem centũ de meo pdidisse,quã hanc in-
iuriam pati.Et hanc practicam iurandi,& taxandi vide per glo.
in c.si canonici , de offi. ord.lib.6.in versic.dãnis,plenius per gl.
& Bar.in l.iiuriarũ æstimatio,ff.de iniur. & plenissime de hac ma
teria videre poteris multas põnes per Cy.in d.l.si conuitij, C.de
iniu. Et an in libello poterit actor hanc quantitatẽ exprimere?
Bar.in d.l.iniuriarum, dicit quod aut æstimatio venit faciẽda per
iudicem;& tunc nõ est exprimenda quantitas in libello;cũ ista
taxatio spectet ad iudicem,& nõ ad ipsum actorem. Aut æstima
tio est faciẽda ab ipso actore;& tunc per eum debet exprimi,ar-
34 gum. l.vbi , ff. de ver.obl. † Si vero agit criminaliter, tunc venit
imponenda pœna arbitraria ; & potest iudex arbitrari pœnam
corporalem,vel pecuniariã fisco applicandam,ad hoc vide tex.
cum gl. Inst.de iniu.§.in sũma.& si actum fuit ciuiliter, non põt
postea agi criminaliter, quia actio ciuilis hoc casu tendit ad vin
dictã, de quo dic vt legitur, & nota.in l.prætor edixit. ff.de iniu.
An autẽ clericus admittatur hodie volens agere ad æstimatio-
25 nem iniuriæ,vide quod no.in c.olim,prealleg.†Sed pone quod
b vocauit te[b] latronem, & tu me, nunquid quilibet nostrum põt
c agere de iniuria illata?Spec.[c]formatiam istam quæstionem in titulo
de accusatore.§.2.ver. quid si vocaui te. Et primo arguit , quod
non ; quia sicut vim vi repellere licet , ita & iniuriã, ꝛ. de rest.
spol.c.olim, & l.vt vim,ff. de iust. & iure. Præterea patia delicta
mutua compẽsatione tollũtur,vt in c.pe. & vlt.de adulte.l.viro,
ff.solu.matri.l.si duo,ff.de dolo.Spe.firmat ꝯriũ,vt quilibet pos-
sit agere de iniuria sibi illata,quia istæ iniuriæ cõcernunt diuer-
sa,ad hoc 3.q.11.c.negãda;secus autem, qñ concernerẽt idem,
& ageretur cuiliter: & iste est casus d.c.pe.& vlt.Nam adulteria
coniugũ, ꝓcernebãt idem mrimonium ; refert tñ quosdam di-
cere , quod si tu dicto vel facto me prouocasti; & ego dicto vel
facto feci tibi iniuriam, qđ tu nõ potes agere ꝯ me, ad hoc l.§.
cũ arietes,ff.si quadru.pau.fe.dica.& quod inconsultus calor, vi
tio calumniæ caret.2.q.2.c.si quem.§.notandũ,in fi.& ita simpli
citer transit Spec. Doc. hanc põnem hic nõ tangũt. Ego vero
distinguo sic,quod aut ego dixi tibi iniuriam,potius animo pur
gandi me ab iniuria,quam mihi inferebas;& nõ teneor actione
iniuriarũ.Exẽplum, si diceres , quod ego commisi aliquod cri-
men, dico quod tu mentiris. nam licet mihi meam innocentiã
defendere,& hoc aperte tenet Bar.in l.quę omnia,ff.de procur.
alleg.l.qui cum maior,§.si libertus, de bo.lib. Aut cõuitiũ meũ
ꝓcernit aliud factum , ita qđ non venit ad innocẽtiã meã defen-
dẽdã, & tũc dico, qđ quilibet põt agere de iniuria sua, arg.opt.
in c.veniẽs,de iureiu.ibi:Alternatim cõuitia ingerẽdo,&c.Itẽ ꝓ
bo rõne.sicut nõ est licitũ pcutere eũ, qui me pcussit, si non fit
ad defensionẽ,sed ad vindictã,vt l.si ex plagis.§.tabernari[2],ff.ad
l.Aquil.dixi in c.olim,de rest.spol. ita non licet facere iniuriam
inferenti,quia nemini licet ꝓpria authoritate vlcisci l.nullus, C.
de Iudæ.puto tñ, ꝙ qui prouocatus iniuriam intulit, est mitius
puniẽdus;quia difficile est cõpescere iustum animi dolorẽ, arg.
opti.quasi exꝑssum in simili l.si adulteriũ.§. Imperatores, ff.de
adul.facit quod legitur, & no.in c.3.de sent. excom. & hęc not.
26 † Vltimo hic reuoco in dubium,an sit verum, quod dixi in prin.
vt non teneat actione iniuriarum , si cõuitium, quod tibi intuli
d sit verum?reperio Io.An.[d]pleníssime hunc articulum fuisse pro
secutum in addit.Spe.in tit. de iniur. post princi. & quia optime
hic cadit,vt patet ex prædictis;& materia est quotidiana,hic inse
rã. Et recitat ipse circa hũc articulũ sex varias opiniones.Prima
opi.ꝙ aut quis dixit verũ animo infamãdi,& tenet;aliàs secus,vt
no.in c.fi.de iniur. vbi per Hosti. Scda fuit opi.Accur.in l. eum
qui,in prin.ff.de iniur.qui simpliciter tenuit conuitiãtem teneri
actione iniuriarũ,siue in iudicio, sive extra iudicium id agat, fa-
cit Inst.eo.tit.in prin.Tertia fuit opinio Io.2.q.j.c.si peccauerit,
in princ. vbi vꝫ distinguere, an id fiat in iudicio,& licet; an extra
iudiciũ, & non licet;& secundũ primum dictum intelligit prædi
ctam l.eum qui. Quarta fuit quorundam opinio distinguẽtium,
an illud conuitiũ prouenìat ex culpa eius , cui iniungitur , puta
quia dꝫ proditor, hæreticus,vel periurus; & non tenetur, & sic
27 loquitur d.l.eum qui.† Aut sine culpa, vt qa dixit bastardum ;&
tũc tenetur ad hoc.56.dist.c.nasci.C.de natu.lib.l.legem.Quinta
fuit opinio aliquorum distinguẽtium aliter. s.an expediat reip.
illud cõuitium publicari ; & tũc non tenetur , si verum est, nec
distinguitur hoc casu,an ꝓuenerit ex culpa,vel sine,vt quia leg-
ius,talem enim expedit ꝑparẽ; quia contagiosus est morbus
de coniu.lepro.c.j.de cler.egro.c.de rectoribus,& prædicta l.eu
28 qui.† Aut non expedit reip. talia publicari, vt puta si appellans
illum bastardũ,claudum, cucurbitam, vel quid simile; & tũc to
netur,quia iniuriosum est nostros defectus detegi,C.quando &
qui.quar.pars debe.l.2. libr.x. & hoc dicit Ioan. Andr. placuit
dño,& magistro suo in d.l.si non cõuitij,& Cy.& Pet. ibidẽ fuit
8.q.& dic ꝙ ẽt placuit Bart.in l.eum qui,vt ꝛ.dixi in primo no-
b.li.Sextã opinionẽ posuit Dy.dicens , ꝙ aut de quitio potest
iniuriatus accusari;& si dicit verũ,non tenet iniuriarũ, sic intelli
git d.Leũ q.& l.4.C.eo. ti.aut non poterat accusari;& tũc tenet
licet verũ dicat,vt ꝑal.l.4.nili probet se nõ aio iniuriandi dixisse
d.l.si nõ conuitij.& hæc opinio idẽ in effectu hẽt,ꝙ ꝓcedens.
se vero Io. An.in add.ꝑall.sic dicit posse rite distingui, ꝙ aut
xit qs conuitiũ in iudicio,aut extra.Primo casu,si illud ꝓbat,no
est dubiũ ꝙ non tenet,vt in d.l.eum q,cũ cõcor.& intellige sic
excipiendo,illud fiat.quia iuris executio nõ habet iniuriã, &
l.factũ cuiuscunq; §.j.aliàs est l.nõ vꝫ,ff.de reg.iuris. vbi dꝫ,ꝙ no
vꝫ vim facere,q ordinaria actione experiꝫ. Secundo casu, aut ip
per libellũ famosum;& tũc,ẽt si dicit verũ tenet, C.de famo.li.
j.fm canones excusãt si ꝓcedat in publicũ,& illud ꝓbet de qua
dic,ut 5.q.1. in summa. si vero dicat cõuicũ sine libello;tũc aut
c illud conuiciũ dꝫ ex cã,aut sine cã,[e] Primo casu,si cã correctio-
nis dicat,ẽt publicè.nõ tenet;puta ista duo simul iuncta faciunt
cessare actionẽ iniuriarũ.ſ.ꝙ ex cã iusta dixit;& illud ꝙ dixit, c
verum,pro hoc 45. dist. c. sed illud , vbi ponitur illud apostolo.
Peccantem coram oĩbus argue,vt cæteri timorem habeant, &
ex ea cã etiam coram superiore,licet nõ in iudicio,ad eius cor-
rectionem dici poterit ; vt puta , qa vult ordinari , & est spurius,
vel hęreticus occultus, vel quid simile. † Existentia enim causæ
vt eius veritas indicat , qđ non animo iniuriandi hoc fecit . per
circũstantias enim,& indicia, apparet de animo, seu de eo iudi-
catur.l.1.& quod ibi no.C.ad leg.Cor.de sica.& in c. 2.de ren.li.
6.& c. pastoralis,de causa pos.& proprie.in fi.In secundo mem-
bro , quando sine causa dꝫ conuicium, puta in rixa, & animo ic
& tunc etiam si conuicium sit verum, tenetur fm eum. hoc ca-
est subiectum huius actionis , & animus iniuriandi, quod vere
sonant; & dicendi modus, nec veritas conuicij eximet eum ab
hac actione.ſ.quis qs C.de post.& C. de officio rect. pro uin.l.j.
ibi.Nam & si veræ voces sint, nec ad libiditem &c. vbi patet,ꝙ
nõ sufficit veritas conuicij, sed requiritur, quod absit libido, &
voluntas iniuriandi. Ad idem facit l.ij.C.quẽad.test.ap.vbi iubet
imperator nõ aperiri partem testamẽti, q respicit alterius igno
miniam; & vide quod no. in c. de colluſ.dete.in gl.in ver.qua-
tas,vbi dicit,quod Deus non est remunerator nominum,sed ac
uerbiorum,quasi respicit,non id,quod fit,sed quo animo fit,de
hoc.86.dist.c.non satis.Idem si denũciando reperitur malo ac
lo denũcians, vt in c.cum I. & A. ꝛ. eod. & c.cum oporteat,de
accuſ. fortius prohibendum est infamare, & cõtra detractores
remittit ad c.ex merito,cum sequenti.6.q.j.& cum hac opinione
sit ipse Do. Ant.& hæc dicta sua satis mihi placent.In præceden
tibus enim casibus, satis excusatur ab iniuria verum dicẽs, cum
non habuerit animum iniuriãdi.Iniuria enim absque affectu
cientis,non consistit,vt l.illud,ff.de iniu.& 15. q.j.c.illud.Nam &
superiorẽ põt quis reprehendere,dummodo non faciat impe
brioſe,& temerariè, de quo vide bonã gl. in c.nolite, 21.dist.&
alibi dicitur,quod Paulus reprehendit Petrum,quia reprehen
bilis erat.2.q.7.c.Pa.il. 2. sed in vltimo casu, quãdo animo iniu
riandi dixit,licet verum dixerit,non debet, ẽt si expediat reip.
blicæ illud publicari;quia debuit ire ad iudicem, & per viam ac
cusationis,seu denũciationis illud probare;& tunc meretur lau
dẽ, vt satis probari videtur in l.vna, C.de famo.li. vbi Imperator
ꝓhibet aliquem per libellum diffamari , etiam si illa vera sint,
subijcit, qđ si aliquis vult suæ saluti cõsulere,& dãnũ euitare,ca
ire ad iudicium;& ea quę arbitratur vera esse,probare;& ex hoc
vltimo dicto, videtur ibi text. prohibere omnẽ diffamationem
30 extraiudicialem,siue per famosum libellum,siue aliter.† Quod
etiam innuitur ibi ex alio,quia grauiter punitur is,qui repertũ
bellum,& eo dimisso vadit propalando in eo contenta. Ad hoc
adduco tex.in l.lex Cornelia,§.li quis libellum, cum seq.& hęc
apud

ADDITIONES.

a ¶ Ad quid agitur. Adde Alex. consi.ccx. 2.li.& Io. de Ana.consi.xliiij.
b ¶ Vocaui te. Vide D.tas.in l.vt vim,ff. de iusti. & iur. Seb.Sap.
c ¶ Specu. Adde Ang. in l.vt vim.ff.de iusti. & iur.
d ¶ Ioan.And.Adde quod illa verba fuerunt originaliter Old.consl.iiij.de quo
per Ro.consi.xcvj.& vide Ancha. consi. cccxxvj.
e ¶ Sine causa.Vide ad hæc plura per Ang.Aret.& ibi per Ang.de Arimi,in ver-
ẽcta.maleſi.& Ang.in consi.xciiij. inci.super puncto.& in l.ii non conuicij.C.
de iniu.vbi etiam per Sal.Rom.in consi.xcvi.& Old.4. inci.consuetudo dubi-
tari, Seb. Sap.

apud Labeonem, §.conuiciũ,cum duob.§§.seq.ff.de iniur.hoc
ẽt colligit ex tacita mente diuinæ legis,vt colligit. 2.q.j.c. si pec
cauerit,& ex notatis in c.nouit,de indi.& in psal.Misericordiã,
& iudiciũ cantabo tibi dñe,dicit, detrahentẽ secreto proximo
suo,hunc persequebar. nam & bonum non est faciendũ malo
animo.96.dist.c.non satis,& 1.q.1.c.non est putanda.

SVMMARIVM.

1 *Sententia,& alia facta per iudicem notorie excommunicatum,sunt ip-
so iure nulla.*
2 *Gesta per excommunicatum,qui communi opinione nõ reputabatur ex
communicatus,sunt valida;licet postea appareat excommunicatus,& ̃
idem de alio inhabili.3.7.11.vbi prosequitur,siue gerantur,ratione pu
blici officii,vel non,vide in discursu.*
3 *Collatio beneficij facta per excommunicatum toleratum, valet.15.16.*
4 *Iudices plures delegati non censentur in dubio habere iurisdictionem in-
solidum;sed pro parte omnibus competentem,21.*
5 *Confirmatio si non valet,remanet electio in pristino statu.*
*Sententia viciata non vitiatur processus, nisi vitium sententię concernat
totum processum.*
6 *Excommunicatus, potest acquirere ex contractu vel quasi ; tamen non
potest experiri nisi post absolutionem.*
9 *Excommunicatus potest esse in iudicio, nisi repellatur.*
*Excommunicatus quantumcunque manifestus,potest testari;nisi forte
contra eius testamentum excipiatur.*
10 *Excommunicatus potest legare ad pias causas.*
Hæretici excommunicati,non possunt testari.
12 *Scire non præsumitur antiquum factum,quod verisimiliter euanuit de
memoria,vel illud,quod est factum in longinquis partibus.*
13 *In his quæ geruntur ratione publici officii, non est differentia inter ex-
communicatum publicum,vel occultum.*
14 *Rescriptum impetratum ab excommunicato,non valet.*
17 *Prælatꝰ excommunicato,etiam occulto:simoniaco in ordine,& notorie
fornicatori,impune non paretur,secus aliter criminoso.*
18 *Gesta per prælatum intrusum,qui communi opinione reputabatur præla
tus,an teneant.*
19 *Literis episcopi an credatur.*
20 *Sententia lata per publicum excommunicatum,est ipso iure nulla.*
Futurum exprimitur pro præterito, quando materia hoc requirit.
21 *Tutores habent omnes exercitium in solidum.*

CAP. XXIIII.

a 1 **Ad probandum.** [a] † Reuocata sententia pp de-
fectũ iurisdictionis vt 92 vnus
ex iudicibus publice excõicatus erat ; vel pp iuris ordinem nõ
seruatum,iterum de principali quæritur c.dum dilecta,de resc.
Et pone sic casum literalem , quantum pertinet ad intellectũ.c.
Vacante quodam monasterio monialium,duæ fuerunt electæ
in discordia in abbatissam eiusdẽ monasterij;custos.ſ.eiusdẽ ec
clesiæ,& quædã alia monialis vtraq; parte asserente suã electio-
nem prævalere, Papa commisit cãm iudicib.delegatis,quib.mã
dauit , vt examinatis vtriusq; electionibus, confirmarent illã,q̃
de iure prævaleret. Cognito de cã,iudices confirmauerunt ele
ctionem factam de custode,per sentẽtiam diffinitiuã;a qua sniæ
fuit ab altera parte appellatũ;vel per viam nullitatis cãm intro-
duxit ad Romanã sedem,allegans qđ vnus ex iudicibus, q con-
firmationis sniam tulerũt,erat tpe sniæ publicè excõicatus. Itẽ,
ꝙ non seruauerunt in procedendo iudiciarũ ordinẽ . Papa ad
2 instantiam huius partis commisit cãm alijs iudicibus, sub for-
b ma,de qua in lra continet,& prosequere,vt in tex. † No.ibi Pu-
c blice innodatus,quod gesta a iudice ẽt deleg.publicè[b] excõica
to,sunt ipso iure nulla; [c] secus:si non esset publicè excõicatus;
sed toleratus,vt hic probat a ꝯrio sensu;& ad hoc allegat quoti
die iste tex. Et ex hoc infertur , qđ tolerantia operat ẽt in dele-
gato,vt valeãt gesta,si cõi opi.reputabat habilis, ad hoc bo.tex.
3.q.7.infamis.§.tria,ver.veruntñ.vbi dicit,qđ si seruꝰ,dñs putaret
liber,ex delegatione,sniam dixit,tenet snia, q̃us postea deprhẽ-
datur,qđ sit seruus:idẽ probat in l.2.iuncta gl. C.de sen.& inter
lo.om.iu.& facit hoc ꝯ no.per Inn.in d.c.cũ dilecta,de resc.vbi
vꝫ velle quod tolerantia non operat in delegato inhabili:sed te
d ne primum,& vide quod ibi not.Quid aũt in arbitro, [d] & arbi-
tratore?vide in Spec.de arb.§.differt,ver.item fm eum,& seq.&
ibi tenet in arbitro idem,qđ in delegato qđ satis placet ; qa ar-
bitria sunt redacta ad instar iudiciorũ,l.j.ff.de arb.sed in arbitra-
tore magis dubitat,de quo vide per Io.An.in reg.dolo facit,de
3 re.iu.li.6.in Mer.& per D.Ant.in c.Quintauallis,de iureiu. & ibi
dixi,dic vt ibi.† No.2.& tene menti,ꝙ confirmatio facta ab ex-
e cõicato,qui alias hẽbat ptãtem confirmandi,tenet mero iure ;
ex quo pari rõne inferꝫ,ꝙ collatio facta[e] per excõicatum tole-
ratũ valet,& tenet,quod per istum tex.sic inductũ tenuit Cal. in
quadã sua disputatione,q̃ incipit excõicatus,qui cõi opi. habe-
bat,&c.In.aperte tenet in c.si vere,de sent.exc.& idẽ sentit in c.
4 j.de schisma.dicã latius super gl.j. † No.3.ꝙ data inhabilitate v-
ga exercitium iurisdictionis cõpetit eis pro parte,& non in so-
lidum,vt in c.vno delegatorũ,& c.cãm mrimonij, de offi.dele.
snia autem non potest pro parte valere, ad hoc quod legitur,&
not.in c.cum super abbatia,de offi.deleg.qđ proceditẽt,si fuis-
sent dati cum clausula,qđ si non oẽs,duo,&c. Nã procedendo
cũ inhabili,inficiunt iurisdictionem propriã,de quo hic,& ple-
5 ne no.in d.c.cum super.† No.4.quod cassata cõfirmatione ex
cõfirmantis defectu , vel pp iudiciarũ ordinem non reseruatũ,remanet electio in pristino statu.quod est exꝑssum in c.con
firmationẽ,de ele.lib.6. Quod eꝫ,an electione existente inuali
da,valeat confirmatio?dic vt leg.& no.in c.cũ sup,de cau. poss.
& proprie.in c.quam sit,de ele.lib.6.& c.vno,de postu. ꝓl.eo.li.
6 & vtrobiq; bona gl.† Vlti.no.ibi,in fi.Iterũ cognoscatis,qđ cor
ruẽte snia,corruit pariter totus processus. Nã Papa mãdat hic
iterũ de electione cognosci.An aũt hoc sit verũ indistincte,dic
qđ nõ;sed fac tria membra,circa hoc;aut.n.vitiũ nullitatis cõ-
cernit sniam duntaxat,puta quia lata die feriata; & tunc rema-
nent acta in suo robore,facit l.si vt proponis,C.quom.& quan.
iud. Aut cõcernit sniam pariter & acta; & tunc oĩa corruunt ;
& hoc casu iudicio meo põt itelligi iste tex . Forte.n.iste iudex
fuit excõicatus publicè in toto iudicio;merito de nouo inquiri
dẽt de toto negotio. Aut vitiũ concernit sniam,& partẽ acto
rũ duntaxat ; & tunc annullabunt vitiosa duntaxat, & non alia.
Hæc sunt de mente Bar.in l.si exꝑssim,ff.de app. & vide qđ not.
in c.literis,de offi.dele.& in Spe.de sent.prola.§. iuxta proposi-
7 tionis,ver.sed si cã.vbi idẽ sentit Spe.† Venio [f] nunc ad gl.& pri
f mo quærit,quid si iste iudex occulte fuisse excõicatus,an tenuis
set sniã?& rñdet quod sic. Ad hoc allegat multas ꝓcordantias,
& idẽ tenet hic In.& Host.& vide bonã gl.in c.fsicitatus,de re
scri.Ex hoc & ex tex.inferꝫ, ꝙ ẽt in sꝑualibus valent ẽt gesta rõ-
ne publici officij ab excõicato tolerato,qđ est not . Et scias qđ
circa hũc articulũ,an,& qñ tolerantia faciat valere gesta ab ex-
cõicato,ꝓsuit hic Io.Cal.q̃dã bona dicta:& latius videas ꝑ eũ
8 in dicta disputatione.Et addendo multa ad dicta sua † dic,quod
quidã sunt actus,qui cõi opi.tenent, licet geranꝫ ab excõicato
manifesto,& de istis nõ est disputandũ,vt puta ꝯctus vel quasi ;
valet.n.licet ab excõicato publico sit initus , vt acgraꝫ obto ẽt
ipsi excõicato;sed non põt excõicatus agere,nisi post absolu-
tionẽ:hoc aperte probaꝫ in c.fœlicis.§.cũ aũt,& seq.de pœn.li.
6.quẽ tex.semp tenebis menti. dixi plenissimè in c.veritatis. de
9 dol.& cont.† Item in quasi ꝯctu,vt probaꝫ in c.pia,de exce.lib.
6.vbi patet tenere iudiciũ agitatũ cũ excõicato,anteq̃ repellaꝫ
& in iudicio quasi ꝯmimus.l.3.ff.de pecu.no.Io.And.in d.c.pia,
idem dic de testõ excõicati, quantumcunq; manifesti,vt disputauit Iac.de Bel.& sequiꝫ, & prosequiꝫ Io.An.in c.decernimus,
de sen.excõ.li.6.licet aliter dixerit in gl.sua:sed illã reuocauit in
nouella,tenet Bar.in l.si ꝙramus,ff.de test.sentit.Bal. in l.j.C.de
sacrof.eccl. Idẽ Fed.cons.81.& consi.116.vbi plene prosequiꝫ.
10 † An autem possit legare pro anima sua?Bar. ꝙ non in d.l.j.salt-
tẽ,vbi habeant legata priuilegia piæ cãæ.sed Bal.ibi ꝯ & melius;
quia in hoc dẽt attendi non fauor excõicati;sed illius, cui sit re
lictum;& vide circa hoc qđ dico in c. 2.de testa.facit quod no.
gl.in c.ex transmissa,de dec.& 14.q.5.in summa,& auth.credẽs,
C.de hære.& c.excõicatus.§.credentes, eo.tit.vbi patet ꝙ sꝑale
est in hæretico,& odio hæreticorũ, vt secuta excõicatione nõ
possint testari,secus ergo in simplici excõicato; & de hoc dicẽ
11 dum,vt plenissime no.in iurib.præall.† Quidam sunt actus,qui
ipso facto sunt irriti:quia ab excõicato gerunt,vt eligere, cõfer
re,

ADDITIONES.

a ¶ Ad ꝓbãdũ.Pro intellectu huius dec.Vide oino, D.An.in c.fraternitatis,ver.
ex prædictis põt decidi alia.q.sup.de test. Item practicam opponendi excõi
cationem contra iudicem,vel testem,vide eleganter per Bar.in l.j.C.de test.
b ¶ Publice.Adde hic Bal.in l.j.C.de iur.& fac.igno.vbi dicit quod sententia,de
cretum,& omnis alia authoritas,per publice excommunicatum interpositа
sunt ipso iure nulla,& ita dicit notari in c.pia.de excep.lib.6.per Inn.ita di-
cit Pet.de Anch.in d.c.pia,in pen.col.
¶ Adde Rom.consl.48.vbi dicit quod iudicis excommunicati iurisdictio pro
rogari non potest.
c ¶ Nulla.Vide Fel.in c.Rodulphus.versi.& gesta.sup.de rescr.& latius per eun-
dem hic;& quando quis dicatur publice excõmunicatus, vide Fel.post Ab.
in d.c.exceptionem.vers.item dum Abb.sup.de excep. Seb.Sap.
d Arbitro.Vide Pet.de Anch.in c.pia.de exce. lib.6.per r gl.& Bart. in l.Pædius ,
ff.de arbi.
e ¶ Collatio facta.Adde D.de Rot.deci.suis in antiq.de sent.excomm.
f ¶ Venio.Adde hic D.Ant.in c.fsicitatus ,de resc.vbi plene examinat an,& qñ
valeat sentẽtia lata a iudice occulte excommunicato,& vide Inno.in c.pia,
cit.fin.de ex.lib.6.vbi dicit quod sententia lata a publice excõicato, non te-
net.secus si esset occulte excommunicatus,& idem Bald.in l.j.de iur.& fact.
ign.& vide per Pet.de Anch.in d.c.pia,vbi sequit Inn.& Io. And.& de hoc
vide per Inno.in c.excep.cir.prin.de exc.& per Bal.in sua mar.Inno.in vers.
sente ntia.q.3.5.& Bar.in l.Barbarius,in fi.ff.de offi.præto.& ibi Alb.dicit ꝙ
si aliquis communi opi.reputabatur index idoneus,& non erat,si ferat sen-
tẽtiam excommunicationis cõtra aliquem,nihil valet:& ita etiam tenet sin.
Arch.in c.sniam pastoris.11.q.3.& in c.1.in gl. r.de sen.exc.in 6.& gl.24.q.
1.in fim.facit c.2.de or.ab episcopo.idem tenet expresse D.Ant.hic.& not.
limitatio.d.l.Barbarius.cum ibi notatis per Bar.in fi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

re,exc̃icare,& similia;& in istis dubitaī.an tolerantia faciat ista valere;ex quo gerentes cōi opinione putabanī nō excommunicatī;& hęc est proprie mā nr̄a.Cal.dicit, qđ aut ista cōis tolerantia non est probabilis, puta quia sn̄ia fuit publice lata; & tūc non iuuat talis opinio;qa non est probabilis ignorantia eorū,
12 q̄ publice fiūt.16.dist.c.qđ dicitis,in c.j.de postu.pl.cū sim.† D. Ant.putat hoc verū,qn̄ sn̄ia fuit lata de proximo:secus si de lōginquo,qđ verisimiliter euanuerit de memoria.Itē ꝓcedit ſm cum,qn̄ sn̄ia fuit lata in loco proxi. secus si.in tā longinquo, ꝙ verisimiliter nō potuit trālire in notitiā illorū, in quorū loco nunc actus gestus est,& no.hoc dictū, & vide circa hoc qđ dixi post gl.in c.ad nostram,de iureiu. & qđ no.Inn.in addi.in c.inq sitioni.de sen.exc.Aut talis opi.est probabilis;& tunc subdistinguit Cal.ꝙ aut actus, de quo quærit, non cōpetit rōne publici officij,aut cōpetit rōne publici officij. Primo casu, aut talis excōicatus exercet actum pro se, & pro suo iure singulari & interesse;sicut est impetrare pro se rescriptum gratię,vel iustitię,vel eligere, & tunc dicit,ꝙ talis cōis opinio talē actū non iuuat,all. c.j.de rescr.lib.6.& de cler.ex.mini.c.proposuit, & quod no.in
13 c.ad apostolicæ,eo.tit.† Dic tu,qđ hæc fuit gn̄aliter opi. Inn.in c.cum dilectus,de consue. vbi posuit notabilē regulā,ꝙ in his, q̄ non gerunī rōne publici officij, non est dr̄ia inter excōicatū publicū, & occultū,qđ idē voluit Io.An. post Io.Mona.in c.j. de resc.pal.facit d.c.cū dilectus,& c.cum inter R.de ele.vbi electio facta a suspensis,iudicaī irrita, nulla facta distinctione inter publicos & occultos:nā in istis cessat rō publicæ vtilitatis.Et si diceres,nonne canonici eligunt iure publico? dic qđ non, sed prosequuntur ius suum proprium: sed ipsum capitulū bn̄ hēt iure publico,vt no.Inn.in d.c.cum dilectus, sicut in simili de teste no.Inn.in c.nihil, in fi.de ele.Aut excōicat⁹ gerit talē actū noīe alterius,& ad alterius ꝓmodum,& tunc aut is, cuius noīe facit, sciēter ꝓstituit eum ad exercitium illius actus;& cōis opi.nō iuuat,ad hoc de sent.exc.c.cum nō ab hoīe, 1.rn̄.& de p̄b.c.si bn̄ficia,lib.6.dignū est enim,vt bn̄ficium ignorātiæ,nō prosit sciētib.& hoc fuit dictū Io.An.post quosdam alios,in d.c.1,de resc.
14 lib.6. licet Ioan.Cal.eum non alleget.† Tenuit.n.ibi Io.An.qđ non valet rescriptum impetratū ab excōicato,ēt noīe alterius, & in illius odiū;quia tex.ille loquit indistincte, & optime facit c.post cessionem,de prob.Aut ꝓstituens, cuius noīe actū exercebat, ignorabat eū esse excōicatū, vel ipse excōicatus id fecit noīe alterius sine mandato; & tunc dicit Io.Cal.se credere, qđ cōis opi.iuuet talem actum;qa hic non agiī de ꝓmodo,vel vtilitate ipsius excōicati;sed illius cuius noīe id actū est, q̄ in nulla culpa reperitur,cū ignorauerit,& ad hoc p̄dicta decr.si bn̄ficia.& de con.di.2.c.& dixit, & cum hac opi.simp̄r transiuit hic D.An.& hanc opi.tenuerūt Arc.& Host.vt no.in c.j.præal.licet Io.Cal.hic nihil dicat.Sed ℨ opi. ꝙ talis actus non teneat, tenuerunt Io.And.& Io.mo.ibidem,& gl.ordinaria in d.c.post cessionem,& dicit Io.An.quod si constituēs fuit ignorans,agat ℨ illum qui non detexit defectum suum ; & hæc opi. plus mihi placet. ex quo.n.in hoc non versatur publica vtilitas, non dēmus distinguere inter publicū,& occultū,& facit d.c.j. qđ logī indictincte,& c.post cessionē,præal.vide Inn.in c.cōsideramus de ele. facit qđ electio facta à susp̄sis nō tenet;licet tractet de commodo eccl̄æ, vt citius sibi prouideaī de ꝑlato,ar.c.ne pro defectu,de ele.nec ecclesia reperiī in culpa;sed satis est eligētes ad actū explicandū fuisse inhabiles,ad hoc vt actus iure non sub
a sistat. Venio[a] ad ſm membrū principale, qn̄ actus quē exercet talis excōicatus, ꝙpetit rōne publici officij. & tenet Io. Cal.qđ siue sit actus tpalis,siue sp̄ualis,cōi opi.iuuat,ar.3.q.7.c.ifamis, §.verumtn̄,ff.de off.prætor.l.Barbarius, & d.l.2.C.de sen.& inter.& tex.nr̄ a ℨio sensu.Hoc dr̄ verum, nisi sit sn̄ia excōicationis, q̄ non tenet lata ab excōicato,quantumcunq; occulto,vt no.32. q.j.in sum.& sup.de ord.ab epō,c.j.& idē dicit forte Gaspar esse in sn̄ia absolutionis ab excōicatione;qa eadē rō vr̄.facit de pe-
15 dist.j.c.verbū.† Attende,quia Inn. expresse voluit ℨium in d.c. si vere,de sent.exc.vbi dr̄ tenere excōicationē, collationē,& similia a tolerato excōicato lata;quia dignitas hoc exercet.& nō persona;& hæc opi.forte est verior,licet Io.An.in c.pia,de exc. lib.7.teneat primam,& cōiter teneat. Nā considero,qđ excōicatio,& absolutio sunt iurisdictionis;& nihil aut parū operanī, quoad Deum,sed principāliter vim suā exercent quoad ecclesiam militantē,vt dicit gl.in l.quodcunq;.24.q.j.dēret ergo valere,si cut & alia sp̄ualia,vt hic. quinimo dicit singulariter Inn.in d.c. j.de schisma,ꝙ ēt sp̄ualia sacra ab excōicatis,schismaticis,& similib,in forma ecclesiæ illa cōficientibus, vim suā omnimodā
b habent;ex quo ab ecclesia tolerant̄,[b] & sic ordinati ab istis reciunt nedū sacra:sed ēt executionē sacri,absq; alia dispensatione.Gl.rn̄.9.q.j.in summa,resp̄n executionis tenet ℨium, & Io. Cal.in d.disputatione,qa c.ī tales nō habeant executionem,nō possunt illam alijs tradere;nemo enim dat.qđ nō hēt,c.Daibertum. 1.q.7.sed si vis tenere opi.Inn.quæ est valde æqua,potes dicere,quod ex quo isti sunt tolerati,executionem cōferunt;qa p̄sbyteri solū verba dn̄t pp dignitatem ordinis ,Deus conf gratiam quantumcunq; illi sint peccatores, vt patet.j.q.j.c. phetauit, & c.dedit,& c.multi,cum sim.Et ad iura q̄ innuun riū,pōt dici,quod loquunī de nō toleratis;& videt ad mām no.in c.quanto,de ꝙsue.& in c.vestra,de loc.vbi p D. An.vbi tetigi,qđ prius dixi,s.gesta toleranda rōne publici officii.Lic tat Cald.hoc,nisi is,in cuius fauorē actus ille publici offici stus fuit,sciebat faciēnē excōicatum; & volūtariē sibi cōice in actu illo.tunc.n.licet cōi opi.haberet pro non excōicato, actus in se teneat.pp cōm opi.iustū est tn̄,quod irrīt in odi voluntariē susc̄ipiētis à tali,scienter,vt puniaī in eo, in quo p cauit.j.q.j.c.si qui epi,cum concor.& de cleri.ex.mi.c. posti sti,cum simi.& no.hoc dictū,qđ sequiī hic D.An.& dico,quo hæc fuit originaliter opi.Io. And.post Io.de Deo,in c.dilec
21 il 2.de præb.vbi dixit non valere impetrationē illius,qui sciens impetrauit iudicē excōicatū,licet occultū,facit c.si bn̄ficia,de & c.inter cætera,eo. tit.& dic ꝙ hoc casu scīa istius inficit a ipso facto,quia agebat rē pro priuato interesse,& nō exerce publicū officiū.Si aūt exerceī actus publici officij per eū, q sciebat excōicatum;tunc valet actus,licet veniat irritandus,
16 hoc casu procedit opi.Cal.† Et ꝙ hoc dixit ipse in dicta disputatione,qđ collatio bn̄ficij facta per excōicatū occultū ei,q fe bat illū excōicatū,tenet mero iure rōne publici officij ꝓter tis;tn̄ iste,cui facta est collatio,poterit priuari illo bn̄ficio,vr p niaī in eo,in quo deliquit,participauit.n.cum p̄sona ꝓhibita
17 in actu prohibito.† Et no.hoc vltimū,ad quod adduco dictum Inn.in c.j.de schisma.vbi notabiliter dicit,quod quantumcūq excōicatus tolerēt,dummō probari possit,qđ sit excōicatus vocat aliquē ad ordinē,vel alia sacra,pōt ei dici,nō recipiā ho a te,qa es excōicatus;vn̄ tibi participandū non est.& hæc est ma cā appellādi;si ꝑlatus eum cōpelleret.secus dicit in alijs, ta in infamib.irregularib.& similib.Nā ℨ eos non esset talis ceptio admittenda. s. non recipiā hoc a te;qa tu es irregular
18 qa sufficit ſm eū,qđ tolerēt 7.q.4.c.non ne. rōnem diuersitat assignat,qa excōicato cōicari non pōt sine periculo;sed in a secus. Idē,qđ in excōicatis,dicit in simoniaco in ordine, & e torio fornicatore;& hoc ea rōne,quia ab eorū obedientia authoritate licet recedere.32.dist.c.p̄ter,§.verū.No.singular hæc:sed vide quod dixi in c.vestra,de coha.cle.Et no. ex p vitandū esse excōicatum,ēt occultum;licet sit proprius ꝑla Sed de hoc vltimo vide,qđ leg.& no.in c.cū nō ab hoīe.i.rn̄ de sen.exc.Prædicta dico ꝓcedere,qn̄ toleraī is,q alias hēt
19 tē & publicū officiū:licet insectū pp excōicationē.† Quidā si nullam ptātem hēt,sed est intrusus;tn̄ cōis opi. hī pro ꝑlato an valeāt per eum gesta.vide not.per Inn.in c.nihil est,de ele. qđ leg.& no.in l.si vrbana, ff.de cond.inde. & aliquid per Inn. c.in literis,de rest.spol.& quod dixi in c.grauis,eo. tit.& hæc ficiant quoad istū articulū.† Gl.2.colligit arg.qđ literis epī ditur.Inn.vr̄ colligere ℨium,arg.s.qđ nō credaī. ad qđ. n. daretur inquiri,si crederet? Io.An.dicit posse dici,qđ mandat quiri,non de excōicatione,de qua constabat:sed de publica ne,de qua non cōstabat. Vel pōt dici iudicio meo, qđ Pape constabat de literis allegatis, ideo mandat inquiri . Vel dic erant literæ testimoniales,non autem promulgatorię,& de teria dic,vt plene dixi in c.post cessionē, de prob. Quæro q terat esse alia cā nullitatis,de qua Papa mandat inquiri? Gl. nit multa exēpla,quorū aliqua non cōueniunt litere.Et prae dicit,puta qa electa fuisset excōicata,vel per simoniā electa, aliàs insufficiens.certe hæc exēpla nō sunt bona quoad tex. si tex.intellexisset de vitio concernente p̄sonā, non mandare amplius inquiri de electione: cū esset perēptum negotiū princ cipale.Item hic nō agiī de cāis infringentibus electionē, sed cessum & sn̄iam.Ex hoc inferī,qđ nec sequens exēplum de ma in electione nō seruata ꝓuenit lr̄æ:& hodie ī electionem nialiū nō seruaī forma c.qa pp, de ele.& c. īdēnitatib. de ele.
6.iō tene qđ sequiī in gl.qa forte obiiciebaī,qđ nō fuerit seruata
20 t⁹ ordo iuris in iudicio. † Op.in eo qđ Papa mādat cassari latā a publico excōicato.vr̄.n. qđ sit ipso iure cassa & irrita; excōicatus est suspensus a iurisdictione; & per ꝓns non pōt aliquid attentare valide,qđ sit iurisdictionis, ad hoc qđ leg.& no. in

ADDITIONES.

a ¶ Venio. Vide Ant. de But.in disputa. sua incipien. Bononiensis quidam Barius.& Abb.in c. fraternitatis. sup. de testi. cum allegatis per Do.Iaso.in Barbarius,ver.succesſiue.Bar.hic in fi.ff.de off.prætо.vbi ponit conclusio affirmatiuam.quod valeant acta facta per iudicem excommunicatum occ tum.& limitat duob. modis vt ibi per eum, vide etiam ad hoc And.Sicā c.ab excommunicato , sup. de reſcrip. Seb.Sap.

b ¶ Tolerantur.Vide Cal.in disp̄n, sua incip. excommunicatus. & Ab.in c. dilectus,de consue.& in c.veritatis,sup.de dolo & contu. & in c.ab excommunicato,sup.de reſcri.& Lapum all.clxxxij.Gemi.in c.decernimus.in vi.& in c.2.de reſcri.eo.li.Abb.in c. pastoralis.§.verum, inf.de app. Seb.Sap.

in c.cū dilectus,de ꝙsue. & c. veritatis, de dolo & ꝑt.& in c.pasto.j.de appel.Sol.gl.(vt arbitror) metu ℨrij exponit tex.in verbo,Cassata.i.cassa & irrita nūciata,ꝙ sic exp̄sse sentit talē sn̄iam esse nullā;& idē sentit j.eo.cū dicit nulla in excōicatū pōt cade re iurisdō.Idē voluit Inn.hic,qui exponit tex.ibi:Infirmādā. i.in firmā nūciādā. Et idē tenet gl.in c.sciscitatus, de resc.& c.exceptionē,de exce.in l.j. C.de iu.& fac. ign. & ꝑbaī à ℨrio sensu in c.fi.de cle.exc.mini.vide gl.24.q.j.in summa,& in c. audiuimus, ca.cā, & q.& hoc incūctāter teneas. Nā si iurisdō eius est suspēsa,nō valet,qđ agiī,d.c.veritatis, sed data clādestinate, valet actꝰ pp publicā vtilitatē, rōne publici officij,vt hic, & in iurib. superius all. & ꝙ hoc declaraī sequens particula gl.in eo, qđ colligit sn̄iam retractari,detecto ipedimēto,& statim opponit de multis iurib.qb. ꝑbaī ℨriū. dām est.n.ꝙ impedimētū erat publicū, & sic sn̄ia fuit ipso iure nulla;secus si occultū; qa tūc nō retra-
21 ctareī sn̄ia,vt in ℨrijs:hoc à ℨrio sensu.† Vlteriūs gl.opponit in eo qđ retractaī seu vitiaī hic sn̄ia,ex vitio vnius iudicis dūtaxat. vn̄ obst.l.j.ff.qđ cū sal. tut. vbi dr̄ qđ si veri & falsi tutores interponant authoritatē,sustineī actus pp verū tutorē. Ad idē c.cū Vintoniēsis,de ele.vbi habiles simul elegerūt.Sol.gl. qđ delegatis daī iurisdō,ut oēs simul procedāt,ita qđ exercitiū nō ꝓpetit in solidū;sed pro parte;iō ex defectu vnius, vitiaī in totū qcqd oēs agūt,vt in c.vno delegatorū,de of.del.& ad ℨria gl. formaī nō rndet.Sed tu dic,vt plene no.in c.cū sup abbatia, de of.del. & ꝑaliter ad d. l.j. dic qđ tutores hn̄t ptātē in solidū , iō q̄sq; vī interponere authoritatē meliori mō,quo pōt. Ad c.cū Vintoniēsis,dic,qđ illi nō erāt inhabiles quoad se, sed respectu sociorū,de cuius vtilitate ipsi erāt priuati;vn̄ inhabiles illos admittēdo,vn̄ illos habilitasse,ut ibi no. Vltimo ex gl. ꝙ quare text. ponit illā dictionē suspensiuā, ibi: Interim, &c.Triplex daī sol. ſm Doc.Prima,ut exponaī,interim. i. pēdēte illius administratione,cui debuit fieri resignatio subtractorū , ut hī in c.cū dilecta,de resc. Scda,ut habeaī respectus ad applīonis pēdētiā. Tertia,qđ hic excipiebaī ℨ pro curatorem dn̄i de excōicatione, ut sit sensus , quod pendente illa cognitione, interim isti cognoscant de virib. sn̄iæ, & in hoc non est uis , quæ opinio teneatur. An aūt, qđ hic dr̄ de excōicatione , habeat locū in suspensione maiori,credo ꝙ sic per d.c.cū dilectus,& ꝙ ibi no.de ꝙsue.& c. si celebrat, de cleri.excom.mini.à ℨrio sensu. & hæc sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Res inter alios acta,quare aliis non præiudicat.*
2 *Res inter alios acta non nocet,nec prodesſt aliis ; nisi quoad semiplenam probationem, quod relinquitur iudicis arbitrio.* 3.
4 *Attestationes , & probationes inter alios actæ , aliis non præiudicant, prout sententia.*
*Confessio non præiudicat consitenti;nisi respectu interrogantis.*31.
5 *Coniuncta persona agens pro coniuncta non þiudicat ei,nisi ratū habeat.*
6 *Si aliquis fuit condemnatus de homicidio iniuste; & postea appareat verus homicida,potest non obstante,quod fuerit primus indebitè punitus, & iste decapitari, & idem in alijs delictis.*
7 *Pignus perditur,vel euincatur,periculum est debitoris.*
8 *Res inter alios acta,præiudicat tertio,si de re sua litigatur, & potuit,aut impedire,aut potestari , aut iudicium in se assumere , & non fecit.* 12. & 34.
Creditor potest agere hypothecaria,etiam inuito debitore.
9 *Debitor agens super proprietate rei prignoratæ,si succubuerit,an noceat creditori,& econtra.*10
11 *Item esse motā non sufficit scire ad hoc,vt scienti præiudicet; nisi sciat sibi ius in illa re competere.*
12 *Sententia lata contra venditorem super re vendita, vel contra vxorem super dote,an præiudicet emptori,vel marito,& quid econtra.*
13 *Fiscus habens rem communem cum priuato,potest totā vendere; & priuatus non potest venditionem reuocare;sed bene partem precij repetere;rem autem priuati totam non potest vendere, nec etiam Imperator, nisi reputet suam ratione possessionis,quo casu valet venditio, & pretium sibi restituitur.*
14 *Præscriptio ea ratione,quæ non currit contra pupillū eadē rōne nec cōtra matorem habentem rem cōem cum pupillo indiuidue, non diuidue.*
15 *Ratione indiuidui res inter alios acta alteri nocet.*
16 *Querelans testamentum & succumbens , perdit quod acquisiturus erat ex illo testamento,& illud fisco applicatur.*
17 *Sententia lata in causa filiationis,an præiudicet alijs,videlicet quod sit, vel non sit filius.*
18 *Legitimatus simpliciter,an habeatur pro legitimo ad omnes effectus.*
19 *Ingenuus simpliciter pronūciatus,an habeatur pro ingenuo quo ad oēs.*
20 *Accusatus , si nil fuit probatum contra ipsum , & ideo absolutus , an possit iterum accusari.*
21 *De delicto vnius hominis non est sæpius quærendum.*
22 *Sententia lata contra unum ex connexis:puta contra electum , vel electorem,vel similes;an noceat alteri connexo.*
23 *Sententia lata contra adulterum, non nocet illi, quæ dicitur adultera in eodem delicto.*24.
*Adultera non sequitur , quòd vna sit ; licet vnus de adulterio cum ipsa commisso fuerit condemnatus.*34.
25 *Producens falso testes,licet condemnetur de falso;non tamen sequitur, quòd ipsi testes sint falsi.*
26 *Notarius si condemnetur de falso instrumento,non præiudicat illi,ad cuius instantiam fuit factum instrumentum.*
27 *Duo fratres vterini & consanguinei contraxerunt matrimonium cum duabus sororib. veterinis consanguineis ; si sententia feratur contra vnum de impedimento matrimonij, non præiudicat alteri per rationes, de quibus hic.*
28 *Sententia lata inter duos nobiles super iurisdictione vnius castri , non præiudicat hominibus de dicto castro.*
29 *Sententia lata , quod non possit esse matrimonium inter virum & vxorem,an noceat filijs,& per hoc iudicentur illegitimi.*
30 *Filij nati ex matrimonio,quod vir , & vxor credebant fore legitimum, & in rei veritate non erat,sunt legitimi;si fuerunt nati,vel saltem concepti ante sententiam,& possunt succedere parentibus.*
31 *Transactio vel compromissum , vel quid simile,an noceat alijs in casib. in quibus,nocet sententia.*
32 *Confessio cedentis,an noceat cessionario.*
33 *Legitima , an minatur filio ex eo , quod eius pater confiteatur debitum absorbens totum patrimonium.*
35 *In restitutione in integrum , vel similibus casibus, qui possunt cōcernere plures , sunt citandi o's qui sua putauerint interesse saltem per edictū.*
36 *Hypothecaria non potest agere creditor,si fundus hypothecatus,fuit venditus ipso citato,& non comparente.*

CAP. XXV.

2 Quamuis. [a] Ponit regulam , & duos casus exceptos. primus ibi,Et tamen,secundus, ibi: Ac illi. Et pōt sic summari. Res inter alios iudicata,alijs nō nocet fallit in eo, qui passus est illū litigare, cui secundo loco competebat actio

ADDITIONES.

a ¶ Quamuis hunc tex.restringit mirabiliter Bal.in c.veniens. 2.de test.vt solum procedat sn̄ia lata sup oi beneficio ecclesiastico,vult.n.ꝙ illa solū sn̄ia prēiudicet sciēti,qa beneficia ſm est sunt publici iuris; & iō sn̄ia sup ipsis lata facit ius quo ad oēs;qđ refert,sed nō firmat.D.Iaſ.in l.j.§.huius studij,ff.de iusti.& iuſed hæc restrictio est pcra tex.i c.licet,§.de re ind.Pro intellectu huius dec.vide oīno Bal.in sua Mar.ad In.ver.sn̄ia.q.77.Itē lita primo sing. illū tex.yt per In.in c.ad petitionē,circa prin.in fi.gl.sup ver.reclamāte,de accu. & vide oīno qđ ibi no.Sed o lita ut ꝑ D. An.post Inn. ℨ.e.Tertio lita ꝑ Bald. in l.2.C.de fi.inſt.q̄ tn̄ intellige,prout singu.not.Imo.in l.a sn̄ia,ff. de app.in prin.Itē adde hic Alb.in 3.par.statu. q.65. Itē an sn̄ia absolutoria lata in cā ciuili obstet in criali,vel ecōtra,vide latissime, & plenissime per Sal.in l.j.C. qñ ciuj act.pīu.cri.ad quæ faciūt late no. post D. Ant. in c.causam,il 2.in 6. col.de test.Itē an sn̄ia lata ptra principalē,noceat fideiussori,vel econtra,vide late per Pau.de Ca.in l.duob.§.j.vltra mediū,ff.de iurei.& oīno vide pulchre Bar.in l.fi.ff.de iurei.An,& qñ sn̄ia pro principali prosit fideiussori,vel econtra.Itē an sn̄ia lata ꝑ crīne in iudicio ſummario,obstet in iudicio plenario,vide late p D.An.post Do.in c.cū dilectus,§.fi.de ord.cog.& quæ hūr,in l.Lucius.ff.de inſa.Itē an sn̄ia lata in petitorio,obstet agere volenti sup eadē re possessorio recuperandæ,vide latissime, & melius quam alibi per D.An. in c.pasto.§.si vero,in 3.& 4.col.de causa pos.& propri.post Dy.in reg. qui ad agendū,in 6.& Bar.in l.naturaliter,§.nihil cōe,ff.de acqui.pos.Itē an probationes super corruptela seu prævaricatione aduocati, nocent eius clienti,vide Bar.in l.1.in fi.C.de aduo.diuer.iud.& in l.prævaricationes, ff.de præua.Itē an sn̄ia lata super deductis nō principaliter, sed per modū causæ in vno iudicio prosit,vel obsit in alio iudicio,vide late per D. An. post Inn. & Doc.in c.cū ecclesia Sutrina,in prin.in 6.col.cum 3.seq.de cā poss.& propri.Itē,an sn̄ia lata super exceptione obstet,si idē deducatur per viam actionis,vel econtra,vide per D.An.late,in c.aduersario,in antep.col.cum 2.seq. de excep.Vtrū autē sn̄ia lata in interdicto vti possidetis, obstet agēti,cōfessoria,vel interdicto recuperandæ,vide per D.An.post Inn.in c.veniens,in 3. col.de præsc.vbi ēt ponit, an sn̄ia sup confessoria obstet agenti possessorio recuperandæ.Item an sn̄ia lata sup sorte,faciat fidem, vel pariat exceptionē sup pœna,vide tex.ſm vnam lec.ex his , quæ ponit ibi Bar. circa prin. in l.qui Romæ,§.duo fratres,& ibi omnino vide Bar.in 5.opp.de ver. ob.Vtrū aūt sn̄ia lata contra eum,qui simpliciter petit partem debiti iuxta materiā, l.quidam ætimauerunt,ff.si cer.pet.obstet eidem petenti totum debitū?vide per Bar.no.in auth.ut qui semel,C.de proba.tex.& ibi Bar.in l.si quis cū totū,§.fi.ff.de excep. rei iudi. & eundem Bar. super hoc diligunter, in l. scire debemus,circa prin.ff.de ver. ob. quem passim elegantissime discutit dūs meus Fran.de Are.in c.fraternitatis, de testi.in suis commentarijs, in 4. char. Item vtrum, sn̄ia lata contra committentem homicidium, obstet mandanti,vel econtra,vide per Cy.in l.1.C.si reus vel ac.mor.fuerit,per Bald.in l.non ideo minus,in sua rep.C.de accus.& in l.1.C.de fer.sūg. Sebast. Sapia.

¶ An mādas delictū ꝓmitti,veniat ap̄dītone faciētis delictū,vide Bar.in l.si p aliū,in prin.ff.ne quis eū qui,& in l.sed si vnus,vbi per Ale. & in l.si seruus, de iniu.& vide Bar.in l.si seruū,§.prætor ait de acq.hær.Bal.in c.j.vlt. col.qbus mod.feud.amit.& per Ale.in l.fi qs id qđ,ff.de iurisdom.iu. & in l.2.§.1. ff.qđ quisq; iur.& in l.1.in prin.ff.de ver.ob.& vide Bal.Imo.& Ale.in l.Gallus,§.qđ si is,vbi multas cōcordātias assignāt, ff.de li.& posth.vbi ponit,an mādans homicidiū committi, cōprehendatur à statuto loquēte de homicida,& vide do.Car.in cle.j.in 5.q.de vita & hon.cle.vbi dixit per vnā gl. quæ est ibi,ꝙ mandans comprehēditur à statuto loquēte de delinquēte,inſi statutū madaret puniri tm̄ delinquentē personaliter,& vide per Bar.in l.trāsigere in vlt.col.C. de transa.ubi dixit, qđ mandans fieri falsum cōprehenditur in lege loquente de faciente vel cōmittente falsum, & vide Bal.in l.non dubiū,in 2. col. C. de legi. vbi dixit ꝙ mandans non cōprehenditur in statuto de homicidio,& vide de materia per An.Sic.in c.1.de of.deleg. Anto.Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

actio vel defenſio, vel a quo cãm iure iudicato habuit. Et hæc decret. de ſe hẽt ſubtilem, & longam materiam, nitar compendioſe loqui, quantum poterõ. Et primo proſequar regulam. Se
1 cũdo, caſus exceptos, tam in text. quã i gl. † Quæro ergo. primo de ratione regulæ. So. Dic quod rõ regulæ eſt naturalis. nã vni per alterum non dẽt iniqua cõditio auferri. Itẽ res diſpoſita ad certum finẽ non debet alium effectum operari; cum enim ſnia ſit dicta inter litigãtes ſuper eorũ iure; nec ſit ibi diſcuſſum de iure tertij; nec etiam de alterius iure licuit ſine mandato diſceptare; merito ſententia non dẽt alijs, qui non fuerunt in initio, obeſſe, cõcordantias plurimas habes in prin. gl. Præterea cum agentẽ de iure ſuo non valeã a iudicio remouere, indignum eſſet ſi ex facto ſuo mihi præiudiciũ generaretur; quia rem, quæ culpa caret, in damnum vocare nõ poſſunt, in c. j. de conſtitu.
2 & hanc rationem vſ reddere tex. in d. l. ſæpe, ver. cum aũt. † Secundo quæro quia hic datur regula, quod res iudicata nõ debet alijs nocere, nunquid ſaltẽ poſſit prodeſſe? dic quod non; vñ ſicut rẽs alijs non nocet, ita nec prodeſt, vt probatur in l. res inter
3 alios, C. quib. res iud. non no. † Tertio quæro an hęc regula, res ĩter alios iudicata nemini noceat, vel pũt, procedat indubitãte quoad omne præiudiciũ, vel cõmodum? dic quod procedit reſpectu pleni præiudicij, ſeu commodi. Nam prodeſt, ſeu nocet quoad præſumptionẽ, ex quo tãgit ius abſentiũ, vt no. glo. & Bar. l. ſi duo patroni, ff. de iureiu. & in c. dilectus, il 2. de ſimo. & in c. interrogatũ, 2. q. 5. dixit Bar. in l. admonẽdi, ff. de iureiu. q
4 facit ſemiplenam a probationẽ, quod eſt not. Hoc tñ ego relinquerem arbitrio iudicis, qui hoc arbitrabitur ſm quod ſententia tangit ius abſentium, & bn ſcribit tex. in d. l. ſi duo patr. iuncta. l. 3. ff. de teſti. & vide Lap. alle. 54. & hoc ſequitur Barto. & Do. An. hic Bar. tñ in d. l. admonendi, intelligit, qd illi teſtes non poterũt iterũ produci. arg. l. ſi. C. de teſti. & c. prætentata, eo. titu.
4 quod placet. Additio Nico. † Quarto quæro, quid de alijs actis cauſæ, vt atteſtationibus. & ſimilib. dic quod idem eſt in eis, qđ in ſnia; regulantur enim ſm ſententiam. vnde quibus prodeſt vel nocet ſnia, proſunt vel nocent acta, bo. text. in c. inter dilectos, ver. nec atteſtationes, de fi. inſtr. no. Inno. in c. cãm quæ, de teſti. & not. in d. l. ſæpe, in fi. ff. hoc tit. & idem in confeſſione dicas: non. n. præiudicat cõſtienti, niſi reſpectu interrogantis, vt eſt tex. no. in l. fi. ff. de interro. act. vide tñ circa h. c, quod no. In. in c. qualiter. & quando. il 2. de accuſ. & cap. per inquiſitionem, de elect. & quod dixiñ c. fi. de confeſ. Quinto ꝙro, qualiter deat intelligi illa regula: res inter alios acta, &c? Sol. dic, q quod procedit, ſiue neuter illorum, de quorum præiudicio, vel commodo agitur fuerit in iudicio; ſed res fuit prorſus inter alios geſta: ſiue alter eorum fuerit in iudicio, litigando cum alio. nam geſtum per me cum aliquo, alijs qui non fuerũt in iudicio, nõ prodeſt, neque nocet, vt C. res inter alios acta, per totum, & l. Lucius, ff. de his qui no. infam. & c. cũ olim; in fin. de cã poſſeſ. & proprie.
5 cũ ſimilib. † Et procedit regula, etiam ſi cõſanguineus meus liti gaſſet de iure meo; non enim mihi nocet, niſi ratum habeã, vt l. j. C. quibus res iud. non no. licet enim ius admittat conſanguineum ad agendum pro coniuncto, cum cautione debita, vt in l. ſed & hæ, ff. de procu. & c. nonnulli, in fin. & c. ex parte decani, de reſcrip. non tñ per hoc facit illum procuratorem, vt dicit tex. no. in l. 3. ff. iud. ſolu. ſed cõſanguineus obligat ſe ſaãrum, quod ꝓiũctaperſona, pro qua agit, habebit iudicium ratũ. Sexto quæro, an procedat regula hic poſita; ſi ſcio. aliquẽ agere nomine meo, & non ꝺdico? Sol. aliquid tãgit hic lnn. ſed pleni? in d. c. ex parte decani, & dic vt ibi dixi, & j. aliquid ſubijciam.
6 † Septimo quæro, quidam b accuſatus de homicidio, & iniuſte
b conuictus, vel confeſſus; fuit corporaliter punitus, tãdẽ reperitur, quod non fuit ipſe. ſed Sẽpronius, nunquid Sempronius debeat decapitari, ſeu vt delictũ meretur, puniri? dic quod ſic, per regulam hic poſitã, res inter alios acta, & c. & habetur expreſſe quaſi in terminis nſris in l. qui ſeruum, de interro. act. Nec ob. ſi dicaꝰ qđ in iſtis criminalibus, ſnia, facit fidem, quoad omnes, vt l. eum qui. §. in popularibus ff. de iureiu. quia res inter alios acta non dẽt parrociniari malefactori, ad hoc l. denunciaſſe §. quæritur, ff. de adul. & quod no. Cy. in l. j. C. qui accu. non poſſ. & hoc expreſſe firmat Barto. in l. res inter alios, C. qui. res iud. non noc. in fi. & facit optime qđ legitur, & no. in c. j. de pur. vul. quod bene notabis & hæc ſufficiant quoad regulam hic poſitam. Venio nunc ad caſus exceptos, & primus eſt, dũ is, cui primũ de ea re actio vel exceptio competebat, de ea re ſuſtinuit, qñ actio vel defenſio primo loco, alicui competere dicaꝰ Sol. breuiter dico, quod ad eum competit primo loco actio, vel defenſio, cuius eſt ius, vel res in iudicium deducta, ſeu de cuius præiudicio principaliter agitur. Ad eum vero, qui põt aliquod intereſſe, vel præiudicium ſaltẽ facti prærendere, dr ſecundo loco competere; & poteſt inſtrui ex notatis in c. cum deputati, de iud. & varia exẽpla poteſ colligere ex d. l. ſæpe. Primo in debitore, qui hẽt pignus obnoxium cum creditore. nam vbi conteu-
7 dit de ꝓprietate, ſeu dñio rei pignoratę cũ tertio, † actio vel defenſio primo loco ſpectat ad debitorem, qñ dñium illius rei ad eũ pertinet; & periculum ad eũ ſpectat principaliter, quia illã re euicta ipſe tenetur creditori pſonaliter. l. creditor, qui non idoneum pignus, ff. ſi cer. pet. & põt agere creditor pignoratitia, ꝙ debitorem, vt in l. tutor. §. contrarium, ff. de pig. ac. Ad ipſum vero creditorem ſpectat actio, vel defenſio ſecundario, reſpectu hypothecariæ, quam habet. Secundo poteſt poni exempli
8 in marito & ſocero, ſeu vxore reſpectu rerum dotalium, nam actio ſeu defenſio primo loco pertinet ad maritum: qa in eum tranſiuit dñium rerum dotalium, ꝓſtante mrimonio, vt in l. do ce ancillam, C. de rei ven. ad ſocerum vero ſeu vxorem pertinet ſecundario ſaltem defenſio ꝓpter periculum euictionis. Idem
8 põt dici in emptore, & venditore, & ſimilibus. † Secundo quære in hoc caſu ꝓiudicat res inter alios acta, Sol. tex. in d. l. ſæpe. ponit rationem; quia cum diſputetur de re ad me principaliter pertinente, & poſſum remouere litigantem, a iudicio, ſeu in me aſſumere iudicium, ſeu proteſtari, quòd non intendo, vt litiget in mei præiudicium, & taceo, videor ꝓſentire; & ſic ille vſ litigare cum voluntate mea, vt ſ. hoc latius ſubijciam. Et per hãc rationem gloſſ. & Barto. in l. ſæpe, impugnant illud exemplum de debitore patiẽte creditorẽ agere; qa creditor põt agere hypothecaria, ẽt inuito debitore, vt l. cũ notiſſimi, C. de ſſc. 3 o. vel 40. ann. ideo dicunt quod præcedens ratio nõ vendicat ſibi locum in debitore: ſed in eo aſſignãt aliam rationem, videlicet quod ex quo debitor pignoravit rem vſ ſuo creditori deditio poteſtatem agendi hypothecaria, in qua venit probandum diminium debitoris; iõ ipſi debitori ſcienti ſit præiudicium, ſed Do. An. nititur ſaluare illam rationem, ẽt in debitore, dicens, quod licet creditor nõ poſſit impediri a debitore ſuo, quo minus agat hypothecaria; inquantum tñ aſſumit diſputationem ſuper ꝓprietate; quia defenſio primo loco ad eum ſpectat; ꝓ in ſe aſſumere iudicium ꝓprietatis, & impedire creditorem de ipſo diſceptare; ex quo paratus eſt aſſumere iudicium, nec hoc de quo ꝓqueraĩ creditor, ex quo debitor vult eũ defendere de
9 liter: poterit tamẽ ſibi aſſiſtere creditor, ne colludat, arg. l. ſi ſuſpecta, ff. de inoffi. teſta. cũ hoc velit tex. aperte, in d. l. ſæpe. Præterea dico, quod cum poſſit ſibi prouidere proteſtando in iudicio, quod non intẽdit, quod ille ſibi præiudicet; ſi omittit vſ ille litigare ex ſuo conſenſu, nam tex. iſte loquitur cum illo, quem primo loco cõpetit actio, patitur ſequentem agere: ſed
9 per illam proteſtationẽ ſatis apparet de ſua contraria voluntate. ad hoc l. ſi debitor. §. j. ff. quibus mod. pig. vel hypoth. ſol. ſ. ſicut, §. non vſ, ff. eo. ti. † Et qđ ſupra dixi, debitore patiente, creditorem agere, procedit ſm gl. noſtram poſt medium ſecundum literam Piſanam; & in hoc habuit gl. reſpectum ad predictas antiquas, in quibus ſunt originalia legum, quæ pandectæ olim erant Piſis, hodie vero ſunt Florentiæ, & ibi eas vidi. Alia litera in d. l. ſæpe, habet oppoſitum, ſcilicet quãdo creditor patitur

ADDITIONES.

a ¶ Semiplenam. Snia lata cum alio, me ignorante, mihi non plene ꝓiudicat; ꝙ facit qualequale præiudiciũ æquiualens ſemiplenæ probationi, quod eſt bile ad deferendum iuramentum in ſupplementũ probationis, ſm D. A. hic in vlt. col. Abb. Pan. hic, vt vid es, tenet etiã cum Bart. ꝙ faciat ſemiplenã probationẽ. Idem tenet D. An. de But. & Pan. in c. fi. ſ. de iureiu. & ibi Inno. 3. col. Ang. in l. 2. C. de eden. & D. Alex. Imo. in repe. l. ſæpe. ff. eo. in 37. column. exclamat hanc, deciſionem Barto. dicens, teneas menti obſeruãs q a illud eſt de pane quærendo. tñ dicit, ꝙ non vſ ſine dubio: quia tex. in La ſententia. in prin. alle. per Bar. ſuper qua ſe fundat Bart. & Doc. non probat ſemiplena probatione, ſed ſolum permittit appellare, quæ appellatio dicitur ẽt ratione ſeuis præiudicij, vel intereſſe; imo ratione ſolitus humanitatis. l. non tñ, in prin. ff. de app. In contrarium ẽt multum vrget text. in l. item apud Labeonem. §. prætor ait, il 2. ver. mediaſtinus, an qualifqualis, ff. de iurijs. vbi tex. vẽ innuere, ꝙ qualifqualis ſit minus plena probatio ꝓ ver. mediaſtinus: qđ procedit, cum tñ ad deferendum iuſm requiritur inſtar ſemiplenæ ꝓbatio. Itẽ adde, ꝙ illud qualequale præiudiciũ inducit, hęc alia effectu &ualet, ꝙ ſi ꝓbationes eſſent hinc inde pares, obtineb. ille pro quo eſſet ꝓſumptio reſultans ex ſnia inter alios lata, gl. eſt no. in d. l. ſi duo patroni, quæ incipit, q. d. ff. de iureiu. quod eſt ſingulare, ſm Ful. ibi. & idẽ tenet Ang. in l. j. ff. de exce. rei iud. imò plus dicit Gul. de Cu. d. l. ſi duo, ꝙ talis ſnia operatur, ꝙ ẽt ſi pars probaſſet p duos teſtes, q repelli poſſent, ꝙ ꝓſumptio reſultans pro eodem probante ex ſnia inter alios lata, facit ꝙ illi teſtes beatur ꝓ integris, & all. pro hoc l. qui liberis. §. teſtõ, ver. plane, ff. de bo. ꝓ ſm tabu. quod eſt ſingulariter notandum. Adde, an acta noceãt & ꝓfine quibus ſnia. Ro. conſ. 444. & ibi vide, an ſnia inter alios lata prædiuicet? an ſententia lata ꝺ creditorem præiudicet alijs concreditoribus, per Alex. conſi. 157. ſecundo lib. & vide per eundẽ conſ. 70. primo lib. & conſ. 128. eundo li. & an ſnia lata in petitorio faciat, fidẽ in poſſeſſorio, per Alex. conſ. 197. 2. vol. & an ſententia lata contra principalem noceat fideiuſſori, per eundem conſi. 130. 2. libr. per Abbatem conſ. 1. q. 10. & an ſententia lata contra electorem præiudicet electo, per eundem, conſ. 17. 2. lib. & an ſententia lata contra notarium de falſo, præiudicet illi, cui dedit inſtrumentum, per Ang. conſ. 308.

b ¶ Quidam. Vide de hac quæſtione Bald. in l. qui ſeruum, ff. de interrog. & in c. j §. iniuria, col. vlti. de pace iura. firman. in vſibus feudo. de quo vide Ang. de Are. in tract. maleficiorum, in ver. dandis, & ſoluendis. in fi. vbi Ang. de Arim. in addi. Seb. Sap.

patitur debitorem experiri de proprietate pignoris, vt faciat ſi bi præiudicium in iſta hypothecaria, ſi debitor ſuccubuit ſup proprietate: ſed ſm iſtã literam ob. l. ſi ſuperatus, ff. de pig. & l. ꝑ ſes, C. eo. tit. vbi innuit, ꝙ iudicium agitatum cum debitore nõ nocet creditori. ſed gl. iſta dicit, quod tenendo iſtam literã poſſet reſponderi, ꝙ illæ leges loquuntur, qñ ignorante creditore debitor litigauit; ſed tunc aduerte. nam ceſſat in creditore ratio d. l. ſæpe, tum quia ad creditorem non ſpectat actio, vel defenſio primo loco ſup proprietate dominij, vt ſ. dixi. ſed ad ipſum debitorem. Item non poteſt creditor prohibere debitorẽ
11 experiri ſuper proprietate pignoris; quare plus placet mihi prędedens litera, vt loquatur in debitore patiente. Fateor tñ, quod alia litera eſt vera in ſe, vt patet in l. præſes, præalle. vbi dr, qđ tñ in duobus caſibus iudicium agitatum cum debitore nõ nocet
12 creditori in ſua hypothecaria. Primus eſt, cum poteſt dicere de colluſione, debitoris. Secundus, cum non cauſa cognita plene fuit condemnatus; ſed forte propter ſuam cõtumaciam; & puto quod rẽ fiat ſibi præiudicium nõ per rationes prædictas; ſed per id, quod hic ſubijcit in 2. caſu excepto; qa ſ. paſſus eſt cum, a quo cauſam habuit experiri, ex quo. n. ſciuit debitorẽ ſuum, à quo habuit ius pignoris experiri de proprietate pignoris, & ſibi non reſtitit, nec fuit proteſtatus de iure ſuo, vſ de voluntate ſua fuiſſe litigatũ. Et p hoc poteſt iudicio meo recte poni exẽ
ꝓlũ in ſcdo caſu in text. excepto. vt inter primũ & ſecundũ caſum notetur hæc diuerſitas, videlicet vt primus caſus procedat quando is cui primo loco competebat actio vel defenſio, permiſit ſequentem agere. Secundus procedat, qñ non competebat ſibi primo loco actio vel defenſio, ſed permiſit agere illũ, a quo cauſam habuerat. Ex quo enim auctor ſuꝰ diſputauit de ſuo iure, & iſte tacuit, videtur egiſſe cum ſuo cõſenſu. Et in hoc loquitur tex. iſte magis ſpecifice, quam in d. l. ſæpe. nam ibi ſolũ excipitur primus caſus, & hæc conſideratio plus mihi placet, q̃ dictum D. Ant. dicentis, quod in effectu eſt vnus caſus exceptus quia primus caſus, eſt rõ ſecundi: quia non ad auctorem, ſed ad ſucceſſorem ſpectat primo loco actio, vel defenſio & c. Sed ꝓfecto ſm hoc Papa inepte excepiſſet duos caſus. Item ego dico tibi exemplum in creditore patiente, ad quẽ nõ ſpectat actio vel defenſio primo loco, & tamen ꝓp rõnẽ ſecundi caſus, fit ſi bi præiudicium; & per hoc habes ẽt ſm caſum declaratum, &
10 exemplificatum. † Sed antequam deſcendam ad alios caſus, vltra tex. quæro an ſit indiſtincte verum quod ſententia lata ꝺ creditorem, a præiudicet debitori ſcienti, & econuerſo? Sol. primo
a reſpectu creditoris diſtingue ſic, poſt Bar. in d. l. ſi ſuperatus, qđ aut debitor fuit victus antequam pignori rem traderet; & indiſtincte ſnia nocet creditori; qa non potuit plus iuris in aliũ trãsferre, quam ipſe haberet, vt in c. nuper, de do. poſt diu. re. & l. tra ditio, ff. de acq. rer. do. & reſoluto iure auctoris, reſoluit ius ſucceſſoris, vt l. ex vectigali, ff. de pig. Aut primo obligauit, & poſt ea fuit victus: & tunc aut creditore ignorante; & ſibi non præiudicat, vt in d. l. ſi ſuperatus, ſm cõem intellectũ. Aut creditore ſciente; & tunc aut ſnia fuit lata cõtra debitorem contumacẽ; & ar. in l. Papinianus. §. meminiſſe, ff. de inof. teſt. Aut debitore pñte; & tunc præiudicatur creditori, vt in d. l. ſæpe, ſm vnã lect. & in d. l. præſes, arguendo per locum a ſpeciali. Illud autem, qđ dictum eſt de ſnia lata contra debitorem contumacẽ, intelligi
tur ſecũdum no. per Bar. quãdo paſſus eſt cauſam eo contuma ce liquidari. tunc enim magis propter contumaciam, quam qđ malam cauſam habuerit, videtur ſuccubuiſſe. ſed ſi totam cãm tractauit preſens, & allegationib. interfuit; licet in ipſo actu ſententiandi fuerit contumax, putat ipſe quod ſnia nõ præiudicet creditori; quia eius pñtia nihil tunc fuiſſet operata, vt in l. ſi rem §. fi. ff. de euic. & no. hoc dictum, quia facit ad multa, & all. in fi. In. in c. Raynal. de teſta. parum poſt prin. Prædicta vera, niſi debitor per concluſionem ſuccubuiſſet, vt in d. l. præſes, & hoc de primo. Reſpectu vero debitoris diſtingue ſic, poſt Bar. in d. l. ſæpe. quod aut creditore agente, fuit reus abſolutus: quia nõ valuit obligatio pignoris, vel alia cauſa concernente dominium;
b tunc indubie non præiudicat debitori, ar. in l. cum quæritur, cũ ſe, ff. de execu. rei iud. & in c. fi. de cauſa poſſ. & proprie. Idẽ, ſi ſuc cubuit, b quia non probauit de dominio debitoris. nam debitor poterit poſtea agere rei ven. quia ad alium finem fuit quæſtum de dñio in primo iudicio, quam in ſcdo. qa in primo ad effectum hypothecariæ; nunc vero directe agitur de dominio; iõ non obſtat debitori exceptio rei iud. d. l. cum quæritur, & d. c. fi. & quod no. in l. Iulia. verum, ff. de cond. indeb. in glo. magna. Aut ſuccubuit: quia reus aſſumpſit in ſe onus probandi; & pro bauit ſe dñm; & tũc præiudicat debitori ſciẽti; & hoc caſu procedat d. l. ſæpe, & iſte tex. & pro hoc habes text. in d. l. ſæpe. dũ ꝓponit, quod agebatur de proprietate pignoris. Item prædicta vera vbi plene fuit cognitũ de proprietate pignoris, ſeu de dñio; aliàs ſecus, ar. in l. a diuo Pio, §. ſi ſuper reb. ff. de re iudi. & quod no. in l. 2. de or. cog. & l. pe. ff. de his qui ſunt ſui vel ali. iur.

nam dñium venit incidenter in hypothecaria; iõ non præiudicat ſnia in eo quod venit incidenter, ſeu per modum cauſę; niſi prius de illo fuerit cognitum, vt no. in iurib. proxime alle. & dixi in c. cum eccleſia Sutrina, de cauſ. poſ. & propri. Ex his infert Bar. non ſufficere debitorem ſcire, quod creditor, agat hypote. niſi ẽt ſciat reũ aſſumpſiſſe onus probãdi ſe dñm: qa (vt patet ex prædictis) in hoc 2. caſu fit ſibi præiudicium, & nõ in primo. ſed in creditore conuento ſatis eſt, quod ſciat litem motã, quia di puratur de dñio principaliter; & dando ſibi pignus vſ ſibi p
11 miſiſſe defenſionem. † Adde ad prædicta aliam limitationẽ bonam, quam ponit In. in c. ſuborta, ſ. eo. vbi dicit, quod non ſufficit aliquem ſcire litem motam, ad hoc, vt ſibi in iure ſuo præiudicet; niſi ẽt ſciat ſibi ius in illa re competere. Pro hoc, quia ignorans, non videtur conſentire, l. ii mulier, ff. de inoffi. teſt. 3 8
12 diſt. c. placuit. † Sed quia ſ. poſui exemplum in emptore, & venditore, & marito, & vxore, ſeu ſocero, vt factum auctoris prędicet ſucceſſori, & ponit etiam tex. in d. l. ſæpe, & gl. hic, an hoc ſit verum ſimpliciter? aduerte, ſi auctor, puta venditor, vel vxor, ſeu ſocer aſſumit defenſionem ſuper proprietate rẽi venditę ſeu in dotem datę, marito, ſeu emptore ſciente, in dubio fit ei præiudicium, ſi auctor ſuccũbit, vt hic, & in d. l. ſæpe. Sed dubiũ
c eſt cum vxor, c ſeu venditor agit; & vſ qđ tunc non fiat præiudicium marito, vel emptori; quia cum iſti non habeant actionẽ, cum dñium ſit tranſlatum iam in maritũ, & emptorẽ, ergo agere non poterunt: quia ſine actione nemo experitur, l. ſi pupilli, §. videamus, ff. de neg. ge. & de iud. c. examinata, cũ ſi. Itẽ, ſi vxor vel venditor egit, & ſuccubuit, ſatis rẽs ſuccubuit, quia non põt probare ſe dñm: ergo non debet præiudicium generari, ſucceſſori, vt marito, ſeu emptori habenti dñium: & nanc partem vſ tenere glo. in d. l. ſæpe. & ad illam tex. qui dicit, & ꝓciupponit, quod iſti poſſunt experiri, dicit quod illud verbum, ponit ibi ꝓ defendere, & ita ſentit gl. noſtra hic, modicum ante finem. Sed finaliter gl. hic, & Inn. tenent ꝺrium, dicentes, quod licet de ire iſti non poſſint agere; tñ ſatis eſt, quod de facto egerunt, nec fuerunt per ſucceſſores reuocati. Nã hoc ipſo, quod paſſi ſunt, vſ ex voluntate eorum iudicatũ; ideo eis præiudicat ſnia lata cũ eorum actore; & pro hoc facit iſte tex. in ſecundo caſu qui loq tur indiſtincte, & tex. in d. l. ſæpe, in ver. cur autem, vbi fit mẽtio de actione, & defenſione. Bart. in d. l. ſępe, ſic diſtinguit, qđ aut venditor meus agit vel defendit meo noñe, & tunc ſnia lata contra eum mihi non præiudicat, ſiue fuerit ſciens, ſiue ignorans, ni ſi ratum habeam, vt in l. j. C. quibus res iud. non nocet ratio eſt, quia hoc caſu iſte agit de iure, quod meũ eſt, non de eo quod mecum habet; & ſic ceſſat ratio poſita hic in d. l. ſępe, prohibere enim videor; ex quo inutiliter gerit negocium meum. quod apparet ex eo, quia victus eſt l. 3. §. ſi nac ff. iud. ſol. Mihi hoc dictum non placet, quia ſi ſcio illum agere noñe meo, & non prohibeo, videor ſibi dare mandatum; aut inſurgit præſumptio, qđ habeat mandatum, vt inſti. per quas perſo. age. po. not. Inn. in c. ex parte decani, de reſcr. & ibi plenè dixi. nec verum eſt qđ agẽdo nomine meo, inutiliter agat. qa ſi hoc eſſet, non admitteręt iura conſanguineum pro conſanguineo. nec debet inſpici cuẽ tus, quia ſatis eſt, quod bñ incœpit, l. ſed an vltro, ff. de neg. geſt. Item fauore iudiciorum debemus interpretari, vt ſ. dixi. Itẽ regula eſt, quod tacens habeatur pro cõſentiente, ex quo põt impedire actũ qui gerit; & non impedit, vt no. in l. Caius, ff. de pig. act. dixi plene in c. nonne bene dicimus, de ꝓſumpt. quare puto qđ ſiue auctor meꝰ, ſiue aliꝰ agat noñe meo ꝓ iurib. meis; & ego ſcio & nõ ꝺdico, vide or tacite ꝙſentire, & dare ſibi mãdatũ vel inſurgit ꝓſũptio mãdati. Redeo ad verba Bar. aut auctor meus, puta vẽditor, vel ſocer agit ſuo noñe nõ exprimẽdo, qđ vẽdide rit, vel in dotẽ dederit: tũc aut ſnia ſimplr fuit lata ꝺ eũ, qa non eſt dñs; & tũc ſnia nõ nocet ſucceſſori. qa verũ eſt dicere, qđ ille ꝓpe auctor nõ erat dñs, qa iã in aliũ tra ſtulerat dñm, & ſic emptor agẽdo ꝓ dño ſuo nõ venit ꝺ priorẽ ſniam, imo approbat illã dicendo, qđ auctor nõ erat dñs, ſed ipſe; & hoc caſu pt ꝓcedere ꝺria opi. Aut ꝓnunciatum fuit rẽ nõ eſſe auctoris, adiecta cã: qa ille, a quo auctor habuit prius illã rem alteri donauit; vel qa reus conuentus ꝓbauit illam rẽ eſſe ſuã, & tũc ꝓiudicat emptori, & viro ſcienti cãm iup hoc agitari; & procedat hoc caſu opi. Inn. & gl. noſtrę: reqrit Bar. qđ emptor ſcu maritus ſciuerit, qđ de ſuo dño ageret, ſicut ſ. dictũ fuit in debitore. In auctore vero defendẽte, ſufficit, qđ ſucceſſor ſciuerit illũ eſſe ꝓuentum ſuper dño, quia illico diſputaſ de iure ſuo; ideo debet obuia-
re,

ADDITIONES.

a ¶ Creditorem. De hoc vide omnino per Bal. in l. fi. circa fi. C. ad Velleia.

b ¶ Succubuit. Vide Bar. in l. 2. §. j. ver. quæro, vtrum probationes factæ, ff. vi bona. rap. & late per Alex. in rep. d. l. ſępe, ff. de re iud. vbi tenet contra Abb. hic, & late explicat hanc materiam. Seb. Sap

c ¶ Cum vxor. An autem ſententia lata contra maritum præiudicet vxori, vide: Bal. in l. docet ancillam, C. de rei ven. Are. in l. Iulianus, §. qui fundum. cir. fi. ff. de verb. obli. Alex. in l. de die. §. qui mulierem, ff. qui ſatisd. cog.

Universidad de Deusto
Biblioteca

re,si vult euitare præiudicium,oportet ergo in sñia,vt alteri inferatur præiudiciũ, quod ille primo loco habeat actionem, vel quod ꝓmiserit suũ auctorẽ agere, & qđ fuerit discussum de suo iure, & hoc sciuerit. Itẽ quia sciuerit sibi ius in illa re competere,vt §.dixi: & per hoc hẽs declaratum, tex. & glo.in ver. item fallit,vsque ad finem, q̃ solum tendit ad declarationẽ text. Nũc venio ad casus exceptos extra textum, & quæro nunquid sint alijs casus in quib.fallit regula in tex. posita ſolu. glo.nra in prima parte dicit, quod sic, & ponit septem casus. Ego incipiã ab vltimo tanq̃ faciliori, & ordine retrogrado veniã ad primum,
13 quem mihi reseruo in vltimo tanq̃ difficiliorem.† Primus igit̃ casus est in l.ij.C.de cõi.rerũ ali. vbi hñ, quod si fiscus habet rẽ
a communem cum priuato,potest ratione partis,vendere ˢ totã nec potest priuatus reuocare venditionem, ẽt ratione partis;licet possit partem pretij a fisco petere; & sic nocet res inter alios acta, sed dic quod illud procedit ex priuilegio speciali fisco tributo,& idem probatur in l.1.C.de ven.rer. fisca.cum priua.cõi. lib.x. quod est notandum ; secus autẽ est in rebus cum alio communibus ; quia tunc licet ꝙs possit vendere partem ꝓ indiuiſo, socio non requisito; non per hoc præiudicare potest socio in parte sua,vt l.j.C. commu. diuid. Et per locũ à speciali
b sing.not.qđ vbi fiscus cõionem hẽt in re priuati, nõ ᵇ potest illam vendere,ita sing.dixit gl.in d.l. 2. C.de ven.re.fisca.cum priua.commu. Ex quo infert,quod l.bene a Zenone. C.de quadr. præscr.(quæ vꝫ innuere contrarium) dẽt intelligi, q̃n fiscus,seu imperator credidit rem esse suam ratione possessionis quã habebat.tunc enim venditio facta per principem, tenet;& tũc nõ debet infringi : sed is cuius est res, dẽt agere ad pretium ʒ fis-
14 cum,quod nota;quia multi errãt in intellectu illius l.† Scdus casus,q̃n quis hẽt rem communem cum pupillo, in l. li communem,ff.quemad.ser.amit.vbi patet, quod ti quis habet communẽ fundum cum pupillo, retinet seruitutem debitam fundo;licet illa non vtatur; & hoc est ex persona pupilli, sicut enim nõ currit præscriptio contra pupillum, vt l.ñ.C.de quib. cau.in integ. rest. non est necesſ. ita nec ʒ maiorem habentem fundum cõem cum pupillo; & sic ꝑdest res inter alios acta: sed dic hoc ꝓcedere rõne indiuisibilitatis : vñ in indiuiduis quis consequit per socium,qđ non põt per se:arg.in c.sacris, de sepul. & quod leg.& no.in c.quæ magnum.23. q.2.secus autem forte vbi præ-
15 iudicium maioris esset ſeparabi le a præiudicio pupilli, arg. eorum quæ leg. & no. in c. cum venissent,de insti.in fin.† Tertius casus est in re indiuisibili. & maioribus cõi,vt l. loci,§.li fundus, ff.si ser.ven.vbi patet,qđ sñia lata ꝓ vno, vel ʒ vnũ ex dñis in solidum, prodest, & nocet alteri in re indiuisibili, puta in seruitute.simile quod leg. & not.in causa appellationis, vt in c.vna sñia ʒ.de app.vbi de hoc,& illud procedit, vt dixi rõne indiuisibilita-
16 tis.†Quartus casus in querela inof.test.vt in l.Papi.§. meminisse, ff.de inof.testa.vbi patet, quod si quis succubuit in querela inofficiosi testamenti,pdit quod ex testamento illo consequi poterat,& applicaẽ fisco; & sic sñia prodest fisco, licet non fuerit in iudicio. Et hoc iõ quia sententia declarat illum indignum lego to;merito fiscus potest illud idem tanquam ab indigno auferre talis enim effectus necessario resultat ex illa sententia:secus.q̃n
17 sententia potest restringi ad certum effectum . † Quintus casus in causa filiationis, vt si quis pronunciatur filius, dẽt haberi pro tali quoad omnes.in l. j. in fin. & l.2. & 3.in prin. ff.de lib .agno. Aduerte aut sententia fertur sup filiatione cũ patre;& tunc prę iudicat ; & facit fidem quoad oẽs agnatos & cognatos trahentes ius agnationis,seu cognationis ex illo cõi parẽte, & hoc casu loquũtur leges. §. all.fuit. n.talis sñia lata cum legitimo contradictore; & idem est quoad oẽs respũ iuris, & interesse publici; quia cũ legitimo contradictore lata fuit . Alijs vero,qui non sunt de cognatione non præiudicat quoad eorum priuatum interesse , quia quo ad illos pr̃ non esset legitimus defensor, ar. hic.Illa. n. qualitas declarata concernit certum genus psonarũ. ſillos de illa cognatione , ideo ad eos duntaxat restringitur . Si autem fuit lata sententia inter pares, puta inter consanguineos; tũc illa sñia non facit fidem quoad alios ; ga respũ ſtorũ agitur de speciali ĩteresse; iõ sñia nõ extenditur ad alios effectus, arg. hic,& in d.l.sæpe,ff.de re iu.& hoc in effectu voluerunt Iaco.de
c Aret.& Cyn.in l. ingenuum.ff.de statu ho. ſequit Bal.ᵉin d.l. res inter alios, C.quibus res iud.non no. D. An.hic,& per Inn.in d.
18 c.cãm qui fil. sint leg.† Et per hoc infertur ad decisionem alterius quæstionis, quid dicendum, in cã legitimationis? Inn. in d. c.causam refert varias opi. Quidam dicunt, ꝙ valet solum inter illos,inter quos sñiatum est;vñ respectu vnius posset iudicari legitimus;& respectu alterius,cum quo postea agitur, posset iudicari illegitimus,& valeret vtraq; sñia. Alij dicunt ʒrium, ꝙ.l.va leat quo ad oẽs.D.Ant.hic& ibi concordando dicit,ꝙ aut agit ad priuatum interesse ; & tunc procedat prima opin. aut respectu iuris publici; ita ꝙ sñia non est restringibilis ad certas personas;& tunc facit fidẽ quoad oẽs,ga non pt esse legitimus quo ad vnũ,& illegitimus quoad aliũ. Hoc vltimũ placet ; sed respectu primi mẽbri dic,ꝙ aut fuit actũ cũ patre;& tũc idẽ ddm,qđ §.dixi in filiatione , eadẽ rõne;aut cũ pari ; & ꝓcedat illa opi.& hoc voluit Bal.ĩ d.l.res inter alios.Et idẽ dicit,eadẽ rõne,in sñia lata super patria potestate. Et idẽ dic , q̃n sñia fuit declaratoria, respectu rei , vt si fuit ꝓnũciatũ instrm falsum, de quo ꝓ Inn. in
19 d.c.cãm. †Sextus casus in cã libertatis.[d] Nã si ꝓnunciat quis ingenuus,hr̃ pro ingenuo, quoad oẽs,d.l.ingenuũ, ff.de statu ho. qđ limitauit Inn.in d.c.cãm, qui fil.sint leg. cũ est cã ingenuitatis,ex seruitute,ff.de libe.cã.l.diui.Secus,si ex libertate,diceret le ingenuũ,ff.de inge.l.j.& l. patronũ, & cũ hoc dicto trãsit hic Io. An.Sed tu vide gl.in d.l.j. quæ recitat opi. quorũdã antiquorũ, & ponit aliã,quæ vr verior, ꝙ d.l.j.&l.patronum, ꝓcedunt, qñ nõ interuenit legimus ʒdictor. Si aũt interueniſſet legitimus ʒ dictor,puta dñs; tũc sñia faceret indistincte fidẽ, quoad oẽs d.l. ingenuũ. & hanc opin. sentit Bar. quiin hoc articulo sic distinguit,ꝙ aut iudiciũ est agitatũ cũ iusto ʒdictore,aut non,primo casu aut sñia declarat eu ingenuũ; & tũc facit ius inter oẽs,vt d.l.ingenuũ, nisi detegatur collusio, vt l.2.ff.de collut.deteg. Aut sñia declarat cũ non esse libertũ, vel seruũ, alio agente; & tunc non facit ius quoad alios,vt l.diui fratres.§.j.ff.de libe.cau a.&vt de ibi bo. tex. prope fi.an sine ʒdictore possit quis petere declarari se ingenuũ,& per Inn.in d.c.cãm. Secundo casu principali, q̃n in iudicio nõ interuenit iustus ʒdictor : & tũc sñia non tacit ius,vt in l.cũ non iusto,ff.de coll.deteg.& ibi hr̃ per gl.quis dicatur legitimus ʒdictor.Sed dices , cur tã varie statuitur in legitimatione,& filiatione,& ingenuitate?dic,ꝙ legitimatio põt restringi ad certum effectum: filiatio vero est restringibilis ad certum genus personarũ : ingenuitas vero non est restringibilis ad certas personas;sed oẽs æqualiter ꝓcernit:ideo effectus huius sñię est maior.Et gñaliter circa hanc materiã dic post But. & Bal.in l.res inter alios,ꝑalle. ꝙ sex concurrentib. sñia facit fidẽ quoad oẽs.Primo requirit vnum,in prin.cãæ.l. vt interueniat legitimus ʒdictor d.l.cum nõ iusto,& quis dicatur legitimus ʒdictor, colligę ex ꝑdictis.Scdm est necessarium in progressu. ſ. ꝙ defendat cam,& sit pñs;aliàs potius ex sua contumacia vr condemnatus
21 quã ꝙ hẽret malam cãm:& iõ alijs non noceret, vt in l.ꝙ repudiatis,§.cum ʒ,ff.de inof.test.& §.fatis dixi. Tertium est necessarium,vt sñia ferat declaratiue, vt d.l. ingenuũ. Quartum est necessariũ,post sñiam.ſ.vt non detegat collusio. Quintũ, vt cã sit talis naturæ, q̃ oĩb.ꝓiudicet.Sextũ,ꝙ cã sit ordinaria, & agat ꝓ cipaliter pp se; quæ. n.incidenter decernunt , ius non faciunt. Iudex.ff.de his qui sunt ſui, vel alie. iu. & hæc duo vltima ponit Bal. addendo ad dicta Bu. Et certe sine illis satis in effectu sufficiebãt dicta But.†Quæ aũt sunt sñiæ ᶜ illius naturæ, q̃ alijs ꝓiudi-
20 c cent, dic ꝙ illæ quarũ effectus nõ est restringibilis ad certas personas,vt ꝑdixi, & ponit Bal. multa exẽpla in loco ꝑalle. Primo in sñia, q̃ irrogat infamiã, q̃ est q̃dã lepra, & sequit ꝓfluum quocunq; se vertit.j.q.j.c.cito turpem,no.in l.ex ea,de postu.facit c. testimoniũ,de testi. ꝓ Fed.cons.23. Scdo in sñia deportationis, q̃ est q̃dam mors,in l.j.in fi.ff.de ʒtabu.Tertio in sñia excõicationis,quæ priuat ꝓfortio, sicut feritũ cadauer, vt ꝑbaf.11.q.3. c.curæ,& in c.j.de treug. & pa.& hoc, q̃n ꝑbaf ipsa excõicatio
f Quid aũt,si ꝑbaf excõicatio ꝓ viã exceptionis,nũquid illa ꝑbatio faciat fidẽ ad alios effectus ᶠ?dic,vt dixi post.In.1 c.cũ duo, de or.cog.Quarto in sñia exilij,siue banni:quia respub.non vidit se,ff.de cap.dimi.l.amissione.§.q deficiũt.Quinto in actione popularj;quia non põt ferri,nisi semel, vt l.eum qui.§.in popularib.ff.de iureiu. Sexto in sñia lata sup collutione: ga sine nõ põt ferri,nisi semel.l.3.ff.de prẽuari. Septimo in sententia lata super matrimonio inter maritum , & vxorem ; quia ipsi sunt principiũ & finis, & tota massa matrimonij in eis est.vt l.1.in fi.ff.de ag-

agno. & no.hunc casum , quia facit ad inf. dicenda. Octauo in sententia lata super patria ptate ; vel ꝙ filius sit ltimus : ga est qõ status,& ꝓiudicialis,vt Insti.de act.§.ꝓiudiciales; & hoc verũ ſm eũ,qñ inter patrẽ & filiũ sñia ferꝛ quorũ principaliꝛ,& directe
23 ius est: secus si inter ꝓpares ,ꝓnunciet. i.non cũ ipso fonte gñationis,ſm Iac.de Are.& Cy. in d.l.ingenuum: qa inter alios puta fratres,nulla ꝓiudicialis actio competit.Nono in sñia lata super iure eligendi ʒ electores,q̃ præiudicat electo patienti: quia cã cõis est,arg.in d.l.sæpe,& no.hic:de quo ʒ.latius dicam in septimo casu principali . Decimo in sñia lata ʒ vnum, q̃ mandat executioni ʒ aliũ,vt l.fi.§.vlt.C.de exce.rei iudi.& per Inn. in d. c.cãm.Vndecimo in sñia lata super ætate,vt l.de ætate,ff.de mi no.Duodecimo qñ tractaꝛ de ꝙdõne psonę . Nã tunc sñia affi ciens personã,facit ius inter oẽs,vt puta,si quis pronunciet clericus,vel laicus illius originis,vel illius,l.quoties, C.de Decu.li. 10.Quid aũt,si pronunciet aliquẽ esse vasallum respũ talis feudi?dicit Bal.ꝙ hæc qõ non est proprie de statu personæ, sed de qualitate primonij;quia iste status põt a psona remoueri; & sic non hẽt infallibilẽ cãm,seu perpetuam, annexam de necessitate;& idem putat de sñia lata non super origine,sed super domicilio.Si aũt pronunciareꝛ aliquẽ esse asceriptitium,vel cẽsitũ; qa iste proprie status personarum,est immobilis, vt l.quemadmodum,C.de agr.& censi.lib.11.putat sñiam facere ius quoad oẽs, nam iste status est differens ab alio statu;& hẽt quandam speciẽ seruitutis; licet nemini sint ſerui,vt no.Inst.de iure pſ.post prin. Et no.bñ ꝑdicta;& volui oĩa interserere. quia ex ꝑdictis põt instrui diligenter, vltra Doct.nostros hic , an & qñ sñia extendat ad alios, vbicunq; sñia est declaratiua certæ qualitatis ad personã.Et dicit Bal.id quod §.dixi,tenere Inn.& Bar.ꝙ vbi sñia non facit ius,nec probationes faciunt;& idẽ ꝙ,vt prædixi.Itẽ tenet id,quod §.dixi tenere Bar.vt tunc absentia, & cõtumacia litiga
toris impediat vires sñiæ,quoad alios; qñ ex actis non põt constare de meritis cãæ;aliàs secus;quia tũc euidenter cõstat,ꝙ nõ
21 ꝓ cõtumaciã; sed ex iustitia eãæ fuit lata sñia. nam aliàs posset sequi absurdum,ſm eum. † Nã,si accusauj aliquẽ de publico crimine,& videns ꝙ nihil probauj,absentarẽ me tpe sñiæ,& iudex ex officio suo illum absolueret:posset iterum ab alio accusari si nõ faceret sñia ius quoad alios ꝓp absentiã accusatoris; & sic sæpe accusator deficiens in probatione malitioſe se absentaret vt aduersarius posset ab alio accusari,qđ non est ddm:tum quia de delicto vnius hoĩs non est sępius quærendũ, vt l.licet,§.ñ.ff. nau.cau.fta.& in c.de his,j.de acc. tũ quia iudex, qui fert sñiam in criminalib.accusatore absente,gerit personã accusatoris , vt
l.ꝗus,C.de adul. Et ad id qđ dr̃,ꝙ est iuris ꝑsumptio,ꝙ sñia lata
ʒ contumacẽ,videaꝛ potius lata in odium cõtumaciæ, q̃ ex iu-
stitia cãæ,vt d.l.preses. C.de pig.Rñ.ipse & eleganter,ꝙ illud fallit in duob.casib. Primo si probeꝛ ʒrium per inspectionẽ actoꝛũ,videlicet ꝙ ex veritate actorum , & explenissima ꝓbatione
22 & no.in c.fi.de emp.& ven. † Septimus,& vltimus casus excepꝛ per gl.est,cum cãæ sint connexæ.81.dist.c.tantis Daniel,& in c. hæc quippe.3.q.6.& pone exemplum in ordinato,& ordinatore:vñ vr ꝙ sñia lata ʒ vnũ,ꝑiudicet alteri,vt no.in iurib. ꝑalle.& per gl.in c.dilectus.2.de simo.sed In.& Host.hoc indistincte nõ admittunt,dñt.n.ꝙ licet ordinatus damnet ꝓp crimen , hoc tñ nõ ꝑiudicat ordinatori.Nullum,n.ius occurrit ſm eos,ꝙ non accusatus ex vi accusationis alterius damnetur,& pœnam patiatur;nisi in quibusdam casibus,vt in crimine læsæ maiestatis , & hæresis,de quibus in c.vrgentis,de hęret.& 6.q.j.c.si quis eũ milibus.Et ad iura allegata in gl.rñdetur, ꝙ intelliguntur quãdo crimina ordinatorum, electorum ,& institutorum erant adeo notoria,ꝙ ẽt si non esset actũ ʒ ordinatos:tñ ordinatores ipsorum,qui scienter eos male ordinauerant , ex hoc puniri potẽrant,iuris ordine non seruato,de accus.c.euidentia, & c.ad notstra,il 3.de iureiur.& finaliter dicit Inn.ꝙ licet prædicta quidam concedant:tñ vr melius , ꝙ quantumcunq; sit notoriũ crimen ordinati,vel ꝙ ordinator cõtulerit ordines exꝛ tpa statuta, nunq̃ tñ possit agi,vt cassetur ordinatio, quã ordinatus habet ab ordinatore;sed tñ ad hoc,vt alter puniaꝛ,vel agat pñam.vñ nunquam præiudicabit vni sñia lata ʒ alterũ;nisi forte ſm Hoſt. ex officij exuberatione,aliud contingat,ad aliorum terrorem, ar.ff.de pœn.l.aut factam,de maledic.c.j. & sic ſm eum pñt intelligi c.tantis,& ſm.prædll.Sed aduerte tu,quia casus iste rationẽ connexitatis,põt verificari in multis casib.Nam primo datur connexitas inter ordinatorem & ordinatum instituentẽ & institutum;electum & electores:præsentatum,& præsentatorem, Et in omnibus istis,quæ vñr pari rõne constringi, quæri põt,an sñia lata contra vnum præiudicet alteriꝛ de quo aliquid per In no.in c.dudum.2.de elc.& per D.Ant.qui varia,& multa in hoc dicit.Sed ego comprehendendo veritatem & mentem in effectu Inno.& D.Ant.sic breuiter in omnibus prędictis,& similib. casibus dico,ꝙ aut agitur ad pœnam ʒ aliquem ex prædictis & si

milibus;& sñia vnius;alteri non nocet; quia respectu pœnę nõ est inter eos connexitas ; sed respectu iuris creati seu translati, ad hoc l.denunciasse,ff.de adul.& in c.interrogatũ, 2.q.5.& qđ
23 leg.& not.in c.significasti,de adul.† Vbi patet,ꝙ sñia lata cõtra adulterum,non facit fidem contra eam,quę dicebatur in eodẽ delicto adultera;facit tamen præsumptionẽ contra alterum,vt ꝑdixi; & vbi daretur notorietas del icti , posset iudex ex officio. ſocios criminis punire,vt in d.c.tantis,quod intellige inchoando nouam instantiam;non aũt super antiqua; nisi esset Papa,iuxta no.per Io.An.in c.mandatis.de reſcr. Aut agitur ʒ alterum super iure iam translato, vel super inhabilitate conferendi , vel ordinandi,seu instituendi,vel ꝑsentandi;& tũc dico,ꝙ si sñia est lata ʒ ordinatorem,instituentem,eligentem,seu presentantem ꝓiudicat ordinato scienti & patienti, seu instituto electo,vel ꝑsentato.Rõ, quia fuit lata ʒ auctorem suum in illo iure, qđ hẽt ab eo;iõ ꝓp ꝓnexitatẽ & cõitatẽ iuris & cãę,vr̃ ille egisse cũ voluntate alterius, vt §. plene dixi,& vr̃ probari hoc in ſecũdo casu excepto in tex.Idem dico eʒ,vt sñia lata contra ordinatum, institutum &c.super ipso iure,quod habuit ab ordinatore , vel instituente,præiudicet ipsi ordinatori,vel instituẽti,scienti cãagi,& patienti,vt probat in simili,in d.l.sæpe ver.nam & si libertus.vbi patet,ꝙ sñia lata contra libertum,sciente domino & patiente,præiudicat ipsi domino,de suo iure patronatus;quia manumittendo illum vr̃ dedisse sibi potestatem litigandi super illo iure,vt ibi no.per Bar.& dixi plenius in c.cum super, §.e. Ita dico in proposito,ordinando eum seu præsentando,vel eligẽdo alium,vr̃ illi dedisse potestatẽ experiendi super illo iure. Et hoc forte voluit tex.in c.cum olim,de cau.pos.& proprie. vbi Papa in fi.reseruauit duntaxat ius litigandi super proprietate,& ibi dixi in quadam additione partua.Quandoq; datur connexitas respectu eiusdem delicti,vt puta quia ad illud delictũ perpetrandũ
24 necessario requirũtur plures personæ.† Exemplũ in adultero.[a]
a quo casu quæritur,an sñia lata ʒ vnum,vel pro vno,alteri præiu dicet,videlicet scienti cãm agi cũ socio;& de hoc est casus no. in l.denũciasse,§.quæritur,ff.de adul.vbi clare probatur, ꝙ si est condemnatoria,non facit fidem contra eam,quę dicebatur in eodẽ delicto adultera;facit tamen præsumptio ʒ contra alterum,vt no.in d.c.interrogatum.2.q.6.& in c.significasti, de adul.& ibi dixi latius,& tex.illius §.quæritur,dixit ibi Bar.bñ no-
25 tandum pro maleficijs connexis,& coniunctis.† Ex quo infert, ꝙ licet producens falsos testes sit cõdemnatus de falso,nõ sequtur de necessitate ʒ testes , ꝙ ipsi sint falsi, pro hoc vide bo.tex. cũ rõne in l.Lucius , ff.de his qui no.infa.facit c. cum dilectus,
26 in fi.de ord.cog.† Idẽ dicit in notario[b] condemnato de falso in
b ſtro,vt hęc sñia nõ ꝓiudicet dño,ad quem spectat institm.Idẽ dicit ibi Bar.in sñia absolutoria,vt alteri non prosit:nã speciale vr̃ ibi in muliere nupta tpe quo accusatur adulter,vt sñia absolutoria lata pro adultera prosit adulteræ;secus autẽ in alijs psonis:vel qñ mulier nõ esset tũc nupta,& hoc firmat ipse post Richar.Malum.qui disputando ita determinat,quod est no.nã ali qui ʒrium senserunt per illum rex.tenet ẽt gl.in d. c.interrogatum;sed primum mihi plus placet,per regulam hic positam,& quod super ea dixi,& vide plenius per Bar.in l.ibi seq. quę incipit adulter.† Quandoque datur cõnexitas iuris respectu eiusdẽ
27 principij,vt puta duo fratres ex eisdẽ parẽtibus ʒxerũt mr̃imonium cum duabus ſororibus,vterinis,& consanguineis;an sñia lata ʒ vnum super impedimento mr̃imonij,respectu cõsanguinitatis præiudicet alteri habenti penitus idem im.? & dicendum quod non,per regulam hic positã,& per supradictam.& hoc ex presse firmat gl.in c.dilecto,in fi. de præb.& idem tenet Spec.in tit.de sen.prola.§.nõ de effectu,ver.sed pone,& efficax ratio est, quia potuisset alter obtinuisse dispensationem,de consan.& affi.c.quia circa.item poterit alter testes reprobare. Prætera ea for
re fuit collusum in prima causa,vel secundus est magis diliges, quam primus. Quandoq; datur connexitas in eo iure respectu superioritatis,& inferioritatis;quo casu dubitaꝛ,an sñia lata contra subiectũ ad instantiã alterius,præiudicet superiori , qui non fuit in iudicio,& eʒ? & de hoc vide quod plene dixi in c. cũ su-
28 per,sup.eod. † Et citra hoc vide vnum dictum Bald. in l.2.C.de libe.

ADDITIONES.

a ¶ Vendere. Dicit tamen no. ibi. Bal. quod fiscus tenetur prius consortem requirere,an velit totam rem emere, priusquam velit vendere per l.j. cum milli.ff.de priuil. cred.

b ¶ Priuati non.Istud est verum,nisi de plenitudine potestatis;quia de plenitudine potestatis,potest auferre dominium rei meæ,sine causa;ita expresse dicit, Ang.in l.item si verberatum.§. j. ff.de rei vendi.

¶ Circa hoc,an princeps possit mihi auferre dominium rei meæ sine causa, vide de Bar.in l.fi.C.si cõtra ius vel vtili.publ. vbi dixit ꝙ nunquã potuit inducere in caput suum,ꝙ princeps possit istud facere;tamen cõmunis sententia est in contrariũ,ꝙ si hoc facit ex certa scientia, vel de plenitudine potestatis possit hoc facere : quia tunc non præsumit sine cã ;imo præsumitur fecisse ex causa adeo ꝙ si sine cã fecisset,teneretur quoad Deũ, vt per Cy. & Bal.in d.l.fi. de tamen,ꝙ princeps nunquã intelligitur vti absoluta potestate, nisi quando exprimeret, vt per Inn.in c.innotuit,de elect. quod intellige;nisi faceret ex clausula ex certa scientia per gl. in c.ad hæc. de reſcri. Ant.Franc.

c ¶ Bal.& ſequitur ibi Sali.& D.Al ex,Imo.in apost.ad Bal. qui dicit quod ꝙ Bald.sibi placet .& allegat etiam Bal. in d.l.ingenuum.

d ¶ Cã libertatis.Quomodo istud procedat, vide per Ang.de Are.in §.prælia ciales,col.4.ver.in ea glo.ibi l.ingenuum,institut.de Actio.Sebast.Sap.

e ¶ Sñiæ. No.casus in q̃b.res iudicata alijs nocet.Adde Bal.& Ang.ĩ l.ingenuum.ff. de sta.ho. & eũ.Bal.ĩ d.l.res iter alios, C.q. res iu.nõ nocet, trasit ibi de Sab.

f ¶ Ad alios effectus. Adde de hoc plenissime,& remissiue p Card.ĩ cle.ꝙ.vt de exc.nã aliàs repelleret,licet opponeret nisi ,ꝑbataexcõicatione,vt ibi.

ADDITIONES.

a Exemplum in adultero.Adde,an confessio vnius ex adulteris alteri præiudicet;& vide bo.gl.69.dist.in c.ordinatos,ꝙ sic , propter connexitatem causæ,licet gl.in c.interrogatũ, 2.q.5.teneat oppositũ,& male,vt per Archi.ibi.

¶ An confessio facta ab vno,noceat alteri,dicas primo,ꝙ confessus delictum, non potest condemnari ex sola confessione,l.j.§.fi.ff.de qo.& ideo iudex debet considerare,vtrum confessio sit verisimilis , uel ne, ita Bal.in l.fi quis in hoc genus,C.de epis,& cle.& vide bo.tex.in l.confessionib.ff.de interro.ac. & aduerte,quia regulariter confessio nocet soli cõfitenti,adeo, ꝙ licet alius, quam confitens delictum commiserit, tenetur ipse confitens l. fi is cũ quo. ff.de confes.Bar.tamen tenuit contrarium in l.j.in 3.col.C.de confes.tamen propter hoc non liberatur qui reuera commisit delictum, ut per gl.& Doc. in d.l.confessionibus. Ant.Fran.

b ¶ In Notario.Et vide D.Ant.in c.causam,il 2. in 5. & 6. col.qui fil.sint legi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lib.cau. vbi adducit istū tex.ad quæstionē,si inter duos nobiles est ꝓtentio de iurisdictione super aliquo castro, an sñia lata inter eos præiudicet hoibus castri? & dicit ꝙ non: quia res inter alios acta &c.vt hic:nec sufficit �non eum,ꝙ vniuersitas castri sciuerit causam agi;quia cū non potuisset prohibere,nō nocet taciturnitas. vnde ꝓsuluit,ꝙ citetur vniuersitas; non tū putat expedire,vt deī libellus ℈ vniuersitatē, quia venit accessorie, & implicitè,quod no. Sed pro primo dicto optimè facit tex.cum ibi no.in c.si.de maio,& obed.& c.expositum,de dila.voluit Inno.in c.auditis,de ꝓcer. dixi plenè in d.c.cum super, & per hoc habes
29 mām apertam ad infinitas qōnes decidendas. † Vnum rō nolo te omittere, an sñia lata ℈ virum & mulierē super defectu matrimonij,noceat filijs.qui nō fuerunt in iudicio? D.Ant.hic distinguit,ꝙ aut fuit lata filijs scientibus,& eis præiudicat, allegat l.3.in fi.ff.de Carb.edi.& l.ait prætor,§.sed & si de ꝓditione.ff.de iureiur.ad fi.§.eis autē ignorantibus non præiudicat. Non ob�False, ꝙ sñia lata ℈ defunctū præiudicet hæredi, quia filius nō est hæres vel filiatione,vel legitimatione, sed illā habet a nā. Sed aduerte,quia ipsemet D. Ant. sentit simplr in c.causam,qui fil.sint leg.ꝙ talis sñia nō nocet filijs, nō facta distinctione scientiæ, vel ignorantiæ. Ego ad hanc qōnem adduco iudicio meo duos casus expressos. Aut.n.sñia fuit lata ℈ parētes super defectu matrimonij; & quæritur nūc an obstet filijs super legitimitate. Aut fuit lata super ꝺditione matris, quia fuit declarata serua vel libera: & quærit,an obstet filijs,vt teneantur sequi matris cōditionem,iuxta l.partū ancillæ,C.de rei vend. In primo casu qō decidit̄ per c.cū inter,qui fil.sint leg.vbi apertè probatur maximè iuncta glo. Et dicunt Doct.ꝙ oēs nati ante sñiam sunt hñdi pro legitimis; & sic licet fuerint cōcepti post litē motam super matrimonio; nihilo minus legitimi sunt, & in bonis parentū debent succedere, ex quo parentes bona fide ℈xerūt palam & publicè,& idē si fuerunt nati post sñiam, ex quo fuerunt ante cōcepti,vbi dr̄ valde notabiliter. In sēdo casu decidit dubiū per tex.sing.in l.fi.C.de lib.cau.vbi probatur,ꝙ nati post li.
cont.sequunt̄ conditionem matris;& sic ob.sñia lata ℈ matrē: quia censentur partes viscerū matris;ex quo erant in vtero tpe lit.cont.sed natis ante lit.contest. non obst.talis sñia quantumcūque sciuerint causam agitari ℈ matrem: sed oportet eos suo noīe in iudiciū vocari.vt ibi clarè deciditur; & hunc intellectū apertè tenuit ibi Bald.& adducit ad qōnem de legitimitate:sed postea in ℈rium adducit no.in d.c.cum inter. Sed tu dices,quæ est dr̄ia inter primum casum,& secundum? rndeo, quia partus (vt dixi) sequitur conditionē ventris: ideo filij tanq̄ accessorij,
f ad ipsam rem, & partes viscerū,tpe lit.ꝓtest. sequuntur ꝺditionem matris: sed nō sic est in legitimitate;quia in ea considerat̄ tolerātia,& fauor matrimonij;quod quidē liberē exercetur ex permissione eccleſiæ, ēt lite pendente super statu matrimonij, vt in c.laudabilē,vt li.pend. Ideo satis est, ꝙ tpe tolerantiæ, filij
30 fuerunt cōcepti,quod no. † Sed circa casus exceptos quēro,an sicut sñia præiudicat,ita transactio,cōpositio, seu cōpromiſsū? Inno.in c.auditis,℈.de præscr.notāter dicit ꝙ non,& bene:quia isti sunt actus voluntarij. ideo nō debent præiudicare alteri in suo iure in eū translato, arg.optimū,in l.si dictū,§.si compromi
31 sero,ff.de euic.quod no.in c.fi.de emp.& vēd.† Et eadē ratione
a idem vr̄ dicendū in ꝓfessione,[a] quod tenuit Io.And.post Vber. in addi.Spec.in tit.de ꝓfes.§.nunc videndum,ver.quid si ꝓfiteor, iuxta fi.§. Et Doct.hoc dicunt tenendum:licet tñ aliqui faciant dr̄iam inter voluntariam cōfessionem, & contentiosam, sicut dicimus in procuratore, vt leg.& not.in l.certū, §.sed an & ipsos,ff.de confes.sed pro primo facit; quia sicut cōtumacia liti-
32 gatoris nō nocet,vt ℈.dixi,ita nec isti actus voluntarij.† In con-
b fessione vero facta, an cōfessio cedentis noceat cessionario,[b]
33 vide per Bart.in l.facta,§.si hęres, ff.ad Treb.† Ex his deciditur, an ꝓfessio partis noceat filio,quoad suā legitimam,vt si ꝓfiteaꝰ debitū absorbens totū patrimonium.de quo vide per Cy.in l.i. C.de ꝓfes. Spec.eo.tit.§.nunc videndū,ver.sed nunquid,& videtur isti velle ꝙ nō prēiudicet;quia filius in legitimā est quasi creditor, arg.l.qm̄ in priorib. C.de inoff.testa. & hoc hic sequitur D.Ant.quia ex magna quātitate præsumit̄ fraus,l.Lucius,§.omnes, ff.de his quæ in frau.cred. dicit tū ponderandā qualitatem personę,& verisimilitudinē debiti,& tractatum filij ad fraudem
c coniecturādam,& hoc placet. Idem dic in alienatione,quā pater faceret titulo nō lucrativo,vide quod leg.& no.in c.Rayn.[c]
34 de testa.in gl.in ver.integraliter,& per Bart.in l.2.ff.si quis a pat. fue.manu. † Quæro vlterius ad declarationē casuum exceptorum, qñ quis dr̄ pati aliū agere ad hoc, vt sibi fiat prēiudicium? Sol. dicit D.Ant. qñ scit causam agi,& tacet,dr̄ autem nō pati, qñ venit ad iudicium,& suscipit in se iudicium totū, vel pro iure suo, tunc.n.non vr̄ permittere illū pro se agere,ff.de lib.cau. l.si patiter. Idem �non eum,si protestetur.l.si debitor.§.1.ff.quib. mod.pig. vel hyp.fol.& l.sicut.§.non vr̄,eo.tit. Et pōdero quod dicit de protestatione.Ego verò sic dicerem,ꝙ aut causa ex sui nā non est restringibilis ad certam personam,vt est causa ingenuitatis;& tunc nō puto sufficere protestationem,si protestatur,vt sibi nō fiat præiudiciū; debet.n.si timet collusionem,ire assistere,& legitimè ℈dicere,ad hoc l.si suspecta,ff.de inoff.test. sñia.n. hoc casu facit ius quoad omnes, nō ex tacita voluntate aliorū,sed ex natura causæ, ideo protestatio ℈ ius non prodest. l.alimenta,C.de neg.gest.& c.cum M.de const. & idē dico,vbicunq; sñia extēditur ad alios ex natura causæ.Aut sumus in casu,in quo sñia extenditur ad alios ex ꝑsumpta voluntate tacentis,vt in casib.hic exceptis; & tunc sufficit protestari,ꝙ non intrendit,ꝙ per illū fiat sibi præiudicium. Cessat.n.hoc casu ratio allegata superius in casibus exceptis; & hoc casu procedat opi. D.Ant. debet.n.iste tertius cōparere ante litē ꝓtest. si prius fuit:aliās admittitur etiā post litem contest. cū primum sciuerit,
35 de quo plenè per Bar. in d.l.quæsitū. † Vltimo hic quæro,quid si sumus extra casus hic exceptos in gl. & in tex.sed sunt quidā quos res tangit,videntes aliquē agere,implorando officiū iudicis super restitutione in integrū, vel simili; & tacent,nunquid fiet eis præiudiciū,vt sic casus iste sit exceptus a regula: an verò distringatur sub regula? Dic Innoc. ꝙ non fit eis prēiudicium, nisi citentur nominatim,vel per edictum,adducit not.in c.si.de maio.& obed.& de proc.c.in nostra:aliās bene nocet. Nec obꝙ eum regula hic posita: quia in casu proposito,ex quo citatio facta est, iudiciū intelr ℈ omnes illos,qui sciuerint,vel scire debuerint causam agi; quia in talib. sentētijs nō nominatur aliquis specialiter:sed fertur sñia in genere,sic:restituimus te in integrum;præstamus authoritatē adoptioni,&c. & idem in simi-
libus. Et in hoc differt iste casus ab alijs exceptis in tex. nā in illis sufficit sola scientia; & in casu nostro,vel simili requiritur citatio,saltē per edictum,modo prædicto. Aduerte,iste casus debet distingui,ꝙ non quod leg. & not.in l.si eo tpe. C.de remiſs.pig. in auth. si omnes, C.si minor se ab hær.abst.& quod vtrobique no.per Bar.& Bal.dico enim,ꝙ aut imminet casus,in quo non agitur ℈ certam personam; vt puta cum imminet cōfectio inuentarij, vel cū venditur fundus, qui potest esse alijs obligatus,
d & tunc satis est facere proclama [d] generale, ꝙ qui putauerit ſua interesse,debeat cōparere: non cōparentes autē scientes proclama,faciunt sibi præiudiciū. † Vnde fundo vendito,non pos-
36 sunt allegare illius hypothecam: tacentes autē videntur tenuisse pignus,vt est tex.no.in d.l.si eo tpe. Ad idem c.fi.qui à maacc.pos. & quod ibi not.Inn.vbi patet,ꝙ tpe mattimonij ℈hendi,fiunt generalia edicta, vt quicunq; scit aliquod impedimentum,debeat procedere in publicū intra certum terminum.aut imploratur officiū in aliquo,in quo ſspecialiter interest;& tunc si illi sunt præsentes,debent citari: si autē sunt absentes à loco, vel nescitur quorū interſit, ſufficit facere proclama generale, vt cōpareat qui ſua putauerit interesse, vt in d.auth.si omnes & ibi per Doct.& facit quod no.in d.c.fi. & in c.nostra. vbi autem actio dirigitur ℈ certam personā, necesse est, vt illa persona citetur, vt in c.causam,de dolo,& contu. & quod ibi not.in gl.& si non vult cōparere,procedit̄ur, prout traditur in c.prout,de
tit. vt ℈.dixi. An autem fiat prædiciū tertio citato,si non vult comparere, si sententia postmodum feratur ℈ reum præcontem? videtur ꝙ non,ex quo actio ſspecificata competit ℈ illam nam Inno. hic loquitur, quando actio non dirigebatur contra absentem, & vide in hoc,quod dixi in c.cum super,ſuprà cod.

ADDITIONES.

a ¶In confessione. Et hoc voluit Bart in l.2.in fi. C.de eden. quod tamen limita non procedere in confessione facta, vt per Alex. in l.cum filius, ff.de verb obl.Fel.in rubr.de prob.col.1. Dec.in c.at si clerici,in prin.col.8.ver.& dic Abb.ſuprà de iud.Item limita in confessione reprobata per iudicem,vt no Fel.in c.Capitulum ſanctæ Crucis,col.1 2.ver.confirmatur,ſupra de rescr & in c.cum venerabilis, col.10. ſuprà de except. in c.1.col.3. verſ. secunda conclusio, ſupra de except. Seb.Sap.

b ¶Cessionario. Adde quod Bart.in præall.laut factam,col.2.ver.quæro vtrum confessio, distinguit in iudiciali & extraiudiciali,quod primo casu nocet secundo non, vt per eundem in l.si cum emptore,in fi.princ. ff.de probat. & in l.seruum filij,§.1. ipse tamen in l.si partem, ff.quemad.ſer.amitt. remi indistinctē,quod non nocet, de quo per Bald.in addi.ad Spec. in tit.de cessio,ac.ver.confessio cedentis,& ibi plenè per Spec.& Ioan.And.& per Salic. in l.fin.C.de procur.

c ¶In c.Rayn. Et ibi D.Ant.in 6.col.Ang.Aret.in §.item si quis in fraudem,Bald. de act. in pen.col. & D.Ias.de May.in 1.col. Adde Rom.ſing.ſuis,fol.18.

d ¶Proclama. Quando fieri possit citatio per edictum,latè tradit Fel.in c.gravniam frequenter, §.porrò, col.2. ver. considera in primis, ſupra vt lite non contest. Sebast.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ ſuper eodem facto & contrariæ, ſi reperiantur datæ à diuersis iudicibus ordinariis, illa prævalet, quæ est pro reo. 4. licet ſtatur arbitrio delegantis. 6. ſi verò ab arbitris, neutra valet. 7. & vbi late.*

2 *Reo in dubijs fauendum est potius, quàm actori.*

3 *Causa matrimonialis in tantum est favorabilis,quod potius ſtatur opinioni unius Doctoris dicentis pro ea,quam plurium dicentium contra, niſi illa ſit evidenter falſa.*

Discordes

5 *Discordes ſi reperiantur duo ſuperiores circa regimen alicuius rei eis ſubiectæ, debent alternis annis, vel vicibus gubernare, aut regere.*

7 *Arbitri ſive arbitratores dicuntur habere potestatem pro parte, & non in ſolidum.*

8 *Arbitratores discordantes, non compelluntur eligere tertium.*

9 *Iudices ordinarij habent iurisdictionem in ſolidum.*

10 *Duo procuratores conſtituti ab eodem non in ſolidum; ſi vnus neget, & alter confiteatur, nil agunt tanquam contrarij.*

11 *Vicarius epiſcopi, ſive vnus, ſive plures, dicuntur habere ordinariam iurisdictionem.*

12 *Epiſcopi plures possunt præesse vni epiſcopatui, vel eccleſiæ. Coadiutores duo possunt dari cum epiſcopo.*

13 *In his, quæ geruntur per vniuerſitatē, ſtatur maiori parti ipſius vniuerſitatis; niſi minor pars aliquid rationabile opponat in contrarium. Epiſcopi in Concilio ſunt tanquam vniuerſitas, & non ut ſinguli: vnde reſultat effectus, de quo hic.*

14 *Ordinarius & delegatus Papæ electi iudices in una cauſa, ſi diſcordant, recurritur ad Papam; idem ſi unus uno, & alter alio modo ſententiauerit.*

15 *Sententiæ contrariæ ſuper eodem facto, ſi dentur, vna ab ordinario, & alia à delegato, collige quæ iſtarum prævalebit.*

16 *Ratio licet non reperiatur expreſſa in aliqua diſpoſitione; tamen illa coniecturari debet, quæ potius moueret iuriſlatorem.*

17 *Caſus excepti à regula, extenduntur ad caſus conſimiles.*

18 *Delegati ad vniuerſitatē cauſarum, cenſentur ordinarij: & habent iuriſdictionem vnuſquiſq; inſolidum, licet Abb. hic teneat contrarium. Sententiæ contrariæ ſuper eodem facto latæ,à duobus delegatis ad vniuerſitatem cauſarum, quæ iſtarum prævaleat.*

19 *Inquiſitores hæreticæ prauitatis, dicuntur delegati ad vniuerſitatem cauſarum; & fauore fidei habent iurisdictionem in ſolidum.*

20 *Sñiæ contrariæ ſi reperiuntur latæ à delegato Papæ, & à delegato ordinarij, recurritur ad Papam: quia iſti habent potestatem pro parte.*

21 *Arbitri iuris, an habeant delegatam, vel ordinariam iurisdictionem, & an ſi diſcordent, teneantur eligere tertium.*

22 *Arbitri iuris, vel aſſumpti de conſenſu partium, non possunt aliis committere vices ſuas.*

CAP. XXVI.

1 **Duobus,** † Si duo ordinarij pronunciant ℈ria, tenet sñia pro reo.fallit in quatuor casibus hic cōtentus,& ſibibus.Si verò delegati discordant,delegans est adeundus:si arbitri,neutra tenet. Et tria sunt dicta,quæ per se patent. Casus literalis: Ecce duo sunt iudices in aliqua causa, diuersas proferunt sñias,quæritur,quæ illarum teneat? distinguit,si sunt ordinarij,tenet sñia pro reo,& non pro actore; nisi in causa favorabili,ſ.matrimonij, dote,libertate, seu testō; & pro ipso actore sñia lata fuerit. ſi verò sint delegati, vtraque pendet sñia ex arbitrio delegantis:ſi verò sunt arbitri,neutra sñia valet.Ber.
2 † No.primo, ꝙ reus [4] est fauorabilior actore. l.fauorabiliores,
a ff.de reg.iur.& c.ex literis,de prob. Et ex hoc & ex tex.collige, ꝙ in dubijs fauendum est potius reo, q̄ actori,vt in reg.cum iures partium,de reg.iur.lib.6. No. ſcdo quatuor casus favorabiles, inter quos computatur causa matrimonialis, & intellige,
b qñ sñia fertur in fauorem matrimonij,nam in dubio standū est pro matrimonio, [b] vt in c. licet ex quadam, in fi. ℈. de testam.
3 † Hinc dixit not.Host.in c.ſuper eo,de cogn.ſpir.ꝙ ſi vna reperitur Doctorum opin. pro matrimonio,illa ſequenda est,licet multi teneant ℈ matrimonium. quod mihi placet; nisi illa opi. esset euidenter falſa,nam tunc potest ſperni cōis opin. Idem,ſi potest conuinci probabilibus rationibus,iuxta no.per Io.And. in c.1.de const.& vide ibi D.Pet.de Anch.fol.2.& facit egregiè iste tex.pro opi.Host.ſanè intellecta,vt prædixi: hic enim in favorem matrimonij prævalet sñia unius ℈ iuris regulas. † Nota
4 vltimo,& tene mēti,quid iuris, cum collegæ in eodem officio diſcordant in pari numero. Si.n.hñt iurisdictionem ordinariā, valet sñia lata pro reo; nisi actor ſtet pro causa fauorabili, hoc
5 indubiè procedit in sñia. † In alijs autem ordinationibus allego tibi gl.no.in c.licet,16.q.3. quæ dicit, ꝙ ſi ecclesia est ſubiecta duob.epiſs; puta,quia est posita in limite diœceſeſū vtriuſq; & non ꝓueniunt in illā ordinādo, ſuperioris erit officiū in hac parte,vt alternis annis diſponāt,arg.in l.quoties,ff.de vſuf.& tenē mēti illā gl.facit.n.ꝙ ſi sint duo dñi alicuius castri,vel ciuita tis pro indiuiſo,& nō ꝓueniūt in illius diſpoſitione,ꝙ ſuperior dēt prouidere,vt alternis annis habeāt regimina, vide ad mām
6 tiā,de off.dele. † Si verò nñt ptātem delegatā, depēdet ꝑualidi tas à ptāte delegātis; & credo ꝙ delegās poterit alterā,vel nullam

ADDITIONES.

1 ¶Reus. An & quando sit magis fauendum actori,q̄ reo,in hoc tene doctrinā D.Azo.in Summa ſua,in tit.de reb.dub.quem ſequuntur Ant.Pau.& alij.In effectu Bar.in l.de die,ff.qui ſatisfd.cog.vult,ꝙ tria tempora conſideren tur, de quo est gloſ.ord. c.cum ad ſedem, de relt.ſpol. & in c.ex literis,in gl.fin. in fra de ſponſ. & in reg.contra eum, in 6. & in d.reg.cum ſint partium,hic alle.per iſtum. Bart. & alij in l.inter ſtipulantem,§.1.ff.de verb.obl. Bald.in l.qui accuſare,in pen.col.C.de eden.& in l.ſi ſtatus,in fi.C.de ord.cog.& l.ff. & ſic tempore ferendæ ſententiæ,magis fauetur reo ad abſoluēdum, quam actori ad condemnandum. Et ſic in dubio debet ſententia ferri pro reo.hinc est,ꝙ ſi duo ordinarij pronuncient contrarium,tenet ſententia pro reo.fallit in cauſis fauorabilioribus,vt hic in tex.& est etiam tex.not.in l.lege Iulia, ff.de manum. & in iſtis caſibus ſicut fauetur ſententiæ, ita fauetur circa probationes,tex.est in d.l.lege Iul.quam ad hoc reputat ſing.Bal.in c.domino guerram,§.ad hoc,in tit.hic finil.Conra.&c. Secundo limita,vt per glo. no.in c.cum contingat,in gl.3.magna,ad fi.de reſcrip.& D.Alex.in l.de die, ff.qui ſatisd. cog. quando effec.dubium ſuper iurisdictione. Item addē, ꝙ in cauſis ciuilibus quoad dilationes dandas, quamuis reo non possint dari plures dilationes numero, quàm actori; possunt tamen dari longiores & maiores,quàm actori,gloſ.est de hoc valde no.in l.ſicuti,§.ſed ſi queratur, in gloſ.1.ff.ſi ſer.vend. quam gl.Bart,ibi ſimpliciter ſequntur,& Bald.ibi expreſſius ſmo. ff.de oper.no.nunc. Bart.in l.3.in §.1. 2.col. ff.de itin.actuque priua. & ita intelligendo potest ſaluari gl.quæ alias de directo diceret contra tex.in fi.ff.de fer. & in l.in tribus, in gloſ.fin. iuncta ver.actorem, ff.de iudic. Aliàs circa media iudicij,& circa probationes pariter fauetur actori, ſicut reo, & cogita de ratione: cetera videas in locis in hac gloſ.alleg.

¶Quod reus. hoc intellige in fine cauſæ: nam in principio fauendum eſſe actori,in medio vtriquę,in fine reo,vt per Bart.in l.die,in prin.ff.qui ſatisfd. cog.& no.ſaſ.in l.non eſt nouum,C.de eden. & ad hanc regulam vide Abb. in c.examinata,col.3.ſupra de iud. Sch Sap.

b ¶Matrimonio. Et ideo faceret in arg.ad quæſtionem,ꝙ furioſus habens diluci da interualla, ſi non apparet quando contraxerit matrimonium, an tempore furoris,an tempore dilucidi interualli, ad hoc,vt matrimoniū ualeat, & filij poſtea ſuſcepti ſint legitimi,cum in dubijs iudex debeat iudicare,& ferre ſententiam pro matrimonio, vt hic, Io. And.& alij,in c.pen.de deſpōimpub. ꝙ in dubio capi debet præſumptio, vt actus potius valeat, quam quod ſit nullus.l.quoties,ff.de reb.dub.facit etiam,quod vult gl.in ver.conſtituerit, in c.tua nos,de ſpon. videlicet,ꝙ licet aliàs confeſſio facta in pœnitentia non probet in iudicio;& ſacerdos peccat,& puniri deberet reuelando c.ſi ſacerdos,de off.ord. Bal.in l.archigerontes,C.de epiſc.aud. tamē hoc fallit,quando confeſſio fieret ſacerdoti ad fauorem matrimonij, & ſi cam reuelaret,probaret in iudicio. & illam gl.in ſpecie pōderat pro ſing.ad hoc ſolus Lud.it.om.in l.ſi non ſpecialis,C.de teſtam. In contrarium eſt veritas, ꝙ immo in dubio matrimonium præſumitur contractum tempore furoris,aliàs coniecturis ceſſantibus: & ſic in dubio, matrimonium tale, & filij non eſſent legitimi; quia alleganti matrimonium contractum,in illo interuallo dilucidæ,& ſanæ mentis,incumbit onus probandi,gl.eſt ord.communiter approbata in c.ſi de ſucceſſ.ab inteſt. in ver.compotem, & in c.indicas Hermanum,2.q.10. & ita firmāt D.Card.& Per.de Anch.in cle.j.de homic. D.Ant.& Imo.in c.inter canonicos,de elect. & Imo.in c.fin.de præſump. & Gem.in c.1.§.ſi verò,de cler.ægr.in 6. & Imo.in l.qui teſtamento,§.nec furioſum,C.qui teſtam.fac.poſ.& illam gl.ſequitur Io.And. in add.Spec.in tit. de prob.§.probare, ſuper. ver.pone,quidam erat furioſus. & iſta eſt cōmunis ſententia in furioſo habente dilucida interualla, quod actus tempore furoris, niſi per aliam partem, cui incumbit onus probandi, probetur factus in dilucidis interuallis: dūmodo talis furor fuiſſet continuatus per aliquod ſpatium temporis: ſecus ſi fuiſſet momentaneus, vel breuis temporis,tunc enim ſufficeret ſecundum Bart.in l.ij.circa fi.ff.de bo.poſ.quæ ſu.infa. cum infinitis concordantijs, quæ traduntur per Docto. in d.l.furioſum, & ratio eſt, quia tunc concurrit præſumptio naturæ talis furoris, qui præſumitur durare,ſicut in alijs qualitatibus animi,ſecundum gloſ.& Doct. in d.c.cum inter,aliàs,ſi non eſſet illa præſumptio naturæ,quæ transfert onus probandi,bene verum eſſet,quod actus præſumeretur factus tempore congruo,& in loco licito per doctrinam Bart. & Docto. in Inoſolum,§.ſed probari, ff.de oper.no.nunc. Bald.in l.fin. C.an ſeruus ex ſuo ſa. & in l.precibus,circa 6.col. C.de impub. Pan.ipſe in c.auditis, ſuprà de præſcr. & in c.præſentia,in 4.col.ſuprà de prob. And.Barb.in rubr.C.qui admi.in 2.col. & poteſt confirmari ex eo, quod decidit Pet.de Anch. in clem.1.de homic. & ex eo, quod decidit D.Card. in d.cle.1. in 3.col. quas deciſiones ſequitur D. Alex. in conſ.221. incip. Viſis themate & dubijs,& in conſ.227. incip. Viſis dubitationibus eleganter formatis,ibi videas. & per D.Iaſ.de May. in l.patre furioſo, ff.de his qui ſunt ſui,vel alie.iur. ubi ſubiungit (licet iſta ſit communis ſententia in quolibet actu geſto a furioſo,qui habet dilucida interualla) vt præſumatur geſtus tempore furoris,quod tamen cari penderet reperire deciſum in ſpecie in matrimonio,cum poſſet dici,quod prædicta non procederent fauore matrimonij, arg. iſtius tex. cum ſim. & fauore liberorum, quibus iura multum fauent.l.j.ff.ſol.matr. Et propterea credit in hoc paſſu, quod eſſet multum ponderanda qualitatis actio, prout in ſimili dicit Bald. & clarius Ang. & Moder.in d.l.furioſum, & Bart.in tract.ſuo de teſte,qui incipit oppoſita prudentiæ. & ideo ſecundum ipſum multum eſſet aduertendum, quale matrimonium contraxiſſet furioſus, & qualiter confeſſionem dotis feciſſet, poſſet enim eſſe ſic congruum, & notabile matrimoniū, & actus dotis taliter geſtus, quod ipſa præſumptio colleret illum furorem, alleg.Bald.in c.1.in princ.in tit.per quos ſi.inueſt. & Bald.in §.furioſi,Inſtit. qui non eſt perm.fac.teſt.

¶An furioſus habens dilucida interualla, præſumatur contraxiſſe matrimonium,vel alium actum feciſſe tempore interualli,vel tempore furoris, vide Spec.& ibi per Bal.in addi.in ver.ſed pone an habens, in tit.de prob. & vide Bal.& Alex.in l.furioſum,C.qui teſt.fac.poſ. & Bart.in l.nec codicillum, §.1.ver.fin.C.de codic. vbi dicit,ꝙ debent fieri per poſitionem, vel poſitiones.quod ſemel tantum fecit teſtamentum, & quod tunc loquebatur fatue. & vide Alex.in conſi.76. in 2.par. aduerte tamen,quod ſi fuit furioſus ante actum factum,debet probari, quod tempore contractus, ſiue actus fuit ſanæ mentis:aliàs actus etiam naleret, vt eſt gl.in c.fin.de ſucc.ab inteſt. & vide Lanfr.in c.quoniam contra,in ver.teſtes,de prob.& Ioan.And.in d.c.fin. in nouella.& de teſtamento furioſi habentis dilucida interualla,vide Alex. in conſi.41.in 1.parte.

¶Adde late And.Sic.conſ.69.2.lib.vbi de furioſo habente dilucida interualla,qui ingreſſus erat religionem cum bonis ſuis.

¶Adde quod not.in apoſt. ad iſtum in c.prudentiam,num.4.in apoſt. in ver. quamplures, ſuprà de off.deleg. vbi enumeraui alios caſus, in quibus præter matrimonium ſtatur ſing.opin.contra communem. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lam approbare, ſm quod ſibi videbitur. Nam tex. hic dicit, ꝙ vtraq; pendet ex arbitrio delegantis; non.n. tenetur alterā approbare; cum nulla ſit lata ab habente poteſtatem; cum exercitium cōpetat delegatis pro parte, & non inſolidum; vnde vnus ſine alio nihil agit, vt in c.vno delegatorū, & c. cauſam matrimonij, de off. deleg. & no. gl. in d.c. prudentiā. ſi enim alterā approbat, ſumet illā validitatē ex authoritate delegantis, & nō ipſius delegati. poſſunt.n. delegati a principio, dū non poſſunt in eandem ſniam conuenire, totū negotium ſufficiēter inſtructū ad ſuperiorē delegantē remittere, vt in c. per hoc, de hęr. lib. 6.

7 † Si verò hñt poteſtatem arbitrariā, [a] neutra ſnia valet: quia nemo illorū habet poteſtatem inſolidū. Et idem eadē ratione dicendū puto in pluribus arbitratoribus pari numero diſcordantibus; tum quia eſt eadē ratio, hoc caſu, in arbitris & arbitratoribus; tum quia tex. iſte loquitur gñaliter in hñtibus poteſtatem ex compromiſſo. & arbitrorum duo ſunt genera, vt in l. ſocietatem, §. arbitrorū, ff. pro ſoc. ergo tex. iſte ſoquens ſimpliciter, debet intelligi in generali ſignificatu; quia nō apparet ratio reſtringendi. 19. diſt. c. ſi Romanorū, & l. de pretio, ff. de pub. in rē act. & c. ſolitæ, de maio. & obed. & hoc vī in effectu ſenſiſſe Bar. in l. j. §. ſi plures, ff. de exerc. act. vbi dicit, ꝙ hñtes officiū priuatum, authoritate & vtilitate, a litigatoribus hñt poteſtatem nō

8 inſolidū; ſed pro parte, alleg. in arg. l. Pedius, ff. de arbi. † Et idem ſentit Bal. in c. 1. de inueſt. in ma. fa. coll. 10. vbi dicit, ꝙ duo arbitratores diſcordantes non cōpelluntur eligere tertium; quia iſti ſunt vt quidā proxenetæ; a quorum perſonis nō receditur. l. ſi quis arbitratu. ff. de verb. oblig. patet etiā hoc in fine. nam ſi hñrent poteſtatem inſolidum, diſponeretur in iſtis compromiſſarijs, ſicut in ordinariis dī in princ. Vnde ego puto, ꝙ ratio ſun damētalis decidendi hic ſumitur ex ſoliditate, vel defectu poteſtatis. † Nā quia ordinarij hñt poteſtatem inſolidum, vt l. vna, ff. de off. conſul. no. gl. in c. prudentiā, de offi. deleg. & ibi plenè dixi, per Bart. in d. §. ſi plures, & d. l. Pomponius, ideo vtraq; ſnia

9 deberet valere, quia lata ab hñte ſolidam poteſtatem; ſed pp ℈rietatem non poſſunt ambę cōcurrere; ideo eligitur fauorabilior abſq; alia ſuperioris approbatione. In delegatis verò qui non hñt poteſtatem inſolidum, ſaltem reſpectu exercitij, vt ſ. dixi. non poteſt habere locum, quod diſponitur in ordinarijs; quia deficit ex defectu poteſtatis, cum nulla reperitur lata ſnia ab hñte totam poteſtatem. vnde recurritur ad ſuperiorem nō ſolum pro nuda abſolutione, ſed vt ab eo recipiat ſomētum & validitatē ex noua approbatione, vt ſ. dixi. Eadem fuit ratio reſpectu compromiſſariorum. Nam nulla ſnia ſeu laudum reperitur latum ab hñte ſolidam poteſtatem, nec recurritur hoc caſu ad ſuperiorem, ſicut in præcedenti: quia, ex quo partes receſſerunt a prouiſione ſuperioris, & voluerunt ſibi propria authoritate prouidere, ſuperior de tali laudo ſe non impedit, arg. in l. fi. C. de pact. conuen. ſuper do. facit quod in ſimili no. Bart. in l. ſi ſocietatem, §. arbitrorum, ff. pro ſoc. Vel dic & melius, ꝙ a perſonis arbitrorū non receditur, niſi qñ male pronunciant. Vnde ſicut qñ non pronunciant, non hī recurſus ad ſuperiorem; quia partes nō videntur cogitaſſe de ſuperiore: imo totū oppoſitū, cum ſcienter ab eo receſſerint eligēdo ſibi arbitros, ſeu arbitratores, vt leg. & not. in l. ſi quis arbitratu, ff. de verbo. oblig. ita dicendū eſt, vt ceſſet iudicis officium, qñ pronunciant pari numero: quia videtur non pronunciaſſe, cū impediuerint

10 ſe; & perdunt poteſtatē ſuam ſic ſe diuidendo. † Ad hoc vide quod no. in c. ſi duo, de proc. lib. 6. in gl. 3. quæ notanter dicit, ꝙ ſi ſunt duo procuratores nō inſolidū, quorū vnus negat, alter ꝓfitetur, nihil agunt, & perinde eſt procedendum ℈ dñm, ac ſi nihil dixiſſent. Et has puto rationes decidendi ad totū tex. quicquid ſentiat hic gl. fin. & præcipuè male dicit, quatenus dixit, ꝙ in ordinariis hoc fuit ſtatutū, quia non poteſt haberi recurſus ad ſuperiorē. quod eſt falſum, cū ſpeciale ſit in Papa, vt ℈ eum deſit ſuperior, vt in c. licet, in fi. de elec. & 9. q. 3. c. cūcta per mundum. Ex his dico hic nō fuiſſe editū ius de nouo, cū ratio ſit antiqua. Sed rñdetur quid iuris? & pro hoc, quia Papa hic rñdet ad cōſultationem, cum quæſtio iſta acciderit in facto, vt colligitur ex tex. in prin. ibi: Vt accepimus &c. pro hoc quod no. gl. in c. conſultationi, de temp. ord. & c. ex tua, de fil. presb. Et hæ faciunt ad infra dicenda. Et primo circa primam partē quæro de exēplis. Sol. Doc. vario modo exēplificant, puta in duob. comi-

11 tibus conſulibus. Doct. & ſimilib. † Et in eccleſiaſticis potes ponere exemplū in duobus vicarijs eiuſdem epi, qui hñt ordinariam. vt not. gl. 25. diſt. c. perlectis, & Inno. in c. ſuam, de offi. vic.

12 & gl. in c. licet, eo. tit. lib. 6. & Bart. in l. vna, ff. de off. cōſul. † Item in duobus epis, qui ex ſpeciali diſpoſitione Papæ poſſunt præſici eidem eparui, vt notanter leg. & not. in c. non autem. 7. q. 1. Item in duobus epis diuerſarum diœceſiū, quibus eadē eccleſia eſt ſubiecta, quod poteſt cōtingere, tam de iure cōi, vt ſ. dixi, qñ eccleſia eſſet in limite vtriuſque; ℈ de iure ſpeciali, vt puta præſcriptione, vel fundatione, vel priuilegio, arg. corū quę leg. & no. in c. ſi dilectus, de ꝓbat. Item ſm Io. And. cū duo coadjutores dati eſſent epo, de cler. ægr. c. 1. lib. 6. & no. hunc caſum. Item dicit, cū epi in Concilio prouinciali pari numero diſcor-

13 dant. † Aduerte, quia nō puto, ꝙ in hoc bene dicat, licet Doct. ſequentes ſimplr cū eo tranſeant, aliter nō inueſtigando veritatem: & ꝙ hoc dictum ſit falſum, probo, epi in Concilio ſunt tanꝫ vniuerſitas, & non vt ſinguli; ideo ſtatur maiori parti, niſi minor pars aliquid rationabile opponat in ℈rium, vt eſt tex. iuncta gl. in c. 2. 65. diſt. facit 6. q. 3. c. ſcitote, & c. graue, & ꝙ ibi no. de præb. vide gl. not. in c. 2. de arb. lib. 6. ver. circa iudices. Certū eſt, ꝙ in competētibus plurib. vt vniuerſis, nō valet, quod agit, niſi ꝓcurrat ad minus maior pars totius vniuerſitatis, nec ſufficit maior pars reſpectu minorū partiū, vt eſt tex. no. in c. eccleſia, il j. de elec. facit c. 1. de his quæ fiūt à maio. par. cap. & aperā etiā in ſynodo ſenſit gl. ꝑall. in d. c. 2. ergo diſpoſitio huius tex. nō poteſt habere locū in vniuerſitate, ſi ſinguli diſcordant pari numero; quia in nulla parte ꝓſiſtit vniuerſitas, facit quod notat in gl. in c. cū inter R. de elec. & ipſa iuriſdictio ordinaria nō eſt in ſingulis; ſed apud ipſam vniuerſitatē, vt no. Inno. in c. irrefragabili, §. cæterū, de offi. ord. & in c. cum nō ignores, de præb. ergo neceſſario oportet dicere, ꝙ hoc capitulū in principio non poteſt adaptari ad epos cōcilij prouincialis, vel alterius vniuerſitatis hñtis iuriſdictionem, & hæc eſt ipſa veritas. Sed forte Io. And. ſentit, ꝙ epi in prouinciali ꝓcilio ſunt vt ſinguli; ſed minus

14 bene, quia vt ſinguli non hñt poteſtatē in diœceſibus alterius, vel ſubditis aliorū; & tñ in concilio prouinciali, poſſunt tractari cauſæ omniū de prouincia, vt in d. c. ſcitote. Item cauſę eporum; & tñ certum eſt, ꝙ vnus eps non eſt ſup. aliū; ergo iudicātur vt uniuerſitas, quæ iure cōi recipit in cōi illam prātem, facit

14 quod legī, & notaī in c. 1. de iud. & hæc bene notabis. † Scio

b dubitaī, quid ſi ordinarius [b] procedit cū delegato Papę, & proferunt diuerſas ſniās, an habeat locū prima pars capituli, an ſecunda? Ioan. And. dicit recurrendum ad Papam. & quod caſus iſte determinetur per ſecundā partem capituli, mouetur per c. per hoc, de hæret. lib. 6. vbi patet, ꝙ ſi ordinarius, & inquiſitor diſcordāt, recurritur ad Papam. Inquiſitor autem hęreticę pravitatis habet delegatam, vt ibi ex hoc innuitur, & no. facit c. aliqui, eo. tit. lib. 6. quaſi velit tex. in d. c. per hoc, ꝙ poteſtas delegata per Papam, tanꝫ dignior, trahat ad nām ſuam, ordinariam potius, ꝙ econtra. huius autem dicti nō reddit Io. And. rationē. ego autem credo rationem illam eſſe, qñ eo ipſo, ꝙ Papa dat delegatū, & mandat vt ordinarius abſq; eo nō procedat in eo negotio, vī ſibi adimere poteſtatem, quam habebat, vt ſolus poſſit procedere; & vī dare vtrique exercitiū pro parte, ſicut in pluribus delegatis ſ. dixi. ad hoc d. c. per hoc. & quod not. in ſoli, de ꝓceſſ. præb. lib. 6. & ſic ſnia non reperitur lata ab habēte poteſtatē inſolidum, ſicut reperitur in ordinarijs, vt ſ. dixi. meritò hoc caſu recurrī ad ſuperiorē, ſicut obſeruatur in plu-

15 ribus delegatis. † Et per hoc poteſt decidi alia quęſtio, quā ponit hic Io. And. videlicet, quid ſi cōcurrant in diuerſis ſententijs ordinarius, & delegatus collegæ ordinari-? ſol. Io. And. ꝙ ſi ſnia ordinarij eſt pro reo, vī ſummè æquū, ꝙ illa prætualeat. Idem a pro actore in cauſa fauorabili, vt ſit ratio ſm eum, ne impediat ipſius effectum ℈ria ſnia delegati, quem non impediret ſecūda ſnia ipſius collegæ ordinarij delegantis, vt hic patet. Sed ſi actor ordinarius pro actore in cauſa no fauorabili ferret ſniam: delegatus verò pro reo pronūciat, putat hoc caſu neutrā valere, cū vtraque à pari poteſtate dependeat; nec ſit caſus determinatus, facit l. cōmodiſſimè, ff. de lib. & poſth. & c. ſuſceptū, de reſcript. lib. 6. Nam ſi hæc iura non emanaſſent, diceremus omni caſu ſenten-

ADDITIONES.

a ¶Arbitrariā. Vide D. Iaſ. referentem, & approbantem hanc rationem in l. fi. de iudices, col. 2. ff. de re iud. vbi plura in hac materia. Sebaſt. Sap.

b ¶Ordinarius. Quando ordinarius, & delegatus ſimul procedentes ferūt ſententias contrarias, recurritur ad ſuperiore delegati, ac ſi fuiſſent late a duobus delegatis, & idē tenet Bal. hic poſt alios, & Doct. in d. c. per hoc, de hær. lib. 6. ſed tu vide Bart. Ang. & Imo. in l. duo iudices. ff. de re iud. vbi Bart. & Paul. de Caſt. tenent, ꝙ ſi procedant ſimul unus ordinarius, & vnus delegatus, & ferant contrarias ſententias, debet recurri ad Principem delegantem tāquam eſſent duo delegati, licet Ang. ibi dicat, ꝙ valebit ſententia pro reo ſicut ſi eſſent duo ordinarij. ſed pro opin. Bart. dico eſſe caſum in terminis in d. c. per hoc, de hæret. in 6. & hanc opin. Bart. & Paul. de Caſt. tenet. ex preſē & in termjuis Archid. in c. ſi quis epiſcopus accuſatus, circa fi. 2. q. 7. Adde Alex. conſ. 188. 2. lib.

¶Circa hoc, an & quando plures iudices faciunt diuerſas ſententias, quę prualeat; & an ſit recurrendum ad Principem, vide plenè per Alex. in l. ſi duo ex tribus, hic alleg. & in l. ſi in tres, ff. de arbit. & quid de pluribus executoribus datis in teſtamento, ſi ſunt inter ſe contrarij in exequendo; tunc recurrendum eſt ad epiſcopum, per ea, quæ habentur in l. ſi quis ad declinandū, & in l. nulli, C. de epiſc. & cler. & adde, ꝙ ſi vnus ex executoribus datis in teſtamento moriatur, non poteſt epiſcopus alium eius loco ſubrogare: ſed mo pec ipſe executor poterit ſe ipſum ſubrogare, vt per Bald. in d. l. nulli, in vlt. col. & vide Spec. in tit. de loc. ſ. nunc verò aliqua, in ver. quid ſi ſunt plures, & ibi per Io. And. in addit. & vide Paul. de Caſt. in conſ. 145. vbi dicit, ſi tot executores ſunt viui, quot ſunt mortui, viui exequuntur, quod eſt tex. Ant. Franc.

ſniam nō valere diſcordantiū numero pari. Ego vero in hoc vltimo mēbro, teneo ℈rij, qa quēadmodū ordinarius in illa cā hēt ſolidā ptātē, ita & delegatus collegæ; cū repreſentet perſonā delegantis, & quantū ad illā cām habet ptātē ſolidā ipſius delegantis, vt in c. ſane, il 2. de offi. deleg. & l. fi. & j. ff. de offi. eius cui

22 mand. eſt iuriſ. & c. ſtuduiſti, de offi. leg. ergo idē dicendū in iſtis hoc caſu, qđ in pluribus ordinarijs; nec video aliq bonā rationē diuerſitatis; præſertim quia (vt prædixi) hic non ponif ius

16 nouū; cū ratio ſit antiqua. † Et licet ratio nō exprimaī in tex. tū illa debet coniecturari, quæ nāliter potuit mouere iuriſlatorē ad ſic rñdendū, iuxta no. in l. tale pactum. ff. de pact. & per Cy. in l. non dubiū, C. de legi. & per Bar. in l. maximū vitiū, C. de li. prę-

17 facit quod no. Dy. in reg. fi. de reg. iur. lib. 6. † Vlterius circa iſtā partem quæro, quid in aliis caſibus fauorabilib. vltra caſus hic expreſſos in tex? Sol. ſentit Vinc. idem dicendū, ſ. ꝙ iſti quatuor caſus ponuntur hic cauſa exempli; & hoc mihi ſatis placet. nā ea quæ ponunī cauſa exempli, non debent reſtringere regulā, vt legi. & no. in c. j. ne cle. vel mo. & l. ita vulneratus, & l. illud, ff. ad leg. Aquil. Itē caſus excepti à regula extendūtur ad conſimiles caſus, vt no. gl. in l. j. C. de ꝺdi. indeb. allegat tex. in c. cū dilec-

18 ta, de ꝓbat. vti. vel inuti. quem ad hoc tenebis menti. † Venio ad ſecundam partem cap. ad cuius declarationem primo quæro, quid ſi ſunt delegati ac vniuerſitatem cauſarum? Solu. Docto. hoc non tangunt, ſed ex ratione Bar. in l. Pomponius, præall. & l. j. §. ſi plures, de exerci. videretur dicendū idem in eis, quod in plurib. ordinarijs; quia iſti cenſentur quaſi ordinarij, vt no. glo. in c. cū cauſam, de app. Vnde tenuit Bar. in locis præalle. & ſentit gl. ſm vnum intellectum in d. l. Pomponius, ꝙ iſti habent iu-

19 riſdictionem, & exercitiū in ſolidum, ſicut plures ordinarij; & ſic per rationem prædictam, deberet valere alterius ſnia in caſu

a fauorabili. [a] Sed ego hoc dictum reprobaui in c. cauſā matrimonij, de offi. dele. per tex. ſing. iuncta gl. in c. vt officiū, de hær. lib. 6. in prin. in ver. ſeparatim, inducendo illū tex. per locū à ſpe-

19 ciali. † Nā inquiſitores hæreticæ prauitatis deputati in aliqua ꝓuincia, ſeu ciuitate, vel Caſtro, dñr delegati ad vniuerſitatē cauſarū, ut no. Io. An. in d. c. ꝙ hoc, & idē ſentit, hic vt ꝺdixi, & probatur ſubtiliter in c. ne aliqui; eo. tit. li. 6. & tñ in eis ſpeciale eſt fauore fidei, ut poſſint procedere ſeparatim, ergo rñr debent ſimul ꝓuenire, ſicut delegati ad certā cauſam, vt in d. c. cauſam. Nec obſt. iura allegata per gl. & Bar. quia non reſtringūf in caſu noſtro: ſed procedunt in alia materia. & pro primo facit, quia delegati repreſentant perſonā delegantis; vnde iuriſdictio non eſt fundata in ipſis delegatis; ſed in perſona delegantis, d. l. j. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ. & in d. c. ſane, merito qualitercunque ſint cenſendi, pñt habere exercitium pro parte, & non in ſolidum, cum ſint loco vnius, & per hoc dico, ꝙ ſi eps conſtituit ali quos officiales ſimpliciter in aliqua parte diœceſis, niſi eis de-

20 derit ptātem in ſolidum non poſſunt procedere ſeparatim, & ſi ꝓferunt ſnias ℈rias, neutra valet, ſed recurrendum eſt ad ipſum epm. Nam iſti officiales foranei habent delegatam ad vniuerſitatem cauſarū, & non ordinariam, ut no. gl. in clc. & ſi principales, de reſcr. & de iſtis delegatis ad uniuerſitatem cauſarū, vide

20 quod not. Bal. in l. à iudice, C. de iud. † Secundo quæriī, quid ſi delegatus Papæ cū ſubdelegato collegæ fert diuerſas ſnias? dicit Io. And. ſe putare hunc caſum non habere dubiū, quin de-

21 pendeat à ptāte Papali, de offi. deleg. c. ſuper qōnum. §. pen. & eo. tit. c. ſi duo ex tribus, lib. 6. & hoc placet: quia iſti habent poteſtatē pro parte, & non in ſolidū; cum ſemper repreſentēt per

21 ſonam vnius. ſ. delegantis. † Circa ultimam partem, c. quæro, an

b quod hic dī de arbitris [b] electis per compromiſſum, habeat locum indiſtincte? Solut. Ioan. And. reſtringit tex. ad arbitros aſſumptos ex voluntate; ſecus, ſi ex neceſſitate, quaſi uelit, quod in arbitris iuris non procedat, quod hic dr, ſed eis diſcordantibus recurrendū eſt ad Papam, arg. de offi. deleg. c. ab arbitris. li. 6. ſed hoc originaliter voluit Vinc. in c. ſuſpicionis, de off. dele. vbi dicit, ꝙ ſi arbitri aſſumpti ſuper ſuſpicionis articulo ferunt diuerſas ſnias, vt qa vnus pronūciat iuſtā eſſe recuſationis cām

c allegatā, alio pronunciante oppoſitū, recurrendū eſt ad ſuperiorē, c qui approbabit vnā ex diuerſis ſnijs, ſicut obſeruatur in duob. delegatis, ut hic in ſecūda parte, c. j. & in l. duo iudices, ff. eo. ſed Spe. in ti. de recuſa. §. fi. uer. ſed quid ſi arbiter, tenet in-

d diſtincte, quod ſiue arbitri diſcordent in ſnia ferēda, ſiue iā lata ꝓpellunt eligere tertiū, [d] & aliud eſt ſm eum in puris delegatis; qa illi per ſniam finierunt cauſam, merito recurritur ad delegā tē ſed in caſu noſtro, cauſa principalis remaneret impedita: ió ad faciliorē expeditionē debet tertius aſſumi. Mihi non placet hoc dictū Spe. licet in ſe videaī æquū: nā ſibi reſiſtit iſte tex. ubi patet, ꝙ tales arbitri nihil agunt. Item cum functi ſunt per pronunciationē offō ſuo, non pñt eligere tertiū, vnde dico, ꝙ tertius aſſumitur ante pronunciationē cū non pñt conuenire in vnam ſniam, & non poſt, vt innuit tex. in d. c. ſuſpicionis, & vide quod ibi de hac materia plenius dico, vbi proſequor, an iſti ſint delegati, an ordinarij, & vide Io. And. in addi. Spe. in tit. de rec. §. fi. ver. ſed nunquid arbiter. vbi dicit, ꝙ non ſunt mere delegati, nec mere ordinarij, quaſi ſentiat, ꝙ ſit quædā ſpecies per ſe, ſeu miſta. Nam non vī dicendū, ꝙ ſint ordinarij: cū non habeant iu-

22 riſdictionē, niſi in certo articulo; nec mere delegati; quia princeps eos non elegit; ſed fuerūt aſſumpti conſenſu partium. † Et ideo dixit ipſe in tit. de arbi. §. differt. ver. ſed nunquid, ꝙ iſti arbitri non poſſunt committere vices ſuas, ſicut nec alij arbitri cōpromiſſarij, quod poſſent, ſi eſſent ordinarij, vel delegati. Ego tñ puto, ꝙ poteſtas iſtorū magis accedat ad naturam delegatæ iuriſdōnis, q ordinariæ, ar. d. c. ſuſpicionis, & d. c. ab arbitris, q̄ ponunī, in ti. de of. del. & nō ī ti. de of. or. & valet, ar. à ſituatione rubricę, vt no. in e. tibi qui, de reſc. li. 6. & c. ſi ſup gratia, de of. dele. & c. bonæ, ī. de confi. vti. Ex quo infero, ꝙ in caſu huius c. qñ ferunt diuerſas ſnias, debent regulari ut delegati, non autē ut ordinarij, maxime quia quærī libet pars elegit vnū, vt in c. cum ſpeciali, de app. vnde graue eſſet dicere, ꝙ alter us ſnia præualeat; cum nec debeamus dicere, ꝙ ad ſuperiorem non ſit recurrendum; cum authoritate iuris iſti ſint deputati; merito ergo ceſſat in eis ratio, quam aſſignaui, ſup. i n arbitris voluntarijs. Et eadem ratione idē puto dicēdum in arbitris aſſumptis inter epm, & ſubditū ſuum. iuxta materiam c. ſi clericus aduerſus clericū, 11. q. j. nam illi non poſſunt dici proprie ordinarij; cum eligantur ſuper vna cauſa dūtaxat, & à partibus; licet iuris authoritate cognoſcant, vnde placet, vt eis ferentib. diuerſas ſnias in pari numero, recurratur ad Papam, ſicut prædixi in aſſumptis ſuper articulo ſuſpicionis, ar. d. c. ab arbitris. Et ꝓhoc habes longe plenius, & melius hoc declaratum, quam per alios ſcribentes hic, gl. ſunt faciles, & ſatis ſup. expeditę. & in eo quod dicitur in prima gl. aliquos dicere, quod in cauſa criminali epiſcopi debent omnes eſſe concordes, dic, vt plene dixi in c. non poteſt, ſ. cod.

ADDITIONES.

a Fauorabili. Et in eo quod dicit D. Ant. hic, quod pendet ex arbitrio ſuperioris, ſi eſſent duo ordinarii ferentes ſententias contrarias, quando non apparet quis ex litigantib. ſit actor, & quis reus, eſt tex. ſingul. ſecundum vnam lect. quam ponit. & ſequitur ibi Bar. in l. duo iudices, ff. de re iud. & dicit illum caſum non eſſe alibi, & idem dicit Bal. hic.

b ¶De arbitris. Vide Abb. & Mod. in c. ſuſpicionis, ſup. de of. dele. Alex. in l. inter pares, col. 2. ff. de re iud. Bart. in l. ſi. in 2. no. C. de iud. Ang. & Pau. de Caſt. in l. apertiſſimi, C. eo. tit. vide Abb. in c. cum dilectus, col. 10. ver. & per hoc decidi poteſt, q. ſup. de arbi.

c ¶Ad ſuperiorē. Adde, quod ſi duo executores teſtamenti diſcordant in exequendo in legatis ad pias cauſas, epiſcopus erit diffinitor, & in aliis præſes loci, ſecundum Bal. in c. ſi. circa prin. de of. deleg. & alle. l. duo iudices, ff. de re iudi. & l. maiorem, ff. de pac. Seb. Sap.

d ¶Eligere tertium. Adde, quod qñ duo ordinarij diſcordant in ſnia ferenda, debent aſſumere tertium, tex. eſt quem ibi not. Bar. in l. in officendis, C. de appel. ſi tū ferāt ſententias contrarias, habet locum diſpoſitio huius decre. quam multipliciter, & ſingulariter limita, ut per Bal. hic, quid autem in tribus iudicibus penitus diſcordantibus, vt quia vnus condemnat, alius ſimpliciter abſoluit a petitis; alius abſoluit ab inſtantia iudicij, cuius ſententia valebit? dic quod prævalet ſententia illius, qui abſoluit ab inſtantia; quia in illa ſaltem tacite duo ex his concordant, ſecundū Bar. no. in l. inter pares, ff. de re iudic. pro quo facit tex. in c. 1. de arb. lib. 6. & in l. diem proferre, §. ſi plures, ff. de arb. ſed ubi inter eos tres penitus eſſet diſcordia, ita quod non poſſit dari tacite concordia, ſaltem duorum: tunc valebit ſententia illa quæ magis fauet reo, ut ſentit Bal. in d. l. inter pares. Quid autem de iudice, qui dicit, pronuncio, prout conſultum eſt, quando emanauerunt duo conſilia cōtraria, an ſententia erit nulla ratione perplexitatis, dic quod ſic ſecundum quod Bar. no. in l. duo iudices, in fi. ff. de re iud. & Bal. hic, quem omnino vide, ponit hic enim ille pulcherrima ad materiam.

De appellationibus, recuſationibus, & relationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio, recuſatio, & relatio extinguunt quicquid poſt ipſas fuit attentatum.*
2 *Conſuetudo contra ſubſtantialia appellationis non valet, puta quod non appelletur ad ſuperiorem, ſed æqualem, vel inferiorem.*
Appellatio interpoſita, omiſſo medio, quando valeat.
3 *Quid ſit appellatio tam iudicialis, quam extraiudicialis.*
4 *Appellatio quos effectus pariat; & an ſuſpendat, vel extinguat.*
5 *Excommunicatio nō ſuſpenditur per appellationem ſubſequentem; ſed deuoluitur ad ſuperiorem, & tollitur eius præſumptio.*
Appellari poteſt à ſententia nulla; non quod per hoc ſuſpendatur, quia nulla eſt, ſed vt deuoluatur ad ſuperiorem.
6 *Appellatio, quoad eius formam id eſt quo ad modum procedendi ſuper ea eſt de iure poſitiuo; quo ad effectum vero, vel ſubſtantiam, eſt de iure naturali.*
7 *Princeps poteſt tollere appellationem, ſiue quod ab eius ſententia non appelletur; vel quia committit cauſam appellatione remotas; & ratio eſt, quia pro principe multum præſumitur.*
8 *Iudex appellationis poteſt reformare, ſupplere, & pro parte approbare, prout melius ſibi videtur, ſententiam, à qua extitit appellatum.*
9 *Appellari non poteſt ſententia illius, qui non recognoſcit ſuperiorem, niſi ſit notorie iniuſta; quo caſu recurritur ad Papam; an autem ſuccurratur per denunciationem euangelicam, remiſſiue.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 *Iudex appellationis si non reperiatur in loco, appellatur ad superiorem loci.*

11 *A sententia lata per rectorem alicuius collegij secularis, appellatur ad Potestat em loci. si uerò collegium est ecclesiasticum, appellatur ad Episcopum.*

12 *Collegium dicitur ecclesiasticum, si in eo pro maiori parte sint clerici.*

13 *A sententia episcopi, uel alterius ecclesiastici indicantis, tanquam secularis, appellatur ad secularem superiorem: non autem ad superiorem ecclesiasticum.*

14 *Iudex tenetur parti in syndicatu, respectu iniquæ sententiæ; siue pars nõ appellauerit, siue appellauerit, & succubuerit.*

15 *Arbiter, siue arbitrator, et similes, quo casu teneãtur parti ad interesse respectu iniquę sententiæ, quam tulerunt.*

16 *Aduocatus uel procurator si per ipsorum imperitiam, aut negligẽtiam quis iniuste causam perdat, an teneatur in foro animæ ad interesse.*

Pœnæ an habeant locum in foro animæ.

Hæc rubrica cõtinuari põt duob. mod. Primo ad rotũ p̃cedẽtem tractatũ huius secundi libri. Scdo specialius ad rubr. proximè præcedentẽ. Et primo sic. Supra in p̃cedentibus rubricis visum est de his, q̃ fiunt in iudicijs; & tandem de ipsis sentẽtiis. merito restabat tractare de remediis, quibus ipsi litigãtes releuant in iudicijs, ideo subiicitur &c. secũdum Gof. vel ſm Io. An. sic. Quia si a sniã non appellatur, transit in rem iud. & de hoc videmus ff. tit. prox. appellatio aũt impedit effectum rei iud. ideo de illa videndum est. Vel p̃tinuaſ clarius & tertio. Supra visum est de sententia, & eius effectu: sed quia appellatio est remedium ℥ sniam, merito subiicitur hæc rub. de appel. & quia ſm Io. And. appellatio, recusatio, & relatio æque conueniunt in iurisdictione iudicis suspendenda, ne author haberet materiã multiplicãdi rubricas, annectit omnia ista tria simul. Ex hac cõtinuatione

1 notabis, † q̃ sicut appellatio suspendit iudicis iurisdictionem, & per consequens reddit nullum quicquid postea fuit attentatum, vt in c. si a iudice, & c. nõ solum, de app. lib. 6. & c. super qõnum, in fi. de off. dele. ita dicendum vſ de relatione, & recusatione. Et de relatione dic, vt plene leg. & not. in c. intimasti, ℥. eod. vbi dicam. De recusatione, vide gl. quę hoc tenuit in c. quoties, 2. q. 7. quę notanter dicit per illum tex. q̃ quicquid fit post recusationem, æquè cassatur, sicut si fieret post appellationem: & est contra Inn. qui in c. cum speciali, ℥. eod. dixit, q̃ non meminit se legisse, q̃ non valeat processus post recusationem, si nõ fuit appellatũ; sed tu de hoc distingue, vt plenius dicã in d. c. eũ specialiter. Super hac rubr. vltra alios soleo quærere de pluribus, ad materiã dilucidandam. Primo quid sit appellatio. Secundo de effectibus ipsius. Tertio quo iure sit adinuenta. Quarto, quid sit officiũ iudicis ad quẽ. Quinto, quid si in loco non sit iudex appellationis. Sexto, ad quem debeat appellari a rectore cuiuslibet vniuersitatis, seu collegij. Septimo, nunquid omittens appłonem possit pro iniquitate sniæ agere ad interesse ℥ iudicẽ? & nunqd teneatur iudex ſaltem in foro aiæ? Ad primum vide glo. in ista materia satis bonã. 2. q. 6. in summa. per Host. & Goff. in eorum summis huius tit. & bon. gl. in c. 2. de consue. lib. 6. Et no. illam,

2 præsertim in eo, †q̃ dicit non posse induci consuetudinẽ ℥ sub

a stantialia appłonis, secus circa accidẽtalia. De substantialibus[a] aũt appłonis inter cætera est, ut appelletur ad maiorẽ, non aũt ad minorẽ, vel ad parẽ, vel eundẽ, iuris fictione, vt in d. c. 2. & in l. j. §. si quis appłone, ff. eo. tit. De accidentalib. aũt est, ut appellet gradatim, vnde valet consuetudo, vt appellet, omisso medio, vt in c. referente, iuncta gl. de præb. allego tex. meliorem, & rotundum in c. Romana. §. j. ℥. eo. tit. lib. 6. Item dic, q̃ etiã cessante cõ

b suetudine, valet appellatio omisso[b] medio, si non fuit obiectũ, vt no. gl. in c. dilecti, ℥. e. & hoc modo põt intelligi d. c. referẽte.

3 †Circa principale quæsitum, f. quid sit appło, vide etiã per Bart. in d. l. j. vbi positis, & impugnatis aliorũ diffinitionib. diffinit ipse

c sic. Appellatio est ius[c] quo interim prima snia extinguitur, & causæ cognitio ad iudicẽ superiorẽ deuoluitur: & hoc quo ad appellationẽ diffinitiũa. Sed p̃fecto iudicio meo non bene euacuat naturam appłonis, sicut debet facere quælibet bona diffinitio, vt l. j. §. j. & quod ibi no. ff. de dolo, vnde ego diffinirẽ sic. Appellatio est a minore iudice ad maiorem prouocatio, quæ si est legitima, pronunciatum, & iurisdictionem iudicis, quoad illam cãm suspendit, & ipsius cognitionẽ ad superiorẽ trãsfert; & hoc quantum ad appellationẽ iudicialẽ. Extraiudicialis vero potest sic diffiniri. Appellatio est a p̃senti, vel verisimiliter graumine futuro ad superiorẽ prouocatio, quæ si est verisimilis, & probabilis, ipsam causam ad superiorem transfert, vt ea pendente nihil in eius p̃iudiciũ attentetur, quod declara, vt plenè di

4 cet ℥. eo. in c. bonæ. † Quoad secundũ, quis sit appellationis effectus, dic q̃ principaliter operatur duos effectus. f. suspẽsiuũ, & deuolutiuũ. Effectus suspẽsiuus est triplex. suspẽdit. n. pronũciatum, & iurisdictionẽ iudicis, quãtum ad illã causam, de quo plenius dicet ℥. eo. c. super eo. & p̃sumptionem, q̃ erat pro snia. vt in c. cum ad sedem, de rest. spol. & quod no. in c. in præsentia, de renũ. qđ limita vt notãter dixi in c. fi. de seq. pos. & frũ. de prim. qđ suspẽdit ,pnũciatum in c. veniẽtes, de iureiur. & c. pastoralis. §. p̃terea, de off. del. sed tex. in l. j. ff. ad Turp. & l. 2. ff. de pẽ. dicit. extinguit. & ideo Bar. in sua diffinitione dicit, q̃ extinguit. sed p

mum verius est, & saluãdo vtrũq; dic, q̃ extinguit de præsenti sed suspẽdit respectu futuri tpis. nam si simp̃r extingueret, non assumeret vires appellatore nõ ,p̃sequente, cum iura dicant, rata maneat snia, appellatore non prosequẽte, vt in c. cũ sit Romana, & c. personas, ℥. eo. quinimo nec de præsenti in totum extinguit, vt patet ex his, q̃ dixi in d. c. fi. & facit cle. vna, de sequest.

5 pos. & cle. j. de re iud. † Et scias, q̃ non semper appło operatur oẽs istos effectus; exemplum in appellatione snię cẽsurę ecclesiasticę. Nam per appellationẽ sequentem, talis snia non suspẽditur, vt in c. pastoralis, ℥. eo. & c. is, cui, de sent. exc. lib. 6. cum

d Sed operatur tunc appellatio[d] effectum deuolutiuum, quia uoluit cãm ad superiorem, vt in c. cum cõtingat, de off. dele. per tuas, de sent. exc. & tollit præsumptionem snię, vt notanter dicit Inn. in c. bonæ, il. j. de elect. & c. quoniam ℥, de proba. & de bo. gl. in materia, in c. ad reprimẽdam, de of. ord. Et idem cũ appellatur a snia nulla: nam talis appellatio non suspendit, nun ciatum, cum iuribus non subsistat; sed operatur tunc effectum deuolutiuum duntaxat, deuoluit. n. causam ad superiorẽ, & hoc respectu appellari põt a snia nulla, vt in c. dilecto, ℥. eo.

6 vbi de hoc, & per Bar. in l. cum expressum, ff. eo. † Ad tertium

e quo iure, f. sit adinuenta, [e] dico q̃ formalitas appellationis est de iure positiuo, vt probatur in l. vna, C. de sent. præfe. præt. & olim reddebatur ius manu regia. Nec erant inuẽtæ actiones & solẽnitates iudiciorum & appellationum, vt l. 2. in col. 3. ff. de orig. iur. sed ipsa substantia appellationis, vſ de iure naturali,

f enim quædam defensio, seu[f] præsidiũ innocẽtiæ, vt in c. cũ ecciali, §. porro. ℥. eo. & c. suggestũ, eo. tit. Hinc est, q̃ etiam excommunicato conceditur, ſ. de excep. c. cum inter. fuit enim principaliter inducta ad iniquitatem, seu imperitiam iudicis corrigendam l. j. ff. eo. vel ad supplẽdum quod incaute in priori iudicio fuit omissum, ut in c. cũ Ioannes, de fi. inst. & l. per hãc, C. de tẽp. ap-

† Ex-

7 † Ex quibus posset prima fronte inferri, quod licèt princa ceps[a] possit appellationis formalitatẽ tollere; non tñ vſ q̃ possit tollere ipsius substantiã, vt iustitia non reddatur aduersus inimicitatẽ, vel imperitiã iudicis; cũ princeps non possit tollere ea, quæ sunt iuris naturalis, seu gentiũ, vt in cle. pasto. de re iud. facit quod not. Inn. in c. quæ in ecclesiarum, de ꝓst. & potest optime adduci c. pasto. j. rñ. ℥. eo. Finaliter tñ puto, q̃ a snia princi-

b pis non possit appellari: [b] nec tenetur princeps admittere supplicationẽ, si non vult; quia licet princeps non possit de directo tollere defensionem; tñ pro principe præsumitur, cũ processerit causa cognita. Ideo non est dicendũ, q̃ tollat defensionem, facit quod leg. & no. maxime per Bar. in l. fi. C. de legi. & vſ tex. 9. q. 3. c. cuncta per mundũ, & d. l. j. ff. à qui. appel. non licet. facit quod no. Bar. in l. fi. C. si ℥ ius, vel vti. publ. & Cy. in l. rescripta, C. de preci. Impe. offer. Idem puto, si commisit alicui causam, appellatione remota. Nã potest, si vult, appellationẽ nõ admittere, sicut disposuit in præfecto prætorio, & in senatu, d. l. j. ff. à qui. appel. non licet, & in l. vna, C. de sent. præfec. præto. & hoc, quia princeps tunc præsumit illũ non minus rectè, quã eũ iudicaturum, vt ibi. hoc procedit præsertim, attento, q̃ exceptio rei iudicatæ, fuit inducta ad iuris rigorẽ seruandum, vt no. gl. in c. pastoralis, §. quia vero, ff. de offi. deleg. & in l. qui exceptionẽ, ff. de condi. in deb. & vt sit lytium finis. Vnde sicut princeps hoc statuit post duas snias: quia tertio appellare non licet, in c. suã, ℥. eo. ita aliquibus causis inspectis potest hoc statuere à principio post primam snìam in certis causis, & hoc no. † Circa quar

8 tũ, quod sit officiũ iudicis ad quẽ, vſ solum in pronunciando bene appellatum vel male, vt habetur. 2. q. 6. c. ei qui. §. fi. & in l. eos qui, C. de sen. Sed dic melius, q̃ cum succedat loco iudicis

c à quo, potest & debet reformare snìam, [c] si opus fuerit, vel supplere; vel in parte reprobare, prout opus est, vt probatur in c. Raynutius, & in c. Raynaldus, de testa. & vide in hoc quod dixi in c. cum causam, de re iudi. & in c. cum Ioannes, de fi. instr. per Bart. o. in l. cum apud, ff. iud. sol. & l. si expressim, ff. eo. Et idẽ puto dicendum in iudice, qui aditur, vt reducat laudum ad bonã æquitatem, cum succedat loco boni viri, ut no. Bar. in l. j. ff. de leg. 2. & Inn. in c. statutum, de rescrip. lib. 6. & hæc petitio reductionis est species cuiusdam appellationis, vt l. non distinguemus, §. cũ quidã, in fi. ff. de arbi. † Ad quintũ, ad quẽ[d] debeat appellari, cum deest iudex appellationis. Hæc qõ potest intelligi primo cum deest ꝓpe defectum superioris. vt quia Dux seu princeps ille non recognoscit superiorem in temporalibus; & puto q̃ a tali nõ possit appellari; quia est loco principis, a quo nõ appellatur, ut ℥. dixi, & facit quod no. Bar. in l. infamem, ff. de publi. iudi. in fi. & in l. vna, C. ne quis in sua cã. & quod dixi in c. cũ venissent, de iudi. & vide ad hoc gl. no. in c. qm̃. x. dist. quæ aperte sentit, q̃ a tali principe nõ est appellãdũ; ẽt ad Papã. si tñ, iniustitia esset notoria, posset dici Papam posse adiri. arg. opt. ex his quæ notauit Inn. in c. cum te, ℥. tit. proxi. & in ca. licet ex suscepto, de fo. comp. An autem per viã denunciationis Euangelicę,

9 possit ecclesiasticus adiri ℥ laicum ratione iniustæ snìæ, vide q̃

10 dixi in c. nouit, de iud. in additio. ma. † Secundo modo potest

e intelligi dicta qõ, qñ non deest superior: [e] si deficit specialis iudex super appellatione, puta ciuitas ista elegit sibi ptãtem, vel aliquis princeps in sua ciuitate, uel oppido. sed non prouidit sibi de iudice appellationis. dic qđ appellabitur ad ipsum superiorẽ, qui potestatem eligit. facit c. venientes, de iureiu. no. Bar. in l. j. ff. eo. in ver. quæro, vbi dr: & vide per eundem, in l. vbi absunt, ff. de tut. & cura. da. ab his, vbi dicit q̃ respectu potestatis, potest

11 appellari ad ordinẽ decurionum, puta ad superiores seu dominos, & bene facit ille tex. † Venio ad sextam qõnẽ, ad quẽ. f. sit appellandum à rectore alicuius collegij. Bar. formar hanc qõnẽ in prædicta l. j. ff. eo. in ver. quæro in aliqua ciuitate &c. & concludit qđ debet appellari ad rectorem illius ciuitatis, ſm eum, alle. c. dilecti filij, ℥. eo. tit. quod tñ parum, aut nihil facit, ego primo allego Inn. in c. dilecta, de excessib. præla. in fi. vbi notanter dicit quod ista collegia inferiora, & rectores eorũ, sunt subdita maioribus, & ordinariis potestatibus; & quod ad eorum dictũ destrui põt, & prohiberi etiam põt à principio, ne incipiãt. quod no. Attende, & dic latius sic; aut ipsum corpus est seculare, non autem ecclesiasticũ, & ipsius rector est sęcularis, exemplum in lanificibus, sutoribus, & similibus: & tunc indubiè tenet primum vt appelletur ad maiorem officialem loci puta potestatẽ; quia regula est, vt sp appelletur ad superiorem ipsius qui iudicauit: vt l. j. C. vbi & apud quẽ. & quod no. Bar. in l. ij. in fi. co. ti. facit qđ ℥. dixi in diffinitione, & tex. in d. l. j. ff. e. tit. Aut ipsum corpus est ecclesiasticũ; & rector est ẽt ecclesiastica psona; & §. j. c. tit. li. 6. Ex hoc hẽs qd dicẽdũ, cũ appellat à rectore scholasiasticũ: puta qa pro maiori parte sunt clerici, iuxta no. in l. fi. de colle. illici. dixi in c. ex literis, de ꝓstitu. & tñc appellandũ est, ad

12 eꝑm loci. facit c. ex literis, vbi fuit recursum ad iudicem ecclesiasticũ; quo casu putarẽ nõ valere statuta, vt à snìa rectoris nõ possit appellare: nisi esset ꝓfirmata p Papã; qa hoc est ℥ canones permittẽtes appellationẽ, & ℥ ius superioris, vt in c. veniẽtes de iureiu. dubiũ vero est, cũ vniuersitas est sæcularis puta qa plures in eis sunt laici, sed rector est clericus, sicut tenet ex forma statuti pp scholares clericos. Nã habito respectu ad ipsum collegiũ, vſ appellandũ ad iudicẽ sæcularẽ, cui subest. sed habito respectu ad personã ipsius rectoris, qui iudicauit, vſ appellãdũ ad eꝑm qui est superior ipsius, rectoris; ex quo est clericus, 11. q. j. & c. de psona. iudicio meo posset distingui ita æque, qđ quatenus iudicat de scholari clerico; qa tũc iudicat vt iudex ecclesiasticus: (qa aliter in eũ nõ caderet iurisdõ, vt no. In. in c. cũ ab ecclesiarũ, de of. or.) debet appellari ad eꝑm, qa regula est vt ꝑdixi, qđ ad superiorẽ ipsius sententiantis appellãdum est, d. l. j.

13 † Sed quatenus iudicat inter laicos, ad ptãt appellandũ est: qa tũc licet ipse sit clericus; nõ tñ iudicat ut iudex ecclesiasticus; sed vt laicus, tanq̃ rector collegij sęcularis: iõ nõ est ab eo appellãdũ tanq̃ à clerico; ad hoc allego tex. no. iũcta gl. in c. Romana, §. dẽt, eo. ti. lib. 6. vbi patet q̃ cũ eꝑs est iudex tanq̃ ciuilis iudex; puta qa hẽt iurisdõnẽ infeudatã à principe sęculari, nõ appellat ad ipsum archieꝑm; sed ad principẽ sęcularẽ à quo deriuat feudũ: ut no. Inn. in c. cæterũ, de iudi. & c. verũ, de fo. comp. & Bar. in l. j. ff. eo. tit. in ver. quæro pone quod aliqs eꝑs, vbi inter cætera dicit, q̃ si aliqs clericus esset rector alicuius ciuitatis debet ab eo appellari ad superiorẽ ipsius ciuitatis, qa nõ iudicauit, vt clericus, sed vt rector ciuitatis. Idẽ dicendũ si habet comitatũ nõ incorporatũ ecclesiæ. Idẽ dic si vnus Rex teneret comitatũ ab eo appellaſ de facto comitatus ad superiorẽ ipsius comitatus, pro hoc optime facit l. si qñ, C. eo. & c. cũ appel. de pri

14 ui. & hæc no. qa faciunt ad multa. † Ad septimũ, & vltimũ nunquid possit agi ℥ iudicẽ ad interesse, prætextu iniquæ snìæ, dic

f qđ sic, [f] siue nõ fuerit appellatũ execrando lites; siue succũbens bis appellauit; & tũc nõ licet tertio appellare: nec obstabit exceptio rei iudicatæ: qa ad aliud ℥ aliũ. nũc agitur: de quo vide bonã gl. & qđ ibi no. in c. pasto. §. qa vero, de of. dele. vbi idem Inn. & Doc. in c. sæpe. de app. & Io. An. post Inn. in cap. sacro, de

15 sen. excõ. † Idẽ Bar. in l. j. ff. eo. tit. in ver. vltimo no. glo. & vide p eundẽ, in l. si. ff. de var. & extraord. cog. vbi tractat, nunqd possit agi eodẽ modo ℥ arbitrũ malæ iudicantẽ, & cõcludit qđ sic, &

g ibi idẽ gl. sed in arbitratore g est qõ magis notabilis, & dicit ibi quod nullibi reperit hanc quæstionem, finaliter concludit, quod teneatur solum de dolo & lata culpa; quia ipse est quasi quidam proxeneta; quia non tenetur, nisi de dolo, & lata culpa, l. 2. ff. de proxene. sed ego allego tex. quasi expressium, quod arbitrator modo prædicto teneatur, in l. fin. ff. si mens. fal. modi. & Barto. sequitur ibi: & facit festum, de illo text. & idem di-

16 cendum in assumentibus consimilia officia. † An autem iudex teneatur in foro animę, & quid in aduocato, seu procuratore, propter quorum negligentiam, seu imperitiam quis iniuste perdit causam, vide quod no. Doc. in ca. calumniam, de pœnis, vbi tetigi, & Innocen. in c. sicut dignum, de homi. vbi tractat etiam de alijs articulis: vt puta quando quis dedit damnum in rebus alienis. Et de pœna, an habeat locum in foro animæ, vide gloss. in c. fraternitatis. 12. q. 2. & quod plene dixi in c. ij. de constitut.

ADDITIONES.

a ¶ De substantialibus. Quæ sunt de substantialibus appellationis, & quæ de accidentalibus, de forma autem substantiali est, vt contineat nomen appellantis, iudicem a quo appellatur, sententiam a qua appellatur. l. j. §. fi. cum. l. quem. ff. eo. Nomen aduersarij. 6. q. 3. c. formam iudicis. forum. d. §. ad quem. & quod petantur apostoli. & de hoc in c. ab eo, & in c. vt super, eo. tit. & in cle. j. eod. tit. circa princ. vide Bar. in l. 1. §. fi. in fi. col. ff. eod. vbi si procurator appellat, debet procuratorio nomine appellare; & si simpliciter appellat, intelligitur procuratorio nomine, & si erat iam factus dominus, potest etiam proprio nomine appellare. de nomine iudicis Bar. tenet concludit, quod sufficit exprimere nomen dignitatis iudicis. plus voluit ff. eod. tit. §. de officio. in fi. in ver. sed pone, vbi dicit, quod si in rescripto, in commissione non fit expressum nomen iudicis a quo appellatur, non habit commissio appellationis & rescripti: & satis est, quod constet de causa & persona, inter quas lata est sententia, quod no. de tertio vide Bar. in fi. cum l. seq. de nomine aduersarij dic, quod si omittitur, non vitiat appellatio, ut d. §. fi. cum l. seq. vbi glo. & doct. per Bar. & alios, in l. 3. §. sed ff. eod. & adde sing. d. Bal. in l. etiam. C. de falla cau. adiec. quod si appellatus sententia, quam dixi latam contra me die decimo mensis, quæ tamen erat lata die vndecimo, quod talis falsa demonstratio non vitiat appellationem, quod tene menti.

¶ De substantialibus. Quare non valeat huiusmodi consuetudo, dedit Abb. in c. fi. in no. sup. de dilatio. aliter declarat do. Anto. de But. in repet. colum. iiij. sup. de consue. quod non valeat consuetudo contra substantialia actus, tradit Alex. in l. de pupillo, §. qui nunciat, ff. de oper. no. nun. & quod valeat tollens accidentalia appellationis, tenet Ioan. de Anan. in consil. incip. in causa illorum, in fi. vide, ad hæc And. Siculum in repet. rub. de fide instrum. col. xxxj. ante fi.

b ¶ Omisso. Intellige secundum canones; quia secundum leges, gradatim de pellandum ad proximum superiorem; & non posset appellari ad Imperatorem omisso medio, vt l. Imperatores, §. de quo, infra eod. c. si duobus. Adde an suspendat, vel extinguat eundem consil. lix. Ioan. de Anan. consil. lix.

c ¶ Est ius. Tu pondera, quia hic dixi quod ius, & beneficium sunt diuersa, & nulla, ff. de legi, cum ergo appellatio sit beneficium, ergo non est ius, quod oblig. l. j. §. j. ff. eo. inquantum dicit ius appellandi: quia non sequitur, quod appellatio sit ius, sicut dicimus in simili de beneficio fuitatis. Item expl. ius appellandi. Item facultas & potestas appellandi, sed pro Bar. adduc. ff. tit. de act. in prin. vbi actio est ius, & l. j. ff. de bon. pos. vbi bonorum possessio est ius, & quod habetur in §. ex non rescripto, Insti. de iur. natu. gen. & ui. vbi consuetudo est quid facti; & tamen est ius, ad duxi. l. j. in verbo, quod illud verbum, ius capiatur late, vt comprehendat iuris beneficium, vt videtur in d. l. nulla iuris ratio, aut æquitatis benignitas, & per infinita iura allegaui, quib. probatur, quod appellatio erat beneficium, remedium, & auxilium, ut videri potest in reportatis, & dedi hanc diffinitionem quod appellatio est iuris beneficium aptum impedire sententiæ executionem, & deuoluere negotium ad superiorem. And. Barb.

d ¶ Appellatio. Vide Alex. & Mod. in l. fi causa cognita, circa fi. C. de transact. Ale. in consil. xxxvij. incip. viso themate, col. ij. in ij. vol. & Soci. in consil. incipi. visa facti contingentia, in ij. col. Seb. Sap.

e ¶ Sit adinuenta. De ista facultate appellandi, quomodo & qualiter sit concessa a iure, vide pulchre per B. Tho. in ij. ij. q. lxix. art. iij.

f ¶ Quædam defensio. Adde Fulgo. consilio clxv. Ioannes de Anan. consilio xlviij.

ADDITIONES.

a ¶ Licèt princeps. Vide Fel. in c. quæ in ecclesiarum, col. 20. ver. sed hæc declara. sup. de consti. & Patid. de Puteo in tracta. de syndica. char. 28. ver. & inquantum, sup. tangit, quem refert Fely. in c. in causis, in 1. col. sup. de re iud. Seb. Sap.

b ¶ Non potest appellari. Adde ad hoc dictum, ut per Rom. consi. 421.

c ¶ Reformare sententiam. Vide Fel. in c. cum Ioannes, col. 6. suprab de fide instr. Seb. Sap.

d ¶ Ad quem. Adde Alex. consi. 180. lib. 2. & ibi vide., quod si alter sit clericus, & alter laicus.

e ¶ Superior. Adde Bal. in auth. habita. C. ne fil. pro pa. ver. sed dubitatur, quis est iudex istius appellationis & c. vbi etiam dixi q̃ nunquam potest esse iudex appellationis ille qui semel fuit in causa declinatus, seu recusatus. Item adde q̃ est necesse q̃ iudex ad quem, habeat merum, & mixtum Imperium ad hoc, vt possit ad episcopum appellare, ita dicit Bar. in l. §. solet, circa medium. ff. quando appellan. fit. An ad illum qui iudicauit, & succesit iudi. appellationis possit appellari, vide gl. & Bar. in l. filius, in fi. ff. de inof. testa.

f ¶ Superior. Vide Roma. in consi. incip. vt declarationem, circa fi. Seb. Sap.

f ¶ Dic quod sic. Imo. plus consuluit Lud. Rom. in contingentia facti in consi. 338. quod incipit in casu propositæ consultationis aduertendum censeo. in 2. dubio princ. quod si iudex negligat iustitiam facere, nedum tenetur ipse iudex, & facit litem suam, & contra eum agi potest ad interesse, sed quod fortius est teneatur etiam ciuitas & princeps qui creauit talem iudicem, nõ facientem iustitiam, & facit litem suam ut ex multis comprobat Lud. quem omnino vide: quod est pulchrum consilium.

¶ Et Adde eundem in l. 3. in §. fi tam vicinum. ff. de dam. infect. adde eundem Bar. in quæst. sua disputata, quæ incipit, iudex qui per imperitiã, ubi tenet quod licet ille contra quem latæ sunt tres sententiæ conformes, non possit opponere aliquã exceptionẽ ad impediendũ executionem ipsarum sententiarum. cle. j. de re iudi. tamen contra ipsum iudicem potest conqueri, & cõueniri poterit in syndicatu. idem tenet Ang. in d. l. 4. §. fi. & ibidem D. Hiero. Tor. in fi. & alij nouiſſi. Bal. in l. obseruare, §. proficisci. ff. de of. proconſu. Io. An. in c. sæpe, inf. eo. Et ibidẽ in c. sæpe, vide ipsum Abb. Panor. qui tenet

cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum Bal.ibi,quod etiam si appellauerit quis, & appellationi expresse renũciauerit,qđ tñ poterit cõueniri iudex in syndica.qumuis. in hoc Bal. sit sibi contrarius,& contrarium tenet in §.iniuria,in c.1.de pa.iur.fir.tenet etiam Ang.in præall.§.fi. qđ iudex q̃ male iudicauit poterit cõueniri in syndicatu.licet pars ipsa potuerit appellare,& nõ appellauerit:uel licet appellauerit appellatio sit deserta;vel licet appellauerit & prosecuta fuerit, & inia cõfirmata fuerit,cũ quo etiam transit Bal.in l.j.C.de pp.iud.qui,ma.iudi.dom Alex.in l.3.§.condemnatum,ff.de re iudi.Bal.& Cy.in l.1.ff.quod quisque iur.Idem dicit Inn.in c.sacro.de sen. excom.quando à sententia non fuit appellatum,quod iudex poterit conueniri.Adde tamen quod no. Bal.in l.3.§. ex quibus,ff.de alie.iudic.mu.cau. fac. quod quando in appellatione obtinuit,q̃ tunc videtur quod iudex solum possit conueniri,quoad expensas litis,quòd late prosequitur Ioannes de Imo.in l.1.ff.eod.

¶ An si iudex negligat facere iustitiam,vel forsan dolo versetur in iudicando vel male iudicet per imperitiã,teneatur ipse,vel hæredes eius,dicas quod iudex negligens in puniendis crimib.est ipse puniendus,vt no.Bar.& Bald.in l. mancipia.C.de ser.fug.& in l.1.C.de Monop.& habentur per Bart. in l.j. C. de of.præfe.vr.imo ponitur tunc tanquã consecius crinis,vt in l.non solũ,C. de cõmer.& merc.& dixit Bar.in d.l.1.C.de of. præf.vr.quod põ remoueri ab officio,& vide Bar.& Bal.in l.1.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu,ubi dicũt quod pp seueritatẽ potest syndicari.& adde quod iudex negligẽs, vel p imperitiã iudicis tenetur, quantũ iudici & superiori vid. bitur, ex ti.de obli, quæ ex qua.deli.nas.quod ẽt voluit Bal.in l.mancipia. præall. sed si pp dolũ male iudicat,tenetur parti ad totale interesse,& in solidũ;& i dubio præsumitur quod per dolũ male iudicauerit, vt per Ale.plene in l.3.§.in eũ, ff.de dam.infe.& adde q̃ si iudex negligit,vel denegat facere iustitiã debet adiri superior,vt per Inn.in c.ex conquestione,de rest.spol.quod ẽt tenuit Spe,in tit.de iud.dele.in §.sequitur,& per Ale,in l.de qua re. ff. de iud.& intellige, qđ debet adiri superior per viã appellationis,ut in l.fi.§.illud,ubi per Bal.C. de temp.app.& uide Bar.& Ale.in l.de pupillo, §. si quis ipsi prætori, ff.de ope.no.nun.& p̃dicta intellige,si cõstat euidẽter de iustitia denegata:aliàs pt in dubio dicere se facere iustitiã , & velle ttare ad syndicatũ in fi. of. vt per Bar.& Bal.in d.§.si qs ipsi.& per Bar.in l.si tutor pupillo.ff.de aut,tu.An.Ter.

¶ Et adde ad p̃dicta Bal.in tit.quo.tẽp.mi.& in c.j.ver.iudices,& vide oino q̃ no.Bar.in l.si minoris,circa med.& in l.si reo,& l.3. §. ex q̃b.ff.de ali.iu.mu. cau.fac.& an appllõne pẽdẽte possit agi cõtra iudice,vide Bal.in d.§.proficisci.nẽ adde qđ dicit Bal.in l.si proponas,C.quo & qñ iud.Ang.in d.l.j.& Imo.Ang.in l.j.§.hæc verba,ff.quod quisq; iuris, quod ubi a inia nõ poterit appellari,tñ iudex facit litẽ suã,ẽt si est nulla.Et an ipsi iudici soluẽti expẽsas litis,aliquo casu cõsulatur,uide singulare dictũ Spe,in ti.de impen. §.postremo,ver.illud.vbi tenet quod iudex qui condemnatur in syndicatu,& soluit expensas litis,in quibus negligenter omisit condemnare partẽ victã calumniose litigantẽ,possit eas repetere ab eo qrẽ debuisset condẽnare,q̃ no, si esset verũ:sed cõtrariũ tenet Inn.& bene,in l.si tertius,§.Celsus.ff.de aqua plu.arc.& Bal.in l.sancimus,C.de iud.de quo vide Lud. Ro.in d. §. Celsus, qui saluat d.Spe. qñ expensæ litis essent promissæ in cõtractu ; q̃a tũc iudex posset repetere ex quo ẽt post iudiciũ finitũ,iure actionis peti pñt, fm gl.in l.nõ solũ,ff.de rei ven.cũ si cætera ad materiã hãc vide infra in d.cap. sæpe.

g ¶ In arbitratore.Vide Abb.in c.quia iudicante,ubi Fel.sup.de præscrip. Fel.in c.pasto.§.quia vero, sup.de offi. deleg. & Ias.in l.fi quis in conscribendo, in 9.notab.C.de pact. vbi ponit an sicut iudex facit litem suam male iudicando vel negligendo,ita & arbiter . & ibi etiam remissiue quid de arbitratore,Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij facta post appellationem legitimè,vel ex probabili causa interpositam,est ipso iure nulla,nu.5.6*
2 *Promittens non facere querimoniam de aliqua re , sub pœna, incidit in pœnam,simpliciter exponendo querelam iudici ; & sic ante litem contestatam.*
3 *Legatus,qui non est de latere,non habet collationem beneficiorum.*
4 *Appellatione extraiudiciali interposita, illud solum venit retractandũ, quod fit contra appellationem,non autem post.*
7 *Appellatio non verisimilis;& quæ habet ius commune contra se, non reuocat attentata; nisi doceatur de veritate causæ ob quam fuit appellatum.*
8 *Fama sola non sufficit ad aliquem condemnandum; nisi cum vno teste, vel aliis adminiculis.*
9 *Exceptiones, quando opponuntur in curia, an remittentur ad partes pro illarum probatione.*

CAP. PRIMVM.

1 Dilecti filij . † Collatio bñficij post & ꝫ appel
2 lationẽ legitimã facta,non tenet.
ita cõiter summatur. a sed vt j. dicam hæc summatio est nimis gñalis , ideo fm quod intelligo , summo sic.Collatio beneficij facta post appellationẽ, ex probabili & verisimili causa interpositam , est ipso iure nulla . Diuiditur, nam primo ponit querelam appellãtium. Secundo dat iudices, ibi. Super quibus. Et pro positione casus literalis aduerte.nam iste prior,& clerici,de quibus in principio literæ,conquerebantur de quatuor grauaminibus eis illatis per istum archiepiscopum post appellationem ad Papam interpositam;quorum tria exprimuntur in litera;quartum erat in antiqua.& fuit causa brevitatis hic decisum,scilicet quod contulerat ecclesias spectantes ad collationem prioris , & solum huic decisę respondetur. Ad alia vero in litera expressa non respondetur hic. & ideo dicit Ioan. And. quod fuit hæc decre. male decisa.similis decisio habetur in cap.veniens,de præscriptio.sed dic excusando,quãtum fieri potest compilatorem , quod ad alia hic expressa non fuit hic specialiter inserta responsio, quia satis quid iuris erat habetur in suis titulis,puta in tit.de sentent.excommu.c. per tuas, de offic.deleg. & cap. cum contingit,cum simi. Noluit autem decidere ipsa grauamina , vt comprehenderemus totum factum sicut accidit , voluit autem breuitatis causa decidere quartum grauamen: quia satis potest ex responsione comprehendi. Nã ex responsione satis comprehenditur interrogatio,vt in c.inter
2 dilectos,§.cæterum,de fi.instr.† No.j.ibi: Querimoniam & cap
b quod querimonia b dicitur fieri etiam ante litem contestatam, & facit ad quæstionem, quod si quis promisit sub pœna querimoniam non facere, seu exponere, quod exponendo querelam iudici, dicitur incidere in pœnam ; & de hoc,& multorum aliorum similium verborum significatione , vide per Bart. in
3 amplius,ff.rem ratam habe.† Nor.secundo legatum , qui non
c est de latere,c i.Cardinalis,beneficia conferre nõ potẽ, de quo est hodie tex.in cap.j.de off.leg.lib.6. No.tertio,quod collatio aliquorum beneficiorum,potest pertinere ad priorem,& conuentum , quod potest intelligi de beneficijs fundatis in ipsa ecclesia,de quo dicendum,vt legitur, & nota.in c.cum eccle-
6 sia Vulterana,de elec. Idem de alijs inspecto iure speciali, arg.
c.scriptum,de elect.& c.cum eccle. Sutrina, de causa possess.
4 proprie.† Quæro, ut aperiam prius intellectum cap. quare collatio istorum beneficiorum non valuit? Sol. dicit Inno.qđ facta post appellationẽ. Host.addit,& ꝫ ipsam appellationẽ, q̃ si innuit nõ sufficere qđ sit facta post appellationẽ; nisi etiam facta ꝫ,& pro Host.adduco tex.in c.cum nobis,de elec. vbs
tet, q̃ in istis appellationib.extraiudicialibus,non considerat
d simpliciter id,quod fit post appellationẽ; d sed oportet, q̃ fiat eũ etiam contra, & credo q̃ hoc ipsum fuerit de mente
no.cum prædictam conclusionem firmauit in d. c. cum nobis, vbi per illum tex. dicit notandum , q̃ si is à quo appellatum est extra iudicium, aliquid facit ꝫ ipsam appellationem , illud
5 venit reuocandum , & non alia, quæ facit post appellationem
etiã si appellatio iusta sit:De quo vide ibi latius . † Sed ꝫ
ecta,& contra tex.ego vltra alios oppono multipliciter.& ꝫ
intellectum Inn.& Host. & primo de notatis per Inn. in c.cum
inter R.de ele.& c.quia propter,eo.tit.& de desponsa. impu
c.ad dissoluendum, vbi dicit , quod licet quis proponat legi
mam exceptionem coram collatore, & causam offerat se pro
baturum, & appellat ; si fiat collatio in contrarium , quod
hoc non cassatur collatio; nisi aliter probetur veritas excep
nis ; cum ergo collatio fiat extra iudicium , & pro iure suo
plicando , nõ tenetur differre ius suum propter appellationem
alterius.nec oblatio probationis iustificat appellationem,quo
cum non procedat, vt iudex ; sed ut pars, non tenetur recipere
probationes;& sic non procedit cap.interpositam, de appel
etiam ibi nota. Secundo etiam impugno text.in eo,quod Papa
mandat inquiri per famam , & testes ; & an collatio fuerit facta
per istum legatum , videtur enim superuacua hæc indagatio,
quia si non constat de collatione , possunt isti prior , & clerici
vti iure eorum in conferendo & ordinando ecclesias illis.
Tert.o contra text. facit in eo , quod Papa in fine præfertur
collationes factas à legato, si malitiose clerici distulerunt ordinare illas ecclesias . Nam idem videtur , si neglexerunt intra
debitum tempus conferre , tunc enim fit deuolutio ad ipsum
legatum , tanquam ad archiepiscopum , & diœcesanum illorum , vt in cap.2.de concessio. præbend. & in cap. 2. de sup.negligen. prælato. Hæ iudicio meo sunt difficultates intellectus
huius cap. super cuius intellectu valde succinctè transiuerunt
hic Docto.Ego vero soluendo contraria,pono tres intellectus
ad istum tex. Primus, q̃ primũ contrariũ procedit,qñ appellatio interponitur corã mero collatore;non vt negetur potestas
conferendi;sed excipiatur,ne collatio fiat certæ personæ ex
qua causa : puta quia dicitur criminosus , & excipiens offert se
probaturum . Istud vero c. procedit, quando is, ad quem
collatio non spectabat,volebat cõferre,nam, ne videatur vere
collator cõsentire,debet appellare; & tunc actus redditur nullus,de quo in c.bonæ.j. eo. Iste intellectus non videtur omi
no tutus: qm̃ sine appellatione, potuisset iste contradicere ; q̃
sufficeret sola contradictio ad impediendam ualiditatem collationis ; quia hæc incorporalia possidentur solo animo ; non
perditur possessio, nisi data patientia,l.2.C.de ser. fug.no. plene
per

ADDITIONES.

a Commuiter summatur.Posset.sic summari.Collatio beneficiorũ post appellationem legitime factam ab eo cui regulariter non competit potestas conferendi,est nulla . hoc dicit iudicio meo.& in hoc est tex.iste sing.non ponderatus ab aliquo. And.Barb.

b ¶ Querimonia.Vide Abb.in c.quia iudicante,ver.6.quæro,sup.de præsc.Cefe.in sing.suis in ver.querela.Are.in cons.80. Seb.Sap.

c ¶ Latere.Nam hic Eboracen.Archiepiscopus est legatus natus, de quibus legatis natis,vide gl.ord. in c.j.de offi.lega.

d ¶ Post appellationem.Et idem concludit Abb.in c.cum l.& A.sup. de re iud. & ad hæc faciunt quę scribit Soc.in consi.45.inci.visa appellatione,in fine ,ubi ponit quomodo differat appellatio iudicialis, & extraiudicialis,& ca attentata post appellationem. Seb.Sap.

per Inn.in c.cũ olim,il 3.de res.spo.& in c.2.de ininte.resti.Dergo fm intellectum, fatendo q̃ collatio istius legati , ex quo ad cũ rang̃ ad Archiepiscopũ,non erat deuoluta cõferendi potestas,fuit nulla ex defectu potestatis,vt in c.cũ Bertoldus, sup. eod.tit.pro xi.sed a grauamine extraiudicialiter illato, vel verisimiliter inferendo potest pars releuari dupliciter, s.per viã appellationis extraiudicialis,& per viã querelę,vt est tex. no.in c. concertationi , j. eo.ti.libr.6.Et si pars prosequit grauamẽ per viam appellationis,oportet q̃ probet appellationẽ; quia est cã sine intentionis, ẽt si actus expresse sit nullus ; sicut obseruatur, qñ appellatur a sña nulla,vt in c.exhibita,de iud.& c.dilecto, j. eo.no.in c.ex parte Ade , s.de testi.& est tex.in c. ad audientiã. j.eo.Vñ quia iste prior appellauerat , & hanc viã prosequebat, oportebat q̃ doceret de appellatione; & q̃ collationes fuerũt factæ post appellationem ; & ideo Papa mandat de his inquiri: non tñ per hoc sequit q̃ si in hac via succumberet, quin posset redire ad viam,& remedium nullitatis . vt no.in præalle.iuribus
6 facit,q̃ leg.& no.in c.licet,de sen.excom.lib.6.Ex his inuit, q̃ ẽt
sine appellatione, collatio fuisset nulla.† Pono tertiũ ẽtellectũ, & notabiliorẽ,intelligendo q̃ iste archiep̃s dicebat collationẽ ad se deuolutã,pp negligentiã,Prioris in conferendo.Prior aũt proponebat cãm probabilẽ,& verisimilem , pp q̃ dicebat potestatem conferendi remansisse penes eum , & videns archiep̃m
dispositũ,hoc non obstante,ad conferẽdũ, appellauit ad Papã.
Dr hic:q̃ collatio facta post appellationẽ non tenet. intellige, ẽt si in veritate potestas fuisset deuoluta ad archiep̃m: quia propter appellationẽ ex ꝓbabili , & verisimili cã interpositam fuit totũ negotiũ ad superiorẽ deuolutum. Ideo ante omnia debet reuocari quicquid fuerit in ꝗrium innouatũ, vt in c.bonæ , j.e. nisi constiterit,q̃ dolose ille Prior distulerit conferre,puta vt in terim perciperet reditus illorum bñficiorum.Nã tunc patet, q̃ non ex probabili cã appellauerit ,ideo in fine reseruauit casum doli commissi.Et licet hic non dicaẽ de probabili , & verisimili cã,tñ ita debet intelligi:nã si appellatio non fuisset talis,non fie
7 ret reuocatio attentatorum, anteq̃ probaret̃ veritas causæ appellationis.† Hinc dicunt Do.de Ro.deci. 237. q̃ si rector ecclesiæ appellat a visitatione epi, dicens se esse exemptum;non sufficit ad reuocandũ medio tempore attentata,docere de appellatione,& ẽtatis postmodũ; nisi doceat de veritate causæ ẽxeptionis;saltem semiplene:alleg no.in c.dilecti,de maio. & obe. & cap.Rodulphus,&c.significauit,de rescri.& c.non solũ, j.eo. titul.lib.6.cum simi.hæc n.appellatio non erat probabilis, & verisimilis;cum ius commune faceret pro episcopo, & ꝫ appellãtem, facit q̃ plene no.Inn.in ca.venerabili,de censi. & per istam casus positionẽ appellatio hic inducit nullitatẽ collationis , sine qua valuisset collatio; & fm p̃dicta debet restringi & limitari lec.Do.hic, & eorum summarium.& rr.an & qñ valeãt gesta post appellationẽ extraiudicialẽ,vel veniant irritanda,vide q̃ dicam.j.eo.c.consuluit,& in præal.c.bonæ. Venio nunc ad glos. & primo vr,q̃ iste archiep̃s debet deponi, cũ non duxerit defe rendũ appellationi intepositæ.2.q.6.c.decreto.Gl.fatet ꝫrum: sed ad hoc non fuit actũ.Dic illud procedere in cã criminali.de
3 quo dicendũ,vt hĩ,& not.inf.eo.c.de priore.& dic vt ibi dicam.
† Oppo.3.in eo,q̃ papa requirit hic testes , & famã. nã sufficere debent duo testes,vt in ca.licet vniuersis.s.de testi.Sol. dic con iũgendo gl.q̃ est in vers.per idoneas , cũ seq. q̃ fama per se non sufficit;sed cũ vno teste,uel alijs adminiculis ,ꝓbaret: sed testes, per se bñ sufficient;sed per hoc non soluitur ꝗrium,cum tex.in cipiat a personis.Host.sup.tex.dicit , q̃ forsan tex.in hoc habuit respectum ad consuetudinem Angliæ ; fm q̃ creditur 12. iuratis asserentib.se credere ita esse,& talem esse vocem, vel famam patriæ:quæ tñ non est plena probatio;nec toleratur in sñjs fm eum.Ex hoc dicto dicit Do.Ant.bñ notandum.q̃ non potest ꝫ suetudo inducere,vt non plenę probationi stetur:& q̃ non plena habeaẽ pro plena,remittit ad Fed.consi.17.Certe hoc est cõtra c.cũ dilectus, de fid.instr.& uide q̃ plene dixi in c.2. de prob. vbi ipsemet Do. An. tenuit ꝗrium,nec Host. sensit hoc dictum. nam dicit,q̃ non est plena probatio.sinspecto iure communi. nec valet consuetudo.s.respectu sñæ, vt ferat sña fm crudelitatem & iudiciũ aliquorũ & ita loquit c.ad nostrã , de consue. & q̃ respectu probationis valeat consuetudo,facit iste tex.in quo papa mandat inquiri per testes,& famã ; & cum exigat vtrunq;, vr intelligere de testibus deponentibus super credulitate,fm ꝫ
2 suetudinem patriæ;alias non mandasset copulatiue inquiri . Et
no. ex gl.a quod fama cũ vno teste probat;& sic vr, q̃ possunt ꝫ
iũgi diuersæ partes probationis.de quo vide tu q̃ plene dixi in c.cum causam,de proba.Et an,& qñ fama probet , dixi plenius in c.veniens,il 1.sup.de testi.plene per Bart.in l.de minore.§.tor
9 menta,ff.de quæstio.† Vltimo extra glo.hic quæro , q̃ si in cu-
b ria b negetur appellatum fuisse, an teneatur appellans ibi probationem ꝺducere;an vero possit petere,vt fiat remissio ad partes pro illius probatione?Certe in hoc, iudicio meo attendendus esset stylus curię; & facit.sup. tit. proxim. c. cum super. vbi fuit ad partem remissum respectu tertij proponentis se appellasse.Sed Ho.dicit curiam tenere,q̃ aut oppono in ium dilatorię ; & debet fieri probatio in curia,de quo remittit ad c. per tuas, j. de senten.excom. Aut in vim peremptoriæ post lite.contest. & tunc fit remissio ad partes super illius probatione , & ita dicit fuisse definitũ per Cle.4.nam super principali non cogitur quis secum probationem in curiam adducere:sed quando opponit dilatoria sic; quia debet appellans a prin. probare fundamentũ iurisdictionis.facit c.Roma.§.si vero, inf.eo.lib.6. & super hoc debet venire instructus.

ADDITIONES.

a ¶ Ex gl. Tene menti hanc gl. ord. & ita quotidie allegatur q̃ in ciuilibus causis fama facit semiplenam probationem,& iuncta cum vno teste de veritate,facit plenam probationem.& ita voluit etiam alia gl.no.in c.veniens.sup de testi.& sequuntur ibi do.& gl.in ver.fama.in c.sæpe.iiij.q.iij.& in l. in bonæ fidei.C.de iureiuran.& plenior in l.iij.in ver.confirmat. in §.eiusdem. ff. de testi.& vide de hoc plene per Cano.in d.c.veniens.el j. de testi. & hic per D.Phili.de Fran.de Perusio & plenius Iason.de May.in sua aurea repe. l. admonendi.ff. de iureiur.vbi eleganter ponit, an,& quando fama faciat semiplenam probationem & quando plenam; & an & quando vnus testis simul cum fama plene probet, & quid in criminalib. & an diuersæ species probationis debeant coniungi,ibi vide per eum.

b ¶ In curia.Vide etiam hic D.Phi.de Fran.de Peru.vbi etiam ponit post Inno. an appellans , teneatur probare suam appellationem legitimo tempore interpositam.

¶ Adde an fama plene probet,& quando.Rom.consil.vij.& cccx.Alex.consil. lxviij.lib.j.

¶ An & quando fama in ciuilib.vel.criminalib.probet plene , vel semiplene , vel quando faciat præsumptionem , seu indicium . vide quæ habentur in l.de minore,§.tormenta.ff.de quæst.& per Ange.nec non plene in tract.malefi.in gl.in ver.quod fama publica præcedente.& ibi plene per apostillantes. Ant.Franc.

SVMMARIVM.

1 *Appellans temere de iure canonico non punitur;sed de iure ciuili sic. distingue tamen,vt hic dicitur per Abbatem , qui temere appellantem redargnit duntaxat.*
2 *Pœna corporalis reperitur de iure canonico.*
3 *Appellans præsumitur calumniose appellasse,eo ipso,quod succubuit.*
4 *Peccatum mortale non semper quis incurrit ex contrauentione canonis,*
5 *Prælatus licet possit pro modica causa a regimine repelli;tamen non sustinet lenis causa.*
6 *Abbas & loca religiosa,& ipsorum personæ,quomodo subiiciuntur ordinario loci.*
Monachus magis debet obedire abbati.quam episcopo.
7 *In appellationibus debet inesse causa vera,iusta & expressa.*
8 *Appellatio generalis,puta appello ad iudicem competentem , valet iure ciuili;sed de iure canonico non.*
Genus,quod non potest verificari nisi in una specie , non inducit aliquã incertitudinem. 10.
9 *Appellari potest omisso medio,de iure canonico.*
10 *A subdelegato non appellatur,niji ad delegatum.*
11 *Appellatio alternatiue interposita,puta appello ad talem, uel ad talem, an,& quo casu ualeat.*
Alternatiua non inducit certitudinem , quando certum est,quod in uno casu non potest verificari.

CAP. II.

Inter cęteras. Appellatio generalis respectu causæ non ualet.tria facit,refert appellatio-
1 nem,appellantem redarguit,& appellationem repellit.† No.i. & tenemenți,quia solet ad hoc allegari, quod temere appellãs non est de iure cano.pœna extrinseca puniẽdus.Nam Papa istũ abbatem hic temere appellantem redarguit duntaxat. De iure uero ciuili secus,de quo dicendum,ut le.& no.in l.a proconsulib.C.eo.& in l.ab executore,C.quo.app.non reci.Gl.tamen in ca.ad Romanam.2.q.6.sentit idem de iure canon.:quod de iure ciuili,& clarius Io.An.post Io.Vin.Gof.& Philip.in c.debit⁹, inf.eo.ubi dixit,q̃ si calumniose quis appellauerit, punitur ĩ 59. libris.in criminali vero perdita lite notatus absceedat, C. de ap.l. a proconsulib.Sed primam partem, q̃ de iure canonico nõ ue-
a niat appellans a puniendus,ultra expensas ; & q̃ aliud sit de iure ciuili,tenet gl.in l.j.ff.a qui.appel.non licet,& Cyn.in l.eos, C.de appel.& Spe.eo.ti.§.nunc dicamus,in prin.Ego uero distinguerem sic,quod aut quis temere,seu importune appellauit.& puniẽ de iure ciuili,vt in legib. prædictis,quę non requirunt in hoc calumniam.Ad idem l.quisquis , C. quo.app. non reci. canoni zata 2.quæstio.6.ca.ei.qui.§.si quis etiam auſus,& §.fin.sed de iu
2 re canonico talis non punitur,nisi in expensis . † Sed si non est soluendo,potest puniri in corpus,ut hic,& melius in c reprehẽsibilis, supra eodem,facit cap. finem litibus,de dolo , & contu. probat optime text.in cap. j.de elect.lib.vj. in uersi. Hoc autem puto tamen,quod alia pœna extrinseca puniri poterit , si iudici hoc

ADDITIO.

a Appellans.Idem tenet Ang.in l.ab executione.C.quo.appella.vbi tenet,quod ita seruatur in terris ecclesiæ. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ci hoc visum fuerit, arg. optimum in ca. frequens, de restitutio. spolia. li. 6. & in l. non ignorant, C. de fru. & lit. expen. Aut quis calumnioſe appellauit: & tunc in præſumpta calũnia idem dicẽ
3 dum quod ſup. † Nã eo ipſo, quod appellans ſuccubuit, pſumit calũniatus, vt probaſ in d. c. j. de ele. lib. 6. ad fi. & notanter probat ille tex. quod de iure canonico non habent locũ prædictæ pœnę legales. nã ibi pro pſumpta calũnia imponit alia pœna: & in certo caſu tm. ſ. cũ quis deficit in probando; qđ obijcit in pſonã electi. Aut quis poteſt conuinci de calumnia ex perſpicuis
10 iecturis, ſeu indicijs; vel qđ cauſa ptemptus appellauerit; & tũc puniri debet de iure canonico; pœna tñ arbitraria, ad hoc c. cũ parati, j. eo. fm vnum intellectum: nam calumniæ delictum nõ debet remanere impunitum, etiam de iure canonico, vt j. de calumnia. per totũ: ſed de iure ciuili ſerua leges, ſ. alle. & hoc not.
4 qa non habes alibi hunc paſſum ita plene diſcuſſum. † No. ſecundo, qđ non ex qualibet ẜuentione [a] canonis, incurrit quis ſp mortale, vel ſaltẽ ſit pœna depoſitionis afficiendus. Nã iſte abbas temere; & ſic ẜ ius appellauit; nec tñ fuit remotus ab abbatia, vel tanq̃ pro mortali punitus; & ſic limita gloſſam, in c. ge
5 nerali, de ele. lib. 6. & vide quod circa hoc dixi in c. nam concupiſcentiam, de conſti. & in c. j. eo. ti. † Et ex hoc, & ex tex. no. & tene menti, quod licet platus regularis poſſit pro modica cauſa, à regimine remoueri, vt in c. per tuas, in fi. de ſimo. & c. qualiter, & qñ, in fi. de acc. non tñ ſufficit quælibet cauſa lęuis, ut hic.
6 † No. tertio abbatem conueniendum corã ordinario loci, 18. q. 2. c. abbates, & c. monaſteria, & j. de reli. dom. c. cũ venerabilis, cum ſi. non tñ in tñ ſubijciuntur loca, religioſa, & eorum perſonæ, ſicut ſecularia, & perſonæ ſeculares: de quibus dicendum, vt leg. & no. in c. dilectus, de of. ord. per Inn. in c. j. de ſta. re. & vide gl. l. j. q. 5. c. qui reſiſtit, quæ dicit, quod monachus potius obedit abbati, q̃ cpo, de quo in c. cum ab eccleſiarum, de offi.
7 or. † Not. quod ſm antiqua tempora, valebat appellatio, non expreſſa cauſa grauaminis, ut no. j. eo. c. ut debitus, tñ vbi erat notoriè friuola, nõ denoluebat cãm, & hoc operabaſ iſta dec. olim; hodie autem non habet dubium, per prædictam decr. vt debitus, quia debet eſſe cauſa appellationis vera, iuſta, & expreſſa in ipſa app. de quo dicendum vt ibi, & cle. appellanti, eo.
8 tit. † Circa hunc tex. q̃ro de duab. qõ. Prima, an valeat app. generalis reſpectu iudicũ, puta appello ad iudicem competentem?
b Bar. in l. j. [b] ff. eo. tenet quod ſic, per text. illius l. j. prope fi. cum ſeq. quod eſt veriſſimum de iure ciuili: quia genus, qđ non poteſt verificari niſi in vna ſpecie, nõ inducit aliquam certitudinẽ, ſicut in ſimili no. in nomine appellatiuo, in c. qñ abbas, de of. deleg. & c. ex parte, j. eod. tit. Sed cum de iure ciuili non poſſit appellari, omiſſo medio, ut in l. Imperatores, ff. de app. ergo illa generalitas reſpectu iudicis, non inducit incertitudinem; quia debet intelligi de iudice ſuperiore immediate; & per cõſequẽs
9 non vitiat. † Sed de iure canonico, [c] puto talem appellationem
c non valere. quia poteſt appellari omiſſo medio, ad Papã, 3. q. 6. c. ad Romanam. Item ad legatũ in prouincia, fm quoſdam, vt no. in c. j. & c. quod translationem, de of. leg. vbi hoc teneo. Itẽ ad patriarcham, fm Inn. in c. antiqua, de priuile. & gl. in c. renouantes, 32. diſt. de quo tñ dic, vt plene no. in d. c. antiqua, & ideo cum hæc appellatio generalis inducat incertitudinem, nõ debet valere; quia iudex debet eſſe certus, de reſcr. c. ad hæc, nec licet cum alterius iniuria vagari, l. prætor edixit, ff. de iniur. † Puto
10 tamen, quod vbi euitaretur incertitudo, valeret talis appellatio, etiam de iure canonico; puta quia appellatur à ſubdelegato delegati Papæ. nam tunc non poteſt intelligi, niſi de iudice ipſo delegato; quia eo omiſſo non poteſt ad aliquem appellari, iuxta illud quod legitur, & notatur in c. ſuper quæſtionem, §. ſi vero, de of. delega. & dixi in c. cum Bertol. de re iud. & facit
11 quod dicam in ſequen. q. † Quæro ſecundo, quid ſi appellatio
d interponitur alternatiue, [d] reſpectu iudicum; nunquid valeat? vide bonam gl. in c. is cui, de offi. deleg. lib. 6. & per Io. And. plenius, in regula in alternatiuis, de reg. iur. in Merc. Et videtur concludere Io. And. in vtroq; loco, quod de iure ciuili poſſit talis appellatio tolerari; quia ex quo illo iure iudex eſt certus, vt dixi in præceden. q. alternatiua non poteſt inducere obſcuritatem; ſed de iure canonico concludit, quod non valeret, cum poſſit appellari omiſſo medio, ut dixi. Sed vide tu Do. de Ro. de ci. 202. vbi vñr impugnare hoc dictum Io. And. dicentes qđ aduerſarius poterit in proſecutione certificare appellatum, & referunt Ioan. de Lig. hoc tenuiſſe, Ego dicerem, quod aut talis alternatiua eſt, quæ non habet inducere incertitudinem, puta quia appellat ad iudicem competentẽ. vel incompetentem, & tunc idẽ dicendum eſt, quod de iure ciuili: nam illa pars repellit iudicem incompetentẽ. Aut poſſet ad vtrunq; appellare; & tunc ſi iuſta cã illum excuſat in diſcernẽdo quis ſit competẽs; puto appellationẽ valere, arg. eorũ quæ leg. & no. maxime per Inn. in c. ẜtitutus, de in integ. reſt. & in le. j. ff. quo. leg. & in cap. j. de poſtula. præla. lib. 6. ceſſante autem iuſta cauſa, tene opi. Io. And. Glo. eſt facilis, & inſtat circa quædam brocardica, & iſde

quod not. in capitul. ſi ſacerdos, allegato in ea. Nico. Abbas.

ADDITIONES.

a ¶ Contrauentione. Vide Bar. in l. ſi quis pro eo. in 5. membro. ff. de fideiuſſo. & Card. in c. 2. inf. de vi. & ho. cler. in cle. dudum, §. fi. de ſepul. Abb. in c. inf. de obſer. ieiu. in fi. & in c. ſacris, ſup. de his quæ vi, metuſve. Seb. Sp.

b ¶ In l. j. Adde in §. ſi quis in appellatione, poſt me. in ver. quęro quidẽ allegat & idem quod Bar. tenet Spe. §. nunc tractemus, ver. ſed ſi quis. in eo. ti. & Bal. in l. apertiſſimi, C. de iud. in j. q. gl. & Bal. in l. cum proponas, eod. C. de bo. au. iud. poſ. & ipſe Abb. pa. in c. vt debitus, in fi. inf. eo. & circa hanc materiam adde omnino Pau. de Caſt. in l. qui Romæ. §. pe. ff. de verb. obl. quod ibi no. per Alex. de Imo.

¶ Adde, an valeat appellatio generalis, Ale. conſi. 170. & 183. 2. lib.

¶ Circa hoc an procedat appellatio generaliter dicas, q̃ appellatio ſit mo pliciter, vt per verbum appello prolatum; ſic ſimpliciter: vel per verbum pello à ſententia, vel per verbum appello ad iudicem competentem: gl. in l. cum proponas, C. de bo. auth. iudi. poſ. Item per ver. appello ad iu cem: quia tunc intelligitur. ſ. competentem, ut in l. qui Romæ, §. Sed ver. ob. Item per verbum appello ad quemlibet iudicem, ſecundum Bal. apertiſſimi, C. de iud. hoc tantum intereſt: quia ſi appellatur ab interlo ria, debet inferi cauſa, & iuſtificari ex eiſdem actis. ſi vero appelletur à nitiua ſufficit appellare abſque aliqua expreſſione cauſæ; quæ tamen modum in proceſſu cauſæ appellationis debebit allegari, ut in c. debitus in c. interpoſita, hoc eo. ti. & in l. per hanc, C. de temp. ap. Ant. Fran.

c ¶ Canonico. Io. de Imo. in d. l. ff. eo. tenet quod imo indiſtinctè valet appel tio iſta, appello ad iu dicem competentem: quia de iure canonico gra debet appellari, præter quam in duob. caſib. quorum vnus eſt ſedes apo ca: & alter legatus eiuſdem: ut in c. j. de offi. lega. vnde in dubio videtur alijs vti iure cõmuni, & non ſpeciali. l. quanquã, & l. teſtõ. ff. de teſt. m

¶ Alternatiuè. An poſſit appellari alternatiue, vel copulatiuè vide per Ang. Mod. in l. j. §. ſi quis, in fi. ff. eo. & Bal. in l. appellatione, C. eo. & Bal. in l. proponas, in fi. C. de bo. aut. iud. poſ. & ibi Ang. & Sal. tenent cum Bal. ſed poſſit pœnitere, vide Bal. in l. ſi quis libellos, C. eo.

¶ Adde an valeat appellatio alternatiua. Alex. conſi. 161. lib. 2. D. de Ro. de ſuis in nouis, hoc eo. tit.

d ¶ Alternatiuè. Vide Mod. poſt Inn. & Bal. in c. ex parte, vbi etiam D. Ant. Roſ reſcri. Ang. in conſi. 386. incip. illa quæſtio. Bal. in conſi. 320. incip. D. Simo quarta parte.

SVMMARIVM.

1 *Monachi, & alij religioſi appellant à correctione ſuperioris, qui in rigẽdo excedit modu. 7. vbi ponitur quid ſit agẽdũ in tali appellatione.*
2 *Monachi delinquentes circa regulam, & ipſius ordinationes ſunt extendi per abbatem; ſi vero delinquunt circa alia crimina ob quæ nit formanda contra eos inquiſitio, vide remiſſiue, 3*
4 *Monachi & alij religioſi, vel clerici ſeculares, an poſſint poſt profeſſionem aſtringi, vt viuant ſubſtrictiori regula, quam ſub illa, quam ingreſſa inuenerunt. 5.*
6 *Fratres medicantes, poſſunt tranſire ad religionem S. Benedicti ex regula, quam habent: ſed non ex conſtitutionibus, quas poſtea fecerunt quibus ſtatur.*
8 *Appellatio non eſt admittenda, vbicunque ſententia eſt notorie iniqua.*
9 *In appellatione à diffinitiua, non eſt neceſſe exprimere cauſam.*

CAP. III.

Ad noſtram. A correctione nõ appellatur, vel ſaltem ſic inſpecta mente. A. correctione legitima, non appellatur; niſi modus excedatur. h. d. Pmittit cãm mãdati Scõ mãdatũ: ibi, Mãdamus. Caſus iſte Abbas S. Petri qſiuit à Papa, an deberet deferre applonib. monachorũ ſuorum, à correctione interpoſitis. Rñdet, qđ appo nõ eſt inuenta, vt alicui pſtaret patrociniũ in ſua nequitia ſtẽri, quare mandat eidẽ, quatenus nõ obſtãte applone ſuo torũ ſuorũ, corrigat eos fm regulã, & inſtõnẽ ordinis ſui. Ho
1 No. † primo à ẜrio ſenſu, qđ applo permittitur ẽt religioſ qñ indebite pgrauantur per ſuperiorẽ, proçedentẽ p viã co ctionis: quod clarius probatur, j. c. in c. reprehenſibilis, ad fi. li. n. deneganda eſt defenſio; etiam ſi ſit excõicatus, ſ. de excõ. cum inter. No. ſecundo, ibi: Quilibet ſubditorũ tuorum, ſuæ
a ſupraſcriptione, quod monachi poſſunt dici ſubditi abbati rum. Idem poteſt dici de ſecularibus reſpectu prælatorum rum; vt in c. irrefragabili, de of. or. & c. cum apoſtolus, §. pro bemus, de cenſib. Sunt enim iſti ſub. prælatis ratione iuriſdi nis, & prælaturæ; prælati tñ debẽt eos tractare, vt ſocios; q ſunt dñi, nec debent vt dñi dñari, vide bo. text. in c. e ctus. 94. dis. & per illũ tex. arguit ibi gl. j. ẜ ſupercilium epo qui ſubditos appellant filios; cum debeant eos appellare fr tres vel ſocios. 7. q. j. c. quod autem, & in q. 3. c. audiendum. C ueant tñ ſubditi, cum ſcribunt prælato, vt non appellent fratrem; cum debeant eum honorare in ſupraſcriptione, ita tanter dicit illa gl. ſed tu vide tex. in c. cum clerici, de ver. ſig.
2 c. graue, de exceſ. præl. vbi clerici appellant cpm dominũ. † No 3. ibi: Corrigas, & caſtiges, iuncta ſupraſcriptione, quod corr ctio monachorum ſpectat ad abbatem ſolum; vnde hic mi fit mentio de capitulo ſuo: ad hoc c. nullam, 17. q. 3. & vide And. in cap. Ioannes, infra, de reg. Ex quo infertur, qđ maior

ADDITIO.

a ¶ Subditi. Abbati. Nota q̃ monachus dicitur ſubditus Abbatis, ergo poteſt ferri q̃ non poterit in ius vocare Abbatem ſine venia. vide quæ dixi in 2. parte, de accu. & c. cum olim, de cauſ. poſſ. & prop.

in hoc authoritas Abbatis in monachos, q̃ Epi in clericos, qa Eps illos non corrigit de iure cõi, ſine conſilio capituli ſui, 15. q. 7. c. Eps nullus; licet valeat conſuetudo in ẜrium, vt in c. 3. de ẜſue. li. vj. An aliquo caſu teneaſ abbas habere conſiliũ ſui capituli in correctione monachorũ, dicã j. eo. c. reprehenſibilis. Itẽ no. ex hoc, & ex text. q̃ correctio monachorum principaliter ſpectat ad abbatem, etiam excluſo epiſcopo, quod non reperitur in alio prælato ſæculari, citra epiſcopum, iuxta not. per Inno. & alios, in c. cum ab eccleſiarum, & c. quanto, de off. ord. & de abbate eſt bo. text. in d. c. quanto. hæc indubie procedunt in
3 his qnã ſpectant ad regulã, & ad conſtitutiones ordinis. † Quid autem cum accuſatur monachus de delicto extrinſeco, vel eſt formanda ẜ cũ inquiſitio, vide per Doc. in præal. iurib. plenius per Ioan. de Lig. cle. ne in agro, de ſta. reg. pleniſſime dixi in re
a pe. c. ſiquis ẜ clericum, de foro comp. & credo hunc articulum poſuiſſe in c. cum contingat, eo. ti. & in fauorem [a] abbatis. opti me facit c. in ſingulis, & c. fi. de ſta. re. in c. ſuſcipimus, de homi. & c. moniales, ã pur. ca. No. vltimo monachos poſſe cõpelli ad obſeruantiam religionis, & conſtitutionis ordinis, facit text. in cle. j. de priuile. Et ex hoc, & ex tex. no. differẽtiã inter obſeruantiam religionis, & ordinis. Nam obſeruantia religionis pro prie conſiſtit circa id, q̃ continet in regula illius religionis. Ob ſeruantia aũt ordinis cõcernit ptẽta in ſtatutis, & pſtitutionibus
4 ordinis poſt regulã factã ab illis de illo ordine, ſeu p ſuperiorẽ habentẽ ad hoc poteſtatẽ. † Et faciunt hæc ad qõnem, nunquid religioſis poſſit poſt profeſſionem indici durior & ſtrictior vita, & facit iſte tex. q̃ ſic, quia nedum ad regulæ obſeruantiam te
b nentur; ſed etiam ad ſtatuta ordinis. Sed tu vide ad hanc quæſtio nem bo. gl.[b] in reg. q̃ omnes tangit, de reg. iu. li. vj. & in c. geſta. 74. diſt. & per Inn. in c. ſuper eo, de reg. & aliud per eũdẽ in c. du
c dum. de conuer. coniuga. & communiter tenetur q̃ poſſit: [c] qa monachi renunciauerunt propriis volũtatibus. vnde non poſ ſunt reſiſtere, ſed renẽtur facere quantũ pñt, ad hoc facit c. in memoria. 19. diſt. & melius in c. vnico, de ſta. reg. li. 6. vbi moniali fuit in dicta perpetua clauſura, & optime adduco tex. fm vnũ intellectũ in c. reprehenſibilis, præall. in fi. vbi patet, q̃ etiã ſtatuta Abbatis, & capituli ligant monachos, vel moniales ſingulari
5 ter, & vſ eis ſufficere maior pars capituli, ar. c. j. de his, q̃ ſi. a na. par. ca. † Circa clericos ſæculares vſ aliter ſentire glo in d. reg. q̃ oẽs; ſed ego dicerem ſic, q̃ aut quæritur nunquid poſſit eis indici auſterior vita, per quam auſteritatem mutetur ſtatus perſo ne; ut puta quia acolyti teneantur continere, nec poſſint tranſire ad nuptias, vel quod abdicent a ſe propria, & pcedat illa gl. & hoc nõ poſſet fieri, niſi ipſi ordinati conſentiant, arg. 32. q. 1. c. integritas. Aut inducitur auſterior vita circa accidentalia, per q̃ ſtatus vitæ non mutatur; & tunc ſuperior poterit; maxime pa
pa, ar. opti. c. qñ, de vi. & ho. cle. & 4. diſt. c. denique; cũ ſi. Itẽ & Capitulũ ipſius eccleſiæ, dũmodo oẽs conſentiãt; non. n. puto in eis ſufficere maiorem partem, argu. eorũ q̃ no. in c. cũ oẽs, de conſt. per Inn. & gl. puto etiam q̃ debeat interuenire cõſenſus, & authoritas Epi, iuxta ea, quæ no. Inn. in c. cum conſuetudinis, de conſue. & per gl. in c. 2. de verb. ſig. lib. 6. in ver. ſtatutũ. Scõ
d principaliter induco tex. ad prædicta, quod ad conſiderandũ, q̃ religio [d] ſit ſtrictior, non dẽt ſimpliciter attendi diſpoſitio origi nalis regulæ, ſed etiam ſtatuta ordinis, quæ duriorẽ viuendi mo
6 dũ inducunt, vt hic, & in c. j. de ſtatu mo. lib. 6. † Et hæc faciũt ad fratres prædicatores, qui ex regula non ſunt medicãtes, ſed poſtea ex conſtitutione ordinis abdicarũt a ſe propria, & fecerũt ſe medicantes: vñ habito reſpectu ad regulam, poſſent intrare religionem ſancti Bndicti; non aũt ſic habito reſpectu ad con
e ſtitutiones. [e] Itẽ dic, q̃ debet conſiderari auſteritas religionis, reſpectu obſeruantiæ de pſenti; & non reſpectu inſtitutionis antiquę. vñ non põt quis de religione in ſe laxiori, intrare ad arctiorẽ reſpectu antiquæ inſtitutionis. Sed de præſenti illa auſteritas non ſeruatur; quia non videtur ductus ſpiritu Dei: ſed aduerſarij, vt in c. ſane, & ibi per Inn. de reg. & hoc nota. quia mul
7 ti errãt; & ſæpe vidi ſeruari ẜrium, & male. † Venio ad gl. & oppo. de c. de priore. infra c. & c. licet in corrigendis, de of. ord. vbi in cã correctionis non appellãtur. Solu. dicit gl. fi. q̃ illud fallit cum exceditur modus in corrigendo, vt in ẜrijs. Reddit aũt in fi. rõnẽ regulę, quare nõ appellatur; ga fit ad pœnitentiã, & extra formã iudicij. hoc idẽ ſentiunt Tan. & Vin. dicẽtes q̃ ſi, pcederet in forma iudicij poſſet monachus, ſicut & clericus appellare: & ſic videnſ iſti ſentire differentiam inter clericum, & monachum reſpectu proceſſus extraiudicialis. Inno. vero dicit q̃ hodie non vſ differentia inter regulares & alios; & inter correctionẽ, & aliũ pceſſum, cũ ſemper liceat appellare, ſi ſuperior excedat q̃ idem eſt, ac ſi grauet d. cap. inquiſitionis. Olim autem poterat eſſe differentia; quia clerici ſepius audiebanſ appellantes; regulares autem rarius. Prætereа ẜ diſciplinam non appellabant, niſi grauarentur. In alijs audiebantur appellantes, licet cũ poſt ſniam ẜ regulares latam, ſecundum ipſorum regulam,

nam tũc nõ deferret iudex tali appellationi; & idem dicit in corrigendis exceſſibus regularium ſubditorum, ſ. de of. ordin c. irrefragabili. §. j. Hoſt. dicit, q̃ quicquid dicat Inn. multi ſunt ca ſus, in quibus grauatur ſæcularis clericus; & in eiſdem nõ grauatur regularis, vñ dicit hodie, & olim magnam differentiã eſſe inter correctionẽ regularũ, & ſæcularũ clericorũ, j. eo. c. cũ ſpeciali, de ac. c. qualiter, il 2. §. fi. de ſimo. c. per tuas. §. fi. & idẽ Guil. in Spe. eo. tit. §. in quibus. ver. 11. Sed per iſtud dictũ Hoſt. nõ tol liẽ opi. Inn. vñ dico q̃ reſpectu facultatis appellãdi, nulla eſt hodie differẽtia inter ſæculares, & regulares; quia etiam ſæculares hodie nõ appellãt extra iudicium, vel in iudicio ante ſniam; niſi pẽtextu grauaminis, q̃ exprimere renẽtur, vt in c. vt debitus honor, j. eod. & c. j. eo. ti. lib. vj. & idem eſt in religioſis, vt ſ. dictum eſt. Fatẽdum tñ eſt, q̃ facilius prægrauari poteſt in ordine procedẽdi, & in alijs religioſis, quam ſæcularibus, vt in iuribus alle. q̃ Hoſt. ſed per hoc nõ tollitur ſupradicta. cõcluſio. oportet. n. in vtriſque grauamẽ ſubeſſe; ſed olim poterat eſſe differẽtia; quia oĩs appellatio quæ nõ erat manifeſte friuola, deferebat cauſam ad ſuperiorem, ij. q. vj. c. ad Romanam, no. in prœall. c. vt debitus. ſed regulares nõ audiebãtur appellãtes; niſi excederet modus in corrigẽdo, j. eo. c. cum ſpeciali. Poſt ſniam vero diffinitiuam
8 idẽ poteſt dici. † Nam ſi ſnia eſt notoriè iure fulcita, nõ debet admitti appellatio, tã in religioſis q̃ in ſæcularib. ut in c. Romana. §. ij aũt poſt ſententiam, j. eo. facit. c. cũ ſit Romana. j. eod. Secus autem eſt vbi poſſet competere excuſatio, vel poſſet habere locum, nõ probatũ probabo &c. vt in cap. cum loannes, de fide inſtrumen. & l. per hanc, C. de temp. app. Illorum. n. iuriũ ratio pariter uendicat ſibi locũ in ſæcularibus, & religioſis. Vltimo ſcias, q̃ Inn. poſuit hic unũ notabile dictũ, dicens, q̃ ſi quis appellat in cauſa correctionis, ẽt poſt ſniam, nõ valent literæ impetrate in cã appellationis; licet faciãt mentionẽ de appellatione; niſi faciant mentionẽ de cã cõdemnationis, all. c. dilectus filius Abbas, de reſcri. & e. ſuper eo, de coha. cle. & mu. ſed illa iura hoc aperte nõ pbãt, qa nõ loquũtur in cã appellationis; ſed cũ gs priuatus ex cã per ſuũ ſuperiorẽ, impetrat literas ſ forma cõi ſuper ſua reſtitutione; ſubijciẽdo cãm ſuæ priuationis: ſed
9 ubi fuit poſt diffinitiuam appellatum, eſt maius dubium. † Quia regulariter cũ appellatur a diffinitiua, nõ eſt neceſſe exprimere
f cãm: [f] ſed ſufficit dicere, appello ab iniqua ſnia, ut l. j. in fi. cũ l. ſeq. ff. eo. ti. no. gl. in eccleſia. j. eod. ſed nihilominus placet mihi opi. Inno. q̃ tñ defendo alia ratione, videlicet cũ proceditur ad correctionem, interdicitur appellatio regulariter: ſed admit
g titur in caſu ſpeciali, ſ. cũ in corrigendo exceditur modus, [g] ut i c. licet in corrigendis, de of. ord. & j. c. de priore, & c. reprehenſibilis. Cũ ergo ius reſiſtat tali appellationi niſi certo i caſu; oportet, q̃ ille caſus exprimatur, ut appareat appellatũ in caſu conceſſo, ſicut obſeruaſ, cũ appellatur ab executore, ut dixi plene, ſup. ti. proxi. in c. quoad cõſultationẽ. & iõ in impetratione literarũ debet fieri mẽtio de cã cõdemnationis, h quia ea expreſſa forſan Papa literas denegaſſet; niſi vidiſſet cãm rationabilẽ appellandi, arg. in c. poſtulaſti, de reſcrip. Ex his dico, q̃ ſiue ad correctionẽ procedaſ extra iudiciũ, ſiue in iudicio, ſiue appelletur ante ſniam, ſiue poſt, neceſſe eſt, ut exprimatur in appellatione cã appellandi, puta, quia excedit modum, & in impetratione literarum oportet, quod etiam exprimatur cauſa condemnationis, & hæc bene notabis. Annectit etiam Inn. aliam differentiã inter proceſſum in cauſa correctionis, & in alia cauſa. Nam contra correctionem non poteſt allegari præſcriptio; ſecus in alijs cauſis. Dic tu clarius, quia ſicut contra viſitationem non poteſt allegari aliqua præſcriptio actiue, ſed paſſiue ſic, iuxta ea, quæ habentur. in ca. cum ex officij, & c. cum non liceat, de præſcrip. ita nec contra correctionem. nam viſitatio fit propter correctionem. de alijs uero qualiter præſcriptione tollãtur, dic ut plene dixi in c. cum contingat, de ſo. compe.

ADDITIONES.

a ¶ In fauorem. Abbatis. Adde quod ibi poſui. And. Barb.

b ¶ Bonam gl. Contra illam gl. in d. c. quod omnes, conſuluit Oldra. in conſil. xcvj. inci. nunquid monachum. de cuius veritate diſputant hic Fel. & Dec. Sap. Seb.

c ¶ Quod poſſit. Adde videndum Old. conſi. xcvj.

d ¶ Quæ religio. Vide Cardina. in conſil. xix. incipien. pro eluci. & Lapum alle. lxiij. incipien. Franciſcus. & allegatio. cxxxv. incipien. pro dubij propoſiti, in prin.

e ¶ Ad conſtitutiones. Adde Calderi. conſil. xiij. de regula. & vide Lapum allega. lxij.

f ¶ Exprimere cauſam. Adde Lanfran. de Oria. in c. quoniam contra falſam. §. interlocutoria, de app. nu. 39. ver. ſatis ſupra viſum eſt, & ibi remiſſi. in apo. Benedi. Vadi. in ver. exprimatur. ſup. de proba. Zach.

g ¶ Exceditur modus. Adde Ro. conſ. cccli. & Calder. conſ. xx. de regula.

h ¶ Cauſa condemnationis: Adde pro pro hoc quod dici: Alexan. conſil. cxiiij. j. lib. quod literæ remiſſoriæ condemnationis ſunt nullæ; niſi omnia ſpecificentur in ſupplicatione, quæ potuiſſent mouere principem ad non concedendum: de quo per Old. conſil. xxij. in fi.

SVM-

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 Appellans si non prosequitur appellationem in termino sibi dato, censetur primæ sententiæ acquieuisse.
2 Appellans, habet annum ad prosequendum & finiendum appellationem; & ex causa biennium.7.
Iudex licet possit breuiare terminos; tamen non tenetur.
3 Appellatio censetur deserta, non solum per lapsum termini iuris; sed etiam hominis.4.
4 Appellatio an sit deserta per lapsum termini hominis. adeo, vt remaneat firma sententia diffinitiua, à qua fuit appellatum.
5 Iudex delegatus potest terminum appellanti præfigere ad prosequendã appellationem.2.
6 Terminus ad prosequendam appellationem, non potest præfigi appellanti per appellatum: sed appellans sibi ipsi potest præfigere.2.
7 Terminus ad iter arripiendum, vel ad præsentandum, quomodo & qualiter detur, tam à iure, quam à iudice, vel ab ipso appellante, siue appellatio fuerit iudicialis, siue extraiudicialis.
8 Termino ad prosequendam appellationem. quomodo satisfiat.
Terminus ad arripiendum iter, quando appellatur in Curia, non debet dari.
9 Præsentare se tunc proprie quis dicitur, quando exhibet se conspectui alterius.
10 Appellans qui in termino comparuit coram iudice à quo forte cum inhibitorijs; non potest astringi regulariter ad prosequendam appellationem, nisi in termino iuris.
11 Appellans debet intra terminum facere fidem de præsentatione; aliàs iudex à quo, mandabit executioni sententiam, quam tulit credens appellationem esse desertam.2.
12 Iudex ad quem, à quo causa possit abreuiare terminum datum à iudice à quo
13 Iudex appellationis, pendente dilatione data à iudice à quo, non est iudex.
Appellans, qui licet impetrauerit iudices; tamen in termino non se præsentauit, an nihilo minus possit coram iudicibus impetratis appellationem prosequi.
14 Appellatione deserta, potest iudex à quo, executioni mandare sententiã suam absque alia citatione.2.

CAP. IIII.

1 **Personas.** † Si appellans intra terminũ, à iudice, à quo appellauit, vel à se ipso statutũ, appłonẽ nõ prosequit sniæ, vel iudicio illius stare ꝓpellitur, h. d. vel summa aliter sic. Põt appellans suæ appłloni terminũ breuiorẽ terminо iuris statuere; eo aũt nimis prolixũ statuente, vel nullũ, põt iudex statuere ꝓpetẽtẽ, intra quẽ si nõ satisfaciat, deserta est appło. h. d. cũ prosequẽtis c. Diuidit in duas partes, prout sunt duo dicta. Secũda, ibi: Si aũt. Casus literalis. Aliqs appellauit. & appłloni suæ nimis prolixũ terminũ statuit. iudex dẽt ei assignare terminũ intra quẽ sedẽ apo. queniẽter possit adire; & si ad terminũ illũ, appellationẽ suã nõ fuerit, ꝓsecutus; ex tũc ꝓpellit appellans stare iudicio suo super his, quæ in qõne vertuntur; & si ꝓpetẽtẽ terminũ sibi ꝓfixerit, & appłonẽ ad illũ nõ fuerit ꝓsecutus, simili modo ꝓpellat illũ. Bern. † No. primo, qđ licet à iure deĩ appellãti annus ad prosequendã, & finiẽdã appellationẽ, vt in cle. sicut, e. ti. põt tñ nõ appellans sibi ꝑiudicando restringere terminũ iuris, respectu prosequutionis, & statuere sibi terminũ breuiorẽ, vt hic, & ĵ. c. prox. cũ simi. Idẽ põt facere iudex, vt hic, & in c. ĵ. proxi. Non tñ iudex tenetur hoc facere; licet possit, ut in c. 3. ĵ. c. & vide qđ dicã. No. qđ si appellãs, nullũ terminũ sibi ꝓfigit, vel nimis prolixũ, põt iudex sibi statuere ꝓperentẽ; & iudicabit ꝓperẽs & ꝓueniens, fm distantiã viarum suarũ, & qualitatẽ causæ, & nãm & qualitatẽ termini statuẽdi. No. 3. ex tex. duplicẽ terminũ, qui appellãti statui põt. nã qñq; statuit ad prosequendũ; & qñq; ad se præsentandũ, nunqd autẽ
3 ad aliũ effectũ possit terius statui dicã ĵ. late. † No. vltimo non
2 cauillãdo literã, qđ sicut deserit appło a pp lapsum termini iuris, vt in cle. si appellationẽ, eo. tit. & c. proxi. ita per lapsum termini hominis; nã terius huminis succedit loco termini iuris. Opp. primo de superfluitate literæ. nam idẽ repetit in secundo dicto, qđ dixerat in primo. Solu. dic fm Doct. qđ tres driæ põt colligi inter primũ dictũ, & fm. Prima dria est, qa in prima parte loquit de terio statuto ad se ꝑsentãdũ, in scda de terio ꝓxo ad ꝓsequẽdũ. Scda dria; qa in prima parte loquit de terio ꝑ iudicẽ abbreuiato: in scda, qñ appellãs statuit terium ꝓgruẽtẽ. Tertia, qa principiũ loquit in appłlone interposita añ sniam, finis vero
4 in appłlone interposita post sniam. † Et hoc vltimũ facit ad qõ nẽ, an per lapsum terĩ hoĩs, nõ expectato lapsu termini iuris, remaneat rata snia diffinitiua à qua fuit appellatũ? Ad qđ qdã dixerũt, vt refert Inn. qđ nõ, exponẽtes tex. in fi. ibi: Sniæ. i. iurisdõni. Dicebãt. n. isti, qđ nunq̃ manet rata snia diffinitiua, donec sit lapsus terius iuris. Alij vero dũt oppositũ, qđ vtroq; terino elapso. i. iuris, vel hoĩs, rata manet snia, & hoc vr verius fm Inn. & ꝓfecto iudicio meo tex. clarissimus ẽ hic, literã nõ caui ll. d ɔ, vt patet ibi. Ex tũc snię tuę, &c. Vñ põdero illđ verbũ, ex tũc ꝙ reserr ad lapsũ terĩ hoĩs. nec valet illa expositio, vt dicaĩ, snię iurisdõni suæ, qa. s. ꝑmiserat de appellãte añ sniam. Ad idẽ adde co bo. tex. ĩ c. licet, ĵ. de sen. exc. li. 6. & ita tenet Fed. ꝺ. 27. & D de R. o. dec. 89. aliàs, 209. Illud tñ verũ est, qđ post lapsũ vtriusq; terĩ si talis est cã. in qua iudex põt supplere ex officio suo, & inquirere, de quo dicẽdũ est, ut le. & no. in c. ꝙstitutus. ĵ. ex ꝑtibus no. iudicẽ posset terminũ statuere appellãti tã ab interlocutoria, seu grauamine, q̃ à diffinitiua. † Venio ad gl. prima facilis est, circa q̃ q̃ro, an iudex delegatus possit hũc terminũ appellãti ꝑ
b figere? So. dico qđ sic, ad qđ alle. tex. sup. eo. c. ad aures. † Scdo
6 q̃ro, nunqd appellatus valeat talẽ terminũ ꝑfigere, sicut põt appellãs, & iudex? Sol. dic qđ nõ; qa hoc nõ reperit iure cautũ ex eo maxime, qa imponeret legẽ aduersario suo, qđ nõ est ꝓcedendũ; sed appellãs põt hoc, qa ipse imponit legẽ sibi ipsi ꝑiudicãdo, restringẽdo terminũ iuris. hinc est, qđ si statuit sibi terminũ nimis prolixũ, põt iudex illũ restringere, ut hic, & in hãc parte vñr tandẽ inclinare D. de R. o. dec. 209. alle. Idẽ Io. And. post Spe. & quosdã alios, in c. ĵ. ĵ. eo. ti. li. 6. Quidã tñ tenuerũt ꝙtrium
7 sed primũ est verius, & cõiter obseruatur †. Gl. 2. diuidit in duas partes. In prima ponit duas species termini: nã qdã statuit ab hoĩe, & hoc dupliciter, fm eã; aut ad ꝑsentandũ iudici; aut ad iter arripiẽdũ, qdã statuit à lege, & iste est annus; & ex iusta causa biennium. Aduerte latius, nam qñq; appellatur extra iudicio, à grauamine illato, vel comminato; seu ꝓparato. qñq; in iudicio, & hoc dupliciter; quia aliqñ ante sniam; aliqñ post, & in omnib. prædictis vniforme est tempus à iure præfixũ, respectu prosecutionis & finis. Nam appellanti in iudicio vel extra datur in confuso annus; & ex causa biennium, ad prosequẽdã & finiendã appellationẽ, vt in cle. sicut, eo. ti. differunt tñ in hoc quia in appellatione extraiudiciali tps currit a die illati grauaminis. In iudiciali vero a die interpositionis ipsius appellationis, ut in d. cle. sicut. A iudice vero appellãti, vario mõ terius ꝑfigit; nõ tñ excedẽdo terminũ iuris; sed illũ restringẽdo, vt illi si dat à iure annus ad ꝓsequendã, & finiẽdã, põt iudex ad lites abreuiãdas, & fraudib. obuiandũ (cũ plerunq; appellet cã dilatorẽdi negociũ) de terio iuris capere certã partẽ, & illã assignare ad varij effectũ. Nam qñq; terminum statuit ad iter arripiẽdũ ĵ. c. c. peruenit. Qñq; ad prosequendũ, ut hic, & in c. cũ cautam de re iudi. c. ex parte, de resc. & ĵ. eo. c. ad hæc 2. Qñq; ad inducendi ad quem, põtandum, & alium certũ terminũ, ad faciendum fidẽ ipsi iudici à quo, de põtatione, seu prosequtione appellationis. Qñq; ad appellationẽ finiendam. Primo casu, qñ terminum præfigitur ad iter arripiendum, clarũ est, satisfactũ esse termino; si intra illũ appellans, iter arripuerit ad appłonẽ prosequendã, ut in c. ĵ. de ele. li. 6. in prin. qa verba ibi nihil aliud importãt
8 à qb. non est recedendũ, ex quo aliud non constat de mente ꝑ
in l. non aliter. ff. de leg. 3. & in c. fi. de ver. sig. † Secundo casu,
c præfigitur ad prosequendum, iura vñr innuere, qđ sufficiat quãlitercũq; prosequi, c vt iter arripiẽdo ad sedem apostolicam, ꝑfigit. proxi. c. cum causa. Item per impetrationis actum, ut ĵ. de rescr. c. ex parte, & c. dilectus. 2. tenet Spe. in tit. de app. §. nunc bĩ, ver. item quid si pars, & D. de R. o. dec. 149. quod tñ limitatur qñ terminus statuitur per hominem extra curiam: si autem figerit talis terminus statutus in curia, non est illi satisfactum peralam itineris arreptionem; sed requiritur maior diligentia in prosequendo; ut puta quod adeat ipsum cancellarium, vel locumtenentem; quod si neutrum habere põt, protestẽ, hoc dictũ licet aperto iure nõ probetur, tñ satis mihi placet; quia non est verisimile, qđ cũ in eo loco sit iudex ad quem, videatur in eo termino cogitatũ de sola itineris arreptione; quia frustratorius esset terminus; quod non est sentiendum; sed debet intelligi in casu, quo vtilitatem afferre possit, argu. in l. j. in fi. ff. ad nni. & l. quod Labo. ff. de Carb. edi. facit quod leg. & no. in c. ĵ. in ire peritus, de ele. cum simi. Tertio casu, qñ statuitur terminus ad se iudici præsentandũ: & tunc non sufficit iter arripere oportet quod se exhibeat conspectui apostolico; & si cũ ita bere non põt, protestẽ in ualuis palatij, ut moris est, qđ tenet Do. de R. o. deci. 149. præalleg. & qualiter debeat se præsentare, vide

ADDITIONES.

a ¶ Deseritur appellatio. Vide Bar. Vero. in cau. 194. inci. vbi quis põt. Matth. sil. in not. 21. incip. nota præticam, & hoc intelligit Fel. hic procedere cũ quando pendente termino, iterum appellaretur, quia prima appellatio deserta, non iuuaretur ex secunda, allegat D. de R. o. in tit. de appel. dec. 33. in antiquis, sed contrarium sentit Cal. in disputatione incip. & diffinitiua sententia, quam refert & sequitur Feli. in ca. capitulum, ver. amplia fallentiam istam, sup. de rescrip. Seb. Sap.

b ¶ Appellanti præfigere. Adde Fel. in c. cum Bertoldus, ver. dum Abb. alle. sup. de re iud. illum in c. cum sit. eo. ti. cum concor. de quibus per Fel. in sup. allo. c. cum Bertoldus. & Lud. R. o. licet omnino nõ loquatur in his terminis, sed suo, 166. inci. iudex à quo.

c ¶ Prosequi. Vide R. o. in tit. de app. deci. 11. inci. Item si iudex, in nouis, & dec. 50. inci. no. si iudex, in antiquis, & dec. 50. inci. nunquid infra terminum, in antiquis. Qld. in consi. 9. incip. est tempus. Seb. Sap.

9 vide p Io. An. in c. quis, de ele. lib. 6. † Et pro hoc facit, quia ille dr proprie se præsentare, q exhibet se ꝓspectui alterius, vt no. in cle. dudũ, de sepul. in gl. in ver. ꝑsentari; non tñ tenetur intra illum terminũ alr prosequi, vt no. in l. locis, ꝑalle. & p Do. de R. o. & per Spec. in ꝑall. locis, §. nunc bĩ, vers. item pone, ꝑfixus fuit.
10 † Vbi q̃rit, pone qđ appellans ꝓparet in termino. ¶ Dicit appellatus, vel iudex, ꝓsequere appłonem tuã. nunqd astringit? concludit, qđ nõ; quia hẽt a iure annũ, vt ĵ. eo. c. cũ sit Romana, & c. ex rõne; & bñficiũ iuris nemini est auferendũ, vt in reg. indultum, de reg. iu. li. 6. Tu dic hoc verũ, nisi sit talis cã, ex cuius dilatione posset periculũ imminere, de quo dic, vt leg. & no. in c. oblatæ, ĵ. eo. dicit tñ notãter Spe. in loco proxi. allo. qđ appellatus potest appellãti se præsentãti porrigere petitionẽ suã in qua sniam pro eo lata, vel ĵ eũ peter ꝑfirmari; & sic indirecte ꝓpellet appellãs prosequi. & ex his habes bonũ effectũ huius statuitionis
11 termini. † Quarto casu, qñ fuit statutus terminus a sẽ ꝑsentandũ, & alius ad faciendũ fidẽ de ꝑsentatione; est dubiũ an possit iudex talẽ terminũ statuere; de quo p D. de R. o. dec. 149. vbi dñt ꝙ si iudici nõ fit fides de ꝑsentatione, seu ꝓsecutione, vbi terminus fuit datus ad ꝓsequẽdũ, poterit iudex a quo, sniam irrepẽtẽ sibiliter executioni mãdare; nõ tñ p hoc deserta est appło ex quo in veritate fuit appellãs prosecurus in termino; sed executio sniæ nõ reuocabit ante finẽ cãe appłonis. & sic pendebit ab exitu appłonis. Et idem vr velle Fed. cõsi. 28. in c. punctus qõnis & c. D. Ant. ĵ. eo. c. ex insinuatione. Dubitare tñ vr Fed. an iudex potuerit talẽ terminũ ꝓfigere: qa vr ꝙspectare ad officiũ suũ, ar. ĩ c. ex insinuatione ꝓcludit tñ, qđ ꝑfixio, ex quo nõ fuit ꝺictũ, operabit effectũ ꝑmissũ. Ego puto, qđ a prin. põt appellãs ꝺicere, b vt nõ teneat fidẽ facere de ꝓscriptione, seu ꝓsecutione
b ꝓsi a iudice, ĵ. eo. li. 6. vbi dr, qđ appellãs nõ tenet ꝓparere coram iudice a quo, nisi ad audiendũ reuocationẽ grauaminis. sed si pars nõ ꝺixerit, imputabit sibi respũ executionis faciendæ: si nõ fecerit fidẽ intra terminũ, qa verisimiliter iudex cogitaret appłonẽ esse desertã, ad hoc qđ no. Inn. ĵ. c. c. ex rõne, & qđ no. ĵ. c. prox. sed p hoc nõ est deserta appło, ex quo in veritate fuit prosecutus in termino, vt ĵ. dixi. Quinto, & vltimo casu statuit terminus qñq; ad appłonem finiendã. qđ, an fieri possit, & quẽ
12 effectũ hẽat, dicendum est, vt legit, & no. in d. c. ex insinuatione. † Sed circa ꝑdicta nũc q̃rit, an iudex ad quẽ, possit abreuiare terminũ statutũ a iudice a quo? Spe. ponit in ꝑall. §. nũc bĩ, ver. itẽ pone, & concludit quod non, qa pẽdẽte dilatione nõ est iudex, arg. in c. significãte, ĵ. eo. C. de dila. l. siue. Alij tenuerũt ꝙtrium; sed ipse residet in prima opi. Ego distinguerẽ, qđ aut subest cã restringendi; puta qa ex dilatione imminet periculũ animarũ; & poterit restringere, arg. opt. in d. c. oblatæ, ĵ. eo. aliàs secus; qa in
13 dultũ a iure bñficium, nõ est alicui auferendũ, vt in d. reg. indul tũ. † Vlterius q̃ro, quid si appellans nõ cõparuit in termino ab
c homine sibi præfixo; c appellatus tñ intra illũ terminũ impetrauit iudices; nũqd possit appellãs corã iudicibus ab appellatione impetratis, appłonem ꝓsequi? Cõclude sic, ꝙ aut appellãs fuit ltĩme intra terminũ impeditus, & poterit; qa lapsus termini non dẽt sibi obesse, arg. ĵ. eo. c. ex rõne, & tenẽt D. de R. o. deci. 250. Aut non fuit impeditus; & tunc aut restitit appellatus, & nõ potuit; quia quãtũ ad eũ, deserta est appło, vt hic, & ĵ. c. prox. nec diligentia appellati dẽt sibi ꝓdesse, ex quo nõ vult amplius ꝓsequi. & arg. reg. ex eo, de reg. iu. li. 6. sic intellige & restringe Spe. in d. §. nũc sequit, ver. itẽ pone. Aut appellatus vult ꝓsequi, petẽdo confirmationẽ sniæ; & rũc poterit appellãs ex ꝑsona appellati ꝓsequi p D. de R. o. dec. 61. & sic nulla erit ꝺrietas inter eos, & Spe. licet ipsi aliter sentiant. Et idẽ p oĩa puto dicendũ, cũ intra terminũ iuris appellatus incœpit ꝓsequi, & elapso termino, instat peremptorie ad sniam, qđ põt, vt auth. ei qui appellat, C. de temp. app. & 2. q. vj. c. ei qui appellat. s. appellatore, & per hoc restringe intellectum cle. si appłonem, ĵ. eo. tit. vt intelligat, qñ neuter impetrauit in termino, quo casu nõ põt ẽt ambo ꝓsequi postea; cũ semel per negligentiã vtriusq; deserta sit appło, vt ibi, qđ bñ notabis, & vide qđ no. ĵ. eo. in Liçpe. Glo. in ista secunda parte q̃rit, an, & qñ
14 possit terminus præueniri ab alterutra partiũ; & dic plenius vt leg. & nota. in iuribus allegatis in ea. † Vlti. quæro quid intendit litera ibi. Ex tunc, &c. Sol. dicit gl. fi. qđ post terminum lapsum, põt iudex procedere, ac si peremptorie fuisset citatus per c. fæpe, ĵ. c. Sed tu dic melius. qđ illud c. loquitur de iudice, ad quẽ, dic vt ibi. sed respectu iudicis a quo, dic quod non tenet illũ citare per c. 2. de dol. & contu. li. 6. quod vide per Inno. in c. ex rõne, ĵ. eo. vbi aperte tenet, quod si appellans non prosequitur in termino, potest iudex procedere sine alia citatione ad executionem sententiæ; & dic vt latius ibi dicetur. dic ergo, ꝙ ex tũc, id est post lapsum terminum potest iudex, valide procedere, cũ deserta sit appellatio, vt hic, & ĵ. c. prox. Hoſt. vero accipit hoc verbum, ex tunc, magis late. exponit. n. id est, ex quo certum est ꝙ contempsit; quia tantum sibi fluxit de tẽpore præfixo, & impossibile est illum posse facere id, ad qđ terminus fuit præfixus,

arg. ff. de verb. obl. l. stipulationes, & l. ꝓtinuus. Io. An. tenet ꝺrium per c. reprehensibilis, ĵ. eo. sed certe melius facit iste tex. in dictione, Ex tunc, quæ denotat extremitatẽ tpis, & sic clare innuitur, quod post terminum lapsum, & non ante valide procedat.

ADDITIONES.

a ¶ Statutus terminus. Vide R. o. in sing. clxij. incip. hoc nesciunt legistæ, Cardi. in cle. 1. q. 23. de app. Seb. Sap.

b ¶ Contradicere. vide Bar. Vero. in cautela 87. incip. est dubium. vbi notat cautelam, ꝙ quãdo iudex aliquid facit parte præsente, quod pars cui displicet semper contradicat. Seb. Sap.

c ¶ Ab homine sibi præfixo. Adde Lanfran. de Ori. in c. quoniã contra. §. interlocu. & appel. nu. 43. vers. tertium tempus. supra de proba. Zach.

SVMMARIVM.

1 Appellans habet annum, & ex causa biennium ad prosequendam, & finiendam appellationem, siue iudicialem, siue extraiudicialem.
2 Biennium datur ad prosequendam & finiendam app. ex causa, quæ oportet quod aut probetur, aut sit notoria; aliàs non datur.
3 Iudex, a quo, potest appellanti præfigere terminum breuiorem termino iuris ad prosequendam; non autem ad finiendam appellationem, intellige cum limitatione, de qua hic. 12. 17
4 Appellatio efficitur deserta, non solum per lapsum termini iuris, sed ẽt hominis, quo casu prima sententia remanet firma. 18
5 Statutum faciens mentionem de app. non comprehendit appel. extraiudicialem in odiosis; secus in fauorabilib. 12
6 Appellatione pendente in causa criminali, sententia non debet mandari executioni, si immineat pena vltimi supplicij.
In criminalib. tertius appellat inuito condemnato.
7 In notorijs, sniæ fertur in citatũ & absentem, quãdo certũ est sibi nullã cõpetere defensionẽ 3. 13. 2. vbi plene an in notorijs requiratur citatio.
8 Excommunicari potest absens, intellige vt infra. nu. 28
9 Appellans, an aliquo respectu habeat triennium ad appellationem prosequendam, & finiendam.
10 Termini iuris, nõ põt p iudicẽ breuiari; nisi in certis casib. de quibus hic.
11 Statutum, quod declinans iurisd. secularem, tanquam clericus, debeat intra tantum tempus docere de suo clericatu, non valet.
Tempus datum ad appellandum an possit ex forma statuti breuiari; vel elongari. 24. vel etiam ab ipso iudice in aliquo casu, 13. 16
A nimis longa, vel breui dilatione data per iudicẽ pariter põt appellari.
In cõmissis iudicis arbitrio, pars pot appellare, si iudex male arbitrat.
12 Iudex ad quem, potest ex causa restringere terminum datum ad appellationem finiendam.
14 Appellãs extraiudicialiter, auditur, deserta appellatione; p viãqrelæ. 32
Facta extraiudicialia, non transeunt in rem iudicatam.
Etiam; est dictio implicatiua.
20 Appellatio extraiudicialis, an & quo casu debeat continere causam.
23 Appellatus extraiudicialiter, non tenetur comparere, si non citetur, nisi in casu infra 26.
Citatio nulla potest fieri, etiam per nuncios deputatos, sine speciali commissione iudicis.
24 Citatio potest fieri etiam per partem ex mandato iudicis, non creditur tamen parti asserenti se id facere ex iudicis mandato. 25
27 Appellatio est interdicta in facto notorio.
28 Excommunicatio, an & quo casu fertur contra non citatum. num. 30.
29 Citatio potest fieri per familiarem iudicis, si constat iudicem hoc illi iniunxisse, puto ostendendo literas iudicis.
30 Excommunicatio nunquam fertur ab homine, nisi ratione contumaciæ.

CAP V.

Cũ sit Romana. Appellãs ad ꝓsequẽdũ hẽt annum, & ex cã biẽniũ; nisi iudex moderet; & si tra tps nõ ꝓsequt, rata manet snia, vel redit ad primũ, si añ sniam appellauit. hoc primo. Qui de crie ipetit appellare põt, nisi sit notoriũ. hoc scdo. Diuidit in 3. partes. In 1. ponit terminũ appłonis ꝓsequẽdæ. In 2. pẽnã nõ ꝓsequtis, ibi. Inter qđ. Tertia, ibi. Præterea, ꝓsequt, an de crie delat appellet. Casus lral. Aliqs appellauit añ sniã, vel post, q̃rit quãtũ tps sit ei ad appłonẽ ꝓsequẽdã? Rñ. ꝙ si añ sniam, vel post fuerit appellatum, hmõi appellãtib. ĩdulget ann°; & si iusta cã interuenerit, ĩdulget biẽniũ, nisi iudex, a quo appellat, breui° tps duxerit statuẽdũ, fm locorũ distãtiã, & ꝑsonarũ, & negotij qualitatẽ. Et si intra illud tps appłonẽ nõ fuerit, ꝓsecut°, tenebit sniã. Si post sniã diffiniti uã fuerit appellatũ, & a cã sua cecidit ẽvr, nec amplr sup eodẽ negotio audiet appellãs. Si vero a grauamine; & añ litis ingressũ fuerit appellatũ, hmõi audiet appellãs; qa canones ẽt ex iudiciũ passim appellare ꝑmittũt; & tales nõ solẽt ꝓprie dici appłones, sed ꝓuocationes ad cãm. Si vero añ sniã appellauerit qs, ꝓpelli dẽt stare illius iudicio, ad quẽ appellauit alternatiue, aut appłonẽ ꝓsequat, aut iudicio suo ster. Si vero ille, qui appellat, fuerit raptor, vel alienæ rei violẽtus detẽtor, talis appło lata ĩ iudicio apud ecclasticas ꝑsonas, admittit, nisi forte notari° vr raptor, vr fornicator existat; sicut ille qui apostol° absẽtẽ, & irreqsitũ ex
1 cõicauit. Ber. † No. 1. qđ appellãti post sniã, vr añ, ꝓfigit a iure annũ, qđ ĩtellige quoad ꝓsequẽdã, & finiẽdã app. simul; & idẽ dic si appellat ex iudiciũ, vt ꝓbat ĩ cl. sicut, e. ti. ꝙ satis declarat iste tex

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 †No. 2. q ad hoc vt appellāti def biēniū, ꝛoporter duo ꝓcurre-
a re. Primo q ex cā necessaria nō potuerit cām ꝓseq, & finire ītra annū. Secō, q illa cā sit euidēs; nō ergo staī assertioni suæ; sed o-
3 porter q ꝓbet, aut sit notoria. † No. 3. iudicē a quo, posse ex of-
b ficio bꝓfigere appellāti terminū breuiorē terio iuris ad appōnē ꝓsequendū; & restringit terminus respectu ꝓsecutionis; nō aūt respectu finis. Nā vbi habet integrū annū ad ꝓsequēdū, & finiēdū, d. cle. sicut. ita, q nō tenebat intra annū ꝓseq, nisi ad libitū, put habet. 2. q. 6. c. ci qui. §. appellatore, & authen. ei q appellat, C. de tēp. app. nūc oportebit eū ꝓsequi in termino a iudice ꝓfixo; & fit næ restrictio pp cām de qua in gl. & no. hoc ꝓ lita tione c. ꝓcedētis, vt nō solū possit appellās sibi ꝓfigere terminū; sed etiā iudex, appellāte oīno cessante; hoc tn ita, q̄ iudex appellationē recipit saltē ad vlteriora nō procedēdo, si aūt appōnē nō admittit; sed ad vlteriora ꝓcedit, nō pōt tūc terīum ꝓfigere, ita sing. senrit Inn. in c. fi. de accu. pro hoc, qa quoad iudicē habet ꝓ nō appellāte, ar. c. eū qui, de do. & contu. lib. 6. &
4 eorū q̄ dixi in c. 3. de eo qui mitti. in posse. † No. quarto tex. hic satis expssum, maxime iūcta gl. q sicut deserit appō per lapsum termini iuris, ita per lapsum termini hoīs; ita q si iudex ēt appellāti à diffinitiua, statuit terminū mēsis ad ꝓsequēdā appōnē, lapso mēse appellatore nō prosequēte, sñia rata manet; nec expectat lapsus totius anni; qa terminus ꝓfixus a iudice, succedit loco termini iuris; & ideo quoad desertionē operaī eūdē effectū,
5 quod tenet Inn. ī. e. c. ex ratione, & ī. c. prox, vbi etiā dixi. † No. quinto q appellatio extraiudicialis, non dr̄ proprie appō; sed est potius quædā prouocatio ad causam; & hūc tex. sp notabis pro statutis, & aliis dispositionibus faciētib. mētionē de appōne; nā in odiosis, nō veniet nomine appōnis extraiudicialis appō; secus in fauorabilibus; quia largo modo potest dici appellatio, vt hic. & ī. eo. c. bonæ, facit reg. odio. restringi, de reg. iu. li.
6 6. † No. in §. Præterea, q in cā crimināli, pōt quis appellare, quinimo pēdente termino appellationis interponēdæ, non debet mandari sñia execution; etiam si immineat pœna vltimi supplicij; de quo per Bar. in l. qui vltimo supplicio, ff. de pœnis. Et est aliud speciale, quia inuito ꝓdēnato, pōt tertius appellare. l. nō
7 tñ, ff. eo. no. 2. q. 6. in summa. † Itē no. hic tex. apertissimū, q in facto notorio pōt ferri sñia ꝑ absentē nō citatū, si certū est absenti nullā defensionē ꝓperare, de quo vide q̄ plenius dixi in c. cū olim, de re iud. An aūt, & q̄n notorietas excludat quē a facul
8 tāte appellādi, dic vt dicā. ī. eo. c. cū spāli, §. porro, † Vltimo no. arg. opt. iudicē posse subditū absentē excōicare, q̄ ꝓbat hic, in telligēdo q iste Corinthius erat abūs extra territoriū: sed posset itelligi, q dicēcesēs nō erāt olim diuisæ, sicut hodie, iuxta no. in c. eū cā. de ꝓb. dictū tn in se est verū: de quo dic, vt plene ī c.
9 fi. de fo. ꝓp. † Veniō ad gl. j. cuius finē bñ no. in eo, q dicit, q licet impedito, intra annū dat̄ biennīū, ita impedito intra sm annū, dat̄ annus tertius, alleg. c. ex rōne ī. eo. hoc tn dictū nullibi
10 aperte ꝓbat. Vñ dic, vt melius & latius dicā in d. c. ex rōne. † Gl. in verbo recisus colligit ar. ex tex. iudicē posse abbreuiare īducias datas a lege. & allegat aliquas ꝓcordātias, ꝑ q̄d opponit de multis iurib. & tādē soluēdo cōcludit, ponēdo rām, q inducię, q̄ dant̄ a lege vel canone, pōt iusta cā interuenīētę, a iudice ab-
c breuiari: & sic ponit rām affirmatiue, excipit tn duos casus dōtaxat. Primus in terio decē dierū ꝓfixo ad appellādū. Secus in quadriennio ꝓfixo ad in inte. rest. pet. Aduerte tñ; qa gl. nō reddit aliq rōnē ꝑāli tas Gof. excipit alios tres casus, & sit quartus, sm cū, ī semestri dato ad reddi bendū. ff. de ædi. edi. l. cū sex. Quintus semestri ꝓfixo ad ꝓferēdū bñficia, de sup. neg ꝓla. c. licet, de ꝓce. ꝓb. c. fi. Sextus in 60. dieb. q dant ad accusādū vxorē iure mariti. 4. q. 4. c. nullus, §, aliqñ: sed nō reddit rōnē diuersitatis; nec illa iura vñr hoc ꝓbare. nō. n. loquunt. qñ cā suggerēte, iudex voluit dilationē augere vel minuere. Dy. ī reg. indultū, de reg. iu. li. 6. & Cy. in l. j. C. de dila. & in auth. q semel, C. qūo & qñ iu. vñr ponere hāc theoricā, q̄d terminū datū a lege cū ministe rio iudicis possit iudex ex cā abbreuiare, vel elōgare; sic loquūtur iura allega. in prin. gl. secus, si datur a lege sine iudicis ministerio, quo casu procedunt casus excepti. Dr̄ aūt terminus datus cū ministerio iudicis, qñ ius disponit, certum terminū præfigendū a iudice: sine iudicis ministerio datur, qñ iusmet per sēipsum absq; facto iudicis statuit terīum ad faciēdū aliq d. Rō vltimi dicti est; qa indultū a iure bñficii, nemini est auferēdū, vt ī d. reg. indultū. Bart. plene ꝓsequit in l. 2. ff. de re iud. & tādē ꝓcludit indistincte iudicē posse cā cognita dilationes datas a lege augere. vel minuere; & hoc ꝓbat allegādo casus, in qb. iudex facit indistincte. Et primo patet, sm eū in exceptionib. dilatoriis, ad quas ꝓponēdas, ius sine iudicis ministerio. statuit terīum: & tn judex assignat aliū terīum, restringēdo terīum iuris, vt le. & no. in c. pastō. s. de exce. Scāo paret in tpe, q̄d dat̄ ad agendū, cā cognita limitat̄, l. Titia, ff. de acc. & l. si ea. C. q accu. nō pos. & l. diffamari, C. de inge. ma. Tertio in tpe dato ad petēdā & diffiniēdā in integrū rest. vt l. vt intra vtile, sm vnā lect. ff. de mino. Quar to in tpe dato, ad hr̄ditatē adeūdā, vt l. si qs ita hrs instituat, ff. de hr̄. inst. Quinto in tpe dato iudicatis in actione ꝓsonali, q̄d dat̄ à lege sine iudicis ministerio: quinimo (q̄d plus est) lex supplet, sed iudex minuit, ut l. 4. §. si qs ꝓdēnatus, ff. de re iud. & tñ iudex cā cognita pōt illū terium abbreuiare, vt l. 2. ff. eo. & in c. q̄d ad ꝓsultationē, ī. de re iudi. Ang. de Peru. in d. l. 2. dicit opi. Bar. esse veram, q̄ iudex vult abbreuiare, vel elongare inducias in petitionib. ad iurisdōnē suā. Secus aūt, si hoc vult disponere in pertinentib. ad iurisdōnē superioris, ideo dicit, quod terminus 10. dierū ad appellandū, vel annus ad prosequen dū, & finiendū, nō pōt diminui; qa hæc tāgūt iurisdōnē, & ptātē superioris: alle. gl. in auth. offeratur, C. de lite. ꝓtest. quæ firmat, quod tps decem dij ad appellandū nō pōt a iudice diminui, alle. ēt gl. 10. And. in reg. in fruitum de re. iu. lib. 6. in fi. qua dicit, quod electo, qui hēr tres menses ad petendū ꝓfirmationē electionis suæ, vt in c. quā sit, de ele. lib. 6. nō pōt eps mandare, vt ꝓfirmationē petat intra mēsem; qa nō pōt diminuere dilationē datā a iure, si nullo alio iure ꝓcedit. † Et per hoc dicit Ang. ꝑtā statutū ciuitatis quo cauet, q̄d decē nās iurisdōnē potestatis tanq̄ clericus teneat̄ ꝓbare clericatū coram ipo intra certū tps, nō valere: dicit tñ valere statutū ciuitatis abbreuiās terminū ꝓfixū ad appellādū, alle. gl. quam dicit sing. in l. præscriptione, C. si ꝑ ius vel vti. pub. quæ innuit nalere consuetudinē, vt intra duodecim dies possit appellari; quasi tanuat q̄d sicut potest elongare, ita breuiare. Aduerte tu ad gl. in dicta reg. indultū, q̄ vr̄ in hoc multū dubitalle. Nam primo ponit illam dist. Dy. an terminus sit datus cū iudicis ministerio, an sine; sed postea ponit aliā theoricam dicens, q indultū a iure, non debet diminui, l. ab homine; & sine causæ cognitione; & ita potest intelligi illa reg. quæ dicit, q cū causæ cognitione potest diminui, & sic in hoc accedit ad opi. Bar. Item ab alio iure, bū pōt diminui, ēt sine causæ cognitione, vt ibi no. Aduerte, mihi placet, q quaten⁹ iudex vult minuere, vel elōgare terminū, in prēiudicū potestatis superioris, nō possit, tex. est apertus in c. ex insinuatione, ī. eo. & in c. venientes, de iureiur. sed quatenus factum tangit ius partis, tūc bū potest, licet illud veniat retractādum coram superiore; dummodo statuat in pertinētibus ad potestatem suam: de quo vr̄ tex. hic, & ī. eo. c. personas. Nā annus datur ad prosequendam, & finiēdam appellationem, vt in cle. sicut, eo. tit. † Et tñ licet iudex a quo, non possit præfigere terminum respectu finiēdi, vt in d. c. ex insinuatione: quia esset imponere legē superiori, vt intra certū terminum causam appellationis finiat potest tñ terminum restringere, respectu prosecutionis: quia hoc concernit ius partis; licet prosecutio dēat fieri coram superiore, vt dixi ī. ca. proxi. & sic limitatur dictum Ang. Item aperte probat iste tex. cum c. præcedente illam opi. Bar. vt etiā terminū præfixū à lege sine iudicis ministerio,

ADDITIONES.

a ¶Biennium. Circa hoc, an impedimentum vnius diei contingens in primo anno dato ad prosequendam appellationē sit sufficiēs ad cōcedendū sm faturale, dicas q non, si impeditus le nimium arctauit, & potuit prosequi & expedire causam in primo anno, & non fecit, vt est no. gl. & ibi per Doct. in c. cū in veteri, circa fi. de elec. & habetur per Ang. & Alex. in l. 1. ff. si quis cautum gl. in c. cupientes, in 5. ꝓterea, in ver. 8. dies, de elect. lib. 6. & per Io. And. in reg. iur. lib. 6. in Mercatorum, & a de quod impedimentum non prosecutæ appellationis intra annum, non probatur per vnum testem cum iuramēto in supplementum probationis, ut elt gl. reputata sin. in l. fi. §. illud, in ver. euidentissimis probationis. C. de temp. app. ied alia est gl. in l. fi. ff. q̄d met. cā. An. Franc.

b ¶Ex officio. Vide Rom. in sing. 155. inci. iudex a quo. Fel. in c. cum Bertoldus. col. 6. sup. de re iud. & Fel. in c. prælatorum, col. 6. ver. secundo casu, intra de accu. Rom. dec. 176. in antiquis, & in dec. 140. inc. item si appellatur. in tit. de app. in nouis. Seb. Sap.

c ¶Duos casus. Vide multa per Ge. Nattam in rep. cle. sæpe, col. 28. cum pluribus seq. de verbo. sign. & vide Ro. in consi. 497. incip. diligenter perlectis, col. j. Seb. Sap.

d ¶Breuiare. Adde hic quod dicit ipse Panisinf. eo. proxi. ver. & per hoc dicerem, q tps datum ad appellandum, possit abbreuiari, tenet Bal. in l. præscriptione, in 9. colum C. si ꝑ ius vel vti. pu. idem tenet Bal. in l. fi. ad fi. C. commi. vel epis. & bene est verum, quod dicit gl. in d. l. præscriptione, quæ loquitur, q per consuetudinem potest prorogari tempus datum ad appellandum; de qua nota gl. no. ad hoc ibi solus Bal. in 6. col. & dicit quod fere alibi reperitur, illam gl. etiam pro sing. no. etiā & An. & Imo. in l. 2. ff. de re iud.

¶Adde Alex. Cor. in. tuo, 9. in ver. appellatio, pro quo, alleg. gl. fi. in l. præscriptione. C. si contra ius vel vti. pub. & Bal. in auth. ei qui, & in auth. hodie, C. de tempo. ap. vbi concludit, vt hic, & quid per iudicem, & parte, de quæstione etiam præfata, vide Lanfr. sup. alleg. 100. & nu. 43. ver. quæro nunquid rempus, & ibi Celsus, in apost. ad ipsum, in uer. per statutum. Adde, an consuetudine possit induci, ut non appelletur, Io. de Ana. consi. 51.

¶Circa hoc, an per consuetudinem possit induci, ut non possit appellari, dicas regulariter, quod non, qñ appellans esset grauatus; quia tunc videretur tolli defensio, quæ insurgit ex appellatione, quod non potest facere ipsa consuetudo, cum illa esset hoc casu irrationabilis; quæ non teneret: quia de ea consuetudinis est, quod sit rationabilis iuxta materiam l. de quib. ff. de legi. & l. 2. C. quæ sit long. consue. & in c. fi. de consue. & an consuetudine possit induci, quod possit appellari eo casu, quo etiam foret per statutum prohibita appellatio, aut aliquo casu, quo etiam de iure non possit appellari, vide in c. fi. duob. hoc eod. titu. & an per consuetudinem possit tribui iurisdictio alias non habenti, vide gl. in c. acceedentib. quæ dicit quod sic, de excel. prælā. & no. in c. fi. de off. archid. & in c. perlectis. 25. dist.

nisterio possit iudex ex cā abbreuiare quatenus nō imponit legem superiori; nam iste terminus anni datur sine ministerio iudicis: & tñ potest diminui & restringi, vt hic. Nec obst. si dicat hoc a lege cōcedi, qa iura ista nō loquūtur dispositiue, sed nar-
13 ratiue, īnuēntia tacite, iudicis circa hoc potestatē. † Et per hoc dicerem q existēte magna causa, puta scādalo, vel alia vtilitate publica suadēte, poterit iudex a quo, minuere terminum x. dierū præfixū ad appellandum: qa per hoc nō præfigitur lex superioris; imò ipsi parti, quæ habet appellare. nā sicut potest terminus restringi respectu prosecutionis, vt hic; ita & respectu appella-
14 tionis interponendę, nō enim video in hoc rationem diuersitatis recognoscēs superiorem nō possit ex toto tollere appellationem, vt in c. venientes, de iureiu. poterit tñ minuere, vel elōgare terminum appellandi: ad hoc facit d. gl. in præal. l. præscriptione, & per hoc notā. limito illud c. venientes, quod est notā-
15 dum, & mēti tenēdum. † Dico etiam, q vbi iudex male arbitrarei, restringēdo vel ampliādo iuris terminū sine cā, poterit appellari: quia in commissis iudicis arbitrio; pōt appellari si iudex male arbitratur, vt no. gl. in c. super his, de accu. & Bar. in l. si qua pœna, ff. de verbo. sign. probatur in c. j. de dila. vbi dixi; & hoc in
16 terminis nostris vr̄ satis de mēte Inn. in c. ad petitionem, de accu. vbi vide. † Pius dicit, q ēt, vbi ius disponit, q nō detur minor dilatio xxx. dierum, q nihilo minus poterit iudex ex cā dilatio nē minuere; sed si cā moderationis nō subest, poterit iuste appellari; sm eum: q bene notabis: & hæc sufficiāt quoad hūc articulum. Poteris ad mēm ampliandam videre no. per Inno. in
a d. c. ad petitionem. ª & quod dixi in c. j. de dila. † Quærit eadē
17 gl. an liceat in diffinite iudici restringere terminū anni? soluēdo refert opiniones. Nam quidā dixerunt, q sic, in prejudicium ipsius appellātis; & sic intelligebāt tex. in vers. Nisi forte iudex; sed in præiudicium iudicis ad quem, secus, vt ī. eod. c. ap. ex insinuatione. Sed gl. tenet indistincte hoc fieri nō posse. Potest enim iudex præfigere terminum appellanti, quoad iter arripiendum vel se præsentādum iudici ad quem; vel ad aliter prosequendū: non autem respectu appellationis finiendæ, & hanc opi. tene, quæ satis probatur in d. c. ex insinuatione. Et ex his satis probatur, q dixi ī. in c. præced. esset enim ponere manū in commissis iudici ad quem: ipse tñ iudex ad quem poterit ex cā restringere hunc terminum anni, dādo breuiores dilationes, & com-
18 pellendo partes ad prosequendū, vt notanter probatur ī. eo. c. oblatæ, quod intellige, vt ibi dicēt. † Et no. ex hac gl. q sñia manet rata ex solo lapsu termini hominis, non expectato fine terminini iuris. Deinde ista gl. quærit, quid si nō fuit præfixus aliquis terminus a iudice a quo. Item quare statuitur iste terminus, restringendo terminum iuris. Et respondet vt in ea, quæ satis clare
logtur, & no. fin. gl. Opp. ꝑ tex. de superfluitate. nā in ver. Si vero
a grauamine. disponit de appōne, q̄ interponī añ sñiam, & idē facit in ver. Si añ sñiam. Sol. colligi pōt ex gl. in ver. Ante li. ꝓte-
iuncta gl. in ver. Ante sñiam, vt in ver. Si vero, intelligaī, qñ appellat in iudicio añ litis ingressum, ideſt ante lit. ꝓte. puta sup ali
qua exceptione dilatoria. Nā sm canones in qualibet parte iudicii ꝑt appellari; licet secus sm leges, de quo tñ dicendū, vt dicā ī. eo. in c. sup. eo. ver. Si aūt. Si vero intelligaī, qñ appellaī añ sñiam, post li. ꝓte. Aduerte, qa male iudicio meo declaraī tex.
iste in hoc passū per gl. & Doc. Nō. n. placet mihi, vt iste ver. Si vero, intelligaī aliquo mō in appōne exiudiciali, qñ, siue appellet añ lit. contestātiue post, ex quo appellaī in iudicio, nō video aliquam dr̄iam, citra desertionē appōnis. vt roq; n. casu ꝓpellit appellās stare iudicio illius a quo appellauit, arg. in cle. sicut appōnem, eo. tit. Ideo intelligo istū tex. in ver. Intra q, vsq; ad ver. Præterea, vt ponat tres casus. Primus, qñ fuit appellatū post sñiā & tūc ex nō prosecutione ī termino, manet rata sñia, vt hic, & supra cap. proxi. Secundus, quando fuit appellatum extra iudicium a grauamine, vt in versicu. Si vero à grauamine. quo casu licet nō fuerit appellator, ꝓsecutus in termino; audiī tñ ap
pellās post terminū. vt vr̄ clare innuere iste tex. in eo, q ver. ille, Si vero, venit a deserta iniquitate ad ꝓcedentia; tex. tñ nō declarat, quo dēt audiri. Ego dico, q sicut appellāti ex iudiciū a grauamine, ñ currit annª, nisi a die illati grauaminis, vt in d. cle. sicut; ita & iste terminus, quē tibi ꝓfigit, nō currit nisi a die illati grauaminis; qa succedit loco termini iuris, s. anni, vt no. Inn. ī. eo. in c. ex rōne. Deserit ergo appō exiudicialis, qñ appellās nō fuit prosecutus
19 appōnē a die illati grauaminis intra terminū iuris, vel intra terminū hoīs. † Sed nihilo minus deserta appōne, audiī iste super
b iure suo, vt hic; & intelligo per viā ꝛrelæ; nō aūt ꝑ viā appōnis. & rō est, ᵇ quare ampliª audiī; qa facta extraiudiciali nō trāseūt in rē iudicatā, vt in d. c. cōcertationi, eo. tit. li. 6. ꝑ viā aūt appō nis nō est vlterius audiēdus, vt in d. c. ꝓcertationi. Nec obst. si dicat ꝙ iste ver. Si vero loquaī, cū appellatū fuit ēt ī iudicio, vt patet. ꝑ dictionē, Etiā, posita in tex. q̄ est implicatiua, vt no. ī c. j. de ꝓmo. qa nō implicat, vt sit eadē iuris dispositio in vtraq;, sed ad
inferēdū ꝙ iura admittūt appōnē, siue appellet in iudicio, siue extra. Tertius casus est ī ver. Si aūt, in quo, puidet, quatrcūq;, & qūcunq; appellet añ sñiam in iudicio siue ante li. ꝓte. siue post, cū loquaī indistincte, & eadē sit semp rō. Nec obst. verba illa. Ante litis ingressum, ēt posita in ver. ꝓce. q vñr, puidere appōni, ēt iudiciali: quia dico, ꝙ large ponunt, vt sit sensus, id est anteq̄ partes veniāt ad iudiciū. † Opp. aīr ꝑ ver. si vero, vī. n. ꝙ ibi nō li-
20 ceat passim appellare; imò dēt subesse cā rōnabilis, & exprimi, vt in c. vt debitus, ī. e. Soluit gl. ver. passim, ꝙ sm antiqua rēpora nō erat necesse cām exprimere; sed indistincte admittebaī appō: hodie secus, vt in ꝑtio. Aduerte, qa c. vt debitus, nō loquit in appōne exiudicali; sed iudiciali; sed iste ver. Si vero, loqtur ī exiudiciali, in qua est dubiū, an in ea sit cā exprimēda. Host. distinguit, q̄d aut appellaī a iudice ex iudicium; & debēt exprimi cāę, vel, ꝓbabiles ꝓiecturæ, ī. eo. c. bonæ, ad fi. & c. d. lectus, §. qa vero, eo. tit. aut appellaī ex iudicium ab aduersario; & tūc nulla cā requīr, sm eū; q lic dicit intelligendā decr. cordi, eo. tit. li. 6. & sic cū dicto Host. traseūt hic cōrter Doc. Sed tu vide gl. in c. cōsideramus, de elect. quæ per illud c. cordi, dicit cām exprimēdā; licet appellet ab aduersario, & nō a iudice; & profecto satis bñ facit illud c. in eo, ꝙ loqtur indistincte: verba tn vñr sonare, cū appellaī a iudice, in eo, ꝙ fit mētio de apostolis, & de termino a iudice ꝓfigēdo. Vide tn ibi gl. in ver. interlocutoria, prope finē, q̄ ponit diuersas opi. & Io. And. in nouella. Cōcludere lic, q aut appellaī ex iudiciū a iudice, & casus est clarus, vt est text. in d. c. cordi. Aut appellat ex iudiciū a ꝑte; & tūc eo casu, quo talis appō necessitat aduersariū ad prosecutionē absq; alia citatione, cā dēt exprimi: & sic intelligo c. j. iuncto c. vt circa, de elect. li. 6. Aut nō necessitat ad ꝓsecutionē, absq; alia citatione, qd est regulare in appōne exiudiciali: & ita pōt intelligi hęc ſra, & ponit
23 gl. duos modos exemplificandi hanc ſram, vt patet in ea, & no. gl. pro his, quæ supra in notabilibus dixi. Et idē ī effectu voluit hic Innoc. dicens, ꝙ licet prouocationes iure appōnis per oīa censeantur, est tamen differentia secundum eum, quia in propria, & stricta locutione appellationis; appellatio est illa, q̄ fit in iudicio & causa iā cepta. prouocatio quæ fit extraiudiciū, & in
22 cā nō cœpta. vñ dr̄ prouocatio ad causam. ſ. incipiendā. † Secūda dria, quia in iudicio appellans non prosequens intra terminū assignatū, nō auditur amplius super eo, super quo appellauit vt hic & ī. ca. prox. secus in prouocatione extraiudiciali, quod declara, vt ī. dixi, & vide tex. in c. concertationi, eod. tit. lib. 6. Dicit Host. esse & alias differentias, de quibus remittit ī. eo. c. bonæ, vbi dicēt. Vide ēt dria, q̄ colligi pot ex not. ī. eo. in c. non solū, lib. 6. in gl. fi. in vers. extraiudicialis fiunt appellatio. Colligo ēt alias differentias ex no. per Inno. in c. quia pp. de elec. in vit. co. & in c. cū nobis, eo. tit. in j. col. & in c. ad dissuiendum, de de
23 ſpon. impu. † Sed quæro, nunqd prætextu talis appellationis ex traiudicialis, q̄ interponitur ꝙ aduersarium, teneatur aduersarius coram superiore comparere? Gl. ista no. dicit q non. Idem tenet Inno. in c. dilecti, de maio & obe. probo. per l. ti. C. de exhib. reis. vbi patet, neminem citandum verbaliter, vel personaliter; nisi iudex prius decreuerit. per quē tex. probatur, q ēt nuncius gñralis deputatus ad citationes faciendas, nequit citare sine
24 mandato speciali iudicis, & de hoc ibi per Barto. † An aūt ē index possit cōmittere parti, vt citet aduersariū, vī tex. q̄ sic in l. eum qui. §. fi epistola. ff. de furt. & per Bar. in l. iuste, ff. de acqui.
25 pos. & no. in c. cū dilecti, de do. & contu. † An aūt sibi sit credendum

ADDITIONES.

b ¶d. c. ad petitionē. Vbi Inn. & cōiter cān. tenent, q̄d in crīalib. causis possit per iudicem earum tempus abbreuiari, & idem Spe. in tit. de accu. in §. nunc de tempore, circa fin. Bal. in l. 2. C. vt intra cer. temp. quæst. crim. ter. Bal. in l. j. C. de requi. re. & in auth. qui semel, C. quomo. & quan. iud. vbi inducit no. q. in auth. iubemus, C. de iud. Bal. in l. si ea, C. qui accu. non pos. in l. de die, ff. qui satisf. cog. & in l. 2. cir. fin. C. quom. & quan. iud. & no. in c. ꝓterea, extra de dila. & per D. Ant. in c. j. de cle. non resi. & per Inno. in l. si finita, in §. si plures. in 8. col. ff. de dam. infe. limita tamen prædicta non procedere in Papa, vel supremo Principe, qui etiam sine causa, & absolute possunt immutare tempus, & omnem dilationem legalem mere, seu cōcessam cum iudicis ministerio, tex. est in c. ex ore. quem ibi ponderant Pet. de Anch. & Imo. inf. de his quę fi. a ma. par. capitu. iuncto. c. nulla. sup. de concef. præb.

b ¶Ratio est. Vide Ang. in consi. 167. incip. in facto proponitur. Alex. in consi. 59 in 3. col. in fi. in 4. vol. Raph. Cum. in consi. 44. And. Sicu. in consi. 44. in 3. vol. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a dū,si dicat hoc sibi cōmissum a iudice?dic q nō,[a] vt no. Spe. in
titu.de cita.§.sequitur, post prin.Assumit.n. sibi officiū, iō non
est credendū sibi;maxime in facto proprio;sicit q no.Bar.in l.
Lucius Titius, ff.de fideiuss. Realē aūt citationem potest facere
pars,q̄nq; propria authoritate , vt si videat debitorē seu crimi-
nosum fugientē, vt l.ait prætor. §. si debitorem, ff. de his quæ in
fraud.cre.& l.nullus,C.de Iudæ,vide q dixi in c.j.& c. cū nō ab ho
26 mine, de iudi.† Limita tū primū dictum gl. q pars non tenetur
cōparere virtute appellationis extraiudicialis,[b] regulariter . Fal
lit,vbi a iure alius statuitur,vt in casu c.j. de elec.lib.6.& simi. Effe
ctum aūt huius appellationis extraiudicialis, dicam in.c. bonæ,
27 ℣.eo.† Op.℣.§. Præterea. vī.n.q in manifestis sit admittenda ap-
pellatio;quia solum vī interdicta in facto notorio , vt in c.Ro-
mana.§.si aūt post sniam,e.tit. li.6. Soluit gl.in ver. manifestus,
q hic capitur manifestum pro notorio , & no.gl.q in manife-
stis admittatur appellatio.adduco ad hoc tex. iuncta gl.3.q.5.c.
q suspecti. Et in quo differat manifestū proprie sumptū a notо-
rio,vide quod no,in ca.vestra,de coha.cle.& mulie.Et intelligo
tex.istum,q in notorijs non admittitur appellatio prout dicam
28 ℣.eo.in c.cum speciali.§.porro.† Opp.℣ tex.in eo,q dicit Apo-
stolū excōmunicasse Corinthium absentem , & irrequisitū . vī
enim,q excōicatio non sit ferenda,nisi cōpetenti monitione
præmissa;etiam si delictum sit notorium ; quia excōicatio non
ferturnab homine,nisi pro contumacia,vt no.gl.in c.epi.11.q.3.
Gl.ſi,soluit tripliciter,primo,q Apostolus nō requisiuit iltū ab
sentē citando,[c] peremptorie , & extraiudicialiter;sed bene ad-
monuit eum prius ad pniam.D.Ant.impugnat hoc dictū gl.qa
oportet,q specialiter citetur,fm eum ad sniam. Mihi non pla-
cet dictū suū:quia sufficit,q per priores citationes , vel vnicam
peremptoriā,appareat de contumacia excōicati:tunc enim si-
ne alia citatione ad sniam audiendam, potest excommunicari,
vt probatur in c.j.de iu.& vide quod ibi late dixi.Ad idē.11.q.3.
c.certū.tenet Inno.in c.ex parte,il i.de verb sig.vbi dixit, q si p-
latus præcepit subdito,q faciat vel non,certū quid,q spectat ad
officiū suum;& ille transgreditur præceptum, potest eū excōi-
care sine alia citatione,vel monitione;quia iam habet eū in cō
tumacia,& vide per eū ibi in vl.col.& vide formā citandi quoad
excōicationē ferēdā p tex.notabilē inūcta gl.in c.pstōnē, de sen.
exc.li.6.Et puto quoad tex.nostrū posse satis hāc primā solonē
tolerari:qa ex quo factū erat notoriū,nō requirebat causę co-
gnitio ; & sic per ℣ns,nec factū iudiciale , vt in c.q̄n, de fi. presb-
byt.ideo sufficiebat illū admonere extraiudicialiter, ut se emen
daret,q cū nō fecerit,potuit excōicari. Pro hoc facit c.nouit,
de iud.vbi dī,q si peccator non audit ecclesiam , debet haberi
p ethnico,& publicano;i.excōicari,vt ibi,& 2.q.j. c.si peccaue-
rit,facit q leg.& no.in c.dilecto, de sen. exc.vbi vide per Doct.
Sēda solutio est, q Apostol[o] illū reqīuit p prius,& no. hāc sol.
facit.n.,p his,q̄ §. dixi,vt nō sit necessaria citatio ad excōicatio-
nē audiendā.† Tertia sol. q requisiuit illū p Apollinē discipulū
suū.No.hanc solutionē,ex qua habes iudicē posse citare per fa
miliarē suū.pro hoc facit q not.in d.c cū dile.de do. & cōtu,& &
per Bar.in d.l.iuste,& facit tex.in d.l.eū qui.§.si epistola, q intel-
ligo dūmodo cōstet iudicē illi hoc iniunxisse.Ideo pōt fieri cō
missio cū literis iudicis:facit c.prudentiā,in prin.de offi. dele.[c]Et
30 hāc vlt.sol.glo.sequuntur.hic Innocen.& Tanc.† Host.dicit , q
licet notorius quoad satisfactionē,vel restitutionē faciendā ab-
sens,& irrequisitus,possit condēnari.nunq̄ tū excōicabitur ni-
si monitione præmissa,vt in d,c.sacro; & hodie debet excōmu-
nicari in scriptis,vt in c.j.eod.tit.li.6 , Ideo cū hic loquamur de
31 excommunicatione,debet litera cū supplctione legi. † Alij ve-
ro dicunt fm eum , nullum absentē condemnandū nili sit con-
tumax.3.q.9. per totū.C.quomodo & q̄n iud. per totū, ff. q̄ sen-
ten.sine appel.rescin.l.j.§. Item cum ex edicto. Vñ nullus quan-
tuncunque notorius,sine citatione,& monitione condemnan
dus est.Et hoc fatetur Host.iustius & tutius ; tum quia multi di-
cuntur notorij,qui non sunt,℣.eod.ca. consuluit:tum quia no-
torius quandoq; habet legitimas exceptiones,q̄ sunt admitten
dæ,de offi.deleg.c.ex parte,il 2.tum quia oīs condemnatio,ma
xime nimis accelerata,odiosa est.in c.cum Bertoldus,de re iud.
32 † Aduerte tū,quia in hoc iura vīr varia,& Do. opi.vt plene no,
in d.c.vestra,de coha.cleri.& mu.& in c.ad nostrā.3. de iureiur.
& vtrobiq; dixi.Sed concludo,ut semper mihi visum fuit , cum
queritur,an in notorijs requiraī citatio, quod aut loquimur in
alijs sententijs a censura ecclesiastica, aut in cēsura ecclesiasti-
ca, Primo casu si factum est ita notorium , quod certum est
absenti defensionem non competere , non requiritur de
b necessitate citatio,[b] sic intelligitur cap.cum olim , dere iud. &
cap.bonæ,il j.de elect.& l.2.§. q si de frumentaria , ff. de admi.
rerum ad ciui.perti.& l.ictus fustiū,ff.de his qui no.infa. & vtro-
bique per Bar.facit tex.& ibi per Inn.in c.quanto,de transla.epi
sco.Aut dubium est an absenti possit competere aliqua excusa
tio,& requiritur citatio,alias nō valet snia, sic intellige c. fi.de
offi.dele.lib.6.& Inn.in c.tua, de coha.cle. & mu.Et sic reducas

ad concor.opin.℣rias.In snia uero excōicationis ; semper cre
do admonitionē competentē debere pcedere:qa(vt ℣.dixi)ex-
cōicatio fertur rōne contēptus,vt in c.2.de consti.li.6. Iō opor
tet admonitionem debere præcedere , qa primo non ꝑstat de
33 contemptu.† Ideo dī, quod nunquā fertur excommunicatio
ab homine,nisi ratione contumaciæ,vt no.gl.ſ.in d.c.episcopi,
11.q.3.In alijs vero snia est pœnæ promulgatoria: vnde, cum
constet de delicto,frustra fieret admonitio ; cū per pœnitentiā
nō desinat esse nocēs,vt l.pe.ff.vi bo.ra.excōicatio aūt est medi
cina;& ferī,vt qs se corrigat, vt in c.j.de sen.exc.li.6.& 11.q.3.c.
audi deniq;.Dēt ergo pri[a] reqri,vt appareat,an velit se emēdare.

ADDITIONES.

a ¶ Dic quod non.Adde Bal.in l.si ut proponis,la ij.ibi ad fi.ibi glo.ij. ex parte
C.quomo.& quando iud.& omnino in addit. ad Spec. in loco per istum al-
leg.uer.quandoque.vbi dicit partem non teneri ei credere, nisi ferat literas
citatorias manu notarij de mandato iudicis subscriptas, quo casu credendū
est,sed tamen de relatione ei credi non debet,vt ibi per eum, & per Phil.in
cap.cum parati.q.vij.eod.tit.& Ant.de But.in ca.j.supra , de iud. An autem
nuncio principis sine literis credatur,vide Rebu.in l.prohibitum, in prin.c.
& ibi in Apost.C.de iure fisc.lib.xj. Zach.

¶ Circa istam materiam citationis , & commissionem de citando , vide plē-
nam glo.in c.j.de misti.uasa.qui con.est.in ult.glo.& glo. in c.de illicit. xxiij.
quæst.iiij.& glo.in c.si episcopus,iij.q.ij.Adde tamen, quod ubi nulla est ci-
tatio,vel quia non emanauit,vel quia non tenet,& vide plene per Innoc. in
c.præterea,de dila.& in c.querelam, de procu.& Bar.in l.si cum nulla.ff.de
re iud.& in l.vir bonus,ff. de iud. & in l.si pater , C. ne de statu defun.A.Fa.

b ¶ Requiritur citatio.Tu dic , vt distinguendo concludi. in apotst. ad illum in
c.accepta.in vers.non competere.sup.de rest.ipol.

¶ Citatio.vide Bal.in l.ea quæ,col.x ,ver. Tertio quæritur,in prin.C.de accu.
Moder.Taurinenses in l.ut vim,col.ij.ff.de iudi.& ibi D.Franc. Curt.in cons.
xx.col.iij.cum sequen.& in consil.xxj.col.ij.Ro.in consi. cccxix. incip. in pe-
missa,col.ij.Are.in consi.clxv.incip.sicut Ioan.dicit,colum.xj.Sebast.Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio suspendit iurisdictionem iudicis , quoad illam causam tan-*
tum;& non qu oad aliā penitus separatā, ēt respectu eiusdē personæ.
2 *Iudex a quo extitit appellatum , an possit per appellantem in alia causa*
recusari vt suspectus.4. 5.
Suspicio iudicis an possit de vtroque iure allegari,tam respectu delega-
torum, quam ordinariorum;tam cum expressione causæ , quam sine.4.
3 *Animus siue bonus, siue malus præsumitur ex gestis.*
6 *Iudex de imperitia vel negligentia tenetur ad interesse parti; licet a sua*
sententia non prouocauerit.

CAP. VI.

Ad hæc. Si cora iudice a quo,℣ vna eā appellaui, possū
ī alia pueniri;nisi eū recusē vt suspectū; & nō
diuidit.Casus litera. Aligs appellauit sup aliqua cā, pdēte ap-
pone pueniſ,vt accusat sup alio,q̄ sup eo,sup quo appellauit q
rif,an teneat stare sub illo,a quo appellauit,appone pdēte.Ri
der Papa,q si voluerit,pōt eū tāq̄ suspectū recusare, aliogn sta-
re dēt iudicio ei[o],& pcipue si iudex su[o] ordinarius existat . Ber.
1 † No.i.q appo susp̄dit iurisdictionē iudicis,ī eadē cā dūtaxat,
ī qua est appellatū;nō aūt quoad aliā cām ,prius separatā;& ic
a no.casum,[a] in quo iudicis inrisdō quoad q̄d est suspēsa,respe-
ctu certæ pſonæ,& quoad q̄d remanet ī suo eē;& est vera rō de
cidēdi:q̄n grauamē est imediata cā appōnis: q̄d grauamē ꝓ-
tingit respectu aliarū cārū;& iō nō hēt suspēdere iurisdōnē in
cis in aliis causis,No.scd̄o quē posse ꝓpelli ad rīdēdū eode tpe
corā diuersis iudicib.in diuersis tū causis. Nā in cā appōnis ha
gabat hic cora iudice ad quē;& de nouo ꝓt accusari,vel ꝓueni
ri corā iudice à quo. No. tertio ex fi.līæ,q dispō hui[o] ex edicto
sibi locū ētī delegato.Pone exēplū:cāę variæ & diuersæ fuerūt
ꝓmissæ delegato, fuit pri[a] vna incepta,& ab ea appellatū. certe
ea pēdēte;pōt ꝓueniri in aliis corā eodēvel pēdēte appōne ea
2 vna, finge nouā literarū impetrationē super alia.† Op.& vī,q p
textu pēdētiæ cāæ appōnis,nō possit iudicē a quo , tāq̄ suspe-
ctū recusare.hēt.n.si eū grauauit prōptū remediū appōnis, re
dicit tex.in l.vna,ff.apud eū à quo appe. Sol.gl.j.q ℣rīū ꝓcedit,
fm leges,fm quas iudices nō ita de facili recusanī,q̄d aūt hic di-
ꝓcedit ex dispōne canonica;q̄d tū est litādū, put leg.& no. ī c.
in c. ꝓposuit , ut sin crīne manifesto nō possit iudicē recusare
ptextu appōnis pēdētiæ. Hāc sol.gl. q̄ fuit Lau. exp̄ssius renat
Goffr.q aliud est fm leges, & aliud fm canones, q̄ declarabat
Ho.vt sicut leges restringūt appōnes,ita & recusationes. ī ca-
sū eo.Sed certe hæc rō nō est vera,saltē in delegatis; qa illi fa-
cilius recusanī de iure ciuili,q̄ de iure canonico , vt ꝓbat ī c.ci
spāli,& c.scd̄o reqris,℣.e.& in l.apertissimi.C.de iud.Nā de iure
ciuili pūt indistincte recusari,ēt nulla cā exp̄ssa; dū tū nō appa-
reat recusatio calūniosa,vt ī iurib.allegatis: sed d iure canoni-
co op[o] ē allegare & ꝓbare ,ꝓbabilē cām,vt in dictis iurib.Sed
lec.posuit Io.q lex ℣ria logi ī ordinario. ista dec.ī delegato,&
exponit tex.ibi.Iudicis,i.delegati,& ibi. Aliogn. i.si ñ sit delega-
tus,& ibi Maxime pro tū.Sed hæc lec.reprobatur,fm Io.An.
infra

ADDITIO.

2 ¶ No.casum.Vide,quod ex hoc decidunt D.de R.o.dec.27.inci.Ite ſiab excu-
catione,in tit.de appella.in nouis,cuius meminit Peru.& Dec.hic.Seb.Sap.

inf.e.c.proposuit,quæ in ordinario loquitur.Item dicit,q satis
reprobatur hic in fi.non extorquendo literam.Tertia lect. po-
nitur per Inn.vt possit iudex recusari , nō ex sola appellationis
pendentia;sed ex alia iusta causa. Quarta ponitur per eundē,vt
procedat iste tex.fm iura antiqua, fm quæ licebat sine causa ap
pellare;sic ēt recusare.Quintā lect.ponit Host.vt tex.iste intelli-
gatur appellatione pēdente,lex vero loquaī,ea finita. Sexta po-
nit per eundē,vt ℣rium procedat, q̄n iudex nō recepit appella-
tionem,vt hic,& inf.e.c.proposuit,& c.accepta,q̄n iudex rece-
pit,& approbauit,ad hoc,inf.eo.c.sæpe,& ℣.de offi.dele.c.pasto.
§.præterea,& certe istæ lec.continent diuinationem . Septimā
lec.ponit Io.An. dicens, q̄ sola pendentia appellationis, nō fa-
cit iudicem recusari,vt suspectum.absurdum.n.esset,cū ex facto
meo & a nuda mea voluntate procedit appellatio, forte ex fal-
sa causa, & ad hunc finē interiecta, vt effugerem, & impedirem
iurisdictionem iudicis mei;ideo dicit,quod sicut in alijs recusa-
tionibus ; sic & in ista recurretur ad arbitros, corā quibus non
erit mihi satis probare pendentiā appellationis;imo habeo ne-
cesse probare veritatē grauaminis,quo probato arbitri pronū-
ciabunt illum suspectum, & demum ad alium finē,s.ad reuoca-
tionē grauaminis habeo probare idē coram iudice appellatio
nis,nec est hoc nouum, ℣.de testi.c.veniens,il 2.de rest.spol.c.
solicite.Item fm eum,non est satis ad recusandū iudicem, pro-
bare graūamen ex re tū.quod appareat nō fuisse ex mente:sed
in causa appellationis , sufficit probare grauamen ex re, vt no.
per eū,inf.e.c.ex parte. Hanc lect.Io. An.sequitur hic D.Ant.&
cōiter Modernіores sequentes. ipse tū D. Ant. aliter refert di-
cta Io.And.quam ipse intellexerit iudicio meo.Dicit.n.referē-
do,q ad obtinendū in c.a[a] reuocationis, nō sufficit probare
grauamen ex re tū. i.grauamen re ipsa; sed oportet, q probet
grauamen ex mēte.i.q ex proposito grauauerit, sic etiā refert,
& sequitur Bar. in d.l.vnica . Sed pro certo Io.And.non sic lo-
quitur:sed solum vī requirere, q non appareat grauamen ex re
tū;non.n.requirit,vt probetur,q ex mente processit; sed q nō
appareat de ℣rio : quare puto, q in dubio probato grauamine,
3 præsumi debeat,q ex malo animo processerit. † Quia in male-
factis præsumitur malus animus,vt in l.j.& quod ibi no.per Inn.
de præsum.& in l.nam ludus.ff.ad leg. Aquil.Ad idem gl. nota-
bilis in c.cum Hadrianus.63.dist. quæ dicit quem præsumendū
a inimicū illius,quem salutare non vult.Et intelligo a illam gl.q̄
erāt soliti se salutare, vel vnus salutatur ab alio , & ille non vult
rīdere:facit quod no. gl.in c. cum super, de offi.deleg.Et hanc
snīam expresse reperio sentire gl.j.2.q.6.c.hoc etiā, & in c.pro-
posuit,℣.eo.Cōclude ergo, q de iure canonico,nō sufficit pro
bare appellationis pendentiā, ad effectum recusandi iudicem a
quo,in alia causa:sed etiā ex proposito.'Sed in dubio dico præ-
sumendū malū animū; sed si appareret ex coniecturis iudicem
grauasse,nō ex mente;hoc nō sufficiet ; quia suspicio fundatur
super iniquo animo; nō autem super grauamine, ut no.in d.c.
4 cū super,& sic intelligo Io.And.hic . † An autem hæc procedāt
b de iure ciuili , distinguo sic : quia aut loquimur in delegato , &
potest recusari,[b] etiam ex nuda uolūtate,dummodo recusatio
nō appareat manifeste frustratoria, vt no.in l.apertissimi, C.de
iud.& c.cū speciali,præalle.& sic nō oportet, q probetur etiā
realitas grauaminis.Aut loquimur ī ordinario; & puto q olim
nō poterat recusari,maxime ex hac suspicione ; quia pendebat
appellatio,quantūcunq; probaretur realitas grauaminis, p tex.
illius l.vnicæ,ff.apud eum, a quo appel. quæ præsupponit offen
sionē ; & tū denegat recusationē,reddens causam; quia potest
demo appellare. Et potest esse illius decisionis rō, qa olim or-
dinarius nō poterat de iure ciuili recusari,vt no.in d.l. apertis-
simi,& bene facit tex.in d.l.vnica.Hodie vero prouisum est, vt
possit peti adiūctus,nō aūt potest in totum recusari,ut in auth.
si vero contigerit. C.de iudi.no.in d.l.apertissimi , quare puto,
q etiā hodie de iure ciuili poterit probato grauamine modo
prædicto peti adiūctus,fm quod dī in præalle. auth. si vero cō-
tigerit;& sic limito illam l.vnicā,& hęc plus placent,q̄ qd ibi vo
luit Bar.qui vī velle idē fuisse,& esse hodie de iur. ciui. quod de
iure canonico, vt probato grauamine ex proposito, possit iu-
dex recusari. Mouetur,qa hoc probato, probaī iniuria verba-
lis,seu realis,pp q̄ potest appellari,fm opi.Pla.C.eo. l.si quis pro
uocatione, quæ appellatio pp iniuriā habet impedire iurisdi-
ctionē iudicis in alia causa,vt C.si quacūq; præd.po.l.vna. & ita
sentire refert Gul, de Cu.in l.ab arbitro, ff.qui satisf.cog.Sed cer
te dicta sua in hoc mihi nō placent.Nā in l.si qs prouocatione,
deuoluit iurisdictio solū quoad illā causam.Nec obst. l. vnica,
C.si quacunq; præd.po.quia illa lex ponit casum specialē,vt ibi
cōiter no.& dico in c.cū speciali,℣.el dēt intelligi,q̄n iniuria
fuit allegata a iudice extraiudicialiter procedente:secus,si iudi-
5 cialiter.d.l.vnica.ff.apud eū,a quo appella.& vide in arg.q̄d no.
gl.in c.pſentiū,7.q.j.† Sed iuxta p̄dicta quæro,q̄d si appellās fuit
ꝓtumax in appellatione prosequenda,nunq̄d poterit uirtute il-
ius grauaminis,iudicē illū in alia cā recusare? So.Tanc. Vin. &

Inn.tenēt q nō:qa sicut talis ꝓtumax nō appellat, ita nec recu-
sat.℣.c.prox.& ℣.eo.c.super eo. il 2. q̄d est notandū pro limita-
tione huius c.D.Ant. dicit,q ꝓtumacia in nō prosequēdo, nō
repellit semper ab appellādo iuxta no.℣.eo.c.dilectę.Vñ putat,
q eo casu, quo poterit appellare, nō tolletur recusatio,si pro-
bet grauamen:& poterit ad aliū finē grauamen ostendere;licet
non possit appellationem prosequi arg. ℣.de sent. exc. c.licet,
lib. 6. Ego puto , q indistincte poterit iudicē recusare proban-
do grauamen,modo prædicto; licet appellationem deseruerit,
quia (vt dixi) recusatio fundatur super malo animo iudicis ;
sed malus animus nō putatur per desertionē appellationis.Vn-
de licet per desertionē,snia transiuerit in rem iud. vt nō audiaī
amplius volens appellationē prosequi ; tū bene poterit adduc
cere grauamen ad aliū finē. sad iniquū iudicis animum proban
dū,arg.c.veniens, il 2.de testi.& d. c.licet.de sent. excom.lib.6.
6 † Probatur per simile ; licet. n. quis a snia nō prouocauerit, tū
postea poterit agere ℣ iudicē, quia malitiose,vel per imprudē-
tiā condemnauit cū,Insti.de oblig.quæ ex quasi deli.nascun. in
prin. Nec obst. sibi exceptio rei iud.a qua non est appellatū; qa
aliæ sunt personæ, inter quas agit nunc iudex & pars; aliæ,inter
quas primo agebatur. item modo ad aliud agitur;quia ad inter
esse, & ad alias pœnas, & ad aliud, primo , scilicetad rem , quæ
petebatur.Hoc tenuit Inn.in c.sacro,de sen. excom. & gl.in c.
pasto.§.quia vero,in fi.de offi.dele.& Bar.in l.j.ff.eo.tit.facit q̄d
ipse no.in l.fi.ff.de var.& extraor.cog. Vltimo quæriī,quid fiet
de istis causis nouiter mouendis,recusato iudice ? So.dicit gl.q
iudex recusatus delegabit eas.Tu de hoc dic,vt dixi in c. si quis
℣ clericum,de foro comp.& plene tangam,℣.eo. c.cū speciali.

ADDITIONES.

a ¶ Et intelligo.Hæc refert & sequitur Fel.in procē. Gregoria.col. 5. ver.in tex.
ibi salutem,& ibi ponit econtra,quod ex salutatione probatur remissio in-
iuriæ.& de effectu salutationis ponit idem Fel.in c.cum super,col.1. in ver.
quarta causa est de illo.qui non salutat,sup.de offic.deleg. Seb.Sap.

b ¶ Recusari.Adde Alex. consi. 180. 2.lib. & an recusatio, & appellatio à pari
procedat,vide Rom.consi.220.

SVMMARIVM.

1 *Appellare potest vtraque pars ab eadem sententia , si vtraque est gra-*
uata;aliàs secus.2.
2 *Si ab eadem sententia ambo appellant ; vnus ad maiorem alter ad mi-*
norem,quæ appellatio præualet.
3 *Valet processus factus coram iudice , cuius iurisdictio poterat elidi per*
exceptionem ; & non fuit elisa,nisi iudex sciuisset suam iurisdictionē
posse de facili elidi.4.14.16.18.19.
5 *Appellari an possit ad ℣papam de iniustitia facta per quemlibet iudicem*
sæcularem,& Imperatorem.
Papa dicitur habere potestatem temporalium saltem habitu:adeo, quod
deficiente superiore,ad ipsum recurritur.
6 *Ius canonicum seruatur in terris ecclesiæ,vbi discordat à iure ciuili, vt*
in non concernentibus animam.
Appellatur de iure canonico ante sententiam,à quocunque grauamine,
& omisso medio:secus de iu.ciui.
7 *Statuta laicorum contra ius canonicum non valent in terris ecclesiæ,in-*
tellige circa concernentia animas,& fauorem ecclesiasticum; quia ta-
lia statuta in nullo loco mundi valērent.
8 *Appellatur de sęculari ad ecclesiasticum de consuetudine; quinimo va-*
let consuetudo,vt laicus conueniatur coram ecclesiastico.
9 *Citatus non tenetur comparere , quando citans non habet iurisdictionē*
in eum.
10 *Snia lata contra absentem per falsas allegationes præsentis,non valet.*
Litigatores non tenentur ius alterius allegare;ne pars aduersa efficiatur
instructior , nisi forte dolose tacuisset ; quia tunc non valeret proces-
sus.17.
11 *Processus factus coram iudice ad quem, per illum, qui falso dixerit se*
appellasse,vel dolo tacuerit se appellationi renunciasse,rescinditur.
12 *Contumax si compareat,non potest suas exceptiones opponere;nisi illo*
tempore,quo potuisset opponere,si fuisset præsens.
13 *Processus factus contra absentem , cui exceptio legitima competebat,*
an valeat.
15 *Litigans scienter coram excommunicato tolerato , non debet reportare*
aliquod commodum;& talis processus retractatur, quatenus venit in
sui fauorem.

CAP. VII.

Si duobus. Superior, ad quem, tuus aduersarius ap-
pellat, si ignorat te super eadem causa ad
sedem Apostolicam appellasse, te nolentem comparere, ex-
communicari poterit . hoc primo . A ciuili iudice, qui non
est de temporali iurisdictione ecclesiæ, non appellatur ad Pa-
pam , hoc secundo , vsque ad finē. Vel summa principaliter, &
clarius sic . Si a iudice inferiori vnus appellat ad Papam; alius
ad inferiorem , tenetur appellans ad Papam comparere ad ci-
tationem iudicis inferioris saltem allegaturus appellationem
suam; aliàs valebit processus a minori ; nisi sciuerit appella-
tionem interpositam ad Papam . Duo sunt dicta , secundum

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibi; Deniq; &c. Casus liter. Duo litigabant corã iudice suo. puta coram archidiacono, vnus appellauit ad eꝑm, alter ad Papã; vel intellige, ꝙ litigabant coram eꝑo, vnus appellauit ad Papã, alter ad archiepiscopum ille qui appellauit ad episcopum, ad diem appellationis accessit ad episcopũ proponens sẽ ad eius audientiam appellasse, tacito de appellatione aduersarij ad sedem apostolicã interposita: & ille, qui appellauerat ad Papã, citatus fuit ab eꝑo, vel archieꝑo, ille confidens de appellatione sua ad Papã interposita, nec iuit, nec misit aliquem rnsalem; & quia non venit, fuit excõicatus, quæritur, an teneat excõicatio? Rñdetur, ꝙ tenet sñia in eum pro contumacia lata; nisi iudex ille cognouerit eũ ad sedem apostolicã appellasse. Secũdo ponitur alia qõ. Aliquis appellauit à ciuili iudice ante iudicii, vel post ad dñm Papam, quæritur, an talis appellatio valeat? Rñdet Papa, ꝙ tenet appellatio in illis, qui subsunt Papæ in temporali iurisdictione. In alijs vero, quamuis de consuetudine alicuius
1 loci teneat; de iuris tñ rigore non tenet. Ber.† Not. primo, qđ ab eadem sñia pũt ambæ partes appellare, quod intellige, si vtra que pars sentit se per sñiam prægrauari, ꝓcor. c. Raynutius, & c. Raynaldus, de testa. & sup. de excep. c. significauerunt. Excipe notabilem casum, l. omnem honorem. C. qñ prou. non est necess. & quid dicat ille tex. dixi in d. c. signẽauerunt, vbi plene exami
2 naui.† No. secundo, ꝙ si ab eadem sñia, diuersi ad diuersos appellant, appellatio interposita ad maiorem iudicem, elidit appellationem interpositam ad minorẽ iudicem; dummodo de ea excipiatur coram minore; velaliàs nota sit iudici, & hoc indubie, si iudex maior, sit ipse Papa: quo casu loquitur iste tex.
3 † Quid autem, si appellatur ad alium superiorem citra Papam? Host. sentit hic, ꝙ idem, ponit exemplum in legato à latere, ꝛ. de offi. iud. deleg. c. j. Item Spe. in tit. eo. §. nunc tractemus, versi. quid si à sñia. Ego dico hũc tex. procedere in quolibet superiore, ad quẽ potest omisso medio appellari. Eadem. n. est deciden di ratio. cum. n. vna & eadem appellatio tractari nõ possit coram diuersi. iudicibus, oportet vt appellatio interposita ad maiorem præual eat ei, quæ fuit interposita ad minorem, arg. opti. in c. per hoc, & quod ibi no. de hære. lib. 6. & l. ꝛ pupillum, ff. de re iud. Et ideo quod dictum est in legato ꝓcedit, si præsupponimus ad eum posse omisso medio, appellari, de quo dicendũ, ut no. in c. j. & c. quod translationem, de off. leg. Si aũt est talis superior, ad quẽ non potest omisso medio appellari; tũc prævaleat appellatio interposita ad minorem; ad quem gradatim, & legitime fuit appellatum, de quo dicendum, vt no. in c. dilecti,
a ꝛ. c. No. tertio valere processum iudicis,[a] cuius iurisdictio elidi poterat, sed per exceptionẽ non fuit elisa, de quo per Inn. in c.
4 cæterum, de rescrip.† No. quarto & tene menti, ꝙ si iudex scit non habere iurisdictionem in certo casu, vel scit se nõ debere procedere; quia habet eam de facili elidibilẽ, non valet processus ꝛ absentem ẽt si sit contumaciæ punitiuus, ad hoc vide qđ no. Inn. in c. 2. de dila. facit l. non vr latitare, ff. de iud. & l. 2. in fi. si quis in ius voc. non ier. sectus aũt si iudex ignorat, qa tũc valet processus, saltẽ quatenus punit contumaciã, ad hoc l. j. ff. si quis ius dicen. n õ obt. c. super literis, cũ ibi no. de resc. & l. si quis ex
5 aliena. ff. de iudi.† No. in §. deniq;, ꝙ grauatus coram iudice ſcõ cular non potest iniustitiã illam per viam appellationis deferre ad Papã, & ad hoc solet quotidie allegari iste tex. Hinc sentit gl. no. in c. qñ, 10. dist. ꝙ ab Imperatore nõ appellatur ad Papam. Sed tu vide ad limitationẽ, notabile dictum Host. in c. cũ
b Ioannes,[b] de fi. instr. vbi dicit, ꝙ deficiente superiore, semper põt ad Papã appellari, & pro concordia allego dictũ notabile Inn. in c. licet suscepto, de fo. comp. vbi dicit, ꝙ vbi nõ reperitur
c superior de iure, vel de facto, potest Papa adiri,[c] pro hoc facit illa cõis canonistarum opi. quæ habet, vt penes Papam sit potestas tpalium saltem habitu, de quo plene dixi in c. nouit, de iudi. Vnde deficiente superiore, vr ꝙ possit illum habitum deducere ad actũ; sicut illam exercet in causis arduis, etiã superiore non deficiente, vt est casus no. in c. pro humani, de homi. lib. 6. hæc tñ puto limitanda in grauib. & dubijs artic uliꝭ, vt singulariter vr sentire Inn. in c. cũ te, de re iud. per c. venerabilem, qui fil. sint leg. & hæc non tradas obliuioni, & vide quæ dixi in c. no-
6 uit, de iud. & in c. fi. eo. tit.† No. etiam sing. arg. opt. & quasi expressum in tex. ꝙ in terris subiectis tpali iurisdictioni ecclesiæ,
d debent etiã inter laicos seruari canones, & non leges ciuiles,[d] data inter eos discordia hoc ꝓbat iste tex. hoc mõ inducẽdo. De iure ciuili tr nõ appellat añ sñiã, vt ĩ l. añ sñiæ tps, C. quo. ap nõ reci. & l. 2. ff. e. & qđ leg. & no. ꝛ. c. c. sup eo. & tñ in terris eccle põt añ sñiam appellari, vt qa de iure canonico licet appellare in distincte ab oi grauamine, vt ꝛ. c. c. interposita, de ap. & in c. sup eo. & c. vt debitus, ꝛ. c. Præterea probat hoc iste tex. & aliter, omisso medio, de iure ciuili nõ appellaſ, ẽt ad principẽ, l. Imperatores, in fi. ff. eo. tit. De iure vero canonico appellaſ, saltẽ ad Papã, omisso medio, vt in c. ad Romanã, 2. q. 6. & c. cũcta per mũdũ, & c. per venerabilẽ, 9. q. 3. Et istud ius canonicũ, teruatur hic in terris ecclesiæ: qa à ciuili iudice põt appellari ad Papã, de quo vide in c. licet ex suscepto, de fo. ꝓp. & hãc ꝓclusionẽ pãc
e ctã, vt canones ꝓualeãt in terris ecclesiæ, etiã inter laicos,[e] tenet
7 hic Host. & sequunr eũ cõiter Doc.† Ex his infero ad vnũ notabile dictũ, ꝙ in terris ecclesiæ non valet statutũ laicorũ ꝛ inscanonicũ; sicut nec statuta clericorũ, de quo dic, vt plenius di-
8 xi in c. qđ clericis, de fo. ꝓp.† Vltimo no. valere ꝓsuetudinẽ, vt de sæculari iudice appellet ad ecclesiasticũ; quinimo ex ꝓsuetudine põt introduci, vt laicus possit ꝓueniri, etiã corã ecclesiastico, vide gl. in c. si clericus laicũ, & c. ex trãsmissa, de fo. ꝓp. & qđ vtrobiq; dixi. Venio more solito ad gl. & primæ duæ sunt faciles. Tertia opponit ꝛ tex. vr. n. ꝙ ẽt data ignorãtia iudicis, non dẽt valere excõicatio: qa applõ ꝓcedens impedit illius vires, vt in c. per tuas, ꝛ. eo. Itẽ per appellationẽ iste desijt esse iudex, ergo &c. Soluit gl. ꝙ istud ꝓtingit pp contumaciã, debuit. n. ire & allegare priuilegiũ suũ. Aduerte quia gl. habet bonã mentẽ, sed formaliter nõ soluit ꝛriũ: sed dic formalius, ꝙ ꝛriũ loquitur in sñia excõicationis lata à iudice à quo, quæ nõ tenet, cũ ipius iurisdictio sit suspensa per appellationẽ, vt in c. si à iudice, & c. nõ solũ, ꝛ. c. li. 6. Hic aũt loquimur ĩ excõicatione lata à iudice ad quem, qui hẽt iurisdictionẽ vigore appellationis; licet illa iu-
9 risdictio possit elidi, & euacuari per exceptionẽ appellationis interpositæ ad Papã; sed iste non excipit; ideo est sibi imputandũ; & de hoc ꝛ. latius.† In gl. in ver. nisi cognouerit. No. hanc gl.
f ꝙ citatus non tenetur comparere ad allegandũ priuilegium[f] suum, si notoriũ est iudicẽ non habere iurisdictionẽ, vel habere elidibilẽ in causa, concordat gl. in cle. pasto. §. Pisana, de re iud. & in c. veniens, de accus. & 3. q. 2. c. si eps, & ꝛ. aliquid rangam.
10 Ex gl. opt. ꝛ prædicta, & ꝛ tex. vr. n. ꝙ excõicatio lata per inferiorem iudicem, nõ debeat tenere, qa iste, qui appellauit ad inferiorem, obtinuit sñiam ꝛ absentẽ dolose tacendo appellationẽ interpositam ad Papã, ergo nõ valet processus, se u sñia, vt in l. si prætor, §. Marcellus, ff. de iud. vbi patet, ꝙ sñia lata ꝛ absentem per falsas allegationes præsentis, non valet. Sol. Doct. multum instant, & pp difficultatem materiæ intricate procedunt, ego prius specificer rũdebo ad ꝛrium, vt habeatur clare intellectus c. postmodum reassumam materiam per quatuor membra. Dico. n. ꝙ illa. 1. loquitur, qñ quis p falsas allegationes obtinuit sñiam ꝛ absentem: sed hic nullam falsitatem allegauit: sed tñ tacuit appellationẽ aduersæ partis, quã nõ tenebatur exprimere: qñ licet impetrans nil debeat tacere, quod habeat mouere principem in ꝛrium, vt in c. postulasti, de rescri. pars tñ nõ tenetur in iudicio allegare ius alterius partis. Nam cum ista sint inuicem aduersarij, nõ tenetur vnus proponere ius alterius, vt hic notabiliter probatur; & tenet notanter Inn. & cõiter sequentes; & sic nõ ꝓt dici sñia lata dolo ꝓsentis. Et pl. sentit Inn. hic, ꝙ ẽt in principali tenuisset processus gestus ꝛ absentem, quod satis placet, qm appellatio detulit iurisdictionem illi iudici inferiori, licet elidibilẽ pp authoritatẽ superioris, ad quẽ fuit ẽt appellatũ, satis ergo est, ꝙ non fuit debito tpe elisa per conflictũ exceptionis. Ex his paucis hr verus & apertus intellectus huius c. & optima limitatio ad illã l. si prætor, & vide notabilẽ limitationem ad istum tex. quam ponit Inn. in c. fi. de accu. vbi dicit, ꝙ si iste aduersarius dolose tacuisset appellationẽ, nõ valuisset
11 cam.† Hinc dixit hic Inn. & bene, ꝙ vbi quis accessit ad iudicẽ appellationis, & falso dixit se appellasse, vel dolo tacuit appellationi quam fecerat, se renunciasse; quia tunc processus non te-

neret

ADDITIONES.

a ¶ Processum iudicis. Vide Bal. in auth. si quis ex confensu, col. 2. ver. dein. no. C. de epi. audi. cum allegatis per Alex. in l. 2. col. 3. ff. si quis in ius voc. non ierit. Seb. Sap.

b ¶ Ioannes. Ibi voluit, quod ad Papã, ẽt in terris Imperij appellaſ à iudice laico, si non recognoscat superiorem, secundum D. Bar. de Bellenzinis hic in addi. de quo etiam in c. licet, supra de fo. comp. non tamen tali iudici, si per tus fuerit male in dicasse Papa poterit imponere pœnam. gl. ett quam dicit ibi D. Abb. fin. in c. & si necesse, de don. inter vir. & vxo. Et illud dicit Host. in d. c. cum Ioannes. refert & sequitur, ibidem D. Ant. in 8. col. pro quo alle. tex. rotundum in c. exposita, de arbi. per quem ibi fin. dicit d. Abb. circa princ. post Inn quod si quis per compromissum factum in laicum, vt deat ab arbitro notorie se læsi, quasi ratione cuiusdam sacrilegij, poterit de hoc reclamare coram iudice ecclesiastico.

c ¶ Papa adiri. Vbi Car. in c. nouit, & ibi late Mod. sup. de iud. Fel. in c. qualiter & quando, eo. tit. Bar. in consi. 187. inci. domini priores in 3. dub. Ias. in l. 8 eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis cau. Seb. Sap.

d Leges ciuiles. Adde, an in appellatione, sit seruandum ius canonicum, vel ciuile, Ale. consi. 164. 2. lib.

e ¶ Inter laicos. Vide Cal. in tit. de consti. consi. 18. & Fely. in c. quod super his, de ma. & obe. & ibi an valeat statutũ laicorum contra canones in terris ecclesiæ, de quo etiam vide Alex. consi. 175. col. 1. inci. viso themate, in 2. vol. vbi tenet, quod valet. Seb. Sap.

f ¶ Allegandum priuilegium. Adde istum in c. prudentiam, colum. 3. supra de off. deleg. & in c. olim, supra de exce. Fel. in c. cum ordinem, ver. ad allegandum, col. 4. sup. de rescr. Ianfran. de Oria. in c. quoniam contra falsitatem, nu. 6. & in apost. Bertachadi, in ver. priuilegium, sup. de proba. & Cal. consi. 102. de foro com.

neret, vel saltem rescinderetur, vel per conditionẽ sine cã, vel per restõnem in integ. ex clausula generali, vel per querelam, vt d. l. si prætor. Et vide ad hanc qõnem archidiaconum in c. Romana, §. si vero, ꝛ. eo. lib. 6. & Gul. in Spe. de citatio, §. j. ver. item
12 pone, & ad mãm vide Io. And. in reg. scienti, de reg. iur. lib. 6. in Mer. & per Inno. in c. 2. de dilatio.† Vnũ tñ dictum tene semper menti, quod ponit Inn. hic, & in d. c. 2. dicens, ꝙ si absenti cõpetebat exceptio declinatoria, vel peremptoria; & fuit absens cõtumaciter, non auditur illam volens proponere; nisi veniat eo tpe, quo si fuisset præsens, illam posset proponere. Ratio est, qa contumacia facit eum præsentem, de do. & contu. c. veritatis. non ergo debet esse melioris conditionis contumax, quã obediens: sed si fuisset præsens & debito tpe non excipisset, non audiretur amplius, vt in c. pastoralis, de exce. l. 2. C. sent. resc. non
a posita nec si fuit absens contumaciter: quod intellige, siue prę sens sciat[a] exceptionem competere absenti, siue nõ; quia nõ tenetur (vt dixi) ius sui aduersarij allegare. nam aduersarius tacẽ do vr iuri suo renunciare. Ideo dixit Inn. hic, ꝙ si postq̃ is, qui appellauit ad archieꝑm, incepit litem prosequi, coram eo cõparet aduersarius, qui appellauit ad Papam, & contumaciter re-
13 nuit comparere coram archieꝑo, & ad impediendum processum dicat se apellasse ad Papam; non est super hoc audiendus; sicut nec audiretur, si in processu semper ꝑsens fuisset; & hoc tacuisset; quia qui abest contumaciter, nõ minor est præsente, vt in Auth. vt oẽs obe. iud. §. fi. aũt, colla. 5.† Et reassumẽdo totam mãm hic, & alibi tactam; compendiose tamen, excipiendo cum quæritur, an valeat processus gestus ꝛ absentem, cui ex
14 ceptio legitima competebat, facio vt, prædixi) quatuor membra aut enim iudex, nullam in veritate habebat iurisdictionẽ in illa cã: Aut habebat, elidibilem tñ per exceptionis conflictum, aut iudex habebat iurisdictionem; sed præsenti non competebat ius agendi, Aut competebat ius agendi; sed elidibile per exceptionem aduersario competentem. † Primo casu si iudex scit se iurisdictionem non habere, non valet processus, nec super principali, nec super cõtumacia, vt satis hic probaꝭ ꝛrio, facit l. 2. in fi. ff. si quis in ius voc. non ierit, & l. si prætor. §. fi. cum notatis ibidem, ff. de iud. & per Inn. in d. c. 2. de dila. & Io. And. in d. reg. scienti, de reg. iur. in 6. in Mercu. Si vero iudex ignorabat; & tunc aut pars ꝑsens etiam ingnorabat defectum iurisdictionis; quia satis erat probabilis ignorantia; & tũc valet processus contumaciæ punitiuus, vt in l. j. ff. si quis in ius voc. non ierit, & in l. j. ff. si qs ius dicen. nõ obtem. & l. si ex aliena, ff. de iud. & no. in d. reg. scienti. Sed super principali nõ valet processus; ex quo in veritate non habebat iurisdictionem; nisi prius pronunciasset se iudicem competentem, vt no. Inno. in d. c. 2. de dila. & Io. An. in re. scieti, & no. ꝙ aliquos in d. c. j. de resc. lib. 6. & c. sup literis; eo. tit. Aut pars ꝑsens sciuit defectum iurisdictionis, tũc dico ꝙ in principali non valet processus, ex quo datur in iurisdictione defectus, C. fi. a non compe. iud. per totum, & in c. at si clerici, de iud. præsertim quia pars, scienter coram illo litigando, vr esse in dolo, & seipsam decepisse, ar. in d. l. si prætor, & l. is qui se obtulit, ff. de rei ven. sed processus cõtumacię punitiuus valet, pp ignorantiam iudicis probabilem, quatenus nõ cõcernit commodũ partis, arg. hic, & in l. 2. in fi. ff. si quis in ius vocanon ierit, sed quatenus concernit commodum partis, puta in
15 missione ex primo, vel secundo decreto, tunc non valet, vel saltem ꝓ ſ sum ſ scientiam venit reuocandus.† Ad hoc quod no. Inno. in c. 2. de dila. & Io. And. in c. dilectus, il 2. de præb. & Cal. in c. ad probandũ, de re iu. vbi not. ꝙ litigans scienter corã excõicato tolerato non debet aliquod commodum reporta-
b re. vnde processus debet retractari, quatenus venit in sui fauorem. Ex prædictis infertur ad intellectum istius c. si enim teneamus, ꝙ appellatio interposita ad Papam, ipso iure nõ impediat iurisdõnis translationem in alium superiorẽ, ad quẽ alia pars appellauit; sed opus est exceptione: tunc dicendum, vt ꝛ. dixi, & dicam in sequenti membro. Si autem tenetur opi. ꝙ ipso iure impediat iurisdictionem, respectu inferioris iudicis, tunc nõ valeret processus super principali. D. Ant. expresse non eligit: sed Inno. videtur sentire, ꝙ opus sit exceptione, quod mihi plus placet: quia quilibet est competẽs iudex per appellationem. vnde ex quo Papa ex certa scientia non aduocat ad se causam, valebit processus coram vtroq;, nisi excipiatur, vt in similib. termi-
16 nis voluit Inno. in c. cum M. Ferrarien. de consti.† Venio ad secundum membrum, s. cum iudex habebat iurisdictionem; sed elidibilem per exceptionis conflictum. in quo dico, quod si iudex sciebat, non tenet processus, vt in cle. pastoralis, §. Pisana, de re iud. facit l. non videtur latitare, ff. de iudi. & notanter ponit Inn. in d. c. 2. de dila. optime facit iste tex. a ꝛrio sensu secundum præmissum intellectum. Si vero iudex sciebat se habere iurisdictionem, sed ignorabat impedimentum; tunc sine pars ignorabat, siue sciebat, tenet processus, tam cõtumaciæ punitiuus, quã super principali, vt hic non. n. tenet pars allegare iu
c ra partis aduersæ,[c] forte. n. voluit illi renunciare; & in hoc casu
17 intelligo istũ tex. post Inn.† Nisi forte dolose subticuisset iura alterius partis; quia tunc nõ teneret processus ad sui ꝓmodũ, vt no. voluit Inn. in ꝓall. c. fi. de acc. & dixi. ꝛ. Prædicta vñr ẽt de mẽte Host. qui hic talem regulã posuit dicẽs, ꝙ si iudex sciat se nõ iudicem. vel non dẽre procedere, & ꝓcedit, nõ valebit ꝓcessus vt hic, & in d. l. 2. ff. si quis in ius voc. non ierit, in fi. iuncto eo qđ
d legi. & no. ꝛ. tit. ꝓx. c. ad probandũ. Si aũt sciat[d] se esse iudicem, ignorat tñ impedimentũ, processus ex alieno facto ꝓueniens, dẽt esse ꝓbabilis ignorantia excusata, ar. ꝛ. de cle. exc. mi. c. apostolicæ, licet in proprio facto non sit probabilis ignorãtia, ꝛ. de rescr. c. ab excõicato. Hæc aũt dicit locũ habere r nã in casib. in quib. apellatio ẽt frustratoria ad Papã facta, defert statim negociũ ad Papã in solidũ, sicut erit processus archiepi, quantuncunq; ius ignorantis, sicut patere dicit in casib. sedi apostolicæ reseruatis, de quo remittit ad no. in c. vt debitus, ꝛ. c. dic ꝙ in illis nõ est ꝓbabilis ignorãtia, de quo vide qđ leg. & no. in c. ꝙis
18 de ele. lib. 6.† Ad tertium mẽbrum, cum iudex habebat iurisdictionem, sed ꝑsenti non cõpetebat ius agendi, dic, ꝓcessum nõ valere, si iudex sciebat, vt hic. Si aũt ignorabat, tũc ex quo pars sciebat, nõ tenet ꝓcessus ꝛ absentẽ, quatenus venit in fauorẽ ꝑsentis: qa fuit in dolo agẽdo sine actione; & sic obtinuit sñiam per dolũ suũ. d. l. si ꝓtor, §. Marcellus, ff. de iudi.† Ad quartũ, & vltimum, cum iudex habebat iurisdictionẽ, nec præsenti deficiebat ius agẽdi: sed absens erat tutus exceptione ꝛ actionẽ partis: & tunc si iudex sciebat impedimentũ, nõ dẽbat procedere ꝑ iura, & rõnes superius allega. Aut iudex ignorabat, pars aũt ꝑsens sciebat, & puto valere processum ꝛ absentẽ: qa (vt ꝛ. dixi) nõ tenetur allegare iura partis aduersæ. forsan. n. vult illis renũciare, vt ꝛ. dixi, nisi dolose subticuisset, vt ꝛ. dictũ est. Et per hæc habes
20 hanc mãm longe clarius declaratã, q̃ per alios scribentes.† Vltimo hic quæro, qualiter dẽat intelligi iste tex. in eo, ꝙ dicit vtraque partẽ appellasse ad diuersos iudices, & ꝙ pualet appõ interposita ad Papã: Sol. dicit Inn. ꝙ hæc decre. hẽt locum qñ ex sñia vterq; litigantium putat se grauatũ. Si. n. grauato appellãte ad archieꝑm, non grauatus diceret, & ego appello ad Papã, vel volo ꝙ appellatio tua agaꝭ coram Papa, non dẽt audiri; quia nõ appellati, sed appellantis est eligere iudicẽ appellationis; nec nõ grauatus appellat, vt in c. vt debitus, ꝛ. eo. & in l. omnem honorem, C. qñ prouo. non est necess. Vel ſm eum potuisset hæc decre. habere locũ in aliis casib. ſm antiqua iura, ſm quæ licebat appellare sine cã: & optime loquiꝭ iudicio meo maxime in primo intellectu: putat tñ D. Ant. ꝙ si partes grauant in diuersis articulis, ꝙ cuiuslibet appõ deuoluet illũ articulũ ad iudicẽ sũũ, ad quem fuit appellatũ; & sic nõ habebit tunc locũ hæc decre. Sed qñ appellat a grauamine sup eodẽ; vt qa petito fundo fuit reus ꝓdenatus in dimidio fundi; & quilibet ꝓp hoc appellat; & tunc habet locũ, qđ hic dr, vt vna appellatio ꝓualeat, & fuit notabilis ꝓsideratio, nihil tñ allegat. Ego puto procedere, qñ qlibet pars indistincte appellaret ab vno articulo superato; qa tot sunt sñiæ, quot sunt articuli, l. ẽt. ff. de min. secus aũt, vbi qlibet pars appellaret ab articulo seperato simptr a sñia, quaten[e] facit ꝛ eum, sicut moris est. Nã tũc dico hũc tex. hẽre locũ: qa nego ciũ in iudicio deductũ est vnicũ. Vñ, ne continentia cãe diuidatur, vnica debet prævalere appellatio, arg. in c. j. de cã posſ. & ꝓpric. & l. nulli, C. de iudi. Item quia adhuc non apparet, in quo sit vtraque pars læsa, & ita videtur intelligendus iste tex.

ADDITIONES.

a ¶ Præsens sciat. Adde quod Inn. in hoc fuit sibi contrarius; quia aliter dicit in c. præterea, de dila. & ita dicit Ro. cõsi. 454. vbi vide de veritate huius dicti.

b ¶ Reportare. Adde D. de Ro. deci. 228. in antiquis, de sen. excom. vbi dicunt, quod executoris excommunicati collatio, valet, dummodo ille, cui confertur ignoret excommunicationem.

¶ Circa hoc, an excommunicatus possit conferre, dicas videndam esse glo. in c. decernimus, de sen. excom. lib. 6. & in c. pia, de exce. eo. lib. vbi habetur, a quibus actib. excluditur excommunicatus, de quo per Inn. & Doc. in c. veritatis, de do. & contu. & vide quæ habentur. in c. venerabilem, de elec. vbi habetur, quod excommunicati vita, excludit excommunicatum a dignitate ſcũlari, sicut a dignitate ecclesiastica; & an excõmunicatus possit esse executor testamenti, vide Bal. in l. id quod pauperibus, C. de epis. & cle. & an excõ municatus repellatur ab actibus extraiudicialibus, vide Inno. qui dixit, qđ non, in c. cum inter, de exce. & Io. An. in c. pia, de exc. lib. 6. Ant. Fran.

c ¶ Partis aduersæ. Vide Matth. in no. 18. incip. no. & sententia lata contra absentem. Seb. Sap.

d ¶ Si autem sciat. Vide Fely. in c. cæterum, ver. valet processus, sup. de rescri. Ro. in sing. 57. incip. fuit quæstio Romæ.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si intra biennium non potuit appellationem prosequi, legitime impeditus, restituitur ad alium annum.* 3.
2 *Tempus, quod datur ad appellationem prosequendam, currit a die interpositæ appellationis; non autem a die latę sententiæ.*
3 *Volumus, istud verbum est nouiiuris introductiuum.*
4 *Appellans impeditus in primo anno, an indifferenter debeat habere secundum: siue impediatur facto suo, vel iudicis, vel appellati, vide in discursu.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 *Inopia induxit iustum impedimentum ad appellationem prosequendam.*
6 *Appellans impeditus, an restituatur ipso iure, vel per remedium restitutionis.*
Appellans an restituatur ad tempus, quo fuit impeditus, an ad maius 9. vide in apost. inf. in 5. q. in prin.
7 *Tempus datum ad appellandum, non currit, si partes compromiserunt; vel etiam si ita ipse voluerunt.*
8 *Tempus datum a iure ad appellationem prosequendam, non potest consensu partium prorogari; sed bene potest super eo supersederi; & idem dicendum est in termino statuti, vel hominis.*
Fatalia quae sint, & quare dicantur.
Instantia non potest per partes prorogari.
9 *Appellans impeditus in secundo anno, an debeat habere tertium ipso iure, vel per remedium restitutionis.*
10 *Appellans impeditus ad se praesentandum in termino dato ab homine, habebit alium terminum similem primo.*
Citatus impeditus, si non comparet in termino, debet comparere quam citius poterit.
11 *Impedimentum an probetur per iuramentum.*
Probatio euidens vbi requiritur, non sufficit probare per iuramentum.
12 *Appellans an debeat habere secundum annum pro quolibet impedimento veniente in primo.*
14 *Citatio an requiratur in executione sententiae, siue super non adiudicatis siue exequatur; maxime quando appellauit, & appellationem prosecutus non est, forte impeditus. 13.*
Appellans potest allegare impedimentum; etiam si post appellationem defertam sententia sit executioni mandanda. 13.
15 *Citatio requiritur in notoriis, vbicunque absenti potest competere aliqua defensio.*
16 *Citari semper debet aliquis; licet habeat contra se praesumptionem iuris quod sibi nulla competat defensio.*
Clericus, qui habuit secundam ecclesiam; licet prima quam habebat vacet ipso iure; tamen non debet spoliari prima, nisi citetur.
In notoriis non requiritur citatio, quando ex praesumptione iuris, & de iure absenti non competit defensio.

CAP. VIII.

1 **Ex ratione.** † Etiam post biennium audiē appellans, qui prius appellationem prosequi non potuit. h. d. vel summa melius, ſm veriorem intellectū. Lapſus biēnij non praeiudicat appellanti, quominus ex causa legitima audiatur ſaltem per beneficium resti. in integ. Ponit dictum, cuius rationē interſerit, hæc eſt decre. valde famoſa pp ſui materiā. Caſus liter. quidam clerici appellauerunt a ſnia ꝯ eos lata, quā ex iuſta cā intra bienniū non fuerant proſecuti. Petebant a Papa, ꝙ adhuc admitterentur ad proſequendam appellationem, cū intra bienniū eā non potuerint proſequi. mandat papa iudicib. quatenus ſi ꝓſtiterit eos pp impotentiam, proſecutionē appellationis omiſiſſe, non vult Papa ꝙ pp hoc eis debeat ꝓiudiciū
2 generari. Bern. † No. 1. ex tex. ſm aliquos, ꝙ tps anni, ſiue biennij currit a die ſnīæ: ſed certe hoc nō colligitur ex tex. imo potius oppoſitum. Nam verbū, a ſnīa, non refertur ad bienniū; ſed ad appellationē interpoſitā. Et licet olim in hoc fuerint diſceptationes, hodie clarū ē, ꝙ a die applōnis ītерpoſite currit hoc tps; & nō a tpe ſnīæ, vt in cle. ſicut, eo. tit. Not. 2 ibi, Per impotē tiā &c. quod eſt verbū gñale, vt in c. ſciſcitatus, de reiſc. ꝙ qualiſcunq; fuerit impotētia; pſtat tū iuſtā cām hēndi ſm annum; & vt præiudiciū nō fiat ipſi appellāti, ſaltē in effectu in ſecūdo
3 anno, & hæc pōdera pp j. dicenda. † Vltimo no. ibi: Volumus
a ſm cōem, & veriorē intellectū, ꝙ verbum, Volumus, [a] inducit diſpoſitionem nouā, non autem eſt verbū principlr declaratiuum, vide pro ꝓcordia alias duas glo. notabiles, quas menti tenebis, quarum prima eſt in clem. vnica, de offic. vica. in verſic. volumus: alia in clem. vnica, de rerum permu. Ex quo infero, qđ poſt lapſum ſecundi anni, dēt audiri appellans per reſtitutionis beneficium in integ. non ipſo iure; alias, Papa nō fuiſſet vſus verbo, volumus; ſed verbo declaratiuo: quod bñ. notabis: quia facit ad multa, & j. latius dicā. Quæro, quia tex. dicit, quod impeditus proſeq intra biennium propter impotentiam, non dēt incurrere diſcrimen &c. de qua impotētia intelligitur text? Glo. rñdet in prima parte, vt in ea patet; & minus perfecte explicat: ſed intrat aliam quæſtionē; an data impotentia ſecundo anno, audiatur appellans poſt ſm annum, ipſo iure; an ſit opus petere beneficium. reſtit. in integ. per illā clauſulā generalem, Si qua mihi iuſta cauſa, & c. ff. ex qui. cau. ma. per totum? & in hoc refert duas opi. & vī reſidere in prima, vt non currat tempus. Sed vt habeatur clare materia huius cā. quæ quotidiana eſt, formabo ex ea ſex. q. Prima, nunquid impeditus in primo anno, debeat hre ſm annum. Secunda nunquid impeditus in ſecundo anno, debeat habere tertium annum, vel ſeruetur ſaltem illeſus, vt tempus non currat; vel ſit ſubueniendum per bñficium reſtitutionis. Tertia nunquid terminus a iure præfixus ad proſequēdum, dato impedimēto, duplicef: ſicut duplicatur terminus anni a iure indulti. Quarta, qualiter ꝓbetur impedimentū, & an ſufficiat iurm. Quinta, nūqd quodlibet impedimentū ſufficiat; ſiue magnū, ſiue paruum ad obtinendum ſm annum: etiam ſi fuit modici tēporis. Sexta, & vltima, nunquid elapſo primo anno poſſit iudex a quo, cui non ꝓſtat de impedimento, mandare executio-
4 ni ſuam ſnīam, appellante vlterius nō citato. † Venio ad primā,
b an impeditus in primo anno, debeat habere ſecundum [b]? & in hac q. præmitto, quod qñque quis impeditur ex facto ꝓprio, ſeu ex impedimento cōcernente perſonam propriā; qñq; quis impeditur ex facto iudicis, qñq; ex mixto facto, ſ. ꝓplus appellantis, & appellati; qñque ex facto appellati tm: quādoque ex facto tertij. Primo caſu, quando impeditur ex facto proprio, ſeu ex impedimento concernente perſonam propriam, communiter tenetur, vt ipſo iure detur ſecundus annus, pro hoc. c. cum ſit, ſ. eod. & C. de tempo. app. l. fi. cum authen. ei qui. ibi ſignata.
5 † Et inter cætera impedimenta no. in practica vnū, quod ponit
c hic Inno. [c] qñ propter inopiam [d] non pōt appellationē proſeq
d intra annum: quod bñ notabis pro his, qui appellāt ad Romanā curiam, & propter inopiam non pūt illā proſequi intra annū; & ſic eſt iuſta cā habendi bienniū, facit ca. quod de his, de ſen. excom. Secundo caſu, qñ impedimentum contingit ex facto in
e dicis [e], variæ fuerunt opin. Inn. dicit, quod ſibi non dēt ꝓiudicare negligentia iudicis. Bar. in auth. Itē li appellatione, C. de tempo. ap. ſēquendo vnam opi. ibi per gl. recitatā; dicit quod dēt reſtitui in integ. & ſic currit ſibi tps. Ad hoc l. ſed & ſi prætorem
6 ff. ex quib. cau. ma. † Dicit tñ, quod ſine libello reſtituer, dicet. iudex: Quia facto nō talis appellās, fuit impeditus, ipſū reſtituimus. gl. in d. auth. primo facit differētiā inter impedimētū principis, & alterius iudicis, vt primo caſu ſeruetur illeſus ipſo iure, ſecūdo reſtituatur. Refert tñ alios tenere, vt nulla ſit differentia inter principem, & inferiorē iudicē, Iac. de Bel. in Auth. vt ſpon ſali. lar. ſpecia. ſit ꝯct. ſ. hoc quoque, tenet mediā, viā, vt nō hēat hoc caſu annum, ſed reſtituantur, ad tps tm, quantum fuerit tps impedimenti. & Do. Anto. vī ſequi iſtam mediam viā, vel ſalte vt non detur ſecūdus annus; ſed ſeruetur illeſus; & dicit ipſe, qđ Auth. de his qui ingre. ad app. ſ. j. corrigitur per d. ſ. hoc quoq; in Auth. vt ſpō. lar. Ego euitando iurīū correctionem, vt ſaluētur iura in caſu ſuo, dicerem quod aut fuit impedimentum per illū principē, ad quem fuit appellatū; & ipſo iure ſeruet illæſus, ita qđ tps ſibi nō currit. vñ nō hēbit bienniū; ſed ſi per mille annos impediretur ex facto principis, nunq̄ curreret tps. Probo ꝙ c. ex inſinuatione, j. eo. vbi dicitur, Lis intacta permaneat &c. & per Auth. ſed lis, C. de temp. app. Si vero impedimentum proceſſit per inferiorē iudicem, tunc credo, quod datur ſecundus annus; ſed poſt ſecundū annum non hēbit tertium; immo tempus curret ſibi, licet impedito. hoc probatur in l. fi. C. de tempo. app. in Auth. de his qui ingredi. ad app. ſ. j. & hæc eſt differentia in hoc inter impedimentū principis, & inferioris. Nō obſt. tex. in ſ. hoc quoque, prælleg. quia debet intelligi, quod in effectu nō præiudicatur appellanti ex facto iudicis, ēt ſi fuerit impedimētum mille annorū; & hoc eſt tutum tenere, vt euitetur iurīū
7 correctio. † Aut impedimentum proceſſit ex miſto facto appellantis, & appellati, vtputa quia compromiſerunt in primo anno; & tempus non currit ipſo iure: nō autem datur ſecundus annus, vt in cle. quamdiu, eo. tit. & in auth. ſi tamen, C. de tempo. ap. Hodie eſt additum, quod etiam per expreſſum conſenſum appellantis & appellati ſine alio compromiſſo pōt curia
8 temporis ſuper ſederi, vt in d. clemen. quamdiu. † Sed circa hoc verſatur vnū notabile dubium, nunquid idē ſit in termino præfixo a ſtatuto, vt appellans & appellatus poſſint illum prorogare? [f] Io. An. in addi. Spe. eo. ti. ſ. nunc breuiter, ver. iſtud autem ſcias, tenet qđ nō poſſit ꝓrogari; ſicut nec terminus triēnij primæ iſtātiæ, vt in l. ꝓperādū. C. de iudi. qa hoc eſt fundatū, ſuper

publica

ADDITIONES.

a ¶ Verbum, Volumus. Idem not. Abb. in c. cum te, col. iij, ſup. de re iud. & in c. fi. inf. qui ſil. ſint. leg. Seb. Sap.
b ¶ Habere ſecundum. Adde Io. de Ana, conſi. j. Ang. conſi, xxxix, Oldra. conſ. lx. La. allega. cccvij. & ibi vide, an requiratur declaratio antequam detur ſecundus annus.
c ¶ Inn. hoc dictum Inn. allegat Bal. in l. acceptam, q. xxiij. C. de vſu. & in l. a. ſ. ſi quis iudicio. ff. ſi quis cautio. ſequitur Bal. in conſi. v. inci. quæritur vtrum in 3. parte & Card. in conſi. lxxxvij. inci. videndum eſt de duob. & de priuilegijs paupertatis, & a quib. excuſat paupertas, tradit Fel. in c. ſi qui teſtium. ſup. de teſti. Seb. Sap.
d ¶ Inopiam. Paupertas excuſat a proſecutione appellationis. quod ſequitur Bal. in l. acceptam, in xxxiij. q. in fi. C. de vſu. & ſic non currunt ſibi fatalia, allegl. glo. ordi. quam dicit eſſe. no. dignā in l. ab eo. C. de ap. Contrarium tamē tenuit idem Bald. in l. fi. C. de condi. infer. per gl. in l. cum ita. in prin. l. a. ff. de condi. & demon. & ſic habes hic vnum caſum, in quo paupertas prodeſt, alios quam plures caſus in quibus paupertas prodeſt, vide per D. Alex. poſt Bar. in addi. ibi in l. omnes. C. de anno. & trib. lib. x.
¶ Adde Bal. conſi. cxxj. 2. lib.
e ¶ Facto iudicis. Adde Alex. conſi. lxxij. 3. lib. Pau. de Caſt. conſ. xx. in prima impreſſis.
f Prorogare. Adde Alex. conſi. xxiiij. 4. lib.

publica vtilitate, vt finis ſit litium, cui partes renunciare nō poſſunt. ff. de le. j. l. nemo pōt, & in c. ſi diligenti, de fo. comp. D. An. dicit optime ponderando d. cle. quamdiu, ꝙ nec terminus hominis, nec iuris cōis, vel ſtatuti per viā prorogationis pōt elongari ampliando vel duplicando, vel triplicando; quia hoc non reperitur conceſſum; ſed ſi volunt expreſſo conſenſu ſuper ſedere executioni, bñ poſſunt: & interim ipſo iure nō currit tempus in d. cle. quādiu, & ſic dicit debere intelligi Arch. ij. q. vj. c. anteriorum, ver. ad hoc. quod dicit notādū; quia limitat illam cle. & docet modū illam practicādi. Sed contra hanc opin. adduco. tex. in l. fi. C. de tempo. ap. vbi dicit partes cōuenire poſſe, vt nullū fatale deſ. i. vt nō deſ integer annus. nā primus annus dr primū fatale a fato. i. morte, quia ſicut mors extīguit hoīem. ita lapſus iſtius termini extinguit appellationē, ꝙ latius proſequitur Bal. ibi, & per illum tex. hoc tenuerunt aliqui. vt ibi no. quali poſſint partes renunciare iſtis terminis iuris. ſed mihi plus placet prima ſnīa Io. An. & Do. Ant. vt nō poſſit prorogari, ſed ſupерſederi ſic. Primo qa tex. in cle. expreſſe ita loquitur, dū dicit ꝙ interim nō currit tps; ergo nō loquit in termino prorogato; quia tūc currit tēpus. Itē ſequeretur abſurdū ꝙ partes poſſent prorogare illud tēpus in mille annos; & ſic inquietaret iudex, reſpu. læderet, partes vexarent litibus, & expenſis, & materia criminibus ꝓberet ex lōga ꝓcertatione: q bus lex obuiare volens præfixit certū terminū, iō nō debent partes huic poſſe renūcia re. Simile in d. l. properandū, & l. nemo poteſt. ff. de le. j. Facit ca. requiſiti, & c. tua, de teſta. Sed qñ volūt ſupерſedere, vt nō currat tēpus; & ſic abſtinere a litigijs, ceſſant oīa iſta mala; & interim poſſet ſequi cōcordia: merito aliud dicendū in prorogatione, aliud vt ſupерſedeaī, & a litigijs interim ceſſeī. Nō ob. d. l. fi. al. pro ꝯrario: qa loquitur in reſtitutione termini; & nō in prorogatione. Reſtitutio vero ꝯcernit ꝓiudiciū partiū, ꝓrogatio, præiudiciū reip. merito primū permittendū eſt partib. & non ſm. Qñque impedimentū prouenit ex facto ſolius appellati, in quo caſu ēt variæ ſunt ſnīæ. Inn. ſentit, vt tps nō currat; ſed potius habeat impeditus annū. Do. de Ro. dec. 99. tenent ꝙ appellanti nō currit tempus. Vñ dicunt ꝙ ſi appellatus interim attētauit; & oportet appellantem agere ſuper attētatis; & ſi egit & obtinuit; hoc tempus non computabitur; quia impedimentum præſtitit appellatus, vt l. d. cle. quamdiu; ſecus ſi ſuccubuit; qa ſibiipſi impedimentum pſtitit. Nec ob. d. cle. vbi nō currit. tēpus: quia impedimentū ſurrexit ab expreſſo cōi conſenſu. Do. An. dicit cō muniter teneri, vt deſ actio de dolo ꝯ aduerſarium, hoc dolocut dicef in ſequenti mēbro, all. gl. in auth. ſed lis, C. de tēp. app. & in l. arbitrio. ſ. dolo. ff. de dolo. Sed certe nō video, vñ oriatur hæc cōis opi. q ipſe allegat. nec gloſ. per eum allegatæ hoc dicunt, ſed loquuntur gñaliter in impedimento alicuius, & pñt intelligi in impedimento tertij. Quinimo gl. & Bar. in d. ſ. dolo, potius ſentiunt oppoſitum. ſvt ꝯ aduerſarium doloſum fiat reſtitutio, per l. ait ꝓtor, in fi. ff. ex qui. ca. ma. Ego enim dicerē, in hoc dubio, ꝙ debeat habere ſm annū, quia iura loquuntur generaliter, vt impeditus in primo anno, habeat ſm, ſicut impeditus per iudicem primū, habet ſm, d. l. fin. vel ſaltem ſeruari debet illeſus, vt voluerunt Do. de Rota. nec in iure reperitur ꝯriū. Nec ob. not. in d. ſ. dolo, procedunt. n. qñ dato impedimento, ius ſpecialiter nō prouidet; ſed in caſu noſtro gñaliter ꝓuidet per ſecundi anni dationem. Qñque impedimentū prouenit ex tertio, & tunc cōiter tenetur, vt prius deſ ꝯ eum actio ad intereſſe; & ſi non eſt ſoluendo. reſtituatur ꝯ aduerſarium, vt hic, & in glo. & in iurib. in ea allegatis. Et puto hanc eſſe diuerſitatis rationē inter impedimentū præſtitū ab appellato, & a tertio; quia factum tertij. non debet præiudicare appellato, qui non fuit in culpa. Ideo agitur ꝯ tertiū ad intereſſe; & ſnīa remanet ſalua, & valida: ſed qñ ipſe appellans præſtitit cauſam ſeu impedimentū ceſſat hæc ratio & prouidet ut ſup. dictum eſt. Et per hæc habes primā qōnem declaratam late. † Venio ad ſecundā, nunquid impeditus in ſecundo anno debeat habere tertiū. ſeu debeat conſeruari illæſus a ipſo iure, vt tempus nō curra, vel ſi ſit ſubueniē dum ei per bñficium reſtitutionis? gl. hic recitat duas opi. Vna eſt, vt competat reſtitutio: alia, vt ipſo iure impeditus ſeruetur illæſus, niſi ſit in præiudicium tertij, & in hoc reſidet, & ſequitur Hoſt. maxime inſpecta ſimplicitate iuris canonici, de iudi. c. dilechi, & in eo. c. ad audiētiā. Inn. vī velle, ꝙ vltra ſm fatale, nec tertiū, nec vlterius habebit, ſine reſtitutione; & tunc reſtituetur ad tantum tempus, quantū fuit tēpus impedimenti. Et ꝙ ſit neceſſaria reſtitutio, vī tenere gl. in auth. ei qui, C. de tēp. ap. vī tñ vel. ff. ex q. cau. ma. gl. in c. cū ſit Romana. ſ. e. ſentit, ꝙ datur tertius annus ipſo iure. Io. An. ꝯcordādo dixit, ꝙ aut fuit impedimētū per iudicem, & ſubuenitur ipſo iure: aut proceſſit impedimētū aliunde, & procedit opi. ꝙ deī reſtitutio, & ſolū ad illud tēpus, in quo fuit impeditus. Do. An. dixit ꝙ in caſibus in qbus nō curit ſecundus annus impedito, nō currit ēr tertius: in alijs caſib.

currit, ſed datur reſtitutio ſm tempus læſionis: & in hoc multæ (vt dixi) ſunt varietates. Ego dicerem, ꝙ tñ in duobus caſibus nō currat tēpus ſecundi anni. Primus qñ lis erat in conſiſtorio principis, & impedimentum prouenit ex facto ipſius principis, per d, c. ex inſinuatione, j. eo. & in auth. ſed lis, præal. Secundus, qñ per cōpromiſſum, vel alias, de expreſſo partium conſenſu ſupſedetur negotio, per cle. quādiu, ſal. Nec iſtis caſibus dico dādū tertium annum, ſed ꝙ tempus impedimenti non currit. In alijs vero caſibus credo indiſtincte tēpus currere, & ſententiā trāſire in rem iud. per lapſum biennij: probo per l. fi. C. de tempo. ap. & per auth. ei qui, eo. ti. vbi dicitur, ꝙ iuſte impedito datur ſecundus annus, poſt cuius lapſum ſnīa remanet rata; & ſic apertenit nuit. ꝙ impedimentum in ſecundo anno contingēs nō impedit tranſitum in rem iudi. ſed impedito ſubuenitur per bñficiū reſtitutionis in integ. vt hic notabiliter probatur in verbo. Nolumus, inducendo, vt ſup. fiet reſtitutio vſq; ad tm tps. ḡ tū fuit tps impedimenti, hoc. n. eſt regulare, ut in cle. mia, de in inte. reſtit. cum ibi nota. † Ad tertiā qōnem, nūquid dato impedimēto duplicetur terminus hois, ſicut terminus iuris? Exēplū, iudex dedit menſem ad ſe pſentādum iudici ad quē, appellās aūt fuit impeditus, nūquid debeat habere ſm mēſem, uel qd erit? Inno. hic inſtat, ſed finaliter concludit ꝙ iſtud tempus duplicetur, & eſt cōis concluſio: qa ſuccedit loco termini iuris: debet ergo eorū iure cēſeri, ut ſicut duplicaī annus, ita & iſte terminus Ab hac cōi opi. nō eſſet in iudicio receddū. In ſcholis aūt tenerē oppoſitum, quia iſte terminus datus ad ſe præſentādū, vel proſequēdum. eſt quaſi qdam citatio, ut pſenteт ſe iudici ad quē; ſed natura termini citatorij eſt hæc, ut ſi nō pōt citatus comparere in termino, cōpareat q citius poterit [b], ut probatur in c. cū dilecti, de dolo, & cōr, & in c. cū parati, j. eo. ad idē tex. in ſimili in ca. cupiētes. 1. rñ. de elec. lib. 6. Ratio diuerſitatis eſt; quia terminus anni datur ad proſequēdum, & finiēdum; ſed iſte terminus daī ſolū ad proſequēdū, & nō ex toto ſuccedit loco termini iuris; & per conſequēs nō debet eodem iure cenſeri; maxime quia in termino anni tractaret de maiori ꝓiudicio. † Quarta quæſtio fuit qualiter probabiſ ipedimētū. c Spec. co. ti. ſ. nūc breuiter, ver. quid ergo, dicit ꝙ p iuramētū impediti. Io. An. in addi. dicit hoc procedere, qñ appellaref ad iudicem ualde remotū; quia tunc difficile eſt ſecum adducere teſtes: & ſi dareī terminus ad probandū in partibus, occuparet fore maius tempus, q eſſet tempus ſecundi termini; ſi aūt loci diſtātia nō impedit, debet impedimentum plene probari, ſm eum, & cum hac opi. tranſit hic Domi. An. [d] Sed aduerte, quia credo firmiter, ꝙ ēt data diſtantia locorum nō ſufficiat hoc caſū probare impedimentū per iuramentū. Ratio, quia propter impedimentum non tranſiuit ſententia in rem iud. ut in ea. cum ſit Romana, ſ. e. & d. l. fi. cū ſi. ergo cū hic agaī de maximo ꝓiudicio, & de abdicando iure iam quæſito appellato, per defertionē appellationis, debet impedimentum plene probari, ſicut probari debet in quolibet facto graui, non obſtante locorum diſtantia. Secus dic, ubi non ageretur de dando ſecundo fatali, ſed de dādis alijs
e inducijs non ita præiudicialibus. tunc. n. ſtabitur iuramento [e] impediti, ſecundum Fe. l. conſi. 109 alias. 112. Poteſt in hoc ultimo melius dici. vt arbitrarium ſit, qualiter probetur impedimentum, ut uoluit. Io. An. poſt Archi. in c. de dolo, & cont. lib. vj. quod no. Et pro præcedenti dicto meo uide bon. tex. in d. c. cum ſit, ſup. eod. in eo quod dicit, quod ex euidendi & neceſſaria cauſa debet dari biennium, ſed iuramentum ſolum nō facit cauſam euidentem, facit quod no. in c. pia de excep. libr. vj. Ad
12 quintā qōnē, ꝙ nunqd qdlibet impedimētū in primo anno ſufficiat, ut ſecūdus annus in caſib. in qb. dixi ſm annū indulgēdā?

Et

ADDITIONES.

a ¶ Illeſus. Vide late per Do. Franc. Curtium in conſ. 24 incip. ſuper eo. Seb. Sap.
b ¶ Quam citius poterit. Tu pondera quia præfixio ‘temporis ad ſe præſentandum operatur eundē effectū, quem operatur terminus iuris, vt habetur in c. perſonas, ſup. eod. & in c. cum ſit Romana ſup. eo. ergo. And. Barb.
¶ Probabitur. Impedimentum. Adde Old. conſi. lx. & alleg. conſi. xlix. ij. libr. Seb. Sap.
c ¶ Impedimentum. Vide Bal. in l. ſcire oportet, ſ. ſufficit. ff. de excu. tut. Gemi. in c. cupientes, ſ. inſuper, de elec. in vi. cum multis allegatis per Ale. & Mod. in l. ij. ſ. quod diximus, ff. ſi quis cautio. & per An. in conſi. j. inci. circa modum, col. j.
d ¶ Do. An. Poſſet allegari, quod volunt D. de Ro. deci. cxlix. quos alle. Do. in caperſonas, ſupra eod. pro dicto Io. An. vide ſimile in c. quod ſuper his. de fide inſtr. per Do. Ant. & alios. & quod voluit Bald. in l. aliqñ. ff. de off. procon. & Ang. in l. iniuitus. ſ. is qui. ff. de procu. la. de Belu. in l. j. C. de manda. prin. And. Barba.
e ¶ Stabitur iuramento. Vide tex. contra omnes, in l. fi. ſ. fi. in verſi. euidentiſſimis probationbus, C. de temp. app. vbi non ſufficit probatio per iuramentum. And. Barb.
¶ Quando debeat probari impedimentum, vide Bar. in l. qui commeatus, ff. de re mili. & an impedimentum ſit iuſtum, vel dicatur hoc eſſe arbitrarium vt l. iij. ff. ſi quis cau. & in c. peruenit, xviij. diſt. & no. in c. quapropter, in ſ. illud, de elect. & habetur in c. placuit, xviij. diſt. & no. in ca. quiſquis. xiij. q. v. & in c. ex literis, de in inte. reſti. & in c. ex tranſmiſſa, de procu. Ant. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Et scias q̄ Io. An. [a] tot opi. & tam ꝓfuse recitauit hic, vt ipsemet fateatur in addi. Spe. in ti. de app. in 2. parte super rub. quod dum casus dubius circa hanc mām ꝓtigisset in Curia Romana, non potuit decidi per scripta sua hic, sed ꝑcludendo bī ſm Io. And, & D. Ant. hic assumo tm̄ tres casus videlicet. Qñq; impedimentū fuit in prima parte anni, negligētia in secūda parte. Qñq; eẽ; negligētia in prima, impedimentū in secunda; qñq; & tertio impedimēta fuerūt interuallata; quia qñq; fuit impeditus, qñq; negligēs multis vicibus. In primo casu tene, quod si negligētia sequens fuit tanti tpis, quod potuisset intra illud tp̄s finire appl̄onem suam, nō debet per impedimentū præcedens habere ſm annū: quia negligētia sequēs, habet absorbere illud impedimentū præcedēs. Quare. n. iura dederunt tm̄ tp̄s; nisi quod considerarūt multa impedimēta prouenire posse? Hoc est de mēte Io. An. in loco præalle, & sequif hic D. Ant, & puto verissimum ratione p̄dicta, quicquid senserit Bar. in l. item si appellatio, C. de temp. app. vbi vī velle, quod si impedimentū fuit tanti tpis, intra quod potuisset appl̄onē finire, debet dari secundus annus; & dicit terminū mensis p̄sumptiue sufficere ad appl̄onē finiendā, arg. ibi, ſm hoc sequeretur, quod dato impedimēto in primo mense, & negligētia in 11. mensibus sequentibus, daret̄ secundus annus, quod vī absurdum, & pro hoc allego d. c. cū sit ℈. eo. vbi dī ex necessaria causa, &c. Secundo casu, qñ negligentia præcessit, dic quod si tp̄s diligētiæ fuit tm̄. intra qđ potuisset appl̄onem finire, impedimēto cessante, dēt habere ſm annum, nō obstante priori negligētia. Ratio, quia si impedimentū non fuisset, habuisset effectū suum, & ita sentiunt Io. An. & D. Ant. vbi ℈. sed hoc dictum limita, nisi se strinxisset ad terminum ita arctum, vt quodlibet impedimentū sufficeret ad impediendū finem appl̄onis, nam tunc nō puto subueniendum per l. 2. ff. si quis cau. quia nō est subueniendum ei, qui se multum angustauit, nam debuit cogitare verisimiliter aliqua impedimenta præfutura. Vltimo casu, qñ impedimēta fuerunt interuallata, dic q̄ si tanta fuerunt impedimēta, quod intra tp̄s negligētiæ nō potuisset finire, habebit ſm annum, aliàs secus. Ratio diuersitatis ex se patet, intellige tm̄, quod cessantibus impedimentis, fuisset
b verisimiliter appellationē prosecutus; [b] & sic q̄ suam diligentiā ostendit intra tp̄s impedimēti; quia aliter non cōstaret; impedimētum prestitisse causam. vide quod dixi in simili post Inn. in
33 c. trāsmissa, de præscr. † In vltima q. nunquid post lapsum anni possit iudex à quo si sibi aliter de impedimento appellationis nō ꝓstat, sniam executioni mandare, appellante vlterius nō citato? Inno. hic ꝑcludit, quod mero iure [c] hoc potest; quia non tenetur ad executionis actū, partem citare; dicit tm̄ quod appellans, prudenter facit, si compareat coram iudice à quo; & doceat de impedimento; & si hoc nō obstāte iudex vult procedere ad vlteriora, appellet ad superiorē, fatetur tm̄, quod licet appellans non compareat coram iudice à quo, allegaturus impedimentum; si tm̄ in veritate impedimentum suberat, reuocabitur executio per superiorem, hāc ꝑclusionem recitat Inn. & sequuntur D. de Ro. dec. 349. & Host. hic; qui tm̄ dicit cautius esse, ut appellans citetur, ne postmodum prætextu prætensionis
14 impedimēti, reuocetur executio. † Et no. ex dictis Inn. vnū ad quod solet multum allegari. ſquod iudex potest sniam exequi, parte vlterius nō citata: sed tu vide eundem Inn. in c. cū super, ℈. ti. proxi. vbi dicit procedere, qñ executio fit in rebus adiudicatis per sniam; secus in alijs rebus: quia tū c nedum citatio; sed quædam summaria cognitio præcedere debet per l. à diuo Pio. §. in venditione, ff. de re iud. & sic tempera dictū Inn. hic, & vide plenius per Bar. in loco prox. alle. vbi respectu executionis dicit, quod si snia fuit lata in quantitate, vel in genere, debet pars citari in executionis actu: si vero sup specie; & tūc aut executio est faciēda in alia specie puta pp defectū speciei adiudicatæ; & requiritur citatio, si vero in specie adiudicata; tūc nō requirī citatio, sed quoddam præceptū de exequendo, post qđ auferī res manu militari. vt in l. q restituere, ff. de rei ven. hæc procedūt, qñ fuit appellatū, vel certū est impedimētū nō sufficisse in primo anno. In dubio vero crederem indistincte, citationē
d præmittendā, [d] licet sit facienda executio in rebus adiudicatis.
15 Moueor, [e] quia vbicumq; absenti potest competere defensio,
e semper requiritur citatio, ēt in nototij, vt dixi, ℈. eo. c. cū sit; sed in casu nostro pōt competere defensio; quia forte appellator fuit impeditus in primo anno, ergo est facienda citatio, ītē video, quod iura sp exigūt citationē, & summariā cognitionē in executionis actu, qñ verisimiliter pōt defensio competere parti, vt clare colligī ex d. l. à diuo Pio, & ex prædictis, sed in casu nostro pōt defensio competere parti: ergo &c. Nec ob. si dicas præsumptionem esse ℨ appellantem ex lapsu primi fatalis; ga dico hanc præsumptionem non sufficere, vt sine citatione spo
16 lietur re sua: ex quo pōt sibi aliqua defensio competere. † Hoc apertissime probo in simili per c. licet eps, de præben. li. 6. & ca. ordinarij, de of. ord. eo. li. in quib. iurib. dī, quod licet per adeptionē secundæ ecclesiæ curatæ vacet prima ipso iure, vt in c. de multa, de præben. non tñ potest eps illum spoliare citatione prius nō facta; quia posset sibi defensio competere, puta dilegatio, vel quid simile, & sic sunt ibi duo tex. notabiliter probantes, quod licet ℨ absentem sit præsumptio iuris; nō tñ ex hoc debet priuari possessione sua, citatione nō præmissa. ita, clarius me infero ad propositum, & sic putarem, quod executio non
f posset fieri appellatore nō citato. [f] & si de facto fieret, deberet incontinenti de facto reuocari, argum. in c. cum causa, de offi. deleg. & in c. conquerente, de offi. ord.

ADDITIONES.

a ¶ Io. An. Et vide de hoc gl. in c. fi. in fi. de elect. in 6. plene Ang. in auth. ei qui, ca pria. C. de tempo. ap. Et de isto arti. vide elegantissime per Ang. in consi. 297. inc. in Dei noie, & suæ matris, & vide quod plenissime scribit Ro. post Bar. in l. & ideo hæsitatur, ff. de ver. ob. & Arch. 2. q. 6. in summa, circa finem vbi dicit, quod propter impedimentum vnius diei tantum in primo fatali datur ipso iure absque aliqua restitutione secundus annus; sed si fuerit impeditus in secundo anno, solum restituitur ad tempus; quo fuit impeditus, & de ista quæstione vide etiam Pet. Cy. & Bal. in d. auth. ei qui. & per Io. And. in addi. Spe. in rub. eiusdem tit. de ap. & quod no. Bar. & Bal. post Abb. in cle. j. de in integ. rest.

¶ Adde quod scripta Io. And. hic alle. sunt videnda orginaliter per Old. consi. 157. & vide Ro. consi. 316.

b ¶ Prosecutus. Adde Bar. in auth. si appellatione, C. de temp. ap. & in l. præsen. ff. de ap. Bar. in l. 2. §. quod diximus, ff. si quis cau. in l. qui commeatus, ff. de re mili. Pau. de Cal. in consi. 21. inci. causa desertionis appellationis, &c.

c ¶ Mero iure. Vide. Car. in consi. 32. inc. pro decisione, Fel. in c. ex parte, sup. de rescr. And. Sic. in consi. 37. in 2. vol. Dec. in consi. 97. incip. in casu proposito. Seb. Sap.

d ¶ Præmittendam. Pro dicto Inn. dico fore casum in c. personas, supra eo. ubi sine contradictione stare compellatur, si non potest contradicere, ad quod requiritur citatio, quæ fit ad contradicendum, in l. 2. si per vim vel alio modo, cum si.

e ¶ Moueor. Poterat etiam moneri per no. regu. quæ habet, quod quotiescunq; iudex aliquid facit, non ex officio suo; sed ad instantiam partis, ibi semper de necessitate requiritur citatio alterius partis: vnde si inhibitio per iudicem ecclesiasticum fiat iudici seculari ne procedat in causa; & fiat ad instantiam partis, ibi requiritur quod altera quoque pars citetur. vt in c. Romana. §. vero, & in c. non solum, ad fin. de appel. in 6. ponit no. Fed. de Sen. in consilio, 300. incipien. factum proponitur esse tale, debitor promisit &c. Franc. de Ancha. in consilio 315. incipien. casus talis est post præceptum facti, &c. Imo. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudica. Item Ioan. de Imo. in c. debitores, circa med. & ibi ipse Abb. Pa. de iureiuran. & D. Lau. de Rodul. in tit. not. repe. c. consuluit, de vsur. in q. 131. secus quando iudex ex officio sic procederet, vel inhiberet, non ad instantiam partis, tunc enim non requiritur citatio, ita debet intelligi, quod vult ipse Abba. Pa. in cap. tuam, supra, de ordin. cogni. allegando Innocen. in c. ad nostram, el 2. de iureiu. & veratur regulam ponit Do. Alex. de Imol. in consilio 233. inc. visis actis mihi transmissis, cū alijs ibi per eum allegatis, ergo cum in casu nostro iudex non cognouerit quatur sententiam, proprio officio: sed parte petente & requirente cum prospiciat priuatam vtilitatem per reg. l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de dam. infec. ergo sequitur quod requiritur citatio partis, & cum Pan. hic quod requiratur citatio, tenet Do. Phil. de Peru. repet. super hoc, c. vni. colligit eum cordantias.

¶ Circa hoc an in executione sententiæ sit pars citanda, vide Inn. pulchre examinantem istam materiam in c. ex ratione hoc eo. ti. & Pau. de Leaza. in clē. quamuis. de fo. comp. & Bar. in extraua. ad repri. in gl. incip. hic est casus. & in l. a diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudi. & per Io. And. in c. cum super, eo. tit. & an in tali executione sit necessarius libellus, vide Inno. in c. 1. de rebel. obla. & in c. cum in iure peritus, de off. delega. & per Bar. in l. inter diuersos. ff. de re iud. & per Spe. in ti. de exec. sen. in §. nunc dicendum, in ver. sed pone iudex, & in §. breuiter. & vide Arch. in c. anteriorum, & in c. ab executore, 2. q. 6. Ant. Fran.

f ¶ Non citato. Cautela, tamen est, quod ille qui fuit missus in possessionem dicto per iudicem, petat se in possessione confirmari, vt tradit Alex. in l. 3. §. finita, in fi. ff. de dam. infec. cum allegatis per Deci. hic in fi. adde eundem si cum cessante, in fi. inf. e. & Fel. in c. dilectus filius. i. supra, de resc. & ibi reprob. ad reg. quod tamen spoliatus debet ante omnia restitui. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Arripiens iter ad Papam sine aliqua fraude, eximitur interim à iurisdictione cuiuscunque iudicis, vt contra ipsum interim non procedatur. nu. 3.*
2 *Clausula appellatione remota, non tollit, q̄ antequam quis citetur, non possit aliquo respectu iurisdictio iudicis suspendi.*
4 *Absens etiam causa reipublicæ, potest pati possessionem ex primo decreto; nisi accesserit ad sedem Apostolicam.*
5 *Citari potest subditus, ubique existens, per suum ordinarium. Citari potest quis extra territorium citantis.*

CAP. IX.

Meminimus, Si reus post citationē, vel notitiam literarum iuit ad Curiam, delegatus in causa procedet, aliàs nō; & h. d. c. suggestum, ℨ. eo. Casus literalis. Aliqua causa commissa est alicui, appellatione remota, iudex citat reū, ille statim mittit nuncium ad Papā pro causa illa. ille venit allegans, quod nuncium suum pp causam illam, missit ad Papam. quęritur, an debeat in causa procedere, vel nō? Rñdet Papa, quod propterea nō admittat, quo minus procedat in causa, ſm formam iuris, si vero ante citationem iter arripuit tunc iudex procedere non debet. hoc vltimum hodie non tenet, ℨ. eod. c. vt debitus. B. No. primo, quod arreptio itineris ad principem adeundum, nō suspendit indistincte iurisdictionem delegati,

1 delegati, etiam apostolici. † No. secundo, quod itinerās ex iusta causa ad Papam, omni fraude cessante, eximit interim à iurisdictione cuiuscunq; iudicis; vt ℨ eum interim minime procedatur, ꝓcor. c. vnicū, ℨ. de cle. peregri. & ℨ. dicam latius cū gl. † No.
2 tertio, quod cla, appellatione remota, non tollit suspensionē, quæ sit ex itineris arreptione ante citationē, vel notitiā literarū. Op. ℨ tex. in eo, quod requirit citationē præcessisse itinerationem; ad hoc vt iurisdō iudicis non suspendatur. vnde ob. c. suggestum, ℨ. eo. vbi sufficit notitia literarum. So. gl. j. fatetur ℨ. ruum, & bene, vnde per illū tex. extenditur iste; nam vnū ius supletur per aliud † Sed ℨ hūc tex. opp. de c. vt debitus, ℨ. eod. vbi
3 patet, quod missio nuncij ad curiā nihil operatur, quo minus mittēs possit interim in partibus ꝓuenīri. Sol. glo. dicit, hodie hoc c. esse correctum; quia ad euitandū ꝓuentionē nō sufficit misisse nūciū ad curiā; sicut nec prodest habere literas priores, quæ nō sunt iudici pōtatæ, vt in d. c. debitus, sed in gl. non bene loquit in missione nuncij, sed in eo, q personaliter iter arripuit, & ob. hoc forte gl. formatur q. in eo, qui non misit nuncium; sed in propria persona iuit ad curiā, nūquid possit ℨ eum procedi in partib. si conueniatur corā ordinario, vel delegato; & intellige, qñ iter arripuit ante omnē literarum noticiā, seu conuentionē de eo factam, sed in hoc glo. ponit duas opi. Primo ſuam, vt pp hoc non ſuspendatur iudicis iurisdictio, nam etsi literas reporter, sibitū prodesse nō vī, eum iam esset prætentus, vt d. c. vt debitus. Nec ob. c. dilecti, & c. vt nostrum, ℨ. eo. vbi patet, qđ arreptio itineris, habet vim appellationis, quod procedit qñ arreptio fit post inchoatā causam, & dicendū, vt ibi no. Secūdo ponit glo. opi. Tanc. ℨriam, dicentis, qđ si bona fide, & sine fraude iuit, non debet ℨ eum procedi. Et idē tenuit Host. hic allegans ēt decretalem vnicam, de cler. peregri. sequitur etiam D. Ant. sed tu vide de hac materia latius per Inn. in d. c. vt debitus. Ex cuius dictis pōt elici hæc ꝓclusio, quod itinerans ad Papam, ex iusta causa siue in fauorem suum, siue alterius, est sub protectione apostolica, vt interim ℨ eum procedatur in partibus, &
4 defenditur talis nō virtute appellationis, sed per ti. de cleri. peregri. ℨ. ti. prox. † Ex his pōt rñderi ad legē ignorare, C. de restit. in integ. ex qua posset fieri forte ℨrium ℨ prædicta. Nam ibi ℨ absentem causa reipu. qui non dimisit procuratorem, proceditur ad decisionē huius c. sed factum hic narratur; licet quidā
5 notandū, & hoc obtinet vigore tit. ℨ. de cler. peregri. quod est perpetuo menti tenendū, & dicam in d. c. vno. Ex his etiam infero, quod clausula appellatione remota, hic apposita, nihil operatur ad decisionē huius c. sed ℨtiū sentiant; sed primum tenet Io. And. & cōiter Doc. sequuntur. † Quærebat hic Abb. vltra gl. an ordinarius posset subditū suū, vbiq; citare? & dicit, quod in qōne facti fuit ꝓsulta curia Romana, dū vellet ordinarius citare subditū suū ibi existentē, & latitantem, & responderunt curiales, q̄ qñque curia seruauerat, q̄ ibi non posset ordinarius citare subditū; sed hoc postea mutauit, quia per id multi corū excessus occultabant; & sic dicit in illo casu fuisse seruatū, Io. An. remittit ad no. per eū in c. Romana, §. ℨhentes, de foro competen. lib. 6. Ego remitto te ad ea, quæ longe plenius dixi in capitu. fina. de foro competenti, sed no. quod dictum est, supra de Romana curia, & vide ibi, ℨ. &c:

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ex falsa causa interposita, non astringit iudicem à quo, quin possit ad ulteriora procedere. 11.*
2 *Appellatio super vno articulo, quo casu faciat superfederi in tota causa. 3. 4. 6.*
5 *Iudex appellationis ex quo recipit appellationem emissam ex probabili causa, potest inhibere iudici à quo, ne procedat super principali.*
Appellatione verificata, annullantur omnia attentata per iudicē à quo, post ip̄sam appellationem.
7 *Appellatio à tortura, deuoluit totam causam ad iudicem ad quem.*
8 *Appellatio ab una causa ꝑnitus separata ab alia, etiam si sit causa reconuentionis, non deuoluit aliam ad iudicem ad quem.*
9 *Appellatio ab vno articulo, tunc deuoluit totam causam ad iudicem ad quem, quando appellans vult; aliàs eo tacente secus est; iudice à quo procedente ad vlteriora.*
10 *Exceptio falsi aliquando potest opponi ante lit. cont. tantum, aliquando post sententiam, vide hic exempla.*
11 *Appellatio ante grauamen non admittitur.*
12 *Appellans non debet statim emissa appellatione recedere, sed debet expectare, an iudex admittat, vel non.*
13 *Iudex si viderit quod excipiens malitiose excipiat, non debet talem exceptionem admittere, nec de appellatione curare.*

CAP. X.

Super eo, Super sedet articulo, in quo appellatū est, ēt rinō pōt. h. d. inhærēdo lfę; sed ℨ. multū restringet. Duo sunt dicta, ſm. ibi. Si aūt. Prima pars cōiter nō summat, pp varietatē le

1 cturarū, sed ſm veriorē intellm, possumus sic summare. † Non obstāte appl̄one ex falsa cā interposita, pōt iudex ad vlteriora procedere. Casus lite. Causa cōmissa est alicui, reus aliq̄ exceptionē obijcit in cā illa: pp quā exceptionē appellatur. quæriß, vtrū iudex ea nō obstante, possit in principali procedere? Rñdet Papa, quod eidē exceptioni erit merito supersedendū. Et si principalis causa, sine illa terminari nō possit, ei ēt nihilo minus supersedeat. In fi. ponit alia dubitatio, Eccle li. 3te. opponit reus, q̄ per falli suggestionē literæ sint impetratæ: q̄rif, an hec exceptio sit admittēda? Rñdet Pa. qđ pp hoc, nō est differēda snia.
2 Ber. † primo iudicē debere supersedere in tota cā; licet appl̄o interponatur super certo articulo, quod est indubitatū, si causa principalis est ita ꝑnexa illi articulo, vt sine eo decidi nō possit. Quid aūt si nō est ita ꝑnexa. ℨ. subijcia. Gl. j. quærit, qñ habet locū iste tex. Rñdet, qđ pōt procedere, tā ante lit. ꝓ. quā post. Exemplum primi qñ opponitur aliqua exceptio dilatoria probabilis; vt puta quod rescriptū est surreptitium, vel opponitur iudicem esse excōicatū, vel quid simile, & à grauamine illato ꝓtingit appellari. Exemplum secundi, qñ opponitur peremptoria post lit. ꝓtest. vt puta pactum de non petendo, vel ꝓsanguinitatis exceptio ℨ tetentem vxorem, vel quid simile. † Sed nunc
3 quæro, qñ principalis qō terminari non potest sine articulo appellationis, & qñ potest? Sol. gl. ij. & iij. ponunt exempla primi, vt patet in executionib. iudicialibus, de quibus 3. q. 1. c. prius, §. aliqñ. Item in pacto de non petendo, vt præscriptio, & consimiles, sed gl. non ponit exempla secundi, qñ. ſ. possit causa terminari sine illo articulo, à quo fuit appellatum; sed multa exēpla poni possunt. Primo pone, quod fuit appellatum à cōdem natione expensarum, ratione contumaciæ, nam sine ista potest expediri qō principalis. Item pone exemplum, si appellet in ex-
4 ceptione compensationis, & multis alijs simi. † His aūt præmissis opp. fortiter ℨ tex. vī. n. q̄ siue articulus, in quo fuit appellatum, sit connexus causæ principali, siue non; nunquam posset iudex procedere ad vlteriora; quia non teneor rñdere coram iudice, q me grauauit, ℨ. eo. c. ad hæc. Sol. glo. hic in ver. terminari, fatetur ℨrium. Ad ipsum tex. respondet, quod ualet hic arg. a ℨrio sensu. Idē hic Host. adducentes illud gñale dictū, nil
a fore innouādū, appellatione pendente. [a] ℨ. e. c. dilectis, † Et quia
5 iudex appellationis, ex quo recipit appellationē, vt emissam ex
b causa probabili, potest inhibere [b] iudici a quo, ne procedat in principali, inf. eo. c. Romana. §. quod si, lib. 6. & melius facit ſm Io. An. quia verificata appellatione, omnia facta post illam per iudicem à quo, reuocantur per modum nullitatis, inf. eo. c. non
c solum, lib. 6. Idē [c] finaliter tenuit Inn. hic, D. Ant. post multa sentit nouū intellectum, vt ante inhibitoriā, seu dilationem, vel iustificationē appellationis, possit iudex a quo, procedere sup causa principali, nō connexa articulo appellationis; nec reuocabitur sic attētatū iustificata postea appl̄one, quasi iniuste processerit: secus, si processisset in causa ꝑnexa articulo appellationis,
6 hoc. n. casu procedit c. non solū, ꝑalle. ſm eū. † Et quanquā hec lec. videatur prima fronte demulcere aures, & ꝑuenire superficiei huius literæ: tñ veritate inspecta, non puto verā; & semper secutus sum cōem opi. prędictam, vt indistincte iudex à quo, nō
d possit procedere super illa causa. [d] Primo adduco c. si à iudice, eo. tit. lib. 6. vbi dī, quod si appellaui a grauamine mihi illato per iudicem, non teneor amplius ꝓparere ad citationem suā in illa causa; nisi me citet ad audiendā reuocationē grauaminis. Vnde pondero exceptionē, quæ firmat regulam in non exceptis, 32. q. 7. c. Dñs, & in c. 2. de coniu. lepro. Ad idem ille tex. in fi. vbi dī, quod reuocato grauamine, ex tūc potest procedere ad vlteriora: ergo non prius. Secundo principaliter adduco c. cum qui, de do. & contu. lib. 6. vbi dī, qđ appellatione interposita ab interlocutoria, seu grauamine, non tenetur iudex amplius appellantē citare; quasi sit ꝓtumax sup tota causa; ergo appellatio operatur respectu totius causæ: aliàs dixisset quod in sequentib. actib. dēt citare appellantē, & pro hoc facit quod ibi no. in gl. Tertio
7 facit illud c. nō solū, gñaliter loquens. † Quarto induco tex. in l. si quis prouocatione, C. eo. tit. vbi dī, quod appellatio interposita, super iniuria illata pura a tortura, suspendit iurisdictionē in tota causa; & eam deuoluit ad superiorem, quam lec. sequunt ibi gl. Bar. & alij; & sic articul[9] appellationis erat ibi separatus à causa

ADDITIONES.

a ¶ Appellatione pendente. Adde qualiter intelligatur hoc dictum Fede. consi. 224.
b ¶ Potest inhibere. Dic tu distinguendo, vt per Lanfran. de Oriano. in c. quoniam contra, nu. 66. & 67. & ibi in apost. Celsi. in versi. pendente, supra de probatio. Zach.
c ¶ Idem, Circa hunc intellectum, vide Alex. in consi. 89. inc. diligenter considerationis, in primo vol. Seb. Sap.
d ¶ Super illa causa. Adde q̄ Fed. consi. 401. dicit quod postquam iudex appellationi detulit, omnis iurisdictio translata est in iudicem ad quem: adeo quod de consensu partium non posset amplius de causa cognoscere, nisi remitteretur per iudicem ad quem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

causa principali; & nihilo minus iurisdictio in tota causa deuoluitur ad superiorem. Et elegãter pro hac opi. facit c. solicitudinẽ, ℨ. de vbi dicã: & hanc opi. sequitur Inn. in c. quia pg, & c. cum nobis, de ele. † Secus tñ dicit ibi, vbi duæ causæ separatæ essent cõtã iudice, tũc n. ẽt si vna sit quentionis, alia reconuentionis; appellatio in vna non deuoluitur in alia; & hoc vltimũ voluit hic Vin. de quo in Spe. in tit. de recon. in fi. §. pe. Et bene hoc vltimum, quia limitat iura; & maxime illã l. si quis prouocatione. Vltimo adduco æquitatẽ maximã, nam durum est dicere istũ appellantẽ, arctari ad comparendũ in eadem causa, coram diuersis iudicib. ℨ c. dispendia §. reus quoq; de resc. lib. 6. põt etiã adduci alia rõ nõ minus fortis. Continentia causæ diuidi non debet in c. j. de cã pos. & proprie. l nulli, C. de iud. Nõ ergo dẽt esse vnus iudex vnius articuli; & alius iudex totius causę. Finge, n. appellationẽ postea iustificatã. Ecce, qđ causa principalis deuoluetur ad superiorẽ, vt in c. vt debitus, ℨ. eo. & sic apparet istũ iudicẽ, à quo, processisse tpe, quo erat in pendenti, an esset futurus iudex. Ad istũ tex. potest rñderi primo, vt dicit hic glo. qđ nõ valet arg. a ℨrio sensu; tum quia reperitur ℨrium in iure, vt ℨ. dixi; tum quia resultaret praeuus, & absonus intellectus, iuxta no. in c. publicato, de ele. nec est hoc nouum, & inusitatum in iure, ad hoc c. quanto, de vsur. † Secundo potest rñderi, vt procedat, appellatore consentiente, eo autem resistente, secus est dicendũ. Tertio potest intelligi, qñ iudex arbitratur appellationẽ esse iniustam. tunc n. ex æquitate potest supersedere in articulo appellationis & procedere in causa principali. Inn. ponit alium intellectũ, vt procedatur in causa principali, ſ. coram iudice petenti: sed non placet mihi iste intellectus; quia diuidit continentiam causæ, ℨ l. j, & ij. ff. de qui re. apud eundem iudi. d. c. j. de causa pos. & proprie. Ex quibus omnibus concludo, qđ appellatio ab interlocutoria seu grauamine, si est legitima, suspẽdit iurisdictionẽ iudicis a quo, respectu totius causæ; siue causa principalis sit connexa articulo appellationis, sine nõ; secus respectu causæ separatæ. † Opp. ℨ secundam partem c. & vĩ, quod legitima sit appellatio, si non admittatur exceptio falsi, vt §. de resci. c. cæterum, & c. olim. facit de cri. fal. per totũ. Sol. gl. fi. dupliciter, primo quod tex. debet intelligi, cũ falsitas nude allegatur, non aũt exhibetur probatio: ideo non curandum, arg. in l. metum, C. quod met. cau. Secundo potest intelligi in exceptione falsi suggestione proposita post lit. cont. Nam cum sit dilatoria, debet proponi ante lit. cont. & nõ postea. Et intellige ſm Io. And. & bene, qñ opponitur, qđ in rescripto fuit falsum suggestũ: non aũt debet intelligi de exceptione falsitatis, quia illa potest opponi etiã post sñiam §. de excep. c. cum venerabilis, & in c. nostra, §. de proc. & plene dixi in c. licet, §. de prob. † Extra gl. Doc. ponunt alios intellectus, & primo ſm Io. An. potest fieri vis in verbo: Prorupit. i. procul rupit, nõ. ſ. excipiẽdo, sed si simpliciter dicat appello, ne procedatis; quia falsum est rescriptũ, talis. n. appellatio est frustratoria, qa non grauabatur ex eo solo, quod exceptio sibi competebat: sed tũc demũ, cum per iudicẽ nõ esset admissa, inf. e. c. dilecto, vbi de hoc, & §. de testi. c. sigñarunt, vbi ẽt dixi. Et alia lec. est, quod hæc appellatio nõ valet pp gñalitatem ipsius, quæ impedit vim appellationis, multiplex. n. est falsi exceptio, quarũ aliqua impedit, aliqua nõ, debuit ergo appellans specificare, arg. ff. de iure fisc. l. in fraudem, de ele. c. vt quis duas, lib. 6. & l. prætor edixit, ff. de iniur. † Item nõ debet appellans statim emissa voce appel. recedere; sed spectare, an iudex admittat appellationẽ, vel nõ. Alia lec. est, quæ magis Io. And. placet, vt intelligatur, qđ appellatio fuit interposita ex falsa causa. huic. n. appellationi non tenetur iudex deferre; nec debet curare de appellatione, quoniam non reuocatur attentatum, nisi probetur veritas causæ, vt in c. interposita, ℨ. c. tit. & hoc no, † Et adde vnum no. dictũ Inn. [a] in c. post electionem, in fi. de concess. præben. vbi dicit, quod qñ iudex vehementer præsumit contra excipientẽ, quod malitiose excipiatur; nõ debet talem exceptionẽ admittere; nec appellatione curare; quia illa non prodest, nisi probetur veritas causæ, vt supra dixi.

ADDITIO.

a ¶ Dictum Inn. Vide Ale. in cons. 64. inci. habita super contentis, in 1. vol. Pet. de Anch. in cons. 157. inci. ex narratis in facto. Alex. in cons. 17. inci. requisitus in causa, in 1. vol. cum allegatis per Fel. in c. dę cętero, §. de re iud. Sa.

SVMMARIVM.

1 *Appellari potest à grauamine, etiam illato in minimis causis. 2. 3. de iure canonico: sed de iure ciuili secus, & nu. 5. 6.*
4 *Appellari an possit à præstatione alimentorum; vel quando iudex iussit rem exhiberi.*
5 *Causæ minimę dicuntur, quando sumptus litis maiores sunt, quam ipsa causa.*
6 *Expensæ quando excedunt valorem rei, super qua sunt faciendæ, nõ debent fieri, licet aliquis ratione officij sit talem rem obligatus facere.*

CAP. XI.

1 **De appellationibus.** † Breue est, & pp sui breuitatẽ nõ solet summari; sed per alia verba põt sic summari. Etiã pro minoribus. seu leuioribus causis appellari potest. h. d. Casus litera. A minima qẽ inter duos coram iudicibus vertente fuit appellatũ: quęrit vtrũ appellatio teneat? Rñdet Papa, in qualibet causa maiori vel mi-
2 nori potest quis appellare, si grauetur. Ber. † No. qđ appellatio nõ est fundata super quãtitate grauaminis; sed super iniustitia sñiæ, & iniquitate iudicij, ℘cor. l. j. ff. eo. ideo potest appellari, & in minimis causis; quia iniustitia, & iniquitas ita pñt accidere in minimis, sicut etiã in maioribus: & hæc est ratio decidendi vera ad tex. quã sentit gl. hic secunda parte sui. † Et ex hoc, & ex
3 tex. no. quod qñq; curatur etiam de minimis; & hoc qñ ratio quæ est in maioribus militat etiam in minimis; aliàs secus. Et nõ potest rñderi ad c. & si qõnes, de simo. vbi de minimo non curatur. Item in extraordinarijs remediis, rł r non curatur de mi-
a nimis; [a] ideo nõ datur in eis in integ. restł. l. scio, ff. de mino. & de re. eccl. nõ alien. c. pen. secus in ordinarijs, vt hic, & 14. q. fi. c. vnde dicit Lau. se credere, quod etiam pro gallina potest appellari, quod no. & pro eo facit Instł. de re. diuis. §. gallinarũ, cũ ibi
4 gl. † An aũt possit appellari. [b] cum iudex decreuit alimenta prę-
b stari, vel qñ iussit rem exhiberi, vide in Spe. eo. tit. §. in quib. limit.
5 ver. 8. qñ res. † Gl. nostra diuiditur in duas partes. In prima quę-
c rit, quæ dicatur cã minima, ſeu leuis; & ponit multiplices expositiones, quas no. & inter cæteras no. illam qñ sumptus litis maiores sunt, quam ipsa causa, excedit valorem causæ, de quo. ij. q. iij. c. anteriorum, & vide per Bar. in l. mediterraneæ, C. de an. & tri. lib. 10. & auth. nisi breuiores, C. de sen. ex pe. rec. Et sing. dixit Bar. in d. l. mediterraneæ, per illum tex. quem excusări, li nõ fecit id, ad quod faciendũ maior erat sumptus, quam rei agendæ vtilitas. Et sic excutitur prælatus, vel tutor, si nõ mouit causam, qñ maior erat sumptus iudicialis, quã vtilitas causæ; & idem dicit in similibus, qđ no. vide etiã gl. in c. fi. de re iud. lib. 6. vbi dr arbitrarium, cõsiderata qualitate personarũ, quę dicatur magna causa: & idem no. in d. auth. nisi breuiores. Hoc tũ valet ad aliũ effectũ. l. cũ quæritur, quæ dicatur magna, vel parua causa. Nam respectu huius non est curandũ de iure canonico, sed de iure ciuili sic; quia in modicis causis nõ appellatur dict. auth. nisi canonizata, 2. q. 6. anteriorũ: credo tñ, quod ius canonicũ ponit, quod licet. Nõ licitũ est petere iustitiã de quocunq; grauamine, ticut in simili dr, ita iudicabis magnum, sicut paruum, de iud. c. nouit. Nõ ponit hæc decr. quid expediat: nã non puto expedire viro prudentissimo appellare in minimis negotijs, arg. in c. vnico, de postul. expedit. n. pro paruo incommodo, a strepitu iudiciorum abstinere, vt ibi. & ob hanc causam Apostolus suadet pati iniuriã & fraudẽ potius, quam in iudicio cum fratre. i. cum Christiano
6 contendere. † In 2. parte gl. quærit, quare de iure canonico licet appellare, etiã pro minima causa? & rñdet quod hoc operatur subiectum appellationis, quod constitit in iustitia, & c. vt §. no. Sed dices tu, si hæc est rõ, quare etiam de iure ciuili non appellaſ pro causa minima? dic qđ illud fuit statutum de rigore ℨ iuram. appel. sed ſm canones proceditur mitius, qua ratione specta, potest a quocunque grauamine appellari, vt optime dicit glossa, in l. j. ff. a quibus appellą, non licet, in fine, quod nota.

ADDITIONES.

a ¶ De minimis. Quando de minimis ratio habeatur, vide Ias. in auth. qui cum C. de sacrof. eccl. & in l. sciendum, ff. qui latisd. cog. cum infinitis cõgestis per Corse. in tract. de minimis, inserto in tract. de Regia potest. Seb. Sap.

b ¶ Appellari. De hoc vide opti. tex. in l. fi. ff. de ap. recł. & ibi Bar. in prin. & Bal. in l. nemo clericus, C. de iudi. Trin.

c ¶ Minima. Communiter concludunt Doct. qđ relinquitur arbitrio iudicis inspecta personarum qualitate, secundum gl. Bar. & Doct. in auth. nisi breuiores, C. de sen. ex breuic. recł. Bar. in l. diuus, ff. de bo. dam. licet Bal. in l. 2. vers. quæro iuxta hæc, quæ dicantur causæ minimæ, C. de peda. iudi. expresse voluerit causas breuiores esse illas quæ sunt à centum aureis infra; & hoc ipse ponderasse, velle Bar. in l. Imperium, circa fi. in ver. 6. est iurisdictio minima, ff. de iurisd. om. iud. quod multum not. quod est valde vtile, si est verum. Ad multa: cum in causis breuioribus non requiratur libellus, nec sententia scripta. d. auth. nisi breuiores, & in eis semiplena probatio habetur pro plena, secundum gl. Bar. & Doc. in l. admonendi, ff. de iureiur. & in specie pronit. D. Matth. in not. 2. & 3. facit quod in simili dicit in specie Albe. de Rosate in l. in bonæ fidei, C. de rebus cred. quod si esset quæstio inter duos cives de 250. florenis, diceretur causa magna: sed inter duos reges diceretur modica & parua. & hoc vltimum de regibus vult etiam Bal. in l. sed & si fuit conperit, ff. de iudi. §. 1. circa fi. Sed quod sit arbitrarium iudici inspecta qualitate personarum, vide Bar. in auth. minoris debitor, C. qui da. tu. posł. & idem Bar. in d. l. admonendi, quod licet causa principalis sit magna; si tamen ista ipsum quæstio de possessione, causa censetur modica & parua, & expresse sequitur D. Ant. in c. fi. de iureiuran.

¶ Quæ dicatur esse causa magna, vel parua, absque dubio dicas illam opin. esse veram, vt istud relinquatur arbitrio iudicis, per illam glo. in l. illiciras, §. veritas, ff. de offi. præs. quæ dixit quòd porcellus rustici dicitur oculus vicini, inspecta qualitate ipsius rustici, & vide Ro. & Lanfr. de Oria, qui plene examinant istum passum, in l. fi constante, in prin. ff. Solut. matr. Ant. Fran.

¶ Adde quæ dicatur dos magna vel parua. Bal. cons. 267. 2. lib. & dicit Perillis eius, cons. 223. & Rֹ. cons. 50. quòd excusatur administrator, respectu cum non exigit propter impensas maiores exactione.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Appellari potest de iure canonico, etiam ante sententiam; sed non de iure ciuili regulariter. 3. vbi ponuntur casus excepti*
Recusari non potest iudex sine causa rationabili.
Tempus datum ad causam decidendã, incipit a die præsentati rescripti.
2 *Appellare pot de iure canonico, quandocunque pars sentit se grauatã.*
3 *A datione torturæ, potest quis appellare, antequam detur.*
4 *Litigator, potest in quacunque parte iudicij petere se remitti ad iudicem ecclesiasticum, cum monumentis causæ; & hoc ex speciali priuilegio ecclesiæ.*
Priuilegium concessum ecclesiæ per Imperatorem, non potest per ipsum amplius reuocari.
5 *Instantia quæ de iure canonico non perit.*
6 *Appellans temere de iure canonico non punitur; de iure ciuili sic.*
7 *Sententia in dubio intelligitur de diffinitiua.*
Rescriptum an det iurisdictionem a tempore datæ ipsius rescripti, vel a tempore præsentationis.
8 *In appella. ab interlocutoria, debet inesse causa, & legitima, in appella. diffinitiua secus.*
9 *Appellatio, & recusatio, non semper iudicantur a pari; nisi in quibusdã casib. hic expressis.*
10 *Appellatione remota, siue ex forma iuris communis, siue rescripti; an censeatur remota recusatio.*
Clausula, appellatione remota, an extendatur ad omnem appellationem, vel ad friuolam tantum.
11 *Dies præsentationis rescripti, an computetur in termino.*
12 *Tunc, ista dictio denotat extremitatem temporis.*
Omne tempus currit de momento ad momentum regulariter, vbi aliud inire non exprimatur. 14. nisi quis impediatur impedimẽto iuris. 15.
13 *A, ista dictio quandoque est exclusiua, & quandoque inclusiua.*
15 *Iudex commissarius si reperit se legatum tempore, quo sibi præsentatur rescriptum, an tempus in rescripto cotẽtũ, currat a die præsentationis.*
16 *Iudex, cui est commissa causa terminãda intra breuiorem terminum termino iuris, an possit abbreuiare dilationes, & in ipsis non seruare ius commune, ad hoc, vt in termino sibi præfixo possit causam terminare.*
Terminus datus ad causam expediendam de consensu partium, est cẽsendus peremptorius; nec pars auditur petens terminũ ad probandũ; nec ab hoc appellabit, nisi fuerit in excogitato impedimento, vel consensu vtriusq; partis. 20. sed qđ si de cõsensu vnius partis, vide numero. 19.
17 *Iudex non restituit quem ad suas defensiones, finito officio ipsius iudicis.*
Sententia non est ferenda, quando causa adhuc est dubia, licet tempus datum ad sententiandum sit iam in fine.
Terminus datus ad causam expediendam per superiorem, potest consen su partium prorogari.
18 *Dilationes sunt minuendæ, maxime quando causa est commissa breui tẽpore terminanda. 16.*
19 *In summariis etiam causis non sunt dandæ tam breues dilationes, intra quas partes non possint docere ius suum.*
21 *Rescriptum, in quo causa committebatur decidenda intra tantum tẽpus impetratũ de communi partium consensu; an, si præsentetur malitiose per reum incipiat currere tempus in præiudicium actoris.*
22 *Iudex, cui fuit mandatum, vt intra certum tempus causam instruat, & instructam remittat mandanti, põt causam remittere non instructam, qui ex defectu partium non potuit hoc facere.*

CAP. II.

1 **Super eo** † Summatur per alia verba; qa propter breuitatẽ, per alios nõ solet summari, & sic. Secundũ canones appellatur etiam ante sententiam; ſm leges non nisi in quibusdam casibus, hoc primo. Appellatio, & recusatio æquiparantur in hoc; quia sicut in appellatione requiritur causa rationabilis: ita & in recusatione. hoc secundo, ſm verum intellectum. Tempus assignatũ iudici ad causam decidendam, incipit currere a tpe præsentationis rescripti. hoc tertio: & tria sunt dicta, q̃ patent per §§. Casus literalis. Secundum canones, & ante sñiam, & post, licet appellare. secundum leges, non põt appellari ante sententiam; nisi in casibus. Item vbicunque appellatio tollitur, & recusatio nõ admittitur. Item si cã committitur terminanda intra certum tempus, illud incipit currere, qñ
2 iudices literas recipiunt. Ber. † No. 1. ex tex. duas regulas, vnam de iure cano. aliam de iure ciuili. Prima est, quod quatuor temporibus potest appellari de iure canonico, intellige cã rationabili subsistẽte. if. eo. c. vt debitus; videlicet ante litẽ contest. post contestationẽ, tẽpore sñiæ; & post ipsius promulgationẽ. adde tempus. f. extra iudiciũ; vt in c. cum sit Romana. §. eo. vel palia verba colligendo mentẽ c. Potes sic ponere regulam, quod vbicunque quis sentit se in iudicio pgrauari, põt appellare de iure cano. extra iudiciũ vero põt cũ grauatur, vel cum suspicat veri-
3 similiter grauari, ℨ. eod. c. bonæ. vbi plene de hoc, & in cle. sicut sñiæ tempus, non admittitur appellatio, quantumcunq; subsit cã grauaminis, nisi in quibusdã casib. Et qui sint isti casus? dic breuiter, quod vbicũq; grauamen illatũ ante sñiam nõ põt reparari in sñia diffinitiua postmodũ ferẽda, ſp potest de iure ciuili appellari, puta si iudex decreuit aliquem torquẽdũ. [a] hoc. n. grauamen torturæ non põt tolli in sñia diffinitiua. l. 2. & ibi plenissime de hoc per Barto. ff. de app. re. & l. ante sñiæ tempus, C. quor. app. non rec. Idem dic. vbi post grauamen nõ expectatur diffinitiua. & ideo si quis pronunciauit se non iudicem; ab hac interlocutoria põt appellari, ẽt de iure ciuili, quia cũ nõ expectetur alia sñia, si non posset ab hac interlocutoria appellari, grauamẽ esset irreuocabile. Ad hoc gl. not. in authẽ. habita, C. ne fil. pro pa. & Bar. in d. l. 2. facit qđ le. & no. in c. significantib. §. de of. dele. † Adde tñ ad prædicta casum sin. de quo. in c. quicunque. 11. q. 1. & recitatur in c. nouit, de iud. habet enim ecclesia ibi priuilegiũ singulare ab Imperatore concessum, vt in quacunque parte litis, possit litigans petere se remitti ad iudicium ecclesiasticum cum munimentis causæ; & quanquam Imperator videatur postmodum illud priuilegium tacite reuocasse: tñ canonistæ dñt illud esse irreuocabile, vt plene no. in d. c. nouit.
5 † Ex omnibus pdictis, & ex tex. potest elici ratio, quare de iure ciuili instantia perit triennio, & nõ de iure canonico, iuxta no. in c. pen. de iud. nam de iure ciuili non admittuntur tot appellationes, sicut de iure can. plerunque enim piret instantia cursu triennij, si a quolibet grauamine posset appellari. Itẽ dic, qđ de iure canonico mitius proceditur, quã de iure ciuili, ideo de iure canonico indistincte appellatur, ita no. dicit gl. ĩ l. j. ff. a qui. ap. nõ licet, in fi. hinc dr quod de iure cano. non punitur temere appellans, sed de iure ciuili sic; l. ab executione, in fi. C. quor.
6 ap. nõ reci. quod an sit verum, dicam in c. vt debitus, ℨ. eo. † No. ibi: In prolatione sñiæ. iudex verbis præcedẽtibus, qđ appellatione sñiæ, intelligitur de diffinitiua, qđ no. probaſ hic, vide tex. iuncta gl. i. c. cum olim. de testi. Not. in §. In causis, quod appellatio,
b & recusatio a pari iudicantur, & vbi tollitur [b] appellatio, censetur sublata recusatio. An hoc sit verum indistincte, dicã sup. gl.
7 pen. † Not. in §. Si autem, quod in tempore pfixo iudici ad cãm decidendam, non consideratur tempus dati rescripti: illud autẽ prius consideratur quoad vim comprehensiuam rescripti. i. ad considerandum quid comprehendat rescriptum, sic intellige. c. si eo tpe, de resci. li. vi. & c. eam te, eo. tit. sed quoad tps præfixũ iudici, inspicit tps ps̃entationis. qa durũ esset, tẽpus antea currere, quã iudici sit præsentatum rescriptum; cum per prius non possit iurisdictionem exercere, vt in c. pastoralis, §. de resci. Prędicta intellige, qñ tempus est diffinitum per numerum dierum, septimanarũ, mensium, vel annorum, vt puta si diceret cãm audias, & decidas intra duos menses, vel duos annos, vel decẽ dies, vel qd simile. Secus si limiterur ad certum diem, puta intra festũ assumptionis, vel vsque ad tale tps; tunc. n. certum est tẽpus post datam currere, & semper labi, ſm Io. And. & placet communiter Doct. & probatur re ipsa. Et p hoc consulũt Docto. vt de pssentatione rescripti fiat instrumentum, vt sic appareat, quanto tẽpore durat iurisdictio. Item quod præsentans sit cautus, ne tale rescriptum præsentet, qñ iudex est impeditus pp absentiã rei,
8 vel aliam iustam cãm, ne tempus inutiliter labaſ. † Op. quod nõ liceat indistincte appellare, etiam de iure canonico, vt c. vt debitus, ℨ. c. cuius contrarium innuit litera. Sol. dicit glo. j. & bñ, text. intelligendũ de appellatione rite, & iuste interposita, nã si appellatur ab interlocutoria, oportet, qp subsit, & exprimaſ cã, vt in ℨ
rio;

ADDITIONES.

a ¶ Torquendum. Et ideo dixit Ang. in cons. casus talis est, pronunciatum fuit. qp licet non possit appellari a sententia diffinitiua lata in possessorio, tamen appellari potest a qualibet interlocutoria in ipso possessorio, ante diffinitiuã: quia grauamẽ illatum per dictam interlocutoriam, non est reparabile. quod est not. & hoc voluit Inno. secundum eum in c. significaueruntˇ, ver. appellare. sup. de testi. Et Adde quod isto casu quãdo grauamẽ nõ potest reparari, in syndicatu, vt est in tortura. quod si iudex iniuste agit inferendo grauamẽ, nedum est licitum appellare, sed etiam potest de facto, & cum armis sibi resistit. ita pulchre dicit Cy. in l. j. in fi. C. vnde vi. ar. d. l. 2. ff. de appella. re. idem tenet Bald. in rep. illius legis primæ, verſicul. xii. quæro an iudici possit resistł & idem Bald. in l. vt vim, in vii. q. ff. de iusti. & iur. D. Alexand. in consilio 276. vbi proprie consuluit in isto casu, quod incipit post redditum primũ cõsiliũ. vbi addit idẽ tenere Paulũ de Leaza. in cõme. ubri. de restit. ipol. & vide omnino per ipsum Pan. in c. fi qñ. §. de offi. deleg. vide quæ scripsi in c. quod ad consultationem, in vlt. no. post Abb. sup. tit. prox. Aeneas Falcon.

¶ Adde Pau. De Cast. cons. 22. in primo impressis.

¶ Circa hoc quando grauamen est irreparabile an possit resisti per vim iudici inferenti grauamen; dicas quod sic, prout videntur tenere Inno. & Ioan. And. in c. cum dilectus, de acc. vbi dicunt quod grauius est grauamen, quod infertur iniuste, quãdo non potest reparari, quam illud quod potest reparari; quia tunc non potest resisti; quamuis vtroque casu quando illud infertur a superiore resistentia de facto esset periculosa. Ant. Franc.

¶ Torquendum Vide Gandi. in tract. maleficio sub rub. de quæstio. & tormẽtis. in 4. col. ver. sed quid de quæstione de facto. & Fran. Brunum in tract. de indiciis, & tortura. Ange. de Aret. in tra. malefic. in verbo fama publica. circa. 13. ver. aduertas tamen. Seb. Sap.

b ¶ Vbi tollitur. Vide Alexan. in rub. ff. de re iudi. vbi Moder. & Alexan. in cons. 50. inci. visis actis causæ. in 2. volu. Mat. in no. 93. inc. no. quod sub hoc vocabulo. And. Sicul. in consi. 31. inci. bene etenim, in 3. vol. & multa etiam vide per Fely. in rubr. sup. de re iud. verſi. scias etiam, quod appellatione sententiæ, vbi late, quomodo intelligatur, verbum sententia in statuto. Seb. Sab.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tio,si a diffinitiua,satis est dicere,appello ab hac sñia,ad hoc l.
9 2.ff.eo.ti.& per gl.in c.cū ecclesia,j.eo. † Op.ꝫ ſm dictum; &
vī quod appellatio, & recusatio in omnibus æquiparentur, vt
patet in d.c.ad hæc, ſ.eo.& c.proposuit,j.eo.Sol.glo.pe.sentit
quod ista æquiparantur,solum quoad formalitatem,vt sicut in
vña exigit expressio causæ legitimæ, ita & in alia;quali dicat,qđ
sicut sine causa non licet appellare,ita nec recusare; quoad alia
vero nō æquiparantur,& hoc placet Io.And.& cōiter Doct. Vi
demus tñ ſm Io. An. quod ab executore nō appellatur; qui tñ
a recusatur,a sed an hoc vltimū sit verū,dic ut dicam j.eo.in c.no
uit. Itē nō appellatur a iudice, nisi grauet, qui tñ bene recusa-
b tur,b & si nō grauet.Præterea appello a iudice, in quem consen
si:quem tñ non recuso,vt in c.insinuante,de of.deleg.iuncto. c.
causam, de re iudi. Item notorie delinquens, qui nō potest ap
pellare,forte potest recusare,vt leg.& no. j. e.in c.cum speciali,
§.j.sed de hoc dic melius vt dicam j.e.in c.proposuit. Itē recu
satur officialis corā ordinario suo,ad ipsum tñ ab illo nō appel
latur vt in c.si ꝫ vnum,in fi.de of.deleg.lib.6. & vide ibi bonam
gl.de hac materia. Aduerte tñ,quia tex.videtur velle, quod ubi
tollitur appellatio,vī sublata etiā recusatio;& vī velle Io. And.
hoc procedere,sine tollatur per ius cōe,exemplum. ſ.c.3.& c.
cū sit,in fi.siue per speciale rescriptum,de rescrip.c.j. de off.de-
leg.c.super qōnē, quod ego intelligo procedere respectu mo
di proponendi,vt sine causa non liceat appellare,vt recusare, vt
ſ.dixi. Item credo hunc text. procedere ſm antiqua tempora;
ſm quæ licebat appellare indistincte; vnde omnis appellatio, q̄
non erat manifeste friuola, desterabat causam ad superiorem,
vt in c.ad Romanam,2.q.6.no.in c.ut debitus,j.eod. Vnde re
motio appellationis facta per ius cōe,vel rescriptum, æquipara
batur respectu appellationis friuolæ,vt sine iusta causa,non lice
ret appellare,quod etiam voluit gl.in l.j.ff.a qui.ap.non licet, in
fi. & illo tpe remota appellatione censebatur remota recusa-
tio,vt hic,vt sine causa nō liceret appellare,ita nec recusare.Ho
die tamē non puto hūc tex procedere;quia remotio appellatio
nis,tollit omnem appellationem; quia in iure nō reperitur spe
cifice permissa,vt leg.& no.in c.pasto. j. eo. Vnde durum esset
dicere,quod per remotionē appellationis non possit quis recu
sare iudicem ex iusta causa;licet nō sit in iure expressa. non. n.
est præsumendū principem voluisse, istum litigare coram iudi
ce suspecto,arg.in c.cum inter, ſ. de exce.imo est dubiū an prin
ceps possit tollere hanc exceptionem recusationis, vt dixi in d.
c.cum inter,& c.ad hæc,de rescrip.Præterea,& fortius,cum ista
recusatio, & appellatio non æquiparentur quoad omnia, vt
patet ex prædictis;ergo remotio vnius nō extenditur ad remo
tionē alterius,in materia odiosa,qualis est ista,arg.in c. statutū,
de elect.lib.6.& facit qđ no.in c.tuæ, de sponsa. & sic intelligo
istū tex.puto tñ q̄ de iure ciuili,respectu delegati, remotio ap
pellationis in rescripto extendatur ad recusationem:quia de iu
re ciuili nō est opus exprimere causam recusationis, vt no. in l.
apertissimi,& l.cum speciali,C. de iud.in c.si ꝫ vnum,de of.dele.
& ideo sicut non licet sine causa appellare, ita nec recusare, vt
11 hic,quod no.† Quæro circa tertium dictū, an dies præsentatio-
nis rescripti,computetur in termino? Gl.fi.dicit quod nō,& al-
legat aliquas concordantias. In ꝫrium alle.l.continuus actus,ff.
de ver.ob.& l.j.§.qui præsens,vbi patet, quod post interrogatio
nem stipulationis, sequi debet rnsio incontinenti, sante quam
ad alios actus diuertatur. Ita vī in proposito dicendum,q̄ incō
tinenti post presentationem literarum,debet tps currere,& nō
expectari aliud tps. Primam opi.q̄ non cōputetur, tenent Inn.
Gof.Phil.& Host.pro quibus facit clc. sicut, eod.tit.& quod ibi
no.in prin.mag.gl.Sed Gui .Naso tenet ꝫrium,dicens tps recep-
e tionis computari,q̄ probat per literam.Ex tunc, c positam in
tex.nam illa dictio,denotat extremitatem temporis, vt est gl.in
c.persona, ſ.eo.& c.quam sit,de ele.lib. 6. aliàs sequeretur ab-
surdū,ſm eum,quod remota iurisdone,posset iudex ea. die pro
cedere ; quia si nō computatur dies inchoandæ iurisdictionis;
12 ergo nec dies finiendæ. † Et hanc opi.credi Io.And, veriorē,&
facit in hoc vnam regulā notabilem, quæ in hoc quotidie alle-
d gatur ,quod omne tps d currit rñr de momento ad momentū,
vbi aliud a iure nō exprimitur;& sic soluit ꝫria, de qb.in gl.& si
milia. In eis. n. specifice cauetur,& hanc opi. sequuntur cōiter
Moderniores; sed vt habeaī rnsio magis specifica ad ꝫria;& in
13 materia habeas bonam theoricam, distingue sic. † Quod q̄nq;
e terminus præfigitur ad certum actum,cū litera A^c apposita nu-
mero dierū,vel annorum,vel mensiū;& tunc illa dies nō com-
putatur in termino;quia hæc litera,a,de nā sua excludit diē,cui
specifice apponitur. Exēplū, si dicatur facies hoc intra 20.dies,
a die p̄sentationis,vide ad hoc bonam gl.in c.statutū, de pb.li.
6.& cle.sicut,de app. Q̄nq; litera,a apponit determinato tpi,vel
statuitur tps simpliciter sine litera,a,vel simili; & tunc rñr currit
tps de momento ad momentum, vt voluit Io.And.exemplū,
iu ra præfigunt terminū 10.dierum ad appellandum,a tpe sniæ:
quo casu tps currit immediatæ à tpe,quo sñia lata fuit, vt leg.&

14 no.in c.quod ad consultationē,de re iudi.& in d.cle.sicut.† Ad
de etiam ad prædicta. glosſ. nota.ff. de diuers. & tempori. pre
scriptio. super rubric. quæ dicit , quòd omnia tempora pre
scriptionum,rñr sunt continua,& concurrunt de momento ad
15 momentum;nisi aliud in iure caueatur. † Nunc extra gl.quæro
ad declarationem materiæ §. fi. quid si iudex fuerit excōicatus
post datam rescripti;& sic ligātus recipit rescriptum, vtrum ha
beat locum finis huius ca. vt tempus currat a die præsentatio
nis literarum Hostien.tenet quod non, cum nec partes, nec iu
dex possint illo tempore procedere,supra titu.proxi.c.ad pre
baudum,ergo non debet currere tempus de rescrip.c. plerum
que,de præscri.c.vigilanti,ff.ad Ter.l.ij.§.confestim,& hoc cō
muniter tenent Docto.sequentes:Sed in contrarium facit, qđ
sup.dixi, omne tempus currere de momento ad momentum
ad idem l.sed si per prætorem,ff ex qui.caus.maio.vbi patet, q̄
impedimentum iudicis,nō impedit cursum temporis; licet de
tur restitutio:facit quod dixi supra c.in c.ex ratione.Sed pro pri
mo dicto communi,facit; quia istud impedimentum iuris, q̄
habet impedire cursum tēporis,vt in c.ga diuersitatē,de cōce
præb.& in l.1.C.de anna.excep.& maxime q̄n impedimentū p
16 cessit cursum tēporis,iuxta no.per Bar.in l.senatus,ff.de of.pre
f fi.facit q̄ dixi in ca.illud de præscr.† Secundo q̄ro, pone q̄ dele
f gans præfixit terminū breuiorem f termino iuris,ſ.triennio,
quid delegatus teneaī obseruare ius cōmune in dilationibus
cōcedēdis?Sol.Inn.instat,& in effectu ꝓcludit, q̄ aut consensu
vtriusq; partis,terminus fuit appositus;aut ad petitionē alterius
tantum.

ADDITIONES.

a ¶ Recusatur.Ista ratio,quam etiam assignat Pan. ipse in d. c.j. de iudi. licet de
coloratatamen est fragilis, & eam reprobat Lu.Ro.in l.ij.ff.de re iud,quia
istum respectum habuissent iura canonica, non limitarent aliquam istam
tiam causæ,quia cum de iure,cano.a quocunque grauamine possit appel
ri &c.vt hic per istum text.certe, cum idē respectus etiā militet in causis ap
pellationis,quod coram iudice appellationis posset appellari a quocunq; gra
uamine,si ille respectus esset in consideratione.l.non debuissent ergo in
ra canonica limitare instantiam causæ appellationis ; & tamen est limita
vt si vnius anni,vel ex causa biennij c.cum sit,supra eo. & tanto plus : quia
in causa appellationis maius præiudicium vertitur.& est no. ad examinē
nem scholarium.Et propterea ausus fuit ipse Lu. Ro. in contingentia
consulere contra istam communem opini . quam tenent omnes legistæ, &
canon.in d.§.pe.quod imo de iure cano. in foro canonico instantia sit limi
tata ad triennium,sicut de iure ciuili l.properandum. in prin. C. de iudi.
ibi per eos.Tamen a communi sententia non est recedendum.ſ. iudicando
& consulendo.sed disputando potest teneri contrarium, prout tenet Inno
do per multas rationes,& fundamenta limitata instantia de iure canonico
sicut de iure ciuili.

b ¶ Recusatur. Gl. in c.si quis in quacunque.ij.q.vj.intelligit istum tex. in spe
tum æquiparat appel.recu.de recusatione simplici,& vaga ; secus de legiti
ma;& per hoc potest dari solu.ad ca.pastoralis,& c.alia,quæ videntur con
traria.

¶ Adde an procedat a pari recusatio, & appellatio, Ro.consi.ccxx.Alexand
consl.lxxxix.j.lib.

c ¶ Ex tunc pro ista parte ego adduco id quod vlt.Bar.in l.j.ff.si quis cau. quod
dies termini non computetur in termino, quando assignatio termini ; fu
pliciter fieret,secus si per dictionem,hinc, puta assignamus terminum hinc
ad x.dies,& quamuis nihil boni ad hoc alleget pro hoc , Lud. Ro.ibi cum
tex.quem reputat vnicum,& sing.in l.placet,cum gl.in ver.ab hinc, C.de fi
ctosan.ec.& sequitur Imo.post Ra.in l.huiusmodi. 2. ff. de verbo. obli. &
hoc operentur istę dictiones hinc,non minus debet posse hæc dictio,ex hac
& ab hinc,positæ in tex.

¶ Adde de hac dictione infra,& a,ab,absque,Oldra.consi xlix.

d ¶ Omne tempus.Vide Bald.in consi.cccl.xxij. inc. proponi.in 2. pars. & multa
congesta per Alex.in l.j.ff.si quis cau. Seb.Sap.

e ¶ Litera,a,Vide,de hoc per Bald.& Paul.de Cast.in l.j.ff.si quis cau. cum mul
tis concor.traditis ibi per Domin.Alex.& ibi per Lud.Ro.quod si assignatus
termini fieret per dictionem supra,vel vltra.

f ¶ Breuiorem. Et qñ cā est commissa iudici decidenda intra certum tempus
breuius termino iuris:an possit amputare dilationes plus solito ; & an pos
sit pars,si sibi sit necessarium petere sibi assignari tantam dilationem ,
absorbeat totum tempus delegationis.vide per Rich.mal.in sua dispu. quæ
incipit ex forma statuti plene per Io.And.in addi. Spe.§.restat,eo.ti.in ad.
inc.Oldradus in sua disput.ver.& quia.per Cy.l.j.C.qui accus.non pot.& in
in l.si cum ipse,ff.de excus.tuto.per Bald. in l.si quando versic. iij. quæritur
C.de testi.imo.in cle.j.ver.iij. q.i si per.de restit.in int.latissime , & melius
per alios,per Bal.in l.si docueris.C.de fal.dominus Ant.in c.licet , de probat
qui ponit,quid faciendum,quando incidunt tot dies feriati,quod absorbeat
totum tempus delegationis.& ad hoc facit c.consultationibus, de offi.dele.
& c.si quis incognitus.xij.q.ij. & gl.in c.puella, xx.q.j. & facit quod elegan
ter no.Bal.in l.j.C.de iura.calum.alle.Spe. in tit.de dila.§.j. ver.sed nunquid
currāt.Item ad hoc facit quod de diebus feriatis incidentibus, not. glo.in c.
placita sęcularia,xv.q.iiij.& glo.in c.fi. de iudi.& quæ ibi scribunt Dominus
Ant.& Docto.Item adde quod not. Imola post. Bald.in l. quamdiu. ij.ff. de
acquir.hære.& Inno.in c.de causis,in glo.j.de offi.deleg.

g ¶ An,& quando dies termini cōputetur in termino,vide in l.j. ff.si quis cau.
& in l.ij.§.sed si maritus,& ibi per Bart.ff.de liber.agno. & per Bal.in l. cum
in §.fin.C.de app.& adde quod terminus potest ex causa per iudicem pro
rogari,vt in Auth.vt liceat ma.& auiæ.in §.ad hæc , & per Cynum,in l.fi.C.
de adulte.& in leg.petendę.C.de in inte.rest.& in l.scire oportet.in §. con
quens,ff.de excus.tuto.& de materia vide plene cap.consuluit, de officio le
legati.Anto.Franc.

tñ.Primo casu debet iudex ita abbreuiare dilationes,quod post
sit in termino sibi præfixo causam decidere: talis enim termin?
est peremptorius reputandus ; & habetur pro conclusione in
2 cā; a vnde illo aduenīente, iudex ad petitionem alterius partis,
sniam dabit. Nec differat ipsam dare ; quantumcunque altera
pars contradicat; & ad probandum de iure suo terminū petat;
& quia sibi denegatur,appellet.quia hoc ipso, qđ ab initio con
sensit in termino , talis est peremptorius reputandus , vt ſ.dixi;
nisi forte nouū & inexcogitatum impedimētū interueniat,qua
re ꝓbationes suas nequiuerit inducere.tūc n.vel iure cōi,vel be
neficio restitutionis in integrū subuenīī,sicut fit in termino iu
ris,vt no.ſ.eo.in c.rōne. Intelligetū,qđ vltra terminū p̄fixū,dila
tiones non dēnt dari;nec in dicta cā procedet;nisi de consensu
partium hoc procedat,vt in c.de causis,de offic.dele. Et hoc sē
tit hic Inn.in gl.& bene loquitur. Intellige ergo p̄dicta,qđ intra
17 terminū sibi præfixum possit restitui in integrū , ratione impe
dimēti, & non vltra. † Quid ergo fiet,si instat finis termini,& cā
nondum est līgda pp probabile impedimētū partis,puto qđ
sniam ferre nō pōt; quia graue est īre dubia certā ferre sniam.
11.q.3. c.graue.oportet ergo q̄ aut cōsensu partiū fiat prorogatio ad certū tps , iuxta c.de causis : aut cām remittat indecisā
18 ad superiorē.de quo vide notata,in d.c.de causis,& quod p Bar.
in l.properandū.C.de jud.† Secundo casu,qñ ad petitionem al
terius partis tm,terminus fuit præfixus;tunc dixit Inn.q̄ ad peti
tionē eiusdē,non differtur sniа vltra tps statutum: quia sic con
sensisse vī;sed alteri parti non præmdicat, quin debeat habere
moderatas dilationes ad probandum de iure suo : iudex tñ dēt
& cogit dilationes iuris diminuere. In hoc enim, vī delegās gra
tiam fecisse impertranti,ſm eum quod no. Pro hoc facit,secun
dum Host. quia si mandatur sniа ferri intra sex, vel intra octo
mēses,nō pōt dari tot, & tāræ inducię; quot, & quātæ dari pōt,
si cā posset durare saltē vsq; ad tps in iure ciuili scriptū, ſ.trien
niū;nā & tūc dēt iudex dilationes restringere. Hinc dicit lex,qđ
b nemo pt inuito iudice,cām protelare,b vt in ea.l. properandū.
19 & alia lex dicit, q̄ sp. dilationum materia est amputanda. C.de
temp.ap.l.2.in prin. † Cauendum tñ est iudici , ſm Inno. ne sic
diminuat,q̄ omnino ius partis pereat;quia de iure suo, nullate
nus, j. tam breuem dilationem docere pt.ad hoc vide bonum
text.in cle.sæpe,de verb.sign.q̄ dicit hoc p̄cauēdū ēt in summa-
20 rijs est ēt de mēte Inn.q̄ pars q̄non ꝓsensit in terminū, dēt hīe
dilationes vlteriores,quā actor qui ꝓsensit.† Fatetur tñ, q̄ dila
tiones datæ illi reo, proderunt ēt actori,vt j. eisdem; possit de
iure suo docere,vt l.petēdæ.C.de temp.in integ.rest.nunquam
21 tñ vltra terminū iudex procedit, nec debit dilationes , nisi hoc
procedat dat ꝓsensu partium,vt dixi in præcedēti membro,qđ
no.† Sed quæro iuxta prædicta:pone q̄ de consensu partium,re
scriptū fuit impetratū,duplicatū;& traditū vtriq; parti: reus au
tem,malitiosē prāueniens;præsentauit illud statim iudici,vt sic
tempus illico incipiat currere in præiudicium actoris: nūquid
statim incipiat currere; an vero spectabitur p̄sentatio faciēda p
actorem cui incumbit onus probandi?Sol.tenūt Inn. quod tps
incipit labi,a prima præsentatione.Fatetur tñ, q̄ si de fraude rei
constiterit est alteri subueniendum; & si tps totum fluxit, ante
suā p̄sentationem,dēt delegās sibi subuenire,ar. de in integ.resti.
ex literis,& ff. de verb.obliga.l.cōtinuus.& j e.c.oblatæ.& reus,
ex malitia sua erit condemnandus in expensis. arg.c. cæterum,
de rescr.vbi actore veniente j.terminū,consentiūt partes in ꝓ
rogatione.& restitutione termini,qui iā fluxerat. arg.ſ. de offi.
dele.c.pastoralis.in fi.ſm eum.Sed tu dic clarius,& la.ius,q̄ aut
reus p̄unit actorē in præsentatione non malitiosē, nec nimiū
præcurrit: & tūc currit tps a die præsentationis suæ;& imputan
dū est actori , qui fuit negligens in iure suo prosequēdo, arg.c.
oblatæ,j.eo.puto tñ subueniēdū, si ex impedimento probabili
non potuit citius comparere, d. c.ex literis, de restit.in integ.tñ
nō succurritur, vt iudex delegatus possit ꝓcedere vltra terminū
ex se;sd dēt sibi succurri p delegātē, aut p via ꝓrogationis faciē
dæ partiū p̄sensu,vt in d.c.de causis. Aut reus malitiosē p̄uenit,
& si totū tps est lapsum ante ꝓparitionē actoris, ita q̄ iudex in
nullo ꝓcessit intra terminū:puto q̄ nō possit ꝓcedere post ter
minū,et in expēsis ꝓdemnādo,vt in d.c.de causis.sed si actor eō
paruit in termino;& allegauit dolum rei pūtando,nisi p̄senserit
prorogari terminū, poterit per iudicem, condemnari in expē
22 sis.ar.c.fi.& qđ ibi no.de reser.& per delegantem poterit subue
niri actori,circa progationē termini. † Vltimo Inno.hic plene
tractat,quid si mandatur iudici, vt j. certū tps cām instruat ; &
ex tūc instructā remittat : an teneatur post terminū remittere,
si cām nō instruxit; forte ex defectu actoris, vel rei,dubiū facit.
quia non potest specifice,adimplere mādatum,cum sibi nō fue
rit commissum,vt cām nude remitteret,sed instructam;nūc aūt
deficit qualitas. Inn.vī concludere, q̄ teneatur ipsam remittere
sicut pōt,& dēt citare partes,vt compareant coram iudice dele
gante:quia licet hic cōcurrāt duo mādata, vnū de instruēdo,&
aliud de remissio ne; tñ ex quo iudex nō pt primum, teneī exe-

qui saltem ſm.facit qđ no.gl.in c.constitutus.de resc. Mihi placet hæc conclusio, & allego ꝓ ea tex.in c.Pisonis, de rest.spol.
facit c.cū dilecti.de do.& cōtu.vide no.In.ſ c.fi.de ac.

ADDITIONES.

a ¶ In causa.Vide Matth.in nota.16. incipien.no. q̄ quandocunque est præfixa.
Alex.in l.properandum,§. & si quidem,C.de iudi.repetentes in 1.admonendi,post Barto.ibi,versi.quæro primo,ff.de iureiu.& Bart.Vero.in cau.xciii.
inci.sæpe contingit,aliàs in caute.67. Seb.Sap.

b ¶ Protelare.Hic dicit Iac. But. in l.3.ff.ad l.Falci.vt refert Pau. de Cast. in d.l.
properandū,q̄ vbicunque iudex videt aliquid fieri ad procrastinationem
litis, debet illud amouere,etiam parte non petente, ne sibi instantia pereat.
Et dicit sing. Barto. & eius dictum solet multum commēndari,in l. Stichus &
Augerius.in eo.tit.ad l.Falc. quod quando iudex videt instantiam causæ pe
rire,potest ex officio etiam parte non petente procedere ad sententiādum,
antequam instantia pereat:licet regulariter non debeat impartiri suum offi
cium irrequisitus, prout referunt idem Pau. & D.Ale.in d.l.properandum.
in prin.& sequitur Imol.multum commendans in c. cum contingat, de iu
reiur. in 10.membro,in 3.q.Bald.in l.i.C.vt quæ desunt aduo.tamen aduer
te,quia licet possit facere si vult , si tamen non faceret , non incurreret pœ
nam aliquam,propter lapsum instantiæ:quia etiam si statutum disponat,q̄
iudex teneatur d.finire causam infr. 10.dies sub pœna centū ducatorum,
prout est in ista ciuitate,intēligitur si fuit requisitus a parte,quod diffinit
alias si labatur instantia,iudex non incurrit pœnam . ita decidit sing. D. Ant.
in c.pe.extra de iud.per reg.l.4.§.hoc autem iudicium.ff.de damn. infec.&
sequitur simpliciter Do. Alex.in d.l. properandum. sed idem tenet Pau. de
Cast.ibi,vbi dicit, quod raro videt istud fieri, quod iudices dent sibi istum
laborem diffiniendi causas si pars non petat ; & tunc tamen non potest eis
negligentia imputari,per regul.d.l.4. & ita intelligi debet Bal.in l.5.§.scien
dum.ff. de ma. conue. vbi dicit esse textum , & melius non probari alibi,
quod iudex teneatur , qui permisit labi instantiam, prout etiam ipse no. in l.
non dubium.C.de legnam. est verum parte requirente.idem tenet ipsemet
Abb.Pan.in d.c. pen.

¶ Adde Angelum consil. ccii. vbi ponit de statuto di Siante, quod causa com
mittatur ad consilium sapientis , quia debet intelligi parte petente.

SVMMARIVM.

1 *Verberans, vel percutiens clericum,non potest absolui nisi a Papa: nisi iniuria fuerit leuis.*
2 *Percutiens clericum , ipso facto incidit in excōicationem maiorem.*
3 *Iudex si non admisit appellationem, non potest appellanti prefigere terminum ad prosequendum.*
4 *Communicantes cum excommunicato, quando incurrant minorem, aut maiorem excommunicationem.*
5 *Verberans clericum,an debeat ipso facto pronunciari excommunicatus: an vero debeant primo recipi probationes*
6 *A pena iuris,non potest appellari: sed bene a sententia iudicis,declarantis illum incidisse in penam iuris.*
7 *In notoriis non requiritur sententia: sed quædam executio: & in eis non seruatur iuris ordo.*
8 *Appellatio an impediat denunciationem excommunicationis.*
9 *Verberans clericum,non debet absolui;nisi prius satisfaciat læso; & nisi ipse vocetur.*

CAP. XIII.

Peruenit, Conuētus super iniuria clerici,vel sup adul-
terio, appellare pt, nisi sit notorius.h.d. cum
c.seq. Cōis diuisio:secūda ibi,fraternitati. Casus literalis. Clerici
conqueruntur coram iudicibus se ab aliquibus vulneratos;vel
aliàs læsos esse:qui malefactores, dum impetūtur, ad apo.se.ap-
pellāt. Respōdet Papa si eorum excessus nō sit notorius,com-
pellendi sunt, vt intra cōueniēs tps, appellationem interpositā
prosequātur. Si vero excessus illorum notorius fuerit,nō obstā
te appellatione illorū denūcādi sunt excōicati,ac vt excōicati
euitādi;donec passis iniuriam satisfaciāt; & cū literis sui iudicis,
1 apostolico cōspectui se præsentent. Iter.† No.ex prin.istō fin.
a incidēs a in excōicationem ex percussione clerici , nō absoluīr
nisi a Papa; q̄is læsio in pſonam cōtigerit sine vulneratione.
hoc dico notādum ad limitationem eorū quę no. in c.puenit,
de sen. exc. vbi ſm cōem lec.hī, qđ si iniuria fuit leuis, absoluit
eps.hic habes,q̄ nō omnis sine vulneratione dī leuis.quæ ergo
dicaī leuis,vel atrox,vel mediocris,dic vt hī insti.de iniur.§.at-
trox.ex circūstātiis. n. & qualitate pſonarum hoc deprehendi-
2 tur.† No.2.percutiēs clericū, incidit ipso facto in excōicationē
maiorem. vnde nō solum est priuatus participationē sacramē-
torum, sed etiam cōione fidelium , vt patet ibi cautius cuitare
&c.licet aliud senserit Gra. & minus bñ,in c.ad mensam, §. cui-
3 dēter. 11.q.3. & ibi bo.gl.in ver. ab ingressu.† Item no.ar. opti-
mum,q̄ iudex nō deferēs appellationi ab interlocutoria; sed p
cedēs ad vlteriora, non potest præfigere terminum appellanti,
ad appellationem prosequendam hoc ar.colligo,quia in prin-
cipio,vbi Papa dicit app. recipiendam, mandat terminum præ-
figi. In fin. autem, vbi dicit appellationem non recipiendam,
nullam

ADDITIO.

a ¶ Incidens.Vide Fel.in c.porro.inf.de sent.excom. vbi dicit quod ad hoc vt in
terior a Papa possit absoluere percutientem clericum,requiritur quod ha
beat commissionem a Papa.fallit in legatis qui habent in mandatis. & ibi per
eum,post Abb.& an percutiens veltem clerici, sit excommunicatus , tangit
Fely.in c.a.vers.limita. 1.sup. de fo.compe. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nullam facit mentionem de ꝓfixione termini ;& sic optime facit iste tex pro dicto Inno.in c.fi.de accu.vbi hoc tenet , ꝙ dixi
4 in c.persona,sup.eo. †Vltimo no.bonũ remediũ compescendi laicos,& inducendi eos ad satisfactionẽ pro iniuria personali illata clerico, vt iudex ecclesiasticus ad querelã clerici læsi denũciet illũ malefactorẽ excõicatum ; & compellat populũ ad illũ euitandũ:& dico, ꝙ optima erit cautela , vt iudex tempore denunciationis excoicet omnes , qui secũ cõmunicauerint ante absolutionẽ. Nã timore maioris excõicationis , euitabitur ab omnibus vbi hodie cõmuniter non euitatur ,quia communi-
2 cantes non incurrunt nisi minorẽ.[a] Et ꝙ possit talis sentẽtia ferri,vide Io.An.in c.statutũ,de sen.excõ.li.6.in nouel.licet tex.ibi
5 non bene ponderatus,videatur prima frõte velle ꝯrium. † Sed circa prædicta,& circa.tex.moueo talem quæstionem,nunquid
b iudex [b] ecclesiasticus, possit denunciare illũ percussorẽ excommunicatũ,eo minime vocato,nec aliter prius declarato,ꝙ inciderit in sniam iuris? Dic ꝙ vbi excessus nõ est notorius dẽt iudex illũ prius vocare,& recipere eo psẽte ,pbationes sup facto, & postea cõstito de facto declarare illũ incidisse in sniam iuris. hoc probatur primo notabiliter in c.cum sm leges,de hære.li. 6.vbi patet,ꝙ si allegatur quẽ incidisse,in sniam iuris , nõ debet judex prius procedere ad executionẽ, quã declarauerit illũ incidisse in sniam iuris.Ad idem bo.tex.de iure ciuili , licet non ita clarus,in l.eius qui delatorẽ,ff.de iure fisc. & ibi per Bar.Et ꝙ de beat vocare reum quoad materiã excõmunicationis , vide bo. glo.iuncto tex.in clc.præsenti,de cẽs.in clc.j.de pœn.in verbo. ꝺmode,& in clc.2.e.tit.in verbo ꝓfiteri;& i c.sacro,i verbo,ꝙ-
6 stitẽrit,de sen.exc.† Ab hac tñ declaratione ꝑt appellari,ga licet nõ possit appellari a pœna iuris,ut in c.quia nos,ꝯ.eo.& l. si qua pœna,ff.de ver.sig.potest tamen appellari a snia iudicis declarantis illũ incidisse in pœnã iuris; quia illa declaratio est snia hominis,& nõ iuris.ad hoc vide gl.no.in c.cupientes.§.ꝙ si per vigin-
c ti.in ver.priuatos.de elc.lib.6.q̃ semp tenebis menti; [c] & si non appellat, tũc dẽt procedere index ad denũciationẽ ; & nõ prius
7 vt hic dr.Si vero excessus est notorius,tũc nõ oportet , ꝙ hæc solennitas adhibeatur:sed põt eũ denunciare , & facere arctius eũ euitari modo ꝺicto,vt est tex.hic quẽ.no.appellatione non obstante ga notorius criminosus,non auditur appellans , facit dictũ Inno.in c.ex parte,il j.de verb.sig.ubi dicit , ꝙ in notorijs non requirit ꝓprie snia,sed fit ꝙdam iuris executio,facit ꝙ leg. & not.in Lictus fustium,ff.de his q no.insa & c. qñ , de fil.præsbyter.vbi tex.no.& menti semper tenendus , dicit , ꝙ ista notoria nõ sunt in iudicio adducenda:limita tamen secũdum quod no.in c.vestra,de coha.cler.& mu.vbi dixi , & præmissam conclusionem aperte tenent Host. & Io.And.in c. reprehensibilis. ꝯ. eod. & ibi videtur text. sm vnum intellectum , quem ponit
8 ibi Host.† Opp. ult.ꝯ tex. vī enim , ꝙ appellatio nunquam habeat impedire denunciationẽ excommunicationis per c. pastoralis,inf. eod. quia denunciatio non ligat ; & ideo nihil noui facit iudex.Sol.dico ꝯrium procedere , quando constat de excõmunicatione,& sequiẽ ab ea appellatio , vt cãm deuoluat ad superiorẽ.talis enim apellatio non impedit denunciationẽ futurã,quia ex quo non sũspendit excõicationẽ prius latam, non potest sũspendere denunciationẽ:quia illa necessario sequitur excõicationem præcedentem.si enim est excommunicatus, ergo debet uitari.Sed hic loquimur, qñ reuocabatur in dubium, vtrum incidisset in excommunicationẽ . quo casu appellatio debet admitti,ne iste sine causa infamet , & ab alijs iniuste vite-
9 tur.† Vltimo not.ex fi.literæ ibi.Donec passis iniuriam satisfaciant, &c. ꝙ percutiens clericũ nõ debet absolui per superiorẽ donec satisfecerit lesso facit c.parochianos, ꝯ. de sen. excõ.vbi vide tex.cũ gl.ideo curia Romana seruat, quando aliquẽ mandat absolui,vt pr ius satisfaciat læsoꝫ& credo indubitanter illum læsum uocandũ sup satisfactione sua; & hoc est aperte de mente gl.in ca.parochianos.præalleg.quam.no. etiam vbi tractabitur coram quo iudice æstimabitur hæc iniuria.

ADDITIONES.

a ¶ Non incurrunt nisi minorem.Adde quid in papa, quando scienter cum ex communicato publico,& notorio communicat:Fely.in c.nulli,col.fi.uer.& quod Papa non possit,inf.de excom. Zach.

b ¶ Nunquid iudex. Vide D.Bar.Soc.in consil.inferto inter consilia Do. Franç. Curtu.nu.xx.colum.6.Roma.consi.482.incip.in casu præmisso,col.fi.versi. tertio.dico. Seb.Sap.

c ¶ Tenebis menti.Adde Rom.consil.482.vbi tenet , quod requiratur citatio, cum quis declaratur excommunicatus , cuius contrarium tenet Federi. de Sen.consili. 119. & cxviii.& quod appelletur a declaratione , per Rom. sing.suis fol.ꝯ.

SVMMARIVM.

1 *Adulterium est de foro ecclesiastico,non solum quando agitur ad separationem thori: sed etiam quando agitur ad vindictam.*
Matrimonium est magnum sacramentum in ecclesia Dei.
2 *Super notorijs non est de facili procedendum antequam constet , an sit in veritate notorium.*
Testes deponentes super notorio,& non reddentes causam scientiæ suf-
ficientem licet de causa non interogentur, non probant . idem quando deponunt de aliquo , quod non ita de facili percipitur iudicio intellectus.
3 *Super notorio non debet pati iudex quod fiat processus.*
4 *In appellatione a diffinitiua regulariter non exprimitur causa.*
In notorijs quando appelletur.
Appellatio quando requirat expressionem causæ.

CAP. XIIII.

a Consuluit. [a] Summatum est,ꝯ.c.prox. & secũda pars
1 ibi:Consultationi.† No. arg. ex tex. ꝙ in dex ecclesiasticus,potest procedere ꝯ laicos,adulteria commitentes;licet non agatur principaliter ad separationẽ thori ; sed ad vindictam ; & hoc quia adulteri dicunt sacrilegi, C.de adul. l.quamuis,in fi.cum matrimonium sit magnũ sacramẽtũ in ecclesia Dei,vt de biga.c.debitum.& hoc tene, quicquid sentiebat Ioan. Andr.in capi. fina. de foro competen.libro 6.vbi dicit quod adulterium est de foro ecclesiæ,dũtaxat,qñ agitur ad
2 compe. vbi plenius dixi post gl. † Nor. secũdo nõ esse de facili procedendum super aliquo tanq notorio,quia multa dicũt notoria,ꝙ nõ sunt;& ad hoc quotidie allegat hæc litera.ex quo refero ad vnũ no.dictũ,ꝙ si testis simpliciter dicit factũ esse notoriũ;& aliter cãm nõ reddit,ẽt nõ interrogatus a iudice,nõ probat;ga notorii de facili non cõprehendit sensũ corporis ; iudicio boni intellectus;adeo ꝙ ẽt periti titubant,an & qñ fa-
b dicat notorium.[b] vñ alibi dicit gl.no. de notorio loquimur ; quid sit notorii,ignoramus.2.q.j.c.manifesta,ꝓ ꝑdictis vide no nã theoricã Inn.in c.cũ cãm, de testi , & Bartol.in trac. de te ubi dñt non valere dictum testis,qñ deponit super eo, ꝙ pe tur iudicio intellectus;& nõ cum modico discursu,si nõ re cãm dicti sui licet de cã nõ fuerit interrogatus,& ratione h dicti dixi.in d.c.cũ cãm.vbi vide.facit ẽt ꝙ no.Bar. de teste de nente super fama,in l.de minore.§.tormenta,ff.de quæst.& no.
3 no.ga sæpe accidit,& vide ꝙ dixi in d.c.cũ cãm. †Not.terrio. tex.iudicem nõ debere admittere processum faciendũ sup torio pp hæc verba gũralia,multa dicuñ notoria &c. Si.n
4 tus est, nõ dẽt de hoc curare.† Vltimo opp.ꝯ tex.vī.n.ꝙ.h nihil operet:quia aut quis grauat,& sp põt appellare, siue fa sit notorii,siue nõ:aut nõ grauat,& nõ põt appellare , vt in debitus, ꝯ.eo.Sol.Inno.fatet ꝯriũ.sed Host. dicit, ꝙ vbi cr est notorii,non potest de facili quis grauari,nisi iudex exce ret modũ.c.3.de offic.ordin.licet Ioan.And. dicat ꝙ iura in dunt,ꝙ notorius per appellationẽ nõ euitet correctionẽ c nis;quasi illud nõ cõmiserit, ꝙ facit occultus . Ego resp formalius,saluãdo hoc c.& similia iura;ga in facto occulto, mittit quis appellãs a diffinitiua,quãtuncũq; cãm nõ exp appellãdi,quia saltem habet locũ illud. Non probatum pro bo.&c. Nec regulariter cogitur quis in appellatione a diffi tia,exprimere causam appellandi,ff.eo.l.j.in fi.cum seq.no. cũ in ecclesia. ꝯ. eo. sed in facto notorio nõ audiet appella diffinitiua cã legitima ossũsante notoriũ,nõ expressa, vt in Romana. §.si aũt post snam , ꝯ.eo.li. 6.& in hoc casu inte hunc tex.& similia iura,q̃ faciunt differẽtiã inter notoriũ, & cultũ,& vide Inno.in c.pastoralis.§.præterea , de offi.dele cuius dictis elicio not.conclusionẽ,ꝙ vbicunq; ſus pro hinc pellationẽ nunq̃ iudex teneat deferre appellationi: nisi cã leg ma in ea exprimatur & ita limita iura quæ dicunt, ꝙ in app tione a diffinitiua,nõ est necesse causam exprimere, facit que le.& not.in c.quod ad consultationem,de sent.& re iud.

ADDITIONES.

a ¶ Cõsuluit.Vide Bal.in l.addictos circa mediũ,C.de epis.audi.vbi Bal.hoc plius , quod hic dr non appellari a sententia lata super delicto notorio ro,sed etiam si sit lata super notorio vehementis præsumptionis ; & ita xit essa de mente Inno.& Adde Bald.in l.addictos,C.de app.& de hoc pleniſſime per D.An.in rep.c.vestra. de coha.cle.& mu.in antep. char. Doc.in c.Romana.§.sin autem,vbi bo.tex. de app.in vj.& per Do. Alex. Imo.in l.constitutiones,ff.eo. in addi. ad Bar. vbi ultra iltum casum e rat multos alios,in quib.non licet app.& Casus,in quib.in appel.a d ua requiritur expressio causæ.& Adde Bal.in l,minorib.in iiij.no.C.de qui.ut indi.& in l.j.C.si de mo.pos.l.2.in prin.C.quo.ap.nõ re.& in l.C. lit.contest.per Bar.in fi.in 2.col.ff.de appel.re. & per Imol.in l.1.§. fi d eod.de app.& in illis locis reperies nonnullos casus, in quibus etiam q do appellatur a diffinitiua,requiritur expressio causæ.

b ¶ Notorium.Vide Are.in consi.cxlv.col.vii.Card. in clem.pastoralis , in not.de re iudic.& quod debeat constare de notorio antequam super rio aliquid disponatur, tenet Card.in consi.liiii.incip.in elucidationẽ colum.& R.o.consi.xlii.incip.visis.

SVMMARIVM.

2 *Per appellationem interpositam extra iudicium, non tenetur aduersarius ire,vel mittere nuncium ad iudicem,ad quem.*
2 *Lex, vel alia dispositio non exprimens causam,debet considerari , quia sit fundata in ratione naturali ; & iudex illum rationem debet interpretari.*
3 *Appellatio ad quid fuerit inuenta.*

4 *Appellatio,regulariter,debet fieri coram iudice,a quo.*
Appellatio quando interponitur,non requirit præsentiam appellati;sed sufficit,quod sibi intimetur , nu.6.& 7.
5 *Appellatio si facta sit in absentia iudicis,a quo, quia ad vlteriora processit ignorans appellationem,valebit processus coram eo agitatus; ni si pars appellata hoc sciuerit,& omnino litigauerit,intellige,vt infra, num.8.*
6 *Malitia probatur ex coniecturis , id est quod pars aliquid fecerit malitiose.*

CAP. XV.

Suggestum. Hoc c.summatum est, ꝯ.eo.in c.memi-
nimus,& dic,vt ibi. communis diuisio.
secunda,ibi:Tuæ.Casus ſralis. Aliqui opprimuntur ab aduersa
rijs,propter quod appellant;& cum ipsi oppressi,& grauati iter
arripiunt ad appellationem prosequẽdam,aduersarij illorũ co-
gnoscentes appõnem interpositã;nec vadunt;nec mittunt ad
presentiam Papę:sed cũ intelligũt illos literas reportasse,appel
lant & iter arripiunt ad Papam,vt sic aduersarios eludant;Sug-
gestum fuit dño Papæ vñ mandat,quatenus , si quis deprehen-
sus fuerit hoc ex fraude vel malitia facere,appõni suæ nullate-
nus deferatur;& iudex in cã procedat , quia decretalis illa, qua
ipsi hoc facere præsumunt, non ad deprimendã cuiuscunq; iu-
2 stitiam facta est,sed ad remouendum iniquum grauamen.Ber.
† No.1.ꝙ per appõnem interpositam ex iudicium , non tenet aduersarius ire,vel mittere nuncium ad iudicẽ, ad quem:qđ dixi post gl.in c.cum sit Romana, ꝯ.eo.& hoc limita,nisi in casib.
in quibus citatio fit a iure,vt in c.j. de ele.lib.6.& in cle.cãm,eo.
2 tit.& in c.cordi,de app.lib.6.cum si. † No.2.ꝙ vbicunque ius ali-
quid statuit,causam non exprimens; si possumus coniecturare
rationem naturalem illius dispositionis,debemus ad limites il
lius rationis seu causæ dispositionem generalem restringere,&
a illam dispositionem seruare, vt ratio naturalis interpretata mi
b liter.ad hoc no.dictũ Cy.[b] & Bal.in l.non dubium , C.de legi.& in l.scire oportet,§.sufficit,ff.de excu.tut.& ibi bo.tex.facit c.se
cundo requiris,in fi.ꝯ.eo.Nam in c.meminimus, ꝯ.eo. simplr
erat statutum de non procedendo ꝯ tales itinerantes ad Pa. &
hic Papa non disponendo de nouo , sed respondendo quid iu-
ris,illã decretalem restringit ad limites rationis,quare fuit indu
2 cta appõ,& quare illa decre.emanauit.† Vltimo no. quare fuit
inuenta appõ. Appõnis enim fuit principalis cã, vt grauamen
inflictum repararetur; non aũt ad deprimendam iustitiã alicu-
ius,debemus ergo considerare nãm cuiusq; rei,& sm eam re ip
sa vti.vide tex.in l.j.ff.eo.vbi dicitur, ꝙ ad coercendã iniquitatẽ
iudicis,& imperitiam corrigendam,fuit appellatio introducta.
Adde & tertiam cãm,vt s.captus ex propria ignorãtia in prima
instantia,possit releuari in secunda ; hẽt enim in appõne locũ
illud vulgare dictum,nõ probatũ probabo, nõ oppositũ oppo
nam.l.per hanc,C.de temp.app.& in c.cum Ioannes,de fi.instr.
ideo cessante iniquitate iudicis,& eius imperitia, põt appellari
pp causam prædictã,vt probaſ in iurib.proxi.alle.Et circa huius
4 c.intellectũ dic,vt dixi, ꝯ.eo.in c.meminimus,& no. ꝯ.c.vt debi
tus.† Quæro,nunquid appõ sit interponenda in præsentia iudi
cis?Gl.prima hic colligit arg. ꝙ non est de necessitate, qa quis
debet appellare,cum scit se esse grauatũ. 2.q. 2.c.biduũ. Ex qua
gl.no.ꝙ talis appõ interposita in iudicis absentia protegit me
a facto iudicis;adeo ꝙ nõ tenebit excõicatio post talem appõ
nem latam,& hoc verum,dummõ malitiose non fiat. Sed in fi.
gl.vī ab hac opi.recedere, dicens hodie nõ valere talem appõ
nem per c.vt debitus,& c.cum speciali,ꝯ.eo.Io.An.dicit,ꝙ ho-
die,qui a pluribus iudicibus vult appellare. potest coram ipsis,
vel maiori parte ipsorum separatim appellare , & separatim a-
postolos petere,vt in cle.si a iudicibus eo.tit. Host. vī inclinare
in primam opi.gl.dicens,ꝙ iura allegata in vltima opin.nõ ob-
stant;loquunt enim de appõnibus factis in iudicio,hic aũt de il
lo,qui appellat ex iudicio,& iter arripuit prosequẽdo,& in hoc
ẽt casu solum iter arreptum bona fide,excusaret sm eum. Lo-
quitur Host.nimis gñaliter & succincte.Aduerte tu latius.nam
Inn.in c.dilecto, ꝯ.eo.sentit primã opi.ſ.ꝙ appõ facta ẽt in ab-
sentia iudicis a quo , eximit appellantem a iurisdictione ipsius ,
arg. ꝯ.eo. c.pastoralis,& 2.q.6.c.biduum.Sed idem Inn.in c.si iu-
stus, ꝯ.eo.tenet vltimam.s.appõnem non valere in absentia fa-
ciam,si potest haberi copia;nisi metus iustus excuset,& vide bo
nã gl.in c.appõ, ꝯ.eo.lib.6.quæ ꝺcludit appellandũ esse in præ-
sentia iudicis;nisi ex iusto metu.d.c.si iustus;& hoc puto verius
per illũ tex.& per d.c.appõ,& 2.q.6.c.biduum.Nã(vt ibi patet)
si haberi põt copia iudicis a quo,corã eo est interponenda ap-
põ;aliàs autem coram iudice ad quem.Et si neutrius copiã ha-
beri potest,appellari debet coram publicis personis d.c.biduũ
no.gl.in cle.j.in ver.maiori,eo.tit.& vī hoc ibi apertissime pro-
bari,& in l.j.§.si quis ipsius, ff.quando appel.sit.& vide ibi gl. Itẽ
aduerte,ꝙ licet requiratur in appõne præsentia iudicis,si habe
ri potest;non tñ sic requiriſ ꝑsentia appellati;sed sufficit,ꝙ fiat
sibi intimatio,vt in d.cle.j.in fi.& in cle.causam quæ,de ele. Cõ
clude tñ mãm sic,ꝙ aut appellaſa iudice; & tũc semper est appellandum in sui presentia, si haberi põt. siue appellẽt in iudicio,siue ex,vt in iurib.præal.& in c.cordi,eo.tit.lib.6.Si appellaſ ab alio ex iudiciũ,satis est ꝙ fiat illi intimatio, sm dispositionẽ cle.cãm quæ,de ele.& hoc qñ appellatio deuoluit cãm ad superiorem,vt in casu c.j.de ele.lib.6.iuncta d.cle.cãm.Si vero qs appellat gũaliter a grauamine,& non ꝯ certã personam, serua cabonę, ꝯ.eo.Et de hac mã vide plene per Pau.de Leaza.in d.cle.
5 cãm,& per Spe.eo.tit.§.qualiter.ver.item cautius, & seq. † Pleniſſime per Lap.alleg.40.qui inter cętera,quo ad mãm nostrã dicit figendo pedem,ꝙ licet appõ ex iusta cã interponaſ in absentia iudicis;non tñ protegit appellantem , donec fuerit intimata iudici;& cũ intimatione peritorũ apostolorũ,vbi peti debẽt.Fateſ tñ,ꝙ si nõ intimetur,nõ vitiaſ ap.ẽt si sine cã fiat in absentia;sed iudex non põt procedere,donec sibi fiat intimatio ; & valebit processus,dũmodo aliàs sit rationabilis;dicit tñ quoad vtilitatem processus sufficere,ꝙ appõ sit intimata parti:qa dolus partis procedentis coram putatiuo iudice ignorante impedimentum,facit,nullũ processum quo ad commodũ partis agitatũ, ad quod facit quod in simili de litigatore corã excõicato scienter no.Io.Cal.in c.ad probandũ,de re iud.Io.And.in c.dilectus,2.de pręb.& ita dicit debere intelligi.c.si duobus, ꝯ.e. & hæc dicta refert & sequitur D.Ant.in d.c.fi.ꝯ.c.limita tñ hoc vltimum dictũ,quoad commodũ partis:nam quoad processũ contumacię punitiuũ pp contemptum iudicis,putat scientiam partis non obesse,per d.c.fi duob. Aduerte diligenter ad ꝑdicta.
6 nã ex his põt elici tres conclusiones notandæ,li sunt veræ.†Pri-
c ma,ꝙ appõ [c] in absentia iudicis : ẽt si ex iusta cã sit interposita, non protegit appellantẽ,a iurisdictione iudicis a quo,donec sibi fuerit intimata appellatio.Secunda ꝯclusio, ꝙ valet appõ in absentia iudicis, ẽt si sine cã rationabili sit interposita ; sed non hẽt ante intimationẽ inualidare iudicis processum.Tertia conclusio,ꝙ scientia partis de appõne aduersarij interposita in absentia iudicis inducit nullitatẽ ꝓcessus,saltem quoad sui cõmo-
7 dum.† Circa primam conclusionẽ ego allego tex. iuncta gl.in ver.obtenta, ꝯ.eo.c.cũ parati,vbi aliqd rãgam. Itẽ optime facit d.c.si duob.vbi patet,ꝙ si iudex ignorat app.interpositam ad superiorem,tenet processus;ergo idem dicendũ , qn ignorat ab eo fuisse appellatũ;& facit quod ibi dixi.sed indubie hæc procedunt,qñ sine cã rõnabili fuit appellatũ in absentia iudicis ; & sic defendi põt secunda conclusio.Sed qñ ex rationabili cã fuit sic interposita,sumus exꝫ casum c.si duobus.nã ibi rõne contumacię valet processus;sed in casu nostro, nulla reperiſ contumacia, vel culpa in appõne,quare nõ intimauit iudici. vñ pp rõnabili tatẽ cãe subsistẽtis,dẽt perinde valere, ac si fuisset interposita ĩ põsentia iudicis; aliàs nõ esset sufficienter prouisum ꝯ probabi
lem metum iudicis,cuius ꝯrium innuit tex.in c.fi.ꝯ.eo.qui est no.ad hanc mãm.& sic põt intelligi Inn.in d.c.dilectus,vbi hoc tenuit. Ad idẽ facit in arg.c.j.de ꝓcesſpb.lib.6.vbi patet,ꝙ excõicatione lata ab ignorãte priuilegiũ illius,quẽ excõicat, non va
8 let.† Quoad tertiã conclusionẽ,non puto,ꝙ processus sit nullus pp scientiã partis,ex quo appe.fuit interposita in absentia sine rõnabili cã,quia cũ talis appõ nõ valuerit, nõ dẽt cũ defendere,vt ꝯ.dixi. Itẽ ꝑsupposita validitate,põt esse. ꝙ ille renũciauerit,ex quo citatus per iudicẽ a quo,nõ ꝓparet,& pars aduersa reperiſ in dolo;ga nõ tenet iura partis aduersæ allegare,vt plene dixi in d.c.si duob.†In gl.fi.in fi.intellige finẽ gl. ꝙ ipso facto
9 vī malitia probata,qñ,ſ.arripuit iter post notitiã iurium qđ expressius voluit Io.An.& satis ꝓbaſ per tex.nã Papa se fundat dũtaxat super facto narrato;& ex facto ꝑsumitur fraus,simile in c. 3.de renun.li.6.facit l.dolũ,C.de dol.Dolus ẽt probatur ex coniecturis;nec potest aliter probari ex dictis iuribus.

ADDITIONES.

a ¶ Seruare.Vide Iaſ in l.illam,col.3,C.de colla.& Do.Franc.Cur.in consi.nono, incip.Ticinensi statuto,col.6.& in consi.80.col.2. in prin.Iasan l.de quibus, col.4.in fi.cum seq.ff.de legi. Seb.Sap.

b ¶ Not.dictum Cyn.not.ad intellectum l.per hanc,C.de temp.app.& similes, q̃ dicunt,quod non probatum in causa principali;potest probari in cã appel. & non producẽtum in causa principali produci potest in causa appell.verũ est,quod pars ignorabat,vel etiam secundum D.Ant.de But.in c.ad audientiam 2.de reſcr.ex alia simili iusta causa ; puta quia pars fuit impedita producere,seu probare in causa principali,poterit in causa appel.secus quando fuit negligens pars producere in causa principali;quia non poterit in cã apta declarat D.An.in d.l.per hanc,quod no.

c ¶ Appellatio.Vide Ang.in consi.130.incip.visis omnibus,& R.o.deci.49.incipitem si appelletur a diffinitiua,in nouis,Lap.in alleg.39.inci.an valeat appel latio. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus qui appellauit,potest interim celebrare diuina, si appareat eum legitime appellasse.num.2.*
2 *Excommunicatio lata post appellationem,est nulla.*
Excommunicatio nulla,an & quo tempore est vitanda.
3 *Iudex delegatus an possit facere quem absolui ad cautelam.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iudicet siue auditores dati in curia ; an habeant ordinariã iurisdictionẽ, De connexis idem est iudicium.

CAP. XVI.

Ad presentiam. † Excõicatus pẽdente cognitione appellationis, absolui põt ad cautelã; & si apparet eum legitime appellasse non punitur pro eo q interim celebrauit diuina. Vel summa aliter, & sic. Si post appellationem excõicatus celebrat diuina, nõ incurrit aliquã irregularitatem, nec ex eo venit puniẽdus si constat appellationem fuisse legitimam. Et primo ponit dationem auditorũ. Secundo actũ ipsorum, ibi. Qui ad obiectionem. Tertio principalem diffinitionem; ibi: Ideoq;. Casus literalis. Inter archiepiscopum Eboracen. & R. presbyterũ, controuersia fuit orta occasione cuiusdam excõicationis in ipsum presbyterũ latæ ab archiepiscopo. Papa cõmisit cãm ipsam episcopo Tusculano, & Cardinali S. Susannæ: corã quibus, pponebat ex parte archiepi, q ipse presbyter post sñiam in se latam, diuina officia celebrauit. Vnde puniri debebat. secundum quod iura requirunt. Ex parte presbyteri rñdebatur, q excõicatio non tenebat, cum esset lata post appellationem legitime interpositã. vñ non debebat puniri; & omnia q̃ facta fuerunt p̃ ipsum, reuocari debebãt in pristinum statũ. Iudices intellecto negocio ; licet presbyter non esset excommunicatus de iure, sed tãtũ de facto, ad cautelam ipsum fecerunt absolui. & iõ mandat papa archiepo, quatenus de cætero dictum presbyterũ non molestet, eo q post excõicationem celebrauit diuina; cum excõicatio illa facta fuerit post appellationẽ legitimam : sed oĩa reducat ad eum statũ,

2 in quo erant tempore appel. emissæ. Ber. † Not. primo, q excõmunicatus post appellationem non tenetur desistere a diuinis

3 officijs; quia talis excõmunicatio nulla est, a vt in c. p tuas, p̃. de sen. excommu. Alij tñ tenentur eum vitare, sm Inno. q tamen non est simpliciter verum. vnde dic, vt hodie habes tex. in c. solet, de sen. excommu. lib. 6. vbi dr, q in iudicijs pendente cognitione nullitatis debet vitari; sed extra iudicium, non; etiam in

3 actibus spiritualibus. † Not. secundo ar. q iudex delegatus, põt facere quem absolui ad cautelam. De hoc tamen est dubium, vide per gl. in d. c. solet, & ad hunc tex. respondetur euitando p̃. rium, q auditores in curia dati, habent ordinariam iurisdictionem: quod tamen ab oĩbus non admittitur, sed vide gl. & Doc. in clemen. auditor. de rescrip. Mihi placet primum dictum, vt delegatus possit : quia licet hoc specifice sibi nõ sit iniunctum;

b tñ est de connexis [b] negotio principali, p hoc bo. tex. in c. prudentiam, §. fin. de offic. deleg. & in simili facit tex. in cap. in causis, iũcta gl. de elect. vbi datus ad eligendũ, potest postulare.

ADDITIONES.

a ¶ Nulla est. Forte hoc est verum, si appellauerit ante excommunicationem; quia post latam, non potest appellare, ut no. glo. in c. cupientes. §. quod per viginti, & ibi Gemin. de elect. lib. 6. & Alex. in l. Imperator, ff. de iure fis. in l. si qua. de verbor. signi. aduerte tamen quod potest appellare a declaratione, per quam incidisset in excõicationẽ, licet ab excõmunicatione non possit, vt prædixi, ita not. Car. in cle. 1. quæstio. 2. de seq. poss. & fruct. Seb. Sap.

b ¶ De connexis. Facit gl. fi. in l. 3. C. si a non comp. iud. fu. appel. vbi dicit glos. quod licet aliàs iudex proprietatis, non possit de possessione cognoscere, vel econtra, est verum dicit glos. nisi aliàs non posset de proprietate cognoscere, nisi de possessione cognoscereť, tunc. n. potest, l. 2. ff. de iurisdict. om. iud.

¶ Adde an delegatus possit facere quem absolui ad cautelam, Oldra. cõs. 45.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo, non habet suspensam iurisdictionem; quin possit fauere ipsi appellationi interpositæ; vide late inf. nu. 4 5.*
2 *Appellans non censetur renunciare appellationi adeundo iudicẽ a quo, super innouatione post appellationem factam.*
3 *Possessorium retinendæ, potest intentari per seruum absente domino, si turbatur in possessione, quam detinet nomine domini.*

CAP. XVII.

Cum teneamus. Si appellans turbatur in possessione, sup qua fuit appellatũ, iudex a quo, põt illam possessionem sibi reformare, appellatione in suo statu permanente. h. d. secundum communem intellectum. Communis diuisio, secunda, ibi. Prudentiæ. Casus liter. Aliquis litigabat coram ordinario sub archiepiscopo Cantuarien. & alicuius grauaminis prætextu ad Papam appellauit, super causa illa, de qua litigabat, pendente appellatione aliquis turbauit possessionẽ ipsius appellantis. quæ fuit archiepiscopus, vtrũ liceat ei reformare possessionem turbatam eo prætermisso, super quo est appellatum. Rñdet Papa, si ad ipsum querela eximde pertenit, ordine iudiciario id sibi licebit; nec propterea in-

1 telligitur appellationi renunciare. Ber. † No. primo, secundum communem intellectum, de quo infero vnum dictum mirabile, q in tendentibus in faciliorem exitum causæ appellationis, iurisdictio iudicis a q tio, non est suspensa; dummodo abstineat a cognitione causæ appellationis. Vnde potest prohibere attẽtanda de facto, & attentata reuocare. & vide ad hoc textum, & gl. not. in c. 2. de matr. con. contra inter. eccle. vbi iudex a quo, præcipit partibus ne appellatione durante super matrimonio, contrahant de nouo matrimonium. facit c. qua fronte, & quod

2 ibi not. inf. eo. & dicam ibi latius. † Not. 2. q appellans adeundo iudicem a quo, non super appellatione interposita; sed super innouatione post appellationẽ, nõ vr renunciare appellationi suæ. Ad idem vide bonam gl. in c. si a iudice, eo. tit. li. 6. & q not. in c. 3. de eo qui mit. in pos. Gl. j. vr ponere vnũ simile in seruo, q potest agere, vt possessio turbata absente dño reformetur, ut in l. 3. C. si per vim vel alio modo; sed hoc simile est multũ a remotis; & ex superuacuo ponitur hic; quia in nullo confert ad intellectũ c. Et forte gl. hoc voluit in isto simili; ga sicut seruus non potest esse in iudicio, vt in l. vix certis, ff. de iudi. & tñ interuenire põt pro recuperatiõe possessionis: ita iudex a quo, põt in his casibus specialibus, & fauorabilibus suã iurisdõnem exerce-

3 re: sed de hoc dic, vt statim dicam cũ gl. seq. † Et aduerte, ga hæc gl. ibi. Etiam turbata, vr sentire, q seruus possit agere absente domino; etiã iterdicto vti possidetis, si turbatur in ea possessione, q̃ detinet noĩe dñi; illa tñ lex prima hic alleg. hoc nõ dicit; sed loquit de illo, qui fuit possessione priuatus; cõiter tñ hic, & ita tenetur, q etiam agat pro turbatione vti pos. per illam rubricã, & super ea no. & per identitatem rõnis, ar. in c. 1. & 2. & c. cũ dilecta, & q no. in cap. ex parte, de restit. spo. † Opp. contra tex. ma-

4 per appellationem nulla remanet iurisdictio, cum transferatur ad superiorẽ, vt in c. vt debitus, ẽ. eo. ergo non potest possessionẽ reformare. Sol. gl. 2. intrat intellectum c. & dicit, q ẽrium loquit in delegato; secus in ordinario, vt hic; ga illius iurisdictio solum susp̃enditur super articulo, super quo fuit appellatum. Ex hoc colligitur prima lect. ad text. ut procedat in ordinario, qui ex iurisdictione generali qua m habet, potest se interponere, & reuocare de facto attentata per partes, vel alios, in præiudicium appellationis; secus in delegato, qui non habet iurisdictionem, nisi super illa causa; quæ videtur suspensa per appellationem. Pet. dixit, quod si plures articuli commissi essent delegato, licet fuerit appellatum in vno, adhuc remanet iudex in

5 aliis. supra eod. ca. super eo. Et circa intellectum cap. multum insistunt Docto. ex quorum dictis ego colligo ex ordine 7. lecturas. Prima, ut loquatur in ordinario, vt supra dixi. Secunda quando appellans innouauit. nam hoc casu videtur renuncie se appellationi suæ: ideo iudex a quo, poterit se interponere. infra eod. cap. an sit. Hæc lect. est vera in se, sed non congrua teræ; tum quia litera loquitur, quando in præiudicium appellantis fuit innouatio facta; tum quia hic se impedit iudex appellatione remanente in statu suo. Tertia lect. quod spoliatio fuit hic facta a tertio. vnde tertius cõuenitur iure ordinario corã iudice, a quo: & intellige virtute suæ gñalis iurisdõnis, quã habet. nam contra tertium innouantẽ non proceditur per vi attentati, sed ordine iudiciario, vide glo. no. in c. non solum in eo. li. 6. Quid autem in delegato, respectu istius tertij? vide q no. in c. j. de offi. dele. Quarta lect. ut intelligat, qñ filius, seu amicus appellantis illius nomine possidens, fuit spoliatus. tunc. n. p cõparitionẽ istius coram iudice a quo, ille absens renunciat appellationi. Sed hęc lect. procedit respectu renunciationis; sed non satisfacit cõtrario ex defectu iurisdictionis iudicis a quo. Quinta lect. q hic nõ loquit de iudice a quo, sed de archiepo Cantuar. q habet priuilegiũ sup tuẽdo iure eorũ, q appellãt ad sedem apostolicam, & multũ placet Host. hæc lect. Mihi aũt minime quia istud c. esset de indubio, & de nihilo quasi nobis seruiret p̃. l. q Labeo, ff. de Car. edic. & cũ in iure peritus, de offi. dele. Sexta lect. q hoc operatur litis pẽdentia. Septima lec. q̃ fit notorietatẽ facti, rõne cuius cessat oĩs suspicio, ẽ. eo. ca. propo-

5 suit. Sed Doct. communiter videntur amplecti istam lectu. rõne nouiter attẽtati, possit iudex a quo, se intromittere, nõ attingendo articulũ appellationis. † Mihi placet hæc lect. vt generaliter procedat tex. tam in ordinario q̃ in delegato, vt appellatione non obstante, possit iudex a quo, reuocare attentata in præiudicium appellationis; licet pendeat cognitio appellationis, dummodo se nõ intromittat principaliter de articulo appellationis, hoc, p̃batur tali ratione. Iurisdõ iudicis ordinarij, vel delegati non extinguit per appellationẽ; ẽt quoad illã cãm, in qua fuit appellatũ; sed tñ suspendit, quatenus versatur cognitio illius appellationis, vt in c. si a iudice, inf. eo. ti. li. 6. vbi iudex a quo citat appellantem ad audiendam reuocationem grauaminis: sic citatus tenetur comparere. Ad idem c. cum cessante, inf. eo. sicut ergo iudex habet exercitium iurisdictionis in reuocando grauamine per se illato; ita in reuocando grauamine illato per aliũ; seu in reuocando attentata in præiudicium appellantis, nam cum causa sit ad eum reditura, appellatione nõ obstante, cata interest fua, vt nihil innouetur. pro hoc q leg. & no. in c. ẽ. c, & in c. qua fronte, ẽ. c. secundũ vnũ intellectũ. Facit no. Fed. consi. 86. vbi dicit, quod iudex a quo, pronunciauit inhibitorium fore ẽtam iudici sæculari; potest post appellationem interpositam inhibere iudici sæculari, ne appella. interposita pendente, procedat. Et pro hoc alle. textum istum: puto tamen, quod si delegatus

gatus detulit appellationi, q non possit amplius se intromittere; quia per appłonem est ab eo abdicata in totum iurisdictio, vt in c. cum appłonibus, eo. tit, lib. 6. secus in ordinario, quia ex generali iurisdictione, quam hẽt, potest se intromittere in nouiter ortis: secundum hoc, sãluo distinctionem, seu differentiã, quam ponit ista gl. inter ordinarium, & delegatum. Simile in c. si quis contra clericum, ẽ. de so. compe. & in c. cum speciali, ẽ. eo. uncto, c. iudex, de offi. deleg. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio generalis, respectu cuiuslibet grauaminis, non valet; nisi restringatur ad certam causam, nu. 3. vbi de veritate, an habeat locum in appellatione extraiudiciali. nu. 6*
2 *Appellatio ab vno articulo, suspendit iurisdictionem iudicis, respectu totius causæ, & hoc si appellator vult.*
4 *Appellari an possit a futuro grauamine ; & quomodo in appellatione extraiudiciali.*
5 *In appellatione tam iudiciali, quam extraiudiciali, an sit causa exprimenda.*
7 *Libellus a quo petitur reuocatio attentatorum post appellationem, quomodo formabitur, siue pendente appellatione iudiciali; siue extraiudiciali.*
8 *Attentata, pendente appellatione iudiciali, vel extraiudiciali, an sint ipso iure irrita, vel veniant irritanda.*

CAP XVIII.

Consuluit † Generalis appellatio, si fiat in oĩbus cãis non valet: si fiat in vna tñ, bene valet. Vel summa sic. Generalis, & vaga appellatio, respectu cuiuslibet grauaminis non valet, sed restricta ad certã cãm sic. seda pars, ibi, Si vero. Casus literalis. Litigantib. aliquibus corã epo & archidiacono Bonon. vna partiũ appłonẽ interposuit ab oĩ grauamine, quod posset sibi contingere. iudices prædicti super hmõi appellatione quid faciendũ esset, Papam consuluerunt. q dñs Pa. rndit huiusmodi appel. non tenere. Si vero ab aliquo iudice super omni grauamine, quod in vna cã sibi posset inferri; q̃q generalis appło sit interposita; appellationi tamen eius ab eodem

2 iudice est deferendũ Ber. † No. q respectu vnius graminis, põt quis appellare a iudice; nõ respectu cuiuslibet grauaminis futuri in eadem cã, & sic vr hic bonus text. sm vnum intellectum, p his, quæ dixi, ẽ. eo. in c. super eo, vt appellatio, respectu vnius articuli, suspẽdat iurisdictionem iudicis quoad totam cãm appel-

3 latore volente † Oppo. contra tex. de c. 2. ẽ. eo. vbi reprobatur appellatio generalis, non restricta ad certam causam; & dic, q principium huius c. concordat cum illa decre. Secunda vero pars limitat illũ tex. & principiũ huius c. Diceres tu, quæ est diuersitatis ratio, quare valet appło respectu vnius causæ tñ; licet generaliter proponatur; & nõ respectu cuiuslibet grauaminis futuri? Sol. dico, q grauamen est immediata cã appellationis, vt in c. fuggestum, ẽ. eo. & ẽ. eo. c. vt debitus, & 2. q. 6. c. ad Romanam. Et respectu cuiuslibet causæ intentandæ in futurũ, nõ põt prætẽdi grauamẽ de præsenti. ergo nec appellatio põt sic interponi; quia vbi deficit cã, cessat effectus, vt in c. cum cessante, ẽ. c. sed quando restringitur ad certam cãm; tunc grauamen præcessit, seu prætenditur de præsenti in aliquo articulo; & pp continentiam. & connexitatẽ seu vnitatem causæ, vr totam cãm quo dammodo contigisse. nã qui aurem hominis tetigit, totum hominem tetigisse vr, de pœn. dist. c. vulgaris, & l. vulgaris, ff. de fur. merito hæc appellatio admittenda est, & valet respectu vnius

a cãæ, gl. ista [a] in fine dicit, q nõ, per c. vt debitus, ẽ. eo. quia necesse est semper exprimere grauamen. Aduerte, quia gl. vr intelle xisse tex. istum, qñ appellatur gñaliter respectu vnius cãæ; nulla appellandi cã expressa; & sic sentit q expresso grauamine, admittitur ẽt ista appło. Et hoc expressius sentit Io. An. in primo intellectu, quem dat ad istũ tex. Dicit enim procedere, aliquo grauamine illato, & appellatione expssa, secuta cãa gñali, vt mo ris est. Vel sm eum intelligatur de generali interposita in causis maioribus; in quibus nõ est necesse causam exprimi, ẽ. eo. c.

b vt debitus. in fi. Inn. vero primo tenuit quod gl. hic dicit, q hoc c. sit correctũ hodie in appellatione iudiciali, [b] In extraiudiciali vero dicit, q valet appellatio, ẽt certo grauamine non expressio; dummodo aliquid fiat, vel dicatur, quare grauamen timeri possit; & grauamen postea subsequat; aĩr dicit non admittẽdã

4 quæ sequi possunt. † Fatetur tñ a futuro grauamine extra iudiciũ appellari posse sic: Appello, ne graues me super tali facto, vel ne quis molestet me super tali possessione; etiam si nulla possona exprimatur in illa. sufficit enim quod fiat ex pluribus conie cturis. ẽ. eo. c. bonæ, & factum sit certum. Ego respectu appło gl. in d. c. bone, vbi plene dicetur, & vide qđ dixi in c. cũ sit Ro-

5 mana, ẽ. eo. † Et puto, q quoad expressionem cãæ, non sit differentia inter iudicialem appellationem, & extraiudicialẽ, per d. c. cordi, & quod ibi no. per gl. in c. considerauimus, de ele. licet enim grauamen non sit semp exprimendũ in appellatione iudiciali, cum possit appellari a futuro grauamine, vt in clem. sicut, ẽ. eo. tit. & ẽ. eo. c. bonæ: causa tñ appellandi, dẽt exprimi p iura prælegata. vñ concludo gñaliter cum gl. q appło iudicialis, vel extraiudicialis, prætextu grauaminis interpolita, non valet,

6 appellandi cã nõ expressa. † Et iste tex. in secũda parte põt intelligi dupliciter. Primo sm antiqua tẽpora, sm quæ non erat necesse exprimere cãm. 2. q. 6. c. ad Romanam; sed satis erat, q appło nõ apparebat manifeste frustratoria, vt no. in d. c. vt debitus. Secũdo põt intelligi, sm hodierna tempora, vt exprimatur grauamen illatum in vno articulo, & subijciatur cła generalis, vide licet & ab omni grauamine, qd mihi põt inferri in hac cã, vt sẽtir Io. And. Sed puto, quod hæc dictio respectu cuiuslibet grauaminis in eadem causa, non sit necessaria; quia li non apponatur; appellatio tñ habet effectum iurisdictionis suspensiuum, respectu totius causæ, vt in c. si a iudice, & c. non solũ, ẽ. eo. lib. 6. dixi plene, ẽ. eo. in c. super eo, sicut superflua est illa clausula, qua hodie cõiter vtunr appellantes, dum. n. appellãt a certo grauamine, expresse subijciunt cãm generalem. l. & alijs rõnibus, & cãis suo loco & tpe proponẽdis. nõ. n. potest iustificari appło ab interlocutoria, nisi ex cãis in ea expssis, vt in cle. j. eo. tit. vñ hę cłe solent apponi ad maiorẽ expressionẽ: cõsulo tñ, vt practica nic tradita obseruetur. pp opi. de quibus in d. c. super eo. nã D. Ansequit hic illã opi. Ioan. An. licet aliud senserit in d. c. super eo.

7 † Extra gl. quæro de practica libellandi, cũ petitur reuocatio attentatorum [c] post appel. Inn. hic dicit non sufficere dicere, peto reuocari oĩa attentata post appe. sed dẽt dicere post, & ẽ. appłonem, qm non oĩa, quæ fiunt post appłonem; sed illa dumtaxat, q̃ fiunt ẽ, reuocanda sunt, vt in c. cum nobis, de elec. & c. auditis, de proc. Host. dicit, q quicquid dicat Inn. curtus iudiciorũ admittit primum libellum: quia intelligit illud, & ẽ, &c. D. Ant. cõcordando dicit, quod in appellatione iudiciali procedit dictum Host. in extraiudiciali vero procedit dictum Inn. quia in extraiudiciali solum reuocant attentata ẽ appell. secus in iudiciali. Pro hac differentia allego Inno. in c. quia propter, & c. cum inter, de elec. vbi hoc tenet. Et diuersitatis rõ est: quia appellatio iudicialis, respectu vnius articuli, suspendit iurisdictionẽ iudicis in tota cã; ideo quicquid iudex facit postmodum in illa causa, in præiudicium appellationis, non valet, vt dixi in d. c. super eo. Sed extraiudicialis appellatio non suspendit potestatẽ competentẽ parti: quia nõ tenetur desistere a iure suo, nisi forte quatenus directe obuiat appłoni; & vide per eundẽ Inn. in c. ad dissoluendum, de desp. impu. Et hoc puto procedere, cum quæritur de validitate gestorũ. Puto tñ quod libellus generaliter [c] concipi, indistincte procedit; quia libellus recipit interpretationem, sm subiectam materiam; & semper dẽt interpretari in fauorẽ libellantis; etiam impropriando verba, si expediat, ad hoc tex. cu gl. no. in c. cõstitutus, de relig. do. & in l. si quis intẽtione amoiqua, ff. de iud. & quod ibi no. Bar. reuocatio tñ non fiet nisi ad iniurtes probationis: facit quod no. in c. cum ad sedem, de rest. spol.

8 Ex his infertur ad q. nunquid attẽtata [d] post app. extraiudicialẽ

d sint ipso iure nulla? D. Ant. allegando Arch. 2. q. 6. in c. quoties, dicit quod nõ: sed venit retractanda: sed innouata post appłonẽ iudicialem, sunt irrita; si cã appel. est expressa; aliàs sunt retractanda. Sed certe hoc dictũ non est verum. nec Arch. ita loquit & ẽ. hoc dictum aperte est tex. in c. ad audientiam, & c. dilecti, ẽ. eo. vbi excommunicatio lata post appel. extraiudicialẽ, est nulla, ad idem c. cũ parati, statim sequens, iuncta gl. in ver. obtenta appellationis, ẽ. eod. Nec video rationem diuersitatis, vtrũ cã appellandi sit iure expressa, vel nõ. Illud enim requiritur, quãdõ

est

ADDITIONES.

a ¶ Glo. ista. Vide Ro. deci. 43. inci. item si appellatur, in tit. de app. antiquis, eo. titu. Deci. in consi. 2. inci. item si appellatur, in nouissimis. Alex. in consil. 80. inci. viso, col. 6. in 1. vol.

b ¶ Iudiciali. An in iudicialibus possit appellari a grauamine futuro, vide per Ant. in c. significauerunt, in 5: col. de testi. & in c. bonæ, in 2. col. uersi. oppo. quod ualet. inf. eod.
¶ Adde Ang. consi. 93. & Paul. de Cast. consi. 22. in primo impressis.
¶ Adde, an in appellatione extraiudiciali sit exprimenda causa, D. de Ro. dec. suis in antiquis, hoc eo. tit.

c ¶ Attentatorum. Qualiter debeat formari libellus super attentatis, appellatione pendente, vide per D. Ant. post Inno. & Host. in c. dilecti, 2. inf. eo. per Archi. 2. q. 6. c. ei qui, §. sunt etiam quorum, & §. fi. ubi dicit quod cautum est propter euitandas omnes difficultates, quod appellans seruet consilium datum per Host. in d. c. dilecti, uidelicet quod dicat peto retractari quicquid post & contra app. in meum præiudicium attentatum est. & uide omnino quod late scripsit D. Ant. in c. cum nobis olim. in 3. & 4. col. de elect. & uide quod ipse no. in c. per tuas, in 2. col. uer. ex his decidit ur, inf. eo. & quod de hoc no. in c. dilecta, in 1. col. de exce.
¶ Attentatorum. Vide Soci. in consi. 45. inci. uisa appellatione, col. p. in j. parte & ibi ponit quomodo differant appellatio iudicialis, & extraiudicialis circa reuocationem attentatorum. Seb. Sap.

d ¶ Attentata. Vide Bal. in consi. 113. incip. proponitur, in 1. parte. Old. in consil. 200. incip. orta materia, Card. in consi. 150. incip. super præmisso, col. 4. in fi. & hæc declara, & restringe, vt per Iaso. in l. 1. col. 1. C. de bon. pos. secun. tab. Seb. Sap.

est adiecta clausula, appellatione remota, vt in c. pasto. ī. e. Ideo concludendo materiam dico sic, ꝙ aut quæritur de innouatione post appel. iudicialē; aut post extraiud. Primo casu, si appellatio est legitima, puta ex grauamine interposita, omnia sunt nulla postmodū innouata; & reuocabuntur per viam attentati, vide tex. no. cū gl. plenissime in c. non solū, eo. tit. lib. 6. Secundo casu, q̄n̄ post appella. extraiudicialē; si appellatio fuit interposita a iudice, non valet quicquid facit iudex, ꝫ appel. vt in d. c. ad audientiam, & d. c. dilecti. Si vero non fuit appellatū a iudice; sed a parte; & tūc si appellatio fuit interposita ex causa probabili, & verisimili; actus postea secutus est nullus, ad hoc c. j. ī. eo. fm le ctu. quam ibi dedi. Nā ibi archiepīs procedebat, vt pars in collatione beneficiorum, ad idem ī. eo. c. bonæ, & dic latius, vt ibi dicetur de effectu istius appel. extraiudicialis. vide etiam per D. Anto. in d. cap. dilecti, infra eo. vbi ex tex. illo colligit, quod attētatum post appellationem extraiudicialem, est ipso iure nullum: quinimo appellatur non vt a parte, sed vt a iudice. Et sic dixit limitandum, quod nota. in cap. considerauimus, de electio, sed distingua causam appellandi, vt supra dixi.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus repellitur, tā à petitione iudiciali, quā extraiudiciali,*
2 *Excommunicationē alterius, potest etiā tertius denunciare; & excipere,*
3 *Legatus principis secularis, potest esse etiam prælatus, vel episcopus.*
4 *Nuncius vel alius creditur, non solum si asserant se aliquem citasse; sed si asserant aliqua, quæ sint vicina & proxima ipsi citationi, nu. 12.*
5 *Præsentiam sui facere dicitur ille, qui exhibet præsentiam suam corporalem; non autem per nuncium, vel epistolam.*
6 *Citatio sine termino valet, & citatus debet comparere, quam citius poterit.*
Citatus si ex impedimento non comparet in termino, debet comparere, quam citius poterit.
7 *Citatus si est in legatione, vel alia expeditione, an dicatur legitime impeditus, adeo quod debeat potius parere illi, à quo habet legationem quā citanti.*
Legatus papæ, est tanquam papa.
8 *Clericus siue alius prælatus, si citetur a duobus superioribus, vno ecclesiastico, & alio temporali, cui debet potius parere.*
9 *Obligatio iurata quæsita alteri non potest etiam per papam tolli.*
10 *Papæ non est obediendum, quando ex tali obedientia verisimiliter timetur scandalum, vel aliquod malum futurum; vel si præcipit contra statutum vniuersalis ecclesiæ.*
11 *Papa in dubio præsumitur moueri ex iusta causa.*
12 *Cui magis credatur nuncio, vel parti, vel notario, & quanta fides adhibeatur istis nunciis.*
13 *Confessio facta calore iracundiæ, non valet, nisi data perseuerantia.*
14 *Excommunicatio fulminata post appellationem, etiam extraiudicialem, non valet. 15.*
15 *Appellatio interposita in absentia iudicis an valeat.*
16 *Obedire tenetur subditus superiori, licet ipse ob hoc appellauerit friuole.*

C A P. XI.

Cum parati. Prætextu appellationis, nō debet subditus ꝓtemnere ordinariū: ita cōiter sum matur, sed certe hæc summatio est nimis gñalis, & de nihilo sert p c. vt debitus, ī. eo. summa ergo sic. Appellatio friuola non excusat inferiorē, quo minus teneat obedire superiori, vt de ꝓtēpru puniat; nisi innocentiā suā aliter purget, & est casus valde no. in eo, ꝙ dixit istū puniēdū. Diuidit, nā primo ponit, qđ opponebat Cardinalis ꝫ ēpm. Secundo excusationē ēpi, ibi: Cūque. Tertio rñsionem ad illā, ibi: Cardinalis. Quarto citationē ēpi, ibi: Nos vero. Casus liter. Ēps Zamoren. quasdā petitiones, per nuncium sui fecit coram dño Papa proponi; quas cū paratus esset admittere. l. Diaconus Card. olim in Hispania legatus, pro posuit ꝫ ipsum, ꝙ cū ad synodum suā eum vocasset, ad eius vocationem contempsit accedere; ꝓp quod ipsum excōicauit; & sic excōicatus se fecit in ēpm confecrari. Cuniq; l. canonicus Sancti Iacobi pro ipso ēpo firmiter assereret, ꝙ erat rūc in legatione regis; & iō ad ipsum venire nō potuit; Cardinalis allegauit eī, & nuncius suus inuenit eum in Salamantina ecclesia, & non in legatione regis. Iterū nuncius ēpi allegauit, ꝙ ab ipso Cardinali appellauerat ante sniam latam. Papa vero his intellectis, ꝓsiderato, ꝙ prætextu appellationis non debuit contemnere. ad vocationē legati venire, præcepit eidem ēpo, quatenus vel in persona propria, vel nūcios idoneos, apostolico ꝓspectui se præsentet, suā si poterit innocentiā ostensurus, Ber, † No. primo excōicatum repellendum, non solum ab eo quod petit in iudicio, vt in c. intelleximus, de iud. sed etiā ab eo, qđ petit extra
2 iudiciū, facit c. pia, de exce. lib. 6. † No. secūdo, ꝙ etiā tertius potest excipere, & denunciare excōicationē alterius; maxime si
3 sit excōicator; licet officium suum sit finitum, vt hic. † Not. tertio, ꝙ prælatus etiam ēps, licite acceptat legationem principis sæcularis: & vide bonum tex. iuncta glo. in c. si episcopus. 18. dist. Idem videtur dicendum in delegatione, vt in c. archi-
4 episcopatu, de rapto. aliquid tetigi in cap. 2. de iud. † No. quarto tex. valde no. qđ nuncij creditur non solum super nuda citatione. sed etiam super his quæ sunt vicina, & proxima citationi vt quia reperit citatum in certo loco, vt ī. latius dicam. Idē no.
5 † ꝙ quis exhibet præsentiam suam per se, vel per nunciū, seu p procuratorem, & sic cōiter notant hic Doct. allegantes c. ēpo. 18. dist. Ego dico, ꝙ fm propriā significationē vocabuli, ille dr se præsentare, qui exhibet præsentiam suam corporalem. hoc patet ex ethymologia vocabuli, ad quod vide bo. gl. quā no. in cle. dudum de sepul. in ver. præsentari: facit quod legi. & no. in c. ea nosc itur. de his, quę fi. a prēla. Et hoc bene notabis, pro statutis & aliis dispositionib. requirentibus p̄sentiam alicuius ad certum actum. & iste tex. pōt adduci ad hāc sniam; quia Papa hoc expressit, vt possit se p̄sentare per nūcios: secus ergo si nō expressisset: vide tñ pro primo d. rex. qui melius facit in c. pen. de in-
6 cal. sed illud procedit pp subiectam mām, & dic vt ibi. † Vltimo no. vnum, ad quod quotidie solet allegari iste tex. & nunq̄ obstante
a uione tradas, ꝙ citatio sine termino* valet & debet comparere: & citatus. quam citius pōt, cū quodam tñ temperamento. non n. tenet illico currere. Pro hoc l. quod dicimus, & l. ratū, ff. de iud. & vide Inn. in c. fi. qui ma. accus. posset, vbi dicit idē esse in citatione generali, vt valeat sine termino mō predicto, ꝙ no. Ad idem facit c. cum dilectus, de dol. & contu. vbi dr, ꝙ non valens comparere in termino p̄fixo, dēt comparere posse modum, quo citius pōt. Ecce ergo, ꝙ secunda citatio remanet ibi sine termino, & vide qđ ibi dixi, & hoc tenent cōiter canonistę. vide Spec. in tit. de cita. §. sequitur, ver. quid si non prefixi. vbi tenet quod s. dixi, licet Cy. aliter senserit in l. ti. C. de fer. sed tene primum, pro
7 quo vltra p̄dicta facit c. cupientes. i. respon. de elect. lib. 6. † Quæro p̄supposito ꝙ iste ēps fuisset tpe citationis legati in legatione regia, an ex hoc fuisset excusatus? sol. gl. 2. primo arguit ꝙ sic. secundo arguit in ī. tertio soluendo distinguit. ꝙ si mādatū regis preuenit mandatum cuiusq; prelati citra Papam, obtemperandum est regi; dummō ab ipso teneat regalia; secus si a Papa vocaī, vel a legato ipsius, qui tenet vicem Papę. No. ex hoc vt timo, legato obediendū tanq̄ Papę; facit quod leg. & no. in c. fi. 93. dist. Sed aduerte, quia gl. videtur ꝫ istum tex. nā si legatio regia non excusasset ēpm a comparēdo corā legato, frustra fuisset hic allegatū, ꝙ nō erat in legatione regis. Item Papa in citatione dicit, ꝙ obtentu appellationis, non decuit contemnere legatum; secus ergo obtentu legationis. nam si legatio non ex-
8 cusasset eum, Papa illā causam consutasset, sicut fecit in appell. No. tamen gl. in alio, in eo, quod sentit ꝙ clericus non obtinet regalia, id est bona fendalia a principe sęculari, non debet pretu vocationis Principis, resistere mandato superioris sui: quia ricus quantumcunque simplex; & maxime si est sacerdos; non subijcitur in aliquo iudici sęculari, vt in c. cum nō ab homine. de iud. imo dignitas sacerdotalis excedit oēm dignitatē sęcularē. 96. dist. c. duo sunt. Et quoad mām gl. dicit Inno. qđ si archiepiscopus vocat episcopum, vel alium prelatū ad concilium, vel ad causam; & Rex ante vel post vocauit eundem, licite potest pretermittere mandatum archiepiscopi, & ire ad regē, cui honor est deferendus per iura, quæ primo allegat glosſ. quod intelligit Host. de tenente regalia. Sed si archiepiscop* precepit, non obstante vocatione regia, debet coram eo comparere, quia magis est obediendum spiritui, quā corpori; & vinculum spirituale est fortius, quam carnale. De Papa dicit, ꝙ sibi semper est obtemperandum relictis omnib. dumodo non p̄cipiat aliquid contra Deum. Et tamen dicit Inno, quod vocatus a diuersis, debet multa reuoluere: debet enim considerare, an vocantes sint pares, & quis primo vocauit. Item quis est in maiori necessitate, arg. in l. ti quis in grauī, §. fi cum omnes. ff. ad Sylle. & contra pupillum, de re iud. Ego arbitror, ꝙ premissa dicta Innocen-

&

A D D I T I O.

a ¶Siue termino. Et idem dicit Bal. in l. sub hac conditione, ff. de cond. & demō. & idem clarius dicit Ang. in l. vt perfectius, C. de anna. exce. dicens ita tenere Spec. in tit. de cita. & de hoc vide etiam per Rom. in l. fi ex legati causa, ff. de ver. b. oblig. vbi dicit quod in citatione extraiudiciali, non requiritur dies & ad hoc dicit esse gl. fi. in ver. requisiuerunt, in cle. 1. de hæret. Sed illa glo. dicio meo non probat hoc, si referatur ad tex. quia loquitur, quando citatio extraiudicialiter est præfixus certus terminus a iure; quo casu fateur quod valeret; & ita intelligitur illa gl. & etiam probant iura per eum allegata. Sed ro magis ad propositum dicas quod licet in citatione non apponatur hora, tamen intelligitur quod citatus debeat comparere hora consueta, secundum Inno. in c. cum nobis olim, de elec. quem refert & sequitur Bal. in c. j. in fin. 4. col. ver. quæro vtrum, in tit. de mili. vasal. qui contu. est. & proprie Inno. in d. c. cum nobis loquitur de citatione extraiudiciali, & vide circa prædicta & ad ea quæ ponit hic D. Ant. plenissime Ro. in repe. rub. ff. de arb. in 6. quæ & copiose & elegante in l. j. §. nunciatio, ff. de ope. nou. nunc. in nouiter impressis, in 5. col. Adde an citatio generalis arctet, Rom. consi. 369.

¶Sine termino. Vide Fel. concludentem, quod communiter tenetur talem citationem valere, in c. consuluit, col. 2. ver. no. tex. ibi ea. hora sup. de offi. ord. vide Ant. Sic. in consi. 8. col. 15. in 3. vol. & in consi. 3. col. 22, in 2. vol. Pala. c. quia iudicante, in j. col. sup. de reser.

& Host. non sunt indistincte vera. Quid enim si ꝑlatus rōne feudi, astringitur ad aliquod seruitium temporale, & personale; & vrgente cā, vocatur a domino sęculari, superior autem ecclesiasticus reuocat pro modica causa? non puto, qđ quantuncunque iste hoc intendat, teneaī ꝑtermittere citationem Principis satis. n. est, quod data paritate in reliquis ꝓferatur superior ecclesiasticus; secus, vbi cætera non sunt paria, vt quia ille sæcularis primo vocauit, & est in maiori necessitate constitutus. vñ vide in simili Inno. in c. cum iam dudum, de præb. vbi tractat de
a eo, qui vocabatur eodem tpe a duobus superioribus* ecclesia sticis. Idem forte posset dici in Papa, vt sine causa, nō possit impedire, quominus ille prælatus teneatur obedire principi sęcularī, fm iūm suum occasione feudi præstitum. Non enim pōt Papa tollere obligationem iuramentalē quæsitā laico, ad hoc
10 nunc. † Et adde sin. dictū eiusdē in c. inquisitioni, de sen. exc. vbi
b dicit non esse obediendū* Papæ, si ex eius mandato verisimiliter timetur scandalū, vel aliquod malum futurū. Itē si præcepit ꝫ statutum vniuersalis ecclesiæ, sine cā manifesta, vt not. idē In-
11 no. in c. quanto, de consue. † Fatendū tñ est, quod in dubio dēt citatus obedire Papæ, quia præsumendum est, eum* noueri cū cā iusta. not. in c. quæ in ecclesiarum, de consti. & per legistas in l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. Ponderet ergo citatus omnes circunstantias; & ea quæ dixi supra post Inno. & secundū illa obe-
12 diat vni, vel alteri. vbi aūt prælatus non teneret temporalia a rege, dicit Host. semper obediendū superiori ecclesiastico. † Quæro eriā, & reuoco in dubium, an nuncio sit credendum? Sol. gl. 2. primo inducit in ar. istū tex. ꝙ sic. Opp. in ꝫrium de c. prudentiam, de offi. dele. vbi vī requiri litera citatoria vltra nunciū. Demum concludit, ꝙ nuncio publico, & iurato est credendū, circa citationes; in alijs secus, quasi sentiant gl. ꝙ vbi non esset nūcius publicus; tūc requirit, ꝙ sit literatorie destinatus; & sic pōt intelligi dictū c. prudentiam. Idē, ꝙ ista sentit gl. in c. proposuisti. 82. dist. & 4. quæst. 4. c. placuit, §. item in criminali. Host. dicit ꝙ bonus iudex arbitrabitur, cui magis sit credēdū, an parti, vel nuncio, habito respectu ad causæ quantitatē, & personarū qua litatem. Quid enim si nuncius dixit se citasse episcopum, & ēps iurat se nunquam ab illo citatum, credemus ne potius nuncio vili personæ, quam episcopo cū iuramento? maxime quia post modum tanq̄ ꝫtumax non posset appellare, & de hoc per Spec. & Ioan. An. in tit. de cita. §. sequitur, versi. sed nunquid credere-
c Et vt habeatur materia* collecta, tria sunt videnda. nam q̄nque est contentio inter partem, & nunciū; quandoque inter nūciū & notariū; quia nuncius negat se retulisse, & notarius scripsit. quandoque est contentio inter partem, & nuncium; non super nuda citatione, sed super verbis prolatis a citato. Primo casu ꝙ cludit Io. And. post multa in loco prealle. qđ fm qualitates personarum, & quantitatē ꝑiudicij, iudex arbitrabitur. Nam q̄nq; potius creditur simplici assertioni partis, quam verbo nuncij, vt puta quia nuncius est vilis persona, & pars est in dignitate cō stituta, & laudabilis vitæ, q̄nque exiget iuramentum ꝫ assertionem nuncij; quandoq; plenam probationē. Et hæc dicta cōiter tenenī, & sunt multum ęqua, & facit a contrario, c. ad audientiā, de præscr. Secundo casu principali, vide Cy. in l. si quis decurio, C. de fal. & Io. And. in Spec. tit. de instrumen. edi. §. restat, ver. qđ si vnus. Et cōis conclusio est hęc, vt inspecta qualitate notarī, & nuncij, iudex arbitret, cui magis sit credendum. nā si notarī est suspectus ex antea gestis, & ꝫ notarium est assertio nuncij, non credetur notario; sed cessante præsumptione ꝫ notarium, magis credetur scripturæ ipsius notarij, quam nuncio, alle. tex. opti. in c. quoniam contra falsam, de prob. vbi plus creditur notario scribenti acta: seu scripturæ ipsius notarij, quam iudici. In tertio membro dicit Io. And. in Spec. in tit. de cita. §. j. in princi. non esse credendum nuncio, si dicat citatum dixisse se non venturum, vel quod citatus intulit sibi iniuriam, & no. bene hoc vltimum dictum. Mouetur, quia nuncio non credit, nisi circa officium suum, quod versatur circa citationem, & relationem citationis non ergo est sibi credendum in alijs. Nec potest dici, qđ fuit annexa citationi, quia citatio valet, & est perfecta; quantunq; citatus nihil dixerit. Et ita simpliciter transit hic D. Ant.
d sed tu vide tex. fin. cum gl, in c. venerabilib.* §. secus, de sen. exc. lib. 6. vbi dr, qđ si in iudicio citatus per iudicē, dicit se nō cōparituru; tunc ꝫtumacia sua est notoria; secus ergo, si ex iudiciū. h. d. & vide gl. ibi quæ hoc firmat, & eam sequitur Bar. in l. ex cō fessiū, in fi. ff. eo. vbi plus sentit, si quod si in actu reqritur trina citatio, & citatus dixit nūcio se nolle cōparere, quod debet iterū ac tertio citari, quasi illa responsio non ꝑiudicet. Sed in ꝫrium vide Inn. in c. ad petitionem, de accu. vbi dicit oppositum eius, quod tenet Bar. vt nō sit necesse hoc casu geminare citationē. Idem reperio ēt sequi D. de Ro. deci. 260. idem sentit gl. in l. fi. ff. de restit. in integ. Ego hæc dicta sic cōcordarem, ꝙ si in iudicio dixit quis se nolle ꝓparere in termino, poterit iudex inconcinenti contra eum, tanquam contra cōtumacem procedere, & hoc casu loquitur tex. in d. §. secus; & vide not. dictum Inn. in c. Cumana, de elect. in addi. Aut extra iudicium dixit nuncio se nolle comparere, & tunc credo expectādum lapsum termini: tum quia assertio nuncij non facit plenam probationē per supradicta; tum quia confessio extraiudicialis, non debet ꝑiudicare respectu criminis contumaciæ; maxime quia potuit hoc di-
13 xisse ex iracundia. † Et confessio facta calore iracundiæ, cnō tenet; nisi in ea dēt pseuerāria, vt est gl. no. in c. ex literis, de diuo. Sed si in termino non comparuit; tunc ꝙ a insurgunt duæ præsumptiones contra absentem; vna quæ oritur ex contumacia sua,

A D D I T I O N E S.

a ¶Duobus superioribus. Adde Rom. consi. 58. vbi ponit de confœderato cum rege Angliæ & Franciæ, cui magis parere debeat.

b ¶Obediendum. Quod non sit Papæ obediendum, vbi imminet peccatum, tenet Fel. in c. si quando, col. 2. sup. de reser. Abb. in c. cum teneamur, inf. de pben. & Fel. in c. accepimus, col. j. de fid. instrum. Seb. Sap.

c ¶Materia. Vide de hac materia Fely. in c. 1. col. 6. vers. quarta conclusio, sup. de offic. iud. & in c. proposuisti, in ver. 1. conclusio, sup. de prob. & an vilis persona possit esse nuncius tradit idem Fel. in c. prudentiam, col. fi. in ver. gl. in verbo literatoriæ, sup. de off. delega. vide ad hanc materiam Alex. in consi. 2. incip. consideratis his, in 3. vol.

¶Materia. An credatur nuncio dicenti se citasse, de hoc per Archid. in c. venerabilibus, §. idem est, de sent. excom. in 6. & vide omnino de hoc per Ange. in repe. l. si vacantia, in j. char. C. de bo. vac. lib. 10. Et adde quod quando creditur nuncio de citatione, statur eius dicto sine iuramēto, quia cum a principio quilibet, qui creatur nuncius, iuret, quid fideliter exercebit suum officium, postea eius relationi statur sine iuramento, secundum Bal. in l. 2. circa prin. C. de spor. Et scias, quod si nuncius retulit se citasse extra territorium, quem non citauit, non potest puniri, nisi in loco relationis. h. d. etiam Bal. in l. nullum, in fi. C. de testi. & adde, quod in relatione, quam facit ipse nuncius non est necessaria præsentia partium. secundum ipsum Bal. in l. in minorū, in 2. col. C. in qui. cau. restit. in integ. non est necel. & optime facit quod no. D. Ant. in c. veniens, il. 1. in prin. 3. col. de testa. Item scias: quod quando iudex commisit parti potestatem citandi alteram partem; tunc non statur verbo citantis. hoc dixit etiam ipse Bal. in l. si vt proponis, col. 2. circa fin. C. quom. & quan. iu. Item adde, quod nuncius impeditus, non potest facere relationem per alium, sed iudex debet mittere ad eum aliquem, qui suspiciat relationem, ita fin. dicit Bal. in c. cum dilecti, in fi. 4. col. sup. de do. & contu. vbi etiam plene examinat, an nuncius possit explicare relationem per alium, de quo vltimo etiam vide per Bal. in l. si procuratorem, §. si quis mandauerit, ff. mand. & in c. fi. in pen. col. de dol. & contu. Item adde quod nuncius non potest aliquem capere personaliter, nisi specialiter habeat commissionem iudicis, de qua constet per publicam scripturam, vel authenticum instrumētum, ita dicit idem Bal. in l. consentaneum, in 2. col. C. quo. & quan. iud. vide Bal. in consi. suo inci. Guidotinus quidam, vbi ponit qualiter puniri debeat, fieri faciens falsam relationem. Qualiter autem puniatur nuncius publicus, qui retulit falsum, vide Bal. in c. fi. in 2. col. de do. & contu. qui ad hoc all. no. in auth. de armis. Et vtrum nuncius possit facere suam relationem die feria, to, dicit idem Bal. quod non, in d. l. minorum, in 2. col. in ver. sed hoc est dubitandum, sed contrarium tenet Iac. But. in l. dies festos, C. de fer. Sed Bal. ibi dicit tutius esse, quod ipsa relatio fiat die iuridica. Item adde, quod quando iudex in causa eligit nunciū, non potest amplius ipsum mutare, ita dicit Pau. Cast. in l. testamenta, C. de testa. & dicit quod Bal. ad hoc semper cōsueuerat allegare tex. in l. in fraudem, §. quoties, in ver. ea quæ manu commentariē sis, ff. de iure fil. Item adde quod statur relationi nuncij, an potuerit citandi habere copiam, probatur secundum Bal. in l. properandum, §. si quidem. circa med. per illum tex. C. de iud. Et si nuncius dicat se citasse vnum, & ille neget, cui magis credi debeat, vide omnino per Bal. in l. j. §. si quis neget, in 12. col. ff. quemadmo. testa. aper. Adde, an credatur nuncio iurato, Pau. de Cast. consil. 275. in primo impressis Roman. consil. 454. & Franc. de Aret. consil. 33.

d ¶Venerabilib. Et ibi de hoc, ſan credatur nuncio referenti de verbis citati. vide per Do. & adde circa prædicta, quod si citatus est contumax, iudex non potest punire eius contumaciam ante relationem nuncij de contuma. secundum Bar. in l. si finita, §. Iulianus, de dam. infect. & vide Bar. in l. apud Iulia. ff. ex quibus cau. in pos. ea. & sequitur ibi Ange. dicens quod vidit ita pluries practicari. Item an stetur dictio publici nuncij deponentis super facto alieno, puta si dicat factum homicidium a tali, vide Bart. in l. j. §. circa carnis, in fi. ff. de off. pfec. vrb. Item an negatiua probetur per diſcussionem nuncii rum, vide per Bar. in l. hoc iure, in fi. ff. de verb. obl. vbi vide omnino late D. Alex. Item adde, quod statur relationi nunciorum qui dicunt, quod discussione facta nihil repertum est in bonis debitoris secundum Ange. in auth. hoc si debitor, C. de pig. & Bart. in l. a diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iud. Et an iudex debeat credere relationi nuncij. vide omnino late Sal. in l. ab item, C. de accus. Item adde hic quod pulchre scribit Lap. in alle. 14. & vide Bal. in l. j. in apost. ff. de fer. & omnino quod no. Bar. in l. diuus 2. post med. ff. de cust. reo. & vide etiam Bar. in l. 2. in apo. in eo. tit. de fer. Item an pars teneatur credere nuncio citanti & dicenti se habere commissionem, nisi ostendat, vide latissime per Imo. in l. ex consensu, §. cum qui, ff. de app. & per D. in d. c. venerabilibus, §. secus, de sent. excom. lib. 6. & an aliquo casu possit citare sine commissione iudicis, vide omnino per Bal. in l. cum clerici, C. de episco. & cler. & Dom. Anto. in quodam consil. incip. Iesu Christi, & matris eius. vbi dicit quod ex hoc, quod non apparet de commissione iudicis, nō redditur citatio nulla, adde Bald. in l. eadem oratione, ff. de fer. Item adde quod in curia Romana, sufficit quod fiat citatio per cursorem papalem; ſiçet non fiat per nuncium proprium, vt concludunt Do. de Rot. dec. 320. in in ordine meo nouiſ.

¶Adde an credatur nuncio de executione, Rom. consi. 163.

e ¶Calore iracundiæ. Adde Lud. Ro. sing. suo 110. inc. volo commentari l. quicquid, circa med. vbi alle. gl. per istum alleg. pro sing. ad quod per eum hic allegatur. & dixi in apostil. ad istum, in c. at si clerici. nu. 15. in ver. calore iracundiæ, sup. de iud. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sua, vt est tex.no.in c.nullus,de presum. Alia quę iam orta est ex relatione nuncij;tunc istę duæ præsumptiones simul iũctæ operantur, vt ille amplius non citetur; quia satis liquet illum nolle cõparere,& citationes geminantur solum, vt appareat de volũtate citati,vt no.Inn.in c.ad petitionem,de accu. & quod dictũ nũc faciat in hoc aliqualem fidẽ, adduco tex. expressum hic ꝑ opi.Io.And.& aliorum.hic enim allegabatur dictum nuncij,qđ fuerat iste repertus in ecclesia Salamãtina ; & non in legatione regis ; & tñ hoc non est de necessario comitantibus citationẽ, sed est actus propinquus citationi.Et per hoc possunt ad cõcor
14 diam reduci opiniones contrariæ.† Gl.in ver. obtẽtu.in sui prĩ. est facilis,postea opponit;vr enim quod excõicatio ista nõ debuit tenere;quia præcessit appellatio,quam cardinalis nõ ignorauit.ad hoc ꝛ.eo.c.si duobus,& ꝛ.de sen.excom.c.per tuas.Sol. gl. quod hic non constabat istum eꝑm appellasse, saltẽ ex legitima cã; & in dubio magis debuit credi Cardinali, & nũcio suo, quam isti eꝑo alleganti. Item fuit in culpa ; quia saltem debuit ire, & allegare priuilegium suũ, seu causam quare cõparere nõ
15 poterat.† Not. plura ex hac gl. primo ꝓbat apertissime iuncto tex. quod excõicatio lata post appellationẽ extraiudicialẽ legitimam,est ipso iure nulla ; & actus gestus a iudice post appellationem extraiudicialem nõ valet:si enim appellatio hic fuisset ĩtima,nõ valuisset excõicatio,vt in glo. & hanc glo. allegaui ꝛ.
16 c.proxi.vbi vide.† Secundo colligitur ex gl.quod appellatio interpositа in absentia iudicis; si est aliàs legitima ; tenet & valet, & suspendit iurisdictionẽ iudicis in illa causa. Nam ista appellatio fuerat interpositа in absentia legati, vt colligitur ex tex. Sed aduerte, quia tex.vr requirere, quod iudex appellationem non ignoret,& facit quod no. Archi. in c.appellatio.ꝛ.c.lib.6.Ego vero nõ credo requiri scientiam iudicis;sed dicerẽ, quod parti appellanti non põt imputari, quare hoc deduxit in notitiam iudicis;& tũc talis appellatio nõ tuetur appellatẽ. Aut nõ est qđ im
puret parti,vt qa citationẽ recepit lõge agẽs;& timuit excõicationẽ verisimiliter futurã; nec poterat intra tps hñe copiã iudicis,a quo,vel ad quẽ;& tũc talis ap.facta in pstentia bonorũ virorũ,defendit appellatẽ vt nõ teneãt gesta p iudicẽ ꝛ eũ,ad hoc not.dictũ Inn.ꝛ.c.c.dilectus,in versic.si de appellatione innotuerit &c.cuius dicta distingue per ꝛ.dicta.& vide qꝑ latius in hoc dixi.ꝛ.eo.c.fuggestũ.Non ob.prædictis,c.si duob,vbi ponderatur ignorãtia iudicis,quia nõ loquitur ibi de iudice a quo, sed de iudice ad quem, cuius iurisdictio nõ erat adhuc suspensa,sed secus in casu nro. Vlt. opp. vr enim qꝑ Papa non debuit istum episcopum citare, vt veniret ad curiam ; quia Cardinalis oppositor de excõicatione per viam excep.qũ habuit effectum suum, eo ipso, quod Papa noluit admittere illius episcopi petitiones, vt in c.2. de or.cog. Sol.gl.fi.qꝑ Cardinalis, non simpliciter excepit :imo denũciauit dño Papæ ꝓtumaciã suã,& excõicationẽ &c. vt ĩ gl. Et no.in hoc glo. ex qua collige,qꝑ plus operatur denũciatio,qũ exceptio,nã exceptio solũ operaꝛ effectũ repulliuũ: denũciatio vero effectũ ẽt ꝓcedẽdi ꝛ denũciatũ:vel dic extra gl.qꝑ Papa,hic inchoauit nouũ processum audita ꝓtumacia,& excõicatione illius,ꝓ hoc quod no.Io. An. in c.mandatũ,de rescr. Vltimo no.
17 ex fi.gl.iũcto text.in eo,† ꝙ dixi ĩ summario, qꝑ ꝓtẽnẽs adire superiorẽ,seu obedire p̃textu appellationis friuolæ,puniẽdus est. secus dic,vbi nõ ꝓtempsit obedire;sed appellauit a sñia.licet.n. denuncietur appellatio iniusta,non per hoc punietur.Sic intelige quæ dixi in c.ad nr̃am, ꝛ.eo.& sic tẽpera gl.in l.j.ff.a qui. appe.nõ licet.vbi dr, quod de iure canonico nõ punir temere appellãs,de quo vide in c.vt debitus,ꝛ.eo. vbi latius hoc examinabo.Hinc vsq;. ad fi.libri nõ recitabo gl.ꝑ quæstiones,& oppositiones,vt hactenus feci;tum vt cuitem prolixitatem,cũ huius scũdæ partis volumẽ sit nimis magnũ ; tũ qa aliàs satis copiose in scholis hũc titulũ legi. vñ illis reportationibus decreui esse contentus ; & si quid deerit, in additionibus supplebo.

SVMMARIVM.

1 *Appellari potest a promissione iurata,quando promittens ex hoc grauaretur:aliàs secus.num.3.*
2 *Excommunicatus quando absoluitur,iurare debet de parendo mandatis ecclesiæ, vel iudicis.*
4 *Arripiens iter ad principem, censetur prosequi appellationem.*
5 *Iuramentum generaliter præstitum, debet intelligi ciuiliter,& restringi ad causam honestam, & verisimiliter excogitatam.*
6 *Terminus est dandus seu moderandus, secundum locorum distantiam,& personarum qualitatem.*

CAP. XX.

a 1 **Ad hæc.** a† Qui iurauit stare mandato ecclesię, non auditur appellans ꝛ iuramentum;si tamẽ de facto grauatur, appellare poterit.h.d.cum seq. Vel summa compendiosius sic.Si mandatum factum ei,qui iurauit stare iudicio ecclesiæ, excedit limites iuramenti ; & licitę promissionis, appellare poterit:aliàs secus.secũda pars, ibi.Id tua.Casus literalis. aliqui iurant,quod stabunt iudicio ecclesiæ;& postea appellant quęsitum fuit quid agendum sit de istis?Respondet Papa,quod iudex debet compellere eos, vt obseruent iuramentum suum vel quod intra 40. dies post appellationem suam iter arripiant
2 ad eam prosequendam. Ber. † No. primo ex tex. quod is, qui ab excõicatione absoluitur, præstat iurm de stando iudicio ecclesiæ: qñque iurat obedire mandatis iudicis, vt c. ex tenore,ꝛ.eo. sen. excom. In effectu tamẽ non est differentia inter istas duas
b formas[b] iurandi;quia in qualibet intelligitur de mandato iusto. Ad hoc c.Quintauallis,& c.veniens,de iureiur. Et vide gl. no.g. tene mẽti,in d.c.ex tenore.Et aligd no.ꝛ.eod.c.proxi. & intellige , quod dixi per istum text. qñ quis fuit excõicatus pro dubia offensa,seu pro dubia ꝓtumacia. Nã si manifesta est offensa,seu contumacia,non debet rĩr excõicatio relaxari: nisi prius præcedat integra satisfactio contumaciæ, vel offensa,vt in c.ex parte, ĩ.j.ꝛ.de verbo.sign. & in c. venerabilibus.§.secus,eod.tit. lib.vi
3 & latius dicam in c. sequenti.† Secundo no. quod appellationi interpositæ contra iuramentum prius interpositum per appellantem,non est deferẽdum; & hoc vbi clarum est appellationẽ obuiare iuramento;secus vbi dubitatur;quia tunc debet admitti appellatio,& sic intellige alternatiuam huius cap.sic etiam re
4 ducitur ad concordiam istud c.cum seq. † Vltimo not. qꝑ arripiens iter efindi ad iudicẽ ad quem, vr prosęq appellationẽ. Item quod iudex,a quo,põt præfigere terminum ad iter arripiẽdum, vel ad appellationem prosequẽdam, de quo dic vt latius dixi in c.personas,ꝛ.e.in glo.j.in fi.& dicit Inn.qꝑ siue quis iurauerit siue nõ nunquam auditur,appellãs, nisi grauetur, vt in d.c.vt debitus, ĩ.eo. & sic transeũt cõiter Doc. Sed aduerte,quia secũdũ hoc de nihilo prouideret iste tex.ideo , dico qđ rõ dubitandi fuit,quia iuramẽtum de stãdo mandatis ecclesiæ , fuit generali
5 & obe. c. solitæ.† Sed rõ decidẽdi in cõtrarium fuit , quia iura-
c menta[c] generaliter præstita, debẽt intelligi ciuiliter, & restringi ad cãm honestã,& verisimiliter cogitatã,vt in c.Quintauallis, & c.veniẽs,de iureiur.Iõ si mãdatũ iudicis excedit fines iurĩ,põt licite appellari;quia iurm hoc casu nõ vrget, vt in dictis iuristæ declara ,put no.ĩ c.seq.In gl.2.ibi:nõ arctaꝛ ad hoc:ĩtellige qꝑ nõ
6 arctaꝛ ad istũ terminum in aliis causis,seu in aliis casib.† Quia iudex debet moderari terminum,ſm locorum distantiam,& personarum qualitatem , vt in c.cũ sit Romana, ꝛ.eod. Sed in isto casu iudex debebat præfigere istum terminũ, ex quo Papa hoc voluit moderari in isto casu.Vel ẽt dic,qꝑ voluit ꝓ hoc Papa inferre potestatẽ iudicialiter moderandi,nisi subesset legitima cã

ADDITIONES.

a ¶ Ad hæc.Vide,quod per istũ tex.dicit gl.fing.in c.quod bene.6.q.4.quod qui iurat stare sñæ,vel parere mandato alicuius,põt appellare,non obstante promissione vel obligatione;& sic habes vnum no.vltra Pan.hic,ex quo infertur fing.quod licet aliàs etiã ante sñam , possit per pactũ renunciare qꝑ vt est tex.in l.fi.in fi. C.de temp.ap.& in l.1.in fi.ff.a quib. ap.non licet:tamen istud procedit quando expresse, & specifice renunciat app. secus si simpliciter:puta , quia promittit cum iuramẽto stare & parere sñæ iudicis; tunc ex hoc non intelligitur renunciare appellationi , vt hic tex. in d.gl.& per gl. in c. proxi.in prin.& tenet Bar.in l.si conuenerit, in fi.ff.de re iud.

¶ Adde,an appellationi possit renũciari cũ iuramẽto. Ang.cons.clxxxvii.& an quis possit absolui ad cautelam absque iuramento, per Oldr. cons.xciii.

b ¶ Duas formas.Tu aduerte,quia potest esse differentia inter has formas;quia fideiussor datus promittẽs parere,& satisfacere mandato iudicis, non tenetur iudici successori,vel in eo quod esset iudicatum in cã app.sed qñ effectũ iramentũ de parendo mandatis ecclesię,cũ iuratum videatur, sub nomine dignitatis vr quod posset esse dubium,an teneatur de iudicatis,in cã appellationis,ſm not.in l.cũ apud,ff.iud.sol.& ibi ꝑ Bar. & Ang.& facit confitentio Gof.& Io.And.in c.1.de his quæ vi met.cau.& ibi per Butr.& alios Doct. & ita refert hic,& sequitur Do.Phil.Fran. de Peru.

¶ Adde an fideiussor de iudicio sisti,teneatur coram alio iudice sistere.R.qđ Cuma.cons.32.

c ¶ Iuramenta.Vide Moder.in l.fi.qui satisd.cog.Bar. in l.sed & si quis,§.quæritum,vbi Moder.late,ff.si quis cau.laſ.in l.fi conueneriꝛ, ff.de iurisd.om. iud. Franc.cur.in consi.lxxvi.incip.Do.Lud. &in consi.2. incip.& si subinferme. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Absolutio ab excommunicatione, potest fieri etiam non præstito iuramento de parendo mandatis ecclesiæ ; & non seruata forma.*
2 *A promissione iurata de parendo , & c. non appellatur quando mandatum non excedit debitam formam iuramenti:aliàs secus.*
3 *Absolutus ab excommunicatione,reincidens in idem delictum propter quod fuerat excommunicatus; non reincidit ipso facto in excommunicationem regulariter;sed durius consequitur secundam absolutionem, quam primam. 4.*
5 *Excommunicatus appellans ab excommunicatione, adeundo iudicem a quo,super absolutione,an censeatur appellationi renunciasse.*
6 *Appellans ab excommunicatione, potest absolui a iudice, a quo appellauit,si est ordinarius;si delegatus non;licet renunciet appellationi.*
7 *Iudex a quo,non habet suspensam iurisdictionem in his, quæ tendunt in faciliorem exitum appellationis.*
8 *Prosequor, istud verbum denotat inchoamentum quoddam; non autem actum perfectum.*
9 *Excommunicatus pro manifesta causa,non absoluitur:nisi prius integre satisfaciat,si possibile est;aut præstet cautionem de satisfaciendo.*

Excom-

10 *Excommunicatus iterum pro eodem delicto,à quo primo fuerat absolutus,non debet absolui,nisi iterum caueat.*
11 *Præscriptio si est contra aliquem , ne veniat contra iuramentum, debet ab eo exigi sufficiens cautio.*
Iuramentum honoris regulariter est interdictum periuro ; sed iuramentum oneris,qꝑ tendit ad ipsum obligandum,non est sibi interdictum,nisi,dubitetur ne delieret.

CAP. XXI.

Quæstioni. Summa,vt ꝛ.c.proxi.secũda pars,ibi.Respondemus.Casus literal. Aliquis excõmunicatus prætitit iuramentum , quod stabit mandato ecclesię:& sic fuit absolutus,& antequam mandatum fiat ei,appellat causa subterfugii vel mandato recepto;quæritur vtrum deferẽ dum sit appellationi ? respondit Papa,qđ non est deferendum appellationi illius.quæ iuramento illius debeat obuiare;sed statim reducendus est in eandem sententiã,donec mandatum susceperit,& adimpleuerit,ꝑ posse.Ber.Primo no.ibi. Sicut mos est,&c.quod iurm,quod præstatur in absolutione ab excõmunicatione de stando mandatis ecclesiæ,potius fuit introductũ
1 ex moribus,seu consuetudine,qđ de iure. † Vnde facit ad illam quæstionem:nunquid valeat absolutio non præstito iuramẽto? videtur quod sic,cum iurm præstetur ex quadam consuetudine;& sic nõ est subslãtialib.absolutionis.Hoſt.hic & plenius in c.cum desideres,de sen.exc.qꝑ tenet ꝛrium.Nã consuetudo, sicut lex,seruãda est.r 1.dist.c.in his, facit l.de quibus, ff. de legi. cõiter tñ in d.c.cum desideres;tenetur ꝛrium:nam istud iurm exigitur ad cautelam.vñ,sicut tenet excõicatio,nõ seruata forma,vt in c.sacro,de sen.excom.& no.24.q.1.in summa;sic & absolutio debet tenere non seruata forma, arg. de pœn.dist.j.ca. verbum:& c.venerabilib.§.vbi autem, de sen.exc. lib.6.vbi bo.
2 tex.† No. secundo principaliter regulam hic positã.quod vbicunque mandatum non excedit debitam formam iuramenti,
3 non valet appellatio ꝛ mandatum facta.† Itẽ no.qđ reincidẽs [a] in delictum,pro quo prius fuerat excõicatus,& postea absolutus,non reincidit ipso facto in excõicationem;sed est reducendus per iudicem quod procedit,nisi in quibusdam casibus,in quibus ex dispositione iuris ipso facto reincidat,& vide tex.bonũ
4 in c.eos,de sen.excom.lib.6.† No.vlt. quod iterũ excõicatus ꝓ eodem facto,durius consequitur absolutionem secundam , qꝑ primam;quia est præsumptio ꝛ eum,quod non satisfecerit pri
5 mæ.† In gl.j.in fi.quælibet sol.est bona in se, sed potest dici breuius,& generalius.quod vbicunq; mãdatum excedit limites iuramenti,semper potest appellari;& sic præcedens c. intellige si non excedit,habet locũ iste tex.Ratio diuersitatis est,quia immediata causa appellationis est ipsum grauamen,vt in c.vt debitus,ĩ.eo.Si cessat grauamen, cessat appellatio , iudex autem ex
varijs cõiecturis,seu qualitate factorũ,habebit decernere, vtrũ subsit grauamen. Et ex prædictis habes vnum intellectũ , quod hic non admittitur appellatio, qa obuiauit iuro. Secunda lect. potest intelligi ex dictis Inn.vt intelligatur tex. quando fuit appellatum ab excõicatione,& appellãs redijt ad iudicem a quo , & fecit se absolui,ꝑ ꝛ eo iuramento.demũ volebat prosęq appellationem prius interpositam;deciditur, tali appellationi nõ esse deferendum;quia petendo absolutionem,& præstando iuramentum iudici a quo,renunciauit appellationi, & hoc putat verum Inn.nisi iste fuisset protestatus , qꝑ per hoc nõ intẽdebat renunciare appellationi.Refert tñ alios dicere,qꝑ nunq̃ iudex à quo põt absoluere ab excõicatione,nisi prius renuncietur appellationi tacite,vel expresse Do. Ant. ponit tres casus.Primus , qñ vult absoluere per viam reuocationis ; & tunc possit non obstante appellatione:sed iste casus de nihilo ꝓuidet, qñ si reuocat excõicationem, rõne cuius fuit appellatũ tollit ẽt appellatio,vt in c.si a iudice.eo.tit.lib.6.& in c.vt debitus, ĩ.eo.Secundus casus,quando vult assũmere cognitionẽ sup iustitia.vel iniustitia,& non potest,nisi renuncietur appellationi. Respõdeo ſm eum,quod hoc spectat ad iudicem,ad quem. Hoc dictũ mihi non placet indistincte;qñ iudex,a quo,potest dupliciter cognoscere de iustitia,vel iniustitia appellationis . Primo modo ad effectum prærudicandi appellationi,seu pronunciandi eam iustam,vel iniustam;& hoc non potest,vt in c. dilectus, de reſcri. Secundo modo ad effectum reuocandi grauamen, & isto modo potest consentiente appellatore; & licet appellator non teneatur ad hoc comparere;potest tamen,si vult sine præiudicio appellationis;qa hoc non est obuiare appellationi suæ:imo ꝓsequitur desiderium suum,vt tollatur grauamen: allego tex.cũ gl.in c.si iudice,præalle.vide Inno.in ca.pastoralis,§. præterea, de offi.dele. vbi dicit iudicem a quo,posse ad instructionẽ suã cognoscere de causa appellationis.Tertius casus,quando quis petit absolutionẽ a iudice a quo, causa legitimandi personam suam duntaxat. Et hoc casu potest fieri absolutio,sine præiudicio appellationis; & hunc casum puto verissimum; ẽt si nõ fiat protestatio;quia tacite videtur protestari,si petit absolutionẽ, vt nõ maneat interim in excõicatione.Ex omnib. prædictis sic
6 sparsis,possumus elicere duos articulos,† Primus,nunqd excõicatus appellans ab excõicatione, adeundo iudicem, a quo,sup absolutione,videaꝛ renunciare appellationi.Secundus articul[b], nunquid in casu in quo non renunciat,possit consequi absolu
b tionem[b] a iudice a quo,& satis paret solutio ex prædictis,& iunge ea quæ dixi in c.cum teneamur,ꝛ.eo.& q̃ no. in c.qua fronte,ĩ.eo. Et conclude clarius sic;& primo quoad primũ,qđ si ꝓparet vt ipse iudex,a quo,reuocet grauamen, vel vt ĩmet persoñã suã,ne interim pendente appellatione stet in excõicatione,quod non vr renunciare appellationi suæ;cum nõ faciat ali quem actum ꝛrium applonis suæ,vt prædixi.Si aũt ꝓparet super alijs articulis, vel vt ipse cognoscat de iustitia cãe ad effectũ ꝓnunciandi super appellationem; satis vr renunciare appellationi suæ,ar.in c.solicitudinem,ĩ.eo Idẽ puto, vbi ꝓpareat simplr coram iudice a quo,petendo absolutionem,arg.c.gratum,de of-
7 fi.dele.nisi protestetur,& hoc casu intelligo dictũ Inn.† Quoad ſm articulum,vtrũ iudex possit absoluere,dico, qꝑ aut non fuit delatũ appelationi,aut sic:primo casu poterit,siue sit ordinari[a] siue delegatus;quia aut est renunciatum appellationi , & clarũ est,quod põt. Idem si non est renunciatum , quia iudex a quo potest oĩa tendentia ad faciliorẽ exitũ cãæ applonis , saluo applonis articulo,vt no.ꝛ.eo.in c.cum teneamur. Nam & iudex , ad quẽ,hoc faceret, ante omnia recepta cautione , vt in c.per tuas,de sen.exc. Aut detulit appellationi,& tunc si est ordinari[a], credo,qꝑ poterit;propter gñalem iurisdictionem q̃ hẽt,ad hoc facit c.qua fronte.ĩ.eo.ſm vnum intellectũ.Aut est delegatus, & licet Doct.sentiant idem fauore excõicationis,vt no.in d.c. qua fronte.ego tamen puto oppositum , quia per delationem omnis iurisdictio est transfusa in superiorem,vt in cap.cum appellationibus,ĩ.eo.d.titu.lib.6.

Additio.in gl.2.in fi.Hoſt.dicit gl.procedere in alijs casib. vt absoluendus iuret;quia hæc est forma excõiatiæ in absolutione; sed quoad casum nostrũ,dicit ꝓ certatione gl.non ꝓcedere:qa etiam si ille vellet p̃stare pignora,& fideiussores,nõ absolueret nisi prius adimpleat mandatũ;quia hoc vr requirere iste tex.in fi.& ita transeunt cõiter Doc.Sed certe iste tex.in fi.hoc nõ ꝓbat.solũ.n.dicit,vt pro posse prius prosequatur mandatum,&c.
8 † Verbum aũt prosequi,non denotat actũ perfectũ,sed inchoamentũ quoddam,vt plene dixi in c.personas.ꝛ.e.Itẽ vr bo.text. in c.significauit,in fi.de offi.ord. vbi verus contumax,& redere volens,absoluit ab excõicatione, prius incepta causa;licet non
9 perfecta.† Vnde concluderem, quod aut liquida est cã ꝓ quã fuit excõicatus,ita quod incipit esse excõicatus, pro manifesta offensa;& tunc non debet absolui,nisi prius integre satisfaciat, per c.ex parte,ĩ.j.ꝛ.de verb.sig.& in c.venerabilibus.§.secus, de sen.excom.lib.6.qđ puto verũ,qñ satisfactio in præsenti,saltem de proximo,potest haberi.Si aũt exigeret longũ tractum,pura qa habet construere capellam , vel ire in succursum terræ sanctæ,vel quid simile.tunc puto posse dici, vt sufficiat incipere ꝓ posse ipsam satisfactionem;& postea recepta cautione de adimplendo,poterit satisfactionem complere ; & sic potest intelligi iste tex.in fi.& præstat optimum arg.ad hãc sñam illud c.significauit.Itẽ qa videm[c] simile in eo qui absoluit in articulo mortis ꝓ manifesta offensa,vt non exigatur prius satisfactio,vt in c. fi.de sepul.aliud simile.26.q.6.c.fi.facit optime c . qua fronte,ĩ. eo.vbi statuit sp̃aliter pp timorẽ,ne decedat quis in excõicatione.Ad quod iudex dẽt multum aduertere.tex.bo.est in c.epi,in fi.11.q.3.Itẽ quia excõicatio est medicina;& tm̃ fert rõne ꝓtẽptus;sed hic nõ est ꝓtẽptus,ex quo de p̃senti satisfacere nõ pt: prouideaꝛ ergo p cautionem mõ p̃dicto , cũ non dẽat ecclesia
10 claudere gremium redeũti,vt in c.super eo.de hære.lib.6.† Vbi aũt cã excõicationis non esset adhuc ligdata,& iterũ reincideret in excõicationẽ,placet opinio,vt pp præsumptionẽ de ꝓtrito,aggrauet iterũ ille ad cauẽdũ cũ pignorib. vel fideiussoribus,arg.eorũ quæ no.in c.2.de dol.& cont.& in c.literis,de prę sump.& sic potest procedere opi.Tanc.fi dictio, Præter,ſtet ibi inclusiue.Vñ placet mihi,vt iterũ iste teneaꝛ iurare, ac prestare
11 aliã cautionẽ sufficientẽ.† Pro quo vide no.ꝓ Doc.in c.fi.de re sti.spo.& c.ad reprimẽdam,de offi.ord.vbi dñr,qꝑ vbicunq; est p̃ sumptio ꝛ aliquem ad veniendũ contra iurm, debet exigi sufficiens cautio: sed hic est præsumptio in contrarium, arg.c.scribam,de præsump.& in reg.semel malus,de reg.iu.lib.6.
12 ADDITIO.† Et pono hanc conclusionem respectu iurĩ,vt
c omne iuramẽtum honoris sit regulariter periuro interdictũ,[c]
per

ADDITIONES.

a ¶ Reincidens.Vide Rot.ita cõcludẽtẽ in dec.7. inci.si pronuncieꝛ,&decis. vlt. incip.si excõicatus,sub titu.de sent.excom.in nouis,& Gem.in c.eos,§.j.ver quid si absolutus,de sent.excom.in 6. Seb.Sap.

b ¶ Absolutionẽ.Adde Inn.in c.prudẽtiã,in pẽ.col.in gl.in ver.astrictũ.ꝛ.de of. dele.Bal.in sua mar.ad Inn.in ver.iudex,ver.65.& Fed.de Sen.cons.163.Se.S.

b ¶ Periuro interdictum.Adde Arch.in c.paruuli,22.q.5.& Ale.l.2.§.quod dicimus,ff.si quis cau.& Lud.Ro.in l.admonendi post prin.de iureiu. Seb.Sa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

per iura in gl.all. Sed iuramentū oneris.qđ tendit ad obligandū eū,teneatur pstare periurus,sicut alius ; vt in c.cū in ecclesijs , de ma.& obe.nisi sit præsumptio , ꝙ iterum deieraret . tunc enim nunquam sibi est deferendū iuramentum , etiam oneris , vt est tex.no.in c.clericos,de coha.cleri.& mu.

SVMMARIVM.

1 *Appe llatio non suspendit iurisdictionem iudicis a quo; nisi in causa,in qua fuit interposita; vnde in alijs potest procedere.*
2 *Appellatio fouens aliquam iniustitiam,siue iniquitatem,non est admittenda.*

CAP. XII.

Præterea. Appellās ab ordinario,de delicto postea ab eo commisso,puniri potest per ipsum ordinarium.h.d,Secunda ibi,Ducimus. Sed supple ad tex.idem esse de antea commissis;si nunc de illis accusatur,vt in c.ad hæc,il j. s̄.eo.& c.propositum,j̄.eo,Casus literal. Aliqui appellant super aliqua causa,appella.pendente aliqua grauia committūt; & dū conueniuntur super excessibus illis,volunt se tueri,per appōnem,quæritur quid iuris sit.Respon. Papa , quod appellatio illa non debet eos defendere,quominus excessus eorum puniant,
3 censūra canonica.Ber.† No. j. qđ appellatio non suspendit iurisdictionem iudicis a quo,nisi in cā,in qua fuit interposita; vñ alijs potest procedere;& dic vt plene dixi in c. sup eo, il j.&c.cū teneamus, s̄.eo.latius explicabo mām istius c. j̄.eo.in c.propo-
2 suit.† Secundo no.vnam regulā ex tex.qđ appellationi fouenti aliquā iustitiā,& iniquitatē, nunquam est deferendū; quia non potest appellatio operari vltra naturam suā, quæ est, vt releuet a grauamine;non vt iustitiam peruertat,vt in c.suggestum,& in c.ad nostram, s̄.eo.In gl.j.in fi.vel fm Host.si sunt grauia,& manifesta,nihil operatur appellatio , secus si non grauia;quia tunc poterit iudicem recusare,dic vt melius dicetur in c.proposuit, j̄.eo pondera,quia Papa in decisione,nullam facit mentionem de qualitate,& enormitate,sed in detestatione istorum appellantium,factum fuit sic qualificate narratum.

CAP. XXIII.

Constitutus. Qui non detulit appellationi sui aduersarij, de sua posteriori, circa idem contra eum excipere nequit. h. d. prima pars decisē narrat factum, Secunda dat iudices ibi: Ideoq;. Præmitte,quod vacante ista ecclesia cathedrali,conuenientib.omnibus ad quos spectabat ista electio,Arch.nominauit quendam consociū eligendū in epm, fuit obuiatum,& ꝺictum a reliquis ne eligeretur cum esset excōicatus, ac fuit interposita appellatio,si secus fieret:sed hac appellatione non obstante Arch. cum quibusdam paucis de capitulo,processit ad electionem istius consocij; & appellationē interposuit,ne in ꝓiudicium illius electionis attentaretur aliqd hac sēda appōne non obstante,reliqui facientes maiorem partem,processerunt ad electionem,& quendā aliū elegerunt.vtra
a que electio deuoluta fuit ad sedem apostō & Papa mandat,vt in litera continet.No.ex principio,quod Abbas[a] potest esse procurator alterius;licet principaliter non vertatur vtilitas monasterij,vide gl.19.q.1.in c.de p præsentium:facit tex.in c.per venerabilem , qui fil. sint legi. & quod ibi not. quod satis procedit coram iudice ecclesiastico.Secundo no. tex.quod non est deferendum appellationi illius , qui non detulit appellationi aduersarij:& intellige qñ istæ appellationes reflectunt ad idē: sec⁹ si circa diuersa,sicut in simili limitatur illa regula,frāgēti fidē fides frangat eidem,vt in c.pertenit,de iureiu. j̄.de pēn.c.constitutus,& ita accidit hic.Vlti.no.qđ nō valet secunda electio,prima existēte nulla;licet non ꝑcesserit denunciatio nullitatis:hoc intellige & limita,prout no.in ca.auditis, s̄.de ele.vbi per Doct. Gl.i.quærit qd si non esset excōicatus,sed suspensus?dicit quod idem.In gl.2.in fi.dicit tex. ꝓcedere siue fuerit simplex nominatio,siue electio:Nā si fuit nominatio,dubiū faciebat appellatio Archid.si fuit electio;tunc videbat secunda electionem nō valere,tum pp primam non cassatam,tum pp appellationem Archid.sed cā decidendi in ꝺrium fuit;quia electio prima erat nulla,tanq̄ facta a minori parte,& contra appellatio.legitimā,& de excōicato,vt dr in gl.fi. Nec appellatio pōt præstare impedimē tū per rationē positam in fine literæ melius tñ videtur conuenire,quod iste Arch.elegit;ga aliās non posset dici Archi. non detulisse appellationi aliorum,prout dicitur in fi.literæ.

ADDITIO.

a Quod Abbas.Vide Abb.in c.in nostra.col.3.sup.de procur. & in c. sopite,in 2.no.inf.de censi.& R.o.in sing.274.inc.tu scis. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non operatur suspensionem iurisdictionis iudicis,nisi respectu illius causæ, in qua appellatum fuit.*
2 *Suspectus non potest allegari iudex,quādo crimen est notorium,& pro ipso est determinata pena a iure; secus,si esset arbitraria. 5.vel ista notorium actus transeuntis.10.*
3 *Acta facta ad vnum finem,non nocent, vel prosunt ad alium finem.*
4 *Ratio naturalis restringit generalem responsionem legis;licet ipsa ratio non sit in lege expressa.*
5 *Suspicio iudicis semper potest allegari , licet ab eius pronunciatione post sit appellari.*
7 *Appellari potest a iudice excedente modum in arbitrando penam.*
8 *In notoriis quis potest esse iudex in facto proprio,quando pena venit terminanda a iure;secus,si ab ipso iudice.*
9 *Potestas an possit cognoscere de delicto commisso inter vel contra familiam suam.*

CAP. XXIIII.

Proposuit. Appellans ab ordinario in vna cā, in alijs, coram eo , respondere tenetur; potest tamen cum recusare,vt suspectū; nisi ꝓueniatur de crimine manifesto; in quo nō cadit excusatio , nec suspicio; vt quia imponit pœna iuris,surgēs ex ipso fcō.h.d.fm intellectum intrinsecū.Et primo ponitur ꝓsultatio.Secundo rñsio, ibi: Super quo. Casus literalis. Aliquis corā ordinario suo appellat in aliqua cā,ꝙnitur postea corā eodē ordinario,sup alijs causis, sup quib.non est appellatū ille pp appe. nō vult sup alijs rñdere, quærit, quid sit seruandū?Rñdet,Papa,quod pp appel.illam nō minus tenēt in alijs causis,sup quib.non est.appel.rñdere;verumtamē iudex, a quo appellat , non debet eum compellere ad rñdendum sup alijs,quia ei suspectus est; nisi pro crimine adeo graui,& manife-
1 sto pp quod ipso actu merito sit damnandus.Bern.†Primo not. quod appell.nō operatur suspēsionem iurisdictionis iudicis;nisi respectu illius cāæ in qua fuit appellatū, qđ plene tetigi in c.ū
2 per eo , & in c.ad hæc.1.s̄. eo. † Secundo not.quod in crimine manifesto,non admittitur iudicis recusatio,quantumcūq; alias sit suspectus,quod intellige , qñ pro illo delicto pœna est a iure
3 determinata,hoc voluit ista ista in fin.& j̄.dicam latius,† In gl.2. in fi.Hæc sol.gl. non vr bona ; quia acta facta ad vnum finem,l. respectu appellationis, nō debent prodesse vel nocere, cū agitur ad alium finem.l.vt admittatur recusatio,argum.in c.veniens, s̄.de test.forte ob hoc dicit Ioan. An.hic nō esse spectādū eum tū appellationis,sed eligēdi sunt arbitri sup recusatione; & si ꝓbabit grauamē illatum,admittitur recusatio; aliās secus.& nor. bñ,quia Ioan. An. hic non exigit, quod probetur grauamen ex mēte.vide quod plene dixi in c.ad hæc.1.s̄.e.hoc dictū tñ multum restringit istū text.qa fundat se solum super pēdentia appellationis. Et his verbis tex. Simpliciter inhærens. Gof.in summa in tit.de iud.in §.ex his ergo calib. dixit solam pēdētiam appellationis sufficere,dicēs,quod ratio iuris est; quia iudex, a quo appellatur, tolet prouocari.l.3.C.de epis.audien. facit l. litigatores,ff.de arb.& c.vt debitus, j̄.eo.hoc tñ dictum Gof.cōiter non recipitur a docto.Nam(vt dixi in d.c.ad hæc.) quisque posset exnuda volūtate sibi parare legitimam cām recusandi iudicē; qa non haberet nisi appellationē iterponere.sed,vt satisfiat verbis literæ,puto posse dici,quod aut iudex nō reuocat in dubiū grauamen ; & tunc habeat locum iste rex.& hoc vult ista litera dū dicit. Omnino suspectus est,&c. Aut negat grauamen, & per 2. sequens negat legitimā causam recusandi;& tunc eligātur arbi-
4 tri,iuxta formam. c.cum speciali, j̄.c.aliās sequeretur absurdū, de quo dixi. † Et ex prædictis tene mēti vnum, a quod licitū est
a per rōnē naturalē restringere gñalē dispositionē legis;licet ratio nō sit in l.expressa,facit pro hoc tex.iuncta gl. in verbo. Estimamus ineptū.in Auth.vt sine prohibi.ma.debi.& quod dixi in c.suggestū, s.eod.vbi vide,& quod no. Bar.in l.item quæritur. §.qui implero,ff.ioca. Et quid de verbo,prætextu,& ver.fās,vide no.in c.ad hæc.j.eod.& de verbo,dēt, nūqd importat sp necessitatē:dic quod sic , nisi subiecta materia aliud suadeat, vt in c. de despon . impube.Ad hoc vide gl. no. quā ip tene menti in cle.attēdentes,de statu reg.in ver.dēt, & vide Bar. in l.3. de pig.
5 vbi latius ꝓsequi materiā. † In gl.fi.in fi.no.singulariter primo, ꝙ in facto manifesto,,put differt a notorio, pōt iudex recusari ex legitima cā,anteq̄ suspectus;& sic ꝓcedit tex.multū no.in c. ꝙ suspecti.3.q.5.all.i gl.secus in manifesto notorio; & dr manifestū non notoriū id,ꝙ ꝓbari pt;tñ est notoriū.Inn.hic dat alia so. ꝙ in crimine graui, & manifesto, nō admittit recusatio, vt hic:secus in manifesto, non graui, vt in cōtrario. Mihi vr contra oppositum quia facilius deberet admitti recusatio in grauibus vbi agitur de maiori præiudicio, quam in leuibus per cap. vbi periculum , de ele. libr. 6. Vnde tenet solutionem glo. sed. D.Ant.

ADDITIO.

a Vnum.Vide quæ dicta sunt in c.suggestum,sup.e.circa secūdum notabile Abbatis de verbo,debet,& vide per Fel.in c.nam concupiscentiā,co.2.sup.de-constit.& dicit Abb.in c.1.infra de despon.impu.quod regulatur secundum subiectam materiam. Seb.Sap.

a D.An.[a] hic referendo Arch.in c.quia suspecti, vbi hoc ponit.limita,quādo pœna est imposita,& determinata a lege.Si autem veniret imponenda arbitrio iudicis;tunc, quantumcunque crimen sit manifestum , seu notorium , admittit recusatio ; quia
b posset nocere in arbitrando pœnā;& est dictum [b] satis no. licet hoc attribuat Archidiacono .ego dico quod originaliter fuit Host. Ioan. And. sequitur in c. cum speciali.inf.eo. vbi plenius
6 prosequitur hoc.quā Arch.in dicto loco.† Et si tu diceres hāc non esse legitimam causam recusandi; quia poterit appellari,si excedit modum ; certe non est bene dictum ; quia secundum hoc,nunquam posset iudex recusari , cum semper subsit facultas appellandi.Nam debet quis euitare saltem grauamen de facto ; & ne vexetur in expensis, & in appellationibus superfluis. ex quo enim suspectus est , non videtur habere rectum iudiciū arbitrandi, argum. cap.repellantur , infra de accusā. & in d. c.qa
7 suspecti. † Et quod possit appellari a iudice arbitrante pœnam, vide gloss.not.in cap.super his,de accu. & per Bartol. in l.si qua
8 pœna.ff.de verbo.sig.† Ex prædictis pone singularem limitationem ad Innoc.in capi. ex parte , infra de verbo. signi. vbi dicit, quod in delicto notorio, potest etiam iudex in proprio facto procedere: cum sit potius executor legis , quam iudex. debet enim intelligi & limitari, quando pœna illius delicti est determinata in lege ; secus, si esset arbitrio suo determinanda .
9 † Eodē mō possunt limitari dicta Bart. in l. si quis forte. i. ff. de
10 pœn.vbi prosequitur, an & quando Potestas possit esse iudex contra offendentem officialem suum, vel familiam suam.† Itē do & alium intellectum ad d. cap. quo suspecti,vt procedat in notorio actus transeuntis ; quia cum tunc recipiantur probationes,vt not.glos.2.q.1.cap.manifesta,& est tex.in cap. sicut,de re iu.posset iudex suspectus in alijs recipiendis grauare partem, merito poterit recusari vt suspectus . Istud vero cap. procedit in notorio facti permanentis, vbi pœna est determinata a lege. hoc videtur velle ista litera in fin.quod not.

ADDITIONES.

a D.An.No. notabile di.an in notorijs, iudex recusetur. & Adde , qđ idē dicit Do.Ant.in repe.cap.vestra,de coha.cleric.& mu.in 86.col. & per hanc Doctrinam intulit nouum & fin.dictum D.Abb. in c.1.de cle. exc.mi.in c.dilectus,de pœn. & illud quod dicitur , quod iudex in delictis notorijs possit esse iudex in proprio,vt est tex.in c.Romana, de pēn. in 6. & plene no. Domin.An.in ca.dilectus , & in capitu. cum venissent , de iud. intelligitur vetus,nisi pro illo delicto notorio deberet imponi pœna arbitraria , quia tunc cum posset grauare in arbitrando , non potuit arbitrari in causa propria,quod perpetuo tene menti:& idem quod hic tenet Do. Anto.tenent ēt Doct.in cap.1.pe.col.de of.deleg.in 6.& in cap.iudex,in fi.eod.tit.& li. & ad c.plerunque,circa medium,de of.ord.in 6. Adde an in notorijs iudex recusetur,vt suspectus,R.o.consi.324.& in sing.suis.
¶ An in notorijs possit iudex recusari vt suspectus,dicas , quod iudex propter eadem causas potest recusari ꝓpter quas pōt recusari procurator. de quibus in ca.1.de proc.li.6. & no.in c.postremo,de app.& adde quod iudex qui etiam culpa mea,est mihi suspectus,potest recusari,vt Inn.in c. exhibita de iud.gl.tamen in c.vt debitus,de app. videtur tenere contrarium , sed illa tamen gl.communiter per Do.in c.si iustus metus.de app.reprehenditur,vt habetur per Io.An.in c.legitima.eo.tit.& in c.si contra vnam de off.dele. eo. tit.lib.6.& Bar.in l.qui bona,§.si quis iuxta,ff.de dam.inf.Ant. Franc.
b ¶ Est dictum.Et hoc dictum multum commendat D.Andr.Sicu.in tractatu de præstantia Cardinalium.in 3.q.2.partis. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus,absoluitur præstita cautione de satisfaciēdo ; licet creditores,uel alij instent , quod non absoluatur; ratio ponitur infra.numero. 5.*
2 *Iudex ecclesiasticus potest ius dicere in ecclesia:iudex sæcularis non;& si secus fecerit,reddit iudicium nullum.13.*
3 *Contractus possunt fieri in ecclesia; licet contrahentes peccent.*
3 *Pœna apposita in quasi contractu , non habet locum in contractu , nec econtra.*
4 *Statutum loquens de muliere,vt non possit contrahere; non extenditur, quin possit quasi contrahere,& sic hereditatem adire.*
6 *Excommunicatus quando absoluitur , debet pars citari si ad eius instantiam fuit excommunicatus;alias secus,amen si de facto fuit absolutus.sine citatione partis, absolutio tenet,vide in numero 7.vbi in hoc distinguitur.*
8 *Absolutio a iuramento,an debeat præstari parte aduersa non citata.*
9 *Absolutio a licito iuramento alteri præstito,regulariter non potest fieri,etiam a papa.*
10 *Excommunicatio nunquam fertur ab homine , nisi propter contumaciam;id est,quando aliter corrigi non potest.*
11 *Excoicatio potest feri sine alia monitione;quando præcessit contumacia.*
12 *Index,ad quem,an eligatur ad electionem appellantis , an appellati.*
14 *Priuilegiato in aliquo casu,an possit iustitia denegari.*
15 *Consilium & consensus,multum differunt inter se.*
In confirmationibus electionum,an requiratur consensus capituli.
16 *Appellatio non admittitur in his quæ dilationem non recipiunt,puta in rebus tempore perituris.*
16 *Iurisdictio iudicis,a quo non suspenditur in his, quæ tendunt ad facilioremexitum appellationis.*
17 *Excommunicatus non debet absolui , nisi prius præstita iuratoria cautione de parendo mandatis ecclesiæ:& hoc regulariter.*
Missio in possessionem non reuocatur , nisi prius præstita cautione fideiussoria vel pignoratitia.
18 *Iuramentum siue cautio iuratoria non sunt exigenda ab illis qui præsumuntur deierare.*

CAP. XXV.

a 1 **Qua fronte.** [a] † Absoluitur excōicatus, cautione recepta;licet aduersarius, vel excōicator, ne absoluaī,appellet.h.d.fm vnū intellm,quē tū oportet litare, qñ excōicatio nō fuit lata pro manifesta ꝓtumacia,vel offensa: qa tūc nō debet absolui:nisi satisdatione p̄cedēte,vt in c. ex parte.j̄.de ver.sig.sed fm aliū intellm, pōt sic summari. Appellans ab excōicatione , ꝑt petere absolutionē ab excōicatore,a quo appellauit;nō obstāte appōne sua,vel appel.interposita per aduersariū;nō tñ iste intellus multū ꝓgruit literæ. Diuiditur,prima pars reprehendit querentē,sēda ibi: Sane ipsius duplici qōni rñdet.Casus lite. Archiepus Cātuariē. sup qbusdā dubijs suis, ꝓsuluit dñm Papā;anteq̄ ad qōnes rñdeat Do.Papa rñdet qđ nō videt qua frōte ipsum ꝓsulat;cū dicaī,iuris ordinē peruertere;cū ipse nō in ecclesia,nō in palatio, nō in camera sua; sed in camera regis s̄ ius,& s̄ pontificalē dignitatē electiones episcoporū ꝓfirmet . Postea descendit ad qōnes.Prima est talis. aliquis fuit excōicatus,vel interdictus ꝓ ꝓtumacia , vel alia iusta cā:ille offert se ad iustitiā.pro quibus sñam recepit, pars aduersa appellat,ne absoluatur,quēriī an iudex ipsum absoluere debeat?Rñ. Papa, qđ iudex ipsum absoluere pōt ; ne in excōicatione decedat,ēt si appellauerit pars aduersa,recepta primo cautione sufficiēti ab ipso,qđ iuri parebit corā Papa.ad quē appellauit, vel delegato ipsi⁹. Sēda qō fuit,aliqs ꝓquerī se irrationabiliter excōicatū,vel interdictū, nihilominus offert se ad iustitiam ; & petit absolui,pars aduersa appellat. Ad hanc qōnem idem rñdet, qđ in prima,qđ pōt illū absoluere;etiam si pars aduersa duxerit appellandum.Ber.Primo no. quod electiones p̄nt exeminari, seu
2 cōfirmari,in ecclesia,siue in palatio epi; vel in camera sua . † Ex prædictis infero ad plura. Primo,quod causæ ecclesiasticæ p̄nt iudicialiter tractari in ecc. Secundo vero, infero ep̄m posse sibi eligere sedē in aliqua causa , nedum in eccl.sed in palatio suo, vel in camera sua,& not. tex. pro ꝓsuetudine quorūdā locorū. Nā in aliquibus locis vicarius epi, reddit ius in ecclesia,in aliqbus in palatio epi;& vtrunq; recte fieri pōt,vt hic, qđ no. & facit 2.q.2.c.præceptū,vbi bonus tex.Secus dic in iudice sēculari. Nam eius iudicium agitatum in ecclesia, nō valet,vt est tex.ho die singularis in c.decet,de imm.ecc.li.6.in §.omnes ordinarij, & vide gl.singularē ibi,quid in ꝺctibus initis in ecclesia.& determinat quod ꝺctus valent;licet ꝺhētes peccauerint.qa poena retractationis illius capituli, nō debet extendi . Et no.illā gl.perpetuo,quod vbi retractatio actus inducitur a lege in pœnam s̄ facientis:tūc illa dispositio dr odiosa,& pœnalis;& ideo restrin gēda.Dico latius in c.2.s̄.de ꝓti.vbi est bona gl.in ver.dispēdijs.
3 † No.ex illa gl.qđ pœna [b] apposita in quasi ꝺctu, nō extendit ad
b verū ꝺctū.Nā i iudicio quasi ꝺhimus.l.3.ff.de pecu.Io. An.in cpia,de exce.li.6.& tñ pœna nullitatis iudicij i.quasi ꝺctus, nō extēdit ad verū ꝺctū . Vnde verus ꝺctus gestus in ecc.tenet, vt ibi. Idē puto eā, vt pœna apposita in ꝺctu vero , nō habeat locū in quasi ꝺctu,eadē rōne,ne fiat extensio pœnæ ad causam,nō omnino consimilem,iuxta gloss.not.in cap.j.de tempo.ordi.lib.6.
4 Additio.† Et hoc vltimū tenet Bar.in l.more,ff.de acq. hære.& l.apud Iul.ff.ex quibus cau.in poss.eatur. & per hoc dicit, quod mulier potest adire hæred.non obstante statuto , quo cauetur, quod mulier non possit ꝺhere sine consensu duorum ꝯsanguineorū suorū;quia ille,qui adit hære.non ꝺhit,vt in d. l. apud Iulia.& verba statuti debent intelligi proprie,quod no. No.etiā ꝙ non solum excōicatus debet repelli a petitionibus suis,& facit se indignū gratia sedis Apostolicæ,vt in c.cum parati. s̄.eo. sed etiā peruertens iuris ordinē, & contemnens canonū dispositionem; vnde Papa nolebat rñdere super consultationib. suis isti archiepō , quia violauerat debitum ordinem iuris , & contemperat canonū dispositionē,confirmando electiones in camera regis.Itē no.in ver.Sane, qđ persona nō excōicatur, sed etiam interdicitur,ad hoc c.is cui,de sent. excō.lib.6. Item not. casum,in quo iudex,a quo,iurisdictionē suam exercet, appellatione

ADDITIONES.

a ¶ Allegatur decisio huius decr.ꝙ quando debitum est liquidum, creditores possunt impedire sepulturam debitoris mortui,nisi satisfiat ab hæredi.& ita alleg.gl.in c.si quis appellat,§. si quis etiam aufus. 2. q.6.& hoc secundum Arch.ibi qui late discutit istum passum.de quo per D.Anto. in c.ex parte 2. de sepul.
b ¶ Pœna.Vide Abb.in consi.81.inc.quinque dubia,in 1.vol.& Ale.in consi.66. inc.visis,in primo vol.cum allegatis per dominum Ias.post Bar. in l.si vnus, §.pactus ne peteret.col.7.ff.de pactis.per Alex.& Ias.inf.siue apud acta.C. de transa.per Ias.insti. de actio.in princi.col.5. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a tione non obstante. ſ. absoluendo excõicatum, [a] vnde autem hoc procedat. ꝯ dicam latius. Oppo. ꝯ tex. fortiter. Nam videtur, quod nullo modo possit procedere hoc capitulũ. Aut. n. iste fuerat excõicatus pro manifesta offensa, siue contumacia, non debebat absoluiſi prius præstita satisfactione, & iusta est ꝯdictio aduersarij, vt in c. solet, de sen. exc. lib. 6. & c. ex parte, il j. ꝯ. de ver. sig. Aut fuerat excõicatus pro offensa, vel ꝓtumacia dubia; & tunc appellatio, ne absolueret, est frustratoria: quia satis est hoc casu præstare cautionem, vt in d. c. ex parte, ergo appel. ista tanquam frustratoria, non debebat deuoluere causam ad superiorem; & per ꝓns non debebat iudex recipere cautionem de parendo iuri coram iud. ad quem fuerat appellatũ. Sol. ex sparsis dictis Doc. colligo compendiose duas lec. Prima, vt intelligatur tex. quod perebatur absolutio a iudice, a quo. Secunda, ꝙ petebatur a iudice, ad quem. Prima lect. subdiuiditur in duas partes. Prima, qñ ꝯarius tantum appellauit, ne absolueretur. Secunda, qñ excõicatus prius appellauit, & postea petijt absolutionem; & aduersarius appellabat, ne absolueretur; & sic concurrebat vtriusq; partis appellatio. Venio ad primam lect. qũo petebatur absolutio a iudice, a quo, & aduersarius tantum appellabat Petr. & Abb. respondent ad contrariũ, quod hic non fuit appellatum ne absolueretur; sed ex causa si peruenienti; vnde propter affinitatem nouiter contractam inter iudicem, & excommunicatum appellatio sua habuit deuoluere causam. Hæc sol. impugnatur per Io. And. ꝙ suspicio non est sufficiens causa appellandi, sed recusandi tantum, no. in ca. accendens, vt lite non conte. Item dico, quod ex alio corruit ista solu. quia in tex. dicitur quod iste appellauit, ne absolueretur. Secunda solu. secundum Host. est, quod ex aliqua rationabili causa iste appellauit. Hæc solutio penitus non euacuat contrarium; quia in litera dicitur, quod aduersarius appellauerat, ne absolueretur. Tertiam sol. ponit Ioan. And. vt procedat secundum antiqua iura. ſm quæ appellatio, non expressa causa, deuoluebat causam ad superiorem; non tñ impediebat absolutionẽ propter rationem literæ, ne decederet in excõicatione. Hæc tertia solutio potest impugnari; quia litera dicit, quod appellauerat, ne absolueretur: & sic exprimebat causam frustratoriã ꝯius: sed causa manifeste friuola, etiam ſm aniqua iura, nõ deuoluebat causam ad superiorem. vt in c. debitus, ſ. eo. Pono duas solutiones. Prima, quod licet a principio ꝯdixisset, ne absolueretur; tñ postea appellauit simpliciter, videns non proficere, & sic posset saluari solutio Io. And. Pono secundam meliorem, quod hic ꝯdicebat isti, ne absolueretur ante satisfactionẽ, proponens forte offensam vel contumaciam manifestam: sed pars & iudex hoc negabant. ideo ille appellauit. Hæc appellatio, eriã ſm hodierna tpa. est legitima, vt in c. solet, de sen. excõ. lib. 6. & ideo habuit deuoluere causam ad superiorẽ. Et si diceres, quare absoluit iud. a quo ex quo appellatio prima fronte est legitima? Rñdeo, quod vbi appellatio fuit interiecta nõ expressa cau
5 sa, duplex fuit ratio absoluendi. † Vna, ne pendente litigio, iste decederet in excõicatione, vt in litera; sed prouidetur parti aduersæ recipiendo cautionẽ. Secunda ratio, quia ista absolutio tendit in faciliorẽ exitũ causæ appellationis: hanc ſniam tenet Fed. de Sen. consſ. 168. Nam iudex, ad quẽ ante omnia ipsum ab solueret, recepta cautione. vt in ca. per tuas, ꝯ. de sent. exc. Sed si expressit illam causam, quia fuerat excõicatus pro manifesta causa, tunc vnica est ratio absoluendi. ne decedat interim in excõicatione, qñ absolutio non tendit hoc casu in facilior ẽ exitum, ideo præiudicat appellationi; cum ob hoc fuisset appellatum, ne absolueretur. Ex his habes declaratam primam lect. & habes casum, in quo iudex a quo, absoluit post appellationem, rationibus prædictis. Venio ad secundam lect. quæ habet, quod excommunicatus prius appellauerat ab excommunicatione; & tunc petebat absolutionem; & aduersarius appellabat ne absolueretur. Dic quod respectu appellationis aduersarij, satis ſ. materia discussa est: respectu appellationis interpositæ ab excommunicato dicit Inn. quod petendo absolutionem a iudice a quo, tacite renunciauit appellationi suę; nisi fuerit protestatus, quia non intendebat renunciare appellationi, de hoc vide quod plene dixi in cap. quæstioni, sup. eo. dicit tamen Inn. siue sit ordinarius, siue delegatus, siue detulit appellationi, siue non, potest ipsum absoluere, sed non reddit causam quare. Sed dic, quod duplex posset esse ratio: si enim censetur renunciare appellationi, tunc non habet dubium, cum iurisdictio integra reuertatur ad eũ. In casibus in quibus nõ renũciat, dic quod rõ absoluẽdi est duplex. Prima, ne pẽdente appellatione, iste decedat in excõicatione. Secũda, quia tendit in faciliorẽ exitũ causæ appellationis. Nam hoc faceret iudex, ad quẽ, ante omnia, vt in c. per tuas, præal. de sen. exc. Mihi tñ nõ placet dictũ suũ in delegato, qui detulit appellationi; quia per delationẽ, tota iurisdictio est ab eo abdicata, & translata in superiorem, vt in ca. cum appellationibus, eod. tit. lib. 6. nec tanta imminet necessitas, vt dicamus non iudicem posse absoluere ab excommunicatione; vt est iste, qui detulit appellationi. Venio ad tertiam lect. hic petebat absolutio a iudice, ad quem; & hoc innuit satis finis huius cap. dum dicit, qđ excõicator ꝯdicebat; & hoc casu dicit Host. quod iudex, ad quẽ, potest absoluere, postquã examinata causam partibus præsentib. & nõ ante, c. Romana §. pe. e. ti. lib. 6. & ita tenet cõiter: & cum eo transeunt Doc. aduerte, quia hoc non est verum in absolutione, quæ fit cum cautione; quia tunc omnia iudex ad quem, talem absolutionem impartitur, tex. ibi apertus in d. c. per tuas, sed sententiam reuocare, vel denunciare nullam non potest; nisi prius plene cognouerit de causa, qui sentib. partib. & ita loquitur, §. pe. alle. per Host. Aliud est absoluere, cautione recepta: & aliud reuocare sententiã, vel denunciare eam nullã, vt ipsemet Ioan. And. dicit in nouel. Rõ dicens fatis est, quia in absolutione, quę fit cautione recepta, nulli præiudicatur nec aliquid fit in effectu ꝯ sniam excõicatoris, sed ꝯ qñ vult reuocare, tanquam iniustam; seu denunciare nullam; in hoc enim præiudicat parti aduersæ; & tacite pronunciat excommunicatorem male processisse, quod non debet posse facere, nisi prius de meritis appellationis cognouerit. & per hoc habes clarissime intellectum huius cap. & multorum iurium, sup. allegato. Vnum tamen no. quod Dom. Anto. ita aperte videtur reuocare id quod dixi post in c. quæstioni, sup. eod. dicit enim primo, quod iudex, a quo, potest absoluere per viam reuocationis, postea dicit hoc sibi non placere; quia per hoc cessaret appellatio, reuocando grauamẽ, & nulla remaneret dubietas; quia nõ pot amplius dici iudex, a quo, cũ cesset
6 pellatio: ad hoc c. si a iudice eo. ti. lib. 6. † Supra visum est, an, & quando iudex a quo, vel ad quem, absoluere possit ab excommunicatione. Nunc quæro de q. quotidiana, nunqd iudex te-
b neatur citare [b] partem aduersam ad actum absolutionis? Doc. communiter tenent quod sic, cum possit prætendere interesse, forte enim expensas quas fecit, consequi debet ante absolutionem, de sen. excomm. c. cum venerabilibus, §. idem lib. 6. vel forte posset prętendere offensam manifestam, ita quod ante absolutionem

ADDITIONES.

a ¶ Excommunicatum. Contrarium tenet idem Bar. in l. more, in prin. ff. de qui. hære. quod mulier prohibita contrahere sine consensu propinquorum non poterit adire hæreditatem: & sic quasi contrahere, quam contrariam tenet Host. quod iudex, ad quẽ, potest absoluere, postquã examinata causam partibus præsentib. & nõ ante, c. Romana §. pe. e. ti. lib. 6. & ita tenet cõiter: & cum eo transeunt Doc. aduerte, quia hoc non est verum in absolutione, quæ fit cum cautione; quia tunc omnia iudex ad quem, talem absolutionem impartitur, tex. ibi apertus in d. c. per tuas, sed sententiam reuocare, vel denunciare nullam non potest; nisi prius plene cognouerit de causa, qui sentib. partib. & ita loquitur, §. pe. alle. per Host. Aliud est absoluere, cautione recepta: & aliud reuocare sententiã, vel denunciare eam nullã, vt ipsemet Ioan. And. dicit in nouel. Rõ dicens fatis est, quia in absolutione, quę fit cautione recepta, nulli præiudicatur nec aliquid fit in effectu ꝯ sniam excõicatoris, sed ꝯ qñ vult reuocare, tanquam iniustam; seu denunciare nullam; in hoc enim præiudicat parti aduersæ; & tacite pronunciat excommunicatorem male processisse, quod non debet posse facere, nisi prius de meritis appellationis cognouerit. & per hoc habes clarissime intellectum huius cap. & multorum iurium, sup. allegato. Vnum tamen no. quod Dom. Anto. ita aperte videtur reuocare id quod dixi post in c. quæstioni, sup. eod. dicit enim primo, quod iudex, a quo, potest absoluere per viam reuocationis, postea dicit hoc sibi non placere; quia per hoc cessaret appellatio, reuocando grauamẽ, & nulla remaneret dubietas; quia nõ pot amplius dici iudex, a quo, cũ cesset appellatio: ad hoc c. si a iudice eo. ti. lib. 6. † Supra visum est, an, & quando iudex a quo, vel ad quem, absoluere possit ab excommunicatione. Nunc quæro de q. quotidiana, nunqd iudex teneatur citare partem aduersam ad actum absolutionis? Doc. communiter tenent quod sic, cum possit prætendere interesse, forte enim expensas quas fecit, consequi debet ante absolutionem, de sen. excomm. c. cum venerabilibus, §. idem lib. 6. vel forte posset prętendere offensam manifestam, ita quod ante absolutionem

a solutionẽ [a] deberet aduersarius satisfacere. rõne ergo sui interesse vocari debet. arg. c. inter quatuor, de maio. & obe. & 3. q. 9. c. oĩa. Simile cum reuocaſ missio in possessionẽ, ut no. in c. qm frequenter. §. in alijs, vt lite non contes. dicunt tamen Doc. cõ
12 muniter hic, & in capit. 1. de iud. q. si de facto fieret absolutio, parte nõ vocata, tenet, & idẽ tenet Spe. in tit. de contu. §. fi. ver. sed pone excõicatus. vide ẽt gl. in c. excõicato. 11. q. 3. quæ videtur limitare dicta Doct. hic, vt pars sit vocanda ad actum absolutionis, qñ iudex excommunicauit ad instantiam partis. secus,
7 si excõmunicauit ex suo mero officio: & hoc dictũ satis mihi placet, facit ꝙ in simili no. Bar. in l. 2. ff. de eo, q̃ in ius voc. † Sed contra prædicta adduco tex. notabilem in c. Romana. §. sententias, de sen. excom. lib. 6. vbi dr, ꝙ sniã excõmunicationis vel interdicti, nullatenus est reuocanda parte non vocata. Et per illũ tex. arg. Io. An. contra opi. ꝓdictã, ut non teneat absolutio parte nõ vocata; licet hic nullã mentionẽ faciat de illo §. nec etiã Do. Anto. sed simpliciter transeunt cum prædictis. Sed reducendo ad cõcordiam multa iura, distinguo ꝙ aut absolutio fit ab ipso excõicatore, siue superiore concurrente cũ eo, ad actum iurisdictionis circa excõicatum; & tunc tenet absolutio parte non vocata, tex. est maxime iuncta gl. in fi. in c. cum ab ecclesiarum, de offi. ordi. Ratio huius est, quia ista absolutio est actus pœnitentialis; ideo ad sui essentiam non exigit citationem. Secunda ratio, quod sicut excommunicatio sine citatione lata tenet, vt in c. sacro, de sen. excom. & no. 11. q. 3. in sum. ita & absolutio tenere debet & fortius, cum sit actus magis fauorabilis, vide text. cũ gl. in c. venerabilibus §. vbi autem; de sen. excom. li. 6. vbi traditur regula gñalis, ꝙ absolutio facta a iudice suo, qtumcũq;, iniusta tenet: & nõ tradas obliuioni illũ tex. & ĩ hoc casu intelge dicta Doc. hic, & in c. j. Qñq; absolutio fit a iudice, ad quẽ de uoluit iurisdõ, solũ via appellationis; exemplum in archiepisco
po, qui nõ habet iurisdõnem rñr in subditos suffraganei, nisi per appellationẽ, vt in c. pastoralis. de of. or. & hoc casu, dic, ꝙ si nõ est appellatũ ad eũ nõ valet absolutio; nisi recipiat appellationẽ ex probabili cã emissam. tũc. n. absolutio facta ab eo tenet, etiã parte nõ vocata; licet sit iniusta quia hoc casu iudex est; & per ꝙ sequẽs proceduht rõnes allegatæ in excõmunicatore, ad hoc c. per tuas, & quod ibi no. de sen. excom. & dictus. §. vbi autem, qui propriæ loquit de iudice ad quẽ. Aut vult sniã excõmunicationis reuocare tanꝙ iniustam; vel eã denunciare nullam; & nõ potest, nisi partibus vocatis; & si aliter faceret, reuocatio vel declaratio non teneret; & hoc casu intellige d. §. sententias. & Io. An. ibi, ratio est, quia hoc casu est quasi diffinitiue pronunciare
3 super ipsa excõicatione, & est actus iudicialis, nec competit si bi potestas, nisi prius examinauerit causam. † Et hæc faciunt ad
b quæstionem quotidianam, nunquid absolutio a iuramẽto b p stito super aliquo contractu, facta ab episcopo, parte nõ vocata, valeat in calibus in quib. pars debeat vocari; Do. Ant. in c. de bitores, de iureiur. tenet quod sic, arguendo per simile, de absolutione facta ab excommunicatione, parte nõ vocata. Sed per ꝓdicta ego distinguerem, ꝙ aut certũ est iuramentũ esse illicitũ ex parte recipientis; & procedit dictũ suũ; qa hoc casu clarum est eꝝm esse iudicem suũ in absoluendo, per id, ꝙ no. Inn. d. c. de bitores: sed vbi ꝟactus, sup quo iuramentũ fuit ꝓstitum, in sui
9 serie nullã iniqtatẽ continet; licet iniquitas allegaretur per partem, puto ꝙ nõ teneat absolutio, parte non vocata: † Quia rñr Episcopus, nec ẽt Papa potest absoluere a licito iuramento alteri ꝓstito, vt no. Inn. in c. cum inter P. de renun. & est gl. or. in c. quanto, de iureiur. & ibi plene dixi. ergo nec ẽt iudex in omnẽ euentũ; & sic anteq̃ constet iuramentum esse illicitũ, nõ pot absoluere, & constare nõ pot nisi parte vocata, vt in c. tũ ex literis, de iureiu. & in l. fi. C. si per uim vel alio mõ. vñ præsupposi
10 to, ꝙ iurm illicitũ esset, & receptum; ex quo tñ non constat, nõ tenet quicquid est fundamentum suæ iurisdi. ad hoc l. quæro, ff. de eo qui pro tuto. vide notabilem theoricã Bart. in l. multum interest, ff. de condi. & de. & l. si finita. §. Iulianus, ff. de dam. infe. hoc no. † Opp. ꝟ tex. in §. sane. vbi dicitur, seu ꝓsupponitur, quẽ posse excommunicari pro contumacia, vel alia cã. hoc enim vr fallsum, eũ ab homine nunq̃ sit ferenda excommunicatio; nisi ꝓp contumaciam, gl. est no. 11. q. 3. c. nemo, vbi dr, ꝙ nunq̃ dẽt quis excõicari; nisi quando aliter corrigi nõ pot. So. Doct. alig. in vlt. col. Dic ad hoc clarius, ꝙ in eo ꝙ semper cõtumacia dẽt esse immediata cã excõicationis, siue ꝓcesserit delictum, sine nõ, dẽt prius semper moneri. vt satisfaciat de hac contumacia immediata: intellige ꝟia; qñ offensa, seu delictum est cã excõmunicationis; sed nõ immediata. Et de hac immediata intelligo ipsum tex. & cõsimiles. Et adde vnum no. dictũ Inn. in d. c. ex parte, ꝙ vbi ꝓcessit contumacia, ẽt extraiudicialis, pot sequi
11 excommunicatio, sine alia admonitione, per cap. certum. 11. q. 3. & vide latius in d. c. ex parte. † Oppo. ꝟ. tex. ibi: Si maluerit aduersarius: vr. n. ꝙ non ad appellatum (sicut hic innuit) pertinet facultas eligendi iudicẽ, corã quo cã tractet; sed ad appellãtẽ. 2. q. 6. c. ad Romanã. Sol. Doc. vario mõ soluit hoc, sed tu dic ut no. in c. cordi. eo. ti. li. 6. in gl. in ver. petierit. Itẽ opp. quod. §. De his, vr esse superfluus; quia idẽ dicit cũ priori. Dic ꝙ primus. §. loquiſ, cũ appellat aduersarius; iste cũ appellat excommunicator. † In glo. j. in fin. per hoc Host. infert, ꝙ si priuilegiatus excedat, põt sibi iustitia denegari, adducit c. nup: §. fi. de deci. sed si nõ excedat, secus, in cap. 4. de priui. in fin. & vr hoc mirabile dictũ; sed intelligo hoc mõ, qñ priuilegiatus delinqt ꝟ subditũ alicui⁹ iudicis; & nõ vult satisfacere, vt postea sibi petẽti iustitiã de alio subdito, vel de eodẽ, possit iustitia denegari per iudicẽ; nisi primo satisfaciat; & esset exqsitus modus ꝓcedendi ꝟ exemptos.
13 Sed non credo ꝓcedere, qñ delictũ ipsius nõ esset liquidũ. † In gl. 2. in fi. dic ꝙ ꝟia procedũt in iudicijs sæcularib. ut in c. decet, ꝓall. sed iudicia ecclesiastica pñr in ecclesia exerceri, vt in c. ꝓceptũ. 2. q. 2. alle. in gl. &c. † In gl. in ver. ꝟ debitũ, ibi sine ꝓlilio
14 capituli, in eo ꝙ gl. exigit cõsensum capituli in pñrmationibus electionũ, cõiter damnaſ a doctoribus; quia iura alleg. in gl. solũ exigunt ꝓlilũ, & nõ ꝓsensum, & maxima est diuerlitas inter consilium & consensum, vt in cap. j. ne sede vacante. lib. 6. & c. cũ in veteri, de electioni. vbi dixi hodie qualis exigaſ cĩæ cognitio in ꝓrmationibus [c] electionũ, dic vt est hodie tex. in c. fi. de electioni. li. 6. In gl. in vers. decedat. No. ex hac gl. tres rõnes decidẽdi ad tex. quare absolutio põt fieri a iudice, a quo. Prima ratio, qa speciale est in sniã excõ. quia propter periculum time
15 tur, ne decedat in excommunicatione; quia peccatũ qñq; est cã accelerandi terminos vitæ; sic etiã & bonitas, & hoc ne mutẽ intellectus bonorũ, intellige tñ non sp hoc contingere; sed qñq;. nam si dictum glo. generaliter esset verum, nullus homo fere remaneret in mundo. & vide ad intellectum glo. pulchrum tex. in c. si ex bono. de pœn. dist. 4. alle. hic in gl. † Secunda ratio decidendi est, quia in his, quę non capiũt dilationem, nõ admittitur appel. vt puta, quia res est rẽpore peritura. multa exempla patent in l. fi. ff. de appel. reci. No. tu cano. istã gl. Tertia rõ ponitur hic in ver. Præterea, q̃ est magis generalis, ꝙ iõ põt iudex, a quo: qa nihil deperit aduersario per hanc absolutionẽ; cũ sibi cautũ sit ꝑ receptionem cautionis, & excõicato prodest ne in-
16 terim viteturve vel moriatur. † Ex hac tertia ratione no. ꝙ iudex, a quo, põt omne id ꝙ tendit in faciliorem exitũ causæ appellationis. Et vide ꝙ plene dixi in c. cũ teneamur, sup. eo. sed tene
17 menti hanc particulam gl. iuncto tex. † In gl. in vers. cautione, in fi. No. istã gl. ſp ex qua habes regulã, & vnum casum exceptum a regula. Et hæc est regula, quod absolutio a qualibet excom-
d municatione, fiat cum cautione iuratoria, [d] id est ꝙ absoluendus iuret stare mandatis ecclesiæ super illa excõicatione. Casus exceptus est ille, cũ fuit excõicatus, qa noluit parere iuri. id est cũ excommunicatio fuit lata pro contumacia iudiciali. Et licet Docto. hic simpliciter transeant: tamen plenius distingunt hãc mãm ĩ c. ex parte. il j. ꝟ. de ver. sig. vbi vide. Sed quoad casũ nõ exceptũ, puto gl. optime loq. Primo cũ hinc versẽt ĩteresse partis; & hẽat vim cuiusdã missionis, vt ĩ c. qñ frequẽter, ĩ fi. vt li. nõ ꝓte. sicut missio nõ reuocaſ, nisi ꝑstita cautione fideiussoria, vt pignorati-

ADDITIONES.

b ¶ Citare. Vide Gemi. in c. Romana, §. sententia, de sen. excom. lib. 6. Calde. in consſ. 7. inci. an episcopus. in tit. de iureiu. & in consſ. 1. tit. de fer. & Pe. de Anc. in consſ. cxcix. incip. prædictis Lau. de Godul. in trac. de vſu. quæstio. 125. Sebastianus Sapia.

a ¶ Absolutionem. An in absolutione, a sniа excõicationis aduersarius sit citandus, adde quod not. Do. de Ro. decisio. 5ua, 2. & Ro. in suis singu. in litera. C. notabili quod inci. sine citatione; & quod no. Do. Ant. in c. cum cessante, inf. eo. & de hoc per Inn. in c. prudentiam, circa fi. de off. deleg. in glo. 5ua, quæ est super ver. a iudice, & D. Ant. in c. dilectus, el. 1. in versi. ad fm, de refer. & adde quod de absolutione a iuramẽto not. ipse D. Ab. Pa. post Inn. & D. Ant. in c. debitores, de iureiu. Et qñ quis petit a iudice, vt declaret quem incidisse in canonem, si quis suadente, 17. q. 4. an debeat pars citari, vide Do. de Ro. dec. 52. fm ordinẽ meũ nouissi. & q. absolutio ab excõ. possit fieri parte non citata, est tex. in c. olim, de refer. qui ponderat ibi Do. Ant. in prin. 2. co. versi. not. hoc apertum. Sed de hoc vide per Bald. in l. si pacto quo pœnam. circa princip. C. de pac. vbi alleg. glo. in d. c. excommunicatos. 11. q. 3. & per D. Abb. Pan. in c. per tuas, circa fin. versi. conclude. post Do. de sent. excom & per Bal. in c. 1. de iud.

b ¶ Absolutio a iuramento. Adde Old. consſ. 120. & 186.

¶ Iuramento. Vide Ro. in fin. ccccclxxxiiij. inci. tu habes regulam, & late per Iaſ. nec quicquam, §. vbi decretum, ff. de of. proconſ. & leg. & per Ro. in consſ. 587. inc. circa propositam; & And. Sicu. in consſ. 85. in 3. vol. & Do. Franc. Curtium in consſ. 43. inci. super contingentia, vbi plene. Sebastianus Sapia.

c ¶ Confirmationib. In confirmationibus electionum, an requiratur consensus sui capituli, de hoc per gl. in c. episcopum non oportet, 61. di. & per Doc. in c. fi. de elec. in 6. sed tu limita, & declara hic multum eleganter, vt per Do. Ant. post Doct. in c. cum inter, §. j. de re iud. & vide quod de hoc plene scripsit D. Bar. de Bal. in c. nouit, in 6. quæst. de his quæ fi. a præla.

d ¶ Cum cautione iuratoria. Adde an heri possit, parte non citata, si pars offerat cautionem de stando iuri, vel de satisfaciendo parti. vide Spec. in titu. de contu. §. nunc dicamus, versi. sed pone, & versi. sequen. & ibi quid si pars se absentet, vt absolutionem differat, & qualiter tũc fiat absolutio, ibi dicitur. & per Inno. in cap. prudentiam, in gl. in versi. malitiam, supra de offic. deleg. Zacharias.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pignoratitia,vt in auth.ei q̃ iurat,C.de bo.auth.iud.pos.in c.j.ĩ.d̃ sequest.pos.Ita nec excõicatio debet relaxari;nisi tali cautione præstita. Item cautio de iudicio sisti, est prætoria, l.j.ff.de præt. stipu.Et regulariter omnes cautiones prætoriæ,debent esse sufficientes,vt in d.l.j.† Respectu regulæ no.dictum pulchrum,qđ vbicunque timetur, ne absoluendus veniat ℈ iuramentum, nõ sufficit iuratoria: ita communiter no. Doc.in cap.fi.de restitu. spol.& in c.ad reprimendã, de of.ord. Adde ad prædicta. c.j.de do.& contu.lib.j.& facit gl.in c.quæstioni,& quod ibi dixi, ℨ.e.

SVMMARIVM.

3 *Excommunicatio,siue suspensio, non debet ferri; nisi prius monitione præmissa,2.3.4.*
Appellans si in termino sibi præfixo non prosequitur appellationem,iudex à quo,reassumit iurisdictionem.
Appellans si neglexerit prosequi appellationẽ, & ipse appellatus prosequatur,condemnatur in expensis ipse prosequenti.10. vide inf.nu.14, vbi iudex facit istam condemnationem.
2 *Excommunicatio non fertur ab homine; nisi per contumaciam, in non parendo in iudicio,vel in non satisfaciendo.*
3 *Suspensio antequam feratur,requirit monitionem, quando quis suspenditur ob contumaciam: secus si propter delictum.4.*
5 *Clericus potest suspendi ab officiis diuinis propter delictum.*
6 *Excommunicatio potest ferri ab homine nulla monitione præmissa,quãdo ius fulminat ipsam ipso facto,propter aliquod delictum.7.*
8 *Excommunicatus à iure,potest pro eodẽ delicto ab homine pronunciari excommunicatus,citra aliam contumaciam,& quare.*
Pœna certo modo terminata a iure,potest minui,vel augeri per ipsum iudicem pro aliquo delicto.
9 *Appellari non potest contra statuta ecclesiastica; nec à pœna imponenda,secundum aliquam regulam,vel statuta.*
11 *Abbas potest punire monachos suos,sine consensu Capituli:quia ipse solus habet potestatem in solidum in suos monachos.*
12 *In notoriis,quæ forma citandi obseruatur,vide remissiue.*
13 *Excommunicatio lata sine monitione tenet:fallit vt hic.*
15 *Debitor agens, tunc fuit in corpore, quando respectu sui id, quod venit soluendum,est pœna;sed respectu creditoris est interesse.*
16 *Clerici beneficiati non habentes aliquid in patrimonio,an dicantur habere proprium.*
Proprium qui dicantur non habere, ad vitandam pœnam,de qua in textu.
17 *Clerici an faciant suos fructus,beneficiorum suorum.18.*
19 *Tutor prælatus, & quilibet alius administrator, si mouerunt litem iniustam; & ob hoc condemnentur in expensis, debent illas soluere de suo.22.*
20 *Clericus litigans si condemnetur in expensis, an soluet illas de redditibus sui beneficij,an de suo patrimonio.*
21 *Delictum prælati communicato consi. cum Capit. nocet eccle.præsertim in iudicio.*

CAP. XXVI.

1 **Reprehensibilis.** † Prælatus subditũ suspendere, vel excõicare non debet; nisi monitione præmissa: nec subditus ℈ disciplinam ecclesiasticã appellare;maxime si est religiosus,hoc primo.Iudex,a quo,pręfigit terminũ appellanti ad appellationẽ prosequẽdã; intra quẽ si nõ prosequatur,iudex a quo,reassumit iurisdiõnẽ, hoc secundo.Appellans vero nõ prosequens appellationẽ suã,condemnatur in expẽsis,appellato prosequẽti,hoc tertio.Et quinq; sũt dicta tex.ẽm,ibi:Nec subiecti,tertiũ,ibi;Si vero,quartũ ibi,si aũt, quintũ,ibi.Præcipue.Casus lite.Quia ꝑlati nimiũ prompti erãt, & faciles ad excõicandũ; & subditi promptiores ad appellãdũ, volẽs Lateranense ꝓciliũ prouidere super his tam subditis,quã ꝑlatis,statuit,qđ ꝑlati suspẽsionis,vel excõicationis sniam nullatenus proferãt in subditos; nisi canonica monitione præmissa: nisi forte talis sit culpa,quæ ipso facto suspensionẽ vel excõicationem inducat, nec subiecti ℈ disciplinam ecclesiasticam appellare præsumant;sed si qs pro sua necessitate appellauerit, ꝓpetens sibi terminus præfigatur ad prosequendã appel.qđ si inter terminũ non fuerit prosecutus; ex tũc ẽps authoritate sua vtatur. Si autẽ aliquis appellauerit,& ille ℈ quẽ fuerit appellatũ, venerit,ille vero qui appellat,venire neglexerit:si proprium habuerit,in expensis alteri ꝺemneſ, vt hoc saltẽ timore perterritus,nõ facile qs appellet. In fi.dicit, qđ religiosi cũ fuerint ꝓ suis
2 excessib.corrigẽdi,℈ regularẽ disciplinã nõ appellẽt.Ber. † No. primo vnã rãm gñalẽ,qđ sniã excõicationis,vel suspẽsionis,nũ-
a quã est ferenda ab hoĩe nisi canonica monitione p̃missa: [a] & sic elicit illud, qđ excõicatio nunq̃ est ferenda ab homine, nisi pro ꝓtumacia,siue in nõ parendo in iudicio, siue in nõ satisfaciendo,11.q.3.c.eꝑi,& ibi gl.Hodie adde,qđ habetur,in c.j. de sent. exc.li.6.vbi idẽ disponitur de interdicto ecclesiastico; & debet
3 in scriptis ferri,vt ibi. † Sed limita prædicta, & tex. ẽm vnũ peregrinum dictũ Innoc.qđ non solet cõiter allegari in c.j. de excef.
b præla.[b] vt resupectu suspensionis procedat iste text. requirens monitionẽ,qñ suspẽsio fit pp ꝓtumaciã;secus,si in pœnã delicti:
qa tũc frustra fieret monitio;cũ oporteat eũ luere pœnã delicti ꝑmissi:nã suspensio sæpe fit pp delictũ, vt in c.tã literis, sup. de testi.6.q.4.c.in loco: secus in excõicatione: quia illa nunq̃ ferit ab homine pp delictũ;& quam cito vult satisfacere,illico debet
4 relaxari,11.q.3.c.nemo.& c.illud.† Et idẽ,qđ nõ requiratur hoc casu monitio,tenuit Inn.in c.ad hęc qñ,j.eo.vbi dicit,qđ excõicatio,interdictum,& suspensio æquiparantur in multis; & præsertim in hoc, vt debeat præcedere monitio, nisi qñ suspensio fieret in pœnã delicti.Host.tñ ibi hoc approbat respectu suspensionis faciendæ a canone;secus si a iudice;quia tũc requirit monitio,ẽm eũ,alle.c.sicut,de coha.cle.& mu.Mihi placet indubie dictũ Inn.& pro eo vr̃ tex.in d.c. tã literis, de testib.vbi Papa sine monitione imposuit pœnã suspensionis, ergo & alij hoc facere pñt,de re iu.c.in caulis,ad idẽ allego c.Romana, §. sed nec in specie,de sen.exc.lib.6.vbi licet prius dixisset de suspensione, excõicatione, & interdicto: postea tñ, dum tractauit de offensis,seu culpis ꝑteritis,vel præsentib.solũ pro hibet excõicationẽ ferri sine monitione; quasi secus senserit de interdicto,vel suspensione,quod no.& qđ respectu monitionis ꝑmittẽdæ,æquiparent istæ sniæ,rũr,vide bo.text.in c.statutũ, de sent.excom.lib.6.
5 Additio.† Et no. ex illo dicto Inn. iudicem posse in pœnã delic-
6 ti,suspendere clericum ab officijs diuinis. Scdo no.principaliter, qđ vbicunq; ius fulminat excõicationẽ pp delictũ; tunc iudex põt delinquẽtẽ excõicare sine alia admonitione; & est textus apertus,ẽm lect.Abbatis,quã nescio alibi;& pp hoc dicit se excusasse quẽdã abbatẽ,qui excõicauerat monachũ suũ sine monitione,qui exiuerat clausturũ sine licentia, & repertũ fuit stantẽ in monasterio,qđ ob hanc cãm fulminabat excoicationẽ ipso facto.[c] † Ex hac lect.no.vnũ singulare, in quo habes excõica-
c 7 tionẽ posse ferri sine aliqua admonitione, qñ ius excõicat [d] pp
d illud delictũ,quasi nil noui videat facere iste iudex.† Sed ex hoc
8 nota aliud mirabilius, qđ excõicatũ a iure pro certo delicto, ꝑ superior iterũ excõicare, ꝑ eodẽ delicto aliter nõ iterato, nec ꝓtumacia aliter de nouo ꝯcta,vt hic clare colligit,intelligendo illam dictionẽ, Nisi,posita in tex.proprie.facit iste tex. qđ iudex põt alterare,& augere pœnã a iure determinatam pro certo delicto,& vr̃ tex.in l.qd ergo.§.pœna grauior,ff.de his q̃ no.inf.vbi Bar.hoc tenet expresse ex certa cã;facit l.aut facta.§.fi.ff.de pœ. & per hæc dicta iuris ciuilis,defendo hanc lect.Abb.Host.incl. lexit istũ tex.qñ iudex vult denunciare excõicatũ a iure,vt non requiratur monitio,si factũ est notoriũ.No. suam lect. quæ est
9 vera in fe, dixi latius in c. peruenit, ℨ.eo.Lec.Abb. magis quenit literæ.Quid aũt operet tũc scda excõicatio,vide bo.gl.in c.
9 ita quorũdã,de ludæ.†No.tertio,qđ appło interposita ℈ disciplinã ecclesiasticã. i. ℈ statuta ecclesiastica,nõ valet. Itẽ si religiosus appellat a pœna infligẽda ẽm regulã suã;vel ẽm statuta hoĩs
10 nã illa sũt eis leges,ad hoc c.ad nr̃am, ℨ.e. †Quarto no.ar.opẽ nõ ꝑsequẽs appłonẽ suã; licet fuit frustratoria,nõ punit ꝑ extrinseca de iure canonico.sed fit ꝺdenatio expẽsarũ, vide qđ
11 dixi in c.2.ℨ.e.& in c.cũ parati.† Vltimo no.hic arg.qđ abbas nõ punit subditũ suũ sine ꝑsensu capituli sui; hoc tñ cõiter reprobaſ;qa solus abbas hẽt ptãtẽ in solidũ,circa suos monachos,vt in c.ad nr̃ã, ℨ.e.plene no.Io.An.in c.Ioãnes,de reg.vide bo.text. in c.nullã.18.q.2.Ad istũ tex.rũdeſ,qđ nõ logr̃ de pœna inferẽda a ꝑlato,& capitulo;sed de pœna inferẽda a ꝑlato,statuta ꝑ ꝑlata & capitulũ;qa sæpe vltra rãm religiosi faciũt sibi statuta,vt in c. ad nr̃ã, ℨ.e.No.ẽm hãc sotonẽ,qđ ẽt illã pœnã statutã cõi ꝑsensu solus abbas infligit.Reperio aliũ intelẽm ad istũ tex.in loco extraneo,videlicet in c.j.de sen.exc.li.6.ꝑ Io.An.post alios, vt ꝓ-
e dat ista lr̃a,qñ ꝑlat⁹ ẽ nimis seuer⁹ ĩ corrigẽdo; [e] & tũc adhibitis capituli ꝓsẽsũ;sed certe hoc ẽ diuinare ad istũ tex.licet sit equinullibi tñ ẽ iure ꝑbaſ,nã prõptũ ẽ remediũ ℈ ꝑlatos seueros,ꝑ appłonẽ,nã hic solũ tollit appłonẽ ℈ rr̃e disciplinã; sec⁹ aũt si punit ꝑlat⁹ religiosũ iniuste,& ℈ rr̃ã,qa tũc bñ ꝑt ab eo appellari ad supiorẽ,vt i c.ad nr̃ã,& ibi dixi ℨ.e. & satis ꝑbaſ hic a prio-
12 † In gl.j.ibi:Trina,vł vna perẽptoria,ꝑ cĩb.vid̃ practicã i c.ꝑsponẽ,de sen.exc.li.6.ĩ fi.vbi ponit ꝓprie,qualis dẽat esse monitio, quæ

ADDITIONES.

a ¶ Præmissa.In c.j.de excef.præl.Vide ibi Abb. idem tenentẽ & Abb.in c.ſi.in prin. inf.de cler.excom.mini.& quomodo procedat tex.iste declarat Ro.om. consi.482.inc.in casu præmisso,ver.tertio dico. Seb.Sap.
b In c.j.de excef.præla. Vide ibi Abb. idem tenentem,& in c.2.in princ.inf.de cler.excom.minist.& quomodo procedat tex. iste, declarat Ro.consi.482. inc.in c.præmisso,col.fi.ver.tertio dico.
c ¶Ipso facto.Quid importent illa verba,Ipso facto,tradit Fel.in c.R odulphus, col.22.ver.mox,ipso facto.sup.de rescr.vbi dicit,quod prædicta verba sunt latæ sententiæ. Seb.Sap.
d ¶ Ius excõicat.Adde Lap.alleg.73.& an religiosus excõicans subiectum, monitione non præmissa,incurrat irregularitatem,vide per eundem alleg.12.
e ¶In corrigendo.Facit quod quando iudex est nimis seuerus in corrigendo potest pp nimiam seueritatem,& sæuitiam repelli ab officio,ita sing.Bar.in l.j.in vltimis verbis,ff.de iure patr. sequitur D. Ias. in addi.ad Chri. Por. Instit.de l.is,qui sunt sui vel alie.iu, in 3.addit. quod est no. Aeneas de Fale-

ĩ dẽt ꝑcedere,& vide bo.gl.q̃ ponit diuersas formas citandi in notorio,vbi res rapta,esset pñs,sufficit.n.vna monitio.vide p Archi.24.q.3.c.de illicite, per Doc.in c.dilecto, de sen. exc. li.6.in ca.glo.ibi,De canonica admonitione,melius dixisset gl.de euãgelica monitione.nã c.nouit,alle.in glo.nõ tractauit de canoni
13 ca admonitione; sed de euãgelica.† In gl.2. ibi. Tenet tñ no.gl.
a ex qua hẽs, qđ excõicatio [a] sine monitione lata, tenet, & idẽ no. gl.11.q.3.in sum.2.q.j.in sum.ꝑbaſ in c.sacro,de sen.exc.qđ ꝓcedit ẽt in delegato,vt no. Inn.in c.illud,de cler.excom.mi.& in c. prudẽtia,de offi.dele.vide gl.in c.sacro,ꝑalle. Et inquãtũ gl.excipit hic duos casus, dic qđ illi casus nõ recte excipiũtur a regula; qa nõ loquit,qñ monitio p̃cessit:sed vide vnũ casum vere excẽptũ in c.ita statuimus, de sen.exc.lib.6. vbi nõ tenet excõicatio lata ĩ participãtes cũ excõicato,monitione nõ p̃missa.& ille tex.
b optime ꝓbat sniã tenere in aliis casib.arguẽdo p locũ a speciali, & illud c.statuimus,est restringẽdũ,put ibi no.ꝑ Abb.& Io.An. sic intellige gl.in d.c.sacro, quæ vr̃ sibi ℨriari,sed optime loqui-
14 tur,distinguendo ẽm prædicta. † In gl.in versi. Si quid proprium ibi.Inf.eo.c.Nicolao.vbi hoc expedietur latius,& in c.sæpe.ĩ.e. titul.Sed circa tex.& circa hoc oritur dubium,quis faciet istam condemnationem expensarum? vide Fed. consi. 131. & vera conclusio est, qđ si iudex ad quem, pronunciet male appellatum; indubie faciet condemnationem expensarum, cap.vt debitus, ĩ.eod.Si vero plene non cognouit: sed pronunciauit appellationem esse desertam; & se non esse iudicem competẽtẽ, idem est dicẽdum;quia ex quo fuit iudex in cognoscẽdo,an sua esset iurisdictio;est etiã iudex in accessorio,vt ꝺemnet temere litigãtem in expensis,vide tex.no.in cle.j de rescrip.bonam glo. in c.vlt.eo.tit. Si vero iudex ad quem,nũquam fuit aditus:sed iudex a quo reassumpsit iurisdiõnem, deserta appellatione; tunc
15 ipse faciet hanc condemnatoriam; & agetur ad istas expensas, non solum officio iudicis,sed condictione huius decret.& hoc vltimum videtur probare iste tex. † In fin. glo. no. glos.ex qua habes,qđ vbi id,quod est soluẽdũ,est pœna respectu eius, qui dẽt soluere,sed respectu illius, cui debet solui,est interesse; tunc ꝓ
inopiam debentis soluere, fit ꝺemnatio in pœnã corporalẽ, vt hic,iũcta glo.probatur in c. fin.ℨ.de dolo & contu.vide Hostien.in c.fin.de rescrip.† Sed circa prædicta, & tex.dubitatur, qs
16 dicatur non habere proprium, vt sic euitet condemnationem expensarum. Docto. ponunt exemplum in religiosis. 12.quæst. 1.c.non dicatis.Item in illis, qui ex toto sunt impotentes ad soluendum. † Secus dicũt in clerico habente bñficium; licet non hẽat patrimoniũ,dicũt.n.hoc casu & principaliter Host.qđ condemnabitur, & satisfaciet de redditibus bñficij; dũmõ ecclesia enormiter nõ ledatur;alle.c.peruenit,de fideiusso.nec debet secundũ eũ haberi ratio ꝓfusionis,& inopię ipsius delinquẽtis;qua si velit dicere,qđ nõ dimittetur sibi,vñ viuat: sed simpliciter dẽt satisfieri, prout hic dr̃.alle.simile in episcopo vasallo cõmittenb te feloniam.i.delictũ ℈ dum feudi. Nam priuatur in vita sua [b],illo feudo,qđ est de mensa ipsius,vt in c.ſi clericus,vel episcopus, de ca.Conra.in li.feu.hanc opi.sequitur D.Ant.quicquid sensenem gl.in c.ꝑsenti,de offi.or.li.6.vbi gl.distinguit, an & qñ clerici faciant fructus suos;quasi de illis,quos facit suos,teneatur satis facere,ꝑ put hic dr̃:secus de his, quos nõ facit suos.& hoc ĩ veri-
18 tate voluit Host.licet hic nõ declaret, & latius ponit in d.c.pervenit.† Aduerte, quia veritas huius quæstionis dependet ab alia. c Nũquid clerici faciãt fructus beneficiorũ suos,vt possint de eis disponere ad libitum,& testari.[c] Ego semper tenui ℨriã sniam,
19 sequẽdo Archi.in loco ꝑalle.& Ioan.de Lig.in cle. gratiæ,de re fc.& dicam in d. c.peruenit.† Vide bon.tex.iũcta gl. in l.non est ignotũ,C. de admi.tut.vbi si tutor instituit litem calũnioſam,teneatur soluere expensas de suo,& non de bonis pupilli;licet ege rit nomine pupilli. Idẽ dicit gl.singul.in prælato,quã tenebis sẽ per mẽtis;quia saltem nemo poterit illam negare, qñ est talis ꝑlatus,qui non facit fructus suos, vt eps,vel alius prælatus,religiosus,& similis. Aduerte tñ,quia plus vult illa gl. vt nõ solum con-
20 demnetur, etiam qñ instituit litem calumnioſam nomine proprio, sed etiam si nomine ecclesiæ suæ. † Et conclude latius & clarius prædicta sic, qđ aut clerici ꝺemnantur in expensis in cã propria, aut in causa, quam agitarunt nomine ecclesiæ. Primo casu indubie mãdatur executioni in bonis patrimonialibus,si qua habent,vt hic;& facit c.de multa,de præb.iũcta gl.in ver.ꝓ-
respectu eorũ redduntur, qui debent conuerti in vtilitatem ecclesiæ,nõ dẽt executio fieri per regulam,delictũ personæ,de re gul.tur.lib.6. & sentit Host. hic.Sed respectu illorũ redduntur, qui debẽt conuerti in vtilitatẽ personæ ipsorũ clericorum, est dubium;& tenendo opin. quam ℨ.tenui, credo etiã qđ ad tales redditus nõ debent manus extẽdi;& ratio est,quia ecclesia tenetur clericos alere ad sui decorem; nec tenetur suas cõdemnationes soluere. Vñ,si clericus nõ venit alẽdus,nõ tenet ecclesia in aliquo ꝓtribuere, Dẽt.n. clericus participare de bonis ecclesię,quatenus indiget ad necessitatẽ sui victus:& non aliter, vt in c.ẽps.10.q.11.& 12.q.j. c.dilectissimis.§.fi.cum c. seq. & vide de hoc qđ dixi in c.olim.2.de rest.spoliator.& in d.c.peruenit,de fideiuſ.sed attenta ꝓsuetudine gñali, ẽm quã clerici personaliter
d beneficiati [d] faciunt fructus suos,iuxta distinctionẽ gl.d.c. præsenti,posset admitti opi.Hosti. dũmodo clerici non mẽdicarẽt: quia hoc redundaret in opprobriũ ecclesiæ. 93.dist.c. diaconi; & sic indirecte puniret ecclesia; quod fieri nõ dẽt. argum. reg.
21 delictum, prælle.† Aut clerici litigarunt nomine ecclesiæ: [e] &
e tũc aut collegialiter, & mãdatur executioni in bonis ecclesiæ: qa delictũ ꝑlati cõicato ꝓsilio capituli, nocet ecclesiæ, præsertim in iudicio, ſltr̃ in hac ꝺemnatione ,pro quo allego casum in c.j.de do. & contu.vbi hoc ꝓbatur, ẽt in religiosis, facit qđ leg.
22 & no.in c.2.de ordi.cog. & in dicta reg.delictum.† Aut litigauit solus prælatus; & tunc ipse ꝺemnari debet in expensis de suo, vt est tex.iuncta gl.in d.l.non est ignotum,C.de ad m.tuto.Non enim vr̃ sibi mandatum,vt cãm iniustam promoueat,vt l.ſi procurator,ff.de ꝺd.inf.Et idẽ est in omni administratore generali, agitante seu litigãte sine iusta cã,vt ibi no.dicit Bar.si vero prælat⁹ nõ hẽt, vñ de suo soluat, satis põt dici qđ dixi ĩ primo mẽbro.

Additio secunda. Et hæc sufficiant quoad hunc articulũ,quę no.diligenter, & tene semper menti: quia sunt vtilia dicta.

ADDITIONES.

a ¶ Excommunicatio. Vide Ro.dec.10.sub tit.de sen.excom. inci. no.quod excõmunicatio,in antiquis,& in nouis.dec.2.incip. Item si committatur. ver. sed pone.Imo.in c.ſi. col.pen.inf. de præben. Seb.Sap.
b ¶ In vita sua. Adde Ro.consi.283. Old.
¶ Adde Bal.in §.insuper.col.4.de prohi.feu.ali.per Fede.eund.in l.lege,C.de leg.hæ.& in c.1.col.fi.quib. mo.fe. ami.& Pau.de Cast.consil.154.
c ¶Et testari. Ad de.Bar.consi.384.
¶ Adde,quod opi.Bar.in l.1.C.de an. iu. lib.11. quem ibi sequitur. Iac. Reb. post glo. & Cel.in apost.ad eum, est communior,vbi tenent, quod clericus in tantum facit fructus beneficij suos, quod illos ad hæredes transmittat, licet Arch.vt hic dicitur, contrarium teneat in c.consuetudinem,in ti.de cle. non resi.lib.6. dum dicit, qđ credit clericum habere dispensatio nem, etiam quoad vsum dictorum fructuum;sed in morte perdat.vtranque opin. Bart. secuti sunt Innocen.& Ang.post eum. in l.diuortio, ff.sol.matr. tenent gl.& Doct.in c.præsenti, & ibi Gemin. & Cels.in apost. de off.ord.lib. 6.idẽ in c. statuti,§.assessorem,de rescrip.eod.lib.& Host.in cap.i. de pec.cler.Zachar.
d ¶Beneficiati.an clericus teneatur de redditib.beneficii vltra,quam facere potest,lare tangit.D.Alex.in l.centurio,ff.de vul.& pup. Moder.in l.miles, ff.de re iud.Abb.in c.Odoardus, sup.de solu.
e ¶Nomine ecclesiæ. Adde Rom. consi.366.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo cognoscit de causa, si appellans non prosequutus est in termino suam appellationem.*
2 *Terminus ad appellationem prosequendam, potest dari a iudice a quo, & est in arbitrio suo dare, vel non; & si dat,vel non dat, non grauat partes.*
Iudex recusatus, potest causam alteri committere.

CAP. XXVII.

1 **Ad hæc.** † Iudex,a quo non obstante appellatione,cognoscit de cã, si appellãs nõ ꝓsequit. hoc primo.Iudex vt suspectus recusatus,põt alteri cãm cõmittere.hoc secundo,ẽm vnum intellectũ.de hoc tũ vltimo dic,vt plene dicam in c.cũ speciali, ĩ.eo.dico plenissime in rep.c.ſi quis ℈ clericũ,de fo.comp.duo sunt dicta.Secũdũ. ibi: Aut sit alterutra.Casus lite. Vertẽte causa inter aliquos corã iudice ordinario, vna partiũ appellauit; nec appellationẽ ꝓsequebaſ.Iudex ꝑsoluit Papã quid agẽdũ esset. Rũ.Pa.qđ dẽt appellãtẽ, appellatione remota,cõpellere,vt appellationẽ suã ꝓsequat intra terminũ sibi ꝑfixũ,vel vt stet iuri coram ipso,hoc est coram suo iudice.In fin.dicit si aliqua partium iudicẽ hẽt suspectum,te in ĩstente iudicem
2 eligat,qui cãm dirimat.B.†No.primo,ibi: Fas tibi sit,qđ iudici,a quo,non imponitur necessitas præfigẽdi terminũ ad appellãa dum.Est ergo [a] in facultate sua,vtrum velit præfigere talẽ terminum, vel eum relinquere dispositioni iuris cõis. hoc ꝓbat illud verbum,Fas.non.n.importat necessitatẽ, sicut nec verbum.Poteſt.l.sæpe,& l.generaliter,ff.de offi.prę̃sid.& c.consuluit, de of. deleg.& hoc tenet Host.hic,& in hoc tene menti istũ tex.Non ergo iudex grauat partẽ p̃figẽdo, vel nõ p̃figẽdo. cũ sit in mera facultate sua:puto tũ,qđ vbi esset suspicio appłonis frustratoriæ, qđ iudex peccaret nõ præfigendo terminũ; quia debet obuiare malitijs hominum, qui qñque appellant,vt differãt litem per an
num,vel biennium, alle.tex.ĩ.c.prox.in ver. Mandamus.facit c.
3 peruenit, ℨ.eo. † Secundo not.in ver. Aut si alterutra, qđ si iudex recusat[b] nõ vult ꝓtẽdere de iusti tia recusationis; nõ deuenit ad electionem arbitrorũ:sed potest ipse partes compellere,vt iudicẽ eligant,cui ipse cõmittit vices suas.& iste est vnus intellectus huius literæ.põt secundo intelligi,qđ debent partes eligere iudicem,id est arbitrum,qui dirimat quæstionem suspicionis:sed de hoc dicendum est,vt dicam in d.c. cum speciali.ĩ.eod.tit.

ADDITIO.

a ¶Est ergo.Vide ad hæc quę copiose no.d.Fel.in c.exceptionem,col.3.sup.de exceptio.vbi ponit quomodo cognoscatur,quæ sint in mero arbitrio iudicis, & quæ non. Sebast.Sap.

SVM-

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 Canonicus potest cogi, vt faciat residentiam in ecclesia, vbi habet præbendam, potest tamen clericus à tali coactione aliquo casu appellare. 6.10.
2 Canonicus de iure communi, tenetur personaliter residere, vbi habet præbendam: an autem valeat consuetudo, vt possit per alium seruire: vide remissiue.
3 Clericus non faciens residentiam in suo beneficio, sufficit, quod extraiudicialiter moneatur; & postea potest de facto spoliari beneficio.
4 Appellari potest à præcepto, seu monitione extraiudiciali.
5 Iudex, à quo potest statuere terminum appellanti, quando contra eum est præsumptio, quod calumniose appellauerit.
7 In appellatione ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ, an sit opus in ferre causam. 6.
8 Interlocutoria habens vim diffinitiuæ, an reguletur secundum naturam diffinitiuæ: Quædam exempla circa interlocutoriam habentem vim diffinitiuæ. 9.
9 Appellatio ab interlocutoria, quare requirit causæ expressionem.
11 Appellatur de iure ciuili ab interlocutoria, quando post ipsam non expectatur alia diffinitiua.

CAP. XXVIII.

Peruenit. Si canonicus ad residentiã monitus appellat, statuitur terminus ad appellationẽ prosequendã; & interim deseruitur beneficio per vicarii, de fructib. beneficij sustentandũ; & si appellationẽ nõ prosequitur, vel residentiã non facit, priuatur præbenda. In primo ponitur decisa ꝓsultatio. secundo rñsio, ibi: Cũ autẽ quæ tria facit, quæ per se patent. Casus lit. Archiepꝰ Salisburgen. monuit Guil. canonicũ suũ, vt in ecclesia sua, residentiã faceret; ille appellauit: quæsiuit epꝰ à Papa, quid super hoc faceret. Mandauit Papa eidem epo, quatenus illum moneat, vt in ecclesia residentiã faciat; vel intra terminũ competentem, iter arripiat causa appellationis prosequendæ. interim vero vices eius in prædicta eccle. committat alicui honestæ personæ, & de beneficio illius ei prouideat, ꝙ si alterũ istorum non fecerit, præbenda ipse priuet eundem; & eã
1 alij conferat, qui ibidẽ seruiat. B. † No. j. canonicũ posse cõpelli ad residentiam faciendam in ecclesia, & ad deseruiendũ per-
2 sonaliter ecclesiæ, vbi habet præbendam. † Et ex hoc, & ex tex. infero, ꝙ de iure cõi nõ potest etiam canonicus per alium deseruire, ad hoc c. conquerente, j. de cler. nõ resi. Nunqd valeat ꝓsuetudo in oppositũ; dic vt plene not. in c. cũ oẽs, ẽ. de ꝓsti. & maxime vertitur dubiũ, nunqd valeat consuetudo, vt etiã per aliũ nõ teneatur deseruire, plene dico in rep. §. qui vero, & in c.
3 extirpãdę, de præb. † Secundo not. ꝙ ad faciendam residentiã in beneficio, non requiritur necessario citatio iudicialis; sed sufficit monitio extraiudicialis; nec etiã requiritur sñia priuatoria ꝫ nolẽtẽ residere; sed sufficit spoliatio facti. facit tex. in c. ex ex tuæ, de cle. non resi. & ita consuluit Old. per multa iura. dicã
4 latius in d. c. ex tuæ. † Tertio no. ꝙ a præcepto, seu a monitione extraiudiciali, potest appellari, si ex tali præcepto pars lęditur
5 †Item no. ibi: Pandamus, ꝙ si præsumptio malitiæ est ꝫ appellantẽ, debet iudex sibi præfigere terminũ ad appellationẽ prosequendã, ad hoc allegani istũ tex. ẽ. c. prox. Vlt. no. casum, in quo in beneficio ponit vicarius tpalis. vtrũ autem licitũ sit clerico cõstituere talẽ vicariarũ tpalẽ, sine authoritate superioris,
6 vide tex. in c. cũ ex eo, de cle. li. 6. & ibi per Io. And. † Potest etiã colligi ex tex. ꝙ valet appellatio interposita per clericũ, ne personaliter teneatur residere in beneficio suo, quod intellige, si prætendit iustã causam non residendi; & sic põt solui ꝫriũ de c. relatũ, j. de cler. nõ resi. vbi talis appellatio nõ admittitur, nã ibi bñficiũ erat curatũ, & promiserat residere; & nulla causa legitima allegabatur in ꝫriũ. In gl. 2. ibi: Admittitur hic frustratoria appellatio. Glo. sentit, ꝙ admittebatur olim frustratoria appellatio, quod profecto non est verũ, si constabat eam esse frustratoriam, vt in c. ad nostrã, & in c. ſuggestũ, ẽ. eo. & in c. ꝑsuluit. j. e. sed bene admittebatur olim appellatio ante sñiam nõ expressa cã, quæ per seipsam erat frustratoria. Nec obst. iste tex. qa hic non præsupponit, ꝙ illa appellatio esset frustratoria: sed præsumebaꝫ: & hoc ideo, qa prima fronte erat ꝫ dispositionẽ iuris, cum de iure cõi teneretur residere in beneficio. sed quia illud ius cõe habet multas exceptiones, ut in glo. j. ideo olim admittebatur ista appellatio, causã nõ expressã; quia poterat verificari in casibus exceptis. Hodie aũt necesse est exprimere cau-
7 sam rationabilem, vt in d. c. vt debitus, j. eo. allegato in gl. † Abbas tñ nititur saluare hoc c. etiam sm iura hodierna: quia cum
a opus exprimere causam in appellatione; [a] nec in mera diffinitiua, vt in l. 2. ff. e. † No. hoc dictũ Ab. sentit. n. ꝙ interlocutoria [b]
b hominis, habens vim diffinitiuæ, regulatur sm naturam diffinitiuæ. Idem sentit Spe. eo. tit. §. in quibus, ver. sed nunquid. Ioan. And. videtur velle distinguere, vtrum talis interlocutoria profe ratur lit. cont. vel ante, per no. in c. dudum, il 2. sup. de ele. quasi velit dicere, ꝙ si fertur li. conte. regulatur secundũ naturã diffi-

tiuæ: si ante, sm naturã interlocutorię, forte fuit ipse motus hac ratione; quia ante lit. conte. non potest ferri diffinitiua, quantuncunq; per confessionem liqueat de causa: sed fit quoddam præceptum de soluendo; nec datur tñ ꝑs ad soluendum, sicut datur condemnatis per sñiam, no. in d. c. dudum, & 2. q. 1. c. nos in quemquã. Bart. in l. nõ fatẽ, ff. de ꝓfe. vẽ velle, ꝙ vbicunq; fit præceptũ cã plene nõ cognita, nunq hẽt vim diffinitiuæ: vide gl. no. quæ hoc sentit, iuncto tex. in c. ex parte, il j. j. de ver. sig. D. de R. o. deci. 81. vñr distinguere, vt quoad effectum reuocandi, sortiatur naturam interlocutoriæ, vnde dñt, ꝙ si iudex pronunciauit appellationem esse desertam, potest illã sñiam interlocutoriam reuocare; licet habeat vim diffinitiuæ; sentiunt tñ hoc procedere, si fuerit appellatum: sed quoad effectũ cle. appellanti, eo. tit. & c. vt debitus. j. eo. dñt ꝙ habet vim diffinitiuæ; & sic in hoc sentiunt cum Abbate, vide per Arch. & Io. Mo. in c. cupientes, de ele. li. 6. vbi sentiũt cã hñe vim interlocutoriæ: & in hoc multæ sunt diuersitates, vide Bar. in l. qđ iussit. ff. de re iu. in fi. & in l. Titia, ff. de accus. Ego in hoc art. ad has opi. ꝓcordãtes ponerẽ hanc ꝓclusionẽ, ꝙ interlocutoria hominis, habẽs vim diffinitiuæ, nõ regulaꝫ ex toto, vt diffinitiua, nec vt interlocutoria, sed trahiꝫ qñq; ad naturam interlocutoriæ, qñq; ad naturã diffinitiuæ, sm ꝙ magis participat de diffinitiua, vel interlocutoria. Hæc interlocutoria hominis habens vim diffinitiuę, est quoddã medium inter pure diffinitiuã, & pure interlocutoriã. Non. n. est pure diffinitiua; quia nõ imponit finẽ toti causæ: nõ est pure interlocutoria; quia nõ expectat aliam sñiam diffinitiuam post se. Exemplum: qñ iudex pronunciat se non iudicẽ competentem: vel nõ esse rñdendum libello, tanquam inepto. vide glo. in cle. j. de sequest. pos. & fruct. si ergo hæc sñia tenet quoddã mediũ, debet trahi ad naturã alterius extremorum, sm quod magis participat cũ illo extremo. Simile in hermaphrodito. 4. q. 3. c. hermaphroditus l. quæritur; ff. de sta. homin. Simile etiam de tacente, qui tenet medium inter ẽdicere, & consentire. vnde qñq; habetur pro consentiente, qñq; pro ẽdicente, sm ꝙ magis participat cum natura alterius extremorum, vt plene no. maxime per Dy. in reg. is qui tacet, de reg. iur. lib. 6. dixi in c. nonne bñ dicimus, de ꝑsum. & ideo bonus iudex habebit discurrere per singulos actus. & causa exempli, vt intelligaꝫ, cedẽtia, discurramus per tres actus, nam aliter appellatur a definitiua, aliter ab interlocutoria; cum alia solennitate fert diffinitiua, alia interlocutoria. Interlocutoria potest per iudicẽ revocari, diffinitiua non. Nunc est dubiũ, qualiter regulabitur interlocutoria habens vim diffinitiuæ. † Dico. n. sm ꝓclusionẽ p-
9 missã, attingẽdo primũ actũ, ꝙ si interlocutoria c est talis, ꝙ sine
c iurisdlonẽ iudicis, siue officiũ siũ, in illa cã debet appellari tamquam

ADDITIONES.

a ¶Appone. Itẽ qđ appone ab interlocutoria, habente vim diffinitiuæ, nõ de primenda cã, tenet Bal. in l. in minoribus, C. de his quibus, vt indign. circa medium & Bal. in l. 3. C. quando prouo. non est necess. & idem sentit D. Abb. in c. cum cessante, in 8. colum. verſic. ex hic decidit. infra eod. dum dicit, ab appellanti, non habere locum in sententia appellationis desertæ, & pro hac rum limitatione vide Fed. in cons. 182. quem refert D. Abb. in cap. tuam, vltra med. de ord. cog. & vide ibi D. Anto. in 7. colum. & adde hic eundem ibi d. c. cum cessante, in 5. col. vbi dicit quod de interlocutoria habẽte vim diffinitiuæ, idem iudicandum est, quod de diffinitiua, ad hoc vide quod not. D. Abb. post Card. in cap. ad dissoluendum, circa prin. de desp. impub. & adde hic Imo. post Ang. in l. si sic, in prin. ff. de leg. 1. vbi dicit, quod statutum loquens de mera diffinitiua, habet locum in interlocutoria, habens vim diffinitiuæ, de quo etiam dicit haberi per Ang. in l. stipulationum alius ff. de verborum obliga. Et quod interlocutoria habeus vim diffinitiuæ, non reguletur, vt mera interlocutoria, sed potius, vt diffinitiua, tenet Imo. in l. stipulationum aliæ, in princ. & alleg. Ioan. And. in hoc c. pro quo vide glo. in versi. ad nos, reputatam, sing. in c. 1. de elec. in 6. & omnino Do. super clo. & cum hac opi. concor. Dom. R. o. deci. 82. incip. item a sententia, quæ legit attentatis, & Spe. in ti. de app. §. in quibus versi. sed nunquid hic, & Fed. de Sen. in consi. 198. incip. casus est talis, lata fuit sententia. Sed in contrarium quod imo reguletur talis sententia vt mera interlocutoria, vide Bartolum, Titia ver. nunc pro declaratione. ff. de accu. cum quo concord. Bald. & Ima. in l. iuste, ff. de acquir. posses. sed de hoc vide per D. Ant. in c. sua nobis, in fi. infra eo. & per Bald. in l. consentaneum, in 2. colũ. C. quomodo & quando iudex. Item vide, quod de ista interlocutoria habente vim diffinitiuę no. gl. in l. cum a repulsione, ff. de app. & Dom. Anto. in rub. de re iudi. item vide de Archi. 20. distin. in sum. circa medium, vbi dicit, quod appellans a sententia lata super exceptione peremptoria, non potest prosequi aliam causam, quam expressam, cum sit interlocutoria, & ita dicit probari in c. dilecto, de app.

b ¶Interlocutoria. Vide Car. in cons. 74. incip. Titius, nunc sunt, versi. ad quæstum Fed. & de Sen. in cons. 198. inc. casus talis est, lata fuit sententia. No. ibi in cons. 41. in prin. cum multis alleg. per Fed. in rub. ff. de re iud. col. 3. versi. circa interlocutoriam habentem uim diffinitiuæ. Seb. Sap.

c ¶Si interlocutoria Ex his sentit Abb. quod quatenus sententia interlocutoria habet vim diffinitiuæ, non habet locum dispositio c. vt debitus, infeodatio quod etiam firmat ex pluribus Alex. in l. in minoribus, colum. 2. C. de his quibus, vt indi. & Aret. in consil. 20. incip. in quæstione, colum. 3. in consil. 119. incip. in præsenti consultatione. Ang. de Are. in l. eius qui, colum. 4. ff. de de appel. reci. Seb. Sap.

q̃ a diffinitiua; puta si ꝓnũciauit se iudicẽ nõ ꝓtẽtẽ, iuxta no. in c. significãtibus, de offic. delegat. & in auth. habita, C. ne fi. ꝑ pa. vbi per gloss. Nã hoc casu cessat ratio, quare ius voluit cãm exprimi in appone ab interlocutoria, vt scilicet debitus honor deferatur iudici. Nam, ex quo põt ꝓsequi iustitiã corã iudice, ñ dẽt ab eo recedere ꝑ appone: nisi expressa rationabili cã, vt in d. c. vt debita. Sed sm exẽplũ ꝓmissum, nulla iniuria fit iudici, cũ pronũciauit se nõ iudicẽ; ergo dẽt trahi ad naturã diffinitiuæ: sed si est talis interlocutoria, q̃ nõ finit officiũ iudicis, ita ꝙ possem ab eo iustitiã ꝓsequi; tũc dẽt regulari tanq̃ interlocutoria; qa magis trahitur ad naturã interlocutoriæ, rõne prædicta. Exẽplum, si iudex ꝓnũciauit nõ esse rñdẽdum libello, tanq̃ inepto. nã exprimẽdo cãm rationabilẽ corã eo, pt ipse mutare sententiã suã, vt in d. c. cũ cessante. Idẽ ꝑ omnia dic quoad sm actũ. nã si ista quasi diffinitiua hẽt omnẽ effectũ diffinitiuæ, seruabiꝫ solẽnitas, q̃ in diffinitiua seruãda est: alias secus. Quoad tertium actũ, scilicet reuocationis, dicã plene in c. cũ cessante. j. eod. vbi melius cadit; & ꝑ hæc opiniones ẽriæ pñt ad ꝓcordiam reduci. 10 In glo. in ver. assignes, in fi. † Ex hac glo. collige duas rationes, quare pẽdẽre appellatione fiat hic illa innouatio. Prima est specialis, scilicet in fauorẽ ecclesiæ, & cultus diuini. Secũda est magis gñalis & notabilis, videlicet ꝑ ꝓsumptionẽ, quæ erat ꝫ iustitiã appellationis. nã præsumebatur frustratoria. & Doct. circa hoc multũ insistũt. Sed vt clare habeas materiã, ꝓsidera duos casus. Primus, si iste canonicus ꝑtẽdebat se nõ debere residere ꝑsonaliter; nõ tñ negabat quin per substitutũ. Secundus casus, qñ prætendebat se nullo mõ teneri ad residentiã, nec ꝑ substitutum, forte ex priuilegio, vel ꝓsuetudine. Primo casu nullus fauor hic ꝓcurrit, nec ꝓsumptio appellationis iniustæ; sed mera iustitia exercef: qa cũ nõ negaret quin saltẽ ꝑ substitutũ dẽret deseruire, frustra expectaretur euentus, cuius nullus esset effect⁹ vt in c. cũ ꝓtingat, de offic. deleg. Nec fit hoc casu innouatio ꝫ appellationẽ. facit c. nobis, de elec. Secũdo casu militat ꝫrium glos. & tũc potes ꝓiungere illas duas rationes glo. qđ hic fit ista innouatio, tũ ꝑp fauorem cultus diuini. vt ne appellatione existẽte friuola, priuetur interim ecclesia suffragio istius: tũ ꝑp ꝓsumptionẽ friuolæ appellationis. Ex his habes casum notabilẽ in quo aliqd innouatur ꝫ appellationẽ, q̃ recipitur a iudice. Simile in c. fin. de eo, qui mit. in possẽ rei ser. & ꝙ ibi dixi, & c. cũ 11 de iure ciuili dic, ꝙ trahitur ad naturã diffinitiuæ; quia nõ ꝑt am plius reuocari grauamẽ; nisi nũc appellef, iuxta ea, q̃ dixi ẽ. eo. in c. sup eo. † Et vide ad materiã, ꝙ not. Cal. in c. ad dissoluẽdum, de desp. impu. & Fed. de Sen. 5li. 112. & Bar. in l. Titia, ff. de accus. vbi tenẽt ꝙ ẽ. dixi, ꝙ de iure ciuili põt appellari, ex quo nõ expectatur alia diffinitiua. Ideo in hoc excedit naturã diffinitiuæ; sed respectu solẽnitatis pronũciãdi, hẽt vim interlocutoriæ; qa nõ est necesse, ꝙ seruet solẽnitas, de qua in c. fi. de re iud. lib. 6. Et forte hæc opinio est verior; qa cũ nõ decidit totã cãm prici palẽ, nõ est seruãda tãta solẽnitas, cũ nõ agaf de tanto ꝑiudicio.

SVMMARIVM.

1 Appellatio, quæ est manifeste contra ius, non est regulariter admittenda; nisi exprimatur aliqua rationabilis causa.
2 Papa exercet iurisdictionem in laicos, etiam infideles, in concernentibus decorem Christianæ religionis; etiam peccato cessante. 3.
4 An à dispositione statuti possit appellari.
3 Statuta iniqua quando fiunt, potest vnusquisque contradicere, vel appellare, siue prætendat interesse, siue non.
Tacens in his, ad quæ tenetur contradicere; & non contradicit, habetur pro consentiente.
6 Officialis, an teneatur dimittere officium, si non potest alicui iniustæ rei obuiare, vide remissiue.

CAP. XXIX.

Consuluit. Appellatio ẽ canones, nõ admittitur, vel latius sic. A iudice iuris dispositionẽ exequẽte, nõ appellaf. Secũda, ibi: Nõ ꝓuenit. Et intellige hãc lram, duobus mo. Primo, ꝙ cũ epꝰ cõpelleret iudeos, vt dimitterent mãcipia christiana in sua libertate; cũ nõ sit licitũ eis, sm iuris gẽ Frãcorũ, qui interponebat appone in fauorẽ iudæorum, a quibus forte multa cõmoda ꝓcipiebat. Secũdo mõ ꝑt intelligi, ꝙ nõ appellabat hic Rex; sed appellabatur ab eo, q̃ tanq̃ minister ecclesiæ cõpellebat iudeos, vt dimitterẽt seruos christianos & vtraq; lectu. ꝑt adaptari lfę; nec mutat iuris dispositio. 2 erat admittẽda † No. ꝙ vbi appellatio manifeste est ꝫ ius, nõ tenef iudex supsedere; imo dẽt ꝓcedere ad executionẽ iuris, hoc intellige, nisi allegetur aliqua rationabilis cã, in qua forte illud ius gñale fallit, vt ꝑbatur ẽ. c. ꝓx. ad idẽ c. Romana, eod. tit. lib. 6. Hoc tñ est verum, ꝙ vbicũq; gñaliter a iure interdicitur appellatio, nõ tenẽt iudex supersedere executioni; nisi exprimatur aliqua rationabilis cã, iuri cõformis, de quo per Inn. in c. pastoralis, §. præterea, de offic. deleg. † Secundo not. ex tex. iunctis iuri

bus allegat. in glo. ꝙ Papa in ꝓcernẽtibus decorẽ christianę religionis, ẽt peccato cessante, põt statuere inter laicos, & infideles. nã nullũ peccatũ inest, vt iudęus habeat seruũ christianũ. sed dedecorat, & denigrat christianã religionẽ; & sic hẽs vnum casum notabilẽ, & gñalẽ, in quo Papa exercet iurisdictionẽ inter laicos ẽt infideles; & generaliter, q̃ potestatẽ habeat Papa circa
a infideles [a], vide no. per Inn. in c. quod super his, j. de vo. vbi dicetur. † Vltimo not. Regẽ seculare, ẽt superiorẽ nõ recognoscentẽ, nõ posse in regno suo statuere, vt iudęi hẽant seruos christianos; hoc iõ, quia principes seculares subsunt Papę in ꝓcernẽtibus salutẽ animæ, vel decorẽ christianę religionis. 96. dist. in c. duo, vide tex. in c. j. de homi. lib. 6. In glo. fi. Et ratio specialitatis est, qa ius neminẽ grauat; ita nec ius exequẽs. 23. q. 4. c. qui peccat. l. Gracchus. C. de adult. ergo nõ põt appellari; cũ immediata cã appellationis, sit grauamẽ iniustũ, vt in c. suggestũ, in fi. ẽ. c.
4 † Et hęc faciũt ad qõnem, nunqd a statuto loci possit appellari. ⁹
b Bart. ponit in repeti. l. oẽs populi, ff. de iustit. & iur. in vtim. q. 5. q. princ. & in l. fin. de appel. reci. In effectu facit tria membra, qđ si statutũ est gñale, effectu & verbis, nõ ꝑt appellari, sic nec a lege cõi, vt in l. ũi qua pœna, ff. de verborũ signi. vide text. de iure canonico, in c. quia nos. j. eod. sm verũ intellectũ. Si vero statu-
c tũ est verbis, & re, est ꝑsonale; vt qa ꝓcernit vnã ꝑsonã tñ; tũc talis ꝑsona ꝑt appellare, arg. in l. j. §. iolent, ff. quan. appel. sit. facit optime tex. in c. cũ oẽs, ẽ. de constitu. cũ ibi not. Et ratio huius dicti põt esse duplex; prima, quia statutũ debet esse generale, cũ sit quædã lex. 4. dist. c. erit autem lex. ergo nõ dẽt fieri statutũ in odium illius ꝑsonæ tñ. Itẽ tale statutũ põt dici quoddã præceptũ, & nõ lex. Sed a præcepto iniusto ꝑt appellari. vt ẽ. c. proxi. Tertiũ membrũ, qñ lex vel statutũ est gñale, quoad verba, sed in effectu est ꝑsonale; & idẽ dic, quod in prox. casu eisdẽ rationib⁹; non. n. verba; sed mẽs legis ꝑsideranda est, reg. fi. de reg. iur. lib. 6. l. non dubiũ. C. de legi. Optime facit l. j. in fi. ff. de doli excep. Et hęc verba sunt notãda. Aliquid per Cy. in l. 2. C. quæ sit lõga ꝓsuetũ generaliter dicerẽ, ꝙ nõ sit fiẽda differẽtia, an statutũ sit gñale vel ꝑsonale. sed solũ an ꝓtineat in se aliquã iniquitatem, & tunc posset appellari; & vnus solus ꝑt resistere omnibus statu-
5 tarijs, vt in c. j. de his q̃ fiunt a mai. parte ca. 65. dist. c. 1. † Vide pulchrũ dictum Inn. in c. j. prealleg. vbi dicit, ꝙ qñcunque statutum iniquũ editur, vel aliquid iniquũ fit in vniuersitate; quilibet ꝑten dens interesse põt ẽdicere & appellare; & si nõ prætendit interesse, tenef ẽdicere ꝑ iustitiam; nec sufficit tacere; alias inuoluerẽt pœnę, & peccato cũ aliis ꝓsentiẽtibus; quia ex quo est in
6 vniuersitate, tenef malefactis ẽdicere. † Quid aũt si est officialis, an teneatur dimittere officium, si non potest aliter obuiare? vide Doct. in c. aduersus, de immu. eccle. vbi dicetur.

ADDITIONES.

2 ¶Circa infideles. Adde Old. consi. 91. & 264.
¶Adde Ge. i c. mulier. §. tertio, & ibi Celsum remissiue in apost. ad ipsum. 2. q. 1. Felyn. in cap. iudæi, il 2. col. 2. versi. & de hac materia. infra de iudæis. & dixi in apost. ad istum. in c. quę in ecclesiarum, in apost. i ver. circa infideles, post alios, nu. 5. supra de constit. Zach.
b ¶Appellari. Vide Felyn. in cap. quę in ecclesiarum, col. 18. & in cap. cum omnes, col. 3. supra de constitu. Ioan. de Anan. in cons. 81. & And. Sic. in c. nã concupiscentiam, col. 5. sup. de constit. & in consi. 183. & col. 3. vol. 2. & i consi. 108. col. 3. in 4. volum. Seb. Sap.
c ¶Vnam personam. Adde Ang. consi. 149.
d ¶Obuiare. Adde Ro. sing. suis fo. 23. vbi an episcopus teneatur renunciare episcopatui, si videt sui causa scandalum imminere.
Adde, quod voluit allegare Roman. singu. suo 599. inci. an episcopus, quando ex persona sua, vbi dicit, quod cogitur, de quo dixi in apost. ad istum in c. 1. in verſ. suo. sup. de elec. vbi alle. hoc sing. & in c. considerauimus, num. 3. in apo. in ver. scandalum, eod. tit.
¶An episcopus debeat renuntiare episcoparui, si videt ex sua persona scandalum imminere, dicam, quod episcopus non solum sit ex dignitate prælationis; sed ex bona & sancta vita, vt in c. non omnes. 2. quæst. 7. nam qui malam vitam ducit, magis dicendus est canis impudicus, quam episcopus. 2. q. 7. c. qui nec regiminis. §. quibus, & c. quanquam. dicas tamẽ, quod episcopus, qui renunciauit episcopatui, dẽt habere sumptus vitæ ab ecclesia, cui præerat, vt in c. quamuis. 7. q. 1. raro autem sedes episcopalis potest nisi ex causa necessitatis mutari, etiam ad alia loca, vt in c. episcopus. 7. q. 1. in c. 1. de priui. & adde quod episcopus per superiorem compelli potest ad episcopatum suscipiendum, vt est tex. & glo. in c. ante omnia. 40. dist. & glo. in c. in scripturis, 8. q. 1. & in c. qualiter. de ele. & est glo. in c. omnis qui gemebat. 7. q. 1. & in c. episcopus, ead. cau. & q. & ideo quemadmodum per bonum publicum potest compelli ad suscipiendum episcopatum, ita ratione scandali potest compelli illum dimittere. Anton. Franc.

SVMMARIVM.

2 Iudex delegatus non potest se intromittere in causa, si pars aduersa ante notitiam commissionis miserit super dicta causa nuncium ad superiorem.

CAP. XXX.

Ad hæc. Idem dicit qđ c. nemini, & c. suggestũ, ẽ. c. Vel specialius sic. Qui ante citationẽ, vel notitiã literarũ misit nunciũ ad Papã, appellare potest, ne delegatus pro

cedat

cedat: secus, si post. Et vtrum hodie missio nuncij aliquid operetur, dicam plene in c. vt debitus, ℑ. eo. Per hanc remissionem, c. istud est expeditum. Casus litera. Aliqua causa commissa est alicui appel. remota, ille, ℑ quem commissio facta est, appellat dicens se pro eadē causa nuncium suū ad se. apo. destinasse, quę ritur, an tali appellationi sit deferendum? Rndet Pa. q̄ si constiterit iudici appellantem nuncium ad sed. apo. destinasse, anteq̄ partes essent citatæ, vel antequam delegatio causæ peruenisset ad ipsum, debet appellationi deferre: si vero post citationē fuit nuncius destinatus, non tenetur appellationi deferre; hoc intel

1 lige ſm illā decretalē, ℑ. eo. c. vt debitus. B. † No. j. q̄ sicut arreptio itineris personaliter facta ad sedē apo. defendit itinerantē, vt interim non procedaī ℑ eum; ex quo sine dolo itinerauit ad Papā, vt in c. meminimus, & quod ibi dixi, ℑ. c. sic & nuncij missio defendebat mittentē super causa, in qua nūciū miserat, vt interim nō teneaī rndere corā delegato impetrato p aduersam partem ex quo ante notitiam literarum, nuncium miserat: sed vtrum hodie sufficiat ista allegario, sup. remiſi ad c. vt debitus.

SVMMARIVM.

1 *Animia rigorositate superioris, licitum est appellare. 3. Subditorum interest habere bonum prælatum.*
2 *Appellatio iusta si non admittatur, iudex peccat, & venit puniendus. 7 Idem si iniustam admittat.*
4 *Prælato etiam notorie criminoso, obedire debent subditi; nisi in quibusdam casibus specialibus. 5.*
5 *Contra ordinarium non admittitur aliqua exceptio, donec toleratur in officio.*
6 *Appellari potest à correctione superioris corrigentis; non ex iustitia, sed ex odio.*
9 *Iudex, à quo, qui non admisit appellationem iustam, qua pena puniatur, tam de iure ciuili, quam canonico.*

CAP. XXXI.

De priore. Qui nōdetulit appellationi interpositæ ad Papam, mittitur cum literis ordinarij ad curiā puniēdus. Casus literalis. Quidā canonicus regularis appellauit a suo priore; qui modū excedebat in correctione, qui fecit eum vestibus vsque ad camisiam spoliari: prior non obstante appel. processit enormiter contra illum canonicum. vnde con questus fuit do. Papæ. vnde mandat cuidam iudici, vt si prefatus canonicus appellauit propter enormitates sui prioris manifestas, quæ reddunt ipsum notabilem; & ipse non detulit appellationi; compellat ipsum ad app. sed. cum literis veritatem contı

1 nentibus venire, satisfacturum de tanto excessu. Ber. † No. primo secundum vnum intellectum, subditum posse superiorem; suum propter excessus manifestos appellare ad superiorem; & ista appellatio est quædam prouocatio ad causam, vt in c. cum sit Romana, ℑ. eod. nec sit tibi mirandum. Nam sicut subditus potest accusare prælatum, & crimen suum denunciare superioribus, ca. licet Heli, de sımo. & in c. ex parte. c. olim, & c. veniens, de accu. cum si. ita & eum prouocare potest ad causam, interest enim cuiuslibet subditi, habere bonum prælatum. 8. q.

2 j. c. audacter, & c. qualis. † Secundo no. q̄ non deferens appellationi, etiam extra iudiciali puniendus est per superiorem. Ita crederem in deferente appellationi frinolæ, & iniustæ, vide tex. iuncta gl. in c. cum appellationibus, eo. tit. lib. 6. vbi gl. appellat hanc delationem iniustam reatum, & est ratio, quia dilatio est quædam interlocutoria, quæ debet esse iusta, si ergo appellatio est manifeste friuola, peccat iudex eam admittendo, facit cap. j. de re iud. li. 6. sicut est in pœna non deferendo appellationi iustæ, vt hic, nam contrariorum eadem debet esse disciplina. 32. distin. c. hoſpitio. Tertio no. ibi: Quæ ipsum notabilē reddunt, q̄ delicta, & mali mores reddunt quem notabilem, id est, infamem, & nota infamiæ dignum, sicut enim fama potest se habere ad bonum; & ad malum, l. capitalium, §. famosos; ff. de pœnis, per Barto. in l. de minore. §. tormenta, ff. de quæstio. ita & hoc verbum notabilis, adaptatur ad viros moribus, & origine generosos; & crimine infectos: quia iste se reddit notum aliis ex bonis operibus; alter vero ex moribus malis, cap. ex parte Adæ, de testi. In gloſſ. j. ibi: modum excedat in correctione &c. pondera gloſſ. quia sentit vnam lectu. ad text. vt intelligatur, quòd iste prior corrigebat istum canonicum; & in corrigendo excessit modum, affligendo eum contra iuris debitum; & propter hoc iste canonicus appellauit ad Papam. Hæc lectur. male potest ad text. adaptari: quia hic non dicitur, quod appellauit a priore ad Papam; & sic eum prouo-

3 cabat ad superiorem, propter delicta sua. † Sed si tu vis tenere hanc lectur. quæ est vera in se, expone text. ibi: Propter suas enormitates, scilicet commissas in affligendo, & corrigendo hunc canonicum contra regulam, & iuris dispositionem, & disciplinam; & tunc not. ex text. quod subditus quantuncunq; religiosus iniuste afflictus & correctus a superiore, potest appellare ad superiorem superioris; & suus superior tenetur appellationi deferre: aliàs puuitur, vt hic. Secunda lectu. potest colligi ex dictis Doctor. colligendo, quod iste prior compellebat istum canonicū ad consentiendū alienationibus, quas illicite faciebat de rebus eccl. consanguineis, & amicis suis. Item ad tegendū vitia sua, eum vrgebat ad iurandum, vnde iste tentiēs se illis grauari, appellauit ad superiorem; prouocatus prior istum incarcerauit, & coegit eū renunciare suæ appellationi, pp quod venit puniendus, vt in tex. Tertius in rel lectus etiā colligitur ex dictis Doc. intelligendo, q̄ hic non præcesserat gravamen: sed iste canonicus pp causas prædictas, seu pp delicta alistius prioris, appellauit eum ad sedem apostolicam; & fuit hęc appellatio extraiudicialis; & multum hęc lect. consonat literæ, vt supra dixi: & quamquā superior appellatus non teneatur ire ad superiorem per hanc appellationem extraiudicialē, vt dixi in c. cum sit Romana, supra. eo. non tū debet superior appellatem opprimere; seu cum a prosecutione appellationis abire impedire, quod si fecerit, debet puniri, vt hic. Quartā lect. vide Doct. colligo ex no. per Hoſt. & Io. And. in c. j. de censi. lib. 6. vbi dicunt, quod prælatus etiā religiosus, in mortali cōstitutus, notorius, vel infamatus, si sit incorrigibilis, potest per subditū appellari: & si defert appellationi, bene quidem: sin autē, punietur, vt hic, & reddit Hoſt. mirabilem causam, qđ correctio iudicialis non cadit in talem prælatum. 3. q. 7. c. iudicet. Et ex ratione ista Hoſt. colligo lect. istam in eo, qđ allegat istū rex. quod prælatus volebat istū corrigere: iste vero appellauit, dicēdo eū esse criminosum notorium, vel tamosum, ita qđ nō pōt alios corrigere,

4 & hāc lect. † clarius sentit Hoſt. in c. licet in corrigēdis, de of. ord. vbi dicit, quod si prælatus corrigens subditū, eodem peccato æquali, vel maiori notorie detinet; potest ab eo appellari, & ita dicit intelligendum istū tex. & ita recitando tranſit Io. And. ibi.

5 Additio. † Si hęc lect. esset vera, multū esset notabilis, sed prælato non est vera inditincte; quia antequam prælatus priuetur prælatura, potest iurisdictionē in subditos exercere: nec licet subditis recedere a prælato, quantuncūq; notorie criminoso ante priuationē; niſi quibusdā casibus specialibus. 8. q. 4. c. nonne. 2. q. 7. c. sacerdotes, vide gl. cum multis iuribus in ea allegatis, in c. cum non liceat, de præscrip. & ibi dixi. Et ad c. iudicet respondet quod non loquitur de potestate iudiciali exercenda, sed quoad meritum vitæ & damnationem suam; quia prælatus magis delinquit corrigendo aliū, & non se; sed nihilo minus corrigere potest, vide Inn. in c. cum nostris, de con cess. præb. & melius in cap. cum venerabilis, de exceptio. vbi voluit, quod etiam contra delegatum nō possum excipere de crimine, si

6 criminosus non potest esse iudex; sed de infamia bene possum excipere, & plus voluit in cap. scisscitatus, de rescrip. † Vbi dicit

a quo contra ordinarium, [a] non debet aliqua exceptio admitti quandiu toleratur in officio, & vide quod ibi dixi. Dic tu, quod vbi superior corrigeret non ex dilectione, seu iustitia, sed ex odio, potest appellari, ita notanter voluit Io. And. post Hoſt. in c. licet, de offi. ordin. alleg. c. ita plene. 23. quęſ. 4. Item facit, quod sententia dicitur iusta ex animo. 11. quæstione tertia, c. si quis copus, §. si ergo, vide glo. eadem causa, & quæst. in summa.

7 Additio. † In glo. fin. in fin. generaliter, cum quæritur de pena [b] infligenda iudici non deferenti appellationi legitimæ, concludе capiendo aliqua dicta Doct. hic, Arch. in c. decreto. 2. q. 6. quod aut quæritur de iure canonico, aut de iure ciuili. Primo casu, si causa est criminalis, debet deponi, ut in c. decreto, prælleg. Si vero causa est ciuilis, punitur ut hic, nam debet remitti ad superiorem puniendus, & credo quod pœna erit arbitraria, argum. ca. de causis, supra de offic. deleg. Si quæritur de iure ciuili, aut est causa ciuilis; & habet locum pœna pecuniaria gloſſ. vt puniatur in 30. pondo auri; & accipitur pondo pro libra, ut ff. de aur. & argen. leg. l. inter vestem; & ita debet intelligi, l. quoniam iudices, C. de appel. alleg. in glo. Si vero est causa criminalis, tunc debet iusto supplicio puniri, ut in la procedentibus, C. eo. & sic pœna erit arbitraria, vnde poterit arbitrari pœnam corporis afflictiuam, quę est maior, (quantu cunq; minor sit,) qualibet pecuniaria in persona honesta, vt in l. ij. seruorum, ff. de pœnis, & quod not. in l. j. cod. tit.

ADDITIONES.

a ¶ Contra ordinarium. Adde Lanfr. in c. quoniam contra, §. recusationem, num. 1. versi. iudex autem ordinarius, & ibi in apostil. Bened. Vad. & Cass. ver. recusari, & in versi. præcedent. & nume. 3. in ver. alias causas, supra de proba. Zach.

b ¶ De pœna. Vide Ang. Bal. & Sal. in l. quoniam iudices, C. de appel. Bal. in l. j. dicibus, eo. tit. vbi late de hac materia; & de officiali non residente, an puniatur, tradit Alex. in l. diem functo, col. 2. ff. de off. assess. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Infamia notoria, punitur, citra aliam probationem: secus, si non est notoria: nam tunc requirit probationem duorum testium.*
2 *Prælatus non est remouendus, etiam ob notoriam infamiam, si paratus est ipsam purgare. nu. 3.*
Infamia purgatur per iuramentum infamati, & aliorum de credulitate deponentium.

4 *Infamia an sit sufficiens ad suspensionem episcopi, donec veritas discutiatur, vide remiſ.*
5 *Prælatus alius superior non tenetur ob aliquod delictum deponere prælaturam in manibus aliquorum, nisi superioris, nisi consuetudo sit in contrarium.*

CAP. XXXII.

Quia nos. A pœna legis etiam particulariter non appellatur. vel specialius sic. Contra constitutiones regulares appellatio religiosum non defendit. Casus literal. Comminatione facta cuidam abbti de infamia cōtra eū orta, appellationem interposuit. quæritur quid faciēdum? Rndet Pa. q̄ abbates qui publica infamia sunt respersi aut conuicti. si communiti in communi Capitulo renunciare noluerint, vocem non habeant appellandi. Ber. † No. quod quandoq; infamia ita est sparsa & clamosa, vt non exigat de ea altera probatio sicut dicimus de notorio facti permanentis, vt in c. euidentia, de accu. 2. q. 1. c. manifesta. Si aūt infamia non est sic sparsa & clamosa, oportet qđ probetur per duos testes, & sic intelige illā alternatiuam, Aut conuicti. & pōt infamia probari per duos

a testes, [a] sicut & notorium, no. gl. 2. q. 1. Deus omnipotens, §. fi. & in ca. si testes. §. item sæpe, 4. q. 3. & gl. iuris ciuilis, in l. 3. §. quæ argumenta, ff. de testi. per Bar. in l. de minore, §. tormenta, ff. de quæstio. facit tex. in cap. 3. ℑ. de præsum. vbi dixi. Secundo no. q̄ appellatio ℑ dispositionem consuetudinis seu statuti particula ris, non est admittenda, & sic est hic casus p̄ his, q̄ dixi post Bar. in c. consuluit, ℑ. eod. Nam hic erat consuetudo seu statutū arctans ad cedēdum propter infamiam, vt ℑ. dicam. In gl. 2. ibi. de qua purgare se nequeūt, pondera istam gl. quia ex ea hī vnus in tellectus ad c. fm quem multa ℑria silent, vt intelligatur. qñ isti abbates publice infamati, de delictis non poterant se purgare: si aūt potuissent purgare, nō fuissent constricti ad cedendum. fm hoc nullum speciale poneret ista decre. in religiosis. Idem est in secularibus; quia si deficiente accusatore superior indicit purgationem infamato, & ille se purgare nequiuit, habetur pro conuicto de illo delicto, vt in capitu. accedens, infra de accu. vbi plene dixi, & in iuribus hic alleg. in gl. i. & merito hoc

2 casu non admittitur appło; quia esset ℑ iuris dispositionem, vt

b in c. consuluit, ℑ. eo. † Ex hac glo. not. aliud, qđ est semper mēti tenendum, q̄ propter solam infamiam, [b] quantumcunq; publicam, & famosam, non dēt prælatus, etiam religiosus, remoueri a prælatura; dummodo de illa se purgare possit per suum iusm & aliorum de credulitate iurantium, prout tradit forma purga-

3 tionis, & in c. quoties, ℑ. de purg. c. † Sed Inno. videtur sentire a-liam lect. vt sit speciale in prælatis religiosis, vt ex sola infamia possint remoueri a suis dignitatibus, arg. c. qualiter & qñ, il 2. in l. ſi. ℑ. de accu. sed hæc lec. non probatur aliquo iure. illud c. qua liter & qñ, credo q̄ faciat in oppo. quia ibi datur forma inquirēdi propter infamiam, & ducitur ibi, q̄ in religiosis non est iste ordo vsquequaq; seruandus, præsupponit ergo, q̄ infamia contra religiosum prælatū, dat facultatem inquirēdi de veritate. & in inquisitione veritatis, nō est ordo iuris vsq; ad vnguem seruandus. Nec ob. ibi litera, dum dicit, q̄ facilius, & liberius possint remoueri &c. quia fatēdū est, q̄ pro facilioribus causis pñt remoueri &c. tā religiosi, q̄ seculares, vt ibi: non tñ sufficit sola

4 infamia, pro hoc est tex. opt. c. licet Heli, de sımo. & in c. p tuas, il. j. eo. tit. vbi quaſi vī hoc expressum. † An autem infamia sit sufficiens, ad suspensionem etiam episcopi, donec discutiatur veritas vide Io. An. in c. j. de accu. lib. 6.

5 Additio. † Tertia lect. colligitur ex dictis Hoſt. dicentis hunc tex. procedere, fm cōsuetudinem quorundam religiosorum, fm quam prælatus infamia respersus admonitus in capitulo, teneatur cedere administrationi. & dicit hoc esse de consuetudine fratrum Prædicatorū & Cartusien. respectu generalis ipsorū. si-cut enim generalis ex sola electione absque confirmatione ad cui ministrat, ita ex sola infamia tenetur cedere, si hoc placet omnibus præsidentibus, seu diffinitoribus capituli, vel maiori parti ipsorum; & fm hoc intellige summatiū, quod hic erat pœna legis particularis, seu dispositionis particularis; a qua dispōne, nullo modo appellatur, sicut nec a pœna legis generalis. Et hanc le

6 ctur. tenet Goff. & lect. hæc videtur magis consentanea literæ. nā cessante cōsuetudine seu statuto approbato per superiorem, non potest abbas, etiam in communi capitulo cedere prælaturæ, sed debet cedere in manibus superioris, vt in c. cum venerabilis, ℑ. de consue. nec potest per capitulum generale ipsorū religiosorum priuari, vt in c. in singulis, j. de ſta. reg. & fm hanc le ctur. omnia ℑria silent, quæ possent formari ℑ istum text. † Sed oppo. de c. admonet, & c. quod in dubijs, de renun. vbi patet, qđ

c quis non potest cedere prælaturæ; niſi in manibus superioris. dicit Hoſt. quod hoc c. procedit in religiosis, & vbi non est consuetudo. [c] tudo; ℑriū procedit in secularibus, & vbi non est consuetudo. Sed contra hoc dictum Hoſtien. facit tex. in c. cum venerabilis, prælleg. vbi damnatur talis consuetudo, etiā in religioso. Credo posse dici. quod illud ca. loquitur, quando sine causa legitima, propria authoritate vult dimittere prælaturam. Iste text. procedit, quando subest causa infamiæ; & qñ cedebat in cōi capitulo. Nam & si commune capitulum non habeat totalem iurisdictionem in particulares prælatos. habet tamen in aliquib⁹, vt in d. c. in singulis. In gl. ſi. ibi de triennio in triennium. sentit gl. quod hoc c. loquitur de illo generali capitulo de quo in casu singulis, prælleg. quod non placet Doct. quia illud c. fuit editum ab Inno. 3. istud ab Alex. 3. qui multo tēpore præcessit Inno. Ideo secundum Hoſt. loquitur de consuetudine quorundā religiosorum, vt ℑ. dixi. Credo tñ. quod tex. debet intelligi non de capitulo particulari, sed communi, vt quia conuenit religiosis multorum monasteriorum, sicut hodie videmus in Prædicatoribus, & Cartusiensibus, & similib. Demum gl. quærit, quid si noluerit cedere? respondet vide eam.

ADDITIONES.

a ¶ Per duos testes. Adde qualiter probetur infamia. Ale. consi. 64. 2. lib.
b ¶ Propter solam infamiam. Adde Ro. sing. suo. 506. incip. fuit a me quæsitum, an infamia priuet. Zach.
¶ Infamiam. An infamia priuet aliquem beneficio acquisito. Item an priuet honoribus, & dignitatibus, vide Eel. post Abb. in c. quædam, col. 2. sup. de iureiuran. Seb. Sap.
c ¶ Consuetudo. Adde quod Fed. de Sen. con. cl. dicit, quod valet consuetudo, quod fine iuris ordine, ex leuibus causis, religiosi viri, ex suis locis, de administrationibus moueantur.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo, etiā quod sit delegatus, potest præfigere terminum ad prosequendam appellationem; quo elapso reassumit iurisdictionem; etiam quod appellationi detulerit.*

CAP. XXXIII.

Ad aures. † Iudex, a quo, potest præfigere terminum appellanti ad prosequendā appellationem, quo lapso, reassumit iudex iurisdictionē. Et aduerte, quia istud c. non est ex toto superfluum. nā loquit in delegato, de quo nō habemus tex. ita apertum. Et ex hoc, & ex tex. no. qd non solū ordinarius, sed etiam delegatus potest præfigere terminum appellanti, restringēdo terminū iuris, fm dispositionē c. cū sit Romana, ℑ. eo. Sed circa hoc moueo notabile dubium: pone qđ delegatus detulit appellationi; & præfixit terminum appellāti, nunquid appellatore non prosequente, possit delegatus reassumere iurisdictionē? & sic habeat locū iste text. & vbi delegatus detulit appłonī dubium facit c. cū appłonibus, eo. tit. lib. 6. vbi dicit, quod per delationē abdicata est iurisdictio a iudice deferente. Sed vide gl. no. in d. c. cum appellationibus, quæ determinat contrarium, & vide plenius per D. de Ro. dec. 350.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio potest interponi per alia verba, quam appello, puta, si dixerit, submitto me protectioni talis, dummodo seruentur illa, quæ requiruntur in appellatione. 3. 5. 6.*
2 *Solennitas verborum si nō requiritur in aliquo actu sufficit quod exprimatur affectus rei.*
4 *Attentata post & contra appellationem extraiudicialem, sunt ipso iure nulla.*
7 *Prælatus an possit esse iudex inter ipsum & subditū, dum agitur de causa subiectionis; in causa vero ecclesiæ suæ potest esse iudex. 8.*
8 *Iudex an aliquis possit esse in causa, quando ei us commodum, saltem in consequentiam venit applicandum ipsi iudici. 10.*
9 *Suspicio si non allegetur, procedit iudicium coram eo factum.*
10 *Iudex quando possit cognoscere, an sua sit iurisdictio.*
12 *Iudex a quo, potest cognoscere de iustitia appellationis, ad hoc, vt sciat, an debeat deferre, vel non.*
12 *Sententia lata sine causæ cognitione; est ipso iure nulla.*
Excōmunicatio debet ferri cum causæ cognitione, tamen lata sine, tenet.

CAP. XXXIIII.

Ad audientiam. † Qui se, & sua protectioni Papę submittit, licet verbū appello, [a] non exprimat, intelligitur appellasse. Vel summa melius sic Si pcedēte grauamine quis submittit se protectioni superioris, hī pro appellāte; dummō seruauerit ea, q̄ ī appłone sunt necessaria. ita ſita. Primo narrat factū. Sedo dat iudicem, ibi: Licet āt. Casus ſral. Eccla S. Iacobi zamoren. subest ecclesię Cōpostellanę. epūs zamoren, multipliciter molestabat G. prcōyterū dictæ ecclesiæ S. Iacobi zamoren. pp q̄ idem præbyter, se & ecclesiā suā sūb protectione Do. Pa. suppoſuit. sed pfatus epūs nihilo minus post inuocatum se. apo. patrocinium; quia verbum appłonis, nō expressit, dictū presbyterum excōicauit. pp quod idem presbyter do. pa. fuit ꝓquestus. Rndit Pa. licet pdictus presbyter ex simplicitate verbū appłonis nō expresserit; tñ ex quo ic, & sua, sub protectione apostolica subiecerat; sine cāe cognitione non debuit aliqua sniа cōdemnari. vnde mandat quatenus si con-

ADDITIO.

a ¶ Verbum appello. Adde Lanfr. de Oria in c. qñ contra falsam, num. 41. versequitur aliqua videre, & ibi in apostil. Bened. Vad. ℑ. de prob. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

si constiterit ita esse, sententiam, quam prædictus episcopus tu
2 lit in eundē presbyterum denunciet nullam esse. B. No. 1. qđ
a vbi ad certum actum a explicandū, nō est præfixa solennitas ver
borum, sufficit exprimere conceptū & effectū rei; licet non ex
primātur propria verba illi actui conformia, pro hoc, quia ver
ba deseruiūt intentioni, & non e contra. vide bon. tex. in simili,
in c. i his, j. de ver. sig. secus, vbi solennitas verborum requirit. l.
3 j. ff. de ver. oblig. facit c. pen. & quod ibi dixi, de iureiur. † Secun-
b do not. qđ submissio b protectionis & appellationis pari passu
ambulant, qđ intellige, qñ in submissione exprimunt ea, q̄ requi
runt in appellatione, vt j. latius dicā. Vlt. not. quod attentatum
post, & ȝ appellationem extraiudicialem, est ipso iure nullum:
de quo plenius dixi in c. consuluit. ȝ. eo. In gl. versic. nostræ pro
tectioni, ibi, gñrali protectione, &c. Vel dic melius post Hosti.
c quod ȝrium loquitur, cum Papa c per suas literas recepit aliq̄os sub protectione sua, quo casu non intendit eos eximere.
c. recepimus, j. de priuil. hic loquitur qñ quis in certa causa sub
mittit se protectioni apostolicę, & postea arripuit iter ad sedē
apostolicam: tūc. n. habet vim appellationis, vt hic. Et quamuis
Inno. multum inuolute in hoc insistāt, an & qñ submissio pro
tectionis habeat vim appellationis: tamen secundum Doctor.
facio istam conclusionem, qđ vbicunq; in submissione prote
ctionis, seruanē ea, quæ seruari debent in appellatione; tunc ta
lis submissio habet vim appellationis: quia non est facienda vis
in verbis, ex quo constat de intentione, vt hic, & in c. petitio, de
proc. & ideo, si quis appellare vult ante sniam in iudicio, debet
causas exprimere, vt in c. vt debitus j. eo. & apostolos petere, vt
in c. j. eo. ti. li. 6. si hæc & similia seruat, non est vis, an dicat Appel
lo, vel dicat Submitto me protectioni apostolicæ. Et idem dic,
qñ appellatur extra iudicium, vel post sniam, vt semper seruent
4 ea, q̄ sunt necessaria ad illam appellationem. † Sed circa hoc, &
ex tex. dubitatur, nunquid idem sit in eo, qui submisit se prote
ctioni alterius, citra Papam? Hos. & communiter Doct. q̄ sic, ex
quo ille est iudex appellationis, qđ satis mihi placet; qa est eadē
ratio in alio iudice ad quē, quæ est in Papa; pro hoc facit gl. in c.
j. eo. tit. li. 6. In gl. pe. pro intellectu glo. opp. videtur enim q̄ etiā
cum causæ cognitione nō potuisset iste episcopus procedere
contra appellationem: quia suspensa est iurisdictio, vt in c. non
solum, eo. tit. lib. 6. Sol. glo. (vt arbitror) metu huius contrarij,
supplet cum causæ cognitione delegata a Papa; quali per se nō
potuisset cognoscere, an appellatio fuit iusta, vel iniusta. Sed cer
te hæc opi. glo. licet sit vera in se, non tamen est verisimilis; qa
Papa non remitteret causam appellationis ad iudicem a quo,
per eum cognoscendam, vt supra. c. proxi. ideo extra gl. alij sup
plent ad tex. maxime. Vel tertio dic, q̄ Papa posuit hoc verbū
ad magis aggrauādum negocium. Item narrauit, prout in facto
contingit. Fatendum est ergo, q̄ etiam cum causæ cognitio
ne non potuisset cognoscere de iustitia appellationis, nec de
principali, pēdēte articulo appellationis, vt in d. c. si a iudice: sed
certe hæc gl. ponit etiam aliam rationem, dicens q̄ iste nō po
tuisset cognoscere, etiam alio respectu; non quia non poterat
sibi dicere ius, C. ne quis in sua causa iudie. l. vna. sed Io. An. mul
tum breuiter, & obscure vī approbare hāc vltimā lectu. dicens
hāc rōnem esse falsam; nisi referatur ad proximum dictum gl.
quasi sentiat iudicē nō posse cognoscere, an sua sit iurisdictio,
qū fuit ab eo appellatum, vt dicitur in princ. glo. quia ista cogni
tio spectat ad iudicē ad quem, vt habetur in c. dilectus, de relati.
q. d. secus, si nō fuisset appellatum, & tunc posset iste episcopus
cognoscere, an sua sit iurisdictio per iura generalia. sed D. Ant.
intelligit rōnem gl. generaliter; etiam vbi non fuisset appellatū:
quia hic cōtēdebatur non de nudo exercitio iurisdōnis: sed de
proprietate iuris, an iste presbyter esset subiectus episcopo; &
5 sic commodum consecutiue venit applicādū iudici. † Ex hoc
dicto Do. Anto. nota duo. Primo, q̄ vbi est contentio inter pre
latum & subditum super iure subiectionis, non potest ꝓlatus es
se iudex; qa suspectus est cū multa veniāt sibi cōmoda applicā
6 da rōne subiectionis. † Secundo not. generaliter, q̄ vbi aliquod
cōmodū saltē in ꝓsequentiam venit applicādum iudici, nō po
test in dubio cognoscere, an sua sit iurisdictio. vide Inn. qui vī
primum dictū voluisse in c. venerabili, de censi. & in c. ex parte,
il. j. de ver. signi. & sic transit Do. Ant. hic; & ibi attingit istam
mām; & maxime in c. super literis, de rescri. Sed ȝ hoc dictum,
multum urget tex. in c. cum personæ, de priu. li. 6. vbi specifice
disponitur, quod subditus allegans exemptionem debet eam
probare corā ep̄o, & gl. ibi apertissime est ȝ hanc opinionē D.
Ant. dicendo, qd ep̄s est ibi iudex; cum quia ista causa non est ꝓ
pria, sed ecclesiæ; & in cā ecclesiæ prælatus pōt esse iudex. 2. q.
7. c. si quis erga; tum qa ibi dubitatur de iurisdictione; ergo co
gnoscet, an sua sit iurisdō. Ad soluendū has opi. primo dicerē i
c. cū personæ, qđ ibi fit probatio corā ep̄o de exemptione, nō
vt iudicet super ea, sed ad instructionē suā, vt cognoscat, an in
terim debeat procedere ȝ subditū; & sic saluabitur dictū huius
7 gl. D. Ant. & Inno. sed hoc est ȝ glo. illius c. † Secundo potest di
ci, vt intelligatur, q̄ possit esse iudex, salua tñ recusatione, sicut
dicim[a] in patre, qui potest esse iudex in cā filij. 3. q. 7. c. infames.
§. cognitores, & in l. priuatis, ff. de iud. & tamen potest recusari
vt suspectus, vt no. in c. cum cōtingat, de foro compe. ita in pre
lato in causæ ecclesiæ, vt dicam j. c. postremo. Tertio potest di
ci, & melius, qđ superior posset esse iudex in cā exēptionis, qñ
8 causa est ecclesiæ, nō enim habet dominiū iure proprio. † Sed
vtrum poterit recusari, puto attendendā quantitatē nunerum
sibi consecutiue applicandorum per illū subditum, & qualita
tem personæ iudicis. nō enim est verisimile, qđ vnus episcopus
daret sniam iniustā, si recepturus est tantū a subdito quid mo
dicum: secus vbi esset magna quantitas, vel maximus honor im
mineret sibi, ad hoc, c. & si quæstiones, de simo. & sic concludē
d rē in quolibet iudice, cui cōmodum sportularū [d] esset applica
dum, vt secundum quātitatē, & qualitatem personæ iudicet in
spectus, vel nō suspectus, in cognoscendo, an sua sit iurisdictio.
Secundum hanc diffinitionem intelligerem glos. & Doct. in l.
de iure, ad muni. ff. & in l. 2. ff. si quis in ius voc. non ierit, & ibi
per Bar. & per canonistas in d. c. super literis. Nam gl. & Bar. in
distincte voluerunt, vt iudicetur suspectus, ꝓp commodū spor
9 tularum, sed præmissa distinctio est ęquior. † Vlt. scias iudicem
a quo, posse cognoscere de iustitia appellationis ad instructio
nem suam. vt sciat an debeat deferre, vel ne. no. Inno. in c. patro
nalis. §. Præterea, de off. deleg. sed cōditionaliter no pōt cogno
scere, in præiudicium appellationis; quia hoc spectat ad iudicē
10 ad quē, ut dixi, & sic intellige primum dictum glo. Vlti. oppo. ꝓ
tra text. in eo, quod Papa mandat inquiri de appellatione, ad ef
fectum denunciādi sniam esse nullā. vī. n. qđ sine qualiber appel
latione ista snia erat nulla, tanquam lata sine causæ cogniti
one, vt in c. ecclesia sanctę Mariæ, & ibi gl. de cōsti. & in c. tum ex
literis, de in integ. resti. & per Bar. in l. prolatam, C. de sent. Sol.
dic, qđ iste presbyter prosequebatur illud attentatū per viā ap
a pellationis; ideo debebat ꝓbare id, qđ erat cā suæ intentionis, q̄
appellationem. non tñ sequitur quin attentatum sit nullum, nā
eo succumbente in cā appellationis, posset iste prosequi pe
viam nullitatis, vt dixi in c. j. supra eo. Facit iste tex. ad vnum re
tellectum, quē ibi dedi, facit c. exhibita, de iud. & quod no. in c.
ex parte Adæ. de testi. Vel dic quod procedit hoc cap. sententia, scilicet excommunicationis, quæ licet sit ferenda cum cau
sæ cognitione, vt in c. nemo, 2. quęst. 1. lata tamen sine ea tenet
vt ibi, & in c. sacro. inf. de sentēn. excommu.

ADDITIONES.

a ¶ Certum actum. Vide Bal. in l. 2. C. commoda. & in rub. C. de iure emph. vbi
tradit, quod in quolibet actu debemus considerare effectus, & quod diligē
fitio potius ab effectu, quam ex verbis prolatis inducatur. Seb. Sapia.
b ¶ Submissio. Vide hic per Do. Philip. de Peru. & Dō. in c. cordi, in prin. in tex
tia colu. versic. quid si subditus, eod. titu. in. 6. & idem est si dicat, Commit
to me iurisdictioni superioris, secundum Bal. in authen. si quis litigantium
circa prin. C. de epis. aud.
¶ Adde eundem Bal. consi. 308. 3. lib. vbi consuluit in facto.
c ¶ Cum Papa. Quid importent ista verba recipere aliquem sub protectione
declarat Dom. And. Sicu. in consi. 1. in quarto volumine, Ange. in l. 1. C. de ru
cu. mu. lib. 10. Barto. in procę. fforum. in prin. col. 4. versicu. Item dicitur hic
Andr. Sicu. late in consilio 62. vol. quarto, & in consilio 11. col. septima. in fi
cundo volumine. Aretin. consilio 165. col. 4. Socin. pulchre in consilio 70
col. 7. & Fely. in cap. postulati, col. 4. sup. de foro comp. Seb. Sapia.
d ¶ Sportularum. Adde Fran. Areti. consi. 107.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius, vel appellationis, nō potest a se abdicare onus iudicādi.*
2 *Appellationi potest renunciari; & ad iudicem a quo, reuerti ex consen
su vtriusque partis, non autem vnius.*
3 *Pluralitas quo casu resoluatur in singularitatem.*
4 *Renunciari non potest appellationi a diffinitiua, sine consensu appellati;
secus ab interlocutoria. ratio ponitur hic.*
*Appellatus potest prosequi appellationem, inuito appellante a diffinitiua,
secus ab interlocutoria.*

CAP. XXXV.

Accepta. Causa non est ad iudicē a quo remittenda, appellatione adhuc non iustificata; nisi de partium cōsensu. secunda pars, ibi. Non debet. Primo no. vbi regulam, ad quam quotidie iste tex. alleg. quod appellans non
a tenetur redire ad iudicem a quo, licet iudex ad quē hoc præcē
1 piat: nisi cōstaret de iniustitia appōnis, vt in c. debitus, j. eod.
† Secūdo no. qd nō est in facultate, iudicis ad quē, recipere ap
pōnē, vel ipsam renuere: sed si est iusta tenet eā admittere; cō
gā iudicare est mun[a] publicū, cui renūciari nō pōt. l. muneri.
2 §. iudicādi, ff. de mu. & ho. nec pōt iudex, quātūcūq; ordinarie
b se abdicare onus iudicādi. l. legatus. ff. de of. ꝓsi. † Vlti. no. ꝓ
tes cōi cōsensu pñt renūciare appellationi, b & redire ad iudi
cem,

ADDITIONES.

a ¶ Inf. eod. Iunge hic, id quod dicit ad hoc in c. fi. in ver. vlti. opin. & habebis
reg. cum duabus limitationibus; & vide hic D. Phil. de Peru.
b ¶ Appellationi. Adde quod no. Ro. consi. 501.

cem, a quo. Nunquid hoc procedat; si iudex detulit appellatio
ni, vide quod no. eo. tit. lib. 6. in c. cum appellationibus. In glo.
2 in fin. hanc opi. sequit Io. An. & cōiter Doc. qa de hoc vī tex.
3 in d. c. interpolita, all. in gl. vnde ponit hic pro singulari, ſm Io.
An. Simile in c. vt priuilegia, de pri. † Et no. pro statutis, vt plura
a Je[a] resoluatur in singulare, quando ex pluralitate sequit absō
nus intellectus, vel iuri ȝrius. Sed saluando tex. puto posse dici,
q̄ partium consensus requirit ad hoc, vt libere fiat remissio ad
iudicem a quo, sine alia condemnatione expēsarum; sed qñ ad
est consensus appellātis tñ, fit condemnatio expēsarū; & hoc
casu loquitur d. c. interpolita, §. ille deniq;, j. eod. & dic plenius
de hoc arti. vt inf. dicetur.
Additio. Vel dic dando alium nouū intellectum, q̄ iste pōt
intelligi, appellatione a diffinitiua. a qua non pōt appellans re
silire, sine consensu appellati; cum sua interfit, vt patet in se. q.
4 Additio. † Sed ȝ hūc intellectū adduco cōem opi. vī. n. q̄ sufficiat ꝯsensus appellantis tñ: quia sicut actore non ꝓsequēte in
prima instantia, potest reus prosequi, eo inuito, vt in c. cām, de
dolo & contu. & auth. qui semel. C. qūo & quā. iu. Ergo idē di
cendum in casu nō, vt inuito appellatore possit appellatus pro
sequi, maxime cū videaī idē esse in appōne a diffinitiua, vt pa
tet. 2. q. 6. c. appōne cessante, & in auth. ci qui, C. de tēp. app. So.
pōt dici aliud in appōne ab interlocutoria, aliud in appellatio
ne a diffinitiua, vel a prosecutione prioris instātiæ: qñ in appel
latione a diffinitiua, pōt appellatus ꝓtendere interesse. forte. n.
vult petere reformationē ipsius snię, iuxta ea quæ dixi sup. rub.
vel libe confirmationē ipsius snię ad maiorem authoritatē. Idē
est in processu prioris instantię. Nam interest rei, causam semel
5 decidi; ne ꝛpius possit vexari. ar. l. diffamari, C. de ing. ma. & c.
quęrēte, de of. ord. sed in appōne ab interlocutoria, nullū in
teresse pt̄ ꝓtendere appellatus; si appellans vult prosequi; cū cā
redeat ad priorem iudicē, quem ipse suspectū non hēt, & lis ci
tius decidet. Vltimo op. ȝ tex. d. c. ad reprimendā, de of. ord. ex
cōicatus appellans remittitur absoluendus ad iudicē, a quo: dñt
Doc. & bñ, q̄ ibi loquit in absolutione facienda, in quā appel
lans grauari non potest a iudice a quo, sed hic prohibetur re
missio cognitionis causę, in qua posset grauari per iudicem a
quo, cum semel eum grauauerit, arg. in reg. semel malus de re.
iur. libr. 6.

ADDITIO.

a ¶ Vt plurale. Vide ad hoc multa per Alex. in l. qui quartam. §. 1. ff. de leg. 1. &
in l. si seruus, §. si plurium, ff. si quis cautio. & latius per Fel. in c. omnes leges
in prin. 1. dilitn. & Geor. Nattam in repe. c. quamuis, in 4. quæst. de pac. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, appellatione remota, posita in commissione causæ, non tollit
quin iudex possit ex aliqua iusta causa recusari.*
2 *Iudex tam delegatus, quam ordinarius, quibus casibus recusari possit.
num. 3.*
4 *Consanguinitas, & affinitas vsque ad quem gradum faciat suspectum.*
5 *Suspicio iudicis, non potest allegari, quando est vtrique parti in pari gra
du coniunctus.*
6 *Iudex an possit allegari suspectus, si est consanguineus impetrantis, ta
men causa non est impetrantis, sed alterius.*
7 *Prælatus licet possit esse iudex in causa ecclesiæ suæ, tamen potest allega
ri, vt suspectus.*
8 *Suspicionis causa, si fuit allegata coram iudice, quæ coram arbitro non
potest probari, non potest alia amplius allegari.*
9 *Causa appellationis si fuit vna allegata, & alia probata, non excludit
appellantem.*
10 *Affines & consanguinei, an indistincte possint recusari, tanquam su
specti.*

CAP. XXXVI.

Postremo. Delegatus ēt cū cla, appōne remotā, recusari pōt, si est consanguineus impetrantis, vel si fuit aduocatus eius in illa cā. nō diuidit. Casus lite
ralis. Dī hic, quod si iudex delegatus sit ꝓsanguineus impetran
tis, vel fuerit aduocatus in eadē cā, vel alia iusta, suspectus; pōt
legitime recusari; licet sit ei cā commissa appōne remota. Ber.
1 † No. 2. dictum notabile, & menti ꝓmendādum, quod remotio
appōnis in certa cā facta, non tollit facultatē recusandi iudicē
ex iusta cā. Ex quo infertur, q̄ appō, & recusatio, nō per oīa æ
quiparantur; ad remotionē ergo appōnis, non sequitur remo
tio recusationis ex iusta cā, qđ ꝓcedit ēt de iure ciuili, ſm Ioā.
An. hic, & bñ, alle. l. vnicam, C. ne in vna eadem. cā, canonizata,
2. q. 8. in c. sciant, §. si quis in quacunque. Ego ad hoc dictū alle.
2 c. il 2. ȝ. eo. faciunt rōnes ibi allegatæ, vbi vide. † Secundo not.
a q̄ consanguinitas[a] est sufficiens cā recusandi iudicē delegatū,
vt suspectū. tene mēti hoc: qa idē puto dicendū in ordinario, ꝓ
simili rōne. Idē dic de affinitate, vt si iudex est affinis alteri[a] par
tis, vt no. eo. tit. §. superest, vers. quod si non est. Facit l. aut affini
b sa parte. Tradit Tancr. notabilē regulā, qđ oīs cā [b] sufficiens ad
remouendum procuratorē, seu arbitrum, est sufficiens ad recu
sandū iudicem. Pro hoc dicto facit, quia ex facili cā potest re
cusari iudex, vt no. gl. in c. cum R. de offi. dele. & l. apertissimi, &
3 l. cum speciali, j. eo. † Secundo is, qui fuit aduocatus in cā, [c] pōt
c recusari, si datur iudex in eadem: Nec mirum, quia iam manife
stauit animum suum. Item est affectus ac illam cām. rōne aduo
cationis susceptæ. nam is, qui in causa consuluit, pōt recusari, vt
suspectus, si deputatur iudex, pro hoc tex. in l. prætor, ff. de iurisd.
omn. iud. Vide Inn. in c. irrefragabili, de offi. ord: & pōdera tex.
dum dicit, In eodem negocio seu in alio negocio ſm Doct. &
bñ. Ex quo infero, q̄ eum, qui fuit aduocatus, vel procurator
meus in vna cā, possum impetrare iudicē in alia cā, sine metu
4 recusationis. † In gl. i. ibi succederet ei. vī gl. concludere, qđ vsq;
ad illum gradum possit iudex recusari, vsque ad quem admitti
tur successio ab intestato. Sed in quantum gl. dicit, quod vsq; ad
ſeptimum admittitur successio. licet Doc. simp[r] transeant, nō
credo tñ gl. verum dicere, quia admittit successio vsq; ad deci
d mum, [d] tam inter agnatos, quam inter cognatos. tex. est cū gl.
Inst. de suc. cog. in fi. Sed quoad principale dictū gl. dicit Io. An.
considerādum, vtrum sit de eadem domo, seu stirpe masculina,
& ſm hoc iudicabit suspectus, vel ne. Videmus enim in Tuscia
ſm eum, quod offensę vendicantur in omnibus, qui sunt de ea
domo, uel stirpe masculina; licet excedant septimū gradum, &
satis vī dicendum, q̄ in hoc consideratur cōsuetudo regionis.
in aliquibus locis affectio consanguinitatis, & affinitatis exten
ditur, quasi in infinitū; & in aliquibus vsque ad certum gradū
tñ. cum ergo ratione affectionis dūtaxat cōsanguineus repel
latur, debemus considerare, an duret affectio: cessante aūt ꝓsue
tudine, multum placet dictū gl. iūcto dicto Io. An. vt inter agna
tos, & cognatos extendaī, quod hic dī, vsque ad ſeptimum gra
dum, in quo admmittit successio ab intestato; sed in his, q̄ sunt
de stirpe masculina admittit recusatio indifferenter. Nam vide
mus, quod sola origo eiusdem loci q̄nque pōtat iustam cām re
cusandi iudicem, vt in c. accedens, il 2. vt lit. nō cont. fortius idē
dicendum in his qui sunt de eadem stirpe masculina: nam ꝓp
5 idem cognomē semper durat affectio inter eos. † Et per ꝑdicta
puto sane intelligendum, quod sequitur in seq. q. Glo. in eo, qđ
dicit cōsanguineum equaliter, vt nō suspectū recusari, quia par
affectionis causa, suspicionem remouet, & c. dēt intelligi, quod
c vtrique parti, eodem, seu pari gradu, attinet. tūc enim est par [c]
affectio; & hoc clare sentit gl. in ratione sui, & per illud verbū,
equaliter. & c. secus puto, vbi vni attineret in j. gradu, puta quia
f frater; alteri in quarto, [f] vel vlteriori gradu, tunc. n. non est par
affectio circa fratrē, quę circa alium remotiorē, arg. in c. literas,
de præsum. & c. accedens, il j. in prin. vt lit. nō conteſt. Nam oēs
homines cōsanguinei, cum descēderint ab Adam, vt leg. & no.
in l. vt vim, ff. de iust. & iu. sed ratione proximitatis, præsumitur
maior affectio. vt hic.
Additio. In ea. glosſ. ibi. in fin. vide multos casus iuste recu
sandi iudicem per Ioan. And. in c. legitima, eod. tit. lib. 6. dicam
6 plenè in capit. cum speciali, j. eo. † Extra glo. quæro, quid si iu
dex

ADDITIONES.

a Consanguinitas. Qualis autem requiritur, & vsque ad quorum gradum, vide
Hippo. de Marsi. lin. 131. inci. affinitas repellens, dixi in apost. ad istum in c.
in literis, num. 5. in ver. familiares, sup. de testi.
b ¶ Causa. Et quæ sint illæ causæ ex quibus iudex pōt recusari, vide per Io. An.
in c. legitima, de app. lib. 6. & in c. 2. requiris, & in c. cum speciali, de app. &
quæ sint illæ causæ, ex quibus potest remoueri procurator post lit. cont. hf
in l. post litem, & in l. ante litem, ff. de procura. lib. 6. & no. Docto. in c. postre
mo, de ap. & an iudex possit post conclusionem in cā recusari vt suspectus,
vide l. ap. tenentem, quod non, in c. iudex, de offi. leg. lib. 6. & Do. Ant. in c. cū
dilectus de causs. pos. & proprie. Ant. Fran.
¶ Adde an iudex affinis possit vt suspectus recusari. Ro. consil. 68. & vide Cal.
consi. 7. eo. tit.
c ¶ In causa. Vide Pet. de Anch. in consi. 164. inci. subtiliter & ad plenū, & Ale.
in consi. 4. inci. circa primum, in 5. vol. & quod ille, qui fuit aduocatus in cā
possit recusari, tradit Are. consi. 20. inci. in quæst. in fine. Seb. Sap.
¶ Aduocatus, adde Lanfr. de Oria. in c. qñ contra, 5. recusationes, nu. j. versic.
item potest ordinarius, & ibi apo. Cel. in versi. præcedentis aduocationis, &
ibi aliæ causæ, per quas iudex recusatur. 5. de proba. Zach.
d ¶ Decimum. vide quod in fi. dicunt Doct. in l. qui iurisdictioni, ff. de iur. om.
iud. & dicit hic D. Iac. de Bel. aduertendum esse, quia forte posset dici, q̄ re
cusatio non procedat, nisi vsque ad quartum gradum, quia successio non vī
procedere iure canonico, nisi vsque ad istum gradum glo. in c. requisti, de
test. & est glo. in c. 1. 12. q. 3. & dicit quod prohibitio d. l. qui iurisdictioni,
non extenditur nisi vsque ad quartum gradum secundum Doctor. ibi.
e ¶ Par. Facit quod in simili signanter dicit Bar. in l. qui testamento, §. quocun
que, ff. de test. quod licet frater non possit esse testis pro fratre, saltem in cā
criminali fallit nisi esset inter ipsos fratres, & facit quod no. in fi. per Do. in l.
qui iurisdictioni, ff. de iurisd. om. iu. vbi licet iudex non possit dicere ius in cā
suorū, fallit quando esset iudex inter duos pariter coniunctos; quia par affe
ctio, omnem suspicionem tollit, l. non solum, §. de vno. & ibi no. Bar. ff. de ri
tu. nup. gl. 2. q. 1. Bar. in l. extraneo, §. de q. per illum tex. quem legit sub l. repe.
ff. de quæstio.
f ¶ Quarto. Vel quia cū altero esset ēt coniunctus maiori conuersatione; quid
tunc non excluderetur suspicio, vt in fi. dicit Bal. in l. parentes. C. de testi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a dex est consanguineus a impetrantis; causa tñ non est proprie impetrãtis,sed ecclesiæ suæ,nũquid possit recusari,vt suspectus per aduersam partẽ? Aegi.& Spe.q nõ,vt no.in Spe.eo. tit in §. superest, ver. quid plures lo. An. tenet ȝriũ per c.insinuante,de of.deleg. illũ tex.sp reputaui singularẽ in hac mã: optime facit in simili c.accedens,il.2.& qđ ibi dixi,ꝫ.vt lite nõ cõte. & illud c.insinuante,soleo allegare ad aliud dictũ multũ notãdũ, qđ licet plures possit esse iudex in cã ecclesiæ suæ,2.q.7.c.secuti sũt. §.quia ergo,& qđ nota.in c.cũ personę,de priui.li.6.tũ recusari poterit vt suspectus. nam consanguineus præsumitur habere affectionem ad causam ratione sanguinis;fortius ipse prælatus videtur habere maiorem affectionem; tũ quia est sponsus, vel filius ecclesiæ;tum quia honor & emolumentũ cõsecutiue ipsum attingit,de hoc plenius dico in c.cum venissent,de iud. vbi
7 vide,facit ista litera,q indistincte loquitur.† Vltimo q̃ro, quid si allegaui vnã cãm suspicionis dũtaxat,coram iudice,sed coram
b arbitro electo nõ probaui illam,sed aliam; an sufficiat causa b probata? Quidam tenuerunt quod sic, moti ex l.scio,ff.de appellationibus. vbi dicitur, quod si in appellatione a diffinitiua expressi vnam causam; possum aliam prosequi coram iudice ad quem:licet secus in appellatione ab interlocutoria, vt in clemen.appellationi. eo. tit. Sed cõiter tenẽ ȝriũ,quia ista nõ est appõo a diffinitiua, sed potius trahiũ ad naturã interlocutoriæ. Item iura mandãt cãm recusationis coràm iudice recusato expri mi,vt in c. secundo requiris,& c.cũ speciali. ȝ.eo.ergo non sufficit allegari cãm nõ allegatam.Idem tenet Spec.& latius prosequir de recusatione.§.fi.ver.sed qd si vnũ. & hoc no. Nec obst. si dicaẽ,de quo seruiunt iura dicentia,prælatũ posse esse iudicẽ in cã ecclesiæ suæ,si potest recusari?Rñdeo prosunt in hoc: qa nõ data recusatione valebit sniа.ita intelligit tex.istum in cõsan guineo:quia põt esse iudex,si nõ recusatur.Vide simile in patre, quia ẽm ius põt esse iudex in cã filij,vt in l.in priuatis,ff.de iudi. 3.q.6.c.infames.§.cognitores.tamen posset recusari, vt suspectus,vt in l.qui iurisdictioni,ff.de iurisd.omn. iu. dixi plene in c. cũ cõtingat,de foro compe.† An autẽ consanguineus, seu affinis possit indistincte recusari?Sol.dicit hic Vin.qd nõ,sed debet considerari persona consanguinei,quæ talis posset esse, quod
c cessaret suspicio,vt si esset Cistercien sis,c de quo in Spe.hoc c.ti. §.superest,ver.quod si nõ est,vbi idem tenet, quod satis placet. Quid aũt si expresse remouet facultas recusandi? vide q dixi in c.cũ inter,de excc.& c.ad hæc,de resc.& q no. ȝ. e.c. pastoralis,

ADDITIONES.

a ¶ Consanguineus. An consanguineus in causa ecclesiæ consanguinei possit recusari,ad dead hoc tex.& gl.in ver.& iudicem,in c.infamis.§.cognito, circa fi.3.q.7.& quod no.Doct.in c.cum contingat,super vl.gl.de fo. comp. item vide de hoc per Do.Ant.in c.insinua nte,de off.dele.Et per Do.in c.iudex,de off.dele.in 6.

b ¶ Causa.An teneat recusatio ex vna causa,alia tamen coram arbitro probata & ad hoc bene facit c.abbate sane,circa fi.de re iudi. in 6. & quod not. Do. Ant.in c.cum contingat,de off.del.& optime tex.in cle.appellanti, de ap. in fi.vbi recusari potest iudex prætextu ingratitudinis, ad hoc facit quod no. Do.Ant.in c.accędens,el j.vt lite non contest.

¶ Circa hoc,an proposita vna causa suspicionis, & illa deducta coram arbitro possit iudex recusari ex alia causa probata, vel deducta coram ipso arbitro,dicas quod super exceptione recusantis proposita, debet de necessitate per arbitros cognoscentes de ipsa causa suspicionis pronunciari; aliàs non valeret sententia,vt voluit Pet.de Ancha.in c.iudex,de off.deleg.li.6.vbi etiã dicit Archidi.quod talis pronunciatio est interlocutoria, qui alle. c.significatibus. de app. dicit tamen quod talis pronunciatio aliquo respectu potest dici diffinitiua,quia post eam alia non expectatur,allegat not.in d.auth. habita.C.ne fil.pro patre,faciunt quæ habentur in c.vt debitus,& in c.interposita,de ap.vbi tractatur materia pronunciationis interlocutoriæ. An.Fran.

c ¶ Cistercien sis.Et sequitur simpliciter Do.Alex.de Imo. in l.qui iurisdictioni, ff.de iurisd.omn.iud.1.col.6.fallentia;idẽ ẽm D. An.de But.hic, si consanguineus seu coniunctus esset homo magnæ sanctimoniæ, non poterit recusari vt suspectus,quia non est præsumptio quod pp cõiunctionem sanguinis iniuste iudicet,facit quod singulariter vult Host.in c.finem Iutib.de do.& cõtu. quod si litigans est magnæ,& probatæ fidei per ciuitatem,& succumbat in lite,non põt in expensis condemnari;quia non est præsumptio quod tãtus vir processerit ad litigandum sine aliqua rõnabili cã,idẽ tenet Io.And.& Per.de Anch.ibi,& D.An.in prin.& alij cano.D.Ale.de Imo.in l.properãdum. in 8. sin aũt alterutra,C.de iud.& pro hoc bona gl.in c.expedit, 1.q.2.Itẽ facit q sing.inquit Io.de Imo.in c.cum R.canonicus, de off.dele. qđ si esset religiosus ordinis Carthusiensium vel montis Oliueti Bononiæ, vel esset laicus potæ & probatæ fidei,dato quod esset frater,vel consanguineus illius, pro quo deponit,nihil diminueretur fibi de fide;licet aliàs consanguinei, vel affines sint multũ suspecti;& eis multum diminuatur de fide,ẽm Spe,in tit.de test.§.1.ver.sed nunquid frater. facit ęt quod sing.vult Inno.in c.nuper, de testa. quem refert Bar.in Bonon.lec.in l.totam.circa prin.C.de test.quod p sonæ religiosæ, & bonæ vitæ deponentes sine iuramento,creditur quantum ad faciendũ bonam, & magnã presumptionem, accedat quod singulariter vult Spe.in tit.de instr.edi.§.fi.ver.sed quid si debitor, quod iudex non obstante renunciatione partis factæ in iudicio productionis testium,potest recipere testes,si sunt legalissimi,& multum expectatæ fidei; & ibi sequit Ioa. And.in addi.de quo vide Do.Fran.de Are.in c.2. in 5.col.de probat. Accedat ęt quod pulchre multum dicit Bal.in c.praeterea,de test.cog.& in c.iuratis,de proba.quod ille qui est bonæ & spectatę fidei,põt post aperta, & dicta testificata,nouos testes ,deuetere; quia in eo cessat suspicio subornationis testium.Item potest corrigere dictum suum. & hoc multum no. ad limi.cle.j.de testi.cum sim.Et ad istam materiam quod excellentia personę multum operetur,vide tex.no. in l.si a bonæ fidei,& quod ibi not. Ang.de rei ven.cum concordantijs,quas late prosequor in repe. mea in ver.excellentia.Aeneas de Falcon.

¶ Adde quod dicit Fran.Are. de paupere legali, consi. 13. & eo. consi. 38. & an tabelliones,consultores,& alij qui assistunt causæ, possint vt suspecti recusari, vide Archid.consi.264.vbi dicit quod causa recusationis relinquitur arbitrio iudicis.

¶ Circa hoc an ille,qui est excellentis & probatæ fidei possit post didicita testificata producere alios testes super eisdem,iuxta materiam.c.ſeries.& est ternitatis,tanquã in tali persona esset suspicio fraudis, videtur esse satis dubium;ex quo præsupponitur quod testificata didicerit & inspexerit.& credo quod hoc dictum sic intellectum non procederet de iure, sed illud foran procederet quando simpliciter essent publicatæ attestationes:& essemus incerti,an didiceret testificata,vel non;quia tunc ratione probatæ fidei, ẽ p se diceret se non didicisse testificata, posset procedere quod non præsumitur didicisse.sed quando appareret eum didicisse testificata: tunc essemus in casu certo. & ideo,non esset opus ex qualitate fidei coniecturari an didicerit testificata,quia in certis non opus est coniecturis.l. ille aut ille. §. cum verbis.ff.de le.2.l.continuus.§.cum ita. ff. de ver. ob. & ideo non puto hoc dictum esse simpliciter verum. Ant.Fran.

¶ Cistercien sis.vide quæ no.Ias.in auth.iubemus. C. de iud.& in repetitione l.admonendi,versi.limita multum singulariter.ff.de iureiur.& Fel. in c.cum contingat.sup.de rescrip. Sebastianus Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio iam lata, non suspenditur per appellationem. Appellatio non susp endit id,quod concernit animam. Præceptum factum de non intrando aliquam possessionem, suspenditur per appellationem.*
2 *Appellatio regulariter suspendit sententiam latam; etiam si sit talis quæ trahat secum executionem.* §.
3 *Excommunicatio, & interdictum,in quibus conueniant, & in quibus differant.*
4 *Episcopus non potest concedere, quod in ecclesia interdicta celebretur. distingue tamen, vt sequitur.*
6 *Episcopus non potest suspendere interdictum, quando persona ob cuius delictum est interdicta;secus,si ob delictum alterius.*

CAP. XXXVII.

Ad hęc. Snia interdicti nõ suspenditur per appellatiõnẽ sequẽtem. Cõis diuisio.secunda, ibi: Noueris. Casus literal. Aliqui clerici sunt interdicti, & appellant. q appellatione cõsiſi,nõ seruãt interdictũ,quæritur quid iuris sit. Rndet Papa, sicut post appellationẽ legitimã nemo põt excomunicari; sic clerici non põt declinare interdictũ, cui ante ap-
1 pellationẽ suppositi fuerant.Ber.† Primo no. vnum casum, in
a quo æquiparatur excõicatio & interdictum:sicut.n. appellato nõ suspẽdit excõicationem iam latam, vt in c.pastoralis. ȝ. eo. vbi dicã rõnem; ita nec interdictũ suspẽditur per appellationẽ sequẽtem:& intellige de interdicto a diuinis officijs; & sic a spiritualibus: secus in interdicto rõne temporalium. Nã si iudex interdiceret mihi ingressum alicuius possessionis, appellando ab eo,suspendo effectum snię,ar.in l.nõ tũ,ff.eo. Idẽ dic in lapẽsione a bñficio:licet Inn.in hoc multũ insteꝛ; sed vide gl. noquam tenebis mẽti,in c.is cui.de sen.excom.li.6.Ex qua concorde,qđ dispositio huius c.vendicat sibi locum in oĩbus snijs censuræ,quæ concernunt ipsam aiam;& istæ snię sunt tres; excõicatio,interdictũ,& suspensio,vt in c.is cui.prçall.& rõnem literarum snιarũ dicam in c.pastoralis.Ex his infertur, qđ suspensio a pontificalibus,vel ab vsu pallij, appellando suspendit snιam. qđ sentit Host.hic,facit qđ not.Inn.in c.j.de sen.excom.lib.6. In gl.ibi:Ista,& interdictũ emissum. gl. simpliciter recitat similitudinem literæ,quę in veritate nõ cõcludit;cũ aliud sit, quę nõ posse excõicare post appellationẽ; & aliud quod appellatio nõ suspẽdit snιam.nã videmus, qđ appellatio legitima non suspendit totaliter snιam futuram:quia suspendit iurisdictionem snιi
2 cis,ut patet in c.si a iudice,eo.ti.li.6.† Et tamẽ appellatio sequens suspendit regulariter quamlibet sententiam latam; etiam si sit
3 talis,quæ trahat secum executionem,vt in l.furti, ff.de his qui not.infam.not.gl.in c.pastoralis, inf. eod.sed ex separatis nõ fit
b bona illatio, vt in capi. 2. de translat. episco.† Vnde rectius legitur

ADDITIONES.

a ¶ Vnum casum.Quomodo conueniant,& differant excommunicatio,& interdictum,tradit Io.de Ana.in ru.de cleri.excom. vel interdi. ministran. Gomin c.1.ver.& hæc, de sent. exc. in 6. Seb.Sap.

b ¶ Vnde rectius.Tu pondera, quia imo effectus est separabilis ab executione vt probatur in l.qui vltimo,ff.de pœn.& l.si quis filio exhæredato, & hi autem omnes,ff.de inusto,rup, testam.voluit gl.in l.fi. C. si a non compe. iud. ergo potest episcopus suspendere; ergo non videtur mihi bona ista ratio, quare appellatio non suspendat, & est ratio,quia aliæ sententiæ dantur ad pœnam,ideo de facili suspenditur pęna,sed istę duæ snιæ dantur ad medicinam,vt c.1.de sen.excom.li.6.ergo appellatio non operatur suum effectum. Item istę sententiæ sunt propter bona obedientiæ,ideo nõ tollitur ius obedientiæ.vt in c.cum non liceat,de præsc.ergo nec suspenditur. Item pondera aliud,appellatio ab interdicto vel excõmunicatione põ est propriæ appellatio a sententia, quia appellatio est præsidium innocentiæ,vt in c. cum speciali.§.porro.inf.eo.Item quia potest peti absolutio ad cautelam.Item pondera l.Titius.ff.de excu. tut.quia loquitur in casu fauorabili. And. Bar.

legitur litera cum suppletione,vt dicamus sic,sicut quis excõmunicari non põt post appellationem(supple,ne excommunicatus,per appellationem suspendere potest snιam iam latam) ita subditus interdictus non potest per appõnem suspendere interdictum.vnde litera ista nõ aliud vult,nisi æquiparare excõi
a cationem,& interdictum; & clarius æquiparat tex.in d.c.is cui, qui habent istas,& multas alias conformitates.a Prima est ista q̃ prædixi.Secunda, quia vtraq; requirit monitionẽ præcedentẽ, vt in c.reprehensibilis,ꝫ.co.& dic vt ibi dixi.Tertia,quia constitutus in aliqua illarum,incurrit irregularitatem celebrando,vt d.c.is cui.Quarta,quia absolutio in vtraq; snια fit,recepto iuramento de parendo mandatis ecclesiæ,vt in c.venerabili, de sen. excõ.Quinta,quia vtraque snια relaxari potest ad cautelam, vt d.c.venerabili.Sexta,quia vtraq; ligat,licet iniusta, 11.q.3.c.sententia,& c.si quis cps,& idẽ dic de sen.suspensionis a diuino officio.Nam oĩs istæ tres snιæ dñr sententiæ cẽsuræ; & concernũt ipsam animam,vt d.l.is cui,& c.quærenti, ȝ.de verb.sig.In aliqbus tñ differunt,quia excõicatio fertur in personã, nõ in locũ, vt in c.Romana,§.in vniuersitatem,de sen.excom.lib.6.Sed interdictum põt ferri,nedum in personã;sed in locum, vt in c.nõ est nobis, ȝ.de spon.& c.fin.de sen.excom.lib.6.Item excõicatio
4 rir nõ suspenditur per inferiorem a Papa.vt ȝ.dicam,& sub ista possunt reperiri;& aliæ differentiæ.† In eadem gl. in fi.nõ apparet clare quid gl.sentiat.nã aliud est quærere, vtrũ tempus possit dare priuilegium vt celebretur in ecclesia interdicta; aliud, vtrum possit suspendere effectum interdicti,ẽm omnes primũ non potest facere;quia est ȝ iuris dispositionem;sed clarius gl. possuit opi.suam,ȝ.e.c.dilectis,& ibi tandem videtur concludere quod tenet Io.And.hic,& statim patebit.Circa ẽm sunt opi. & considera,q hic sunt duæ quæstiones æque principales. Prima nunqd episc.possit durante snια interdicti, suspendere effectum interdicti,vt sic possit celebrari sine peccato?& intellige, qñ interdictum est latum.a se.nam si esset a superiore latum,nõ esset dubium,q nõ potest,arg.c.pastoralis,§.præterea,de of.or. Secunda quæstio est non minus subtilis,vtrum suspensione facta,præsupposito q possit suspendere, suspendatur effectus ipsius per appellationem,medio tempore interiectam,ȝ volunta tem ipsius suspendentis;vt sic duret suspensio vsque ad finẽ cãę; sicut si a principio fuisset lata cum conditione.Io.An.hic concludit in effectu tria.dicit enim eṗm posse suũ interdictum suspendere;quia sicut potest in totum tollere arg.l.iudicium solutur,ff.de iud.ita & fortius potest illud ad tempus suspendere. Secundo concludit ad secundã qõnem,quod appõo facta post suspensionem,tenebit ipsam snιam in suspenso,sicut si fuisset lata sub conditione,ar.c.præterea,ȝ.eo.Tertio dicit,quod excõicatio suspendi non potest, quin tollatur ex toto; quia cõicare non debemus excõicato, ante absolutionem factam in forma ecclesiæ,vt in c.cum desideres,de sent.exc.in effectu hoc idẽ vr velle.D.An.sed aliqui Moderni multum insistunt circa istas qõnes.Cald.tñ tenuit ȝ Io.An.in q.2.Dicit enim, q cum ista non
5 sit noua snια,appellatio non operabitur suspensionem.† Io.de Lig.in quadã disputatione tenuit,quod interdictum nõ põt suspendi per eṗm.Mouetur quia in istis snijs cẽsurę, primus actus non est separatus a secundo;vult dicere q subtãtia snię censuræ,q̃ est primus actus,non est seperabilis ab effectu ipsius snιæ; qui effectus est secundus actus;quasi istæ snię censurę trahant se cũ executionẽ;& si executio effectus non est seperabilis a substantia snιæ,vt in d.c.is cui,& per ons nõ põt remouere effectũ remanente substantia,alleg.in simili.l.Titius,ff.de exec.tut.Car di.tandẽ sequir illam opi.cõem,vt possit suspendi,pro qua facit d.c.dilectus.§.quia vero,hæc opi.esset in practica seruanda;maxime post factum;sed ante factũ alia opi.ȝria esset consulenda, & credo de subtilitate iuris illam veriorẽ; & mouebor hac rõne inter cætera,maior est vis & potestas appõnis in suspendendo effectum snιæ,q̃ potestas iudicantis post latam snιam;probatur quia condemnatum de furto nõ põt facere iudex,quin sequaꝛ infamia,l.non põt,ff.de fur.& tñ appellatio suspendit infamiã iã illatam p snιam.vt d.l.furti,ff.de his qui not.inf.sed appõo nõ põt suspendere effectum snιæ cẽsuræ;ergo minus ipse iudex.hoc.n. non dependet a ptãte suã,sed ex dispositione iuris.Nec valet ar. Io.An.põt tollere in totum:ergo suspendere; qñ tollendo in totum,agit ẽm nãm actus;nec ius repugnat:sed suspẽdere effectum,vt non habeat secum executionẽ, est agere ȝ naturam ipsius actus,ȝ iuris dispositionem;cum ẽm iura trahat secum exe
cutionem non suspendibilem:ẽt per appõnem,vt in d.c.pastoralis,& D.Ant.in d.c.dilectis,dic vt ibi dicetur.Et præsupposito, quod possit suspẽdi,ẽm communem opi.Cald. & appellatio se
b quens non profit,vt teneat snιam in suspenso;quia non est nouа sententia,quod tenet ẽt Inno.b in c.cum inter,de consue. & quamquam hæc opi.videatur multum probabilis: tamen in cõtrariũ opi.quam tenet Ioan.An.multum me vrget,c.dilectis, præalleg.vbi aperte innuitur,quod snια interdicti in locum lata potest suspendi per ipsum promulgantẽ; & durante suspensio-
c ne potest appellare ad effectũ tenendi illã in suspensione. Nec est verum,quod quidam dixerũt.sp ille tex. loquaꝛ in cessatione a diuinis,non in interdicto;qa tex.ibi approbat ȝrium,vt ibi patet;quia non potuit ferri snια interdicti.Item non diceret ibi tex.Sententiam decernimus irritam & inanem &c. cũ cessatio sit quid facti,vt in c.si canonici,de of.ord.lib. 6.sed potius dixisset,eã irrationabilem fuisse. & hanc opi.tenet ibi Io. de Lig.& Inn.in c.vt priuilegia,ȝ.de priui.Et quod suspendatur per appõnem, facit: quia sicut tenetur in in suspenso qñ a principio fuit effectus suspensus,ȝ.eo.c.præterea.ita & si ex postfacto suspẽdatur.& quoad primum dictũ facit,quia hæc snια censurę ligat & durat ad placitum proferentis;merito,cũ dependat ab eius ptã te,poterit ẽr effectus suspendi; secus si non dependeret a ptãte sua,quo casu locum hẽt arg.qđ supra feci d.l.non põt,ff.de fur.
6 † Circa interdictum vero latũ in personam, cõiter tenetur nõ posse suspendi.rõ diuersitatis est,quia locus interdictus nõ peccauit.merito nulla rõ repugnat, si suspendiꝛ ẽm illã opi. sed qñ interdicta est persona,tunc cũ psona deliquerit,& non sit emẽ data,non põt esse in ecclesia,& ex ecclesiam:secus dic vbi psona esset interdicta pp delictum alterius; quia tunc, sicut potest suspendi interdictum latum in locum,ita in personam: dictum est notabile Inno.in c.vt priuilegia,præalleg.

ADDITIONES.

a ¶ Conformitates.In quibus conueniant excommunicatio,& interdictum,vide istos casus enumeratos per D.Anto.hic,& per Do.in c.cum medicinalis, §.pen.de sen.excom.in 6.& per Cal.in suo tra.de eccle.interd.in 1. effectu. in 2.& 3.q.

¶ Adde D.de Rot.deci.67.in antiq.de sen.excom.

b ¶ Inno.opi.Inn.sequitur Bal.in l.cũ alijs,C.de cur.furio.& in l. fi.uer.& circa hoc fuit dubium,C.si a non comp.iudice per Ange.in l.si vnus,§.si cũ reo, ff.de pac.& in l.puto,ff.de postulan. Seb.Sap.

c ¶ Suspensione.Adde videndum Fed.consi. 208.& Do.de Rot.deci.534.in nouis,de sent.excom.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis videns appellationem friuolam, & iniustam, debet appellationem remittere ad iudicem a quo.*
2 *Archiepiscopus non se intromittit in subditos sui suffraganei, nisi per viam appellationis.*
3 *Appellatione friuola apparente,iudex, a quo;reassumit iurisdictionem etiam respectu executionis sententiæ latæ.*
4 *Legati nati dicuntur illi,qui habent legationis officium,vigore dignitatis cui legationis officium indultum est,ex priuilegio apostolico.*
5 *Iudicium cęptum coram vno iudice,non potest finiri coram alio; etiam si sit legatus.*
Inter ordinarium loci & legatum;locus est præuentioni.
6 *In appellatione a diffinitiua non requiritur expressio causæ;sed in appellatione ab interlocutoria sic.*
7 *Appellatio ab interlocutoria, an sit ferenda in scriptis.*
Scriptura continens appellationem,sufficit, quod ꝑsentetur iudici absq; eo quod legatur.
8 *Sententia,a qua fuit appellatum,si confirmatur per iudicem ad quem,potest ab vtroque executioni mandari;limita tamen vt hic dicitur.*

CAP. XXXVIII.

1 Cum in ecclesia. † Iudex appellationis remittit appellantem, & causam ad priorem iudicem; nisi sibi constiterit a grauamine, vel iniusta sententia fuisse appellatum. primo narrat factum.secundo prouidet, ibi; Vnde. Casus literalis. Quidam clerici de valle Linconien sis episcopi, volentes ipsius iudicium declinare,vt sub archiepiscopo litigarent;sine rationabili causa, cuitabant episcopum suum appellando ad archiepiscopum:significatum fuit hoc Domino Papæ,vnde mandauit ipsi archiepiscopo,quatenus,si aliquando contigerit aliquem de clericis a prædicto episcopo appellare ad ipsum,vt non prius eorum appellationem admitat, quam ei constiterit eam interpositam fuisse,vel ab iniusto grauamine,vel ab iniusta cõdemnatione,
2 alioquin remittat illos ad episcopum suum Bernar.† Primo nota.ex isto textu archiepiscopũ non debere se intromittere de causis subditorum sui suffraganei, nisi per appellationem deuoluantur ad eum. concordat capitu.pastoralis, supra de officio ordin. Secundo nota,quod etiam secundum illa tempora,non debebat iudex ad quem,admittere appellationem frustratoriam, vbi appareret manifeste frustratoria, secundum
3 Goffred. de quo in capitulo vt debitus, infra eodem.† Vltimo not.bon.argumen.ex textu iuncta gloss.antepenulti. quo.l appellatione existente friuola, iudex a quo, reassumit iurisdictionem, etiam respectu executionis sententię latę, de quo in
4 capitu.pastoralis,§.quia vero,de offic.delega.† In gloss.j.in fin. sed ȝ finẽ gl.& tex.opp.Nam archiepis.Cãuarien sis est legatus natus,qñ officiũ legationis,est indultum illi dignitati ex priui-

Universidad de Deusto
Biblioteca

legio apostolico,vt quicunque sit archiepisc. Cantuarensis, sit
ēt legatus.vt in c.j.de offi.leg.sed legatus potest adiri per viam
quærelę citra appellationē;ergo poterat iste adiri, iuxta no. in
d.c.j.de offic.legati. Sol. Ioan. And. ꝙ licet possit adiri legatus
per viam quærelę;nō tñ p viam appłonis fruſtratoriæ;q.a appło
fruſtratoria, nō deuoluit cām,vt in c.cū appellationib.c. ti.li.6.
Simile in Papa,qui aditur per viā querelę,& per nō fruſtratoriā
3 appłonē. † Vel solue melius, ꝙ ēt p viam querelę nō poterat le
gatus hic adiri,cū causa esset cœpta coram ordinario loci. Nā
a vbi cœptum a est iudicium,ibi debet finem accipere. l. vbi cœ-
ptum. ff.de iudic. Item quia inter legatum,& ordinarium loci,
locus est prœuentioni, vt in c. si a sede, de prębend.lib.6. & de
mā hmōi; dicetur in c.vlt. j.de consit.vti.vel inuti. In gl.2. in fi.
ℨ gl. facit, quia tempore huius c.nondum emanauerat c. vt de
bitus,vbi specifice disponitur de nouo, vt nō valeat appellatio
ab interlocutoria,causa non expressa.Dicit hic Inno. ꝙ ista de
cretalis præfagiuit ius nouum; sed hoc non est soluere ℨriū,
Vñ dic,quod hic non dr,ꝙ causa non debet exprimi in appella
tione:sed ꝙ iudex ad quem,nō debeat admittere appellationē
cum effectu; nisi prius constaret eam fuisse interpositam a gra
uamine.Possum.n.dicere corā iudice ad quē,me fuisse grauatū
per iudicem a quo; licet illud grauamē nō expresserim coram
6 eo.Hæc ergo litera solum instruit iudicē ad quē. † In gl. in ver.
iniusta. Not. hāc gl.cū pced. ex qua habes viam diuersitatem
b inter appellationem a diffinitiua, & ab interlocutoria, vt in
diffinitiua nō sit necesse exprimere cām;secus si appellatur ab
interlocutoria.Ratio diuersitatis colligit ex his,q̄ no.in c.vt de
7 bitus,j.eo.Pro dicto huius gl.videt tex.in l.2.ff.e. † An autem sit
c necesse,vt appellet in scriptis,c maxime ab interlocutoria, vide
tex.& ibi gl.in c.j.e. ti.li.6.Et prędsupposito, qd sit necesse appel
lari in scriptis,satis est porrigere iudici scripturā,appellationem
continētē,absq; eo qd legitur in pśentia sua. Vide tex.bonum,
8 notabilē facientē ad multa in c.appellatio,c.o.ti.li.6. † In glo.in
ver.alioquin,in fi.no.istam gl.iūcto tex.quia optime facit pro il
la opi.vt iudex a quo exequatur sniam confirmatam. sed susti-
nēdo illā opi.quali cōmunē,q̄ habet, vt vterq; possit,iuxta no.
in c.præterea,hic alle.pōt dici tex.istū ꝓcedere, qñ appellatio
nō admittit̄ per iudicē ad quē, tanḡ manifeste fruſtratoria pro
hoc tex.ibi:Non ante appłonē admittas.& sic loquitur, qñ nō
cōfirmauit sniam,si autem admisisset appellationē,& cōfirmas
set eāde sententiā, posset habere locū opi.cōis,& est bona limi
tatio ad illā mām. Vel dic qd iste text. optime facit pro opi. q̄
habet,qd iudex a quo,exequitur; si nihil fuit additum in causa
appellationis,sed pure ex prioribus actibus fuit confirmata;q.a
tunc constat, quod non fuit appellatum ab iniusta prouocatio
ne,quo casu remmittitur executio ad prior em iudicem,vt hic
probatur,& est bene notandum. Et de hac materia vide plene
in d.§.quia vero,& per Barto.in l. tale pactum. §. qui prouoca-
uit.ff.de pac.& in l.a diuo Pio, ff.de re iudica.

ADDITIONES.

2 ¶ Vbi cœptum,hoc qualiter procedat,declarat plenissime Fel,in c.ex tenore,
de ref.vbi declarat l. vbi cœptum,ff.de iudi. Seb. Sapia.

b ¶Vnam differentiam. Adde Lanfran.in sæpe alle.c.quoniam contra,§.interlo
cutoriæ appellationes, nu.61. ver.quæro vtrum aliqua differentia, & ibi in
apo.Celsi.in ver. causa,vbi quod debet specificare;non autem in genere alle
gare, sup ra de proba. Zacharias.

8 ¶ In scriptis. Adde quæ requirantur in appellatione interlocutoria,plene per
Ro.cons.401.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio si sit deserta,non impedit,quin possit iterum appellare pars,*
si grauatur.2.vide inf.nu.4.& 6. vbi ponitur quidam casus in mate-
ria,in simili.
3 *Per appellationem legitimam eximitur appellans a iurisdictione iudicis*
a quo,quoad illam causam tantum.
6 *Dictio,præsertim,& maxime,important idem esse in casu contrario.*
7 *Appellans,si deserat appellationem, vel ei renunciet; an & quo casu*
debeat a iudice a quo,amplius eitari.
8 *Appellare non licet tertio super eodem articulo, siue a diffinitiua, sive*
ab interlocutoria.secus a diuersis articulis; licet in eadem causa, vbi
quotiescunque grauatur toties potest appellari.9.

CAP. XXXIX.

1 Directę, † Si appellans,q̄ nō prosequitur,reddit ad iudi
cē a quo; & iterū grauatur; nō obstante pri-
ma desertione, potest iterum appellare, & est casus notabilis.
Cōis diuisio.secunda, ibi:Respōdemus. Casus literal. quædam
causa matrimonialis tractabatur coram ordinario, in qua vir
impedimentū cōsanguinitatis opposuit,mulier ad sedem Apo
stolicā appellauit, iudex statuit terminum appellanti. mulier
illa non fuit prosecuta appellationem in termino; & ea renun-
ciante appellationi,iudex in cā pcedens recepit testes de cōsan
guinitate; tandem mulier iterū appellauit:petijt iudex, vtrū de-
beat ad sniam ꝓcedere?Rndet Papa, licet in cōcilio Laterā. sit
statutu,vt cum aliquis appellat; & intra terminum sibi præfixū
appellationē suam non fuerit ꝓsecutus, iudex authoritate sua
libere, possit vti; tamē quia iterū appellauit, quod sibi licuit in
eadem cā, a iurisdictione illius fuit exempta; præsertim cū hic
agere† ad separationē matrimonij, qđ est res fauorabilis. Ber.
2 † No.primo,ꝙ si appellās deserit appellationē suā, & incipit,ꝙ
sequi corā iudice a quo,vł adeo oēm primā cōtumaciā(li qua
erat)purgasse,vt si iterū grauaī,iterū audiaī appellās.nō. n. pōt
excludi ptextu contumaciæ,cū eā purgauerit comparendo co
ram iudice.Secūdo no.qđ quis qñq; renūciat ei, qđ nō habet,
nam ista mulier post desertionē appellationis illi renunciat.Di
cit tamen,qđ ista non est vera renunciatio; quia priuatio præ
supponit habitum.c.absoluendum, de desp.impu.l.decem, ff.
de ver.ob.j.q.7.ca.Daibertum.sed ista renunciauit, vt clarifica-
ret iudicē de purgatione cōtumaciæ, seu qđ vólebat amplius
instare in prima appellatione,vel dic(vt sentit gl.j.) qđ renūcia-
uit appellationi,prosequēdo causam corā iudice a quo;& sic lo
quit̄ de tacita renunciatione,ℨ.de of.del.c.gratum. Itē no. Inno.
a Libere possit vti, qđ potestas a libere data alicui ad certū actū,
restringitur ad terminos iuris, vt per hoc nō faciat alicui iniu-
3 stitiam. † No.bonum tex.ibi, Exemptam, qđ per appellationē
legitimam appellās eximitur a potestate & iurisdōne iudicis a
quo;intellige quoad illā cām,ℨ.e.c. ꝓpositū,& c.ad hæc.Ad idē
quoad primum facit c.si a iudice,e.ti.li.6.& c. super quæstioni,
in fi.de of.dele.Vltimo no.fauēdū ei qui stat pro cā fauorabili,
4 facit c.fi.de re iu.† Cōtra tex.op.de c.personas.ℨ. eo. vbi dr, qđ
nō prosequens appellationē suā cōpellitur parere iudicio iudi
cis a quo,appellatione remota;& sic vł,ꝙ amplius nō audiť ap-
pellās.So.aliqui dnt hūc tex.procedere fauore matrimonij, vt
in fi.literæ:sed hæc sol.non est bona, quia Papa fundat se nō in
per matrimonio;sed super alijs iurib.dicentibus, qđ licet iterū
appellare,ut patet,ibi:Cum ſm iura, &c. Illa ergo est cā finalis
decidendi id aūt quod dr de matrimonio, fuit causa impulsiua,
5 & coadiutiua.† Hoc etiam colligitur ex distinctione,ꝑticulā,q̄
ſm propriū significatū importat idē in casu ℨrio, sicut illa dic
tio,maxime,vt no.in c.auditis,de ele.& c.per tuas, de simo. cū
simi.Secūdo vero soluunt alij,qđ c.personas,loquitur qñ dele-
rēs appellationē vult recusare illā eādem. hoc procedit,qñ ex
nouo grauamine de nouo appellat. Hæc sol.est vera in se, sed
est dubitata & nō multum congruit c.personas, cum generali-
ter dicaī ibi,appellatione remota. &c. Tertia est notabilis sol.
Io. And.& quorundam antiquorū dicētium, quod aut deserēs
appellationē ꝑseuerat in cōtumacia sua; & nō auditur amplius
appellans,quia cōtumax nō appellat.2.q.6.c. ei qui appellat.&
sunt ēt quorum. aut deserta appellatione reassumit cām coram
iudice a quo;& si iterū grauaī,pōt denuo appellare;qa nihil est
hoc casu appellationē impediēs,Io.Cal.dicit, ꝙ siue reassūpse-
rit cām,siue nō, semper debet appellās secūdo audiri, nisi pri-
ma appellatio sit friuola manifeste.h.d. ꝓbari in cle.vna, de dol.
Io & cont.plene illā legēdo.sed certe opi.Io.An.& aliorum vi
verior.nō.n.excluditur a secūda appellatione, prętextu prima,
sed pp cōtumaciam nouiter cōmissam post desertionē primę
appellationis,& cle.vna.præalle.debet intelligi qñ grauamen vel
iniustitia cōtingit pendente prima appellatione.Nā tūc, nisi pri
ma appellatio sit friuola manifeste,pōt iterū appellare licet nō
reassumpserit cām corā iudice a quo; quia pędtia appellatio-
nis,exculat eum a cōtumacia,sed qñ prima appellatio fuit ma-
nifeste friuola,non excusatur a contumacia, ita ꝙ vere pondę-
rādo rōnem illius clemen. facit potius pro parte ista; licet ad
6 corticē faciat pro Calder.† Ex prædictis habes duos casus dec
sos. Vnus est, qđ si pendente appellatione contingit grauamē
ſm,pōt denuo appellari;licet cām nō reassūpserit. & quid ope-
retur tūc secūda appellatio,dic ut ibi no.Secūdus casus, qñ de-
serta appellatione cōtingit grauamē: & distingue prout ſ. divi
ſm Ioan.And.Tertius casus est magis dubius,qñ grauamen se-
cundum,contingit pendente prima appellatione; sed ea delęta,
appellauit a secundo grauamine: existens tamen intra tēpus
appellandi. Do. An. dicit se credere appellationem istam non
admittendam; quasi tunc detegatur contumacia ipius. puto
dictum suum procedere,qñ iudex a quo, fecisset aliquem actū
post desertam appellationem, isto absente; & in contumacia
perseuerante, sed vbi post desertionem iudex non processit in
causa,non video rationem,quare non possit appellari a grauā-
mine inflicto,pendente appellatione; cum tunc defenderetur
a contumacia,uirtute appellationis; nec sequitur non fuit pro
secutus,ergo fuit contumax, quia sæpe homines deserunt mul
tis ex causis appellationem legitimam.Hinc est, quod text. in
clem.vna, de dolo & contuma.defendit appellantem a con-
8 tumacia,nisi manifeste appellatio fuerit friuola.† No.ex omni-
bus

ADDITIO.

a ¶ Potestas.Vide multa allegata per Fel.in c.1.co. 7. versi.fallit octavo. sup. de
consti.& de verbo,libere,vide D.Laſ.in l.1.C.de sacrosc.ec.& Dec.in c. quia
in ecclesiarum.co.1.sup.de consti.& in c.quæstioni.sup. eo. Seb. Sap.

bus prædictis,quod iudem,a quo, tenetur citare appellantē ab
eo,etiam post desertionē appłonis.quod ēt tenet Io.An.in ca.
2.de dol.& contu.li.6.Optime vł probari per illum tex.vbi dr,
quod nisi sponte renunciauerit appłoni,non tenetur eū iudex
amplius citare;quasi videatur semper perdurare in proposito
suo nō ꝓparendi coram iudice,a quo.& vide in hoc,quod ple-
nius dixi post gl.in c.cum cām, de re iud. Ex his sume bonā cau
telam,vt non prosequens appłonem in termino,vadat ad iudi
cem a quo;& de facto renunciet appłoni;& dicat se velle prose
qui coram eo;tunc enim tenebiť eū ad actus vlteriores citare:
& ſm ꝓdicta intellige gl.fi.in c.personas, ℨ.eo. quæ minus log-
8 † In gl.in ver.appellare.No.bene gl. ex qua colligę,ꝙ super eo-
dem articulo potest bis appellari;non aūt tertio;siue sit appel-
latū a diffinitiua,siue ab interlocutoria.& no. in eo,qđ dicit de
interlocutoria,vt sequat in hoc nām diffinitiue.Sed o no.qđ iu
a radicentia non licere tertio a appellare,procedūt,qñ quis vult
tertio prouocare sup eodē articulo; secus in articulis diuersis.
vñ si millies quis grauatur in cā super diuersis articulis, millies
posset appellare;& duas appłones successiuè facere,super quo-
libet articulo.& quod dictum est,quod nō licet in eodem,ter-
tio appellare,intellige secundum Io.An.& bene in eadem per-
sona,quia,ex quo quis bis appellauit & semper succubuit,est ꝑ
b sumptio ℨ eum,iō nō audiť tertio b appellās, sed alteri parti bn
licet alias duas appłones facere,& sic erunt quatuor appłones.
Exemplum,bis appellaui a sniа lata ℨ me,vlterius iudex repro-
bauit sniam,potest altera pars semel & ēt secūdo appellare;qa
ℨ eum,qui semp obtinuit,non est orta præsumptio iniustitiæ.
hoc satis placet,facit in simili,ℨ.de testi.c.licet dilectus,vbi tra-
ctaī de reprobatione testium.vide ad prædicta plene per Spec.
eo.tit.§.quoties.per totum,& quod habetur in cle.vna,de sentē
tia,& re iud.

ADDITIONES.

a Tertio.Et adde quod dicit D.Ant.in c.j.de rescr.vbi dicit,quod habens priui-
legium,vt possit libere appellare,potest tertio appellare;ad hoc vt priuile
gium aliud operetur vltra ius commune,sed non potest appellare quarto.
¶Adde qualiter intelligatur,eundem Abb.consi.52.
¶Circa hoc,an qui habet priuilegium vt libere possit appellare;possit appel
lare vltra tertiam vicem.& sic quarto.mihi placet decisio hic facta;quia sa
tis est quod per hoc priuilegium sit concessa tantum tertia prouocatio, &
non vltra,vt priuilegium aliquid operetur;quia nō licet de iure cōi tertio
prouocare,vt in tit.C.ne liceat tertio prouo.& si per hoc priuilegium con
cedit sic libera appellatio, satis operatur hoc priuilegium vltra ius cōe.li si
quando,ff.de legi.c.si Papa,de priui.lib.6.verbum. n.libere,excludit oēm
dispensationem,vt est gl.& ibi Card.illam no.in cle.fi.de æta.& qual.intelli
gitur.n.libere.i.sine contradictione & aliquo iuris impedimento, vt per gl.
in cle.dudum,de sepul.& in c.j.de sup.neg.præla.in 6.& no.Arc.in c.j.de re-
gula.eo.lib.& in c.cū Archiepis.de offi.ord.lib. 6.intelligitur ēt ꝙ possit ap-
pellare sine superioris authoritate,vt est gl.in cle.2.in §.pen.& ibi etiam per
D.Card.de iure patro.hoc enim operabitur hoc priuilegium,contra dispo
sitionem iuris communis,vt sine alicuius contradictione,siue iuris impedi
mento,siue authoritate superioris,possit tertio appellare: qđ aliās de iure
communi non posset,de quo etiam per Alex.in l.si mihi,& Titio,ff.de ver.
oblig. Ant.Fran.
¶Tertio.Quomodo illud intelligatur, declarat Alexand. in consil. 70.incipi
in causa & lite.in 2.vol.& Dec.in consil.49.incip. præstantissime.colum.j.
Seb.Sap.

b ¶Tertio.Et idem dicit Bar.in l.j.C.ne li.tertio prouo.est verū,nisi per tertiam
sententiam inferretur nouum grauamen.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excommunicationis sub conditione lata suspenditur, si ante*
aduentum conditionis fuerit ab ipsa appellatum.3.
2 *Sententia excommunicationis,potest ferri sub conditione.*
4 *Excommunicatio lata contra debitorem,si nō soluerit infra mensem,si*
creditor prorogauerit ad alium mensem inf.quem non fuit sibi satisfa
ctum,an dicta excommunicatio liget.
5 *Sententia excommunicationis cōditionalis,& valet,& tenet;licet eius*
effectus suspendatur.
6 *Obligatio bonorum si sit facta primo vni sub conditione;& postea alte*
ri pure,eueniente conditione præfertur prima.
7 *Retrotractio an,& quo tempore, & ad quod tempus ferri possit.*
8 *A sententijs latis sub conditione,an appelletur ante x.dies, a die pro-*
mulgationis,an a die euenientis conditionis.
9 *Verba generalia restringuntur,& reducuntur ad terminos iuris com-*
munis.
10 *Sententia siue interlocutoria,siue diffinitiua,an,& quo casu possit ferri*
sub conditione.
11 *Excommunicatio lata hoc modo,excommunico te,ex tunc, si inf.talem*
terminum hoc non feceris,suspenditur per appellationem.
12 *Excommunicatio potest ferri in absentem hoc modo,si non satisfeceris*
infra mensem,cognoscas te esse excommunicatum.
13 *Excommunicatio magis regulatur a mente proferentis, quam a concep-*
tione verborum.
14 *Sententia excommunicationis,potius sapit naturam interlocutorię,quā*
diffinitiuæ.
15 *Excommunicatio lata hoc modo,excommunico te,si hoc facies,an liget*
post factum,vel quando vult facere.

CAP XL.

a 1 Præterea. a † Subtilis decisio,& multum allegabilis,h.d
Sententia excommunicationis,suspensio-
nis,vel interdicti,lata sub conditione suspenditur, si ante cō-
ditionis euentū fuerit appellatū.h.d.inhærēdo verbis literæ,vt sic
satisfiat cuilibet lectu.Primo consultatio. Secundo respōsio,
ibi,vł autem,Casus literalis.Iudex ita protulit sniā,nisi infra 20
dies satisfeceris Titio,cognoscas te suspensum,vel interdictū,
vel excommunicatum:ille ℨ quem sniа lata est, medio tpe,ap-
pellauit:nec ad diem præfixū satisfecit.quæriť vtrū ille sit excō
municatus,an non,propter appellationem ante terminū inter
positam.Respondit Papa,quod appło hmōi sententiam impe-
2 dit,& suspendit.Ber.† No.sniam b excōicationis,ferri posse sub
b conditione suspensiua: & non solum pro delicto,seu cōtuma-
cia iudiciali; sed etiam pro interesse proximi; vt quia non vult
satisfacere illi,vt tenet.hodie aūt,vt hæc sniа excōicationis cō
ditionalis sit iusta,dēt ꝑcedere mera culpa,aut offensa, vt in c.
Romana.§.caueant.de sen.exc.lib.6.licet secus sit in statuto.vt
3 ibi no.† Secundo no.qđ licet excōicatio,seu sniа censuræ pure
lata,nō suspendatur per appłonem sequentē,vt in c.pastoralis,
ℨ.eo.& in c.is qui.de sen.excom.lib.6.secus tñ est in excōicatio
ne,seu sniа censuræ lata sub ꝓditione suspēsiua;qa illa hū suspē
ditur per appłonē sequentē,vt hic:Rō,quia ante ꝓditionis euē
tum,hæc sniа non iniecit vires suas. Tertio no.quod euētus ꝓ-
ditionis,non trahitur retro in sniа excōicationis ad diē ꝓlatio
nis ipsius,de quo ℨ.dicetur. In gl.j.in fi. Et dr quis satisfacere cre
ditori,qualitercunq; voluntari illius satisfit:vnde licet non sol
uat debitū:sed dat sibi pignora,vł fideiussores;ex quo creditor
contentatur,dicit sibi satisfactum esse. vt in d.§.omnis.alleg.in
glo.

ADDITIONES.

a ¶ Præterea. In materia huius decr. vide oino q̄ plurimas qōnes, quas ponit
Bar.in repe.in c.commissa,circa fi.de ele.in 6. Item pro intellectu huius de
cre.vide omnino quod eleganter scribit D.Ant.in c.licet,ver.2.per istam de
cre.de voto.Item adde quod in causa ciuili iudex in sententia posset appo-
nere penam,si non fuerit satisfactum iudicatis infra terminum. questio est
vtilis,& quotidiana,de qua per Spe.in tit.de sen.§.j.ver. sed nunquid iudex
qui præcepit.& per Io.And.in c.Raynaldus,ad fi.vbi Inn.de test. ad quos in
hac.q.remittit Ang.in l.debitorib.in fi.de re iu.& de dictione nisi,posita hic
in tex.vide hic per Ant.in 3.col.& Bal.in sua marg.ad Inn.in 3a S. in verbo,
sententia.q.25.& per Do.in c.j.circa prin.de reg.per gl.in c.j.64.dist.& late
per Io.An.in addi.Spe.de spon.§.j. in addi.magna,& per gl.in 12. C qui ac.
non pos.& ibi Sal.in vlt.col.per eundem post gl.in l.non ignorat.C.qui ac.
per do.in c.statutum,§.cum vero,de restr.in 6.& in c.ad decimas,in 5.no.
de rest.spol.in 6.& per do.in c.non licet.23.dist.& in cap.constitutio, circa
prin.de elec.in 6.& per gl.in ver.acturient, in l.2.§.in idem.ff.pro empto. &
per Dom .in c.1.28.dist.& c.consilium,ea dist.in c.si laicus.in 2.not.; 1.dist.
& in c.nemo,in 3.no.43.dist.& in c.bonorum.47.nota. 48. dist.item de ista
dictione,nisi,vide etiam per Arch.in c.1.de consti.in 6.& plene per Dyn.in
reg.peccati venia,lib.6.circa prin.& Do.Ant.& D.Abb.Panor.in c.ex parte,
in vlt.col.de spon.& in c.consultationibus, de offic.deleg.super gl.fi.& vide
per gl.& ibi plenissime per Barto.in l.si cum,§. qui iniuriarū,ff.si quis cau.
& per Bal.in l.actione,C.de transa.& vide Arch.in c.placuit, 12.q.2.vbi di-
cit quod dictio,nisi,proprie sumpta,ponitur exceptiue; sed aliquandō po-
nitur causa exempli,vt in illo capitu.& vide late per Arch.in capit. non est
permissum,15.q.4.vbi distinguit,an adiūgatur orationi affirmatiuæ,& tūc
negat;an negatiuæ,& tunc affirmat, & ponit quamplura significata illius di
ctionis,& vide etiam per Dom.Phili.de Peru.hic in 2.nota,item no.ex text.
ibi,videtur autem nobis,quod per hoc verbum videtur,respondetur de iu
re,concordat capitulum 1.supra de iudi.l.feruus,in fi.ff.de verbo. obl.Hinc
sumpta occasione Dom.Ant.hic no plura verba,quibus Papa decidit cōsul
tationes.& adde quod concedit Papa ius præceptiuū per verbum sufficit,
tex.est in c.consuluisti,de celeb.Miſ.& etiam per verbum censemus, text.in
cle.j.de concel.præb.Et per verbum conuenit,ut est tex. in c.iurgantium de
re iu.quandoque per verbum consultius esse credimus,tex.est c.tertio loco,
de proba.& adde hic Dom.Anto.in c.Ofius.& etiam in c.secundo de elect.
ubi dicit,quod iudex,vel consultor respondens per verbum arbitror,iuide
tur respondere de iure.& idem dicit Dom.in capitulo 1.uer. quod per uer
bum uidetur, 10. dist.& quod ualeat sententia per uerbum uidetur, est ca-
sus in l.quid tamen,§.si arbiter,ff.de arbi.& in l'diui fratres,§.pen. ff.de hb.
causa,& de uerbo,uidetur, posito hic per D.Ant.est tex.in c.de cœtero, de
homi.& in d.§.si arbiter,& eodem modo consulens potest determinare cō
silium per uerbum uidetur mihi.tenet etiam Dom.in cap.4.no.3 2. dist.simi
liter Docto.consulens uel legens,potest respondere de iure per uerbum te
neo,secundum Dom.in cap.tener,in 1.no.30.distin.& in cap.fina.in 2.nota.
45.dist.de uer.credimus,uide Do.in c.quod ad nos,in tertio no.47.& inc,
quia tua,dist.1.
¶Adde de hac dictione nisi,uidendum Ale.consi.87.lib.1
¶De hac dictione,nisi,& eius natura,dicas quod si dictionem nisi, præcedat
oratio negatiua,semp priuat;siue negat.ita Bar.& Bal.in l.actione.C.de trā-
sa.& no.D.Cae.in cle.j.in 3.no.de usu,& est tex.in reg.peccatum,de reg.iur.
lib.6.& habetur per Ale.in l.i.de ossi.eius.& plenius per eum in l.si eum,in
§.fi.ff.si quis cau.& in l.fideicommissum,ff.de ele.2.per eundē Ale.76.in par
te.quandoque tamen facit conditionem,quando postponitur orationi nega-
tiuæ,ut per Bar.in l.diuus,de pet.hær.quandoque etiam stat exceptiue,ut
per Bar.in l.qui se patris,C.unde li.aliquando etiam ponitur pro quamuis,
ut in c.nobis,in fi.iuncta glo.de test. Ant.Fran.

b ¶Sententiam.Vide Lapum declarantem hunc tex.circa hoc propositum in al
le.72.in c.prælatus regularis. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gl. Et no. q hoc etiam habet locum in præceptis iudicũ, de quo
4 per Arch. in c. 2. de vsur. li. 6. † Et cadit hic vna notabilis, & quo-
diana quæstio; q̃ ponunt Doc. super tex. Iudex tulit excõicatio-
a nem† in certum debitorẽ, si nõ satisfaceret creditori suo intra
mẽsem: demũ creditor prorogauit illũ terminũ debitori; & sic
non satisfecit sibi aliter q̃. mensem, dubitatur nũquid inciderit
in excõicationem? Inn. ponit duas opin. vna vt non sit excom-
municatus; q̃a creditor põt terminũ debitori suo prorogare. l.
2. ff. de si quis cau. facit ca. cum dilecti. de do. & contu. & cap. de
causis. de off. dele. videtur ergo prorogatio facta cũ oĩb. appẽ-
ditijs, & accessorijs suis: & sic nõ incurrit interim excõicationẽ,
arg. in reg. accessoriũ. de re. iu. li. 6 Sed si in termino prorogato
nõ soluit creditori, tunc incidit excõicationẽ. arg. in l. sed si ma-
nẽte. ff. de pẽa. Inn. ipse, vt inhærere opi. q̃riæ. & idẽ Host. q̃a hoc
non dependet a facultate partis: licet. n. possit prorogare termi-
nũ, respectu solutionis: non tñ põt respectu excommunicatio
nis; cũ ergo hic uersetur factũ alterius. s. iudicis, debet illius pẽ
sus interuenire. vt in l. Labeo. in fi. ff. de arbi. l. item quæritur. §.
q̃ impleto. ff. loca. D. An. ante factũ dicit tenendã istã secundam
opi. quia tutior est; sed post factum, prima opi. vt. verior; quia iu
dex vt fulminasse sententiã in fauorem partis. & sic dato patris
consensu, excluditur cõtumacia. hanc opin. primam puto verisi
similam. adduco optimum simile. Iuramẽtũ parti præstitum prin
cipaliter dirigit in Deũ, ita q̃ Deus recipit principaliter obligati-
onẽ, vt in c. debitores. de iureiu. & tñ pars põt illud iuramentũ
remittere, vel obligationem differre. vt est text. in c. j. de iureiu.
& in c. 2. de spon. & ibi per Doc. Et est ratio, quia cũ Deus recipiat
obligationẽ in fauorem partis, remittente parte, remittit &
Deus. Ita in ꝓposito iudex excõicat in fauorẽ partis, si pars vult
differre terminum; ẽt iudex videtur differre velle. cum nil aliud
agat iudex, nisi vt partes ad cõcordiam reducat. l. j. ff. de no. op.
5 nunci. facit q̃ sup. dixi post gl. † In gl. 2. ibi, & ita sus̃pendatur sen
tentia, quæ nondum tenet. dic, q̃ imo tenet, licet effectus sentẽ-
tiæ sit suspensus, in euentũ cõditionis; nam si non teneret, non
reconualesceret conditione adueniente, per reg. nõ firmatur,
de reg. iu. li. 6. vide in q̃ctu ꝑditionali simile: nã ibi spes est in obli
gatione, ita q̃ transmittitur etiam in hæredẽ, licet adhuc nõ ex
titerit conditio, lnst. de ver. ob. §. ex conditionali. ita dicendum
in iudicio, cum ibi quasi contrahatur. l. 2. ff. de pecu. In ea. glos.
6 † Ibi potior. Illa l. potest [b] induci in contrarium hoc modo. Ibi
b enim dr, q̃ si obligo tibi oĩa bona mea sub conditione: demũ
ante conditionis euentum obligo alteri pure; si postmodũ ex
tat conditio, primus creditor est potior; quia euentus conditio
nis trahitur retro ad diẽ q̃ctus. & perinde est, ac si tñ pure tibi
obligassem bona mea. Ita vt dicẽdum in proposito, q̃ adueniẽ-
te conditione s. solutione non facta intra terminũ, debeat trahi
retro, & perinde sit inducendum, ac si excõicatio fuisset tunc pu
re lata; & sic appellatio medio tẽpore, nõ dẽt impedire uires sẽ
tiæ. ar. c. pastoralis, q̃. co. sicut secũda obligatio pure facta, nõ
impedit vires primæ. aduenientẽ cõditione. d. l. potior. ff. qui po.
in pig. ha. cuius q̃rium innuit ista lra. Io. An. post Host. soluit hoc
mõ, q̃ q̃rium loquit in obligatione ꝑditionali iudiciali; q̃ qui-
dẽ obligatio est necessaria, cũ iudiciũ reddatur in inuitum. c. in-
telleximus, de iudi. l. inter stipulantem. §. j. ff. de ver. ob. Et põdera
q̃ per hãc rationẽ sentiunt ipsi, q̃ rñr in sentẽtijs tempus con-
ditionis extantis, nõ trahitur ad diẽ promulgatæ sententiæ; cu-
ius q̃rium sentiunt in q. proxi. vbi dicetur. Sed clare soluendo
7 q̃rium possimus dicere, † quod retrotractus fit, qñ reperitur
id, ad q̃ debet fieri retrotractio; sed hoc nõ reperitur cum ipsa
sit suspensa per appellationis interiectionem, & quasi extincta.
l. j. ad Turpil. c. venientes, de iureiu. cum simi. Vide bonum simi-
le in c. quamuis, de rescrip. li. 6. secus autẽ est in d. l. potior, quia
ibi secunda obligatio nõ potuit suspendere primã ex mera vo-
luntate illius procedentem: nec speciei obligationis præiudica
re, ut in d. §. ex conditionali. & pro hoc vide q̃ no. Bar. in l. is qui
emptore, ff. de vsuc. vbi dicit, q̃ ad hoc, vt fiat per successorẽ re-
trotractio, vt factus fingatur gestus priori tempore, oportet q̃
cõcurrãt duo extrema habilia. s. extremũ a quo, & extremũ ad
quod. Extremũ a quo, appellat illud tps, in quo extat conditio.
Extremũ ad qđ. est illud tps, in quo sñia lata fuit sub cõditione,
& dr ad qđ, q̃a p illud tps fit relatio perfectior, q̃a de primo tẽpo
re, q̃ debet esse habile, hoc habes in l. bonorũ, ff. rem ratã hab.
vbi patet, q̃ ratihabitio debet fieri eo tempore, quo quis potuis
set actum p se gerere, ad q̃ vide bonã gl. in c. q̃ sit. de ele. li. 6. De
secũdo tẽpore vide in l. necessario. §. q̃ si pendente. ff. de pericu.
& comm. rei vendi. vbi patet, q̃ venditione facta sub conditio-
ne, nõ trahitur a tẽpore extantis conditionis ad rẽpus venditio
nis; si interim antequam extaret conditio, res vendita est reper-
ta. quia deficit extremũ ad quod. Ita dicẽdum in ꝓposito. hic
tñ deficit extremũ a quo, q̃a tunc tẽpore extãtis cõditionis nõ
potuisset iudex ferre excommunicationẽ, obstante appellatio-
ne; & sic obst. d. l. bonorũ. Itẽ deficit extremũ ad q̃ cũ sit extin-
ctũ, vel suspẽsum per appellationẽ, vt in d. l. necessario; & sic nõ
potest habere locum illa fictio: sed in casu d. l. potior. extrema
sunt habilia, nec potuit ille alteri pure obligare bona sua, cum
prima obligatio esset in pendenti.
8 Additio. † In cad. glo. ibi appellandũ est ante diem conditionis
pondera bene istam practicam gl. Vult. n. denotare diuersitas
inter sñiam excõicationis cõditionalẽ, & alias sñias cõditiona
les, vt in excommunicatione licitũ sit appellare vsq; ad aduẽtũ
conditionis quanq̃ lapsum sit decendiũ a tempore promulga-
tionis; sed in alijs sententijs currit tempus decendij incontinen
tia tempore promulgationis. Et aduerte, q̃a istud argumentũ
est multum subtile, & Docto. diuiserũt se in tres sñias. Prima
est sñia Goff. & Roff. vt nulla sit differẽtia inter has sñias, & qđ
tempus ad appellandum currit ab euentu conditionis; quia an-
te sententiam nõ ligat; & sic tunc incipit pars grauari; ideo satis
est appellare intra decendium a tempore euentus conditionis.
Nec obst. l. vna. §. biduum. ff. quando appellan. sit. canonizata.
2. q. 6. c. biduum, quia ibi non dr, q̃ sit necessariũ appellare a tem
pore sñiæ. sed q̃ est vtile. Secunda fuit opinio Barth. Brixien. in
quadam quæstione, & Aegi. & Tanc. & Vin. dicentium q̃ tem-
pus decendij, ad appellandum etiã in excommunicationis sñia,
currit a tẽpore promulgationis; & nõ a tẽpore conditionis ex-
tantis, dñr hoc expressum in c. q̃ ad consultationẽ, de re iudica.
& est opi. directe primæ q̃ria. adducunt ẽt istũ tex. dum dicit, q̃
medio tempore fuerit appellatũ; & tẽpus fuit viginti dierũ; &
sic appellabat ante decendiũ, vel in decendio, q̃ est medium tẽ-
pus. Tertia fuit opinio Inn. Host. & Io. And. glosatoris nostri,
& Ioan. mona. in c. quæcunque, de sen. excom. lib. 6. & fere om-
nium sequentium, qui distinguunt inter sñiam excõicationis, &
alias sententias cõditionales; vt in sententia excommunicatio-
nis licitum sit appellare q̃cunq;, ante euẽtũ cõditionis; pollet
nõ licet, quoad effectum suspẽdẽdi; licet possit intra decẽdium,
quoad deuoluendum negocium ad superiorem, iuxta no. per
glo. in c. ad reprimendam, de off. ord. In alijs vero sententijs cõ-
ditionalibus, currit tẽpus a die promulgationis; ita q̃ intra de-
cẽdum semper poterit appellari; ẽt si extiterit conditio. Red-
dũt hãc rõnẽ diuersitatis; & principaliter Inno. & multũ insitat
Io. An. eam approbãdo: q̃a in sñia excommunicationis, euẽtus
cõditionis trahit retro ad diẽ promulgationis; aliàs sequeretur
interim dẽret vitari: & quod esset excommunicatus, si postmo
dũ extaret cõditio. merito cũ ipsa sñia trahatur ad diẽ ꝑditionis
extãtis: ex tunc incipit ligare, & põt vsq; ad illud tẽpus appellari
quasi vsq; ad illud tẽpus nõ videatur lata sñia: sed in alijs senten-
tijs, euentus ꝑditionis trahitur retro; & sic vi ꝑdẽnatus tũc in
currit tẽpus a die promulgationis. Hinc ẽt videmus q̃ in alijs sẽ-
tentijs põt appellari post ꝑditionis euentũ; si est intra decendi-
um quod effectũ deuoluendi & suspẽdẽdi. Sed in sñia excõicatio-
c nis nõ põt appellari post conditionis euentũ, quoad suspenden
dũ, vt s. dixi. & pro hac opi. tertia adducit Io. An. istam literã re-
uoluendo eam q̃ secundam op. Nam hic dr, q̃ medio tpe fuit
appellatum. Sed qualitercunq; cõputetur illud tempus 20. die-
c rum, semp mediũ tempus [c] reperitur post decẽdium. nã medi
dr q̃ æqualiter distat ab extremis, dividendo tempus 20. dierũ
in tres partes, secunda pars dicitur medium tempus; & sic in eo
d ta [d] secũda parte potest appellari; q̃ ẽt erit post decẽdium; sine
dicamus medium omne id, quod est inter primum, & vltimũ
diem; tunc etiam post decendium, appellatio interponatur. Et
quamuis hæc opi. communis multum sit colorata, disputatur
c crederem secundam opi. [c] veriorem. Mouecor, quia incõtinenti
cũ iudex profert talẽ sñiam, me grauat si non teneor soluere.
vel si nõ debeo excõicari; ergo possum, & debeo incõtinẽti ap-
pellare ĩtra decẽdiũ, q̃ hoc est iste tex. q̃ appellat illã sñiam, licet
adhuc nõ ligauerit. Ad idẽ c. Romana. §. caueãt. pal. vbi ꝓhibet
talis

ADDITIONES.

a ¶ Excommunicationem. Verum excommunicatus, si non soluerit infra mo-
sem, incurrat excõmunicationem, si non soluerit, quia aduersarius sibi ex-
minum prorogauit. & adde hic Do. Ant. vers. lata sententia. &c. quod no. ibi
Do. Antonius in c. quanto, in fi. de iureiur. & de ista quæstione vide omnino
Bald. in rep. capituli commissa, in verb. circa hanc materiam, de ele. in fenno.
¶ Excommunicationem. vide Bal. Imo. & Moder. in l. 1. §. & post operis, ff.
de ope. no. nun. Car. in cle. 1. §. nos itaque, versi. sexto quæro. de iureiur. Se. S.
b ¶ Illa lex potest. Circa intellectũ illius. l. potior. vide Bart. in l. quoties, in prin.
ff. de noua. Iaso. in l. si is qui pro emptore, de vsucap. Seb. Sap.
c ¶ Medium tempus. Quo medium capiatur declarat Bal. in l. qui Sella. §. fi. in
fi. ff. de ser. rusti. prædi. Bar. in l. 3. in prin. ff. de furt. Aret. in l. 2. §. intermedius.
ff. de lib. & posth. Seb. Sap.
d ¶ In tota. Vide super hoc, omnino Bal. in sua marg. ad Inno. in vl. §. in ver. finã.
q. 25. Item ad alium casum, in quo vltra, 10. dies a tempore sñiæ, vel scientiæ
appellat, quẽ ponit Do. Ant. in c. cũ semp. ver. 2. qñ non appellat. s. de re iu.
e ¶ Secunda opi. Et idem dicit Do. An. hic & Bal. in c. commissa. circa fi. vers. fal-
so pone ab excommunicatione, de elec. in 6. & hoc limitat esse verum quã
do executio sive pœna præcepti est sub alia re, quam sit lata sententia pro-
ut si erat super pecunia, & pœna erat excõicatio. secus esset si esset de eadem re,
puta si non solueris. 10. infra mensem, te condemno in quingentos: nam
quia ab isto præcepto non possit appellari, nisi infra 10. dies, quæ est singu-
limitatio, si est vera.

a talis excõ. ferri sub ꝑditione, [a] nisi ꝑcedẽ: e mora, culpa, vel of-
fensa; ergo talis sñia grauat ante euẽtum ꝑdõnis; alias frustra ꝓ-
hibetur ibi. Tertio moueor, q̃a aut talis sñia in iudicio lata gra-
uat. aut nõ. Si nõ grauat ante euentum ꝑditionis; ergo nõ dẽt
posse appellari per c. vt debitus, q̃. eo. cuius q̃trarium aperte vult
ista litera. Si grauat, ergo debet app. intra decendium a tempore
grauaminis, vt in d. c. quod ad consultationem. Nec ob. motiua
Io. An. de his verbis, medio tẽpore &c. tum quia ista verba non
9 ponũtur dispositiue hic; sed narratiue. † Item quia cum sint ver-
ba generalia, debẽt restringi. vt reducantur ad terminos iuris cõ
munis, ar. c. cum dilectus, de consu. & c. cãm, de resc. & sic de-
bet intelligi medio tempore; ita tñ, quod decendium non sit
elapsum; vel medio tẽpore, idest in medietate temporis; & sic
decima die. Ex ꝑdictis omnibus ꝑclude, qđ a qualibet sñia quan
tumcũque ꝑditionali, currit tẽpus decẽdij ad appellãdum a tpe
promulgationis. Ad d. §. bidũ, dicentẽ hoc esse vtile; dic quod
potius facit pro ista opin. quia si non esset opus appellare; nisi
post euẽtum ꝑditionis; non esset vtile appellare prius; imo di-
spendiosum; cum forte ꝑditio nõ sit extitura. sed iõ dixit vtile;
q̃a possibile est q̃ ꝑditio nõ extabit; & sic appellatio nõ erit ne-
cessaria; possibile est ẽt q̃ extabit; & ideo vtile est appellare a tẽ
pore sñiæ. Intellige hoc vltimũ in cõdõne causali; q̃a illa põt ex
tare, & nõ extare, puta, Si nauis venerit ex Asia, te cõdemno. In
ꝑditione autem potestatiua, sicut ista de qua in text. omnino est
10 vtile, & necessarium appellare intra decẽdium; cum omnino sit
b extitura ꝑditio, eo volente satisfacere. † Sed ꝑ prædicta & tex. fa-
cit, quia sñia nõ debet ferri sub ꝑditione [b] in d. §. biduũ. Sol. di-
stinguẽdum est: aut loquimur in interlocutoria licite põ ferri sub cõditione. l. a diuo Pio.
§. in vẽditione, vbi no. ff. de re iu. In diffinitiua vero, aut est con-
ditio intrinseca, & cohærẽs negotio, de quo agitur; & põt licite
ferri sub ꝑditione; puta ꝑdemno ad 10. si actor iurauerit, l. cum
iudex, & ibi no. C. de sen. l. generaliter, C. de iureiu. & hoc casu
intellige istum tex. Nam hæc ꝑditio erat intrinseca, & necessã-
ria ad actum excõicationis, [c] nisi satisfaceret, &c. Si vero est ꝑdi-
tio extrinseca: puta quia nullã ꝓformitatem habet cũ subiecta
materia; & illa nõ debet poni in sñia, sic intellige d. §. biduum; si
tñ fertur, tenet, & opus est appellatione, vt ibi; quia est q̃ ius par
c tis. In fi. gl. No. hanc [c] vlti. op. glo. cuius q̃rium tenet Archi. in c.
2. de ẽtit. lib. 6. Sed vide plenissime de hac q. per Io. An. in reg.
cum sunt; de reg. iu. lib. 6. in Mer. cu. vbi vi ꝑcludere cum ista gl.
Et no. quia facit hæc decisio pro his, q̃ dixi s. defendendo pri-
mam opi. Nam si hæc ꝑditionalis sñia iniecisset hoc vinculum;
tolleretur ex toto; & impediretur eius effectus per trãslationẽ
21 dominij. Extra glo. quero, † quid si iudex dixisset in sñia, si nõ sa-
tisfeceris intra talem terminũ; te ex nũc excõmunico, nũquid
per appellationẽ susp̃ẽdatur hæc sñia? Quidam, q̃ non, & sic re-
stringunt illam literam. Inn. & cõiter. D. tenẽt q̃rium, & bñ, vt
nũc; seu dicat, te excommunico ex tũc: semper enim idem re-
sultat effectus; nũquã enim ligat; nisi in euẽtum ꝑditionis, hoc
vi probari in simili, in cle. vnica, de ꝓcess. præben. & vide glo. in
verb. ex nũc. Nam sententia horum verborum hæc est, excom-
12 municо te ex nũc, ideſt decerno quod si nõ satisfeceris in ter-
mino, sis tũc excõicatus: & hoc no. Vlterius quæritur † nũqd
d feratur excõicatio ipso facto, si iudex scribat literas absenti sub
ista forma. Si Titio nõ satisfeceris intra mẽsem, cognoscas te
excõicatum. Aegi. tenet quod nõ, & idẽ tenet Guil. Naso, qui
tenuit, q̃ oportet, vt ore suo iudex proferat sñiam, alias nõ erit
excommunicatus; sicut & aliæ sñiæ nõ ligant, nisi iudex eas pro
ferat ore suo, vt in c. fi. de re iu. lib. 6. & C. de sen. ex bre. reci. l. j.
Item ex alio capite dicit Goff. illam nõ esse excõicationis sñiã,
quia sunt verba narratiua. Nec obst. iste tex. ibi: cognoscas, &c.
Intelligit enim ipse cũ suppletione. vt quia dixit, Te excõmu-
nico; & excõicatum te esse cognoscas. profectо hæc est extor-
sio. Aegi. vero, q̃ primo inducebat text. ibi: Protuleris sñiã &c.
secus ergo, si in scriptis illa verba tñ protulerit, & literas aduer
tex. quem tenebis mẽti. 3. q. 4. c. nullus, vbi innuitur superiorem
posse excõicare per literas suas absque eo, quod ore suo sñiam
proferat, facit c. quãto. 2. q. 5. iũcta glo. vbi absolutio fit per lite-
ras; multũ tñ obstare videt text. nõ allegatus per Doc. in c. j. de
sen. excom. lib. 6. vbi, ꝓhibet ꝑlatos ferre excõicationis sñiam,
nisi in scriptis proferas; & podero verbum, proferat. Sed saluã-
do opi. præcedẽtẽ; ẽm practicam hodiernã, possumus dicere,
quod satis profert in scriptis redigẽdo cãm in literis suis; & mit
tendo eã ad aduersariũ, ar. in c. appellatio, eo. ti. lib. 6. Et respectu
secũdi, videlicet q̃ illa sunt verba narratiua seu enũciatiua, Te
excõicatũ cognoscas, &c. dic, quod satis apparet de mẽte profe
13 rẽtis, q̃ volebat eũ excõicare, ex quo assumpsit materiã excõi-
catione dignã. † Et excommunicatio magis regulatur a mẽte
proferentis, quã a ꝑceptione verborũ, in c. j. de iud. & q̃ ibi no.
de hoc hẽs tex. in c. pe. J. de sen. excõ. I ordine primo. Nõ ergo

refert ſm Doc. an iudex dicat, Præcipio tibi sub pœna excõica-
tionis, quam incurras ipso facto; vel dicat, si nõ satisfeceris excõ
14 municо te: vel te excõicatum cognoscas, &c. † Nec ob. prædi-
ctis, quod dixi de sñia diffinitiua; quia excõmunicatio non est
proprie sñia, vt no. in c. 2. de const. libr. 6. et potius trahitur ad
naturam interlocutoriæ, quam diffinitiuæ, vt no. in c. venerabi-
15 libus, e. ti. li. 6. Quæro, † quid iudex [c] dicat, Excommunico te si
c appellaueris; an statim, cum appellar. sit excõicatus? vt sic videa
tur excõicatio præcessisse appellationẽ, an eꝫ, s. appellatio vi-
deatur præcedere excõicationẽ, & idem põt quæri in similibus
f terminis, puta si iudex dicat excõmunico te, si elegeris; an [f] sit
excõicatus post electionẽ; & sic electio non videat facta ab ex-
cõmunicato. aut eꝫ; Inno. hic multũ instat, referẽdo varias opi.
Quidam dixerunt excõicationẽ non ligare, nisi post actũ ꝑsum
matum; quia hoc est de natura dispositionis ꝑditionalis. l. hæc
ꝑditio, ff. de cond. & demon. Itẽ aliter dicendo, videtur excom-
municatio lata sine aliquo factо præcedente. Alij distinxerunt
modum,

ADDITIONES.

a ¶ Sub cõditione. An & qñ sñia possit ferri sub cõditione. vide omnino p Bar.
post gl. in l. cũ iudex. C. de sen. vbi dicit, qđ sic, si fuerit lata sub cõditione ex
trinseca, vt puta si nauis ex Asia venerit, sed si fuerit lata sub conditione in-
trinseca, vt puta, condemno te si actor probabit, est ipso iure nulla; nisi con-
ditio veniret statim implenda. sed cõtra hoc, videtur casus in c. olim. el. 1. in
fi. de restit. spol. sed hoc vltimum dictum Bart. de conditione intrinseca limi-
ta, nisi iudex faceret hoc ex cã. vt qua peteret instantia; quia tũc indilinctè
valeret sententia, ẽm Bald. fing. in l. 1. in prin. C. q. acc. nõ pol. Et de isto arg. qñ
valeat sententia sub cõdõne lata, vide etiã per Bar. in l. & si conditionalis. ff. de
autho. tu. Bart. & alios in l. a diuo Pio. §. in venditione, ff. de re iud. & de hoc
an valeat sententia lata sub ista conditione, si actor vel reus probauerit, vel iu
rauit, vide per Bar. & Bal. in d. l. cum iudex. & no. Bar. & alij in l. ait prætor. §.
si iudex. vbi aliquas qõnes ponit ad hoc, ff. de re iudi. late per Bal. in l. admo
nendi. ff. de iureiu. Spe. plene in ti. de sen. §. spes. in ver. quid si iudex. & ibidẽ
Io. And. in addi. inc. habeo qõnem solenter disputatã, &c. & in eo ti. §. infer-
ta. in ver. ecc. iudex. Anto. & Imo. in l. qui Romę. §. Augerius. ff. de verb. ob. &
Pau. de Ca. in l. continuus, in prin. c. ti. D. Ant. in c. cum venerabilis, de exce. &
in c. constitutus. & in c. cum venerabilis, de reli. do. & in c. 1. de re iudi. Item
an valeat sub conditione resolutiua, vt condemno te, nisi feceris, vide per
Io. An. in Addi. Spec. d. §. species, cuius dicta refert Imo. in l. iudex post quam.
ff. de re iud. prout alle. hic D. Franc. de Are. & Do. Bartho. de Bellinzi. quibus
addo ipsum Pan. in c. literis, circa me. dicentem, q̃ nõ. sup. de off. dele. & q̃d
valeat sub conditione iuramẽti. si iuratum fuerit. est tex. in l. generaliter, §.
1. C. de reb. cre. Itẽ adde gl. & Bar. l. obligationũ fere. §. cõdõ. ff. de act. & ob.
¶ Adde quando valeat sentẽtia lata sub conditione. Alex. consi. 67. Pau. de Ca. in
consi. 325. in primo impressis.
¶ An sentẽtia lata sub condone valeat, dicas primo, q̃ lata sub conditione im-
possibili nõ valet. vide per Alex. in l. impossibilis. ff. de verb. ob. & per eundẽ
post Ang. in l. qui Ro. in §. Augerius. ff. e. ti. vbi ponit quid de sententia, absol-
uo te si iuraueris, vel condemno, si probaueris. & vide eundem Ang. in l. nõ
quemadmodum. ff. de iud. & vide Inn. in c. in pũctia. de renun. & quid de sen-
tentia lata sub cõditione de præterito, vide gl. & Bar. in l. a diuo Pio. §. in ven
ditione. ff. de re iu. & per Ale. in d. l. a. in §. biduum. ꝓbal. & an sententia corpo
ralis possit ferri sub condi. contra absentem, vide Car. in clem. 2. in 1. op. de re
iud. & quid de sententia lata sub conditione intrinseca, vel extrinseca, vltra
hæc dicta dicas, q̃ valet sub conditione intrinseca; nisi talis conditio intrinse
ca sit de futuro, quæ incontinenti non possit impleri; quia tunc non valet. vi
de Inn. in c. G. perpetuus. de fi. instr. vbi ponit exemplum de hoc. & vide per
Bal. in l. 2. C. vt lit. pend. vbi refert, in loco prælat. & vide Pau. de Ca. in consi.
15. inci. pro clariori examinatione.
¶ Et adde, q̃ sententia ferẽ sub cõditione si probatũ est, debet intelligi si est
plene probatũ, non si est semiplene. ita Bal. in l. pe. in versi. quæro de qua pro
batione. C. de sen. quæ fine cer. quãt. & vide Bar. in l. ait prætor. §. cũ iudex. ff. de
re iudi. & Bal. in c. quod ad consultationem, de re iud. & vide omnino Ale. in
d. §. cum iudex, cum multis concordantijs. ibi signatis per eum. Ant. Fran.
b ¶ Conditione. Vide Fely. in c. cũ contingat. ver. quid de sententia, absoluo te
sup. de off. dele. vbi tãgit, an valeat sententia lata sub condi. si iurauerit. Seb. Sa.
c ¶ No. hanc. Et circa hoc vide gl. c. Salonitanæ. 63. dist. & c. a nobis. de senten. ex-
com. de qõne huius gl. in terminis vide per Bal. in repe. c. commissa, ver. 10.
quæritur, de elec. in 6. & de hac q. in terminis cum Bar. Brix. vẽ concludere
Archid. in c. si quis de prouincia. 13. q. 2. sed postea subiũgit, q̃ expresse vẽ
contradicere, c. vt animarũ. §. 1. de consti. in 6. sed de q. in terminis vide per
Lap. all. 129. vbi cõcludit q̃ non ligat, sed Fed. in con. suo inci. qñ vbi funda-
mentũ non est, vltra mediũ, quod est 92. in ordine meo; concludit cum opi.
huius gl. Item de qõne huius gl. vide l. ap. all. 13. ¶ Adde Fed. consi. 197.
d ¶ Nunquid. Nunquid aũt excommunicatus, & absolutus sub conditione, vel
ad tempus, elapso tempore, reincidat in excommunicationem, ponit Fely. in
c. ad reprimendam. sup. de offi. ordi. Seb. Sapia.
e ¶ Si iudex. Vide ad q. Bal. in l. Arethusa, ver. item no. arg. ff. de statu homi. & ibi
Albe. de Rosa. ponit plures quæstiones, vide etiam Pau. de Cast. in l. filiusfa-
§. diui, 2. ver. item opponitur, ff. de leg. 1. Seb. Sap.
f ¶ Si elegeris. Et de hoc aliquid per Bal. in c. commissa, circa fi. ver. vlt. quæri-
de elect. in 6. & vide Do. Ant. post Doc. in c. ex ore sedẽtis, de his quæ fi. a ma-
par. ca. & quod sit excõicatus, tenet Bal. in l. Arethusa, ff. de sta. hominũ, & all
Inn. hic, & de ista qõne vide in terminis per Imo. l. fi post morte, in prin. ff. de
leg. 1. vbi alleg. Inn. hic, sed non firmat; sed tu de ista q. in terminis, vide per
Arch. in c. qui bona. §. fi ergo, in 8. col. 17. q. 3. vbi firmat q̃ erit excõicatus sta
ti cũ parat se ad eligendũ; & tũc electio erit nulla; & secus dicit esse in actib.
tẽporalib. & alleg. et doctrinã Inn. hic. item vide Bal. in l. 1. C. si rec. prouin.
item ad hoc vide opti. q. de capitaneo, quam ponit Bar. post Ia. But. in l. fi q. s
id quod ante me. ff. de iurisd. om. iud. cum cuius dicto concor. Ia. But. in l. tra
ditionibus, C. de pact. de qua ẽt ponit Bar. in l. post mortẽ, & in l. filiusfa. §. di
ui. el. 1. de leg. 1. per Angel. & Imo. in l. inter stipulantem, §. sacra. de verb. obli.

Universidad de Deusto
Biblioteca

modum, & ꝓceptionem verborū. Aut. n. iudex dicit. Excōico te, si appellas, vel si eligas; & intelligitur excōicatus ſtatim, cum parat ſe ad appellandū, ſeu eligendum; ita ꝙ ſtatim, cum incipit eligere, vel appellare, incidit in excōicationem. Aut iudex dicit: excōico te, ſi elegeris, vel appellaueris; & tunc non ligat, niſi poſt actum perfectum: quia hæc verba ex proprio ſignifica tū, requirunt actum ꝓſummatum, vt eſt pulcher tex. in l. ſi quis ſtipulatus ſit, §. Stichum, ff. de verb. obl. Aut dicit. Excōico te, ſi appellas, ſi eligas; & tunc ſecus. Sed Inn. dicit ſequendā intentionem excōicatoris in his, ſi. n. intendebat ſtatim excōicare, erit ante actum conſummatum excōicatus: ſecus, ſi hoc non intendebat. In dubio vero, tenet, ꝙ ſtatim ſit in ipſa prolatione verborum excōicatus, ſtatim. n. fuit contumax, & inobediens, & gladius dñi. ſ. excōicatio eſt penetrabilior quam hominis factum; quaſi dicat vtrunq; concurrere in tpe; ſed excōicatio tāquam penetrabilior præcedit; & iatius ipſe hoc profequiť. Sed ꝺ́rium tenet Hoſt. in ſum. de re iudi. §. qualis, & ſub §. pura, & D. Ant. hic, quia ille, qui parat ſe ad eligendū vel appellandum, nō eligit, nec appellat; ſed vult eligere, vel appellare. Itē quia oportet, ut purificetur diſpoſitio conditionalis, l. 2. ff. de cond. & demon. Ego puto hoc vltimum procedere, attenta propria ſignificatione verborum, non. n. dī quis eligere, vel appellare, niſi poſt actum perfectum. d. l. ſi quis ſtipulatus; niſi quoad pœnam incurrendam, vt in c. cum in cunctis, de elec. iuncto c. perpetuę, eo. ti. lib. 6. & facit quod no. Io. An. in reg. in pœ. de reg. iu. lib. 6. in Mercu. ſed ꝓp præſumptam mentem excōicatoris, puto in caſu noſtro ſequendam opi. Inn. Moueor, quia quilibet præſumitur gerere actū, meliori modo, quo poteſt, vt valeat. l. 3. ff. de milit. teſta. ſed ſi præſumeremus excōicationem debere ſequi actū appellationis, non valeret excōicatio; quia per appellationem ſuſpēderetur iuriſdictio. vt in c. per tuas, de ſen. exc. & hic, ergo in dubio præſumendū eſt, ꝙ iudex voluit ligare ante actū perfectū, ſ. ſtatim, cū incipit ℈ facere, ſicut. n. ſtatim ꝓp inobediē tiam cadit a conſpectu Dei, ita ſtatim incidit in excōicationē, quæ eſt ſeparatio a gratia diuina. Idem vī in alio actu dicendū, puta in electione: cum enim iudex excommunicet in odium actus, ergo in dubio debemus præſumere, ꝙ voluerit ligare ſtatim; vt ſic meliori modo, quo fieri poteſt, actus inualidetur, & hæ rationes v̄ dentur mihi efficaciſſimæ pro iſta opi.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, appellatione remota, poſita in vno articulo ex pluribꝫ in eodē reſcripto delegatis, concernit omnes articulos, & nu. 4. & 10.*
Cauſa ſuſpicionis eſt proponenda coram iudice, qui allegatur ſuſpectus: ſed eſt probanda coram illis, qui de tali ſuſpicione habent cognoſcere.
2 *Verba alicuius diſpoſitionis, ſiue amplianda, vel reſtringenda, ſecundū mentem ipſius: quæ mens eſt conſideranda ex ratione expreſſa, vel quæ coniecturari poteſt.*
3 *Clauſula, appellatione remota, inducta fuit, ne per fruſtratorias appellationes iuſtitia violetur.*
4 *Clauſula poſita in vna diſpoſitione, concernit totam illam diſpoſitionē, quando ſubeſt ratio, vide plene infra, nu. 10.*
Iura licite deducuntur in argumentum; & hoc, quando aperte non probant intentum allegantis.
5 *Proceſſus factus coram iudice recuſato, non valet, antequam diſcutiatur ſuper exceptione recuſationis.*
6 *Cauſa ſuſpicionis, ſi non fuit coram iudice oppoſita; non poterunt arbitri ſuper ea cognoſcere.*
7 *Arbitri, qui habent cognoſcere de ſuſpicione iudicis, debent eligi, quod non ſint de loco iudicis, nec multum remoti; & ſufficit vnus, & nu. 12.*
8 *Ratio naturalis poteſt allegari ad deciſiones cauſarum.*
9 *Principes non poteſt tollere, quin poſſit iudex recuſari.*
11 *Clauſula poſita in vno articulo, non refertur ad alios habentes ſpeciales clauſulas.*
13 *Iudex an, & quando poſſit cognoſcere de exceptione oppoſita cōtra eius perſonam.*
14 *Arbitri qui cognoſcunt ſuper cauſa ſuſpicionis ipſius iudicis, non poſſunt ſuper cauſa principali cognoſcere.*
15 *Iudex ſi fuerit remotus, tanquam ſuſpectus; quis cognoſcet de cauſa, in qua ipſe a principio erat iudex.*
16 *Suſpicio iudicis, & eius cauſa, ſi non poteſt ſine magno ſcandalo allegari, ſtatur iuramento partis allegantis ipſum ſuſpectum; attenta prius qualitate perſonæ, quæ habet hic iurare.*
17 *A ſententia arbitrorum pronunciantium ſuper ſuſpicione, an poſſit appellari.*

CAP. XLI.

1 **Secundo requiris.** Si per reſcriptum, committantur plures articuli connexi; & in vno remoueatur appō, intelligiſ remota ēt in alijs. hoc primo. Cā ſuſpicionis proponēda eſt corā iudice, q recuſat; & probanda corā arbitris; hoc ſcdo. Diuidiſ principaliter in duas partes, ſicut duo ſunt dicta. Scdm, ibi: Tertio, Caſus liter. In vna ꝓmiſſione plures articuli ꝓtinentur, in vno tm̄ articulo appō inhibeť, appellat ſup alijs articulis, q̄rī an teneat appō? Rñdet Papa, qđ ſm beatū Gregoriū, verba deſeruiūt intentioni; & hoc eſt intentio Papæ, vt in omnibus, quæ in ꝓmiſſione ponunť, iuſtitia fiat; & ideo appellatio in omnib. intelligiſ interdicta, nec refert, an appō inhibeaſ a principio, medio, vel fine; ga vtriuſq; iuris argumenta docent, ꝙ ea quæ ponunť in principio, ad mediū, & finē: & quæ in medio, ad finē, atq; principium ſæpe referunť. Tandē ponit aliā qōnem. Aliquis proponit ſe habere indicē ſuſpectum: quæritur, an cauſam ſuſpicionis allegare teneatur, & probare? Rñdet Papa, ꝙ cauſam ſuſpicionis allegare tenet, & partes eligere debent arbitros nō multū remotos, g dē ſuſpicione cognoſcāt: qđ ſi nō fecerint, iudex partes ad hoc cōpellat, & ſi inter terminū ꝓpetentē a iudice aſſignandū, proba-
2 ta non fuerit, iudex ex tūc in cā procedat: quia ſuſpecti & inimici, iudices eſſe nō debent. Bec. † Not. j. ꝙ verba [a] cuiuſcunq; di-
a ſpoſitionis ſunt ampliāda, vel reſtringenda, ſm mentem diſponentis; quæ quidē mens colligitur ex rōne expreſſa in diſpoſitione, ad hoc qđ no. in reg. fi. de reg. iu. lib. 6. Idē ſi non ſit expreſſa; dūmodo poſſit rōnabiliter ꝓiecturari; & indubitanter, quæ potuit mouere diſponentē, vt hic in fi. & facit quod no. in l. tale pactum, ff. de pact. & quod not. Cyn. in l. non dubium, C. de legi. & Bald. an l. maximum vitium, C. de liber. præte.

Additio. Siue ergo dictum ſit gñale, ſiue ſpeciale, ſemper reſtringitur, vel ampliatur, ſm intentionē diſponentis, vt hic plene proba. Ad idē [b] bonus tex. in c. intelligētia, ī. de ver. ſig. & in
b l. cū pater. ff. dulciſſimis, & ibi ꝑ Bar. ff. de lega. 2. & in l. pater, ī. fundū, ff. de leg. 3. Scd̄o no. ꝙ verba data ſunt ad exprimēdā intētionē, ſi ō dī, ꝙ verba ſunt notæ paſſionū animæ. i. ſigna intenti-
3 onū aīæ pro hoc c. is aūt. 22. q. 2. † No. 3. intētionē apponēs clam. Apponē remota, ſeu, Remotis appellationib. in aliqua cā. non. n. intendit defenſionē tollere, ſed potius iuſtitiā ꝓcurare, quæ ſæpe violať per appellationes fruſtratorias, & quid operet hodie hæc cla, dicā in c. paſto. ī. eo. † Item no. & tene ment,
4 c qđ vbi in vna [c] diſpoſitione cōtinente plures articulos, adiecta aliqua cla; illa referenda eſt ad totā diſpoſitionē, ſi non ſubeſt ratio, quare magis debeat ꝓcernere vnū articulū, quā alium, in quacunq; parte clauſula illa ponatur: de hoc tñ latius dicam in gl. 2. No. vltimo ibi: Vtriuſq; iuris argumenta, &c. quia licitū eſt in eodē facto allegare poſitionē vtriuſq; iuris. Licet ergo ius canonicū prouideat: nihilo minus, ſi ius ciuile cū eo ꝓcurrit, il-
d cite vtrunq; [d] ius allegaſ, ſic tempera gl. 10. diſt. c. ſi aduitorii. Itē ex eo. ver. no. ꝙ licite iura deducunť in argū, vnde quoties allegamus argumentum ex tali capitulo, vel lege, ꝙ debet licite allegari, qñ illud ius aperte nō probat intētū allegantis; vbi vero aperte probaret, nō deberemus dicere argumentū; ſed prout habet in tali lege, vel capitulo, nam dī argū, quaſi argute, & ſubtiliter inuentum. ceſſat. n. ſubtilitas, vbi caſus eſt expreſſus, ad
5 hoc c. fortius, ī. de ver. ſig. & quod no. Ioan. And. in no. c. j. de paćt. † No. ibi: Tunc demū, &c. arg. opt. ꝙ proceſſus iudicis nō valet ſup principali, nō diſcuſſa prius exceptione recuſationis ℈ eū propoſita. ante. n. nō poteſt iuriſdictione vti, vt hic, quod facit pro gl. quæ hoc tenuit. 2. q. 6. c. quoties, & ℈ Innoc. in ca. cum ſpeciali, ī. eod. ſed dic, vt ibi dicetur. In §. Tertio, no. mor-
dum procedendi, cum iudex recuſatur, nam debet ſuſpicionis cauſa coram eo allegari, & arbitri per partes eligi; coram quibus eſt

ADDITIONES.

a ¶ Verba. Vide Alexand. in 1. tertia, vbi Moder. C. de liber. præter. & Georg. Nattam. in repe. cle. ſæpe, in princip. in 1. nota. de verborum ſignifica. & ſic ra per Do. Franc. Curt. conſilio 9. incip. Ticinenſi ſtatuto, colum. ſexta Sebā. Sapia.

b ¶ Ad idem. Et alibi egregie dicit tex. in cap. ſedulo. trigeſimaoctaua diſtinctione, ita eſt præponenda ſententia verbis, ut præponitur animus corpori, & alibi Bal. multum egregie in capitul. mandatum, in prima columna. & reſcrip. dicit, quod mens eſt radix verborum, & eius ſubſtantia primo. & cor eſt Imperator linguæ: & habet eam ſicut mancipium ſub ſua iuriſdictione: & quod lingua cedit cordi: & quod ſub iugo mentis verba ſtant, tanquam ſub ſuo proprio originali, & c. quæ verba ſunt ualde pulchra, & in conſi. alleg.

¶ An, & quando verba ſint potius attendenda quam mens, vide quæ habentur, in l. non aliter, ff. de legat. tertio, vide Specul. in titul. de inſtrumen. edit. in §. reſtat videre, in verſiculo quid ſi in aliquo: dicas, tamen quod ex verbis comprehendimus mentem: quia ſunt earum, quas in mente gerimus, paſſionum notæ. l. Labeo, & ibi Bald. ff. de ſupel. leg. per verba enim declaratur animus, & conſenſus, vt in capitulo tuæ, de ſpon. quando autem verba eſſent dubia, & eſſemus in contractibus, eſſet facienda interpretatio contra proferentem. l. veteribus, ff. de pact. dicas tamen quod verba contractuum debent interpretari ſemper, ut actus valeat, l. ſi inſulam, de præſcriptis verb. l. ſi vno, in princip. & in l. ſi olei, ff. loca. & habetur in cap. conſtitutus de reli. do. & vide per Alexand. plene in conſi. 42. in quarta parte conſilio. Seb. Sapia.

c ¶ Vbi in vna. Vide D. Iaſ. poſt alios, in l. j. col. j. cum ſeq. C. de ſib. præt. & in l. 6 idem cum eodem, §. ſi. de iuriſ. om. iud. & Alex. in conſi. 213. inci. viſis & opportune digeſtis, in 2. vol. & in conſi. 48. inci. ſuper citatione, in 1. vol.

d ¶ Vtrunque. Et vide c. j. & c. authoritate, de conſec. pręben. lib. 6. vbi etiam in cauſis beneficialibus eſt licitum alle. l. ſi non reperitur contrarium per canones.

bus eſt probanda cā ſuſpicionis. Et ex hoc no. vnam differētiā inter ius canonicū, & ciuile. nam de iure ciuili nō eliguntur arbitri, cū recuſatur delegatus, nec eſt neceſſe probari ſuſpicionis cām, vt l. cum ſpecialis, & l. apertiſſimi, C. de iudi. ſecus de iu
6 re canonico, vt hic, & in c. iudex, de offic. deleg. lib. 6. alia differētia patebit cū gl. fin. ī. eo. † Itē pōdera illud verbū, corā eodē. qđ verbū reperiť in c. cum ſpeciali. j. reſp. ī. eo. ex quo infertur, ꝙ non ſufficit probare, corā arbitris cauſam ſuſpicionis corā iudice nō ꝓpoſitam, qđ tenet Io. An. ℈. eo. c. poſtremo, & Spe. tit. de recu. §. fi. ver. quid ſi vnam. Simile in cle. appellanti, eo tit.
7 Additio. † Item no. ibi: In aliquos nō valde remotos, ꝙ recu- 12
ſans iudicem, vt ſuſpectū, non tenetur arbitros eligere in eodē c
loco; ſed ꝑt nominare alibi exiſtentes; dūmodo non ſint valde remoti. & dicuntur valde remoti, ſm Doct. qui diſtāt vltra duas dietas, arg. c. nōnulli, de reſc. vel hodie vltra vnā dietam; argu. c. ſtatutū, eo. tit. lib. 6. & hoc tene mēti. Nā ſæpe iudex eſt ita potēs
8 in loco, maxime ſi eſt prælatus loci, ꝙ recuſans nō habet idoneos arbitros in loco. † Vltimo not. ibi; Ipſa nanque ratio di- 13
a ciat &c. ꝙ licite in deciſionibus cauſarum allegatur ratio natu-
a ralis, [a] vide gl. j. diſt. in c. conſuetudo, & opt. text. in l. ſcire. §. ſuffi cit, ff. de excu. tutor. vbi allegatur naturalis iuſtitia, facit iſta litera ꝙ dicto Cyn. & aliorū, ī l. nō dubiū, C. de leg. & ꝓſideraī rō
9 naturalis, q̄ potuit mouere iuriſlatorē. † Et facit opt. tex. iſte, vt remediū recuſationis nō poſſit in reſcripto tolli, ēt ꝓ principē, de quo vide qđ no. gloſ. in c. ſi aūt. 6. ſi qs in quacūque, 2. q. 6. Et
10 dixi ſ. eod. c. ſup eo, & c. cū inter, de excc. & c. ad hoc, de reſcr. † In gl. 2. ibi: Sed plures articulos ꝓiner &c. No. ex hac ſol. ꝙ cla qualificatiua appoſita inter diuerſa negotia, nō qualificat oīa, ſed tm̄ referī ad ꝑcedētia; & in hac materia ꝑñt examinari duę quæſtiones difficiles. Prima, nūquid clauſula appoſita in aliqua diſpoſitione, ꝙcernat omnia tā ꝑcedētia, quā ſequētia. Secūda, quid de aliqua qualitate appoſita in aliqua diſpoſitione, nūquid concernat omnia? de hac q. vide plene per Bar. in l. prætor. ff. vi bo. raptor. de præcedenti per eundē in l. talis ſcriptura, ff. de legat. i. vide Spec. in tit. de inſtrum. edi. §. nūc vero aliqua. ver. itē excipe, & in ti. de diſpu. & alle. §. poſt hoc. in prin. Et cōcludēdo aliqua de cla, inquantū attingit ꝓpoſitum noſtrum, dicendum eſt, vt colligī ex prædictis, ꝙ aut ſunt diuerſa negocia in eadem diſpoſitione ꝑtā; & tūc clauſula concernit dūtaxat ꝑcedētia, maxime qñ eſt odioſa, ſicut iſta clauſula, appellatione remota, vt probatur in c. inquiſitioni, ī. eo. Aut vnicū eſt negotiū habēs plures articulos; & tūc ſi clauſula apponatur in ꝓtextu alicuius articuli; tunc concernit illum articulū tm̄, quia tunc eſt pars articuli, vt probatur in l. 3. §. filius, ff. de liber. & poſthum. & dī ponī in ꝓtextu, qñ nō ponitur in principio vel in fine articuli; ſed intra illum articulum, puta, committo tibi cauſam inter Titiū & Sempronium, ſuper tali re, & primo videas de ſpoliatione, & facias, appellatione remota, reſtitutionē fieri. Secundo des adminiſtratorē, &c. illa enim clauſula eſt poſita in cōtextu illi⁹ arti-
11 culi; & ſic eſt pars illius; non ergo debet concernere alios articulos. † Si vero clauſula ponatur in principio, vel in fine artia
culi; tūc ſi alij articuli habēt ſuas cās, & determinationes; tunc illa nō extēdit ad alios: iſte eſt ꝓprius caſus c. cū dilecti, de don. & opt. facit tex. in l. ſi quis legara, ff. de ꝓd. & dēmon. vbi dī, ꝙ q-
dā fecit multa legata pure, demū dixit, ꝙ volebat illa ſolui annua, bima, trima die, i. vna pars ſolueret in primo anno, ſecunda pars in ſecūdo, tertia in tertio anno. in fine fecit legatū impube
ri, cui vult præſtari, cū peruenerit ad pubertatem. q̄rebat, nūqd ei effēto puberi eſſet ſoluēdū legatū in tres partes; ſicut & alia ꝓmiſſa. ꝙcluditur ibi ꝙ nō, ga iſtud legatum factū impuberi, habebat ſuam determinationē, videlicet cū peruenerit ad puber-
tatem. Illa ergo clauſula, ꝙ ſoluerētur omnia, nō referī ad illud legatū habens determinationē; tunc ſi ex relatione ad alios articulos ſurgit abſurditas; tūc non dēt fieri relatio, ad hoc cle.
nie in agro. §. cæternum, iūcta gloſ. de ſtatu reg. Si vero nulla ſurgit ad abſurditas, tūc dēt ꝓcernere omnia, ſi omnino nō ꝑt reddi
ratio, quare magis debeat concernere vnū articulū, quā alios: de hoc eſt caſus hic, vbi Papa fundat ſe ſuper identitate rationis, vt fiat iſta relatio ad cætera; ad materiā, vide bonum text. cū gl. in c. apoſt. 32. q. 7. In ea. glo. in fin. Aduerte, ga vī hæc glo. in fin. ꝙ hæc clauſula, appel. remo. hodie nil operatur; & idē tenēt a multis. Sed tu dic, & melius, ꝙ etiā hodie operatur multos effectus, per no. in c. paſtoralis, & c. vt debitus. ī. e. vbi dicetur. In
b gl. in verbo ſuſpicionis, [b] ibi: dāda eſt in ſcriptis. Gl. verū dicit; ſed nō, ꝓbat per iura, quæ allegat, vt dico in illo c. qm̄ ℈; ſed pro batur in l. apertiſſimi, C. de iud. vide ibi gl. quæ ponit practicam in confectione libelli recuſatorij. In eadem glo. ibi: ſm gl. pōt proponi vſque ad viginti dies, &c. Nō credo in hoc eſſe diuerſitatē inter ius canonicū, & ciuile. ſed ideo auth. offeratur, facit mētionē de viginti diebus: quia viginti dies dantur ad deliberādū, & reſpōdendum libello: vndē intra viginti dies dēt iudicē recuſare; quaſi poſtea non liceat, cum facta ſit litis conteſtatio ꝙ reſpōſionē ad libellum. Sed dubiū eſt, nūquid per aliquē actū poſitum citra litis cōteſt. ſit pręcluſa via recuſandi iudicē. de quo per Bar. ī l. quidam ꝓſulebāt, ff. de re iud. per gl. & Doc. in c. inter monaſterium, ℈. de re iud. vbi dixi. In fi. gl. Ex fi. huius gl. potes colligere rationē, quare hæc gl. in prin. dicit iſtam decre. log in delegato, cū ſpeciale ſit in ordinario. nam ſm opin. gl. delegatus recuſatus, non committit, vt hic in fi. ſed ordinari⁹ ꝑt alteri cām cōmittere, vel eam ad ſuperiorē remittere. Not. ꝙ gloſſ. dicit ordinariū hoc poſſe, etiam partibus inuitis. an aūt hoc indiſtincte ſit verū, dicam plene in d. c. cum ſpeciali. aliqd attingam, ī. in gloſ. penul. & in delegato hodie ſerua tex. ca. iudex, de offic. deleg. lib. 6. † In gloſ. in ver. in aliquos, ibi: In arbi-
c trū, vel arbitros &c. No. gl. [c] quæ dicit arbitrum, in ſingulari, vt non ſit de ſubſtantia, vt arbitri eligendi ſup ſuſpicione, ſint plures, vide Spec. in tit. de recuſa. §. effectus, verſicul. ſed nunqd vna pars. vbi dicit, ꝙ vbi partes nō ꝑñt ꝙenire in vnū; tunc eligēdi ſunt plures; alias ſufficit vnus, ꝙ ſatis placet; ga ſatis eſt iudici, ꝙ partes ad ꝙcordiā reducātur, vt in l. j. ff. de noui operis nuncia. 13 In gloſ. in verſic. debēt cogi, in fi. Hæc gloſſ. diuerſificat caſus: ſed nō ponit veram rationem diuerſitatis. Io. An. dicit, ꝙ iudex magis afficitur in hac exceptione, quā vbi proponitur defectus iuriſdictionis: ſed nō reddit rationē, quare vera ratio eſt, ga ita timetur in incidēti, ſicuti in principali. nam quemadmodū timeo, ne iudex inimicus grauet me in principali; ita poſſum timere ſuper exceptione recuſationis. nam de facili pronūciaret ſe iudicem, vt poſſet mihi nocere, arg. c. quod ſuſpecti. 3. q. 5. & hanc rationē ſentit Inn. in c. prudētiam, de offic. deleg. Itē adde aliā rationē; qa iudex cōiter ex reuocatione ſolet prouocari, argum. c. vt debitus, ī. eod. & l. litigatores, ff. de arbit. vñ timeſ, ne ꝓuocatus noceat. d. c. quod ſuſpecti. In aliis caſibus, qñ reſcriptū eſſet ſurreptitiū, vel dico me nō ℈xiſſe in loco, nō eſt eadem rō. Sed generaliter an & qñ poſſit iudex cognoſcere de exceptione propoſita contra eum, dicvt in c. cum ſuper abbatia, de offic. deleg. & in c. ſuper lr̄is, de reſcri. per Legiſtas maxime per Bar. in l. 2. ff. ſi quis in ius voca. non ierit. & in l. quidam ꝓſulebant, ff. de re iud. gl. in verſic. terminū, in fi. Vī hæc gloſ. vel le quod c. ſuſpicionis, hodie corrigať per c. legitima, eod. tit. li. 6. quod communiter nō admittit. loquūť enim in diuerſis caſibus; c. ſuſpicionis. loquitur in termino præfigendo partibus ad ſuſpicionē probādam, q ſtatuendus eſt per arbitros; c. legitima, loquitur in termino præfigēdo arbitris ad cām decidēdā, qui præfigi pōt a iudice recuſato, cum arbiter nō poſſit ſibiip-
14 ſi præfigere terminū, hoc caſu, & no. in d. c. legitima. † In gl. pe-
d nul. in fin. Not. ex iſta gloſſ. quod de iure ciuili, [d] nō eſt neceſſe probare cām ſuſpicionis in delegato. Sed hic ꝑt dubitari, nūqd iſti arbitri poſſint poſtmodum cognoſcere de cā principali? dicit Hoſt. quod ſic; & nitiť adducere l. apertiſſimi, prælle. Fateť tñ, quod hæc ſua opi. nō recipiť cōiter, nec approbatur per curiam. Doctor. hic communiter hoc dictum Hoſt. non admittunt. Item gl. & Arch. 2. q. 7. in c. ſi quis in quacūque. nā iſti arbitri ſolū eligūtur ſuper cauſa ſuſpicionis; & per ꝓnunciationem functi ſunt officio eorum. † Sed aduerte, quia pōt de alio
15 dubitari, nūquid ſuſpicione probata debeāt eligi alij arbitri ad cauſam decidēdam, ſicut ſit de iure ciuili, in l. cum ſpecialis, C. de iudi. vbi delegatus non delegat; ſed compellit partes vt arbitros eligant, qui dicūtur arbitri iuris, & ab eis appellatur, vt ibi. Credo hoc nō hr̄e locum. Primo ꝑ tex. dū dicit, Superſedeat; & ſic nō compellit partes ad electionē arbitrorum. Secūdo ꝑ tex. c. iudex, prælle. ga. vbi dī, quod deſinit eſſe iudex, poſt pronūciationē ſuper recuſatione; & ſic non poſſet ſeruari de iure canonico, tenor d. l. cum ſpeciali; cū ibi ex toto nō deſinat eſſe iudex; imo hēt exequi ſniam arbitrorū. An aūt, & qñ delegat⁹ recuſatus poſſit ꝓmittere de iure canonico, hr̄ in c. iudex, prælleg. In ordinario quid fiēdum eſt poſt pronunciationē, dicā
16 in d. c. cum ſpeciali, ī. eod. Extra glo. quæritur, ꝺquid ſi hēt iudicē ſuſpectū; & nō pōt cām ſuſpicionis exprimere ſine ſcādalo; puta

ADDITIONES.

a ¶ Ratio naturalis. Facit etiam l. ſi. C. de tranſa. vbi eſt tex. quod in his, in quibus ius non inuenitur expreſſum ſecundum æquitatem & rationem naturalem decidendum eſt. & vide ad hoc ipſum Abb. Pan. & quæ ibi addidi in c. ſuggeſtum, in princ. ſup. eo.

¶ Ratio naturalis. Vide Fed. in c. tua nos, col. 2. cum ſeq. ſup. de iureiu. & Iaſ. in 4. quoties, col. 6. C. de rei ven. vbi dicit, quod iudex ita dēt moueri ex ratione naturali, ſicut ex lege. vide eund. in 1. illam. C. de colla. Seb. Sap.

b ¶ Suſpicionis. No. hanc glo. quæ docet modum, & practicam quando iudex recuſetur vt ſuſpectus.

c ¶ Not. gloſ. Pro quo allegat caſum in terminis in l. cum ſpecialis, C. de iudi. dum dicit arbitrum vel arbitros. & ita ſequuntur hic Docto. & facit ca. ad hæc, ſupra eod.

d ¶ De iure ciuili. Not. differentias inter ius canonicum, & ciuile, de quibus vide de Ioan. And. in c. legitima, de app. in 6. in nouel. & idem tenent Doct. in l. apertiſſimi, C. de iud.

¶ Adde Lanf. de Oria. in c. quoniam contra falſam, nu. 2. & 3. verſic. eſt & ſententia communis legiſtarum, ſup. de prob.

Universidad de Deusto
Biblioteca

puta qa pars recusans est riualis iudicis? Dñt aliqui, quod tenet exprimere causam: sed stando est iuro suo sup legitimitate cause. Doc. cõiter hoc nõ admittunt: nam videmus, quod volens agere iniuriarũ, tenet specificare causam quatuncunq; sit turpis, & prætor edixit, ff. de iniurijs, sed illa loquit qñ agitur de gra ui præiudicio partis; hic de modico præiudicio; & quasi de nullo præsertim eo considerato, quod de iure ciuili admittitur recusatio, causa nõ ꝓbata; nec specifice allegata, vnde valde æquũ putarẽ, vt stetur iuro suo, habito respectu ad qualitatẽ personę, per id quod in simili no. in c. Nicolao, j. c. licet hoc iure nõ probetur: sed ratio nãlis dictat, & opti. facit in arg. c. statutũ, §. cum
17 vero, de rescri. lib. 6. † Nunquid autem arbitri habeant pronũciare super suspicione, & vtrũ possit ab eis appellari, a dic vt in d.
a c. ltũma, & in c. ab arbitris, de offi. dele. li. 6. Quis aũt proprie dicaf riualis, vel improprie, vide tex. iũcta gl. in c. horrẽdus. 32. q. 5.

ADDITIO.

a ¶ Appellari. Adde tex. valde not. quod sic, & per Bar. ibi in l. fi. C. de iud. & ibi Mod. etiam no.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio illicꝫ non admittitur, qui appellationem aduersarij non admisit, & nu. 2. & 3. vbi plene.*
2 *Auxilium legis frustra inuocat, qui in legem committit, intellige, vt infra, nu. 5.*
4 *Iniuriantes se ad inuicem, non compensant; imo alter alterum accusat.*
6 *Obligatio si non fuit per vnam ex partibus adimpleta, altera non tenetur etiam adimplere: intelige quando vna istarum obligationum est respectiua ad aliam: aliàs, si sunt separatæ, secus.*
7 *Exceptio spoliationis excludit appellantem: secus exceptio attentati. Excommunicatus appellat indicialiter; sed extraiudicialiter non.*
8 *Dictiones, incontinenti, statim, mox, & similes, vbi non habent determinationem temporis à iure communi, recipiunt interuallum arbitrio iudicis.*

CAP. XLII.

1 **An sit deferendum.** † Hẽt duos intellectus, fm primum põt summa ri dupliciter. Primo sic. Appellationi suæ renũciat, qui post eam aliquid in ipsius præiudiciũ innouauit. Vel sic, Nõ tenet iudex, vel aduersarius deferre appellationi, cui nõ detulit appellãs. Secundum aliũ intellectũ, non est deferendũ appellationi illius, q appellationi aduersarij nõ detulit. Secunda pars, ibi. Rñdemus, Casus literalis. Aliquis paratus erat spoliare aliquẽ re sua: ille appellauit ne aliquã sibi iniuriã faceret, vel grauamen; non obstan
2 re illa appellatione, spoliauit illũ, spoliatus traxit suũ spoliatorẽ in causam paratus probare incontinenti suã spoliationẽ, ille spoliator appellauit, quæritur, an eius appellationi sit deferendum? rñdet papa, ꝙ cum in eo sit puniendus, in quo peccauit, appellationi illius non est deferendum, quia appellationi defer
2 re neglexit Ber. † No. secundũ utrunq; intellectũ duos casus, in
a quibus tollitur appellatio. Primus, si appellans a non detulit appellationi propriæ: sed aliquid innouauit in præiudiciũ aduersarij. Secundus casus, qñ nõ detulit appellationi aduersarij. tunc enim sua appellatio tollitur. An tollatur indistincte, & an possit reduci ad pristinũ statutum restituto attentato, j. dicã. Ex quo infertur, quod peccans ɔ vnam legem, non potest consequi beneficiũ illius legis: quia frustra legis auxilium inuocat, &c. j. de vsur. c. quia frustra. Itẽ no. ex fi. huius c. qđ appellatio dr beneficiũ, ex quo infertur, ꝙ clausula, appone remora, est onerosa; & sic merito restringenda, facit j. eo. tit. c. inquisitioni. Quæro de intellectu literæ, nunquid appellatio indistincte tollat per innouationẽ factã post ipsam appellationẽ? Solu. vt dixi, hoc c. habet duos intellectus. Primus est, ꝙ vnica appo hic intercesit, filius, q spoliauit aduersariũ post appone suam; & iste intellectus in se est planus, & põt fm Doc. practicari in iudicio, & extra iudiciũ; q a non deferendo appellationi suę, iudex, vel aduersarius,
3 nõ tenetur deferre. † Sed circa hunc intellectũ oritur dubium, nunquid ista appellatio prorsus tollatur per innouationẽ appellantis, an vero sufficiat restituere attentatũ, & demũ prosequi ipsam appellationẽ? D. Ant. putat, ꝙ indistincte non tollat: sed qđ facit sibi præiudicium ante restitutionẽ attẽtati. Ego putarem oppositũ per istam literam, dũ dicit puniendum istum in eo, in quo deliquit, ad illius restõnem multis remedijs iuris compelli possit. Secundo obst. litera in fi. ibi: Se reddit beneficio appellationis indignum; nõ. n. dicit, ꝙ reddit se indignũ prosecutione, sed appellatione: ergo appellatio prorsus est sublata. vr enim in nouando recessisse ab appellatione; & contempsisse beneficiũ iuris sibi authoritate propria prouidendo: arg. in l. fi. C. de pact. ꝓuen. super dot. &c. & eorum, quæ no. gl. in c. non solum, cod. tit. lib. 6. melius facit tex. in simili in c. eum qui, de do. & contu. lib. 6. Secundus intellectus principalis est, ꝙ hic intercesserunt duæ appellationes. Primo appellauit reus, & postmodũ actor eum spoliauit; & tunc expone literam, ibi: Post appellationem legitime interpositã. scꝫ ipsum reum spoliatum, pro hoc facit, quia nõ est verisimile, ꝙ reus nartãs appellationẽ aduersarij, dixisset eã legitime interpositam. Iste intellectus habet multas difficultates, nã dicit Inn. & post eũ Host. ꝙ in iudicio praticari nõ potest: sed procedit in appellatione extraiudiciali. Do. Ant. dixit se nõ videre causam restringendi hoc c. ad extraiudicialia tm̃, vnde practicari poterit ẽt in iudicio. Sed aduerte, qa difficile est nũc perscrutari, vtrum appellatio istius innouantis, indistincte tollat, tam in eadẽ, quam in alia causa D. An. dicit, ꝙ si iste spoliatus deducit attentatũ per viã exceptionis; tunc excludit aduersariũ ab omni appellatione, tam in eadem causa, quã in alia, quemadmodũ exceptio spoliationis, obstat agẽti in quacunq; causa, in c. fi. de ord. cog. Ita & hæc exceptio attentati, post appellationẽ: sed si attentatũ nõ deducitur per viã exceptionis; sed per viã agendi, vt ille puniatur ꝓ illam nouitatem tũc tenet, ꝙ tollatur prima appellatio, ẽt legitima in eadẽ causa: secus in alia causa. Hoc vlt. sentit Io. And. super gl. fi. Iste intellectus mihi non placet, qa delictũ vnius partis nõ debet præstare impunitatẽ delicto alterius partis, nã fm hunc intellectũ requeretur, ꝙ iudex, vel pars posset me grauare in alio articulo, & esset mihi præclusa via appellãdi; & sic multa scandala oriẽ
4 tur, quod non est dicendũ, ar. l. æquissimũ, ff. de vsuf. † Ad hoc quod nõ. Spe. in tit. de acc. §. j. ver. quid si te vocaui, vbi dicit, ꝙ
b dixi tibi cõuiciũ, & tu mihi, non fit compensatio: b sed quilibet de iniuria sibi illata agere põt. Idẽ Inn. in ca. inteleximus, j. de adul. vbi plene per eũ, placet ergo mihi intellectus Spe. co. tit. fi. ver. itẽ ꝙ appellans, vbi dicit, ꝙ istud c. & c. ꝓstitutis, §. eo. & c. bonæ, de ele. cum si. habent locũ, qñ secunda appellatio venit ad defendendũ attentatũ post appellationẽ aduersarij; vt puta
5 spoliauit te post appellationẽ tua; & interpono appellationẽ, nec aliquid innouetur, certe nõ obstante hac appellatione põt iudex procedere ɔ istũ super hmõi innouato. Procedũt ergo illa iura, qñ istæ duæ appones reflectunt circa idẽ; secus si circa diuersa. tunc. n. punietur iste, quantũ nõ detulit appellationi aduersarij; & sua appellatio alias legitima admittetur. † Ad hoc fit dictũ Inno. in c. inteleximus, de adul. vbi dicit, ꝙ illa reg. frustra legis auxiliũ inuocat, &c. habet locum, qñ circa idem in legem commisit, d. c. inteleximus. Et pro hoc intellectu ego allego textũ apertum, & notabilem. j. eod. in c. dilectus, vbi probatur, ꝙ licet decanus non detulisset appellationi epi; li cet legitimæ, epꝰ tñ debuit deferre appelationi decani super alio articulo interpositæ, adeo, ꝙ excõicatio lata post appellationem decani per episcopum non tenuit, quod ibi dicam latius.

7 Additio. Sic distinguimus ꝓ in simili, qñ ɔcurrũt duę obligationes, vt si vna obligatio respectiuat ad aliã, vno nõ seruante, alius seruare nõ tenet; secus, vbi obligationes essent prorsus separatæ, vt plene no. in c. ꝓstitutus, j. de pœ. & in c. peruenit, de iureiur. per Cy. in l. cũ proponas, C. de pact. & l. 2. C. quæ sit long
8 ꝓsue. † Nec placet illa similitudo D. An. vt exceptio attentati excludat appellantẽ in oi causa, sicut excludit exceptio spoliationis qñ exceptio spoliatiõis nõ obstat, ꝓsequẽti appone; ga potiꝰ iste dr se defendere, g̃ agere, vt expresse tenet In. i c. 2. de or. cognal. ꝓ hoc, qa ꝓsequẽs appone, non excludit ꝑ exceptionẽ excõis, qđ plꝰ est, vt in c. cũ inter, & in c. fi. de exce. nisi esset appo lis appo est ad cãm ꝓuocatio; sed secus, vbi appo nõ est talis qa tũc est defensio aduersus stimulũ sniæ, vel grauaminis illati
9 & per hoc hẽs clare intelm huius c. † Gl. in verbi. incõtinẽti, ibi Põt cõmitti arbitrio iudicis. No. bene hoc dictum pro figura
10 istius dictionis, Incõtinẽti, c & aliarũ similiũ, vt mox, illico, &c.
c vbi. n. non hñt certã determinationẽ a iure, recipiunt interuall
d ũ, fm arbitriũ boni iudicis, d facit c. de cauſis, de offi. dele. tenet Bar. in l. j. ff. de verb. obl. vide gl. in c. quia pp, §. de ele. & 20. q. c. si in qualibet. Sed quoad casum nostrũ gl. recedit ab opi. Alt. dicentis idem esse, si incontinenti hæc exceptio nõ probet, qa nulla ratio vrget arctandi facultatẽ probãdi. Host. dicit, ꝙ intra 15. dies hoc habebit probare, ar. c. frequẽs, de rest. spol. li. 6. vbi datur terminus 15. dierũ ad probandũ exceptionem spoliationis. Hoc nõ placet Io. An. qa ibi excipit de spoliatione, & in vim dilatoriæ: hic aũt agit sup ipso attẽtato; & sic sumꝫ ex casu illius c. vr ergo approbare opi. gl. D. Ant. distinguit, ꝙ si attẽtatũ deducit dilatorie, ad effectũ repellendi appellantẽ; nisi restituatur attentũ, tunc ꝓcedit opi. Ho. Si vero deducit perẽptorie, ut puneſ iste bũficio appellandi, tũc procedat opi. gl. Putat tñ iste, qnunq̃ ex toto tollit appo, vt §. dixi. Mihi placet opi. gl. ꝙ (vt §. dixi) semper tollit hæc appo. Et ad tex. dū dicit. Incõtinẽti, &c. dic ꝙ narrat factũ, qa aduersarius sic dicebat; nõ aũt ponit iuris ministeriũ. In gl. fi. ibi. Qđ semel punitus est, Ioan. And. hic post Doc. antiquos dicit, ꝙ per iura, quæ hic allegant in gl. puniretur tñ in vna appellatione in eadẽ causa; vnde si secũdo grauatur in eadem causa, poterit appellare; sed dic clarius, ut supra dixi.

ADDITIONES.

a ¶ Si appellans. Vide de isto casu Matesi. in nota. a 8. inci. no. quod actor & Rab. in c. ex parte Adæ, col. 6. ver. item scias, quod ille qui non defert. sup. de re. fli. Ang. in l. fi. C. de tem. app. Seb. Sap.

b Com-

b ¶ Compensatio. Adde istũ in c. dilecti filij, circa fi. sup. de exce. & in c. oli, ver sic. hoc dicit Spec. col. 2. sup. de rescri. de quo plene per Fely. in prælleg. c. dilecti, vbi concordat Do. in 5. col. ver. prouocatus delinquens. Zach.

c ¶ Incontinenti. Dꝰ significatione istius dictionis, incontinenti, mox, illico, & similium, vide etiam per glosl. in l. 3. §. eum igitur, ff. de vi & vi arma. per Bal. in l. petens, & in l. bonæ fidei, C. de pact. & tex. in l. fi. C. de iud. quẽ Bal. Sal. & alij no. quod illud dr illico fieri, quod fit intra triduum. simile in verbo incontinenti, quod etiam triduum importat l. fi. C. de erro. addo. & diuersimode secundum materias accipi debent. & vide per D. Alex. Imol. in l. hi qui, C. de conue. fi. debi. lib. 10. in addi. ad Bar. gl. Bar. & D. in l. 1. ff. si certper. de natura autem istius dictionis & similium, est proprie importare causam immediatam. hic dicit gl. fin. quam sequuntur ibi Bal. & Ang. in auth. de incc. nupt. in princ. quod quando lex imponit pœnam per illam dictionem, Mox, censetur pœna imposita ipso iure: & non expectatur sententia, vide D. Abb. & quod ibi dixi in c. 1. in ver. & not. hanc gl. C. de nu. pe. Aeneas Falco. Adde de prædictis dictionibus Alex. consi. 77. 3. lib. Calde. consi. 5. de verb. signif.

¶ De dictione, Incontinenti, & similibus, de quib. hic fit mentio, vide Spe. in tit. de appel. in §. 6. circa princ. & Bal. in l. 2. C. de edict. diui Adr. tol. vbi dicit quod aliquando ponitur pro quinque diebus, aliquando pro decem, aliquando pro duobus mensibus, secundum subiectam materiam. Alex. in l. 3. in §. eum igitur, ff. de vi, & vi ar. vbi dicit hoc esse relinquendum arbitrio iudicis. & vide Bar. in l. si ita, in §. 1. ff. de noua. in l. 1. ff. de sol. & Bal. in l. 1. C. de oper. lib. vbi dicunt, quod intelligitur per tempus parum ante, vel parũ post. & vide etiam quæ habẽtur in l. secta, in verſ. dicebam, ff. si cert. pet. Et adde, ꝙ intelligitur etiã illud fieri incontinenti, antequam partes diuertant ad actus extraneos l. quod ait lex §. ꝙ ait lex, ff. de adul. l. cum antiquitas, & ibi per Bald. C. de test. & dicebat Bal. in l. petens. in antepen. col. C. de pac. quod ille actus dicitur factus incontinenti, quando fit eodem loco, & corã eisdem testibus, quod etiam voluit ipse Bald. in l. penult. in §. mulier, circa ff. fol. mat. & vide omnino Ang. in l. si ventri, in §. fi. ff. de priui. credi. & Ro. in l. 1. §. 1. ff. de verb. oblig. vbi dicunt, quod pactum de retrouendendo dicitur esse appositum incontinenti, prout arbitrabitur iudex, quod est not. ad materiã c. illo vos, de pig. & c. ad nostram, de emp. & ven.

d ¶ Boni iudicis. Vide late per Alex. in l. 1. §. qui præsens. ff. de verb. obli. & quot modis sumatur dictio incontinenti, tradit Fel. in c. præterea, col. pen. ver. in gl. fi. in fin. sup. de test. cog. post Abb. ibi col. vlt. vbi dicit, quod relinquitur arbitrio iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Executor non recusatur, nec ab eo appellatur; nisi modum excesserit in exequendo.*
2 *A iudice suspecto non potest recedi per appellationem; nisi cum non acceptauerit recusationem, quam fecit de eo.*
3 *Clausula, appella. remo. non excludit, quin iudex possit remoueri ex legitima causa.*
4 *Cardinalis si fuit deputatus iudex, non potest recusari.*
5 *Papa mandans aliquam sententiam ferri; an censeatur ipse ferre.*
6 *Executor an, & quando possit recusari.*
7 *Executor deputatus per Papam in beneficialibus, an & quo casu possit recusari.*
8 *Exceptio spoliationis, an retractet executionem sententiæ.*
9 *Spoliatus non potest cum effectu ad iudicium vocari; nisi primo restituatur.*
Exceptio spoliationis, obstat petenti, vel imploranti officium iudicis, contra tertium.
Excommunicatus non potest petere executionem sententiæ, & si petat, obstat exceptio spoliationis.
10 *Exceptio nullitatis, quæ incontinenti potest probari, obstat executioni sententiæ.*

CAP. XLIII.

1 **Nouit ille qui,** † Habet duos intellectus, fm primum hoc intendit: Merus executor non recusatur, nec ab eo appellatur, nisi modũ excedat; maxime si est datus cum clausula, Appella. remo. h. d. fm alium intellectum, hoc intendit: A iudice suspecto non receditur per appone; nisi modũ excedat. Secunda pars, ibi: De suspicionis. Pro intellectu præmitte, ꝙ pp discordiã olim vertẽtẽ inter Regẽ Franciæ, & Regẽ Angliæ, Papa mãdauit cuidã legato, q erat in partibus Frãciæ, vt totã terrã Regis supponeret interdicto. ɔ interdictũ postea ꝓmulgatũ Rex Frãciæ allegabat tria. Primo, ꝙ ille legatꝰ tpe publicationis, erat extra legationẽ suã. Ad hoc rñdet in c. nouit, de offi. dele. Scdo opponebat, ꝙ is ab ipso legato appellauerat. Tertio, ꝙ ipsum hẽbat suspectũ. Ad ista duo respondetur hic. Not. principiũ, ex quo habes, Deo nihil esse occultum, quid de dæmone. a vide de natura dæmonũ pulchrum tex. Aug. 26. q. 4. c. fciendũ. Secundo no. differentiã esse inter executorem, publicare, & dictare, seu exequi. Nã proprie ille dr edere ɔ stitutionẽ, vel snĩam, qui fuit author. Publicare dr ille, qui publicat snĩã ab alio editã. & sic nota, ꝙ iste, q publicat seu declarat, dr, ꝙ ꝓstitutio antiq iuris, declaratoria b extenditur ad præterita, vt not. in c. cum tu, de vsur. & plene in c. fin. de consti. Dicta tamen non est author dispositionis, vt in l. dictantibus, C. de testa. Executor est ille qui pure exequitur factum ab alio gestum, l. executorem, C. de exe. rei iudi. & hoc not. propter stata facientia mentionem de his vocabulis. † No. vlt. ꝙ a iudice suspecto non potest recedi per appellationem. Ratio, quia immediata causa appellandi est ipsum grauamen, vt in c. vt debitus, j. eo. sed is qui est mihi suspectus, me non grauat: debeo ergo eũ recusare: & si recusationem non acceptauerit; tunc possum ab eo appellare; qm̃ grauat me in non recipiendo recusationem legitimam, probatur in c. super quæstionum, in fi. ff. de
3 offic. deleg. Item not. subtiliter, † ꝙ iudex datus cum clausula, app. re. potest ex legitima cã recusari. concor. c. postremo, & ꝙ ibi dixi. §. eo. & plenius tetigi in c. super eo. 2. §. eo. & vide bon.
4 gl. in c. si autem. §. si quis in quacunque. 2. q. 7. † Vl. Doct. colligunt ar. ꝙ Cardinalis deputatus iudex, non potest recusari: sed
c non video, qũo hoc colligatur ex tex. imo potius colligitur c ɔrium, dũ dicit, ꝙ si iste fuit suspectus, non debebat ab eo recedi, appellatione via. † In gl. j. in fi. Host. dicit, ꝙ Cardinalis Legatus sniam promulgauit ex mandato Papæ, vt in c. nouit de off.
5 leg. Papa dr hoc edidisse ex quadam iuris interpretatione: quia ipse vr facere, ex quo mandauit hoc faciẽdum; text. bo. in c. mulieres, de sent. excom. Io. An. dicit in hoc nõ instãdum: quia Papa edidit, vt hic dr. Et ad c. nouit, præalle. rñdet ꝙ illa sunt verba regis, non Papæ. Sed in ɔrium allega. c. j. de postu. præla. vbi eadem materia ponit, & Papa vr asserere Cardinalem, sniam promulgasse. Põt dici, ꝙ ẽt opi. Host. est in se vera. nam respectu appellationis, vel recusationis, non dr quis facere, si ex quitur mãdatum superioris: vide tex. cum gl. in c. cum aliquibus. de rescr. lib. 6. no. Inn. in c. ex parte, il. j. j. de verb. sig. In gl. fi. in fi. Ex ista gl. colliguntur isti duo intellectus, de quib. præmisi. Primus est, ꝙ iste legatus, tãquam merus executor non potest recusari, sicut nec ab eo poterat appellari. Hunc intellectum not. & facit pro eo tex. in fi. dum pỏderat, ꝙ non proprio motu processit iste legatus; sed præcepto Apostolico. Secundus intellectus est, ꝙ Rex Franciæ non fuit auditus propter ineptum modum procedendi; quia si habebat legatum suspectum, nõ debebat illico appellare; sed recusationẽ corã eo ꝓponere; & ea nõ admissa, appellare, pro hoc facit tex. ibi: Propter appellationem interpositam, &c. quasi dicat, ꝙ appellatio hic non fuit legitima. Sed primus intellectus magis vr conuenire huic literæ pp snã cap.
6 † Sed nunquid, d hoc sit verũ indistincte, vt executor nõ possit
d recusari? Distingue, ꝙ aut est executor mistus, id est habẽs iurisdõnem; & tũc recusari potest, cum possit grauare; & sic potest intelligi c. super quæstionũ. §. cum aũt. de offi. deleg. secundum vnum intelm. Aut est executor merus, nullam. l. habẽs in actu iurisdõnem; & tũc aut est deputatus ad certũ articulũ; ita ꝙ nõ ꝑt excedere, quin notorie ꝓstet; & nõ potest recusari: & sic intellige istũ tex. ad hoc qđ no. Inn. in c. ex parte, il. j. j. de verb. signi. vbi dicit iudicem posse vlcisci notoriam iniuriam sibi illatã; quia potius est executor iuris; q̃ iudex. Aut est executor datus, & deputatus ad certũ actũ, in quo põt occulte grauare partem, puta vt recipiat dicta testiũ, vel vt audiat aliquid, & referat; & põt recusari; quia posset grauare partẽ occulte in referẽdo, vt no. Io. An. post Host. in c. pastoralis. §. præterea, de offi. dele. In casu. n. nro nõ poterat legatus grauare partẽ; qñ notorie ꝓstaret, ꝙ hñret certũ mandatũ; & limitatũ, nec haberet procedere iudicialiter: sed tm̃ subijcere terrã Regis interdicto, merito
7 recusari nõ poterat. a g. opt. in c. ꝓposuit, §. eo. † Hæc faciũt ad quæstionẽ quotidianã, nũqd executor deputatus ꝙ Papã in bñficialibus possit tanq̃ suspectus recusari ab alia parte? Arch. 2. q. 6. c. ei qui appellat. §. sunt ẽt quorũ. verſi. ab executione, tenet ꝙ nõ. D. An. distinguit, ꝙ aut assumplit partes iudicis, & põt recusari. nec credo ɔrium sensisse. Arch. ad hoc qđ no. in d. §. præterea. Aut fuit deputatus ad dãdã possessionẽ bñficij; & tũc nõ ꝑt recusari, fm cum; secus, si ad alium articulũ. Aduerte, ꝙ ex verbis istis non haberes aliquam perfectam doctrinam: ideo dic plenius, vt §. dixi. Nec vr verum indistincte, ꝙ si deputatur ad dã possessionẽ, ꝙ non possit recusari; quia non põt executor possessionẽ dare aduersario, possessore nõ citato, vt no. idẽ In. in c. cũ olim, de priui. & in c. 1. de concess. præb. lib. 6. facit c. licet ep̃s, de præb. eo. lib. & l. fi. C. li per vim, vel alio mo. cum ergo possit

ADDITIONES.

a ¶ De dæmone. Vide ad hoc multa congesta per Deci. in c. nouit, in 1. col. in 1. not. supra de iudi. Seb. Sap.

b ¶ Declaratoria. De hoc est text. opti. & ibi gl. ordinaria in §. fin. in Auth. de sanctis. de. instr. na. quam alleg. Bald. in l. non dubium, ubi etiã de hoc est text. no. C. de legi. unde dicit Io. An. in c. fi. de uer. sig. in 6. in nouel. ꝙ declaratio se habet in plus, quam constitutio: quia declaratio respicit præterita & futura: constitutio solum futura. adde Bal. in l. leges, & constitutiones, in 1. & ulti. col. C. de le. Bar. plene alle. multos text. ad hoc in l. omnes populi, ff. de iust. & iure, 2. quæst. 5. q. princ.

c ¶ Colligitur. Sequitur dom. Phi. de Peru. hic remittendo se de hoc articulo ad no. per ipsum in c. postremo, supra eo. Seb. Sap.

d ¶ Sed nunquid. De hac materia vide Fel. in c. de cætero, supra de re iudi. & in c. fin. supra de præsump. & in c. quod ad consultationem, col. 1 3, supra de re iudi. ubi tangit, quando ab executore possit appellari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

possit grauare circa exceptiones proponendas per possessorē: merito poterit tanquam suspectus recusari. Conclude ergo (ut prædixi) quòd quando deputatur ad certum ministerium, in quo non potest grauare, quin clare conster; tunc non pote-
8 rit recusari; aliàs secus. Scias vltimo, quòd Innocen. valde impertinenter tractauit hic, an per exceptionē spoliationis debeat retractari executio sententiæ; & dicit se credere ꝙ non, sed Hostien. dicit hanc exceptionem obstare spoliato, qui non est soluendo, per capit. olim 2. de restitutio. spoliato. Sed Ioann. Andr. idicit illud prouenire ex inopia, quæ sufficit sine spoliatione; sed tu vide quod dixi in d. capitu. olim, il 3. sed quoad casum nostrum, credo exceptionem spoliationis factæ a petē-
9 te executionem, obstare. † Moueor [a] primo, quia spoliatus nō
a potest ad iudicium cum effectu vocari, obstante spoliationis exceptione; nisi plene prius restituatur, vt in ca. nullus. 2. q. 2. & 3. quæst. j. capi. 2. Secundo facit dictum Inn. in cap. 2. de ordi. cogni. vbi dicit, quod contra petentem, seu implorantem iudicis officium contra tertium obstat spoliationis exceptio. Tertio facit, ꝙ sicut excommunicationis exceptio obstat petenti executionem sententiæ, vt in c. pia, de exce. lib. 6. ita debet obstare exceptio spoliationis, cum hæc exceptio sit multū fauorabilis,
10 vt in c. fi. de ord. cog. † Quarto, adduco theoricam Io. de Lig. in clem. j. de re iud. in illa q. an exceptio nullitatis obstet petenti executionem: & concludit, ꝙ aut incontinenti potest probari, & differtur executio, ad hoc l. iudicati, C. fi ex fal. instrum. Aut non potest incontinenti probari; sed exigit longiorem tractatum ad suam liquidationem, quam exigat summaria cognitio executionis; & tunc non obstat, ad hoc quod in simili habetur in l. fi. C. de ord. cog. sed hodie est prouisum, vt intra breue tempus. s. intra quindecim dies debeat probari spoliationis exceptio, vt in c. frequens, de restitutio. spoliato. lib. 6. ergo fortius debet in casu nostro in odium spoliationis: & in fauorem spoliati admitti hæc exce. arg. cle. j. de causa possess. & propr.

ADDITIO.

a Moueor. Et idem tenet Inno. hoc intelligens verum, quando spoliatio interuenit post sententiam: quia secus, si ante, cum sit exceptio dilatoria, vnde imputatur spoliato, si eam non opposuit ante litem contest. & idem etiam tenet hic do. Phi. de Peru.

SVMMARIVM.

1 *Terminus datus ad prosequendam appellationem, quæ per iudicem fuit admissa, vel a parte recepta; obtinet vim peremptorij; adeo, vt etiam in appellatum, vel appellantem absentem procedatur, ac si esset peremptorie citatus, & nu. 6. & 9.*
2 *Contumacia procuratoris ante litem contestatam nocet domino: quia ipse debet reficere expensas: post litem vero contestatam nocet ipsi. Procurator debet citari post litem contestatam, & non dominus.*
3 *Positionibus iuris scripti non est respondendum: secus iuris non scripti, vt est consuetudo.*
4 *Contumax vel in citatione hominis, vel in citatione iuris, potest se excusare ex aliqua legitima causa.*
5 *Lis, istud nomen, quando ponitur in aliqua dispositione, potest verificari non solum in contentione iudiciali, sed etiam extraiudiciali.*
7 *Citari debet pars etiam, vbi vertitur quæstio iuris.*
8 *Facilis probatio dicitur illa, quæ fit per instrumentum, vel testes præsentes, vel confessionem partis.*
9 *Appellans debet citari coram iudice, ad quem, si appellatio non fuit admissa à iudice, à quo, vel approbata à parte: aliis secus, & nume. 1. & 6. intellige, quod non debet citari quando fuit approbata à parte; secus si fuit admissa a iudice, & nu. 12.*
10 *Appellatio si est deserta, tam per appellatum, quam per appellantem, iudex ad quem, non potest amplius se impedire: secus, si per appellantem tantum, appellato volente prosequi.*
Renunciari non potest, quin sententia transeat in rem iudicatam.
11 *Appellatus si impetrauit literas in termino, & velit appellationē prosequi, potest etiam appellans dicere, ego volo prosequi; nisi appellatus velit renunciare illis literis. & appellationem non prosequi.*
13 *Terminus datus à iudice ad appellationem prosequendam habet vim peremptorij neutro prosequente appellationem; quia ea deserta, potuit iudex procedere, etiam sine citatione.*
14 *Appellatio si præcessit sententiam, etiam excommunicationis; si postea deseratur, non confirmat ipsam sententiam. secus, si appellatio sequatur sententiam.*
15 *Sententia censuræ per appellationem non suspenditur; sed sententia depositionis.*
16 *Appelllatio suspendit sententiam suspicionis, quando est lata in pœnā alicuius.*
17 *Iudex tenetur in syndicatu de imperitia; etiam si pars appellauerit: & deseruerit.*
18 *Terminus hominis succedit loco termini iuris; non autem computatur in termino iuris.*
19 *Iudex appellationis, an pronunciabit super expensis, & quando.*
20 *Appellatio si malitiose non admittatur, vel approbetur a iudice; vel parte, nihilo minus habet vigorem suum; tamen oportet quod appellatus citetur.*
21 *Terminus anni datus à iure ad prosequendam appellationem, non est peremptorius; licet appellatio approbetur à parte.*
22 *Iudex à quo, præfigendo terminum ad appellationem prosequendam, non censetur per hoc deferre appellationi.*
23 *Iudex appellationis potest condemnare in expensis factis, non solum in secundo iudicio, sed in primo, item potest reuocare condemnationē expensarū factā à primo iudice; & addere, & detrahere sententi ꝙ primā.*
24 *Iudex potest ex suo officio condemnare partem in expensis factis non plus post, sed etiam ante litem contestatam.*
25 *Condemnatio expensarum etiam respectu unius articuli, potest reseruari in fine causæ, & nu. 26.*
A condemnatione expensarum, non potest appellari, quando pars nō appellauit ab illa pronunciatione, super qua, vel ob quam fit talis condemnatio expensarum; nisi iudex excederet modum in taxando.
Condemnatio expensarum, post diffinitiuam non potest fieri; nisi per totam illam diem; sed post interlocutoriam potest reseruari usque ad finem causæ.

CAP. XLIIII.

1 **Sæpe contingit.** † Si appellatio recipitur a iudice, vel approbatur a parte, terminus ad eam prosequendam præfixus, obtinet vicem peremptorij, vt in absentem procedatur, ac si peremptorie fuisset citatus; nec talis terminus præueniri potest ab aliqua partium hoc dicit. Diuiditur. Primo ponit constitutionis causam. Secundo statuit, ibi: Præsenti, in qua sex facit. Primo statuit, vt appellatione recepta, terminus habeat vicem peremptorij. Secundo ibi: Quod si forsitan: quid si interposita prouocatio nō fuerit recepta. Tertio, ibi: Saluis: saluat quæstiones disponentes super desertione appellationis. Quarto ibi: Quicquid, declarat primum dictum huius constitutionis. Quinto, ibi. Si quis, punit præuenientem terminum. Sexto ibi: Hoc autem, constitutionem determinat. Casus literalis. Aliqui appellant ad sedem apostolicam: sed propter defectum alterius partis non prosequentes appellationem interpositam, nec per se, ne per aliū; vel forte ex malitia procuratorum mandatum occultantis, lites quæ de facili possunt terminari, remaneant indecisæ. quia si iit quæstio iuris, illa posset citius expediri, cum probationes ibi non sunt necessariæ. & si esset quæstio facti, de leui posset partibus præsentibus comprobari. vnde licet super hoc olim statutum fuerit in Lateranensi Concilio, vt in quocunque negotio quis appellauerit; & ille qui appellatus fuit, venit, appellante minime comparente; appellans debet appellato condemnari in expensis: sed quia propter hoc lites nihilo minus prorogabantur, statuit Innocent. 3. vt si huiusmodi appellatio, vel a iudice recepta, vel a parte fuerit approbata, iudex terminum statuat appellanti; ita ut si intra terminum appellationem non fuerit prosecutus, eo lapso peremptorij edicti vires obtineat terminus assignatus; vt ex tunc in absentem perinde procedat, ac si peremptorie vocatus fuisset ad iudicium, quòd si appellatio interposita malitiose, recepta vel approbata non fuerit, nihilo minus vigorem suum obtineat; cum appareuerit legitime prouocatum, saluis constitutionibus promulgatis de appellationibus post sententiam: quia tunc illis non prosequentibus appellationes suas, post terminum appellationi prosequendæ præfixum, rata manet sententia, quæ fuit appellatione suspensa, verumtamen quicquid possit proponi contra appellationem peremptoriam ab absente ad sui defensionem; & illud idem proponi possit aduersus huiusmodi appellationem. In fine dicit si quis præuenerit terminum appellationis, & veritate tacita literas impetrauerit, careat impetratis, & in ex-
2 pensis parti alteri condemnabitur. Bernardus. † Not. primo ibi. Ex malitia respōsalis &c. quia si citatur dominus, & ipse mittit procuratorem, qui non comparat, seu occultat mandatum, condemnabitur dominus in expensis, tanquam contumax: secus dic, si procurator fuisset contumax post litem contestationem; quia tunc ipse condemnabitur, vt in l. vltima, ff. si quis ius dicent. non obtemp. §. procurator, & hoc intellige, si fuit citatus procurator, qui fuit litem contestatus: secus, si fuit citatus dominus; quia tunc nemo erit condemnandus, quia debuit citari procurator, qui fuerit in iudicio, de quo vide quod nota. Bartol. in l. j. C. de senent. & interlocuto-
a omn. iudi. & in l. mutari, in fin. ff. de procu. & de hac materia, dic, ut plene nota in capitu. j. vt lite non contesta. & prædicta voluit Innocen. hic. Secundo not. quòd si appellatio recipitur a iudice, vel approbetur a parte; tunc causa appellationis
b est in curia; vnde non [b] sufficit tunc mittere procuratorem ad impe-

ADDITIONES.

a ¶ Materia. Et vide omnino Bal. in auth. hodie, in 2. col. C. eo.
b ¶ Vnde non. Quid sit effectus, quod causa dicatur esse in curia, vide hic D. Ant. in 13. col. ver. effectus autem, & in c. veniens, in pen. col. de renun.

a impetrādū [a] literas, sed oportet quod sit procurator ad totam cām appōnis pertractādā. Tertio not. qđ nō delatio iudicis, vel reprobatio partis nō impedit vires appellationis; sed tūc causa nō dēr in curia. & ita intellige ver. Quod si forsitan, & de hoc
3 j. plenius. † Itē not. qđ quæstio iuris nō indiget probatione; &
b per hoc inferē, qđ positioni iuris [b] non est rndendū; quia quod
c non est probabile, nō est punibile, de quo vide gloss. in c. fin. de confess. lib. 6. per gloss. & Docto. in l. 2. de iura. cal. Hoc tñ intelligē qñ ius est scriptum, vel esset ꝓsuetudo, de quō dicendum, vt plene no. Bar. in d. l. 2. & de materia ī Spec. in tit. depositi. §. postremo, ver. 2. Itē not. verbic. Saluis, qđ licet possit procedi ꝺ appellātē nō comparentē in termino; nihilominus si appellatus nō vult ꝓsequi, appellatio est deserta, & declara, vt j. latius dice
4 tur. † Not. in ver. Quicquid, quod id, qđ allegari pōt ad excusandū ꝓtumaciā respectu citationis hominis, allegari pōt respectu citationis iuris. No. in ver. Si quis, ꝙ terminus ꝓfixus a iudice a quo, ad appōnem ꝓsequēdā, impedit ēt appellātē; vt ante lapsum terminū ꝓsequi non possit. Vltimo not. ꝙ ista constitutio hēt locum tam in appellationibus iudicialibus, quā extraiudicialibus: & expone ſram in fin. ibi: In litibus, id est ī appellatio-
5 nibus interpositis extra iudiciū, & ibi; Iudicis, id est appellationibus interpositis in iudicio. Ex quo inferē, † quod verbū litis ve ificatur ēt in contēstione extraiudiciali, probatur in c. forus, j. de verb. sig. Et hæc not. propter statuta facientia mentionem de litigantibus, seu de litibus. In glos. prima, in fi. idem dicit Inn. in appellato: & dic quod ideo forte glo. exposuit, de appella. qa hæc ꝓstitutio in prime. refert se ad c. reprehensibilis. s. cod. vbi tñ disponitur de appellante, & non comparente. Sed dic, qđ ibi appellans non comparens, puniebatur in expensis; quia ve-
6 xauit appellatum in veniendo; sed appellatus non puniebatur vigore illius constitutionis; nisi prius fuisset citatus. nam appellatio non erat in curia ante istam cōstitutionem. † Hodie autē si appellatio recipitur a iudice, vel approbatur a parte, tunc ꝺ appellatum absentem, ꝓceditur. vñ effectus huius ꝓstitutionis habet locum in vtroq; hoc apertissime voluit gloss. in versic. abſentem, licet gl. in versic. qui appellauerit, aliud dixerit in ap-
7 pellato; & minus bñ, vt ibi dicetur. † In gloss. in versic. iuris qstio, in fin. Ex hac gl. iūcto text. nota, quod etiam vbi est quæstio iu-
d ris, dēt pars citari, c & ratio est, quia forte absenti cōpetit aliqua defensio, tendēs ad offuscationem illius iuris, vel forte allegabit consuetudinem in oppositum, vel quid simile. Vide in simili bonā glo. in c. primo, de officio deleg. lib. 6. & quod dixi in c. cum sit Romana, ſ. cod & credo tex. procedere etiam in alio iudice in feriore. citra Papam; quia licet præsumatur omnia hſe in scrinio pectoris suiſtñ id quod est iuris; non subijcitur probationi ꝓsumptionis, nisi tñ id quod est iuris; non subijcitur probationi facti. sed ideo tex. dicit. Apud nos, & c. quia sepe super intellectu alicuius iuris sunt opin. de quibus inferior potest multū dubitare; vt in c. literas, ſ. de restit. spolia. & in c. capellanus. de fer. Sed
8 hæc omnia cessant in principe, cum de nouo possit legem con dere, & antiqua sunt clarissima apud eum. † In gl. in ver. factio, in fin. no. gl. iūcto tex. pro statutis disponentibus super facili probatione habēda. nam facilis est probatio, quæ fit per instrumēta, vel per testes ꝓsentes, vel per ꝓfessionem partiū: & vide ꝙ
9 not. in cap. cum ad sedem, de restitu. spolia. † In gloss. in ver. aliquis appellauerit, ibi secus est de appellato, & c. Hæc glo. videtur sentire primo, quod dispositio huius cap. non habet locum in appellato; & quod appellatus debet citari, vt sentit ibi, prius citato &c. sed ꝺ rium est verū; quia hęc ꝓstitutio prouidit, tam ꝺ appellantem, quam contra appellatum, vt patet ibi. In absentē perinde procedatur. Et hoc apertissime voluit gloss. in versic. absentem, & hoc idem probatur in ver. Si quis autem, vbi generaliter diponit: sed dictum gl. potest procedere, si appellatio non esset recepta a iudice, nec approbata a parte; tūc enim appellatus non tenetur ire, nisi citetur. In eadē gl. ibi: Et no. ꝙ qui appellat, hęc gl. vſque ad fi. ponit tenorē illius c. j. c. ti. li. 6. Sed ad
uerte; quia illud. c. primum solum requirit ꝓsensum appellati, vt causa sit in curia. Sed tex. hic vī velle, vt sufficiat delatio iudicis. Sed ꝺclude sic, quod quātū ad deuoluendū articulū appōnis sufficit delatio iudicis, vel ꝓbatio partis per istū tex. q loquit alternatiue; sed quo ad hoc, vt appellans teneat deferre omnia munimēta cāę, vt omisso articulo appellationis possit procedi in principali, nō sufficit delatio iudicis; sed requiritur ꝓsensus appellati. Et an requirat consensus appellantis, vt ꝓcedat omisso articulo appellationis: dic vt no. ibi Io. An. post Inn. vbi ꝺclu
10 dit qđ non. De hac materia vide Domin. de Rot. dec. 98. aliās 209. vbi in effectu volunt. qđ præmisi, & allega. Inn. in c. interpo sita, j. cod. In gl. in versi. Obtineat, in fin. † Sed ꝺ tex. fortiter sic opponitur. Si appellans non fuit prosecutus in termino, ergo appellatio fuit deserta, sine sit appellatum a diffinitiua, siue ab interlocutoria, vt in c. personas, & c. cum sit Romana. ſ. cod. ergo iudex ad quem, non potest amplius se impedire, vt in dictis utribus: cuius ꝺrium innuit ista litera. Sol. multa possent dici. breuiter concludendo dic, quod si appellans, & appellatus nō prosequūtur in termino, habēt locum ꝺria; adeo quod si post terminum vellent prosequi appellationem; non minus censebitur sñam trāsiuisse in rem iudicatam: quia partes non possunt huic transitui in rem iudicatam renunciare, vide text. in cle. si appellationem, eod. titul. & ibi gl. 2. Si autem appellans nō prosequeretur ī termino, appellato prosequente; tunc quoad appellantem deserta est appellatio, & appellatus habet facultatem approbandi desertionē, vel petēdi, vt ꝓcedatur in cā appellationis. Vt quia vult petere confirmationē, seu reformationē sñæ, & condemnationem expensarum; & in hoc casu proprie loquitur tex. iste, maxime dum refert se ad c. reprehensibilis, ſ. eo. qđ loquit de appellato prosequente. Et aduerte, quia si est appellatū ab interlocutoria, satis dr appellatus ꝓsequi, si cōparuit in termno; maxime si literas in termino impetrauit, qđ voluit Fed. consilio 140. de hoc dico casum esse hic. Nā hic solū cōparuit appellat⁹ in termino: & nihilominus dr. ꝙ post terminum pōt ꝓcedi ꝺ absentē. Et idē dico si fuit a diffinitiua appellatū, ex quo ꝓparuit in termino hoīs, vt hic, poterit. n. postea finire appōnē ī termino iuris: nō tñ reputo vtile appellato ꝓcedere.

ADDITIONES.

a ¶ Impetrandum. Et intellige hoc in omni cā appellationis, ét si cā sit, non bñficialis: nam causæ beneficiales de sui natura sunt tractandæ in curia, vt in cle. cām. de ele. & in c. 1. eo. tit. de ele. lib. 6. item intellige istum tex. de parte appellata, secundum Inno. hic, quia approbatio partis appellantis, non sufficeret, quia dēt esse in facultate appellantis, quod ea deuoluatur ad curiā, & per quæ verba, seu quando dicatur iudex deferre appellationi, vide hic Imo. & sing. determinationē Bald. in rep. l. edita, C. de eden. in pen. char. in prin. vbi dicit, quod si iudex dicat admitto, vel defero, si & inquantum de iure teneor, & non aliter, quod tunc iudex censetur detulisse, sicut de iure erat deferendum, pro qua determinatione consuluit ēt Ang. consi. 183. inci. in causa accusationis, col. 3. quod no. in alijs vero terminis de virtute prædictæ clausulæ, si & inquantum de iure teneor, vide ꝙ Do. in l. fi. qñ. de leg. 1.
¶ Si iudex admittit nō admittēda, ét adiecta ista clausula, si & i quatū, talis ad missio nihil operat, & hī ꝙ nō fcā, ita Bar. in l. fi. qñ, in fi. prin. & ibi Io. de Imo. ff. de le. 1. & vide Bar. in l. ambitiosa. 1 ver. quæro q. d si in reformatione, ff. de decr. ab or. fac. & in Lille, a quo, in § si de testamento, in verficul. quæro quid operatur, ff. ad Treb. & vide Rom. in consilio 56. & nor. Doct. in cap. constitutus, de app. & vide Bal. in l. generaliter, in §. sed & iuramento, in 1. colum. de re. credi. vbi dicit, quod ista clausula, si & inquantum, facit, quod ea quæ fuerunt admissa, dicantur esse de actis: & habetur in c. præsentium, de testi. & de huiusmodi clausula, vide Bal. in l. 1. in vlt. colum. C. quomodo & quando in. vbi dicit, quod debet exponi de iure, & non de facto.
b ¶ Quæstio iuris. Vide Bar. & Mod. in l. præscriptione, C. si contra ius vel uti. publ. vbi dicit, quod positioni iuris, non est respondendum, quando est ius scriptum; secus si est ius consuetudinarium, de quo vide Laudr. de Orta. in c. quoniam contra fallam, in ver. responſiones, in 2. col. sup. de prob. & Do. Franc. Cur. in trac. positionum. in 13. breuiloquio. Seb. Sap.
c ¶ Positioni iuris. Et quod non debeat fieri positio iuris, tenet gl. in l. non fatetur, ff. de confes. imo plus ibi dicit Bar. circa fi. illius l. quod si fiat positio iuris, contra ius, & aduersarius respondeat confitendo, illa confessio ei non præiudicat. Item adde omnino hic, quod fin. dicit Ang. in d. l. non fatetur, in fin. vbi dicit, quod bene potest fieri positio æquitatis, seu iuris æqui, & hoc dicit esse de mente l. 2. ff. de iu. & fa. ign. & est no. ad deducendum in practica in materia speciali, vel coram arbitratoribus, cum quibus seruatur æquitas, vt fiat positio æquitatis contra rigorem iuris scripti. Et quod non sit respondendum positioni iuris, tenet etiam Ang. in l. 1. in fi. 1. col. C. de confes. idem tenet Domin. 19. dist. in sum. circa fi. & ad hoc allega. gl. in c. 1. in fin. 3. q. 6. de quo vide late in l. ornamentorum. ff. de aur. & arg. leg. & Oldra. in consi. 253. & per Do. Phil. de Peru. hic in 2. colum. & late hic per Do. Ant. in 2. col. cum seq.
¶ Circa istam materiam positionum, vide per Spec. in tit. de teste, in §. nunc videndum, in versic. sed pone ago. & ibi per Bald. in addit. & per eundem Spec. in tit. de posi. in §. 3. in vers. fiunt quoque, vbi dicit quod possunt fieri tam ab actore, quam a reo: sed prius debent fieri ab actore, nisi iudex ex causa statuat vtrique parti terminum ad ponendum, & probandum, quod etiam voluit Spec. in eo. ti. de posi. in §. 3. vers. hoc quoque, & habetur per Alex. in l. si non fuerit, ff. de iureiur. Ant. Franc.
¶ Et adde, quod positioni iuris regulariter non est respondendum; ita Bald. in l. 2. §. quod obseruari, C. de iur. cal. in 7. col. & not. Bar. in l. non fatetur, in fi. 1. col. ff. de confes. & vide glo. & Bar. in l. 1. in 2. col. ad fi. C. de confess. vbi dixit quod si tali positioni responderetur, responsio non releuaret ponentem, & vide Oldr. in consi. 243. & illud intellige verum, quando positio esset de iure scripto: secus, si esset de iure non scripto, puta de consuetudine, quia tunc tali positioni esset respondendum, ita Bal. in rub. C. quæ sit long. consu. ad fi. & Bar. idem voluit in d. l. non fatetur, de confes. vbi et dixit, qđ positioni iuris municipalis, vel extrauagantis, debet responderi, & debet probari, si negetur, ita Bar. in l. præscriptione, C. si contra ius vel uti. publ. in vlt. col. & in l. de quibus, ff. de legib. & quæ dicatur esse positio iuris, vide Bal. in d. §. quod obseruari, in vlt. col. & in addit. Spec. in tit. de posi. in vers. vbi positio. & vide Pau. de Cast. in l. eum quem tenere, in §. 1. de iudic. & gl. in c. 2. de confes. in 6. & Bal. in l. cum virum, in 1. nota. C. de fideicō. vbi dixit, quod positioni de præsumptione iuris debet responderi, & vide D. de Ro. in decisio. 108. in nouis, vbi dicunt, quod si fiat positio iuris, & illa admittatur, vel super illa recipiantur testes, valet talis testium depositio, quod est no. Vide omnino hic Do. Phil. de Peru. in 4. colum. vbi in casu isto tenet contra gl. & Panor.
d ¶ Pars citari. Contrarium sentit Bal. in l. postquam liti, colum. 3. C. de pact. & in c. cum inter vos, sup. de consue. & l. Imperator, colum. 1. in fi. vers. item posito, ff. de stat. ho. Pet. de Anch. in consi. clxij. incip. visis, columna secunda, Sebast. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dere,& ꝓsequ appłonē, sed melius est approbare desertionē, ne exponat se periculo ℨriæ sñæ, q̄ posset reportare in cā appłonis: & expēsas poteri ꝓsequ corā iudice a quo; vt dixi in c:re-
11 p̄hēsibilis, prius allegato.† Vide no. dictū Spe.e.ti.§. nūc videdū, ver, sed pone, vbi dicit, ꝙ si appellat⁹ impetrauit lr̄as in terio,& appellās postea ꝓarēs, velit appłonē prosequ, p̄or appellatus ℨdicere,& renūciare lr̄is suis: ga quoad appellātē appło fuit deserta: si tn̄ vellet absolutus prosequ audiet et appellās, ar. l. peteridæ, C. de tēp. in int. rest. & eorū, q̄ dixi s. eo. tit. in rub. Si aūt appelās ꝓpareret in terio. & appellatus nō; tūc casus est clarus; poterit. n. appellās petere, vt procedat in cā appłonis ℨ appellatū, ac si peremptorie fuisset citatus, vt hic: sed difficilius est, si iudex ꝓnūciat bñ appellatū, nūquid poterit procedere in principali sine alia citatione? de hoc dicā. ℨ. super gl. in ver. ac si peremptorie, ibi: Vt si lis nō est ꝓtestata, &c. Aduerte quia (vt dicit Io. An. & bñ) quoad decidēdū articulū appłonis, non est necesse ꝓsiderare, an sit lis ꝓt. vel nō: ga sine noua ꝓtestatione, p̄ot decidi articulus appel. sine sit appellatū ab interlocutoria, vt in c. interposita, ℨ. e. c. p tuas: sed ꝓside ratio gl. habet locū in ꝓcessu super negotio principali, vt si iudex prius ꝓnūciauit bñ appellatū & postmodū ℨ absentē procederet, ꝓut dr̄ in prin. gl. Sed dicit Io. An. & credo ꝙ bene, no uā citationē requiri ad hoc, vt possit ꝓcedi sup prin. nisi in casu c. j. de ele. lib. 6. & c. cordi, e. ti. & li. & tota uis qōnis depēdet ab intellectu illorū verborū, ibi: Ac si peremptorie vocatus, &c. Nā si p̄fixio termini hēt vim peremptorij quoad articulū appłonis, & cām principalē, tūc bñ diceret gl. Sed certe de mēte literæ nō est, nisi citare respectu articuli appłonis; cū tn̄ hic loquatur de articulo appłonis. Hoc vī ēt probari in d. c. cordi, arguēdo per locū a spāli. An aūt in casu illius c. requiraf citatio sup
16 principali. Io. An. sentit hic ꝙ nō; sed dic, vt plene no. per D. de Ro. dec. 119. & ut no. in d. c. cordi, q̄d hic omitto, ga esset legere illud c. In ea. gl. ibi. Iudex p̄ot facere gratiā, &c. No. bñ ista gl. pro litatione notabili ad c. ꝓsuluit; de of. dele. ꝙ iudex possit facere gratiā ꝓtumaci; & expectare in sequētē die; nisi ius sit acqsitū parti puta qa per nō ꝓparationē in terio deserta est appło, q̄d bñ notabis. In gl. in verbo. Saluis in fi. p̄odera bñ hāc gl. nā vī velle ponere dr̄iam respectu desertionis, inter appłonē interposita a diffinitiua, & ab interlocutoria: sed nō ista do in verbis, dic nullā in hoc esse dr̄iā. Nā, si neuter prsequir appłonē in termino hominis, vbi p̄fixus est, vel in terio iuris, vbi terius hoīs nō fuit p̄fixus, quælibet appło est deserta, vt ꝓbat in c. p̄sonas, & c. cū sit. Rom. s. eo. sed altero in termino prosequēte non est deserta appło, ēt post terminū, vt s. dixi, sed forte gloss. sentit, ꝙ hęc ꝓstō nō hēt locū in appłone interposita diffinitiua. D. Ant. dicit, q̄d nō videt cām restringēdi. cū tex. loquaf indistincte, &
12 no. bñ hoc dictū D. An. † Sed vide Spe. eo. tit. §. qualiter, ver. porro, vbi latius attingit hūc articulū. Et vī tandē ꝑcludere, ꝙ dela tio iudicis nihil operaf in app. diffinitiua; ga nō p̄ot iudex non differre, per c. non solū, eo. tit. li. 6. sed si appellatio approbatur, a parte; tūc sentit, ꝙ p̄fixio termini hēt vim peremptorij: & hoc dictū est valde no. & æquū. Sed difficultas est, quare hic Papa tn̄ saluauit ꝓstitutiones loquētes de appłonib. interpositis a diffinitiua; cū eadē sit ratio in appłonib. interpositis ab interlocutoria, vt inducatur desertio ex nō prosecutione? Credo ꝙ ver. Saluis, ꝓprie habuit respectū ad processum, qui omnino est futurus super principali: sed in appel. a diffinitiua, nō est necesse, vt
13 procedaf ad vlteriora, si appellatus vult ꝓtentari desertione appellationis.† Nunquid aūt iste terminus habet vicē peremptorij respectu iudicis a quo, neutro prosequēte appellationē. Gl. fin. in c. personas, supra eo. tit. sentit, ꝙ sic; & etiam Hostien. sed non puto hoc esse de mente literæ, per principium huius cap. vbi fit prouisio respectu iudicis, ad quem: fateor tamen ꝙ iudex, a quo, poterit procedere appellatione deserta, etiam sine noua citatione, non per hoc c. sed per alia iura, ut in c. directæ, & quod ibi dixi. sup. eo. & per id quod leg. & no. in c. cum qui. de dolo & contuma. lib. 6. dixi plene in c. cum causa, de re iudi.
14 vbi vide.† In gl. in ver. sñæ, ibi: Sed hoc non est verum in sententia excommunica. & c. dicit Io. And. hoc procedere, quando appellatio sequitur sententiam, tunc enim bene est diuersitas inter sententiam excommunicationis, & alias sententias, ga effectus aliarum sententiarum bene suspenditur per appellationem, ut in l. furti, ff. de his qui nota. infa. hic alle. & hic in tex. nostro, sed effectus excommunicationis non suspenditur, vt c. pastoralis, ℨ. eo. sed vbi appellatio præcessit sententiam, non est differentia inter excommunicationem, & alias sententias: quali vellit dicere; ꝙ sñia, quæ sequitur appellationem legitimam, non conualescit per desertionem appellationis, vide tex. no. in c. li-
a cet,[a] de senten. excommu. lib. 6. & quamuis ille tex. loquatur in excommunicatione, idem tamen est in alijs sententijs, ut habes in gl. ord. quam semper tenebis menti. Probatur ratione: si appellatio fuit legitima, habuit suspendere iurisdictionem iudicis, vt in c. si a iudice, eo. tit. lib. 6. adeo, ꝙ appellās dr̄ facere se exemptū, quoad illā cām a iurisdōne iudicis, a quo, vt dicit tex. no. in c. directæ, ℨ. eo. et sñia, vel alius actus sequēs appłonē lis. mā est nullus, ad hoc c. nō solū, eo. tit. li. 6. ergo per desertionē appłonis nō ꝓualescit, vt reg. nō firmaf de reg. iur. lib. 6. Pōt ergo deserens appłonē allegare nullitatē actus, ad cuius probationē poterit doceri de pēdētia appłonis. Et idē dicēdū, si appellās renūciet appłoni suæ, vt actus gestus pēdēre appłone lītis non fit nullus. Idē volūt Do. de Rot. dec. 126. & vide Arch. 8. q. 4. in summa, vbi aūt appło sequīr sñam; merito per desertionē tractū retro effectus sñæ; qa sñia a prin. fuit valida; & tn̄ eius effectus fuit suspēsus per appłonē, deserta ergo appłone, ga cessauit cā suspēdens, remanet sñia in priori statu. In ea. glo. ibi: Sed pone, aliquē epm̄ depositū &c. No. istā gl. vsq; ad finē; & idē in effectu tenet gl. 8. q. 4. in summa, & cōiter approbatur a Doct.
15 † Ex qb. gl. no. primo, q̄ sñia dispositionis suspendīr per appłonē sequentē. Et aduerte licet nemo pōderet, nā videref dicēdū ℨriū, cū depositio ab ordine ꝓtineat in se suspensionē: ga depositio est perpetua remotio ab altaris ministerio; suspēsio ad tps, vt in c. at si clerici, de iud. sed suspēsionis sñia nō suspēditur per appłonē sequentē, vt in c. is cui, de sen. exc. li. 6. ergo fortius idē dicendū in sñia depositionis. Sed saluādo istas gl. possumus dicere, ꝙ speciale est in trib. sñijs censuræ, vt nō suspendant per appłonē sequentē, vt in c. is cui, præal. facit c. ℨrenti, de ver. sig. hoc iō ga sñiæ cēsuræ sunt medicinales, & veniūt principaliter ad corrigēdū aliquē, vt in c. j. de sen. exc. li. 6. vñ ne ꝓtextu friuolæ appłonis impediref correctio, fuit inducta illa specialitas in eis sed sñia depōnis nō est sñia censuræ, vt patet in d. c. q̄rēti, nā ibi imponit in pēnā maximā, vt in c. tuæ, de pe. vñ cū sit res gauisa mi p̄iudicij; & cesset ratio p̄al. debet suspēdi per appłonē, sicut
17 cæteræ sñiæ.† Ex quo posset attentari vnū nouū dictū, ꝙ si fiat pensio infligitur alicui in pēnā, q̄d fieri p̄ot, iuxta no. per Inn. in c. j. de excess. præl. in c. ad hæc qm. s. eo. dixi in c. reprehensibilis, s. eo. quod tunc talis sñia suspensionis, suspendatur per appellationem sequentem, non enim potest tunc dici medicina. Vt de simile: qm̄ iura communiter disponunt, vt suspensio ab officio non fiat sine monitione precedente, vt in c. j. de sen. exc. li. 6. & in præl. c. reprehensibilis; & tamen vbi infligitur in pēnam non est necessaria monitio, vt no. Inn. in locis præal. & sic posset litari dictum c. is cui. Secundo, principaliter no. bonam limitationem ad l. furti, ff. de his qui no. infa. quod licet appellationem non prosequens retro efficiatur infamis, si sñia infamans
17 bat; actus tn̄ gesti medio tpe ratione publici officij, non re-
b tractantur, facit l. Barbarius Phil. cū materia sua, ff. de of. prætō.
c † Extra b gl. quæro, nunquid non prosequens appellationem a possit

ADDITIONES.

a ¶ Licet. No. ad ampliationem c. licet, de sen. excom. quod non solum sententiæ censuræ; sed etiam alia iudicialis lata post appellationem est nulla; ideo non ratificatur, licet appellatio sit deserta, & idem dicit D. Ant. hic, & in c. cum venissent, in 6. col. de eo, qui mit. in pos. & vide Bal. in c. cum olim, in 1. col. de dolo & contuma. vbi dicit, quod post lapsa fatalia appellandi, non potest quis prosequi nullitatem attentatorum, & alle. Arch. viij. q. 3. c. quod autem, quem etiam alleg. & hic iste. Do. de Rot. deci. 357. in ordine meo tertiussimo.

b ¶ Extra. Vide alle. per Alex. in l. illis. § fi. ff. de dam. in fec. & per. And. Sic. in c. pastoralis. § quia verbo. sup. de off. dele. & in cons. 12. in quarto, vol. vbi plura. Seb. Sap.

c ¶ Appellationem. Deserens appellationem, nihilo minus pōt agere contra dicem, ut puniatur, quia fecit litem suam, vel quia detulit appellationi. Tu esset si non appellasset, ēt si sñia transisset in rem iud. quia poterit agere contra iudicem, ℨm gl. quam sic ibi intelligunt Doc. in c. pastoralis, § quia verbo in fi. gl. mag. de off. dele. & adde q̄ de ista doctrina Io. And. meminit Pan. de Anch. in c. 1. in fi. de re iudi. in 6. & idem quod hic dicit, tenet Bal. in l. fi. C. de re iud. in ver. quæro si ferunt, & alle gl. in d. cap. pastoralis. & idem dicit Inn. in c. facro, in gl. sua, quæ est super ver. revoca. de sent. excommunicat. & vide Bar. in disputa. sua. inci. a sñia iudicis, qui per imperitiam iudicantis & aliud q̄ ēt q̄n sñia transiuit in rem iudic. ita q̄ non pōt appellari, tñ ille contra quem est lata, poterit petere restitutionem in inte. ex clausula generali qua mihi &c. illud fuit dictū Host. quem sequuntur ibi cōiter Doc. excepto D. Ab. in c. significantibus, de pur. vul. & adde quod hoc dicit, & tenet Ang. in l. 4. § in eum, ff. de dam. infe. & alleg. Inn. in c. sæpe. & idem Bar. in sua disputa. quæ incipit a sñia iudicis qui per imperitiam iudicauit & Bald. in l. seruare, § præfici, in 28. q. ff. de off. procon. & Bald. in c. j. de pace iura. & sequitur Ro. prædictas omnes quotas, allegando in d. l. 4. § in eum, in verb. quod licet pars non appellauerit a sñia iudicis, ita dicit Bal. in l. item si res in fi. prin. ff. de app. & in l. fi. in prin. ff. quod quisque iu. & Ang. in l. filiusfa. § de iudi. & Imo. in c. fi. de empt. & vend. & Bal. & Ang. in d. l. in prin. ff. quod quisque iur. Item de qōne hic posita per D. Ant. vide per Bal. in c. fi. in verb. scias tñ, tit. quo temp. mil. inuest. pe. de quo vide ēt per Ang. in consil. suo 186. quod incipit, nunc videndum; & ad prædicta bene facit quod not. Bar. post gl. in l. j. ver. quæro an imputetur, ff. quod quisque iu. vbi dicit q̄ licet pars non appellauerit a sñia, in qua iudex statuit ius iniquum, per hoc nō cessat, quin iudex teneatur hoc eodem iure iniquo, vti contra se. Item adde, quod quando dicit dispositio, q̄d omnino debeat stari sñiæ alicuius, siue sit æqua siue iniqua, tñ si iudex inique per dolum pronunciat, contra eum pōt agi de dolo, & ad hoc est tex. cum gl. sua in l. fi pp iudicii. § planes. ff. si men. fal. mo. di. & vide ad idem Bal. in l. cum duobus, § fi. ff. pro socio.

possit agere ℨ iudicē, ꝙ inique, siue p imperitiā condēnauit eū, vī quod non; quia non prosequēdo renunciauit appellationi, & per ꝓsis videtur purgasse omne vitium sñæ; & renūciasse appellationi, cū accessorijs, arg. c. solicitudinē, ℨ. eo. ℨrium tenēt hic cōiter Doc. quia ex quo hēbat iste duas vias, vnam p appło nē, aliam agēdi ℨ iudicem, Inst. de obl. quæ qua. ex delic. nasc. in prin. renunciando vni, nō vī renūciasse alteri. allegant l. ℨ maiores. C. de inof. test. vide bo. tex. in simili. in c. ex tuarum, de autho. & vsu pall, & l. si domus. ff. de ser. vr. præd. vide Inn. & Ioan. An. in c. sacro, de sen. excom. vbi idē volunt, q̄d si fuit appellatū bis, nō licuit tertio appellare, vt no. gl. in c. pasto, § quia vero, s. de off. dele. Ista. n. est alia via agēdi, iō non ob. exceptio l. cū q̄rit. ff. de exc. rei iud. Idē dicit Bart. in l. j. de app. & in l. fin. ff. de var. & extraor. cog. vbi ēt tractat, q̄d de arbitratore, cōsiliario, & in similib. & de his vltimis vide q̄d dixi in c. iudicante, de pser. & in Spe. de requisi. ℨ filij, § j. ver. consiliarij, &c. dicit Io. An. hic, si vult agere ad pēnam, quia iudex nō detulit appellationi legitimæ iuxta no. in c. de priore, s. eo. nam potest agere, nō obstāte desertione appłonis.† In gl. in ver. careat, in fi. Io. An. & cōiter Doc. sequentes. reprobant gl. dicētes & bñ, istum terminum hoīs cōputandum in termino anni qui indulgetur a iure. Nā terminus hoīs succedit loco termini iuris. Hinc est, q̄d lapso hoīs termino, deserta est appło; nec expectat lapsus termini iuris, vt in ca. personas, s. eo. Sed aduerte, quia, ℨ hanc gl. puto esse casū expssum, in c. cū sit Romana, s. e. vbi dicit tex. q̄d iudex ex eā potest abbreuiare terminū iuris; ergo ꝓputat in anno alias nō esset abbreuiatio, sed elongatio. Item quia terminus p̄signat in odiū appellatoris, vt in c. puenit, s. eo. Sed si compararet in anno, cedet sibi ad ꝓmodū, ℨ c. & si necesse. ℨ. de dot. post diuor. rest.† In gl. pen. ibi; Punit in expēsis, vide Fed. consi. 156. vbi dicit q̄d pœna ꝓtumaciæ in hoc est duplex: nā procederet ℨ absentē, vt in ver. pūti; & ēt condēnabitur in expēsis tanq̄ ꝓtumax. Aduerte ex hoc, q̄d sentæ, q̄ vbicunq; pōt procedi ℨ absentē contumaciter, quia condēnatio expensarū fit rōne interesse partis, l. sā cimus, C. de iu. sed nullū interesse pōt pars ptēdere, si procedat ℨ absentē. ergo nō dēt hīc locū condēnatio expsarū; sed potest fieri eōdēnatio expēsarū in fi. cāæ, quia victus victori, &c. Vide pro hac mā gl. no. in c. j. de ele. lib. 6. in fi. & p Io. And. in nouel. dicā plene in c. fi. de dol. & ꝓtu. ideo reuertēdo ad tex. nr̄m dicerē, q̄d si pōs facit procedi in cā ℨ absentem, non hēbit locū condemnatio expēsarū, nisi in fi. cāę, si obtinebit i cā appłonis.
20 † Extra gl. q̄ritur pro declaratione tex. quid intendit ifra, in ver. Q̄d si, vbi dī, q̄d si prouocatio malitiose non sit recepta vel reprobata, nihilo minus dēt hīc vigorē. Sed q̄dā intelligūt, q̄d hēt vigorē añ, si fuisset recepta, vel approbata; ne malitia iudicis, vt parris, noceat appellāti. Sed hæc opi. cōiter nō tenet; cōis intellectus, & ēt verus est, q̄d si appło recipit a iudice, vel approbat a parte, p̄fixio termini hēt vicē peremptorij, vt in ver. præsenti. Si vero malitiose nō recipit a iudice, vel parte, hēbit nihilo minus vigorē quoad retractationē attentatorum; qm̄ appło ltima suspēditur iurisdictionē iudicis, retractabit ergo q̄cq̄d gesserit post appłonē, si receperit, vel nō, vt in c. nō solū, eo. tit. lib. 6. Sed nō hēt
21 vigorē, vt termin; p̄fixio hēat vicē peremptorij; vñ nō tenet appellatus ꝓparere nisi citet, p hoc c. p tuas, ℨ. eo.† Secundo q̄rī, nunquid si terminus ab hoīe nō fuit p̄fixus, hēat locum iste tex. in termino iuris; vt sic terminus anni hēat peremptorii, q̄d q̄d nō. Ho. stien. tenet istū tex. procedere indistincte, cū indistincte loquaf. Io. An. sequīr primā opi. Mouef, qa terminus hoīs, p̄signat ad appłonē inchoandā; meritō hēt vicē peremptorij, vt ꝓcedat in cā. terminus iuris. s. anni p̄signat ad appłonem ꝓsequēdā, & finiēdā, vt in cle. ficut, eo. ti. iō nō p̄ot hre vicē peremptorij; quasi sentiāt, quod post lapsū illius termini iuris, nō est locus prosecutionis, cū rata maneat sñia. D. Ant. dicit q̄d p̄ot hre locū in termino iuris, in casib. in quib. p̄ot procedi post terminū iuris; & obscure loqr. sed vult dicere, q̄d si altera pars ꝓparuit i termino iuris; qua tunc p̄ot ꝓsequi post terminū, hēbit ille terminus vicē peremptorii. Sed nō credo hoc procedere, qa iste tex. vult, q̄d ꝓcedat post terminū; ergo sequeref. q̄ appellans, vel appellatus posset differre cām vsq; ad vltimum diē anni, q̄d est falsum, nā si est appellās, dēt prosequi tali tpe, q̄d possit finire intra annū vt in d. auth. ei qui, si aūt est appellatus, oportet, q̄d cōpareat saltē p mēsem ante finē anni, vt in d. auth. ei qui. & 2. q. 6. c. ei qui. s. appellator; ergo iste tex. nō hēt locū in termino iuris. Ad idē adduco tex. hic expssū in verſ. Si qs aūt. vbi dr̄ q̄d neutra partiū p̄ ꝓuenire istū termin: ergo loqr de termino hoīs:
22 d. auth. ei qui. † An iudex p̄signēdo terminum ad appłonē prosequendam, videatur appellationi deferre, vt sic præfixio talis, habeat vicē peremptorij, prout hic dr̄; vt sic nō exigatur alia recatio, & termini p̄fixio, ponunī vt diuersa. Ad idē bñ facit iste tex. ibi de vtroque sit mentio principaliter, & sic sola p̄fixio termini, non operatur dilationem; & hoc tenet gl. or. in c. cū appłonibus, ℨ. eo. tit. lib. 6. vbi etiam per Doc. & arg. 2. q. 7. c. ei qui. §.
23 appellatore, & Do. de Rot. deci. 96. alias. 219.† Tertio hic q̄ritur de quibus expensis, p̄ot iudex ad quem, condemnationem facere. vide plene hic per Inn. Conclusio sua est hæc, ꝙ nedum potest condemnare in expēsis factis post appłonem, sed etiam in expensis factis post sñiam, & etiam ante sñiam, in causa principali, ratio, quia iudex ad quem, succedit loco iudicis, a quo: ergo sicut potest addere, & detrahere primæ sñiæ, vt in c. Raynu. & c. Raynal. de testa. eodem modo potest condemnare in omnibus expensis; si iudex a quo, minus bñ prætermisit. Itē, si p̄ot reuocare condemnationem expēsarum factam per iudicem a quo; ita & supplere, vbi ille minus bñ prætermisit. Et no. bñ hoc dictū in alio, vt officium iudicis ad quem, non vertatur simpliciter in pronunciādo male vel bene appellatū. sed p̄ot distinguere & reformare sñiam in aliquibus addendo, vel minuendo, vi-
24 de quod dixi super rubrica.† Vltimo, quærit Inn. vtrum iudex [a]
a ex officio suo possit ēt in expensis factis ante lit. cōt. p̄dēnare. & concludit quod sic. vnde, quemadmodum potest ex officio suo mulctare partem ante lit. conte. l. vna, ff. si quis ius dicen. nō obtem. eodem modo potest ex officio condemnare in expensis factis ante lit. conte. licet non fuerint petitæ per partē. & no-
b tabis semper hoc dictum. nam gl.[b] tenuit cōtrarium in c. fin. de do. & contu. dicendo ꝙ expensę factę ante lit. cont. veniunt iure
c re [c] actionis; & non officio iudicis; quia ea quæ fiunt ante litem contesta. non pertinent ad officium iudicis. ideo concludit, quod si nominatim petantur in libello, non potest iudex condemnationem facere, per l. ædiles, § item sciēdum, ff. de ædi. edi.
d Sed tenet primum dictum Inno.[d] quia ea, quæ fiunt post lit. cō testa. permaxime pertinent ad officium iudicis. Ita intellige. §. item sciendum. non tamen sequitur, quin & ea quæ ante fiunt, pertinent ad officium iudicis. nā (vt s. dixi) ex officio suo mulctat contumacem; & mulcta inducitur ex mero officio iudicis, vt not. Barto. l. 2. ff. li quis in ius vocat. non ierit. & multa alia ex-
25 plicant ex officio ante litem contestat.† Vltimo quæritur, pone quod iudex pronunciauerit super aliqua exceptione; & non condemnauit partem in expensis; nunquid possit post-
e modum vsque ad finem condemnare in illis expensis; Innoc. [e]
dicit

ADDITIONES.

a ¶ Vtrum iudex. Vide Abb. & Pet. de Anc. in c. finem litibus, s. de dol. & contu: Bal. post Bar. in l. fi. C. quando prouoc. non est necef. Seb. Sap.

b ¶ Nam gl. Cum qua tenet D. Ant. ibi, & Bar. in l. 4. § hoc autem iudicium, in versi. quomodo. ff. de dam. infec. Spec. in titu. de offi. ind. § deserit. in versi. post litem, cum versi. seq. & late defendit D. Alex. Imo. in l. properandum, § fin autem alterutra, C. de iud.

c ¶ Veniunt iure. Quo iure petantur expensæ, vide hic Dom. Ant. versf. fi. & in c. ex parte. in fi. versi. no. quod in causa, de refcrip. & vide Inn. in c. calumnia, in fin. de pe. vbi dicit, quod expensæ petuntur actione in factum, Et quo iure petuntur expensæ contra calumniosum accusatorem, vide per Saly. c. in l. qui crimen. versi. nunc aliqua. C. qui accusa. Et quod expensæ non possunt peti iure actionis, videtur firmare Do. Ant. in capitulo vnico, de plus peti.

¶ Quo iure petantur expensæ, & qua actione. Dicas, quod quandoque petuntur condictione ex l. eum quem temere, ff. de iudi. vel condictio ex l. non ignorat. C. de fru. & lit. expen. quandoque actione in factum, descendente ex edic. prætoris, ff. de bono. authori. in dic. possid. vel de eo qui mitur. in possess. causa rei seruā. quandoque etiam officio iudicis, de quo vide Specu. in titu. de dolo in § fin. in versi. verum, & in titu. de offic. iudic. in § 7. circa finem.

¶ Et adde, quòd quando per statutum, victus victori condemnaretur in expēsis, posset etiam peti, condictione ex statuto, vt per Bar. in l. non solum, ff. de rei ven. Ant. Fran.

d ¶ Imo. Idem tenet Sal. in l. properandum, § fin autem alterutra, C. de iud. qui dicit esse tex. valde peregrinum in Auth. de execu. in princ. vbi dat legitimū modum iudici prouidendi circa expensas, quæ ante lit. conte. processerunt; tamen tu aduerte quod in illo tex. non potest fieri fundamentum; quia ille tex. ibi in specie non declarat, quod iudex procedat, si expensæ petitæ non fuerintfam opi. tenet etiam Cyn. in l. fancimus, in 8. q. & ibidem Bal. per illum tex. C. de iudi. & late Imo. in l. fi. in pen. col. ff. de re iudi. Io. And. & Imo. in c. auditis, de procu. nunquid autem iudex qui potest ex officio condemnare in expensis non petitis, si non condemnet, teneatur parti, dic quòd non, ita tenent Cyn. & Bar. in d. l. properandum. § finautem alterutra, C. de iud. quia dato, quòd possit, tamen non tenetur imparti officium, si non petatur, p reg. l. 4. § hoc autem, ff. de dam. infec. & ideo cautela est, quòd petatur & secundum formam ibi per eos traditam. & cum eis tenent Ang. & magis communiter alij. Io. an. And. in addi. vt in tit. de expen. § fin autem, super versi. 1. & Dyn. & Barto in d. § hoc autem iudicium, & gl. fi. in c. fi. de refcri. & tenendo hanc partem, adde illud quod dicit Bal. in d. § fin autem alterutra, q̄ sufficeret petitio implicita, vel generalis; puta peto sententiam pro me ferri, quia tunc video re petisse, quod ferat sententiam tam super principali; q̄ super accessorijs. & sic super expensis, arg. l. fi. C. de an. exce. quod dictum sequitur, & reputat tenendum menti Pau. de Cast. & ibi sequitur simpliciter, D. Ale. de Imo.

e ¶ Inno. Et ipsum refert & simpliciter sequitur Pau. de Castr. in l. fancimus, C. de iudi.

¶ Inn. Vide Bart. referentem Imo. in l. terminato, C. de fruc. & lit. expen. refert Ias. in l. properandum, § fina utem alterutra, ver. secundo quæro, C. de in. ubi limita, vt per eum. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit notabiliter, quod sic; ga semper durat officiū iudicis, etiā per totū diē latæ īniæ diffinitiuę, vt in c.cū appellationib. eo.ti.
2 lib. imo plus dicit Inn. quod si pars non appellauit a pronunciatione super exceptione, nō poterit post decendium appellare ab illa cō.dēnatione expensarum; quia condemnatio ista est executio illius pronūciationis. vñ nō appellādo vr acquieuisse illi interlocutoriæ: nisi iudex excederet modum in taxatione, vel nisi pars posset probare, qđ probabiliter illā exceptionē ꝓposuit, argum. l.q solidum §.etiam, ff.de leg.2. & in c.1. in fi. de
26 ele.li.6.† No.semper hoc dictum; ex quo habes vnā bonam limitationē ad l.terminato, C.de fruc.& li.expen. & ad Auth. de iudi.§.oporter, & ad not.in c. . .vt lit.non conte.per Do. Ant. in fi.vt post sniam diffinitiuā nō possit iudex condemnare in expēsis; nisi per illam diem; secus in interlocutoria; tunc enim pōt vsque ad finem causæ. Ratio diuersitatis est, qa per diffinitiuā exspirat officiū iudicis; merito non potest postmodum habere rationem de accessorijs, sed per interlocutoriā non expirat officium suum, ideo &c. vide simile in c. quærenti, de of. deleg.

ADDITIO.

2 ¶ Appellauit. Si lata fuit interlocutoria, a qua nō fuit appellatum tempore de bito, si postea lapsis. 10. diebus feratur sententia super expensis illius interlocutoriæ, non poterit appellare, nisi modus excedatur. Et adde quòd istud dictum Inn. alle. & sequitur Ro. in suis ling. & dicit quod qui nesciret istud dictum in curia Romana reputaretur grossus, & pro hoc optime facit qđ no. Do. Ant. in c. Quintauallis, de iureiu. & in c. pastor. infra eod.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione deserta ex negligentia partis, iudex aliquo casu potest ex suo officio inquirere de meritis, propter quæ fuerat appellatum; & hoc quando iudicis officium exuberat; secus si concerneret merum commodum priuatum.* 3.
2 *Accusator si cessauerit ab accusatione, pōt iudex ex suo officio inquirere.*
4 *Facilitas quæ consideratur in vno casu, præsumitur in alio simili; nisi probetur contrarium.*
5 *Argumentum a simili procedit; licet non in omnibus detur similitudo.*
6 *Compromissum quod fit in aliquem de eligendo, debent omnes de collegio approbare, & in ipsum consentire.*
7 *Collegiati non possunt committere votum suum alicui; nisi sit de collegio, quando alij opponunt, quia interest collegij, ne eius secreta pateant forinsecus. aliàs si alij non opponunt, potest votum extraneo committi.*
8 *Vniuersitas, vel collegium potest regulariter statuere, vt non valeat actus, nisi habeatur omnium consensus: item quòd valeat actus gerendus a pluribus de vniuersitate.*
9 *Iudex ad euitandum scandalum, potest se intromittere, vbi non habet iurisdictionem.*
10 *Iudex a quo potest se intromittere ad faciliorem exitum appellationis; ex officio tamen suo videlicet, vt hoc ab eo gestum teneat: non autem quod pars teneatur suæ citationi parere, ita collegi ex hoc.* 11.
12 *Cardinali etiam legato non creditur, in præiudicium partium de iure cōmuni; nisi sit consuetudo in contrarium.*
13 *Electus an, & quādo, & in cuius manibus possit renunciare iuri suo.* 14.
15 *Electio secunda an, & quando valeat, prima non cassata.*

CAP. XLV.

Constitutus. Si appellans in causa electionis intra tempus legitimū nō prosequitur, nō per hoc præiudicatur cognitioni faciendæ, officio iudicis sup impedimēris electi. Vel summa generalius, & notabilius sic. Appellatione deserta per negligentiam appellātis, pōt iudex ex officio ꝓcedere in casib. in quib. eius offm exuberat. & est casus valde no. Diuidit. Primo ponit partis narratio. Secundo, ibi intellecto. Papæ motiuū, & iudicū datio. Casus literal. Vacāte decanatu Claremo. quidā canonici cōtulerunt potestatē eligendi in eum; & quidā non; hoc acto in illa translatione, qđ episcopus nō procederet ad electionē sine alijs dū essent in tractu electionis. 11. canonici appellauerunt, ne aliquis eligeret in decanū, sine assensu omniū. eps, cum quibusdā alijs contulit decanatū Archidiacono eiusdē ecclesiæ, & pars alia aliū elegit. Qui dam Cardinalis legatus apostō. sedis per partes illas iter faciens, examinationem electionis illius cōmisit duob. abbatib. vt cām instructā ad sedē apostoli. remitterent, nō vt appellationi interpositæ derogaret; facta examinatione Card. transmisit illam ad sedē apost. Partib. postmodū in pntia Pa. constitutis, Arch. prædictus omnia allegauit, petēs electionē de se factam confirmari. Ex parte aduersa respōnsum fuit, quod nō erat cōfirmanda; sed infirmanda; quia fuit post appellationem, & contra formā episcopo traditam, & quod Archid. sponte renunciauerat, facto episcopi. ad hoc fuit per Arch. allegatū, ꝙ illi nō erāt vlterius audiēdi; cū appōnem suā intra annū nō fuerāt; prosecuti. Dūs Papa his, & alijs auditis, intellexit per assertionem Card. p̄dicti qđ sub ea forma fuerat appellatū; ne sine assensu oīum ꝓcederet in electione decani; & qđ appōnem intra annū nō fuerant prosecuti, nec allegauerūt cām pp q̄ esset eis bienniū concedēdū; quia sicut intra annū miserut bis nunciū; ita potuerūt mittere ꝓcuratorē, veruntamē ne videat Do. Pa. peremptorias exceptiones ex corū parte propositas sub silentio præterire, mandat iudicib. quatenus, si constiterit Arch. sponte renunciat se facto epi; ex quo facto nitit: vel si constiterit ipsum epm processisse ad electionē ipsius Arch. contem ptis prædictis canonicis, sine quib. ad electionem ꝓcedere nō valebat, fm sibi tradita potestatē, eidē Arch. super decanatu silētiū imponāt. alioquin nominationē, siue electionē de alio factam, & quicqd fuerit se
1 cutū ex ipsa denuncient irritū, & inane. Ber. †Primo no. & tenemenți, qđ dixi in secūdo summario, qđ deserta appellatione ex negligentia appellātis, nō cessāt officiū iudicis, quominus possit procedere, & inquirere de meritis eorum pp quæ fuerat appellatū; sed hoc intellige, vbi iudex officio suo potuisset aliter procedere, sicut ex causa electionis; ga negligentia partis non dēt nocere officio iudicis; ex quo .n. duo sunt modi procedendi, vno sublato, remanet alius, pro hoc c. ex tuarū. de autho. &
2 usu pal. c. accedēs, ī. de accusa. † Sic videmus in simili in instātia principali, qđ deficiēte accusatore iudex ꝓcedit ex officio ad vtilitatē rei publicę, vt in c. crimina. ī. de collu. dete. facit optime l.q̄uis, C. de adul. vide aliud simile in c. si forte, iūcta gl. de ele. li.
3 6. & bonū tex. ī c. cū nobis, & in c. cū dilecti, de ele. † Secus dic, vbi esset talis causa, in qua nō exuberaret officiū iudicis, vt puta ꝙcernēs merū commodū priuatum; ga tunc iudex non debet se impedire, actore vel appellatore cessante, iuxta notata in c. ad nostrā. ii. a. de iureiu. vide bo. tex. cū ibi no. in l. 4. §. hoc autē iudiciū, ff. de dam. infec. & l. ad perēptoriā, & qđ ibi per Bar. no. ff. de iud. Secundo no. tene menti istū tex. qđ licet legatus, etiā Cardinalis, non possit se intromittere de appellatione interposita ad Papam in ipsius appellantis præiudiciū; pōt tñ se ingerere extraiudicialiter, vt cām instructā remittat ad Papam, de hoc
4 ī. plenius. † Tertio no. & est tex. iste bñ notādus in alio, qđ vbi duo sunt paria expedibilia, si ꝓbatur vnū fuisse gestū, p̄sumitur potētia expediendi aliud; licet illa nō sint omnino similia. Nā Papa arguit hic de missione nūcij ad missionem procuratoris, vt quemadmodū potuerūt isti mittere nunciū, ita præsumitur potuisse mittere procuratorem; tñ vt dicit Io. An. & bene, quia facilius reperitur nuncius, quam procurator; quia per talia loca transit nuncius, per q̄ non posset transire ꝓcurator; sed prima fronte stat prima præsumptio; & idē ꝓbatur in c. cū dilecti, de do. & cont. † Ex hoc infert ad vnū notabilissimū. qđ ꝓcedit
5 a a. simili, licet illud nō sit omnino simile. a facit qđ no. Io. An. in c. nō potest, de præb. li. 6. in nouel. facit tex. in c. cū dilecta, de cōfir. vtil. vel. Sed modus destruēdi hoc argm, est probare dilimilitudinē in illo actu, ad quē sit collatio. vñ, si isti ꝓbassent interfuisse tutū nuncio, & nō procuratori; peculdubio cessasset illa præsumptio. ad hoc qđ no. in c. translato, de cōst. & in l. nō p̄ ff. de leg. No. quarto vnā partē capituli posse vota sua in aliū ex
6 forinsecum a collegio committere. † Sed ꝫ hoc op. de c. quia pp. de ele. vbi le. & no. ꝙ ad hoc vt valeat cōpromissum fō
b per electione, oportet, ut nemo dissentiat b in c. causam quæ, de ele. Item nō pōt quis committere votū suū; nisi sit impedimus nec tūc, nisi ei q est de collegio, vt in d.c. quia pp. Sol. dicit Inn. licet specifice nō attingat hæc ꝫria qđ ꝫrium procedit hodie; sed olim poterat fieri quod hic dr; & sic tenit qđ in hoc istud cap. sit correctum. Pe. aliter dicit, quod cōtrarium ꝓcedit in his electionib. in quibus est seruāda illa forma illius c. quia proc. fqñ per mortē ꝓlati ecclesia remanet viduata. Do. And. dilimguit, qđ aut minor pars seu maior faceret cōpromissum, & inp iudiciū non cognoscentiū: & nō pōt, ut in d.c. quia pp. & nota in d.c. scriptū, e.ti. Aut vult ꝓstituere ꝓcuratorē: & sic nō trāg. do aliorū ꝓiudiciū; & tūc vbi est seruanda forma. c. ga pp., non pōt nisi prout ibi dr. Sed si nō est seruāda forma illius c. pōt ꝓcedere dictū Pet. & qđ ibi dr. Aduerte latius. nā respectu cōpromissi arctātis alios nō ꝓsentientes, verū est, ꝙ oēs dēnt ꝓsentire ga tractat hoc casu de ꝓiudicio iuris singulorū, vt priuet facultate vocis dādæ. iō nō sufficit maior pars. hoc puto verū nedū in actu electionis, sed in oīb. actib. vniuersitatis, per rōnē p̄dictā & p ea, q̄ no. i. c. ga pp., & in c. scriptū, de ele. & ita plures in vario actib. allegaui in ꝓcilio Senēsi ġrali. Sed quoad facultatē eligtuēdi ꝓcuratorē credo, qđ spāle sit in qualibet electione, vt nō impedit nequeat ꝓmittere alteri vices suas, alijs maxime quia dicentur

ADDITIONES.

a ¶ Omnino simile. vide Abb. & alios in c. translato. supra, de const. & nunquā allegans simile debeat probare similitudinem, in eo in quo res conuertit an vero aduersario incumbat onus probandi similitudinem, vt tollat damentum a simili, non reperio ab aliquo tactum. Ego tetigi in rep. d. quæ Nerua, in 1. no. ff. depositi. considerando an ea, quæ allegantur pro similibus habeant plures differentias, an vero principales conuenientias; quia casu incumbet onus probandi similitudinem: in secundo casu incumbit ganti, vt ibi late probant. Seb. Sapia.

b ¶ Nemo dissentiat. Solus enim contradicens impediret illud, vt dixi in ad illum in c. in causis, nu. 15. in ver. omnib. sup. de ele. & no. Car. Manda. suo tract. de elec. parte. 2. c. 5 9. & ibi apost. in ver. specialiter. Zacharias

dicētibus, p c. ga pp. §. illud, ꝑall. & facit fō c. is cui, de off. dele. lib. 6. & c. cum in ecclesis, de præb. eo. li. Sed in alijs actibus po-
7 terit non impeditus committere, quia hoc nō reperitur prohibitum. †Nunquid aūt possit cōmittere exneo, vt forisseco a collegio? credo quod nō possit, ꝫdicente vniuersitate, qualis cūq; sit actus gerēdus, ga interest vniuersitatis, ne eius secreta pateāt forinsecus, qđ sentit Io: And. in reg. quod alicui, de reg. iur. lib. 6. in Mer. & sic intellige tex. c. pe. de ele. eo. lib. In gl. in verbo: Prę ter assensum omnium, ibi: Nō valuisset appō dic fm Doc. qđ imò valuisset, si in compromisso fuit actum, vt eps nō eligeret,
8 nisi habito omniū consensu; & hoc iudicio meo videtur ꝓbare tex. iste prope finem, in ver. Vel prędictum epm, &c. † Ex quo notabis bene. quod isti de vniuersitatę pñt statuere, vt non valeat actus, nisi habeatur omniū consensus. Nec est ꝫ ius cōe, ex quo a prin. hoc voluerūt oēs. hoc procedit, nisi in actu esset a iure ꝓdita certa forma vt valeat actus a maiori parte, &c. vt in c. quia propter, de ele. vel nisi pp istam reformationem impedire tur vtilitas ecclesiæ. Quid. n. si nunquam possent oēs esse cōcordes, & instat necessitas, vel vtilitas ecclesiæ? Tūc putarē actū valere a maiori parte, ar. c. j. de his quæ fi. a maio. par. c. facit quod leg. & no. in c. cum oēs, de const. sic eꝫ potest vniuersitas statuere vt valeat actus gerendus a plurib. de vniuersitate; licet nō faciat maiorē partem totius vniuersitatis, sed sint plures partium ꝓparatione minoris, vide gl. no. q̄ semp tenebis mēti, in c. si cui, de ele. lib. 6. aliàs aūt nō valet quicquid faciunt plures de vniuer
9 sitate, nisi ꝑstituant maiorē partē totius vniuersitatis, & est tex. no. in c. cum eccla, il. j. ī. de ele. hocīō, ga nō reperīt hic vniuersitas, ex quo nō est maior pars totius vniuersitatis, l. qđ maior, ff. ad treb. & c. de his q̄ fi. a ma. par. ca. in gl. in ver. delegauit, in fi. dantur & aliæ plures sol. per Doc. inter cætera dicit Inn. qđ vbi negatur fuisse appellatū, vel appellationē deuoluisse negociū, pōt inferior de hac cognoscere. Sed hæc sol. licet sit vera in se, & notabilis; & faciat qđ ipse no. in c. pastor. §. prætereа; de off. dele. nō tñ congruit huic lr̄æ, quia hic inferior cognoscebat, vt
10 cām magis instructā remitteret; nō aūt vt videret, an sua esset iurisdō. † Hoſt. dicit ꝙ hic imminebat scandalum; a ideo potuit le gatus se intromittere, l. eq̄ssimū, ff. de vsuf. No. hanc sol. in prac. c. sed non ꝓgruit lr̄æ, ga non allegat cām scandali, sed facilioris instructionis. † D. An. dicit inferiorē se posse intromittere ad effectum, de quo hic, cū hoc rēdat ad faciliorē exitū appōnis, p ea quæ no. in c. 2. de matr. ꝫ d. ꝫ inter. eccl. alleg. Spe. de of. leg. §. nunc ostendendū, ver. 33. Non credo hoc procedere in quo libet inferiore, maxime a iudice, a quo fuerit appellatum, p tex. apertum in c. si a iudice, co. tit. lib. 6. vbi dr, qđ appellās nō tenetur ꝓparere ad citationē iudicis a quo, nisi solū ad audiēdā relationē grauaminis; ergo nō tenet ꝓparere, si citat, vt causā magis instructā remittat ad superiorē; sed hoc puto esse spāle in legato, de latere vt dicit hic Gof. tum quia legatus repsentat personā Papæ; tū quia ex quo est Cardinalis de collegio ipsius Papæ, pōt se intromittere ad hunc finem, vt cām magis instructā remittat ad Papā. ita ꝓprie loqtur Spe. vbi sup. licet D.
11 Ant. eum alleger gñaliter vide circa hoc multa tacta. p Spe. ibi, & hæc notabis. † Nec ob. motiuū D. Ant. fateor. n. qđ inferior pōt se impedire de ꝓcernentib. faciliorem exitū cāæ appellatio
ī. ea. & in c. 2. qđ ipse allegat; vel qñ partes non contradicunt;
12 d. c. si a iudice. † Sed ex gl. opponit text. alio modo. vr enim qđ assertioni istius legati, nō erat standum in præiudicium partiū, b vt in c. a nobis, de test. Hoſt. hic primo soluit, quod partes acqe uerunt relationi legati, vel hoc est speciale in legato b de latere, ex consuetudine generali, vt credat relationi illius; sed de iure cōi secus est, vt pronūciauit Papa Clemens; vt refert Spe. in tit. de rest. §. j. ver. sed nunqd aduocatus. Ego alleg. gl. no. in c. sicut ī. de sen. excom. quæ vult. qđ de iure non credatur legato, etiā
13 Cardinali in ꝑiudicium partium. cessante ergo ꝓsuetudine, tenet primam sol. & no. hoc cōe dictum Doc. in illa gl. † In gl. in verbo, renunciasse. ibi, Quod ei licuit, ꝫ hoc op. de c. admonet, & c. quod in dubijs, de renun. vbi non renunciat quis bñficio, nisi in manibus superioris. Sol. Hoſt. ꝙ electus in discordia; ēt si cōsenserit, & sit appellatum ad superiorem, potest renunciare iuri, ex
14 cordia subesset. † No. primū dictum. sed intelligerē fm no. per gl. in d. cap. quod in dubijs. aliquid in cle. gratiæ, de resc. & gl. in c. si electio. de ele. lib. 6. quæ est multū no. & generaliter tractat, gl. si. in fi. de hac materia an, & qñ valeat secunda electio, prima an & quando possit electus renunciare iuri suo, & dic vt ibi. † In non cassata, dic vt no. in c. consideramus, & in c. auditis, de elec. An minor pars contenta in electione prima, possit procedere ad secundam, sicut fecerunt isti, dic vt plene no. in c. bonę, & in c. quia propter, de electio.

ADDITIONES.

a Scandalum. Si iste intellectus esset uerus, redderet istam decre. multū sing. sed diuinat in eo intellectu quem ponit D. An. hic est amicus literæ fm Bart. de Bel. hic in addi. ad D. Ant.

b ¶ In legato. Vide de hoc D. Ant. hic, uer. op. quod nō stetur &c. qui dicit ꝙ nō statur assertioni Cardinalis legati, licet aliter de cōsuetudine obseruetur, sed de hoc vide per eundem, & quod ibi post istum addidi in c. quoniam contra de proba.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus timens, ne patronus præsentet aliquem non idoneum ecclesię ad preces forte aliquorum; potest ipsum adiuuare vt bonum & vtilem præsentet.*
2 *Conscientia debet esse informata iudicio rationis; & secundum Deum; aliàs non excusaret.*
3 *Episcopus, & quilibet administrator, non solum debet esse idoneus, sed vtilis.*
4 *Scholaris notorie peritus, transit sine examinatione, vel saltem modica pro forma.*
Natus potest promoueri sine examinatione.
5 *Possessio in beneficialibus transfertur per inuestituram factam post electionem, & confirmationem.*
6 *Electus & confirmatus, debet consequi possessionem, non obstante app. vel electione de alio extraindicialiter facta.*
7 *Electores, qui eligunt idoneum, an vulnerent conscientiam eorum, si possunt idoneorem eligere.*
Peccatum incurrit, qui operatur bonum, & potuit optimum operari.
8 *Habens duas voces, vnam iure proprio, aliam tanquam procurator; nō potest vnam vni dare; & aliam alteri, & si secus, secrit non tenet.*
9 *Prælatus impeditus ministrare propter senectutem, remouetur, & ei datur coadiutor.*
10 *An, & quando sit eligendus potius in prælaturam doctor dines, an potès & quando electio facta de aliquo istorum cassetur, tanquam nan expediens ecclesiæ.* 11.
12 *Diuitiæ, an, & quando possint possideri sine peccato.*
13 *Causa si exprimatur vna ex multis, quæ sit frivola; aliæ præsumuntur frivolæ.*
14 *Confirmatio electionis, an, & quando habeat vim diffinitiuæ sententiæ.*
15 *Agenti possessorio adipiscendæ in beneficialibus, obstat exceptio defectus proprietatis, si incontinenti potest probari; & aliæ, de quibus hic.*

CAP. XLVI.

Constitutus, Appellatio frustratoria possessionē confirmati non impedit. ita cōiter sū matur. Sed fm hanc summationem hæc decretalis esset de indubio ideo summo sic. Contra electum, vel confirmatum, nullum aliud ius expectantem, non admittit rr̄ exceptio, vel appellatio; maxime frustratoria ad impediendum electionis, & confirmationes effectum. Sed possessione habita, poterit accusari, vel denunciari, & fm hoc est casus notabilis. Diuiditur; primo narrat factū, secūdo diffinit, ibi. Nos ergo, tertio protestatur, ibi: Si qs Casus literal. Vacāte præpositura S. Saluatoris, dic statuta ad celebrandum electionē, eps Metensis adiurauit canonicos illos per patrē, & filiū, & spiritū sanctū, vt fm Deū, vnū eligerent de duobus, in quos partes videbanī ꝓuenisse, quē magis vtilē & idoneū ecclesiæ reputarēt post hoc decan° cū qbusdā nominauit ꝓpositū cantorē Metensē, Cantor S. Saluatoris cum quibusdā alijs ꝓcorditer Cancellariū Metensem elegerūt in ꝓpositū; eius electionē tanq̄ a maiori & sāniori parte capituli Metensis eps ꝓfirmauit. & cū vellet ei dare inuestiturā, decan° appellauit ad sedē Apostolicā ꝫ ipsum impotentiā allegādo, dicens illū cancellariū impotentē in partib. illis, in qbus bona ꝓpositurę consistūt, addens qđ alia sibi opponeret in pśentia Papę, q̄ ī pśentia iudicis suspecti noluit explicare. Demū cā ista ad sedē apostolicā est delata, decanus pro parte sua in pśentia Papę hęc, & alia ꝓposuit. d. Papę. examinato negotio pśtit euidēter app. cām corā epo exp̄ssam rōnabilē nō fuisse; & aliā nō exp̄ssit, quis dixerit ꝙ exprimeret corā Papa. vñ ipse statuit, vt p ea q̄ dicta fuerūt ꝓfirmationis affectus nō dēat impediri, posīq̄ vero pacificā possessionē ipsius ꝓpositurę habuerit, si ꝫ ipsum aliqđ proponere voluerit, nō in modū exceptionis, sed in modū nūciationis, vel accusationis, licētia hēat ꝓponēdi. Be. No. superiorē posse p abiurationē astrīgere electores, vt eligāt fm Deū,
a & ꝓficētia magis idoneū, & vtilē eccię, & hæc adiuratio a est lo-
1 co iurī, in gl. 2. q̄ tene mēti, & idē Arch. 2. q. 2. c. si qs. † Ex hoc īsero ad vnā notabilē theoricā, qđ vbi eps timet, qđ pśoni nō pśentēt vtiliorē ecclæ pp̄es aliorū per dilectionē carnalē, qđ possit eos cōstringere iuramento, vel hac abiuratione, vt pśentent magis idoneum & vtilem. Ex quo. n. de iure ad hoc tenentur, vt

ADDITIO.

a ¶ Abiuratio. Vide tex. in c. fraternitatis. infra de frig. & male. ibi in periculo animarum & c. quem ibi ponderat Dom. Ant. Item adde hic Archi. 2. q. 5. ubi dicit. ꝙ verum iuramentum est si quis se asserit dicere veritatem in periculum animæ suæ, vt in c. fraternitatis, ita dicit tenere Inn. & Hoſt. in c. & si Christus, de iureiu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 vt ꝛ dicã, ergo pōt ſuperior interponere partes ſuas. † Secundo not. qđ quis debet eligere ſm Deum, & iuſtã conſcientiã; ergo ſufficit ſequi purã cõſcietiam, niſi illa ſit informata ſm Deum. Vnde alibi dicit tex. no. quem tene menti, nõ debet puritati cõ ſcientiæ deeſſe iudicium rõnis. vnde peccat ille, qui ſequitur cõ ſcientiam ſuã nõ informatam ſm Deum; licet credat bene fa-
cere, vt in capi. non ſolum, vbi tex. de reg. iur. lib. 6. Nam peccat
3 iſte per ignorantiam & ſic nõ excuſatur, maxime circa ea, quæ ſunt Dei. 38. diſt. c. qui ea, de pe. diſt. 2. c. ſciendum. † Tertio no. ꝙ eligendus in prælatum, non ſolum debet eſſe in ſe idoneus; ſed etiam vtilis eccleſiæ. Et ideo alibi dicitur, quod epiſcopus non debet eſſe cuſtos chartarũ, nec ſolũ attendere ſtudio litera-
rum, ſed ẽt in alijs exterioribus, vt in ea. in canonib. 16. q. 1. fa
cit 39. diſt. c. Petrus, vbi ſimplicitas repellit a promotione. Item no. qđ canonici tenent eligere magis idoneũ. nõ ergo ſatis eſt, ꝙ ſit idoneus, dũmõ reperiat idoneior. qđ an ſit verũ indiſtin-
4 cte, dicã in gl. 3. † Itẽ no. ꝙ notus pōt ꝓmoueri ſine examinatio
ne. hẽt. n. teſtimoniũ totius populi, vide bo. tex. in c. nullus. 24. diſ. facit iſte tex. vt ſcholaris notorie peritus trãſeat ſine exami
5 natione, vel ſaltẽ modica ꝙ forma. † Itẽ not. qđ per inueſtiturã factã poſt electio. & ꝓfirmationẽ, trãsfert poſſeſſio. de hoc ple-
6 ne no. in c. trãſmiſſam, de ele. & in c. 2. de ꝓſue. † Vltimo no. qđ electus, & ꝓfirmatus, nõ obſtãte elect. vel appõne extraiudicia
li, dẽt ꝓſequi poſſeſſionẽ. nã exceptio nõ eſt hoc caſu propor-
tionabilis petitioni poſſeſſionis; ga petẽs poſſeſſionẽ petit qđ facti; ſed exceptio opponit iuri, qđ dicã latius ꝛ. cã gl. ſi. Alia nõ colligo, ga examinabunt ꝛ. In gl. 3. ex qua habes duas ꝓclu-
ſiones. Prima qđ doctior, & ſcientior eſt eligẽdus. Secũda, qđ licet nõ eligat doctior & ſcientior, tenet electio, dũmo ſit facta
7 de idoneo, & de hoc vide plene. 8. q. 1. in c. licet ergo. † Sed dubi
8 tat nũq; ſ eligẽtes ſ ulnerẽt cõſciam ſuã, eligẽdo idoneũ ex quo potuerũt eligere idoneiorẽ? D. An. tenet hic in quodã notabili ꝙ ſic, nihil tñ allegat, ꝓter iſtũ tex. Tu vide gl. hoc diſputatẽ in d.
ca. licet ergo. q̃ refert varias opi. finaliter cõcludit ꝛ. ſicut. n.
agens bonũ no peccat, ſi pōt facere magis bonũ, ita eligentes idoneũ nõ peccãt, ſi potuerũt eligere idoneiorem. Alij ꝛ, vt ibi no. Arch. vbi dicit, ꝙ in volũtarijs, ꝓcedit illa opi. gl. ſed in neceſ
ſit. is oportet eligere meliorẽ, vt in d. c. licet ergo. Hoc idẽ re-
perio ſenſiſſe. Fed. conſi. 90. vbi dicit, qđ eligentes nõ ſaluãt cõ-
ſciam ſuã, ſi potuerũt eligere meliorẽ. In hac mã ſic diſtingue-
rẽ, ꝓrehẽdẽdo vtrãq; ꝓclu ſionẽ gl. qđ aut a principio fuit ap
pellatũ, ne fieret electio, niſi de idoneiori; & tũc puto, ꝙ ſi in eo
dẽ collegio reperiſ idoneior, nõ valeat electio facta ꝺ idoneo; cũ de iure teneãtur eligere idoneiorẽ, vt in d. c. licet ergo, & in
9 melius conſulatur eccleſiæ per potẽtiam, ſeu diuitias iſtius. Nõ enim datur ſibi beneficiũ, ſeu ꝓlatura, vt inde viuat, ſed vt bene diſpenſet, vũ alibi dicitur. Qui epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat. no. qđ dicit opus, idẽ eſt qđ appetere ſolicitudi-
nes, & labores; vnde principaliter, vbi verſatur onus, ibi in conſe
quẽtiam eſt honor, & participat de fructibus in conſequentia, 11
cum indiget. 10. q. 2. c. epiſcopus. Ex quo ad q. glo. dicit Hoſtẽ. conſiderandũ qualitatem, & ſitum eccleſiæ, vt ſi eccleſia indi-
get potentia vel diuitijs, tunc potentia præferetur ſcientiæ, arg.
bonũ in c. officiũ, de elec. vbi vero non indiget potentia, ſcien-
c tia ᶜ præfertur potentiæ, argu. c. cauſam. de elec. Si vero indiget
diuitijs, vt quia eſt onerata debitis, tunc diuitiæ ꝓferentur po
tentiæ, & ſcientiæ, argum. 10. q. 2. c. ea enim, §. hoc ius porrecti.
ceſſantibus autem prædictis conſideratiõnibus, vt puta quia ec
cleſia nõ indiget potentia, vel diuitijs; tunc licet prædicta gradi
adijciant, non tamen propter hoc reprobabitur electio facta
de eo, qui non eſt diues, vel potens; ex quo alias eſt idoneus. Et
ponderabũ hoc dictũ Hoſt. quia tacite ſentit, ꝙ vbi eccleſia in
diget viro potenti, vt puta quia habet poſſeſſiones circa inimi-
cos; vel indiget diuitijs. tũc electio facta de nõ potẽti, vel nõ di-
uite, eſt retractãda, qđ ſatis mihi placet; quia licet in ſe iſte ſit ido
neus; nõ tñ eſt vtilis eccleſi ɾ; & ꝓlatus nõ ſolũ dẽt eſſe idoneus
in ſe, ſed ẽt vtilis eccleſiæ, vt hic in tex. quod no. Nũquid autẽ ꝙ
ſumatur pro potentia ſeu nobilitate. vide glo. in c. illud, 40. diſt.
vide aliã gl. in ꝛrium in c. qñ vetus. 24. q. 1. in verbo inuidia, q
narrat, qđ cum duo eligerentur, fuit oppoſitũ per alterã par-
tẽ de impotentia alterius. replicatũ extitit, quod Petro piſcato
ri & fabri filio, ſucceſſorẽ quærimus, nõ Auguſto; id eſt cum ip-
ſe debeat ſuccedere nõ Imperatori, vbi conſideratur ſplendor
domus, ſed in adminiſtratione eccleſiaſtica, in qua præfuit Pe-
trus, qui fuit piſcator, & filius fabri, non eſt curãdũ de nobilita-
te, pro hoc c. venerabili, ꝛ. de præbẽ. vbi bonus ɾ text. Sed intelli-
ge ſm ꝑdicta, niſi indigeat potẽtia. † Ec pro diuitib. an, & qñ pot-
ſint diuitias poſſidere ſine peccato, vide bo. tex. in c. hęc aũt ſcri-
ptus, 30. diſ. & bona gl. in c. clericus. 12. q. 1. In gl. in verbo, Ro
nabilẽ, ibi non fuit iuſta cã appellandi, lit. nita iſtã gl. ſm ea quę
dixi in præce. gl. In gl. in ver. Aliã. Ex gl. iſta colligũtur tres ſolu-
tiones. Prima, ꝙ ſpeciale eſt in electione, vt appellãs in ea poſ-
ſit proſequi cãm in appõne non expreſſam. Sed certe iſta ſolu
tio nõ ꝓcedit maxime hodie, per c. vt circa, de ele. c. ꝛſtitutio-
nẽ. c. ti. Nec ob. iura alle. in gl. qa (vt dicit Hoſ. licet poſſit iudex
ex officio procedere, nõ tn dẽt pars audiri, vt appellãs, ꝙ hoc
tex. in ſimili in c. ꝑce. & c. cũ dilecti, ɜ. de ele. in fi. Secunda ſo. eſt
iſti contraria, vt non admittatur volendo aliam profeq per iſtã
tex. Et ſol. eſt vera, & ꝙbat in text. dũ põderat, qđ tũc aliam non
expreſſit. Tertia ſo. quod iſte repellit propter præſumptionem
13 ortam ꝛ eum, quia cauſa expreſſa erat irrationabilis. † No. bene-
hanc vltimã ſolu. ad aliũ effectũ, qđ vbi, quis in ſnĩa, vel appella-
tione exprimit vnam cãm, & ſubijcit, qđ eſt ex multis alijs cauſis, &c. qđ ſi expreſſa cauſa eſt irrationabilis, præſumitur etiam,
quod non expreſſæ comprehenſæ ſub clauſula generali ſint
etiam irrationabiles, facit in arg. c. forte, de elec. li. 6. & reſpectu
ſenten-

ADDITIONES.

a ¶ Eligentes. Vide Abb. in c. 3. vbi gl. in verbo, maiorib. inf. de iurepa. cum pluribus allegatis per And. Sicul. in conſ. 29. incipi. illud afferam. in medium, in 1. vol. Seb. Sap.

b ¶ Conſcientia. Vide tu hic Imo. & Dom. Philip. de Peru. vbi probat, quod electio facta de idoneo ſit valida in foro iudiciali; licet alius idoneior poſſet eligi, dummodo ſit electus a maiori parte; & appellatio in contrarium non videtur legitima; & ius canonicum inquantum diſponit in foro iudicali ſemper tendit in ſalutem animæ, vt patet in c. cum contingat. de iureiu. vt de inferitur, quòd ſi electio facta cum idoneo eſt valida in foro iudiciali, licet poſſit eligi alius idoneior, eo. & ſimili modo dicendum in foro conſcientiæ; quia ius canonicum nunquam inijcit alicui laqueum. 17. q. 2. de vi-
duis. nec ſcienter defendit aliquem in peccato. c. literas, de reſti. ſpo. ſi enim eligere idoneum induceret peccatum, nec ius canonicum validaret tunc electionem, ſicut facit, c. quia propter, & c. cum in cunctis, de elec. & hic tex. ergo eligentes non peccant, l. Gracchus. C. de adul. & ex his facit vnam concluſionem, quod de iure canonico quando factum eſt certum, & de eo conſtat omne id, quod eſt licitum & permiſſum in foro iudiciali, cenſetur licitũ, & permiſſum in foro conſcientiæ; alias ius canonicum inijceret laqueum, & peccarent exercentes actum, auctoritate canonis, quod non eſt dicendum, vt ibi latius per eum.

¶ Circa hoc an ſufficiat eligere idoneum, etiam ſi reperiatur magis idoneus, credo verum eſſe, quod iſte dicit. Et adde quod idoneus ad beneficium dicitur, quilibet qui ſcit bene legere, bene conſtruere, & bene cantare, vt ex glo. quam D. Card. ibi no. in cle. 1. de conceſ. præb. & adde quod idoneus dicitur eſſe ille, quem Papa eligit pro idoneo, vt per Car. vbi ſupra, vbi dicit quod reputare non idoneum quem Papa reputauit idoneum eſſet facinus. 17. q. 4. in c. ſi quis ſuadente Diabolo, §. qui aũt, & dixit Bal. in l. proconſ-
bus, C. de imp. & alijs ſubſtitu. quod ille dicitur idoneus, quem virtus probat, & alibi dixit text. in l. qui fatiſd. §. fi. ff. de fideiuſ. quod ille dicitur idoneus, quem approbat is cuius intereſt. Anto. Fran.

c ¶ Scientia. Adde dictum Ioan. Monachi in c. cum ex eo, de electio. in 6. quod eccleſia maxime indiget viris literatis, non aſmis ferratis, refert Felin. in c. ſi quando, ver. de inferioribus ſupra de reſcrip. Seb. Sap.

14 ſiñę vide, quod plene dixi in c. ſicut, de re iu. † Sed ꝛ prædicta op
po. cõfirmatio electionis hẽt vim diffinitiuæ ſnĩæ; ergo ſicut in
diffinitiua, nõ tenetur exprimere oẽs cauſas in appellatione l.
Scio. ff. e. vide gl. in c. cũ cã, ꝛ. c. ita, & in appellatione a ꝓfirma-
tione. ergo poterat iſte proſequi cãm non expreſſam. Sol. dicit
Inno. ꝛrium procedere, qñ cõfirmatio ſit oblato libello, lit. ꝓt.
& alio iudiciario ordine obſeruato; ſecus aũr qñ ſit cum ſum-
maria cãe cognitione; quia tunc nõ habet vim diffinitiuæ. Io.
And. dicit poſſe dici, qđ cum hodie ſit ſeruãda in cõfirmatione
ſolẽnitas c. ſi. de ele. li. 6. ſemp ꝓfirmatio hẽt vim diffinitiuę. Cer
tenõ bñ loqtur; & ipſemet aliud ſentit in c. auaritiæ, de ele. li. 6.
in nouel. Nã diſtinguendũ eſt. Aut. n. non ſeruaſ ſolennitas illi⁹
c. ſi. & non valet confirmatio: aut ſeruaſ, & tũc ſi cõfirmatio fit
cõparẽte cõtradictore in iudicio, & iudice iudiciali ter ꝓfirmã-
te, tunc eſt diffinitiua. Si autem nullus ꝛdictor apparet, & ſupe-
rior confirmat cũ ſummaria cognitione, tunc illius ꝓfirmatio
non habet vim diffinitiuæ; ga eſt actus extiudicialis. Hæc no. ga
valent ad multa; nec ſolent recitari hic. In gl. fi. gl. multa ꝛria li-
mul incidcat, & formaliter nõ ſoluit. Et pro ſtellectu gl. formo
quatuor ꝛria, quæ eliciuntur ex ea. Primo obſtat regula, cui da
mus actionẽ, fortius exceptionem in l. iniuitus, §. cui damus, ff.
de re iud. hic alleg. & in reg. quia ad agendũ, de re iu. lib. 6. ſed ꝛ
iſtum electum, & confirmatum poteſt agi, ergo fortius excipi.
Secundo ob. c. tantis Daniel, 81. diſt. & in c. omnipotens, ꝛ. de ac
cu. vbi patet, qđ pendente accuſatione alicuius, non debet pro
moueri ad bñficium; ſed hic pendebat controuerſia: ergo &c.
Tertio obſt. c. ſuper his, ꝛ. de acc. vbi excipitur ɔ electum, & cõ-
firmatum. Quarto pōt adduci pro, & ɔ c. accedens, eo. tit. vbi ex
cipitur contra prouiſum de crimine famoſo; & ſic exceptio eſt
proportionabilis petitioni poſſeſſionis. Sed in contrarium fa-
cit iſte tex. in eo, quod regulariter non admittit exceptio. Ad
primum arg. gl. in prin. reſpondet, quod hic ponitur ſpeciale ꝓ
pter ꝓſumptionem ortam ɔ iſtum. Sed in fi. gl. nũdet formaliter,
quod iſte electus, & confirmatus, poſtquam habuit poſſeſſionẽ
corporalẽ, q̃ Papa ſibi mãdat tradi, ſecutus fuit plenum ius; &
ſic nihil reſtabat petere: merito non dẽt admitti exceptio, quæ
eſt actionis excluſio, ſed in c. ſuper his, reſtabat conſecratio, vel
bñdictio & ſic reſpectu illius iuris de futuro, poterit excipi. Sed
aduerte, ga licet Doct. non ponderent; tñ gl. rẽcte loquitur. Nã
illud de quo quæritur, eſt, quare Papa voluit exceptionẽ admit
ti. antequam traderetur ſibi poſſeſſio; ſed voluit, vt ante omnia
iſte conſequeretur effectũ confirmationis. Inno. hic dicit, quẽ
cõiter ſequũtur Doc. quod cum excep ſit actionis, vel intẽtio-
nis excluſio; & ipſe iam per cõfirmationẽ conſecutus erat ſuã
intentionem, ꝙ habebat plenum ius; ideo non obſtitit ſibi ex-
ceptio, ga non ſupereſt aliquid, cui opponebat. Et ſi diceres, ꝙ
hinc pendebat appõ; & ſic petebat iſte confirmationẽ ſiue ele-
ctionis; & ſic petebat aliquid iuris; R. reſpondet ipſe, ꝙ ſi iſte fuiſ-
ſet admiſſus ad excipiendũ, renũciaſſet appellationi; nec ſimul
poterat admitti ad appellandum. & excipiendum. Sed hęc ſol.
mihi non ſatisfacit; ga Papa prius pronunciauit ſuper illegiti-
mitate appellationis, & poſtmodum dixit exceptionẽ non ad-
mittendam, ſed qđ ante omnia conſequereſ poſſeſſionẽ. Et cir-
ca hoc Inn. inſtat, ſed non rẽcte, iudicio meo, ſoluit ꝛriũ; & ma
xime in eo, quod ſentit, qđ poſſeſſio venit ɔſecutiue ad ius ob-
tentum de prẽterito, quia nouiſſime conſideraui, ꝙ cõe dictũ
Doc. non procedit, qñ licet electus, & confirmatus ſit plenum
ius conſecutus in beneficio, qñ nõ reſtat aliquid iuris, tñ ad pe-
tendã poſſeſſionem, q̃ nũquam habuit, ꝓperit actio, ſine qua ne
mo experiãt, vt l. ſi pupilli. §. vlt. ff. de neg. geſt. & actio eſt ius per-
ſequendi in iudicio, qđ ſibi debeãt, vt Inſt. de act. in prin. & no. in
c. dilecti, de iud. ergo ꝛ hanc actionem, proportionabilis eſt ex
ceptio. nam ſm theoricam per Doc. notatã in c. accedens, de
accuſa. agens pro poſſeſſione bñficij adipiſcẽdi, intentat inter-
dictum adipiſcẽdæ poſſeſſionis; ſicut intentat hæres vel bono-
rum poſſeſſor, qui eſt effectus dominus rerum hereditariarũ,
& agit pro poſſeſſione adipiſcẽda. vt no. in c. paſtoralis, de cau.
15 poſ. & proprie. † Sed certũ eſt, ꝙ ꝛ intentantẽ hoc interdictum
ẽt in beneficialib. multę exceptiones admittunt. nam admittit
exceptio defectus proprietatis; ſi in continenti offertur proba-
ff. ad exhib. Itẽ obſtat exceptio criminis cũ infamia, vt in d. c. ac-
cedens. Itẽ obſtat, ſi negatur fundm iuris prætenſi; vt ga dr col-
latores, vel electores nõ habuiſſe ius eligendi, vel ꝓferẽdi, vt le-
& no. in c. cum olim, de dol. & cont. ergo nõ eſt verum, qđ hic
repellat exceptio; quia nõ eſt aliquid cui opponat. Quare puto
ꝙ vera rõ decidendi fuit iſta. Agens pro poſſeſſione adipiſcen-
de, intentat inter dictum poſſeſſoriũ; vnde rñr non admittitur ex
ceptio ɔcernens defectum proprietatis, niſi in caſibus, ſuperius
exceptis. Rñr ergo prohibetur exceptio ante adeptã poſſeſſio
nẽ; ga non inſtat pro iure perſequẽdo: ſed Papa hic nullã exce-
ptionẽ fecit; ga erat ꝑſumptio ꝛ iſtum friuole appellantẽ, ꝙ ex
ciperet malitioſe cã differẽdi poſſeſſionẽ illius, ar. bo. in c. ſi for

te, de ele. li. 6. & ſic poſſunt ſaluari aliæ ſolutiones traditę in gl.
& ſic hẽs intellectũ ad c. accedẽs. Itẽ dic, ꝙ iõ Papa gñaꝛ exclu-
ſit iſtũ, ga non exꝑſſit aliquã de exceptionib. priuilegiatis, q̃ pñt
opponi ɔlectũ, & cõfirmatũ: R. eſtat ſoluere ꝛrium de c. tãtis.
Ad qđ dicendũ eſt, ꝙ ibi ante ꝓmotionẽ fuit accuſatus; ſed iſte
fuerat promotus, ante oẽm accuſationẽ, & appellationem. Et
gñaꝛ cũ quæritur, quæ poſſint opponi ꝛ electum & ꝓfirmatũ,
cum ſolum petit poſſeſſionem, vide quod dixi in c. accedẽs, de
accuſa. & in c. cum olim, de cau. poſ. & proprie.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula app. re. non excludit, quin citatus poſſit appellare, ſi locus non eſſet tutus tam ſibi, quam illis, quos ducit ſecum, vt procuratores, & ſi miles. num. 25.*
2 *Citatus ad locum non tutum, ſemper poteſt appellare; licet in prima vel ſecunda citatione non appellauerit. 8.*
4 *Licet a principio grauatus non appellauerit; tamen ſi illud grauamẽ reiteratur, ſemper poterit appellare.*
5 *Locus citationis, debet eſſe tutus; non ſolum principali; ſed etiam procuratori.*
6 *Appellans ab aliquo grauamine, puta quia eſt citatus ad locum non tutum, vel ab alio ſimili, an poſſit incontinenti hoc facere, vel prius probare exceptionem, & poſtea appellare.*
7 *Citatus allegans locum non tutum, debet hoc probare; niſi notorie talis locus non ſit tutus.*

CAP. XLVII.

a 1 Ex parte tua. a † Appellari pōt, ſi locus nõ tutus par
remota, deciſa ꝓſultatio, & rñſio, ibi. Preſenti. Caſus litę. Si in-
dex citet aliquẽ ad locũ, ad quẽ non pōt ire ſecure, ꝓpoſita ex-
ceptione de loco ſuſpecto, libere poterit appellare; licet appõ in
lris ſit inhibita; niſi iudex locũ ſecurũ ei duxerit aſſignandũ.
Be. no. vnũ caſũ, in quo licite appellaſ, non obſtante illa cla ga
li, appõne remota. facit ad ea, q̃ hũr in c. paſtoralis, in prin. ɔ. e.
2 † No. ibi; Citatus tu vel tui, & cæ. qđ locus ᵇ iudicij exercẽdi; nõ ſo
b lum dẽt eſſe tutus dño. ſed ẽt his q̃ interueniunt ꝓ eo, vt ſunt ꝓ
3 curatores, aduocati, & ſimiles, de hoc ꝛ. latius. † Itẽ no. ibi, Quo-
ties, & c. ꝙ quoties qs citaꝛ ad locũ nõ tutũ, ſemp pōt appella-
re; licet in primã vel ſecundã vice nõ appellauerit. & rõ eſt, quia
grauamen toties iteraꝛ, quoties citaꝛ ad locũ non tutũ; iõ ſem
per a nouo grauamine poteſt appellari. Vide no. per Doc. in ſi-
c milib. c. dilectus filius, ᶜ ɜ. de reſcr. † Ex hoc no. ꝙ licet a prin-
4 cipio grauatus nõ appellauerit; tñ ſi illud idem grauamen itera
tur, poterit appellare. facit qđ no. gl. in c. ſæpe, de verb. ſig. in fin.
5 † In gl. j. ᵈ ibi, Et oẽs ſui, &c. No. gl. & tene mẽti, ꝙ locus iudicij
d exercendi debet eſſe ſecurus omnibus, qui ſunt venturi ad iu-
dicium in fauorem partium, vide tex. cum gl. in ca. ſiue de coniu-
gii. 33. q. 2. alle. in gl. & per hoc puto ſolui vnam queſtionem
Docto. hic, nunquid ſufficiat locum eſſe tutum procuratori; li-
cet

ADDITIONES.

a ¶ Ex parte tua. Pro ſtellectu huiꝰ decr. vide q̃ ſcribit Bar. elegãter in l. añ ſniam ante mediũ, ver. 2. principaliter quęro, ff. de appel. re. & D. Phil. de Peru. hic

b ¶ Qđ locus. Vide qđ ex hoc no. Ang. & Ale. in l. cũ res, ff. de lega. 1. vbi dñt, ꝙ q̃ ꝓmiſit, qđ poſſit ꝓueniri vbicunq; inuẽtus fuerit, nõ tñ poterit ꝓueniri i loco nõ tuto. Vide in ſimili qđ ſcribit Ro. in cõſ. 35. 2. inc. q̃ri⁹ primo. Seb. Sap.

c ¶ Dilectus filius. Et vide etiam Bal. in l. peremptorias vbi refert Arch. 3. q. 9. c. hortamur, & vide not. a. Bal. in l. cum fratrem. in fi. ff. de his quibus, vt indig.

d ¶ In gl. 1. Et quantum gl. 1. fi. vult, quòd ad locum non tutum, non teneatur quis comparere, etiam ſi fibi mittantur literæ de ſaluo conductu; an iudex poſſit dare ſaluum conductum citato, vide Bar. quod fic, in l. is qui reus, ff. de publi. iudi. & no. in c. veniens. ſup. de iureiur. vide omnino de hoc per do. Phili. de Peru. in fine.

¶ Ad hoc quod hic dicitur de ſaluo conductu, 'dicas quòd ſaluus cõductus non ſufficit, vbi eſt iuſtus timor perſonæ; imo dicitur ſtulus eſſe qui tali ſaluo conductu fidit, c. accedens, el. j. vt lit. non conte. & ibi hoc etiam tenet d. Abb. vbi dicit quod ſaluus conductus non arctat citatum ad comparendum ad locum non tutum. Et adde quod ſaluus conductus poſſet heri ſolum a principe, vel a repræſentante principem, prout eſſet Imperator ſine Capitaneus belli, vt no. Bar. & Bal. in l. conuentionem, in 2. opp. ff. de pac. & ibi per Alex. vbi all. plures concor. & vide ad hoc etiam Bal. tit. de pace. Conſtant. §. Imperialis, in vſib. feu.

¶ Et adde, quod ſaluus conductus de eundo libere, & ſecure, intelligitur etiam de mittendo nuncium ſuum, ita etiam voluit Bar. in fi. & Bal. in 2. no in auth. habita C. ne fi. pro pa. vbi etiam dicunt, quòd habens ſaluum conductum de eundo, intelligitur etiam habere pro redeundo & vide Alex. ad hoc in conſi. xlvi. in 2. parte conſi. & tenet d. Abb. in c. quia diuerſitatem, de conceſ. præb. tamen gloſ. de hoc videtur dubitaſſe in Auth. de man. princ. in §. neque, de quo etiam habetur in c. inter alia, de immu. ec. & per Bar. in l. r. in §. non fuit, de dona.

¶ Et adde etiam quod ſaluus conductus non debet ſeruari, delinquentib. in loco ſalui conductus, vt eſt gl. in Auth. de man. prin. in 1. gl. in §. neque, & vi de Bar. in l. illicitas, in §. ne potentiores, in fi. ff. de off. præſi. & idẽ voluit Bar. in c. 1. §. item facta, in vl. col. de pa. iur. fir. vbi dicit, ꝙ ſi concedens ſaluũ con ductum. & iuraſſet illud obſeruare, non teneretꝛ illi delinquenti de nouo ſer uare; & ita aliàs vidi ſeruatũ in iſta ciuitate Paduæ, in quodam bannito, cui fuerat factus ſaluus cõductus, & cũ veniſſet ad iſtã ciuitatẽ de nouo deliqt, expẽdendo falſas monetas: & non ſeruato ſibi ſaluo cõductu fuit ſuſpenſus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cet non sit tutus dño. In. vr velle ꝙ sic; quia pōt mittere procuratorem. Hoſt. tenet oppoſitum, concludens non ſufficere locum eſſe tutū ipſi dño; niſi etiā ſit tutus procurator; nec eꝫ, ſi eſt tutus procurator, & nō dño. Ratio �fm eum, nam ſi ſibi, & nō procuratori eſt tutus. priuabitur iſte facultate ſibi conceſſa a iure, vt poſſit in cauſa procuratorem conſtituere. l. 1. ff. de proc. Experimur. n. eſſe ad maximū commodum, per procuratorē, maxime inſtructū cām promouere. itē eꝫ, ſi locus eſt tutus procurator; & nō ſibi ſequereſ, ꝙ in cā ardua, compellere tur cōſtituere procuratorem. ℑ. c. quærelam, ſ. de proc. Et hęc opi. mihi ſatis placet, & cōiter approbaī. & ſatis iudicio meo
6 eſt tex. hic cum gl. & in d. c. ſiue, de coniu. † Sed extra gloſ. quæ
a ritur de ſubtili qōne, nūquid citatus a ad locū nō tutum, poſſit incōtinenti appellare, an vero teneatur proponere coꝝ iudice exceptionē loci non tuti: & nunquid ſi ſit proponēda exceptio, debeat ibi probari veritas coram iudice? Et attende, qa hęc qō non ſolū practicatur in terminis c. noſtri, ſed gñr, in oī grauamine. Nam poſſet quæri gñr, vt habeat maiorem vtilitatē, nunquid ſe grauatū ſentiens in iudicio, poſſit immediate appellare; an vero teneaī prius ꝓponere exceptionem ℑ grauamen: puta dicēdo nō teneor comparere quia locus nō eſt mihi tutus. In hoc varię ſunt opi, ex dictis antiquorū, & modernorum: multa reuoluendo, collegi. 8. opiniones. Prima eſt opi. Inn. qui tenuit exceptionē nō eſſe neceſſariam. dicit. n. ꝙ pars nō tenet petere aſſignationē loci tuti; ſed pōt appellare; niſi index vltro aſſignet locū tutū. Secunda fuit opi. Hoſti. qui tenuit exceptionem prius proponendam; & iudice nolēte admittere; tunc fore appellandū, adducit ſtylū curiæ; fm quē dr in literis appellationis: quia talis iudex diligenter, & humiliter requiſitus, no luit locū tutū aſſignare &c. ideo appellauit, &c. & hanc opi. tenuit Arch. in c. venerabilibus, in §. & hoc ipſum, de ſen. exc. li. 6. & dicit eſſe ibi caſum. ſed Io. Mo. in c. concertationi, c. ti. ſ. de appella. li. 6. tenet cū Inn. Tertia fuit opi. quorūdā, vt refert hic Boatinus, diſtinguētū, ꝙ aut iudex intendebat grauare, vel veriſimiliter ſcire debebat; & pōt incōtinenti appellare, aut ꝓbabiliter ignorabat, & eſt opus proponere exceptionē; & ſic reducebāt iſti ad cōcordiā Inn. & Holt. Quarta fuit opi. Ioan. An. q vī probare ꝑcedētē diſtinctionē; qm̄ fm eum grauamen pōt cōtingere duobus modis; re ipſa tantum, itē re, & mente, vt quia iudex intēdebat ēt grauare: ſed ad iuſtificandam appłonē, ſufficit probare grauamen re ipſa: licet iudex nō intenderet grauare, alle. c. cū in cā ℑ. e. & c. dilecto, de teſtib. c. 3. de nou. ope. nū. cū ſi. Et idē uoluit Io. An. in c. ad hæc, l. 1. ſ. eo. & licet hic Doc. & in d. c. ad hæc, tranſeant cū Io. And. in hoc ꝑambulo, vt ſufficiat iuſti ficare appellationē ex grauamine re ipſa, ceſſante mente iudicis: tū repio Cal. hic multū breuiter hoc, & eleganter limitaſſe, quū iudex credebat nō grauare, ex iuris ignorātia. ita, ꝙ illa credulitas ſua erat improbabilis; & ſic loquūr oīa iura allegata per Io. An. ſecus aūt, vbi iudex probabiliter nō credebat grauare: tūc. n. nō ſufficit probare grauamē ad iuſtificandum appłonē, qđ mihi multū placet. Et licet nihil alleget, ego allego duas rōnes pro hoc dicto. Primo, in appłone a grauamine diſputatur de iniquitate iudicis, vt dicit tex. in c. interpoſita, in §. ſi. j. eo. & ſic ex iniqtate ipſius appło iuſtificabit; ſed nō pōt dici iniquus, ſi probabiliter non credebat grauare; quia tūc nō facit iuſtitiā, vt in c. forus, de ver. ſig. ſed imputādū eſt parti, quæ nō informauit iudicē. Secūdo adduco c. vt debit[a], ℑ. eo. vbi dr, ꝙ vt debitus honor deferatur iudici, nō debet ab eo recedi abſq; cā rōnabili expreſſa coram eo; ſed certe honor non deferet iudici, ſi recedit ab eo ꝑ appłonē ſine aliqua culpa ſua; & hoc bñ notabis, ſic incidenter dictum. Sed in principali qōne dicit Io. An. ſequēdo ꝓmiſſam rōnem ſuā, opi. Hoſtien. verā, de æquitate: ſed, opi. Inn. eſt verior inſpecto mero iure; quaſi velit dicere, ꝙ ex quo
7 grauatur ſaltem re ipſa pōt incontinēti appellare. † Sed ab hac opi. vr poſtmodū recedere; quia iudex nō teneī credere allegāti locum non tutum; niſi ille hoc probet; & ſi valeret appellatio, abdicaretur ab eo iuriſdictio ſua ſine cā rōnabili. Vnde cōcludit, in hac ſecunda opi. ſua, qđ oportet excipere coꝝ iudice; niſi locus ſit ſibi adeo periculoſus, vt neq; per ſe neque per alium poſſit tutò ire ad exceptionē proponendam. tunc. n. poſſet ꝓcedere opi. Inn. q̄q̄ in veritate Inn. exꝑſſe nō dicat illū nō teneri ad excipiendum, & probandum locum, ſ. nō tutum; ſed ſolū dicit, ꝙ nō tenetur petere locum tutum. Vel niſi, ſm Ioā. An. locus eſſet notorie nō tutus: nā tunc ēt non teneī excipere vt in cle. paſtoralis. §. Piſana, de re iud. Quinta fuit opi. Gof. diſtin guēris, ꝙ ſi grauamē nō concernit principaliter perſonā iudicis debet coꝝ eo excipi, & ēt probari: ſi aūt concernit perſonam iudicis; tūc debet coꝝ eo excipi; ſed non probari; quia ſatis eſt; ſi ipſe certus de facto ſuo, & hanc opi. tenuit Arch. in d. c. ſiue de cōiugi. Sextā opi. ponit D. Ant. vt coꝝ iudice a quo, nō ſit neceſſe probare grauamē: niſi ipſe eſſet paratus recipere ꝓbationes; qa tūc effectualiter non grauat anteꝙ probationes ſpernat. Sed in alia parte hic dr, ꝙ citatus ad locum nō tutum, poteſt incōtinēti appellare; quia immediate grauatur; & hoc vī ℑ præcedens dictum ſuū. Sed forte voluit intelligere ꝑcedis dictū in alio grauamine cōtingente in ꝓceſſu, ſecus aūt in grauamine illato in ipſa citatione: & qū tute nō pōt ad iudicem accedere: ſed tunc hæc opi. reincidit in ſecundam opi. Io. An. Septimam opi. ponit Cald. in addi. dicēs, ꝙ ſi grauamen ꝓcedit ex mero facto iudicis; tūc pōt incōtinenti appellare, vt in d. c. 1. dila. Secus aūt, vbi contingit aliunde, puta quia criminoſus producitur in teſtē: tunc. n. opus eſt excipere. Pro hoc pōt allegari c. ex parte, de teſti. & in caſu noſtro ſenrit, ꝙ immediate pōt appellari; quia incōtinenti grauaī, & grauamē procedit ex facto iudicis, quia ex ſua citatione, hoc vltimū non videtur verū, q
8 eſt ℑ ea, quæ ſ. dixi fm eum: nam iudex pōt hoc caſu probabiliter ignorare grauamē; ergo non iuſtificatur appellatio; niſi ꝙ ponat exceptio, ſi tute ꝓponi poteſt. Octauam opi. poſuit D. Card. vt ſi factum eſt dubiū, debeat excipi ante appłonē; ſecus, ſi grauamen eſt manifeſtū, vt in d. c. †. Piſana. Et adde materiā no per Pau. de Leaz. in cle. quia cōtingit, de rel. do. Hæc ſunt, quę in tis ordinarie collegi ex varijs dictis Doctorū. Sed per hoc non habemus aliquā firmam theoricā, quare puto, ꝙ opinionū cōcordantia, ſic poſſe diſtingui. Aut grauamē procedit ex mero
b facto iudicis, ita ꝙ ipſe ſcit, vel ſcire debet grauamen intuliſſe & tunc immediate pōt appellari[b] abſq; alia exceptione, vel petitione reuocationis grauaminis, pro hoc tex. in c. 1. de dil. & ibi per Cal. facit, c. ſi a iudice, ℑ. eo. tit. lib. 6. probatur ratione, immediata cā appellationis eſt grauamē, in c. vt debitus. ℑ. eo. ergo ſatis eſt grauamē ꝑceſſiſſe. Aut non ꝑceſſit grauamē ex mero facto iudicis, ita ꝙ probabiliter ignorare pōt grauamē inflictum & tunc ſi tute pōt coꝝ eo excipi, & grauamē probari, teneturs pars hoc facere ante appłonē; qa iudex nō teneī ſibi credere in ꝑiudiciū alterius partis, vel iuriſdōnis ſuæ, vt in c. ex parte Adæ, præl. exēplum, ſi producit falſum inſtrumentum, vel criminoſos teſtes. nam iudex hoc probabiliter ignorat, nec teneī credere excipiēti, niſi ꝑbet exceptionē. d. c. ex parte Adæ. & l. Lucius ff. de his, qui no. infa. Aut nō pōt ſecure proponere hanc exceptionē, ſeu probationē facere; & tūc pōt immediate appellare. excuſatur. n. ꝓp iuſtum timorem a ꝓpoſitione exceptionis, & ipſius ꝓbatione, arg. c. ſi. ℑ. eo. de hoc puto tex. hic. Nā hic dr, q vocatus ad locū nō tutum, pōt libere appellare. nō. n. habet libertatem appellandi, ſi teneret ire ad locum nō tutum ad excipiendum, & probādū ipſum grauamen, pro hoc qđ no. in verbo Libere, in c. licet ep[i]ſcopus. de ꝑb. lib. 6. in nouel. & in c. de multa, de præb. & ſic intelligerem tex. in c. venerabilibus, §. & hoc ꝙ ſum. cum ſe. de ſen. exc. li. 6. nā ibi excuſatur ille q nō ꝓbauit locū nō tutū coꝝ iudice, a quo, qa ſecure accedere nō pōt, vt dicit tex: & ſic bñ ponderando iſtum text. eleganter probat vtq
c [c] membrum meæ diſtinctionis: vt ſi ſecure pōt probare grauamē, qđ ꝓbabiliter iudex ignorabat, dēt coꝝ eo ꝓbare, ante appłonē; ſecus vbi ture ꝓbare nō pōt, ꝓp periculū imminēs, no
9 mora trahenda. † Vnū tñ ꝑ cæteris tenebis mēti, ꝙ vbicunq; no
d toriū [d] eſt, locū nō eſſe tutū; nedū pōt incōtinēti appellare; ſed ēt pōt pars citata appłonem omittere; & de citatione nihil exrare; qa, ex quo citatio eſt notorie iniuſta, nō arctat citatū, vt ege
e gāter ꝓbari in d. §. Piſana, iūcta gl. Et adde pulchrū dictū Inno. in c.

ADDITIONES.

a ¶ Nunquid citatus, Vide de hac quæſt. Car. in cle. 1. in prin. ℑ. 2. de foro comp. Bal. in l. 2. ver. 2. quæritur, C. de epi. aud. Rotam ſub ti. de reſti. ſpo. dec. 2. ci. nota quod, vbi dicit, in antiquis. Pau. de Caſt. in conſi. 25. incip. ſuper per mo, fm antiquam impreſſionem, Alexan. poſt Imo. in l. de ætate, ff. ad Treb.

b ¶ Poteſt appellari. Et ita Io. An. hic & in hoc omnes concordant: imo videtur quod tunc proceſſus ſit nullus ipſo iure; ex quo iudex non ignorauit impedimentum, vt c. ſi duob. ſup. eo. & l. quæſitum, & ibi Bar. ff. de re iud.

c ¶ Vtrumque. Et ſequitur Imo. in l. de ætate, ff. ad Trebel. diſtinguendo, an citata ſit leuis vel grauis, ita quod, debuerit mittere procuratorem, vel nō. Et in hoc reſidet Ang. in ſua diſpu. incip. Bonon. ſuæ ciuitatis bannitus, in 4. alio, & ibi latius per eum, & per D. Phil. de Peru. hic.

d ¶ Notorium. Nunquid autem citatus ad locum non tutum, teneatur mittere procuratorem, late tradit D. Fel. in c. accedens, verſi. tertia concluſio, vbi non conteſt. & ad hanc materiam vide etiam per Fel. in cap. conſuluit, 2. de off. deleg. Seb. Sapia.

e ¶ Inn. Et ſequuntur ibi D. Ant. & Imol. hic Et ex hoc, & ex text. no. per Io. An. & alios Doc. in d. c. 2. habes notabilem differentiam inter ſuſpicionem facti ne loci, & ratione iudicis; quia quantumcunque iudex ſit notorie ſuſpectus tamen notorium non releuat ab onere proponendi; ſed tenetur comparere, & allegare de ſuſpicione iudicis notorie ſuſpecti, ſecundum Doct. in d. c. 2. & tenet. Pau. de Leaz. ver. 1. cle. paſtoralis. & in cle. quia contingit, de rel. do. licet gl. & Arch. velint contrariū, 2. q. 1. c. quoties, ei 1. quod ſtatim poſt recedere appellans & male; & ratio differentiæ eſt, quia eo ipſo, quod quis citatur ad locum non tutum, grauatur, ſecus ſi citatur coram iudice notorie ſuſpecto; quia poſſet facere iuſtitiam, hinc eſt quod filius poſſet eſſe iudex in cauſa patris, niſi recuſaretur, vt no. in c. poſtremo, ſupra eo. & ita etiam net hic Imo. in fi. quod no. ex his collige aliam differentiam, quia litigando ſcienter coram iudice ſuſpecto, cenſetur quis renunciare exceptioni ſuſpicionis, vt in c. inſinuante, de off. deleg. non ſic in comparendo; & litigando in loco non tuto, vt hic, & dictum eſt ſupra.

in c. 2. de dila. vbi dicit, ꝙ quoties citatio continet in ſe notoriā iniuſtitiam. puta vt veniat ad reſpondendum ſeruo, vel aliàs eſt notorie iniuſta; licet iniuſtitia non ſit deſcripta in citatione, talis citatio non arctat citatum. pro hoc dicto allego bonum tex. in c. bonæ. il 2. de electio. maxime iuncta gl. fin. ibi; & hoc caſu notorietas excuſat etiam ab onere proponēdi, quia ex quo nō tenetur venire; ergo nec proponere; ſecus, vbi pars eſſet ꝑſens in iudicio, & grauatur notorie in proceſſu; quia tunc non excuſatur, quo minus proponat grauamen ſaltem in appellatione; & ſic intellige no. in cle. appellanti. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Appellare licitum eſt parti, aſſerenti procuratorem aduerſarij, non habare mandatum, ſi talis ſua exceptio non admittitur.*
2 *Procurator poteſt conſtitui per literas priuatas authentico ſigillo conſtituentis ſigillatas.*
3 *Sigillum alicuius, dicitur authenticum, ſaltem in pertinentibus ad factum illius cuius eſt.*
4 *Plurib. ſigillis poteſt quis vti ad diuerſos actus.*
Sigillare quis poteſt cum alieno ſigillo, etiam in rebus eccleſiaſticis,
5 *Appellans ex pluribus cauſis copulatiue deductis, non grauatur onere probandi omnes, niſi vna veniat, vt qualitas ad aliàs.*
6 *Cauſa ob quam appellatur, debet eſſe iuſta, & quod vera probetur.*
7 *Citare non poteſt iudex quem per nuncium priuatum ſine literis, dando ſibi aliquod ſignum ſuum.*
8 *Capitulum poteſt agere contra prælatum abſque eo, quod ſibi detur actor.*
Capitulum æquiparatur minori, quoad reſtitutionem in integrum.
Reſtitutio in integrum datur prælato, & capitulo ſi in contrahendo fuerint decepti.

CAP. XLVIII.

1 **Significauit.** † Licet appellatus, reus non audiſ, exciſufficiens mandatū; vel ſe prius conuentū per alias literas, de qbus non ſit mentio in ſecundis, h. d. quo ad titulum. Prima pars ponit ꝙrelam appellantis. Secunda dat iudices ibi, quo circa. Cauſus lite. Defuncto magiſtro hoſpitalis Eboracēſis, fratres ipſius hoſpitalis elegerūt. B. presbyterum in rectorē, ſiue magiſtrum ipſius hoſpitalis; ille ad quem cōfirmatio pertinebat dictum B. electum præfecit ibidē, poſtmodum vero decanus, & capitulū Eboracenſ. dixerunt ꝙ ad ipſos, hoſpitalis ordinatio pertinebat & impetrauerunt literas ſuper hoc ad quoſdam iudices; & citauerunt tam archiēpm, quam dictum magiſtrum. in quorū præſentia comparuit procurator capituli, cum literis procurationis, ſigillatis ſigillo capituli, in quo continebatur ſigillū capituli, ad citationes tñ, cum capitulum aliud ſigillum habere noſcatur. magiſter hoſpitalis excipiendo propoſuit, ꝙ occaſione illarum literarum procurator raliter conſtitutus non debebat ad eām admitti: & inſuper adiunxit ꝙ authoriate quarundam literarum ad alios obtentarum prius quentus fuerat ſuper eodem negocio, de quib. poſterioribus literis mentio nō faciebat, qua re coram eis nō debat, nec poterat per alias literas conueniri. iudices hmōi exceptiones admittere noluerunt, quare ad ſedē apoſtolicam appellauit. vnde mandat Papa, ſi conſtiterit pp ꝑ dictas exceptiones, vel alteram earum fuiſſe ad ſe; appellatum, quicquid factū fuerit poſt appellationē hmōi, dēat in irritū re-
2 uocari, & poſtmodum iudices in eā procedant. † Not. quē poſſe conſtitui procuratorem per litera priuatas conſtituentis, dū modo habeat ſigillū conſtituētis authenticum; & pro hoc vide bo. tex. in cle. 1. de procu. & ꝙ hoc intelligatur de literis priuatis, probatuſ ex eo. quia ſi literæ, publice per ſe fecisſent fidē de ſyndicatu; licet ſigillum non eſſet authenticum, vel eſſet fractum, ſeu deperditum, vt notabiliter dicit Inn. in c. inter dilectos
3 de fid. inſtru. † Secundo no. ꝙ ſigillum capituli, dicitur authenticum, ſaltem in pertinentibus ad factum Capituli.[a] de quo no. In
no. in c. j. & 2. de fid. inſtr. & aliquid no. in c. poſt ceſſionē, de ꝓ
4 ba. † Tertio no. quem, poſſe habere plura ſigilla deſtinata ad diuerſos actus; & ꝙ ſigillum deſtinatum ad certū vſum, ſeu actū, factū, non facit fidem in alio actu. vt hic notabiliter probaī. qa vtendū eſt qualibet re, ad vſum, ſeu actū deſtinatum, vt in cle. quia contingit, de rel. dom. & in c. ad noſtram, & in c. ſuggeſtū,
5 ſ. eo. hoc puto procedere, niſi dicatur, ꝙ ſigillum ſolum nō ha
b batur præ manibus; ideo fuit ſigillatum alio ſigillo.[b] Nam tunc putarē hoc ſigillū facere fidē ad aliū actum, ſicut poteſt ſigillari cū alieno ſigillo, vt in l. ſi vnus, C. de teſt. facit c. cū inter, ſup. de re iudi. vbi ex cā, qs ſubſcribit ſe in inſtrō p alium. Et hoc vl timū dñt Doc. ēt procedere in reb. eccleſiaſticis, vt ex cā poſſint ēt ſigillari cū alieno ſigillo; ſicut ſit de iure ciuili. ad ꝙ no. facit in ar. d. c. cum inter. Item no. ꝙ ꝓtitutus ad procurādū facta vni verſitatis, ꝓt appellari actor; qñq; appellaī ſyndicus, qñque eco
nomus, vide gl. in ver. ſyndicū, in l. j. ff. qđ cuiuſq; vni. No. ēt gl.
5 vt in c. petitio. vbi caſus de ꝑcu. † Vlt. no. ꝙ appellās ex pluribus cāis copulatiue deductis, nō grauaī onere probādi oēs cās; ſed ſufficit ꝓbare alterā per ſe ſufficiētē, niſi vna veniat, vt qualitas. ad reliquā. qđ declara, vt dixi in c. licet. de ꝓb. & p Bar. in l. diu[a].

6 ff. de re iud. † Sed op. ℑ tex. in fi. vī ꝙ non ſufficiat ꝓbare appellatū fuiſſe ex cā iuſta; niſi ꝓbet ipſius cāę veritas, vt in c. interpoſita, ℑ. eo. Sol. fm Inn. ſupplendū eſt ad lram ibi fuiſſe appellatū, & ēt ſubſit veritas cārū allegatarū: & qualiter dēat ꝓbari veritas,
7 dicē in d. c. interpoſita. † In gl. j. in fi. no. ſingr. finē gl. ex quo inferī ꝙ iudex ꝑt citare quē ꝑ nūciū priuatū. ſine lr̄is, dādolibi ali qđ ſignū ſuū, vt ſic viſo ſigno adhibeaī fides nūcio: quēadmodū hic mittebaī ſigillū capituli cū nūcio priuato, vt credeī ipſū eſſe miſſū ꝑ cap[m]. & hoc fm intel[m] vltimū huius gl. Ex hoc ī
c telu infert D. An. ad id qđ fit quotidie. nā mittit nūcius[c] cū aliquo ſigno mittētis; pura annulo, vel cultello ad aliq̄ recipiendū de domo vel amico; vt ſic viſo ſigno, fides adhibeat nūcio ī referēdo. ſatis. n. excuſaī is q vigore illius ſigni aliq̄d tradit nuncio; hoc tñ limitaī, niſi ꝑſona q̄ portat ſignū, veriſimr poruerit illud ſubtrahere: ar. corū q̄ no. in l. vna, C. de la. li. tol. in c. eccl[ia]. el 2. ſ. vt lit. pen. Itē limitaī, qñ mittēs erat ſolitus talia ſigna mittere, nihil allegādo. Sed ad primū dictū bñ facit tex. in l. ſi qs vxo
rii §. itē apud Labeonē. ff. de fur. & exꝑſſius ibi Bar. dicēs, ꝙ ſi bi dellus tradidit librū, portāti, ſignū ſcholaris, cui veriſimr debuit credere, excuſaī: licet nūcius infideliter egerit. ſed litarē hoc in his q̄ ſunt leuis ꝑiudicij, nā in gratiā. nō credeē illū excuſandū ar. in c. lr̄as, de ꝑsū. & eorū q̄ no. Inn. in c. qa veriſile, e. tit. Et hoc idē dr ſentire Bar. in d. §. itē apud Labeo. dr. n. bidellū excuſari, ſi veriſimr debuit illi credere. Ad idē vide, qđ in ſimr in deferēte lr̄as credētiæ, voluit Bar. in l. Lucius, ff. de fideiuſ. qđ dixi in c. fraternitati, de cle. nō reſi. Itē credo ſufficere ꝙ hęc ſit cōſuetudo in loco, licet nō, ꝓbet mittētē ꝓſueuiſſe ſigna mittere, & ꝙ in his dēt attēdi ꝓſuetudo loci omiſit nō vnius tū; ex quo non ꝓſtat de ꝑria ꝓſuetudine iſtius; ar. in l. qđ ſi nolit, §. qa aſſidua, ff. de ędi. edi. & eorū q̄ no. Bal. in l. nemo, ff. de duo. reis. & hæc no. Prædicta limita qñ qs tradit rē ipſius, cuius noīe fuit petita; ſecus aūt ſi tradēs erat obſtatus in gñe; nā tūc ſi recipiēs ſi fideliter egerit; cū nō eēt miſſus a creditore, nō liberaī ipſe debitor tradēs; ſed dēt agere ℑ illū, q infideliter egit, vt eſt text. not. in d. §. itē apud Labeonē. q̄ tūc cunq; dederit ſignū, vt hic, & eſt rō, qa res perit dño,
8 vt l. argētū, ff. com. † In gl. 2. ſi. ff. de hac mā vtrū ꝑlatus poſſit agere, vel ꝓueniri ſine authoritate capituli vel eꝫ, dic vt plene no. ī
d c. edoceri, de reſcr. ſed nō placet mihi dictū gl. [d] ꝙ capto volēti agere ℑ ꝑlatū, dēt neceſſario dari actor, authoritate iudicis; qa hoc nullibi ꝓbaī, & rīr q̄libet vniuerſitas ꝑt ꝓſtituere actorem, ſeu ſyndicū. l. j. ff. qđ cuiuſq; vni. nom. nec valet ar. gl. ꝙ cap[m] eq pareī minori. nā licet eq pareī vt ſubueniaī ℑ lęſionē, ſi tñ quo ad hoc, qđ poſſit libere ſup iurib. ℑ ꝑlatū eſſe in iudicio. ꝓ hoc iſte tex. & c. cū eccleſia Vulterana, ſ. de ele. tolle inſtantiā ℑ arg. gl. nā ꝑlatus & cap[m] ℑ hēdo pñt petere reſtōnē, ſicut minor, vt in c. j. & 2. de in inte. reſt. lib. 6. & tñ nemo negat q̄n ꝑlatus, & cap[m] poſſint agere, ſine actore dādo a iudice. Et hāc ℑriā opinio nē tenuit Ioā. gl. 6. q. 3. in c. ſi. licet referat Alanū, cuius opi. fuit iſtā gl. tenuiſſe ℑriū. Sed Io. ſequiſ ibi Arch. & Cōpo. & multi alij in c. edoceri, de reſcr. vbi plenius dixi, licet gl. ibi, & quidā alij teneāt qđ gl. hic. Sed pro opi. q̄ tenui, facit tex. in c. dilectorum, de teſt. cog. & c. cū olim, de cau. poſſ. & ꝓprie. & c. cū ſuper Abbatia, in prin. de offi. del. & d. c. cū eccleſia Vulterana, &c. dilecti, ℑ. eo. in quib. paret cap[m] litigaſſe ℑ ꝓpriū ꝑlatū, & nō legiſ fuiſſe datū curatorē capitulo. in gl. pen. in fin. De mā dic vt plenius no. per gl. & Doc. in c. 2. de reſcr. & aliq̄d dixit in c. licet, de ꝓb. In gl. fi. in fi. hoc dictū gl. ꝓcedit reſpū primę exceptionis; qa ſi
ꝓbaī prima exceptio, dūtaxat cā abdicaī a primis iudicib. & ꝓ
ſolidaī in iſtis ſecundis: vt in c. vt debitus, ℑ. eo. ſed ſi ſecūda exceptio fuiſſet ꝓbata, videlicet ꝙ cā erat mota coꝝ priorib. iudici. tūc iuſtificata appłone, dēnt iſti tertij iudices remittere cām ad priores, ad hoc quod no. ſ. de exce. in c. ſignificauerunt.

ADDITIONES.

a ¶ Ad factum Capituli. De hac materia videlare per Dec. in c. poſt ceſſionē, ſ. dē prob. per Fel. in c. 2. de fid. inſtru. in c. ſuper his, eo. tit. Seb. Sap.

b ¶ Sigillo. An liceat ſigillare alieno ſigillo, vide tex. i §. pñt, Inſt. de teſt. & ꝓ Bar. in l. ſi procuratorē, in ver. 2. ꝑt approbari. ff. de proc. & ꝓ Pe. de Peru. in trac. ſoci. in 11. par. & vide Bal. in l. ſi. in fi. C. de iu. delib. vbi cōcludunt oēs poſſe alieno ſigillo ſigillare; ex qua ſigillatione inducit approbatio actus. & p dicta vera intellige, prout ēt hic dr ſi cōmittat, alias no. ad qđ ēt vide Bal. in l. 1. C. pro ſoc. qđ ēt, ꝓcedit in reb. eccleſiaſticis, arg. tex. in c. cū inter, de re iu. & ꝑdicta intellige vera ſi ſigillans nō hēat proprū ſigillū. vt plene ꝙ Spe. in titu. de inſtr. edi. in §. reſtat. in ver. illud. & in tit. de prob. in §. videēdū. in ver. & no. vt hr ꝙ Inn. in c. 2. de fi. inſtr. & in d. ver. & no. dicit ēt Spe. idē qđ hic dr. & ꝙ voluit Bar. in l. ad teſtiū. hic alle. ꝙ debet fieri expreſſa mentio de ſigillante, qđ ſigillat alieno ſigillo, de quo ēt per Io. And. in c. 2. de de fid. inſtr. Seb. Sap.

b ¶ Mittitur nuncius. Vide Bal. in l. ſi is cui, ver. quæro nunquid, C. de fur. Ange. in l. 1. ff. de eo. per quem fact. erit. Seb. Sap.

c Gl. Dicit hic d. Bar. de Bellē. ꝙ hoc dictū gl. ꝓcedit de iu. ciui. de iure aūt cano. dicit ꝙ quilibet de per ſe ꝓſtituet ꝓcuratorē. ad hoc alle. ēt gl. q̄ alle. hic iſte, 5. q. 3. in c. fi. in gl. mag. cir. med. dicit ēt qđ practicā huius gl. cōmēdat D Ant. in c. edoceri, de reſcri. tñ dicit D. Ant. ſine ea recte fieri poſſe, ſiue agant. noīe proprio, ſiue eccleſiæ, quia tūc ſolū capitulū cenſet hāe adminiſtrōnē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Actor si non declarat rem petitam in libello, licite ab hoc grauamine appell.*

CAP. XLIX.

1 **Significantibus.** † Licite appellat reus, si non auditur petẽs declarari rem petitã in libello. Scãa pars ibi, quocirca. Hoc c. est de verbo ad verbum in tit. de libel. obla. Nec obst. argu. de superfluitate; quia ponit hic ad aliũ effectum, q̃ ibi. ponit. n. ibi ad ostendendũ q̃ res petenda dẽt taliter in libello declarari, vt oĩs ambiguitas cesset; hic vero replicat ad ostendẽdũ q̃ si iudex nõ facit libellum declarari, licite ab eo appellat. No. ex hoc modũ bonũ ad excusandũ Doctorẽ de superfluitate, vt si idẽ replicat ad varios effect⁹.

a & lege a istud c. prour legit in d. c. signtib. de libelli oblatione,

ADDITIO.

2 ¶ Lege. Et hic per d. Philip. de Peru.
¶ Et lege. Quib. mio. excusat superfluitas, tradit Fel. in c. solitæ, sup. de maio. & obe. in proc. Gregoria. d. Franc. Cur. in consi. lxxviij. inci. dña Francisca.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo, non potest statuere terminum ad finiendam appellationem; & si statuerit, intelligetur de prosequenda. & nu. 2. 4.*
3 *Terminus non currit propter impedimentũ prouenies ex facto principis.*
5 *Notorium inducitur etiam per inspectionem actorum.*
6 *Iudex potest procedere parte absente, quando certum est parti non competere aliud ius; nisi illud quod iudex habet in manibus.*

CAP. L.

1 **Ex insinuatione.** † Iudex a quo nõ põt statuere terminũ ad finiendũ appella-
a tionẽ, q̃ si fecerit, intelligitur statuisse ad se pñtandum [a]. hoc dicit, fm intellectum gl. qui cõiter tenet, vel summa hic. Si iudex a quo prægigit terminum ad prosequendũ appellationẽ, ad redeũdum a prosequutione; nõ valet terminus, respectu redeũdi; sed bñ valet respectu prosecutionis; adeo q̃ a neutra partiũ p̃ueniri põt. Ponit primo q̃relã appellãtis. Scãa dat iudicẽ, ibi, ga Casus liter. Inter priorem, & canonicos sanctę Barbaræ ex vna parte, & V. camerarii de tãgar, ex altera, sup quodã monasterio corã ordinario, qõ vertebaĩ. dictus V. ad sedẽ apost. appellauit, iudex, q̃ cãm eius videbatur fouere, pro eo q̃ qdã clericus cõmẽsalis suus, dicti camerarij fuerat aduocatus; talẽ terminũ sibi statuit, vt vsq; ad festũ purificationis B.M. Virginis, vtraq; pars ab appłonis prosecutione esset reuersa. interim vero dictus camerarius p̃ueniẽs nũciũ prioris; nec expectans vsq; ad ltimum terminũ impetrauit lras. & recessit, prior hoc intelligẽs signãauit hoc dño Papæ. sup. hoc scribit Papa dicens, q̃ ille iudex nõ potuit ei legẽ imponere, t̃ vt teneret cãm intra p̃dictũ tps expedire; imo ausq; dãno moræ intacta pmaneat, quouq; cãm faciat expediri; quia fraus, & dolus alicui patrocinari non debent, mãdat Papa; quatenus, si est ita, partib. conuocatis audiat cãm. B.

2 No. 1. q̃ iudex a quo, põt præfigere terminũ appellãti ad prosequẽdã appłonẽ; licet ipse appellãs, nullũ terminũ sibi prefixerit; nõ tñ p̃figit terminũ ad finiẽdã appłonẽ; ga esset imponere legẽ superiori. Nũquid aũt hoc possit facere iudex ad quẽ, dicam

3 in c. oblatæ, ĩ. eo. † Secundo no. q̃ impedimẽtũ surgens ex facto principis, impedit cursum termini p̃fixi ad appłonem finiendã, vñ nõ datur secundus annus: sed impeditur cursus tpis: probaĩ, ibi: Intacta permaneat, &c. & ibi; Absq; dãno moræ. Quid de alĩo iudice, dixi plene in cap. ex ratione, ĩ. eodem. per quæ de-

4 cido aliqua tacta hic per Doct. † No. fm cõmunẽ intellectum, q̃ terminus p̃fixus ad appellationẽ finiẽdã, hr̃ pro termino præfixo ad appłonẽ prosequẽdã. & est rõ, quia terminus p̃fixus ad finiẽdã appłonẽ, includit in se terminũ ad prosequendum, vt in clemen. 1. eod. titu. Vnde si non valet respectu finis, valet respectu prosecutionis, argumen. opt. in c. vnico, de despon. impu. li. 6. dr̃, q̃ si inhabiles ętate ad ꝺhendũ mr̃imoniũ, exprimunt verba apta ad ꝺtrahẽdũ mr̃imoniũ, iuris interpretatione sunt spõsalia de futuro; ex quo sunt ad ꝺhendũ ipsa sponsalia: & ista est vera rõ decidendi, fm lect. gl. in gl. 1. in fi. Primã opin. tenuit gl. 3. quæst. 5. in c. accusatores. Innoc. hic tenet opin. glo. vt non sit

b sufficiens causa ad recusandũ [b] iudicem: & hoc placet, & vr̃ p̃bari in illo c. j. de offi. iud. Nõ ob. iste tex. qñ hic iudex fuit recusatus. Itẽ hic de facto sauebat nimiũ alteri parti; & hoc respectu posset recusari: secus, vbi iudex incedit per rectã viã; non. n. est verisimile, q̃ velit moueri per cõmẽsalẽ suum, ex quo nullũ interesse ꝓtendit; nisi quia est aduocatus. In gl. pe. in fi. Ex ista gl. hẽs duos intellectus ad tex. Primus, vt intelligatur lra in termino præfixo a lege, s. anno. Sed iste intellectus non placet gl. qa nõ tenet, nec dẽt quis expectare finem termini anni; qa per lapsum illius termini appellatio est deserta. Vñ gl. transeũdo ad seũdã lectu. dicit, q̃ dẽt intelligi de termino p̃fixo a iudice ad appellationẽ p̃sequendã: quẽ terminũ neutra pars ꝓuenire põt, ut in c. sæpe, in fi. ĩ. eo. & c. oblatæ, ĩ. eo. & licet alia fuerit iudicis in tẽtio. tñ per illã regulã, si nõ valet q̃ ago &c. valet p̃fixio termini respectu p̃secutionis huius; cuius respectu poterat valere; & nõ respectu finiẽdi; quia esset imponere legẽ superiori, ad quã appellatur, qd̃ fieri non põt, vt hic in tex. Sed Inn. sequendo primũ intellectũ dicit, q̃ terminus præfixus a iudice, hr̃, ac si non p̃fixus fuisset, quia nõ poterat terminũ ad finiendũ statuere; & sic partes fuerunt relictæ in termino iuris: & dr̃ hic camerarius ꝓuenisse nũciũ aduersæ partis; nec expectasse ad terminũ ltimũ quẽ debuit differre vsq; ad vltimũ mensem anni. qd̃ ga non fecit, lr̃æ annullãtur. Io. And. dicit hoc dictum procedere, si iste camerarius fuisset appellatus; sed ipse erat appellans, & sic poterat intra terminum iuris prosequi q̃cunq;, & hæc est bona impugnatio. Nam appellãti p̃figitur terminus anni a lege ad q̃ sequẽdum. & finiẽdũ, vt in cle. sicut, eo. tit. Iõ põt prosequi q̃cunq;. nõ sic est in appellato, qui cũ ipse nõ impugnet initã sũã, nõ põt prosequi q̃cũq; intra terminũ iuris; sed duntaxat in vltimo mense anni, appellatore non prosequente, 2. quæstio. 6. cap. ei qui appellat. §. appellatore cessante, & authen. ut qua. C. de temp. ap. Vel dic, q̃ ex alio hæc lec. Inno. nõ procedit, qa ẽt appellatus põt prosequi q̃cunq; intra terminũ iuris; dummõ do in prosecutionis actu, faciat citari appellãt̃; secus aũt si velet procedere sine citatione, sed solũ vt pquiraĩ, si appellãs sit in curia, vt uoluit Bar. in auth. ei q̃ appellat, de temp. ap. per l. fi. §. illud, eo. tit. ergo potuisset iste camerarius, ẽt si fuisset appellatus, impetrare intra terminũ iuris q̃cunq;, dummõ postea in

5 processũ faceret citari aduersarium. Vr̃ cuã probari in c. bona, ĩ. de ꝓbr. vti. vel inu. nã ibi lr̃æ ꝓpetrat̃ per appellatũ, ꝓueniẽdo appellantẽ, dñr surreptitiæ: quia nõ fecerũt mentionẽ de appellatione: & vide qd̃ dicã ibi, ergo oportet necessario intelligere lr̃am istã de termino hoĩs, qui ꝓueniri nõ põt, ẽt ab appellãte. & corrobora hunc intellm, prout s. dixi in no. & est satis verus in se. Sed do alium intellectũ inhęrendo secundo summario, q̃ terminus hic fuit præfixus ad prosequendã appellationẽ. Irespectu impetrationis lr̃arum, & ad redeũdũ a prosecutione; sed nõ valuit terminus, quatenus arctabat ad redeũdũ; quia est imponere legẽ superiori, vt det literas intra terminũ præfixũ a iudice a quo, vel cãm finiat. sed valuit respectu p̃secutionis finiendæ. nã vbi vtile est separabile ab inutili, vtile nõ vitiat ꝓ inutili, vt in reg. vtilis, de re. iu. li. 6. Remãlit ergo hic terminus respectu prosecutionis; & iõ nõ potuit appellãs impetrare lr̃as, hũc terminũ ꝓueniẽdo; & hoc voluit lra, dũ dicit. A p̃secutione appellationis &c. Patet ẽt ex alio; qa si p̃fixisset terminũ ad finiẽdam in curia, nõ impetrassent partes lr̃as ex̃ curiam; cũ tñ quærídicerũ hoc fecerit. Hic intellectus est clarus, & nullũ patit scrupulũ, & sic habes dictũ nouum; quia licet iudex a quo, possit p̃figere terminũ ad prosequẽdũ, nõ tñ ad redeundũ cũ literis impetratis; qa esset imponere legẽ superiori. Sed dices ex gl. ex quo iudex iste videbat̃ fauere camerario, quare appellauit ab eo? quare iudex sibi p̃fixerit terminũ ita arctũ? Sol. dicit Host. hoc fuisse fraudulẽter confectũ, vt haberet iste mãm impetrandi literas ad iudices remotiores, vt sic pars aduersa tadio affecta appelleretur cedere. Item iudex minabatur, q̃ nisi vtraq; pars adueršа in termino, se nõ auditurũ amplius ipsas partes; & hoc dicebat, vt iste camerarius, qui erat reus, remaneret ĩ possessione sua, possent præsumi, & aliæ causæ, in quib. nõ est standũ. In gl. fi. fi. Sed ꝺ hoc opponit, vr̃. n. q̃ iudices priores habeãt cognoscere de surreptione primarũ lr̃arum, vt in c. sup lr̃is. de rescr.

5 Sol. dicit Inn. hoc ꝓcessisse ex gra. † Vel fm eũ, notorii erat ex inspectione actorum; qa iste camerarius ꝓuenerat terminũ; & lr̃æ nõ valebãt; iõ potuit Papa absente ipsa parte dare facultãc lras. No. hoc dictũ, q̃ nõ solũ sñia. fed ẽt acta [c] iudicij inducunt notoriũ, qd̃ limita, vt dixi in c. cũ olim, ĩ. de verb. sig. vbi ho. &

6 ꝓ hoc dicto Inn. † Itẽ no. q̃ vbi totũ ius partiũ est redactum in scriptis, põt iudex procedere ẽt absente parte, tanq̃ super notorio, qd̃ sp no. qd̃ iõ procedit, qa certũ est hoc casu absenti aliud ius nõ ꝓpetere, ꝓ hoc bo. tex. in l. 2. ff. de admi. rerũ ad ciui, quo. q̃ sic dẽt intelligi. & bo. tex. ĩ c. cũ olim, de re iudi. & qd̃ ibi dixit iste tñ intellectus non congruit huic literæ, quæ mandat sub ꝺ ditione, si ita est &c. Nam si fuisset notorium, dixisset, quia liquet constat &c. prout facit in d. c. cum olim, & plenissime de materia c. quotuplex sit terminus, qui potest præfigi a iudice, plene dixi in c. personas. sup. eo. vbi vide.

ADDITIONES.

a ¶ Pñtandum. Adde qd̃ vbicũq; lex vel statutum ꝑcepit aliquẽ actũ fieri infra certum terminũ, intelligitur terminus datus ad inchoandum, nõ ad finiendum, ita determinat Host. per illum tex. in c. propter. el. 1. in prin. q. vlt.

b ¶ De hoc vide Imo. & plene per Doct. in c. postremo. sup. eo.

c ¶ Et Bal. in d. auth. ad hęc, C. de usu. col. 4. vbi pro hoc dicto alle. etiam tex. ibi quæ snia. & de pœn. no. ẽt ex hoc dicto Inno. hic, quod intantum ex actis iudicij resultat notorium iuris, quod iudex potest ex his quæ sibi constant ex actis, ex suo offo supplere ad vtilitatẽ partis, & ita etiam dixit Inn. in c. postuas, in fi. sup. de test. sequitur Inno. hic alle. Ang. in l. si vnus, §. pactus ne pe. teret, ff. de pec. cir. fi. & facit gl. in c. bonæ. sup. de postu. præl. & in c. cum diutia. inf. de accu. Et scias quod quantum ad decisionem causæ, nunquam ex actis & probationib. resultat notorii iuris, nec dicitur liquere de causa, quando esset in ipsa causa conclusum, vt est gl. fin. in ver. liquere. vbi ipsimet Ab. Pan. & Imo. ita tenent in c. significaueruntˌ sup. de testib.

¶ Dicas

¶ Dicas circa hoc conclusionem esse veram, quod non dicitur, liquere de cã, nisi postquam est in cã conclusum, per gl. in c. significauerunt, de testi. & vide Alex. de Imo. plene de hoc loquentẽ, vltra hic alle. in l. j. ff. de no. ope. nun. in apo. Et adde, quod vbi agitur de liquidatione instrumentorum, illa debet fieri parte citata, vt per Bal. in l. 3. C. de execu. rei iu. & per Bar. in l. 3. in 3. q. prin. C. de pig. & adde etiam, quod liquidatio causę, vel alicuius actus, potest fieri per coniunctionem duorum instrumentorum, vt in l. fin. & ibi per Bal. C. de fal. cau. adie. leg. Ant. Franc.

¶ Acta. Vide Fely. in c. cum olim. sup. de re iudic. & in c. accedens. 1. col. 4. ver. & in quantum dicuntur, sup. vt li. non conte. & in c. afferte, columna 3. ver. secundus casus, sup. de præsum. & multa allegata per An. Sicu. incip. præclare scripsit. in 2. volum. Rom. in consi. 267. incip. specialis. Sebastianus Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Appellans extraiudicialiter, ne molestetur in possessione sua, si postea fuerit spoliatus, restituitur in statum, in quo erat tempore appellationis emissæ.*
2 *Patronus alicuius ecclesiæ, ipsa vacante, potest percipere omnes fructꝰ, & ipsos vel successori reseruare, vel ĩ vtilitatẽ ecclesiæ couertere.*
3 *Abbas potest acquirere possessionem per monachum.*
4 *Appellare potest quis pluries, super eodem articulo, vel grauamine. 23.*
5 *Appellatio extraiudicialis ex probabilibus causis facta, adeo deuoluit causam ad superiorem, vt omnia postea contra eam attentata reuocentur. 22.*
6 *Remedium attentati, non solum datur contra spoliantem: sed etiam cõtra illum qui successerit spolianti. 18.*
7 *Differentiæ inter appellationem extraiudicialem. & iudicialem.*
8 *Appellatio non continet in se appellationem extraiudicialem in odiosis.*
9 *Apostoli qui sint tam dimissory, refutatorii, qua reuerentiales.*
10 *Excommunicatus, an appellabit extraiudicialiter.*
11 *Custodia ecclesiæ vacantis, ad quem spectat de iure communi.*
12 *Capitulum succedit sede vacante.*
13 *Sede vacante si collatio pertinet ad prælatum. potest capitulum ecclesiæ alicui commendare; donec ei prouideatur de rectore.*
15 *Possessio an probetur per solutionem pensionis, vel census.*
16 *Officium iudicis datur cõtra quemlibet possessorẽ ex naturali æquitate.*
16 *Interdictum, vnde vi, & via attentati, differunt in multis; vt hic.*
In interdicto, vnde vi, seruatur ordo iudiciarius etiam contra contumacem, secus si agitur via attentati.
19 *Interdictꝰ, vnde vi, debent probari spoliatio & possessio.*
20 *Quãdo agitur via attentati; satis est q̃ probetur possessio tẽpore appellõnis.*
Agenti interdicto, vnde vi, obstat exceptio alterius spoliationis.
Contra remedium attentati, non obstat exceptio spoliationis; quia talis reuocatio, fit ex mero iudicis officio.
21 *Quando agitur interdicto, vnde vi, in beneficialibus; oportet colorare, & iustificare possessionem.*
Quando agitur remedio attentati, etiam in beneficialibus, non oportet iustificare possessionem.
22 *Appellãs, ne quis molestetur in possessione sua, si postea fuerit spoliatus ab eazan & quando reuocet attentata post ipsam appellationem.*

CAP. LI.

a **Bonæ memoriæ.** [a] Potest intelligi plurib. modis bis lr̃æ, vt mos geratur cuiq; lecturæ, summatur generalius sic.

1 Qui extra iudiciũ appellat, ex verisimilibus, & ꝓbabilibus causis, ne in possessione molestetur; si postea spoliatur, restituitur ante omnia in statum, in quo erat tẽpore appellationis emissæ. h. d. Prima pars ponit allegationes appellantis. Secunda, ibi: Pro curator appellati. In tertia ꝓnunciat. ibi: Præmissis. Casus liter. Mortuo O. de camera, rectore ecclesiæ de Fan. abbas S. Augustini Cantuariẽ. primo per quosdã monachos, postmodum p seipsum, possessionẽ eiusdẽ ecclesiæ, q̃ ad se ptinere asserebat, ingressus, ad Papã pluries vocem app. emisit; ne quis eũ super possessione ipsius ecclesiæ molestaret: & cũ postmodum prædictam ecclesiam pacifice possedisset: quidam laici ipsum abbatem, & monachos per violentiam de possessione eiecerunt. quam ecclesiam Archidiaconus Cantuarien. cepit postmodũ possidere. vñ abbas, & monachi dictam possessionem petierũt sibi restitui cũ fructibus inde perceptis, lite contest. inter monachos, & Arch. testes fuerũt hinc inde producti. demũ causa delata est ad Papam, coram quo p̃dicta ex parte abbatis fuerũt propósita. Procurator Arch. proposuit ea aduersa, qd̃ defuncta persona illius ecclesiæ, Arch. tñ datur eius custodia. immo Arch. qui pro tpe fuerunt, tam de iure cõi, quam de ꝺsuetudine generali: tam in illa ecclesia, quam in aliis eiusdem diœcesis illo iure ſcuper vsi fuerũt: & ille O. nomine ipsius Arch. eandẽ ecclesiam possidebãt; q̃ ei procurationem vnã, & quinque sodalitia annis singulis, exhibebat. His, & aliis diligẽter auditis d. Papa prædictos abbatẽ & monachos in eũ statũ reducẽdos decernit, in quo erant tẽpore appellationis factæ ex verisimilibus, & ꝓbabilib. causis, saluo iure proprietatis vtriq; parti cum fructib. medij tẽporis assignãdis eisdẽ. B. Primo no. ex isto tex. fm vnũ

2 intellectũ, † q̃ patronus ecclesiastic⁹ alicuius ecclesiæ, dẽt hr̃e custodia ipsius ecclesiæ vacantis, percipiendo oẽs fructus reseruandos successori, seu cõuertendos in vtilitatẽ ecclesiæ. ad hoc alle. istũ rex. Inn. in c. vnico, ĩ. vt eccl. bñfi. sine diminu. con-

3 fe. & sentiunt Doct. hic, & ĩ. latius dicã. † Secundo nõ. abbatem posse possessionem aliquã acgrere per monachos, quemadmo-

4 dũ dns acquirit possessionẽ per seruũ. l. j. ff. de acq. pos. † Tertio no. ibi: Pluries vocem appellationis emisit; &c. q̃ super eodem

b articulo p̃t quis geminare pluries appłonẽ; [b] nunq̃ aũt aliquid

5 operatur secunda, vel tertia: dic vt ĩ. dicã. † Vlterius no. q̃ licet appellatio extra iudiciũ, sit quædã prouocatio ad cãm, vt in c. cum sit Romana, sup. eo. tũ si interponãtur ex verisimilib. & ꝓbabilib. causis, adeo deuoluit negotiũ ad superiorẽ, vt oĩa postmodũ attentata ꝺ eam reuocentur per viam attentati; nec admittunt̃ exceptiones concernẽtes defectum ꝓprietatis, vt ĩ.

6 tius dicã. † No. q̃ via attentati [c] non solum cõpetit ꝺ primum

c attentantem, sed etiam ꝺ tertium, qui successit in re attentata. Nam Arch. hic nõ spoliauit; & tñ conuenitur prætextu appel-

7 lationis, de quo ĩ. latius dicam. † Vltimo not. q̃ appellatio extra iudicialis, iustificatur ex verisimilibus, & ꝓbabilib. causis; licet secus sit in appellatione iudiciali. Vnde scire debes, q̃ multæ dif-

d ferentiæ [d] notantur hic inter appellationẽ extraiudicialẽ, & iudicialẽ, per quas aperitur multũ natura appellationis extraiudicialis. Prima differẽtia [e] est, q̃ ꝑmisi. Nã in iudicio cã appellãdi dẽt esse vera, vt in c. vt debitus, & c. interposita, ĩ. e. sed extra iudiciũ satis est, q̃ cã sit verisimilis & probabilis; vt puta verisimiliter timui grauari ĩ possessione alicuius rei, licet adhuc non sim grauatus; nihilominus extra iudiciũ possum appellare, vt hic, & in cle. sicut, eod. tit. Hanc credo rõnem diuersitatis, quia iniuria fit iudici, si receditur ab eo in iudicio sine vera cã, vt in c. vt debitus, ꝑall. sed extraiudiciũ nulli fit iniuria: imo interponit ad defensionẽ iuris ꝓprij; satis ergo est eum hr̃e verisimilẽ cãm ap-

8 pellandi. † Secũda differentia est in nomine. [f] nam appellatio ꝓ

f prie dicitur in iudicio: ꝓuocatio dr̃ extra iudiciũ, vt in c. cum sit Romana, s. eod. & hæc bene no. vt in dispositionibus odiosis, non ꝓprehendat appellatio extraiudicialis sub nõe appłonis. Tertia differentia, oblatio ꝓbationis exceptionis obiectę, iustificat appellationẽ iudicialem; licet nõ probetur veritas exceptionis, vt est tex. no. in c. interposita, ĩ. eo. nõ autẽ iustificat appellationem extraiudicialem. quia nõ est ibi iudex, qui recipiat probationes tuas, vñ p̃t dicere pars: Ego volo ꝓbationes tuas recipere, sed volo vti iure meo. Idem no. Inn. & alij Docto. in c. cum inter canonicos, & c. quapropter, de elect. & in c. ad dissoluẽdũ, de despon. impu. qd̃ ꝓcedit, ẽt si interponatur a iudice ꝓcedẽte in iuribus suis, tanq̃ pars, vt no. in iurib. ꝑall. Quarta differẽtia est in traditione apostolorũ. nã in iudicio omnino apostoli sunt tradẽdi: sed extra iudiciũ non sic tradunt indistincte, quia sæpe nõ est, qui illos tradat, de quo dic, vt per gl. no. in c. j.

9 eo. tit. lib. 6. † Quinta differentia est in qualitate ipsorũ apostolorũ. nã in iudicio dicunt̃ apostoli dimissorij, seu refutatorij, vel reuerẽtiales; & dicũtur apostoli lr̃æ, in quib. iudex a quo, narrat, quare detulit, vel quare non detulit appellationi; & si detulit, dicunt̃ apostoli dimissorij, quia cum illis lr̃is mittit partem ad superiorẽ; si nõ detulit dicunt̃ refutatorij. qñq; defert ꝓ reuerẽtiã superioris; & tũc appellanti reuerẽtiales. Si aũt dantur ex iudiciũ, puta a iudice, a quo appellatur, vel a parte; tunc dicuntur simplr extraiudiciales, vel q̃estionales. seu testimoniales. Sexta differentia, quia extra iudiciũ admittitur appellatio gñalis, & in certa, respectu pſonarũ, seu grauaminis, vt hic; sed in iudicio dẽt esse certa & specialis, vt in c. vt debitus, ĩ. e. & dic, vt dixi in c. ꝓsuluit. s. e. Septima differẽtia est fm aliquos, ꝺ iter arreptũ ad superiorem hr̃ ꝓ appellatione extra iudiciũ; nõ sic in iudicio, fm

10 aliquos. Dic vt plene dicet, ĩ. c. ꝑx. † Octaua differẽtia, q̃ excõicatus appellat in iudicio. c. cum inter. s. de excep. sed non extra

iudi-

ADDITIONES.

a ¶ Et fi. huius decre. not. quod sicut in possessorio recuperandæ, veniunt fructus medio tempore percepti. c. grauis. sup. de restitu. spol. ita veniunt fructus, quando innouata & attentata reuocantur, vt hic in fi-ibi, assignandos. & sic secundum Bal. hic portandos ad domum spoliati expensis ipsius spoliantis & innouantis, quod not.

b Pluries appellationem. Adde, quæ appellatio sit illo casu sequenda, an prima, vel vltima, vide q. in terminis per Lanfr. de Ori. in c. quoniam contra. §. interlo. & app. nu. 42. ver. quæritur, quæ appellatio sit sequen. Sa. sup. de proba. Zach.

c ¶ Via attentati. De remedio attentati in quibus prouideat, late tangit Old. in consi. 199. inc. pro fundamento. in prin. & Car. in cõsi. 10. inc. in themate præmisso, & Ro. in tit. de restit. spo. deci. 2. incip. item fuit dubitatum. Seb. Sap.

d ¶ Not. differentias inter appellationem iudicialem; & extraiudicialem; & de his per Pet. de Anch. in c. concertationi, de ap. in vi. Item vide D. Anto. post Innocen. & Doct. in c. cum sit Romana, in 2. colum. verfic. quando appellationes, sup. eo. tit. vbi dicunt, quod appellationes iudiciales, & extraiudiciales fere omnibus conueniunt.

e ¶ Prima differentia. De hac prima differentia, vide Fel. in c. 1. sup. eo. vbi plura. Sebast. Sapia.

f ¶ In nomine. Vide Card. in clem. sicut, in princ. de appel. Lap. alleg. 39. incip. an valeat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iudiciū: quia esset impugnare aduersarium, quod nō licet excōicato, d.c.cum inter. Host. hoc impugnat: qm̄ (vt hic patet) interponitur q̄nque ad defensionē, ne molestetur in possessione sua; & in hoc fuit Innoc. sibi ℑrius, vtrum excōicatus possit appellare extra iudicium. Tu concorda, vt no. Io. Andr. in cap. pia, de exceptio. lib. 6. in nouella. Nona dr̄ia, nam appellatio extra iudicium, interponitur ratione causæ de futuro: quia tunc timet grauari: sed in iudicio, ratione præteritæ causæ, vt in c. vt debitus, ℑ. eo. Decima differētia, quia in appellatione iudiciali, terminus anni currit a tpe interpositionis ipsius: sed ex iudiciū currit a die illati grauaminis, vt in cle. sicut, eo: ti. Vndecima differētia respectu suspensionis, nam appellatio iudicialis suspēdit iurisdictionē iudicis, a quo, in totum, quoad illā causam, vt plene diximus in c. super eo, supra eodem, sed extra iudicium non suspendit factum de præterito, nec etiam id quod est omnino cōsecutiuum ad ius explicitum de præterito, vt in cap. cōstitutus, supra eod. & hoc no. Duodecima differētia est respectu re-
a uocationis attentatorum: nam in iudicio reuocātur omnia attētata, vt in c. nō solum, eod. titu. lib. 6. sed extra iudicium nō reuocātur, nisi ea quæ gesta sunt cōtra appellationem, vt in cap. cum nobis, & quod ibi nota. sup. de elect. Tertiadecima differētia, respectu temporis præfixi, ad appellādum. Nam in iudicio appellādum, est intra decēdium, vt c. quod ad p̄sultationem, de re iud. sed extra iudiciū etiam post decendium appellari potest: hoc tn̄ est falsum per c. cōcertationi, eo. tit. lib. 6. dic vt ibi, licet enim audiatur post decēdum per viam querelæ, vt in d. c. cōsecrationi: quia facta extraiudicialia nō trāseunt in rem iudicatā; nō tn̄ auditur per viam appellationis, vt ibi. Potest addi 14. differētia, quam ponit glo. in c. nō solum, prælleg. videlicet ut attētati post appellationem iudicialem reuocentur indistincte p̄ via attētati. i. nullitatis. Sed attētata post appellationē extraiudicialem, p̄dēt ex futuro euētu; ad hoc c. cōsiderauimus, & c. cū inter canonicos, de ele. ita loquitur illa glo. Sed forte vult dicere, quod in appellatione extraiudiciali, est necesse p̄bari prius veritatem causæ, an̄ quam reuocetur attētatum, & iste est pulcher passus, latius enim expediam ipsum cum glo. fi. Cōueniūt autem appellatio iudicialis gn̄liter in duobus, nam quælibet debet fieri in scriptis, prout leg. & no. in c. j. eod. tit. lib. 6. secundo, vt quemadmodum innouata ℑ appellationem extraiudicialem, vt hic, & hoc no. in glo. hic in fi. Ex ista gl. potes colligere duas rationes, quare iste abbas intrauit possessionē istius ecclesiæ vacātis. Sed istæ solutiones gl. diuinār, sed præsupposito, q̄ sint veræ, debuit abbas eas exprimere in appellatione: aliās nō diceretur appellatio eius verisimilis. Extra glo. potes intelligere istum text. plenius intelligēdo, q̄ iste abbas dicebat se esse patronum istius ecclesiæ; & sic q̄ad eum pertinebat custodia ecclesiæ vacātis,
11 quod an sit verum, dicam in sequēti glo. † In glo. 2. No. hāc gl. cōcludit enim q̄ custodia ecclesiæ vacātis, non spectat de iure cōi ad Archid. sed ad quemlibet episcopū in diœcesi sua. Vnde intelligo gl. quod spectat ad Archi. nō tāquam ad Metropolitanum, sed tāquam ad diœceſanum. f. respectu diœcesis suæ. Et vt habeas plene hāc materiam vno loco expeditam, distinguo vltra alios sic. Aut quæritur de custodia ecclesiæ cathedralis: aut ecclesiæ inferioris. Primo casu, si habet ecclesia œconomum gn̄alem, ipse habebit custodiam. 12. q. 2. c. illud, no. in c. cū vos, de offi. ord. si nō habet œconomum; tūc capitulum ipsius ecclesiæ habebit. 12. q. 2. c. nō licet alicui. si nō habet canonicos de facto, vel sint negligentes, succedit Archieps, vt in c. fi. de supp. neg. præl. lib. 6. Secundo casu, cum quæritur de ecclesia inferioti, dic q̄ aut est collegiata, aut nō. Primo casu, collegium succedit in administratione, vt nota. Io. de Lig. post alios, in cle. ne in agro, de sta. reg. & Innoc. in d. c. vno, vt eccle. benefi. sine diminu. cōfe. Sed in ℑrium vī rex. in ca. ea quæ, j. de sta. reg. vbi dr̄, q̄ remoto abbate, dādus est monasterio administrator idoneus; & dn̄t ibi Docto. q̄ deputabitur per epm̄; & idem Io. Andr. in c. 2. de testa. lib. 6. Sed in ℑrium pro prima opi. adduco bo. text. in d. cle. ne in agro, §. abbate. Sed reduci possunt ad cōcordiam, prout dico in d. c. ea quæ, q̄ aut prælatus ecclesiæ collegiatæ est remotus pp malam administrationē, capitulo tacēte; & tūc nō succedit capitulum; quia est mala præsumptio ℑ eos: & ita pro prie loquitur tex. in d. c. ea quæ, ad quod vide glo. no. in l. qm̄, la 2. C. de app. quæ per illum text. arguit, q̄ subditi debēt resistere prælato male agēti, facit 2. q. 7. ca. Paulus. Aut vacat alio modo;
12 & tūc procedit alia opi. † Notabis duo ex prædictis. Primo, q̄ si cut capitulum ecclesiæ cathedralis succedit prælato suo vacāte sedę; ita & capitulum ecclesiæ inferioris, vt in d. §. abbate. cum sim. Et vide in hoc, quod not. Innoc. in ca. cum dilectus, de cōsue. Secūdo notabis illum casum exceptū. Si vero ecclesia nō est collegiata; sed habet solum patronum rectorē; & tūc si habet patronum ecclesiasticum, ipse habebit custodiam, arg. hic, fm̄ præmissum intellectum, & tenet Inno. vbi sup. bene facit c. cum & plantare, j. de priui. Nā patronus ecclesiasticus petit ra
tionē administrōnis de tpalib. vt ibi: fortius ergo ipse custodire habet tpe vacationis. Si vero nō habet patronū saltē ecclesiasticū. tūc glo. hic dicit, q̄ spectat ad diœceſanū, idē sentit Inn. in d. c. vno, & rndet ad ca. fi in plebibus, 63. dist. hic allegatum pro ℑrio, q̄ loquitur de iure speciali; licet aliud sentiat hic. Tu dic melius vt habes gl. sing. quam cōiter sequunt ibi Doct. q̄ is habet custodiā ecclesiæ vacātis, qui habet institutionē illius ecclesiæ: ita no. gl. in c. cū vos, de offic. ord. & est satis rōnabile, vt ei quo habet cōferre titulum, habeat custodire ecclesiā vacātem,
13 notabis hæc perpetuo. † Vacāte vero sede, vbi collatio pertinet ad prælatū, poterit capitulum illā ecclesiā commendare alicui, donec fuerit sibi prouisum, de rectore, ita sing. no. in c. vno,
14 ne sede vac. li. 6. in noue lla. † Notabis semper hoc dictū, ex quo
b habes, q̄ licet capitulū nō succedat in collatione beneficiorū spectātium ad prælatum, vt in d. c. vnico: potest tn̄ illas ecclesias commendare, & œconomū ponere, donec per superiorē fuerit prouisum; & per hoc habes plenissime hūc articulū expeditū.
15 † In gl. in verbo. Nomine Archidiaconi, in fi. Sed ℑ tex. præsupposita opi. gl. pro vera, opponit. Nā si iste Archidiaconus posset debat, nō poterat iste abbas prætēdere se expoliatū. quia vim vī repellere licet, in c. olim, il j. de rest. spol. nec vī tūc, q̄ appellatio abbatis fuerit probabilis. Sol. intellige, q̄ ista appellatio nō fuit probata: nā si cōstitisset, q̄ Arch. tūc possideret, nō habuisset locū decisio huius c. per supradicta. Sic potest solui aliud ℑrium in eo, q̄ Arch: allegabat hic cōsuetudinē, eā. n. nō probabat, & fsuppositio q̄ probasset, illa cōcernit proprietatē, & nō possessionē; vnde satis erat, q̄ Abbas incumbebat possessioni tpe appotionis emissę, de quo plenius dicet sup gl. fi. in gl. sup ver. vnā procurationē, in fi. sed gl. nō rndet ad c. cū venissent, sup. de restitu. spo. ubi probat, q̄ si percipio pensionē ex aliqua re, videor illa possidere. Itē no. in l. quamuis. §. j. ff. de acq. poss. alleg. in gl. De hoc, ut plene dixi in d. c. cū uenissent. Ille n. tex. intelligit, q̄ præcedēte titulo legitimo ad transferēdū dn̄ium, solvitur pēsio de p̄sensu superioris, tūc. n. interuenit quædam ficta traditio; tę cus, ubi simpliciter probaī solutio pēsionis, seu census. Quia cū multis ex causis possit solui pēsio, seu cēsus; talis solutio inteterīata nō, p̄bat possessionē rei, nec subiectionē. Pro hoc capepimus, de priu. c. quāto, de cen si. Nā probatio dubia, & gtalis nō p̄cludit determinatū, ut in c. in præsentia, de proba. quod est ℑ Bal. in l. solēt, ff. de offi. procō. ubi dicit, quod si una ecclesia solverit cēsum pro magno tpe, p̄sumitur illi subiecta, hoc
nō procedit, ut prædixi. & vide quod dixi in c. fi. de causa poss & propr. In glo. in ver. In eum statum, in fin. pōdera bn̄ glo. quę sentit duos intellectus ad istum tex. Primus, quod hic fuit ad
ℑ Archidia. interdicto unde ui. eo q̄ forte spoliati mādū uel spoliationē illorum laicorum ratam habuerat. Secundus intellectus, q̄ agebatur officio iudicis, uirtute appellationis; & ideo potuit agi ℑ tertium. f. Archidiaconū: licet non spoliauerit, uel spoliationē ratam habuerit. Sed ℑ utrumq; intellectum opponitur fortiter sic, nam primus intellectus diuinat: nec fuit probatum quod Archidiac. mandasset spoliari, &c. Irē nō congruit isti literæ, in qua papa fundat se super appellatione eius fa ex probabili, & uerisimili causa. Cōtra secūdum intellectum facit, q̄ appło fuit interposita, ne quis molestaret eum in possessione: sed iste Archidiaconus nō molestauit eum in possessione: sed per laicos facta fuit spoliatio: ergo uirtute appellationis nō poterat agi ℑ istum tertium. Sol. Innoc. hic dicit quod licet omnia, quæ dolo, uel male siūt a partibus, lite pēdente debent officio iudicis reuocari in statum pristinum. sup. ut lit. pēd. per totum, & uide bo. glo. de modo reuocādi in cle. 2. eod. titu. ita dicit ipse innouata appellatione pēdēte pertinēt ad officiū iudicis, ut reducantur in statum pristinum. ff. nihil inno. appel. interpo. per totum, j. e. c. dilectus. Ad idē. l. ediles. §. idem scieūdum. ff. de ædil. edi. & in quadam alia glos. rectius soluit ℑrium, quod nō solum facit ℑ appellationē ille qui spoliat: sed etiam ille qui tenet rem spoliatam cōtra uoluntatem appellantis, quod not.
16 † Hunc intellectum, uidetur etiam sentire Host. hic, dicēs quod officio iudicis potest agi ℑ quemlibet possessorem ex naturali æquitate: ut 2. q. j. in primis. Hinc est quod si res mea peruenit ad te, quoquo modo possum agere iudicis officio, ut illam rē mihi restituas, ut l. fi me,. & Titium, ff. si cert. petat. maxime hoc procedit de æquitate canonica, secundum eum, argu. c. dilecti, de iudic. Ad materiam uide no. per Ioan. mo. c. cupientes, de elect. lib. 6. uide bonam glos. in cap. non solum, de appel. eo. titu.

ADDITIONES.

a ¶ Attentatorum. Circa hanc differentiam, vide D. Bart. Soci. in consi. 45. col. 2. versic. circa hanc, & col. 5. ver. 8. dubitatio. Seb. Sap.

b ¶ In collatione beneficiorū. Adde istum in capitulo vos, nu. 2. & quod ibi fui in apost. ad ipsum in ver. conferendæ, supra de offi. or. & in c. verum, nu. 11. in ver. pertinentia ad episcopum, sup. de fo. compet. Zach.
¶ Beneficiorum. Vide Gemi. in c. 1. in 15. q. de maior. & obedien. li. 6. & Feder. in tract. permutat. benefi. q. 38. Seb. Sap.

titu. Et conclude breuiter, & clare hanc materiā. Aut ēm̄ præcessit appellatio generalis, respectu personarū, vt hic: & tūc potest agi ℑ quemlibet possessorē, quia quisque tenendo rē inuasam, in præiudicium appellantis, dr̄ commitere ℑ appellationem, vt hic no. p̄batur. Aut appellatio fuit generalis, sed specialis respectu, scilicet certæ p̄sonæ; & tūc, si tertius aliqd innouat cū parte appellata, agitur ēt ℑ tertium per viā attentati, argum. in c. cum M. Ferrarien. in fi. de p̄stitu. & in l. chyrographis, & q̄ ibi not. ff. de admin. tut. Aut tertius innouat per se, & non cum parte appellata; & tūc debet agi ℑ istum; & nō per viam attentati, sed ordine iudiciario; fatendū est tn̄, quod poterit agi officio iudicis, prout dicit Host. sed non per viam attentati. Ita salua, & concorda dictum Host. hic, & gl. in c. non solū, co. tit. lib. 6. quę vī velle ℑrium. & magna est differētia vtrum agatur p viam attētati, an debeat agi ordine iudiciario. Primo casu non seruatur ordo iuris, vn̄ non est necesse libellum offerre, vel litem contestari, seu alium iudiciarium ordinem seruare; sed licut de facto processit innouatio, ita de facto iudex facier reuocationem, vt no. gl. in d. cle. 2. secus vbi dēt procedere ordine iudiciario. Vn de ℑ tertium, qui nihil egit; cum parte appellata, nō potest agi per viam attentati; sed sicut ℑ quemlibet spoliatorem, ℑ quem agitur fm̄ iuris ordinem, vt in c. consultationibus, de offic. dele ga. quia ex quo non fuit ℑ eum appellatum, non potest dici, qd
17 aliquid attentauerit lite, vel appellatione pendente. Et ex his habes verum intellectum c. † Alius autem intellectus, quod agere tur interdicto, Vnde vi, nō procedit quo ad tex. nostrū, fatendū tn̄ est, qd Abbas potuisset agere īterdicto, Vnde vi, ex quo fuerat spoliatus præsuppolito quod Archidiacon. spoliasset &c. sed nō est multum vtile. multę enim sunt differentiæ, an agatur via attentati, an per interdictum, Vnde vi. Nam si agitur interdicto, Vnde vi. oportet seruare ordinē iudiciarium etiam ℑ cō tumacem, vt in c. accedens, il j. vt lit. non p̄test. & in c. consultationibus, prælleg. secus si agitur via attentati, vt in d. cle. 2. not.
18 † Alia differentia, quod p interdictum, Vnde vi. non pōt agi ℑ tertium, vt in c. cum ad sedem, de restituti. spoliator. sed virtute appellationis agitur ℑ tertium, distinguendo tamen, vt prædixi.
19 † Tertia differentia. In interdicto, debeo probare spoliationem, & possessionem, vt in d. c. consultationibus: sed per viam attentati, satis est probare possessionem tēpore appellationis; & qd
20 nūc possessio est penes se, vt hic. † Quarta differentia est, quia agenti interdicto, obstat exceptio alterius spoliationis, vt in c. fi. & c. 2. de ord. cogni. Sed ℑ remedium attentati, non obst. excepti spoliationis, ga illa reuocatio fit ex mero iudicis officio,
21 vt not. gloss. in cle. 2. prælleg. not. etiā Innoc. in cap. 2. de ord. cog. † Quinta differentia est. Nam in interdicto, fm̄ cōem opinion. oportet iustificare, & colorare possessionem in beneficiis, vt no. in tit. de can. pos. & ppri. & dixi plene in c. in literis, de restit. spoliat. vbi tn̄ teneo ℑtium. Cōis opi. habet quod prædixi: sed in reuocatione, via attentati nō oportet colorare possessionem; ita solenniter dicunt Dom. de Rot. decisio. 14. aliās. 19. Ratio, quia plus fuit excessum hic; qm̄ attentans in præiudicium litis, seu appellationis, lęsit iudicem, partē, & ius. Item ga fit reuocatio ex mero iudicis officio. Ex his attentatis, p̄currētib. istis duabus vijs, tutius est intentare remediū appłonis, quā agere interdicto, prout fecit iste Abbas; iō vtilius est, cū quis timet spoliari, appellationē emittere, vt sic habeat postea istud
22 facile remedium attētati. † In gloss. fin. ibi: Licet nō sit vera, vel necessaria. Not. bene gloss. & intellige, vt s. dixi: qm̄ dixi hoc p̄cedere in appellatione extraiudiciali. & dicūt qdam, qd licet sufficiat, q̄ a principio fuerit verisimilis; tn̄ postea, quando agit ad reuocationem attētatorū, debet probari qd sit vera, ad hoc c. cum inter canonicos, in fin. de elec. vide quod no. Domi. de Rot. decis. 364. & Ioan. Mon. in c. cupientes, prealleg. & tenet D. Ant. hic, ℑ hoc tn̄ multū facit iste tex. quia iste Abbas nō probauit illā causam tūc verisimilem, esse veram. Debes enim scire, quod duo sunt intellectus ad istud verbum propositum in text. Verisimilibus, & probabilibus causis. Innocen. ponit cām verisimilem, quæ a iure approbat: quia sic est de iure. Exemplū dico me esse patronū ecclesiasticum; & sic ad me spectare custodiam ecclesiæ, &c. probabilem cām dicit illā, quæ est in se iusta, vt puta Appello, ne quis molestet me in possessione mea. Host. autē vī intelligere illā cām esse verisimilē, q̄ verisimiliter, & certis indiciis timebatur, puta Arch. fuit minatus Abbati de spoliando eum. hæc enim est verisimilis causa appellandi, procum Papa hic solum se fundat sup causa verisimili, & non sup babilem causam appellat rationabilem, Vn̄ nūc ad propositū, vera etiam respectu reuocationis attentatorū, nō vī illud dictū verū, quod debeat probari veritas causę. Sed in contrarium fa
cit dic. c. cum inter. Item sequeretur, quod si appello, ne vędas rem meā, quod non valeat venditio ℑ appellationem, ℑ l. si fundum, C. de rei vend. & multa in hoc possunt dici. Sed colligendo dicta Inno. cuius dicta etiam videtur sequi domi. Ant. dicendum est, q̄ quandoq; quis appellat ex verisimili causa tantum: quandoque ex verisimili, & probabili, quandoque ex p̄babili causa tn̄. Si appellatio interponitur extra iudicium ex verisimili causa tn̄, id est quæ a iure approbatur, & tunc talis appellatio nō habet impedire possessionē alterius. Vnde si Archi. hic fuisset in possessione, non valuisset appellatio Abbatis ingredientis possessionem de facto, dicendo, quod esset patronus, argum. in d. l. Si fundū. si vero appellatur ex ueriſimili, & probabili causa, tunc ante omnia dēt fieri reuocatio attentatorum, nec admittuntur exceptiones super defectu proprietatis, antequā fiat restitutio, vt hic notabiliter probatur, & puto quod sufficiat probare causam
a probabilem esse ueram, scilicet q̄ erat in possessione tēpore appellationis, licet non p̄bet illā cām verisimiliter esse verā; vn̄ ille abbas non p̄bauit hic se esse patronum. Et ad c. cum inter canonicos, & similia, potest respōderi. q̄ ibi nō p̄batur, seu non p̄stabat, q̄ illā causa allegata esset vera: sed hic erat vera, ga erat in possessione. Tertio casu, qū fuit appellatū ex p̄babili causa tn̄. Exemplum. appello, ne quis me molestet in possessione, in qua sum, &c. Nullam enim cām ueriſimilem, i. a iure approbatā allego, sed rationabilē cām tn̄. Hoc casu, si ius cōe fundat intentionē innouātis, nō fit reuocatio; nisi prius iustificetur possessio ex titulo, fm̄ Inn. quod not. & pro hoc facit, ga idem uidemus in interdicto, vnde ui; ex quo ius cōmune est ℑ appellātem; & fundat intentionē appellati, ut est tex. in c. ad decimas, de restit. spoliat. lib. 6 Idem dicunt Do. de Rot. deci prælleg si ius commune est contra appellantem; licet nō fundet intētionem appellati, quia nō debet uia fraudib. aperiri, ut fiat restitutio ℑ ius cōe. Lapus in d. c. ad decimas, tenet ℑriū. dicit enim quod in hac uia attentati nō debemus habere respectum, an ius cōmune sit ℑ appellantem; quia reuocatio debet fieri ex puro iudicis officio, ut supra dixi. Et est bonum motium: & bona limitatio ad d. c. ad decimas. Et hoc dictum Lapi placet Do. Ant. si iudex ex officio uult restituere: quali secus fit ad petitionem partis appellantis. Sed multū mihi placet dictū Lapi indistincte, ut ex quo non solū pars est læsa, sed reuerētia iudicis ad quem, fuit appellatū, ante omnia fiat sibi restitutio; ex quo notorie nō cōstat de defectu iuris appellantis. Nā possibile est, q̄ hēat aliquā causam iustam possidendi ℑ ius commune, ad hoc c. licet eps. de præb. lib. 6. & quod dixi in c. in lris, prælleg. Et not. quia in hoc ultimo membro, sufficit p̄bare causam p̄babilem ad effectum reuocādi attentata: non est ergo necesse probare, q̄ illa causa sit a iure approbata; licet eam expresserit, quod facit ad prædicta. Et ex his habes in summa, qualiter sit procedendum ad reuocationem eorum, quæ attentanī post appellationē extraiudicialē. † Vltimo opp. ℑ tex.
23 b in eo, q̄ iste plures uocē appłonis emisit, b uī. n. q̄ secūda fuerit superflua; cū p primā sit p̄sultū appellanti, arg. in l. q bis. ff. de uerb. oblig. Sol. Host. & Goffr. uidentur intelligere, q̄ unica fuit appellatio, sed iteratio fit in uerbo ad maiorē exaggerationē, sicut in simili hf. 3 1. q. 2. c. Lothatius. Abbas uero uidetur īteligere tex. in geminata appellatione, & dicit, q̄ secunda pōt esse utilis, pp tps appellationis p̄sequendæ quod licet lapsum esset respectu primæ, posset durare respectu secundæ; uel si nō fuit debito mō facta prima, poterit se iuuare ex secunda, legitimo mō interposita, & uī hoc placere Ioan. Andr. q p h. d. q̄ geminatio appellationis non inducit recessum a prima, vt no. j. e. c. dilecto. Tu p̄cordando dic, q̄ aut quis geminat verbū, appello, pluries eodem tempore: & procedat primum dictum; aut diuerso tempore in casu appellandi, vel eodem tempore, tamen solenniter repetijt appellationem: & tūc procedit secundum dictum. Et ad materiam vide, quod leg. & not. in cle. vna, de dolo & contu. j. dicto c. dilecto, vbi omnino vide.

ADDITIONES.

a ¶ Probare causam. Vide Fely. late in cap. 1. col. 1. versi. dum dicit signanter, supra eod. vbi dicit, quod in appellatione iudiciali sola oblatio probationis causæ, iustificat appellationem: sed in extraiudiciali oportet quod sit causa vera; & ibi nunquid sufficiat probare causam probabilem ad reuocandum attentata. Seb. Sap.

b ¶ Emisit. De horum veritate, vide Roman. in consil. 41. incipien. in præsenti consultatione. late per Alex. in l. fi procurator. §. fi dominus, ff. de oper. no. nun. vbi Moder.

SVMMARIVM.

1 *Arripere iter ad principem, habet vim appellationis; si seruantur ea, quæ seruari debent in appellatione. 5. 6.*
2 *Actus gestus a iudice post appellonē extraiudicialē; ē ipso iure nullus. Excommunicato lata post appellationem iudicialem, vel extraiudicialem, est ipso iure nulla.*
3 *Capitulum litigando cum suo prælato, non tenetur constituere actorem, seu syndicum.*
4 *Ad substantiam appellationis non est necesse exprimere verbum, appello; sed sufficit æquipollens.*
Plus est aliquid explicare facto, quam verbo.
7 *Appellatio extraiudicialis non potest fieri nisi ad illum superiorem, qui potest adiri per viam querelæ.*

CAP

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. LII.

Dilecti filij. †Si ꝯ superiorem suum quis itinerat ad Papam,habetur pro appellante; ita ꝙ ex cõicatio postea in eũ lata,nõ tenet. Vel aliter & sic. Itineris arreptio hẽt vim appellationis, si seruãtur ea, quæ seruari debent in appellatione.h. d. fm vnũ intrinsecum intellectum c. Prima pars ponit querelam . Secunda dat iudices , ibi. Cum autem. Casus liter. Inter Archiepiscopũ Cantuarien.& monachos Cãtuarien.ecclesiæ super capella de Lamede cõtrouersia verteba tur Monachi pro cã illa, miserũt ad sed. apost.duos monachos I.& H.quos duos dictus Archiepꝰ post iter arreptũ excõicauit, illi ꝙquesti fuerunt dño papæ, cũ autẽ plus sit ad sed. apo. facto appellare,quã verbo,& illi ad se.apo.pp.cãm illã veniẽtes intelligãtur prouocasse ad eam,mãdat Papa quibusdam,quatenus,si est ita,dictos I.& H.denũcient excõicationis vinculo nõ teneri.

2 Ber.No.primo ex isto tex.casum apertum,quem tenebis menti , ꝙ actus gestus a iudice post appellationẽ extraiudicialem ab eo interpositã,est ipso iure nullus.Ex quo not.ꝙ sicut non tenet excõicatio lata post appellationem iudicialẽ; ita neq; post appellationẽ extraiudicialem,vt hic:timens ergo iniuste excõicari à superiore,hẽt promptũ remedium ex hoc capitulo,vt appellet ẽt extra iudiciũ,& suspendit iurisdictionẽ iudicis; & vide

3 quod dixi in c.ꝓsuluit,ꝛ.eo. †Secundo no. hic bonum arg.pro his,quæ dixi ꝯ gl.in c.signãnt,ꝛ. eod. quod capitulum agens ꝯ epm pro iurib.capituli,nõ tenẽ petere actorẽ seu syndicũ; sed potest a se actorem,seu syndicum ꝓstituere, & cum prælato litigare. Nam iste prior, & monachi cõstituunt capitulum illius ecclesiæ Cantuarien.cathedralis,quæ est monachorum.& Archiepꝰ est ibi loco epi,& abbatis,de quo plene dixi in c.cãm, de

4 iudic. †Tertio no.ꝙ plus est aliquid explicare facto , quam verbo;& ꝙ ad substantiam appellationis , nõ est necesse exprimere verbũ,appello, ꝛsed satis est dicere,vel facere aliquid æqui pollẽs huic verbo,appello, quod no. facit ꝙ dixi ꝛ.c.in c.ad audientiã.Hic vnica est gl.ꝙ no.quia tria facit gl. primo allegat iura,quæ probãt,ꝙ plus sit aliqd facere,ꝙ verbo explicare:& sic allegat ꝓcordãtia ad tex.nostrũ,vsq; ad ver.Sed nõ est ita. Abinde vsq; ad fi.format duas qõnes;licet eas immiscet.Prima qõ non seruando odinem gl.sit ista. Nunquid indistincte arreptio itineris a d superiorem, habeat vim appellationis.Secunda,nun quid dispositio huius c.habeat locum, si iter arripitur ad alium

5 superiorẽ, citra Papã.† Quoad primam qõnem,gl. allegat multa ꝓria,quæ perfecte non soluit . Doc.etiã instant, & credo eos habuisse bonũ intellectũ,sed non clare explicant.Conclude bẽ ꝙ arreptio itineris ad superiorẽ habet vim appellationis , si seruãtur ea quæ seruari debent in appellatione;& ideo sicut appellans ex iudiciũ, vel in iudicio ante sniam tenetur exprimere causam in scriptis , & petere apostolos:ita & iste , qui vult arripere iter, debet omnia hæc seruare, vt put a dicet superiori, Dñe epe vos grauaꝛis me in tali articulo, & in tali:nolo litigare amplius corã vobis,sed volo ire ad Papã,& peto apostolos,tunc. n.licet non exprimat verbum , appello, itinerando ad Papã habeꝛ pro appellãte;quia nõ refert quid ex æquipollentib.fiat, vt in c.licet ex quadã, ꝛ.de testib.l.fideicommissa.§.si cui,ff.de leg.3.Idẽ dic, qñ appellaꝛ à diffinitiua, vel extra iudiciũ,vt seruet ea, quæ iura in talibus mãdãt obseruari,sicut dixi in submissione protectionis,vt in c.ad audientiã, ꝛ. eod.aliàs autẽ non habebitur pro appellãte,& credo quod c.plane,procedebat olim fm antiqua iura,fm quæ non erat necesse exprimere causam appellandi ; sed sufficiebat dicere tantummodo,appello: ita sufficiebat dicere iudici,quod volebat iter arripere ad superiorem.Si autem talia nõ seruat,poterit alio remedio defendi,ſ.per tit.de cle. peregri. vt dixi in c.meminimus,ꝛ.eo.Sed ꝯ hunc intellectũ & tex.opp. isti nuncij non appellauerunt,verbo,aut facto;cũ causa esset in ter archiepm , & capitulũ ; ergo debuit tenere sniã ꝯ illos lata, cũ in eis cessãt ratio literæ.Sol.credo ꝙ gl. metu huius ꝯrij hic incidenter dixit,ꝙ isti nuncij erant de monachis illius ecclesiæ; & sic erãt de appellantib. Si autẽ vis tenere , ꝙ nõ erãt de monachis;dic ꝙ ex quo iuerũt pro appellantib.erãt sub protectione Papæ,vt in c.j.de cle.peregri.Et ad hũc effectũ alle. Inn. illud c.ꝯ.eo.vt debitus dicẽs ꝙ nõ solũ veniẽtes personaliter ad Papã sunt sub protectione Papæ;sed ẽt nuncij veniẽtes pro alijs,gaudent hac immunitate. Et hũc intellectũ no.sing. vt excõicatio etiam sit nulla,ꝯ itinerantes ex iusta causa ad Papã,lata:& tunc dic, ꝙ appellatio monachorũ ponderatur hic ad referendũ, ꝙ ex iusta cã isti accesserũt ad Papã,lata;& tũc dic,ꝙ appꝛo monachorũ ponderaꝛ hic ad referendum,ꝙ ex iusta causa isti accef-

6 serunt ad Papam . † Ex his infero ad solutionem secundæ qõnis,in qua Host.& Doc.sequẽtes vñr velle, si adit superior,ꝙ poterat adiri, p viã ꝙrelæ;tũ itineris arreptio ad eũ hẽt vim appꝛonis: secus si nõ poterat adiri per viã querelæ, vt est archiepis respectu subditorũ sui suffraganei,ꝛ.de off. ord. c.pasto. Hoc dictũ intelligo verũ in appꝛone extraiudiciali: quia illa est quædã prouocatio ad causam,vt in c.cũ sit Romana,ꝛ.c.merito oportet,ꝙ sit talis iudex,q possit adiri per viã ꝙrelæ:non puto hoc actũ procedere qñ iter arripitur à iudice procedẽte iudicialiter,

7 ga cũ tũc arreptio itineris sit idẽ,qd appꝛo, vt dixi, habebit deuoluere causam ad superiorẽ,sicut appel. vocalis iudicialis.† Ex prædictis no.vnũ sp,ꝙ ex iudiciũ nõ possum appellare,nisi ad illum superiorem , quem possum adire per viam querelæ , citra cõm appellationem,quoniam (vt dixi) illa appellatio extraiudicialis, est quædam querimonia, & prouocatio ad causam.

ADDITIO.

2 ¶ Appello.Vide Abb.in consi.223.incip.illlud de iure quæritur, col. pen.vbi dicit, quod facta sunt fortiora ad declarandum uoluntatem , quam verba quæ sæpe proferuntur contra mentem proferentis,refert D.Iasin l.de quibus.col.8.in 4.not.ff.de legi.& in l.reprehendenda,C.de insti. & substi. Seb.Sap.

¶ Verbum appello.Adde,quod nota.in apost. ad istum c.ad audientiam, nu. 1.in apost.ver.verbum,appello,sup.eo.col.1.

SVMMARIVM.

1 *Clausula,appel.remota,tollit omnem appellationem,quæ à iure expresse non indulgetur.3.*

2 *Clausula quantuncumque odiosa,posita in rescripto, debet aliquid operari.*

Statuta quantuncumque odiosa,sunt interpretanda, vt aliquid operetur vltra ius commune.

4 *Clausula,appel.remota, potest apponi à Papa, vel Imperatore, & aliquando à iudice inferiore,& ab omnibus, qui de iure vel de facto non recognoscunt superiorem. 5.*

6 *Statutum tollens appellationem à sententia, de qua sententia intelligetur.*

7 *Legatus de latere non potest tollere appellationem.*

8 *Clausula, appel remota etiam hodie operatur effectus multos.*

9 *Clausula, appel.remota,operatur hunc effectum, quod per appellationẽ interpositam non suspenditur iurisdictio iudicis,à quo,11.nisi forte iudex,ad quem,inhibuerit.6.*

Excommunicatio tenet lata post appellationem,quando causa est commissa,appellatione remota.

10 *Iudex a quo non deferens appellationi;licet aliàs puniatur;tamen quando causa est commissa appel.remota,non punietur.13*

11 *Attentata post appellationem,quando causa erat commissa appellata non sunt nulla,licet possint reuocari per viam querelæ.15.*

12 *Appellatio si sit sublata vel per statutum,vel ex conuentionẽ partium, vel quocunque modo,citra tamen rescriptum; an operetur,quod etiam tollatur ita,quod non possint attentata reuocari per viam querelæ.*

13 *In his,quæ relinquuntur conscientiæ alicuius,non potest appellari:tamen iniuste grauatus poterit recurrere ad principem.*

14 *Appellatio quæ dicatur illa,quæ dicitur expresse à iure approbata.*

Clausula,app.remota, non tollit,quin notorie grauatus possit appellare.

16 *Causa quando committitur ap.remota poterit quilibet superior adiri per viam querelæ,qui tenetur ex debito iustitiæ grauamen reuocare:alias ab eo appellabitur.17.*

17 *Dispensationem cogitur iudex concedere,ꝛsi subest causa legitima concedendi.*

CAP LIII.

a Pastoralis. [a] †Per clausulam,appellatione remota, in
1 hibetur omnis appellatio,quæ a iure nõ
dulgeꝛ expresse.Hoc intendit vsq; ad §.Verũ. Primo ponit ꝓsitatio.Secũdo rñsio,ibi:Rñdemus.Casus lite.Papa mãdat alicui vt procedat in causa,remota appꝛone,querebaꝛ vtrũ appꝛo fraudatoria tñ intelligaꝛ inhibita? Papa ꝓsiderans qđ per appꝛonẽ fraudatoriã,negocium impediri non debeat: etiã si fuit inhibita,rñ.ꝙ quælibet prouocatio intelligitur remoueri,quę expreſe non indulgetur iure sed si appellans fuit grauatus iniuste,gravamen per superiorem poterit emendari.Bern.Not. primo,ꝙ etiam fm antiqua tpa appel.patenter fraudatoria, nõ impedie-

2 bat negocij diffinitionem,de quo, ꝯ.latius dicetur,ut in c.ut de-
b positis, ꝯ.eo.† Secundo no. ꝙ clausula odiosa [b] in rescripto apta, ita debet intelligi, ut aliquid operetur; licet generaliter intelligendo possit reduci ad terminos iuris cõis , sed, vt verba aliquid operentur,non debent ita late intelligi, ut nil operetur.Hæc enim clausula,appellatione remota,in se est odiosa: & posset intelligi de appellatione fraudatoria : sed quia fm hunc intelle-

ADDITIONES.

a ¶ Pastoralis.Limita singul.istum tex.vt per D.Ant.post Inn.in c.pastoralis.§. fi.de offi.deleg.& vide omnino,quod no.Doct.post Lanfran.in c. Romana.§.si autem,in fin.de appel.lib.6. & vide plura quæ de ista clausula, appellatio.remota scribit Bal.in l.3.C.de appel.& iste sup. in rub. & quod plene scribit D.Ant.in c.vt debitus,infra eod.

b ¶ Odiosa.Vide Bal.in rub.supra de rescrip.col. 2. & ad hanc regulam,quod verba debent aliquid operari,vide Iasin l.fi.in 3.no.ff.si certum pet. & quo modo procedat vide Alexand.in consi.33.incipien.vlso themate, in 1. vol. & Fely.in c.solitæ,col.3.supra de maio.& obedien.& Arec. in l. si quis cum aliter,in vltima columna,in princip.ff.de verborum obligation.& Iason.in l. iustitia,columna secunda, ff. de iustitia,& iure,& pulchre per Rimin. Ferrarien.in l.prima,colum. 16.ff. de offic.eius cui man. est iurisdict. Sebastianus Sapia.

intellectum , hæc clausula nihil operaretur, dẽt etiam intelligi de appellatione aliàs probabili, & hæc not.sp. Nam facit, ꝙ si statutũ municipale late intelligendo nihil operaretur, non dẽt assumi ille latus intellectus;sed ita intelligi, nõ violando verba, vt aliquid operet vltra terminos iuris cõis : facit qđ no. Bar.in l.4.§.ꝓtor ait,ff.de dam.infe.& qđ dixi in c.cãm,de dolo, & contum.Et adde ad prædicta vnã solemnẽ limitationem, quod vbi dispositio esset prorsus inutilis, intelligẽdo verba vt iacẽt, dẽnt verba impropriari,vt dispositio teneat,etiã si sit odiosa, & pœnalis, vt singulariter probat text.in c.si sniam , in fin.de senten. excomm.lib.6.facit.l. si stipulatus fuero p te, ff.de verb.obl. vbi extenditur stipulatio,ne effectu careat. Ad idem vide bon. tex. in l.stipulatio ista.§.sed si seruus,& l.possidere,eod.tit.& Bald.in

3 c.i.de Ca.qui cu.ven.col.10.& Arch.14.q.1.c.j.†Tertio no.ꝙ re motio appꝛonis,non tollit prorsus facultatẽ appellandi. vñ poterit superior illam appellationẽ recipere,& grauamen emẽda re,ꝙ hoc intellectu facit tex.ibi.Sed si appellãs,&c. Alij dicũt,ꝙ grauamẽ reuocabit ꝓ viã ꝙrelę ; sed primus intellectus magis ꝯ

4 gruit lr̃ę,vt ꝯ.latius subijciã. † Sed antequam attingamus materiam c.j.quæritur, quis possit in rescripto appellationem tollere? Doctor.hic cõiter dicũt, ꝙ solus Papa, quia inferior nõ põt tollere ius alterius,ad hoc c.sup quæstionũ,de off.dele. Intelligẽ hæc dicta Doctor.quo ad ea,q̃ spectãt ad iurisdictionẽ ecclesiasticã,nã in tẽporalib.Imperator põt appꝛonẽ tollere,in l.j.ff.a q bus app.nõ lic. & vide ad ꝓdicta vnã mirabilẽ limitationẽ, quã ponit glo.in l.fin.C.de senten.& inter.omn.iudic.ꝙ solus princeps possit remouere appellationẽ a diffinitiua: sed respectu interlocutorię hoc poterit facere iudex inferior,ꝓmittendo alteri causam: mouetur illa gloss. per tex.illius l. quam gl. sequitur Bart.& ibi facit de ea magnum festum.sed ipse Bart.in l.j.ꝓcal lega.gl.illam restringit ad appellationẽ fraudatoriam , concludens, ꝙ inferior non potest appellationem legitimã , etiam ab interlocutoria tollere: quia hoc esset tollere ius superioris, ad quem appellatur,quod non potest inferior facere,pro hoc bo. tex.in c.veniens,de iureiur. Adde aliam rationem.nam cum ip se iudex cognoscendo per se non posset non deferre appellationi legitimę : vt dixi in c.de priore, ꝯ. eod. ergo nec alij cautẽ committendo, remouere eam . Sed quia fm hunc intellectũ,nihil operaretur dispositio illius l.fi. quæ tñ edita vr cũ magna solennitate. Dicerem, ꝙ videatur remota omnis appellatio cui iste causam committens poterat nõ deferre:vt puta in casu dubij,vel quando a iure inhibetur aliqua appellatio:sed allegatur aliqua causa obfuscans illam dispositionem iuris. Itẽ vbi remouetur appellatio;& tñ per se est probabilis ; licet iudex non teneatur deferre;põt tamen,si vult,vt hic sin.Abb.quem sequũ tur Doct.quod no.perpetuo.in his ergo,& similibus casibus,tãrationę interlocutoriæ,quã ratione diffinitiuæ, poterit ista remotio appellationis, facta per inferiorẽ, aliquid operari ; & sic

5 põt intelligi illa l.si generaliter.prout loquit, & credo attigisse, veritatẽ.† Item limita prædicta, ꝙ inferior a principe non põt appellationem tollere,nisi sit talis,q de facto nõ recognoscat superiorẽ,vt Rex Franciæ, & alij plerique, & quædã ciuitates Italiæ.Nã vtũtur iuribus principis,restituendo famę,legitimando, & similibus.Hoc voluit Bar. & bñ,in d.l.j. facit quod no. Inn in c.cũ te,de re iudi.& in c.cum P.cabellio,de fid.instrum.Nã vtro

6 bique vult, ꝙ isti inferiores ab Imperatore , nõ recognoscẽtes eũ in superiorẽ,vtũtur iuribus principis.† Itẽ adde aliam limitationẽ, ꝙ ubicunq; per statutũ remoueret appellatio a sniã alicui iusdicialis , pura potestatis, intelligit solum remota appellatione sententiæ intelligitur de diffinitiua, vt not. glos.in cap.cum olim,de testib.facit tex. in c. venientes, prælleg.sed statutum debet intelligi stricto modo, in cap. in nostra, de iniur.l.3.ff.de neg gest.ergo dẽt intelligi in strictiori significatu suo , & optime ꝓbaꝛ in simili in c.cũ dilectus,de ꝓfectud.facit l.2.C.de noxa.actì.secus autẽ,vbi simpliciter caueret statuto vt a Potestate nõ possit appellari, nã tũc intelligitur de qualibet sniã, seu præcepto,arg.in l.j.C.de offic. pfe.pro. ita ꝓsuluit Bal. & puto hoc

7 ide pcedere in quacũq; dispositione remoueat appellatio:qñ, quatenus remouet appellationẽ, est odiosa; & per ꝓsequẽs re-
a stringẽda,vt in c.j.& 2.de fil.presbyt.lib.6.† Nunquid autẽ legatus de latere possit tollere appꝛonẽ, dic ꝙ non; [a] nec etiam aliã
b mẽtũ partis, [b] vide gl.no. in c.si. de here.lib.6.vide tñ qđ dixi in c.fin.de transact. nec valeret statutũ [c] inferioris a Papa, vt a sniã etiam interlocutoria non possit appellari, iuxta no. per Io. An.
c in c.fi.eo.ti.lib.6.Putarem tñ,qđ committendo alteri, possit remouere appellõnẽ,prout ꝛ.dixi de iure ciuili,respectu inferioris a principe.in gl.j.ff. Sup hoc principio sunt duæ gl. dũtaxat. Sed expediẽdo gl.& Doct. formo quinque quæstiones. Prima ẽ stio,nũqd cta,appꝛone remota,hodie aliqd operet. Secũda q̃stio,ꝓsuppoſito ,q̃ operet respectu appꝛonis a iure nõ receptæ, q̃ritur,quæ appellatio a iure expresse indulgetur? vt sic scias,qñ possit appellari,non obst. illa cta. Tertia quæstio.hic dr̃,ꝙ licet sit remota appel. tñ grauamen illatum poterit per superiorem emendari. qualiter emendabitur,vtrũ per viam querelæ, an per viã appꝛonis?Quarta,vtrum hoc,quod ꝛ.dixi,procedat in quolibet superiore,citra Papã,vt possit emẽdare grauamen nõ obs. remotione appellationis?Quinta quęstio est,quia tex.in fi.dicit Quod grauamẽ poterit emẽdari p superiorẽ, nũquid superior

8 ad hoc teneatur,an vero sit in libera dispositione sua ?† Quoad primã q̃stio.gl.hic, & sequẽs in d.c.vt debitus, & cõiter, vbi attingit hunc articulũ,sentit quod hodie nihil operaꝛ remotio appꝛonis,per c.vt debitus,ꝯ.eod.vbi omnis appellatio a iure recipitur,si appelleteur ex causa ꝓbabili.Hanc opin.multi seruant; & vide ad mãm Spec. eod. tit.§. in quibus.versic. ego dico. Sed Host.Io.And.& cõiter Moder.sequentes,tenent ꝯrium,& melius.Et inter cætera vide tres rationes optimas . Prima: c.vt debitus.loquit indistincte. nõ est ergo verisimile, ꝙ ex toto corrigeret hunc tex.Secunda ratio melior, illud c.non loquitur in iudice procedente cũ cta;appellatione remota;sed generaliter: istud vero c. specialiter disponit, qñ remouetur appellatio ; vñ potius illud c.est limitandũ per istud,quam eꝯ; quia generi per speciem derogatur,& non econtra,vt in reg.generi,de reg.iur. lib.6.Tertia ꝓsideratio colligitur ex c.inquisitioni, ꝯ.eo.nam illud c.emanauit post c.vt debitus;& decidit casum dubiũ, quando remota est appellatio in rescripto; ꝙ non fecisset,nec emanasset,si ꝓ illud c.vt debitus, hæc clausula esset frustratoria.Cõcludẽdũ ergo est, ꝙ hoc c. ꝓcedit ẽt hodie in terminis suis, & multi effectus huius clausulæ no.in d.c.vt debitus.Tres vero ef-

9 fectus notabiles possunt hic colligi ex dictis Doct.† Primus [d] ꝙ
d vbi,pcedit appell.remota nõ tenet iudex,a quo appellaꝛ,appꝛo ni deferre;vñ talis appellatio nõ suspendit iurisdõnem iudicis a quo appellatur:põt ergo antequã appellatio recipiatur a superiore, suam sniam mandare executioni, vt colligitur in c.pasto ralis,in §.præterea,de offic.deleg.Et per istũ tex.tollit opin.Bar. in l.j.præall. vbi dicit, ꝙ qñ in rescripto simpliciter remouetur appellatio,intelligitur de fraudatoria: secus si remouereꝛ a diffinitiua in d.§.præterea, dicta cta operatur effectum suũ etiã respectu appellationis a diffinitiua,quãtumcunque sit probabilis; nisi superior ex certa scientia illã appellationẽ recipiat,vt ibi habetur:& ideo prædicta procedunt,vt no.dicit hic Abb.quem sequuntur Doct ꝙ iudex datus cum clausula,appellatione remota,potest excommunicare probabiliter appellantem ab eo, ex quo illa appellatio expresse a iure non approbatur:quia nõ habuit

ADDITIONES.

a ¶ Dic ꝙ nõ.Et idẽ dicit in c.j. de resc. & Sal.in l.fi. C.de iurisdict.om. iu. vbi et idẽ dicit d.Card. & ad hæc facit tex.in l.1. ff.a qui ap.non li.& D. Anto.hic in 5. colum.& istud idem dicit Bal.in l.2.ver.sed nunquid, C.de appel.nisi in priuilegio Papæ hoc expresse contineretur : imo plus dicit , quod etiam si in priuilegio suo contineretur,quod a suis sententiis non possit appellari,non poterit alii committere causam app. quia in priuilegio videtur electa industria personæ.Facit quod ponit Lanfr.in repet.cle.sæpe,de verbor.sign.in 3. euidentiali,vbi dicit, quod licet legatus de latere non reſcribat cum clausula,sim pliciter & de plano,tamen secus est quando specialiter fuerit sibi concessum,& dicit,quod est noua sua limitatio.Acne.de Fal.

b ¶ In detrimentum partis.Vide late per Fed. de Sen.in consil. 100.incip. quod permutatio. & per Roman.in consil. 27.incip. viso puncto. Pau. de Cast.in consil. 225.inci.super 1.dub.circa fi. Et quod legatus non possit aliquid facere contra ius commune , tenet Iasin l.omnes populi, col.3.in repeti.ver. no.tamen diligenter, ff.de iust. & iur. Seb.Sap.

c ¶ Statutũ. Et vtrũ p statutũ possit inhiberi appellatio,vide hic per D.An.in 4. col.& per Bal.in l.fi.C.de senten.& inter.omn.iud.circa fi.& in l si appellationem.C.eod.per Bar.in l.ex hoc iure , & in l.omnes populi, ff.de iust.& iur. & vide per Do.Ant. & istum in c.veniens, & ibi no.Bal.in 2. col.de iureiur. & per Alber.2.par.stat.q.192. & Bald.in l.pen.ff.de aqua plu.ar. & in l. cum de consuetudine,ff.de legi.& in repe.§.ius autem ciuile.Insti.de iure nat.gẽ. & ciui. in 8.col. & adde hic Bal.in præscriptione, in 8.col. C. si contra ius vel vtil.pu.versi.nunc venio ad exempla,vbi dicit , quod licet statutum non possit tollere appellationem, potest tamen modificare, & quod non valeat statutum,vt non possit,tenet Bal.in l.cum anteriorib.§.illud,C.de tem.app. & vtrum de iure cano.valeat statutum, vt non possit appellari ab interlocutoria,plene disputat Io.An.in c.fin.de app.lib.6.& de statuto ponente quod non possit appellari ab interlocutoria,vide plene per Per. de Anc. in rep.c. canonum statuta de consti. in 3.prin. quæsito in 10.columna illius quæsiti, & Bal.in sua mar. ad Inno. in ver. legatus , in 3.q.vbi etiam ponit an valeat statutum legati,quod ab interlocutoria possit appellari in voce,de quo per Bal.in l.programa.C.comi. vel epist.

¶ Vtrum appellatio possit tolli per statutum vltra hic alle. vide Bar. in l. cuius,ff. de aqua plu.ar.& Alex. de Imo.in l.omnes populi , hic alleg.in 5.col. in l.ambitiosa,in 10.col.ff. de decre. ab ord.fa. & vide Ang.in l.fin. §. illud, circa fi.C.de temp.ap. & Bal.in l.2.in 1. col.in fi.C.quæ sit lon. consue. & an possit tolli per consuetudinem,vide Ioan.And.in addi.Spec. in titu.de app. in §.nunc tractemus , in addi. quæ incip. Martinus de Fano.& vide Roma. in rub.de arb.in 27.colum.& Bal.in l.necessarium,ff.de orig.iu.vbi dicit valere statutum concedens arbitrium , appellatione , vel reductione remota. Ant.Franc.

d ¶ Primus.Vide per D.Vitalem de Gabinis in trac. clausularum.col. 15.versic. clausula, appellatione remota. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

buit suspẽdere iurisdictionem iudicis, vt hic; & ex hoc notabis vnũ casum valde specialẽ, in quo tenet excõicatio lata post appellationẽ probabilẽ. † Secũdus effectus huius clausulæ est; qa iudex nõ deferens huic appellationi, quantuncunq; probabili, nõ punietur; ex quo a iure nõ indulgetur expresse; quia hoc fecit authoritate iuris; ergo nõ peccauit, 23. q. 4. c. qui peccat, & l. Gracchus, C. de adul. † Tertius effectus respectu reuocationis attẽtatorum post appellationẽ: nam taliter attentata non reuocabũtur per viam attentati, idẽ nullitatis, qñ, ex quo nõ erat suspensa iurisdictio iudicis per talẽ appellationẽ, tenuerunt gesta: licet per superiorẽ possint reuocari potius per viam querelę, q̃ per viam nullitatis. Sed dubiũ est circa deuolutionem negocij, nunquid deuoluatur negotiũ ad superiorẽ per appellationem? de quo infra dicam in tertio dubio. † Et quia D. Ant. vī limitare istum tex. & omnia prædicta, qñ appellatio est remota in rescripto. Si autẽ remouetur appellatio priuilegio personæ, vel statuto, vbi statuentes [a] potuerũt facere, vel ex conuentione [b] partiũ, vel ex contumacia nõ comparentis, vel quia deserta est appellatio, tunc ꝑm eum, remota est appellatio quoad omnẽ effectum; [c] quasi sentiat, q̃ tũc grauamen nõ reuocabitur per superiorẽ, sed omnis appellatio interdũ, alleg. iura gñalia. Sed respectu statuti, vel respectu personæ priuilegiatæ, nõ video rationẽ differentiæ. Si. n. auditur appellans, saltem per viam querelæ, vt remoueatur iniustum grauamen; nõ apparet ratio, quare nõ sit idẽ, cum statutum prohibet appellationẽ. Nam intentio remouentis appellationẽ, nõ alia; nisi vt iustitia consequaẽ effectum, vt in secũdo requiris, sup. eo. & qñ princeps priuilegiat personã, vt ab ea nõ possit appellari, hoc facit quia præsumit de virtutibus illius personæ priuilegiatæ, vt nõ ut aliter processura, quam ꝺm q̃ iura permittũt, vt dicit tex. no. in l. j. C. de sen. præfe. præto. si ergo illa persona priuilegiata aliter procedit, quã debeat, nulla ratio suadet, quòd superior non debet grauamen renocare.

13 ¶ Pro hoc vide gl. no. in cle. j. de iure pa. in ver. oneramus, quę dicit, q̃ in his, quæ relinquuntur ꝺscientiæ iudicis, nõ põt appellari, vt etiã no. in c. statutũ. §. assẽssorem, de referi. lib. 6. tñ iniuste grauatus poterit appellare ad superiorẽ; non autem q̃ iudex, à quo reneaẽ deferre, sed quoad hoc, vt superior possit examinare applonẽ, & reuocare gauamẽ, qđ no. perpetuo, & ita dẽt iste tex. intelligi, vt ꝺ. dicã in tertio dubio. † Ad secundã qõnem, quę appellatio dr expresse à iure approbata? Sol. gl. intelligit, qñ ius expresse indulget appellationẽ eo casu, quo remota est appellatio; & nimis restringit istum tex. Sed Host. (cum quo transeunt cõiter Doct.) dicit q̃ omnis appel. expresse à iure approbata, vī permissa; licet iura nõ loquantur, qñ appellatio est remota. Exẽplum in c. significauit, & c. Rodulphus, de rescr. cum si. & hoc dictum satis placet; quia ex quo iura permittunt appellare grauamen, vī notorium; & per ꝺns nihil debet operari remotio appellationis, arg. c. 2. requiris, sup. eo. & pro hoc vide gl. no. iuncto tex. quem semper tenebis menti, in c. ex conquestione, de rest. spo. quæ dicit q̃ grauatus notorie, potest appellare; licet in

15 rescripto remota sit appellatio. † In tertia qõne, vtrum grauamen in casu huius c. reuocetur per superiorẽ, per viam querelæ, an per viam appellationis, hic sunt opinio. magis cõis vī, q̃ per viam appellationis, & pro hoc tex. hic, dum dicit (Sed appellans fuerit grauatus,) & sic clare pſupponit, q̃ per viã appellationis; audiet. Sed dices tu, quid operabit ergo clausula, si ꝓp grauamen potest appellari? Rũdeo, q̃ hæc appellatio non operabitur respectu iudicis, a quo; sed respectu iudicis ad quẽ, vt sic deuoluat negociũ ad eũ; & ita sentit illa gl. no. in d. cle. vnica, & intellige de grauamine, ꝓp quod fuit appellatũ nam alia attentata postmodum iuridice nõ reuocabuntur per viam attentati vt dixi; sed per viam querelæ, cũ iudicis iurisdictio non esset suspensa. Et no. hũc intellectũ, quia idem dicerem qñ statutum

16 remouet appellationẽ, vt prædixi. † Ad quartam qõnem, nunquid habeat locum in quolibet superiore citra Papã? Sunt opi. sed lo. And. vī velle, vt idem sit, qñ inferior procedebat, appellatione remota, virtute iuris cõis. Exemplum, in causa hęresis quilibet ordinarius procedit, app. remota, vt in c. inquisitionis, de hær. lib. 6. Cdemnatus de hæresi prætendens sententiam iniustam, poterit appellare ab eꝺ cõdemnante, ad archiepm, vt archiepus examinet negocium, vtrum iniuste fuerit condemnatus de hæresi; hæc tñ appellatio non suspendit iurisdictionem iudicis a quo; nisi a tpe a quo superior receperit appellationẽ, & miserit inhibitoriam iudici a quo, pro hoc vide bonum tex. cum gl. in c. Romana. §. si autẽ, eo. ti. lib. 6. superior autẽ habebit examinare, vtrũ iste appellauerit in cã a iure ꝺcesso, vel nc, & an

17 fuerit grauatus, &c. & hoc sp notãdũ. † Ad vltimũ dubiũ, vtrum superior teneaẽ grauamẽ reuocare, an sit in sua facultate tãtũ. Quidã, qđ tenet; quia aliàs nõ est bonus iudex, nisi faciat iustitiam, vt in c. forus, ꝺ. de verb. sig. & sic supplet tex. & exponit, ibi. Poterit, id est debebit. Alij ꝺ. Cõiter tenet. qđ superior ad hoc tenet; & si omittit, põt ab eo appellari, q̃ mihi satis placet. Nã video, qđ ẽt in dispensatione facieda, cogitur iudex p superiorẽ, si subest cã ītima dispẽsandi, vt no. in c. pstituere, & c. dño Sancto. 50. dist. fortius in casu nro, vbi agit de iustitia ministranda. Nã (vt dixi) intẽtio apponẽtis cłam fuit principł, vt iustitia pleno quaẽ effectũ; sed si iniuste grauaẽ cessat ratio, & mẽs apponẽtis clausulã; & maxime, quia defensio est de iure naturali, vt in cle. pastoralis, de re iu. & per hoc habes expeditum istud principium.

ADDITIONES.

a Vbi statuentes. Vide de isto casu per Decium in consi. 41. & quæ scribit Paris. de Cast. in l. fi. C. de edic. diui. Adria. tol. & in l. si quis, C. de precibus Imperaſſe. Seb. Sap.

b ¶ Conuentione. Qñ ex conuentione partium est apposita clausula app. re. nulla cã poterit appellari; licet aliàs qñ iudex esset datus de consensu partium, absq; dicta clausula, possint partes appellare l. ex consensu, ff. e. & hoc fuit no. dictum Bar. in l. 2. ad fi. C. eo. quod tene menti, & de hoc artic. vide per eundum Bal. in c. vt debitus, inf. eo. limitantem nisi index esset in dolo, vel lata culpa; quia tunc poterit appellari, non ob. q̃ clausula ap. re. fuerat de consensu partium apposita: aliàs secus, lo. de Imo. tñ impugnat hoc dictum D. Ant. Panor. & Bald. in l. j. §. interdum, ff. ā quib. ap. non li.

c ¶ Effectum. Facit quod vult. Ang. in l. eos. C. eo. dicens q̃ qñ statutum prohibet ap. uel recursum, intelligitur sublatus omnis modus, & omnis regressus contra sententiam.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus licet appellauerit; nihilominus potest denunciari, & beneficij redditib. spoliari. 6. vide late. inf. nu. 17.*
2 *Appellatio legitima eximit appellantem, quoad illam causam à iurisdictione iudicis à quo.*
Appellatio nõ suspendit iurisdictionem iudicis à quo, circa futura, quæ dependent à præteritis.
Lex noua, vel statutum quando concernat futura, & quando non.
3 *Excommunicatus, etiã non denunciatus est vitandus ab illis qui scũt ipsum excommunicatum.*
4 *Constitutio antiqui iuris declaratoria, extenditur ad præterita.*
5 *Denunciatio excommunicationis necessario non probat denunciantem se excommunicatum.*
7 *Excommunicatio quare non suspenditur per appellationem.*
8 *Suplicatio habet eundem effectum, quem habet appellatio.*
9 *Appellatio suspendit sententiam; licet trahat secum executionem.*
10 *A sententia vltimi supplicij, an appelletur; & ad quem effectum.*
11 *Appellatio legitima, suspendit etiam sententiam interlocutoriam.*
Sententia suspensionis beneficij, dependet ex futuro euentu; & sapiuturam interlocutoriæ.
12 *Peccatum est causa, quòd quis separetur à gratia Dei.*
Ad peccatum, vel periculum animæ vitandum, tutior via eligenda etiã licet videatur durior.
13 *Appellatione pendente, non præsumitur pro sententia; licet sit sententia excommunicationis.*
14 *Excommunicatio lata post appellationem, an sit in suspenso in euentum appellationis.*
Appellatio frivola non suspendit iurisdictionem iudicis.
Quicquid est certum natura, est certum lege.
15 *Gesta per excommunicatum in medio tempore, quo appellauit; & sic dum est in suspensione an valeant.*
Non est differentia inter publicum excommunicatum, & occultum, nisi in his, quæ geruntur ratione publici officij.
Collatio beneficij facta excommunicato, qui putabatur absolutus, non valet.
16 *Excommunicato non debet prouideri de necessitatib. nec ei fieri elemosyna; nisi fame periret.*
Clericus depositus emendatus, non recuperat primum statum; sibi tamen prouidetur de aliquib. temporib. per ecclesiam, ne mendicet.
18 *Excõicatis interdicitur potestas administrandi, etiam in temporalibus.*
19 *Excommunicati non æquiparantur in omnibus, nec deportatis, nec relegatis; sed est potius quædam species de per se.*
Excommunicatus in uno loco, cẽsetur excommunicatus in omnib. locis.
20 *Constitutio penalis, non concernens exercitium personæ, sed bona, non extenditur extra territorium.*
21 *Suspensus à beneficio in vno loco, an possit extra illud territorium obtinere beneficium.*
22 *Excommunicatus priuatus fructib. sui beneficij nõ recuperabit illos, si fuerit absolutus; sed conuertentur in vtilitatem ecclesiæ.*
23 *Denunciare aliquẽ fore excommunicatum an quilibet in aeꝝ possit.*

CAP. LIII.

a §. verum quia. [a] † Licet excõicatus ab excõicatione
1 appellet, nihilo minus denunciari poterit, ac beneficij redditib. ꝺpoliari. primo consultatio, fecundo responsio, ibi: Nos itaq;. Casus literalis. Aliquis appellauit à iudice suo super aliquo certo articulo; & sic ad tps exemptus est à iudice suo per app. quantum ad causam illam, super hoc ponitur talis qõ. Iudex excõicauit aliquem, ille appellauit a sententia tanquam iniusta, & in eo casu appellauit, in quo vadiuisset appel. si ante excommunicationem facta fuisset, quæritur, vtrum

ADDITIO.

a ¶ Verum quia. Vide quod per istum textum, determinat Ro. consi. 482. incipit. in casu præmisso, in secundo dubio. Seb. Sap.

tur, vtrum iudex possit ipsum denũciare excõicatũ, non ob. illa opp. Et vī, q̃ non possit, eo q̃ per appel. interpositã videatur excõicatoris iurisdictio dormitasse; & sic exẽptus est ab eo quantum ad cãm illã. Item quæritur, vtrũ excõmunicato possint ad tẽpus subtrahi. ecclesiastica beneficia: Ad primam quæstionẽ respondet Papa q̃ excõicatio trahit secũ suam executionem; & excõicatus amplius non ligaẽ per denunciationem; & ideo põt iudex ipsum excommunicatum denunciare, vt ab alijs euitetur. Ad ſm respondet, q̃ puẽtus ecclesiastici illi merito subtrahũtur, cui ꝺmunio ecclesiæ denegatur. Ber. † No. primo ex

2 isto tex. vnũ effectum app. ltime, eximit enim appellãtẽ quoad illã cãm a potestate iudicis a quo, ad hoc. c. si a iudice. & c. non solum, e. ti. li. 6. & iste est effectus iurisdõnis suspensionis. Iste tñ effectus nõ vsquequaque procedit, cum appellatur ab excõicationis sñia, non enim operatur plenã suspẽsionem: licet enim suspendat iurisdõnẽ iudicis, respectu actus omnino futuri; non tñ suspendit ipsam sñiam, nec actũ futurũ omnino accessoriũ ad ipsam sñiam. Et ex hoc, & ex tex. no. vnũ solemne dictũ, q̃ vbicunque appellatio nõ suspendit actum iam gestũ de præteri to, similiter non suspendit actũ gerendum; si ille est actus omnino accessorius, & ꝓsecutorius ad actum gestũ, non suspensum ꝑ appel. Ratio, qa rõne ꝓnexitatis attribuit potius præteritis, q̃ futuris. Ex hoc infertur ad aliud notabile dictum, & quotidianũ, q̃ licet lex noua non ꝺcernat præterita, sed futura duntaxat, vt in c. fi. de const. non tñ concernit illa futura, quæ habẽt omnimodam dependentiã a præteritis, pro hoc vide tex. iuncta glo. in cle. vt hi, qui, de æta. & qua. in cle. j. de test. secus aũt, vbi actus futurus nõ est ita accessorius ad actum de preterito; licet hẽat cũ eo aliq̃ ꝓformitatem; & iste est verus intellectus c. cũ tu, ꝺ.

3 de vsur. Vlterius not. q̃ excõicatus debet denũciari in publico vt ab alijs euitetur. An ãt debeo euitare excõicatum non denũciatum: ddm q̃ sic, ex quo non est occultus excõicatus. probo primo per ar. huius tex. nam excõicatio trahit secum executionem, nec per denũciationem amplius ligatur, cum ergo iã inierit plenum vinculum citra denunciationem, nõ debeo exꝑectare denunciationem; quia illla fit propter ignorantes, vide bo. tex. cum gl. in c. cum non ab homine, ꝺ. de sent. excom. & q̃

4 ibi dixi. † No. q̃ ille, qui denunciat [a], vel declarat, non dr aliquid
a de nouo disponere, ad hoc l. hrdes palam, ff. de testa. ex quo infertur, q̃ pstitutio, antiqui iuris declaratoria, extenditur ad præ-
5 rita, vt no. in d. c. cum tu, & plene in d. c. fi. † Vlterius no. & tenet menti bo. ar. ex isto tex. q̃ denunciatio excõicationis, necessario nõ ꝓbat denũciatũ esse excõicatũ; quia ꝑ denũciationem quis non ligatur: & denũciatio potest esse iniusta. vide bo. tex.

6 cum gl. in c. licet, de sent. excom. lib. 6. † Vltimo no. & tene mẽti, quia non est alibi ita expressus text. q̃ excõicato debent subtrahi redditus sui bñficij; etiam si dicat excõicatio iniusta: dẽt enim spectari euentus cãæ. ex quo enim interim denegaẽ si bi cõio ecclesiæ, deneganda est omnis cõmoditas proueniens

7 ab ecclesia. de hoc ꝺ. latius cum gl. fi. † In gl. in ver. Executionẽ. no. bñ hanc gl. vsque ad fi. ad quã quotidie fit remissio, cũ quæritur, quare appellatio non suspendit excõicationem. Ex hac gl. colliguntur quatuor rationes. Prima fuit Petri Hispani glossatoris antiqui asserẽtis, q̃ cum ista excõicatio sit sñia summi põtificis, quia Deus in veritate ligat, & nõ homo. t. t. q. 3. c. nemo, quemadmodum non appellatur a sñia principis; maxime ad ef-

8 fectum suspẽdendi eam, ita nec ab excõicatione. † Hanc rõnem impugnat Host. qa & si nõ appellatur, tñ supplicatur, & suppli-
b catio hẽt eundem effectum, [b] iuxta no. in c. tum ex literis, & c. scisitata, & c. ex lris, de rest. in integ. facit l. vna, C. de sen. præfe. præto. iuncta Auth. quæ supplicatio, C. de ꝓc. Imper. off. Ade & aliã rationẽ meliorem ad impugnandum. nã rõ Petri Hispani non cõclndit excõicationem iniustam, quia ibi Deus nõ ligat, vt in c. cũ æterni, de re iu. li. 6. & in c. a nobis, ꝺ. c. ti. & tñ iste loquitur, qñ excõicatio dr minus rationabiliter promulgata. Secũdia ratio, seu solutio fuit Lau. etiam antiq. gl. vt homo crescat per meritum, parendo sñiæ censuræ ẽt iniquæ; & vt magis timeatur disciplina ecclesiastica. hæc rõ vera est, sed nõ probatur iure. Tertia fuit sol. Ioan. & hoc procedit ex pstitutione ecclesiæ, nõ ex natura excõicationis, & emanauit constitutio, vt magis timeatur censura ecclesiastica. Ista sol. incidit cũ ꝓcedẽti. nã idẽ vult in effectu, qđ præcedẽs, & eadẽ impugnatione repel

9 litur; tñ tenendo eam, cessat omne ꝺrium. nam in multis casib. appo est a iure interdicta. Quarta sol. est Ber. dicẽtis nullã differẽtiã esse in effectu inter excoicationẽ, & alias sñias. Nã sñia qua liscũq; sit nõ suspẽdit ꝑ app. sed tñ ipsius effectus & executio, q̃
a aliã executionẽ expectat; merito ñ suspẽdit. ¶ Sed certe hęc sol. est de futuro; sed excõicatio incõtinenti hẽt vires suas, & nullã nõ est bona. nã sñia lata sup furto, trahit secũ incõtinẽti & immediate executionẽ, respectu infamiæ, ita q̃ nulla alia executio expectat, respectu infamiæ; & tñ suspẽdit ꝑ app. sequẽtẽ, vt ꝓbat in l. furti, ff. de his qui no. infa. Idẽ videtur in qualibet sñia absoluta, quæ nullã executionem expectat. Item ꝺ. gl. facit tex. aper

10 tissimus in l. 2. ff. de pœn. vbi dr q̃ appellans, nõdum videtur cõdemnatus; vr ergo, q̃ appellatio nedũ extinguat seu suspendat ipsum, ꝓnũciatũ; sed ẽt executionẽ ipsius. Extra gl. danr & aliæ sol. Quinta est, quia sñia excõmunicationis est medicina. fertur enim nõ vt homo damnetur; sed vt corrigatur, vt in c. j. de sen. excom. lib. 6. Sed in medicinalibus attendenda est voluntas medici, non autem infirmi, vt in c. & qui emendat. 45. distinct. Debemus ergo attẽdere ad voluntatẽ iudicis, non ad voluntatem appellantis. Hanc rõnẽ impugnat Host. nõ enim ꝓcedit; cum medicus est impeditus, vt in c. ad aures, de æta. & qualit. facit l. illicitas. §. sicuti, ff. de of. prẽsi. vñ hæc ratio nõ procedit in sñia iusta. Sexta fuit opi. Hosti. q̃ aliæ ligant sensibilia, seu insensibilia, irrationabilia, sed excõicatio ligat animã, vt ī c. si quis presbyterorũ, de reb. ecc. non ali. vñ sicut aĩa interius latius videt, & ꝓtẽplatur lõge absentia, ita facilius ipsa aĩa, apprehenditur ꝑ sñiam, sed hæc ratio nõ ꝓcludit, quare nõ suspẽdatur per app. vñ ꝓcludere vr, q̃ cito dẽt comprehendere, & hr effectũ suum. Ponit Host. & septimam so. Excõicatio ligat animã; & fertur pro peccato mortali. i. i. q. 3. c. null°. appellatio vero nõ põt suspendere effectum indultum pẽr peccatum istius, q. d. q̃ ex quo iste iã sẽparatus est a gratia Dei, non põt app. sua ipsum restituere. aliàs esset defensio iniquitatis. Hęc ratio nõ est bona. Nos loquimur in app. iniusta, & qñ prætenditur iniusta causa excõicandi: quo casu iste negat se excõicatum, seu separatum a gratia Dei; & tñ prętendit vinculũ hoĩs, quia debet posse suspẽdere. nam appellatio fuit introducta pp imperitiam, & iniustitiam iudicis coercendam, vt in l. j. in fin. ff. eo. & facit c. suggestum, ꝫ. eo. cum ergo iste appellans prætendat imperitiam, vel iniustitiam iudicis excõicantis; ergo debet suspendere illam sñiam, vinculum hominis. Octauam sol. ponit hic D. An. q̃ rõ specialitatis in excõicatione est, quia dependet a potestate clauium; & in eam tollẽdo requiritur certa forma, vt in c. a nobis, de sen. excom. Cum ergo appellans non habeat hanc clauium potestatem, non valet suspendere eam per app. suam, sed aliæ sñiæ transeurrunt q̃ actus priuatos; & concernunt ista alia quæ non dependẽt a potestate clauium. Hæc so. fuit mihi visa q̃nque vera: sed postmodum consideraui, q̃ ī veritate non habet bonam & sufficientẽ rationẽ specialitatis, quod ꝑbo apparentissime: nam infamia quæ imprimitur ex sñia lata sup furto, nõ pt aboleri a potestate priuati; sed solus princeps eam abolere potest. l. j. §. de qua. ff. de postu. no. in c. cum I. & A. ꝫ. de re. iur. & tñ priuata persona appellãdo ab ista sñia ꝺmnatoria, suspẽdit infamiã iam ad esse producẽtam, vt in d. l. furti. hoc iõ, quia non est ipse appellãs, qui hoc facit; sed princeps q̃ dedit robur appellationi. Ita in casu nro, quemadmodum Papa põt in totum, & ad tẽpus tollere excõicationẽ; ita poterat dare robur appellationi, ꝑ hoc vide text. iũcta gl. in cle. vna, de immu. ecc. & ibi sine qualibet ap. Papa tollit

10 excõicationem, ad idẽ cle. si summus, de sent. excom. † Nona sol. colligitur ex gl. in l. fi. C. si a non comp. iud. quẽ dicit, q̃ quẽ admodum a sñia vltimi supplicij, põt appellari, vt in l. qui vltimo, ff. de pœ. ita & a sñia excõicationis. Sed illud dictum est ꝫ tex. istũ, & c. is cui, de sen. exc. lib. 6. nisi forte gl. illa intellexerit, q̃ possit appellari ad effectũ suspendẽdi; nã quoad primum effectum, appellari põt, vt hẽs hic text. & vide bo. glo. circa hoc in c. ad reprimendã, de of. ord. sed tũc nõ est bona comparatio, q̃ facit de sñia vltimi supplicij; quia illa suspenditur. Decima solu. ponitur per dñm meũ Car. dicentem, q̃ excõicatio, potius trahitur ad naturam interlocutoriæ, q̃ diffinitiuæ, vt not. Doc. in c. per tuas, de sen. excom. & c. venerabilibus, eo. tit. li. 6. Sed interlocutoria non suspenditur per appellationem sequentẽ, sed pẽ

12 det ex futuro euentu, vt in d. c. non solũ. † Hæc sol. cum reuerẽ
c tia, nõ procedit; [c] qa si appellatio est legitima, immediate suspẽdit, licet quoad nos depẽdet ex futuro euẽtu, vt in c. fi. a iudice, c. ti. li. 6. Hinc dicit gl. in c. is cui. de sen. exc. li. 6. q̃ sñia suspensionis a beneficio, suspenditur per appłonem sequentem; & tñ illa interlocutoria est, vel trahit ad naturã interlocutoriæ. Vndecimã etiã sol. possumus colligere ex dictis Bar. in d. l. qui vltimo, dicentis, q̃ ex natura excõicationis hoc procedit, quia est medicinalis; sed aliter non declarat; & est hoc contra secundam, & tertiam sol. nam illæ solutiones volunt, q̃ sit ex pstitutione ecclesiæ, non ex natura excommunicationis. Cogitaui posse dari

ADDITIONES.

a ¶ Ille qui denunciat. Ad declarationem & exornationem huius reg. Vide Fel. in c. super qõnum, in prin. sup. de off. dele. & in c. licet cãm, sup. de proba. & Moder. in l. & quia, ff. de iurisdom. iud. & late Anto. Sicu. in consi. 18. incip. clementissimi, in 1. vol. Seb. Sapia.

b ¶ Habet eundem effectum. Adde Spec. in tit. de appel, §. 4. & 5. quod indistincte non est verum, vt per gl. & Doc. in c. ex literis. in gl. in ver. supplicauit, & maxime per Inn. sup. de rest. in auth. quæ supplicatio. & ibi etiam Bal. C. de precib. Imper. offer. & in c. anteriorum, 2. q. 7. Zacharias.

c ¶ Non procedit. No. Bar. in l. si minoris, ver. sed ista oppositio, ff. de admi. tu. Idem in l. eos, §. nec temere, & ibi Bal. in col. 1. C. de app. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dari duodecimã rõnẽ, satis persuasuam, & minores patitur calumnias, vt dicatur hoc procedere ex natura ipsius excõicationis. Item in qualibet sñia censuræ, vt in d.c.is cui. Ratio, nam excõicatio iusta non potest quoquo per appellationem suspendi: quia illa instigatur pp peccatum, quod ligat animam indissolubiliter; nisi suo sequatur compẽtes satisfactio, nam p eccatum nõ dimittitur, nisi fiat correctio, vt in reg. peccati venia, & in re-
12 gula peccatum. de reg. iu. li.6. & in c.cum tu, de vsur. † Nam cũ per peccatum sit separatus à gratia. Dei, 11.q.3.c.audi deniq; nõ potest iste per actum positiuum, seu a iure positiuo inductum, restituere se gratiæ Dei, nisi aliter se corrigat & emendet; & in dubio debemus præsumere excõicationẽ iustam, quia vbi vertit periculum animæ, tutior via est amplectenda; licet videatur durior, vt in c.iuuenis, de spon. no. gl. in c.vnico de scrutinio in ord. fac. tutius est ergo excõicationẽ tenere iustam esse, & non suspendi; quia nullum periculum est hoc casu, cum possit sibi prouidere petẽdo absolutionẽ, & prestãdo cautionẽ de parendo iuri, vt in c. per tuas, de sen. exc. in alio esset periculum; quia posset se immiscere iniuste, & damnabiliter sacramentis ecclesiæ, & cõioni hominum, prætendendo eam iniustam, vbi in veri-
13 tate esset iusta. † Et licet fortiter posset opponi ɔ hãc meam solutionẽ de notabili dicto Inn. in c. bonæ, de ele. & in ca. cũ super, de of. dele. vbi singulariter dicit, q ɔ si quis appellat intra decẽdum a sñia excõicationis, nõ præsumitur pro excõicatione, sicut nec pro alijs sñijs. sed statim pro ea incumbit onus probãdi eius iustitiam; ergo nõ dẽt presumi iusta, si intra decẽdiũ appellatur, quod vt sũ rõnem meam. Ad hoc rñdeo, q ɔ in hoc casu, vt onus probãdi incumbat aduersario, nullum periculũ imminet excõicato; ex quo gerit se interim pro excõicato. Ideo trahitur ad naturam aliarum sñiarum; sed in in articulo nostro periculum immineret; quia posset prætendere sñiam iniustam, vbi alias esset iusta; & sic damnabiliter se immisceret sacramẽtis ecclesiæ, pro hoc facit dictum c. per tuas, vbi dr, q ɔ ante omnia, ne videatur cõtemnere censuram ecclesiasticam, debet petere absolutionẽ. Cogitatur nũc posse dari, & aliam solutionẽ, seu rõnẽ, Appellatio, veritate inspecta, nõ extinguit sñiam; sed eam suspendit, in c. veniẽtes, de iureiur. & c. pastoralis, §. præterea, de of. dele. adeo vt eam nõ suspẽdat quoad omnes effectus excõicationis, vt dixi in c.fi.ɔ. de eo qui mit. in possess causa rei seruãd. sed effectus excõicationis non est separabilis ab ipsa sñia. nõ. n. potest dari ipsa excõicatio, quin demus effectus ipsius, sicut ergo appellatio nõ suspẽdit seu extinguit ipsum primum actum, seu ipsam sñiam; ita nec suspẽdere potest effectum ipsius, cum nõ sit separabilis a primo actu, & prædicta nota. In glosſ. in versic. Secum trahat, in fi. hæc glo. duo tãgit. Primo nũquid excõicatio lata post appellationẽ, sit in suspenso in quẽtum appellatio nis. Scdo, nunquid gesta per istum excõicatum, medio tẽpore
14 teneãt. † Quoad primum cõclude post Host. aliqua addẽdo; qa gl. formaliter nõ soluit, q ɔ aut notorium est appellationẽ non tenere; & tũc cerrissimum est excõicationẽ incõtinenti ligare; quia appellatio friuola nõ suspẽdit iurisdictionẽ iudicis, vt in cap. cum apponibus, & in c.nõ solum, e. tit. lib.6. Aut certũ est apponẽ esse validam, & tũc certum est excõicationẽ nõ ligare, vt in c.dilecti, ɔ.eo. Aut dubitatur, & tũc quoad nos depẽdet a futuro cuẽtu; quia si cõstabit appellationem fuisse legitimam, etiam cõstabit excõicationẽ nõ tenere; sed veritate inspecta excõicatio semper, statim tenuit, vel fuit nulla; quia certum est natura, vtrum appo sit legitima, vel non; ideo, quia quod certum est naturæ, est certum legi, ut in l.si pater, ff. de solu. & sic nunquam excõicatio, vel eius effectus stabit in suspenso; licet nos
15 possimus dubitare de validitate ante exitum appellationis, & vide ad prædicta bo. tex. in c. licet, de sen. excom. lib.6. † Ad fm dubium, nunquid valeãt gesta in medio tempore, ɔclude per tria membra. Quædam geri pñt per excõicatum, ratione publici officij; & ista tenẽt, ex quo putabatur nõ excõicatus, vigore appellationis præcedẽtis; licet veritas se haberet in ɔrium, ut in c. ad probandum, de re iud. & argu. in l. Barbarius Philippus, ff. de offic. præto. Quædam geri pñt cum excõicato, seu per eum, nõ ratione publici officij, sed quia cõcernũt vtilitatem ipsius, vel alterius, & si tũc est talis actus, qui in se est interdictus, excõicato non valebit; licet putaretur non excõicatus, ad hoc cap. cum dilectus, de consue. vbi Inno. ponit vnum dictum semper mẽti tenẽdum, quòd nõ est dria inter publicum excõicatum & occultum; nisi in his, quę geruntur rõne publici officij. Idem Io. And. in c.j. de reser. lib.6. Ex quo infero ɔ glo. hic, q ɔ collatio beneficij facta excõicato, quia putabatur absolutus, non valet,
a & vide a in terminis nostris gl. in c. solet, de sen. excomm. lib.6. quam limita fm prædicta. Quædam sunt quæ concernunt pœnam cõtemptus, vt est irregularitas, & ista nõ afficiunt excõicatum; quia nõ cõtempsit; & per ɔñs non est puniendus pœna cõtemptus, in c. ad apostolicæ, ɔ. de cler. excom. mi. facit c. vt animarum, de ɔsti. libr. 6. & per hoc habes gl. clare expeditam.
16 †In gl. fi. ibi, Publica egestate debent laborare. b Adde hic fi. gl.

b in ver. Ego credo, vbi glo. soluẽdo istam qõnem, concludit nõ esse prouidẽdum excõicato in aliquo; nisi fame periret; & non bene gl. quam vt sequi Ioã. And. reddendo rationem diuersitatis inter excõicatum, & depositum; quia excõicatus potest sibi prouidere. s. petẽdo absolutionẽ; sed depositus nõ habet tale medium, quia cum depositus fuerit pp crimen, quantumcumque sit emendatus, nõ recuperat primum statum; merito dispensatiue prouidet ecclesia de aliquibus tpalibus, ne cogat mẽdicare in opprobrium cler. vide bo. tex. cũ glo. in c. studeat. 79. dist. pro ɔclusione gl. vide in c. ga sepe, de ele. lib. 6. & in cẽs, 7.q.j. & 1.q.2.c. quã pio, & satis placet hæc opi. gl. Et per rõnẽ supradictam puto limitãdam glo. nor. quæ dicit prouidendum suspẽso a beneficio, ne cogatur mẽdicare, ut no. in c. cum
c Vintoniẽsis, de ele. intelligo. n. gl. qñ suspẽsio est facta pp crimen; sed si pp contumaciam, non puto sibi in aliquo subueniẽdum, cum possit sibi prouidere satisfaciẽdo, nam sæpe homines de cibo securi, iustitiam negligũt. 5.q.5. c. nõ omnis. Et his põt inferri ad decisionẽ qõnis. Nũquid excõicato sit faciendã eleemosyna, nam si fame periret tũc subueniẽdum est sibi per illud, quod habetur hic in fi. gl. & 11. q.3.c.qñ multos: fe-
17 cus vbi nõ est tãta necessitas. † In glo. ibi: Nisi in sñia hoc exprẽ-
d mat. No. bene gl. quæ sentit, q ɔ excõicato d nõ subtrahũtur redditus bñficij, nisi hoc sit expssum in sñia; sicut dicimus in rogato; põt tñ iudex hoc exprimere, si vult; & cum hac opi. tra-ſeunt Doc. vsq; ad tps Io. And. inclusiue. Cui isto c. nam nihil ignorãt, sed prætereũt ita q ɔ licet gl. nõ impugnẽt, eam tñ nõ confirmant; vnde alibi aliud sentiũt, vt ɔ. dicam. D. Ant. tenet hic contra gl. videlicet, q ɔ licet in sñia iudex nõ expresserit, nihilo minus subtrahendi sunt excõicato redditus bñficij; quia priuatio excõione ecclesiæ. Item si hic fuisset lata sñia respectu subtractionis fructuum, illa fuisset suspẽsa per appellationẽ sequẽtem; ex
18 ius ɔrium innititur hic; nullam tñ authoritatẽ adducit, sed ego allego plurimas, vide tex. iuncta gl. 32 dist. c. præter, & Inn. in c. quæſt & qñ, il 2. de accus. prope finẽ, & Spec. in rit. de susp. & inter. in fi. vbi recitat idẽ tenuisse Vincẽ in ca. quoties, de simo. & Host. in sum. de sen. exc. §. qd eius effectus. in ver. itẽ q ɔ nullus fi miror de ista opi. gl. cũ ipsamet sentiat ɔrium, in prin. dũ dicit Qđ qui ex ecclesiam est, nihil põt possidere nomine ecclesiæ hæc ratio militat etiam si in sñia nihil fuerit dictum, hoc etiam apertissime probatur hic nõ impropriãdo literam. Nam dato hic fuit appellatum a sñia excõicationis; & dr, q ex quo nõ suspẽditur per appellationem, non debet suspendi actus omnino accessorius ad ipsam excõicationem; vt est diminutio, & subtractio reddituum; si enim subtractio reddituum nõ sequeretur necessario ex sñia excõicationis, sed oporteret exprimere in sñia; tũc per apponẽ sequẽtẽ suspenderet; quia tunc tot essent sñiæ, quot sunt articuli. l. 1. ff. de mino. Quamquam ergo appellatio nõ suspendat excõicationẽ, pp naturam suam: suspendit tñ sñiam respectu subtractionis fructuum, vt habes bo. glo. in c. is qui, de sen. exc. lib.6. Sed quia subtractio fructuum omnino sequitur excõicationẽ ideo nõ suspẽditur per appellationẽ, vt
18 hic. † Ad vnum tñ aduerte, quia sentit hic D. Ant. q ɔ administratio temporalium nõ subtrahitur excõicato; licet nulla commoditatem debeat habere, & consequi; sed nihil allegat, hoc mihi non placet; quia cum excommunicatõ interdicatur communio, interdicitur sibi potestas administrandi, etiam temporalia, pro hoc vide tex. in c. veritatis, in fi. de dolo & contu. Item excommunicatus est suspẽsus ab officio, & p consequens a beneficio, sed suspẽsus a beneficio, nõ dẽt se ingerere administrationi ipsius, vt in c. j. de elect. lib.6. ergo &c. quare puto, q ɔ bñficio excommunicati deputabitur œconomus per superiorem, aut vicarius temporalis, iuxta ea, quæ habẽtur in simili, in eo, qui
perucnit, sup. eo. tit. & in c. cũ ex eo, de ele. li.6. & in c. fi. ɔ. de sta-
regu.

ADDITIONES.

a ¶ Vide. Adde hic Imol. & D. Phil. de Peru.

b ¶ Laborare. Vide quo hoc procedat Car. declarantem in cle. & hi qui. §. 2o. q. de æta. & quali. & ad hoc, quod Abb. hic dicit de eo qui est in necessitate, facinnt no. per Ale. in l. quamuis, ff. solu. mat. Seb. Sap.

c ¶ Suspenso. De suspenso vide gl. & Doct. in c. Apostolicæ, sup. de excep.

d ¶ Excõicato. Vtrũ excõicatus sit ipso iure priuatus redditib. beneficiorũ, vel beneficij, vide per D. Ant. ver. op. q ɔ non subtrahantur redditus &c. & adde quod no. Bal. §. finitur, in fi. instit. de vsufr. vbi dicit q ɔ per excõicationem non tollitur vsusfructus; & vide quæ super hoc late scribit D. Car. in rep. c. peruenit. dimus, vltra inc. ver. nunquid excõicatus sit priuatus, de senten. exc. & quod elegantissime, & satis succincte tradit Do. in c. præterea. 23. dist.

¶ Adde quod excõicatus ipso facto remouetur a canonica, vt no. voluit Inn. in c. nuper, de sen. excom. & adde et q ɔ excõicatus nõ põt imperare beneficium ecclesiasticum, vt in c. postulasti, de cle. excom. mi. & habetur per Do. Car. in cle. j. in §. j. de rel. do. & per D. de Ro. in deci. 149. inc. no. q ɔ admittitur, in antiquis, quod dicunt esse verum in excommunicato a lege, non ab homine, & vide etiam dec. 173. vbi dicunt, quod excommunicatus non peccat optare per no. in c. referente, de præb. quæ sint præmissa excommunicato, vel prohibita, vide quæ habẽtur, & no. in c. intelleximus, de iud. Anc. pa-

reg. Et in quantum gl. dicit, q ɔ excõicatus ɔquiparatur relegato. no. eam, & alibi dicit gl. iuris ciuilis, Inst. de cap. di. §. media, q ɔ eq
a parat deportato. a Sed similitudo procedit in aliquib. non tñ in oib. Nam proprie non ɔquiparatur relegato nec deportato; qa potest quis relegari respectu certi loci, vt ff. de inter. & releg. l. relegatorũ. Sed excõicatus respectu vnius ecclesiæ, est necessario excõicatus, quoad omnes ecclesias, vt in c. curæ, 11.q.3. Itẽ relegato non denegatur communio hominũ, nec sacramentorum; secus in excõicato; quia non ɔquiparatur proprie deportato, quia deportatus perdit ciuilem libertatem, & omnia quæ sunt iuris ciuilis, vt l. quidam, ff. de pen. sed excõicatus ista nõ pdit omnino, imo põt donare, fm cõem opi. & testari de bonis suis, vt no. gl. & Io. And. in c. decernimus, de sen. excom. lib.6. & vide qđ no. in c. veritatis, ptæll. & vide plene per Ang. de Peru. in quadã sua disputa. quæ incipit, duo adinuicẽ litigãtes. in prin. vbi concludit, q ɔ excõicati sunt spes hominum damnatorũ per sẽ ita q ɔ proprie non ɔquiparant relegatis, nec deportatis; sed in his in quibus habet conformitatem cũ relegatis, censẽbit iure relegatorũ; in his vero, in quibus habet conformitatẽ cũ deportatus, censẽbit iure deportatorum; & vide plene ibi de mã p An-
19 ge. & per Bal. in l. 2. C. de hære. instit. & vtrobiq. de istis bannis, & eorum affectu aliquid p Bar. in l. amissione, ff. de cap. dim. † In ea gl. ibi, Sed prius dictũ pualet. s. q ɔ siue sit suspensus ab officio, ex cã irrogante infamiam, siue non; sempẽr erit suspensus, quoad
20 oẽs alios; ẽt ex territorium hanc opi. sequit Io. And. reddẽs rõnem diuersitatis inter hunc casum. & l. ex ea, ff. de postu. aliga tam in gl. pro ɔrio; quia suspensio ab officio contingit pp ordinem; vñ, ex quo ordo est suspensus, non potest alicubi ministrare diuina; sed in l. ex ea. fit interdictum, vt non possit qs postulare, nec tale interdictũ ɔcernit cãm concernentẽ alienum territorium. nam ex peritia procedit postulatio, quæ non interdicit in alieno territorio. & est ille tex. valde notabilis ad multa alia, & dispositio pœnalis ɔcernens exercitium personæ vel bona, nõ extendit vires suas ex territorium ius dicẽtis. † No. gl. quate nus dicit illud esse in suspenso à beneficio, vt possit alibi obtine re bñficiũ. In hoc tñ articulo D. Ant. distinguit, q ɔ aut hæc suspẽ sio. s. a beneficio, fit ab homine, aut a iure. Primo casu, si iudex ea ɔcernente certam ecclesiã; & tunc suspensio operat solũ respectu bñficiorum illius ecclesiæ. hoc probatur in c. cũ in cunctis, in fi. de elect. iuncto c. si compromissarius, eo. tit. li.6. Aut fit simplr ex causa generali; & tunc hẽt locum respectu oĩum bñficiorũ; & hoc satis placet, & probatur per rõnes d. c. si cõpromissarius. In ea gl. ibi: An iuste, vel iniuste, fuit excõicatus. Not.
21 91. dist. vide quod no. gl. in cle. vt hi qui, de ɔtat. & quali. † Quid soluẽdum gl. quia satis vera est; & item gl. in c. clericus victũ. tumerti in vtilitatem eccl æ; non aũt dabuntur huic excõmunicato, licet sit absolutus, vt no. in iurib. præalle. facit in simili: c.
22 præsenti, de offi. ord. lib.6. † Extra glo. quæro, an quilibet iudex possit denunciare istum excõicatum, appellatione non obstante Sol. Inn. hic concludit, q ɔ ordinarius istius excõicati, potest, & si nõ fuit ipse, q sñiam tulit, ar. 11.q.3.c.curæ, & in c.1. de treu. & pac. secus dicit in delegato, si appellatio ab eo interposita, est a superiore recepta, ar. in c. pastoralis; §. præterea, de offi. deleg. No. hoc dictum; sed hunc vltimũ articulũ expedias latius, & clarius sic. Aut ante denunciationẽ fuit appellatum ab isto delego eo, cui appellationi ipse detulit; & nõ poterit eum denunciare; tum quia non remanſit iudex per delationem, vt in c. cum appellationibus, eo. tit. lib.6. tum quia sua non interest, vt iste vitetur, cum non sit iudex suus. Aut non detulit appellationi; & tũc aut fuit appellatio recepta a superiore, & non põt denunciare; ga per hanc receptionem reuocatur prorsus iurisdictio ab eo, vt d. §. præterea. Aut nondum fuit recepta; & credo q ɔ possit; ga sua; interest istum euitari, vt citius resipiscat; & sibi obediat, & vt mulcta sua habeat effectum, arg. c. ad aures, ɔ. eo. vbi delegatus præfigit terminum appellanti ab eo, ad apponẽ prosequendã, vt citius reassumat iurisdictionem. Sed respectu ordinarij quæritur, quid si ante denunciationem iudex ad quẽ, præcepit vt illum denunciet? dicit Inn. q ɔ sibi est obtemperandum; nec audiet pars ɔria appellans; quia sua non interest cum ante exitum appellationis non teneatur illi satisfacere. Nisi dicas, quod fuit excommunicatus pro manifesta offensa. Nã tunc sua interest c. ɔsiluit, & c. ad hoc, & c. cum sit Romana. & quia pẽdente quę stione iurisdictionis, scilicet, quia dicitur appellationem nõ tenere; non potest iudex ad quem se intromittere de principali, quod placet, & vide ɔ. eo. c. Romana, lib.6.

ADDITIONES:

2 ¶ Deportato. Vide Bal. in c.1. in j. commento, ɔ. de iud. vbi reputat gl. in d. §. media, esse singularem, de qua vide Alex. in l. Gallus, §. & quid si tantum, col. 3. in gl. in ver. & in his, ff. de lib, & posthu. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo fuit appellatum, potest contumacem excommunicare, non obstante eius friuola appellatione.*
2 *Post appellationem, reuocantur illa tãtum, quæ fuerunt innouata in præiudicium appellantis.*
3 *Archiepiscopus se potest impedire in factis notorijs inter subditos suffraganei.*
2 *Appellationi renunciatur si appellans postea comparuerit coram iudice a quo; vel coram alio iudice, ad quem non fuit appellatum, qui est superior iudice a quo; nisi protestetur quod non intendit appellationi renunciare; sed quid si non fecerit hanc protestationem? vide nume. 9.*
5 *Protestatio, an, & quando tollatur per contrarium actum. 8.*
6 *Archiepiscopus non cognoscit inter subditos suffraganei; nisi per viam appellationis.*
7 *Iudex non potest cognoscere, an sua sit iurisdictio, quando propter hoc posset iudicari suspectus.*
10 *Appellationi, an, & quando censeatur quis renunciare ex eo quia post illatum grauamen, pars grauata aliquid fecit coram iudice, producendo testes, & similia.*

CAP. LIIII.

Solicitudinem. Si excõicatus ab epo, postq appellauit ad Papam: hanc cãm defert simplr ad metropolitanum, appellationi renũciat, & archiepus cãm audiet; sed si protestaretur ɔrium, archiepus nõ cognoscet; qđ si fecerit, nõ potest eps non appellare; nisi notoriũ sit, excõicatonem non tenere. Vel summa sic: Si appellans ad superiorẽ comparet coram iudice inferiori, super concernentibus ipsam appellationem, ipsi appellationi renũciare videtur. si autẽ protestetur, q ɔ per hoc nõ intendit renunciare appellationi, tãquam contraria allegans, nõ est audiendus, nisi notoriũ sit actũ illum esse iniustum, super cuius emendatione adiuit inferiorẽ. & est bonus Casus. Cõis diuisio. secũda, ibi: Nos igitur. Casus literal. Duo litigabant coram episcopo suo, alter eorum appellauit ad sedem apost. episcopus appellãtem reputãs cõtumacem excommunicauit eundem; ipse corã metropolitano suo petit sibi iustitiam fieri de episcopo, q ɔ post appellationem legitimã excommunicauit eũdem, & petijt se restitui in pristinum statũ, in quo fuerat tempore appellationis, denunciare videlicet absolutum, protestãs q ɔ appellationi nõ renũciabat; sed prosequi volebat eãdem. Primo loquitur, vtrũ metropolitanus cognoscere valeat de hmõi quæstione; & si archiepus illum appellasse legitime inuenerit, Iterũ quæritur, vtrum ipsum denũciare valeat absolutum. Tertio quęsitum fuit, vtrum si eps appellauerit ab archiepiscopo, ne illum absoluat, apponi sit hmõi deferendum. Ad hoc respõdet Papa, q ɔ sicut metropolitanus nõ valet omnino cognoscere de apponẽ facta ad Papã; ita nõ põt cognoscere de his, quæ post apponem fuerũt innouata; dummõ nõ possit cognosci de illis, nisi de appellatione pariter cognoscatur, vel de his, quæ causam appellationis cõtingunt; & tunc, si metropolitanus vellet de his, quæ causam ipsam contingunt cognoscere, eps posset appellare; & sic soluitur tertia quæstio, quia ad officiũ illius, qui de apponẽ cognoscit, ptinet corrigere q ɔ post apponẽ fuerũt innouata. Soluit post modũ fm articulũ. Si vero notoriũ esset, q ɔ mãdatum epi fuit iniustũ, cui nõ tenebat subditus obedire: & ita p ɔsequẽtiã appareat illũ iniustè appellasse, potest archiepus authoritate metropolitani declarare, subditũ irrationabiliter fuisse excõicatũ. Vltimo verã dat solonem ad primã qõnem dicens. Cũ aũt excõicatus, qui appellauerit, iuxta ɔscriptã formã, corã archiepo ɔ epm deponit qõnẽ, metropolitanus põt cognoscere de hmõi qõne; cũ ipse p hoc tacite renũciare apponi videat; sed si verbo vel facto, ptestat se velle, ɔsequi apponẽ; tanq aduersa petẽs, & sibi ɔrius, nõ est audiendus. Ber. † No. j. iudicẽ, a quo appellat, respectu grauaminis, posse excõicare appellantẽ, tanq ɔtumacẽ, si ptendit apponẽ fuisse friuolã. ratio, quia appellatio friuola nõ tuet appellantẽ; vt in c. cũ appellationib. eo. tit. lib.6. ergo põt reputari ɔtumax, & validitas excõicationis quoad nos pẽdet ex futuro cuẽtu, q ɔ hoc qđ dixi. in d.c. precedenti, vide tex. in simili in c.2. de dol. & contu. lib.6. Ex illo tex. ẽt & ex nostro collige duas practicas, q ɔ cedẽdi ɔ appellãtẽ ab interlocutoria frustratorie: nam potest illum contumacem mulctare, vt hic. Item potest ad vlteriora, q ɔcedere si causę status patitur, vt i d.c. Secundo principaliter no. quod quemadmodum potest quis denunciari excommunicatus
a vt euitetur, sup. cap. proxi. ita potest denunciari absolutus, a & non

ADDITIO.

2 ¶ Absolutus. Vide quæ scribit Alex. in l. si finita, §. eleganter, ff. de dam. infe. Ro in consi. 41 2. inci. pro habenda iustitia. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non ligatus, vt non euitetur. & hoc est bonum remedium, qñ quis iniuste reputatur excõicatus, vel criminosus; vt denuncietur per iudicem modo prædicto. Tertio no. vnam bonam reg.
a hic, quod inferior a iudice, [a] ad quem est appellatum, non potest cognoscere, nec de appellatione, nec de innouatis post appellationem, si contingant articulum appellationis, etiã ad petitionem appellantis; nisi velit renunciare appellationi suæ, vel nisi attentatum notorie sit iniustum, ar. c. cum teneamur, ẽ. eo.
2 & sic põt intelligi versũ, iste. † Si vero. Not. ibi: Corrigere quæ ꝺ ipsam &c. ꝙ nõ oĩa innouata post appꝭonem sunt reuocanda per iudicem, ad quem; sed duntaxat ea, quæ concernunt præ
3 iudiciũ ipsius appellantis. † Not. in versũ. Si vero notorium, ꝙ in facto notorio archiepiscopus potest se impedire inter subditos sui suffraganei. vide bonũ text. in c. Romana §. notoria. de
4 censi. li. 6. † Vltimo no. vnam regulam satis bonã, & notandam,
b ꝙ sicut renunciãt appellationi [b] per cõparitionẽ corã alio iudice a quo, vt ĩ c. gratiã, de of. del. ita ꝙ cõparitionẽ corã alio iudice ad quẽ nõ fuit appellatũ, qui est superior iudice a quo, nisi ꝺriũ protestetur. Vltimo no. vnã bonã limitationem ad aliud vulgatũ, prestatio tollitur per ꝺriũ factũ: Id. n. ꝓcedit, qñ ꝺriũ factũ explicatur ita, ꝙ non est qui a principio repellat ꝓtestantẽ; si autẽ vult aliquid attentare ꝺriũ protestationi, debet superior illum non admittere, ẽtiam sibi ꝺrium. Et no. ex hoc, & ex tex.
c ꝙ allegans ꝺria [c] non est audiendus. l. vbi repugnãtia, ff. de reg.
5 iu. † Sed ꝺ prædicta, & ꝺ tex. opp. vr etiam, ꝙ si iste appellans renunciaret appellationi, non per hoc posset archiepiscopus cõgnoscere; cũ hic esset contentio inter subditos suffraganei, inter quos, citra remedium appellationis non potest archiepꝰ regulariter aliquid diffinire, vt in c. pastoralis, de of. or. Nec obstat dicatur, ꝙ hic solum peretabatur, vt pronunciaret excõicationẽ non tenere: quia ẽt hoc non põt facere, ex quo fuit lata ab epõ, altero agente, vt probatur in c. venerabilibus, post prin. de sen. exc. lib. 6. So. ꝺrium est difficile, sed põt dici, ꝙ deferendo hanc cãm simpliciter ad archiepm vr renunciare appꝭoni interiectæ ad Papã, & cã deferre ad epm; ita ꝙ archiepꝰ cognosceret per viã appꝭonis, & non per viam querelæ, & sic res valeat meliori modo quo valere poterit. arg. ẽ. eod. c. ex insinuatione, & not. hoc dictũ. In gl. j. Et pro ĩtellectu gl. opp. nã vr ista ſra diuersa, & sibi ꝺria. nã cũ fuisset quæsitum, vtrũ archiepiscopus posset denunciare istũ appellantem non ligatum, Papa vario modo rñdet. Primo dicit, ꝙ metropolitanus non potest cognoscere de appꝭone interpolita ad Papam. Secundo dicit, ꝙ episcopus excõicator potest appellare. Tertio in versic. Si vero: dicit ꝙ metropolitanus põt denunciare illum non ligatũ; & aliud videtur dicere in ver. Cũ autem: Sol. metu huius contrarij glossator interrellexit, ꝙ hic fuerunt tres qõnes. Prima qõ vtrum archiepiscopus possit cognoscere de appꝭone interpolita ad Papam? Secũda quæstio, vtrum archiepiscopus possit ſltẽ denũciare appellantem non ligatum? hoc voluit gl. in ver. Notorium. Tertia q̃stio vtrum episcopus excommunicator possit appellare, si metropolitanus de appꝭone interpolita ad Papam vult cognoscere; & hoc voluit gl. in ver. In quo. Vltimo in versic. Cum autẽ: Papa reduxit omnia in vnum, & dicit qd iuris, & hoc voluit gl. in versũ. Cum autem. ita ꝙ istæ quatuor glos. sunt simul expediendæ. Dom. An. dicit ꝙ duæ fuerunt quæstiones. Ego puto ꝙ tantum vna fuit consultatio, vt clare colligitur ex princip. c. videlicet vtrum archiepiscopus possit denunciare istum excõmunicatum, post appellationem, nõ esse ligatũ. Sed ad euidentiam solutionis Papa præmittit omnia, quę sunt in tex. & sic plana est litera. In glos. 2. in fi. hoc ꝺrium non venit ꝺ ꝓcedentia; sed ꝺ tex. nam quemamodũ, appꝭone non obstante, potuit in c. præcedenti ꝓnunciare superior illũ ligatũ; ita debet hoc facere hic appellatione non obstante, maxime cum ageretur hic de re magis fauorabili, s. vt denunciaretur hic non ligatus. Glo. non soluit; sed vera sol. est, ꝙ hic non poterat archiepiscopus decernere de validitate, vel inualiditate vinculi nisi pariter cognouisset de iustitia appellationis interpositę ad Papam. Vñ cũ non posset principale, nec accessorium in c. præcedenti ex similici denũciatione, non cognoscebat de iustitia appꝭonis cãæ; sed tñ faciebat actũ consecutiuum ad excommunicationem
6 iã latã; nihil de nouo attentando. † In glo. in verbo. Eps posset, ibi: Quasi appꝭo est aliqua &c. gl. non soluit formaliter ꝺrium. Io. An. melius soluit dicens, ꝙ licet excipiat cãę cognitionem spectare ad superiorẽ, ad quẽ fuit appellatum; nõ tñ fatetur per hoc appꝭonem ltĩmam esse. Item, & secundo eps erat hic reus, meritoque auditur ꝺria allegãs, vt no. in reg. nullus plurib. de re. iu.
7 li. 6. Prima sol. plus placet. Et in fi. gl. hęc gl. iudicio meo nõ reddit sufficienter rõnẽ diuersitatis. nã idem est, cũ excipitur coram iudice stante veritate exceptionis, puta dico, ꝙ non ꝺxi in territorio. nã veritate ꝑsupposita, tu ñ es iudex me[2], tñ ĩ dubio potes de hoc cognoscere. Ioan. And. dicit qd si iudex a quo, cognosceret, nullũ esset officium iudicis ad quẽ, & hoc quali in effectu voluit Dom. Ant. dicens iudicem posse cognoscere, an sua sit
d iurisdictio [d]; nisi ius trãseat iurisdictionẽ cognoscendi in aliũ, si cut facit in cã appellationis. Sed istę solutiones non satisfaciũt quæsito; sed repetunt ipsum. quare de hoc cum quęrimus, quare ius transtulit illam potestatem cognoscendi in alium; & licet non fecit in alijs casibus, in quibus dubitat de iurisdõne. Ego puto hanc esse veram solutionẽ. s. quia in cã appꝭonis agitur de iniquitate iudicis coercenda, vel imperitia emendanda. vt in c. interposita, int. c. & in l. j. ff. de app. vñ suspectus esset iudex in cognoscẽdo; quia nunq̃ iudicaret se iniquũ, vel imperitum; merito tanq̃ suspectus repellitur a potestate cognoscẽdi, facit ɜ. q. 5. c. ꝙ suspecti, & gl. no. in c. statu tũ, in prin. de rese. li. 6. quę singulariter dicit, ꝙ si iudex assumit defensionẽ, & disputationem cum parte super iurisdõne sua, reddit se suspectum, ar. in l. qui oĩa, ff. de proc. & sic non poterit cognoscere, an sua iurisdictio sit. Intelligo gl. illã, qñ iudex audit cãm inter partes; quia tunc debet dimittere disputationẽ partibus & dẽt iudicare, an sua sit iurisdictio. No. bene hanc practicam. Sed si iudex procederet per inquisitionem; tunc posset dubitari, vtrum posset cognoscere, an sua sit iurisdõ; cũ tunc sit loco partis, & iudicis. & credo, ꝙ possit, ex quo nõ agit de aliquo eius cõmodo; neq; põt dici suspectus, si defendat iurisdõnẽ suã, cum ad hoc teneatur, ex quo tenet locũ partis. licet aliud teneat Do. An. sub dubio tñ forte, in c. super literis, de resci. sed qd dixi, verius puto. Et ad prædicta ꝺ illam opinionem, quam vr tenere Do. Ant. iudicio meo, videtur tex. iucta gl. q̃ semper tenebis menti in c. cum persona, de priu. li. 6. vbi epiſcopus ꝓcedebat ex officio suo, & parte negante, asserebat se iudicem; & nihilominus cognoscit an sua litis-
ris dictio, vt ibi gl. hoc apertissime tenet, sequẽdo intellectũ suũ & de intellectu illius c. dixi, in c. ad audientiam, sup. eo. In gl. in
verbo. Declarare. ibi: Sed non credo. Aduerte quia hæc gl. vr ꝺ
c tex. nam si in casu notorij, [c] Archiepiscopus potest pronuncire subditũ irrationabiliter fuisse excommunicatum; per consequens pronunciat sniam episcopi iniustam fuisse; & appꝭonem fuisse legitimã. Et ideo dicit Host. & bene, ꝙ dictũ gl. procedit vbi factum non esset notorium; sed data notorietate, potest ferri hæc denunciatio. non enim per hoc ꝓiudicatur appellationi, quia nõ pronunciauit, vt cognitor; sed extra iudicium tanq̃ simplex denũciator; & sic nõ obst. ꝺrium gl. In gl. fi. ibi: Infra de reg. sed gl. non soluit, nec hoc ꝺriũ, nec sequentia; sed tu inde-
bo. gl. in reg. nullus pluribus, de re. iu. lib. 6. & in c. disciplina, ɜ.
8 dist. vbi no. an & qñ quis possit proponere ꝺria. † In cad. gl. in
Facta est litis contestatio &c. hoc idem argumentum gl. facit
Vin. Host. & Phil. sed (vt dicit Io. An. & bene) potius litera ꝺ
ꝺrium. Nam, si hic non interc essisset protestatio, fuisset re
ciatum appellationi; sed protestatio eam saluabat; & sic vale
f hic protestatio ꝺria facto. Sed tu dic, [f] vt dixi sup. in notabilib.
vbi factum ꝺ protestationẽ explicatur; tũc tollitur protestatio
per contrarium factum; secus si factum contrarium a princi-
pio non admittit; quia tunc ex solo attentatu non tollitur pro-
testatio; & superior ab initio non debet repellere volentẽ age-
re contrariũ protestationi suæ, vt hic est casus no. in fi. licet
aliter intelligãt, & minus bñ. De mã protestationis, vide plene
per Doc. in c. cum M. Ferrar. de const. & per Ioan. Mo. cuius sen-
cta refert Io. An. in re. in gñali, de re. iur. li. 6. in Merc. & aliqui
in c. Cumana, de elec. per Bart. in l. non solum, §. morte, ff. de ope. nũ. & de qõne gl. an sit facta litis contestatio, dicit ꝙ
g ne g dixi in c. vnico, de lit. contest. & in c. cũ M. de const. † Exa-
9 gl. q̃ritur, vtrũ per comparitionem corã archiepo, cessante ꝓ
testatione renunciet iste appꝭoni etiã respectu aduersarij; hic ꝙ non, sed tñ respectu iudicis, ex quo principaliter non
ducebat cãm appꝭonis corã isto Archiepo, pro hoc facit
Host. qa cũ pſone sint diuersæ, renũciatio quoad vnã pſonã non
operat quoad aliã, ar. in l. si vnus. §. ante oĩa, ff. de pac. & l. si quis
tur, cũ duab. ll. seq. ff. de excep. rei iu. Sed ipse Host. tenet ꝺria
propter

ADDITIONES.

a ¶ A iudice. Circa hoc no. vide hic Do. Philip. de Peru. etiam in 3ª no.
b ¶ Appellationi. Hanc regulam, qđ appellans adeundo iudicẽ a quo, censetur renũciare appꝭoni, limita sex no. modis, quos vide hic. late p D. Phil. de Peru.
¶ Appellationi. Vide late per Fel. in c. cũ M. Ferrarien. ver. scias tamen vnum. C. de const. & Mod. in l. non solum. §. morte, ff. de ope. nouĩ nun. Seb. Sap.
c ¶ Allegans contraria non est audiẽdus. Cõcordat l. j. C. de fur. & ibi per Doct.
d ¶ An sua sit iurisdõ. Adde nõ min[r] abũde, q̃ elegãter Ant. Corſ. sing. 1109. vide
149. in ver. iurisdõ, & ibi an, & qñ cognoscat iudex, an sua sit iurisdõ.
e ¶ Notorij. Et tunc dicitur mandatum episcopi continere notoriã iniustitiã,
quando non posset impleri absq; pctõ, vel periculo personæ; aut quando
mandaret aliquid, quod notorie non pertinet ad eius officium, de quo
ad aures, ẽ. de tem. or. & ibi no. quib. mandatis sit obediendũ, & quibus non.
f ¶ Tu dic. Et idem tenet Do. Ant. & Imo. hic, sed Do. Philip. de Peru. hic
hunc tex. probare ꝺriũ, ſm intellectum Io. An. veriorẽ, s. qđ ꝓtestatio non
reijciat, nisi iudex repellat. vñ si non repellit, protestatio iuuat protestantem,
licet sit ꝺria facto; & qđ hic tex. ꝓcedat in iudicialibus, hoc sing. proba-
qđ valet protestatio ꝺria facto, & iuuat protestantẽ, quouis; reijciatur. de
pro hac parte no. per Io. An. in c. fi. eo. tit. lib. 6. multa alia vt hic per eum.
g ¶ Plene. Et adde quæ addit hic D. Phil. de Peru.

propter ꝺnexitatem videatur renũciasse appellationi, etiã quoad aduersarium. D. An. nititur tãlua re dictum Inno. ga articulus attentati est separabilis a cã principali. Sed ego puto dictũ Host. esse verius. Moueor, quia vnica fuit hic appellatio, & potius cõ cernebat partem, q̃ iudicem, ex quo litigatũ erat inter partes. Nec vr iudex appellare, sed pars aduersa; iõ iudex necessario nõ citatur in causa appellationis, vt est text. in capit. venerabilibus, post princi. de senten. excommu. lib. 6. vnde cum tex. hic in fine dicat, quòd videtur appellationi renunciare, debet intelligi de appellatione, etiam respectu partis. Item si articulus attentati esset hic separabilis ab appellatione, contra partem non proposuisset iste contraria; sed fuisset hic auditus. vt sic protestatio operaretur respectu partis: petitio vero, quam faciebat, respectu iudicis, ad hoc tex. no. in c. venerabilibus. §. fed si excommunicatus, post prin. de sent. excommun. lib. 6. sed hoc est falsum, vt pater in fin. literæ. Item hoc expresse colligitur in versi. Nos igitur. vbi dicit tex. ꝙ sicut infertior non põt cognoscere de appꝭone interpolita ad Papã, ita nec de innouatis post appꝭonẽ.
10 † Vlterius aduerte ad vnum singulare dictum, quod ponit Inn.
a dicens, quod si post inflictum grauamen [a] pars grauata, aliquid agat coram iudice, pura producendo testes; potest nihilominus intra decendium a tempore illati grauaminis appellare; quia ius dat grauato decendium, vt intra illud tempus deliberare ualeat, vtrum sibi expediat appellare; ideo ea quæ agit medio tempore, etiam cum iudice, non præiudicabunt appellationi interponendæ: sed tu vide gl. Ioan. And. in c. fi. eo. titu. lib. 6. Do. de Ro. decis. 2. alleg. 288. Conclude sic, quòd aut pars grauata sponte actum facit coram iudice, & videtur renunciare facultati appellandi, arg. eorum, quæ habentur in c. insinuan te, de offi. deleg. maxime quando id, quod facit, est executium grauaminis præcedentis, vt in l. ad solutionem, C. de re iudi. & in c. quòd ad consultationem. eod. tit. Aut sponte non egit, sed iudex præfixit sibi terminum ad certum quid faciendum: tunc, licet illud faciat, non per hoc renunciat facultati appellandi ratione grauaminis præteriti; quia ex quo non appellauit, tenetur interim parere iudici; non tamen debet facere actum executiuum grauaminis præteriti, vt in d. c. ꝙ ad consultationem. Pro vtroque membro distinctionis facit c. ab arbitris, de offi. deleg. libr. 6. vbi subuenitur ei, qui necessitate ductus aliquid facit. Et vide ad hunc articulum quòd plene dixi in c. quod ad consultationem. sup. tit. prox.

ADDITIO.

a ¶ Inflictum grauamen. Quando tempus decem dierum, qui dantur ad appellandum, non currat, tangit late Fel. in c. quod ad consultationem. ver. postremo circa curſum. sup. de re iudic. Seb. Sapia.

SVMMARIVM.

1 Per appellationem legitime interpositam, tota causa deuoluitur ad iudicem ad quem.
2 Clericus potest, donec satisfecerit de delicto, teneri in vinculis per suũ superiorem; & si opus est, potest torqueri.
3 Prælatus inferior citra episcopum, potest habere iurisdictionem in clericos; etiam proprio episcopo exclusso.
4 Subditus ab alio iniuste detentus, potest a domino repeti.
5 Creditor non potest repetere debitorem suum ab alio detentum.
Dominus an possit agere pro iniuria, furto, vel turbatione illatis subditis, vel colonis, vide remissiue.
6 Appellare non potest vnus pro alio in ciuilibus regulariter; nisi eius interest.
7 Appellans & appellatus si habent iudices diuersos superiores, ad quẽ appellabitur. nume. 9. tam in appellatione extraiudiciali, quam iudiciali.
9 Archiepiscopus efficitur iudex subditorum suffraganei per appellationem, scilicet quando appellatur ab ipso episcopo; non autem ab alio.
10 Excommunicatus non desinit esse excommunicatus; nisi fuerit absolutus.
11 Appellatus si non detulerit appellationi aduersarij, & ipse in alio articulo, licet in eadem causa appellauerit, talis appellatio defendit appellantem, etiam respectu aduersarij.
12 Iudex a quo, si semel detulit appellationi, non potest vlterius causam resumere in se, quia iurisdictio est transfusa in superiorem.
13 Attentata contra appellationem legitime interpositam; reuocantur ante omnia, non solum, si fuerit appellatum a iudice, sed etiam ab aduersario extraiudicialiter. 14.
15 Excommunicatus iniuste non est vitandus.
16 Sola denunciatio excommunicationis comprobat quem esse excommunicatum.
17 Interdici potest citatus per prælatum inferiorem episcopo ex consuetudine.
Ea quæ sunt meri imperij; & suprema potestatis, possunt præscribi per inferiorem.
18 Inter cessationem a diuinis, & sententiam interdicti, magna est differentia.

Irregularitatẽ incurrit sacerdos, etiam forensis, si celebrat in loco interdicto.
19 Irregularitatem non incurrit, ille qui celebrat in ciuitate, vbi cessatur à diuinis.
20 Irregularitatem nunquam quis incurrit, nisi in casibus a iure expressis.
21 Illa, quæ consistunt in facto, non suspenduntur per appellationem, sed opus est contrario facto.
22 Senten. interdicti potest suspendi ab ipso interdicente.
23 Sententia excommunicationis non suspenditur, nisi per solum Papam.
Excommunicatio non plus ligat, quam ipsum peccatum, propter quod fulminatur, quoad ecclesiam triumphantem? sed quoad militantem sic.
24 Appellatio minus legitima non suspendit iurisdictionem iudicis, nisi ei detulerit.

CAP. LV.

1 Dilectis, † Per appellationem legitime interpositam, principale cum accessorijs ad iudicem appellationis defertur; & sententiæ excommunicationis, & interdicti post appellationem late, non tenent. hoc dicit. Primo ponitur partis narratio. Secundo diffinitio, ibi, Qui vero. Casus liter. Episcopus Altisiodorensis, quendam presbyterum domus Dei, in qua dispensationem plenariam obtinere dignoscitur, detineri faciebat in vinculis, eo, quod bona quædam ipsius ecclesiæ, quæ furtiue subtraxerat, restituere denegabat, propter quod etiam fuerat ab eodem episcopo excommunicationis vinculo innodatus. Decanus Altisiodorensis dicens ecclesiam ipsam, & dictum presbyterum ad suam iurisdictionem spectare; monuit episcopum, vt ei dictum presbyterum restituerer. Episcopus timens, ne decanus aliquid in sui præiudicij attentaret, ad metropolitanam sedem appellauit. Sed decanus appellationi non deferens, protulit interdictum, vt episcopo in ciuitate præsente, a diuinis in ecclesia Altisiodorensi cessaretur. Post hoc in terminо appellationi præfixo, partes comparuerunt in præsentia officialis Archiepiscopi Senonen. decanus allegauit, quòd appellationi Episcopi ideo non duxerat deferendum, quia presbyter adhuc in vinculis tenebatur quando ad sedem apostolicam appellauit. Officialis non obstante appellatione, irritum nunciauit interdictum post appellationem episcopi a decano promulgatum. Post hoc, quia decanus impediebat diuinum officium in ecclesia celebrari, episcopus ipsum excommunicauit, & per Archiepiscopum suum fecit excommunicatum nunciari, sed canonici Senon. decanum non vitabant, super his orta quæstione inter episcopum, & decanum, procuratores vtriu que partis ad sedem apostolicam accesserunt. Hæc, & alia coram domino Papa proposita fuerunt. Papa examinato negocio intellexit, quòd episcopus diuersos modos expressit, secundum quos paratus fuit iustitiam exhibere decano super captione presbyteri, appellans ad metropolitanum decanus, postea, nõ potuit ferre sententiam interdicti; & ideo Papa sententiam illam decernit irritam & inanem post appellationem legitime promulgatam; eo non obstante, ꝙ decanus ad excusationem suam, quasi variando proposuit, ꝙ ante quam episcopus appellasset, tulit sententiam interdicti; cuius effectum ad tempus duxerat suspendendum; cum interim si hoc verum fuisset, appellatione interpositа, procedere nõ debuit ad sententiam exequẽdam, Processum officialis pronunciauit temerarium, qui post appellationem a decano interpositam, decernit sententiam interdicti irritam & inanem; quia appellatione ad se. apost. interpositа nihil debuit innouari. Præterea, licet snia excommunicationis episcopi promulgata in decanum, prima facie videretur recte lata, cum per officialem prohibitum esset, ne seruaretur in ecclesia interdictum; & decanus diuinũ officiũ impediebat. s. prohibẽdo, ne celebraretur in ecclesia; tamen quia per appellationem a decano interpositа ad Papam, cui officialis duxerat deferendum apostolos concedẽdo; non solum principale negotium, sed etiam accessoria defe rebantur ad sedem apostolicam, sententiam episcopi latã post appellationem decernit Papa irritam & inanem. In fine, dicit ꝙ licet Archiepiscopus decanum denunciauerit euitandum, tñ canonicos Senonen. qui saniori ducti consilio communicauerant eidem, inculpabiles iudicauit, qui potius voluerunt deferre appellationi factæ ad Papam, quam denunciationi fa-
2 ctæ ab Archiepo. Ber. † No. primo, clericum posse detineri in vinculis per superiorem suum, donec satisfaciat de deli-
a cto: licet actũ sit ciuiliter, & etiam si opus esset, [a] posset ob hanc causam

ADDITIO.

a ¶ Si opus esset. Qñ clericus possit torqueri, tradit Abb. in c. cum in quæstione. infra. de reg. iur. in 6. Io. de Ana. ca. 1. de cler. percuſſ. And. Sic. in c. fi. consti. inf. de accu. Fel. in c. veniens, de testi. & in c. vniuersitatis. inf. de sen. exc. Marſ. Bononi. in singul. 55. incl. aduertas ad vnum. Alex. in l. multis, in apostil. ff. de quæstio. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

causam torqueri:[a] & vtrunq; probatur in c.1.de depo.facit c. si clericos. J. de sen.excom.li.6. Quid autem, si agere[r] ciuiliter, nunqd pro debito posset detineri? not.in c.j.j.de pig. & ibi dicã.† No.2.q prælatus inferior citra eẽm potest de iure speciali habere iurisdictionem, etiã in criminalibus in clericos diœcesis; etiam episcopo excluso, ita vt non sit locus preuentioni. Pro hoc facit c.irrefragabili.5.excessus.ff.de offi.ordin. Nã episco. hic puenerat istum decanũ in captura presbyteri; & nihilominus decanus illũ repetebat, tanquam spectantẽ ad iurisdictionẽ suã. An hoc possit induci, respectu certę partis diœcesis, vt excluso eẽpo, habeat inferior iurisdic. plenariam, est qõ notabilis, q̃ plene tango in c.cũ cõtingat, de fo.comp. vbi vide Io. An. in c.ti eẽps. De off.ord. lib.vj. in nouella.† Tertio no. & tene mẽti q iudex ecclesiasticus põt repetere subditũ suũ ab alio iuste detentũ. Interest. n. sua, ne violet eius iurisdõ, vt possit subditus sibi & ecclesiæ suæ debita seruitia impendere; & potestas repetit subditũ suũ, vt possit munera psonalia subire. l. de iure, ff. ad muni. & vide text. cũ gl. in l.j.§. per hanc, ff. de rei vendi. Sic dñs repetit ascriptitiũ suũ, vt in c.2. J. de Iudę. creditor vero nõ põt repetere debitorẽ suũ ab alio detẽtũ, ꝛm Inno. & bene; qa creditor nõ habet ius in personã debitoris; secus in superioribus dicendũ est, de quo vide gl. op. in c. authoritate, de priu. li.6. & q̃ dam pulchra tangunt hic per Inn. gl. tñ in d.c. authoritate, posuit conclusiue dicta Inn. hic, ideo illa omitto.† Tractat. n. an dñs possit agere p iniuria, vel furto facto subditis, vel colonis. & quid si turbat, & an possit intentare alias actiones eis competentes, & vide de hoc Io. An. & Arch. in c. apostolicæ, de re iu. li.6. per Arch. 2.q.1.c. in primis. Vide bo. tex. in c. licet, maxime in fin. de prob. Guil. de Zezen. in cle. si dñm, de rel. & vene. san. & D. de Ro. dec. 345. & videntur p dicti cõiter cõfirmare dicta Inn. hic.† No. quarto dictũ satis notãdũ, superiorẽ posse appellare, nedũ pro se; sed ẽt pro subditis suis, vt patet, ibi, Se ac suos &c. quod procedit ꝛm Innoc. quando superior potest prætendere aliquod interesse, respectu subditorũ; intererat. n. hic Epi, interdictũ nõ poni ẽt respectu subditorũ; qa curare dẽt vt populus nõ patiat defectũ i diuinis; & vt corroboret in fide, ne sanguis subditorũ de suis manib. requiraꝰ. ś. de of. or. c. irrefragabili, & in c. inter cætera. 20. q.1. & c. regenda, aliàs rñr non appellat quis pro alio in ciuilib[9]. Nã regula in appellatione est, vt nõ audiatur is cuius non interest. 1.q.6. c. non solent, & in ca. cum inter R. sup. de cle.† Quinto no. aliud pulchrum, & singulare dictum, nec memini, q alibi, pbet, & solet ad hoc adduci iste tex. videlicet, q si appellans ex iudicium & appellatus habẽt diuersos iudices, põt appellans se subijcere ꝓtectioni sui iudicis, & ad illũ appellare; & talis appellatio tuebit ipsum appellantem, vt hic. Hic. n. epi scopus habebat Archiepiscopum iudicẽ ordinariũ; sed Archiepiscopus non erat iudex decani, quia metropolitanus nõ est iudex subditorũ sui suffraganei, sed si eps vult cõuenire subditũ; sunt assumendi arbitri. 11.q.1.c. clericus, no. in d.c. irrefragabili.† Et si diceres, per appellationẽ Archiepiscopus efficitur iudex subditorum Episcopi, vt in d.c. pastoralis. dico illud procedere qñ appellatur ab ipso episcopo; quia tunc Archiepiscopus, tanq superior habet corigere factũ epi; sed hic nõ appellat ab eẽpo; sed ipse eps appellabit subditũ suũ ad Archiepm; & appellatio extraiudicialis est q̃dam prouocatio seu conuentio, vt in c.cũ sit Romana, ś. eo.† Opp. ś tex. & notabilia hic collecta de c.si clericos, de sen. excom. li.6. vr. n. q nõ potuit eps appellare decanũ ad Archiepm, rõne prædicta. Sol. cõtrarium est difficile; sed põt sic respõderi, q aut episcopus vel alius appellans extra iudiciũ vult trahere appellatũ ad iudicẽ propriũ appellãtis, vt faciat sibi iustitiã de appellato, & nõ põt; sed tunc dẽt appellare ad iudicẽ appellati; cũ sit q̃dã conuentio, vt supra dixi; debet actor sequi forum rei, sup. de fo.comp. in ca. cum sit. & hoc casu habet locum contrarium. Aut appellans, appellat. ne turbeꝰ in iure suo; ita q i veritate est reus; & tũc põt se submittere protectioni sui iudicis, & ad eum appellare extra iudicium, vt hic est casus valde notabilis. Ratio est, quia cũ sit reus originaliter, & re ipsa, põt illam cãm deducere ad iudicẽ suum, sicut facit reus, qñ vult conuenire actorẽ super exceptione sibi competẽti. Nã trahit actorẽ ad iudicem suum, vt potius inspiciatur natura causæ, quàm actus prouocationis ad iudicium, vt plene dico in c.si quis ɔ clericum, de fo. compe. allegando pro hoc vltimo multas concordantias. Ex his habes nouã instructionẽ, ad quẽ sit appellandũ extra iudiciũ, qñ actor, & reus sunt diuersi fori, nec aliàs inuestigaui. In iudicio vero semper est appellãdũ ad superiorẽ tribunalis, a quo appellat, vt in c. Romana. §. debet, & quod ibi no. cod. titu. li.6.
10 † Sexto no. q interdictũ põt ferri sub certo mõ, ita vt eo existẽte hẽat interdictũ vires suas; mõ vero cessante, cessat effectꝰ interdicti. Vñ decanꝰ hic subiecit ecclesiã interdicto, q̃ditu eps esset præsens in ciuitate, & sic eẽpo præsente, habebit effectũ, eo absente süspẽdit effectus; secus vr in excommunicatione; quia semel excommunicatus nunquam desinit esse excommunicatus, ẽt deficiente modo seu conditione; nisi prius ab soluatur, & id qd dixi in interdicto, hẽt locũ in suspensione, vide ad vtrũque bonũ tex. cum gl. not. in cle. j. de decr. & Inn. in c. cum bonæ. de æta. & qual.† No. septimo vnum aliud dictum, quod nõ credo alibi ita bene probari, neq; audiui aliàs ad hoc istũ tex. q̃ quis nõ detulerit quis appellationi aduersarij, nihilominus iste postmodũ appellat in alio articulo, ẽt in eadẽ cã, talis appellatio defendit appellantẽ etiã respectu aduersarij, cuius appellationi noluit iste deferre. & singulariter iste tex. probat opinionẽ q̃ tenui in c. an sit deferendũ, ś. e. ɔ opi. Io. An. & D. An. Nec allegaui ibi text. istum, hic. n. (vt apertę colligitur ex tex.) decanus nõ detulit legitimę appellationi epi; & tñ appellatio sua postmodum interposita in alio articulo eiusdem cãe, nodum defendit ipsum appellantẽ respectu officialis, a quo appellatur; & qui detulit appellationi suæ; sed respectu epi qui appellationẽ suam nõ approbauit; & in tantũ valuit appellatio decani, vt impediret validitatem excõicationis latę per episcopũ, & sic eps tenebitur hic deferre appłoni a decano interpolitæ in alio articulo eiusdem cãusæ; licet decanus detulisset prius appellationi epi, & hoc semper no. qa facio de hoc dicto maximũ festũ. Octauo no. q ſnia interdicti, potest süspendi per iudicem interdicentem, & q appellatio tempore süspensionis interpolita, operatur dilationẽ süspensionis in cuctu appłonis. & videtur hic casus expressus in ver. Nõ obstante pro opi. Io. An. in c. ad hæc, sup. eo. ti. & inf. eo. aliquid dicam.† No. in ver. Officialis, q iudex[b] semel deferens appłoni, non põt amplius pœnitere, & reassũmere in se cãm; quia iurisdõ est trãsfusa in superiorẽ, vt in c. appłonib. e, ti. li.6. vñ non valet pcessus, ẽt alias irrime factus p istũ iudicẽ qui detulit appłoni. No. ꝓnr. q turbans diuinũ offm, põt excõicari.† Itẽ no. q vbi appło exiudicialis interponit, ex pbabili, & verisimili cã. ſa iure approbata; reuocant oia in ɔriũ postmodũ attẽtata, licet aliàs nõ pbet veritas cãe, vt hic est tex. notabilis, & plene examinat Inn. Nã pp̃ non mandauit pri? ingri, vtrũ iste pbyter spectaret ad iurisdõnẽ decani, vt epi: sed immediate pnũciauit interdictũ nullũ tanq̃ intempestiuũ post appłonẽ ltimã, q bñ no.† Itẽ not. aliud pulcherrimũ dictũ, q attentatũ post appłonẽ exiudicialẽ, est nullũ, nõ solum qñ appellat ex iudiciũ ab aliquo, vt iudice; sed ẽt qñ appellat ab aliquo vt a parte, q̃ possit attentare aliqd i iniuria appellãtis, q̃ de directo est ɔ no. p D. An. in c. ſsuluit. ś. e. & ibi dixi. Nã hic eps appellauit a decano nõ tanq̃ a iudice suo; cũ esset sibi subditꝰ, sed appellauit ab eo, ne ptextu ɔsuetudinis iniuste subijceret ecclã interdicto, & vigore appłonis interdictũ iudicat hic irritũ.† Vltimo no. ex fine lię, q denũciationi superioris denticatis aliquem excõicatũ, & vitãdum, nõ est obtemperandum, si probabiliter constat veritatem esse in contrarium, vt puta quod fuit excõicatus post appellationem legitimam.† Ex quo notatur duo. Primo, q̃ sola denunciatio excõicationis, nõ probat quẽ esse excõicatũ, vt hic, & q nõ teneanꝰ subditi obtẽperare prato denũcianti excõicatũ post appłonẽ vitandũ, vide D. de Ro. decis. 256. hodie vide q hẽ i c. solet, in fi. de sen. exc. li 6. In tgl. 2. ibi: Ciuitatẽ vel ecclesiã &c. Not. bene hanc gl. ex qua hẽs, q inferiori plato citra eẽm, põt ex cõsuetudine cõpetere ptãs in terdicẽdi nedũ ecclesiã maiorẽ, sed totã ciuitatem Hoſt. tenet hic ɔriũ repũ ciuitatis; adducit no. in c. cũ ptingat, de fo. comp. vbi tractauit, nunqd ea. q̃ sunt meri imperij, & supremæ ptãtis, possint pscribi p inferiorẽ. & qa Hoſt. ibi tenuit, q non; iõ hic ponit opi. istã ɔriã; sed qa (vt ibi dico) cõis opi. legistarũ, & canonistarum est in ɔrium, facit qđ no. Io. An. in d.c. si eps, & mihi hoc dictũ gl. placet.† Alij intelligunt hunc tex. vt loquaꝰ in cessatione a diuinis. Nã dria est inter cessationem a diuinis, & ſniam interdicti. Nã cessatio a diuinis est qd facti. Nõ. n. est aliud q̃ süspẽdere organa ministrorũ, vt ibi nõ celebrent. Snia vero interdicti est qd iuris, vñ supponiſ ille locus interdicto, ita q ibi celebrãs q̃tunc̃q; forẽtis incurrat irregularitatẽ, qa celebrat in loco interdicto, vt in c. is qui. de sen. exc. li. 6. secus aũt, qñ clerici deliberant inducere cessationẽ, qa tũc celebrãs ibi non efficit irregularis tanq̃ nõ celebrãs in loco interdicto. Hoc no tãter voluerũt Doct. in c. irrefragabili. ꝑall. & hic.† Dubiũ tñ remanet, qd si cessatio a diuinis est gñalis: puta respectu totius ciuitatis, nũqd ibi celebrãs efficiat irregularis? Io. An. tangens in c. si canonici, de of. or. li.6. concludit, q sic; qa talis cessatio gñalis, æq paraſ interdicto, per cle. j. de sen. exc. Sed D. Ant. dicit hic (sub dubio forte) q ex toto nõ ꝓcedit illa æquparatio; & hoc verius putarẽ, q celebrãs in cessatione gñali, nõ efficiat irregularis.† Regula est, q ntĩq̃ qs incurrat irregularitatẽ, nisi in casib. a iure exꝑssis, vt in d.c. is qui. sed iure nõ cauet nisi de celebratione in loco interdicto. Nec ob illa cle. j. q̃ facit æquiparationẽ tñ i illo casu: & pene nõ dẽnt extẽdi, vt i reg. odia, & reg. in pœnis, de reg. iur. li. 6. Mihi tñ plus placet, vt hoc c. loquaꝰ in vero interdicto, q tex. in ver. Quia vero, vbi interponunt verba Papæ, & ſp Papa appellauit ſniam interdicti. Itẽ cessatio a diuinis est qd facti, iõ nõ cadit illud verbũ. Inanẽ &c. Itẽ appło hic habuit süspẽdere interdictũ, qđ nõ faceret in cessatione, cũ illa sit q̃d facti.† Ea. n. q̃ ꝓsistunt in facto, no süspẽdunt per appłonẽ; sed opus est ɔrio facto, ar. in reg. j. j. de reg. iur. & in l. nihil tã naturale, ff. de re iu. In gl. 3. in fi. aduerte, q hoc dictũ est ɔ decisionẽ huius c. Nã si verũ esset dictũ gl. appło epi non fuisset trãma, cuius ɔrium hic dr. Sed dic, q gl. voluit ponere rõnẽ, q̃ potuit mouere istum decanum ad non deferendum appłoni Epi, quia adhuc tenebat pbyterum in vinculis. Rõ decidendi in ɔrium sumitur ex gl. in verbo, Diuersos. Nam licet esset notorium Epm detinere presbyterum, non tñ erat notorium, q in iuste eũ detineret; iõ hẽbat ius cõe, p se.† In gl. in verbo. Süspẽdẽdũ, in fin. Hæc gl. multũ intricate ꝓcedit; & iõ dubitauit de decisione qõnis. & non fuit ausa firmare pedes, & idem fecit in c. ad hæc, ś. eo. Et de materia dic, vt plene dictũ fuit, tñ iste tex. (vt ś. dixi) multum vrget me ad tenendum opi. Io. An. in d.c. ad hæc. Vbi dixi q ſnia interdicti põt süspendi ab ipso interdicẽte, & q appellatio medio tpe interposita differt süspensionem in euentum appellationis. Et q̃q̃ Io. Calde. ibi teneat contrarium in hoc vltimo, & placeat mihi sua opi. ibi, tñ iste tex. vt dixi multum vrget in versi. Non obstante: Illa enim sunt verba Papæ q fundentis decanũ allegantem süspensionem, & excusationem suã; & dicit Io. de Lig. hic esse casum, nec loqtur de cessatione a diuinis, (vt quidam volunt,) sed de vero interdicto, vt colligitur ex ver. Quia vero.† No. tñ gl. in fi. q inferior citra Papam, non potest süspendere sniam excõicationis, sed Papa sic; sed intelligo procedere in Papa respectu eorum, quæ insunt sniæ excõicationis de iure positiuo, quoad ea videlicet, quæ concernunt istam ecclesiã militantẽ; non aũt quoad ea, quæ concernunt ecclesiã triumphantẽ, ad hoc c. a nobis, de sent. excom. & vide gl. fi. in c. quo cunque 24.q.1. quæ dicit iudicem ecclesiasticum nullam vim potestatis exercere, ferendo sententiam cum effectu, quo ad ecclesiam triumphantem; quia si quis deliquit, immediate excõicatus est quoad Deum. Si nõ deliquit non põt separari a gratia Dei per ſniam iudicis, vt in c. cum æterni, de re iud. li. 6. in gl. in ver. Deferẽdum, in fi. gl. male refert factum. Nã officialis prius nunciasset interdictũ nullum, valuisset processus; sed prius detulit appellationi, & postea pronunciauit, quod facere non potuit, cum per dilationem esset ab eo abdicata iurisdictio, vt in d.c. cum appellationibus.† In gl. pen. in fi. Io. An. & cõiter Doct. sequentes dicũt, q licet appło decani fuisset missum per d.c. cum appłonibus. Hæc ratio mihi nõ placet, qñ licet delatio iudicis minus ltĩma habeat ligare manus ipsius iudicis deferentis; non tñ potuit ligare manus Epi, qui nõ detulit. Si ergo appellatio decani fuisset minus ltĩma, valuisset excõicatio lata per Episcopum, vt in c. licet, de senten. excomm. lib. 6. Idęo placet mihi dictum glo. q appellatio decani fuit aliàs legitima. Nã secundum ista tẽpora q̃libet appło deferebat causam ad superiorẽ, ex quo non erat manifeste friuola, vt not. in c. pastoralis, sup. eod. Gl. fi. fuit declarata in vno notabili.

ADDITIONES.

a ¶ Torqueri. Idem no. Bal. & Do. Phi. de Peru. hic in primo not. & ex hoc & tex. no. quod si aliquis sit in carcere, tamen potest contra eum procedi. Si excommunicari, pro quo, l.2.ff. ex quib. cau. ma. vbi est gl. fing. quod ita detinetur in carcere, potest tamen citari ad domum solitæ habitationis, & valet processus contra eum secundum Bal. & ibi, & licet sibi subueniatur & restituatur cum parere non potuit, vt ibi dicitur, non tamen diminuitur reus a carcere pendente ap. tex. est hic secundum Bal. & ad intelligentiam prædictorum vide Bar. & Ang. in l.1.ff. de in ius vo. & facit secundũ D. Phi. de Peru. hic, quia hic carceratus non liberatur a debito. & potest contra eum procedi per alia iuris remedia, & eius bona capi & vendi, vt per Bar. in l. consentaneum, C. quomo. & quan. iu. per Bal. in l. qui legati, C. vt in poss. leg. quo ergo posset expediri processus contra carceratũ, si citatio de ea fieret nulla, vt hic latius per ipsum D. Phil. hoc vltimum diligenter nota ad prædicta, quod si pars intentauerit vnum remedium executiuum, non adhuc aliud, & aliud intentare, donec actualiter satisfiat, ita volut Bar. & Bal. vbi supra, & Bal. & d. Phi. hic, & Bal. in auth. quæ ſpplicatio, C. de pœn. Impe. off. & in fi. §. sed si cum Seio. ff. si cer. pet. & in l. ignorare, in fi. C. de rei vend. & in l.1. post glo. ibi, C. de prohi. feq. & ibidem dicit, quod contra contumaces potest quis vti missione in possessionem, & sequestrationem fructus & alijs remedijs simul, donec satisfiat. & idem tenet Ang. in l. nemo carcerem, in prin. C. de exac. tri. lib.10. & no. Ang. in l. qui restituere, ff. de rei vend.

¶ An carceratus possit citari, dicas quod quando citatur debet esse extra vt mittat nunciũ ad iudicem, qui nunciet iudici carcerationem suam, & tũc processus postea factus erit nullus, vt per Pau. de Cast. post Bar. in l. 2. ff. si quis cau. & ibi ẽt per Alex. in ver. quid de carcerato, & vide Bar. in l. is, q reus, ff. de pub. iudi. & vide Alex. in l.2. col.2. vbi all. multas cõcordantias, ff. de in ius vocan. & vide ẽt Pau. de Castr. in l. q̃situm, in fi. de re iudi. & de hoc an possit citari ad domum solitæ habitationis, & valeat processus contra eum sic citatum, vide gl. & Bal. in l.2. C. ex quib. cau. ma. vbi dicit, q si citetur ad carcerẽ, nõ arctatur venire; tñ valet processus ẽm eũ factus, extra ipsum carceratum: licet cõcedatur sibi restitutio: & ideo bona eius quæ do quo supra dixit, & an carceratus citatus vt personaliter cõparear, possit mittere procuratorem, dicas q̃ sic si potest cum facile reperire, vide Bart. in d.l. is qui reus, & Pau. de Castr. in l.2. ff. de in ius vo. & Alexan. in l. quæsitum, ff. de re iudi. & in l. qui in carcerem, ff. quod met. cau. Ant. Fran.

b ¶ Quod iudex. Quando hoc procedat, vide Ale. in l. quod iussit, ff. de re iudi. & in consi. 70. inci. videtur prima facie, in 3. volu. Fel. in c. qualiter, & quando. 1. ver. fallit. 3. inf. de accu. Seb. Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Per reuocationem alicuius negocij ad sedem apostolicam, ligantur manus iudicis inferioris; adeo, vt postea nil valide in eadem causa tentare possit.*
2 *Causam seu negotium, an & quando videatur superior ad se reuocare. Episcopus potest ad se reuocare causas pertentes coram eius vicario.*
3 *Iurisdictio iudicis, magis süspenditur per reuocationem causæ quam facit superior, quam per appellationem.*
4 *Appellatio non annullat actum de futuro omnino accessorium ad præteritum.*
5 *Papa si reseruauit sibi prouisionem alicuius Abbatiæ, & ante talem reseruationem aliquis erat electus & confirmatus, non censetur velle derogare iuri istius electi.*

CAP. LVI.

a Vt nostrum. [a] Hoc c. legiꝰ varijs modis, & vt cuilibet lecturæ fatisfiat, ita gñaliter summatur. Postq̃ Papa aliq̃ cãm ad se reuocat, nõ valet, pcessus postea p minorẽ iudicẽ factus, licet nõ valeret, si fuisset ab eo legitime
1 appellatũ. Prio ponit dictũ. Scdo, rõnẽ dicti, ibi: Cũ plus.† No. 1. q p reuocationẽ alicuius negocij, ad sed. apost. ligãt manus iudicis inferioris, adeo vt nihil valideꝰ eadẽ cã attẽtare possit. Et
b idẽ est ꝛm Doc. in alio superiore[b] citra Papã, dũmõ hẽat ptãtẽ ad se reuocãdi tale negotiũ. Pro hoc l. iudicij soluit. ff. de iud.
2 & c. sup qõnũ, de of. del.† An aũt supior videat ad se negotiũ reuocare, si sup illo assũmit cognitionẽ inter partes, vel ex officio, vide qđ no. In. in c. cum M. Ferrar. de ꝓst. Et ex hoc infero, q si epi. ad se reuocat aliqđ negociũ attẽtatũ corã vicario suo, nõ valet postmo dũ q̃cqd facit vicariꝰ i illã cã. p̃t. n. eps inter dicere vicario suo, ne de aliquo negocio suo se ittromittat, vt no. In. i c. Romana. J. e. ti. li.6. Nã cũ eps possit ex toto reuocare vicariũ ad libitũ. iuxta no. i cle. & si principalis. de resc. fortius poterit

ADDITIONES.

a ¶ Pro intellectu huius decre. Vide Arch. in c. multum stupeo. 3.q.6. vbi alle. Innoc. hic, & vide hic Bald. qui not. ex tex. ar. q si tabellioni auferatur vsus signi, quo vtitur in instrumẽtis, nõ posset de cętero vti tabellionatus officio. potest. n. auferri per superiorem vsus sigilli, & signi, vt hic est tex. & de sigillo vide no. in c. significasti, sup. e. Item no. ex tex. ibi irritam & inanẽ, quod postquã Papa aliquam cansam ad se aduocauit, quicquid postea fit, est ipso iure nullũ, & ita decerni & declarari debet; & hoc propter virtutem gemi nationis horum verborũ, irrità & inanem, prout in simili dicit solus Bar. in l. nõ dubiũ. in 2. col. in 6. no. C. de legi. quod istæ dictiones cassum, & inutile, simul iunctæ, signiſicãt quod ipso iure; & hoc propter virtutem geminationis. Vide tex. iuncta gl. 1. parua in auth. cassa & irrita, C. de sac. san. eccle. fortius, & singularius voluit Bal. in titu. de pact. conuẽ. in 12. col. in ver. in irritum deducantur, quod licet regula sit, quod quando lex utitur verbo futuri temporis nunquam intelligatur ipso iure, sed requiratur sententia, gl. est in l. in criminali. C. de iurisdict. iud. & in l. iubemus nulli, §. fane, il 2. vbi Bar. & alij, C. de sac. san. eccl. quando ll. geminatæ vtrerentur verbo futuri temporis, vt quia dicerent, ut in illo textu annullentur & in irritum deducantur, certe intelligerentur ipso iure; & non per sententiam. istud dicit Bal. probari ibi, vbi nõ requiritur aliqua sentẽtia, quod multum diligenter no. Item no. limitationem ad l. in bello. §. factę, ff. de ca. & postli. reu. cum si. quod licet, quæ facta sunt, non possunt tolli, quod non sint facta, quia hoc solum priuatur Deus, tñ potest induci ad effectũ iuris, quod facta habeantur pro infectis, facit l. nõ dubium, C. de leg. cle. 1. in ver. ipso iure. de hære. & ad idem gl. fi. in ver. pro infectis, in cle. 1. de immu. eccl. nam põt fieri reuocatio actus gesti. Sic ex tunc habeatur pro infecto ẽt quo ad effectus retro causatos in tãtum, quod excõicatus ẽt absolutione nõ egeat.

¶ An facta possint haberi pro infectis saltem quo ad effectũ iuris, dicas, qđ illud est ex iuris fictione vt ius fingat illud non esse factum, sed secundum veritatem, quod non fit factum, illud est impossibile ẽt respectu Dei, qui priuatur tali ptate, ẽt si ipse Deus vellet, vt optime declarat Bal. in l. fi. C. de leg. & vide D. Car. optime declarantem in cle. 1. de immu. eccl. vbi dicit, qđ Deus non potest facere præterita non fuisse facta, quo ad veritatem, & vide B. Thom. in 1. parte summę. q. 25. ar. 3. & ar. 4. Et de verbis geminatis, de qb. hic fit mẽtio, plura essent dicẽda, sed hęc pauca sufficiãt, q geminatio cõfessionis ẽt extraiudicialis probat ɔ confitentẽ. l. cũ scimus, & ibi p Bar. C. de agr. & censi. lib. 11. & per Ale. plene in l. Publia. ff. depo. & vide Pau. de Ca. in cons. 172. vbi ponit de huiusmodi verbis geminatis: & ideo dicimus quod geminatio pacti nudi etiam de iure ciuili parit actionem. l. 1. §. pe. ff. de const. pec. & habetur in §. de constituta, Instit. de ac. & per Bal. & Ang. in l. fi. C. ad legem Falcidiam. & per Doct. in c. per tuas, de arbit. & per D. Ant. de But. in c. cum contingat. de iureiu. & ponit Alex. in l. iurisgentium. §. sed cũ nulla, ff. de pact. Et de geminatione appellationis, de qua hic fit mentio, vide etiam per Bar. & Alexan. in l. cum procurator, in §. 1. in fi. ff. de oper. nou. nun. & adde, quod geminatum rescriptum principis emanatum circa idem, tantum valet, quãtum si esset apposita clausula motus proprij, ita Bal. no. in l. nec damnoſa. C. de preci. imp. offe. & adde etiã quod geminatio verborũ enunciatiuorum inducit dispositionem, vt plene per Ale. in l. ex hac scriptura, ff. de donati. & vltra adde, quod geminata conditio, adiecta legato, quod quis sibi ascribit propria manu in testamento alicuius, excusat scribentem a pœna. l. diuus. §. fi. & ibi per Bar. ff. de fal. quod est not. ad limitationem eorum, quæ habentur in ti. C. de his qui sibi in test. ascri.

b ¶ In alio superiore. Vide Bal. in c.1. §. ad hæc, ver. ex præmissis. de pace iu. fir vbi dicit hunc tex. ad hoc sin. ad quod etiam vide Rom. in cons. 335. inc. circa primum, col. 2. ver. cæterum. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

terit iterdicere cognitionē certi negotij, arg. c. past. §. Itē cū to
3 tū, d of. del. & l. l. q de tota, ff. d rei vē. & hoc no. ga sæpe accidit.
Scdo no. q reuocatio negotij p superiorē facta, magis operaī
fiducrēdo & suspēdēdo iurisdictionis inferioris, q̄ faciat appō. Rō
est, ga appō plus tit in iure. Vñ, nisi sit ltima, non suspendit iurisdictionis
indicis, vt in c. cū appōnib. e. ti. in 6. sed reuocatio cōsistit in fa
cto, & siue iusta sit, siue iniusta, ex quo sit p superiorē, suspēdit
4 iurisdō inferioris, vt in d. l. iudiciū soluit. † Opp. ꝫ tex. vt hēatur
verus intellus c. Vr. n. q non obstante illa reuocatione valuerit
traditio sigilli illi clerico facta: qm̄, ex quo pcesserat collatio di
gnitatis, vel officij, iuxta ea q̄ notant in c. vt nr̄m, j. vt eccl. bñ. si.
dim. pf. hęc traditio sigilli fuit q̄dā executio collationis iā factę.
Vñ quēadmodū appō nō suspēdit actū iā factū, ita futurū om
nino accessoriū & executiuū ad actū de pterito p appōnē nō
suspēsum, vt in c. pstitutus, & c. past. s. c. ita p hāc reuocationē
nō debuit impediri traditio sigilli, ex quo veniebat accessorie
ad collationē prius facta. q̄ nō suspēdit p hāc reuocationē ne
gocij ad curiā. So. ꝫrium est difficile, & vario mō soluit, maxi
me per In. Sed recitabo tres intellus, seu sonones, q̄ vir veriores
mihi. Prima so. q in ꝫrijs pstabat de electione, & confirmatio
ne, seu de executione. Iō p app. sequētē nō suspēdit actus oīno
accessorius ad actū iā explicatū: sed in casu nō pstabat de colla
tione facta prius, licet allegaret p aduersā partē, vt coll'r ex d. c.
vt nr̄m. & hæc sono multū mihi placet, & optime facit in ar. c.
peruenit, s. e. vbi patet. q̄ qa nō pstat de excōicatione, suspēdit
ipsius executio p appōnē, & q̄tūcūq; et excōicatio p aduersā
partē allegeat. Ex quo. n. nō pstat de principali; nō pōt dici vale
re accessoriū attentatum in piudicium reuocationis, cū hoc
accessorium nō hēat per se subsistentiā sine principali. Iō non
debuit attentari post reuocationē negocij. Ex hoc hēs unā bo
nā limitationē ad ꝫria superius allegata. Scda sol. q traditio si
gilli hic hēbat aliqd iuris annexū. Nā p hanc traditionē transfe
rebat ptās cancellario exercēdi offm iudicis, sed in ꝫrijs illud
pfecutiuum erat puri facti. Hæc sol. indistincte mihi nō placet,
qa si Papa aduocat ad se aliqd negociū ignoratis illud prius in
choatū per inferiorē, nō vr velle impedire actum pfecutiuū,
5 et sit hēat ius annexum. † iuxta no. per gl. no. q̄ tene mēti, in c. si
eo tpe, de ele. li. 6. q̄ multū notāter dicit, q si Papa reseruat sibi
pui ionē alicuius abbatiæ, & ante reseruationē fuerat electus
& ꝓfirmatus, nō vr velle pp impedire & reseruare sibi būdictio
nē abbatis, cū veniat accessorie ad actū nō expletū per inferio
rē ante reseruationē Papæ, nisi ex coniecturis aliud pstaret de
intētione pp. Etiā posset dici, q hic ex ꝓiecturis satis pstabat Pa
pā voluisse negociū oīmode ad se reuocare pp suspicionē, q̄
ꝓceperat ꝫ iferiorē ex collatione clandestine facta ex varia ru
sione inferioris, vt colligit in d. c. vt nr̄m. vbi inuenies p gl. casū
extēsū in ista dec. No. bñ istā gl. q̄ nō solet hic allegari, & mul
tū limitat mām huius c. Tertia sol. et est In. & dicit q spāle est i
reuocatione facta p Papam ex certa scia. ex quo ad se aduocat
certum negociū non valet quicquid postmodū attentatur per
inferiorem respectu actus consecutiui ad actū de pterito. & iō
litera hic dicit, q plus operatur auocatio apostolica, quam ap
pellatio, & no. hanc sol. quia multum limitat contraria supra al
legata. Sed ego intelligerem secundū ea, quæ dixi in præcedēti
solutione, & per hæc habes tres intellectus ad istū tex. Primus
placet mihi plus cæteris: & ista not. gloss. sunt faciles.

SVMMARIVM.

1 *Nomen iudicis a quo fuit appellatum, non est necesse apponere in literis quæ impetrantur in causa appellationis.*
2 *Nō videtur delatū appellationi ex eo, q̄ index a quo præfixit terminū.*
2 *Appellatio si fuit benigne recepta; & hoc constat in actis, censetur eidē fuisse delatum.*
4 *Appellans potest literas impetrare; licet ipse in aliquo non appellauerit; & debet facere mentionem de appellatione aduersæ partis.*
5 *Appellans, vel appellatus, quibus non fuit terminus statutus; an possint quandocunque infra terminum iuris prosequi appellationem, & quando requiratur partis citatio, & nu. 10.*
6 *Iudex a quo potest restringere terminum ad prosecutionem appellationis, sed iudex ad quem non.*
7 *Terminus iuris ad prosequendam appellationem, non potest restringi per appellatum, sed per appellantem, vel iudicem a quo, sic.*
8 *Literæ secundæ, non facientes mentionem de prioribus non legitime impetratis, valent; & idem est in rescripto.*
Argumentum a contrario sensu fortissimum est in iure.
9 *Prorogari tunc aliquid dicitur quando tempus quod est prorogandum non est finitum: aliàs dicitur noua concessio; non autem prorogatio.*
10 *Appellatus an, & quando possit prosequi appellationem, appellante negligente.*
11 *Appellans si habet probationes in remotis partibus, potest petere dilationes, quæ sunt concedendæ.*
12 *An terminū hominis, siue iuris, possit appellatus, vel appellās preuenire. Terminus hominis datur ad prosequendam appellationem, sed terminus datur, & ad prosequendam & ad finiendam.*

CAP. LVII.

Oblatę. Si terminū appellationis ꝓsequendæ statutū ab hoīe, altera pars puenit, hoc tacito, lras im
petrando, lræ nō valent: sed terminum iuris ēt appellatus pue
nire pōt; dūmodo nimiū nō pcurrat; & vbi ex dilatione immi
net periculum, ēt neutra parte ꝓsequente, pōt iudex ad quem
supplere partes, compellēdo ad ꝓsecutionē. h. d. Cōis diuisio.
Scda, ibi, Licet igit, quæ distinguit, & fm mēbrū dictionis pro
segī, ibi, Si vero. An tertia instruit iudicē, ibi: Superior. In quarta
ibi: Ex his ꝑcludit ad casū, ꝓpositū. Casus liter. Inter eccliā de
Sābro ex vna parte, & eccliā de Riuo Corneclario ex alia,
corā delegatis iudicib. q̄ō vertebaī. Lata fuit sīa ꝓ eccla de Sā
bro. A sīa fuit ad se. apo. appellatū ex parte eccliæ de Riuo
Corneclario; nec ad ꝓsecutionē appōnis fuit terius assignat'.
Plebanus de Sābro sup obseruāda sīa, sicut rōnabiliter lata erat,
lras a sede apo. ipetrauit. Pars altera postmodū sup sīa īfirmā
da, ad alios iudices lras ipetrauit, nulla de prioīb. in posterio-
rib. lris habita mētione. Dubitaī. vtrū priores iudices, vel poste
riores de q̄ō. illa cognoscere dēant. Cōsul tus Papa rīdet, quis
appellāti ltime a sīa, indulgeat annus a lege; & ex iusta cā bie
niū; tū hmōi terius pōt restrīgi fi solū a iudice a quo appellat,
verū ēt ab appellāte. Cū iō pstitutū sit, nō vt terminus ipse pue
niri nō possit; sed ne valeat ꝓgari, distinguit Papa, in quo ca
su lræ ipetrētur. Et q̄dē, si certus terius pīgit ab appellāte, vel a
iudice appōnis, ꝓsequēde; si appellās tacito de illo terio lras i
petrauit, hmōi lræ tanq̄ ueritate tacita impetratæ, nō valent. Si
vero nō sit aliqs terius ab appellāte vel iudice pfix' spars appel
lata intra terminū pstitutū a lege, poterit ꝓmissionis lras impe
trare; dūmō nimiū nō festinet, vt appellāte in ꝓmissione sup
plātet; & earū auctoritate poterit iudex in appōnis cā ꝓceder
re, ita q̄ si appellās voluerit in cā appōnis ꝓcedere, oportebit
eū agere sub iudice sic obtento; nisi posīt eū ltime reculare.
Q̄d si appellans agere nolluerit, appellatus nihilo minus poterit
ꝓseq̄ eām ipsam; maxime si sentiat sibi ex dilatione imminere
grauamē. & si iudex appōnis uiderit ex dilatione periculū im
minere poterit, & dēt de cā cognoscere neutro ēt ꝓsequente
app. vt periculū euitet, puta si appellet a sīa sup ꝓfirmatione
alicuius electionis; & vtraq; pars velit ēt ad annū differre prose
cutionē appōnis, pōt vtiq;, imo dēt tūc superior iudex, ad quē
fuerat appellatū, q̄uide terminū moderari, ne gregi dñico diu
desit cura pastoris. His ergo ꝓlideratis, rñ sunt cōi sententia
iudicū, videlicet q p posteriores nō derogaī priorib. lris ltime
impetratis, p quas poterunt primi indices ꝓcedere ad infirma-
da sīam puia rōne. B. † No. primo, ibi: Cū quidā iudices &c. q
in impetratione lrarū in cā ap. nō est necesse facere mētionē
de nominib. iudicū, a quib. fuit appellatū: sed satis est dicere in
gñe, q̄ iudices, quib. fuit cā ꝓmissa, tulerūt sīam. Hanc opi. te-
nuit Vber. antiquus Doct. vt hic recitat Io. An. q̄ nō. in practi
ca. † Scdo no. ar. bonū, q ex pīxione termini facta p iudicem a
quo, nō vr delatū appōni. Nā ista ponit hic, vt diuersa: dicta
in tex. q nō fuit termin' pīxus, nec appōni delatū: Pro hoc vt
de q̄ nō. in c. cū appōnib. e. ti. li. 6. & in c. sæpe, s. e. o. & ibi dix.
† Quid aūt si in dictis actis dr, q iudex benigne recipit a appo-
nē, an p hoc ꝓbet delatio? Vide in Spe. e. ti. §. nūc dicamus, in fi.
& ꝑcludit q nō vr detulisse: tū dicit, q Clemēti placebat. Iuris
satis ēt mihi placet, p c. sępe, s. eo. sit ergo iudex cautus in rīdē
4 do † Tertio no. appellatū posse literas impetrare in cā ap. licet
ipse in aliquo nō appellauerit. Et no. practicā lras impetrādi q
appellatū. Nā dēt impetrare sup ꝓfirmatione suæ sīæ: dēt rīa ta
cere mention ē de appōne aduersæ partis: aliàs lræ essent surre
ptitiæ, vt no. in gl. Appellās vero dēt lras inpetrare sup reuoca-
tione sīæ, vt colr hic ex tex. Quarto no. plures tras in mā ap-
pōnis. Prima, q si terminus fuit pfixus a iudice a quo, vel ab ap
pellāte, neutra pars pōt puenire nīe terminū, hoc tacito, lras
b impetrādo. b † Scda reta, q vbi terminus nō fuit pfixus, pōt ap
pellās q̄cūq; appōnē, ꝓsequi, & lras impetrare, dūmō ifr in-
tra terminū iuris; nec fuerit ltime puentus p appellatū, vt hic.
Appellatus vero nō pōt q̄cunq;, ꝓsequi, sed oportet, q nimiū
nō pcurrat. Facit iste tex. multū ꝑ opi. Bar. i auth. ei q. C. de rēp.
ap. vbi dicit, q appellatus pōt q̄cunq;, ꝓsequi, dūmō faciat ci
tare appellantē. ar. l. fi. C. de rēp. ap. secus dicit, q̄ vult, ꝓsequi si
ne alia citatione; qa tunc dēt differre vsq; ad vltimū mēsem, &
ita ītelligit illā auth. ei q, canonizatā quoad ꝓpositū. 2. q. 6. c. ei
q, §. appellatore. Nā hic in tex. nr̄o appellatus, solū impetrauit
lras intra terminū iuris; nec aliter prosequebat. & dr, q nō dēt
nimium pcurrere in impetrādo, de hoc aliquid j. Tertia regu-
la, q appellans potest prosequi appellationē suam, coram iu-
dicib.

ADDITIONES.

a ¶ Recipit. Quid si iudex dixerit, Reuerenter recipio appellationem, an videa
tur deferre appellationi? Vide late per Doct. in c. 1. §. 1. de appel. lib. 6.
b ¶ Impetrando. Nunquid impetratio literarū obtēta finito terimno valeat.
ponit Feder. de Sen. in consi. 28. incip. punctus quæstionis, circ. fin. Seb. Sap.

dicīb. impetratis p appellatum super confirmatione sententię.
Ex quo inferī, q lræ impetratæ super confirmatione, extendun
tur ēt ad infirmationē sīæ; si iudex viderit illam infirmandam.
Quarta rīa, q appellante nō prosequēte, pōt appellatus appella
6 tionē prosequi, cōcordat d. auth. ei qui. † Quinta & vltima rīa,
q iudex ad quē, pōt moderari iuris terminū, & sic ꝓpellere par-
tes ad prosecutionē appōnis, si ex dilatione imminet periculū
reipublicę. A ꝓrio no. q vbi tū versāt vtilitas priuata, nō pōt iu
dex, ad quē, moderari terminū, & sic compellere partes ad pro
secutionē appōnis; secus est in iudice a quo, qa semp ipse pt re
stringere terminū iuris respectu ꝓsecutionis appōnis, vt hic, &
in c. personas, & c. cū sit, s. e. Et puto hāc esse rōnē diuersitatis;
qa iudici a quo, fit piudicium per appōnē. Nā sæpe appellaī frū
fratorie, cā differrēdi negociū; merito pōt appōni terminū ꝓfi-
gere, vt fraudib. obuiet, vt no. gl. i d. c. cum sit; sed iudici, ad quē,
nullū fit piudiciū. Iō nisi ꝓmodum publicum exposcat, nō pōt
terminū iuris restringere, arg. reg. indultum a iure, de re. iu. li. 6.
7 † No. ibi: A pronocāte, verum ēt a iudice bo. tex. q terminus iu
ris nō pōt restringi p appellatū; sed duntaxat p appellantē, vel p
8 iudicē. Et ad hoc Doc. pōderant istū tex. vide q̄d no. Spec. e. tit.
§. qualiter, circa fi. & tenēt D. de Rot. dec. 199. † Vltimo no: in fi.
c. ibi. Legitime impetratis, bonū arg. a ꝓrio sensu: q secundę li-
9 teræ valēt nō faciētes mētionem de priorib. dummō priores
sint nō legitimæ impetratæ. De literis ergo surreptitijs non est
necesse in secundis facere mētionē, quod no. & vide gl. exꝑsā
in c. ex tenore, de reser, & in c. cū nostris, de cōcess. præb. & i c.
fraternitatis, de iur. patro. q̄d procedit ēt in bñficialib. vt no. in pal.
gl. & hoc bñ notabis in practica; & multū elegāter facit iste tex.
vt dixi. Innuit. n. p illud verbū, legitime, referēdo ibi ad id, q̄d s.
dixerat. Dummō nimium nō pcurrat &c. q si appellatus nimiū
pcurrisset impetrādo literas priores, valerent lræ posteriores
imperratæ per appellātē; licet nō faciāt mētionē de priorib. qa
non fuerunt legitime impetratæ; & argū a ꝓrio sensū est fortis
simum in iure, vt in c. cum apostolica, j. de his quæ fiunt a pręl.
10 & in l. cū ꝑtor, ff. de iud. 25. dist. c. qualis. † In gl. in verbo, prorogari ibi: Nisi ex iusta cā. Dicit Io. And. q c. ex rōne, allegatū in gl.
nō ꝓbat, q ex iusta cā progeī terminus iuris. Ibi. n. parcif ei, q
intra tps lrīmū nō potuit appōnē prosequ. Dic clarius, q ibi ex
noua ꝓcessione daī secūdus annus; nō aūt fit progatio primi
anni. Nā progare idē est, q̄d extendere, vt in c. P. & G. de offi. de
leg. sed per lapsum primi anni, nihil remanet. Ergo nō progaī
primus annus; sed ꝓp impedimentū ꝓcedīt de nouo secundus
annus. Et vide circa hoc quod plene dixi in d. c. ex rōne. In gl. in
b verbo. Pars appellata. ibi; Cū in eius fauorē annus concedatur
&c. no. bñ hanc gl. iuncto tex. q pōt appellans b q̄cunq; appo
nem prosequi, ēt lras impetrādo. appellatus vero nō pōt nimiū
pcurrendo. & sic vr q nō est in optione appellati, ꝓsequi appo
10 nē q̄cunque, nō ergo dēt nimiū pcurrere. † Sed circa hoc du-
bitaī, q̄n dr appellatus nimium præcurrere? Sol. in hoc sunt tres
opi. Prima opi. q sit arbitrarium, cum nō reperiaī iure decisum
s. de offi. dele. c. de causis. Scda opi. vt intelligaī, q̄n nō expectaī
appellatus vsq; ad vltimū mensem anni; quasi velint isti hūc ter
minū det erminandū per auth. ei qui, C. de tem. app. canonizatā
2. q. 6. c. ei qui, §. appellatore. vbi dr, q appellatore nō prosequē-
te, pōt appellatus se offerre in vltimo mēse anni, & appellatio-
nē ꝓsequi. Ius. n. vr arbitrari, vt ex parte appellati, q nihil de no-
11 ꝓducturus est, posīt cām expedire intra mēsem. Tertia opi.
q reſpū prosecutionis hēat locū illa auth. sed respectu impetra
tionis lrarū, sit arbitrariū; cū lræ sint impetrandę ap vltimū mē
sem; & sic intelligaī iste tex. respū impetrationis lrarū. Io. And.
cum quo vr transire Doct. sequentes, tenet simplr primā opi.
q sit arbitrarium, & ꝓsideranda sunt in arbitratu, ꝓditio ꝓsonæ,
qualitas cāæ & loci distātia. ar. in c. cū sit Romana s. eo. Sed ad-
uerte, quia (vt s. dixi) Bar. in d. auth. ei qui. vr tenere nouā opi. in
hac mā. dicit. n. (vt s. dixi) q appellatus pōt q̄cunq; ꝓsequi, fa
ciēdo ad cām citari appellātem. Ad hoc adducit l. fi. §. illud, C.
de temp. ap. sed si vult, ꝓsequi sine alia citatione, tunc dēt differ-
re vsq; ad vltimū mēsem anni, qa vr appellās cām hīe ꝓ dereli-
ctā, & sic intelligit d. auth. ei qui. Sed, ꝓtecto (vt s. dixi) huic opi.
fortiter obuiat iste tex. hic. n. appellat' volebat ꝓsequi sine noua
citatione: sed prius lras impetrauit; & tādē dr, q ēt lras impetra
re nō pōt nimiū pcurrēdo; qa vr velle supplātare appellārē; cui
a iure datus est annus. Itē si cessārēt iura, instat iudicio meo rō
naturalis. nā cū appellās tēdat ad īfirmationē sīæ, & possit mul
ta de nouo ꝓbare, vt in c. cū Io. de fid. instr. & in l. ꝑ hanc, C. de
temp. ap. & forte hēt ad lōginquas partes, ꝓficisci pro munimē
tis cāæ, durū est dicere appellatū posse eū compellere q̄cunq;
ad ꝓsecutionē appōnis. Nā (vt dī hic in gl.) iste ann' principr
daī appellāti; qa ipse agit, & appellatus se defendit; ergo nō dēt
posse appellatus iuris bñficiū decurtare. Pro hoc q̄d s. dixi. licet
enim appellās posset abbreuiare terminū iuris, reipū ꝓsecutio-
nis, nō tñ hoc ꝓt appellat'; qa nō tractatur de fauore suo. & hęc
est bona rō. Cōcludas ergo, q respectu ipetrationis lrarū sit ar-
bitrariū, q̄n dr appellatus nimiū pcurrere. nā forte hēr portare
lras ad lōginquas partes; q̄nque ad ꝓpinquas; iō succedet boni
iudicis arbitriū, & in hoc inhæreo primę opinioni, q sequit. Io.
An. sed respū ꝓsecutionis postmodū faciēdæ corā iudicib. nō
placet illa opi. vt sit arbitrariū; sed expectabit vsq; ad vltimū mē
sem; qa ius arbitraī q̄libet cām appōnis q̄tuncunq; arduā, pos-
se decidi intra mēsē ex parte appellati; cū ipse nō expectāt aliud
nisi ꝓfirmationē sīę, vt in d. auth. ei qui. Vel dic, & melius saluā
do dictū Bar. q appellatus non ꝑt nimiū puenīēdo lras impetra
re, qa (vt dr in lra) vr fecisse cā supplatādi aduersariū, vt sic hēat
iudicē sibi gratū, q esse nō dēt, cū iudex nō sit deputādus ad in
stātia vni' partis tm̄; sed vtriusq;, vt l. obseruādū, ff. de iud. & no.
11 in c. cū R. de offi. dele. † Sed in ꝓsecutione ap. nulla ēt supplāta
tio, cū si hēat ꝓbationes i remotis partib. possit ad hoc petere
dilationes, & p hoc pōt adduci hęc lra hoc mō. nā hic dr, q hic
impetrauit lras nimiū pcurrēdo; ergo nō pcurrēdo, ꝑt q̄cun-
que app. ꝓsequi. ergo nō tenet expectare ad vltimū mēsem. bñ
. n. iste tex. sciuisset hoc dicere, si hoc voluisset. Scdo facit hæc
lra p locū a spāli, si. n. denegaī sola ipetratio iudicis nimiū pue-
niēdo; secus vr si vult, ꝓsequi corā iudice, ad quē, qnē ipse appel
lās elegit. Tertio facit lra, ibi: Maxime si ex dilatione, &c. q aper
12 te sentit, q nō tenet expectare vsq; ad vltimū mēsem anni. † Vl-
timo q̄rit, quæ est rō diuersitatis inter terminū hominis, & ter
minū iuris; vt terminus hoīs pueniri nō possit ēt p appellātem,
& terminus iuris sic, variæ redunt rōnes. Plus placet mihi opin.
Io. An. dicentis, q terminus hoīs daī ad, ꝓsequēdā appōnē, vt
in c. cū sit Romana, s. eo. terminus iuris daī ad, ꝓsequēdā, & fi-
niēdā, vt in cle. sicut, eo. tit. Nō ergo dēt differi ito casu, ꝓsecu-
tio vsq; ad finē termini iuris: qa tūc nō posset finis hēri intra ter
minū hoīs. sed qa primus terminus daī ad, ꝓsequēdū tū, vtraq;
pars dēt expectare terminū; aliàs videret q̄dā supplātatio. Quæ-
ro, qa lra tm̄ explicat in cā electionis, vt iudex, ad quē, possit
terminū restringere, qd in alijs cāis? Sol. dic q ea q̄ dar cā exē-
pli, nō hēnt dispositionem restringere. vñ pōdera, q hoc dictū
est gñale, videlicet vbicūque videret ex dilatione periculū immi
nere, & iō dicit Io. And. hūc tex. ꝓcedere. vbi cunq; de re publi
ca litigaī, vel de prouisione eccleiarū, vel de salutę aīæ, ar. s. de
ele. c. cū nobis olim. Idē dicit Gof. si agit de mīmonio carnali,
& in alijs cāis, quæ cāæ celeritatē desiderant, ff. de dam. inf. l. j. &
C. de fer. l. j. Et no. hoc vltimū. quia satis mihi placet, ar. opt. in c.
licet, de fer. & in c. fi. de iud. & quod ibi not.

ADDITIONES.

2 ¶ Secundæ literæ. An de literis nullis sit facienda mentio, late ponit Fel. incip.
ex tenore, colum. 2. versicu. de rescripto nullo vel edibili, supra de rescript.
Roma. in consil. 483. incip. dubitatur, colum. pen. & Cald. in tit. de rescrip.
Seb. Sap.
b ¶ Appellans. Ad hanc glo. vide Iaso. in l. vbi practum, colum. vltim. C. de tran-
sactio. & Bald. in consi. 126. in 2. columna, in quarta parte, vbi dicit esse sin-
gularem.

SVMMARIVM.

1 *In causa appellationis, non possunt opponi exceptiones, quæ erant opponendæ in prima instantia ante lit. cont.*
2 *Litis contestatio. fit etiam in causa appellationis, de quo vide plene inf. nu. seq. 3. vbi ponitur an requiratur libellus.*
4 *Contra contumacem quomodo procedatur. vide remissiue.*
5 *Exceptiones quando producuntur, non requiritur quod lis contestetur.*
6 *In causa appellationis, quis habeat probare, appellans, an appellatus.*
7 *Actor non probante, reus absoluitur, quando. s. actor habuit dilationes ad probandum, aliàs secus.*
8 *Iudex quotiescunque procedit contra absentem, debet pro ipso ex officio supplere.*
9 *Contestatio litis, an requiratur, quando agitur super nullitate sententię, vel requiratur libellus.*
10 *In notoriis non requiritur litis contestatio.*
11 *Litis contestatio requiritur, quando aliquis petit restitutionem in integ.*
Vbi non est necessaria litis contestatio, non requiritur libellus.

CAP. VLTIM.

Per tuas. Altera parte cōtumaciter absente, ꝑt iudex ap
pōnis ēt principale negotiū diffinire, si post li.
ꝓt. fuerit appellatū. Diuisio cōis. Scda ibi; Nos igit. Casus lit. Ap
pellatū est a sīa diffinitiua, vel saltē post publicationē testiū. q̄-
rit an illi, q de appone cognoscūt, possint cām sibi ꝓmissā ter-
minare, si altera partiū eorū se ꝓspectui noluerit ꝓsentare? Rñ.
Pa. q̄ cū lis fuerit coram primis iudicib. contest. poterūt iudices
delegati, cū eis de meritis cāæ pstiterit, negociū terminare, si al
1 tera pars citata p ꝓtumaciā se absentet. Ber. † No. 1. bonū ar. ex
isto tex. quod p sīam diffinitiuā nō tollit effectus litis factæ in
prima instātia, añ lit. ꝓte. & pro hoc facit tex. in l. ita demū. C. de
ꝓc. vbi tex. satis notabilis, vr innuere q in cā appōnis nō ꝑt op
poni exceptio dilatoria ꝑ psonā, curatoris; ex quo nō fuit op
posita i prima istātia añ li. ꝓt. Ex quo ēt īsert, q̄d dixi, q sīa dif-
finitiua nō tollit effectū, q̄uctū p ꝓtestōnē litis; & in hoc tene

Universidad de Deusto
Biblioteca

menti generaliter istum tex. & illū, quia faciūt ad multa. Scdo no. ibi: Corā primis iudicib. nam ex hac ratione lr̃æ est inferendum, vt dispositio huius c. vendicet sibi locū, q̃ncunq; fuerit appellatum post cōtestationē litis, vñ nō solum procedit, q̃n appellaf̃ post depositiones testium publicatas, sed ēt q̃ncunq;, ex quo lis erat conte. corā primis iudicib. nam rō legis nō restringitur per exemplū positam in lege; imo ampliat legē ad oēm casum, in quo habet locū rō legis. l. cū pr̃. §. dulcissimis, ff. de lega. 2. facit c. 1. j. ne cle. vel. mon. & reg. fi. de reg. iu. lib. 6. Tertio no. ibi. Se per cōtumaciā absentātē, ar. a ꝯrio sensu: ꝙ si vtraq; pars a est præsens, b dēt fieri lit. conte. in cā ap. pro hoc adduco tex. apertū in c. Raynaldus, ver. dilectus, vbi bo. gl. j. de testa. vbi fuit facta li. contest. in appłone interposita a diffinitiua, & j. dicā latius. † In gl. ver. Liquebit. ibi. Si iudici nō liquet de cā, &c. Aduerte qa gl. obscurę ꝓcedit, immiscendo ꝓcessum faciēdū, tā super appellatione, q̃ sup principali, app. iustificata. Iō, vt hēas clarissime mētē gl. & mām distingue, ꝙ aut fuit ap. ab interlocutoria, aut a diffinitiua. Primo casu quoad diffiniendū art. ap. an iuste, vel iniuste fuerit appel. non est necessaria. li. conte. etiam si in prima instātia nō fuerit lis ꝓ. qa agit hoc casu de iniquitate iud. tex. est in c. interposita. §. sane, j. c. nec est necesse, ꝙ liqueat, vel nō liqueat de meritis cāę principalis, nec dar̃ hoc casu possessio phri ꝯ abstē; cū ad hoc nō sit fundata iurisdō iud. ad quē, sup casu principali. Absentia ergo vnius partis, nō impedit diffinitionē articuli ap. ab interlocutoria, siue fuerit lis ꝓte. siue nō; sed si iudex, ad quē, ꝓnunciauerit ap. esse ltīmā; tūc eū succedat loco iudicis a quo, sup principali diffiniēdo, vt in c. seq. in fi., pcedit ꝯ absentē cotumaciter super principali, fm qđ distinguitur hic in gl. in prin. & hoc casu intellige principiū huius gl. † Et vide gl. pleniorē de mō procedendi ꝯ absentē, in c. prout, de do. & cōtu. & in l. cōsentaneū, C. quo & qñ iudex. Si vero fuit appea diffinitiua: & tūc dicit gl. hic simpliciter iudicē debere ꝓcedere ad cōfirmādā, vel infirmandam snīam; sed non aperit vtrum contestatio sit facienda. Ideo conclude, ꝙ aut vtraq; pars est ꝓsens, & debet fieri cont. litis, vt hic a ꝓrio sensu, & in d. c. Raynaldus. Si vero altera pars est absens, per contumaciā, pōt procedi ad diffinitiuā sine li. contest. ex quo conte. fuit facta in prima instantia, vt hic: & idē volunt domi. de R. o. deci. 11. & aliās 10. & ibi plenę per eos. Idē ēt sentit Spec. in tit. de li. conte. §. nunc dicendum, vbi dicit, ꝙ cū appellatur ab interlocutoria, nō est necesse producere libellum; & sic per consequens litem contestari. secus dicit, cum appellatur a diffinitiua; & ita dicit curiā practicare. Sed Io. An. in d. c. Raynaldus, vol uit totum oppositū, vt in appellatione ab interlocutoria sit necesse vtraq; parte præsente libellum offerre, & litem contestari. secus dicit in appellatione a diffinitiua & sic sentit ꝙ ar. hic a ꝓrio sensu nō ꝓcedit. Reddit rōnē diuersitatis; qa appel. ab interlocutoria est nouus articulus; sed appel. a diffinitiua, tm̃ replicat id, qđ gestū est. Sed certe hoc dictū Io. An. vī ꝯ d. c. dilectus. vbi fuit facta conte. in appellatione a diffinitiua. Item rō sua non procedit; quia licet app. interlocutoria sit nouus artic. tn̄ cēsetur quoddā incidēs, 5 vel emergēs. † Sed in exceptione nō fit contestatio litis, vt in c. prudentiā. §. sexta, vbi no. de off. dele. sed in app. a diffinitiua non pure replicaf̃, qđ actum fuit; quia in prima instantia peretur res, vel ꝙ persona condemnaretur; sed in causa appellationis disputatur de validitate snīæ. i. de his, quæ nouiter possunt addi, vt in c. cū Ioannes, de fide instrum. merito data præsentia vtriusq; partis debet, libellus offerri, & lis cōtestari. sed vbi altera pars contumaciter est absens, pōt ꝓcedi sine lit. cōte. vt hic, quia largo mō, cōtestatio prius facta pōt referri ad articulum, de quo nūc agit. Et per hoc habes, nūquid in appłone interposita ab interlocutoria, vel diffinitiua sit necesse libellū offerre, & litem ꝯ 6 testari. † Cui autē incumbit onus probandi in appłonis cā. vide Io. And. in c. in presentia, de renun. clarius per Bar. in l. hi qui ad ciuilia, C. e. vbi distinguit, ꝙ aut altera tm̃ pars prosequitur, alia parte contumace. aut vtraque pars est præsens. Primo casu, ille, q̃ ꝓsequit, hēt probare iustitiā, vel iniustitiā snīæ, per l. ampliorē, C. eo. tit. & in auth. de his, qui ingre. ad ap, §. illud quoq;. dicit tn̄, ꝙ probat actor, reo absoluto, aliquid fuisse probatū, pg qđ debuit iudex cōdemnare, & non absoluere. reus vero condemnatus probat iniustitiam snīæ ex actis. vt in c. cū ad sedē; de rest. spol. no. Io. And. in loco præalle. poterit ēt fieri ꝓbatio de nouo, iuxta no. in c. Ioannes, de fi. inst. Si vero vtraque pars est præsens; tūc qdā est probatio, q̃ sit per modū negationis, vt quia dicit reus se nō fuisse citatū, vel snīam fuisse latā sine causæ cognitione, vt qa nō fuit statutus ter minus ad probandū: & tunc is, q̃ appellat, habet probare, & probatur indirecte ꝙ inspectionē actorum. iudex. n. inspiciet acta. vt l. is apud quem, C. de edē. Aut quæritur de probatione q̃ fit directe per testes, vel instrumenta, & tūc probabit ille, q̃ habebat probare in prima cā. nā ꝙ applo nē oīa remanent in priori statu, vt in d. l. hi qui ad ciuilia: & sic limita dicta Io. And in d. c. in presentia, & probatur modo præ dicto; aut inducēdo ꝓbationes de nouo, aut ꝓducēdo acta priæ causæ, si putat per illā sufficienter probatū. In eadē gl. ibi: Illa regula locū hēt cum ambo sunt præsentes, & c. Idem not. in c. prout, de dolo & cont. & in c. decernimus, 3. q. 9. Dic melius, 7 ꝙ † aut actor recipit omnes dilationes legitimas, & nihil probauit; tūc habet locū illa regula, actore nō ꝓbāte; quia vī defecisse in probationibus, Aut nō habuit oēs dilationes, quia fecit se a principio contumacē; & tunc nō habet locū illa reg. qa nō dī defecisse, sed ꝓbare noluisse, ita no. Bartol. in l. properant 8 dū. §. & si quidē, C. de iudic. Dico plenius in d. c. prout. † in gl. tene. hāc vlt. opi. q̃ magis cōis. Nā, ex quo iudex ꝓcedit ꝯ absentem, sūpleт defectū illius iura illius inquirendo, vt in c. 2. de ar. lib. 6. Ideo, si reperit sententiam iniustā, debet eam infirmare: vide tex. & Bar. in l. ampliorē. C. eo. tit. & in l. ꝓperandū. §. sin autem reus, C. de iudic. & posuit Bar. regulam in d. l. ampliorem, ꝙ nedū in cā appłonis, sed vbicunq; iudex procedit ꝯ absentē, sūpplet pro illo ex officio. Idē ēt latius firmauit in l. 4. §. hoc autem iudicium ff. de dam. infe. sed tu vide id, quod dixi in. ca. bonæ, de post. prælat. s. respectu condēnationis expensarū. Respectu vero absentis dic, vt plene no. in c. calumniā, j. de pen. & iō non est multū tutū appellato prosequi appłonē, appellatore nō prosequente, ne retractetur snīa sua, quæ tranſiſſet in re 9 iudicatā ꝓ desertionē appłonis. † Vltimo extra gl. quęro, an in c cā nullitatis snīæ sit lis contestanda? D. Ant. in recollectis notatis per Bar. in l. cū quærebatur, ff. de re iud. Spec. in ti. de li. cōtest. §. quando autem, ver. quid de cā, per D. de R. o. dec. 334. cōcludit in effectu per tria membra. Aut enim deducitur nullitas per viā exceptionis, & nō est necessaria contestatio; imo fit ficit, ꝙ summarie procedatur. facit l. 3. §. ibidem, ff. ad exhi. ego allego, qđ no. in c. prudētiā §. sexta, de offi. dele. Aut deducitur in cā appellationis, qđ fieri pot, vt in l. Carmelia, ff. de iure pat. & j. eo. c. dilecto & distinguendū est prout distinguitur in causa appellationis. Aut deducitur principaliter per viā actionis, seu 10 iudicis officiū implorando. † & tūc, si nullitas est notoria, non exigit ꝓtestatio, ar. in c. q̃n, de fil. presby. Aut nō est notoria, & tūc exigit contestatio, per no. de of. iud. c. 2. & c. suscitata, de integ. resti. & per Io. An. in c. fi. de app. & per gl. in clem. cum a repulsione, eo. ti. habet, n. illa contestatio litis, vim diffinitiuæ. Sed ipse D. Ant. hoc limitat, q̃n petitur parte presente; absente aūt parte dicit se credere contestationē nō exigi; ex quo nihil petitur a parte sed a iudice, per c. q̃n. §. sunt & alij, vt li. non cōtest. & Authten. si oēs, C. si minor ab hære. se absti. sed ego sequor primum dictū indistincte; quia ex quo præiudicium concernit certā personam, est facienda contestatio. † Sicut obseruaf̃ in petitione restitutionis in integrum, quæ explicaf̃ ex iudicis officio, vt le. & no. in d. c. 2. de of. iud. secus si officiū iudicis nō imploratur ꝯ certā personā; quo casu procedit d. authē. si oēs, & facit qđ ipsemet Do. Ant. notauit in c. tuæ, vt lit. non pe. vbi vide. Et ex ꝓdictis potest instrui, an in hac cā nullitatis regnatur libellus, de quo, vide per Spec. in ti. de libe. cōce. §. nūc dicendum, in fi. ver. quid sit snīa. & cōclude, ꝙ vbi non est necessaria d litis contest., nō requirit libellus: [d] dicit tn̄. Do. An. hic, ꝙ vbi petitur nullitas corā codē iudice, qui tulit snīā, non exigitur snīa. nec litis contesta. licet agatur directe super nullitate, dicit hoc tenere Spe. in ti. de senten. prola. §. iuxta, ver. quid ergo si appellās, sed certe iudicio meo hoc nō dicit Spe. solū voluit, ꝙ illa est nulla, pōt ordinarius absq; alia cōtestatione, & libello, alia snīam ferre; & hoc iō, quia vitiū nullitatis solum concernebat sententiam; secus dic, quādo principaliter vult decernere sententiam nullā; quia in ista causa non processit tela iudicij, ideo &c.

ADDITIONES.

a ¶ Vtraque pars. Vide regulam, quam ponit Bald. in authen. qua in prouincia. colum. 1. ver. ex prædictis infero. C. vbi de crim. agi op. & in l. incerti, ff. penul. C. de interdi. & in l. si quis in prin. C. fini. regun. Seb. Sap.

b ¶ Si vtraque pars est præsens. Adde Ang. in l. fi. §. illud, C. de temp. ap. Matth. sing. 56. incip. not. quod in causa appel. Et Lanfran. de Oriano. in ca. quoniam contra, nu. 83. ver. quæritur vtrum in ap. & ibi in apostil. Cels. in vtraque pars est præsens. sup. de prob.

c ¶ In causa nullitatis. Vide Bal. in l. tale pactum, in §. qui prouocauit, q. 14. de pact. & in l. 1. in fi. C. de ord. iud. & Ror. in tit. de lit. const. deci. 5. in notis, Philip. de Peru. in c. dilecto, in 12. q. 1. inf. eod.

d ¶ Libellus. Sed tu de hoc. vide opi. gl. in c. si quis in quacunque, in ver. contestationem. 2. q. 6. & per Bar. in l. 1. §. fi. circa prin. ff. de ap. vbi cōcludit, quod non est necessarius nouus libellus. & idem dicit Ang. in l. eos, §. fin. attento. C. de ap. dicit tamen, quod communiter ad cautelam obseruatur contrarium. Qualiter autem formari debeat libellus super attentatis appellante pendente, vide Do. Anto. post Doct. in c. consuluit, il 2. in 2. col. sup. eod. tit. & vide omnino, quod ibi notaui.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ante sententiam, debet exprimere causam rationabilem, & eandem probare; etiam si sit notoria.*
Notoria licet excusēt ab onere ꝓbādi; tn̄ nō releuāt ab onere apponēdi.
2 *In appellatione a diffinitiua, nō requiritur expressio cāę; & si fuit nō expressa, pōt alia, ꝓbari; sec⁹ in vtroq; casu in appellatione ante diffinitiua.*
3 *De iure canonico, semper potest appellari: secus de iure ciuili.*
4 *Iurisdō delegata pōt ꝓueniri ꝓ ordinariū, añ q̃ literæ delegationis fa[cient]*

5 *Causa, quare appellatur ab interlocutoria, est proponēda coram iudice a quo; sed iustificanda coram iudice, ad quem. vt colligitur inf. nu. 6. 8.*
6 *Appellans frinol⁹, condemnatur in expensis per iudicem ad quem.*
Index impetratus per rescriptum surreptitium, cognoscet sup ꝓbabilitate rescripti, ꝙ si inuenerit surreptitiū, condēnabit impetrantē in expēsis.
7 *Sententia, qua condemnauit index aliquem frīuole appellantem, mandatur executioni a iudice a quo.*
Index ad quem, succedit in loco iudicis a quo, iustificata causa appel. & procedit super causa principali, sicut fuisset processurus index a quo.
9 *Causę maiores, de quibus vide remissiue, sunt deferendæ ad decisionem sedis apostolicæ. nu. 2. 7.*
In cās maioribus, valet appło ad Papā interposita sine expressione cāę.
10 *Prescriptio, an, & quando interrumpatur per litis contestationem.*
11 *In mala fide non constituitur præscribens per interpellationem extraiudicialem, vel per actum in iudicio nullo gestum.*
12 *Partes possunt prorogare iurisdictionem alicuius iudicis ex sola litis cōtestatione, & sic ex tacito consensu, nec requiritur expressus.*
13 *Clausula, appellatione remota, operatur hodie, sicut olim; nec contra eam reperitur aliquid innouatum.*
14 *Clausula, appellatione remota, quos effectus operetur.*
15 *Litera secunda nunquam reuocant primas, nisi in secundis fiat expressa mentio de omni notabili clausula posita in primis literis.*
16 *Casus, in quo appellatio a iure recipitur.*
17 *Attentata post appellationem, reuocantur per remedium attentati; nisi causa esset commissa apel. remota.*
18 *Nuncius si fuerit missus ad superiorem, an operetur aliquos effectus.*
19 *Accedens ad Papam, an sit tutus, quod interim causa non moueatur in partibus contra eum.*
Missio ex primo decreto potest fieri contra absentem, etiam causa reipublicæ, si non sit qui eum defendat.
20 *Rescriptum delegatorium est surreptitium, si in eo non fit mentio, ꝙ causa erat cepta coram ordinario, etiam per solam citationem.*
21 *Delegata iurisdō pōt pueniri ꝓ ordinarium ante præsentationē literarū.*
22 *In rescriptis ad lites, an attēdatur tēpus datæ, an tēpus præsentationis.*
In pluribus ordinariis locus est pętioni, q̃ inducitur per solā citationē.
23 *Rescripta principis sunt ꝑpetua, & nō tolluntur nisi per aliud rescriptū.*
24 *Idoneus non dicitur ille, qui aliqua exceptione submoueri potest.*
25 *Constitutio generalis non extenditur ad ea, quibus specialiter per alias leges est prouisum. 13.*
26 *Clausula, non obstante, an deroget alicui constitutioni speciali.*
27 *Index a quo, non deferens appellationi; vel deferens appellationi frīuole, venit puniendus.*
28 *Consilium peritorum, an teneatur iudex perquirere in decidendis causis.*
29 *Index potest iudicare contra communem opinionem, si viderit illam notorie falsam; vel posse conuinci pluribus rationibus.*
30 *Iudex a quo, debet deferre appellationi, quando dubitat, an causa appellandi sit legitima, vel non.*
31 *Appellatio ad quemcunque superiorem debet portari in scriptis.*
32 *Iudex potest allegari suspectus, quāuis suspicio prouenerit culpa illius, qui allegat ipsum suspectum.*
Iudex a quo, non potest allegari suspectus per appellantem, nisi posset probare iudicem fuisse sibi comminatum.
33 *Metus excusat aliquem, licet prouenerit culpa sua.*
Temere appellans condemnatur in expensis.
Pęna iuris ciuilis, an habeant locum de iure canonico, quod in simili casu statuit alias pœnas.
34 *Index, cui est commissa causa appellationis in vno articulo, illo finito potest cognoscere de causa principali; limita, vt hic per apost.*
35 *Index ad quem, potest de cōsensu partium, vel solius appellati cognoscere prius de negotio principali, q̃ de articulo, super quo fuit appellatum.*
36 *Per rationem naturalem solam, possunt iura limitari, & etiam regulæ.*
37 *Duæ sunt causæ, quæ ad sed. apost. sunt referendæ.*
38 *Causa appellationis ab interlocutoria, debet exprimi in specie; & non sufficit in genere.*
An sufficiat in appella. ab interlocutoria exprimere vnam causam in specie, & alias in genere, vide remissiue.
An teneat appellatio, dicendo simpliciter, appello, & nō dicēdo ad quē.

nō appellet abs q; cā rationabili allegata corā iudice, a quo appellare intēdit; sed corā illo iustitiā suā ꝓsequaf̃, ñ obstāte, si dixerit, ꝙ ad superiorē ꝓ cā nūciū destinauerit, aut lr̃as impetrauerit ab eodē, q̃ nōdū fuerūt iudici delegato assignatæ. Si vero putauerit appellādū ex cā rōnabili, corā eodē iudice illā exponat, talē videlicet, q̃ si foret ꝓbata, ltīma reputaret, postmodū superior de appłone cognoscar, & si ꝓsiterit rōnabiliter appellatū, eū remittat ad illū iudicē, a quo appellauit; & ī expēsis alteri ꝯdēnet eūdē: si vero appło ltīma fuerit, in cā ꝓcedat, saluis ꝯ stōnib. de maiorib. causis ad sedē apost. deferēdis. B. No. ex prī. ꝙ honor debitus est iudicib: deferēdus. Ex quo infert, ꝙ iudicare est honor. Ad idē tex. notabilis in l. cui muneris, ff. de mu. & hone. vbi dī, ꝙ si alicui ꝯcedit muneris publici vacatio, nō vī ꝯ cesū, ne fiat magistrat⁹; qa ptinet potius a d honorē, q̃ ad munera publica. Alibi dī, ꝙ est onus, vt in c. past. in prin. ī. de of. de lc. ibi. Exonerare; sed vide gl. ī c. si ꝯ vnū, de of. del. li. 6. q̃ dicit, ꝙ est honor, & onus. facit l. munerū, §. iudicādi, ff. de mu. & hon. Credo, ꝙ in qualiber dignitate prīcipł̃r versēt onus, & ad explēdū onus, & munus publicū, deferī dignitas, vt in d. §. iudicādi, & in c. q̃ ꝑatū. 7. q. j. sed rōne eorū, q̃ ministrat, dēt sibi honor. Et ita ītelligo istū tex. & alia iura, q̃ vñr innuere honorē esse, hr̃e ꝓlaturā, vel offm̃ iudicādi, & vide Arch. q hoc sētit ī d. c. q ꝑatū. No. scdo ꝓsulere partib. ex offō sup laborib. & expēlis vitandis. † Tertio no. vnā r̃am notabilē, & nouā in mā appłonis, vt nō valeat appło interposita ante snīam; nisi expressā cā rōnabili, q̃ si esset ꝓbata, dēret ltīma reputari. hoc procedit ēt si cā esset notoria, qa licet notorietas excuset, seu releuet ab onere ꝓbādi, nō tn̄ releuat ab onere ꝓponēdi, vt est hodie pulcher tex. b in cle. appellāti, iūcta gl. b j. c. † Ex hoc collige vnā diuersitatē in 2 appłone interponēda ab ītерlocutoria, & diffinitiua. nā ī appło c ne ītерponēda a diffinit. nō est necesse exprimere cām rōnabilem,

ADDITIONES.

a ¶ Vt debitus. Hāc decre. soleniter cōmentati sunt Pau. de Lea. & D. Phil. de Peru. & adde ꝙ hæc dictio, vt, ponit hic causatiue, licet eius propria significatio accipiatur modaliter, vt est gl. ord. in c. verū, de condi. ap. in gl. a. in fi. de qua dictione vide in l. cum tale. §. Titius, ff. de cond. & demon. & per Bar. in l. qui absenti. §. j. ff. de acq. pos. hæc dictio, prout aliqñ ponitur causatiue, de cuius significatione vide Bar. in verbo, prout, in extrauagan. ad repri.
¶ De hac dictione, vt, & prout, vide Spec. in tit. de dispu. & alleg. in §. fin. in ver. nunquid iudex. & an sit dictio modalis, vltra dicta Bar. in l. j. in 7. col. ff. de cond. & demon. vide etiam Bar. in l. quib. dieb. in §. Termilius, eo. tit. & Bal. in authen. cui reliēt̄, in vlt. col. C. de indic. vi. tol. & vide ēt Bal. in rub. C. de his quæ sub mō. & adde quod qñq; ponitur pro sicut, & qñq; pro, quod, vt per Bar. in l. fi. in j. col. ff. de eo, quod cer. loco, & vide D. Car. in cle. 2. de æta. & qual. & vide quæ habentur in c. prout, de dolo & contu. Ant. Fran.
b ¶ Iuncta gl. illam gl. in d. cle. appellanti, exornat ampliando, & limitando Fel. in c. cum ordinem, col. 7. ver. ad gl. in cle. appellanti. de rescrip. Seb. Sap.
c ¶ Qñ appellatur a diffinitiua, non est necesse exprimere cām, adde glo. fi. in c. cum cām. inf. eo, & excipe casum fin. vbi fertur diffinitiua sup electione epi. vide tex. in c. quamuis, iūcta gl. in ver. ꝓbabili, de ele. in 6. vbi est tex. fing. iuncta gl. in ver. in scriptis, ꝙ a snīa diffinitiua ītatim est appellandū in scriptis, quam gl. alle. D. Ant. hic, in vlt. col. licet contrarium procedat regulariter, vt no. gl. in c. 1. eo. ti. in 6. Alium casum excipe, vbi appellatur a diffinitiua lata super notorio crie per confessionem: qñ tunc cā est exprimenda. vide glo. fin. in c. Romana, §. fi autem, ver. mandetur, inf. eo. tit. in vi. quam gl. alle. & commendat Ang. in l. 2. circa prin. C. quo ap. non reci. faciunt no. in c. cum speciali. §. porro. inf. eo. Tertius casus est, qñ cā est commissa appellatione remota, quoniam tunc poterit appellari, dummodo exprimatur cā appellationis, vt dicit hic D. Ant. in 9. effectu clausulæ, app. remota. & Pet. de Anch. in d. c. Romana, in 5. col. in duobus locis illius col. de app. Quartus casus, in quo in appellatione a diffinitiua venit exprimēda cā, est, qñ tertius cōparēs pro suo interesse appellat a diffinitiua sententia, ita dicit no. Bar. in l. a sententia, per illum tex. ff. e. & idem Inn. in c. cum super, de re iud. vbi bon. tex. Et vtrum in appellatione ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ sit exprimenda cā, vide per D. Ant. & istum in c. peruenit, sup. eo. & per Bal. in l. minorib. C. de. his quib. vt ind. & ibi omnino vide quæ late de ista cā in appellatione exprimenda scribit idem Bal. in c. fi. de ope. no. nun. Item adde, ꝙ qñ appellatur ab executione snīæ, debet exprimi & specificari causa in app. secundum Bal. in l. ab executione, in 2. col. C. quo. ap. non re. Item adde omninō, quod dicit D. An. in c. quod ad consultationem, in 2. col. de re iud. Itē ad de, quod ēt in præcepto iudicis, quod facit extra iudicium, in spectantib. ad officium suū, est necesse exprimere cām, ita firmat D. Ant. in c. ad aures, de temp. or. itē ex doct. Bar. in d. l. a sententia, in prin. & ex dictis D. Ant. & Doct in d. c. quod ad consultationem, in 7. col. de re iud. inferebat Domi. Franc. de Aret. in voce legens singularem doctrinam, & conclusionem, quod vbicunque permittitur appellatio exorbitans & contra regulas iuris communis, ibi debet exprimi cā in appellatione diffinitiua Item adde, qđ qñ appellatur ab interlocutoria, non sufficit appellare vna die, & exprimere causam alia die, sed debent omnia fieri vno contextu, ita determinat Bal. in l. a. circa fi. C. de epis. aud. & ad hoc allega. Innocen. & Ioan. And. c. vt circa, de elect. in vi. Item adde, quod si appellans ab interlocutoria copulatiue, exprimit duas causas in appellatione, quarum quælibet per se sufficit appellanti ad victoriam causæ, sufficit alteram probare. Ad hoc est tex. elegantissimus in cap. significante, inf. eo. pro quo bene facit quod traditur in c. 3. de rescrip. Et quare in appellatione ab interlocutoria est ꝓ exprimenda causa, in apella. a diffini. non, vide per D. An. in c. ex parte Adæ, in 1. colum. de testi. Item adde quod valet priuilegium, vt possit libere appellari ab interlocutor. fine causa, & sine scriptis, ita notat. dicit Dom. Ant. in c. 1. in prin. ꝯ col. de rescrip.

ADDITIONES.

a ¶ Notabile, & famosum c. hēns multa non ua dicta, vtrumque ius limitantia. & h. d. in summa. Appellans ante snīam, tenetur exprimere cām ratio nabilem corā ipso iudice a quo; nec admittit exceptio, ꝙ prius miserat nūciū ad sedē apost. vel ꝙ lr̃as impetrauerat, quæ nonhęc verba vario mō intelligūtur. vt ꝯ. dicetur. Diuiditur principaliter in tres partes. In prima ponitur duplex constōnis cā. In secūda constitutio, ibi: Statuimus. In tertia quædam ꝓtestatio, ibi: Saluis. Casus liter. Quia frequenter malitiosē appellabatur; & in grauamē alterius partis, & in derogationē iudicis, voluit ꝯ ciliū vt iudicibus honor debitus deferatur, & ꝓsulatur litigatoribus, sup. laborib. & expēlis: statuit ergo Papa, vt si quis corā ido neo iudice ꝓuenit aduersariū suū, ille ad superiorē, ante snīam

Universidad de Deusto
Biblioteca

lē, vt in l. ſcio, ff. eo. titu. & ſi exprimit vnam cauſam, poteſt poſtea proſequi aliam, vt ibi probatur: ſecus in appe. interponēda aũ ſnīam, nam neceſſe eſt exprimere cauſam, nec pōt poſtea
3 proſequi aliam tũc non expreſſam, vt in d. cle. appellāti. † Quarto nota vnam aliam regulam de iure cano. quod aũ ſnīam ſem per pōt appellari cauſa rationabili expoſcēte: ſecus de iure ci-
4 nili, vt in c. ſuper eo, ī. eod. & ibi dixi. † Not. vlterius ſm cōm intellectum, quod iuriſdictio delegata pōt præueniri per ordinarium; dummodo literæ delegatoriæ nōdum ſint præſentatæ: ex quo habes, quod citatus coram ordinario nō poteſt dicere, quod Papa commiſit cauſam illam alteri; imputetur enim ſibi, ſi prius literas non præſentauit, & hoc procedit ſm Doctor. etiam ſi fuerit impeditus in præſentādo: quia litera iſta loquitur indiſtincte, & potuit emanare in fauorē ordinariæ iuriſdi-
13 ctionis; niſi fuerit impeditus p aduerſarium, quia poſtmodum ipſum præuenit coram ordinario, ſm Vincen. quem ſequuntur
3 cōiter Doctor. † Vlterius no. quod cauſa appellatio. debet expri mi coram iudice a quo; & ſic appellatio eſt interponēda corā ipſo iudice. Quid aũt ſi nō poteſt ipſius præſentia haberi? Doct. dicũt appellandum coram idoneis perſonis, argum. cap. ſi. infra eo. Sed tu dic melius & plenius, vt dixi in cap. ſuggeſtum, ſupra
6 eod. † Item no. quo iudex, [a] ad quem, habet poteſtatem cōdem
2 nādi appellātem irrationabiliter, in expenſis, licet ergo appell. minus legitima nō deferat iudici iuriſdictionem ſuper principali; deferat tñ ſuper ipſo incidēti, vt pronūciet ſuper articulo appellationis, & cōdemner in expenſis: ſicut in ſimili iudex impetratus per ſurreptionē pronunciat ſuper validitate reſcripti, & cōdemnat impetrātem in expenſis, & eſt bonus tex. in cle. j.
7 de reſcrip. † Quis aũt habebit exequi iſtam ſnīam cōdemnatio nis expenſarum? dicit Spec. quod iudex a quo, cum ad eum fiat remiſſio, vt no. in tit. de ſen. excom. §. ſecũdo, verſic. quid ergo. Et ſi iudex appellat. omiſit hāc ꝺdemnationem expenſarum, iudex a quo reſeruabit eā in fine litis; & iſtum ſuccumbētem cōdemnabit in omnibus expēſis, vt no. Spe. in titu. de expē. §. nūc
5 videndum. verſic. ſed quid ſi iudex. † No. quod iuſtificata appellatione ab interlocutoria, iudex ad quem, ſuccedit loco iudicis a quo: & procedit in cauſa principali, ſicut fuiſſet proceſſurus iudex a quo, & iuſtificatur appellatio, ſi probatur veritas exceptionis probabilis coram iudice a quo, propoſita, vt in c.
9 interpoſita, ī. eo. vbi plene dicetur de hoc. † Vltim. no. in verſi. Saluis qđ in maioribus cauſis nō ꝺpellitur quis litigare corā iudice inferiori: qa illę ex natura ipſarum, ſunt deferēdæ, ad ſedē apoſtolicam. Et quæ dicātur maiores cauſæ, vide quod legitur & not. in cap. maiores, ī. de bapt. & hoc notabile colligitur ſm intellectum, referēdo verſi. Saluis, ad id, quo d fuerat dictum in principio, vt coram iudice inferiori proſequatur quis cauſam, vſq; ad ñ. Sed ñm intellectum, ſm quem ille verſicu. Saluis, refertur ad id, quod ſupra fuit dictum, vt abſq; cauſa rationabili expreſſa nō compellatur, &c. No. quod in cauſis maioribus, valet appellatio ad Papam; licet nō exprimatur cauſa: nam ipſa maio
10 ritas cauſæ eſt cauſa ſufficiēs ad ipſam deferendam ad ſuperiorem, & vterq; intellectus eſt bonus in ſe, ſed primus melior. † In glo. 2. in fi. Idem not. glo. in dicta l. ſi pater, & in c. ex tuarum, de purg. cano. in cap. illud, de præſcrip. vt ſcilicet interruptio præſcriptionis nō inducatur per cōteſtationem litis coram nō ſuo iudice habitam, & cum hac opi. tranſit Io. And. ſed Dom. Ant. diſtinguit, quod aũt eſt talis præſcriptio, quæ interrumpitur per lit. cōteſta. & nō per actum citeriorem; & tũc procedit ꝺcluſio gloſſ. Aut eſt talis præſcriptio, quæ interrumpitur per aduentum malæ fidei: & tuc aut ex tali actu cōſtituitur in mala fide: & interrumpitur præſcriptio: aliàs ſecus: ga hic cōſidera-
11 tur potius factum, quam iuris effectus. † Aduerte hic opi. Do. Anton. poſſe procedere, vbi vere ſuperueniſſet mala fides; ſed per actum cōteſtantis, præſumitur mala fides: quæ quidem præſumptio ſurgit ex actu iudiciali, ſed cum hic nō tenuerit huiuſmodi actus, ceſſat iuris præſumptio, qa ceſſante cauſa, ceſſat effectus, ut in c. proxi. nō enim debet plus operari actus geſtus corā iudice nō ſuo, cuius iuriſdictio prorogari nō pōt quam actus extraiudicialis, iuxta plene no. in c. at ſi clerici, de iudi. Sed denūciatio extraiudicialis nō cōſtituit quem in mala fide, vt in l. ſundum, C. de rei ven. per Archidiacon. 16. q. 3. c. dilecto. §. poteſt, & no. in c. ſi diligenti, de præſcrip. ergo nec per iſtum actū
b in iudicio nullo geſtum. Et ad materiam præſcrip. ¦interrumpē dæ per cōteſtationem, vel citationē, dic, ut plenius [b] not. in ca. illud. de præſcrip. & per Bartol. in l. naturaliter, ff. de vſucap. vel dic ſaluando opin. Do. Anto. quod aut tale quid expreſſit coram iudice incompetēti, quod informare debuit ꝺſciam aduerſarij; & tũc inducit interruptio nō artificio iuris, vel uirtute ꝺtestationis, cū ſit nulla: ſed p ſuperueniēriā malæ fidei, q̄ ꝺſiſtit in facto. arg. l. qđ te, in fi. ff. ſi cer. pe. & in c. inquiſitionis, de ſen. exc. Nā, & informatio extraiudicialis ſufficit ad malā fidē inprimēdā, ad hoc qđ no. Bartol. in extrauag. ad repri. in ver. ad nunciationem, in fi. & in l. accuſaturus, ff. de adul. & per dicta ſua ibi li-
mita gl. iſtam in alijs; ſecus autem, ſi tantum ſieret petitio extra iudicialiter, vel coram iudice, ita & taliter, qđ veriſimiliter non habuiſſet cauſare malā fidē, quo caſu procedit illa opin. & hoc credo voluiſſe D. Ant. in eo, quod dixit interrumpi præſcripcio
c nem, ſi ex illo actu ꝺſtituereturin mala fide; [c] aliàs ſecus, debet enim diſtingui, vt prædixi, & vide ad materiā. quod dixi in c. lud, de preſcr. † Et intelligo, qñ litis cōteſtatio fuit facta coram
12 iudice nō ſuo, ignoranter, vel qñ erat talis iudex, cuius iuriſdictio poterat prorogari per ꝺſenſum partium; aliàs cōteſtando inter vñr partes prorogare iuriſdictionē, & valet cōteſtatio, quia ſm veram opinionē ad prorogandum iuriſdictionem, nō requirit expreſſus ꝺſenſus partium; ſed ſufficit tacitus, vt no. per Inn. in c. ad petitionem, ī. de accu. & per Bar. in l. j. & ij. ff. de iud. & duã
13 plene in c. ſignificaſti, ī. de fo. comp. vbi vide. † In glo. in ver. Ante ſnīam, ibi: De appellatio. poſt ſnīam nihil ſtatuit &c. ponderа hoc dictum gl. concludit. n. hanc cōſtitutionem, nihil de nouo inducere reſpectu appellationis interponendæ a diffinitiua, hoc facit ꝺ opinionem ſuam in vltim. q. huius gl. in qua tractat, vtrum hodie remotio appellationis in iure, vel in reſcripto poſita, aliquid operetur. Gl. reprobando opi. Io. And. concludit, quod nō, quia per iſtam conſtitutionē ſemper poteſt appellari, vbi quis grauatur, ſed ſi nō grauatur, non poteſt appellari, hanc opi. glo. renuerunt antiqui; adeo, vt curia (vt audio) ſequatur hanc opi. gloſſ. vt no. Hoſtien. in ſumm. eod. §. quid ſit eius officium. Sed ipſe Hoſt. Io. And. & cōiter omnes Moderniores ſequentes, tenent ꝺ iam ſnīam, quę profecto vī mihi veriſimia, vt per iſtam cōſtitutionem nihil innouetur virtute illius clauſulę, appellatione remota. Primo per rationem huius glo. dum dicit, q̄ nihil diſpoſuit hæc conſtitutio de appellatio. interponenda a diffinitiua, & tunc clariſſimum eſt, quod ſm iura antiqua hæc clauſula, appellatione remota, operabitur aliq̄ reſpectu appellationis a diffinitiua, vt probatur in c. paſto. §. præterea, de oſſi. dele. Item ſecundo cōfundit opi. gl. per aliam rationē, quā ipſamet allegat in medio ſui, dū dicit, q̄ lex noua nō eſt referenda ad eas ſpēs, in qb. ſpecialiter prouiſum eſt ꝑ iura antiqua, vt in l. ſanctio legū, ff. de pœ. Sed in caſu. c. paſt. ī. eo. prouiſum eſt ſpecialiter circa virtutē illius clauſulæ; ergo hæc ꝺſtitutio noua, loquēs gñaliter, nō facies mētionē de illa clauſula, nō debet referri ad eas cauſas; in qb. ſpecifice remota eſt appło, ſ̄ſertum vt euitet iurium correctio. ob quam cauſam, iura relaxāda non ſunt; imo reſtringenda, neq; debent verba iuris capere illū largum intellectū, quem aliàs poſſent habere, ſi induceretur iuris correctio. Pro hoc bo. tex. in c. cum dilectus, de conſuetu. & in
c. j. & 2. de fil. presby. lib. 6. & quod no. in l. nō eſt nouum, & l. & poſteriores. ff. de legi. Nam promptum eſt iura iurib. ꝺcordare, vt in c. cum expediat, de elec. lib. 6. Itē, & tertio, vbi vna conſtitutio loquitur in ſpecie, alia in genere: ſpeciei per generis nō derogatur: ſed potius eꝫ, ſiue ſpecis ſequatur, ſiue ꝑcedat, vt leg. & no. in reg. generi, de reg. iu. lib. 6. Sed iſta conſtitutio loquitur in genere, nō faciendo mentionem, qñ ſpecifice eſt remota appellatio: & c. paſto. loquitur ſolum in ea ſpecie, qñ eſt remota appellatio; ergo hoc c. non debet derogare illi, ſed potius ei, maxime quia abſq; derogatione iurium antiquorum, hoc cap. operatur maximum effectum, quoad vtrunq; ius; vt nunquam admittatur appellatio ante ſnīam, niſi expreſſa cauſa rationalis; vbi aliàs poterat appellare abſq; expreſſione cauſæ; iuxta no. in c. paſtoralis, prælleg. & 2. q. 6. c. ad Romanam. Item tenendo opinio glo. multa iura de appellationis remotione loquentia corrigerentur, vt in c. ſecundo requiris, ſup. eo. & c. j. ſ. decre ſcrip. d. §. præterea, & in c. inquiſitioni, ī. eo. cum multis ſimilib. Et multum vrget pro iſta parte illud c. inquiſitioni; cū emanauerit poſt hanc conſtitutionē, vnde fruſtra emanaſſet, ſi virtus hu
jus clauſulæ proſus fuiſſet ſublata, per iſtud c. Itē nō fuiſſet poſtū illud c. in hac cōpilatione; quia reſecatis ſuperfluis &c. vt dī in proœ. Cōclude ergo, q̄ ſicut olim illa clauſula operabatur, ita & hodie, nō obſtante in aliquo iſta ꝺſtitutione, multum ſancit pro hac parte theorica Bar. in extrauagan, ad reprimendū circa ꝺcordantiam iuris ſpecialis cum generali; cum ſp vtrum ius ſuppleaꝫ aliud argu. eorū quæ not. in auth. offeratur, C. de lit. conteſt. & l. ſciendum, ff. qui ſatisd. cog. Concludit. n. q. autē offeratur, generaliter loquēs ſuper ſatisdatione præſtāda limitat
14 tur per dictā l. ſciendū, licet gl. ibi dubitet. † Quos autē effectus operetur iſta remotio appellationis, aliq̄d tetigi in c. paſt. præalleg. vbi remiſi ad plenius notāda hic: vbi Doc. multos effectus enumerant. Et quia materia eſt quotidiana, proſequar omnes effectus.

ADDITIONES.

a ¶ Quod iudex. Vide late per D. And. Sicu. in conſ. 50. incip. illud afferam in medium, col. 4. in 1. vol. Seb. Sap.

b ¶ Vt plenius. Et hic per Do. Philip. de Peru. 5. col. facientem in hac materia quatuor concluſiones.

c ¶ In mala fide. Vide Abb. in conſi. 19. ver. ad huius caſus, cir. fi. in 2. volum. vbi idem firmat.

2 effectus. [a] Primus eſt, vt nō admittatur appellatio, niſi in caſibus a iure approbatis, quod declara, vt dixi in dicto c. paſtoralis. Secundus effectus colligitur ex c. ſuper qōnum. §. ſi vero. de offic. deleg. Tertius effectus eſt, vt ſecundæ literæ non reuocent prio
c res etiam facientes mentionē de illis; niſi faciāt mentionem de eſa appłone remota, in prioribus poſita. Ad hoc qđ legi. & no. in c. ex ꝙqōne, ī. de reſtit. ſpolia. No. hunc effectum. nā ex hoc poſſumus arguere gñaliter, quod nunq̄ ſecundæ literæ reuocāt ptiores; niſi faciant ſpecificā mētionē, nō ſolum de līs priorib. 22 ſed de qualibet notabili eſa appoſita in prioribus, ar. in c. 2. de do. & contu. in c. poſtulaſti. de reſcr. & in d. c. ex conqueſtione. Quartus effectus, & notabilis eſt, vt iudex a quo, non obſtante appellatione, poſſit ſuam ſnīam mandare executioni; niſi prius appellatio ex certa ſcientia recipiatur a principe, vt in d. §. ſi vero: aliàs ceſſante eſa non poteſt iudex ſuam ſnīam diffinitiuam executioni mandare poſt appellationem, vt in d. c. non ſolum, eo. ti. lib. 6. Quintus effectus, q̄ ubi iudex nō deferēs appellationi probabili, venit puniendus. 2. q. 6. c. decreto. dixi plene in c. de priore, ī. eo. Virtute huius clæ, iudex nō deferens, minime 25 punietur; quia non peccat, qui authoritate legis, ſeu principis peccat. l. Graechus, C. de adulter. & 23. q. 4. c. qui peccat. † Sext⁹ effectus colligitur ex c. j. de reſcrip. Septimus hī in c. 2. de mutuo. Octauus colligitur ex c. ſuper qōnum. §. porro, de offic. dele. Illum tñ effectū non operatur proprie clauſula, appłone
26 remota, & dic plene vt ibi no. † Nonus effectus eſt, q̄ vbi aliàs appellatio operatur ſuſpenſionē iuriſdōnis iudicis a quo, virtute huius clauſulæ, perdit appellatio iſtum effectum, vt in d. §. ꝑterea. dicit tñ hic D. Ant. q̄ ſi appellans a diffinitiua, dicit ſe appellare; quia vult ꝓbare non ꝓbatum, q̄ admittatur iſta appellatio, clauſula nō obſtante; quia iſte caſus eſt a iure approbatus, vt in c. cum Ioannes, de fide inſtru. & C. de temp. appel. l. per hanc. & ſic poteſt reduci ad terminos c. paſtoralis, ī. eo. Dubito, an hoc dictū ſit verū. nā ſm hoc poſſet inferri, q̄ ex qualibet ꝓbabili cauſa poſſet appellari ante ſnīam, qa iſtud c. admittit quamlibet appłonē ex ꝓbabili cā ante ſnīam, quod tñ non eſt verum, vt prædixi, quia loquitur, qñ in cauſa non eſt remota appellatio. Idē dicerem ad l. per hanc, & ad c. cū Ioannes. Nam parum operaretur hæc cla reſpectu diffinitiuę, quia quiſq; appel-
27 lans diceret, ſe velle probare non probatum, quod vī eſſe contra mētem d. §. præterea, qui loquitur indiſtincte. † Decimus effectus notabilis poteſt colligi ex his, quæ dixi poſt Hoſt. in d. c. paſtoralis, q̄ vbi aliàs attentata poſt appellationem a diffinitiua reuocantur ante oīa per viam attētati, i. nullitatis; ea quæ attentabuntur pēdente iſta cla, nō reuocabuntur per viam attētati; quia tenuerūt mero iure, ex quo iuriſdictio nō erat ſuſpēſa per appellationē, ſed reuocabūtur per viam querelę ex officio iudi-
28 cis, de quo plenius dixi in d. c. paſtoralis. Ex his habes plene materiam huius clæ. † In gl. in ver. Si dicat, ibi. Et ſic correcta ſunt illa iura. vult ergo gl. q̄ iura loquentia de miſſione nuncij, ſint hodie correcta: & in hoc multū inſtant Doctor. maxime Inn. Concludę, q̄ olim miſſio nūcij poterat hīe tres effectus. Prim⁹ eſt in ſuſpendendo iuriſdōnem iudicis, vt non inchoaret proceſſum ꝺ eū, qui nūciū miſit ad principē, donec rediret nūcius informaturus iudicē de volūtate principis; & in hoc iſta iura an tiqua ſunt correcta per iſtū tex. & in hoc caſu, ꝑcedit opin. glo. Secundus effectus, quia miſſio nuncij, operabatur qñq; appella tionem, vt in c. dilectus, ſ. eod. tit. & hodie ille effectus non eſt correctus; non enim intēdit hoc c. tollere appellationē legiti-
29 mam. Qñ autē miſſio nūcij hēt vim appellationis, inſtat hic Ingitur ex c. vnico, ī. de cler. peregr. nam accedēs ad Papā ex pro no. clare tetigi in d. c. dilecti, & dic vt ibi. † Tertius effectus colli babili cā, eſt ſub eius ꝓtectione, vt interim cā nō moueatur in partibus ꝺ eum; & hoc procedit ſm Inn. hic, & bene, qñ quis arripit iter in propria perſona; ſecus autem, ſi mittit nuncium. tunc enim licet nuncius ſit ſub protectione apoſtolica; non tñ eum tranſmittēs. Sed multū dubito de hoc generali dicto Inn. vtrum accedēs ad Papam, ſit interim ſub ꝓtectione ſua, vt ſilere debeat omnis proceſſus inchoatus ꝺ eum in partibus. rōnem dubitandi mihi præſtat tex. no. in l. ignorare. C. de reſt. min. vbi patet, q̄ etiam ꝺ abſentem cā reipubl. proceditur ſaltē ad miſ-
30 ſionē in poſſeſſionem, ſi nō eſt qui defendat cūdē; ergo fortius poteſt procedi ꝺ iſtum, qui ex priuata cā iuit ad principem non dimittendo ꝓcuratorem in partib. vñ ſatis crederem, q̄ iſte ꝓnis itineris ad principem; ſed alius proceſſus præiudicialis dēt ceſſus partū ꝓiudicaturus, nō debebat ſilere rōne hui⁹ arreptioſilere: & fortius, ſi de facto ſpoliaret, vt obtineat reſtitutionē ꝺ dictione illius c. vnici. & poterit eē maxia differētia, vtrū intētet ꝺdictionē illius c. ad interdictū, vñ vi, ſicut ī ſimili dixi ī c. bonę,
31 guēdū eſt, vt ſ. † In eadē gl. ibi: Sed iuriſdō ordinaria iā cepta &c. no. bñ gl. iſtā, qa eſt valde notabilis. Ex qua hēs, q̄ reſcriptū [b] de legatorū nō faciēs mētionē de cā prius cepta corā ordinario, ſtriā p ſolā citationē, eſt ſurreptitiū: & pro hoc adduco bo. tex.
in ſimili in c. inter monaſteriū, ſ. ti. px. vbi patet, q̄ ſecūdæ liæ nō ſolū debēt facere mētionē de priorib. ſed ēt de proceſſu geſto corā prioribus iudicib. Idē, & fortius dicēdū eſt, q̄ facere debēt mentionē de proceſſu inchoato corā ordinario, ar. in l. vbi cęptū, ff. de iud. nō. n. eſt veriſimile, q̄ prīceps velit in dubio illi legi ꝑiudicare. † Et in fi. hæc gl. ꝓcludit in effectu hoc c. hīe 21 locū, tā in ordinario, q̄ in delegato; vel q̄ delegata iuriſdō poſſit ꝓueniri p ordinariū ante ꝑſentationē literarū. Itē ꝑ aliud reſcriptū delegatoriū ſecūdo loco impetratū. † Vñ ꝓcludit gl. q̄ iura antiqua diſponētia, vt in reſcrip. ad lites ſtef datæ, ſint hodie correcta ꝑ iſtū tex. & q̄ liæ primo ꝑſentatæ ꝓualere dēnt, ſed gl. ī. in verbo, Aſſignatę, hoc magis reſtrīgit, vt nō ſufficiāt primo ꝑſētatæ; ſed ille prælualebūt, ſi ſint primæ, vel ſecūdæ, q̄ quas primo deuētū eſt ad citationē, & ad tex. q̄ fundat ſe ſup aſſignatione. Gl. ſupplet, maxime, & mouet ad hoc dicēdū p id, q̄ iura diſponūt in pluribus ordinarijs. ita q̄ iter eos ſit locus ꝓuētioni p citationē dūtaxat, ī. de fo. com. c. pe. Et quāuis opin. fuerit communis tpe ſuo; & multū inualuerit, vt audio, in Romana curia; tñ inſpecta veritate hæc opi. eſt euidēter falſa. nā p ſuppletionē nō debemus inducere iuriū correctionē; ſed potius cuitare, vt in gl. c. cupiētes. §. q̄ ſi p viginti, de ele. li. 6. nec ēt p ſimilitudinē rōnis, vt no. Bar. in auth. quas actiones, C. de ſacroſan. ec. cū ergo iura ſpecifice diſponāt in iudicibus delegatis, vt ſtemus darę lr̄arum, nō debemus per idēritatē rōnis, ſeu p ſimilitudinem ordinatorum illa iura corrigere. Itē vide rōnē apertiſſimā in oppoſitū. nā in ordinarijs iō expectat ꝓuētio p citationē; qa ſunt pares in iuriſdōne. merito locus dēt eſſe præuētioni, vt in c. pe. de reſcr. lib. 6. ſed in pluribus delegatis diuerſo tpe impetratis, nō eſt eadem ratio; qñ literæ ſunt ſurreptitię; quia ſi Papa ſciuiſſet de prioribus, non ꝺceſſiſſet ſecūdas, vt in c. cæterū, de reſcr. iō cū iura vtriuſq; partis nō ſint paria, dēt eſſe locus ꝓuētioni. Vide ſimile in reſcriptis impetratis ad bñficia, vt in c. tibi qui. de reſcr. li. 6. & faciunt aliæ rōnes, quas ī. allegabo. Extra gl. repe riunt tres opi. nā Hoſt. & Vin. intellexerunt hūc tex. in ordinario, & nō in delegato, vt ꝓuētus coram ordinario nō poſſit excipere de lr̄is prius impetratis: ſecus ãt in ꝓuentu corā ſecūdo delegato, p iura antiqua; aliàs ſi diceremus oppoſitū, ſequeref abſurdū, q̄ primus impetrans, qui forte in nulla culpa deprehēditur, priuaretur iure ſuo, fruſtraretur laboribus, & expenſis ſine cā. ꝺ c. ſatis puerſum. 56. di. & reg. ſine culpa. de reg. iu. li. 6. licet aliud dicat in ordinario, fauore ordinariæ iriſdōnis, pro hoc adducūr ſi. lr̄æ ī ver. Saluis. Nulla. n. cā eſt ita grauis, q̄ non poſſet tractari corā delegato Papæ; ergo ille verſ. nō ꝓcedit ni ſi ī ordinariis. Secūda opi. eorū eſt, vt intelligat lr̄a etiā in delegato. ſed dēt reduci ad terminos iuris antiqui, ſ. qñ prius impetrans dolo vel negligētia vti poſtpoſuit lr̄is ſuis intra annū; tūc enim nō ꝑt excipere ꝺ ſm impetrātē, vt in c. plerūque, & in c. ſi aūt, de reſcr. ſed certe hoc caſu quoad hoc nihil noui inducit iſte tex. Tertiū intellectū poſuit Gof. multū pōderādo verba literę; dicit enim hāc literā procedere, qñ habens priores literas, excipit coram delegato, vel ordinario de ſecundis literis; quas tamē adhuc nō preſentauit iudici delegato; ſecus aūt, ſi prius ꝑ ſentaret, & poſtmodum iret ad excipiendum. tūc enim audiret
c ſua exce. & pro hoc intellectu bene facit iſte tex. ſin verſi. Prius-

quam

ADDITIONES.

a Not. plures effectus clauſulæ, appelremo. & alium effectū huius clauſulæ vide per D. Anton. in c. j. col. j. de his quæ fiā ma. par. cap. vbi dicit, q̄ quando in reſcripto eſt appoſita clauſula, appel. remo. appellatio nō iuſtificatur per oblationem, iuxta. c. interpoſita, inf. eod. alium effectum vide per Bal. in l. 2. poſt prin. C. de appe. quia ſi dicta clauſula apponitur in iudicio poſſeſſorio, tunc operatur, vt nullatenus appelletur, etiam vbi aliàs appellaretur in aliquo caſu ſpeciali. ampliat enim naturam poſſeſſorij, & remouet obſtaculū, vt ſic aliquid operetur. alium effectum operatur ſecundum eundem Bal. in tit. de conſue. recti feu. in §. quibuſdam, quod ille qui impetrauit cum dicta clauſula, non poteſt inuito aduerſario renunciare dictæ clauſulæ, & velle quod poſſit appellari. idem adde de hac clauſ. ap. re. verbum no. Bal. in l. j. ff. de off. præfe. præto. & Bar. in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur. vlt. q. in 6. q. prin. & Ale. de Imo. in add. ad Bar. in l. 1. in §. interdictum, ff. quib. ap. non licet, & D. Phi. de Perug. in c. paſtoralis, ſup. eo. vbi ponit. 17. effectus, quos operatur iſta clau. ap. re. de iu. canonico, & poſtea quid de iure ciuili. & vide Ang. in l. ſi. C. de ſen. & inter. om. iud. in fine.

¶ Effectus. Effectus clauſulæ, appellatione remota, etiam ponit D. Vitalis de Gambanis in tract. clauſularum, col. 15. ver. clauſula, appellatione remota. Seb. Sapia.

b ¶ Reſcriptum. Vide Paul. de Ca. in l. ſi. C. vt lit. pend. & Iaſ. in l. 1. e. tit. & Fel. in c. ſuper literis, ver. ſexta reg. de pendentia litis. ſupra de reſcript. Seb. Sap.

c ¶ Priuſquam. Et hunc intellectum ad iſtum tex. credit veriſſimum D. Bar. de Bellen. hic in addi. Do. Ant. mouetur ex iſtis verbis in tex. poſitis, priuſquam &c. quæ videntur velle quod poſtquam fuerint præſentatæ, poterit opponi contra ſecundas; licet ſecundæ iam prius fuiſſent præſentatæ. Item ad hoc, quod not. D. Ant. in c. fane, el 1. de off. deleg. vbi dicit, quod iſta decret. ēt habet locum in literis paribus in data; & hunc intellectum ponit hic ēt Do. Ant. ver. ſi aūt oppoſuerit, &c. quem dicit fuiſſe Goffre. in hoc c. & not. verba ipſius D. Ant. contra cano. qui quotidie allegantes iſtum tex. dicunt, quod in reſcript. ad litem, attendatur indiſtincte tempus præſentationis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quã fuerint delegato assignatæ. dicit tñ se esse solũ in hac opi. Sed D. Ant. hanc opi. multũ amplectitur; licet nihil inducat de nouo. Io. An. simpr recitat. Sed rñdendo ad opi. Host. in quantũ inducebat ver. Saluis, vr impugnare opi. Hos. dicit. n. q̃ ponderatio sua, procederet si diceret hoc c. loqui tñ in delegato; quasi velit dicere, q̃ cum loquat in ordinario, & in delegato, pt ꝓcedere illa ꝓtestatio in ver. Saluis, respectu ordinarij, & in recitãdo opi. Gos. vltimo loco vr transire cum opi. sua, & sm hũc ĩtellectũ Gos. posset ꝓcedere c. ad petitionẽ, de acc. q̃ lr̃e fuerãt ibi prius ꝓsentate, q̃ ordinarius inchoasset processum ꝙ impetrantẽ. Vel dic, q̃ loquitur in cã criminali, quæ principaliter ꝓmittit in fauorem publicum. vñ taciturnitas partis, non pt præiudicare commissioni prius factæ per principẽ, in fauorẽ publicum, arg. in c. studuisti. §. de off. deleg. Itẽ eo ipso, q̃ princeps ex certa scia ꝓmittit cãm certis iudicib. vr eam eripere a manibus ordinarij, ar. c. vt nostrum, ꝛ. e. & eorum quæ no. Inn. in c. cum M. Ferrarien. de consti. Hæc opin. Gos. multũ placet mihi in ordinario, vt etiã per ordinarium non possit præueniri impetrans, si ante exceptionem, suas lras præsentat iudici delegato,
23 & reddit se paratũ rñdere ꝙram eo. Moueor, † quia rescripta principis sunt ꝓpetua, & nunq̃ tolluntur durãte actione; nisi per aliud rescriptũ, vt est tex. in l. falso, C. de diuer. re. ergo illud c. in quantũ tollit rescriptũ impetratum secundo, dẽt intelligi strictẽ, videlicet qñ nõ vult rñdere corã ordinario; nec suas lras ꝓsentare, & per istũ tex. limita illã l. Fullo: sed respectu iudicis delegati, crederem, q̃ iura antiqua non sint immutata. Moueor
24 multis rõnib. † Primo, qa tex. in prin. logr de ꝓuento corã iudice idoneo: sed iudex impetratus ꝑ secũdas lras surreptitias, non põt dici idoneus: nã ille est idoneus, q̃ nulla exceptione repelli pt, vt est tex. iuncta gl. j. c. j. de testi. facit quod no. in c. j. de ꝓban. & affi. adduco tex. no. ĩ simili l. si dari stipuler, ff. de ver. ob. vbi dr̃
25 q̃ id qd exceptione repelli põt, hr̃ quasi pro nullo. † Secundo moueor, quia ꝓstitutio gñalis non dẽt referri ad illa negocia, q̃ bus specialiter ꝓ aliis leges ꝓuisum est, vt in l. sanctio legum, ff. de pc̃. sed multa iura specifice ꝓuidẽt sup validitate primi rescripti ꝙ sm, vt in d. c. cęterũ, cum multis similibus; ergo etiam ꝓstitutio gñaliter loquens, non dẽt extendi ad sm delegatũ, impetratum per surreptionem; maxime cum correctione tanto-
26 rum iurium. † Pro hoc facit optimũ dictum Ber. ſ. in extrauag. ad reprimendũ. in ver. legib. vbi plus dicit, q̃ si in secũda lege generaliter opponitur cta, Non obstante quacunq; lege; nihilominus non corrigit legem specialẽ; sed dẽt litari sm illam, & ꝓ uidebit lex noua in ꝓcieb. nõ prouisis; nisi diceret in l. generali, nõ obstante quacunque lege, quæ in totũ, vel in partem huic legi possit esse ꝙria, quod singulariter notabis ꝓ statuta, & proprie ĩ statuto loquit ibi Bart. & adducit d. l. fciẽdum, cum auth. offeratur. Cum ergo illud c. non faciat specifice mentionẽ de delegato ꝑ lras surreptitias; sed loquat generaliter, intelligitur de oĩ iudice, tam ordinario, q̃ delegato: ita tñ, q̃ tollantur iura specifice disponentia de scdo delegato obtento per surreptionem. Tertio facit id quod dixi in ꝓcedenti articulo, vt iura restringantur, ne inducatur iurũ correctio. Ltima cã restringendi legem, & statuta est, quando quis puniretur, seu priuaretur iure suo sine legitima causa; & alius caperet lucrum sine iusta causa, vt probatur in l. vt gradatim. ff. de mune. & hono. & in l. 2. C. de noxa. & est theorica Bart. in l. omnes populi, ff. de iust. & iur. Sed in casu nostro, si litera intelligeretur de secundo delegato impetrato per literas surreptitias, priuaretur primus impetrans sine causa legitima; & secundus impetrans ex improbitate sua, & ꝑ surreptionem consequeretur commodum, qđ non est dicendum. Vltimo adduco istum ver. Saluis; secundum quod adduxit Hostien. Nec ob. responsio Ioan. And. quia secundum illam ista exceptio posita in versic. Saluis, non proprie fieret a præcedentibus, ergo per improprietationem, non debemus inducere correctionem iurium, vt dixi. Conclude ergo tex. ꝓcedere in omni iudice ordinario, & delegato; dummodo sit alias idoneus, vt non corrigantur iura antiqua, in quantũ fieri potest. In gl. in ver. Ex rationabili cã, ibi: sentẽtiabit iudex sm qd sibi vr, &c. gl. non declarat in quo iudice hoc ꝓcedat. Aduerte latius q̃ in cã appellationis, ꝓcurrũt quatuor personæ. s. appellans, appellatus, iudex a quo, iudex ad quem; & quisque illorũ secundum quod tangit eum, habet iudicare, & discernere, an causa appellationis sit probabilis. Appellãs enim habet hoc intra se discutere, ne temere appellet. Appellatus discutiet, an appõnem debeat recipere, vt in c. interposita. ꝛ. eo. &
27 c. sæpe. ꝛ. eo. † Iudex a quo, ad effectum deferẽdi. nam si non defert ltiæ appellationi, venit puniendus, vt in c. de pciore, ꝛ. eo. & in l. qñ iudices. C. eod. si defert appellationi friuolæ, etiam puniri dẽt. 2. q. 6. c. ei qui. §. si quis. vide gl. in c. cum appellationibus, eod. ti. li. 6. quæ dicit talem iudicem committere reatũ, & hoc tene, quicquid senserit D. An. Iudex, ad quem habet finaliter iudicialiter discernere & sentẽtiare an appellatio sit legitima, & si minus bene pronunciauit, poterit ab eo secundo appellari, vt

28 in c. fñia. ꝛ. eo. & vide Spe. eod. tit. §. nunc dicamus, ver. j. † In eo
a gl. ibi: Habita tamen collatione sapientum. Not. gl.ª q̃ iudex in dubio potest conferre cum peritis iuris. Sed nũquid teneatur vide Specu. in locis præal, qui dicit, q̃ si iudex non vult deferre appellationi, potest appellans sibi supplicare, vt habeat ꝓsilium cum peritis; & si denegauerit, potest legitime appellare; qa vr eum in hoc grauare, & hãc opi. sequitur D. Ant. hic. Sed aduerte, quia Spec. ibi refert opin. Vin. ꝙriã, vt iudex possit sequi simpliciter iudicium suum; & illa opi. plus mihi placet; quia nõ reperio iure cautum, vt iudex ad hoc astringatur; imo potius iura innuunt ꝙrium, vt in l. qualem. ff. de arbi. & in c. ad nostram, de consuet. facit qđ no. Inn. in c. cum speciali, ꝛ. e. vbi notanter dicit quemlibet iudicem posse leges interpretari ad causam q̃ eũ decidendam, ad idem l. vnica. C. de profe. qui in vrbe Consti-
29 tuto. li. 12. † Et adde singulare dictũ Io. An. semper menti tenendum in c. j. de constitu. §. in fin. vbi dicit iudicem b posse iudicare ꝙ opin. Docto. dummõ illa cõis opi. sit notorie falsa, vel possit ꝙinci plurib. rationib. qđ iudex boni ingenij poterit arbi-
30 trari. † In ea gl. ibi: In tali dubio deferas appellationi. No. glo. q̃ vbi dubitatur de legitimitate causæ appellandi, iudex ꝓp reuerentiã superioris, debet appellationi deferre; & idẽ no. Io. An. in c. si a iudice, eo. ti. li. 6. & vide Inn. in c. pastoralis. §. præterea,
31 de off. deleg. † In gl. fi. no. gl. nam relata ad text. vr velle, q̃ appellans ante fñia, ad quẽcunque superiorẽ ẽt citra Papã, tenet hodie appellare in scriptis, per. c. j. co. ti. li. 6. & sic sentit illud can̄ inducere in hoc specialitatẽ in Papa de quo dic, vt ibi notatur.
32 † In gl. in ver. si minus, ex culpa propria ꝓcessit. Not. bene hanc gl. quæ sentit, q̃ si iudex est suspectus parti ex propria culpa partis; nõ pt recusari vt suspectus; & hoc vr sentire Io. An. dum ait. le. l. itaq; fullo, ff. de fur. vbi dr̃, q̃ ex improbitate sua nemo dẽt actionem ꝓsequi. Sed D. An. hoc dictũ impugnat; quia non est curandũ, vñ ꝓcesserit suspicio dũmõ aliàs ltime sit parti suspecta; & hoc verius credo; nec credo q̃ gl. & Io. An. sẽserint ꝓ hũ, sed ꝓcedunt dicta eorũ habito respectu ad casum e. qñ solũ allegat suspicionẽ; quia irrationabiliter appellauit ab eo, & propter hoc facit qđ dixi in c. secundo requiris, ꝛ. eo. vbi post omnes Docto. dixi partẽ posse recusare iudicẽ, si hẽt eum suspectũ; qa est corrinalis iudicis; & sic suspicio orta ex facto partis, & exlicita causa. Ad idem in simili l. nec timorẽ. ff. quod metus causa vbi patet, q̃ excusatur quis ab his, quæ gessit per metum, licet culpa sua dederit causam metui, facit qđ no. in c. veniens, de
33 sponsa. Conclude ergo, q̃ ista sola causa, de qua in tex. non est sufficiens cã ad recusandum iudicem; qa iudex differetus non prouocatur ex appellatione; sed si posset ꝓbare iudicem fuisse comminatum appellanti; tunc satis poterit recusari, arg. in c. quen. & hoc no. † In gl. in verb. Expensis, in fi. dicit Io. An. post Doc. antiquos, q̃ calumniose appellans, vltra ꝓdemnationẽ expẽsarum ꝓdemnabitur in 50. libris auri, vt in l. ab executione C. quo. app. non re. & in criminali causa, perdita lite, notatur in fñia, vt in l. a proconsulibus, C. eo. & ita transeunt Mod. recitando. Aduerte bene ad practicã. nam ex hoc sentiunt Doc. q̃ de iure cano. habent locum ipsæ pœnæ legales, & facit, quia non reperitur contrarium dispositum de iure cano. sed contrarium tenui ĩ c. 2. ꝛ. eo. vbi Papa tantum redarguit illum temere appellantem. Item facit c. reprehensibilis, & istud c. vbi simpliciter Papa mandat appellantem temere condemnari in expensis, limitat tamen secundum ea; quæ dixi in c. cum parati, sup. eod. hanc opinio. videlicet, q̃ non procedant illæ pœnæ canonicæ, reperio tenuisse gl. iuris ciuilis, in l. j. ff. a quibus app. non licet. sentit Cyn. in l. eos, C. eod. tit. nouissime reperi Spec. hoc idem aperte sentire, in d. §. nunc dicamus, ver. 1. quod bene nota. Et vt de in simili bo. glo. in c. 1. & ibi per Inno. de reb. eccle. non alie. lib. 6. nam iura ciuilia vario modo disponunt sup alienatione rei ecclesiasticæ, vt ĩ l. iubemus, & auth. hoc ius porrectũ. C. de sacrosc. ecc. sed quia iura canonica ĩtroduxerũt certã formã, nõ
34 ita difficilẽ, sicut ius ciuile, vt ti. q. 2. c. sine exceptione, stam[a] iuri canonico, & nõ ciuili; nec supplet ius canonicũ ꝙ ciuile, ita in
c proposito. † In gl. c pe. j. ĩ fi. Sed quæritur, nũquid idem sit in delegato

---

ADDITIONES.

2 ¶ Not. gl. Et ad istam gl. vide etiam D. Ant. in c. 1. de consti. & Ang. in cõi, ita concludentem contra ipsum D. Ant.

b ¶ Iudicem. Vide Io. de Ana. in c. tuas, inf. de vsur. vbi dicit q̃ opi. vnius præfertur opinioni communi, quãdo fulcitur opinionib. rationabilibus, vide Deci. in consi. 23. ver. non obstat si dicatur, & Ias. in l. vt vim, ff. de iust. & iure, & Feli. in c. nullus, sup. de consti. Seb. Sapia.

c ¶ In gl. Adde, quod illud q̃ hic dicit gl. iudicem appellationis ab interlocutoria cognoscere de toto negocio principali, si pronunciat bene appellatum, est verum, nisi iudex ad quem male pronunciasset in casu valde dubio per Papam non decisо, quia tunc licet iudex ad quem, pronunciet bene appellatum, non tamen deuoluitur ad eum cognitio super negocio principali, hoc fuit sing. dictum Abb. antiqui, in c. dilecto, de testi. quem refert, & sequitur ibi D.

a legato[a] ad causam appellationis, vt finito articulo apponis ab interlocutoria, possit cognoscere de cã principali, specialiter si brnõ delegata. Gl. 2. q. 6. c. ei qui, ſ. fi. tenet q̃ sic. Et idem Host. & Ioan. hic, alleg. c. Raynutius, ꝛ. de testa. Vin. tenet ꝙrium, nisi aliud hẽat forma rescripti, Io. An. dicit aduertẽda verba rescripti. Fed. ꝙ. 71. sequit opin. Vin. D. An. sequitur primã, ar. c. prudẽtiã, in fi. de of. dele. & hęc opi. vr cõis, & verior. nã cã principalis venit accessorie ad cãm apponis. arg. hic; commisso ergo principali, vr commissum omne ꝓsecutiuũ: maxime ne partes habeãt ire
35 per diuersos iud. ces. & bñ facit tex. in d. c. prudentiã. † Extra gl. quero de questione notabili, nũquid indistincte iudex ad quem hẽat cognoscere prius de articulo apponis? Inn. & cõiter Doc. sequentes dñt, q̃ nõ: sed potest appellatus petere, vt omisso articulo apponis, cognoscatur de principali per iudicẽ ad quem, per c. j. eo. ti. lib. 6. Et quamquã illud c. videatur loqui in appellatione interposita ad Papam, idem tñ dñt Doc. eadem ratione in appellatione interposita ad quemcunque superiorem, dummodo possit adiri per viam querelæ, vt est legatus Papæ, vt in c. j. de of. dele. Sed in aliis superioribus, qui non pñt adiri per viam querelæ, vt in archiepo respectu subditorum cpi, non habet locũ illud dictum: ad hoc c. Romana, eo. ti. li. 6. nisi iudex a quo, detulerit appellationi; quia tunc hoc ꝓcedit in quolibet superiore, nã p dilationem fuit trãsfusa iurisdictio in superiorẽ, vt in d. c. cum appellationibus. Nec obst. tex. in d. c. j. in eo, quod dicit in ꝓsensu partium, &c. dẽt enim suppleri. i. de ꝓsensu appellantium, imo plus dicit Compo. in c. j. de ele. vt ẽt inuito appellatore possit appellatus hoc petere; quia in hoc versatur tñ favor
36 appellantis, vt prius cognoscat de articulo apponis. nec hẽt appellans, de quo ꝙqueratur; cum p appellationẽ expectat iudicii iudicis ad quẽ, ita q̃ põt sibi dici, Quod q̃ris, intus hẽs, vt no. in c. sup quæstionũ, §. porro, de off. deleg. Idẽ sentit gl. in d. c. j. vt habeat locum in quolibet superiore, qui põt adiri per viam querelæ. D. Car. tenet oppositum, vt solum habeat locum in Papa: qa licet legat[b] potuisset adiri in principio per viam querelæ; tñ, ex quo causa est cœpta corã iudice inferiori, non debet ab eo cau
b sa auelli; nisi prius appareat apponem esse illegitimã, ar. in l. vbi ceptum, habet locum parte resistente. nã si partes nolunt ꝓsequi corã illo iudice, non pñt p iudicem compelli; ex quo causa est priuata, ar. in cle. quãdiu, co. tit. in c. oblatæ. ꝛ. eo. & in l. 4. §. hoc autẽ iudiciũ. ff. de dam. infe. solũ enim dẽt iudex intẽdere, vt partes ꝙordentur. l. 1. ff. de no. ope. nuncia. non ergo põt excipere, q̃ cã fuit prius cœpta corã eo. † Et ex his no. q̃ per rõnẽ naturalẽ[b] possumus restringere verba legis. nã illud c. j. loquitur de consensu partiũ; & tñ restringit ad cõsensũ appellati tm; qa appellans nõ hẽt de quo ꝙqueratur; dummodo prius reuocet grauamẽ pp quod fuit appellatum. & hoc notabis, facit qđ no. idem Io. An. in d. c. j. & vide bon. gl. in simili, in Auth. vt sine pro hi. ma. debi. §. j. in ver. extimamus. quæ dicit ineptũ esse, nõ fallere regulam per rõnem naturalem, ad idem optime facit l. scire
37 oportet. §. sufficit, de exc. tu. vbi allegatur iusturia naturalis ad limitationẽ iuriũ ꝓcedẽtiũ. & etiã est tex. in c. 2. requiris, in fin. ꝛ. eod. † Gl fi. dicit, q̃ duę sunt causæ, quæ ad sedem apostolicam
38 sunt referendę, dic, vt not. in c. maiores, de bap. & dr̃ in ca. q̃ trãslationẽ, ꝛ. de off. le. vbi vide p Docto. & ibi plenissime dixi. † Vlterius extra gl. quæritur an sufficiat exprimere cãm in genere, vi delicet appello, qa me gratiastis? Sol. dic q̃ nõ, sed debet exprimere causas grauaminis, nominatim [c], & specialiter, vt satis pro
c bat hic ex mente lr̃æ; & clarius hodie ĩ clc. appellanti, eo. tit. An autem sufficiat exprimere vnã cãm, & generaliter alias cãs, quæ colliguntur ex actis, vide per Pau. in d. clc. appellanti, & per Do. de Ro. deci. 7. Quæ autẽ requirant in appellatione ante fñam, vide per Arch. 2. q. 6. c. non ita, vbi multa enumerat. Vide latius
39 per Io. An. post Host. ꝛ. eod. in c. dilecto. † Vltimo quæro, qd si
d appellãs[d] dicit simpr, appello, & nõ dicit ad quẽ. dicit Io. An. q̃ dẽt intelligi de ꝓximo. Et idẽ dicit, si dixit, appello ad maiorẽ, & remittit ad Spe. de ap. §. nunc tractemus, qd si quis, & se. Hæc ĩ dubio puto vera de iure ciuili, sm qđ appellari nõ potest, etiam ad Imperatorẽ omisso medio. l. Imperatores, ff. eod. sed de iure canonico sm quod potest appellari ad Papam, & ad legatum omisso medio, potest satis probabiliter dubitari, cum talis generalitas pariat obscuritatem, vide quod dixi in cap. 1. ꝛ. eo.

ADDITIONES.

ibi D. Ant. quod perpetuo tene menti, quia valde singu. limitat hãc materiã: Secundo limita etiam aliter, vt per D. Ant. in d. cap. dilecto. Tertio limita, vt sin. per D. Ant. in d. c. dilecto, vbi omnino vide D. Bart. de Bel. Quarto limita hoc verum quando appellatur a iudice ordinario, sed si contra iniam arbitri peteret restitui integ. tamen super principali negotio quod ventilatur coram arbitro, non poterit iudicare, si aliud deductum fuerit, ita eleganter determinat D. Ant. in c. cãm, de resti. in inte. Quinto limita hoc non procedere, quando appellatur ratione certæ exceptionis super incompetentia iurisdictionis, quia tunc licet iudex appellationis pronunciet bene appellatum, nõ deuoluitur tñ ad eum cognitio negotij principalis, quia sic appellans conse-

quereture damnum, quod est contra intentum suum, ad hoc est casus fin. & nouus in c. olim, in fi. maxime iuncta ibi gl. in fi. de excep. quod tene menti. & hæc aperte & clarissime firmat D. Ant. post Pet. & Abb. antiquum in d. c. olim. An autem iudex appellationis ab interlocutoria possit cognoscere de causa principali, ex prorogatione partium, antequam pronuntiet bene appellatum. Dic quod non, ita firmat dom. Anto. in c. penu. de off. deleg.

¶ Itẽ adde quod in beneficialib. quælibet appellatio siue a diffinitiua, siue ab interlocutoria deuoluit incontinenti negocium principale, quod non est in aliis causis. ita firmat Imo post gl. fin in c. j. de app. quod tamen intellige verum quando appellatur ad Papam. secundum formam c. cordi, de app. m. 6. & quod no. Do. in c. cupientes, §. j. de elec. in 6. & an dispositio ista, etiam habeat locum de iure ciuili, vide late per Barto. in l. eius qui. in 6. quæstio. ff. de appel. reci. vbi videtur concludere quod sic, item adde omnino glo. 2. q. 6. c. ei qui, §. fi.

a ¶ Delegato. Et vide Pau. de Lea. hic ad fi. & per Imol. in l. iudex postea quam, ff. de re iudica. cum concor. & Do. in c. cordi. §. post hoc, circa princi. de appel. lib. 6. & gl. in c. secundo requiris, §. j. sup. e. tit. Et de ista qõ. vide optime tex. in c. olim, in fi. de excep. vbi tex. videtur probare quod non, sed in contrarium videtur text. in c. ex parte, el 2. in fin. & in c. significantibus, in fi. sup. e. sed ista contrarietas solvitur ex distinctione D. Ant. hic.

b ¶ Rationem naturalem. Vide Ias. in l. quoties. in 7. limita. C. de rei vendi. vbi dicit, q̃ dictum naturale, ita debet moueꝛ iudicem, sicut lex: & vide Abb. in c. suggestum, & quæ ibi scripta sunt. sup. cõ. & Abb. in c. proponit, sup. eod. Seb. Sap.

c ¶ Nominatim. cum appellatur, ab interlocutoria debet specifice exprimi cã appellationis; licet cã causæ non sit exprimenda, vt hic per D. Anto. & per eũdẽ in c. ex parte, sup. e. & per Ange. in l. 1. ff. de libe. & posthu. Bald. in l. minorib. C. de his q. vt indi. qa vbicũq; est aliquid exprimẽdũ ex forma, nõ sufficit, q̃ exprimat ꝑ relationẽ, vt dicit D. Ant. in c. ab excõicato. de resc. p text. sing. in c. clericus. de iureiu. & idẽ ẽt D. Ant. in c. accedens. j. vt li. non contest.

¶ Nominatim. An sufficiat exprimere cãm grauaminis generaliter. & per relationem ad acta, late tradit Decius in c. consulatur, sup. eo. Seb. Sap.

d ¶ Appellans. Adde hic Arch. in c. anteriorum, ver. illo videlicet. 2. q. 6. vbi dicit quod si quis dicat simpliciter, appello, intelligitur appellasse ad proximum superiorem, non ad Papam, & ita dicit sentire Bart. Brix. in suis qõnibus, q. in c. item esto, q̃ aliquis, &c. & quod valeat appella. cum dicitur appello ad iudicem competentem, tenet Bal. in l. cum proponas, circa fin. C. de bo. auiu. poss. ad hoc quod no. ibi gl. super quo vide Arch. in c. si delegatus, ad fi. apparatus, de off. delega. in 6. & vide hic Do. An. quod appellatione superioris in dubio intelligitur de proximo, & de hoc per Pet. de Anch. in c. Romana, de appel. li. 6. & glo. fi. quam ibi no. & sequitur Bar. in d. l. cum proponas. de quo per Bar. in l. j. §. si quis in app. ff. eo. & an sit necesse exprimere personam iudicis ad quem appellatur, vel sufficiat exprimere nomen tribunalis, vide per Do. in c. neque illum. 17. dist.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, a quo est appellatum, si reuocauit grauamen, potest super causa principali procedere; nisi detulerit appellationi; quo casu non potest revocare. nu. 15.*
2 *Causa cessante, an, & quando cesset effectus.*
3 *Interlocutoria potest reuocari per illum, qui eã tulit, tã si est ordinarius, quam delegatus; etiam si ab ea fuerit appellatum, & nu. 4.*
5 *A grauamine verbali, quod in futurum posset præiudicare, potest appellari, vide inf. nu. 8.*
6 *Consilium siue propositum mutare in melius, sapientem decet.*
7 *Libere, ista dictio denotat, quod non exigatur alterius consensus.*
8 *Iudex an possit recusari suspectus ex aliquo verbo, qđ protulit minatorie. Inimicus præsumitur aliquis, si aliquando non salutat.*
9 *Interlocutoria an transeat in rem iudicatam, tam respectu partis, quam respectu iudicis. nu. 7.*
10 *Interlocutoria potest per iudicem, qui tulit, reuocari, regulariter, fallit in casibus, de quibus hic.*
11 *Interlocutoria habens vim diffinitiuæ, non potest amplius reuocari, vel si per eam finiatur officium iudicis, nu. 11. intellige vt ibi.*
13 *Interlocutoria non potest amplius reuocari, si fuerit ab ea bis appellatum; & semper fuerit confirmata.*
14 *Interlocutoria non reuocatur, si est lata ex consensu partium.*
15 *Interlocutoria non reuocatur, si iudex, qui tulit, deiulit appellationi.*
16 *Interlocutoria, an reuocetur, si ab ea fuerit appellatum, & iudici, qui tulit, fuit inhibitum.*
17 *Interlocutoria potest per iudicem reuocari vsque ad diffinitiuam ex officio suo; sed ad petitionem partis vsque ad decem dies.*
18 *In reuocatione interlocutoriæ, an debeat index, qui tulit, adhibere causæ cognitionem, vel partis consensum.*
19 *Iudex non potest accusari suspectus, si grauamen, quod intulit, postea reuocauit.*
Mentiri est peccatum mortale.

CAP. LX.

1 **Cum cessante.** † Si iudex, a quo est appellatum a grauamine, illud reuocat, potest in principali causa procedere. h. d. Diuiditur. nam principium, & finis, ponunt publicam constitutionis causam: medium ponit constitutionem, ibi Statuimus. Casus literal. Si iudex delegatus, vel ordinarius aliquid comminando, vel etiam interloquẽdo protulerit, quo executioni mãdato alter ligãtium

graua-

Universidad de Deusto
Biblioteca

grauaretur; si a tali commination̄e, vel interlocutione fuerit appellatū; & iudex sano ꝓsilio illud reuocauerit, libere in causa ꝓcedat, nō obstante appellatione a cōmination̄e, vel interlocutione; dummodo nō sit ex alia ītima causa suspectus; ne friuolis occasionib. negocia cōtinuo retardet, quia cessante cā, cessare debet
2 effectus. Ber. † No. j. illud, ad qđ quotidie allegaī, ꝙ grauamē est causa immediata appellationis, vt in c. vt debitus, s. eo. cessante ergo grauamine per reuocationē debet ipsius effectus, scz appellatio cessare; [a] & intellige principiū, qñ cessat [b] causa finalis; secus, si cessat causa impulsiua, vt in c. ex parte, de ꝙuersi. coniuga. vide bo. gl. in c. post translationē, s. de renun. Item intellige, qñ. scz causa finalis est vnica; si aūt duæ sunt causæ finales alicuius effectus, seu ꝓstitutionis, quarū quælibet per se sufficit ad illū effectū producendū; licet tūc cesset vna cā, nō tñ per hoc cessat effectus, vt est tex. Inst. de nup. §. affinitatis; secus dic, vbi quælibet causa distributiue nō sufficit ad effectū illū producendū; sed simul ꝑsiderateꝝ; tūc. n. si cessat vna causa, debet cessare effectus, ad hoc adduco bo. tex. in c. frequenter. §. porro, iuncto §. si aūt. s. vt lit. nō cōte. nam in §. porro, procedit ꝯ absentem lit. nō ꝓte. duabus de causis. Prima in fauorē coniugis expectantis. de cuius fornicatione timetur. Secūda in odium cōtumacis; & si cessat altera causa puta odiū cōtumaciæ, cessat dispositio, vt in d. §. si aūt, hæc no. quia limitant illum §. affinitatis, & istum tex.
3 † Secūdo no. qđ tā ordinarius, quā delegatus [c] pōt suā interlocu
c toriā reuocare, qđ not. pro extēsione l. qđ iussit, ff. de re iud. illa. n. lex loquif in ordinario, hæc ꝓstitutio procedit, & disponit ēt
4 in delegato. † Tertio no. aliā extēsionē ad illā l. iussit, vt possit iudex suā interlocutoriā reuocare, ēt si fuit ab ea appellatū, & pēdeat appło. † Itē no. & aliud notabile dictū, ꝙ alibi nō ita bene probaī, ꝙ nō solū, a grauamine iā inflicto, pōt in iudicio appellari; sed ēt a commination̄e facta iniuste per iudicē; licet comminatio de præsenti non intulerit grauamen; sed in execution̄e timeī grauamen. Ex quo habes, ꝙ à verbali grauamine de ꝑsenti, & reali de futuro, pōt ī iudicio appellari; secus, vbi grauamen, & re. & spe esset de futuro; qa tunc non posset in iudicio
13 appellari, sed extra iudicium, sic vide no. in cle. sicut, eo. ti. & in c. dilecto. ȷ. eod. in c. & bonæ, s. eod. de hoc. ȷ. latius super glo.
6 † No. ibi: Sanus vsus consilio, &c. quōd dicitur sanum con-
d silium, [d] si quis reuocat, quod male fecit, non enim debet notari de inconstantia; sed potius commendandus est de sapientia. vñ alibi dicit tex. Magnæ sapientiæ est hoīem reuocare, qđ male locutus est. 24. q. 4. magnæ. & in c. qualiter & qñ, il ȷ. de
7 ac. † No. ibi: Litera, &c. ꝙ in reuocatione interlocutoriæ, & cāe reassumptione, non exigitur ꝓsensus partiū: nā hoc verbū, libere, de sui nā nō exigit alterius consensum, iuxta no. in c. de multa, ȷ. de præben. & c. licet eps. eo. ti. li. 6. & facit hęc notabilis cō-
8 sideratio ad ȷ. dicenda. † In gl. ibi. Qđ tñ nō est verū. Aduerte ꝙ hæc decisio vī ꝯ tex. qui præsupponit appłonem interpositam a commination̄e, adeo iudicis iurisdictionem suspendisse, vt non valeat iudex iuridice in cā ꝓcedere, nisi prius desistat, seu grauamen reuocet. Inn. ponit duas opi. Prima, vt tex. intelligat in cōmination̄e executiua grauaminis iam illati. Exemplū, ꝑcepit iudex sub pęna excōicationis, vt certū quid faceret pars. tunc. n. potest appellari propter grauamen inflictum, & propter executionem comminationis; secus autem, vbi iudex simpliciter cōminatur se partem læsurum; quia talis metus vanus est; non iustus, cū fit instās, de præsenti. l. j. & l. metus. §. j. & l. 2. ff. ꝙ metus causa. Postmodū ponit secundā opi., recedendo a priori, ꝙ ēt a simplici cōmination̄e possit appellari, si iudex comminat in his, & de his quæ spectant ad iurisdictionem suam; & ȷrium intelligit in his potentib. qui nullam iurisdictionē obtinent. Hos. tenet hanc primam opi. latius tñ distinguit. Aut. n. fm eum iudex lædit partem, seu metum illi infert extra iudicium; & est locus recusationi; quia ista solent causare inimicitiā; & suspectus pōt recusari. vt 3. q. 5. c. ꝙ suspecti, & pro hoc vide gl. c. cū super abbatia, de of. deleg. & probatur ibi in parte decisa. vide aliam gl. in c. cum Adrianus. 62. di. quæ dicit ꝙ si quis nō salutat aliū, præsumiī eius inimicus; & sic pōt recusari vt suspectus; fortius ergo dicendū est, vbi comminaī de lædēdo. Si vero partē læsit in iudicio, vel comminatus est iniuste, tunc appellari pōt, vt hic, secus, si iuridice cōminatus fuit, & ita intellige ȷria hic allegata in gl. nam in l. in peremptorio. & in ca. tum ex literis, iudex fuit cōminatus de procedēdo ad ulteriora, si pars non cōparuerit. Ex his colligitur id, quod s. dixi in notabilib. nā ex cōmination̄e grauamen est de pūti respectu spei; vñ nō potest dici, ꝙ hoc grauamen sit oīno futurū. hoc etiam vult Paul. de Lea. in d. cle. in eadem gl. sicut ibi: Sed certe eodem mō; quo appellans &c. Aduerte quia gl. formaliter non rīndet ad ȷrium. nā multipliscare inconueniens, nō est soluere. Potest ergo ad ȷrium rīderi dupliciter. Primo, ꝙ hoc facit iudex bñficio huius constitutionis, & huius prouisionis duæ sunt cāæ, quarū vna est ī prin. c. alia in fi. Sed o potest dici, ꝙ nō tractaī hic de preiudicio appellantis, cum habeat intentionem suam per reuocationem gra-
9 uaminis. † In eadem gl. ibi; Non tamen quo ad iudicem. Notat gl. nam quotidie allegatur, ꝙ interlocutoria non transit in rem iudicatam, quoad iudicem per lapsum 10. dierum. Et vt gl. volle iudicem qñcunq; posse suam interlocutoriam reuocare, sed ad petitionem partis non potest, nisi usque ad decendii. An hoc sit verum indistincte, vt post decendium pars non audiatur, vide omnino per Spe. in ti. eo. §. restat, ver. ēt no. & circa hæc multa hic scribuntur, & per gl. & Doct. in d. l. ꝙ iussit. quorum effectū compendiose reduco ad tria membra. Primum, nil quid iudex possit indifferenter suam interlocutoriā reuocare. Sed o vsq; ad quod tempus, presuppolito ꝙ possit. Tertio, nunquid debeat adhibere causæ cognitionem, vel partis consensū
10 ad hoc, vt possit reuocare. † Quoad primum fac regulam [e] affirmatiuam, vt iudex possit suam interlocutoriā reuocare, sine concernat ordinatoria iudicij, vt in l. diem proferre, ff. de arb. siue concernat decisionem. arg. hic, & in d. l. ꝙ iussit, facit c. fi. ȷ. eo. ti. li. 6. nā iudex ad quem, pōt vt ibi, & hic, tanq̄ surrogatus in locū primi iudicis, ergo fortius pōt iste durante iurisdictione sua. Aliud est in diffinitiua. nam rīr illam non reuocat eriam ante lapsum decendii, vt in l. iudex. ff. de re iud. & in c. liueris. sup. de of. del. & huius diuersitatis duplex est ratio. Prima, qđ per diffinitiuā functus est iudex officio suo; & ideo non pōt ē amplius impedire in illa cā. vt in dictis iurib. secus in interlocutoria, in c. quærenti, de of. dele. Secunda ratio, diffinitiua fertur cū maiori maturitate q̄ interlocutoria; ideo difficilius reuocatur. † Hæc regula fallit in pluribus casib. [f] Primo, qñ interlocu
f toria habet vim diffinitiuæ. tunc enim fm omnes non reuocatur a per iudicem. † Secūdo, qñ finitur iurisdictio iudicis, vt no.
g in c. significantib. de of. dele. Excmplū si pronunciauit se nō iu-
12 dicem. & ratio horum duorum casuū est ea, q̄ dixi de diffinitiua; quia functus est officio suo; & de quo non expectaī alia; hoc tñ limita, nisi fuerit appellatū: nam tunc cum per appłonem ītę suspensa interlocutoria, & per consequens non pōt dici q̄ sit finita iurisdictio sua, pōt illā reuocare, sic no. dñt Do. de Ro. de
13 cis. 83. vide per Io. Mon. in regu. in generali, de re. iu. in vj. † Tertius casus, si ab interlocutoria fuerit bis appellatum, & ꝙ confirmata; sic notabiliter dicit gl. in cle. fi. ȷ. c. ti. & ibi Pau. idē licet Bar. ȷ, sed prima opi. vī probabilior, quia reuocatio habet in se notoriam iniustitiam, quæ reddit sententiam nullā, dixi in d.
14 c. inter cætera, de re iu. † Quartus casus, si fuit lata de consensu partiū. tunc. n. nō sufficit alterius cōsensus. arg. c. significante, ȷ. eo. ti. † Quintus casus, si iudex detulit appłoni, quia tūc iurisdictio est transfusa in superiorē, vt in c. cū appellationib. eo. ti. li. 6. Sextus casus, si aliter finita iurisdictione deuoluit in aliū iudicē, vt si nō uit iudex tradere apostolos intra tps legitimum, vt in c. vt sup, & c. ab eo. eo. ti. li. 6. & isti casus satis pōt teneri, & practica
16 ri; sed excipiunt alij casus satis dubitabiles. † Septim⁹ ī ordine, si iudex ad quem, recepta appłone inhibuit iudici a quo, ne procederet

ADDITIONES.

a ¶ Cessare. Quando valeat argumentum a cessante ratione, vide remissiue per Alex. in l. j. ff. sol. mat. & vide Felyn. in c. quæ in ecclesiarum, ver. secundā declaratio, iuncta de constitu. Seb. Sap.

b ¶ Cessat. Cessante causa cessat effectus, concordat cap. magnæ, infra de eo, & l. generaliter, C. de epi. & cle. de hoc vide in §. affinitatis, insti. de nup. & glo. in ver. adiuuantur. instit. de mil. test. & glo. & Doct. in l. si mulier, & de iure do. & in l. 2. ff. de donat. & ibi per Bar. glo. 3. in l. athletæ, ff. de excusat. gl. in l. 1. circa prin. C. de la. liber. tol. in ver. imaginem. & gl. 3. in cognitoraliter, 16. q. 1. gl. 3. in c. duæ sunt, xix. q. 2. & gl. fi. in c. Abbate, de verb. sign. Quæ autem dicatur impulsiua, & quę finalis, vide per Bar. in extrauag. ad pri. in ver. siue ex eorum. in prin. & gl. fi. in d. l. 2. ff. de dona. quæ vult. quod in contracti. & sic quando causa interitur ab homine, in dubio nunquam præsumatur finalis, sed potius impulsiua. facit quod habetur in l. cum de. de pact. inter emp. & vend. Si vero causa apponatur a iure, vel statuto in ratione, vel in proœmio legis, tunc in dubio omnis causa apposita in lege sumitur finalis, vel impulsiua, ita voluit alia gl. or. & sing. in l. cum talis. s. de sam causam, ff. de condi. & demō. sequitur Bal. ibi, hoc tamen vltimum limita, vt fin. per Io. An. in c. pe. de immu. ec. in vi. sequitur ibi Gem. nisi conditio largius postea loquatur in dispositione, quā in narratione; seu quam fuerit causa in narratione expressa: tūc enim causa apposita in narratione legis præsumitur potius impulsiua, quam finalis; ex quo largius postea ipsa conditio disponit, quod tene menti.

c ¶ Delegatus. Imo etiam arbiter potest suam interlocutoriam reuocare. l. diere, §. fi. cum l. seq. ff. de arbi.

¶ Dicas circa hoc, an arbiter possit interlocutoriam reuocare, quod absque dubio dicendum est, quod sic, quia cum arbitria sint redacta ad instar iudiciorum, vt in l. quod iussit, ff. de re iud. ita etiam & arbiter poterit reuocare. Ant. Fran.

d ¶ Sanum consilium. Vide tex. & quod ibi not. D. Anto. & Imo. in c. ab excommunicato, supra de reseri. cum multis allegatis per Felyn. in c. qualiter & quando. in ver. 3. nota. infra de accu. Seb. Sapta.

e ¶ Regulam. Hanc materiam plenissime explicat Fel. in c. qualiter & quando. el. j. inf. de acc. Mod. in d. l. quod iussit. ff. de re iudi. Seb. Sap.

f ¶ Pluribus casib. Vide Are. cons. 20. inci. in quæstione, & in cons. 106. incipiā præsenti dubitatione, & in cons. cxix. inci. in præsenti dubitatione. Seb. Sap.

g ¶ Reuocatur, & ideo dicit Bar. in l. Titia, in fi. ff. de acc. ꝙ interlocutoria potest quam non sperat ur alia diffinitiua, transit in rem iudi. licet non alia interlocutoria. & vide de hoc no. in c. fi. de elect, in vi. post glo. ibi in verbo, inuento.

cederet in causa. hoc voluit Host. hic & allegat c. Romana. §. si vero, ȷ. eo. ti. lib. 6. de hoc satis dubito, qđ licet iudex stante inhibitione in principali, nō possit procedere; non tū sequitur, quin possit reuocare grauamē illatum. nam inhibito principaliter tendit ad tuēdum appellantē, ne grauetur; nō aūt vt a grauamine nō possit releuari. Vide simile, appło legitima suspēdit iurisdictionem iudicis in principali; nō tū suspēdit respectu reuocationis a grauamine, vt in c. si a iudice, eo. ti. li. 6. nisi velis dicere saluādo Host. hoc procedere, ne iudici ad quem, illudatur, sicut in simili dicimus in postulantibus, vt nō reuocēt postulationē post ꝓsentationem factam superiori, ne sibi illudatur, vt in c. bonæ, il 2. s. de postul. pl. Octauus casus, si iudex ad quē, cō misit cām appellationis. ponit Spe. ī ti. de exce. §. visus, ver. sed pone. Et ibi addit nouū casum, qñ facta est citatio in causa appellationis, vt tūc nō possit iudex grauamē reuocare; cū iurisdictio sit ab eo abdicata, & trāsfusa in superiorē. sed dubito de his casibus, rōnibus ꝺictis. nā iure aperte nō ꝓbatur; & hoc c. loquitur indistincte; & militāt his casibus rōnes politæ in prin. & in fine c. nisi velis dicere (vt ꝺixi) ne illudaī superior; maxima tñ
17 est authoritas Spe. Ex his habes declaratū primū mēbrū huius regulæ, & casuū exceptorū. † Venio ad fm, vsque ad qđ tēpus [a]
a possit iudex reuocare in casibus, in quib. sibi permittitur reuocatio. Cōclude breuiter, ꝙ ad petitionem partis læsæ, non pōt nisi intra decendiū, vt hic gl. & probatur in c. cum dilectus. s. de ele. & c. significauerunt, de testi. sed iudex ex officio suo potest reuocare vsque ad sūam diffinitiuam; quia tāto tpe durat eius iurisdictio in principali, & hoc voluit gl. in effectu hic, & Bar. in
18 d. l. quod iussit. & facit in ar. c. fi. præall. ȷ. c. li. 6. inducendo, vt s. induxi. † In vltimo membro sunt variæ sūæ, sed bī instat Inno. hic, quem etiā sequitur Abbas; & tenet ꝙ ante lapsum decēdij, nō exigitur ꝓsensus partis; sed post lapsum decēdij sic; cū transierit in rem iudicatā in fauorē ipsius, nisi fuerit appellatum. Sed ȷrium sentit Inn. in c. sacro, de sent. excommu. sed ꝓcorda, vt valeat reuocatio, nisi appelletur; & sic intellige dictū hic, ꝙ nō potest reuocari post decēdium, quominus possit appellari. Io. An. tenet, ꝙ ex cā possit semper reuocari, sine cā vero nō, valebit tū reuocatio nisi appelletur. Sed in add. Spe. in tit. de sen. ꝓ-
b la. §. species, ver. est quoque. melius ꝺcludit dicens, ꝙ si interlocutoria, [b] fuit lata sine causæ cognitione; poterit eodem modo reuocari, ar. in reg. j. ȷ. de re. iu. sed si cum causę cognitione, tūc an reuocatione dēt pars vocari; & causa cognita reuocari; & hoc voluit Inn. in c. querelam, de elec. & est de mente Bar. in d. l. quod iussit, & intellige qñ ad validitatē sui exigebat cāæ cognitionem. Conclude ergo, ꝙ sine cā nō pōt reuocari citra appellationis timorem, sed si subest cā, dēt adhiberi causę cognitio parte vocata; si illa interlocutoria fuit lata cū causæ cognitione, ar. ī reg. j. de reg. iu. Addit tū Bar. in d. l. quod iussit, ꝙ vbi sūia interlocutoria est executioni mandata, nō potest reuocari, nisi partib. ꝓsentiētibus, vel cā cognita; & hoc est ꝙ voluit gl. hic in ver. Sed verū est, q̄ ꝺcit, ꝙ re integra pōt reuocari; quasi
19 secus, si nō est integra, qa est executioni mādata, & per hæc hēs hanc mām in se difficilē compēdiose declaratā. † In eadē gl. ibi. Et sic canon nō posset sibi &c. hoc ꝺctū gl. impugnat Io. An. nō tñ apparet rō, quare canon nō posset isti iurisdōnem restituere. Vñ ꝺclude, ꝙ licet iudex fateatur se erraſſe, vel male fuisse interlocutum; nihilominus reuocando grauamē, reassumit bñficio huius ꝓstitutionis iurisdictionē. No. bñ hoc ꝺctum Io.
20 An. ex quo potest inferri, ꝙ licet iudex fateaī grauasse; ex quo tñ grauamen reuocet, nō pōt ab eo ob hāc cām appellari, nec recusari. † In ea. gl. ibi, Nō credo te grauasse. hæc gl. docet mentiri. Nā si iudex ī veritate grauauit, & grauare credebat, non dēt in reuocatione dicere, ꝙ nō credebat ipsum grauare, quia mēdiendo peccat, vt in c. super eo. ȷ. de vsur. 13. q. 5. c. iuramēti. Po
terit ergo iudex vti alijs verbis duplicibus ad saluandū decorē suū, iuxta no. in c. qualiter, & qñ, il ȷ. ȷ. de ac. & in fi. gl. hoc ar. nō colligitur ex tex. quia per appellationem nō extinguif iurisdō, sed tm suspenditur, vt in c. veniens, de iureiur. cum simil.

ADDITIONES.

a ¶ Vsque ad quod tempus. Cōclude, vt hic, & per Ange. in l. j. C. senten. rescin. non possalice. in l. in bonæ fid. C. de reb. cred. & Inn. in c. quod ad consultationem, de re iudi. & ratio diuersitatis potest esse, quia ex quo partes non petunt illam reuocari, inf. decendium, videntur illam approbare; quo ad iudicem vero secus, quia nunquam transit in rem iudicatam, quoad eum, vt plene not. Alex. in l. ab arbitro, ff. qui satisfda. cog. quod est verum, nisi fuerit
b ¶ interlocutoria. Vide Alexan. in l. si pacto quo pœnam. post Bal. ibi in prin. ci. C. de pac. & Alex. in l. j. §. nunciatio, ff. de oper. no. nuncia. & Ro. in pl. 220. inci. circa primum, in prin. nunquid autem interlocutoria mandata executioni possit reuocari sine causæ cognitione, vide la. in l. si opus, ff. de oper. no. nuncia. Fel. in rub. sup. de re iud. ver. non obstat gl. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

3 *Iudex delegatus, qui recusatur, vtetur sua iurisdictione, si cā recusatio nis non est legitima; de qua cognoscent arbitri ad hoc eligendi. Si vero fuerit pronunciata legitima, remittet causam ad superiorē, 4. vide inf. nu. 11. & 13. vbi habetur, an debeat alteri committere de consensu re cusatoris.*

2 *Iudex non potest recusari de iure canonico; nisi ex causa allegata, & probata: secus de iure ciuili.*

3 *Arbitri iuris regulariter non eliguntur, nisi in casibus à iure expressis.*

5 *Archiepiscopus cognoscit inter subditos sui suffraganei, quando est recusatus a partib.*

6 *Suspicio iudicis, non allegatur per viam appellationis, sed per viam recusationis.*

7 *Iudex potest allegari suspectus ex multis causis, quæ in iure non exprimuntur, quæ arbitrio iudicis de hoc cognoscentis relinquuntur. Interpretatio iudicis aliquorum iurium, facit ius quoad causam coram eo pertentem: sed interpretatio Imperatoris, facit ius quoad omnes.*

8 *Interpretatio alicuius iuris dubij, debet fieri per ipsum principem.*

9 *Sententia quomodo dicatur contra ius litigatoris, vel contra ius scripturn.*

10 *Sententia lata contra ius scriptum, est ipso iure nulla, scilicet quando ius est clarum: secus, si dubium.*

12 *Processus initus per iudicem recusatum, an teneat citra aliquam appellationem.*

14 *Citatio non arctat citatum, quando iudex potuit scire, quod competebas sibi exceptio legitima non comparendi. Causa recusationis iudicis, debet coram eo allegari, sed probari coram arbitris: sed si causa est euidenter frustratoria, iudex debet causam spernere, & ad ulteriora procedere. Idē si est notorie iusta; quia non debet amplius remitti cognitioni arbitrorum.*

CAP. LXI.

Cum speciali, Prouidet Conciliū ꝯ frustratorias appłones, & recusationes, in vtrisq; tradens formam qualiter iuste tiant, & quomodo in eis procedendum sit. & est c. multū allegabile, & quotidianū. Potest spe-
1 cialius hoc principiū sic summari. † Volens iudicem recusare, dēt coram eo suspicionis eām probabilem proponere; & eā coram arbitris cōiter eligendis probare, qua non probata, sua iurisdictione iudex vtitur in principali, ea vero probata, remittit negotiū ad superiorem, vel eām committit de recusatoris cō sensu. hoc dicit. Primo recitat antiquam constitutionem. Secūdo promulgat nouam, ibi, Statuimus. vel primo ponit vna ꝓstitutio. Secundo alia, ibi: Porro. Tertio protestatur, ibi: Cęterum. Casus literalis. Per illam ꝓstitutionem, sacro approbante Cōcilio. ȷ. de sen. excō. prouisum fuit, ne ꝓlati aliquem excōicarent, nisi cōpetenti monitione præmissa. Per quam ꝓstitutionem ꝓuidit Concilium subditis. Per istam vult prouidere prælatis, ne subditus ꝓmonitus, frustratorie recusationis, vel appellationis obtentu, declinare possit monentis examen, statuit, vt si quis al legauerit se iudicem hre suspectū, coram illo cām iustæ recusationis assignet; & ipse cū aduersario, vel si aduersariū non hēat, cū iudice arbitros cōiter eligat; aut si non poterunt ꝓcordare vterq; suum arbitrū eligat, qui de suspicionis causa cognoscat; & si concordare nequiuerint, aduocent tertium, vt quod duo decernunt, obtineat firmitatem; & authoritate huius decreti sciāt se ad hoc teneri in virtute obediētiæ, sub obtestatione diuini iudicij. Cā vero suspicionis ītima corā ipso intra terminū a iudice ꝑfigēdū nō probata, iudex in cā, ꝓcedat; sed si cā suspicionis probetur, iudex recusatus, negocium cōmittat ꝑsonæ idoneæ de assensu recusatoris, ne illū valeat postea recusare; vel si
2 magis viderit expedire, ad superiorē negotium remittat. † No. primo ex isto tex. iudicem non posse de iure canonico sine iusta cā assignata, & ꝓbata recusari. oportet enim vt cā iustæ suspicionis assigneī corā iudice recusato; & postmodū ꝓbeī corā arbitris eligendis, vt hic, & in c. secundo requiris, s. eo. Secus est de iure ciuili, non est enim necesse cām ꝓbare, vt l. apertissimi, C. de iud. no. gl. in l. quia poterat, ff. ad Tre. & in l. item suspectus, ff. de procura. Est, & alia differentia inter ius canonicum, & ciuile; qa fm ius canonicū pōt iudex ordinarius in totum recusari etiam si sit episcopus, vt in c. si quis ꝯ clericū, de fo. cōp. secus de iure ciuili, quia ex toto nō recusatur; sed daī sibi adiūctus, vt in auth. si vero ꝓtigerit, C. de iudi. no. in d. l. apertissimi. nisi ī casu l. vnicæ, C. ī quacunque prædi. po. vide tñ circa hoc singularē limitationē, q̄ ponit Bar. in l. vna, ff. apud eū, a quo app. quā limita & declara, ꝙ vt dixi in c. ad hæc, s. eo. Secundo no. ꝙ eā
3 si ꝯ vnū, de of. del. li. 6. Et no. vnū casū, in quo eligitur arbitri iuris: rīr vero non eligūtur ex necessitate, nisi in casibus a iure expressis, vt no. Doc. in c. pia, de exce. lib. 6. Idē puto in casibus similib. expressis, vt colligīt ex gl. in c. statutū, de resc. li. 6. post prī.
4 † Tertio no. ꝙ probata suspicione, arbitri nō cognoscunt de cā principali; sed iudex recusatus negociū trāsmittit ad superiorē; vel committit alteri cum consensu recusatoris; & respectu commissionis, quoad delegatum restringe, seu limita fm quod hī ī c. iudex, de of. del. li. 6. & hoc est ꝯ Host. in c. sedo requiris,
5 s. e. † Vltimo no. vnū casum in quo Archiepiscopus pōt cognoscere

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſcere inter ſubditos ſuffraganei, citra remediū appellationis, ſ. q̃n ep̃s iuſte recuſatus, remittit ad eum negociū. Nam per iuſtā recuſationē tollitur iſtud remediū ſicut in ſimili habetur in c. ſi
6 is cui, de of. dele. lib. 6. † Quæro, an a iudice ſuſpecto ordinario, vel delegato poſſit recedi per app. Sol. dicit Inno. ſe credere q̃ non, cū habeat ſuſpicio remediū. Recuſationis. Item quia licet ſit ſuſpectus, nō tū ſequitur q̃ grauat; ergo non poteſt appellari cū grauamen ſit immediata cauſa appellationis, ꝛ. eo. c. vt debitus, & ego hoc habeo pro indubitato p c. propoſuit, & c. ad hęc, ꝛ. eo. Nec ob. iſte tex. in eo, q̃ innuit, commonitū habere vtrunq; remediū; quia hoc non intelligitur ex eadem cauſa, ſed ex diuerſis, ſ. vt recuſet pp ſuſpicionem; & appellet pp grauamen, & eodē modo debet intelligi tex. in c. quoties ep̃i, 2. q. 6. licet gl. aliter ibi ſentiat. Si tñ iudex non vult admittere legitimā recuſationē, poteſt ab eo appellari, vt in ē. ſuper q̃onum, in fi. de
7 off. deleg. † In gl. in verbo. Iuſte ſuſpicionis, ibi, Quia nō eſt iure expreſſa. No. gl. ex qua collige iudicē poſſe recuſari ex cauſa in iure nō expreſſa. Nam cauſæ iuſtæ ſuſpicionis, non ſunt omnes in iure expreſſę; quia non p̃nt de facili omnes exprimi, ar. in l. non p̃nt, ff. de legi. ſed arbiter, ſeu iudex arbitrabitur eā iuſtam vel iniuſtā, ſm alias cauſas in iure expreſſas, vt puta ſi eā nūc pro poſita eſt efficacior, vel ſimilis eāe in iure expreſſæ. Nā de ſimilib. ad ſimilia procedendū eſt, vt in d. l. nō p̃nt, & in c. cū dilecta, ꝛ. tit. prox. Nec obſt. ſi dicatur ſolū principem habere poteſtatē iura interpretandi, vt in c. inter, de ſen. exc. & in l. fi. C. de legi. qa illud procedit ſm Inn. & bene, in generali interpretatione, quæ facit ius, quoad omnes; ſecus in ſpeciali. Nam iudex quoad cauſam corā eo vertētē, poteſt iura interpretari; nō tñ ſua interpretatio facit ius quoad alias cauſas, quod ho. idē no. D. An. in c. cū veniſſent, de iud. in prin. Et per hoc p̃t allegari tex. in l. vnica, C. de profeſſ. qui in vrbe Con. li. 12. vbi datur Doctoribꝫ. poteſtas iura interpretādi, vt in Auth. iuſiurandū quod præſta. ab his. Vbi iudex iurat, ſm æquitatem iudicare, ſm q̃ ſibi viſum fuerit iuſtū, de quo per Inn. in c. j. de p̃ſt. & per gl. 3. q. 6. c. iudices, quę dicit iudicē poſſe iudicare ſm opi. ſuam; & non ſm voluntatem,
8 vide de hac interpretatione in c. j. in gl. de poſtu. præl. † Poſſet ēt dici, q̃ vbi dubitatio eſt maxima, de facili nō decidibilis per idē titatem rōnis, q̃ tunc ſoli principi, quoad illā cauſam interpretatio reſeruetur, ad hoc dictū c. inter, & quod leg. & no. in c. cū
9 veniſſent, ꝛ. de iudi. † Et ſi iudex pronūciat cauſam nō iniuſtam, vbi eſt iuſta, tenet ſnia, ſm Inn. vnde opus eſt appellatione; quia eſt ℨ ius litigatoris, & nō ℨ ius ſcriptū; ex quo illa cā nō eſt ſpe-
10 cifice in iure expreſſa; licet ſit iuſta ex idētitate rationis. † Et no. bene hoc dictum Inn. ex quo habes bonam limitationē ad iura dicētia ſnīam latam ℨ ius expreſſum, eſſe nullam, vt in c. j. cū ibi no. de re iud. procedunt. n. iura illa q̃n ius illud eſt clarum &
a expreſſum; ſecus, ſi ſnīa poſſet dici lata a ℨ ius ex identitate ratio nis; quia tūc dr̄ potius lata ℨ ius litigatoris. Et pone exemplum, q̃n cā ſuſpicionis poteſt eſſe dubia, vt qui allegat iudicē eſſe cōpatrem alterius partis, vel partium. Nam poſſet dubitari, arg. c. poſtremo, ꝛ. eo. ſed in his arbitrabitur iudex ſm morem regionis. Nam in quibuſdā locis, hæc cognatio ſpiritualis, cauſat maximā amicitiam; in aliquib. non tantam, facit quod in ſimili dixi in coniūctis cognatione carnali in d. c. poſtremo, & hoc voluit Io. And. hic, idē dicendū in ſimilib. Et 12. legitimas cauſas recuſandi iudicem. vide per Io. An. in c. legitima, c. ti. li. 6. in nouel. vi-
b de [b] gl. in c. cauſam, & c. cū ſuper, de offi. dele. in gl. in ver. cū iudex, ibi: In ordinario, vī glo. hic, & ℨ. in verbo Recuſatorū: velle hanc p̃ſtitutionem reſtringere ad ordinariū; ſed certe non apparet cauſa reſtringēdi: nec valet iſta p̃ſideratio glo. cum iudex delegatus poſſit vigore commiſſionis ſibi factæ, ex officio procedere, vt in c. ſi. de off. dele. & tūc ſi recuſatur tanquā ſuſpectus, poterit cū recuſatore arbitros eligere, vt hic dr̄. In gl. in verbo. Aduocent tertiū. ibi: Prætor cogere debet & c. No. bene ex iſta gl. ſequēti, q̃ diſpoſitū in arbitris volūtarijs, procedit in arbitris iuris, reſpectu cōpulſionis faciēdæ per ordinariū loci, vt cōcordent in vnam ſnīam, vel tertiū aduocent. Ex quo infertur, q̃ ſi ex forma ſtatuti p̃ſanguinei cōpelluntur compromittere, & ipſi compromiſerūt in duos, qui nō concordant, poterūt compelli per poteſtatē loci ad concordandū, vel aduocandū tertium. bene facit hoc c. vbi eis iniūgit ſub virtute obediētiæ, vt hoc fa
ciāt. In gl. in verbo. Terminū, ibi: Quæ corrigit dec. illā, ſuſpicionis, hæc gl. ſp errauit in hoc articulo. Iō ab oīb. reprehenditur cōiter. Nā c. ſuſpicionis, nō corrigit per c. ltīma; ſed limitat, qa loquit in alio caſu, videlicet in termino præfigēdo recuſatori ad recuſationē probandā, hunc terminum hñt præfigere arbitri, vt in d. c. ſuſpicionis. Sed c. legitima, loquit de termino, præfigēdo arbitris ad cauſam ſuſpicionis decidendā; & hunc termi nū præfiget iudex recuſatus, vt hic. In gl. in ver. De recuſatoris ibi, Qđ non poteſt facere delegatus, dic q̃ imo delegatus p̃t cōmittere cām de cōſenſu recuſatoris ante ſnīam latam ſuper recuſatione, vt probatur in c. iudex, præal. & ſic iſte tex. poteſt
11 procedere etiam in delegato, vt ſup. dixi. † Et in fi. gl. hæc gl. ℨ cludit, vt in optione iudicis recuſari, ſit cām remittere ad ſupriorē; ſed ſi vult alteri delegare, dēt hr̄e p̃ſenſū recuſatoris; & ēt actoris, ſm glo. Io. An. vī ſeq hūc vltimū intellectū, & intelligit, vt illa cā referat ad commiſſionē faciendā; nō aut ē ad perſonā, cui faciēda eſt commiſſio, quaſi velit dicere, q̃ p̃ſenſus recuſatoris, nō eſt neceſſarius reſpectu perſonæ, cui faciēda eſt p̃miſſio; ſed ſufficit, q̃ p̃ſentiat cōmiſſioni faciēdæ; & forte hoc dixit, vt reſtringat illā abſurditatē quæ ſequeret ſm opi. glo. Aduerte, in delegato hodie clarū eſt qd tenendū p c. iudex, p̃al. ſed tota vis eſt in ordinario; & vī velle hic D. Ant. q̃ ante pronunciationē poſſit cōmittere cauſam, etiam inuito recuſatore, ſed poſt pronūciationē nō, quia pronunciatio inficit iuriſdōnē iudicis. Sed certe iſte intellectus nō p̃t adaptari ad iſtū tex. q. loquit, cū probata eſt ſuſpicionis recuſatio; & requirit p̃ſenſum recuſatoris in p̃miſſione faciēda, & clariſſime in delegato. Hęc opi. D. An. nō ſic procedit, vt in c. iudex, præal. Ego hūc articulū pleniſſime examino in c. ſi qs ℨ clericū, de ſo. ꝑpet. dic, vt ibi plene dixi, vbi pono intellectū, q̃ iſta cla, De recuſatoris p̃ſenſu, quatenus referī ad ordinariū, ſtat potius p̃ſultiue, vt euitet infinitas recuſandi cās, q̃ neceſſitatiue; q̃n nullibi probat quin ordinarius ſuſpectus nō poſſit cōmittere cauſam alteri nō ſuſpecto: ēt inuitis partib. imo potius probat ℨ, vt in l. prætor, ff. de iurisd. om. iud. vī caſus ad literā, in c. ſi quis ℨ clericū, nūc præal. ſm ſubiectā materiā verba quæ ex iui natura ſunt præceptiua, exponunt p̃ſultiue, vt eſt tex. in materia noſtra, iuncta gl. in c. ſi per q̃nū, §. cū aūt, de of. dele. & proſequere pleniſſime hūc intellectū, vt dico in d. c. ſi quis ℨ clericum. Sed ſi vis tenere cōem intellectum Doc. vt d. cla ſtet hic neceſſitatiue, & q̃ limiter omnia iura de hac materia loquētia, dicerē, q̃ propoſita recuſatione, nō poſſit etiā ordinarius committere alteri cauſam, ſine p̃ſenſu recuſatoris; q̃n, ex quo iudex eſt parti ſuſpectus reſpectu cognoſcēdi p̃t prætendi ſuſpectus, reſpectu ēt delegandi, quia poſſet delegare alicui magis ſuſpecto, qui tñ non poſſet propari ſuſpect⁹, vt experiētia ſæpe docet, ideo ius ipſum requiſiuit cōſenſum recuſatoris, nec intelligo, q̃ index neceſſitet ad cōmittendū ad libitum recuſatoris; ſed vt non poſſit cōmittere ſine p̃ſenſu recuſatoris, ſicut dr̄ in delegato, in d. c. iudex: nec exigo p̃ſenſum alterius partis, prout exigit gl. qa nō video, q̃ in delegatione ſit neceſſarius p̃ſenſus partis, cum quilibet ordinarius habeat a iure facultatē cauſam delegādi, vt in l. vnica, C. qui pro ſua iuriſ. & in c. litigantes, de of. ordi. li. 6. ſed cōſenſus recuſatoris exigitur pp ſuſpicionem, de qua ſ. dixi. Hinc eſt, q̃ tex. in d. c. iudex, facit mentionem duntaxat de ſolo recuſatoris cōſenſu; & ſm hoc p̃t hæc clauſula referri ad perſonā, cui faciendæ eſt commiſſio, Nec ſequitur aliqua abſurditas, cum iudex ad hoc teneatur, vt ſupra dixi, & hæc eſt opi. æqua, quia valde periculoſum eſt coram ſuſpecto iudice litigare. 3. q. 5. c. q̃ ſuſpectis
12 & ex tali cauſa iudex recuſatur, vt leg. & no. in c. cum l. de offic
c deleg. † Extra gl. quæro de notabili quæſt. nunquid proceſſus initus

ADDITIONES.

a ¶ Dici lata. Vide Fel. in c. j. col. j. ſup. de re iudi. vbi tangit an ſententia lata contra rationem legis, ſit nulla, vbi tenet q̃ ſit nulla, nuquid autem valeat contra ſimile legis, vide Bal. tenentem, quod ſic, in l. 2. C. quando pronoca. non eſt neceſſe, & Abb. in d. c. j. ver. quid autem ſi eſt lata contra ſimile. Seb. Sap.

b ¶ Vide. Vide etiam gl. no. in c. cum ſuper abbatia, de offic. deleg. quæ dicit, q̃ eſt iuſta cauſa recuſandi iudicem, ſi in alia cauſa mecum litigat, & idem dicit An. in c. accedens, & in c. cauſam, de off. deleg. vide etiam gl. plenam in cap. poſtremo. ſup. co. & glo. in c. accedens. el 2. & ibi can. vt lit. non cont. & multas cauſas enumerat Spe. in tit. de off. deleg. in §. ſupereſt, & vide per totum illum, §. cum alijs concor. alle. per D. Alex. l. quia poterat. ff. ad Treb. & in hoc cis præalleg. magis communiter concluditur q̃ illæ ſunt iuſtæ cauſæ, quæ reperiuntur a iure poſitæ; & hoc habet expeditum tractatum, aliæ, relinquuntur arbitrio iudicis, an ſint iuſtæ cauſæ, vt hic per gl. & per iſtum tex. & no. d. c. poſtremo in prin. ſup. eo. Et aduerte ad aliquas cauſas, quæ non ponuntur in cōibus locis, prout eſt illa quam ponit Bal. in loco peregrino in l. fi. C. de hære. inſtit. in 16. q. vbi ſingulariter inquit, quod ſi cauſa eſt ſubtilis de iure, & iudex committat doctori groſſo, eſt iuſta cauſa propter quam poteſt recuſari vt ſuſpectus, aliam ponit etiam ipſe Bal. in l. j. per illum tex. ff. de his qui ſunt ſui: videlicet ſi aliquis eſt nimium ſeuerus. Aliam poſuit etiam ipſe Bal. nec habeo alium concor. in d. c. de cauſis, de off. dele. in 8. col. Siſtēctiones ſeu partialitates vigeant in ciuitate, vel loco, & cauſa committatur vni, qui ſit de vna parte, & pars ſit de alia, eſt iuſta cauſa recuſandi. An aute Doc. cenſeatur ſuſpectus in cauſa ſui ſcholaris, propter hoc ſolum quod eū audiat, determinat ſingulariter idem Bal. quod non, in auth. habita. C. ne filius pro patre, imo de iure communi Doctor eſt iudex ordinarius ſuorū ſcholarium: vt eſt tex. in c. auth. habita, idem tenet ipſe Abb. Pan. in c. cū R. canonicus, ſupra de offi. deleg. & ibi vide Imo. & D. Ant. Barba. & nunquid compaternitas ſit iuſta cauſa ſuſpicionis, vide omnino multum no. per Io. Ant. in c. paſtoralis, ſup. eo. Item adde quod quando eſt homo ingratus, & immemor beneficiorum, eſt iuſta cauſa recuſandi, vt probat hic tex. no. in §. ſancimus, in auth. de exhiben. reis, Canon. in d. c. poſtremo, ſup. eo. quod eſt no. pro notabili, & ſingulari effectu obligationis antidoralis, & ad materiam legis ex hoc iure, & de iuſt. & iure.

c ¶ Nunquid proceſſus. Vide Gemi. in c. iudex, de off. deleg. in 6. Alex. in l. quia poterat, ff. ad Treb. practi. Pap. in forma declin. iuris, in ver. iudicem ſuſpectum. Alex. in conſi. 99. inci. diligenter conſideratis, in 1. vol. Seb. Sap.

Initus per iudicem recuſatum citra aliquam appellationem teneat? Inn. hic multum inſtat. tandē concludit, q̃ non meminit ſe legiſſe, quominus proceſſus non teneat, niſi fuerit appellatū, ad hoc c. ſuper quæſtionum, in fi. de offi. dele. Ex quo ſentit, q̃ volens infringere proceſſum iudicis, ſuſpecti, dēt ab eo appellare, ſi nō admittit exceptionē iuſtæ recuſationis, Hoſ. dicit, q̃ meminit ſe audiuiſſe ℨriū ab eodē Inn. ſed forte audiuit voce vſuam in lectura ſua non reperitur, niſi p idētitatē rationis, vt colligitur ex dictis ſuis in c. cęterum, de reſcr. do. Ant. vī hic ſimp'r tranſire cū dicto Inn. vt proceſſus teneat. Ego alias hunc art. diſputaui, & incipit diſputatio, duo clericali ordine &c. & ibi colłige varias opi. ſparſas in diuerſis locis. nam quidā tenuerunt cū Inn. & D. Ant. & D. Car. hic, & D. Ang. de Peru. ſ. l. quia poterat, ff. ad Treb. Sed ℨriā opi. q̃ proceſſus nō teneat, tenet gl. 2. q. 6.
a c. quoties, & in c. quia ſuſpectis, & Bar. a in d. l. poterat, p l. vnicā, C. ſi qua pd. po. Pet. de Anch. ī d. c. iudex, de of. dele. & Hoſt. hic, & in d. c. legitima. Tertia principalis fuit opi. Lapi. in d. c. iudex, qui dicit validitatē proceſſus pendere ex futuro euētu, & ſi pro nunciabit in recuſatione ℨ recuſatorē, apparebit p̃ceſſum vaſuiſſe; ſi pronūciabit ℨ iudicem, proceſſus erit nullus, ſicut in ſi mili dicimus in attentatis per iudicē, a quo, poſt appellationem
b ab interlocutoria, vt in c. non ſolū, lib. 6. de app. Quarta fuit opi. quorundam modernorū diſtinguentiū inter ius canonicū [b] & ciuile, vt ſm ius canonicū procedat opi. Inn. & ſequacium; ſed ſm ius ciuile procedat opi. gl. & Bar. & aliorum. ratio diuerſitatis, quia ſm ius canonicum, non ſufficit proponere recuſationem; ſed oportet q̃ probetur, ideo ante probationē, ſaltem dēt validitas proceſſus ex futuro euentu pēdere, ſm illam opi. Lap. ſed quia de iure ciuili ſufficit proponere. vt in l. apertiſſimi, inſticitur adeo iuriſdictio, vt nullo modo proceſſus debeat tenere, vt in d. l. apertiſſimi; & l. cū ſpeciali, C. de iudi. multa argumēta p̃t allegari p & ℨ, quæ videre poteris in diſputatione, q̃ cā breuitatis omitto. ſed in deciſione tenui hanc opi. videlicet vt diſtinguamus, vtrū recuſator non ꝑparuerit amplius corā iudice recuſato; licet citat⁹ fuerit principalis, an vero ꝑparuerit, & fue
13 rit præſens in proceſſu, vt primo membro p̃ceſſus ſit nullus; ſecundo vero teneat mero iure, ſm etiam ius ciuile. † Rō primi mēbri eſt, quia ex ſola propoſitione recuſationis inficit adeo iudicis iuriſdictio, vt ēt committere non poſſit ſine cōſenſu recuſatoris; nec procedere in principali, niſi prius diſcutiatur arti
14 culus recuſationis, vt probat hic, & in d. c. iudex, & c. legitima, & c. ſuſpicionis, & ſ. eo. c. ſecundo, requiris. † Nec obſt. citatio, qa illa tanq̃ temeraria non habet arctare citatum, q̃n vbicunq; iudicī, notū eſt abſenti exceptionē competere, ſua citatio nō tenet. nec videtur abſens fruſtratorie abeſſe, vt probatur in l. non videſ, ff. de iudi. vide Inn. in c. 2. de dila. facit. c. ſi duobus, ſ. eo. tit. Item talis proceſſus eſt attentatus ℨ iuris ordinē, cum prius de buiſſet pronunciare ſuper recuſatione; ergo non tenet, vt in l. prolatā. C. de ſen. Sed in ſecundo membro proceſſus tenet; qa videtur pars patiendo iudicem procedere ad vlteriora; renūcia re exceptioni recuſationis, vt in ſimili probatur in c. ex parte, ꝛ.
15 eo. & per Bar. in l. a procedente, C. de dila. plenius proſequere, vt dico in dicta diſputatione. † Quæro, c quid habet facere volens
c iudicem recuſare? dic ſm Inn. ſufficere, vt coram eo proponat probabilē ſuſpicionis cām; non aūt tenetur offerre probationes corā eo, cū probatio ſit facienda coram arbitris, nec tenet, vt arbitri eligant; ſed iſtud eſt officiū iudicis, vt probatur in c. 2. requiris, ſ. eo. Dīt tamē Doc. q̃ ſi cā recuſationis eſt fruſtratoria cuidēter, nō tenet iudex venire ad electionem arbitrorū; ſed dēt hāc exceptionē ſpernere, arg. ſ. de iud. c. j. ſic & in caſu conuerſo, non eſt neceſſe arbitros eligere, q̃n cā rōnabilis eſt in iure, & in facto notorio, ar. in c. accedens, vt li. non cont. quod no. An autem in delicto notorio ſit locus recuſationi, vide quod dixi in c. propoſuit, ſ. eo. per quæ decido tacta hic per Doc.

ADDITIONES.

a ¶ Bar. ēt pro iſta opi. & ſic pro Bar. videtur mihi caſus ſm intelle. gl. j. in c. cū ſuper, de offi. deleg. Sed contra Bar. tenet Imo. in c. inſinuante, de off. dele. ſequendo Inn. hic, ſed vide Bar. & Bal. in l. j. C. ſi qua præ. po. & Imo. late, in l. quidam conſulebant, ff. de re iudi. & per Spe. in tit. de recu. iudi. §. quod autem in fi. vbi tenet cum Inno. hic, & cum opi. Bar. quod teneat proceſſus, vī tenere Pet. de Anch. poſt Ioan. And. & Hoſt. in c. legitima, de app. in 6. vbi dicit, quod appellatio, & recuſatio fraternizant, & ſicut non dicet aliquid inouuari, pendente ap. ſic nec pendente recuſatione, & ſicut nō tenet excōica tio lata poſt appellationem, ſic non tenet lata poſt recuſationem, pro qua opi. facit etiam quod no. D. Ant. in rubr. huius tit. vbi dicit quod appellatio, & recuſatio æquiparantur, quoad iuriſdictionem in ſuperiorem transferē dam, & ab inferiori auferendam; ſed proceſſus factus poſt appellationē eſt nullus, ergo &c. Item adde glo. in c. quoniam contra falſam, in ver. recuſatio nes, ſ. de prob. quam dicit ibi D. Ant. eſſe not. pro dicto Inn. hic, & eam etiā ad hoc ibi no. D. Abb. Pa. & vide de hoc, D. Ant. in c. accedens, el 1. in pen. no tabili, & in c. 3. vt lit. non conteſt. vbi dicit illum tex. eſſe argumento; & valet proceſſus iudicis factus poſt recuſationem, ſi non appellatur, & alleg. Inn. hic. adde Old. conſi. 148. & vide ad iſtam q̃. optimum text. in l. non diſtinguemus, §. cum quidā, ff. de arb. & An. in conſi. 117. & vide quæ late ſcribit. D. Ant. in c. paſtoralis, in prin. in §. col. ver. per hoc infertur quarto, de reſcr. Et pro parte quod proceſſus ſit nullus, vide ēt tex. in d. l. j. ff. ſi qua præ. po. & ibi Bal. hunc paſſum plene, & eleganter examinantem; & quod proceſſus ſit nullus tenet Bal. in c. olim, de exce. & facit tex. in c. ſuper quęſtionū, §. fi. de off. deleg. quam opi. tenet hic d. Car. Ange. & Imo. in l. quia poterat, ff. ad Trebel. & Ang. in l. apertiſſimi, C. de iudi. de qua q. vide omnino Bal. hic, & in c. ſuſpicionis, verſi. nunquid ep. de offi. deleg.

¶ De hoc, an proceſſus factus a iudice recuſato poſt appellationem ab eo interpoſitam valeat, vide per Ale. plene. in l. quia poterat, ff. ad Treb. vbi alleg. multas concor. & ibi etiam pleniſſime ſcripſi. Ant. Fran.

b ¶ Canonicum. Ita tenet Imo. in l. quidam, ff. de re iu. & R. o. in l. quia pot erat, ff ad Trebel. & in quodam conſi. ſuo inci. circa primum conſultationis artic. ver. quoad ſm, & iſtam dicit fuiſſe diſtin. D. Mar. de Ma. in c. inſinuante, de off. dele. ſed quod proceſſus ſit nullus, indubitāte firmat Sal. per illum tex. in auth. offeratur, C. de lit. conteſta. de quo vide etiam per Doc. in c. quoties, 2. q. 6.

c ¶ Quæro. Nunquid autem teneatur iurare de calumnia, tradit Fel. in c. 2. ver. item per iſtum tex. dicit Bal. ſ. de proba. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *In notoriis non admittitur appellatio.*
Cauſa allegata ad reprobandum iudicem, vel ad appellandum ab eo, ſi non fuit probata, vel ſi eam pars non proſequatur, poteſt iudex ad vlteriora procedere.
2 *Index a quo, poteſt præfigere terminum ad appellationem proſequendā; ſine ex officio, ſine ad partis inſtantiam.*
A dilationibus breuibus, poteſt pars appellare.
A correctione ſuperiorum vt prælatorum, & ſimilium, nō poteſt appellari, niſi exceſſerint modum in corrigendo.
4 *Notorium cauſatur ex atteſtationibus factis, ſi contra eas nihil oppoſitum ſit.*
5 *Confeſſus tam in criminalibus, quam in ciuilibus, an poſſit appellare.*
6 *In appellatione contra ius, requiritur expreſſio cauſæ.*
7 *Hæres an poſſit appellare: ſi fuit actum contra eum ex confeſſione defuncti?*
Confeſſio defuncti, q̃ extorſerit certam ſummam, præiudicat hęredi; adeo q̃ probata rapina, & quantitate, hæres cogetur ſoluere abſque alio ordine iudiciario.
8 *Index a quo, qui procedit ex officio, & ab eo fuit appellatum, debet citari per iudicem ad quē; alias proceſſus eſſet nullus; ſed an idem ſit, quādo proceſſit ad inſtantiam partis. vide hic.*
9 *Pro ſententia iudicis, a qua fuit appellatum, an præſumatur.*

1 §. Porro. †Summa, vt in principio, vel ſic. In notoriis nō admittitur appellatio. in dubijs cauſa probabilis coram iudice eſt exprimenda, quæ debeat legitima reputari quam ſi non proſequitur, iudex a quo, in cauſa procedat. Item ſi proſequitur, & non probat. Hæc autem conſtitutio non extēditur ad regulares. primo dicit, quod in notorijs. ſecundo quid in dubijs, ibi: Exceſſus quod. Tertio proteſtatur in fin. ibi cęterum. Caſus literalis. Si ſubditus commonitus a prælato appellauerit; ſi eius exceſſus euidentia rei, vel ipſius cōfeſſione, vel alio modo legitimo fuerit manifeſtus, appellationi non deferatur; cum appellationis remedium non fuerit inſtitutum ad defenſionem iniquitatis, ſed ad præſidium innocentiæ. Si vero dubius ſit exceſſus, appellans cauſam probabilem appellationis coram iudicis proponat talem, quæ ſi eſſet probata, legitima foret, & tunc ſi appellans habuerit aduerſarium, intra terminum a iudice moderandum ſecundum locorum diſtantiam, & temporis qualitatem, & naturam negotij appellationis cauſam proſequatur; quam ſi non fuerit proſecutus; ex tunc, non obſtante appellatione, iudex in cauſa procedat. ſi veso nullum habuerit aduerſarium, tunc iudex ex officio ſuo, procedat; ſuperior appellationis cauſa coram eo probata ſuum officium exequatur. ſed ſi appellans in probatione appellationis defecerit, ad eum a quo appellauit, remittatur. Hanc conſtitutionem, & illam, ſacro approbante, non vult concilium ad regulares extendi ℨ ſuas obſeruantias ſpeciale. B. No. j. q̃ ſola cōfeſſio impedit appellationis interpoſitionem, quoad hoc, vt iudex, a quo, nō tencatur illi deferre. hoc, p̃bat alternatiua, vel poſita in tex. & eſt cōſimilis tex. in Romana. §. ſi autem, c. tit. in 6. &
a hoc infra latius cum gl. Secundo not. q̃ ſola cōfeſſio a iuducit notorium. ad hoc c. ſi. j. de coha. cler. & mulie. qđ intellige, niſi probabiliter excuſetur, vt leg. & no. in capitu. cum dilecti. infra
a de a cculſa. facit l. cum fideicommiſſum, ff. de confeſ. † No. tertio, ibi. Si habuerit aduerſarium, &c. quod iudex ex officio procedens, non poteſt præfigere terminum ad appellatio-

ADDITIO.

a ¶ Sola confeſſio. Vide Ang. in conſi. x. incip. in cauſa prædicta. ubi dicit quod notorium ex confeſſione iudiciali, dicitur notorium iuris, & q̃ ex cōfeſſione reſultat notorium, tenet Bal. in l. properandum, in prin. circa fi. C. de iudic. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lationem prosequendam, quoniam textus videtur hoc permitttere, cum procedit ad instantiam. Contrarium tamen
a cõiter[a] tenent Doc. probatur in c. puenit, ℨ. eo. Ideo quãtũ ad hoc nõ est fienda diuersitas, vtrũ procedat ex officio, vel ad instantiã. nam semper militat rõ, q̃ no. in c. cũ sit Romana, ℨ. e. Et si iudex statuit terminũ nimis breuem, dicit notabiliter Host. q̃ ab isto nouo grauamine poterit secundo appellare quod placet, arg. cle. vnicæ. de do. & ꝓtuma. † Vltimo no. q̃ regulares, q̃
3 corriguntur per superiores, ſm institutiones ordinis seu regulæ, nõ possunt superiorem recusare, vt suspectũ, nec etiã ab eo appellare; quia hæc correctio fit ad ipsius salutẽ, & de plano sine iudiciorũ strepitu, dicit tñ Inn. q̃ si prælatus excederet modũ in corrigẽdo, q̃ posset subditus appellare, quod satis placet, vt in c. reprehẽsibilis, ℨ. e. plene tetigi in c. 2. ℨ. eo. Host. distinguit ĩter processum iudicialẽ, & regularẽ, vt si superior procedit iudicialiter ℨ religiosum, possit religiosus recusare, & appellare exiusta cã; licet cã ita plene non examinetur, sicut si esset secularis. Sed tu pondera hãc ĩram in fin. quæ solum prohibet has ꝓstitutiones extendi ad regulares, q̃ per extensionem, seu obseruationem fieret ℨ speciales obseruantias istorum religiosorum; & sic q̃ proceditur ℨ omnes, ſm regulã. Si ergo superior excedat fines regulę, non prohiberet iste tex. hanc ꝓstitutionẽ
4 obseruandam, etiam in religiosis, vide tñ quod dixi in d. c. 3. † In gl. in verbo. Cõfessione, ibi, Puta per sniam. Idem dicit Host. p testes productos, ℨ quos nihil opponitur, quod satis placet, ex quo habes q̃ attestationes inducũt notorium, si ℨ eas nihil opponitur, vide tex. & quod ibi dixi in c. cum olim, ĩ. de verb. sign.
5 † Et in fi. gl. hæc vẽ velle, vt in criminalib. confessus, possit appellare. ad istum text. respondet, q̃ agebatur ad correctionem, & extra ordinem. Sed ꝑfecto hoc non colligitur ex litera, cum interpositio appellationis exigat alias iuris obseruantias. Itẽ quic quid sit de isto tex. habemus aliũ tex. generaliter idem disponẽtem, s. vt sola confessio impediat, vt in præal. c. Romana, ℨ. fi aũt. & de mã vide in Spe. e. ti. ℨ. in quibus. cir. prĩ. & per Io. An. in ver. sed nũquid. & vide bon. gl. in d. ℨ. fi autem. D. An. hic distinguit, q̃ si est conuictus, & confessus non auditur appellans, neque in criminali, neq; in ciuili, vt legi. & not. in l. 2. & in l. abstinendum, C. quor. appel. nõ recip. & per gl. & Bar. in l. creditor. ℨ. iussus,
b ff. de app. Si vero est tñ confessus, b tunc dicit, q̃ de iure ciuili aũ ditur appellans, quod sentiunt gl. & Bar. in d. ℨ. iussus; de iure canonico iudex a quo nõ tenetur deferre; nisi excusetur ꝓfessione vt hic. Iudex tũ ad quem, poterit recipere illam appłonẽ, & examinare, vtrum fuerit legitima cã appellandi. Sed aduerte, qa iste tex. non loquit in ciuili, sed in criminali. nec puto, q̃ in hoc sit diuersitas inter ius canonicũ, & ciuile. Vnde dicerem sic, q̃ vbi concurrunt tria, de quibus in d. l. 2. canonizata. 2. q. 6. c. ei q. ℨ. sunt etiam quorũ, scilicet q̃ fuerit propria voce confessus; &
c sic nõ per procuratorem; c nec formidine tormẽtorum. Itẽ q̃ fuerit testibus conuictus, & argumẽtis superatus, ex toto excluditur appellatio, ita vt ẽt iudex ad quẽ, nõ debeat eã admittere: quia vẽ interposita cã subterfugij; & sic põt intelligi tex. in d. l. 2. dũ requirit omnia illa tria. Si vero fuit tñ confessus; & tunc si nullam causam exprimit in appłone, ꝓfesionis factæ obstuscatuam, credo q̃ neutro iure iudex a quo tenetur appellationi deferre: tum quia ꝓfesio aliter nõ excusata inducit notorium, vt ℨ. dixi, & in notorijs non admittitur appellatio: tum quia generaliter ex dispositione vtriusque iuris, nõ auditur quis ℨ id, qđ dilucide ꝓfessus est, vt in l. generaliter, C. de non nume. pecu. & in c. per tuas, de proba. & istæ rones militant tam in causa ciuili quã criminali: & tam de iure canonico, quã ciuili, tex. vẽ expres
6 sus in d. ℨ. si autẽ. † Et si diceres, q̃ ĩ appellatione a diffinitiua, nõ est necesse causam exprimere, vt no. in d. c. quod ad consultationẽ, ℨ. de re iud. & ℨ. eo. c. cũ in ecclesia: dico illud procedere qñ appellatio non est ℨ ius. Nam tunc nõ admittitur, nisi exprimatur cã rationabilis, vt not. Inn. in c. pastoralis. ℨ. prętera, ℨ. de offic. deleg. & in Specul. in tit. de exec. sent. ℨ. nunc dicendũ, vers. sed nunquid iudex. tñ iudex ad quem, poterit appellationẽ recipere & examinare, vtrũ habuerit ĩtimam causam appellandi, & impedire executionem a ꝑte a quo incœperit cognoscere, vtrum appellatio sit admittenda: vt vẽ velle tex. in d. ℨ. si autẽ. Si autem appellãs allegat probabilẽ cãm excusándo confessionem propriã; etiam iudex a quo, debet appellationi deferre, arg. in c. cum dilecti, præalleg. facit optime l. fin. C. de erro. aduo. quæ sic potest intelligi. & ſm hoc intelligerem, & reducerẽ ad concordiam vtrunq; ius, & satis fuit de mẽte glo. in d. ℨ. fi autem. † Sed quæro, an hęres poterit appellare, si fuit actũ ℨ eum
7 d ex confessione defuncti? [d] Dic q̃ non, nisi prætendat iustam causam grauaminis, de quo vide notabilem gõnem, quam ponit Io. An. post Nic. de Matar. in tit. de appella. ℨ. in quibus, versicul. sed nunquid, de eo qui veniens ad mortem, confessus fuit ordinario se habuisse mille per rapinam, & promisit restituere illa his, quibus debebãtur ad mãdatũ ordinarij. Demũ eo defuncto cõparuit quidã petẽs cẽtũ occasione rapinæ p defunctũ factæ, ordinarius aũt receptis indicijs, & argumẽtis, & delato iũro petitori, declarauit centum sibi deberi; & mandauit hęredi vt solueret: hæres vero appellauit, quia sine libello & lit. contestat. & plena ꝓbatione processit. Concludit ſoluendo, q̃ nõ est admittenda appellatio; quia non requirebat ordo iuris, ex quo ꝓbat de certa quantitate per ꝓfessionẽ defuncti; vñ solũ exigitur declaratio creditoris, & quantitatis. Et not. quod in hoc nõ exigitur plena probatio, facit qđ legi. & no. in c. cum in diœcesi, &
8 vsũ. & vide per Feder. de Sen. consil. 101. & hoc not. bene. † In gl. in verb. Coram superiore, in fi. no. bñ gl. & quasi pro hac gl. ĩduco tex. apertum, si bene ponderetur, in c. venerabilibus, post prin. de senten. excommun. lib. 6. Et de hac materia plene per Innocen. hic, & in c. de cætero, de transac. & in c. in nostra, de ꝓcur. & per gl. in c. sacro, de senten. excommu. & per Host. hic, q̃ in effectu vult idem, quod gl. hic, nisi agatur ad pœnã iudici imponẽdam. tunc enim semper vocandus est iudex; siue processerit ad instantiam, siue ex officio, cum agatur de suo prędicto. & in prædictis absentis nihil est innouandum, de caus. post. & propr. c. j. & in c. inter quatuor, de ma. & obe. 3. q. 9. c. caueant, & c. omnia, & expressius in d. c. venerabilibus, in vers. Sed si excommunicatus. Item vbi processit ad instantiam, nec agitur ad puniendum iudicem, potest iudex assistere in processu; licet necessario non sit vocãdus; quia quædam præsumptio oritur ℨ eum ex retractatione suæ sniæ, facit l. si suspecta, ff. de inoffi. testam. & l. a sententia, ff. de appella. & quod legit. & no. in dicto c. venerabilibus, per tex. in d. l. a sententia. & per ea quæ dixi in c. cũ liquet, de re iud. dico qđ hoc casu poterit etiam iudex appellare a retractatione snię, & qđ iudex possit hoc casu assistere, renet. & hic D. Ant. Et adde ad prędicta vnum dictum Feder. cons. 134.
c vbi tenet processum c esse nullũ, si iudex, qui ꝓcessit ex officio, non fuit citatus per iudicem ad quẽ, allegat Inn. in c. pen. de re iud. quod satis placet, quia est loco aduersarij. Ad hoc tex. ibi pra in princip. cap. vbi in recusationis actu, eligit arbitros cum
9 recusatore, si non habet alium aduersarium. † In gloss. in verbo,

ADDITIONES.

a ¶ Cõiter. Bar. & Bal. in l. ꝓstõnes. ff. eo. de ap. & Bal. in l. in minoribus, circa pc. de his quibus vt indig. vbi dicit, quod quando appellatur a confessione debet exprimi causa in appellatione. & vide melius quam alibi per do. An. in repe. c. vestra, de coha. cle. & muli. & ibidẽ dicit, q̃ ficte ꝓfessus ab illa ficta confessione potest appellare, vt etiam dicit Cyn. in l. 2. ℨ. quod fi debeat. C. de iura. calum. quem refert, & sequitur Per. de Ancha. in c. 2. de confess. Item adde hic Anch. in c. quicunque. 2. q. 6. vbi dicit q̃ Iac. & Bal. dicebant, q̃ confessus non potest appellare: quia indignum est q̃ quis sua voce & re. vt in c. per tuas, de probat. in l. generaliter, C. de non num. pe. sed remittit ad hoc. & in d. cap. Romana, ℨ. fi autem. Item limito prædicta ex his quæ notabi. Ant. in c. proposuit, in fi. sup. eo. post Arch. 3. q. 5. in c. quia suspecti. Item vide de hoc quod late scribit Do. in d. ℨ. si autem; & an confessus in causa criminali possit petere sibi assignari terminum ad faciendum suam defensionem, item quod iudex ei petenti, teneatur illu d assignare, Bal. not. dicit q̃ no. in l. a procedente, in fin. C. de dilat. Sed dictum Bal. non obseruatur in practica secundum do. Bar. de Bellenzinis hic, in additio. Et an confessus in criminalibus, possit appellare, vide Bald. in l. 2. in versi. item no. C. quo. appel. non reci. Aene. Falco.

¶ Vtrum confessus possit appellare, dicas, quod confessus delictum notorium non auditur appellans, l. obseruare, in ℨ. proficisci, vbi per Bal. in 12. q. ff. de off. proc. & lega. & in l. addictos, C. de episco. audien. & habetur per glo. & Bar. in l. non tantum, ff. de app. & vide Bal. in l. 1. in fi. C. de lit. conte.

¶ Et adde etiam quod confessus contra quem sunt indicia, non appellat, vt per Bal. in l. fi. ℨ. necessitatem, C. de bo. quæ li. vbi ad hoc alleg. c. Romanus, autem, de appel. lib. 6.

¶ Et adde etiam quod confessus, & conuictus de crimine, non appellat, l. 2. & ibi per Bal. C. quor. appell. non rec. quod intellige verum, etiam si crimen non sit consummatum; sed solum attentatum, ſm Bal. & Doct. ibi, quod procedit, nisi sit confessus per procuratorem; & ibi etiam per Do. Paul. de Cast. post Bal. vel nisi esset confessus post sententiam, ſm glo. in verbo propriæ, in fin. & ibi per Bar. in l. constitutiones, in 4. q. ff. de appel. & vide etiam Bart. in l. creditor, in ℨ. iussus, in 2. q. ff. de appel. reci.

b ¶ Confessus. vide tamen Are. in consil. 147. incipien. visa consultatione, vbi ite quando confessio etiam ficta possit reuocari, de quo etiam per Card. in consilio 101. incipiente in causa appellationis, & Rapha. Comen. in consilio 105. incipiente casus talis est. circa med. Mod. in l. 2. C. qui testa. face. po. Sebast. Sapia.

c ¶ Per procuratorem. Sentit D. Ab. hic, quod inquisitus in causa criminali possit confiteri delictum per procuratorem, quod non procedit indistincte, quia in causis capitalibus, requiritur confessio propria ipsius inquisiti, text. est in l. 2. C. quorum app. non re. quem ad hoc ibi not. Bal. apud fin. & ibi Bal. And. Barb. Aeneas de Fal.

d ¶ Ex confessione defuncti hęres appellare non potest, de hoc per Bal. in l. 1. C. ne ex deli. defun. in 6. col. ver. interdum. & adde hic illud quod dicitur, quod confessio defuncti prædiudicat hæredi, habet locum in confessione vera, non ficta, vt dicit Barto. in l. eius qui delatorem, ff. de iure fis. & eandem q. vide hic per d. An. in col. 2. & in terminis per eundem in rep. c. veltra, de pen. char. de coha. cle. & mu.

e ¶ Processum. Vide Roman. in consi. 344. inc. ex proposito themate, in 2. dubio, Bal. in l. sancimus, in 12. q. in fi. C. de iudi. & in c. 1. col. 4. ver. de iudice, de mil. vasal. qui contu. est, in vsi. feud. Seb. Sap.

bo. Defecerit in fide hac materia, an præsumatur pro sua iudicis, dic vt plene no. in c. quoniam, alleg. in gl. & in c. in presentia, de renunc. Ad istum tex. dic quod loquitur de appellante ab interlocuria, qui probare debet cãm esse legitimam, & veram, vt in c. interpositam, ĩ. eo. c. vt debitus, ℨ. eo. & si deficit in hoc probando, debet remitti ad iudicem a quo, vt hic, & in iuribus all. in gl. penul. ibi: Et illam, infra de sent. excommu. c. sacro. ponderabene gl. vult enim quod dispositio cap. sacro, non sit necessario seruanda in religiosis, ℨ suas obseruantias speciales, & videt glo. intelligere tex. in ℨ. cæterum. vt loquat de ista cõstitutione cap. sacro. Et forte gl. ideo facit mentionem de cap. sacro, quia tex. in princip. ca. hic dum recitat ius antiquum, tacite facit mẽtionem de illo cap. sacro, hoc bene notabis. Et credo dictũ procedere, vbi regula seu institutio religiosorũ daret certum modum, seu ordinem in excõicando religiosum, vt satis sit seruare illum ordinem regulæ, seu cõstitutiones ipsorum religiosorũ, quod multum bene notabis. Inno. vero ponit alium intellectũ ad finem huius literæ, vt intelligatur de his duabus constitutionibus hic contentis. Nam in effectu duæ ꝓstitutiones hic ꝓtinẽtur, vna versatur circa modũ recusandi iudicem, alia circa modum appellationẽ interponendi. Secunda incipit in hoc ℨ. porro, & iste intellectus magis videtur literę consentaneus, per illa verba. Has duas constitutiones, & c. debet enim fieri relatio ad proxima.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio non requirit solennem interrogationem, aut responsionem: imò potest contestari per responsionem aduocati, si rem ipsam approbat.*
2 *Confessio aduocati, præiudicat clientulo, nisi illam reuocet.*
Confessio aduocati potest reuocari per clientem, etiam non probato errore, sed confessio propria vel procuratoris, non potest reuocari; nisi probato errore.
3 *Confessio erronea, quæ præiudicat non solum circa merita causæ, sed circa processum, potest reuocari; pono exemplum. inf. nn. 6.*
4 *Delegatus Principis potest alteri subdelegare vices suas, qui non potest in alium subdelegare, ad vitandam infinitatem.*
Delegatus inferioris, an possit subdelegare.
5 *Appellare licitum est a grauamine, licet iudex non intenderet grauare.*
7 *Confessio aduocati, potest reuocari intra tres dies per clientem suum & quando.*
8 *Confessionem erroneam, tam propriam, quæ aduocati, an, & quando quis possit reuocare, docto vel nõ docto de errore, vel vsq; ad quod tempus.*
8 *Litis contestatio nõ inducitur per obiectionem solam exceptionum peremptoriarum.*
10 *Iudex an possit delegare causam post litem contestatam.*
Procurator põt substituere alium procuratorẽ post litem contestatam.
Receptio testium an sit articulus iuris dictionalis; an verò nudum ministerium.
Excommunicatio quomodo intelligatur, q̃ nõ transit in tertiam personam.
Participans cum excõmunicato, incurrit in minorem tantum, per quam solum priuatur perceptione sacramentorum.
Participans cum illo, qui participauit cum excommunicato, nullam incurrit excommunicationem.
12 *Delegatus inferioris a principe ad vniuersitatem causarũ, põt delegare.*
13 *Delegatorum ad vniuersitatem causarum, potest unus sine alio causam inchoare, & finire.*
14 *Causa expressa in appellatione a grauamine, illa tantum debet probari & non alia.*
15 *Appellans à certo grauamine subijciendo, & ab omni alio grauamine, vel appellans ab omnibus grauaminibus, & c. nõ obtinebit; quia debet specialiter exprimere.*
16 *Ex pluribus causis copulatiue expressis in appellatione, sufficit unam probare.*

CAP. LXII.

Cum causam, Si iudex cõfessionẽ aduocati eadẽ die reuocatã, pro litis ꝓtestatione velit habere; vel processum a subdelegato subdelegati factũ ratificat, licite appellat. In prima ponit narratio appellantis. In secunda iudicis datio, ibi: Mandamus. Casus literal. Inter abbatẽ, & conuentũ de valle Sancti Ioan. ex parte vna, & priorem, & ꝓuentum de nouo loco ex altera, super quadam ecclesia de Hoviseth, qõ vertebatur; q̃ cõmissa fuit iudicibus delegatis: iudices vices suas quibusdã iudicibus ꝓmiserunt: sed cum coram istis subdelegatis petierit ꝓcurator prioris & canonicorũ inducias ad proponẽdas exceptiones dilatorias, aduocatus ipsius ductꝰ errore interrogatus rndit, qđ ecclesia de Nouo loco ecclesiã, de qua qõ erat, 40. an. possederat pacifice & amplius; sed procurator ꝓfessionẽ aduocati reuocauit eadẽ die, cum ipsius cõfessio fuæ petitioni ℨria videretur, ne per illã confessionem aliq̃ sibi posset ꝓiudiciũ generari, eo quod exceptiones dilatoriæ aũ lit. conte. sunt proponẽdæ. Iudices delegati credentes per hanc confessionem lit. ꝓtest. fuisse, testes quosdam partis alterius receperunt, quibus receptis examinationẽ quorundã testiũ cõmi serunt alijs, qui receperũt quosdã testes monachorũ; iudices delegati talẽ receptionẽ approbarunt, cũ de iure non valeret: pq̃ quæ grauamina ꝓcurator canonicorũ ad sedem apostolicã appellauit; cã fuit dęlegata in partibus, & datus auditor, coram quo procurator canonicorum p̃dictorũ oĩa proposuit, petens processum prædictorũ iudicũ irritũ nunciari. pars altera instãter petebat processum p̃dictorũ iudicum approbari, & cãm ipsam, quæ multo tpe duraurat, terminari. Papa his, & alijs intellectis, quia sibi non constitit de prædictis, mandat quibusdã iudicibus, quatenus si dicti prior & canonici legitime probauerint, qđ per ꝓcuratorem ipsorum, aduocati rñsio eadẽ die extitit reuocata; & per ꝑns appareat, quod li. conte. non fuit, vel si constiterit, q̃ iudices delegati approbauerint testes receptos a subdelegatis subdelegatorum suorum; cum delegatus ab alio, quam a Principe causam alij delegare nõ possit; quod q̃quid factũ est post appellationem prædictã, denũciet irritum & inane, dũmõ hæc
1 in appellationis cã fuerint expressa. Ber. † No. 1. arg. ex isto tex. q̃ ad li. contest. non requiritur solẽnis interrogatio iudicis, aut actoris; sed sufficit sola rñsio ad libellum; etiam si facta sit p aduocatum, reo approbante. facit ad ea q̃ dixi in c. vnico, de lit. cõtest. ℨ cõem opin. legistarum. Nã aduocatus hic proprie rndit ad libellũ. Nam iudex non interrogasset aduocatum animo lit.
2 contest. & vide plenius quod dixi in c. vnico prędicto. † Secũdo
a no. q̃ confessio aduocati [a] præiudicat clientulo; nisi illam tanquam erroneam reuocet. Et no. q̃ in reuocatione huius ꝓfes-
b sionis aduocati, nõ est necesse probare aliter errorem: [b] secus in reuocatione ꝓfessionis propriæ, vel procuratoris, quia tunc est necesse ꝓbare errorẽ, vt in c. fi. ℨ. de confes. l. error, C. de iur. & fac. igno. & est ratio, quia aduocatus non habet mandatũ ad confitendũ. ideo sufficit nuda reuocatio partis, & hoc tenuit
3 Host. hic, & satis probat per istũ tex. quod semper no. † No. vltę
c rius, q̃ ꝓfessio potest ꝓtextu erroris [c] reuocari, non tolũ, qñ prę iudicat ad merita causę; sed ẽt qñ obest processui; vt quia non
4 põt obstante confessione exceptiones dilatorias amplius proponere. † Item no. q̃ solus delegatus principis, potest alteri cãm delegare. Delegatus aũt inferioris à Principe, nõ põt vices suas alteri delegare, qui posset esse processus infinitus; & quisq; recusaret onus iudicandi. Nunq̃d aũt delegatus inferioris possit sub
d delegare, si hoc sibi fuit indultum in ꝓmissione. [d] vide gl. no. in c. is cui, de offi. deleg. lib. 6. vbi per Io. And. & limita hunc text. p
5 illam gl. † Item no. ibi: Credentes, & c. q̃ a grauamine a iudice in ficto appellari põt. licet iudex aggrauare nõ intẽderet; & intellige, qñ iudex errabat in iure: & probat iste tex. opi. de qua in c. ex parte, & c. ad hæc, ℨ. eo. q̃ grauamẽ re ipsa, licet ex mente nõ processerit, ꝑbet iustã appellandi cãm; & in hoc tene mẽti istũ
7 tex. plenius dixi in d. c. ex parte. † Opp. ℨ tex. videtur enim, q̃ reuocatio ꝓfessionis fuerit ecclesię nociua, cũ p ꝓfessionẽ diceret ecclesiã præscripisse spatio 40. anno. Sol, dñt, quod confessio non reuocabatur hic prætextu taliter confessãti, sed quatenus prędiudicabat ad processum. Nã data illius validitate, excludebatur prior a facultate proponendi dilatorias. Vñ hæc ꝓfessio fuit erronea; vel quia aduocatus errrauit in iure, putando dilatorias posse proponi ẽt post litem ꝓtestatã, vel in facto errauit, credens forte priori non cõpetere exceptiones dilatorias. vñ prætextu huius erroris, & prædicti prædicti, prior hãc ꝓfessionem aduocati reuocauit; qñ erat ℨria intentioni, & petitio ni suæ. ℨria enim sunt, litẽ contestari, & terminum ad dilatorias
7 proponendas petere. † In gl. in verbo. Eodẽ die. ibi: In casu isto vĩ. No. gl. istã vsq; ad finẽ, q̃ licet nõ reddat rõnẽ specialitatis; tñ rectẽ logĩ, & ex ea hẽs optimã limitationẽ ad l. fi. C. de errore aduo. vt ꝓfessio aduocati possit reuocari vsq; ad triduũ; sicut ibi dĩ; qñ scilicet confessio prędicat ad merita cãę; sed vbi cõfessio aduocati ꝓiudicat ad ꝓcessum, vt quia inducit ꝓtestationẽ litis; & sic p̃cludit viã dilatorijs ꝓponendis, oportet qđ pars reuocet illã ꝓfessionẽ antequam faciat aliquid, qđ soleat fieri post litem contestatam; vnde, si eadem die certificatus de confessione aduocati producit testes, vel aliquid aliud, quod solitum est fieri post litem contestatam, vĩ ipso facto confessionẽ aduocati approbasse, cũ plus fit facto aliquid approbare, quam
9 verbo, vt in c. dilecti. ℨ. eo. † Et gñaĩr comprehendendo omnia iura

ADDITIONES.

a ¶ Et de hoc vide quamplurima per Bal. in c. fi. de confes. & Bar. hic, & D. Phi. de Peru. in 4. no.

b ¶ Errore. Vide Ias. in d. l. error, ver. 4. limita, & And. Sic. in cõsi. 6. col. x. in j. vol.

c Prætextu erroris. Adde Lanfran. de Oria. in c. quoniam cõtra, numero 18. ver. capio gl. in ver. confessiones, & in prin. & vtrobiq; in apostil. Cel. & Bened. Vã. supra de proba. Zach.

d ¶ In commissione. Adde quod no. in apost. ad istum in c. super quæstionũ, nu. 9. in apost. in ver. subdelegare. vbi enumero alios, qui quamuis ab inferiore a principe delegentur, subdelegare tamen possunt. ℨ. de offi. dele. & pro primo membro, scilicet quod tales subdelegati subdelegare non possint, vide quod noto etiam in apost. ad eum in c. fi vero, nu. 16. in ver. potestatem subdelegandi, eo. tit. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iura posita in gl. recitãdo mentẽ Doct. distingue sic, qđ aut qs vult reuocare cõfessionem propriam p̃textu erroris; & oportet qđ probet errorem; & licitũ est reuocare vsq; ad sñiam ;& sic loquitur c. fi. & l. error, alle. in gl. Hoc intellige, qñ vult reuocare ex interuallo. si. n. incontinenti, nõ est necesse probare er
a rorẽ, ad hoc c. p̃terea, de test. cog. & gl. no. in c. fi de confes. & 32. q. 1. c. apud, & per D. de Ro. deci. 57. & uide qđ plene dixi in d. c. fi. de confes. & dic vt ibi. Aut vult reuocare confessionẽ ad uocati; & sic p̃iudicat ad processum, dic vt statim dixi. Si vero
b p̃iudicat ad merita causæ, debet eã reuocare intra triduũ, b vt in d. l. 3. post triduum vero nõ põt; nisi velit docere de errore. Nam sicut docendo de errore potest reuocare cõfessionem propriam, vsq; ad sententiam; fortius hoc poterit in confessione aduocati: & sic põt intelligi gl. 35. q. 9. c. loci. §. his ita, qđ vult confessionem aduocati posse reuocari, vsque ad sententiam, intelligunt Docto. de errore, aliàs vsq; ad triduũ. Forte rõ diuersitatis est; quia confessio aduocati, cum in hoc non habeat mandatũ, nõ debet p̃iudicare clientulo; nisi illam approbet; & iura præsupponunt clientulum approbare, si eã scit, & non reuocat intra triduum. Si autem clientulus expresse approbaret confessionem aduocati, idem dicendum est in ea, quod in cõfessione propria; quia omnia nostra facimus &c. vt in c. si apostolicæ, de præb. lib. 6. vide per Spe. in ti. de confes. §. postremo.
9 versi. idẽ si fit per aduocatũ. † In gl. in ver. Lit. contest. in fi. de hoc dic, vt plene leg. & no. in c. 2. de lit. contes. lib. 6. & ad istum tex. vt cesset omnis obiectio, potest suppleri, quod aduocatus dixerat petita per aduersam partem fieri non debere; qa prior
c per obiectum exceptionis peremptoriæ aliter respondendo
10 ad libellum, non inducitur litis contestatio, vt in d. c. 2. In gl. in ver. Delegatus, ibi: Non distinguendo ante litem contestatam, vel post &c. imo plus dico, q̃ tex. iste apertissime damnat illam opinionem. Nam receptio testium fit post litem contest. vt in c. qm̃, §. vt lite non coteſt. & sic subdelegatio fuit hic facta post contestationem litis; & nihilo minus Papa mandat ex hoc solo capite, processum denunciari irritum. Nam loquitur hic Papa alternatiue, ad cuius veritatem sufficit alteram partẽ esse verã, vt in c. inter cæteras, de resci. Nec obst. ratio gl. de procuratore substituente post litem conte. (quia vt dicunt Doct.) fortius operatur litis contesta. in procuratore, q̃ in iudice. Quia procurator contestando, vt quasi contrahere. l. 3. ff. de pecu. iõ efficitur dominus instantiæ: sed cum iudice non contrahitur. Habet. n. se iudex in contestatione vt patiens, procurator aũt vt agens. Ad capit. cũ Bertholdus, rñder hic Io. An. & originaliter est dictum Inn. in c. illo, q̃ articulum nõ iurisdõnalem põt delegatus inferioris subdelegare, puta, si approbauit testem p̃ducendũ; & examinauit capitula, super quibus debet interrogari, tunc hãc receptionẽ alteri cõmittere põt. ita loquitur iste tex. qđ bñ notabis. Idẽ sentit gl. pe. in auth. vt defun. seu iun. Articulum vero iurisdõnalem non põt subdelegare, vt est receptio testium, non approbatis prius ipsius testibus, seu capitulis non examinatis, pro hoc quod legi. & no. in cle. vnica, de offi. deleg. & ex his habes. an & quando articulus receptionis testiũ dicatur iurisdictionalis, vel nudum ministerium; & hunc articu
11 lũ plenius examinaui in d. c. cũ Bertholdus. † In ea. gl. ibi. Quæ non transit in tertiam personã &c. Pro intellectu horum verborũ, Io. An. remittit ad c. pen. 19. dist. vbi gl. dicit excõicationem non transire in tertiã personã; quia cõmunicans excõmunicato, non incidit in excõicationem eandẽ; sed tñ in minorẽ, iuxta no. in ca. fi celebrat, de cle. exc. min. nisi communicauerit excõmunicato in crimine, pro quo fuit excõmunicatus, vt in c. si concubinæ, de sen. ex. & sic appellatur tertia persona, quæ libet persona ab excommunicato. Ego darem alium intellectũ, qui clare colligitur ex c. qm̃ multos. 11. q. 3. quod ideo dr excommunicatio non transire in tertiam personam, quia cõmunicans ei, qui communicat excommunicato, in nullam ex cõmunicationẽ incidit; quia ille non est priuatus cõmunione hoĩum, sed participatione sacramentorũ tm̃, vt d. c. si celebrat. Vnde recte appellatur tertia persona respectu secundæ, q̃ communicauit excõicato, & no. gl. istam sic dupliciter intellectam.
12 † Et in fin. no. gl. perpetuo, ex qua habes singularẽ limitationẽ ad iura dicentia, delegatum inferioris a principe nõ posse sub delegare. non. n. procedunt illa iura in delegato ad vniuersitatem causarũ. Et pone exemplum in officiali foraneo epi, qui constituitur in certa parte diœcesis. Nã ille habet iurisdõnẽ delegatã, non ordinariã, vt no. gl. in cle. & si principalis, de resc. & in c. Romana, §. eo. ti. li. 6. Et habet iste vniuersitatẽ cãrũ delegatam; qa deleganꝫ sibi oẽs cãæ, q̃ possent oriri in illo loco. Quidam tñ tenuerunt oppositũ, arg. in l. & quia, ff. de iurisd. om. iu. vbi dr, qđ habẽs iurisdõnem, nõ iure proprio, subdelegare nõ
13 põt. Sed dictũ huius gl. cõiter approbaꝫ, & est satis æquũ. Et † vi de Bar. in l. Pomponius, ff. de re iud. vbi ponit aliã singularẽ limitationem in istis delegatis ad vniuersitatẽ causarum, vt si sint plures, possit vnus absente alio cãm inchoare, & finire, sicut dicimus in pluribus ordinariis, l. vnica, ff. de offic. procon. Dic vt plene leg. & no ĩ c. prudentiã. de offic. dele. vbi dixi diffuse, & ibi
14 remitto. † In gl. d fi. ibi: Super hoc, ita indistincte no. gl. vsq; ad fi.
d q̃ quotidie allegaꝫ. & inquantum dicit, qđ appellans a grauamine, nõ põt aliã cãm, q̃ expressam prosequ, est hodie text. ma
15 gis clarus in cle. appellanti, eod tit. † Circa istum tex. & istam gl. formatur notabilis qõ. Quid si appellans dixit, seu expressit certũ grauamẽ, subijciendo cãm gñalem, videlicet, & ab omni alio grauamine, qđ colligi põt ex actis? Vel quid si nullã cãm expressit, sed gñaꝫ dixit, Appello ab oĩbus grauaminibus mihi illatis, quæ ex actis colligi possunt: nunquid valeat talis appellatio, vt possit apponem iustificare, & ex causa expresse non deducta? Quidã qđ sic, in d. cle. appellãti, facit in arg. c. qui ad agẽdum, de procur. lib. 6. domi. de Rot. decis. 8. plene prosequunt, & finaliter tenent oppositũ, vt nõ liceat sic vagari cum iactura aduersarij. Hęc opi. plus placet mihi, facit d. cle. appellãti, in verbo. Nominatim. & l. prætor edixit, de iniur. & dic vt plene nota. in loco p̃alleg. Et dicit hic Io. An. qđ ex pluribus causis in appellatione expressis curia non exprimit hodie nisi vnã, qđ dicit
16 Io. An. rõnabile, qñ cãæ se nõ cõpatiunt: aliàs secus, vt hic; & §. eo. c. significauit, cum sim. de quo vide in Spe. de appel. §. de officio. in prin. pe. col. & ver. si aũt. Et dicit hic Boat. q̃ expressio vno solo grauamine ex his, pp q̃ appellaui, nõ potero iustificare apponẽ meã, & ex aliis, pp q̃ appellaui: dicit tñ, q̃ sup quolibet grauamine curia bñ daret rescriptũ singulare, ad cosdẽ iudices. Sint ergo appellãtes prouidi, vt nullã falsam cãm exprimant, vel q̃ p̃bare nõ possunt, ne forte illa sola exprimaꝫ in rescripto cõmissionis. † Nã ad hæc vitia cõprimẽda emanauit p̃ dicta p̃suetudo, seu stylus curiæ. De iure nõ p̃cedit, q̃ hic dr, q̃ nimo pluribus causis expressis copulatiue in apponе, sufficit p̃bare vnã, vt in c. exhibita, de ind. & in c. cũ iam duđ, de p̃b.

ADDITIONES.

a ¶ Probare errorẽ. Vide Rom. in l. si uero. §. de uiro, ff. solu. mat. Bald. in Ledichar. ult. uer. sæpe accidit, C. de eden. & in l. 1. col. pen. C. de fur. Sebast. Sapia.

b ¶ Intra triduum. Adde Bald. in addi. ad Specul. in titul. de confess. col. 3. uersi. confessio aduocati, & Paulũ de Cast. consilio 31. per. l. 1. C. de errore adue. Qđ est uerũ, si sit factũ noĩe sui clientuli, ut no. ibi in c. olim. §. de cẽsib. Zac.

c ¶ Et ita dicit gl. in dicto c. 2. Bald. uerò hic aliter dicit, quod per obiectũ exceptionis peremptoriæ, non inducit lit. cõtestat. dicto c. 2. est uerum, nisi altera processerit, puta si offerret se probaturũ, uel testes producturũ, qa tunc induceret lit. contesta. ita dicit tex. hic, qui ẽm ipsum alibi non reperitur.

d ¶ Ista gl. est menti tenenda, quia est melior, q̃ sit in iure, qđ in apponе a dilatiua non est necessario inferenda cã grauaminis in apponе, sed in appellatione ab interlocutoria sic, & est tunc necesse qđ iustificetur ex causis apponi insertis, vt in c. vt debitus, §. p. e. secundum D. Phi. de Per. & adde hic quę addidi, in d. c. vt debitus, in prin. quæ etiam bene hic caderent.

SVMMARIVM.

1 *Appellans debet exprimere coram iudice ad quem, quod propter talegrauamen appellauit.*
2 *Appellari a futuro grauamine non potest.*
3 *Executor ad beneficia, si non admittit exceptiones legitimas; licite ab eo appellatur, siue assumperit partes iudicis, siue non.*
4 *Appellatio non potest iustificari ex confessione appellati.*
5 *Surreptio vitiat rescriptum ad beneficia, vel literas ipso iure.*
6 *Appellans a sententia nulla, non obtinebit probando simpliciter nullitatem; nisi iustificet appellationem, probando eam legitime interposita: poterit tamen prosequi nullitatem coram iudice suo.*
7 *Appellans an possit insimul prosequi nullitatem sñę, & eius iniustitiã.*
8 *A sententia nulla potest appellari.*
Arbitramentum si petatur corrigi, vel reduci ad arbitrium boni viri: poterit ille bonus vir pronunciare ipsum nullum, si reperiet nullum, licet hoc non sit petitum.
9 *Succumbens in appellatione, an possit postea agere de nullitate.*
10 *Ea quæ incidenter veniunt, si plene non expediuntur, non obstant, quo postea agitur principaliter.*
11 *Si exceptiones non admittuntur tacite, vel expresse, potest appellari.*
Exceptiones censentur reprobatæ, si iudex processerit ad ulteriora.
12 *Appellãs secunda, vel tertia uice, an censeatur a priori apponе recedere.*
Dicens pluries, Appello, an censeatur semel, vel pluries appellare.
13 *Appellanti uiua uoce, saluo beneficio appellandi in scriptis, an currat tempus a die appellationis uiua uoce, uel in scriptis.*

CAP. LXIII.

1 **Dilecto.** † Nõ sufficit appellãti docere, q̃ exceptionẽ lrĩmã, & verã opposuit, & appellauit; nisi doceat pp exceptionẽ nõ admissam appellasse, & est casus notab. & quotidianus. Prima pars ponit factũ coram auditore narratũ. Secũda cõmittit cãm, & p̃mittit quare, ibi: Qm̃. Casus literalis. D. presbyter obtinuit lras a dño Papa super receptione sua in Salamantina ecclesia, ad quosdã executores; coram q̃bus fuit ex parte capituli Salamantini propositũ, quod cum in Salamantina ecclesia certus esset canonicorum numerus iuramento firmatus, de quo in literis directis ad eos mentio non fiebat, non debebant per eas procedere contra capitulum Salamantinum

mantinũ: & ne secus facerẽt, ad sedẽ apostolicã appellauit. Sed executores huius appellatione contẽpta, tulerunt excõicationis sententiam in episcopũ, & Salamãtinũ capitulũ. Vñ tam p̃curator capituli, q̃ dictus sacerdos ad sedem apostolicã accesserunt, coram auditore concesso, prædicta oĩa ex parte capituli allegata fuerunt. Vñ petebat procurator capituli prædictam sñiam irritam nunciari, & compesci presbyterum a molestatione. Sacerdos corã auditore confessus fuit, quod in ecclesia Salamantina certus erat canonicorũ numerus institutus; sed quia, licet per confessionẽ presbyteri, constiterit Salamantinã ecclesiã certum canonicorum numerum habuisse iuramento firmatũ; & huiusmodi exceptionem coram executoribus fuisse p̃positã; & quod appellatum extitit ab eisdem; tamen quia non constitit Papæ, quod propter huiusmodi exceptionem non admissam, vel aliam legitimam fuerit appellatum, mandat Papa quibusdam iudicibus, quatenus, si constiterit exceptionẽ præfatam de certo canonicorum numero iuramẽto firmato, vel alias exceptiones legitimas fuisse propositas coram executorib. prædictis, nec admissas; & ideo partẽ capituli appellasse, processum ipsorum executorũ denuncient irritum, & inanem. Ber. No. 1. ibi: Contra ipsos, p̃ducere, &c. qđ in beneficialibus põt exceptio perẽptoria opponi ad p̃cessum, qñ est talis exceptio, q̃ pariter cõcernit gratiã, & lras gratiosas. Et est tõ, quia, quatenus cõcernit lras, potest dici dilatoria, quia negat iurisdõnem tributã p illas literas, & per cõsequẽs põt de hoc opponi ante litem contestatã, sicut dr in qualibet declinatoria, de quo
2 dic, vt plene no. in c. cõstitutus, de rescrip. † Not. secundo qđ in
a iudicio a non põt appellari a grauamine futuro, & sub cõditione: vt si me grauaueris, appello: debet. n. prius expectari grauamen, & postmodũ appellari, vt hic clarius per Inn. & in c. signi
3 ficauerunt, §. de testi. † Not. tertio, quod si executor deputatus ad bñficia non admittit exceptionẽ legitimã, licite ab eo appellatur, siue non, optime ad hoc facit iste tex. & c. accepimus, de ætat. & quali. & de mã dic, vt plene no. in c. fina. de p̃sump. &
4 in cle. vnica, de offic. delegat. † Itẽ no. ibi: Per cõfessionẽ presbyteri &c. qđ veritas causę apponis potest probari per confessionẽ appellati duntaxat. Oppo. §. fi. c. vt. n. quod si etiam non probetur appellatum fuisse ob exceptionem repulsam, quod nihi
5 lominus processus executoris debeat denunciari irritus, qm̃, ex quo iste presbyter fatebatur literas suas fuisse surreptitias, processus executorum fuit nullus. Quia † literę surreptitiæ ad bene ficia sunt ipso iure nullæ, vt cõiter tenetur in cap. ad audientiã, il 2. de rescrip. probatur in cap. 1. & 2. de fil. presbyter. lib. 6. ergo, cũ in his beneficialibus exuberet multũ officium iudicis, de bebat Papa pronunciare processum irritũ; ẽt si appellatio formaliter non fuisset interposita, vt in c. cum dilecti, de elect. Hos. ponit tres solutiones. Prima, quod vacat argu. a contrario sẽsu. Secunda quod procurator capituli se obligauit ad probandũ formalitatem appellationis. Vnde mos ei gerẽdus fuit; ideſt satisfaciendũ fuit desiderio suo, l. circa. ff. de probatio. & in c. 1.
6 de restitut. spoliat. Tertia solutio, quod hoc processit ex prouisione Papæ, argum. in cap. cum pridem, de pact. istę solutiones diuinant, & prima inepte negat argumentum a contrario sẽsu. † Ideo Ioan. And. ponit bonam solutionem, dicens, quod ex quo appellationem prosequebatur, debuit eam iustificare, pro bando ipsius formalitatem. Ideo non obtinebit in cã appellationis probando nullitatẽ, quod semper notabis, facit cap. exhibita, & ibi dixi, supra de iudi. Habes enim semper notare, quod appellans a sñia nulla, non obtinet in causa appellationis; pro bando nullitatem sententiæ; nisi iustificet appellationem, probando eam legitime fuisse interpositã. Fatendum est tamen (vt
7 dicã latius) qđ succumbens in causa appellationis ex defectu ipsius apponis, poterit postea corã iudice suo p̃sequi nullitatem, text. est cum gl. in cap. licet, de senten. excommu. lib. 6. & dixi in c. fępe. §. eo. & confirmat Io. An. in addi. Specu. in titu. de senten. prola. §. iuxta, versicul. sed nunquid libellus. & ibi etiã dicit quod de nullitate debet agi corã iudice apponis. Et idem vt sentire do. Ant. hic, & Pau. de Leaz. in cle. si appellationẽ, eo. tit. Sed Io. de Lig. ibi prope finem, in vlt. col. vbi latius tractat hãc materiã, vt aliter sentire, & expressius Bar. in l. si expressim, ff. eodẽ. vbi firmat, quod si agitur, vt iudex iterum pronunciet propter nullitatẽ sententiæ, debet agere corã primo iudice, ar. l. quartæ, C. de accus. quia causa nullitatis tunc venit incidẽter. Aut volo principaliter instare super nullitate, vt quia peto eã pronunciari nullam; & tunc possum agere coram primo iudice, & corã superiore per l. absentem, C. de accusatio. & quẽadmodũ cã apponis deuoluit totã causam, ut possit sententiam reformare, vt in c. Raynutius, de testa. ita & cã nullitatis, secundũ eum, quod dicit bene notandum, & allegat Innoc. in cap. cũ contingat, de offi. delegat. & hoc satis mihi placet. Nam hęc causa nullitatis est species cuiusdam prouocationis, argu. in l.
7 iudici; ex quo causa fuit iam agitata coram eo. † Et hæc faciũt

b ad quæstionem quotidianã, nunquid possit appellans, b simul prosequi nullitatẽ sñiæ, & eius iniustitiam, vel prosequi tm̃ sup appellatione nullitatẽ sñię, vel processus? Inn. q̃ semper ad hãc materiam allegatur per canonistas & legistas ponit duas opinio. Quidam dixerunt, quod super appellatione, nunq̃ possit appellans prosequi nullitatẽ: qm̃, ex quo inn ititur appellationi, debet probare sñiam iniustam; non autem nullam; quasi appellatio non operetur respectu sententiæ nullæ, quia non repe rit quid suspendat. Alij contra; & hæc opinio sibi plus placet. & non instando in verbis Inn. & Doctor. hic, quæ poteris videre, maxime ad materiam vide Bar. in l. si expressim, ff. eo, vbi plenissime prosequitur hanc materiam. & in l. j. C. qñ prouoc. nõ est necesse. Concludendo communem sñiam Docto. & veram, di stingue sic, quod aut fuit appellatũ ante sñiam, & nõ sufficit p̃ bare nullitatẽ actus per causam in appellatione nõ expressam; quia appellans ante sñiam habet testificare apponem suam ex causa duntaxat expressa, vt in cle. appellanti, eo. ti. dixi §. c. p̃xi. Aut fuit appellatum post sñiam simpliciter non faciendo mentionem de nullitate sententiæ; & tunc p̃bans nullitatem ex qua cunq; causa, ẽt non expressa, debet obtinere; dummodo formaliter appellauerit: secus si appellatio deficit in forma: quia tunc non obtineret p̃nunciationem super nullitate, vt est hic tex. apertus secundũ lectu. Io. And. de qua §. ratio prædictorũ est, quia appellatio habet plures effectus: nam suspendit iurisdictionem iudicis, & pronunciatum, vt in c. venientes, de iurein. l. j. ff. ad Turpil. Item deuoluit causam ad superiorem, vt in ca. a iudice, eo. tit. li. 6. vñ licet possit appellari a sententia nulla, p̃ textu priorũ duorũ effectuũ, quia qđ nullũ est, suspẽdi nõ põt,
c vt in c. ad dissoluẽdũ, de despon. impube. ope raꝫ tñ respectu vl8 timi effectus, scilicet deuolutionis c causæ ad superiorẽ. † Ideo
d cum recte appelletur a sñia nulla, si iudex d reperit eam nullam,

ADDITIONES.

a ¶ In iudicio. Qđ a futuro grauamine appellari possit, tangit Felyn. in capitulo significauerunt, in tertia col. §. de testa. versi. sed §. ista Perusi. in c. vt debitus, in 2. char. vers. 2. quæritur sup. eo. De hoc pulchre per Lap. alle. xcviij.

b ¶ Appellans. Vide in hac materia singulare dictum Sal. in l. vnica, C. si de momen. possess. fue. appel. vbi dicit, quod in omnibus causis, in quibus non potest appellari, sed dici de nullitate de per se, si quis simul iungens dicat, Dico sententiam nullam, & si qua est appello, nihil facit. quod dictum reputat mirabile. d. Ias. in l. 1. col. 4. in princ. versic. istæ duæ regulæ, ff. de iusti. & iur. tamen illud dictum reprobat ibi, vt per eum. Seb. Sapia.

c ¶ Deuolutionis. De hoc per Lap. all. 107. & vide tres effectus appellationis a sententia, quos ponunt Do. de Rot. deci. cccxlvij. in ordine meo nouissimo.

d ¶ Si iudex. Vtrũ iudex apponis, qui reperit sñiam nullã, possit eam retracta re ex capite nullitatis, vide per Imo. in cle. 1. de re iudic. in 2. col. versi. quæro tertio. & vide per Domi. Ant. & istum in cap. exhibita, de iud. & per Per. de Ancha. in c. 1. in penult. col. versic. circa istam appellationẽ, eo. ti. libro. 6. & per Angel. qui tenet, quod sic, in Leos, in prin. & in Inominationes, C. eo dem. quid autem econtra, an iudex aditus super nullitate, possit pronunciare, super iniustitia? vide Dom. Ant. post Inno. in c. cum contingat, & qđ ibi no. de offi. dele. Item adde hic casum, in quo perpetuo dici potest de nullitate sententiæ, per secundam cõfirmationem fm Do. de Rot. in antiq. decis. cxliij. Itẽ adde, qđ iudex appellationis cognoscit de nullitate fm Do. de Rot. in antiquis, decisione cxv. & vide Bal. in c. 1. in 2. col. de re iud. Itẽ an expressa vna causa sufficiat probare aliam, per Dom. Ant. in d. cum contingat. in vlt. col. de offi. dele. Item an ordo & solemnitas iudicialis obseruari debeat in causa nullitatis, vide late per istum in c. inter cæteras, de re iud. Adde etiam, quod iudex aditus super nullitate, põt pronunciare super restitu. in inte. Casus est nouus, ad quem ad hoc, legendo, sing. in voce ponderabat Do. Fran. de Aret. in c. cum Bertoldus, sup. de re iud. quid ecõtra. Vide Bar. in l. Carmelia Pia, de iure patronat. Item an in causa nullitatis procedi possit li. non conteſt. vide per Oldrad. in consi. 12. & per Dom. Ant. in c. per tuas. de appel. Item an iudex ordinarius, qui tulit sententiam nullam, si vult iterũ iudicare, debeat prius pronunciare super nullitate prioris sententiæ, vide per Bar. in l. cum quærebat, ff. de re iudi. & in l. si ut proponis, C. quomo. & qđ iud. & l. fin. C. de senten. quæ sine cer. quan. profer. Item an excõicatus prosequatur nullitatẽ, vide per Do. Ant. in c. significauerunt, in penul. col. de exce. Item adde, quod sententia, quæ est nulla, potest declarari nulla parte absente: hoc est dictum Dom. Abb. antiqui in c. causam, de resci. quẽ refert & commendat ibi dom. Ant. in versic. notabis. Abba. Item adde, quod licet si remota appellatio, non poterit dici de nullitate. ita no. Dom. Ant. & Docto. in c. inter cæteras, circa princip. de re iudic. pro quibus est casus in can. licet, in fin. de senten. excommunic. lib. 6.

¶ Adde hic, quod licet appellare a sententia nulla. Et ad materiã nullitatis, quam hic examinat Dom. Ant. vide late per Bar. in l. si expressim, ff. eo. vbi multa dicit in hac materia, & in l. 1. in princ. vltima col. C. quando prouoc. non est necesse per Dom. Ant. in dicto c. exhibita, supra de iud.

¶ Circa hoc, an nullitas sñiæ possit proponi simul cũ appone, & §: & possint simul in eodẽ libello cumulari, vide Bal. in l. edita, in 30. col. C. de edẽ. & vide oino Car. in cle. 1. in decima qõne de re iudic. & eodẽ mõ nunquid nullitas, & in integrũ restitutio possit accumulari, vide Bal. in loco præal. & Dom. de Ro. in decisi. 119. incl. licet. in no. & an nullitas tacite veniat in appellatione, vide Bal. in addi. Spe. in tit. de appellat. in versic. dies, & in ver. statutũ dicit qđ sñia: & hñ per Bar. in l. fi. ff. de iure patro. & in l. §dã, ff. famil. erciscun. & per eundẽ Bar. l. 1. C. qñ prouo. non est nece. vbi dicit hoc esse verũ incidenter: & io põt iudex appellati pro parte cõfirmare sñiam, & p̃ parte declarare illã nullã, vt plene declarat Bar. in dicta l. qđ, & vide Ale. in l. 1. ff. de fer. vbi dicit, qđ nullitas sñiæ proposita in libello, in quo petit sñia reformari, pot p̃ eq̃ p̃ iudice, de quo ẽt p Ale. in l. si expressim, ff. de appel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lam, potest super nullitate pronunciare. & qđ possit a tali sñia appellari, facit iste tex. & l. si expressim, prȩal. & l. q̃dã, ff. famil. ercis. & in l. Carmelia Pia. ff. de iure patron. & vide ad hoc notabi
§ le dictũ Archidia. in c. a iudicibus, 2. q. 6. vbi dicit, qđ petijt corrigi arbitramentũ, & reduci ad arbitriũ boni viri; si iudex repetit nullum, puta quia latum a seruo, vel excommunicato, põt pronunciare illud nullũ, quod not. & sequitur hic Do. Ant. recitando. Quandoque appellans vult prosequi vtranq; viam simul, vt quia dicit, Dico sententia m nullam; & si qua est, ab ea appello; tunc dubitatur, vtrũ po ssit hanc appellationem prosequi pp incertitudinem, & contrarietatem. cõiter tenetur tñ p
a canonistas, & legistas, quod talis appellatio a interponi possit, vt not. Host. hic, & cõiter sequẽtes, & gl. & Bartol. in locis præall. Non enim istæ viæ sunt contrariæ respectu vltimi effectus appellationis: quia respectu nullitatis, & respectu iniustitiæ potest cã ad superiorẽ deduci. Vñ licet respectu primi effect⁹, seu seeũdi, possint concurrere; quia, si sñia non est nulla, suspendit per appłonem; si est nulla, non põt suspendi: respectu tñ effectus deuolutionis possunt; dẽt tñ appellãs alternatiue proponere, & prosequi, vt supra dixi; & est vtile, sic appellare, ſaltem vt vitẽtur opiniones, quæ versantur, vtrũ a sñia nulla possit simpliciter appellari: & si constiterit de nullitate, iudex pronuncia bit super ea duntaxat, & non super appłone; quia appło fuit interposita conditionaliter, ſ. si sñia esset aliqua; poterit tñ iudex, si voluerit pronunciare appłonem frustra interpositã fuisse. Si vero iudex reperit eam aliquam, pronunciabit sicut in cã appellationis, simpliciter interpositæ. † Sed circa prædicta dubitatur,
9 b nunquid succumbens b in appellatione, possit postmodũ agere de nullitate sñiæ, seu processus? In hoc gl. & Doctor. sunt cõ
? trarij, & not. maxime in dicta l. si expressim, & dicta l. j. Sed distin gue post Bar. in vtroque loco, q̃ aut nullitas fuit deducta principaliter in cã appellationis, puta quia fuit appellatũ: mõ prædicto; vel appellans in cã appellationis simpliciter interpositæ, p secutus est nullitatem principaliter: & non poterit amplius de nullitate agere; ex quo in cã appłonis succubuit, arg. in l. 2. C. si ex fal. instr. & eorum, quæ not. gl. in c. licet, de proba. Aut non fuit deducta nullitas in cã appellationis, modo prædicto? & tũc licet fuerit pronunciatum male appellatum, poterit succumbens postmodũ corã iudice competente agere de nullitate: &
c est bon. tex. in clem. j. de re iu di. Nec obst. si dicatur, quod nul-
10 litas c venit incidenter in cã appłonis, vt ſ. dixi in prin. † Quia (vt dicit Barto. & bene) ea q̃ incidenter veniunt, & plene non expediunt, nõ obstant, cũ post agit principaliter, pro hoc c. venies, ſ. de testi. il 2. & quod not. in c. fin. & c. 2. de ordin. cog. hoc intellige, nisi fuisset pronunciatũ male appellatum, & bene iudicatum: nã tunc opus esset ab ista sñia appellare, vt not. Ioan. de Lign. in dicta clẽ. si appellationem, in vlti. col. facit qđ
11 not. Innocen. in cap. super literis, de reſcrip. † Oppo. videtur. n. quod licet iudex non repellat exceptionem; ex quo tñ est legitima; & eam non admittit, appellari possit, vt ſ. eod. ca. ex parte. Sol. considera tres casus. Primus, quando iudex expresse repellit exceptionem legitimam; & tunc indubie appellari potest, vt hic, & supra de testi. c. ex parte Adæ, cũ si. Secundus casus, cum expresse non repellit, sed tacite procedendo ad vlteriora; & tunc idem, quia tacite repellit, vt in d. capitulo ex parte, & no. Bar. in l. a procedente, C. de dila. & Ioan. And. hic, & ſ. eod. cap. ex parte. Tertius casus quando nec expresse repellit, nec tacite procedendo ad vlteriora; & tunc si illico appellatur, nõ valet appellatio: cũ iudex adhuc non grauauerit, vt hic, præsertim cũ proponit exceptionem, & appellat, si fuerit ꝑ factũ. Nam vſ tunc a futuro grauamine appellatũ, qđ non licet in iudicio, vt in c. vt debitus, ſ. eo. Sed si iudex malitiose supersederet cã vexandi excipientẽ, tunc remedium est, vt excipiens tertio requirat humiliter iudicem, vt' exceptionẽ recipiat: quod si non fece
12 rit, poterit appellare, quia satis tunc grauat, vt in c. j. de sup. neg. præla. Ex hoc expresse tenet Ioan. And. hic, & Hostien. ſ. eod.
d in c. interposita. † Vltimo Inno. hic quærit an appellans in iudicio, vel extra iudicium secunda vice, vel tertia d videatur recedere ab appłone, & priorem sñiam confirmare? & concludit fina liter, qđ nõ, quia semper instat, vt per appellationem defendat. Sed an valeat secunda appellatio, vide qđ scripsi in c. bonæ, ſ. eo. in addi. & conclude hic, quod aut appellauit secundo a nouo grauamine, & valet vtraq; appellatio, casus est in cle. vni. de dolo & contum. & dic vt ibi no. in gl. Aut appellauit pluries ab eodem grauamine; & tunc si pluries in eodem instanti expreſ sit, verbum appello, vnica est appellatio pluries vociferata. sic potest intelligi sup. eod. c. bonæ. & 31. q. 2. cap. Lotharius. Aut ex interuallo; & tunc aut appellauit simpliciter, aut sub conditione. Primo casu sunt opinion. Nam Bartol. in l. cum procurator, ff. de oper. noui nunciatio. tenet, quod secũda appellatio nihil operatur; quia per primam fuit iam suspensa sententia, &

iudicis iurisdictio. contrarium sentit Io. An. post Abb. in dicto cap. bonæ, & Gas. in cap. directæ, supra eod. sed Domi. Anton. non bene firmat pedes. Sed satis mihi placet dictum Bartol. si prima appellatio tenuit, quia per primam fuit causa deuoluta ad superiorem. Hinc est, quod immediate currit tempus prosequendi, & finiendi appellationem, vt in cle. sicut. infra eod. tit. & suspensa fuit iurisdictio. vt in cap. si a iudice, & capitul. non solum, eod. tit. lib. 6. vnde non video, super quo interesse fundet ista secunda appellatio, argu. in l. qui bis, ff. de verbo. ob lig. Nec obst. si dicatur, quod dixit Abbas esse vtile, quod cõputetur tẽpus a secunda appellat. quia non video qũo appellans possit hoc facere, nõ geminato grauamine. Nam si vult renũciare primæ appellationi, transibit sua in rem iudica. Si aũt non renunciat, secunda nihil põt operari, quia non est ad quid referatur, arg. in c. ad dissoluendũ, de despon. impub. & l. decem. ff. de verbo. oblig. Prædicta intellige, nisi velit ad aliũ appellare; nã tunc
e secunda appło põt operari effectum causæ translatiũ. ad hoc allega. text. cum gloss. & Bartol. in l. si quis libellos, e C. eod.
13 † Secundo casu, cum fuit appellatũ sub conditione, puta, Appello viua voce, saluo iure appellãdi in scriptis; & tũc Bar. in dicto c. cũ procurator, dicit, quod ista verba habere possunt duplicem sensum. Primo, quod vult ita valere, nisi appellauerit in scriptis; & tũc si appellat in scriptis, vnica est appło ista, q̃ nũc interponitur in scriptis; quia prima fuit interposita sub cõditione secũdæ. Sed ꝺ põt intelligi, id est saluo iure redigendi istã in scriptis; & tunc fingit prima appło nũc in scriptis redacta, & vt iste vltimus intellectus magis placere Bar. Do. Ant. sentit, qđ in dubio, quid iste intenderit, debemus habere respectum ad scripturam; nã si repetit in secunda scriptura diem primæ, censetur prima appellatio nunc redacta in scriptis. Si habet diem secundum tempus nouæ scripturæ, oritur noua appellatio: & videtur bona consideratio, vt in hoc dubio recurramus ad coniecturas, argumen. in l. Nessennius, ff. de neg. gest.

ADDITIONES.

a ¶ Appellatio. An procedat talis appellatio. Dico sñiam nullã, & si qua est appello; & qđ procedat, & sit vtilis cautela tenet Arch. in c. futuris, in fin. x. q. 1. & ita dicit tenere Bartol. Brix. in sua quæst. incip. quæro, si appellatura sententia, de qua vide omnino pulchre per l. ap. alleg. 108. Alia tamẽ circa hoc datur cautela, quam tradit Domi. Ant. post Ioan. And. in c. 1. & ibi no. de ib. Et quod valeat appellatio, de qua hic tenet etiam Barto. in l. 1. §. libelli. ff. eo. circa medium, & Imo. post Dom. Ant. in cle. 1. in 3. col. de excep. vbi dicit ẽt econuerso sin. quod procedit talis appellatio, Dico sententiam nulli iniustam, & si aliquo casu appareret iusta ex causa, dico eam nullam ex per uersione ordinis iudiciarij, & ibi ponit quamplures alias similes quæstio, ad materiam, quas omnino vide, & de quæstio. posita etiam hic per Anto. vide in terminis per Bal. in capitu. causam, in vlt. colum. de reſcrip.

b ¶ Succumbens. Vide Raph. Comen. in consi. 44. inci. ab arbitrali sententia, col. 2. Seb. Sapia.

c ¶ Nullitas. Nunquid nullitas veniat incidenter, vide Ias. in d. l. 1. in prin. col. 4. ff. de iustit. & iur. & Alexan. in consi. 2. incip. consideratis his, col. penult. lib. 3. vol. & Raph. Cum. in consi. 36. incipien. proponitur. Seb. Sapia.

d ¶ Secunda uice, vel tertia. Adde Lanfran. de Ori. in c. quoniam contra. §. interlocutoriæ, & appellatione, nume. 42. versũ. quæritur, quę appellatio, ibi, quę est sequenda, an prima, an vero vltima, supra de probatio. Zacharias.

¶ Vel tertia. Vide Alexand. in l. si procurator, §. si dominus, ff. de oper. nou. nũcia. & vide cautelam ad impedien dum, ne quis appeller, nisi semel, per D. Barto. Vero. in cap. 194. incipien. vbi quis secũda appellatio. Sebastianus Sapia.

e ¶ L. si qs libellos. Et ibi vide plene p Ang. & qđ nõ videat recessũ a prima, p secũdã appłonẽ, dicit D. Barth. de Bel. Vbi videri esse casũ in cle. j. in fin. de reſpõ. de re iud. & qđ hic tenet Archi. in c. bituen, ver. si aduersarius, x. q.

SVMMARIVM.

1 *Primo nominatus, præsumitur magis dilectus.*
Milites cęlestis militiæ, sunt digniores militibus sæculi.
2 *Appellatio si est deuoluta in curiam, est ibi prosequenda; nec sufficit appellanti, vel appellato mittere procuratorem, vt petat dari iudices partibus. 5.*
Appellatio dicitur deuoluta in curiam, quando est acceptata a parte, & approbata a iudice. 5. vide latius inf. nu. 6.
3 *Monasterium condemnatur in expensis ex contumacia abbatis, & capituli.*
Delictum prælati, nocet ecclesiæ, quoad condemnationem expensarum; secus delictum tutoris.
Monachus prosequendo causam propriam, & contumax, non condemnatur in expensis; quia nihil habet; sed considera quomodo monachus potest prosequi causam propriam.
4 *Appellans potest prosequi appellationem, appellatore non prosequente, quia condemnabitur in expensis appellato.*
5 *Appellatio, an & quando sit tractanda in curia.*
7 *Præfixio termini ad appellationem prosequendam, operatur effectus, de quibus hic.*
8 *Contumax non condemnatur in expensis ex contumacia; quando fuit professum contra eum absentem.*
9 *Causa appellationis si in curia dubitatur, an ibi sit decidenda, vel non, procurator partis missus ad impetrandum literas, vt decidatur in partibus, censetur habere mandatum ad defendendum, quod est in partibus decidenda.*

CAP.

CAP. LXV.

a Nicolao. a Apellans, qui terminum appellationi præfigit, si mittit procuratorem ad impetrandum & ꝺdicendum tantum; & appellatio fuit recepta a iudice, vel approbata a parte, aduersario legitime prosequenti condẽnatur in expensis. h. d. fm cõem intellectum, licet gl. aliud senserit. Diuiditur. Primo ponit dationem auditoris, & petitionem appellati. Secundo iudices, ibi: Mandamus. Casus literal. Abbas & cõuentus monasterij San. Mariæ litigabant cum Nicolao milite, super quibusdam quæstionibus, monachi appellauerunt ad sedem apostolicam, & appellationi suæ terminũ præfixerunt, pp quod tam miles; quàm procurator monachorum ad curiã accesserũt, datus fuit eis auditor, in cuius præsentia proposuit idẽ miles, quod cum procurator monachorum, non nisi ad impetrandum, & ꝺdicendum, fuerit ꝑstitutus, sufficientẽ ad cãm tractandam non miserant, eo ipsam personaliter ꝓsequente. vñ petebat eos sibi condẽnari in expẽsis, tanq̃ contumaces. Vñ mandat Papa quibusdã, quatenus si ꝑstiterit abbatẽ & monachos, appellationi suæ terminum præfixisse; quia sufficientem procuratorẽ ad prosequẽdam cãm eundẽ nõmiserint, ipso milite cã personaliter prosequente, monachos condemnent ad restituẽ
1 das expẽsas a tpe app. factas militi memorato. Ber. † No. primo militem preferendũ in honorib. monacho, hoc vñ coligi in or
b dine literę, nã hic miles in prolatione verborũ, præmittit monacho, valet enim hoc arg. ex ordine literæ vt habes glo. b satis
no. in c. quorundam, de elect. lib. 6. in verbo Prædicatorũ, quæ
c dicit, quod vbicunq; fit mentio de fratribus Prædicatoribus, c & Minoribus, semper ex ordine literæ præmittunt Prædicatores; quia eorum ordo fuit antiquior. vide tex. 17. dist. c. penul. & & seq. & forte hoc processit eo tpe, quo monachi non erãt clerici. 16. q. 1. c. generaliter. nã puto sacerdotem ꝑferendum militi in honoribus;
d quia est miles cęlestis patriæ, & Dei. 11. q. 1. ca. Christianus, 23. q. 8. c. reprehẽsibile ille, vero est miles sæculi: spiritualia aũt sunt digniora tpalibus, vt in c. solitæ de mai. & obe. & sacerdotes propter excellentiam dignitatis, & officii, in deorũ numero computantur. vñ scribitur in antiqua lege. Dijs nõ detrahes, id est sacerdotib⁹, & alibi. Nolite tãgere Christos meos: vide bon. tex. in c. cum ex iniuncto, ſ. de hær. 96. dist. c. duo sunt.
2 † Secundo no. q̃ vbicunq; cã ex sui nã est in curia Romana per appłonem legitimam. non sufficit appellãri, seu appellato mittere procuratorem ad impetrandum iudicem in partibus; sed oportet mittere procuratorem ad appłonẽ ibi prosequẽdam. Et dr cã esse in curia, si appellatio est recepta a parte, vel approbata a iudice, vt ſ. latius dicam. † Item. no. & tene menti, qđ ex ꝑ
3 tumacia abbatis, & conuentus condẽnatur monasterij in expensis. Nam cum ipsi nihil proprij hẽant, oportet hanc ꝓdẽnationem expensarum exequi in bonis monasterij. Ex quo infero, quod c. reprehensibilis, ſ. eod. quod vñ non velle condẽnari in expensis, proprium non habentẽ, dẽt intelligi, qñ prosequit cãm suam; ita quod non agit noie monasterij: aliàs sit ꝓdemnatio, vt hic probaũ. Ex quo ẽt infero, quod delictũ prælati, piudicat ecclesiæ, quoad condẽnationem expensarum: licet secus vi
detur in tutore, vt in l. non est, C. de admi. tut. Et forte idem est in prælato sęculari, habente vñ solueret arg. eo quæ not. gl.
4 in c. de multa, de præb. & in d. l. non est. † Vltimo no. quod appellatore non prosequente legitime appłonem, põt appellatus p
sequi; & obtinere a iudice ad quem, condẽnationẽ expesarũ factarum a tempore appłonis emissę. Et sic habes, q̃ iudex ad quẽ,
5 cõdemnat in expensis ẽt appellatore non comparente. † In gl. 1. in fili. c. gl. in effectu hoc intendit, qđ si ꝑfixus fuit terminus ad appłonem prosequendã a iudice, vel ab appellantẽ; causa appellationis ex hoc solo est in curia Romana tractanda; ideo quod non sufficiat appellatori mittere procuratorem ad impetrandum iudicem in partibus, si appellatus vult prosequi in curia; & pro hoc intellectu vñ tex. quoad corticem hic. & hũc intellectum sequutus fuit Abbas hic. Sed Host. Vin. & Ioã. And. & cõiter Doct. sequentes, dẽt solam præfixionem termini nõ sufficere, vt cã dicatur esse in curia: sed oportet, quod appellatio sit recepta a iudice, vel approbata a parte, sic loquit tex. in c. interposita, ſ. eod. & ſ. & in c. sæpe, ſ. eo. & hunc tex. intelligunt, qñ appellã. fuit recepta a iudice, vel approbata a parte: & iste intellectus plus mihi placet. Nam ex prosecutione personali facta p militem appellatum, præsumẽdũ est illum militem recepisse, seu approbasse appellationem ipsius abbatis. Item adduco tex. in c. ex insinuatione, ſ. eo. vbi patet, q̃ non obstante præfixione termini, satis est mittere procuratorem ad literas impetrandũ. nec apparet aliqua ratio vrgens, quare sola præfixio termini habeat cãm deuoluere ad curiam. Ita enim præfixio termini ab homine facta, succedit loco termini iuris, vt in c. cũ sit Romana, ſ. eod. & dixi in c. ex ratione, ſ. eod. Sicut ergo sola præfixio termini iuris non deuoluit cãm ipso facto ad curiam, ita nec ꝑ fixio termini hominis, cum surrogatum debeat sapere naturã illius, in cuius locum surrogatur, vt in c. ecclesia, supra vt lit. pen
6 den. † Et vt plene habeatur materia istius ca. & clare liqueat, qñ causa appellationis sit tractanda in curia, distinguo sic, post Cal. quod aut fuit appellatum ante sententiam, aut post. Primo casu si appellatio fuit recepta a iudice, vel approbata a parte; & terminus fuit præfixus ad appłonem prosequendam: tunc indubie cã appłonis est in curia, ita, vt reneatur appellans ibi prosequi, appellato volente, vt in c. interpolita, ſ. eo. & hic, & in d. c. sępe; & si appellatus voluerit, & petierit, debet appellans ꝓparere cũ omnibus munimentis ad causam principalem spectantibus: de quo dicendum, vt in c. j. ſ. eod. lib. 6. & facit quod dixi in c. vt debitus, ſ. eo. Si vero appellatio fuit recepta a iudice, vel approbata a parte, sed terminus non fuit præfixus, tũc est maius dubiũ, nunquid causa sit in curia: & vñ quod non, per illum tex. & per d. c. sæpe. Sed satis teneri potest, quod sit in curia per d. c. interpolita, a ꝑrio. vbi solum ponderatur, an appellatio fuerit recepta, & nihil de præfixione termini dicitur. Hanc partem sentit Cald. Si vero appellatio nõ fuit recepta a iudice, vel a parte, nec præfixus fuit terminus ad appłonem prosequendam: indubie tunc causa non dicitur in curia, vnde sufficit appellatori mittere procuratorem ad literas impetrãdum; etiam inuito appellato, vt in d. c. interpolita. Si vero terminus fuit præfixus, & appellatio non fuit recepta, tunc casus est dubius per illum tex. & dictã gl. Communis opin. habet, vt causa ex hoc non dicatur esse in curia, & plenius hunc casum expediui, supra. Ad vnũ tamen aduerte, & semper tene menti, qđ volũt Do. de Ro. dec. 83. Dũc enim quod vbi cã non est de sua natura in curia tractanda, si tñ appellans iurat se non credere, quod habebit iustitiæ complemẽtum in partibus, ex aliqua iusta causa, tunc tractabitur in curia; etiam inuito appellato, arg. opti. in c. statutum, in vers. vel saltem, de reſcr. lib. 6. facit c. vt circa, de elec. eo. lib. & hoc quoad primum membrũ. Si vero fuit appellatum a diffinitiua, tũc vult Card. seu Cald. q̃ si appellatio fuit recepta a iudice, vel approbata a parte, eodem modo est in curia, sicut suprà dixi in appellatione ab interlocutoria. Sed ego dubito quoad approbationem factam per iudicem. Non. n. videtur, quod receptio appłonis a diffinitiua per iudicem facta habeat aliquid operari; cum regulariter ipse non possit deferre, vt in cap. non solum, eo. tit. libr. 6. secus ab interlocutoria, vt ibi, & in capitulo cum appellatio-

ADDITIONES.

a ¶ Nicolao. Vide hic Bal. qui no. ex hoc tex. quod procurator dẽt hñe sufficiens mandatum ad causam; aliàs dominus, qui mittit procu. cũ minus sufficiente mandato, eo ipso ceusetur contumax; & ita ad hoc allegatur ille text. paria enim sunt non comparere, vel comparere per procuratorem minus sufficientem. Et ideo dixit no. Bal. in l. fi. C. de edi. act. in 4. col. quod si statutum diceret, quod non valeat processus, nisi producto instrumento mandati procuratoris, intelligitur de mandato sufficienti.

¶ An procurator debeat esse sufficiens ad hoc, vt dominus excuſetur a contumacia, dicas, quod non dicitur quis procurator ante præsentationẽ mãdati c. his qui, de procu. lib. 6. & est ordinaria gl. in cle. 1. eod. tit. de procu. in §. j. in vers. sed quid, il ij, & adde quod appellatione procuratoris, venit procurator legitimus, & legitime constitutus. l. ædiles, §. procuratoris, ff. de ædil. edic. & vide Bal. in l. fi. C. de ædi. edi. in 5. col. & gl. & Bal. in l. 1. C. eo am per per procu. cau. agi po. & ideo fi quis mittit procuratorem non legitimum, non euitat contumaciam, quia paria sunt, aliquid non facere, vel minus legitime facere. l. quoties, ff. qui iurisd. cog. Ant. Fran.

b ¶ Habes gl. plene, in c. mandato, de præb. lib. 6. & per Bart. in l. nec ordo, ff. de fol. vide bo. cex. & ibi gl. & Bar. in l. quoties, ff. de vsufr. & gl. 2. in c. sedes, de reſcrip. & gl. fi. in c. dilectus, de caul. pol. & propr. tex. & gl. Insti. de iure natur. gen. & ciui. in fi. Et resultat ex hoc no. effectus, quod si testator reliquerit Titio, & Seio duos equos, quod electio est Titij; quia præsumitur magis dilectus. Bart. in l. qui duos, ff. de leg. 1. vide tex. in l. Publius, §. Titia. vbi Bar. ff. de condi. & dem. & ad hoc vide D. Curtium in cons. 75. verſi. ad premissis non obst. & Alex. omino. in consi. 112. in 5. vol. limita tame, nisi non procedere, qñ quis nominaretur in opprobrium, quo casu magis indignus primo nominatur, ẽm Abb. in c. auaritiæ. in vlt. no. de præb. vide multas concordãtias, quas posui in meo repertorio, in verbo, primo nominatus. Anca. Falco.

¶ Vtrum ex priori nominatione præsumatur maior dilectio nominati, dicas quod primo nominatus in electione, & aliis actibus debet præferri. l. si quis hæres, ff. ex qui. cau. maio. l. fi non lex, in 6. 1. & ibi per Bal. ff. de hær. instit. l. quoties, ff. de vsufru. & habetur per Bal. in pen. ff. de verb. sig. & in l. in. 12. q. C. de hæro. insti. & in l. 1. C. de edi. Diui Adria. toll. & vide text. in c. in Christo pater, de consc. dist. 2. qui dicit, quod primo nominatus præsumitur maior, & dixit Bal. in rubr. C. si quis omiſ. causa testi. quod primo nominatus, præsumitur magis dilectus. & alibi dixit Bal. in auth. hoc amplius, in penul. col. C. de fideic. quod primo nominatus debet magis honorari. & vide Bart. post gl. in Lcium ita §. fideicommissum, de leg. 2. & in l. fi cognatis, de rebus dub. quod primus nominatus debet admitti ad legatum. Et adde, quod quãdo duo nominantur in contractu, primo nominatus cẽsetur vt principalis, & alter vt fideiussor, nisi contractus fieret super re vnius tantum. vide Bal. in d. authen. hoc amplius. C. de fideicom. Ant. Franc.

c ¶ Prædicatoribus. Qui digniores sint, an fratres Prædicatores, an Minores, tradit late Fel. in rubr. ſ. de maro. & obed. col. 3. & ibi etiam de militibus qualiter debeant præcedere, & quo ex ordine quis probetur dignior, tangit late Fel. in c. cum dilecta, col. 2. ver. ordo scripturæ, ſ. de reſcrip. Seb. Sap.

d ¶ In honoribus. In priuilegijs vero æquiparantur, ita no. gl. Bar. & Docto. in l. miles, in prin. ff. de re iud. & idem Bar. in l. miles, §. mulier, ff. de testa. mili. Zacharias.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lationibus, eo.ti. Sed approbatio facta per partem, bene faciet cām esse in curia, & ita videtur tenere Specul.eo.tit.§. qualiter, versi. porro. Si autē appellatio nō est recepta seu approbata, sed terminus est tūi pfixus, vult gl.hoc, ꝙ dicat cā esse in curia, sed
7 tene cōtrarium per supradicta. † Et si diceres. quid operatur pfixio termini? Respond. quòd habet plures effectus citra istum. nā potest pueniri per alterā partium, vt in c.oblatæ, ℨ.eo. Item excludit præsumptionē malitiæ, quæ est ℨ appellantem. no. gl. in cap. cum sit Romana, supra eod. Item facit, vt possit appellator condemnari in expensis sine alia citatione, vt hic, si nō cōparet. Et attende, qđ hæc condemnatio expensarum, habet locū, qñ appellatus nō instat, vt procedatur ad vlteriora. Nam si proceditur in curia, eo instante, ℨ appellator est absentem, iuxta ea, quæ habentur in c. sæpe, & c. per tuas, ℨ.eod. nō condemnaret appellator in expēsis ꝓtumaciæ, vt sentit Cald. & bñ. Et no. hoc
8 dictum. † Ex quo habes, qđ vbi proceditur ℨ absentem contumacem, non est cōtumax condēnandus in expensis, sed debet expectari finis iudicij. nihil allegat Cal. tu vide Io. And. in c.i. de elect. lib. 6. in nouel. Vbi sic limitat glo. suā, quæ videbat bñ ℨ riū dicere. Primū dictū est verius. nā non pōt dici frustra fecisse expensas, ex quo procedit ℨ absentem: & hoc no. & habes clare
9 mām istam expeditam aliæ gl. sunt faciles. † Vltimo hic quæritur, pone ꝙ in curia non reuocet in dubiū, an cā appellationis sit ibidem tractanda, & decidenda: nunquid procurator partis, ꝙ venit solū ad impetrandum, & ℨ dicēdū cū mandato, possit hunc articulū defendere? Specul. in titu. de procura. §. vt autē, versic. sed pone ecce. dicit, qđ sic; & sic dicit fuisse obtentū in curia, qđ satis mihi placet. adduco ad hoc, l. ad legatū, & l. ad rē mobilē, ff. de procur. in quib. ll. patet, qđ mandatū extendit
a ad ea, quæ sunt præparatoria [a] mandati, & vide bonam glo. in cap. cum olim, il t. de offic. deleg. & in c. in causis, de elect.

ADDITIO.

a ¶ Præparatoria. Adde hic Dom. Philip. de Perv. in 4. colum. & 1. quæstio. vbi subdit hoc esse notandum ad statuta de compromissis, quia licet ad cō promittendum, requiratur speciale mandatum, c. per tuas, supra de arbit. tamen simplex procurator ad lites, si reuocaretur in dubium, an causa sit compromittenda, vel non, poterit hunc articulum defendere.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium quando concipiatur in personam solius tutoris; & quando in personam pupilli.*
2 *Appellari potest immediate ad Papam a iudice sæculari, quando locus est etiam subiectus Papæ in temporalibus.*
3 *Sententia lata super impotentia appellandi, est interlocutoria, habens vim diffinitiuæ.*
4 *Papa an committat causas temporales clericorum vel laicorum ipsis laicis; & sic an laicus possit esse delegatus papæ.*
5 *Statutum loquens de actu iterato, verificatur in geminatione actus.*
6 *Propria significatio verborū, restringitur secm naturā subiectæ materiæ.*
7 *Appellare licet millies a diuersis grauaminibus, etiam in eadem causa.*
8 *Appellans, & appellatus si omnes obtinuerunt; quia sententia fuit, & confirmata, & infirmata; pro quo ipsa sñia mandabitur executioni.*
9 *Appellans proferendo verbum appello pluries sine interuallo, censetur tantum semel appellare; & erit vnica appellatio.*
10 *Appellās iterū intra tps decēdū, an cēseatur a prima apploне recedere.*
11 *Excommunicatus potest iterum excommunicari, sed quid operabitur secunda excommunicatio, vide remissiue.*
12 *Appellans viua voce, salvo beneficio appellandi in scriptis, qui postea intra 10. dies apppellat in scriptis, an computabitur tempus a prima appellatione, an a secunda.*

CAP. LXV.

a **Sua nobis.** [a] Ab eadem sententia ab eodem, tertio appellare non licet. Primo ponit querelam. Secundo sententiam auditoris, ibi. Cumque. Tertio inhibitionem factā iudicibus appellationis, ibi: Nos. Casus literalis. Inter R. tutorem filiorum quondam B. ciuis Tuscan. ex vna parte, & F. pro se, & P. tutore quondam filij B. ex altera, super quadam summa pecuniæ coram iudice Tuscano vertebatur. idem iudex pro eodem R. diffinitiuam tulit sententiam, a qua pars altera appellauit, quæ bis per iudices delegatos fuit confirmata; & iterum tertio fuit appellatū; & cōfessio facta. tandem ad Papam delata est qō; ac auditor super hoc datus, interlocutus fuit, partem alterā non potuisse tertio appellare. Mandat Papa tertio iudici apploнis, quod in causa illa vlterius non pro-
1 cedat. Ber. † No. primo, iudiciū poste cōcipi in personam solius
b tutoris, [b] tutorio noīe: posset ēt cōcipi ℨ pupillum, maiorem tamen septennio, cum authoritate tutoris: de quo distinguendum est, vt leg. & not. in l. 1. C. de admini. tuto. † Secundo no. qđ a iudice sæculari pōt immediate ad Papam appellari inter
2 laicos, qñ locus iudicis est de temporali iurisdōne ecclesiæ, vt
3 in c. si duobus, in fi. ℨ. eo. † Tertio no. qđ sñia lata super impotē tia apppellandi dr interlocutoria, vt patet, ibi; Interlocutus fuerit, &c. Non n. dici pōt diffinitiua; quia non est lata super meritis cāæ: habet tñ vim diffinitiuæ, vt no. Do. de Ro. decisio. 81. & quid importet habere vim diffinitiuæ, vide plenè qđ dixi in
4 c. peruenit. ℨ. eo. † Vltimo not. qđ inter laicos potest causa cōmitti per Papam personis laicis, vt patet ibi. Petrus, & eius collegæ, &c. nihil. n. dr, ꝙ fuerint clerici, sicut communiter obseruatur, qñ causa eis committitur. Et aduerte, quia in ordinario inferiori, citra Papā nō habet dubiū, cum possit etiam causas temporales clericorum, laico committere, iu xta not. in c. decernimus, ℨ. de iu. & 11. q. 1. c. te quidem. sed dubiū maximū
c est in Papa [c] nō propter defectum potestatis, sed volūtatis, per id, quod hodie hr ī c. statutū, de reser. li. 6. vbi dicitur, quod per sdē apostolicam causa solum cōmitenda est clericis habentib. dignitatē, seu canonicatum in ecclesijs cathedralib. &c. vt
d ibi dicitur. Vnde potest dubitari, [d] nunquid dispositio illius c. habeat locum eū cā temporalis est inter laicos: & dicit Ioan. An. quod vellet in hoc edoceri. Nam istud c. facit, quod possit committere laicis. Itē posset contingere, qđ cā esset criminalis, quam etiā Papa specialiter committere posset, vt in ca. fin. ne cle. vel mo. li. 6. quæ tñ cā non pōt clericis committi, vt in c. sententiā, inf. ne cle. vel mo. & in c. in archiepiscoparu, de rap. ergo c. statutū, nō pōt indistincte intelligi, cū hic causa criminalis non possit clericis cōmitti. In ℨrium facit generalis dispositio illius c. nulla exceptione facta, 19. distin. ca. ſi Romanorū, de maio. & obe. c. olitæ. Nec obst. istud c. quia tempore ipsius nondū emanauerat istud c. statarum. Concludit Io. An. tenendum, id, qđ curia seruat: & sic dubitauit decidere de iure, Do. Ant. dicit æquius esse tenere hoc ca. in hoc nō esse correctū. Aduerte, ratio c. statutū, militat etiā, cū cā est inter laicos. Nam principalis ratio illius c. est decor sedis apostolicæ nā qđā igno minia est, & dedecus quoddam priuatā personam, maxime vlem, tenere locum Papæ, vt ibi in glo. ergo debet esse eadem iuris dispositio; maxime cum illud c. generaliter loquit. Nec obst. qđ dr de causis criminalib. quia illud intelligitur exceptā rone impotētiæ. nā lex dēt esse possibilis, & cōueniēs personis &c. 4. dist. c. erit aūt lex. Sed ex alio respectu placet mihi prima opi. qa clerici maxime ī dignitate positi, nō dēnt occupari in causis rpalibus maxime laicorū. argumē. bo. in d. c. re quidē, &
5 in c. reprehēsibile. 22. q. 8. Et hoc no. † In gl. 1. ibi, duas res. No.
e gl. ꝙ statutis pmittētibus aliqđ iterati, [e] vel puniētibus faciente aliquid

ADDITIONES.

a ¶ Sua nobis. Vide, quod per istū tex. determinat Doc. 20. dist. in sum. cir. prin.
b ¶ Tutoris. Vide Bald. & Alex. in l. si ex legati causa, ff. de verb. obli. & ibi quid seruetur de consuetudine. Seb. Sapia.
c ¶ Papa. Vtrū laicus possit esse delegatus papæ inter laicos, in cā mere ciuili, vide tu de hoc etiam per Io. An. in c. statutum. §. in nouel. de rescrip. in. 6.
¶ An laicus possit esse delegatus, ēt cum clerico in cā spirituali, vide Host. in sum. de offi. dele. §. 21. versed q d si delegatus, vbi dicit ꝙ nō, & vide D. Ant. in c. decernimus, de iudic. hoc nō credo verū, qñ papa delegaret cām ex certa scientia, qa laicus ex priuilegio papæ pōt ēt officia conferre, vt in c. Adrianus, & in c. fe. 63. dist. & Adde qđ laicus i casu necessitatis pōt ēt iungere pœnitentiā, vt est gl. in c. j. 16. q. 1. per c. 1. de cōse. dist. 4. & adde qđ laicus nō pōt cognoscere de causis spūalibus principaliter vel incidenter, vt plenè p Spe. in titu. de recō. in §. 1. & 3. & in titu. de seu. in §. 4. ver. pe. An. Fab.
d ¶ Dubitari. De hac q. vide plura p Ale. in pri. 77. inc. in cā & lite. col. 3. 1. 2. vo.
e ¶ Iterari. Ad hoc facit. Iudex omissaria, §. fi q s decē. ff. de lega. 3. Et hæc facit ad q. q̄ sæpe de facto euenit, qñ arbitro dat potestas prorogādi cōpromissum semel, & iterū, nō. n. intelligit in infinitū, sed pro duabus vicibus cum. fm Bal. hic in fin. q. subdit no. q. arbiter nō poterit prorogare ad lōgū tps quasi hoc nō videat per partes cogitatū, ar. l. fi finita, in prin. ff. de dāt. iud. Bal. in l. 1. C. vt i poss. de cres, q. arbiter nō poterit prorogare vltra tres menses, sed vide de hoc sin. doctrinā eiusdē Bal. in c. fi. de cōsue. vbi vult, q. prorogatio nō dēat esse maior q̄ terius primus ipsius cōpromissi, facit. c. 2. q. 6. 2. vbi secundus terius, non debet esse maior primo. & qđ no. Imo. in quo nulli, ℨ. de reseri. in fi. in prin. faciunt ēt no. in l. 3. ff. de eo qđ certo loco. de illa cā, vbicunq; locorū. q. refert ad similia expressis. Ad idē c. fedes. ℨ. de reseri. cū ibi no. & per Bald. in c. 1. apud quē, vel quos cōtrouersia feud. vbi vohuit ꝙ illa cā semel, bis, decies, & pluries dēat regulari, fm similitudinē pcedentiū. & subdit ēt Bal. in d. c. fi. ꝙ illa cā, ꝙ arbiter possit prorogare terminū toties quoties sibi videbit, semel, bis, decies pluries, ne res rediat in infinitū, nō poterit prorogare vltra duas vices, aut tres ad summū, & idem dicit Bal. hic in c. plentata, de testi. & in c. olim ex literis, in 2. col. de reseri. ea qua ēt vide per eundē Bal. in c. j. qui. mod. feu. ami. in quadā additione magna, q. multi libri nō hēut, vide Lu. Ro. in rub. de arbi. & in repetit. 1. 3. ff. de re iud. in ver. fed p maiori declaratione, & in l. fi finita, in prin. ff. de dam. infect. D. Ale. Imo. i cōl. 12. inc. viso cōsilio alias per me redditō: qđ est bñ tādū ad practicā, de quo ēt per Doct. in l. & si post tres, ff. si qs cautio. & Bart. in l. si gemina arbor, ff. arbor. fur. cæ. & ibi de hac dictione pluries, qđ vices importet, & p Ang. in l. j. §. pe. ff. de cu. re. qñ aliqs promisit representare alī quē, toties quoties op' erit. de quo ēt p Io. de Imo. in l. fi finita, ff. de dā. infec.
¶ Circa hoc quod hic dicitur de verbo pluries, dicas qđ verificatur i in duobus, & si dicatur pluries, & pluries geminate verificat in quatuor vi cib. vt decl. Bar. in l. si gemina arbor, ff. ar. fur. cę, & habetur per Ang. Are. in trac. maleficiis in gl. i. ver. pluribus. & per Ale. de Imo. in d. l. si gemina arbor, & per Do. Abb. post gl. in c. ad nostra, de rebus eccle. non alie. Auto. Franc.
¶ Et adde qđ qñq; verificatur in tribus qñq; i quatuor, fm subiectā materiā. cogi. §. tte Mettanus, ff. ad Tre. & vide Bal. in c. j. in §. quod aūt, de no. feu. & Ang. in §. qđ sæpe. in Auth. de trie. & semiſ. & Arch. in c. 2. de fi. preby. lib. 6.
¶ Et de ver. vbicunq; de quo hic fit mentio, vide in l. vbicunq; ff. de interro. act. quod etiam intelligitur quoties opus fuerit, euitando tamen infinitatem & vide Bal. in l. Lucius, ff. de ser. rusti. præd.

aliquid iter ā. hēt enim locum statutū in geminante actū. Sed ad uerte, quia gl. in sequenrib. vī innuere ℨrium; & vī sibi ℨrium, dū exponit, iterum. i. quoties opus erit. Saluando gl. dic, ꝙ proprium significatū istius dictionis est, vt notet actū geminatum; sed qñq; ex natura actus. cui adijcit, exponit, prout sequitur in gl. & ita loquit l. veluti. ff. de eden. in gl. alleg. Nā editio instrumēti pt ex cā iterū peti, & intelligit quoties opus erit; qa hoc hēt natura negotij, vt pluries possit peti editio istrumēti, si op' est. nā verba impropriānī, fm naturā subiectæ materiæ. 1 1. q. 3. c. rogo, cū gl. & tex. cū gl. in proc. decreti, ibi: Omnia quæcūq;
6 vultis, vt faciant vobis homines. i. debetis velle. † In gl. 2. ibi, Sed dic quoties. i. secūdo, &c. No. gl. fm hunc ītellectū pro his, quæ dixi in ꝓcedenti gl. ꝙ propria significatio verbi, est restringēda fm naturam subiectæ materiæ; quia promptum est iura iuribus ꝓcordare, vt in c. cū expediat, de ele. li. 6. & sic Euangelistæ sæpe
7 reducūtur ad ꝓcordiam, vt le. & no. in c. nihil. ī. de ver. sig. † Vel dic aliter, ꝙ illud c. quoties. intelligit ꝓprie, sed verificat ī diuersis grauaminib. nam si millesies quis grauaretur in eadē cā, to-
a ties appellare pt, [a] vt in c. directe. & quod ibi no. ℨ. e. hoc c. loquitur, qñ super eodē fuit bis appellatū ꝓ eādē partē, & bis sñia fuit ꝓfirmata; qa tūc nō licet tertio appellare; tū vt euitetur infinitas; tum ꝓp præsumptionem iniustitiæ, quæ orta est ℨ appellantem; ex quo toties succubuit. & hoc, vt nō liceat tertio appellare ab eodem articulo: procedit etiā in sententijs quæ non transeunt in rē indicatā; licet. n. in illis possit de nouo cā inchoari; nō tñ tertio appellari, gl. est sing. in c. fraternitatis, ī. de frigid. & maleſi. qñ ſp tene menti, sicut in simili dicimus, ꝙ nō licet in istis causis appellare post decendiū; licet possit per viā querelę agi, vt est gl. no. in c. ad reprimēdā. de of. or. Itē intelligo tex. vt nō liceat tertio appellare, respectu eiusdē partis. nā qñ iber pars pōt bis appellare; & sic pñt in cā sup eodē arti. interponi quatuor appellationes, vt no. Io. An. in c. directæ, ℨ. e. & Spe. eo. ti. §. quoties, & Bar. in l. vna, C. vt non licc. in vna eadēq; cā tertio ꝓuocare, qđ intelligit, siue ītērpolatim habuit pars duas sñias ꝓ se, siue ℨ sc. Exēplū; appellaui a sñia lata ℨ me, sñia fuit ꝓfirmata, iterū appellaui, sñia fuit infirmata, tu potes appellare, & sic tertio. & si sñia ferat ℨ te, poteris iterū appellare, nā hoc casu quisq; nostrū habuit successiue duas appellationes qñq; hoc ꝓtingit interpolatim, vt qa ego semel appellaui, & obtinui sñiam ꝓ me, tu iterū appellasti, & fuit sñia ꝓ te lata, possum tertio appellare, & si fuerit pro me lata, poteris quarto appellare. Vlterius nō est licitum cuique nostrum appellare, quia quisque habuit duas ap-
8 pellationes. † Sed dubiū est, pro quo mandabitur sñia executio ni, ex quo bis appellauit, & bis obtinuit; & nō licet quīto appellare? Primo vī, ꝙ debeat obtinere is, q habuit primā sñiam, qa ꝓ sumptio est pro eo, ex quo bis fuit ꝓfirmata. In ℨrium facit, ꝙ hoc disputationi. Io. An. ibi in add. dicit hodie dicendū, vt hr in
9 cle. j. de re. in. Ex qua colligit actorē dre obtinere, q habuit tres sñias pro se, & dic vt ibi plene no. † Er in fin. gl. no. gl. iūcta d. c. Lotharius, ꝙ geminatio appellationis: seu multiplicatio sine interuallo facta, hēt vim vnius appellationis; & ꝙ nō recedit a iure suo pluries emittēdo verbū, appello: hoc enim vī facere ex cordis abūdātia, ad hoc c. bonæ, ſ. eo. vbi etiā, pbaī, facit in simi-
10 lic le. j. eo. tit. † Sed pulchrū, & difficile est dubiū in geminātē
b apploне ex interuallo, intra tps tū decēdij. nunqd ꝓ secundam appellationem videatur recessum a prima; & sic nunqd possit pſequi secūdā: qa forte expedit sibi cā magis pſeq; forte. n. fata le primæ apploнis est lapsum; & est intra tps secundæ apploнis. Bar. l. ꝓcurator, ff. de no ope. nū. tenet secūdā apploнē nō valere; qa ꝓ primā ꝓnūciatū est extinctū seu suspēsum. l. j. ad Turpe; qa ꝓ primā ꝓnūciatū est extinctū seu suspēsum. l. j. ad Turp. venīētes, de iureitur. ergo secunda nihil pōt operari. ℨrium sentiunt Doc. nri, in d. c. bonæ. & D. An. in c. dilecto, ℨ. eod. & dicit Gaſ. Cal. in c. directe. ℨ. eod. in quæstione facti defendisse ℨrium eius, quod tenet Bar. alle. gl. 2. q. 6. c. biduū, & d. c. directe. sed illud nihil facit, quia loquitur in diuersis grauaminib. Adducitur tñ ratio. pōt enim appellans renunciare appellationi suæ, alterā interponendo, ex quo tēdit in eius fauorē, facit 2. q. 6. c. ei qui, §.
11 ſi qs libellos. & C. eo. l. ſi qs libellos. † Nec ob. ꝙ dicit suspēsam nō posse amplī' suspēdi, qa imo ℨrium est verū, vt patet ī excōica to, qa ꝓt iterū excōicari, & qđ operet secūda, no. in c. ita quorū dā, j. de lude. & vide de hoc in c. capitulū, iūcta gl. de resc. Puto, ꝙ aut vult secūdo appellare ad alium iudicē, & valet appellatio, & censetur renūciare primæ. de hoc vī mihi casus iūcta gl. in d. l. ſi qs libellos; canonizata, vbi ℨ. & hæc secunda operatur respectu transferendę iurisdictionis, de vno in aliū. vñ licet tñ operet effectū translatiuū, quod ei licet iuris authoritate, ne iustæ pœnitudinis humanitas deneget, vt dicit tex. in d. l. ſi quis libellos. Aut vult geminare apploнē ad eundē, & tenerē opi. Bar. qa nō video, ꝙ fœda appło possit operari; nec effectū suspēsiuū, nec deſuolutiuū, seu trālatiuū: nā ex prīa apploне, ꝓnūciatū est suspēsū, & cā est deuoluta ad superiorē iudicē, ergo fœda ad eūdem nō valet; maxime qa tpe interpositionis ipsius, nō pt appellās ꝓ
12 tēdere ītererse. Iō appło nō valet, qa fundat sup ītererse. 2. q. 6. nō ſolēt, ℨ. de ele. c. cū iter. † Quid ār, si prīo appellauit cū hac ꝓtestatione, ſaluo iure in ſcriptis appellādi; nūqd si ſcdo appellat in ſcriptis ītra decēdiū, cōputabit tps a prīa apploне, vel a ſcda? vide Bar. ī d. l. cū ꝓcurator, & aliqd tetigit An. ī d. c. dilecto, & ibi examinaui nuperrime hāc mām ī additione, dic vt ibi dixi.

ADDITIONES.

a ¶ Appellare potest. Vide Alex. in cons. 70. incip. in causa & lite, in 2. vol. & Deci. in consi. 49. inci. præstantissime Doc. & ibi declarat, ꝙ si statuto caueretur ꝙ ón possit appellari, nisi semel, quomodo illud debeat intelligi. Seb. Sa.
b ¶ Geminante. vide D. Barth. Vero. in caut. 194. inc. vbi quis potest, vbi tradit cautelam ad impediendum, ne quis pluries appellet. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *De appellationibus interpositis ad archiepiscopum iure metropolitico, potest eius vicarius cognoscere, quia id: m est tribunal.*
2 *Libellus super appellatione debet concludere sententias latas post & contra appellationem legitimam, declarari iritas & inanes.*
3 *In absentia delegati ab episcopo, an possit appellari ad eius vicarium. Iurisdictio vicarij est suspensa, suspenso vel excommunicato episcopo.*
4 *Procurator generalis potest inhibere procuratori speciali aliquid ex causa verisimili, non cogitata per dominum.*
6 *Appellari non potest secundū vtrumque ius, omisso medio regulariter.*
7 *Appellari potest, omisso medio, si prius non opponatur per partem aduersam. 9. potest tamen pars opponere etiam post. 10. dies, quo casu sententia remanebit rata. 8.*
10 *A subdelegato appellatur ad primum delegantem, nisi primus delegans fuerit Papa, quo casu ad ipsum non appellatur. 11.*
11 *Ad Papam potest appellari, omisso medio; nisi appelletur a subdelegato delegati Papæ, quo casu ad ipsum delegantem appellatur.*
12 *Ad legatum Papæ, appellatur, omissis mediis, in eius legatione. 19.*
13 *Ad archiepiscopum appellatur ab episcopo, nisi Archiepiscopus litiget coram episcopo cum subdito ipsius episcopi.*
Archiepiscopus aliquando litigat coram suo suffraganeo.
14 *Episcopus conuenit subditos suos coram arbitris iuris, a quib. appellatur ad Papam.*
15 *Appellatur omisso medio, quando medium est inhabile, puta quia est in excommunicatione, vel hæres, &c.*
16 *Appellari non potest a vicario episcopi ad ipsum episcopum; licet cōsuetudo sit in cōtrarium; quæ non valet, nisi vicarius cognoscat, tāquam delegatus episcopi, quo casu appellatur ad ipsum episcopum. 18.*
17 *A sententia lata per capitulum & eūm, appellatur ad ipsum episcopum quando episcopus fuit ibi, non tanquam prælatus; sed tanquam canonicus: secus, si fuisset tanquam episcopus.*
18 *Episcopus pōt delegare cū suo vicario; quo casu potest ad ipsum appellari; sed si malitiose hoc facit episcopus, excōicabitur per superiorem.*

CAP. LXVI.

a **Dilecti.** [a] De subdito, vel delegato episcopi, ad archiepiscopū appellare non licet. Vel generalius sic Appel-

ADDITIO.

a Dilecti. Item adde quod vbi Papa, vel Imperator committ nt causam simpliciter, videntur appellationem admisisse, non obstante ꝙ tertio non possit aliàs appellare, fm D. Ant. de But. hic, & expressius Ioan. de Imo. & do. Ale. in cons. 219. inci. in causa, & lite vertente coram reuerendo &c. quod teneas cordi, quia potest quotidie contingere, nā semper opponitur, ꝙ imo rescriptum est obreptitium. & contra ius, ideo non valet, quia de iure cōi non potest tertio appellari, potest sustineri, ꝙ imo valeret per hoc dictum D. Ant. & Imo. hic, quia eo ipso, ꝙ princeps concedit rescriptū, intelligitur dispēsare, & appellationē admisisse. Bene facit quod singulariter, inquit Ang. in l. libertus aduersus, per illum tex. ff. de in ius voc. ꝙ princeps concedendo rescriptum delegatorium supplicanti, videtur supplicante habilem facere ad agendum, bene facit tex. in l. j. & quod ibi Bal. C. de preci. Impe. offe.
¶ Circa hoc de principe concedente rescriptum simpliciter, an videatur habilitare inhabilem, si impetrans forsan erat inhabilis ad impetrandū, dicas primo quod rescriptū dē illud, qđ ꝓceditur fm ius cōe; & si concederetur contra ius commune, non diceretur rescriptum, sed priuilegium, vt est gl. in ver. ſi nosceatur, in c. j. de const. libr. 6. & quomodo differant rescriptum, & priuilegium, vide Barto. in l. præscriptione, C. si contra ius, vel vti. publ. & per eudem Bar. in l. fi. ff. de constit. princ. & vide Spec. in tit. de reseri. præsenta. in princ. & in §. 1. Ant. Franc.
¶ Et adde quod rescripti verba, etiam enunciatiua, plene probant, quando concernunt factum proprium rescribentis, & super ipsius verbis rescribēs se fundat, vt in Clemen. 1. & ibi per gl. & Doct. de proba. & nota. in c. ſi Papa, de priui. lib. 6.
¶ Et adde, quod rescriptum accipit vires ex intellectu rescribentis, vt no. Bal. in sua marg. ad Inn. in ver. fin.
¶ Adde etiam, quod rescriptum est cōe vtrique parti, vt per Spe. in tit. de reser. præsent. in prin. & in §. 1. & de forma rescripti confirmatorii cum clausula, ex certa scientia. vide eundem Spe. in ti. de reser. præsen. in §. ratione formæ, in ver. sequitur videre, & vide eundem Spe. in titu. de inquisi. in §. 1. in ver. quid si in litera; vbi dicit, quòd rescriptum semper debet ita interpretari, vt reducatur ad ius cōe, inquātum fieri potest, & ad id quod dicitur, qđ princeps concedendo rescriptum inhabili, videtur illum habilitare, Dicas illud esse verum, qñ princeps concedens rescriptum, haberet notitiam de inhabilitate impetrantis, aut rescribereat cum clausula, motus proprii, vel ex certa scientia; aliàs non videretur eum habilitare, per ea quæ habētur in l. scripta, C. de precib. Imper. offer. & in l. fi. C. si contra ius vel vti. publ. Imo rescriptum aliter impetrandum dicereur esse surreptitium, & non iuuare impetrantem, per ea quæ habentur in c. super literis. de rescrip.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Appło, omisso medio iudice interposita, cām nō deuoluit, exceptione oppositā, h.d. ſm cōem intellectū. Primo ponit querelā appellantis; cui ſecūdo dat iudicē, ibi: Quocirca. Caſus lit. Inter cōuentū, & priorē de Lacurbeo, & F. militē eorā magiſt. A. ex delegatione ordinarij qō vertebatur. idem miles ad Bituricen. archiepm appellauit, tādē partes ꝓparuerunt in preſentia officialis archiepi Bituricē. corā quo ex parte prioris, & ꝓuentus fuit excipiēdo propoſitū. qꝺ cū omiſſo diœcelis eṕo, fuiſſet ad archiepm appellatum, ad quē gradatim debuit appellari, in cauſa procedere nō debeat, ſed quia officialis hanc exceptionem admittere denegauit, prior ad ſed. apoſt. appellauit; ſed officialis nō obſt. app. tulit ſnīam ſuſpēſionis, & interdicti in priorem & ꝓuentum prædictos. Ideo mandat Papa quibuſdā iudicibus, quatenus ſnīas illas poſt hmōi appellationē promulgatas, denūcient nullas eſſe. B. † Not. j. qꝺ de appellationib. interpoſitis ad archiepm iure Metropolitico, poteſt eius officialis ſeu vicarius cognoſcere, hoc quia idē eſt tribunal archiepi, & vicarij ſui, vt in c. Romana, j. eo. lib. 6. Idē probatur in c. dilectus, ſup. eo. † Secūdo no. ex tex. practicā libellandi in cauſā appellationis, vt petaſ ſnīas latas poſt, & j appellationē legitimā, denūciari irritas & inanes. † Sed circa primum notabile, quæro de queſtione hic nō tacta per Doc. nunqd à delegato epi, poſſit appellari ad vicariū ᵇ ipſius epi, an vero ſit neceſſe, vt formaliter ad ipſum epm appelleturꝫ Et vī primo, qꝺ non, arg. cap. ſtuduiſti, de of. leg. vbi patet, qꝺ legatus gnalis Papæ, nō impedit ſe de cauſa alteri ſpecialiter delegata; ergo idem dicēdū de vicario epi, nā eṕs cauſam alteri delegādo, vī eam arripere a iuriſdictione ſui vicarij, qđ pōt, arg. in l. iudicium ſoluitur, ff. de iudi. & per Inn. in c. Romana, præal. vbi notāter dicit, epm poſſe inhibere vicario ſuo, ne de certa cauſa cognoſcat. Nā quemadmodū pōt eṕs ex libito, ſuum vicariū, ex toto removere, vt no. gl. in cle. & ſi principalis, de reſc. & no. in cle. ſi. de procur. ita & fortius poteſt cognitionem certæ cauſæ inerdicere, ar. in l. quæ de tota, ff. de rei vend. & in c. paſto. §. itē cum totū, de of. delę. In ꝺrium facit, qꝺ idem eſt epi, & vicarij conſiſtorium, vt in c. 2. de conſue. li. 6. & in d. c. Romana; & vt patet hic, cognoſcit vicarius de appłone ad Archiepm interpoſita; qꝺ ipſe Archiepꝰ, vī cognoſcere miniſterio vicarij ſui; cū iuriſdō vicarij ſui, nō ſit ſeparata a iuriſdōne epi; ſed eſt pars iuriſdōnis epi, vnde ſuſpenſo, vel excōicato eṕo, ſuſpenſa eſt iuriſdictio vicarij, vt leg. & no. in c. j. de of. vic. lib. 6. Itē licet per delegationē ſit ab eo remota cognitio principalis cauſæ: nō tñ eſt remota cognitio cauſæ appellationis, & ex ſeparatis nō ſit illatio, vt in c. 2. de transla. epiſ. & in l. neq; natales, C. de prob. In hoc puto ſic dicēdū, qꝺ aut eṕs eſt pñs, puta in diœceſi, vel loco propinquo, & tūc debeat appellari ad epm, nō ad vicarium. Aut abſens in loco remoto, & tūc poterit appellari ad ipſum vicariū, ad hanc diſt. adduco text. & ibi per Io. An. in c. ſi ꝺ vnum, de of. dele. lib. 6. vbi patet, qꝺ ſi recuſatur delegatus epi, debet probari ſuſpicio corā ipſo eṕo; & non coram vicario ſuo, niſi (vt ibi dicit Io. An.) eṕs ſit in remotis, nā cum in cauſa illa ſpeciali, delegatus ſit maior vicario ſuo, vt in d. c. ſtuduiſti; nō eſt rationi conſonum, vt iſte vicarius corrigat errorē illius; ſed ex cauſa prædicta hoc poterit. † Adduco ſecundo l. ſi hominē, valde notabilē, ff. mand. vbi dī gnalem procuratorem poſſe ex cauſa veriſimili, nō cognita per dām, inhibere ſpeciali procuratori, ne negotiū atteter; ſecus vbi non eſt talis cauſa, & per illā l. no. ſoleniter limitaī c. ſtuduiſti, ꝑal. vt legatus Papę in prouincia poſſit ex cā nouiter orta, ſeu veriſimiliter nō ꝓſidera ta per Papā tpe delegationis, inhibere delegato ſpeciali, ne procedat in cā ſpeciaſt delegata, & ꝑ illā laudio Bar. tenuiſſe, poſſe epm ex tali cā ſtatutū, ſeu diſpoſitionē facere ꝺ legē; ex quo talis cā ſubeſt, quā ſi legislator conſideraſſet, aut legem illā nō condidiſſet, aut facultatem diſponen. ꝺrium præbuiſſet. Et vide qđ no. Bal. in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iu. & hoc eſt ſingulr notandū ad mām c. at ſi clerici. §. de adulteriis, de iud. Et vide qđ no. D. de R.o. dec. 104. & qđ dico in d. §. de adulteriis, aliās eſt in dec. 355. † Secundo quæro pro declaratione ſecūdi notabilis, nunquid in cauſa appellationis debeat ſic pure libellus concipi, vt ſnīæ latæ poſt appellationem reuocentur in irritum? Inn. hic multum inſtat, ponendo varia practicas. *Nam qñq; petitur reuocari, quicquid eſt geſtum poſt appellationem, ſeu vt proceſſus poſt appellationem denuncietur irritus, vt in c. dilecto, ſupra eod. quandoque petitur vt appellatio pronuncietur legitima: ᵈ hoc ſolum poteſt ſufficere ſm Inn. † Nam reuocatio attētorū venit accеſſorie. nam ſi appellatio pronūcieī legitima, patet per ꝓnīs, geſta poſtmodum eſſe irrita, vt in c. ſi à iudice, & in c. non ſolum, eod. tit. lib. 6. Cautum tū eſt ſm Hoſti. vt adiciatur ad maiorem expreſſionem, vt denuncietur irritū quicquid geſtum fuit, poſt, & ꝺ appellationem; & hæc eſt bona practica, vt euitet conflictum opinionum, ut ſic non reſtringat ſe libellans ad quid ſpeciale, ſed generaliter ad omnia poſtmodum attentata, &c. In † glo. j. ibi: Dicas, qꝺ gradatim eſt appellandum, & c. Ex hac prima par. gl. quæ durat vſq; ad verb. De appellationib. interponēdis &c. collige vnā rām, & quatuor caſus exceptos, rām ponit negatiue, vt omiſſis medijs, ſeu iudicib. immediatis, nō poſſit rīr appellari ad ſuperiorē mediatū, tā de iure canonico, vt hic, & in c. Romana, ꝑ.l. qꝺ de iure ciuili. 2. q. 6. c. anteriorū, & in l. Imperatores, ff. de ap. † Excipit ᶜ primo caſus qñ nō fuit oppoſitū ᶠ ꝑ partē aduersā, & no. bñ hūc casū, qa de hoc nō hr alicubi tex. adeo qꝺ Arc. in c. ſi delegat², de of. del. li. 6. dixerit In. & Ho. tenuiſſe ꝺriū ī c. referēte, all. ī gl. Sed vt dicit Io. An. hic nō colligīr ex dictis illorū ibi, & Hoſ. hic, & cōiter Doc. ſequnr iſtā gl. vt quēadmodū tacitᵉ gꝺēſus in inducēdo ꝺſiendinē poſſet hoc operari, ut dicā ī caſu ſequēti, ita & tacitᵉ ꝺſensus ī nō excipiēdo. Et ꝑ hoc, qa rīr, qđ ꝑt facere ꝺſuetudo, pōt operari pactū tacitū, ſeu exꝑſsū; licet nō ꝑ oīa, iuxta no. ꝑ Bar. ī l. oēs populi. ff. de iu. & iu. Itē facit iſte tex. ī ar. ubi Papa fundat ſe ſup appłone; & ſic fuit opᵉ excipere, & appellare. † Sed circa iſtū casū ego formo oppoſitionē ſatis fortē, de l. j. ff. e. vbi dī, qꝺ ſi ꝑ errorē fuit appellarū ad maiorē iudicē, dicīᵛ error nō nocet; ſeᵉ ſi ad minorē. Vī ergo velle, qꝺ ex certa ſcīa, ñ valet appło omiſſo medio. Ad hoc ꝺriū rndeo ſic, qꝺ error nō nocet. t. vt iuriſdō ſit deuoluta ad iudicē debitū, ac ſi ad eū fuiſſet appellatū, vt ibi ſentit Bar. Nō ergo negat. qn parte nō excipiēte, valeat ꝑ ceſſus corā iudice maiori. Et ex hoc inferī, qꝺ ſi ſcīēter appellauit, omiſſo medio; & hęc appło deuenit ī notitiā appellati poſt decendiū, qꝺ eo excipiente ſnīa remanet rata; qa illa appellatio nō valet, obſtante exceptione, ſecus aūt ſi ſic appellaſſet inſto errore ductus; qa tūc appło deuoluit cauſam ad ſuperiorē iudicē debitū; uel intellige de iure ciuili; qa ius ciuile magis abhorret appłonē gradatim nō factā, quā ius canonicū, ut patet in l. Imperatores, ff. e. vbi Imperator non vult, qꝺ ad eum etiam appelletur, omiſſo medio, facit 2. q. 6. c. anteriorū. † Secundus caſus exceptus eſt, ſi cōſuetudo ᵇ ſouet talē appellationē, omiſſo medio,

ADDITIONES.

a Vicarij ſui. Vide R.o. ſin. 65. inci. conceſſum eſt epiſcopo. Seb. Sab.

b A I vicarium. Vide R.o. deciſio. vlti, mia tit. de offic. vica. in nouis Felyn. in c. ſi quis contra clericum, poſt Abb. ibi, ſed circa prædicta, ſup. de ſo. comp. & Roma. in ſing. 458. incip. tu habes titulum. Seb. Sap.

c ¶ Practicas. Qualiter formari debeat libellus ſuper reuocatione attentatorū, appellatione pendente, adde D. Ant. hic, in ver. quæro primo de prædicti. libelli &c. & in c. conſuluit, ſup. eo. & quod ibi not. de hoc.

d ¶ Legitima. Et iſtam formam, tanquam tuttiorem, ſeuandam eſſe dicit arch. q. 5. §. ſi qui incipit ab eodem.

e ¶ Excipitur. Caſus, in quib. poteſt appellari omiſſo medio, no. ēt Bar. in auth. habita, C. ne ſi. pro pa. Item ad patriarchas priuilegiatos appellari poteſt omiſſo medio, tex. eſt ſm vnā ſecī. in c. antiqua, de priui. & glo. in c. renouantes, 2. 2. dist. & ad hoc, qꝺ ad patriarcham Conſtantinopolitanum poſſit appellari omiſſo medio, eſt bo. tex. & ibi aperte Arch. in c. ſi clericus, in fi. 1. q. 1. & idem ēt dicit Arch. in §. anteriorum, ver. illo, 7. q. 6. vbi ēt dicit idē de patriarcha Alexandrino, & alle. no. in d. c. renouantes, ponit ēt Arch. in d. ver. illo, videlicet quatuor ex illis caſib. in quibus appellari pōt, omiſſo medio, quos ēt poſuit hic D. An. Item formo tibi, vnā regulam notab. in iſta materia, qꝺ vbicunq; à iudice ſeculari pōt appellari ad iudicem eccleſiaſticū, perterit ad eū appellari omiſſo medio; ad hoc allego caſū ſingularem quem nouū ad hoc pondero, in c. ſi duob. in fi. ſup. eo. quod no. quia eſt magna timitatio ad l. Imperatores, ff. e. Sed forte poſſet rīderi ad tex. in d. c. ſi duob. qꝺ ibi conſuetudo non dicēbat, vt appellaref ad Papam tanquā ad primam perſonā. Itē limita in ſcholarib. qui in quolibet grauamine omiſſo medio, poſſunt appellare de iure ciuili, auth. habita, C. ne ſi. pro pa. & ibi Bal. & D. Ale. ſmo. in l. j. §. ſi quis, in prin. ff. eo. & hoc idem dicit etiam D. Abb. Pa. in diſputatione ſua quæ incipit Gandulphus. All. Bal. in d. auth. habita.

f ¶ Oppoſitum. Valet app. omiſſo medio, ſi non opponatur, in caſib. in quib. poteſt app. omiſſo medio, & ita etiam ſingulariter colligitur ex dictis ſnīæ in c. cum Bertoldus, quem refert, & ſequitur ibi D. Ant. & cæteri ſcribentes, re iudi, & eſt caſus quem ibi ad hoc multum ponderat iſte in c. referente, de præb. & D. An. hic, & gl. hic, quod ibi no. ſed poſſet reſponderi, qꝺ ipſi loquuntur in caſu, qñ appellatur ꝺmiſſo medio ad alium qui alias communiter in alijs cauſis erat iudex litigantium, ita refert hic D. Bart. de Belen. in addi. ad D. Ant. & vide hic per D. Phili. de Peru.

¶ Coram quo, & ad quem debet appellari dicas, qꝺ appellatio debet fieri de inferiore ad ſuperiorem, & illa debet interponi coram iudice a quo, ſi eius copia haberi pōt, vel corā iudice ad quē, ſi copia iudicis a quo nō pōt haberi, vel coram honeſtis perſonis, vt per Arch. in c. appellatio, de ap. li. 6. per Bal. in l. apertiſſimi, C. de iud. & in add. Spe. in ti. de ap. in §. j. in ver. appellatio debet interponi, & in cle. j. in prin. de re iu. & per Bar. in l. j. in §. ſi quis, ff. de ap. & per do. Ale. in l. j. §. dies, ff. qñ ap. ſit. vbi ēt dicit appellari poſſe ad ſedē apo. omiſſo medio, quia Papa dicitur eſſe ordinarius totius orbis, vt in c. ēta per mundū, & in c. per principalem. 9. q. 3. & idco reſpectu appellationis quæ interponitur ad Pa. non videtur eſſe curandum de medio. Ant. Fran.

g ¶ Tacitus. Hanc rationem etiam in terminis ita deducit Car. in conſi. 1. in to. ap. vide R.o. dec. 337. inci. itē ſi tres, & Abb. in c. referente, j. de præb. Sc. Sap.

h ¶ Conſuetudo. Vide Io. de Ana. in conſ. 51. inci. in cauſa illorum de monticelo, in fi. Aſb. in rub. ſup. eo. vbi Deci. late.

¶ Conſuetudo. An valeat conſuetudo, quod poſſit appellari, omiſſo medio, vide hic do. Ant. & gl. magna. in c. non putamus, de conſue. in 6. & adde, qꝺ nō ſolum valet conſuetudo ꝺ appellatur a ſubditis ad ſuperiorem, omiſſo medio, ſed ſm eum, valet conſuetudo ꝺ appelletur a nō ſubditis ad ſuperiorem, omiſſo medio, caſus eſt in c. ſi duob. in fi. ſup. e. Nec ob. ꝺ ibi appellatur ad Papā, qui poteſt adiri omiſſo medio; quia reſpondeo quod ibi appellabatur de iure ciuili, quo iure non appellatur omiſſo medio, etiam ad principem, ut l. imperatores. ff. eo.

medio interpoſitā. & de hoc caſu hodie eſt bon. tex. in d. c. Romana. Tertius caſus, ſi legatus etiam ad vniuerſitatē cauſarum, ſubdelegauit vnam cām alteri in totū: nam tunc appellatur ad primū delegantē. Et idem intellige in delegato ad vnā cām tm̄ eandē cām prorſus ſubdelegante, vt in c. ſup quæſtionū. §. porro, de of. dele. & in l. j. ff. quis, & a quo ap. Et no. hoc ꝑ itellectu illius l. maxime not. gl. in quantū loquitur etiā in delegato ad vniuerſitatē cauſarum, vt nō cēſeatur quaſi ordinarius in appellatione interponenda a ſubdelegato: licet cēſeaī quaſi ordinarius in eo ꝺ ſubdelegauit, no. in c. cum cauſam, ſ. eod. † Quartus caſus exceptus eſt in Papa. ad eū. n. appellari pōt omiſſo medio, vel mediis. 2. q. 6. c. ad Romanā. Fallit, ſi appelletur a ſubdelegato delegati Papæ, qui ſubdelegat nō in totū; qa cū delegatus Papæ repreſentet pſonā ipſius Papæ, nō dēt appellari ad ipſum delegantē, vt in d. c. ſup qōnū. §. porro. † Extra gl. excipe vnum caſum in delegato Papæ. Nam ſm cōem opi. ad eū poteſt appellari omiſſis medijs ᵃ in eius legatione, ar. c. j. de offi. lega. & ita voluit Io. An. in c. qđ translationem, de of. leg. & ibi dixi tenere gl. in c. 2. de conſue. li. 6. & vide. 2. q. 6. in c. 3. † Sextus caſus, ſi archiepꝰ ꝓuenit ſubditū epi coram eṕo: tunc enim non dēt ad eum appellari, ne ſit iudex in cauſa ſua. † Septimus caſus, ſi eps litigauit coram arbitris, ꝺ ſubditum ſuum, ſicut fieri debet. 11. q. j. c. ſi clericus. nam tūc appellatur ad Papam ab illis arbitris, vt no. gl. c. ab arbitris, de of. dele. lib. 6. quāuis poſſit dici hūc caſum nō rēcte excipi; quia illi ſunt arbitri iuris; & ſic ſuperior, immediate a Papa, vt in d. c. ab arbitris, & notabis hūc caſum, qa illa gl nō eſt alibi. Octauus caſus notabilis eſt, qñ concurrit iuriſdō mediata & immediata. Exēplum, ſi appellet a ſubdito epi. nam ſubditus epi non facit gradum cum eṕo; ſed ambo cōcurrunt, ad hoc gl. notabilis in c. cum ab eccleſiarum, & in c. paſto. de of. ord. vñ hoc caſu appellatur in illum ſuperiorē, & ad ipſū epm, prout voluerit appellās; & hoc vī velle Io. An. poſt Arch. in c. Romana, co. ti. li. 6. in verbo, omiſſis. † Nonus caſus gnalis, vbi mediū eſt quoquomodo ſublatum, puta quia iudex immediate eſt hæreticus, vel excōicatᵃ, vel ſuſpēſus, ad hoc c. ſi is cui, & quod ibi no. de off. dele. lib. 6. limita tñ ſm no. in c. ſi quis ꝺ clericum, de fo. comp. ſ. reſpectu iudicis recuſati, qui ſubdelegat uit. † In ea gl. ibi. Et idem credo &c. hæc particul. gl. hodie eſt re probata in c. 2. de ꝺſue. lib. 6. vbi hr, qꝺ non valet ꝺſuetudo, vt a vicario epi appelletur ad ipſum epm. Et ſi diceres, Quare conſuetudo valet, vt poſſit appellari omiſſo medio? Pro ſolutione vide gl. in d. c. 2. nam, qꝺ appelletur de vicario ad epm, eſt ꝺ ſubſtantialia appellationis; ſed qꝺ appelletur omiſſo medio, nō eſt de ſubſtātialib. ſed de circūſtantibus, & dic, vt ibi latius hr. Nec obſtant iura gl. alle. in ꝺrium. nam in l. j. §. ſolent, appellatur ad præſidem. qꝺ non interfuit in ordine, tanꝺ iudex, vt no. Inn. in c. irrefragabili, de of. ord. † Et hodie vide bo. tex. in c. a collatione. j. e. ti. lib. 6. vbi patet, qꝺ non appellatur a capitulo, & eṕo ad ipſum epm; ſi eps interfuit capitulo, vt prælatus: ſecus ſi interfuit in capitulo, vt canonicus. & ſic pōt appellari ab eodē ad eūdē aliter ꝺſideratū. & ſic rñdet ad §. ſolēt, & c. multis. 17. diſt. ſed eps rеſpectu vicarij ſui ſp eſt idem. † In ea gl. Qui non erat de curia diœceſis epi Dicit Io. An. & bene, qꝺ fruſtra gl. hoc pōderat. nā & ſi vicarioᵇ ſuo eps delegat vnam cām, appellabitur tñ ad ipſum, ex quo nō cognouit, vt vicarius. Et ex hoc habes bonam practicam euitandi certo caſū appellationē. Itē hēs, qꝺ eps, vel alius ordinarius, poteſt cām delegare vicario ſuo; & ſi in fraudē hoc fieret, poſſet excōmunicari per ſuperiorem. Et in hoc vide per Spe. eo. tit. §. nūc tractemus. ver. ſed ſm premiſſa, & quod not. in c. ſuper qōnum, de of. dele. Et intellige, qꝺ euitet appellationem interponendā ad ſuperiorem immediatū epi, non aūt ad Papam, cū ad eum omiſſis omnibus medijs poſſit appellari; vt §. dixi. † Et ſolum hæc regula reperitur hr̄e fallentiam in delegato Papę ſubdelegante non in totū, vt in d. c. ſuper qōnum, §. porro, vt tunc non ad Papam, ſed ad ipſum delegantem appelletur, cum in eo repreſentetur perſona Papæ, vt ibi no. quę rō ceſſat in alijs delegantibus, vñ a delegato legati, pōt appellari ad Papam, omiſſo legato delegante, vt in c. cum Bertoldus, de re iud. vbi dixi. Item a delegato epi poterit appellari ad legatum Papæ, quia concurrit cum ipſo, vt ſupr. dixi. & hoc no.

ADDITIONES.

2 ¶ Omiſſis medijs. Dic tamen, qꝺ hic caſus non eſt de iure canonico ſingularis cum eodem iure poſſit omiſſo medio, ab inferiore ad ſuperiorem appellari, vt eſt gl. no. in c. ſi duob. iſto ti. & no. plene Lanf. in c. qm contra, §. interlocutoriæ appellationes, nu. 70. ver. quæro quo ordine ſit appellādum, & ibi in apo. Cel. in ver. ad ſuperiorem, ſup. de proba. Zacharias.

b ¶ Vicario. Nunquid autem recuſato, vicario, tanquam ſuſpecto, recuſari etiā poſſit epiſcopus, vide D. Laſ. tenentem quod ſic, in l. apertiſſimi, C. de iud. ſed an contrarium videtur tex. in c. ſi contra vnum, ſup. de off. dele. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Tutor poteſt conuenīri, finita tutela, de caſibus inchoat is, durante tutela, niſi adminiſtratio ſit translata in curatorem, vel alium.*
2 *Exceptiones cenſetur iudex non admittere, procedendo ad vlteriora. Si iudex non admittat tacite, vel expreſſe exceptiones, licite ab eo appellatur.*
3 *Iudex non admittendo, vel reſpuendo exceptiones propoſitas; an, & quo caſu poſſit ab ipſo appellari.*
4 *Tutela quotuplex ſit, & eius exempla.*
5 *Mater non poteſt eſſe tutrix filiorum, niſi renunciauerit ſecundis nuptiis, & Velliano.*
6 *Tutor non conficiendo inuentarium, redditur ſuſpectus, licet ſit conſuetudo in contrarium, valet tamen adminiſtratio.*
7 *Inuentarij confectionem poteſt remittere iudex ex cauſa, puta ſi expediat pupillo, ne ſecreta ſui patrimonij reuelentur.*
8 *Perſonæ religioſæ, an poſſint eſſe tutores.*
9 *Mater relicta tutrix teſtamentaria, debet ſeruare ſolennitates, de quibus auth. matri. & auiæ.*
10 *Mater non ſolū poteſt eſſe tutrix filiorū, ſed etiam curatrix: idē in auia.*

CAP. LXVII.

a **Ex parte. M.** ª Si is, qui deſijt eſſe tutor nomine pupilli, ꝺueniſ inuitus, poterit appellare. In prima ponitur appellantis querela. In ſecūda dat iudices, ibi; Ideoque mandamus. Caſus literal. Quædā mulier nomine filiorū ſuorum, impetrauit literas ꝺ quandā aliā mulierem. M. nomine filiorū eiuſdē, ſuper quibuſdam terris ad quoſdā iudices delegatos, coram quib. dicta M. excipiendo ꝓpoſuit, qꝺ cum res, de quib. in iudicio litigabat, & ꝑdicti filij ſub ptāte ac tutela ipſius nō eſſent, cū iā ad ſecunda vota tranſiſſet, ſup his rūdere nullatenus tenebatur eidē, nomine filiorum ſuorū, quorū deſiderat eſſe tutrix: & qa iudices hanc exceptionē non admittebant, ſed rīdere compellebant eādē; ipſa ad ſedem apoſt. appellauit. Vnde mandat Papa quatenus, ſi eſt ita, reuocato in irrīū qcqd poſt appłonē iudices inuenerint attentatum, audiāt poſtmodū hinc inde propoſita. Ber. † No. primo, qꝺ tutor, aliās mater, pōt ratione tutelæ hr̄e filios in poteſtate; & qꝺ pupillus eſt ſub poteſtate tutoris, pro hoc tex. ibi, Sub poteſtate, ac tutela &c. Hoc etiam probatur ex diſtinitione tutelæ. Eſt enim vis, & poteſtas in capite libero ꝺſtituta ad tuēdū eū, qꝺ ꝑ ætatē ſe ipſum defendere nequit, iure ciuili inducta, ac permiſſa. ita hī in l. j. ff. de tutel. & Inſt. eo. in princ. ſecus dic in curatore, nam curator datur bonis & non perſonæ, & iō non habet minorē in poteſtate, vt in l. j copulādis, C. de nup. Secūdo no. qꝺ ꝑ trāſitū ᵇ ad ſcda vota, extinguit tutela materna, ipſo facto. Tertio no. eū, qꝺ deſinit eſſe tutor, nō poſſe ꝺuenīri amplius nom̄e pupilli. qꝺ intellige principāliter negotiū de nouo; ſecus ī cauſis ī choatis. Nā licet expirēt tutelæ per ædu⁹tum pubertatis; nihilo minus tenetur tutor cām principiatā proſequi; niſi adminiſtratio ſit translata in curatorē, vt in l. vna, C. vt cau. poſt pub. tu. adſit. † No. ibi: Exceptio negłecta &c. qꝺ iudex ꝓcedit ad vlteriora, exceptione negłecta; licet expreſſe eā nō repulerit, ſꝺ ab eo appellaris & ſic lita c. dilecto. ſ. e. vbi dī, qꝺ appłandū eſt demū, exceptione oppoſita reiecta, ſufficit. n. qꝺ ipſo facto reijciaī, ſ. ꝓcedēdo ad vlteriora. & ſic colligīr ꝑ illū Vber. ꝺriū, qꝺ ꝺſulebat iudici, vt nō ꝓnūciaret ſup exceptione volēdo euitare appłonem, quod nō ꝓcedit, vt hic. Et idem tenet Io. An. in c. dilecto, præall. & Bar. in l. procedēte, C. de dila. quod not. † Quid autē ſi iudex ᶜ non ꝓcedit ad vlteriora, ſed ſupſedet forte, cā vexandi excipientē, quē ſæpe forte citat ad audiendā deliberōnē ſuā? vide Io. An. in d. c. dilecto. vbi notanter ꝺcludit, qꝺ ſi iudex tertio humiliter requiſitus, nōpro nunciat ſup ea, poterit ex hoc grauamine appellari, ar. in c. j. de ſu. negl. ꝑl. In † gl. ibi: Præferī oīb. tutorib. legitimis, & datiuis &c. Pro irrellectu huius gl. vt purus canoniſta intelligat, ſciēdum eſt, quoad ꝓpoſitū noſtrū, qꝺ qđ eſt tutela teſtamēt aria, vt illa q̄ de fertur

ADDITIONES.

a ¶ Ex parte. M. Materiam huius decre. vide latiſſime, & forte melius quam alibi examinatam per Bal. in §. nos autem. inſt. de Attil. tu.

b ¶ Per tranſitum. Vide D. Ant. hic in 4. col. ver. quæro quid ſi tranſierit &c. Badde, qꝺ idem eſt ſi ſecundo non nubat: licet turpem vitam ducat mater, vt dicit Spe. fing. in ti. de tu. §. nunc dicendum, ver. item ꝺ matrē, & ibi immediate ponit quid dicendum, ſi ipſa contrahit ſponſalia de præſenti abſque copula, &, pro primo, de turpi vita, vide opt. tex. & ibi Bar. in l. his ſolis, C. de reuo. do. Item adde hic, qꝺ ſi mater quæ amiſit tutelam filiorum propter trāſitum ad ſecunda vota, deſinat habere ſm maritum; forte quia ille maritus moriatur, poterit mater recuperare tutelam filiorum prius amiſſam. ita dicit gl. no. in l. adeo, in prin. in ver. priſtinam, ff. de ac. re. do. ſed in cōtrariū facit qꝺ no. gl. in c. 1. de cle. coniu. li. 6 ſed pro intellectu materiæ, vide quæ am pliſsime ſcribit Bal. in §. nos autē, inſt. de Atti. tu. vbi repetries infinitas qōnes in hac materia. Item illud quod dixi de amiſſione tutelæ ob turpem vitam, licet non tranſeat ad ſecunda vota, tenet expreſſe Bar. poſt gl. in l. ſi quis ſub conditione, ff. de teſt. tut. vbi ad hoc dicit ibi tenere gl. in auth. hoc ſacramentum. C. qñ mu. tu. offi. Item circa id, quod dixi, an mater per contractū ſponſaliorum amittat tutelam, vide per Bal. i n d. §. nos autem. Item pro eo qꝺ dixi deducente turpem vitam, facit quod not. Ang. in l. cum quædam puella, in prin. ff. de iu. om. iud. vbi dicit qꝺ vidua ducens vitam luxuriosam, non retinet domicilium mariti.

c ¶ Si iudex. Vide Feli. late, in c. ſuborta, ſup. de re iud. & R.o. in conſ. 120. inci. circa primum, & quod vbi iudex tertio queſitus, non pronunciat, poſſit appellari, tradit Fel. in c. ex literis, ſup. de conſti. & Roma. in conſ. 427. incip. in propoſito. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fertur per patrem in testō. Quædā est quasi testamentaria confirmata, vt pura, si pater in testamento dedit tutorē filio iā emācipato, seu nō existenti in potestate sua; puta quia erat filius naturalis tñ. ista enim dr quasi testamentaria ꝓfirmata; quia tali filio in potestate non exnti, non potest pater tutorē dare; sed data pus per eū ꝓfirmatur per superiorē; & iō appellatur modo prædicto, de quo tñ plenius dicendum est, vt no. in rubr. de confir. tut. seu cur. ff. & C. Quędam tutela dr legitima, vt illa, q̄ deferr ꝓximiori, vt Inst. de leg. agn. tu. §. j. & dr legitima, quia defertur a lege. Quædam est tutela datiua, quæ sic nuncupat; quia datur a iudice in defectū aliarum tutelarum; & istæ tutelę deferunt̄ successiue ſm ordinē suprascriptum. Nam testamentaria præferr omnibus alijs, vt quandiu spes est de testamentaria, puta qa pater dedit sub ꝺditione, non fit transitus ad ltīmam, vt in l. si qs sub ꝺditione, ff. de test. tute. & ibi plenissime examinatur per gl. & Bar. pro hac mā vide in auth. mīi, & auiæ, C. qū tu. off. fungi po. alle. in gl. In defectū vero testamentariæ, succedit secunda, s, quasi testamentaria. Tertio in defectum vtriusque, succedit legitima, in cuius defectum succedit postmodum datiua. Hoc ꝓbatur ex ordine rubricarum iuris ciuilis. Primo enim tractat de testamētaria. Secundo, de ꝓfirmādo tutore. Tertio, de tutela legitima. Quarto de datiua, vt ī rub. de tu. & cur. datis ab his. Ex hoc arguit, ꝙ valeat argm̄ ab ordine rub. ad hoc ꝙ no. ī ꝓ. fforum. His ꝑsuppositis sciēdū est q̄d mulier tpe fforū non poterat esse de iure cōi tutrix; poterat tñ impetrari a iudice speciali bñficio l. fi. ff. de cur. bo. da. postmodū iure Codicis fuit ampliata hæc facultas, vt hī in gl. Nouissime de iure authēticorū fuit statutū, vt liceret matri, & auiæ agnoscere tutelā filiorū, seu nepotū, ita vt ꝓferatur legitimis, seu datiuis, vt in Auth. matri, & auię. Ita tñ, vt ante oīa duo obseruētur. Primo, vt renūciaret secūdis nuptijs. Secūdo, vt renūciaret bñficio Velleiani, vt d. Auth. mīi, & auiæ.

5 & in gl. † Dubitatur, quid si mī [2] administrauit tutelā absq; eo,
a ꝙ renunciaret secūdis nuptijs, & Velleiano? Hæc mā tractaī per Bar. & alios, in d. Auth. & fuerūt qdā in opinione, ꝙ eorū omissio nō vitiaret assūptionē tutelæ; quia omissio modicæ solennitatis, nō vitiat actū, vt in l. j. ff. de ven. in spi. Bar. ibi tenet ꝺriam snīam, quę satis placet. Nam rīr omissio solēnitatis vitiat actum, vt in c. quia pp. de elec. & in l. si vn°. C. de testa. Sed solēnitas renūciationis ꝑdictę, nō ꝑt dici modica. Nam si mater hēt consilium, & opinionē nubendi, ꝓsumeret de facili subſtātiam filiorum amore secundi mariti, vt in l. lex quæ tutores, C. de admin. tut. Sicut enim mulier maritata non est apta ad tutelā propter suspicionem, ita nec mulier non deponens affectionem nubēdi. Ita dicēdum est respectu Velleiani. Nam cum mulier habeat priuilegium a Velleiano inductum, vt non obligetur effectualiter ꝓ alienis debitis, si mulier non renunciaret huic priuilegio, posset se eo iuuare in præiudicium filiorum. Nam si nō exegit debitores pupillorum, obligatur ipsa; & sic tenetur pro alienis debitis. Vñ, vt nō possit se iuuare, dēt huic priuilegio renunciare; & sic non pōt dici, ꝙ modicus sit effectus huius solēnitatis.

6 † An autē teneat administrō, si nō cōfecerit inuentarium, plene no. Bar, in l. tutor, ꝙ repertorium, ff. de adm. tu. vbi post multa tenet ꝙ sic, licet tutor ex hoc possit tanḡ suspectus remoueri. Vnū tñ no. in practica, ꝙ ubi ꝓsuetudo subest de nō ꝓficiēdo inuentarium per tutorem, valeret talis consuetudo, arg. in l. de
7 quibus, ff. de leg. tenet Bar. in d. l. tutor. † Et inter cætera ponit alium casum specialem, & notabilem, videlicet vt iudex possit ex causa remittere tutori confectionem inuentarij; vt si expediat pupillo, ne secreta patrimonij reuelētur, arg. in l. 2. C. de ali. pupi. ptan. Nunquid autem hæc tutela materna dicatur legitima an datiua, disputatur in d. auth. matri, & auiæ. & placet opi. Bar. ꝙ sit ltīma; tñ volūtaria; qa mater non compellitur, si non
8 vult, vt d. auth. mīi, & auię. † Nunquid ēpi [b], & clerici inferiores,
h ac religiosi possint esse tutores; cū sit officiū piū, vide tex. cū gl.
9 notabili, quam tene mēti in c. peruenit, 86. di. † Vlterius dubitat de qōne quotidiana. Nunḡd mī possit dari tutrix in testō pīno, vel sola, vel cū alijs. Hosti. late prosequī hic, quia qō ꝓtingit sibi de facto, & per legistas potius in d. auth. matri & auiæ, & aliquid in d. l. si quis sub ꝺditione. Et licet multæ sint opiniones, cōis tñ opi. canonistarum & legistarum est, vt hodie deputari possit, qm̄ olim non poterat, quia in ltīma olim non poterat esse tutrix. Vñ cum hodie sit indultum matri & auiæ, dēt cessare illa prohibitio. Nā nō potest esse ltīma, fortius nec testamentaria. Aduertēdum tñ, ꝙ non per omnia sortitur naturam testamentariæ. Nam tutela in testō sibi decreta, est in suspenso, donec seruauerit solennitatē ꝓtentā in d. auth. mīi, & auiæ. Nā solennitas dēt præcedere actum. In ea. gl. ibi: Soluta est tutela. Adꝑtendū, ꝙ si mater non petierit tutorē dari filio [c] confestim
e intra annum, cū poterit, priuatur iure succedendi ipsi pupillo, si decesserit in pupillari ætate; secus si decesserit fact⁹ pubes. Idē est in quolibet, qui posset succedere impuberi ab ītestato, vt in
d l. 2. §. confestim, ff. ad Tertu. & in l. mīes, C. e. ti. & in l. sciāt, C. de
10 legi. hęr. vide bo. tex. Inst. ad Tertul.[4] in fi. † Quæro, nunḡd, qđ

e dr̄ hic in tutela, locū hꝫt in cura, [e] vt mr̄, vel auia possit deputari curatrix filio? Spec. in ti. de cura. §. cū āt, vers. ied nunḡd, tenet ꝙ sic, & idē gl. in prędall. auth. matri & auiæ; & dicit ibi Bar. hoc cōiter teneri. Idē gl. in l. scire. ff. de tut. & cura. da. ab his. Extra opponitur ꝺ finē c. in eo ꝙ Papa mandat istis iudicibus cāę appellationis, ꝙ cām audiāt, hinc inde iustificata appellatione. Vt enim, ꝙ debuisset mandare, vt prorsus desisterent a cognitione, ex quo ista notabilis probabat desisse se esse tutricem, ar. cum olim, ī. de excep. Sol. non intelligas tex. ꝙ iudices debeāt cognoscere inter istam quondā tutricem, & aliā mulierem rescripti impetratricē; sed iter pupillos, & istā tutricē. Nā, ex quo causa fuit semel delegata, voluit Papa prouidere isti impetrantri de iudicibus delegatis. Noluit autē causam remittere ad priores iudices, vt non grauarent pupillos, sicut grauauerūt matrē vnde erat suspicio contra eos orta.

ADDITIONES.

a ¶ Si mater. Quæ requirantur ad hoc quod possit esse tutrix, & habere administrationem, tradit Ang. in cons. 50. incip. in themate, in prin. Seb. Sap.

b ¶ Nūquid episcopi. Adde, quid de ep̄o ego puto, ꝙ possit esse tutor; sed non administrator, eo ꝙ dicitur tutor honorarius, idest ob honorem pupilli status, quatenus in maiori reuerentia habeatur, ita no. Bar. in l. iure nostro, §. ff. de test. tut. & l. ꝙ si forte, §. sunt quædam, in j. q. ff. de sol. quem §. legi in l. vero procurator, eo. ti. Zacharias.

c ¶ Filio. Vide ad hoc pulchram limitationem, quam tradit Pau. de Cast. in Clodius. in fi. de acq. hęred. vbi ponit de matrona rustica, quæ igitur abat. teneri ad petendum tutorem, an excusetur. Seb. Sap.

d ¶ Ad Tertul. Ad idem tex. in l. omnem, §. fi. C. ad Tertul. & hoc credo verū, si mulier non transeat ad secundas vota; sed etiam si turpem vitam ducit, non petito tutore filio sub ꝺ per tex. in l. his solis, in fi. C. de reuo. don. adde tamen, quia mater prodiga non priuatur successione filij, propter tutorem nō petitum, ſm Ang. in l. Fulcinius, §. adeo, ff. ex quib. cau. in pos. ea. & in l. is, cui bonis, ff. de ver. ob. Item fallit qñ mater esset minor 25. ann. quia tunc non perdit successionem, tex. est in l. 2. C. si aduer. deli. & istud etiam habet locū si tempore mortis mariti erat minor, postea intra vel post annum est effecta maior; quia tūc nunquam indistincte amittit successionem, & est veritas, & communis snīa per gl. no. in l. minoribus, C. de his qui. vt ind. in gl. in ver. respondetur, ibi, sed quid, ꝙ bene no. & ita etiam tenet Bal. in aut. captiuis C. de epi. & ele. vbi dicit, ꝙ ita consuluit, post Spe. qui idem tenet in loco per eum ibi allegato. Idem etiam tenet Bal. in l. qui contra, C. de incest. nup. & in l. precib. C. de imp. & ali. subst. Bal. & Sal. l. 2. C. si aduer. deli. & idē tenet Ful. & Ale. in d. l. minoribus, & dicit Ful. ꝙ ex facto consuluit, & quotidianum est, ita consuluit Lud. in con. 279. inc. visis thematum narratione, &c. de quo etiam vide Pau. & not. Alex. in l. sciendum. §. fi. per illum tex. ff. qui satisdare cog. & Ful. in l. j. C. ex qui. cau. in int. rest. & ista est veritas, & ita practicatur quicquid teneat Pau. in d. l. minoribus.

e Habeat locum in cura. Ego dicerem ꝙ sic, per rationes Bar. in auth. minores, post gl. ver. venio ad se. gl. C. qui da. tu. pos. Zacharias.

SVMMARIVM.

1 *Copia recusationum, vel consultationum, quas remittit iudex ad superiorem est danda parti publicata, vel aliter authentica; vide late, quando sit danda talis copia in nu. 2.*

3 *Partes quando non concordant in puncto, iudex refert negotium superiori, vel ad consilium sapientis.*

4 *Iudex, quando habet mittere causam ad consilium sapientis, non debet facere punctum ex se; quia tunc nulla adhibetur fides, sed debet reuenire consensus partium, quæ si nolunt consentire, seruat ut supra nume. 3.*

5 *Partes si consentiunt relationib. & consultationib. quæ mittuntur ad principem, an aliquo casu possint appel.*

6 *A sententia lata secundum consilium sapientis, in quem partes cōpromiserunt, potest appellari.*

Testes licet approbentur a parte, quæ ipsos produxit; tamen eorum dicta possunt per partem reprobari; quia approbauit personas, & non dicta.

CAP. LXVIII.

a **Intimasti.** [a] Exemplum relationis dēt partib. edi, aīq̄ fiat relatio. Vel summa clarius sic. Si iudex de iure dubitās, vult consulere superiorem, dēt consultationes coram partibus edere; aliās eius verbis consultationis fides non adhibetur, facit hoc c. ad tertiā partē rubricę. Et pro intellectu præmitte, ꝙ licet ex multis causis Papa impugnaret relationes factā iudicis; inter alias adiecit istā cām, de qua in tex. nō dicit tex. Prēterea &c. Casus lit. Papa mandat inquisitionem fieri quosdam hospitalarios. Facta inquisitione, inquisitores, ignorantibus hospitalarijs, trāsmiserunt relationē ad D. Pap. nulla eis data copia de inquisitionis processū. Dicit Papa, ꝙ nō recte processerunt; cū ſm leges, quoties iudex dicit se, velle referre negotium ad superiorē, statī tenet dare litigatorib. apud acta exēplū ꝓsultationis. Ber. Prīo no. ex tex. ꝙ ex iusta cā ꝑt iudex iferior decretum

ADDITIO.

a ¶ Intimasti. Adde ī materia relationis gl. j. & ibi D. An. in c. causam, el 2. de ed. libus. Et quid sit proprie relatio, ponit glo. in l. 2. C. de legi. & vide etiam glo. no. in hac materia D. de Ro. dec. 73. secundū ordinem meum noui. & quod bene scribit Cl. Ant. post Inn. in c. sup eo. il 2. ver. circa ſmissa. c. ti. Et dicit D. An. id quod quando causa est commissa inf. certum tempus, iudex non potest referre intra illud tempus, quantumcunque ipse sit impeditus cognoscendo & idem dicit Do. in c. commissa. in prin. de elec. in 6. vbi omnino vide.

sionem negotij differre, & principē de iure consultare, nec pōt de hoc pars conqueri, dummodo malitiose nō fiat, quia eius proprie est iura interpretari, cuius est ꝺdere, vt in c. inter, ī. de sent. excō. in l. fi. C. de legi. Secundo no. ibi: Legitimas sanctiones &c. ꝙ in mā relationis, seu consultationis, ſtādū est dispositioni iuris ciuilis: ex quo canonibus nō ꝺdicit: & idē est de alijs
1 materijs, vt in c. j. & 2. de no. ope. nun. † Vltimo ibi: Cōsultationis exēplum. Not. ꝙ copia ꝓsultationis fiendę debet edi partib. & fit ista editio, vt partes possint ꝺdicere dubio formato per iudicē si veritatem occultaret, vel mendacia inſereret; & dēt hęc copia tradi ſm Doc. publicata manu notarij, vel duorū virorū, seu roborata sigillo authētico, vt nihil possit īmutari, ar. c. qm̄ ꝺ de proba. In gl. ibi. Si vero vult euitare onus iudicādi &c. imo tūc iudex acriter punit. Nā efficitur infamis, & punitur in 30. li. auri, de quo dicēdū est, vt hī in d. l. fi. C. de leg. dicit tñ Host. ꝙ illa pęna nō seruabit in foro canonico, vt in c. j. de iud. li. 6. ita trā seunt Doc. Hæc opi. tanḡ æqua seruāda esset in iudicijs; sed mero iure posset dici ꝺrium, quia c. i. non loquitur in mā relationis, sed gñaliter in faciente aliquid ꝺ iustitiam, & ꝺ conscientiā. Vnde, cum sit dispositio generalis, dēt referri ad species non ꝑ
2 ſas, vt in l. sancimus, C. de pœn. vel saltē concurret vtraq; pęna. Nā illa est specialis, & de facili remouibilis, arg. in l. quoties, ff. de aēt. & obl. † Et in fi. gl. vt hanc mām clare hēas, scire dēs, ꝙ multis ex causis iudex refert negotiū superiori, qñque ex natura ipsius cāę; qa est reseriata superiori, vt in c. maiores, de bap. in c. vt debitus, ī. eo. & in hac relatione non hēt locum dispositio huius tex. quia cā relinquit auditorio principis. Qñque fit relatio virtute delegationis iam factæ, vt quia princeps delegauit cām cognoscēdā, & instruendā, & instructam remittendam ad eū vel simpliciter cōmisit, vt intra certum tps causa remitteret instructa, vel non instructa; & non hēt locum in hoc dispositio huius c. quia totus ꝓcessus remittit ad superiorē, nec stat verbis
3 iudicis; nisi quatenus ꝓstat ex actis, vt c. qm̄ ī. de proba. Qñque fit relatio superiori, cā cōsulendi eum de aliquo dubio in iure, & hoc casu loquitur proprie iste tex. & mā. l. 1. & 2. & 3. C. de rela. Nam hoc casu non remittitur totus processus ad principē, ne fatiget; sed solū elicitur ex actis punct⁹ dubius. & quia iudex posset punctū non bñ formare, non statur relationi, seu suis verbis ꝑsultantius; nisi copiā dederit partibus, vt sic de cōsensu partium punctus fuerit formatus. Et in hoc ꝓsidera, ꝙ qñque ꝓsul-
a tatio principis sit partibus ꝑsentiētibus, seu saltē nō ꝺdicentib.[a] qñque altera parte absente per ꝓtumaciam, vel etiam sine ꝓtumacia. Primo casu ex quo partes non ꝺdixerunt consultationi formatæ p iudicē, nō ꝑt amplius ꝺdicere, vt in l. j. §. quæsitū, ff. de appel. Et p illū tex. ponit Bar. ibi pulchrū dictū, ꝙ si iudex aliquid dixerit ꝑsente parte, & non ꝺdicente, non potest amplius ꝺdicere: vī enim consentire. facit quod in simili not. Inno. in c. ex parte decani, de resc. ideo vtile est, vt in actis semper scribat
b parte ꝑsente, & non ꝺdicente. Si vero fuit facta relatio, parte ꝺdicente,[b] non facit fidem, nisi aliter ꝓbetur ex actis, vt in d. l. j. & 2. arg. hic, & in l. j. §. quęsitū, ff. eod. Idē dic qñ altera parte absente per ꝓtumaciā, vel nō, fuit facta relatio. Nā nō debet credi verbis iudicis; nisi quatenus constat per acta, vt in d. c. qm̄ contra.
3 † Quod ergo erit remedium, si partes nō ꝺcordāt in formatio
c ne puncti? Et dicendum est, quod iudex [c] poterit partes cōpelle re ad ꝺcordiam; & si noluerint, poterit interlog, factū sic se hꝫe
4 vt in l. fi. C. de rela. † Et hæc sunt notanda in simili mā, qñ iudex hēt ꝓsulere iurisperitū ex necessitate statuti, vt fides nō adhibea
5 tur puncto formato per iudicē, nisi interuenit ꝑsensus partium modo ꝺdicto, vt no. in d. l. j. † Sed est dubiū, nunquid possit appellari per alteram partiū? Gl. vī velle hic in c. ꝙ nō est locus appellationi, ex quo partes semel approbauerunt punctū formatum per iudicē. Dic melius, vt colligitur ex not. in d. §. qsitū, qđ quatuor actus interuenire pñt in hac mā. Primus, pronunciatio iudicis de consultatione facienda, & ab ista non appellatur, quia non grauat, vt ī. dixi. Secundus actus est ipsa formatio ꝓsultationis; & ab isto actu a principio potest appellari, si iudex verū nō exprimit, vt in d. l. 1. Sed si partes ꝑsenserūt, nō pñt ꝺdicere ante snīam. Tertius actus est rnsio principis, a quo nō appellaī; quia facit ius inter partes. l. j. ff. de ꝓsti. prin. & in §. sed qđ principi placuit, Institut. de iure nat. gen. & ciui. Quartus actus est ipsa snīa diffinitiua, quā iudex profert ſm rēsponsionē principis; & ab ista pōt appellari, tex. in d. §. quæsitū. nam poterit probari in causa appellationis, ꝙ punctus non fuit bñ formatus; & ꝙ per errorem ꝑsenserit. Item poterit cām instruere nouis actis. Nā
6 hēt locum, non probatum ꝓbabo, per l. per hanc. C. de temp. app. & in c. cū Ioannes, de fide instrum. † Ex his no. vnum pul-
d chrum, & quotidianum dictū ꝙ licet partes [d] ꝑsenserint punctō formato per iudicem; nihilominus a snīa lata ſm consiliū
e sapientis [e] poterit appellari per rationes supradictas. Item quia nō consenserunt in iurisperitū, tanquam in arbitrū, vel arbitratorem; sed vt in virum scientificū. In simili videmus, ꝙ a iudice obtento de ꝙsensu partiū, potest appellari, vt in c. causam, de re iu. & in l. ex ꝙsensu, ff. de ap. Ita in proposito. sic etiā videmus in testibus; nam licet ꝓducendo testē approbet ipsius personam. 4. q. 3. c. si testes. §. li qs testib. nihilominus pñt postea reprobari dicta, vt not. in c. ꝑsentiū, ī. de test. & hāc ꝓclusionē firmat Bar. in d. §. qsitum, & vide latius ad materiam circa cōsilium sapientis, qđ ipse no. in l. j. §. si plures, ff. de exer. ac. & quod dixi in c. si pro debilitate, de of. deleg. & hæc sufficiant ad materiam.

ADDITIONES.

a ¶ Contradicentibus. Ex his colligit cautelam Bar. Vero. in caute. 87. inc. est dubium, ꝙ pars contra quam iudex aliquid dicit, debeat cōtradicere. Seb. Sap.

b ¶ Contradicente. Et vtrum iudex in relatione debeat dicere quando partes ꝺ tradixerunt, vide hic per D. Ant. in ver. 3. quæro an debeat iudex. & D. Ant. in c. pastoralis, in prin. de restri. vbi dicit quod relatio irrenocabilis, debet fieri de consensu partium.

c ¶ Quod iudex. vide ad hoc plura per Feli. in rub. sup. de treuga, & pace, vers. fallit 6. Seb. Sapia.

¶ Quod iudex. Et idem dicit hic D. An. in fi. & Bart. & Bal. in Liusiurandū, & ad pecunias, §. fi de qualitate, ff. de iureiur. & vide etiam Bal. in l. de die. ff. q fatif. cog. & idem dicit Ang. in l. in venditione, §. j. ff. de bo. au. iu. pos. vbi et vltra hoc dicit, ꝙ si partes discordant in eligendo cōsultores in cā, electio spectat ad iudicem, & all. Specu. in ti. de requi. consilij, §. 1. vers. si exigit, & in vno alio loco, & vtrumque horum etiam dicit Bar. in d. l. in venditione, §. 1.

¶ Circa istam materiam de consultore eligendo, dicas, ꝙ debet eligi a partib. vel a iudice quando partes discordant in eligendo, vt per Dy. Ray. & Bar. in l. j. in §. Item prætor, quem Bart. legit in §. ex hoc rescripto, ff. de vent. inspic. & idem etiam voluit Bar. in l. in venditione, in §. fi. ff. de bo. au. iu. pos. & Spe. in ti. de requis. conf. in ver. scias igitur; & habetur per Bar. in l. iusiuran. & ad pecunias, §. fi de qualitate, ff. de iureiur. & in l. duo iud. ad fi. ff. de re iud. & per Alex. de Imo. in l. de die, in prin. ff. qui fatif. cog. & si partes essent diuersi fori, iudex vtriusq; fori eligit, vt per Bald. in Liurisperitos, in §. 1. in lec. Nic. de Nea. ff. de exc. tut. & de materia consilij requirendi in cā ex forma statuti, aut alto modo, vide per Bar. in l. j. §. fi plures, ff. de exer. & per Doc. cano. maxime nouissimos in c. si pro debilitate, de of. dele.

d ¶ Partes. An a snīa lata ſm consilium sapientis possit appellari, idem dicit Bar. in l. ex consensu, in prin. ff. de ap. & Bal. in l. litigatoribus, in fi. C. de ap. Ang. in l. si conuenerit, in fi. ff. de re iud. & ꝑ Ia. de Are. in tract. suo de consilio sapientis. & adde ꝙ etiam poterit dici nulla, de quo vide omnino eundem D. Ab. Panor. & quod ibi addidi in c. cum venerabilis, de excep. Ant. Franc.

e ¶ Sapientis. Adde ad hoc propositum, quod si cōsuetudine, statuto, vel partiū consensu, consilium sapientis ad referendam snīam requiratur, ꝙ iudici nō creditur, dicenti se protulisse illam, ſm eius consilium; nisi in snia se subscripserint sapientes, qui consilium adnibuerunt; scritque tunc nulla snia, defectu solennitatis non adhibitæ, ita multum singulariter no. Bar. in l. 1. C. ne li. in vna ea demq; causa tertio pronoc. Quod dictū refert, & illud multū extollēdo sequitur Lanf. de Oria. in c. quoniam contra. de prob. sup. sed non memini loci, cui adde Pet. de Anch. in c. canonum statuta. ver. similem q. ponit Ioann. And. ff. de constitut. Zacharias.

¶ Circa hoc, an consultor teneatur se subscribere snīæ latæ de suo consilio quando est electus in sapientem & consultorem, dicas, ꝙ ipse debet in consilio concludere aliquem esse condemnandum vel absoluendum; & iudex est ille, qui ex forma statuti, vel ex cōsuetudine habet pronūciare ſm consilium sapientis; & ideo tunc non dicitur ipse consultor condemnare, vel absoluere. sed est ipse iudex, vt per Bar. in l. j. cit. me. C. si aduer. li. & hoc casu non puto, ꝙ ipse habeat necesse se subscribere: quia ipse non iudicat, sed ipse iudex, ꝙ voluit idem Bald. ibi in ver. item est argumentum, de quo etiam per Bald. & Ang. in l. in ver. si quis ita, & per Ale. ff. de ver. obli. vbi all. infinitas concor. Ant. Franc.

SVMMARIVM.

1 *Ius molendinorum, furni, & similium, quomodo, & quando aliquibus competat.*

2 *Clerici non possunt esse tabernarij, vel similes; sed bene possunt habere ius, vt similia non exerceantur, nisi in locis eorum.*

3 *Lite pendente non debet reus spoliari, vel prohiberi vti iure suo aliàs a lege non improbato; licet illud ius sit contra intentionem actoris.*

4 *Dilatio data ex partiū cōsensu, nō potest, altera parte inuita, reuocari. 7.*

5 *Ex pluribus causis copulatiue deductis in appellatione, sufficit vnam probare.*

6 *Officium iudicis, an possit implorari ante lit. cont.*

7 *Dilationes datæ an possint reuocari sine causæ cognitione, vel quando. Interlocutoria data ex consensu partium, non potest per iudicem, qui tulit, amplius reuocari. 4.*

8 *Dispensatio facta per episcopum alicui scholari per sententiam, fauore studij, non potest sine causa reuocari.*

9 *Dilatione vel termino pendente, potest iudex statuere alium terminum, vel dilationem ad alium actum succedentem eidem parti vel alteri; quia non tendit in præiudicium primæ dilationis.*

10 *An iudex possit tēpore eodē dare diuersas dilationes, ad diuersos actus.*

11 *Terminus alterius anni datur appellatori impedito, etiā ex facto tertij, si non potest agere contra tertium ad interesse.*

CAP. LXIX.

Significante. Si ante lit. contest. circa principale negotium iudex aliquid innouat, vel diē assignatam sine causa pręuenit, licite appellatur; & si procurator datus ad impetrandum super appellatione, non seruauit formam mandati, auditur appellans etiam post annum. Primo ponitur appellantis narratio. In secunda cau-

sæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

sæ ꝓmissio, ibi: Ideoq;. Casus liter. Decanus, & capitulũ Magdu. impetrauerunt literas ℨ eꝑm Aurelien. ad quosdam iudices, super eo videlicet, quia dicebat capitulũ, carnifices non debere vẽdere carnes alibi q̃ in stallis decani & capituli Magdunen. super quo iure eꝑs molestabat capitulum prædictum, partib. in ꝑsentia iudicis constitutis, datus fuit terminus de assensu partiũ ad litigandũ super ipso negotio pẽdente dilatione petebãt decanus, & capitulũ implorando iudicis officiũ, vt cum eꝑs post citationẽ, carnes vendi fecisset in stallis, quod per ipsum eꝑm factum erat in statum pristinũ reuocarent. Ex parte eꝑi fuit propositum, ꝙ cum lis nõ fuerit ꝓt. super negotio principali; locũ iudicis imploratio nõ habebat, adijciebat insuper, ꝙ cũ de consensu partium ad litigandũ, terminus certus datus esset; & quantũ ad diem illam solutum fuisset iudicium eorundẽ; iudices diẽ datum nõ poterant præuenire: nisi id fieret de consensu partium, nec audire partem aduersam in tali imploratione. Et quia super his non audiebant eundem, ad sed. apost. appellauit dictus episcopus intra annũ nunciũ suũ ad appellationem, prosequendã destinauit; qui tñ nuncius, vt creditur circumuentus ℨ inhibitionẽ ipsius eꝑi, super hoc ad quosdam iudices sibi certa rõne suspectos literas impetrauit; sed dictus eꝑs noluit vti literis sic obtentis; & sic annus elapsus fuit. vnde hæc omnia signãuit d. Papæ petens ab ipso nõ obstante lapsu anni, se ad prosecutionẽ appellationis admitti. vñ mandat Papa iudicib. quatenus, si de hmõi prohibitione, & de appellatione ex causis præmissis vel altera earũ ꝓsiterit, reuocent in pristinum statum quicq̃ post hmõi appellationẽ fuerit attentatum; & procedant in negotio iuxta priorum continentiã literarum. Ber. † No. primo ex tex. ꝙ põt alicui in certo loco ius competere, vt alibi quã in locis suis, vidualia nõ vendantur: & idem dic in furno, molendino [a] & similib. vt possit ex ꝓsuetudine, vel priuilegio competere hoc ius in illo loco: & potuit induci ꝓsuetudo, si alibi volebant hoc exercere, & inhibiti acquieuerunt prohibitioni per tps ltimum ad præscriptionẽ complendã, ad hoc quod no. Cy. in l. 2. alias j. C. quæ sit lon. ꝓsue. facit l. si quis diuturno, ff. si ser. ven. † No. ꝙ etiã in clericis, & eccleſiꝭ põt hoc ius competere, licet ipsi nõ possint per se exercere officiũ carnificum, vel tarbernariorum, vt cle. dioecesani, de vi. & hone. cle. † Secũdo principaliter no. ꝙ lite pendente nõ debet reus prohiberi, vti iure suo nõ improbato à lege; licet illud ius sit ℨ intentionẽ actoris; seu iuris deducti in iudiciũ, facit c. j. ℨ. vt lit. pend. & quasi per totũ. † Tertio no. ꝙ dilatio data de partiũ consensu, non potest sine causa reuocari, altera parte inuita. Et ꝓbat iste tex. id, qđ dixi in c. cũ cessante, ℨ. eo. vt interlocutoria data de ꝓsensu partiũ, nõ possit reuocari altera parte inuita, ttellige nisi subsit causa. Vlterius no. ꝙ impedimentũ procuratoris, ℨ mandatũ pstitũ, ꝓbet iusta causam appellatori, ꝓsequẽdi fm annũ. † Vltimo no. ꝙ appellans ex pluribus causis, copulatiue deductis, iustificat appꝶonẽ, causarũ alterã approbando; & sic facit, ꝙ deducens plura copulatiue in libello, nõ videatur se obligare ad quamlibet partẽ copulatiuæ probandam; sed satis est probare id, qđ sufficit ad victoriam, de quo vide qđ dixi in c. licet, de prob. & per Bar. in d. l. diuus, ff. de re iud. In gl. in fi. ex hac gl. colliguntur duo intellectus ad text. Primus est, ꝙ eꝑs erat in ista possessione, faciendi vendi carnes in locis suis; & sic habendi ius macelli; & forte concurrebat cũ capitulo intra illã villam Magdu. sed capitulum dicebat hoc ius macelli pertinere duntaxat ad capitulũ; & super hoc iure agebatur, & hæc lecta satis clara est. Nã ratio decidendi fuit: quia litpen. super hoc iure, nõ debebat eꝑs prohiberi sua possessione vti; nã si potuisset in hoc iudicis officiũ implorari, fuisset prius executioni sniã mandata, quã lata. Sed fm hũc intellectum verbum, Presertim, positũ in tex. stat proprie. Nam idẽ fuisset, si iis fuisset ꝓt. quũ dẽbat expectari sniã diffinitiua, nõ. n. dr̃ reus aliqd innouare in ꝓiudiciũ litis, si vtiꝭ possessione sua; imo sibi fieret innouatio, si ꝓhiberet ea vti, vt in c. j. vt li. pẽ. no. gl. in c. nõ solũ, e. tit. li. 6. Et iõ gl. sequẽs supplet ad tex. Maxime: sed certe illa supletio nõ est ex toto necessãria, ꝓ tex. q vtiꝭ verbo, ꝑsertim. Sed põt dici, ꝙ suppletio gl. ꝓcedit respectu totius tps pẽdẽtiæ litis, qa nõ dẽt aliqd innouari in ꝓiudiciũ possessoris. Ex hoc hẽs clarissime primã lec. & rõnẽ decidendi, & quare licuit eꝑo ob hãc cãm appellare. † Secũdus intellectus est, ꝙ capitulũ erat hic quasi possessor in ista quasi possessione; & agebat ℨ eꝑm forte inquietatẽ; & agebat forte negatoria, negando hoc ius ꝓpetere eꝑo; vel forte ꝓfessoria, dicẽdo, hoc ius macelli soli capitulo ꝓpetere. Et rõ decidẽdi fuit fm gl. qa nõ poterat implorare iudicis officiũ li. nõ ꝓt. & tũc oportet supplere ad tex. verbũ. Maxime. Sed aduerte, qa gl. nõ aperit hic, quare li. ꝓt. hoc officiũ iudicis nõ poterat implorari ℨ inquietatẽ, & innouantẽ circa possessionẽ actoris. Sed gl. ℨ. sup verbo, sup his, vt ponere duas rõnes. Prima est, ꝙ spãle est in delegatis, cũ. n. adhuc possint recusari añ li. ꝓt. nõ dẽt eis licere officiũ impartiri circa principale, cũ adhuc ñ sit firmata ipsorũ iurisdõ. Sed o gl. dicit, ꝙ officiũ iudicis principaꝑ põt implorari ante litẽ ꝓte. qa succedit loco actiõis, seu deseruit actioni intẽtatæ iõ dẽt priꝰ lis ꝓtestari, sed vbi officiũ iudicis incidẽter ꝑlorareꝰ; qa tũc nõ est necessaria litis ꝓt. & sic rñdeo ad c. 3. de off. iud. Multi reprobãt hũc intellectũ, & ꝑsertim D. An. nõ placet, dicẽti, ꝙ ex quo capitulũ erat ĩ hac possessione, bñ poterat ꝑlorari iudicis officiũ, vt nihil ibi ĩnouareꝰ ĩ ꝓiudiciũ possessoris. Ego vero credo, ꝙ hæc lectio satis iuridice sustineri possit, intelligẽdo, ꝓut firmissime credo in facto ptigisse, ꝙ hic eꝑs negabat capitulũ esse ĩ hac possessione; & sibi hoc ius ꝓpetere, & de hoc erat ptẽtio. lõ li. pẽ. sup his nõ dẽbat eꝑs ꝓhiberi uti hac facultate a iure nõ ꝓbrobata. Vti nõ erat licitũ iudicib. sup hoc aliqd interloq li. nõ ꝓt. arg. c. ꝓsidentionib. ℨ. de of. dele. & hic, uide tex. opti. iũcta gl. fi. in c. 2. de in inte. rest. ultra mediũ. Et tũc nõ oportet supplere, maxime, ad literã. Sed dicẽdũ est, ꝙ lite nõ ꝓt. nõ erat licitũ iudicib. sup hac possessione se interponere, cũ de ea esset ptẽtio: sed post litẽ ꝓte. ex quo agiꝭ de possessione & ꝓprietate, põt interloq, si prius ꝓstat de ꝓsessione, ad hoc c. cũ veniãt, ℨ. de inst. & sic ex his liquet clare secũd' intell's. Fatẽdũ tñ esset, ꝙ ubi ꝓstitisset de possessione actoris, nec de ea esset ptẽtio, ꝙ licite posset ẽt delegatus sui officiũ li. ꝓt. ipartiri, & reuocare oĩa attẽtata in ꝓiudiciũ actoris, ꝓ quo uide tex. cũ gl. in cle. 2. ut li. pen. & per hoc pñt decidi multa hic ꝓfuse tacta per Do. † In gl. in uer. Præuenire in fi. No. gl.[b] iuncto tex. & circa mãm istã Doc. instãt uaria referẽdo, sed ꝑcluderẽ sic clare mãm; ꝙ aut dilatio fuit data sine causæ cognitione, ex iudicis officio, & põt eodẽ modo sine causæ cognitione reuocari, ut in l. diẽ ꝓferre, ff. de arb. facit qđ dixi in c. cum cessante, ℨ. eo. & qđ no. Bar. in l. qđ iussit, ff. de re iu. & Inno. in c. querelã, de elec. Si vero fuit data cum causæ cognitione: tunc aut interuenit ꝓsensus partiũ; & tũc reuocari nõ põt altera parte inuita, causa legitima nõ apparẽte; & de hoc bonus tex. hic, quẽ adduxi in d. c. cũ cessante, ad probãdũ, ꝙ interlocutoria lata cũ consensu partiũ non potest reuocari, altera parte inuita, causa legitima nõ apparente, q̃ no. Aut nõ interuenit consensus partiũ, sed iudex ex officio suo dilationẽ ꝑfixit, & tũc si cessat cã dilationis, põt illã reuocare, ad hoc tex. no. in arg. in l. a filia, ff. ad Treb. Exemplũ, statuit iudex [c] terminũ 10. dierũ parti absenti, quæ forte erat in villa, ad ꝓarendũ; ipse reuertit's est intra dies 5. certe poterit illa dilatio x. dierũ, reuocari, ga cessat cã illius termini. Si uero cã nõ cessat; & tũc nõ dẽt iudex sine causa aliquid attentare in prætiudiciũ dilationis, arg. in l. siue pars, C. de dilat. † Et uide ad prædicta gl. not. in c. cum ex eo, de elect. lib. 6. in uersi. ad septennium, quæ concludit, ꝙ si episcopus dispensauit fauore studij cum aliquo ad septennium; non põt sine causa euidenti dispensationem reuocare, quod not. Et circa cessationẽ causæ, uide quod not. Bar. in l. Lucius, ff. de lega. 2. & l. 3. C. de dila. & ea quæ dixi in c. cũ cessante. † Potest tñ pendente una dilatione, statuere terminũ ad aliũ actũ successiue exprimendum eidem parti, uel alteri; quia hic non est præiudicium dilationis, ut sentit hic Calde. & bene, & Bar.[d] in l. 2. ff. de re iu. Idem dic, si aliquid innouetur. Nã posset iudex occurrere, dilatione

ADDITIONES.

a ¶ Molendino. Vide Abb. in c. abbate sancti Syluani. inf. de ver. sig. & Ias. in rep. l. quo minus, ver. 3. principaliter, ff. de fiumi. Bar. Vero. in trac. fern. vbi prædi. sub rub. de furno, in 2. q. & late per do. Iacob. de sacto Georgio, in tractatu de iurisdi. in materia feudali, in verbo cum molendina. Seb. Sap.

b ¶ No. gl. No. ex gl. & ex tex. bonam regulam, ꝙ dilatione pendente, iudicis officium conquiescit; adeo, ꝙ illud quod fieret per iudicẽ, dilatione pendente, esset ipso iure nullum, secundũ Bal. hic, & in l. siue pars, C. de dil. & in l. percit fi. C. de arbi. in tñ, ꝙ gesta dilatione pendente, nõ possent de expresso ꝓsensu partiũ ratificari: & licet partes ante factũ possent renũciare dilationi tamen post factum consensus partium nihil operatur, secundum eundem Bal. in d. l. pen. limitat istam regulam gl. & idem Bal. in d. l. siue pars, nisi index primo reuocaret ipsam dilationem; tunc. n. potest procedere ad ulteriora non expectato termino. Item limita fm eundem Bal. in c. 1. de dila. nisi index velit exercere actum ad ipsius dilationis executionem, quia tunc conquiescit officium ipsius iudicis: tertio limita fm Imo. hic, nisi iudex aliquid faciat in fauorem eius cui data fuit dilatio quia tunc conquiescit officium ipsius iudicis. all. l. si quis ita hæres instituatur. ff. de hære. inst. quod no. Quarto limita secundum Bar. & doc. in l. a filia. §. Alumno. ff. ad Treb. nisi fit finita causa dilationis, nam tunc bene valeret processus, dilatione pendente.

¶ An quæ sunt facta, pendente appellatione, possint consensu partiũ ratificari dicas, ꝙ regulariter pẽdente appellatione, nihil potest innouari, in l. siue pars. hic alle. qđ intellige verum; nisi detur noua dilatio, quæ tamen debet assignari pendente prima, nisi forsan causa dilationis esset finita, ut in l. a filia, in §. alumno. ff. ad Treb. nisi etiam esset reuocata dilatio cõsensu partiũ, vt per gl. & Bal. in d. l. siue pars. & alias multas dilationes & declarationes ad d. l. siue pars, vide per Io. Ber. fir. in suo repertorio, in ver. dilatione pendente nihil est innouandum. Ant. Franc.

c Statuit iudex. Vide Bar. hoc idem tenentem in l. si quis hæres. 3. ff. de acq. hær. in l. liberto. §. fi. in fi. ff. de an. leg. in l. 2. in fi. ff. de re iud. quod declara vt per Car. in cle. 1. in d. q. de vi. & ho. cle. Seb. Sap.

d ¶ Et Bar. & Bal. in l. fi. C. qui admit. & do. Ant. in c. 2. de dila. & sic habes vna limitationem ad reg. ꝙ pendente dilatione iudicis officium conquiescit, nã est verum, nisi super alio quam super quo fuit primo data dilatio; quia per alio articulo non conquiescit officium iudicis; & sic pendente illa dilatione, valeret processus ita Bal. in l. siue pars, in prin. C. de dila.

tione nõ obstante, quia non præiudicat dilationi; sed impartiri officiũ suũ circa alia, pro hoc c. qua fronte, & c. cum teneamur, ℨ. eo. † Nunquid aũt possit iudex dare simul duas dilationes ad diuersos actus vide per Spe. in tit. de dila. §. j. versi. deliberatorie, & seq. bo. gl. in cle. sæpe, in ver. post dationẽ de ver. sig. Et dic, ꝙ vbi secundus actus dependet a priori, ita, ꝙ alterationẽ recipit ab effectu prioris actus, non põt iudex ad diuersos actus duas dilationes præfigere simul; secus, vbi actus sunt oĩno diuersi. Pone exemplũ, vult iudex præfigere terminũ parti ad positiones faciendas, puta 10. dierũ; & aliã dilationem. 10. dierum ex nũc præfigit ad probandũ intentionem suam, certe hoc nõ debet posse fieri: nã forte oẽs positiones erũt ꝓfessatæ per partẽ aduersam, & sic frustra daret scẽda dilatio. Itẽ forte oẽs negabunt, & sic duriori probatione afficiẽs: expectandus est ergo finis positionis; secus, vt dixi, qñ actus sunt diuersi, vt puta ꝑfigo tibi terminũ 10. dierũ ad producendũ testes; & ex tunc præfigo 5. dies ad producendũ instrumenta, nil. n. ꝓhibet hos terminos accumulare [a] simul & hæc not. In glo. in ver. Super his, in fi. declara hãc gl. quoad propositum nostrũ, per ea quæ dixi ℨ. in gl. 3. aliàs prima, vbi eam expediui; & gñaliter materiã vide c. 2. de off. iud. In gl. fi. ibi, Nõ posset eos recusare, &c. No. gl. & idẽ no. gl. in c. cum olim, ℨ. de cau. pos. & proprie. & vide qđ ibi no. † In gl. ibi: Forte non erãt soluendo &c. Host. dicit, ꝙ ex quo procurator excessit fines mandati, in nullo habuit præiudicare dño; ideo nõ tenebatur dñs prius agere ℨ procura. Aduerte hoc dictum Host. quia procedit respectu effectus impetrationis. illa. n. tanq̃ attentata, ℨ mandatum, non præiudicant dño, vt in iurib. alle. in gl. sed hic agitur de alio præiudicio, quia appellator nõ fuit prosecutus intra annum, vnde quemadmodum quilibet tertius impediens, præiudicat appellatori vt prius saltẽ agat ℨ impedientem ad interesse, iuxta no. in c. ex rõne, ℨ. eod. ita vr dicendũ in procuratore impedimentũ præstante ℨ formã mandati; cum in hoc non sit procurator, & ideo forte dixit gl. ꝙ nõ erat soluendo, & notabis hanc gl. pro intellectu iuriũ, quæ tribuit fm annum impedito, nam si impeditur facto tertij, non datur secundus annus: sed agitur ℨ tertium ad interesse, si est solendo; aliàs restituit, vt hic. Et sic põt saluari gl. Vel dic, ꝙ ℨriũ gl. procedit, qñ tertius fuit in dolo, sed ipse procurator credebat circumuentus; quia forte falso fuerũt datæ reuocatoriæ inhibitionis; & ex his habes materiã c. intrinsecam expeditam. Extra gl. op. ℨ tex. C. de monop. per totũ. nam non licet ꝓuenire, vt certis personis liceat vendere victualia; & per alios nõ instruant, vt ibi. Solue fm Inn. causa fraudandi nõ est licitum sic conuenire; sed bene ex priuilegio; seu consuetudine hoc potest licere, vt hic, vel contrarium procedit respectu personarum, seu rerum, secus respectu loci, id est ut in certo loco vendatur, prima tamen soluẽ. est securior, vt licet impugnetur pactũ, tanq̃ captiosum; non tñ impunatur priuilegiũ, seu consuetudo, quod not.

ADDITIO.

a ¶ Accumulare. Idem tenet Imo. hic, quia in his, quæ de nouo emerserũt, põt iudex se intromittere, etiam pendente dilatione & ideo Bal. post Cy. in d. l. si ue pars, limitat prædictã reg. huius gl. in ver. præuenire, nisi suspicio emersерit post datam dilationem, quia tunc non conquiescit officium iudicis, & ideo pendente dilatione, suspectus de fuga poterit capi. pro quo est gl. sing. in l. quæsitum, ff. de pig.

SVMMARIVM.

1 Causa propter quam fuit appellatum, debet coram iudice ad quem iustificari.
2 Appellatio non iustificatur ex hoc, quod non admisit iudex a quo, exceptionem; sed oportet, quod probet illam exceptionem esse veram. 4. 7. fallit, infra. nu. 5. vbi non semper oblatio probationis iustificat appellationem.
3 Iudex nõ admittendo exceptionem partis non dicitur illam grauare; forte quia putabat illam falsam; unde debet expectari, donec probatur veritas.
4 Exceptiones modici præiudicij, possunt leui præsumptione per iudicem repelli; si uero sunt magni præiudicij, non debent repelli sine uehementi præsumptione.
5 Exceptiones, & earũ probationes, si non sint admissæ per iudicẽ, præbẽt legitimam causam appellandi. 4.
6 Notoria non debet iudex pati deduci in iudicium.

CAP. LXX.

Interposita, Capitulum [a] famosum, & multũ allegabile, & hoc dicit principiũ vsq; ad §. eidem. † Ad iustificandã [b] appellationẽ, ex causa interpositã, propare oportet causæ veritatẽ coram iudice ad quẽ: nisi fuerit coram iudice a quo, oblata probatio, & reiecta, h. d. singulariter. Casus literal. Aliquis coram iudice ꝓstitutus, causa probabili assignata, ꝓp q̃ non tenebatur rñdere; quia iudex eam non admisit, appellauit; quæritur vtrum coram iudice ap. sufficiat hoc probare, l. ꝙ eam probabilẽ allegauit coram iudice, à quo appellauit: nec fuit admissus? Rñdet Papa, ꝙ hoc nõ sufficit, si causam illã suã, non doceat esse veram; nisi coram inferiore obtulerit se probaturũ, &

2 nõ fuisset admissus, & pp hoc appellauit B. † No. primo qđ ex reiectione exceptionis ltimæ, nõ iustificat appꝶo: nisi coram iudice ad quẽ probet illã exceptionẽ esse veram, ex quo infero iudicẽ nõ grauare partẽ ex eo solo, ꝙ exceptionẽ probabilẽ nõ admisit, nã potuit moueri putãdo forte illã esse falsam, iõ, vt ꝑsumat grauamẽ, dẽt expectari, donec ꝓbet veritas ipsi'. Et ex hoc ĩfero ad aliud notabile dictũ, ꝙ in facultate iudicis est exceptiones dilatorias, vel perẽptorias admittere, vel repellere; nec ex sola admissione, vel reiectione inferr grauamẽ appꝶonis iustificatiuũ; & vide circa hoc Inn. in c. post elec. de ꝓcc. ꝑb. prope finẽ, vbi dat bonã theoricã iudici, dicẽs, ꝙ si exceptio est modici ꝑiudicij, põt eã ex leui ꝑsũptione repellere. Si vero est magni ꝑiudicij, vt puta exceptio de nõ petẽdo, vel p̃scriptionis, nõ dẽt mo-
3 ueri sine ꝑsũptione vehemẽti: qđ no. † Vltimo [c] no. ꝙ ꝓbatio nis oblatio, & repulsio exceptionis ꝓpositæ, iustificat ipso facto appꝶonẽ a iudice interponẽdã: ita ꝙ sufficit coram iudice ad quẽ, ꝓbare exceptionẽ ltimã interpositã, & ipsius ꝓbationẽ oblatã:
4 & qđ iudex exceptionẽ & probationẽ repulerit. † Sed quæro de rõne decidendi ad vtrunq; dictum istius principij, videlicet, quare solũ exceptionis legitimę repulsio, nõ iustificat appꝶonẽ & probations oblatio sic? dic colligendo mentẽ gl. & Doct. ꝙ cã immediata appꝶonis est ipsum grauamen, vt in c. vt debitus, ℨ. eo. sed ex sola reiectione exceptionis probabilis, necessario nõ inferr grauamẽ: qa cũ iudex habeat ꝓfessere malitias litigãtiũ, ut in c. finẽ litib. de do. & ꝓtu. facit l. quidã æstimauerunt. ff. si cer. pe. potuit moueri ex iusta causa ad illã exceptio. repellendã, nam sæpe exceptio in se est legitima: & tñ est falsa puta exceptio ℨ actorem, ꝙ excõicatus: & tñ in veritate nõ est excõi. sed excipitur causa differendi iudicium, & vexandi aduersariũ: ideo ex sola reiectione, necessario nõ probat grauamẽ: sed si coram iudice ad quẽ, probet postmodũ veritas ipsius exceptionis: tunc apparet iudicẽ grauasse, & male motũ fuisse ad reiectionẽ: sed qñ excipiens obtulit se probaturum incontinenti, non põt iudex non admittens, aliq̃ excusationẽ habere, ꝙ nõ grauauerit, quia præsumpta malitia ℨ excipientẽ purgatur ex oblata probatione in ꝓtinenti, nam in mora modici tpis non est periculũ. l. si debitori, ff. de iudi. vnde, cum iudex reiecerit oblatam probationem, ostendit ipso facto iniquitatem suã ℨ excipientẽ, ideo sufficit hoc solũ probare ad iustificationẽ appellationis, dato, quod non probetur veritas causæ; quia sine veritate grauamẽ
5 illatũ est. † Sed quæro pro declaratione ꝑdictorũ, & text. nũq̃ indifferenter probationis oblatio, habeat iustificare appellationem? dic quod non: sed regulariter hoc procedit. Fallit primo in appellatione extraiudiciali, quæ interponitur a parte, vel a iudice, procedente tanquã pars, ratio est, quia non tenẽr pars recipere probationes alterius partis, cum nõ sit iudex, hoc sentit, Innocen. hic, & in capitulo, cum inter canonicos, & in capitulo

ADDITIONES.

a ¶ Capitulum. Et idem Bal. in l. siue pars, C. de dila. nec dicitur isto casu innouari appellatione pẽdẽte, ex quo simul assignanẽ plures successiue dilationes, vt per In. in c. consuluit, de of. del. & Bal. in l. procurandum, circa prin. C. de iud. & Bar. in l. 2. in fi. de re iud. hinc dicit gl. no. in l. 1. C. de suc. edi. ꝙ inf. tẽpora primi, quãdoq; interrogantur sequentes, & dixit Bar. in l. quãdiu. ff. de acq. hær. quod intra tempora assignata vni quandoque datur dilatio alteri.

b ¶ Iustificandum. Vide omnino ad materiam huius c. in prin. quod no. Inn. & do. Ant. in c. cum inter canonicos, de ele. in 6. & in c. ad dissoluendũ, de despon. impu. & do. Abb. Panor. in c. vlt. de præsump. Et adde hic gl. no. in ver. potuerit, in c. olim, de excep. quæ dicit, quod si iudex a quo, esset certus de veritate exceptionis, propter quam non admissam appellatum est, nõ compelleret appellans coram iudice ad quem, appellationis veritatem probare; licet coram iudice a quo se obtulerit probaturum, quã ibi sequitur D. Ant. quam tene menti, quia est sin. iste tex. facit in simili. c. fi. duob. in fi. j. rñ. sup. eo. Et vide omnino quod no. Ang. in l. si appellatione. C. de ap. vbi alle. Inn. in c. pasto. in gl. ver. non videri, de of. dele. & no. in d. c. olim, de excep. Item an dispositio huius ca. in prin. habeat locum in appellatione extraiudiciali, dic quod non, secundum Inn. in c. venerabili, circa fi. de censi. & per Inno. & do. An. in d. c. cum inter canonicos, & idem dicit Inno. in c. 1. de his quæ fi. a ma. par. capit. vbi idem latius examinando concludi dom. Anto. & quod ibi no. idem simpliciter limita istam decre. in princ. & per domi. Annto. in c. 1. ver. no. vlterius, de his quæ fi. a maio. par. cap. item pro intellectu, & ampliatione huius decre. vide omnino domi. Anto. in cap. instrumenta versic. no. quod exceptiones, de procu. Et adde quod singu. scribit Do. post Inno. in c. electione, de cõcess. præb. Idem adde hic quod illud quod dicit iste tex. in prin. est verum nisi de exceptionis veritate, quæ per iudicẽ fuit reiecta, conitaret notorie per confessionem partis aduersæ; quia tunc licet causam proponens obtulerit se probaturum incontinenti, tamen ex sola propositione dicetur iustificata appellatio; adeo ꝙ non erit necesse probare coram iudice appellationis, ad hoc est gl. fi. in d. c. olim, in ver. potuerit circa fi. de exce. vt sup. dixi.

c ¶ Vltimo intellige istum tex. de probatione quæ incontinenti offertur, etiam cum aliqua dilatione, licet non longiori; quia tunc satis dicitur incõtinenti offerri ita determinat do. Abb. in c. literas, de rest. ꝑpo. per illum tex. circa fi. quem ad hoc dicit in iure esse singularem.

¶ Vltimo. Vide Fel. in c. 1. sup. eo. dum ponit differentiam inter appellationẽ iudicialem, & extraiudicialem, vide etiam Abb. in cons. 24. inc. venio ad primum. in 1. vol. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

c. quia pp. de elec. & in c. ad dissoluendū. de despon. impu. Probatur rōne. nā oblatio probationis, iustificat ex eo appellātionē, quia detegit iniquitatē iudicis in nolēdo recipere iuxta offi cīū suū probationē exceptionis ītimæ. Sed hæc ratio cessat in parte, cum non habeat ad hoc officiū. non. n. pōt esse iudex in causa propria. 4 q. 4. c. j. & C. ne quis in sua cā, in rub. & nigro. Secundo fallit, vbi appellatur in absentia iudicis, cū eius præsentia haberi non pōt, iuxta ea q̄ dixi in c. suggestum, ſ. c. nam cū sit iudex, qui recipit probationem oblatam, ridiculū esset dicere, qđ talis oblatio iustificet appellationē. Ite hoc fuit inductū ex iniquitate iudicis, probationē oblatam spernētis, q̄ rō cessat
6 cum iudex est absens, hoc senserunt Docto. hic, & bene. † Tertio fallit fm Ioan. And. & cōiter sequentes, qñ offertur probatio ℨ rei euidentiam: vt si volo probare Titium viuere, de quo notorie constat in loco, qđ est mortuus, facit c. euidentia, j. de accu. Nā notoria non debet iudex pati ad iudicium deduci, vt in c. qñ, ſ. de fil. presb. Hæc. n. euidentia rei confundit præsumptionem probationis oblatæ; iō crit necesse ad iustificandam apponem. qđ probetur veritas ipsius rei. Fallit & quarto, qñ offertur probatio tēpore, quo iudex nō necessitat ad eā recipiendam; & de hoc vltimo dic, vt plene nota. in c. ex parte Adæ, de
a testi. Vnum tñ tene menti, q̄ oblatio [a] probationis iustificat appellationem, quoad deuolutionem causæ duntaxat; nō autem vt exceptio habeat probata in præiudiciū partis aduersæ; quia iniqtas iudicis. nō dēt nocere parti: nemo. n. dēt alterius odio prægrauari, vt in reg. non dēt, de regul. iur. li. 6. & hoc cōiter voluerunt Doctor. huc, & vide gl. in c. ex parte Adæ, præalleg. & plenius ibi dixi; & vſ de hoc ibi casus secundum vnum intellec-
7 tum. † Vltimo scias, quod in dubio vertitur, qualis debeat esse
b ista oblatio [b] probationis ad iustificandā apponem: & duæ reperiūtur opin. Vna. vt sufficiat verbalis, vt puta si dicat pars; ego offero me probaturū hanc exceptionem, iuxta id, quod habēt in l. si is a quo, ff. vt in posse. hodie constat, hodie agatur, vt ibi. & hanc opi. fouet Host. & pro eo facit hæc litera, dū simpliciter dicit: Se offerens probaturū, &c. Secunda opi. est Io. An. exigit. n. ipse realem oblationem probationis; vt puta qđ seeū habeat testes, vel instrumenta, & ea offerat iudici. Si. n. iudex tūc spernit; & ob hoc appellat, iustificata est appło, hoc solo, pbato, & istū tex. exponit. Offerens se probaturū, &c. id est, pbationes offerēs. mouet quia ex ℨria opi. sequit absurditas. nā facile esset falso excipiēti, probationē verbaliter offerre. Ité qa verba lis oblatio nil noui inducit, cum in qualibet exceptione tacite insit oblatio ,pbationis, cū quilibet excipiens, teneatur probare suā exceptionē. vt in l. j. ff. de excep. & l. in exceptionibus, ff. de proba. no. in cle. fi. de reſcri. Do. Ant. hanc opi. nō sequitur; sed dicit sufficere, vt excipiens se offerat probaturū incōtinēti; qa per hoc satis purgat malitia ꝑsumpta ℨ excipientē, ad hoc capitu. literas, de restitu. spoliat. & in c. exhibita, de iudi. facit in arg. l. qđ dicimus, & l. ratū, ff. de solut. & hanc partē semper tenui; & dr velle probare incontinenti, ex quo non exposcit dilationes longiores: sed petit terminū breuissimū. vt ,pbatur in dicto c. literas. & per hoc tollit motiuū Io. And. Nā rēr excipiens nō tenent ,pbare incontinenti; nec ēt ,peedit aliud motiuum siū, qđ fallo possit offerri ,pbatio; quia potest timere condēnationē expensarū, vñ non est verisimile, qđ offerret se incōtinenti ,pbaturū, vel dato modico interuallo; nisi crederet se veraciter posse ,pbare; & de hoc est tex. opti. in dicto c. lras. vbi purgat ꝑsumpta malitia excipientis per talē oblati onem probationis verbaliter factā; & tunc expone istum tex. ibi: Nisi hoc se offerens probaturū incontinenti, scilicet intra breuissimam dilationē. In gl. 2. ibi; Cum causam. Solu. hoc ℨrium, vt ibi not. & per gloss. in cap. olim, supra de excep. probatur enim illa exceꝑ. ex inspectione rescripti delegatorij. Ad cap. vt debitus, dic quod illud cap. non probat contrarium. nam probabilitas causæ includit ibi veritatem ipsius causæ. Item declaratur ille tex. per istum, arg. in l. non possunt, & in l. nam & posteriores, ff. de legib. Et ad c. dilecto, dic quod ibi fuit probata veritas exceptionis per confessionem partis aduersæ.

ADDITIONES.

[a] ¶ Oblatio. Vide Gem. in c. nō solum. §. illa. ver. quæro quare attentata. de app. in 6. Rota in ti. de app. dec. xliij. in nouis. Fel. in d. c. 1. supra eo. Seb. Sap.

b ¶ Oblatio. Vtrum ad iustificandū appellationem per oblationem probationis sufficiat verbalis oblatio; an vero requiratur realis, vide de hoc per D. Anin c. ex parte Adæ. de test. quid autem in alijs casibus in quib. requiritur oblatio, an sufficiat verbalis, an vero requiratur realis, vide multum late per Imo. in l. si seruus communis, in prin. ff. de vul. & pup. gl. in c. quoniam frequenter. §. in alijs. vt li. non cont. in ver. neglexerit, gl. & Bar. in l. acceptā. C. de vſu. & Bar. in l. pe. C. de dist. pig; & in l. prætor. §. si quis paratus, de open. nun. & latissime per Imo. post Ang. in l. si mora ff. sol. ma. & vide tex. in l. fundus Lucij. & ibi Bar. ff. de reſc. vendi. & Bar. in l. cū seruus. ff. de condi. & demō. & vnam limitationem quam ponit Bal. in aut. dos data, C. de do. ante nupt. & dic quod vbi l. exigit probationem esse incōtinenti datam, sufficit quod fiat oblatio verbalis tantum, dummodo realis postea breui tempore sic exhibenda. ad hoc est tex. sing. & vnicus in iure canonico, quem ad hoc ponderabat D. Fran. de Are. in voce legens in c. literas, versus si, de rest. spol.

¶ Circa hoc quod dicitur, de oblatione realī vel verbali, & dicas quod oblatio verbalis sola, nōn sufficit ad consequendam actionem, vt no. in l. si is a quo parauit. & ibi per Bar. C. de pac. inter emp. & ven. Et adde q̄ oblatio cū consignatione, etiam ab extraneo facta, liberat debitorem ipso iure, vt per Bal. in l. solutionem. de so. & in l. qui decem, & ibi per Ale. ff. de sol. Adde tamen q̄ oblatio verbalis, impedit distractionem pignorum. l. si prius, C. de distra. pig. & oblatio cum consignatione debiti liberat debitorē: & impedit cursū usurarū; dissoluit ius pignorū, & extinguit periculū in creditorem. l. si creditori. & l. ex pdio. C. de vlur. dicas tamen q̄ oblatio rei debitæ, ad hoc vt liberet a periculo & ab interitu, dēt fieri congruo loco, & tēpore, vt in l. illud. & ibi per gl. ff. de peri. & cōmo. rei vendi. l. fi. & ibi per Bal. C. de cond. incert. & p Alex. in l. q Romæ. circ. prin. ff. de ver. obl. & reliqua circa istā materiā videas plene per Bar. Bal. & Do. in l. acceptam. hic all. addas tamen vnum, quod puto valde notabile, q̄ oblatio legati, facta per hæredē legatario non prodest hæredi ad fructus lucrādos; quia omnino sunt restituēdi legatario etiam si legatarius fuerit in mora recipiendi legatum, vt no. voluit Bal. in l. 1. C. de vlu. & fru. leg. & huius dicti puto rationem esse quia dominium rei legatę transit in legatariū a die mortis testatoris. l. a Titio. ff. de fur. An. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio dicitur esse delata in curia, si ipsam approbauerit pars appellata; aut iudex admiserit; & ipsam in curia tenetur prosequi appellans; & nunc. 3. licet terminus ad eam prosequendam, non sit prorogatus, & nunc. 2.*
4 *Appellans an possit inuito appellato, causam prosequi in curia.*

§. Et eidem quoque. Si appellatio non fuit recepta a iudice, vel approbata a parte, sufficit appellanti mittere procuratorē ad impetrandū, & ℨdicendum; licet pars appellata sit parata in curia prosequi. h. d. vſq; ad §. ille denique. Casus literalis. Ecce aliquis appellauit ītime. dr, hic qđ si appło non recipiat a iudice, nec ab aduersario approbetur; licitum est appellanti, prosequi cām per procuratorem constitutum ad impetrandum, & ℨdicendum tñ; licet pars aduersa per se, vel procuratorē idoneū
1 apud sedē apostolicā iudiciū recipere sit parata. B. † No. primo, quod sola probatio appłonis per iudicem, vel partē appellatā facta, facit causam esse in curia, vt appellato prosequente peremptoriliter, seu per procuratorē, teneatur appellator ipsam appella-
2 tionē in curia prosequi, & ex hoc duo infero. Primo, † q̄ sola probatio facit cām esse in curia, vt ibi tractetur; licet terminus nō fuerit ꝑfixus per iudicē, seu partē ad appłonem prosequendā; & probat iste tex. id qđ dixi in c. Nicolao, ſ. eo. & limitat cāp-
3 pe, ſ. eod. † Secundo no. quod sola approbatio partis appellatæ sufficit, vt cā tractetur in curia; licet iudex appellationē non receperit. Est ergo in optione appellantis, qualiter, & ad quem velit appellare: sed in optione appellati est, an velit cām tractā rein curia. Et hodie adde casum in c. 1. eod. tit. lib. 6. & aliquā-
4 tetigi in ca. vt debitus, supra eod. † Sed circa tex. dubitatur, an quid possit appellator inuito appellato causam prosequi in curia? Inno. vſ sentire quod sic: & hoc mihi placet. Nā iste tex. nō dicit appellantem hoc non posse: sed dicit, quod permittitur sibi impetrare literas, si sua appellatio non fuerit recepta: pōt ergo non vti hac permissione in fauorem suum facta, arg. ff. quicquid, ff. de iud. & ī c. cōsuluit, de off. del. Ex quo. n. appellatio est ad Papam, nihil repugnat appellatorem prosequi cām ad apud sedē apost. nec appellatus pōt ℨdicere; quia iudex ītimatur in mutū, vt in c. intelleximus, de iud. & in l. inter stipulantem, §. si Sthicum, ff. de ver. obli. Sed qñ appellator non vult in curia prosequi, nō pōt appellatus, nisi de ipso ꝓqueri, quare, si volebat in curia ꝓseq, nō receperit prius appellationem, & hāc materiā huius §. ꝓsequere plenius vt dixi in d. c. Nicolao.

SVMMARIVM.

1 *Appellans potest ante inchoatam appellationem, remittere causam ad iudicem a quo, inuito appellato; cui tamen condemnabitur in expensis factis in appellatione: secus post inchoatā appellationē, & nun. 2. & 3.*
4 *Appellans an, & quando possit appellationi renunciare, inuito appellato.*
5 *Sententia si fuit lata pro me, in qua victus non fuit condemnatus in expensis, & ipse appellauerit, non possum ego appellare ratione expensarum, sed super appellatione partis possum petere refectionem sententiæ quoad expensas.*

a 1 §. Ille denique. [a] † Ante inchoatam prosecutionem appellationis, appellis potest

ADDITIO.

2 ¶ Ille denique. Domi. Abb. in cap. dilectus, il tertio, de prēben. intelligit istum tex. cum loquitur de condemnatione expensarum, quando appellans remittitur ad priorem iudicem, vt intelligatur quando appellatio fuisset inuita: secus dicit, si fuisset iusta. adde hic Angel. in l. si quis libellos, C. eo. vbi dicit quod renuncians appellationi, semper debet condemnari in expensis, & allegat Inn. in cap. ex parte, de rescrip. & adde quod not. Bal. in l. omnem horem, versi. modo ergo nunquid, C. quando prouo. non est ne. vbi ponit, an appellans possit renunciare appellationi inuito appellato. vide Do. Ant. in dicto c. ex parte, in vlti. col. & quod ibi no. de rescrip. Adde, quod definitio huius §. non habet locum, quando iudex a quo. deuulit appellationē ad alias non est iudex in ordinario permanens, ita eleganter disputando dicunt Domi. de Ro. decis. 358. in secunda col. in ordine meo nouissimo per tex. in cap. cum appellationibus friuolis, de appel. in 6.

potest, si vult, inuito appellato petere, vt remittatur ad iudicem a quo; sed condemnabitur in expensis factis per partem aduersam in illa appłone. Casus literalis. Aliquis appellauit ad superiorem. Cora illo, ad quē appellauit; petit remitti ad eū a quo appellauit, pars altera ℨdicit. Quæritur an dēat remitti? & dr, qđ dēt condemnari in expensis legitimis aduersario, quas eū pp hoc
2 fecisse constiterit. Bern. † No. 1. appellatorem posse re integra suæ appłoni inuito appellato renunciare, ad hoc l. si quis libellos. C. eod. tit. canonizata. 2. q. 6. ca. ei qui, §. si quis. R. e vero integra nō existēte, non potest in præiudicium appellati, appellatio
3 renunciare; quia appło hoc casu est effecta cōis; & de hoc in fra latius. † Secundo no. quod postq̄ appłonis cā est alteri p superiorem delegata, non licet appellatori appellationi renūcia-
4 re, inuito appellato. † Sed ℨ hoc, & contra text. oppo. nam sola delegatio appellationis, non facit rem desinere esse integram; cum nil videaf adhuc gestum cum appellato, ergo debet cōpetere facultas illi renunciandi. Io. And. faretur ℨrium, & ad istum tex. supplet, maxime; vel ideo fm eum fecit mentionem de delegatione; qa tunc fieret remissio per iudicem delegatū; qa coram eo dēt fieri petitio remissionis, ex quo cā est sibi delegata. sed idem Io. And. in addi. Spe. co. titu. §. in quibus, ver. 36. refert Gui. de Suza. in l. ampliorem, C. eod. tenuisse appellatorē posse cā nondum cepta, renunciare appellationi suæ; per d. l. si quis libellos; sed ea cœpta non pōt in præiudiciū appellati, eo inuito. & facit tex. in d. l. ampliorē §. fancimus. Legistæ ēt tenent in d. l. si quis libellos, qđ ad incommodum appellati non pōt appellator suæ appłoni renunciare. & circa hoc multa scribunt. Sed vt clare habeas articulos, distinguerē sic, quod aut fuit appellatū, ante sniam diffinitiuam, aut post. Primo casu, si iudex a quo, de-
a tulit appłoni, non est amplius fas appellatori, appłoni suæ renūciare, [a] quia tota iurisdictio, quoad ad illam cām, translata est p delationem ad superiorem, vt in c. cum appellationibus, eo. tit. libr. 6. vnde etiam communi consensu non possunt appellans, & appellatus redire ad priorem iudicem: ita no. & plene p sequuntur, & concludunt Dom. de Rot. decis. 335. licet glo. de hoc vacillauerit. in d. c. cum appellationibus. Si vero nō fuit delatum appellationi: & tunc si res est integra, pōt appellator etiā appellato inuito, renunciare appłoni suæ, vt hic, & in d. l. si quis libellos. Si vero res non est integra, aut appellatus nunq̄ approbauit appellationem; & puto quod possit appellator renuncia re, quia non potest appellatus se iuuare ex eo, qđ semper impugnauit, vt in reg. ex eo, de rē. iur. lib. 6. Si vero appellatus recepit, & res nō est integra; tunc satis puto procedere illā opi. Guil. ga, per inchoationem causæ appłonis, est effecta ipsa appło cōmunis: ad hoc quod no. in cap. ex conquestione, de rest. spol. facit, d. c. Nicolao, & d. §. fancimus. Vel dic; & melius, hoc posse procedere in appłone a diffinitiua. Nam tunc potest ꝓtendere interesse, propter confirmationem sniæ, quā vult habere. Sed in appłone ab interlocutoria, non video quod interesse pōt ꝓtende re appellatus, cum causa sit remittenda ad iudicem a quo, vt in c. debitus, ſ. eod. & hoc consequitur: nunc ex renunciatione appellationis. Vnde potest ei dici, quod quæris, intus habes, & facit quod no. hic gl. in versi, contradictione. Secundo membro principali, cum fuit appellatum a snia diffinitiua, distingue, aut res non est integra; & non potest inuito appellato renunciare appellans appellationi, per supradicta. Aut res est integra; & tūc si pp appłonē appellatoris fuit exclusus appellatus a facultate appellandi, nō pōt appellans renunciare appellationi suę ad incommodū appellati. Nam iuris bñficio, seu dispositione, est appellatio hoc casu communis: & sic pñt intelligi dicta legistarū
5 in d. l. si quis libellos. † Pone exemplum in l. oēm honorem, C. quando prouoca. non est necesſ. & declaraui illam l. post glo. in c. significantibus, ſ. de exce. Nam si sententia fuit lata p me, nō tñ fuisti mihi condemnatus in expensis, & tu appellasti; non possum ego appellare ex sola omissione condēnationis expēsarū; sed super appellatione tua possum petere refectionē snię quoad expensas, vt in d. l. omnem honorem. hoc. n. casu, si tu posses fer me, quia obtentu appłonis tuę, subtraxit mihi facultatē appellandi; ne tot appellationes geminarentur; & tibi daret facultatem renūciandi appłoni tuæ, quod esse non dēt. † Sed si appło
6 tua non subtraxit mihi facultatem appellandi, possum renūcia re, te integra, te inuito; quia ex quo appło non est effecta cōis p aliquem actum gestum in cā appłonis, non potes tu principaliter ꝓsequi appłonem, me volente renunciare, vt in d. l. si quis libellos; facit clem. si appellationem eo. tit. & vide quod no. Archid. 2. q. 6. in c. ei qui, §. si quis libellos, & Io. And. post eum, in c. 1. eod. titu. lib. 6. plene per Hostien. in cap. fin. de crim. fal. posset tamen appellatus impetrare literas super confirmatione sententię, seu petere per superiorem sententiam pro se latam confirmari, in c. oblatæ, & ca. per tuas, supra eo. & vide circa petitio nem confirmationis sententię, quod dixi in ca. ca quæ, supra de re iudica.

ADDITIO.

a ¶ Renunciaee. Quando appellationi interpositæ vel interponendæ possit renunciari, tradit Fel. in c. ex parte, il 2. col. 2. ver. sed de isto articulo, supra de rescrip. Bald. in l. postquam li. colu. 6 ver. 3. quæritur. C. de pact. in l. per hāc, C. de temp. appel. Ang. in consi. 187. incip. A. & B. contradixerunt. & in consi. seq. Dec. in consi. 60. col. 1. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Grauamen, ob quod fuit appellatum, discutitur coram iudice ad quem; etiam parte contumace, & lite nō contestata etiam in prima instantia, & nu. 2.*
3 *Appellans non debet citari, quando fuit datus terminus ad prosequendum.*
Appellans non debet citari per appellatum, quando ipse vult prosequi appellationem in vltimo mense termini; sed satis est, quod requiratur in curia.
4 *Iudex à quo, non est citandus in discussione appellationis.*

1 §. Sanæ. † Articulus appellationis interpositæ à grauamine, discutitur per iudicē ad quē, parte absente per ꝓtumaciā. etiam lite nō cōtest. in appellatione, vel principali. Casus liter. Aliquis appellauit a grauamine, coram iudice appellatio. paratus est probare grauamen. pp qđ duxerat appellandū: pars aduersa citata ꝓtumaciter se absentat. Quærit, quid sit iudici faciendū? Rñdet Papa, qđ iudex pōt sup hoc procedere, li. non contest. licet litis cōtest. nondum facta fuerit in arti. appellationis, vel in ipso negocio ꝓncipali; quia cum in casu illo iniquitas prioris iudicis arguatur, principaliter; nō est rigor iu-
2 ris requirendus, ex quo cā perplexitatis possit sequi. B. † Not. 1. qđ appellatio ab interlocutoria potest discuti & finiri, sine cō-
a testatione litis, aduersario cōtumace. a quid autem de causa appellationis à diffinitiua? vide qđ dixi in c. per tuas, ſ. eo. No. 2. qđ li. contest. requiritur ex iuris rigore; qui quidē rigor non debet hoc casu obseruari. Vlt. no. qđ in appellatione ab interlocutoria, nil petitur a parte; sed tm redarguitur iniquitas iudicis. agit enim de facto suo, & vt iurisdictio deuoluatur ab eo ad superio
3 rē. † Sed pro declaratione tex. quæritur, qualiter pars cōstituatur in ꝓtumacia in causa appellationis, vt sic sit locus processui lite nō ꝓtest. prout hic dr? Sol. Doct. intelligunt (& bene) qđ contumax est pars, siue fuerit citata ab homine, siue a lege, vt in c. j. de elect. lib. 6. siue ex præfixione termini ad appellationem prosequendā iuxta dispositionē c. sæpe, ſ. eo. Et inter cætera ponit Host. bonum dictum, quod absente appellatore potuit appellatus in vltimo mense anni prosequi appellationē iuxta id, quod habetur, 2. q. 6. c. ei qui. §. appellatore; & nō erit necesse facere appellatorē citari in partibus personaliter: sed satis est, qđ requiraf in curia. Nā, si oporteret eū citari personaliter, forte pp viarum distantiam, totus ille mensis laberetur. Vnde iura dicunt solum appellatorem hoc casu requirendum, non dñt citandum; ad hoc authen. ei. qui. C. de tempo. appella. & d. cap. appellatore, & hoc idem tenuit Bar. ibi, vide quod dixi ſ. eo. c.
4 oblatæ. † In gl. fi. in fi. Ex hac gl. iūcto tex. no. qđ vbi iudex tulit interlocutoriā sniam in fauorē alterius partis, nō est ipse iudex necessario citādus in discussione appel. Nā (vt hic patet) sufficit sola ꝓtumacia appellati, vt procedat ac finiēdū articulū appłonis, pro hoc c. venerabilib. de sen. excom. li. 6. dixi plenius in c. cum speciali. §. porro. in glos. in versicul. supra eo dem.

ADDITIO.

a ¶ Contumace. Sed si pars esset præsens, deberet lis contestari, ita probatur hoc tex. a contrario sensu, & gl. in fi. ad quam aduerte, dū allegat §. sexta, quia ibi probatur contrarium, scilicet quo in exceptionibus dilatoriis, seu peremptoriis non sit necessario lis contestanda, & ita Doc. ibi. vnde in hoc gl. non videtur bene loqui, licet Io. And. hic aliud velit, per not. in dicto §. 6. Sed ibi loquitur qñ opponitur exceptio in causa principali: sed hic loquitur in causa appellationis in qua necessario debet ferri sententia, c. vt debitus, sup. eo. vnde teneo, quod sit necessaria litis contestatio partibus præsentib. qđ procedit, siue lis sit contestata in causa principali, sine non. secundum Io. de Imol. hic. & adde, quod causa appellationis regulatur secundum naturam causæ principalis, vnde, si in causa principali non erat necessario lis contestanda, idem erit in causa appłonis; & si causa principalis erat summaria, ita censetur causa appellationis, ita sing. dicit Angel. in l. j. ff. eum qui ap. in pro. defen. per istum tex. bene facit gl. in c. illud 72. dist. quod no.

SVMMARIVM.

1 *Clausula appellatione remota, posita, vel alia clausula in medio literarum, refertur & ad præcedentia, & ad sequentia, nu. 3. 4. & 5.*
2 *Clausula, appellatione remota, operatur hodie effectum suum, sicut & olim.*

CAP. LXXI.

1 Inquisitioni. † Clausula, appellatione remota, in medio literarum posita, respicit præmissa, quibus annectitur; non sequentia; nisi repetatur in fine literarum; & hoc si negotia sunt separata. Non diuiditur. Casus literalis. Cum plura negocia in vna commissione ponuntur, minime se contingentia; & clausula illa, appellatione remota, ponitur in medio literarum, respicit tantum præcedentia; nisi in fine commissionis clausula illa reiteretur.
2 Bernardus. † Not. j. quod clausula, appellatione remota, in re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

scripto principis apposita; etiam hodie operatur effectum suū. Nam cum istud c. emanauerit post c.vt debitus, ꝛ. eo. non potest dici, quod corrrigatur per illud cap. & sic falsa est opinio. gl. ibi, & sequacium volentiū hanc clausulam hodie nil operari p illud c.ut debitus. Adde alias rationes; quas posui in d.c.vt debitus, & in cap. pastoralis, eo. titu. Nec obst. si dicatur, quod causa exempli fecit mentionem de ista clausula; quia non adduxisset nos per hoc ad istum errorem; & cum sine commemoratione ipsius sufficisset dicere, quoties clausula in medio ponitur, & haduissemus dispositionem magis generalem. Posuit ergo seriose exemplum in remotione appellationis, vt haberemus maiorem claritatem, tam respectu huius clausulæ, quā respectu aliarum clausularum. † Ex hoc, & ex tex. no. & tenementi, quod vbi cunque in eadem dispositione, annectuntur plura negocia separata, clausula in medio eorum posita, nō concernit totā dispositionem; sed dumtaxat præcedentia, qđ valet ad statutum, & consimiles dispositiones. † Vlti. no. quod regulariter clausula, seu qualitas in fine dispositionis posita, nō restringitur ad immediate præcedentia; sed cōcernit omnia in dispositione contenta, dic, vt dicam cū gl. fi. † In fi. gl. fi. Host. hic, & Io. And. post eum dicit, quod non potest in hoc dari certa doctrina, sed fm diuersitatē casuum, fiat diuersa relatio. Qnq; id, quod ponitur in principio. concernit omnia sequētia; ꝛ & idem de eo quod ponitur in medio, vt in c. secundo requiris, ꝛ. eo. Qnq; clausula solum concernit precedentia, vt hic. Qnq; dictum in principio, intelligitur repetitum in fine, vt in c. pastoralis, hic alleg. Tu vide quod clarius, & plenius dixi in d.c. secundo requiris, tam respectu effectus clausulę, quam alicuius qualitatis adiectæ in aliqua dispositione. An concernat omnia præcedentia & sequentia, vide per Bar. in l. prætor, & l. 2. ff. vi bo. rapto. & in l. talis scriptura, ff. de leg. j. & per Spec. in tit. de instr. edi. §. nunc autem videndum, versi. item excipe. & glo. in c. cauc. 28. quæst. j. & in cle. 2. de hære. & in capitu. statutum, de rescrip. lib. 6. Et pone exemplum in vno negocio cōcernente plures articulos per id, quod habetur in cap. cum dilectus, de rescr. In pluribus vero negocijs pone exemplum per capitu. cum venissent, supra de testi.

ADDITIO.

a Sequentia. Vide quæ latæ scribunt Ias. & alij, in l. si idem cum eo. §. fi. ff. de iurisdict. omn. iud. & in l. 1. C. de libe. præte. & Paul. de Cast. in l. pen. ubi D. Soc. ff. de reb. dub. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio vnius, prodest alteri, si communi iure iuuentur; & sit eadē causa defensionis, & nu. 3. & seq.*
2 *Sententia lata, tam in causa principali. quam appellationis, an, & quando prosit, vel noceat alteri.*
3 *Sententia lata super re indiuidua, nocet, vel prodest alteri indiuiduum habenti, & nu. 4.*
5 *Si vnus ex pluribus condemnatus appellat, alijs scientibus, & tacentibus, si ipse non prosequitur appellationem. possunt reliqui prosequi.*

CAP. LXXII.

1 **Vna sententia.** † Breue est, vel summa p alia verba sic. Appło vnius prodest alteri, si cōi iure iuuenī, & Idem sit negociū, & eadē sntia condemnati: aliàs secus (hoc dicit.) Casus liter. Plures super aliqua cā cōi ꝓuenti sunt, vnus illorū appellauit, & obtinuit. qrit, an victoria ipsius cæteris prosit? rndet Papa, qđ victoria illius iure cōi cæteris prodest, si cōi iure iuuenī, & idem sit negociū, & eadem sit
2 causa defensionis. Ber. † Not. j. ex rex. plura requisita ad hoc, vt sntia lata in fauorem vnius prosit alteri. Primo. n. requiritur, qđ vna sntia fuerint condemnati: nam si non fuissent correi. seu ambo in iudicio, sntia lata ꝯ vnum rtr, non prodest seu nocet alteri; licet eodem iuuentur, in c. interrogatū 2. q. 5. & in l. denūciasse. ff. de adul. vide gl. in c. dilecto. j. de ꝓb. Facit reg. res inter alios acta alijs nocere, vel ꝓdesse nō dēt, vt in c. inter dilectos, de fi. in strū. & C. res inter alios acta; p totū. Et qđ dixi vnā sntiam reqri, idē dic si plures fuerūt sntiæ, eadē tn fuit ꝓbatio, pbaī in l. si q̄ separatim, ff. e. & ibi p Bar. Sed o reqrit, qđ sntia fuerit lata in cā appel. secus in sntia lata in cā principali. illa. n. nō nocet alteri rtr,
a nec prodest, a p ea q̄ superius dixi. plenius tn vide hūc articulū, s. qđ in cā principali, & c. per Io. Cal. in c. dilectus. j. de simo. p
3 Cy. in l. res, C. res inter alios acta. † Et est rō diuersitatis inter cām principalē, & cām appłonis, nā in cā appłonis disputat de validitate, vel inualiditate sntiæ, quæ q̄dē sntia dēt esse indiuidua, & nō pro parte valere, & pro parte nō, ex quo fuit lata ꝯ plures eodē iure fungentes. Vnde perinde iudicandum est, quemadmodū in sntia lata super indiuiduo, seu re indiuisibili. nam in tali re indiuisibili, sententia lata in fauorem vnius, prodest alteri eodem iure fungenti; licet non fuerit in iudicio, vt in l. si communē, ff. que madmōd. seru. amitt. & melius quoad sntiam in l. loci corpus. §. si fundus, ff. si ser. vend. quæ quidē ratio nō militat in causa principali, vbi agitur de re diuisibili; quia tunc sntia habet suum effectum, respectu illius contra quem lata fuit; vnde regu
2 lariter nō extenditur ad alium. Tertio requiritur, † qđ cōi iure isti iuuentur. nā si ille, qui obtinuit iuuetur iure ꝓpāli, puta fauore ætatis, seu fauore ecclesię, victoria istius obtēta de iure ꝓpāli, non prodest alteri; licet ꝯcurrant oīa alia in c. contenta. Ratio, quia bñficium personale non cōicatur alteri, sed sequit ꝓsonā vt in reg. priuilegiū personale, de re. iur. lib. 6. probatur in l. vnica, C. si in comm. cau. restitu. in integ. post. nisi agerē de re indiuisibili; quia tunc fauor ꝓpālis porrigeret ad alitū; aliàs sibi nō gdesset, vt in d. l. si cōm. hoc casu in multis bñficium ætatis vnī extenditur ad alium, habentē idē ius; vt plenius no. in d. l. vnica. Quarto requirit, quod idem sit negociū; secus aūt si negocia esset diuersum; vt si fuerunt plures tutores cōdēnati ex diuersis negocijs, & vnus appellauit, cius victoria nō ꝓdest alteri: cessat enim rō supradicta, nam pp diuersitatem nō pōt dici vnica esse sntiam, arg. l. etiam. ff. de minō. Quinto requiritur, ꝙ eadē sit
b defensionis cā. pone exēplū, vt in gl. fi. & aliud magis clarū: plures fuerunt fideiussores vnius, nō renunciātes beneficio Auth. de fideiuss. & vt prius conueniatur principalis, fuerunt omnes condemnati, vnus appellauit, & obtinuit, vt prius haberet recursus contra principalē: & hæc sntia proderit alijs confideiussoribus, quia eadem est omnium defensionis cā: secus, vbi esset diuersa, vt in gl. fi. Ita quinq; colliguntur ex isto tex. Ex tex. datur sextū requisitū, s. vt agatur super re incorporali; & hoc volunt gl. prima, & fuit hæc opi. Azo. in d. l. si qui, ff. de appel. qui dicebat aliud esse in re corporali diuisibili, vt sntia vnius, ꝓpit alteri. l. loci corpus. §. si fundus, ff. si ser. ven. & in d. l. si cōmūne. Aliud ergo debet esse in re corporali diuisibili, vt est vsusfructus. Nā cæteræ seruitutes sint indiuisibiles, vsusfructus diuidi pōt, vt in l. ad ff. ad leg. Falc. Sed hoc dictum cōiter non recipitur p Doctor. vt no. in d. l. si qui. Nam si dispositio huius ca. habet locum in re corporali diuisibili, fortius in re corporali, licet indiuisibili; maxime quia in vsufructu habet locum ius accrescendi. hoc ergo sextum necessario non requiritur. Septimo requirit iuxta ordinē: quod alter, qui non appellauit; tacuerit; ita quod sēn. expresse nō approbauerit. nam si approbauerit expresse sntiam, quantum ad eum, victoria appellantis non prodest sibi: sic quantum ad eum, sententia facit ius: ad hoc c. cum super, in ratione. fui. §. tit. prox. & l. non tantum, ff. eo. per locum a speciali, vt no. Bar. in d. l. si qui. Octauo requiritur, quod iste sciuerit correū appellasse; nam si ignorauerit, & tacuerit, vī sntiam approbasse, quantum in eo est; & sic transiuit in rem iudi. per lapsum decē dij, quantum ad eum. Ad hoc ca. cum super, de re iudi. probatur etiam secundum vnum intellectum, in l. 2. ff. eod. Si aūt sciuerit correum appellasse, vt tunc approbasse illam appłonem, quoad se; nec pōt dici qđ tacite illā ratificauerit; ga sciebat se tuti-
5 appellatione alterius ex dispositione iuris. † Et hæc faciunt ad quæstionē. Pone, quod vnus ex pluribus cōdemnatis appellat, alijs scientibus, & tacentibus; lapso decēdio, fecit cōpositionem cum actore. nunquid alij, qui non appellauerūt, poterunt prosequi hanc appellationē? nam illa compositi o non prodest alijs, quia est quid personale. l. j. C. de transact. de hoc vide in Spec. tit. §. j. versi. sed quid si ille. vbi concludit, quod alij poterunt prosequi, quia beneficio iuris, appło vnius communicatur reliquis arg. hic; vnde non potuit in præiudicium aliorum appellationem renunciare; sicut in simili dixi in cap. interpositā. §. ille denique. ꝛ. eod. & facit c. cum super, & quod ibi plene dixi, ꝛ. de re iudi. & per hoc habes succincte, & clarissime expeditam totam materiam huius ca. & distingue gl. per supradicta.

ADDITIO.

a ¶ Nec prodest. Vide quæ scribit copiose, D. Soc. in cōs. 132. inci. insignis Dn. in 2. col. in 1. par. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Non appellans propter metum, habetur pro appellante, si metus est iustus, etiam quod sua culpa prouenerit.*
2 *Non valens appellare propter metum, debet protestare ad declarandum animum ipsius, videlicet quod omisit appellare per metum, non animo per negligentiam.*
3 *Appellans in præsentia bonorum virorum; forte quia non potest habere copiam iudicis, sufficit quod appellet coram bono viro in præsentia tamen testium, nec sufficeret notarius cum testibus.*
Practica appellandi coram bonis viris, & nu. 5.
4 *Metus qualiter probetur, quod quis propter ipsum non possit appellare, tam respectu iudicis, quam aduersarij, quam statuti.*

CAP. XXIIII.

Si iustus. Iustus metus excusat, adeo, ꝙ nō appellans haberur pro appellante; si fuerit ꝓtestatus; & appellationis causas duxerit exprimendas. Primo ponitur thema. Secundo decisio, ibi: Ad appłonis. Tertio moderatio, ibi: Dummodo. Casus literal. Aliquis condemnatus est per sntiam definitiuam, vel ēt interlocutoria contra eum lata est, ante sntiam ille non audet appellare, quæritur, quid sit faciendum? rndet Papa, si iustus metus excusat illū, ita quod appellare nō possit; hoc ipso

ipso ad appellationis bñficium conuolasse reputatur; dūmodo intra decem dies exprimat cās appellationis corā iudice, a quo appellare volebat: si eius copiam hīre nō potest, in præsentia bonorum virorū idem faciat, super hoc protestatione ꝓmissa, qđ iusto metu appellare nō audet; & tūc nō currunt tēpora, intra
1 quæ debuit appellare. Ber. † Not. primo, qđ vt metus excuset ab
a appellatione interponēda, oportet quod sit iustus, a idest, non vanus, sed ꝓbabilis, vt legitur, & no. in simili. in c. pen. de in integ. restitut. & in l. j. ff. quod met. cau. non tn requiritur fm Host, vt sit iustus, idest qđ pars nō dederit cām metui. nā idē si fuisset
b cā metus. b alleg. l. isti quidē, ff. quod met. caus. sed alleg. meliorē tex. in l. nec timorem, eod. tit. & c. veniens, & quod ibi no. j. de despon. & hoc vltim. not. † Secundo not. quod non valēs appel
2 lare pp. metum, dēt ꝓtestari; c & sic ꝓtestatio est necessaria
c ad declarandū animū ipsius, vt videatur omisisse pp metū, non
3 per negligentiā. † No. 3. quod in defectū iudicis, dēt appellari in
d ꝓsentia bonorū virorum, & vtrum d sufficiat vnus vir, aut debeant esse plures, vide Lap. in alleg. 40. & Specul. tit. de secun. de cre. §. nunc de effectu, verlic. nunquid. & in tit. de instrum. edi. in §. nūc vero, vers. Item pone. Et ꝛclusio est, vt sufficiat vnus dum nō sit in ꝓsentia testiū; nō autem notarius, & testes sufficerēt, facit qđ not. gl. in c. vt circa, de elect. lib. 6. & hæc no. in practica. Et intelligunt aliqui, vt domi. Card. vt necesse sit appłonem cōficere, ac si esset interponēda coram iudice; & prius protestari corā bono viro, qđ libēter appellasset in ꝓsentia iudicis, si potuisset hīre commode ipsius copiam, seu præsentiā; sed quia nō potest, appellat coram eo; & petit apostolos; & dēt legere post modū tenorem totius appellationis, q̄ interposuisset corā iudice. Ego puto hanc practicā fore bonā, sed nō sp necessariā. Arbitror enim ꝓcedere cam, qū cessat metus, & non potest habere ꝓsentia iudicis: tunc enim dēt appellari in ꝓsentia bonorum virorum, arg. in c. pastoral. in fin. de offic. ordin. dixi in c. suggestum, ꝛ. eod. sed qn metus excusat, non puto necessarium, vt appelletur. Nam iste tex. solum requirit, vt protestetur, & causas
4 appel. exprimat, & ex hoc reputatur appellasse: ergo non est ne cesse formaliter appellare. pro hoc, quia sufficit hoc protestari corā ipso iudice, a quo nō audet appellare: ergo nō debet intelligi tex. vt protestatio formaliter nō contineat appellationem;
5 quia de nihilo, seruiret iste text. qū sit in ꝓsentia iudicis. † In glo. prima, ibi: Et nisi aliud, ꝓtestetur &c. nō tn intelligas, qđ sola ꝓrestatio probet metū. nam esset ꝯ l. metū, C. qđ met. cau. vbi dr, qn nō, ꝓtestatione, sed facti atrocitate, ꝓbat metus. Quare aūt ꝓ
e bet metus, e aduertendū, qnq; gs nō audet appel. pp metū iudicis, qnq; pp metū patris aduersę, qnq; pp l. municipalē, hoc, phibētē. Primo casu, ꝓbabit metus, si index expresse fuerit sibi minatus, quod pessime tractaret eū, si, pcederet ad appellationem; & intellige, si talis erat iudex, de quo poterat timeri. facit qđ legit, & no. in c. cū sup abbatia, de off. dele. vel si iudex erat solitus male tractare appellātes ab eo; vt qa plures incarcerauerat ob hāc cām. Nūqd āt sufficiat, ꝓbare, qđ semel male tractauit appellantes ab eo? dic qđ non; quia vnicus actus hoīs nō ꝓbat cōsuetudinem; sed ſltē exigitur binus actus, vt no. dicit Arch. 12. dist. c. illud pro hoc, c. ita nos. 25. q. 2. & l. 3. C. de episc. audi. facit l. qs sit fugitiuus, ff. de ædi. edic. vide ꝓ Bar. in l. de pupillo. §. qs ipſi ꝓtori, ff. de no. ope. nū. Et in hoc aduerte. nā qnq; qs timet a iudice appellare; nō tn timet corā eo ꝓtestari; & pōt ser
f uari ordo huius līræ, vt fiat ꝓtestatio corā iudice f si eius pntia ꝓ modo hīi pōt: nam qnq; iudex magis prouocatur ex ipsa appella. cū ꝙ eā magis recedat ab eo, q̄ per ꝓtestationē, cū ea nō obstāre; nihilominus paret ipsi iudici; & maxime qn ꝓtestans vtitur verbis generalibus dicēdo, Grauasti me in tali, & tali casu, libēter appellarē, si auderem. Hæc enim simplex ꝓtestatio sufficit (vt arbitror) vt nō videatur cōsensisse grauaminib. indicis, dummō ꝓstea tēpore debito ꝓbet iustū metū. Si vero timet appellare, & etiā ꝓtestari corā iudice, tūc poterit ꝓtestari corā idoneis; & hēbit locū secūda pars alternatiuæ huius līræ. nā nō hēt copiā indicis pp ipsius metū; & hoc sātis sentit Io. An. licet explicite non loquatur. Secundo casu cum timet aduersarium, poterit ꝓtestationem facere fm ordinē līræ, & ꝓbabit metum modis ꝓdictis. Idem dicit in tertio casu, qn timet appellare pp legem municipalem. No. hoc vlt. quia sæpe nō audet quis trahere aduersarium coram iudice competenti, pp legem municipalem, quæ est in loco. ꝓcedetur enim tunc, prout dr hic in gl. fin. Idem dicit Inn. in appłone interponenda, vt illam non relegat, si fiat in absentia iudicis. dummō ipsius copia possit hēri: & vi
g de qđ plene dixi ꝛ. eo. c. suggestum, in fin. & quelibet istarū solu
5 tionū potest tolerari. † No. vlt. rationem in practica; & facit ꝓ his quæ ꝛ. dixi, vt non teneatur appellationem formaliter interponere, sed satis est ꝓtestari, quod appellare non audet, ꝓter metum, facit, l. secunda, C. de his, qui per me. iudi. Vel solu. quare to extra glo. vt intelligatur tex. de causis, quare appellationem non interponit: & hoc voluit Bar. in d. l. 2. alij aliter, sed prædicta sufficiant.

ADDITIONES.

2 ¶ Si iustus. Quāis metus esse debeat, declarat Ang. Aret. in §. quadruplij, Institutio. de act. Paul. de Cast. & Ias. in l. cum aliquis, C. de iure deliberan. & in l. interpositas. C. de transact. & ad propositū vide Felyn. in c. ecclesia S. Mariæ. col. 35. uersic. 13. quæro, supra de consti. ubi quod si iudex consueuit male tractare consanguineos eorum, qui appellant ab ipso, iste erit iustus metus, quoad excusandum non appellantem. Seb. Sap.

b ¶ Causa metus. Licet aliàs dicamus, quod metus causa non excusat, qū sui culpa quis incidit in metū. l. si mulier. §. 1. ff. qđ met. cau. & reg. imputari, de reg. iur. lib. 6. vbi de hoc, vide glos. no. & facit ad hoc, an ille q̄ dedit causam metui, excusetur, si postea non audet appellare, quod not. gl. & ibi do. Anton. & do. Abb. in c. ut debitus, sup. eod. & quod ibi no. post Abb.

c Debet protestari. Et hoc coram publicis personis. In qua protestatione exprimitur causa, quare non audet appellare coram iudice a quo, ut per Bar. Socyn. cons. 45. incip. uisa appella. & per totum cons. uolu. 1. & Alexan. cons. 2. quod est secundum maiorem computationem cons. 144. lib. 2. de quo per Lanfrac. in c. quoniam contra. §. interlocutor. de appellatio. numero 17. uersicul. facit ad hoc quod habetur; & ibi quæ intercurrere debeant ad hoc ut appellatio hoc casu per protestationem teneat, & ibi in apost. Ben. Vad. & Cel. sup. de proba.

d ¶ Et utrum. Adde quod not. do. Ant. in c. pastoralis, §. præterea, in ult. col. de offic. ordin. & dixit hic no. Bald. non referre, an isti boni uiri sint laici uel clerici, per not. in l. in promittendo, in prin. ff. de iur. d ot.

e ¶ Probetur metus. Vide Alexand. in l. si cum dotem. §. eo autem tempore, colum. 7. ff. solu. mat. & in l. de pupil. §. si quis ipsi prætori, ff. de oper. nou. nunc. Sebast. Sapia.

f ¶ Coram iudice a quo, & si eius copia haberi non potest, coram iudice, ad quem si eius copia haberi potest; aliàs appellatio aliter interposita esset nulla secundum Imo. hic & Innocen. Pan. in d. c. suggestum, sup. eod. quod est not. quod primo est appellandum coram iudice, ad quem, si eius copia haberi potest, & si eius copia haberi non potest; in præsentia honestorum virorum, idem faciat appellans, sed Specul. eod. tit. in §. nunc dicamus, ad fi. uoluit contrarium, quod appellatio non redditur nulla ex eo, q̄ non fit in præsentia iudicis ad quem appellatur, si saltem interposita fuit coram honestis uiris, & ita Bal. in addi. Spe. eo. tit. colum. 12. in uer. appellationi. & ita etiam fuit de mente eiusdem Bald. in l. apertissimi, in princ. C. de iudic. dicentis, quod uerbum, potest, non importat omnino necessitatem, & hæc pars uidetur æquior, l. quoties, ff. de uer. oblig. de reb. dub. & de regu. iur. & c. abbate. inf. de uer. sig.

g Absentia. De hoc an appellari possit in absentia iudicis, uide hic D. Anto. col. 5. uer. quæro an in absentia iudicis, &c. & adde, quod no. Bald. in l. apertissimi. C. de iud. & uide gloss. & Mod. in c. appellatio, de appellatio. in 6. Et adde, quod etiam his casibus, quibus potest appellari in absentia iudicis, si appellatur, in absentia iudicis, appellatio sola non iustificat appellationem secundum formam c. interposita sup. eo. ita not. determinat Imo. in d. c. interposita. Item adde, quod quemadmodum in appellationibus iudicialibus debet appellari coram illis qui grauauerunt, si fieri potest; ita etiam in extra iudicialibus. ita not. Imol. post gl. primam, in cle. 1. in 3. col. de appel. ita dicit Innocen. in c. cum olim, de do. & contu. prout ibi refert Bal. quod coram iudice est appellandum, si eius haberi potest copia, de quo per domi. de Rot. decisione 151. in ordine nouissimo.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinātes ad sedē apostolicā, vel ad limina Apostolorū, nō possunt interim in partibus in aliquo molestari. nume. 2. intellige, vt infra, nu. 4.*
3 *Clerici gaudēt in multis priuilegio ecclesiastico, in reb. patrimonialibus.*
5 *Nuncij accedentes pro aliis ad sedem apostolicam, gaudent, priuilegio ne interim in partibus molestentur.*
2 *Peregrinantes ad sedem apostolicam, quomodo gaudent priuilegio, ne in terim molestentur in partibus, & an contra ipsos, & in eorum præiudicium possit fieri missio ex prin. o decreto.*
7 *Peregrinantes etiam ex causa voluntaria, gaudent priuilegio istius capituli.*
Interdicto, vnde vi, licet aliàs debeat probari, quod spoliatus possidebat, & quod fuerit spoliatus; tamen quando intentatur a peregrinantibus, sufficit probare, quod tempore itineris arrepti, ille possidebat; & quod nunc reperitur penes alium.
8 *Peregrinantes, siue nuncij accedentes ad sedem apostolicam, non possunt excommunicari, nec contra eos aliquo modo procedi; & si secus agatur, nullum erit.*

De clericis peregrinantibus. Rub.

Rubrum, siue rubrica est aliquando generaliter nigro, & nō restringitur ꝙ nigrum. Cōtinuatur hæc rubric. ad ꝑcedentem hoc ordine. nam ꝛ. visum est de appłantib. sed, quia peregrinantes in multis gaudent, priuilegio appellantium, merito subijcit hæc rubric. de peregrinantib. Et pondera, quia in rub. solū fit mentio de peregrinantibus: sed in nigro restringitur ad peregrinantes ad sedē apostolicam. & qnque nigrum strictius prouidet, quam rubrum: quia rubrum tn loquitur de peregrinantibus, sed rex. cōiter intelligitur, etiam in aliis accedentibus ad sedem apostolicam alia causa, quam peregrinationis duntaxat, vt j. latius dicam; & ex hoc not. quod nigrum non dēt semper restringi ad rubrū. C. etiā ob chyrogr. pecu. & probatur in rubri. de offi. deleg. lib. 6. iuncto c. si super gratia, & c. 1. in fi. eod. tit. lib. 6. Nam in rubrica solum fit mentio de delegatis, & nigrum tractat non solum de delegatis, sed etiam de conseruatoribus, & executoribus datis ad beneficia; & hoc, quia illi in multis habent similitudinem cum delegatis, vt ibi notatur.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinātes ad sedē apostolicā, vel ad limina Apostolorū, nō possunt interim in partibus in aliquo molestari. nume. 2. intellige, vt infra, nu. 4.*
3 *Clerici gaudēt in multis priuilegio ecclesiastico, in reb. patrimonialibus.*
5 *Nuncij accedentes pro aliis ad sedem apostolicam, gaudent, priuilegio ne interim in partibus molestentur.*
2 *Peregrinantes ad sedem apostolicam, quomodo gaudent priuilegio, ne interim molestentur in partibus, & an contra ipsos, & in eorum præiudicium possit fieri missio ex prin. o decreto.*
7 *Peregrinantes etiam ex causa voluntaria, gaudent priuilegio istius capituli.*
Interdicto, vnde vi, licet aliàs debeat probari, quod spoliatus possidebat, & quod fuerit spoliatus; tamen quando intentatur a peregrinantibus, sufficit probare, quod tempore itineris arrepti, ille possidebat; & quod nunc reperitur penes alium.
8 *Peregrinantes, siue nuncij accedentes ad sedem apostolicam, non possunt excommunicari, nec contra eos aliquo modo procedi; & si secus agatur, nullum erit.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Clerici an possint peregrinari sine licentia suorum prælatorum, siue ob deuotionem, siue ad prosequendam appellationem.

CAP. VNICVM.

Conquerente, Hoc dicit in summa peregrinan tes ad Papā, maxime clerici, cum omnibus rebus suis debent esse sub protectione apostolica securi, vel sic, & melius comprehendēdo quemlibet intellectū, Contra peregrinātem, seu proficiscentes ad sedē apostolicam non est aliquid innouandū. Primo ponitur querela. Secundo, prouisio, ibi. Licet. Casus literalis. Quidam presbyter. I. nomine, dum vellet ire ad curiā dñi Papæ causa peregrinationis, res suas & eccłæ suæ nō posuit sub ꝓtectione dñi Papæ: post iter arreptum, quidā aduersarij sui, res suas, & ecclesiæ abstulerunt: vñ ille ꝙquestus fuit dño Papę. dicit papa, qđ licet ille presbyter nō posuerit res suas, & ecclesiæ sub protectione ipsius; tñ hi, q ad ipsū accedūt cū reb. suis sub apostolica ꝓtectione, dēnt eē securi: vñ mādat qbusdā, quaten⁹ ꝙqđ eidē presbytero post iter arreptū ad Papā, subtractum est, vel ablatū, faciant sibi restituī. Ber. † No. primo, ibi; Res suas, & ecclesiæ suæ, &c. ꝙ tēpore ēr antiquo, p̄sbyteri possidebāt bona patrimonialia vltra res ecclæ: & plus probat ista lra, ꝙ nedū licite tenēr ista tēporalia cū ecclijs; sed ēt gaudēr in eis priuilegio tributo rebus ecclesiasticis, saltē in multis, & vide tex. in c. si clericus laicū, de fo. ꝙp. & c. fin. 16. q. 1. & per totū tit. ꝺ. de censib. † No. sedo, ibi. Qñ ad nos accessit, &c. qđ remediū huius c. nō dēt restringi ad peregrinātes, cā visitandi limina Apostolorū, seu vrbē Romanā pp Sanctorū merita; sed ēt hēr locū in accedētibus ad ipsum summū Pontificē, vt patet ex illo versi. Ad nos, qđ ꝺ. geminat. Tertio no. qđ quemadmodum appellantes sunt sub protectione superioris, & ita peregrinātes; & latius prouidet hoc remediū, q̄ remedium appellationis; quia appellatio solū tenetur respectu articuli appellationis, vt in c. propositum, & in c. ad hæc. ꝺ. tit. proxi. sed remedium huius c. prouidet in oī cā; & quis sit eius effectus specificus statim dicam cum gl. 2. In gl. 2. ibi: Cā peregrinationis. Pondera hic verba. nā vñr restringere tex. ad ꝓficiscentes ad sedē apostolicā cā peregrinationis dūtaxat, qđ non vñ indistincte verū, vt ꝺ. dixi. Et vt habeas totā mām tit. duo sunt examinanda. Primo in quibus peregrinantibus habeat locum remediū huius tit. Secdo quis sit effectus huius tit. cū per alia iura satis sit prouisum contra spoliantes seu rapientes bona aliorū. Nam pōt agi interdicto, vñ vi. item vi bonorū raptorū, & alijs remedijs contētis in ca. pastoralis, de cau. pos. & propri.

4 † Quoad primū sunt opi. nā Abbas sentit cū opi. gl. vt solū habeat locū in his, qui publice assumunt signa peregrinationis, vt baculū, & perā, & similia, & stāt tēpore debito in peregrinationibus. Inn. intellexit magis large, vt ꝓcedat in quolibet accedente ad Papā ex cā necessaria, vt puta pro appone ꝓsequēda, vel vt releuet ab alia oppressione, vel ex alia ꝓsimili. 2. q. 6. c. oīs oppressus, cū tribus c. seq. & in c. fi. de dila. & de foro ꝓp. c. vlti. Hosti. intellexit magis large, vt ꝓcedat in quolibet accedēte ex quacu cā ad sedē apostolicam, ita transeunt Doct.

5 hic, cū istis opi. onib. Aduerte, † quia Inn. magis prolixe tractauit intellectū huius tit. in c. vt debitus, ꝺ. tit. proxi. vbi sentit, qđ accedētes ex quacunq, cā probabili, gaudēt priuilegio huius tit. & adeo, quod ēt nuncij accedentes pro alijs, gaudēr hoc priuilegio, pro hoc c. dilecti, ꝺ. tit. proxi. puto qđ opinio. Hostien. possit ꝓcedere, si ex remedio huius ti. ꝓuideatur tñ ꝺ attentā tem de facto, vt ex quacunq; causa accedēs ad sedē apostolicā possit recuperare de facto sibi ablata, remedio huius capit. pro hoc facit litera ista, quæ non mandat inquiri de causa necessaria, vel probabili accedendi ad sedem apostolicam. Sed si tenemus aliam opinio. vt prouideat iste ti. ēt ꝺ factum iudicis, possumus tenere opinio. Innocen. in d. cap. vt debitus, vt requiratur probabilis causa itinerandi. nā nō videtur æquum, vt accedens, ex causa prorsus voluntaria, habeat suspēdere iurisdictio-

6 nem iudicis. † Quoad secundum, scilicet quem effectum producat remedium huius tit. dic, quod etiam sunt opin. nam Abbas videtur sentire vt prouideat solum contra attentata de facto. ea. n. quę sunt attentata in iudicio, non debent reuocari re medio huius titu. argumen. in c. audita. de restitu. spoliator. vel si de fructibus bñficij peregrinātis fuit prouisum vicario, q̄ seruit loco absentis, hoc .n. non est reuocandū, arg. c. peruenit, il 2. sup. articu. proxi. & subdit vnum verbum notabile, qđ contra istos peregrinantes potest procedi in eorum absentia, put no. in c. consultationibus, de offic. dele. & sentit, quod potest procedi ad missionem in possessionem, si non defendantur in partibus; quod no. & hoc tenui aperte in d. c. vt debitus, & induxi Lignorare, C. de restitu. mil. vbi fit missio ꝺ absentem causa reipublicę, si non defendatur. debuit enim dimittere procuratorem in partibus, fortius debet procedi posse ad hunc actum missionis contra accedentes ad curiam, maxime ex causa voluntaria. Hostien. enim magis large intelligit. Dicit enim posse attentari, vt contra peregrinantem ad Papam non procedatur per ordinariū, vel delegatum, nisi prius fuisset facta ꝓuentio, argum. c. pen. de foro compet. vel fm Io. An. prouidet iste ti. vt ex facilioribus ꝓbationibus iste peregrinās audiatur,

7 & sic transeunt Docto. cōiter. † Dicerem tñ fm meliorem & subtiliorem literæ intellectum, quod iste tex. procedit in quolibet accedente ad Papam, ēr ex cā voluntaria, ꝓut apertissime, & doctissime sentit Host. & per hoc non suspendit officii iudicis, quia fuit in culpa, non dimittendo procuratorē. Qui autem operabitur, & qualē sensum ꝑstabit, & ꝓducet tunc iste textus? dico, qđ producit nouū remedium. nam, vbi alias interdāo interdictū, vñ vi, in his habuisset probare spoliationē ab ipso nouo possessore factā, intētando remediū huius ti. sufficit probare, ꝙ tēpore arrepti itineris, & eo tēpore, quo ꝓgressus est, ipse possidebat talē rem, q̄ nunc reperit penes tertiū, & ex hoc capite obtinebit. vñ pōdera, qđ verba huius c. sunt cōpositā impersonaliter, vt patet ibi. Quicquid post iter arreptū, &c. & sic non requirit, qđ reus conuentus iter arripuerit; sed latis est, qđ peregrinanti, res illa fuerit subtracta; seu ablata. Si vero volumus tenere opinio. Inn. vt procedat in accedēte ad Papā ex cā necessaria, vel saltē ꝓbabili, poterit teneri illa opin. Holi. vt prouideat ēt aduersus iudicē inferiorē, vt reuocet quicquid fecerit ꝺ peregrinantē post iter arreptū, saltē id qđ est grauis ꝑ iudicij. Et hoc aperte vult Inn. in dicto c. vt debitus, vbi dicit, ꝙ ꝺ accedentes ad sedē apostolicam ex causa probabili, ēr si sint

8 nuncij aliorū, nō est ꝓcedēdū. † Quid si fuerit processum? dicit

a ꝙ nō tener, ꝓcessus, [a] alle. c. dilecti, il 1. supra titu. proxi. quod latis hic probatur, fm vnum intellectum, quinimo probatur qđ etiam excommunicatio contra tales proficiscentes non vale-

9 ret, quod no. † An autem clerici possint peregrinari sine licen-

b tia suorū prælatorum [b]? Solu. dicit Host. quod aut volunt accedere causa meræ peregrinationis, vt propter deuotionē; & nō licet sine authoritate superioris, vt in c. nō oportet, de consecrat. 5. etiam si sint epi, vt in c. magnæ, de uoto. Aut non causa

c peregrinationis, [c] sed pro appone prosequenda, vel pro vitanda oppressione; & tunc possunt ire ad Papā, nō ad alium superiorē. ēt inuito plato eorū, 2. q. 6. c. omnis oppressus, & tribus c. sequen. de honestate tamen debent petere licentiam, qđ satis placet, argu. c. licet, de regular. Aut volunt accedere, & peregrinari, pro vtilitate eorum tantum sine causa necessaria; & tunc tenet quod sit opus habere authoritatē sui plati, vel domini Papæ. in Auth. de Sanct. Episco. §. interdicimus. quod no. & per hoc habetur clare materia huius tit.

ADDITIONES.

a ¶ Processus. Non tenet processus, nisi forte essent per procuratorem legitime defensi, aliàs secus, cum præsumantur absentes, ex iusta causa absentia not. Specul. in titul. de restitu. in integ. §. 1. versic. fed quid de mercatore bonus est tex. in c. super consultationibus, supra de off. delega. & ibi Doct. Zach.

b ¶ Prælatorum. Vide per D. Cur. in c. scripturæ, inf. de uoto.

c ¶ Peregrinationis. Videtur tamen quod idem effet in casu superiori, quia in casu isto, quia in isto casu est causa necessaria, in illo est causa probabilis, & causa probabilis & necessaria æquiparantur, ut no. glo. in l. illinsidias. fi. cum l. seq. ff. de procu. not. Moder. in l. 1. in princ. in gl. in verb. prouideatur. ff. de offic. eius, cui manda. est iurisd. ubi dicunt, quod sicut licet iudex delegare causas meri & misti imperij propter absentiam necessariam, sic & propter absentiam probabilem. Sebast. Sapia.

De confirmatione vtili, vel inutili. Rub.

Hæc rubric. continuatur hoc ordine, supra visum est de suspensione sententiæ, seu iurisdictionis iudicis, quæ fit remedio appellationis, seu peregrinationis, sed quia sententia seu processus iudicialis, quandoque confirmatur per superiorem, & posset dubitari de validitate & inualiditate cōfirmationis, merito subditur hæc rubri. de confir. vti. vel inuti.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio facta per papam super aliqua re, non potest per inferiorem infirmari. & nu. 4. nisi fuerit surreptitia, vel facta super re litigiosa, & nu. 3. & 8.*
2 *Pacifice non dicitur quis rem possidere, super qua mota est sibi quæstio.*
5 *Litigiosa non efficitur proprietas, si quæstio est super possessione mota.*
6 *Confirmatio superioris, an, & quando tribuat ius.*
Confirmatio in forma communi quomodo dicatur.
7 *Clausula supplentes de plenitudine potestatis omnem defectum, an faciat de inualido, ꝺ aliquid.*
8 *Confirmatio papæ an, & quando operetur, quod res confirmata non possit amplius infirmari.*
9 *Notorium dicitur illud, quod constat ex tenore bullarum papæ.*
10 *Confirmatio facta alicui super aliqua re, operatur tantum, vt non possit infirmari res illa respectu prætteritorum; secus respectu eorum, quæ de nouo possunt oriri. vide inf. eo. c. ad nostram, nu. 6. in fi.*
11 *Priuilegium non extenditur ad ius incogitatum.*
12 *Sententia nulla, vel actus, non possunt confirmari maxime inuita aliqua parte.*

15 Con-

13 *Confirmatio alicuius rei putæ legitimationis, vel possessionis, non potest peti, nisi primo super his moleste.*
14 *Princeps confirmando, non potest supplere defectum consensus deficientis in re confirmata, nisi talis res penderet a mera facultate sua.*

CAP. PRIMVM.

1 Si quis. Hoc dicit: † de re scienter confirmata per Papam, inferior iudex cognoscere non potest, nisi confirmatio non tenuerit, vt quia surreptitia, vel de re litigiosa. h. d. istud c. cum seq. secunda pars, ibi: Sed si. Casus lit. Aliquis mouet qōnem cōtra aliquem super re aliqua: reus lite pēden. impetrauit a sede apostolī. confirmationem rei litigiosæ. [1] quæsitum fuit, an per hoc iudex super sedere debeat causæ cognitionis? Rñdetur, ꝙ ea nō obstante, de causa cognoscere debeat, & eam fine debito terminare: sed si rem pacifice possidebat, qñ confirmationem ob tinuit, non licet iudici postea de qōne suborta cognoscere, vel diffinire sine mandato apostolicæ sedis, & in c. seq. dī de confirmationibus apostolicæ sedis, non licet alicui iudicare, nisi ad hoc habeat mandatum, aut certum sit, quod per falsam suggestionē sint elicitæ. Ber. †. Not. 1. ꝙ confirmatio facta de re litigiosa, est ipso iure nulla vnde, ea non obstante, potest ipse iudex inferior procedere ad vlteriora, tā in cognoscēdo, q̄ in diēdo. Et intellige, qñ in confirmatione non fuit facta mētio de litigio. nā si fuit facta mētio, eripit illa cā ab inferiori iudice, vt hic in fi. tex. † Secundo no. qđ nō dī quis rē pacifice possīde re, [2] si super ea mouetur sibi qō: facit quod no. in c. commissa, de elect. lib. 6. † Not. 3. vnū notabilē effectū ꝓfirmationis factæ per Romanū Pontificē, intellige ex certa scientia, nā præcludit manus ordinariorū, vt amplius nō possint cognoscere super re ꝓfirmata, vel de validitate ipsius ꝓfirmationis. simile in c. cū venissent, de iudi. & de hoc ꝺ. in gl. fi. latius dicā. † In gl. 1. ibi. Nō facit rē litigiosam. Hæc gl. pōt hre duos intellectus. Primus, qđ qō mota super possessione nō facit rē litigiosam, ideſt propriatē ipsius rei: & tūc gl. bñ loquit. ex quo enim non mouet qō de proprietate, nō pōt dici ipsam effici litigiosam; & iō poterit alienari pr̄oprietas ipsius rei sine vitio litigiosi, arg. in auth. litigiosa. C. de litig. alle. in gl. Secundo potest gl. intelligi, quod ipsa possessio nō efficit litigiosa, ex quo nō agit de dñio, prout requirit auth. præalleg. Cōtrariū huius tenet hic do. Anto. & credo, quod bñ, ꝙ licet nō agat de dominio rei, agit tñ de dominio possessionis; & iō nō licet trāsferre possessionē in aliū lite pēdē te [b] & notabis istā gl. cū prædictis. † In gl. 2. in fi. Pro declaratio-

6 ne gl. & materiæ, debes scire, qđ confirmatio qñq; tribuit multū noui iuris, vt confirmatio electionis facta per superiorem: c nam tribuit potestatē administrandi, [c] vt in c. transmissam, & in c. qualiter, de cle. Qñq; nullum ius tribuit, vt est confirmatio cuiusque rei facta per papam in forma cōi: sed solet impetrari ad cautelam, ne videat sine scientia papæ procedere, vt magis timeatur, & dī facta in forma cōi, qñ fit conditionaliter, non cognito de causa, vt cōfirmamus tibi possessionem, q̄ iuste possides, vel per similia verba, seu per similē formā, & de hac confirmatione vide tex. cum gl. in c. quia diuersitatē, ꝺ. de concess. præben. Quædam confirmatio, vetus ius confirmat & consolidat; vnde qñ fit confirmatio ex certa scientia. & dī, ex certa scientia, qñ totum negotium fuit papæ reseruatum, & ipse postmodū confirmauit, maxime apponēdo clausulam, Ex certa scientia: & hæc confirmatio operatur plus, vel minus, fm subiectum dispositum: nam si iuste possidebat, operabitur, vt inferior non possit amplius de illa re cognoscere, scilicet vtrum iuste possideat, vel ne, vt hic, & in c. seq. Itē facit rē maioris authoritatis.

7 11. dist. c. quis nesciat. † Qñq; operatur maiorē effectū: nā si iste iuste nō possidebat, incipit iuste possidere, vnde solet papa apponere clausulam, supplentes de plenitudine potestatis omnē

8 defectū, & c. & sic inualidū facit validū, vt in c. 1. de transac. 2. q. 6. c. hic quippe, adde quod dicam i gl. seq. † In gl. in ver. Exorta, ibi. Sed certe non est verum. Hæc impugnatio concernit primum membrū distinctionis Vinc. & non fm, vt patet ex sequentibus. Et vt habeas clare totam mām gl. distīngue sic. Aut confirmatio fuit facta in forma cōi, vt dixi in præcedenti gl. & tunc nō præcludet viam iudicibus ordinarijs cognoscendi de validitate iuris confirmati, seu de iure competenti ei, qui obtinuit confirmationē, qa talis ꝓfirmatio parū aut nihil operat, vt ꝺ. di xi. de tali confirmatione non loquitur iste tex. nec c. sequens.

d Aut confirmatio [d] fuit facta ex certa scientia, & tunc, si est surreptitia, puta quia fuit obtenta super relitigiosa, non habita mē tione de litigio, vel alio modo, peccat in surreptione: & dicendum est idem; non enim valet talis ꝓfirmatio, vt hic in c. seq. & hoc intellige qñ notorie ꝓstat de vitio surreptionis: puta ut dicit Inn. in c. seq. quia pars confiteꝛ, vel ꝓstat ex tenore bullæ. Et

9 no. hoc dictū, qđ id, ꝙ ꝑstat ex tenore literarū papę, dī notoriū & ita loqtur tex. in c. seq. dū dicit. Aut certum sit, &c. Si vero est probabilis dubitatio sup surreptione, nō pōt inferior sup hoc cognoscere, quemadmodū nō pōt cognoscere gñaꝛ de priui legijs papæ; ex quo insurgit probabilis dubitatio, vt est tex. in c. cū venissent. ꝺ. de iudi. secus dic, vbi dubiū esset leue, vt ibi not.

10 † Si vero confirmatio non est surreptitia, non potest inferior cognoscere de validitate confirmati. vnde respectu ꝑteritorū, ꝑclusa est via inferioribus; sed respectu eorum, q̄ de nouo orta sunt: vt puta, si accusaꝛ de crimine, pp qđ priuari mereꝛ iure cō firmato, nō est inferioribus iudicibus sublata potestas. vt no. di

11 xit ista gl. q̄ tenebis mēti, & ꝓbaꝛ rōne. † Primo, ga cōfirmatio seu priuilegiū nō extēdiꝛ ad ius nō cogitatū, ad hoc qđ in simili legi. & no. in c. cū inter P. de renun. & in c. suggestū, de dec. Itē si diceremus oppositū, sequereꝛ quod confirmatio præstaret exemptionem respectu ordinariorum, quod nō est dicendum cum tñ papa velit sibi confirmare ius, respectu iuris obtenti de

12 præterito. † Sed extra gl. quæriī, nunqd possit peti cōfirmatio sñię, a qua intra decendiū nō fuit appellatū? Inn. instat, & primo arguit qđ non, quia si sñia tenuit, transiuit in rem iudicatam, & facit ius inter partes, licet fuisset iniusta, vt in c. cum inter, de re iudic. & l. ingenuum, ff. de stat. ho. & sic frustra fieret confirmatio. Aut sñia erat nulla, & idē dicendū est, quia quod nullū est, confirmari non pōt, vt in c. auditis. ꝺ. de elect. cum simi. Itē possessori nō est prodita actio, vt in c. examinata, supra de iud. & Insti. de act post prin. Sed his non obstan. Inn. hic tenet oppositū, dicens, quod confirmatio multum poterit operari. nam si sñia erat nulla, & confirmaꝛ postea iudicialiter cum causę cognitione, efficitur valida: quia scientia sñia, quæ est ꝺ ius partis, transit in rem iudicatam; si ab ea nō appellatur nec poterit postmodū

c obijci exceptio nullitatis, [e] si prima sñia petitur mandari executioni. & cum hac conclusione Inno. transeunt Docto. hic. Sed aduerte, quia idem Inn. in c. seq. assumit gñaliter materiā, quia actus iurisgentium, seu iuris ciuil. & canonici possunt peti confirmari, & ibi cōcludit quod actus iuris ciuilis, & canonici possunt peti confirmari, etiam contradicente parte citata. Exemplum de ciuilibus, in l. adoptio, & in l. nam ita. ff. de adop. facit tex. in c. bone, ꝺ. eo. Exemplū de canonicis, qñ petiꝛ electio cō firmari, uel aliud ius canonicum; sed actus iurisgentiū, ut sunt ꝺctus, puta uēditio, locatio, & similes, non possunt peti confirmari, inuita altera parte; nec cogiꝛ altera pars in iudicio respōdere, qa ifti actus dependent a mero cōsēsu partium: iō iudex nō hēt se impedire, nisi uellet cōfirmare partib. ꝓsentiētib. Hosti. dicit se nō capere hāc subtilitatē In. Nā licet ꝺctus a principio sunt uolūtarij: tñ ex post facto necesse est eos obseruari, ut in l. sicut. C. de ac. & obl. in reg. qđ semel placuit, de regul. iur. li.

13 6. iō nō uī dria ex post facto inter actus iurisgentiū. † Sed attendendū est, qđ Inn. in c. seq. dicit plus sibi placere, qđ no. in c. cām, ꝺ. qui fil. sint legi. & ibi vī tenere oppositū eorū, q̄ no. hic, & in c. seq. dicēs, quē nō posse petere ꝑnunciari se esse legitimū, vel matrimoniū validū, vel qd simile; nisi de hoc moueaꝛ qō sibi principaliter, vel diffameꝛ, iuxta l. diffamari. C. de ingen. manu. vel incidenter hoc petat in iudicio, vt puta quia agit de hērditate, & opponiꝛ defectus natalium, tunc enim propter cōtradictionem, bene poteriꝛ petere se pronunciari legitimum. Cōclusio ergo est, ꝙ ex quo qs est in possessione, vel quasi, ali-

f cuius iuris, vel rei, nō pōt petere ꝓfirmationē [f] ab inferiori; sed a principe pōt. Et hanc opinio. tene, nisi in casibus supra exceptis, & per hoc dico limitandū hoc dictū Inn. hic, vt si lapsum sit decendium, ita quod non est locus appellationi, non poteſt peti cōfirmatio sñiæ ab inferiori, sed a principe sic, facit qđ legit. & no. in cle. si appellationē, de appel. hoc tñ intellige, prout

plenè

ADDITIONES.

a ¶ Possidere. Idem dicit Gemi. in c. commissa, de elect. lib. 6. & in consil. 68. incip. formantur, col. 3. & idem no. D. Ant. de Butr. in c. cum inter, in 4, no. de renun. & in cle. gratiæ, in 13. quæst. de rescrip. Seb. Sap.

b ¶ Lite pendente. Dicitur autem pendere, & rem & actionem effectam esse litigiosam, per solācitationē, ita inductū fuit hoc iure per cle. 2. vt lit. pēden.

c ¶ Administrandi. Adde Car. in cle. 1. §. 2. no. 10. de iurei-Cal. consil. 164. Pa. de Cast. consil. 152. & Alex. consil. 130. vol. 4.

¶ Administrandi. Vide Bal. in l. priuatorum, C. de iurisdict. om. iud. & in auth. habita, col. 12. versic. dicto de scholarib. C. ne fil. pro pa. & in l. Caius, ff. de excu. tu. & Old. in consil. 146. incip. factum tale est. Seb. Sap.

d ¶ Confirmatio. Quid operetur confirmatio ex certa scientia, tradit Felyn. in c. 2. col. 18. in ver. leges insertæ, sup. de rescr. Alex. in consil. 125. inci. viso tit. col. fi. in 2. vol. Seb. Sap.

e ¶ Nullitatis. Et dicit hic D. Bar. de Bel. in addi. ad D. Ant. quod hoc dictum Inno. intelligi debet de confirmatione sententiæ nullæ, aliter, quam per viā appellationis; secus quando prima sententia nulla fuit confirmata per iudicem appellationis; quia tunc quantūcunque non appelletur a secunda; poterit dici de nullitate vtriusque ad impediendam executionem sniæ. tex. est in cle. 1. de re iud. & per illum tex. iudicio suo non bene dicit D. Ant. hic, in fi. in ver. habetur pro valida, ex quo non reperitur appellatum.

f ¶ Confirmationem. Et an ille, qui habet ius in beneficio, si timet contradictionem, possit petere, vt pronuncietur se fuisse canonice institutum, vide hic per D. An. i vlt. col. in prin. vbi dicit, quod sic: & facit optime ad hoc gl. in l. si contendat, ff. de fideiuſ. & quod no. D. An. in c. fin autem, circa fi. de re scri. debet tamen facere ad hoc citari partem aduersam, prout no. D. An inf. eo. ti. c. venerabilis, in pri. in vlt. col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 plene distinxit c.4.ſ. de re iud. vbi vide. † Nunqd aũt princeps ĩ cõfirmatione possit supplere defectum iuris nãlis, puta defectũ consensus, sensit Inno. in c. seq. q̃ non; nisi sit talis actus, qui pẽ deat a mera facultate principis, vt puta q̃ctus super rebus ecclesiasticis. nam quãtumcunq; sit nullus ex defectu cõsensus, puta quia capitulum non consensit, potest ñ papa confirmare. facit ad hoc c. proposuit, de concess. præben. & qđ no. in c. constitutus, de rescrip. & in c. venientes, de iureiu. & in c. cuncta per mũ dũ, & in c. per principalem. 9. q. 3. Et per hoc habes expeditam mãm huius c. & seq. nam vt mã esset collecta, maxime, quia dicta hæc limitantur per no. in c. seq. ideo volui contexere hic totam materiã vtriusque c. sed forte hac ratione gl. nihil scripsit super c. seq. quod non accidit in alio c. huius compilationis.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio sententiæ, a qua fuit appellatum, obtenta, tacito de appellatione, est surreptitia.*
2 *Literæ secundæ valent, licet non faciant mentionem de primis literis, si illæ vel erant nullæ, vel exceptione elidibiles.*
3 *Literæ secundæ, non tollunt primas, de quibus facta est generalis mentio, sed requiritur quod fiat specialis.*
4 *Confirmatio in forma communi, quomodo fiat.*
5 *Vbicunque plures lecturæ possunt elici ex vno textu, illa est amplectenda, quæ magis conuenit rubricæ, & vbi est positus ille tex.*

CAP. III.

1 **Bonæ.** † Literæ confirmationis super sua a qua erat appellatum, non valẽt; si appellatus malitiose ꝓuenit appellantem: alias pendẽt, donec de appellat. cognoscatur. Potest legi, & aliis modis, vt patebit ex ſ. dicendis: sed non insisto quia non continet vtilitatem magnam. Et primo ponitur consultatio. Secundo responsio bimembris, ibi: Respondemus. ſm membrum, ibi: Verum. Casus literal. Lata fuit sua diffinitiua, p ecclesia ſ adueꝛsarium ecclesiæ, ille intra decẽ dies appellauit. iudices nihilo minus mandauerunt suam executioni. Appellans literas impetrauit de reuocanda sua. Ecclesia, pro qua, lata erat sua, caute ꝓueniens appellantem, literas confirmationis suæ promulgatæ impetrauit, in quibus de appellatione facta, nulla mentio habebaꝫ. iõ quæsitũ fuit, quæ literæ præualerent? ñdet papa quod literæ posteriores, debent prioribus præiudiciũ generare. & iudices debent cognoscere de appel. non obstante cõfirmatione obtenta, veritate tacita super re litigiosa. Sed si diceretur in literis appellationis, secundo impetratis, veritati & iustitię pꝛciudicãtibus; vel ẽt sub alia forma verborũ, dummodo de literis ꝓfirmationis nihil expresse diceretur, ñdet papa, qđ tunc tãdiu literæ cõfirmationis, suũ debent habere vigorem, donec de iniqua sua plenius cognoscaꝫ per secun
2 das literas, & in suspenso ꝓfirmatio remanebit Ber. † No. q̃ qñ priores literæ sunt nulle, vel saltẽ exceptione elidibiles, non est necesse in secundis facere mẽtionẽ de prioribus, valẽt. n. hic posteriores literę impetratæ p appellãtẽ, nullã facientes mentionẽ de priorib. ipetratis p appellatũ; & hoc iõ qa primę sunt nulle, vel saltẽ possunt annullari p exceptionẽ, vide bon. tex. cũ gl. in c. ex tenore, de rescrip. & in c. suggestũ, de iure patron. & in c. cũ nostris, de ꝓcess. prębẽ. & innuunt istę ultimę gl. idẽ esse in literis impetratis ab beneficia, qđ no. Scđo no. qđ appellans, põt literas impetrare, qñcunque vult; nec põt pręueniri nimis per appellatũ, de hoc dic. vt leg. & no. in c. oblatę, &c. sępe. ſ. de appel. & qa mã fuit in toto illo titul. satis discussa, iõ nõ insisto in tangentibus mãm appellationis, sed quicquid hic dĩ, est reducendũ ad mãm ibi contentam. In gl. 2. in fi. Hęc glo. sentit primũ intellectum, de quo. ſ. in gl. fi. & intellige istã gl. & seq. fm ea, quę dicam in gl. fi. In gl. fi. in fi. Ex hac gl. colligunt doct. duas lectur. ad istũ tex. quę videntur sibi ſriari iuncto prin. cum vers. Verum. nam in prin. simpliciter innuit priores literas impetratas per appellatum esse nullas, sed in ver. Verum, innuit eas esse in pendenti, seu quod debẽt literę suum habere vigorem, donec de iniqua sua cognoscaꝫ. Prima lectur. est, vt principium in telligatur, qñ appellatus impetrauit literas ad iudices delegatos super ꝓfirmatione suę sniç, sed nõ valuerunt, qa nimis pue nit appellantem, iuxta ea, que habentur in c. oblatę. ſ. de appel la. ver. Verum intẽlligitur; qñ impetrauit tempestiue, idest nimis non pręueniendo; tũc. n. valent priores, & iudices per eas dati debent cognoscere de validate sniç, non obstante qđ in secundis impetratis per appellantem, sit facta mẽtio generalis de
3 prioribus. † Nã gnalis mentio nõ tollit priores literas; sed oportet, quod fiat specialis, vt in c. 2. de dolo & contu. Et fm hunc intellectum adderet iste tex. ad dictũ cap. oblatę, vt literę priores impetratę debito tpe per appellatum, prævaleant secundis impetrandis per appellantem; ẽt si in secundis fiat mẽtio generalis de prioribus, vt puta per illa verba, Nullis literis veritati & iustitię, &c. & fm hoc clarior est intellectus c. sed non placet, quia non conuenit rubricę, nam si vtręque literę fuissent impetratę ad iudices, facerent potius ad titul. de appella. sed quia hic tractaꝫ de ꝓfirmatione, dẽt tex. intelligi fm alium intellectum, videlicet quod primum rescriptum impetratum per appellatũ
4 fuit pure cõfirmatoriũ snię. † Ita quod papa cõfirmauit snĩam in forma cõi, scilicet sicut iuste lata erat; nec mandabatur aliqua cognitio iudicibus; sed literę per appellantem impetratę erant solę iudiciales; & dubitatur q̃ pręualerent, nã videbatur, q̃ ex quo snĩa erat confirmata per papam, quod non poterant iudices impetrati per appellantẽ, cognoscere de viribus snię, ex quo literę non faciebant expressam mentionem de rescripto confirmatorio. Sed hoc non obstante, papa decidit distinguendo, quod si primum rescriptũ non faciebat mentionẽ de appellatione, est nullũ, postmodũ in versi. Verũ; mutat casum, scilicet qñ rescriptum faciebat mentionẽ de appellatione; sed secundę literę habebant illam clausulam generalem. Non obstantibus literis, &c. Hęc enim mentio generalis non habuit euacuare confirmationem legitimo mõ factam in mõ cõi; nec cõfirmatio, ex quo erat facta in forma cõi, habebat pręcludere viã cognoscendi de iniquitate snię, vt dixi, ſ. c. 1. Ideo rescriptum confirmatorium in hoc casu habet interim suũ vigorẽ; sed nihilo minus per secundas literas proceditur super cognitione appellationis: & si snĩa retractabitur, rescriptum confirmatorium remanet nullũ; quia fuit factum in forma cõi, scilicet sicut iuste lata erat, si vero snĩa confirmabitur, habebit suum effectum; & ita declarando secũda lect. gl. vẽ verissima. Nec insisto amplius in aliis lecturis, quę sunt modicę vtilitatis. Nã (vt dixi in c. 2.) confirmatio facta in forma cõi, de modico seruit. † Notabis in
a semper istã glo. ad alium effectum, q̃ vbicunq; plures lecturę possunt elici ex vno tex. illa amplectenda est, quę conuenit rubricę; & sic debemus sp interpretari textũ, vt conueniat titulo, sub quo statutus est. No. vnum modum arguendi a situatione rubricę, vide similẽ gl. in c. tibi q̃, de rescrip. li. 6. & in c. si sup gratia, de offi. deleg. eo. lib. & in c. vnicos, sup. tit. proxi. in glo. 2.

ADDITIO.

a ¶ Plures lect. Quãdo lex vel decr. sine tex. potest habere plures lect. illa est verior, & approbari debet, quæ magis cõuenit, & adaptatur rubricę, & sic ex rub. potest argũ pro elicienda veriori lec. & adde gl. 2. in c. cum monasterium. sup. de elec. & ibi habetur, maxime per Ioan. An. & gl. in ver. reperio, in l. fi. in prin. & ibi Bar. ff. de condi. indeb. & gl. fi. cir. fi. in Lius emptionẽ, & ibi Bart. ad fi. de fun. pa. lib. 12. facit l. Imperatores, ff. de in diem addic. accedit gl. valde no. in l. 1. C. ne li. ter. prouo. in gl. 3. in versi. prouocare, quam no. vult quod si verba tex. sunt dubia, quod declarentur per rub. & secundum illam intelligatur; & illam gl. no. ibi Bald. in 3. col. & dicit esse valde no. per rub. statutorum. idem etiam Bal. in l. fi. per illum tex. ff. de hær. inſti. & no. Ang. in auth. de inceſt. nup. in prin.

¶ Plures lect. Vide Alex. in l. 1. col. 3. vbi Mod. ff. fi cer. pet. & in consi. 179. incipit mature digestis, col. 2. in 2. vol. & in consi. 13. incipit circa primum, colum. 1. in 3. vol. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Innouatio priuilegij, operatur tantum conseruationem iuris, si quod ea petebat.*
2 *Priuilegium vnum tantum habere, est periculosum, & quare, & quod remedium.*
3 *Sigillum episcoporum & abbatum est authenticum: de alijs vero, aliorum inferiorum, vide remissiue.*
4 *Transumptio alicuius scripturæ, potest delegari alicui, qui fideliter, & solennem transumptionem faciat.*
5 *In reuocatione priuilegiorum, potest pars, cuius interest, contradicere.*
6 *Ex identitate rationis extenditur non solum dispositio, sed etiam casus exceptus.*
7 *Absentes sunt vocandi ad capitulum, non solum in casibus exceptis, sed etiam in non exceptis, in quibus militat eadem, vel maior ratio.*
8 *Taxatiuę dictio nõ excludit casus similes in materia fauorabili, & pia.*
9 *Instrumenta sine priuilegia, possunt scribi, & publicari, tam in charta pergameni, quam bombacina.*
10 *Quasi, ista dictio de sui natura non est expressiua veritatis; licet aliqua do sic propter subiectam materiam.*
11 *Contra exemptum & immediate subiectum Papæ, præscribitur spatio 40. annorum, sed quatenus præscriptio posset præiudicare Papæ; requiritur spatium centum annorum.*
12 *Præscriptio centum annorum requiritur non solum aduersus res ipsius Romanæ ecclesiæ; sed etiam aduersus res, quas facit liberas ipsa Romana ecclesia.*
Vsucapio triennalis, non habet locum in rebus mobilibus Romanæ ecclesiæ; & an idem sit in inferioribus ecclesiis.
13 *Præscriptio centenaria, an possit per testes probari.*
14 *Libellus, aut sententia quomodo formantur, quando prælatus vendicaret aliquam ecclesiam.*
15 *Succumbens in causa, potest cogi ad lacerandum, vel corrumpendum instrumenta, super quibus se fundabat.*
Si penes aliquem sunt aliqua instrumenta sibi inutilia: sed alteri prædicialia, potest cogi ad illa laceranda.
16 *Priuilegium, quod legi non potest, propter vetustatem vel consumptionem, non debet renouari: secus si legitur, sed cum difficultate.*
17 *Mulier non potest regulariter esse procuratrix, aut arbitrix, aut iud.*
Mulier põt habere iurisdiõnẽ, qñ successit in aliquo regno, vel comitatu.
Mulier regulariter non est procuratrix ad iudicia; sed ad negotia sic, de quo tamen vide remissiue.
18 *Abbates, & alij religiosi, an possint esse procuratores.*
19 *Papa & Imperator possunt esse iudices in causa propria.*
20 *Literæ commissarij in causa sibi commissa, non plene probant; licet faciant admiriculum.*
21 *In causis summarijs, & parui præiudicij, non requiritur litis cõtestatio.*
Exceptio non requirẽs altiorem indaginem, impedit actum, qui de sui natura exigit celeritatem: secus, si requirit altiorem indaginem.
23 *Litis contestatio non requiritur, quando agitur super renouatione, vel transumptione instrumenti,*
24 *Causa summaria quæ dicatur.*
25 *In renouatione priuilegij, an debeat pars citari.*

CAP. IIII.

1 **Cum dilecta.** † Innouatio priuilegij, nouum ius nõ tribuit: nec antiquum confirmat; sed si quod competebat, conseruat. Vel breuius sic. Renouatio priuilegij, non inducit confirmationem iuris in eo contenti. Diuiditur in septem partes. Primo ponitur sororum petitio, & Papæ commissio. In secunda, ibi: Nos autem, inquisitorum relatio, & canonicorũ obiectio. In 3. ibi: Vnde, iudicũ datio. & ab ipsis appellatio. In quarta, ibi: Nuper, sororũ iterata petitio, & earum ꝓdictio. In 5. ibi: Nos igitur, Papæ interlocutio, & priuilegij innouatio. In 6. ibi: Quia vero, Papa abbatissam ꝓstituit p curatricẽ. In 7. ibi: Nolentes, committit principale diffiniendũ. Casus ſalis. Abbatissa, & moniales cuiusdã monasterij, volebãt priuilegia sua innouare, vñ, cũ pp viarum discrimina, nõ posset illa pũtare dño Papæ supplicauerunt eidẽ quatenus aliquibus personis discretis mãdaret, vt eorũ tenorẽ inspicerent diligenter; & ipsa sub sigillis suis ad se. apost. destinarent. vñ Papa scripsit quibusdã Episco. & Abbatibus, vt illa priuilegia inspicerent diligenter; & tenorẽ ipsorũ sub sigillis suis sibi fideliter destinarent, qđ factum fuit. Papa viso tenore priuilegiorũ, dũ vellet illa priuilegia facere innouari, quidã canonici proposuerunt id fieri non debere, cũ Hildesemẽsis ecclesia in possessione subie ctionis ipsius monasterij per cẽtũ annos, & amplius extitisset. Vnde ipse tunc priuilegia noluit innouare, sed quibusdã mandauit, vt ad locũ idoneum accedẽtes vocatis, qui fuerint vocandi, inquirerent veritatẽ; a qb. pars Hildesemẽsis ecclesię ad sedẽ apostolicã appellauit. vnde postmodum abbatissa p dicta petijt iterato dicta priuilegia innouari. Ex aduerso fuit petitũ, vt cãm ipsam dñs Papa committeret aliquibus, qui testes reciperent; quos ꝓ priuilegia monasterij; & ad probandũ præscriptionẽ legitimã producere intendebant. Dñs Papa ꝓsiderans, quod iure ciuili cautũ est, vt qñ periculũ testiũ timetur, ẽt lite non contestata, testes valetudinarij, & alij', de quib. ex aliqua rõnabili causa timetur, recipiant, eadẽ æquitate prouocatus priuilegia illa quasi nimia vetustate consumpta fecit innouari. ita tñ, quod p talẽ innouationẽ nullũ ius monasterio acquiraꝫ de nouo, sed antiquũ cõseruẽ. Sed quia prædictum monasteriũ ad ius & ꝓpietatẽ ecclesiæ Romanæ per priuilegiũ prædecessorũ suorum nosc itur pertinere, abbatissam prædictã nomine Romanæ ecclesiæ ꝓstituit procuratricẽ, vt cũ aduersus iura Romanæ eccle siæ tñ cẽtenaria currat præscriptio, super his & alijs procuret q̃ in iudicio sunt procurãda. Ne ergo de statu monasterij diutius dubitetur, mandat iudici, quatenus recipiat testes, quos Hil defementis ecclesia induxerit ad probandam præscriptionem, vel ad interruptionẽ ostendendã cœnobiũ duxerit producendos: & si præscriptio legitima probata fuerit, a diudicet subiectionẽ ipsius monasterij cpo pdicto: cũ pstet ipsum in sua diœcesi ꝓstitutũ, corrũpẽdo priuilegiũ innouatum, nisi ex aduerso probata fuerit interruptio, q̃ si probata fuerit, epo super hoc si lentiũ imponaꝫ, & pronunciet monasteriũ perpetua libertate
2 gaudere, priuilegio innouato, reſignando eidẽ. B. † No. primo, ibi: Propter viarũ, qđ periculosum esset habẽti vnũ priuilegium dũtaxat, illud deferre ad locaremota. nã eo perdito vel cõsumpto, perdit in effectu ius in eo cõtentũ. supra de restitu. spoliato. capit. sæpe. iõ tutum est, vt solenniter trãscribaꝫ, arg. in l. vnũ testiũ, ff. de testamen. & sic perdito originali, vel ꝓsumpto posse fieri probatio per transumptũ. ſ. de fide instru. c. pen. & vlti.
3 † Scđo no. ibi, sub sigillis suis, qđ sigillũ epoꝝ, & abbatũ est authenticũ. Quid de alijs prælatis inferioribus, & capitulis ecclesia rũ, maxime cathedraliũ? vide qđ no. Inn. in c. 2. de fide instrum. facit q̃ no. in c. post cessionem, de proba. & in c. si canonici, de
4 off. ord. lib. 6. † Itẽ no. quod inquisitio tenoris alicuius scripturę, seu indagatio veritatis, & fallitatis est delegabilis; posset ergo epus, vel alius superior cõmittere inquisitionem alicuius scripturæ, & ad responsionẽ inquisitoris solennẽ transumptionẽ illius
5 pa fecit. † Itẽ no. quod si per ꝓdictionẽ illius, cuius interest, priuilegiũ non valeret, impeditur, ipsius priuilegij renouatio, donec causa conditionis discussa fuerit. Ex quo infertur, quem posse prætendere interesse, vt priuilegiũ seu instrm alterius nõ renoueꝫ; & interesse põt versari in eo, q̃ vexari timet ex documẽtis nõ legitimis. Et ex hoc, & ex tex. no. q̃ priuilegia sublata p pscriptionẽ, vel q̃ possunt elidi exceptione, nõ debẽt renouari; qa in futurũ pñt pstare mãm litigij. † Item no. & tene semper mẽti, q̃ nedũ dispositio simplex trahit ad aliũ casum, ex identi
a tate rõnis; sed ẽt casus exceptus [a] a regula. [b] nã Papa hic casum
b exceptũ in c. qñ, vt lit. nõ ꝓte. vt testes recipi possint, nõ seruata iuris solẽnitate, trahit ex idẽtitate rõnis, ad innouationẽ priuilegij. & sic est hic casus notabilis, per gl. 1. C. de ꝓdi. ind. † Et p hoc credo q̃ licet in iure reperiant tres casus excepti dũtaxat, in qbus absentes debent vocari ad capitulũ, de quib. per glo. in
7 c. 2. de testi. li. vi. q̃ vocandi erũt in alijs, calibus cõsimilibus, vel magis arduis, facit qđ no. Inn. in c. 2. de no. ope. nun. gl. in c. 1. ſ. de his quæ fi. a ma. par. cap. & per hoc limita id qđ dĩ exceptionẽ firmare regulã in non exceptis, vt in c. dñs, 32. q. 7. & est bo. tex. in c. 2. in fi. ſ. de coniu. lepro. procedit. xi. vt restringaꝫ regu-
8 la ad casus nõ ꝓsimiles exceptos. † Et vide ad prædicta notabile dictũ Bar. post gl. in l. serui, ff. de vsuc. vbi ꝓcludit, q̃ si exceptio est facta per dictionẽ taxatiuã: nihilominus extenditur ad aliũ casum, si in alia parte iuris reperiꝫ exceptus, vt ibi no. & vꝫ probari in c. qñ, in prin. iuncta gl. vt lit. nõ ꝓte. Si aũt specifice alibi non excipiꝫ; & tũc per identitatem rõnis extenditur in mã fauorabili, & pia; vt sentit gl. no. in l. illud, C. de sacrosanc. eccl. in ver. Alicuius secus in mã restringibili, vt not. in l. 1. C. de patri. qui ſi. di. &
9 hoc no. † No. ibi: Nõ in pergameno &c. q̃ priuilegiũ põt scribi nõ solũ in pergameno; sed ẽt in papyro, & vide no. per Spec. in ti. de instru. edi. §. postremo, uerſ. ité q̃ est scriptũ in papyro, vbi dicit q̃ instrm põt esse publicũ in papyro. Et dicit Host. q̃ licet hæc mã sit periculosior; est tñ tutior; quia non potest ita fieri abrasio, seu alia falsitas in papyro, sicut in pergameno, hodie tñ de stylo curiæ rescripta fiunt in charta pecorina, vt no. Spec. de reſcri. pñta. §. 1. igiſ. ver. & qñ. ubi dicit Io. An. q̃ notanter dicit pecorina; & nõ pecudina, quia in plus se habet pecus pecoris, q̃ pecus pecudis. Nã pecus pecudis, sumitur pro istis aãlib. paruis q̃ sunt ad vsum hominis. sed pecus pecoris pro aãlib. magnis vnde comprehendit boues, equos, & similia. Et hoc ad denotandũ, quod ẽt in istis scribuntur qñq; priuilegia, & processus. Quidam tñ dñt, q̃ priuilegium non erat hic in charta bombacina scriptum; sed in quadã mã confecta ex quadam herba, quæ vulgariter appellatur pauera; & cũ glutino quodam efficiebaꝫ apta ad recipiẽdum scripturã. prædicta tñ de iure procedũt. facit quod no. gl. & Bar. in l. cum tabulas. ff. de fur. hodie tñ notarij præstant jurm de publicandis instrumentis in charta pecorina, seu in pergameno. de quo dicendum, vt no. in c. sicut, ſ. ne
10 cle. vel mo. † No. ibi: Quasi iã nimia uetustate &c. quod dictio, quasi, non est veritatis assertiua, sed impropriatiua; & denotat diminutionẽ quandam. Qñq; fm subiectam materiam exprimit veritatẽ vt hꝫ in Euangelio Io. quasi vnigeniti a patre &c. vi
11 de bo. ex. cum gl. in c. prout, de do. & cõtu. † Not. in uersi. Quia vero, optimum arg. q̃ contra exemptũ & immediate Papæ subiectum põt præscribi spatio 40. annorũ, quatenus ꝓiudicat ipsi priuilegiato; sed quatenus præiudicat Papæ, requiritur spatiũ cẽtũ anno. si n. potuisset abbatissa deducere ius Papæ in iudiciũ nõ fuisset opus, vt constitueretur procuratrix Papæ ad deducẽdũ ius suũ in iudiciũ, & tenebis in hoc menti istũ tex. qa multũ, bñ facit saltẽ in arg. & vide qđ no. gl. in simili in c. 2. de cape. mo. & in d. c. ad audiẽtiã, de præscr. & in c. volumus. 16. q. 4. vbi sunt
12 tres bonæ gl. ad mãm, vide tñ omnino, q̃ dixi in d. c. ad audientiã. † Itẽ no. ibi: Possessiones, & iuraꝫ &c. qđ ecc. Romana gaudet pscriptione cẽtũ annorũ, nõ solũ ī rebus priuatis ipsius Romanæ ecc. sed ẽt in omnibus iuribus, & possessionibus, quæ com
c petunt rõne libertatis [c] datæ. Et sentiunt doc. hic ex ista gñalitate

ADDITIONES.

a ¶ Exceptus. No. diligenter q̃ iura limitatoria, & ponentia fallentias, extenduntur ex identitate rationis, & adde hic eundem Panor. in c. audientiam, in 1. no. inſ. de cle. non resid. pulchre loquentẽ hic, & etiam notantẽ ad hoc hũc tex. in §. nos igitur; & sic habes hic tex. meliorem de iure, per Bar. in l. si cõstante, in 9. q. primæ partis princ. ff. fol. matr. vbi idẽ vult q̃ in iuribus limitatorijs sit licita extensio ex identitate rationis; licet D. Ale. ibi conẽt oppẽdere q̃ iste tex. in hoc versꝫ nos igitur, nõ probet, & male ponderetur per istum & vide multa exẽpla, q̃ taxatiua non excludat casus similes, quos ponit do. Iaſi in l. 1. ff. de off. cius, vbi inter alia q̃ non excluditur quando induceretur legis, vel statuti correctio, de quo per Alex. in l. 1. C. de bo. posseſ. contratab. Aeneas de Falco.

¶ An ex identitate rationis extendãtur iura limitatoria, dicas de hoc late vidẽ dum esse per Rom. post alios, in l. si vero. in §. de viro, in repetit. vbi ponit materiam extensionis, ff. fol. matr. & per Sali. & do. Pau. de Cast. in l. si sequi vestri, C. de noxal. Ant. Franc.

b ¶ A regula. vide multa per Fel. in c. quoniam frequenter. in prin. sup. vt lit. nõ conte. per And. ſic. in c. iurauit, sup. de probatio. & Alex. tenentem contra Ab. hic, in l. si constante, fol. mat. Seb. Sap.

c ¶ Libertatis datæ. multa circa hæc accumulat Fel. in c. ad audientiam, ver. vl timo facias regulam sup. de præscr. Alex. in consi. 180. incipit viso themate in 2. vol. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tate verborum hoc ꝓcedere, tam in rebus mobilibus, q̃ immobilibus, corporalibus, & incorporalibus, q̃ bñ notabis. Ex hoc enim infertur, q̃ vſucapio triennalis in rebus mobilibus, non
a hẽt locum ℨ eccle. Romanã.[a] Nunquid aũt in eccl. inferioribus,
13 hẽat locũ vſucapio ꝑdicta. plene no. in c. j. de in integ. reſt.† Vlterius no. ibi: Teſtes recipias, &c. tex. apertum q̃ præſcrip. centenaria
b [b] põt probari ꝑ teſtes, cuius ℨriũ ſentit gl. in c. cum nobis, ſ̃. de præſcrip. & dic vt ibi dixi.† Item no. ibi: Subiectionẽ ad
14 iudices &c. modũ ſeu practicam libellandi, ſeu ſententiandi, cũ
15 eſꝑs vendicat aliquã eccl. vt ſubiectã.† Vltimo no. & tene mẽti, ibi: Corrũpendo, &c. q̃ poſtquam quis ſuccubuit in cã, debent oĩa priuilegia ſeu inſtrumẽta, deciſioni ℨria, lacerari & corrũpi, ne in futurũ poſſint præſtare mãm diſcordiæ. Ex quo etiam inferꝝ, q̃ ſi penes te ſint aliqua inſtrumenta tibi inutilia, & iuri meo quoad tenorem ℨria, poſſum petere, vt corrũpãtur, & lacerentur, facit pro hoc c. accedens, il. j. vt lit. non cõt. & a ſimili
16 ſeu a ℨrio l. ſicut, C. de lib. cau. & c. eccleſia, ſ̃. vt li. pen. & l. diſſolutæ, C. de ꝺi. ex le.† In gl. j. ibi: Iõ non poterant videre, &c. ſed
hoc vꝝ ℨ factum Papę, cum Papa hic diſtulerit innouationẽ ad
ℨdictionẽ partis aduerſę: ergo oporteret dicere, q̃ aliq̃ ĩtereſſe prætendere põt pars aduerſa; & dic q̃ ſatis ſua intereſt, qñ ꝺ
ſumpto originali, nõ timet ſibi litem moueri in futurũ; ſecus ſi
fieret innouatio. Hinc eſt, q̃ pp hoc intereſſe in ſi. literæ, mãdaꝝ
hoc priuilegiũ corrumpi; ergo ſua intereſt, ne innouetur; quia
melius eſt ante tẽs occurrere, &c. l. ſi. C. q. cau. ĩ inte. reſt. nõ eſt
ne. & quod no. in c. j. de in integ. reſt. & de iureiu. c. quemadmo
17 dum. Inſ̃gl. in ver. Duximus. in fi. dic, q̃ ℨria procedunt, qñ non
põt legi propter vetuſtatẽ ſeu conſumptionem aliter ſupueniẽ
tẽ; ſed vbi legi põt, licet cum difficultate, fit innouatio, ꝑut hic
dr̃. In gl. in ver. Procuratricem. ibi: Similiter, & iudex. non intelligas principium gl. indiſtincte. nam regula eſt in ℨrium. q̃ neque procuratrix, neque arbitratrix, ſeu arbiter, neq; iudex põt
eſſe mulier. iſta enim ſunt officia virilia, vt in c. infamis. §. tria. 3.
q. 7. & no. plene, in c. ſeiſcitatus, ſ̃. de reſc. ſed iura q̃ allegat gl. ponunt caſus ſpeciales, ſ. qñ mulier habet iuriſdictionem; quia ſucceſſit in aliqua dignitate, vt puta ĩ comitatu, vel regno. Et intelige, q̃ mulier non põt eſſe rẽr procuratrix ad iudicia. Nam ad
negocia bene poteſt conſtituĩ, vt no. in l. ait ꝓtor, ff. de ne. geſt.
Et caſus, in quibus põt mulier eſſe procuratrix, vide per Spec.
in ti. de procur. §. 1. in prin. Et ultima ſol. gl. hic poſita quantũ ad
18 tex. noſtrũ vꝝ uerior.† De abbate vero, & aliis religioſis, nunqd poſſint eſſe ꝓcuratores, vide bonam gl. in c. præſentium, 16. q. 1. per Inn. in c. cum I. & A. ſ̃. de re iud. & tex. in c. religioſus, de proc. Et no. in fi. gl. tres modos procedendi, cũ Papa vult moue
19 re qõnẽ ℨ ſubditũ; & primi duo modi ſunt honeſtiores.† Et inquãtũ gl. dicit Papã poſſe iudicare in cã eccl. ſentit, q̃ in cã patri
moniali nõ poſſit eſſe iudex, qđ tũ nõ eſt verũ. Nã & Imperator iudicat in cã ſua. ff. de his, q̃ ĩ teſt. dele. l. ꝓxime, & in l. & hoc
Tyberius. ff. de hære. inſti. vide in hoc, qđ ſatis plene dixi in c. cũ
20 veniſſent, ſ̃. de iud.† Extra gl. primo oppoſ̃ tex. vꝝ enim q̃ literis iſtius legati non erat fides adhibenda; cũ ſibi cã fuiſſet commiſſa. Sol. Doc. fatentur ℨrium & dicũt q̃ literæ ipſius adminiculabantur, non autẽ plene probabant. Ex quo not. q̃ literæ
legati ĩ cã ſibi cõmiſſa, faciunt adminiculũ: plene tñ nõ probãt
21 in alterius præiudiciũ, vide bo. gl. in c. ſicut, de ſent. excom.† Secundo op. vꝝ enim q̃ proceſſus iſte non valuerit; cum nõ præceſſerit litis conteſt. in c. vnico, de li. cõte. Solutio multiplex. qdã intelligunt hic litẽ nõ fuiſſe cõteſtatam. Alij, q̃ ſpeciale eſt,
cũ agitur de libertate eccleſiæ. Alij (vt no. Inn.) dicunt, q̃ cũ agitur de innouatione priuilegij, ſeu alterius ſcripturæ, nõ eſt neceſſaria lit. cont. qđ verbum no. Ho. tñ requirit ꝓteſtationẽ lit.
& dicit q̃ ob hãc cãm fuit hic appellatũ a prioribus iudicibus;
& petebatur, vt viris diſcretis cauſa cõmitteret. D. An. ſimpliciter vꝝ tenere, q̃ cum hæc cauſa ſit ſummaria, & modici præiudicij, non eſt neceſſaria lit. conteſt. & ſic vꝝ ſequi opi. Inn. quæ mihi ſatis placet. in auth. niſi breuiores, C. de ſenten. ex breui. reci.
22 & eorum quæ no. in c. 1. de libel. obl.† Dic etiam q̃ ſi ℨ petentẽ innouationem opponitur exceptio non requirẽs altiorem indaginẽ, prius diſcutieꝝ exceptio, quã fiat innouatio, vt ſatis colligitur ex principio capituli. Sed ſi exceptio requireret lõgũ tractum; tunc non impediꝝ innouatio, vt notãter etiam colligiꝝ hic ver. Nos igitur: Nam hic patet, q̃ ſi exceptio a primordio facilis pp appellationes, vel aliã cãm efficiꝝ difficilis, & lõgæua,
ea nõ obſtante, proceditur ad innouationem: paria ergo ſunt,
q̃ a principio, exceptio exigat longũ tractũ; vel q̃ ex poſtfacto
23 efficiatur difficilis pp diſputationem, ſeu appellationem.† Sed ℨ id, quod eſt ſ̃. dictum litem ꝓteſt. non requiri, cum agitur ſuꝑ renouatione, ſeu trãſumptione inſtrumẽti, facit iſte tex. in ver. Nos igitur. vbi vꝝ innui, q̃ tunc non requiritur ꝓteſtatio, qñ imminet periculũ ſuper conſumptione ſicut obſeruatur in receptione teſtium; ſed hoc nõ obſtãte, teneo primum. ſ. q̃ hæc cã
24 ſit ſummaria.† Per regulã, quam poſt Dy. ponit Bar. in extraua. ad repri. in ſummario & ſequit Io. de Lig. licet nõ allegat. Bar. ĩ
cle. ſæpe, de ver. ſig. vbicũque. n. verſatur cã, ſuper qua ſnẽa lata, non infert magnũ prẽiudiciũ, ſeu totaliter non decidit, quin poſſit ĩ alio iudicio grauamẽ reparari, illa dr̃ ſummaria. ad hoc l. 3. §. ibidẽ, & qđ ibi no. ff. ad exhiben. & vide latius in locis præal. Ad hũc tex. rñdeo q̃ ꝓcedit ſimilitudo hoc mõ. Sic. n. teſtes qui nõ põt aliter recipi lite nõ ꝓteſt. recipiunꝝ inſtãte neceſſita teꝫita renouatio priuilegij, quæ nõ dẽt fieri niſi diſcutiaꝝ prius exceptio illius, cuius ĩtereſt, vt innuitur hic in ver. Nos autẽ. cũ ſeq. poteſt fieri imminẽre periculo, cum exceptionis diſcuſſio exigit lõgũ tractũ, vt hic, & in d. verſi. Nos igit.† Sed quæro, an innouatio priuilegij parte abſẽnte, & nõ ꝓtumace facta, valeat? Inn. vꝝ velle, q̃ ſic, dũmodo nuncieꝝ parti intra annũ, vel ꝑuenia
tur, arg. in c. qñ, ſ̃. vt lit. nõ cont. Si aũt pars eſt ꝓſens, dẽt citari, quia facilius ipſa indagabit, & percipiet falſitatẽ, cuius intereſt, quam iudex, vel notarius: dicit tñ Hoſ. quod ſi petitur innouatio in curia, nõ eſt neceſſe, ipſam partẽ abſentem citare, cũ hẽat tranſire per manus pluriũ, qui ſunt in hoc bñ edocti, ar. in l. omnium, C. de teſta. dicit tñ, qđ ſi pars eſt præſens, deberet citari,
c vel ſi de proximo ſperetur aduentus.[c] Ego de hoc remitto[d]
d ad plenius no. in c. ſignificauit. & in c. Albericus, de teſti. vñ crederẽ, q̃ niſi ſit periculũ in expectando partẽ citãdã, nõ dẽt ꝓcedi ad innouationẽ ſine citatione. Et innouatio aliter factа non valet, niſi ille faceret, qui de nouo poſſet ꝓcedere. probaꝝ in c. ſignificauit, iũcto c. enĩ. poſt prĩ. vt li. nõ cõt. Nã ſi ĩ receptione teſtiũ eſt hoc obſeruãdũ, fortius in innouatione priuilegij; cũ ſit maius periculũ. nã ſi originale erat vitioſum, nulla defenſio cõpetit amplius, parti aduerſæ; cũ vitium non poterit perpẽti in trãſumpto; quia falſitas erat in bulla, vel filo; qa charta prius fuerat raſa, & poſtea reſcripta, iuxta ea quæ habentur in c. licet, de cri. falſi, dixi plene in d. c. Albericus.

ADDITIONES.

a ¶ Romanam. No. ad declarationem auth. quas actiones, in fin. C. de ſacroſanc. eccle.

b ¶ Centenaria. & tex. in l. ſed & ſi quis, §. proui. ff. de inſtitut. & tex. in l. decuꝛ. §. ſi cui mandauero, ver. ſi mater, ff. mã. & in l. 4. §. j. ff. de neg. ge. & idem dicit Ioan. And. in additio. Spec. in tit. de procu. §. 1. circa prin. Et adde qđ etiã ad actum qui fit in iudicio, dũmodo ſit actus voluntarię iuriſdictionis, mulier poteſt conſtitui procuratrix. tex. eſt fin. in l. 1. §. fina. C. de manumiſ.

c ¶ Aduentus. Vide Ale. in auth. ſi quis in aliquo, C. de eden. Abb. in c. ex parte j. in 3. no. ℨ. de priui. & Felin. in d. c. Albericus. in prin. ſ̃. de teſt. Seb. Sap.

d ¶ Remitto. Et vide d. Ant. in c. 1. ſup. tit. prox. in ver. quæro qualiter, & de hoc omnino per Arch. in c. ℨ mortem. 100. diſt. vbi dicit, q̃ ſi fiat innouatio priuilegij per illũ qui nõ ꝓceſſit, requirit citatio per ſolẽne & generale edictũ, ſed ſi fieret per illum qui conceſſit, nõ requirit citare niſi dicatur ſuſpectus, vel de ipſo referatur qõ, & alle. Hoſt. & Inn. in d. c. Albericus, de teſtib. & qđ valeat innouatio priuilegij facta etiam nõ vocatis partibus, tenet, d. Ant. in venerabilis, ℨ. ſecus dicit eſſe, in confirmatione, & vide de hac q. in terminis per d. Abb. in c. ex parte. el 1. circa princ. inf. de priui.

¶ Circa innouationem priuilegij an debeat pars citari, & qualiter fieri debeat, vide quæ habentur, in c. inter dilectos, de fid. inſt. & vide Spec. in tit. de odio iu. in §. 5. in ver. ſed queritur, & in ver. illud aũt. in fi. & adde, quod pendente appellatione, vel ẽt relatione, non debet fieri innouatio, vt Spec. in tit. de regula. in §. 5. in prin & in §. appellatione pend. in ver. 22. Ant. Franc.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi non poſſunt adminiſtrare temporalia, etiam ex confirmatione Papæ; quia cenſetur aut ſurreptitia, aut nulla. vide infra, num. 6. vbi ſi confirmantur ex certa ſcientia Papæ, non poterunt remoueri, in aliis vero remanẽt ſub obedientia ſuperioris, vide in capitulo proxi. num. 4.*
2 *Regulares quicquid acquirunt eſt monaſterij, & mil appropriant. 5.*
3 *Literæ emanate de curia præter ſolitum ſtylum curiæ, præſumuntur ſurreptitiæ, aut nullæ.*
4 *Regularis licet poſſit eſſe canonicus eccleſiæ cathedralis, tamen canonicus eccleſiæ ſæcularis eſſe non poteſt.*
7 *Papa ſi contulit alicui regulari prioratum in loco vbi abbas ponebat, & remouebat ad nutum, an poterit ipſe abbas, & iſtum, qui habet collationem a Papa remouere.*
8 *Papa concurrit in collatione beneficiorum, cum omnibus ordinarijs. Abbas non poteſt conſtituere monachum in priorem alicuius loci.*
10 *Abbas non obligatur monacho, etiam cum iuramento.*
11 *Abbas poteſt remouere priorem; etiam quod priores in illo loco fuerint per præteritum perpetui. Conſuetudo non inducitur ex actibus meræ facultatis.*
12 *Regularis remotus ab aliqua dignitate, ſine cauſa, an habeat aliquod remedium, vide remiſſiue.*

CAP. V.

1 **Ad noſtram audientiam.** †Non valet cõfirmatio, quã religioſus impetrauit a Papa ſuper tẽporali adminiſtratione, ſeu prioratu, ſi tacuit ſe regularem. Si vero expreſſit, reſcripti præſumitur falſum: quia Papa non conſueuit ꝓcedere. hoc d. cum ſeq. Cõis diuiſio, ſecunda, ibi: Quia igitur. Caſus lit. Quidam canonici regulares Neumaſenſis eccleſiæ, impetrabant liras confirmationis ſup adminiſtratiõib. ſuis, tacito q̃ eſſẽt regulares. ſignificatũ fuit hoc dño Papæ ex parte præpoſiti illorũ regulariũ. Dicit Papa, q̃ regularibus perſonis, apoſtolica ſedes aliqua non ꝓſueuit confirmare; vñ mandat quibuſdã, quatenus cõfirmationes a prædictis regularibus taliter impetratas, denunciẽt irritas, & inanes. Ber. No. primo, q̃ regulares exiſtentes in eccleſijs cathedralibus, dñr canonici. nã iſta eccleſia Neumaſẽſis eſt cathedralis, & regularis, vt refert Io. An. & ſatis colligiꝝ ex text. pt̃ñ intelligi, q̃ erãt regulares canonici, vt ſunt iſti de ordine ſancti Auguſtini. Nã quidã reperiunꝝ mẽdicãtes; & nõ ſunt canonici. Quidã vero non ſunt mẽdicãtes: & iſti dicunꝝ canonici. Põt intelligi in monachis eccleſiæ cathedralis. nã põt applari canonici, vt hẽs tex. iũcta gl. in c. 2. 58. diſt. & vide circa hoc qđ
2 plene dixi in c. cãm, ſ̃. de iud. †Secundo no. q̃ regularibus non eſt aliquid pſonaliter ꝓfirmãdũ: qa nõ põt ſibi aliq̃ appropria
re; ſed totũ eſt monaſterij, quocũq; ſe vertãt, & qualitercũq; ac
3 quirãt. 18. q. 1. c. vno. ea. cã, & q. 2. c. abbates.† Tertio not. ibi: Nõ conſueuit, &c. q̃ literæ emanãtes de curia, præter ſolitũ curſum
a & ſtylũ [a] curiæ, ſ̃ſumuntur ſurreptitiæ; & qñque falſæ, qñ. ſ. nihil ſupprimitur, ſed fit conceſſio deuians ab oĩ honeſtate, & ſtylo
4 curiæ, vt in c. ſeq. & ibi dicetur.† Vltimo no. q̃ non ſolũ regulares alicuius monaſterij, ſed etiã ſi ſint canonici eccl. cathedra.
non põt tenere adminiſtrationes perpetuo; non tñ ex hoc intelligas, q̃ regularis poſſit eſſe canonicus in eccl. ſeculari, quia
eſſet ℨ c. ſuper eo, de regula. & vide bon. glo. in c. quorundã. 74.
diſt. ſed intellige, q̃ eſt ibi canonicus, qñ eccl. cathed. eſt regula
ris modo prædicto. In gl. ibi: Scilicet tacita veritate, &c. aduerte
licet dictũ prĩcipij huius gl. ſit in ſe verum, nõ tñ eſt bona expoſitio ad illud verbũ, pſonaliter, poſitũ ĩ tex. Nã ſenſus illius ver
bi eſt, q̃ pet ſonaliter non ꝓſueuit ſedes apoſt. regularib. aliq̃ ꝺ
firmare, ita vt ipſæ pſonæ ſingulares habeãt nomine ꝓprio, ſed
realiter bñ ꝓſueuit ꝓfirmare, dãdo ſcilicet priuilegiũ ipſi rei, ſci
5 licet monaſterio, vel collegio.† Rõ diuerſitatis eſt, qa collegiũ eſt capax in cõi, ſed particulares pſonæ non, qa a ſe abdicaue
runt omnia, & poſuerunt priorẽ ſ̃. caput ipſorũ, loco Dei, vt in
6 c. ſi religioſus, de elec. lib. 6. 13. q. j. cnõ dicatis.† Et vt habeas clare mãm huius c. ſequẽtis, eſt primo videndũ, quæ fuit rõ decidẽdi in iſto tex. Solu. põt colligi ex prædictis, & adhuc clarius dic.
Aut. n. iſti adminiſtratores erant tẽporales, vt quia poterant re
moueri ad nutũ ſuperioris, vt in c. cum ad monaſteriũ, verſic.
nec alicui. ℨ. de ſta. reg. Aut erãt perpetui, iuxta id, quod hꝝ in c.
2. eo. tit. & vtroque caſu diſſoluebatur bonũ obedientiæ, occa
ſione huius ꝓfirmationis. Nã cũ aliàs poterant remoueri ad nutũ abbatis, vel ſaltẽ ex facili cã, qñ erant perpetui, vigore confirmationis; nõ poſſent remoueri ad nutũ ſuperioris; & ſic quodãmõ p hãc ꝓfirmationẽ erigebant ſe ℨ bonum obediẽtiæ; & hoc ius tenendi appropriabãt ſibi pſonaliter. Et ex his, & ex no
tatis in c. ſeq. not. q̃ ſi ex certa ſciẽtia Papæ ꝓfirmeꝝ religioſo ali
qua adminiſtratio, q̃ de ſe erat tẽporalis, quia poterat remoueri
ad nutũ abbatis, nõ poterit deĩceps remoueri ſine licẽtia Papę.
Vñ, vbi primo erat obedientiarius abbatis, nunc vigore ꝓfirmationis efficitur obedientiarius Papæ, vide Inn. in c. niſi. ℨ. de ꝓb.
& Do. in c. cũ inter R. ſ̃. de elect. & in clem. quia regulares, de
ſupp. neg. præla. non tñ intelligas, quod p hãc ꝓfirmationẽ eximatur regularis a iuriſdictione ſui ſuperioris, ſed in omnib. ius
competens ſuperiori remanet illeſum, ꝑterquam, vt non poſſit
cognoſcere, vel tollere ius ꝓfirmatũ, vt in c. j. & 2. ſ̃. eo. niſi ex
nono delicto, vt hẽt gl. not. in d. c. j. vide Fed. de Sen. conſi. 255.
vñ põt iſte in manib. ſuperioris renũciare, pmutare, & alia facere,
7 q̃ ad ſuperiorẽ ꝑtinent. Hęc procedunt in ꝓfirmatione facta ex
b certa ſciẽtia. †Sed dubitaꝝ, qd dicẽdũ in collatione? & eſt qõ ſatis quotidiana, Pone, q̃ Papa[b] ꝓtulit regulari aliquẽ prioratũ, q̃
de ſe nõ erat ꝑpetuus, ſed abbas nõ ponebat ibi priorẽ, & remouebat ad nutũ, iuxta ea q̃ hñr in præall. c. cũ ad monaſteriũ.
Nũqd abbas põt iſtũ remouere ad nutũ, ſicut potuiſſet, ſi ipſe
met ꝓtuliſſet? Aduerte ad duos caſus. Nã qñque Papa contulit
ex negligẽtia abbatis; & tũc nõ alteraꝝ natura bñficij. Vñ ſicut
primo poterat remoueri ad nutũ; ita & nunc, interueniẽte collatione Papæ, quia ex quo ꝓtulit, iure deuoluto, nõ vꝝ voluiſſe
alterare naturã bñficij, de quo vide tex. cũ gl. no. in d. cle. quia
regulares, vbi hoc tenẽt cõiter Doc. Secundus caſus dubius eſt,
q̃ Papa ꝓtulit, ceſſante omni negligẽtia ſuperioris; & in hoc
c ſenti, c de offi. ord. lib. 6. Sed aliud ſentit Colle ctarius in c. ꝑtuas,
de ma. & obe. facit quod no. in d. cle. ga regulares. In hoc diſtinguerẽ, q̃ aut illud Papa ꝓtulit expreſſe, vt quoad vixerit, dẽat poſ
ſidere; & tũc ſine cã non põt remoueri ꝑ ſũ ſuperiorẽ, de hoc
vꝝ tex. in d. c. cum inter R. & ſic intellige nota. ibi Doct. Aut ſim
8 plr. contulit, & puto, q̃ põt remoueri, ſicut prius per ſuperiorẽ:
† Quia cum Papa ꝓcurrat in collatione bñficiorum cum ordinarijs, vt in c. 2. de ꝓben. lib. 6. non vꝝ ſimpliciter cõ
ſtituere, & ꝑtuũ. arg. hic, & in c. ſeq. & in dubio hoc dẽmus tenere
9 q̃ ꝓgruẽs bono obediẽtiæ, †Sed qa viſum eſt. ſ̃. de virib. collationis factæ ꝑ Papã, nũc q̃rit, quid ſi proprius ſuperior, puta abbas, contulit regulari prioratum, ſeu aliam adminiſtrationem, quouſque vixerit poſſidendã, nũquid hoc non obſtante poſſit hunc regularem ad libitum remouere? & ſæpe hæc videbis in facto. Conclude, q̃ ſic. Nã ſi gerebat in animo q̃ cũ remouere nõ poſſit, illicita fuit ꝓceſſio, & ℨ ius, vt ĩ d. c. cũ ad monaſteriũ, in §. nec alicui, ℨ. de ſtatu reg. Itẽ quẽadmodũ dñs non põt obligari ſeruo, vt in l. interpoſitas, C. de tranſ.† Ita nec abbas ſuo monacho. Ad idem c. manifeſtũ. 34. q. 5. vbi dr̃, q̃ licet vxor emiſerit votũ cum ꝓſenſu mariti, non tñ poteſt eo inuito illud perſonaliter perſoluere, & vide ad ꝑdicta q. quã ponit Io. An. in reg.
nõ eſt obligatoriũ, de reg. iu. lib. 6. in Mercu. Ex cuius dictis poſſet inferri ex identitate rõnis ad qõnem noſtram, q̃ etiam ſi abbas iuraſſet, nihilominus valebit remotio. Et hanc ꝓcluſionem
reperij poſtmodum tennuiſſe Fed. de Sen. conſ. 134. & Inn. in c.
11 inſinuante, qui cle. vel vo.† Sed q̃ro, quid ſi non eſt memoria in ℨrium, q̃ fuerit talis prior ꝑ ſuperiorem remotus, nunquid ex
hoc ſit inducta ꝓſuetudo, vt remoueri non poſſit ad nutum abbatis? Puto q̃ non, quia aut ſuperior nunquam remouit, & non
poſſet dici inducta ꝓſuetudo, quia ex actibus merę facultatis nõ
induciturꝝ ꝓſuetudo, ſeu ex non vſu nõ habẽte in ſe actum taci
tum iuris diſpoſitioni ℨrium, vt no. in c. Ioannes, de cleri. coniug. & per Cy. in l. 2. C. quæ ſit longa ꝓſue. Aut ſuperior voluit illum remouere, ſeu pdeceſſorẽ ſuum, & pp potẽtiã illius nõ habuit effectum, & nõ poteſt dici inducta ꝓſuetudo, cum ſit ℨ bo
num obedientiæ, arg. c. cum non liceat. de pſc. & in c. cum inter
vos, de cõſue. Et hoc valet ẽt pro iſtis ꝑceptoribus ſancti Anto
nij, qui regulares ſunt, & eorũ abbatem pficiunt eorũ ꝑceptorijs. põt enim de iure cõi remoueri ad nutum abbatis.† Nunqd
12 autem poſſit iſte regularis omni cauſa ceſſante remotus implorare officium ſuperioris abbatis, vt ſine cã nõ remoueatur,
vide quod no. Io. An. in c. cum ſingula, de præb. li. 6. in nouella.
Inn. & alij poſt eum in c. inſinuante. ℨ. qui cler. vel vou.

ADDITIONES.

a ¶ Præter ſolitum curſum & ſtylum. Adde iſtum ſup. in proœ. Greg. num. 1. & ibi poſui in apoſt. poſt alios remiſſiue in apoſt. in ver. de ſtylo. eundem in c. cum dilecta. nu. 2. in apo. mea in verſ. ſtylus curiæ. ſup. de reſcri. Zach.
¶ Et ſtylum. Vide Roma. in conſi. 377. incip. queſtio eſt. & Fel. in c. 2. ver. ſtylus curiæ. ſupra, de reſcript. Seb. Sap.

b ¶ Quod Papa. Vide Card. in clem. 1. verſ. præmiſſa, de ſupplen. neglig. præl. Geminia. in c. præſenti. de offi. ord. lib. 6. 1. apum alleg. nona, incip. diſputat. & in alleg. 17. incip. diſputat. Bal. in c. illud. in fi. ſup. de maio. & obed. Seb. Sap.

c ¶ Præſenti. Et ibi latiſſime vide per Dom. de Rota deci. 2. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Monachus vel alter religioſus non poteſt per ſuperiorem poni in aliqua adminiſtratione, quoad vixerit, imo Papa non ſolet concedere, niſi hoc faciat ex certa ſcientia. 4. vide inf. c. prox. nu. 5.*
2 *Literæ præter ſolitum ſtylum curiæ impetratæ, præſumuntur falſæ, niſi fuerit poſitum ex certa ſcientia, & portantes huiuſmodi literas præſumuntur falſarij. 4.*
3 *Crimen falſi, ſolet puniri ex ſola præſumptione.*
4 *Limitatio ad iſtud c.*
5 *Ex certa ſcientia principis aliquid eſſe factum, quando probetur, & cui incumbat onus probandi.*

CAP. VI.

Porrecta. Summa, vt ſ̃. c. prox. cõis diuiſio. Secũda ibi: Cũ igit. Caſus lit. Quidam regulares, qui prioratib. præſunt, impetrabant literas confirmationis ſuper prioratib. ſuis, quoad vixerint poſſidẽdis, puenit hoc ad Papam. Dicit Papa, q̃ non credit huiuſmodi literas a ſua cãcellaria emanaſſe, vnde mandat illos, q̃ huiuſmodi literas oſtenderunt, in qbus adminiſtrationes prioratuum cõfirmantur, puniri tanquã falſarios. Si vero non fiat mentio de religione ipſorum, illas de
1 nũciet nõ valere, tanquã veritate tacita impetratas. Ber.† Not. 1. ibi: Quoad vixerint. &c. q̃ Papa non ſolet, nec intendit ꝓfirmare religioſis prioratus, ſeu alias adminiſtrationes, quoad vixerit poſſidẽdas, ne diſſoluatur bonum obediẽtiæ, ſi nõ poſſent remoueri ad nutum ſuperioris. Ex hoc infero, q̃ nec etiam abbas hoc dẽt facere; & ſi fecerit, non valet ꝓceſſio, quominus poſ
a ſit remoueri, vt latius [a] dixi. ſ̃. c. ꝑx.† Nota. 2. q̃ vbi literæ, ẽt gra
2 tioſæ, emanãt a curia, ꝑter ſolitũ curſum ſtratum; niſi cuidenter pateat, q̃ ex certa ſcientia Papæ emanauerint, ſ̃ſumuntur falſo fabricatæ; nec eſt eis obtẽperandum: ſed ſaltẽ expectãda eſt ſecunda iuſio Papæ, & vbi multũ deuiarent ab honeſtate, põt puniri delatores, tanꝫ auctores fallitatis, vt hic eſt tex. no. & vide gl. no. iũcto tex. in c. cãm. j. ſ̃. de teſti. Puto tñ, q̃ hodie multũ purgaꝝ hæc ꝑſumptio falſitatis, ex bullæ papalis appoſitione, fa-
3 cit qđ not. Inn. in c. ex parte, de fi. inſtrum.† Vltimo no. hic ca-
b ſum, in quo punit quis de crimine falſi, ex ſola ꝑſumptione.[b] Not.

ADDITIONES.

a ¶ Latius. Et adde Do. in c. præſenti. de offi. ordi. in 6.
b ¶ Ex ſola præſumptione. Quod eſt verum, niſi accuſatus de falſo, habeat etiã præſumptionem pro ſe, quia tunc non puniretur. vt no. Bal. ple. in l. ſi. q. 5. C. de edi. diui Adr. toll. Zacharias.
¶ Præſumptione, vide Io. de Ana. ſin rub. de cri. fal. & Alex. in conſ. 77. incip. in cauſa accuſationis. in 2. volum. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Not. hic pro his, quæ no. Inn. in c. quia verisimile, sup. de p̄sump. & ad ea quæ dixi in c. tertio. loco, ꝛ. de proba. In gl. in versi. Cōfirmaꝛ, ibi, Aliqñ perpetui sunt. gl. ista vī dicere ꝯrium ibi, Quia regulariter verū, est &c. sed reducenda est ad concordiam per ea, quæ habentur in c. 1. de stat. reg. iuncto. cap. cum ad monasterium. §. nec alicui, eo. ti. † Et in fi. gl. no. gl. Nam limitat multū istum tex. & bene, vt præsumantur isti delatores literarum falsō eas fabricasse, qñ non apparet clare de certa scīa Papæ. Si autē constaret de certa scientia, tunc valet confirmatio, & operatur effectum, vt non possit remoueri per suū abbatem sine speciali mandato apostolico. Intellige tñ gl. nisi ex superuenientē de licto, vt est gl. notabilis in c. 1. ꝛ. eo. per hanc enim confirmationem, nō eripitur iste a potestate sui superioris, sed in omnibus remanet sibi subiectus, vt prius; nisi in hoc, vt nō possit remoueri ad libitū, & vt nullus citra Papā possit cognoscere de iure confirmato, seu de iuribus ipsius ꝯfirmationis, vt in c. 1. præalleg. Dic, vt ibi dixi, tetigi plene, ꝛ. ca. ꝑx. & restringe dicta Doc. hic dicentium, q̄ per hanc ꝯfirmationē ex certa scīa factā, iste erit obedientiarius Papæ, q̄ prius erat obediētiarius abbatis nō n. intelligas, q̄ nō teneaī in alijs obedire suo abbati, facit c. per tuas, & qd ibi no. de maio. & obe. † Qualiter aūt ꝯstabit de certa scientia, dicit Io. An. hic, q̄ si facit in literis mētionē de hac decretali, satis vī ex certa scīētia ꝯfirmasse, arg. in c. vno, de excess. præla. lib. vi. & in c. nonnulli & qd ibi nota, sup. de rescrip. vel si
a emanat secūda iussio, ª arg. in Auth. de man. princ. §. deinde. In dubio tñ onus probandi certam scientiam, incumbit impetranti, cū præsumptio sit ꝯ eum, secundum Inn. facit c. vt nostrum, vt eccl. benefi. sine dimi. conse. & l. siue', C. de proba. & vide ad hanc materiam, quod satis dixi in c. præcedenti.

ADDITIO.

a ¶ Iussio. Geminatio rescripti habet vim clausulæ ex certa scientia: & facit cōstare ex certa scientia. Et Adde D. Ant. hic, in 1. col. & d. Ant. in c. quæ in ecclesiarum. de const. & de hac clausula ex certa scientia: vide plene per Bal. in l. impetrata. C. de sent. rescind. non poss. & do. Abb. in clem. 2. de rescrip.

¶ An geminatio rescripti, habeat vim clausulæ ex certa scientia: dicas q̄ non solum habet vim clausulæ, ex certa scīētia; sed habet etiam vim clausulę motus proprij & tollit omnem subreptionem, vt not. voluit Bald. in l. nec dam nosa. C. de prec. Imper offer. nec mirum, quia etiā geminatio verborū enunciationum, quæ alias simpliciter prolata nō disponūt vt in l. ex his verbis. C. de test. milit. inducunt dispositionē l. ex hac scriptura, & ibi per Alex. ff. de donat. sic etiam geminata interpellatio impedit purgationem moræ, vt in l. optimam. C. de contrah. & commi. stipul. & not. cano. in c. potuit. de loca. Sic etiam geminatum pactum nudum, quod alias simpliciter factum nō producit actionem de iure ciuili. Iurisgentium, §. sed cū nulla, ff. de pact. & in l. legem. C. eo. tit. tamen si sit geminatum, producit actionem. l. 1. in §. pen. ff. de constit. pe. & in §. de constitura, institu. de act. & habetur per Bal. & Ang. in l. fina. C. ad leg. Falc. & not. do. Ant. de Butri. in c. cum contingat, de iureiur. & Doctor. in c. per tuas, de arbit. Ant. Franc.

SVMMARIVM.

1 *Laudum latum contra formam iuris, vel compromissi, etiam confirmatū per Papam in forma communi, est nullum.*
2 *Sententia arbitri contra ius est nulla.*
3 *Confirmatio Papæ facta in forma communi, nil operatur. nu. 6.*
4 *Actus nullus, vel sententia eo casu, quo potest per partes confirmari, valebit tantum, vt pactum.*
5 *Confirmatio Papæ quando præsumatur facta ex certa scientia.*
6 *Cōfirmare nō præsumitur Papa ea, quæ sunt cōtra ius, alio nō expresso.*

CAP. VII.

1 **Examinata.** † Snīa seu laudum ꝯ formam iuris, vel compromissi latum per arbitros, licet per Papam in forma cōi fuerit confirmatum, nō tenet. Primo ponit causam decreti. Secundo decernit, ibi. Vnde. Casus lit. Inter nobilē Matheū & quosdam alios milites de Campania, vertebatur qō super iure patr. ecclesiæ sancti Angeli; de qua sub certa forma compromissum fuit in vicedōm Sibiñ. qui tulit arbitrium sup q. prædicta, quod ab vtraque parte fuit approbatū, & cōfirmatio obtenta fuit in forma cōi à C. pa. tandē orta qōne super ipso arbitrio, delata est causa ad. D. Pa. Inno. ipse diligēter examinato negocio, inuenit arbitrium promulgatū fuisse ꝯ formā iuris & compromissi. vnde ipse arbitrium illud decernit irritum, & inane, c. non ob. confirmatione Papæ, qui cōfirmauerat illud, sicut prouide latū erat, & ab vtraque parte receptū. Bern. † No. 1. arbitrū arctari ad sequendam formam iuris.ª
2 a vnde sicut non valet snīa ᵇ contra ius, ita nec laudum arbitri: nā
b arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. l. 1. ff. de arbi. † No. 2. q̄ vbi in confirmatione Papæ non inseritur tenor ꝑfirmatæ rei, sed apponitur illa clausula, Sicut prouide factum est, & c. hæc cōfirmatio dī facta in forma cōi, vnde non validat actum in se nul
4 lū, quia illa clausula stat conditionaliter. † Item nota. ibi: Ab vtra que parte receptum, & c. q̄ partes non possunt emologare, seu approbare arbitrium nullum; & sic consensus partium non potest purgare vitiū nullitatis. Et ex hoc posset argui, qd licet snīa nulla recipiaī & cōprobeī per partes, per hoc tñ nullitatis vitiū non purgatur, etiam interueniente confirmatione Papæ in forma communi, ita videtur probare tex. iste. Sed ergo intelligo, quando tollere vitiū nullitatis non dependet a consensu partium, sicut hic potuit esse in iure patro. Sed vbi vitiū nullitatis concernit merum fauorē partiū, dico q̄ partes, sciēter approbando, tenentur ad obseruationem, saltē ex vi pacti, sed non ex vi snīę, seu laudi, tex. est no. iuncta gl. & dictis doc. in l. 2. C. commu. vtriusq; iud. sic intellige gl. & doc. in c. significasti, de for. co
5 pet. & hæc not. † Opp. ꝯ literā. nā vī, q̄ inter laicos non poterat esse contentio super ecclesia, cum nō possint illā licite possidere, vt in c. causam, sup. de præscri. & in c. ecclesia. de consti. & in c. Messana, de elc. So. dic q̄ hic erat cōtentio super, ecclesia. i. iis per iure patr. ipsius ecclesiæ, loquitur. n. de facto c. examinata, ꝛ.
c de iudi. No. ex hoc & ex tex. laicos ᶜ posse compromittere quæstionem iuris pat. hic. n. fuit compromissum in Vicedñm Sabinen. Et dī Vicedñs Sabinen. nā epūs Sabinensis est Cardinalis, scut & Host. & multi alij, q̄ cū habeāt assistere Papæ, tenēt in eorū epatib. vicarium in spiritualib. & temporalib. & vulgariter dī vicedominus. In gl. fi. ibi: Arg. ꝯ, ꝯ. capitu. prox. gl. pe. dicit q̄ ipse
d. intelligitur qñ confirmatio fuit facta ex certa scientia. tūc enim dico, q̄ dictio, Sicut, non stat, conditionaliter, sed causaliter, s. pro Quia. reddit enim rōnē cōfirmationis, ut puta si enarrato tenore confirmationis, subiungit, Confirmans prædictā cōpromissionē, sicut, puide facta fuit, debet exponi, Sicut, pro Quia. nam ex quo princeps est plene informatus de facto, non debet intelligi, q̄ velit conditionaliter loqui, cum habeat omnia iura in scrinio pectoris sui, vt in c. 1. de cōsti. li. 6. sed quando simp̄r confirmat, aliter non instructus de iure confirmato, verba illa debēt proprie intelligi. s. conditionaliter: quia Papa præsumitur ignorare ea, quæ in facto consistunt, vt in d. c. de consti. Iungendo ergo no. in c. seq. per Abbatem & Ioan. An. conclude, q̄ aut Papa confirmat simpliciter nulla clausula apposita, nec tenore iuris confirmati expresso, & vī confirmare ex certa scientia. Nam verbū Cōfirmato, alio non expresso, est sui natura, importat, vt rē faciat firmā, ad hoc cap. cum inter dilectos, de fide instr. Hoc limitarē q̄n confirmatio non est ꝑ
4 ius. † Nam in dubio non debet referri, vt concedat contra ius, alio non expresso, arg. eorum, quæ no. in c. nōnulli, de rescr. & in c. vnico, de excess. præal. lib. 6. Si vero sit cōfirmatio, apposita illa clausula consueta, Sicut sine prauitate, & c. aliter non expresso tenore confirmati, illa confirmatio dī in forma cōi; quia illa verba stant cōditionaliter, ſm proprium significatum, & de hoc est casus hic. Si vero exprimitur tenor rei confirmatę, vel Papa diceret, q̄ ex certa scientia confirmat; tunc dicitur facta confirmatio ex certa scientia; & verba illius clausulæ non stant conditionaliter, per rationem prædictam, & de hoc est casus hic; & ratio diuersitatis colligitur ex prædictis.

ADDITIONES.

à ¶ Formam iuris. Ego limitarē, nisi in arbitro cui est credita potestas vt possit arbitrari secundum conscientiam. & per Bald. in l. certum. C. vnde cogn. & Lanf. in suo trac. de arbit. parte 7. q. 14. & Ro. in rub. eo. tit. Zach.
b ¶ Sententia. Quid si arbiter ferat sententiam contra ius litigatoris, an sit nullo tangit Fel. in c. causam. versi. obstat fortiter. sup. de re iudi. Seb. Sap.
c ¶ Laicos. An debeat fieri compromissum in clericos, an vero possit fieri etiā in laicos tangit Gemi. in c. 1. §. in cæteris. de cleri. coning. in 6. & Mod. latius c. quanto. sup. de iudic. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio ex certa scientia, quid operetur.*
2 *Princeps præsumitur confirmare ex certa scientia, quando inserit tenorem rei confirmatæ.*
3 *Confirmatio principis, quando requiritur ex voluntate partis in alterius actu, intelligitur de confirmatione ex certa scientia; non autem de facta in forma communi.*
4 *Sicut, ista dictio aliquando stat causaliter, et aliquando conditionaliter.*
5 *Papa solus potest componere super decimis minuendis.*

CAP. VIII.

1 **Venientis.** † In confirmatione ex certa scientia dictio sicut, ponitur causatiue; nec nocet, si vera bū confirmationis p̄cedit tenorem confirmati. h. d. Cōs diuisio. fœda, ibi: Mādamus. Casus liter. Inter Archiep̄m Nicosien. & suffraganeos eius ex vna parte. & Regē, & barones, & alios nobiles regni Cypri sup q̄busdā decimis qō orta fuit. sed mediante Albano Epō tūc legato inter eos amicabilis compositio intercessit; hoc adiecto in compositione. q̄ q̄ cito per se. aposto. fuerit ꝑfirmata; statim debeat executioni mādari. postmodū Papa illā ꝑfirmauit, & ad maiorē securitatē tenor cōpositionis inseritus fuit in ipsa ꝑfirmatione. ipsi tñ nobiles ipsam compositionē seruare nolebant, sumētes occasionē ex eo videlicet, q̄ vera bū ꝑfirmationis, ſm stylū ecclesiæ Romanæ, præcedit tenor cōpositionis, i. in literis confirmationis præmisit Papa verba illa, cōpositionē factā per legatū confirmamus, sicut sine prauitate prouide facta est, & ex eo videlicet eam seruare nolebant, qa clausula illa cōsueta, sicut sine prauitate facta est, in literis cōfirmationis ꝓtineſ; cū p hoc nō videbaī simp̄r cōfirmata, sed sub conditione, videlicet si iuste lata esset: pp quod Archiepiscopus, & suffraganei eius significauerunt hoc do. Papæ. vnde ipse

ipse mādat prædictis nobilibus, quatenus, si prædicta vera sunt,
2 compositionem illam adimplere procurent. Ber. † No. primo
a q̄ vbi exprimitur tenor rei confirmatæ, ª alio non expresso, vī princeps confirmare ex certa scientia; ēt si in literis confirma-
3 tionis sit apposita illa clausula, sicut sine prauitate &c. † Secundo no. q̄ vbi inter partes cōponētes expsse fuit actū, vt non valeat, nō intercedēte cōfirmatione principis, debet intelligi de ꝑfirmatione obtinēda ex certa scientia; nō aūt de ꝑfirmatione obtinēda in forma cōi; & hæc potuit esse rō dubitandi hic. Nā forte dicebāt isti homines Cypri, q̄ nō erat adimpleta p̄dō p illā ꝑfirmationē factā cū illa clausula: quasi illa clā faceret cōfirmationē p̄dōnalē. Sed hoc nō habuit obstare, qa tenor cōpositionis erat insertus in cōfirmatione; & dic vt plene dixi in c. p̄
4 cedenti, vbi declaratur mā huius c. † No. vltimo. ibi: Per clausulam consuetam, &c. q̄ illa clausula, licut sine prauitate, de stylo curię ponitur in omnib. ꝑfirmationib. siue ex certa scientia, siue in forma cōi tactis, sed vbi ꝑfirmatio fit ex certa scīētia; tūc
b dictio, sicut, stat causaliter ᵇ pro quia; in forma cōi stat p̄dōnali ter. Rōnem diuersitatis dixi in c. precedenti, in gl. 1. in fi. & intelligit Inn. q̄ cōpositio hic interuenit super tpe, loco, & personis, quibus decimę essent soluendę; non autem super quantitate diminuēda. & dicit Io. An. quod super quantitate diminuenda potuit interuenire compositio; ideo expectabatur confirmatio papę. vnde si tenemus intellectum Inno. satis procedit dictum Gof. hic, qui dicit, q̄ si legatus voluisset confirmare, satis conualidasset illam compositionem; sed si teneremus precedentem intellectum, tunc legatus non potuisset, sed necessa
5 ria erat authoritas papę. iuxta no. in c. a nobis, de deci. † Not. bene hoc dictum, q̄ nullus citra papam potest valide componere, seu compositionem confirmare super quantitate decimæ diminuenda. In gl. 2. ibi. Sed nūquid necessarium, &c. No. bene
c gl.ᵉ vsque ad fi. ex qua limitatur auth. si quis in aliquo documē to, C. de edē. & c. 1. de fi. instru. Et intelligunt doc. q̄ facit fidem, quoad inserta ibi; etiam si essent contra ius cōe: quia papa vī dispensasse, sic confirmando ex certa scientia. Intelligūt tñ, qñ ꝑ firmatio fuit facta partibus instantibus, vel de consensu ipsarū. alias. n. nō faceret fidē de tenore cōpositionis. Ego limitarē ſm ea, quę leguntur, & not. in cle. 1. de proba. in gl. pen. in fin. declara ibi am gl. prout dixi in c. præcedenti.

ADDITIONES.

a ¶ Confirmatę. Si in confirmatione per Papam, sit insertus tenor rei, dicitur facta confirmatio ex certa scientia: etiam si in ea sit inserta clausula, sicut &c. & idem d. Ant. hic. & do. Bar. de Bel. in addi. multum exclamans, & formaliter dicens tene menti singulariter; quia est peregrinum, & not. per quæ ibi habentur. de consen. præben.
¶ Confirmatę. Vide, ad hoc multa congesta per Fel. in c. cum inter, sup. de excē. & aliqua ponit in c. nonnulli, in 4. fallentia, uersic. secundo contra illam
b fallentiam. sup. de rescr. Seb. Sab.
¶ Dictio sicut, stat causaliter. Adde qualiter ponat ista dictio p ittū in c. qa V. numero 6. & ibi posui in Apostil. meis, in uer. dictio sicut, sup. de iud. Zach.
¶ De hac dictione sicut, quomodo & qualiter ponatur, uel causaliter, uel similitudinarie, uide Bal. Salice. & do. Pau. in l. edita. C. de edend. & uide per Bartol. in cons. suo inci. testator legauit. & not. Doc. in c. prout, de dolo & contumacia. Ant. Franc.
c ¶ Gl. de materia huius gl. uide plenissime per Io. Cald. & domi. Anto. in commen. c. post cessionem. de probat. & aliquid per domi. Ant. in cap. ex insinuatione, sup. de rescrip. & per glo. & Doc. in c. 1. supra de fide instrumen. & per glos. i. 19. distin. c. si Romanorum, & in capit. ut uerum. 9. distinctio. & gl. in c. cum in iure. de offi. delega. & idem quod hæc glo. dicit Archid. in cap. præsentium. circa princ. 7. quæstio. 1. & uide plene gloss. in cap. contra morem, 100. distinct. & in c. Abbate. infra de verbor. sign. & dom. Ant. in capit. 1. de fide instrumen. versi. ad secundum an adhibeatur. & ad hoc elegans dictum Bald. & Angel. & in l. sciendum, de verborum obligatio. ubi dicunt quod si peratur executio instrumenti contra fideiussorem, non potest petere fideiussor, q̄ producatur instrumentum principalis debiti; dummodo in hoc iuste ciare contineatur, quod ipse fideiussit pro tali debitore in tanta quantitate. & ita dicit Ang. in auth. ut spou. lat. §. & hoc insuper. & Bal. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. & Flor. in l. ab ea parte. ff. de proba. & bene facit. l. si donatio. & quod ibi no. Bal. C. de dona. & quod no. idē Bal. in l. in similē. ff. de legib. quod tamen fallit nisi fideiussor in executione petereret sibi cedi actiones per creditorem contra debitorem principalem; quia tūc cogitur producere instrumentum principalis debiti, ut dicit fin. Bald. in l. nouerit exemplata. de senten. excommu. in 6. Item de materia etiam uide per Bart. in dicta auth. si quis in aliquo, uersi. uenio ad aliam materiam, & uide quod nota. do. Ant. in c. nonnulli, in §. 1. de rescrip. ubi ponit singulare uerbum. & quod no. gl. & Angel. in d. l. si donatio.

SVMMARIVM.

1 *Legatus, etiam de latere, non potest concedere ecclesiam alicui in præiudicium iurium, quæ debentur diœcesano loci.*
Legatus etiam Cardinalis, non potest eximere aliquam ecclesiam a iurisdictione sui ordinarij.
Princeps solus, potest alterius iura tollere, & diminuere.
Legatus non potest committere causam cognoscendam simpliciter, & de plano, sine strepitu & figura iudicij.
2 *Legatus de latere non potest aliquid facere, quod tendat ad violationē iuris communis.*
3 *Patriarchā est supra archiepiscopos in prouincijs sibi decretis.*
4 *Legatus de latere an possit authoritate suæ legationis vnire ecclesias, vel vnam alteri concedere.*
5 *Legatus in legatione sua, concurrit cum quolibet ordinario, quicūq; sit, vel episcopus, vel abbas, & c.*
6 *Legatus de latere non potest ecclesiam secularem facere religiosam.*
7 *Epus cū capitulo, habet maiorem authoritatē in sua diœcesi, respū alienationū rei ecclesiæ, quā habeat legatus solus, etiā cū epo sine capitulo.*
Legatus non potest alienare rem spectantem ad Romanum pontificem, nec supprimere aliquam dignitatem in ecclesia.
8 *Legatus, qui non est legatus de latere, non habet collationem beneficiorum; legatus vero de latere sic, in aliquib. ecclesiis.*
9 *Certa scientia Papę colligitur, quando confirmat aliquam rem, cuius tenorem inserit in confirmatione.*
10 *Papa an possit priuare aliquem episcopum suo episcopatu, sine causa.*
11 *Papa nō pōt obligationem iure diuino cōtractam, sine causa disso luere.*
12 *Papa omnia potest, clare non errante.*
Papa non potest sine causa, episcopo inuito, diœcesim suam in duas diuidere; & duos ponere episcopos.
13 *Papa non potest causa cessante, transferre episcopū inuitū de vno episcopatu in alium; sed cum causa potest.*
Episcopus debet priuari episcopatu suo, ex eo, q̄ populus de hoc episcopo scandalizatur; sed debet ei Papa prouidere de bono cambio.
14 *Princeps non potest priuare suum subditum re sua, sine causa.*

CAP. IX.

Sua nobis. Collatio ecclesiæ alteri facta per legatum & per papā confirmata, ius diœcesani nō lædit. Cōis diuisio. secunda, ibi: Cum igitur. Casus literalis. Quidam Cardinalis legatus Apostolicæ sedis in partibus Constantinopolitanis, contulit quędam monasteria quibusdam alijs ecclesijs in tēporalibus & spiritualibus, super illis collationibus, confirmatio Apostolicę sedis obtenta fuit in forma cōi. ibi p̄lati, quorū ecclesiæ alijs collatæ fuerant, sumētes occasionem ex collationibus p̄dicti legati, & ꝑfirmationibus Apostolicæ sedis, Patriarchæ Constantinopolitano obedire recusant, & eidē in Patriarchalibus iuribus respondere; vnde Patriarcha Constātinopolitanus conquestus fuit dño papæ. super hoc scribit papa vniuersis prælatis diœcesis Cōstātinopolitanæ, dicēs, q̄ ipse nō vult, iura q̄ diœcesanis debent, per hmōi collationes, seu ēt ꝑfirmationes minui siue lædi: vnde mādat p̄latis p̄dictis, quatenus nō obstante hmōi occasione friuola, ipsi Patriarchæ obedientiā & reuerētiā exhibere procurēt, & ei de suis iuditijs, alis
1 iuribus integre rndere. Ber. † No. primo legatū ēt de latere nō
a posse ꝯcedere ecclesiæ, vel clerico aliq̄ ecclesiā ª in p̄iudicium iurū, q̄ debent diœcesano loci. Ex quo infero, legatū ēt Cardinalē no posse eximere aliquā ecclesiā a iurisdōne sui ordinarij. Nā solius principis est alterius iura tollere, & minuere, vt no. in c. 2 Ititutus, ꝛ. de relig. do. & p Spe. in tit de lega. §. nūc ostēdēdū
b ver. 76. & vide gl. ᵇ in c. fi. de hære. lib. 6. q̄ dicit legatū ᶜ nō posse
c cōmittere cām cognoscēdā simp̄r & de plano, sine strepitu & figura iudicij; qa nō pōt ius uiolare; maxime in aliorū præiudiciū. † No. bñ illā glo. non solū in casu, quo loquitur, sed vt ex ea
2 d sumas regulā ᵈ circa oīa, q̄ tendunt ad violationem iuris cōis, & in præiudicium aliorum, vt hæc sint legato ēt de latere inter
3 dicta. † No. ibi: diœcesanis, &c. q̄ patriarcha debet habere suam diœcesim, & diœcesanus appellatur, sicut quilibet eps rōne suę diœcesis. Nā diœcesis idē est, q̄ partitio curæ, sed dī postmodū habere prouincias sub se quantum ad iurisdictionem patriarchatus. nam est supra archiepos in prouincijs sibi decretis, de quo in c. antiqua, ꝛ. de priui. Et quemadmodū se habet Archiepiscopus ac Epos suffraganeos suos, ita se habet Patriarcha ad Archiepos subiectos vide c. 1. 99. dist. No. tertio ex fin. literæ, q̄ subditi debent suo superiori reuerentiam, & obedientiam, ac integre de iuditijs suis sibi respondere. vltra ergo reuerentiam, & obedientiam, habent superiores quædam iura in subditos, vt sunt ea, quæ numerantur in capitu. conquerente, sup. de off.
4 ord. † Sed circa intellectum capitu. quæro, scilicet de quæstione quotidiana, nunquid legatus papæ, maxime de latere, possit

ADDITIONES.

a ¶ Ecclesiam. Adde hic Archid. in c. de ecclesiasticis, 25. q. 2. ubi dicit, quod licet legatus de latere, possit conferre ecclesias nacantes patronis clericis & non laicis; non potest tamen, in totum eximere. & tollere iura aliorum, & ita dicit tenere Vincen. & Gossr. in hac decre.
b ¶ Gl. Et gl. in uersic. mandamus, in cle. sæpe. de uerb. significa.
¶ Adde quod notani in apost. ad istum in c. nisi, in uersic. ordinē iuris. num. 2. sup. de of. dele. & in c. officij. nu. 16. in uers. simpliciter. sup. de elect. Zach.
c ¶ Legatum. Hoc refert. & sequitur do. laso. in repe. l. omnes populi, uersi. nota tñ diligenter. ff. de iust. & iure. ubi refert gl. in d. c. fin, esse singularem, secundum Imo. sed allegat concordantem, ut ibi per eum. Seb. Sap.
d ¶ Regulam. Vnde legatus etiam de latere nō poterit remouere appellationē, sed solus princeps potest committere causam, appellatione remota, ut dicit idem Abbas Panormit. in c. super quæstionum, ꝛ. de offi. delega.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a sit vnire[a] ecclesias aliquas suas, legationis authoritate, seu vnam alteri concedere, vel subijcere, sicut, eps, vt in c. sicut vnire ⁊. de excess. præla. Qō ista est satis dubia', & commouit spiritus fere omnium doc. Host. hic sentit, qđ nō, ad hoc adducit istum tex. Inn, posuit duas opiniones. Prima: quod hoc non possit in præiudicium diœcesani; vnio tñ valebit in præiudicium ecclesiæ vnitæ. poterit. n. ecclesia, cui facta est vnio, seu concessio, exige
b re rōnē de tplib. ecclesiæ [b] vnitæ, illā qñq; visitare, non præiudicando iuri diœcesani, & ex cā iurisdōnem exercere; sed nihilo minus diœcesanus vtetur iure suo, & sic loquit iste tex. Ponit scdam opinionē, q̄ sibi plus placet, vt nullo mō possit legatus hoc ꝓcedere, seu vnire. Nā si valuisset ista ꝓcessio, de qua in lra, verba cōcessionis importarēt plenā exēptionē; ga ꝓtulit iste legatus in spiritualibus & tpalib. & Spec. in tit. de leg. in d.§. nunc ostendendum, ver. quinto tenet sub dubio tñ, forte, legatū posse vnire ecclesiā spectātē ad collationem epi, & mēsæ epi, seu ecclesiæ cathedrali, hanc opinionē sequuti sunt Do. de Ro. dec. 111. alias 123. ī no. Ad istū tex. rñdet, q̄ hęc vnio seu collatio, fuit facta exēptis; & sic magnū ꝑiudiciū irrogabat
5 diœcesano loci; secus, vbi vnio fieret ecclesiæ subiectæ. † Pro hac opi. facit bonū dictū, & no. Spec. in d.§. nūc ostēdēdū, ver. præmisso, & sequē. vbi dicit legatū ī legatione sua ꝓcurrere cū quolibet ordinario suæ legationis, siue ille sit Archiepūs, siue
c Epūs, siue abbas, [c] siue q̄cūq; alius, ita q̄ quicqd isti possunt in iurisdōnibus, tam de iure cōi, q̄ ex ꝓsuetudine, poterit legatus, ⁊ opinio. Federic. de Sen consi. 195. vbi vr̄ ꝓcludere, q̄ nulla, vel modica est potestas legati in alteratione status ecclesiarū; non enim fm eū, pōt ecclesiā vnire alteri in perpetuū[m] præiudicium iuris ordinarij, vt hic. Si. n. valeret vnio, priuaretur ordinarius in
6 perpetuū iure ꝑferēdi illā ecclesiā. † Nec ēt pōt fm eum, ecclesiam sęcularē facere religiosam, fm terminos c. ad audiētiam, de eccle. ædi. nec pōt præstare authoritatē plebanis seu prælatis ecclesiarū collegiatarū, invitis canonicis illarū ecclesiarū il las ecclesias permutandi. argu. in c. pen. de offic. delegat. lib. 6. Nec obst. fm eum q̄ Epūs hoc potest, non enim sequitur: ergo
7 legatus. † Nam Epūs alienat rem ecclesiæ; tñ cum consensu capituli, qđ nō potest facere legatus, fm Arch. 12. q. 2. capit. sine exceptione, nec pōt epūs alienationē facere cum authoritate legati, sine consensu capituli sui, per c. pastoralis, de his quæ fi. a prælat. & no. hæc. Et adde dictum Spec. in d.§. nūc ostendendū, in ver. pen. & Bar. in l. prohibere, in ver. plane, ff. qđ vi aut clam. vbi dīt legatū nō posse alienare rē spectantē ad Romanū Pōtificē. Idē vr̄ de temporalibus ecclesiarū. Pro hac vltima opi. facit aliud pulchrū dictum Spec. de of. leg. §. nunc tractemus, versi. pen. vbi dicit legatū non posse suppriměre aliq̄ dignitatē in ecclesia: quia hoc est solius papæ vt in c. cum accessissent, & qđ ibi no. de ꝓstit. nec ēt fructus dignitatis epō ad tps concedere, iuxta ea quæ habentur in c. si propter tua debita, de resc. li. 6. Primā opi. q̄ legatus possit, sine præiudicio ordinarij, sequitur dom. Car. & dicit se vidisse consilium collegij Papiensis illud cō clusisse. do. Ant. simpliciter hic transit recitando, & vltimo trāsit cum secunda opi. Inno. & aliud vr̄ sentire in d.c. sicut vnire
8 † Quæstio [d] (vt dixi) satis dubia est. dicerem sic, q̄ aut est legatus,
d non de latere, & non possit, cum enim non possit conferre beneficia, vt in c. 1. de offi. leg. lib. 6. ita nec vnire, cum maius præiudiciū inferat epō ex vnione, quam ex vnica collatione. Si vero est legatus Cardinalis; & tunc ecclesias collegiatas vnire, vel subijcere nō poterit, per dictum c. pe. de offi. leg. lib. 6. g̃ aliter interdicitur sibi potestas conferēdi, vel aliter disponēdi de huiusmodi ecclesijs. Aut sunt ecclesiæ nō collegiatæ; & tunc prima fronte vr̄, q̄ nō possit, quia legatus Cardinalis habet collationē beneficiorū nō iure legationis; quia legatio ad hoc se nō
e extendit; sed ī quādam prærogatiuam ex speciali priuilegio, [e] vt dicit tex. in d.c. 1. hæc ergo potestas tanḡ extraordinaria, & superinducta, debet restringi, vt arguit, gl. fing. in cle. 2. de of. ord. licet ergo possit conferre iure speciali; non tñ debet posse vni re ꝓp præiudicium, qđ circa ius conferendi irrogatur in perpetuū diœcesano. Sed pro alia opi. facit iste tex. in argu. nam papa hic non damnat collationem factam ecclesijs; sed dicitur, q̄ propter hanc collationem non debet diminui, vel lædi ius diœcesis. vr̄ ergo gl. loqui iuxta terminos c. 2. ⁊. de re li. do. Nā ibi patet, q̄ si papa ecclesiam vnius diœcesis vnit ecclesiæ alterius diœcesis; non tñ ꝓp hoc præiudicatur iuribus diœcesis ecclesiæ vnitæ, ita possumus dicere hic. licet. n. collatio, vel vnio fiat ecclesiæ exemptę, non debet per hoc minui ius primi diœcesani, respectu reuerentiæ, &c. non valuit ergo ista collatio quoad prędiudicium iurium diœcesani. Item facit, quia collatio est quædam donatio, seu liberalitas saltem cui donatur, ut in c. relatum, & quod ibi no. inf. de præb. & in c. fi. inf. de offi. vicar. in 6. sed vnio fit in merum fauorem ecclesiarum; & aliquando est necessaria, 10. q. 3. c. vnio. in cle. in agro, de sta. re. cum ergo legatus habeat ordinariam iurisdictionem in loco, ut in c. 2. de of. leg. lib. 6. vr̄; q̄ possit prouidere necessitatibus, & vtilitatibus
9 ecclesiarum, & hæc ratio infert, vt idem sit in legato non Cardinali; tamen in eo magis dubitandum esset. Prima opi. videtur ꝛquior; sed ista verior de iuris subtilitate, & prædicta ita extense dixi, vt ex his capias bonam doctrinam circa potestatē istorum legatorum, de qua iura prouident nimis generaliter. † In gl. fi. vult ergo gl. ista, q̄ iste tex. intelligatur in confirmatione facta in forma cōi, ita cōiter transeunt doc. Contra hoc facit theorica tradita in c. examinata, sup. eo. Nam ibi exprimitur tenor rei confirmatæ; & illa confirmatio dr̄ ex certa scientia papæ facta, hic papa confirmauit collationem factā, &c. ergo nō debet dici in forma cōi. Item hic papa non fundat se super hac allegatione; sed simpliciter dicit, q̄ per collationem, & confirmationem, non debent minui iura diœcesani, vnde intelligerē, q̄ confirmatio fuit ex certa scientia; sed non se extendebat ad
10 prædicendum iuribus diœcesis; sed ad confirmandas collationes respectu ipsarum ecclesiarum. Nam & ipsemet papa vnit: non tamē intendit præiudicare iuribus diœcesis ecclesiæ vnitæ, vt in c. 2. ⁊. de reli. do. ita nec per cōfirmationem; habebit ergo validitatem ista collatio, seu concessio in temporalibus, & in spiritualibus: sine tñ præiudicio diœcesanorum, exemplū optimum in d. c. 2. In gl. fi. ibi: Imo remanet ius saluum &c. Pondera gl. sentit enim vltimam opi. supra recitatam, vt valeat concessio facta per legatum, sine tñ præiudicio iurium epi. † In eo. gl. ibi: Nec honorē meum reputo hęc gl. seu rō decidendi tāgit ad qōnem, de qua solet esse contentio inter scholasticos. Vtrū
f papa possit deponere vnum epūm sine causa. [f] Et vr̄ q̄ sic, per gl. in c. per principalē. 9. q. 3. quæ dicit, q̄ quemadmodū princeps potest priuare subditū re sua, vt in l. bene a Zenone. C. de quadrē. pesc. ita & papa vnum epūm; sed omnes epos non possent; quia esse ⁊ vniuersalem statum ecclesię debet ergo intelligi, vt possit sine causa, pp exceptionem, quam facit. Item papa habet pienam potestatē in ecclesia militante, & omnes recipiunt dignitatem ab eo. 22. dist. c. 1. & 2. & maxime hoc vr̄ verū, ga epūus vr̄ de iure positiuo, nam olim tpe Christi nō erāt proprie epi, sed pp schisma, Apostoli, congregato concilio presbyteros ordinauerunt vt ordinarētur epi, qui essent super alios. nam vnus volebat prę ferri alio, dicens se esse meliorem, quia fuerat baptizatus a Paulo, alius quia fuerat baptizatus a Pietro, & sic erat inter eos scisma: ad quę sedanda statutum fuit inter Apostolos & alios, vt ex presbyteris eligerentur aliqui, qui vocarētur epi, quibus alij obedirent, de quo vide bon. tex. in c. olim. 95. dist. & qđ ibi no. Arch. ergo vr̄, q̄ papa possit epūm remouere, arg. in c. significasti, de electio. in c. ad honorē, de autho. & vsu pallij. Sed
11 his nō obstantibus, ꝓclude sic, q̄ aut nulla prorsus causa subest in remouendo, ita q̄ nec vtilitas publica suadet; & tunc nō fo. quia quemadmodū in ⁊hendo coniugio spirituali requirit consensus promouēdi, vt in c. cum inter canonicos, de elec. & in c. fi. de transla. epi. ita & fortius in dissoluēdo, quia nihil tam naturale est, q̄ q̄ vnūquodque dissoluatur, eodē vinculo, quo ligatū est, ut in c. 1. de reg. iur. & in l. nihil tam naturale, ff. eo. q̄ time facit l. 1. & 2. C. qñ ab empt. liceat discē. Itē ꝓiugium spirituale facilius ⁊hitur, quā dissoluatur, ut in c. inter corporalia de translat. epis. sed non potest ⁊hi sine consensu promouēdi, ut sup. dixi, ergo nec dissolui. Itē sicut Deus reseruauit sibi dissolutionē ꝓiugij carnalis; ita ꝑsumēdū est, q̄ reseruauit sibi dissolutionē ꝓiugij spiritualis; cū illud sit dignius: ita dicit tex. 1. c. inter corporalia, & qñ papa illud dissoluit, de ponēdo uel referēdo epūm, hoc facit potius diuina potestate, quam humana.

quia

ADDITIONES.

a ¶ Vnire. uide per Imolam, in cle. nuper agro. in 10. col. de statu. mona.
b ¶ Ecclesiæ. Vnde si una ecclesia unitur alteri, poterit una res uēdi pro debito alterius, & sic una prouidere necessitatibus alterius ita dixit Bald. in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrof. eccl. alleg. Inn. in c. pastoralis. de priuileg. q̄ ēt sequuntur Imol. & Moder. in l. 1. §. fi cohæredem, ff. ad leg. Falcid.
c ¶ Sine Abbas. Ego puto istud debere intelligi de legato de latere, per ea, quæ no. Bar. in l. fi. ff. de offi. procon. & leg. & Inn. in c. uolentes ⁊. de off. leg. & ibi ste in c. sicut, supra, de excess. præla. Zacharias.
d ¶ Quæstio. De hac quæsti. uide per Fed. de Sen. in consilio cxcv. incip. reuerendus in Christo pater. & Imol. in cle. ne in agro. in gl. in uerbo, ordinario. & fi. de sta. mo. Seb. Sap.
e ¶ Ex speciali priuilegio. Adde in quantum iste sentit legatum habere iur. conferēdi beneficia, ex speciali priuilegio; nō autē iure legationis, si capiamus hoc dictum de legato de latere, uidetur male loqui; quia quamuis nō habeat specialem commissionem, potest tamen conferre beneficia, etiam reseruata epi. scopo prouinciæ, vt no. Gemi. & Cel. in apost. ad ipsum, in c. 1. ubi etiam Bar. Cep. de of. leg. li. 6. Car. in cle. 1. q. 10. de of. dele. & in. 2. q. 3. de of. ordi. ro dicamus istum loqui in alio legato, quam de latere, puta nato, uel nuncio, aut curſore; tunc procedit eius dictū, vt no. Cal. in c. 1. & 2. in 2. q. prohi. gl. de of. leg. lib. 6. Seb. Sap.
f ¶ Sine causa. uide Abb. in dispu. sua incip. epiſcopus, & quidam rector in primo dubio, uer. uenio ad secundum. Card. in consi. 142. incip. videtur dicendum Gemi. in consi. 54. incip. Gregorius duodecimus. Seb. Sap.

quia quos Deus ꝓiunxit, homo nō separet, ita dicit tex. in d. ca.
12 inter corporalia. † Sed Papa non potest obligationem iure diuino contractam sine causa dissoluere, 25. q. i. c. sunt quidam, ergo non potest hoc coniugium sine causa dissoluere. Vide, & aliam subtilem rationem, quam puto verissimam. Christus nō tribuit potestatem, soli Petro, sed omnibus Apostolis; sed Petro tanquā principi, dum sibi specifice dixit. Pasce oues meas, vt probatur in c. in nouo, 21. dist. & in c. ita dominus. 19. dist. Omnibus enim Apostolis dicit, accipite spiritum sanctum, & quorū remiseritis peccata, remittentur eis, &c. vt in Euangelio, sed Petrum constituit principem Apostolorum dicendo, vt prædixi. Pasce oues meas, vnde si vellet episcopum remouere sine causa, non diceretur pascere: sed potius necare. Episcopi enim
13 successerunt in locum Apostolorum, vt nota. in d. c. in nouo, & 12. q. i. c. videntes. Vnde quemadmodum non potuisset, Petrus sine causa aliquem remouere ab Apostolatu suo; ita Papa
14 aliquem episcopum. † Manet enim potestas, seu sententia Petri, dum vere iudicat, & clauis non errat vt c. manet. 23. q. i. fa cit quod no. Inn. ⁊. de voto, c. quod super his. Et vide ad prædictam conclusionem authoritatem gl. 10. dist. c. j. vbi gl. valde notabiliter dicit, Papam non posse sine causa episcopo inuito diœcesim diuidere in duos episcopatus, allegat bo. tex. in c. multis. 16. q. ergo fortius non potest eum remouere, sine causa, vide ad hoc authoritatem cuiusdam Doc. disputantis, & Io. And. cō firmantis in reg. qđ ob gratiam, de reg. iu. lib. 6. in Merc. vbi quę
15 stio tractatur. † Nunquid Papa possit transfere episcopum in uitum de vno episcopatu ad alium seu ad ad aliam dignitatem. Conclusio est, qđ omni causa cessante, non potest; quia in dissolutione coniugij requiritur consensus sponsi. sed si subesset causa, publicam vtilitatem concernens; licet episcopus non esset in culpa, exemplum populus prosequitur episcopum sine causa iusta; & magis indurescit cor hominum contra ecclesiā; tunc potest Papa, vt vicarius Dei, vt totum corpus ecclesię sit sanum, illud membrum præcidere; sed debet sibi dare bonum
a cambium, [a] ex quo sine culpa sua sit remotio, vt no. dicit Inno. in c. fi. de renuncia. Et secundum hanc limitationem intellige gl. in c. per principalem, 9. q. 3. potest enim Papa episcopum deponere sine causa, scilicet surgēte ex facto episcopi; secus si cessat omnis causa: & quod hoc fuerit de mente illius gl. vide, &

14 pondera similia, quæ præmittit. † Dicit enim Principem priuare posse subditum re sua. Debet enim intelligi quando subest aliqua causa, puta propter fauorem reipub. Nam sine causa, nō
b potest. [b] not. Inn. in c. quæ in ecclesiarum, de const. & vide Docto. iuris ciuilis, C. si contra ius vel vti. publ. l. fi. nam propter bonum publicum conseruandum, quisque debet seipsum exponere; maxime in fauorem animarum, pro quib. saluandis Deus aperiat intellectum studentium in hac compilatione ad honorem ipsius. Amen.

ADDITIONES.

a ¶ Bonum cambium. Facit quod sing. dicit Bal. per vnam gl. ibi, in c. j. §. ad hoc in 9. col. de pa. iura. fir. quod si Papa contulit mihi aliquod beneficium, de inde de plenitudine potestatis velit mihi auferre & concedere alteri, q̄ nō potest, nisi mihi prius prouideat de æque bono beneficio.
¶ Adde in propriis terminis huius quæstio. Ludo. Rom. sing. 376. incipien. an episcopus, vbi alleg. sin. Inno. hic alleg ad vtrumque effectum, scilicet quod cogatur renunciare episcopatui per Papam, & quod ei debeat æqua compensatio dari, de quo vide quod no. in apost. in ver. scandalū, nu. 2. ⁊. de cle. & in c. j. nu. 9. in ver. suo eo. tit. Zach.
¶ Circa hoc. An Papa possit mihi auferre beneficium, quod mihi contulit de plenitudine potestatis, nisi aliud æque bonum tribuat, dicas quod Papa in spiritualibus habet plenam potestatem, non in temporalibus, vt dixit Bal. in l. a. in 6. q. C. de ser. & aqua. imo dicitur habere pleniſſimam potestatem beneficiorum, adeo vt possit etiam sine causa auferre beneficium beneficiato, vt dixi Dom. Car. in cle. vt lit. pen. per c. principale. 9. q. 3. & per ea quæ habentur in c. 9. 10. dist. & in c. ois. 12. q. 1. & Inn. in c. nisi cum pridem, de pac. tamen non debet auferre, sine causa, ius alicui, licet possit, si vellet, vt voluit etiam Dom. Card. in cle. 1. §. in cessationibus. de sent. excommu. pro quo facit quod uoluit Bar. in l. fi. C. fi contra ius uel uti. publ. sibi dixit quod nunquam potuit intrare in caput suum, quod Deus dederit istam potestatem Papæ, uel Imperatori, ut possit mihi auferre rem meam, vel beneficiū meū sine causa, tamen communis sententia Bal. Sal. Do. Pau. & communiter scribentium d. l. fi. est, quod si aufert mihi ius meum, uel rem meam ex certa scientia, præsumatur facere cum causa, adeo quod nō possit ulterius quæri, quare illud fecerit, quia non habet superiorem in hoc sęculo. Dicunt tamen, qđ si hoc faceret, sine causa priuando me re mea, & iure meo, quod erit obligatus quantū ad Deū & in nouissimo iudicio, erit reddituras rōnem apud strictum iudicem. & hoc modo forsan potest intelligi, quod uoluit Bal. in lo co hic alleg. dicens quod debet illi a quo beneficium aufert, prouidere de alio beneficio. Anto, Fran.
b ¶ Non potest. Adde quod no. in apost. ad istum in c. admonet. nu. 13. in apost. in uersi. subsistente causa, supra de renuncia. Zach.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S.

Omnes sunt quaterniones.

V E N E T I I S;
M. D. X C I.

Universidad de Deusto
Biblioteca